

אוֹצַר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

Theſaurus Linguæ ſanctæ

Ex R.Dauid Kimchi סֵפֶר הַשָּׁרָשִׁים, Sancte Pagnino Lucenſi authore.

Contractior & emendatior.

Ex officina Roberti Stephani typographi Regii.

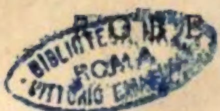
Ex priuilegio Regis.

I. Væuræi carmen in operis commendationem,
Ad Lectorem Linguæ ſanctæ ſtudioſum.

Quæ ſtudio Kimhi radices egerat arbos,
Pagnini cœpit luxuriare manu.
In frondoſa igitur dum brachia ſuccus abiret,
Fructus, quem legeres arbore, quantus erat?
Illa, ſuperuacuis moderata falce putatis,
Fructibus Hebræis nunc tibi preſſa datur.

Ad eundem,

קנה ספר הזה בתפארתו
אשר אין יתרון בו ואין חסרון :
ודע כי מכלים הוא פני אביו
אשר הרבה דבר וגם יתרון:
ואם גם כן תחפוץ בפיו מה לך
כאב אוצר ראשון כבן אחרון :

ROBERTVS STEPHANVS TYPOgraphus Regius Lectori S.

CVM Biblia Hebraica duplici forma excudiſſemus in gratiã ſtudioſorum Linguæ ſanctæ: maiore primùm, vt ii videlicet exemplaria haberent, in quibus commodè Regiorum, aliorúmque præceptorũ interpretationes exciperẽt: poſtea vero minore, quæ facilè ipſi quocunque proficiſcerentur circunferre poſſent: putauimus nos operæ pretium facturos eſſe, ſi eiſdem etiã daremus Dictionarium Hebraicum. Qua de re poſtquã ſedulò cũ iis egimus, quos hîc acris iudicii exquiſitæque eruditionis in ea lingua eſſe ſciuimus: illi ſtatim vno ferè ore conſilium noſtrum probarunt, & ad Sanctis Pagnini (viri in Hebræis exercitatiſſimi) Theſaurum, animum adiiciendum eſſe cenſuerunt: ita tamen vt quæ ille incredibili labore eò congeſſiſſet, diligenter repurgarẽtur ac expolirentur: iis quidem quæ ſuperuacanea viderentur, ſublatis: cæteris verò quæ ſeruarentur, cum exemplaribus Hebraicis, vnde eſſent deſumpta, magno ſtudio collatis. Pleraque enim ſibi in illo ingenti opere corrupta videri eorum imperitia ac negligentia quibus Sanctes opus ipſum deſcribẽdum tradidiſſet, & fortaſſe etiam typographorũ: certe eam culpam nequaquam ſibi reiiciendam videri in ipſum Sanctem, cuius eruditionẽ haberent exploratam. Nos igitur horũ verbis atque authoritate adducti, Theſaurum illum in manus ſumpſimus, magnáque animi alacritate cum Hebraicis codicibus contulimus, amicis aliquot labore ſuo nos, atque induſtria iuuantibus, & hanc Reipub. literariæ operam libenter nauantibus. Initio protinus ſenſimus id opus fore infiniti laboris, ſed vtilitatis magnæ atque incõparabilis. Itaque tũ ſtatutũ nobis ſemel eſt, magno ac forti animo inchoatũ opus abſoluere: & errata quæ deſcriptorũ maxime, vt opinamur, incuria inſcitiáve, plurima irrepſerãt, emẽdare, propéq; omnia ex Hebræorum voluminibus reſtituere quæ vllo modo deprauata eſſe viderentur, & emendari poſſent. Quantum autẽ in eo profecerimus, eorum eſto iudicium qui volent ac poterunt huiuſce collationis periculum facere. Cæterum cum & ipſi inter conferendum maniſeſtiſſime deprehenderimus ספר השרשים, id eſt librum Radicum, R. Dauid Kimhi poſteriorem videlicet partem operis מכלול Sanctem in Theſaurum ſuum prorſus trãſtuliſſe, ſed ita tamen vt minime prõptum ſit animaduertere, niſi quis diligẽter obſeruet omnia, ac penitus introſpiciat: de eo adoleſcentes Linguæ ſanctæ

amantes admonēdos eſſe putauimus. ſic enim fieri poſſe vt nullo poſtea negotio mediocriter in Hebræis prouecti hoc dictionariū cum ipſius Kimchi radicibus, id eſt cum ipſo fonte vnde hæc, vt dixi, deriuata ſunt, cōferre poſſint. Adde quòd iudicauimus ipſos huius Linguæ ſitientes maiori & contentione & fructu in manus ſumpturos hoc dictionarium, ſi intelligerent quæ in ipſo habentur, ferè omnia niti authoritate doctiſſimi Hebræi R. Dauid Kimchi. Illud igitur in primis ſciendum, non ea religione fuiſſe Sanctem in Hebræis Romana ciuitate donandis, vt verbū verbo reddere admodum ſollicitè curauerit. Deinde conſultò, ipſius Kimchi rationem atque ordinem ſolitum eſſe eum ſubinde mutare. Kimchi enim, locos Sacræ ſcripturæ in quibus habetur verbum de quo agit, & in quibus illud vnius eiuſdémque ſignificationis eſſe vult, in vnum cogit, eo modo atque ordine ſingula verbi cuiuſque ſignificata ſegregans, nonnunquam etiam coniugationis mentione facta. Sanctes autem principio ſtatim radicis frequenter varia ſignificata congerit, ac deinde teſtimonia ordine coniugationum adfert, ſingula Latinè explicans. Et quod aliquando Kimchi de loci vnius varia interpretatione docet nūc in medio, nunc in fine radicis, Sanctes vno loco colligit. Illud quoque animaduertendū, Sanctem plurima ex ipſa quoque priore parte Michlól, quæ rem grāmaticam Hebræorum abſolutiſſime complectitur, & ex commentariis item eiuſdem, Theſauro ſuo velut auctarium appingere, noſtro quidem iudicio ἐκ ἀπροσδιονύσου. Solet & ex aliorū Hebræorum doctorum cōmentariis multa adiicere, eorū tamen ſenſum appendere potius, quàm totidē verba numerare. Itaque ea ipſe diligentia ſingulas radices tractat, vt nullus penè librorum veteris teſtamenti, qui modò Hebraicè legantur, paulò obſcurior locus non eo opere ex Rabinis explicetur. Supereſt amātiſſime Lector, vt iam tibi operis à nobis contracti rationem reddamus. Cum, vt ſuprà eſt dictū, admoniti eſſemus, & ipſi animaduertiſſemus pleraque in vaſto illo opere ſuperuacanea eſſe, ea ſummouenda eſſe duximus. Quàm multa enim Sanctes congeſſerat, quibus quid aliud quàm ſingulas verborū coniugationes, adeóque tēpora ipſa ac perſonas, nominum inclinationes, & amborum cum affixis connexiones, & reliquas idgenus minutias, variis exemplis confirmare viſus eſt? Ea nos ferè omnia, quoniam eiuſmodi erant quæ minimè negotium facere poſſent vel mediocriter in re grāmatica exercitatis, tanquam ſuperuacanea miniméque neceſſaria præteriuimus. Habes nunc a-

bunde quid, optimorum doctissimorúmque virorum consilium secuti, præstiterimus: certe quid præstare conati simus. Vt autem alacrius & maiore cũ fructu, in hoc velut renouato Linguæ sanctæ Thesauro verseris, scito hîc interpretationes omnes quibus nomen authoris non adscribitur, ipsius esse R. Dauid Kimchi ex libro Radicũ: neque eius doctoris nomen addi ferè, nisi vbi quidpiam ex ipsius grãmatica aut cõmentariis aduocatur. Porrò capitum numero numerum versuum subiici: quem siquando corruptum offenderis, eum errorẽ alioqui leuem, facile, vt speramus, nobis condonabis: quando iniquum est præstare nos culpã Hebræorum codicum in capitum numeris frequenter variantium. Tu igitur Christiane Lector, hoc tam frugifero eruditissimi viri Sanctis Pagnini opere (cuius fructum & vtilitatem perpauci adhuc norunt) interim vtere & fruere, dum eiusdem Institutiones Hebræas (quæ, vt tunc erant tempora, inemendatissimæ prodierunt, & ob id neglectæ iacent) tibi paramus: daturi tandem (si te horum lectione delectari audierimus) eiusdem in suam Veteris testamenti ex Hebræo versionem annotationes, quas ipsius manu descriptas apud nos & tua & authoris ipsius causa diligenter asseruamus. Vale, & nos adiuua. M. D. XLVIII.

ADDENDA ET EMENDANDA IN HOC OPERE.

Folio Versu

4 3 membri coitus. R. Abrahám auenhezrá in comment. sic ait, Dixerunt quòd est desiderium coitus. At R. Adoním filius Tamím Oriẽtalis cognomẽ esse scripsit spiritus filii hominis, & esse nomen tóar diminutiuum fœmineum, sicut אֶבְיוֹן est tóar masculeú, & אֶבְיוֹנָה fœmineum: & diminutiuum fœmineú אֲבִיוֹנָה, sicut & אֲמִינוֹן Amnonulus. Quod alii improbant, dicẽtes non esse nomẽ diminutiuũ in Lingua sancta. nã si esset in fundamẽto Linguæ sanctæ diminutiuum nomen, inuenirentur huiusmodi nomina centuriatim (.i. copiose) in Scriptura: & אַמְנוֹן & אֲמִינוֹן duo sunt nomina viri vnius, sicut Selomóh & Salmón, Abisái & Absái, Abner & Abiner. Et ego (inquit R. Abrahám) puto א redundare, sicut & in plerisque aliis nominibus & verbis, vt habes in זָרַע & זָנַח. & est tóar מְבִינָה intelligentis, fœmineum: éstque cognomen spiritus intelligentis. Item אֵב

8 8 hyssopi. Hamós 9.6, וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ & fasciculum suum super terram fundauit illũ. acsi dicat, consilium eius, ac beneplacitum eius. At opinione mea, tria fundamenta (siue elementa) quæ sunt super terram, vocauit fasciculum, siue aggregationem, quòd sint aggregata alterú cú altero super terrá.

14 1 אִוּ־ si fecissem.

Folio	Versu	
	3	אוֹ־אָז & tunc.
25	1	18.10.Et 19.25,מֵאַחֲרָיו,
	2	tóar.Iiób 31.8,
	4	vice ם,Iiób 31.10,
	6	retrorſum.Proue.29.11,בְּאָחוֹר in poſterum.
		Pſal.114.3,לְאָחוֹר retrorſum.Ieſa.9.12,מֵאָחוֹר.
		2.Semu.10.9,וּמֵאָחוֹר & retrorſum. Signi-
	18	Deuter.13.10.
28	14	Iechez.26.18, 19 חֲתוּלִין
29	11	micitia,Gene.3.15.Nume.35.21,בְּאֵיבָה,
30	7	אֱיָל,Fortitudo,Pſal.88.5.
	18	genitiui:ſicut nec illud Gen.50.23,בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים,
		filios tertios.Vel
	30	in ariete. Plurale,אֵילִים. Et Exod.25.5, אֵילִם,
		ſine י ſigno plurali.Gene.31.38,
31	1	אֵילָו וְאֵילַמָּיו poſtes eius,& teſtudines eius.Et
		15,וְאֶל אֵלֵיהֶמָּה & in poſtibus eorum.Eſt (in-
		quit R.D.in commen.)ſicut אֵילֵיהֶם,& ה eſt
		additum ad ם plurale.
	7	49.21,שְׁלֻחָה, 16 Exod.15.16,
32	4	Et cum pronominibus poſitis vice verbi
		ſum,es,eſt,&c. Eccleſ.11.5,אֵינְךָ, non tu. pro
		es.1.Reg.21.5,וְאֵינְךָ & nō eris.Pſa.104.35,אֵינָם,
33	25	ſicut vitis.Plurale,אִשְׁוֹת,Ieche.23.44. נָשִׁים
	30	quanquam non ſignificet hominem,ſicut
36	5	וְעַל־ R.D.in lib.ra.exponit,& iuxta faciem
		portæ mediæ.vel,ante portam mediā. & ſic
37	28	eſca.Gen.41.36,& erit הָאֹכֶל cibus. Alia
38	13	poſtulat ab eo eſcam quotidie : iuxta illud
		Eccle.6.7,omnis labor hominis in ore eius.
		Reſiduum

Folio Versu

15 וְאַכְפִּי עָלֶיךָ & vola(vel manus)mea ſuper te, non erit grauis:eſt ſicut כַּפִּי, & א eſt noſaph. Dixerat enim cap.13.21, Manum tuam à me elongare fac: & terror tuus ne terreat me. Et voca,& ego reſpondebo. vel, loquar, & reſponde mihi. Et verſu præcedenti, A facie tua non abſcondam me. Et 9.35, loquar, & non timebo eum. Reſpondit Elihu, Ego formatus ſum ſicut tu. diſputa mecum ſi potueris reſpondere mihi:præpara,coram me ſta. Et quod dixiſti, Manum tuam &c. Ecce terror meus non terrebit te, & manus mea ſuper te, non erit grauis : quia ex luto formatus ſum ego.

25 aduerbio.nam

40 10 caudam, י eſt vice ה vltimæ radicalis:& ה ſignum fœmineum. Ab

41 16 מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף, 57.

42 20 Deo eius. Ita R.D. in lib. rad. ait quoſdam interpretari. Ipſe vero in comment. ſic ait, Non eſt neceſſe ſic interpretari, quum inueniamus אֱלוֹהַּ ſingulari numero, vt Pſal. 18. 32, מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה quis Deus præter Dominum? Et Iiób 22.12, הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם nónne Deus cælum exaltat? Iiób

30 aureos. 1. Semu. 17.43,

43 31 exponit, & cognouit (vt Gene. 4.1, Et homo cognouit Chauuah vxorem ſuam) viduas eius:&

45 2 Dele duos iſtos verſus, Inuenitur &c.

7 arbor : vulgo קשטניר *chaſtignier*. Hamós 2. 9, כָּאַלּוֹנִים

Folio Versu

46 31 & postquam non vos &c.Genes.47.18,בִּלְתִּי
אִם־גְּוִיָּתֵנוּ nisi (vel præterquam) corpus no-
strum. Item

47 2 vere non succisa est.

9 אִם־בֵּרַכְתָּנִי

10 Mater.Iechez.44.25,וּלְאֵם

48 10 rali.Exo.21.7,לְאָמָה in ancillam.Exod.

49 1 2.5,אֻמְלָלָה

51 17 lactentem. 2.Reg.10.1, & ad eos הָאֹמְנִים qui
nutrierant Achab.sub.ab infantia.i.consi-
liarios qui erant super negotiis regni.

52 8 ipse cælos. 2.Paral.36.13,וַיְאַמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ & ro-
borauit &c.

31 est recta. Exod.3.13, מָה אֹמַר quid dicam? Ec-
cles.8.4, & quis יֹאמַר־לוֹ dicet ei?Et cũ ath-
nách & soph passuc, est cũ seri יֹאמַר & יֹאמֵר.
1.Reg.5.6, quæ תֹּאמֵר dixeris. Prouerb.1.21,
תֹּאמֵר dicet.Et cum ו & longum, seri in se-
ghól vertitur secundum normam, Gene.1.
3,וַיֹּאמֶר & dixit.Psal.

53 31 quò ibo &c.est breue.2.Reg.

54 2 seghól.& sic1.Reg.2.42,& ambulaueris אָנֶה
וָאָנָה huc & illuc.Exod.16.28,

10 ego. Et cum athnách & soph passuc, & za-
chéph , interdum א est cum camés & lon-
gum.Psal.35.3,

55 13 sumus.Interdum deficit א, Gene.42.11,filii
viri vnius נַחְנוּ nos.pro sumus.

20 vt scilicet cæmentarii &c.dele parenthesin.

56 29 bus loqui.Et 1.11,& dederis ancillæ tuæ זֶרַע
אֲנָשִׁים semen hominum. Quia mox sequi-

tur, Et dabo eum Domino omnibus diebus vitæ eius : loquitur de viris rectis & aptis, quorũ ſemen rectum eſt vt detur Domino.

57 2 res. Et 32.22, נָשָׁיו vxor es ſuas. Ab hoc

58 10 in Michlól. Et 2. Semu. 6.1, וַיֹּסֶף & addidit. pro וַיֶּאֱסֹף

59 16 ad eos. Dicitur enim Exod. 12. 38, Et etiam miſtio multa aſcendit cum eis.

60 9 & inducam vos 11 אַף Eſt

65 23 eſt fortia. Ieſah. 8.7, Et aſcendet ſuper omnes אֲפִיקָיו valles eius. Dixit Aſcendet, reſpectu Terræ ſanctæ quæ eſt alta. Vel hoc dixit metaphorice de exercitu Aſſur, ſicut eodem verſu inquit, Ecce Dominus aſcendere faciet ſuper eos aquas fluminis fortes & multas &c.

28 rarum à פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת, Exod. 39.28. i. velaminibus galerorum.

66 5 benedictionem? Eccleſ. 2.10, Non אָצַלְתִּי מֵהֶם reſeruaui ex eis. ſub. aliquid apud me quæ viderint. i. non prohibui eis: vel ſeparaui, vt alii exponunt. Nume.

29 מְחַצְּרִים pro מַחְצִירִים, vt ſcribit R.D. in Michlól & lib. rad. in radice חָצַר. quanquam

67 8 R.D. in lib. rad. & vt ait in Michlól, ſine ה addito, eſſet אוֹר inſtar סוֹב. & quum additur ה ſuper סוֹב, dicitur סֹבָה cum chatéph. Quãuis (ait in lib. rad.) R. Iehudah putet eſſe ex pihél, pro אֹרְרָה. Et vt rurſum ait in Michlól, א cum

11 latum. Iudic. 5.

18 radice,in nifhál,inquit R.Dauid in lib.ra.
quanuis deberet eſſe נֵאָרִים cum ſeua ſub נ.
quia ר non ſuſcipit daghés, immutata eſt:
& R.Iehudáh poſuit illud in radice נָאַר.Idé
in Michlól , In נֵאָרִים ſeri eſt loco daghés
quod eſt in נִגָּשִׁים.Eodem libro alio loco ait,
Scripſit R.Iehudáh illud Malachi 3.9, נֵאָרִים
nó eſſe ex radice אָרַר,ſed ex נָאַר, inſtar נִגָּשִׁים,
niſi obſtaret א. (q.d.ſi non eſſet א, eſſet da-
ghés in prima , ſicut נִגָּשִׁים, inquit idem in
נָאַר)& eſt rectum.Etiam rectum eſt id quod
ſcripſit de hoc R. Ionáh,quòd iudiciú eius
ſit נְאָרִים cú ſeua in נ, inſtar נְמַקִּים:niſi quod
leuigauerunt ר, & mouerunt נ cum ſeri,
propter א. Nomen,
70 20 וְאָרַח & ambulabit(pro ambulat)in ſocieta-
tem cum operantibus. Fit
71 23 Vel erant illi ipſi vectes.Et eſt
27 putauerunt: quia interpretatio verborum
iſtorum eſt,prolongabunt te dies tui. quip
pe ſi eſſet intranſitiuum,ligaretur (.i. con-
ſtrueretur)cum ל.ſicut ſuprà Gene.26.8, כִּי-
אָרְכוּ-לוֹ שָׁם הַיָּמִים,cuius loci interpretatio eſt,
quòd multum,&c.
72 3 15,Ne לְאָרְךָ in longitudine furoris tui acci-
pias me. Nomen
5 Iiob 11.9,אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ longior terra.
9 7,לְחוֹמַת.
75 20 וַיֶּאְשַׁם & deliquit in Baal.א cum &c.
21 יֶאְשָׁמוּ.
82 3 23.45,אֶתְנָה,Eas,Exod.35.26.

Folio	Versu	
	4	26.24.אִתִּי,Mecum,Psal.34.4.
	7	אַנְתְּה.& est communiter breue. At cum athnách & soph passuc,& maccaph, & interdũ zacchéph,est longum,& א cum camés:paucis exceptis,quæ retinent pathách,Genes.3.11,quòd nudus אַתָּה tu? pro esses. Psal .2.7, filius meus אַתָּה tu.א cum pathách præter normam, 2.Reg.9.25,ego וְאַתָּה & tu. Iudic. 11.25,melior אַתָּה tu. quáquam in plerisque libris correctis(teste R.D.in Michlól)sit breue,אַתְּה.
	12	vallasti, &c.Eccles.7.23,Nechem.9.6,1. Semu.24.19,Psal.6.4.
	15	sine י,sicut & versu 23,1.Reg.14.2,Iudi.17.1, Ieche.36.13.Plurale masculeũ,אַתֶּם vos, Exo.5.11.Et fœmineũ, Ieche.34.31,וְאַתֵּן & vos pecudes meæ.Et cũ ה,Iechez.13.11,וְאַתֵּנָה & vos
84	2	D.drachmam nonnulli interpretantur.Vide דַּרְכְּמֹן in quadratis literæ ד.
90	24	ter principes.Hic attende,מ præpositum sequenti dictioni שָׂרַי,pro מִן(quod integrum legitur Iudic.8.26,לְבַד מִן הַשַּׂהֲרֹנִים præter lunulas)pertinere ad constructionem לְבַד,cui sæpe præponitur:vt Num.
91	29	stanni.
92	22	crystallum.
94	9	præ splendore, (Tharghum aliud habet מִן וְזִהוֹר)quod tantundem valet מִבְּהָקִין &c.
98	27	Euacuare multitudine spoliorum,
103	8	Electus iuuenis,
122	13	Inquirere,Disquirere. sic in tota radice.
123	28	possessor alicuius rei,

Folio Versu

29 בַּעַל possessor somniorum
124 22 בַּעֲלַת dominæ domus. Hinc
147 5 crystallus. 27 acceperunt:& est illud
150 19 competebat
23 tiaræ quas ponũt super caput ad ornatum.
155 21 R.Abrahám. גְבוּרָה,Fortitudo,robur. Exo.
32.19,non vox עֲנוֹת גְבוּרָה vociferationis for-
titudinis. Plurale,Psal.90.10,וְאִם בִּגְבוּרוֹת & si
in fortitudinibus. Et
156 26 Congregare,siue Cogere exercitum.
28 titudine,Incidere.
157 26 Liras eius inebria. 27 sulcos eius.
29 pars altior,id est lira. Aliud,
160 21 הַצִּיצִיּוֹת fimbriæ
162 26 terram.2.Reg.4.34,וַיִּגְהַר עָלָיו & expandit se
super eum.
29 גֵּו.Significat etiam corpus,Prou.
166 16 vxore,quia videlicet non intrauit aliud cor
pus cum eo,quod est eius vxor)ve-
31 regimine.Psal.5.5,לֹא יְגֻרְךָ רָע non habitabit
tecum malus. vel cohabitabit tibi. est enim
(ait R.D.& R.Abrahã) sicut יָגוּר לְךָ. Iesa.
167 3 timete.Deut.32.27,nisi iram inimici אָגוּר ti
merem. Tharghum deducens ab אֲגַר con-
gregauit,interpretatur כְּנִישׁ cõgregata (vel
collecta)fuisset. & sic est participiũ passiuũ.
172 25 cum chiric,& secũda semper cum pathách,
vt ait R.D.in Michlól.
185 7 eius cœnum &
186 25 Thesaurus,cuius 188 23 Deut.33.25,
189 23 vel assequebantur.Gene.

Folio	Versu	
	24	& assecutus est eum
209	31	tenues. Nomen,דַק,Puluis.Iesa.
247	14	abhorrere
310	16	calibus.Dele hæc,Quære & in חָלַךְ
318	10	fenestras.Irme.22.14,חַלּוֹנָי,
341	5	Gratis,Immerito,sine causa.Exod.
	10	vt חִן.Psal.35.7, כִּי־חִנָּם quia immerito abscō-derunt &c.חִנָּם sine causa foderunt &c.
355	11	colligit. R. Selomoh , alam suam : vulgo איישילא,Aissele.
358	13	legem meam. R.Abraham, complebit decretum quod decreuit super me.Prouer.
393	15	compositum ex עב & טיט.Chab.
	16	Dele,Vide עָבָה
422	27	Dele hæc,ita R.D.in lib:rad.
490	18	pluuia:quia sicut pluuia inebriat terram,ac satiat eam:itidem ipse animam pauperum & inebriat & satiat.Vide רָוָה
508	17	& malleo. Et si dicas quod תִּשְׁלַחְנָה est intrāsitiuum , non erit opus præcedentibus: quia sensus erit , Manus eius & dextra eius extensæ sunt ad clauū & ad malleum. aut, pro clauo & malleo.R.Leui exponit,Potentiæ quæ corpus regunt , miserunt manum suam sinistram &c.
540	10	Et 23,Et omne
541	10	ipsi.est cum
	11	hæc.est cum ה & נ.
559	18	& iteretur gladius tertio. Nomen,
611	4	negotiatrix tua.
	7	negotiatrices tuæ.

613 3 faces, 631 23 עַל־הַמּוֹט

679 23 vagos. Alia forma, מַרְדּוּת idem significãs, 1.Semu.20.30. Aliud,

738 1 comment.Deuter.18.10. non inuenietur in te &c. וּמְנַחֵשׁ & augurans. Hebræorum doctores dicunt מְנַחֵשׁ esse qui diuinat ex buccella ex ore cadente, ex baculo è manu cadente, ex filio à tergo eum vocante, ex coruo clamante ad illum, ex ceruo transeunte à dextris eius, ex vulpe à sinistris: item augurantes per mustelam, per auem, per stellas. Hæc R.D. in lib. rad. Gene.

768 29 cum חִצֶּיךָ sagittæ 790 15 Gene.4.13.

831 21 4.2,& tollet vos &c.

30 intelligerent סִירֹתֵיכֶם ollæ

842 15 sed est lene. R.D. in comment. in Psal.3.3, Bona pars interpretum dicunt סֶלָה esse sicut לְעוֹלָם in seculũ.& sic vertit Ionathan in oratione Chabbac.3.14, לְעָלְמִין. Et sic inclusa est hæc dictio in orationibus nostris in hac significatione. Et sapiens R. Abrahám, filius Esræ (memoria iusti in benedictionẽ) interpretatus est esse sicut אֱמֶת. At ego dico quòd nõ est dictioni significantia: denotat autem exaltationem quandam vocis, à סָלַל. acsi dicat, in ipso loco in quo memoratur & legitur hæc dictio, esse eleuãdam vocem in eo cantico. quod apparet ex eo, quòd nõ inuenimus eam alibi, quàm in libro Psalmorum, & in oratione Chabbacuc, quæ est canticũ. Hucusque R. D. R. vero Abrahám

Folio	Versu	
		in eundem locum ſic ait, Multi expoſuerunt סֶלָה ſicut לָנֶצַח, quod non eſt rectum: ſed eſt ſicut כֵּן הוּא
890	25	Deut.18.10, מְעוֹנֵן præſtigiator. Et 14,
907	21	Sicut ſcutum coronat (circundat) hominē in circuitu, ſic coronabis (aut circundabis) iuſtum volūtate tua, inſtar ſcuti illum protegendo. Et verbum
	26	coronare facies ipſam.i.facies voluntatem coronare ipſum iuſtum. Vel,
	29	te & ſpe, & circundas
911	7	Ibidem verſu
984	7	id eſt בַּרְזֶל זַךְ וְקָלָל ferrum purum,
992	18	mitræ ſiue galeri. Et
	20	capitibus. Exod.39.28, וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת & velamina galerorum. Alia
1016	20	Gene.32.29,
1040	30	eſſe grandis an-
1056	16	Hannaghid (inquit R. Abrahám) ſcri-
1091	24	atque homines habitantes.
1215	10	tionem aquarum. Ecce, didiciſti quòd præceſſerūt terram: quinetiá quòd cæli ex igne & aqua creati ſunt. Velis nolis Scriptura nō docet quicquam in ordine eorum quæ ante, aut quæ poſtea fuerunt creata.
1216	3	dicetur. Pſal.
1249	26	ſuper altare, nec erat locus ad Occidentem. Pſal.
1315	9	tenues carne. Omnia exemplaria quæ vidimus, legunt per ר, & R.D. idem exemplum citat in רַקָּק. Rurſum Geneſ. 41. 27, הָרַקּוֹת

וְהָרָעוֹת tenues & turpes . Et verbũ in hiphil, Pſal.18.43,אֲרִיקֵם attenuabo vos.vide רִיק. Inde

1364 17 niſi ob neceſſitatem. nã qui iurat de re quæ non eſt,quanuis dicat verum alteri,quia iuramentum non eſt neceſſarium , ſed iurat fruſtra aſſumẽs(nomen Domini,)propterea iuramentum eſt vanum.

1386 19 אַשְׂחֶה natare faciam omni

1441 7 & tunc conſtruitur

8 אֶל.Significat etiam בֶּטַח

1448 29 R.Selomóh, Miſeretur &c. Miſeretur pauperũ, & cõmodat eis , neque conſyderat dicens,Non eſt facultas in manu mea.Et res ſuas neceſſarias ei in cibo & potu & indumẽtis,diſponit in menſura: & miſeretur ſecundum diuitias ſuas . Vel, diſponit res ſuas in iudicio.i.diſponit & gubernat affectus ſuos & voluntates.R.Abraham,

1488 27 comburentur. Item in pihel,in alia ſignificatione,Iudic.

In præcedenti codice , pagina quarta codicis, verſu 26,ſic ſcribe

94 9 Nam 2.Semu.22.13,vbi dicitur מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ,præ ſplendore coram eo ſuccenſi ſunt carbones ignis: Tharghum Ionathán habet מִזִּיו יְקָרֵיהּ מַבְהִיקִין שְׁמֵי שְׁמַיָּא præ ſplendore pulchritudinis eius ſplendent cæli cælorum.

Locorum Biblicorū, qui in hoc Thesauro ab Hebræis doctoribus explicantur, Index, eo librorum ordine qui à Latinis obseruatur.

Primus numerus, caput: secundus, versum ipsius capitis: tertius, paginam Thesauri significat.

G E N E S I S.

10,Et vidit omnem planitiem Iarden.539. 11,Et tetendit tabernaculum.13.

14 3,In valle agrorum prosciſſorū.1354. 5,Et percuſſerunt gigātes.1301. 14,Et accinxit ad bellum pueros ſuos.1278. 16,Et diuiſit ſe ſuper eos noctu.327. 19,A Deo excelſo poſſidente cælos & terram.1170. 25,Præter illa duntaxat quæ comederunt pueri.147.

15 2,Et filius procuratoris domus meæ.687. 7, Qui eduxi te de flamma Chaſdim.17. 9,Cape mihi vitulam triplicatam 877.1420.

16 13,Tu Deus viſionis.1210. Nónne etiam hîc vidi poſt videntem me?1204.

17 19,Profectò Saráh vxor tua pariet tibi,&c.5.

18 6, Tria ſata farinæ.812. 12,Et riſit Saráh intra ſeſe.1190. 14,Reuertar ad te ſecundum tempus,viuente.307.

19 9, Vade vltra.230. Nunc malefaciemus tibi præ illis.660. 27,Et ecce aſcendit fumus(vapor)terræ ſicut,&c.1159.

20 2, Dixit Abraham propter Saráh.42. 4, Num gentem etiam iuſtam interficies?1165. 15,Et in omnibus erudiuit ſe.434.

21 1, Et Dominus viſitauit Saráh. 1032. 9, Et vidit Saráh filium, &c. ſubſannantem.1089. 16,Sicut iactus arcus.391. 17,Et tene manu tua eum.301. 21,Et fuit iaculans.1119.

23 6,Princeps Dei es in medio noſtri.794. 9,Argēto pleno det illam mihi.650.

24 10,Et iuit in Aram duorum fluuiorū.714. 12, Occurre quæſo ante me.1190. 54,Maneat puella nobiſcum per annum,vel per decem menſes.423. 55,Dies vel decem.983. 63,Et egreſſus eſt Iſchác ad meditandum.1365.

25 18, Coram omnibus fratribus ſuis cecidit. 768. 1015. 21,Et orauit Iſchác ad Dominum pro vxore ſua.750. 29,Et coxit Iahacob coctionem.730.

26 12,Centum æſtimationes.1444. 14,Et prouētus multus.869. 26,Et Achuzath amicus eius.1296. 29, Quemadmodum tetigimus te.701. 34, Et fuerūt amaritudo ſpiritus,&c.677.

27 3,Pharetram tuam.1482. 12,Et ero in oculis eius tanquā errare faciens.1495. 20,Et palpabo te fili mi.635. Quia occurrere fecit Dominꝰ,&c.1190. 27,Vide odorē filii mei.1206. 36,Nónne vocauit nomen eius Iahacób?1536. 37,Et frumēto & vino ſtabiliui eū.845. 40,Quādo dominaberis,frāges,&c.1244.

28 15,Donec,niſi fecero quod locutus ſum.46. 18,Poſuit ſub capitibꝰ ſuis.1215.

30 8, Luctationibus maximis luctata ſum cū ſorore mea.1065. 10,Et dixit Lea, Fortunata.aut,Venit fœlicitas.156. 27,Ominatus fui,& benedixit mihi Dominus propter te.737. 30,Benedixit Dominus tibi ad pedem meum.1217. 31,Omne pecus varium.780. 38,Et cālefaciebāt ſe ad virgas.418. 39,Et pepererunt pecora alligata.962. 40, Et poſuit facies pecudum ad alligatum.962. 41,In omni coitu pecudum ligatarum.1202. Vt calefacerent ſe in virgis.429 42,Et primitiua erant Iahacób.1201.

31 1, Fecit omnem gloriam hanc.517. 14, Et conſumpſit etiam ſumendo argentum noſtrum.176. 19,Et furata eſt Rachèl teraphim quæ erāt patri ſuo.1494. 33,Et poſuit ea in clitellis cameli.564. 38,Capræ tuæ non abortiuerūt.1400. 40,Conſumebat me æſtus.1460. 42,Vacuū dimiſiſſes me.1279.

32 2,Nomē loci illius Caſtra.342. 9, Minor ſum omnibus miſericordiis tuis.1156. 19, Placabo faciē eius munere.561. 25, Et mouit ſe è loco ſuo neruus femoris.477. 29,Vt quid interrogas de nomine meo?1016. 32, Non comedunt filii Iſrael neruum contractionis.698.

33 4,Et iactauit ſe ſuper colla eius.1087. 7,Quis eſt cui miſiſti vniuerſam,&c. 644. 13,Vaccæ lactantes.888. 19, Et emit partē agri &c. centū nūmis.1202.

34 5,Et siluit Iahacob.369. 29,Ego viri numeri.688.
35 9,Et ciuitates tuæ non habitabuntur.499. 14,Et libauit super illam libamen.759. 16,Et erat adhuc quasi miliare terræ.137.519. Et indurauit dum pareret.1199. 18,Vocauit Biniamin.446.
36 24,Qui inuenit mulos in deserto.444.
37 2,Istæ generationes Iahacob.442. Et retulit Ioseph infamiam eorũ malam patri suo.188. 18,Et cogitauerunt contra eũ,vt interficerẽt eum.751. 24,Et resinam,& stacten.596. 32,Et miserũt tunicam.1411. 36,Vendiderant eum Potiphar eunucho Parhoh.862.
38 9,Corrumpebat se in terra.1391. 18,Annulum tuum & pallium tuum.1066. 20,Et misit Iehudah hœdum caprarum.158. 21,In biuio.911. 29,Et fuit sicut retrahens manum suam.1359. Cur diuisa est propter te diuisio?1049.
39 11,Et fuit sicut dies hic,& ingressus,&c.422. 17,Quem introduxisti nobis vt illudat mihi.1090.
40 7,Cur facies vestræ malæ hodie?1257. 13,Et redire faciet te super locũ tuum.530. 16,Canistra foraminum.295. 20,Die qua natus fuit Parhoh.440.
41 2,Et pascebant gramen.23. 6,Spicas pingues.136. 23,Et ecce septem spicæ paruæ,tenues.1108. 32,Et propter iterari somniũ Parhoni duabus vicibus.1437. Firma est res à Deo.526. 34,Et quintauit terrã Ægypti.338. 40,Et ad os tuum armabitur omnis populus meus.802. 42,Et clamabũt ante illũ, Genu flecte.141. 43,Et equitare fecit eum in curru secũdi.1281. 45,Nomẽ Ioseph,occulti reuelatorem.1068. Filiã Potipherah sacerdotis.523. 47,Et fecit terra in septem annis abundantiæ ad congregationes.1168. 51,Obliuisci fecit me Deus,&c.787. 53,Venerunt in Ægyptum,vt emerent à Ioseph.41. 56,Et omnis terra venit in Ægyptũ.1346. 57,Vt emerẽt à Ioseph.1345.
42 1,Et vidit Iahacob quòd esset frumentum in Ægypto.1107. Vt quid aspicietis.1109. 11,Recti nos.529. 19,Adducite frumentum famis domorum vestrarum.1292. 22, Qui interpres erat inter eos.604.
43 3,Protestando protestatus est nobis vir.885. 7,Interrogando interrogauit me.1319. 10,Coryli,vel auellanæ.105. 14,Et ego quemadmodum orbatus sum,orbatus sum.1400. 30,Et reuoluerunt se miserationes eius.549.
44 4,Ipsi egressi sunt de ciuitate.734. 5,Et ipse augurando augurabatur pro illo.738. 30,Et anima eius ligata est cum anima illius.1202.
45 17,Onerate iumentum vestrum.399. 25,Ne irascamini.1225. 26,Et debilitatum est cor eius.999.
46 28,Vt praepararet ante illum in Ghosen.490.
47 12,Et aluit Ioseph,&c. secundum paruulum.998. 13,Et insaniuit terra.590. 17,Et duxit eos pro pane.713.
48 6,Et cognatio tua quam genuisti post eos.440. 8,Et vidit Israel,&c.1207. 11,Videre faciem tuam non iudicaui.1012. 12,E genibus eius.928. 14,Intelligere fecit manus suas,quòd Menasseh esset primogenitus.535.1402. 19,Pone dexteram tuam.445.
49 3,Principium fortitudinis meæ.15. Excellentia,dignitas,& excellentia fortis.509. 4,Leuitas sicut aqua non fies excellens.512.1008. Tunc polluisti stratum meum,excisum fuit.917. 5,Instrumenta iniquitatis in habitationibus suis.648. 6,Et voluntate sua eradicauerũt murum.963.1379. 8,Confitebuntur tibi fratres tui.414. 10,Non recedet sceptrum de Iehudah,& scribens de inter pedes eius.356.1337. Donec veniat filius eius.1395. Et ipsi obedientia populorum.476. 11,Ligans ad vitem pullum suum,& ad vitem o-

ptimam.59.1464. 14,Isachar asinus osseus accubans inter duos terminos.
183.1453. 15,Et inclinauit humerum suum ad portandum.1403. 17,Serpēs
iuxta semitam,mordens calcaneos equi.961.1445. 19,Ghad exercitus superabit eum.156. 20,De Aser pinguis panis eius.607.659.1428. 21,Filiæ deambulauit super murum.1110. 22,Filius crescens Ioseph.119. 23,Et amaritudine affecerunt eum,& iaculauerunt.1216. 24,Et roborata sunt brachia manuum eius.1006. Inde pastor lapis Israel.6.1420. 25,A Deo patris tui.659.
26,Erunt capiti Ioseph & vertici Naziræi fratrum eius.731.732.
50 3,Dies conditorum aromatibus.343. 4,Fodi mihi.565. 9,Et ascendit cum eo etiam currus,etiam equites.1281. 23,Filios tertiorum.1419. 24,Visitando visitabit vos.1035. 25,Et positus est in arca.1370.

EXODVS.

1 7,Et filii Israel creuerunt,& nati sunt in multitudine 1464. 10,Quum contigerint bellum.1185. 11,Et ædificauit vrbes thesaurorū Parhoni.838. 12,Et angustiis affecti sunt propter filios,&c.1152. 13,Et seruire faciebāt Ægyptios filios Israel in duritia.1045. 16,Et videritis super sellam.6. 18,Quia obstetrices sunt.308. 20,Fecit eis domos.108.
2 3,Et posuit in iunceto.824. 5,Et misit ancillam suam.48. 6,Et vidit eum puerum.1207. 17,Et venerunt ad Rehuel patrem suum.382.
3 2,In medio ignis.584. 5,Terra sanctitatis est.1136. 16, Visitando visitaui vos.1035.
4 25, Et tangere fecit pedes eius. 702. Quia sponsus sanguinum es mihi.382.
26,Et recessit ab eo.1306.
5 9,Et ne respiciant in verba mēdacii.1441. 12,Ad colligendā stipulam.1197.
6 3,Et nomine meo Iehoua non fui cognitus illis.418. 12,Et ego incircuncisus labiis.972.
7 1,Erit propheta tuus.693. 11,Sapientes & præstigiatores.571. 22,Incantationibus suis.581.
8 3,Et in cōspersiones tuas.1334. 9,Glorifica te super me quādo orē pro te.992.
9 8,Capite vobis plenitudinem volarum vestrarū è cinere fornacis.1001. 9,Et fuit vlcus bullarum,&c.123. 16,Vt ostenderem tibi potentiam meam.1209.
17,Adhuc tu exaltas te contra populum meū vt non dimittas eū.841. 30,Et tu & serui tui noui quòd antequam timeretis à facie,&c.403. 33,Et pluuia non stillauit super terram.804.
10 2,Et vt narres,&c. quod feci in Ægypto.915. 7,Nónne antequā scires,periit Ægyptus?403. 8,Et redire iussus est Moseh.79. 23, Et non surrexerūt vnusquisque de loco suo.1475. 24,Statutum(vel locatum)est pecus.466.
12 3,Supputabitis super agnum.553. 7,Et ponent super ambos postes,& super superliminare.1459. 9,Et cum intestino eius.1189. 15,Die prima cessare facietis fermentū in domibus vestris.1212 16,Et in die prima conuocatio sanctitatis.1186. 34,Et tulit conspersiones suas.1334. 38,Et etiam mistio multa ascendit cum eis.965. 42,Nox custodiarum est Domino.1433.
13 10,Ab anno in annum.423. 12,Et omnem apertionem,emissionem animalis.1351. 15,Quū indurasset Parhoh.1199. 16,Et frontalia inter oculos tuos.
393. 18,Et accincti in quinta.338.
14 3,Clausit eos desertum.817. 10,Et Parhoh appropinquare fecit castra sua.
1188. 25,Quia Dominus pugnat pro eis.606.
15 4,Et electio principum eius.1410. 5,Abyssi operient eos.554. 6,Dextera tua Domine magnificata est.11. 8,Et in spiritu furoris tui, coaceruatæ sunt

aquæ.973. 9,Depauperabit eos.496. 11,Faciens mirabile.1015. 16,Donec
transiret populus iste quem possedisti.1170. 17,Sanctuarium Domine quod
firmauerunt manus tuæ.1137. 25,Et docuit Dominus lignum.491.738.
16 4,Et ecce in superficie deserti tenue rotundum.385. 14,Et mane fuit descen
sio roris.1397. 15,Man est.664. 18,Et qui minus collegit,non defecit.347.
20,Et vermiculauit vermes.1285. 31,Et erat sicut semen coriãdri,album.155.
Et gustus eius sicut lagani cum melle.1116.
18 2,Et tulit Ithro socer Mosch Sipporah vxorem Mosch post dona eius. 1412.
20,Odio habentes cupiditatem.127.
19 4,Et portaui vos super alas aquilarum.803. 5,Et eritis mihi peculium 816.
14.Et præparauit populum.1137. 21,Ne fortè destruant vt ascendant.758.
20 3,Non erunt tibi dii alieni coram me.1026. 5,Et super quartos.1222. 7,Nõ
assumes nomen Domini Dei tui frustrà.1364. 18,Et omnis populus vide-
bant tonitrua.615.1205. 19,Vt tentet vos venit Deus.757. 25,Si gladiũ tuum
eleuaueris super eum,& polIues eum.314.
21 2,Et egredietur gratis absque argento.341.351. 3,Si cum corpore suo vene-
rit,&c.166. 8,Redimere faciet eam.996. 10,Operimentum eius,& tempus
eius determinatum non diminuet.890.1334. 22,Et dabit secundum iudices.
805. 29,Et contestatio facta fuerat.454.
22 16,Præstigiatricem non viuificabis.571. 21,Et peregrinum non exprobrabis
verbis.447. 30,Plenitudinem tuam & lachrymam tuam.650.
23 5,Desines auxiliari illi?902. 13,Ab omnibus quæ dixi vobis,cauebitis.1432.
22,Et angustiis afficiã hostes tuos.1083. 28,Et mittam crabronẽ ante te.1120.
24 7,Omnia quæ locutus est Dominus,faciemus.839. 10,Tanquam opus la-
pidis sappiri.587. Et sicut corpus cæli in puritate.389.956.
25 5,Et pelles taxorum.1474. Et ligna sittim.1367. 7,Et lapides plenitudinũ.
653. 16,Et facies propitiatorium ex auro puro.561. 25,Et facies ei clausurã
quatuor,&c.819. 29,Et mediatos calamos eius 760.1201. 31,Æquale fiet
candelabrum.1200. 37,Et lucere fac contra faciem eius.873.
26 1,Cum figuris Cherubim.564. 4,In ora cortinæ extremæ.1153. 12,Et quod
residuum est in cortinis,&c.862 13,In superfluente in longitudine corti-
narum.883. 17,Dispositæ vt gradus scalæ altera contra alteram.1408.
27 5,Ponésque illud subter circuitum altaris.578. 7,Vacuum tabularũ facies.
105. 13,Et latitudo atrii ad plagam ad Orientem,ad Orientem.1128. 19,O-
leum oliuæ purum contusionis pro luminari.572
28 7,Duo latera hærẽtia.575. 11,Circũdatos palis aureis facies eos.1344. 17,Et
implebis illo plenitudinem lapidis.651.653. 20,Onychinus & iaspis.504.
Intertexti auro erunt in plenitudinibus suis.1344. 28,Et eleuabunt pecto-
rale ab annulis,&c.1283. 30,Vrim & Thummim.17.1485. 32,Et erit os ca-
pitis eius.998. 39,Et ocellabis tunicam byssi.1343.
29 1,Accipe iuuencum vnum filium bouis.1041. 18.in odorem quietis.720.
22,Pacificorum est.653. 23,Et tortam panis vnam.538. 27,Et sanctificabis
pectus eleuationis.1252.
30 10,Et expiabit Aharon super cornua.560. 17,Et facies concham æneam.
538. 23,Cape tibi aroma,præcipuum.1211. 30,Super carnem hominis non
vnget.450. 32,Et secundum summam eius non facietis.1479. 34,Cape ti-
bi aromata,stacten.745. Tantũcum tanto erit.vel pondus sicut põdus.90.
35,Mistum mũdum.655. 37,Secũdum summã eius non facietis vobis.1481.
31 10,Et vestes ministerii.1461.

DEVTERONOMIVM.

33 2,Et veniet à decē millibus sanctitatis.1218. 3,Et ipsi qu i cōiuncti sunt pedi
tuo,accipient de eloquiis tuis.791.1476. 4,Legem præcepit nobis Moseh,
hæreditatem congregationi Iahacob.1140. 8,Perfectiones tuæ,& doctrinæ
tuæ viro misericordi tuo.1485. 11, Et in opere manuum eius complace.
1310. Odio habentes illum ne surgant.1147. 13,De optima cæli.622. 14,Et
de optimo frugum solis,&c.622. 16,Et voluntas inhabitātis rubum, veniat
super caput Ioseph.847. 17,Primogenitus bouis eius decor illi.963. 21,Et
vidit principium sibi quòd ibi esset pars dominatoris tecti.357.857. 23,Na
phtali saturus voluntate.1312. 25,Ferrum & æs,compes tuus.761. Et sicut
dies tui fortitudo tua.188. 26, Et in magnificentia sua cælos.1388. 27,Ha-
bitaculum Deus æternitatis.890.1128.1180.
34 6,Sepeliuit eum.80. 7, Non contractus erat in rugas oculus eius.521. Et
non fugit vires eius.721.

IOSVE.

1 7,Ne recedas,aut declines ab eo.828.
2 1,Mulieris cauponæ.250. 6,In linis ligni.1058. 11,Et non stetit vltrà spiri-
tus in viro.1146. 19,Sanguis eius in capitibus nostris.1212.
3 17,In medio Iarden parati.527.
4 9,Sub statione pedum sacerdotum.465. 13,Ad solitudi nes Iericho.967.
6 1,Iericho includebat,& claudebatur à facie,&c.819. 17,Ne fortè contingatis
de anathemate.365.
7 5,Vsq; ad Sebarim.1346. 21,Et linguā auri.618. 23,Et statuerūt eos &c.469.
8 7, Et possidebitis ciuitatem. 495. 11, Et castrametati sunt ab Aquilone ipsi
Hai.1117. 15,Et percussi sunt Iehosua & omnis,&c.702. 20,Et non fuerunt
in eis vires ad fugiendum.411. 32,Duplicem legem.1439.
9 2,Ore vno.998. 4,Et vtres vini veteres,& scissos & ligatos.1119. 12, Iste pa-
nis noster calidus in escam paratus fuit.1077. 14,Et acceperunt viri de cibo
illorum.615.
10 13,Et non festinauit occumbere die perfecta.1484. 21, Non mouit in filios
Israel quispiam linguam suam.367.
11 8, Vsque ad Misrephoth aquarum.1463. 9, Equos eorum subneruauit.963.
13,Quæ stabāt iuxta tumulū eorū,nō &c.1480. 17,A mōte læui qui,&c.328.
13 7,& 8,Cum ea Rubenitæ,&c.929. 14,Sicut ceruus eiectus.710.
14 8,Dissoluerunt cor populi.668. 11,Sicut fortitudo mea tunc,&c.524.
15 9,Et describetur terminus à vertice montis.1469. 17,Et descendit de asino.
1108. 18,Incitauit eum vt peteret à patre suo agrum.833.
17 14,Et eliges tibi ibi terram.136. 18, Quia expelles Chenahanæum, quanuis
currus ferreus sit illi.535.
19 26,Vocatur terra Cabul.518. 47,Minor illis.660.
22 20,Præuaricatus est præuaricationem.671.
23 13,Et in spinas in oculis vestris.1108.
24 26,Sub quercu quæ erat in sanctuario Domini.40.

IVDICVM.

1 14,Et iactauit se de asino.1108.
2 3,Et erunt vobis ad latera.1073.
3 15,Virū clausum manibus dexteræ.445. 20,Et ipse sedebat in cœnaculo re-
frigerii.1181. 21,Et ingressum est quod stabat post ferrū. 590. 22,Et egres-
sum est stercus.1068. 24,Purgat ipse membrum suum.1117. 25, Et egres-
sus est Ehud per vestibulum.810.

1 13, Num propter eos retardabimini,&c. 876. 14, Quia doleret mihi magis quàm vobis.676.

2 8, Nónne audisti filia mea?595. 16, Et etiã dimittendo dimittetis ei,&c.1407.

3 3, Et descẽdes.485. 8, Et expauit vir, & inclinauit se.613. 9, Quæ es tu?644.

4 7, Et hoc erat testimonium in Israel.1038. 14, Et erit tibi pro quiescere faciente animam.1359.

SAMVELIS I.
siue primus regum.

1 1, Et fuit vir vnus de Ramatháim Sophím.1113. 3, Ascendebat,&c. de anno in annum.424. 4, Et Channæ dedit partem vnã.61. 6, Eo quòd irasci faciebat eam.176.1300. 14, Vsquequo ebria eris?1405. 16, Ne des ancillã tuã coram filiam impietatis.111. 20, Et fuit in circuitibus dierum.1151. 22, Et ostensus fuerit coram Domino.1208. 24, Et puer discutiebat.765.

2 1, Exaltatum est cornu meum in Domino.1194. 3, Egrediatur vetus de ore vestro.986. 3, Et ipsi põderata sunt opera.1478. 4, Arcus, fortes fracti.378. 5, Pro pane se locauerunt.1406. Sterilis peperit septem.1339. 8, Quia Domini stationes terræ.1082. 10, Conterantur litigantes cum eo.1242. 13, Et percutiebat in concham.538. 10, Pro commodato quod commodauit Domino.1329. 24, Transgredi facitis populũ Domini.872. 25, Iudicabit illum Deus.1011. 26, Nunquid reuelando reuelatus sum.118. 29, Quam præcepi in habitaculo.889. 32, Et aspicies hostẽ habitaculi.889. 33, Et vt dolore afficiam animũ tuũ.9. Et omnis multitudo domus tuæ morientur viri. 1221. 36, Pro nummo argenteo.9. Iunge me vni sacerdotiorum.855.

3 2, Et verbũ Domini erat pretiosum. 479. 2, Et oculi eius cœperunt esse rugosi.522. 3, Et lucerna Dei antequam extingueretur.402. 13, Et non prohibuit eos.521. 21, Et addidit Dominus apparere in Silóh.1108.

4 13, Heli sedebat,&c. speculãs.1114. 15, Et oculi eius caligauit.1146. 19, Grauida ad vlulandum.436. 21, Et vocauit puerum, non gloria.28.

5 9, Et latuerunt eis mariscæ.864.

6 8, Et vasa aurea quæ reddidistis ei pro delicto.1359. 12, Et direxerũt se vaccæ. 505. 18, Vsque ad lapidem magnum.5.

7 2, Et lamentati sunt omnis,&c.711.

8 12, Et ad arandum arationem suam.729.

9 13, Postea comedent maiores.1183. 24, Et eleuauit coquus coxã,& quod erat super illam.1375.

10 5, Et ante eos chorus & tympanum.697.

12 6, Dominus qui magnificauit Moseh.977. 21, Et nõ declinabitis post idóla, quæ non proderũt.1470. 24, Quia videte quòd magnificauit vobiscũ.159.

13 21, Et erat lima orium.998. Ad acuendum stimulum.464. 22, Et egressa est statio Pelistinorum,466. 38, Et cœpit ire.405.

14 11, Et responderunt viri stationis. 466. 14, In dimidio iugeris iugeris agri. 1103. 47, Et in omnibus ad quæ se vertebat, terrebat.1319.

15 2, Posuit ei.1370. 4, Et congregauit Saul populum.1431. Et recensuit eos in Thelaim.395.588. 9, Et pepercit,&c. optimo pecorũ,& boũ,&c. pinguiũ. 1439. Et omnem substantiam contemptibilem.582. 21, Et tulit &c. præcipuum anathematis.1214. 32, Et iuit ad eum Agag cum deliciis.881. Verè venit amaritudo mortis.825.

16 5, Præparate vos.1135. Et præparauit Isai,& filios eius.1134. 7, Quia non quemadmodum videbit homo.1107. 10, Et transire fecit Isai septem filios

ſuos ante Semuel.1339. 17,Videte quæſo virum mihi bene ſe habentem ad
pſallendum.432. 20,Et tulit aceruum panis.337.
17 5,Et lorica ſquamarum erat indutus.589.1204. 7,Et ferrum lanceæ eius.115.
18,Et pignus eorum tolles.966. 29,Et vertit ſe ab illo contra alterum.633.
18 6,Et egreſſæ ſunt mulieres,&c.1376. Et in canticis.1420. 10,Et pſallebat
manu ſua ſecundum diem in die.423. 21,In duabus gener meus eris.1113.
30,Proſperitatem habuit Dauid præ omnibus ſeruis Saul.1401.
19 13,Et pannum caprarum,&c.519.
20 3,Sicut paſſus inter me & mortem.1058. 5, Et ego reuertar,ſedebo cum re-
ge.1358. Vſque ad veſperá tertii.1418. 12,Secundũ tempus cras tertiæ diei.
1418. 14,Et non ſi adhuc me viuente,&c.886. 18,Et deficies:deficiet enim
ſeſſio tua.1036. 19,Apud lapidem itinerarium.18. 25,Quia dixit,Accidens
eſt,non mundus eſt,&c.117. 28, Poſtulando poſtulauit Dauid à me vſque
Bethlechem.1330. 30,Fili peruerſæ rebellionis.887.
21 2,Et pueros ſcire feci locum talis & talis.419. 4,Nõ eſt panis prophanitatis
ſub manu mea.316. 5,Mulier prohibita à nobis.957. 13,Et mutauit ipſe elo-
quium ſuum.1438.
22 6,Et audiuit Saul quòd cognitus eſſet. 417. 21,Cauſam præbui in omnem
animam domus patris tui.812. 23,Qui quæſierit animam meam,&c. 786.
23 6,Cum ephod deſcendit in manu ſua.484. 7, Tradidit & clauſit.752. 13,
Et reuertimini ad me cum certo.516. 25,Et deſcendit in petram.486. 26,
Coronauerunt Dauid.907.
24 4,Vt purgaret pedes ſuos.813. 8,Et confregit Dauid viros ſuos verbis.1441.
14,Quemadmodum dicit prouerbium antiqui.686.1129.
25 2,Et opus eius in Carmel.977. 6,Et dicetis ſic,per viuentem.305. Et tu pa
cificus,& domus tua pacifica.1417. 9,Et venerunt pueri,&c.& quieuerunt.
720. 14,Et inuectus eſt in eos.909. 18,Et centum ligaturas vuæ paſſæ.1105.
26,Et ſerua manum tuam tibi.1504. 29,Proiiciet eam in medio fundæ.1166.
26 11,A capitibus Saul.1215. 14,Quis tu qui clamaſti ſuper regem?41.
27 7,Annus & quatuor menſes.414. 10,Quò vos diffudiſtis hodie?38.1506.
11,Fœtere faciendo,fœtere fecit populum.86.
28 9,Vt quid illaqueas te in anima mea?787. 10,Si cõtinget tibi punitio,&c.1190
29 3,Qui fuit mecum iam dies,iam annos.414. 4,Et non deſcẽdet nobiſcum
in prælium.486.
30 6,Et anguſtia fuit Dauid.431. 10, Et ſteterunt ducenti viri qui laſſi erant,
ne,&c.995. 17,Et percuſſit eos Dauid à crepuſculo diei illius vſque ad ve-
ſperam.641. 20,Duxerunt ante pecus ipſum.711.
31 4,Et illudant mihi.915.

II. SAMVEL Hebræis, Qui II. Regum Latinis dicitur.

1 3,Vbi,Vnde venis?17. 6,Forte fortuna veniendo,caſu veni in montem Ghil
boah.1185. Et viri equitum.124. 9,Tenuit me anguſtia.1344. 19,O ter-
ra Iſrael in excelſis,&c.1072. 24,Qui induere faciebat vos coccino.1435. 26,
Mirabilis fuit amor tuus mihi præ amore mulierum.1013.
2 20,Tolle tibi veſtem eius,vel arma.316. 21, Et percuſſit eum Abner cuſpide
lanceæ in quinta.338. 26,Niſi locutus fuiſſes,&c.598. 32,Moriẽtur viri.56.
3 8,Et non tradidi te in manu Dauid.673. 27,Vt loqueretur cum illo pacificé.
1410. 35,Vt edere facerent Dauid panem.565.
4 6,Venerunt vſque ad medium domus.614.
5 6,Niſi remoueris cæcos & claudos.897. 8,Qui percuſſerit Iebuſæum,& te-

filius meus Selomoh peccatores.305. 39,Et populus tibicinantes tibiis.314.
2 28, Declinauit post Adoniiah,& post Absalom non declinauit.741. 13,Et remouebis sanguines gratis,quos effudit Ioab,à me.815.
4 9,Omnis prouincia Dor.717. 10,Et aues saginatas.vel pingues.148. 11,Capones saginati.7. 13,Et viginti boues pascui boni.1295. 29,Et latitudo cordis sicut arena quæ &c.1166.
5 9, Et proiiciam ea tibi.771. 16,Præter principes præfectorum. 774. 18,Et cæmentarii Chiram,& lapicidæ.154.
6 4,Et fecit domui fenestras intrinsecus apertas,& extrinsecus clausas.17.1458. 5,Et ædificauit super parietem domus deambulatorium.467. 6, Quia imminutiones erant domui per circuitũ extra.184. 7,Et lapide perfecto profectionis ædificata est. 761. 8, Et per cochleas ascendent ad medium. 597. 9,Et texit domum tignis constitutis instar cisternarum. 163.811. 17,Ipsa est templum intrinsecus.1016. 18,Et cedrus pro domo intrinsecus depicta, &c.1016. 20,Et clausit pessulis aureis ante oraculum.871. 21,Et transire fecit vectes per catenas aureas.1323. 28,Et cælaturis florum intrinsecus, & exteriori.295. 29,Parietes domus per circuitum texit funda. 814. 30,Superliminare,& postes quinque laterum.338.
7 3,Et tecta est cedro.857.1101. 4, Et fenestrarum tres ordines.1458. 5, Et omnia ostia,& postes quadrati, superliminare.1459. Fenestra contra fenestram.299. 6,Et columnæ & trabs ante eas.866. 9,Et à fundamento vsque ad mensuram quatuor digitorum.400. 15, Et finxit duas columnas æreas. 1083. 16,Fusum ære.470. 17,Retiacula opere retis.1460. 24, Et cucurbitæ agrestes.1040. 28,Et clausuræ inter gradus.818.1408. 31, Et os eius rotundum opere recti.529. 36,Tanquam nuditatem viri.vel,secundum latus vnuscuiusque.672. 46,Fudit ea rex in densitate terræ.869.
8 64,Vt non ferat holocaustum.515.
9 11,Chiram rex Sor donauerat regi,&c.792. 13,Vocatur terra Cabul.518. 16, Et dedit illam munera filiæ suæ vxori Selomoh.1411. 24, Tunc ædificauit Millo.654. 25,Et obtulit,&c.& suffiuit super illud.1158.
10 5,Et statum ministrorum eius.931. 12,Fulcrum domui Domini.847. 22, Et simias,& pauones.1477. 28,Et exitum equorum qui erat ipsi Selomoh ex Ægypto,& netum.1141. 29,Authoritate eorum educebant equos.412.
11 25,Et angustiis affecit Israelem.1151. 36,Vt sit lucerna Dauid seruo meo.729.
12 10,Minimus meus,&c.869.1157.
14 2,Et muta te.1438. 3,Et crustulas.780. 4,Quia caligauerant oculi eius.1145. 10,Clausum,& derelictũ in Israel.957. 17,Ipsa ingressa est postẽ domus.851.
16 11,Et amicum eius.1296. 17,Adeò vt non remanserit in eo habitus.800.
17 4,Et coruis præcepi vt alant te. 966. 19,Super viduam cum qua ego conuenio.167. 21,Et mensus est se super puerum.614.
18 5,Et non excidemus ab animali.569. 20 & 21,Vsquequo vos claudicatis in duas cogitationes:1028 & 849. 27,Quia negotium.sub.est illi.766.1366. 33, Et effundite super holocaustum.469.
19 5,Et dormiuit subter iuniperum vnam.1322.
20 27,Numerati fuerunt,& numerati fuerunt omnes.540. 31,Et augurati sunt num ab illo.662. 33,Et rapuerunt illud ex eo.323. 35, Et vir vnus de filiis prophetarum.120. 42,Tristis & furibundus.827.
21 9,Prædicate ieiunium.1080. 19, Num inuenisti me inimicum meum?673.
22 6,Et inquiramus à cum eo.81. 35,Et effundebatur sanguis plagæ in sinum

currus.310.1281. 36, Et transiuit præconium per castra.1191. 48,Et rex non erat in Edom, præfectus erat rex.774. 49,Contritæ sunt naues.1345.

II. REGVM Hebræis, qui IIII, Latinis.

2 3,Etiam ego noui, tacete.374. 7, Et steterunt eregione procul.699. 9,Et sit quæso mensura duorum.&c.998. 10,Difficilis fuisti postulando.1199. 17, Donec pudore suffunderetur.99. 36,Quid vadis valde mutãdo viã tuã.1438.
3 19,Et omnem agrum bonum dolore afficietis lapidibus.513. 24, Et percusserunt eam,& percutiendo Moab.749. 25,Lapides eius in pariete testæ.371.
4 6,Et stetit oleum.931. 13,Ecce solicita fuisti pro nobis solicitudine hac.362. 14,Verè filius nõ est ei.5. 28,Ne errare facias me.1409. 31,Et non erat vox, neque,&c.1199. 39, Ad colligendum olera.17. Et collegit ex ea cucurbitas agrestes 1040. 41,Funde populo.468.
5 3,Vtinam Dominus meus esset coram propheta.24. 8, Vt quid scidisti vestimenta tua.1195. 24,Et venit ad arcem.949.
6 6,Et præcidit lignum æqualiter.1176. 9,Fuerunt descendentes.740. 23,Et non apposuerunt vltrà. 886. 25,Donec esset caput asini 80 argenteis.337. Et quarta pars cabi stercoris columbarum.187. 31, Et dimisit virum à facie sua.1026.
7 2,Super cuius manum rex innitebatur.1443. 13, Et ecce ipsi sunt sicut omnis multitudo Israel.235.
8 12,Et montes eius diuides.240.241.
9 11,Vt sanaretur in Isrehel à vulneribus.750. 20,Quia furiose ducit.713. 13, Super fastigium graduũ.183. 24,Impleuit manum suam arcu.651. 25,Quia memẽto, ego & tu equitabamus.155. 29,Et posuit in stibio oculos suos.1001.
10 11,Et sacerdotes eius.523. 12, Erat domus alligationis pastorum in via. 962. 15,Da manũ tuam,& dedit manũ suam.411. 27,Et posuerunt eã in latrinas, vel pro exitibus.464. 31, Cœpit Dominus excisionem facere in Israel.1177.
11 4,Principes centum, siue centuriones.620. Et ostendit eis filium regis.1209. 6,In porta Sur.828. 8,Et qui ingressus fuerit ad septa, interficiatur.821.
12 9,Arcam vnius.73. Et ponent ibi sacerdotes custodes vasis, omne argẽtum. 852. 11,Et dabant argentum ponderatum.1479.
14 8,Veni videamus nos facie.1109. 14,Et filios obsidum.966. 26, Afflictionem Israel mutabilem valde.680.
15 5,Et mansit in domo libera.351. 10,Et percussit eum coram populo.1125.
16 12,Offerre fecit rex super altare.1187. 15, Et altare æneum erit mihi ad inquirendum.131. 18,Et tectum sabbathi, quod ædificauerunt in templo.835.
17 9,Et occultauerunt filii Israel res,&c.348.
18 4,Et vocauit eum ænulum.739. 17, Cum exercitu graui.609. 22, Et tibi non merces nuntii contingit.673. 31,Facite mecum pacem.140. 34, Vbi sunt dii Sepharuaim? mouit & peruertit,&c.724.
19 23,Et ingrediar habitaculum finis eius.1176. 24,Illud quod feci à diebus antiquitatis.1128. 25,Ego fodi & bibi aquas,&c.1154. Et erit ad desolandũ in aceruos desolatos ciuitates munitas.775. 28,Et sonitus tuus ascẽdit,&c.1328.
21 13,Et abstergam Ierusalaim,&c.639.
23 10,Et polluit Topheth quod erat in valle filii Hinnóm.1491. 11, Qui erat in suburbanis.1068. 13,Quæ erunt à dextera monti corruptionis.1392. 29, Quum pugnaret ipse cum illo.1206.
24 14,Et omnem artificem & inclusorem. 370. 14, Et omnis artifex & homo reputatus.820.

II. PARALIP.

cut aquæ.804. 14,Et texit Deus illam.834.

4 2,Loqui ad te, ægrè feres?580.757. 10,Et dentes leunculorũ euulsi sunt.1490
13,In cogitationibus de visionibus nocturnis.849. 15,Horrebit pilus carni.
meæ.846. 16,Tacitam & vocem audiam.207. 18,Et in angelis suis ponet
lumen.229. 19,Conteret eos donec fuerit Arcturus.898. 21,Nónne transla-
tus est funis eorum in eis?510.

5 2,Et declinantem interficiet inuidia.1059. 3,Vidi stultum radicantem.1465.
5,Absorbebit prædo diuitias eorum.1102. 7,Et filii prunæ eleuabunt vola-
tum.1321. 12,Manus eorum quicquam.500. 19,E manibus gladii.412.
21,In fame ridebis.559.1389.

6 3, Idcirco verba mea absorpta fuerunt. 601. 6, Nunquid comedetur insul-
sum absque sale?1491. 10,Et calefaciam me in dolore:non parcat.843. 14,
Viro flagellis dissoluto.667. 16, Qui denigrantur à glacie.1132. 17,In tem-
pore quo effluxerint,excidentur.266.1105. 18,Inclinabunt se semitæ viæ il-
lorum.613. 27, Et fodietis aduersus amicum vestrum.565.

7 3,Sic accipere factus fui mihi menses vanitatis.733. 4,Et elongatio vesperæ.
vel,Mensus est vesperam.706. Et saturatus fui euagationibus vsque ad cre-
pusculum.706. 5,Cutis mea scidit se,& dissoluit.612.1229. 8,Non aspiciet
me oculus videntis me.1210. 13, Ardebit eloquio meo.791. 19, Quousque
non recedes à me?1441.

8 6,Et pacificã reddet domũ iustitiæ tuæ.719.1415. 12,In arbore sua.1. 14,Cu
ius succidetur spes eius.1144. 16,Iuxta domum lapidum cõplicabitur.298.

9 4,Quis indurauit & pacẽ habuit?1199. 5, Et non cognouerũt.416. 9,Qui
facit Arcturũ, Oriona,& interiora Austri.287. 12,Si rapuerit, quis restitue-
re faciet illum?384. 13,Sub eo incuruati sunt,freti superbia. 1139. 23, Ten-
tationem innocentum subsannabit.758. 26,Transierunt cũ nauibus,&c.3.

10 1,Excisa est anima mea.1144. 3,Et super consilium impiorum splenduisti.
461. 8,Manus tuæ formauerunt me.952. 10,Nónne sicut lac fundes me?
805. 15,Væ mihi.39. 16,Mirificaberis in me.1016. 17,Innouabis testes tuos
contra me.885 22, Et non ordines.820. Et obscurata est sicut caligo.461.

11 2,Num multo verbis non respondebitur. 1217. 6,Et scito quòd oblitus est
tui Deus.797. 11,Efficietur cordatus.105.584. 15,Et ipso meridie surget tẽ-
pus.719. 16,Illustraberis,sicut mane eris.891. 18,Et fodies,cõfidenter dor-
mies.350. 20,Et expectatio eorum dolo animæ.767.

12 1,Nutantibus pede.669. 5,Lampas cõtempta.96.612.984. 7,Interroga quæ-
so behemoth,& docebit te.93. 8,Loquere terræ,& docebit te.1365. 11,Et pa
lato cibus erit.311. 14,Claudet virum, & nõ aperietur ei.818.1063. 15,Ecce
prohibebit aquas,& arescent.407. 17,Ambulare facit consiliario spoliatũ.
1408. 19,Et fortes peruertet.845. 20,Remouet labium fidelibus.50.691. Et
consilium senum accipiet.399. 21,Et fortitudinem fortium.638.1306. 23,
Expandens gentibus.1393.

13 14,Et transeat super me quid.626. 25,Et depauperabis me.496. 26,Super ra
dices pedum meorum describetur.358.

14 1,Breuis diebus.1181. 6,Et cessabit tempus eius.285. Donec perficiat sicut
mercennarius,diem suum.1310. 9,Et faciet ramũ sicut plantatio.1181. 10,
Et vir morietur,& infirmatus est.329. 15,Num opus manuum tuarum de-
siderabis?556. 17, Coniũxisti super iniquitatem meam.401. 18,Mons al-
tus corruet.771. 19,Lapides contuderunt aquæ, diluet germina eius vsque
ad puluerem terræ.856. 21,Caro eius super seipsam dolebit.513. 22,Et ani-

succisi sunt,& non erat tempus.1167. 20, Nónne succisa est erectio nostra? 1148. 21, Proficere facias cum eo,& eris in pace.838. 23, Et pone super terrā aurum.129. 24, Et pone super terram munitionem.1382. 25, Eritque Omnipotens munitio tua.129.1353. Et argentum fortitudines tibi.458. 30, Eruet insulam innocens.29.

23 2, Etiam hodie rebellio est eloquiū meum.681. 3, Ingrediar vsque ad locum eius.529. 12, A præcepto labiorum eius,& non recedam.635. 14, Quia reddet quod congruit mihi.358.

24 3, Pignerabuntur bouem viduæ.276. 6, Et vineam impius serò vindemiabunt.617. 8, Ab inundatione mōtium madefient.269. 9, Rapient ab vbere pupillum.1353. Et super pauperem pignus accipient.276. 11, Intra muros suos faciet oleum suum.1076.1379. 12, Et Deus non ponet prohibitionem. 1491. 13, Ipsi fuerunt in descēlibus luminis.487.679. 14, De vrbe viri clamabunt.688. 16, Perfodit in tenebris domos quas in die signauerunt sibi. 381. 18, Non aspiciet viam vinearum.567. 19,(sic) sepulchrum eos qui peccauerunt.302. 21, Confringens sterilem.1293. 23, Et depauperabuntur.646. 24, Eleuati sunt paululum,& nō erunt.1284. Sicut omnes claudentur, erunt clausi.1175. 25, Quis mentiri faciet me?533.

25 2, Dominari,& pauor est cum eo.686. 5, Ecce remouet lunam(vel vsque ad lunam)non erit in tabernaculo.13.881.

26 4, Et spiritus cuius egressus est ex te?800. 5, Semina mortua formabuntur sub aquis.293.1303. 6, Appendens terrā super nihilum.115. 9, Expandit super eum nubem suam.1069. 11, Columnæ cæli conterentur.1258. 12, Et intelligentia sua trāsfixit fortitudinē.1240. 13, Spiritu suo cælos ornauit.1451.

27 7, Nō probris afficiet cor meum 366. 8, Quia si euellat Deus animam eius. 799. 21, Et turbine commouebit eum de loco suo.850.

28 2, Et è lapide fuso æs.468. 3, Et omnem perfectionem ipse inuestigat. 359. 4, Crescere fecit torrentem apud eum qui peregrinatur.166.1048. 8, Non calcauerunt eam bestiæ. vel, viri superbiæ.211.1388. 11, A fletu flumina alligauit.110. 18, Et protractio sapientiæ supra margaritas.685. 26, Et viam fulguri & tonitruis.297.

29 3, Quando splendebat lucerna eius.229. 6, Et petra fusa mecum in riuos olei. 468. 10, Ad vocem meam duces abscōdebantur.1145. 18, Et sicut arenam multiplicabo dies.294. 19, Et ros morabitur in ramo meo.1181. 20, Et arcus meus in manu mea innouabitur.324. 24, Et lumen vultus mei non cadere facient.770.

30 3, In tenebras, desolationem & desertum.976.1316. 4, Qui succidebant herbam è virgulto.655. 7, Et inter arbusta clamabunt.714. Subter vrticam congregabuntur.855. 8, Abiectiores fuerunt terra.749. 11, Funem meum soluit, & afflixit me.510. 12, Ad dexterā paruus surgent.1044. Pedes meos impulerunt.1411. Et eleuauerunt super me semitas contritionis suæ. 840. 13, Ad contritionem meā proficient.457. 15, Persequetur sicut ventus spontaneam meam.708. 17, Et nerui mei non quiescent.976. 20, Steti.931. 22, Et dissolues(vel remouebis) à me sapientiam.501.629. 24, Veruntamen non in desolationem mittet manum.908. Num in contritione eius eis, erit salus?(vel clamor?)503.1371.

31 7, Num manibus meis adhæsit quicquam? 621. 8, Et filii mei eradicentur. 464. 10, Molat alteri vxor mea.352. 22, Ab humero suo cadat.1403. Et brachium meum à canna sua confringatur.1171. 27, Et declinauit in occul-

to cor meum.1060. 33,Si cælaui vt homo præuaricationem meam.273. 35,
Ecce signum meum Omnipotens respondebit mihi.1471. 39,Et animam
dominorum eius dolore affeci.767.
32 7,Idcirco veritus sum.253. 11,Auscultabo.19. 16,Remota sunt ab eis verba.
986. 21,Et hominem non cognominabo.550. 23,Quia non noui,cogno-
minabo nomen.550. Comburat me factor meus.791.
33 7,Manus mea super te,non erit grauis.38. 10,Occasiones aduersum me in-
uenit.715. 14,Quia semel loquetur Deus,& bis non videbit illum.1377.
18,Et vitam eius,ne transeat per arma.1413. 19, Et contendet cum ossibus
eius,&c.1241. 20,Et abhorrere faciet eum vita eius panem.247.308.21, Con-
sumetur caro eius à visu.1210. Et contundentur ossa eius.1446. 25,Tene-
rior facta est,quàm fuerit in pueritia.1324. 27,Aspiciet super homines.1377.
Et non profuit mihi.1363.
34 5,Valida sagitta mea.57. 9,Quũ ambulauerit ipse cum Deo.1310. 13,Quem
præfecit sibi super terram.1034. 16,Num etiam odio habens iudicium do-
minabitur?1281. 26, Loco impiorum percussit eos in loco videntium.858.
29,Et quis terrebit?1319. 36,Voluntas mea est vt probetur Iiob.3. 37,Inter
nos complodet.858.
35 4,Quid proficiam de expiatione mea?457. 9,Quibus vi bona auferũt,quos
clamare faciunt.265. 13 & 14,Et Omnipotens non intuebitur illud,&c.non
videbis illud?1378. 14,Et sperabis in eo.293. 15,Et nunc quia paululum vi-
sitauit furor eius.1033. 15,Et non cognouit in multitudine valde.1005.
36 11,Si audierint,& seruierint ei.868. 14,Morietur in pueritia anima eorum.
766. 15,Eripiet pauperem in humilitate eius.945. 16,Et etiam si remouit
te ab ore angustiæ.832. Et requies mensæ tuæ.448. 17,Et iudicium impii
impleuisti.649. Causam & iudicium sustentabunt.1487. 18,Ne fortè in-
citet te flagello.833.858. 19,Nunquid æstimabit diuitias tuas?971.1372. 20,
Ne desideres noctu excidere populos.1332. 21,Hoc elegisti potius quàm af-
flictionem.944. 22,Ecce Deus exaltabit.1348. Quis sicut ipse docens?488.
23, Quis memorauit ei viam suam. 1033. 24, Et canticum cantantis. 1378.
26,Effundent pluuiam propter vaporem suum.29. 30,Pluuiam suam.17.
33,Annuntiabit eam vociferatio eius.1157.
37 1,Et motum est loco suo. 810. 3,Sub omni cælo remanere faciet colligan-
tiam nubium.1461. 4,Et non retardabit ea.960. 6,Et nimbus pluuiarum
fortitudo eius.643. 9,A Meridie veniet turbo.186. Et à spargentibus fri-
gus.167. 10, A flatu Dei dabit glaciem.1194. 11,Serenitas laborare faciet
nubem.137.401. 11,Pluuiam suam.18. 16,Num cognosces expansiones nu
bis?1021.. 18,Forte sicut speculum forte.470. 20,Nunquid narrabitur ei,
quum locutus,&c.116. 22,Ab Aquilone aurum veniet.247.
38 8,Et diuisit ostiis mare.834. 10,Et statui illi decretum meum vt non trans-
grediatur illud.1345. 11,Et dixi,hucusque venies.999. 16,Nunquid ingres
sus es vsque ad profundum maris? 110. 25, Quis diuisit ad inundationem
aquæductum.856. 30,Sicut lapis,aquæ abscondent se.274. 31,Nunquid li
gare poteris fructus delicatos Vergiliarum?882.1202. 32,Nunquid produ-
ces planetas in tempore suo?638. 33,Num pones præfecturam eius in ter-
ra?1394. 36,Quis dedit cordi intelligentiam?1399. 37,Et pluuias cæli quis
descendere faciet?697. 38,Dum roboraret terram in centro.468. Et glebæ
coniungerentur.1224.
39 4,Parere facientem ceruas,obseruabis?293. 6,Fœtus suos scindent.1018. 7,

11,Et locutor iniquitatis.460. 792

29 1,Afferte Domino filii angeli.30.

30 1,Psalmus cantici dedicationis domus Dauid.343. 4,Viuificasti me ne descenderem.486.

31 4,Duces me,& deduces me.713. 10,Computruit in ira oculus meus.976. 11,Et ossa mea computruerunt.976. 12, Inter omnes hostes meos fui opprobrium.661. 21,A superbiis viri.1284. 25, Propter superbiam facienti superbiam.510.

32 1,Tectum peccatum.554. 4,Conuersus est viror meus,&c.618. 7,Clamoribus eripiendi.1019. ,Cõsulam tibi oculo meo.458. 9,In chamo & fræno os eius claudere.881.

34 6,Aspexerunt ad eum.694. Et illuminabuntur.714. 11,Leunculi eguerunt & esurierunt.1261, 14,Recede à malo,& fac bonũ,&c.1029. 21,Vnum ex his non fractum est.1345.

35 1,Iudica Domine iudicantes me.606.1143. 3, Et euacua lanceam.819.1277. 14,Sicut lugẽs matris.5. Pullatus humiliaui me.1131. 15,Et in claudicatione mea lætati sunt.1100. Cõgregati sunt aduersum me percussi.750. Aperuerunt,& non siluerunt.1195. 16,Cum impiis subsannatoribus subcineritii panis.611. 17, Eripe animam meam à desolationibus.1326. 20,Et in scissionibus terræ verba fraudum cogitant.1131.

36 2,Dixit præuaricatio impio.691. 7,Montes Dei.899. 13,Expulsi sunt.197.

37 3,Et pasce veritatem.1294. 7,Sile Domino.206.294. Ne misceas te cum secundante viam suam.1098. 16, Melius est parum iusto,quàm multitudo impiorum multorum.235. 20,Sicut pretiositas agnorum.480. 35,Vidi impium fortem virescentem.968. Sicut laurum viridem.1300.

38 1,Cantus Dauidi ad commemorandum.256. 3,Sagittæ tuæ descenderunt in me.740. 4,Non est hominis figura in carne mea.688. 8,Ilia mea plena fuerunt ardore.1164. 13,Et posuerunt laqueum quærentes,&c.786. 17,In lapsu pedis mei.631. 18,Quia ego ad claudicationem paratus.1100. 21,Eò quòd sequebar bonum.1135.

39 3,Et dolor meus turbatus est.913. 5,Sciam quòd temporalis sum.286. 6, Paruos dedisti dies meos.400. 7,In imagine transibit vir. 1099. 12, Et liquescere fecisti sicut tinea desiderum eius.668. 14,Claude à me.1371.

40 3,Et ascendere fecit me è cisterna sonitus. vel desolationis. 1328. 5,Et non respexit ad superbos.1140. Et declinantes ad mendacium.1368. 6,Et cogitationes tuas nobis non est ordinare tibi.970.

41 9,Verbum impietatis adhærebit illi.112.1081. 10,Magnificauit super me calcaneum.961. 13,Et ego in perfectione mea,sustentasti me.1486.

42 2,Quemadmodum cerua clamabit ad torrentes aquarum.967. 5,Transibo in numerum congregationis.836. 8,Ad sonitum fistularum tuarum.1110. 11,In occisione in ossibus meis.1314.

45 1,Eructauit cor meum verbum bonum, &c.1274. 6,Populi sub te cadent. 768. 9,Mirrha,aloes,casiæ.1179. 10,Filiæ regum inter honorabiles tuas. 480. In auro Ophir.574.

46 1,Filiis Corach super virgines canticum.924. 5,Riui eius lætificabunt ciuitatem.1017.1136. 7,Dedit vocem suam.805.

48 2,Pulcher termino aut climate.726. 7,Fratrem non redimit.21. 14,Roborate palatia eius.1028. 15,Et ipse reget nos vsque ad mortem.922.925.

49 2,Omnes habitatores orbis.320. 6,Circundabit me.813. 8,Frater non rede-

13 6,Et impietas peruertet.845.1320. 7,Qui præ se fert pauperē esse,& substā
tia multa.1261. 9,Verè vir superbus dabit litem. 248. 11, Qui contemnit
aliquid,corrumpetur.276. 18,Ignominia deserenti correctionē.1047. 19,
Desiderium factum dulcescet animo.226. 22,Et est consumptus absque iu-
dicio.854. 23,Multus cibus in aratione pauperū.729.1261. 24,Et qui diligit
illū, quærit illi castigationem.1390. 25,Iustus comedit ad saturitatem ani-
mæ suæ,& venter impiorum deficiet.853.
14 1,Et stulta manibus suis,&c.15. 3,In ore stulti virga superbiæ.305. 4,Quū
non fuerint boues,præsepe mūdum est.7.133. 9, Stulti loquetur delictum.
602. 17,Breuis iris faciet stultitiam.1181. 18,Et callidi veluti coronā impo-
nēt capiti suo.576. 20,In omni dolore erit dignitas. 511.23,In omni labo
re & fatigatione, erit abundantia. 953. 30, Vita carnium cor lenitatis.1307.
33,Et in medio stultorum cognoscetur.418.
15 6,Et in fructu impii turbatio.913. 19,Via pigri sicut sepes spinæ.1368.
16 2,Et pōderās spiritus Dominus.1477. 4,Omnia operatus est Domin⁹ propter
seipsum.946. 10,In iudicio non præuaricabitur os eius.671. 13,Et loquen
tem rectitudines,diliget.507. 14,Et vir sapiens amouebit illā.561. 15,Sicut
nubes serotina.617. 26,Anima laborantis laborauit sibi, quia,&c.38. 27,Si
cut ignis ardens.1119. 30,Claudēs oculos suos ad cogitandum peruersa.954.
17 4,Fallax obtemperat linguæ prauitatū.19. 9, Qui operit præuaricationē,
&c.1058. 10,Capietur increpatio.380. 14,Emittens aquas,principiū est cō
tentionis.1009. 17,Homo deficiens corde,percutit manū.1493. 18,Qui ex-
altat apertionem suam.1064. 22,Cor lætū benefaciet vt medicina.162.432.
18 1,Desiderium quæret diuisus.1041. 8, Verba susurratoris tanquam blandiē
tia.591. 9,Etiam qui remissus est in opere.1307. 14,Spiritus viri feret infir
mitatem suam.525. 16,Donum hominis dilatationem faciet illi. 808.1265.
18,Et inter litigantes diuidet.956. 19,Frater est durior ciuitate forti. 1057.
24,Vir amicorum ad contrahendum amicities.1156.
19 1,Et est diues fidēs suis diuitiis.556. 7,Amici eius elōgauerunt se ab eo.1297.
14, Et ad sonitum eius ne parcat anima tua. 234. 15, Et anima fraudulenta
esuriet.1286. 24,Abscōdit piger manum suam in sinu.1098. 27,Testis im-
pietatis deridebit iudicium.601.
20 1,Derisor est vinum.603. 3,Gloria est viro sedere à lite.498. 6,Multitudo
hominum prædicabit vnusquisque misericordiam eius.1184. 9, Lapis &
lapis.6. 11,Etiā operibus suis agnoscetur puer.752. 25,Laqueus hominis ab-
sorbebit sanctificationem. 601. 30,Liuores vulneris tersio in malo. 682.
21 2,Et ponderans corda Dominus.1478. 4,Extollentia oculorum,& latitudo
cordis.1266. 4,Lucerna(cogitatum)impiorum peccatum.730. 7,Rapina
impiorum excidet eos.181. 8,Peruersa est via viri & extranei. 239. 9, Et
domo societatis.280. 12,Peruertit impios ad malum.844. 14, Extinguet
furorem.559. 24,Temerarius & superbus.422.
22 3,Trāsgressi sunt & mulctabūtur.949. 6,Imbuet puerum secundum modū
eius.343. 8,Et virga iræ eius consumet. 873. 14,Turbatus Domini cadet
illuc.264. 17,Quia decor est quū custodieris illa.763. 20,Nōnne scripsi ti
bi magna?1420. 23,Et rapiet à rapientibus eos animam. 1125. 25,Spinæ &
laquei in via peruersi.1107. 26,Ne sis cum percutientibus manum.1403.
23 2,Et pones cultros in gutture tuo.1369. 5,Num splendescere facies oculos
tuos,&c.891. 28,Quia verè est merces.600. 21,Et scissiones induere faciet
dormitatio.1196. 28,Etiā ipsa prædæ insidiabitur.384. 29,Cui væ?13. Cui

*g.i.

ECCLESIASTES.

IESAHIAH.

14 2, Et erunt hæreditantes ex eis domus Iſrael. 734. Capientes eos qui ceperant eos.1336. 3, Requiem dabit, &c. & à pauore tuo.1125. 4, Quieuit exactrix auri.194. 6, Perſecutionem paſſuum non prohibuit.375.1237. Plaga non declinabili.117. 9, Infernus infernè expauit propter te in occurſum aduentus tui.1224. 9, Suſcitauit tibi mortuos.1330. 11, Lucifer fili auroræ. 437. 13, Et ſedebo in monte concilii.455. 21, Neque impleant ſuperficies orbis inimicis.650.896. 22, Et ſuccidã in Babel, nomẽ & propinquum.1334. 23, Et dabo eam in poſſeſſionem hericij. 1174. 31, Diſſoluit ſe Peléſeth.629. 31, Et non eſt qui ſit vnicus in temporibus eius.90.
15 1, Noctu.609. 2, Vlulabis.437. 4, Anima eius vociferata eſt ſibi.492. 5, Vſque ad Sóhar vitulam triennẽ.1419. Clamorẽ cõtritionis ſuſcitabunt.895. 7, Idcirco ſubſtantiã fecit.511. Et opes eorũ ad torrentẽ ſalicũ deferent.1037.
16 1, Mittite agnum dominatorem terræ.563. 4, Conſumpta ſunt, reptantia è terra.1188. 5, Et præparabitur in miſericordia ſolium eius.527. 7, Fundamentis parietis fictilis loquemini. 74. Gemetis, veruntamen percuſſi. 750. 8, Vites Cheſbón deſolata eſt.1355. Propagines eius extenderunt ſe.747. 9, Inebriabo te lachryma mea.1245. 10, Nõ cãtabitur, neque iubilabitur.1256. 11, Et interiora mea ad Chir chares.1160. 12, Et ingredietur ſãctuariũ tuũ.1138.
17 1, Ecce Dammeſec remouetur à ciuitate.826. 2, Derelictæ ciuitates Harohér. 489. 6, Sicut excuſſio oleæ.785. 7, Reſpiciet homo ad factorem ſuũ.1441. 10, Plantationes pulchriũ.764. 11, In die plantationis tuæ creſces.1350. Mane ſemen tuum germinare facies. 170. Commotio rami in die percuſſionis infirmantis.320.1181.
18 1, Væ terræ inumbranti.1095. 2, Gentem lineatim operãtem & conculcantem.1141. 4, Sicut aer ſerenus propter ſolem.330. 1088. 5, Et ramos remouit.747.1474. 7, Et à populo terribili.483. 18, Pater eius quia occupauit occupationem.978.
19 4, Et tradam Ægyptum in manum dominorum duri. 1199. 7, Gramineta iuxta flumen.969. 9, Operantes lina optima.1464. Et texentes alba.296. 10, Et erũt retia eius contrita.1383. Omnes facientes clauſuram ſtagnorum animæ.839. 13, Seducti ſunt principes Noph.794. 16, Formidabitque à facie eleuationis man⁹ Domini.725.726. 18, Ciuitas deſtructionis dicetur vni. 241. 24, In die illa erit Iſrael tertius Ægypto, & ipſi Aſſúr.1418.
21 2, Obſide Mede.1083. 4, Noctem amabilem poſuit mihi in pauorem. 801. 5, Speculare ſpeculam. 1114. Vngite clypeum.683. 7, Et attendet attentione, multa attentione.1198. 8, Et clamabit (ſicut) leo ſuper cuſtodiam.717. Super ſpeculam Domini ego ſto.1115. 11, Onus Duma.198. 14, Habitatores terræ Meridiei.446.
22 2, Ciuitas exultans.925. 3, Omnes principes tui elongauerunt ſe pariter.705. 4, Ne feſtinetis ad cõſolandum me.16. Amareſcã in fletu.676. 5, Dirruens parietem.1160. Et clamor ad montem.1372. 6, Et parieti adhæſit clypeus. 967. 7, Ponendo poſuerunt in porta.1381. 8, Ad arma domus ſyluæ.803. 9, Viri detractionis fuerunt in te.1183. 14, Donec moriamini. 879. 15, Ingredere ad theſaurum hunc.836. 17, Ecce Dominus migrare facit te migratione viri.393. 17, Et amicit te amiciendo.904. 18, Circundando circundabit te circuitu. 1109. Sicut pilam ad terram latam locis. 521. 19, Et de ſtatione tua deſtruet te.933. 24, Filii & nepotes.463.1117. 24, Omnia vaſa parui à vaſis craterarum, &c.546.
23 8, Super Cor coronantem. 908. 10, Non eſt fortitudo vltrà.638. 13, Aſſur

fundauit eam manibus.1090.
24 1,Euacuat terram,& desolat eam.117. 2,Et erit sicut populus sicut sacerdos. 523. Sicut emens, sicut vendens.647. Sicut accipiens mutuum vt mutuãs. 593.797. 5,Et terra impiè egit propter,&c.343. 10,Contrita est ciuitas desolationis.1470. 11,Obtenebrata est omnis lætitia.964. 14, Exultauerunt ab Occidente.1075. 16,Macies mihi,macies mihi.1263. 22, A multitudine dierum visitabuntur.1217.
25 1,Consilia à longe firmum,stabile.51. 4,Sicut turbo parietem.269. 5, Sicut æstus in vmbra nubis,fremitus fortium humiliabitur.261. 5, Excisio fortes humiliabit.940. 6, Pinguium,medullatorum.640. 7, Facies operimenti operti super,&c.596. 759. 10,Sicut trituratur palea in sterquilinio.208. 11, Cum insidiis manuum eius.68.
26 3,Desyderium est coniunctũ,custodies in pace.473. 4,In Domino Deo.420. 10,In terra rectorum inique aget.888. 15,Addidisti genti.451. 16, Effuderunt orationem.467. 19,Ros olerum ros tuus.17. 19, Et terra mortuos eiiciet.769.1304. 20,Absconde te paululum,ad momentum.275.
27 1,Super Liuiathan serpentem penetratorẽ.vel vectantem.139.738. Serpentem tortuosum. 962. 2, Vinea ruboris. 336. 3, Ne fortè visitet super eam. 1036. 6, Radicabit Iahacób.1465. Et implebunt superficiem orbis,&c.716. 8,In plantatione eius,&c. 811. 1411. 9,Mulieres venientes colligũt eam.69.
28 1,& 4,Super verticem vallis pinguium concussi vino.170. 2, Tanquã turbo excisionis.1155. 3,Pedibus cõculcabuntur corona superbiæ.1288. 4, Sicut primitium eius ante æstatem.1153. In manu eius.558. 6, Et in fortitudinem retrahere facientes prælium ad portam.1360. 7, Errauerunt in visione.1210. Impegerunt in iudicio.1004. 10,Linea ad lineam, linea ad lineam.1141. Præceptum ad præceptum, præceptum ad præceptum.1079. 15, Et in sepulchro fecimus visionem.208.1205. 15,Circuitus inundans.1366. 16,Fundator in Siion lapidis lapidis,&c. 449. Lapidem munitionis anguli pretiosi fundamenti fundati.479. 17, Et in absconsione aquarum.864. 20,Angustum est stratum ita vt non superfluat.1463. 22,Et nũc ne deludatis vos.603. Quia completum & decisum audiui.544. 25, Et ponet triticum pulchrum.1381. Et hordeũ signatum. 846. 26, Deus suus docebit illum.490. 28,Triturãdo triturabit eum.200. 29,Mirificauit cõsilium.1014.
29 1,Væ ariel ariel,ciuitas in qua mansit Dauid.69.341.1191.1214. Agnos excident.784. 3,Sicut pila aduersum te.521. 7,Et omnes militantes contra eã, & ædificantes aduersus eam.674. 8,Et anima eius concupiscens.1374. 9, Tardate,& admiramini.690. Clamauerunt,& vociferati sunt. vel,excæcati sunt,& excæcauerunt.1371. 10,Quia operuit vos Dominus spiritu soporis. 758. 13,Pro eo quòd appropinquauit populus iste,&c.704. 14,Idcirco ego addo vt mirari faciam populum hunc, &c.1015. 15, Væ iis qui profundant à Domino.348. 16,Subuertere vestrũ,verè sicut lutum figuli.238. 17, Et conuertetur Lebanon in Carmel.579. 20,Qui festinant ad iniquitatem. 1454. 21,Et increpantem in porta increpabunt.1197. 23,Et Deum Israel formidabunt.975.
30 1,Et vt tegerent tegumentum.759. Addat peccatum peccato.854. 7,Fortitudo ipsorum est mansio.498.1238. 8,Et erit ad diem nouissimum in seculum vsque in seculũ.880. 11,Declinata à semita.743. 12,Et sperastis in calumnia & peruerso.594. 13,Disquisita in muro excelso.121. 14,Et nõ inuenietur in cõfractione illius testa.573. 14,Et ad hauriendum aquam de ci-

sterna.376. 16,Et dixistis,non:sed super equum fugiemus.712. 18,Expe- 785
ctabit Dominus vt misereatur vestri. 312. 20, Et non elongabit vltra plu-
uiam tuam.vel,& non elongabitur vltrà doctores tui.490.553. 21, Et quum
iueritis ad sinistram.1427. 22,Excrementum dices ei.463. 23,Pascet pecus
tuum in die illa pascuum latum.563.1164. 26, Et lux solis erit septies.1341.
27,Nomen Domini venit à longinquitate.1274. Et grauitas oneris.793.
28,Vsque ad collum diuidet.354. Ad cribrandum gentes cribro vanitatis.
725. 29,Cãticum erit vobis sicut in nocte qua sanctificatur solennitas.1134.
30,In contritione.771.
31 1,Et non respexerunt ad sanctum Israelis.1441. 2,Et regibus dominari fa-
ciet.1134. 3,Et equi eorum caro,& non spiritus.1147. 4,Contra quem vo-
cabitur congregatio pastorũ.651. 5,Transeundo & eripiendo.1028. 6,Con
uertimini ad eũ cõtra quẽ,&c.936. 9,Et ab arce sua præ timore trãsibit.844.
32 1,Et erit vir sicut absconsio venti.174. Et latibulum turbinis.268. Sicut
vmbra petræ grauis.516. 3,Et non terrebuntur.vel,caligabunt.1442. 4,Et
lingua balborum festinabit,&c.917. 7,Et auari mensuræ eius malæ.546.
8,Et liberalis liberalia consuluit.707. 9,Mulieres quietæ surgite.121. 11,Pa
uete opulentæ,contremiscite quæ fiditis.1224. Exuere,& nudare.1056. Et
accingere super lumbos.283. 12,Super agros desiderii.1354. 13,Palatium di
missum est.747. 14,Et munitio fuit in speluncas in seculum.949. 15,Do-
nec effundatur super nos spiritus de excelso.968.1147. Et erit desertum in
Carmel.578. 17,Et opus iustitiæ quiescere.1456. 19,Et grandinabit in de-
scensu syluæ.137. 20,Mittentes pedem bouis,&c.1411.
33 1,Quum consummaueris tu præuaricari.754. 4,Secundum discursum lo-
custarum discurrens per eum.1454. 7,Ecce angelus eorum clamauerũt.83.
9,Erubuit Lebanon.351.1167. Et excutiens Basan & Carmel.765. 10,Nunc
exaltabor.1250. 12,Et erunt populi incendia calcis.1362. 18,Vbi est scriba?
859. 19,Populum robustum nõ videbis.456. 20,Tabernaculum non trãs-
feretur.1112. Neque proficiscetur palus è palis eius.761. 23,Tunc diuisa est
præda,spolium multum.1221.
34 11,Et hæreditabunt eã onocrotalus & hericius.1123. 14,Et dæmon ad sociũ
suũ clamabit.1445. Ibi requieuit strix.609. 15,Ibi nidificauit herici⁹.1174.
35 1,Gaudebunt in eis desertum & solitudo.1381. 7,Et sitis.1103. 9,Et latro
bestiarum.1050.
36 12,Vt comedant stercora sua.296.
37 7,Et auari mensura eius mala.537. 26, Ad desolandum ciuitates munitas.
775. 27,Et herba percussa ariditate antequam sit seges.1354.
38 8,Vmbra graduum.183. 10,Carere factus sum dimidio annorum meorum.
1036. 11,Generatio mea recessit.200.761. Præcidi sicut texens,&c.1174.
Ægritudine concidet me.203. 12,Posui vsque mane.1363. 13,Domine vim
fecit mihi.979. 16,Desiderasti animam meam à fouea.377. 20,Tollant mas
sam ficuum.738.
40 2,Quia completa est iniquitas eius.1312. 4,Et erit peruersum in rectitudi-
nem.960. 10,Colligite vinum & æstiuumfructum.1154. 11,Et in sinu suo
portabit.311. 12,Et cælos palmo ponderauit.1478. 13,Quis direxit spiri-
tum Domini,&c. 1034.1478. 15, Sicut puluis tenuissimus stateræ reputatæ
sunt.1388. Ecce insulas quasi puluerem.744. 18,Et quam similitudinem
æquabitis ei?971. 19,Num sculptile fudit artifex?759. 20,Nónne thesaura-
rius super oblationem,&c.838. 24,Sufflauit in eos.1373. 31,Et expectantes

Dominum.1140.
41 4,Quis operatus est,& præparauit,&c.977. 7,Mollificátem malleum.1010. Cum percussione contritionis. 1031. Ad contusionem super incudem. 232. 10,Ne paueas.1442. 15,Posui te in traham,(vt)tribula noua.368. 19, Et lignū pinus.1427. 23,Et narrabimus.1443. 25,Et veniet super principes magnos,&c.817. 26,Et ab ante.661.1025.
42 3,Calamum fractum non confringet. 1309. Et linum propinquum ad extinguendum,&c.512. 4,Non debilitabitur.521. 5,Creans cælos,& extendentes eos.742. 11,Et dederunt ei vnusquisque nummum vnum.1101. 20, Videre multa,& non custodies.1205. Aperire aures,& non audiet.1039. 22, Et direptus capere facere in cauernis omnes ipsos. 296. Illaqueare in foraminibus,in quibus,&c.999. 25,Et effudit super eum iram in furore suo.430.
43 7,Etiam feci eum.977. 8,Educere populum.463. 10,Ante me non est formatum Dei.471. 13,Et dimidium cubiti.311. 14, Et descendere faciam in nauibus omnes ipsos.1248. 20,Glorificabit me bestia agri.930. 23,Non seruire feci te in oblatione.868. 24,Seruire fecisti me propter peccata tua.868.
44 4,Sicut inter herbam.356. 10,Et sculptile fudit vt non prosit.456. 13,Signabit illo filo phœnicio.1461. Faciet illud dolabris.1178. 17,Qui dico profundo,desolare.1079. 18,Quia oblitus est,ne videat oculus eorum.391. 19,Et coxi super prunas eius panem.1167.1470. Trunco ligni procidam. 97. 20,Cor seductum.243. 26,Et desolationes eius statuam.1148.
45 2,Et peruersa dirigam.506. 4, Et vocaui te nomine tuo, cognominabo te. 550. 11,Et super opus manuum mearū præcipietis mihi.1078. 15,Ecce posui te in tribulam & trahā nouā.678. 21,Annuntiate,& accedere facite.705.
46 1,Quæ vos ferebant.789. 2, Curuauerunt se,incuruauerunt se pariter.1195. 8,Et sitis fortes.74. 10,Annuntians à principio nouissimum.1114. 11,Vocans ab Oriente auem,quæ est,&c.909.
47 2,Et mole farinam.391.613.1167. Denuda comam tuam.1102. Discooperi pedem.1338. 3,Et non suscipiam preces hominum,vel,non occurram tibi (vt)homines.994. 5,Sede in silentio.198. 10,Non est videns me.1105. 11, Et veniet super te malum,nōscies lucē eius.1390. 12,Si fortè robores te.975.
48 1,Et de aquis Iehudah,&c.645. 10,Ecce fudi te,& non in argento.1120. 12, Israel vocatus meus.1185. 15,Et secundabit viam suam.1098. 16,Deus misit me,& spiritus eius. 1148. 19, Et filii ventris tui sicut lapilli eius.670. 20, Fugite à Chaldæis.139.
49 2,Posuit me in sagittam tersam.133. 6,Et desolata Israel ad conuertendum. 778. 7,Ad contemptum animæ.101. 8,In tempore voluntatis exaudiui te.1312. 17,Festinauerunt filii tui.617.
50 1,Quis è fœnerantibus mihi.797. 4,Vt scirem dicere tempore suo sitibundo verbum.458.899. 6,Et genas meas euellentibus pilos.681. 11,In dolore moriemini.954.
51 1,Et ad perforationem cisternæ.780. 4,In lucem populorum requiescere faciam.1230. 6,Et habitatores eius similiter morientur.529. 9, Quæ excidere fecisti Ægyptum?1239. Nónne,&c.dolore afficis draconem?1293. 14,Festinauit captiuus vt solueretur.1111. 17,Fæcem calicis tremoris.1199. 19, Duo hæc eueniunt tibi.1183. In quo consolabor te?736. 20,Sicut bos syluestris in reti.1468. 21,Paupercula,& ebria,& non vino.1405. 22,Et Deus tuus iudicabit populum suum.1243.
52 4,Pro nihilo occupauit eum.979. 5,Dominatores vlulabunt.437. 8,Dum
* h.i.

65 1, Quæsitus sum, vel quærere feci me ab his qui non interrogauerunt. 213.
1319. 5, Ne appropinques ad me, quia sanctior sum te. 1132. 1187. 11, Et qui
impletis numero, vel planetis libamen. 663. 14, Vlulabitis. 437. 20, Non
erit inde vltrà paruulus dierum. 661.
66 1, Et quis locus pro requie mea? 720. 2, Et humilem spiritu. 750. 3, Memo-
rans thus. 256. 4, Eligam pueros eorum. 915. 5, Dixerunt fratres, &c. elongã
tes vos. 709. Glorificetur Dominus. 514. 6, Vox tumultus de ciuitate. 1317.
12, Ecce ego declino. 742. 16, Quia in igne Domin' iudex erit. 1448. 17, Qui
sanctificant se, & mundant se in hortis. 1135. 20, Et in curru plaustris opertis.
1070. 23, De Calendis in Calendas eius. 288. 24, Et erũt in contemptũ. 210.

IRMEIAH.

1 5, Et antequam exires de vulua sanctificaui te. 1134. 12, Festino, sollicitus
sum. 1454. 13, Ollam sufflantem ego video. 767. 17, Ne forte conteram te
ante illos. 379.
2 15, Ciuitates eius succensæ sunt. 474. 17, Nónne hoc fecit tibi, dereliquisse
te Dominum, &c. 902. 18, Vt bibas aquas Nili. 1389. 20, Non transibo. 871.
21, Versa es mihi in sarmenta vitis alienæ. 817. 22, Descripta est iniquitas tua
coram me. 575. 23, Dromedaria leuis capiens vias suas. 1463. 24, In mense
illius inueniet eam. 288. 25, Prohibe pedem tuum vt non discalciatus. 430.
Desperatum est. 405. 30, Leo corruptor. 1391. 31, Videte verbum Domini.
1206. Terra maximæ caliginis. 63. Dominati sumus? 1244. 35, Ecce ego di
iudicor tecum. 1448.
3 2, Leua oculos tuos super excelsa. 1446. 3, Et prohibiti sunt imbres. 1218.
13, Ego dominatus sum vobis. 123. 19, Hæreditatem gloriæ caprearum gen-
tium. 1072. Pater mi vocabis me. 1185. 20, Profecto præuaricata est mu-
lier ab, &c. 1296. 23, Verè mendacium est à collibus, à multitudine, &c. 234.
4 7, Ascendit leo de vmbraculo suo. 815. Ciuitates tuæ succendẽtur. 475. 11,
Vẽtus serenus erit in excelsis. 1089. 12, Vẽtus vehementior his veniet mihi.
650. 14, Vsquequo permanebunt, &c. 599. 19, Ventrem meum indolere fa-
ciam. 427. Parietes cordis mei. 1160. Vocem buccinæ audisti anima mea.
1430. 24, Et omnes colles destructi sunt. 1164. 29, A sonitu equitis, & proii-
cientis arcu. 1285. Ingressi sunt loca alta sicut nubes. 908. 30, Contem-
pserunt te amatores. 875. 31, Expandet manus suas. 1055.
5 1, Quærite an inueniatis virum. 34. 6, Lupus vesperarum. 965. 7, Quomo-
do super hoc parcã tibi? 27. 8, Equi armati singulo mane erunt. 425. 9, Vt
equi saturati, mane erunt. 1403. 17, Depauperabit ciuitates munitionũ tua-
rũ. 1261. 1318. 24, Hebdomadas præceptorũ messis custodiet nobis. 1341. 26,
Aspiciet secundum dispositionem laqueorum. vel, vt qui ponit laqueos. 481.
1377. 1395. 28, Impinguati sunt, nitidi fuerunt. 983. Etiam superauerunt
res mali. 871. 30, Admiratio, & turpitudo facta est in terra. 1424. 31, Et sa-
cerdotes accipient ad manus suas. 1134.
6 1, Eleuate combustionem. 793. 3, Pauerunt vnusquisque locum suum. 412.
6, Succidite lignum, & effundite contra Ierusalaim ballistam. 841. 7, Quẽ-
admodum scatuire facit puteus aquam suam. 1155. 9, Sicut vindemiator ad
canistra. 865. 11, Et ira Domini plenus sum. 649. Et super congregationem
iuuenum pariter. 812. 14, Leui sermone dicendo pax pax. 1161. 15, Pudore
suffundi nescierunt. 547. 17, Et statuam super vos speculatores. 1114. 23,
Crudelis est, non miserebitur. 534. 28, Omnes ipsi declinantes declinantiũ,
(vel principes peruersorum) ambulãtes fraudulenter, æs & ferrum. 739. 826.

19,Combustum est sufflatorium ab igne,cõsumptum est plumbum.360. In vanum fudit fusor.1110. 783

7 4,Templum Domini, templum Domini,&c.227. 18,Vt faciant placentas regi vel operi cæli.531.582.

8 4,Num auertetur,& non conuertetur.1358. 5,Auersione forti.376. 6,Totus ipse reuersus est in cursum suum.1161. 13,Et dedi eis fructus qui transibunt ab eis.871. 17,Serpentes regulos quibus non est incantatio.738. 18, Roboro me super dolorem,&c.114. 21,Contritus sum.1346.

9 2,Vniuersi ipsi adulterium cõmittentes,cœtus præuaricatorũ.959. 6,Habitatio tua in medio doli.845. 8, Sagitta tracta.1386. 9, Num cessare faciam pinguedinem meam.185. 10,Succensa sunt absque viro.474. 12,Exusta est sicut desertum.474. 18,Et descendent oculi mei in lachrymam.487. 25, Super omnem circuncisum in præputio.632. 26, Et super omnes attonsos comam.1175. 26,Et visitabo &c.super omnes in angulum. vel habitãtes in extremo angulo.aut attonsos comam.990.1175.

10 2,Viam gentium ne discatis.610. 4, Roborauerunt eos,& non cadet. 1004. 6,Ex eo quòd non est sicut tu Domine.661. 7, Quia tibi complacuit. 406. 9,Argentum extensum de Tarsis,&c.1317. 11,Pereant.2. 15,Opus errorũ. 1495. 17,Congrega è terra merces tuas.552. 18,Funda proiicio omnes habitatores terræ.1166. Et obsidere faciã (vel affligam) illos vt inueniant.1084. 20, Filii mei egressi sunt ex me.461. 24,Corripe me Domine,veruntamen in iudicio.1449.

11 14,Super malo suo.878. 15,Quid dilecto in domo mea,cum fecerit,&c.260. 16,Ad vocem sermonis magni succendit ignem super eam. 11.134.475. Et confringentur rami eius.1293. 19,Corrumpamus lignum in pane eius.606. 20,Iudex iustitiæ.1447.

12 1,Si disceptem tecum.1143. 3,Et præpara eos ad diem occisionis.1134. 5,Et in terra pacis tu fidis.104. 6,Clamauerunt post te congregatio.653. 9, Nũ auis tincta hæreditas mea mihi?910.1073.

13 7,Non proficiet omnibus.1097. 12,Omnis vter implebitur vino.697. 16, Super montes tenebrarum.801. 20,Vbi grex qui datus est tibi?28. 22,Discoopertæ sunt plantæ tuæ.334.

14 3,Miserunt minores suos ad aquas. 1113. 4,Propter terram contritam. 378. 9,Tanquam vir territus.194. 10,Et Dominus non voluit eos.1309. 17,Descendent ex oculis meis lachrymæ.487. Plaga ægrotante (vel dura) valde. 321. 18,Circuierunt terram,& non,&c.829.

15 6,Laboraui consolationem accipere. 736. 8,Cadere feci super eam repentè ciuitatem & terrores.896. 10,Non mutuum accepi,& non,&c.796. Vniuersus ipse maledicit mihi.1162. 11,Si nõ reliquiæ tuæ in bonum.1333.1461. Si non rogare(vel occurrere) feci eum pro te.995. 12, Nunquid confringet ferrum,&c.1253. 14,Et transire faciam inimicos tuos.872.

16 5,Ne ingrediaris domum luctus 1163. 6,Et non caluitium erit pro eis.1193. 7,Non extendent se eis super luctum ad consolandum eum super mortuo. 1046. 31,Et non fuisti sicut meretrix spernendo mercedem.1165.

17 2,Quum offerrent filios suos super aras eorum.257. 4,Et dimittetur in te ab hæreditate tua.1426. 6,Terra desolata, & non habitabitur.654. 8,Et non videbit,cum venerit æstus. 1207. 9, Fraudulentius est cor præ omnibus. 960. 11, Perdix collegit & non peperit; faciens diuitias,& non in iudicio. 2186. 13,Et recedentes. 817. 16, Et non elongaui meipsum, vt essem pa-

stor post te.660.1193.
18 3,Super rotam.6. 14,Num eradicabuntur(derelinquētur)aquæ alienæ.251.
810. 17,Vento Orientali dispergam eos.1130. 23,Et peccatum eorum à facie
tua ne deleas.639.
19 2,Ad ostium portæ Orientalis.365.
20 7,Et declinaui.1061. 10,Annuntiate,& annuntiabimus illud.698. Obseruātes
claudicationē meam.1100. 17,Et vulua eius pro conceptu in seculū.242.
21 13,Quis contereretur super nos?379.
22 13,Et opus suum non dabit illi.1019. 14,Et aperiet ei fenestras.1195. Et pictam
sinopide.683. 15,Nunquid regnabis? 656. 17,Et super contritionem
ad faciendum.1160. 18, Num idôlum contemptum dispersum est vir iste
Coniahu? 953. 19,Sepultura asini sepelietur, trahendo & proiiciendo. 818.
22,Omnes pastores tuos conteret ventus.1294. 23,Nidificas in cedris. 1168.
Quàm gratiosa fuisti quū venerūt tibi dolores?340. 24,Inde euellā te.809.
23 9,Quia commota sunt ossa mea.1271. Et sicut vir super quem transiuit vinum.870.
13, Et in prophetis Somrón vidi insulsum.1491. 18, Quis attendit
verbo eius,& audiuit?1198. 19,Et turbo incidens,super caput impiorum
cadet.294. 29,Et sicut malleus conteret petram.1003. 32,Mendaciis suis &
leuitate sua.1009. 39,Et derelinquam vos.746.
24 1,Canistra ficuum parata.454. Et omnem artificem & inclusorem.370.
25 14,Quia fecerunt in eis etiam ipsæ gentes multæ.867. 29,Et vos mundando
mundi eritis?781. 37,Et conticuerunt arua pacis.206. 38,Propter iram
populantis.446.
26 1,In principio.1214.
27 35,Indignati sunt vultu.1299.
28 10,Et tulit Chananiah propheta iugum.631.
29 11,Vt dem vobis nouissimum,& expectationem.1141. 15,Dabo eum in subuersionem.239.
30 6,Et vertentur omnes facies in auruginem.493. 11,Et succidendo,non succidam
te.781. 12,Ægrotans plaga tua.321. 18, Et ædificabitur ciuitas super
tumulum suum.1480. 20,Et erunt filii eius sicut antea.1128. 21, Quis est hic
qui direxit cor suum?964.
31 2,Eundo vt requiescere faceret ipsum Israel.1230. 3,Idcirco traxi te misericordia.684.
18,Audiui Ephraim plangentem.717. 19,Et postquam ostensum
est mihi,percussi,&c.418. 20,Nónne filius pretiosus mihi,&c.480. 21,
Pone tibi titulos excelsos.677. 21, Vsquequo circuibis filia auersatrix? 335.
26,Et somnus dulcis fuit mihi.964. 40,Et omnes regiones.1355.
32 9, Et emi agrum à Chanamel filio patrui mei. 195. 15, Et locum vbi manebant
detenti.341.
33 6,Et reuelabo eis orationem pacis & veritatis.988. 24,Et spreuit eos,& populum
meum spernent.691. 25,Etiam semen Iahacob, & Dauid serui mei
reprobabo,&c.741.
37 11,Vt diuideret,inde in medio populi.327.
38 11,Et tulit inde pannos veteres eorum qui trahuntur.828. Et veterationes
corruptorum.114. 12,Veteres pannos & consumptos sub, &c.654. 22,Incitauerunt
te,& præualebunt,&c.832.
39 7,Et vinxit eum cōpedibus.739. 16, Dicésque ad seruū regis Æthiopem.532.
40 7,Et de paupertate terræ.203.
41 9,Quos percussit in consilio Ghedaliahu.410.

42 10,Si habitando habitaueritis.497.
43 9,In fornace laterum.586. 10,Et tendet tabernaculum suum super eos.1452.
11,Et operiet terram Ægypti,vt,&c.904.
44 19,Ad lætificãdũ eã.951. 30,Ecce ego do Parhoh Chofrah regẽ Ægypti.1047.
46 8,Et perdere faciam ciuitatem.2. 9,Ascendite equos,& insanite currus.219.
11, In vanũ multiplicasti medicinas.1219. 15,Cur propulsatus est(vnusquis-
que)fortium tuorum?829. 16,Gladii vim inferentis.446. 17,Vocauerunt
illic Parhoh regem Ægypti,&c.1327. 20,Vitula pulcherrima.460. Excisio
ab Aquilone venit.1196. 23,Succiderunt syluam illius, dicit Dominus.568.
47 3,A sonitu strepitus vngularum fortium eius.1443.
48 1,Capta est Chiriathaim.1191. Pudore suffusa est quæ est in exaltatione.
1349. 6,Sicut myrica.989. 9, Quia volando volabit.774. 11,Requieuit
Moab à pueritia sua.1331. Et odor eius non est mutatus.676. 12,Et mittam
ei demigrare facientes,&c.1112. Et lagenas suas conterent.771. 19,Interro
ga fugientem & eam quæ euadit.655. 20,Pudore suffusus est Moab,quia cõ
tritus est.378. 26,Et complodet Moab in vomitu suo.857. 27, Quia ex quo
allocutus es eum,&c.718. 29,Et non sic mendacia eius,non sic fecerunt.88.
41,Capta est Cherioth.1191. 45,Propter potentiam,fugientes.659.
49 3,Et circuite per macerias.1366. 7, Corrupta est sapiẽtia eorum.862. 8, Fu-
gite,versi sunt.935.1024. 10,Et latitare non poterit.273. 16,Idolum tuum
decepit te.1022. 19, Quoniam quiescere faciam, currere faciam eum ab ea.
1130.1259. 19,Et quis cõuenire faciet me?454. 20, Nisi desolare fecerit cum
eis habitacula eorum. 1421. 23, Sicut mare pauoris. 444. 24, Debilitata est
Dammesec.1305. 25, Quomodo non derelicta est ciuitas laudis? 902. 28, Et
vastate filios Orientis.1352.
50 6,Ad montes expulerunt eas.1335. 9, Et ordinauerũt contra eam.970. Sa-
gittæ eius sicut potentis orbantis, non reuertetur vacua.1401. 11, Sicut vi-
tula terens.vel herbæ.200.214. 21,Ad terrã rebellionũ ascẽde.681. Et super
habitatores Pecod.1035. 26,Calcate eam sicut aceruos.840. 34,Vt quiescere
faciat terram.1129. 37,Et ad omnẽ negotiationẽ quæ est in medio eius.966.
51 1, Et super habitatores cordis inimicorum eorum.1146. 2, Ventilatores,&
ventilabunt eam.vel alienos,&alienabunt eam.152.168. 3, Ad trahentẽ qui
trahet arcum suum.41. Et ne extollat se in lorica sua.860. 7,Calix aureus
Babel.1177. 11, Ponite pinnas in sagittis.8. Congregate clypeos. 651. 13,
Quæ habitas iuxta aquas multas.1404. 14, Per animã suam.773. 25, Ecce
ego ad te mons qui corrumpis.140. 29, Succendere fecerũt habitacula eius.
475. 30,Defecit fortitudo eorum.796. 34,Et caro mea super Babel.1334.
38,Vt exultent.923. 51,Et in omni terra eius clamabit occisus.56. 55, Datus
est sonitus vocis eorum.1328. 56,Confractus est arcubus eorũ.379. 58,Mu-
rus Babel latus confringẽdo,&c.895. 59, Et Seraiah princeps requiei.720.

THRENI.

1 3, Apprehenderunt eam inter angustias.675. 4, Eo quòd non sint qui ve-
niant ad ecclesiam.455. 5,Inimici eius in pace erant.1409. 7, Dierum af-
flictionis suæ & clamorum suorum.1244. 8, Spreuerũt eam.249. 9, Et de-
scẽdit mirabiliter.1015. 12, Sicut dolor meus qui factus est mihi. 914. 13,
De excelso misit ignem in ossib⁹ meis.1133. 14,Ligatũ iugum præuaricatio-
num mearum.1455. Circundabuntur,vel Perplexæ erunt.1460. 15,Semi-
tas meas peruertit.887. 16, Ex oculo meo descẽdit aqua.485. 17, Percussit
Siion manus suas.1053. 22, Et fac eis quemadmodum fecisti mihi.914.

25 15,Et vlti sunt vltionem cum contemptu in animo.1318. 16,Et excidere faciam Cerethæos.569.

26 2,Conuersa est ad me.813. Replebor.652. 4,Et dabo eam in lenitate petræ nudæ.1088. 9,Et balistam contra eam ponet.640. 14,Et dabo in locum eminentem petræ.1088. 15,Quũ occisa fuerit occisio.241. 17, Quomodo peristi habitata à maribus? 499.

27 3,Et dices ad Sor negotiatricem.1281. 4,Ædificauerunt tibi omnes tabulas. 595. 6,Trãstra tua(vel tabulatũ tuũ)fecerunt ex ebore.79.1197. 8, Remiges tibi.1366. 9,Ad negotiandum negotiationem tuam.964. 11,Tharsis negotiatrix tua.vel,negotiator tuus.830.1318. 14,Equos & equites.1053. 15,Cornua eboris.219.1435. 17,In frumentis Minnith & Pannagh.1013. 18,In vino pinguedinis.319. 19,Et Iauan profecta. 18. 20, In pannis pretiosis pro curru.vel,in vestibus libertatis. 352.1781. 23, Assur sicut doctus negotiator. 611. 24,Ipsi negotiatores tui. in vniuersitatibus.539. Et in gazis vestium pretiosarum.142. Et torques.70. 25,Naues Tharsis pariter ad te ambulantes.1379. 26,Remigantes tibi.1366. 31, Et decaluabunt super te caluitium. 1193. 32,Et assument super te in lamentatione sua.712.

28 2,In cathedra Dei sedi.500. 3,Omne clausum non absconderunt se à te.863. 929. 9,In manu interficiẽtis te.314. 12,Tu sigillans summã.381.1479. 13, Omnis lapis pretiosus sepes tua.vel mistio tua.669.1368. 14,Tu cherub magnus. vel vnctus.564.684.823. In medio lapidũ ignis.1127. 16,Et polluã te de mõte Dei.314. Et perdã te.2. 17,Vt videãt te.1206. 18,Polluisti sanctuaria tua.1139. 22,Et cadet,vel iudicabitur vulneratus in medio eius.769.1013.

29 3,Draco magne.1488. 7,Et nutare facies, vel statues eis omnes lumbos.669. 931. 18,Propter seruitutẽ quã seruiuit eã.867. 19,Habet neruos ferreos.976.

30 9,In die illa egredientur angeli à coram me. 138. 18, Et in Techapenchés prohibuit dies.375.

31 3,Et ramo inumbrans.195. 8,Cedri non absconderunt illum.930. 15,Lugere feci.4.

32 5,Et implebo valles excelsis tuis.1251. 6,Et irrigare faciam terram.1081.1115. 10,Formidabunt super te formidine.849. Quum fulgurare fecero,&c.891. 13,Et non calcabit eas pes hominis vltrà. 886. 14,Tunc in profundum descendere faciam aquas eorum.1457. 19,Quo pulchrior fuisti descende. 763. Et proiicieris cum incircuncisis.1397.

33 31,Quia subsãnationes ore suo ipsi faciunt.875. 32,Sicut canticũ amorũ.875.

34 2,Nónne oues pascũt pastores?1195. 18,Et profunditatẽ aquarũ bibetis. 1458.

35 9,Et ciuitates tuæ non reuertentur.1359. 13,Et locuti estis aduersum me verbis vestris.987.

36 3,Pro eo quòd desolauerunt.1421. 8,Appropinquauerunt vt veniant.1187. 14,Et gentes tuas non orbabis vltrà.1400. 15,Non cadere facies vltrà.1400.

38 8, Ad terram ereptam à gladio.1360. 9, Sicut inundatio aquarum venies. 1327. 11,Facientẽ pecus & substãtiã.1171. 21,Et vocabo aduersus eũ,&c.1054.

39 2,Et conterã te,& succidã te.1315. 10,Quia arma succendẽt igni.803. 11,Dabo ipsi Gog locũ ibi sepulchri.1149. Et obthurare faciet ipsa trãseũtes .346.

40 1,In capite anni decima mensis.1212. 6,Et mensus est postem portæ.851. 15, Iuxta faciem portæ mediæ.36. 43,Et vncini topach vnius.1452.

41 7,Et dilatabitur & circuibit. 1264. 9, Et interstitium (derelictum) domus thalamorum,quod,&c.448.1100. 11,Latitudo loci derelicti 448. 15,Et cubicula hinc & inde.809. 16,Contra limen opertum ligno.1387. 21,Tem-

pli postis quadratus.1221. 24,Et duo ostia ostiis.206. 26,Et thalami,vel cubicula domus.866.1101.

42 3,Angulus ante angulum.809.

43 16,Quadratum in quatuor quadrãgulis eius.1221. 17,Et medium ei.311. 21, Et cõburet eũ præcepto domus extra sanctuariũ.1039. 19,Expiabũt altare.561.

44 3,Principis principis erit.794. 7 Incircuncisos corde & carne.972. 18,Nõ accingent se in sudore 416. 19,Et non sanctificabunt populum in vestibus suis.1134. 21,A sacerdote,capient.660. 30,Primitiuum omnium,primitiarum omnium.505.1038.

45 9,Auferte proiecta vestra.185. 11,Secundum chomer erit pondus eius.1479. 12, Et seclus viginti obolorum est.1457. Manèh erit vobis.663. 15,Et pingui Israel in sacrificium.1455. 19,Et ponet in poste domus.851. 21,Solennitas hebdomadæ dierum.1341.

46 11,Atria ligata.vel colligata.1159. Quatuor ipsis habentibus angulos. 1179. 23,Et lebetes factæ.144. 24,Istæ domus coquentium.143.

47 4,Et transire fecit me per aquas,aquas duorum finium.64. 5,Eleuatæ erant aquæ,aquæ natationis.1386. 7,Dum vertissem me, &c.1357. 8,Aquæ istæ quæ egrediuntur ad ghelilah.172.1129. 10, Cœnosa eius.126. 12,Et folium eius pro contritione.1158. 17,Terminus Dammesec & Aquilonis ad Aquilonem.1117. 19,Torrentem.734.

48 11,Sacerdotibus sanctificato de filiis Sadóc. 1133. 14, Et non transire faciet primitiuum terræ.871.

DANIEL.

1 4,Et intelligentes scientiam.420.

2 1,Et somnus eius fractus est super eum.226.

7 9,Et antiquus dierum sedit.986. 11, Videbã donec interfecta est bestia.1090. 15,In medio vaginæ.710.

8 2,Eram iuxta Vbal.5. 5,Et hirco erat cornu perplexitatis.299. 13,Et præuaricatio desolans.1424. 18,Et statuit me super stare meum.931.

9 9,Quanuis defecerimus ab illo.536. 21,Volare factus volatu tetigit me.458. 23,Vir desiderabilium tu.331. 27,Obstupescere faciens.1423.

10 1,Et exercitus magnus.1071. 3,Panem desideriorum non comedi.331. 5, Accincti auro puro.1006. 11,Et sta stare tuum.931.

11 6,Et filia regis.121. 24,Et à coniunctionibus ad eum,faciet dolum.280. 31, Et dolore afficietur.513. 38,Et Deum Mahuzzim.901. 45,Et figet tabernacula ornamenti sui.61.

HOSEAH.

1 2,Principiũ loquendi Dominũ.190.1214. 6,Sed obliuiscẽdo abliuiscar.789.

2 21,Exaudiam cælos,&ipsi,&c.941.

3 2.Et possedi eam mihi. 565. 5,Et pauebunt Dominũ:& ad bonum eius.390.

4 2,Et furari,& adulterium committere. 1040. 3,Et infirmabitur omnis, &c. 48. 4,Et populus tuus verè iudicant sacerdotem.1242. 12,Per lignum suũ interrogabat.951. 14,Quia ipsi cum meretricibus diuident.1042. Qui nõ intellexerit, peruersus efficietur. 585. 16,Sicut iuuenca peruersa peruersus fuit Israel.816. 18,Fœtuit vinum eorum.815. Scuta(vel principes)eius.179.

5 1,Laqueus fuisti ipsi Misphah.1001. 2,Et ad iugulandũ declinantes.1387.1395. 3,Et Israel non est absconditus à me.534. 5,Et humiliabitur.vel testificabitur.939. Impegit etiam Iehudah.570. 7, Nunc comedet eos mensis.288. 9,Ephraim in desolationem erit in die increpationis.434.

6 5,Et ficut ros matutinus ambulans.1403. 6,Propterea dolaui in prophetis. 354. 9,Fœdata sanguine.961. 10,Et secundum expectare virum latrones. 312. Collegium sacerdotum in via interficiebant consensu vno. 280.1404. 11,In domo Israel vidi æstimationem.1444. 11,Etiá Iehudah posuit plantarium tibi.1181.

7 3,Et mendaciis suis principes.535. 4, Sicut clibanus succensus à coquente. 125. Cessabit(coquens) à ciuitate.895. 5,Die regem nostrum ægrotare fecerunt.321. Protraxit manum suam cum illusoribus.603. 6,Quia accedere fecerunt sicut clibanū cor suum.1187. 11,Sicut columba declinans.1060. 12,Ligabo eos.452. 14,Defecerunt à me.825. 16,Reuertentur non ad Excelsum.921. Fuerunt sicut arcus proiectionis.1285.

8 4,Principatum habere fecerunt. vel,regem cōstituerunt, & non ex me.656. 1380. 5,Vsquequo non poterunt innocentiam?781. 6,Quoniam in contritiones erit vitulus Somron.1335. 7,Et turbinem metent.814. 10,Et dolebunt paululum propter onus regis.291. 11,Propter onus regis,principū. 574. 13,Pro hostiis donorum meorum sacrificauerunt carnem.243.

9 9,Multiplicauerunt,corruperunt.936. 11,Orbabo eos ab homine.1400. 12, Væ eis cum recessero ab eis.815. 13,Da eis vuluam orbantem.1270. 14,Da eis vuluam facientem abortiuum.1400.

10 1,Vitis vacua Israel,fructum ponet illi.1363. 11,Diligens triturare.11. Quū ligati fuerint duobus iugeribus. vel,propter duas iniquitates suas.947. 14, Mater super filios allisa est.1275. 16, In aurora succidendo succisus est rex Israel.1390.

11 3,Et ego ambulare feci super pedes Ephraim. 1126. Tulit eos super brachia sua.614. 4, Funibus hominum traham eos.685. Et declinare faciam ad eum de cibo.743. 5,Et declinabo ad eum cibum.37. 6,Et manebit gladius in vrbibus eius.291. Et consumet villas(vel membra)eius.89.543. 7,Propter rebellionem contra me.1361. Et ad excelsum vocabunt. 921. Simul non exaltabit.1150. 8,Pariter reuoluerunt se pœnitudines meæ.737. 9,Et non ingrediar ciuitatem.913. 10,Et formidabūt filii ab Occidente.362. 12, Et Iehudah adhuc dominatus est cum Deo.1244.

12 1,Ephraim pascitur ventum,& persequitur subsolanum.1130. 3, In ventre tenuit plantam fratris sui.960. 4,Et princeps fuit cum angelo.1380. Et ibi loquetur nobiscum.929. 13,Et per prophetam seruatus est.1432. 14,Irasci fecit Ephraim ira amaritudinū.677. Sanguis eius super eū requiescet.747.

13 1,Tremor eleuatus est in Israel.1322. 3,Sicut gluma turbine propelletur ab area.851. 4, In deserto in terra siccitatis.580. 7,Sicut pardus intra viam aspiciam.78.1377. 8,Et scindam clausuram cordis.819. 9,Corrupit te Israel.1391. 14,Ero mors tua.12. Ero excisio tua inferne.1156. 15,Inter fratres multiplicabitur.vel,inter germina crescet.21.1041.

14 1,Et grauidas eius scindent.241. 5,Sanabo rebellionem eorum.1361.

IOEL.

1 7,Et ficum meam in decorticationem.1180. Albi fuerunt rami eius.587. 17, Computruerunt grana.874.1042. 20,Etiam bestiæ agri clamabit ad te.967.

2 7,Sicut potentes current,& non tardabunt.870. 8,Et super gladium proiicient se.127.1413. 9,Per ciuitatem ambulabunt.1453. 10,Et stellæ retraxerunt splēdorem suum.992. 13,Et pœnitebit eum mali.735. 20,Et Aquilonarem elongare faciam à vobis.1273. Et ascendet fœtor eius.1089. 24, Natare facient torcularia vino. vel,resonare faciēt torcularia vinū.1374.1376.

26,Qui fecit vobiscum ad mirificandum.1015.
3 3,Proiecerunt sortem.413. 11,Illuc descendere fecit potentes tuos & nuntios tuos pro auxilio.740. 18,Et colles ibunt lac.485. 21,Et mundabo, sanguinem eorum non mundabo.781.

HAMOS.

1 5,Disperdam habitatorem de templo Auen. 15. 13, Eo quòd sciderunt. vel diuiserunt montes Ghilhad.140.142.1392.
2 1,Eo quòd combussit ossa regis Edom in calcem.1362. 6,Propter emptionem illorum argēto iustum.566. 7,Qui absorbent super puluerem terræ in capite pauperum.1332. 8,Reclinabunt se apud omne altare.745. 13,Ecce ego arcto vos in loco vestro.912.
3 11,Vel extremum auris.91. 15,Et deficient domus multæ.1117.
4 2,Et tollet vos in spinis, vel hamis.831.1107. 4,Venite in Bethel.1425. Afferte mane sacrificia vestra, ad annos decimas, c&c.423. 5,Spōte oblata congregare facite.708. 6,Dabo vobis munditiam dentium 782. 7,Et pars super quam non pluet.643. 13,Faciens auroram tenebras.893.
5 3,Ciuitas ex qua egrediuntur mille.462. 5,Et Bethel erit in labore.15. 6,Ne fortè scindat sicut ignis.1098. 8,Et diem in noctem tenebrescere fecit.609. 11,Pro eo quòd onerastis pauperem.144. 12,Et mendicos in porta declinare fecerunt.743. 16,Et vocabunt agricolam ad luctum.38. 21,Et non odorabo cœtus vestros.959. 26,Et placentam idolorum vestrorum.531.
6 1,Væ,&c.nominatis à principio gentium.779.1331. 3, Qui elongatis diem malum.709. Et appropinquauerunt sedem iniquitatis.498. 4, Qui dormiunt in lectis eburneis & superfluis.861. 5,Qui vniunt se secundum chorum.1045. 6,Qui bibunt in phialis vinum.171. 7,Et propè est vt veniat. vel appropinquabit luctus se extendentium.815.861.1264. 10,Et tollet eum patruus eius.863. 11,Et percutiet domum maiorem contritionibus.1192.
7 1,Formans locustas, vel fictor locustarum.471.473. 8,Ecce ego pono perpendiculum stanneum in medio populi mei.55. Non addam vltrà vt pertranseam eum.871. 9,Et palatia Israel destruentur.1139. 13,Quia palatium regis est.1137. 14,Miscens sycomoros.115.
8 1,Ecce canistrum fructuum.542. 4,Audite hoc absorbentes pauperem.1332. 5,Vt peruertamus stateras doli.898. 8,Et eiicietur, & profuundum erit sicut fluuius Ægypti 1457.
9 1,Percute superliminare, & contremiscent postes. 852. Concîdet eos in capite, vniuersos ipsos.127. 7,Nónne sicut filii Æthiopum estis,&c.532. 13, Et omnes colles dissoluentur.629.

HOBADIAH.

3,Si eleuaueris vt aquila nidū.153. 6,Inquisita sunt abscondita eius.128.1116. 7,Vsque ad terminum miserunt te,&c.879. 13,Neque extēdendæ erant in substantiam eorum.1410. 14,Et ne stes super contritione.1051.

IONAH.

1 2,Et surrexit Ionah vt fugeret.138. 3,Vt fugeret Tharsis à facie Domini.1025. 4,Et nauis putauit frangi.373.1346. 5,Et Ionah descēdit ad latera nauis.492. 6,Et accessit ad eum magister qui gubernabat nauē.276. 11,Et proiecerunt anchoras viri vt reducerent ad aridam.384.
2 4,Omnes contritiones tuæ.1347. 6,Vorago operuit me.824. 7,Ad scissuras montium.1177. 9,Misericordiam suam dereliquent.344.
3 2,Et prædica in ea prædicationem quam ego loquor tibi.1186. 6,Et præparauit Dominus Deus hæderam.1160.

2 3,Et loquens.460. 4, Eleuatur non recta anima eius in eo.950. 5, Et non
habitabit.718. Dilatauit sicut sepulchrum animam suam.1265. 6, Aggra-
uans super se densum lutum. 870. 10, Consuluisti pudorem domui tuæ, eo
quòd succideris,&c.1177. 11,Et tignum de arbore respondebit illi.560.941.
15,Iungenti vtrem tuum.855. Vt aspicias ad nuditates eorum.897. 16, Bi-
be etiam tu,& sis discoopertus,&c.973. 17, Et præda animalium terrebit ea.
379. 18,Sperauit fictor figmenti sui in illo.475. 19,Veniens ad torcular ad
exhauriendum,&c.376. 21,Num adhuc est semen in horreo? 167.
3 1,Super Sighaión.1350. 2,In medio annorú viuifica illud.306. In ira,mi-
sereri recordaberis.1268. 4, Cornua à manu eius ei.1194. 5, Et egredietur
pestis propter eum.1321. 6,Stetit,& mensus est terram.624. Et soluit gen-
tes.810. 7,Pro iniquitate vidi tentoria.15. Cõmouebuntur cortinæ terræ
Midian.1125. 9,Manifestatione manifestabitur arcus tuus.894. Iuramen-
ta tribuum.1342. 12, In ira incedes super terrã.1110. 14, Perforasti baculis,
&c.779. Caput vrbium eius absque muro.1043. Venient vt turbo ad dis-
pergendum me.850. 15,Calcasti in mari equos tuos.211. 16, Ad vocem ru-
moris huius tremuerũt labia mea.1094. Et in loco meo expauescam. 1124.
Quando ascendet contra populum vt succidat eum.157.

S E P H A N I A H.

1 4,Nomen sacerdotũ cũ sacerdotibus.549. 7,Præparare fecit inuitatos suos.
1134. 11,Viulate habitatores Machtes.577. Succisus est omnis populus Che-
nahã.552. Succisi sunt omnes baiuli argenti. 744. 12, Quia perfectũ,pro-
fecto festinatum.544. 17,Et obsidere faciam hominem.1084.
2 1,Scrutamini vos ipsos,&c.1197. Gens nõ desiderata.557. 6,Habitacula cau
larum pastorum.566. 7, Et conuertet captiuitatem eorum.1357. 9, Exitus
vrticæ vel cardui.687. Tumulus salis.566. 14, Quia cedrum nudauit.70.
3 1, Væ fœdatæ & inquinatæ, ciuitati populanti.446.1109. 3,Non rapuerunt
ossa vsque mane.183. 4,Prophetæ eius festinantes.1008. 9, Vt seruiant ei
latere vno.1403. 10, Hatharáí filia Pusai.988. 14, Euacuauit inimicũ tuũ.
1014. 17,Dolore affectos propter tempus.409.

C H A G G A I.

1 6, Et qui locat se mercede,locat se mercede ponenda in sacculo pertuso.vel,
in ligamen pertusum.1119.1406.. 10,Clauserunt se cæli,& terra,&c.541.
2 13, Nónne sanctificabitur? 1132. 17, Veniebat ad aceruum viginti.974. 18,
Antequam ponerent.661.

Z E C H A R I A H.

1 13,Verba bona verba,consolationum.737.
2 12,Et hæreditabit Domin⁹ Iehudáh,&c.733. 13, Quia rugit de habitaculo.765.
3 1,Et inimicus.1394. 9, Super lapidem vnum septem oculi. 1339. Ecce ego
cælo cælaturam eius.1063.
4 2,Septem & septem infundibula lucernis.470. 7, Cum clamoribus.1356.
10, Quis enim contẽpsit diem paruarũ? 117.1157. Et videbũt lapidem stan-
neum.6. 12, Quid sunt duæ spicæ oliuarũ quæ sunt inter duas fistulas au-
reas,&c.411.1121. Quæ euacuabant ex seipsis aurum.1177.
5 1,Volumen volans.891. 3,Omnis furans hinc similiter succisus est.780.
6 3, Equi varii rufi.52. 8, Quiescere fecerunt spiritum meum.1248. 12,Ecce
vir,germen nomen eius.1104.
7 2,Et misit in Bethel Sareser,& principẽ regis, & viros eius.1128. 3, Núquid
flebo,&c.731. 3,Vt feci iam tot annis.626. 5, Quum ieiunaueritis & plan-

gere.853. 5,Nũquid ieiunando ieiunastis mihi ego? 54.1080. 11, Et cor suũ
posuerunt adamantem.1434. 14, Et affligar cum eis in omnibus,&c.850.
9 1, Quia ad Dominum oculus hominis.910. 6, Et habitabit spurius in Asdód.638. 8,Et ero vt castra domui meæ ab exerritu.341. 10, Et dominans ipse à mari.686. 14,Et ibit in turbinibus venti Australis.849. 15, Et subiicient lapidibus fundæ.519. 16, Quia lapides diadematis, &c.732. 17, Quæ bonitas eius?& quid pulchritudo eius?716.
10 3,Quia visitauit Dominus exercituum gregem suum.1033. 5,Conculcati in luto.97. 6, Et habitare faciam eos.499. 11, Et arescent omnia,&c.407.
11 2, Descendit sylua vindemiæ.128. 7, Et alteram vocaui corrumpentes.276. 13,Proiice illud ad Thesaurarium. 471. Ad magnificentiam gloriæ qua appretiatus sum ab eis.11.478.
12 1, Et formans spiritum hominis. 471. 2, Pono Ierusaláim calicem veneni, vel soporis.851.1198. 6, Sicut lampadem ignis in lignis. 538. 8, Et domus Dauid sicut Elohím, sicut angelus Domini ante illos.1207. 10, Et amaritudine afficietur super eum 676.
13 5, Quia Adam possidere fecit me ab adolescentia mea.1170.
14 5,Ad vallem montiũ.140. 711. Et omnes sancti tecũ. 929. 6, Non erit lux pretiositatum.481.1173. 12,Liquefiet caro illius.675. 13,Et excidetur manus eius.917. 20, Super tintinnabula equi.1095. 21, Et non erit mercator vltrà in domo Dei.551.

MALACHI.

1 3,Et hæreditatẽ eius serpentibus deserti.1488. 4,Pauperes facti sumus.1261. 1318. 11,Et in omni loco suffitur,offertur, &c.1158. 12,Et fructus eius contemptibilis.716. 13, Labor.581. Et dolore afficietis eum.767. 14,Maledictus cogitans malum.751.
2 2, Et maledicam benedictionibus vestris.140. 9, Et accipitis faciem in lege.788. 12, Vigilantem & respondentem. 896. 13, Operire lachryma altare Domini.554. Neque accipiam voluntatẽ de manu vestra.1313. 15,Et excellentia spiritus fuit illi.1247.
3 5,Et peruertẽtes peregrinũ.743. 6,Ego Dominus nó mutaui.1437. 8,Nũquid rapiet homo Deum,quia vos rapitis me?1125. 9,In maledictione estis maledicti. 67. 10, Et euacuauero vobis benedictionem.1277. Donec non sit sufficientia.201. 11,Neque orbabit vobis vitis in agro.1400. 17, Et erũt mihi,&c.peculium.816. Et parcam eis.333.
4 3,Et calcabitis impios.949.

Authorum Hebræorum, qui in hoc Thesauro citantur, princeps est

R. DAVID KIMHI Hispanus in Libro radicum, In priore item parte Michlol, & Commentariis.

Hi ab eo citari solent.

R.Ionah Hispanus,
R.Ioseph Kimhi pater R.D.
R.Mosch Kimhi frater R.D.
Sapiens R.Abraham filius Ezræ,
R.Iehudah Chiug,
R.Iochanan,
R.Haii,
R.Iahacob filius Elhazar,
R.Sahadiah, siue Haghaon R.Sahadiah,
R.Adonim,
R.Mosch filius Maimon,
R.Ismael,
R.Nathan in Beresith rabbah,
R.Iehosuah filius Carchah,
R.Simon, ex R.Iehudah,
R.Ischac filius Gactila, ex R.Ionah,
R.Serirah Ghaon,
R.Nachman filius Ischac,
R.Hachibah,
Tharghum Ionathan,
Tharghum Onchelos,
Tharghum Ierosolymitanum,
Misrah, siue Hammisrah,
Talmud, siue doctores Hebræi, aut Misnah, siue textus Talmudicus,
Berere sith rabbah.

Ex Aramæa, siue Syra, Chaldaicave lingua, ex Arabica item, quam vocat linguam Cedar, & Ismaheliticam, petere solet interpretationes. Nonnunquam Hebraica exponit Hispanicis voculis, aliquando Gallicis, ex R.Selomoh.

R. SELOMOH IARCHI Gallus, in commentariis.

Qui ab eo citantur.

R.Dones filius Labrath,
R.Semuel,
R.Menachem,
R.Thanchuma,
R.Mosch Hadarsan,

Hebræa frequenter verbis Gallicis interpretatur.

R. ABRAHAM AVENHEZRA Hispanus, in commentariis.

Qui ab eo citantur.

R.Iehudah Chiug, author grammatices,
R.Marinos,
R.Mosch sacerdos,
R.Sahadiah, siue Haghaon R.Sahadiah,
R.Bilham,
Hannaghid,
R.Chasen,
R.Adonim filius Tamim.

A SANCTE citantur hi seorsum.

R.Abraham Perusol,
R.Mosch filius Nachman,
R.Himmanuel in commentariis.
Liber ephod,
R.Leui ben Gerson in commentariis.

THESAVRVS linguæ ſanctæ.

א

Quum eſt deſeruiens litera, eſt ſignum primæ perſonæ futuri, & conſtitutiuũ nominis in principio: vt habes lib.1. Institutionum Hebraicarum, cap.19. Ponitur & vice ו, י, ה, & literæ geminatæ, vt habes eodem libro, cap.26.

אב Vide אבה.

אב Vide אבב.

אבב Vnde אביב nomẽ maſ. ſpica cũ culmo. Exo. 9.31. Leuit.2.14, אביב קלוי ſpicam toſtam igni &c. Exo.13. 4, In mẽſe האביב ſpicæ. pro ſpicarum, hoc eſt Iulii. Eſt & nomen loci, Ieche.3.15. Hinc אב, Arbor, arbuſtum, fructus, aut viror. cuius plurale אבים. Cant.6.10, vt viderem באבי הנחל arbores (aut fructum) vallis. Cum pronomine אבו. Iiób 8.12, באבו in arbore ſua, R.D. aut viriditate ſua, R. Leui. vbi appellauit iuncũ arborem, ait R.D. in lib. rad. quód Hebræi quicquid in culmum aſcendit, arborem ſeu lignum appellent, vt Iehoſ.2.6, Et abſcõdit eos inter lina arboris. linum vocans arbuſtum.

אבד Periit. In cal, intranſitiuum verbũ, Leuit.26.38, ואבדתם & peribitis. Eſtér 4.16, & quomodocunque אבדתי אבדתי peream, peream. Participium pro præſenti & præterito imperfecto, Nume.24.20, & nouiſſimum eius in ſeculum אבד periens. ſiue perit. pro peribit. Vnum cum pathach vice ſeri, Deut.32.27, אבד. Macór, Deut.4.26, אבד תאבדון pereundo peribitis. Et 7.20, עד־אבד donec pereant. Futurum eſt cum pathách: aut

cum seri, si habeat athnách aut soph passúc. Irme. 14.9, יֹאבַד peribit cor regis. Iiób 20.7, in seculú יֹאבֵד peribit. Et cũ ה redundãte, Ionáh 1.13, נֹאבְדָה pereamus. Et Aramæa inflexione, יֵאבְדוּ pereãt, Irme. 10.11. In pihél, trãsitiuũ, Perdere. 2. Reg. 21.3, אֲשֶׁר אִבַּד quæ perdiderat. Iechez. 28. 16, וָאַבֶּדְךָ & perdã te. pro וָאֲאַבֶּדְךָ R.D. in Mich. sicut illud Iiób 33.33, וַאֲאַלֶּפְךָ. & in אַבֶּדְךָ deest א radicalis litera: nam א scriptũ, est signũ primæ personæ futuri. quod factũ est vt alleuiaretur pronũtiatio, quòd graue sit duo pariter alephím efferre. Et pũctatura radicalis א, trãsiuit in א signũ primæ personæ futuri. quanquã R. Ionáh oppositũ scribat. at quod scripsi rectũ est: nã literæ futuri nũquã desiciũt, quãuis interdũ quiescãt, & nõ proferãtur. vt Zecha. 11.5, וָאַעְשִׁר. At R. Ioseph scripsit esse ex hifhíl, & secundũ normã esse וָאַאֲבִידְךָ, & א esse absorptũ in daghés, sicut in מַכֹּלֶת quod ponitur vice מַאֲכֹלֶת, 1. Re. 5.11. quod probat, quia nũquã deficit prima neque secũda radicalis in pihél: nã etiã ea, quorũ prima deficit, aut prima, vel secũda quiescit, perpetuò sunt perfecta in pihél. In hifhíl, perdere fecit, aut iussit. Num. 24.19, וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד מֵעִיר & perdere faciet superstitẽ de ciuitate. Futurum, אַאֲבִיד יַאֲבִיד &c. vt perfectũ. Vel אוֹבִיד יֹאבִיד, quiescẽte litera radicali, ne cõcurrãt duo alephím. Irme. 46.8, אֹבִידָה עִיר perdere faciã ciuitatẽ. R.D. in Michlól. Nomẽ fœmineũ אֲבֵדָה, Res perdita. Leui. 6.3. Aliud, Iiób 28.22, אֲבַדּוֹן, Perditio. Et sine ו, Prouer. 27.20, וַאֲבַדֹּה. Illud autem Estér 8.6, בְּאָבְדַן perditionẽ cognat. nonnulli putant esse macór. Alia forma, Estér 9.5, וְאַבְדָן & perditionis. Alia item, secundum R. Iahacób filium Elhazár, Nume. 24.20, vsque ad אֹבֵד perditionem.

אבה Velle, acquiescere, Concupiscere, desiderare. Deute. 10.10, לֹא־אָבָה nõ voluit. Psal. 18.12, non

אָבָה לִי acquieuit mihi. Et cū א redūdāte in fine, Iesa.28.12, אָבוּא voluerūt. Participiū אֹבֶה, Volēs. Iechez.3.7, אֹבִים volentes. Macór אָבֹה vel אֲבוֹת, instar עֲשׂוֹת. Imperatiuū, אֱבֵה אֱבוּ אֱבִי אֱבֶינָה vel אֲבֵה אֲבוּ cū seri, dilatādi gratia, inquit R.D. in Michlól. Futurū אֹבֶה יֹאבֶה תֹאבֶה &c. Iiob 39.12, הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ nū volet vnicornis seruire tibi? Prouer.6.35, יֹאבֶה volet. Et sine א radicali, & in fine cū א vice ה. Prou.1.10, ne תֹּבֵא (aliàs תֹּבֶא) acquiescas. R.D. in Michlól & in lib.ra. Nomē, אֵבֶה. Iiób 9.26, Trāsierunt cū nauibus אֵבֶה cōcupiscētiæ. hoc est cōcupiscibilibus. Vel, vt ait R.D. in li.ra. cū nauibus quibus volūt homines ire ad locū quē elegerūt. Alii (inquit) nomē dicūt esse loci, aut fluminis. Alii deducūt ab אָיַב quod est inimicari, odio habere. q.d. cū nauibus inimicitiarū, hoc est inimicorū, aut pyratarum. Alii, cū nauibus desiderii, id est desiderātibus ire ad portū. R.Selomóh nomē dicit esse fluminis rapidissimi, per quod naues velocissime currūt. R.Mithridáth, pyratarū. At R.Menachém, sicut naues poma portātes. sic Tharghū, cū nauib' quæ oneratæ sūt pomis. Aliud, אַב, Volūtas, desideriū. Iiób 34.36, אָבִי voluntas mea est (aut desideriū meū) vt probetur Iiób. Sic R.D. & R.Leui. Alii, inquiūt, ab אב pater, deducūt. q.d. O pater mi, (sub. Deus) probetur Iiób. Hinc & אֲבוֹי hoc est אוֹי væ. Prou.23.29, Cui אֲבוֹי væ? vel, Cui paupertas aut mēdicitas? vt alii exponūt. Itē אֶבְיוֹן, Egenus, mēdicus, pauper, siue pauperrimus: sic appellatus, quòd omnibus carēs, omnia cōcupiscat & desideret. Deut.15.4. Psal.12.6, propter gemitū אֶבְיוֹנִים pauperū, vel mēdicorū. Et in regimine, Exo.23.11, אֶבְיֹנֵי pauperes. Iesa.29.19, וְאֶבְיוֹנֵי & pauperes. Itē, אֲבִיּוֹנָה, Cōcupiscentia, desideriū, vis cōcupiscibilis, coitus, membrū virile. Eccles.12.

5, Et reprobabitur הָאֲבִיּוֹנָה coitus. R.D. exponit acsi dicat, anima reprobabit pactū suum cū corpore. Alii, inquit, dicūt quòd est nomē mēbri coitus. Itē אָב, Pater, Primus, doctor, prior, antiquus, dominus, magister. א est cū camés, Gen. 44. 19. Et in regimine cum pathách, Genes. 17. 5, כִּי אַב־הֲמוֹן quia patrem multitudinis gentium dedi te. Venit etiā in regimine cū tertia radicali, Genes. 10. 21, אֲבִי כָּל־בְּנֵי־עֵבֶר, pater omniū filiorum Heber. Et 4. 20, אֲבִי ישֵׁב אֹהֶל pater inhabitantis tabernaculum. i. primus, antiquior, doctor. Et cum pronomine, Gen. 19. 33, אֶת־אָבִי, cū patre meo. Et versu 32, אֶת־אָבִיהָ, cum patre suo. Et plurale אָבוֹת, Exod. 20. 5. 1. Reg. 19. 4, מֵאֲבֹתָי, quàm patres mei. Irme. 9. 16, וַאֲבוֹתָם & patres eorum.

אבח Vnde fit אִבְחָה acies gladii. & in regimine genitiui, Iechez. 21. 15, אִבְחַת־חָרֶב, aciem gladii. Sunt tamen nonnulli, qui ח mutantes in ע, deducunt à בָּעַת quod est terrere: & א arbitrantur cōstitutiuum esse nominis, acsi diceret אִבְעַת terrorem.

אבך In hithpahel est Extolli, eleuari, superbire. Iesah. 9. 18, וַיִּתְאַבְּכוּ & eleuabunt se.

אבל Lugere, Perire, Desolare, perdere. Hos. 10. 5, אָבַל luxit. Iesa. 24. 7, אָבַל periit vinum nouum. Iiob 14. 22, & anima eius super eum תֶּאֱבָל lugebit, vel dolores sentiet. id est Adhuc illo viuente lugebit anima, eo quòd perit corpus. Vel, Et anima eius peribit, & corpus. R.D. in lib rad. Et in hifhil, Iechez. 31. 15, הֶאֱבַלְתִּי lugere feci. nempe abyssum. Est enim verbum transitiuum in duo. acsi dicat, Abyssus quæ illum magnificauerat, lugebat excisum. R.D. in cōment. Iam enim cedro illum comparauerat. Tharghum mutauit numerū, & intransitiue vertit, אִתְאַבָּלוּ luxerunt. Et in hith-

pahal,1.Semu.15.35,הִתְאַפֵּל luxit. Toar, Ester 6.12,אָבֵל lugens. In regimine, Psal.35. 14, כַּאֲבֶל־אֵם sicut lugens matris. id est, sicut infans quem mater lactabat, qui matre defuncta luget. Iesah.61.2,אֲבֵלִים lugentes. Et fœmineum אֲבֵלָה.Thren.1.4,Viæ Siión אֲבֵלוֹת lugentes.

אָבֵל quoque Vallem, seu magnam planitiem significat.1.Sem.6.18,vsque ad אָבֵל הַגְּדוֹלָה.quo loco ל ponitur vice ן.i.vsque ad lapidem magnum.& ita habet Tharghum,אַבְנָא lapidem.Iudicum 7.22,vsque ad אָבֵל planitiem Mecholah. sic & Tharghum, מֵישַׁר planitiem.

Nomen substantiuum, אֵבֶל, cum quinque punctis, Luctus.Gene.27.41.

אֲבָל Vere, profecto:imò, sed, verumetiam. Gen.42.21,אֲבָל vere deliquimus. Et 17.19,אֲבָל profecto, vere; vel imò Saráh vxor tua pariet tibi filium. Dixerat enim de illa, Et benedicam ei &c. Et Abrahám ad Deum, Vtinam Ismahél viuat coram te. Et respondit ei Deus, Vere quòd Ismahél viuet: & etiam hoc erit, quòd Saráh vxor tua &c.vnde hæc dictio significat quasi tu dicas, non hoc tantũ, verũetiam hoc:vel, non hoc, sed hoc.Tharghũ,בְּקוּשְׁטָא in veritate.aut vere. 2.Reg. 4.14, אֲבָל vere filius non est ei. Interrogauerat enim eam Elisáh; Num est loquendum tibi ad regem? &c. Et illa, In medio populi mei ego habito.i.in medio familiæ meæ, quæ, si opus foret, loqui pro me ad regem posset. Dixitque Elisáh, Quid faciẽdum est ei? Respondit Ghechazí, אֲבָל &c. acsi dicat, Non est opus ei hoc, sed hoc:quia filius non est ei. At אוּבָל nomen est loci, aut fluminis, vel riui, Dani.8.2, erã iuxta אוּבַל Vbál. Et cum י vice א, Irme.17.8,& iuxta יוּבַל riuum (vel flumen) mittet radices suas.

אֶבֶן Cum sex punctis, Lapis, pondus, perpendiculum. Gene.28.22, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת & lapis iste. Zechar.4.10, & videbunt אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל lapidem stãneum. id est perpendiculum. Prou.20.9, אֶבֶן וָאֶבֶן lapis & lapis. i. pondus & pondus. Iehos.10.11, בְּאַבְנֵי הַבָּרָד lapidibus grãdinis. Et per trãslationẽ, omnis, vniuersus: quod lapis sit vnum corpus. Gen.49.24, inde pastor אֶבֶן lapis Israél. i. omnis Israél. Plurale, אֲבָנִים, Lapides. 1.Reg.7.10, אֲבָנִים גְּדֹלוֹת lapidibus magnis. Iesa.27.9, כְּאַבְנֵי־גִר, sicut lapides calcis.

אָבְנַיִם, nomen duale, est instrumentũ ligneum super quo facit opus figulus, & est rotundũ: in nonnullísque locis est instar duarũ molarũ, idcirco formã habet dualem. Irme.18.3, super הָאָבְנָיִם rotã. alii, sellam. R. Ioseph dicit א non esse radicale, sed nominis constitutiuũ, deducitque à בָּנָה, quod est ædificare. אָבְנַיִם quoque parturientis sellam nonnulli esse putant. Exod.1,16, & videritis super הָאָבְנָיִם sellam. Alii locũ esse dicunt in quẽ infans excidit de vtero matris (qui & מַשְׁבֵּר appellatur, Iesa.37.3, venerũt filii vsque ad מַשְׁבֵּר) quodq; dictio deriuatur à בֵּן filius, cuius plurale est בָּנִים, & sic א non est radicale, sed deducitur à בָּנָה. R. autẽ D. vuluã ipsam significare putat, & propter בָּנִים filios sic vocatã: quemadmodũ vocatur & מַשְׁבֵּר ob mulieris parturientis contritionem, doloresque. Et dicitur nomine duali אָבְנַיִם, propter duos cardines qui sunt in ostio vuluæ. Et locus iste non potest exponi de loco illo in vtero existente: tum quia dicit, Et videritis (nã prius quàm totus egrediatur fœtus, discerni potest, masculus sit an fœmina: quia masculi facies est inferne, fœminæ verò superne,) tũ quia locus ille nõ potest appellari מַשְׁבֵּר, quia מַשְׁבֵּר, contritio, præcedit partum. Iesah.66.9, Nunquid ego

אַשְׁבִּיר conterere faciam,& non parere faciam.

אבס Vnde אֵבוּס, masc. gen. Præsepe, horreũ. & non mutatur in regimine. Proue.14.4, quum non fuerint boues, אֵבוּס בָּר præsepe (vel horreũ) mundũ est. id est vacuũ. Iesa.1.3, אֵבוּס בְּעָלָיו præsepe domini sui. Sed illud Iiób 39.12, super אֲבוּסֶךָ præsepia tua. est cum chathéph pathách, & sic alterius speciei nomẽ, aut est exceptum. Et cum additione מ, Irme.50.26, מַאֲבֻסֶיהָ horrea eius. Et participium passiuum ex cal, אָבוּס. 1.Reg.4.23, capones אֲבוּסִים saginati. aut impinguati, farti: sic appellati, quòd iuxta præsepe iugiter maneant.

אבק Cũ duplici camés, nomẽ masc. Terra, aut puluis tenuis. Exo.9.9, erit לְאָבָק in puluerẽ. Iesa.5.24, germẽ eorũ כָּאָבָק sicut puluis. quod est absolutũ secũdũ R.D. in regimine verò, iuxta R. Abrahám auenhezra. Et Iesa.29.5, כְּאָבָק דַּק sicut puluis tenuis. Quãquã in plerisque codicibus est cũ chathéph pathách, & sic est in regimine. i. sicut puluis rei tenuis. Et genere fœmineo, & in regimine, Cant.3.6, præ omni אַבְקַת puluere aromatarii. Et verbũ in nifhál, quod est luctari. nã luctãtes, pedibus puluerẽ excitãt. Gene.32.25, בְּהֵאָבְקוֹ dum luctaretur ipse cũ eo. Et 24, וַיֵּאָבֵק & luctatus est.

אבר Vnde tóar אַבִּיר, & in regimine אֲבִיר, Fortis, robustus. Gen.49.24. Cũ daghés, Iiób 34.20. & 1. Semu.21.7, אַבִּיר הָרֹעִים potentissimus pastorũ. Vnũ cum א quiescẽte, Iesa.10.13, כַּאבִּיר sicut potens. pro כְּאַבִּיר. Psa.78.25, Panẽ אַבִּירִים fortiũ. i. mána quod è cœlis descẽdebat qui sunt fortes. Iesa.34.7, & iuuenci cũ אַבִּירִים tauris. à fortitudine sic appellatis. Irme.50.11, כָּאַבִּירִים sicut tauri. Psal.76:6, אַבִּירֵי לֵב fortes corde. i. duri. Hinc & אֵבֶר, Ala, penna. Psal.55.7. Et fœmineũ eiusdem signifi-

chi-

cantiæ, אֶבְרָה, Iiób 39.16. Ab hoc verbũ in hif hil, Volare, aut volare fecit הֶאֱבִיר. Iiób 39.29, יַאֲבֶר־נֵץ volabit accipiter: Et secũdũ R. Ioseph Kimchi, interdũ א quiescit, significatque in sagittis pinnas ponere. Irme. 51.11, הָבֵרוּ הַחִצִּים ponite pinnas in sagittis. pro הַאֲבִרוּ. Vide בָּרַר.

אגד Vnde אֲגֻדָּה, Aggregatio, colligatio, fascis, fasciculus, globus. 2. Semũ. 2.25, לַאֲגֻדָּה אֶחָת in globũ vnũ. Exod. 12.22, capietis אֲגֻדַּת אֵזוֹב fasciculum hyssopi.

אגז Nux. Cãt. 6.10, אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז ad hortũ nucis.

אגל Stilla, gutta. Iiób 38.28, אֶגְלֵי־טָל stillas roris. Et nomen loci, Iesah. 15.8, אֶגְלַיִם Eglaim.

אגם Stagnum, palus paludis. Iesah. 35.7, לַאֲגַם in stagnũ. Et in plurali suscipit daghés. Iesah. 42.15, וַאֲגַמִּים & paludes. In affixo verò cadit, aut est alterius speciei. Exod. 7.19, אַגְמֵיהֶם stagna corũ. Hinc & אַגְמוֹן, Hamus, Iũcus, Lebes, Stagnũ. Iesa. 9.14, וְאַגְמוֹן & iuncũ. Nonnulli exponunt præsidentẽ, potestatem: alii debilem instar iunci. Iiób 41.11, וְאַגְמֹן & lebes. vel, & iuncus. aut, & stagnum. & indicat vaporem tempore hyemis ex aqua ascendentem. Et 40.21, אַגְמֹן hamum.

אגן Crater, phiala, masc. gen. Cant. 7.2, אַגַּן הַסַּהַר crater tornatilis, seu rotũdus, quasi instar lunæ quæ dicitur סַהַר. Plurale, Exod. 24.6, בָּאַגָּנֹת in phialis.

אגף Est כָּנָף, Ala: ad cuius similitudinẽ vocatur exercitus. R. Ioseph Kimchi dicit א redũdare, & esse nominis constitutiuum: cui astipulatur & lingua Aramæa in qua alæ vocatur גַּפִּין pro גַּדְפִּין. Iechez. 12.14, וְכָל־אֲגַפָּיו & omnes exercitus eius dispergam.

אגר Congregare. Prouc. 6.8, אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ congregauit in messe cibum suum. Deuter. 28.39, תֶאֱגֹר congregabis. Nomen, אִגֶּרֶת, Epistola, literæ. Neche.

che.6.5,וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה & epiſtola aperta. Et 6.17,אִגְּרוֹתֵיהֶם epiſtolæ eorũ. אֲגוֹרָה eſt nummus. Et in regimine, 1. Semu.2,36 לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף pro nummo argenteo. Radix eſt גָּרָה,vt inquit R.D.& א nominis conſtitutiuum.

אֶגְרוֹף Vide גָּרַף.

אָרַב In hifhíl,eſt dolere fecit, dolore affecit. & dicitur per trãſpoſitionem literarũ à דָּאַב doluit.1.Semu.2.33,וְלַאֲדִיב אֶת־נַפְשֶׁךָ & vt dolore afficiam animum tuum.pro וּלְהַאֲדִיב. deficit enim ה coniugationis conſtitutiuum.

אָדַם Rubeſcere.Thren.4.7,אָדְמוּ rubuerunt. Et in pihél,Nachum 2.3,מְאָדָּם rubefactus.Exod.25.5, מְאָדָּמִים rubefactas,aut rubricatas. Et in hifhíl,הֶאְדִּים. Ieſa.1.18,אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע ſi fuerint rubra vt vermiculus. & eſt intranſitiuũ. Et in hithpahál,הִתְאַדֵּם.Prou.23.31, quando יִתְאַדָּם rubeſcet.pro rubeſcit. Et nomẽ tóar, אָדֹם,Rubeus,rufus,rubicũdus.Gene.25.30,de הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה rufo,rufo iſto.i.de iure rufo lenticularũ. Zechar.1. 8,equi אֲדֻמִּים rufi. Alia forma,Gen.25.25,אַדְמוֹנִי rufus.

Et nomen geminatũ, augẽdi gratia,id eſt impẽſe rufus:vel cõtrà,vt aliis placet,minuendi, quaſi dicas ſubrufum. Leuit.13.42,אֲדַמְדָּם. Ibidem 43,אֲדַמְדֶּמֶת impenſe rufam,vel ſubrufam.Item 14.37,אֲדַמְדַּמֹּת. Aliud,אֹדֶם. Lapis pretioſus, qui ſardius dicitur, à rubeo colore ſic appellatus.Exo.28.17. Aliud itẽ,אָדָם,Homo.Gen.1.26. Et 4.1, וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה Et homo cognouit Chauuah vxorem ſuã.Nõ eſt nomẽ propriũ: propriis enim apud Hebræos non additur ה notificatiuũ. Hinc & אֲדָמָה, Terra:à colore rufo,vt quibuſdam placet. Deuter.21.1, בָּאֲדָמָה in terra.Et plurale,אֲדָמוֹת,Terræ.Pſal.49.12.

אָדַן Vnde אָדוֹן,Dominus. Gene.45.8,וּלְאָדוֹן & in dominum.In regimine,Ieho.3.11,אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ Do-

minus vniuersæ terræ. אֲדֹנִי, Dominus meus, vbique est sine ו, & breue. Excipiũtur duo longa. Iudic.1.6, אֲדֹנִי בֶזֶק Adóni Bésec. Dani.10.17, עִם־אֲדֹנִי זֶה cũ domino isto. Plurale, אֲדֹנִים, Domini, quod ponitur pro singulari ad ornatũ. Iesah.19.4, in manu אֲדֹנִים קָשֶׁה domini duri. Et omnia sine ו, excepto vno, Malachi 1.6, אֲדוֹנִים. Et in regimine, Genes.39.20, אֲדֹנֵי יוֹסֵף domini Ioséph, pro dominus. Et sic cũ pronominibus plurale sæpius capitur pro singulari. Gen.39.16, donec veniret אֲדֹנָיו domini eius. pro dominus eius, aut suus. Et sine י, 1.Sem.16.16, יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵנוּ dicat quæso dominus noster. אֲדֹנַי, Domini mei, cũ pathách quádo dicitur de creatura: sed de Creatore quũ dicitur, semper est cum camés, & ponitur pro absoluto singulari, aut pro domino meo. & dicitur numero multitudinis honoris gratia, inquit R.D. & est sicut חַלּוֹנַי pro חַלּוֹנִים, Irme.22.14. Vel י (inquit idem) est cõstitutiuũ nominis tóar, vt in כִּילַי, Iesa.32.5. Hinc fit & אֶדֶן, Basis. Exo.38.27, talentum לָאָדֶן pro base. Et plurale, eodem capite & versu מְאַת אֲדָנִים centum bases.

אדר In hifhíl, est Magnificare, aut roborare fecit, הֶאְדִּיר. Iesa.42.21, וְיַאְדִּיר & roborabit. Et nomé tóar אַדִּיר, Magnificus, magnus, robustus, fortis. Psal.8.2, מָה־אַדִּיר Quàm magnificũ (grande, potẽs) nomen tuũ. Iesah.10.34, בְּאַדִּיר יִפּוֹל in forti (.i. in manu fortis) cadet. Plurale, Exo.15.10, in aquis אַדִּירִים vehemẽtibus. Iudi.5.13, Tunc dominator est euasor (aut superstes) לְאַדִּירִים עָם fortibus in populo. R.D. in cõment. exponit, dominabitur. i. dominari faciet Dominus Israél qui est superstes in fortibus in populo Iabín regis Chenahán. & ל in לְאַדִּירִים ponitur vice ב. Et in nifhál, נֶאְדָּר, Magnificatus fuit, aut roboratus fuit, vel magnificauit, aut roborauit seipsum. Exod.15.11, נֶאְדָּר magnificus. est partici-

piú,quia ר est cum camés,Et 15.6,יְמִֽינְךָ֣ יְהוָ֔ה נֶאְדָּרִ֖י dextera tua Domine magnificata est. pro נֶאְדָּר, ait R. D.in lib.ra.׳ enim redundat.sed R.Ionáh deficere putauit ת. & quòd poneretur vice נֶאְדָּרֶת:sed prius est rectũ,ait R. D.nã refertur ad יָמִין dextera,quod generis est masculei.potest etiã(inquit)referri ad יְהוָה.Ego ׳ constitutiuũ puto nominis tóar. Hinc & אֶדֶר,cũ sex punctis,Magnificentia,magnitudo,robur,fortitudo,vel pallium. Micháh 2.8,אֶדֶר pallium expoliabitis: vel magnificentiam.i.palliũ quod erat ei ad magnificentiã expoliabitis,pro expoliabatis.Zecha.11.13,אֶדֶר הַיְקָר ad magnificẽtiam gloriæ.q.d.magnificẽtia est & pretiosum est hoc pretiũ,vnde par est vt sit in oblationibus,& in redemptionem animarũ congregationis. Hæc R.D.in cõm.

Nomen tóar fœmineum, Ieche.17.7,in vitem אַדֶּרֶת grandem vel magnificã,aut robustã. Zecha.11.3,אַדַּרְתָּם magnificẽtia,aut fortitudo eorũ. Significat & palliũ magnificũ,& pretiosum vel palliũ pilosum simile pallio quod materna lingua vocant אשקלוינה sclauinam,à magnitudine sic appellatum,& exstimatione.Iehos.7.21,אַדֶּרֶת שִׁנְעָר pallium Babylonicum.Gene.25.25,כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר sicut pallium pilosum.

אהב Siue אָהֵב cum seri,Amare,diligere. Gene.37.3, אָהַב אֶת־יוֹסֵף dilexit Ioséph. 1.Semu. 1.5, אֶת־חַנָּה אָהֵב Chánáh dilexit. Hose.10.12,אֹהַבְתִּי לָדוּשׁ diligẽs trituraré.quod ponitur pro אֹהֶבֶת,redundat enim ׳,eo quòd dictio est longa:nã si esset signũ pronominis,accentus esset in ת.Alii putant ׳ constitutiuũ esse nominis tóar, vt habes in libro Ephód.R.D.in Michlól. Participiũ, אֹהֵב,Diligẽs,diligo,diligebat.Psal.33.5,אֹהֵב צְדָקָה diligẽs iustitiã.Passiuũ,Hose.3.1,dilige mulierẽ אֲהֻבַת רֵעַ dilectã

amici.vel amico. Macór, Eccles.3.8, tẽpus לֶאֱהֹב diligẽdi. Deut.19.9, לְאַהֲבָה vt diligas. Imperatiuum, Hose.3.1, אֱהַב־אִשָּׁה dilige mulierẽ.& sic residuũ cum pathách. Et cũ chathéph seghól, Psal.31.24, אֶהֱבוּ diligite. Futurũ est cũ seri, vel cũ chólem prima persona: vt Prou.8.16, אֹהַב diligã. א est signũ futuri, א radicali litera deficiente, inquiũt R. Abrahám & R. Himmanuél. Malachi 1.2, וָאֹהַב & dilexi. Prou.1.22, Vsquequo תְּאֵהֲבוּ פֶתִי diligetis simplicitatẽ: Et secundũ normã, inquit R.D. in Michlól, א & ה debuerãt esse cũ seuá תְּאֶהְבוּ, instar יֶחֶרְדוּ pauebũt, יֶאְשְׁמוּ delinquẽt: sed quia grauis est concursus duarũ literarũ gutturaliũ cũ duobus seuaím, dixit תְּאֵהֲבוּ. Vel erat dicendũ תְּאֶהֱבוּ, instar יֶהֶרְדוּ יֶאֶשְׁמוּ cũ ה correpto: sed ad dilatandũ ה, mutata sunt puncta modo prædicto. R. verò Ionáh scripsit quòd est ex pihél, & quòd seri est loco pathách תְּאֵהֲבוּ. Et in nifhál, נֶאֱהַב, &c. Et participiũ, 2. Semu.1.23, Saúl & Iehonathán הַנֶּאֱהָבִים dilecti. Et in pihél participiũ, Hose.2.5, מְאַהֲבַי diligẽtes me. Nomen, אַהַב, Amor, charitas. cuius plurale est Proue.5.19, cerua אֲהָבִים amorũ. Hose.8.9, mercede cõduxerũt אֲהָבִים amores. pro amatores. Aliud אֹהַב, instar קֹדֶשׁ: cuius plurale est Prou.7.18, exultemus בָּאֳהָבִים amoribus. א est cum camés chathéph. Aliud, Cant.2.4, אַהֲבָה amor.

אֲהָהּ Vide הָהּ, quia א non est radicale.

אֱהִי Vt ait R. Ionáh, est אַיֵּה, Vbi: vt verò R. Dauid, est אֶהְיֶה ero, ab הָיָה futurum defectiuum, Hose.13.14, אֱהִי ero mors tua.

אֹהֶל Tabernaculũ, tentoriũ. Proue.14.11, וְאֹהֶל & tabernaculũ. Gen.18.1, in ostio הָאֹהֶל tabernaculi. 2. Sem.18.17, לְאֹהָלוֹ in tabernaculũ suum.i. domũ suam: vel in tabernacula sua.i. domos suas. potest enim legi לְאֹהָלָיו, & לְאֹהָלוֹ. Idem 2. Reg.14.12. Iudic.20.8, לְאָהֳלוֹ. ve-

nit & cũ duplici notificatione, Iehoſ.7.21, בְּתוֹךְ הָאָהֳלִי, in medio tabernaculi mei. בְּתוֹךְ enim eſt in regimine, & eſt prior notificatio: altera eſt ה. Plurale אֹהָלִים Gen. 25. 27. Hinc verbũ cal, Tendere, ſiue extendere tabernaculum: & cõiugatur vt אָהַב. Gene. 13.12, וַיֶּאֱהַל Et tetendit tabernaculũ vſque ad Sedóm. Acſi dicat, Tendebat tabernaculũ ſuũ de loco ad locũ, & nõ erat illi firmitas quoad venit ad Sedóm. Et in hifhíl הֶאֱהִיל &c. Iiób 25. 5, Ecce vſque ad lunã non יַאֲהִיל erit in tabernaculo: vel nõ expãdet, n ẽpe lumẽ ſuũ quo pacto extenditur tabernaculũ. Vel vt R.D, Etiã vſque ad lunã, quæ eſt vnũ è ſuperiorib', erit ira illius, vt nó tẽdat tabernaculũ. id eſt acſi nõ eſſet in tabernaculo ſuo quod eſt firmamẽtũ: & ſic aliæ ſtellæ nõ ſunt mũdæ in oculis eius. Alii (vt R. Abrahám, & R. Leui) א arbitrãtur redũdare, & deduci ab הָלַל ſplẽdere. i. nõ ſplẽdeſcet, quia lumen lunæ interdũ deficit. Ieſah. 13.20, Et nõ יַהֵל tẽdet tabernaculũ. & ponitur pro יַאֲהֵל. & י eſt cũ pathách vt differat à יָהֵל ſplẽdeſcet, ab הָלַל. Hinc אֲהָלוֹת, Aloes. Can. 4.14, Myrrha וַאֲהָלוֹת & aloes. R.D. in li. ra. & R. Himma. in cóm. gen' dicũt eſſe aromatis quod Arabice vocatur צנדל ſãdalũ. Et ſunt qui dicũt quòd אֲהָלוֹת, inuenitur cũ piſcibus maris, ſed nõ eſt rectũ, inquit R. Abrahám auéhezra: quia huic aromati cõuenit (vt dicetur) plãtatio. Inuenitur & in genere maſculeo אֹהֶל eiuſdẽ ſignificãtiæ: cui' plurale eſt אֲהָלִים: ſicut à בֹּקֶר mane, fit בְּקָרִים, & à בֹּשֶׂם fit בְּשָׂמִים. Nũe. 24.6, כַּאֲהָלִים ſicut aloes quas plãtauit Dominus. Nec obſtat (ait R.D.) plãtãdi verbũ, quia Dan. 11.45, ſcribitur, & plãtauit אָהֳלֵי palatia tabernaculi ſui.

אוֹ Vel, aut, diſiunctiua particula, Leui. 1.14, Et ſecundũ R. Ionáh interdũ ponitur vice אִם ſi, vt 2. Semu.

18.13,אוֹ־עָשִׂיתִי vel fecissem. Et vice Quomodo, Ieche.21.10,אוֹ נָשִׂישׂ quomodo gaudebimus? Et vice ו id est &. Leui.4.23,אוֹ־הוֹדַע & notificatũ fuerit,&c. Et 26.41,אוֹ־אָז vel tũc. Sed secundum R.D. omnia exponũtur disiũctiue, vel:& absurdũ videtur quòd disiunctio sit coniunctio.

אוב Pytho, dæmon, Leuit.20.27. Et plurale secundũ formam fœmineã אוֹבוֹת,Leui.19.31. Significat & vtres. Iiób 32.20,כְּאֹבוֹת sicut vtres noui rumpetur.

אובל Vide אֻבַל.

אוד Et eius plurale genere fœmineo אוֹדוֹת: sicut בּוֹר facit בּוֹרוֹת. Vel eius singulare est אוֹדָה. Significat autẽ causa, gratia, occasione, aut propter: & præponitur ei עַל quod est super, propter. Gen.26.32,עַל־אֹדוֹת הַבְּאֵר, propter puteum.

Sed אוּד, est Torris, siue titio, Hamós 4.11:& Zechar.3.2. Et plurale אוּדִים, Iesah.7.4.

אוה Desiderare. In pihél. Iesa.26.9,נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ animo meo desideraui te. Et in nifhál, secũdũ R.D. Psal.93.5,לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ domui tuæ desiderabilis fuit sanctitas. Est præteritũ, & א mouetur cũ chathéph pathách. Potest tamẽ esse & à נָאָה,& sic est sensus, decora est. Et נָאווּ pulchræ sũt, Cã.1.10. Et in hithpahál הִתְאַוָּה. Prou.21.26, Tota die הִתְאַוָּה תַאֲוָה cõcupiscit cõcupiscentia. Et in alia significatione, Num.34.7,תְּתָאוּ לָכֶם terminũ cõstituetis vobis. pro תִּתְאַוּוּ. quanquã dici potest quòd huius radix est תָּאָה, aut תָּוָה,& א est loco ו. Et participiũ,מִתְאַוָּה, Prou.13.4. הַמִּתְאַוִּים cõcupiscẽtes, Num.11.34. Futurũ, Proue.23.3,אַל־תִּתְאָו nõ cõcupisces. Nomẽ, תַּאֲוָה, desiderium, concupiscentia, Prouer.21.26, vt suprá. Alia forma,אַוָּה,& in regimine אַוַּת. Deute.12.15. Alía,מַאֲוָה,& plurale in regimine, Psal.140.9,מַאֲוַיֵּי רָשָׁע desideria impii.& est cũ daghés secundum R. Dauid, quanquam R. Ionáh scribat ipsum esse raphatum.

אוח Et plurale אֹחִים,Iesa.13.21.Furunculi quibusdá, aliis mustelæ quæ vulgò dicuntur מרטורו. Et in Talmúd hoc animal vocatur נְמִיָה,& est instar felis.

אוי Væ.Nume. 21.29. Et cum ה in fine,vt אוֹיָה־לִי heu me,Psal.120.5.

אול Vnde אֱוִיל,Stultus,Irme.4.22.Et cũ י cõstitutiuo tóar,Zecha.11.15,אֱוִלִי.Plurale אֱוִילִים stulti,Prou. 1.7. Nomen substantiuũ אִוֶּלֶת,Stultitia.Prouer.18.13. Quãdoque est tóar fœmineũ,Prou.14.1,וְאִוֶּלֶת & stulta, manibus suis destruet eã.Quanquam sunt qui volunt esse nomen dabár , & subaudiunt אֵשֶׁת mulier: acsi dicat,mulier stultitiæ,hoc est stulta. sed prius est rectũ. Potest enim nomen secundum eandem formam,esse & substantiuum & adiectiuum in lingua Hebræa.

און Vnde אָוֶן,Mendaciũ,labor,fatigatio, afflictio,luct',iniquitas,peruersitas.Iiób 5.6, Nó egredietur de humo(aut puluere) אָוֶן iniquitas,vel mẽdaciũ.Psal. 90.10,fortitudo eorum עָמָל וָאָוֶן labor & fatigatio,afflictio,secúdũ R.D. alii etiá exponút אַיִן nihil. & Hamós 5.5,Et Bethél erit לְאָוֶן in labore.vel afflictione:vel in nihilũ,vt alii exponũt teste R.D.Chab.3.7,Pro אָוֶן iniquitate vidi tẽtoria.Alii exponũt pro nihilo &c.R.D.Hamós 1.5,Disperdá habitatorẽ de cãpo אָוֶן Auẽ.nomẽ vrbis in Syria teste R.D. Aliud,אוֹן,Fortitudo,vires,robur.Et quia in filiorũ generatione,patris ostẽditur robur, filius ipse appellatur hoc nomine, teste R.Abra. Iiób 18.12,Erit famelicũ אוֹנוֹ robur eius,vel semẽ eius,vt exponit R.Leui.Gen.49.3,וְרֵאשִׁית אוֹנִי & principiũ fortitudinis meæ.i. seminis mei, hoc est filiorũ meorũ. sic Tharghũ.Iiób 40.11,וְאוֹנוֹ & virtus,vel robur eius in vmbilico eius.Et 21.19, Dominus reseruabit filiis eius אוֹנוֹ violẽtiá eius,R.Leui. R.D,cõtritionẽ & luctũ,vel rapi-

nam & oppressionē. Hose.9.4, sicut panis אוֹנִים luctuū. Prou.11.7, expectatio אוֹנִים mendaciū peribit. est nomē tóar, secūdū R. Iahacób instar טוֹב. Iiób 20.10, rddēt אוֹנוֹ rapinā eius. i. quæ vi rapuerūt: vel diuitias suas. pro הוֹנוֹ, secūdū R.D. & sic Hose.12.8, Inueni אוֹן diuitias mihi. א enim & ה inuicē permutātur. Ab hoc fit verbū hithpahál הִתְאוֹנֵן. Num.11.1, Et fuit populus quasi מִתְאוֹנְנִים mētiētes. ita R.D. alios tamē dicit exponere lugētes. Et futurū, Thre.3.39, מַה־יִּתְאוֹנֵן quid mētietur homo viuēs? Et gen' aliud nominis cū ת in pīcipio, תְּאוּנָה: cui' plura le genere masculeo habes Iech.24.12, תְּאֻנִים הֶלְאָת in mēdaciis laborare fecit. sub. seipsā. Et deficit ב præpositio, pro בִּתְאֻנִים. R.D. exponit. q.d. dedit operam mēdaciis.

אוץ Festinare, Angustū esse, & coartatū. verbū quiescēs. Iehos.10.13, וְלֹא־אָץ לָבוֹא & nō festinauit occūbere. Et 17.15, כִּי־אָץ לְךָ הַר־אֶפְרַיִם si est angustus tibi mōs Ephráim. Irm.17.16, לֹא־אַצְתִּי nō festinaui. Et in hifhíl, Iesa.22.4, אַל־תָּאִיצוּ ne festinetis ad cōsolādū me. i. solicíti sitis. Gen.19.14, וַיָּאִיצוּ & festinare fecerūt angeli Loth.

אור Potest esse nomen, & verbū ex cal quiescente, & flectitur in præterito cū chólem אוֹר אוֹרְתָ &c. pro אָיוֹר secundū normam, secundū formam פָּעוֹל &c. teste R.D. in Michlól, Significat autē Lucere, illucere, illuminari. Gen.44.3, הַבֹּקֶר אוֹר mane illuxit. 1. Sem.14.29, אֹרוּ illuminati sunt oculi mei. Et in hif híl, הֵאִיר &c. Illuminare, lucere facere, lucē emittere. Psa.97.4, הֵאִירוּ illuminauerūt fulgura eius orbē. Et 19.9, מְאִירַת עֵינָיִם illuminans oculos. Iesah.27.11, מְאִירוֹת אוֹתָהּ inflāmantes eā. Vide אָרָה. Psal.13.4, הָאִירָה עֵינַי illumina oculos meos. Gene.1.15, לְהָאִיר vt luceant. Psal.67.2, יָאֵר פָּנָיו lucere faciat vultū suū. Et in alia significatione, Malachi 1.10,

וְלֹא־תָאִירוּ & non incendét altare meum. Et verbũ intransitiuũ, Iechez. 43. 2, terra הֵאִירָה resplenduit. Et in nifhál, 2. Semu. 2. 32, וַיֵּאֹר & illuxit eis. Et nomẽ, Iesa. 5. 30, וְאוֹר & lux. Psal. 36. 10, בְּאוֹרְךָ in lumine tuo. Estér 8. 16, Iehudæis fuit אוֹרָה lux. est cũ ה signo fœmineo. Ponitur & pro mane. Neche. 8. 4, מִן־הָאוֹר à luce (.i. à mane) vsque ad dimidium diei. Et cũ additione מ, מָאוֹר, Luminare, lumẽ. Gen. 1. 16, הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל luminaria magna, luminare magnũ, &c. Iechez. 32. 8, מְאוֹרֵי אוֹר luminaria lucis. Et sicuti tenebræ in Sacris metaphoricè capiũtur pro multitudine afflictionũ, itidem & lux pro bonorũ affluentia. Prouc. 13. 9, אוֹר־צַדִּיקִים lux iustorũ lætificabit. Et sunt qui dicũt quòd ab hoc deriuatur illud Exo. 28. 30, אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים Non est (ait R. D.) manifestũ apud nos quid hæc significét. nã secundũ versus videntur esse aliud quàm lapides pectoralis. R. Selomóh scripturã dicit fuisse nominis expositi .i. Dei, quam ponebãt intra plicas pectoralis, per quã lucere faciebat, & perficiebat verba sua. & veritatẽ ignoramus. Significat etiã אוּר, Flammã, focum, Vallẽ. Iesa. 50. 11, בְּאוּר in flamma. Et 47. 14, אוּר focus. Genes. 15. 7, Qui eduxi te מֵאוּר de flãma Casdím. vel, de valle. vtroque modo exponit R. D. in li. rad. Iesa. 24. 15, בָּאֻרִים in vallibus glorificate Dominum. Et cũ מ, מְאוּרָה, Foramen. Iesa. 11. 8, מְאוּרַת צִפְעוֹנִי foramẽ reguli. אוֹר quoque est olus. 2. Reg. 4. 39, לְלַקֵּט אֹרֹת ad colligendum olera. Et sunt qui putant esse erucas herbas, sic appellatas secundũ R. Iochanán, quòd iluminẽt oculos. & sic exponunt illud Iesa. 26. 19, טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ ros olerũ (.i. conueniens oleribus) ros tuus. Potest etiã exponi vt lux diei. Significat etiã pluuiam. Iiób 36. 30, אוֹרוֹ pluuiã suam.

vel solem suũ:&,vt alii exponũt,teste R.Dauid,lumẽ suũ. Sic Iesa.5.30,וְאוֹר חָשַׁךְ & sol obscuratus est. Iiób 37. 11,אוֹרוֹ pluuiã suam. Et sunt qui dicunt quòd pluuia vocatur אור propter hãmaór haccathón.i. luminare paruum,hoc est lunã: quia secũdum eius motum est pluuia præcepto Creatoris. Ibidem 3,וְאוֹרוֹ & fulgur eius. R. Leui. Significat & præsepe.2.Para.32.28,לְאֻרָוֺת præsepibus. Ibidẽ וְאֻרוֹת. Et 9.25,אֻרְוֺת סוּסִים præsepia equorũ.

אות Signum. Iechez.4.3,אוֹת הִיא signum est domui Israél. Plurale,Gene.1.14,לְאֹתֹת. In grammatica,אות est litera:& eius plurale,אוֹתִיּוֹת literæ.

אז Tunc, temporis aduerbium: & futurum verbum cui iungitur in Lingua sancta, frequentius capitur pro præterito, teste R. Abra.auenhezra. Ieho.10.12, אָז יְדַבֵּר tunc locutus est. Et cum י in fine, Psa.124.4,אֲזַי.

אזב A quo אֵזוֹב,Hyssopus. Exod.12.22,אֲגֻדַּת אֵזוֹב fasciculum hyssopi. Harabicè dicitur צעתר,& lingua vulgari,אוריגנו,Origanum.

אזל Abire, recedere. 1.Sem.9.7,הַלֶּחֶם אָזַל מִכֵּלֵינוּ panis abiit de vasis nostris. Deute.32.36,Videbit quòd אָזְלַת abiit manus,vel robur, aut potestas.ת, genus notat fœmineũ sicut ה. Et futurum cũ defectu א, אֵזֵל יֵזֵל תֵּזֵל &c. Et hannách.i. litera quiescẽs,quæ est inter literas quæ sunt futuri signa, & ו, est loco א radicalis literæ,& ideo punctantur cũ seri,teste R.D.in Michlól,& sic Irme.2.36,quid תֵּזְלִי recedes(aut abibis)valde? Participiũ ex pihél,Iechez.27.19,& Iauán מְאוּזָּל profecta.i. vadẽs de loco ad locũ.scribitur in eo ו & daghés. Nomen tóar, 1.Semu. 20.19, אֵצֶל הָאֶבֶן הָאָזֶל apud lapidem itinerarium. Vel deficit הַנִּסְמָךְ,acsi dicat Lapidem,lapidem haázel.i.qui est signum transeuntibus per viam.

אזן A quo אֹזֶן, Auris, fœm. gen. Prouer. 15. 31, אֹזֶן שֹׁמַעַת auris audiens. Iesah. 37. 17, אָזְנְךָ aurem tuã. Plurale duale, אָזְנַיִם. Gene. 23. 16, בְּאָזְנֵי in auribus. Psal. 130. 2, אָזְנֶיךָ aures tuæ. Iechez. 23. 25, וְאָזְנֶיךָ & aures tuæ. Fit autem ab hoc nomine verbum in pihél, אִזֵּן אִזַּנְתָּ &c. Eccles. 12. 9, וְאִזֵּן & auscultauit. Et futurũ אֲאַזֵּן יְאַזֵּן &c. Et ad alleuiandum א, dices אִזֵּן, quemadmodũ dicitur Ieche. 28. 16, וָאַבֶּדְךָ & perdam te, secundũ opinionem grammaticorũ, teste R. D. in Michlól. R. Ionáh auen ghanaa exponit וְאִזֵּן & põderauit, librauit: sed priori modo exponit R Iehudáh: & vtroque R. Abrahám in cõment.

Et in hif híl, הֶאֱזִין &c. Deut. 1. 45, & nõ הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם auscultauit vobis. Participiũ, Prou. 17. 4, fallax מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת obtẽperat linguæ prauitatũ. Et ponitur pro מַאֲזִין teste R. D. in Michlól & lib. rad. Imperatiuum, Psal. 5. 2, אֲמָרַי הַאֲזִינָה eloquia mea auribus percipe. Et 77. 2, וְהַאֲזִין אֵלָי & intendit mihi. propriè, obtẽperauit, & inclinauit aurẽ: & sic ponitur pro וְהֶאֱזִין. & ita refert nõnullos exponere R. Abrahám in cõm. at ipse putat esse macór: R. Moséh imperatiuũ. & verè secundũ pũctaturã vtrũque potest esse, nempe macór & imperatiuũ. Plurale, Iesah. 1. 10, הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ auribus percipite legẽ Dei nostri. Futurum defectiuũ, Iiób 32. 12, אָזִין auscultabo. pro אַאֲזִין, teste R. D. in Michlól & li. rad. Nomẽ duale מֹאזְנַיִם. Statera, trutina: quòd duas videlicet lances habeat. Prouer. 11. 1, מֹאזְנֵי מִרְמָה statera doli. i. dolosa. Secundum R. Ionáh, illud Deuter. 23. 13, עַל־אֲזֵנֶךָ cum instrumentis (vel armis) tuis: est ab אָזַן. at R. D. deducit à זון, & sic א non est radicalis litera. Require in זון.

אזק Vnde אֲזִקִּים, Catenæ ferreæ, compedes, manicæ. Irme. 40. 1, vinctus בָּאזִקִּים catenis, manicis. Se-

cundum R.Ionáh,א est radicale:sed R.D.in li.ra.dicit esse nosépheth,quòd sine א aliis inueniatur in locis.

אזר Cingere, accingere.1.Semu.2.4,אָזְרוּ חָיִל accinxerunt se robore. 2.Reg.1. 8, אֵזוֹר בְּמָתְנָיו accinctus lumbis suis. In pihél,Iesah.45.5,אֲאַזֶּרְךָ, accingam te. pro accinxi te.2.Semu.22.40,וַתַּזְרֵנִי חַיִל & accinxisti me fortitudine.pro וַתְּאַזְּרֵנִי secundum R.D. in Michlól,& in lib.rad. Sed eius pater R. Ioséph scripsit esse ex hifhíl,à זָרָה. Et in nifhál,Psal.65.7,נֶאְזָר בִּגְבוּרָה, accinctus potentia. Et in hithpahál.Psal.93.1,הִתְאַזָּר, accinxit se.

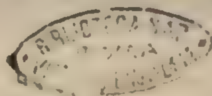
Nomen masc.gen.אֵזוֹר,Cingulum.Irme.13.10.

אֶזְרוֹעַ Vide זְרַע.

אָח Iuxta R. Ionáh est Arula, aut receptaculũ ignis : sed R.D.dicit esse pyrã,rogũ,aut ignẽ magnũ.Irme.36.22, וְאֶת־הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת & ignis ante eũ ardebat. Targhũ Ionathán etiã habet נוּרָא ignis. Significat & Heu.Iechez.21.15, Dedi aciẽ vel terrorem gladii אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק heu,facti ad fulgorẽ.secundũ R.D.in lib.ra.Quanquã R.Moséh putat defectiuũ esse nomẽ ab אָנַח,quod est gemere,vel suspirare,ita deficit נ,& exponit אֲנָחָה suspiriũ: sicut אֱמֶת dicitur ab אָמַן pro אֱמֶנֶת. Est etiã Euge.Psal. 35.21,Dixerunt הֶאָח הֶאָח euge,euge. quanquã & hoc potest exponi heu. אַח quoque ponitur pro אֶחָד vnus.Iechez.18.10,Et fecerit אָח vnũ. quanquã sunt qui exponũt fratrẽ.i.aliquid.Vnaquæq; res appellatur אָח,respectu socii sui.i.alterius,& sic Exod.26.3,dicitur de cortinis, אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ vnaquæque ad sororẽ suam.i.alterã. Ionathán in Targhũ exponit, Et fecerit לַאֲחוּהִי fratri suo vnũ ex his. Illud etiã Psal.49.8,אָח R.Ionáh exponit vnũ nõ redemit.R.verò Dauid,fratrẽ.q.d.nõ redimet quisquã fratrẽ suũ à morte. אָח etiã est Frater,sed huius radix est אָחָה. Ab אָח vnus,fit אַחַת,Vide אֶחָד.

אחד Vnus. Iiób 41.7, אֶחָד בְּאֶחָד יִגַּשׁוּ vnus cum vno (id est altero) accedét. Iesa. 65.25, יִרְעוּ כְאֶחָד pascent sicut vnus. i. pariter. in regimine cũ pathách cõmuniter. Gene. 22.2, עַל אַחַד הֶהָרִים super vnũ montiũ. Excipiũtur tamen nonnulla quæ sunt absoluta, quanquã sunt cum pathách, vt Gen. 3.22, כְּאַחַד מִמֶּנּוּ sicut vnus è nobis. Zecha. 11.7, לְאַחַד vnũ vocaui decorẽ: וּלְאַחַד & vnũ (.i. alterũ) vocaui funiculos. Quãquam dici potest, teste R. D. in Michlól, quod deficit hannismách, vt sit sensus, vnũ baculorũ, &c. Inuenitur & sine א: vt Iechez. 33.30, חַד אֶת־אַחַד vnus cum vno. Et sine ד, vt in אַח. Plurale, אֲחָדִים, Vni, aut iidem. Gene. 11.1. Et quia אֶחָד est minimus numerus, si numerus est, capitur & pro pauco. Genes. 29.20, sicut dies אֲחָדִים pauci. אַחַת, Vna, ab אֶחָד masculeo, pro אַחֶדֶת, deficiente scilicet ד, & cũ ת signo fœmineo. At secundũ R. D. in Michlól, & lib. rad. אַחַת est dictio per se, non deriuata ab אֶחָד, ex quo non inuenitur fœmineũ nomen: sed ab אַח. & in soph passúc & cũ athnách, א est cũ seghól: & ח cũ camés. Exod. 36.10, אַחַת אֶל־אֶחָת vnã ad vnam. i. alterã. Hinc verbũ ex hithpahál, Iechez. 21.16, הִתְאַחֲדִי vni te. i. sis solitaria in aliquo loco. Fit & cal, teste R. D. in Michlól, & lib. ra. cuius futurum est אֶחַד יֵחַד תֵּחַד. Genes. 49.6, אַל־תֵּחַד ne vniat se gloria mea. i. anima mea. Iiób 3.6, אַל־יִחַדְּ ne vniat se cum diebus anni. & ד daghessatur ad dirigendum pronuntiationem, eo quód dictio est longa, teste R. D. in Michlól, & lib. ra. Sed vt idem dicit, rectum est hoc vt sit à חָדָה, quod est lætari. q. d. ne lætetur.

אחה A quo אָח cũ camés, Frater. Gen. 24.28. Et in regimine, אֲחִי, vbi י ponitur vice ה. Gen. 24.15, אֲחִי אַבְרָהָם fratris Abrahã. Cũ pronomine, Gen. 4.2, אָחִיו fra

266

trem eius.Nume.6.7,לְאָחִיו fratre ſuo.eſt cum pathách tantū,quia eſt ex dagheſſatis,teſte R.D.in Michlól.Et cū pronomine fœmineo,אָחִיהָ frater eius.Gen.24.55,& 53,לְאָחִיהָ fratri eius.Plurale,אַחִים,Fratres.Gen.13.8.Et in regimine,אֲחֵי. Geneſ.48.6,אֲחֵיהֶם fratres eorum. Deut. 3.20,לַאֲחֵיכֶם.Vnū duntaxat habet א cū pathách tantū,Leuit.25.46, וּבְאַחֵיכֶם & in fratribus veſtris. Et ſic quando iungitur ei ה interrogatiuū, Nume.32.6, הַאַחֵיכֶם nū fratres veſtri.2.Reg.9.2,אֶחָיו fratrū ſuorum:& Gen.45.3.א cū ſeghól ſemper propter camés ח. Eſt autē annotandum ſecundū R.D.in Michlól,quòd hoc nomē poteſt eſſe ex raphatis & dagheſſatis,vt pleriſque aliis vſu venit ex dagheſſatis: & quia nō mutatur eius pūctatura, idcirco eſt cum pathách ſecūdum normā eorum quæ ſunt iuxta ח,quod dagheſſari deberet.Et hæc eſt ratio, quòd illa Leuit.25. & Nume.32, habent pathách, & ſic אֶחָיו &,אֶחָי & :אָחִיךָ &,אַחִים אַחַי cū ſeghól propter camés ח, quia ſunt ex dagheſſatis. Et quæ ſunt cum pathách in ſoph paſſúc,& in athnách,habent ſeghól.

אָחוֹת Soror.Cant.8.8.Eſt autē annotandum,quòd hoc nomē poteſt eſſe ex raphatis,& ſic habet camés:& ex dagheſſatis,& ſic habet pathách,& ו eſt loco ה radicalis literæ:ת verò ſignū eſt fœmineū.& in regimine א eſt cū chathéph pathách,Gene.4.22,וַאֲחוֹת & ſoror Tubalcáin. & ſic cū pronominibus eſt cum chathéph pathách,Exo.2.4,אֲחֹתוֹ ſoror eius. Et venit vnicum א cū pathách ſolum,Nume.6.7,לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ ſuper fratre ſuo,& ſuper ſorore ſua.Eſt ex dagheſſatis:& ideo non mutatur. At quæ habent chathéph pathách,ſunt ex raphatis.Ita R.D. in Michlól.In plurali אֲחָיוֹת,& in regimine אַחְיוֹת:in quibus י manet vice ה radicalis: ו & ת ſunt ſigna pluralis fœminei.Et cū pronominibus,Ie

hoſ.2.13, וְאֶת־אַחְוֹתַי & ſorores meas. Et 1. Paralipo. 2.16, וְאַחְיֹתֵיהֶם & ſorores eorũ.Venit cũ ſigno pluralis fœminei tantũ,Iechez.16.52,אַחְיוֹתֵךְ ſorores tuas. & cũ ſigno pluralis maſculei tantum,Ibidem,55,וַאֲחוֹתַיִךְ & ſorores tuæ.quod ſecũdum normã debuerat eſſe וְאַחְיוֹתַיִךְ. Fit etiã ab hac radice nomen,אַחֲוָה,Fraternitas. Zechar.11.14,ad diſſoluendũ אֶת־הָאַחֲוָה fraternitatẽ. Fit & אָחוּ,in quo ו eſt loco ה literæ radicalis, & eſt germen vires, ſicut gramen,& graminetũ,aut pratũ. Gene.41.2,& paſcebãt בָּאָחוּ gramen, vel in prato, aut gramineto. ב eſt noſepheth ſicut & Prouer.9.4, comedite בְלַחְמִי panem meũ:Vel eſt locus germinis,aut graminis:& ſic ב deſeruit.i.in gramineto vel prato,aut loco paſcuæ. R.Abra. in cõm.Hoſe.13.15,inter אַחִים germina creſcet.pro אַחְוִים Et ſunt qui exponunt inter fratres : & hoc eſt rectum ſecundum regulas grammaticæ,teſte R.D.in lib.rad.

אחז Apprehẽdere,tenere,Poſſidere,Cõtignare,tegere.1.Reg.1.51, אָחַז בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ apprehendit cornua altaris.2.Sem.1.9,אֲחָזַנִי הַשָּׁבָץ apprehẽdit me anguſtia,vel tremor. Cant.3.4,אֲחַזְתִּיו tenui eũ. Geneſ.25.26, אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב tenẽs plantã Heſau. Paſſiuũ,אֻחָז,Tentus,apprehenſus.Nume.31.30.& 1.Paral.24.6,וְאָחֻז אָחֻז & propinqua(alia)adhæſit. Imperatiuũ,Exo.4.4,וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ & apprehende caudã eius. Futurũ,1.Reg.6.10,וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת & cõtignauit domũ.Iudic.12.6,וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ & apprehenderunt eũ. Irme.13.21,dolores יֹאחֱזוּךְ apprehendent te. ח eſt cum chathẽph ſeghõl. Et Ieſah.13.8,& dolores יֹאחֵזוּן apprehendent.ח eſt cũ ſeri propter zachẽph. Et defectiuũ,2.Semu.20.9,וַתֹּחֶז & apprehẽdit. Et in niſhãl,Gen.22.13,נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ tẽtus in denſitate(vel perplexitate)ramorũ cornibus ſuis. Et quieſcẽte א ob lenitatẽ:

vt Nume.32.30,וְנֹאחֲזוּ possessioné capient in medio vestri. Et Gene.34.10,וְהֵאָחֲזוּ בָהּ & possessioné capite in ea.
Et in pihél, Iiob 26.9,מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה tenés faciem solii.
Et in hifhíl. 2. Paral.9.18,מָאֳחָזִים tenti. מ cũ camés,& א cũ camés chathéph : éstq; participiũ passiuũ ex hifhíl, teste R.D. in Michlól & lib.rad. Hinc nomen fœmineũ significans possessioné, hæreditatem: sic appellatã quòd qui eã habet, illo teneatur in loco. Gene.47.11,& dedit eis אֲחֻזָּה possessionem (vel hæreditatem) in terra AEgypti. Iechez.45.5,לַאֲחֻזָּה in hæreditatem.

אחל A quo אַחֲלַי, Vtinã. Radix est חָלָה, quod est orare, precari. Exod.32.11,וַיְחַל & orauit. Et sic א est noséphеth. Et in singulari est אַחַל,& in plurali אַחֲלִים. Et in regimine, אַחֲלֵי. Vnde illud 2. Reg.5.3,אַחֲלֵי אֲדֹנִי vtinã dominus meus (esset) coram propheta: est acsi dixisset, Vtinã precationes essent corã propheta. Et sic Psal.119.5,אַחֲלַי יִכֹּנוּ vtinã firmẽtur viæ meæ. i. precationes meæ, & postulationes meæ sunt vt firmẽtur viæ meæ,&c. R. Haii exponit אַשְׁרֵי beatus, aut beatitudo: quod sequitur Ionathán in Tharghũ טוּבֵי רִבּוֹנִי. R. Ionáh exponit תַּכְלִית perfectio, finis: acsi nil posset facere vtilius, quàm stare corã propheta. Sed breuis, & recta expositio est vtinã, &c.& est more existentiũ in regimine, vt אַשְׁרֵי. R. quoque Abrahã illud Psal.119.5, exponit acsi dicat, Voluntas ac petitio mea est, vt dirigantur (vel firmentur) &c.

אַחְלָמָה Vide חָלַם.

אחר Vnde fit אַחַר, Post, postea, postquam, posthac. Gen. 33.7,וְאַחַר & postea accessit. Deuter.21.13, וְאַחַר כֵּן תָּבֹא & postea ingredieris. Leuit.16.1,אַחֲרֵי מוֹת postquam mortui sunt, vel post mortem,&c. Et pronomini iunctũ, semper formam pluralem accipit. אַחֲרָיו post eũ, Gene. 18.10.

18.10.Iudi.3.31,מֵאַחֲרָיו de post eum(vel se.).i.retrorsum.

אחר Alter,alius, alienus.nomen tóar. Gene.4.27, וְאַחֵר & alius. Plurale,אֲחֵרִים,Alii,alteri.Exo.20. 3.Et cũ ן vice ם,אֲחֵרִין. Fœmineum אַחֶרֶת,Altera,alia, aliena.Gene.26.21.Plurale אֲחֵרוֹת,Aliæ,Gene.29.26.

אחור Retro,retrorsum. Psal.114.3,בְּאָחוֹר.Iesa.9.11, וּבְאָחוֹר & retrorsum.2.Semu.10.9. Significat & partem Occidentalem.Iiób 23.8. Et partem posteriorẽ hominis, id est anum, Iechez.8.16, אֲחֹרֵיהֶם posteriora eorum contra templum. Absolutum plurale est אֲחוֹרִים.Et in regimine, Exod. 26.11, עַל־אֲחֹרֵי in posterioribus tabernaculi. Significat & finẽ,vt Iesa. 42.23, Et audiet לְאָחוֹר in fine. Et sic Ionathán in Tharghũ לְסוֹפָא in fine.Et 41.23,quæ vétura sũt לְאָחוֹר in fine .i.in nouissimo die. אַחֲרוֹן,nomẽ tóar,Posterior,nouissimus,vltimus.Iesa.48.12,אֲנִי רִאשׁוֹן אַף אֲנִי אַחֲרוֹן ego primus, etiam ego nouissimus.2.Sem.23.1, verba Dauid הָאַחֲרֹנִים nouissima.Fœmineum אַחֲרוֹנָה, Deu.15.10. אֲחֹרַנִּית,Retrorsũ.Gen.9.23. אַחֲרִית,Nouissimũ,vltimũ,finis: & Merces,sic appellata quód sit finis operis: Et sic appellãtur filii,eo quód remaneãt post parentes. Deu.11.12,וְעַד אַחֲרִית & vsque ad vltimũ(vel finem)anni.Prouer.23.18,אִם־יֵשׁ אַחֲרִית si est merces. Et 24.14,וְיֵשׁ אַחֲרִית & erit merces. Dani. 8.23,וּבְאַחֲרִית & in nouissimo, vel fine. Et 11.4, לְאַחֲרִיתוֹ filiis eius, vel posteritati eius. Prouerb. 19. 20, בְּאַחֲרִיתֶךָ in nouissimo tuo. Hamos 9.1, וְאַחֲרִיתָם & filios eorum. vel posteritatem. Et 4.2, וְאַחֲרִיתְכֶן & nouissimum vestrum , id est filii vestri, siue posteritas vestra. Verbum ex pihél,אֵחַר, Demorari,vel tardare,differre.Gen.32.3,וָאֵחַר עַד־עָתָּה & moratus sum hactenus.Istud וָאֵחַר, est futurum defe-

d.i.

ctiuum ex binián cal: & ſic facit reſiduum, יַחַר, תֵּחַר vt dicunt R.D.& nonnulli alii. Iudicum 5.28, מַדּוּעַ אֶחֱרוּ cur tardauerunt pedes &c. eſt cum ſeghól propter ח quod eſt cum chatheph ſeghól ſecundum R.D.in Michlól. Proue.23.29, לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן morantibus in vino .i.vacantibus vino. Pſal.127.2, מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת differentes ſedere.i.vacantes tota die operibus vſque ad veſperã. Et in hifhíl, הֶאֱחִיר &c. Futurũ, אוֹחִיר יוֹחִיר &c. vt 2.Semu. 20.5, וַיּוֹחֶר מִן־הַמּוֹעֵד & moratus eſt vltra tempus. quãquã poteſt eſſe ex cal, ſicut illud 2.Sem.20.9, וַתֹּחֶז & apprehẽdit &c. vt in אחז. ſed quia in cal inuenitur futurũ aliud אֵחַר &c. vt dictum eſt, idcirco dicimus eſſe futurum ex hifhíl, inquit R.D.in Michlól. Illud Proue.24.27, אַחַר tarda (differ) eſt imperatiuum ex pihél inſtar פַּלֵּג, ſecundum R. Iahacób filium Elhazár.

אט Quiete, pedetentim. 1.Reg.21.27, וַיְהַלֵּךְ אַט & ambulauit quïete (aut pedetentim). Et ſic exponũt nonnulli illud Hoſe.11.4, וְאַט & quiete eum comedere faciam. de quo & in radice נטה. Ab hoc & illud 2. Semu.18.6, לְאַט־לִי quiete propter me puero Abſalóm. ſub. habetote vos. Et ל eſt noſépheth. Iiób 15.11, & loquetur לְאַט quiete. Et cum י noſépheth, Gene.33.13, ducam me לְאִטִּי pedetentim. Vel dic quòd י eſt ſignum pronominis primæ perſonæ: acſi dicat, cũ quiete mea. R.tamen Iehudáh ſcripſit quòd ל in prædictis locis eſt radicalis litera. Ieſah.19.3, וְאֶל־הָאִטִּים & maleficia quæ fiebãt in quiete. Et rectum eſt quòd radix ſit אָטַט, quod probat daghés in dictione אִטִּים.

אטד Genus ſpinæ, quod appellatur קַרְדּוֹן carduus. Pſal.58.9, Plurale אֲטָדִים vt דְּבָרִים.

אטם Obthurare,claudere. Iesa.33.15,אֹטֵם אָזְנוֹ obthurans(siue qui obthurat)aurē suam. Participiū passiuum,1.Reg.6.4,fenestras אֲטוּמִים clausas.i.angustas,scilicet forinsecus.si enim penitus fuissent clausæ, nō potuissent appellari fenestræ.Ieche.41.16,fenestras הָאֲטֻמוֹת clausas. In hifhil, Psal.58.4,יַאְטֵם אָזְנוֹ, claudet aurem suam.

אטן A quo אֵטוּן,Funis.Vnde Tharghū,Exod.35,pro מֵיתְרֵיהֶם funes eius,habet אֲטוּנֵיהוֹן. Prouer.7.16, Intersecati אֵטוּן מִצְרָיִם fune AEgypti.i.fune byssino AEgyptio qui erat pulcherrimus.

אטר Vnde verbum אָטַר, Claudere, obthurare, obstruere. Psalmo 69.16,וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ, & ne claudat super me puteus os suum. Tóar,אִטֵּר instar עִקֵּשׁ,secundum R.D. in Michlól: quod significat שְׂמָאלִי scæuam.Iudicū 3.15, אִישׁ אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ vir qui erat clausa manu dextera .i. qui in suis operibus sinistra vtebatur acsi dextera fuisset clausa.

אי A quo אֵי,Vbi,interrogatiuū.Gen.4.9. Illud Irm. 5.7,אֵי לָזֹאת אֶסְלוֹחַ־לָךְ significat O (vel quomodo)super hoc parcā tibi? vocantis aduerbium: vel qualitatis, vt sit defectiua pro אֵיךְ quomodo. acsi dicat, O super hoc parcam tibi? quia filii tui dereliquerunt me,& nō est tibi iustitia,(vel eleemosyna) ob quam parcam tibi.Vel,Quomodo super hoc parcam tibi,quia filii tui der.me? Cum י daghessato,& ה in fine.Genes.18.9, אַיֵּה vbi est,&c.Cum pronomine,Gene.3.9,אַיֶּכָּה,vbi tu? pro es.Iesah.19. 12,אַיָּם vbi ipsi? pro sunt. Componitur אֵי cū זֶה,& fit אֵיזֶה,Vbi,quá.1.Sem.9.18.Et 1.Reg.22. 23,אֵיזֶה עָבַר quà trāsiuit?2.Sem.1.3,אֵי מִזֶּה תָּבוֹא vbi(scilicet est locus)vnde venis? Ita exponit R.D.quanquā R.Iod.ii.

263

náh ſecundũ normã ſcribit legẽdum fuiſſe מֵאֵיזֶה מָקוֹם תָּבוֹא de quo loco venis?ſed prius eſt rectum. Et ſic eodem cap.verſu 12, אֵי מִזֶּה אַתָּה vbi, vnde es? Illud etiã Irme. 13.20, אַיֵּה הָעֵדֶר נִתַּן־לָךְ vbi grex qui datus eſt tibi? R. Ionáh dicit nõ eſſe interrogatiuum ad ſciendum, ſed per antonomaſiam & hyperbolen dictum:acſi dicat, Vide quàm deſiderabilis eſt grex,qui datus eſt tibi.Sed priori modo exponit R. D. Et ſunt qui dicunt quòd אֵיכָה(quomodo,)& אֵיפֹה(nũc,vbi,)ſũt compoſita ex אֵי. ſed rectum eſt vt ſint dictiones per ſe. Fit etiam ex hac radice,אִי,quod eſt Inſula,prouincia.Ieſa. 20.6,הָאִי הַזֶּה inſulæ huius(vel prouinciæ huius)i.Ieruſaláim:de qua loquitur Pſal.97.1,Lætẽtur אִיִּים רַבִּים inſulæ multæ. Eſt & plurale cum ן vice ם. Iechez.16.18, הָאִיִּין inſulæ. Significat & beſtias ſylueſtres deſerta aut inſulas incolentes:& ſecundũ Tharghũ,ſunt feles .i.catti ſylueſtres. Ieſa.13.22,Et reſpõdebit(pro reſpondebũt)אִיִּים beſtiæ.vel ſecũdum Tharghum Ionathán, חֲתוּלִים feles.Alii exponunt picas quæ vulgo agaſſæ dicuntur. אִי quoque inuenitur defectiuũ pro אֵין nõ, teſte R.D.in lib.rad. & R. Himmanuél in commen. Prouer.31.4,Et principibus אֵי(pro אֵין)non(ſub.des)ſechár. Et 1. Semu. 4. 21, Et vocauit puerum אִי כָבוֹד non gloria:dicendo,Tranſlata eſt gloria ab Iſraél.Poſſunt tamen exponi hæc duo ſecundum primam ſignificationem, vbi . Et in priori quidem ſubauditur אַל ne: quod præceſſit:acſi dicat,& ne principibus(ſcilicet des vinũ)qui dicũt, vbi eſt ſechár ad bibendum? Et alterũ ſic, Vbi eſt gloria? quia non eſt in Iſraél hodie. Significat etiam אִי Væ.Eccle.10.16,אִי־לָךְ אֶרֶץ væ tibi terra. Et 4. 10, וְאִילוֹ & væ illi &c. אִילוֹ eſt vna dictio com

posita ex duabus. Secundum R. Ionáh inuenitur defectiuum pro איש, Vir, vt Iiób 22.30, Eruet אִי־נָקִי vir innocens. Sed R. D. exponit secundum primam significantiam: Eruet insulam innocens. Ab hoc fit etiam אַיָּה nomen auis.i.pica, quæ vulgo appellatur agassa. Leuit.11.14.

איב Inimicari, odio habere. Exo.23.21, וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ Et inimicabor inimicis tuis. Vnde nomen, אוֹיֵב, Inimicus, Exod.15.8. Psal.68.24, מֵאוֹיְבִים ab inimicis. Iesah.66.6, לְאֹיְבָיו inimicis suis. Aliud, אֵיבָה, Inimicitia. Gene.3.15. בְּאֵיבָה per inimicitiam. Illud autem Micháh, 7.8, Ne læteris אֹיַבְתִּי לִי inimica mihi: est nomen tóar fœmineum. Sunt qui exponunt inimicam meam, & sic י est signum pronominis.

איד Afflictio, accidens, vel euentus malus, fractura, contritio: Nubes, vapor. Prouerb.1.26, וְאֵידְכֶם & afflictio vestra. Pro vapore, Iiób 36. 26, Effundent pluuiam לְאֵדוֹ propter vaporem suum : vt exponit R. D. & R. Ioséph eius pater. Illud autē, Gene.2.6, וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ & vapor (vel nubes) ascēdebat è terra: R. Sahadiáh exponit negatiue, Neque vapor, &c. subaudit enim negationē præpositam, וְאָדָם אַיִן & homo non erat &c. neque nubes. Ab exordio enim mundi nō erat qui sciret terram colere, nec erat vapor qui ascenderet, sed Creator omnia sua curabat prouidentia. Quam expositionem cæteris præfert R.D.

איה & **אַיֵּה** Vide אַי.

איך Quomodo, qualiter, cum admiratione: Vbi. Irme. 2.23, אֵיךְ quomodo, &c. Cum additione ה, Thre.1.1, אֵיכָה יָשְׁבָה Quomodo sedet. Et geminato כ, Ed.iiii.

ſtér 8.5,אֵיכָכָה Quomodo &c.Cant.5.3,אֵיכָכָה quomodo induā illam? Sunt tamen nonnulla quæ interrogant de rerū diſpoſitione. 2. Reg.6.15, אֵיכָה נַעֲשֶׂה quomodo faciemus? Et pro vbi.Canti.1.6,אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ vbi paſcas,vbi cubes.Et cū chólem,2.Re.6.13,וּרְאוּ אֵיכֹה הוּא & videte vbi ſit. Ab hoc fit & אֵיכוּת,Qualitas.

איל Vnde אֱיָל,Fortitudo.Pſal.87.11. Et ſecundū aliā formā,Pſal.22.18,אֱיָלוּתִי fortitudo mea.Et ſecūda radicali quieſcente,& præpoſito ל redūdante,Prou.3.26,בִּהְיוֹת לְאֵל quū fuerit fortitudo(.i.facultas)in manu tua ad faciendum. Alia forma,אול.Pſal.73.4,Et pinguis אוּלָם fortitudo eorū. quāquam ſunt qui deducunt ab אֵלָם,vt habes in eadem radice. Nomen tóar,אֵל,Fortis:Deus,à fortitudine ſic appellatus.Irm.32.18,הָאֵל הַגָּדוֹל Deus (vel fortis) magnus &c.Exod.15.15,אֵילֵי robuſtos Moáb. Dan.11.34,וְעַל אֵל אֵלִים contra Deū deorum.Pſal.29.1,Afferte Domino בְּנֵי אֵלִים filii angeli.& בְּנֵי,non eſt in regimine genitiui. Vel ſunt ſtellæ: & בְּנֵי, eſt coniunctum.i.in regimine.q.d.ſtellæ angelorum, quemadmodum ſcriptum eſt Iiób 38. 7, Quū laudarent pariter ſtellæ matutinæ, & iubilarent omnes filii Dei. Inuenitur & cum י,teſte R.Iehudáh, & R.D.2. Reg.24.15,וְאֵת אֵילֵי הָאָרֶץ & fortes terræ.Ieſa.61.3,אֵלֵי הַצֶּדֶק(vel potius אֵילֵי) Fortes iuſtitiæ. Vel arbores iuſtitiæ,ab אֵלָה & אֵלִים. Ieſah.31.3,אָדָם וְלֹא־אֵל homo, & non Deus. vel angelus. Ab hac radice & illud Ieſah. 1.30, כְּאֵלָה ſicut quercus (aut vlmus, vel arbor) defluens foliis.Vide אֵלָה. Fit & אַיִל,Aries qui annū iam tranſiuit.Nume.28.26,אַיִל אֶחָד aries vnus. Leu.5.15,בְּאַיִל in ariete.Gene.31.39,וְאֵילֵי, & arietes. אַיִל quoque eſt מְזוּזָה,Poſtis,limen:& כִּפָּה,Teſtudo,ſiue fornix.

Iechez.40.24, אֵילָו וְאֵילַמָּיו postes eius,& testudines eius.
אֵיל quoque est planities, Gen. 14.6. Idem significat אֵלוֹן secundum Tharghum & R. D.Iudi.9.6, אֵלוֹן מֻצָּב planitiem statuæ. Fit ex hac radice אַיָּל, Ceruus, communis generis. Psal.42.2, כְּאַיָּל תַּעֲרֹג quemadmodú cerua desiderabit(pro desiderat.)Canti.2.8, Vel hinnulo הָאַיָּלִים ceruorum. Gen.49.19, אַיָּלָה שְׁלֻחָה cerua dimissa. Et secundum aliam formam, Prouer.5.19, אַיֶּלֶת אֲהָבִים cerua amorum. Psal. 18.34, כָּאַיָּלוֹת quasi ceruarú. Et 22.1, אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר cerua auroræ. Quanquam sunt qui exponunt stellam matutinam, aut fortitudinem : sed prius est rectum.

אים Ab hoc tóar, אָיֹם, Terribilis. Chab.1.7. Et fœmin. Can.6.3,& 10, אֲיֻמָּה. Et substantiuú, אֵימָה, Terror, aut formido. Genes.15.12. Geminato signo fœmineo, Exo.5.16, אֵימָתָה. Plurale fœmineú, אֵימוֹת terrores, Psal.55.5. Masculeum, Iiób 20.25, אֵימִים. Appellantur & hoc nomine sculptilia, quòd suis cultoribus sint terrori. Irm.50.38, וּבָאֵימִים. Et sic appellati sunt hanachím gigantes, quòd videntibus essent terrori. Deute. 2.11, הָאֵמִים. & est cum defectu י.

אין Præposito מ, est loci interrogatiuum, Vnde. Gen. 29.4, מֵאַיִן אַתֶּם vnde estis? אַיִן quoque, & אֵין cú seri, quiescente י: & vnum cum chiric, וְאִין, 1.Semu.21.8: est לא, non, nequaquam, nihil. Iiób 3.8, Expectet lucem, וָאַיִן & non sit. א est cum pathách, quanquam habet accentum athnách præter normam, teste R.D. in Michlól. Nam secundum normam, cum accentu diuisiuo mutatur pathách in camés. Iesah. 41. 11, יִהְיוּ כְאַיִן erunt quasi non essent. Et versu 24, Ecce estis מֵאַיִן ex nihilo. Et pro ferè, aut paululum. Psal.73.2, כְּאַיִן ferè

(vel pené)effusi sunt. Et pro absque,vel vt non,cũ מ & scri,Iesah.5.9, מֵאֵין יוֹשֵׁב absque habitatore: vel, vt non sit habitator.Psal.19.3,וְאֵין דְּבָרִים & nõ sunt verba.

Et cũ pronominibus vice verbi sum,es,est, &c. Gene.5.23,אֵינְךָ non tu.pro es.Et 20.7,וְאֵינְךָ & nõ eris. Psal. 39.14,אֵינֶם non ipsi.vel sunt,aut erunt.Notandũ quòd dictio אֵין iungitur tam nominibus quàm participiis, & partibus indeclinabilibus: præterito verò & futuro non iungitur,nisi capiantur vice participiorum. Non enim dicimus אֵין פָּעַל,nec אֵין יִפְעַל:sed loco אֵין, in huiusmodi præteritis & futuris capiemus לֹא,eiusdem significãtiæ. Vice participiorum capitur futurũ,vt Irm. 38.5,כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר quia non rex poterit (pro potest)contra vos quicquam.Vel dic quòdnon imme diate est iunctum futuro,sed nomini הַמֶּלֶךְ. acsi dicat, non est rex qui possit vobiscum aliquid. Dictio igitur לֹא,iungitur præteritis,futuris,& participiis.

איף A quo אֵיפָה, Mensura aridorum, id est modius continens tria sata.Deu.25.14, Non erit tibi in domo tua אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה modius & modius,magnus & paruus. Inuenitur & cũ ה in regimine. Ruth 2.16,וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים & fuit quasi modius hordei. Fit etiã ab hac radice אֵיפֹה,Vbi?Iiob 38.4.Ge.27.32, מִי־אֵיפוֹא Quis,vbi(pro & vbi)est qui venatus est venationẽ?Deficit enim ו cõiunctio. Est etiã qualitatis interrogatiua particula.Iudi.8.18,אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים quales(.i.cuius formæ erant) homines quos,&c. Significat & nunc. Iesah.22.1, מַה־לָּךְ אֵפוֹא quid tibi nunc? Nos dictionem hac in radice posuimus,nõ quòd radix sit אֵיף,sed quòd consentaneum putauimus vnam esse dictionem æqui uocam, vt ex dictis liquet. Nam si dictio esset composita

ſita ex פה (vt dicunt) & interrogatiuo אֵי, dictio vnius eſſet ſignificãtiæ:& in ſcriptura mutaretur,ſed in pronuntiatione eſſet eadem. Interdum eſt cum ה,Gen. 37.16,אֵיפֹה הֵם רֹעִים vbi ipſi paſcãt.Interdum cum ו.Iiób 19.6,דְעוּ־אֵיפוֹ Scitote nunc.

אִישׁ Vir,maritus,quiſq;,quilibet,vnuſquiſque.Pſal. 1.1,אַשְׁרֵי הָאִישׁ Beatus vir. Et hæc & his ſimilia, communia ſunt maſculo & fœminæ.Sin vero iũgatur ei אִשָּׁה, tunc tenetur pro maſculo duntaxat, vt Exod. 35.29, Omnis אִישׁ וְאִשָּׁה vir & vxor.vel mulier. Et in regimine non mutatur.Plurale,אִישִׁים,Viri,mariti,Ieſah.53.3,וַחֲדַל אִישִׁים & deſpectus inter viros.2. Semu.6. 19,לְמֵאִישׁ à viro.ל redundat. Et cum pronomine.1. Reg.20.20, וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ & percuſſerunt vir virum ſuũ .i.vnuſquiſque alter alterum, ſiue ſociũ ſuum venientem contra ſe.1.Sem.4.20,וְאִישָׁהּ & vir eius.i.maritus.

Ab hoc fit אִשָּׁה, Mulier,vxor,quaſi à viro virago: & daghesſatur ש ob defectũ י, vel ob defectũ נ, vt in אֱנָשׁ. Gen.2.23, Hæc vocabitur אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה־זֹּאת virago, quia de viro ſumpta eſt.Leui.15.18,וְאִשָּׁה & mulier,&c. In regimine eſt lene.i. non daghesſatũ.2.Semu.12.10, אֵשֶׁת אוּרִיָּה vxorem Vriæ. Interdum tamẽ ponitur vice abſoluti:vt Deu.21.2,Et videris in captiuitate אֵשֶׁת mulierẽ.Gen.19.15,אִשְׁתְּךָ vxor tua.Vnũ cũ ſeghól,Pſal.128. 3,אֶשְׁתְּךָ vxor tua ſicut vitis. נָשִׁים,Mulieres,nó eſt de hac radice,ſed de אֱנָשׁ,ibi require. Eſt autem annotandum quòd אִישׁ frequenter dicitur de vniuerſitate, vt Iudi.15.15,Percuſſi mille אִישׁ virum,pro viros. Præterea quælibet res appellatur אִישׁ & אִשָּׁה : quanquam ſub homine non comprehẽdatur, ſicut deCherubim dicitur Exod. 25.20, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו & facies eorum

360

vir ad fratrem suum. Et de cortinis, Exo. 26.3, Et quinque cortinæ erunt coniunctæ אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ mulier ad sororem suam. i. altera ad alterā. Et de stellis, Iesa. 40. 24, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר vir non defuit. i. nulla defuit. Et de animalibus, Gene. 7.2, De omni animali mundo &c. אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ virū & vxorē eius. Nomine quoque אִישׁ, appellantur magni, & duces, vt Iudi. 7.14, filii Ioás אִישׁ יִשְׂרָאֵל ducis Israél. & 1. Sem. 26.15, הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה nónne vir tu es? hoc est dux, princeps, & magnus. Exod. 15.3, יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה Dominus vir belli. i. magnus bello, autor belli. Irme. 5.1, Et quærite an inueniatis אִישׁ virum. hoc est virū magnum, habentē opera bona. Vnde exponendo subdidit, An sit faciens iudicium & iustitiam. Psal. 49. 3, Etiam filii hominis, (pro hominum,) etiam filii אִישׁ viri. i. filii plebeiorum, & filii maiorum, ac nobilium. Prou. 18.24, אִישׁ רֵעִים vir amicorū. Et sine י. 2. Semu. 14. 19, אִם־אִשׁ לְהֵמִין nō est qui possit declinare ad dexteram &c. vbi Ionathán in Tharghū, אִם אִית si est. Et Micháh 6.10, עוֹר הַאִשׁ Adhuc nū in domo impii. in quo ה, est cū pathách, quia est admirantis particula, & sic Tharghū הַאִית num est &c. Sed R. Ioséph pater R. D. exponit, Adhuc (i. omnibus diebus) הַאִשׁ (pro הָאֵשׁ) ignis erit in domo impii propter thesauros impietatis. & sic אִשׁ cū chiric est sicut אֵשׁ cū seri, sicut הֵן & חֵן, & בֵּן & בֵּן, & נִיר & נֵר. Sed quia ה, est cum pathách, non videtur esse ה haiedihāh, sed admirantis, vt dictum est, & sic inuenitur in Misráh. Possunt etiam prædicta exponi, Si vir: & Adhuc vir &c. Et ita exponit R. Abra. auenhezra: acsi dicat, Vir nobilis in ciuitate adhuc suam retinet impietatem audita voce vocationis: sunt in domo eius (sub. impii) thesauri impietatis. Et hæc etiam expositio

(quanquam bona eſt)non reſpicit ad punctaturam ה, quæ eſt pathách. Ab hoc & אִישׁוֹן, Pupilla:ſic appellata Hebraice quòd appareat, ſeu conſpiciatur in illa, figura,ſeu imago אִישׁ viri.Et eſt cum ן diminutiuo,ſecundum R. Ioſéph patrem R. D. quòd imago illa in oculo apparens,ſit parua:vel quòd ſit nigra, ſic eſt appellata. Pſal.17.8,Cuſtodi me כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן vt pupillam filiam oculi.vel,vt nigrum pupillæ oculi. Et in altera ſignificatione, Prouer. 7.9,בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, in nigredine (vel obſcuritate) noctis. Et ſecundum aliam formam, Proue.20.19, בֶּאֱשׁוּן חֹשֶׁךְ in obſcuritate tenebrarum.

איתן Vnde nomen toár אֵיתָן, Fortis,durus. Deut.21. 4,אֶל־נַחַל אֵיתָן ad vallem aſperã.aut duram,quæ coli non poterat. R.Ioſéph,vberẽ,aut pinguẽ.Irme.5. 15,Gens אֵיתָן robuſta eſt.Gene.49.23,habitauit בְּאֵיתָן in forti.i.in loco forti. Micháh.6.2,וְהָאֵתָנִים & fortia fũdamenta terræ. Et nomen ſubſtantiuum,Pſal.74.15, ſiccaſti flumina אֵיתָן fortitudinis.i.fortia. Exo. 14.27, dum reſpiceret mane לְאֵיתָנוֹ ad vim,ſeu vehementiam ſuam.Et R.D.contra aliorum opinionem,dicit נ literam eſſe radicalem,& ſubſtantialem,& י redundare ſicut י in הֵיכָל Et nomen menſis.1.Reg.8.2,בְּיֶרַח הָאֵתָנִים In menſe Septembris : qui eſt menſis ſeptimus , qui alio nomine dicitur תִּשְׁרִי.& appellatur ſic(vt aiũt Hebræorum doctores)quòd in eo nati fuerint fortes mũdi:vel propter ſolẽnitates honorabiles,& fortes.i. magnas quæ erant in eo:vel ſecundũ R.Ioſéph,quòd colligerentur in eo panis,& vinũ, ac fructus. Tharghum hoc in loco habet,In menſe quem antiqui appellabãt קַדְמָאָה בְּחַגָּא,& nunc eſt mẽſis ſeptimus.acſi dicat (ſecũdum R.D.)quòd antequam egrederetur Iſraél de AE-

gypto,erat mensis primus in anno: sed postea fuit se-ptimus : quia נִיסָן Martius,est mensis primus, dicente Scriptura,Exo.12.2,Mensis iste vobis principium men sium,primus erit vobis in mensibus anni. Illud Ieche.40.15, וְעַל־פְּנֵי הַשַּׁעַר הָאִיתוֹן, & iuxta faciẽ portæ mediæ: vel,ante portam mediam,vt ait R.D.in lib.rad.& sic habet Tharghũ תַּרְעָא מְצִיעָאָה portæ mediæ.Et potest exponi ingressus, quod in ipsa porta congregarentur qui ingrediebantur atrium Hezráh ad orandum:& sic dicitur ab אָתָה quod est venire, siue ingredi.

אַךְ Tantum,Sed,Profecto,vere,Forsan,forsitan.Gene.18.32,Et loquar אַךְ־הַפַּעַם tantum vice hac.Iesa. 43.24,אַךְ הֶעֱבַדְתַּנִי sed seruire fecisti me. Genes.26.9, אַךְ הִנֵּה vere ecce vxor tua est.Gene. 29.14,אַךְ עַצְמִי vere os meũ.1.Reg.22.31, אַךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא profecto rex Israél est. Gen.44.28,אַךְ טָרֹף טֹרָף forsitan rapiẽdo raptus est.

Coniungitur & cum רַק diminutiuo,ad magis dimi nuendum. Nume.12.2,הֲרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר num tantum tantum cum Moséh locutus est Dominus?

אָכַל Edere,vesci,comedere,manducare,Consumere, excidere. Psal. 78. 24,אֲכַל אִישׁ comedit vir. Iiób 13. 29, כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ sicut vestimentum comedet eum tinea.Gen.31.38,אֲכָלַנִי חֹרֶב consumebat me æstus. Leui.26.38, וְאָכְלָה אֶתְכֶם & consumet vos terra. Gen.37. 19,Bestia mala אֲכָלַתְהוּ deuorauit eum.Et Ieche.28.16, הִיא אֲכָלַתְךָ ipse(scilicet ignis) consumpsit te. Iesah.1.7, זָרִים אֹכְלִים אֹתָהּ alieni deuorant(vel consumunt) eam. Literæ quæ sunt futuri signa,sunt cum cholé,& secun da litera radicalis cum pathách:& cũ athnách,& soph passúc, & nonnullis aliis accentibus diuisiuis,plerunque cum seri. Iesah.44.19,וְאֹכֵל & comedam. Psal. 50.

112,הַאֹכַל nunquid manducabo.Gen.2.16,אָכֹל תֹּאכֵל comedendo comedes.Et cum ו vice א,Ieche.42.5,יֹוכְלוּ comedent. Illud autem Iiob 20.25,תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ cõsumet eum ignis,eſt ex binián quadrato.i.pohél: teſte R.D. in Michlól,& in lib.rad.Et quum habeas hoc futurũ, poteris formare totum reſiduum. & ſingulare abſolutum huius futuri eſt תֹּאכַל,&c.Et in coniunctione cum pronomine,mutatur chólem in camés chathéph: ſicut participium מְלוֹשֵׁן cum pronomine facit מְלָשְׁנִי, Pſal.101.5. Fit etiam hifhíl,.הֶאֱכִיל,Edere,vel comedere fecit,vel iuſſit &c.Exod.16.29,Vt videant panem אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם quẽ edere feci vos.Ieſa.49.27,וְהַאֲכַלְתִּי אֶת־מוֹנַיִךְ אֶת־בְּשָׂרָם & comedere faciam opprimentes te carnem ſuã. Pſal. 81. 16, וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב & comedere fecit eum de adipe. Illud autem Hoſe.11.5,וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל & declinabo ad eum cibũ: R.D. in Mich. dicit eſſe ex hoc binián,& poni pro אַאֲכִיל edere faciam.At in libro radicum ponit inter nomina: quanquã dicit nonnullos putare illud eſſe ex binián hifhíl. Illud etiam Ieche.21.33,לְהָכִיל ad conſumendum, ſecundum R.Ioſéph patrem R.D. eſt ex hoc binián; ponitúrque pro לְהַאֲכִיל,teſte R.D.in Michlól,& in lib.ra. Et in nifhál,נֶאֱכַל. Exo.22.5,וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ & conſumptus (vel combuſtus)fuerit aceruus. Et in puhál,Exod.3.2,Et rubus אֵינֶנּוּ אֻכָּל non erat cõſumptus(vel cõbuſtus.)Et ſecundum R. Abrahám eſt nomen tóar,Nechem.2.3,portæ eius אֻכְּלוּ בָאֵשׁ ſuccẽſæ ſunt igni. Nomẽ,אוֹכֶל,Cibus, eſca:ſiue אֹכֶל ſine ו.Malach.3.11,בָּאֹכֶל propter cibum. Alia ſpecies,אוֹכִיל.Hoſ.11.5,de quo & in hifhíl. Alia, אֲכִילָה. 1. Reg. 19. 8, וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא & ambulauit in fortitudine cibi illius. Alia,cũ additione מ,מַאֲכָל.

Prouer.6.8, Congregat in messe מַאֲכָלָהּ cibum suum. 358

Alia species, מַכֹּלֶת, 1. Reg. 5.11. quo in nomine deficit א, & ponitur pro מַאֲכֹלֶת. Alia, מַאֲכֹלֶת. Iesah. 9.19, כְּמַאֲכֹלֶת אֵשׁ sicut cibus ignis. Alia species & significatio, מַאֲכֶלֶת, Iudic. 19.29, Gladius, culter, sic appellatus à consumendo.

אָכֵן Certe, vere. Iesah. 53.4, אָכֵן חֳלָיֵנוּ, vere dolores nostros ipse tulit.

אָכַף Est כָּפַף, Incuruauit, flexit. Prouerb. 16.26, Anima laborantis laborauit sibi, quia אָכַף עָלָיו פִּיהוּ incuruauit se super eum (vel ei) os suum. acsi dicat, Anima laborantis laborauit sibi. i. ob suã necessitatẽ: quia os eius incuruat se ei, & postulat sibi escam quotidie: Residuũ flectitur vt אָכַל. Illud autem Iiób 33.7, וְאַכְפִּי עָלֶיךָ & man' mea super te: est sicut כַּפִּי: & א est nosaph.

אִכָּר A quo אִכָּר, Agricola. Hamos 5. 16, Et vocabũt אִכָּר agricolam ad luctũ, & planctum, ad scientes lamentum. Sententia ordine commutatur: & est ordo, & scientes lamentum, ad planctũ vocabunt, &c. Dicitur à כַּר, quod est ager: & א est nosépheth.

אַל Non, nec, ne. Psal. 121.3, אַל־יִתֵּן, nõ dabit. Iiób 24. 25, וְיָשֵׂם לְאַל & ponet ad nihilum sermonẽ meũ. Vtplurimũ hæc dictio est monẽtis, & deprecãtis particula. Prou. 3.24, אַל־תִּירָא ne timeas. Ponitur & pro אָן. i. quò aduærbio. n ל est loco נ, quia est eiusdẽ exitus. 1. Sem. 27.10, אַל־פְּשַׁטְתֶּם הַיּוֹם quò vos diffudistis hodie? R. Ionáh exponit אַל pro עַל super: & subaudit מִי quis. acsi dicat עַל מִי super quẽ, vel contra quẽ. Et responsio Dauid hoc demonstrat, dicẽtis, עַל super (vel contra) meridiem Iehudáh, &c. R. Abra. auenhezra exponit interrogatiue, ne: acsi dicat, Diffudistísne vos, &c. Et respõ-

dit, Diffudimus nos contra meridié,&c.2.Semu.13.16, Et dices ei, אַל־אוֹדוֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת propter malú grá de hoc. Quáquá multi codices impressi habẽt עַל, & ita habet Tharghum Ionathán. R.D.in lib.rad.ponit & aliam expositionem, vt אַל sit ne. acsi dicat, Ne facias hoc, vt emittas me, quia malum hoc peius est altero. Illud Prouerb.30.31, Et rex אַלְקוּם alcúm cum eo: est vna dictio cõposita ex אַל nõ: & קוּם, surgere, stare, resistere. acsi dicat, quũ nõ surrexerit (vel steterit) rex vnus cum eo sicut ipse, vel fortior eo. Et, cú eo, ponitur pro cõtra eum: vt illud Psalm.94.14, Quis surget mihi עִם־מְרֵעִים cum malignantibus.i.contra malignantes.

אֶל Cum seghól ponitur in radice אָלָה.

אִלּוּ Si. Estér 7.4, וְאִלּוּ & si, &c. **אִילָן** Vide אִי.

אלל A quo אֱלִיל, Vánú, nihil, inutile: id est (inquit R. D.) הֶבֶל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל vanitas, res quæ nõ est vtilis. & nihil, Idolum, Iiób.13.4, Medici אֱלִיל vanitatis .i. vani, & inutiles. Leuiti.26.1, Non facietis vobis אֱלִילִים vanitates .i. idola. Ab hoc fit & אַלְלַי, Væ. Iiób.10.15, אַלְלַי לִי, væ mihi. R. tamen Moséh Chimchi scribit א esse vice י à יָלַל, quod est vlulare: & quòd י vltimum, est signum pronominis primæ personæ.

אֱלוּל Mensis Augustus. Neche.6.15.

אלה Iurauit, adiurauit, maledixit. Iud.17.1, וְאַתְּ אָלִית & tu adiurasti. est secũda persona præteriti fœminea ex Cal trãsitiuo. Et macór אָלֹה maledicere, Hose.4.2. Et secundú aliá formá. Hose.10.4, אָלוֹת שָׁוְא iurãdo mẽdaciter, & hoc est intrãsitiuũ. Et quia nõ inuenitur

futurũ cum א quieſcẽte, dicimus futurũ cum א moto אֶאֱלֶה יֶאֱלֶה &c.teſte R.D.in Mich. Et in hiſhil,הָאֱלָה: & macor,1.Reg.8.31,לְהַאֲלֹתוֹ vt iurare faciat eũ. Nomẽ,אָלָה,Iuramẽtũ,execratio,aut maledictio. Gen.26. 28,תְּהִי נָא אָלָה ſit quæſo iuramentũ inter nos.Pſal.10.7, אָלָה פִּיהוּ maledictione os eius impletum eſt.Pſal.59.12, וּמֵאָלָה & de execratione. Deut.29.21,אָלוֹת. Et cum ת in principio,תַּאֲלָה.Thre.3.64,תַּאֲלָתְךָ iuramẽtũ tuũ. Significat & lamentari.Ioël.1.8,אֱלִי lamentare.aut plange. Aliud,אַלְיָה,Cauda. Leuit.7.3,אֵת הָאַלְיָה,caudam.

Ab hoc fit & אֵלָה,Genus arboris,ſiue arbor ſimpliciter,quã tamen nõnulli putant eſſe vlmũ. Tharghum nũc בּוּטְמָא caſtaneã arborẽ, nunc אִילָן arborem vertit. Ieſa.1.30,כְּאֵלָה ſicut quercus. Et ל cum daghéſ loco hannách.i.literæ quieſcẽtis: quanquam hannách non ſit fundamentale ſi ſit de radice hac. Iehoſ.24. 26,תַּחַת הָאַלָּה אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ יְהוָה ſub quercu quæ erat in ſanctuario Domini.Et dixit In ſanctuario Domini, quãuis eſſent in Sechém: eo quòd illuc Dei arcam attulerunt:vnde verſu 1,ſcriptũ eſt,Et ſteterunt corã Deo. Plurale, Iechez.31.14,Et non ſtabunt אֵלֵיהֶם arbores eorum.vel vlmi eorũ. Rectum eſt vt horum radix ſit אַיִל. Fit etiã ab hoc,אוּלַי, Nomen loci. Dani.8.2.& י eſt loco ה.

Significat etiã Ne forte,forſan. Gen.27.12,אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי forſitã palpabit me. Num.22.33, אוּלַי נָטְתָה מִפָּנַי forſitan declinauit à facie mea.Dixerat enim eodẽ verſu,Et de clinauit coram me:id eſt declinauit de via,& ſtetit corã me. Et ſubdit,ſi declinaſſet à facie mea,& abiiſſet in viam , & etiam te occidiſſem. Cur autem expoſitores exponant acſi dixiſſet לוּלֵי niſi, haudquaquam ſcio,cũ præſertim à facie mea,& coram me,diſcrepent,vt remotum,

mo tú & prop inquú. Ab hoc eſt אֵל cum ſeri, cõmunis generis, Iſti, iſtæ. 1. Par. 20.8, אֵל נוּלְּדוּ iſti nati ſunt. Gen. 26.3, הָאֲרָצֹת הָאֵל terras iſtas. Et cũ ה in fine, & ל cum daghés, אֵלֶּה, Iſti, iſtæ, Hi, hæ. Gene. 2.4, אֵלֶּה Iſtæ generationes. Pſalm. 20.8, אֵלֶּה hi in curru, וְאֵלֶּה & hi in equis, Gen. 10.28, וּמֵאֵלֶּה & ab his. In hac radice eſt אֶל cum ſeghól, quod eſt Ad. Geneſ. 12.1, Et dixit אֶל־אַבְרָם ad Abrám. Illud autem Irme. 51.3, אֶל־יִדְרֹךְ הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ ſic exponitur, ad trahentem qui trahet (pro trahit) arcum ſuũ, וְאֶל (pro וְאֶל־אֲשֶׁר) & ad eum qui יִתְעַל בְּסִרְיֹנוֹ aſcendet cũ lorica ſua. Expoſitores exponunt אֵלֶיהָ ad eã. i. ad Babél, trahet trahens arcum ſuũ. Ionathán interpretatus eſt לָא non, acſi fuiſſet אַל, quod eſt ne, & non. quanquã nõnulla exẽplaria ipſius Tharghũ habent לָה cum ה in fine. i. ad eã. Ponitur etiã אֶל pro מִן à, ab, de. Gen. 41. 57, בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף venerũt in AEgyptũ, vt emerẽt à Ioſéph. Dici tamen poteſt quòd hic eſt verborum ordo, venerunt ad Ioſéph vt emerent, &c. & hoc eſt rectum. Et Iechez. 16.29, multiplicaſti fornicationes tuas אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן præ terra Chenáhan. Quanquã & hoc recte exponitur ad, & ita habet Tharghũ, multip. for. tuas, vt coniungeres te ad populum (vel populo) Chenáhan. 1. Regum 8.30, exaudies אֶל (pro מִן) de loco habitationis. Tharghũ & R.D. Item etiã pro עַל ſuper. Irm. 50.18, Viſito אֶל־מֶלֶךְ ſuper regẽ Babél. 1. Sem. 26.14, quis tu qui clamaſti אֶל־הַמֶּלֶךְ ſuper regẽ? Nõ enim clamabat ad regẽ, ſed ad Abnér. acſi dicat, quis es tu qui vocaſti me voce grandi ſuper regem, nõ veritus excitare eũ à ſomno ſuo, dum vocas me? Nõnunquã & vice עִם cum. Gen. 49.28, אֶל־אֲבֹתָי cum patribus meis. Præterea loco ב deſeruiẽtis, pro in, inter. Gen. 49.29, אֶל־הַמְּעָרָה in ſpelũca.

Et loco ב pro cum. 2. Semuelis 18.27, וְאֶל בְּשׂוֹרָה טוֹבָה & cũ nuntio bono veniet. Et loco אֶת, quod eſt nota caſus accuſandi, vt Pſal.2.7, Narrabo אֶל־חֹק præceptũ. quanquã ſunt qui exponũt Dei præceptũ. Iudi.7.25, Et perſecuti ſunt אֶל־מִדְיָן Midián. Ponitur & vice בַּעֲבוּר propter. Gen.20.2, Et dixit Abrahám אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ propter Saráh vxorẽ ſuã: ſecundum R.D. in lib.rad. Vel עַל־שָׂרָה ſuper Saráh, R.Selomo, & R.Abrahám. אֱלֵי Capitur pro אֵצֶל apud. Iiób 29.17, אֱלֵי־מָיִם ſecus (ſiue apud) aquas. י eſt loco ה vltimæ literæ radicalis: vel eſt nota pluralis, quod vtplurimum deficit. Et cum pronominibus, א eſt cum ſeri, exceptis pronominibus ſecundæ & tertiæ perſonæ pluralis, quæ ſunt cum chateph patách, vt Geneſ.15.4, אֵלָיו ad eum. Et 19.9, אֲלֵיהֶם ad eos. Pſal.2.4, אֵלֵימוֹ ad eos. Gen.19.7, אֲלֵיכֶם ad vos. אֵל, Fortis, Deus: Require in אַיִל.

אָלַהּ A quo אֱלוֹהַּ, Dii, aut Deus, Iudex, Angelus. & eſt ſemper pluralis numeri, præterquã in vno loco contemptus gratia, Chab.1.10, Iſta potentia eius לֵאלֹהוֹ deo eius. Iiób.12.4, Clamãs לֶאֱלוֹהַּ ad Deũ. Gen.1.1, creauit אֱלֹהִים Deus cælũ. Exo.21.6, אֶל־הָאֱלֹהִים ad deos. i. iudices. & ſic habet Tharghum, דַּיָּנַיָּא iudices. Et 22.26, אֱלֹהִים iudicibus non maledices: Tharghũ ſimiliter דַּיָּנַיָּא. Pſal.82.2, In medio אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט angelos iudicabit, vt R.Abrahám: at vt R.D, iudices. Et 138.1, Corã אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ angelis pſallã tibi, R.Abrahám: R.D, iudicibus. Et 8.6, Minuiſti eum מְעַט מֵאֱלֹהִים modicũ ab angelis. Tharghum. R.D. In regimine. Gene.9.26, אֱלֹהֵי שֵׁם Deus Sem. Exo.20.22, אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב deos argẽteos, & deos aureos. Numeri 23.25, בֵּאלֹהָיו in diis ſuis.

אָלוֹ Vide poſt אֶל

אלח Nõ inuenitur niſi in Nifhál. Iiób.15.16, וְנֶאֱלָח & fœtebit.aut putreſcet.Dicitur per tranſpoſitionem literarum ab חָלָא.

אלי Vide אָלָה,Iurauit.

אלם Secundum diuerſas formas multa ſignificat. In Pihél אִלֵּם,Ligare manipulos: cuius participium habes Geneſ.37.7,Et ēcce nos מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים manipulantes manipulos (ſi ita fas eſſet Latinè loqui) id eſt,colligãtes manipulos. Hinc nomen אֲלֻמָּה,Manipulus,faſciculus: & in plurali eſt ſecũdum formam maſculeã אֲלֻמִּים:& fœmineã אֲלֻמּוֹת.Gene.37.7,אֲלֻמֹּתֵיכֶם,manipuli veſtri. Ab hoc,ſecundũ aliquos,nomen cum quinq; punctis אֵלֶם,Cõgregatio,multitudo.Pſal. 58.2,Nũ vere אֵלֶם multitudo(aut congregatio) iuſtitiã loquemini? Et in Nifhál נֶאֱלַם,Obmuteſcere.Ieſa. 53.7,Corã tondẽte ſe נֶאֱלָמָה obmutuit. eſt præteritum, & longum.Pſal.31.20,תֵּאָלַמְנָה obmuteſcent. Et nomen אֵלֶם cum quinque punctis,de quo dictum eſt,poteſt eſſe huius ſignificantiæ, & ſic Pſal.56.1, Super columbã אֵלֶם muti,vel mutá.R.Ionáh,ſuper columbam אַרְמוֹן palatii.Verũ R.D,mutã exponit,quòd Dauid inter Peliſtim fuerit tanquam mutus . Et 38.18, וּכְאִלֵּם & ſicut mutus. Ab hoc fit & אַלְמָנָה,Vidua:ſic appellata,quòd viro mortuo non valeat loqui & litigare.נ eſt noſépheth.Thren.1.1,Fuit כְּאַלְמָנָה ſicut vidua. Ieſah. 13.21,בְּאַלְמְנוֹתָיו in ædibus(vel palatiis)eius.Vbi ל ponitur vice ר,acſi ſcriberetur אַרְמְנוֹתָיו.Et ſic Iechez.19.7,Et cõtriuit אַלְמְנוֹתָיו palatia eius. & hoc ſecundum R.Ionáh. R.verò D.in lib.rad.negat ל mutari in ר,quia nõ permutantur niſi literæ אֲהוִי.Vnde exponit,viduæ eius: &

appellauit vrbes deſolatas, viduas, vt Thre.1.1, fuit tanquam vidua, domina Gentium. Nam cum ciuitas eſt plena populo, eſt veluti mulier habens maritum: ſed deſtructa, eſt inſtar viduæ. Et ſubſtantiuũ, אַלְמְנוּת, Viduitas. Geneſ.38.18, בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ veſtibus viduitatis ſuæ. Ieſa.54.4, & opprobrii אַלְמְנוּתַיִךְ viduitatũ tuarũ.

Alia forma. Ieſah.47.9, וְאַלְמוֹן & viduitas. Nomen tóar. Irme.51.5, כִּי לֹא־אַלְמָן quia nõ viduus (aut viduatus) Iſrael. Ab hoc etiã אַלְמוֹנִי, is cuius nomẽ reticetur: & ſic פְּלוֹנִי cuius nomẽ eſt occultũ. Ruth.4.1, שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי ſede hic talis talis. Vel vocatur אַלְמֹנִי is cuius vxor eſt mortua. ſed prius eſt rectũ: quia dicitur & de loco cuius non memoratur nomen. 2.Reg.6.7, אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי ad locũ talem talem. vel potius, talis talis: quia מְקוֹם eſt in regimine genitiui: & ſic dictiones illæ non ad locum, ſed ad loci dominum, referuntur.

Eſt & dictio vna ex vtraque compoſita. Daniel 8.13, & dixit vnus ſanctus לַפַּלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר tali loquenti. Ab hoc & אוּלָם, Profecto, vere, verũtamẽ. Iiób.2.4, אוּלָם שְׁלַח Verũtamen extẽde. Gene.28.19, וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר & vere Luz nomẽ ciuitatis. Iiób 13.3, אוּלָם אֲנִי vere (aut veruntamen) ego. Significat & porticum, ſeu veſtibulum. R.D. in lib. rad. dicit quòd eſt domus ſicut יָצִיעַ: vel eſt כִּפָּה teſtudo, fornix, quam vocant בּוֹלְטָא voltã. 1.Reg.6.3, וְהָאוּלָם Et porticus. Item 7.8, כָּאוּלָם ſicut palatium.

Alia forma, אֵילַמָּה, Veſtibulũ. Ieche.40.30, וְאֵילַמּוֹת. Et genere maſculeo אֵילָם. Ieche.40.20, & 21, וְאֵילַמָּו & וְאֵילַמָּיו.

Illud autem Pſal.73.4, וּבָרִיא אוּלָם, R. Ionáh exponit וּבָרִיא כְּאוּלָם pinguis & fortis ſicut ædes, aut palatiũ. Et aſſimilauit eos palatio, quemadmodum & Pſal. 144.12, Filiæ noſtræ ſicut anguli exciſi inſtar tẽpli. At ſecundũ

R.D, dicitur ab אֵיָל.q.d. & pinguis vel ſana fortitudo eorum. Inuenitur & cum ה noſepheth, Iechez.40. 15, אֵלֵיחַמָּה. R.D.in comment.

אלון ſiue אֵילוֹן, require in אֵיָל.

אלן A quo fit אַלּוֹן, Pinus, vt nónulli exponunt. Secundum Ionathán in Tharghum, eſt caſtanea arbor. Iechez.27.6, כְּאַלּוֹנִים ſicut pinus, vel quercus.

אלף Mille. Geneſ.20.16, Ecce dedi אֶלֶף כֶּסֶף mille argēteos. Plurale אֲלָפִים, Num.2.8. Et duale אַלְפַּיִם duo millia, Num.35.5.1.Semuél 10.19, לְאַלְפֵיכֶם per millia veſtra. אֶלֶף etiam eſt familia: ſic appellata quòd millia, id eſt multi, vel mille ſint in ea. Et inuenitur cum pronomine, Iudicum 6.15, הִנֵּה אַלְפִּי familia mea. quanquam (vt refert R.D.in lib. rad. & in comment.) ſunt qui exponunt אָבִי pater meus. quibus aſtipulatur quod ſequitur, Et ego minimus in domo patris mei: quòd pater videlicet ſit velut dux, & doctor filiorum, ac totius familiæ. Nam & אַלּוּף eſt princeps, dux, dominus, magnus, maior. Et ſic exponunt illud Iehoſ.18.28, וְצֵלַע הָאֶלֶף & latus magnum. ſed ſecundum R.D, in commen. ſunt nomina duarum vrbiũ. אֶלֶף quoq; eſt bos. Pſal.8.6, וַאֲלָפִים & boues. Alia forma & eadem ſignificatione אַלּוּף. Pſa.144.14, אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים boues noſtri onerati. i. pingues. Et Irm.11.19, וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף, Et ego velut agnus & bos. deficit enim ו: vel deficit כ.q.d. ſicut agnus, ſicut bos. Sũt tamẽ qui exponũt magnus, aut maior: quibus aſtipulatur Tharghú Ionathán habens בְּחוּר electus. Zecha.9.8, וְהָיָה כְּאַלֻּף & erit ſicut dux. Irm.13.21, אַלֻּפִים duces. Gen.36.15, אַלּוּף תֵּימָן dux Temán. Verbum ex hifhil ab אֶלֶף mille. Pſal.

144.13, צאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת oues nostræ millesicátes, (ita mihi loqui liceat).i. pariétes millenos, siue ad milliaria.

In cal, אָלַף, Discere. Prouerb.22.22, פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָיו ne forte discas vias eius. In pihél. אִלֵּף vel אַלֵּף, Docere, Iiób 35. 10, מַלְּפֵנוּ pro מְאַלְּפֵנוּ Qui docet nos. R. D. in Michlól, & in lib. rad. Et 33.32, וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה & docebo te sapientiã. Ab hoc verbo deducũt nomen תַּלְפִּיּוֹת pro תַּאַלְפִּיּוֹת. caret enim א, leniendi gratia, inquit R.D. in lib.ra.& secundũ R.Ionáh, ת ponitur vice א, hoc est אַלְפִּיּוֹת. Cant.4.4, Sicut turris Dauid collum tuum, ædificata לְתַלְפִּיּוֹת ad docendum transeuntes. quòd turris alta, doceat vias ipsos transeuntes, Vide תָּלַל.

אלץ In Scriptura semel tantum legitur in pihél. Iudic.16.16, וַתְּאַלְצֵהוּ & molestaret eum. vel, opprimeret eum.

אם Si: & cum לא, Nisi. Leuit.1.10. וְאִם, & si de, &c. Genes. 34.17, וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ, Et si non (vel nisi) obtemperaueritis nobis, &c. Et 28.15, עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי donec, nisi fecero quod locutus sum. Sufficiebat alterum, donec fecero, vel nisi fecero: sed explicandi gratia posuit vtrunque. Est & interrogatiua particula, Nunquid, vel num, an, vtrum. Exod.17.7, vtrũ sit Dominus in medio nostri אִם־אַיִן an nõ. Iiób 6.5, אִם יִנְעֶה־שּׁוֹר num rugiet bos. Assumit interdum ה in principio quod est similiter interrogantis particula, vt Nume. 17.12, הַאִם nunquid consumendi, &c. Ponitur & vice כַּאֲשֶׁר Quum, siue quando. Genes.38.9, אִם־בָּא quum (siue quando) ingrediebatur. Ponitur & vice אֲשֶׁר. Gen. 24.32, non comedã עַד אִם־דִּבַּרְתִּי דְּבָרָי donec (quoad, vsquequo) loquar verba mea. Iechez.20.38, וְאַחַר אִם & postquã non, &c. Item vice אֱמֶת Vere. Psal.59.16,

אִם־לֹא יִשְׂבָּעוּ vere non ſaturabuntur. Iiób 22. 20, אִם־לֹא נִכְחַד vere ſucciſa eſt. Quæ hac ſignificantia capiuntur, ſunt veluti defectiua ab אָמֵן, ſicut & אֱמֶת, vt ſuo dicam loco. Eſt etiam iurātis particula, quemadmodum dicere conſueuerunt homines, Sit ſic & ſic, ſi fecero hoc: vt Pſal. 89. 34, אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב Si Dauidi mentiar.

Si præponatur ei כִּי, ſignificat niſi, ſed, vt Pſal. 1. 2, כִּי אִם־בְּתוֹרַת ſed in lege, &c. Gen. 32. 26, non dimittam te, כִּי אִם־בֵּרַכְתָּנִי niſi benedixeris mihi.

אם Cum ſeri, Mater. 1. Reg. 2. 18, וּלְאֵם & matri. Gene. 2. 24, וְאֶת־אִמּוֹ & matrē ſuam. cū daghés loco hannách, vel quia radix eſt אָמַם teſte R.D. Plurale אִמּוֹת. Thren. 2. 12, לְאִמֹּתָם matribus eorum, vel ſuis. Ab hoc אֻמָּה, Familia. Num. 25. 15, Caput אֻמּוֹת familiarū. Gen. 25. 16, לְאֻמֹּתָם per familias ſuas. Et אוֹם, Gens. Pſal. 117. 1, omnes הָאֻמִּים populi. vel gentes. Et 44. 2, Malefeciſti לְאֻמִּים populis. ל enim deſeruit. Illud etiā Cant. 3. 10, שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ quo coronauit eum mater ſua: quāquam eſt cum chiric, metaphorice tamen per matrem Selomóh, intelligitur Iſraél, cuius rex Selomóh, eſt Deus: acſi dicat, quo coronauit eū אֻמָּתוֹ gēs eius. Illud quoque Irmeiáh 15. 8, Introduxi eis עַל־אֵם ſuper matrem. Tharghū exponit סִיעַת cœtum, ſiue congregationem:

Medium quoque viæ, quòd reſpiciāt ad ipſum hinc inde viæ, tanquā ad matrē, appellatur אֵם. Iechez. 21. 26, ſtetit rex Babél אֶל־אֵם הַדֶּרֶךְ in medio viæ. Et ſic ciuitas magna appellatur אֵם. 2. Semuél 20. 19, וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל & matrem in Iſraél: quòd comparatione paruarum ſit tanquā mater, & illæ tanquā filiæ. Hinc fit אַמָּה, Cubitus, Gen. 6. 15. Irme. 51. 13, אַמַּת בִּצְעֵךְ cubitus (vel mēſura) deſiderii tui. vel oppreſſionis tuæ, aut auaritiæ tuæ.

Deuter.3.11, בְּאַמַּת־אִישׁ in cubito (.i.ſecundú cubitum) viri. Plurale אַמּוֹת Cubiti,Iechez.42.4. Duale,אַמָּתַיִם duo cubiti,Exo.25.8. Significat etiam אַמָּה Poſtem. Ieſah.6.4, Et mouerũt ſe אַמּוֹת הַסִּפִּים poſtes liminum, ſecundum R.D. exponentem מְזוּזוֹת poſtes. quanquam ſunt qui exponunt teſte eodem, Et mouerunt ſe cubitis(.i.duobus aut tribus cubitis)limina.

אָמָה Ancilla.& ה eſt ſignum fœmineum,cadítque ה radicale, teſte R. D. quod apparet in plurali. Geneſ.21.14,לְאָמָה. Exod.2.5,וַתִּשְׁלַח אֶת־אֲמָתָהּ & miſit ancillam ſuã. Sunt qui legunt מ cú daghés, ab אַמָּה quod eſt cubitus, vt ſit ſenſus, Et extendit brachiũ ſuũ. Sic exponit R.Sahadiáh. הָאֲמָהוֹת, Ancillæ, Gen.31.31.

אָמַל A quo אֻמְלָלָה, Infirmus, imbecillis, debilis. Iechez.16.30, מָה אֲמֻלָה לִבָּתֵךְ quàm imbecille (vel debile)eſt cor tuum. vt plurimum ל geminatur. Pſal. 6.3,כִּי אֻמְלַל אָנִי, quoniam infirmus(aut imbecillis)ſum.

Nomẽ tóar ex puhál, ſi eſt cũ camés: ſed inuenimus illud(inquit R.D.)in multis libris cum pathách,& ſic inueni in Miſráh, quod nõ eſt cũ camés, & ſic eſt præteriti tẽporis,éſtque אֻמְלַל אָנִי vt illud Iechez.9.8,quum percuteret eos,וְנֵאשֲׁאַר אָנִי, relictus ſum ego. tertia perſona pro prima. Et R. D. dicit quòd אָנִי, eſt ſicut עַצְמִי ſubſtãtia mea. Et ſic Num.14.14,נִרְאָה אַתָּה, appares(vel videris) tu Domine. R.Iahacób filius Elhazár ſcripſit nomen eſſe tóar, quanuis ſit cum pathách, ſicut & illud Ieſa.28.16,הִנְנִי יִסַּד, ecce ego fundo in Siión,&c. Hoſe.4.3, וְאֻמְלַל כָּל־ & infirmabitur(vel imbecillis erit, debilitabitur, aut ſuccidetur)omnis,&c. Præteritũ ex puhál, quia eſt cũ pathách. Ioel 1.10, אֻמְלַל יִצְהָר infirmatũ eſt(vel ſuccisum eſt)oleum. Thre.2.8, אֻמְלָלוּ debilitati ſunt

ſunt.vel ſucciſi.Ieſah.24.4,אֻמְלְלָה.&1.Sem.2.5, אֻמְלָלָה infirmata eſt.cum camés ob athnách & ſoph paſſuc.

אמן Vnde verbum ex hifhil הֶאֱמִין,Credidit,fiſus eſt. Gene.15.6, וְהֶאֱמִן בַּיהוָה & credidit in Domino.1. Reg.10.7.וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים & non credidi verbis.Pſal. 119.66,כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי quia in præceptis tuis credidi. Pſal.106.24, לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ non crediderunt verbo eius.Deu.1.30,מַאֲמִינִם בַּיהוָה credidiſtis in Domino. deficit י ante ם finale. Deuter.28.64,וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ & non credes in vita tua.vel,nō fides vitæ tuæ. In nifhál,ſignificat firmum,ſtabilem,permanentem,perſeuerantem,fidelem, & fortē eſſe.2.Sem.7.16,וְנֶאְמַן בֵּיתְךָ & ſtabilietur domus tua.א eſt cum ſeua tātum. Pſal.78.36, וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ & non fuerūt fideles (vel fortes aut ſtabiles,ſiue non perſeuerauerūt)in pacto eius.Irm.15.18, מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ aquæ quæ nō ſtabiles fuerūt.vel permanſerūt.1.Reg.8.26, יֵאָמֶן נָא דְבָרְךָ ſtabiliatur quæſo verba tua.i. vnumquodque verborū tuorum.2.Paral.20.20, וְתֵאָמֵנוּ & permanebitis.vel ſtabiles, & firmi, fortéſque eritis.Gen.42.18,וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם & ſtabilientur(vel cōfirmabūtur)verba veſtra. Alia ſignificatione,Ieſa.60.4, וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד תֵּאָמַנָה & filiæ tuæ ad latus educabūtur.ſiue nutriētur.נ ſignū pluralis,ſecundū normā debuerat daghesſari ob defectū נ literæradicalis,teſte R.D.in lib. ra.& in commen.Vel dic ſecūdum R.Ioſéph Kimchi, quòd eſt ſingularis numeri,& נ eſt radicalis litera, & ה noſéphet: acſi dicat,Et filiæ tuæ,hoc eſt vnaquæque filiarum tuarum,educabitur, &c. Sic etiā redundat ה in תָבוֹאָה. Ieſah.5.19,וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת & appropinquet, & veniat conſilium. Tóar,נֶאֱמָן,Fidelis,ſtabilis,firmus, perſeuerās,verax.Num.12.7,In omni domo mea נֶאֱמָן

הוּא fidelis est.1.Semuél 2.34,ædificabo ei domum נֶאֱמָן fidelem.vel stabilem,siue firmã. Iesa.8.2,Testes נֶאֱמָנִים fideles.Et 33.16,Aquæ eius נֶאֱמָנִים fideles.vel potius stabiles,aut perseuerãtes. Deut.28.57,infirmitates malas וְנֶאֱמָנִים & fortes. aut perseuerantes & iuges.Iiób 12.20, remouet labiũ לְנֶאֱמָנִים fidelibus. aut veracibus,secundũ R.Ionáh. sed R.D, exponit oratoribus,à נְאֻם quod est dicere,loqui. Hose.5.9,Scire feci נֶאֱמָנָה verax.i.verbum verax. Alia forma.Psal.31.23,אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה fideles(vel veraces)custodit Do. Secundũ eandem formã est nomẽ substantiuũ, pro veritate,& fidelitate secundum eũdem R.D. Prou.20.6,וְאִישׁ אֱמוּנִים & virum veritatum.siue fidelitatum. i.veracem, aut fidelem.

Secũdum formam fœmineam,אֱמוּנָה, Veritas,fides, fidentia. Deu.32.4,אֵל אֱמוּנָה Deus veritas. 2.Reg.12.14, בֶּאֱמֻנָה in fide ipsi faciunt.מ cum tribus punctis.Chab. 2.4,iustus בֶּאֱמוּנָתוֹ in fide sua,viuet. Ab hoc אֵמוּן,siue אֵמֻן sine ו. Deutero.32.19, filii לֹא־אֵמֻן בָּם non veritas(vel fides)in eis.i.filii in quibus nõ est fides, aut veritas:vel secundũ R.Ioseph Kimchi,educatio. Ab hoc & אֱמֶת, Veritas:quod secundum normam debuerat esse אֱמֶנֶת, sed est sine נ leniendi gratia:sicut & בַּת,pro בֶּנֶת.Et אֱמֶת iunctum pronominibus daghessatur . Psal.91.4, אֲמִתּוֹ & veritas eius. Ab hoc & אָמֵן,Vere,aut veritas:particula ad confirmandum aliquid. Deute.27.16,Et dicet omnis populus אָמֵן amen. i.veritas erit hoc,quòd erit maledictus quisquis transgressus fuerit vnum ex his. Et est dictum per modum orationis : vel per modum receptionis,quia recipiebant super seipsos maledictionem, si transgressi fuissent. Hinc & אָמְנָה,א cũ camés chatéph.Gene.20.12,אָמְנָה אֲחֹתִי vere soror mea.i.veri-

tas eſt quòd eſt ſoror mea. Et cũ ם redũdante. Ieſa. 37.18, אָמְנָם Vere Domine. Et א cũ ſúrec, vel tribus punctis, Gen. 18.13, Num etiã אֻמְנָם אֵלֵד vere pariam? Hinc & אֲמָנָה, Firmitas, ſtabilitas, perſeuerantia. Nechem. 11. 22, וַאֲמָנָה & firmitas ſuper cantores. acſi diceret, קִיּוּם firmitas omni die, quia nõ deficiebat annona, aut cibus eis. Poteſt etiã exponi, & cõſtitutum. i. cibus conſtitutus, & quotidianus cantoribus, &c. Et 9.38, percutimus אֲמָנָה fidelitatem. vel firmitatem. Eſt etiam nomen fluminis. 2. Reg. 5.12, אֲמָנָה. quanquã alii codices habẽt אֲבָנָה. Eſt & nomen montis. Canti. 4.8. Ab hoc & אֹמְנָה, Columna: quòd ædificiũ ſuſtineat, ſic appellata. cuius plurale eſt 2. Reg. 18.16, וְאֶת־הָאֹמְנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה & columnas quas operuit. quãquam Tharghum habet וְיָת סְקוֹפַתְיָא limina: vel ſecundum alios, poſtes: aut trabes. Significat etiã אָמַן, Educare, nutrire. Nume. 11.12, הָאֹמֵן אֶת־הַיֹּנֵק is qui nutrit lactentem. Ieſa. 49.23, reges אֹמְנַיִךְ nutrientes te. i. alumni, ſiue nutritii tui. 2. Semuél 4. 4, אֹמַנְתּוֹ nutrix eius. Eſtér 2.20, בְּאָמְנָה אִתּוֹ quando nutriebatur cum eo. Eſt macór, vel nomen, & ה non eſt pronomen. Hinc אָמוֹן. Prou. 8.30, Et fui apud eum אָמוֹן nutritus, ſiue educatus. nomen tóar, vel macór loco nominis. i. in educatione. R. Himmanuél exponit tanquã nutritius, aut alumnus. Capitur etiã & pro הָמוֹן multitudine. Irm. 46.25, viſito אֶל־אָמוֹן multitudinem. Sic 52.15. Hinc & אָמָן Opifex, artifex excellens, vel principalis. Can. 7.2, Opere manuũ אָמָן artificis. vnde Tharghũ, Exo. 35.36, pro חָרָשׁ וְחֹשֵׁב, habet אוּמָן opificẽ.

Itẽ & אֹמֶן. Ieſa. 25.1, עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן cõſilia alõge firmũ, ſtabile. i. & ſtabile. deficit enim ו, ſicut & Chab. 3. 9, שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד ſol, luna ſtetit. Et geminauit dictiones,

augendæ firmitatis gratia: acsi dicat, Bona quæ pollici tus es Israeli per prophetas tuos iam diebus multis & à longinquo tempore, sunt firma valde.

אמץ Fortificare, roborare, corroborare. Psal.18.18, אָמְצוּ מִמֶּנִּי robustiores fuerunt me. In pihél. Deute.2.30, וְאִמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ & roborauit (.i. indurauit) cor eius. Iesa.35.3, genua debilia אַמֵּצוּ roborate. Prou.8.27, בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים quando roborabat ipse cælos. Deute.2.30, וְאִמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ & roborauit cor suũ. In hithpahál. 2. Paralip.10.19, הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת roborauit se vt ascenderet.

Nomẽ tóar. Iesa.40.25, וְאַמִּיץ כֹּחַ, & fortis viribus. Nomé substãtiuũ, אֹמֶץ, Robur. Iiób 17.9. In hifhíl, הֶאֱמִיץ. Psal.31.26, וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם & cõfortauit (vel roborauit) cor vestrum. Et nomen, מַאֲמָץ מַאֲמַצִּים. Iiób 36.18, מַאֲמַצֵּי־כֹחַ, fortitudines potentiæ. vel viriũ. Item alia significatione. Zecha.6.3, סוּסִים בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים equi varii rufi, secundũ R.D. in lib. rad. qui exponit אֲמֻצִּים, quod est אֲדֻמִּים rufi. Et quãuis memorauerit אֲדֻמִּים versu superiore, ad denotandum tamen quòd aliqui erant subrufi, id est parum rufi: alii valde rufi, addidit אֲמֻצִּים. Alii verò exponũt cinericii, siue coloris cineris: & hoc habet Tharghum, קְטֻמְנִין cinericii.

אמר Dixit. & Cogitauit, putauit, quando dicitur de corde. Gen.3.16, אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר ad mulierem dixit. Ecclesiastis 2.1, אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי, dixi (.i. cogitaui) ego in corde meo. Exo.2.13, Num occidere me אַתָּה אֹמֵר tu dicis. pro cogitas aut putas. Et quandoque geminatur corroborãdi gratia, vt Gen.31.28, אָמַר אֵלַי לֵאמֹר dixit ad me dicendo. Malachi.1.7, בֶּאֱמָרְכֶם pro eo quòd dixistis. Iesa.3.9, אִמְרוּ צַדִּיק, dicite iusto. quanquã sunt qui exponunt, exaltate iustum, &c. Sed prior expositio est recta.

Psa.139.20,יֹמְרוּךָ dicent tibi.& est sine א. Et in nifhál. Dan.8.26,אֲשֶׁר נֶאֱמַר quod dictú est. Et in hifhil significat Exaltare, magnificare. Deute.26.16,אֶת־יְהוָה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם Dominú exaltasti hodie. Et 18, וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם & Dominus exaltauit te hodie. Certe rectum est vt exponantur secúdum primam significátiam, népe, Dominum dicere fecisti(.i.fuisti causa vt diceret) quòd erit tibi in Deum: Et ipse fuit causa vt diceres quòd eris ei in populum, & ibis post eum. Et in hithpahál. Psal. 94.4,יִתְאַמְּרוּ Exaltabuntur. siue exaltabút se. Et cum י loco א, Iesah.61.6,תִּתְיַמָּרוּ iactabitis vos. aut exaltabitis, & magnificabitis vos. Nomen,אֹמֶר, Sermo, eloquiú, verbum. Psal.68.12. Iiób 9.27,אֲמָרַי eloquii mei. Plurale אֲמָרִים sicut חֹדֶשׁ חֳדָשִׁים. Et alia forma, אֵמֶר, sicut סֵפֶר סִפְרוֹ. Iiób 20.29,וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל & hæreditas eloquii eius à Deo. Plurale, Prou.22.18,אֲמָרִים. In regimine, Prouer. 22.18,אִמְרֵי. Et 7.24,לְאִמְרֵי פִי ad eloquia oris mei. Item alia forma,אִמְרָה. Psal.119.123, וּלְאִמְרַת & ad eloquiú. Et 12, אֲמָרוֹת eloquia. Alia forma cum מ in principio, מַאֲמָר, Sermo, oratio, & tractatus in grammatica. Estér 1.15,לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ non fecerat sermoné regis.

Alia forma & significatione,אָמִיר, Ramus excelsus. Iesah.17.6,בְּרֹאשׁ אָמִיר in vertice rami.

אֶמֶשׁ Cum sex punctis, noctem significat præteritam. Genes.19.32. 2.Reg.9.26.

אָן Quæsitiuum tam loci quàm temporis. 1. Semuél 10.14,אָן הֲלַכְתֶּם quò ambulastis? Iiób 8.2,עַד־אָן vsq; quo? Et cú ל loco נ, vt in dictione אַל. Illud 2.Reg. 5.24,מֵאַיִן vnde: legitur אַיִן & scribitur אָן, & idem significat, quòd duplex apud antiquos fuerit lectio, & אָן & אַיִן. Et cum additione ה, Psal.139.7,אָנָה quó? 2.Reg.

5.24, Non iuit seruus tuus אָנָה וָאָנָה illuc (vel huc) & illuc. prius est cum seghól. 1. Reg. 2.41, אָנֶה וָאָנָה & ambulaueris huc & illuc. Exo. 17.28, עַד־אָנָה Vsquequo. Est etiam obsecrantis & confitentis particula: & scribitur in fine cũ א, & interdum cũ ה, & est longa, & נ daghessatur. Gene. 50.16, אָנָּא obsecro. Psal. 116.4, אָנָּה. Exod. 32. 31, אָנָּא confiteor peccauit populus iste. Et א prima litera radicali deficiente, vt נָא nunc, & obsecro. Require in נא. Ab hoc fit אֲנִי, Ego. Gen. 40.16, אַף־אֲנִי, Etiam ego. Psal. 53.3, יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי salus tua ego. pro, sum. Iesah. 43.5, tecum אֲנִי ego. pro, sum. Illud Zecha. 7.5, הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי, Nunquid ieiunando iejunastis mihi ego? sic intelligendũ est, Nunquid ego præcepi vobis vt ieiunaretis, &c. secundum R.D. in cõmen. & in Michlól. Plurale אֲנוּ scribitur, & legitur אֲנַחְנוּ. Irme. 42.6.

אָנֹכִי Ego, Require in אנך.

אָנָה Mœreo, tristor, lugeo. Iesa. 3.26, וְאָנוּ & mœrebunt. Nomen secundum duas formas. Iesa. 29.2, וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה & erit mœror & luctus. Et in pihél, אִנָּה, In causa esse, Occasionem præbere, fortuito occurrere, aut euenire. Exo. 21.13, וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ Deus occasionẽ præbuit ad manũ eius. i. vt veniret ad manũ eius. R. Selomóh, occurrere fecit: R.D, causa fuit. Et in puhál quiescẽte אֻנָּה אֻנֵּית, &c. Et fut ..ũ, Proue. 12.21, לֹא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן non occurret (vel accidet) iusto vlla iniquitas. Psa. 91.10, לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה non eueniet tibi malũ. Et in hithpahál הִתְאַנָּה, &c. Et participiũ, 2. Reg. 5.7, מִתְאַנֶּה הוּא לִי occasionem quærit ipse mihi. i. contra me. Nomẽ תֹּאֲנָה, Occasio, præposito ת, vt Iudi. 14.4. Alia forma. Irme. 2.24, שָׁאֲפָה רוּחַ תַּאֲנָתָהּ attraxit ventum occasionis suæ. Ab hoc & אֳנִי, Nauis, gen. masc.

1.Reg.10.11. Et gen.fœminineo, Ibidé,versu 21, תָּבוֹא אֳנִי תַרְשִׁישׁ נֹשְׂאֵת זָהָב veniet(pro veniebat)nauis Tharsis portans aurū.Et cum ה signo fœminineo,Proue.30.19,אֳנִיָּה. Plurale,Iesah.2.16,אֳנִיּוֹת.Iechez.27.28,וְיָרְדוּ מֵאָנִיּוֹתֵיהֶם & descendent de nauibus suis.

אנח Non inuenitur nisi in nifhál, Gemere, suspirare.Iesah.24.7, נֶאֶנְחוּ gemuerunt. Thren.1.8, הִיא נֶאֶנְחָה ipsa gemens.vel suspirās. Nomen, Iesa.35.10,וַאֲנָחָה & gemitus.vel suspirium. Psal.6.6,בְּאַנְחָתִי in gemitu meo. Et in hac radice, secundum R. D,est pronomen plurale primæ personæ אֲנַחְנוּ,Nos:quod & pro verbo Sumus ponitur.Gen.42.13, אַחִים אֲנַחְנוּ fratres nos.pro,sumus.

אנך Est בְּדִיל,Stannum.Hamós 7.7,עַל־חוֹמַת אֲנָךְ super murum perpēdiculi(.i.perpēdiculo stāneo constructū,) וּבְיָדוֹ אֲנָךְ & in manu eius perpēdiculū stanneū.Et versu sequēti,הִנְנִי שָׂם אֲנָךְ Ecce ego pono perpēdiculum stanneū in medio populi mei Israél:non addam vltra vt trāseam illud (.i. vt transeā eius iniquitates)sed visitabo easin iudicio.(vt cementarii murū,an sit rectum,perpēdiculo iudicant.) Ab hoc,אָנֹכִי,pronomen primæ personæ,Ego:Gene.31.4.

אנס Cogere, compellere : qua dictione frequenter vtuntur Talmudistæ.Estér 1.8,אֵין אֹנֵס non erat cogens.siue qui cogeret.

אנף Irasci. Iesah.12.1,אָנַפְתָּ בִּי, iratus es in me. Et in hithpahál. Deut.1.36,בִּי הִתְאַנַּף in me iratus est.
Nomen,אַף,Ira,furor.Et cū pronominibus ob defectum נ,habet daghés. Require in אַף. Est & nomē auis quam alii picam,alii miluum appellant.Deute.14.16, וְהָאֲנָפָה. R.Selomóh in commen.in Leui.11,dicit quód

749

eſt דַּיָּה רַגְזָנִית:& videtur(inquit)mihi quòd ſit quam vocant הַיּוֹרוֹן hairon. Tharghum, אִיבּוּ miluum, vt nonnulli interpretantur.

אנק Clamare.Irme.51.51,Et in omni terra eius יֶאֱנֹק חָלָל clamabit occiſus.Secundum R.Ionáh hoc verbum interdum ſignificat emittere flatum & reducere, & interdum emittere tantum. Et hoc eſt quod dixit,Et in omni terra,&c.quia interfectus non reducit,ſed emittit flatum,& animum. In nifhál.Ieche. 24.16,הֵאָנֵק clama.Secundũ R.D.in lib.rad.eſt macór: & ſubauditur מֵ,hoc eſt à clamando tace, quia aliis lugentibus tu tacebis . Dicitur autem hoc verbum per metatheſin. i.tranſpoſitionem literarum,à נָאַק,quod ſimiliter eſt clamare. Nomẽ,אֲנָקָה,Clamor.Malac.2. 13,וַאֲנָקָה.Pſa.12.6,מֵאַנְקַת propter clamorem. Eſt & genus reptilis,quòd iugiter clamet ſic appellatum.Leui. 11.30,Tharghum יַלָּא aliâs יִילָא ſanguiſuga.

אנש Vnde אֱנוֹשׁ commune nomen,Homo. Pſal.8. 5. Interdum tamen capitur pro particulari & ſingulari:vt Pſal.55.14, וְאַתָּה אֱנוֹשׁ & tu homo. Plurale אֲנָשִׁים homines.Gen.13.9.Hoc nomen in numero multitudinis interdum non exprimit virorum qualitatẽ, ſintne nobiles an ignobiles , ſenes an iuuenes, ſed ex cõtextu dignoſci poteſt:vt Num.13.4,כֻּלָּם אֲנָשִׁים vniuerſi ipſi viri. Et qui eſſent exprimitur cum ſubiungitur, Capita filiorũ Iſraël ipſi. Et 1.Sem.2.32,יָמוּתוּ אֲנָשִׁים morietur viri:quia in præcedẽti verſu dixerat,Et nõ erit ſenex in domo tua omnib' diebus: cõſtat eũ de iuuenibus loqui. Ex hac radice poteſt eſſe אִשָּׁה, Mulier,vxor: & dagheſſatur ob defectũ נ,(debuerat nãque eſſe אִנְשָׁה) & ſic plurale אִשּׁוֹת,Eze.23.44.de quibus in אִישׁ. Et in fœmineo

fœmineo plurali deficit א. Gen.4.20,שְׁתֵּי נָשִׁים duas vxores. Ab hoc & אָנוּשׁ, Dolor, afflictio, cõtritio, & grauis infirmitas: Fortis, validus. poteſt enim eſſe nomẽ ſubſtã tiuũ, & tóar, quod magis quadrat. Irm.30.12, אָנוּשׁ לְשִׁבְרֵךְ grauitas (vel deſperatio) cõtritioni tuæ. Et verſu 15, אָנוּשׁ מַכְאוֹבֵךְ validus dolor tuus. Iiób 34.5, אָנוּשׁ חִצִּי valida ſagitta mea. Alii, infirma, aut languida: nónulli, inſanabilis: quidã, deſperata. Irm.17.15, וְיוֹם אָנוּשׁ & diẽ doloris, (vel grauis infirmitatis, aut cõtritionis) non deſideraui. Micháh 1.8, אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ valida percuſſiones eius. i. vnaquæq; è percuſſionibus eius. Illud autẽ Pſal.69.21, Opprobrium contriuit cor meum, וָאָנוּשָׁה & dolui: eſt futurum verſum in præteritũ: & א ſcriptum, eſt ſignũ primæ perſonæ, vt eſt manifeſtũ ex eius pũctatura camés: radicale veró deficit, & ſúrec eſt loco chólem, teſtibus R.D. in commen. & in lib. rad. & R. Abra. & R. Himmanuél. In nif hál. 2. Semuél 12.15, וַיֵּאָנַשׁ & doluit. Et iuxta hanc ſignificationem homo appellatur אֱנוֹשׁ (vt dictum eſt) quòd omnibus diebus vitæ ſuæ doleat, & propterea ſcriptum eſt Pſal. 9.19, יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה ſcient gentes quòd homo ſunt.

אסם Horreum. In plurali, אֲסָמִים, Horrea. R.D. exponit אוֹצְרוֹת הַתְּבוּאָה, id eſt theſauros, ſiue repoſitoria frugum. Prou.3.10, וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ & implebuntur horrea tua ſaturitate.

אסן Vnde אָסוֹן idem quòd מָוֶת Mors. Gene.42.3.

אסף Congregare, colligere, Retrahere, Cõſumere, perdere, Auferre, tollere, remouere. Nume.11, 31, אָסַף עֲשָׂרָה חֳמָרִים congregauit decem coros. Gene.30. 22, אָסַף אֱלֹהִים אֶת־חֶרְפָּתִי abſtulit Deus opprobrium meũ.

h.i.

2.Reg.5.11, וְאָסַף הַמְּצוֹרָע & retrahet se (.i. auferetur) lepra. Deute.11.14, וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ & congregabis(aut colliges)frumentum tuũ. Iudic.18.25, וְאָסַפְתָּה נַפְשְׁךָ & congreges(vel potius,consumas)animã tuam.2.Reg.5.6, וַאֲסַפְתּוֹ & retrahas eum.i.cures eum à lepra sua. Irme. 16.5, אָסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי abstuli pacem meam. Et 8.13, אָסֹף אֲסִיפֵם consumẽdo consumam eos. Iesa.4.1, אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ aufer opprobriũ nostrũ.Micháh 4.6, אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה congregabo claudicantem.quod ponitur pro אֶאֶסְפָה, teste R.D. in Michlól. Psal.104.29, תֹּסֵף רוּחָם auferes spiritũ eorum. ponitur pro תֶּאֱסֹף, teste R.D.in Michlól. In nifhál. Psal.47.9, נֶאֱסָפוּ cõgregati sunt.aut cõgregauerũt se.Irm.48.33, וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה & auferetur lætitia.Iesa. 57.1, נֶאֱסָפִים colliguntur. In pihél participium,Num. 10.24, מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנוֹת congregans omnia castra.Iesa. 62.9, מְאַסְפָיו. est lene.i. sámec sine daghés. In puhál. Iesa.33.4, וְאֻסַּף & congregabitur. In hifhíl, אָסֵף, Cõsumam,Sephan.1.3:& Irm.8.13, אֲסִיפֵם perdã eos:non sunt ex hac radice,sed ex סוּף,teste R.D. in comment. & in lib.ra. Illud 1.Sem.15.6, פֶּן־אֹסִיפְךָ עִמּוֹ ne forte perdã te cum eo:est ex hac radice,& est instar אוֹבִידָה perdere faciam,Irme.46.8.Et 2.Reg.22.20, אֹסִפְךָ congregabo te.

In Hithpahál. Deute.33.5, בְּהִתְאַסֵּף quum congregati fuerint. Nomen, אֹסֶף, Congregatio,collectio.Iesa.32. 10. Micháh 7.1, כְּאָסְפֵּי־קַיִץ tãquam collectiones fructus. pro fructuum. Alia forma, אֲסֻפָּה, Collectio,collegiũ. Eccles.12.11, בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת domini collectionum.vel collegiorum. R.D. exponit,Verba dominorum collectionum.Et appellantur sapientes,domini collectionum, aut societatum,eo quòd congregant verba sapientiarum in libris suis. Alia forma, Iesah.24.21, אֲסֵפָה con

gregatione. Alia forma, אָסוּף 1.Paral.26.13, בֵּית הָאֲסֻפִּים, domus congregationum. vel conciliorum. R.D.exponit, in congregationibus portarum, domus quæ erat in domo ſanctuarii ad portam cõtra Meridiem. Et appellatur ſic ratione nota apud eos. Et poſſibile eſt quòd Aſuphim eſſent duo loca, ſecundum quod dixit poſtea verſu 17, וְלָאֲסֻפִּים שְׁנַיִם שְׁנָיִם, Et in conciliis(.i.locis cõciliorum) bini & bini. acſi dicat, vnicuique ex domibus(i.locis) Aſuphim erant bini Leuitæ. Alia forma, אָסִיף. Exo.34.22, וְחַג הָאָסִיף & ſolennitatẽ collectionis. appellatur ſic, quòd meſſem ac vindemiã, & omnes fructus in domos propter pluuias congregarent. Alia forma, geminata ſecunda & tertia litera, augendi gratia, & א quieſcente. Numeri 11.4, וְהָאסַפְסֻף Et collectio magna, quæ erat in medio eius. i. populus multus qui congregatus fuerat ad eos.

אסר Vincire, ligare, obligare, Accingere. Num.30.4, וְאָסְרָה אִסָּר & obligauerit ſe obligando. vel obligatione. 1.Semuél 6.6, וַאֲסַרְתֶּם אֶת־הַפָּרוֹת & ligabitis vaccas. Gene.49.11, אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה ligans ad vitem pullum ſuum. י redundat, vt communiter ſentiũt grammatici. Sunt tamen qui putent nominis tóar eſſe conſtitutiuũ, vt in pleriſq; aliis. Eccleſ.4.13, כִּבֵּית הָסוּרִים de domo vinctorũ. quieſcit א, & deficit de ſcriptura, teſte R.D.Neh.4.12, חַרְבּוֹ אֲסוּרִים gladio ſuo accincti. Eccle.7.28, אֲסוּרִים יָדֶיהָ vincti manus eius. i. qui captus eſt manibus eius, perinde eſt acſi eſſet ligatus in domo vinctorũ. Gen.39.22, כָּל־הָאֲסוּרִים omnes vinctos. Legitur haaſirim, & ſic eſt nomẽ tóar: & ſcribitur haaſurim, & ſic eſt participiũ. 2.Par.13.3, וַיֶּאְסֹר & ligauit(.i.iniit) Abiiáh prælium. In niſhál. Gen.42.18, יֵאָסֵר ligetur. vel ligabitur.

In puhál.Iesa.22.3,אֻסְּרוּ ligati sunt. Nomen, אֵסוּר instar אֵבוּס,& אֵטוּן,Est carcer.Irme.37.14.Et de hac specie secundum R.D.potest esse illud Iudic.15.14, soluta sunt אֱסוּרָיו vincula eius. Alia forma,אֱסָרָה,Obligatio.Num.30.6. Alia forma,אִסָּר,Nume.30.4. Nomē tóar,אָסִיר, Vinctus,ligatus,in carcere positus,Psal. 79.11. Plurale,אֲסִירִים,Psal.68.7. Inuenitur & cũ daghés,אַסִּיר,Iesah.24.22. Et secundum aliam formam (vt arbitratur R. Iehudáh) Ieche.20.37,& inducāt nos בְּמָאֳסֶרֶת הַבְּרִית in vinculũ fœderis . ponitur pro בְּמָסֹרֶת.

אף Est עוֹד,Adhuc, amplius: גַּם,Etiam. Leuit.26.16, אַף־אֲנִי etiam ego faciam. Illud autem Psal.138.7, עַל אַף אֹיְבַי super etiã inimicos meos extēdes manũ tuã: est hypallage,pro אַף עַל אֹיְבַי etiã super inimicos meos, &c.teste R.D. quanquam R. Ioséph exponit iuxta aliã significationē, nēpe,super furorem inimicorũ,&c. Et sequente dictione כִּי,significat כָּל־שֶׁכֵּן Quãto magis.Prouerb.11.30, si iusto in terra reddetur, אַף כִּי־רָשָׁע quãto magis impio?Gene.3.1,אַף כִּי־אָמַר, cur dixit Deus, Nō comedetis,&c. R.D.exponit,quãto magis: addítque,Dixit ad mulierē alia verba: videtúrque dixisse ei, Dominus odio habet vos , tametsi sitis cunctis aliis creaturis nobiliores:nam nō collocauit vos in amplissimo gradu dignitatis illius & illius: & quanto magis quòd dixerit vobis,Non comedetis, &c.ex quo agnoscere potestis quòd odio habet vos. Et hæc additio nō debet dura tibi videri, tum quia ipsa dictio אַף,semper aliquid addit super illud quod dicitur:tũ quia mos diuinæ Scripturæ est vt ex fine verborum, faciat earum principia te intelligere,vt videre est de exploratoribus quos misit Iehosúah,qui dixerunt,Quia dedit Dominus in manu nostra omnem terram, וְגַם־נָמֹגוּ & etiam

dissoluti sunt omnes habitatores terræ à facie nostra, Ieho. 2.24. Nō est ergo rectū quòd hoc fuerit initium verborum eorum: quia dictio כִּי, reddit rationem eorū quæ prius dixerant: verum Scriptura ex fine notum fecit principium. Interdum tamen deficit dictio כִּי, dictioni אַף significāti quāto magis, vt Iiób 4.19, אַף שֹׁכְנֵי Quanto magis qui habitant, &c. Ab hac radice secundū R. Ionáh fit אַף, Nasus, siue nares: & Furor, sic appellatus quòd in naso conspiciatur: & Facies, sic appellata quòd eius pars superior sit nasus. Significat etiā portionem siue partem. R. tamen D, huius radicem putat esse אָנַף, vt illic dictum est, & daghés ostendit deesse נ, Thren. 3.42, סַכֹּתָה בָאַף operuisti in furore. Psal. 27.9, אַל־תַּט בְּאַף ne declines in furore. Et 78.50, לְאַפּוֹ furori suo. Num. 11.20, מֵאַפְּכֶם de naso vestro. Pro vultu & facie, numero etiā duali dicitur. Gene. 19.1, וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם & incuruauit se super faciem. deficit עַל. Et sic 42.5, וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אַפַּיִם & incuruauerunt se ei super faciem. Itē 2.7, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו & inspirauit in faciem eius. Et 3.19, בְּזֵעַת אַפֶּיךָ in sudore vultus tui. siue faciei tuæ. Illud autem 1. Sem. 1.4, & Channæ dabit (pro dedit) partem vnam אַפָּיִם: exponit R. D, נִכְבֶּדֶת honorabilē, vt quiescere faceret (.i. cōpesceret) אַפָּיִם iras, hoc est, eius iram. Vel רְאוּיָה לְפָנִים conuenientem faciei. i. partem honorabilem. R. vero Ioséph Kimchi eius pater, exponit quòd Peninnáh vxori suæ, & omnibus filiis eius dedit partes singulas singulis: Channæ verò dedit vnam tantū partē, eo quòd esset sola absque liberis, cuius rei gratia admodum irascebatur. Psal. 86.15, אֶרֶךְ אַפַּיִם longus iris. i. tardus ad irascēdum, vel ad furorem. Cōtrà, Prou. 14.17, קְצַר־אַפַּיִם breuis iris. i. festinus, velóxque ad iram.

אפף Circuire, circundare. Psal. 40.13, אָפְפוּ עָלַי רָעוֹת circuierunt super me mala. 2.Semu.22.5, אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת circundederunt me contritiones mortis.

אפד Est חָגַר, Cinxit. Leuit.8.7, וַיֶּאְפֹּד לוֹ בּוֹ & cinxit illud eo. Et à cingendo appellatur אֵפוֹד, quòd videlicet cingeretur cũ rationali. Hoc etiã nomine appellatur palliũ. Exo. 28.4, חֹשֶׁן וְאֵפוֹד pectorale & superhumerale. 1.Sem.2.17, puer accinctus אֵפוֹד בָּד ephód lineo .i. pallio lineo. Pro quo Tharghũ habet כַּרְדוּט דְּבוּץ pallio byssino. Et 2. Sem.13.18, induebantur filiæ regis virgines מְעִילִים palliis. Tharghum, כַּרְדוּטִין. R.D. in comment. scribit quòd מְעִיל pallium, fiebat secundum diuersas dispositiones. Erat enim quod fiebat ad tegendum se, quale erat pallium Semuél: iuxta illud 1.Sem. 28.14, Et ipse amictus מְעִיל pallio. Et sic palliũ sacerdotis magni, erat vestis superior, quæ ipsum tegebat. Pallium vero filiarum regum erat secundum dispositionem vestium muliebrium. At sacerdotis erat secũdum Scripturæ dispositionem. Ephód autem lineo accingebantur colentes Dominum, aut seruientes ei, qui differebát ab aliis hominibus: & tã sacerdos quàm Leuita, & Israél accingebant se illo, sicut scriptum est de sacerdotibus, 1.Semuél 22.18, mortui sunt in die illa octoginta & quinque viri portantes אֵפוֹד בָּד ephód lineum. Et de Semuele qui erat Leuita, vt dictũ est 1.Semu.2.17. Et de Dauid quãdo erat in obsequio Dei ante arcã, 2.Semu.6.14, & Dauid accinctus אֵפוֹד בָּד. Alia forma, cum ה fœmineo, אֲפֻדָּה, Exod.39.5. Scripsit R. Ioséph Kimchi, quòd illud Danié.11.43, וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ & figet tabernacula ornamẽti sui: est ex hac radice & significantia. at R.D, exponit, palatii sui. Vide in פדן.

אפוא Require in אֵיף.

אפה Coquere. Iesa. 44. 14, וְאָפָה לָחֶם & coquet pané. 1. Semu. 28. 24, וַתֹּפֵהוּ מַצּוֹת & coxit eam azyma. deficit א. In nif hál. Leu. 6. 10, לֹא תֵאָפֶה Non coquetur. Nomen, Gen. 40. 17, מַעֲשֵׂה אֹפֶה opere pistoris. Et 20, שַׂר־הָאֹפִים princeps pistorum. 1. Semuél 8. 13, וּלְאֹפוֹת & in pistrices. Aliud, Leui. 2. 4, מַאֲפֵה תַנּוּר coctionem furni. Alia forma, Leui. 6. 21, תֻּפִינֵי coctiones.

אפל Vnde אֹפֶל, Caligo, tenebræ densæ. Psal. 11. 2, בְּמוֹ־אֹפֶל in caligine. Alia forma, אֲפֵלָה. Iesah. 59. 9, בָּאֲפֵלוֹת in caliginibus. Alia forma, מַאֲפֵל. Iehosu. 24. 7. Componitur & cum יָה, (quod est vnum ex diuinis nominibus) augẽdæ caliginis gratia, acsi diceretur, caligo maxima. Irme. 2. 31, Terra מַאְפֵלְיָה maximæ caliginis. Vel est tóar (& י est י haiáchas, vt in שְׁלִישִׁיָּה, Iesa. 15. 5.) q. d. admodũ caliginosa. In quibusdam tamẽ libris correctis, est scriptum מַאְפֵּלְיָה, ם cum seua, & א cum pathách, & פ cũ daghés. Tóar, אָפֵל. Hamós 5. 20, וְאָפֵל & caliginosus. Exo. 9. 31, כִּי אֲפִילֹת quia caliginosa erant. i. abscondita sub terra. vel serotina, vt etiã R. D. & iuxta hũc sensum hoc nomine sæpius vtũtur Talmudistæ.

אפן Vnde אֹפֶן, Rota. In regimine cũ pathách. Exo. 14. 22, Et remouit אֵת אֹפַן rotã. pro rotas. Iechez. 1. 20, וְהָאוֹפַנִּים & rotæ. נ cũ daghés. Alia forma, אֹפֶן instar חֹפֶן. Prou. 25. 11, Verbũ dictũ super אָפְנָיו rotas eius. & est sicut חָפְנָיו, teste R. D. in Michlól. Est autẽ metaphorica locutio, acsi dicat, dũ suo residet in loco. At R. Ionáh exponit, super (vel secundũ) פָּנָיו modos suos. Et sic א est nosepheth. Scripsit insuper in hac radice illud Psalmi 88. 16, sustinui timores tuos אָפוּנָה tẽpore mul-

to,ſecundũ ipſum:& ſic in Arabico tempus aſſerit vocari אֶפַּאַן.Secundum R.Iehudáh radix eſt פון, & eſt inſtar אֲקוּפָה.Require in פון.

אפס Inſtar חָפֵץ,eſt כָּלָה Cóſumi,Deficere.Gene.47.15,אָפֵס כָּסֶף defecit argentum.i.pecunia. Nomẽcum ſex punctis,אֶפֶס,Defectus.Item Terminus.Significat etiam Non,Nequaquam, Nihil, Præter,præterquã,niſi. 2.Sem.12.14, אֶפֶס כִּי־נִאֵץ niſi quod blaſphemando,&c.ſecundum R.D.ſed Tharghum habet בְּרַם verum quia,&c. Nume.22.35, וְאֶפֶס & niſi verbum,&c. vel veruntamen,vt Tharghum,quod habet וּבְרַם.Ieſa. 54.15,אֶפֶס מֵאוֹתִי, præter me.vel abſque me.Et 45.14,אֶפֶס אֱלֹהִים præter Deũ. Et 34.11,יִהְיוּ אָפֶס, erunt nihil.Hamós 6.9,וְאָמַר אָפֶס, & dicet,nequaquã. Num.23.12,אֶפֶס tantũ (vel verũtamẽ)extremũ eius videbis. Deut.15.4,אֶפֶס כִּי, לֹא־יִהְיֶה niſi quũ,(vel præterquã ſi)non erit in te mẽdicus.Ieſa.46.9,וְאֶפֶס כָּמוֹנִי, & non eſt ſicut ego. Prou.26. 20,וּבְאֶפֶס בְּאֶפֶס עֵצִים quũ non fuerint ligna.Ieſa.41.12, & tanquã nõ ſint. Pſal.2.8,אַפְסֵי־אָרֶץ terminos(vel extrema,aut fines)terræ. Irm.16.19,מֵאַפְסֵי־אָרֶץ à finib' terræ. In duali etiã legitur in hac ſignificatione terminorũ. Ieche.47.4, Et trãſire fecit me בַמַּיִם מֵי אָפְסָיִם per aquas, aquas duorum finium. aut duarũ deficientiarum . R. Dauid,aquas aphſaim, hoc eſt כִּלָּיוֹן defectus,id eſt deficiẽtes:quia non erant in eis niſi paucæ. R.Ionáh exponit aquas פַּסַּיִם plantarum: quia aquæ non tegebant niſi plantas pedum eius. & ſic א eſt noſépheth . פַּס autem in lingua Aramæa(.i.Syriaca) eſt planta, & vola. Require in פַּס . Tharghum & Talmudiſtæ exponunt קַרְסוּלַיִן talorum.i.quæ perueniebant vſque ad talos.

אפע Vnde אֶפַע,Nihil. Iesa.41.24,וּפָעָלְכֶם מֵאָפַע opus vestrũ ex nihilo.Secundũ R.Ioséph,ע ponitur pro ס,acsi dicat, מֵאֶפֶס ex nihilo. At R. Moséh exponit serpẽtis,qui lædit tãgentẽ ipsum. i.opus eorũ,opus serpentũ. Alia forma,אֶפְעֶה,Species serpentis.Alii exprimentes speciem,dicunt esse serpẽtem venenosum suo aspectu, nempe basiliscum, siue regulum, aut viperã. Iesah.59.5,& 30.6.

אפק In coniugatione hithpahál, Vim sibi facere, & se continere. Gen.45.1, non poterat Ioséph לְהִתְאַפֵּק cõtinere se.Iesa.42.14,אַחֲרִישׁ אֶתְאַפָּק tacebo,cõtinebo me.1.Semu.13.12,וָאֶתְאַפַּק & roboraui me,& obtuli holocaustum. Ab hoc,אָפִיק,Fortis,vehemens: & Aqua defluens cũ impetu & vehementia, quæ dicitur vernacula lingua *courante*, inquit R.D. Locus quoque per quem decurrit aqua,eodem appellatur nomine,vt vallis. Iiób 6.14, כַּאֲפִיק נְחָלִים sicut decursus (vel aquæ decurrẽs)fluminũ. Et 12.21, וּמְזִיחַ אֲפִיקִים & cingulũ fortium. Iechez.32.6,וַאֲפִקִים & valles implebuntur ex te. 2.Sem.22.14,אֲפִקֵי יָם aquæ currentes maris. Psal.18.16, אֲפִיקֵי מַיִם valles plenæ aquis. Iiób 40.17,Ossa eius אֲפִיקֵי נְחוּשָׁה fistulæ æris.i.vt fistulæ æreæ,vel baculi ærei,hoc est fortia. Est & nomen vrbis,Iudic.1.31,וְאֶת־אֲפִיק.

אפר Cum quinque punctis,Cinis. Irme.6.26,בָּאֵפֶר in cinere. Alia forma,אֲפֵר,Velamẽ,tegmen. 1.Reg.20.38,inuoluit se בָּאֲפֵר עַל־עֵינָיו velamine(vel teggmine)super oculos suos.Dicitur per metathesin literarum à פְּאֵר. אוֹפִיר,Proprium viri,Gen.10.25.à quo & nomen loci vbi aurum abundat,& effoditur,1.Parali. 29.4.1.Reg.22.48.

אָצַל Cum quinque punctis, Apud, iuxta. Gene.41.3, אֵצֶל הַפָּרוֹת apud vaccas. Ab hoc, verbum in coniugatione cal, pro Reseruare, & relinquere apud se. Gene.27.35, הֲלֹא־אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה nónne reseruasti (scilicet apud te) mihi benedictionẽ? Nume.11.17, וְאָצַלְתִּי מִן־הָרוּחַ & reseruabo de spiritu. nónulli, separabo, quod tá tundẽ valet. In hifhíl. Num.11.25, וַיָּאצֶל מִן־הָרוּחַ & abstulit (vel separauit) de spiritu, &c. in quo א quiescit, teste R.D. in Michlól. & in li. rad. In nifhál. Ieche.42.6, עַל־כֵּן נֶאֱצַל ideo separatum est. Hinc אָצִיל, Magnus, maior, honorabilis, nobilis: quòd sit quasi separatus ab ignobili & plebeio. Iesah.41.9, וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ & à maioribus eius vocaui te. Fœmineum, אַצִּילָה, Magna, grãdis. Ieche.41.8, Sex אַמּוֹת אַצִּילָה cubitorum magnitudinis. acsi dicat, גְּדוֹלוֹת אַמּוֹת cubitorũ magnorum. Est & cubitus. Irme.38.12, תַּחַת אַצִּלוֹת יָדֶיךָ sub cubitis manuũ tuarũ. Genere masculeo. Ieche.13.18, Væ consuentibus puluillos עַל כָּל־אַצִּילֵי יָדַי omnibus cubitis manuũ.

אָצַל quoque est nomen loci, Zechar.14.4.

אָצַר Recondere, reponere. 2. Reg.20.16, וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ & quæ recõdiderũt patres tui. Hamos 3.9, הָאוֹצְרִים חָמָס וָשֹׁד qui recõdunt iniquitatẽ (vel rapinã) & prædam in ædibus suis. In hifhíl, secũdum R.D. in Michlól, & in lib. ra. Neche.13.13, וָאוֹצְרָה עַל־אוֹצָרוֹת & posui thesaurarios super thesauros. Est enim verbũ trãsitiuũ ex hifhíl, quod ponitur pro וָאוֹצִירָה, instar אוֹבִידָה, vt habes in אָבַד. & est cum seuá, sicut & illud 1. Semu.14.22, וַיַּדְבְּקוּ, quod ponitur pro וַיַּדְבִּיקוּ. & 1. Parali.15.24, מַחְצְרִים pro מַחְצִירִים. quanquam sunt qui putant esse ex cõiugatione cal, instar וָאֹמְרָה. Sed prius est rectum, eo quòd sit transitiuum. Et in nifhál, vt Iesah.23.18,

לֹא יֵאָצֵר non recōdetur. Nomē, אוֹצָר, Thesaurus. Deu. 28.12, אוֹצָרוֹ thesaurus eius. Plurale fœmi. Neche. 13.13, עַל־אוֹצָרוֹת super thesauros. Psa. 33.7, בְּאוֹצָרוֹת in thesauris.

אַקּוֹ Hircus syluestris. Deuter. 14.5.

אָרַר Maledicere. Malachiæ 2.2, וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכוֹתֵיכֶם & maledicā benedictionibus vestris. Illud Num. 22.6, אָרָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה maledic mihi populū hunc: est ex cal, secundū R. Dauid: quāuis R. Iehudáh putet esse ex pihél. א cum camés chateph debuerat esse: sed quia ר nō est susceptibile ipsius daghés, mutatū est in camés latum, inquit R. D. in Michlól. Iudi. 5.23, אוֹרוּ אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ, maledicite maledicēdo habitatoribus eius. Num. 22.6, וַאֲשֶׁר תָּאֹר יוּאָר & is cui maledixeris, maledicetur. In pihél. Gene. 5.29, de terra אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְהוָה cui maledixit Dominus. Nume. 5.18, הַמְאָרְרִים maledictæ. In puhál, vt יוּאָר paulo suprà citatū, Num. 22.6. Illud autem Malachiæ 3.9, בַּמְּאֵרָה אַתֶּם נֵאָרִים in maledictione estis maledicti: est ex hac radice, inquit R. D. in lib. rad. & נ habet serí: quod factum est quia א non suscipit daghés, vt idem dicit in Michlól. R. tamen Iehudáh posuit illud in radice נָאַר: & idem sentire videtur R. Ionáh, scribens נ cum seuá. Nomen, מְאֵרָה, Maledictio. Deu. 28. 18, אֶת־הַמְּאֵרָה maledictionem. Secundum normam debuerat daghessari ob defectum literæ, instar מְחִתָּה, sed litera ר non est daghessabilis. Prouerb. 28.27, רַב־מְאֵרוֹת multitudo maledictionum.

אָרַב Insidiari. Iiób 31.8, וְעַל־פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי & iuxta ostiū amici mei insidiatus sum. אוֹרֵב potest esse participiū, insidiās: & nomen, insidiæ, siue locus insidiarū, secundū R. D. in lib. rad. Thren. 3.9, Vrsus אֹרֵב,

insidians.Ieho.8.7,surgetis מֵהָאוֹרֵב de insidiis. nomen est secundũ R.D. Macór.Prouer.12.6,verba impiorum אֱרָב־דָּם insidiari(.i.ad insidiandũ)sanguini.Irme. 9.8, ponet אָרְבּוֹ insidiari suum.i. insidias suas. In pihél. Iudi.9.25,מְאָרְבִים insidiantes. In hifhil.1.Semu. 15.5, וַיָּרֶב & insidiatus est. aut insidiari fecit. pro וַיַּאֲרֵיב aut וַיַּאֲרֵב.& י est cum camés loco literæ deficientis:vel est ex pihél,pro וַיְאָרֵב.& quia deficit א,translata est pũctatura eius in י,teste R.D.in Michlól, & in lib.rad. Nomẽ,אֶרֶב,Insidiæ.Iiób 37.8, וַתָּבֹא חַיָּה בְמוֹ־אָרֶב & ingredietur bestia in insidias.i.in locũ insidiarũ. Alia forma. Psal.10.8,בַּמַּאְרָב in insidiis. Alia forma,אֹרֶב instar גֹּרֶן:cuius plurale est גְּרָנוֹת.& in regimine גָּרְנוֹת.Iesa.25.11,עִם אָרְבּוֹת יָדָיו cum insidiis manuum eius,id est propter eos qui insidiabantur ei in locis eius,secundũ R.D.in lib.rad.Vel vt etiam idem exponit,cum cubitis manuum eius.nam quum quis natat,suam humiliat altitudinem cum cubitis manuum suarum.vis enim natantis est in cubitis manuum. acsi dicat,quòd sic extendet Israél manus suas in medio Moáb, & humiliabit altitudinem suã.At R.Ioséph Kimchi exponit , humiliabit altitudinẽ suam in insidiis exercituũ eius. Postremo R. Ionáh putat א esse nosépheth, à רוב deducẽs,& exponẽs,in multitudine locorum eius.i.in pinguiore terra eius. Aliud,אֲרֻבָּה,Cataracta,siue fenestra.Hos.13.3,וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה & sicut fumus de fenestra. Genes.8.2, וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם & cataractæ cæli. Ecclesi. 12.3, בָּאֲרֻבּוֹת in fenestris. vel per fenestras.

ארג Texere. Iudicum 16.13,אִם־תַּאַרְגִי אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשִׁי si texueris septem cincinnos capitis mei. Exod.28.30,Opere אֹרֵג texentis.aut textoris. Nomen, אֶרֶג, Radius texentis, qui est instar nauiculæ.Iiób 7.6,

Dies mei leuiores (.i. ve lociores) fuerũt מִנִּי־אָרֶג radio. ſcilicet textoris. Eſt etiã lignum teres textoris in quo circunuoluit pannũ, aut telam ante ſe dum texit, teſte R.D. in lib. rad. & in commen. Iudic. 16.14. וַיִּסַּע אֶת־הַיְתַד הָאֶרֶג & profectus eſt cũ clauo iugi liciatorii. Alii exponunt clauum telæ. Secundum R.D. deficiţ hãniſmách: vnde ſic exponit, cum clauo, clauo haéregh. Vel eſt in regimine cum ה notificatiuo.

אָרָה Colligere. Cant. 5.1, אָרִיתִי מוֹרִי, collegi myrrhã meam. Ieſah. 27.9, Mulieres venientes מְאִירוֹת אוֹתָהּ colligunt eam. (quanquam eſt alterius radicis, vt habes in אור) acſi dicat, Quũ fregerint ramos, venient mulieres, & colligent eam. quippe non eſt mulierum conſuetudo, vt conſcenſis arboribus colligant. Alteram expoſitionem require in אור. Prioré ſequitur R. Abrahám. Nomé, אֻרְוָה, Præſepe. 1. Reg. 4.23, אֶלֶף אֻרְוֹת mille præſepia. Et cum י loco vltimæ literæ radicalis, אֻרְיוֹת & אֻרָיוֹת, 2. Para. 9.18 & 25. Tharghũ quoque Ieſa. 1.3, pro אֵבוּס præſepe, habet אוּרְיָא. Hinc אַרְיֵה, Leo. Gen. 49.9. Et ſine ה, אֲרִי, Proue. 22.11. Interdũ legitur אריה cũ ה, quòd duplex ſit lectio אֲרִי & אַרְיֵה. Thren. 3.10. Cõponitur אֲרִי cum אֵל, & fit אֲרִיאֵל: quo nomine appellatur altare, & ab altari nominatur ciuitas Ieruſaláim. Ieſah. 29.1, הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת, Væ (vel O) Ariél, ariél (.i. altari, altari,) ciuitati (ſiue ciuitatis: vtroq; enim modo legi poteſt) cõtra quam, &c. Dixit, Ego faciam ciuitatem ſicut altare ſuper quo effunditur ſanguis: quia ciuitas erit plena ſanguine interfectorũ in plateis eius. Et hoc eſt quod dixit verſu 2, Et erit mihi כַּאֲרִיאֵל ſicut altare. Vel vocatum eſt altare ariél ſecundum Talmudiſtas Hebræos doctores, quòd ignis ſanctus qui è cæ-

lis descendebat, cubabat super illud vt leo. & dixerunt in tractatu de mensuris templi, quòd templum angustum erat retro, & latú ante, & ita assimilabatur leoni. Ieche.43.15, וְהַהַרְאֵל, scriptú est cum ה & sine י. Transfertur אֲרִיאֵל ad magnates & potentes, qui sunt veluti leones magni & robusti. 2.Semu.23.20, הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב ipse percussit duos fortes (vel magnos) Moáb. Plurale tam fœmineum, quàm masculeú, 1.Reg. 10.19, אֲרָיִים. Iudicum 14.5, אֲרָיוֹת.

אֶרֶז Cum sex punctis, Cedrus. 1. Regú 6.18, & 7.3, Et tegetur בָּאָרֶז cedro. Plurale, 2.Semuél 5.11, אֲרָזִים. Psalm.80.11, אַרְזֵי־אֵל cedri Dei. i. cedri altissimæ. Cum ה quiescente, Sephan. 2.14, כִּי אַרְזָה עֵרָה quia cedrú nudauit, secundum R.D. in comment. Idem in lib. rad. exponit domum tectam cedro. Alii, contignationem domorum è cedris factá. Illud Iechez.27.24, וַאֲרֻזִים, R.D. exponit sicut וַחֲרוּזִים & torques, numero multitudinis. Tharghum vero, ligna myrtina. Vide חָרַז.

אָרַח Iter facere, ire, ambulare, deambulare. Iiób 34.7, וְאָרַח. Fit hoc verbum à nomine אֹרַח, Via, semita, Mos, consuetudo, Viator. Gene.18.11, אֹרַח כַּנָּשִׁים, consuetudo vt mulierum. Psal.27.11, בְּאֹרַח in semita. Et 44.19, אָרְחֶךָ via tua. Plurale, Psal.8.9, אָרְחוֹת. Et cú chólem, vnum, Iesa.21.13, אֹרְחוֹת. Nomen tóar, instar participii, aut participiú ipsum. Iudic.19.17, הָאֹרֵחַ בִּרְחוֹב ambulans per plateam. Irme. 14.8, וּכְאֹרֵחַ נָטָה & tanquá viator declinauit. Et 9.2, מְלוֹן אֹרְחִים diuersoriú viatorú. Nomé secúdum aliam formam, אֹרְחָה, Turma. Gen.37.24. Et sic habet Tharghú שְׁיָרַת. nam quia turmæ ambulát iugiter per vias, à viis quas perambulát, etiam ipsæ denominantur. Alia forma, אֲרֻחָה, Viati-

cum,cibus,prandium, conuiuium. Irme.40.5. Et 52. 34, וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד & cibus eius, cibus quotidianus datus est ei. Prouer.15.16, אֲרֻחַת יָרָק conuiuium oleris.

ארך: Differre in longum, prolongare. Genes.26.7, כִּי־אָרְכוּ־לוֹ שָׁם הַיָּמִים quum prolõgati essent(vel fuissent)ei ibi dies. actiuum intransitiuum. Iechez.12. 21, יַאַרְכוּ הַיָּמִים prolongabunt dies. vel prolongabũtur.

Et in hif hil. Prouer.19.10, הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ prolongare furorem suum. est præteritum vice macór, teste R.D. in Michlól. Deute. 5.32, וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ & prolongabitis dies super terram, &c.i. tempus in quo habitabitis super terrã dies multos. quippe habitationis prolongatio in loco ipsô, est per hominem, & propterea prolongás appellatur. At vitæ prolongatio per dies, est secundum dispositionem ac determinationem Creatoris: & idcirco vocantur dies prolongati. Et sic cap.22. 7, וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים & prolongabis dies: videlicet super terrã. vel prolõgare facies, quia causa tui prolõgabũtur dies tui, &c. Iesa.54.2, הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ prolonga funes tuos. 2. Para.5.9, וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים & prolongauerunt vectes. i. fecerunt vectes alios arcæ præter illos quos fecit Beselél, & fecerunt hos longiores illis qui conspiciebantur ante oraculum. Vel erant ipsi vectes per se. Et est sensus, & prolongauerunt, quia traxerũt eos eregione extra vectes qui videbantur ante oraculũ. Deu.5.15. לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ vt prolongent dies tuos. quod est verbum transitiuum, & non intransitiuum, vt plerique putauerunt, inquit R.D. in lib.rad. quippe si esset intransitiuum, ligaretur(.i.construeretur)cum ל. Nam magnum seu multum tempus fuerat ibi, & ipse idem prolongauerat dies, & dies prolongati sunt ei. Nomẽ, אֹרֶךְ, Lon-

gitudo. Exod. 25. 10, אָרְכּוֹ longitudo eius. cũ camés chathéph. Alia forma cum ſex punctis, אֹרֶךְ, vt Irme. 15. 15. Nomen tóar itidem cum ſex punctis. Pſal. 86. 15, אֶרֶךְ אַפַּיִם lõgus iris. i. tardus ad irã. Alia forma, אָרוֹךְ: & fœmineũ אֲרֻכָּה cum daghés, Iiób 11. 8. אֲרֻכָה item, eſt רְפוּאָה Sanitas, medicina. Ieſa. 58. 8, וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח & ſanitas tua cito orietur. Et per trãſlationem dicitur de muro, & huiuſmodi, quãdo reparãtur. Nechem. 4. 1, כִּי־עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמֹת quòd curata eſſet ſanitas muro.

ארם A quo אַרְמוֹן, AEdes, domus magna & alta, palatiũ. 1. Reg. 16. 17. Irme. 30. 17, וְאַרְמוֹן & palatiũ. i. templum. Et cum ה loco א, ſecundum R. D. in commen. & in lib. rad. Hamos 4. 3, & proiicietis הַהַרְמוֹנָה palatium, ſecundum R. Ioſéph, pro הָאַרְמוֹנָה. Plurale forma fœminea. Hamos 3. 8, עַל־אַרְמְנוֹת בְּאַשְׁדּוֹד וְעַל־אַרְמְנוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם ſuper palatia in Aſdód, & ſuper palatia in terra AEgypti. Et hîc abſolutum venit cũ ſeuá, ſicut & in regimine. Vel dic quòd in regimine venit iuxta literas deſeruientes, vt multis in locis mos eſt Scripturæ, teſte R. D. in Michlól, & lib. ra. Hamos 3. 9, בְּאַרְמְנוֹתֵיהֶם in ædibus eorũ. In hoc cadit chólé propter cõiunctionẽ cum pronominibus, quippe abſolutũ eſt אַרְמוֹנוֹת. Vel dic quòd eſt alterius ſpeciei, quæ non mutatur in coniunctione ſiue regimine. & hoc eſt rectũ. Inuenitur & cum ל loco ר, vt habes in אַלְם. Horum etiã radix poteſt eſſe רום, ſecundũ R. D. in lib. ra. & ſic א non eſt litera radicalis. Irm. 9. 20, בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ in ædibus noſtris.

ארן Vnde אֹרֶן Pinus, vel cedrus. Ieſa. 44. 14. R. D. in cõmen. & lib. ra. nõ exprimit quod genus ſit arboris: tãtum dicit eſſe arborem ad opus bonam, cuius meminerũt doctores, dicẽtes, Et nomen arborũ, cedri,

אֲרָנִים, & abietes: ex quo patet nõ esse cedri genus. Est & proprium viri nomen, vt habes 1. Paral. 2. 24. Hinc & אָרוֹן, Arca, capsa. Exod. 25. 10. Est masculini generis, interdum tamen & fœminei, vt 1. Semuél 4. 17, וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה & arca Dei capta est. Illud quoque 2. Reg. 12. 9, אֲרוֹן אֶחָד exponendum est, arcam vnius, sub. viri: quia est in regimine genitiui: & non, arcam vnam.

אֶרֶץ Cũ sex punctis, mas. & fœm. gen. Nomẽ commune comprehendens terram habitabilem & inhabitabilem. In quo differt à תֵּבֵל, quod tantũ significat terrã habitabilem. Sunt autẽ qui dicunt radicem eius esse רוץ quòd est currere, quòd super terrã currat, & circundet eã iugiter sphæra: & sic א non est radicalis litera. Exod. 3. 8, Et ascendere faciã ipsum מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה de terra ipsa ad terram bonam & latam. Iesa. 9. 19, נֶעְתַּם אָרֶץ obtenebrata est terra. Et quia terra est humilis, & infima, locus humilis, & infimus appellatur terra, teste R. D. in lib. rad. Iechez. 1. 15, rota vna בָּאָרֶץ in terra. i. in loco infimo respectu rotarum quæ erant superne. Plurale, Irm. 28. 8, אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת super terras multas. Et cum ה in fine, loco ל in principio, vel עַל, ipso א cum pathách. Gen. 24. 51, וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה & incuruauit se in (vel super, aut ad) terram.

ארש Cũ puncto in dextro cornu, vnde אֲרֶשֶׁת quod est מִבְטָה declaratio & apertio. Psal. 21. 3, וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו & prolationẽ labiorũ eius. Nõ est aliud in Sacris.

ארשׂ Cum puncto in sinistro cornu, quod est sicut אָרַס cum sámec: in pihél, est desponsare. Deu. 20. 7, אֵרַשׂ אִשָּׁה desponsauit mulierem. Et est instar בֵּרֵךְ. Deut. 22. 23, מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ desponsata viro. Et in puhál. Ibidem, 28, לֹא־אֹרָשָׂה non desponsata.

אֵשׁ A quo אֵשׁ, Ignis, vtriuſque generis, frequentior tamen vſus eſt in fœmineo. Gene. 15.16. Nume. 16.34, וְאֵשׁ יָצְאָה & ignis egreſſus eſt. Iiob 20. 25, אֵשׁ לֹא־נֻפָּח ignis non ſufflatus. Et 18.5, אִשּׁוֹ ignis eius. Et quia cũ pronominibus habet daghés, rectum eſt (inquit R.D.) vt eius radix ſit אָשַׁשׁ. Poteſt tamen dici ſecundum eũdem, quòd agheſſatur ad ſupplendum hannách.i. literã quieſcentem ipſius אֵשׁ. Et ſic אִשֶּׁה ab אָשַׁשׁ, ſicut צִחֶה à צָחַח, eſt nomen tóar, ſignificans oblationẽ: quæ, quòd igni cõſumeretur, ſic appellata eſt. Et ſic caro oblationis quæ ſacerdotum erat, appellatur אִשֶּׁה, quòd eius extremũ igni conſumeretur, Exo. 29.18. Leui. 4.35, עַל אִשֵּׁה יְהוָה ſuper ignitis Domini.

אָשַׁשׁ Vnde אָשִׁישׁ, Fũdamentũ. Ieſa. 16.7, לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׂת תֶּהְגּוּ fũdamentis parietis fictilis loquemini. In Aramæa lingua, אֻשַּׁיָּא fundamẽta ſignificat, Hezræ 4.11, וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ & fundamẽta component. Per fundamẽta ſignificauit Ieſahiahu maiores, ac magnates Moáb, ſecundũ Hebræos, & Tharghũ, quẽ R. Ionáh ſequitur, exponẽs, facientibus viriliter ac fortiter, quia ſunt regni fundamentum. Hinc verbum in hithpahál. Ieſa. 46.8, וְהִתְאֹשָׁשׁוּ & ſitis fortes. nempe vt fundamenta. Vel eſt ex ſignificatione אִישׁ. q.d. eſtote viri. At R. Ioséph deducit ab אֵשׁ, vt ſit, ſitis rubei vt ignis. q.d. erubeſcite de operibus veſtris malis. Significat etiam lagenam, aut dolium. Hoſ. 3.1, וְאֹהֲבֵי אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים & diligẽtes lagenas (vel dolia) vuarum. i. plenas vino. Genere fœmineo, 2. Semu. 6.18, וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת & lagenã vnam. Cant. 2.4, בָּאֲשִׁישׁוֹת lagenis.

אֶשֶׁד Cum ſex pũctis, Effuſio, vel decurſus aquæ. & ſic Tharghũ pro שָׁפַךְ quod eſt effundere, habet

אֶשֶׁד. Num.21.16, וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים & effuſio torrentiũ. Deut. 3.17, תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה ſubter effuſiones Piſgháh. Vocantur effuſiones, eo quòd aquæ deſcẽdant iuxta montẽ.

אִשָּׁה Require in איש: & **אִשֶּׁה** in אֵשׁ.

אשה Vnde אֻשִּׁיָּה cũ camés chathéph, Fũdamẽtum. Irm.50.15, Ceciderũt אָשְׁיוֹתֶיהָ fundaméta eius.

אֶשֶׁךְ Cũ ſex punctis, ſignificat teſticulũ. Leu.21.19.

אֵשֶׁל Cum ſex punctis, Nomen cõmune, complectens omnem arborẽ. Et ſic vtuntur Talmudiſtæ, dicentes, בְּאַשְׁלֵי רַבְרְבִין inter arbores magnas. R. Ionáh putat eſſe arborem quæ Harabice dicitur אַתְל, & eſt ſimilis arbori quam vocant טַמְרִיז tamaricem. Gen. 21.32, וַיִּטַּע אֶשֶׁל & plantauit arborem. pro arbores, quum ſit nomẽ vniuerſale. Et ſic Tharghum, אִילָנָא arborem. R. Selomóh dicit R. ושמואל exponere פַּרְדֵּס paradiſum .i. locum vbi plantantur arbores fructiferæ.

אשם Delinquere, peccare, Deſolare. Leuit.5.18, אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה delinquẽdo deliquit Domino. Et 4.13, וְאָשֵׁמוּ & deliquerint .i. cõfeſſi fuerint ſe deliquiſſe, ſecundũ R.D. Hoſe.13.1, וַיֶּאְשַׁם בַּבַּעַל א cũ ſeuá tantũ. Irm. 2.3. Pſal.34.19, qui odio habent iuſtũ, יֶאְשָׁמוּ deſolabuntur. R. Abrahám & R.D. Iechez.6.6, וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם, & deſolabũtur altaria veſtra. Et in nifhál. Ioel.1.18, נֶאְשָׁמוּ deſolati ſunt. א cum ſeuá tãtum. Inuenitur & in cõiugatione hifhíl. Pſal.5.11, הַאֲשִׁימֵם deſola eos (vel deſolare fac eos) Deus. quanquã R.D. in lib. rad. etiam in priori ſignificatione exponit, delinquere fac eos, nempe in cõſiliis ſuis: ne quod aduerſum me cogitãt, conficere valeant. vnde mox ait, Cadant à cõſiliis ſuis.

Et eſt ſicut illud Iudic. 20.16, Ad capillum, וְלֹא יַחֲטִא & non peccabat. aut errabat. Nomen tóar, אָשֵׁם. Gene. 42.22, אֲבָל אֲשֵׁמִים vere delinquentes fuimus. Hezræ 10. 20, וַאֲשֵׁמִים & delinquentes cũ ariete pecorum pro delicto ſuo. i. venerunt cum ariete pecorum, vt cõfiterentur ſe fuiſſe delinquentes, & obtulerunt illum pro delicto ſuo, vt exponit R.D. Nomẽ ſubſtantiuũ, אַשְׁמָה Delictum, & oblatio pro delicto. 2. Paralip. 28.13, רַבָּה אַשְׁמָה magnum delictum. Leuit. 5.24, בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ in die delicti ſui. Pſal. 69.5, וְאַשְׁמוֹתַי & delicta mea. Secũdum R. Ioſéph Kimchi in lib. captiuitatis, illud Ieſa. 59.10. בָּאַשְׁמַנִּים eſt ex hac radice, & נ redundat, ſignificátq; in deſolatis, hoc eſt in locis deſolatis vbi nõ eſt habitatio, id eſt in ſepulchris, vt habet Tharghú. Aliud nomẽ alterius formæ אָשָׁם. Leu. 5.19, אָשָׁם הוּא, peccatũ eſt. Et 5. 6, וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ & adducet delictũ ſuũ. i. oblationẽ pro delicto ſuo. Significat etiã rem raptã. Num. 5.7, לְהָשִׁיב הָאָשָׁם ad reſtituendum delictum. Loquitur enim Scriptura de re peregrini rapta, cui non erat redemptor, id eſt filius, aut alius hæres cui reſtitueretur.

אַשָּׁף ש cum daghés, Aſtrologus. R. Abrahám medicum putat ſignificare qui brachii pulſu, aut vrina cognoſcit alterationem corporis, & multitudinem ſomniorum prouenientium ex corporis diſpoſitione. Dani. 2.10. Hinc אַשְׁפֹּת, Stercus, Nechem. 3.14, וְאֵת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת & portam ſtercoris. Et verſu 13, cũ occultatione א, הַשְּׁפוֹת, pro הָאַשְׁפּוֹת. Thre. 4.5, אַשְׁפַּתּוֹת ſtercora. Aliud nomen, אַשְׁפָּה, Pharetra, Iiób 39.23.

אֲשֶׁר Pronomen relatiuum, qui, quæ: vtriuſque generis & numeri. Pſal. 1.1. כַּאֲשֶׁר, Queádmodũ. Gen. 21.1. Et 44.1, כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת, quantũ ferre poſ-

ſunt. אֲשֶׁר quoque ponitur pro כַּאֲשֶׁר,Quēadmodum. Exod.34.18,אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ quēadmodum præcepi tibi. Et cum ו.Exo.1.11,וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן,Et quanto magis affli gebant eum,tanto &c. Et cum ב locali.Gene.21.16, בַּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם in quo(ſub.loco)ipſe ibi. Ponitur & vice אִם, Leui.4.22, אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא ſi princeps peccauerit.

Etiam loco כֵּן,Ita,ſic,imò.1. Semu. 15.20,אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה Imò obediui voci Domini. Et vice לְמַעַן, Vt. Deu.4.40,אֲשֶׁר יִיטַב vt bene ſit,&c. Et vice בַּעֲבוּר אֲשֶׁר, Propterea quòd,1.Reg.15.11,אֲשֶׁר־עָשְׂתָה eo quòd fecit.Et cum ב. Gen.39.9,בַּאֲשֶׁר אַתְּ־אִשְׁתּוֹ, pro בַּעֲבוּר שֶׁאַתְּ אִשְׁתּוֹ.

Ponitur etiam vice ו. Hoſe.12.9,עָוֹן אֲשֶׁר־חֵטְא iniquitatem & peccatum.R.D.in commen. Alia forma & ſignificatio,אֲשֵׁרָה,Lucus.hoc nomine appellatur omnis arbor quæ colitur aut plantatur ad gloriam alicuius qui colitur.Deuter.16.21. Plurale,forma maſc.& fœm. 2.Reg.17.10,וַאֲשֵׁרִים & lucos. 2.Parali.33.3,אֲשֵׁרוֹת.

Alia forma & ſignificatio, אַשְׁרֵי, Beatus, fœlix: tóar plurale inſtar nominum in regimine genitiui.& dicitur tam de vno,quàm de pluribus pro verbo,vel nomine,aut pronomine illi adiecto.quidā tamē putant ſubſtantiuū eſſe plurale,vt apud Latinos diuitiæ,vt R.Selomóh,atque alii,vt & Tharghum,exponúntque beatitudo, aut beatitudines, in regimine genitiui. Prius dictum, eſt frequentius . Pſalm. 1.1, אַשְׁרֵי הָאִישׁ beatus vir. Vel,beatitudo viri, ſub.eſt, &c . Tharghum, טוּבֵיה דִגְבַר beatitudo viri . Prouerb.29.17, cuſtodiens legem אַשְׁרֵהוּ beatus ipſe. Deficit י multitudinis ſignū. Verbum in cōiugatione cal.אָשַׁר,Beatificauit,Beatum dixit,beatus eſt,Intuitus eſt,Direxit.Prou.9.5,וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה & intueamini in via intelligentiam. vel pruden-

lz.iiii.

tiam. & est sine daghés,& ex coniugatione cal. Hose. 13.7, Sicut pardus iuxta viam אָשׁוּר aspiciā. i.sicut pardus qui est paratus ad rapiendum,sic,vt rapiam eos,aspiciam,quemadmodum scriptum est sequenti versu, Occurram eis vt vrsus orbatus. & א est signum primæ personæ futuri. Et in pihél.Prou.23.19,וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ, & beatificabit in via(nēpe nota,quæ est via sapientiæ) cor tuum. Vel intrāsitiue,Et beatū erit,&c.Gen.30.13, אִשְּׁרוּנִי beatam me dixerunt.pro dicent. Iesah.9.16, Et erunt מְאַשְּׁרֵי הָעָם־הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים beatificantes populum hunc, errātes:(vel errare facientes)& beatificati eius,perditi. Vel, Ducentes populū hunc,errantes:(vel errare facientes:)& ducti eius,perditi.Vel א est loco י,à יָשַׁר quod significat dirigere.Et erunt dirigentes populum hunc,errantes: & directi eius,perditi. Et 3.12,מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים beatificantes(vel ducentes, aut dirigentes)te,errant.vel errare faciunt. Et 1.17, אַשְּׁרוּ חָמוֹץ ducite(vel dirigite)oppressum. Aut,præbete ducatum oppresso.Prou.4.13,וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים & ne beatifices (.i. beatos dicas) in via malos. Et in puhál. Psalm. 41.3,יְאֻשַּׁר beatificetur. Nomen,אֹשֶׁר,Beatitudo. Genesis 30.12,בְּאָשְׁרִי in fœlicitate mea. vel propter fœlicitatem meam. Aliud,אָשׁוּר Est דֶּרֶךְ Via,vel נָתִיב Semita,vel רֶגֶל Pes. Iiób 23.11,בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי viā eius tenuit pes meus. Psal.37.29, אֲשֻׁרָיו pedes eius, generis fœminei sicut & רֶגֶל. Alia forma,daghessato ש,אַשֻּׁר,Iiób 31.7,אַשֻּׁרִי pes meus. Psal.17.11,אַשֻּׁרֵנוּ in via nostra.subauditur ב. Et cum ת in principio,תְּאַשּׁוּר,Iesa.41.19,species cedri.Sunt qui putant esse arborem בְּרִיזִיל brisiliū. In Talmúd exponitur שׁוּרְבִּינָה sorbus.Et R.Ionáh scripsit quòd in Harabico vocatur שׁוּרְבִּין.scripsit itē quòd

eſt abies aut בושׁו buxus, Tharghũ אֶשְׁכְּרוֹעִין. Aliter exponitur illud Ieche.27.6, Tranſtra tua fecerũt ex ebore בַּת־אֲשֻׁרִים congregatio Aſſurim. Tharghum habet דְּאִישְׁכַּרְעִין & exponit duas dictiones per vnam, ſiue vt vnam, nempe buxea: vel abiegna, vt alii exponunt.

אֵת Particula, quæ quando habet maccáph, punctatur cum ſeghól: & citra maccáph, cum ſeri ſæpius, & hoc eſt quando habet vnum accentũ. Sunt tamẽ nonnulla cum ſeri, quanquam habent maccáph.

Eſt autem אֵת articulus accuſandi caſus, ſæpius: ſiue nominandi, perſonam notans patientem. Nam ſi dixeris רְאוּבֵן הָרַג שִׁמְעוֹן, ignoratur quis fuerit occídens, aut occiſus. at ſi dixeris רְאוּבֵן הָרַג אֶת־שִׁמְעוֹן Reubén occidit ipſum Simhón, liquet per dictionem אֶת, Simhón fuiſſe occiſum. Sed quando perſona agens, & patiens eſt manifeſta, nõ eſt opus dictione אֶת: quòd ſi addatur, fit ad maiorem declarationem. vt Deute.4.32, לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם à die qua creauit Deus hominem. Quanuis ad maiorẽ expreſſionem, ac declarationẽ dixerit Gen.1.1, In principio בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ creauit Deus cælum & terram. Illud 2.Semu.3.29, Et Ioáb, & Abiſái frater eius occiderunt לְאַבְנֵר Abnér: niſi additũ fuiſſet ל vice אֶת, fuiſſet anceps. Exod.10.7, וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה & redire iuſſus eſt Moſéh, & Aharón ad Parhóh. vbi verbum eſt ſingularis numeri, quia iungitur cum אֶת, acſi dicat, עֶצֶם ipſemet Moſéh, & Aharón: & ipſa dictio אֶת comprehendit vtrunque, quãuis dixerit וְאֶת־אַהֲרֹן. Num.26.55, יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ diuidetur terra. Irme.38.4, יוּמַת נָא אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה moriatur nunc vir iſte. In multis præcedit ipſum agentem res quæ patitur. tũc non eſt opus apponere ipſum אֶת,

737

neq; cũ res eſt clara, vt dictũ eſt. Ieſa.5.24, כֶּאֱכֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה quẽadmodũ cõſumit ſtipulã lingua ignis, & quiſquilias flamma diſſoluet, &c. Et 64.2, מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ aquas feruere faciet ignis. Iiób 14.15, אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם lapides excauarũt aquæ. Iehoſ.2.4, accepit mulier אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוֹ ambos viros, & abſcondit eum.i. vtrunque eorum: quia dictio וַתִּצְפְּנוֹ cadit ſuper אֶת quæ vtrunque comprehendit. Et 2. Regum. 9.25, אֲנִי וָאַתָּה אֵת רֹכְבִים ego & tu equitantes. acſi dicat, Ambo nos pariter equitantes. Vel אֶת ponitur pro עִם, cum equitantibus. Interdum redundat. Irme.2.37, מֵאֵת זֶה, pro מִזֶּה hinc. Interdum ponitur vice מִן, A, ab, ex, de. Geneſ. 44.4, egreſſi erant אֶת־הָעִיר de vrbe. Iechez. 6.9, Contritus ſum אֶת־לִבָּם à corde eorum. Et loco עִם, Cum. Ieſah.28.15, אֶת־מָוֶת cũ morte. Et 40.13, אֶת־מִי נוֹעָץ cum quo iniit conſilium. Nechem.9.34, וְאֶת־מְלָכֵינוּ & reges noſtri. vel, & cum regibus noſtris, &c. 1. Semu.17.33, וּבָא הָאֲרִי וְאֶת־הַדּוֹב & veniebat leo & vrſus. vel, & cum vrſo.

Etiam vice אֶל, Ad: & loco ל quod eſt ad, ſignũ datiui caſus. Leuit.13.48, & oſtendetur אֶת־הַכֹּהֵן (pro לְהַכֹּהֵן) ſacerdoti. Iiób 26.4, אֶת־מִי הִגַּדְתָּ (pro לְמִי) cui annuntiaſti ſermones. Leuiti. 16.15, וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר (pro לְדָמוֹ) Et faciet ſanguini eius, quẽadmodũ ſanguini iuuẽci. Ieche.21.25, אֵת רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת־יְהוּדָה ad Rabbath filiorum Hammón, & ad Iehudáh. Ponitur & vice עַל, Super, aduerſus. Irm.15.11, אֶת־הָאֹיֵב aduerſus inimicum. Ex hoc fiunt pronomina paſſiuæ ſignificationis frequentius, אוֹתוֹ Ipſum, אוֹתְךָ Te: & in ſoph paſſúc & cum athnách אוֹתָךְ, &c. Deuter.34.6, וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ & ſepeliuit eũ. R.D. in lib.rad. exponit עַצְמוֹ ſemetipſum: quia ipſe Moſéh ſepeliuit ſeipſum. at ſecundum doctores

ctores Hebræos,(vt ipſe teſtatur)exponit de Domino, quòd illum Dominus ſepelierit. nam Domino iubēte aperuit ſe terra coram eo, & poſuit ſe in ea,& obiit: & clauſit ſe terra, vnde eius neſcitur ſepulchrū. Alii etiā ex doctoribus Hebræis priori modo exponunt, Et ſepeliuit ſeipſum, vt R. Iſmaël. Et ſic Nume.6.13, יָבִיא אֹתוֹ adducet ſeipſum ad oſtium tabernaculi. Item 7.82, בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ in die qua vngetur ipſemet. Poteſt etiam exponi ſecundū R. Dauid, Adducet eū, nempe ſacerdos.

Ponitur item pro, Cum eo, ſicut & אֶת vice Cum, aliquando ponitur. vt Gen.17.22, וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ & compleuit loqui cum eo. 1. Regum 22.6, וְנִדְרְשָׁה מֵאוֹתוֹ & (pro vt) requiramus à cum eo. i. ab eo qui eſt cum eo. vel, ab eo: & ſic ſequenti verſu, Vt inquiramus Dominū מֵאֹתוֹ ab eo. 2. Regū 3.12, יֵשׁ אוֹתוֹ דְּבַר־יְהוָה eſt cum eo verbum Domini. Et Ioel. 2.19, וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ & ſaturabimini ex eo.

Et vice עַל, Super. 1. Reg. 9.25, וְהִקְטִיר אֹתוֹ & adolebit ſuper illud. אוֹתְךָ, Te, maſculeum pronomen. Geneſ. 17.2, וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ & multiplicabo te. Iechez. 3.27, וּבְדַבְּרִי אוֹתְךָ & cum locutus fuero tecū. Et א cū chiric. Gen. 26. 24, כִּי־אִתְּךָ אָנֹכִי quia tecum ſum. Inuenitur & cum ה in fine, Num. 22.33, אִתְּכָה. Fœmineum eſt אִתָּךְ, quia non inuenitur אוֹתָךְ cū ſeri. Gene. 12.11. אֹתִי, Me. Gen. 15.3. Ieſa. 54.15, אֶפֶס מֵאוֹתִי, præter me. vel abſque me. Gen. 11.8, אֹתָם eos. Exod. 5.18, Et viderūt præpoſiti Iſraël אֹתָם (pro עַצְמָם) ſeipſos. Irm. 4.12, Loquar iudicia אוֹתָם (pro אִתָּם) cum eis. Et 16.8, לָשֶׁבֶת אוֹתָם vt ſedeas cum eis.

Gen. 41.8, nō erat qui interpretaretur אוֹתָם (pro מֵהֶם) ex eis, teſte R. D. & Leuit. 25.46, וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם & hæredes eritis de eis. pro eorum. vel, & hæreditatem capietis ab eis pro filiis veſtris. Verbum Hebræū eſt intran-

736

ſitiuum ſecundum omnes grámaticos. Idem ſignificat אֶתְהֶם, Gen.31.53, וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם & benedixit eos. Inuenitur etiam vno duntaxat in loco אוֹתְהֶם, Iechez.23.45.

אִתָּךְ, Tecum, Gen.26.24. Hinc pronomen demonſtratiuum אַתָּה, cum patháchi & camés, & cum daghés, teſte R. Abrahám in comment. propter defectũ נ, quia venit ab אֲנִי quaſi אַנְתָּה. Pſal.119.4, אַתָּה צִוִּיתָה tu præcepiſti. In tribus locis, teſte R.D. in Michlól, venit אַתְּ quod aliâs eſt fœmineũ pronomẽ, pro אַתָּה maſculeo. Num.11.15, אַתְּ־עֹשֶׂה לִּי, tu facis mihi. Deu.5.26. & Ieche. 28.12. Sunt etiam quinque quæ ſunt ſcripta ſine ה in fine: vt Iiób 1.10, הֲלֹא אַתָּ שַׂכְתָּ nónne tu vallaſti, &c. Fœmineũ ſemper eſt ſine ה in fine. Gen.12.10, יְפַת־מַרְאֶה אָתְּ, pulchra viſu tu. 2. Reg.4.16, אַתְּי. ſcribitur cum י, & legitur ſine י. Hinc & אֵת, Ligo, aut marra. 1. Semu.13. 21, וְלָאֵתִים & ligonibus. Et cum daghés loco hannách. Ieſah.2.4, לְאִתִּים in ligones.

אתה Venit, Ieſa.21.12, אָתָא בֹקֶר venit mane. Irme.3. 21, אָתָנוּ לָךְ venimus ad te. Ieſa.21.14, הֵתָיוּ veni te. ה ponitur vice א. & ſic eſt cum א verſu præcedenti, אֵתָיוּ venite. Et deficiente ה, & quieſcente א, Ieſah.41.25, וַיֵּתֵא & venit. Et cum א in fine vice ה, Deuter.33.21, וַיֵּתֵא & venit, pro וַיֶּאֱתֶה. Et א quieſcente, Micha.4.8, תֵּאתֶה veniet. Ieſah.41.23, הַגִּידוּ הָאֹתִיּוֹת annũtiate quæ veniunt. pro, ventura ſunt.

אתיק Vide נָתַק. **אתנן** Vide in תָּנָה.

אתן Vnde אָתוֹן, Aſina. Nume.22.23 & 30. Gene.49. 11, אֲתֹנוֹ aſinam ſuam.

אתרים Vide תּוּר.

DICTIONES QVAE TRES EXcedunt literas.

אַבְנֵט Baltheus, cingulum feminum. Iesah.22.21, וְאַבְנֵטְךָ.Exod.28.38,אַבְנֵטִים cingula.

אֲבַטִּחִים Vide בָּטַח. **אֲבַעְבּוּעֹת** Vide בָּעָה.

אֲרִיאֵל Vide אָרָה.

אֶרְאֵל Angelus,Magnus,fortis.Iesa.33.7,הֵן אֶרְאֶלָּם Ecce angelus eorum clamauerũt foris.pro, angeli eorum: singularis numerus pro plurali. nõ est enim numeri pluralis deficiente י, vt quidam putauerunt: quia ל esset cum chiric,& non cum camés. Vnde & R.D. in lib.ra.exponit הַמַּלְאָךְ שֶׁלָּהֶם angelus eorum. Et radix, & significatio est ferè eadem cum אֲרִיאֵל. Et doctores Hebræorum hoc nomine angelos sanctos vocant,ob eorum multã magnitudinem. R.Adonim exponit אֶרְאֶה לָהֶם ostendam eis.sicut & illud 1. Reg.19. 21,& cum instrumento bouis בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר coxit eis carnem.Et sic scripsit R.Ioséph Kimchi,Et ostendam eis (.i.Israeli)afflictiones, vt clamẽt foris. Et angeli pacis (siue nũtii pacis, qui vẽturi sunt verbis pacificis)amarè flebunt, Dissipatæ sunt semitæ,&c. Et R.Abrahám auenhezra exponit quòd est Ierusaláim . Nam sic appellatur Iesah.29.1,Væ Ariél,Ariél. Quando enim videbunt Ierusaláim destructam,tunc clamabunt foris.

אַרְגַּז Arca,capsa.1.Semu.6.8.בָּאַרְגַּז in arca.

אֲגַרְטָל Vas in quo ponitur aqua ad lauandum manus,vt pollubrum,quod bacile vocát, Hezræ 1.9,אֲגַרְטְלֵי.

אֲדַרְכֹּן Genus monetæ notæ apud eos, inquit R. D.1.Paralip.29.6,וַאֲדַרְכֹנִים.& Hezræ 8.27.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנִים Principes magni qui manent iugiter ante regem, & eius vident faciem:& ſecūdum R.Ioſéph Kimchi,eſt dictio cōpoſita ex אַחַשׁ, quod lingua Aramæa (.i.Syra, ſiue Chaldæa)eſt magnus:& דַּר manere,& פָּנִים facies. Eſtér 3.12, אֶל־אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ ad principes(vel ſatrapas)regis.

אֲחַשְׁתְּרָנִים Muli.R.D. dicit eſſe animalia magna,& honorabilia ex duabus ſpeciebus,equa & aſino.Eſtér 8.10,הָאֲחַשְׁתְּרָנִים.Mox ſequitur,בְּנֵי הָרַמָּכִים filios equarum. Nam equus lingua Harabica vocatur רַמְּכָא. Dictio cōpoſita ex אַחַשׁ magnus, & תְּרֵין duo,& ים ſigno plurali.

אֶלְגָּבִישׁ Lapis grádinis magnus. Ieche.13.11. Require in גָּבַשׁ.

אַרְגָּמָן Purpura, color rubeus (inquit R. D.) qui vocatur כַּרְמַן cremeſinus. Exod.25.3. Venit & cum ו loco ם.2. Paralip.2.7,וּבְאַרְגְּוָן. Tharghum pro argamán,habet אַרְגְּוָונָא. At Rab. Sahadiáh dicit quòd תּוֹלַעַת שָׁנִי vocatur carmez.i.carmeſinus color: quod ſi ita eſt,argamán eſt color rubeus alius, & dicūt(inquit R.D.) quòd eſt color quem vocant לַכָּא, & in Harabico vocatur אַרְגְּוָאן.ſic R.Ionáh.

ב

Litera interdum est radicalis & substātialis, interdum deseruiens. Plerunque causam notat materialem, significans ē vel ex: vt Exo. 38.7, בְּמַרְאֹת ē speculis. & sic ponitur vice מִן De, ex, ē, vt Leu. 8.32, Quod superest בַּבָּשָׂר de carne. Exod. 12.45, non comedet בּוֹ ex eo. Ponitur vice עִם, Cum. Iesah. 7.24, בַּחִצִּים וּבַקֶּשֶׁת cum sagittis & arcu. Et vice Pro, vel propter. Gen. 18.28, בַּחֲמִשָּׁה propter quinq;. Et vice עַד, Vsq; ad. Psal. 36.6, בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ in cælis (pro vsq; ad cælos) misericordia tua. Et vice Adeò vel intātum. Thre. 4.14, בְּלֹא יוּכְלוּ adeo (vel intantum) vt non possent, &c. Itē pro Ad. Leui. 16.22, בַּמִּדְבָּר in (vel ad) desertum. Et vice עַל, Super. Neche. 2.12, Sedebam בָּהּ super eum. Est & iurātis particula. Gen. 22.16, בִּי נִשְׁבַּעְתִּי per me iuraui.

Præcipue significat In, vt Gen. 1.1, בְּרֵאשִׁית In principio. Cū macór, Dum, quū. Deu. 4.45, בְּצֵאתָם quando egressi sunt. Ponitur pro cōtra. Exo. 14.22, pugnat pro eis בְּמִצְרָיִם contra AEgyptū. Et pro Ante, & vice Post, secūdum R. Ionáh. Gene. 2.2, cōpleuit Deus בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי ante diem septimam. Num. 28.26, בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם post hebdomadas vestras. Componitur & cum pronominibus, vt בּוֹ, in eo: בְּךָ, & cum athnách בָּךְ in te. Et cum מוֹ completiua particula. Iiób 37.8, בְּמוֹ־אָרֶב in insidiis.

בָּבַת Nigrū oculi in quo cōspicitur imago, pupilla. Zecha. 2.11, נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ tangit pupillam oculi eius. Cū vno ב, Psal. 17.8, vt nigrū בַּת־עָיִן pupillæ oculi. Rectum est, inquit R.D. vt dictio sit ex iis quarum se-

734

cunda quæ eſt ו, quieſcit, vt ſit abſolutum בָּכָה inſtar קָמָה à קום: & in regimine בָּכַת. & idcirco in regimine nõ eſt mutatum camés in ſeuá.

בָּא Vide בוא.

בֵּאֵר In pihél, Explanare, exponere. & vice daghés, propter literam gutturalem ב eſt cum ſeri. Deute. 1. 5, בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת explanauit legem hanc. eſt præteritum. Macór. Deuter. 27. 8, בַּאֵר הֵיטֵב declarando bene. Imperatiuum. Chabbac. 2. 2, וּבָאֵר & explana. Hinc בֵּיאוּר, Explanatio, declaratio: quanquã in Sacris non inueniatur. Ab hac radice fit & בְּאֵר fœm. gen. Puteus. Gen. 21. 28, חָפַרְתִּי אֶת־הַבְּאֵר הַזֹּאת fodi puteũ hunc. Et 14. 11, Et vallis Siddim בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת חֵמָר putei putei bituminis. i. plena puteis bituminis, ſecundum R. D. in lib. rad. at in Michlól ſcripſit poſſe eſſe alterius ſpeciei.

בָּאַשׁ Fœtere, putreſcere. Exo. 7. 21, וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר & fœtuit fluuius. א eſt cũ pathách præter normã, teſte R. D. in Michlól, & lib. ra. In hifhíl. Exo. 16. 24, וְלֹא הִבְאִישׁ & nõ putruit. vel fœtuit. verbũ intranſitiuũ hoc loco. ſic Pſal. 38. 6, הִבְאִישׁוּ. Tranſitiuum, Eccle. 10. 1, זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן muſcæ (. i. quælibet muſcarum) mortis putreſcere (vel fœtere) aut exhalare faciet vnguentum. Vide נבע. Exod. 5. 20, הִבְאַשְׁתֶּם אֶת־רֵיחֵנוּ fœtere feciſtis odorem noſtrum in oculis Parhóh. Dicẽdum videbatur, in naribus, quæ odorẽ ſentiunt: ſed eſt ſenſus acſi dicat, fœtere feciſtis, &c. vt nos videre nolit, ſicut abominatur homo rem fœtidam, dum non vult eam videre. ſic Geneſ. 34. 29, לְהַבְאִישֵׁנִי. Et 1. Semu. 27. 12, הַבְאֵשׁ הִבְאִישׁ בְּעַמּוֹ fœtere faciẽdo, fœtere fecit populum

ſuum. vel, abominãdo abominatus eſt populum ſuũ. Aut intrãſitiue, abominando abominabilis fuit in populo ſuo. Et in nifhál. 2.Semuél 10.6, כִּי נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד quòd rem fœdã feciſſent contra Dauid. Et in hithpahál.1.Paral.19.6, כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם דָּוִיד quòd rem fœdã feciſſent cũ Dauid. Nomen, בְּאשׁ, Fœtor. Hamós 4.10. Alia forma, בְּאֹשׁ, Ioél 2.19, בָּאְשׁוֹ fœtor eius. & Ieſa.34.3, בָּאְשָׁם fœtor eorum. Secundum normam (inquit R.D. in Michlól) א debuerat eſſe cum chólem, & poſuerunt א ſecũdum morem ſuum, & tranſtulerunt punctaturam eius in ב, quia camés chathéph & chólem æquãtur. In alia ſignificatione. Iiób 31.38, בָּאְשָׁה, Labruſca. א eſt cum ſeuá: & eſt ſemen putridum & vile, vua fœtida ac vilis, aut vuæ ſimiles labruſcis. Vel eſt ſpinarũ genus per ſe. R.Sehadiáh exponit vuas malas. Nam Tharghum pro רַע habet בְּאֵשׁ. R. Haii ſcripſit genus fuiſſe vuæ notæ inter cæteras peſſimæ.

בַּג Eſt מַאֲכָל, Cibus. Dani.1.8, בְּפַת־בַּג הַמֶּלֶךְ in buccella cibi regis. Ieche.25.7, וּנְתַתִּיךָ לְבַג & dabo te in cibũ

בָּגַד Præuaricari, trãſgredi, Fallere, fraudare, trãſgredi pactũ ſocii ſui, & mẽtiri ei qui fidebat nobis, Spernere. Malach.2.14, בָּגַדְתָּה בָּהּ præuaricatus es in eã. Pſal.73.14, דוֹר בָּנֶיךָ בָגַדְתִּי generationẽ filiorũ tuorũ ſpreui. Hoſ.5.7, בַּיהוָה בָּגָדוּ in Dominũ præuaricati ſunt. Cõſtruitur etiã cũ מ. Irm.3.19, בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ præuaricata eſt mulier ab amico ſuo. vel contẽpſit amicũ ſuũ. Malach.2.10, מַדּוּעַ נִבְגַּד cur præuaricabimur (pro præuaricamur) vnuſquiſq;, &c. Eſt prima pluralis ex cal, non ex nifhál, vt ſcribit R. Iahacób Elhazár. Nomen cũ ſex punctis, בֶּגֶד, Præuaricatio. Ieſa.24.16, וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ & præuaricatione præuaricantiũ præuaricati ſunt. Irme.

12.1, בֹּגְדִי בֶּגֶד præuaricantes præuaricationē. Alia forma, בֹּגְדָה: cuius plurale, Sephan.3.2, אַנְשֵׁי בֹּגְדוֹת viri præuaricationum. Nomen tóar fœmineū, בָּגוֹדָה, Præuaricatrix, Irm.3.6 & 9. Secundum normam, ב debuerat esse cum seuá, בְּגוֹדָה, instar גְּדוֹלָה. Nomen aliud cū sex punctis, gen. masc. & fœm. בֶּגֶד, Vestis, vestimentū, pannus. Leuiti.6.27, עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ super vestem, qui aspersit super illam. Et 13.46, וְהַבֶּגֶד כִּי־יִהְיֶה בוֹ & vestis cū fuerit in ea. Et 6.10, וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים & induet se vestibus aliis. Iechez.27.20, בְּבִגְדֵי־חֹפֶשׁ in vestibus libertatis .i. pretiosis quæ libero cōueniunt homini. Psal.45.9, כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ omnia vestimenta tua.

בִּגְלַל Vide גָּלַל.

בַּד Linum. Exod.28.41, מִכְנְסֵי־בָד feminalia lini. pro linea. Ieche.9.2, לָבוּשׁ בַּדִּים indutus lineis sub. vestibus. Significat & mēdaciū vel fortē. Iesa.44.25, מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים, Qui dissipat signa mēdacia. vel mendaciū. i. diuinorū. sic Irm.50.36, Gladius אֶל־הַבַּדִּים ad mēdaces. i. diuinos. Et sic Tharghū Ionathán, קָסְמַיָּא diuinos. R. Ioséph exponit, ad habentes pythones. Nam pro אוֹב pytho, Tharghum habet בִּידִין. Et omnia ad eādem redeunt significantiam, quia בַּד est mendacium. Iiób 41.3, Non tacere faciam (vel tacebo) בַּדָּיו mēdacia eius. vel fortitudines eius. vtroque enim modo exponit R.D. Irme.48.29, Ego noui, dicit Dominus, iram eius, וְלֹא־כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ & non sic mendacia eius (vel, non veritas mendacia eius,) non sic fecerunt. i. non stabilientur eius verba, quæ tā superbe loquitur. Sunt qui exponūt, teste R.David, Non sic filii eius, nēpe facient: quia eius regnum deficiet. Significat & vectem. Exo. 25.28,

25.28,וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים Et facies vectes. Aliquando ramuin. Ieche.17.6,וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים & fuit vitis,& fecit ramos. vel palmites. Mēbra quoque hominis appellantur בַּדִּים,eo quòd sint homini veluti rami arbori. Hos.11.6,וְכִלְּתָה בַדָּיו & consumet membra eius. vel filios eius,secundum R.D.in lib.rad.quòd filii sint homini velut rami arbori. Vel,ramos eius. i.villas eius: vt exponit in commen. Iiób 18.13,יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת comedet mēbra cutis eius,comedet mēbra eius primogenitus mortis,secūdum R.D. Require in בְּכֹר. Sunt tamen qui exponunt (vt ipse testatur) Comedet filios cutis eius, comedet filios eius. Et vt idem, radix omnium prædictorū est בָּדַד,quod ostendit & pathách & daghés. בַּדֵּי est etiam cōpositum ex בְּ quod est in, & דֵי syllabica adiectione, quæ nil habet significantiæ, secundum R.D.vt Iiób 17.15,בַּדֵּי שְׁאֹל(pro בִּשְׁאוֹל)תֵּרַדְנָה in infernum descendent. R.tamen Leui exponit,in latera inferni:& ita refert R.D.nonnullos exponere. Potest etiā exponi,mēbra(nēpe corporis mei) in infernū descendent,teste R.D.At R.Abra.auéhezra bifariam exponit. Primū quidem dicit quòd radices aggregatæ sub terra,se diffundētes inferne, vocātur בַּדֵּי שְׁאוֹל radices inferni.acsi dicat,expectationes nostræ descendent sub terrā vt בַּדֵּי שְׁאוֹל.Deinde dicit quòd הַגִּידִים nerui,dicūtur בַּדֵּי.& dixit בַּדֵּי שְׁאוֹל radices inferni,דֶּרֶךְ הָעֶבְרָה per modū iræ. Dicit etiā R.Dauid,quòd quanquā dictio דֵי sit noséphetn, habet tamen aliquid significātiæ: nam significat rei magnitudinem,& eius continuationem seu perpetuitatē. Vnde & R.Ioséph exponit, In infernum descendent, nempe התקוות spes, quas versu præcedenti memorauerat.acsi diceret,Vbi sunt spes meæ?

quia in infernum descenderunt omnes spes quæ mihi erant. quemadmodum dixerat paulo ante, versu 12, Si sperauero, infernus domus mea est. Vide דַי.

בַּר, Pondus, Vide בָּדָד, &c.

בָּדָד Nomē tóar cōmunis generis, & vtriusque numeri, solus sola, secundú R. Abra. & R.D. in li. ra. Leui. 13.45, בָּדָד יֵשֵׁב solus sedebit. Thre. 1.1, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר Quomodo sedet sola ciuitas. Irme. 49.31, בָּדָד יִשְׁכֹּנוּ soli habitabutn. Venit & cū ל deseruiēte, more nominis nō adiectiui. Micháh 7.14, שֹׁכְנִי לְבָדָד habitātes solitarie. vel seorsū. Idcirco inquit R. Dauid, dicimus quòd non est tóar, sed nomen substantiuum. Deest & alterum ד. Exod. 30.33, בַּד בְּבַד יִהְיֶה tantum cum tanto erit. i. tātum de vno, quantū de altero. Vel, solum cum solo: & R.D. in lib. ra. vnum cum vno. acsi dicat, quòd sit contusum vnumquodque seorsum. Vel, pondus sicut pondus. i. pondus vnius, sicut pondus alterius erit: vel quòd vniuscuiusque pondus sit seorsum, & sic habet Tharghum Onchelos, מַתְקַל בְּמַתְקַל יְהֵא pondus in pondere erit. Et cum ל est frequentior vsus huius dictionis. Zech. 12.12, Et planget terra מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבַד familiæ familiæ (.i. singulæ familiæ) seorsum, &c. Et in coniunctione, cum pathách. 1. Reg. 5.16, לְבַד מִשָּׂרֵי præter principes. Aggregant præterea & מ in principio. Num. 28.23, מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר præter holocaustum matutinum. At cum pronominibus habet daghés ob defectum alterius ד. Gen. 2.18, Non est bonū הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ vt sit homo solus ipse. Deu. 4.35. מִלְּבַדּוֹ præter ipsū. Ab hoc verbum in cal, intrāsitiuum, Solū esse, & vnicum. Iesa. 14.31, וְאֵין בּוֹדֵד בְּמוֹעָדָיו & nō est qui sit vnicus (vel solitarius) in temporibus eius. i. qui sit solitarius sibiipsi,

hoc est qui separet se,& contineat domi, ne eat ad bellum. q.d. nemo erit qui militiã illam detrectet, quia vniuersi pariter venient tẽpore præfixo ab Chizchiiahu. R.D. in lib. rad.& in comment.

בדא Mentiri, educere mendacium è corde & cogitatione ad os. 1. Reg. 12.33, בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּדָא מִלִּבּוֹ in mẽse quẽ finxit (vel mẽtitus est) de corde suo. Neche. 6.8, מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדָאם de corde tuo tu fingis ea. aut mentiris. quod secundum normam debuerat esse בּוֹדְאָם.

בדל Inuenitur in nifhál & hifhíl, pro Diuidere, & separare. In nifhál. Hezræ 9.1, לֹא־נִבְדְּלוּ nõ erãt separati. vel nõ separauerãt se. Num. 16.20, הִבָּדְלוּ separamini (vel separate vos) de medio, &c. In hifhíl. Deu. 29.21, וְהִבְדִּילוֹ & diuidet (vel separabit) eum. Exod. 26.30, וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת & diuidet velum. Iehosua 16.8, ciuitates הַמִּבְדָּלוֹת separatæ. מ cũ chiric vice súrech. Potest tamẽ dici esse tóar fœmineũ. Nomen, in alia significatione. Hamos 3.11, אוֹ בְדַל־אֹזֶן vel extremũ auris. i. partẽ superiorẽ auris quæ est dura, sicut inferior mollis. Vnde & Tharghũ הִסְחוּס דְּאוּדְן durũ auris. Potest etiã dici à verbo superius dicto, quod est diuidere, & significabit diuisionem. acsi dicat, particulam auris, vel alteram ex auribus. Rectum est etiam vt ב in בְּדַל, sit litera deseruiens à דַּל quod est tenue: acsi diceret, id quod est tenue in aure. & idem est sensus. Hinc etiam בְּדִיל, Stannum. Zechar. 4.10, וְרָאוּ אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל & videbunt lapidem stanneum. & deficit hannismach, teste R.D. in commen. & in lib. rad. vt sit הָאֶבֶן אֶבֶן lapidem lapidem stannii. Plurale, בְּדִילִים, Iesah. 1.25.

בדלח Quære in quadratis.

בָּדַק Restaurare, resarcire fracta & diruta. A scrutando, & perquirendo deductum verbum. nam apud doctores Hebræos hoc verbum scrutari significat. & hoc semel tantum reperitur in Sacris. 2. Parali. 34. 9, לְבַדֵּק ad instaurandum, siue resarciendum. Nomen cum sex punctis, בֶּדֶק, Locus fractus ac dirutus. 2. Reg. 12. 6, לֹא־חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת non instaurarunt sacerdotes locum dirutum (vel fractum, pro, loca diruta, & fracta) domus. i. templi.

בָּהָה Vnde בֹּהוּ, Vacuũ, inane, aut vacuitas. Gen. 1. 2. Tharghum habet רֵיקָנְיָא vacua. ו est loco ה radicalis literæ. Sapientes (inquit R.D.) dixerunt quod תֹּהוּ est res informis apta ad recipiendum omnem formam: בֹּהוּ verò est forma quæ dat esse materiæ: ex eorum coniunctione secundũ Dei voluntatẽ fuit mundi creatio. Iesah. 34. 10, וְאַבְנֵי־בֹהוּ & lapides vacuitatis. i. vanos & qui nihil proderunt. Irme. 4. 22, רָאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה־תֹהוּ וָבֹהוּ vidi terram, & ecce desolata & vacua. vel desolatio & vacuitas.

בַּהַט Genus lapidis duri similis marmori, quod Harabice vocatur בַּלְנַט, inquit R.D. Porphyretes lapis esse creditur. Estér 1. 6. Tharghũ vocat chrystallũ.

בָּהַל Terrere, Festinare, accelerare. In pihél, vt Iiob 22. 10, וִיבַהֶלְךָ פַּחַד & terruit te pauor. Eccl. 5. 1, אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ ne festines ore tuo. Et 7. 20, אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס ne sis festinus spiritu tuo ad irascendum. Prouе. 20. 21, נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת hæreditas festinata. est participiũ passiuũ. In hifhíl. Iiob 23. 15, Omnipotés הִבְהִילָנִי terruit (vel terrere fecit) me. Estér 6. 14, וַיַּבְהִילוּ & festinauerũt.

In nifhál. Iesah. 21. 3, נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת territus sum à videndo. Et 13. 8, וְנִבְהָלוּ & terrebũtur. cum camés propter accentum silséleth. R.D. in comment. Eccles. 8. 3, אַל־

תבהל מפניו ne feſtines à facie eius. Proue.28.22, נבהל להון feſtinat ad diuitias viri mali oculus. Eſt participium, quia eſt cum camés, teſte R. D. quanquam ב eſt cum camés chatéph. Nomen, בהלה, Feſtinatio, Terror. Leuit.26.16, Et viſitare faciam ſuper vos בהלה cum feſtinatione. R.Selomóh exponit, plaga feſtinata. i.celeri. Pſal.78.33, & anni eorum בבהלה cum feſtinatione. vel terrore, ſecundum R.D. Ieſah.65.23, לבהלה in terrore. Irme.15.8, ובהלות & terrores. vel, & in feſtinationibus.

בהם Vnde בהמה, Animal, generale nomẽ, quod ſub vtroque genere; vtrunque comprehendit ſexum. Deuter.14.4, ואת הבהמה, Hoc animal, &c. Geneſ. 7.2, מכל הבהמה הטהורה ex omni animali mundo. Illud Num.3.43, ואת בהמת, & Deu.5.13, בהמתך: non eſt à בהמה, ſed à בהמת (quãquam nõ inuenitur) inſtar דבלת, quia ת vertitur in ת raphatũ, nõ daghesſatũ. Plurale, Pſal. 49.13, כבהמות ſicut animalia. Et 8.8, בהמות שדי animalia agri. Capitur hoc nomẽ etiã particulariter. Iiob 40. 14, הנה נא בהמות ecce nũc Behemóth, quẽ ego feci tecũ. Eſt vnũ ex animalibus ſic appellatum. Et ſic (vt dicunt nonnulli) illud Iiob 12.7, Interroga quæſo בהמות ותרך Behemóth, & docebit te. Verbũ enim תרך docebit te, eſt ſingularis numeri. Sed non eſt opus ita exponere, quia ſenſus eſt, docebit te vnũquodque ipſorum. Vel dictio, docebit, cadit ſuper ſpeciẽ animaliũ: ſicut illud quod ſequitur, ועוף & auem cæli, & nuntiabit tibi.

בהן Vnde בהן, Pollex. Exod.29.20, ועל בהן ידם & ſuper pollicem manus eorum. Plurale, Iudicũ 1.6, ויקצצו את בהנות ידיו & abſciderunt pollices manuum eius. ſicut ex נגה fit נגונות, & ex נכה fit נכונות. Sed rectum eſt, inquit R. D. in Michlól, vt בהונות ſit à בהונה, & בגוחות

לְשׁוֹן à לְשׁוֹנוֹת, בְּהוֹן ,sicut נְכוֹחָה à נְכוֹחוֹת, & נְגוֹהָה à. Vel est à נְכוֹחָה

בֹּהַק Inde בֹּהַק, Lētigo, macula alba: genus plagæ albæ, cui multa est claritas; sed minor quàm in בַּהֶרֶת & in שְׂאֵת & סַפַּחַת de quibus suo loco. Leuit. 13.38, בֹּהַק הוּא lētigo est. vel, vitiligo. A splendore & claritate deducitur nomen. Et in significatione assimilatur נֹגַהּ quod est splēdor, & claritas. Nam Psalmo 18.13, vbi dicitur, מִנֹּגַהּ præ splendore coram eo nubes eius transierunt: Tharghum Ionathán habet מִזִּיו præ splendore, Tharghum aliud habet מִן זְהוֹר, quod tantundem valet. i. מִבֹּהָקִין שְׁמֵי שְׁמַיָּא præ splendore cæli cælorum.

בָּהַר Inde בָּהִיר, Album, splendidum, cādidum. Iiób 37.21, בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים candidum (vel splendidū) est in nubibus. aut cælis. Tharghum habet בּוֹצֵט scintillans, vel lucidum, & splendens. Hinc etiam בַּהֶרֶת, Genus plagæ candidæ, & splendentis vt nix. Leuiti. 13.2 & 4, וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא & si macula alba est. Item versu 19, אוֹ בַהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת vel macula alba, subrufa. Plurale. Leuit. 13.37, בֶּהָרֹת בֶּהָרֹת לְבָנֹת, maculæ claræ, maculæ claræ, albæ.

בּוֹא Ingredi, venire, Occumbere, Coire. Præteritum est בָּא. Gene. 6.13, בָּא לְפָנַי venit coram me. Et 28. 11, כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ quia occubuerat sol. 2. Semuél 3.7, מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל־פִּילֶגֶשׁ אָבִי cur ingressus es ad concubinā patris mei? i. cur coisti cū concubina, &c. Sic vtitur hoc verbo Scriptura honoris gratia. Gen. 6.18, וּבָאתָ אֶל־הַתֵּבָה & ingredieris in arcā. Hose. 9.6, בָּאוּ יְמֵי venerunt dies. Et secundum tertiū modum cū cholē. Irm. 27.38, לְבִלְתִּי־בָאוּ vt nō ingrediātur vasa, &c. præteritū vice futuri. Eccle. 8.10, וּבָאוּ & ingressi sunt. Vnū sine א, 1. Sem. 25.8, בָּנוּ venimus. Illud Irme. 15.9, בָּאה שִׁמְשָׁהּ occubuit sol tuus:

ita ſcribitur, ſed legitur בָּא. Et præteritũ vice macór ſecũdũ Tharghũ,2.Reg.13.20,בָּא שָׁנָה cũ veniret annus. Vel dic ſecundũ R.Dauid,quòd א eſt loco ה. Participiũ,quod pro præſẽti & præterito imperfecto ponitur. 1.Semu.17.44,בָּא אֵלַי venis ad me. Ibidẽ,בָּא־אֵלֶיךָ venio ad te. Macór,1.Sem.9.6,בֹּא יָבֹא veniẽdo veniet.Et cũ ה in fine,1.Reg.14.12,בְּבֹאָה רַגְלַיִךְ quũ ingreſſi fuerĩt pedes tui. Imperatiuũ,Gen.7.1,בֹּא־אַתָּה ingredere tu.Vnũ cũ ה in fine.1.Semu.20.21,וָבֹאָה & veni. Futurũ,Pſal.5.8, אָבוֹא בֵיתֶךָ introibo in domum tuam. Et cum ה in fine, Gene.29.21,וְאָבוֹאָה.Vnum ſine א,2.Para.10.13,וַיָּבוֹ & venit. quanquam in excuſis codicibus eſt additum. Iiób 22.20,תְּבוֹאַתְךָ veniet tibi.verbũ cõpoſitũ ex תָּבוֹא& בָּאָה. vel ת eſt loco ה redũdantis.R.D.in Michlól. In hifhíl. Geneſ.39.13, הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי venire fecit(introduxit,ingredi fecit)ad nos virum Hebræum. Iudic. 18.3, הֱבִיאֲךָ adduxit te.2.Sem.9.10,Et coles ei terrã,&c.וְהֵבֵאתָ & afferes.quãquã R.Iahacób exponat,& fructificare facies.quod nõ probat R.D.Vnũ cũ י redundante,Ieſah. 43.24,לֹא־הֵבֵיאתָ nõ adduxiſti . Vnũ præteritũ maſculeũ pro fœmineo, 1.Sem.25.27,הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא benedictionẽ hanc quam attulit. Quædam participia carent א. 2.Semuél 5.2, וְהַמֵּבִי & introducens. Irme.19.15, מֵבִי adduco. Macór.Hezræ 3.7,לְהָבִיא vt afferant.Gen. 43.15,הָבֵא introducere.Et cum י redundante,1.Sem.20. 40,הָבֵיא affer. Futurũ.Ieſa.43.5,אָבִיא adducam.Et ſine א in fine.1.Reg.21.29,לֹא־אָבִי non adducam.Canti.8.11, אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ quiſq; afferet pro fructu eius. Vel,fructificare faciet,ſecundũ R.Iahacob,quod improbat R.D. Exo.22.12,יְבִאֵהוּ adducet.eſt ſine י. Et א cũ daghés,teſte R.D.in Michlól,& in cõment. vt Geneſ.43.25,וַיָּבִיאוּ &

obtulerũt. Cũ pronomine, Iehoſ.7.21, וַיְבִאוּם & adduxerũt eos: eſt ſine י. In hofhál, ſeu ſelo nizchár pohaló mimménnu: vt Leuiti.16.25, אֲשֶׁר הוּבָא quorũ illatus eſt ſanguis. Iechez.40.4, הֻבָאתָה הֵנָּה adducta es huc. Leuit. 11.33, יוּבָא inferetur. Nomẽ, מָבוֹא, Introitus, Irm.38.14. Zechar.8.7, מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ occaſus ſolis. Plurale, מְבוֹאִים. Iechez.26.10, כִּמְבוֹאֵי ſicut introitus. Et genere fœmineo, Ieche.27.3, מְבוֹאֹת. Illud autem 2.Semu.3.24, Vt ſciret מוֹצָאֲךָ וְאֶת־מְבוֹאֶךָ exitum tuum, & introitum tuum: ſcriptura מְבוֹאֶךָ, eſt ſecundum normã: ſed lectio מוֹבָאֶךָ eſt ad copulandũ dictiones (teſte R.D.) videlicet מוֹצָאֲךָ: quod cum zachéph, eſſet מוֹצָאֶךָ. Et eſt idioma Scripturæ, ad æquandũ dictiones, mutare puncta. Alia forma, מֵבִיא. Iechez.42.9. Alia præterea, בִּיאָה. Ieche.8.5, בַּבִּאָה in introitu. deficit י. Alia rurſum, בֹּא. 2.Reg.23. 11, מִבֹּא ab introitu. Pſal.121,8, וּבוֹאֶךָ & introitũ tuum.

Alia forma, & ſignificatio, תְּבוּאָה, Prouentus, fructus. cõprehendit enim hoc nomen omnem fructũ comeſtibilẽ, inquit R.D. Et vocatur ſic, eò quòd ab anno venit. nam quod eſt anni præteriti, vocatur עָבוּר, Pſalm. 107.37, Et fecerũt פְּרִי תְבוּאָה fructum, fructum. i. & fruges. deficit enim ו, teſte R.D. in commen. Leuit.23.37, תְּבוּאַת הָאָרֶץ fructum terræ.

בוב Non eſt radicalis dictio à qua ſit נָבוּב: ſed נִיב. Vide נוב.

בוז Spernere, contemnere. Zechar.4.10, כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת quis contempſit diem paruarũ: ſub. תְּשׁוּאוֹת deſolationum, ſecundum R.D. in cõment. Et eſt cum pathách præter normã, vt ait in lib. rad. quia debuerat eſſe cum camés vt קָם. Prouer.13.12, בָּז לְדָבָר contemnẽs aliquid. Iiob 12.5, לַפִּיד בּוּז lãpas contempta. Poteſt eſſe & no-

& nomen, Lampas contẽptus, aut despectionis.i.contẽptibilis. Iiób 31.31, וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת & despectus familiarum .i.inter familias.est participiũ, secundum R.D. Prou. 23.9, יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ spernet intelligẽtiam eloquiorum tuorum. Nomen, בּוּז, Contemptus. Psal. 31.20. Alia forma, Nechem. 3.36, הָיִינוּ בוּזָה fuimus despectio.

בוך: Est בָּלְבוּל, Cõfundi. Hinc in nif hál participiũ נָבוֹךְ, נְבוּכִים, sicut נָכוֹן נְכוֹנִים. Et cũ súrec vice chólem, secundum R.D. in Michlól.& in lib.rad. Exod. 14.3, נְבֻכִים הֵם cõfusi ipsi.pro sunt. Ioél 1.17, נָבֹכוּ cõfusi sunt. Nomen, מְבוּכָה, Confusio. Iesah. 22.5. נִבְכֵי, Vide בָּכָה.

בול Secundum R. Ionáh est lignum, siue arbor. R. verò Dauid dicit significare quicquid profert terra, siue sit herba, siue arbor: itẽ quod profert arbor, vt ramum, fructum. Iesah. 44.19, לְבוּל עֵץ אֶסְגּוֹד trunco ligni prócidam. vel, ramo arboris. R. Ionáh, ligno arboris. Sunt enim synonyma secundum ipsum, עֵץ & בּוּל, sicut אֲדָמָה & עָפָר terra, מָטָר & גֶּשֶׁם pluuia. Iiób 40.19, כִּי־בוּל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ quia herbam montes afferẽt ei. Sunt tamen qui putant radicem esse יָבַל: ibi vide. Est & nomen mensis octaui, qui & מַרְחֶשְׁוָן dicitur, id est October. Incipiunt enim Hebræi à Martio. 1. Reg. 6.37. Sunt qui dicant eum appellari בּוּל à מַבּוּל diluuio, siue inundatione pluuiarum, quæ descendunt in Octobri.

בום Vide בָּמָה.

בוס Spernere, Calcare, cõculcare, polluere, inquinare, Diripere. Iesah. 63.6, וְאָבוּס עַמִּים & calcabo populos. Prouerb. 27.7, תָּבוּס נֹפֶת calcabit fauum. Tóar ex coniugatione cal, בּוֹסִים instar טוֹבִים. Zechar. 10.5, בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת conculcati (aut polluti, & inquinati) in luto

n.i.

platearum. Vel est tòar transitiuum, id est conculcantes, sub. inimicos suos in luto. Substantiuum תְּבוּסָה, Conculcatio, vel contemptus. 2. Paralip. 22. 7, וּמֵאֱלֹהִים הָיְתָה תְּבוּסַת & à Deo fuit conculcatio (vel contemptus) Achaziáhu, vt veniret ad Ioram. Acsi diceret, Deus posuit in eius corde vt veniret ad Iorám, & in itinere ipso fuit eius conculcatio, vel cótemptus: quia non tractauit ipsum more regio, sed spreuit eum, dixítque seruis suis, Etiam hunc percutite in curru. Alia forma, מְבוּסָה, Iesah. 22. 5. Participiũ passiuum ex hifhíl, מוּבָס instar מוּסָר à סוּר, & מוּעָף ab עוּף. Iesah. 14. 19, כְּפֶגֶר מוּבָס quasi cadauer conculcatũ. vel secundũ R. Dauid, מוּבָז, despectum, vel inquinatum. Ab hoc etiam fit verbum quadratum instar כּוֹנֵן à כּוּן. Irme. 12. 10, בֹּסְסוּ אֶת־ חֶלְקָתִי conculcauerunt (vel diripuerũt, spreuerunt, aut inquinauerunt) partem meã. sic Iesah. 63. 17. In hithpahál. Iechez. 16. 5, וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת & vidi te conculcatam. vel inquinatam. Et cum permutatione ס in שׁ, secũdum R. Ioséph Kimchi. Hamos 5. 11, בּוֹשַׁסְכֶם עַל־דָּל, diripuistis (vel conculcastis) pauperem. Et est ex prædicta coniugatione quadrata. Sic etiam permutatur in בּוֹלֵס & בּוֹלֵשׁ, vt suo loco dicitur.

בוץ Byssus, siue פִּשְׁתִּין Linum. 2. Parali. 2. 13, וּבַבּוּץ & in bysso. Tharghũ quoque Exo. 28. 40, pro בַּד quod est linum, habet בוץ.

בוץ Lutum, Vide בִּצָּה.

בוק Euacuare, ob multitudinem spoliorum, & prædarum, Populari, deprædari, diripere. Nachum 2. 10, בּוּקָה וּמְבוּקָה euacuata, & euacuata. scilicèt omni bono. Vtrunque est participium passiuum: prius ex cal,

alterũ ex pihel idem significantia:& geminata, vt omnimodam denotent euacuationem. In nifhál. Iesa. 24.3, הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ euacuando euacuabitur terra. id est, penitus euacuabitur. Require in בָּקַק.

בּוֹר Cisterna, Carcer, Sepulchrum, masc. gen. Differt autem בְּאֵר à בּוֹר: quòd בְּאֵר esse possit fouea: absque ædificio, sed בּוֹר est cum ædificio, vt dicunt nonnulli, teste R.D. quanquã secundum eius opinionem בּוֹר est cisterna, cuius aquæ nõ scaturiunt vt in fonte, sed colligũtur. Doctores tamẽ Talmudistæ hæc nomina confundunt, plerunque capiẽtes בּוֹר pro בְּאֵר, cuius aquæ scaturiunt: eo quòd non sit frequens apud eos mentio בְּאֵר: sed in Misnáh vtrunque memorãt, discrimen inter illa ponentes, quòd ipsi בְּאֵר, operculũ duntaxat facerent, בּוֹר verò parietẽ, siue murum altũ palmis fere decem. Exod. 21.32, וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר & quum aperuerit quispiam cisternam. Psal. 7.16, בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ cisternam fodit, & effodit eam. Genes. 37.21, Proiicite eum אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה in cisternã hanc. Item 41.14, מִן־הַבּוֹר de carcere. Irm. 37.15, אֶל־בֵּית הַבּוֹר in domum carceris. Psal. 28.1, עִם־יוֹרְדֵי בוֹר cum descendentibus in sepulchrum. sic Iechez. 31.15.

בּוֹשׁ Pudore suffundi, erubescere. In coniugatione cal sic flectitur, secũdum eius tertium modum cum chólem, בּוֹשׁ בּוֹשְׁתָּ בּוֹשְׁתִּי, &c. sicut אוֹר & טוֹב. In hac coniugatione est verbũ intransitiuum: at in hifhil sæpius est trãsitiuum. Secundum normã debuerat flecti טָיוֹב טְיוֹבַת sicut יָכֹל יָכֹלְתָּ, &c. Irm. 48.13, וּבֹשׁ מוֹאָב & cõfundetur Moáb. Et versu 38, בּוֹשׁ erubuit. Cũ ו & sine ו in plurali. Macór, 2. Reg. 2.17, עַד־בֹּשׁ donec pudore suffunderetur. R. Dauid, dũ moraretur. vel quandiu tardauit. i.

tandiu dum cunctatus est. Imperatiuũ, Iesah. 23. 4, בּוֹשִׁי, erubesce. Futurũ est cum seri, אֵבוֹשׁ, &c. sed punctatura ipsius seri ostendit hæc futura potius esse à יָבֵשׁ eiusdem significationis, teste R. D. in Michlól. Tóar, בּוֹשׁ, Confusus. Irm. 48. 38. Potest esse & præteritum. Nomen, בּוֹשָׁה, Confusio, Hobadiáh 9. Psal. 89. 46. Alia forma, בֹּשֶׁת, Psal. 35. 25. Alia forma cum נ, Hose. 10. 6, בָּשְׁנָה pudor. Scripsit R. Ionáh quód addidit נ ob contemptum Báhal, quem appellauit בָּשְׁנָה & בֹּשֶׁת. Irm. 3. 23. Alia forma & significatione, מְבוּשׁ, Pudor. i. verenda, vel testiculus, qui est in loco pudoris. Deute. 25. 11, וְהֶחֱזִיקָה בִּמְבֻשָׁיו & apprehenderit verenda eius. Est enim singulare מָבוּשׁ instar מָצוֹר & מָעוּף: & plurale מְבוּשִׁים, teste R. D. in Michlól. In hithpahál, geminato ש. Genes. 2. 25, וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ & non erubescent. pro erubescebant. In híf hil. Psal. 44. 7, וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ & odio habentes nos pudore suffudisti. Verbum quadratum instar כּוֹנֵן. Exod. 32. 1, כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה quód tardaret Moséh.

בָּזַז Spoliare, prædari. Iechez. 29. 19, וּבָזַז בִּזָּהּ & prædatus est prædam eius. Et בַּז defectiuũ, vt in בוז. Et cum א vice ו secundũ communem grammaticorũ opinionẽ. Iesa. 18. 2, אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ cuius diripuerũt (prædata sunt) flumina terram. pro בָּזְזוּ. quanquam R. D. in lib. rad. radicem putat esse בָּזָה, & א poni vice ה literæ radicalis, quemadmodũ & י ponitur loco ה, vt habes in חָסָה. Defectiuũ. Deuter. 3. 7, בַּזּוֹנוּ prædati sumus nobis. Et pahúl. Iesah. 42. 21, עַם בָּזוּז populus direptus. 2. Para. 20. 25, לָבֹז אֶת שְׁלָלָם ad prædandum spolia eorum. Nachum 2. 9, בֹּזּוּ כֶסֶף בֹּזּוּ זָהָב prædemini argentum, prædemini aurum. Deuter. 20. 14, תָּבֹז לָךְ prædaberis tibi. In nifhál. Hamós 3. 10, וְנָבֹזּוּ & diripientur (vel, in præ

dam erunt)ædes eius. Et in puhál,ſiue ſelo nizcár pohaló.Irme.50.37,וּבֻזָּזוּ & diripiétur. Nomen,בִּזָּה,Præda.Eſtér 9.10. Alia forma,בַּז,Ieſah.10.6.

בָּזָה Spernere, contemnere. Nume.15.30, כִּי־דְבַר יְהוָה בָּזָה quia verbum Domini ſpreuit. Participiú, Prouerb.19.15,בּוֹזֵה דְרָכָיו ſpernens vias eius. Paſſiuum, Pſal.22.6,וּבְזוּי עָם & deſpectus populi. Eccle.9.16,Et ſapientia pauperis בְּזוּיָה contempta. Futurum. Nechem. 2.19, וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ & ſpreuerut nos. Et cum א loco ה, Vide בָּזָא. In nifhál. Ieſah.53.3,נִבְזֶה deſpectus. In hifhíl. Eſtér 1.17,לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן vt contemnere faciant maritos ſuos. Nomen,בִּזָּיוֹן,Cōtemptus,deſpectio. Eſter 1.18. Alia forma,additis נ & ם.1.Sem.15.9,וְכָל־הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה וְנָמֵס & omnē ſubſtantiam contemptibilem,& diſſolutam. Nomen tóar, ſecundum R.D. Ieſa.49.7.לִבְזֹה־נֶפֶשׁ ad contemptum animæ.Poteſt tamen eſſe & Macór,teſte eodē R.Dauid,inſtar קְנֹה, vt ſit ſenſus,Ei qui paratus eſt ſpernere ipſam animam. Vel ponitur vice participii paſſiui,vt idem ait,pro,ad contēptú animæ.

בָּזָק Fulgur, coruſcatio. Iechez.1.14, וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק & animalia ibant,& reuertebātur ſecundum aſpectum (ſiue,inſtar)fulguris.ita R.Dauid. At apud Hebræos doctores,בָּזַק eſt diſpergere.Vnde R. Iehudáh nomine R.Simon, nomine R.Leui exponit acſi diceret, ſecundú aſpectú diſpergētis.i.eius qui diſpergit ſarmenta olearum in fornacem , quæ inflammatur cito,& aſcēdere facit flammā, & flāma aſcēdit, ac deſcēdit.Et hoc eſt quod dixit,Ibāt,& reuertebātur.

בָּזַר Diſpergere. Daniel. 11.23, וּרְכוּשׁ לָהֶם יִבְזוֹר & ſubſtantiā eorum diſperget.In Pihél. Pſal.68.31,בִּזַּר עַמִּים diſperſit populos.

בָּחַל Tædio,vel anguſtia affici,Abominari.Zechar. 11.8, Et etiam anima eorum בָּחֲלָה בִי abominabilis fuit in me.aut horrori fuit in me.i.mihi.R.Dauid,מָאֲסָה abominabilis & reproba fuit.

בָּחַן Probare,periculum facere,experiri,tẽtare. Pſal. 17.3, בָּחַנְתָּ לִבִּי probaſti cor meum. Et 81.8, אֶבְחָנְךָ probabo te apud,&c.ח eſt cum camés chathéph inſtar אֶפְקָד, cuius chólem, cũ pronomine vertitur in camés chathéph,teſte R.D. in Michlól,& lib.radicum. & ſic Pſal.42.7,אֶזְכָּרְךָ. In nifhál.Iiób 34.34,יִבָּחֵן. Nomen, בֹּחַן,Probatio.Iechez.21.18,כִּי בֹחַן quia probatio:& quid ſi etiam tribus abominabilis non erit,dicit Dominus Deus?Acſi diceret,Omnis probatio,& omnis afflictio, & quicquid voluerit adducere Deus ſuper nos, adducat:dummodo non adducat ſuper nos gladium hunc abominantẽ reliqua ligna, & diligentẽ tribũ filii mei vt eã exſcindat & perdat. Et propheta appellat Iſraél, filiũ. Et rectũ eſt,inquit R.Dauid, vt gladius iſte eductus ſit è vagina ad probãdũ per illũ filios hominũ,&c.

Alia forma alterius ſignificationis,בָּחוֹן,Munitio, turris. R.D.Irm.6.27,בָּחוֹן נְתַתִּיךָ munitionẽ(vel turrim)dedi te,&c.Ieſah.23.13,בַּחוּנָיו turres eius.vel,arces eius:aut, munitiones.Eſt cũ ſuréc,& ex dagheſſatis:idcirco non mutatur cum pronominibus,& ב eſt cum pathách. R. D.in lib.rad.& in Mich. Alia forma,ſignificans etiã arcem.בַּחַן,Ieſah.32.13. Alia rurſum,בֹּחַן,Ieſah.28.16.

בָּחַר Eligere.Et frequentius cum ב,aliquando cum אֶת,& interdũ ſine litera deſeruiente conſtruitur.Deuter.7.6,בְּךָ בָּחַר יְהוָה te elegit Dominus. 1.Reg. 8.16,לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר non elegi ciuitatem.Pſalm.119.172, פִּקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי. Ieſa.56.4,וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי & eligẽt quod

volui. Psal. 47.5, יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ, eliget nobis hæreditatẽ noſtrã. Et in nif hál. Prou. 8.10, מֵחָרוּץ נִבְחָר potius quàm aurũ electum. Illud autẽ Eccl. 9.4, כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר, nam quis eſt qui aſſocietur, &c. ſic ſcribitur, & legitur יְחֻבַּר ſociabitur. i. Omni qui cõiungetur viuẽtibus. Vt ſcribitur, ſignificat eligetur, & erit ex cõiugatione puhál. De vtraq; lectione mẽtionẽ facit R. Abra. Tóar, בָּחוּר, Electus, Iuuenis, ſic appellatus quòd ſit electus ad omnẽ rẽ, ad omne opus, ad bellũ potius quàm ſenex. Secundũ formã cal, plurale eſt cum ſeuá. at iuxta formam pihél, eſt cum pathách. Ieche. 9.6, זָקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָה ſenem, iuuenẽ, & virginem. Ieſah. 23.4, בַּחוּרִים. Et ſine ו, Irme. 31.13, וּבַחֻרִים. 2. Semuél 10.9, בְּחוּרֵי. Et nomen numero multitudinis duntaxat, בְּחוּרִים, Iuuentutes, pro iuuentus: ſicut נְעֻרִים, pueritiæ, & idgenus. Num. 11.28, מִבְּחֻרָיו à iuuentute ſua. Et genere fœmineo, Eccleſ. 12. 1, בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ in diebus iuuentutis tuæ. Tóar ſecundum aliã formam, בָּחִיר, Electus, inſtar נָדִיב. Et in regimine, בְּחִיר. Pſal. 105.6, בְּחִירָיו electi eius. Et 106.5, בְּחִירֶיךָ, electi tui. Et nomẽ, præpoſito מ. 2. Reg. 3.18, עִיר מִבְחוֹר ciuitatẽ electionis. i. electam. Alia forma, מִבְחָר, ח cũ camés inſtar מִשְׁפָּט. Et in regimine eſt cũ pathách. Geneſ. 23.6, בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ in electione ſepulchrorũ noſtrorum. i. in electis ſepulchris noſtris.

בִּטֵּא In pihél, Proferre, pronuntiare, exponere, Aperire os, Promittere. Leui. 5.4, לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם, pronuntiando (proferendo, promittendo) labiis. Pſal. 106. 32. וַיְבַטֵּא & pronuntiauit. vel promiſit. In cal, cũ ה in fine vice א. Prouer. 12.17, יֵשׁ בּוֹטֶה est proferens. pronuntians, promittens. Nomen, מִבְטָה, Pronuntiatio, promiſſio. Nume. 30.7.

בָּטַח Fidere, fiduciã habere,cõfidere,ſperare. Ieche. 33.13, וְהוּא־בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ & ipſe fiſus eſt iuſtitiæ ſuæ. Pſa.28.7, בּוֹ בָטַח לִבִּי, in eo ſperauit cor meũ.2.Reg. 18.21, בָּטַחְתָּ לְּךָ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה, fiſus es tibi(vel,fiduciã habuiſti)ſuper baculũ arundineũ. Pſal.31.7, אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי, in Domino ſperaui. Irm.12.5, וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ, & in terra pacis tu fidis.ſub.in eis. i.in viris Anathóth,quæ eſt patria tua : & tamen tu es cum eis in diſcrimine & periculo, & times ab eis. Ieſah.26.3, כִּי בְךָ בָּטוּחַ, quia in te fidit. eſt tóar ſecundum formam pahúl, teſte R.Dauid in Michlól & lib.rad. Irm.49.11, Et viduæ tuæ. עָלַי תִּבְטָחוּ ſuper me (.i.in me) ſperabunt. Hic ת, quod eſt ſignum maſculeũ, dicitur & de fœmineo, teſte R.Dauid in commen:ſicut & cõtrà, י maſculeum, dicitur de fœmineo. In hifhíl. Irm.28.15, הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה, confidere feciſti populum hunc. 2. Reg. 18.30, וְאַל־יַבְטַח & ne confidere faciat. Nomen, בֶּטַח, Fiducia, confidentia, ſecuritas, ſpes. Prouer.10.9, Qui ambulat perfecte, יֵלֶךְ בֶּטַח ambulabit cõfidẽter. vel audacter. Et aſſumpto ל, Leuit.25.18, habitabitis ſuper terrã לָבֶטַח confidenter.

Alia forma idẽ ſignificãs, בִּטָּחוֹן, 2. Reg.18.19. Alia rurſum, מִבְטָח, Pſal.65.5, מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי־אֶרֶץ, ſpes omniũ finium terræ. Proue.23.19, Vt ſit in Domino מִבְטַחֶךָ fiducia tua. Irme.2.37. בְּמִבְטַחַיִךְ in fiduciis tuis. Alia item מִבְטֶחָה. Irm.48.13, מִבְטֶחָם fiducia eorũ. Alia præterea, בִּטְחָה, Ieſa.30.15, וּבְבִטְחָה & in ſpe. Alia poſtremo, בַּטּוּחָה cum daghés, inſtar בַּכּוּרָה, teſte R.D.in Michlól. Plurale, Iiób 12.6, וּבַטֻּחוֹת & fiduciæ. בַּטֻּחוֹת, in renibus, Vide טוּחַ. Alia forma & ſignificatio. Nume.11.5, Recordamur, &c. וְאֵת הָאֲבַטִּחִים & peponũ. Et א eſt nominis conſtitutiuum. licet dici poſſit nomen eſſe quadratum.

בָּטֵל Desinere,cessare.Eccle.12.4,וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת & cessabunt quæ molunt.Alibi non inuenitur.

בֶּטֶן Cum sex punctis,Venter,vterus.Psal.22.10,מִבֶּטֶן אִמִּי ab vtero matris meæ. Et quia venter est in medio corporis, per translationem significat locum medium.1.Reg.7.19,Cōtra הַבֶּטֶן medium locū qui &c.

Hinc בָּטְנִים,Gen.43.10.R.Dauid lingua materna dicit appellari פִּירוּלְשֵׁי,quod nomen fortasse in eius lingua Hispanica significat pina.i.fructū arboris pini:vel terebinthinam resinā.Sunt quoque qui eum fructum significare putāt qui Harabice dicitur פִּסְתָּאקִי. Alii corylos,siue auellanas significare putāt: quod non displicet : vt cum amygdalis fuerint & auellanæ nuces . Et ita habet Tharghum Ierosolymitanum.

בִּיב Vnde נָבוּב,Vacuus,aut vacuatus,ex nif hál: & súrec est loco cholē.nam secundum normá debuerat esse נָבוֹב instar נָבוֹן, & נָבוֹן. Iiób 11.11,וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב & vir vacuus (vel euacuatus)efficietur cordatus.R.D. sic exponit,Vir vacuus possidebit cor:quòd homo in principio sui, & tempore natiuitatis suæ, est vacuus , sicut ille cui nō est cor:at posthac יִלָּבֵב possidebit cor,scientiam,& intellectū.Propterea dixit,Et sicut pullus onagri homo nascetur: hoc est, tēpore natiuitatis suæ est vt animal:sed posthac possessurus est cor,& intelligentiā paulatim paulatim. R.Iehudáh scripsit horū radicem esse נָבַב. Sed quod scripsi (inquit R.D.) est rectū: quod & R.Ionáh prior scripsit.Exo.27.7,נְבוּב לֻחֹת תַּעֲשֶׂה vacuum tabularum facies. Vacuum(inquit R.D.)tabularum dicit, quòd erāt tabulæ ex quatuor lateribus eius,id est columnæ:& eius medium erat vacuum,nec

erat ei tectum, & replebãt eius mediũ terra. Et hoc eſt quod dixit, Altare è terra facies mihi. Altari verò aureo erat tectũ, ſicut dictũ eſt, Tectũ ei' & parietes eius.

בִּין Vnde verbũ in cal, בָּן, Intelligere, animaduertere, intẽdere, cõſyderare. Pſa. 139.2, בַּנְתָּה לְרֵעִי intellexiſti cogitationẽ meam. Irme. 49.7, מִבָּנִים ab intelligentibus. In nif hál, נָבוֹן נְבוֹנוֹת, &c. abſolutũ. Ieſah. 10.12, כִּי נְבֻנוֹתִי quia intellexi. eſt cum ſúrec: quanquam communiter eſt cum chólem. Deuter. 4.6, וְנָבוֹן & intelligens. In regimine, 1. Semuél 16.18, וּנְבוֹן דָּבָר & intelligens rei. Ieſah. 5.21, נְבוֹנִים intelligentes. Et in hif híl eſt tranſitiuum communiter, Intellexit, aut intelligere fecit. Iiób 28.23, Deus הֵבִין דַּרְכָּהּ intellexit viam eius. Neche. 8.13, הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים intellexerunt (.i. intelligẽtiam habuerunt) in verbis. Pſal. 119.130, מֵבִין פְּתָיִים intelligere facit ſimplices .i. rudes. Et 33.15, הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם qui intelligit omnia opera eorum. Nechem. 8.8, Et leuitæ מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה intelligere faciebant populum legem. Ieſah. 56.11, הָבִין intelligere. 1. Reg. 3.9, לְהָבִין בֵּין־טוֹב לְרָע ad intelligendum (.i. diſcernẽdum) inter bonum & malum. Pſal. 119.125, הֲבִינֵנִי intelligere fac me. Et ſine ה formatiuo, Pſal. 5.2, בִּינָה intellige. Prouerb. 7.7, אָבִינָה בַבָּנִים animaduertã inter filios. Pſal. 73.14, אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם intelligã ad nouiſſimũ eorũ. Et 58.10, בְּטֶרֶם יָבִינוּ priuſquã intelligerent .i. ſentirẽt. Vide סִיר. Neche. 8.9, וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא & intelligẽtiã habuerũt in ſcriptura. Et in cõiugatione quadrata, בּוֹנֵן, &c. Deut. 32.10, יְבוֹנְנֵהוּ intelliget eũ. pro intellexit. Et in hithpahál, הִתְבּוֹנֵן. & eſt verbũ intranſitiuum. Ieſah. 1.3, לֹא הִתְבּוֹנָן non intellexit. Iiób 37.14, וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל & intellige (vel conſydera) mirabilia Dei. 1. Reg. 3.21, וָאֶתְבּוֹנֵן & cõſyderationem meam

intendi ad illum. Nomen,תְּבוּנָה,Intelligentia, prudentia.Deuter.32.26.Hose.13.1,כִּתְבוּנָם secundum intelligētiam suam. quod ponitur pro כִּתְבוּנָתָם,teste R. D. in Michlól, & in lib.rad. quanquam dici potest quód sit nomen alterius formæ:vt idem testatur. Iiób 32.12, תְּבוּנוֹתֵיכֶם intelligentiæ vestræ. Alia forma,בִּינָה, Iiób 28.12.Iesah.27.9,עַם־בִּינוֹת populus intelligentiarum.

Ab hoc fit & בֵּין, Inter: quod interdum est geminatum,interdū solum.Gene.1.4,Et diuisit Deus בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ inter lucē & inter tenebras. Et 6, Et sit diuidens בֵּין מַיִם לָמָיִם inter aquas ab aquis. Interdū additur ב,ad maiorem declarationē.Iesah.44.4,וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר, & germinabunt inter herbā.pro herbas. Quando est cum ל,vt Genes.1.6,& Deuter.17.8,בֵּין־דָּם לְדָם inter sanguinem & sanguinem:sufficit vnum: quod non sufficeret cum ו. nō enim sufficeret cum ו dicere בֵּין דָּם וָדָם, sed geminādum בֵּין, vt Gen.30.34, בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב inter se & inter Iahacób. Et forma fœminea numero multitudinis. Iechez.10.2,מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים de inter Cherubim. Gene.42.21,quia interpres erat בֵּינֹתָם inter eos. Hinc nomen duale carens י,בֵּנַיִם,Inter duos.1.Semuél 17.4, Et egressus est vir הַבֵּנַיִם inter duos. vel ambos. i.stans inter ambos, nempe inter Pelistim & Israél: vel inter duas acies,vt exponit R.Dauid.

ביץ Vnde בֵּיצָה,Ouum.In plurali, Deute.22.6,אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים pulli,vel oua.Iesa.59.5,בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי oua aspidis. Singulare nō inuenitur in Scriptura,sed in Misnáh, vbi dicitur,בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם טוֹב ouū quod natum est in die bono.& declinatur בֵּיצָה בֵּיצִים sicut אֵימָה אֵימִים.

ביר A quo בֵּיר quod est בְּאֵר Puteus . Irme.6.7, כְּהָקִיר בּוֹר מֵימֶיהָ sicut scaturire facit puteus aquas suas.

Alia forma ac ſignificatio,בִּירָה,quod eſt אַרְמוֹן ædes, palatium,templum. 1.Paral.29.1. Plurale cum נ noſépheth , & י laiáchas , ſicut י in רַחֲמָנִיּוֹת genere fœmineo.2.Paralip.17.11,בִּירָנִיּוֹת palatia.

בַּיִת Domus,maſculini generis.Significat & auium nidum:quòd earum ſit domus ad nutriendum filios . Interdum etiam locus pro locato accipitur, id eſt domus pro domeſticis,& filiis domus,ſiue familia. Significat etiam Carcerem,& Intra,ſiue intrinſecus:& etiam locum. Deute.22.8,Quando ædificabis בַּיִת חָדָשׁ domum nouam.Exo.12.3,וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת & ſi parua fuerit domus.i.familia.Pſa.84.4,paſſer(vel auis)מָצְאָה בַיִת inuenit domum.i.nidum. Iechez.1.26,כְּמַרְאֵה־אֵשׁ בֵּית־לָהּ ſicut aſpectus(vel viſio) ignis intra eam. Exo.25.11, מִבַּיִת וּמִחוּץ intra(intrinſecus)& extrinſecus. Ieſa.14.17, אֲסִירָיו לֹא־פָתַח בָּיְתָה vinctis eius non aperuit carcerem. 2.Semu.15.17, וַיַּעַמְדוּ בֵּית הַמֶּרְחָק & ſteterunt in loco diſtantiæ.i.longinquo.1.Regum 18.31,Et fecit piſcinam כְּבֵית סָאתַיִם ſicut locum(vel ſpatium)duorum ſatorum ſeminis.i.in quo ſeruntur duo ſata. Iiób 8.15,בֵּית אֲבָנִים locus lapidum. Prouer.2.18, כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ quia inclinauit ſe ad mortem domus eius.Ex hoc textu arguunt pleriq; hoc nomen inueniri genere fœmineo, referentes pronomen ad verbum : ſed R. Dauid dicit referendum ad meretricem, quia ipſa inclinauit ſe ad mortem, quæ eſt domus eius.Verbum quoq;(teſte R. Ioséph)eſt maſculeum,inſtar עָשָׂה fecit,quanquam eſt longum. Plurale,בָּתִּים. Exod.1.20,וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים fecit eis domos.i.filios domus.acſi dicat,creuerunt,& multiplicati ſunt,inquit R.Dauid.Dicit tamen rectum eſſe in oculis ſuis vt ſit ſenſus,quòd abſcondit eos à Parhóh,ne læderet eos in via.Dictũ eſt enim de Irmeiáh,

(Irm.36.26,) Et iussit rex,&c. vt caperẽt Barúch scribã, & Irmeiáh prophetã, & abscondit eos Dominus. Iesa. 5.9, אִם־לֹא בָּתִּים רַבִּים nisi domus multæ,&c. In alia significatione. Exo.25.27, Erunt annuli לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן intra vectes ad portandũ mensam. R.Dauid, loca. Itẽ alia, 2.Reg.23.7, mulieres texebãt בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה cortinas luco . vel pro luco.. exponit enim R. Dauid יְרִיעוֹת cortinas. Ab hoc fit בִּיתָן Palatiũ. nã palatiũ est domus magna, & honorabilis. Estér 7.7, אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן ad hortũ palatii. Est quoque בַּיִת ornamenti genus, quod pectorale vocant, vt ait R.Dauid in lib.rad. Iesa.3.18, וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ & pectoralia animæ. Et hoc ornamentum suspendebant mulieres inter vbera super candidum, inquit idem in commen. & dixit animæ, pro desiderii, quod essent desiderabilia.

בַּיִת Desolare, Vide בַּת.

בָּכָא Morus arbor, vt ait R. Dauid in lib.rad. Psal. 84.7, עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא trãseuntes per vallem mori. Hæc dictio in radice בָּכָה cum ה in fine, quæ significat flere, ponitur à R.Ionáh, & R.Iehudáh exponentibus, per vallem in qua stillat aqua vt lachryma ab oculis. 2.Sem.5.24, בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים in cacumine mororum. Tharghum Ionathán, אִילָנַיָּא arborum.

בָּכָה Flere. Deut.21.12, וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ & flebit patrem suũ, & matrem suam. vel, super patrem,&c. אֶת pro עַל super. Et Macór cum ה, vel cum ו vice ה, בָּכוֹ flendo. Iesa.30.19, בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה flendo non flebis. Genes.43.29, Et quæsiuit לִבְכּוֹת flere. Iesah.16.9, עַל־כֵּן אֶבְכֶּה בִּבְכִי idcirco flebo in fletu. In pihél participiũ, Irme.31.15, Rachel מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ flens super filios suos.

In nif hál participium, נִבְכִּים instar נִרְפִּים à רָפָה. Iiób 38.16, Nunquid ingressus es עַד־נִבְכֵי־יָם vsque ad profun da maris? i. ad locum vbi est aqua multa, vel vsque ad decursum maris, locũ vbi inundat fluctus. Et est trans latio à fletu, quòd flendo lachryma decurrat. נְבוֹכָה, require in בוך. Nomen masculeum, בֶּכִי & בְּכִי, Fletus. Iesah. 15.5, בִּבְכִי יַעֲלֶה in fletu ascendet. Et 22.4, בַּבֶּכִי in fle tu. Alia forma cum sex pũctis, בֶּכֶה. Hezræ 10.2. Item alia, בָּכוּת. Gene. 35.8. Rursum alia. Gen. 50.3, וַיַּעַבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ & trãsierũt dies fletus eius. à בְּכִית, instar בְּרִית בְּרִיתוֹ.

Illud autem Iiób 28.11, מִבְּכִי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ, sic exponitur, A fletu (.i. à gutta) flumina alligauit. i. restrinxit: ne videlicet educerent aquas vel guttatim, sicut in fletu la chrymæ guttatim emittuntur. בָּכָא arboris genus, require in sua radice: quanquam à plerisque ponatur in hac radice, vt eodem loco dictum est.

בָּכַר Vnde tóar בְּכוֹר, Primogenitus. Gene. 25.13. Accipitur etiã pro angelo qui est præfectus morti. Iiób 18.13, יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת comedat mẽbra eius ãgelus mortis. Quãquam R. Ioséph Kimchi exponat, infirmitas mortis. i. mortalis, vel prima infirmitas ex qua mo riatur. Vel est hypallage & ordo præposterus, pro, comedat mors primogenitum בַּדָּיו filiorum eius. Et plurale absolutum, בְּכוֹרִים primogeniti: quanquam in Sacris nõ inueniatur. Et in regimine, Psal. 136.10, Qui percussit AEgyptum בִּבְכוֹרֵיהֶם in primogenitis eorum.

Plurale forma fœminea. Genes. 4.4, מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ de primogenitis pecorum suorum. Tóar fœmineum. Genes. 19.32, וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה & dixit primogenita ad minorem. Et sic poteris formare masculeum בָּכִיר primogenitus, instar שָׂכִיר. Hinc fit verbũ in pihél hadda-

gus. Deute.21.15,לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה nonpoterit instituere primogenitū filium(.i.dare ius primogeniti filio)dilectæ. Iechez.47.12,יְבַכֵּר afferet primitiua. Et in hifhíl,participium vice tóar. Irme.4.30,כְּמַבְכִּירָה sicut parientis primogenitum. Et in puhál. Leuit.27.26,אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה quod pro primogenito offeretur Domino.vno verbo(si Latinè sic loqui liceret) diceretur, primogenitabitur Domino. Aliud nomen tóar, בִּכּוּר,Fructus primitiui.Nume.28.26, וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים & in die primitiuorum.Exod.23.16,בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ primitiua operum tuorum. Alia forma cum ה signo fœmineo. Hose.9.10,כְּבִכּוּרָה sicut primitiuum.Et ה cum mappic, Iesah.28.4,כְּבִכּוּרָהּ sicut primitiuū. Tóar alterius formæ,cum pathách,בַּכּוּר instar חַנּוּן & שַׁכּוּל:cuius plurale forma fœminea est, Irme.24.2,כִּתְאֵנֵי הַבַּכֻּרוֹת sicut ficus primitiuorum. Est & genus animalis quod appellatur בִּכְרָה,Camelus fœmina, aut dromedaria. R.Dauid dicit esse genus cameli lactentis, vel paruæ. Irme.2.23,בִּכְרָה קַלָּה camelus (vel dromedaria)leuis. aut velox. vbi Tharghum habet דַּמְיָא לְיַנְקָא קְלִילָא similis lactenti leui.aut veloci. Vbi etiam R.Dauid in comment. dicit esse camelum iuuenem, quæ currit velocius masculo. Plurale,genere masculeo.Iesah.60.6,בִּכְרֵי מִדְיָן cameli (vel dromedarii) Midián. Tharghum,הוּנְנֵי lactentes paruuli.subaudi cameli,&c.

בַּל Non. Prouerb.23.34,בַּל־יָדָעְתִּי non noui.Et addito י,בְּלִי,Non,sine,absque,præter. Iesa.14.6,מֻרְדָּף בְּלִי חָשָׂךְ persecutionem passum non prohibuit. nempe à persecutore. Iiób 33.9, בְּלִי פֶשַׁע absque præuaricatione. vel,nō est præuaricatio.Præponūtur ei על,מ,ל,ב.Deut.4.42,בִּבְלִי־דַעַת absque scientia.i.ignorāter. Iesah.5.14,

לִבְלִי־חֹק præter morem. Exo.14.10, הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים nunquid non erant ſepulchra in AEgypto,&c. Thren.1.4, מִבְּלִי בָּאֵי eo quòd non ſint qui veniant,&c.Pſalm.72.7, עַד־בְּלִי יָרֵחַ donec non ſit luna. Iiób 18.15,Habitet בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ in tabernaculo eius,nõ ipſius.i.habitet familia vel cõgregatio quæ non eſt ipſius,ſub.impii:nec de filiis,aut propinquis ipſius.Vel, habitet,nẽpe beſtia.ac ſi diceret, Sit deſolatum : quemadmodum poſtea dicit,Spargat in tabernaculo eius ſulphur. Et cum בְּלִי, cõiungitur יַעַל,& fit בְּלִיַּעַל, quod ſignificat רֶשַׁע impiũ, aut רֶשַׁע impietatem. Deute.13.13, בְּנֵי־בְלִיַּעַל filii viri impietatis,hoc eſt impii.Vnde Tharghum Onchelos habet רִשְׁעָא impietatis. Nachum 1.10, יֹעֵץ בְּלִיָּעַל conſiliarius impietatis. vel conſulens impietatem. Pſal. 41.9, דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ verbum impietatis fundet in eũ.vel rẽ impietatis.i.infirmitatem malam, grauémque fundet in eum.aut,res impietatis,id eſt infirmitas, adhærebit ei.1.Semuél 1.16, אַל־תִּתֵּן אֶת־אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל ne des(.i. reputes)ancillam tuã coram (ſub.Domino)filiam(.i. vt filiam)impietatis.i.impiam. quæ ebria,coram Domino manere audeam more filiæ impiæ. Vir impius dicitur Beliiáhal,ex בְּלִי non, & יַעַל aſcendet, ab עָלָה:eo quòd non aſcendat.i.proficiat & proſperetur.

בְּלִי Vide in בָּלָה. **בִּלִילוֹ** in בָּלַל. **בְּלִימָה** in בָּלַם.

בָּלַל Confundere,miſcere. Gene.11.9,Idcirco vocauit nomẽ eius Babél, כִּי־שָׁם בָּלַל יְהוָה שְׂפַת כָּל־הָאָרֶץ quia ibi confudit(vel miſcuit)Dominus labiũ (.i.linguam & ſermonẽ)vniuerſæ terræ.Et verſu 7, Deſcendamus, וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם & cõfundamus(vel miſceamus) ibi labium eorũ.Vel,& confundatur(vel miſceatur)ibi labium

labium eorum . נָבְלָה enim poteſt eſſe prima perſona pluralis ex cõiugatione cal, quæ ſecundũ normam debuerat dagheſſari ob defectũ ל. Vel eſt tertia perſona fœminea ex cõiugatione nifhál. Pſal.92.10, בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן miſcui oleo viridi. ſcilicet caput meum. vel miſcui me oleo viridi: poteſt enim eſſe & tranſitiuũ, & intrãſitiuũ verbum, teſte R.Dauid in comment. Leui.7.10, בְלוּלָה בַשֶּׁמֶן miſtũ oleo. Et in hithpahál. Hoſe.7.8, הוּא יִתְבּוֹלָל ipſe miſcebitur. pro cõmiſcebatur. Nomen cum ſex punctis, & ת in principio, Leuit.20.12, תֶּבֶל עָשׂוּ, cõfuſionem fecerunt. Et eſt inſtar מֶסֶס à תָּמֶם. Et dixit, cõfuſionem, vel miſtionem fecerunt, eo quòd fuit miſtio ſeminis nequam. Alia forma & ſignificatione. Leuit. 21.19, אוֹ תְבַלֻּל בְּעֵינוֹ vel albugo in oculo eius. Et appellatur ſic, eo quòd ſit miſta cum nigro pupillæ. Rurſum alia forma & ſignificatione, בְּלִיל, quod eſt מִסְפּוֹא, iumentorum miſtum pabulum cuiuſcũque generis, præter paleam. Ieſah.30.24, בְּלִיל חָמִיץ יֹאכֵלוּ pabulum purum (ſiue mundum) comedent. Sunt qui dicunt nomen eſſe compoſitum ex בְּלִי nõ, & לוֹ ſibi. i. illud quod non eſt ſibi, hoc eſt ſuum. Et à בְּלִיל quod eſt pabulũ, fit verbũ, Iudi.19.21, וַיָּבָול לַחֲמוֹרִים & pabulum dedit aſinis. Sunt qui & תֵּבֵל, Orbis, in hac radice reponãt: quibus non aſſentior. Vide תֵּבֵל vbi eam ponit R. Dauid.

בָּלוּל Quidam in hac radice poſuerũt pro teſtudine: cum tamen ב ſit litera deſeruiens, vide in לוּל.

בָּלַג Roborare, confortare. Vnde verbum in hifhíl, quod poteſt eſſe & tranſitiuum & intranſitiuũ. Hamos 5.9, הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל־עָז qui roborat prædatorẽ ſuper fortem. Iiób 9.27, אֶעֶזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה derelinquam faciem meam, & confortabo (vel roborabo) me. Vel, &

roborabo:nempe נַפְשִׁי animum meum.& ſic eſt trāſitiuum. Irme.8.18.מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָּי roboro me ſuper (vel propter) dolorem , ſuper cor meum infirmitas mea . Acſi dicat, Quum voluero roborare me, nō potero: quia ſuper cor meū infirmitas mea. Et eſt nomen verbale inſtar מַרְבִּית,quod ſecundū normā debuerat eſſe מַרְבִּיִּית inquit R.D.in lib.ra.& in Michlól: & מ & ת ſunt noſaphoth.i.additæ,& non radicales.

בָּלָה Vetuſteſco,inueteraſco,conſumor. Deu.29.5, לֹא־בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם non veterauerūt veſtimenta veſtra. Ieſah.51.6,כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה,ſicut veſtimentū veteraſcet. Et in pihél. Thren.3.4,בִּלָּה בְשָׂרִי vetuſtā fecit carnem meā. 1.Paral.17.9,לְבַלּוֹתוֹ vt conſumant eū. Tóar,בָּלֶה, Vetus.Ieche.23.43,Et dixi לַבָּלָה נִאֻפִים inueteratæ in adulteriis.Maſculeū plurale,Ieho.9.4,שַׂקִּים בָּלִים ſaccos veteres. Fœmineū, Ibidē,verſu 5,וּנְעָלוֹת בָּלוֹת & veſtes veteres. Subſtantiuū,תַּבְלִית,Vetuſtas,conſumptio.Ieſah. 10.25,עַל־תַּבְלִיתָם ad cōſumptionem eorū. Alia forma, Irme.38.11,וּבְלוֹיֵ מְלָחִים &veterationes(pro vetera)corruptorum.ſub.pannorū.Et ante hæc verba,Et tulit inde בְּלוֹיֵ הַסְּחָבוֹת vetera putridorum.i.pannos veteres putridos.Hæc duo ſcribūtur cum vno duntaxat י,quod eſt י radicalis litera manens vice ה radicalis literæ: י vero ſignū pluralis deficit in ſcriptura, quod eſt in prolatione,teſte R.Dauid in cōmen.& in lib.ra.Et cum א vice ה literæ radicalis, Ibidem, verſu 12,שִׂים נָא בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת pone quæſo vetera putrida. Et alia forma,Ieſa.38.16, מִשַּׁחַת בְּלִי à fouea vetuſtatis.vel conſumptionis.id eſt è ſepulchro.Et eſt hoc nomen inſtar שְׁבִי.

בָּלַהּ Vnde בַּלָּהָה, Formido, terror : per tranſpoſitionem literarum, pro בֶּהָלָה. Ieſah.17.13,וְהִנֵּה בַלָּהָה,

& ecce terror.Ieche.26.21,בַּלָּהוֹת אֶתְּנֵךְ terrores dabo te. R.Dauid in cōment.terrorē & deficiētiam.Iiób 24.17, בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת terrores vmbræ mortis.

בָּלַם Claudere,obthurare.Psal.32.9,In chamo & fræno עֶדְיוֹ לִבְלוֹם os eius ad claudendum. Non inuenitur alibi in Sacris literis. בְּלִימָה, Nihilum . Iiób 26.6, Appendens terram עַל־בְּלִימָה super nihilum . Est autem compositum ex בְּלִי nó,& מָה quid , pro aliquid: acsi dicat, super non aliquid, id est nihil , eo quòd est suspensa in medio sphærarum , multum admodum à sphæris vndique distans.

בָּלַס Cŭ ס in fine:i:ı cal,est Colligere:& idem quod בָּלַשׁ Quærere,inuestigare,quo vtitur Tharghū. Inuenitur tantū in Hamos 7.14,ובולס שִׁקְמִים & colligēs sycomoros. בָּלַס etiā est permiscere. vnde & R.Dauid alterā etiá ponit expositionē, nēpe miscēs sycomoros. cum aliis scilicet rebus, vt dem armētis meis. Vnde & doctores Talmudistæ omnem rem mistam appellant בְּלוּס.Et pastam mistam farina & aqua,vocant בְּלוּסָה.

בָּלַע Absorbere,deglutire: Abscōdere,operire. Iiób 20. 14, חַיִל בָּלַע diuitias absorbuit . Ionáh 1.16, לִבְלֹעַ אֶת־יוֹנָה vt deglutiret Ionáh. In pihél,Perdere,dissipare,Abscondere, teste R. Dauid & aliis grammaticis.Iesah.25.8,בִּלַּע הַמָּוֶת perdidit mortem. Thren.2.16, Et dixerunt,בִּלָּעְנוּ perditi sumus.Nume.4.19,כְּבַלַּע אֶת־הַקֹּדֶשׁ quādo operta est(vel abscōdita,ait R.Dauid)sanctitas.Iiób 10.8,וַתְּבַלְּעֵנִי & perdidisti me. Alii exponūt, teste R.Dauid in lib.rad. & circundedisti me. Et in nifhál. Hose.8.8,נִבְלַע יִשְׂרָאֵל perditus est Israél. Et in puhál,siue selo nizcár pohaló mimménnu. 2.Sem.17. 16,פֶּן יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ ne forte perdatur (vel absorbeatur)rex.

Iiób 37.20, Nunquid narrabitur ei, quum locutus fuero? si dixerit vir: (vel quispiã:) יְבֻלָּע perdetur. vel absorbebitur, aut occultabitur. acsi dicat (secundum R. Dauid in lib. rad.) opus est vt quis narret ei qui scit occulta? Quòd si dixerit quispiã opus esse, quòd nesciat: perdetur: quia negauit veritatem. Ponit & alteram expositionem, quam dicit esse rectam, Si dixerit quispiam quòd abscondetur (pro absconditum est) ab eo, quod loquor. Alii exponunt (teste eodem,) Si dixerit quispiã in corde suo quòd abscõdetur ab eo, nihil ei proderit. Et R. Haii exponit de sole, Si dixerit quispiam quòd abscondetur sol, quũ nubes illum abscõdunt. Et hoc est quod dicit postea, Et nunc non viderunt lucem. i. solem: acsi dicat, Non est eis facultas vt videãt etiam lucem, quando nubes sunt in cælo (siue aere,) & ipse sol lucidus est, & non vident eum, donec transeat ventus, purificétque aerẽ à nubibus. In hithpahál. Psal. 107.27, sapientia eorũ תִּתְבַּלָּע perdetur. Nomen. Psal. 52.5, Dilexisti כָּל־דִּבְרֵי־בָלַע omnia verba perditionis. aut corruptionis. Alii, teste R. Dauid, exponunt verba occultationis, id est מִרְמָה doli, seu fraudis, hoc est dolosa, siue fraudulenta: quia dolose loquẽs, cor suum abscondit. Iiób 7.19, עַד־בִּלְעִי רֻקִּי vsque ad absorptionem meam saliuæ meæ. i. donec absorbeam saliuã meam.

בִּלְעֲדֵי Vide inter polysyllaba.

בָּלַק Desolare, secundum R. Ionáh. Vnde & in lingua Harabica locus in quo non est germen, appellatur בְּלוּקָה. Significat etiam claudere: vnde & clausionem vocãt אִבְלָקַת. Significat apud eos & aperire: vnde apertum dicunt אַבְלָקָאת. nam apud eos sunt quædá

dictiones quæ opposita significãt, sicut apud Hebræos idẽ aliquãdo verbũ:cuiusmodi שָׁרַשׁ,quod significat ra dicare & eradicare:& ita R.Ioséph Kimchi dicit בָּלַק significare aperire.Iesa.24.1,בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ euacuat ter ram,& desolat eã.pro desolabit,vel destruet,nẽpe vt sit absque habitatore,vt exponit R.Ionáh.R.Ioséph,aperiet eam, & egredientur eius habitatores in omnẽ angulum. Et in pihél,Nachum.2.10,וּמְבֻלָּקָה & desolata. nempe absque habitatore. Vel aperta, vt omnes videlicet exire valeant. Vel clausa,vt nullus habitet in ea. Alibi non inuenitur in Scriptura.

בָּלַת Vnde בִּלְתִּי,Nisi, præter,nõ. & י est nosephéth, vel est radicalis. Genes. 21.24, בִּלְתִּי הַיּוֹם præter hodie. Et 43.2, בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם nisi frater vester fuerit vobiscum.Nume.32.12,בִּלְתִּי כָּלֵב præter Caléb.R.Dauid rectũ putat quòd י sit radicalis litera, quod tamẽ cum pronomine remouetur propter grauem pronũtiationẽ:& omnia significãt זוּלָתִי præter:paucis exceptis quæ significãt לא non. 1.Sem.20.25,Quia dixit,Accidẽs est, בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר nõ mũdus est: quia nõ mũdus. quod R.D.exponit,præterquã quòd mũdus est. acsi di cat quòd nõ acciderit ei immũditia,sed accidẽs aliquod fuerit.Vel,quia accidit ei immũditia,idcirco nõ venit. Et hoc est quod dixit,quia non mundus,nempe tunc. Iesah.14.6,Plaga בִּלְתִּי סָרָה non declinabili.i.ineuitabi li.acsi dicat,plaga quæ non declinabitur,vel remouebitur. Iiób 14.8, עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם donec non sit cælum.

Omne בִּלְתִּי ligatum cum מ,est sicut מֵאֵין.Nume.14. 16,מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת eo quòd nõ poterat,&c.vel,quia nõ poterat. מ enim ponitur vice בַּעֲבוּר propter, propterea. Et, propter non posse,est,quia non potuit,&c. Et quan-

do ligatur cum ל,eſt ſicut שֶׁלֹּא vt nõ.Ieche.13.22,לְבִלְתִּי־
שׁוּב vt non conuertantur à via ſua mala. Ibidem,ver-
ſu 3,וּלְבִלְתִּי רָאוּ & non viderũt. acſi dicat,Et dicũt quod
non viderũt. Cum pronomine,1.Sem.2.2,כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ
quia non eſt præter te.

בָּם In eis, compoſitum ex præpoſitione ב, & prono-
mine ם.

בָּמָה Excelſum:radicalis dictio iuxta R.Ionáh & R.
Dauid. At R.Iahacób radicem dicit eſſe בום:&
eſt inſtar קָמָה à קום.quod oſtẽdit pũctatura camés. idq;
R.Dauid dicit eſſe rectũ, & alio in loco ait idem ſen-
ſiſſe R.Ionáh. 1.Sem.9.25,Et deſcenderunt מֵהַבָּמָה הָעִיר
de excelſo ciuitatis.Ibidẽ,verſu 13,Antequã aſcenderet
הַבָּמָתָה(quod eſt לַבָּמָה)in excelſum.1.Reg.22.43,וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת & adolebat in excelſis. Deu.32.13,עַל־בָּמֳותֵי אָרֶץ ſu
per excelſa terræ.Et ſine ו. Ieſah.14.14,אֶעֱלֶה עַל־בָּמֳתֵי עָב
aſcendam ſuper excelſa nubis.

בְּמוֹ Compoſitum ex ב deſeruiente, quod ſignificat
in,& מו completiua particula.

בָּן In eis,compoſitum ex
ב in,& pronomine ן.

בֵּן Filius,Vide בָּנָה.

בָּנָה AEdificare. Deuter.20.5,בָּנָה בַיִת־חָדָשׁ ædificauit
domũ nouã.1.Reg.9.3,אֲשֶׁר בָּנִתָה quã ædificaſti.
eſt ſcriptum ſine י.Vnũ ſcribitur ſine י in fine,1.Reg.8.
47,domũ אֲשֶׁר־בָּנִיתִ quam ædificaui nomini tuo.Irme.
24.6,וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֱרוֹס & ædificabo eos, & non deſtruã.
Idẽ 33.7,וּבְנִתִם כְּבָרִאשֹׁנָה & ædificabo eos ſicut in princi-
pio.quanquã hoc eſt ſine י. Participium,בונֶה.& vnum
cũ ſeri,בֹּנֵה ædificans,Pſal.147.2. Macór,1.Reg.8.13,בָּנֹה
בָּנִיתִי ædificando ædificaui.Et ſecundum aliã formam,
בְּנוֹת,AEdificare.Geneſ.11.8,ceſſauerunt לִבְנוֹת הָעִיר ædi-

ficare ciuitatem. Vnum cum י signo pluralis instar nominum, teste R.Dauid in Michlól, & lib.ra. Ieche. 16.30, בִּבְנוֹתַיִךְ quum ædificaueris. 2.Semu.7.13, יִבְנֶה־בַּיִת ædificabit domum. Psal.28.5, וְלֹא יִבְנֵם & non ædificabit eos. Et in nifhal, 1.Para.22.18, לַבַּיִת הַנִּבְנֶה domui quæ ædificata est. pro, quæ ædificabitur. præteritum vice fu turi. Sed proprie est participium masculeum, quia est cum seghól, vt habet R.Dauid in Michlól. i. quæ ædificatur. Nã בַּיִת est masculeũ nomen. Irme.12.16, וְנִבְנוּ & ædificabuntur in medio populi mei. Futurũ. Gen.16.2, אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה si forte ædificer ex ea. i. filios suscipiá ex ea. Nomẽ, בִּנְיָן, AEdificiũ. Ieche.41.12. Alia forma, Ibidem, versu 13, וְהַבִּנְיָה & ædificiũ. Et per translationem hinc dicitur בֵּן, Filius: quòd sit veluti ædificium, aut ædificatio quædam patris ac matris. Et est cum seri frequentius. Si vero sit in coniũctione reali quæ est filii ad patrem, siue habeat maccáph, siue non, est cum seghól: aliâs est cum seri, etiamsi habeat maccáph, teste R.Dauid in Michlól. Gen.25.19, בֶּן־אַבְרָהָם. Ester 2.5, בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי. Quando non est prædicta realis cõiunctio, est cum seri, siue cũ maccáph, Gen.30.7, בֵּן־שֵׁנִי. siue absq; maccáph, ve.12, בֵּן שֵׁנִי. Significat & alia multa, pro adiũctis aliis substãtiuis. vt Gen.15.3, בֶּן־בֵּיתִי filius do mus meæ. i. vernaculus meus. Iiób 41.20, בֶּן־קָשֶׁת filius arcus. i. sagitta. Iesa.21.10, Tritura mea וּבֶן־גָּרְנִי & filius areæ meæ. i. frumentum: vel palea, sic appellata quòd triturentur, & spargantur per aream. Gen.49.22, בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף filius (.i. ramus) crescens Ioséph. Hîc בֵּן est fœmin. gen. vt ostendit פֹּרָת tóar fœmin. à פָּרָה crescẽs, vel fructifer, aut magnus. éstq; ת loco ה: quanquá R.Ionáh & R.Iehudáh deducát à פָּאַר, iuxta illud Ieche.31.6, Et

elongati sunt פֹּארֹתָיו rami eius: exponentes, sicut planta rami. i. ramifera. & sic בֵּן est in regimine genitiui, quod non est rectum: quia בֵּן punctatur cum seri: & si esset in regimine, secundum normã esset cum seghól. At secundum eorum expositionem, esset in regimine: quippe si vellent subaudire ו, בֵּן ופֹּרָת planta & ramus: nullus esset sensus. Quando בֵּן, vel בַּת non est in regimine, nec iungitur patri aut matri, significat paruulum, aut paruulam. Exod. 21.30, אוֹ־בֵן יִגָּח אוֹ־בַת vel filium cornupetierit, vel filiã. id est paruulum, vel paruulam. Ponitur & vice אִישׁ. 1. Semuél 20.30, כִּי בֶן־מָוֶת הוּא quia filius mortis est. i. vir reus mortis, siue dignus morte. Gen. 5.31, בֶּן־חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה filius (.i. vir) quingentorum annorum. Venit & cum chiric loco seghól. Ieho. 1.1, Dixit Dominus ad Iehosúah בִּן־נוּן filiú Nun. Proue. 30.1, בִּן־יָקֶה filius Iache. vel vomitus. quanquam sint qui hoc deducant à בִּין intelligere. acsi dicat, Verba Agur qui euomet intelligentiam. 2. Paral. 25.1, לְמִבֶּן à filio. i. viro. ל redundat, teste R. Dauid in Michlól.

Plurale, בָּנִים, Filii, Gen. 5.3. Et in regimine, Gen. 6. 2, Et viderunt בְּנֵי־הָאֱלֹהִים filii Dei. id est probi viri quos Deus vt filios diligebat. vel, filii magnatũ, aut principũ. Et 23.11, In oculis בְּנֵי־עַמִּי filiorũ (id est, hominũ, vel virorum) populi mei. 1. Regũ 20.35, Et vir vnus מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים de filiis (id est discipulis) prophetarum. Prophetæ enim erant discipulis tanquã patres. Et ita qui Dei legem docet quempiam, illius dicitur pater. Vnde scriptũ est Nume. 3.1, Et istæ sunt generationes Aharón, & Moséh in die, &c. Et versu 2, Et ista nomina filiorũ Aharón, primogenitus Nadáb, & Abihú, Elhazár, & Ithamár. Quum ergo ii filii sint Aharón, cur dixit, Et istæ

iſtæ generationes Aharón, & Moſéh? Nēpe quia illos, perinde acſi genuiſſet eos, docuerat. Nomen fœmineum, בַּת, Filia. quod ſecundum normam debuerat eſſe בֶּנֶת, vt daghés oſtendit in pronominibus. eius plurale בָּנוֹת. Geneſ. 20. 12, בַּת־אִמִּי filia matris meæ. Et per transl lationem dicitur Congregatio. Pſal. 137. 8, בַּת־בָּבֶל filia (.i. congregatio) Babél. Sic exponunt plærique illud Dani. 11. 6, וּבַת מֶלֶךְ & filia regis, &c. Et verſu 16, וּבַת הַנָּשִׁים & filiam mulierum dabit ei. quāquam R. Abra. vtrunque exponat pro regina. Et ſic pupilla vocatur בַּת, quòd ſit oculo tāquam filia, teſte R. D. Et eſt ex hac radice, eodē teſte, licet etiā ſcripta ſit in בָּבַת. Gen. 17. 17, הֲבַת־תִּשְׁעִים שָׁנָה nū filia (.i. mulier) nonaginta annorū. Exod. 1. 21, וְכָל־הַבַּת & omnem filiam (.i. paruulam) reſeruate. Cū pronomine, ת dagheſſatur vice נ deficientis: vt בִּתּוֹ filia eius, Geneſ. 29. 6. Plurale, בָּנוֹת, Filiæ, Gene. 19. 7. Et in regimine, Gen. 6. 2, אֶת־בְּנוֹת הָאָדָם filias hominum. Ciuitates quoque, mulieres appellantur: & ſuburbana & villæ, dicuntur earū filiæ, quòd reſpectu vrbiū ſint tanquā filiæ. Ieſa. 32. 9, נָשִׁים mulieres (.i. ciuitates) quietæ ſurgite: audite vocem meam בָּנוֹת filiæ (.i. villæ) fidētes, &c. Nume. 21. 24, וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ & in omnibus filiabus eius. i. villis eius. Sic ſemper expone quū iūgitur nominibus vrbium. Aliud nomē, תַּבְנִית, Similitudo, figura, exēplar. Exod. 25. 9, אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו ſimilitudinē (vel exemplar) tabernaculi, & ſimilitudinem omnium vaſorū eius. Pſal. 106. 20, בְּתַבְנִית שׁוֹר in ſimilitudinē bouis. 1. Par. 28. 19. כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית omnia opera ſimilitudinis. i. domorum, ac vaſorum ſecūdum ſimilitudinem eorum, vt exponit R. Dauid. כִּתְבוּנָם, Vide בִּין. Alia forma. Iechez. 40. 2,

716

בְּמִבְנֵה־עִיר ſecundum ſimilitudinem ciuitatis: vt exponit R. Ionáh. Poteſt etiam exponi ſecũdum R. Dauid, tanquam ædificiũ ciuitatis. אֲבָנִים quoque eſt ex hac radice, ſecundum R. Dauid. Vide אֶבֶן.

בָּנוּ In nobis: cõpoſitũ ex ב deſeruiente, & pronomine נו inſeparabili.

בָּסַס Vide בּוּס.

בָּסַר Vnde בֹּסֶר, Fructus immaturus, vua acerba, quæ materna lingua vocatur *Agreſta*, inquit R. D. Irme. 31. 29, אָכְלוּ בֹסֶר comederunt vuã acerbam. Alia forma, בֶּסֶר. Et cum pronomine, Iiób 15. 33, Rapiet ſe בַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ ſicut vitis, vua eius acerba.

בָּעַד Vide עַד.

בָּעָה Quærere, inquirere, requirere, Rogare, petere. Vnde & Tharghum pro בִּקֵּשׁ, quod prædicta ſignificat, vertere ſolet בְּעָא. Ieſah. 21. 12, אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ ſi quæretis (pro quæritis) quærite. Et vtrũque, id eſt tam futurum quàm imperatiuũ, eſt perfectum. י enim eſt vice ה literæ radicalis. Imperfectum eſt בְּעוּ & תִּבְעוּ, ſicut בְּנוּ & יִבְנוּ. Significat etiam bullire. Ieſa. 64. 2, מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ aquas bullire faciet ignis. R. Dauid exponit תַּרְתִּיחַ bullire, vel feruere faciet. Tractum eſt verbum ab אֲבַעְבּוּעוֹת bullis, quòd aquis bullientibus aſcendant bullæ. In nifhál. Ieſa. 30. 13, נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה requiſita in muro excelſo. Loquitur de ruptura, ſeu apertura. Nã quãdo eſt apertura in muro excelſo, ingrediũtur, & inquirũt inde, inquit R. Dauid. At R. Ionáh aliter, cum ait, Nam muro excelſo minante ruinam, inclinat ſe extra, & ſeipſum aperit vt bulla. Hobadiáh 6, נִבְעוּ requiſita ſunt abſcondita eius. Ex hac radice eſt (vt plærique arbitrantur) illud Ieſah. 11. 14, בַּעְיָם רוּחוֹ in

inquiſitione(vel poſtulatione)ſpiritus ſui. i.iuxta voluntatem ſuam, inquit R.D.Et deficit ב deſeruiens in principio,& ם eſt noſépheth, ſicut & in רֵיקָם. Vide עָיִם.

Ex hac etiam radice eſt illud Exod.9.9,Et fuit vlcus אֲבַעְבֻּעֹות bullarum.vel veſicarum.In quo א non eſt radicale,ſed nominis conſtitutiuum: & prima & ſecūda litera geminatur, & deficit ה radicalis litera,ſicut & in illo Ieſah.17.10,תְּשַׂגְשֵׂגִי à שָׂגָה.

בָּעַט Calcitrare. Deuter.32.15, וַיִּבְעָט & calcitrauit. 1. Semuél 2.28,לָמָּה תִבְעֲטוּ בְּזִבְחִי vt quid calcitrabitis(pro calcitratis)in ſacrificium meum:i.ſpernitis.

בָּעַל Dominari, poſſidere vt dominum , Maritum eſſe,Rem habere cū muliere. Deut.24.1,Quū acceperit vir vxorem,וּבְעָלָהּ & poſſederit eam.vel dominatus fuerit ei:aut,& rem habuerit cū ea.Irm.3.13,אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם ego dominatus ſum vobis.vel tædio affectus ſum,inquit R.Ioſéph.dicit enim hoc verbum conſtructum cū ב,ſignificare vituperiū:vnde exponit קַצְתִּי tædet me,anguſtiis ſum affectus. Deuter.22.22,בְּעֻלַת־בַּעַל maritata marito. Ieſah. 62. 5, כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ quia habitabit iuuenis cū virgine,habitabūt in te filii tui.i.ſicut iuuenis habitat cum virgine, ſic habitabunt &c.Vel,ſicut maritatur iuuenis virgini,ſic maritabuntur in te filii tui.Et per tranſlationem interpretari poteſt vt prius. In nifhál futurum, Ieſah.62.4, וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל & terra tua maritabitur.tranſlatione ſumpta ab vxore quæ viro cohabitat. Et quicūque eſt dominus, aut poſſeſſor & patronus alicuius rei, appellatur בַּעַל.Gen.37.18,בַּעַל הַחֲלֹמוֹת patronus(poſſeſſor)ſomniorum iſte venit.Exod.21.3,אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא ſi maritus mulieris eſt.Et 22.7,בַּעַל־הַבַּיִת dominus domus.i.pater-

familiâs. Et 21.27, וּבַעַל הַשּׁוֹר & dominus bouis innocẽs erit. Sculptile & idolum appellatur בַּעַל, eo quòd suis cultoribus esset vt dominus. 2. Reg. 10.19, Omnes prophetæ הַבַּעַל báhal. Significat & vallẽ, seu planitiẽ, secundum R. Dauid, & Tharghum. Iehos. 11.13, Et vsque ad בַּעַל גָּד vallem (vel planitiem) Ghad. pro quo Tharghum habet מֵישַׁר planitiẽ. Et fieri potest vt hinc fuerit appellata קִרְיַת־בַּעַל Chiriáth Bahál (de qua Iehos. 18. 14,) quòd sita esset in valle: vna ex vrbibus Iehudáh, quæ & בַּעֲלָה nũcupata est, & Bahalé, iuxta illud, De Bahalé Iehudáh. Illud autẽ Leuit. 21.4, Nõ cõtaminabitur בַּעַל in domino: (siue prĩcipe:) caret ב deseruiẽte, teste R. Dauid. vel ל, pro super domino. Plurale. Iudic. 2.12, Et coluerunt אֶת־הַבְּעָלִים behalím. i. idola. Gene. 14. 14, וְהֵם בַּעֲלֵי בְרִית־אַבְרָם & ipsi viri fœderis Abrám. i. fœderati cum Abrám. Et 49.23, בַּעֲלֵי חִצִּים viri sagittarũ. i. sagittarii. 2. Semu. 1.6, וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים & viri equitum. i. equestres. vel secundum Tharghũ, castra, aut exercitus, alæ, turmæ equitũ. secũdũ R. Dauid, duces, aut præfecti equitũ. Iesa. 1.3, Et asinus אֵבוּס בְּעָלָיו præsepe dominorũ suorum. pro domini sui. Plurale pro singulari. & ita sæpe. 1. Reg. 17.17, AEgrotauit filius mulieris בַּעֲלַת הַבָּיִת patrona domus. vel domina. Hinc illud Psal. 12.7, בַּעֲלִיל לָאָרֶץ domino terræ. instar סַגְרִיר. Vide in עָלַל.

בָּעַר In cal, quãdo est intransitiuum, significat ardere: quum vero est trãsitiuum, est accendere, succendere, comburere. Nume. 11.3, כִּי־בָעֲרָה בָם אֵשׁ יְהוָה quia arsit in eis ignis Domini. Vel, succendit eos ignis Domini. Estér 1.12, Et ira eius בָּעֲרָה בוֹ exarsit in eo. Iesah. 10.17, וּבָעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתוֹ & cõburet, & cõsumet spinã eius. Psal. 94.8, בִּינוּ בֹּעֲרִים intelligite ardentes in popu-

lo.vel insipientes. vtrũque enim significat. Hose.7.4, כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה sicut clibanus succẽsus(ardens) à coquente. ע est cum tarcha longum, & ה est nosépheth, quia תַּנּוּר est masculei generis, teste R.Dauid in commen. & lib.rad.Psal.2.12,כִּי־יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ quũ exarserit paulum furor eius.Iesah.62.1,Et salus eius vt lampas יִבְעָר ardeat. Psal.83.15,כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר sicut ignis cõburet syluam. Est transitiuum secũdum R.Abrahám. Aut,ardebit in sylua, secundum R.Dauid in lib.rad. Et in alia significatione, Irme.10.8,וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ & pariter insipientes erũt. In pihél,Excidere,remouere,auferre, Pascere,Succendere. 1.Reg.22.47,Et residuum scorti, &c.בִּעֵר מִן־הָאָרֶץ remouit è terra.Deuter.13.6,וּבִעַרְתָּ הָרָע & remouebis malũ è medio tui. Iechez.21.4,Ego Dominus בִּעַרְתִּיהָ לֹא תִכְבֶּה succẽdi eam, non extinguet se. Exod.22.4, וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר & pascet in agro alio. Iesah. 3.12,Et vos בִּעַרְתֶּם הַכֶּרֶם depasti estis vineam.Irme.7.18, Et patres מְבַעֲרִים אֶת־הָאֵשׁ succenderũt ignem. Macór, quod ponitur interdum vice nominis. Iesa.4.4,וּבְרוּחַ בָּעֵר & in spiritu remotionis. vel remouendi. R.Abrahám,& R.Dauid in commen. Idem in lib.ra.dicit esse nomen. Et 6.13,וְהָיְתָה לְבָעֵר & erit ad remouendũ.R.Abrahám, & R.Dauid. quanquá sunt qui exponũt,teste R.Abrahám,ad exurendum.Potest etiã exponi secundum R.Dauid in lib.rad.ad pascendũ. Iesa.44.15,וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר & erit homini ad pascendum.sic R.D.in lib. rad.& cõment.R.verò Abra.ad comburẽdum.Nume. 24.22, Quia si fuerit לְבָעֵר קָיִן ad excidendum Cáin . vel remouendũ.Tharghum,ad excidendũ. In hifhíl.Nachum 2.13,וְהִבְעַרְתִּי בֶעָשָׁן רִכְבָּהּ & succẽdere faciam in fumo currum eius.1.Reg.16.2,מַבְעִיר remouere facio po-

ſteros Bahaſá. Et ſine י, Exod. 22.5, הַמַּבְעֵר אֶת־הַבְּעֵרָה qui ſuccendit(vel ſuccẽdere fecit) ſuccenſionem. Et verſu 4, כִּי יַבְעֶר־אִישׁ שָׂדֶה quũ depaſci fecerit quiſpiam agrũ.

Et in nifhál. Irme. 10.21, כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים quia ſtulti facti ſunt paſtores. Ieſah. 19.11, עֵצָה נִבְעָרָה conſilium infatuatũ. Tranſlatio à בְּעִיר iumento, vel beſtia, quaſi beluinũ, quòd ſtultum ſit vt belua. Nomẽ, בְּעֵרָה, Combuſtio, Succẽſio, Exod. 22.5. Vide paulo antè. Alia forma, תַּבְעֵרָה, Nume. 11.3. Nomen tóar. Pſal. 49.11, יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ pariter ſtultus & inſipiẽs peribunt. Aliud ſubſtantiuum, בְּעִיר, Animal, iumentum. Pſal. 78. 48, tradidit grãdini בְּעִירָם animal (pro animalia) eorũ.

בָּעַת In pihél, Terrere, turbare. 1. Sem. 16.14, וּבִעֲתַתּוּ רוּחַ־רָעָה & terrebat(vel turbabat) eum ſpiritus malus. In nifhál. 1. Par. 21.30, נִבְעַת territus fuit à facie gladii. Dani. 8.17, נִבְעַתִּי territus ſum. vel fui. Vbi ת vltima radicalis litera eſt abſorpta in daghés. Nomẽ, בְּעָתָה, Terror. Irme. 8.15. Alia forma, בִּעוּת. Pſal. 88.17, בִּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתֻנִי terrores tui exciderunt me.

בָּצַץ A quo בֹּץ, Cœnũ, lutum. & eſt inſtar חֹק à חָקַק, & עֹז ab עָזַז. Irm. 38.22, הָטְבְּעוּ בַבֹּץ demerſi ſunt in in cœno(vel luto) pedes tui. Alia forma, בִּצָּה. Iiób 8. 10, Nũquid creſcet iuncus בְּלֹא בִצָּה abſq; luto? vel ſi nõ fuerit in palude? R. D. loco lutoſo. Iechez. 47.10, בְּצֹאתָו cœnoſa eius. i. loca profunda plena luto, ſecũdum R. Dauid. aut valles profundæ, vt א ſit loco ו, inquit idem in comment. ſcribitur autem cum ו, & legitur cum י.

בָּצָל Cepa: cuius plurale eſt Nume. 11.5, וְאֶת־הַבְּצָלִים & cepas. Alibi non inuenitur in Scriptura.

בָּצַע Concupiſcere, deſiderare, Calũniari, vel opprimere, vim facere, Complere, vel perficere, In

frusta concidere,partiri,diuidere.Chab.2.9,הוֹי בּוֹצֵעַ בֶּצַע רָע væ cõcupiſcenti concupiſcentiã malam. i. auaritiã. Ieche.22.27,לְמַעַן בְּצֹעַ בָּצַע vt cócupiſcant cócupiſcentiã. Iiób 27.8,כִּי יִבְצָע cũ cócupierit.Ioel 2.8,Super gladium deiiciẽt ſe(vel cadẽt)לֹא יִבְצָעוּ non cócident ſe.Eſt enim verbũ actiuũ intranſitiuũ.R.Dauid in lib.rad.exponit acſi dicat,Super gladios cadent,& nõ lædent eos.quippe non erunt vt alii inimici,quos prohibuit Deus ne venirent aduerſum te. nec portarum proderit clauſura, quia per feneſtras ingredientur vt fur . Et verbum trãſitiuum, Hamos 9.1,וּבְצַעַם בְּרֹאשׁ כֻּלָּם concîdet eos in capite vniuerſos ipſos. ע eſt cum pathách,eo quód dictio eſt longa cum duabus virgulis.R.Ionáh imperatiuum eſſe arbitratur ex eo quod præcedit הַךְ הַכַּפְתּוֹר, Percute cardinem.& pathách eſſe loco ſeri. Et in pihél. Ieſah.10.12,כִּי־יְבַצַּע אֲדֹנָי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂהוּ quum compleuerit Dominus omne opus ſuum . Et 38.12, יְבַצְּעֵנִי concîdet me. vel ſuccîdet (pro ſuccîdit) me. Iechez.22.12, וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק & oppreſſiſti amicos (vel proximos) tuos oppreſſione. vel vi, aut violentia,ſiue violenter. acſi dicat, Dediſti eis concupiſcibile argentum ex oppreſſione qua tu oppreſſiſti debiles qui erant in te.Zechar.4.9,manus eius תְּבַצַּעְנָה complebũt.perficient.In quo צ (quum habeat athnách accentũ) præter normã eſt cum pathách,teſte R.Dauid in Michlól.& lib.rad.

Nomen,בֶּצַע,Cupiditas,concupiſcentia. Exod.18.21, שֹׂנְאֵי בָצַע odio habentes cupiditatem.vel auaritiã.i.qui nõ ſequantur mũdi deſyderia,nec diuitiarũ amorẽ aut dignitatem.Irme.51.13,Venit finis tuus,אַמַּת בִּצְעֵךְ menſura auaritiæ tuæ.vel oppreſſionis,aut violentiæ. Illud Iudic.5.19,בֶּצַע כֶּסֶף deſiderium(pro deſiderabile) argentumnon tulerunt : ſunt qui exponunt fruſtum.

acſi dicat, non acceperunt aurum, nec argẽtum pro captiuorum redemptione, ſed eos occiderunt.

בצק Conſperſio, Farina aqua cõſperſa & temperata. Exo. 12.35, וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק & coxerũt cõſperſionẽ. 2.Semu.13.8, Et tulit אֶת־הַבָּצֵק cõſperſionem, & miſcuit. pro farinâ, quam ab eius fine vocauit conſperſionem.

Hinc verbum בָּצֵק. Neche.9.21, Et pedes eorũ לֹא בָצֵקוּ non tumuerũt. inſtar videlicet cõſperſionis, quæ appoſito fermẽto tumeſcit: quanquam eſſent abſque calceamentis. Vel, non fuerunt infecti: luto videlicet (ſicut manus cõſperſione inficiuntur:) quod vſu venire ſolet iis qui calceamenta habent vetera vel cõſumpta. Prior tamen interpretatio magis quadrat.

בצר Vindemiare, Munire, roborare, Prohibere, Excidere. Irme.49.9, אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ ſi vindemiantes venerint ad te, non relinquẽt racemos. Pſal.76.12, יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים excidet ſpiritũ ducum. nempe vt vindemiator racemos, ne ſe iactent, néve glorientur. & hoc eſt quod ſequitur, Terribilis regibus terræ. Ita exponit R.Dauid in lib.rad. quanquã exponat & aliter, nempe exaltabit, roborabit. ſed priorem expoſitionẽ dicit eſſe rectam. Nomen, בָּצִיר, Vindemia. Leuit.26.5. Zechar. 11.2, יָרַד יַעַר הַבָּצוֹר deſcendit ſylua vindemiæ. Metaphorice dicitur (inquit R.D.) de magnatibus Iſraël, quos ſyluæ comparauit: quòd ſyluæ, arbores magnæ ſint, & multæ. Et addidit vindemiæ, acſi dicat, Quæ dat fructum: quod arboribus ſyluæ haudquaquam vſu venit. Poteſt etiã exponi, vt ipſe dicit, Sylua munitionis, ſiue fortitudinis. Alia ſignificatio. Ieſa.2.15, וְעַל כָּל־חוֹמָה בְּצוּרָה & ſuper omnẽ murũ munitũ. Irme.33.2, Et annũtiabo tibi גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת magna & fortia. i. difficilia intellectu.

tellectu. Et hæc sunt participia passiua ex cõiugatione cal. Et in pihél. Iesah.22.10, לְבַצֵּר הַחוֹמָה, ad muniendũ murum. Nomen, בִּצָּרוֹן, Munitio. Zechar.9.12. Alia forma, מִבְצָר. Nume.32.36, עָרֵי מִבְצָר vrbes munitionis. Et 17, בְּעָרֵי הַמִּבְצָר in vrbibus munitionis. Dani.11.23, וְעַל־מִבְצָרִים & super munitiones. Plurale fœmineum, Dan. 11.15, עִיר מִבְצָרוֹת ciuitatem munitionum. In nifhál, est Prohibere. Genes. 11.6, לֹא־יִבָּצֵר מֵהֶם non prohibebitur ab eis omne quod cogitauerunt. Nomen, בַּצֹּרֶת. Irme.17.8, וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת & in anno prohibitionis. nempe pluuiarũ. Alia forma. Irme.14.1, super verba הַבַּצָּרוֹת prohibitionum. videlicet pluuiarum. Sunt qui exponunt iuxta hanc significationẽ illud Psal.10.1, abscondes לְעִתּוֹת בַּצָּרָה in tẽporibus prohibitionis. & sic ב est radicalis litera. Prior autẽ significatio & hæc, sunt propinquæ: quod enim magnum est, & forte, seu difficile, prohibetur homini ne cõtingat illud. Aliud nomẽ, בֶּצֶר, quod est זָהָב, Aurum. Iiób 36.18, לֹא בְצָר non aurũ. R.Dauid & R.Leui. Item 22.23, Et pone (pro pones) עַל־עָפָר בָּצֶר super terram aurum. ita R. Dauid in lib. rad. At R.Moséh exponit, munitionẽ ac turrim fortẽ. Alii simpliciter exponunt fortitudinẽ. Et versu 24, וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ & erit (pro erunt) Omnipotens aura tua. numero multitudinis, ab auro, secũdum R.Dauid in lib. ra. In libris tamen correctis, inquit idẽ, non scribitur י signũ pluralis, & sic est singularis numeri, aurum tuum. & ר est cũ seghól propter accentũ athnách, siue athnachtá. quanquam dici potest numeri esse pluralis deficiente י, sicuti plærisque aliis vsu venit.

בָּקַק Sicut & בּוּק, Euacuare, populari, prædari, Irme. 19.7, וּבַקֹּתִי אֶת־עֲצַת & euacuabo consilium Iehu-

r.i.

dáh. Nachum 2.3, Quia בְּקָקוּם בֹּקְקִים euacuauerũt(.i.populati ſunt)eos euacuantes. vel euacuatores.i.populatores. Hoſe.10.1, גֶּפֶן בּוֹקֵק vitis ſe euacuans Iſraél. Eſt enim verbum intranſitiuũ, teſte R.Dauid. Et in nifhál. Ieſah.19.3, וְנָבְקָה & euacuabitur (aut euacuabit ſe) ſpiritus AEgypti. & eſt ſine daghés. Eſt autẽ וְנָבְקָה inſtar נָסַבָּה à סָבַב. & ſecundum normam erat dicendum וְנָבַקָּה, p cum daghés. Et in pohél. Irme.51.2, וִיבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ & populabuntur terram eius.

בַּקְבּוּק Vide in polyſyllabis in fine huius literæ.

בָּקַע Scindere, rumpere. Pſal.74.15, בָּקַעְתָּ מַעְיָן ſcidiſti fontem. Ieſa.34.14, וּבָקְעָה & rũpet.i.educet pullum ex ouo. Ecclesi.10.9, בּוֹקֵעַ ſcindens. 2.Paralip.32.1, Et dixit לְבִקְעָם אֵלָיו vt irruperent ipſæ ad eum. vel ſcinderent eas ſibi. Alii interpretantur, vt irrumperet eas ſibi.i.vi armorũ caperet eas ſibi. Et in nif hál. Prou. 3.20, Scientia illius abyſſi (vel voragines) נִבְקָעוּ ſciderũt ſe. ſiue eruperunt. Ieſa.58.8, אָז יִבָּקַע tunc erũpet ſicut aurora lux tua. Et in pihél. Iechez.13.13, וּבִקַּעְתִּי רוּחַ סְעָרוֹת & ſcindam ſpiritum(vel ventum) turbinũ. Vel, & ſcindere, aut erũpere faciam. Eſt enim ſecundũ R.Dauid, tranſitiuũ in tertium. Chabb.3.9, נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ vt flumina ſcindes terram. pro ſcidiſti. acſi dicat, ſcidiſti terram, vt haberẽt aquam inſtar fluminũ. Et in hif híl. 2. Reg.3.26, לְהַבְקִיעַ אֶל־מֶלֶךְ vt irrũperent ad regẽ Edóm.

Et in hof hál, Irme.39.2, הָבְקְעָה הָעִיר ſciſſa (vel rupta) eſt ciuitas. Et in hithpahál. Ieho.9.13, הִתְבַּקָּעוּ ſciderãt ſe. aut ſciſſi erãt. Nomẽ, בְּקִיעַ, Sciſſio, Sciſſura. Hamos 6.11, Et percutiet, &c. & domũ minorem בְּקִעִים ſciſſionibus. Ieſah.22.9, וְאֵת־הַבְקִיעֵי ſciſſuras ciuitatis Dauid.

Alia forma,בֶּקַע, pro dimidio ſecli. Exod.38.24, בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת medium ſecli per caput. Quod declarãs ſubdit, מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל dimidium ſecli,ſecũdum ſeclum ſanctitatis.i.ſanctuarii,hoc eſt templi.Appellatur autẽ בֶּקַע dimidiũ ſecli,eo quòd eſſet ſciſſum à ſeclo, teſte R.Dauid. Alia forma,בִּקְעָה, Vallis,planities: ſic appellata, quòd ſit ſciſſa & diuiſa à montibus.Geneſ.11.2. Plurale,בְּקָעוֹת, Valles, Pſalm.104.8.

בקר In pihél,Quærere. Prouerb.20.25,Et pòſt,vota לְבַקֵּר ad inquirendum.vel inquirere. 2.Reg.16.15, Et altare æneum erit mihi לְבַקֵּר ad inquirendum.i. quando aſcendet in cor meum vt inquiram.Ieche.34.11,כֵּן אֲבַקֵּר אֶת־צֹאנִי ſic inquiram pecus meũ. Nomen, בַּקָּרַת,Inquiſitio.Iechez.34.11. Hinc בֹּקֶר,Mane: quòd mane inquiratur omnis res illuceſcente die,inquit R. Dauid.Gen.1.5,Et fuit בֹּקֶר mane,dies vnus.Interdum capitur pro אוֹר luce: vt Iiob 38.7,Quũ laudarent pariter כּוֹכְבֵי בֹקֶר ſtellæ lucis. i.lucidæ. Sic dicitur Pſal.148. 3,כּוֹכְבֵי אוֹר ſtellæ lucis.ſunt autẽ ſeptem planetæ,inquit R.Dauid. & ſic mane vocatur lux,Vide אוֹר. Pſalm.55. 18,עֶרֶב וָבֹקֶר veſperi & mane. Exo.16.19,Et collegerunt illud בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר mane mane.i.quolibet mane. Pſal.73. 14,Et increpatio mea לַבְּקָרִים in matutinis. Ex hac radice eſt illud Leuit.19.20,בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה verberatio erit. R. Dauid in lib.ra.exponit,מוּלְקָה verberata erit.ab inquirendo nomen deductum,quia ſecundum qualitatem delicti debebat eſſe & plagarum modus. Et ſecundum R.Sahadiáh dixit בִּקֹּרֶת à בָּקָר,quod eſt bos, quia verberatio fiebat neruo bouino. Vel ב(inquit R.Dauid) eſt loco פ, quæ ſunt eiuſdem exitus. הֶפְקֵר enim eſt dimiſſio: & בָּקַר in Miſnáh, eſt dimittere, liberare. vnde di-

citur in Misnáh, הֶבְקֵר לַעֲנִיִּים dimissio pauperibus. Hinc & Tharghum Ierosolymitanum pro וּנְטַשְׁתָּהּ & dimittes eam, (Exod. 23.10,) habet וְתַבְקְרוּן יָתַהּ. propterea sequitur in textu, non morietur. Dicunt etiam doctores Talmudistæ, dixisse verberata erit, quia verberatio fiebat mulieri, & non viro. Alia forma & significatio, בָּקָר, Bos, generale nomen. Gene. 18.7, בֶּן־בָּקָר filium bouis. i. vitulum. Et 13.5, הָיָה צֹאן־וּבָקָר fuit pecus & bos. pro pecora, & boues. sunt enim nomina specierum. Exod. 20.23, וְאֶת־בְּקָרֶךָ & bouē tuū. pro boues tuos. Plurale. Hamos 6.11, אִם־יַחֲרוֹשׁ בַּבְּקָרִים num arabit in bobus? Ab hoc verbū in cal. Hamos 7.14, כִּי־בוֹקֵר sed pascēs boues.

בקש Quærere, in pihél. 1. Semu. 13.13, בִּקֵּשׁ יְהוָֹה לוֹ אִישׁ כִּלְבָבוֹ quæsiuit Dominus sibi virum secūdum cor suum. Sephan. 1.6, לֹא־בִקְשׁוּ אֶת־יְהוָֹה non quæsierunt Dominū. Psal. 54.5, בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי quæsierūt animā meam. Iechez. 34.3, וְאֶת־הָאֹבֶדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם & eā quæ perierat non quæsiuistis. Eccle. 7.29, בִּקְשָׁה נַפְשִׁי quæsiuit anima mea. Et p est lene. i. sine daghés præter normā, teste R. Abra. in cōment. Psal. 34.13, בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם inquire pacem. Et 122.9, אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ quæram bonum tibi. Genes. 43.29, וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת & quæsiuit flere. Et versu 8, תְּבַקְשֶׁנּוּ requiras eum. p est sine daghés, teste R. Dauid in lib. rad. Et in puhál, siue selo nizcár pohaló mimménnu. Irme. 50.20, יְבֻקַּשׁ אֶת־עֲוֹן quæretur iniquitas Israél. Nomen, בַּקָּשָׁה, Inquisitio, postulatio, petitio. & est instar יַבָּשָׁה. Hezræ 5.6, וּבַקָּשָׁתִי & petitio mea.

בר Filius, Frumentum, Extra, foris. quanquam in eius prima significatione radix sit potius בָּרָה, teste R. Dauid in lib. rad. Prouerb. 31.2, מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי, וּמֶה בַּר־נְדָרָי, Quid fili mi, & quid fili vteri mei, & quid

fili votorum meorum? Et ſic Tharghú, pro בֵּן filius, habet בְּרָא. Pſal. 2. 12, נַשְּׁקוּ־בַר oſculamini filium, vt exponit R. Abrahám, pro quo citat illud Prouer. 31. 2, ſuprà memoratum. Potes etiam interpretari purum, à בָּרַר.

Geneſ. 41. 35, וְיִצְבְּרוּ־בָר & coaceruauerunt frumētum. Pſal. 72. 16, יְהִי פִסַּת־בַּר erit vola (vel particula) frumenti in terra. Vide in בָּרַר. Prouerb. 14. 4, Quando non ſunt boues, אֵבוּס בָּר non eſt in horreo frumentum. Negatio enim præcedens ſubauditur, vt ſit, אֵין אֵבוּס non eſt in horreo: vt Pſal. 9. 18, Quia non in ſeculū obliuioni tradetur mēdicus, expectatio pauperum peribit. pro, nec expectatio. ita exponit R. Ioſéph Kimchi, & R. D. Iiób 39. 4, יִרְבּוּ בַבָּר multiplicabūtur in frumento. vel foris. vtroque modo exponit R. Dauid. nam Tharghum pro חוץ foris, extra: habet בְּרָא, vt habes Gen. 6. 14. Quando ſignificet purum, & mundum, require in בָּרַר.

בָּרַר Eligere, Mundare, purificare, dilucidare, tergere, polire. Iechez. 20. 38, וּבָרוֹתִי מִכֶּם הַמֹּרְדִים & eligam ex vobis rebellantes .i. rebelles. Vnde R. Dauid in lib. rad. exponit וּבָחַרְתִּי & eligam. Participium paſſiuum, Ieſa. 49. 2, Et poſuit me לְחֵץ בָּרוּר in ſagittam (vel ſicut ſagittam) terſam, ſecundum R. Dauid. Iiób 33. 3, Et ſcientiam labia mea בָּרוּר מִלֵּלוּ purā locuta ſunt.

Macór cum ſúrec loco chólem, ſecundum R. Abrahám & R. Dauid. Eccleſiaſt. 9. 1, Quia totū hoc dedi (.i. poſui) in corde meo וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה & ad declarandum totum hoc. Alii, & vt probarē (vel examinarem) totū hoc. R. Abra. vt dilucidarē. & eſt acſi dicat לְבָרוֹר. Et 3. 18, לְבָרָם הָאֱלֹהִים vt dilucidaret eos Deus. i. declararet. (Vnde בֵּיאוּר, declaratio.) Vel, vt eligeret eos. aut, quòd delegit eos. Scripſit autē R. D. in lib. rad. quòd ſecūdū normā

ב debuerat esse cum camés chathéph, instar לְתַמֵּם: cæterum quia ר litera nō est daghessabilis, mutatum est in camés latum,& nách est loco daghés. Dici etiā potest quòd לְבָרֵם est præteritū, vt sit sensus, לַאֲשֶׁר בָּרָם eo quòd elegit eos Deus præ aliis creaturis ad sciendum, cognoscēdúmque. Quanquam non est mos vt literæ בְּכָלֵם deseruientes, verbis præteriti temporis hæreant, nisi quàm rarissime:vt scribam in ה deseruiente,quod sumitur vice אֲשֶׁר. Sic etiā ב præteritis aliquādo iungitur:vt 2.Par.1.3,בְּהֵכִין לוֹ דָוִד quādo præparauit ei Dauid. Hoc modo ל erit loco לַאֲשֶׁר, & בָּרָם ex hac radice, quod erat daghessandū, vt dictum est. Vel est ex radice בָּרָה quod est eligere:iuxta illud 1.Semu.17.8,בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ eligite vobis virum.At R.Abrahám in comment.dicit ל poni vice propter: vt Genes.20.13,אִמְרִי־לִי dic propter me.& esse instar רָאָם vidit eos:à בָּרָה.Sunt etiā (inquit) qui dicūt esse sem happóhal.i.macór, & quòd ר debuerat daghessari,eo quòd sit ex verbis geminatis.sed hoc est absurdum, quia in binián pihél haddaghús nō inuenitur secunda litera radicalis absorpta. Quòd si dixerit grāmaticus quòd ל deseruiens non iūgitur præteritis,dicendum est quòd ב & ל sunt vt fratres, & relatio vnius est vt relatio alterius. Aliis alter est modus: & inuenitur ב iunctum præterito,vt dictum est suprà.

In hifhíl. Irme.4.11,וְלֹא לְהָבַר neque ad tergendum. ב est cum patháchh, teste R.Dauid in lib.rad.quanquā est in soph passuc.i.in fine versus: vnde esse debuerat cum camés. Illud vero Irme.51.11, הָבֵרוּ הַחִצִּים tergite sagittas:potest esse ab אָבַר,secundum R.Ioséph.Ibi vide alteram expositioné. Et in pihél.Dani.11.35,וּלְבָרֵר וְלַלְבֵּן & ad purificandum & dealbandum. Et in hith-

pahál. Psal. 18.27, Cum purificante se תִּתְבָּרָר purificabis te. vel purus eris. Sunt enim proprie actiua intrãsitiua. At secũdum R. Dauid, & antiquos codices, vera lectio est תִּתְבָּר pro תִּתְבָּרָר. vnde cõmuniter תִּתְבָּר scribitur in libris nõ excusis. Et in nifhál. Psal. 18.27, עִם־נָבָר cũ purificãte se. Iesa. 52.10, הִבָּרוּ mũdate vos. vel mũdi estote.

Nomen tóar, בַּר, Mundus. Psal. 24.3, וּבַר־לֵבָב & mundus corde. Illud etiam Psal. 2.12, in בַּר memoratum, potest esse ex hac radice, purum significans. Substantiuum, בֹּר, Munditia, puritas. Psal. 18.24, כְּבֹר יָדַי secũdum puritatem manuum mearum. sub. repẽdit. Iesah. 1.25, וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִגָיִךְ & purgabo secũdum puritatem scorias tuas. vel sicut purificatoriũ. i. sicut illud in quo purificatur argentũ à scoriis, secũdum R. D. Psal. 72.16, quod in בַּר citatum est: vt sit sensus, erit particula puritatis. acsi dicat, parum remanebit puritatis, iustitiæ ac veritatis in terra. Ex hac etiam radice est בֹּרִית, quod scriberetur cum daghés si ר esset daghessabilis: essétque secundum normam בְּרִית instar נִפְרִית. Appellatur autẽ hoc nomine à nonnullis, quod vulgo dicitur שָׁבוֹן, inquit R. Dauid. i. sapo, eo quòd mundet vestes, ac pannos. At R. Ionáh putat esse genus herbæ qua panni lauantur. Irme. 2.22. Malachiæ 3.2, וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים & sicut sapo lauantium. i. fullonum.

בָּרָא Creare. Differt à יָצַר formare, secũdum R. Dauid, quòd יָצַר cõmuniter dicitur de re corporea, aut de re quæ habet esse in corpore, vel est susceptiua sensibilium potentiarum, aut de ipsis sensibilibus potentiis: בָּרָא verò dicitur de qualibet re, siue de innouatione cuiuslibet rei, quæ videlicet ex nõ esse ad esse procedit. Gen. 1.1, In principio בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת

בָּרָא creauit Deus cælum,& terrã.Et versu 27,בָּרָא אֹתָם creauit eos.Iesa.41.20,ManusDomini fecit hoc,& sanctus ipsius Israél בְּרָאָהּ creauit illud. Psal.89.13,צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם Aquilonẽ & Meridiem tu creasti ea. Iesah. 54.16,ego בָּרָאתִי חָרָשׁ creaui fabrũ. Et in nifhál.Psal. 148.5,Ipse præcepit,וְנִבְרָאוּ & creata sunt. Et in pihél, est Eligere, vel succidere. vt Iehos. 17.14, וּבֵרֵאתָ לְךָ שָׁם בָּאָרֶץ & eliges(pro elige) tibi ibi terrã. Potest & ita exponi,secundum R.Dauid,& succides tibi illic. sub.ligna syluæ,ad vrbes ædificãdas. Et versu 18,וּבֵרֵאתוֹ & eliges eum.vel,& succide tibi. Iechez.21.24,וְיָד בָּרֵא & locũ elige. Et in cal,Succidere.Iechez.23.47,וּבָרֵא אוֹתְהֶן & succidet eas.pro succident.præteritũ est ex cal,teste R.D. in commen. instar חָפֵץ & יָרֵא.Sic potest exponi illud Nume.16.29, וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא & si decretum decreuerit. aut decisionem deciderit. i.sententiam tulerit. Alii,Et si creaturam creauerit. Nomẽ toár,בָּרִיא pro pingui.Psal.73.4,וּבָרִיא אוּלָם & pinguis fortitudo eorũ. R.Abrahám,& R.D. Chabba.1.16,וּמַאֲכָלוֹ בְּרִיאָה & esca eius pinguis.id est,שֶׂה בְּרִיאָה pecus pingue, secundum R.Dauid.Gen.41.2,וּבְרִיאֹת בָּשָׂר & pingues carne.Et versu 6,הַשִּׁבֳּלִים הַבְּרִיאוֹת spicas pingues. i.plenas, & bonas. vel pulchras. est enim metaphorica locutio,secũdum R.D. Et בְּרִיאָה,Creatura, Decisio,sententia. Nume. 16.29,Vide in cal. Alia forma,בְּרִיָּה,pro Pingui.Ieche. 34.19,בֵּין־שֶׂה בְרִיָּה inter pecus pingue. pro בְּרִיאָה. Venit enim more desinentium in ה. Nam desinentia in ה,& in א,inter sese multis in locis miscẽtur,teste R.Dauid in lib.rad.& in Michlól. Ab hoc verbum ex hifhíl. 1.Semu.2.29,לְהַבְרִיאֲכֶם vt impinguaretis vos.

בַּרְבֻּרִים Require in quadratis nominibus.

בָּרָד Grādo. Exo. 9.18, בָּרָד כָּבֵד grādinem grauē. hinc patet generis esse masculei. Ab hoc fit verbum in cal. Iesah. 32.19, וּבָרַד & grādinabit in descensu syluæ. Præteritū est, inquit R. Dauid, quia est medietas cum camés, & medietas cū pathách. & est sensus, Quū grandinauerit, non cadet grādo in ciuitate, nec super sata, sed in syluis, ne lædat eos. Hinc etiā בָּרוּד, Maculis albis instar grandinis respersus, secūdum R. Dauid, & alios Hebræos. Zechar. 6.3, סוּסִים בְּרֻדִּים equi maculis grandini similibus respersi.

בָּרָה Eligere. 1. Semu. 17.8, בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ eligite ex vobis virū. Significat & comedere. 2. Sem. 13.6, וְאֶבְרֶה & comedā. In pihél. Thren. 4.10, הָיוּ לְבָרוֹת לָמוֹ fuerūt eis ad comedendū. Est macór, inquit R. D. Verū deinde, Rectum est, inquit, vt sit nomen instar אֲחָוֹת, & חָמוֹת. Vel est plurale à singulari בָּרָה, instar אָלָה אָלוֹת.

Et in hifhíl. 2. Sem. 3.34, לְהַבְרוֹת אֶת־דָּוִד לֶחֶם vt comedere facerent ipsum Dauid panem. Nomē, בִּרְיָה, Cibus, Esca. 2. Semu. 13.5. Alia forma, בָּרוּת. Psal. 69.22.

Alia forma, & significatio, בְּרִי, Serenitas. Sicut enim מְרִי est à מָרָה, sic בְּרִי est à בָּרָה, secūdum R. Leui. Iiób 37.11, בְּרִי serenitas laborare faciet nubē. At R. Dauid deducit à רָוָה, propter irrigationem. Idem dicit in lib. rad. illud Genes. 35.16, Et erat adhuc כִּבְרַת־הָאָרֶץ quasi miliare terræ: opinione R. Sahadiáh, esse ex hac radice. & secūdum ipsum R. Dauid in eodem lib. est mensura ambulantis terram, à mane vsque ad tēpus comestionis. Ita enim viatores metiri solent vias. Vtriusque opinione כ est similitudinis aduerbium. R. verò Menachém deducit à כַּבִּיר quod est multus: acsi multum foret iter terræ. R. vero Selomóh in commēt. nomen

dicit esse mensuræ soli, vt iter miliaris, leucæ, aut amplius. vt enim agrorū, sic itineris sūt mēsuræ. Vide כְּבַר.

בַּרְזֶל Vide inter nomina quadrata.

בָּרַח Fugere. Iesah.22.3, מֵרָחוֹק בָּרָחוּ à longe fugerūt. 708
In hifhíl, Fugare. Prouer.19.25, יַבְרִיחַ אֵם fugabit matrem. Nomen tóar. Iesah.15.5, בְּרִיחֶהָ profugi eius. Cuius singulare est בָּרִיחַ instar כְּסִיל. Alia forma, בָּרִיחַ. Iesa.43.14, Et descēdere feci בָּרִיחִים כֻּלָּם profugos vniuersos ipsos. Vel, ligatos vectibus ferreis, R.D. Alia rursū. Ieche.17.20, כָּל־מִבְרָחָו omnes profugi eius. à מִבְרָח singulari. Illud Ionáh 1.2, Et surrexit Ionáh לִבְרֹחַ vt fugeret, &c. R. Ioséph exponit לְמַהֵר, vt accelleraret iussiones, ne Deus ei signū, aut portentū aliquod daret, essetq; causa vt viri Nineuéh cōuerterētur, quorū cōuersio foret causa cōsumptionis Israél. Et idcirco dixit ca. 4.2, Præueni לִבְרֹחַ vt fugerem (.i. accelerarem) in Tarsis: quia noueram quòd tu es Deus misericors, &c. At Deus benedictus (qui eius nouerat intētionem,) dedit ei signū in mari. Nam quem in mare proiecerāt nautæ, vt venerunt Nineuéh, agnouerunt. quúmque hæc fama ad regem, eiúsque populū peruenisset, mox crediderunt. Et sic illud cap. 1.9, Et sciebant viri כִּי־מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא בֹרֵחַ quòd à facie Domini fugeret: exponit, præcepto mittentis accelleraret. Sic etiam Gene.4.17, Et egressus est Cáin מִלִּפְנֵי à corā Domino. i. præcepto Domini. Et Iechez.30.9, In die illa egrediētur angeli (vel nuntii) מִלְּפָנַי à coram me. i. me præcipiente. Et Dauid ait, Psal.139.6, Et quò מִפָּנֶיךָ à facie tua fugiam? & non dixit, à coram te. Et sic exponit illud Nume.24.11, בְּרַח־לְךָ fuge tibi ad locum tuum. i. festina vt eas, &c. Et Ie-

ſah.48.20,בִּרְחוּ fugite à Chaldæis. i.accelerate vt rece-
datis à,&c. Alia forma & ſignificatio,בְּרִיחַ,Vectis.Ir-
me.49.31.וְלֹא־בְרִיחַ לוֹ neque vectis ei. Exod.26.23,Et fa-
cies בְרִיחִם vectes è lignis. Ab hoc nomine fit verbum
ex cal, quod ſignificat inſtar vectis pertrāſire & pene-
trare. Exo.36.33,Et fecit vectē mediū לִבְרֹחַ vt trāſiret per
medium,&c. Et in hifhíl. Exod.26.25, Et vectis me-
dius,&c.מַבְרִיחַ tranſiens ab,&c. Et nomen tóar.Ieſa.
27.1,ſuper Liuiathán ſerpentem בָּרִיחַ penetratorem. i.
tranſeuntem,& penetrantem mare ab extremo ad ex-
tremum.Per hunc,fortes intelliguntur reges.

בֵּרַךְ Nō legitur in cal,ſed in pihél, Benedicere,ſalu
tare,Offerre munus, Laudare,quādo eſt creatu
ræ ad Deū.Et tertia ſingularis præteriti bifariā effertur,
בֵּרַךְ & בֵּרֵךְ,& nach ponitur vice daghés, quod ר cōmu-
niter non recipit. Gen.24.34,Et Dominus בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי
benedixit dominū meum.vel domino meo. Pſal.10.3,
וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ cōcupiſcentē(.i.auarum)benedixit.cū duplici
ſeri. 1.Reg.21.10,בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים benedixiſti Deo.Hîc pro
maledixiſti ponitur: ſicut & Iiób 1.5,וּבֵרֲכוּ אֱלֹהִים & be-
nedixerunt Deo in corde ſuo.Et 2.9,בָּרֵךְ benedic Deo,
& morere.i.maledic.Rurſū 1.11,ſi nō in faciē tuā יְבָרְכֶךָּ
benedixerit tibi.pro maledixerit.Ieſa.66.3,מְבָרֵךְ אָוֶן of-
ferés munus idolo. Macór,בָּרֵךְ.Nume.23.10,בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ
benedixiſti benedicēdo. Ibidem,19,Ecce בָּרֵךְ(pro לְבָרֵךְ)
.i.vt benedicerem accepi:& benedicet, & nō redire fa-
ciam eam. R.Dauid in lib.rad.exponit acſi dicat,לְבָרֵךְ
אֹתָם Vt benedicerem eis accepi:& benedicet Dominus
eis,& non redire faciā benedictionē ab eis. Deut.10.8,
וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ & ad benedicēdum in nomine eius.Et cum
chólem inſtar יִסֹּר.Iehoſ.24.10,וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ אֶתְכֶם & bene-

dixit benedicendo vobis. Psal.145.1, וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ & laudabo nomen tuum. Et 72.14, Omni die יְבָרֲכֶנְהוּ benedicet ei, Vbi נ redundat, teste R.D.in Michlól. 2.Reg. 4.29, לֹא תְבָרְכֶנּוּ non benedices ei. i.non salutabis eum.

Tóar, בָּרוּךְ, Benedictus.i.laudatus.Gene.9.25. Et in nifhál, Genes.12.3, וְנִבְרְכוּ בְךָ & benedicentur(vel benedicent se) in te omnes familiæ terræ. Et in hithpahál.Irme.4.2, וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ גּוֹיִם & benedicentur(vel benedicent se)in eo Gentes. Nomen, בְּרָכָה, Benedictio.i. boni additio, seu multiplicatio, Salutatio, Munus, Pax, vel pacis postulatio. Genes.12.2, וֶהְיֵה בְּרָכָה & esto benedictio. 2.Reg.5.14, קַח־נָא בְרָכָה accipe quæso benedictionem(.i.munus)à seruo tuo. Et 18.31, Facite mecũ בְרָכָה pacem. vel salutationem. i.salutate me. Prouer.11.26, וּבְרָכָה & benedictio(.i.bonorũ multiplicatio)super caput vendentis. Psal.3.9, עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ super populum tuũ benedictio tua. ת cum seghól præter normã, teste R.D.in Mich. Plurale, Prouerb.10.6, בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק benedictiones super caput iusti. Malachi 2.2, וְאָרוֹתִי אֶת־ בִּרְכוֹתֵיכֶם & maledicam benedictionibus vestris. & non, muneribus vestris, vt exposuit R.Ionáh: cuius probatio est quòd dixit, Et maledicam, teste R.Dauid: quippe maledictio benedictioni opponitur. nã benedictio, est boni additio: at maledictio, boni priuatio. Aliud cum sex punctis, בֶּרֶךְ, Genu. Iesah.45.23, כָּל־בֶּרֶךְ omne genu. Plurale duale. Iesah.66.12, וְעַל־בִּרְכַּיִם & super genua. In illo Iudicũ 7.6, עַל־בִּרְכֵיהֶם super genua sua: כ est lene.i.sine daghés. & sic in illo Danie. 6.11, בִּרְכוֹהִי genua sua. Cætera habẽt daghés, vt annotauit Hammasóreth. Ab hoc fit verbum in cal, בָּרַךְ, Genu flexit. 2. Paralip.6.13, וַיִּבְרַךְ עַל־בִּרְכָּיו & genu flexit se super genua

ſua. Et in hifhil.Gene.41.42,Et clamabunt ante eũ, אַבְרֵךְ genu flecte.pro הַבְרֵךְ.א enim eſt loco ה,inquit R. Dauid. Vel eſt ſignum futuri, vt idem ait: acſi dicat, Omnis homo viuẽs clamat ante eum, Genu flectam. Alii(inquit R.Selomóh in comment.) dictionem cõpoſitã putãt ex אָב pater,& רַךְ tener,à רַכָּךְ:quaſi dicas pater tener. Ioſéph enim,inquit R.Iehudáh,fuit pater ſapiẽtia, & tener annis.Dixit ei fili' Dormaſchith,Quouſque peruertis Scripturã?quippe אַבְרֵךְ non eſt niſi genu flecte,aut genu flectam.nam omnes ei ſubiiciebantur.Tharghum,דֵּין־אַבָּא לְמַלְכָּא Hic pater regis.vel regi. רַךְ enim lingua Aramæa (inquit R.Selomóh) eſt rex. Vnde ſcriptũ eſt in Suthaphin, לא רֵיכָא וְלֹא בַר רֵיכָא non rex,neque filius regis. Aliud nomen, בְּרֵכָה, Piſcina. Sunt (inquit R. Dauid,) qui dicunt quòd eſt fons. At veritas eſt,quòd eſt aqua congregata, aut collecta, ſecundum doctores Hebræos:ſiue locus è lapidibus,calcéque conſtructus,quò pluuiales colligũtur aquæ, vel hauſtæ è fonte:qui latine dici poteſt lacuna,aut piſcina:non ſtagnum,vt plærique ſcripſerũt. 2.Reg.20.18, עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה fecit piſcinam. Et cum camés vice ſerí, ſecũdum R.Dauid,vt Iehoſ.15.18, Da mihi בְּרָכָה piſcinam,quia terram arẽtem dediſti mihi.quo loco idem R.Dauid dicit בְּרָכָה poſſe interpretari benedictionem.

Plurale,Eccle.2.6,Feci mihi בְּרֵכוֹת מָיִם piſcinas aquarum.Pſal.84.7,גַּם־בְּרָכוֹת etiam piſcinas operiet pluuia, Secundũ hanc expoſitionẽ,camés eſt loco ſerí.Vel dic quòd eſt ſecundum formam aliam,à בְּרֵכָה prædicto.

ברם Inde בְּרֹם,Genus veſtis(inquit R.Dauid)vel pãni concupiſcibilis,vt רִקְמָה veſtis phrygionica, vulgo recamata. Vel eſt generale nomẽ veſtibus pre-

tiosis. Et sic opinatur R. Ioseph Kimchi, quod probat ex lingua Harabica, in qua vestis pretiosa vocatur מַבְרוּמָה. Et non inuenitur in Scriptura, præterquam Ieche. 27. 24, וּבִגְנְזֵי בְּרֹמִים & in gazis vestium pretiosarum.

ברק Fulgur, coruscatio: à quo fit verbũ in cal, בָּרַק, Fulgurare, coruscare, Tergere, polire. Psal. 144. 6, בְּרוֹק בָּרָק fulgura fulgur. vel, corusca coruscationem.

Accipitur & pro Splẽdore magno instar fulguris. Ieche. 21. 15, Vt sit ei בָּרָק מֹרָטָּה fulgor, (seu splendor,) tersus est. Significat etiã ferrũ lanceæ, sic dictũ, quòd fulguris habeat speciẽ. Nachum 3. 3, וּבְרַק חֲנִית & ferrũ lanceæ. Iiób. 20. 24, וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ & ferrum è felle eius ibit. R. Ionáh exponit, de crumena, seu folliculo, aut theca in qua manet humor fellis. Deut. 32. 39, Si acuero בְּרַק חַרְבִּי ferrum (vel aciem) gladii mei. nomen est in regimine genitiui. Plurale. Psal. 135. 7, בְּרָקִים fulgura, vel coruscationes. Aliud nomen, בָּרֶקֶת, Genus lapidis pretiosi, flaui coloris vt aurum: sic dicti, quòd vt aurũ splendeat & fulgeat. Exod. 28. 16. Alii Hebræi carbunculum exponunt. Tharghum reliquit nomen Hebræum בַּרְקַן. Ego chrysolithum intelligo qui colorem habet aureum, & ardentes emittit scintillas instar fulguris. tametsi aurifices topazium vocent, qui est aurei coloris, & chrysolithũ qui est subuiridis coloris. Aliud, בַּרְקָן, Genus spinæ, tribulus. Iudic. 8. 7, וְאֶת־הַבַּרְקָנִים & tribulis. Item versu 16.

ברש Vnde בְּרוֹשׁ, Cedri genus. R. Dauid scribit esse abietem. Iesa. 41. 19. 2. Semu. 6. 5, ludebant בְּכֹל עֲצֵי בְרוֹשִׁים in omnibus lignis abietum. i. abiegnis. hoc est musicis instrumentis fabrefactis è lignis abiegnis. Tharghum habet בְּרָזִין. Nachum 2. 3, וְהַבְּרֹשִׁים הָרְעָלוּ &

abietes pauefactæ sunt. vel cōsopitæ sunt.i.sagittæ, vel lanceæ abiegnæ, secundum R.Dauid. vel potentes ac magnates, iuxta R.Ioseph, qui cōferuntur cedris, abietibúsque, vt habes Iesa.37.24, Et succidam altitudinem cedrorum eius, electionem בְּרוֹשָׁיו abietum eius.

בָּרַת Vnde בְּרוֹת quod est בְּרוֹשׁ, Abies. Cāt.1.17, Laquearia nostra בְּרוֹתִים abiegna. Hinc & בְּרִית, Fœdus, pactū. fœmin. gen. Gen.9.13, in signum בְּרִית fœderis. vel pacti. Et 17. 7, לִבְרִית עוֹלָם pacto sæculi.i. perpetuo. Psal.78.37. בִּבְרִיתוֹ in pacto eius. Sunt qui dicunt (teste R. D.) quòd ת mutatur in ה, vt radix sit בָּרָה iuxta illud, Iechez. 23.47, וּבָרֵא & succidet eas: licet sit cum א.

בָּשַׁשׁ & בָּשׁ Require in בוש.

בְּשַׁגַּם Propterea quòd etiam, Eo quòd etiam. sunt enim tres particulæ: ב est loco בַּעֲבוּר propterea: שַׁ est אֲשֶׁר quòd: & גַּם etiā. Gen.6.3, בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר propterea quòd etiam est caro.

בְּשֶׁל Propter, teste R. Abrahám. Eccle.8.17, בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם vt laboret homo ad quærēdū. Ionáh 1.7, בְּשֶׁלְּמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ propter quē, malum hoc nobis.

בָּשַׁל Coquere, Maturescere: quòd quæ matura sút, cocta sint. Ioél 3. 13, בָּשַׁל קָצִיר maturuit messis. Ieche.24.5, Etiam בָּשְׁלוּ cocta sunt ossa eius. Vel potius coxerunt se: aut coquite ossa eius, vt sit præteritum vice imperatiui: vel vice futuri, vt aliis placet. Et in pihél. 1.Reg.19.21, בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר coxit eis carnē. ponitur enim בִּשְּׁלָם pro בִּשֵּׁל לָהֶם, teste R. Dauid in comment. & lib.rad. Iechez .46.24, אֵלֶּה בֵּית הַמְבַשְּׁלִים istæ domus coquentium.i.coquorum. hic בֵּית singulare, iungitur אֵלֶּה plurali, teste R.Dauid in comment. & in lib.rad.

Participiũ paſſiuum. Exod. 12. 8, וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם & coquendo coctũ aqua. Prius tamen, videlicet בָּשֵׁל, eſt nomen toár, ſecundum R. Dauid in lib. rad. 1. Semu. 2. 12, כְּבַשֵּׁל הַבָּשָׂר dum coqueretur caro. vel dum coqueret ſe. eſt enim actiuum intranſitiuum. Vel tranſitiue, dum coquerent carnem. Et in puhál. Leuiti. 6. 28, Et ſi in vaſe æneo בֻּשָּׁלָה cocta fuerit. Et in hifhíl. Geneſ. 40. 10, הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים coquere (.i. matureſcere) fecerunt botri eius vuas. Nomen, מְבַשְּׁלָה, Olla, ahenum, aut lebes: vel etiã locus vbi coquitur caro. vtroq; modo exponit R. D. in lib. rad. Iechez. 46. 23, וּמְבַשְּׁלוֹת עָשׂוּי & lebetes factæ. vel, & loca facta ad coquẽdum. & participium ſingulare ponitur pro plurali. Vel erant foci in quibus ignis accendebatur. R. D. in comment.

בָּשָׂם Inde בֶּשֶׂם & בֹּשֶׂם & בָּשָׂם, quæ ſignificant Aroma. Exod. 30. 21, chinemon בֶּשֶׂם aromatis. i. aromaticũ. Ibidẽ, Et calamus בֹּשֶׂם aromatis. Et à בָּשָׂם cũ camés, dicitur cũ pronomine (Canti. 5. 1,) עִם־בְּשָׂמִי cum aromate meo. Exod. 25. 6, בְּשָׂמִים aromata. pro oleo vnctionis. Canti. 4. 16, בְּשָׂמָיו aromata eius. plurale eſt à בָּשָׂם cum camés, ſicut דָּבָר דְּבָרִים. Nam בֹּשֶׂם cũ chólem, in plurali facit בְּשָׂמִים cum camés chathéph, ſicut קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים. Poteſt eſſe & à בֶּשֶׂם, inſtar גֶּפֶן גְּפָנִים & קֶבֶר קְבָרִים.

בָּשַׁס In coniugatione quadrata ſemel inuenitur, pro Onerare, fatigare, Calcare, conculcare. Hamos 5. 11, יַעַן בּוֹשַׁסְכֶם עַל־דָּל pro eo quód oneraſtis (aut laborare feciſtis) pauperẽ. Vel, quia cõculcaſtis pauperẽ. Et ſecundum R. Ionáh, שׁ eſt loco ס. Require in בוס.

בָּשָׂר Caro, generale nomẽ: quod interdum accipitur pro homine, quãdoque pro omni animato. Significat etiã Partes pudendas, & Propinquũ. Gen. 2. 23,

2.23, וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי & caro de carne mea. Et 6.13, קֵץ כָּל־בָּשָׂר finis vniuersæ carnis venit corã me. Leuit. 13.17, וּבָשָׂר כִּי־ יִהְיֶה בוֹ־בְעֹרוֹ שְׁחִין & caro cũ fuerit in ea, in cute eius vlcus. עוֹר, eſt pellis, cutis, caróq; ſuperior extrinſeca, vt veſtis: בָּשָׂר vero, caro quæ eſt ſub ea interior. Superior tamen. i. עוֹר, cutis, aut pellis, nonnunquã vocatur בָּשָׂר, vt Pſal. 102.6, Adhæſit os meum לִבְשָׂרִי carni meæ. i. pelli. Ieche. 23.20, אֲשֶׁר בְּשַׂר־חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם quorũ caro, (. i. penis & virile mẽbrũ) vt aſinorũ caro (. i. mẽbrũ virile) eorũ. Leuit. 15.2, מִבְּשָׂרוֹ de carne ſua. 2. Semuél 5.1, הִנְנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ ecce nos os tuum & caro tua nos. i. propinqui tui. Ieſah. 58.7, וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם & à carne tua (. i. propinquo tuo,) ne abſcõdas te. Propinquus enim ſiue cõſanguineus, eſt homini tanquã caro eius. Plurale. Prouer. 14.30, חַיֵּי בְשָׂרִים vita carniũ. Ex hac radice eſt verbum in pihél, quod ſignificat nũtiare. Irme. 20.15, בִּשַּׂר אֶת־אָבִי nuntiauit patri meo. 2. Semuél 4.10, כִּמְבַשֵּׂר ſicut (ſub. bonum, R. Dauid) nuntians. Fœmineũ, Ieſah. 40.8, מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָ͏ִם quæ nuntias Siion: exalta in fortitudine vocem tuam quæ nuntias Ieruſaláim. Pſal. 68.12, הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב earum quæ nũtiant, exercitus magnus. vel multus. 2. Semuél 18.19, וַאֲבַשְּׂרָה אֶת־הַמֶּלֶךְ & annuntiabo regi. Et in hithpahál. 2. Semuél 18.31, יִתְבַּשֵּׂר annuntiabitur domino meo. pro annuntiatur. Nomen, בְּשׂוֹרָה. 2. Semuél 4.10, Qui (ſub. חָשַׁב putauit, R. D.) quòd darem ei בְּשֹׂרָה nuntium. i. mercedem læta nuntiantis. Sic 18.22, & 25, בְּשׂוֹרָה בְּפִיו nuntium in ore eius.

בת Deſolare, Vnde בָּתָה, Deſolatio. Ieſah. 5.6, Et ponam eam בָתָה in deſolationem. Et 7.19, in vallibus הַבַּתּוֹת deſolationum. vel deſertorum. Rectum eſt,

Participiũ passiuum. Exod.12.8, וּבַשֵּׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם & coquendo coctũ aqua. Prius tamen, videlicet בַּשֵּׁל, est nomen toár, secundum R. Dauid in lib. rad. 1. Semu. 2.12, כְּבַשֵּׁל הַבָּשָׂר dum coqueretur caro. vel dum coqueret se. est enim actiuum intransitiuum. Vel transitiue, dum coquerent carnem. Et in puhál. Leuiti. 6.28, Et si in vase æneo בֻּשָּׁלָה cocta fuerit. Et in hifhíl. Genes. 40. 10, הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים coquere(.i. maturescere) fecerunt botri eius vuas. Nomen, מְבַשְּׁלָה, Olla, ahenum, aut lebes: vel etiã locus vbi coquitur caro. vtroq; modo exponit R.D. in lib. rad. Iechez. 46.23, וּמְבַשְּׁלוֹת עָשׂוּי & lebetes factæ. vel, & loca facta ad coquẽdum. & participium singulare ponitur pro plurali. Vel erant foci in quibus ignis accendebatur. R.D. in comment.

בָּשָׂם Inde בֹּשֶׂם & בְּשָׂם & בֶּשֶׂם, quæ significant Aroma. Exod. 30.21, chinemon בֶּשֶׂם aromatis. i. aromaticũ. Ibidẽ, Et calamus בֹּשֶׂם aromatis. Et à בְּשָׂם cũ camés, dicitur cũ pronomine (Canti. 5.1,) עִם־בְּשָׂמִי cum aromate meo. Exod. 25.6, בְּשָׂמִים aromata. pro oleo vnctionis. Canti. 4.16, בְּשָׂמָיו aromata eius. plurale est à בָּשָׂם cum camés, sicut דָּבָר דְּבָרִים. Nam בֹּשֶׂם cũ chólem, in plurali facit בְּשָׂמִים cum camés chathéph, sicut קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים. Potest esse & à בֶּשֶׂם, instar גֶּפֶן גְּפָנִים & קֶבֶר קְבָרִים.

בָּשַׁס In coniugatione quadrata semel inuenitur, pro Onerare, fatigare, Calcare, conculcare. Hamos 5.11, יַעַן בּוֹשַׁסְכֶם עַל־דָּל pro eo quód onerastis (aut laborare fecistis) pauperẽ. Vel, quia cõculcastis pauperẽ. Et secundum R. Ionáh, ש est loco ס. Require in בוס.

בָּשָׂר Caro, generale nomẽ: quod interdum accipitur pro homine, quãdoque pro omni animato. Significat etiã Partes pudendas, & Propinquũ. Gen. 2.23,

2.23, וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי & caro de carne mea. Et 6.13, קֵץ כָּל־בָּשָׂר finis vniuersæ carnis venit corã me. Leuit. 13.17, וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בוֹ־בְעֹרוֹ שְׁחִין & caro cũ fuerit in ea, in cute eius vlcus. עוֹר, est pellis, cutis, caróq; superior extrinseca, vt vestis: בָּשָׂר vero, caro quæ est sub ea interior. Superior tamen. i. עוֹר, cutis, aut pellis, nonnunquã vocatur בָּשָׂר, vt Psal. 102.6, Adhæsit os meum לִבְשָׂרִי carni meæ. i. pelli. Ieche. 23.20, אֲשֶׁר בְּשַׂר־חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם quorũ caro, (.i. penis & virile mẽbrũ) vt asinorũ caro(. i. mẽbrũ virile) eorũ. Leuit. 15.2, מִבְּשָׂרוֹ de carne sua. 2. Semuél 5.1, הִנְנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ ecce nos os tuum & caro tua nos. i. propinqui tui. Iesah. 58.7, וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם & à carne tua(.i. propinquo tuo,) ne abscõdas te. Propinquus enim siue cõsanguineus, est homini tanquã caro eius. Plurale. Prouer. 14.30, חַיֵּי בְשָׂרִים vita carniũ. Ex hac radice est verbum in pihél, quod significat nũtiare. Irme. 20.15, בִּשַּׂר אֶת־אָבִי nuntiauit patri meo. 2. Semuél 4.10, כִּמְבַשֵּׂר sicut(sub. bonum, R. Dauid) nuntians. Fœmineũ, Iesah. 40.8, מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ quæ nuntias Siion: exalta in fortitudine vocem tuam quæ nuntias Ierusaláim. Psal. 68.12, הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב earum quæ nũtiant, exercitus magnus. vel multus. 2. Semuél 18.19, וַאֲבַשְּׂרָה אֶת־הַמֶּלֶךְ & annuntiabo regi. Et in hithpahál. 2. Semuél 18.31, יִתְבַּשֵּׂר annuntiabitur domino meo. pro annuntiatur. Nomen, בְּשׂוֹרָה. 2. Semuél 4.10, Qui(sub. חָשַׁב putauit, R.D.) quòd darem ei בְּשֹׂרָה nuntium. i. mercedem læta nuntiantis. Sic 18.22, & 25, בְּשׂוֹרָה בְּפִיו nuntium in ore eius.

בַּת Desolare, Vnde בַּתָּה, Desolatio. Iesah. 5.6, Et ponam eam בָתָה in desolationem. Et 7.19, in vallibus הַבַּתּוֹת desolationum. vel desertorum. Rectum est,

inquit R. Dauid , vt radix sit בַּיִת , & absorbetur litera quiescens in daghés in plurali. בַּת, Filia, Vide בָּנָה.

בַּת Mensuræ genus est rerum liquidarum , decima pars mensuræ quæ dicitur חֹמֶר. Iechez.45.14, הַבַּת, הַשֶּׁמֶן מַעְשַׂר הַבַּת מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים bathus olei, decima pars bathi de chomer, decem bathi sunt. Et ת est cum daghés in plurali, inquit R. Dauid. 704

בָּתַל Vnde בְּתוּלָה, Virgo. Genes.24.16, בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ virgo, & vir non cognouit eam. Irm.31.4, Et ædificaberis בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל virgo Israél. Nomen, numero duntaxat multitudinis, בְּתוּלִים, Virginitates, pro virginitas. Leuit.21.13, Et ipse vxorē בִבְתוּלֶיהָ יִקָּח in virginitate sua capiet.

בָּתַק Semel inuenitur in pihél, Configere, transfigere. Ieche.16.40, וּבִתְּקוּךָ בְּחַרְבוֹתָם & configent(vel transfigent)te gladiis suis.

בָּתַר Diuidere. Gene.15.10, וְאֶת־הַצִּפֹּר לֹא בָתָר & auem (pro aues)non diuisit. Et in pihél. Ibidem,9, וַיְבַתֵּר אֹתָם & diuisit ea. Nomē, בֶּתֶר, Diuisio, pars. Cant. 2.16, עַל־הָרֵי בָתֶר super mōtes diuisionis. Gene.15.9, בִּתְרוֹ pars eius. Plurale, בְּתָרִים. Irme.34.18, בְּתָרָיו partes eius.

NOMINA QVADRATA.

בְּדֹלַח Quidam dicunt esse lapidem pretiosum, qui altero nomine dicitur יַהֲלֹם iaspis. Alii vnionem.i.margaritum. Omnes Hebræi dicunt genus esse lapidis pretiosi, & ex Sacris literis haberi eum esse albi coloris. Gen.2.12, שָׁם הַבְּדֹלַח ibi bedólach. Tharghū dimisit hîc vocē Hebræā, transferens בְּדֻלְחָא. Haghaón R. Sahadiáh exponit margaritum, dicitque bedólach esse lapillos rotundos qui egrediuntur ex aqua, & sunt

tenues, quibus assimilatur manna. Vnde scriptum est Nume.11.7, Et man sicut semen coriãdri erat,& color eius sicut color הַבְּדֹלַח margariti. Vides hîc lapidẽ fuisse coloris albi, vt erat manna. Vnde margaritum est eius recta interpretatio, non iaspis, nõ chrystallus. R. Abrahám sequitur Haghaón.

בְּלִיַּעַל Require in בַּל: est enim dictio composita, vt ibidem dictum est.

בִּלְעֲד Vnde בִּלְעֲדֵי, Præter, nisi, absq;, excepto. Et nõ est rectum (inquit R.D.) vt dicas in singulari בִּלְעַד, sed semper est numeri pluralis, nõ in absoluto, vt dicas בִּלְעָדִים, sed in regimine, & cũ pronominibus. Et aggregatur ei interdũ מ deseruiens, tametsi nullius significãtiæ sit, nam sine מ eandem habet significationem: nisi dicatur quòd ad maiorem addatur explicationem & declarationem, quẽadmodum fit in dictione תּוֹךְ & nõnullis aliis. Iiób 34.30, בִּלְעֲדֵי אֶחֱזֶה absque eo quod videã, tu doce me. Potest exponi, præter id quod video, doce me. 2.Semuél 22.28, quis Deus מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה præter Dominum? 2.Reg.18.25, הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה num præter Dominum (vel, absque Domino) ascendi cõtra locum húc? Gen.14.25, בִּלְעָדַי רַק præter illa duntaxat quæ comederunt pueri. In quo י non est signũ pronominis primæ personæ, quãquam nach appareat, id est sentiatur propter pathách præcedẽs: quod in plærisque aliis vsu venit. At R.Abrah. exponit, præter me: acsi dicat, Verũ præter me, acceperunt & illud quod comederũt pueri mei. Interdum tamen est signum pronominis. Genes.41.16, בִּלְעָדַי præter me, Deus respondebit, &c.

בַּעְבַּע Vnde אֲבַעְבֻּעֹת, Vide in בָּעָה.

בַּעֲלִיל Vide in בַּעַל, & in עָלַל.

בקבק Vnde בַּקְבּוּק, Vas testaceum, vel vitreum, aut ligneum, cuius os est angustum: sic appellatum quòd bibente, vel propinante, aut fundente homine, facit bacbúc: quod Ismaelitæ vocant בּוּקָאלִי inquit R.D. Huiusmodi est vas vinariũ, quod vulgo appellatur flasco, vel fiala stricti orificii. Irme.19.1, בַּקְבֻּק יוֹצֵר חָרֶשׂ fideliam figuli testaceã. 1.Reg.14.3, וּבַקְבֻּק דְּבַשׁ, & angusti oris vas mellis.

ברבר Auis pinguis manens iugiter iuxta præsepe, inquit R.David. 1.Reg. 4.20, וּבַרְבֻּרִים אֲבוּסִים & aues saginatas.seu pingues. Tharghum וְעוֹפַיָּא פַּטִּימַיָּא & aues impinguatas. Nonnulli(inquit R.David in cõment.) dicunt esse aues הַמְסוּמָּסִים castratas. i.capones: quòd cæteris sint pinguiores. In Talmúd dicũtur fuisse aues quæ afferebãtur ex Barbaria, à loco nomen accipientes, quæ quotidie ad Selomonis mensam ferebãtur.

ברזל Ferrum. Prouerb.27.17, בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד ferrũ ferro acuetur. Psal.105.18, בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ ferrũ ingressum est animã eius. Dixit, animã eius, quòd afflicto corpore affligatur & animus. Sic Psal.107.10, Vincti paupertate וּבַרְזֶל & ferro. i. instrumẽto ferreo. 2.Semuél 23.7, יִמָּלֵא בַרְזֶל implebitur ferro. Dixit ferro, ad cædendum, vt securi, ascia, & idgenus.

ג

ג Est semper radicalis litera.

גג Tectũ & superior pars domus plana. Vide עֲקָה. In singulari masculeũ, & in plurali fœmineũ. Iudic.9.51, עַל־גַּג super tectũ. Neche.8.17, Et fecerũt sibi tabernacula vnusquisq; עַל־גַּגּוֹ super tectũ suũ. Deut.22.8,

Si ædificaueris domũ nouá, וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ facies murum per circuitũ tecto tuo,&c. הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ cadens ex eo. Iesah.22.1, Quia ascendisti כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת omnis tu in tecta.

גָּאָה Magnificare, exaltare, Extolli, superbire, tumescere, Crescere, multiplicari. Exod.15.1, Cantabo Domino, כִּי־גָאֹה גָּאָה quoniam magnificãdo magnificauit se. vel exaltando exaltauit se. prius est macór, alterum præteritum. & est actiuum intransitiuum. Ieche.47.5, כִּי־גָאוּ הַמַּיִם quia intumuerunt (siue creuerũt) aquæ. Iiób 10.16, וְיִגְאֶה & multiplicetur. vel potius, multiplicet se, aut crescat. sub. infirmitas, inquit R.D. est enim actiuum intransitiuũ. Et 8.10, הֲיִגְאֶה־גֹּמֶא nunquid crescet iũcus,&c. Tóar, גֵּאֶה, Elatus, superbus. א cum seghól & cum ה. Iiób 40.6, כָּל־גֵּאֶה omnem superbum. Et deficiẽte ה. Iesa.16.6, גֵּא מְאֹד superbus est valde. Psal. 140.6, גֵּאִים superbi. גְּאֵיוֹנִים ex duabus cõpositum dictionibus, idẽ significat. Psal.123.4, Cõtemptus לִגְאֵיוֹנִים superbis. י apparens, est vice ה literæ radicalis, vt & in עֶלְיוֹנִים, ab עָלָה. quanquá variantur pũcta ob literã gutturalẽ. Et in scriptura est vna dictio, at lectio est vt duarũ, augendi gratia. quia גְּאֵי est גֵּאִים, superbi:& יוֹנִים populatores, oppressores, à יָנָה. Substãtiuum, גַּאֲוָה & גָּאוֹן, Superbia. Pro.8.12, שְׂנֹאת רָע גֵּאָה וְגָאוֹן odio habere malũ, superbiã,& elationẽ. posterius nomẽ, est eiusdẽ significãtiæ, sed alterius formæ,& nũc elationẽ, superbiã: nũc tumorem, magnificẽtiam, exaltationẽ, excellentiámque significat. Iesah.4.2, Et fructus terræ לְגָאוֹן ad magnificentiã. vel exaltationem, sublimitatémve. Irme. 49.19, מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן de tumore Iardén. Iesah. 2.10, וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ & à gloria maiestatis eius. vel magnificentiæ.

Aliud, גֵּאוּת, Eleuatio, Superbia, Magnificentia, Tu-

mor. Iesah.9.18, Et eleuauerunt se גֵּאוּת עָשָׁן eleuatione fumi.i.sicut eleuatur fumus. Et 12.5, Quia גֵּאוּת עָשָׂה superbe fecit. Et 26.10, גֵּאוּת magnificẽtiam (aut magnitudinem) Domini. Psal.17.10, Locuti sunt בְּגֵאוּת in superbia. vel superbe. Et 89. 10, Tu dominaris בְּגֵאוּת הַיָּם tumori maris. Aliud cum ostensione ה literæ radicalis, cuius vicem gerit ו, גַּאֲוָה. Iesa.9.9, בְּגַאֲוָה in superbia. Deute.33.28, גַּאֲוָתֶךָ magnificentia tua. aut maiestas, siue magnitudo. Et cum permutatione א in ו, secundú R.Dauid in lib.ra. Irme.13.17, מִפְּנֵי גֵוָה à facie superbiæ. vel, propter superbiam. Vide in גֵּוָה.

גָּאַל Redimere, Affinitate, aut matrimonio iungi, Inquinare, polluere. Iesa.44.23, גָּאַל יְהוָה יַעֲקֹב redemit Dominus Iahacób. Leui.25.25, וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו, & redimet venditioné fratris sui. Ruth 3.13, וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ & si noluerit redimere te, redimã te .i. si noluerit te in matrimoniũ accipere, accipiã te. Et 12, יֵשׁ גֹּאֵל est redimens.i.propinquus. Propinquus, inquit R. Dauid, vocatur גֹּאֵל, quia ipsi cũpetebat ius redemptionis. Item 4.1, Et ecce הַגֹּאֵל redimens (vel redemptor.i. propinquus) transibat. Leuiti.25.25, וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב & venerit redimẽs eum propinquus. Iesah.44.6, וְגֹאֲלוֹ & redimens eum (.i. redemptor eius) Dominus. Leui.25.33, וַאֲשֶׁר יִגְאַל & qui redemerit à Leuitis, egredietur. acsi dicat, Leuita qui redimit à Leuita, redemptio perpetua: & si non redemerit ipse, egredietur, &c. Alii exponút, Et qui emerit à Leuitis domum, &c. R.Dauid. Et in nifhál. Leuit.25.49, וְנִגְאָל & redimatur. Et in altera significatione, Sephan.3.1, הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה væ fœdatæ & inquinatæ. est breue, & intransitiuũ, inquit R.Dauid, cõpositũ ex nifhál & puhál. Thren.4.14, נְגֹאֲלוּ בַּדָּם pol

luti ſunt(vel polluerũt ſe)ſanguine. Ieſa.52.3, וְלֹא־בְכֶסֶף תִּגָּאֵלוּ & non argento redimemini. Et in pihél. Malachi 1.7, בַּמֶּה גֵאַלְנוּךָ in quo polluimus te? Et in puhál. Hezræ 2.54, וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה & polluti ſunt à ſacerdotio .i. polluti reputati ſunt: vel, vt polluti, eiecti ſunt à ſacerdotio. Sunt qui exponũt, inquit R. Dauid, elongati fuerunt à ſacerdotio. vt verbum hoc, ſignificet appropinquare, ſiue propinquum eſſe: & elongare, ſiue longinquum eſſe, à propinquitate, & familia: ſicut שֵׁרֵשׁ radicare & eradicare & בּוֹא venire & ire. Et ipſi fuerunt elongati, eo quòd eorum genealogia nõ inueniretur.

Et in hifhíl. Ieſah. 63.3, veſtimenta mea אֶגְאָלְתִּי inquinaui. pro הִגְאַלְתִּי. quippe א ponitur vice ה. R. Ionáh, & R.D. Et in hithpahál. Dani.1.8, אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל vt non cõtaminaret ſe. Tóar. Neche.13.29, עַל גָּאֳלֵי ſuper pollutores(vel elongatores)ſacerdotii. Subſtantiuum, Irme.32.7, מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה ius redemptionis.

גַּב Excelſum, eminẽs, altum, & quicquid alteri eminet, vt Dorſum in animalibus, vt Supercilia oculis. Et altitudo, &c. Corpus, Statura, Radius rotæ, Gibbus. à prima tamẽ ſignificatione omnia deducuntur, teſte R. Dauid. Iechez.16.25, Et ædificaſti tibi גַּב excelſum. mox ſequitur, Et feciſti tibi רָמָה excelſum .i. altare. R.D. Et 43.13, גַּב הַמִּזְבֵּחַ altitudo altaris. Pſalm.129.3, עַל־גַּבִּי ſupra dorſum meum arauerunt arantes. acſi dicat, poſuerũt me curuum ante ſe. R. Dauid. Iiób.13.12, לְגַבֵּי־חֹמֶר גַּבֵּיכֶם corporibus luti(.i. luteis)corpora veſtra. ſub. aſſimilantur, ſecũdum R. Leui. 1. Reg.7.32, וְגַבֵּיהֶם & radii earum. ſub rotarum. Iechez.10.12, וְגַבֵּהֶם & dorſa earum. hîc deficit י ſignũ pluralis, inquit R. Dauid in comment. Genere fœmineo. Leuit.14.9, Radet, &c.

וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו & ſupercilia oculorũ eius. Et cum נ noſépheth, גִּבֵּן, Gibboſus, Leuit.21.19: ſic appellatus, quòd eius altitudo ob curuationem ſit depreſſa. Pſal.68.17, Vt quid ſaltabitis mõtes גַּבְנֻנִּים humiles? à גִּבֵּן quaſi gibberoſi, & curui. Vel, montes excelſi. quippe montibus eorum, in medio altitudo eſt, & hinc inde ſunt effuſi. acſi dicat, Ne ob lætitiam ſubſiliatis: tametſi ſitis alti, non eliget vos tamen. Et rectũ eſt, inquit R. Dauid, vt prædictorum omnium radix ſit גָּבַב: quod oſtendit daghés. quanquam in dictione גַּבְנֻנִּים leuiãdi gratia non fuerit appoſitum daghés.

גֶּבֶא Cum ſex punctis, Fouea, Palus paludis. Ieſa.30.14, Et ad hauriẽdam aquam מִגֶּבֶא de fouea, vel de ciſterna. quippe Tharghum pro בור ciſterna, habet גובא. Plurale, גְּבָאִים ſecundum normam. Iechez. 47.11, Cœnoſa eius וּגְבָאָיו & paludes eius.

גָּבַהּ Se extollere, eleuare, ſuperbire, Excellere. Pſal. 131.1. לֹא־גָבַהּ לִבִּי non ſuperbiuit cor meum. eſt enim verbũ actiuum intranſitiuũ. Ieche.31.5, עַל־כֵּן גָּבְהָא, idcirco extulit (eleuauit) ſe altitudo eius. א eſt loco ה. Ieſah.55.8, כִּי־גָבְהוּ, ſicut altiores ſunt cæli quàm terra, כֵּן גָּבְהוּ ita altiores ſunt viæ meæ viis veſtris. Ieche.16.49, וַתִּגְבְּהֶינָה וַתַּעֲשֶׂינָה תוֹעֵבָה & ſuperbierunt, & fecerũt abominationem. pro וַתִּגְבַּהְנָה. & venit ad hũc modum, inquit R. Dauid, vt æquiparentur dictiones: quanquam & rectum eſt in Hebræa lingua eo pacto loqui, quemadmodũ dicimus תְּבֹאנָה & תְּבֹאֶינָה. Et in hif hîl. Pſal. 113. 5, הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת qui ſe exaltat habitando. hoc loco verbum eſt intranſitiuum, & י redundat, inquit R. Dauid in lib. rad. Sunt tamen nõnulli qui conſtitutiuũ, formatiuúmque nominis tóar arbitrentur. Hobadiáh

3, אִם־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר, si eleuaueris te vt aquila. Vel transitiue, Si eleuaueris vt aquila. sub. קִנֶּךָ nidum tuú. vtroque modo exponit R.Dauid. Tóar. Iesah.2.15, מִגְדָּל גָּבֹהַּ turrem excelsam. Et 5.15, וְעֵינֵי גְבֹהִים & oculi sublimium.vel superborum. Fœmineum. Deute.3.5, חוֹמָה גְבֹהָה murus altus.1. Semu.2.2, Ne multiplicetis loqui גְּבֹהָה גְבֹהָה sublime, sublime. subaudi אִמְרָה verbum vel eloquium.R.Dauid in lib.rad. Dani.8.3, cornua גְּבֹהוֹת excelsa. Tóar masculeum, alia forma. Prouerb.16.5, גְּבַהּ־לֵב superbus corde. Eccles.7.9, Melior est longanimis spiritu מִגְּבַהּ רוּחַ superbo spiritu. Psal.101.5, גְּבַהּ עֵינַיִם superbo oculis, &c. Ieche.31.3, וּגְבַהּ קוֹמָה & altus statura. quanquã hoc reduci potest ad speciẽ priorẽ גָּבֹהַּ, inquit R. Dauid: & ob grauem pronuntiationem ה propter maccáph, deest Kibbús sub litera ב. Substátiuum. Iesa.2.11, עֵינֵי גַּבְהוּת oculi sublimitatis. aut superbiæ. Alia forma, Prou.16.18, גֹּבַהּ רוּחַ superbia spiritus. Hamós 2.9, כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ tanquam altitudo cedrorum, altitudo eius. Plurale, Iiób 11.6, גָּבְהֵי שָׁמַיִם altitudines cæli. Alia forma. 1. Semuél 16.7, וְאֶל־גְּבֹהַּ & ad altitudinem staturæ eius. est instar גֹּדֶל, inquit R. Dauid.

גבח A quo גִּבֵּחַ, Caluus. Leuit.13.40. Substantiuũ, גַּבַּחַת, Caluitiũ, siue locus caluus, vbi nulli sunt pili. Leuit.13.41, אוֹ בְגַבַּחַת vel in caluitio. Dicitur etiam גַּבַּחַת in veste noua, aut panno nouo, quando in illis nullus est pilus propter lepram.

גבל Vnde גְּבוּל, Terminus, cõfiniũ, Fines. gen. masc. Iechez.27.4, In corde mariũ גְּבוּלָיִךְ termini tui. Plurale etiã fœmineũ. Nume.32.33, בִּגְבֻלֹת in terminis.

Ab hoc fit verbum in cal, Terminare, siue terminos constituere. Zechar. 9.2, Et etiam Chamáth תִּגְבָּל־בָּהּ

terminabit in ea. i.erit ei terminus. R.Dauid. Et in hifhíl. Exo.19.12, וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם & terminabis populũ .i.terminum constitues populo. Tóar.Exo.28.13, Et duas catenas ex auro mũdo, מִגְבָּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם terminales facies eas.i.in fine existentes termini pectoralis. & est instar מִגְדָּלוֹת. Vel conterminas. i.vicinas, & finitimas. Substantiuum fœmineũ, גְּבֻלָה. Iesa.28.25, גְּבֻלָתוֹ in termino suo.vel,agro. Alia forma, גַּבְלֻת, Terminatio.instar עַבְדוּת. Exod.28.21, Et facies super pectorale שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת catenas terminationis.i.conterminas & finitimas. Tóar alterius formæ. 1.Reg.5.18, & cementarii Chirám וְהַגִּבְלִים & lapicidæ. Sunt enim(inquit R. Dauid)dolantes lapides regula & mensura, à גְּבוּל termino sic appellati, quòd terminum mẽsuræ lapidibus ponant. quanquã sunt qui exponunt, viri Ghebal qui erant lapicidæ. Vnde dicitur Iechez.27.9, Et senes Ghebal fuerunt in te instaurantes fracturas tuas.

גָּבַן Vnde גְּבִינָה, Caseus. Iiób 10.10. Ex hac radice putauit R.Ionáh esse גִּבֵּן & גַּבְנֻנִּים quæ legũtur in גב.

גָּבַע Vnde גֶּבַע, Collis. 1.Semu.13.16, habitantes בְּגֶבַע in colle. Et cũ ה fœmineo.Iesah.40.3, וְגִבְעָה & collis.Psal.148.9, הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת mõtes,& omnes colles. Alia forma & significatio, מִגְבָּעוֹת, Mitræ, tiaræ. Exo.29.9. Rursum alia forma,& significatio, גָּבִיעַ, Scyphus: est(inquit R.D.) instar calicis vas, dispositione differens.Gen.44.12. Exo.25.33, שְׁלֹשָׁה גְבִעִים tres scyphi.

גָּבַר Roborare, fortẽ reddere, Superare, vincere, præualere. Psal. 117.2, Quoniã גָּבַר roborauit super nos misericordiam suam. Vel intransitiue, fuit fortis, vel roborauit se super nos misericordia eius. Exod.17. 11, וְגָבַר יִשְׂרָאֵל præualebat Israél. Genes.7.18, וְהַמַּיִם גָּבְרוּ &

aquæ præualuerunt. i. multiplicatæ ſunt. 2. Semuél 1. 22, leonibus גָּבֵרוּ robuſtiores fuerunt. & eſt cum ſeri, quia eſt in ſoph paſſúc. Iiób 21.7, etiã גָּבְרוּ חָיִל. pro בְּחַיִל præualuerunt diuitiis. vel robore. aut fortes fuerũt robore. Et in pihél. Eccle. 10.9, וַחֲיָלִים יְגַבֵּר & vires roborabit. i. Si ſecuris hebes fuerit, opus eſt vt ſcindẽs addat robur. Ita R.D. & R. Abrah. in comment. Et in hifhíl. Dani. 9.27, וְהִגְבִּיר בְּרִית & roborabit fœdus. Pſal. 12. 6, לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר linguam noſtram roboremus. Vel intranſitiue, Propter linguam noſtram robuſti erimus.

In hithpahál. Iiób 15.25, Et contra Omnipotentem יִתְגַּבָּר roborabit ſe. Tóar, גִּבּוֹר, Potens, fortis, robuſtus. Pſal. 24.8, Dominus עִזּוּז וְגִבּוֹר fortis & potens. 2. Semu. 17.8, גִּבֹּרִים הֵמָּה fortes ſunt. 1. Parali. 5.24, גִּבּוֹרֵי חַיִל fortes robore. Alia forma, גְּבִיר, Dominus, princeps, dux. Gene. 27.28, הֱוֵה גְבִיר eſto dominus fratribus tuis. Fœmineum, גְּבִירָה, Domina. 1. Reg. 11.19. Irme. 13.18, Dic regi וְלַגְּבִירָה & reginæ. Alia item, גְּבֶרֶת. Ieſah. 47.7, אֶהְיֶה גְבָרֶת ero regina. Et 24.2, Sicut ancilla כַּגְּבִרְתָּהּ ſicut domina eius. i. ancilla ſicut domina, & domina ſicut ancilla. R. Abrahám. Et גֶּבֶר cũ ſex punctis, Vir: eo quòd habeat robur & dominium ſuper vxorẽ, inquit R.D. Pſal. 88.5, כְּגֶבֶר ſicut vir. 1. Paralip. 23.3, לִגְבָרִים per viros. viritim. Alia forma. Pſal. 18.26, עִם־גְּבַר cum viro.

גָּבִשׁ Vnde גָּבִישׁ, Genus lapidis pretioſi, Iiób 28.18. aut genus veſtis miniſterialis: & Sericum, ſecundum R. Ionáh. Nomen compoſitum. Iechez. 13.11, & dabo lapides אֶלְגָּבִישׁ (aliâs אֶל־גָּבִישׁ) grandinis. ſimiles videlicet גָּבִישׁ.

גַּד Coriandrũ. Exod. 16.31, Et erat (ſub. manna) כְּזֶרַע גַּד ſicut ſemen coriandri, album. Non eſt (inquit R.

699

D.)coniunctio mannæ ad coriandrum, quòd eius color esset similis: quandoquidem non est coriandrum album. at dicit grana mannæ minuta fuisse instar granorũ coriandri. nã mãna erat alba. propterea posteaquam dixerat(Nume.11.7,)Et man erat sicut semẽ coriandri:mox adiungit, Et color eius sicut color bedólach.i.vnionis,siue margaritæ:vt indicaret,quòd non erat eius coniunctio ad coriãdrum ratione coloris,sed ratione dispositionis,aut quantitatis. Significat etiã (iuxta eundem)מַזָּל Sidus,vel signum cæleste,aut planetam. R. Moséh sacerdos arbitratur significare כּוֹכַב צֶדֶק stellam Iouis,quæ significat omne bonũ. & ita vocatur in lingua Chedár.i.Ismahelitica.Iesa.65.11,Qui paratis לַגַּד Ioui mẽsam.vel iuxta R.Moséh,& R.Abrahám,exercitui cæli, siue coniunctioni planetarũ,à גָּדַד, vt sentit R.D.& R.Ionáh. Illud Gene.30.10,Et dixit Lea,בְּגָד Fortunata.aut בָּא גָד Venit fortuna,scilicet bona,aut fœlicitas. R.Moséh, per Iouem. Tharghú,אֲתָא גָד venit Gad. R.Selomóh,בָּא מַזָּל טוֹב venit sidus bonũ. aut planeta bonus. Scribitur autẽ בגד,& legitur בָּא גָד. Cur ita scribatur, multi doctores Hebræi fatentur se nescire. R.Abrahám in cõment.dicit esse duas dictiones,& exponit,venit turma,sub.filiorũ:à גָּדַד.Et ita exponit R.D.in radice גָּדַד,dicẽs,venit qui augeat exercitũ,siue turmã:quòd eo nato fuerit ei filiorum turma.

גָּדַד Congregare exercitum, Ducere exercitum, vel turmam,Superare exercitu,aut turma,vel multitudine,Cogere,vel congregare exercitum, Incidere, lacerare.Gene.49.19,גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב Ghad,exercitus superabit eum, & ipse(nẽpe Ghad) tandem superabit.sub.exercitum contra se venientem.Prophe-

tat enim(inquit R. Abrahám) veturum aduersus eum exercitũ,quẽ ipse demũ superaturus esset. Potest & sic interpretari, Ghad,exercitus succidet eum, & ipse succidet calcaneum.i.extremos:vel demũ, acsi dicat,Primum quidem succidet eum exercitus contra eum veniens,& ipse demum superabit illũ exercitũ.יָגֻור ponitur pro יָגֹור.est enim(inquit R.Abrahám)ex verbis geminatis:`& súrec est loco cholẽ, sicut יָרֹון à רָנַן, & יָשׁוּר à שָׁרַד. Idem dicit R.D.in lib.ra.& in Michlól. licet sint nonnulli qui putent radicẽ esse גור.Chab.3:16,Quãdo ascendet (sub.hostis) cõtra populum יְגוּדֶנּוּ vt succidat eum.sub.tum demum erit angustia,&c.Et ita capitur in eius verbi altera significatione:quãquam possit exponi in priori,hoc est congregabit exercitũ contra eũ. Psal. 94.21,יָגֹודּוּ congregabunt exercitum. R.Dauid in comment. exponit Conuenient , siue coniungent se exercitus.Alii(vt ipse refert)exponunt,Decídent.i.decisionem,& determinationem facient. Et in hithpahál. Irm.5.7,יִתְגּוֹדָדוּ se turmatim cõtulerũt in domum meretricis.1.Reg.18.27,וַיִּתְגֹּדְדוּ & incidebãt se.Micháh. 5.1,תִּתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד cõiunges te exercitui filia exercitus. i.venient aduersum te exercitus. גְּדוּד,Exercitus,turma, globus militũ, latro. Hose.7.1, Spoliabit גְּדוּד בַּחוּץ exercitus(vel latro)foris. Et 6.10,Et sicut expectãt virũ גְּדוּדִים latrones. Alia significatio. Psalm.65.10,תְּלָמֶיהָ Sulcos eius inebria,descẽdere fac(.sub.pluuiã)גְּדוּדֶיהָ in lineas eius. i.fossas siue profũditates quæ sunt inter sulcũ & sulcũ:sic appellatas,quód sint instar scissionũ quæ fiunt in carne, inquit R.D. quippe תֶּלֶם est pars altior.

Aliud nomen,גְּדוּדָה, instar מְלוּכָה,cuius plurale legitur Irme.48.36,עַל כָּל־יָדַיִם גְּדֻדֹת super omnes manus in-

cisiones. Vel est participium fœmineũ ex cal, & עַל ponitur pro עַל־כֵּן, vt sit, propterea omnes manus incisæ. alioqui non erat scribendum עַל.

גדה Vnde גְּדִי, Hœdus. Gene.38.20, Et misit Iehudáh אֶת־גְּדִי הָעִזִּים hœdum caprarũ. Secundum R. Dauid, non modo hœdum, sed & agnũ significat: idcirco addit caprarum, quia est & ouiũ, nempe agnus. At R. Abrahám, hœdũ dũtaxat caprarũ significare putat: & quod dicat caprarũ, nõ discriminis gratia, sed vt paruũ significaret, additũ esse. q.d. Paruũ cui opus erat, capra matre. & sic appellatur (Nume.15.22) שְׂעִיר־עִזִּים hircus caprarũ qui paruus est. 1. Semu.10.3, portans שְׁלֹשָׁה גְדָיִים tres hœdos. Et plurale gen. fœm. Can.1.8, אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ hœdos tuos. Significat & Ripam alia forma. Iehos.3.14, Et Iardén plenus erat super omnes גְּדוֹתָיו ripas suas.

גדל Magnũ esse, magnificare, magnifacere, Crescere, Educare, enutrire. Genes.38.14, Quia גָדַל שֵׁלָה creuerat Seláh. Iiob 2.13, Quia גָדַל הַכְּאֵב creuit dolor. Et 31.16, גְּדֵלַנִי creuit mecum. vel nutritus est. scilicet pupillus. & est verbum intrãsitiuum, inquit R. Dauid & R. Himma. quanquã R. Ionáh scripsit verbũ esse transitiuũ, & ex pihél. i. crescere feci eũ, vel nutriui eũ. Psa.104.1, Domine Deus mi גָּדַלְתָּ מְּאֹד magnus es valde. Irme. 5.27, Idcirco גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ creuerũt, & ditati sunt. 1. Reg. 12.10, adolescentes qui גָּדְלוּ אִתּוֹ educati fuerũt cum eo. Gen.19.12, גָּדְלָה creuit (vel magnus fuit) clamor. Et 41. 38, Tantum solio אֶגְדַּל מִמֶּךָּ maior ero te. 1. Paral.17.24, וְיִגְדַּל שִׁמְךָ & crescat (aut magnum sit) nomẽ tuũ. 1. Semuél 26.24, Sic תִּגְדַּל crescat (vel magna sit) anima mea in oculis Domini. Et in pihél. Ieho.4.13, גִּדַּל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ magnificauit Dominus Iehosúah. Iesah. 49.21,

ואלה מי גדל & hos quis educauit? Nume.6.5, גדל פרע cre ſcere faciat comã capilli capitis ſui. eſt macór: vnde R. Selomóh ſupplet ל, vt ſit לגדל, & Tharghũ exponit יהי מרבי ſit creſcere faciens. Et in hifhíl. 1. Semu. 12. 24, כי ראו את אשר־הגדיל עמכם quia videte quòd magnificauit vobiſcum. vel magnifice fecit. Tharghum ſubaudit למעבד facere: vt & R.D. in commen. dicẽs, Magnificauit vt faceret bona vobiſcum, aut vt daret tonitrua, & pluuiam in die meſſis. Item 20. 40, עד־דוד הגדיל donec Dauid magnificauit. ſub. לבכות flere. i. ſed Dauid magis fleuit. Dani. 8. 8, Et hircus caprarum הגדיל magnificauit. ſub. לעשות כח וגבורה facere viriliter, ac fortiter: aut virtutem & fortitudinem. Pſal. 38. 16, עלי הגדילו, ſuper me magnificauerunt. ſub. פיהם os ſuum. Iechez. 35. 13, ותגדילו עלי בפיכם & magnificaſtis aduerſum me os veſtrum. Et 24. 9, Ego אגדיל המדורה grãdem faciam pyram. Et in hithpahál. Ieche. 38. 23, והתגדלתי & magnificabo me. Secundũ R. Iahacób filium Elhazár, ſecũda radicalis litera eſt cum chiríc, quia venit ab התגדל cũ ſerí. quippe ſi foret ab התגדל, eſſet cũ pathách. Tóar, גדול, Magnus, maior, princeps. Pſal. 48. 2, גדול יהוה, magnus Dominus, &c. Eſtér 1. 5, למגדול à magno vſque ad paruũ. hic ל redũdat, teſte R.D. in Mich. Irm. 32. 19, גדל העצה magno cõſilio. Nachũ 1. 3, וגדול־כח & magnus potẽtia. vel fortitudine. Pſal. 145. 7, וגדול־חסד & magnus miſericordia. Prouer. 19. 18, גדל־חמה magnus ira. 2. Reg. 10. 6, את־גדולי העיר maiores ciuitatis. Tóar fœmineum, גדולה, Magna. Zechar. 8. 2, קנאה גדולה ira magna. Geneſ. 10. 12, העיר הגדולה ciuitas magna. Pſal. 131. 1, Neq; ambulaui בגדלות in magnis. Tóar maſculeum alterius formæ, גדל, Magnus. Gene. 26. 13. Iechez. 16. 25, גדלי בשר ma

gni carne. i. virili membro. & eſt inſtar זָקָן זְקֵנִי. Subſtantiuum, גֹּדֶל, Magnificentia, Magnitudo. Ieſah. 9. 9, וּבְגֹדֶל לֵבָב & in magnitudine cordis. Pſal. 150. 2, כְּרֹב גֻּדְלוֹ ſecũdum multitudinẽ magnitudinis eius. & eſt cũ ſúrec ſicut קֹמֶץ קֻמְצוֹ. Alia forma, גְּדֻלָּה. Eſtér 6. 3, וּגְדֻלָּה. Pſal. 145. 6, וּגְדוּלָּתְךָ & magnitudinem tuam narrabo. 1. Paral. 17. 21, גְּדֻלּוֹת magnitudines. Ab hac radice fit & מִגְדָּל, Domus alta, & magna, ſiue turris: à magnitudine ſic appellata. Ieſa. 5. 2. Et 30. 25, Quũ ceciderint מִגְדָּלִים turres. Et forma fœminea, Iechez. 27. 11, Et Pygmæi בְּמִגְדְּלוֹתַיִךְ in turribus tuis. Eadem forma, in altera tamen ſignificatione. Cant. 5. 12, מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים tanquam flores aromatũ. i. qui creſcũt inter aromata. Et cum chólem in priore ſignificatione. Irme. 44. 1, Qui habitant בְּמִגְדֹּל in turre. vel domo alta. Alia forma, & ſignificatio, גְּדִיל, Funis, ſeu inſtar funis intortus, intricatus, aut cohærens: cuius plurale eſt 1. Reg. 7. 17, Retiacula opere retiaculi גְּדִלִים cohærẽtia (vel intricata) opere catenarũ. Vnde & Tharghũ, pro eo quod Exo. 28. 21 legitur, opere עֲבֹת funiũ: habet, opere גְּדִילָן. Hoc etiã nomine appellantur הַצִּיצִיּוֹת alæ, ſiue fimbriæ panni, aut veſtis, quæ non ſunt textæ, hoc eſt fila quæ remanẽt, quum pannus eſt textus. Deut. 22. 12, גְּדִלִים fimbrias (aut fila) facies tibi in quatuor alis operimẽti tui. R. D.

מִגְדָּנוֹת & מְגָדִים Non ſunt ex hac radice, ſed à מֶגֶד. ibi require.

גדע Eſt כָּרַת, Excidere, ſuccidere. 1. Semu. 2. 30, וְגָדַעְתִּי אֶת־זְרֹעֲךָ & ſuccidam brachiũ tuum. Et in niſhál. Ieſah. 14. 12, נִגְדַּעְתָּ לָאָרֶץ ſuccidus es ad terram. Et in pihél. Ieſah. 45. 2, Et vectes ferreos אֲגַדֵּעַ ſuccidam. Deuter. 7. 5, וַאֲשֵׁרֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן & lucos eorum ſuccidetis. Et in

Et in puhál. Ieſah.9.10,Sycomori גֻּדָּעוּ ſucciſæ ſunt.

גדף Eſt חָרַף,Exprobrare,conuitiari. In pihél.2.Reg. 19.22,אֶת־מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ cui exprobraſti,& cui cõuitiatus es? Nume.15.28,אֶת־יְהוָה הוּא מְגַדֵּף Dominum ipſe contumeliis afficit. Nomen,גִּדּוּף, Conuitium,opprobriũ. Ieſah.43.29,Et Iſraél לְגִדּוּפִים in conuitia. Et cum ה fœmineo,גִּדּוּפָה.Ieſah.51.7,וּמִגִּדֻּפֹתָם & ab opprobriis(vel conuitiis)eorum ne metuatis. Alia forma. Iechez.5.15,חֶרְפָּה וּגְדוּפָה opprobriũ & conuitium. idem repetit exaggerãdæ rei gratia, inquit R.D.in cõment.

גדר Vnde גָּדֵר Maceria,ſepes: quicũq; paries,vel murus nõ fortis,quæcũq; itẽ clauſura,hoc nomine appellatur.Nume.22.24. Et forma fœminea.1.Para. 4.23,Et habitatores plãtationũ וּגְדֵרָה & maceriæ.acſi dicat(inquit R.D.) habitãtes in loco plãtationũ & maceriarũ.Nã plantationes plantabãt, & macerias cõſtruebant. Et in cõmen.Incolentes plãtationes,vel manentes in plantationibus regis,& artifices qui regias faciebant macerias. Itẽ alia forma fœminea,גְּדֶרֶת. Ieche. 42.12,בִּפְנֵי הַגְּדֶרֶת הֲגִינָה coram pariete directẽ.Require in הָגַן. Plurale,גְּדֵרוֹת.Irm.49.3,בַּגְּדֵרוֹת in maceriis. aut in ſepibus:vel caulis, vt R.Selomóh. Nume.32.24,וּגְדֵרֹת & caulas pecudibus veſtris. Alia forma cum ſex punctis,גֶּדֶר. Proue.24.31,וְגֶדֶר & maceria lapidũ eius diruta eſt.Vel dic ſecũdũ R.Dauid,quòd hoc poteſt eſſe à גָּדֵר ſecundũ primã formã,vnde hoc pacto mutatur in regimine,ſicuti & גָּזֵל & כָּתֵף,vt vides ſuis locis. Hinc verbũ in cal, Sepire,ſepe circundare, aut maceriã ſtruere. Thre.3.6,גָּדַר בַּעֲדִי ſepem(vel maceriam, aut parietem) ſtruxit circum me. Ieſa.58.12, גֹּדֵר פֶּרֶץ ſepiẽs rupturã.2. Reg.12.11,וְלַגֹּדְרִים & ſepiẽtibus. vel,parietes ſtruẽtibus.

696

גֶּרֶשׁ Vnde גָּרִישׁ, Aceruus, aut cumulus frugū in area. vel (ait R.D.) fructus, qui peracta messe, in area collect' est. Iudic. 15.5, מִגָּדִישׁ ab aceruo frugū. Iiob 21.31, Et ipse ad sepulchra ducetur, & super גָּדִישׁ aceruū festinabit. i. festinabit aggregari ad sepulchra. q.d. quēadmodū aceruus frugū aggregatur in tēpore suo, quando fruges sunt maturæ, sic ipse aggregabitur in tempore suo. (Potest & sic explicari, & ipse in tumulo iugiter manebit.) At R. Haii exponit super fornicem quæ fit super sepulchrū, secundū morē terræ Ismaél. Et pulchra est (inquit R.D.) eius expositio, iuxta id quod ante scriptū est eodē versu, Et ipse ad sepulchra (.i. vnū è sepulchris) ducetur. Est autē fornix instar acerui frugū.

גֵּה Est זֶה, Hic, iste. Iechez. 47.13, גֵּה גְבוּל hic est terminus. Vnde & Tharghum habet דֵּין hic. & alibi in Scriptura non inuenitur.

גָּהָה Mederi, sanare. Hose. 5.13, וְלֹא־יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר & non sanabit à vobis plagā. Prou. 17.21, cor lætū יֵיטִיב גֵּהָה benefaciet vt medicina. Subauditur enim כ. i. benefaciet & proderit corpori tanquā medicina. quanquam R. Ioséph exponat sine כ, ad hunc modum, Cor lætū bonam faciet medicinā. acsi dicat, magis prodesse medicinam, quum ægroto cor fuerit lætum, citiúsque conualescere, & sanari, quàm si mœrore conficiatur.

גָּהַר Se prosternere, siue expandere corpus totum. 1. Re. 18.41, וַיִּגְהַר אַרְצָה & prostrauit se super terrā.

גֵּו Est תּוֹךְ, Medium. Iiob 30.4, מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ è medio (sub. הָעִיר vrbis) expellātur. Et pro תּוֹךְ, Ieho. 3.17, Tharghū habet גו. Prou. 10.13, Et virga לְגֵו corpori deficientis corde. Iesa. 50.6, גֵּוִי corpus meū dedi percutientibus. In aliquibus absorbetur hánách in daghés, vt גַּוֵּךְ, Ieche. 23.

35. Et cũ ה fœmineo, vt quibusdã placet, Iiób 20.24. Vide גֵּוָה, quia rectũ est vt ה sit radicale, non signũ fœmineum. & hæc omnia possunt esse ex illa radice גֵּוָה.

גּוֹב Locusta. Nachũ 3.16, Et principes tui כְּגוֹב גּוֹבָי sicut locusta locustarũ. Vbi גּוֹבָי ponitur pro גּוֹבִים, sicut אֲצִילַי pro אֲצִילִים, & חֲשׂוּפָי pro חֲשׂוּפִים, & חַלּוֹנַי pro חַלּוֹנִים, & חוֹרַי pro חוֹרִים. Iesah. 33.4, secundum incessum גֵּבִים locustarũ. sic R. Abrahám & R. Dauid. Vide שָׁקַק. Alia forma, & significatio, גֵּב, quod est חֲפִירָה fossa instar cisternæ. Tharghum enim pro בּוֹר cisterna, habet גּוּבָא. Plurale, 2. Reg. 3.16, Fac torrentem hunc גֵּבִים גֵּבִים foueas, foueas. i. plenum foueis instar cisternarũ. 1. Reg. 6.9, Et texit domum גֵּבִים tignis constitutis instar cisternarum. erant enim (inquit R. Dauid) tabulæ factæ, siue dispositæ secundum dispositionẽ cisternarum. Vel vt idem ait in comment. texit testudinibus. i. tabulis instar testudinis siue fornicis factis & coniunctis. Idẽ in lib. rad. dicit posse exponi גֵּבִים, hoc est צְלָעוֹת tabulis (nempe abiegnis) instar costarum. Illud Iesa. 10.31, habitatores הַגֵּבִים, R. D. in lib. rad. exponit, vallium: at rectius in comment. dicit esse nomen vrbis.

גּוּד Vnde יָגוּד, Gene. 49.19. Vide גָּדַד, nam est eiusdem significantiæ, sed non eiusdem radicis, inquit R. D. in lib. ra. Et forsan (inquit) est ex radice גָּדַד, & hannách ponitur vice literæ geminandæ, possúntque significare excidere, ex lingua Syra. Dani. 4.11, גֹּדּוּ אִילָנָא succidite arborem.

גֵּוָה Vndẽ גֵּוָה, quod est sicut גַּאֲוָה, mutato א in ו, vt ibi dictum est, Superbia excellentia, superbus, excellens. Iiób 33.16, וְגֵוָה & superbiã à viro teget. quanquam R. Leui exponat, corpus. Et 22.28, dices, גֵּוָה excellens

ſum. Significat & corpus. Iiób 20.24, Et egreſſus eſt מִגֵּוָה de corpore. i. de vagina. Et ex hac radice poſſunt eſſe quæ citauimus in radice גֵּו, inquit R.D. Et quum ſcribitur cū ſigno fœmineo loco ת, י venit loco ה lite ræ radicalis, & ſignificat itidē corpus. Iudic.14.8, בִּגְוִיַּת in corpore (.i. cadauere) leonis. 1.Sem.31.12, & tulerunt אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת corpus Saul, & corpora filiorū ei'.

גוז Ab hoc verbum in cal, tam intranſitiuum, quàm tranſitiuū, quod eſt cū camés, גָּז, ſicut קָם שָׁב. Quæ enim ſunt à גזז, ſunt cum pathách, גַּז. Significat autem remouere de loco ſuo quippiam, & ſuccidere, excidere, tondere, recedere. Pſal.90.11, Quoniam גָּז חִישׁ receſſit cito. Num.11.30, וַיָּגָז שַׂלְוִים מִן־הַיָּם & recedere fecit cotur nices de mari. Iiób 1.20, וַיָּגָז אֶת־רֹאשׁוֹ & totondit caput ſuum. Tóar, גוז, inſtar טוֹב. Pſal.71.6, ex vtero matris meæ tu גּוֹזִי eductor meus.

גוח Exire, Educere de ventre, Ingemiſcere, aut ſuſpirare: quòd in gemitu egrediatur halitus ſiue flatus. Ieche.32.2, וַתָּגַח & educebas flumina tua. eſt ex cal, ſicut & illud Geneſ.8.4, וַתָּנַח & requieuit arca, &c. Vel eſt ex cōiugatione (inquit R.David) hifhíl, ſicut illud Gene.8.19, וַיָּרַח & odoratus eſt. Tóar ex cal. Pſal.22.9, Quia tu גֹחִי eductor meus è ventre. & eſt inſtar גּוֹזִי vt in גוז. Imperatiuū, Micháh 4.10, Dole, וָגֹחִי & ingemiſce. aut ſuſpira. Et in hifhíl. Iudic.20.32, Et inſidiæ Iſraél מֵגִיחַ educebant. Sunt qui dicunt (teſte R.David) eſſe intranſitiuū, pro, inſidiæ egrediebātur, &c. Iiób 38.8, בְּגִיחוֹ. quod R.D. exponit בְּצֵאתוֹ. i. quādo egreditur ipſe. Fieri poteſt, inquit idē, vt ab hoc verbo גוח, deducatur nomē fluminis גִּיחוֹן, quòd egrediatur, & admodū ſe diffūdat. Magnus eſt enim fluuius, vt qui circumeat

vniuersam terram AEthiopiæ, vt dicitur Gene.2.13. At R.Ioséph arbitratur flumen esse AEgypti, Nilum, sic appellatum, quòd egrediens irriget terram. Est & alter fluuius iuxta Ierusaláim eandẽ habens nomenclaturam, quanquam sit paruus, qui altero nomine dicitur Silóach. 1.Reg.1.32, Et descẽdere facietis eũ in גִּחוֹן Ghichón. vbi Tharghũ Iehonathan habet לְשִׁילוֹחָא. & appellatur sic, quòd egrederetur ad irrigandũ hortos.

גּוֹי Gens, natio. masc. gen. quo nomine doctores Hebræorũ appellãt omnes qui non sunt de Israél. R. Ionáh falsò de vno solo dici putat illud Gen.20.4, הֲגוֹי גַּם־צַדִּיק תַּהֲרֹג Nũ gentẽ etiã iustã occides? de solo Abimélech intelligẽs: quũ ver.9, dicat Abimélech, Quid peccaui tibi, quia induxisti super me, ac super regnũ meũ peccatũ grande? Vides hic Deũ fuisse iratũ etiã in eius populũ. Dicitur & de locustarũ cõgregatione, quòd per illas significarẽtur gentes vẽturæ cõtra Ierusaláim. Ioél 1.6, Quia גוֹי עָלָה gens ascendit super terram meã.

In plurali cadit י signum pluralis de scriptura, & remanet in pronuntiatione, inquit R.Dauid. Gen.17.4, הֲמוֹן גּוֹיִם multitudinis gentium. pro גּוֹיִים. In regimine. Genes.22.18, גּוֹיֵי הָאָרֶץ gentes terræ. Et altero י deficiente, Irme.44.8, גּוֹיֵ הָאָרֶץ. Gene.10.5, בְּגוֹיֵהֶם in gentibus suis. Iechez.36.13, וְגוֹיַךְ & gentes tuas. pro גּוֹיַיִךְ.

גּוּל Lætari, exultare. Iesa.65.19, וְגַלְתִּי & lætabor in Ierusaláim. Et in hifhíl. Prouer.23.24, גִּוֹל יָגוֹל lætando lætabitur. vt legitur, est ex hifhíl: vt scribitur, est ex cal גּוֹל יָגוּל, idémq; est sensus, tantum duplex lectio inuenitur apud antiquos. גִּיל autẽ ponitur pro הָגִיל. deficit enim ה constitutiuum cõiugationis: & sic legitur Ioél 2.24, Et filii Siión גִּילוּ lætemini. pro הָגִילוּ. No-

mé,גִּיל,Exultatio. Hoſe.9.1,Ne læteris Iſraél אֶל־גִּיל exultatione.אֶל eſt vice ב.acſi dicat,Non eſt tibi exultandum quemadmodum cæteri populi:nam ipſi ſuos nõ dereliquerunt deos,tu vero fornicatus es à Deo tuo.

Et cum ה ſigno fœmineo,גִּילָה,Ieſah.65.18. Et cum ת vice ה,גִּילַת,Ieſah.35.2.

גוע In cal, Obire, ſiue leniter mori,quod non fit in lóga ægritudine. Iehoſ.22.20,גָּוַע בַּעֲוֺנוֹ obiit(ſub. tantum ipſe)propter iniquitatem ſuam. Nume. 20.3, Et vtinam גָּוַעְנוּ בִּגְוַע mortui fuiſſemus quando mortui ſunt fratres noſtri.Macór,גְּוַע,vt in præcedenti exẽplo. Et ſecũdũ aliã formã,Nume.17.12,לִגְוֺעַ vt moriamur.

גוף Corpus.1.Paral.10.12,Et tulerunt אֶת־גּוּפַת corpus Saúl.ת eſt ſignũ fœmineũ.Et hãnách abſorptũ in daghés,cũ pronomine maſculeo, Exo.21.3, אִם־בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא Si cũ corpore ſuo(.i.ſi ſolus,& abſq; vxore)venerit, cũ corpore ſuo(.i.ſolus abſq; vxore,& abſq; liberis)egredietur. Vnde mox ſequitur,Si maritus mulieris fuerit,egredietur vxor eius ſecum,&c.

גור Peregrinari,incolere,habitare,Timere,Congregare.Iudi.19.1,Vir leuita גָּר habitauit,&c.Et verſu 16, Et ipſe גָּר habitauit in Ghibháh. Vel habitabat. vtrũque enim poteſt eſſe, participium & præteritum. Iiób 28.4, Creſcere fecit torrentem מֵעִם־גָּר apud eum qui peregrinatur. vel habitat,ſub.iuxta illũ.R.Dauid in lib.rad.exponit,A loco in quo fuerunt peregrini,egredientur aquæ. Ieſah. 5.17, גָּרִים יֹאכֵלוּ peregrinantes comedent.i.ii qui venient ad peregrinandum. Poteſt etiam exponi pro כָּרִים agni, inquit R.Dauid. Exod.3.22,וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ & ab habitãte in domo ſua.eſt participiũ fœmineũ in regimine. Ieſah.54.15,מִי־גָר אִתָּךְ quiſquis

congregauerit se tecum. Et 54.15, גּוֹר יָגוּר congregando congregabit se. sub. ad pugnādum. Iiób 19.29, גּוּרוּ לָכֶם timete vobis. Psal.22.22, וְגוּרוּ & timete. Et in hithpahál, geminata ר litera. 1. Reg.17.19, Super viduam cum qua ego מִתְגּוֹרֵר cóuenio. vel cógrego, siue colligo me. aut habito, siue peregrinor, secundum R.D. Irme.30.23, Turbo מִתְגּוֹרֵר se congregans. vel colligens. Et ita habet Tharghú, מִתְכַּנֵּשׁ. Vel succidēs, ait R.Dauid in גָּרַר.

Nomen toár, גֵּר, Peregrinus, aduena, incola. Gen.15.12, גֵּר יִהְיֶה peregrinū erit semen tuū. Deu.1.15, גֵּרוֹ peregrinus eius. Exo.22.19, גֵּרִים, Peregrini. Substātiuum, גֵּרוּת, Peregrinatio, Timor, Pauor. Irm.41.17, Et habitauerunt בְּגֵרוּת in peregrinatione Chimhám. Alia forma, מָגוּר cum súrec, & מָגוֹר cú chólem. Psal.55.16, Quia mala בִּמְגוּרָם in societate eorū. Vel, in habitatione: aut quod rectius, in loco in quo congregantur. vtrunque R.D. Iiób 18.19, בִּמְגוּרָיו in habitationibus eorū. Thren. 2.22, מְגוּרַי pauores mei vndique. Iechez.21.17, מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב pauores gladii. אֶל redundat, vel est vice ה. Et cum chólem, Irm.46.5, מָגוֹר pauor. Alia forma, מְגוּרָה. Iesa. 66.4, וּמְגוּרֹתָם & pauores eorum. Illud Chag.2.22, Nú adhuc est semē בַּמְּגוּרָה in horreo? sic exponit R. Dauid acsi dicat, Estne vobis adhuc semen in horreo, vt quæratis illud? Non est vobis: sed est in terra satum, & idcirco mea indigetis benedictione. Et si cœperitis ædificium domus, mox meam agnoscetis benedictionem, quam vobis mittam in satis, & arborum fructibus. At R.Selomóh exponit, Hoc anno adhuc nō seminastis: sed semen est in horreo, & arborum fructus nondum sunt maturi. Posthac autē serite tēpore benedictionis: quia ædificatio domus (. i. tēpli) benedictionem vobis

afferet, in opere manuum vestrarum. Et cum duplici מ. Ioël 1.17, Diruta sűt מַמְּגֻרוֹת horrea. R. Ioseph prius מ dicit esse deseruientem literam, & ob hanc causam alterű מ daghessari: & pathách prioris מ, poni vice chiríc. Alia forma cum chólem, מְגוֹרָה. & in regimine, Prouc. 10.24, מְגוֹרַת pauor. Aliud nomen, גּוּר, Catulus leonis, vel alterius animalis. Gen. 49.9, גּוּר אַרְיֵה (sub. taquam) catulus leonis, Iehudáh. Ieche. 19.2, גּוּרֶיהָ leűculi eius. Et cű chólē. Irm. 51.37, כִּגוֹרֵי אֲרָיוֹת sicut catuli leonű. Nachű 2.12, גֹּרֹתָיו catulis suis. est forma fœminea.

גוש Particula, frustum. Iiób 7.5, וְגִישׁ עָפָר & frusto terræ. vel gleba. Scribitur cű י, & legitur cum ו, quia duplex est lectio, גּוּשׁ & גִּישׁ.

גזז Succidere, excidere, Tődere. Gen. 31.17, Et Labā iuerat לִגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ ad tődendum oues suas. Irme. 7.29, גָּזִּי נִזְרֵךְ tonde capillű tuű. Et in nifhál. Nachű 1.11, Et sic נָגֹזּוּ succisi sunt. Nomē, גֵּז, Germen excisum, cuius radices remanēt, & pluuia adhuc illud germinare facit. Psal. 72.6, pluuia עַל־גֵּז super germen excisum. Hamós 7.1, post גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ germina excisa regis. vel post tonsiones regis. i. excisiones factas à rege. Significat etiā lanam tonsam ab ouibus, siue vellus. Deut. 18.4, Et primitias גֵּז velleris pecudű tuarum. Et cum ה fœmineo, Iudic. 6.38, הַגִּזָּה. Hinc & גָּזִית, quod secűdum normam debuerat deghessari, sed hānách est loco daghés. 1. Regum 5.17, lapides גָּזִית excisionis. i. excisos, & dolatos.

גזל Rapere. Iechez. 18.12, גְּזֵלוֹת גָּזָל rapinas rapuit. Iiób 20.19, בַּיִת גָּזַל domum rapuit. Prou. 28.24, גּוֹזֵל אָבִיו rapiēs patrē suű. i. substantiā patris. Iesa. 10.1, וְלִגְזֹל & ad rapiēdű iudiciű. Prou. 22.19, אַל תִּגְזָל־דָּל ne rapias pauperē. Et in nifhál, Prou. 4.16, וְנִגְזְלָה nec rapietur somnus eorum.

eorũ. Nomen,גָּזֶל,Rapina,cũ quinque pũctis. Eccle. 5.7,וְגֶזֶל מִשְׁפָּט & rapinã iudicii. Alia forma,גָּזֵל, & in regimine גְּזֵל ſecũdum R. Dauid in lib.ra. & Michlól, quod alii vnam per ſe ſpeciem eſſe arbitrãtur. Pſal.62. 11,וּבְגָזֵל & in rapina. Alia item,גְּזֵלָה,Ieche.18.16.& 12, plurale גְּזֵלוֹת. Aliud,גּוֹזָל,Pullus columbarum,ſiue pipio.Gene.15.8.Deute.32.11,ſuper גּוֹזָלָיו pullos ſuos.

גָּזָם Genus locuſtæ.Ioél.1.4.Hamós 4.9.Sunt(inquit R.Dauid in comment.) qui dictam putent à גָּזַז, quòd fruges tõdeat & excîdat. Tharghum habet זַחְלָא quod vermem ſignificat.

גֶּזַע Lignũ exciſum, cuius radix in terra manet, ſiue trũcus. R. Abrahám exponit זֶרַע ſemen. Ieſa.11.1, Et egredietur virga מִגֶּזַע de trunco(vel ſemine)Iſſái.

גָּזַר Siue גָּזֵר,Excidere, ſuccidere, Scindere, diuidere, Decernere,deliberare,ſententiam ferre. Chabb. 3.17,גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן abſcindet ſe de ouili pecus. actiuum intrãſitiuum propriè, & præteritũ vice futuri, vt Prophetis mos eſt. 1.Reg.3.26,גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי diuidite infantem viuum.Ieſah.9.20,וַיִּגְזֹר & ſeparabit ſe(.i.retrahet) ad dexteram. Iiób 22.27, וְתִגְזַר־אֹמֶר & decernes ſermonẽ. Et in nifhál. Ieſah.53.8,נִגְזַר abſciſus eſt. Eſtér 2.1,אֲשֶׁר־נִגְזַר & quod decretũ fuerat. Nomen,גֶּזֶר,Diuiſio:cuius plurale eſt Gene.15.17, הַגְּזָרִים diuiſiones.

Aliud,גִּזְרָה,Cubiculum,Exciſio. Iechez.41.12,Et ædificium quod erat ante הַגִּזְרָה ſolarium.vel cubiculum: quod videlicet erat ſeparatum à domo.i.templo.R.D. Thren.4.7,Sappir גִּזְרָתָם exciſio eorum.i.acſi eſſent exciſi ex ſappiro ob multam eorũ puritatem.R.D. Aliud,גְּזֵרָה,Solitudo. Leui.16.22,in terram גְּזֵרָה ſolitudinis. appellatur ſic,quòd ſit ſeparata ab hominum ha-

bitatione,& germinibus. Aliud,מְגֵרָה,Serra:sic appel lata quòd ligna incîdat. 2.Semuél 12.30, וּבְמַגְזְרוֹת הַבַּרְזֶל, & in ferris ferreis.

גחל Pruna,siue Carbo ignitus,& interdũ non ignitus.est cum seghól propter ח,quod non est susceptibile daghés,alioqui esset instar אֶבֶר.In plurali retinet seghól: vt Psal.18.9,גֶּחָלִים carbones succensi sunt ab eo.Prouerb.6.28,עַל־הַגֶּחָלִים super prunas. In regimine,ג est cum pathach, inquit R.D. vel quæ habent pathách,sunt alterius speciei instar נַחְלֵי à נַחַל.Leui.16. 12, גַּחֲלֵי־אֵשׁ prunarum ignis. Ieche.24.11,עַל־גֶּחָלֶיהָ super prunas eius. Et cũ ה fœmineo,Iesa.47.14,גַּחֶלֶת pruna.

גחן Vnde גָּחוֹן,Venter.Leuit.11.42,Omne ambulans עַל־גָּחוֹן super ventrẽ. Tharghũ, מְעוֹהִי ventrẽ suũ.

גיא Vnde גֵּיא cum seghól,Vallis.gen.masc. Iesa.40. 4,Omnis גֵּיא יִנָּשֵׂא vallis exaltabitur. Reliqua cũ serí,& generis fœminei.Plurale fœmineũ à גַּיְא,secundũ R.D.in Mich.est גֵּאָיוֹת.Ieche.6.3,וְלַגֵּיאָתוֹ & vallibus. sic codices impressi: at R.D.dicit scribendũ esse cum י apparẽte וְלַגֵּאָיוֹת,quod est loco א quiescẽtis in גַּיְא,Deu. 3.29:& א loco י apparentis in גַּיְא:iuxtáque normam est וְלַגֵּיאוֹת.Vel dicimus quòd י apparens in גַּיְא, est occultũ in וְלַגֵּאָיוֹת inter ג & א, quemadmodũ est occultũ in גֵּיא יִנָּשֵׂא memorato,& י apparẽs in וְלַגֵּאָיוֹת est loco ה fœminei:quia singulare גֵּאָיוֹת,est גֵּאָה,cuius ה,in plurali mutatur in י, quemadmodũ mutatur in מְלוּכָה, cuius plurale est מַלְכֻיוֹת . quanquam rectum est vt מַלְכֻיוֹת sit à מַלְכוּת,& non à מְלוּכָה. Hæc R.Dauid in lib.ra.& Michlól. Zechar. 14.3, גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד vallis magna valde. Iesah.28.1.& 4,Quæ erant super verticem גֵּיא־שְׁמָנִים vallis pinguium concussi vino.Hypallage,pro,Super ver-

ticem הֲלוּמֵי יָיִן concussorũ vino, quæ est vallis pinguiũ. Comparauit verticem eorum, ob multas eorum voluptates ac delicias, effusioni olei super verticem (vel caput) iugiter stillãtis, adeò vt fluat instar aquæ in torrẽte, & valle. Et ad hũc modũ exponit R. Ionáh. Rursum R. D. in commẽt. explicat, Væ coronæ superbiæ, & flori gloriæ, quæ sunt super verticẽ (vel caput) ebriorũ istorum, qui sunt concussi (vel percussi) vino. quia vinum percutiebat eos in terrã, nã cadebãt ebrii, & se in vomitu suo volutabãt. Dixit autẽ, verticem vallis pinguiũ, exaggerãdæ rei gratia ob multitudinẽ olei (siue vnguẽti) aromatici, quod effundebant super caput suũ, acsi esset vallis plena aquis. Et sine א. Ieche. 39. 11, גֵּי. Alia forma, גַּיְא, Deut. 3. 29. Absque א, Iehos. 8. 11, וְהַגַּי. Plurale instar fœmineorũ, Ieche. 31. 12, גֵּאָיוֹת. 2. Reg. 2. 16, הַגֵּיאָוֹת.

גִּיד Neruus. Iesa. 48. 4, וְגִיד בַּרְזֶל & neruus ferreus ceruix tua. vel secundum R. D. & virga ferrea: sic appellata, quòd nerui sint in ceruice. Iiób 10. 11, Ossibúsque וְגִידִים & neruis.

גִּיל Est רְמוּת, Similitudo. Dani. 1. 10, qui sunt כְּגִילְכֶם secũdum similitudinem vestram. i. similes vobis, vt exponit R. Selomóh.

גִּיף Est סָגַר, Claudere. à quo verbum in hifhíl, הֵגִיף. Nechem. 7. 3, יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת claudent ostia. Vnde 2. Reg. 4. 5, pro וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת & claudes ostium, Tharghum habet וְתַגִיפִין דַּשָּׁא. Et ex verbis doctorum Hebræorum videtur significare simpliciter claudere, & nõ claudere sera, aut pessulo, inquit R. Dauid.

גִּיר Est סִיד, Calx. Iesah. 27. 8, כְּאַבְנֵי־גִר sicut lapides calcis. Significat & superficiem, Dani. 5. 5, עַל־גִּירָא דִי־כְתַל in superficie parietis.

גָּלַל Voluere, reuoluere, deuoluere, Inuoluere, Circuire, Remouere. Iehos. 5.9, גַּלּוֹתִי אֶת־חֶרְפַּת, remoui opprobriũ AEgypti à vobis. Gene. 29.3, וְגָלְלוּ אֶת־הָאֶבֶן, & reuoluãt (vel amoueãt) lapidẽ ab ore putei. Prou. 26. 27, וְגֹלֵל אֶבֶן, & voluẽs lapidem, ad eũ reuertetur. Et 16.3, גֹּל volue ad Dominum opera tua. Sic Psal. 37.5. Et in hiphíl. Gene. 29.10, וַיָּגֶל אֶת־הָאֶבֶן, & reuoluit lapidẽ. Et in pihél. Iesah. 9.5, Vestimentum מְגוֹלָלָה inuolutũ sanguinibus. Et in niphál. Iesa. 34.4, וְנָגֹלּוּ, & inuoluẽtur (siue inuoluent se) sicut liber cæli. Hamós 5.24, וְיִגַּל, & reuoluetur (aut reuoluet se) sicut aqua iudicium. Et in hithpahál. 2. Semu. 20.12, מִתְגֹּלֵל בַּדָּם inuolutus sanguine. Gen. 43.17, לְהִתְגֹּלֵל, vt voluat se cõtra nos. Et geminata prima radicali, Iiób 30.13, תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ pro desolatione voluerunt se. (sub. contra me.) Nomen, גָּלִיל vel גְּלִיל, Circulus. Cant. 5.13. 1. Reg. 6.32, Duo latera ianuæ vnius גְּלִילִים rotũda. nempe vt columnæ rotundæ. גְּלִיל quoque est גְּבוּל, Terminus, confinium: vel מָחוֹז, Regio: vel מְדִינָה, Prouincia. Iesah. 9.1. Plurale fœmineũ, Ioél 3.4, Et omnes גְּלִילוֹת termini Peléseth. Illud autem Iechez. 47.8, Aquæ istæ quæ egrediũtur ad הַגְּלִילָה Ghelilàh: est nomẽ loci. Aliud, גַּלְגַּל, Sphæra, Cælũ, à volubilitate sic appellatũ. iugiter enim super terrã voluitur. Sic etiã appellatur rota & stipula. Et prima litera est cum pathách, nonnunquam cum chiric. Iesa. 28.28, Nec conteret גִּלְגַּל rotam plaustri eius. Ieche. 10. 12, הַגַּלְגַּל. Psal. 77.19, Sonitus tonitrui tui בַּגַּלְגַּל in cælo. Et 83.14, Pone illos כַּגַּלְגַּל vt stipulam. eo quòd sit volubilis, ob leuitatẽ sic dictam. Aliud, מְגִלָּה, Volumẽ, à reuolutione, siue inuolutione sic appellatũ. Irme. 36.27, & 28. גִּלָּיוֹן, quod similiter volumen significat, require

in גָּלָה. Aliud, גָּלָל, Excrementũ, stercus, à voluendo se sic appellatum. 1. Reg. 14.10, quemadmodum remouetur הַגָּלָל stercus. Talmudistæ exponunt, dentẽ, sic appellatũ quòd sit cãdidus vt lapis גָּלָל marmor. Sephan. 1.8, Et caro eorum כַּגְּלָלִים sicut sordes. vel stercora. Et hinc ob sordes & immũditias, & ob contẽptum, idóla appellátur גִּלּוּלִים, quasi sordibus plena, aut sordida. Iechez. 22.3, Et fecit גִּלּוּלִים idóla. Caput quoque, ob eius rotunditatem, geminata prima litera, vocatur גֻּלְגֹּלֶת. Exo. 16.15, Hómer לַגֻּלְגֹּלֶת per caput. i. per singula capita. Aliud, גַּל, Lapidũ cumulus. Gen. 31.44. Irm. 9.11, & ponã Ierusaláim לְגַלִּים in cumulos. siue aceruos. גַּל est etiam מַעְיָן, Fons. Cant. 4.12, גַּל נָעוּל fons obseratus. i. sera clausus. Et גֻּלָּה, forma fœminea. Iehos. 15.19, da mihi גֻּלֹּת מָיִם fontes aquarum. Est etiam גַּל Fluctus: ob reuolutionem motus eius, sic appellatus. Iesah. 48.18, כְּגַלֵּי הַיָּם sicut fluctus maris. Irme. 5.22, גַּלָּיו fluctus eius.

Hinc & גֻּלָּה, Genus quoddã vasis rotũdi instar phialæ, aut crateris: quod quidã lenticulam vertũt. Zecha. 4.2, וְגֻלָּהּ, & lenticula eius. ה est cũ mappic. Secundũ normã debuerat esse גֻּלָּתָהּ. est autem sicut illud פִּנָּהּ Proue. 7.9, pro פִּנָּתָהּ, inquit R.D. in lib. ra. & Michlól. Vel est alia forma absque ה fœmineo, à גּוֹל, instar חֹק à חֻקָּה. Aut mappic ponitur ob decorem pronuntiationis, vt Iiób 28.11, וְתַעֲלֻמָהּ. * Hinc & בִּגְלַל, Propter. Genes. 30.26, Benedixit mihi Dominus בִּגְלָלֶךָ propter te.

גַּלָּב Tonsor. prior litera cum pathách, & altera cum camés & daghés, instar גַּנָּב. Iechez. 5.1, nouaculam הַגַּלָּבִים tonsorum.

גֶּלֶד Cutis, pellis. Iiób 16.15, Saccũ consui עֲלֵי גִלְדִּי super cutem meam. R. Leui, crustam meam.

גָּלָה Migrare,captiuũ duci, aut ducere,Vagari,Recedere,Detegere,diſcooperire,reuelare, Aperire, Apparere. 1.Semu.4.21, גָּלָה כָבוֹד migrauit gloria ab Iſraél. Et 9.15, גָּלָה אֶת־אֹזֶן שְׁמוּאֵל aperuit(vel reuelauit)aurẽ Semuél. Prou.27.25, נִגְלָה חָצִיר apparuit herba. Hamós 3.7, כִּי אִם־גָּלָה סוֹדוֹ niſi reuelauerit ſecretum ſuũ. Iechez. 39.23, Ob iniquitatẽ ſuam גָּלוּ captiui ducti fuerunt domus Iſraél. Ieſa.49.21, גֹּלָה וְסוּרָה emigrans,& recedens: participium fœmineũ. Et Irme.32.14,& libellum הַגָּלוּי apertum. Macór, גָּלֹה & גְּלוֹת. Hamós 5.5, גָּלֹה יִגְלֶה emigrando emigrabit. Irme.1.3, עַד־גְּלוֹת donec emigraret. 2.Semuél 15.19, וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה & etiam vagaris tu. Futurum perfectum. Ruth 4.4, אֶגְלֶה אָזְנְךָ aperiam(reuelabo) aurem tuam. Defectiuum, Iiób 20.28, יִגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ emigrabit fructus domus eius. Et in pihél. Pſal.98.2, גִּלָּה צִדְקָתוֹ reuelauit iuſtitiam ſuam. Iechez.23.10, גִּלּוּ עֶרְוָתָהּ diſcooperuerunt turpitudinẽ eius. Pſal.119.22, גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה migrare fac à me probrũ. vel, trãſire fac. Hoſe.2.12, אֲגַלֶּה אֶת־נַבְלֻתָהּ detegam ſtultitiã eius. Defectiuũ, Ieſah.22.8, וַיְגַל אֵת מָסַךְ & detexit velamen Iehudáh.

Et in hifhil.Irm.29.1, quem הֶגְלָה demigrare(vel,captiuũ ducere fecit.) ה eſt cũ ſeghól. Et cũ chiric,2.Reg.24.14, וְהִגְלָה & demigrare fecit. Et in nifhál.1.Sem.3.20, Quia נִגְלָה apparuit(.i.manifeſtauit ſe) Domin' ipſi Semuél. Et 2.Sem.6.19, Qui נִגְלָה diſcooperuit ſe hodie. Ieſa.38.11, וְנִגְלָה מִנִּי demigrauit(receſſit)à me. Et 56.1, Et iuſtitia eius לְהִגָּלוֹת vt reueletur. vel vt ſe manifeſtet.

Et in hithpahál.Gen.9.21, וַיִּתְגַּל & diſcoopertus erat.

Et in hofhál.Eſtér 2.6, הָגְלָה emigrare factus eſt. Irm. 13.19, הָגְלָת יְהוּדָה כֻּלָּהּ emigrare facta eſt Iehudáh tota.

Et in puhál.Nachũ 2.7, גֻּלְּתָה captiua ducta eſt. No

men,גּוֹלָה,Demigratio,captiuitas.Irme.48.11,וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ & in demigratione non iuit. Alia forma.Hamós 1.9,Eo quòd concluserũt eos גָּלוּת שְׁלֵמָה captiuitate perfecta.i.vniuersali. Sũt qui ex hac radice putãt esse illud Iesah. 8.1, Tolle tibi גִּלָּיוֹן גָּדוֹל volumen grande,vel librum:sic appellatum,quòd in eo reuelẽtur, & manifestẽtur quæ ignoramus. Et illud eiusdẽ, 3.21,וְהַגִּלְיֹנִים & specula. sic appellata quòd in eis, quæ sunt opposita conspiciantur,& appareant facies, inquit R.Dauid in comment. Et ad hunc modum transtulit Ionathán, וּמַחְזְיָתָא.Et Onchelos,Exod.28.7, pro בְּמַרְאֹת è speculis, transtulit בְּמַחְזְיָת,quod idem significat.

גלח In pihél,Radere. Leuiti.14.8,וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ & radet omnem pilum suum.2. Semu.10.4,וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי זְקָנָם & rasit dimidium barbæ eorum. Et in puhál,Iudic.16.17,אִם־גֻּלַּחְתִּי si rasus fuero. Et in hithpahál,Leuit.13.33,וְהִתְגַּלָּח & radet se.

גלם Inuoluere,inquit R.D. 2.Reg.2.8,tulit Eliiáhu pallium suũ,וַיִּגְלֹם & inuoluit. Ab hoc fit גְּלוֹם, quod est מַלְבּוּשׁ,Vestimẽtum quo homo seipsum operit,& inuoluit,quod vulgo(inquit R.Dauid) appellatur קַפָּא cappa:& apud doctores Hebræos dicitur גְּלִימָא. Et sunt qui exponunt inuolucra pãnorum,aut vestiũ, quæ vulgo dicuntur טרושלש.Iechez.27.24,בִּגְלוֹמֵי in vestibus hyacinthi. Aliud nomen,גֹּלֶם,quod est גוף Corpus,non simpliciter,sed imperfectum, carẽs forma & figura,hoc est embryo,in vtero matris viuens antequã lineamẽta suæ speciei accipiat.Psal.139.15,גָּלְמִי embryonem meum,&c. Quo nomine appellatur lignum informe,& homo rudis qui est absque sapientia.

גלע In hithpahál tantum, Misceri, siue miscere se. Prou.17.13,Et antequã הִתְגַּלַּע misceatur(vel mi-

ſceat ſe)lis,dimitte eam.Et 18.1,יִתְגַּלָּע miſcebit ſe.

גָּלַשׁ Secundum R. Ionáh eſt הִשְׁכִּים mane ſurrexit: ex lingua Harabica,in qua שַׁחַר mane,ſiue aurora,dicitur גּוֹלֶשׁ. At R.Dauid in lib.rad. rectum eſſe dicit exponere depilare,ex Tharghum, qui pro גִּבֵּחַ recaluaſter,(Leuit.13.40,)habet גְּלוֹשׁ.& ad hunc modum exponit R.Ioſéph Cant.4.1,Pili tui ſicut grex caprarũ שֶׁגָּלְשׁוּ quæ mane ſurrexerunt (vel depilauerunt ſe) de monte Ghilhád.Vel defricauerunt,aut deterſerunt ſe inter arbuſta ſyluæ,& effectæ ſunt pulchræ acſi fuiſſent defricatæ,& deterſæ,inquit idem.

גַּם Etiã. Vbiq;(inquit R.Dauid) eſt augẽtis particula: quãquam R.Ionáh plures ei tribuat ſignificationes.Gen.31.14,וַיֹּאכַל גַּם־אָכוֹל & cõſumpſit etiã conſumendo argentum noſtrũ.Perinde acſi dicat,Non modo non dedit de ſuo,(quod par erat vt daret nobis) verum conſumpſit etiã conſumendo argentum noſtrũ. quod eſt merces tua.1.Semuél 1.6,Et iraſci faciebat eã inimica eius גַּם־כַּעַס etiam ira.i.ira erat poſt irã. Gene. 27.32,Et benedixi ei, גַּם etiã benedictus erit.q.d.Sciens benedicã ei nũc, cui antea neſcius benedixi . Pſal.14.3, אֵין גַּם־אֶחָד nõ eſt etiã vnus. vel vix vnus. ponitur enim hoc in loco pro אֲפִילוּ vix,vel ſaltem, inquit R.Dauid. Geneſ.6.3,בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, eo quòd etiam eſt caro.

גָּמָא In pihél,eſt שָׁתָה, Bibit. Iiób 39.24, In impetu & ira יְגַמֶּא־אֶרֶץ bibet terrã. acſi dicat,Tãta eſt eius leuitas, atque velocitas, vt terram videatur bibere dum currit. R.Ioſéph Kimchi ex eadem cõiugatione, radicéque putat eſſe illud Chabb.1.9, מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִימָה bibẽs facies eorũ ventus orientalis.vel Eurus.Eſt enim ſecundum formam deſinentium in ה,גִּמָּה גִּמִּיתָ גִּמִּיתִי.Et participium

participium, מְנַמֵּה מְנַמִּים מְנַמָּה. Et in regimine מְנַמַּת. dicit igitur, Ventus orientalis bibit facies eorum. acsi dicat, Venient cum duritie (seu vehemẽtia, & violentia) faciei, acsi ventus orientalis (qui est vehemens) biberet facies eorum. Alii (inquit R. Dauid in cõment.) exponunt, נֹכַח contra facies eorum erũt, vt ventus orientalis qui est vehemens. Et ita habet Tharghũ, מִקֳּבֵל contra, ex aduerso. In hifhíl, Gen. 24.17, הַגְמִיאִינִי נָא propina mihi obsecro. Hinc גֹּמֶא, Iuncus. R. Dauid in li. ra. dicit esse arborẽ admodum leuẽ. Alii exponũt (inquit) ex lingua גַּמִּי, ex qua fiũt nauiculæ, quas bitumine liniunt, vel pice, ne ingrediãtur aquæ: & sunt leues super faciem aquæ. Exod. 2.2, Et accepit sibi arcam גֹּמֶא scirpeã (vel iunceam,) & liniuit eam bitumine ac pice. Iesah. 18.2, וּבִכְלֵי־גֹמֶא & in vasis iunci.

גמר Vnde גֹּמֶר, Cubitus brachii. Iudicũ 3.16. To'ar, גַּמָּד, Cubitalis, & Pygmæus. Ieche. 27.11, וְגַמָּדִים & Pygmæi in turribus tuis fuerunt.

גמה A quo dictum putant nonnulli מְגַמַּת Chab. 1.9, quod in גֹּמֶא est expositum.

גמל Retribuere, Ablactare, Maturare, & maturescere. 1. Semu. 24.16, כִּי אַתָּה גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה quia tu retribuisti mihi bonum, & ego retribui tibi malum. 1. Semu. 1.24, quãdo גְּמָלַתּוּ ablactauit eum. quod est sicut גְּמָלַתְהוּ. Iesa. 11.7, גָּמוּל ablactatus. Et 18.5, Et vua acerba גֹּמֵל maturescẽs erit flos eius. Nume. 17.7, וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים & maturauit amygdala. i. ad maturitatẽ perduxit. Et in nifhál. Gene. 21.8, Et creuit puer וַיִּגָּמַל & ablactatus est. Et mox, בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת־יִצְחָק in die qua ablactatus fuit Ischác. Nomen, גְּמוּל, Retributio. Iesa. 3.10. Hobadiáh 14, גְּמֻלְךָ retributio tua reuertetur in

caput tuum. Psal.103.2, כָּל־גְּמוּלָיו omnium retributionũ eius. Alia forma cũ ה fœmineo. 2.Semu.19.36, הַגְּמוּלָה הַזֹּאת retributionem hanc. Alia item, תַּגְמוּל. Psal.116.12, תַּגְמוּלוֹהִי retributiones eius. venit cum הי more Syriaco siue Chaldaico, pro תַּגְמוּלָיו: vt Dani.6.6, עֲלוֹהִי super eũ, quod est sicut עָלָיו. Aliud, גָּמָל, Camelus. 1.Semuél 15.3, מִגָּמָל וְעַד־חֲמוֹר à camelo vsque ad asinum. Gene.32.15, גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת camelos lactantes.

גמץ Vnde גּוּמָּץ cum ו & daghés, masc. gene. Fouea. Eccles.10.7, fodiens גּוּמָּץ foueã, in eam incidet. Thargum pro אֶל־הַפַּחַת הַגָּדוֹל in foueam grandem, (2.Sem.18.17) habet קוּמְצָא. ק autẽ & ג sunt eiusdem exitus.

גמר Deficere, Retribuere, reddere, Cõsumere. Psal.12.2, כִּי־גָמַר quoniam defecit misericors. Et 77.9, גָּמַר אֹמֶר defecit eloquium. Item 57.3, ad Deum גֹּמֵר עָלָי retribuentem mihi. sub. חַסְדּוֹ misericordiam suam. Rursum 7.10, יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים deficiat quæso malũ (vel malitia) impiorum. Vel, consumat nunc impios malum. sub. quod faciunt. Recta est prior interpretatio. Et 138.8, Dominus יִגְמֹר בַּעֲדִי retribuet (vel retribuat, aut reddat, sub. bonum suum) pro me.

גן Hortus. Gene.2.8. Cant.6.2, בַּגַּנִּים in hortis. Et cũ ה fœmineo, גַּנָּה. Iesah.1.30, וּכְגַנָּה & tanquã hortus. Et 65.3, בַּגַּנּוֹת in hortis. Hamós 4.9, גַּנּוֹתֵיכֶם horti vestri. R. Dauid dicit radicem horum esse גָּנַן, quod daghés tam in plurali, quàm cũ pronominibus manifeste ostẽdit.

גנן Protegere. 2.Reg.20.6, וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת & protegam ciuitatem hãc. Et in hifhíl. Zechar.9.15, יָגֵן עֲלֵיהֶם proteget eos. Nomẽ, מָגֵן, Clypeus, Scutum, sic appellatum, quòd ferentem protegat. Quo etiam nomine appellantur maiores populi qui illum prote-

gunt. Iudic.5.8, מָגֵן scutum si cõspectum fuerit,& lancea. Genes.15.1, Ne timeas Abrám, אָנֹכִי מָגֵן לָךְ ego clypeus tibi.i.ero tibi veluti clypeus te protegés. Vel, protector tibi. Psa.33.20, Auxiliũ nostrum וּמָגִנֵּנוּ & scutum nostrum est.1.Reg.10.17, trecenta מָגִנִּים scuta. Et 14.25, מָגִנֵּי הַזָּהָב scuta auri.i.aurea. Hose.4.18, מָגִנֶּיהָ scuta eius. Vel, magnates, aut maiores eius, secundum R.Dauid in lib.ra. sicut & illud Psal.47.9, מָגִנֵּי־אֶרֶץ scuta terræ.i. magnates. Plurale, forma fœminea.2.Paral.23.9, וְאֶת־הַמָּגִנּוֹת & scuta. Aliud, מְגִנָּה, Dolor, vel operimẽtum. Thren.3.62, dabis eis מְגִנַּת־לֵב dolorem cordis. Potest etiam(inquit R.D.)exponi, operimentũ cordis: iuxta illud Iesah.6.10, Impingua cor populi huius. sic exponit R.Ioséph, dicens lætalem esse infirmitatem.

גָּנַב Furari. Genes.31.28, גָּנַבְתְּ אֶת־אֱלֹהָי furatus es deos meos. Exod.21.15, וְגֹנֵב אִישׁ & furans virum. Gen. 31.37, גְּנֻבְתִי יוֹם וּגְנֻבְתִי לָיְלָה furto ablatũ diei,& furto ablatum noctis. In iis, י redũdat, pro גְּנוּבַת. R.D. in lib.ra. & in Michlól. Ibidem, 18, וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן & furatus est Iahacób cor Labán.i.opinionẽ: quia putabat illũ esse cũ pecudibus suis & ipse fugerat. Et in pihél. Irm.23.30, מְגַנְּבֵי qui furátur. Et puhál. Gen.40.15, גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי furto auferẽdo, furto ablatus sum. Et hithpahál, 2.Sem.19.3, וַיִּתְגַּנֵּב הָעָם & furtiue iuit populus, &c. כַּאֲשֶׁר יִתְגַּנֵּב הָעָם quemadmodũ furtiue perget(pro pergit) populus qui erubescit dũ fugit. Et nifhál, Exo.22.11, & si furando יִגָּנֵב furto ablatũ fuerit. Tóar. Hose.7.1, וְגַנָּב יָבוֹא & fur veniet. Irme.48.27, אִם־בְּגַנָּבִים si inter fures inuẽtus est.

Substantiuum, Exod.22.2, בִּגְנֵבָתוֹ cum furto suo.

גָּנַז Thesaurorum locus: aut instrumentum in quo reconditur aurum, argentum, vestes, & alia con-

cupiſcibilia. Et eſt nomen inſtar דָּבָר, cuius plurale eſt גְּנָזִים, & in regimine גִּנְזֵי, ſicut דִּבְרֵי. Eſtér 3.9, אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ in theſauros regis. Iechc. 27.24, וּבְגִנְזֵי & in theſauris (vel capſis) pretioſarum veſtium.

גָּעָה In cal, Mugire. Iiób 6.5, אִם־יִגְעֶה־שּׁוֹר num mugiet bos? Et גְּעִיָּה, Mugitus.

גָּעַל Abominari, reprobare, repellere, abiicere. Leui. 26.44, וְלֹא־גְעַלְתִּים & non abominatus ſum eos, vel reprobaui eos. Et nifhál. 2. Semu. 1.20, Quia ibi נִגְעַל abiectus eſt (vel abominabilis fuit) clypeus fortiũ.

Et in alia ſignificatione, in hifhil. Iiób 21.10, Taurus grauidas fecit, וְלֹא יַגְעִל & nó proiecit ſemen. acſi dicat, nó proiecit ſemẽ, ſed vt par erat, ſeminis guttã proiecit in matricem, & nõ extra, atque ita grauidã fecit vaccã. Quidã de vacca male exponunt principiũ verſus, שׁוֹרוֹ עִבַּר vacca eius concepit. cũ finis verſus ſit de vacca, ini tiũ vero de boue maſculo. loquitur enim de impii proſperitate. Nomen. Iechez. 16.5, בְּגֹעַל in abiectione.

גָּעַר Cóſtructũ cũ ב, ſignificat Increpare: ſine ב, Cor rũpere, perdere. Gen. 37.10, וַיִּגְעַר־בּוֹ & increpauit eum. Pſalm. 9.6, גָּעַרְתָּ גוֹיִם perdidiſti gentes. Nomen, Prouerb. 13.1, Et illuſor non audiuit גְּעָרָה increpationem. Pſalm. 18.16, מִגַּעֲרָתְךָ ab increpatione tua. Alia forma. Deut. 28.20, וְאֶת־הַמִּגְעֶרֶת & increpationem.

גָּעַשׁ Mouere, aut ſe mouere, Cómoueri, Tremere. Pſal. 18.8, וַתִּגְעַשׁ & mouit ſe, & tremuit terra.

Et in hithpahál. Pſal. 18.8, וַיִּתְגָּעֲשׁוּ & mouerũt ſe. Et in puhál. Iiób 34.19, יְגֹעֲשׁוּ cómouebuntur populi. quáquam eſt cum chólem. nam hæc coniugatio (inquit R. Dauid in Michlól) in futuro habet ſúrec, chólem, & camés. Et cópoſitum cum hithpahál: vt Irme. 46.

8,יִתְגָּעֲשׁוּ־מָיִם & mouebuntur(vel mouebunt ſe)aquæ.

נף Corpus,require in א.גוף quoq; in אֲגַפָּיו,non radicale, ſed nominis cõſtitutiuũ à plæriſq; putatur. Vide in אֲגַף.Prou.9.3,עַל־גַּפֵּי,id eſt עַל־כַּנְפֵי,hoc eſt,ad(vel ſuper)alas(vel extremitates)excelſorũ ciuitatis.Vel eſt ſicut גַּבֵּי excelſa. nã ב & פ eiuſdẽ ſunt exitus. Ex hac radice poteſt eſſe illud Exod.21.3,אִם־בְּגַפּוֹ ſi cũ ala ſua venerit.acſi dicat,Si venit ſolus(aut vnicus) cũ ala veſtimenti ſui tantum.Rectũ tamen eſt, inquit R.Dauid, vt horum radix ſit גָּפַף.Vide גוף.

גֶּפֶן Cum ſex punctis,eſt Vitis domeſtica.Pſal.80.15, Et viſita גֶּפֶן וְזֹאת vitẽ iſtam. Irme.5.17, Comedet גַּפְנְךָ vitem tuam.i.fructũ vitis tuæ.Cant.2.12,וְהַגְּפָנִים & vites. De ſylueſtri dicitur 2.Reg.4.39,Et inuenit גֶּפֶן שָׂדֶה vitem agri.i.agreſtem.

גֹּפֶר Vnde גֹּפֶר,Ghópher.Geneſ.6.14,Fac tibi arcam è lignis גֹּפֶר ghópher. Eſt(inquit R.D.in li.ra.) lignum leue ſuper faciem aquarum.Tharghum קַדְרוֹס cedri , hoc eſt cedrinis. Talmudiſtæ quoque Hebræorum , quatuor dicunt eſſe cedri genera , videlicet אֶרֶז קַדְרוֹס: עֵץ־שֶׁמֶן: וּבְרוֹשׁ.In Bereſíth rabbáh,R.Nathán exponit lignis דְקַדְרוֹנָא cedri. Idẽ R. Iehoſúah filius Carcháh. Hinc eſt & גָּפְרִית,Sulphur.Gene.19.23.

גָּרַר Eſt כָּרַת,Succidere,excidere,Serrare.Vnde fit nomen inſtrumenti quod barbare שירא ſerra dicitur,inquit R.D. In pihél. 1.Reg.7.9,lapides pretioſi מְגֹרָרוֹת בַּמְּגֵרָה ſerrati ſerra.aut exciſi ſerra intrinſecus & extrinſecus. Prouerb.21.7,Rapina impiorum יְגוֹרֵם excîdet eos. Poteſt tamen deduci à גור,& bifariam exponi,terrebit eos, vel manebit cum eis: & ſic chólem eſt loco ſúrech,vt teſtatur R.Himmanuél. Sic poteſt ex-

poni illud Irm.30.23, Turbo מִתְגּוֹרֵר. Vide גור. Ab hoc fit & גָּרוֹן, Guttur, quod secundum normam debuerat esse גַּרְרוֹן, instar זִכָּרוֹן: quanquã pronominibus iũctum, ג est cũ seuá: & nisi esset ר, גָּרוֹן daghessaretur. Iesa.58.1, Clama בְגָרוֹן in gutture. Psal.69.4, Exaruit גְּרוֹנִי guttur meũ. Geminat interdũ & priores literas. Prouer.1.9, לְגַרְגְּרֹתֶיךָ gutturi tuo. est plurale pro singulari. Hinc & גָּר, Ruminauit: & גֵּרָה, Ruminatio, aut ruminare: quod, nisi esset ר, daghessaretur sicut סִבָּה. Et à gutture est deductum, quòd cibus è vẽtre per guttur ad os reducatur, vt melius & contundatur & molatur. Leuiti. 11.7, גֵּרָה לֹא־יִגָּר ruminando non ruminat. Potest esse & à גָּרָה. R.Selomóh deducit à נָגַר quod est fluere, quòd cibus refluat ad os ruminante animali.

גרב גָּרָב Scabies. Leuit.21.20.

גרד In hithpahál, Scalpere. Iiób 2.8, לְהִתְגָּרֵד vt scalperet se.

גרה Miscere litẽ, litigare, cõtendere. In pihél. Prou. 28.25, Latus animo יְגָרֶה מָדוֹן miscebit litẽ. Et in hithpahál. 2.Reg.14.10, Et vt quid תִתְגָּרֶה בְּרָעָה miscebis te (pro misces) in malũ? Irm.50.24, Cũ Domino הִתְגָּרִית miscuisti te. i. cõflixisti. Nomen. Psal.39.11, מִתִּגְרַת יָדְךָ à mixtione (.i. conflictu) manus tuæ ego defeci. R.David, à bello. Significat & Ruminare, vide גָּרַר, vbi & גָּרוֹן leges. גֵּרָה, Genus monetæ, obolus. Exo.30.13, Viginti גֵּרָה הַשֶּׁקֶל obolorum est séchel. Ab hoc nónulli deducunt אֲגוֹרָה quod habes in אָגַר.

גרז In nifhál, Succidere, excidere. Psalm.31.24, נִגְרַזְתִּי excisus sum. Hinc גַּרְזֶן, Securis, Deuter.20.19.

גרל Vnde גּוֹרָל, Sors. Leui.16.8, גּוֹרָל אֶחָד sors vna. In regimine, ר cum pathách. Psal.125.3, עַל־גּוֹרַל super sortem. Prou.19.18, intrà scribitur גְּרָל־חֵמָה, extra in

margine גְּדָל, magnus ira. & ita cōmuniter exponūt Hebræi. Tharghum, גַּבְרָא חֶמְתָנָא vir iræ.i.iracundus. Plurale fœmineum. Leui. 16.8, גּוֹרָלוֹת sortes.

גרם Os ossis. Prou. 25.15, תִּשְׁבָּר־גָּרֶם cōteret os. pro ossa. Iiób 40.17, גְּרָמָיו ossa eius. Alia significatio, 2. Reg. 9.13, אֶל־גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת super fastigiū graduū. R.D. in li.ra. exponit, אֶל־עֶצֶם super hésem graduū. acsi diceret, super gradus עַצְמָן ipsos. Vel est (inquit) הַמַּדְרֵגָה gradus. Tharghū Ionathán, דַּרְגַּ שָׁעַיָּא gradū horarū. Et sic illud Iesah. 38.8, צֵל הַמַּעֲלוֹת vmbra graduum: exposuit טוּל אֶבֶן שָׁעַיָּא vmbra lapidis horarum. Metaphorice significat Forté. Gen. 49.14, Isaschár חֲמוֹר גָּרֶם asinus fortis, quasi osseus ad ferendum magnum pódus. Propterea dixit, Et inclinauit humerum suum ad ferendum. R. Ionáh exponit שָׁבוּר fractus, qui è loco suo moueri nequiret.

Hinc fit verbū ex cal. Sepha. 3.2, לֹא גָרְמוּ לַבֹּקֶר non rapuerūt (aut potius, nō reliquerūt) ossa vsq; mane. Hoc dicit quòd leo & vrsus captæ prædæ ossa frangunt. Et in pihél. Num. 24.8, וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֵם & ossa eius cōteret.

גרן Area. Gene. 50.10. Deute. 16.13, מִגָּרְנְךָ de area tua. 1. Semu. 23.1, Et rapiebant אֶת־הַגְּרָנוֹת areas.

גרס Frangere, cōterere, cōtundere, cōminuere. Psal. 119.20, גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה fregit se (.i. cōsternata est) anima mea ob desideriū. hoc est, admodum desiderando iudicia tua. Et in hifhíl. Thren. 3.15, וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי & cōtriuit calculo (lapillo) dentes meos. Nomen cū sex punctis, & cū ש loco ס, גֶּרֶשׂ, Triticū fractū & contusum. Leuit. 2.13, גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל contusum frumētum spicæ.

גרע Minuere, diminuere, Prohibere. Irme. 48.36, Et omnis barba גְּרֻעָה diminuta. est participium fœmineum ex cal. Eccles. 3.14, Illi non est addendum, & ex illo non est לִגְרוֹעַ imminuendū. Iechez. 16.26, וָאֶגְרַע

חֻקֵּךְ & diminui ſtatutū cibū tibi. Et in nifhál. Leuit. 27.19, וְנִגְרַע מֵעֶרְכְּךָ & imminuetur de æſtimatione tua.

Et in pihél. Iiob 36.26, כִּי־יְגָרַע נִטְפֵי־מָיִם quū prohibuerit ſtillas aquarū. Nomē. 1. Reg. 6.6, כִּי מִגְרָעוֹת quia im minutiones erant domui per circuitū extra, &c. id eſt, loca muri diminuti: retractiones, ſiue contractiones muri vulgò dicuntur. Thalami (inquit R.D.) erant ædificati in circuitu extra parietem domus ſanctuarii. Et horum thalamorum quidam erant infimi, alii medii, alii ſupremi: & alter erat ſuper alterū. Inferior erat latitudinis quinque cubitorum: & è regione contigna tio huius inferioris thalami ingrediebatur parietem templi cubito vno: ſuper quem cubitum locabantur trabium capita ipſius inferioris thalami. Porrò templi paries aſcēdebat à thalamo inferiori, & ſuprà, diminuto vno cubito. Nam dēſitas parietis templi minuebatur cubito vno in medio thalamo. Itaq; thalami medii latitudo, ſex erat cubitorum: inferioris vero, quinque: & ſupremus thalamus, ſeptem cubitorum erat in latitudine eadem ratione. & in ipſis diminutionibus (.i. retractionibus) capita ponebantur trabium, ne perforarent parietem ad ponendū trabes, & hoc eſt quod dicit, Ne apprehenderent parietes domus.

גָּרַף Deuoluere, Scopare, Spargere, diſpergere. Iudic. 5.21, Torrens Chiſon גְּרָפָם deuoluit eos. aut diſperſit, ſiue ſcopauit eos. Tharghum pro יָעִים ſcopas, (Exod. 27.3. & 38.3) habet מַגְרְפָתָא. & Hebræorum doctores vtuntur hoc verbo in hac ſignificātia dum dicunt גּוֹרְפִין verrentes ſub pedibus iumēti. Hinc eſt nomen, אֶגְרוֹף, Pugnus. Exod. 21.18. Ab hoc etiā מֶגְרָפָה, ſecundum R. Dauid in commen. Fruſtum terræ, aut gleba. Ioél

Ioél 1.16, תַּחַת מֶגְרְפֹתֵיהֶם sub glebis suis. ם est cũ seghól.

גָּרַשׁ Eiicere, expellere, repudiare, proiicere. Exo.34.11, גֹּרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי eiicio à facie tua Emoræum. Leui.21.13, Viduam וּגְרוּשָׁה eiectam. vel repudiatã. Iechez.45.9, auferte גְּרֻשֹׁתֵיכֶם proiecta vestra. i. tributa vestra, inquit R.D. quæ vos proiiciebatis super eũ. Iesa.57.20, וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו & expulerunt aquæ eius cœnẽ & lutum. sub. ad littus. Et in nif hál. Hamós 8.7, וְנִגְרְשָׁה & eiicietur. Et in pihél. Genes.4.14, גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי eiecisti me. Et in puhál. Exod.12.35, גֹּרְשׁוּ expulsi sunt de AEgypto. est cum chólem propter literam ר. Nomen cum sex punctis, גֶּרֶשׁ, Fructus qui maturescit, & germinat virtute lunæ: sic appellatus, quòd luna foras illum eiiciat. Deuter.33.14, Et de pomis גֶּרֶשׁ יְרָחִים fructus lunarum. i. quem maturant lunæ. Aliud nomen cum מ in principio vice macór. Iechez.36.5, לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז, vt eiicerent eam in direptionẽ. ponitur enim pro גְּרוֹשׁ אוֹתָהּ inquit R.D. Alia forma, & significatio, מִגְרָשׁ, Villa extra vrbem: siue suburbanum, sic dictum quòd sit tanquã ex vrbe expulsum. Leui.25.34, Et ager מִגְרַשׁ suburbani ciuitatum suarũ non vendetur. Nume.35.3, וּמִגְרְשֵׁיהֶם & suburbana earum. Iehos.21.12, מִגְרָשָׁהּ sine י. Et forma fœminea. Ieche.27.28, מִגְרְשׁוֹת suburbana.

גֶּרֶשׁ cũ puncto in sinistro cornu, require in גֶּרֶס cũ ס.

גָּשַׁשׁ Palpare, attrectare, in pihél. Iesah.59.10, נְגַשְׁשָׁה כַעִוְרִים קִיר וּכְאֵין עֵינַיִם נְגַשֵּׁשָׁה palpauimus tanquã cæci parietẽ: & quia non erãt oculi, palpauimus. prius sine daghés, posterius cum daghés.

גֶּשֶׁם Cum sex punctis, est הַמָּטָר חָזָק pluuia fortis & vehemẽs vt nimbus. Alii pluuiam simpliciter exponũt. 1. Reg.17.6, לֹא־הָיָה גֶשֶׁם nó fuit pluuia. Hezræ

10. 10, וּמֵהַגְּשָׁמִים & propter pluuias. Alia forma, גֶּשֶׁם quod est cũ cholẽ, at in coniunctione cũ ſurec. Iechez. 22.24, לֹא גֻשְּׁמָהּ, non pluuia eius in tempore iræ. ה est cũ mappic, & propterea (inquit R. Dauid) nonnulli dicũt eſſe nomẽ inſtar גֹּרָל, quod cum pronomine facit גֹּרָלוֹ. Et eſt ſenſus, Et non deſcẽdet pluuia eius. Idem rectũ eſſe dicit vt ſit ve bum ex puhál, & mappic eſſe ob decorẽ pronuntiationis, ſicque vertendũ eſſe, Non eſt cõ pluta. ſub. terra. Et in hifhil. Irm. 14.22, Nũ ſunt inter vanitates (.i. idola) gentiũ מַגְשִׁמִים qui pluere faciãt?

גַּת Torcular, Thren. 1.15. Ieſah. 63.2, בְּגַת in torculari. Iudi. 6.12, Excutiebat triticũ בַּגַּת in torculari. ב cũ pathách: & ג ſemper eſt cũ pathách, etiã cum athnách & ſoph paſſúc, & aliis diuiſiuis accẽtibus. Plurale, Nechem. 13.15, דֹּרְכִים־גִּתּוֹת calcãtes torcularia. Eſt etiam גַּת vrbs Paleſtinæ, à qua Dauid Pſalmum octauum inſcripſit עַל־הַגִּתִּית, quòd illum compoſuiſſet in Gath.

NOMINA QVADRATA.

גִּבְעֹל Calamus lini. Exo. 9.31, וְהַפִּשְׁתָּה גִּבְעֹל, & linum in calamo.

גִּזְבָּר Præpoſitus, theſaurarius. Hezræ 1.8, per manũ Mithridáth הַגִּזְבָּר theſaurarii.

גַּלְמַד Vnde גַּלְמוּד, Solitarius, vnicus. Ieſa. 49.21, orbata וְגַלְמוּדָה & ſolitaria. ſiue vnica. i. ſine liberis.

גַּנְזַךְ Theſaurum. cuius tãtum plurale legitur 1. Paral. 28.11, וְגַנְזַכָּיו & theſaurorum eius.

גַּרְגַּר Granum. Ieſah. 17.6, duo, tria גַּרְגְּרִים grana. Et ſic Hebræorũ doctores dicunt גַּרְגְּרוֹת הַבָּר grana frumenti.

גַּרְגְּרָה Guttur, Require in גָּרַר.

ד

Est semper radicalis litera.

דַּד Vber, mamma. Ieche. 23.3, דַּדֵּי vbera virginitatis earū. Plurale tantum.

דָּאַב Dolere super futurum, solicitum esse, curis angi, & discruciari. Psal. 88.10, דָּאֲבָה doluit. Irme. 31.12, לְדַאֲבָה vt doleāt (vel paueant) vltrá. est macór ex cal, instár לְאַהֲבָה. Et in hifhíl. Leuit. 26.16, וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ & dolore afficientes animā. iuxta normā debuerat esse מַדְאִיבוֹת. Nomen, דְּאָבָה, Dolor. Iiob 41.14. Alia forma. Deuter. 28.65, וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ & dolorem (siue mœrorem) animi.

דָּאַג Pauere, timere, dolere, discruciari. 1. Semu. 9.5, וְדָאַג לָנוּ & timeat nobis. Iesah. 57.11, וְאֶת־מִי דָּאַגְתְּ & quem timuisti? Psal. 38.19, אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי timebo à peccato meo. Irme. 17.8, לֹא יִדְאָג non timebit. sub. arbor. metaphorica locutio. est autem cū camés propter accentum zachéph. Nomen. Iechez. 12.19, בִּדְאָגָה in pauore (vel dolore) comedent. דָּאג דוּג Piscis, Vide דוג.

דָּאָה Volare. Irme. 49.22, Sicut aquila ascēdet, וְיִדְאֶה & volabit. Est & דָּאָה auis genus, à nimio volatu sic appellata. Leuit. 11.14, וְאֶת־הַדָּאָה & vultur.

דִּב Stercus. 2. Reg. 6.25, Et quarta pars cabi חֲרִיוֹנִים stercoris columbarum. Ita scribitur, nempe cū ח, sed legitur cum ר, דִּבְיוֹנִים, quod idem significat. Nam quod scribitur, significat quod egreditur è foramine columbarum. חור enim est foramen. At quod legitur, honestiori vocabulo significat superfluitatē quæ fluit è columbis, à דב siue דוב verbo Chaldæo, quod est fluere. Siquidem Tharghū pro זוב quod est fluere (Leuit. 15.24,) habet דוב. Idē vero in hūc locū sic habet, Et quarta pars

cabi דָּבָל מַפֶּקֶת יוֹנִיָּא fluxus excrementi columbarũ. Accendebãt enim deficiẽtibus lignis, ignẽ ſtercore columbarum. Nam illis obſeſſis, nõ erat extra vrbem exitus ad cædendum ligna ſyluarum. Idem ſentit R. Ionáh. At R. Ioſeph exponit quod erat in veſicula gutturis columbarum, quod illi ob magná famem comedebant, captis columbis quæ ex agris ad columbaria reuertebantur, plena gutturis veſicula.

דָּבַב Loqui, Detrahere, referre aliorum mala, interdum quæ vera ſunt, nonnunquam falſa. Cant. 7.9, דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים faciens loqui labia veterum. Nomen, דִּבָּה, Infamia, detractio, oblocutio, contumelia. Prouerb. 10.18, Et educens (.i. proferens) דִּבָּה contumeliam, eſt ſtultus. Nume. 13.32, Et eduxerũt דִּבַּת הָאָרֶץ infamiam terræ. i. retulerunt quæ erant ad terræ infamiam. Geneſ. 37.2, Et retulit Ioſeph אֶת־דִּבָּתָם רָעָה infamiam eorum malam patri ſuo. i. quo pacto eum odio habebant, & de eo obloquebantur fratres eius. Pſal. 31.14, audiui דִּבַּת רַבִּים vituperationem multorum.

דָּבָא Vnde illud Deuter. 33.25, Et ſicut dies tui דָּבְאֶךָ fortitudo tua. i. erit tibi fortitudo cunctis diebus tuis. Tharghú, ſicut dies עוּלֵימוּתָךְ תּוּקְפָּךְ iuuentutis tuæ fortitudo tua. Sũt (ait R. Abrahám in comment.) qui א putant eſſe vice literæ duplicãdæ, id eſt ב, ſicut & Ieſa. 18.2, בָּזְאוּ, quod eſt ſicut בָּזְזוּ. & ſic deducunt à דָּבַב vt Can. 7.9, דּוֹבֵב. ſed hic ſenſus, inquit, eſt citra rationem. Eſt itaque ſenſus, inquit R. Dauid, quòd in diebus ſenectutis erit fortitudo, vt in diebus iuuentutis. Porrò R. Ioſéph per literarum tranſpoſitionẽ deductũ putat à דָּאַב, quia dies ſenectutis ſunt dies mali, dolorísq;. Vnde exponit, ſicut dies tui (.i. iuuentutis tuæ) dolor tuus,

id est senectus tua plena doloribus.

דָּבַל Vnde דְּבֵלָה, Massa ficuum siccatum, quæ simul cõpressæ, collectæque, vnum efficiunt corpus. 1.Sem.30.12. Et 25.18, Et ducẽtas דְּבֵלִים massas caricarũ.

דָּבַק Adhærere, cõiungi, conglutinare, Persequi, cõprehendere, siue assequi. Cõmuniter construitur cum ב. 1.Reg.11.2, בָּהֶם דָּבַק illis adhæsit. Thren.4.4, דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל־חִכּוֹ adhæsit lingua lactentis palato eius. Et cum seri, 2.Reg.3.3, דָּבֵק adhærens fuit.i.adhæsit. Prouerb.18.24, Et est diligens(.i.amicus) דָּבֵק מֵאָח coniunctior quàm frater. est nomen tóar secũdum R. D. Psal.63.7, דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ adhæsit anima mea post te. Aut, apprehẽdit anima mea te. Hæc est enim eius germana interpretatio, quãdo costruitur cũ אַחַר.2. Paral. 3.11, דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב coniuncta(sub.ala altera) alæ Cherúb alterius. est enim nomẽ tóar, secundũ R.D. Et sic Deut.4.4, Et vos הַדְּבֵקִים בַּיהוָה cõiuncti Domino. Gen. 19.18, Ne forte תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה apprehendat me(vel hæreat mihi) malum. Et hifhil. Psalm.22.15, Et lingua mea מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי coniuncta faucibus meis. est cú camés(inquit R.Dauid) quanquam sit coniunctum. Vel deest ל, vt perfectum sit לְמַלְקוֹחָי. 2.Semu.1.6, Et viri equites הִדְבִּיקֻהוּ persequebantur eum. vel attingebant. Gen.31. 22, וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ & attigit (vel, assecutus est) eum in monte. Et cum seuá vice chiric. 1.Sem.31.2, וַיַּדְבְּקוּ & persecuti sunt. pro וַיַּדְבִּיקוּ. Et puhál. Iiób 38.38, Et partes יְדֻבָּקוּ coniungentur. Nomen. Iesah.41.7, Dicens לַדֶּבֶק טוֹב הוּא coniunctioni(sub.bractearũ,) bona est. 2.Paral.18. 33, Et percussit regem Israél בֵּין הַדְּבָקִים inter iuncturas.

דָּבַר Loqui, Assuescere, Perdere. in cõiugatione cal raro inuenitur. Nume.32.27, Quemadmodum

Dominus דֹּבֵר loquitur. Et 27.7, Rectum filiæ Selophchád דֹּבְרֹת loquuntur. Proue. 25.11, Verbum דָּבֻר dictũ.

Et nif hál. Psalm. 118.23, כִּי נִדְבָּרוּ cõtra me locuti sunt.

In pihél est eius frequẽtissimus vsus. Iesa. 1.2, Quoniã Dominus דִּבֵּר locutus est. Hoc verbum quando habet accentus diuisiuos, hoc est athnách, soph passúc, & seghuláh post zarcá, cõmuniter est cum serí. aliâs est cũ seghól, siue habeat, siue nõ habeat maccáph. Iehos. 14. 9, כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר quẽadmodum locutus est. Gene. 18.19, אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר quod locutus est. Hose. 1.2, Principiũ דִּבֶּר־יְהוָה eorũ quæ locutus est Dominus. Quanquam sunt qui putant esse præteritum vice macór, vt legatur, Principium loquendi Dominum. Alii vero nomen, legentes, Principium sermonis, aut verbi Domini. R.D. in commen. Exo. 4.13, דַּבֵּר יְדַבֵּר הוּא loquẽdo loquetur ipse. Cum maccáph habet seghól, Irme. 9.5, דַּבֶּר־שֶׁקֶר loqui mẽdaciũ. 1. Sem. 2.3, Ne multiplicetis תְדַבְּרוּ גְבֹהָה (vt) loquamini excelsum. Subauditur enim Vt. Vel secundũ alios, futurũ ponitur vice macór, Ne multipl. loqui.

Et in puhál. Cant. 8.8, In die שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ qua dicetur in ea. vel de ea. i. in die qua de illa fiet sermo. Et in hithpahál. Nume. 7.87, Et audiuit vocem מִדַּבֵּר loquẽtis ad se. quod secundum normam, inquit R. Dauid, debuerat esse מִתְדַּבֵּר. Et in hifhíl, pro Perdere, vel Ducere. Psal. 47.4, יַדְבֵּר perdet (vel ducet) populos subter nos. Et 18.47, וַיַּדְבֵּר & perdidit (vel duxit) populos subtus me. Aduerte quòd nõnihil est discriminis inter אָמַר dixit, & דִּבֵּר locutus est, quantum ad vsum linguæ. Nã אָמַר semper alteri iũgitur. דִּבֵּר vero est absque coniunctione cũ altero, inquit R. Dauid: quia locutio significat id quod est in homine ex sua origine. Dicis enim, Homo viuens מְדַבֵּר loquitur. sed non dicis, Homo vi-

uens אָמַר dicit,nisi iungas cui dicat, vt Talis dicit tali. Et quanquam interdum non scribatur id cui iũgitur, tamẽ est subintellectum,vt Gen.20.12,אִמְרִי־לִי dic propter me,frater meus est.subauditur enim,לְשׁוֹאֲלִים אוֹתָךְ interrogãtibus te.Præterea דִּבֵּר,& דִּבּוּר locutio,sermo, nõ dicitur de iis quæ nõ loquuntur, ne per trãslationem quidẽ,quemadmodũ dicitur סִפֵּר narrauit, & הִגִּיד nuntiauit,vt est illud Iiób 12.7 & 8,Et auẽ cæli,(sub.interroga)וְיַגֶּד־לָךְ & nuntiabit tibi: וִיסַפְּרוּ לְךָ & narrabunt tibi pisces maris. Est etiã aliquid discriminis in constructione,quia אָמַר construitur cũ אֶל & ל deseruiente duntaxat:at דִּבֵּר construitur cum ב,& אֶת deseruientibus,quæ verbo אָמַר nõ congruunt iuxta propriam significãtiam. Nam interdum cogitare significat cum refertur actus ad cor,aut intellectum:tũc autem ligari potest cum ב.Vide אָמַר. Nomen,דָּבָר,Verbum,sermo,Res,aliquid, Lis. Exo.33.4, Et audiuit populus אֶת הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה verbum(vel sermonem)malũ hoc.Irme. 1.4, Et fuit דְבַר־יְהוָה verbũ Domini.Genes.18.14,Num occultabitur à Domino דָּבָר aliquid?Exo.18.16,Quum fuerit eis דָּבָר aliquid .i. causa , siue lis. Et 21, וְכָל־הַדָּבָר הַגָּדֹל & omnem rem magnam(.i. causas maiores) referent ad te.2.Semuél 3.12. דָּבָר אֶחָד rem vnam ego postulo. 2.Parali.8.13,וּבִדְבַר־יוֹם בְּיוֹם & in re diei in die.i. in eo quod singulis diebus fieri oportebat.hoc est,iuxta ritũ vniuscuiusque diei.Idẽ significat quod sequenti versu legitur,לִדְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ,in re diei in die suo. Et cum עַל iũctum,significat Propter,causa,ratione.Psal. 45.5,עַל־דְּבַר־אֱמֶת propter veritatem.causa veritatis. ad verbum,propter rẽ veritatis. Nume.25.18, עַל־דְּבַר־פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר כָּזְבִּי propter Pehór,& propter Chozbí. vel gra-

tia, aut propter rem, aut negotium Pehor,&c. Et pro דָּבָר, Tharghum communiter habet עִיסַק negotiũ, causa. Cum pronominibus. Psalm.119.105, דְּבָרְךָ verbum tuum. Nonnulla ſcribuntur cum י ſigno pluralis,& legũtur ſine י, vt indicetur duplicem poſſe eſſe lectionem. vt Iudic.13.17, Quum venerit דְּבָרֶיךָ verbum tuũ, vel verba tua.i. vnũquodque è verbis tuis. Plurale, דְּבָרִים, Verba, res. Exod.34.1, Et ſcribã ſuper tabulas אֶת־הַדְּבָרִים verba. Deut.4.36, וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ & verba eius audiſti. Sunt quæ ſcribũtur ſine י,& leguntur cũ י. Gene. 30.32, Vtinam ſit כִּדְבָרֶךָ ſecũdum verba tua. Alia forma præpoſito מ, Cant.4.3, וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה & eloquiũ tuum decorũ. Alia item, דִּבְרָה,& in regimine דִּבְרַת, Mos. Et cum dictione עַל, Propter. Eccleſ.3.18, עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם propter filios hominũ. Vel, ſuper moribus filiorũ hominũ. Et 8.2, וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת & propter ſacramẽtũ Dei. vel,& propter verbũ iuramenti Dei. Et cũ י redundante, ſecũdum R.Abrahám. Pſal.110.4, Tu es ſacerdos in perpetuum עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק (pro דִּבְרַת) ſecũdum morem (vel cõſuetudinẽ) Malchiſédec. Alia præterea cũ daghés, דַּבְּרָה, Deut.33.3, מִדַּבְּרֹתֶיךָ de eloquiis tuis. Altera etiam cum daghés, דִּבֵּר, Irme.5.13, וְהַדִּבֵּר & verbum.

Aliud cum ſex punctis, דֶּבֶר, Peſtis, mors. gen.maſc. Exo.9.3, דֶּבֶר כָּבֵד peſtis grauis. Pſal.91.6, מִדֶּבֶר à morte. vel peſte. Aliud rurſum, מִדְבָּר, Deſertum. Exod.19.1, בָּאוּ מִדְבַּר venerunt in deſertum. Et 4.25, Vade in occurſum Moſéh הַמִּדְבָּרָה in deſertum. Aliud præterea, דְּבִיר, Pars templi interior, quæ dicitur adytũ, ſiue oraculum. 1.Reg.6.19, וּדְבִיר & adytũ in medio domus intrinſecus. Aliud, דְּבוֹרָה, Apes. Ieſah.7.18, וְלַדְּבוֹרָה & apiquæ,&c. Plurale forma maſculea. Iudic.14.8, examen

דְבֹרִים apũ. Aliud, Micháh 2.12, tãquã gregẽ בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ .i. in medio מִנְהֲגוֹ ducatus ſui. hoc eſt ſepto quò duci ſolet. Venit cũ duob⁹ ſignis notificatiuis, בְּתוֹךְ & ה. & ד eſt cũ ghahiá, & ſic eſt camés latũ. Secúdũ normã debuerat eſſe cũ camés chathéph, vt illud Ieſa.5.17, Et paſcẽt agni כְּדָבְרָם ſecũdũ ducatũ ſuũ. i. vt ſolebãt in ſeptis ad quæ ducebantur. Vnde Tharghũ pro נְהַג, ducere, vertit cõmuniter דְּבַר. Hinc מִדְבָּר, Deſertũ, quòd in eũ ducãtur pecora, & alia iumenta ad paſcendũ. Ab hoc etiã דוֹבְרוֹת, Rates: ſic dictæ, quòd in mare ducãtur. 1. Reg. 5. 9, ponã ea דֹּבְרוֹת in ratibus. deficit enim ב deſeruiens.

דְּבַשׁ Mel. maſc. gen. 1. Semu. 14.29, מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה parum mellis huius. Cant. 5.1, עִם דִּבְשִׁי cum melle meo. Secundum R. Dauid תְּמָרִים dactyli, appellantur דְּבַשׁ ob eorum dulcedinem. 2. Paralip. 31.5, primitias frumenti, vini, & olei, וּדְבַשׁ & dactyli. Siquidem de melle non poteſt intelligi, quòd non offerrentur primitiæ mellis. Et ita doctores Hebræorum exponunt illud Deuter. 8.8, Terram frumenti, &c. olei, וּדְבַשׁ & dactyli. Ab hoc & דַּבֶּשֶׁת, Gibbus, ſiue tuberculum quod eſt ſuper dorſum camelorum. Ieſah. 30.6.

דָּגָה Vnde דָּג, Piſcis. gen. maſc. Ionáh 2.1, דָּג גָּדוֹל piſcem grãdem. Plurale, דָּגִים, Piſces, 1. Reg. 4.30. In regimine, cum ſeuá, Gen. 9.2, דְּגֵי הַיָּם piſcibus maris. Quòd דָּג ſit huius radicis, probat eius coniunctio דְּגֵי cum ſeuá, inſtar בָּנָה à בְּנֵי, & שָׁנָה à שְׁנֵי. Nã ſi eſſet à דוּג, non mutaretur in coniunctione. Eadem ratione דָּגָה fœmineum, eſt ex hac radice, inquit R. Dauid. Deute. 4.18. Ieche. 29.4, דְּגַת־יְאֹרֶיךָ piſcem fluminum tuorum.

Hinc verbum in cal, דָּגָה, Multiplicari inſtar piſciũ. Geneſ. 48.17, וְיִדְגּוּ & multiplicẽtur. ſiue multiplicẽt ſe.

דֶּגֶל Cum ſex punctis, Vexillũ. Nume.2.3. Ab hoc verbũ ex cal, vnde participium paſſiuũ, Cant.5.10, דָּגוּל מֵרְבָבָה vexillatus (.i. vexillo inſignitus aut ornatus, vel munitus) præ decem millibus. Pſal.20.6, Et in nomine Dei noſtri נִדְגֹּל vexillabimus (ſi ſic Latine dici poſſet) .i. vexillum erigemus, aut feremus. Ex niſhál, Cant.6.3, כַּנִּדְגָּלוֹת vt vexillata .i. vt caſtra cum vexillis.

דָּגָן Frumentum, quod comprehendit triticum, ordeum, & alias frumenti ſpecies, vt inquit R. Dauid. Gene.27.27. Pſal.4.8, דְּגָנָם frumentum eorum.

דָּגַר Colligere, cõgregare, aceruare. Tharghum pro חֳמָרִים חֳמָרִים cumuli, cumuli (Exod.8.10,) habet דְּגוֹרִין דְּגוֹרִין. Irme.17.11, Perdix דָּגַר collegit, & nõ peperit. Ieſah.34.15, וְדָגְרָה & congregabit.

דָּדָה Vagari, migrare, moueri, incedere, paulatim paulatim ambulare. In hithpahál deficiente ת, Pſal.42.5, אֶדַּדֵּם incedam cum eis. pro אֶתְדַּדֵּם ſecundum normã, pro אֶתְדַּדֶּה עִמָּהֶם vt inquit R.D. in cõmen. Ieſa. 38.15, אֶדַּדֶּה incedã omnibus annis meis, &c. pro אֶתְדַּדֶּה.

דְּהַב Aurum. Tharghum pro זָהָב, (Gene.2.11,) habet דַּהֲבָא. Ab hoc tóar. Ieſah.14.4, quieuit מַדְהֵבָה exactrix auri. vel plena auro. Tóar eſt ipſius Babél, quæ poſſidebat aurum, vel plena erat auro. ſiquidẽ ab vniuerſis terris tributum accipiebat.

דָּהַם In niſhál, Terreri, ſtupeſcere. Irme.14.9, כְּאִישׁ נִדְהָם tanquam vir territus. vel ſtupidus, & attonitus: quod lingua vulgari dicitur אשפרדוט, inquit R. Dauid. Gallice dicitur *eſperdu*. Sunt qui exponunt (teſte R. Ioſeph) ex Harabica lingua, in qua מַדְהוּם appellatur, qui ægritudine cor habet opertum. Alibi in Scriptura non legitur.

דָּהַר Calcare terram præ vehementi ambulatione, vt mos eſt equorũ fortiter ambulantiũ. Iudic. 5.22, Tunc cõtritæ ſunt plantæ equorum מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת אַבִּירָיו à calcationibus calcationibus fortium eius. i. equorum eius fortium. Hinc תִּדְהָר, Species quædam cedri. Ieſa. 41.19. & 60.13. Talmudiſtæ exponunt שְׁאָגָא. R. Selomóh vocari dicit שָׁף lingua vulgari.

דּוֹב Vrſus. gen. maſc. & interdũ fœminei. Thren. 3.9, דֹּב אֹרֵב הוּא לִי vrſus inſidians ipſe mihi. Ieſah. 11.6, Et iuuenca וָדֹב תִּרְעֶינָה & vrſa paſcent. 2. Reg. 2.23, וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים & egreſſæ ſunt duæ vrſæ. Hîc tam verbum, quàm nomen numerale, genus oſtendũt fœmineum: tametſi maſculea ſit terminatio.

דּוּג Piſcari. Irme. 16.16, וְדִיגוּם & piſcabũtur eos. verbũ eſt ex pihél, quod ſecundum normam debuerat dagheſſari, vt dicunt nonnulli: ſed R. Dauid dicit eſſe ex hifhil: quanquam deſit ה coniugationis conſtitutiuum, & ſecundum normam erat dicendum וְהִדִיגוּם.

Toar. Irme. 16.16, mitto לְדַיָּגִים ad piſcatores. hîc י ponitur vice ו. ſic Ieſah. 19.8. & Iechez. 47.10. Hinc דָּאג, Piſcis, in quo א quieſcens, ponitur vice ו. Nechem. 13.16. Et דּוּגָה, Hamós 4.2, in hamis דוּגָה piſcis. i. quibus capiuntur piſces. דָּג & דָּגָה, vide דָּגָה.

דּוֹד Patruus, ſiue patris frater. Irme. 32.9, Et emi agrũ à Chanamél בֶּן־דֹּדִי filio patrui mei. ſic intelligendum eſt quod dicit verſu 12, Et dedi, &c. in oculis Chanamél דֹּדִי patrui mei. i. filii patrui mei, hoc eſt patruelis. Nã antea dictus eſt multoties filius דֹּדוֹ patrui ſui, & nõ patruus eius. Sic enim eſt mos Scripturæ: vt Geneſ. 14.17, Et Loth fratrem ſuum. id eſt filium fratris ſui: ſicut & 12.5, Et Loth filiũ fratris ſui. Quanquam R.

David dicat posse exponi, patrui sui: quia videlicet Chanamél iste vnus è patruis eius fuit, alter à prædicto Chanamél qui fuit ibi tépore emptionis. quia Chanamél qui vendebat, vt est eodem capite, ver. 7, filius fuit Sallúm patrui eius, & ita erat patruelis. At hic qui fuit ibi tempore emptionis eius, fuit patruus eius. i. frater patris eius. Et sic habet Tharghum Ionathán, In oculis fratris patris eius. Significat præterea Amatorem, amorem, amicum, & dilectũ. Cant. 5. 16, Quò abiit דּוֹדֵךְ dilectus tuus? Et 1. 2, Quia meliores sunt דֹדֶיךָ מִיָּיִן amores tui vino. Ieche. 16. 7, עֵת דֹּדִים tempus amantium.

Alia forma, דוּד, quod est (inquit R. D.) קְדֵרוֹת ahenũ aut caldarium. 1. Semu. 2. 13. 2. Reg. 10. 7, Et posuerunt capita eorũ בַּדּוּדִים in ahenis. aut potius canistris. vtroque modo exponit R. D. Quãdoque ו mouetur. i. pronuntiatur. 2. Paralip. 35. 14, וּבַדְּוָדִים & in ahenis. Significat etiam דוּד Canistrũ. masc. gen. Irm. 24. 2, הַדּוּד אֶחָד canistrum vnum. In plurali habet א redundans: vt eodem cap. ver. 1, דּוּדָאֵי canistra. sicut לול facit לוּלָאוֹת. Vel dic quòd sunt duæ nominum species eiusdem significantiæ, quanquam א est redundans. i. non radicalis litera, sicut & plærisque aliis vsu venit. Idem dicendũ de דוּדָאִים, Mandragoræ, Cant. 7. 14, Gene. 30. 14. Genus herbæ, inquit R. David, quæ est instar masculi.

דוה Infirmũ esse, ægrotare. Vnde tóar. Thre. 5. 17, הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ fuit infirmũ cor nostrũ. Leuiti. 20. 18, cũ muliere דָּוָה infirma. hoc est mẽstruata. Mẽstruũ enim (inquit R. David) appellatur infirmitas, eo quòd mulier non potest videre sanguinem, quin capite, mẽbrisque languescat. Iesah. 30. 22, Disperges ea כְּמוֹ דָוָה sicut menstruum. i. pannum menstruatæ. Alia forma in-

ſtar נָגַב,& cũ י vice ה radicalis literæ. Ieſa.1.5,וְכָל־לֵבָב דַּוָּי, & omne cor infirmum. Subſtantiuum.Pſal.41.4,ſuper lectum דְּוָי infirmitatis.eſt inſtar סְבָךְ, ſingularis numeri,& abſolutum.i.ſine pronomine coniuncto.Plurale, Iiób 6.7,כִּדְוֵי לַחְמִי veluti ægritudines carnis meæ. Et quanquam R. Iehudáh ſcripſerit eſſe tóar in regimine, à דְּוָיִם,rectum tamen eſt vt ſit nomen ſubſtantiuum. Alia forma, Leuit.12.2,In diebus immunditiæ (vel méſtrui)דְּוֹתָהּ infirmitatis ſuæ, immunda erit. Vel eſt macór. Alia item,præpoſito מ.Deut.7.14,& omnes מַדְוֵי infirmitates. Significat & veſtimenta.2.Semu.10.4,& præcîdit אֶת־מַדְוֵיהֶם veſtes eorum.

דוּחַ Eſt נָדַח, Impellere, propellere,expellere: & רָחַץ, Lauare.Illud Pſal.36.13,דֹּחוּ expulſi ſũt:eſt ex hac radice iuxta R. Iehudáh, ex puhál: at R. D. putat eſſe ex radice דָּחָה,quia in libris correctis eſt breue. Et in hifhíl, Irme.51.33,הֱדִיחָנִי expulit me. Ieſah.4.4,וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלַםִ יָדִיחַ & ſanguinẽ Ieruſaláim lauerit. Iechez.40.37, יָדִיחוּ אֶת־הָעֹלָה lauabunt holocauſtum.In hac ſignificantia frequenter vtuntur doctores Hebræi.

דוּךְ Eſt כָּתַשׁ,Cõtundere:vnde & nomen מְדוֹכָה,Mortarium:quòd in illo contũdatur quippiã.Num. 11.8,אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה vel cõtundebãt(ſiue terebãt) in mortario. Et differt à שָׁחַק ſecũdum Hebræorum doctores, quòd שָׁחַק eſt minutatim contundere,& terere. Hinc etiam dicitur דַּךְ,Pauper.Pſal. 9.10.& 74.20.

דוּם Eſt שָׁתַק,Tacere:& כָּרַת, Succidere,excidere. Pſal. 94.17,fermè habitaſſet דוּמָה נַפְשִׁי excîſa(vel ſilẽs) anima mea.ſic eſt participiũ fœmineũ ex cal.vtroque modo exponit R.D. in lib.rad. Vel eſt nomen,ſecundum R.Abrahám & R.D.in comment. & ſubauditur

ב,vt ſit,in ſilentio,vel exciſione,ſiue in loco ſilentii,& exciſionis,hoc eſt in ſepulchro. R.Himmanuél, exciſa:R.Selomóh,ſilens,aut in ſilẽtio. Pſal.115.17,qui deſcẽdunt דוּמָה,R.Abrahám,in locum exciſionis:R.Dauid,in ſepulchrum.Ieſa.21.11,Onus דוּמָה, R.Ionáh exponit perditionis,& caliginis,ſiue gentis perditæ.i.regni impietatis.אֵלַי קֹרֵא ad me clamat,מִשֵּׂעִיר(פירוש לִשֵּׂעִיר) propter Sehír. At R.Dauid nomẽ putat eſſe gẽtis,quæ vocatur Dumáh,ex filiis Iſmahél.Et interpretatio hui⁹ מִשֵּׂעִיר,Quia de Sehír veniet eis qui deſtruat,& terreat Sehír,ponent ſpeculatores in turribus ſuis, & propter multũ terrorẽ ſurgẽt de nocte, & interrogabũt cuſtodes,Quid,&c.Et ita Ionathán. Nomẽ cũ ם in fine,דוּמָם ſicut & יוֹמָם à יוֹם. Ieſa.47.5,Sede דוּמָם in ſilentio.quanquam poteſt eſſe,(inquit R.D.)à דָּמַם. & deficit ב.Vide דָּמַם.Poteſt eſſe & participiũ pro כְּדוּמָם veluti tacẽs.Vel eſt imperatiuum ab eodem verbo דָּמַם.& ſic Chabac.2.19, Surge(ſub.dicet)lapidi דוּמָם ſilentii. i.ſilẽti. vel exciſionis. Ab hoc etiam verbum cõpoſitum cum verbo quadrato,iuxta R.Iehudáh. Irm.48.2,תִּדֹּמִּי tacebis: quod ſecundum normam debuerat eſſe תִּתְדּוֹמְמִי vt ille inquit. Et quadratum ſolum.i.ſimplex.Pſal.131.2, וְדוֹמַמְתִּי & tacere feci animã meam. דוּמִיָּה vide דָּמָה.

דון Iudicare,Litigare,cauſam agere,contendere.Geneſ.15.13, דָּן אָנֹכִי iudico ego. eſt participium præſens. Irme. 22.16, דָּן דִּין עָנִי iudicauit iudicium pauperis.Iiób 19.29,vt ſciatis שַׁדִּין quòd eſt iudicare. pro iudicium.& eſt duplex lectio,דוּן macór,& דִּין iudicium: & ש eſt litera deſeruiens.Vnde R.Dauid exponit אֲשֶׁר דּוּן.

Futurum . Geneſ. 6.3, לֹא־יָדוֹן non iudicabit ſpiritus meus in homine.Alii, nõ litigabit ſpiritus meus cum homine.Poteſt etiam deduci à נָדָן vagina, & hannách

ponitur vice daghés, hoc eſt יָדוֹן. pro יָדוֹן, ſicut יִגַּשׁ à נָגַשׁ. & ſic Geneſ. 25.29, וַיָּזֶד & coxit. Corpus enim eſt veluti vagina ſpiritus. i. non erit tanquã in vagina detentus ſpiritus meus. R. Iehudáh exponit, Non litigabit, vel contendet, aut certabit. & ſic R. Ioſéph, Non contendet ſpiritus meus ſuperior quẽ inſufflaui in hominẽ, in ſæculum cum corpore quod beluinas ſectatur concupiſcentias, quas ille non ſequitur. Et in nifhál. 2. Semu. 19.9, Omnis populus נָדוֹן certabat. cõtendebat. quod tamen R. Iehudáh deducit à נָדַן, ſicut & יָדוֹן, non mutata ſignificãtia. Et in hifhíl, in macór, & in imperatiuo communiter deficit ה coniugationis conſtitutiuum. Ieſah. 3.12, & ſtat לָדִין עַמִּים ad iudicandum populos. pro לְהָדִין. ſi enim eſſet nomen, ל eſſet cum ſeuá, vt inquit R. D. in Michlól, & lib. ra. Iiób. 35.14, דִּין לְפָנָיו iudica te corã eo. quod ponitur vice הָדִין, quum ſit imperatiuum. Poteſt eſſe & nomen, pro, iudicium coram eo. Gene. 49.16, דָּן יָדִין עַמּוֹ Dan iudicabit populum ſuũ.

Nomen, דִּין, Iudicium, cauſa, lis, contentio. Deuter. 17.8. Alia forma, aſſumpto מ in principio. 2. Sem. 21. 20, אִישׁ מָדוֹן vir litis. vel cõtentionis. i. litigioſus. Aut, vir certaminis. i. bellicoſus. In plurali ſcribitur cũ ו, nonnunquam cum י vice ו. plærũque etiam ſcribitur cum י, & legitur cum ו. Prouerb. 27.15, Et mulier מִדְוָנִים (vel מִדְיָנִים ſecundum R. Dauid cũ י) contentionũ. i. cõtentioſa. Et 18.18, מִדְיָנִים lites. Interdũ occultatur ו radicalis litera: vt Prouer. 6.19, Et mittens מְדָנִים diſcordias inter fratres. Tóar. Pſal. 68.6, וְדַיַּן אַלְמָנוֹת & iudex viduarum.

דוץ Gaudere, & lætari. Iiób 41.14, Et ante eũ תָּדוּץ gaudebit. Alibi nõ legitur in Scriptura. Sæpius tamẽ Tharghũ pro שׂוּשׂ gaudere, habet דוץ, vt Ieſa. 66.10, שִׂישׂוּ

אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ gaudete cũ ea gaudio. Tharghũ, דּוּצוּ עִמָּהּ דּוּץ.

דּוּר Idẽ quod גּוּר, Peregrinari, vel habitare. Vnde & Tharghũ pro גּוּר (Gen.20.3.) vtitur דּוּר. Psal.84.11, מִדּוּר quàm habitare, &c. Iesah.38.11, דּוֹרִי נִסַּע, peregrinatio mea (vel habitatio mea, nẽpe in mũdo) recessit. acsi dicat, Tẽpus vitæ meæ quo peregrinor. Significat etiam componere struem, aut incendere rogum. Iechez.24.5, דּוּר הָעֲצָמִים compone struem ossium. imperatiuum instar שׁוּב & קוּם. Nomen, assumpto מ in principio. Ieche.24.9, crescere faciam הַמְּדוּרָה pyrã. vel vt R.Dauid, cõbustionem magnam. Aliud, דּוֹר, Generatio. Nume.32.13, Donec consumeretur הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע generatio illa quæ fecerat malum. Plurale masculeum, Iesah.51.8, Et salus mea לְדוֹר דּוֹרִים in generationẽ generationũ. Et ver.9, fœmineũ, דֹּרוֹת עוֹלָמִים generationes seculorum. A peregrinãdo nomen est impositum. significat enim דּוֹר generaliter tẽpus vitæ quo homo peregrinatur in mundo.

דּוּשׁ Triturare. 1. Paral.21.20, דָּשׁ חִטִּים triturabat triticum. Iudic.8.7, וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם & triturabo carnem vestrã spinis deserti. Irme.50.11, Sicut vitula דָשָׁא terens. pro דָשָׁה. א enim ponitur vice ה. acsi dicat, sicut vitula quæ terit, quæ comedit tota die: non sicut vitula arans, quæ non comedit. Et in plærisque libris scribitur cũ ה. Vide & in דשא. Et cum א redundante, Iesah. 28.28, אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ triturando triturabit eum. Et 41.15, תָּדוּשׁ הָרִים triturabis montes. Et in nifhál. Iesah.25.10, וְנָדוֹשׁ & triturabitur Moáb. Et eodẽ versu, macór cũ súrec, כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן sicut trituratur palea. Et in hifhíl, macór absque ה. Deuter.25.4, בְּדִישׁוֹ dum triturat ipse. pro בְּהַדִּישׁוֹ. Vel est nomẽ, pro, in trituratione eius. Et in hofhal

in hof hál. Iesah. 28.27, יוּדַשׁ triturabitur. Nomé, דַּיִשׁ, Tritura. Leuit. 26.5. Et alia forma, מְדֻשָׁה, Iesah. 21.10.

דחה Impellere, propellere, expellere. Psal. 118.13, דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל impellendo impulisti me vt caderé. In nif hál. Proue. 14.32, יִדָּחֶה רָשָׁע expelletur impius. Irme. 23.12, יִדַּחוּ וְנָפְלוּ impellentur, & cadent. est cũ pathách, & longũ præter normã. Psal. 147.2, נִדְחֵי propulsatos (aut expulsos) Israél congregabit. est ex cõiugatione nif hál. nam si esset à נָדַח, esset cum daghés. nisi dicatur quòd sit nomé tóar lene à נָדַח, instar יִשְׁרֵי־לֵב, Psal. 7.11. sic Iesáh. 11.11, נִדְחֵי. quanquam hoc in nõnullis codicibus sit cum daghés, & sic est à נָדַח: qua in radice require alia huiuscemodi participia. Et in puhál, דֹּחוּ, &c. vt in radice דּוּחַ. Nomen. Psal. 116.8, מִדֶּחִי ab impulsione. vel expulsione. Alia forma, מ præposito: מַדְחֶה, Prouer. 26.28.

דחן Vnde דֹּחַן, Milium, frumenti genus notissimũ. Iechez. 4.9.

דחף Est דָּחָה, Impellere, expellere, compellere. Vnde participium passiuum, Ester 3.15, דְחוּפִים compulsi. Et in nif hál, 2. Paralip. 26.20, ipse נִדְחַף לָצֵאת impulit se (vel compulsus est) exire. Nomen, Psal. 140.12, venabitur eũ לְמַדְחֵפֹת ad impulsiones. vel expulsiones.

דחק Est לָחַץ, Opprimere. Vnde & Tharghum pro לַחַץ Exod. 3.9, habet דְּחַק. Ioél 2.8, לֹא יִדְחָקוּן non oppriment. Iudicum 2.19, וְדֹחֲקֵיהֶם.

די Est סָפַק, Sufficere. Malach. 3.11, עַד־בְּלִי־דָי, donec nõ sit sufficientia. R.D. sic explicat, vt nõ sufficiãt vobis, nec sint vobis sufficiétia horrea, & vasa ad cõgregandũ in eis fruges, ac vinũ. Sic etiã R. Ioséph. Venit & cũ literis deseruiétib', & in regimine est cũ serí. Ester 1.18, וּכְדֵי

בִּזָּיוֹן וָקָצֶף & tanquã sufficiens contẽptus,& ira. R.Selomóh in cõmẽt.erit propter hoc multus cõtẽptus & ira. R.Abrahám dicit inter virum & vxorẽ.2.Para.30.3,nõ præparati erãt לְמַדַּי ad sufficiẽtiã.pro לְמַן דַּי.& pathách ipsius מ,ponitur vice chiric,licet redũdet quoad sensũ: sicut & in לְמִבָּרִאשׁוֹנָה 1.Para.15.13.Hobadiáh 5,furabuntur דַּיָּם quod sufficiat eis.Leui.5.7,& si nõ attigerit manus eius דֵּי שֶׂה sufficientiã pecoris.i.si non quiuerit offerre pecus. Significat & Tempus. 1.Semu.18.29,מִדֵּי צֵאתָם à tempore quo egressi sunt. Interdum redundat,siue est syllabica adiectio,sicut & מוֹ.Iesah.66.23,& erit,מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ de mẽse in mẽsem eius (.i.è longinquis) וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ & de sabbato in sabbatũ eius (.i.è propinquis) veniet omnis caro. Sic R.D. Iudi.6.5,כְדֵי־אַרְבֶּה sicut locustæ. Iiób 39.22,בְּדֵי שׁוֹפָר in tuba.In his & huiusmodi locis redũdat: quãquã dici potest, augẽdi, & cõfirmãdi gratia addi,inquit R.D.in Mich.& li.ra.

דיה Miluus. Deuter.14.12. Ex hac radice potest esse דְּיוֹ,Atramentum.Irme.36.18.

דיק Turris quam ædificabant obsidentes, capiundæ vrbis causa.2.Reg.25.1.Irme.52.4.

דכא In pihél,Conterere,frangere,cõtundere. Psal.143.3,דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי, confregit ad terram vitam meam.est cum camés more desinentium in ה. Thre.3.33,לְדַכֵּא ad conterendũ. Iiób 19.2,וּתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים & cõteretis me sermonib'.hîc א quiescit. Et in puhál,Irm.44.10,לֹא דֻכְּאוּ non sunt contriti.Iiób 22.8,יְדֻכָּא cõteretur. Et in hithpahél,Iiób 5.4,וְיִדַּכְּאוּ & cõterentur.pro וְיִתְדַּכְּאוּ inquit R.D.in Mich.& lib.ra.Sic 34.25. Tóar. Iesa.57.15,וְאֶת־דַּכָּא & contritũ.sub.spiritu. Psal.90.3,עַד־דַּכָּא donec sit cõtritus. Potest esse & nomen: vt sit, vsq; ad cõtritionem. tametsi prius sit magis rectum. Venit

cum ו apparente, loco א radicali. Prouerb. 26.28, odiō habebit דַּכָּיו,(aliâs דַּכָּו, pro דַּכָּא) contritum.

דכה Est דָּכָא, Conterere, frangere, contundere. Psal. 10.10, וְדָכָה יָשֹׁחַ conteret se, humiliabit se. i. contritum & humiliatum se ostēdet impius, ne sibi homines ab illo caueant. Scribitur cum ו, & legitur cum י, eodē sensu. Et in pihél, Psal. 51.10, ossa (quæ) דִּכִּיתָ contriuisti. Deficit אֲשֶׁר quæ. Et cū א vice י, quod est loco ה radicalis literæ. Psal. 89.10, דִּכִּאתָ cōtriuisti. Et in nifhál. Psal. 51.19, וְנִדְכֶּה & contritū. Nomē, דֳּכִי, instar עֳנִי. Psal. 93.3, Eleuabunt flumina דָּכְיָם contritionē suā. i. fluctus suos, quòd cōterāt & cōfringāt se inuicē sic dictos.

דכף Vnde דּוּכִיפַת, Gallus, siue gallina syluestris. sic R.D. & R. Serirāh ghaón: itáque R. Abrahám, & R. Selomóh in cōment. vbi ait sic dici quasi דו duas habens כַּפּוֹת cristas. Leuit. 11.19.

דלל Attenuari, arescere, Eleuare. Iesa. 19.6, דָּלְלוּ attenuauerūt se, aut aruerūt. sub. riui. Iiób 28.4, דַּלּוּ attenuatæ (vel eleuatæ) sunt. siue eleuauerūt se. sub. aquæ. Iesa. 38.14, דַּלּוּ עֵינַי eleuati sunt oculi mei. In nifhál. Iesah. 17.4, יִדַּל כְּבוֹד attenuabitur gloria. Iudic. 6.7, וַיִּדַּל & attenuat' est. Hinc דַּל, Pauper, & infirm'. Leui. 14.21, וְאִם־דַּל הוּא & si pauper est. 2. Semu. 13.4, Cur tu sic דַּל es ægrot'? aut attenuat'. Plurale, דַּלִּים. Iesa. 11.3. Fœmineū, דַּלָּה, Tenuis. Gen. 41.18, דַּלּוֹת tenues. scilicet vaccæ. Substātiuū, דַּלָּה, Paupertas. Irm. 40.7, וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ & de paupertate terræ. hoc est pauperib'. Potest esse tóar, & subauditur לְעֵדָה congregationis, aut cōgregationi: vt sit, & de cōgregatione paupere. Plurale. Irme. 52.16, וּמִדַּלּוֹת & de paupertatibus terræ. דַּלָּה itē est Infirmitas. Iesa. 38.11, מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי ægritudine concîdet me. nēpe

Deus. R. Dauid in lib.rad.exponit acsi dicat, Cogitabã quòd hac ægritudine consumeret me, vt ex illa morerer. Ex hac radice putauit R. Ionáh esse illud Psal. 141.3, נִצְּרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי, custodi ostium labiorum meorum: exponens, eleuationem. Et Cant.7.5, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ, & coma capitis tui.

דלג Subsilire, saltare, Trãsilire. Sephan.1.9, הַדּוֹלֵג עַל־הַמִּפְתָּן subsilientem super limẽ. In pihél. Psal. 18.30, אֲדַלֶּג־שׁוּר trãsiliam murũ. Iesah.35.6, יְדַלֵּג, saltabit.

דלה Haurire, Eleuare, exaltare. Exo.2.19, דָּלֹה דָלָה לָנוּ, hauriendo hausit nobis. Prouer.26.7, דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ (sicut) eleuatæ sunt tibiæ claudi.i.inæquales sunt, altera altiore existente. Est enim, inquit R. Iehudáh Chiiúgh, præteritũ ex cal, & sic ד est cum camés. Sic R. Abrahám in cõment. in Iesa.28. At R.D. in li.ra. dicit se illud inuenisse cũ pathách, & ita scripsit R. Iahacób filius Elhazár: hoc pacto est imperatiuum ex pihél, ל raphato, quod secũdum normam debuerat daghessari: éstque iste sensus: Eleuate (attollite) tibias à claudo, vel potius claudi. id est, Si eleuetis tibias claudi, quid ei proderit? sic est parabola in ore stultorũ. Porrò R. Him manuél in comment. putat esse loco literæ geminandæ, id est alterius ל, & ad hunc modum est à דָּלַל arescere, siccari, attenuari, hoc sensu, Aruerunt tibiæ claudi vt ambulare nequeat. Ad hunc quoque modum exponunt R. Semuél & R. Abrahám in comment. in Exo. 6. Et in pihél, Psal.30.2, דִלִּיתָנִי, exaltasti me. Nomen substantiuum, דְּלִי, Vas quo hauritur aqua, Situla. Iesa. 40.15, ecce Gentes tanquam stilla מִדְּלִי de situla.i. situlæ. Plurale ab altera specie, Nume.24.7, stillabit aqua מִדָּלְיָו è situlis eius. secundum normam debuerat esse cum camés chathéph instar חָפְנָיו & מָתְנָיו, & אָזְנָיו, & ve-

nit cum camés lato, ſicut illud Micha.2.12,הַדִּבְרוֹ. Poteſt etiam exponi ſecundum R.Dauid in lib.rad.è ramis eius excelſis. Aliud,דָּלִית, Ramus.cuius plurale, Irme.11.16,דָּלִיּוֹתָיו rami eius.

דָּלַח Cõculcãdo turbare. Ieche.32.2,וַתִּדְלַח־מַיִם בְּרַגְלֶיךָ, & turbauit aquam pedibus ſuis.Sic verſu 13.

דָּלַף Stillare. Pſal.119.28,דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה, ſtillauit(.i. lachrymata eſt) anima mea præ dolore.Eccleſ. 10. 18,יִדְלֹף הַבָּיִת ſtillabit domus. Nomen cũ ſex punctis.Prouerb.27.15,דֶּלֶף(ſub. tanquam)ſtillatio.

דָּלַק Accendere,incendere,ſuccendere, Ardere, Sequi,perſequi. Geneſ.31.35, דָלַקְתָּ אַחֲרָי ſecutus(vel perſecutus)es me.Hobadiáh 18,וְדָלְקוּ בָהֶם & ardẽt in eis. Proue.26.23,דֹּלְקִים ardentia,aut perſequẽtia.ſic R.Himmanuél. R.verò Dauid,ſuccẽdentia.Pſa.7.14,Sagittas ſuas לְדֹלְקִים יִפְעָל ardẽtibus operabitur.Vel,perſequentibus,nẽpe pauperem. vel iuſtos, vt Tharghũ.Pſal.10.3, propter ſuperbiã impii יִדְלַק עָנִי perſecutionẽ ſuſtinebit pauper.ſic Tharghũ,R.Selomóh,R.Abra.& R.D.Vel trãſitiue,ſic,Perſequetur pauperẽ,nẽpe impius:vt exponit R.Himmanuél. Ieſah.5.11,יַיִן יַדְלִיקֵם vinũ ſuccendet eos.vel perſequetur eos.acſi dicat,Illi vinum ſequuntur,& vinum perſequetur eos,& ruere faciet eos. Vtroque modo exponit R.D. Nomen,דַּלֶּקֶת, Infirmitas, aut febris exurens præ nimio calore.Deute.28.22.

דֶּלֶת Cũ ſex punctis,Oſtiũ,ianua. Deut.15.16,וּבַדֶּלֶת & in oſtio.Ieſah.26.20,Et claude דְּלָתְךָ oſtium tuũ. vt ſcribitur.ſi vero legatur דְּלָתֶיךָ cum י, ſignificat oſtia tua.& ſic Zechar.11.1,דְּלָתֶיךָ. Plurale duale.Ieſa. 45.1, Vt aperirẽ ante illũ דְּלָתַיִם oſtia. Iiób 3.9,דַּלְתֵי בִטְנִי oſtia ventris mei. Et genere fœmineo.Iechez.41.24,

Et duo דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת ostia ostiis. i. quatuor tabulæ instar ostiorũ,quia videlicet claudebantur & aperiebantur. Venit & cum defectu ת.Psal.141.3,Custodi עַל־דַּל שְׂפָתָי ostiũ labiorum meorũ.pro דֶּלֶת.Et vocátur labia, ostium:quòd aperiátur & claudantur more ostii.Et sic Iiób 41.6,דַּלְתֵי פָנָיו ostia faciei eius.i.labia eius.

דם Sanguis. A plærisque ponitur inter geminata, id est in דָּמַם, quanquã de hoc non sit ratio manifesta,inquit R.D.in Michlól, & absolutũ, est cũ camés, paucis exceptis.At in regimine est cũ patháh.Plærunque ponitur pro pretio & æstimatione:nónunquam & pro pœna,seu punitione & reatu. Leuiti.17.4, דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ sanguis(.i.pœna sanguinis)reputabitur viro ipsi:sanguinẽ fudit,&c. Deute.32.14,וְדַם־עֵנָב & sanguinẽ(.i.vinũ rubrũ vt sanguis) vuæ biberet. Et 21. 9,הַדָּם הַנָּקִי sanguinẽ innocẽtem. est cũ patháh,inquit R. D. in Michlól: & sic Irme.19.4.Illud Iechez.19.10, בְּדָמְךָ,est alterius radicis & significãtiæ.vide דמה.Proue. 1.17,לְדָמָם sanguini eorum insidiabuntur.Exo.22.2,Super eum דָּמִים לוֹ sanguines ei.i.pœna sanguinis.2.Reg. 9.7,Et vlciscar דְּמֵי sanguines(.i.cædẽ) seruorũ meorũ.

דמם Silere,tacere,Deficere, Expectare. Psalm.131.2, וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי & silere feci animam meam. Vide רום.Et 37.7,דּוֹם לַיהוָה sile Domino.vel tace.aut expecta. sic R.Abrahám & R.Himmanuél.R.Selomóh,tace.vtrunque R.D. Thren.2.18, אַל־תִּדֹּם ne taceat pupilla oculi tui. Et in nifhál.Irme.25.37,וְנָדַמּוּ & conticuerũt arua pacis. Vel,& succisa sunt pascua pacifica. Aut,defecerũt,vt exponit R.Dauid in cõmen.& in lib.rad.in radice דמה.quáquam nó sit radix,sed דָּמַם,aut נָדַם vt arbitratur R.Ioseph.Et 8.14,וְנִדְּמָה־שָּׁם & sileamus ibi.vel

potius,& deficiemus ibi. Itē 49.26, bellatores יִדַּמּוּ ſucci dētur. Exo.15.16, יִדְּמוּ tacebūt. Irme.51.6, אַל־תִּדַּמּוּ ne ſuccidamini propter iniquitatem eius. Et 48.2, Etiā Madmén תִּדֹּמִּי excidêris. R. Ioséph Kimchi radicem יִדְּמוּ & ונדמה putauit eſſe נָדַם, inſtar יִפְּלוּ & נִפְלָה à נָפַל. Et in hifhil. Irme.8.14, הֲדִמָּנוּ ſilere nos fecit. Nomē, Pſal.107.29, ſtatuit turbinē לִדְמָמָה in ſilētiū.i.ſurgere fecit turbinē, deinde reduxit illum ad ſilentiū. acſi dicat, Turbinē quē ſuſcitauerat, cōpeſcuit. Tóar, 1. Reg.19.12, קוֹל דְּמָמָה דַקָּה vox tacita, tenuis. Iiób 4.16, דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע tacitā (.i.ſubmiſſam) & vocem audiā. pro audiui. q.d. imago quā videbā, interdū tacebat, nōnunquam vero ſuā vocē audire faciebat. vel, vox quam audiebā, erat tacita.i. ſubmiſſa. Alia forma, דוּמָם, quod poteſt eſſe à דום (ibi require) & eſſe tóar & nomen. Thren.3.25, expectet homo, וְדוּמָם & ſit tacitus. vel ſilens. eſt tóar.

דָּמָה Similem eſſe, Aſſimilare, Silere, Succidere, excidere, Cogitare. Pſal.102.7, דָּמִיתִי לִקְאַת ſimilis fui pelicano. Irm.6.2, delicatæ דָּמִיתִי aſſimilaui. Pſal.35.14, וְלֹא־דָמּוּ & non ſiluerunt. Et in nifhál. Hoſee 10.16, נִדְמֹה נִדְמָה ſuccidendo ſuccisus eſt rex Iſraél. Et 7, נִדְמֶה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ ſuccisus eſt in Somrón rex eius. Hobadiáh 5, נִדְמֵיתָה ſuccisus es. Ieſah. 6.5, כִּי־נִדְמֵיתִי, quia ſuccisus ſum. Pſa.49.13, נִדְמוּ, ſucciſi ſunt. Et in pihél. 2. Semu. 21.6, דִּמָּה־לָנוּ ſuccidit nos. Num.33.55, דִּמִּיתִי, cogitaui. Eſtér 4.13, אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ ne cogites in animo tuo. Et in hithpahál. Ieſah.14.14, אֶדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן ſimilis ero Altiſſimo. ſecūdum normā debuerat eſſe אֶתְדַּמֶּה. Ab hoc Nomē, דְּמוּת, Similitudo. Gen.1.26, כִּדְמוּתֵנוּ ſecūdū ſimilitudinem noſtram. Et abſque ת, Ieche.19.10, כְּדָמְךָ in ſimilitudine tui. quod eſt ſicut כִּדְמוּתְךָ, vt & illud Prou.

7.9,פִּנָּה pro פִּנָּתָהּ,& ſicut צוּרָם pro צוּרָתָם. Vel dic eſſe nominis ſpeciem,דָּם ſicut צַו קַו. R.Haii ſcripſit ſignificare רְטִיבוּת הַטֶּבַע deciſionem vel virorẽ naturalem . ſiquidem quod ab alio prouenit,& ex illo fert fructum,habet in ſe de illius naturæ virore, ſeu vigore. R.Dauid dicit nonnullos exponere,in exciſione tua. Alia forma,דִּמְיוֹן.Pſal.17.12. Alia item,דְּמִי inſtar מְרִי & צְבִי.Ieſa.38.10,בִּדְמִי יָמַי in exciſione dierum meorũ. Aliud, דֳּמִי,Silentium.Pſal.83.2,Deus אַל־דֳּמִי־לָךְ ne ſit ſilẽtium tibi. Alia forma,דּוּמִיָּה. Pſal.22.3, & non דֻמִיָּה לִי ſilentiũ mihi.Et 65.1,לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה tibi ſilẽtium laus. R.D. tacita: tóar.q.d.tacet laus ratione operũ tuorũ fortiũ, vt laus non poſſit attingere te. Et 62. 2, Profectò Deo דּוּמִיָּה נַפְשִׁי ſilẽtium anima mea. R. tamen D.dicit eſſe tóar,tacita. & rectũ eſt(inquit)vt radix דּוּמִיָּה, ſit דּוּם, & י eſt לְיַחֵשׂ י,ſicut י in תַּחְתִּיָּה & שְׁלִישִׁיָּה.

דמן Vnde דֹּמֶן,Stercus.Ieſa.25.10,ſicut trituratur palea בְּמֵי מַדְמֵנָה in ſterquilinio.vel ſtercore.Mos enim eſt vt proiiciatur palea in ſterquiliniũ , & deambuletur ſuper eam,donec trituretur,& fiat ſtercus,aut fimus.Quanquam R.Ioséph arbitratus eſt nomen eſſe vrbis in Moáb,quæ & מַדְמֵן Irme.48.2 dicitur. Et eſt ſenſus,& triturabitur Moáb pro eo,ſiue loco eius,ſicut trituratur palea in vrbe Madmena.

דמע Lachrymari.Irm.13.17,וְדָמֹעַ תִּדְמַע & lachrymando lachrymata eſt. Nomen,דִּמְעָה,Lachryma. Irm.31.16, Prohibe,&c.oculos tuos מִדִּמְעָה à lachryma. Exo.22.30, וְדִמְעֲךָ & lachrymã tuam non tardabis.id eſt oleum tuũ,vel vinum tuũ:ſic appellatũ, quòd defluat è torculari,vt ab oculis lachrymæ guttatim. Thren.2. 11,Defecerunt בַּדְּמָעוֹת עֵינַי præ lachrymis oculi mei.

דּוֹנַג Vnde דּוֹנַג, Cera. Psal: 22.15, fuit cor meum כַּדּוֹנָג vt cera.

דָּעַךְ Extinguere, siue extingui & deficere. Iesah.43.17, דָּעֲכוּ defecerunt sicut linū. vel extincti sunt, aut extinxerunt se. est enim actiuum intransitiuum. Et in puhál. Psa.118.12, דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים extincti sunt sicut ignis spinarū. Et in nifhál. Iiób 6.16, נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם extincti sunt de loco suo. Vel deficiét, aut cōsumétur.

דֳּפִי Vnde דֳּפִי, quod est הַרְבֵּה הָרָעָה multū malum. Psal.50.19, in filiū matris tuæ ponebas דֳּפִי multum malum. Idem Tharghum. R.Selomóh, verbum vituperii. Porrò R.Ioséph, nomen putat esse compositum ex דוּ duo: & פִּי os oris, quòd duplici ore illi loqueretur: vno, cum præsens esset: altero, de illo absente.

דָּפַק Impellere, Pulsare. Ge.33.13, וּדְפָקוּם & impulerint eas. sub. oues. Cant.5.2, דּוֹפֵק pulsantis. In hithpahál. Iudi.19.22, מִתְדַּפְּקִים עַל־הַדָּלֶת pulsantes ad ostium.

דָּקַק Contundere, comminuere, conterere, attenuare. Iesah.41.15, וְתָדֹק & contúdes. sub. montes. Et 28.28, Et dentibus suis לֹא יְדֻקֶּנּוּ non comminuet eum. Deuter. 9.21, עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר donec comminueretur, (aut cōminueret se) in puluerem. est cū pathách. Et in hifhíl. 2.Para.34.7, Et sculptilia cōtudit לְהֵדַק cōminuēdo. quod est ex hoc binián, ait R.D. tametsi R.Iahacób scripserit esse ex nifhál: & secūdū normā debuerat daghessari. Micháh 4.12, וַהֲדִקּוֹת עַמִּים רַבִּים & cōminuere populos multos. Et in puhál. Iesa.82.28, panis יוּדָק cōminuetur. Tóar. Exo.16.14, דַּק כַּכְּפֹר minutū sicut pruina. Iesa.29.5, Sicut puluis דַּק minutus. 1.Reg.19.12, Vox silentii דַּקָּה tenuis. Gen.41.3, וְדַקּוֹת בָּשָׂר & tenues carne. sub. vaccæ. Et 6, spicæ דַּקּוֹת tenues. Iesa.40.15, כַּדַּק יִטּוֹל

tanquā puluerē proiiciet. A tenuitate videlicet sic appellatum. Et 21, Qui extendit כַּדֹּק sicut telā cælos. Appellatur tela דֹּק, à tenuitate. Quo nomine appellatur etiam tenuissima mēbrana qua tegitur oculus. A quo & דַּק, is cuius oculus tegitur ea membrana. Leui. 21. 19.

דָּקַר Persodere, configere, transfigere. 1. Semu. 31. 4, Euagina gladium tuum, וְדָקְרֵנִי & persode (vel transfige) me. Et in nifhál. Iesah. 13. 15, יִדָּקֵר persodietur. Et in pihél participium passiuum. Irme. 37. 9, מְדֻקָּרִים persossi. i. vulnerati. Nomen. Prouerb. 12. 18, כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב tanquam persossiones gladii.

דַּר Parius lapis pretiosus. Estér 1. 6. Doctores Hebræi lapidem asserunt esse pretiosum repertū in mari: qui in conuiuiū adductus, lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat דְּרוֹר libertas, diuitésq; efficiat.

דָּרַר Vnde דְּרוֹר, Libertas. Leui. 25. 10, Et prædicabitis דְּרוֹר libertatem. Exo. 30. 21, Cape, &c. & myrrhā דְּרוֹר liberam. i. libere fluentem: siue myrrham optimā quæ est libera à falsitate & mistura. Hirūdo quoque hoc appellatur nomine, quòd libere nidificet in hominum habitaculis absq; timore, acsi homines fecissent eam liberā, nequis eā caperet. Psal. 84. 4, וּדְרוֹר & hirundo. Prouerb. 26. 2, כַּדְּרוֹר sicut hirundo ad volandum.

דָּרָא Est מֵאוּס, Reprobatio, cōtemptus. à quo דֵּרָאוֹן. Iesah. 66. 24, Et erunt דֵּרָאוֹן in contēptum (siue abominationē) omni carni. ne videlicet velint eos videre ob multitudinem vermiū qui erūt in eis. Dictio hæc à vermibus deducitur. nam דֵּרָא apud Hebræos doctores est תּוֹלַעַת vermis. At Ionathán in Tharghum dictionem putat esse cōpositam ex דֵּי sufficiētia, & רָאָה vi

dere. Vnde vertit סִפַּת חֶזְוָנָא sufficientia visionis, aut sat est visio. Dani. 12.2, לְדִרְאוֹן עוֹלָם in cōtemptū perpetuū.

דָּרַב Vnde דָּרְבָן, require inter nomina quadrata.

דָּרַג Vnde מַדְרֵגָה, Gradus. frequēs apud Hebræos nomen in hac significantia: vnde & Tharghum pro בְּמַעֲלֹת per gradus (Exod. 20.25,) vertit בְּדַרְגִּין. Cant. 2.13, in abscōdito הַמַּדְרֵגָה gradus. sic R. Abrahám, & ita esse in lingua Ismahelitica dicit. Ieche. 38.20, Et cadēt הַמַּדְרֵגוֹת gradus. R. Abrahám in cōment. munitiones.

דָּרַךְ Calcare, Tendere, Incedere, iter facere. interdū intransitiuum, plærunque trāsitiuum. Nume. 24.16, דָּרַךְ incedet stella ex Iahacób. Deuter. 1.35, דָּרַךְ־בָּהּ incedet per eam. sub. terram. Psal. 7.13, קַשְׁתּוֹ דָרַךְ arcū suum tetendit. Thren. 1.15, גַּת דָּרַךְ torcular calcauit. Chabac. 3.15, דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ, calcasti in mari equos tuos. R. Dauid exponit, calcasti & triuisti in mari. & subaudit ו, וְסוּסֶיךָ & equi tui. Vel עַל, vt sit, super equos tuos. Vocat autem equos Dei, nubes. Iesa. 21.15, A facie arcus דְּרוּכָה tensi. Psalm. 58.8, יִדְרֹךְ חִצָּיו tendet sagittas suas. Hoc dixit, quia tenso arcu tenditur & sagitta: & subauditur tendens. Et in hifhil. Iesah. 11.14, וְהִדְרִיךְ, & ambulare faciet (nēpe transeuntes) in calceamentis. Psal. 119.35, הַדְרִיכֵנִי, incedere fac me (vel assuesce me) in semita (per semitā) præceptorum tuorū. Iiób 28.8, לֹא הִדְרִיכֻהוּ non calcauerunt eam bestiæ. Potest esse & intransitiuum. i. calcauerunt in ea: vel ambulauerunt per eam. Irme. 51.32, tempus הִדְרִיכָהּ triturandi eam. Chiric (inquit R.D. in comment. & in lib. ra.) est loco pathách, & præteritum vice macór. Irme. 9.2, וַיַּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם & tetenderunt linguam suam. quod secūdum normam

est וַיַּדְרִיכוּ inquit R. Dauid in Michlol.& lib.ra. Nomen, דֶּרֶךְ cũ sex punctis, Via, mos, cõsuetudo, modus. Psal.2.12, & pereatis דֶּרֶךְ via. ablatiu'.i.ex parte viæ.acsi dicat, Via vestra pereat.quẽadmodũ dixit, Et via impiorum peribit. Et iuxta hunc modum est illud Iesah. 1.30, Sicut quercus נֹבֶלֶת עָלֶהָ defluens foliis suis. i.cuius folia defluũt, siue decidunt. Gene.31.34, כִּי־דֶרֶךְ quia con suetudo mulierum est mihi.i.menstruum. Iesa.10.24, Et virgam suam leuabit super te בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם in via AEgypti.i.consuetudine, aut more AEgypti, hoc est quẽadmodũ fecit AEgyptus, qui percussit te. Et 26, Et virga eius super mare,& tulit eum בְּדֶרֶךְ cõsuetudine (vel more) AEgypti.i.secundum consuetudinem suam, vt fecit in AEgypto, & manus eius valida, quam ostendit in eis. Dixit autẽ, Et tulit eũ (nẽpe à te) & consumpsit eum. Vel, & eleuauit eam (videlicet virgam) super eũ, quemadmodũ fecit in AEgypto. Et sic dixit, Et virgam suam super mare: quam videlicet super mare extulerat mergẽs AEgyptios. Psal.1.1, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד & in via peccatorum non stetit.i.in consuetudine, & moribus, & operibus, modóq; viuendi. Iesa.49.11, Et ponã omnes mõtes meos לַדָּרֶךְ in viã. Nume.24.24, abiit לְדַרְכּוֹ in viam suã. Plurale, Deut.28.5, per septem דְּרָכִים vias. Duale, Prouer.28.6, Peruersus דְּרָכַיִם viis.i.moribus. Iechez.33.20, כִּדְרָכָיו secũdum vias suas. Exo.33.13, דְּרָכֶךָ vias tuas. deest י signũ pluralis. Et sic Iehos.1.8, אֶת־דְּרָכֶךָ vias tuas. Psal.119.37, בִּדְרָכֶךָ in viis tuis. Nam si esset singularis numeri, scriberetur דַּרְכְּךָ. Alia forma, מ præposito. Deuter. 2.5, עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל vsque ad calcationem plantæ pedis. i.quantum calcare potest planta pedis. Vnde & R. Dauid exponit, דְּרִיסַת הָרֶגֶל calcationẽ pedis.

דָּרֹם Vnde דָּרוֹם, Meridies. Deuter.33.23.

דָּרַשׁ Quærere, inquirere, exquirere, Interrogare, siue percontari. Construitur cũ ב,& אֶת & עַל,& מ & אֶל,& nonnunquã est sine litera deseruiente. 1. Paral. 10.14, וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה & non interrogauit Dominum. 2. Paralip.16.12, לֹא־דָרַשׁ אֶת־יְהוָה nó requisiuit Dominú. Et 17.2, וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים & non quæsiuit Bealím. Item 24.6, דָּרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם quæsiuisti à Leuitis. Psal. 119.155, חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ statuta tua non quæsierunt. Iesah. 19.3, וְדָרְשׁוּ אֶל־הָאֱלִילִים & quærent à diis. vel idolis. Psal. 109. 10, וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם & quærãt à desertis suis. Prou.31.13, דָּרְשָׁה צֶמֶר quæsiuit lanã. Iesa.62.12, דְרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה quæsita ciuitas, nó derelicta. 1. Reg.14.5, לִדְרוֹשׁ דָּבָר מֵעִמְּךָ vt percontetur (interroget, requirat) aliquid à te. Hezræ 10. 17, לְדַרְיוֹשׁ הַדָּבָר vt inquirerent rẽ. pro לִדְרוֹשׁ. nam י redundat. 1. Semu.28.7, וְאֶדְרְשָׁה־בָּהּ & interrogabo per illam.

Et in nifhál. Gene.42.20, sanguis eius נִדְרָשׁ exquiritur. Iesah.65.1, נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ quærere feci me ab iis qui non interrogauerant. R.Dauid in commen. exponit, Quæsitus sum (siue interrogatus sum) patribus vestris, si quærerẽt me: & nó interrogauerũt me. Repetit autẽ Iesahiáh hoc loco eandẽ sentẽtiã verbis variis, ad vehementiã: quia sæpius requisiuit ab illis per prophetas, Conuertimini ad me, & ego cóuertar ad vos. Et est sicut transitiuũ in hoc sensu. Idem in lib. rad. exponit, נִמְצֵאתִי וְנִזְדַּמַּנְתִּי inuẽtus sum & occurri (obuiã iui) iis. Ieche.14.2, הַאִדָּרוֹשׁ אִדָּרֵשׁ לָהֶם, Nú quærẽdo quærar eis? Aut Nũ interrogatus respondebo eis? א ponitur vice ה, pro הַהִדָּרוֹשׁ. quáquã R.Iehudáh scripsit א signú esse primæ personæ futuri, & daghés esse loco ת formatiui cõiuga

tionis hithpahál.& rectũ eſt.geminatio autẽ fit augendi gratia. Nomen, מִדְרַשׁ. 2.Paralip.13.22, ſcripta ſunt בְּמִדְרַשׁ in libro prophetæ Hiddó. Librũ appellat midrás, quòd in illo digerãtur inquirẽda. Aliquãdo vtraq; iungũtur, vt 2.Para.24.27, ſcripta ſunt עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר הַמְּלָכִים in volumine libri regum.i.in libro in quo digeruntur geſta regum, quæ inquirens, ibidem poteſt inuenire.

דֶּשֶׁא Germẽ, ſiue herba quũ incipit germinare, aut è terra egredi: עֵשֶׂב verò vocatur quũ creuerit. Et quia דֶּשֶׁא eſt initiũ operis in herba, ex eo fit verbũ in hif hil ſignificãs actũ, id eſt germinare:& nõ ex עֵשֶׂב fit verbũ. Vtrũq; ſimul, Gen.1.11, תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע germinet terra germen, herbã ſeminificantẽ ſemẽ. eſt ex hif híl. Ioél 2.22, דָּשְׁאוּ נְאוֹת germinauerũt paſcua. eſt ex cal. Sunt qui exponũt ex hac radice illud Irm. 50.11, כְּעֶגְלָה דָשָׁא ſicut vitula herbæ. vel vt alii, herbificata, ſi ſic latine dici poſſet. Et ſecũdum normã debuerat eſſe דָשְׁאָה inſtar חָכְמָה: & deficit ה, vt in illo Eccleſi.10.5, כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא, quod ſecundum normam debuerat eſſe שֶׁיֹּצְאָה. At R.Ionáh admodum ſe extẽdit ad commonſtrandum, ſecundum normã debuiſſe eſſe דְּשֵׁאָה inſtar מְלֵאָה, ש cum ſerí. Et dictio ipſa apud eum non cum א, ſed cum ה ſcribitur.& ita inuenitur in aliquibus libris. Require in radice דוש.

דֶּשֶׁן Cũ ſex punctis, Pinguedo. Irme.31.14, Inebriabo animam ſacerdotum דֶּשֶׁן pinguedine. Pſal. 63.6, Sicut adipe וָדֶשֶׁן & pinguedine ſaturabitur anima mea. Iudi.9.9, Num ceſſare faciam אֶת־דִּשְׁנִי pinguedinẽ meã? Ficus loquitur. Ab hoc fit verbũ in cal, inſtar חָפֵץ. Deut.31.20, ſaturabitur, וְדָשֵׁן & impinguabitur. aut impinguabit ſe. nam eſt actiuum intranſitiuum, præ-

teriti temporis. Et in pihél. Psal.23.5, דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי, impinguasti in oleo caput meũ. Et in puhál. Prouer. 28.25, fidens Domino יְדֻשָּׁן impinguabitur. דֶּשֶׁן item significat Cinerem. Irme.31.40, וְהַדֶּשֶׁן & cinerem. i. locum effusionis cineris, qui erat extra Ierusaláim. Ab hoc verbum in pihél, pro Remouere cinerẽ. Nume.4.13, וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ & remouebunt cinerem altaris. Psal. 20.4, Et holocaustum tuum יְדַשְּׁנֶה in cinerem vertat. pro יְדַשֵּׁן. Siquidem ה, inquit R.D. redundat. acsi dicat, ignem è cælo iubeat descẽdere qui consumat holocaustum tuum, vt gratum illud fuisse commonstret. Et compositum ex hofhál & hithpahál, in priori significatione. Iesah.34.6, Gladius Domini repletus est sanguine, הֻדַּשְּׁנָה מֵחֵלֶב impinguatus est adipe. Nomẽ. Iesa.30.23, Et erit דָשֵׁן pinguis. Psal.92.14, דְּשֵׁנִים pingues.

דָּת Lex, statutũ, edictũ. Deut.33.2, A dextera eius: אֵשׁ דָּת לָמוֹ ignis lex eis. Et 3.14, vt daretur דָּת lex (aut statutũ) in qualibet prouincia. Et 1.8, potus כַּדָּת secũdũ statutum. Hezræ 8.36, Et dederũt אֶת־דָּתֵי statuta regis.

NOMINA IIII AVT V LITERARVM.

דְּמֶשֶׁק Hamós 3. 12, In angulo lecti, וּבִדְמֶשֶׁק עָרֶשׂ & in angulo lecti. Secũdum locum suum exponitur בִּפְאַת מִטָּה. i. in angulo lecti: quia non est ei socius, siquidem alibi non inuenitur. Vel est dictio composita ex duabus dictionibus, בְּדֵי מֶשֶׁק. & דֵּי est syllabica adiectio: מֶשֶׁק autem à שָׁקַק, est שׁוֹק crus, coxa. acsi dicat, in crure, vel coxa lecti. i. in pede, vel sponda lecti.

דָּרְבָן ד & ב cum camés secundum filios Naphtali, sed filii Aser legunt ב cum pathách. Et vterq; legit ד cum ghahiá. 1. Semu.13.21, Et ad acuendũ הַדָּרְבָן

169

ſtimulū.quo videlicet ruſtici arantes boues pungunt. Et proprie, inquit R.Dauid, eſt acus exiſtens in ſummitate fuſtis. Siquidem lignum ipſum vocatur מַלְמָד. Et ita dicūt doctores Hebræi in Miſnáh מַלְמָד שֶׁבָּלַע אֶת־הַדָּרְבָן fuſtis qui abſorbuit ſtimulum. i.acū infixā fuſti.

דַּרְדַּר Vtrunque ר cum pathách, eſt genus ſpinarū. Et in Bereſith rabbáh, exponitur carduus. Geneſ.3.18, & ſpinam, וְדַרְדַּר & tribulum. ſic Hoſe.10.8.

דַּרְכְּמֹן Drachma. Hezræ 2.65, auri דַּרְכְּמוֹנִים drachmas ſexaginta millia. Genus (inquit R.D.) monetæ notæ tūc temporis. eadem dicitur & אֲדַרְכֹּן, א, & in vtroque ן redundantibus. Vide in litera א.

ה

Litera, nonnunquam eſt deſeruiens. eſt enim cōiugationum nonnullarū conſtitutiua, vt hifhíl, & hithpahál, & hofhál. Præponitur & nominibus aliquibus, vt in הַכָּרַת, & הֲנָחָה, vide נָכַר, & נוּחַ.

Frequēter autem in fine nominum, & millóth hattháham, ad cōmonſtrandum genus fœmineum communiter ponitur, præterquam in nominibus numeralibus, in quorum fine poſitum ה, genus oſtendit maſculeum. In fine quoque macór, imperatiui, & futuri ſæpius ponitur. Sæpenumero in principio nominū adiectiuorum eſt ה הַיְּדִיעָה notificationis, ſiue notificatiuum, quod eſt veluti articulus apud Græcos. Et quia nomina propria non egent notificatione, non præponitur eis ה notificatiuum, ſed appellatiuis, adiectiuis, patronymicis, gētilibúſque. Vnde illud Gen.4.1, וְהָאָדָם & homo cognouit Chauuáh vxorem ſuá: eſt nomen appellatiuum, & non proprium. Et ſic הַקֹּהֶלֶת Eccle.12. 8, eſt

8,est adiectiuum. i.concionatrix,cōgregatrix. epithethon animæ Selomonis,quæ multā congregauerat sapientiam. Et 2.Semuél 24.19,In area Araniáh הַיְבֻסִי Iebusæi: est nomen gentile,& non proprium. Et Iehos. 12.6, Et Ghaditæ, & dimidiæ tribui הַמְנַשֶּׁה. pro הַמְנַשִּׁי, Menassitæ.nomen gentile est,siue patronymicū. Exēpla ה notificatiui passim inuenies in hoc dictionario. Et hoc ה præfixum literis אַהְחַעֵר,cómuniter punctatur cum camés:quorum exempla reperies in אִישׁ,& אָבִיב,& חֵטְא,& עֶרֶב,& עֹלָה,& רֹאשׁ,& רְדָה.Inueniūtur tamen nōnulla cum pathách,quæ sunt in הַיִן, & עִוְרִים, & חֲמֹר. & hoc intellige nisi dictio cui iūgitur, sit cum chatéph pathách,quia tunc ה punctatur cū pathách. Excipiuntur הֶחֳמָנִים,& הַחֲרִיטֻמִּים, quæ præter normā sunt cum camés.הָהָר est cum camés:& sic quoties iungitur monosyllabo etiam habente camés,vt הָאִישׁ,הָדֶּךְ. Est etiam euphoniæ gratia cum seghól, principio dictionis existente cum camés, vt habes in הֶעָרֹב,& הֶעָנוֹג, & הָאָמוּר, הֶהָרִים,& הֶחָיִ.Si vero habeát pathách, est cum pathách, vt habes in הַחַיִ. Et si nomē sit compositum, ה interdum præponitur secundæ dictioni componenti, vt in בֵּית הַלַּחְמִי,vt habes 1.Sem.17.57. Interdú tamē ה non est particulatim notificatiuú,vt הָאֶחָר. ה notificatiuū præponitur & adiectiuo & substantiuo simul, vt Iesa. 28.14,הָעָם הַזֶּה.Gen.39.16,הָעֶבֶר הָעִבְרִי.Et 9,הָרָעָה הַגְּדֹלָה. Si post ה notificatiuum sequatur litera daghessabilis,daghessatur:(daghessabiles sunt omnes præter אַהְחַעֵר.)& hoc,nisi sequens dictio sit cum seuá, quia tunc raphatur,vt habes in הַמְכַסֶּה הַמְתַעֲבִים,& הַלְוִיִּם,& הַיְלָדִים,& הַיְקוּם, & הַיְשׁוּעָה,& cæteris huiuscemodi.Si vero sequēs dictio sit י cum seuá,& post seuá sit vna è literis gutturalibus,

tunc daghessatur י, vt est in הַיְהוּדִי הַיְהוּדִים הַיְעָפִים הַיְעֵלִים, & idgenus : excepto הַיְאוֹר , & eius plurali הַיְאוֹרִים. Et quia ה notificatiuũ non iũgitur præterito verbi, quoties illud inueneris cum præterito, ponitur vice אֲשֶׁר. Iesa.51.10,הַשָּׂמָה quæ posuit.1.Paralip.26.28,הַהִקְדִּישׁ qui sanctificauit. Iehos.10.24, הֶהָלְכוּא qui ambulauerunt.

Aliquádo est vocãdi aduerbiũ, vt Deut.32.1,הַשָּׁמַיִם ô cæli. Ieche.37.9,veni הָרוּחַ ô spiritus. Est præterea interrogãdi & admirãdi particula, pro an, num, nũquid, vtrũ,&c. Et pũctatur cõmuniter cũ chathéph pathách: nisi sequẽs dictio fuerit cũ camés, quia tũc cõmuniter est cum seghól:& nisi fuerit litera gutturalis,quia tũc cõmuniter est cum pathách, nonnunquã cum seghól. vt Gen.18.25,הֲשֹׁפֵט.Et 37.10,הֲבוֹא.Neche.6.11,הַאִישׁ.Irm. 12.9,הַעַיִט.Nũe.31.15,הַחִיִּיתֶם.Et 11.12,הֶאָנֹכִי.Ioél 1.2,הֶהָיְתָה. Psal.77.9,הֶאָפֵס. Gene.24.5,הֶהָשֵׁב.Illud autẽ Leuiti. 10. 19,הַיִּיטַב nũ placebis in oculis Domini,&c.est admirantis: & ה cum pathách tantum, & י cum daghés. Et sic Exo.14.11,הַמִבְּלִי Nunquid non erãt,&c. est cũ pathách tantũ, ait R.Ionáh, quod debuerat esse cũ chatéph pathách, sicut & illud 2.Reg. 1.3, הֲמִבְּלִי nunquid non est Deus,&c.tametsi R.D.dicat & illud prius, se cum chathéph pathách inuenisse. At illud 1.Sem.2.26,הֲנִגְלֹה nũquid reuelãdo reuelatus sũ,&c. R.Ionáh dicit esse cõfirmatiuũ: R.veró D.admirãtis. Et ita 1. Reg.21.19,הֲרָצַחְתָּ nónne occidisti. Et Nume.20.10, הֲמִן־הַסֶּלַע nũ de petra hac,&c. Post ה quoque admirãtis, venit & אִם, etiã admirantis particula, augendæ admirationis gratia. Iiób 6.13,הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי nónne nõ(pro ánnon) est auxilium meum in me? quod secũdum R. Dauid est confirmatiuũ. ה sequente לֹא, est affirmantis. Iiób 22.5,הֲלֹא רָעָתְךָ

nónne malitia tua,&c. Sic sequēte אִם. vt Nume. 17.13, הַאִם תַּמְנוּ nū consumendi sumus,&c. ה in fine positū, æquiualet ל vel אֶל in prīcipio dictionis positis. Gen. 28. 14, Et dilataberis יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה ad Occidētē,& ad Orientē,& ad Aquilonē,& ad Meridiē. ה præterea interdū ponitur vice ו. Gen. 9.22, In medio אָהֳלֹה tabernaculi sui. Interdum & vice א. Ieche. 11.7, הוֹצִיא educam. 2. Semu. 3.18, הוֹשִׁיעַ seruabo.

הה Quære post הָדָר.

הא Est הִנֵּה Ecce. Genes. 47.23, הֵא־לָכֶם ecce vobis semen.

הֶבֶל Cū sex punctis, Vanitas. i. res quæ nō est quidpiam, aut quæ cito desinit, vt flatus qui exit ab ore. Non mutatur in regimine. At הֲבַל eiusdem significātiæ, facit הֲבַל in regimine, & in plurali הֲבָלִים inquit R.D. in Mich. quāquā singulare absolutū הֲבַל nō inueniatur in Scriptura. Eccles. 1.2, הֲבֵל הֲבָלִים vanitas vanitatū. Irm. 10.3, Statuta populorū הֶבֶל הוּא vanitas est. Psal. 31.7, הַבְלֵי־שָׁוְא vanitates mēdacii. Deut. 32.21, Irasci fecerūt me בְּהַבְלֵיהֶם in vanitatib' suis. id est idolis. Ab hoc verbū in cal. Irme. 2.5, Et ambulauerūt אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ post vanitatem,& euanuerunt. Et in Hifhil. Irme. 23. 16, מַהְבִּלִים הֵמָּה אֶתְכֶם euanescere faciunt ipsi vos.

הָבְן Vnde illud Iechez. 27.15, cornua eboris וְהָובְנִים & hebeninorum. R.D. bestias dicit fuisse, ex quarum cornibus, vel ossibus faciebant opus. Alii (inquit) genus putant esse ligni, quod vocāt יבנים ibním. At Ionathán in Tharghū pauones interpretatus est, ex quorum ossibus fiebant opera.

הָבַר Vnde הֹבֵר, Astrologus. Iesah. 47.13, Stent nunc, & saluum faciant te הֹבְרֵי שָׁמַיִם astrologi cæli. Et seipsum declarans, addit, הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים qui aspiciunt in

ſtellas.Hebræorũ etiam doctores aſtrologos exponũt.

הגה Eſt loqui tam ore quàm corde. Secundum R. Ioſéph nõ ſignificat clamare,& loqui, ſed garrire & muſſitare. Porro R. Selomóh, R.Abrah.R. D. & R.Himmanuél ſignificare putãt potiſſimum loqui ore:& metaphorice,meditari,quòd meditatio ſit quædam cordis locutio.Quũ autẽ dicitur de auibus & aliis irrationalibus, ſignificare actum illorũ proprium, vt garrire,rugire,boare,&c.Et hoc tenẽdũ eſt. Significat etiã remouere. Iehoſ.1.8, וְהָגִיתָ בּוֹ & meditaberis in eo. ſub.libro.Pſal.77.13,וְהָגִיתִי & meditabor in omni opere tuo.Proue.25.4,הָגוֹ סִיגִים remoue ſcorias.Ieſah.59.11,Et veluti colũbæ הָגֹה נֶהְגֶּה garriẽdo garriemus. meditãdo meditabimur. Et 13,הֹרוֹ וְהֹגוֹ מִלֵּב דִּבְרֵי־שָׁקֶר cõcipere & loqui è corde verba mẽdacii. Chólẽ eſt loco camés in vtro q;macór.Itẽ 33.18,cor tuũ יֶהְגֶּה אֵימָה meditabitur terrorem.Et 59.3,Lingua veſtra iniquitatem תֶהְגֶּה loquetur.pro loquitur. Et in Hifhil. Ieſah.8.17, Qui garriunt וְהַמַּהְגִּים & loquuntur. Et in puhál. 2.Semu.20.12,כַּאֲשֶׁר הֹגָה quãdo remotus fuit è via. Nomen cum ſex pũctis. Iiób 37.2,וְהֶגֶה & ſermo ex ore illius egredietur. Alia forma.Pſal.9.18,הִגָּיוֹן meditatio.aut ſermo.

Rurſum alia.Pſal.19.14,וְהֶגְיוֹן לִבִּי & meditatio cordis mei. Item alia.Pſal.49.4,וְהָגוּת לִבִּי & meditatio cordis mei. Alia præterea, geminata ſecunda litera radicali,הָגִיג. Pſal.5.2,intellige הֲגִיגִי meditationẽ meam. vel ſermonem meum.

הגן Vnde הֲגִינָה.Iechez.42.12,in capite viæ,viæ inquã quæ erat corã pariete הֲגִינָה directè,cõtra viã oriẽtalẽ. R.Ionáh interpretatur דֶּרֶךְ נְכוֹנָה וִישָׁרָה viã rectam & directã. Et in hac ſignificatione frequentiſſimus eſt

huius dictionis vſus apud Hebræos. Vnde & rem rectá, aut verbű rectum dicunt דָּבָר הָגוּן. Tharghum, אוֹרַח קֳדָם דּוּכַן לֵיוָאֵי via ante thalamum Leuitarum.

הדד Vnde הֵידָד, Clamor calcãtiű, nautarű, & aliorű, quo alter alterű adhortatur. Ieſa. 16.9, Et in meſſe tua הֵידָד נָפָל celeuſma cécidit. Et verſu 10, nó calcabit calcãs, הֵידָד celeuſma ceſſare feci. Irm. 25.30, הֵידָד כְּדֹרְכִים celeuſma inſtar calcãtiű reſpódebit. Ex hac radice poteſt eſſe, inquit R. D. illud Ieche. 7.7, Prope eſt dies ſonitus, וְלֹא־הֵד הָרִים & nó celeuſma montiű. nẽpe erit. Vt in præcedẽti ſubauditur dies, ita hic, & nó dies celeuſmatis mótium. acſi dicat, prope eſt dies, dies inquam ſonitus, qui non erit ſimilis ſonitui montiű, ac petrarum, quű quis dat illis in locis vocẽ ſuam, quæ magna eſt: nam hic ſonitus erit maior. Sunt (inquit idem) qui exponűt vocem, aut ſonitű qui egreditur inter montes homine clamante: i. echo. R. Ionáh exponit, & nó gloriæ. & ſic radix eſt הוֹד. Poteſt & ſic explicari, ſecundum eundem R. Dauid in comment. prope eſt dies ſonitus (nempe veri & non ficti) & non echo montium .i. & non ſicut echo montium, hoc eſt ſonitus repercuſſi qui non eſt verus, ſed fictus. Et hæc magis placet.

הדה Mittere, extendere. Ieſah. 11.8, Et ad cauernã reguli ablactatus יָדוֹ הָדָה manű ſuá miſit. vel extendit. pro mittet, aut extendet. quãquam R. Iehudáh ſcribat ה poni vice י, à יָרָה quod eſt proiicere: vt Irme. 50.14, יְדוּ אֵלֶיהָ proiicite (nempe ſagittas, aut lapides) in eam. Vide יָרָה.

הדך Contere. Iiób 40.7, וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים תַּחְתָּם & contere impios in loco ipſorum. Vel vt R. Dauid exponit, רְמוֹס calca, ſiue conculca.

הֲדֹם Vnde הֲדֹם, Scabellum. Psal.110.1, Donec ponã inimicos tuos הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ scabellũ pedibus tuis.

הֲדַס Myrtus. Iesah. 55.12, & pro vrtica ascendet הֲדַס myrtus. & est cú pathách, licet habeat atnách. Zechar.1.8, stabat בֵּין הַהֲדַסִּים inter myrtos.

הָדַף Est דָּחַף, Impellere, expellere, propulsare. Num. 35.22, absque inimicitiis הֲדָפוֹ impulit eum. Iesa. 22.19, וַהֲדַפְתִּיךָ מִמַּצָּבֶךָ & expellã te de statione tua. Prouerb.10.3, impios יֶהְדֹּף expellet. nempe Deus. R.Dauid dicit in nõnullis libris correctis se inuenisse י cum seghól, in aliquibus vero cum pathách. Iechez.34.20, látere & humero תֶּהְדֹּפוּ impelletis. futurum est pro præterito, vel præsenti.

הָדָר Decor, pulchritudo, decentia. Psal.145.12, וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ & gloriam decoris regni tui. Et 45. 4, Gloria tua וַהֲדָרֶךָ & decore tuo. Alia forma cũ sex punctis, הֶדֶר, quod nõ mutatur in regimine. R.Dauid in Michlól. Dani.11.21, transire faciens exactorem הֶדֶר מַלְכוּת decoris regni. Plurale ab hoc הֶדֶר, est הֲדָרִים. Et in regimine, Psalm.110.3, בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ in pulchritudinibus sanctitatis. Et cum ה signo fœmineo, הֲדָרָה. Et in regimine, Psalm.29.2, בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ in decore sanctitatis. Vel absolutum est הֲדָרָה, instar שַׂלְמָה, quia cõiunctum, (i.in regimine) est secũdum duas formas: שַׂלְמָה, in regimine facit שַׂלְמַת: & שִׂמְלָה, quod est eiusdẽ speciei, facit שִׂמְלַת. Tóar. Iesah.5.14, Et descendet הֲדָרָהּ decorus eius. Hinc verbũ in cal. Leuiti.19.15, וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל, & non honorabis faciem (.i.personam) magni. Et in nifhál. Thren.5.9, facies senum לֹא נֶהְדָּרוּ non fuerunt honoratæ. aut honestatæ, decoratæ. Et in hithpahál. Prouerb.25.6, אַל־תִּתְהַדַּר ne ostendas te decorũ (aut honorabilem) coram rege. Hinc etiam הָדוּר, Via tortuo-

ſa & peruerſa. Ieſah. 45.2, וַהֲדוּרִים אֲיַשֵּׁר tortuoſa (vel peruerſa) dirigam. i. vias tortuoſas. Et in hac ſignificatione vtuntur doctores Hebræorum hoc nomine.

הָהּ Interiectio dolentis. Iechez. 30.2, Vlulate הָהּ לַיּוֹם heu (vel ha) diei. Vtplurimum præponitur ei א. Iehoſ. 7.7, אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִֹה Aháh domine Domine. Ioél 1.14, אֲהָהּ לַיּוֹם aháh diei.

הוֹ Dolentis particula. Hamós 3.16, Et in cunctis plateis dicent, הוֹ־הוֹ heu heu. הוֹ O vocandi, vide הוֹי.

הוּא Pronomen, Ipſe, iſte, hic. & ponitur pro eſt maſculino. Gene. 2.11, הוּא הַסֹּבֵב ipſe eſt qui circuit. Leuiti. 24.9, ſanctitas ſanctitatum הוּא לוֹ eſt ei. 1. Reg. 17.15, Et comedit הוּא וָהִיא ipſa & ipſe. vel ipſe & ipſa.

הוֹד Eſt כֹּחַ, Robur, fortitudo, potentia: & הָדָר, Decor, pulchritudo. In pſalmis iungũtur ſæpius hæ duæ dictiones, vt Pſal. 21.6, הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו potẽtiam & decorẽ pones ſuper eum. Sic 104.1, הוֹד וְהָדָר potentiam & decorẽ induiſti. Irme. 22.18, Et heu הוֹדֹה potentiæ eius. ה ponitur vice ו.

הָוָה Eſſe. Nechem. 6.6, Et tu הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ es (pro eris) eis in regem. Eccleſi. 2.22, Quid הֹוֶה לָאָדָם eſt homini, &c. Iiób 37.8, Quia niui dicetur, הֱוֵא־אָרֶץ Eſto (ſuper) terram. Deficit enim עַל, & א eſt loco ה. Ieſa. 16. 4, הֱוִי־סֵתֶר לָמוֹ eſto latibulum eis. Eccleſi. 11.3, שָׁם יְהוּא ibi erit. pro יְהוֶה. futurum enim perfectũ eſt אֶהֱוֶה יֶהֱוֶה תֶּהֱוֶה, & ita reſiduum. & א eſt loco ה. quieſcitque ו, ſicut & in וַיִּשְׁתַּחוּ. Et poteſt dici, inquit R. Dauid, quòd ו in hac radice ſit loco י in radice הָיָה: vel ſunt duæ radices, & eadem ſignificantia. Ex hac radice eſt & הוָֹה, Cõtritio, accidens, malum, ſiue euentus malus. Iechez. 7.26, הוָֹה עַל־הוָֹה תָּבוֹא contritio ſuper cõtritionem veniet: ſecun-

dum Ionathán in Tharghũ,& R.Dauid in cõment.sic Iesa.47.11. Alia forma,הַוָּה,& in regimine הַוַּת, Contritio,infortuniũ, malum, prauitas, malitia. Micháh 7.3, Et magnus loquitur הַוַּת נַפְשׁוֹ cõtritionem animæ suæ. Prou.10.3,וְהַוַּת &(propter)prauitatem impios expellet.nempe Deus.Et ת est loco ה, & deficit ב loco ba habúr.acsi dicat,וּבְהַוָּה & propter prauitatem,& impietatem quã fecerunt, Deus impios expellet è mũdo, vt exponit R.Himmanuél.Potest & sic explicari, Et propter contritionem (qua videlicet alios conterunt)impios expellet.Vel,& propter diuitias,&c.cõtra id quod dixerat,Nõ esurire faciet animam iusti.Psal.52.9,Roborabitur(aut roborabit se)בְּהַוָּתוֹ in prauitate(aut malitia)sua.i.in malo quod aliis fecit. R.Sahadiáh,in diuitiis suis,ab הָוָה, esse. acsi dicat, in eo quod sibi erit. i. facultatibus ac diuitiis.Iiób 6.2,וְהַיָּתִי & contritio mea. R.Dauid,& R.Himmanuél. Psal.5.10,הַוּוֹת prauitates. malitiæ.Et 38.13,locuti sunt הַוּוֹת prauitates. Et defectiuum.i. cum vno ו tantum. Prouerb. 19.13, הַוֹּת contritiones patri suo filius stultus. Potest(inquit R.Dauid)esse ex hac radice & significatione illud Psal.62.4, Vsquequo תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ cogitabitis (vel agetis) praua contra virum:aut vnumquẽque. R.Himmanuél,Prolongabitis linguam vestram: R.Menachém,venietis. Tharghum,tumultuatis. Et est verbum ex pohél, geminatum(inquit R.Himmanuél) instar מוּת à תְּמוֹתְתוּ, & hoc ab הות,vel ab הָתַת,instar סָבַב à תְּסוֹבְבוּ.

הוֹי Est אוֹי,Heu,væ,& ô vocãdi aduerbium. 1.Reg.13. 31,Et planxerũt super eum, הוֹי אָחִי heu frater mi. Iesa.10.5,הוֹי væ Assúr.quanquam(vt ait R.Dauid)possit exponi ô Assúr. Interdum est sine י.Hamós 5.16,Et in omnibus

in omnibus plateis eius dicent, הוֹ־הוֹ heu, heu. vel væ, væ. quanquam ponatur & radix per se sine ו. Et in altera significatia, quum exclamamus. Zechar. 2.6, הוֹי הוֹי וְנֻסוּ ô, ô, fugite, &c. Iesa. 55.1, הוֹי, O, omnis sitiens venite, &c.

הון Substantia, Opes, diuitiæ, Sat, satis, sufficit. Prou. 1.13, כָּל־הוֹן יָקָר omnem substatiam pretiosam inueniemus. Et 13.7, Est qui pauperem se dicit (vel ostentat) וְהוֹן רָב & substantia multa. sub. est ei. Item, 30.16, Et ignis לֹא־אָמְרָה הוֹן non dicit, sufficit. vel satis est. Plurale. Iechez. 27.33, בְּרֹב הוֹנַיִךְ in multitudine diuitiarum (siue opum) tuarum.

הזה Est יָשֵׁן, Dormire. Iesah. 56.10, הוֹזִים dormientes. Tharghum, נַיְמִין dormitantes. Sunt (inquit R. Dauid) qui exponunt, loquentes vana in somno, & quibusdam ægritudinibus.

הי Heu, væ. Iechez. 2.10. Potest (inquit R. Dauid) radix huius dictionis esse הִיא: súntque qui exponunt ad hunc modum illud Ieche. 21.12, כִּי־הִיא quia heu fuit in populo meo, הִיא heu fuit in, &c. At doctores communiter exponunt, Iste: nempe gladius memoratus, &c.

היא Pronomen fœmineum, Hæc, ista, illa, &c. Gen. 14.2, Bélah הִיא־צֹעַר ipsa est Sóhar. Interdum scribitur cum ו. Gene. 38.1, בָּעֵת הַהִוא in tempore illo.

היה Esse. Iiób 1.1, אִישׁ הָיָה Vir fuit. Deut. 23.7, הָיִיתָ fuisti. Psal. 30.8, הָיִיתִי fui. Ieche. 37.1, הָיְתָה fuit super me manus, &c. 1. Reg. 13.32, הָיֹה יִהְיֶה essendo erit. i. prorsus erit. Irme. 15.18, הָיוֹ תִהְיֶה essendo eris. Iudicum 18.19, הֱיוֹתְךָ vt sis tu sacerdos. 1. Reg. 8.16, לִהְיוֹת vt sit. Exod. 18.20, הֱיֵה esto. Et 3.12, אֶהְיֶה עִמָּךְ ero tecum. & defectiuum, Hose. 13.13, אֱהִי, ero. Ecclesi. 1.9, שֶׁיִּהְיֶה quod futurum est. & defectiuum, Genes. 1.3, יְהִי־אוֹר וַיְהִי־אוֹר erit (pro sit) lux, & fuit

lux. Et in nifhál, Fieri, Conteri, & frangi. 1. Reg. 1. 27, נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה facta est res ista? Deuter. 4. 32, הֲנִהְיָה num factũ est sicut, &c. Proue. 13. 19, Desyderiũ נִהְיָה factũ (vel fractum) dulcescet animo. vtroque modo exponũt R. Himmanuél & R. Dauid, qui etiã asserit nõnullos exponere factũ. i. completũ in tẽpore suo: & idcirco Abominatio stultorum est recedere à malo. siquidem illis euenit eorum desyderiũ. Dani. 8. 27, נִהְיֵיתִי וְנֶחֱלֵיתִי fractus fui, & ægrotaui. Et 2. 1, Et somnus eius נִהְיְתָה fractus est super eũ. vel ei. i. periit ab eo, hoc est, perdidit somnum. R. Dauid exponit נִשְׁתַּבְּשָׁה perturbatus fuit. At contrà scriptum est Irme. 31. 26, וּשְׁנָתִי עָרְבָה לִּי & somnus meus dulcis (aut congruus) fuit mihi.

הֵיךְ: Est idem quod אֵיךְ, Quomodo. Siquidem ה ponitur vice א. Dani. 10. 17, וְהֵיךְ & quomodo.

הִים Frangere, confringere, Tumultum facere. Et in cal flectitur vt בִּין à בֵּן בֵּנֶת. Verba autem huius radicis non sunt ponenda in radice הָמַם vt nõnulli fecerunt. Deuter. 7. 22, וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה & cõteret eos contritione magna. hîc ponitur & nomen & verbum: & ם vltimum in וְהָמָם est signum pronominis pluralis, & non radicalis litera. nam si esset radicalis, מ præcedens esset cum pathách, secundum normã. Alterum est nomen, assumpto מ in principio. i. contritio, tumultus, sonitus, strepitus. Et in nifhál. 1. Sem. 4. 5, וַתֵּהֹם הָאָרֶץ & tumultum fecit terra. Sic Ruth 1. 19, וַתֵּהֹם. Et in hifhíl. Psal. 55. 3, Clamabo in sermone meo, וְאָהִימָה & tumultuabo. vel tumultum faciã. Micháh 2. 12, in medio caulæ suæ תְּהִימֶנָה מֵאָדָם tumultuabunt præ hominibus .i. propter hominum multitudinem. Nomen, vt paulo suprà in cal, Deuter. 7. 22. 1. Semuél 5. 9, Et fuit

manus Domini in ciuitate מְהוּמַת גְּדוֹלָה מְאֹד contritione magna valde. 2. Paralip. 15. 5, מְהוּמֹת contritiones.

חין Est אָבָה, Velle. in hifhíl semel inuenitur. Deute. 1. 39, וַתָּהִינוּ & voluistis ascendere in montē. Est autē sumptum verbum ab הֵן, Ecce: acsi dicat, inquit R. Dauid, & dixistis, Ecce. Tharghum, וְשָׁרִיתוּן & cœpistis ascendere, &c. Ex hac radice est הִין, liquidorū mensura, cōtinens duodecim לוֹג. At לוֹג sex cōtinebat oua: & ad hunc modū הִין septuaginta duo continebat oua.

הכל Vnde הֵיכָל cū י ad protrahēdam & producendā syllabā. fieri etiā potest vt י sit radicalis: & hoc pacto erit quatuor literarū. In plurali autē duplicē habet terminationem, masculeā, & fœmineam: & significat ædem, siue palatiū. Et tēpli facies exterior, hoc nomine appellabatur, eo quòd esset magnum instar palatii. Irme. 7. 4, Ne confidatis vobis in verbis mēdacii, dicendo, הֵיכַל יְהוָֹה הֵיכַל יְהוָֹה הֵיכַל יְהוָֹה הֵמָּה templum Domini, templum Domini, templum Domini sunt. Ionathán in Tharghū, Ne cōfidatis vobis in verbis prophetarum, qui dicunt mendacium, Coram tēplo Domini vos seruitis, coram templo Domini vos sacrificatis, coram tēplo Domini vos adoratis. Tribus vicibus in anno vos apparetis coram eo. At R. Ioséph sic, Ne confidatis in verbis mēdacii quæ dicitis, Tēplum, &c. nō desolabit tēplum suū. Dixit autē ter, templum Domini: eo quòd erant ibi porticus, templum, & oraculum. Et propheta (Irme. 22. 29) respondebat eis, Terra, terra, terra. Ecce ipsa conuertuntur in terram. Et appellātur omnes tres domus, הֵיכָל: eo quòd הֵיכָל, erat domus magna quæ tria cōtinebat prædicta. Et sic dictū est Chag. 2. 21, A die qua fundatū est הֵיכַל־יְהוָֹה tēplum Do-

mini.i.omnes domus ædis ſanctuarii. Et Zechar.6.17, Et ædificauerunt בְּהֵיכַל in templo Domini. id eſt in omnibus domibus,&c. Dani.1.4, בְּהֵיכַל in palatio regis. Pſalm.11.4, Dominus בְּהֵיכַל in templo ſanctitatis ſuæ .i.in cælo. R.Abrahám.1.Reg.6.5, לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר in templo & oraculo.vel adyto. Plurale, הֵיכָלִים. Ieſah.13.22, dracones בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג in ædibus voluptatis. Et forma fœminea, Hoſe.8.14, הֵיכָלוֹת templa.

הכר Admirari, obſtupeſcere. Iiób 19.3, תַּהְכְּרוּ־לִי, obſtupeſcetis mihi.pro obſtupeſcatis, & admiremini de me. In lingua quoque Harabica, inquit R.Ionáh, magna admiratio, הֶכֶר vocatur. R. Ioséph exponit, indurati eritis (pro eſtis) mihi.i.induraſtis facies veſtras cõtra me. Et ita exponit illud Ieſa.3.9, הַכָּרַת פְּנֵיהֶם, durities faciei veſtræ reſpõdit vobis. i.frõs dura. Et in lingua Harabica duritiem faciei vocari dicit הֶכֶר. Require alteram expoſitionem in נָכַר.

הלל Laudare, lætari, Inſanire, Illuminare, ſplẽdere. In pihél cõmuniter ſignificat laudare. Pſal.10.3, כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ quoniã laudauit impius deſyderiũ animæ ſuæ. Poteſt & ſic verti, Quoniã laudauit ſeſe impi' ſuper deſyderio animi ſui. Pſal.44.8, In Deo הִלַּלְנוּ laudauimus (aut laudẽ diximus) tota die. Et 48.2, Magnus Domin', וּמְהֻלָּל מְאֹד & laudatus valde.i.laudabilis. Itẽ 147.1, הַלְלוּיָהּ laudate Dominũ. Et 115.17, יְהַלְלוּ יָהּ laudabũt Dominũ. Et in puhál. Pſal.78.62, Et virgines eius לֹא הֻלָּלוּ nõ fuerũt laudatæ. vel lætificatæ. acſi dicat, Nõ venerũt ad tẽpus lætitiæ laudiſq;: hoc eſt, nuptui traditæ non fuerũt. Ieche.26.17, הָעִיר הַהֻלָּלָה ô ciuitas laudata. Vel vt R.Semuél, quæ laudatur. ה eſt loco אֲשֶׁר. Et in hithpahál. Prouer.25.14, Vir מִתְהַלֵּל qui ſe-

ipſum laudat. qui ſe iactat. 1. Reg. 20. 11, אַל־יִתְהַלֵּל ne laudet ſe. aut iactet. Pſal. 64. 11, וְיִתְהַלְלוּ & laudabútur omnes recti corde. Irm. 46. 9, Aſcédite equos, וְהִתְהֹלְלוּ הָרֶכֶב & inſanite currus. propter frequẽtem curſum cũ gaudio, perinde ſunt acſi inſanirent propter multum gaudium. R.D. 1. Semuél 21. 13, וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם & inſaniebat in manu eorum. i. inſanum ſe præferebat. Et in pohél hannoſaph. Eccleſ. 2. 2, Riſui dixi, מְהוֹלָל inſanis. aut inſanire facis. Eſt enim participium ex prædicto binián. Pſal. 102. 9, מְהוֹלָלַי בִּי inſaniẽtes in me, aduerſũ me iurabant. R. Dauid exponit, qui inſaniebãt in oculis meis, aduerſum me iurabant. vel per me iurabant. Quod ita explicat R. Ionáh, Propter abiectionem mei in oculis eorum(. i. quia videbar illis abiectus,) dicebant, Ponat me Deus vt talẽ, ſi res ita habeat. Tóar, vel participiũ perfectũ in cal. Pſa. 5. 5, הוֹלְלִים inſanientes. vel inſani, ſiue ſtulti. Et 75. 5, Dixi לַהוֹלְלִים אַל תָּהֹלּוּ inſanis, Ne inſaniatis. eſt ex cal. Macór in cal, ſecundũ R.D. ſed in alia ſignificatione. Iiób 29. 3, בְּהִלּוֹ נֵרוֹ quãdo ſplendebat lucerna eius. & eſt defectiuum, cuius perfectum eſt הִלְלוֹ, inſtar illius Nechem. 8. 5, וּכְפִתְחוֹ. Et in hifhíl. Iiób 31. 26, Si vidi lucẽ(. i. ſolem) כִּי יָהֵל quando ſplendebit. pro ſplendebat. Et 25. 5, לֹא יַאֲהִיל non ſplendebit. vel ſplendeſcere faciet. ſcribitur cũ hannach, id eſt א. Vide אהל.

Nomen ſecundum hanc ſignificantiam, vt nonnulli dicũt, Iiob 4. 18, Et in angelis ſuis ponet תָּהֳלָה lumẽ. aut ſplendorem. Alii exponũt ſtultitiam, aut inſaniã, iuxta aliam huius verbi ſignificationem. Require & in הלה. R.D. in lib. rad. Ab hoc etiam fit הֵילֵל, Stella matutina: ob eius ſplendorem ſic appellata. i. lucifer. Ieſa. 14. 12, הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר lucifer fili auroræ. Subſtantiuũ,

iuxta primam ſignificantiam, הִלּוּל, Laus. Leuiti.19.24, קֹדֶשׁ הִלּוּלִים ſanctitas laudũ Domino.ſub.erũt.i. cõſecra buntur Do.in laudẽ eius. Et cũ נ, ſecundũ R.Ioſéph. Ieſa.7.19,& in omnibus הַנַּהֲלֹלִים.id eſt vt exponit Tharghú Ionathán, וּבְכֹל בָּתֵּי תוּשְׁבַּחְתָּא & in omnib' domib' (locis) laudũ.i.laudabilibus. R.Dauid aliter, vide נָהַל.

Et præpoſito ת, תְּהִלָּה, Laus. Pſal.100.4, בִּתְהִלָּה in laude.Irme.49.25, עִיר תְּהִלָּת ciuitas laudis. ל eſt cũ camés, & ת ponitur vice ה, inquit R.D.in Michlól,& lib.rad. vnde non eſt ſcribendum cum ה: vt habent nonnulli codices.Ieſa.63.6, תְּהִלּוֹת laudes. Alia forma, מַהֲלָל, Prouerb.27.21, לְפִי מַהֲלָלוֹ ſecundum laudem eius.

הלא Vnde הָלְאָה, Vltra, trans.Geneſ.19.8, Vade הָלְאָה vltra.pro, vade vltra ad locum tuum, elonga te à nobis, inquit R.D. Et dicitur tam de loco, quàm de tempore. Leuit.22.26, Et à die octaua וְהָלְאָה & vltrá. Gen.35.20, מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל־עֵדֶר trans turrem gregis. Ab hoc verbũ in nifhál. Micháh 4.7, Et poná,&c. וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי עָצוּם & eiectam vltrà, in gentẽ robuſtam. Sic exponit R.Ionáh,& elongatam & eiectã. R.verò Ioſéph ſic, & pinguẽ, & craſſam quæ ambulat ante pecudes præ multitudine pinguedinis ſuæ.acſi dicat, Et poná claudicantem in reſiduum. i.eám quæ non valet ambulare, roborabo:& ei quæ ambulat vltrà ante pecudes, addam robur,& ponam eam in gentem fortem. Et metaphorice indicat Iſraél & domum Dauid.

הלה Vnde תְּהָלָה. Iiób 4.18, de quo in הָלַל. eſt inſtar חֶרְמָה,& tranſlatum eſt camés in ה, ſecundum morem literarum gutturaliũ:éſtque ſenſus vt in prædicta radice הָלַל. ad hunc autẽ modum הָלַל & הָלָה eiuſdem ſunt ſignificantiæ.

הלך Ambulare, Ire, venire, Dare operam, & vacare. 1. Semu. 7. 16, וְהָלַךְ & ibat de anno in annum. 1. Reg. 8. 25, לָלֶכֶת לְפָנַי vt ambulent coram me. Iudic. 4. 8, אִם־תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלָכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ si veneris mecum, ibo: & si non veneris mecũ, non ibo. Iehos. 10. 24 הֶהָלְכוּא אִתּוֹ qui iuerant secum. hîc ה ponitur vice אֲשֶׁר, qui: & א redundat, inquit R. D. in Michlól, & lib. rad. Gen. 34. 17, Et accipiemus filiam nostram, וְהָלָכְנוּ & ibimus. i. recedemus. Et 15. 2, הוֹלֵךְ עֲרִירִי, vado (sub. ad mortem) absque liberis. Prouer. 28. 26, וְהוֹלֵךְ & ambulans in sapientia. Psal. 119. 1, הַהֹלְכִים qui ambulant in lege Domini. Prou. 2. 7, לְהֹלְכֵי תֹם ambulãtibus perfecte. vel immaculate. 2. Reg. 4. 22, Cur אַתְּי הֹלֶכְתִּי אֵלָיו tu vadis ad eú? י redundat, inquit R. Dauid in comment. Gene. 8. 5, aquæ erant הָלוֹךְ וְחָסוֹר eundo & deficiendo. pro euntes & deficientes, inquit R. D. Et sine ו, Irme. 7. 9, וְהָלֹךְ & ambulando. Aduerte quòd hoc verbum הָלַךְ, in coniugatione cal raro inuenitur in futuro & imperatiuo: sicut contra יָלַךְ eiusdẽ significantiæ, non inuenitur in præterito, sed in imperatiuo & futuro, eius frequentissimus est vsus, vt inquit R. D. in Mich. Et futurũ secundũ aliũ modũ in cal, Psal. 73. 9, תִּהֲלַךְ ambulabit. Et in pihél, הִלֵּךְ, Ambulauit. Est enim verbũ intransitiuũ, inquit R. D. & interdũ transitiuũ. Psal. 38. 7, הִלָּכְתִּי ambulaui. Iiób 24. 10, עָרוֹם הִלְּכוּ nudũ ambulare fecerunt absque indumento. Psal. 86. 11, אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ ambulabo in veritate tua. i. dabo operam, aut vacabo. R. D. Et 85. 14, Iustitiam ante eum (vel se) יְהַלֵּךְ ambulare faciet. R. D.

Et in nifhál. Psalm. 109. 23, נֶהֱלָכְתִּי ambulaui. Et in hithpahál. Gene. 6. 9, אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ, cũ Deo ambulauit Nóach. i. vacauit cultui Dei. R. D. Et 48. 15,

אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו in cui' cóſpectu ambulauerũt pa tres mei .i.qui vacauerũt cultui Dei. Subſtãtiuũ cũ ה fœmineo,הֲלִיכָה,Via,iter.Nachũ 2.5,בַּהֲלִיכוֹתָם in itinere ſuo. Poteſt etiã legi, בַּהֲלִיכוֹתָם in itineribus ſuis. Chab. 3.6,הֲלִיכוֹת itinera. Alia forma ſine ה fœmineo,הֲלִיךְ. cuius plurale,הֲלִיכִים.& cum pronomine, Iiób 29.6,Cũ lauabã הֲלִיכַי itinera mea butyro. R. Leui. Alia item cũ quinque punctis,הֵלֶךְ,Ambulatio,id eſt fluxus. quũ enim quippiam fluit,videtur ambulare. 1.Sem.14.26, הֵלֶךְ דְּבָשׁ ambulatio(ſiue fluxus)mellis. Alia præterea, ם præpoſito,מַהֲלָךְ,cuius plurale inſtar מִסְפְּרִים. Zecha.3. 7,Et dabo tibi מַהְלְכִים itinera(vias)inter ſtantes hos.Ieche.42.4,Et ante cubicula מַהֲלַךְ iter. via,vel deambulatoriũ.Ionáh 3.3,מַהֲלַךְ itinere trium dierum. Tóar cũ quinq; pũctis,הֵלֶךְ.2.Sem.12.4,Et venit הֵלֶךְ viator. Et præpoſito ת,cum ה fœmineo in fine,vt Nechem.12.31, וְתַהֲלֻכֹת & ambulatores ad dexterã.nomé tóar,ait R.D. & alii Hebræi,acſi dicat, ambulabant illi duo chori ad dexterã. eſt autem fœmineũ inſtar תַּעֲרוּבוֹת. vide עָרַב.

הָלַם Frangere, conterere, contundere. Plærunque eſt intranſitiuũ,nõnunquã tranſitiuum. Iudi. 5.22,הָלְמוּ.R.Dauid exponit נִשְׁבְּרוּ contritæ ſunt, נִכְתְּתוּ cõtuſæ ſunt.& eſt intranſitiuũ:acſi dicat נֶהֶלְמוּ. 1.Sem. 14.16,Et multitudo diſſoluebatur,& ibat, וַהֲלֹם & frangebatur. R.Dauid in cómét.& li.ra.eſt enim macór vi ce præteriti imperfecti.Pſal.74.7,ſecuri,& aſciis יַהֲלֹמוּן cõterẽt.vel cõtundent.pro cõtriuerunt. Subſtantiuũ. Ieſah.41.7,אֶת־הוֹלֶם פָּעַם ad cõtuſionem ſuper incudem. non eſt participium, ſed nomen ſecũdum omnes Hebræos expoſitores. Alia forma,præpoſito מ.Prouerb. 19.28,וּמַהֲלֻמוֹת contritiones(cõtuſiones. i.percuſſiones, flagella)

flagella) corpori ſtultorum. Alia item, הַלְמוּת, Malleus. Iudic. 5.26. Aliud, הֲלוֹם, Hic, huc. Exo. 3.5, Ne appropinques הֲלוֹם huc. Iudic. 20.7, & conſilium הֲלֹם hic .i. hoc in loco. Pſa. 73.10, Ideo reuertetur populus eius הֲלוֹם huc. ita R.D. At R. Ionáh, deducẽs à prima huius verbi ſignificantia, exponit acſi dicat, נִשְׁבַּר contritus: quum impiorum cõſpexerit fœlicitatem, & aquæ pleni (nẽpe calicis) exprimentur ei. id eſt fletus & lachrymæ. Porro R. Dauid ſic explicat, Conuertetur (aut reuertetur) huc. i. ad conſiderandum cur impiis vſu veniat fœlicitas, & cur aquæ calicis pleni exprimãtur eis.

Alia forma præpoſito י, יַהֲלוֹם, Lapis pretioſus. Exod. 28. 18, Magnus quidam doctor Hiſpanus (vt prodidit R. Abrahám) putauit eſſe lapidẽ qui Harabice vocatur אַלְמָאס adamas, ſic appellatum quòd omnes cõterat lapides, perforétque vnionem ſeu margaritum.

הֵם Pronomẽ plurale tertiæ perſonæ, Ipſi, hi. Et pro Sunt, verbo ſubſtantiuo vſurpatur ſæpius. Gene: 40.12, tres dies הֵם ipſi. pro ſunt. Nume. 16.15, אַתָּה וָהֵם tu & ipſi. Iechez. 5.4, וּמֵהֶם & ex eis adhuc capies. Eccleſ. 3. 18, Et vt viderẽt שְׁהֶם־בְּהֵמָה הֵמָּה quòd ſunt iumenta ipſi. quæ poſterior dictio הֵמָּה, fit à הֵם, adiuncto ה, & ם eſt cũ daghés. Irme. 36.32, כָּהֵמָּה ſicut hæc. nempe verba. Interdum geminatur, diminuendi gratia. Iechez. 7.11, וְלֹא־מֵהֶמֵהֶם neque (ſub. remanebit) ex eis ipſis. i. ex ſemine eorum. Vide הֵמָּה.

הָמַם Frangere, conterere. Ieſa. 28.28, וְהָמַם גַּלְגַּל עֶגְלָתוֹ neque conteret rotam plauſtri eius. Exod. 23. 27, וְהַמֹּתִי אֶת־כָּל־הָעָם & conteram omnem populum.

הָמָה Sonare, reſonare, tumultum & ſtrepitum facere. Pſal. 46.7, הָמוּ גוֹיִם ſonuerunt (aut tumul

tū fecerunt)gentes.Irm.31.20,Idcirco הָמוּ מֵעַי ſonuerūt viſcera mea. Et 4. 18,הֹמֶה־לִּי לִבִּי, reſonat mihi cor meū. Prouerb.9.13,mulier ſtultitiæ הֹמִיָּה tumultū facit.Pſal. 55.18, confabulabor(loquar)וְאֶהֱמֶה & tumultū(vel ſoni tum) faciā.Ieſa.59.11,נֶהֱמֶה כַדֻּבִּים reſonabimus ſicut vrſi. Pſal.59.7,יֶהֱמוּ כַכָּלֶב ſonabūt(tumultū facient. i.latrabunt)ſicut canis.Ieſa.17.12,ſicut fremitus mariū יֶהֱמָיוּן ſonabunt. Nomen.Ieſah.17.12,כַּהֲמוֹת יַמִּים ſicut ſonitus marium. Alia forma,הֶמְיָה.Ieſah.14.11,הֶמְיַת נְבָלֶיךָ ſonitus nablorū tuorum. Alia item,Hamós 5.23,Aufer à me הֲמוֹן שִׁרֶיךָ tumultū canticorum tuorū. Quidā exponunt ex hac radice illud Proue.19.18,וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ & ad ſonitum eius ne parcat anima tua. i.ad fletū eius,ne videlicet apponas cor tuum,neque parcat ei anima tua vt miſerearis illius.Et ſic erit הֲמִית ab הָמָה, ſicut בְּכִית à בָּכָה,Gene.50.4,& tranſierunt dies בְּכִיתוֹ fletus eius.& ſic בְּרִית facit בְּרִיתוֹ. Require in מות. Scribit etiam R.Iahacob,huius radicis & ſignificantiæ eſſe illud Iechez.7.11, מֶהֱמֵיהֶם,de quo in הם.& dicit eſſe nomē inſtar קָשֶׁה & יָפֶה, quæ cum pronominibus faciūt קָשֵׁהֶם יָפֵהֶם.Ionathán vero vertit, neque מִבְּנֵיהוֹן de filiis eorū.

המל Eſt loqui,ſicut מָלַל. vnde fit illud Irme. 11. 16, Ad vocem הֲמוּלָּה גְדֹלָה ſermonis magni ſuccendit ignem ſuper eam.Vel ſic,ad vocem loquelæ grandis exarſit ignis ſuper eam. Et eſt cum ו, & daghés.Sine ו verò,Ieche.1.24, Vox הֲמֻלָּה ſermonis.aut loquelæ. Sunt qui dicunt,ה redundare:& ſic radicem eſſe מָלַל.

המן Multiplicare,augere.Ieche.5.7,יַעַן הֲמָנְכֶם pro eo quòd multiplicaui vos præ gētibus quæ &c. eſt macór proprie.Et ſecundū normā poteſt eſſe & nomē, & tunc camés chatéph ponitur vice chólem.Quia(in-

quit)multiplicaui vos, & bona auxi præ Gentibus quæ ſunt in circuitu veſtro, vos nõ ambulaſtis in præceptis meis,ſed contra me calcitraſtis: iuxta illud Deuter.32. 15,Et impinguatus eſt rectus(.i.Iſraél)& calcitrauit. Et non ambulaſtis in ſtatutis meis, neque etiam feciſtis ſecundum morem Gẽtium . nam ipſæ ſua non mutát ſtatuta, nec iudicia: at vos mutaſtis ea: quẽadmodum idẽ Iechez.5.6,dixit, Et mutauit iudicia mea in impietatem præ Gentibus,&c. Irme.3.23,Vere mendaciũ eſt (ſub.vt expectemus ſalutẽ)מִגְּבָעוֹת הֲמוֹן הָרִים à collibus,à multitudine,à montibus.Eſt enim הָמוֹן cũ camés,& idcirco nõ eſt in regimine genitiui,ſed ם præcedens ſubaudiendũ,hoc modo,מֵהָמוֹן מֵהָרִים, à quibus ſcilicet non eſt ſperandum auxiliũ,aut ſalus expectanda.1.Paral.29. 16,כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה omnis multitudo hæc. 2.Reg.7.13, accipiant quæſo quinq; ex equis qui remanét,&c. ecce ipſi ſunt כְּכָל־הֶהָמוֹן יִשְׂרָאֵל ſicut omnis multitudo Iſraél,&c.i. ecce(ait R.D.)ipſi equi ſunt macilenti & mali ſicut omnis multitudo Iſraél qui remanſerũt in Somrón,qui ſunt propter famẽ macilẽti.Et ſi dixerit quiſpiã, Quomodo non remãſerunt niſi quinque equi in Somrón? (Quia) ecce ipſi,ſicut omnis multitudo Iſraél qui con ſumpti ſunt: & vt(vel, vt enim) homines conſumpti ſunt, itidem & equi ſunt conſumpti. Sic & R.Ioſéph.

Eccleſi.5.9,Et qui diligit בֶּהָמוֹן multitudinẽ. i.habere multitudinẽ.vel,qui diligit diuitias.Vtroque modo exponit R.D.& R.Abrahám. Pſal.37.16, טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים Melius eſt parum iuſto,quàm multitudo impiorum multorum.Vel,quàm diuitiæ impiorum multæ.Tharghum,Melior eſt paucitas iuſtorum, multitudine impiorum multorum.R.Dauid in com-

ment. exponit מָמוֹן.i.diuitias, citãs prædictum locum Ecclesiastis 5.9. Vel, רבוי multitudinem: contra id quod dixerat מְעַט modicum.i. multitudine impiorum magnorũ. Nec priori expositioni, nempe, Quàm diuitiæ impiorum multæ: repugnat discrimen numerale. siquidem הָמוֹן est singularis numeri, רַבִּים vero pluralis, significans tam magnos, quàm multos. Sũt enim (inquit R. Dauid) huiuscemodi multa Sacris in literis, vt Proue. 28.1, Et iusti vt catulus leonis confidet. pro cõfident. Cũ affixo Iesa. 5.13, וַהֲמוֹנוֹ & multitudo eius arida siti. vel, & popul' eius aridus siti. Et cũ ה loco ו, Ieche. 31.18, הֲמוֹנֹה multitudo eius. Plurale, Ioël 3.14, הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים populi populi. vel multitudines, multitudines. Et cũ pronomine, deficiente י signo plurali. Ieche. 32.12, הֲמוֹנֶךָ multitudines tuas. הָמוֹן, inquit R. Dauid, potest esse ex הָמָה, sicut שָׁאוֹן ex שָׁאָה, & גָּאוֹן ex גָּאָה: sed magis consentaneum est vt נ sit radicale.

הָמַס Vnde illud Iesa. 64.2, Sicut exurit ignis הֲמָסִים liquefaciens. R. Ionáh exponit, ignem stipulã siccam exurẽtem. R. Dauid, ignem fortẽ. & ה redũdat, éstque radix מָסַס, & י & ם sunt signa pluralis numeri. acsi dicat, sicut exurit ignis fortis liquefaciens omnia.

הָמַר Vnde illud Psal. 140.11, בְּמַהֲמֹרוֹת in foueas profundas. ita R. Dauid in lib. ra. & in comment. R. Abrahám, in loca humilia. Et in hac significatione vtuntur Hebræorum doctores hac dictione, quum dicunt, Sepeliebant ea (nempe ossa) בְּמַהֲמֹרוֹת in fossis.

הֵן Est הִנֵּה, Ecce: & אִם, Si, an, num. Sunt autem nõnulla cum segól, Numeri 23.23, הֶן־עָם ecce populus. Irme. 2.10, וּרְאוּ הֵן & videte an fuerit sicut hoc.i. simile. Exo. 8.21, הֵן נִזְבַּח num sacrificabimus. Quanquã hæc po

ſterior ſignificãtia ad priorẽ,pro ecce,reduci poteſt,inquit R.D.quia fit plærũque interrogatio ſine הֲ & ſine אִם,vt Gen.27.20,וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו vt palpẽ te fili mi , Es tu filius meus Heſáu ? quanquam codices impreſſi habent ה,R.tamen Dauid legit ſine ה. Cum ה in fine,הִנֵּה. Gene.24.15. Et cum pronomine, נ eſt cũ daghés.Iiób 2.6,הִנּוֹ ecce ipſe. Et cum pronomine primæ perſonæ,vtroq; נ leni exiſtẽte,id eſt ſine daghés.1. Sem.12.3,הִנְנִי עֲנוּ ecce ego,reſpõdete. Et נ primũ cum daghés & ſeri.Ieſa.65.1,הִנֵּנִי הִנֵּנִי ecce ego,ecce ego. Et נ prius cũ ſeghól, vtroq; נ exiſtẽte dagheſſato.Gen.22. 7,הִנֶּנִּי בְנִי ecce ego fili mi. 1.Sem.12.2, הִנָּם אִתְּכֶם ecce ipſi (pro ſunt)vobiſcum. Ex hac radice eſt הֵנָּה, ſignificãs locum:acſi dicat,locũ hunc:ab הֵן demonſtratiua particula,Huc,& illuc. Geneſ.15.16, reuertentur הֵנָּה huc. Iehoſ.8.20,הֵנָּה וָהֵנָּה huc & illuc. Ab hoc & pronomẽ fœmineum tertiæ perſonæ, הֵן, Ipſæ,eæ. Exod.1.17,לָהֶן ad eas.Et cum additione ה,Gen.6.2,quòd pulchræ הֵנָּה ipſæ.pro eſſent.2.Semu.12.8,כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה ſicut hæc,& ſicut hæc. Venit & cũ ן vice ם. Ruth.1.13,הֲלָהֵן nunquid eos expectabitis?2.Semu.4.6,וְהֵנָּה בָּאוּ & ipſi venerunt.

הָסָה Silere,tacere.Imperatiuum tantum legitur in pihél,& futurũ in hifhíl vel cal. Zechar.2.17, הַס ſile. eſt cum pathách.Hamós 6.10,הָס ſile. eſt cũ camés propter zachéph. imperatiuũ defectiuũ ex pihél, inſtar גַּל Pſal.119.18.perfectum autẽ eſt הַסֵּה & גַּלֵּה.Nechem.8.12,הַסּוּ tacete. longum propter zachéph: ſicut & illud Pſal.137.7,עָרוּ עָרוּ, quorum poſterius eſt longũ propter athnách,& prius propter poſterius,inquit R. Dauid. Et ex hifhíl.Num.13.30,וַיַּהַס כָּלֵב אֶת־הָעָם & ſilere fecit Caléb populũ. perinde acſi diceret הִשְׁתִּיק ſilere

fecit populum vt audirent Moſeh. Et ſecundũ normã debuerat eſſe וַיְהַסֶּה. Poteſt eſſe & ex cal. Verũ quia eſt trãſitiuum in alterũ, potius eſt ex hifhíl, quàm ex cal.

הָפַךְ Vertere, Cõuertere, Euertere, ſubuertere, & Verti, cõuerti, effici, &c. Leui. 13.3, pilus הָפַךְ לָבָן vertit ſe in alborẽ. vel, effectus eſt alb'. Iiób 28.9, הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים ſubuertẽs à radice mõtes. Pſal. 30.12, הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי vertiſti luctũ meum in chorum. Et 78.9, הָפְכוּ cõuerſi ſunt (aut verterũt ſe) in die belli. Et 114.8, הַהֹפְכִי qui conuertit petram, &c. י eſt (vt dicunt nonnulli) cõſtitutiuum nominis tóar: aut vt alii, redundat, & eſt participium R.D. Proue. 12.7, הָפוֹךְ vertere (pro verte) impios, & non erunt. Ieſah. 29.16, הַפְכְּכֶם ſubuertere veſtrum, vere ſicut lutum figuli. Vel, ſubuerſio. acſi dicat, tam facilis eſt ſubuerſio veſtra in manu mea, quàm lutum in manu figuli, quod vertit ex vno vaſe in aliud, vt illi placet. Irme. 13.23, הֲיַהֲפֹךְ num vertet (.i. mutabit) AEthiops pellem ſuam? 2. Paralip. 9.12, וַתַּהֲפֹךְ & vertit ſe, & abiit.

Et in nifhál. Exod. 7.15, נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ verſa eſt in ſerpentem. 1. Semuél 10.6, וְנֶהְפַּכְתָּ & vertêris (ſiue vertes te) in virum alterũ. Iiób 41.18, In ſtipulam נֶהְפְּכוּ לוֹ verſi ſunt ei lapides fundæ. ה eſt cum ſeuá, & פ cum daghés. Irm. 30.6, וְנֶהֶפְכוּ כָל־פָּנִים לְיֵרָקוֹן & verſæ ſunt omnium facies in auruginẽ. Ieſa. 34.9, וְנֶהֶפְכוּ נְחָלֶיהָ Et conuertentur torrentes eius. 1. Semu. 4.20, כִּי־נֶהֶפְכוּ conuerſi erant. ה eſt cum ſeghól, & פ cum raphéh. Et in hofhál. Iiób 30.15, הָהְפַּךְ verſus eſt aduerſum me terror. Et in hithpahál. Iudic. 7.13, מִתְהַפֵּךְ vertebant ſe. Gene. 3.24, aciem gladii הַמִּתְהַפֶּכֶת ſe vertentem. Nomen cũ ſex punctis. Ieche. 16.33, Et fuit in te הֶפֶךְ מִן־הַנָּשִׁים cõtrariũ mulierũ, &c. fuit לְהֶפֶךְ in contrariũ. Sũt tamẽ plæriq; codices qui

vtrunq; habent cũ quinque punctis, inquit R.D. Et cum ה. Geneſ.19.27, è medio הַהֲפֵכָה ſubuerſionis. Et præpoſito ת, & cum ה in fine, תַּהְפּוּכָה, Peruerſitas. Prouer.2.12, תַּהְפֻּכוֹת peruerſitates. Et præpoſito מ. Irme. 29.25, dabo eũ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת in ſubuerſionẽ. Vel, in neruo, aut compedibus, vt alii exponũt. Et ſic 2.Para.16.10, Et dedit(.i.poſuit)eum in domo הַמַּהְפֶּכֶת carceris: vt ait R. D. Alii, in neruo, ſiue cõpedibus. R. Ioſéph ſcripſit fuiſſe inſtrumentum è duobus confectũ lignis: inter quæ erat locus colli, vt ibi vincti collũ tenerent. Alia forma. Irm.50.40, & Ieſa.13.19, כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים ſicut ſubuerſio Dei qui ſubuertit Sedóm. hîc eſt cõiunctio actionis cum agẽte. Deut.29.23, כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם ſicut ſubuerſio Sedóm. eſt cõiunctio actionis cũ patiente. Tóar, geminatis ſecũda & tertia literis. Prou.21.8, הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר, peruerſa eſt via viri, & extranei. Defectuoſus eſt ſermo: vnde ſic exponẽdus eſt, Peruerſa eſt via viri(ſub. impii, aut doloſi, cuius opera ſunt tortuoſa & peruerſa)& extranei. vel, & extranea. Poteſt enim referri & ad virum & ad viã. Finis verſus indicat ſubaudiẽdum fuiſſe, impii, aut ſimile, Et mundi(ſub. viri) rectum eſt opus.

הֹצֶן Vnde הֹצֶן, Genus quoddam armorum, aut generali nomine ſignificat arma, inquit R. Dauid. Et ita ſenſit Ionathán in Tharghúm, ſic vertens, בְּמָאנֵי זֵינָא cum inſtrumentis armorum. Iechez.23.24, veniẽt עָלַיִךְ הֹצֶן ſuper te cum armis. Sunt, inquit R. Dauid, qui clypeum ſignificare dicũt, vel genus currus. R. Ioſéph ſcripſit הֹצֶן cũ he, eſſe idem quod חֹצֶן cum chéth, quod ſignificat vlnam, ſiue brachium, ſic exponẽs, Et veniẽt ad te in brachio.i. robore, fortitudine, ſiue exercitu.

הרר Vnde הַר, inſtar אֶרֶץ, & in plurali הֲרָרִים. Et in regimine, Deut.33.15, de vertice הַרְרֵי־קֶדֶם mon-

tium orientis.vel antiquitatis.i.montium antiquorũ. Gene.14.6,בְּהַרְרָם in monte eorum. Dicit R.Dauid,in quibusdam libris se inuenisse ר literam cum chathé h pathách,in nonnullis veró cũ seuá tãtu. Sunt,inquit idem,qui putãt בְּהַרְרָם esse macór ex pihél: qui respondere habent cur ה sit cũ pathách. Interdũ,i.nó sæpius, cadit alterum ר,& dicitur הַר. Psal.68.15, הַר־אֱלֹהִים Mós Dei. Et cum ה notificatiuo.Exo.3.12,עַל־הָהָר הַזֶּה super montem hunc. Gene.12.8,הָהָרָה in mótem. Plurale, הָרִים, quod daghessandũ erat si ר litera fuisset daghessabilis:sed hannách est loco daghés,id est camés habẽs in potentia alteram literam quiescentem. Exod.32.12, בֶּהָרִים in montibus. Inuenitur & הָרֵי pro הָרִים.Zecha. 14.5,ad vallem הָרַי montium. R.Dauid. Et in regimine,cũ litera deseruiente.2.Sem.1.20,הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ montes Ghilbóah. redundat enim ב, vel ponitur pro הָרִים.

In illo Psal. 11.1, נוּדִו הַרְכֶם צִפּוֹר migra(.i.vt migret)à mõte vestro,sicut passer(vel auis)deficit כ. Ab aliis exponitur הַר כְּמוֹ צִפֹּר in montẽ sicut passer: vel auis:diuidentes dictionem in duas: & ad hũc modum deficit ל.

Ex hac radice & significantia(vt quibusdã placet) est & illud Hamós 1.13, Eo quód diuiserũt הָרוֹת הַגִּלְעָד mótes Ghilhád.hoc est vrbes munitas,excelsásq; vt montes.Et 2.Reg.8.12,וְהָרֹתֵיהֶם & mótes eius diuides.i.vrbes munitas,excelsásque. Vel prægnãtes,vt in הָרָה.Et sic Irme.51.25, Ecce ego ad te הַר הַמַּשְׁחִית mons qui corrumpis,&c.i.O vrbs munita.quippe Babél non erat mons: sed vallis. Et sic vertit Ionathán in Tharghũ. Venit etiam הַר interdum in genere masculeo. Iechez. 35.15, שְׁמָמָה תִהְיֶה הַר־שֵׂעִיר solitudo (aut desolatus) erit mons Sehír. Tóar.Irme.17.3,הֲרָרִי montanus.

הרג Occidere.Iudic.9.24,הָרַג אוֹתָם occidit eos. Et in nifhál.Iechez.26.6,תֵּהָרַגְנָה occidentur.ר est cum patháchpræter normam. Et macór,secundum R.Dauid,Ieche.26.15,' בֵּהָרֵג הֶרֶג quum occisa fuerit occisio. i.quum facta fuerit cædes . secundum normam debuerat esse בְּהֵהָרֵג.& sic est בֵּעָטֵף,Thre.2.11,pro בְּהֵעָטֵף.
Et in puhál. Iesah. 27.7, הֹרָג occisus est. Psal. 44.23, הוֹרַגְנוּ occisi sumus. Nomen. Iesa.30.25,In die הֶרֶג רָב occisionis magnæ. Et cum ה fœmineo,הֲרֵגָה.Irme,7.32,Vallis הַהֲרֵגָה occisionis.

הרה Concipere,& concipi,Nasci,Párere.Psal.7.15, וְהָרָה עָמָל & cōcipiet laborem . vel prauitatem. Nume. 11.12, Num ego הָרִיתִי אֵת כָּל־הָעָם הַזֶּה concepi omnem populum hūc?Iiób 15.35.Iesah.59.13,הֹרוֹ וְהֹגוֹ מִלֵּב דִּבְרֵי־שָׁקֶר concipere,& loqui de corde verba mendacii. Est macór, & chólem est loco camés,inquit R.Dauid, pro הָרוֹ. quanquã R.Ioséph Kimchi,& R.Iehudáh deducũt ipsum à יָרָה,exponētes docere & loqui:vt Leuit. 10.10,וּלְהוֹרֹת & ad docēdum filios Israél. Et in puhál, Iiób 3.2,& nox in qua dixit(nēpe nuntius) הֹרָה גָבֶר natus est vir.Est sicut יֻלַּד.i.natus est,inquit R.D.Et sic 1. Para.4.17,וַתַּהַר אֶת־מִרְיָם & genuit(vel peperit) Miriám. Est enim(vt inquit R.D.)sicut וַתֵּלֶד.i.& peperit. R.Iehudáh exponit,Et nox in qua dixit הֹרָה genitor,(.i.pater)vir.sic appellatus pater הֹרֶה,eo quòd det conceptũ. Et sic Genes.49.26, Benedictiones patris tui fortiores fuerunt בִּרְכֹת הוֹרַי benedictionibus genitorũ(vel patrũ) meorũ.Et istud, Et nox in qua dictũ est, Cōceptus est homo: Tharghũ vertit, Et angelus constitutus super conceptũ noctis:qui dixit,אִיתְבְּרֵא גְבַר.i.creatus est vir. R.Moséh filius Nachmán,conceptus est vir. Alios ta-

men dicit exponere, natus eſt. Talmudiſtæ exponunt, conceptus eſt. dicunt enim Iiób maledixiſſe diei natiuitatis ſuæ, & nocti cóceptionis ſuæ. Tóar fœmineú, הָרָה, Prægnans, grauida. Geneſ.38.23, & etiam ecce הָרָה grauida. Irme.20.17, Et vulua eius הֲרַת עוֹלָם (pro) conceptu in ſæculum. aut, conceptus perpetuus. Secundum tamen R. Dauid eſt tóar in regimine: ſícque explicari poteſt, Et vulua eius (fuiſſet) grauida perpetuo: vt ſcilicet nunquam veniret ad partú. Hamós 1.13, Eo quód diuiſerint הָרוֹת grauidas Ghilhád. Quaquam ſunt qui deducunt ab הָרָר, & exponunt montes: vt in eadem radice dictú eſt. Et ſic 2. Reg.8.12, וְהָרֹתֵיהֶם & grauidas eorum diuides. quod alii exponunt, montes eorum. Hoſe.14.1, וְהָרִיּוֹתָיו יְבֻקָּעוּ & grauidas eius ſcindét. Qua in dictione apparet vltima litera radicalis ה, cuius vicem gerit י, & eius ſingulare eſt הָרִית, inſtar דָּלִית quod habetur in Miſnáh: á quo דָּלִיּוֹתָיו rami eius, vt habes in דָּלָה.

Tóar alterius formæ. Hoſe.2.7, Confuſa eſt הוֹרָתָם genitrix eorum. Subſtantiuú, הֵרוֹן, Conceptus. Gene.3.16, וְהֵרֹנֵךְ & conceptum tuum. Et cum oſtenſione vltimæ literæ radicalis, Ruth.4.13, dedit ei הֵרָיוֹן conceptú.

הָרַס Diruere, deſtruere. Ieſah.14.17, וְעָרָיו הָרָס & ciuitates eius deſtruxit. Exo.19.21, Ne forte יֶהֶרְסוּ deſtruát. vel, exeát de ordine & acie cum deſtructione ædificii. Et in nifhál. Irm.50.15, נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ deſtructi ſunt muri eius. Pſalm.11.3, Retia (vel fundamenta) יֵהָרֵסוּן deſtruétur. Et in pihél. Exo.23.24, כִּי הָרֵס תְּהָרְסֵם ſed deſtruédo deſtrues eos. Nomé cú ſex púctis. Ieſa.19.18, עִיר הַהֶרֶס ciuitas deſtructionis dicetur vni. i. ciuitas cótra quá ſtabunt, quámq; deſtruent. R.D. in commét. Legitur etiá apud Hebræos הַחֶרֶס per chéth, id eſt

ſolis. Ionathán in Tharghú vertit, Ciuitas Bethſémes (.i.ſolis) quæ deſtruenda eſt,&c. Alia forma הֲרִיסוּת, cũ ſúrech. Ieſa.49.19,Et terra הֲרִסֻתֵךְ deſtructionis tuæ. Alia item,הֲרִיסָה:cuius plurale eſt cũ chólem,Hamós 9.11,וַהֲרִסֹתָיו אָקִים & deſtructiones eius erigam.

הָתַת Inſidiari. R. Ionáh. Pſa.62.4,Vſquequo תְּהוֹתְתוּ inſidiabimini. Alii deducunt ab הָוָה. ibi vide.

הָתַל Mẽtiri,fallere,decipere,illudere. In pihél. Geneſ.31.6,הֵתֶל בִּי fefellit me. mentitus eſt mihi. Iiób 13.10,אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהַתֵלּוּ בוֹ an ſicut fallitis homine,falletis eũ?vel,an ſicut illuditis homini,illudetis illi? Hæc ſunt lenia, quæ tamẽ ſecundũ normã debuerãt dagheſſari,ſicut dagheſſatur. 1.Reg.18.26, וַיְהַתֵּל בָּהֶם & illudebat eis. Tóar ex puhál. Ieſah.44.20,לֵב הוּתַל cor ſeductum.falſum,illuſum.eſt cũ pathách. R. Dauid in lib.rad. At in Michlól dicit eſſe participiũ: quanquam ſit cũ pathách: & eſt lene præter normã. Dicit tamen quòd poteſt eſſe tóar,imò & præteritũ, vt ſit, cor quod ſeductũ eſt.. Cõmunis tamẽ grammaticorũ opinio eſt quòd ſit tóar. Nomen. Iiób 17.2,אִם־לֹא הֲתֻלִים niſi illuſiones eſſent mecum. vel illuſores. Poteſt enim,inquit R.D. eſſe & tóar. loquitur enim de ſuis amicis,qui illudebant ei. Alii,mẽdaces verterũt:quod & ſignificat.

QVADRATVM.

הַבְהַב Vnde illud Hoſe.8.13,(Pro)hoſtiis הַבְהָבַי donorũ meorũ ſacrificauerũt carnem. R.D.in lib.rad. aſſatorum meorum. Qua in ſignificãtia dicũt Talmudiſtæ,וְהָיוּ מְהַבְהֲבִים אוֹתוֹ Et erant aſſantes illud. Et hoc etiã ſignificat in lingua Harabica. Prima interpretatio deducitur à יָהַב quod eſt dare, quã ſequitur R.D. in cómẽ. R.Selomóh, Victimas quas cõburũt corã me.

ו

Litera quandoque eſt radicalis, interdum deſeruit. Cum deſeruit, communiter eſt coniunctio copulatiua, cóuerſiua præteriti in futurum, & contrà, futuri in præteritum: de cuius punctatura, & ſignificationibus variis, ſecundum R. Ionáh, R. Abra. & R. Dauid, ſat dictum eſt in minoribus Inſtitutionibus Hebraicis, cap. 5 & 6. In maioribus verò, cap. 22, 23, & 24. Et quomodo interdú deficit, cap. 25, in fine.

וָו Vncinus inſtar literæ ו. In plurali facit וָוִים, & in regimine וָוֵי. Exod. 27. 10.

וָהֵב Nomen loci, ſecundum R. Dauid in lib. ra. Nume. 21. 14, אֶת־וָהֵב בְּסוּפָה Vahéb in Supháh. Idẽ dicit ſe ſcripſiſſe hanc dictionem in radice ו, quòd expoſitorum opinio ſit eſſe וָהֵב dictionem vnam per ſe. Sed tamẽ in libris correctis ſe inueniſſe אֶתְוָהֵב dictionem vnam, & ת cum ſeuá, Ethuahéb.

ז

Litera eſt ſemper radicalis.

זְאֵב Lupus. Geneſ. 49. 27, זְאֵב יִטְרָף (vt) lupus rapiet. Sephan. 3. 2, Iudices eius זְאֵבֵי עֶרֶב lupi veſperæ. i. veſpertini.

זֹאת Require in זֶה.

זְבַב Inde זְבוּב, Muſca. Ieſah. 7. 18. Eccleſi. 10. 1, זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ Muſcæ mortis (i. Sicut quælibet muſca mortua) fœtere faciet, &c.

זָבַד Dotare, in cal. Geneſ. 30. 19, זְבָדַנִי אֱלֹהִים׳ אֹתִי זֵבֶד טוֹב dotauit Deus me dote bona. Hic habes & verbũ

& nomen cum ſex punctis . quanquam nonnulli codices habent quinque, teſte R. Dauid.

זבח Mactare, immolare, ſacrificare. Ieche. 39. 19, מִזִּבְחִי אֲשֶׁר־זָבַחְתִּי לָכֶם de ſacrificio meo, quod ſacrificaui vobis. Pſal. 50. 22, זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי ſacrificans confeſſioné (aut gratiarũ actionem) honorificabit me. Et 4. 6, זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק ſacrificate ſacrificia iuſtitiæ. Itẽ 116. 17, Tibi אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה ſacrificabo ſacrificiũ cõfeſſionis . aut gratiarũ actionis. Et in pihél. 2. Paralip. 33. 22, זִבֵּחַ ſacrificauit. Et 28. 23, אֲזַבֵּחַ immolabo. Nomen, זֶבַח, Sacrificium, victima. Hoſe. 6. 7. Plurale, Exod. 18. 12, וּזְבָחִים & ſacrificia. Et forma fœminea, זִבְחָה. & in plurali, זִבְחוֹת. & cũ pronomine, Hoſe. 10. 19, confundentur מִזִּבְחוֹתָם à ſacrificiis ſuis. Aliud, מִזְבֵּחַ, Altare: ſic appellatum quòd ſuper illud ſacrificetur. 1. Reg. 13. 2, מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ altare, altare, &c. Exod. 20. 23, מִזְבַּח אֲדָמָה altare terræ. Iudic. 6. 32, אֶת־מִזְבְּחוֹ altare eius. Nume. 3. 31, וְהַמִּזְבְּחֹת & altaria.

זבל Inde זְבוּל, Habitaculum. Ieſah. 63. 15, מִזְּבֻל ex habitaculo. Forma fœminea cũ ה. Chaba. 3. 11, עָמַד זְבֻלָה ſtetit in habitaculo. Hinc verbũ זָבַל, Habitare. Gene. 30. 20, יִזְבְּלֵנִי habitabit mecũ &c. Et vocauit eũ זְבֻלוּן.

זג Cum camés, Cortex exterior vuarum. Nume. 6. 5, וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל & vſque ad corticem vuæ non comedet. Alibi non inuenitur in Scriptura.

זה Hic, iſte, generis maſculei. Demonſtratiuum perſonæ, loci, & tẽporis. Gen. 5. 29, זֶה iſte (nẽpe Noah) conſolabitur nos. Eccleſi. 9. 3, זֶה־רָע hoc malum. Ieſah. 6. 3, Et clamat זֶה אֶל־זֶה hic ad illum. i. alter ad alterum. Et vtplurimũ rem demonſtrat propinquam, nónunquam tamen & lõginquam, vt Pſal. 68. 9, זֶה סִינַי iſte Sinái. Deuter. 3. 25, Mõs bonus הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן iſte, & Lebanón.

Nume.22.18,Manete quæso בָּזֶה hîc.i.in hoc loco.Exo. 17.12,sustentabant manibus suis מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד hinc vnus,& inde vnus.i.alter.Num.13.17,Ascēdite זֶה,id est (inquit R.D.) בָּזֶה הַדֶּרֶךְ per hanc viā.deficit enim ב deseruiēs.Sic Psal.56.10,זֶה(pro בָּזֶה) יָדַעְתִּי in hoc cognoui.

Demonstratiuū tēporis.Nume.14.22,Et tentauerūt me זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים iam decem vicibus. Et 22.32,Cur percussisti asinā tuam זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים iam tribus vicibus? acsi dicat,hoc tempore. Sunt etiam qui dicunt(inquit R. Dauid) poni vice אֲשֶׁר,Qui. Iiób 19.19,וְזֶה אָהַבְתִּי & ii quos dilexi. Psal.104.8,Ad locū זֶה יָסַדְתָּ quem fundasti. Sed non est opus(ait idē)vt è propria significantia abducátur. Venit & cum tēporis determinatione,sicut הִנֵּה,ecce,simúlque iunguntur,vt maior ostendatur celeritas.Cant.2.7,הִנֵּה־זֶה בָּא ecce modo venit. acsi dicat, iamiā,nunc nūc venit.Et cū literis deseruiētibus aliis. Estér 2.13, וּבָזֶה & in hoc (.i. post hoc) puella veniebat. Gene.43.28,הֲזֶה nū hic est,&c.Iesa.58.5,הֲכָזֶה num sicut hoc,erit ieiuniū? Ecclesi.6.5,Quies לָזֶה מִזֶּה huic quàm illi.aut præ illo. R.Dauid,זֶה cū seghól est masculei generis:sed cū cholem זֹה,fœminei. Ecclesi.2.2,וּלְשִׂמְחָה מַה־זֹּה עֹשָׂה Et lætitiæ(nēpe dixi,) Quid hoc facis?Iudic. 18.4,כָּזֶה וְכָזֶה sicut hoc, & sicut hoc(.i.tale & tale) fecit mihi. Scribitur etiam cum ו,זוּ.Hose.7.16,זוּ לַעְגָם hæc subsannatio eorum. Et cū ו & súrech,est vtriusq; generis. Iesa.43.22,עַם־זוּ populū hunc,&c.quanquā R.Ionáh exponat אֲשֶׁר quē. Rectū est(inquit)vt exponatur זֶה hunc,& ו sit loco ה.& sic Exo.15.13,עַם־זוּ populū hūc. Psa.12.9,מִן־הַדּוֹר זוּ à generatione hac.Et 9.16,בְּרֶשֶׁת זוּ in reti hoc.Quæ R.Ionáh etiā exponit per אֲשֶׁר. Venit & cū א & ת,זאת, & est fœmineū. Deut.3.4,זֹאת הָאָרֶץ hæc terra.Leuit.6.9,זֹאת תּוֹרַת hæc lex. 2.Reg.5.4,כָּזֹאת וְכָזֹאת

ſicut hoc,& ſicut hoc(.i.tale & tale)locuta eſt. Geneſ. 2.23,לְזֹאת huic erit,&c.

זָהָב Aurum.Geneſ.24.22.Nume.31.52,זְהַב הַתְּרוּמָה aurum oblationis. Pſal.72.14,מִזְּהַב de auro. Ieſah. 60.8,וּזְהָבָם & aurū eorum. Et quia aurū eſt mundum & purum, per trāſlationē, purū & mundū dicitur זָהָב. Iiób 37.22,Ab Aquilone זָהָב יֶאֱתֶה aurū veniet.i. aer purus. R.Abrahám, ſerenitas cæli inſtar coloris auri,quæ incipit ab Aquilone. Sic etiā vinum purum, appellatur זָהָב. Irme.51.6, Calix זָהָב בָּבֶל vini puri (inſtar auri) Babél. Et ſic oleū purum.Zechar.4.12,Quæ euacuāt à ſe הַזָּהָב aurum.i.oleum purum inſtar auri.

זָהַם A quo verbū in pihél, Iiob 33.20, וְזִהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לָחֶם & aborrere faciet eū vita eius panē.verbum fœmineum & tranſitiuū,quod ad חַיָּתוֹ referendum eſt.R. D.exponit,Reputabit anima eius cibum abominationē: & eſt quod reiicitur à corpore & cibo, id eſt ſordes corporis & cibi, quæ dicitur זוּהֲמָא à doctorib' Hebræis.

זָהַר Monere,admonere, Inſtituere, docere, Cauere, circunſpectum eſſe,obſeruare,Splendere.In hifhíl. Iechez.33.3, וְהִזְהִיר אֶת־הָעָם & monuerit populum.2. Reg.6.9,וְהִזְהִירָה & monuerat eum. ה vice ו. Exo.18.21, וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת־הַחֻקִּים & monebis eos(vel docebis eos) ſtatuta. vel præcepta. Daniél 12.3, וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ & qui intelligere fecerint, (.i. alios docuerint,) ſplendeſcēt ſicut ſplendor firmamenti. Et in nifhál. Pſal. 19.12, Etiam ſeruus tuus נִזְהָר בָּהֶם admonet ſe per illa.Iechez. 33.4,& 6, וְלֹא נִזְהָר & non monuerit(vel obſeruauerit)ſe. Nomen,זֹהַר, Splendor. Iechez. 8.2, ſicut aſpectus זֹהַר ſplendoris.

זו & **זוּ** Require in זה.

זוב Fluere. Irme.49.4, זָב עִמְקֵךְ fluxit vallis tua. nēpe vulneratorū ſanguine. Leuit.15.12, Et quādo mūdabitur הַזָּב מִזּוֹבוֹ fluens à fluxu ſuo. Thre.4.9, Meliores fuerūt occiſi gladio occiſis fame: quoniā ii יָזֻבוּ מְדֻקָּרִים fluxerūt perfoſſi, propter defectum fructuum agrorū. acſi dicat, quòd fluxit eorū ſanguis, metaphorice: quia mox fame mortui ſunt, acſi perfoſſi fuiſſent gladio.

Nomen, זוֹב, Fluxus. Leuit.15.25, כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ quū fluxerit fluxus ſanguinis eius.

זוד Superbe & temere agere. Exod.18.11, זָדוּ עֲלֵיהֶם ſuperbe egerūt aduerſus eos. Et in hifhil. Neche. 9.10, הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם ſuperbe egerūt aduerſum eos. Exod.21. 14, Et quū יָזִד ſuperbe egerit. deficit י, ſecundum R.D.

Tóar, זֵיד, Superbus, temerarius. Prouer.21.24, זֵד ſūperbus, &c. Irme.43.2, הַזֵּדִים, Superbi. Alia forma, זֵדוֹן, cuius plurale eſt Pſal.124.5, Aquæ הַזֵּידוֹנִים ſuperbæ.i.intumeſcentes. Nomen, זָדוֹן, Superbia. Proue.11.2, Venit זָדוֹן ſuperbia.i.venit vir ſuperbiæ, hoc eſt ſuperbus. Vel eſt nomen tóar, ſuperbus. & ſic Irm.50.31, Ecce ego ad te זָדוֹן ſuperbe. Prouerb.13.9, Vere בְּזָדוֹן vir ſuperbus dabit litem. Vel ſic, propter ſuperbiam dabit (nēpe homo) litē. Irme.49.16, Decepit te זְדוֹן לִבֶּךָ ſuperbia cordis tui. Alia forma. Pſal.19.14, מִזֵּדִים quod eſt (inquit R. Dauid) ſicut מֵהַזְּדוֹנוֹת, à ſuperbiis.

זוה Vnde זָוִיָּה, Angulus. Zechar.9.15, כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ ſicut anguli altaris. Alia forma. Pſalm.144 13, מְזָוֵינוּ מְלֵאִים anguli noſtri pleni.

זוז Vnde præpoſito מ, fit מְזוּזָה. & ה, genus ſignat fœmineum, Poſtis. Exod.21.6, אֶל־הַמְּזוּזָה ad poſtem. Ieche.45.18, וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר iuxta poſtem portæ. R. Dauid, & iunctum poſti. quanquam Ionathán in Tharghum vertit

vertit וְעַל סְקוֹפַּת תַּרְעָא & iuxta limē portæ. Et ſic 1.Sem. 1.9, ſedebat ſuper ſoliū עַל־מְזוּזַת iuxta poſtē. Tharghú, בְּסְטַר סִיפָּא in latere liminis. Exod.12.6, הַמְּזוּזֹת poſtes.

זול Vileſcere, vilipendere, ſpernere, contemnere. Vnde participium ex cal. Ieſa.46.6, הַזָּלִים זָהָב מִכִּיס qui vilipenditis aurū de crumena. Et in hif hı́l. Thren.1. 8, הִזִּילוּהָ ſpreuerunt eam. & eſt cum daghés præter normā, inquit R.D. in lib. rad. ſicut & illud Exo.16.2, וַיִּלּוֹנוּ. & Nume.14.36, וַיַּלִּונוּ. Et in Michlól idem in verbo זול, ita ait, Dicimus in hac radice dictionem remotam à regula, quia iuxta regulam dicendum eſſet הֵזִילוּהָ, inſtar הֱשִׁיבוּהָ & הֱקִימוּהָ. Verum, quia antequam cōiungeretur pronomini fœmineo, erat הֵזִילוּ cum hannách (.i. litera quieſcēte) formatiuo cōiugationis hif hı́l, vt indicaret quòd ob multiplicitatem pūctorum quæ ſunt illi pronomini iuncta, cadit hannách, & daghés ponitur vice illius. & rectum eſt vt ה non producatur, ſed corripiatur propter י quod habet daghés. & ſic illud Irme.38.21, סִית à הִסִּיתוּךָ, in quo daghés eſt loco hannách cadentis. Sed R. Abrahám deducit verbum à זָלַל. & ita daghés eſt loco ל deficientis.

זון Vnde tóar, זַן. Pſa.144.13, Anguli noſtri pleni מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן educentes de ſpecie ad ſpeciē. R.D. in lib. ra. dicit eſſe tóar ſpecierū frugū, vt tritici, vt hordei, vt leguminū, & huiuſmodi, quibus homo veſcitur. Et in cómen. זַן exponit מִין ſpeciē. acſi dicat, de ſpecie ad ſpeciem. Et participium illud dicit poſſe eſſe trāſitiuum, & intranſitiuum: vt ſit, educentes aut exire facientes: vel, exeuntes de ſpecie ad ſpeciē. acſi dicat, In omni angulo domus eſt ſpecies aliqua frugum: & propter frugum maximā copiam, miſcēt ſe ſpecies frugum alte-

ra cum altera. Trãſitiue verò hic eſt ſenſus, Domeſtici propter frugũ copiam, educũt vnã ſpeciem ad alterã, quòd ſingulas ſpecies ſeorſum manere non ſuſtineat anguſtia domus. Haudquaquam ſcio cur R. Dauid in Michlól, dicat hæc duo, eſſe participia, & cum pathách præter normam: quòdque poſſumus formare totũ verbum זָן זַנְתָּ, &c. R. quoque Abrahám auenhezra, educentes, indicare miniſtros aſſerit, & זַן exponit ſpeciem. Nam Tharghum pro לְמִינָהּ ſecundum ſpeciem ſuam (Gene. 1. 24,) habet לִזְנַהּ. Sũt, inquit R. Abrahám, qui exponunt, de eſca ad eſcam: & dictionẽ, educentes, referunt ad angulos noſtros, vt ſit, Anguli noſtri pleni, educẽtes, &c. R. quoque Ionáh exponit, de ſpecie ad ſpeciem. & ſic illud 2. Paralip. 16. 14, Et requieſcere fecerunt eum in lecto qui erat plenus aromatibus, וּזְנִים & ſpeciebus. nempe varii odoris. Idem R. Abrahám & R. Dauid. Et ſecũdum normam (inquit R. Dauid) debuerat eſſe זֵנִים cum ſeri, inſtar מוּת à מֵתִים, quia eſt ex quieſcentibus. Hinc etiam præpoſito מ, fit מָזוֹן, Eſca, cibus. Gene. 45. 23, & panẽ, וּמָזוֹן & eſcam. Hinc & זוֹנָה, Caupona, hoſpita: ſic appellata, quòd eſcas præparet & vendat. & eſt tóar, inſtar טוֹבָה. R. D. exponit מוֹכֶרֶת מָזוֹן vendens eſcam. Iehoſ. 2. 1, mulieris זוֹנָה cauponæ. ita Ionathán in Tharghum, פּוּנְדְקִיתָא cauponæ, ſiue hoſpitæ. Ita & R. Ionáh. & ſic illud Ioél 3. 3, poſuerunt puerum בַּזּוֹנָה cũ caupona. vel hóſpita. aut in hoſpitio. quãquam R. D. exponat, in proſtibulo. זוֹנָה ſignificat etiã arma. 1. Reg. 22. 38, וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ & arma lauerunt. Et eſt inſtar קוֹמָה קוֹמוֹת. Alia forma præpoſito א. Deuter. 23. 13, עַל־אֲזֵנֶךָ ſuper armis tuis. Vide אָזֵן.

זוע Mouere, cõmouere, aut Se mouere, Cõtremiſcere, concuti. Eſtér 5. 9, וְלֹא־זָע neq; mouebat ſe. Et

tribus meis. Et geminata litera in pohél, in alia significatione. 2. Reg. 4. 35, וַיְזוֹרֵר הַנַּעַר, & oscitauit (aut sternutauit) puer. Et in nifhál. Iesa. 1. 4, נָזֹרוּ אָחוֹר, alienati sunt (vel alienauerũt se) retrorsum. Iechez. 14. 5, נָזֹרוּ. Quæ tamen possunt esse ex radice נָזַר. Hinc nomen, præposito ם, מָזוֹר, Plaga, percussio: eo quòd soleat frangi, siue aperiri, vt sanies educatur: aut quòd soleat alligari. Hose. 5. 13, neque curabit à vobis מָזוֹר plagam. vel percussionem. pro, neque curabit vos à plaga, vt sit hypallage. Hobadiáh 7, Ponent מָזוֹר plagam subter te.

Significat & curationem, siue sanitatem: quòd in curatione, plaga frangi, siue aperiri & premi soleat, ad educendã saniẽ. Irme. 30. 13, Non est qui iudicet iudiciũ tuum לְמָזוֹר ad curationẽ. vel sanitatẽ. Aliud. Nume. 11. 20, donec exeat (caro) è naribus vestris, & sit vobis לְזָרָא in dispersionẽ. vel ad dispersionẽ. acsi dicat, ita vt dispergatis siue diffletis ipsam carnem ex naribus vestris. Et est instar צָרָה à צוּר, & רָעָה à רוּעַ. éstque א loco ה. Require in זָרָה. Tóar, זָר, Alienus. Leuit. 22. 13, וְכָל־זָר & omnis alienus nõ comedet ex eo. Irme. 18. 14, Num derelinquentur מַיִם זָרִים aquæ alienæ, frigidæ, defluentes: i. venientes è loco alieno & longinquo: quæ videlicet sunt alienæ loco per quem defluũt. Et 51. 2, Et mittam in Babél זָרִים וְזֵרוּהָ alienos, & alienabunt eam. i. vt alienam, & extraneam facient eam, quia capient, diripiéntque omnia quæ eius fuerint. Sunt qui dicũt זֵרוּהָ esse à זָרָה. at R. D. ex hac radice putat esse verbum, & ex cal, à secundo modo præteriti, qui est vt פָּעֵל cũ camés & serí. Require & in זָרָה. Iesah. 1. 7, Secundum subuersionem זָרִים alienorũ. i. virorum alienorũ, qui veniunt è terra longinqua aduersus vrbem quampiam vt eam

capiant,ſubuertant,ac deſtruant vniuerſa. Require alteram expoſitionem in זֵרִים. Fœmineum. Leuit.10.1, אֵשׁ זָרָה ignem alienum. Proue.22.13, פִּי זָרוֹת os alienarũ.

זחח Attollere, Tollere, auferre, remouere. Exod.28.28, וְלֹא־יִזַּח & non tollatur (ſiue remoueatur, aut ſe remoueat) pectorale. q.d. non recedat pectorale ab ephód. Qua dictione vtuntur & doctores Hebræi, quũ dicunt זְחוּחֵי הַלֵּב, id eſt elati corde, & ſuperbi ſpiritu.

זחל Eſt פָּחַד, Vereri, pauere, timere: & שָׁרַץ, Repere. Iiób 32.7, idcirco זָחַלְתִּי veritus ſum, (vel expaui,) & timui indicare opinionẽ meã. R. Ionáh, tardaui, ex lingua Harabica adducens teſtimoniũ in qua hoc verbum tardare ſignificat. R. Abrahám & R. Leui, יָרֵאתִי timui. Idem Tharghum. Micháh 7.17, כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ ſicut ſerpentia terræ. i. ea quæ ſerpunt in terra. 1. Reg. 1.9, iuxta lapidẽ הַזֹּחֶלֶת Zochéleth, qui erat ſecus fontẽ Roghél. ſic appellabatur, quòd aquæ ſerperẽt, & defluerẽt iuxta illum. Idcirco dixit, Qui erat, &c. R. verò Selomóh exponit הַגְּדוֹלָה magnũ, quo iuuenes ſuas exercebãt vires. Iònathán verò vertit סְכוּתָא ſpeculationis, quòd ſtantes ſuper illum, à longe ſpeculabantur.

זיו Secundus menſis Hebræis (qui annum incipiunt à Martio) id eſt Aprilis. 1. Reg. 6.1, Menſe זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי Aprilis, ipſe eſt mẽſis ſecundus. Sic autẽ appellabatur, quòd in eo conſpiciatur arborum ſplendor, qui dicitur זיו. Nam Tharghum pro נֹגַהּ ſplendor, habet זיו.

זיז Ieſa. 66.11, Et deliciis affluatis מִזִּיז כְּבוֹדָהּ à ſplẽdore gloriæ eius. Sunt qui dicunt ſignificare beſtiã agreſtem. Pſal. 50.11, וְזִיז שָׂדַי & beſtia agri. i. agreſtis. Et 80.14, וְזִיז שָׂדַי & beſtia agri. Sunt præterea qui putant nomẽ eſſe vniuerſale ad omnes beſtias. Et in Vaicra rab-

báh, R.Iehudáh nomine R.Simón, dicit eſſe auē magnam, quæ vbi ſuas expãderit alas, ſolem obfuſcat. (& eſt accipiter) & hoc eſt quod ſcribitur Iiób 39.29, Num ob intelligentiam tuam volabit נֵץ accipiter, alas ſuas ad auſtrum: nẽpe expandet. Et cur tali appellatur nomine? Nempe quia in ea ſunt de omnibus ſpeciebus טְעָמִים, hinc & inde.

זיק Scintilla, ſiue flamma ignis. Ieſah. 50.11, Accincti זִיקוֹת ſcintillis. aut flãmis. Eodem verſu, Ambulate in lumine ignis veſtri, וּבְזִיקוֹת בְּעַרְתֶּם & in ſcintillis (ſiue flãmis) quas ſuccendiſtis. Ex hac radice & ſignificantia poteſt eſſe illud Proue. 26.18, Sicut abſcõdit ſe הַיֹּרֶה זִקִּים qui iacit ſcintillas, &c. daghés eſt loco hannách, id eſt י literæ quieſcẽtis, ſicut in צִיִּים pro צִיִּים, ſic זִקִּים pro זִיקִים.

זית Olea, oliua, pro arbore & fructu, maſculei generis. Geneſ. 8.10, עֲלֵה־זַיִת folium oleæ. Irme. 11.16, זַיִת רַעֲנָן oleam viridem. Deuter. 8.8, אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן terram oleæ olei. i. olearũ facientium oleum. Sunt enim quædam oleæ quæ non faciũt fructum. Vnde & Onchelos in Tharghum, Terram olearum faciẽtium oleum. Et 24.20, Quum excuſſeris זֵיתְךָ oleam tuã. Item 6.11, Vineas וְזֵיתִים & oleas.

זכך Purificare, mũdare. Iiób 15.15, Et cæli לֹא־זַכּוּ non ſunt mundi. Et in hifhil. Iiób 9.29, וַהֲזִכּוֹתִי בְּבֹור כַּפָּי & lauero pure palmas meas. i. manus. Ieſa. 1.16, הִזַּכּוּ mundate vos. Require in זָכָה. Tóar. Leuit. 24.2, Et oleum oliuæ זָךְ purum. eſt cum camés. Alia verò cũ pathách, Prouer. 16.2, via auri זַךְ munda. Et fœmineũ, Exod. 30.33, וּלְבֹנָה זַכָּה & thus mundum. Et à puritate vocatur זְכוּכִית, quod R. Dauid lapidem dicit eſſe auro pretioſiorẽ. R. Abrahám, adamantem eſſe putat. Thar-

ghum,אִיסְפַּקְלַרְיָא speculum. Iiób 28.17,Non adæquabit ei aurum וּזְכוּכִית.

זָכָה Idem quod זָכַךְ. Micháh 6.11, הַאֶזְכֶּה num múdabo. Et in pihél. Psal.73.13,In vacuum זִכִּיתִי לְבָבִי mūdaui cor meum. Et in hithpahál. Iesah.1.16, הִזַּכּוּ mundi estote. quod secúdum normam debuerat esse הִזְדַּכּוּ,inquit R.Dauid in li.ra.& in Michlól. Est enim in potentia daghés, ד quod in verbis à ז incipientibus poni solet vice ת constitutiui cõiugationis,sed euphoniæ gratia omissum est.

זָכַר Recordari,reminisci. Thre.2.1,וְלֹא־זָכַר הֲדוֹם־רַגְלָיו & nó est recordatus scabelli pedum suorú. Psal. 115.12, Dominus זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ memor fuit nostri, benedicat.i. Domin' qui memor fuit nostri iugiter parcēdo, ipse benedicat.Ieche.16.21,לֹא זָכַרְתְּי nó recordata es.Scribitur cũ י,& legitur sine י. Psal.103.14, זָכוּר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ memoratus quòd puluis sumus.est participiú passiuú. Irm.31.20, זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד recordãdo recordabor eius adhuc.est sine ו.Et cũ ו,Exo.20.8,זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת memēto diei sabbati. 2.Reg.9.25,כִּי־זְכֹר אֲנִי וָאַתָּה quia memēto,ego & tu equitabamus, &c. Est imperatiuũ, inquit R.D.in li.ra.& in cõment. & est sensus,quia memēto quãdo ego & tu equitabam',&c. At R.Ischác ghiáth scripsit esse macór,& ligatur cũ dictione אֲנִי: sicut & illud Eccles. 4.2,וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים & laudare ego mortuos. Et 8.2,אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר ego os regis obseruare. At שַׁבֵּחַ est tóar,secúdũ R.Abra.& R.D.שְׁמֹר verò est imperatiuũ: éstque sensus,Ego te moneo,os regis serua.ita exponit R.Abrahám.Psal.20.4,יִזְכֹּר memor sit omnis sacrificii tui.vel, odoret omne sacrificiũ tuũ. R.D.in li.ra.& in cõment. Et in nifhál.Nume.10.9,וְנִזְכַּרְתֶּם & memo-

rabimini (vel eritis in memoria) corā Domino. Estér 9.28, Et dies isti נִזְכָּרִים memorati. i.memorabiles, aut memorádi. Ieche.21.24, Pro eo quòd הִזָּכֶרְכֶם memoramini, (aut, estis in memoria,) manu capiemini. Nó est transitiuum, vt putauit R.Ionáh, sed intrāsitiuum secundum normam. i.pro eo quòd estis in memoria corā me. acsi dicat, Vestri recordor qui sitis, vtpote iniquitatibus pleni. Exod.34.19, וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר, & omne pecus tuū quod masculum parit. מִקְנְךָ est hoc loco fœminei generis: & exponit R.Dauid, Erit memoratū (siue recēsebitur pecus tuū) vt separētur masculi ex ea מִקְנֶה. i.ex eo pecore. & non est verbum transitiuū, vt putauit R. Ionáh, sed intrāsitiuū, vt omne nifhál. Et in hifhíl, Memorare, Mentionē facere, Reminisci, Adolere, suffire, Odorari. Iesa.49.1, De vētre matris meæ הִזְכִּיר שְׁמִי memorauit nomē meū. Gen.40.14, וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל־פַּרְעֹה, & mētionē mei facies Parhoni. Et 41.8, אֶת־חֲטָאַי אֲנִי מַזְכִּיר, peccata mea cōmemoro. aut peccatorū meorum mentionē facio. i.fateor me peccasse. Iesah.66.3, מַזְכִּיר לְבֹנָה memorās thus. aut mentionē faciēs thuris. vel, qui suffire facit thus. R.Selomóh, qui adolet, vel suffit. Ita exponit & R.D. in cóment. At in li.ra. dicit esse significationis odoris & acceptionis rei cū beneplacito. Ieche. 21.23, וְהוּא־מַזְכִּיר עָוֺן & hoc recordari facit iniquitatis vt capiatur. R.D. in cóment. exponit, Et hoc, aut, & verbum cōmemorat eis iniquitatem ob quam cóprehēsi sunt. Idē 29.16. 2.Sem.8.16, Et Iehosapháth filius Achilúd מַזְכִּיר à cōmentariis. vel cōmonefactor. hoc est qui negotia gerenda cōmemorat. Psal.38.1, Cantus Dauidi לְהַזְכִּיר ad cōmemorandum. vel ad confitendum: vt alii exponūt, teste R.D. in comment. Ipse exponit, ad memorandum,

morandum,ſeu commonefaciẽdum, nempe omnem hominem,ob quam cauſam Dominum precaretur.1. Paralip.16.4, וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת & ad commemorandum, & confitendum.Ieſah.12.4,הַזְכִּירוּ memorate quòd excelſum,&c. vel confitemini,vt alii exponunt,teſte R. D.Canti. 1.4, נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ memorabimus amores tuos. Alii,teſte R.Dauid, exponũt,odorabimus. Nomen cum quinque punctis, & nonnunquam cum ſex, זֵכֶר, Memoria,Odor.Exo.17.14,delebo אֶת־זֵכֶר memoriã Ha malèc.Pſalm.112.6,לְזֵכֶר עוֹלָם in memoria perpetua erit iuſtus. Hoſe. 14.8, זִכְרוֹ odor eius ſicut vinũ Lebanón.

Alia forma,זִכָּרוֹן cũ daghés.Exod.28.12,לְזִכָּרֹן in memoriam. Alia item forma,זִכְרוֹן. Ecclesi.1.11. Iiób 13. 13, זִכְרֹנֵיכֶם memoriæ veſtræ. R. Dauid legit ſine י, & ita eſt ſingularis numeri:imò plurale dicit eſſe,genere fœmineo.Eſtér 6.1,& dixit vt afferrẽt אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת librũ memoriarum.i.hiſtoriarũ,& monimentorum. Alia præterea.Leuit.24.7,לְאַזְכָּרָה in monimentũ.R.Dauid, in odorem,vel memoriã:& hanc expoſitionẽ dicit admodum conuenire loco. Et cũ duplici ſigno fœmineo. Leuiti.6.15,adolebit ſuper altare odorem quietis, אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה memoriã eius Domino. vel odorem, aut ſuffitũ eius Domino.א eſt loco ה.Et ſunt qui exponũt iuxta hunc ſenſum illud Ieſah.57.8, Et poſt oſtium & poſtem poſuiſti זִכְרוֹנֵךְ odorem tuum.vel ſuffitũ tuum. & ſic illud Irme.17.2,כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם quum offerrent (vel adolerent)filios ſuos ſuper aras eorum.& hoc ſecũdum opinionem multorũ.at rectum eſt vt exponatur iuxta primam ſignificantiam, Quum recordati fuerint filii eorum ararum ſuarũ. & hæc eſt opinio Ionathán, qui vertit בְּאִידְכְרָא quũ recordati fuerint. quáquam & hoc

ad illum priorem ſenſum poteſt accómodari : quia & Onchelos, אַזְכָּרָתָהּ paulo ſuprà citatum, vertit אִירְכַּרְתָּהּ. Poſſunt autem omnia (vt ait R. D.) ad vnum reduci ſenſum, quòd odor memorare faciat ré, inquit idem. R. Ionáh, illud Nume.5.25, אֶת־אַזְכָּרָתָהּ cum memoria (vel ſuffitu) eius: dicit non poſſe exponi de ſuffitu: quia thus ipſum non cóburebatur. At R. Dauid, thus ſuper panem poſitum, die ſabbati remoto pane combuſtum fuiſſe cófirmat. nam Leuit.24.8, ſcriptũ eſt, In die ſabbati diſponet illum. quia ordinabatur nouus, vetus adolebatur. remoto enim pane, adolebatur thus ipſum pro pane: quia è pane nó fiebat holocauſtum. Aliud nomé, זָכָר, Maſculus. Gene.1.27, זָכָר וּנְקֵבָה maſculum & fœminam creauit eos. Exod.13.12, הַזְּכָרִים maſculi.

זלל Vnde זוֹלֵל, Epulo, & proprie carniũ. Deut.21.20, זוֹלֵל וְסֹבֵא epulo, & potator (ſiue ebrius) eſt. Prou. 23.20, אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ ne ſis cum potatoribus vini, cũ epulantibus carné ſibi. aut, cũ epulonibus.

Accipitur & pro vili. Thren.1.11, Fui זוֹלֵלָה vilis. contemptibilis. Nomen. Pſal.12.9, Quum exaltatæ fuerint, (aut exaltauerít ſe, vel ſuperbierint,) זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם vilitas filiis (aut filiorum) hominum. i. quũ exaltati fuerint impii, & eleuauerint eos vilitates filiorũ hominũ. Vel, vilitas eſt filiis hominũ. Tharghũ, Sicut ſanguiſuga, quæ ſugit ſanguiné filiorũ hominũ. R. Abra. ſubaudit viri, ſic, quũ exaltati fuerint viri vilitatis (aut cótéptus). i. viri viles, & cótéptibiles: & ſic Pſa.109.4, Et ego oratio. i. vir oratiõis. R.D. in cómé. זֻלּוּת vilitas, aut ignominia, opponitur כָּבוֹד gloriæ. Eſt auté hoc nomé ſingularis numeri. Illud auté Ieſa.64.3, נָזֹלּוּ defluerét, quod R. Ionáh aggregauit in hac radice, eſt ex נָזַל, & ſic מַזָּלוֹת.

זלג Vnde מַזְלֵג, Tridens quo extrahuntur carnes ex olla.1.Semu.2.12, וְהַמַּזְלֵג שְׁלֹשׁ הַשִּׁנַּיִם בְּיָדוֹ & tridens trium dentium in manu eius. Plurale fœmin.הַמִּזְלָגֹת, Exod.38.3.Et 27.3,וּמִזְלְגֹתָיו & tridentes eius.

זלת Vnde זוּלַת, Præter. 2.Reg.24.14, זוּלַת דַּלַּת præter paupertatem populi terræ. Et cum additione י, Deute.1.34,זוּלָתִי כָּלֵב præter Caléb. Interdum tamen י eſt ſignũ pronominis primæ perſonæ.Hoſ.13.4,& Deú זוּלָתִי præter me nõ ſcies.1. Semu.21.9,זוּלָתָהּ præter illú.

זמם Cogitare.Thre.2.17,Fecit Domin' אֲשֶׁר זָמָם quod cogitauit.Zecha.8.14,כַּאֲשֶׁר זָמַמְתִּי queadmodum cogitaui.Irm.4.27,locut' ſum,זַמֹּתִי(&)cogitaui. Prou. 31.16,זָמְמָה שָׂדֶה cogitauit(nempe emere)agrũ:& accepit illum.ſub.data pecunia. Nomẽ,זָמָם,Cogitatio. Pſal. 140.9,זְמָמוֹ cogitationem eius. Alia forma.Prouerb. 24.9, זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת cogitatio ſtultitiæ(.i. ſtulta: vel, ſtultæ, nẽpe mulieris)peccatũ: & abominatio homini illuſor.Interpretatio hui' loci eſt hæc,iuxta R.D.in li. ra.Omnis qui cogitat verba ſtultitiæ(.i.ſtulta)adducet ſe ad peccatũ.Et cogitãs verba illuſoris,qui nõ eſt ſtultus,ſed deludit,& deridet alios,cuiúſque occupationes malæ ſunt: is inquá qui eius cogitat verba, & ſectatur eũ,adducet ſe ad abominationẽ hominũ: quia abominabuntur eũ homines. Ieche.16.42,Et non feciſti אֶת־הַזִּמָּה cogitationem ſuper omnibus abominationibus tuis.i.non expendiſti, nec cogitaſti quid feceris ſuper omnibus abominationibus tuis,&c. Plurale,זִמּוֹת.Iiób 17.11,זִמֹּתַי נִתְּקוּ cogitationes meæ euulſæ ſunt. זִמָּה ſignificat etiam Fœdum,turpe,abominationẽ,opus malum. Alii reducunt ad primam ſignificantiam,dicẽtes nó modo boná,verumetiã malá ſignificare cogitãtio-

nẽ.interpretandũ est autẽ pro ratione loci. & sic מ præ posito,מְזִמָּה. Leui.19.29,Et impleatur terra זִמָּה abominatione. Et 20.14, זִמָּה הִוא abominatio est. Alia forma,מְזִמָּה. Psa.21.12,Cogitauerũt מְזִמָּה cogitationẽ. Irm. 11.15, מֶה לִידִידִי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים Quid dilecto meo in domo mea, cũ fecerit ipsa, abominationẽ illã (vel turpe illud) cũ multis? est cũ duplici signo fœminneo,sicut יְשׁוּעָתָה. & iũgitur cũ nomine toár הָרַבִּים,quod quia est masculeũ pluralis numeri,nõ potest referri ad הַמְזִמָּתָה abominationẽ. Sic autem exponitur hîc locus à R.D.in cómen. Dicit propheta,Quid dilecto meo in domo mea?Vocat Deum,dilectum suũ: quia ipse fuit ex amicis Dei. Dixit,Quid illi posthac in domo mea? id est in domo sanctuarii mei.q.d.vt habitet illic eius diuinitas? Sequitur,Cũ fecerit ipsa,&c.acsi dicat,Quũ fecerit congregatio Israél abominationem cum multis,idolis videlicet aut diis alienis(quẽadmodũ dixerat suprà,cap.2.28,Secundum numerum vrbium tuarum fuerunt dii tui Iehudáh) & quum reliquerit Deũ vnũ, & fecerit abominationem cum multis,& seruierit illis : quid illi dilecto meo in æde mea? Et dixit, In æde mea,sicut dixerat,Dilecto meo: quia dilectus prophetæ est Deus, & nõ dilectus eorũ. & sic,domus sanctuarii,domus prophetæ est, & non domus eorum. Tharghum refert ad populum hoc pacto,Quid populo qui fuit dilectus coram me?dereliquerunt cultum domus sanctuarii mei,fecerunt consilium ad peccatum multorũ.vel,vt peccarẽt multi. Rursum Irme.23.20, מְזִמּוֹת לִבּוֹ cogitationes cordis sui. Prouerb.12.2, וְאִישׁ מְזִמּוֹת & vir abominationum.i.abominationes faciens.

זמן Tempus constitutum & determinatũ. Ecclesi.3.1, לַכֹּל זְמָן omnibus est tempus. Plurale,זְמַנִּים,cũ da-

ghés. Ester 9.31, בִּזְמַנֵּיהֶם in tẽporibus suis. Hinc verbũ in pihél, Hezræ 10.15, Veniet ad tẽpora מְזֻמָּנִים cõstituta.

זָמַר In pihél, Psallere, canere. Psal. 9.12, זַמְּרוּ לַיהוָה, Psallite (vel cãtate) Domino. Et 108.4, וַאֲזַמֶּרְךָ & psallam tibi. Et in altera significantia in cal. Leuiti. 25.3, & sex annis תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ putabis vineam tuã. Et in nifhál, Iesa. 5.6, לֹא יִזָּמֵר nõ putabitur. Nomen, מִזְמוֹר, Psalmus, cantus, cantio. Psal. 3.1, מִזְמוֹר לְדָוִד Psalmus (vel cãtus) Dauid. Titulus multis psalmis præpositus. Alia forma, זָמִיר, Cãtus, cantio, & Putatio siue excisio. Cãti. 2.12, עֵת הַזָּמִיר tempus cantus (vel putationis) aduenit. Iesa. 25.5, Sicut æstus in vmbra nubis, זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה fremitus (ferocia) fortiũ humiliabitur. R. Ionáh excisionẽ exponit. (hoc enim verbũ, vt dictum est, putare, & excidere significat) & יַעֲנֶה exponit יִקְרָא, id est vocabit: acsi dicat, Deus ad excisionem fortium vocabit. At R. Dauid, rectum esse dicit vt זְמִיר sit cãtus vel excisio: & יַעֲנֶה sit יַכְנִיעַ humiliabit, aut humiliare faciet: vt sit sensus, Excisio (sub. quæ veniet à Deo,) humiliabit fortes. atque ita זְמִיר nõ est in regimine. Vel, cãtus, id est oblectatio in qua oblectãtur fortes, humiliabit eos. Alia forma, זְמִירָה. Psal. 119.54, זְמִירוֹת הָיוּ לִי, cantus fuerũt mihi præcepta tua. Iiób 35.9, qui dat זְמִרוֹת cãtus in nocte. Alii, excisiones, teste R. D. Alia itẽ, זִמְרָה. Psal. 81.3, sumite זִמְרָה cãtum. Iesa. 12.2, כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ quia fortitudo mea & cãtus meus Dominus. est cum camés, & deficit י signũ pronominis primæ personæ. Ponitur enim pro וְזִמְרָתִי, & hoc ostendit ר cũ camés: quòd si esset in regimine, esset cũ pathách. י igitur præcedens in עָזִּי, manet vice duorum. Inueniuntur tamen multa cum camés, quæ sunt in regimine, teste R. Dauid in Michlól, & li.

ra. Alia significatio. Gen.43.10, Capite מִזִּמְרַת הָאָרֶץ de optimis frugibus terræ. Et accedit ad primã significãtiã: quia melior, laudabiliórque cãtus, vocatur זָמִיר, inquit R.D. Alia forma, מְזַמֶּרֶת. Irme.52.18, וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת & psalteria. R.quoq; Dauid instrumẽta dicit esse quibus psallebant. Alia præterea forma & significatio. Nume. 13.23, Et succiderunt inde זְמוֹרָה וְאֶשְׁכּוֹל ramum (vel palmitem) & botrum. R. Dauid exponit vitẽ, plantationem: & quòd nomen vtplurimũ dicatur de vite.

Alia significatio, Iechez.8.17, Et ecce ipsi mittũt אֶת־הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם fœtorẽ ad nasum suũ. sic R. Dauid exponit, הָרֵיחַ הָרַע odorem malum. similiter & in cõment. Et Ad nasum suum, ponitur pro Ad nasum meũ: & sic erat scriptum, inquit idem R.D. sed immutatum fuit pronomen ob Dei reuerẽtiam. Et hæc dictio est vna è decẽ & octo dictionibus quæ à Scribis consulto fuerũt immutatæ. Rursũ Ieche.15.2, in priori significatione, Quid fiet de ligno vitis præ omni ligno, (& ex) הַזְּמוֹרָה palmite qui est inter ligna syluæ? Et Iesah. 17.10, וּזְמֹרַת זָר תִּזְרָעֶנּוּ & palmitem (vel plantationem, aut germen) alieni (vel extranei) seres eum. Et forma masculea: Nachum 2.3, וּזְמֹרֵיהֶם שִׁחֵתוּ & palmites (aut propagines) corruperunt. quanquam dici potest quòd sit eiusdem speciei cũ priori: & quòd in plurali, masculei est generis, sicut & plærisq; aliis vsu venit nominibus. Aliud, מַזְמֵרָה, Falx: à putando sic appellata. Iesa.18.5, Et præcîdet ramusculos בַּמַּזְמֵרוֹת falcibus. זֶמֶר, Nomẽ animalis, Capra rupicola. Deuter.14.5. Scripsit R. Ionáh Harabice appellari זוראפה.

זָנָב Cauda. Iudic.15.4, Et vertit זָנָב אֶל־זָנָב caudam ad caudam. Plurale est fœmineum. Iesah.7.4, מִשְּׁנֵי

זְנָבוֹת הָאוּדִים à duabus caudis titionũ. Ab hoc verbũ in pihél, Occidere extremos, qui ſunt cauda caſtrorũ. Ieho ſ. 10.19, Perſequamini inimicos veſtros, וְזִנַּבְתֶּם אוֹתָם & decaudabitis (pro, & decaudate) eos. i. extremos caſtrorũ occidite. Deut. 25.18, וַיְזַנֵּב בְּךָ & decaudauit in te.

זָנָה Fornicari corpore: item animo, quum quis relicto vero Deo, colit idola. Deute. 31.16, וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי & fornicabitur poſt deos. Nume. 25.1, Et cœpit populus לִזְנוֹת אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב fornicari cum filiabus Moáb. vbi אֶל ponitur vice עִם. 2. Paralip. 21.13, וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה & fornicari feciſti Iehudáh. Hoc ſolum in cal, eſt tranſitiuum. Ieche. 16.28, וַתִּזְנִי עִמָּם, וַתִּזְנִים & fornicata es cum eis. R.D. in comment. & lib. ra. Et in hifhíl. Hoſe. 4. 18, הַזְנֵה הִזְנוּ fornicando fornicati ſunt. intranſitiuum. Tranſitiuum verò, Leuit. 19.28, לְהַזְנוֹתָהּ vt fornicari facias eam. Et in puhál. Iechez. 16.34, Et poſt te לֹא זוּנָּה non eſt fornicatũ. Tóar fœmin. זוֹנָה, Meretrix. Ieche. 16.40, Et ceſſare faciã te מִזּוֹנָה à meretrice. i. ne ſis meretrix. 1. Reg. 3.16, זֹנוֹת meretrices. Significat & cauponã, arma, vt dictũ eſt in זון. Subſtantiuũ, זְנוּת, Fornicatio. Hoſe. 4.11, זְנוּת וְיַיִן fornicatio, & vinũ, &c. Nume. 14.33, אֶת־זְנוּתֵיכֶם fornicationes veſtras. Alia forma, ת præpoſito, תַּזְנוּת. Ieche. 23.8, תַּזְנוּתֶם fornicationem ſuam. Et 35, וְאֶת־תַּזְנוּתַיִךְ & fornicationes tuas. Alia item, addito נ. Geneſ. 38.24, grauida לִזְנוּנִים fornicationibus.

זָנַח Eſt רָחַק, Elongauit, abominatus eſt. Hoſe. 8.3, זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב elongauit (abominatus eſt) Iſraél bonum. Pſal. 43.2, לָמָּה זְנַחְתָּנִי vt quid elõgaſti me. aut abominatus es me. Thre. 3.16, וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי & elõgauit ſe à pace anima mea. Eſt enim actiuum intranſitiuũ.

Et in hifhil. 2. Parali. 29.19, Et omnia vaſa quæ הִזְנִיחַ

elongare fecerat(neglexerat, vel repudiauerat) rex Achaz. Iesah.19.6, וְהֶאֶזְנִיחוּ נְהָרוֹת & elongare facient flumina. In quo א redúdat: ponitur enim pro וְהִזְנִיחוּ. quæ additio literæ, frequẽs est in lingua Aramæa.i.Syriaca, siue Chaldæa, vt passim habes in Daniele.1.Paralip.28.9, יַזְנִיחֲךָ elongare faciet(vel proiiciet)te.

זנק Est דִּלֵּג, Subsiliuit, saltauit. Inuenitur semel in pi hél. Deut.33.22, vt catulus leonis יְזַנֵּק מִן־הַבָּשָׁן saltabit de Basán. Hebræorũ doctores eo frequẽter vtũtur.

זיעה Require in זוע.

זועה Commotio. ו apparẽs, est loco ה vltimæ literæ radicalis: ה verò est signum fœmineum. Radix ergo est זָעָה idem significans quod זוּע, Mouere, cómouere. Deut.28.25. Et eris לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ in commotionem per omnia regna terræ.

זעך Excîdit. Semel tãtũ legitur in nifhál. Iiób 17.1, Dies mei נִזְעָכוּ excisi sunt. Tharghũ, extincti sũt.

זעם Est מָאַס, Spernere: & זַעַף כַּעַס, Irasci, turbari. Nume. 23.7, וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְהוָה & cur contemnam quem non cõtempsit Dominus? Psalm.7.12, Et Deus וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם irascens omni die. Prou.22.14, זְעוּם יְהוָה, turbatus Domini cadet illuc. i.contra quem turbatur, & irascitur Dominus. Micháh 6.10, Et modius deficiẽs, זְעוּמָה spretus. nempe Domino, vel detestabilis. Nume. 23.6, Et veni, זָעֲמָה יִשְׂרָאֵל detestare Isráel. ו est cum chólé loco camés, vt producatur ע, inquit R.Dauid in lib. rad.& in Michlól. Et in nifhál. Proue.25.23, Et facies נִזְעָמִים iratæ. Nomen, Iesah.10.25, Et deficiet זַעַם ira.

זעף Irasci, turbari, Dolore aut macie confici. Genes. 40.6, Et ecce erant זֹעֲפִים dolore affecti. vel conturbati.

turbati. Daniél 1.10, Qui si viderit vultus vestros זֹעֲפִים מִן־הַיְלָדִים macilentiores pueris.i.puerorum vultibus. 2. Para. 26.19, וּבְזַעְפּוֹ עִם־הַכֹּהֲנִים & quum irasceretur ipsecũ sacerdotibus. Tóar. 1. Reg. 20.43, tristis וְזָעֵף & furibũdus. Substantiuũ. Micháh 7.9, זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא iram Domini portabo Ionáh 1.14, Et stetit mare מִזַּעְפּוֹ à furore suo.i.feruore & æstu suo.

זעק Clamare, vociferari, Vocare, cõuocare, Cõgregare præconis voce. Psal. 142.6, זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ clamaui ad te Domine. Iesa. 30.19, לְקוֹל זַעֲקֶךָ ad vocé qua clamaueris tu. est macór. Iudic. 12.2, וָאֶזְעַק אֶתְכֶם & vocaui vos. Estér 4.1, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדוֹלָה & clamauit clamore magno. Hose. 8.2, לִי יִזְעָקוּ Mihi (aut Ad me) clamabunt. Et in nifhál & hifhíl significat cõgregare. Iudic. 18.22, נִזְעֲקוּ congregati sunt. aut congregauerũt se. In hifhíl. 2. Sem. 20.5, Et iuit Hamasá לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה vt cõgregaret Iehudáh. Iiób 35.9, עֲשׁוּקִים יַזְעִיקוּ quibus vi bona auferũt, quos clamare faciũt. Est enim trãsitiuum. nam impii, pauperum bona rapientes, clamare faciunt eos.

Nomen, זְעָקָה, Clamor. Iesah. 15.8, Quia circundedit הַזְּעָקָה clamor terminum Moáb.

זער Paulum, paululum, Paulisper. Iesa. 28.10, זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם paulum ibi, paulum ibi. Iiób 36.2, Expecta me זְעֵיר paululum. Alia forma, præposito מ. Iesa. 10. 24, Quia adhuc מְעַט מִזְעָר paulum, pusillum. Idem 24. 6, Et remanebit אֱנוֹשׁ מִזְעָר homo paucus. pro, & remanebunt homines pauci.

זפת Pix. Iesah. 34.9, & erit terra eius לְזֶפֶת בֹּעֵרָה in picem ardentem.

זקק Est חָתַךְ, Fundere. Iiób 28.2, Et locus auro in quo יָזֹקּוּ fundẽt. Et 36.27, יָזֹקּוּ מָטָר fundent pluuiã. In

pihél. Micháh 3.3, וְזִקַּק אֹתָם & fundet eos ſicut aurum & argẽtum. Ieſah. 25.6, feces מְזֻקָּקִים fuſæ. vel colatæ. Ab hoc poteſt deduci זִקִּים, Compedes. Pſal. 149.8, reges eorum בְּזִקִּים in cõpedibus. Iiób 36.8, Vincti בַּזִּקִּים in compedibus. Significat & ſcintillas ignis, vt habes in זִיק.

זקן Inſtar חָפֵץ, Senuit. Gene. 27.1, כִּי זָקֵן quum ſenuiſſet Iſchác. Et 24.1, Et Abrahám זָקֵן ſenex. eſt tóar. Item 18.13, Et ego זָקַנְתִּי ſenui. p cum pathách, quanquã eſt in ſoph paſſúc, præter normã: & ſic cum athnách, Gene. 27.2, זָקַנְתִּי ſenui. Et in hifhíl. Iiób 14.8, quum יַזְקִין ſenuerit in terra radix eius. Tóar, זָקֵן, Senex. Thre. 2.21, Puer וְזָקֵן & ſenex. Ioél 1.14, זְקֵנִים ſenes. Iehoſ. 9.11, זְקֵינֵינוּ ſenes noſtri. Fœmineum, Zechar. 8.4, Habitabũt זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת ſenes & ſenes. Nomẽ, plurale dũtaxat, זְקוּנִים, Senectutes, pro ſenectus. Gene. 37.3, כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ quia filius ſenectutũ erat ei. Et 21.2, Et peperit Saráh ipſi Abrahám filiũ לִזְקֻנָיו in ſenectute ei⁹. Alia forma, זֹקֶן. Gen. 48.10, מִזֹּקֶן præ ſenectute. Alia itẽ, Gene. 24. 35, זִקְנָה, אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ poſt ſenectutem ſuã. Aliud nomen, זָקָן, Barba, maſc. & fœm. gen. Ieſah. 15.2, כָּל־זָקָן גְּרוּעָה omnis barba raſa. Et 7.20, Et etiam אֶת־הַזָּקָן תִּסְפֶּה barbã diſperdet. vel cõſumet. aut ſecundũ R. D. in li. ra. barba cõſumetur aut deficiet. putat enim eſſe verbũ intranſitiuũ. 2. Semu. 10.5, donec יְצַמַּח זְקַנְכֶם creſcat barba veſtra.

זקף Aſpicere, videre, & Eleuare, exaltare. Pſal. 145.14, וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים & erigit (eleuat) omnes incuruatos. Et 146.8, זֹקֵף כְּפוּפִים erigit incuruatos. Alibi non inuenitur in Sacris literis. Sed Tharghum pro רָאָה vidit, aſpexit, frequenter habet זְקַף.

זרב Semel legitur in Sacris. Iiób 6.17, in tẽpore quo יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ eff luxerint, excidẽtur. De torrẽtibus lo

quitur. R.Dauid in lib.rad.exponit, tempore quo fuerint multiplicati, excidentur. acsi dicat, Tempore quo videris eos defluẽtes in multitudine, (.i.multum,) excidentur. R.verò Sahadiáh sic, Tẽpore quo frigescent, congelabũtur.i.tẽpore hyemis congregabũtur torrentiũ aquæ pariter currentes, & contrahẽtur, hoc est congelabũtur. R.verò Moséh filius נקטיליא exponit, acsi dicat יִצֹּרְבוּ id est calefient, quemadmodum subiunxit, In calore eius, vel dum incaluerit ipse, extinguentur, aut deficient. R. Leui hoc modo, Tempore quo cucurrerint, & defluxerint, succidentur.i.deficiẽt. Et est ex puhál perfecto, quod venit etiam cum chólem.

זרה Spargere, dispergere, vẽtilare, Circuire, circundare. Ruth 3.2, זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים ventilat aream hordei. Iechez. 5.2, Et tertiã partem תִּזְרֶה לָרוּחַ disperges adventũ. Et in nifhál. Ieche. 6.8, בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם quũ dispersi fueritis vos in terras. Et in pihél, זֵרָה, &c. Psal. 139.3, accubitum meũ זֵרִיתָ circũdedisti. Et 44.12, וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ & in gentes dispersisti nos. Irme. 31.10, מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל qui dispergit Israél, congregabit eũ. Et cum seghól, Prou. 20.26, מְזָרֶה רְשָׁעִים dispergit impios rex sapiens. Et 1.16, מְזֹרָה spargitur. debuerat daghessari, vt מְגֻלָּה, sed ר non est daghessabile. Iiób 37.9, וּמִמְּזָרִים קָרָה & à spargentibus frigus.i.à ventis aquilonaribus flantibus, & dispergentibus vapores, erit frigus. Et est instar מְגַלִּים. R. Dauid & R.Leui. Iechez. 12.14, אֱזָרֶה dispergã. א cũ chatéph seghól, & ז cũ camés, propter ר quod nõ suscipit daghés.

Et in puhál. Iesah. 30.24, אֲשֶׁר־זֹרֶה בָרַחַת וּבַמִּזְרֶה quod ventilatur pala ac ventilabro. Non daghessatur, quia ר non est daghessabile. At secũdum R.D. est tóar, quia præteritũ facit זָרָה cum camés, sicut גָּלָה: & tóar est cũ

pathách ca thán.i.seghól,ad differentiam præteriti, sicut in binián nifhál, cuius vltima dum quiescit, præteritum est cum camés,vt נִרְאָה:& tóar cum seghól, vt נִרְאֶה,& sic נִגְלָה נִגְלֶה. Futurũ, Iiób 18.14, יְזֹרֶה spargetur.

Tóar,זָרִים,Vẽtilatores,instar בָּלָה à בָּלִים. Irme.51.2,זָרִים וְזֵרוּהָ vẽtilatores,& vẽtilabunt eã.sic R.D. Alii deducũt à זוּר,& exponũt alienos. Substãtiuum.Nume.11.20, לְזָרָא in dispersionẽ.est instar בָּלָה:& א est loco ה. Et dixit in dispersionem, quẽadmodum dixerat, Donec egrediatur è naso vestro. Alia forma,מ præposito,מִזְרֶה, Vẽtilabrũ.Iesa.30.24,pala,וּבַמִּזְרֶה & vẽtilabro. Aliud, זֵר,Corona,circulus.Exo.30.4,מִתַּחַת לְזֵרוֹ subter coronã eius. Et verbũ pro circundare, vt in pihél,Psal.139.3.

זָרַח Oriri.Psal.112.4,זָרַח,Ortũ est in tenebris lumen. Vel oriri fecit. vtroq; modo exponit R. Dauid. Ecclesi.1.5,וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ & orietur sol. 2.Paralip.26.19, Et lepra זָרְחָה orta est.i.apparuit: vt sol dicitur oriri quando apparet.vel dixit,orta est,quia erat clara vt sol.Iesa. 60.2,Et super te יִזְרַח יְהֹוָה orietur Dominus. Nomen, Iesa.60.3, Et reges ad splendorẽ זַרְחֵךְ ortus tui. Alia forma, מ præposito,מִזְרָח,Locus vbi oritur sol,Oriens, siue pars orientalis.Deut.4.47,trans Iardén מִזְרַח שָׁמֶשׁ ad ortum solis. 1.Paralip.7.28, וְלַמִּזְרָח & ad Orientem. Iesa.41.2,מִמִּזְרָח ab Oriente. Aliud,א præposito,אֶזְרָח, Indigena,quasi inde ortus.Est enim,inquit R.Dauid, אֶזְרָח,indigena,& antiquus in vrbe:sic appellatus quòd omnibus sit manifestus, & notus qui sit, quæque eius familia. Huic contrarium est גֵּר peregrinus.Exod.12. 19,בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ tã peregrini,quàm indigenæ terræ.

Arbor quoque viridis(vt laurus)hoc appellatur nomine,quòd ob eius pulchritudinẽ & virorem,sit mani

festa. Psal.37.35, כְּאֶזְרָח רַעֲנָן sicut est laurus viridis.

זרם Cum sex punctis, est שֶׁטֶף, Inundatio. Chab.3.10, זֶרֶם מַיִם inundatio aquarum. Iesah.32.2, וְסֵתֶר זָרֶם & latibulum turbinis. aut inundationis. i. & sicut latibulum à turbine, vel inundatione. Et 25.4, כְּזֶרֶם קִיר sicut turbo (aut inundatio) parietẽ. sub. ruere faciens. i. sicut aquarũ inundatio murum ruere facit. Iiób 24.8, מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ ab inundatione montiũ madefiét. pro madefacti sunt, nẽpe pauperes. Et scripsit Haghaón R. Sahadiáh in hac radice illud Iesa.1.7, Secundũ subuersionẽ זָרִים inũdationis. sub. pluuiæ. Est enim duplex forma, זֶרֶם & זָרִים, sicut קֶדֶם & קָדִים. vel est tóar instar שַׁכִּיר, acsi dicat, secundũ subuersionẽ pluuiæ inũdantis. Vide זור. Et forma fœminea, זִרְמָה, Inũdatio, fluxus. Ieche. 23.20, וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם & (sub. tanquam) fluxus equorum fluxus eorum. Ab hoc verbum in cal. Psal.90.5, זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ inundasti eos, (sub. vt) somnus erũt. Et in puhál. Psal.77.18, זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת inundauerũt aquæ nubium. Deficit hannismách: éstq; dicendum secundum normam, זֹרְמוּ מַיִם מֵי עָבוֹת inundauerũt aquæ, aquæ nubiũ. Loquitur autem de castris AEgyptiorum, quemadmodum scriptũ est Exod.14.24, Et respexit Dominus super castra AEgyptiorũ in columna ignis & nubis. R. Ionáh scripsit esse de coniugatione pohél transitiua, vt sit, Inundare fecerunt aquas nubes.

זרע Serere, seminare. Iudic.6.3, אִם־זָרַע quum seuisset Israél. Irme.31.27, וְזָרַעְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל & serã domum Israél. Gene.47.23, וּזְרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה & seretis terram. Prouerb.22.8, זוֹרֵעַ עַוְלָה Seminans iniquitatem. Et 11.17, וְזֹרֵעַ צְדָקָה & seminanti iustitiam. Psa.97.11, אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק lux sata est iusto. Iudic.9.45, Et diruit ciuitatem,

וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח & seminauit eã sale. Vel, & seminauit in ea salem. Et in nifhál. Ieche.36.10, Et colemini וְנִזְרַעְתֶּם & seminabimini. Et in puhál. Iesah.40.24, בַּל־זֹרָעוּ nõ seminabũtur. Et in hifhíl. Gene.1.11, Germinet terra germẽ, herbã מַזְרִיעַ זֶרַע seminificantẽ semen. Leui.12.2, Mulier כִּי תַזְרִיעַ quum seminificauerit, & pepererit masculum. Nomen masculeum, זֶרַע, Semen: Gen.4.26, זֶרַע אַחֵר semẽ alterum. i. filium. Significat & granum fructus quod est sicut semen, quod plantãt, & germinat arborem: vt Gen.1.12, זַרְעוֹ־בוֹ semen eius (.i. granũ) in eo. Leuit.20.3, מִזַּרְעוֹ de semine suo. Iesa.17.11, mane זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי semen tuum germinare (vel florere) facies. i. quod vesperi seuisti, mane producet florẽ. Alia forma, זֵרַע. Et in regimine, Nume.11.7, כִּזֶרַע־גַּד sicut semen (granũ) coriãdri. Tóar, זֵרוּעַ instar אֵמוּן. Leuit.11.38, זֶרַע זֵרוּעַ semen satú. Vel est ex daghessatis, vt לִמּוּד. Sunt tamen qui substantiuum putent esse: sed prius est rectũ, inquit R. Dauid. Et cũ chólem, זֵרֹעַ, Legumẽ. Dani. 1.12, מִן־הַזֵּרֹעִים de leguminibus. Et cum additione נ, זֵרְעֹן. Daniél 1.16, זֵרְעֹנִים legumina. Alia forma. Iesa. 19.7, מִזְרַע יְאוֹר sementis fluminis. Aliud nomen, זְרוֹעַ, Brachiũ. Exod.6.6, בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה in brachio extẽto. Ieche. 17.8, בִּזְרֹעַ גְּדוֹלָה in brachio magno. Plurale inuenitur mascul. & fœmin. Dani.11.30, וּזְרֹעִים & brachia. Deute. 33.27, זְרֹעֹת עוֹלָם brachia seculi. Alia forma, præposito א. Irme.32.21, וּבְאֶזְרוֹעַ נְטוּיָה & in brachio extento.

זרק Spargere, aspergere. Exod. 24.6, וַחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ & dimidium sanguinis asperget super altare. Hose.7.9, Etiá canities זָרְקָה בּוֹ sparsit se in eo. est enim intrãsitiuũ. Vel, Canitiẽ sparsit in eo, nẽpe Deus. Et in puhál. Nũe.19.12, לֹא־זֹרַק עָלָיו nõ est aspersa (sub.

aqua)super cũ. Substantiuũ, præposito מ, מִזְרָק, Instrumentũ seu vas ex quo spargitur aqua, aut sanguis, vel vinum. masc. gene. Nume. 7.13, מִזְרָק אֶחָד gutturnium vnũ. Plurale tam masc. quàm fœmin. Hamós 6.6, Qui bibunt בְּמִזְרְקֵי יַיִן in phialis vinum. Hîc deest כֶּסֶף. i. argenti, hoc est, in phialis argenteis. Vel ponitur pro מִזְרָקִים. R. Dauid in lib. rad. & in Michlól. & sic 1. Reg. 6.4, Et fecit חַלֹּנֵי fenestras obliquas. & idgenus alia quæ annotata sunt libro 2. Hebraicarum institutionũ, cap. 14. 1. Reg. 7.40, וְאֶת הַמִּזְרָקוֹת & phialas.

זֶרֶת Cum sex punctis, masc. gen. Mẽsura palmi, aut dimidii cubiti. Ieche. 43.13, זֶרֶת הָאֶחָד palm' vnus.

QVADRATA NOMINA.

זַלְזַל Ramus plantationum. Iesah. 18.5, Et præcîdet הַזַּלְזַלִּים ramos.

זַלְעָפָה Cum ה signo fœmineo, est Terror, tremor, aut Arsio, cõbustio. Psal. 119.53, זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי, tremor tenuit me. Et 11.7, Et spiritus (vel vẽtus) זַלְעָפוֹת tremorum pars calicis eorũ. ita R. Abrahám & R. Dauid. R. verò Selomóh, combustionum. Tharghum, turbinum. Thre. 5.10, A facie זַלְעֲפוֹת רָעָב tremorum famis.

זַרְזִיף Herba excisa. Psal. 72.6, Descendet sicut pluuia super vellus, sicut stillicidia זַרְזִיף אָרֶץ (sub. super) herbã excisam terræ. Nam dictio עַל, quæ præcesserat, manet loco duarum. Vnde R. D. exponit עַל זַרְזִיף. Et quáuis in hac dictione geminetur prima litera, radix tamen & significantia est eadem. At R. Ioséph dictionem putat esse compositam ex זָר alienus, & זִיף mutuatio, à זוף quod est mutuare secundum Tharghum. Vnde dicit significare pluuiã alienam, mutuatam terræ,

non naturalem ei. Dicit etiam R. Dauid, in verbis doctorũ significare stillationem, quum dicũt זַרְזִיפָא דְמַיָּא stillationem aquarum. Et hoc placere sibi, vt sit, Sicut stillicidia stillantia super terram, siue pluuiæ stillantes super terrã, vt exponit ipse in cõment. R. Abrahám nomen dicit esse quatuor literarum, & exponit, inebriãtia, aut saturantia terram.

זַרְזִיר Bestia (inquit R.D.) cuius robur in lũbis eius est. Alii (inquit idẽ) dicunt esse canẽ venaticũ, qui lingua vulgari dicitur לברייר leporarius, sic appellatus quòd in lũbis sit tenuis, acsi lũbos haberet accinctos, à זָרַז, Accingere. nã Tharghũ Onchelos pro חֲגֹרֹת cingulos (Gen. 3.7,) habet זְרָזִין. Et pro וַיַּחְגֹּר & cinxit (Leuit. 8.7,) habet וְזָרֵז. & sic exponit R. Himmanuél in cõment. Alii (inquit rursum R.D.) dicunt esse נָמֵר pardũ, qui & tenuis & fortis est in lũbis. Alii auẽ quæ lingua vulgari dicitur אשטורניל. i. sturnus. Sed hæc expositio non quadrat, quum dicat textus Prou. 30.31, Tria sunt optimi incessus, imò quatuor optimæ ambulationis, leo, &c. זַרְזִיר lelaps, siue leporarius canis, &c. Loquitur enim de animalibus, & non de auibus. Præterea dicit, זַרְזִיר מָתְנַיִם leporarius lumbos. sub. habens succinctos. i. graciles. R. Ioséph dicit esse compositum ex זַר & זִיר.

ח

Litera est semper radicalis.

חָח Genus ornamenti, quod vulgo אספיגלא vocant. i. fibulam, vel vncinum. R. Ionáh dicit esse עֶכֶס. i. ornamẽtum varium seu squamatum, quod lingua vulgari vocant קַשְׁקְבִיל. Exod. 35.22, הֵבִיאוּ חָח attulerunt

tulerunt

tulerunt fibulam. Sic appellatur hamus quò pisces capiuntur, quòd eorum perforet maxillas. Iesah.37.29, Et ponam חַחִי hamum meum in naso tuo. Iechez.29.4, Et dabo(.i.ponã) חַחִיים hamos in maxillis tuis. Significat & catenas, siue compedes. Iechez.19.4, Et adduxerunt eum בַּחַחִים in catenis. vel compedibus. Tharghum, בְּשַׁלְשְׁלָן in catenis. Et alia forma, Iiób 40.21, וּבְחוֹחַ & hamo perforabis maxillam eius. Significat & קוֹץ Spinã, à perforando. Prouc.26.9, חוֹחַ (sicut) spina. Cant.2.2, Sicut lilium בֵּין הַחוֹחִים inter spinas. In alia significantia, 2.Paralip.33.11, Et ceperũt Menasséh בַּחֹחִים in catenis. vel compedibus. Horũ potest esse radix חוֹחַ, cum ו. in vtraque radice citantur à R. Dauid.

חָבַב Amare, diligere. Deuter.33.3, Etiam חֹבֵב עַמִּים diligit populos. Iiób 31.33, Si cælaui vt homo præuaricationem meam, לִטְמוֹן בְּחֻבִּי עֲוֹנִי vt absconderé in amore meo (vel dum amaré ego) iniquitatem meam. i. vt abscõderem iniquitatem meam dum amo illam: at illam reuelaui, ac odio habui, abominatúsque sum, & à me elongaui. R. Leui exponit, בְּסִתְרִי in abscondito meo: deducens à חָבָא aut חָבָה abscondere. Sed daghés ostendit esse à חָבַב.

חָבָא Latêre, Cælare, abscondere. In nifhál. Iudic.9.5, כִּי נֶחְבָּא quia abscondit se. 1. Semu.10.21, Ecce est נֶחְבָּא absconditus. est participium, inquit R. Dauid in Michlól. Gen.31.26, Vtquid נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ latuisti (abscondisti te) vt fugeres? Iehos.2.16, וְנַחְבֵּתֶם שָׁמָּה & latitate ibi. Latet א, & venit more desinentium in ה, inquit R. Dauid in Michlól. Potest esse & à חָבָה, qua in radice citat hũc locũ idem R. D. Irme.49.10, וְנֶחְבָּה & latitare non poterit. Est macór perfectum cum ה vice א. Nam

in nifhál macór perfectum æquatur præterito, inquit R. Dauid in Michlól; vt habes & in חָבָה. Idem in lib. rad. dicit esse præteritú, vel macór, & citat húc locum in radice חָבָה. Iehos.10.16, Inuenti sunt quinque reges נֶחְבְּאִים latitantes in spelunca. נ est cum seua, inquit R. D. in Michlól, quod tamen secúdum normá debuerat esse cú camés. similia vide in מָצָא & טָמֵא inter participia in nifhál. Et propter ח, נ est cú seghól, vel pathách, vt habent alii codices. Et macór perfectum cú ה in fine vice א, teste R. Dauid in Michlól: quanquá in lib. rad. citet hæc in radice חבה. 2. Reg. 7.12, לְהֵחָבֵה vt latitarent in agro. 2. Parali. 18.24, לְהֵחָבֵה vt latites. sunt cum ה, inquit R. Dauid in Michlól. Dani. 10.7, Et fugerunt בְּהֵחָבֵא vt latitarét. ב est loco בַּעֲבוּר, quasi dicas, propter latitare. Et in hifhíl. Iesa. 49.2, הֶחְבִּיאָנִי abscódit me. Iehos. 6.16, הֶחְבְּאַתָה אֶת־הַמַּלְאָכִים abscódit nuntios. est cú duobus signis fœmineis. Et in hithpahál. 1. Sem. 14. 11, in quibus הִתְחַבְּאוּ־שָׁם latuerát ibi. שָׁם redundat quátum ad sensum attinet. 2. Reg. 11.3, מִתְחַבֵּא abscóditus. Iiób 38.30, Sicut lapis, aquæ (nēpe congelatæ ob frigus) יִתְחַבָּאוּ abscondent se. R. Dauid in lib. rad. exponit Sicut coagulatæ aquæ ob frigus, sunt in earum superficie sicut lapis, & aquæ quæ sunt inferne non videntur.

Et in puhál. Iiób 24.5, חֻבָּאוּ absconditi sunt. Et in hofhál. Iesah. 42.22, Et in domibus carcerū הָחְבָּאוּ absconditi sunt. vel abscōdi iussi sunt. Nomen. 1. Sem. 23.23, ex omnibus הַמַּחֲבֹאִים latibulis in quibus latitat.

Alia forma. Iesa. 32.2, Et erit vir כְּמַחֲבֵא־רוּחַ sicut absconsio venti. Scribitur cum א, & legitur vt desinentia in ה, instar מַעֲשֵׂה מַחֲנֵה. Nam si esset ex desinentibus in א, esset מַחְבָּא instar מִקְרָא. quanquá propter ח, מ sit cum

ſeghól, vt מֶחֱצָה, vel cum pathách ſicut מַחְתָּה.

חָבָה Abſcōdere, latêre. Ieſa. 26.20, חֲבִי כִמְעַט־רֶגַע abſconde te paululum ad momentū. Vide חָבָא. Et rectū eſt (inquit R.D. in lib. ra.) vt חֲבִי ſit nomē inſtar שְׁבִי, quia nō eſt mētio fœminæ in verſu, ſed dicit, Vade עַמִּי populus mi, &c. Et ita ſcripſit R. Iehudáh grāmaticus. At R. Abrahám prius dicit eſſe rectum, quia עַם in lingua Hebræa inuenitur maſculeum & fœmineum.

Nomen. Chab. 3.4, Et ibi חֶבְיוֹן עֻזֹּה abſcōſio fortitudinis eius. Aliud, מַחֲבַת, Craticula, inſtrumētum non profundū, inquit R. Dauid: vnde quod in illo coquebatur, quòd profundum non eſſet, admodum torrebatur, & ignis ei dominabatur. At מַרְחֶשֶׁת ſartago, ſiue frixorium, erat profundum. Leui. 2.5, Et ſi oblatio fuerit עַל־הַמַּחֲבַת ſuper craticulam. 1. Paralip. 9.31, Super opus הַחֲבִתִּים craticularum. Poteſt etiam dici, ת in מַחֲבַת eſſe radicale, vt eius plurale oſtendit.

חָבַט Excutere. Iudi. 6.12, & Ghidhón filius eius חֹבֵט חִטִּים excutiebat tritica. Deuter. 24.19, Quum תַחְבֹּט זֵיתְךָ excuſſeris oliuas tuas. Et in nifhál. Ieſa. 28.27, virga יֵחָבֶט קֶצַח excutietur nigella.

חָבַל Pignerare, ſiue dare pignori: aut Pignerari, ſiue pignori accipere, aut capere pignus. Corrūpere, diſſipare, Gubernare nauem. Ieche. 18.16, חֲבֹל לֹא חָבָל pignus nō pigneratus eſt. ſiue, nō accepit pignori. Nechem. 1.7, חֲבֹל חָבַלְנוּ לָךְ corruptione corrupti ſumus. vel corrupimus: nempe opera noſtra. Exod. 22.27, אִם־חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ ſi pignori accipiendo pigneratus fueris veſtem amici tui. i. ſocii tui, hoc eſt alterius. ח eſt cum ſeuá tantum, & ב cum daghés. Deuter. 24.6, Quia נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל animam ipſe pignerat. ſiue pignori dat. i. vitā.

Ionáh 1.5, Et accessit ad eum רַב הַחֹבֵל magister qui gubernabat nauem. est participiũ vice tóar. vnde R.D in lib. rad. dicit fuisse maiorẽ qui erat in naui, qui cõstitutus erat super חֲבָלֵי. i. funes nauis, vt suo eam duceret iudicio. Zecha. 11.7, Et alterã vocaui חֹבְלִים corrũpentes. vel dissipãtes. id est, ait R. Dauid, Alterã appellauit iucunditatem: & illa est sacerdos. alterã autem nominauit Corrumpentes: & ipsa est rex qui est caput congregationis. Vel, corrũpentes, quia corruperant vias suas, & opera. Iechez. 27.8, Ipsi חֹבְלָיִךְ gubernatores tui. Iiób 34.30, Peperci, לֹא אֶחְבֹּל non corrũpam. vel perdam, aut destruam. Deuter. 24.6, לֹא־יַחֲבֹל רֵחַיִם, non accipies in pignus molas. ח cũ chatéph pathách, & ב cum raphe. Et 24.17, וְלֹא תַחְבֹּל & nõ capies in pignus. ח cũ seuá tãtum, & ב cum daghés, inquit R.D. in lib. rad. Iiób 24.3, יַחְבְּלוּ שׁוֹר אַלְמָנָה pignerabuntur (siue pignore accipient) bouẽ viduæ. i. accipiẽt pignus viduæ propter illud quod eis debet. Et hoc est prohibitũ propter egestatẽ viduæ, Et non accipies (inquit Deut. 24.17) pignori vestẽ viduæ. Vel dicit eos accepisse eius bouẽ pignori, acsi illis quidpiam deberet, cum reuera nil eis deberet: iuxta illud quod scribitur Iiób 22.6, Quia תַחְבֹּל accepisti pignus à fratre tuo gratis. Et 24.9, Et super pauperem יַחְבֹּלוּ pignus accipiẽt. acsi dicat, (inquit R.D. in li. ra.) Mutuabunt ipsi pecunias super pignus eorum propter spẽ, vt rapiant pauperem. i. pauperis bona, & augeant creditũ suum rapina sua. Et in nifhál. Proue. 13.12, Qui con temnit aliquid, יֵחָבֶל לוֹ corrumpetur propter ipsum. nẽpe contemptũ. vel corruptio erit ei, aut perditio. R. Ionáh exponit, pignerabitur, aut mutuabitur ei accepto pignore: aut pigneratio erit ei, vt videlicet sui con

temptus det pœnas. Et in pihél. Eccleſi.5.5, וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ & corrūpet (deſtruet) opus manuū tuarum. Canti.8.5,Ibi חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ peperit te mater tua:ibi peperit(ſub.te,quæ)genuit te.Et fit verbum à חֶבֶל,Dolor,quòd in partu,maximus ſit dolor.Ieſa.13. 5,לְחַבֵּל כָּל־הָאָרֶץ vt perdat omnē terrā. Pſal.7.15,יְחַבֶּל־אָוֶן pariet(aut parturiet)iniquitatem. Et in puhal.Ieſah. 10.27, וְחֻבַּל עֹל מִפְּנֵי־שָׁמֶן & corrumpetur(vaſtabitur) iugum à facie olei. vel propter oleum. i.Sancherib à facie Chizchiiáh qui erat vnctus oleo. Nomen,חֲבֹל,Pignus.Iechez.18.12. Alia forma,חֶבֶל inſtar אֶרֶץ. Et cū pronomine,Prouerb.20.16,חַבְלֵהוּ pignus illius. Idē habes 27.13. Et cum ה ſigno fœmineo, חֲבֹלָה. & cū pronomine, Ieche.18.7,חֲבֹלָתוֹ חוֹב יָשִׁיב pignus ſuū debitori reſtituerit. Aliud,חֶבֶל,Corruptio.Micháh 2.10,תְּחַבֵּל וְחֶבֶל נִמְרָץ corrūpet,(ſub.eā)& corruptiōe(aut vaſtatione)forti. Et cū quinq; pūctis,חֵבֶל,Dolor.Ieſah.66.7. Irm.13.21,חֲבָלִים dolores.Et in regimine,& cū pronomine,ח cū ſeghól,Pſal.18.5,חֶבְלֵי־מָוֶת dolores mortis. Et cū ſex pūctis,חֶבֶל,Funis,Laqueus itē quo capiūtur aues vel alia animátia:ita appellatus,quòd è funibus fiat.Et hæreditas hoc appellatur nomine , quòd fune ſoleat per ſortē diuidi. Iehoſ.2.15, Et deſcēdere fecit eos בַּחֶבֶל per funem. Regio etiā & prouincia,Cœtus,congregatio,caterua,ſocietas.Hamós 7.17,Et terra tua בַּחֶבֶל תְּחֻלָּק fune diuidetur. Iiób 18.11,Abſcōdit' eſt in terra חַבְלוֹ laqueus ei'.1.Sem.10.5,Occurres חֶבֶל נְבִאִים cuneo(cœtui) prophetarum. Micháh 2.5,Nō erit tibi מַשְׁלִיךְ חֶבֶל proiiciens hæreditatem per ſortem. vel, proiiciēs funē in ſortē. Sephan. 2.5, Væ inhabitantibus חֶבֶל הַיָּם regionē maris.i.maritimā.Pſal.105.11,חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם portionē (re-

gionem)hæreditatis veſtræ. Iehoſ.17.14,וְחֶבֶל אֶחָד hære ditaté(aut portionem)vná.1.Reg.20.32,וַחֲבָלִים & funes in capite noſtro.Iehoſ.17.5,Et ceciderút חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה hæreditates(portiones,ſortes) Menaſſéh decem. ח cũ pathách:& ſic Ieſa.5.18,בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא funibus vanitatis.Prouer.5.22,וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ & funibus peccati ſui tenebitur.

Hinc etiá fit חִבֵּל. Proue.23.34,Et eris ſicut dormiens in corde(.i.in medio)maris,& ſicut dormiés בְּרֹאשׁ חִבֵּל in vertice mali nauis. Et appellatur ſic, quòd in malo nauis ligẽtur funes ipſius nauis,vt dicunt nõnulli,teſte R.Dauid.At R.Sahadiáh exponit,in vertice הַסְּפִינָה nauis,hoc eſt mali nauis exiſtentis in vertice nauis.vt eñim ventus percutit, mouétque malum nauis, ſic ebrius corpore ſuo mouetur . Vel eſt funis : aut nauarchus,ſiue nauclerus , qui vocatur hoc nomine , quia dormit in medio funiũ:nã opus eſt vt & oculos,& cor apponat ſuper eos,vt ſciat quando opus ſit velum erigere aut deponere propter ventũ. R.Himmanuél exponit , in vertice mali nauis , vt melius mare aſpicere queat. Alii(inquit)exponũt,in vertice anchoræ,ſic videlicet appellatæ,quòd grandi,craſſóque fune in mare proiiciatur ad ſiſtẽdum nauem. R.Ionáh quidpiá eſſe putat è funibus cõfectum natans in maris ſuperficie, quando nauem bituminant(.i. claudunt rimas nauis ſtuppa, & bitumine) & ex quo locus bituminandus agnoſcitur, vbi qui dormit, in magno eſt diſcrimine.

Hinc & תַּחְבּוּלָה, Cõſilium, & cogitatio quam homo vertit in corde ſuo. Prou.1.5,Et intelligés תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה conſilia(aut cogitationes)poſſidebit.

חָבַק Complecti,ſiue amplecti. Ecclesi. 4.5, Stultus חֹבֵק אֶת־יָדָיו complicat manus ſuas.2.Reg.4.16,

אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן tu amplexaris(pro amplexaberis)filium.

Et in pihél. Thren.4.5, חִבְּקוּ אַשְׁפַּתּוֹת amplexati ſunt ſtercora. Geneſ. 48.10, וַיְחַבֵּק לָהֶם & amplexatus eſt eos.

Nomen. Prou.6.10, מְעַט חִבֻּק יָדַיִם puſillus complexus manuum,&c. Eadem leguntur & 24.33.

חָבַר Coniungere,ſociare ſe,cóuenire, Accumulare, Hærere, Incantare. Gen.14.3, Omnes ii חָבְרוּ cõuenerũt(ſociauerũt ſe)in valle,&c. Pſal. 58.6, חֹבֵר חֲבָרִים incantantis incantationes. Exod.26.3, Quinq; cortinæ erunt חֹבְרֹת hærentes. Et in pihél. Exod. 36.10, וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חִבַּר & quinque cortinas coniunxit. 2. Paralip. 20. 36, וַיְחַבְּרֵהוּ עִמּוֹ & iunxit ſeſe cum eo. Et in puhál. Pſal. 122.3, Sicut ciuitas שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ יַחְדָּו quæ coniuncta eſt ſibi pariter. Et 94.20, הַיְחָבְרְךָ num coniũgetur tecum ſoliũ peruerſitatum? Eſt enim ex hoc binián, inquit R. Dauid, rametſi ſit ſine daghés leniendi gratia, & eſt ſicut הַיְחֻבַּר עִמְּךָ. Sic exponitur & illud Pſalm. 5.4, לֹא יְגֻרְךָ רָע, pro לֹא יָגוּר עִמְּךָ non habitabit tecũ malus. Et in hifhíl, Iiób 16.4, אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים accumularem(cõgregarem)ſuper vos ſermones. Et in hithpahál. 2. Para. 20.37, כְּהִתְחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ pro eo quòd iunxiſti te cum Achaziáhu. Et 35, אֶתְחַבַּר iũxit ſe,&c. pro, הִתְחַבֵּר. eſt enim א loco ה, teſte R. Dauid in lib.rad.& Michlól. Tóar, חָבֵר, Particeps,ſocius. Pſa. 119.63, חָבֵר אָנִי particeps ſum, &c. Eccleſi. 4.10, Vnus eriget חֲבֵרוֹ ſocium ſuum. Iudic. 20.11, Sicut vir vnus חֲבֵרִים participes. vel ſocii.i.cõiuncti. Ieſa. 1.23, וְחַבְרֵי & ſocii furum. Et fœmineũ, חֲבֶרֶת, inſtar גְּבֶרֶת. Et cum pronomine, Malachi 2.14, Et ipſa חֲבֶרְתְּךָ ſocia tua. Tóar alterius formæ. Iiób 40.25, Nũ cœnabunt(comedent)ſuper eum חַבָּרִים ſocii? R. Dauid in lib.ra. filii ſocietatis. R. Leui, ſocii.i.mercatores qui

pariter ſociantúr. Tharghũ, facient ſuper eum ſapientes conuiuiũ. Sunt & qui incantatores exponũt, vt R. Abra. Alii ſic explicant, Nũ fodient (aut foueas faciẽt) ſuper eũ incantatores, vt videlicet è mari ſuis eũ incantationibus educant? Subſtantiuũ, חֶבֶר, cũ ſex pũctis, Cõiunctio, ſocietas, cœtus, cõgregatio, Incãtatio. Hoſ. 6.10, חֶבֶר כֹּהֲנִים Societas (aut cœtus) ſacerdotum. R. Dauid in lib. rad. exponit קִבּוּץ id eſt congregatio. Proue. 21.9, וּבֵית חָבֶר & domo ſocietatis. vel incãtationis, ſecundum R. Dauid in lib. rad. R. Himmanuél bifariã exponit, Et domo ſocietatis. i. magna & lata, in qua & alii poſſint manere. Vel, domo incantationis. i. in qua fiũt incantationes & diuinationes. Ieſah. 47.9, & 12, בַּחֲבָרַיִךְ in incãtationibus tuis. Alia forma, præpoſito מ. Exo. 26.4, בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית in cõiunctione ſecunda. Alia forma, מְחַבֶּרֶת, verbale ex pihél. 1. Paral. 22.3, וְלַמְחַבְּרוֹת & ad iuncturas præparauit Dauid. R. Ionáh locũ dicit fuiſſe vbi congregabantur ad opus Domini. R. Dauid, quidpiam ex operibus domus Domini arbitratur fuiſſe: Idcirco dicit clauos fuiſſe neceſſarios ad מחברות. i. ad iuncturas, quemadmodum fit in parietibus domorum in quibus ponuntur ligna pendentia ſub iuncturis tabularum ob decorem, ne diuiſio quæ eſt inter tabulam & tabulam, conſpiciatur. & ſic dixit poſtea, Et ad contignandum domos. Verbale ex hithpahál. Dani. 11.24, וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו & à cõiunctionibus ad eum, faciet dolum. i. poſt coniunctiones, & amicitias cum eo initas.

Alia forma, חַבּוּרָה, Liuor: ſic appellatus quòd in eo ſanguis aggregatur, aut coniungitur. Ieſah. 1.6, Vulnus וְחַבּוּרָה & liuor. Et ſine daghés, Ieſah. 53.5, וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ & liuore eius ſanati ſumus. vel ſanitas fuit nobis.

Et

Et geminatis secunda & tertia radicalibus, חֲבַרְבּוּרָה, Macula:sic appellata, quòd liuori sit similis. Irme. 13. 23, Nũ vertet AEthiops pellem suã, & pardus חֲבַרְבֻּרֹתָיו maculas suas?

חָבַשׁ Ligare, alligare:& Dominari, quòd qui dominatur, suis liget præceptis, legibúsque trãsgressores:& Sternere iumenta, quòd dum sternuntur, cingulis alligentur. Exod. 29.9, וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת & alligabis eis mitras. Iechez. 34.4, Et confractã לֹא חֲבַשְׁתֶּם non alligastis. Iesah. 3.7, Non ero חֹבֵשׁ alligans. i. alligator, aut chirurgus. Vel, non ero dominans. i. non dominabor. Vnde Tharghum habet, Non sum dignus vt sim caput. aut princeps. & R. Dauid in cõment. & lib. rad. exponit מֹשֵׁל. i. dominans. Iudic. 19.10, Et cũ eo par asinorum חֲבוּשִׁים stratorũ. 2. Semu. 19.24, אֶחְבְּשָׁה־לִּי הַחֲמוֹר sternam mihi asinum. Iiób 34.16, Num etiam odio habẽs iudicium, יַחֲבוֹשׁ dominabitur? R. Dauid & R. Leui. Et 5.17, Quia ipse dolere faciet, וְיֶחְבָּשׁ & alligabit. Et in pihél. Psa. 147.3, וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם & alligat dolores eorũ Et in puhál. Iesa. 1.6, וְלֹא חֻבָּשׁוּ & non fuerũt alligati.

חֲבִת Vide חָבָה. חַג Require in חָגַג.

חָגַג Subsilire, saltare, tripudiare, cum tripudio ire, diem festum agere. A quo & חַג dicitur Solennitas, festus dies: quòd in illo, lætitiæ gratia saltarent. Agnus quoque vel pecus, siue oblatio, eodem appellatur nomine, quòd cum lætitia, & tripudio offerebatur. Exod. 12.13, וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה & celebrabitis illum, festũ Domino. Psal. 42.5, In voce exultationis & confessionis הָמוֹן חוֹגֵג multitudo diem festum agens. vel saltãs, aut tripudians. Nachum 1.15, חָגִּי יְהוּדָה חַגַּיִךְ celebra Ie-

hudáh celebritates tuas. vel ſolennitates. Pſal.107.27, יָחֹגּוּ וְיָנוּעוּ ſaltabunt,& mouebunt ſe ſicut ebrius. Nomen,חַג,vt ſuprà Exod.12.13, & Nachum 1.14. Pſal.118. 27, אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים ligate agnũ (vel pecus,aut oblationem)funibus. Deut.16.14, Et lætaberis בְּחַגֶּךָ in ſolennitate tua.Iechez.46.11,וּבַחַגִּים & in ſolennitatibus.Ieſa.19.17,Et erit terra Iehudáh AEgypto לְחָגָּא in pauoré. vel cómotioné.Tharghũ,לִדְחָלָא,i.in pauoré. R.Dauid in comment. in commotionem pauoris ac tremoris.

חָגָב Locuſta,aut locuſtæ ſpecies.2.Paralip.7.13,Ecce præcipiam עַל־חָגָב locuſtæ,vt comedat terram. Nume.13.33,Et eramus in oculis noſtris כַּחֲגָבִים ſicut locuſtæ. Eccleſ.12.5,וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב & onerabitur dorſũ.vel locuſta.Sunt nonnulli,teſte R.Abrahám in commét. & R.Dauid in lib.rad. qui dicunt ח eſſe loco ע, acſi dicat עֹגֵב ab עָגַב Adamare,inſanire amore.Et indicat(inquit R.Dauid)membrum virile.Sed hoc improbat R. Abrahám: quia non permutantur niſi literæ אֶהֱוִי quæ interdum apparent, interdum quieſcũt,ſiue abſorbentur.exponítque קַרְסוֹל talus,aut crus. R.Dauid rectum eſſe dicit vt exponatur locuſta:acſi dicat, Etiam locuſta (quæ eſt animal paruũ) erit oneri ei, ſi requieuerit ſuper eum,quia non poterit ferre illam.

חָגָה Inde חֲגוּוָה,Fiſſura. Cant.2.13, Colũba mea בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע in fiſſuris petræ.Irme.49.16,habitás בְּחַגְוֵי in fiſſuris petræ.ſic Hobadiáh 3. In quibus omnibus,vt inquit R.Dauid, ה verſum eſt in ו apparés: & ſic à שָׁלָה fit שָׁלֵו,& שְׁלָוִי vt habes in radice שָׁלָה.vel eſt à חוג.

חָגַר Cinxit,accinxit.Exo.29.8,וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט & cinges eos baltheo.Proue.31.17,חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ accinxit fortitudine lumbos ſuos.1.Reg.20.11, Ne iactet

ſe חֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ accinctus vt ſolutus. quod eſt vt חָגוּר quo ad ſignificantiam. R.D. in Michlól. Iudic. 18.17, חֲגוּר accinctus inſtrumentis bellicis. 2.Semu. 21.16, Et ipſe חָגוּר חֲדָשָׁה accinctus nouo. ſub. enſe. R.D. in Michlól. Ieſah. 32. 11, וַחֲגוֹרָה עַל־חֲלָצָיִם & accingere ſuper lumbos. pro accingite vos. & eſt proprie Macór, inquit R. Dauid in Michlól, quia eſt longum: quanquam nonnulli putarint eſſe tóar. Poteſt eſſe & imperatiuum, vt idem ait in Michlól, & R. Abrahám, & Hãnaghid. & deficit נ, pro חֲגוֹרְנָה. R. Moſéh ſacerdos dicit eſſe macór. Pſal. 76.10, שְׁאֵרִית חֵמֹת תַּחְגֹּר reſiduum irarum (vel reſiduo irarũ) accinges te. Acſi dicat, Cinges, & ligabis eos, ne ſecundum iram ſuã faciant, quam habẽt aduerſus Ieruſaláim. Quippe cingere, eſt ligare, & prohibere. Pſalmus dictus eſt prophetice de caſtris Aſſúr, qui caſtrametatus eſt aduerſus Ieruſaláim: & hoc eſt quod dixit in principio Pſalmi, Notus in Iehudáh Deus, &c. Et fuit in Salém, id eſt Ieruſaláim habitaculum eius. Nã vſque ad Ieruſaláim non fuerat notus Deus in bellis. omnem enim terram Iſraél ſubegerat. Verum quum venit aduerſus Ieruſaláim, & in Deum ſuperba locutus eſt, tum notus fuit Deus, & fuit magnũ nomen eius, quemadmodũ dixit, Et percuſſit in caſtris Aſſúr. Et dixit, Quum in caſtris Aſſúr feceris vltionẽ, tum ira hominis confitebitur tibi, id eſt quiſquis iratus fuerit in te, cogetur cõfiteri tibi, téque laudare, & eius ira vertetur in confeſſionẽ, atque laudem tui, & tũc reſiduum irarum cinges. acſi dicat, Reliquos è regibus gentiũ mundi, qui irati erant aduerſum Ieruſaláim, cinges, & eorum ligabis iram, ac prohibebis, vt te timeãt quum audierint quæ feceris in caſtris Aſſúr. & hoc eſt quod

dixit in fine Psalmi, Succîdet spiritũ ducum,terribilis erit regibus terræ.id est quum succiderit spiritum ducum,quẽadmodum dixit,Omnem potentem viribus, & ducẽ,ac principẽ in castris Assúr,&c. tunc erit terribilis regibus terræ. Vel loquitur de AEgyptiis, & AEthiopibus qui erant in castris Assúr,Ira hominis confitebitur tibi:quum viderint plagam magnam, ad Iehudæorum conuertentur legem.Nam de ipsis dictum est Iesah.45.14,Labor AEgypti,& negotiatio AEthiopiæ,& Sebaim viri mensuræ magnæ,ad te transibunt, & tui erũt,&c. Et 19.19, In die illa erit altare Domino in medio terræ AEgypti,&c.2.Semu.22.43,וְיַחְגְּרוּ & accingent se de clausuris suis.vel,mouebunt se à clausuris suis. aut pauebunt, per metathesim literarum, pro וְיַחְרְגוּ.R.Dauid in lib.ra. Tóar,חָגוֹר.Et plurale in regimine, Ieche.23.15,חֲגוֹרֵי אֵזוֹר accincti cingulo in lumbis suis. Substãtiuum. 1.Semu.18.4,וְעַד־חֲגֹרוֹ & vsque ad cingulum suũ. Iesah.22.12,וְלַחֲגֹר שָׂק & ad cingulum sacci.vel,& ad accingẽdum se sacco. Et cũ ה fœmineo, 2.Semu.18.11,וַחֲגֹרָה אֶחָת & cingulum vnum. Gene.3.7, Et fecerunt sibi חֲגֹרֹת cingulos. Alia forma. Iesah. 3. 24,מַחֲגֹרֶת שָׂק cingulum sacci.

חָדַד Acuit.Chabac.1.8,וְחַדּוּ מִזְּאֵבֵי עֶרֶב & acutiores erunt lupis vespertinis. Et in hofhál. Iechez. 21.10,gladius הוּחַדָּה acutus est. Tóar.Iesa.49.2,posuit os meũ כְּחֶרֶב חַדָּה sicut gladium acutũ. Substátiuum. Iiób 41.20,תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׂ sub eo sũt petræ acutæ testaceæ. Vel,sub eo sunt acumina testæ.i.testacea. R.Leui priore modo exponit, Sub eo erunt petræ acutæ similes testis acutis, id est aridis,aut siccis, super quas dormit,nec illi nocent.R.Dauid in lib.rad.in radice חָרֶשׂ,

Sub eo erũt margaritæ vt ſol ſplendẽtes. R.Abrahám, teſtæ acutæ. חֶרֶשׂ & teſtam & ſolem ſignificat.

חָדָה Lætari,& Acuere. Exod.18.9, וַיִּחַדְּ & lætatus eſt. Eſt inſtar וַיִּחַן à חָנָה. & ד eſt cum daghés ad dirigendam eius pronuntiationem, quia eſt dictio longa, inquit R.D. in lib.rad.& in Michlól. Iiób 3.5, אַל־יִחַדְּ ne lætetur. ſic R.D. in lib.rad.& R. Abrahám. in cõment. exod. 18. Vel,& ne ſit vna, ſecundũ eundem,& R.Leui: & ſic radix eſt אָחַד. ſed priorẽ magis probat expoſitionem. Prou.27.17, בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־רֵעֵהוּ ferrum ferro acuetur,(vel acuet ſe,) & vir acuet faciẽ (vel irã) amici ſui. Vtroque modo ab Hebræis exponitur:& non poteſt hoc futurũ eſſe à חָדַד, quia eſſet cum chólẽ יָחֹד, inſtar יָסֹב à סָבַב: ſed eſt à חָדָה vt dictũ eſt. Et in pihél. Pſal.21.7, תְּחַדֵּהוּ lætificabis eum. Nomen. 1. Paralip. 16.27, fortitudo וְחֶדְוָה & lætitia.

חָדַל Deſinere, ceſſare. Gene.41.49, עַד כִּי־חָדַל לִסְפֹּר adeò vt ceſſauerit numerare. Iudi. 5.6, חָדְלוּ פְרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדֵלּוּ ceſſauerunt villæ in Iſraél, ceſſauerunt. Daghés eſt euphoniæ gratia, ait R.D. in Mich.& eſt à חָדֵל, ſicut חָפֵץ. Iiób 10.20, וַחֲדָל וְשִׁית & ceſſa,& abſiſte. ita legitur, ſed ſcribitur יֶחְדָּל ceſſabit: prior tamẽ lectio eſt melior, propter ſequẽs ĩperatiuũ וְשִׁית. licet codices quidã habeãt יָשִׁית. Et 14.6, וְיֶחְדָּל & ceſſabit(vel, perficiet) tẽpus ſuũ: vt exponũt nonnulli, inquit R.D.& ſic R.Leui,& R.Mithridat'. Et in hifhíl, vel hofhál. Iud.9.9, הֶחֳדַלְתִּי אֶת־דִּשְׁנִי Num ceſſare faciam pinguedinẽ meã? Quod ſecũdum multos grammaticos ponitur pro הֶחֱדַלְתִּי, & euphoniæ gratia mutatum eſt chathéph ſeghól in camés chathéph, inquit R.D. Sed vt idem ait in Michlól, rectum eſt vt ſit ex binián hofhál: quod niſi eſſet

ח,dicēdum erat הֶחֱדַלְתִּי ,inſtar הֶשְׁבַּרְתִּי, Irme.8.21. Verũ propter literam ח, tranſiuit camés chathéph ab ה in ח, & ה eſt cũ ſeghól,vt dilatetur pronuntiatio ח. & ſic אֶת ponitur vice מִן,acſi dicat,Nũ derelinquar à pinguedine mea? At in cóment.dicit eſſe ex.binián hifhíl, vel hofhål,& vtroque modo exponit.Tharghum, הַאֶשְׁבּוֹק num derelinquam pinguedinem meã? Prior ergo expoſitio magis placet.Iiób 16.6,וְאֶחְדְּלָה & ſi deſiero,(ceſſauero,)quid à me abibit? Tóar, Ieſah.53.3,deſpectus וַחֲדַל & abiectus inter viros.aut virorũ. eſt enim in regimine. Ab hoc חֶדֶל,quod eſt זְמָן,Tempus,inquit R. Dauid,per metatheſim literarũ à חֶלֶד. Ieſa.38.11, Cum habitatoribus חֶדֶל temporis. Hinc fit tóar.Pſal.39.5, ſciam מֶה־חָדֵל אָנִי quòd temporalis ſum . Alii dicũt חֶלֶד ſignificare mundum,vt ſit ſenſus,Sciam quòd mũdanus ſum,vel quo in mũdo ero. Et verbum,quod ſuprà citauimus ex Iiób 14.6.

חדק Cũ ſex punctis:aut cũ quinque,חֵדֶק,Genus ſpinæ. Prouer.15.19,כִּמְשֻׂכַת חָדֶק veluti ſepes ſpinæ. i.ſpinoſa. Micháh 7.4,Bonus eorum כְּחֵדֶק ſicut ſpina.

חדר Cum ſex punctis,Cubiculũ,adytũ,locus ſecretior, penetrale,Interiora, Meridies. 1.Reg.20. 30,חֶדֶר בְּחֶדֶר(de)cubiculo in cubiculũ. Alia forma,חֶדֶר, quod mutatur in regimine, vt Exo.8.3,וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ & in cubiculũ lecti tui.Prior autẽ ſpecies nõ mutatur,ſicut nec אֶרֶץ,aut אֶבֶן, vt Cãt.3.4,וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי & in cubiculũ genitricis meæ. Iiób 37.9,מִן־הַחֶדֶר à Meridie veniet turbo. R.Abra.dicit eſſe ſtellã quæ eſt in angulo (aut tractu)meridiano ſphæræ maioris.& quia habitantes in plaga Aquilonari nõ vident illã, appellatur חֶדֶר, acſi eſſet in loco occulto. Plurale eſt cómune vtrique

ſpeciei.nam אֶבֶן facit אֲבָנִים, & דָּבָר דְּבָרִים. Prouer.24.4, Et ſcientia,חֲדָרִים penetralia(interiora)replebuntur.Et 18.8,Et ipſa deſcēderunt(pro deſcendunt)חַדְרֵי בָטֶן(ad) interiora ventris. vbi deficit אֶל ad. Iiób 9.9,Qui facit Arcturum, Oriona, וְחַדְרֵי תֵימָן & interiora Auſtri.aut, plagas Auſtrales,ſecundum R.Dauid.vel ſecundū R. Abrahám,ſtellas quæ ſūt in plaga Auſtrali ſphæræ ma ioris:ita nominatas,quód ſint occultæ,vt dictū eſt.ſūt enim circa polum Antarcticum.Alii dicunt eſſe ſigna & imagines in prædicto polo,vt R.Leui.1.Parali.28.11, וַחֲדָרָיו & cubicula eius. Ex hoc fit verbū in cal. Ieche. 21.14,Hic eſt gladius חֲלַל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם occiſi magni (pro occiſorū magnorum) qui percutit eos in penetra libus. R. Dauid in lib.rad.exponit,הָאוֹרֶבֶת בְּחֶדֶר.i. qui inſidiatur in cubili.Et in cōment.exponit,Qui percutit eos in penetralibus domorum ipſorum:vel,qui latuerat in cubiculis.Tharghum,דִּמְזִיעָא qui commouet (aut terret,vel obſtupefacit)eos.

חדש Siue חִדֵּשׁ in pihél,Renouare,Innouare,Inſtaurare.Ieſa.61.4,וְחִדְּשׁוּ עָרֵי חֹרֶב & innouabunt ciuitates ſolitudinis. aut deſolationis, id eſt deſolatas & deſtructas.2.Paralip.24.4,לְחַדֵּשׁ אֶת־בֵּית יְהוָה vt innouaret(inſtauraret)domū Domini. Pſal.104.30, וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה & renouabis faciem terræ. 1.Sem.11.14, וּנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה & innouemus ibi regnum. Et in hithpahál. Pſa.103.5,תִּתְחַדֵּשׁ renouabitur,ſicut aquilæ,iuuētus tua.

Tóar.Exo.1.7,rex חָדָשׁ nouus.Iudi.15.12,duobus funibus חֲדָשִׁים nouis.Et fœmineū,Ieſa.65.17,Et terra חֲדָשָׁה noua. Deut.24.5, Quū acceperit vir אִשָּׁה חֲדָשָׁה mulierē(aut vxorē)nouam.i.quæ eſt illi noua.Ieſa.48.6,audire faciā te חֲדָשׁוֹת noua. Hinc & חֹדֶשׁ,Mēſis:ſic appel

latus, quòd in eo innouetur luna. Et non modo mensis, id est triginta dies, cõmuniter & vniuersaliter: verumetiam & dies duntaxat primus, hoc nomine vocatur. Gene.29.14, Et mãsit cum eo חֹדֶשׁ יָמִים mẽsem dierum.i.triginta diebus. 1.Semu.20.5, Ecce חֹדֶשׁ מָחָר calendæ cras.i.primus dies mensis qui illis erat celebris. Iesah.66.23, Et erit מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ de calendis in calendas eius, & de sabbato in sabbatũ eius. ita R.Dauid in lib.rad. Irme.2.24, בְּחָדְשָׁהּ יִמְצָאוּנְהָ in mense illius inuenient eam.i.in menstruo quod singulo mense euenit. vel vt exponit R.Dauid, In mense eius, id est qui decisus & determinatus est ei, vt non possit euadere è manu quærentium eam. & sic Hoseah 5.7, Nunc comedet eos חֹדֶשׁ mensis. qui scilicet decisus est eis: & est mẽsis אָב. At R.Ioséph בְּחָדְשָׁהּ putauit esse macór: acsi dicat, Non laborabunt omnes qui quærunt eam: quia omni tempore inueniẽt eam in sua innouatione, acsi modo inciperet currere ante eos. Iechez.45.17, וּבֶחֳדָשִׁים & in calendis. Et 47.12, לָחֳדָשָׁיו per menses suos.

חוב Debitor. Iechez.18.7, Pignus suum חוֹב יָשִׁיב debitori reddiderit. R.Dauid exponit הַמַּלְוֶה mutuum accipienti. qua dictione frequenter vtuntur Hebræi. Hinc verbum in pihél, חִיֵּב, Debitorem efficere, aut reddere, tam substantiæ, quàm corporis. Dani.1.10, וְחִיַּבְתֶּם אֶת־רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ & debitorem reddetis caput meum regi.

חוג Est סָבַב, Circuiuit, circundedit. Iiób 26.9, חֹק חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם terminũ statutum (præceptum) circũdedit super faciem (vel superficiei) aquarũ. Nomen, חוּג, Circulus, aut sphæra quæ circuit terrã. Iiób 22.14, וְחוּג שָׁמַיִם circulũ cæli perãbulat. Iesa.40.22, Qui sedet

על

עַל־חוּג הָאָרֶץ super circulū terræ. Et nomē instrumenti quo fit circulus, id est circinus. lingua vulgari קונפש. Iesah. 44.13, וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ & circino formauit illud.

חוד AEnigmatice loqui, seu ænigma, aut problema proponere, & obscure loqui. Iudicum 14.13, חוּדָה חִידָתְךָ AEnigmatice loquere ænigma tuū. Et 16, הַחִידָה חַדְתָּה ænigma ænigmatice locutus es, &c. Nomen, חִידָה. Iudic. 14.18, non inuenissetis חִידָתִי ænigma meū. Plurale, Psal. 78.2, loquar חִידוֹת ænigmata.

חוה Indicauit, annuntiauit. In pihél, Iiób 32.7, Et timui מֵחַוֹּת דֵּעִי אֶתְכֶם indicare opinionem meam vobis. Et 15.17, אֲחַוְּךָ indicabo tibi. est sine daghés præter normā. Nomē, præposito א, אַחְוָה. Iiób 13.17, וְאַחְוָתִי & indicationem (aut annuntiationem) meam.

חוֹת Villæ, Quære in חַיָּה in fine.

חוז Vnde præposito מ, מָחוֹז, quod est מְדִינָה, Prouincia: vel פֶּלֶךְ, Regio: vel גְּבוּל, Termin'. Et in regimine, מְחוֹז. Psa. 107.30, Et deduxit eos אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם ad terminū voluntatis eorū. R. Ioseph deducit ab hoc illud Iiób 24.1, Et sciētes eū לֹא־חָזוּ יָמָיו nó terminauerūt dies eius. Alii verò, viderūt, ab חָזָה, vt Tharghum & R. Moséh.

חוח 1. Semu. 13.6, Et absconderūt se populus in speluncis וּבַחֲוָחִים & munitionibus. R. Dauid. Tharghú, וּבִמְצַדָתָא & in munitionib'. Reliqua quære in חַח.

חוט Filū. Cāt. 4.3, כְּחוּט הַשָּׁנִי sicut filū coccineū. Iudic. 16.14, rupit eos à brachiis suis כְּחוּט sicut filum.

חול Prophanum. Require in חָלַל.

חול Dolere, dolore afficere, Formidare, Parturire, Cadere, Manere, Expectare, vel sperare, Castrame-

tari, Creare, siue formare. Iesah. 23.4, לֹא־חַלְתִּי non dolui (vel, parturiui) & non peperi. Thren. 4.6, וְלֹא־חָלוּ בָהּ יָדַיִם & non castrametata sunt aduersus eam castra. vel exercitus: quia repente subuersa est, inquit R.D. aut, nõ manserunt in ea, loca. aut manus. Non potest deduci à חָלַל quod est incipere: quia vt ait R. Abrahám dixisset הֵחֵלּוּ, & non חָלוּ, quod manifeste est à חול. Irme. 5.3, Percussisti eos, וְלֹא־חָלוּ & non doluerunt. Micháh 1.11, כִּי־חָלָה לְטוֹב quia parturiuit (vel doluit) propter bonum. nempe quod antea sibi fuerat. R. Dauid in comment. & in lib. rad. Vel secundum R. Ionáh, expectauit propter bonum. vel expectauit bonum. Hose. 11.6, וְחָלָה חֶרֶב & manebit gladius in vrbibus eius. R.D. cadet, castrametabitur, manebit. Sic secundũ R. Ionáh illud Eccle. 5.12, Est malũ חוֹלָה cadés. nẽpe super filios hominũ. Et pulchra est expositio, inquit R.D. & est nomẽ tóar, instar טוֹבָה. Psal. 114.7, A facie Domini חוּלִי אֶרֶץ dole (vel contremisce) terra. Imperatiuũ vice futuri, acsi responderet cantor interroganti, & diceret, Quòd תָּחוּלִי cõtremiscas corã Domino, est quia ipse est omnium dominus: iustũ est autẽ vt creaturæ illũ paueãt. Et terra, cõprehẽdit mare, Iardén, colles, ac mõtes. Vel est macór, & י est signũ pronominis primæ personæ, quod iuxta normã debuerat esse breue: sed quia sequitur dictio lõga (.i. habens accentum in prima, idcirco est longum. acsi terra responderet interrogãti, ac diceret, Cõtremiscere meũ, fugere meũ, & saltare meũ, est à facie Domini, cui est facultas siccãdi mare: quẽadmodum contrà, est ei facultas vertẽdi petram aridam in stagnũ aquarum, quum sit vniuersorũ dominus, & quod vult, efficere valeat. R. Abrahám dicit י redũdare, & esse macór

hominis cogitabit viam suã. acsi dicat, Veniẽt ei, succedéntq; ad eius voluntatẽ, siue ad eius votũ, quæ sunt necessaria: & tunc erunt viæ Dei: vnde æquũ erit vt illum timeat. At R. Abrahám, Rectum est (inquit) in oculis meis vt יְחִילוּ sit verbũ trãsitiuum, quãquam desit persona patiens, sicut & Exod. 10.23, Non occides. sub. quempiam. Vnde dicit, dolore afficient, aut timere facient viæ eius (nempe impii) intelligentem. quum enim viæ impiorum prosperantur, timent sapiẽtes, &c. R. Dauid in lib. rad. dolere facient viæ eius (nẽpe impii) pauperes, &c. R. Ionah, sperabũt, aut expectabunt. Irm. 5.22, Num à facie mea תָחִילוּ formidabitis? aut dolebitis. Hose. 8.10, וַיָּחֵלּוּ מְּעָט & dolebũt paululum propter onus regis. Daghés est loco י, pro יָחִילוּ. Vel est à חָלַל incipere: vt sit, incipient conqueri, & murmurare paululũ propter onus regis, & principũ: & amplius murmurabũt, quum fuerint in captiuitate. Et in pohél, חוֹלֵל, &c. sicut כּוֹנֵן. Iesah. 53.5, Et ipse מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ dolẽs propter præuaricationes nostras. Vel, dolore afficitur, inquit R.D. in cõment. est enim passiuũ participiũ. At in lib. rad. Et ipse vulneratur, &c. à חָלַל. Prouerb. 26. 10, רַב מְחוֹלֵל־כֹּל magnus (vel dominus) creat omnia. i. Dominus qui est super omnia, creat & format omnia, id est vniuersum mundum. idcirco alit eos vniuersos pariter. Et hoc est quod sequitur, Et mercedẽ dat stulto, & mercedẽ dat transgressoribus. acsi dicat, Stultos, transgressoréssque pascit, quemadmodũ sapiẽtes ac iustos. Et dixit, Mercedem dat: quia ipse alit eos, acsi deberet eis escam, quẽadmodum quispiã mercedẽ tenetur dare mercenario. Require in שָׂכָר. Hæc R.D. in lib. rad. R. Himmanuél, Magnus (aut Dominus) superat,

vincítq; & humiliat omnia, vel omnes. Alii exponũt, Dominus creat omnia, & alit, diſponítque omnia, & ſtultos & ſapientes. Et dat mercedem ſtultis ac trãſgreſſoribus ſecũdum legẽ ſuam, vt par eſt: vt eſt in altero cóment. Hebraico. Iiób 26.12, חֹולְלָה יָדוֹ creauit manus eius. Et 39.4, חֹלֵל אַיָּלוֹת תִּשְׁמֹור párere facientem ceruas (vel potius, eũ qui párere fecit ceruas) obſeruabis? pro obſeruaſti. R. tamen Dauid in lib. ra. dicit eſſe ma cór, & ſic vertendum, Num noſti tẽpus pariendi ibices petræ? párere (aut parturire) faciendi ceruas obſeruaſti? i. quo pariunt ibices petræ (hoc eſt incolentes petras) tẽpus quo parturire facit ceruas obſeruaſti? Vel intranſitiue, quo pariunt ceruæ, &c. & hic ſenſus eſt planior. Ieſah. 51.9, Nónne, &c. מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין dolore afficis (pro af feciſti) draconem? i. Parhonem, qui erat veluti draco. Proue. 25.23, Ventus aquilonaris תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם fugabit (pro fugat) pluuiã. R. Himmanuél exponit, תַּבְרִיחַ fugabit: acſi dicat, ceſſare faciet, & prohibebit. R. Ioſéph, prohibebit, à חָלַל. Eſt enim ventus ille frigidus, ac ſiccus, & idcirco prohibet pluuias. R. Dauid deducit à חול, & exponit, formabit. i. generabit pluuiam. Quod R. Himmanuél reprobat prædicta ratione. Pſa. 90.2, וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ & formaretur terra. Iiób 35.14, ותְחוֹלֵל לוֹ & ſperabis in eo. Aut fide ei, vel expecta eum. & eſt futurum pro imperatiuo. Ieſah. 51.2. Et ad Saráh (ſub. אֲשֶׁר quæ) תְּחוֹלֶלְכֶם pariet (aut parturiet) vos. pro peperit, aut parturiuit. Eſt enim futurum vice præteriti, inquit R. Dauid: acſi diceret, שֶׁחוֹלְלָה אֶתְכֶם quæ parturiuit vos. Et in puhál. Iiób 15.7, Et ante colles חוֹלָלְתָּ formatus es. Et 26.5, Mortua (ſub. ſemina) יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם formabũtur ſubter aquas. i. ſub terra vbi eſt aqua. R. Leui. & ita R. Dauid di

630

cit nõnullos exponere. Ipſe verò exponit, mortui formabũtur. Et in hofhál. Ieſa. 66.8, הֲיוּחַל אֶרֶץ nũ parietur (ſiue parta eſt) terra die vna? Et in hithpahál. Pſal. 37.7, Tace Domino, וְהִתְחוֹלֵל לוֹ & ſpera in eo. vel fide ei. Aut expecta eũ: vel, & dole ei. vtroq; modo exponit R. D. in lib. rad. Siue, fer dolorem propter eum, vt exponit in cóment. Iiób 15.20, Cum diebus impii, ipſe (ſub. impius) מִתְחוֹלֵל dolet. inſtar ſcilicet parturiẽtis. Irme. 23.19, Et turbo מִתְחוֹלֵל incidẽs, (ſiue cadens, aut manẽs, veniẽs) ſuper caput impiorum cadet. Poteſt etiam exponi (inquit R. Dauid) dolorem inferẽs. Et geminatum. Eſtér 4.4, וַתִּתְחַלְחַל & dolore affecta eſt. Nomẽ, חִיל, Dolor. Exo. 15.14, חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת dolor apprehẽdit habitatores Peléſeth. Et geminatũ, Nachũ 2.10, וְחַלְחָלָה & dolor. Aliud, Irm. 33.22, חוֹל הַיָּם arena maris. Iiób 29. 18, וְכַחוֹל & ſicut arenam multiplicabo dies. R. D. dicit ſe inueniſſe hoc cũ ſúrec in libro correcto Hieroſolymitano. Antiqui Hebræi, & R. Selomóh exponũt, Et ſicut phœnix. auis nẽpe quæ vſq; ad annos quingentos longæua ætate procedit. R. Dauid, & R. Leui, ſicut arena.

Ab hoc fit & מְחוֹלָה, Chorus. Quære in חָלַל, quòd ſit eius radix, vt ait R. Dauid. Et in eadem radice require חול, ſiue חוֹל, quod ſignificat prophanum.

חום Secũdum R. Dauid eſt שָׁחוֹר, Nigrum: cuius radicem idem putat eſſe חָמַם, ibi require.

חוס Cũ ס, eſt חָמַל, Pepercit. Ionáh 4.10, אַתָּה חַסְתָּ עַל־הַקִּיקָיוֹן tu pepercisti cucurbitæ. 1. Semuél 24.10, וַתָּחָס עָלֶיךָ & pepercit tibi. ſubauditur עֵינִי oculus meus, vel נַפְשִׁי anima mea. R. Dauid in lib. rad. Iechez. 20.17, וַתָּחָס עֵינִי עֲלֵיהֶם & pepercit oculus meus eis.

חוף Vide חָפַף.

חוץ Extra, foris, siue foras, Præter, Platea. Deuter. 23. 12, Et egredieris illuc חוּץ foras. Et 13, quum sederis חוּץ foris. Iiób 18.16, עַל־פְּנֵי־חוּץ ante plateam. Ecclesi. 2.24, חוּץ מִמֶּנִּי præter me. i. plusquam ego. Gene. 9.22. Et nũtiauit duobus fratribus בַּחוּץ foris. vel in platea. Leuit. 4.12, Et educet, &c. אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה extra castra. Gen. 6.14, Et bituminauit eã מִבַּיִת וּמִחוּץ intrinsec' & extrinsecus. Iesa. 51.20, In capite כָּל־חוּצוֹת omnium platearũ.

Tóar. 1. Reg. 6.28, Et cælaturis florum מִלִּפְנִים וְלַחִיצוֹן intrinsecus, & exteriori. sub. templo. & nõ, extrinsecus. est enim tóar הַהֵיכָל templi, quod erat extra oraculum, siue adytum: quanquam מִלִּפְנִים non sit tóar. R. Dauid in lib. rad. & in comment. Fœmineũ tóar. 2. Reg. 16. 17, Et introitũ regis הַחִיצוֹנָה exteriorẽ. Et est sicut הַחִיצוֹן inquit R. D. in lib. ra. quia est longũ propter zachéph, & ה redundat. Ieche. 40.16, in atrium הַחִיצוֹנָה exterius.

חק Aut **חוק** Require in חָקַק.

חור Est לָבָן, Album, candidum. Estér 8.15, cum veste regni (.i. regia) purpuræ (siue purpurea) וְחוּר & cãdoris. i. cãdida. Tharghũ pro לָבָן, Exo. 16.31: habet חִוָּר.

Hinc verbũ חָוַר, Erubescere: quòd homo erubescens fiat facie albus, aut pallidus. Iesa. 29.22, facies eius יֶחֱוָרוּ pudore suffundentur. aut erubescẽt. חור etiam est Foramen, cauerna, latibulum. Iesah. 11.8, עַל־חֻר פָּתֶן super cauernã aspidis. Et cum chólem, 2. Reg. 12.9, perforauit חֹר בְּדַלְתּוֹ foramẽ in ostio eius. Quo nomine appellatur secũdum R. D. canistrũ & rete, & vestis quæ multa habẽt foramina. Gen. 40.16, סַלֵּי חוֹרִי canistra (pro חוֹרִים) foraminũ. i. perforata, aut habentia multa foramina. Sed R. Ionáh deducit à חור Album, vt sit, canistra alba.

Vel ſecundũ R.Dauid, caniſtra facta ē virgis decorticatis, quæ poſt earũ decorticationẽ ſunt albæ. Sed priorem expoſitionem probat. Et in Talmúd Ieruſalmí(.i. Hieroſolymitano,)teſte R.Dauid in lib.rad.in radice חָרַר, exponitur, caniſtra tortarũ ſub prunis decoctarũ, quæ dicũtur עֻגוֹת, acſi dicat, caniſtra plena חֲרָרוֹת.i.tortis. Ieſah.19.9, Et texentes חוֹרָי(pro חוֹרִים)alba, ſecundũ R.Ionáh.i.pãnos albos. R.Dauid exponit, pannos perforatos tẽpore quo texuntur: vel(quod magis probat) retia quæ ſunt plena foraminibus. Et hoc quadrat ſenſui prophetæ qui prius dixerat, Et expandentes rete ſuper faciẽ aquarũ infirmati ſunt,&c. Paulo póſt, texẽtes חוֹרָי. Mox, Et erunt retia eius fracta. Iiób 30.6, vt habitarent חֹרֵי עָפָר in foraminibus(.i.cauernis)terræ. Ieſa. 42.22, Et ipſe populus prædam paſſus, & direptus הָפֵחַ בַּחוּרִים capere facere(pro, quos capere faciebant hoſtes eorũ)in cauernis omnes ipſos,&c. fuerunt in prædam, &c. הָפֵחַ eſt macór, vel imperatiuum cõiugationis hifhíl. Vide פּוּחַ. Ieſah.36.12, Vt comedant אֶת־חֲרָאֵיהֶם ſtercora ſua. à foraminibus vnde exeunt ſic appellata. Ita ſcribitur intrĩſecus, ſed in margine, honeſtiori vocabulo ſcriptũ eſt מוֹצָאוֹתָם egeſta(ſiue ſtercora)ſua. Et 2. Re. 10.26, Et diruerũt domũ Bahál, & poſuerũt eã לְמַחֲרָאוֹת in latrinas. aut pro latrinis. In margine eſt לְמוֹצָאוֹת pro excrementis.i.loco excrementorũ, ſiue ſtercorũ. Priori igitur modo ſcribitur, ſed poſteriori legitur, inquit R.Dauid in cõment. & vtrunq; idem ſignificat: ſed lectio, eſt mundior ſcriptura. חוֹרִים etiã ſunt principes, & magnates, inquit R.Ionáh, qui & in lingua Iſmahelitica vocantur לוֹבָן, tanquã diceres candidati, aut candidi. Eccleſi.10.17, Beata tu terra, quũ rex tuus בֶּן־חוֹרִים filius

filius principũ est. Et nõ est nomen substãtiuũ, vt quidam scripserunt, vt sit, filius nobilitatis, aut libertatis: sed nomen tóar. Illud auté Ieche.24.11, וְחָרָה נְחֻשְׁתָּהּ, & Iesah.24.6, חָרוּ יֹשְׁבֵי אֶרֶץ, & Iiób 30.30, וְעַצְמִי חָרָה, quæ R. Iehudáh & R. Ionáh posuerunt in hac radice, vide in חָרַר. sunt enim ex verbis geminatis, inquit R. Dauid.

חוש Accelerare, festinare, Sentire, aut sensibus oblectari, vt dicũt nónulli. Deut.32.34, וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ & festinabit (pro festinabunt, vel festinant) quæ futura (aut parata) sunt eis. Psa.22.20, Ad auxiliũ meũ חוּשָׁה festina. Et in hifhil, הֵחִישׁ, &c. Iudi.20.37, Et insidiæ הֵחִישׁוּ festinauerũt. Iesah.60.22, Ego Dominus, in tẽpore suo אֲחִישֶׁנָּה festinare faciã illud. Tóar. Nume.32.17, חֻשִׁים festinantes. Substantiuum, חִישׁ, Festinatio, Cito, festinãter. Psal.90.10, recessit חִישׁ cito. Illud autẽ Ecclesi.2.25, & quis יָחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי festinabit præter me? (sic R. Dauid) sunt qui exponunt (teste eodem in lib. rad.) מִי יִהְיֶה חוֹשֵׁשׁ quis erit curans (.i. quis curabit) לְהִתְעַנֵּג deliciis affluere, & comedere, & lætari plusquam ego fecerim? חוֹשֵׁשׁ etiã significat sentire. acsi dicat, Quis sensibus oblectabitur plusquam ego fecerim? Vnde & חוּשׁ, vocatur Sensus. R. Abrahám in cómen. exponit, Quis festinabit? nẽpe vt assequatur quod cupit. Est ergo sensus, Et quis festinabit, id est poterit cõmodius festinare vt sua expleat desideria, quàm ego qui tantam habeo auri & argenti copiam? &c.

חזז Vnde חֲזִיז, Fulgur, coruscatio præcedens tonitrua. Et secundum Talmudistas, est vnũ è quinque nominibus nubis, quæ sunt אֵיד עָב עָנָן נָשִׂיא חֲזִיז. R. tamen Dauid in lib. ra. ait dici à חָזָה, Videre, sicut הֲנִיגִי ab הָגָה. Iiób 28.26, וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז & viam fulguri (aut coruscationi)

tonitruorum. vel,& tonitruis. Deficit enim ו copulatiua,vt communiter dicũt expositores Hebræi. Zecha. 10.1, Dominus עֹשֶׂה חֲזִיזִים faciens fulgura.aut coruscationes,vel nubes.

חָזָה In cal,Vidit. Psal.63.3,חֲזִיתִיךָ vidi te.Thren.2.14, Prophetæ tui חָזוּ לָךְ שָׁוְא viderũt tibi mendaciũ. 2.Paralip.33.20,Scripta sunt in verbis חוֹזָי videntium.i. vatum.ponitur pro חוֹזִים, inquit R.Dauid in lib.ra.sicut & חוֹרָי pro חוֹרִים,vt est in חור.Psa.27.5,לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה, vt videam iucunditatem(siue delectationem,aut pulchritudinẽ) Domini. Et 17.15, אֶחֱזֶה פָנֶיךָ videbo faciem tuam.Iiob 23.9,וְלֹא־אָחַז & non videbo. Et in altera significatione, Iiob 8.16,בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה(iuxta)domũ lapidum(.i.lapideam)complicabitur. aut potius,complicabit se.Vnde R.Dauid in lib.rad.exponit יִסְתַּבֵּךְ,id est intricabit se.Et iuxta hanc significantiam R. Iehudáh exponit illud Iesa.28.15, Et cum sepulchro עָשִׂינוּ חֹזֶה fecimus complicationem. Quid autẽ is velit dicere, R. Dauid fatetur se ignorare.ipse vero exponit acsi dicat, מַחֲזֶה.i.visionem,hoc sensu,Et cum sepulchro fecimus visionem,& pactum pepigimus cum eo vt non capiat nos. Psa.11.7,יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ rectũ videbũt facies eius.plurale,quia nomen Hebræum פָּנִים,non habet singulare. Vel, Rectus(.i.quilibet rectorum) videbũt facies eius. pro faciem eius. & sic פָּנֵימוֹ ponitur pro פָּנָיו vt dixit R. Mosćh sacerdos. Et sic Iiob 22.2, proderit עָלֵימוֹ ei. Sed hoc non probat R.Abrahám, quia facies nõ videt, sed oculus:vnde dicit referẽdum ad palpebras,quas suprà memorauerat,quæ videbunt rectum: nempe iudiciũ. Vel,videbunt, subaudi videntes. R.verò Dauid sic explicat,Rectum(sub.virũ)videbũt facies eius. i.videbit

facies eius: iuxta illud Leuit.26.9, Et respiciam ad vos. Vel, Rectus(.i.quilibet rectorũ)videbũt faciem eius:vt Psal.17.15, Ego in iustitia videbo faciem tuam. Vel, Rectum(sub. Deum)videbũt facies eorum. hoc est iustorum.& ita exponitur in Derás. Hucusque R.D.in cõment. Nomen, חָזוֹן, Visio. Iechez.7.26, Et quærét חָזוֹן מִנָּבִיא visionem à propheta. Alia forma, חִזָּיוֹן, Iesa.22.1, Prophetia גֵּיא חִזָּיוֹן vallis visionis. 2.Semu.7.17, הַחִזָּיוֹן הַזֶּה visionem hanc. Alia itẽ, חָזוּת, Iesah.21.2, חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי visio dura nũtiata est mihi. Et in altera significantia, secundũ R.Dauid in lib.rad. Dani.8.5, Et hirco erat קֶרֶן חָזוּת cornu perplexitatis.i.perplexum, cõplicatũ. vel visionis, hoc est visibile & magnum. 2.Paral.9.29, וּבַחֲזוֹת & in visionibus.idem est, alia tamẽ forma, à חָזָה. Rursum alia, præposito מ. Num.24.4, אֲשֶׁר מַחֲזֵה qui visionẽ omnipotentis videt. Et genere fœmineo. 1.Reg.7.5, מֶחֱזָה אֶל־מֶחֱזָה fenestra cõtra fenestrã. quasi esset visio cõtra visionem. Et appellatur sic fenestra, quòd per illam videamus. R.Dauid in cõmen. exponit, Visio contra visionem: acsi dicat, quòd fenestræ erant in tribus parietibus. Et hoc est quod proxime dixit שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. Quod autẽ dixit מֶחֱזָה אֶל־מֶחֱזָה, Tharghũ vertit וְזוִי לָקֳבֵיל זוִי & angulus contra angulum, vt exponit R.D.in commen. Alia postremo forma, 2.Reg. 17.13, כָּל־חֹזֶה omnem visionem. Aliud nomen, חָזֶה, Pectus. Exod.29.27, Et sanctificabis אֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה pectus eleuationis. Plurale, Leuit.9.20, הֶחָזוֹת pectora.

חזק Roborare, corroborare, Indurare, Apprehẽdere, tenere, retinere, Inualescere. Genes.41.57, כִּי־חָזַק הָרָעָב quia inualuerat fames. 2.Reg. 3.26, Et vidit rex Moab כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה quòd robustius esset se bellũ.

aut quod præualeret sibi bellum. 1.Reg.2.2, וְחָזַקְתָּ & ro
borabis te.pro,& esto robustus, aut fortis. Ireme.20.7,
חֲזַקְתַּנִי inualuisti mihi. fortior me fuisti . est sicut חָזַקְתָּ
מִמֶּנִּי. R.D.in lib.ra.& in Michlól.1.Reg.20.23, עַל־כֵּן חָזְקוּ
מִמֶּנּוּ idcirco præualuerũt ei.Malach.3.13, חָזְקוּ עָלַי præua
luerũt aduersum me.vel super me.i.mihi. Iehos.23.6,
וַחֲזַקְתֶּם מְאֹד & roborate vos valde. futurũ pro imperati-
uo aut precatiuo. Ieche.30.21, לְחָזְקָהּ ad roborãdũ illud.
Vel, vt roboretur in illo, secundum R.Dauid in lib.ra.
Iesah.35.4, חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ estote fortes, ne timeatis. 1.Pa-
ralip.28.7, אִם־יֶחֱזַק si fuerit fortis ad faciendum præce-
pta mea. Exod.7.13, וַיֶּחֱזַק לֵב & induratum est (indura-
uit se)cor Parhóh.2.Sem.18.9, וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ בָאֵלָה & appre-
hendit caput eius quercum. vel,& tenuit se caput eius
in quercu. Et 10.11, Et si filii Hammón יֶחֶזְקוּ מִמְּךָ præua
luerint tibi.ח cum seghól. Iesah.28.22, פֶּן־יֶחֶזְקוּ ne forte
roborẽtur.ח cum seuá. In hoc binián, inquit R.Dauid,
cõmuniter sunt intransitiua, nonnulla transitiua. In-
transitiuũ est illud 2.Paral.28.20, Et obsedit eũ, וְלֹא־חֲזָקוֹ
& non roborauit eũ. quod potest exponi (vt ait idem)
וְלֹא חָזַק מִמֶּנּוּ & nõ præualuit ei. Vel, לֹא חָזַק לְפָנָיו nõ præ-
ualuit(nẽpe Achaz)corã eo. Nam si esset transitiuum,
esset sensus, Deum non roborauisse ipsum Achaz co-
ram illo. Vel exponendũ esset,& non roborauit eũ rex
Assúr. Nã Acház miserat ad regẽ Assúr, vt sibi esset au-
xilio. Sed illi non sat fuit nõ roborasse eum, sed etiam
venit aduersus eum,& obsedit. Et hæc expositio est re-
cta. Et in pihél, Psal.147.13, כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי quoniam ro-
borauit seras. 2.Reg.12.6, לֹא־חִזְּקוּ non roborauerũt(aut
restaurauerũt)sacerdotes rimam templi. Irme.5.3, חִזְּקוּ
פְנֵיהֶם indurauerunt facies suas præ petra. Et 23.14, וְחִזְּקוּ

יְדֵי מְרֵעִים & roborauerũt manus malignantiũ. Ieche. 34. 15, וְאֶת־הַחוֹלָה אֲחַזֵּק & infirmam cõſolidabo. Ieſah. 41. 7, וַיְחַזְּקֵהוּ בְמַסְמְרִים & roborauit eũ clauis. Et in hifhı́l. Iudic. 7. 8, וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק & trecentos viros retinuit. Micháh 7. 17, לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ nõ tenuit in ſeculũ furorẽ ſuũ. 2. Parali. 26. 8, כִּי הֶחֱזִיק עַד־לְמָעְלָה quia roborauit (ſub. regnũ ſuũ, R. D.) vſque ad ſuper. vel excelſa. 2. Semu. 15. 5, וְהֶחֱזִיק לוֹ & tenuit eũ. Deut. 22. 25, וְהֶחֱזִיק־בָּהּ & tenuerit (vel apprehẽderit) eá vir. vel quiſpiá. Mich. 4. 9, הֶחֱזִיקֵךְ חִיל apprehẽdit te dolor. Ieſa. 41. 9, Qui הֶחֱזַקְתִּיךָ apprehendi te. quod eſt ſicut הֶחֱזַקְתִּי בָךְ, & ſic alia huiuſmodi, ait R. D. in lib. rad. Aut dicendum, inquit, quòd interdum conſtruatur ſine ב, quum ſignificat teneo. Exod. 9. 2, adhuc tu מַחֲזִיק בָּם retines eos. 2. Paralip. 4. 5, מַחֲזִיק בַּתִּים continens batos. Neche. 4. 21, מַחֲזִיקִים בָּרְמָחִים tenebant lanceas. Ieſa. 56. 4, וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי & tenentes pactũ meũ. Irme. 31. 32, in die (qua) הֶחֱזִיקִי בְיָדָם apprehẽdi (vel tenui) manũ eorũ. Nachũ 3. 13, הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן tene fornacẽ. i. opus fornacis. R. D. in lib. rad. Gen. 21. 17, וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדֵךְ בּוֹ & tene manu tua eum. Vel, tene teipſam cum eo, vt ſcilicet robores eum fortiter. R. D. in lib. ra. Iiób 18. 9, יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים roborabit contra eum ſitientem. id eſt roborabit Deus contra eum ſitientem rapere. i. latronem. Vel, roborabit aduerſus eum fortẽ, aut latronem. Et in hithpahál, 2. Paralip. 13. 7, וְלֹא־הִתְחַזַּק לִפְנֵיהֶם & non roborauit ſe ante eos. vel, non valuit, aut inualuit. Dani. 10. 19, & quum locutus fuiſſet mecũ, הִתְחַזָּקְתִּי confortatus ſum. vires accepi. 1. Paral. 11. 10, & iſti principes fortium qui erant Dauidi, הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ qui ſe tenebãt cum eo. Tóar vice participii, inquit R. Dauid. Exod. 19. 19, voce buccinæ eunte, וְחָזֵק & ſe roborante. i.

crescente. Alia forma, חֲזַק. Irme.31.11, & redemit eũ è manu חָזָק מִמֶּנּוּ fortioris illo. Iesah.40.10, ecce Dominus Deus בְּחָזָק יָבוֹא in forti veniet. vel, cum forti (nimirum exercitu, aut brachio suo) veniet. & hoc est quod mox dicit, Et brachium suũ dominabitur sibi. Nume. 13.19, הֶחָזָק הוּא הֲרָפֶה vtrum fortis, an debilis. Fœmineũ, Exo.13.9, בְּיָד חֲזָקָה in manu forti. Nomen, חֵזֶק, aut חֹזֶק, Fortitudo. instar סֵתֶר, quod cum pronomine facit סִתְרִי, & sic חִזְקִי. Psal.18.2, חִזְקִי fortitudo mea. Alia forma, חֹזֶק. Exod.13.14, בְּחֹזֶק יָד in fortitudine manus. Et cum ה fœmineo, Iudi.8.1, & litigarunt cum eo בְּחָזְקָה fortiter. 1. Semu.2.16, accipiam בְחָזְקָה vi. Iechez.34.4, וּבְחָזְקָה & dure dominati estis eis. 2. Reg.12.12, לְחָזְקָה ad instaurationem. aut, ad instaurãdum. potest enim esse macór. R. Dauid in lib. ra. dicit esse nomen. Alia item, חֶזְקָה, instar חֶלְקָה. 2. Parali.26.16, וּבְחֶזְקָתוֹ & in fortitudine sua eleuatum est cor eius. Potest esse & macór, inquit R. Dauid in lib. rad. vt sit, Et quum roboratus fuisset, &c.

חזר Inde חֲזִיר, Sus, porcus. Iesah.66.3, דַּם־חֲזִיר sanguinem suis. Psal.80.14, Consumpsit eam חֲזִיר מִיַּעַר porcus de sylua. i. aper syluestris.

חָטָא Peccare. Exod.32.32, מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי quisquis peccauerit mihi. Iiób 24.19, (Sicut) æstus, etiã calor, rapiũt aquas niuis, (sic) שְׁאוֹל חָטָאוּ sepulchrum eos qui peccauerũt: vt exponit R. Leui. At R. Dauid in lib. rad. sic, עַד־שְׁאוֹל vsque ad sepulchrũ: acsi dicat, עַד שֶׁיָּמוּתוּ donec moriantur. Thren.1.8, חֵטְא חָטְאָה peccatum peccauit. Exod.5.15, Et ecce serui tui cæduntur (percutiuntur,) וְחָטָאת עַמֶּךָ & peccabit populus tuus. i. peccati reus iudicabitur, pro iudicatur. quod est sicut וְחָטְאָה. Et ת ponitur vice ה, & א quiescit. R. Dauid in Michlól, & in li.

rad.Prouer.8.36,וְחֹטְאִי חֹמֵס נַפְשׁוֹ & peccãs in me, iniquã facit(aut expoliat)animam suam.est acsi dicat חוֹטֶה־לִי, R.Dauid in lib.rad.1.Semu.14.33,חֹטְאִים peccãt Domino.hîc א quiescit.Gene.20.6,Et prohibui etiã ego tibi מֵחֲטוֹ־לִי à peccando mihi.vel,ne peccares mihi. in quo ו est loco א radicalis literæ.R.Dauid in Michlól,& lib. rad.Iesah.64.5, Ecce tu iratus es,וַנֶּחֱטָא & peccauimus. vel,quanquam peccauimus. Et in pihél, cõmuniter significat Expiare,mundare,purgare: & est vtplurimũ cum seri,חִטֵּא,Leuit.14.52. Exo.29.35,וְחִטֵּאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ & expiabis(mundabis) altare. Genes.31.38, Rapinã(.i.raptum)non afferebã tibi,ego אֲחַטֶּנָּה pœnas luebam pro illa. R.Dauid exponit acsi dicat,Et erat peccatum super me,& reddebã tibi simile.deficit autẽ א. Et in hiphíl.1.Reg.14.16,אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל qui peccauit,& qui peccare fecit Israél.Iudic.20.16,וְלֹא יַחֲטִא & non peccabit.pro peccabat.deficit י cõiugationis. Et in hithpahál.Iiób 41.17,Et à cõtritionibus יִתְחַטָּאוּ purgabũt se. Tóar,חַטָּא,Peccator.1.Reg.1.21, Et ero ego & filius meus Selomóh חַטָּאִים peccatores.i.videbimur esse peccatores coram te, quum non fuerit quicquam nobis de regno.R.Dauid. Fœmineum,Hamós 9.8,oculi Domini בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה in regnum peccãs. Substantiuum,חֵטְא,Peccatum.Psal.51.7,וּבְחֵטְא & in peccato calefecit se de me(.i.grauida effecta est de me) mater mea. Leui.20.20,חֶטְאָם יִשָּׂאוּ peccatũ suũ portabũt.i. pœnã peccati sui sustinebũt. vel,dabũt(siue luent)pœnas peccati sui.Eccl.10.4,lenitas quiescere faciet חֲטָאִים גְּדוֹלִים peccata magna. Alia forma cũ ה fœmineo.Psa. 109.7,לַחֲטָאָה ad peccatũ. Et cum daghés, teste R.D. in lib.rad. Iesah.5.18,Et veluti funibus plaustri חַטָּאָה pec-

125

catum.ſub.trahunt. Et mutato ה in ת,חַטָּאת,Geneſ. 4.7.Oblatio etiã quæ fiebat pro peccato,vocatur חַטָּאת. Leuit.4.8, Et omnem adipem iuuéci הַחַטָּאת peccati.i. oblationis pro peccato.Zecha.14.19,Hoc erit חַטַּאת pec catum AEgypti.i.pœna & punitio peccati. Plurale,2. Reg.15.9,מֵחַטֹּאות à peccatis.Et 24.3,בְּחַטֹּאת propter pec cata. Ieſah.44.22,חַטֹּאתֶיךָ peccata tua. Pſal.25.17,חַטֹּאתָי peccatis meis.1.Reg.14.21,בְּחַטֹּאתָם propter peccata ſua.

חָטַב Cædere,ſuccidere,excidere. Deuter.29.11,מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ à cædente ligna tua. Ieche.39.10,וְלֹא יַחְטְבוּ & non cædent è ſyluis.Proue.7.16, Ornamentis ornaui lectũ meũ, חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם eleuata (ſunt) fune AEgyptio,vt exponit R.Ionáh. Vnde Onchelos in Tharghum pro הֶאֱמִירְךָ exaltauit te(Deut.26.18)habet חַטְבָךְ. At R.Dauid in lib.rad. exponendum cenſet ſecũdum priorem ſignificantiã,ſic, Ornamentis ornaui lectum meũ,cuius vectes ſunt חֲטֻבוֹת.i.exciſi. aut inciſi,& diſpoſiti ſerra, atque circino.R. Himmanuél ſequitur R. Ionáh. Et participium paſſiuũ ex pihél. Pſal.144.12, Filiæ noſtræ ſicut anguli מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל inciſi inſtar palatii.AEdificãtur enim anguli palatii lapidibus inciſis & dolatis,interdum & totũ palatiũ: plærunque etiã eſt depictum acſi lapidibus quadratis eſſet extructum.

חָטָה Quære in חָנַט.

חָטַם Prolongare iram, à חֹטֶם, Naſus, ſiue furor, & ira : ſic appellata , quòd in naſo conſpiciatur, ſicut dictũ eſt de אַף. Ieſa.48.9,& propter laudem meã אֶחֱטָם לָךְ prolongabo iram tibi vt non ſuccidam te.

חָטַף Rapere, vi aliquid tollere, & feſtinanter. Pſal. 10. 9, לַחְטוֹף עָנִי יַחְטֹף עָנִי vt rapiat pauperem , rapiet

Et deficiente י,Gen.42.15,חֵי per vitam Parhóh. Et 47.28,anni חַיָּיו vitæ eius. Pſalm.104.33,בְּחַיָּי in vita mea. Et 103.4,חַיָּיְכִי vitam tuã.eſt ſicut חַיָּיךְ. Alia forma,2.Semuél 20.3,In viduitate חַיּוּת vitæ.cuius perfectũ eſt חַיְּיוּת inſtar מַלְכוּת,inquit R.Dauid in Michlól,& in lib.rad.

חיה Viuere.Deuter.30.17,וְחָיִיתָ & viues.Zechar.10.9,וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם & viuẽt cum filiis ſuis. אֶת ponitur vice עִם cum.Prouerb.4.4,Cuſtodi præcepta mea,וֶחְיֵה & viue.pro viues. Iechez.16.5,בְּדָמַיִךְ חֲיִי in ſanguinibus tuis viue. Pſal.118.17,Non moriar,כִּי־אֶחְיֶה ſed viuam.

Futurũ defectiuum.1.Semu.10.23,יְחִי הַמֶּלֶךְ viuat rex.

Et in pihél,Pſal.30.4,חִיִּתַנִי viuificaſti me. Iudi.21.14, Et dederunt eis mulieres אֲשֶׁר חִיּוּ quas viuificauerãt. i. viuas reſeruauerant. 1.Semu.2.6, Dominus interimit וּמְחַיֶּה & viuificat.Chaba.3.2.In medio annorũ חַיֵּיהוּ viuifica illud. eſt perfectum cũ duplici י præter morem, ait R.Dauid in lib.ra.i.Iſraél,qui eſt opus tuũ, viuifica in medio annorũ afflictionum. Poteſt eſſe(inquit) & nomẽ, acſi dicat,חַיָּיו.i.vitæ illius: ſicut Nachum 2.3, Scutum גִּבֹּרֵהוּ(pro גִּבֹּרָיו) fortium eius.Hoſe.6.3,יְחַיֵּנוּ viuificabit nos. Dicitur hoc verbum & de reparatione ædificiorũ , quòd murus dirutus ſit veluti mortuus:inſtauratus autẽ & reædificatus,tãquã viuificatus.1.Para.11.8, Et Ioáb יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר viuificabit (pro viuificauit:i.reſtaurauit,& extruxit)reſiduũ ciuitatis. Neche.4.2,הַיְחַיּוּ num viuificabũt lapides ex aceruis pulueris?

Et in hifhíl. Iehoſ.14.10, הֶחְיָה יְהוָה אוֹתִי viuificare(.i. viuũ reſeruare)fecit Dominus me. Nume.22.33, וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי & illam viuere feciſſem. Geneſ.47.24,הֶחֱיִתָנוּ viuere feciſti nos. defectiuũ,id eſt cum vnico י. Et 6.20, Ingredientur ad te לְהַחֲיוֹת ad viuificandum. eſt cum ו.

Et defectiuũ,id est sine י, Gen.50.19,לְהַחֲיֹת ad viuifican dum.& 6.19, לְהַחֲיֹת אִתָּךְ ad viuificãdum tecum. Præter hæc duo,cætera sunt plena,id est cũ י. Nomẽ,חַיּוּת,vt in radice חָיָה.in vtraq; enim radice citatur à R.D. Alia forma,מִחְיָה, Viuificatio.i. sustentatio vitæ,vita,victus. Iudicũ 6. 4, Et non relinquebant מִחְיָה victum .i. quidpiam ad vitam pertinens. Hezræ 9.8, Et vt daret nobis מִחְיָה מְעַט victum paucũ.Genes.45.5,לְמִחְיָה ad vitam(vel sustentationẽ,nempe vestrã) misit me Deus. Leui.13.10,וּמִחְיַת & viuacitas(viuificatio)carnis viuæ est in tumore.Vel,& pinguedo,aut sanitas,secundum R. D. in lib.rad. Alia item forma חַיָּה, Iesah.57.10, חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת requiem virium tuarum inuenisti,propterea non ægrotasti. sic R.Abrahám.vel victum,&c.R.Dauid in lib.rad.exponit acsi dicat, Dulcedo fuit tibi,vt sunt escæ homini, propterea,&c. In cõment.verò sic, Vitam viriũ tuarum inuenisti.acsi dicat,Inuenisti aliquid quod dulce fuit tibi,sicut escæ quæ sunt vita hominis. Vocatur etiam חַיָּה,Anima hominis, eo quòd semper viuat,& non est vt corpus.Anima quoque iumentorũ vocatur hoc nomine,quòd vitã illis tribuat, quanquã nõ perpetuã.Ipsum etiã iumentũ,seu bestia, quin & generali nomine quodcunq; animal viuẽs dicitur חַיָּה.Interdum tamen pro specie aliqua,vtputa pro aue vsurpatur.Significat & Cõgregationẽ,Castra, Obstetricẽ.Pariẽtẽ,siue puerperã Gen.18.14,reuertar ad te כָּעֵת חַיָּה secũdum tẽpus,viuente.sub.Sara.i.iuxta tẽpus hoc,anno vẽturo quo eris viua.Vel,iuxta tẽp' hoc eris pariẽs,aut puerpera.Et 1.24,Producat terra נֶפֶשׁ חַיָּה animã viuentẽ.Et 37.19,חַיָּה רָעָה bestia(fera)mala. Iechez. 1.20,כִּי רוּחַ הַחַיָּה quia spiritus vitæ erat in rotis.2.Semu.

23.11, Et cógregati ſunt Peliſtím לַחַיָּה in villam. R. Dauid. R. quoque Ionáh, congregationem domorum in Harabico appellari dicit אַל חַי. Pſal. 68.31, Increpa (vel perde) חַיַּת קָנֶה cœtum arundinis. i. habentium arundines, ſiue lanceas, inquit R. Dauid. Et 74.18, Ne tradas לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ congregationi (videlicet inimicorum) animam turturis tuæ. i. congregationis Iſraél quæ eſt velut turtur. 2. Semuél 23.13, וְחַיַּת & caſtra Peliſtím. Et cum ו redundante, Pſalm. 79.2, לְחַיְתוֹ־אָרֶץ beſtiæ terræ. pro לְחַיַּת. & ſic 104.11 & 21, חַיְתוֹ. Nam cum pronomine facit חַיָּתוֹ: vt Iechez. 7.13, חַיָּתוֹ anima eius. Iiób 33.20, Et abominabitur ipſa חַיָּתוֹ לָחֶם anima eius panem. R. D. in comment. ſic exponit, anima eius viuificatiua abominabitur panem, quando erit in infirmitatibus, vt dicitur Pſal. 106.18, Omnem eſcam abominata eſt anima eorum. Rurſum Iiób 33. 22, וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים & anima eius mortem inferentibus. nẽpe infirmitatibus. Pſal. 68.11, חַיָּתְךָ animal tuum. Et 143.3, Contriuit ad terrám חַיָּתִי animam (vel vitam) meam. Iechez. 7.13, Et adhuc in vita חַיָּתָם anima eorum. ſub. exiſtente. Pſal. 104.25, חַיּוֹת animalia. Exod. 1.18, כִּי־חָיוֹת quòd obſtetrices ſunt. acſi dicat, nõ opus habent aliis obſtetricibus, quòd ipſæ ſint obſtetrices. Mutatur & י in ו, inquit R. Dauid, vt חַוּוֹת. Nume. 32.41, & accepit אֶת־חַוֺּתֵיהֶם villas earum.

חיל Exercitus, Fortitudo, vires, Diuitiæ, Antemurale, ſiue murus exterior vrbis: aut foſſa in circuitu muri. Gene. 47.6, אַנְשֵׁי־חַיִל viri fortitudinis. i. fortes. Ruth 1.23, גִּבּוֹר חַיִל potens viribus. Num. 24.18, Et Iſraél faciet חָיִל ſubſtantiam. diuitias. R. D. in lib. rad. Tharghum, Et Iſraél יִצְלַח בְּנִכְסִין proſperabitur in diuitiis. Deuter. 8.17, Fecit mihi הַחַיִל הַזֶּה ſubſtantiam hanc. Ie-

chez. 37. 10, חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד exercitus magnus valde,
valde.i.quammaximus. Irm.46.22, כִּי־בְחַיִל יֵלֵכוּ quia in
fortitudine(aut,cum exercitu)ibūt. Venit & absolutū
instar coniuncti. 2.Reg.18.17, בְּחֵיל כָּבֵד cū exercitu gra-
ui.sicut & illud Iesah.15.1, בְּלֵיל nocte. Psal.84.8,Ibunt
מֵחַיִל אֶל־חָיִל de exercitu ad exercitū.In regimine,Exod.
14.28,Omnis חֵיל פַּרְעֹה exercitus Parhóh. חֵל defectiuū
& absolutum in alia significantia:& sunt quinque de-
fectiua.i.sine י.Threno.2.8, Et luxit(vel desolatus est)
חֵל וְחוֹמָה antemurale & murus. R. Dauid in lib.ra.ex-
ponit חֵל murum paruū exteriorem, qui est ante mu-
rum magnū.Et 2.Semu.20.15, Et effuderunt aggerem
cōtra ciuitatem, וַתַּעֲמֹד בַּחֵל & stetit(nēpe ciuitas.i. po-
pulus ciuitatis)in antemurali. scilicet exteriori, &c. &
potest,inquit idem,exponi חֵל murus interior, & חוֹמָה
murus exterior: vt sit sensus, quòd vbi murū exteriorē
diruerūt,aut ruere fecerunt qui erant cū Ioáb,stetit ci
uitas in antemurali qui erat murus interior. Et rectū
est, inquit, vt חֵל exponatur fossa quæ erat in circuitu
muri. Nam Tharghum ibi pro valle & fossa, habet
חֵלְתָא,vt sit sensus, Et stetit in fossa: quia effuderāt ag-
gerē,& terra,ac lapidibus fossam repleuerant,vt murū
diruerent:& ideo stetit ciuitas ad repugnandū. & sic 1.
Reg.21.23, Canes comedēt Izébel בְּחֵל in fossa Izrehél.
Hobadiáh 20,Et demigratio הַחֵל־הַזֶּה exercitus (vel po-
puli)huius.& ita habet Tharghum, עַמָּא הָדֵין populi hu
ius.& est in regimine pro absoluto.Iesa.26.1,Salutē po
net muros, וָחֵל & antemurale. vel fossā. Iiób 20.18, בְּחֵיל
תְּמוּרָתוֹ in substātia permutationis suæ nō exultabit.i.
de substantia quā restituet loco illius quam rapuerat,
non gaudebit.Iechez.27.11,Filii Arnád, וְחֵילֵךְ & exerci-

tus tuus. Pſalm.122.7, Sit pax בְּחֵילֵךְ in antemurali tuo. vel in exercitu: aut, populo tuo. vtroq; modo exponit R. Dauid in lib. rad. Et 59.12, Cōmoue eos בְּחֵילְךָ fortitudine tua. R. Ioſéph, paupertate tua, à חֵלֶךְ, ibi require. 2. Reg. 25.23, principes הַחֲיָלִים exercituum. Eſt & dictio cōpoſita è duabus dictionibus in pronuntiatione. R. Dauid in lib. rad. Pſal. 10.10, Et cadet inter fortes eius חֵלְכָּאִים exercitus (aut congregatio) pauperum. Et in cōmen. Scribitur (inquit) vt vna dictio, & legitur vt duæ. i. cōgregatio, aut turba dolentiū, ſiue contritorum, vel pauperum. R. quoq; Selomóh vnā dicit eſſe dictionem è quindecim quæ ſcribuntur vt vna dictio, & leguntur vt duæ: exponítque, exercitus contritorū. R. Abrahám auenhezra magnum quendam citat grāmaticum, qui dixit eſſe dictionem quatuor conſtantem literis radicalibus. Quære & in חֵלֶךְ.

חין Secundum R. Ionáh eſt radix per ſe, quam exponit חֲזָקָה, Robur. Alii deducunt à חָנַן, & exponunt חֵן, Gratiam, ſicut נִיר, & נֵר idem ſignificant. Iiób 41.4, וְחִין עֶרְכּוֹ & gratiā diſpoſitionis eius. i. pulchritudinem, & formā diſpoſitionis eius in mēbris ſuis: vel gratiam diſpoſitionis eius ad bellū. ſic R. D. R. verò Ionáh, robur diſp. &c. Nuſquam alibi legitur in Sacris literis.

חיץ Eſt כּוֹתֶל, Paries, murus. Iechez. 13.10, & ipſe ædificabat חַיִץ parietem. vel murum. Alibi nō inuenitur hæc dictio in Scriptura, ſed ea frequenter vtuntur Hebræorum doctores.

חיק Cum י, & interdum abſque י, Sinus. Et quia ſinus eſt corporis mediū, ſignificat & mediū. 1. Reg. 22.35, Et effuſus eſt ſanguis plagæ אֶל־חֵיק הָרֶכֶב ad ſinum currus. i. vſq; ad medium currus, ſecundū Tharghum

& R.Dauid in cóment. Irme.32.18, Et reddés iniquitatem patrum אֶל־חֵק בְּנֵיהֶם in sinú filiorum ipsorú. sine י, quanquã, vt inquit R.Dauid, in aliquibus libris sit cú י. Ieche.43.13, וְחֵיק הָאַמָּה & dimidiú cubiti. quanquá doctores Hebræorum exponunt יְסוֹד fundamẽtum. Et 17, וְהַחֵיק־לָהּ & mediú ei.i. locus medius, & æqualis ei. Et ita habet Tharghum, וְתַשְׁוִיתָא & æqualitas ei.i. medius locus. Illud Iesa.40. 11, וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא & in sinu suo portabit: sunt qui exponút, in vlnis, siue brachiis suis: & ita exponit R.Sahadiáh. Habét enim in terra Israél brachia lata quibus omnia ferunt: verum in terra Edóm (.i. in Idumæa) habent angusta, sed super vestes accingunt lumbos suos: & quod est supra cingulum in medio vestium vocant חֵיק. Nume.11.12, Quia dicis ad me, porta eum בְּחֵיקֶךָ in sinu tuo, quemadmodum portat nutritius lactentem. Sic enim erat mos, vt nutritius ferret infantem in sinu suo, stringés eum brachiis suis. Iiób 19.27, Defecerũt renes mei בְּחֵקִי in sinu meo. est sine י. R.Dauid, in medio viscerum meorum, aut vẽtris mei.

חֵךְ Palatum. Iiób 12.10, וְחֵךְ & palato cibus sapiet (.i. sapidus erit) ei. Vel, & palatum cibum gustabit sibi. Prou.24.13, Et fauum dulcé עַל־חִכֶּךָ palato tuo. Hinc fit חַכָּה, Hamus. Iesa.19.8, proiiciétes in flumen חַכָּה hamú. Chab.1.15, בְּחַכָּה hamo. & Iiób 40.20. At rectũ est (inquit R.D.) vt prædictorú radix sit חָכַךְ, quod ostẽdit daghés, quãquam R.Ióséph radicem putat esse חָנַךְ, & daghés ob defectum נ, & ita esse in Harabico.

חָכָה Expectare. Iesah.30.18, חוֹכֵי־לוֹ expectãtes eum. siue qui expectant eum. Et in pihél. Iiób 32.4, Et Elihu חִכָּה אֶת־אִיּוֹב expectauit ipsum Iiób. 2. Reg.7.9, וְחִכִּינוּ & expectabimus. Iesa.64.4, לִמְחַכֵּה־לוֹ expectan

ti illum. Iiób 3.19, הַמְחַכִּים לַמָּוֶת qui expectant mortem.

Illud Iesah.30.18, יְחַכֶּה expectabit(pro expectat) Dominus vt misereatur vestri: R.Dauid in lib.rad.exponit, prológabit Dominus tẽpus misericordiæ sicut expectás, sed non trãsibit. Vel est verbũ transitiuũ, vt sit, fidere faciet vos vt expectetis eũ, vt misereatur vestri, quia sic facturus est. & hoc est rectũ. Hos.6.10, וּכְחַכֵּי אִישׁ גְּדוּדִים & secundũ expectare(.i. quẽadmodum expectãt) virum latrones. Est macór, & י ponitur vice ה, וּכְחַכֵּה.

חָכַם Sapere, sapientem esse, sapientiæ operam dare. Prouerb. 23.15, אִם־חָכַם si sapiens fuerit. Et 6.6, וַחֲכָם & sapiens esto. Item 13.20, יֶחְכָּם sapiẽs erit. Iiób 32.10, יֶחְכָּמוּ sapientes erunt. Et in pihél. Psal.105.22, וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם & senes eius sapientes efficeret. doceret sapientiã. Et 119.98, Præ inimicis meis תְּחַכְּמֵנִי sapientem efficies me. aut, sapientiam docebis me. In hifhíl. Prouerb. 19.8, מַחְכִּימַת פֶּתִי sapiẽtem efficiens simplicem. Et in hithpahál. Ecclesi.7.17, וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר & ne sis sapiens amplius. i. plusquã oportet. Tóar, חָכָם, Sapiens. Prouer.3.6, אַל־תְּהִי חָכָם ne sis sapiens in oculis tuis. Et 10.8, חֲכַם־לֵב sapiens corde. Eccles.9.1, Iusti וְהַחֲכָמִים & sapientes. Tóar fœmineũ. 2.Semu.20.16, אִשָּׁה חֲכָמָה mulierẽ sapientem. Iudic.5.29, חַכְמוֹת sapiẽtes. ח est cũ pathách.

Tóar alterius formæ. 2.Semuél 23.8, תַּחְכְּמֹנִי רֹאשׁ sapiens princeps. Nomen, חָכְמָה, Sapientia. ח cũ camés chathéph. Ecclesi.7.13, בְּצֵל הַחָכְמָה in vmbra sapientiæ. Psal.107.27, חָכְמָתָם sapiẽtia eorum. Prouerb.1.19, חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה sapientiæ(.i. quælibet è sapiẽtiis) foris (vel in platea) prædicabit.

חָל Vel potius חָלַל, Vnde חַלָּה, Placenta, libum. cũ daghés ob defectũ literæ ל. Leuit.8.26, Accepit חַלַּת

מַצָּה placentam infermentatam.hîc ת est vice ה. R.Dauid in Michlól.Et 2.4,חַלּוֹת מַצּוֹת placētas infermētatas.

חָלַל Vulnerare,occidere; quanquā non inueniatur in Scriptura nisi intransitiuū,pro vulneratum esse.Psal.109.22,Et cor meū חָלַל vulneratū est. præteritū,quia est cū camés & pathách, inquit R.Dauid, acsi dicat נִחְלַל vulneratū est. Tóar loco pahúl,siue participii passiui,est cum duplici camés,חָלָל,Occisus.Deut. 21.1. Et in cōstructione,Nume.19.14,qui tetigerit,&c. בַּחֲלַל־חֶרֶב occisū gladio.Gen.34.27,הַחֲלָלִים occisos. Irm. 9.1,Et flebo,&c.אֵת חַלְלֵי בַת־עַמִּי occisos filiæ populi mei. ל cum chathéph pathách, & ח cū gahiá. Et 14.18, Ecce חַלְלֵי־חֶרֶב occisi gladio.ל cum seua tātum.sic Thren.4. 9,חַלְלֵי־חֶרֶב.Iesah.22.2,חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־חֶרֶב occisi tui nō occisi gladio. Et macór ex cōiugatione cal,secundum R.Dauid in lib.ra.Psal.77.11,Et dixi,חַלּוֹתִי הִיא occidere meum est.Absolutum,est חַלּוֹת.R.D.in lib.rad.sic exponit, Dicit propheta, Quū essem in captiuitate,dixi, occidere meū est.i.mors mea,& occisio mea est in longitudine captiuitatis.Sed recordabor annorum dexteræ Excelsi,quibus scilicet suscitauit Excelsus dexteram suam,& eduxit nos è captiuitate AEgypti: (& sperabo quòd)sic adhuc suscitabit dexterā suam,& educet nos è captiuitate in qua sumus. Alii(teste R.Abrahám in comment.)deducunt à חָלָה,AEgrotare,infirmari,orare: vnde exponunt, infirmitas est,vel oratio est. quod improbat:exponit autem sic, Et dixi in corde.i.cogitaui quòd sic est.Et cogitaui cogitationem,& ipsa occîdit me:ipsa autē est cogitatio annorū dexteræ Excelsi. R. Moséh,infirmitas mea est. R.Himmanuél in cōmen. dicit radicem esse חָלָה,AEgrotare,& quòd est macór ex

R.i.

pihél,à חָלָה,cuius macór eſt חֲלוֹת.Et ſecundum normã debuerat eſſe breue ſicut Iiób 19. 17, וְחַנּוֹתִי & precari meum per filios ventris mei.eſt vero longum propter ſequens monoſyllabũ הִיא, éſtque ſenſus,Dixi in corde meo,Infirmari,meum eſt. i.infirmitas mea in anima mea eſt. At ſecundum opinionem magnorum grammaticorum,חַלּוֹתִי eſt à חָלַל,Occidere:& eſt macór,ſicut & illud verſu 10, Nunquid obliuiſcetur חַנּוֹת miſereri Deus,&c. Illud Pſal.87.7,כְּחֹלְלִים, exponitur,ſicut tibicinãtes.ſiue canẽtes tibiis.Aut,ſicut ducẽtes choros.

Et in pihél,Occidere,Polluere,prophanare,cõtaminare,cõmunem facere,Tibia canere.Leui.19.8,אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חִלֵּל ſanctificationẽ(.i.ſanctuariũ)Domini polluit. Deut.20.6,qui plãtauit vineã,וְלֹא חִלְּלוֹ & nõ cõmunem fecit eã. Pſal.89.39, חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ prophanaſti ad terrã diadema(aut coronam)eius. 1. Reg.1.39,Et populus מְחַלְּלִים בַּחֲלִילִים tibicinãtes tibiis.i.pſallẽtes, cãtãtes,laudantéſq; tibiis. Et in prima ſignificantia, Iechez.28.9, In manu מְחַלְלֶךָ interficiẽtis te.vel interficientiũ te: & ſic deeſt י ſignũ pluralis,éſtque lene.i.ſine daghés,præter normã. Malachi 2.10, לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ vt polluant pactum patrũ noſtrorum. Ieſa.43.29, וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ & occîdam principes ſanctitatis. Ieche.28.16, וָאֲחַלֶּלְךָ מֵהַר אֱלֹהִים & polluã te (vel occîdam te) de monte Dei. Eſt quidem præteritũ propter camés ipſius ו : ſed ponitur vice futuri more vatum, inquit R.Dauid in cõment. Exo.20.25,Si gladium tuũ(pro ferrum tuum.i.malleũ R.D.in lib.rad.) eleuaueris ſuper eũ,וַתְּחַלְלֶהָ & pollues eũ.nẽpe lapidẽ. Vel,ſuper illud.ſub.altare. Sed rectum eſt vt referatur ad אֶבֶן Hebræis fœmin.ſignificãs lapidẽ, & non ad מִזְבֵּחַ maſc.altare. Pronomen enim affixũ,eſt

fœmineú. Et in nifhál. Iechez.7.24, וְנִחֲלוּ מְקַדְשֵׁיהֶם, & polluĕtur ſanctuaria eorũ. ſic R.D. in li.ra.& cóment. Tharghú habet וְיִתַחֲלוּן & polluĕtur. Eſt autẽ lene.i. ſine daghés, inquit idẽ R.D. ſicut & illud Ieche.22.16, וְנִחַלְתְּ בָּךְ & eris capiẽs hæreditatẽ in te. Et eſt præteritũ ſecũdæ perſonæ fœmineæ verſum in futurũ per copulam ו: quæ deberent eſſe cum daghés ſecundum normã. Sed hoc poſtremum idem R. Dauid in lib.rad.citat in radice חָלַל, & ita ſignificat, & eris polluta in te. & in נָחַל, quod eſt hæreditate accipere, & poſſidere. Et hoc dicit eſſe rectum: & ſecundum normã debuiſſe eſſe וְנִנְחַלְתְּ, ſed propter ח non fuiſſe daghesſatam dictioné: ſícque exponit, & eris capiẽs hæreditatẽ in te. acſi dicat, Olim fuiſti hæreditas mea: at quũ peccaueris, nõ eris hæreditas mea, ſed eris hæreditas in te, & nõ in me. In cómẽ. idem ferme ſcribit, dicens, Et eris hæreditás in teipſa: hactenus enim fuiſti hæreditas mea, at modo non es mea hæreditas. Sunt qui exponũt, & polluêris in te in oculis gentiũ, quæ videbunt quòd non reputaris hæreditas mea, quum ſis in captiuitate inter illas. Tharghũ habet וְאִתְקַדַּשׁ בִּיךְ & ſanctificabor in te. Iechez. 20.9, לְבִלְתִּי הֵחֵל vt non violaretur. Secũdum normam ה debuerat eſſe cum pathách. Et ſic Leuit.21.10, כִּי־תֵחֵל לִזְנוֹת quum polluta fuerit. Vel dic eſſe ex hifhíl, & ת & ה debuiſſe eſſe cum pathách. Et in hifhíl cómuniter ſignificat incipere. Deut.3.24, אַתָּה הַחִלּוֹתָ, tu cœpiſti oſtẽdere, &c. Et 2.32, הָחֵל רָשׁ incipe poſſidere. Nume. 30.3, לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ non polluet verbum ſuũ. i. non ponet verbum ſuũ prophanũ, ſed erit firmum. Tharghú, לָא יְבַטֵּיל non vacare, aut ceſſare faciet verbũ ſuũ. יָחֵל, quod eſt expectabit, quære in חול & in יָחַל. Iudi.13.25, וַתָּחֶל & cœ-

pit ſpiritus Domini cõterere(vel roborare)eum,ſecundũ Tharghũ. At ſecundũ R.Dauid, Cœpit ſpiritus (.i. prophetia)Domini לְפַעֲמוֹ venire ei prima vice,&c.Hoſe.8.10,וַיָּחֵלּוּ מְּעָט.Vide interpretationem in חול. Et in hofhál. Gen.4.27,אָז הוּחַל tunc cœptũ eſt inuocare(aut inuocari)nomen Domini. R.Dauid in lib.ra.exponit, tunc inquinatũ(aut prophanatum)eſt nomen Domini,quia in diebus Enós errauerunt poſt idola,& in inuocatione nominis Domini. Alii exponunt,cœptum eſt:quia tunc cœperunt homines vocare nomina idolorum nomine Domini. Hinc nomen,תְּחִלָּה,Principium.2.Semuél 21.11,מִתְּחִלַּת קָצִיר à principio meſſis.

Tóar.Ieche.21.25,חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא prophane,impie dux, &c.Alii(inquit R.D.)exponunt,interfecte.i.digne interfectione.& ita habet Targhum, חַיָּיב קְטָלָא obnoxie interfectioni.Et fœmineum,Leuit.21.7,וַחֲלָלָה,& pollutam. Subſtantiuum,ſecundum R.Dauid in lib.rad. quanquã ab interpretibus exponi ſoleat vt tóar.Leuit. 10.9, Ad diſtinguẽdũ בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל inter ſanctitatẽ, & inter inquinationẽ. ſiue inter ſanctũ & prophanũ. Illud 1.Semu.21.4,אֵין לֶחֶם חֹל, non eſt panis prophanitatis(.i.prophanus)ſub manu mea,&c. Et paulo póſt, & fuerunt vaſa puerorum ſanctitas(.i.ſancta, & pura) וְהוּא דֶּרֶךְ חֹל & hæc via prophanationis (.i.prophana) & etiã quia hodie ſanctificabitur in vaſe. R. D.in li.rad. exponit,Quãquam egreſſi ſumus in viã prophanationis,(vel modum,ſiue morẽ prophanũ,) quia nõ putauimus nobis opus fore pane ſancto : tamen ſanctitas (hoc eſt ſancta)fuerunt vaſa puerorum.Nam quando egreſſi ſumus , purificauimus noſipſos. Et ſi fuit mulier prohibita nobiſcũ , quum egreſſi ſumus in viam,

purificauimus nosmetipsos more filiorũ hominũ, qui putãt se in viam ituros,& sanctitas(.i.sancta)sunt vasa puerorũ. Et quanto magis hoc die,quo erit nobiscum panis sanctitatis, (.i.sanctus) sãctificabitur(vnusquisq; puerorũ)in vase, obseruatus & præmonit' vt sit in sanctitate in vase?Et dedit ei sacerdos sanctitatẽ,(id est panẽ sanctũ,hoc est panes gratiarũ actionis,quos poterat Israél edere, quãdo erat mũdus:) quia nõ erat ibi alius panis, nisi panes facierũ, qui remoti fuerãt à cõspectu Domini, vt poneret panẽ calidũ. Eodẽ modo exponit in cõmen. R.quoq; Ioséph exponit,panẽ sanctitatis.i. gratiarũ actionis:quẽ edere poterat extrane' in sua purificatione. Vide עֵצֶר. Alia forma,חָלִילָה, Prohibitio. pro quo interpretes vertunt,Absit,acsi dicat,Prohibitio est tibi,aut mihi,&c. Gene.18.25,חָלִלָה לְּךָ absit tibi vt facias,&c.Et 44.7,חָלִילָה לַעֲבָדֶיךָ absit seruis tuis vt faciant,&c.Pro quo verti potest,Non est fas tibi,Nõ est fas seruis tuis vt faciãt,&c. Et ab hoc fit verbum,secundũ R.Ioséph,Prouerb.25.23,תְּחוֹלֵל prohibebit. Vide חול in hifhíl. Nomen instrumẽti musici,חָלִיל,Tibia. R.Selomóh musicũ dicit esse instrumentũ,quod vernacula lingua vocatur קַרְמַלֵּשׁ Cornamusa:sic appellatum,quòd sit חָלוּל.i.concauũ. Tharghũ pro חָלִיל(Iesa. 5.12,& 30.28) habet אַבּוּבָא, quod quidá tibiã, alii organum significare putãt. Plurale,Irme.48.36,כַּחֲלִלִים tanquã tibiæ sonabit. Ab hoc & מָחוֹל,Chorus. Psal.149. 3,Laudent nomẽ eius בְמָחוֹל in choro. Et 30.12, Vertisti planctum meũ לְמָחוֹל in chorum. Et fœmineũ, מְחוֹלָה. Cant.6.12,Quid videbitis in Sulammíth?כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם sicut chorum castrorum. Plurale,Iudic.21.21,Si egressæ fuerint filiæ Silóh לָחוּל(pro לָחוּל, R.Dauid)בַּמְּחֹלוֹת ad

ſaltãdum in choris. Exod.15.20,cum tympanis וּבִמְחֹלֹת & choris.Et veniũt hæc cũ hannách.i.litera quieſcente loco daghés, inquit R.Dauid, quia ſecundum normam erant pũcto daghés ſignanda. Et hoc factum eſt vt differat à מְחִלּוֹת,Ieſa.2.19,וּבִמְחִלּוֹת עָפָר in foſſis conca uis ſubterraneis inſtar ſpeluncarũ. Inde verbũ,Iudi. 21.23,מִן־הַמְּחֹלְלוֹת ex iis quæ ſaltabant. vel tripudiabant.

Hinc etiã fit חַלּוֹן, Feneſtra. Iehoſ.2.21, בַּחַלּוֹן in feneſtra.Ioél 2.8,בְּעַד הַחַלּוֹנִים per feneſtras. 1.Reg.6.4,& fecit domui חַלּוֹנֵי(pro חַלּוֹנִים,inquit R.D.)feneſtras. Et fœmineum,Iechez.40.28,וְחַלּוֹנוֹת לוֹ, & feneſtræ ei.

חולל Formare,creare.Require in חול.

חלא Inde חֶלְאָתָה, Spuma. Iechez.24.6, Væ ciuitati ſanguinum אֲשֶׁר חֶלְאָתָה בָהּ וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה מִמֶּנָּה in qua eſt ſpuma,& ſpuma eius nõ exiuit ex ea.In priori,ה eſt raphatũ,in altero eſt mappic. Et 11,חֶלְאָתָהּ ſpuma eius. Et 12, Et nõ exiuit ex ea רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ multa ſpuma eius,igni(ſub. conſumetur) ſpuma eius. R.Dauid exponit,וְזֻהֲמָתָהּ.i.ſpuma eius. Alibi non inuenitur in Scriptura.

חלב Lac.Gene.18.8,butyrũ וְחָלָב & lac. Iechez.25.4, חֲלָבֵךְ lac tuum. Cum quinque pũctis,חֵלֶב, Adeps,pinguedo. Vnde electũ & optimũ cuiuſq; rei,per tranſlationem dicitur חֵלֶב,inquit R.Dauid. Gene.45. 18,אֶת־חֵלֶב pinguedinẽ terræ. i.electa, & optima terræ. Deu.32.14,עִם־חֵלֶב cũ adipe(vel potius pinguedine) granorum tritici.i,cũ electis,& optimis granis tritici.& ſic Nume.18.12,כֹּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ Omnẽ pinguedinẽ olei, & omnem pinguedinẽ vini, hoc eſt electũ aut optimũ oleũ,& vinũ. & ſic Pſal.147.14, חֵלֶב חִטִּים adipe

(siue pinguedine) triticorũ saturabit te.i.optimo tritico. Leuit.3.3, אֶת־הַחֵ֫לֶב adipem operientẽ intestinũ. Et 9.19, וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר & adipes à boue. Tóar, secundũ R. Dauid in lib.rad. Gene.4.4, Et Hebél obtulit etiam ipse de primogenitis ouiũ suarum, וּמֵחֶלְבֵהֶן & de pingui (pro pinguibus) earũ. Quidã codices habent י, & sic est pluralis numeri: & ita habet Tharghũ, וּמִשַּׁמְנִינֵיהוֹן & de pinguibus earũ. Eius singulare est חֵלֶב instar מֶלֶךְ עֶבֶר, quæ sunt toarím. Alia forma. Ieche.27.18, In vino חֶלְבּוֹן pinguedinis.i.pingui, hoc est electo, & optimo. R. Dauid n icõment. nomẽ dicit esse loci in Dammésec (.i. Damasco) cuius vinũ erat optimũ. Alia rursum forma, & significatio, Exod.30.32, וְחֶלְבְּנָה & galbanen. Aroma (inquit R. Dauid) cuius odor est malus: & est radix arboris, quæ inuenitur in vrbibus Græciæ, similis melli nigro, quæ & in Harabico dicitur מִיעָה.

חֶלֶד Cum sex punctis, est הַזְּמַן, Tẽpus, secundum R. D. in lib. rad. Vel vt alii dicũt, עוֹלָם, Seculum, mundus. Psa.89.48, זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד memẽto (quid) sum, quod tempus. acsi dicat, זְמַנִּי.i. tempus meũ. sub. determinatum. R. Abrahám, Memẽto quid ego (.i. sum, &) quod tẽpus. Dictio enĩ מֶה postposita, trahitur ad præcedentem אֲנִי, pro מֶה אֲנִי quid sum. חֶלֶד est זְמַן.i. tẽpus determinatũ, iuxta illud Iiób 7.1, הֲלֹא־צָבָא nónne est tempus determinatũ homini super terrã? R. Dauid in cõment. Memẽto quid sum in mũdo, quod tẽpus, quòd breuis est vita hominis. Tharghũ, Memẽto quòd sum creatura tua è puluere. Iiób 11.15, Et ipso Meridie surget חֶלֶד tẽpus. sub clarius. Vnde vertendum, Et clarius plusquã Meridies, surget tempus. sub. tuũ. Ita exponũt & R. Dauid in lib.rad. & R. Leui in cõment. Psal.49.

2,כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד omnes habitatores orbis. R.D. in lib. rad. temporis. i. homines tẽporis. hoc est temporales. Tharghũ, אַרְעָא terræ. R. Himmanuél, habitatores חָלֶד, hoc est אַנְשֵׁי הַיִּשּׁוּב viri orbis. i. terræ habitabilis. vel אַנְשֵׁי הַזְּמַן viri temporis, vt suprá. Et vocat mundũ generabilem & corruptibilem חָלֶד, eo quòd inueniãtur in illo temporalia, & corruptibilia. Psal. 17.14, A viris מֵחֶלֶד de orbe (aut mũdo) pars eorũ in vita. i. quorũ pars est in vita. R. Dauid, de tẽpore. i. à viris tẽporariis. R. Abrahám, & R. Dauid in comment. exponunt, A viris (sub. erue) de mundo. i. qui volunt esse filii mũdi, aut quorũ desiderium est in mundo. R. Selomóh, de viris senectutis (. i. qui mortui sunt in senectute) nẽpe esse volo. R. Himmanuél, de mundo. Et 39.6, וְחֶלְדִּי, & tẽpus meum quasi nihil corã te. R.D. Hinc etiã חֹלֶד, Mustela, quã doctores Hebræorũ vocant חוּלְדָּה. Leuit. 11.29, הַחֹלֶד mustela.

חלה AEgrotare, infirmari. Iesah. 38.1, חָלָה ægrotauit Chizchiiáh. 1. Semu. 30.13, חָלִיתִי ægrotaui. Psal. 35.13, בַּחֲלוֹתָם dum ægrotarent ipsi. 2. Paralip. 16.12, וַיֶּחֱלָא & ægrotauit Asá. est scriptum cum א loco ה. 2. Reg. 1.2, וַיִּחַל & ægrotauit. sicut וַיַּעַשׂ. י cum camés propter athnách. Et in nif hál, Irm. 12.13, נֶחְלוּ ægrotauerũt. & sic Hamós 6.6, וְלֹא נֶחְלוּ & nõ infirmati sunt super cõtritione Ioséph. Dani. 8.27, וְנֶחֱלֵיתִי & ægrotaui. ח cũ chathéph seghól. Iechez. 22.16, וְנִחַלְתְּ בָּךְ, vide חָלַל in nif hál, & נִחַל. Iesah. 17.11, Cõmotio rami בְּיוֹם נַחֲלָה in die infirmantis. sub. percussionis. ח cũ chathéph pathách. R. Dauid in lib. ra. exponit, In die מַכָּה נַחֲלָה percussionis infirmantis, sicut Nachum 3.18, נַחְלָה מַכָּתֶךָ infirmans percussio tua. aut plaga tua. Et dixit de percussione, infirmans, aut ægrotãs (quanquã est causa agens: nã homo ægrotat: &

tat: & percuſſio, ſeu plaga, ægrotum facit aut reddit) propter cauſam ſecũdam, ſiue quia eſt cauſa ſecũda. nã prima cauſa eſt qui plagã infert. Et quanquam ita ſit, attamẽ ob multas ægritudines, quæ ſunt in percuſſione, aut plaga ipſa, ipſa plaga dicitur infirmás, aut ægrotãs, hoc eſt infirma reſpectu aliarũ infirmitatũ, veluti illis ſit plena. Irme. 14. 17, Contrita eſt filia populi mei מַכָּה נַחְלָה מְאֹד plaga ægrotãte valde. ח cũ ſeuá tantum. Et 30. 12, נַחְלָה מַכָּתֵךְ ægrotans (infirma) plaga tua. Sunt, inquit R. Dauid in lib. rad. qui prædicta dicũt eſſe nomina toarím cum additione נ, & non participia ex nifhál. Et in hifhíl. Ieſah. 53. 10, הֶחֱלִי ægrotare fecit. legitur vt deſinentia in א, & deficit א è ſcriptura. R. Dauid in lib. ra. & in Michlól. Micháh 6. 13, הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ ægrotare feci (nẽpe te) percutiẽdo te. quod quidã deduci poſſe ſcripſerunt à חָלַל incipere. quod nulli vnquam Hebræorũ in mentem venit, quia ſcriptũ fuiſſet הַחִלֹּתִי vt habes in חָלַל in hifhíl. Hoſ. 7. 5, Die (nẽpe natalis eius) regem noſtrum הֶחֱלוּ שָׂרִים ægrotare fecerũt principes vtre pleno vini, protraxit manũ ſuam cũ illuſoribus. Diem in qua conſtituerãt regem, vocabãt diem regis. Dicit quibus vacarent rebus principes cũ rege: Nõ loquebantur de aliquo fortiter agẽdo, de vincendis hoſtibus, de iudicio faciendo: ſed de cibo, & potu, adeò vt regẽ præ nimio potu ægrotare facerent. vnus enim de vno vtre vinũ ei propinabat, alter de altero: & ipſe protracta manu cũ illis ludebat, &c. Et in hofhál. 1. Reg. 22. 34, כִּי הָחֳלֵיתִי quia vulneratus ſum. aut ægrotare factus ſum. Propter literã gutturalem, ה eſt cũ camés lato, & ח cum camés chathéph. Et in puhál. Ieſah. 14. 10, חֻלֵּיתָ כָמוֹנוּ vulneratus es ſicut nos. Et in hithpahál.

2.Sem.13.2,לְהִתְחַלּוֹת vt ægrotaret. Et 5,וְהִתְחָל & ostẽde te ægrotũ. Et in pihél significat Orare, rogare, precari, & AEgrotare facere. Deuter.29.22, Et videbunt plagas terræ huius, & infirmitates eius אֲשֶׁר־חִלָּה quibus ægrotare fecit Dominus, &c. Psal.119.58,חִלִּיתִי פָנֶיךָ deprecatus sum faciem tuam. Quære חָלַל in cal. Et 45.13, Vultum tuũ יְחַלּוּ precabũtur diuites populi. Nomen, Iesah.53.3,וִידוּעַ חֹלִי & expertus infirmitatẽ. vel infirmitate. prior enim dictio est in regimine. Vel, attritus infirmitate. R.Dauid. 2.Reg.1.1, an viuã מֵחֳלִי זֶה de infirmitate hac. Iesah.1.5, Omne caput לָחֳלִי ad infirmitatem. nempe dispositũ est, aut tendit. 2.Paralip.21.15, Percussit eum, &c. לָחֳלִי ægritudine. ל ponitur vice ב. Iesah.53.4,חֳלָיֵנוּ infirmitates nostras. deficit י signũ pluralis. Eclesi.5.16,וְחָלְיוֹ וָקָצֶף & infirmitas eius, & ira. Vel simpliciter, & infirmitas, & ira. nã secundum R.Ionáh, redundat ו, & est vt וְחֹלִי, sicut & in חַיְתוֹ, vt habes in חָיָה. sed hoc non probat R.Dauid, dicẽs non esse opus tali expositione, sed exponendũ, & infirmitas eius. Plurale, Deut. 28.59,וָחֳלָאִים רָעִים & infirmitatibus malis. Aliqui tamẽ codices nõ habẽt א, sed dũtaxat י, וָחֳלָיִם, & א ponitur vice י, sicut illud 2.Para.21.15, Et tu בָּחֳלָיִים רַבִּים in infirmitatibus multis. Alia forma, Exo.23.25, Et remouebo מַחֲלָה infirmitatẽ. Et masculeum, 2.Parali.21.15,בְּמַחֲלֵה, in infirmitate. Alia itẽ, 2.Parali.24.25, Quia dereliquerũt eum בְּמַחֲלֻיִים רַבִּים in infirmitatibus multis. Alia præterea cũ א vice ה radicalis literæ, inquit R.Dauid, & secundum morẽ desinentiũ in א, & præposito ת. Irme.16.4, Mortibus תַּחֲלֻאִים infirmitatũ morietur. Et nomẽ tóar secundum hanc formã. Irme.14.18, Et ecce תַּחֲלוּאֵי רָעָב ægroti fame. Sunt qui deducunt ab hac radice

אַחֲלַי, vt dictũ est in אַחַל. Aliud, Prouerb.25.12, וַחֲלִי־כָתֶם & ornamẽtum obrizi. Et cum permutatione י in א. Cant.7.1, חֲלָאִים ornamenta.monilia.

חָלַט Semel dũtaxat inuenitur in Scriptura, idq; in cal, 1.Reg.20.33, Et viri augurati sunt, & festinauerunt, וַיַּחְלְטוּ הֲמִמֶּנּוּ & rapuerũt illud (sub. verbũ) ex eo. sub. quod dixerat, Frater meus est: acsi rapuissent verbũ ab eo. & sic est ordo sermonis, וַיַּחְלְטוּהָ מִמֶּנּוּ. Et rectũ est, inquit R.Dauid in lib.rad. vt dictio הֲמִמֶּנּוּ, redeat ad id quod dictũ est, Et viri augurati sunt הֲמִמֶּנּוּ num ab eo audituri essent verbum bonum. & audito, Frater meus est: festinauerunt, & dixerunt, Frater tuus Benhadád.

חָלַךְ Vnde חֵלְכָה, cũ ה redundante, Pauper. Psal.10.8, Oculi eius לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ in pauperẽ abscõdent se. vel super pauperẽ aspiciet. R.Ioséph putauit esse ex hac radice illud Psalmi 59.12, Cõmoue (aut mouere fac) eos בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ paupertate, & descendere fac eos. nempe à suis diuitiis. quod ab aliis cõmuniter exponitur, fortitudine tua: & recte.

חֶלְכָּאִים Require in חַיִל.

חָלַם Sõniare, Pĩguescere. Gen.37.9, חָלַמְתִּי חֲלוֹם somniaui somniũ. Iiób 39.7, יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם pinguescẽt filii earũ. vel, sani erunt. Deute.13.5, Vel חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא somniãs somniũ ipsum. vel somniator somnii ipsius. Participiũ, quod etiã ponitur vice tóar. Et in hifhil, Irme.29.8, quæ vos מַחְלְמִים somniatis. aut somniare facitis. secundum normã debuerat esse מַחְלִימִים. & est sicut illud 2.Paralip.28.23, מַעְזְרִים אֹתָם, pro מַעֲזִירִים adiuuãt eos. R.Dauid in Michlól, & lib.rad. Iesa.38.16, וְתַחֲלִימֵנִי & impinguabis (aut impinguare facies) me. Vel, & sa-

nabis me. Nomen, חֲלוֹם, Somniũ. Ieſah. 29.7, כַּחֲלוֹם ſicut ſomniũ. Gen. 41.21, Et vidi בַּחֲלוֹמִי in ſomnio meo. Plurale forma fœminea. Irm. 23.31, ad prophetas חֲלֹמוֹת שֶׁקֶר ſomniorum mendacii. Gene. 37.20, חֲלֹמֹתָיו ſomnia eius. Aliud, Iiób 6.6, Nũ eſt ſapor in albumine חַלָּמוּת vitelli? ſub. oui. ſic R. Dauid in lib. rad. & R. Leui. Et appellatur à doctoribus Hebræis חלְמוֹן, quum ſcribunt hoc modo, חֶלְבּוֹן מִבַּחוּץ וְחלְמוֹן מִבִּפְנִים. i. albumẽ eſt extrinſecus, & vitellus intrinſecus. Et vocatur ſic, eo quòd ſit pinguis, aut ſanus. Tharghum etiã, in albumine vitelli. Aliud, Exod. 28.18, achates, וְאַחְלָמָה & amethyſtus. Et in Harabico (inquit R. Dauid) vocatur אַלְחַלְמָה, éſtq; lapis pretioſus, quem qui digito defert, ſemper videt ſomnia. vnde & à ſomnio nomen accepit.

חָלַף Tranſire, præterire, & tranſgredi, Roborare, inſtaurare, Mutare, innouare, Excidere, ſuccidere. Cant. 2.11, Pluuia חָלַף trãſiuit. 1. Sem. 10.3, וְחָלַפְתָּ מִשָּׁם & tranſibis inde. Ieſah. 24.5, חָלְפוּ חֹק tranſgreſſi ſunt præceptum. Pſalm. 90.5, Mane ſicut herba יַחֲלֹף tranſibit. vel excidetur, ſecundũ R. Ioſéph. Ieſah. 2.18, Et idóla penitus יַחֲלֹף cõcîdet. Pſal. 102.27, וְיַחֲלֹפוּ & mutabuntur. Iiób 20.24, תַּחְלְפֵהוּ pertranſibit eum arcus æreus. i. ſagitta arcus ærei. R. Dauid in lib. ra. ſuccîdet eum. R. Abrahám iunior, pertrãſibit eum. i. trãſibit ſagitta per corpus eius de latere ad latus. Et in pihél. 2. Semuél 12.20, וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָו & mutauit veſtes ſuas. Et in hifhíl. Gene. 31.6, וְהֶחֱלִף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי & mutauit mercedẽ meã. Iiób 14.7, Eſt arbori ſpes: ſi præciſa fuerit, adhuc יַחֲלִיף immutabit. aut innouabit. ſub יוֹנַקְתּוֹ ramos ſuos, aut repullulabit. Et 29.19, Et arcus me' in manu mea תַּחֲלִיף innouabitur. i. fortitudo mea inſtaurabitur. ſic R. D.

in lib.rad.& R.Leui in cóment. Iesah.40.31,Qui auté sperant in Domino,יַחֲלִיפוּ כֹחַ mutabunt (innouabunt) vires. חֲלֵף,cum sex púctis, Pro,vice,inquit R.Dauid. Nume.18.21, חֵלֶף עֲבֹדָתָם pro seruitute eorum. Impressa exéplaria habent tantú quinque puncta. Aliud,Prouerb.31.8,Ad iudiciú omnium filiorum חֲלוֹף múdi. Et vocantur filii múdi,filii chalóph.i.excisionis,eo quòd moriátur,& è mundo excidantur. Hinc & חֲלִיפָה,Mutatoria,noua.Gene.45.22,חֲלִיפוֹת שְׂמָלוֹת mutatorias(vel nouas)vestes. Ponitur & pro vicissim.1.Reg.5.14,Et misit eos in Lebanón,decem milia in mense,חֲלִיפוֹת vicissim.quia videlicet singulo mense innouabantur aliis abeuntibus,aliis aduenié̄tibus. Iiób 14.14,Donec veniat חֲלִיפָתִי immutatio mea.aut excisio mea,vel mei. Psa.55.20,Quibus nó sunt חֲלִיפוֹת excisiones. vel mutationes. Aliud,מַחֲלָף,Culter. Hezræ 1.9,מַחֲלָפִים cultri. ab incidé̄do sic appellati. Et forma fœminea,pro Cincinnis.Iud.16.13,Si texueris אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת septé cincinnos capitis mei. sic appellati,quòd cultris sint similes, aut quòd in senectute mutē̄tur:efficiuntur enim cani.

חָלַץ Recedere,Educere,Emere, Soluere calceamentú,Separare,Accingere se armis, Euadere, Remouere,Impinguare.interdum est intransitiuú,quandoque trásitiuum. Hose.5.6, חָלַץ מֵהֶם recessit ab eis. R. Dauid in lib.rad. exponit, חָלַק וְנִפְרַד וְסָר מֵהֶם diuisit se, separauítque,& recessit ab eis. Thren.4.3, Etiá serpentes חָלְצוּ שַׁד eduxerunt mammam. siue mammas suas, & aperuerunt eas ad lactandum catulos suos,vt exponit R.D.in lib.ra.R.Abrahám,soluerunt: citans illud Deuter.25.9,וְחָלְצָה נַעֲלוֹ & soluet calceamentú illius de pede eius.Idem R.Dauid,& soluet,& remouebit. Et

pahúl in cal ſignificat accinctũ armis bellicis.1.Paral. 12.23,חָלוּץ לַצָּבָא accinctus armis ad militiã.Ieſah.20.2, וְנַעַלְךָ תַחֲלֹץ & calceamentum tuum ſolues è pede tuo.

Et in nifhál,Prou.11.8,Iuſtus ab anguſtia נֶחֱלָץ diuiſus(ſeparatus) eſt. Vel ſeparauit ſe, & declinauit. Nume.31.3,הֵחָלְצוּ accingãt ſe armis.non eſt trãſitiuum,inquit R.Dauid,quẽadmodum putauit R.Ionáh. Prou. 11.9,Et ſcientia iuſti יֵחָלֵצוּ diuertent. vel eruentur, aut eruent ſe.Pſal.60.6,Vt יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ euadant dilecti tui.

Et in pihél,חִלֵּץ. Pſal.116.8, Quoniã חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי remouiſti(ſeparaſti)animã meam à morte.aut,eruiſti.Leui. 14.39,וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים & remouebunt(eruẽt, aut extrahent)lapides. Pſal.50.14,אֲחַלֶּצְךָ eruã te. Et in hifhíl, Ieſa.58.11,וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ & oſſa tua impinguabit.aut impinguare faciet. iuxta illud Prouerb.15.30,Fama bona impinguabit os. pro oſſa. Vel,requieſcere faciet.vtroque modo exponũt Hebræi, teſte R.Dauid in lib.rad.

Hinc חֲלָצַיִם,Lumbi,ſecundũ formam dualium, quia duo ſunt lumbi. Ieſah.32.11, Et accingite vos עַל־חֲלָצָיִם ſuper lumbos.Gene.35.11,Et reges מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ è lumbis tuis egredientur. Aliud,חֲלִיצָה, Veſtis mutatoria, vel Arma.2.Sem.2.20, tolle tibi אֶת־חֲלִצָתוֹ veſtẽ eius.vel arma eius. acſi dicat,tolle tibi vnũ è pueris qui ambulãt mecũ,vt reuertatur tecum: quẽ ſi tu timueris,cape illius arma. Iudic.14.19, Et tulit אֶת־חֲלִיצוֹתָם veſtes eorũ.

Alia forma,Ieſah.3.21,הַמַּחֲלָצוֹת mutatorias veſtes.

חלק Diuidere,partiri,Diſtribuere,Lenire,blandiri. Hoſ.10.2,חָלַק לִבָּם diuiſit ſe cor eorũ.ſub.à Deo. Pſa.55.22,חָלְקוּ מַחְמָאֹת פִּיו lenierũt magis quàm butyra os ſuũ.Vel,lenius fuit butyris os eius:vt ſit intrãſitiuũ, & plurale pro ſingulari more Sacrarũ literarũ.Vel,le-

niora butyris fuerût(verba)oris eius. Subauditur enim דִּבְרֵי verba. R. Abrahám. & מ est cû pathách propter literam gutturalem. Iehos. 18.2, לֹא־חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם non diuiserunt hæreditatē eorum. Et 22.8, חִלְקוּ שְׁלַל־אֹיְבֵיכֶם diuidite spoliû(pro spolia)inimicorû vestrorû cum fratribus vestris. Prouer. 17.2, Et in medio fratrû(.i.inter fratres)יַחֲלֹק נַחֲלָה diuidet hæreditatē. vel partem habebit, aut sortietur hæreditatem. 1. Paralip. 24.3, וַיֶּחָלְקֵם & diuisit eos. sub. in classes. pro וַיַּחְלְקֵם. seghól enim(teste R. D. in Michlól) ponitur loco pathách, & similiter camés vice pathách. Nâ propter seghól præcedēs, ח fuit cû camés. Et sic 23.6, וַיֶּחָלְקֵם דָּוִיד מַחְלְקוֹת & diuisit ea Dauid in partes. Et in nifhál, Nume. 26.55, Verûtamen per sortē יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ diuidetur terra. Vbi את nō est accusãdi signû: quia nifhál semper est intransitiuum. Gene. 14. 16, וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם & diuisit se super(aut aduersus)eos noctu. acsi dicat, media nocte peruenit ad eos. Et in pihél, Thre. 4.16, Facies Domini חִלְּקָם diuisit eos. Exod. 15.9, אֲחַלֵּק שָׁלָל diuidã spoliû. 2. Semu. 6.18, וַיְחַלֵּק לְכָל־הָעָם & diuisit(distribuit)omni populo. Et in puhál, Zecha. 14. 1, וְחֻלַּק & diuidetur. Hamós 7.17, Terra tua fune תְּחֻלָּק diuidetur. Et in hifhíl, Prouer. 2.16, אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה sermones suos lenificauit. Et 29.5, Vir מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ qui blanditur amico suo. Item 28.23, מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן quàm qui blanditur lingua. Irme. 37.11, לַחֲלִק מִשָּׁם vt diuideret(nēpe seipsum)inde in medio populi. i. quia erat in medio populi. Alii, vt dilaberetur inde in medio populi. R. D. in lib. rad. dicit posse poni pro לְהַחֲלִיק, exponens, quia volebat esse נִשְׁמָט מִשָּׁם dimissus inde. Dicit tamē alios exponere secundû priorem significantiam. In cōmen. quoque, ה deficere dicit, & translatam esse punctaturã

ſub ל:vt Ieſa.23.11, Dominus præcepit ſuper Chanáan לְשְׁמִד diſperdere fortitudiné eius. exponítque, vt diuideret ſeipſum(vel diuerteret) inde, quia erat in medio populi.ná timebat ne coniiceretur in carceré. & quòd eſt ſicut לְהַשְׁמִים. acſi dicat,Volebat,&c.vt ſuprá. Iehonathàn vertit, Vt diuideret hæreditaté quæ erat ſibi in medio populi. Pſal.5.10, Linguá ſuam יַחֲלִיקוּן lenificabunt.vel diuident:vt quidá exponũt. Et in hithpahál,Iehoſ.18.5,וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ & diuidentur(in)ea in ſepté partes. Eſt enim hithpahál cõiugatio,ſemper intranſitiua. Tóar,Gene.27.11,Et ego vir חָלָק læuis.i.abſque pilis.Prouer.26.28,וּפֶה חָלָק & os lene.Iehoſ.11.17,מִן־הָהָר הֶחָלָק à monte læui qui, &c.i. à mõte in quo non ſunt arbores.Tharghũ,A monte diuiſo. Alia forma,חֵלֶק. 1.Sem.17.40,חַלֻּקֵי אֲבָנִים læues lapides é torrente. Eſt tamé genus lapidis à læuitate ſic appellati , quem vulgo קיקוליש appellant. Alia item,Ieſa.57.6,בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ cum lapidibus læuibus torrentis pars tua. Subſtantiuum,חֵלֶק,Pars,Lenitas.Deute.18.8,חֵלֶק כְּחֵלֶק partem vt partem comedent.Iiób 20.29.זֶה חֵלֶק hæc pars.Prouer. 7.21,בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ lenitate(.i.bláditiis)labiorũ(.i.ſermonum)ſuorũ impellet eum. Iiób 17.5,לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים blanditias(.i.blanda)qui annuntiauerit amicis. Vel ſic,Ad bláditias(.i.ad blandiendũ) qui annuntiauerit cogitationes.Iehoſ.18.5,Et diuidentur(in)ea in ſeptem חֲלָקִים partes. Aliud,חֶלְקָה,Pars & poſſeſſio agrorum:ſic appellata quòd ab aliis ſit diuiſa. Læuitas ité, & Lenitas, ſiue blanditia,Lubricitas.Hamós 4.7,חֶלְקָה אַחַת pars vna.2.Reg.9.26,בַּחֶלְקָה הַזֹּאת in poſſeſſione hac. vel in agro hoc. Geneſ.27.16,Et ſuper חֶלְקַת צַוָּארָיו læuitaté colli eius. Prouerb.6.24,מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן à lenitate(blanditiis, adula-

adulationibus)linguæ extraneæ. Iesah.30.10, Loquimini nobis חֲלָקוֹת adulationes.i.verba adulatoria,& blanda. Psal.73.18, בַּחֲלָקוֹת in lubricitatibus(.i.in locis lubricis)posuisti eos. Dani.11.33, בַּחֲלַקּוֹת blanditiis. Et geminatis secũda & tertia literis, Psal.35.5, וַחֲלַקְלַקּוֹת & lubricitates. Dani.11.22, בַּחֲלַקְלַקּוֹת blanditiis. Irme.23.12, Erit via illorum eis כַּחֲלַקְלַקּוֹת sicut lubricitates. Alia forma, 1.Paral.27.2, עַל הַמַּחֲלֹקֶת super diuisionẽ. Iehos.11.23, בְּמַחְלְקֹתָם in diuisionibus suis. Alia item, חֲלֻקָּה.2.Para.35.5, וַחֲלֻקַּת בֵּית־אָב & diuisionẽ domus patris Leuitarũ.

חָלַשׁ Infirmari, ægrotare, Debilitare, Sortẽ proiicere. Iesah.14.11, Succisus es in terra חוֹלֵשׁ עַל־גּוֹיִם qui debilitabas gentes. עַל redũdat, inquit R.D.in lib. rad. Vel vt exponunt doctores Hebræorũ, qui proiiciebas sortem super gentes. Iiób 14.10, Et vir morietur, וַיֶּחֱלָשׁ & infirmatus est.i.& iam fuit infirmus, aut debilis. nẽpe antequã moreretur, ægrotauit.& est intransitiuum verbum. Exod.17.13, וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק & debilitauit Iehosúah ipsum Hamaléc. Vel,& fregit, secundum R.D.in lib.ra. Tóar, Ioél 3.10, הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אָנִי infirmus(aut debilis)dicat, Fortis sum. Nomẽ, Exo.32.18, Et nõ est vox victorũ, וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה neq; eorum qui victi sunt. Ad verbũ, Nõ est vox(aut clamor) vociferationis fortitudinis, neque est clamor vociferationis imbecillitatis. id est non est strepitus qualis esse solet vincẽtiũ, neq; eorũ qui vincũtur. Ex R.Selomóh. Tharghum, Nõ est vox virorum qui vincũt in prælio, neque debilium qui vincuntur.

חַם Vel **חָמַם** Calescere, calefieri. Psal.39.4, חַם־לִבִּי cõcaluit cor meũ. Iehos.9.12, Iste panis noster חָם calidus fuit. Hoc tamen est toar, ait R.D.

quia eſt cũ camés.Exod.16.21,וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ & incaluit ſol. Eccleſi.4.11,Etiam ſi dormierint duo,וְחַם לָהֶם tunc caleſiet eis. nempe בְּשָׂרָם caro eorum.1.Reg.1.2,וְחַם לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ & caleſiat(nempe caro) domini mei regis. vel, & calor ſit domino meo regi. Ieſa.44.16,Et dicet, euge, חַמּוֹתִי incalui. calefactus ſum. eſt breue præter normã. Iiób 30.4,Et radix iuniperorũ לַחְמָם ad calefaciẽdũ. vel ad caleſiendũ.Sunt tamen nonnulli qui deducũt à לֶחֶם panis,cibus:vt ſit,ad cibũ eorum.Ieſah.47.14,Non eſt pruna לַחְמָם ad calefaciendũ. Ieſah.44.15,וַיָּחָם & calefe cit ſe. ח eſt cũ camés chathéph propter accentum zachéph qui eſt in י. R.Dauid in Michlól,& lib.rad.& ſic 2.Reg.4.34,וַיָּחָם & calefecit ſe caro pueri. Et in niſhál, Eccleſi.4.11, וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם & vni quomodo erit calor?vel,& vnius(ſub.caro)quomodo caleſiet?Ieſa.57.5, הַנֵּחָמִים בָּאֵלִים qui calefaciunt ſe(.i.cõeunt) cum diis ſub omni ligno viridi . & eſt vt illud Malachiæ 3.9, בַּמְּאֵרָה אַתֶּם נֵאָרִים. ab אָרַר,vel ex radice נָאַר, inquit R.Iehudáh.

Et in pihél,Iiób 39.17, Et ſuper puluerem תְּחַמֵּם calefaciet. nempe oua ſua. Et in hithpahál, Iiób 31. 20, Et de vellere ouium mearum יִתְחַמָּם calefaciet ſe. pro calefecit ſe. Tóar,חַם.Iiób 37.17, Veſtimenta tua חַמִּים calida. Alia forma,חֹם.1.Semu.21.6,לֶחֶם חֹם panẽ calidum. Subſtãtiuum,חֹם,Calor,Aer,Nigrũ. Gen.8.22, וְקֹר וָחֹם & frigus,& calor.1.Sem.11.9,בְּחֹם הַשֶּׁמֶשׁ in calore ſolis.vel eſt macór,vt ſit,quũ incaluerit ſol.Gen.18. 1,כְּחֹם הַיּוֹם quũ incaleſceret dies. eſt enim cum כ & ma cór. Ieſah.18.4,כְּחֹם צַח עֲלֵי־אוֹר ſicut aer ſerenus propter ſolem. vel poſt pluuiã: vtrunque enim ſignificat אוֹר.

Rectũ eſt,inquit R.Dauid, vt ſit ex hac radice illud Gene.30.31,וְכָל־שֶׂה חוּם & omne pecus nigrũ.vel nigredinis pro nigrũ. quippe ex calore,nigredo cauſatur.&

ſurec eſt loco chólem. A calore quē efficit, Sol vocatur חַמָּה. Iiób 30.28, בְּלֹא חַמָּה abſque ſole. Ieſah.30.26, & erit lux lunæ כְּאוֹר הַחַמָּה ſicut lux ſolis. Significat & calorem. Pſal.19.6, Et non eſt qui ſe abſcōdat מֵחַמָּתוֹ à calore eius. Ab hoc & חַמָּנִים, quod ſignificat ſimulachra, lignea præcipue: ſic appellata, quòd cultores הַחַמָּה ſolis, illa facerent. 2. Paralip.34.6, וְכָל־הַחַמָּנִים גִּדַּע & omnia idola ſuccîdit. Ex hoc apparet fuiſſe lignea.

חמא Vnde חֶמְאָה, Butyrum. Gen.18.8, Et tulit חֶמְאָה butyrū. Iiób 29.6, Quando lauabā itinera mea בְּחֵמָה butyro. deficit א, pro בְּחֶמְאָה. R.D. & R.Leui in cōment. Plurale, Pſal.55.22, Lenierūt מַחְמָאֹת פִּיו præ butyris os ſuū. i. verba oris ſui. Primū מ eſt cū pathách loco ſeri, inquit R.D. in lib. rad. & in Michlól. R.Abrahám dicit eſſe cum pathách propter gutturalem. Vel מ (ait R.D.) redundat, & nō deſeruit, vt ſit lenierūt butyra oris ſui. i. verba oris ipſorum fuerunt lenia & blāda veluti butyrū. & מ ſecundū, debuerat eſſe cū ſeuá, quia eſt in regimine: ſed ne breuiaretur, retinuit camés.

חמד Deſiderare, optare, cōcupiſcere. Pſal.68.16, Mōtem (ſub. אֲשֶׁר quem) חָמַד deſiderauit Deus. Micháh 2.2, וְחָמְדוּ שָׂדוֹת & deſiderabunt agros. Et in niſhál, Prouer.21.20, Theſaurus נֶחְמָד deſideratus. pro deſiderabilis. Et in pihél, Cant.2.2, בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי in vmbra eius (eſſe) cōcupiui. Et pahúl pro nomine tóar. Gen. 27.14, Et tulit Ribcáh veſtes, &c. הַחֲמֻדֹת deſideratas. pro deſiderabiles. i. optimas. Daniél 9.23, Quia (ſub. vir) חֲמוּדוֹת אָתָּה deſiderabilium tu. i. vir habēs gradus magnos, aut dignitates magnas, & deſiderabilia bona.

Nomen hac forma. Dani.10.3, panē חֲמֻדוֹת deſideriorum non comedi. i. panē reputatum, & deſideratū, aut

desiberabilem. sic R.D. Sed R.Hai exponit panem חַם calidum . qua in significatione vtuntur doctores Hebræorum hoc verbo. 2.Paralip.20.25, Et vestes,& vasa חֲמֻדוֹת desideriorũ.i.desiderabilia. Aliud cũ sex punctis, חֶמֶד. Iechez.23.6, Iuuenes חֶמֶד desiderii. Alia forma, חֶמְדָּה. Irme. 3.19, Et dabo tibi terrá חֶמְדָּה desiderii.

Alia rursum, חָמוּד. Psa.39.12, חֲמוּדוֹ desideriũ eius. Et præposito מ, 1.Reg.20.6, כָּל־מַחְמַד omne desideriũ oculorũ tuorum. Cant.5.16, Et totus ipse מַחֲמַדִּים desideria. Iesah.64.11, וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ & omnia desideria nostra fuerunt in desolationẽ. Thren.1.11, Dederunt מַחֲמַדֵּיהֶם desideria (.i.desiderabilia) sua pro cibo. Ioél 3.5. וּמַחֲמַדַּי & desideria mea. Alia forma, Thren.1.7, Recordata est, &c.omnium מַחֲמַדֶּיהָ desiderabilium suorum.

חָמָה Socer. Genes.38.25, אֶל־חָמִיהָ ad socerũ suũ. Et 13, Ecce חָמִיךְ socer tuus . est instar אָחִיךְ. Et fœmineum, חָמוֹת, Socrus, instar אָחוֹת. Ruth 2.18, Et dixit ei חֲמוֹתָהּ socrus eius. Alia forma, חֹמָה, Murus. Leuit.25.30. Et cũ ו, Iehos.2.13, In pariete הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה muri, & in muro ipsa habitabat. Nachum 2.5, Festinabunt חוֹמָתָהּ (ad) murum eius. deficit enim אֶל ad. Sunt qui dicunt ה esse lene.i.sine mappic: sed R.D. in cõmen. dicit esse cũ mappic, חוֹמָתָהּ ad murum Nineuéh. Ieche.26.4, Et destruẽt חֹמוֹת muros. Duale, Iesa.22.11, בֵּין הַחֹמֹתַיִם inter duos muros. חֵמָה, Ira, Require in יָחַם.

חָמַט Vnde חֹמֶט, Limax, testudo, cochlea terrestris, inquit R.D.& R. Selomóh: vulgò ליםסא Alii dicunt vocari vulgo כרבו, inquit idem R. D. Leuit.11.30, וְהַחֹמֶט & limax. Tharghum legit vt Hebræũ וְחוּמְטָא.

חָמַל Parcere. 1.Semu.15.15, חָמַל הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן pepercit populus bono pecudũ. i. bonis pecudi-

bus.Malachiæ 3.17,וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם & parcã eis.Quod alii, inquit R.D.exponũt,& lætabor ſuper eis. Ieche.16.4, לְחֻמְלָה עָלָיִךְ eo quòd parceret tibi. eſt macór,inquit R. D.in Mich.& li.ra.Simile habes in radice חָמַץ.Irm.51. 3,וְאַל־תַּחְמְלוּ אֶל־בַּחֻרֶיהָ & ne parcatis iuuenib' eius. Illud 2.Semu.21.8,וַיַּחְמֹל & pepercit rex ipſi Mephibóſeth:ſũt qui exponũt(inquit R.D.)& lætatus eſt ſuper Mephibóſeth.ſed nõ eſt op',ait,vt à propria educatur ſignificã tia. Nomẽ,Gen.19.15,בְּחֶמְלַת יְהוָה.in indulgẽtia Domi ni.i.eo quòd parceret Domin'.Ieſa.63.9,וּבְחֶמְלָתוֹ & indulgẽtia ſua redemit eos.i.eo quòd parceret eis. Alia forma,Ieche.24.20,וּמַחְמַל & indulgẽtia animæ veſtræ.

חָמַן Siue **חַמָּנִים** Quære in חָמַם.

חָמַס Rapere,& remouere quippiã è loco ſuo,ſecundũ R.Ionáh:& ſic in lingua Harabica.Trãſferre,migrare,aut demigrare,Inique cogitare,Diſcooperire. Iechez.22.26, Sacerdotes eius חָמְסוּ תוֹרָתִי rapuerũt (aut remouerunt) legẽ meam. Nã quum illã non ſeruarent,perinde erat acſi rapuiſſent,& è loco ſuo illã amouiſſent.Sic Sepha.3.3,חָמְסוּ תוֹרָה contẽpſerunt legẽ. vel abiecerunt,aut trãſgreſſi ſunt.Prouerb.8.36,Et peccans contra me,חֹמֵס נַפְשׁוֹ rapit animam ſuam.i.bona animæ ſuæ, aut expoliat animã ſuã. Tharghum,מְחַבֵּל corrũpit.R.Himmanuél,expoliat. Iiób 15.33,יַחְמֹס כַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ perdet(nẽpe Deus)ſicut vitis vuã acerbã eius.Vel, remouebit, R.Dauid. aut ſuccîdet,perdet, vt exponit R.Abrahám iunior. Tharghum,יַתַּר dirũpet,aut euellet,vel transferet. Thren.2.6,וַיַּחְמֹס כַּגַּן שֻׂכּוֹ & tranſtulit veluti hortum,tẽtorium ſuum.vel vmbraculum,aut tuguriũ ſuum. R. autẽ Dauid per hypallagẽ exponit,

& remouit ſicut tugurium horti. i.quéadmodum leue ac facile eſt remouere tugurium horti, ſic facile fuit ipſi remouere Siión, quæ eſt veluti vmbraculum eius. R.Abrahã in cõment. חָמַף rapuit. Iiób 21.27, Et cogitationes quas cõtra me תַּחְמֹסוּ inique cogitabitis. pro cogitatis: népe, quòd iniquitas mecũ ſit. Vel, & cogitationes quas cogitatis, ſunt iniquitas & peccatum. Et in nifhál, Irme.13.22, נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ diſcoopertæ ſunt plantæ tuæ. acſi dicat, Diſcoopertæ ſunt, & remotũ eſt operimentũ quod erat ſuper illas. R.Abrahám, raptæ ſunt.

Nomen, חָמָס, Iniquitas, rapina, Mẽdacium, falſitas. Geneſ.6.11, Impleta eſt terra חָמָס iniquitate. Tharghũ, חֲטוּפִין rapinis. Exod.23.1, Vt ſis teſtis חָמָס iniquitatis.i. iniquus. Tharghum, שְׁקַר mendacii.i. mendax. Iudic. 9.24, Vt veniat חֲמַס iniquitas (.i.pœna, & punitio iniquitatis) ſeptuaginta filiorũ, &c. Pſal.7.17, Et ſuper verticẽ ipſius חֲמָסוֹ iniquitas eius deſcendet.i. punitio iniquitatis eius. Tharghũ, אוֹנְסֵיהּ rapina, vel violẽtia eius. Pſal.140.2, מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי à viro iniquitatum cuſto dias me. Ab hoc fit & תַּחְמָס, Genus auis immũdæ: ſic appellatæ, quòd alias rapiat aues: quæ in Tharghũ Hierosolymitano vocatur חֲטוּפִיתָא, à חָטַף rapuit. Leuit.11. 16, וְאֶת־הַתַּחְמָס. Poteſt verti, & accipitrem nocturnum.

חָמֵץ Siue חָמֵץ, ſicut חָפֵץ, Fermentare, Vim facere, rapere, Iraſci. Exod.12.38, כִּי לֹא חָמֵץ quia non fermẽtauit ſe. eſt præteritum. Hoſe.7.4, à cómiſtione paſtæ עַד־חֻמְצָתוֹ donec fermẽtaretur ipſa. vel fermentaret ſe. eſt macór inſtar חֻמְלָה. Pſal.71.4, E manu peruertentis, וְחוֹמֵץ & opprimentis. ſeu vim inferẽtis. eſt ſicut וְחוֹמֵס cũ ſamék, & ſic שָׁבַס eſt ſicut שָׁבַץ. Participium paſſiuum, aut tóar, Ieſah.63.1, Quis eſt iſte veniens de

Edóm חֲמוּץ בְּגָדִים rufus vestibus. aut vestes .i. rufas habẽs vestes. Et in hithpahál, Psa.73.21, Quia יִתְחַמֵּץ לְבָבִי excandescet (irascetur) cor meum. inde deducto verbo, quòd qui irascatur, fiat facie rubeus. Tóar, חָמֵץ, Fermentum, siue fermentatum. Exo.12.14. Hamós 4.5, Et adole מֵחָמֵץ תּוֹדָה de fermento laudem. Vel, de rapina. & sic Tharghum, מִן־אוֹנֵס de rapina. Alia forma, Iesah.1.17, אַשְּׁרוּ חָמוֹץ dirigite oppressum. Doctores tamen Hebræorum, teste R. Dauid in lib. ra. exponunt, Beatum dicite fermentanté. i. iudicem qui mox nõ iudicat, sed post multã considerationẽ. Vnde ita scribũt, Beatum dicite iudicẽ qui fermẽtat suum iudicium. Ipse priori modo exponit. Alia item, Iesah.30.24, בְּלִיל חָמִיץ migma purũ (aut mundum) comedent. R. Ionáh exponit נָקִי וְטוֹב purum, & bonum. Vnde in Harabico, pabulum iumẽtorũ vocari dicit הַנָּקִי, & optimũ חַמְצָה. Tharghũ, מְפַטַּם pingue. Nomen, Exo.12.19, כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ & omnem fermentationem. (vel, omne fermentatum) non comedetis. dicit enim R. Dauid, posse esse & nomẽ tóar, & sic ver. 18, Omnis qui comederit מַחְמֶצֶת fermentatũ. Aliud, Nume.6.3, חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר acetum vini, & acetum sechár non bibet. Prouer. 10.25, כַּחֹמֶץ sicut acetum dentibus.

חָמַק Est סָבַב, Circuiuit. vel הָלַךְ, Abiit. R. Abrahám, R. Dauid. Cant. 5.6, Et dilectus meus חָמַק circuierat. trãsierat. Et in hithpahál, Irme.31.22, Vsquequo תִּתְחַמָּקִין circuibis filia auersatrix? Alii, diuertes, aut declinabis. R. Abrahám, elongabis te. Nomen, חַמּוּק, Vertebra, Circuitus. Cant.7.1, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ vertebræ femorum tuorum. R. Dauid exponit, סְבוּבֵי ambitus, vel circuitus. Dixit autem hoc de spissitudine femorum.

חמר Rubeſcere,Bituminare,Turbare. Pſal.75.7,וְיַיִן חָמַר & vinum rubuit.eſt tertia præteriti perſona.A vino rubro factum verbum.nam pro יַיִן vinum, Tharghum habet חַמְרָא. Vnde & vinum ob multã rubedinem appellatur דָּם ſanguis.Rubeum quoq; in lingua Harabica dicitur אַחְמַר. Fit ergo hoc verbũ à nomine חֶמֶר cum ſex pũctis,quod eſt vini rubedo.Deut. 32.14,וְדַם־עֵנָב תִּשְׁתֶּה־חָמֶר,& ſanguinẽ vuæ biberes merũ. vel coloris rubei.Ieſa.27.2,כֶּרֶם חֶמֶר vinea ruboris.i.rubeum faciẽs vinum. vel,vineæ faciẽti rubeum vinum cantate,&c. Nomen aliud,חֵמָר,Lutũ quod fit ex calce & arena ad ædificãdum,& cõplanandum. quanquã ſunt qui dicant eſſe ſpeciẽ picis,ſeu bituminis.Ex quo fit verbũ pro Calce linere,aut ædificare, vel bituminare.Exod.2.2,וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר & bituminauit eã bitumine. Gene.11.3,וְהַחֵמָר הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר,& bitumen fuit eis pro cemento.hîc habes & aliã nominis ſpeciẽ חֹמֶר, quod R. Dauid dicit eſſe lutum è terra & aqua. Iiób 4.19, Qui habitant בָּתֵּי־חֹמֶר domos luti. חֹמֶר etiã eſt mẽſuræ genus,nẽpe corus. Ieſa.5.10,Et ſemẽtis חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה corus faciet epháh.i.modium.Dicũt enim corũ triginta cõtinere modios:& epháh decimã partem eſſe cori. R. quoque Dauid in lib.rad.dicit corum cõtinere decem ephóth,quæ ſunt triginta סְאָה ſata,vel modii. Significat etiã Vtrẽ,& Cumulum,ſiue aceruum.Chab.3.15, חֹמֶר מַיִם רַבִּים(in) aceruo aquarum multarum. Plurale, Exod.8.14,Et aceruauerunt eas חֳמָרִים חֳמָרִם aceruos,aceruos.i.aceruatim. Alia forma,Iudic.15.15, In maxilla aſini חֲמוֹר חֲמֹרָתָיִם aceruum aceruorum. i.cateruã Peliſtim in maxilla aſini.ſub.percuſſi. ſic R.Abrahám & R. Dauid in lib.rad. & in cõment. vbi etiam tribus modis

modis variari dicit hoc nomen in eadem ſignificãtia, חֲמֹרָתָיִם vnde חֲמוּרָה &, קֹדֶשׁ inſtar חֹמֶר &, יְאוֹר inſtar חֲמוֹר pro quo Tharghum habet דְּגוּרִין cumulos. Et ſic poteſt exponi illud 1. Semu. 16.20, Et tulit חֲמוֹר לֶחֶם aceruum panis. Vel ſecundum aliam ſignificantiam, aſinum panis. i. aſinum (ſub. נוֹשֵׂא ferẽtem) panem. ita R. Dauid.

Ab hoc fit verbum in cal, חָמַר quod eſt עָכַר, Turbauit. aqua enim turbida eſt vt lutum. Pſal. 46.4, יֶחְמְרוּ מֵימָיו turbatæ erunt aquæ eius. Et geminatis literis ſecunda & tertia, חֲמַרְמַר, &c. Iiób 16.16, Facies meæ חֳמַרְמְרָה turbatæ ſunt. pro, facies mea turbata eſt inſtar luti, aut aquæ turbulentæ, & lutulentæ. Nomẽ, חֲמוֹר, Aſinus. Gene. 49.14, Iſaſcár חֲמֹר גָּרֶם aſinus oſſeus. i. fortis, R. Dauid. Et 47. 17, וּבַחֲמֹרִים & in aſinis. Fœmininum, 2. Semuél 19.26, Sternam mihi הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב עָלֶיהָ aſinã, & equitabo ſuper eã. Vel dixit (inquit R. Dauid) ſuper eã, propter genus eius בְּהֵמָה, quod eſt fœmineũ. ſed quod prius dixit, eſt rectum, quanquã nomina generum, & ſpecierum ſub quocunque genere veniant, vtrunque cõprehendant ſexum. Illud etiã 2. Reg. 6. 24, donec eſſet ראשׁ־חֲמוֹר caput aſini octoginta argenteis. & ita habet Tharghú, caput חֲמָרָא aſini. Sunt qui exponunt, ſumma cori. nempe frumenti. Ab hoc & יַחְמוּר. Deut. 14.5, וְיַחְמוּר & bubalum. ſic quidã exponút. Alii, genus ceruorum, alii caprã rupicolam. R. Dauid in lib. rad. dicit eſſe animal ſimile capro magno.

חמשׁ Fœmineum nomen, Quinq;. in regimine eſt cum chathéph pathách, חֲמֵשׁ. Maſculeum eſt cum ה, חֲמִשָּׁה. & in regimine חֲמֵשֶׁת, &c. Gene. 5.6, Et vixit Seth חָמֵשׁ שָׁנִים quinque annos, &c. Et 11.11, Et vixit Sem, &c. חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה quingentos annos. Item 47.2,

008

accepit חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי, quinq; viros. Iehoſ.10.5, חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים quinque reges. Ab hoc fit participium paſſiuum in cal. Exo.13.18, וַחֲמֻשִׁים עָלוּ & accincti(ſub.armis)in quinta (ſub. coſta,) aſcenderunt, &c. vt exponit R. Dauid in lib.rad. Et ita exponunt doctores Hebræorum illud 2.Semuél 2.22, Et percuſſit eum Abnér cuſpide lanceæ אֶל־הַחֹמֶשׁ in quinta.ſub.coſta. Dixit R. Iochanán, in coſta quinta, in loco vbi pédent & ſel & hepar. Sunt etiã qui exponunt, armati quinque armorum generibus. ſed prius eſt rectum, inquit R. Dauid. Fit & verbum in pihél, חִמֵּר, Accipere quintã partẽ. Geneſ.41.34, וְחִמֵּשׁ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם quintauit (liceat ſic loqui) terram AEgypti.i.quintã partem accepit terræ AEgypti. Vel, impoſuit vt quintã partem frumenti terræ AEgypti redderent. Nomen tóar ordinale. Gene.1.23, יוֹם חֲמִישִׁי dies quintus. Fœmineũ, חֲמִישִׁית, Quinta, & Quintum.i. quinta pars. Gene.47.24, Et dabitis חֲמִישִׁית quintum.i. quintam partẽ. 1.Reg.6.30, הָאַיִל מְזוּזוֹת חֲמִשִׁית ſuperliminare (&) poſtes quinq; laterum. R. Dauid in li.rad. exponit, Erãt poſtes, & haáil, (id eſt ſuperliminare) quinque laterum, vnum extra alterum, & vnum inter illa hinc, vt fit hodie in oſtiis pictis. 1.Reg.18.4, Et abſcondit eos חֲמִשִּׁים אִישׁ quinquagenos viros. 2.Regũ 1.9, Et miſit ad eum principẽ חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁיו quinquaginta (.i. quinquagenarium) & quinquaginta eius. Illud autẽ Leuit.6.5, וַחֲמִשִׁתָיו & quintã(.i. quintas partes) eius addet ſuper illud: Doctores Hebræorum exponũt quintum tãtum. & ſecundum normã, quum ſit fœmineum plurale, debuerat eſſe חֲמִשִׁיּוֹתָיו. & eſt ſicut illud Iechez. 16.55, וַאֲחוֹתַיִךְ. & Ieſah.47.13, עֲצָתָיִךְ. Vel eſt plurale maſculeum. R. Dauid in Michlól, & in lib.rad.

חֵמֶת Cũ ſex punctis(quanquã nonnulli codices habeãt quinq;,inquit R.D.)ſignificat Vtrẽ.Gen. 21.14,Et defecerunt aquæ מִן־הַחֵמֶת(aliâs הַחֵמֶת) de vtre.

Alia forma cum pathách,Gen.21.13,Et accepit panẽ, וְחֵמַת מַיִם & vtrem aquæ. Alia item,Hoſe.7.5,חֲמַת מִיָּיִן, vtre vini.R.Ionáh poſuit in hac radice & quæ venenũ ſignificant,quæ inuenies in יָחַם.

חֵן Quære in חָנַן.

חָנַן Miſereri,parcere,Largiri,donare,Rogare,precari,Rem gratã facere,aut gratis dare. Geneſ.33.5, Pueri אֲשֶׁר־חָנַן אֱלֹהִים אֶת־עַבְדֶּךָ quos donauit Deus ſeruo tuo.2.Semu.12.22,Quis ſcit,יְחַנֵּנִי donabit mihi Dominus:ita ſcribitur:ſed legitur(vt dicunt nõnulli)וְחַנַּנִי & donabit mihi. vel,& miſerebitur mei. Exod.33.19,וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן & miſerebor cuius miſerebor. i. voluero miſereri.vel,& parcã cui parcã.Iiób 19.17,halitus meus extrane' fuit vxori meæ, וְחַנּוֹתִי לִבְנֵי בִטְנִי & precabar per filios vteri mei.Vel,vt ait R.D.& his quos diligebã,nẽpe filiis vteri mei:extraneus ſcilicet fuit halitus meus. Prioris interpretationis ſẽſus eſt,Et vt mihi opẽ ferret precabar illã per filios vteri mei qui mortui erãt,& ex illa fuerãt egreſſi:aut per filios quos erã ex illa habiturus.Pſa.37.26,Tota die חוֹנֵן miſeretur.vel largitur.Prouer.19.16,Mutuat Domino חוֹנֵן דָּל qui miſeretur pauperis.aut qui largitur pauperi.Ieſah.30.19,חָנוֹן יָחְנְךָ miſerendo miſerebitur tui. ח in יָחְנְךָ ſecũdum normã debuerat eſſe cũ camés,& נ cum daghés,ſed lene eſt,quẽadmodum & nonnulla alia in literis Sacris. Et 18,Expectabit Domin' לַחֲנַנְכֶם vt miſereatur veſtri.eſt macór perfectum inſtar לַחְמָם. Pſal.6.3,חָנֵּנִי miſerere mei. Et

in nifhál, Irm.22.23, מַה־נֵּחַנְתְּ quàm gratiosa fuisti, quũ venerunt tibi dolores? Alii, Quã gratiam habuisti, aut quomodo precata es. Vel, quid gratiæ relictũ est tibi, ex omnibus scilicet quæ ædificasti, & possedisti in cedris, quum venerint tibi dolores? Secundum normá debuerat esse נֶחֱנַנְתְּ, sed venit defectiuum more perfecti. Et in pihél. Psa.102.14, Quia tẽpus לְחֶנְנָהּ miserẽdi eius. secundum normá ח debebat esse cũ pathách, & נ cũ daghés, sic לְחַנְּנָהּ, inquit R.Dauid in Michlól, & in lib.ra. Psal.9.14, חָנְנֵנִי miserere mei. est lene, quod tamen daghessandum erat. Prouerb.25.26, כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ quum precando eleuauerit vocẽ suam. Nume.6.25, וִיחֻנֶּךָּ & misereatur tui. ך est cum daghés, inquit R.Dauid in Michlól. Et in pohél. Prouerb.14.21, וּמְחוֹנֵן עֲנָיִים & qui largitur pauperibus, beatus. Et in hofhál. Iesah.26.10, יֻחַן רָשָׁע fiat misericordia (aut gratia) impio, & nõ discet iustitiã. Est verbum passiuum. Prouerb.21.10, לֹא־יֻחַן nõ gratus erit in oculis eius. Et in hithpahál. Gene.42.20, בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ dum precaretur ipse nos. Psa.30.9, וְאֶל־אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן & Dominum precabor. Hose.12.4, וַיִּתְחַנֶּן־לוֹ & precatus est illum. Hæc tamẽ verba in ista cõiugatione sunt intrãsitiua, secundum omnes Hebræos. Nomen, חֵן, Gratia. Gene.6.8, Noách מָצָא חֵן inuenit gratiã in oculis Domini. Prouerb.31.30, שֶׁקֶר הַחֵן fallax gratia.

Alia forma, חִין, vt est in radice חין. Alia rursum, & perfectũ nomen. Irme.16.13, Nõ dabo vobis חֲנִינָה gratiam. aut misericordiã. Aliud, תְּחִנָּה, Deprecatio, precatio, oratio, postulatio. 1.Reg.8.54, Omnẽ orationem וְהַתְּחִנָּה & precationem. Irme.36.7, Si forte cadat תְּחִנָּתָם precatio eorum corã Domino. Alia forma, numero multitudinis. Prou.18.23, תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ precationibus

loquetur pauper. Zechar.12.10, Spiritus gratiæ וְתַחֲנוּנִים & precationũ. Psal.28.2, Audi קוֹל תַּחֲנוּנַי vocẽ precationum mearum. Et genere fœmineo, תַּחֲנוּנוֹת. Psal.86.6, Et attende voci תַּחֲנוּנוֹתָי precationum mearum. Et cum ם redundãte, חִנָּם, Gratis. Exod.21.2, Et egredietur חִנָּם אֵין כָּסֶף gratis absque argẽto. R. Dauid exponit, בְּחֵן cum gratia, hoc est gratis. acsi dicat, egredietur absque argento, acsi egressa fuisset cum gratia quã inuenit in oculis domini sui. & sic omne חִנָּם quod est in Scriptura, exponitur vt חֵן. Nomen tóar, חַנּוּן, Misericors, aut beneficus, vel benignus. Psal.111.4, חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה misericors & miserator Dominus.

חָנָה Castrametari, Manere. Iesah.29.1, Væ Ariél, Ariél קִרְיַת חָנָה דָוִד ciuitas in qua mãsit Dauid. vel cõtra quã castrametatus est Dauid. Tertia persona præteriti. Tharghũ, Væ altari altari quod ædificatũ est in ciuitate in qua habitauit Dauid. & ita exponit R.D. in cõmen. Potest etiã dici, secũdũ אֲרִיאֵל, esse in regimine, sic, Væ altari altari ciuitatis in qua habitauit Dauid. Et קִרְיַת nõ est in regimine, sed ת ponitur vice ה, vt in plærisque aliis locis. Et 3, וְחָנִיתִי כַדּוּר עָלָיִךְ & castrametabor (nẽpe in circuitu tuo) sicut pila (scilicet rotunda) contra te. Zechar.9.8, וְחָנִיתִי לְבֵיתִי מִצָּבָה & ero vt castra domui meæ ab exercitu. i. vt non timeat ab exercitu. Vel sic, secundũ R.D. in li. rad. & castrametabor (vel potius manebo) in domo mea, & non timebunt ab exercitu qui castrametatus fuerit aduersum eos. & sic sunt verba intrãsitiua. Deinde inquit, Et rectũ est vt sint verba trãsitiua, sicq; vertendũ est vtrũque, Et castrametari faciã sicut pilã aduersum te, Et castrametari faciã cõtra domum meã ab exercitu. & ה in צָבָה, ponitur vice א. At

in cõment. ſic explicat, Quũ caſtrametatus fuerit rex Aſſúr contra Ieruſaláim, egoipſe caſtrametabor cõtra eá, quia præcepto meo, & voluntate mea faciet quicquid faciet. Pſal.53.6, Deus diſperſit עַצְמוֹת חֹנָךְ oſſa caſtrametãtis aduerſum te. Eſt enim(inquit R.D.)ſicut חֹנֶה עָלֶיךָ. ſic & יְגוּרְךָ Pſal.5.5, & יְצָאוּנִי Irme. 10.20, & idgenus alia. Pſal.27.4, אִם־תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה ſi caſtrametata fuerint aduerſum me caſtra. Tã verbum quàm nomẽ, eſt ſingularis numeri: at nomẽ caſtra, Latinis eſt pluralis dũtaxat numeri. Nomẽ, מַחֲנֶה, Caſtra, Turba, turma, tã maſculeũ, quàm fœmineũ, vt ſequẽti verſu, Ge. 32. 8, Si venerit Heſáu אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה ad turmã vnã, & percuſſerit eá, erit turma quæ remanſerit, in euaſionẽ. Plurale vtroque in genere inuenitur. Num.13.19, הַבְּמַחֲנִים num in caſtris, an in munitionibus, &c. Et forma duali. Gen.32.2, & vocauit nomẽ loci ipſius מַחֲנָיִם caſtra. ſiue duo caſtra. erát enim caſtra Labán, & caſtra Dei quæ poſtea viderat. Et 7, fui לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת in duas turmas. Alia forma, præpoſito ת, תַּחֲנוֹת, inſtar תַּרְבּוּת, quanquã inueniatur cũ chólem, quod tantundem eſt acſi eſſet ו. 2. Reg.6.7, תַּחֲנֹתִי manſio mea. pro תַּחֲנוּתִי. Ex radice hac, & ſignificãtia eſt illud Irme.37.15, וְאֶל־הַחֲנֻיוֹת & locũ vbi manebãt detenti. Ex hac etiã poteſt eſſe חֲנִית, Haſta, lãcea. 1. Sem. 19.10, Vt percuteret בַּחֲנִית lancea Dauidẽ. 2. Paralip.23. 9, אֶת־הַחֲנִיתִים lanceas. Et forma fœminea, Ieſah.2.4, וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם & lanceas ſuas in falces.

חָנַט Proferre, aut educere & oſtendere fructus immaturos, Aromatibus condire. Cant.2.12, Ficus חָנְטָה פַגֶּיהָ protulit groſſos ſuos. Gene.50.2, לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו vt aromatibus cõdirent patrẽ ſuum, & aromati- וַיַּחַנְטוּ

bus condiuerunt. Et 3, Sic enim implentur dies חֲנֻטִים conditorũ aromatibus. Participiũ passiuum. quanquã sint qui putent substãtiuum esse nomen. Ab hoc & חִטָּה, pro חִנְטָה (daghés enim ponitur vice נ deficientis) Triticũ, frumẽtum. Et in lingua Aramæa (.i. Syra) scribitur cum נ, vt Hezræ 6.9, חִנְטִין frumenta.

חָנַךְ Imbuere, erudire, docere, prima rudimenta dare, Dedicare. Proue. 22.6, חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ imbue (erudi, doce) puerũ secundum modum eius .i. incipe docere puerũ à pueritia eius, paulatim paulatim, vt ferre possit. sic R.D. at R. Ioséph exponit, dedica. In cõment. Hebraico exponitur, Doce puerũ, & erudi eum verbis sapientiæ, &c. Nomẽ, חֲנֻכָּה, Dedicatio. Nume. 7.10, אֵת חֲנֻכַּת ad dedicationẽ altaris. Psal. 30.1, In titulo, Psalmus cãtici חֲנֻכַּת הַבַּיִת dedicationis domus Dauid .i. initii comestionis in domo noua. Solẽt enim fieri cõuiuia, & lætari quãdo in domo noua primũ editur. Ab hoc item & חָנִיךְ, tóar, Puer imbutus, & edoctus. Gene. 14.15, armauit אֶת־חֲנִיכָיו pueros suos. nẽpe à se imbutos.

חָנַם Quære in חָנַן.

חָנֵף Siue חָנַף, Est רָשַׁע, Impiũ esse, impie agere: & נָשָׂא פָנִים accipere personã. Irm. 23.11, Quia tam propheta quàm sacerdos חָנֵפוּ impie egerũt. est à præterito חָנֵף instar חָפֵץ. R.D. in cõment. impie egerunt, simulauerũt, aut acceptatores personarũ fuernnt. Iesa. 24.5, Et terra חָנְפָה impie egit propter, &c. Tharghũ, חָבַת peccauit. R. Dauid, impie egit, id est pœnas luit acsi ipsa impie egisset, quia fuit desolata. Irme. 3.1, Nónne חָנוֹף תֶּחֱנַף הָאָרֶץ הַהִיא impie agẽdo impie aget terra ipsa? Tharghum, מֵיחַב תֵּיחוֹב peccãdo peccabit. vel condemnando

condemnabitur.aut puniendo punietur. Et trāſitiuum, Irme.3.9, וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ & impie agere fecit terrā.i.populum terræ. Et in hifhil, Nume.35.33, Quia ſanguis ipſe יַחֲנִיף אֶת־הָאָרֶץ impie agere(ſiue peccare)faciet terram. Toar, חָנֵף, Impius, peccator, iniquus, hypocrita, ſimulator, acceptator perſonarum. Ieſah.9.17, Quia totus ipſe חָנֵף impius. Et 33.14, Apprehendit tremor חֲנֵפִים impios. Subſtantiuum, Ieſah.32.6, Ad faciendum חֹנֶף impietatem. Alia forma. Irme.23.15, egreſſa eſt חֲנֻפָּה impietas.

חָנַק In nifhal, Strangulare ſe.2.Semu.17.23, Et præcepit domui ſuæ, וַיֵּחָנַק & ſtrāgulauit ſe. Et in pihel, Nachum 2.12, וּמְחַנֵּק לְלִבְאֹתָיו & ſtrāgulabat leænis ſuis. Nomen, מַחֲנָק. Iiob 7.15, Et elegit מַחֲנָק נַפְשִׁי ſtrangulationem anima mea.

חֶסֶד Miſericordia, beneficium, pietas, probitas, Opprobrium. Pſal.62.13, Et tibi Domine חֶסֶד miſericordia. Et 109.16, Et nō eſt recordatus עֲשׂוֹת חָסֶד facere miſericordiā. Prouerb.21.21, Qui ſequitur צְדָקָה וָחָסֶד iuſtitiā & miſericordiā. Et 16. 6, בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת miſericordia & veritate expiabitur(aut remouebitur)iniquitas. Gene.21.22, כַּחֶסֶד ſecundum miſericordiā quam feciſti mecum. Leuit.20.17, חֶסֶד הוּא opprobriū eſt. Prouer.14. 34, וְחֶסֶד לְאֻמִּים & opprobrium gentibus eſt peccatū. Ionáh 2.9, Cuſtodiētes vanitates mēdaces, חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ miſericordiā ſuam derelinquent. acſi dicat, Miſericordiā, & bonum quod facere vouerunt(quēadmodum dictū eſt cap.1.16, Et vouerunt vota)dereliquerunt, quum à malo euaſerunt:at ego in voce cōfeſſionis ſacrificabo tibi:quod voui reddā. R.Ioſéph & R.Dauid in lib.rad. Sunt tamen qui exponunt ſecundum alteram ſignificantiam,

cátiam, opprobrium & vituperiú suum. Sed prius (inquit) est rectú. Psal. 89.2, חַסְדֵי יְהוָה misericordias Domini in seculum cátabo. Neche. 13.14, Ne deleas חֲסָדַי misericordias meas. aut beneficia mea. Et verbum in pihél, Prouerb. 25.10, Ne forte יְחַסֶּדְךָ שֹׁמֵעַ probris afficiat te audiens. Et in hithpahal, Psal. 18.26, עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד cú misericorde misericors eris. Tóar, חָסִיד, Misericors, pius, beneficus, probus. Irm. 3.12, כִּי־חָסִיד אֲנִי quia misericors sum, dicit Domin'. Micháh 7.2, Periit חָסִיד מִן־הָאָרֶץ misericors è terra. Psal. 149.5, חֲסִידִים misericordes. Ab hoc fit חֲסִידָה, Ciconia, vel struthio. Leuit. 11.19. Iiób 39. 16, Nunquid pennas חֲסִידָה וְנֹצָה ciconiæ (vel struthioni) & plumā. sub. dedisti? Talmudistæ dicunt esse דַּיָּה לְבָנָה, miluú album, sic appellatú quòd faciat misericordias & beneficia cú sociis suis, distribuendo eis de escis suis.

חסה Sperare, fidere, Tegere: & secúdum R. Dauid, סתְּפֵף, Hospitari, vernacula lingua אלברגר, *beberger*. Psal. 11.1, בַּיהוָה חָסִיתִי in Domino speraui. vel Domino fisus sum, pro fido, aut confido. Deuter. 32.37, חָסָיוּ בוֹ sperauerunt in eo. Præteritú perfectum, quia est cú י vice ה radicalis. Et sic fœmineum, Psal. 57.2, חָסָיָה. Iesah. 30.2, וְלַחְסוֹת & ad sperādum. Psal. 57.2, אֶחְסֶה sperabo. cú seuá & seghól, inquit R. D. Et 61.4, אֶחְסֶה cum seua tantum ח, inquit idem: sed dicit se inuenisse vnam hammasóreth, quæ notauit hunc locú esse cum chathéph seghól, & ita habent cómuniter codices impressi: alia verò omnia esse cum seuá. Nomen, מַחְסֶה Spes, Protectio. Ioél 3.16, Dominus מַחֲסֶה לְעַמּוֹ spes populo suo. cum seuá tãtum. R. D. Psal. 104.18, Petræ מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים protectio (tegmen, hospitiú) leporibus. Et cú seuá & pathách, Psa. 46.2, Deus nobis מַחֲסֶה spes. protectio. Alia

forma,חֲסוּת.Iesah.30.3,וְהֶחָסוּת & spes. protectio.

חָסַל Est כָּרַת כָּלָה,Excîdit,consumpsit.Deuter.28.38, יַחְסְלֶנּוּ הָאַרְבֶּה cõsumet illud locusta. Et à consumendo vocatur חָסִיל quoddã genus locustæ: bruchũ quidam vertunt.1. Reg.8.37,Locusta,חָסִיל bruchus.

חָסַם Obthurare,claudere. Deute.25.4,לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ nõ obthurabis bouẽ(.i.os bouis) dum triturat ipse.Iechez.39.11,וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת־הָעֹבְרִים & obthurare faciet ipsa transeuntes.quia trãseuntes claudent nares præ nimio fœtore cadauerũ. & sic est verbũ transitiuum in tertiũ, inquit R.Dauid. Vel,& claudens erit trãseuntes.i.claudet trãseuntes,quia nõ valebunt trãsire præ nimio fœtore. Vtroq; modo exponit R.Dauid.

Nomen,מַחְסוֹם,Clausura.i.instrumẽtum quod in ore iumẽti ponitur,ne comedat. Psal.39.2, Custodiam ori meo מַחְסוֹם clausuram.

חָסַן Vnde fit חָסוֹן,Fortis,robustus. nomẽ toâr. Iesa.1.31, Et erit הֶחָסֹן fortis in stuppã. i.veluti stuppa. R.Dauid exponit חָזָק וְתַקִּיף fortis & robustus. Alia forma,Psal.89.9,חֲסִין fortis. Nomen,חֹסֶן,Fortitudo, Thesaurus: sic appellatus,quòd sit hominis fortitudo. Irme.20.5, Et dabo כָּל־חֹסֶן הָעִיר omnem thesaurum ciuitatis.Prouer.15.6,In domo iusti חֹסֶן רָב fortitudo magna.vel thesaurus magnus,aut multus.Et 27.24,Quia nõ in sæculũ חֹסֶן thesaurus.sub.duraturus est.vel opes, aut diuitiæ.sub.duraturæ sunt.

חָסֵר Deficere,deesse,Indigere,egere. & sunt intransitiua,& tertia persona inuenitur secundũ modum secundũ,instar חָפֵץ cũ serí:vt 1.Reg.17.16,Et lenticulæ oleũ לֹא־חָסֵר non defecit.Deuter.2.7,לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר nõ indiguisti aliquo.Gen.8.5,Eundo,וְחָסוֹר & deficien-

do.pro ibant,& deficiebāt.Ecclesi.9.8,Et oleū super caput tuum אַל־יֶחְסָר ne deficiat.Gen.18.28,Si forte יַחְסְרוּן defuerint è quinquaginta iustis, quinque. Et in pihél,Ecclesi.4.8,וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוֹבָה & deficere(aut carere) faciés animā meam bono.Psal.8.6,וַתְּחַסְּרֵהוּ & deficere fecisti eum paululum ab angelis. Et in hifhil, Exod.16.18,וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר & qui minus collegit, nō defecit.Vel,& qui diminuerat(sub.de mēsura)non deficere fecerat.aut fecit,siue deficientē habuit:sub.mensuram. Verba in hac coniugatione,quāquam proprie sunt transitiua in tertiū,plærunque tamē sunt intrāsitiua.R.Dauid in lib.ra.exponit,Nō deficere fecit mensuram suā dum colligeret minus,quia in mensura colligebat vnusquisq; eorum,& sic nō excedere fecit:sub. mensurā suam dum colligeret. Nomen,חֶסֶר,Defectus,indigētia,penuria,egestas. Iiób 30.3, בְּחֶסֶר וּבְכָפָן in egestate,& fame. Alia forma,Hamós 4.6,וְחֹסֶר לֶחֶם & defectus(siue egestas)panis. Alia item,Iudicū 18.10, Nō est ibi מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר penuria omnis rei. Alia præterea,חֶסְרוֹן.Ecclesi.1.15,וְחֶסְרוֹן & defectus nō poterit numerari.Vel,& defectuosus.pro defectuosi. nā rectū est (inquit R.D.)vt sit nomen tóar instar אֶבְיוֹן. Alia postremo,חָסֵר instar לֵבָב,& in regimine חֲסַר.Prouerb.10. 21,Et stulti בַּחֲסַר־לֵב in defectu cordis moriētur. Tóar, 1.Reg.11.22,Quare tu חָסֵר עִמִּי carés(pro cares,indiges) mecum? Et in regimine genitiui vel ablatiui eius vicem fungentis, 1. Semuél 21. 15, חֲסַר מְשֻׁגָּעִים אָנִי carens (pro careo)insanis ego? Prouerb.7.7,Puerū חֲסַר־לֵב deficientē corde.2.Semu.3.29,וַחֲסַר־לָחֶם & indigens pane.

חף Quære in חָפַף.

חפף Tegere,operire,abſcōdere,occultare.Deute.33.12,חֹפֵף עָלָיו,id eſt מַסְתִּיר וּמְכַסֶּה abſcodens,& operiens eū,vt ait R.D.in lib.ra. Hinc חוֹף,Portus,locus in quo teguntur, & abſconduntur naues à ventis. Eſt (inquit idem)הַנָּמָל portus. vel eſt שְׂפַת יַמִּים litus mariū: ſic appellatū,quòd ibi texātur naues,à חָפַף texere apud doctores Hebræorū.Vnde eſt ſcriptum in Miſnáh,אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בַּיּוֹם mulier texēs in die. Iehoſ.9.1, וּבְכֹל חוֹף הַיָּם & in omni portu (vel litore) maris.Gene.49.13,Zebulún לְחוֹף ad litus(vel portum) mariū habitabit. vel in litore,vt ſit ל pro ב. Aliud nomen,חֻפָּה,Thalamus:ſic appellatus, quòd ſit locus occultus ſpōſæ cum ſponſo, & protectio. Ieſah.4.5, Et ſuper omnem gloriā חֻפָּה protectio.aut occultatio. Pſal.19.5, tanquā ſponſus egrediens מֵחֻפָּתוֹ de thalamo ſuo. Tóar,חַף,Innocens,mūdus.Iiob 33.9,חַף אָנֹכִי innocens(vel mundus)ſum.

חפא Siue חפה Tegere,operire. Eſtér 7.8,Et faciē Hamán חָפוּ operuerunt. nēpe miniſtri,more illorū qui ſuſpēdebantur. Vel intrāſitiue, Et facies Hamán operta.i.ad terrā depreſſa ob pudorem. Et in nifhál,Pſal.68.14, Pennæ colūbæ נֶחְפָּה בַכֶּסֶף tectæ(opertæ)auro. Eſt participiū fœmineū. Et in pihél, 2.Paralip.3.4,וְאֵת הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה & domū maiorē texit ligno abietum.Tharghū pro כִּסָּה habet חַפָּא.

Et cū א vice ה radicalis, 2.Reg.17.9,וַיְחַפְּאוּ & occulte fecerunt filii Iſraél res quæ non erāt rectæ. At R.D.in lib.ra.ita exponit, Et occultauerunt ſcientiā à Creatore, & dixerunt opera hominū eſſe occulta Creatori, & neſcire illa,nec attingere quicquā illorum: idcirco ædificauerunt ſibi excelſa,&c. Et ſic dixit Ieſa.29.15, Væ iis qui profundāt(.i.in profundū,vel profunde abſcon

dunt) à Domino, vt abſcondant conſiliũ, & ſunt in tenebris opera eorum: & dixerũt, Quis videt nos, & quis cognoſcit nos? Sic etiá dixit Iechez.8.12, Non eſt Dominus qui videat nos, dereliquit Dominus terram.

חָפַז Eſt נֶחֱץ מַהֵר, Accelerauit, feſtinauit. וְנָע עִם פַּחַד & eſt motus cum pauore, id eſt obſtupeſcere. Pſal. 31.24, Et ego dixi בְחָפְזִי dum feſtinarem ego. Deut.20.3, Ne timeatis, וְאַל־תַּחְפְּזוּ & ne obſtupeſcatis. vel pauore moueamini. Et in nif hál, 1.Semu.23.26, Et fuit Dauid נֶחְפָּז feſtinans (.i. feſtinauit) vt abiret à facie Saul. Pſal.104.7, A ſonitu tonitrui tui יֵחָפֵזוּן feſtinabũt. aut pauebũt. Nomé, חִפָּזוֹן, Feſtinatio. Exo.12.10, Et comedetis illum בְּחִפָּזוֹן cum feſtinantia. aut feſtinanter.

חֹפֶן Vola, palma manus: quãquam & pro manu accipi ſoleat: cuius plurale eſt ſecũdum formam dualium. Eccleſi.4.6, Melior eſt plenitudo כַף volæ cũ requie, quàm plenitudo חָפְנַיִם volarum cum labore.

חָפֵץ Velle, ré aliquã nobis valde placere, volũtatem habere ad aliquid, cupere, Feſtinare. Ge.34.19, חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב volũtaté habebat in filia Iahacób. vel valde placebat ei filia Iahacób. Nume.14.8, אִם־חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה ſi voluntas Domini fuerit ad nos. Iudic.13.23, Si חָפֵץ voluiſſet Dominus interficere nos. quanquã R.D. in lib. rad. dicat eſſe tóar. Ionáh 1.14, Quẽadmodũ חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ voluiſti, feciſti. Ieſah.58.2, Et ſcire vias meas יֶחְפָּצוּן volent. Tóar, Pſal.5.5, Quia non Deus חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה volens impietatem tu. Et 35.26, חֲפֵצֵי צִדְקִי volentes iuſtitiã meam. Fœmineum, 1. Paral.28.9, Corde perfecto וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה & animo volenti. Nomen, חֵפֶץ cũ quinque punctis, Volũtas, Animi affectus erga aliqué. 1. Sem.18.25, אֵין־חֵפֶץ לַמֶּלֶךְ nó eſt volũtas regis in dote. Et 15.22, הַחֵפֶץ

לַיהוָה num voluntas (aut complacẽtia) eſt Domino in holocauſtis? Prouerb.31.13, Et fecit בְּחֵפֶץ ſecundũ voluntatem manibus ſuis. Vel ſecũdum R.Himmanuél, eſt hypallage, pro Et fecit voluntatẽ (nempe ſuã) manibus ſuis. Plurale, Prouerb.8.10, וְכָל־חֲפָצִים & omnes voluntates (.i.expetibilia, & deſiderabilia) non æquabũtur ei. Illud autẽ Pſal.111.2, Exquiſita לְכָל־חֶפְצֵיהֶם omnibus qui volunt ea. eſt nomen tóar. Inuenitur & verbũ in altera ſignificatione, Iiób 40.12, יַחְפֹּץ זְנָבוֹ mouebit velociter caudam ſuã ſicut cedrus. i. magnã veluti cedrus. acſi dixiſſet יַחְפֹּז cũ ז. ſunt enim ץ & ז eiuſdem exitus.

חָפַר Fodere, Scrutari, Explorare, inueſtigare, Erubeſcere, pudore ſuffũdi. Iiób 39.32, חָפַר אֹכֶל ſcrutatur (inueſtigat) eſcam. Et 11.18, וְחָפַרְתָּ & fodies, confidenter dormies. acſi dicat (inquit R.D.) Et fodies tu ipſe in circuitu ædificiorum tuorum, & nõ erit opus vt in eorum circuitu facias murũ, vel vt eleues ea, quia confidenter dormies. Sunt qui exponunt, perinde acſi fodiſſes in circuitu tuo, fidenter dormies. Pſal.71.24, כִּי־חָפְרוּ quia erubuerunt. Iehoſ.2.2, לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ ad explorandum terrã. Ieſa.2.20, Vt incuruarẽt ſe לַחְפֹּר פֵּרוֹת fodienti foueas. i. talpæ, hoc eſt imaginibus talparum, & veſpertilionibus. Tharghũ, vt incuruaret ſe idolis & imaginibus. חֲפַר eſt Talpa, ab effodiẽdo foueas ſic appellata, vt nõnullis placet. R.Dauid nomen putat eſſe auis, ſic appellatæ (inquit R.Ionáh) quòd fodiat foueas. Faciebãt enim (teſte R.D.) auiũ imagines, & veſpertilionum, vt incuruarent ſe eis. Et ita habet Tharghum Ionathán. Et rectũ eſt vt exponatur vt duæ dictiones: vt ſit ſenſus, ad fodiendũ foueas. acſi dicat, in die illa proiiciet homo idola argenti ſui, & idola auri

ſui quæ fecit ipſe ſibi,& ſpernet omnia ob multas affli ctiones.& tunc quia nō ſeruarunt,ſiue ſaluum fecerūt illum,dabit operā vt fodiat foueas,vt ibi lateat,quēadmodum faciunt veſpertiliones,qui in die latēt in ſuis foraminibus.Et ſic poſtea dixit,Vt ingrediantur in fiſſuras petrarum.Irme.13.7,וָאֶחְפּוֹר & inueſtigaui,& accepi cingulum. Pſal.34.6,Et facies eorū אַל־יֶחְפָּרוּ nō erubeſcent. Iiób 3.19,וַיַּחְפְּרֻהוּ & inquirunt eā magis quàm theſauros. Et in hifhil, Ieſah.33.9,הֶחְפִּיר erubuit Lebanón. Metaphorice hoc dixit,ſicut Ioél 1.12, Erubuit vitis. Quidam exponūt,erubeſcere fecit.nēpe ſuos incolas. Et tranſitiuum, Prouer.19.26,filius pudore ſuffundens,וּמַחְפִּיר & erubeſcere faciens.ſub.patrem.

חָפְשׁ Cum ſcibóleth. Vnde tóar,חָפְשִׁי, Liber liberi. Iiób 39.8, Quis dimiſit onagrū חָפְשִׁי liberum? Exo.21.2, Et in ſeptimo egredietur לַחָפְשִׁי חִנָּם liber gratis.de ſeruo:& ל redundat. Vel,ad liberum:ſub.locum .i.ad locum in quo ſit liber.acſi dicat, egredietur è domo domini ſui ad domum ſuam. Alii dicunt י redundare:acſi dicat לַחֹפֶשׁ ad libertatē. Vnde R.Selomóh in cōment.exponit לְחֵירוּת ad libertatē.Alii,inquit R.Dauid,dixerunt ל redundare. Et fœmineū,2.Reg.15.5,Et māſit in domo הַחָפְשִׁית libera. i.ſolitaria & ſeparata ab hominibus aliis,acſi eſſet libera à cōmercio eorū.quāquam R.Ionáh exponat, in domo parua: quòd in lingua Harabica domus parua vocetur חָפְשִׁי. Et in Talmúd Hieroſolymitano,Fecit ei domū in domo(vel loco)ſepulchrorū:quēadmodum dictum eſt,Inter mortuos חָפְשִׁי liber,Pſa.86.6. Nomē,חוּפְשָׁה,inſtar טוּמְאָה. Leui.19.20,אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן־לָהּ vel libertas nō eſt data ei. Poteſt etiā dici ה eſſe ſignū pronominis fœmin.quanuis ſine mappíc: & erit חֻפְשָׁה à חֹפֶשׁ,inſtar קָמֶץ quod cū

602

לַיהוָה num voluntas (aut complacẽtia) eſt Domino in holocauſtis? Prouerb.31.13, Et fecit בְּחֵפֶץ ſecundũ voluntatem manibus ſuis. Vel ſecũdum R.Himmanuél, eſt hypallage, pro Et fecit voluntatẽ (nempe ſuã) manibus ſuis. Plurale, Prouerb.8.10, וְכָל־חֲפָצִים & omnes voluntates (.i. expetibilia, & deſiderabilia) non æquabũtur ei. Illud autẽ Pſal.111.2, Exquiſita לְכָל־חֶפְצֵיהֶם omnibus qui volunt ea. eſt nomen tóar. Inuenitur & verbũ in altera ſignificatione, Iiób 40.12, יַחְפֹּץ זְנָבוֹ mouebit velociter caudam ſuã ſicut cedrus. i. magnã veluti cedrus. acſi dixiſſet יַחְפֹּז cũ ז. ſunt enim ץ & ז eiuſdem exitus.

חָפַר Fodere, Scrutari, Explorare, inueſtigare, Erubeſcere, pudore ſuffũdi. Iiób 39.32, חָפַר אֹכֶל ſcrutatur (inueſtigat) eſcam. Et 11.18, וְחָפַרְתָּ & fodies, confidenter dormies. acſi dicat (inquit R.D.) Et fodies tu ipſe in circuitu ædificiorum tuorum, & nõ erit opus vt in eorum circuitu facias murũ, vel vt eleues ea, quia confidenter dormies. Sunt qui exponunt, perinde acſi fodiſſes in circuitu tuo, fidenter dormies. Pſal.71.24, כִּי־חָפְרוּ quia erubuerunt. Iehoſ.2.2, לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ ad explorandum terrã. Ieſa.2.20, Vt incuruarẽt ſe לַחְפֹּר פֵּרוֹת fodienti foueas. i. talpæ, hoc eſt imaginibus talparum, & veſpertilionibus. Tharghũ, vt incuruaret ſe idolis & imaginibus. חֲפַר eſt Talpa, ab effodiẽdo foueas ſic appellata, vt nõnullis placet. R.Dauid nomen putat eſſe auis, ſic appellatæ (inquit R.Ionáh) quòd fodiat foueas. Faciebãt enim (teſte R.D.) auiũ imagines, & veſpertilionum, vt incuruarent ſe eis. Et ita habet Tharghum Ionathán. Et rectũ eſt vt exponatur vt duæ dictiones: vt ſit ſenſus, ad fodiendũ foueas. acſi dicat, in die illa proiiciet homo idola argenti ſui, & idola auri

ſui quæ fecit ipſe ſibi,& ſpernet omnia ob multas affli
ctiones.& tunc quia nõ ſeruarunt,ſiue ſaluum fecerũt
illum,dabit operã vt fodiat foueas,vt ibi lateat,quẽad-
modum faciunt veſpertiliones,qui in die latẽt in ſuis
foraminibus.Et ſic poſtea dixit,Vt ingrediantur in fiſ-
ſuras petrarum.Irme.13.7,וָאֶחְפֹּר & inueſtigaui,& acce
pi cingulum. Pſal.34.6,Et facies eorũ אַל־יֶחְפָּרוּ nõ eru-
beſcent. Iiób 3.19,וַיַּחְפְּרֻהוּ & inquirunt eã magis quàm
theſauros.   Et in hifhil, Ieſah.33.9,הֶחְפִּיר erubuit Le-
banón. Metaphorice hoc dixit,ſicut Ioél 1.12, Erubuit
vitis. Quidam exponũt,erubeſcere fecit.nẽpe ſuos in-
colas. Et tranſitiuum, Prouer.19.26,filius pudore ſuf-
fundens,וּמַחְפִּיר & erubeſcere faciens.ſub.patrem.

חָפַשׁ Cum ſcibóleth. Vnde tóar,חָפְשִׁי, Liber liberi.
Iiób 39.8, Quis dimiſit onagrũ חָפְשִׁי liberum?
Exo.21.2, Et in ſeptimo egredietur לַחָפְשִׁי חִנָּם liber gra
tis.de ſeruo:& ל redundat. Vel,ad liberum:ſub.locum
.i.ad locum in quo ſit liber.acſi dicat, egredietur è do-
mo domini ſui ad domum ſuam. Alii dicunt י redun-
dare:acſi dicat לַחֹפֶשׁ ad libertatẽ. Vnde R.Selomóh in
cõment.exponit לְחֵירוּת ad libertatẽ.Alii,inquit R.Da
uid,dixerunt ל redundare. Et fœmineũ,2.Reg.15.5,Et
mãſit in domo הַחָפְשִׁית libera. i.ſolitaria & ſeparata ab
hominibus aliis,acſi eſſet libera à cõmercio eorũ.quã-
quam R.Ionáh exponat, in domo parua: quòd in lin-
gua Harabica domus parua vocetur חָפְשִׁי . Et in Tal-
múd Hieroſolymitano,Fecit ei domũ in domo(vel lo
co)ſepulchrorũ:quẽadmodum dictum eſt,Inter mor-
tuos חָפְשִׁי liber,Pſa.86.6.   Nomẽ,חוּפְשָׁה,inſtar טוּמְאָה.
Leui.19.20,אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ vel libertas nõ eſt data ei.
Poteſt etiã dici ה eſſe ſignũ pronominis fœmin.quan-
uis ſine mappíc: & erit חֻפְשָׁה à חֹפֶשׁ,inſtar קֹמֶץ quod cũ

xit. Deute.6.11,Et ciſternas חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ exciſas quas non excidiſti.Hoſe.6.6,propterea חָצַבְתִּי dolaui in prophetis. Metaphorice loquitur ob multum ſermonẽ eius in eis,acſi percuſſiſſet eos verbis ſuis.Ieſa.10.15, Núquid gl[illegible]bitur ſecuris cõtra הַחֹצֵב בּוֹ cædentẽ in illa? Ieſa.22.16, חֹצְבִי excidẽs in excelſo ſepulchrũ ſuum.י redundat,inquit R.Dauid. Et in nifhál, Iiób 19.24, In ſilice יֵחָצְבוּן exciderentur. Et in hifhíl,Ieſah.51.9, Nónne tu ipſa es הַמַּחְצֶבֶת רַהַב quæ excîdis (pro excidiſti.i.excidere feciſti) AEgyptũ? Et in puhál,Ieſah.51.1,Aſpicite ad petrã (ſub.vnde) חֻצַּבְתֶּם exciſi eſtis. Nomen,2.Paralip.34.10,Vt emerent lapides מַחְצֵב exciſionis.i.exciſos & dolatos.

חצה Diuidere,partiri: & interdum Per mediũ,ſiue in partes æquales diuidere. Nume.31.27, וְחָצִיתָ אֶת־הַמַּלְקוֹחַ & dimidiabis(vel per mediũ diuides) prædã. Ieſah.30.27, Et ſpiritus eius ſicut torrẽs inundãs,vſque ad collum יֶחֱצֶה diuidet. acſi dicat,Diuidet corpus in illo:vſque ad collum erit opertũ ipſis aquis:& à collo & ſuprà,erit diſcoopertus.Loquitur autẽ metaphorice de rege Aſſyriorũ qui perdendus erat penè vſq; ad internecionem & cõſummationẽ: veluti quũ quiſpiam eſt in aqua vſque ad collũ,propinquus eſt ſubmerſioni.& ita accidit,quũ angelus,Aſſyriorũ caſtra percuſſit.Gene.32.7,וַיַּחַץ אֶת־הָעָם & diuiſit populum. Et in nifhál, Iechez.37.22, וְלֹא יֵחָצוּ & nõ diuidentur vltrà in duo regna. Nomẽ,Exo.24.6,וַחֲצִי הַדָּם & dimidiũ ſanguinis. Abſolutũ,Exod.25.9,duo cubiti וָחֵצִי & dimidius.Interdũ abſolutũ venit vt cõiunctũ,ſiue in regimine.1.Reg.3.24,Et date אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי dimidiũ vni,& dimi diũ alteri.2.Semu.18.3,Si mortui fuerint חֶצְיֵנוּ medietas

(siue media pars)nostrũ. Alia forma,Psal.119.62,חֲצוֹת לַיְלָה medio noctis. Alia itẽ, Nume.31.36, הַמֶּחֱצָה media pars. Alia præterea, Exod.30.13,מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל dimidium séchel.siue secli,aut sicli.

חָצַן Vnde חֵצֶן,quod R.D.in lib.rad.exponit זְרוֹעַ brachium: & alios exponere asserit כְּנַף הַבֶּגֶד alã,vel orã vestis,quæ vernacula lingua vocatur פלדא.Iesa.49.22,Et afferent filios tuos בְּחֹצֶן in brachio.Nechem.5.13, גַּם־חָצְנִי נָעַרְתִּי etiam oram meam excussi. Alia forma, חֵצֶן.Et cum pronomine,Psa.129.7,וְחִצְנוֹ & oram suam, (sub.non implebit)qui manipulos colligit.

חָצַר Vnde geminato צ,fit חֲצֹצְרָה,Tuba. Hoseah 5.8, Clangite buccina in Ghibháh , חֲצֹצְרָה tuba in Ramáh.2.Paralip.29.27,וְהַחֲצֹצְרוֹת מַחְצְצְרִים & tubæ clangentium tubis. Hic est participiũ à verbo gemináte צ, ex hifhíl,pro מַחְצִירִים.& sic 1.Paralip.15.24,מַחְצְצְרִים clan gentes tubis ante arcã.& 2.Paralip.5.13,fuerunt veluti vnus לַמְחַצְּרִים clangẽtibus,&c. in hoc,secũdũ צ(ait R. Dauid)non legitur:quãuis sit scriptũ,sicut nec secundum ש in יִשָּׂשכָר. Hinc & חָצֵר,Atriũ,Villa absq; muro.quod in vtroq; genere inuenitur.1.Reg.7.9,עַד־הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה vsque ad atriũ magnũ.Iechez.40.19,Ante הֶחָצֵר הַפְּנִימִי atrium interius.Cõmunis vsus est in genere fœmineo. Irme.36.20, Et ingressi sunt ad regem חָצֵרָה in atriũ.ה deseruit pro ל in principio,hoc est לְחָצֵר,& idcirco est longa dictio. Psal.65.5,Habitabit חֲצֵרֶיךָ in atriis tuis. 1.Paralip. 4.32, וְחַצְרֵיהֶם & villæ earum. Et forma fœminea,Exod.8.9,E domibus,מִן־הַחֲצֵרֹת è villis. Alia forma,חָצִיר,Habitaculũ,atriũ.Iesah.34.13,חָצִיר לִבְנוֹת atrium(vel habitatio)filiabus struthionis. Et 35.7,חָצִיר לְקָנֶה atrium calamo. Hæc enim duo,inquit R.Dauid,

ſunt ſicut חָצֵר ſuprà dictum. Eſt & עֵשֶׂב, Herba. Ieſa.15.6, Aruit חָצִיר herba. Illud autem Ieſah.44.4, Et germinabunt ſicut inter חָצִיר herbá. pro herbas. R. Ionáh exponit, inter atria. Alia ſignificatio, Nume.11.5, וְאֶת־הֶחָצִיר וְאֶת־הַבְּצָלִים & porri (pro porrorum) & cæparum.

חקק Statuere, Scribere, deſcribere, pingere, depingere. Ieche.4.1, וְחַקּוֹתָ עָלֶיהָ & deſcribes (aut pinges, pro pinge) ſuper illum (ſub. laterẽ) ciuitatẽ Ieruſaláim. Ieſa.10.1, הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי־אָוֶן Væ ſtatuẽtibus ſtatuta iniquitatis. i. iniqua. vel deſcribentibus deſcriptiones. R. Dauid in cõment. priorem huius verſus partem aduerſus ſcribas, alterã contra iudices iniquos dictã eſſe putat. Iudic.5.9, Cor meũ לְחוֹקְקֵי ad legiſlatores (vel ſcribas) Iſraél. Tharghũ, לְסָפְרֵי ſcribas. R. Dauid in cõmen. maiores, iudices, ac rectores. Ieſa.22.16, חֹקְקִי בַסֶּלַע ſtatuẽs (vel deſcribẽs) in petra habitaculũ ſibi. eſt vt חֹקֵק, nam י redundat, inquit R. Dauid in Michlól, & in lib. rad. ſicut & in חֹצְבִי, vt dictum eſt in חָצַב. Et macór lene præter normã: vt Prouerb.8.27, בְּחֻקוֹ חוּג quando deſcribebat circino ſuperficiem voraginis. Ieſa.30.8, Et ſuper librum חֻקָּהּ deſcribe illam. ה cum mappíc. Et in pihél participiũ paſſiuum, Prouerb.31.5, Ne forte bibat, & obliuiſcatur מְחֻקָּק ſtatuti. aut deſcripti. i. eius quod ſtatuitur & deſcribitur. Et in pohél participiũ, Gen.49.10, Non recedet ſceptrũ de Iehudáh, וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו & ſcribens (.i. ſcriba: vel ſcribere faciens, hoc eſt rex & iudex, vel legiſlator, dominus) de inter pedes eius. i. è pedibus eius. Hoc dixit (aiũt R. Abrahám in cõment. & R. D. in lib. ra.) quòd mos dominantis ſit vt ſcriba ad eius maneat pedes. Idẽ R. Abrahã, & ſcriba qui ſcribit in libro. R. Selomóh, & princeps. Tharghum, וְסָפְרָא &

ſcriba de filiis filiorũ eius. Rurſum R.Dauid in lib.ra. dicit,Rectũ eſt vt מְחֹקֵק exponatur הַמּוֹשֵׁל dominás, aut dominator:quòd is in ſua terra ponat ſtatuta & leges. vt ſit,Non recedet,&c. & dominator de inter pedes eius.i.de ſemine eius quod egreditur de inter pedes.Et ſic Deuter.33.21,Et vidit principium ſibi quòd ibi eſſet pars מְחֹקֵק סָפוּן dominatoris tecti.ſiue abſcōditi. i.vidit & elegit in principio ſibiipſi, vt acciperet partẽ ſuam trans Iardén, quia vidit quòd ibi eſſet pars regũ & dominantiũ:& ſic dominus legifer noſter,quia dedit nobis præcepta,& ſtatuta,& leges. R.Abrahám מְחֹקֵק exponit הַגָּדוֹל וְהַשַּׁלִּיט magni, & præſidentis. Tharghum, Quia ibi in hæreditate eius, Moſéh ſcriba magnus Iſraél ſepultus eſt.Prouer.8.15,Et principes יְחֹקְקוּ צֶדֶק decernent(ſtatuent, ſcribere facient)iuſtitiã. Et in puhál,Iiób 19.23,in libro וְיֻחָקוּ deſcribẽtur.eſt ſine daghés, præter normam. Nomẽ,חֵקֶק,Ieſah.10.1, vide præteritum. Iudic.5.16,Magnæ erát חִקְקֵי־לֵב cogitationes cordis.Cor enim,inquit R.D.in lib.rad.decernebat & cogitabat ſuper illis,Quî fit vt nō venerint ad prælium? Alii verterũt, Magni,erãt cogitabũdi corde. Ab hoc fit & חֹק,Præceptũ,ius,ſtatutũ,lex,mos,conſuetudo, & quod iuſtum eſt vt quis accipiat ratione ſcripturæ aut legis,aut cōſuetudinis,Pars ſiue portio ſtatuta, Tributum. Geneſ.47.22,כִּי חֹק quia pars ſtatuta (.i.cibus ſtatutus) erat ſacerdotibus à Parhóh: & comedebant אֶת־חֻקָּם portionem ſuam.i.ſibi ſtatutã.Ieſah.5.14, Et aperuit os ſuũ לִבְלִי־חֹק præter morẽ.Et 24.5,חָלְפוּ חֹק mutauerunt(.i.trãſgreſſi ſunt)ius.Micháh 7.11,יִרְחַק־חֹק elongabitur(aut elongabit ſe)tributũ.Tharghum,ceſſabũt ſtatuta populorũ.Sephan.2.2,Antequã pariat חֹק decre

tum(ſtatutũ,ſcilicet diei in quo eritis)vt gluma. Pſal. 2.7,Narrabo אֶל־חֹק præceptũ. R.Abrahám,Quod ſum narraturus,ponã in præceptũ vt narretur. R.D.in cõment. Hác(ait) narrationẽ ponã mihi in cõſuetudinẽ. Sed in li.ra.dicit אֶל poni pro אֶת articulo accuſãdi:vt ſit, narrabo præceptũ.vide אֶל in אֵלֶה. Tharghú,קְיָמָא אֱלָ Dei præceptũ. R.Himmanuél & R.Selomóh,Narrabo præceptũ.i. quod præcepit mihi Deus,&c. Prouerb.31. 15, Et dedit eſcam domui ſuæ, וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ & quod decebat ancillis ſuis.vel ſtatutũ cibum. Iiób 23.14, Quia reddet חֻקִּי quod cõgruit mihi.vel,quũ reddiderit quod ſtatutũ eſt mihi. Alii,quũ expleuerit terminũ meum, vel legẽ meã. Prou.30.8,Ciba me pane חֻקִּי qui cõgruit mihi.vel ſtatuto mihi. Iiób 23.12,מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי more meo (aut cõſuetudine mea)abſcõdi eloquia oris eius.R.D. Deut.4.1,Et nũc Iſraél audi אֶל־הַחֻקִּים præcepta. Fœmineũ, Exo.13.10, Et cuſtodies אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת ſtatutũ hoc. vel præceptũ. Irme.5.24,Hebdomadas חֻקּוֹת קָצִיר præceptorũ meſſis(ne videlicet pluat)cuſtodiet nobis.Leui. 18.2, וּבְחֻקֹּתֵיהֶם & in præceptis eorum non ambulabitis.

חָקָה Idẽ eſt quod חָקַק,quo ad ſignificantiã.& inuenitur in pihél participiũ.Iechez.23.14,Et vidit אַנְשֵׁי viros(.i.vnũquẽque è viris) מְחֻקֶּה depictũ(pro depictos)in pariete. vnde Tharghũ habet גֻּבְרִין מְצַיְּרִין viros depictos. Et ſic אַנְשֵׁי ponitur pro אֲנָשִׁים. Vel eſt nomẽ,pro,viros picturæ,hoc eſt pictos. R.Dauid in comment.dicit poni pro אֲנָשִׁים. & ſic 1.Reg.10.15,מֵאַנְשֵׁי de viris exploratoribus. & ſic חַלָּנֵי,vide חָלַל. Et in hithpahál,Iiób 13.26,Super radices pedum meorum תִּתְחַקֶּה deſcribetur.vel ſtatuetur. verbũ eſt intranſitiuũ,ſecundum omnes Hebræos: &,vt inquit R.Leui,reuertitur

ad præcedés סַר, quod cópedem significat: acsi dicat, super radices(.i.talos) pedum meorú compes imprimetur. nec obstat quòd סַר, masculeú est nomen: & verbú, fœmineum: quia hoc sæpe inuenitur in Sacris literis.

חקר Inquirere, inuestigare, scrutari, & explorare. Deuter.13.14, Et quæres, וְחָקַרְתָּ & inuestigabis. Iiób 28.3, וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר & omnē perfectionem ipse inuestigat. vel, & omni perfectioni(nēpe finem imposuit) quā ipse inuestigat, secúdum R. Leui in cōment. Irme.17.10, Ego Dominus חֹקֵר לֵב scrutans cor. Et in nifhal, 1. Reg.7.47, לֹא נֶחְקַר non inuestigatú est pódus æris. Et in pihél, Ecclesiastis 12.9, וְחִקֵּר & inuestigabit.

Nomen cú quinque punctis, חֵקֶר, Inuestigatio, scrutatio, inquisitio. Iesah.40.28, אֵין חֵקֶר nó est inuestigatio intelligentiæ eius. Prouerb.25.27, וְחֵקֶר & inuestigatio gloriæ eorú, gloria. sub. non est. Subauditur enim negatio præcedēs. acsi dicat, inuestigatio diuersarum scientiarú in quibus est eorú gloria, non est vera gloria, sed vana. Iudic.5.15, גְּדוֹלִים חִקְרֵי־לֵב magnæ inuestigationes cordis. Vel magnæ(erāt) cogitationes(aut solicitudines) cordis. quod R. Dauid in lib. rad. sic explicat, Cor scrutabatur, & inuestigabat super his multū, quo modo fuissent diuisi, & nō venissent ad prælium. At R. Ionáh scripsit nomen esse tóar instar יְרֵאִי, vt sit sensus, quòd eorum corda peruenerunt ad perfectionem inuestigationis magnæ. Et præposito מ, Psalm. 95.4, Quia in manu eius(sunt) מֶחְקְרֵי־אָרֶץ inuestigationes terræ. i. fundamenta. R. Abrahám exponit תַּחְתִּיּוֹת inferiora. Et dicuntur ab inuestigando, quòd sciri nequeant nisi post magná inuestigationem, inquisitionémque, inquit R. Himmanuél. Vel, inuestigationes,

aut inuestigabilia terræ,sunt perfectiones mundi.

חָרַר Ardere,Comburere,incendere,Succensere,excandescere,irasci,Exsiccari,arescere.Iiób 30.30, וְעַצְמִי חָרָה & os meũ aruit(vel arsit)præ æstu.Iechez.24.11, וְחָרָה נְחֻשְׁתָּהּ & areat (aut ardeat, comburatur) æs eius. Et in nifhál, Irme.6.29, נָחַר מַפֻּחַ מֵאֵשׁ cóbustum est sufflatoriũ ab igne, cósumptum est plumbũ,&c. i. exustũ est sufflatorium ob diutinã moram sufflãdi in igne: & plumbũ defecit quod ponit aurifex cũ argento,dum cóflatur, ne ignis cósumat argentum. Metaphorice autẽ loquitur cõtra Israél:acsi dicat,Exustum est guttur prophetæ iugiter ad illos vaticinãtis. Et ad hũc modum Hose.6.6, dicitur, Idcirco dolaui in prophetis.Iechez.15.4,Et mediũ נָחָר exustũ est.Cũ camés, inquit R.D. eo quòd est benoni. quòd si præteritũ sit, erit cum camés propter accẽtum zachéph, & נ cũ chiric,vt Psal.69.4,נִחַר גְּרוֹנִי aruit(arsit,exustũ est) guttur meum. Nomen,Irme.17.6,Et habitabit חֲרֵרִים in siccitatibus(vel exustionibus)in deserto. Et quia superficies placẽtæ coctæ inter prunas,exuritur, placẽta ipsa à doctoribus Hebræis appellatur חֲרָרָה. Hinc etiam est verbum geminatũ,חַרְחַר. Prouerb.26.21, לְחַרְחַר־רִיב ad succẽdendum litẽ.est macór ex pihél:& pathách vltimum ponitur vice serí,inquit R.Dauid in lib.rad.& Michlól. Ab hoc fit & חַרְחוּר, Genus morbi ardentis præ nimio calore.Deuter.28.22.

חָרַב Arescere,siccari,æstu cófici, Desolare,destruere,gladio occidere.Gene.8.13,חָרְבוּ הַמַּיִם siccatæ sunt aquæ. Iesah.60.12, Et gentes חָרֹב יֶחֱרָבוּ desolando desolabũtur. Irme.50.27,חִרְבוּ כָּל־פָּרֶיהָ occidite vniuersos vitulos(vel iuuẽcos)eius.Et 2.12,& timete,חָרְבוּ desolamini.

ſolamini.vel deſolati eſtote. ח eſt cũ camés chathéph, & eſt imperatiuum. Et in hifhil, Iechez.19.7,וְעָרֵיהֶם הֶחֱרִיב & ciuitates eorum deſolare fecit. Et in nifhál, 2.Reg.3.22, נֶחֶרְבוּ occiſi ſunt(vel potius,occiderunt ſe) reges.Iechez.30.7,ciuitatum נֶחֱרָבוֹת deſolatarũ. Et in puhál,Iudic.16.7,virgis viridibus אֲשֶׁר לֹא חֹרָבוּ quæ non ſiccatæ fuerũt. Tóar,Irme.33.10, חָרֵב הוּא מֵאֵין אָדָם deſolatus eſt abſq; homine.Fœmineũ,Prou.17.1,buccella חֲרֵבָה ſicca. Subſtantiuum,חֹרֶב. Geneſ.31.38.Iudic. 6.37,ſuper omne terram חֹרֶב ſiccitas.Ieſah.4.6,in vmbrã diei מֵחֹרֶב ab æſtu. Alia forma cũ ſex punctis,חֶרֶב. Deuter.28.22, Et ardore וּבְחֶרֶב & æſtu. Aliud eiſdem punctis fœmin.חֶרֶב,Gladius,Pugio,Malleus. Iechez. 21.9, חֶרֶב חֶרֶב הוּחַדָּה gladius, gladius acutus eſt. Ieſah. 21.15, מִפְּנֵי חֲרָבוֹת à facie gladiorum fugerunt. Iechez. 26.9,Et turres tuas deſtruet בְּחַרְבוֹתָיו malleis ſuis.2.Paralip.34.6,בְּחַרְבֹתֵיהֶם malleis ſuis.ſub.deſtruxerunt. Significat & ſiccitatẽ,Exo.14.21,Et poſuit mare לֶחָרָבָה in ſiccitatẽ. Plurale tam abſolutũ quàm cõiunctum,inquit R.Dauid in Michlól,eſt חַרְבוֹת. חֹרֶב etiã ſignificat deſolationẽ, deſtructionẽ, ſolitudinẽ & deſertum. Ieſah.61.4, Et inſtaurabũt עָרֵי חֹרֶב ciuitates deſolationis.i.deſolatas. Iechez.29.10,Et dabo terram AEgypti לְחָרְבוֹת חֹרֶב in ſolitudines ſolitudinis.vel deſtructiones deſtructionis. Et cũ ה fœmineo, Leuit.26.33,Et ciuitates veſtræ יִהְיוּ חָרְבָּה erũt deſolatio.vel deſtructio.ח cũ camés chathéph. Plurale,Iechez.38.12,עַל־חֳרָבוֹת ſuper deſolationes habitabiles. Alia forma, חֻרְבָּה, inſtar סְעָרָה.Iechez.13.4,Sicut vulpes בֶּחֳרָבוֹת in ſolitudinibus. R.Dauid in Michlól. Et in lib.ra.dicit poſſe eſſe tóar. Alia præterea,חֶרְבוֹן,Siccitas.cuius plurale eſt חַרְבוֹנִים.

196

Psal.32.4, בְּחַרְבוֹנֵי in ſiccitatibus æſtatis.

חרג Eſt פָּחַד, Pauere, formidare, timere. 2.Semu. 22. 43, וְיַחְרְגוּ & expauerunt à clauſuris ſuis. vel, propter clauſuras ſuas. Alibi nõ legitur in arcanis literis. Tharghum tamen pro אֵימָה terror (Deuter.32.25) habet חַרְגַּת, quod poteſt exponi per tranſpoſitionem literarum, וַיַּחְגְּרוּ & accinxerunt ſe.

חרד Pauere, expaueſcere, timere, cũ motu corporis: formidare, Mouere ſe nõnunquã abſque pauore. Ieſa.19.16, וְחָרַד וּפָחַד & expaueſcet, & timebit. 2.Reg. 4.13, Ecce חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת ſolicita fuiſti pro nobis ſolicitudine hac. R. Dauid in li .ra. moueri ſimpliciter ſignificare putat. acſi dicat, Mouiſti te pro nobis, & proficiſci feciſti ſupellectilia tua de loco ad locum, & præparaſti nobis locũ. Iechez.26.18, Nunc יֶחֶרְדוּ mouebunt ſe inſulæ. vel pauebunt inſulas incolẽtes. ח eſt cum ſeuá: in ſequẽtibus verò cũ ſeghól, inquit R. Dauid. Hoſe.11.11, יֶחֶרְדוּ mouebunt ſe ſicut auis. Et 10, וְיֶחֶרְדוּ & formidabunt filii ab Occidẽte. i. filii qui venerunt ad AEgyptũ quæ eſt ab Occidẽte. Et in hifhíl, 2.Semu.17.2, וְהַחֲרַדְתִּי אֹתוֹ & terrebo (aut expaueſcere faciam) eum. Toar, Iudicũ 7.3, timidus וְחָרֵד & pauidus. Hezræ 10.4, וְהַחֲרֵדִים & pauidi in lege Dei noſtri. Nomen fœmineũ, חֲרָדָה, Pauor, formido, Motus. Gene.27.33, Et formidauit Iſchác חֲרָדָה גְּדֹלָה formidine magna. Iechez.26.16, חֲרָדוֹת pauores induent.

חרה Iraſci, excãdeſcere, furore ſuccẽdi. 2.Semu.22. 7, חָרָה לוֹ iratus eſt ei. Pſal.85.4, Auertiſti מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ ne iraſceretur, furorẽ tuũ. ſi eſſet nomen, ח eſſet cũ camés, quum nõ ſit in regimine. Exo.32.11, יֶחֱרֶה iraſcetur. Futurum defectiuũ, Gen.4.5, וַיִּחַר & iratus eſt. Et

in nifhál, Cát. 1.6, נִחֲרוּ־בִי irati ſunt in me. R. Abrahám in cōment. exponit, נִלְחֲמוּ pugnauerūt. Et in hifhíl, Neche. 3.19, Poſt eum הֶחֱרָה accendit (nēpe ſeipſum) ad inſtaurādum opus. Iiob 19.11, וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ & iraſci fecit aduerſum me furorē ſuum. Et in hithpahál, Pſal. 37. 1, & Prouer. 24.19, אַל־תִּתְחַר ne miſceas te cū malignantibus. Pſal. 37.8, אַל־תִּתְחַר ne miſceas te veruntamen ad malefaciēdum. Dicit tamen R. Dauid rectū eſſe vt horum radix ſit תחר vel תַּחֲרָה: & hoc oſtendit pathách ipſius ח. quippe ſi foret inſtar וְאַל־תִּתְגָּר & ne miſceas te cum eis, Deuter. 2.19, vt dicunt nōnulli: eſſet cum camés. Require in תַּחֲרָה inter quadrata. Nomen, חָרוֹן, Ira, furor, excandeſcentia. Iechez. 7.12. Alia forma, Deut. 29.24, חֳרִי הָאַף ira furoris.

חרז Inde חָרוּז, & plurale חֲרוּזִים. Cant. 1.10, כַּחֲרוּזִים ſicut torques. ſunt lapides boni, & margaritæ perforatæ filo copulatæ, & vocantur עֲנָקִים, torques, inquit R. Dauid. Sic exponit R. Ionáh illud, Iechez. 27. 24, וַאֲרוּזִים, in quo א ponitur vice ח: quod improbat R. Abrahám quia in lingua Sancta non permutantur niſi literæ אֶהֱוִי, Require in ארז.

חַרְחֻר Require in חרר.

חֶרֶט Cum ſex punctis, Stylus ſcribarū. Exod. 32.5, Et formauit illud בַּחֶרֶט ſtylo: ſub. ferreo. Sunt, inquit R. Dauid, qui exponunt בדפוס typo, ſiue forma. Tharghum, בְּזִיפָא, quod (vt exponit R. Selomóh) eſt inſtrumentū quo ſculpūtur in auro literæ, & idgenus: & vernacula lingua dicitur ניול. Ieſah. 8.1, Et ſcribe in illo בחרט אֱנוֹשׁ ſtylo hominis. id eſt manifeſto vt omnis homo poſſit illud legere, vt exponit Ionathán in Thar-

ghum. Vel secundum R. David, dixit stylo hominis, vt significaret scripturã non debere esse secundum visionem dũtaxat prophetiæ, sed opere. Significat & marsupium, & acũ. 2. Reg. 5.23, Et ligauit duo talẽta argenti in duobus חֲרִטִים marsupijs. Iesa. 3.21, וְהַחֲרִיטִים & acus. & sic in Harabica lingua vocatur כַּרְטָה, cum כ vice ח, quod est frequens in ipsa lingua.

חָרַךְ: Inurere, adurere, comburere. Prouerb. 12.27, לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ nõ aduret dolosus (vel dolus, pro dolosus) aucupiũ suum. vel venationẽ suam. Mos enim erat (inquit R. Ioséph) vt aucupes, auium captarum alas adurerẽt, ne ab eis aufugerẽt: & quo emptoribus pulchriores cõspicerentur, non detruncatis alis, sed paululũ adustis. Metaphorice notauit diuitias fraude cõquisitas cito perituras, quẽadmodum cito aufugit auis, cuius alæ non sunt adustæ. In lingua quoque Aramæa significat etiã comburere. Dani. 3.27, Et capillus capitis eorũ לָא הִתְחָרַךְ non fuit cõbustus. Nomẽ, חֲרַךְ, Cãcelli, fenestra. Cãt. 2.9, Prospiciẽs מִן־הַחֲרַכִּים è cãcellis. Et Gene. 26.7. vbi dicitur, Et respexit Abimélech rex Pelistim per הַחַלּוֹן fenestrã, Tharghũ habet חֲרַכָּה.

חָרַל Vnde חָרוּל, Vrtica: vel vt alij dicunt (inquit R. D.) Carduus. Sephan. 2.9, מִמְשַׁק חָרוּל exitus vrticæ. Prou. 24.31, Operuerũt superficiẽ eius חֲרֻלִּים vrticæ. ל est daghessatum.

חָרַם In hifhíl, Occidere, excidere, corrũpere, disperdere, perdere. Iehos. 11.12, הֶחֱרִים אוֹתָם occîdit eos. 1. Semu. 15.20, וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי & Hamaléc occidere feci. Nume. 21.3, וְהַחֲרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם & perdere faciã ciuitates eorũ. Leuit. 27.29, Omnis cõsecratio (vel occisio) אֲשֶׁר יָחֳרַם quã consecrabit (vel occidet) vir Domino. Iehos. 6.20, וַיַּחֲרִימוּ & perdiderũt omnia quæ erãt in vrbe.

Et 17, פֶּן־תַּחֲרִימוּ ne forte cótingatis de anathemate, & accipiatis de consecratione. vel occisione. R. Dauid in cóment. & in lib. rad. dicit vnú exponere alterú. Et in puhál, Exod. 22.20, יָחֳרָם occidetur. Leuit. 27.29, Omnis cõsecratio (vel occisio) אֲשֶׁר יָחֳרַם quæ cõsecrabitur (vel occidetur) ab homine, non redimetur. Doctores Hebræorũ (.i. Talmudistæ) exponunt de homine egrediẽte ad mortẽ, & dicẽte, Merces mea (vel sanguis meus) super me. Aut alius homo dicit de illo, Merces hæc (vel sanguis meus iste) super me, non tenetur ad aliquid. quia hic est veluti mortuus cui nec merces est, nec sanguis. Idcirco dixit, Nõ redimetur, moriẽdo morietur. q.d. quia moriẽdo morietur, nó redimetur. Nomẽ cú sex punctis, חֵרֶם, Occisio, interfectio, perditio, excisio, consecratio, anathema. Nume. 18.14, כָּל־חֵרֶם omnis occisio (deuotio, cõsecratio) in Israél, tibi erit. i. quicquid deuouebitur Domino in Israél, &c. Zech. 14.11, וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד & occisio nõ erit vltra. Et cum quinque punctis, חֵרֶם, Sagena, rete, Occisio. Chabac. 1.17, euacuabit חֶרְמוֹ sagenã suam. Et 16, sacrificabit לְחֶרְמוֹ sagenæ suæ. Iesah. 34.5, וְעַל־עַם חֶרְמִי, & super populũ occisionis meæ. Ieche. 26.5, extensio חֲרָמִים sagenarum. Ab hoc חָרֻם. Leuit. 21.19, Si claudus; אוֹ חָרֻם vel simus nasum. i. habẽs nasum simum. R.D. in lib. ra. dicit eú esse qui nasum habet profundũ inter duos oculos. i. retortum.

חרם Cũ sex punctis, est שֶׁמֶשׁ, Sol. Iudic. 8.13, מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס désuper existẽte sole. Alia forma, Iudi. 14.18, Antequã occumberet הַחַרְסָה sol. ה redundat, inquit R.D. in cóment. Hinc etiã dicitur חַרְסִית, quasi solaris. nomen videlicet portæ quæ erat ad ortũ solis, quasi dicas, oriẽtalis. Irme. 19.2, Ad ostiũ portæ הַחַרְסִית

orientalis. Aliud, Deuter. 28.27, Percutiat te Dominus, &c. & ſcabie, ובחרס & prurigine. R. Dauid dicit eſſe genus ſcabiei ſiccæ: ſic appellatæ, quòd eam ſcalpãt teſta quæ dicitur חרס. Iiób 2.8, Et accepit ſibi חֶרֶשׂ (hoc eſt חֶרֶס) teſtam, vt ſcalperet ſe cum illa.

חָרַף Probris afficere. Pſal. 69. 10, וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ & probra probris afficientiũ te, ceciderũt ſuper me. Iiób 27.7, לֹא־יֶחֱרַף לְבָבִי nõ probris afficiet (pro afficit me) cor meũ. Sunt tamẽ (inquit R.D.) qui exponunt, Non repueraſcet cor meũ, iuxta illud eiuſdẽ 29.4, Quemadmodum fui in diebus חָרְפִּי pueritiæ (vel adoleſcentiæ) meæ. R. Leui exponit יִשֶּׁה declinabit. R. Ioséph, retrocedet cor meũ ab illo, nẽpe quod dixi, me non peccaſſe. Vnde in Harabico, retrocedẽs, appellatur מִנְחַרְאַף. Illud autẽ 2. Semu. 23.9, Inter tres fortes cũ Dauid בְּחָרְפָם בַּפְּלִשְׁתִּים cum probris affeciſſent ipſi Peliſtæos, &c. Vel, cũ expoſuiſſent ſe diſcrimini cũ Peliſtim. ח (inquit R. D.) manet cũ ghahiáh, ad denotãdum eſſe cum camés lato. Sunt tamen (vt idem refert) qui legunt ſine ghahiáh, & ח cum camés chathéph, & ſic eſt macór ex cal. Sunt autẽ qui exponunt, quũ acuerent ſe in Peliſtæos: acſi dicat, Quum excãdeſceret cor eorum, & acuerẽt ſe in eos. Vnde & Tharghũ, Ieſah. 5.28, vbi dicitur, Cuius ſagittæ שְׁנוּנִים acutæ: habet מְחָרְפִין. & 49.2, ſicut gladiũ חַדָּה acutum: Tharghum, חֲרִיפָא. & doctores Hebræorũ, סַכִּינָא חֲרִיפָא gladius acutus. Tharghũ tamẽ vertit, Quãdo probris affecerũt Peliſtæos. Sic enim habet, כַּד חַסִּידוּ פְּלִישְׁתָּאֵי. Alia ſignificatio, Ieſah. 18.6, Et omnis beſtia agri ſuper eum תֶּחֱרָף hyemabit. à חֹרֶף hyẽs. Vnde & R. D. exponit, manebit ibi in diebus hyemis. Et in pihél, Iudic. 5.18, חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת expoſuit animã ſuam ad

moriendũ. 1. Semu.17.44, אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ quẽ probris affecisti. Et in nifhál, Leuit.19.20, Et ipsa נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ desponsata viro. Nomen, חֶרְפָּה, Probrum. Gene.34.14, Quia חֶרְפָּה הִוא לָנוּ probrum est nobis. Iesah.4.1, Aufer חֶרְפָּתֵנוּ probrum nostrũ. Psal.69.11, לַחֲרָפוֹת לִי, ad probra mihi. Aliud, חֹרֶף, hyés. Gen.8.22, Et æstas, וָחֹרֶף & hyés. Ab hoc fit verbũ suprà scriptum, Iesah.18.6. Significat & pueritiam, vel adolescentiã. vnde חָרְפִּי, quod habes in præterito ipsius cal, Iiób 29.4.

חרץ Est הֵנִיעַ, Mouere. Iehos.10.21, לֹא־חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת־לְשֹׁנוֹ non mouit in filios Israél quispiã linguã suã. ל in לְאִישׁ redũdat, vt ait R.D. in lib.ra. & cõment. in quibus idem ait, ל posse deseruire, hoc sensu, non mouit in filios Israél, in virum (aut quẽpiam) linguam suã: acsi dicat, Non est opus dicere quód nó mouerit quispiã linguã suam in filios Israél, aut in multos ex illis: quia ne in virum quidẽ vnum è filiis Israél mouit quispiá è gentibus linguá suam. Significat etiã decídere, decernere, statuere, determinare, iudicare. 1. Reg.20.38, Sic iudiciũ tuum אַתָּה חָרָצְתָּ tu definiuisti. Iiób 14.5, אִם־חֲרוּצִים יָמָיו si decisi (determinati) dies eius.

Et in nifhál, Iesah.10.23, Quia consumptionẽ, וְנֶחֱרָצָה & decisam (pro, & cõsumptionem decisam) Dominus Deus exercituum facit, &c. R.Dauid in cõmen. & lib. ra. Dani.9.26, נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת, decisa (decreta, pro decisæ) desolationes. Tóar, Prouerb.12.27, וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ, & substantia hominis pretiosa soliciti. hypallage, ait R. D. pro substãtia hominis soliciti pretiosa. nempe est. Sunt (inquit idem) qui dicũt esse substantiuũ: vt sit sensus, pretiosum quod est inter substantias (aut opes) hominis) est הַחֲרִיצוּת solicitudo. Tharghum sic explicat,

וּמַוְלֵיהּ דְּבַר אֱנִישׁ דַּהֲבָא יַקִּירָא & opes filii hominis aurum pretiosũ. In cõmentario nuper impresso sic exponitur, Et substãtia hominis propria & permanẽs, quæ prouenit ex fide & rectitudine, est pretiosa. & חָרוּץ exponitur הַנִּגְזָר, citãs illud 1. Reg. 20.38, suprà positum in præterito cal. Prouerb. 21.5, מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ cogitationes soliciti. Et 10.4, וְיַד חָרוּצִים & manus solicitorum ditabit eos. ח est cum camẽs, quòd sit ex daghessatis, quãquam non daghessetur, quia ר nõ est daghessabile. Item 13.4, Et anima חָרֻצִים solicitorũ impinguabitur. R. Ionáh vtrũque exponit, diuitum, quasi habentium חָרוּץ aurum.

Est etiã חָרוּץ instrumentum quo fruges triturantur. Iesah. 41.15, Ecce posui te לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ, &c. in trahã, (vt) tribula noua, habẽs ora, triturabis montes. Bifariã hic locus explicatur à R.D. Primum deest ו copulatiuum, וְחָרוּץ. Et licet sint idẽ instrumẽtum, potest tamẽ esse aliquod discrimẽ inter illa. Altero modo חָרוּץ potest esse tóar ipsius מוֹרַג, acsi dicat, in traham bene incidentem. Est autẽ instrumentum magnum, idcirco nõ aptum ad triturãdum nigellam, & alia parua semina. Vnde scribitur Iesah. 28.27, כִּי לֹא בֶחָרוּץ quia non tribula triturabitur nigella. Et ab incidendo nomen est impositum. Significat & murum: vel secundum R. Dauid in lib. rad. foueã incisam in terra. Dani. 9.25, Et ædificabitur platea, וְחָרוּץ & murus. Et cõcisum labiis, Leuit. 22.22, אוֹ־חָרוּץ vel cõcisum. nẽpe labiis, aut mẽto. vel cõcisio. Ioël 3.14, in valle הֶחָרוּץ cõcisionis. Et aurum, Prouerb. 8.10, Et scientiã מֵחָרוּץ נִבְחָר præ auro electo. aut, magis quàm aurum electum. Alia forma, חָרִיץ, Tribula, Caseus. 1. Sem. 17.18, Et decẽ חֲרִיצֵי הֶחָלָב caseos lactis. Tharghũ, גּוּבְנִין דַּחֲלָבָא caseos lactis. 2. Sem. 12.

31,

31, וּבַחֲרִצֵי הַבַּרְזֶל & in tribulis ferri. Genere fœmineo, חֲרוּצָה. Hamós 1.3, בַּחֲרֻצוֹת הַבַּרְזֶל in tribulis ferri.

חרק Frendere. Psal.112.10, Dentibus suis יַחֲרֹק frendebit. Thre.2.16, וַיַּחַרְקוּ־שֵׁן & frenduerunt dente.pro dentibus.

חרשׁ Silere, tacere, Obsurdescere, surdum se facere, præ se ferre surditatẽ, Tacitum cogitare, Arare. Psal.129.2, Supra dorsum meum חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים arauerunt arantes. Hose.10.13, חֲרַשְׁתֶּם־רֶשַׁע arastis impietatẽ, iniquitatẽ metetis. Participiũ, Gen.4.23, כָּל־חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל. sed hoc est nomẽ, inquit R.D. in li.ra. instar יוֹתֵר, vt sit, genuit Tubalcáin acuentẽ omne opificium æris & ferri. 1.Reg.7.14, חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת fabricans æs.i. faber ærarius. Prouerb.14.22, חֹרְשֵׁי־רָע cogitantes malum. Irme. 17.1, Peccatum, &c. חֲרוּשָׁה scalptum super tabulã cordis eorum. Psal.50.3, וְאַל־יֶחֱרַשׁ & nõ silebit. Vel, non faciet seipsum vt surdum. R.Dauid. Proue.3.27, אַל־תַּחֲרֹשׁ ne cogites cõtra amicum tuũ malũ. Psal.28.1, אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי ne taceas à me. Vel, ne facias te surdum. R.D. Micháh 7.16, Aures eorum תֶּחֱרַשְׁנָה obsurdescẽt. ר est cum pathách præter normã. R.D. in Michlól. Et in nifhál, Irm.26.18, Siión vt ager תֵּחָרֵשׁ arabitur. Et in hif hil, Nume.30.15, כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ quia tacuit ei. est sine י coniugationis cõstitutiuo. & sic Gene.34.5, וְהֶחֱרִשׁ & siluit Iahacób. vel, vt surdum se fecit.i. dissimulauit se audisse. Et cum י, Nume.30.5. וְהֶחֱרִישׁ. Gene.24.21, מַחֲרִישׁ tacite cogitás. 2.Semu.13.20, Soror mea הַחֲרִישִׁי tace. Et in hithpahál, Iudic.16.2, וַיִּתְחָרְשׁוּ & tacuerunt tota nocte. Notandũ autẽ, ea quæ sunt in cõiugatione hif hil, quæ intrãsitiue cõmuniter exponuntur, posse etiã transitiue exponi. nã qui aliorum verba non audit, veluti mu

tum,aut ſurdum ſeipſum facit, inquit R.D. Tóar, Pſal.38.14,Et ego כְּחֵרֵשׁ tanquam ſurdus non audiam. Plurale,Ieſah.35.5,וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים & aures ſurdorũ aperientur. Subſtátiuum cum ſex punctis, Iehoſ.2.1,Et miſit,&c.חֶרֶשׁ(pro בְּחֶרֶשׁ)ſilenter.vel cum ſurditate.faciebant enim ſeipſos veluti ſurdos. Aliud nomẽ,Ionáh 4.8,Et præparauit Deus vẽtum orientalem חֲרִישִׁית vehementẽ.fortem:quo flante homines efficiuntur veluti ſurdi,inquit R.D. & ita vertit Tharghum,שְׁתִיקָא. R.Ionáh,arationis.i.qui flat dum aratur,qui eſt frigidus ac ſiccus. Aliud itẽ,חָרִישׁ,Aratio.Exo.34.21,בֶּחָרִישׁ in aratione. Vnde מַחֲרֶשֶׁת, nomen inſtrumenti quo aratur,Vomer.1.Sem.13.20,מַחֲרַשְׁתּוֹ,vomerẽ ſuũ. Et 21, לַמַּחֲרֵשׁוֹת vomeribus. Tóar alterius formæ,חָרָשׁ,Opifex,artifex,Deute.27.15.Irme.24.1,& 2.Reg.24.14,וְכָל־הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר & omnẽ artificẽ,& incluſorẽ. R.D.in lib. ra.ab excogitãdo hæc duo dicta putat,id eſt ſapiẽtes reputatos,habẽtes ſapiẽtiã atq; cõſiliũ.Vel à tacẽdo:quòd tacere facerẽt populũ,& ſeipſos facerẽt vt ſurdos dũ loqueretur. Tharghũ,וְכָל־אוּמָּנַיָּא & omnẽ artificẽ.Et in regimine cum pathách,eo quòd eſt ex dagheſſatis, & dagheſſaretur ſi ר eſſet dagheſſabile.Vnde nõ mutatur pũctatura ח in cõiunctione ſecũdũ normã dagheſſatorũ. Ieſa.44.12, חָרַשׁ בַּרְזֶל artifex ferri. Et ſic in plurali non mutatur, Zechar.1.20,חָרָשִׁים artifices.vel fabros.2.Paralip.27.4, וּבֶחֳרָשִׁים & in ſaltibus(aut ſyluis) ædificauit palatia.Vnde & Tharghum pro יַעַר ſylua(Iehoſ.17.18) habet חֻרְשָׁא. 2 Semu.5.11,וְחָרָשֵׁי עֵץ וְחָרָשֵׁי אֶבֶן & artifices ligni,atq; artifices lapidis. Sed quãdo eſt ex lenibus.i. ſine daghés, tunc ח eſt cum chathéph pathách. Ieſah. 3.3,Et ſapientem חֲרָשִׁים artificum. Subſtantiuũ alîus

formæ, Exod.31.5, וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ & in fabrefactione lapidis ad implẽdum, & in fabrefactione ligni ad faciẽdum. Itẽ alîus, חֹרֵשׁ, vt in participio cal.

Vnde & nomẽ instrumẽti apti ad omnẽ fabrefactionem, siue ad omne opus artificis, inquit R.D. 1.Sem. 13.20, Et securim suam, וְאֵת מַחֲרַשְׁתּוֹ & sarculum suum.

Aliud, חֹרֶשׁ, Ramus. Iechez.31.3, וְחֹרֶשׁ מֵצַל & ramo inumbrãs.i.ramis densis vmbrã faciẽs. חֹרֶשׁ enim est סְעִיף ramus. Dixítque מֵצַל, eo quòd eius vmbra esset lata, inquit R.David. Iesah.17.9, Sicut derelictio הַחֹרֶשׁ rami.

Aliud, חֹרְשָׁה, Sylua. 1.Semuél 23.16, in deserto Ziph, בַּחֹרְשָׁה in sylua.

חֶרֶשׂ Cum sex punctis, & sibóleth, Testa, fictile. Leuit.6.28, Et vas חֶרֶשׂ testæ (.i.fictile) in quo coquetur, cõfringetur. Iesah.30.14, Et non inuenietur de fragmento eius חֶרֶשׂ testa. Iiób 2.8, Et accepit sibi חֶרֶשׂ testã vt scalperet se. Nã percusserat eum Sathan vlcere sicco. vnde opus illi erat testa qua se scalperet. Psal. 22.16, Aruit כַּחֶרֶשׂ tãquam testa robur meum. Iiób 41. 20, Sub eo acutæ petræ חֶרֶשׂ testæ.i.testaceæ. R.Dauid, margaritæ (aut gẽmæ) splendidæ vt sol. R.Leui, petræ acutæ similes testis acutis ob suã ariditatem, aut siccitatem, super quas tota sua mole dormiet, nec lædetur. Tharghum, frusta acuta vt testæ. Idem R. Abrahám.

Alia forma, 2.Reg.3.25, Donec dimitterent lapides eius in pariete חֲרֶשֶׂת testæ. i.testaceo. R.Dauid in lib. rad. exponit, Cõtriuerunt lapides muri. In comment. dicit esse nomen vrbis magnæ inter vrbes Moáb: quá idcirco memorauit præ aliis vrbibus quas diruerãt. Illius ergo lapides in pariete siue muro reliquerũt, quia erat vrbs munita: neque in illa aliquid reliquerũt ni-

ſi lapides muri. Et hoc eſt quod dixit, Lapides eius.i.lapides ciuitatis huius: quia omnia quæ fuerãt extra vrbé, diruerunt, relicto duntaxat muro vrbis Charéſeth.

חרת Exarare, ſcalpere, deſcribere. Exod.32.17, ſcriptura Dei erat, חֲרוּת עַל־הַלֻּחֹת ſcalpta in tabulis.

חש Require in חוש.

חשש Quiſquiliæ, gluma, ſtipula minuta. Ieſah.5.24, Quéadmodum cõſumit ſtipulam lingua ignis, וַחֲשַׁשׁ & quiſquilias flamma debilitat, ſic & radix eorum veluti putredo erit. Quod exponit R.D. in lib. rad. Et lingua flammæ debilitat quiſquilias. & ita verbum eſt tranſitiuum. Poteſt etiã exponi intrãſitiue, & quiſquiliæ flãma debilitantur. Notat idem in cõmen. ſuper hunc locú, moré Linguæ eſſe præponere actiuú paſſiuo. Verum quum res eſt clara, & in illa non poteſt eſſe error, præponit interdum paſſiuum actiuo, vt hoc loco. manifeſtum eſt enim quòd ignis cóſumit ſtipulam, & flãma quiſquilias, & non cótrà. Dicit præterea, eiuſdé ſententiæ eſſe repetitioné: quia חֲשַׁשׁ eſt קַשׁ הַדַּק ſtipula tenuis. Tharghum intranſitiue vertit, Idcirco conſumetur ſicut ſtipula igni, & ſicut quiſquiliæ flamma debilitantur, &c.

חשב Cogitare, Exiſtimare, putare, reputare, Imputare, Computare, ſupputare. Ieſah.33.8, לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ non reputauit hominem. Irme.49.30, וְחָשַׁב עֲלֵיהֶם מַחֲשָׁבָה & cogitabit ſuper eos cogitationem. Ieſah.53.3, וְלֹא חֲשַׁבְנֻהוּ & non reputauimus eum. Exod.26.1, מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב opere cogitãtis facies eos.i. opere phrygionis, ſiue acu pictoris, ſic appellati quòd multa indigeat cogitatione in arte ſua. 2.Semuél 19.19, אַל־יַחֲשָׁב־לִי ne reputet

(aut imputet)mihi Dominus meus iniquitatẽ.Iesa.10.
7,Cor eius nõ sic יַחְשֹׁב putabit.siue existimabit.Iiób 33.
10,יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ reputabit me in inimicũ sibi. Et in
nifhál,Nume.18.29,וְנֶחְשַׁב & reputabitur Leuitis.Psal.
88.5, נֶחְשַׁבְתִּי existimatus sũ cũ descendẽtibus,&c.Leui.
7.18,לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ non imputabitur ei. Et in pihél,Leui.
25.50, וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ & supputabit cum eo qui emit eũ.
Psal.77.6, חִשַּׁבְתִּי יָמִים cogitaui(vel supputaui) dies,&c.
Ionáh 1.4,Et nauis חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר putauit frãgi.i.homi-
nes nauis putauerunt quód frãgeretur nauis. & est si-
cut illud Gen.41.57, Et omnis terra venerũt in AEgy-
ptũ.i.homines terræ.Et 54,Et esuriit omnis terra AE-
gypti,&c.R.D.in cõment.& in lib.ra.Psal.144.3,filius
hominis,וַתְּחַשְּׁבֵהוּ & reputasti eũ.2.Reg.12.15,וְלֹא יְחַשְּׁבוּ
אֶת־הָאֲנָשִׁים & non rationẽ reddere faciebant homines,
per quorum manus dabant pecunias. Et in hithpa-
hál, Nume.23.9, Et inter gentes לֹא יִתְחַשָּׁב non reputa-
bitur. Nomen cum quinque punctis,חֵשֶׁב, Artificiũ,
opus phrygionicum,& Cingulũ,secundum Tharghũ.
Exod.28.8,וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ & artificiũ superhumeralis eius,
&c. Vel,& baltheus,aut cingulum. Tharghũ, וְהֶמְיָן &
cingulũ. Et sic R.Selomóh,וַחֲגוֹר & cingulũ. Aliud,
מַחֲשָׁבָה,Cogitatio.Irme.49.30. Alia forma,מַחֲשֶׁבֶת.2.
Paralip.2.13. Exod.35.32, In omni opere מַחֲשָׁבֶת cogita-
tionis. Plurale, מַחֲשָׁבוֹת, Irme.11.19. Exod.31.4. Irme.
29.11, מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם cogitationes pacis. Aliud, חֶשְׁבּוֹן,
Supputatio, Ratio propter quã quis aliquid , aut ipsũ
sic fecerit.quo nomine vocatur philosophia,inquit R.
D.Eccle.7.26,Et quærerẽ sapientiã,וְחֶשְׁבּוֹן & rationem.
Plurale forma fœminea,Ecclesi.7.30,Et ipsi quæsierũt
חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים rationes multas . ש est cum daghés ob de-

corem.i.euphoniæ gratia.& sic 2.Paralip.26.15,Et fecit in Ierusaláim חִשְּׁבֹנוֹת מַחֲשֶׁבֶת machinas arte artificis.

חָשָׁה Tacere, silere. Ecclesi.3.7, Tempus לַחֲשׁוֹת tacēdi. Psa.28.1, פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי ne forte taceas à me. Et 107.29, וַיֶּחֱשׁוּ & siluerunt fluctus eius. Et in hifhíl est proprie Tacere, siue silere fecit: intransitiue tamen capitur. Iesah.42.14, הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם tacui à seculo. 2.Reg. 7.9, Et nos מַחְשִׁים tacemus. Neche.8.11, Et leuitæ מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם silere faciebant omnē populum. est transitiuū hoc loco. 2.Reg.2.3, Etiā ego noui, הֶחֱשׁוּ tacete. Sūt (inquit R.D.) qui dicunt esse Imperatiuum, & secūdum normā esse pathachandum. At rectū est vt sit præteritum, sítque sensus, Quum eis dixit, Etiā ego noui: illi tacuerunt, nec vltra ad illum sunt locuti.

חָשַׁךְ Tenebrescere, obscurari. Iesa.13.10, חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, obscuratus est sol. Micháh 3. 6, וְחָשְׁכָה לָכֶם & tenebrescet vobis. sub. nox. Et in hifhíl, Hamós 5. 8, וְיוֹם לַיְלָה הֶחְשִׁיךְ & diem in noctem (vel vt noctem) tenebrescere fecit. Iiób 38.2, Quis est hic מַחְשִׁיךְ עֵצָה obscurans cōsilium? Irme.13.16, Antequā יַחְשִׁיךְ tenebrescat. vel tenebrescere faciat. Dicunt tamen grāmatici hoc esse defectiuum.i.sine י coniugationis. Psal.139.12, Etiā tenebra (pro tenebræ) לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ nō tenebrescet à te. Vel trāsitiue, nō tenebrescere faciet, aut obscurabit à te, sub. דָּבָר aliquid. R.Dauid. Et 105.28, וַיַּחְשִׁךְ & obscurauit. Hoc etiā est sine י coniugationis. Nomen, חֹשֶׁךְ, Obscuritas, vel tenebra. Genes.1.2, וְחֹשֶׁךְ & tenebra. Et forma fœminea, Gen.15.11, חֲשֵׁכָה גְדֹלָה tenebra magna. Psal.18.12, חֶשְׁכַת־מַיִם obscuritas aquarum. Plurale forma masculea, חֲשֵׁכִים, Tenebræ. Iesah.50.10. Alia forma, præposito מ, מַחְשָׁךְ, Tenebra. Psal.88.19, notos meos

מַחְשָׁךְ tenebra.i.acsi noti mei essent in loco tenebroso, ne viderem eos, neque venirent ad visitandum me, & ægrotarem in tenebris. R. D. Et 7, בְּמַחֲשַׁכִּים in tenebris. Et 74.19, מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ tenebræ (.i. loca tenebrosa) terræ. Toar, Prouerb.22.28, Non stabit לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים coram obscuris.i.ignobilibus.

חָשַׂךְ Cum puncto in sinistro cornu ש, est מָנַע, Prohibere.1.Semu.25.39, וְאֶת־עַבְדּוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה, & seruum suum prohibuit à malo. Iesah.14.6, מֻרְדָּף בְּלִי חָשָׂךְ persecutioné passum non prohibuit.i. non prohibuit persequenté eum, ne illum persequeretur, R.D. Ieche. 30.18, & in Techapenchés חָשַׂךְ הַיּוֹם prohibuit dies: sub. אוֹרוֹ lucē suā. R. Ionáh, nigrescet dies: à חָשַׁךְ cum pũcto in dextro cornu. Sed cũ omnes codices habeāt punctũ in sinistro, nec fas sit in Lingua sancta mutare pro suo arbitrio puncta: exponēdum est, inquit R.D. secundũ priorē modum. Hezræ 9.13, tu Deus noster חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה prohibuisti deorsum.i. ne essemus deorsum. Iiób 38.23, Quas חָשַׂכְתִּי retinui (vel prohibui) ad tēpus angustiæ. Et 16.5, Et narratio labiorum meorũ יַחְשֹׂךְ prohiberet. sub. dolorē vestrũ. R.D. scribit videri intrāsitiuum, pro erit prohibita. Prouer.21.26, Et iustus dabit, וְלֹא יַחְשֹׂךְ & non prohibebit. sub. dantē. Iesah.58.1, Clama in gutture, אַל־תַּחְשֹׂךְ ne prohibeas. sub. clamorē. Et in nifhál, Iiób 16.7, לֹא־יֵחָשֵׂךְ non prohibebitur dolor meus.

חָשַׁל Debilitare, per metathesin literarũ, à חָלַשׁ, inquit R.D. & inuenitur semel duntaxat, idque in nifhál. Deuter.25.18, Et caudam abscidit in te omnium הַנֶּחֱשָׁלִים qui erāt debilitati. Simile est in lingua Aramæa, Dani.2.40, Quemadmodum ferrum comminuit וְחָשֵׁל כֹּלָּא & debilitat omnia.

חֹשֶׁן Pectorale. Exo.28.15, Et facies חֹשֶׁן מִשְׁפָּט pectorale iudicii. Appellatur pectorale iudicii (inquit R.D.) eo quòd super illud essent Vrím, & Tummím, quæ indicabant iudicium hominũ per illa interrogãtium. Hebræi Pectorale vocant quòd illud ornamenti genus supra pectus sacerdotis poneretur.

חָשַׂף Est גָּלָה, Reuelare, discooperire, nudare: & per translationem, Haurire, exhaurire. Iesa.52.10, חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ reuelauit Dominus brachiũ sanctitatis suæ. Irme.13.26, Et etiã ego חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ discooperui fimbrias tuas. Chag.2.19, Veniẽs ad torcular לַחְשֹׂף ad exhauriẽdum (euacuãdum) quinquaginta lagenas, erũt viginti. acsi dicat, Veniẽs ad capiẽdũ totũ vinũ nouũ, ita vt in torculari nõ remaneret quicquã, inuẽtum est, pro quinquaginta quæ putabat se hausturum, esse tantum decẽ. Iesa.30.14, וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא & ad hauriẽdũ aquã de cisterna. acsi dicat, Ad capiẽdũ aquã de fouea in qua paululum est aquæ, ita vt nemo sit qui è fouea capere possit aquam magno vase, nisi eo fracto, vt possint hærere fracturæ vasis, fundo foueæ, & paululum aquæ capere: qua accepta, remanet fouea discooperta. ideo dixit וְלַחְשֹׂף. Vel quia aquæ latẽt in fouea: & quando capiuntur, manifestantur. Et 20.4, וַחֲשׂוּפַי שֵׁת & discoopertis natibus. quod est sicut חֲשׂוּפִים, inquit R.D. in Michlól, & li.ra. sicut illud Irme.22.14. חַלּוֹנָי, pro חַלּוֹנִים.

Nomen, Gene.30.35, מַחְשֹׂף הַלָּבָן nudationem cãdoris qui erat in virgis. Hinc & חֲשִׂיף, Paruus grex. 1.Reg.20.25, sicut duo חֲשִׂפֵי עִזִּים parui greges caprarum.

חָשַׁק Est חָפֵץ, Cõcupiscere, desiderare, Amare, diligere, Adhærere, cõiungere, Cingere, Cõplacere. Deuter.7.7, חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם cõplacuit Dominus in vobis.

bis. Aut, adhæsit Dominus vobis. Vel, dilexit Dominus vos. Tharghum, צְבֵי cóplacuit. Psal. 91.13, כִּי בִי חָשַׁק quoniá in me cóplacuit, (vel mihi adhæsit,) liberabo eũ. 1. Reg. 9.19, אֲשֶׁר חָשַׁק quã voluit (desiderauit) ædificare. Iesa. 38.16, Et tu חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי desiderasti animã meã (sub. eruere) à fouea. Vel, Tu adhæsisti animæ meæ vt eã defenderes à fouea, vel corruptione, vt exponit R.D. in cõment. Et in pihél, Exod. 38.26, וְחִשַּׁק אֹתָם & coniunget (aut cinget) eas. Nomen cũ quinque pũctis, חֵשֶׁק, Volũtas, beneplacitũ, desideriũ, amor. 1. Reg. 9.19, וְאֵת חֵשֶׁק & voluntatẽ (beneplacitum) Selomóh, &c. Iesa. 21. 4, אֵת נֶשֶׁף חִשְׁקִי noctẽ (vel crepusculũ) amoris mei (.i. amabilem mihi) posuit mihi in pauorẽ. Hinc etiam חָשׁוּק, Filum coniunctũ in circuitu columnarũ, quemadmodum fit in doliis ligneis ad coniungendum illa, circulus doliaris. Exod. 27.10, Et capita columnarum וַחֲשֻׁקֵיהֶם & fila cingentia illas argentea. A[l]iud, חִשֻּׁק, Canthus. 1. Reg. 7.33, וְחִשֻּׁקֵיהֶם & canthi earum.

חָשַׁר Est קָשַׁר, Ligare, inquit R.D. Vnde חִשֻּׁר, Ligamen. 1. Reg. 7.33, וְחִשֻּׁרֵיהֶם & ligamina earum. Hinc etiã est חַשְׁרָה, Colligatio. 2. Semu. 22.12, חַשְׁרַת־מַיִם colligationẽ aquarum, nubes cælorũ. Pro quo Psal. 18.11, ponitur חֶשְׁכַת־מַיִם tenebrositas aquarũ. Ex colligatione enim nubiũ inter sese, ob illarum multitudinẽ, quia sunt plenæ aqua, tenebrescit terra.

חָתַת Conterere, frãgere, cõfringere. Refertur & ad animã, pro frangi animo, consternari, terreri, pauere. Præteritum autẽ in cal, est חַת cum pathách sicut in aliis geminatis. Deest enim secunda radicalis: & ad hoc significandum, punctatura ipsius secundæ literæ quæ est in verbo perfecto חָתַת, remansit in prima,

teste R. Dauid in Michlól. Irm.50.2, חַת fractus (vel cõsternatus) est animo. Iiób 41.24, Qui factus est לִבְלִי־חָת vt non frãgatur animo. i. terreatur aut paueat. est præteritum, vel nomen, inquit R. Dauid in lib. rad. si nomen, vertẽdum est, absque pauore. Tharghú וְלָא יִתְבַּר vt non frangatur. sub. animo. R. Abrahám, vt non timeat, tremátque. Irme.50.2, חַתּוּ גִּלּוּלֶיהָ, fracta sunt idola eius. 1. Semu. 2.4, קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים, arcus, fortes (aut potẽtes) fracti. aut pauentes. Deest ו coniunctio, vt sit arcus & fortes, &c. nã non potest חַתִּים referri ad קֶשֶׁת fœmineum singulare, quũ illud sit masculeũ plurale: sed ad גִּבֹּרִים eiusdẽ & generis & numeri: acsi diceret, & arcus & fortes fracti. sub. sunt. R. Dauid in cõmen. Fœmineũ, Irme.14.4, Propter terrã חַתָּה contritã. Sed quia est longum, est præteritum, & nõ participiũ, quod est breue, ad differentiã præteriti: sicque est vertẽdum, Eo quòd terra erat cõtrita. Tharghú, propter peccata inhabitantium terrã contriti sunt. Et sic idẽ Irme.48.20, Pudore suffusus est Moáb, כִּי־חַתָּה quia contritus est. vel contrita est: vt prius referatur ad populũ, posterius ad vrbẽ. Tharghum, pudore suffusi sunt Moabitæ, quia cõtriti sunt. Et in nifhál, Malachi 2.5, Et propter nomẽ meũ נִחַת הוּא cõtritus est. vel timuit ipse, aut timidus fuit ipse. Vnde & Tharghú habet, דְּחִיל timuit, aut timidus. 2. Sem.22.32, וְנִחַת קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי & conteretur arcus æreus brachiis meis. Deficit enim ב in זְרֹעֹתָי, inquit R. D. in cõment. & lib. rad. éstq; verbum masculeũ: sed Psal. 18.35, est fœmineũ, וְנִחֲתָה, quia קֶשֶׁת in vtroque genere inuenitur. Et hoc posterius, secundum normã debuerat daghessari, quanquam sit lene sicut & illud Ieche. 41.7, וְנָסְבָה & circundabitur. R. Dauid in Michlól, & in

li.ra.Irm.21.13,מִי־יֵחַת עָלֵינוּ quis cóteretur super nos?vel potius,descẽdet,à נָחַת,secundũ R.D.in lib.ra. & in cõmẽ.i.quis ascẽdet,vel castrametabitur cõtra nos?Deu. 1.20,תֵּחַת וְאַל־תֵּחָת & ne paueas.Illud Prou.17.10,תֵּחַת גְּעָרָה,nõ est ex hac radice,sed à נָחַת,aut חָתָה,vt dicetur.Vel ponitur pro אַחַת vna.1.Semu.2.10,Domine יֵחַתּוּ מְרִיבָו conterãtur rixæ eius. Et in puhál,Irm.51.55,חִתְּתָה קַשְּׁתוֹתָם cõfractus est(singulus ex) arcubus eorũ. In quo chiric ponitur vice súrec,inquit R.D.in lib.rad. & in Michlól. quanquã(vt idẽ scribit)possit esse ex pihél, vt referatur ad Babél. i.acsi ipse confregisset,propter eius peccata,arcus fortiũ eius. Et in hifhíl,Iesa.9.4,שֵׁבֶט הַנֹּגֵשׂ בּוֹ הַחִתֹּתָ virgã exactoris eius cõfregisti. aut confringere fecisti.Irme.1.17,ne forte אֲחִתְּךָ conteram te ante illos.sic Tharghum.R.Dauid in cõmen.cadere faciam. Chabac.2.17,Et præda animalium(.i.quã fecerunt animalia)יְחִיתַן terrebit ea.י quiescẽs(inquit R.D.)ponitur vice daghés: quia secundum normã ת erat daghessandum,& est cum pathách præter normã:נ autem est signum pronominis fœminei. R.Dauid in lib.rad. Sic autẽ exponit R.Ionáh,Dixerat regi Babél,Rapina quã fecisti ipsi Lebanón(.i.terræ Israél)operiet te, hoc est, in caput tuũ demum cõuertetur, quemadmodum bestiis rapacibus vsuuenit,quæ quum diu, multáque rapuerint,cõgregatis,aduersum illas hominibus, pœnas suæ luunt rapinæ. Et secũdum illũ radix est חָיַת.quod R.Dauid improbat, quia non est ponẽda per se radix, quum inueniatur חתת.Potest etiã à חָיָה deduci,& sic est nomen,id est contritio eorũ,vt dicunt nonnulli,teste eodẽ R.Dauid in radice חָיָה & חתת. Et in pihél, Iiób 7.14,וְחִתַּתַּנִי & terrebis me per somnia. Nomẽ,חַת,vt

in præterito coniugationis cal, Iiób 41.24. Nomen perfectum, Iiób 6.21, Videtis חֲתַת fractionẽ. aut contritionẽ. Alia forma, Genes.35.5, חִתַּת אֱלֹהִים pauor Dei. quod secundũ normã debuerat esse חִתְּתַת, instar צִדְקַת, & est in regimine. Alia itẽ, Iechez.32.26, Quia חִתִּית גִּבּוֹרִים terror (pauor, aut cõtritio) fortiũ in terra viuentium. Et 29, בְּחִתִּיתָם in terrore suo. Alia præterea, præposito מ, Psal.89.41, Posuisti munitiones eius מְחִתָּה cõtritionẽ. vel pauorẽ, siue terrorẽ. Nomẽ geminatũ, Ecclesi.12.5, וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ & cõtritiones (vel pauores) in via. acsi dicat, Contritiones, pauorésq; veniẽt eis in via, vt præ lassitudine ac debilitate nequeant ambulare.

חָתָה Est לָקַח, Capere, accipere, inquit R.D. Prouer. 25.22, כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה quia prunas tu accipis super caput eius. est defectiuum, hoc est sine ו. Et in hifhil, Psal.52.7, יַחְתְּךָ capiat te. vel capiet te. Prouerb. 17.10, תֵּחַת גְּעָרָה capietur increpatio, &c. & est instar תֵּתַע à תָּעָה pro תִּתְעֶה תֶּחְתֶּה. Sed rectũ est, inquit R. Dauid, vt radix sit נָחַת descẽdit, másit: acsi dicat, descẽdet manebitque increpatio in sapiẽte. Vide נָחַת. Nomen, præposito מ, מַחְתָּה, Vas quo capitur ignis, Thuribulũ, acerra. Leuit.16.12, Assumétque מְלֹא־הַמַּחְתָּה plenum thuribulũ de prunis ignis. Num.4.14, אֶת־הַמַּחְתֹּת thuribula.

חָתַךְ Incidere, præcidere, Definire, determinare. Semel tantũ inuenitur in Arcanis literis, ídque in nifhál. Dani. 9.24, Hebdomadæ septuaginta נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ præcisa est (pro præcisæ, determinatæ sunt) super populum tuũ. Vtũtur sæpe hoc verbo doctores Hebræorum, pro incidere. Vnde incisuram carnis, hoc est frustum, vocant חֲתִיכָה שֶׁל בָּשָׂר: & ita dicunt, בִּמְקוֹם חָתָךְ in loco incisionis. & alia eius generis multa.

חתל Est חָבַשׁ, Ligare, alligare, circunligare. & עָטַף, Operire, inquit R. Dauid in lib. ra. Ieche. 16.3, וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ & inuoluẽdo non esses inuoluta. aut, operiendo non fuisses operta. Vel (vt ait idẽ R.D. in cõment.) fasciãdo nõ fuisses fasciata. sub. queadmodum puer fasciatur, & ligatur fasciis, pánísque, vt illius consolidentur dirigantúrque mẽbra, qui in ventre matris suæ fuerat secundis obuolutus, & caput inter crura ha buerat. Nomen, חֲתֻלָּה, Fascia. Iiób 38.9, & caliginem חֲתֻלָּתוֹ vt fasciam eius. sub. posui.

חתם Signare, sigillare, Claudere. Iechez. 28.12, Tu חוֹתֵם תָּכְנִית sigillans (.i. sigillas, signas) summã. acsi dicat, Tu sigillas, perficísque summã, quia in te est sigillum totũ: & stellas sigillas, abscõdísque, queadmodum literas abscondit sigillũ. Deuter. 32.33, חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי signatũ (sigillatũ) in thesauris meis. Dani. 9.24, וְלַחְתֹּם חָזוֹן & ad claudẽdum (vel signãdum, sigillandúmque) visionem. Et in nif hál, Estér 8.7, וְנַחְתּוֹם & signabitur (pro signatur, sigillatur) annulo regis. נ cũ camés. R.D. in Mich. Et cũ seghol, Estér 3.12, וְנֶחְתָּם. Prius est secũdũ formã pahól. Et in pihél, Iiób 24.16, Perfodit (pro, perfodiunt) in tenebris domos quas in die חִתְּמוּ־לָמוֹ signauerũt sibi. acsi dicat (ait R.D.) In die signũ apponẽt fures in parietibus, & nocte perfodiẽt in loco quẽ signa uerũt. Sic R. Leui. Sunt qui exponũt, In die claudẽt se, ne videãtur ab hominib'. & hoc est quod mox sequitur, Nõ nouerũt lucẽ. Et in hifhíl, Leui. 15.3, אוֹ־הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ vel clauserit (aut claudere fecerit) carnẽ suam à fluxu suo. acsi dicat, quòd fluxus obstruxerit os meat', & clau serit illũ propter densitatem suã. Nomẽ, חוֹתָם, Signũ, signaculum, sigillũ, annulus. Cant. 8.6, Pone me כַּחוֹתָם

עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ ficut ſignaculũ ſuper cor tuũ, & ſicut ſignaculum (vel annulum) ſuper brachiũ tuũ. Ne videlicet remoueas me à corde tuo, quẽadmodũ annulus quo ſignãtur ſiue ſigillãtur literæ, non remouetur à manu ſigillantis. & ſic Irme. 22.24, Si fuerit, &c. חוֹתָם עַל־יַד annulus in manu dextera mea, &c. Alia forma, Geneſ. 38.24, agnoſce quæſo cuius ſit הַחֹתֶמֶת annulus.

חתן In hithpahál, Affinitatẽ contrahere, generum eſſe, cõnubia iungere. Iehoſ. 23.12, וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם & connubia iunxeritis cũ eis. 1. Semu. 18.22, הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ affinitatẽ contrahe cum rege. Hinc eſt חוֹתֵן, Socer. Iudicũ 4.11, de filiis Chobáb חֹתֵן ſoceris Moſéh. R. Ionáh expoſuit, cognati. dicit enim ſignificare fratrem vxoris viri, ſeu mariti: & hoc, quia Nume. 10.29, ſcriptũ eſt, Et dixit Moſéh ad Chobáb filiũ Rehuél Midianitis חֹתֵן ſocerũ Moſéh. & Exod. 2.17, Et venerũt ad Rehuél patrẽ ſuũ. Et ſic videtur quòd Rehuél ſit Ithró, & Chobáb filius ipſius Ithró. ſed hoc non eſt rectũ. Nã nónne dixit ei, (Num. 10.31,) Ne quæſo derelinquas nos: quia reuera noſti quòd dũ maneremus in deſerto, fuiſti nobis pro oculis, &c. Cõſtat autẽ Ithró fuiſſe cũ illis in deſerto, vt dicitur Exo. 18.1, Et audiuit Ithró ſacerdos (vel princeps) Midián ſocer Moſéh. Dicẽdũ eſt igitur, quòd Ithró eſt Chobáb, & Rehuél pater ipſius Ithró. Mos autem linguæ Sanctæ eſt, patrẽ patris. i. auum, vocare patrem, ſicut & nepotẽ filium. & ſic dictũ eſt, Et venerũt ad Rehuél patrẽ ſuum. i. auum ſuum. Et חָתָן, Gener, Sponſus. 1. Semu. 18.18, Quia ero חָתָן לַמֶּלֶךְ gener regi. Exo. 4.25, Et tulit Sipporáh petrã, ac circũcîdit præputium filii ſui, & tãgere fecit pedes eius, & dixit, כִּי חֲתַן־דָּמִים אַתָּה לִי quia ſponſus ſanguinum es mihi. Videtur (inquit R.D.) quòd quẽadmodum vocabant hominẽ

in die thalami ſui חָתָן,itidem vocarent lactentẽ in die circuncisionis ſuæ חָתָן,quia חתן ſignificat innouare,ac inchoare lætitiã: quod fiebat nõ modo in die thalami, hoc eſt nuptiarũ,verumetiã in die circũciſionis. Vnde ad hunc modum explicatur, Dixerat enim prius verſu 24, Et fuit in via in diuerſorio,& occurrit ei Dominus, & quæſiuit interficere illum.i. Angelus Domini quæſiuit interficere Moſéh, eo quòd non circũciderat Elihézer filium ſuũ. Cognito Moſéh hoc, iuſſit Sipporæ vt illum circunciderct: quia ipſe nequibat ob ægritudinẽ quæ ſibi acciderat. Tunc Sipporáh accepta petra, circũcîdit præputiũ filii ſui, & tãgere fecit pedes ipſius Moſéh. acſi dicat, Si ægrotaſti eo quòd non circũcidiſti filium, ecce ſanguis circunciſionis. Et dixit quũ circunciderct filium, Quia ſponſus ſanguinũ es mihi. acſi dicat, Factus es ſpõſus ſanguinũ hodie mihi, ob ſanguinẽ,& mariti mei occiſionẽ. Et quum tangere feciſſet de ſanguine circunciſionis pedes Moſéh, receſſit ægritudo ab illo: tunc declarauit ac dixit, Sponſus ſanguinum: propter circunciſionẽ. acſi dicat, Tu quẽ vocaui ſponſum ſanguinũ, non es ſpõſus ſanguinum ob ſanguinẽ occiſionis, ſed propter ſanguinẽ circunciſionis. Hucuſque R.D. Tharghũ, In ſanguine circũciſionis huius datus eſt ſponſus nobis. R. Selomóh ſic explicat, Et dixit ſuper puerum, Quia ſponſus,&c.i. tu es cauſa quòd ſponſus meus occidatur propter te, tu occidis maritum meum. & receſſit angelus ab eo. Tunc agnouit quòd ob circunciſionẽ venerat ad occidendũ eum. Dixit, Sponſus ſanguinũ.i. ſpõſus meus occidendus erat ob circunciſionẽ. Nomen, חֲתֻנָּה, Nuptiæ, deſponſatio. Cant.3.11, In die חֲתֻנָּתוֹ deſponſationis illius.

vel nuptiarũ eius. acsi dicat, In die thalami illius, quia est dies in quo factus est sponsus. Absolutum non inuenitur in Scriptura.

חָתַף Est חָטַף, Rapere, inquit R.D. Iiób 9.12, הֵן יַחְתֹּף si rapuerit, quis restituere faciet illum? R. Moséh exponit יִגְזוֹל פִּתְאוֹם rapuerit repẽte, (ת enim & ט inuicem permutátur in plærisque locis) quis, &c. non enim valet homo cogere illum vt prædã, raptúmq; restituat. R. Abrahám iunior, Si Deus hominẽ rapere voluerit, quis, &c. Tharghũ, Si rapuerit hominẽ in mundo, quis, &c. Nomen cũ sex punctis, חֶתֶף. Prouerb. 23. 28, Etiã ipsa כְּחֶתֶף prædæ (aut rapinæ) insidiabitur. R. Dauid, כַּחֲטִיפָה sicut rapinæ. Dicit tamen in lib. rad. כ esse expressiuũ veritatis, vt & Gene. 25.32, Iura mihi כַּיּוֹם tẽpore hoc. acsi dicat, in tẽpore quo potuerit rapere, tolleréq;, insidiabitur. Potest etiã verti, tãquã rapinæ, &c.

חָתַר Est חָפַר, Fodere, perfodere. Iiób 24.15, חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים perfodit in tenebris domos. Hamós 9.2, אִם־יַחְתְּרוּ si perfoderint in inferno. vt in illo videlicet lateant. Ionáh 1.12, וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים & proiecerunt anchoras viri vt reducerent (scilicet nauẽ) ad aridã. Sic enim fodiebãt profundum maris. Vel, & foderunt viri, scilicet in suis cogitationibus. i. inuestigauerunt, scrutatíque sunt causas, cõsiliáve vt possent educere nauem in aridam. Sunt qui exponũt, Et foderunt remis. i. remigauerunt. Remiges enim, mare perfodere videntur.

QVADRATA NOMINA.

חֲבַצֶּלֶת Cum ת signo fœmineo, Rosa. Canti. 2.1, ego (tanquam) חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן rosa campi. R. Abrahám nonnullos refert exponere rosam, alios verò,

verò florem optimi odoris, nigríque coloris, id est vacinium, vt arbitror.

חכלל Est Rubescere. Vnde nomen tóar, חַכְלִילִי, Rubicundus. Gene. 49.12, חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן rubicúdior oculos vino. Nomen, Prouer. 23.29, Cui חַכְלִלוּת עֵינַיִם rubedo oculorum? Rubedo, ob multam vini potationem, inquit R. Dauid.

חלמש Vnde חַלָּמִישׁ, hoc est חָזָק, Fortis, durus. & tátum dicitur de petra, aut silice. Psal. 114.8, חַלָּמִישׁ silicẽ (aut petrã) in, &c. Deute. 32.13, מֵחַלְמִישׁ צוּר de silice petræ. Et contrà, Deute. 8.15, מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ de petra silicis. i. dura. Sic dicitur, Exo. 25.4, וְתוֹלַעַת שָׁנִי & vermiculus cocci: & Leui. 14.6, שְׁנִי הַתּוֹלַעַת coccus vermiculi.

חנמל Genus grandinis, inquit R. D. in lib. rad. aut Glacies fortis, secundũ R. Sahadiáh. Alii, Frigus. Psal. 78.47, Et moros eorũ בַּחֲנָמַל in grandine. R. Chasén exponit, in locusta. scripsit enim speciẽ esse locustæ, dictionẽmque è duabus cõpositam dictionibus, חָנָה & מַל, eo quòd maneret & excideret virentia. R. Abrahám, in lapide. i. lapidibus magnis è cælo demissis.

חספס Geminata secúda litera. Vnde מְחֻסְפָּס, Teres, rotundus. Exod. 16.14, Et ecce in superficie deserti tenue מְחֻסְפָּס rotundum. Tharghú, מְקָלַּף, decorticatum. R. Selomóh, rotundum. Alibi non inuenitur in Sacris literis.

חרגל Species locustæ. Leuit. 11.22, וְאֶת־הַחַרְגֹּל & hargolum secundum speciem suam. quo loco locustarum quatuor enumerantur genera.

חרטם Est genethliacus, inquit R. Abrahám. i. qui ex die natali fortunã hominis successúmq; pronũtiat. Dani. 2.10, Non interrogat לְכָל־חַרְטֹם omnẽ

genethliacũ. Exo.8.18,Et dixerũt הַחַרְטֻמִּים genethliaci.

חֶרְמֵשׁ Falx. Deut.16.9,& 23.25,וְחֶרְמֵשׁ & falcẽ non eleuabis super messẽ amici tui. i.proximi.

חַרְצָב Ligamen,vinculum,colligatio. Plurale forma fœminea,Psa.73.4,Quia nõ sunt חַרְצֻבּוֹת colligationes(aut ligamina) morti eorũ. i.flagella, & ægritudines in eorũ morte,sed quietè moriũtur. Iesa. 58.6,Solue חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע colligationes impietatis.

חַרְצָן Acinus vuæ . Nume. 6.4, מֵחַרְצַנִּים de acinis, &c.non comedet.

חַשְׁמַל Nomen angeli:vel potius coloris similis igni. Ieche.1.4,Et de medio eius sicut color הַחַשְׁמַל angeli.vel coloris similis igni.Et 8.2,הַחַשְׁמַלָה.vbi ה redũdat,& propterea est longa, inquit R.D.in cõment.sicut & illud 2.Reg.16.17,הַחִיצוֹנָה.Vnde & Tharghum simpliciter habet חַשְׁמַל.

חַשְׁמַן Psal.68.31,Veniẽt חַשְׁמַנִּים,id est vt ait R.Selomóh,munera.alii,satrapæ.R.D.in lib.ra.viri magni, ducésque. Vel est nomẽ familiæ magnæ. R. Abrahám, סְגָנִים principes magni, aut summi sacerdotes.R.Himmanuél,principes magni,regésve.

ט

Litera,semper radicalis est.

טָבַח Est זָבַח,Mactare,iugulare,occidere,immolare,sacrificare.Exo, 21.37,וּטְבָחוֹ & occiderit illud.1.Semu.25. 11,וְאֶת טִבְחָתִי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי & victimã meam quã occidi.Participiũ passiuum,Deuter.28.31,Bos tuus טָבוּחַ iugulatus.sub.erit. Imperatiuũ,Genes.43.15,וּטְבֹחַ טֶבַח & occîde victimã.vel occisionẽ. quanquã R.Selo-

móh putet esse macór. Tóar,1.Semu.9.23,Et dixit Semuél לַטַּבָּח coquo. Gen.37.35,Principi הַטַּבָּחִים coquorũ. aut laniorum,vel carnificũ. Nomen,טֶבַח,Occisio,victima.Iesah.34.6,וְטֶבַח גָּדוֹל & occisio magna. Et cum ה fœmineo, Irme.12.3, Sicut ouis לְטִבְחָה ad occisionem. טִבְחָתִי,vide præteritũ. Et præposito מ,Iesah.14.21,Præparate filios eius מַטְבֵּחַ occisioni. Vel,præparate filiis eius occisionem. Tóar fœmineũ,1.Sem.8.14,וּלְטַבָּחוֹת & in pistrices.

טָבַל Tingere,intingere,mergere,demergere, lauare,baptizare. Leuit.4.6, וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם & intinget sacerdos digitũ suum in sanguine. 2.Reg. 5.14,וַיִּטְבֹּל & lauit se in Iardén.Et per translationẽ,Iiób 9.31,Tũc in foueã תִּטְבְּלֵנִי demerges me. acsi dicat, Etiã si lauero me aquis niuis,tu lauabis me in fouea, ita vt non eruar ex ea. R.D.in lib.ra. Et in nifhál,Iehos.3. 15,Et pedes,&c. נִטְבְּלוּ tincti sunt in extremitate aquæ.

טָבַע Mergere,demergere,immergere,submergere, Figere,infigere,defigere. Psalm.69.3,טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה infixi(aut demersi)me in limo profundi. Est verbum actiuum intransitiuũ,quod sæpe per passiuũ vertitur.1.Sem.17.48, וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן & fixus est lapis in frõte eius. Et in puhál,Exo.15.4,טֻבְּעוּ submersi sunt in mari. Et in hofhál,Iiób 38.6,Super quo bases eius הָטְבָּעוּ fixæ sunt.Prou.8.24,Antequã montes הָטְבָּעוּ figerẽtur.

Hinc est טַבַּעַת,Annulus:quòd digito infigatur sic appellatus.Estér 3.12,Et signàuit בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ ãnulo regis. Exo.25.11,Et fundes ei quatuor טַבְּעֹת זָהָב annulos auri.

טַבּוּר Vmbilicus in homine.& quia ipse vmbilicus est in medio corporis, per trãslationẽ,mediũ terræ vocatur טַבּוּר. Iudicũ 9.37, מֵעִם טַבּוּר הָאָרֶץ de vm-

bilico terræ.

טָהֵר In cal, eſt Mundare, purificare. & eſt cum ſerí, vt חָפֵץ. Leuit.13.34, Et lauabit veſtimenta ſua, וְטָהֵר & mundabitur. ſiue mundus erit. Sunt enim verba intrãſitiua actiua. Prouerb.20.8, טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי mundus ſum à peccato. Imperatiuum vice futuri, 2. Reg.5.10, Et reuertetur caro tua tibi, וּטְהָר & mũdus eſto. pro, & mundus eris. R.D. in lib. rad. eſt enim ſicut וְתִטְהָר. Leuit.16.30, Corã Domino תִּטְהָרוּ mundi eritis. Et in pihél, Leuit.13.13, וְטִהַר אֶת־הַנֶּגַע & mundabit plagã. Malachi 3.3, וּמְטַהֵר כֶּסֶף & purgans argentum. Iechez.39.12, לְמַעַן טַהֵר אֶת־הָאָרֶץ vt mundet terrã. Et 36.25, אֲטַהֵר אֶתְכֶם mundabo vos Et in hithpahál deficit vtplurimũ ת coniugationis, teſte R. Dauid in Michlól: quod eſt in potẽtia daghés. Num.8.7, Et lauabunt veſtimẽta ſua, וְהִטֶּהָרוּ & mundi erunt. Eſt præteritũ cum ſeghól loco pathách, quia ה dagheſſandum erat, niſi eſſet gutturale, & ט debebat eſſe cũ pathách: & cameſſatũ eſt ה, eo quòd eſt in ſoph paſſúc: poſitũmq; eſt ſeghól ſub ט vice pathach ad dirigendam pronũtiationem, ait R.D. in Michlól. Leuit.14.7, Et ſtillare faciet ſuper הַמִּטַּהֵר mũdatum. i. mundãdum. pro הַמִּתְטַהֵר. Et ſic in præterito, Iehoſ.22.17, Aqua לֹא־הִטַּהַרְנוּ non ſumus mundati. pro הִתְטַהַרְנוּ. Toar, Exod.25.10, & operies eã זָהָב טָהוֹר auro mundo. Deuter.14.18, auem טָהוֹר mundã. Leuit.24.6, Super menſam הַטָּהֹר mundã. i. ſuper menſam ex auro mundo. R.D. in lib. rad. & R. Selomóh in cõment. Poteſt tamen (ait idem R. Selomóh) & ad mẽſam referri. Iób 17.9, וּטְהָר־יָדַיִם & mundus manibus. ט & ה legũtur cũ camés chathéph, inquit R.D. in lib. ra. & in Michlól. Prouer.15.26, וּטְהֹרִים & mundi ſermones. Fœmi-

neum, Malachi 1.11, וּמִנְחָה טְהוֹרָה & ſacrificiũ mundum. Deut.14.11, auẽ טְהוֹרָה mundá. Pſal.19.9, Timor Domini יְהוָה טְהוֹרָה mundus. Et 12.7, eloquia Dom. טְהֹרוֹת mũda.

Nomina ſubſtantiua tria ſunt ſine mappíc, & vnum cum mappíc. Leuit.12.4, in ſanguinibus טָהֳרָה munditiæ. ה non eſt cum mappíc, nec ſignũ fœmineũ occultum, ſed eſt nomen tantũ: & propter ה, conuerſum eſt camés in ſecũdam literá radicalem, quod debuerat eſſe in prima, ſicut in עָצְמָה חָכְמָה. & ſic eſſe debuerat טָהֳרָה ט cum camés chathéph. R.D. in lib. rad. Et eodẽ verſu, טָהֳרָה munditiæ. Et 5, טָהֳרָה. At verſu 6, eſt cũ mappíc, Et quũ impleti fuerint dies טָהֳרָהּ muditiæ ſuæ. ה eſt ſignũ fœmineũ occultum, quia eius ſingulare eſt טֹהַר, Exod. 24.10, Et ſicut corpus cæli לְטֹהַר in mũditia. i. ſerenitate, & puritate. Venit & cũ ת, quáquam nó ſit in regimine. 1. Parali.23.28, וְעַל־טָהֳרַת & ſuper munditia. Leuit. 14.2, in die טָהֳרָתוֹ munditiæ ſuæ. Alia ſpecies, præpoſito מ, Pſal.89.44, Ceſſare feciſti מִטְּהָרוֹ munditiá eius. eſt cum camés chathéph propter decoré: Eſt etiam ט cũ daghés, ob decorem, ſicut & in מִקְּדָשׁ dagheſſatur ק. acſi dicat, ceſſare feciſti ſplendorem regni eius.

טוב In cal, Bonũ & pulchrum eſſe, Pulchrum fieri. coniugatur ſecundum formá פָּעוֹל ad hunc modum, טוֹב טֹבְתָּ טֹבְתִּי, pro טָיוֹב טְיוֹבְתָּ, &c. R.D. in Michlól. Nume.24.5, מַה־טֹּבוּ quám bona (aut pulchra) ſunt tabernacula tua Iahacób. Et in hifhíl, 1.Reg.8.18, הֱטִיבֹתָ bene feciſti. Alia tempora & perſonas quære in יָטַב. Tóar, Pſalm.34.9, videte כִּי־טוֹב יְהוָה quòd bonus Dominus. Significat etiá Decorum, pulchrũ, & Iucundum. 1. Semu.9.2, Et non erat quiſquã de filiis Iſraél טוֹב מִמֶּנּוּ pulchrior illo. R.D. Vnde & Ionathán ver

tit שַׁפִּיר.Ester 1.10,בְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ quum iucundum esset cor regis. Et in regimine, cholem vertitur in surec, Iesah.1.19,טוּב הָאָרֶץ bonũ (vel bonitatẽ) terræ comedetis. R.Dauid in lib.ra.discrimẽ ponit inter hæc duo, dicẽs טוֹב cum cholem esse nomẽ toar: at cum surec, nomen דָּבָר, Bonitas, & non mutari in regimine, sed eodem modo esse cum surec tã absolutum, quàm in regimine: & sic טוֹב cum cholem non mutari. Ieche.31.16, וְטוֹב־לְבָנוֹן & bonũ Lebanon. & hoc dicit esse rectum. Hose. 3.5, Et pauebunt Dominũ: וְאֶל־טוּבוֹ & (sub. reuertẽtur) ad bonũ eius. vel bonitatẽ eius. Vel, & pauebũt Dominũ, bonitatémq; eius. R.D. in lib.rad. in radice פָּחַד, sic explicat, Et pauebunt Dominũ, id est timebunt ab eo, & confluent ad eũ, & ad bonum (vel bonitatẽ) eius. Et in cõment. Et pauebunt Dominũ quãdo ad illum reuertentur, expectabúntque bonum illius. R.Sahadiah, Ad bonũ eius. i. ad gloriã eius: vt Exod.33.17, Ego trãsire faciã כָּל־טוּבִי omne bonum meũ. i. gloriã meam. Neche. 9.25, בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל propter bonitatem tuã magnam. Vnũ cum cholem, Michah 7.4, טוֹבָם bonus eorum. Plurale, Deuter.8.12, Et domos טֹבִים bonas (vel pulchras) ædificabis. 1.Semuel 25.15, Et viri טֹבִים לָנוּ boni nobis valde. Hæc duo sunt defectiua, sine ו: cætera sunt plena, cũ ו. 2.Sem.15.3, Verba tua טוֹבִים וּנְכֹחִים bona, rectáq;. 1.Reg.8. 66, Læti וְטוֹבֵי לֵב & iucundi corde. Toar fœmineum, Exod.3.8, אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה ad terrã bonam. 2.Semu.11.2, Et mulier טוֹבַת מַרְאֶה pulchra aspectu. Ester 2.2, Virgines טוֹבוֹת מַרְאֶה pulchræ aspectu.

טוה In cal, Nere. Exod.35.25, manibus suis טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה neuerũt, & attulerunt netum. Hîc & verbum habes & nomen.

טוּחַ Linere, oblinere, cóplanare, incrustare. Iesa. 44. 18, כִּי־טַח quia óblit' est, ne videat, oculus eorũ. est cũ pathách: vnũ tamẽ inuenitur cum camés, Leuit. 14. 42, וְטָח אֶת־הַבָּיִת cõplanabit (incrustabit) domum. Prius טַח est intrãsitiuum. Quanquã & trãsitiuum esse possit, inquit R. Dauid: & linens, siue cóplanans, est pseudopropheta, vel cor, quẽadmodum dictũ est Iesah. 44. 20, Cor seductũ. & Iechez. 22. 28, Et prophetæ eius טָחוּ לָהֶם תָּפֵל liuerunt (cóplanauerunt) eos (aut eis) luto absque firmitate. Et macór ex nifhál, Leuit. 14. 48, Postquã הִטּוֹחַ אֶת־הַבַּיִת cóplanata fuerit domus. Nomẽ, טִיחַ, Litura, cõplanatio. Iechez. 13. 12, vbi est הַטִּיחַ אֲשֶׁר טַחְתֶּם litura quam liuistis? Hinc dicuntur & טֻחוֹת, Renes: eo quòd sint complanati, clausíque adipe. Iiób 38. 36, Quis posuit בַּטֻּחוֹת in renibus sapientiã? Psal. 51. 8, Ecce veritatem voluisti בַטֻּחוֹת in renibus. R. Abrahám, in locis occultis, quæ sunt intentiones cordis: & antiqui dixerunt esse renes opertos adipe: vt Iiób 38. 36.

טוּר Ordo. Exod. 28. 17, הַטּוּר הָאֶחָד ordo vnus. Eodem versu, quatuor טוּרִים ordines.

טִירָה Require in טִיר.

טוּשׁ Est חוּשׁ, Festinare, accelerare. Iiób 9. 26, Sicut aquila יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל festinabit (pro festinat) ad escam. Tharghú, דְּטַיִס quæ festinat ad escã. R. verò Leui, & R. Abrahám iunior exponunt, יָעוּף volabit.

טַח Quære in טוּחַ.

טחה Vnde nomẽ מְטַחֲוֵה מְטַחֲוִים, Iactus. Et in regimine, Gen. 21. 16, כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת sicut iactus (plurale) arcus. i. sagittæ arcus: hoc est secũdum mensurã cursus

ſagittæ.ſic R.D.Sed R.Ionáh participiũ eſſe ſcripſit in pihél,acſi dicat,elongauit ſe ab eo,quemadmodum elongant ſe iacientes ſagittam in iactu ſuo.

טחן Molere, contundere. Nume.11.8, וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם & molent molis.pro,molebant.Ieſah.47.2,Tolle molas,וְטַחֲנִי קָמַח & mole farinã.i.frumentũ vt fiat farina. à fine enim facta eſt denominatio:& ſic Ieſah.44.19, Et coxi ſuper prunas eius panẽ,id eſt paſtã quæ coquendo fit panis.Exod.32.21,וַיִּטְחַן & moluit(vel contudit)donec eſſet puluis. acſi dicat,& contudit illũ lima habente ora,& hæc eſt molitura eius.R.D. Iiób 31.10, תִּטְחַן לְאַחֵר molat alteri vxor mea.id eſt ſeruiat aliis,ſit alteri ancilla,cuius erat molere.Vel molat,id eſt alteri ſubiiciatur in actu venereo, vt mola inferior ſuperiori.Ieſah.3.14,Et facies pauperũ תִּטְחָנוּ commoletis. pro cõmolitis.id eſt contunditis,ſiue percutitis,vt ſeſe molæ contundunt. Hinc טָחוֹן,Lima ferrea.Deuter.9.21, Et contudi illũ טָחוֹן lima.deficit enim ב.Vnde & Tharghum habet בְּשׁוּפִינָא lima.Vel eſt macór,inquit R.Dauid.i.molendo.Alii,mola.Thren.5.13,Iuuenes טְחוֹן ad molendũ(vel coeundum)tulerunt. Ponitur enim pro לִטְחוֹן.R.D.in lib.rad.R.Abrahám,ad molendũ. Nomẽ,Eccle.12.4,in humilitate קוֹל הַטַּחֲנָה ſonitus molæ. R.D.in li.ra.vocis molitionis,nẽpe dentiũ. Et 3,Et ceſſabunt הַטֹּחֲנוֹת dẽtes minores.qui videlicet eſcã molũt.

טחר Infirmitas ani.i.ficus fici,aut mariſca,hæmorrhois morbus,& anus cui talis euenit morbus. Deuter. 28.25, Percutiat te Dominus vlcere AEgypti, וּבַעְפֹלִים & ficis. aut mariſcis . Ita ſcribitur, ſed legitur וּבַטְּחֹרִים. Et ſic 1.Semu.5.6,Et percuſſit eos בַּעְפֹלִים mariſcis.legitur vt primum. Et 6.4, quinque עָפְלֵי זָהָב ani aurei.

aurei. vel mariscæ. Et 5, Et facietis similitudines עָפְלֵיכֶם anorum vestrorum.

טֹטֶף Frõtale, vt lamina, quod ligabát in frõte: quod numero multitudinis doctores Hebræorũ vocant תְּפִילִין. Exod. 13. 16, Et erit in signum in manu tua, וּלְטוֹטָפֹת & frõtalia inter oculos tuos. sic Deut. 6. 8. Dixit autẽ inter oculos, &c. inquit R. D. id est in eminẽtia capitis, in loco in quo cerebrum lactẽtis est impressum, qui est locatus è regione oculorum. & sic exponitur illud Deuter. 14. 1, Et non ponetis caluitium inter oculos vestros.

טִיט Cœnum, lutum, limus. Iesah. 41. 25, Et sicut figulus יִרְמָס־טִיט calcabit lutum. Et 57. 20, רֶפֶשׁ וָטִיט cœno & luto. Psal. 18. 42, כְּטִיט חוּצוֹת sicut lutum platearum. Et nomen cõpositum, Chab. 2. 6, Et aggrauans super se עַבְטִיט densum lutũ. i. multũ lutum. Vide עָבָה.

טִיל Proiicere, eiicere, Proficisci, Mouere, Migrare. In hifhíl, Ionáh 1. 4, Et Dominus הֵטִיל רוּחַ־גְּדוֹלָה proiecit (proficisci fecit. i. immisit) ventum magnum in mare. Irme. 16. 13, וְהֵטַלְתִּי & proficisci (vel eiicere faciam) vos è terra hac. 1. Semu. 18. 11, וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית & iecit Saúl lanceam. Et in hophál, Prouerb. 16. 33, In sinum יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל proiicietur sors. Et futurũ in nifhál, ait R. Ionáh, Iesah. 40. 15, Ecce insulæ vt puluis tenuis יִטּוֹל proiicietur. pro proiicientur. At rectũ est, inquit R. D. in lib. rad. vt sit ex radice נָטַל. Hinc est & verbum & nomen geminatum ex pihél, Iesah. 22. 17, Ecce Dominus מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גָּבֶר migrare (aut proficisci) facit te migratione viri. R. Ioséph scripsit גֶּבֶר esse nomẽ tóar, acsi dicat גָּדוֹל magna: & ה in טַלְטֵלָה non esse signũ fœmineum, sed noséphetth, id est additum aĩ redundans.

R.verò D.in lib.rad.& in comment. vocādi casus esse arbitratur, vt sit, ô vir. Vocauit autē virū, eo quòd eleuabatur, & se roborabat, vtpote qui excidebat in excelso sepulchrum suum. Et secundum primā interpretationem, טַלְטֵלָה est in regimine: sicut & illud Psal.45.5, וַעֲנָוָה־צֶדֶק, pro וְעַנְוַת. & Micháh 1.10, עֶרְיָה־בֹשֶׁת, & idgenus plæraq;, annotata libro 2.Hebra.instit.cap.14. Et secūdum doctores Hebræos, dixit migratione viri, & non mulieris, eo quòd mulier magis inuenit misericordiam quàm vir, ob illius fragilitatem. 580

טיר Vnde טִירָה, AEdes, palatium: sic appellatū, quòd sit ædificatū lapidibus læuigatis & æqualiter ordinatis, à טִירָה quod significat ordinē, sicut & טוּר. הַטּוּר autē in verbis doctorū Hebræorū vocatur נִדְבָּךְ. Psa.69.26, תְּהִי־טִירָתָם נְשַׁמָּה sit palatium eorū desolatū. Nume.31.10, Et כָּל־טִירֹתָם omnia palatia eorum combusserunt igni. Tharghum, & omnem בֵּית סִגְדַּתְהוֹן domum orationis eorum. Significat etiā, inquit R.D. כּוֹתֶל, Parietem. Cant.8.9, Si murus est, ædificemus super eā טִירַת כָּסֶף parietem argenti. R.verò Ionáh exponit, palatium argenteum, secundum priorem significātiam, ponens discrimen inter טוּר & טִיר tam in significātia, quàm in radice. at contra R.D. eiusdem putat esse & significationis & radicis vtrunque.

טלל Tegere, operire, obūbrare. In pihél, Nechem.3.15, Ipse ædificabit eā, וִיטַלְלֶנּוּ tegétque eā. acsi dicat, Ponet super eā contignationē. Et Syriace, Dani.4.9, Subter se תַּטְלֵל obūbrabat bestias agri. Et 1.Reg.6.9, pro וַיִּסְפֹּן & texit eā: Tharghum habet וְטַלֵּל. Et Psal.5.12, pro וְתָסֵךְ & teges: Tharghum habet וְתַטֵּל. Et Gen.19.8, pro בְּצֵל in vmbra: Tharghum habet בִּטְלָל. Hinc etiā

fit טַל, Ros. Genes. 27. 39, וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם, & de rore cæli. cum daghés ob defectũ alterius ל. Plurale (quanquã non inueniatur in Scriptura) est טַלִּים, vel טְלָלִים, instar צְלָלִים. R. Dauid in lib. rad.

טלא Vnde טָלוּא, Pũctatum, aut respersum maculis grãdioribus, latioribúsq;: sicut נָקֹד, Respersum maculis minoribus, inquit R. D. in lib. rad. Gen. 30. 31, Remoue inde omne pecus, &c. וְטָלוּא & respersũ maculis maioribus. Et 34, וְהַטְּלֻאִים & (hœdos) maculis latis respersos, &c. וְהַטְּלֻאֹת & maculis latis respersas (capras.) Iechez. 16. 15, Et fecisti tibi excelsa טְלֻאוֹת maculis latis respersa. i. è pannis colorum multorũ, hoc est multicoloria. sunt participia passiua ex cal: vel sunt toarím. Et in pihél, Iehos. 9. 5, Et calceaméta vetera, וּמְטֻלָּאוֹת & resarcita, quæ videlicet erant è corio nouo, veteriq; consuta. Et rectum est vt sint ex hac radice, illud 1. Sem. 7. 9, Et tulit Semuél טְלֵה חָלָב אֶחָד agnũ lactis vnũ. quod est in regimine. Et absolutũ, Iesah. 65. 25, Lupus, וְטָלֶה & agnus. quanquã sint scripta cum ה. Nã in plurali sunt cum א, Iesah. 40. 11, congregabit טְלָאִים agnos. licet secundum normá desinétium in א, ל debuerit esse cum serí, טְלָאִים, sicut טָמֵא טְמֵאִים & צָמֵא צְמֵאִים. Sed venit cum camés, sicut נָכֵה נְכָאִים, vt in radice נכה. Et si dixeris radicem esse טָלֶה cum ה, & in טְלָאִים poni א vice ה, sicut א in תְּלוּאִים, Hose. 11. 7: hoc est absurdũ, tum quia radix ista cum א inuenitur in dictionibus multis, quod non vsu venit cum ה: tum quia טְלָאִים non est plurale secũdum normã desinentiũ in ה, quia debuisset scribi טְלִים, sicut קָנֶה קָנִים. Est & nomen loci. 1. Semu. 15. 4, Et recensuit eos בַּטְּלָאִים in Thelaím. vel in agnis: quia videlicet dum recenserentur, afferebant vnusquisque agnũ. Et hoc di

cit esse rectum R.Dauid in lib.rad.quia erat pésach.i. pascha. Vnde & Ionathán in Tharghum habet, בְּאִימְּרֵי פִסְחַיָּא in agnis pischa.i.paschæ.

טָמֵא Immundum esse, & pollutū.in cal טָמֵא instar יָרֵא.Nume.6.12, כִּי טָמֵא נִזְרוֹ quia pollutus est nazareatus eius.Leuit.15.5, וְטָמֵא & immūdus erit.Iechez.23.17, וַתִּטְמָא־בָם & polluit se cum eis. Et in pihél,Gen.34.4, טִמֵּא אֶת־דִּינָה polluit Dinam. Et in nifhál,Hose.5.3, נִטְמָא contaminatus est (aut cōtaminauit se) Israél. Ex hac radice(vt dicūt nonnulli)est illud Leuit.11.42, וְנִטְמֵתֶם & contaminabimini. tametsi careat א. Sed secundum R.Dauid,radix est טָמָה. Et in hithpahál,Iechez.14.11, וְלֹא־יִטַּמְּאוּ עוֹד & non polluātur (aut polluāt se) vltrà in omnibus,&c. Leuit.21.1, לֹא־יִטַּמָּא nō polluet se.secundum normā debuerat esse יִתְטַמָּא,vt ait R.Dauid in Michlól, & in lib.rad. Et verbū compositum ex puhál & hithpahál, Deuter.24.4,Postquam הֻטַּמָּאָה polluta fuerit.pro,הִתְטַמְּאָה,cum ת coniugationis hithpahál. & est prioris significationis.Quū enim fuerit eius vxor alteri maritata,quanquā repulsa,immūda erit apud eū.R.Ioséph exponit,prohibita fuerit ei,ne possit illā accipere,vxorē alterius existentē.Et hæc est doctorum Hebræorum expositio,qui à maioribus receperunt,quòd desponsata alteri,quāuis non sit ei copulata, prohibita est viro priori: quia scriptū est, Et fuerit viro alteri,quū fuerit in illa generatio. Et si fornicata fuerat, licitum erat vt ad priorē rediret, quū non erat in illa generatio.Et ita exponitur,Postquā fuit prohibita.Require in טֻמְאָה. Tóar,טָמֵא,Pollutus,contaminatus,immūdus. Leuit.5.2,Qui tetigerit omnem דָּבָר טָמֵא rem immundā.Iesah.6.5, טְמֵא־שְׂפָתַיִם immūdus la-

biis. Leuit. 11.35, וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם & immũda erunt vobis. Fœmineũ, Leuit. 11.6, טְמֵאָה immunda eſt vobis. Ieche. 22.5, טְמֵאַת הַשֵּׁם immũda nomine. Subſtantiuũ, טֻמְאָה, Immunditia, Nume. 5.19. Iudicũ 13.7, Et ne comedas כָּל־טֻמְאָה omnẽ immunditiá. quod R. Ioſéph exponit, prohibitionẽ. i. rem prohibitá Nazaræo. Et ſic dixerũt magiſtri Hebræorum, præcipue R. Iſchác, & R. Immí, Quid eſt, Et ne comedas immunditiã? Id eſt prohibita Nazaræo. Et quia immũdum, eſt prohibitum, dixit de re prohibita, omnẽ immunditiã. Leuit. 5.3, Quum teti gerit בְּטֻמְאַת אָדָם immunditiã hominis. Et 16.16, מִטֻּמְאֹת ab immunditiis filiorum Iſraél.

טָמָה Obthurare, & claudere cor ne intelligat. Leui. 11.42, Et ne polluatis vos in eis, וְנִטְמֵתֶם בָּם nec obthuretis cor in illis. vel propter illa. Comeſtio enim reptiliũ claudit cor, & intelligẽtiam illi prohibet, inquit R. D. Sunt tamen nõnulli qui verbũ deducunt à טָמָא prædicto, & ſic deficit א radicalis litera. acſi dicat, neque polluatis vos in illis. Prius probat R. D. in lib. rad. Tharghum, Neque polluatis vos in illis. Iiób 18.3, Cur, &c. נִטְמִינוּ בְּעֵינֵיכֶם clauſi ſumus corde (.i. obtuſi) in oculis veſtris? R. Leui in cóment. fuimus immũdi. R. Moſéh, clauſi ſumus. i. cur reputamur in oculis veſtris, acſi cor noſtrũ clauſum eſſet terra, ne intelligat? R. Abrahám iunior, Sumus vt immundi in oculis veſtris. vel clauſi ſumus. i. clauſa ſunt argumẽta noſtra, & abſcondita ſunt in oculis veſtris, pro, in oculis tuis. vel, in oculis veſtris, ô audientes. Tharghum, טְמַעֲנָא obthurati (clauſi) ſumus in conſpectu veſtro. Doctores Hebræorum geminant verbũ, טִמְטֵם, Clauſit, obthurauit. vnde eſt illud apud eos, מְטַמְטֵם אֶת־הַלֵּב obthurans cor.

Illud etiã Iesah.6.5,Quia vir טְמֵא־שְׂפָתַיִם immundus labiis sum: exponunt nónulli(inquit R.Dauid) clausus labiis sum,vt loqui nequeam.

טָמַן Abscondere,occultare. Irme.43.9,וּטְמַנְתָּם & abscondes eos. Et 10,Quos טָמַנְתִּי abscondi. Psal.9.16,טָמָנוּ absconderunt.מ est cum camés,propter accentum reuiáh, qui coniunctus est fini versus, teste R.D. in Michlól. Et in hifhil, 2.Reg.7.8,וַיַּטְמִנוּ & absconderunt. Et in nifhál, Iesah.2.10,וְהִטָּמֵן & absconde te in puluere. Tóar, Locus in quo quispiam se abscondit. Iiób 40.8, facies eorum alliga בַּטָּמוּן in occulto.

Nomen,מַטְמוֹן,Thesaurus. Genes.43.22, dedit vobis מַטְמוֹן thesaurum.sic videlicet appellatũ,quòd abscondatur.Irme.41.8,Sunt nobis מַטְמֹנִים thesauri.Iesah.45.3,וּמַטְמֻנֵי & thesauros absconsionum. i.absconditos. est cum súrec,siue Kibbús sephatháim.

טֶנֶא Cum sex punctis,Canistrũ. Deut.26.4,Et accipiet sacerdos הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ canistrũ de manu tua.

טִנֵּף Fœdare,inquinare.In pihél.Cant.5.4,Laui pedes meos,quomodo אֲטַנְּפֵם inquinabo illos? Alibi in Sacris literis non inuenitur : sed eius vsus frequens est apud Hebræorum magistros.

טָעָה Cum ט,est idem quod תָּעָה cum ת. ט enim & ת sunt eiusdẽ exitus,inquit R.D. Sed hoc nõ inuenitur in cal in Arcanis literis: sed in Misnáh, & aliis Hebræorum libris. Semel dũtaxat inuenitur in hifhil, Ieche. 13.10,Pro eo quòd הִטְעוּ אֶת־עַמִּי errare fecerunt populum meum.Tharghum plærũque vtitur hoc verbo.

טָעַם Gustare. In cal,1.Semuél 14.29,טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ gustaui paululum mellis. Prouerb.31.18, טָעֲמָה gustauit quòd bona est negotiatio eius. Iiób 12.11, Et

palato cibus יִטְעַם־לוֹ gustabit(aut sapiet)ei. Nomen, טַעַם, Sapor, Gustus. Nume.11.8, Et erat טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן sapor eius sicut sapor recentis olei. Significat & consilium,& ostensionē,aut probationē ad oculū cordis, Et dispositionē rei,rationem,argumētum,Edictū, decretum,Et in grāmatica,accentum. Iiob 12.20,וְטַעַם זְקֵנִים & consiliū senum accipiet.R.Moséh,Et probationem(ostēsionem)senum tollet.sub.ab eis.Psal.119.66, Bonitatē טַעַם וָדַעַת sermonis,& scientiā doce.Vel,bonū sermonē,&c.Aut,bonitatē,cōsiliū,pro,& consiliū.Vel, bonitatē,demōstrationē. aut rationē.R.Himmanuél, Bonitatē, consiliū,&c.Proue.11.22,deficiēs טַעַם cōsilio. Et 26.16,respondentibus טַעַם cōsilium.Ionáh 3.7,מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ ex edicto(aut decreto)regis.1.Sem.21.13,Et mutauit ipse אֶת־טַעְמוֹ sermonē suū.vel, cōsiliū suū.aut dispositionem suā.Alii,rationē suam. Aliud,מַטְעָם,Cibus, Gene.27.4,Et fac mihi מַטְעַמִּים cibos. Plurale forma fœminea,Prouerb.23.3,Ne concupiscas לְמַטְעַמּוֹתָיו de cibis illius. Est autē notandum secūdum R.D.in lib. rad.quòd טַעַם est gustare ore vel lingua,non comedere,& traiicere in guttur nisi paululum. R.verò Ionáh dicit hoc verbū significare interdum gustare,nonnunquam edere. Sed non est opus hac distinctione,inquit R.Dauid. Vnde & מַטְעַמִּים significat cibos palato sapidos,delectabilésque.

טען Est עָמַס,Onerauit:& דָּקַר,Trāsfixit,pupugit. Genes.45.17, טַעֲנוּ אֶת־בְּעִירְכֶם onerate iumētum vestrum.Et in hac significatione & Tharghū,& magistri Hebræorū vtuntur frequēter hoc verbo. Potest etiam exponi,Pūgite iumēta vestra,nempe stimulo,vt velocius eatis.idem significat apud Harābas: & hoc modo exponit R.Iosēph. Iesah.14.19,Vt vestimentum occi-

ſorum מְטֻעֲנֵי חֶרֶב qui confoſſi ſunt(aut tráſfixi,ſiue qui confodiuntur)gladio.

טָפַף Vnde טַף quod eſt קָטָן,Paruus,paruulus. Ieche. 9.6, וְטַף & paruulus (pro paruuli) & mulieres. Iehoſ.1.14,טַפְּכֶם paruulus veſter. Ab hoc verbum in cal.Ieſah.3.16,וְטָפוֹף & plaudendo.more ſcilicet paruulorum plaudendo, ſaltandóq; ibant feſtinãter per vias ac plateas,nullum habentes pudoré. Vel טָפוֹף ponitur vice תָּפוֹף cum ת,quod eſt eiuſdẽ exitus,id eſt tympanizando. Significat etiam apud Hebræorum magiſtros Paſſibus æqualibus incedere:acſi dicat,ſuperbe incedẽdo,paſſibus æqualibus,quum tripudiant.

טָפַח Mẽſura quatuor digitorũ inter ſeſe iunctorũ. Exod.25.24, Et facies ei clauſurã טֹפַח quatuor digitorum. Alia forma cum ſeghól, 1.Reg.7.26, Et craſſitudo eius טֶפַח quatuor digitorũ . Plurale in Scriptura,forma fœminea,Pſalm.39.6,Ecce טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי paruos(breuéſque vt mẽſura quatuor digitorũ,quæ eſt minima)dediſti dies meos.acſi dicat,viuat homo quátouis tẽpore,dies eius breues ſunt corã te. Nam mille anni in oculis tuis ſunt vt dies heſterna quæ præteriit. R.Dauid,breues vt menſura quatuor digitorũ.1.Reg. 7.9,Et à fundamẽto עַד־הַטְּפָחוֹת vſque ad menſurã quatuor digitorũ.i. à fundamento vſque ad parietẽ ſuperiorem,qui erat ædificatus ſecũdum menſurã quatuor digitorum. Ab hoc verbũ in pihél,Ieſa.48.13,Et dextera mea טִפְּחָה שָׁמָיִם mẽſa eſt cælos. Dicit tamen R.D. in lib.rad.in aliquibus libris correctis eſſe cum camés chathéph.Et in cõment.exponit,mẽſa eſt palmo ſuo, vel quatuor digitis ſuis,iuxta illud Ieſah.40.12,Et cælos palmo mẽnſus eſt.Tharghum,Et fortitudine mea appendi

appẽdi(aut suspẽdi)cælos. Significat etiã Magnificare, aut Educare, & nutrire. Thren.2.22, אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי quos educaui, & multiplicaui, inimicus meus cõsumpsit. Et dixit טִפַּחְתִּי, eo quod infantẽ, dũ educatur, metiũtur, dirigúntq; illius mẽbra, dum fasciis illũ inuoluunt. Nomen, טִפֻּחַ, Educatio. Thre.2.20, Num comedent, &c. paruulos טִפֻּחִים educationũ, i. quos educant, metiunturq; modo prædicto. acsi dicat, qui educãtur.

Aliud, מִטְפַּחַת, quod est צָעִיף, Linteũ, velum, quo mulieres faciẽ operiunt. Ruth 3.15, Affer הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ linteum quod est super te. Iesa.3.22, וְהַמִּטְפָּחוֹת & linteamina. Sunt tamen (inquit R.D.) qui exponunt, chirothecas: & sic deducitur à prima significatione.

טָפַל Cõiungere, adhærere. Psal.119.69, טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים coniunxerunt (aut cõposuerunt) super me superbi mẽdaciũ. i. illud quod non feci. Sic R.D. & R. Abrahã. At R. Himmanuél exponit acsi dicat, Locuti sunt aduersum me mẽdacium superbi. Tharghũ, חַבָּרוּ coniunxerunt, aut composuerunt, &c. Iiób 14.17, וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי & cõiunxisti super iniquitatẽ meam. i. adiunxisti super paruã iniquitatem meã iniquitates alias: aut iniquitates quas feci dum non erat fas vt retribueres, vt dixit cap.13.26, Et depauperabis me propter iniquitates pueritiæ meæ. sic exponit R.D. in lib. rad. At R. Leui hoc pacto, Et adiunxisti. i. addidisti iniquitatẽ super iniquitate. i. pœnam super pœnã, aut punitionẽ super punitionẽ. Tharghum, תְּחַבֵּר, coniunges. R. Abrahám iunior, addes, vt R. Leui. Et 13.4, Vos estis טֹפְלֵי־שֶׁקֶר compositores mendacii. Vel, addentes mendacium.

טָפַשׁ Semel duntaxat inuenitur in Sacris literis, idque in cal. Psal.119.70, טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם incrassa-

ce.i.

tum est velut adeps cor eorũ. Et sic Tharghũ, Iesah.6.10, pro הַשְׁמֵן impingua, habet טְפִישׁ. Is etiã qui est absque scientia, hoc est insipiens, vocatur טַפָּשׁ, aut טְפִישׁ.

טָרַד Continuare, perseuerare. Prouerb.19.13, Et (tanquam) stillatio טֹרֵד continuãs, (perseuerãs,) cõtentiones mulieris. est defectiuũ. i. sine ו: sed cap.27.15, est cum ו, Stillatio טוֹרֵד perseuerans. Magistri quoque Hebræorũ, eum qui se iugiter occupat in aliquo opere, vocãt טָרִיד. Vnde dicunt, Herus, dominus domus טָרִיד occupatus in operibus suis est.

טָרָה Virescere, Recẽtem esse. Iudi.15.14, Et inuenit maxillã asini טְרִיָּה recentem. aut viridẽ, quæ videlicet putrescere incipiebat. Iesah. 1.6, Et plaga טְרִיָּה recẽs. vel viridis. Aut, virulenta, siue humida, quod est signum plagæ insanabilis. Et ita exponunt R. Abrahám, & R. Dauid in comment.

טָרַח Aggrauare, fatigare. Semel duntaxat in Sacris literis legitur, ídque in hifhíl. Iiób 37.11, Etiã propter irrigationem (sub. terræ) יַטְרִיחַ עָב fatigabit (aggrauabit, nempe Deus) nubem. acsi dicat, Vt irriget Deus mundũ, fatigabit, aggrauabítque nubẽ multitudine pluuiæ. R. Moséh, In serenitate fatigabit Deus nubes. Nomen, Iesah.1.14, Fuerunt mihi לָטֹרַח ad fatigationem. aut laborem. Deute.1.12, Quomodo feram solus ego טָרְחֲכֶם laborem vestrum?

טֶרֶם Cum sex pũctis, Antequã, priusquã. 1.Sem. 3.3, Et lucerna Dei טֶרֶם יִכְבֶּה antequã extingueretur &c. וַיִּקְרָא vocauit &c. i. antequã lucerna Dei, quæ erat accẽsa in tẽplo Domini, esset extincta, & quũ adhuc Semuél dormiret in sanctuario, vocauit eum Deus. ו enim in וַיִּקְרָא redũdat, ait R.D. sicut & Gene.22.4, Dic

tertia וַיִּשָּׂא leuauit.& sic 1.Sem.3.7, וְטֶרֶם & antequã reue laretur sibi verbum Domini, וַיֹּסֶף addidit,&c. Exod.9. 30, Et tu,& serui tui noui quòd טֶרֶם antequã timeretis à facie Domini Dei. pro,noui quòd tu & serui tui antequã orarẽ pro vobis, timebatis à facie Domini Dei. at vt oraui,cessarúntq; tonitrua,ac pluuia,denuo peccastis. R.D.in lib.rad. Et 10.7,הֲטֶרֶם nónne antequam scires,periit AEgyptus? i.antequam dimitteres eos,vo luisti scire quòd periit AEgyptus?R.D.in lib.rad.Vel, Num adhuc ignoras quòd periit AEgyptus?

טָרַף Rapere.Hose.6.2,Quia ipse טָרָף rapuit,& curabit nos.ר est cũ camés,ait R.D.in li.ra.Gen.37. 33,טָרֹף טֹרַף rapiẽdo raptus est. Et in nifhal,Irme.5.6, Qui egressus fuerit ex eis,יִטָּרֵף rapietur. Et in puhál, טֹרַף,raptus est,vt suprà Gene.37.33. Et in hifhíl.Prou. 30.8,הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי ale me cibo congruẽtiæ meæ.i.qui conuenit mihi. Tóar cũ duplici camés,טָרָף, Raptus. Gene.8.10,עֲלֵה־זַיִת טָרָף foliũ oleæ raptũ in ore eius. Est tóar,siue adiectiuũ folii,inquit R.D.in lib.rad.acsi dicat,folium oleæ erat טָרוּף raptũ in ore colũbæ.Vnde & Onchelos in Tharghum habet תְּבִיר fractum . Fœmineum, Exod.22.12,הַטְּרֵפָה raptum. Nomen,טֶרֶף, Rapina,præda,Cibus. Psal.111.5,טֶרֶף נָתַן escá dedit timentibus ipsum. Et 104.21,Catuli leonum rugientes לַטָּרֶף ad rapinã.aut prædam. Significat & frõdem,siue folium.Iechez.17.9,כָּל־טַרְפֵּי omnes frõdes(aut folia)germinis eius siccabit. Tharghum pro עָלֶה folium,habet טְרַף: vt Genes.3.7,Et suerunt עֲלֵה folium(pro folia) ficus. Tharghum,טַרְפֵּי folia. Et 8.10, Et ecce עֲלֵה־זַיִת folium oleæ.Tharghum,טְרַף זֵיתָא.

טאטא Si radix sit טוא, geminatur prima & vltima. Sin verò א vltimum, fit loco ה vltimæ radicalis literæ טָאָה, tunc geminatur prima tantum radicalis. Poteſt tamen dici verbũ eſſe quadratũ, & ſignificare Verrere, mundare, ſcopare. Ieſah.14.23, וְטֵאטֵאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא & ſcopabo eam ſcopa, &c.

טִפְסָר Dux, princeps. Irme.51.26, Præficite ei טִפְסָר principẽ. aut ducem. Tharghũ, cultores belli. i. bellatores. Et ט cũ pathách, Nachum 3.16, וְטַפְסְרַיִךְ principes tui ſicut locuſta locuſtarum.

י

In verbis eſt ſignum tertiæ perſonæ futuri maſculeæ vtriuſque numeri: & interdum nominis conſtitutiuum.

יאב Eſt תָּאַב, Cõcupiuit, deſiderauit. Inuenitur ſemel duntaxat. Pſal. 119.131, Quia לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי præcepta tua deſideraui.

יאל In hifhil, Velle, acquieſcere, Incipere, Iurare, Adiurare. Deuter.1.5, הוֹאִיל voluit Moſéh exponere legem hác. R. Selomóh, הִתְחִיל cœpit. & ſic Tharghum, שָׁרִי. 1. Semu.12.22, כִּי הוֹאִיל quia voluit (vel cœpit) Dominus facere, &c. Tharghum, רַעֲוָא placuit corã Domino, &c. Hoſe.5.11, כִּי הוֹאִיל quia cœpit ire poſt præceptũ. ſub. Iarobhám. Vel, quia voluit ire, &c. vt vult R.D. in cõment. Gen.18.27, Ecce quæſo הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר cœpi loqui. Tharghum, Ecce nunc אַסְגֵּיתִי multiplicaui loqui. R. Selomóh, רָצִיתִי volui. Iehoſ.7.7, Et vtinam הוֹאַלְנוּ voluiſſemus, & manſiſſemus, &c. Tharghũ, דִּשְׁרֵינָא vt cœpimus mãſiſſemus. 2. Reg.5.23, הוֹאֵל ac[quie]ſce, cape duo talenta. Exod.2.21, וַיּוֹאֶל & voluit Moſéh habitare cum

viro. sic Tharghum, וּצְבִי, & R. Selomóh. Sed in Midrás exponitur, & iurauit. 1. Sem. 17. 38, וַיֹּאֶל לָלֶכֶת & cœpit ire. Vel secundũ R. Dauid, voluit ire: nẽpe vt periculũ faceret, eo quòd in diebus suis cũ illis ire non tentauerat. & videns sibi fore oneri, à se remouit illa. Et Iiób 6. 9, וְיֹאֵל & incipiat (vel velit) Deus, & conterat me. Tharghum, וִישָׁרֵי & incipiat. R. Abrahám iunior, Et velit. Et in alia significatione, 1. Semu. 14. 24, וַיֹּאֶל שָׁאוּל אֶת־הָעָם & adiurauit Saúl populum. Et in nif hál, est Stultũ fieri, aut esse, siue insanire. Iesah. 19. 13, נוֹאֲלוּ stulti facti sunt principes Sóhan.

יאר Vnde יְאוֹר, Amnis, fluuius, riuus. Iesa. 19. 7, iuxta יְאוֹר riuũ. vel flumẽ. Et præposito ה notificatiuo, י est sine daghés. Gen. 41. 1, עַל־הַיְאוֹר iuxta flumẽ. aut riuũ. Et sic חִדֶּקֶל Gen. 2. 14, tertius paradisi fluuius, id est Tigris, vocatur hoc nomine. Dan. 12. 5, Ad ripã הַיְאֹר fluminis. Exo. 8. 1, Super flumina. עַל־הַיְאֹרִים super riuos.

יאש Desperare. Eccles. 2. 20, Et verti me לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי vt desperare facerẽ cor meum super omnẽ laborem. est ex pihél: & nisi א esset gutturale, daghessaretur, inquit R. Abrahám in cõment. R. Dauid in lib. rad. exponit, Et verti me ad increpandum illud, & vt transferrẽ ab iis rebus, ne recordaretur illarum. Et in nif hál, Irme. 2. 25, נוֹאָשׁ desperatum est. acsi dicat, inquit R. Dauid in cõmen. desperatũ est cor meũ vt eat post Dominũ, Non ibo post illum. Et 18. 12, Dicéntq;, נוֹאָשׁ desperatũ est. sub. cor nostrũ, &c. vt paulo suprà. Iesah. 57. 10, Non dixisti, נוֹאָשׁ desperatum est. acsi dicat, Non dixisti, Desperatum est cor meũ, vt non eat post deos alienos: sed cõfortata es in eis, & illorum recordata es. Iiób 6. 26, Et in vẽtũ verba (mei) נוֹאָשׁ desperati. Omnia

prædicta sunt ex nifhál numeri singularis, masculea, & subaudiendum est לֵב cor.quanquam dici possit,inquit R.Dauid,esse nomina,pro desperatio.

יאת Est רָצָה, Placere,cóplacere.Irme.10.7,Quia tibi יָאָתָה cóplacuit.scilicet regnum.vel tibi conuenit,& non alteri. Gene.34.15,In hoc נֵאוֹת לָכֶם cóplacebimus vobis.Tharghú,נִתְפַּס acquiescemus(aut consentiemus)vobis. 2.Reg.12.8, וַיֵּאֹתוּ & complacuerunt(aut consenserunt)sacerdotes.

יבב Semel tátum legitur in Sacris, ídq; in pihél,pro Clamare,vociferari,iubilare. Iudic.5.28, וַתְּיַבֵּב & clamauit.aut iubilauit.Tharghum pro תְּרוּעָה vociferatio,iubilus,taratantarizatio(Irme.20.16,)habet יַבָּבָא.

יבל In hifhíl,est Ducere,deducere, Afferre,adducere. Psal.60.10,Quis יוֹבִילֵנִי deducet me in ciuitatem,&c. Et 68.29, Tibi יוֹבִילוּ afferent(adducent) reges munera.Iesah.23.7,יֹבִלוּהָ afferent eam. Et in hophál, Iiób 10.19,ad sepulchrú אוּבָל ducar. אוּבָל,nomen loci,aut fluminis,require in אָבַל. Iesa.18.7,יוּבַל־שַׁי afferetur munus Domino. יוּבַל,Riuus,require in אָבַל. Nomé, Iudic.6.4,Et perdiderunt אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ fructú terræ. Leuit.26.4,dabitq; terra יְבוּלָהּ fructú suum.Dicunt tamen Hebræi esse defectiuú.i.sine ו,vt Psal.67.7,Terra dedit יְבוּלָהּ fructú suú. Aliud,יָבָל,Riuus.Iesa.44.4, עַל־יִבְלֵי־מָיִם iuxta riuos aquarú.Et י prima litera deficiéte,בוּל, vt in radice בוּל. Hinc est & יוֹבֵל,Aries,Buccina item é cornu arietino, & Annus quinquagesimus, sic dictus,quód in illo clágerét buccina arietina. Pro hac dictione Tharghú plærúque habet דִּיכְרָא quod significat arieté: vt Iehos.6.4, Quú protraxerit בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל cú cornu arietis.i.buccina arietina. Et 3,Capiét septé buc

cinas הַיּוֹבְלִים arietũ. i.arietinas. Hebræis eſt fœmineũ, Leuit.25.13, Anno הַיּוֹבֵל הַזֹּאת iobél huius. i.anni quinquageſimi.Et 31,וּבַיֹּבֵל & in iobél egredietur. Hinc etiam eſt יַבֶּלֶת, Verruca,caruncula eminens in corpore ſine pruritu,quæ vulgo dicitur porrus.ita R.Dauid in lib.rad.Leuit.22.22,אוֹ־יַבֶּלֶת vel verrucam. Tharghum, יַבְּלָן.R.Selomóh,verrucam.

יָבַם Accipere cognatam ſuã, id eſt vxorẽ fratris ſui, viro eius defuncto, ad ſuſcitandum eius ſemen, vt lex præcipiebat. In pihél, Geneſ.38.8, Ingredere ad vxorẽ fratris tui, וְיַבֵּם אֹתָהּ & accipe illam in vxorẽ,&c.

Hinc יָבָם, Cognatus, qui vxorẽ fratris debet accipere. Deuter.25.5, יְבָמָהּ cognatus eius ingredietur ad eã, & accipiet eã ſibi in vxorẽ, וְיִבְּמָהּ & cognatã illam efficiet.i.capiet eã in vxorem tanquã cognatam ſuam.Et fœmineum,יְבָמָה, Cognata. i.vxor fratris defuncti. Et יְבֶמֶת,& cum pronomine,Deuter.25.9,Et accedet יְבִמְתּוֹ cognata eius. Et 7,Et ſi noluerit vir accipere יְבִמְתּוֹ cognatã ſuam.Hæc nõ veniunt à יְבָמָה,quia cum pronominibus,ת eſſet raphatũ:quũ autẽ habeant daghés,oportet ea eſſe à יְבֶמֶת inſtar בְּחֶמֶת,teſte R.D.in Mich.

יָבַשׁ Siue יָבֵשׁ inſtar חָפֵץ, Aruit, ſiccauit ſe, Erubuit, pudore ſuffuſus eſt. Thre.4.8,יָבֵשׁ הָיָה כָעֵץ aruit, fuit veluti lignum. Vel melius,nomen tóar, pro, aridum fuit veluti lignũ.Pſal.102.12,ſicut herba אִיבָשׁ areſcã. Hoſe.13.15,וְיֵבוֹשׁ מְקוֹרוֹ & areſcet vena eius.eſt inſtar יֵאוֹת à יָאֵת,éſtq; futurum à יָבֵשׁ,inſtar פָּעוֹל,aut יְכֹל, licet י futuri ſignũ ſit cũ ſeri, inquit R. Dauid in Michlól. Pſal.25.20,אַל־אֵבוֹשׁ ne confundar.Ieſa.1.29,כִּי יֵבֹשׁוּ quia pudore ſuffundentur(erubeſcẽt,pro erubeſcetis)ab arboribus quas concupiuiſtis. Iiób 12.15,Ecce prohibebit

aquas, וְיָבֵשׁוּ & areſcent. At R.Ionáh legit וְיִבְשׁוּ, ו cum chiríc, & י quieſcente. Sed priori modo ſcribitur in libris emendatioribus, inquit R.D. in Michlól, & in lib. rad. Et in pihél. Nachú 1.4, Increpans mare, וַיַּבְּשֵׁהוּ & ſiccauit illud. Secundum normã debuerat eſſe וַיְיַבְּשֵׁהוּ, י enim ſcriptũ, eſt י futuri ſignũ: deficit verò י radicale: idcirco remãſit pũctatura י radicalis, id eſt pathách in י futuri, inquit R.D. Oppoſitum ſcripſit R.Iehudáh. Et ſunt qui dicunt eſſe ex hifhíl, vt R.Ioſeph, & nonnulli alii. Et in hifhíl, Iehoſ.2.9, הוֹבִישׁ יְהֹוָה אֶת־מֵי יַם־סוּף ſiccare fecit Dominus aquas maris Súph. Et intrãſitiuum, Ioél 1.10, הוֹבִישׁ תִּירוֹשׁ confuſum eſt vinum nouum. Et 12, ſine ו, הֹבִישׁ שָׂשׂוֹן cõfuſum eſt gaudiũ. Vnum ſcribitur cum א & י quieſcentibus, Ieſah. 30.5, Omnis הִבְאִישׁ cõfuſus eſt. Zechar.10.11, וְהֹבִישׁוּ & areſcẽt omnia profunda fluminis. eſt intranſitiuum, ſecũdum R.Ionáh. At R.Dauid trãſitiuum arbitratur. dixerat enim, Et tranſibit in mare anguſtia, & percutiet in mari fluctus, & areſcere faciẽt (ſub. venti) omnia profunda fluminis. Tóar, Iechez.17.24, Et germinare faciã עֵץ יָבֵשׁ lignum aridum. Nume.6.3, Et vuas recẽtes, וִיבֵשִׁים ſiccáſque non comedet. Fœmineum, Nume.11.6, Anima noſtra יְבֵשָׁה arida. Ieche.37.4, הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת oſſa arida audite. Alia forma, Gen.1.10, Et vocauit Deus לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ aridam, terrã. Et cum ת loco ה, ſecundum R.Dauid, Exod.4.9, בַּיַּבֶּשֶׁת in arida.

יָגַב Vnde יֹגֵב, Agricola. 2.Reg.25.12, Vinitorib', וּלְיֹגְבִים atque agros colentibus. Nomen, Irme.39.10, Deditque eis vineas, וִיגֵבִים & agros. cuius ſingulare eſt יָגֵב. Tharghum etiam habet חַקְלִין agros. Ab hoc potes formare totũ verbum, ex quo habes participium quod præceſſit,

præcessit, יְגֵבִים.

יָגָה Dolore affici, affligi. Et in hifhíl, Dolore afficere, affligere. Thren.1.5, הוֹגָהּ dolore affecit eam. Illud 2.Semu.20.13, הֹגָה remotus fuit, Vide in הָגָה. Iiób 19.2, Vsquequo תּוֹגְיוּן נַפְשִׁי affligetis (dolore afficietis) animã meã? Et in nifhál, secundũ R. Abrahám, & R. D. Sepha.3.17, נוּגֵי dolore affectos propter tẽpus, cõgregaui. R.D. in comment. exponit, filios tuos ô Siion & Ierusaláim, qui fuerunt נוּגִים dolore affecti à tẽpore redemptionis, congregaui ad te, quia ex te fuerunt, & egressi sunt in captiuitatem: sed nunc congregaui eos ad te. Tharghũ, דִּי הֲווֹ מְעַכְּבִין qui fuerunt retardati. aut impediti. Et in pihél, Thren.3.32, וַיַּגֶּה בְּנֵי־אִישׁ & dolore affecit (afflixit) filios viri. secũdum normã debuerat esse וַיְיַגֶּה, inquit R.D. in lib. rad. quanquã R. Ioséph scripserit esse ex hifhíl, & secũdum normã debuisse scribi וַיּוֹגֶה. Nomẽ, יָגוֹן, Dolor. Iesa.35.10, fugiéntq; יָגוֹן וַאֲנָחָה dolor ac gemitus. Irme.31.13, Et lætificabo eos מִיגוֹנָם à dolore eorum. Alia forma, תּוּגָה. Prou.14.13, Et nouissimum lætitiæ תּוּגָה dolor. Thren.3.62, מְגִנַּת־לֵב dolorem cordis. require in גָּנַן, de cuius est radice, secũdum R.D. quanquam sint qui deducant à יָגָה, sed prius est rectũ.

יָגַע Laborare, & etiã fatigari, & lassari. Ieho.24.13, terrã in qua לֹא־יָגַעְתָּ nõ laborasti. Psal.69.4, יָגַעְתִּי laboraui dum clamarẽ. Iesah.47.12, in quibus יָגַעַתְּ laborasti. vel insudasti. Et 15, יָגַעַתְּ laborasti. siue defatigata es. ע cum pathách, inquit R.D. in Michlól, propter gutturalem extremã. Prou.23.4, אַל־תִּיגַע ne labores vt diteris. Et in pihél, Ieho.7.3, אַל־תְּיַגַּע שָׁמָּה אֶת־כָּל־הָעָם ne laborare facias (vel fatiges, sub. mittẽdo) illu[illegible] omnẽ populũ. Et in hifhíl, Iesah.43.25, הוֹגַעְתַּנִי laborare fecisti

ff.i.

me propter iniquitates tuas. Tóar, 2.Sem.17.2, Et ipſe יָגֵעַ laborans. vel fatigatus, & laſſus. Subſtantiuũ, יְגִיעַ, Labor. Geneſ.31. 41, וְאֶת־יְגִיעַ כַּפַּי & laborẽ manuum mearũ vidit Deus. Alia forma, cũ duobus cameſſim Iiób 20. 18, reddens יָגָע laborem. Fœmineum, יְגִיעָה. Eccleſiaſt.12.12, יְגִעַת בָּשָׂר labor (ſiue afflictio) carnis.

יגר Siue יָגֹר, Timuit. Deute.9.19, יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף timui à facie furoris.

יד Manus, Poteſtas, facultas, Cõſilium, Medium, Vis, vires, robur, potẽtia, Locus, Terminus, Cardines oſtii, Pars, Plaga & percuſſio, Prophetia, Iuſſum, Præceptum. Et eius radix proprie eſt יָדָה, vt ait R. Dauid, & cómuniter eſt fœminei generis. Thren.5.4, AEgypto dedimus יָד manum. acſi dicat, porreximus, extẽdimúſque manũ noſtrã ad AEgyptũ, vt apprehẽderet manũ noſtrã, nóſque iuuaret. 2.Sem.14.19, הֲיַד nũquid manus (.i. conſilium) Ióab eſt tecum? hoc eſt num poſuit manum ſuam, conſiliúmque ſuum in hoc vt præciperet tibi? Irme.41.9, quos percuſſit בְּיַד in cõſilio Ghedaliáhu .i. virorũ qui fuerunt iuxta manũ eius, & in conſilio eius in terra. Et doctores Hebræorum exponunt, acſi manu eius atque conſilio forent perẽpti, quia noluit acquieſcere cóſilio Iochanán filii Caréach, vt occideretur Iſmaél, &c. vt habes ibidẽ cap.40.13. Et quia manus parata eſt homini pro illius neceſſitatibus, locus paratus appellatur יָד. Deute.23.12, וְיָד תִּהְיֶה לְךָ & locus erit tibi extra caſtra. Ieſa.56.5, Et dabo eis in domo mea, &c. יָד locum. Nume. 11.23, הֲיַד nunquid manus Domini (.i. potẽtia) abbreuiata eſt? Eſtér 1.7, כְּיַד ſecundũ potẽtia[m] regis. Sic prophetia quæ venit cũ fortitudine, atq; potẽtia, vocatur יָד. Ieche.1.3, וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד־

יְהֹוָה & fuit ſuper eũ ibi manus Domini.i.prophetia. 1.
Para.29.24,dederunt יָד manũ ſub Selomóh.i.vt eſſent
in poteſtate Selomóh. 1.Semu.12.15,Et erit יַד־יְהֹוָה בָּכֶם
manus Domini in vobis.i.plaga.Et cõmuniter quãdo
poſt יַד ſequitur ב deſeruiẽs,ſignificat plagã,ſiue percuſ
ſionem. Nume.13.30, iuxta יַד ripá(vel terminũ) Iar-
dén. vel iuxta locum. 1.Sem.19.3,Et ſtabo לְיַד־אָבִי ad
manũ(vel iuxta locũ,aut latus)patris mei. Nume.33.
1,בְּיַד־מֹשֶׁה per manũ Moſéh, & Aharón. i.iuſſu ac præ-
cepto. Prouer.11.20,יָד לְיָד manus ad manum(.i.mox
mox)non erit innocẽs(vel impunitus)malus.R.Him-
manuél in cõment.exponit,in propinquo: acſi dicat,
non tardabit illius punitio.Alii Hebræorum doctores
exponunt,pater cum filio.acſi dicat, nunquã impium
& malum videbis impunitũ: ipſe & eius ſemen pœnas
ſuæ luent impietatis.At iuſtorum ſemen euadet,quia
nec ipſi,nec ſemini eius eueniet quicquã mali.Alii ve
rò exponũt,תֵּכֶף repente,ſtatim vt impius egerit malũ,
מִיָּד id eſt ſtatim punitur:ſed filio(ſi fuerit iuſtus)diffe-
retur punitio,& non erit ſtatim.Tharghũ,Qui exten-
dit manum contra ſociũ ſuum(.i.proximũ ſuum)non
erit mũdus à malo. Zechar.4.12, quæ ſunt בְּיַד שְׁנֵי in
medio duarum,&c.ſic R.Dauid in commen.exponit,
בְּתוֹךְ. Cũ pronomine,Leuit.25.35,Si attenuatus fuerit
frater tuus,& declinauerit יָדוֹ manus eius tecũ.vt ſcili
cet eius apprehendas manũ,opémq; feras illi. 2.Reg.
10.15,da אֶת־יָדְךָ וַיִּתֵּן יָדוֹ manum tuã. & dedit manũ ſuã,
ad firmãdum ſcilicet pàctum,aut fœdus.Mos enim e-
rat,vt quum vellét aliquid firmare,vnus poneret ma-
num ſuper manũ alterius, iuxta illud Prouerb.6.1,Fi-
li mi,ſi ſpopóderis pro amico tuo,fixiſti pro alieno ma

num tuã.Quanquã exponi poteſt & hoc pacto,Da ma
num tuã.vt ſcilicet aſcẽdere faceret eũ in currũ. Dixe-
rat enim illi,Num eſt cor tuũ rectũ,&c. Da mihi ma-
num tuã,&c.& aſcẽdere fecit eum in currum.Irme.6.
3,Pauerunt vnuſquiſque אֶת־יָדוֹ id eſt(vt ait R.D.in cõ-
ment.)אֶת־מְקוֹמוֹ locum ſuum.Tharghum,Et iuuerunt
vnuſquiſque ſociũ ſuum. Geneſ.24.10, omne bonum
domini ſui בְּיָדוֹ in manu eius. i.in facultate, aut pote-
ſtate eius. R.Dauid in lib.rad. Iehoſ.6.2,Dedi בְּיָדְךָ in
manu tua. Iudic.8.6,בְּיָדֶךָ in manu tua. 1.Reg.14.3, Et
capies בְּיָדְךָ in manu tua decem panes. Acſi dicat,Et ca
pies tecum,& in facultate tua.Iudi.7.2,יָדִי manus mea.
Geneſ.19.9,Miſerũt viri אֶת־יָדָם manum ſuã. 1.Reg.10.
29,בְּיָדָם facultate(poteſtate,authoritate)eorum educe-
bant.Quiſquis enim volebat educere equos ex AEgy-
pto,per mercatores regis Selomóh educebat,& illis da
bat pretium exitus,ſiue eductionis,quod Parhóh dede
rat regi Selomóh.Exod.32.30,Implete יֶדְכֶם manum ve
ſtram hodie Domino.i.impleſtis manum veſtrã obla
tionibus:hoc eſt,reputatur vobis occiſio illorum, acſi
obtuliſſetis oblationẽ Domino. Deuter.32.27,יָדֵנוּ רָמָה
manus noſtra excelſa.Gene.39.12,בְּיָדָהּ in manu illius.
Et 16.6,בְּיָדֵךְ in manu tua. Iechez.13.21,מִיֶּדְכֶן de manu
veſtra. Plurale duale, Ieſa.13.7,כָּל־יָדַיִם omnes manus
debiles erunt.Iehoſ.8.20,Et non fuerunt in eis יָדַיִם vi-
res ad fugiendum.R.D.in lib.rad.Vel,conſilia aut lo-
ca.Tharghũ,& non erit in eis חֵילָא robur.2.Reg.11.16,
Et poſuerũt ei יָדַיִם loca.Tharghum,אַתְרָא locum. Iiób
5.19.Et in bello,מִידֵי חֶרֶב è manibus gladii.Tharghum,
ab occiſione gladii.Ieſah.25.11,Et expandet יָדָיו manus
ſuas,&c. cum cubitis יָדָיו manuũ eius. vel locorũ eius.

R.D.in lib.rad.Leuit.15.10,וְיָדָיו & manus suas non lauit,&c.Vel,& corpus suũ,secundum R.D.in lib.ra. Et sine י, Psal.145.15,Aperis אֶת־יָדֶךָ manus tuas. Cant.5.5, וְיָדַי & manus meæ. Psal.134.2,יְדֵיכֶם manus vestras.Exo. 35.25,בְּיָדֶיהָ in manibus eius. Iechez. 16.10, עַל־יָדַיִךְ super manus tuas.Genes.5.29,יָדֵינוּ manuum nostrarum. Ieche.23.42,אֶל־יְדֵיהֶן super manus earũ. Et forma fœminea,significat Cardines ostiorũ,Partes,Manus,siue loca vbi cóiunctiones sunt brachiorũ hincinde in solio regũ. Exo.26.16,שְׁתֵּי יָדוֹת duo cardines pro tabula vna: vt exponit R.D.in li.ra.sic dicti,quòd essent loca mãsionis ostii.Alii exponunt,incastraturas.Genes.47.24, Et quatuor הַיָּדֹת partes erũt vobis. est defectiuũ. i.sine ו.1.Reg.10.19, וְיָדֹת & manus hinc & inde. i.loca instar manuũ, vel in quibus coniungebãtur brachia sedentis in solio . Et 7.32, וִידוֹת הָאוֹפַנִּים & cardines rotarum. Frequentius יָד est fœminei generis, interdũ tamẽ masculeũ inuenitur, etiã in eodem versu: vt Ieche.2.9,Et ecce יָד שְׁלוּחָה אֵלָי וְהִנֵּה־בוֹ, &c.manus missa est ad me, & ecce in ea volumen libri.verbũ est fœmin.& בוֹ mascul. Iesa. 44.5, וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָֹה & huius scribet manus eius, Domino.redũdat ei᾽.Sũt qui dicũt(ait R.D.)in יָדוֹ deficere ב deseruiẽs,vt sit,& iste scribet manu sua,Domino.

ידד Proiicere,Amare,diligere.Ioél 3.3,יַדּוּ גוֹרָל proiecerunt sortẽ.& est instar רַבּוּ à רָבַב,testibus R.Iehudáh & R.Ionáh:sed R.Ioséph scripsit radicẽ esse יָרָה, & esse ex hif híl:& sic Thre.3.53,וַיַּדּוּ־אֶבֶן בִּי & proiecerũt lapidẽ in me. Hinc est & יָדִיד,Dilectus.quod non variatur in regimine,sicut nec נָבִיר. Deuter.33.12,יְדִיד יְהוָֹה dilectus Domini.Iesah.5.1,לִידִידִי dilecto meo.Psal.60. 7,vt liberentur יְדִידֶיךָ dilecti tui.Et 45.1,in titulo,Can

ticum יְרִידֹת dilectarum. Et 84.2, מַה־יְּדִידוֹת quàm dilecta tabernacula tua. Substantiuum, Irme.12.7, Dedi אֶת־יְדִדוּת dilectionem animæ meæ.

ידה Proiicere, Confiteri, gratias agere, laudare. Vide יָרַד .vide item in הָרָה locum Irme.50.14, & Iesa. 11.8. Thren.3.53, וַיַּדּוּ־אֶבֶן & proiecerunt lapidẽ. ponitur pro וַיִּדּוּ.& quia caret prima radicali, remãsit eius punctatura in י signo futuri:& secundum opinionẽ R.Ioseph est ex hifhíl. Zechar.1.21, לְיַדּוֹת אֶת־קַרְנוֹת vt proiiciant (aut deiiciãt) cornua gentiũ. Et in hifhíl, Psal. 75.2, הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ confessi sumus tibi Deus, con fessi sumus. aut laudauimus, gratias egimus. Nomẽ vel macór, secundum R.Dauid in lib.rad. Nechem.12. 8, עַל־הֻיְּדוֹת super cõfessionibus (aut laudibus, siue hymnis: vel confiteri, aut laudare,) ipse, ac fratres eius. י est cum daghés loco hannách, quanquam scribatur י sicut 1. Paralip.20.8, נוּלְּדוּ, cuius ל daghessatur ob defectum י, cuius tamen vicem gerit ו, & Genes.40.20, הֻלֶּדֶת. vbi etiam daghés est loco hánách. Vel dic, & melius, quòd י daghessatur ob decorem pronuntiationis. Nec est simile נוּלְּדוּ, in quo quanuis sit scriptũ ו, non tamen legi tur, & est acsi nõ esset: & ל daghessatur ob defectũ י. At י in prædicta dictione, legitur, & eius lectio aut pronũtiatio non agnosceretur, nisi daghessaretur. Psal.28.7, Et cantico meo אֲהוֹדֶנּוּ confitebor ei. est cum ה cõiugationis hifhíl, quo cómuniter caret in futuro talis con iugatio, sed in verbis incipiẽtibus à י, pauca inueniuntur in futuro cũ ה, inquit R.D. in Michlól. Gen.49.8, Iehudáh tu, יוֹדוּךָ cõfitebuntur tibi fratres tui. i.cõfitebuntur quòd tu es dignus vt regnes super eos. R.D.in lib.rad. Et in hithpahál, Nume.5.7, וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם

& cõfitebuntur peccatũ ſuum. Significat etiã Iehudaizare, ſiue ritum ſeruare Iehudæorum. Eſtér 8.16, Et multi è populis terræ מִתְיַהֲדִים Iehudaizabât. aut efficiebantur Iehudæi. Hinc etiam fit תּוֹדָה, Confeſſio, vel Sacrificium in quo confitebantur ſuas iniquitates, vt inquit R. Dauid: quod ab interpretibus cómuniter vertitur Confeſſio, aut gratiarú actio. Leuit. 22.28, Et quũ ſacrificaueritis זֶבַח־תּוֹדָה ſacrificiũ confeſſionis. Ieſa. 51. 3, תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה confeſſio, & vox cãtus. Pſal. 26.7, vt audire faciã בְּקוֹל תּוֹדָה vocẽ cófeſſionis. aut gratiarũ actionis. Nechem. 12.36, וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית & confeſſio ſecunda ibat. i. & chorus ſecundus, vel & cœtus ſecundus, ſecundum R. Ionáh. Et 30, Et aſcendere feci principes Iehudáh ſuper murum, & ſtatui duas תּוֹדֹת גְּדוֹלֹת confeſſiones magnas. i. choros magnos confitentium. Vel, duo ſacrificia magna confeſſionis. R. Dauid in lib. rad. exponit, duos panes confeſſionis, qui erant infermentati: quemadmodũ ſcriptum eſt Leuit. 7.13, Super placentas panẽ infermẽtatum offeret, oblationem ſuã ſuper ſacrificiũ confeſſionis pacificorũ ſuorum. Et dixit magna, ſiue magnos, quia in fermentato tres erãt ſpecies, placentæ, lagana, & fricta ſiue toſta: at in infermentato ſpecies vna tantũ erat. Idcirco propter illas tres ſpecies, de fermentato dixit magnos, reſpectu infermentati vnã duntaxat habentis ſpeciem. Sed R. Iehudáh, & R. Ionáh expoſuerũt duos cœtus magnos, aut duas magnas congregationes. Talmudiſtæ exponũt eo modo quo ſcripſit R. D. Vnde dicũt in Miſnáh cap. 2, de hebdomadibus, & In duobus תּוֹדוֹת, & Cãtico, Et domus iudicii ambulabat, & duo תּוֹדוֹת poſt eã. Interius edebatur, & exterius cõburebatur, &c. Notãdum eſt autẽ (ſe-

cundum R.D.in lib.rad.)ſacrificium ſuper quo fiebat confeſſio iniquitatũ,vocatum fuiſſe תּוֹדָה, vt dictũ eſt: Sed non fiebat ſecundum ritum, ac legem ſacrificiorum pro peccato & delicto: ſed ſecundum legẽ pacificorum quã habes cap.7 Leuitici. Et quãuis הַתּוֹדָה eſſet pro iniquitatibus,nõ tamẽ legẽ ſequebatur ſacrificiorũ pro peccato & delicto, quæ erãt pro ſingulari peccato,aut iniquitate:quia הַתּוֹדָה erat pro vniuerſis iniquitatibus,quũ volebat homo confiteri,& ad bonã viã redire. Sunt qui dicũt hoc ſacrificiũ offerri ſolitũ quãdo fiebat homini ſignũ aliquod,& propterea vocari תּוֹדָה, quòd cõfiteretur Deo ſuper ſignũ ſibi factum. Hinc eſt יְהוּדָה. Vnde Geneſ. 29.34, Vice hac אוֹדֶה confitebor Domino.vel laudo Dominũ.Idcirco vocauit nomẽ eius יְהוּדָה Iehudáh.Et quia origo regni Iſraél,& cornu illius forte,eſt Iehudáh,vocãtur Iſraelitæ יְהוּדִים Iehudæi. Zecha.8.23,יְהוּדִי Iehudæus.2.Re.18.26,יְהוּדִית Iehudaice.

ידע Scire,cognoſcere,Cõterere,Cogitare,Coire,Sentire.Geneſ.4.1,Et homo יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ cognouit Chauuáh vxorẽ ſuam.i.rem cũ illa habuit.Exod.1.7,אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף qui nõ cognouit Ioſéph. Irme.15.14,in terra quam לֹא יָדַעְתָּ non noſti. Deute.31.21,יָדַעְתִּי אֶת־יִצְרוֹ noui imaginationẽ eius.Ieſah.48.7,Ecce יְדַעְתִּין noui illa.ן eſt vice ם. Gen.19.8,filiæ quæ לֹא־יָדְעוּ אִישׁ nõ cognouerũt virũ. Iiób 9.5, וְלֹא יָדָעוּ & non cognouerũt. vel ſenſerunt,ſecundum R.D.in lib.ra. ſcilicet donec trãſtulit mõtes. Participiũ paſſiuũ,Ieſa.53.3,וִידוּעַ חֹלִי & cõtrit' infirmitate. vel,& notus(cognitus)infirmitate, quia videlicet notus erat omnib' quòd eſſet infirmus. Deut.1.13,וִידֻעִים & peritos in tribubus veſtris. Macór, Gen.15.13,יָדֹעַ תֵּדַע ſciẽdo ſcias quòd peregrinum,&c. Et alia

malia forma, Irme.9.6, Renuerũt דַּעַת־אוֹתִי ſcire me. Micháh 6.5, לְמַעַן דַּעַת vt ſciant. Exod.31.13, לָדַעַת vt ſciatis. Prouer.4.1, Et attendite לָדַעַת בִּינָה vt ſciatis intelligentiam. Sunt qui ל ſcribendum putent hoc loco cũ ſeuá, quibus non aſſentior. Alia item forma, דֵּעָה. Exod.2.3, לְדֵעָה vt ſciret quid fieret ei. Ieſa.11.9, Quia repleta eſt הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת־יְהֹוָה terra ſcire Dominũ, &c. eſt macór, ſecundum R.D. in lib.rad. quod oſtendit articulus accuſandi caſus אֶת. Eſt etiam accentus diuiſiuus in dictione הָאָרֶץ. Tharghum quoque habet, לְמִידַע ſcire, aut ad ſciendum timorẽ Domini. Prouer.24.14, כֵּן דְּעֶה חָכְמָה ſic ſcire ſapientiã animam tuã ſi inuenerit, erit finis. eſt macór, & ſeghól eſt loco camés, ad differentiã imperatiui verborũ in ה, inquit R.D. in Michlól. Imperatiuũ, Gene.20.7, דַּע ſcito. Pſal.100.3, דְּעוּ ſcitote. Futurũ, אֵדַע, Sciá, Gen.15.8. Pſal.39.5, אֵדְעָה ſciã (pro ſcio) quòd tẽporalis ſum. Et 35.8, Veniet ei deſolatio לֹא יֵדָע quã non cognoſcet. Vel, ſentiet, ſecundum R.D. in lib.rad. Ieche. 19.7, וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו & cõtriuit ædes eius. aut palatia eius. Idem Tharghũ. At R. Ioſéph exponit, Et cognouit viduas eius. id eſt occîdit viros, & rem habuit cũ viduis. & hoc eſt quod ſtatim ſequitur, Et deſolauit, &c. non enim deſolauit vrbes ſuas manibus, ſed abominationibus ſuis. Pſal.144.3, Domine quid eſt homo, וַתֵּדָעֵהוּ & cognouiſti eũ? acſi dicat, quòd reſpicias ſuper illum, illiúſque curã habeas, atque aſpicias eius iniquitatẽ, inquit R. Dauid in li.ra. Et in nifhál præterita omnia, נוֹדַע, &c. ſunt cum ו. 1.Semu.22.6, Et audiuit Saúl כִּי נוֹדַע quòd cognitus eſſet (ſciretur) Dauid, & viri qui erãt cum eo. acſi dicat, quòd cognitum eſſet, & inuulgatum quo in loco eſſent Dauid, ac viri eius. Exod.6.

3, וּשְׁמִי יְהֹוָה לֹא נוֹדַעְתִּי & nomine meo Iehoua non fui co gnitus illis. Vbi aduertendum est, quòd וּשְׁמִי ponitur pro וּבִשְׁמִי & nomine meo, teste R.D. in lib. ra. Psal. 77. 20, Et vestigia tua לֹא נֹדָעוּ non sunt cognita. participiũ est cum camés. Psal. 76. 2, נוֹדָע בִּיהוּדָה notus (cognitus) in Iehudáh Deus. 1. Semu. 6. 3, וְנוֹדַע & cognoscitur. Vel cognoscetur, si legatur cum pathách, quod est rectius.

Macór, Irm. 31. 19, Et postquã הִוָּדְעִי ostẽsum est mihi, percussi femur. acsi dicat, Postquã agnoui in meipso, agnoui inquã opera mala quæ feci, cõsolatus sum me, vnde percussi femur. Alii, postquã cõtritus fui. Psa. 74. 5, יִוָּדַע notus erit sicut adducẽs superne in perplexitatẽ ligni secures. (ita R.D. in li. ra.) acsi dicat, Tunc ædificium domus tuæ quæ ædificata est ad decorẽ & gloriã, notũ erit, &c. Quisquis enim inferebat securim in perplexitatẽ lignorũ vel arborũ in arboribus Lebanón ad incidẽdum cedros, & afferebat illa ad ædificiũ domus, notus erat, acsi attulisset illa superne ante solium gloriæ. Alii exponũt cõteretur. Prou. 10. 9, Et peruertẽs vias suas יִוָּדֵעַ cognoscetur. cognitus erit, scilicet filiis hominum, & nõ poterit se abscõdere ab eis in operibus suis malis, nec esse tutus, aít R.D. Alii verò, eodem teste, exponunt, conteretur: & hi sunt R. Iehudáh, R. Ionáh, & R. Himmanuél in cõment. Tharghú, cognoscetur. In cõment. nuper impressis exponitur, cõteretur: quia nocebunt illi alii, eúmque cõterent. Et 14. 33, In corde intelligentis requiescet sapientia: & in medio stultorũ תִּוָּדֵעַ cognoscetur. Sapientia enim requiescit in corde hominis intelligentis, & non ostendet seipsum sapientem, neque loquetur de illa, aut proferet illã in omni loco, sed opportuno tẽpore. At cõtrà, stulti verbum sa-

pientiæ omnibus oſtendunt. Et in pihél, Iiób 38.12, יִדַּעְתָּה שַׁחַר מְקֹמוֹ ſcire feciſti aurorã locum ſuũ. Pſal.88. 9, Elõgare feciſti מְיֻדָּעַי notos meos à me. Et in hifhíl, Pſal.98.2, הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ cognoſcere fecit (notã fecit) Dominus ſalutem ſuam. 2. Paralip.23.13, וּמוֹדִיעִים לְהַלֵּל & ſcientes laudare. id eſt qui nouerãt bene canere & laudare: ſimulq; docere reliquos fratres ſuos Leuitas laudare, ait R.D. in li.ra. Gen.41.39, Poſtquã הוֹדִיעַ ſcire fecit De' te. Eſt macór, vel præteritũ. Prou.9.9, הוֹדַע לְצַדִּיק ſcire fac iuſtũ. vel notũ fac iuſto. Alia forma, Exo.33.13, הוֹדִעֵנִי ſcire fac me. Pſa.103.7, יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה ſcire faciet vias ſuas ipſi Moſéh. eſt futurũ vice præteriti. Illud autẽ 1. Semu.21.2, וְאֶת־הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי אֶל־מְקוֹם & pueros (. i. ſeruos) ſcire feci locũ talis & talis: eſt ſicut הוֹדַעְתִּי. nã י ponitur vice ה, vt nónulli exponunt, teſte R.D. in Michlól, & in lib.ra. Vel eſt ex pohél hannoſáph, & י eſt radicalis litera ad ſimilitudinem שׁוֹפְטְתִּי. Et hoc dicit eſſe melius, pro, ſcire feci pueros quò deberẽt ire ante me, & inueni eos in loco talis, vt ipſe exponit in cõment. Tharghũ, שַׁלְּחִית miſi. Et in hofhál ex hifhíl, vt Leui. 4.23, אוֹ־הוֹדַע vel notificatũ fuerit illi peccatũ ſuum. chólem eſt loco ſurée. Et in hithpahál, Gen.45.1, בְּהִתְוַדַּע quãdo notum fecit ſe Ioſéph fratribus ſuis. Nume.12. 6, אֶתְוַדָּע notificabo me. Nomẽ, דֵּעָה, Sciẽtia. Irme.3.15. 1. Sem.2.3, Deus דֵּעוֹת ſcientiarum. Et abſque ה, דֵּעַ, Iiób 32.11, indicabo דֵעִי ſcientiã meã. Et 37.16, תְּמִים דֵּעִים perfecti ſcientiis. Alia forma, maſc. gen. & fœmin. Deu. 4.42, Qui occiderit amicũ ſuum בִּבְלִי־דַעַת abſque ſcientia. i. ignorãter. Prouerb.1.29, odio habuerũt דַּעַת ſcientiam. Iiób 33.3, וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ & ſcientiã labia mea puram locuta ſunt. Series eſt, וְדַעַת בָּרוּר, inquit R.D. in

gg.ii.

lib.rad.Psal.139.6,פְּלִיאָה דַעַת mirabilis scientia. Alia item forma,Dani.1.4,Et intelligentes מַדָּע scientiam. vel cogitationem. dixit,intelligētes cogitationē,quia pusillo indicio,cordis cogitationes intelligebāt.R.D. Eccles.10.20,Etiā בְּמַדָּעֲךָ in sciētia(vel cogitatione)tua. secundum R.D.in lib.ra. Rectum est,ait idem,vt horum radix sit נְדַע,quo vtitur lingua Aramæa. Dani.2. 20,וּמַנְדְּעָא & scientiā.Vel radix est יָדַע,& est instar מַצָּב à יָצַב,& מַצָּע à יָצַע. Et quia propinquus hominis,ab ipso homine scitur & agnoscitur, vocatur מוֹדָע. Ruth 1.23, ipsi Nahomí erat מֹידַע propinquus.Et 3.2,Nónne Bóaz מֹדַעְתָּנוּ de familia nostra? Ponitur enim pro מִמּוֹדַעְתָּנוּ, vt ait R.D.in li.ra.Deficit enim מ,& camés sub ת poni tur vice serí,& absolutú est instar מוֹלֶדֶת. Alia forma, præposito י,יִדְּעֹנִי.Et est qui ponit os iaduáh in ore suo, & loquitur ex illo . generali nomine dicitur augur. יְדוּעַ verò est nomē auis.Leui.20.27,pytho,vel יִדְּעֹנִי augur. Alii codices male habent יִדְעֹנִי. Tharghum,זְכוּרוּ. 1.Semu.28.3,pythones וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים & augures.

יָהּ Vnú è decem nominibus Dei,quod Dominum significat: impositú nomen(vt quibusdá placet) ab הָיָה, vel הָוָה, quòd Deus cunctis rebus esse tribuat. Et quum vult Scriptura aliquid augere, postponit ei hoc nomen, vt habes in אֲפֵל,& שַׁלְהֶבֶת. Alii à timēdo dictú putāt,quòd Deus timendus sit, vt R.Selomóh, & nónnulli alii:quibus & Tharghū astipulatur,pro יָהּ,sæpius vertēs דַּחֲלָא timorē.Psal.68.5,בְּיָהּ in Domino. Iesa.26. 4,בְּיָהּ יְהוָה in Domino Deo. vbi R.D.in cōment. dicit יָהּ esse tóar, significās quòd mundus est ab ipso.at יְהוָה esse nomen substātiæ, id est substātiuum,pro essentia. Tharghú , בְּמֵימַר דְּחִילָא דַיְיָ in sermone timoris Domi-

ni. In his duobus, ב est litera deseruiẽs, & nõ radicale, vt multi putarunt, inquit R. Abrahám in comment.

יְהוָה Nomẽ Dei ineffabile diuinã significãs essentiã, vt dictũ est in יָהּ, ob cuius reuerẽtiam nõ profertur ab Hebræis vt scribitur, sed legunt pro eo Adonái, quod Dominũ sonat, vel Elohím, id est Deum quãdo præcedit aliud diuinũ nomẽ. Deut. 3. 23, Et oraui אֶל־ יְהוָה ad Dominũ. Et 24, אֲדֹנָי יֱהוִה Domine Deus. Exod. 14. 31, Et crediderunt בַּיהוָה in Domino.

יָהַב Est נָתַן, Dedit. Psal. 55. 23, Proiice super Dominũ יְהָבְךָ, acsi dicat, quod dedit tibi vsq; ad hũc diẽ, ait R. D. in li. ra. proiice super illũ quod opus habes, & ipse educabit te, quẽadmodum hactenus fecit. Vel est (ait idem) nomen: acsi dicat, Dona tua proiice super eum, quia ipse donabit illa tibi, téque nutriet. Idẽ refert Doctores Hebræorũ exponere põdus, siue onus tuum. Nesciebant (inquit) magistri nostri quid esset יְהָבְךָ. Audierunt mulierem Harabam dicẽtem viro suo, שְׁקוֹל יְהָבִיךְ libra (siue pondera) pondus, vel onus tuũ. R. Selomóh, onus tuum. i. sine vt Deus te ferat. Idem R. Abrahám. alios tamen refert exponere, donũ tuum: & ita exponit R. Moséh. Tharghum, סִבְרָךְ onus tuum. Prouer. 30. 15, הַב הַב da, da. Et cum ה, & longum propter ה, Genes. 11. 3, Et dixerunt alter ad alterũ, הָבָה Da (sub. auxilium, vel consiliũ, inquit R. D.) faciamus lateres. Psal. 29. 1, הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד date Domino gloriã. Hose. 4. 18, Dilexerũt, הֵבוּ Date, &c. Et est à themate פָּעַל, ait R. D. in Mich.

יָהַר Vnde יָהִיר, Superbus, arrogãs, temerarius. R. David in li. ra. exponit, גַּס רוּחַ superbus spiritu, quia cognoscit, & facit malum ex deliberatione ob superbiam spiritus. Prouerb. 21. 24, Temerarius, יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ,

ſuperbus,(arrogans,)deriſor nomen eius. Poteſt & ſic explicari, Temerarii,ſuperbi,illuſor eſt nomen eius.i. nomẽ temerarii atque ſuperbi, eſt illuſor,aut deriſor. In cõment.exponitur, Homo temerarius,ſuperbúſq;, conueniens eſt vt vocetur deriſor. Vel(vt ibidem)Temerarius,& ſuperbus,& illuſor(aut deriſor)eſt nomen eius.i.nomen hominis.Chab.2.5,vir יָהִיר ſuperbus.

יום Dies tam artificialis,quàm naturalis vigintiquatuor horarum.Interdum enim ſignificat tempus quo ſol eſt ſuper terrã:vt Geneſ.1.5,Vocauítque Deus lucem יוֹם diem.& ſic accipitur quoties iũgitur ei לַיְלָה, vt Gene.8.22,וְיוֹם וָלַיְלָה & dies & nox.Nonnunquã comprehendit diem ac noctẽ,vt Geneſ.1.5,Et fuit veſpera, & fuit mane יוֹם אֶחָד dies vnus. Capitur & pro tẽpore, Ieſa.30.25,בְּיוֹם in tempore occiſionis. Et ſic quoties de futuro fit mentio,dicitur בַּיּוֹם הַהוּא in tẽpore illo. Ieſa. 2.17 & 20,בַּיּוֹם הַהוּא in tẽpore illo proiiciet,&c.Et huius generis multa ſunt in prophetis. Interdũ geminatur,& ſignificat quotidie,ſiue per ſingulos dies.Gene. 39.10, Quũ loqueretur ipſa ad Ioſéph יוֹם יוֹם quotidie. Interponitur quãdoque & ו, Eſtér 3.4,Quũ dicerent ad illum יוֹם וָיוֹם quotidie.Et ſic cum כָּל־,Pſal.145.2,בְּכָל־יוֹם omni die(.i.quotidie) benedicam tibi. In ſingulari cõmuniter eſt maſculeũ, Exod.2.13,Et egreſſus eſt בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי die ſecundo.Et 12.14,הַיּוֹם הַזֶּה dies hæc. Et cum כ veritatis,id eſt confirmatiuo.Gene.25.33,Iura mihi כַּיּוֹם tẽpore hoc. ita R.D.in lib.rad. 1.Semu.9.12, כְּהַיּוֹם hoc tempore. vel hac hora. Et cũ כ ſimilitudinis. Geneſ. 39.11,Et fuit כְּהַיּוֹם הַזֶּה ſicut dies hic,(aut ſecundũ diem hunc.i.huic ſimilem)& ingreſſus eſt domũ ad faciendum opus ſuum. acſi dicat, Et fuit dies vnus ſicut dies

hic. nam erant illi dies determinati ad faciendum opus in domo, vel ad reddendá rationem, inquit R.D. in lib.rad. 1.Semu.18.10, Et Dauid psallebat manu sua כְּיוֹם בְּיוֹם secundũ diẽ in die.i.sicut quotidie solitus erat: siue vt cõsueuerat per singulos dies. Exo.29.35, Et iuuẽcũ peccati facies לַיּוֹם per diem. Et ל cũ seuá,& raphatũ, Iesa.10.3, לְיוֹם in die. Iudi.19.30, לְמִיּוֹם á die qua ascenderũt. hîc ל redũdat, teste R.D. in Mich. Et geminato ם, diẽ significat artificialẽ. Psal.1.2, יוֹמָם וָלָיְלָה die ac nocte. Et cũ pronomine, Deuter.24.15, בְּיוֹמוֹ in die suo. Nomen duale, pro duobus diebus, Exo.21.20, אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם si per diem, aut per duos dies steterit. Plurale, significat dies & annos. Gene.24.54, Maneat puella nobiscũ יָמִים אוֹ עָשׂוֹר per annum, vel per decẽ menses, vt exponit R.D. in lib.rad. Tharghú, עִידָן בְּעִידָן אוֹ עַסְרָא־יַרְחִין tẽpus in tempus, vel decem mẽses. R.Selomóh, annum, vel decẽ menses. Dabant enim illo tẽpore virginibus tempus duodecim mensiũ, vt se curarent in ornamentis. Et si non lubet annũ dare, da vel decem menses. Et sic Leuit.25.29, יָמִים annus erit redemptio eius. Hamós 4.4, Afferte mane sacrificia vestra, ad(.i.post) tres יָמִים annos decimas vestras. sicut scriptum est Deuter. 14.26, Post finem trium annorũ afferes omnẽ decimá frugum tuarum. acsi dicat, Quanquã, vt par est, vestra attulistis sacrificia, quid proderunt, quum præuaricationes multiplicaueritis? Dictũ est enim, Iesah.61.8, Ego Dominus diligés iudiciũ, odio habens rapinã. Nume. 9.22, Vel duos dies, vel mensem, אוֹ־יָמִים vel annũ. Exo. 13.10, מִיָּמִים יָמִימָה ab(vel de) anno in annũ. i.per singulos annos, inquit R.D. Tharghum, מִזְּמַן לִזְמַן de tẽpore in tempus. Et sic 1.Semu.1.3, ascendebat, &c. מִיָּמִים יָמִימָה.

de anno in annū. Vel, de solēnitate in solēnitatē. vtroq; modo exponit R.D. in cōmē. Tharghū, מִזְּמַן מוֹעֵד לְמוֹעֵד de tēpore solēnitatis in solennitatē. Et 27.7, Et fuit numerus הַיָּמִים dierū, quibus māsit Dauid in regione Pelistinorū, יָמִים annus, & quatuor mēses. vt exponit R.D. in lib. rad. Sed vt ibidem & in cōment. ait, non est rectum vt hoc loco exponatur יָמִים annus : ná Saúl duos duntaxat annos regnauit: & quæ contigerunt Dauidi cum Saúl, non potuerunt esse in octo mensibus. Præterea Dauid non descēdit in regionem Pelistinorum, nisi mortuo Semuele, cuius mors fuit ante mortē Saúl per septē menses. Vnde exponendū est, dies, & quatuor menses. i. quatuor menses, & aliquot dies mensis quinti. Et sic habet Tharghū Iehonathán, יוֹמִין וְאַרְבְּעָא יַרְחִין dies & quatuor mēses. Alii tamen codices habent, עִידָּן, בְּעִידָּן, &c. tēpus in tēpus. Vel annū & quatuor menses, vt exponit R.D. in cōment. Et 29.3, Nónne hic est Dauid, &c. qui fuit mecum iā יָמִים אוֹ־זֶה שָׁנִים dies, vel iā annos, & nō inueni in eo quicquā, &c. id est (vt ait R.D.) fuit mecum, &c. & agnoui illum esse bonū, acsi fuisset mecum annos. 1. Sem. 2.19, sacrificium הַיָּמִים dierum. 1. Paral. 17.10, וּלְמִיָּמִים & à diebus. i. post dies. ל redundat, inquit R. Dauid in Michlól. Iehos. 24.31, כֹּל יְמֵי, omnibus diebus. Iesa. 54.9, כִּימֵי sicut in diebus. Et sic Targhum, כְּיוֹמֵי. Iiób 10.5, יָמָיו dies eius. Gene. 10.25, בְּיָמָיו in diebus eius. 1. Reg. 11.12, בְּיָמֶיךָ in diebus tuis. Irme. 20. 18, יָמַי dies mei. Fœmineum, Psal. 90.16, כִּימוֹת sicut dies quibus humiliasti nos.

יון Vnde יָוֵן, Cœnum, lutū. Psal. 40.3, de luto הַיָּוֵן cœni. Et in regimine, יְוַן, Psal. 69.3. Sed יָוָן est Græcia, Daniél. 10.21.

יון Cum ו in pronuntiatione occultato, Columbus. & plurale, יוֹנִים, Columbi, colũbæ. Nomina enim ſpecierum, ſub quocunque genere venerint, vtrunque ſexum cõprehendunt. Cãt.5.12, Oculi eius כְּיוֹנִים ſicut columborũ. Singulare maſculeũ non inuenitur in Scriptura, ſed fœmineum, Leuit.12.8, filios יוֹנָה columbæ. Pſal. 56.1, in ſuperſcriptione, Victori עַל־יוֹנַת אֵלֶם ſuper columbã muti. vel columbã mutã, vt ſit coniunctum pro abſoluto. Vnde & Tharghũ habet, לְיוֹנָה שְׁתוּקָא pro columba tacita. Cant.2.13, יוֹנָתִי columba mea.

יזם Eſt זָמַם, Cogitauit. Gene.11.6, יָזְמוּ cogitauerunt.

יזן Armare. in pihél, Irm.5.8, Equi מְיֻזָּנִים (aliâs מְיֻזָּנִים, & ſic legitur) מַשְׁכִּים הָיוּ armati ſingulo mane erãt. R.D. in li.ra. exponit acſi dicat, מְזוּיָּנִים מִכְּלֵי זַיִן armati inſtrumentis armorũ. At R. Iahacób filius Elhazár exponit, ſaturati, aut ſaginati. Et ſic deducitur à זון, vnde מָזוֹן, Eſca, cibus. מַשְׁכִּים dicitur à שָׁכַם, Mane ſurgere, ſecũdum R. Dauid, & alios Hebræos: & eſt nomen, vt Hoſe.6.5, tanquã ros מַשְׁכִּים mane ambulans. Vnde in שָׁכַם exponit acſi dicat, Singulo mane erunt ſicut equi, &c. Sunt tamen nõnulli (vt R. Moſéh auenezra) qui exponunt, Equi armati Tuſci: deducẽtes à מֶשֶׁךְ, quod ſecundũ Ioſephum eſt Tuſcia, quòd è Tuſcia venirẽt equi fortes. Vide מֶשֶׁךְ. Et ſcribitur cũ ו, ait R.D. in cõment. & legitur cũ י. (literæ enim אֶהֱוִי inter ſeſe permutantur) & eſt ſicut מְזוּנִים. acſi dicat, ecce vt equi quibus dederũt eſcã multã in nocte, ſaturati ſecundum ſuũ deſideriũ, mane egrediẽtes hinniunt: ſic & ipſi poſtquã noctu cõmiſerint adulteria cũ vxoribus proximorũ ſuorum, mane læti egredientes, gloriabuntur de malo perpetrato.

ita R.D.in commen.Tharghum,Equi אַבִּירַיָּא robusti.

יזע Sudare. Vnde יֶזַע, Sudor. Iechez. 44.18, Non accingent se(sub.sacerdotes) בַּיָּזַע in sudore.i.in loco sudoris, vt exponit R.Dauid in lib. rad. hoc est infra lumbos suos,aut infra ascellas,sed iuxta cor suũ.Vnde Tharghũ habet, Non accingẽt se super lumbos suos, super cor suum accingent se.Et vt ait R.D.in cómen. יֶזַע est nomé instar נֶגַע,quia י est radicale. & quia est in soph passúc,habet camés. Hinc & זֵעָה,quod significat Laborem.& est instar רֵעָה. & in regimine remanet serí, & non mutatur sicut שֵׁנָה שְׁנַת & עֵצָה עֲצַת . Genes. 3.19, בְּזֵעַת אַפֶּיךָ in labore vultus tui vescêris pane. acsi dicat, In labore magno: quia in labore egreditur sudor vultus.Et verbo in hifhíl הֵזִיעַ vtuntur Hebræi.

יחד Vnire,Vide אָחַד.Hinc fit יָחִיד,Vnicus.Irme.6.26. Prouer.4.3,וְיָחִיד & vnicus.Fœmineũ,Iudic.11.34, יְחִידָה vnica. Psal.22.21,De manu canis יְחִידָתִי vnicã meã. id est animam meam . quæ sic vocatur, quòd sit vnica respectu partiũ corporis, & potentiarũ eius, quæ sunt plures. Hinc & יַחַד,Vná,pariter,simul. 1.Semu.11.11, duo יַחַד pariter. Hinc etiã יַחְדָּיו,idem significans. retinet enim significantiã אֶחָד,quòd multi simul iuncti, videãtur esse quasi vnus.Et ו est nota pluralis, vt á יָחִיד sit יַחְדָּיו,sicut עָלָיו אֵלָיו, quanquã vtplurimum non sit in eo י.Nam præter tria, Irme.46.12 יַחְדָּיו,& 21,& 49.3,omnia sunt sine י,ait R.Dauid,sicut & interdú inuenitur עָלָו sine י vt 1.Sem.2.10. Gene.13.6,vt habitarét יַחְדָּו pariter. יָחַד,Acuetur,require in חָדָה.Et verbum graue, Psalm.86.11,יַחֵד לְבָבִי vni cor m eum.

יחל Expectare,Sperare. In pihél. Psalm.119.43, quia לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי iudicia tua expectaui.aut,in iudiciis tuis speraui.ad hunc modum cætera explicantur.

Et 49, עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי in quo mihi ſpē dediſti. quod R.
D.in li.ra.exponit,Dixiſti enim mihi vt ſperarē in te.
Eſt verbum trāſitiuum in tertiū.& ſic Ieche.13.6,וְיִחֲלוּ
לְקַיֵּם דָּבָר & ſperare facient,(ſpē dabunt:ſub.populo)ad
confirmandū verbū.i.prophetiam ſuā mēdacem. Iiób
29.20,וַיְחֲלוּ & expectabunt.pro expectabāt.dagheſſatur
ל ob decorē,& propter athnách eſt cum ſerí.& quieſcit
י radicale,trāſlatúmq; eſt chiríc in ו,ſecūdum morē li-
terarū deſeruiētium cum י,vt plurimū,ait R.D.in lib.
ra.Gen.8.9,וַיָּחֶל & expectauit.prō וַיְיַחֵל,& eſt ſicut illud
Nachum 1.4,וַיַּבְּשֵׁהוּ, pro וַיְיַבְּשֵׁהוּ. vide יָבֵשׁ in pihél. Vel
eſt ex חול,vt habes in חול in hifhíl. Et in Michlól ſic ſcri
bit R.Dauid,Rectum eſt vt ſit ex pihél,& deficit prima
radicalis,ſicut memorauimus in וַיַּבְּשֵׁהוּ. At quia inue-
nimus י cameſſatum,melius eſt vt ſit ex binián nifhál,
& venit ſicut illud Ieſah.64.6,וַנָּבֶל,vt memorauimus:
quia in pihél literæ deſeruiētes,iuxta ח nō ſunt cameſ
ſatæ,vt in verbis perfectis dictum eſt. Et adhuc magis
rectum eſt vt ſit ex radice חול,& ex hifhíl,quemadmo
dum ſcripſit pater meus R.Ioſéph Kimchi. Et in hif
híl,Pſal.32.16,לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי in te Domine ſperaui.Iiób
34.12,Ecce הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם expectaui verba veſtra.Et 17,
וְהוֹחַלְתִּי & expectabo (pro expectabā) vt non loqueren-
tur. 2.Semu.18.14,Nō ſic אֹחִילָה לְפָנֶיךָ expectabo coram
te.acſi dicat,Non eſt bonum vt morer corā te,& expe-
ctem vt eas ad occidēdum eum. Illud autē Irm.4.19,
verti poteſt,Ventrē meum אֹחוּלָה indolere faciā.i.dabo
dolorē ventri meo ob magnitudinē pauoris.Vel dole-
bo:& ſic חול & יָחַל ſunt eiuſdem ſignificantiæ.Vel,ven-
trem meum expectare faciā:(ſub.bonum,licet ſim in
malo.i.in afflictione) parietes cordis mei(ſub.doleo,)

resonat(vel tumultũ facit)in me cor meum, & nõ valeo illud cõpescere. Et in nifhál, Ieche.19.5, Et vidit quòd נוחלה expectasset, perisset spes eius, &c.i.& vidit se multis diebus stetisse in expectatione,(vel spe) & ecce periit eius expectatio.ita R.D.in lib.rad. At R.Ioséph ecõtrario explicat, Et vidit quòd perisset, perisset spes, &c.sicut & שרש est radicare & eradicare.Gen.8.12, וייחל עוד & expectauit adhuc. Scribit R.D.in lib.ra.secundũ opinionẽ R.Ioséph, non esse ex nifhál, sed hithpahál, quódq; secundũ normã debuerat esse ויתיחל,& nisi esset ת daghessaretur, quia nõ est in eodẽ binián significatio oppositorum, sed in diuersis binianim potest esse, vt in שרש, quod in cal est radicare, sed in pihél est eradicare. Et quum in nifhál hoc verbũ significet perdere spẽ, oportet וייחל esse ex hithpahál. Et bonũ esset quod dixit, si י fuisset pathachatũ. Quum autẽ sit cum camés secũdum normã nifhál, opus est vt sit ex nifhál. Et ita scripserũt illud in nifhál R.Iehudáh, & R.Ionáh, & R.Dauid. Hinc est & nomẽ, תוחלת, Expectatio, Spes. Prou. 10.28. Psal.39.8, תוחלתי לך היא spes mea in te est.

יחם Est חמם, Caluit, calefecit, Coiuit, Excanduit, iratus est. Et in cal, futurum est אחם יחם תחם. &c. Gene.30.38, ויחמו & calefaciebant se oues ad virgas.i.ad virgarum aspectum coibant. י est cũ seghól propter ח, quod est cum chathéph seghól. Et 37, ויחמנה & calefaciebãt se, &c.est cum vno signo fœmineo tãtum. Et in prædictis duobus locis, י est loco ת signi futuri fœminei. Vel dic illa esse cum signo fœmineo & masculeo, quia vterque cõmiscebatur sexus. Futurũ etiã est cum chiríc אחם, &c. quia inuenimus 1.Reg.1.1, Et nõ יחם לו erat calor ei.i.nõ calefiebat. vbi deficit י radicale, sicut

deficit 2.Semu.3.36, וַיִּיטַב.& 1.Sem.18.19, וַיִּשַׁר. & 12, וַיִּרָא.
Et in pihél, Psal.51.7, Et in peccato יֶחֱמַתְנִי, id est יָחֲמָה מִמֶּנִּי calefecit se de me mater mea, vt exponit R. Dauid in lib.ra. Et י est cum seghól propter ח quod est cũ chathéph seghol. Gene.30.39, לְיַחֲמֶנָּה, vt calefacerent se in virgis.i.coirent & cõciperent in virgarum aspectu. Et est macór, inquit R.Dauid in Michlól:& נ & ה sunt signa fœminea singularis numeri: pro, ad calefaciendum seipsam. sicut & illud Exo.23.11, תִּשְׁמְטֶנָּה, relinques eam. quanquã hoc non solet fieri nisi cum literis אֵיתָן, quæ sunt futuri signa. Vel sunt in לְיַחֲמֶנָּה signa fœminea pluralis numeri: acsi dicat, לְיַחֵם אוֹתָן ad calefaciendum seipsas. Et additur ה sicut in אוֹתָנָה:& מ est cũ serí, quéadmodũ esset absq; additione ה in לְיַחֲמֵן. Et quãuis macór veniat cũ camés, vt Psal.19.11, בְּשָׁמְרָם, quia tamẽ imperatiuũ venit cum serí, vt Prouerb.3.2, כָּתְבֵם, venit itidem macór cũ serí, quia puncta inter sese permutãtur, vt רוֹצֵם, pro רוֹצָם, Psal.68.27.& Exo.29.30, יִלְבָּשָׁם, pro יִלְבָּשֵׁם. Daghessatur etiã נ in לְיַחֲמֶנָּה præter normã, sicut & Micháh 7.10, תִּרְאֶינָּה. Et sunt camessata euphoniæ gratia. Et nifhál venit secundum morẽ deficiẽtium י daghessatorum. Iesah.57.5, הַנֵּחָמִים calefacientes se(.i. coeuntes) cum diis. Et est ad similitudinem הַנִּצָּבִים, nisi quòd ח non suscipit daghes, ob cuius supplemẽtum נ est cũ serí. Et coniugabis verbũ sic, נֵחַם נֵחַמְתָּ, &c. cũ serí: vel נִחַם נִחַמְתָּ, &c. cũ chirìc. Macór, הִוָּחֵם. & sic imperatiuum. Futurum, אֵחָם, vel אִחָם, &c. Rectum est etiam vt הַנֵּחָמִים veniat secundum morem verborum quorum י quiescit, quæ duobus cõiugantur modis, cum chólem vt יוֹדַע יוֹלַד:& hic est communis modus, & ו est loco י. Alter modus est quũ manet י quiescens post serí, non

quidem ſcriptum י,ſed manẽs in anhelitu: quem modum habet הַנֵּחָמִים.in potẽtia enim ſerí eſt י, & hoc eſt rectum.Hic etiá modus eſt in hifhíl in verbis quieſcẽtibus. nã vtplurimum mutãt י in ו,& ſunt cum chólẽ, vt הוֹרִיעַ הוֹרִיד.Et cũ ſerí,vt הֵיטִיב. Et quia dum quiſpiá iraſcitur,caleſit,ira appellatur חֵמָה,quod eſt inſtar עֵדָה רָעָה עֵצָה,à יָעַר יָרַע יָעַץ. Ieſah.42.25, Et effudit ſuper eum חֵמָה אַפּוֹ,irá in furore ſuo.אַפּוֹ pro בְּאַפּוֹ,ſecundũ R.D.in cõment.vel eſt abſolutũ pro cõiuncto,pro חֲמַת אַפּוֹ irá furoris ſui,inquit idem. Inuenitur & cum א loco ה,vt Dani.11.45,בְּחֵמָא cũ ira.In regimine,Prou.16.14, חֲמַת־מֶלֶךְ ira regis. Ieſah.63.5,וַחֲמָתִי הִיא & ira mea hæc. Iiób 6.4,חֲמָתָם irã (vel venenũ) earum bibit ſpiritus meus. Plurale,Pſal.76.11,reſiduum חֵמוֹת irarum accinges.eſt inſtar עֵצוֹת.Vide illius expoſitionẽ in חָגַר. חֵמֶת,Vter vtris,require in חמת.Illud tamẽ Hoſe.7.5,ibi citatũ,eſt ex hac radice, imò & omnia quæ ibidem memorãtur, poſſunt eſſe ex hac radice.Et illud Pſalm.58.5,חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת־נָחָשׁ venenũ eis(.i. eorum) ſecundum ſimilitudinẽ veneni ſerpẽtis.Ob vehementiá enim iræ videtur homo venenum ex ore ſuo & facie ſua emittere inſtar ſerpẽtum. Et ita habet Tharghũ, אֵירַסָא venenũ eis,&c.Et ponitur pro חֵמָה.eſt enim coniunctum vice abſoluti, inquit R.D. ſicut illud Leuit. 8.26, חַלַּת, pro חַלָּה. R.quoq; Dauid,& R.Abrahám exponũt,venenũ. Et ſic Pſal.140.4,חֲמַת עַכְשׁוּב venenum aſpidis,&c.

יחף Diſcalciatus.nomen tóar. Ieſa.20.3, Nudus,וְיָחֵף & diſcalciatus. Irme.2.25,Prohibe pedem tuum מִיָּחֵף vt non diſcalciatus,ſub.ambules,ſecúdum R.D. in lib.rad. Vel eſt(inquit)nomen,pro à diſcalciatione.

יָחַר & וַיִּחַר Quære in אָחוֹר.

יחש Cũ puncto in ſiniſtro cornu, Genealogia, Proſapia, familia, gentilitas, à qua gẽtiles qui ſunt ex eadẽ familia. Et Hebræis, שֵׁם הַיַּחַס dicitur nomen gẽtile aut gentilitiũ, quod gẽtis aut familiæ declarat originẽ, cuiuſmodi eſt עִבְרִי, Hebræus, מִצְרִי, AEgyptius. Neche. 7.5, Et inueni librũ הַיַּחַשׂ genealogiæ. id eſt cognitionis familiæ à patribus. Et pro מִשְׁפְּחוֹת familiæ, Pſal. 96.7, Tharghum habet יְחוּסֵי. Hinc verbũ in hithpahál, pro Recẽſeri, aut dinumerari per genealogiã, aut familiã. 1. Paralip. 5.17, Omnes ipſi הִתְיַחְשׂוּ recenſiti ſunt per genealogiã. Nechem. 7.5, & populum לְהִתְיַחֵשׂ vt recenſeretur per genealogiã. 1. Paralip. 4.33, וְהִתְיַחְשָׂם & recẽſeri eorum. Alii, genealogia eorũ ipſis. ſed eſt macór, quod tamen plærũque pro nomine poni conſueuit. Et ſic 2. Para. 31.17, וְאֵת הִתְיַחֵשׂ הַכֹּהֲנִים & genealogiã ſacerdotum.

יטב Bonum, vel bene eſſe, Placere, Iucundum eſſe, Pulchrum fieri, Dirigere, diſponere, aptare. Gen. 12.13, לְמַעַן יִיטַב־לִי vt bene ſit mihi. 1. Sem. 24.4, כַּאֲשֶׁר יִטַב vt bonum fuerit (vel placuerit) in oculis tuis. Irme. 7. 23, לְמַעַן יִיטַב לָכֶם vt placet vobis. Eccleſ. 7.3, יִיטַב לֵב iucundum erit cor. Cum ו tria carẽt altero י, 1. Reg. 21.7, וְיִטַב לִבֶּךָ & iucũdum ſit cor tuũ. 2. Reg. 25.24, וְיִטַב לָכֶם & bene erit vobis. Et Irme. 40.9, וְיִטַב. R.D. in Michlól addit quartũ, Iehoſ. 22.30, וַיִּטַב. deficit enim י radicale. Alia ſunt plena, ſiue cũ duplici י. Et in hifhíl ſignificat Benefacere. Gen. 12.15, וּלְאַבְרָם הֵיטִיב & ipſi Abrám benefecit. 1. Sem. 25.31, וְהֵיטִב & benefecerit. eſt ſine י ſecundo. Ruth 3.10, הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ meliorẽ feciſti miſericordiã tuã nouiſſimã priore. 1. Sem. 16.17, Videte quæſo mihi virũ מֵיטִיב לְנַגֵּן bene ſe habentẽ ad pſallendum. i. aptũ atque idoneum. Iudic. 19.22, מֵיטִיבִים אֶת־לִבָּם exhilarabant cor

ſuũ. Prou.30.29, Tria ſunt מֵיטִבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵטִבֵי לָכֶת be ne ſciẽtes inceſſum(.i.incedere)& quatuor bene ſcientes ambulare.i.optime incedẽtes. Macór, Irm.7.5, Si הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ אֶת־דַּרְכֵיכֶם bonas faciendo, bonas feceritis (vel, dirigẽdo direxeritis) vias veſtras. Exo.30.7, בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת quum bene aptauerit(vel direxerit) lucernas.

Imperatiuũ eſt ſicut præteritum, הֵיטִיב הֵיטִיבוּ, &c. Vel cum ſerí, הֵיטֵב, &c. vt macór inſtar הֵילֵיל. Et cum ה, Pſa. 51.20, הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן benefac voluntate tua (vel ſecundum voluntatem tuá) ipſi Siión. Ieſa.23.16, הֵיטִיבִי נַגֵּן benefac pſallendo.i.bene cane. Futurũ, אֵיטִיב, Benefaciam, vt in macór. Vel אֵיטֵב cum ſerí. Prouer.15.13, Cor lætum יֵיטִב פָּנִים exhilarabit (vel decorabit) faciem. Et 17.21, Cor lætum יֵיטִב גֵּהָה benefaciet(vt) medicina. ſub. corpori. deficit autẽ כ, ſecundũ R.D. in lib. rad. Vel ſecundum Tharghú, decorabit: & R. Himmanuél, decorabit formã, ſub. hominis: & lucẽ, ſub. vultus illius. Vide גֵּהָה. 1. Semu.20.13, כִּי־יֵיטִב ſi placuerit patri meo malum, &c.i. ſi rectũ & bonum fuerit in oculis patris mei vt adducat malum ſuper te, reuelabo, &c. Et cum motu vtriuſque י, Iiób 24.21, יְיֵטִיב. Et defectiuũ.i. ſine י coniugationis, 1. Reg.1.44, יֵיטֵב. hoc factum eſt, quia perfectum debuerat eſſe cũ ה cõiugationis יְהֵיטִיב, יְהֵיטִב, aut י radicali quieſcente, ſicut illud Ieſah.52.4, יְהֵילִילוּ. & ob defectum ה coniugationis, ad alleuiãdam pronuntiationẽ, tranſiuit eius punctatura in י radicale, vt ait R. D. in Michlól, videlicet יְיֵטִיב. & ſic Pſal.138.6, יְיֵדָע, pro יְהֵידָע. Et ſi fuerit longum, erit cũ ſeghól, vt Exod.1.19, וַיֵּיטֶב. 2. Reg.9.29, וַתֵּיטֶב אֶת־רֹאשָׁהּ & ornauit(aut decorauit, vel direxit, ſecundũ R.D.) caput ſuũ. Nachum 3.8, הֲתֵיטְבִי מִנֹּא אָמוֹן nunquid melior eris(pro fortior es) No multitudinis?

multitudinis?i.No ciuitate Alexádriæ multos habente populos. Ponitur & מְאֹד מְאֹד pro הֵיטֵב valde,valde .i.vehemétissime,inquit R.Dauid in lib.rad. Deuter. 9.21, Et contudi illum lima(vel molendo) הֵיטֵב vehementissime.Ionáh 4.9,הֵיטֵב vehemétissime ira est mihi.Deuter.17.4,Et quæsieris הֵיטֵב vehementissime.aut exactissime. Nomé,præposito מ,Exo.22.4,מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם bonitatem(.i.optimum)agri sui, & bo nitatem vineæ suæ reddet.

יין Vinú.Irme.13.12,Et omnis vter implebitur יָיִן vino. Psal.104.16,וְיַיִן & vinú lætificet cor hominis.Iesah. 5.12,וָיַיִן & vinú,conuiuia eorú.deficit ו,pro,& conuiuia eorum:quia יַיִן non est in regimine. Vel dic esse absolutú pro coniuncto,vt sit,Et vinú conuiuiorú eorum. Prouer.9.5,Et bibite בְּיַיִן vinum. ב hoc loco redundat, inquit R.D.In regimine,Deut.32.38,יֵין נְסִיכָם vinum libaminis eorum.Gene.9.24,מִיֵּינוֹ á vino suo.

יכח Increpare,arguere,reprehendere,Disputare,Parare,præparare. In hifhíl. Genes.24.43, Hæc est mulier אֲשֶׁר־הוֹכִיחַ quam præparauit Dominus filio domini mei. Et 21.23,וְהוֹכִחַ אַבְרָהָם אֶת־אֲבִימֶלֶךְ & increpauit Abrahá ipsum Abimeléch. 2.Reg.19.4,וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים & increpauit verbis. 2.Sem.7.14,וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים & in crepabo eú virga virorú.Prou.24.25,וְלַמּוֹכִיחִים & increpátibus.sub.impios.Iiób 13.3,וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל & disputare cú Deo vellé. Proue.9.8,הוֹכַח לְחָכָם argue sapientem.Iiób 13.16,דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ vias meas corá illo arguá. Et 16. 21,וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם־אֱלוֹהַּ & disputaret(.i.vtiná disputare posset)vir cú Deo.Sic explicat R.Moséh filius Nachmán, Et vtiná faceret in hoc,vt disputaret vir cú Deo, sicut homo disputat cú amico,vel proximo suo.Et rectú est,

inquit,in oculis meis vt dicat,Deflet oculus meus precãdo illum vt increpet ipſe omnẽ virum qui venit ad diſputandum cũ Deo ſuo.Cui aſtipulatur ל deſeruiens litera,quæ ſecundum priorẽ expoſitionẽ redundat.Sic igitur vertẽdum eſt,Et increpet(ſcilicet Deus)virũ cũ Deo.ſub.diſputãtẽ.Et ſine י cõiugationis,& ו,Iiób 22.4, Nũ timore tui יֹכִחֲךָ diſputabit tecũ? ponitur enim pro יוֹכִיחַ עִמָּךְ,aitR.D.Gen.31.36,וְיוֹכִיחוּ & declarẽt inter nos. vel corripiãt.Iiób 19.5,וְתוֹכִיחוּ & argueritis me(ſub.eſſe impiũ)propter opprobriũ meũ.Vel argueritis,id eſt argumẽta attuleritis ſuper me, vel contra me opprobrii mei.i.quòd iuſte probris afficiar,&c. Et in nif hál,Iiób 23.7,Ibi rectus נוֹכָח עִמּוֹ diſputat cũ illo.eſt breue.Gene. 20.15,וְאֵת כֹּל וְנֹכָחַת & in omnib' erudiuit ſe.Sũt (inquit R.D.)verba Moſéh,Dixit quòd cũ omnibus quæ euenerũt illi,quãdo dixit,Frater meus eſt,cũ Parhóh & Abimélech, erudita eſt Saráh, ne vlterius diceret, Frater meus eſt.Et ו in וְנֹכָחַת redũdat, ſicut & ca.22.4,Die tertio וַיִּשָּׂא leuauit,&c. Et in hof hál, Iiób 33.19, וְהוּכַח & præparabitur. Et in hithpahál,Micháh 6.2,Et cũ Iſraél יִתְוַכָּח diſputabit.i.vult diſputare. Nomẽ,תּוֹכַחַת,Increpatio. Hoſe.5.9, Ephráim in deſolationẽ erit in die תּוֹכֵחָה increpationis,in tribubus Iſraél cognoſcere feci (oſtẽdi)fidẽ.Vel,verũ:ſub verbũ.i.in die qua increpaui eos in deſerto,in tribubus Iſraél, quãdo fuerũt omnes pariter,oſtendi eis verax verbum. Alia forma, Prouerb.27.5,Melior eſt תּוֹכַחַת מְגֻלָּה increpatio manifeſta, quàm amor abſconditus.i.melior eſt amor manifeſtatus in increpatione,quẽadmodũ ſcriptũ eſt eodẽ libro, ca.3.12, Quẽ enim diliget Dominus,increpabit.& 9.8, Increpa ſapientẽ,& diliget te. Quũ igitur homo alte-

rum increpat, tunc manifeſtatur amor in increpatione. Et hic amor melior eſt amore abſcondito, quo videlicet homo alterum amat in corde ſuo, & non manifeſtat ei amorẽ, nec illum increpat quũ opus eſt illum increpare. Sic R.D. in lib. rad. At R. Ioſéph exponit acſi dicat, Quũ homo alterum increpat, bonum eſt illi, hoc eſt increpatio bona eſt quomodocũque, etiã ſi manifeſte fiat. Sed quãdo increpatio eſt ex amore abſcondito. i. quãdo increpat amicũ ſuum, increpat eum in abſcondito inter ſeſe & illum, & non manifeſte ac publice, ne illum pudore ſuffundat. Plurale, Pſal. 149. 7, תּוֹכֵחוֹת increpationes. Et 38. 15, cum camés, תּוֹכָחוֹת. Iechez. 5. 16, וּבְתֹכְחוֹת & in increpationibus iræ. eſt ſine ו.

יָכֹל, Poſſe, Præualere. In cal præteritũ eſt inſtar פָּעוֹל cum chólem. Gen. 45. 1, וְלֹא־יָכֹל & non potuit. 1. Semu. 4. 15, יָכוֹל. Et cũ ו, Exod. 18. 23, Si, &c. וְיָכָלְתָּ & poteris. eſt cũ camés chatéph loco chólem, inquit R. Dauid in lib. rad. Pſal. 13. 5, יְכָלְתִּיו præualui ei. vel potui præ illo. i. pluſquã ille. Eſt enim ſicut יָכֹלְתִּי לוֹ או מִמֶּנּוּ, inquit R. D. in lib. rad. & R. Abrahám. eſt enim intranſitiuũ. & ſic Neche. 9. 28, וַיִּזְעֲקוּ אֵלֶיךָ או לְךָ pro וַיִּזְעָקוּךָ. Maeór, Nume. 13. 30, יָכוֹל נוּכַל לָהּ præualendo præualebimus ei. Alia forma, deficiente י radicali, Iiób 42. 2, כֹּל תּוּכָל præualendo præualebis. eſt ſicut יָכֹל, & ſic שׁוּב. vide יָשַׁב. Et rurſum alia forma, ſecundũ R.D. in Michlól, & li. ra. Nume. 14. 16, מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת nõ poſſe Dominũ introducere. Vel melius, propter non poſſe, &c. i. eo quòd non poteſt, &c. & ſic Deuter. 9. 29, מִבְּלִי יְכֹלֶת. & eſt ſicut יְבֹשֶׁת de quo in יָבֵשׁ. Vel dic eſſe nomina verbalia, inquit R. Dauid in Michlól. Futurũ eſt cum ſúrec, & non cum chólem, ne miſceatur cum אוֹכַל, ab אָכַל comedit. nec

159

est cū seri sicut alia verba quorū י quiescit, vt אֵרֵד יָרַד à יָרַד, ne misceatur cum verbis quorum vltima, quæ est ה,quiescit,vt Exod.39.32,וַתֵּכֶל à כָּלָה. Gen.19.20,לֹא אוּכַל nō potero erui. Illud autē Proue.30.1,Ad Ithiel וְאֻכָל & Vchál:est propriū nomē:vel est futurū,pro,& potero: acsi dicat,ad Ithiél quomodo potero respondere, quū sim stultior omni homine?sic secūdū R.Himmanuél. In cōmentariis nuper impressis dicitur esse nomen sapientis. Tharghum,verbū reliquit Hebraicum. Irme. 20.10,וְנוּכְלָה לוֹ & præualeamus ei. Nomē,מִיכַל,est,פֶּלֶג, Riuus.2.Semu. 17.20, Transierunt מִיכַל הַמָּיִם riuum aquarum. Tharghum,יַרְדְּנָא Iardén.siue Iordanem.

יכת Secūdum R.Iehudáh, & R.Ionáh, est radix per sé,idē significās quod כָּתַת,Cōtundere, conterere. Citāt illud Num.14.45,וַיַּכְּתוּם & contuderunt eos. Sed R.Dauid radicē arbitratur esse כָּתַת.Nec obstat daghés in כ,quia idē vsu venit plærisque aliis:vt זָלַל תָּמַם רָמַם.Demum rectum est,inquit,vt radix sit נָכַת.

ילל, Vlulare,in cal & in hifhil.& inuenitur macór in cal,secundū R.Moséh,& R.Dauid in lib.rad. & Michlól: vt 1.Semu.4.19, grauida לָלַת ad vlulandum. quod est sicut לָרֶדֶת לָשֶׁבֶת à יָרַד יָשַׁב.& sic dicendum erat לְלֶלֶת, sed propter graue pronūtiationem trium lamedím pariter,remotum est vltimū ל radicale,& est sicut לָתֵת quod ponitur pro לְתֶנֶת, & est sensus, quòd peruenerat ad vlulatū,doloresque parturientis. Et in hifhíl quiescit י absque permutatione in ו,quéadmodum permutatur in הוֹרִיד, & cōiugatur sicut הֵיטִיב, hoc modo הֵילִיל הֵילַלְתָּ הֵילַלְתִּי הֵילִילוּ. Et sic imperatiuū, הֵילִיל, vel הֵילֵל. Et futurum,אֵילִיל יֵילִיל,&c.vel.cum motu vtriusque י,יְיֵלִיל,&c.vt dictum est in יָשַׁב.Zecha.11.2,הֵילֵל vlu-

la ar ies,&c.הֵילִילוּ vlulate. Illud autẽ Ieſa.14.11, Quomodo cecidiſti de cælo הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר eſt nomẽ, pro Lucifer fili auroræ. Et eius radix eſt הָלַל, & nó יָלַל vt quidá ſcripſerũt. Irme.48.20, הֵילִילִי וּזְעָקִי, ita ſcribitur, quia duplex eſt lectio, videlicet, הֵילִילוּ וּזְעָקוּ vlulate & clamate: imperatiua maſculea. vel הֵילִילִי וּזְעָקִי, & ſic ſũt imperatiua fœminea, vt Ieſa.14.31, הֵילִילִי שַׁעַר זַעֲקִי־עִיר, vlula porta, clama ciuitas. Micháh 1.8, וְאֵילִילָה & vlulabo. Ieſa.52.5, dominatores יְהֵילִילוּ vlulabunt. vel potius, vlulare faciẽt. Eſt enim verbũ tráſitiuũ, ait R.D. in lib. rad. i. gẽtes quæ dominátur Iſraeli, vlulare facient illum. Cur hæcita pũctẽtur, habes in יָשַׁב in hifhíl. Illud Hoſe.7.14, יְיֵלִילוּ vlulabũt, filii Aſer legunt vtroque י moto. At filii Naphthali legunt י ſignũ futuri cum ſeri, י radicali quieſcente, hoc modo, יֵילִילוּ. & ſic Ieſah.65.14, תְּיֵלִילוּ, vlulabitis. ſed veniunt cum motu י radicalis, ratione dicta in יָשַׁב. Illud etiá Ieſa.15.2, יְיֵלִיל, R. Iehudáh ſcribit priore י cũ ſerí, altero quieſcente. At R. Ionáh ſcripſit, י radicale punctari cũ ſeri, & geminari, ſecundo quieſcente: quod eſſe nó poteſt, quia non eſt poſt ſerí litera quieſcens: niſi ſerí, quod eſt in י radicali, ſit ſignum ה conſtitutiui hifhíl, quod deficit. Pro יְהֵילִילוּ enim dicimus יְיֵלִילוּ. & quia deficit ה, poſuerunt ſerí in י radicali, vt oſtendant ה defeciſſe. Nomen, יְלָלָה, Vlulatus. Sephan.1.10. Et in regimine, Zechar.11.3, קוֹל יִלְלַת הָרֹעִים vox vlulatus paſtorũ. Irm.25.35, וִילְלַת אַדִּירֵי, & vlulatus fortium pecoris. ו cum ſeuá, & י cum chiric, vt legunt filii Naphthali: ſed filii Aſér legunt ו, וִילְלַת cum chiric, & י quieſcente, ſicut illud Pſal.45.10, בּ, בִּיקְּרוֹתֶיךָ cum chiric, & י quieſcente, vt legunt filii Naphthali, ſicut omne י motum. i. pronuntiatum cum chiric, quádo id quod præcedit, eſt cũ ſe-

uá,quia quieſcere facit י,& tráſfert chiric in præcedentem literam, vt in לִירְאָה לְיִזְרְעֶאל בְּיִזְרְעֶאל quieſcere facit י,& mouet ל,& כ cum chiric. Ieſah.15.8,יִלְלָתָהּ vlulatus eius. Deuter.32.10,יְלֵל יְשִׁמֹן vlulatus deſerti. Vel eſt nomen loci, ab vlulando ſic appellati. R. Selomóh, in loco vlulatus draconum. Tharghum, & in loco ſitienti vbi non erat aqua. אַלְלַי, Væ, à plærisq; ponitur in hac radice: at require in אָלַל.

ילד Párere, parturire, generare, Naſci. & dicitur tam de fœmina quàm de maſculo, ſed frequẽtius de fœmina. Gen.4.19. Methuſaél יָלַד genuit Lémech. Pſa. 7.16, וְיָלַד שָׁקֶר & pariet mendacium. Irme.17.11,(Sicut) perdix collegit oua, וְלֹא יָלָד & nõ peperit. pro, colligit & parit. 1. Paral.2.48, Et cõcubina,&c. יָלַד שֶׁבֶר peperit Séber. ponitur pro יָלְדָה, ſicut eodem capite, verſu 44, cõcubina Caléb יָלְדָה אֶת־חָרָן peperit Charán. Prou.23.22, patri tuo huic qui יְלָדֶךָ genuit te. vel, hic genuit te. pro, hic enim genuit te. Pſal. 2.7, Ego hodie יְלִדְתִּיךָ genui te. pro יְלַדְתִּיךָ: chiric enim eſt loco patháh, vt ait R.D. in Michlól. Gene.31.7, וְיָלְדוּ כָל־הַצֹּאן pariebãt omnia pecora. Ieſah.26.18, יָלַדְנוּ רוּחַ peperimus ſpiritum. Et 51.18, ex omnibus filiis יָלָדָה (quos) peperit. Subauditur enim אֲשֶׁר. & ſic 54.1, Lauda ſterilis לֹא יָלָדָה (quæ) nõ peperit. i. quæ es vt mulier quæ non peperit. Et Cant.8.5, ibi cõcepit יְלָדַתְךָ (quæ) genuit te. Illud autẽ Gene.16.11, Ecce tu prægnans, וְיֹלַדְתְּ בֵּן & paries filiũ. eſt verbum cõpoſitũ ex יוֹלֶדֶת & יָלַדְתְּ, ex participio & præterito: Vel eſt ex pohél, inſtar שׁוֹפַטְתְּ. Idẽ Iudic.13.5, וְיֹלַדְתְּ בֵּן. & 7, וְיֹלַדְתְּ בֵּן R.D. in Mich. & li. ra. ſunt ſine ו poſt י. Irm.15.10, יְלִדְתִּנִי peperiſti me. chiric ל eſt loco patháh, & eſt ſine י poſt ת. Hîc aduerte pronomen in prima & ſecunda perſona æquari: vt habes li.3. Hebraicarũ inſtit. ca.13. Irme.2.27,

יְלִדְתַּנִי peperisti me. quod ponitur pro יְלִדְתִּינוּ peperisti nos, vel יְלִדְתִּינִי peperisti me. Est enim duplex lectio. idcirco scribitur יְלִדְתַּנִי, & chiric ל est loco pathách. Participiũ, Prou. 17. 21, יֹלֵד כְּסִיל generãs stultũ. Et 23. 24, יוֹלֵד חָכָם generãs sapiẽtẽ. Iesa. 21. 3, Sicut dolores יוֹלֵדָה parientis. aut parturiẽtis. Dan. 11. 6, וְהַיֹּלְדָהּ & pariẽtẽ illã. pro, & illã quæ peperit eã. Passiuum, vel tóar secundũ R. D. in li. ra. 1. Reg. 3. 26, Date illi אֶת־הַיָּלוּד הַחַי natũ viuũ. Macór, Gene. 29. 34, & stetit מִלֶּדֶת à pariẽdo. Futurũ, Gene. 18. 13, אֵלֵד pariam. Prou. 27. 1, מַה־יֵּלֶד יוֹם quid pariet dies. Est & altera lectio, יֵלֵד, & sic est nomen, secundũ R. Dauid, significãs tẽpus pariens accidentia. Gene. 20. 17, וַיֵּלֵדוּ & pepererũt. י est loco ת. Et in nifhál, Psal. 22. 32, לְעַם נוֹלָד populo illius qui nascitur. i. qui nasciturus est. לְעַם enim est in regimine: & sic habet Tharghũ, Populo illius qui futur' est rex. Gen. 21. 3, vocauit Abrahám nomẽ filii sui הַנּוֹלַד־לוֹ qui natus est ei. est præteritũ, quia ל est cũ pathách. & sic 1. Paral. 3. 1, נוֹלַד־לוֹ. Et 4, נוֹלְדוּ־לוֹ nati sũt illi. Et 20. 8, נוּלְּדוּ nati sunt. duo hæc, sunt cũ ו, & ל est daghessatũ, & daghés est loco י quiescẽtis quod est in נוֹרְעוּ נוֹרַעְנוּ quæ sunt cum chólem: & quãuis sit scriptum hának cum daghés, periit tamen de spiritu siue anhelitu, inquit R. D. in lib. rad. & Michlól. Vel sunt composita ex nifhál, & puhál. Macór, Gen. 21. 5, בְּהִוָּלֶד לוֹ quũ natus est illi. Hose. 2. 5, in die הִוָּלְדָהּ qua nata est ipsa. Futurũ, Iiób 3. 2, pereat dies אִוָּלֶד בּוֹ in quo nascar in illo. pro, natus fui. Deest אֲשֶׁר, & בּוֹ redũdat: & sic habet Tharghũ, pereat dies דְּאִתְיְלֵדִית בֵּיהּ in qua natus fui in ea, quanquã sunt qui exponant de futuro, acsi dixisset, Vtinã perisset dies in quo nasciturus erã, quia sic natus nõ fuissem. sed prius, est rectũ. Participiũ in pihél pro nomine tóar fœmineo, Genes. 35. 17, Et dixit ei הַמְיַלֶּדֶת

obstetrix. Et appellatur hoc verbo, quòd iuuet parientem ad pariẽdum, inquit R.D. Exod.1.16, הַמְיַלְּדֹת obstetrices. Macór, Exo.1.15, בְּיַלֶּדְכֶן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת quum obstetricabitis vos Hebræas. Et in puhál, Irme.20.15, יֻלַּד לְךָ בֵּן זָכָר natus est tibi filius masculus. Vnũ est cũ camés, Gen.41.49, יֻלַּד natus est (pro nati sunt) duo filii. Cũ ו & daghés, Iudic.13.8, puero הַיּוּלָּד qui natus est, pro, qui nascetur. Est enim præteritum loco futuri, & ה vice אֲשֶׁר, inquit R. Semuél. Et in hifhíl, sine ו quod est loco י, Nume.26.57, הֹלִיד אֶת־עַמְרָם genuit Hamrám. Et cum ו, Gene.48.6, Et cognatio tua אֲשֶׁר־הוֹלַדְתָּ quam genuisti post eos, tibi erũt. i. & filii tui quos generabis post eos, &c. præteritum vice futuri, ait R. Dauid. Iesah.66.9, הַמּוֹלִיד qui gignere facio. Leuit.18.7, מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ quæ genita est intus, vel quæ genita est foris. Participium actiuũ pro passiuo, vel toár. Tharghum, quæ genita est à patre tuo ex altera vxore, vel à matre tua ex viro altero. Macór cũ serí, Iesa.59.4, וְהוֹלִיד אָוֶן & parere iniquitatẽ. Et הוֹלִיד, Gene.5.3, postquã הוֹלִידוֹ genuit ipse. Futurum, Gene.17.20, יוֹלִיד generabit. Et macór in hofhál, secundũ R.D. in Michlól, & lib. ra. Gen.40.20, יוֹם הֻלֶּדֶת אֶת־פַּרְעֹה die qua natus fuit Parhoni, sub. filius. vel, die qua natus fuit ipse Parhóh. Vtroque modo exponit R. Dauid, & daghés est loco ו quiescẽtis. Et cum ו, & ל cum daghés, vt Iechez.16.3, In die הוּלֶּדֶת אֹתָךְ qua nata es tu. Et in hithpahál, Nume.1.18, וַיִּתְיַלְדוּ & secundum genealogiam recensiti sunt. vel, & visi sunt à quo essent geniti. i. ostensa est genealogia eorum, & de qua essent tribu, vt exponit R.D. in lib. rad. & ל nõ est daghessatũ: י verò est cũ pathách, & ghahiá. Nomẽ, מוֹלֶדֶת, vt in hifhíl, Leui.18.7. Vel est toár, & hoc est rectum,

rectum,inquit R.Dauid,& est sicut מַחְמֶצֶת,quod est ex perfectis, & מוֹרַעַת quod est ex quiescétibus, & exponit vt Tharghú:& doctores tam de legitima,quàm de spu ria.Genes.48.6,וּמוֹלַדְתְּךָ & cognatio tua.i.filii. Et 11.28, בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ in terra natiuitatis suæ. Itẽ 32.8,וּלְמוֹלַדְתְּךָ & ad natiuitatẽ tuam. i.tuæ natiuitatis locũ. Ieche.16.2, וּמוֹלְדוֹתַיִךְ & natiuitates tuæ.est sine ו. Et 3, cũ ו,וּמֹלְדֹתַיִךְ.

Et יֶלֶד cum sex punctis,Infans,filius,puer.Gen.4.23, וְיֶלֶד & puerũ.Et 21.8,Et creuit הַיֶּלֶד puer.1.Sem.1.2,יְלָדִים nati.filii.Iesa.57.4,יִלְדֵי־פֶשַׁע filii præuaricatiõis. י cũ chi ric.Exo.21.4,וִילָדֶיהָ & infantes eius. Fœmineũ,Gen.34. 4, אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת puellã hanc in vxorẽ.Zechar.8.5,implebuntur יְלָדִים וִילָדוֹת pueris ac puellis. Masculeũ alia forma,cum ו loco י,וָלָד,Gen.11.30,instar חָכָם. 2.Sem.6. 23,nõ fuit יָלֶד filius.י cum camés propter athnách,aliâs dicitur וָלֶד pro יֶלֶד. Alia itẽ forma,Gen.17.12,יְלִיד בָּיִת natus domus.i.vernaculus. Plurale,יְלִידִים.Gene.17.23, יְלִידֵי בֵיתוֹ natos domus suæ. Alia præterea,יִלּוֹד,quod tamen potest esse participium passiuũ.ibi vide. Alia postremo,יִלּוֹד, Exo.1.21,Omnem filium הַיִּלּוֹד natum. est tóar . Irme. 16.3, super filios ac filias הַיִּלּוֹדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה natos in loco isto. Nomen, לֵדָה, Partus, natiuitas: instar עֵדָה עֵצָה à יָעַד יָעַץ. 2.Reg. 19.3, Et robur non est לְלֵדָה ad partum.Potest esse & macór,pro,ad parien dũ:sicut & illud Exo.2.4,לְדֵעָה. R.D.putat esse tóar,pro parturiẽti,aut puerperæ.Hose.9.11,מִלֵּדָה à partu. Alia forma,יַלְדוּת, Pueritia,siue tẽpus pueritiæ, adolescentiæ ac iuuẽtutis. Eccle.11.9,בְּיַלְדוּתֶךָ in iuuẽtute tua.Psa.110. 3,Tibi ros יַלְדֻתֶךָ pueritiæ tuæ. Alia itẽ,תּוֹלְדָה,Generatio:cuius plurale est Gen.2.4,תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם generationes cæli. Et 36.9,תֹּלְדוֹת עֵשָׂו generationes Hesau. Itẽ 37.

2,אֵלֶּה תֹּלְדוֹת Istæ generationes Iahacób.i.accidẽtia quæ euenerunt illi propter Ioséph,& causa descensionis illius in AEgyptum: vt exponit R.Dauid in lib.rad.Cui astipulatur quòd nulla fiat ibi mẽtio de iis qui ab illo descẽderint,&c. Alia contrà scribuntur, scilicet cum ו post ת, & sine ו post ר,Gen.6.9,אֵלֶּה תּוֹלְדֹת Istæ generationes Nóach. Hoc loco cõprehendit hoc nomen, nõ modo eius generationẽ, verumetiam quæ illi contigerunt,& quæ per illum gesta sunt.Proinde narrata triũ filiorum generatione, mox narrauit per illũ gesta. Et quia cor generat cogitationes,ac consilia: ipsæ cogitationes,atq; consilia vocantur יְלָדִים,id est filii,inquit R. Dauid: vt Iesah.2.6,וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ & cogitationibus (aut consiliis)alienorũ applauserunt. Est enim futurũ pro præterito. Vel,sufficiẽtes fuerunt.Sunt,inquit idẽ, qui exponũt,Et in scientiis alienorũ occupauerunt se. acsi dicat, dederunt operã sciẽtiis alienis, omissis lege, præceptísque diuinis. Alii,inquit rursum,idem,exponunt,Et imaginibus alienorum applaudẽt. Quotidie enim nouas fabricabant imagines.

יָלַךְ Et הָלַךְ eiusdẽ significationis , at יָלַךְ non vtimur in præterito & participio, sed in macór,imperatiuo,& futuro,iuxta R.D.in Michlól,vt dictum est in הָלַךְ.2.Sem.19.24, A die לֶכֶת הַמֶּלֶךְ ambulãdi regẽ.i.quo ambulauit rex. Iechez.1.19,וּבְלֶכֶת & quum ambularẽt. Deuter.19.9,וְלָלֶכֶת & vt ambules.1.Sem.9.9,בְּלֶכְתּוֹ quũ iret ipse.Imperatiuum,Gene.12.1,לֶךְ־לְךָ vade tibi è terra tua. est cum seghól propter maccáph.Et 12.19,Surge וָלֵךְ & vade. Nume.23.12, לְךָ־נָּא veni quæso mecum. Et cum ה,Gene.37.13,לְכָה veni. Plurale,Gen.37.27,לְכוּ venite.Sæpius est exhortantis,acsi dicat,Eia: vt Iesa.1.18,

לְכוּ־נָא venite quæſo(vel eia)& argumentemur. Et cum zachéph & athnách,& ſoph paſſúc eſt cum ſerí. Iehoſ. 2.16, לֵכוּ ite. Gene.42.32, וָלֵכוּ & ite. Exod.12.31, וָלֵכוּ. Futurum, Gene.24.57, אֵלֵךְ ibo. Iechez.3.14, וָאֵלֵךְ & ambulaui. Et vnum cum י, Micháh 1.8, אֵילְכָה ibo. Exod.3.20, כִּי תֵלֵכוּן לֹא תֵלְכוּ רֵיקָם quú ibitis, nõ ibitis vacui. Micháh 6.15, וַתֵּלְכוּ & ambulaſtis in cõſiliis eorú. Et in hifhíl, Ieſah.42.16, וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים & ambulare faciá cæcos. Iiób 12.17, מוֹלִיךְ qui ire facit. Irme. 2.16, בְּעֵת מוֹלִכֵךְ tempore quo ire te faciebat per deſertũ. eſt defectiuũ.i.ſine י cõiugationis. Imperatiuũ, הוֹלִיךְ, vel הוֹלֵךְ cum ſerí, inquit R.D. in Michlól,& in lib.ra. vt Nume.16.44, וְהוֹלֵךְ & perge(vel pergere fac)cito ad,&c. Alii putant eſſe participium ab הָלַךְ. Exod.2.8, הֵילִיכִי אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה ire fac puerum iſtũ. eſt plenũ, id eſt cú י radicali,& nõ eſt permutatum in ו, ait R.Dauid, ſicut in הוֹלֵךְ & הוֹלִיךְ. Futurũ, 2.Semu.13.13, quò אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי ire faciá probrú meũ? Exo.14.21, וַיּוֹלֶךְ & ire fecit(.i.recedere)Dominus mare. eſt cú ו. Sequens eſt defectiuũ, 2.Reg.6.18, וַיֹּלֶךְ. Thren.3.2, וַיֹּלַךְ, eſt cú pathách propter accentum ſuſpenſiuum.

ילפ Vnde יַלֶּפֶת. Leuit.21.19,& 22.22, eſt ſcabies AEgyptiaca durans vſque ad mortem.

ילק Species locuſtæ: bruchus, ſecũdum aliquos. Nachum 3.15, יֶלֶק פָּשַׁט וַיָּעֹף bruchus expãdit ſe (graſſatus eſt)& volauit. Pſa.105.34, locuſta, וְיֶלֶק & bruchus. Sunt qui dicunt(teſte R.D. in commen.)deduci à לָקַק, quod eſt lambere, lingere, quòd herbas lambat.

ים Mare, Occidens ſubſtantiuũ, id eſt plaga occidentalis: eo quòd mare magnũ ſit ad plagã occidentalem terræ Iſraél, ſic appellatú. & radix poteſt eſſe יָמַם, quod oſtendit daghés in plurali & cú pronomine. Vel

radix eſt יוֹם,& ſic daghés ponitur vice literæ quieſcentis,quæ eſt ו:& hoc oſtēdit camés in יָם. Nam omne יָם eſt cum camés præter יַם־סוּף.Et eſt maſculeū,interdū & fœmineū.Exod.10.19,ventū יָם חָזָק Occidentis fortem. Nume.33.10,עַל־יַם־סוּף iuxta mare rubrum.Pſal.104.25, זֶה הַיָּם גָּדוֹל hoc mare magnum. Et forma fœminea, & etiā maſculea,pro genere vaſis, 2.Reg.16.16,וְאֶת־הַיָּם & mare deſcendere (.i.deponi)fecit à boue æneo qui erat תַּחְתֶּיהָ ſub eo.1.Reg.7.23,אֶת־הַיָּם מוּצָק mare fuſum.Irm. 49.23,כַּיָּם דְּאָגָה ſicut mare pauoris(.i.pauendum)quieſcere nō poterit.id eſt quod quieſcere non poteſt.Subaudiendū eſt,ſic erit Dáméſec,& vrbes eius. Plæriq; tamen codices habēt בַּיָּם per ב:& tunc eſt ſenſus,In mari præ pauore quieſcere nō poterit. i.ſicut homo in mari quieſcere non poteſt, ſic Dáméſec quieſcere non poterit. Exod.26.22,יָמָּה ad Occidentē.Iehoſ.15.12,הַיָּמָּה הַגָּדוֹל ad mare magnum. Plurale,Gene.1.10,Et congregationem aquarum appellauit יַמִּים maria. Hinc etiam fit יֵמִים,quod ſignificat פְּרָדִים,Mulos.Gen.36.24, qui inuenit אֶת־הַיֵּמִים mulos in deſerto, dum paſceret aſinos.i. inter paſcendū aſinos excogitauit vt aſcendere faceret equū ſuper aſinā:& ſic protulit mundo hanc ſpeciem, inquit R.Dauid in lib.rad.R.Selomóh etiam exponit פְּרָדִים mulos.Coire enim(inquit)faciebat aſinum cum equa,& peperit mulum: & ipſe erat ſpurius, & attulit múdo פְּסוּלִין falſificatos.Et cur appellati ſunt יֵמִים quia אֵימָתָם terror eorum immiſſus eſt creaturis.

יָמַן Vnde יָמִין,Dextera:& plaga mundi dextera, id eſt Meridies,quòd aſpicientibus Oriētalem plagam, quæ eſt ante faciē,Meridies ſit ad dexterā.Oriētalis,anterior:Occidētalis,poſterior:Meridionalis,dextera: Septētrionalis,ſiniſtra vocatur in Sacris literis.Gene.24.

49,Et vertã me עַל־יָמִין ad dexterã.i.ad latus dextrũ.Eſt enim nomen tóar,inquit R.D.in lib.ra.Leuit.8.25,Et ſuper armũ הַיָּמִין dextri lateris.vel armum dextrum.Et ſic eſt tóar צַד lateris. vtroque modo exponit R.Dauid in lib.ra.2.Semu.20.9,Et tenuit יַד־יְמִין manus dexteræ Ioáb.i.manus lateris dextri Ioáb,&c.1.Semu.11.2,Quũ eruero vobis כָּל־עֵין יְמִין omnem oculum dexteræ. i. lateris dextri. Sic vertendæ huiuſcemodi locutiones, vt ait R.D.in lib.rad.& comment. & ſic Tharghum, עֵינָא דִּימִינָא oculum dextri. Et quia robur ac fortitudo eſt in latere dextro,ipſum robur,ipſa vis, ac potentia vocatur יָמִין. Pſal.144.8, וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר & dextera eorum, dextera mendacii.i.& potentia eorũ,potentia mendacii,inquit R.D. quanquã R.Abrahám exponat, & iuramentũ eorũ,iuramentũ mendacii.quòd iuramẽtum dextera ſoleat fieri. Pro Meridie, Pſal.89.12, Aquilonẽ וְיָמִין & Meridiẽ tu creaſti. Et in regimine, יְמִין vt ſuprà 2.Semu.20.9. Iudic.3.15, Virum clauſum יַד־יְמִינוֹ manu dexteræ ſuæ.i.lateris dextri,hoc eſt ſcæuã.Vide in אָטַר. Prouer.27.16,Et oleũ יְמִינוֹ יִקְרָא dexteræ ſuæ clamabit.i. & ſicut oleũ vel vnguentũ quod eſt in dextera ſua,clamabit vel prædicabit. R. Dauid in radice צָפַן exponit, Sicut vnguentũ dexteræ ſuæ, Quia prædicabit de ipſo quòd ſit aromaticũ & odorum: ſic mulier ſentire facit illud procul. Et vocauit vnguentum dexteræ eius, eo quòd manus dextera parauit illud ad vngẽdũ:& quod adhæret illi de vnguento,eſt odorũ.Gene.48.19,Pone יְמִינְךָ dexterã tuam.i. manum dexterã tuam. Eſt enim tóar יַד manus.Vel,dexterã tuã,id eſt manũ lateris dextri tui.vtroq; modo exponit R.D.in lib.rad. Et tóar aliud cũ ם cameſſato,1.Reg.7.21,columnam הַיְמָנִי dex-

terá. R. Ionáh ſcripſit יְמָנִי eſſe cameſſatum ad differentiã nominis gentilis יְמִינִי Iemini.i. Ieminæus. Idẽ ſcripſit etiam R. Iehudáh. Et quia dextera eſt glorioſior, amabiliórq; ſiniſtra, minimus inter filios Iahacób vocatus fuit בִּנְיָמִין, Geneſ.35.18, Acſi dicat, filius dexteræ meæ.i. amabilis mihi. Fœmineũ, Leuit.8.23, ſuper pollicẽ manus eius הַיְמָנִית dexteræ. Et cũ ת in principio, eſt Meridies. Iiób 9.9, interiora תֵּימָן Meridiei. Et poſt alterũ ſynonymũ, exprimẽdi gratia: Exo.26.17, Ad plagam נֶגְבָּה תֵימָנָה. quippe תֵּימָנָה eſt magis notum quàm נֶגְבָּה. Inuenitur & ſine נ cũ א, Ieſah.21.14, Habitatores terræ תֵּימָא Meridiei. Nam Tharghum habet דָּרוֹמָא Meridiei. Alii proprium putant eſſe nomen, Iiób 6.19, Aſpicite ſemitas תֵּימָא Tema.

ימר Superbire, exaltare. Vide אָמַר in hifhíl, & hithpahál. huius enim eſt radix ſecundum R.D.

ינה Aliorum ſubſtantiá capere ignorãter, aut ſcienter, vi ac violentia ſiue emẽdo, vendẽdo, rapiendo, populãdóq;, & Vim inferre, ſiue opprimere. In cal, Sephan.3.1, Væ fœdatæ, & inquinatæ, הָעִיר הַיּוֹנָה ciuitati populãti, rapiẽti, vim inferẽti, & opprimẽti. Vel ſic, Væ ſub. tibi ô fœdata, &c. R. Dauid tam in lib. ra. quàm in cõment. habet vt nos vertimus. aſſerit tamen in commen. nõnullos exponere ſeducẽs, aut colũba: vt Hoſe. 7.11, Et erit Ephráim כְּיוֹנָה פוֹתָה ſicut columba ſeducta. Tharghũ, ciuitas דְּמַסְגֵּי לְאַרְגָּזָא quæ multiplicat iraſci. i. quæ multũ iraſcitur. Irme.25.37, propter irã הַיּוֹנָה populantis. Tharghũ, A facie gladii odio habentis (ſiue inimici) qui eſt ſicut vinũ inebriãs. Et ſic deducit à יַיִן vinum: acſi dicat, à facie iræ inebriantis. R. Dauid, à facie gladii inimici vim facientis illis, ſiue opprimẽtis illos. Et 46.16, gladii הַיּוֹנָה vim inferẽtis. aut opprimẽtis. eſt

participiũ fœmineũ. R. Abrahám, & R. D. Et ex hifhíl, inſtar הוֹרָה הוֹרֵית, &c. à יָרָה, ſic הוֹנָה הוֹנֵית, &c. Ieche. 18. 12, & mendicũ הוֹנָה oppreſſit. Et 22. 7, הוֹנוּ oppreſſerunt. Ieſah. 49. 27, אֶת־מוֹנַיִךְ populantes te. Ieche. 18. 7, וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה & virũ non oppreſſerit. aut, & viro vim non intulerit. Illud autẽ Pſal. 74. 8, נִינָם יָחַד populemur eos pariter: eſt ex cal, inquit R. Dauid in li. rad. & eſt ſicut illud Nume. 21. 29, וַנִּירָם, à יָרָה. Poteſt deduci & à נִין, quod eſt בֵּן filius, inquit R. Dauid in radice נִין. R. Marinos, vt inquit R. Abrahám in cõment. exponit, populabimur eos, à יָנָה, & eſt ſicut נִירָם memoratũ: quod ipſe R. Abra. dicit eſſe rectũ. Secundũ R. Ioséph hoc verbũ ſignificat exprobrare verbis, & opprimere in ſubſtãtia. Et ſic exponit illud Exod. 22. 21, & peregrinum לֹא־תוֹנֶה non exprobrabis verbis, dicẽdo illi, Memento operũ tuorum priorum. Et ſi fuerit filius peregrinorum, ne dicas illi, Memento operũ patrum tuorum. Et ſi fuerit Iſraelita ad pœnitentiã conuerſus, ne dicas illi, Memento operum tuorũ priorũ. R. Iehudáh putauit eſſe ex hac radice מָנוֹן, Prou. 29. 21. ſed rectũ eſt, inquit R. D. vt ſit à נִין.

יָנַח Non inuenitur in cal. In hifhíl eſt עָזַב, Reliquit, dimiſit, Permiſit. Et ferè נָח, Requieuit. nam qui relinquit quidpiã, requieſcit ne illi vllam impẽdat operam: id etiã quod relinquitur, requieſcit in loco vbi relinquitur, & non mouetur. Iudic. 3. 1, Iſtæ ſunt gẽtes אֲשֶׁר־הִנִּיחַ quas reliquit Dominus. Pſal. 105. 14, לֹא־הִנִּיחַ nõ ſiuit (permiſit) hominẽ opprimere eos. Et ſunt vniuerſa cum י coniugationis, præter vnũ, 1. Reg. 8. 9, אֲשֶׁר הִנִּחַ שָׁם quas reliquit ibi Moséh. Nume. 19. 8, וְהִנִּיחַ & relinquet (pro reponet) extra caſtra. Deuter. 26. 10, וְהִנַּחְתּוֹ & relinques illud corã Domino. Iudic. 6. 18, וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ

& relinquá(id eſt ponam)coram te.1.Semu.6.18,ſuper quá הִנִּיחוּ reliquerunt(pro locarunt,ſiue poſuerunt)arcam.Eccleſi.5.11,Et ſaturitas diuitis non ipſa מַנִּיחַ ſinit illum dormire. Exod.32.11,Et núc הַנִּיחָה לִּי dimitte me. vel ſine me,permitte mihi. Eſtér 3.8,לְהַנִּיחָם vt dimittat eos.1.Sem.10.25,וַיַּנַּח & reliquit(pro repoſuit)corá Domino.Irme.14.9,אַל־תַּנִּחֵנוּ ne derelinquas nos. Et in hofhál,Thren.5.4,לֹא הוּנַּח־לָנוּ non data eſt requies nobis,R.Abrahám.Tharghú,Nó fuit requies nobis. Zechar.5.11, וְהֻנִּיחָה שָׁם & ponetur (dimittetur, locabitur) ibi ſuper baſin ſuá. Illa Iechez.41.9,Et quod מֻנָּח derelictum.ſub.interſtitium: Et 11,וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח & latitudo loci derelicti:Et paulo antè,לַמֻּנָּח derelicto: R.D. in lib.rad.dicit eſſe nomina,exponens,Et latitudo loci dimiſſionis.i.dimiſſi,ne ædificarét illum. acſi dicat, Quem dimiſerút aeri,hoc eſt vacuum,vt eſſet atrium quinq; cubitorú in circuitu. Et quòd ſit nomé,oſtédit מְקוֹם,quod eſt cum ſeuá, ſícque in regimine, ait idé R. D. Hinc eſt,vt ait idem & aliud nomé,נַחַת,Requies. quod eſt inſtar דַּעַת à יָדַע, & שַׁחַת à יָשַׁח . Iiób 36.16, וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ & requies menſæ tuæ plena pinguedine. Vel, & poſitio.i.quod poſitum fuiſſet in méſa tua: vel dimiſſum, hoc eſt vaſa méſæ tuæ. Et ſic 17.16, Num pariter ſuper puluerem(erit)נַחַת poſitio?aut derelictio,vel requies.i.derelinquentur mébra eius ſuper terrá?Vel deſcenſio: acſi dicat,Omnes nos pariter deſcendemus in terram.R.D.& ſic radix eſt נחת.

ינק Sugere,Lactare. Ieſa.60.16,וְיָנַקְתְּ חֲלֵב גּוֹיִם & ſuges lac Gentium.Cant.8.1,יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי ſugenté vbera matris meæ.Ioél 2.16,וְיוֹנְקֵי שָׁדָיִם & ſugétes vbera.Deut. 33.19,יִינָקוּ ſugent. Et in hifhíl, Thren.4.3,הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן lactauerunt

lactauerunt catulos suos. Gen. 35. 8, Et mortua est Deboráh מֵינֶקֶת רִבְקָה nutrix Ribcáh. Exod. 2. 9, וְהֵינִקֵהוּ לִי, & lacta eum mihi. Deuter. 32. 13, וַיֵּנִקֵהוּ & lactauit eũ melle. Et vocantur plantæ teneræ יוֹנְקוֹת, quòd sint instar infantiũ seu lactentiũ. Iiób 8. 15, Et in horto eius יוֹנַקְתּוֹ planta (siue tener ramus) eius egredietur. Psal. 80. 12, Et ad flumen יוֹנְקוֹתֶיהָ plantæ eius. Alia forma, יְנִיקָה. Iechez. 17. 4, Summitatem יְנִיקוֹתָיו plantationum (aut ramorum) eius auulsit.

יסד In cal, Fundare. Psal. 104. 5, יָסַד אֶרֶץ fundauit terram. Et 8, ad locum huius quẽ יָסַדְתָּ לָהֶם fundasti eis. sub. montibus. Chabac. 1. 12, Et fortè vt increpares, יְסַדְתּוֹ fundasti eũ. Macór, 2. Paral. 31. 7, Mẽse tertio cœperunt aceruos (vel cũ aceruis) לִיסּוֹד fundare. est cum י, & ס cum daghés, ait R. D. in lib. rad. & Michlól, sicut & נוּלְּדוּ cum ו, & ל cum daghés, vt dictũ est in יָלַד in nifhál. Futurũ, אִיסַּר יִיסַּר. Vel אִיסּוֹד יִיסּוֹד, &c. Et in nifhál, Psal. 2. 2, Et principes נוֹסְדוּ יָחַד, id est נִתְיָעֲצוּ consiliũ ceperunt pariter. ita R. D. in cõmen. & in lib. ra. A fundando dictum est, quòd ita se habeat cõsilium ad opus, vt fundamentum ad ædificiũ. Tharghum, יִתְחַבְּרוּ coniungẽtur. Exod. 9. 17, A die הִוָּסְדָה qua fundata est. ה nó habet mappic, inquit R. Dauid in Michlól, & lib. rad. Iesah. 44. 28, & tẽplo תִּוָּסֵד fundabitur. Et in pihél, Iesah. 14. 32, יִסַּד צִיּוֹן fundauit Siión. 1. Paral. 9. 21, ipsos יִסַּד constituit. Estér 1. 8, sic יִסַּד הַמֶּלֶךְ constituit rex. Psal. 8. 3, יִסַּדְתָּ עֹז fundasti fortitudinẽ. 1. Reg. 7. 10, וּמְיֻסָּד & fundatũ lapidibus. Ieho. 6. 25, יְיַסְּדֶנָּה fundabit eã. Et in puhál, 1. Reg. 6. 34, יֻסַּד בַּיִת fundata fuit domus. Et in hifhil, Iesah. 28. 16, Ecce ego יִסַּד בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד fundator in Siión lapidis, lapidis munitio-

nis,anguli pretiositatis,fundamenti fundati. יַסַּר cú pa thách(ait R.D.in li.rad.)est nomen tóar. מוּסָּר primú, est raphatum & nomen, alterú est pahúl, & daghessatum. Vel prius est pahúl, & alterú nomen, quéadmodum scripsit R.Iehudáh. Et nó est ratio cur reprehenderit illum R.Ionáh,dicens vtrúque esse pahúl.Quære huic simile in לוּט. Idem dicit R.D.in Michlól: addens,literá quiescentem absorberi in daghés, quanuis sit scriptum . Et secúdum normá debuerat esse vt perfecta,מְיֻסָּר sicut מְשָׁלָּךְ. Nomen,יְסוֹד, Fundamentú,& initium. Psal.137.7,עַד הַיְסוֹד vsque ad fundamentú. Plurale,יְסוֹדִים.& cum pronomine,Micháh 1.5,וִיסֹדֶיהָ, & fundaméta eius. Et cú surée,Hezræ 7.8,הוּא יְסֻד הַמַּעֲלָה est fundamétú(.i.initiú)ascésionis è Babél. Et cú ה,יְסוּדָה, Psal.87.1,יְסוּדָתוֹ fundamentú eius. Alia forma.1.Reg. 7.9,וּמִמַּסַּד & à fundamento. Alia rursum, Iesa.30.32, virgæ מוּסָדָה fundamenti. aut fundationis.Ieche.41.8, מְיֻסְּדוֹת fundaméta thalamorú. Et cú chólé, מוֹסָדָה.2. Sem.22.16,מֹסְדוֹת תֵּבֵל fúdaméta orbis.Et forma masculea,Deut.32.22,מוֹסְדֵי הָרִים fundaméta montiú. Aliud, הוּסַּד,Dispositio,& mensura: à cósulendo sic appellata, quòd illá consuleret dum téplum ædificaret Selomóh. Dedit enim illi Dauid exéplar totius ædificii.2.Para.3. 2,Et ista הוּסַּד dispositio (vel mésura)Selomóh.i.secúdú quá datú fuit illi cósilium à patre ædificare templú, vt scriptum est 1.Para.28.11,Et dedit Dauid Selomóh &c.

יָסַךְ Vngere.Exod.30.30,Super carné hominis לֹא יִיסָךְ non vnget.sub.vngens vnguentú.Est enim(inquit R.Dauid in Michlól,& in lib.rad.) locutio defectiua,pro,Vngens vnguentum super carné suam,non vnget se ex hoc vnguento. Et sic Gen.50.25,וַיִּישֶׂם & po

ſuit(ſub.ponens)in arca.Et adhuc dixerunt grámatici eſſe ſicut יוסך ex puhál, à סוך: & ſic וַיִּישָׂם eſſe ſicut וַיּוּשַׂם & poſitus eſt.Et ſic chiríc eſſe loco ſúrec,& י loco ו. Vterque autem modus eſt rectus.

יסף Addere.Gen.38.26,וְלֹא־יָסַף & nó addidit vltrà cognoſcere eã.Deut.5.21,Verba hæc locutus eſt Dominus,&c.קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף voce magna, & non addidit. pro,Et nõ addidit vltrà loqui voce magna,ſicut illa.R. D.in li.ra.Tharghũ,Et nõ פְּסַק ceſſauit.aut defecit:quia eius vox eſt fortis,& nunquã deficit,ait R.Selomóh in cóment.Exponit præterea,Et nõ addidit apparere,ſiue conſpici in illa potentia & fortitudine. Ieſa.26.15,יָסַפְתָּ לַגּוֹי יְהֹוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי addidiſti gẽti Domine, addidiſti gẽti. i.cumulaſti eã multis beneficiis. Nume. 11.25, Et prophetauerunt, וְלֹא יָסָפוּ & non addiderunt. nẽpe vt amplius prophetarent, vt exponunt doctores Hebræorũ. non enim prophetauerunt niſi illa die tãtum. Targhum tamen habet,פָּסְקִין ceſſauerunt.aut defecerunt. Participiũ cum chiríc,Ieſah.29.14,Ecce ego יוֹסִף addo. Futurum,אִיסַף יִיסַף,&c.vel אִיסוֹף יִיסוֹף. Et in nifhál,נוֹסַף, נוֹסְפָה,&c.Nume.36.4,וְנוֹסְפָה & addetur hæreditas earũ. Participiũ,נוֹסָף נוֹסָפִים,&c. Prouer.11.24,Eſt diſpergens, וְנוֹסָף עוֹד & additur adhuc. Macór,הִוָּסֵף, & ſic imperatiuum.Futurũ,אִוָּסֵף,vel אִוָּסֵף. יָסָפוּ,Conſumentur:non eſt de hac radice,vt quidã putauerunt,ſed ex סוף,ibi require. Et in hifhil, 1.Reg.10.7,הוֹסַפְתָּ חָכְמָה addidiſti ſapiẽtiam. Leuit.19.25,לְהוֹסִיף vt addat. Futurũ eſt cum chiríc.Iudic.2.21,לֹא אוֹסִיף non addã vt expellam.Sine ו, & י,Geneſ.8.21,וְלֹא־אֹסִף & non addã.Et cum ſeri,Deut. 18.16,לֹא אֹסֵף nõ addã vt audiã.Gen.8.10,וַיֹּסֶף & addidit. Prouerb.30.6,אַל־תּוֹסְףְּ ne addas verbis eius. Secundum

normã debuerat esse תּוֹסֵף, sed vt curreret dictio cum præcedenti, dixit sic, teste R.Dauid. Et cum pathách, secundũ eundẽ in Michlól, quia est in soph passúc: Iiób 40.26, Memento belli, אַל־תּוֹסַף ne addas. Et cum א vice ו, Exod.5.7, לֹא תַאסִפוּן non addetis.

יסר Corripere, erudire, castigare, Vincire, ligare. Prouerb.9.7, יֹסֵר לֵץ corripiens derisorẽ. Futurum est אִיסַר יִיסַר, & אִיסוֹר יִיסוֹר, & אֶסּוֹר cũ daghés, & sic יִסּוֹר, &c. Hose.10.10, וְאֶסֳּרֵם & corripiã eos. Illud autẽ Iesah.8.11, וְיִסְּרֵנִי & corripiet me ne ambulẽ, &c. potest esse ex cal, & י scriptũ, est signum futuri. at י radicale absorbetur in daghés ipsius ס, sicut & illud Iesah.44.12, יִצְּרֵהוּ. Sed rectum est, inquit R.D. in Michlól, vt sit ex pihél, & seri sit loco pathách. nã secundum normã dicendum erat וְיִסְּרַנִי. Et in nifhál, Psal.2.10, הִוָּסְרוּ erudimini (erudite vos; sitis eruditi) qui iudicatis terrã. Iechez.23.48, וְנִוַּסְּרוּ & erudientur. pro וְנִתְוַסְּרוּ positũ. Et est verbũ compositum ex nifhál & hithpahál, vt ait R.D. Irm.31.18, וָאִוָּסֵר & castigatus sum. Vel, & eruditus sum. Et in pihél, 1. Reg.12.11, יִסַּר אֶתְכֶם corripuit (vel castigauit) vos flagellis: & ego אֲיַסֵּר אֶתְכֶם corripiã vos scorpionibus. Iesa.28.26, וְיִסְּרוֹ & erudiet eũ ad iudicium. Deuter.8.5, מְיַסְּרֶךָּ erudiens te. Prouerb.19.18, יַסֵּר בִּנְךָ corripe filium tuum. Macór, יַסֵּר. Psa.118.17, יַסֹּר יִסְּרַנִּי castigãdo castigauit me. Et cum chiríc, Iiób 39.35, Num cõtendere cũ Omnipotente est יִסּוֹר erudire? pro eruditio. Est macór, secundũ R.D. quãquam est cum chiríc. R.Moséh exponit מוּסָר eruditio. Idẽ R.Ioséph. Tharghú, יִתְרְדֵי erudietur. Futurũ, אֲיַסֵּר corripiã, vt in præterito. Deute.8.5, Quẽadmodum יְיַסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ erudiet (pro erudit) vir filium suũ. Et in hifhíl pro Ligare. Hose.7.12, אַיְסִירֵם ligabo eos. secundum R.Dauid in lib.rad. & in cóment. siue liga-

re faciã eos. Tharghum, Castigationes (seu flagella) adducam super eos. Nomen, מוּסָר, Eruditio, correctio, castigatio. Irme.2.30, מוּסָר correctioné non receperũt. Et in regimine, Prou.3.11, מוּסַר יְהוָה correctionem Domini. Significat etiã baltheum, ligamen, vinculum. Iiób 12.18, מוּסַר מְלָכִים baltheũ (aut vinculum) regũ soluit. Et cũ chólem loco súrec, vt ait R.D. vt Iiób 33.17, וּבְמֹסָרָם יַחְתֹּם & vinculo suo claudet. Et cum serí, מוּסר. Psal.116.16, soluisti לְמוֹסֵרָי vincula mea. Et ם cum seuá, Iesah.52.2, Solue te מוֹסְרֵי á vinculis colli tui. Et plurale fœmineum, Psal.107.14, וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם & vincula eorum.

יעד Conuenire, Congregare, Constituere tẽpus, aut cõuenire ad tẽpus statutum, Parare, Despõdere. 2.Sem.20.5, Et tardauit מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ vltra tempus quod constituerat ei. Tharghum, Vltra tẽpus quod dixerat ei. Exo.21.9, Si autẽ filio suo יִיעָדֶנָּה despõderit eã. sic Tharghũ, יְקַיְּמִינָּה. Et 8, אֲשֶׁר־לוֹ יְעָדָהּ qui sibi despõdit eam. Tharghũ, דִּיקַיְּמָהּ לֵיהּ qui sibi despõdit eam. R. Selomóh, qui aggregauit (vel subiecit) eam sibi in vxorẽ. Irm.47.7, ibi יְעָדָהּ constituit illi. vel, cõuenit eã. Tharghum, מְזַמְּנָהּ constituit illi tẽpus. & sic R.D. הִזְמִינָהּ. Micháh 6.9, Et quis יְעָדָהּ, id est הִזְמִינָהּ constituit ei tẽpus? sub. ad veniendum. Et in nifhál, Exo.25.21, וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם & conueniã (sub. ad tẽpus statutum) tecum illic. Et sine ו, Exod.29.42, וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה & conueniã illic filiis Israél. Psal.48.5, Ecce reges נוֹעֲדוּ cõuenerunt. vel congregauerunt se. Hamós 3.3, Num ambulabũt duo pariter, אִם־נוֹעָדוּ nisi cõuenerint? vel cõuenerit eis? Num.14.35, הַנּוֹעָדִים עָלָי qui cõueniunt (pro cõuenerũt) aduersũ me. Exo.30.6, אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה vbi cõueniam tecũ. Et in hifhíl, הוֹעִיד הוֹעַדְתָּ, &c. Futurũ, אוֹעִיד, &c. Irme.49.19, scribi-

tur cum י sine ו, Et quis יְעִידֵנִי conuenire faciet me? sub. ad tēpus constitutū. ג est cū daghés, ait R.D. in lib. ra. Vel, quis constituet mihi tēpus? Et 50.44, Et quis יוֹעִדֵנִי conuenire faciet me? Scribitur cū ו, & sine י. Et sic Iiób 9.18, Quis יוֹעִדֵנִי conuenire faciet me? sub. ad iudiciū cū Deo? נ non est daghessatū. Participium passiuū, מוּעָד. Irme. 24.1, Et ecce duo canistra ficuū מוּעָדִים parata. vel congregata, aut iussa cógregari. i. parata ad edendū, secundum R.D. Iechez. 21.16, quo facies tuæ מֻעָדוֹת paratæ. vel cōstitutæ, aut cógregatæ. Tharghū, מְזַמְנִין paratæ. Et in hof hál, Exod. 21.29, וְהוּעַד & contestatio facta fuerat (vel, testibus adhibitis denuntiatum fuerat) domino eius. Tharghū, וְאִיתַסְהַד & testificatio facta fuerit. Sed huius radix est עוּד, secundū R. Dauid in lib. ra. ibi require. Hinc nomen, מוֹעֵד, quod est זְמַן, Tempus constitutū quo cōgregabatur Israél in domo sanctuarii in quā cōueniebat omnis Israél, & Deus cum Moséh: & omnis locus in quod cōuenitur. Exo. 9.4, Et posuit Dominus מוֹעֵד tēpus, dicēdo, Cras, &c. Deute. 16.6, מוֹעֵד צֵאתְךָ tēpore quo egressus es, &c. 2. Semu. 24.15, Et dedit Dominus pestē in Israél à mane vsq; ad עֵת מוֹעֵד tempus temporis. sub. cōstituti. Sunt è doctoribus qui exponunt, inquit R.D. in cōmen. vsque ad dimidium diei. éstque tēpus è tēporibus Solis: quia ortus eius est tēpus vnum: & dimidiū diei, tempus aliud: & occasus Solis ipsius, tēpus aliud. Alii dixerūt, ab ortu Solis vsq; ad occasum eius. Nā Dei misericordia breuiatum fuit tēpus pestis. dixit enim, Tribus diebus pestē, &c. & fuit tātum à mane, &c. Targhum, מֵעִידָן דְּמִתְנְכִיס תְּמִירָא וְעַד דְּמִתַּסַּק à tēpore quo offertur iuge sacrificiū matutinū, donec remoueatur. Et sic R. Dauid in lib. ra. dicit מוֹעֵד

150

In regimine, Psal.7.7, וַעֲדַת לְאֻמִּים & congregatio populorú. Et 106.18, בַּעֲדָתָם in congregatione corú. Et sic appellatur Examen apum, quòd altera cóueniat, & có gregetur apud alteram. Iudici.14.8, עֲדַת דְּבֹרִים examen apum. עֵדָה, Testimonium, vide in עוּד. Nomen aliud, מוֹעָדָה, pro congregatione. Iehos.20.9, עָרֵי הַמּוּעָדָה ciuitates congregationis.i.ad quas debet cóuenire qui occîdit quempiam per errorem.

יעה Est הֵסִיר, Remouit. Iesah.28.17, וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב & remouebit grando spé mendacii. Hinc etiá dicuntur יָעִים, Scopæ: quòd illis ab altari cineres amouerent. Exod.38.3, וְאֶת הַיָּעִים & scopas. Et 27.3, וְיָעָיו & scopas eius. Tharghum pro hac dictione habet וּמַגְרוֹפְיָתֵיהּ à גְּרַף quod est verrere, scopare.

יעז Vnde נוֹעָז, dicitur Robustus, fortis, durus. עַז & יָעַז sunt eiusdé significátiæ, inquit R. Dauid. Iesah.33.19, אֶת עַם נוֹעָז, id est populú עז robustú (siue forté) nó videbis. sic R.D. in lib.ra. Tharghú etiá habet יַת מַרְוַת עַם תַּקִּיף dominiú populi fortis (.i. Chaldæorú) nó videbis. Et est ex nifhál, inquit R.D. in cómen.& in Michlól. Sunt (inquit idem in lib.ra.) qui exponunt לוֹעֵז barbarum, qui alia loquitur lingua: permutátes נ in ל, sicut in נִשְׁכָּה & לִשְׁכָּה, quod significat cubiculum.

יעט Est עָטָה, Operire. Iesa.61.10, Pallio iustitiæ יְעָטָנִי operuit me.

יעל In hifhíl, הוֹעִיל הוֹעַלְתָּ, &c. est Prodesse, vtile esse; vtilitaté afferre, aut Recipere vtilitaté. Iesa.44.10, Et sculptile fudit לְבִלְתִּי הוֹעִיל vt non prosit. Est macór proprie. Vnde Tharghú habet, דְּלָא לַהֲנָאָה, acsi dicat, propter non prodesse, &c. Et 47.12, si forte possis הוֹעִיל proficere. aut vtilitaté capere. Chab.2.18, מָה הוֹעִיל quid profuit

profuit(pro prodeſt)ſculptile? Iiób 35.4, אֹעִיל quid proficiã de expiatione mea? vel, quã vtilitatẽ capiã? Irm.2.8, Et poſt(ea quæ)לֹא־יוֹעִילוּ nõ proderunt(pro, profuerũt, aut proſunt)ambulauerunt. Sic 11, בְּלֹא יוֹעִילוּ in(ea quæ) non proderunt. Iiób 30.13, לְהַוָּתִי יֹעִילוּ ad contritionem meá proficient. vel vtilitatẽ capiunt, ſub. animis ſuis. acſi dicat, Læti ſunt ob contritionẽ meam, perinde acſi nacti eſſent magnam vtilitatem ex contritione mea. Statim ſequitur, Nõ auxiliatur eis. i. hæc vtilitas non auxiliatur eis, & ſic lætãtur de re inutili. Hinc eſt יָעֵל, quod eſt תַּיִשׁ הַבָּר, Hircus ſylueſtris, ſecũdum R. Dauid. Pſal. 104.18, Montes excelſi לַיְּעֵלִים hircis ſylueſtribus. Iiób 39.4, nũ noſti tẽpus pariendi יַעֲלֵי־סָלַע hircorũ ſylueſtrium petræ? i. incolentiũ petras. Fœmineum, יַעֲלָה. Prou. 5.19, וְיַעֲלַת־חֵן & hirca ſylueſtris gratiæ. i. gratioſa.

יען Eſt בַּעֲבוּר, Propterea, eo quòd. Gen. 22.16, יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ eo quòd feciſti rem hanc. Et geminatur interdũ augendi gratia: vt Leuit. 26.43, יַעַן וּבְיַעַן eo quòd, & propterea quòd iudicia mea abiecerũt. Hinc fit & יַעֲנָה, genus auis deſerta incolentis, cuius vox eſt vlulatus, ait R. D. in li. ra. vlula vocatur. Ieſa. 13.21, Et habitabunt ibi filiæ יַעֲנָה vlulæ. Tharghũ, filiæ נַעֲמָא, vel נַעֲמִין ſtruthionũ, vel vlularum, vt alii exponunt. Secũdum R. D. appellãtur filiæ יַעֲנָה, pulli הַיְעֵנִים, quarum matres ſemper volant, ſuóſque deſerunt pullos, qui ob defectum cibi flent, atque vlulant. Idcirco ſcriptũ eſt Micháh 1.7, Faciã planctum ſicut dracones, & luctũ ſicut filiæ יַעֲנָה vlulæ. Thren. 4.3, crudelis כַּיְעֵנִים ſicut vlulæ.

יעף Laſſare, fatigare, vel Laſſari, & fatigari, aut laſſũ, vel fatigatum eſſe, Volare. Futurũ ipſius cal eſt אִיעַף יִיעַף &c. Ieſah. 40.28, לֹא יִיעַף non erit laſſus. Et 40.

30,וְיָעֲפוּ & lassi erunt.Irme.51.57,וְיָעֵפוּ.Hæc duo sunt cũ י signo futuri tãtum,inquit R.Dauid in Michlól. Et in hifhil,הוֹעִיף הוֹעֶפֶת,&c.Et participiũ passiuum est instar מוּצָק,à יָצַק.Dani.9.21,מֻעָף בִּיעָף volare factus(aut iussus)volatu tetigit me,&c.R.D.in lib.rad.exponit,qui volauerat superne, nunc vidi eum me tangenten, &c. In Michlól autẽ dicit rectum esse vt sit ab עוף volare.

Et nomen tóar,יָעֵף,Lassus,Sitibundus.Iesah.50.4,vt sciam לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר dicere in tẽpore suo lasso verbũ. vel sitibundo.i.ei qui sitit vt audiat verbũ Domini: vt exponit R. D. in lib.rad. Et 40.29, Qui dat לַיָּעֵף lasso robur. Nomen,תּוֹעָפָה,Fortitudo.Iiób 22.25,Et argentum תּוֹעָפוֹת לָךְ fortitudines tibi.i.erit ad fortitudinem tuã.R.Mosch filius Nachmã,in cóment.exponit הָרִים, montes erunt tibi,quia crescent diuitiæ tuæ,gloriáque tua,acsi essent altitudines montiũ excelsorũ.R.Abrahám iunior exponit,in fortitudine & multitudine erit tibi. Psal.95.4,וְתוֹעֲפוֹת הָרִים & fortitudines mõtium ei.

יעץ Consulere,consiliũ capere, Decernere,deliberare.Iesah.14.26,Dominus exercituũ יָעַץ decreuit. 2.Semu.17.15, Sicut hoc, & sicut hoc יָעַצְתִּי אָנִי consului ego. יוֹעֵץ,Consulens,consultor,consiliarius.Iesah.9. 6,יוֹעֵץ cõsiliarius,Deus,&c. 2.Paralip.25.15,הַלְיוֹעֵץ num pro cõsiliario regi dederunt te? Ieche.11.2,וְהַיּוֹעֲצִים,& cõsulentes consiliũ malũ.Hezræ 7.25,וְיוֹעֲצָיו & consiliariis eius.Passiuum,Iesa.14.26, Hoc consiliũ הַיְעוּצָה quod cõsultũ(vel Latine,datũ)est super,&c.Imperatiuũ,Iesah. 8.10,עֻצוּ עֵצָה consulite consilium.Est cũ Kibbus sephatháim loco chólé,inquit R.D.in Michlól,sicut יִשְׁפּוּטוּ & תַּעֲבוּרִי.Futurũ,אִיעַץ יִיעַץ,&c.Psal.32.8,אִיעֲצָה עָלֶיךָ cõsulam tibi oculo meo.i.ponã prouidentiã meã, & oculũ

meű ſuper te. R.D. in lib. ra. Exo. 18.20, אִיעָצְךָ consulam tibi. Et in nifhál, Ieſa. 40.14, אֶת־מִי נוֹעָץ cũ quo conſilium cepit? Eſt intrãſitiuũ. Pſal. 71.10, נוֹעֲצוּ יַחְדָּו conſiliũ ceperunt pariter. 2. Reg. 6.8, וַיִּוָּעַץ אֶל־עֲבָדָיו & conſilium ceperit cũ ſeruis ſuis. Et in hithpahál, Pſa. 83.4, וְיִתְיָעֲצוּ עַל־ & cõſilium capient ſuper, &c. Nomen, עֵצָה, Conſilium. 2. Sem. 17.7, Non טוֹבָה הָעֵצָה bonum conſilium. Pſal. 106.13, לַעֲצָתוֹ conſilio eius. Plurale, Deuter. 32.27, עֵצוֹת conſilia. Ieſah. 47.13, In multitudine עֵצֹתָיִךְ conſiliorum tuorũ. eſt forma maſculea. Alia forma, præpoſito מ, מוֹעֵצָה. cuius plurale eſt Prouerb. 22.20, בְּמוֹעֵצוֹת in conſiliis. Et ſine ו, Irme. 7.24, בְּמֹעֵצוֹת.

יער Sylua, Fauus. Irme. 5.6, Leo מִיַּעַר de ſylua. Cant. 5.1, Comedi יַעְרִי fauum meum. Et forma fœminea, יַעְרָה. 1. Semu. 14.27, בְּיַעְרַת הַדְּבָשׁ in fauum mellis. Plurale ipſius יַעַר, Ieche. 39.10, מִן־הַיְּעָרִים de ſyluis. Et forma fœminea, Pſal. 29.9, Et diſcooperiet יְעָרוֹת ſyluas.

יפה Pulchruit, aut pulcher fuit. Cant. 4.10, מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ pulchri fuerunt amores tui. Ieche. 31.7, וַיִּיף & pulchra fuit. Et 16.12, וַתִּיפִי & pulchra fuiſti. Secundũ pronuntiationẽ filiorum Aſér, eſt longum cũ duobus paſethim: ſed ſecũdum pronuntiationẽ filiorũ Naphthali, eſt cum vno tantũ paſéth, & breue. Et ſic וַיִּיף prædictum, ſecũdum pronuntiationẽ filiorum Naphthali, prius י eſt cum chiric, alterũ verò quieſcit. At ſecundum pronuntiationẽ filiorum Aſér legitur וַיְיִף, prius י cum ſeuá, & alterum cũ chiric. Et in aliquibus libris, inquit R.D. ſcribitur וַיִּיְף, prius cum chiric, & alterum cum ſeuá. Et ſecundum rectam grãmaticam ſcribendum erat וַיֵּיף ſicut וַיֵּשֶׁב. Geminatur, augendæ ſignificationis gratia, Pſa. 45.3, יָפְיָפִיתָ pulcher admodum fui-

sti. Et in pihél, Irm.10.4, יְיַפֵּהוּ decorabit illud. Et in hithpahál, Irm.4.29, in vanũ תִּתְיַפִּי decorabis te. Tóar masculeũ, Cant.1.16, Ecce tu יָפֶה pulcher es. Gene.39.6, יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה pulcher forma, pulchérq; vísu. Et fœmineum, Cãt.1.15, Ecce tu יָפָה pulchra. Iiób 42.15, Mulieres יָפוֹת pulchræ. Et geminata secunda & tertia litera, Irme.46.20, Vitula יְפֵה פִיָּה pulcherrima. quanquam est scriptũ nomen duabus dictionibus, vnius tamen dictionis est significantia, inquit R.D, sicut & illud Psal. 123.4, despectio לִגְאֵי יוֹנִים superbis. Et פְּקַח־קוֹחַ proprium nomé. Substãtiuũ, יֹפִי, Pulchritudo, decor. Ieche.27. 3, perfecta יֹפִי decore. Et in regimine, Iechez.28.7, עַל־יְפִי super pulchritudine. Zecha.9.17, יָפְיוֹ pulchritudo eius.

יפח Cuius futurum in cal, אִיפַח יִיפַח, &c. est Loqui, meditari, Lamentari, conqueri. Et nomen tóar, secundum R. Dauid in lib.rad. & Michlól, Chab.2.3, וְיָפֵחַ, id est וְהוֹגֶה וּמְצַפְצֵף & loquẽs, & mussitás, &c. aut locutor & mussitator. ita R.D. secũdum qué refertur ad visioné. dixerat enim prius, Quia adhuc visio ad tépus: & statim sequitur, וְיָפֵחַ לַקֵּץ, acsi dicat, Et visio hæc loquetur (pro loquitur) ad finem. i. nõ loquetur in tempus hoc, sed in fine vétura est. Et in regimine, Psal.27. 12, Quoniá surrexerunt in me testes mendacii, וִיפֵחַ חָמָס & locutor iniquitatis. aut médacii. vtrunque enim significat חָמָס. Possunt tamen hæc duo deduci à פוּחַ eiusdem significãtiæ. illic vide. Et in hithpahál. Irme.4. 31, Vox filiæ Siión תִּתְיַפֵּחַ lamẽtabitur. i. quæ lamẽtatur.

יפע Est זָהַר, Splẽduit, illustrauit, claruit. Vnde est verbum in hifhíl. Psal.50.2, Deus הוֹפִיעַ spléduit. R. Dauid, Manifestauit se in splendore suo & gloria sua. Et 94.1, Deus vltionum הוֹפִיעַ splédesce. vel manifesta

teipsum. Iiób 10.3, Et super cõsilium impiorum הוֹפָעְתָּ splẽduisti. aut splendere fecisti. acsi dicat, perfecisti eorum consilium, venisti ad eos in consilio eorum, & ostendisti voluntatem tuã. R.D. Significat etiã Obscurari & tenebrescere, Iiób 10.22, וַתָּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל & obscurata est sicut caligo. Potest etiã exponi secũdum priorem significantiam, iuxta R.D. in hunc sensum, Et locus splẽdidus, lucẽnsque, efficiatur vt caligo. & ita etiã exponit R. Leui. Hinc fit nomẽ, יִפְעָה, Illustratio, splẽdor. Iechez. 28.7, Et polluent יִפְעָתֶךָ splendorem tuum.

יפת Vnde מוֹפֵת, quod est אוֹת, Signũ, portentum. Differt tamẽ secundũ R.D, אוֹת à מוֹפֵת, quòd multis locis ponitur אוֹת, vbi nõ potest poni מוֹפֵת, vt Nume. 2. 1, Vnusquisq; iuxta vexillũ suũ, בְּאֹתֹת in (vel sub) signis patrũ, &c. & Gene. 9.13, Et erit לְאוֹת in signũ fœderis. & his similia. quibus locis nõ potest poni מוֹפֵת, quia מוֹפֵת est signũm datũ vt credat quis quod futurũ est: אוֹת verò interdum est signũ tantum, & non respicit futurũ. מוֹפֵת ergo est Latinis portentũ, à portendendo aliquid futurũ. Deuter. 13.2, Et dederit tibi אוֹת אוֹ מוֹפֵת signum, vel portẽtum. 1. Reg. 13.3, Et dabit in die illa מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת portentum, dicẽdo, Hoc portẽtum quod locutus est Dominus. Plurale, Ioél 2.30, Et dabo מוֹפְתִים prodigia (vel portenta) in cælo.

יצא Exiuit, egressus est. Gene. 10.11, De terra ipsa יָצָא egressus est Assúr. Deut. 23.12, וְיָצָאתָ שָׁמָּה & egredieris illuc. Et sine א, Iiób 1.21, Nudus יָצָתִי מִבֶּטֶן egressus sũ de vtero. Irm. 10.20, Filii mei יְצָאֻנִי egressi sũt ex me. Est (inquit R.D. in Mich.) sicut יָצְאוּ מִמֶּנִּי. Deute. 14.20, decimabis omnẽ fructũ seminis tui הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה quod egreditur de agro. Vel, quod profert ager: & sic est trãsi-

tiuũ ex hifhîl,pro יוֹצִיא.R.D.in lib.ra. Gen.9.18,הַיֹּצְאִים qui egreſſi ſunt. Eccleſ.10.5,Sicut error שֶׁיֹּצָא qui egreditur à facie præſidẽtis. Secundũ normã debuerat eſſe שֶׁיּוֹצְאָה,ſed ad leniendum א,ablatum eſt ה,& eius punctatura tranſlata eſt in צ,ad hoc ſignificandum.Deut. 28.57,הַיּוֹצֵת quæ egreditur.eſt ſine א, ait R.D.in Michlól & lib.rad. Hamós 5.3, הָעִיר הַיֹּצֵאת אֶלֶף ciuitas ex qua egrediuntur mille,&c.Non eſt verbum trãſitiuum,vt dicas,quæ profert mille,&c.Verbũ enim refertur non ad vrbẽ,ſed ad cõgregationẽ populi,ſecũdum morem Scripturæ,quæ aliquãdo vrbẽ,ciues appellat, ait R.D. Macór,Gen.8.7, וַיֵּצֵא יָצוֹא & egrediebatur egrediendo. Et ſine ו,Gen.27.29,יָצֹא יָצָא egrediendo egreſſus eſt. Et alia forma,צֵאת,Egredi,Gen.24.11. Pſal.114.1,בְּצֵאת quũ egrederetur(aut egreſſus eſſet)Iſraél. Deute.31.2,Non poſſum vltrà לָצֵאת egredi. 2.Reg.19.26, וְצֵאתְךָ & egredi tuũ.Imperatiuũ,2.Semu.16.7,צֵא צֵא egredere egredere. Nume.12.4.צְאוּ egredimini. Cãt.3.11,צְאֶנָה וּרְאֶינָה exite, & videte.צ cum ſeuá præter normã:& hoc vt æquaretur ſequenti verbo וּרְאֶינָה. א tamen in וּרְאֶינָה eſt cum ſerí. Hæc R.D.in Michlól. Futurum,אֵצֵא יֵצֵא תֵּצֵא,vt in macór.1.Semu.22.3,יֵצֵא־נָא egrediatur quæſo(ſcilicet de loco ſuo,de ſpelunca Hadulã) pater meus & mater mea, (ſub.vt maneãt)vobiſcũ. Leuit.9.24,וַתֵּצֵא אֵשׁ & egreſſus eſt ignis.Hamós 4.3,Et per aperturas תֵּצֶאנָה exibitis.

Et in hifhîl,Exire facere,educere,proferre,producere,Afferre. Irm.51.10,הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ eduxit Dominus iuſtitias noſtras.Deute.22.19,כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע quia eduxit nomẽ malum contra virginẽ Iſraél.Ieche.42.15, וְהוֹצִיאַנִי & eduxit me. Pathách eſt loco ſerí. Exod.32.13, הוֹצִיאָם eduxit eos. Camés eſt vice ſerí. Et 6.6, וְהוֹצֵאתִי

אֶתְכֶם & educam vos. Itē 12.38, quā הוֹצִיאוּ eduxerunt. Et 16.3, הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ eduxiſtis nos. 1. Reg. 17.12, וְהוֹצֵאתְ לִי & afferes mihi. Pſal. 68.7, מוֹצִיא אֲסִירִים qui eduxit vinctos. 2. Paralip. 9.27, וּמוֹצִיאִים סוּסִים & educentes equos. Gene. 38.25, ipſa מוּצֵאת educta. Macór, Ieſa. 43.8, הוֹצִיא educere populum. i. dixi quòd educerē populum: vt exponit R. Dauid in comment. & eſt, inquit, macór ſicut לְהוֹצִיא, Exo. 6.13, לְהוֹצִיא vt educerēt. Et 3.12, בְּהוֹצִיאֲךָ quū eduxeris. Imperatiuū, Exo. 3.10, וְהוֹצֵא & educ. Et cū oſtēſione י, cuius vicē gerit ו, Gene. 8.16, הַוְצֵא. Cum pronomine, Gene. 19.5, הוֹצִיאֵם educ eos. Futurum, Ieche. 20.38, אוֹצִיא אוֹתָם educā eos. Pſal. 105. 43, וַיּוֹצֵא עַמּוֹ & eduxit populū ſuū. Et in hofhál, Ieche. 38.8, הוּצָאָה educta eſt. Subſtantiuū, vel potius tóar, מִיצִיא. 2. Paral. 32.21, וּמִיצִיאֵו & egreſſi viſcerum eius. id eſt è viſceribus eius, hoc eſt filii eius. Nomē, צֵאָה, Excremētū, ſordes, ſtercus. Deut. 23. 13, Et operies אֶת־צֵאָתֶךָ excremētum (ſiue ſtercus) tuū. Ieſa. 36.12, vt comedāt אֶת־חֲרָאֵיהֶם (ſic ſcribitur, ſed legitur צֹאָתָם) ſtercus ſuū. Alia forma, צֹאָה. Ieſa. 4.4, Si abluerit Dominus אֵת צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן ſordē filiarū Siión. Prou. 30. 12, וּמִצֹּאָתוֹ & à ſorde ſua. Alia rurſū, Ieſa. 30.22, צֵא excremētum, (vel ſordes,) dices ei. R.D. in lib. ra. nomē eſſe arbitratur: ſed in cōmen. exponit, Egredere (ſub. foras) dices ei, nempe ſculptili.. Et ſunt (inquit) qui exponūt ſicut צוֹאָה ſtercus (ſordes) & proiicies illud foras. Tharghū, Quēadmodū abominātur immunditiā, ſic abominabimini ea. Et quia צוֹאָה eſt ſordes, dicitur Zechar. 3.4, de veſtibus ſordidis, Remouete הַבְּגָדִים הַצֹּאִים veſtes ſordidas. Perfectū nomen eſſet יְצֹאִים. Et geminatis צ & א, צֶאֱצָא, Germē, filius. Ieſa. 22.24, הַצֶּאֱצָאִים filii & nepotes. vel filiæ, ſecundum R.D. in lib. rad. & in cōment.

Tharghũ,בְּנַיָּא וּבְנֵי בְנַיָּא filii,& filii filiorũ.i.nepotes. R. Abrah.filii,& filiæ.Filii autẽ ſic appellati,quòd egreſſi ſint ex vtero. Iiób 31.8, וְצֶאֱצָאַי & filii mei(vel,ſecũdum R.Dauid,& exitus ſeminũ.i.germina mea)eradicẽtur. Ieſah.42.5, Expãdens terram,וְצֶאֱצָאֶיהָ & germina eius.

Alia rurſum forma,מוֹצָא,Exitus,Ortus.Iiób 38.27,Et ad germinare faciendum מֹצָא דֶשֶׁא exitũ germinis.ſiue herbæ teneræ.Deut.23.23,מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ exitũ(.i.ſermonẽ) labiorum tuorũ cuſtodies. Ieſa.58.11,וּכְמוֹצָא מַיִם & ſicut exitus aquarum.Pſal.75.6,מִמּוֹצָא ab exitu(.i.ab Oriente vnde ſol égreditur)& Occidẽte.Plurale,מוֹצָאִים,Pſal. 107.33, וּמֹצָאֵי מַיִם & exitus aquarum. Et forma fœminea,2.Reg.10.27, Et poſuerunt eam לְמֹחֲרָאוֹת(ſic ſcribitur,ſed legitur לְמוֹצָאוֹת)pro exitibus. i.latrinis. Alia forma,תּוֹצָאָה.Pſal.68.21,Morti תּוֹצָאוֹת ſunt exitus.Prouerb.4.23,תּוֹצְאוֹת חַיִּים exitus vitæ.

יצב In hifhíl,& nifhál venit more carentiũ י, ait R. D.in Michlól.& eſt Stetit,Stare fecit,ſtatuit,Erexit,Acuit. 1.Reg.16.34,הִצִּיב דְּלָתֶיהָ ſtatuit(ſtare fecit) ianuas eius. Pſal.74.17, Tu הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ ſtatuiſti omnes terminos terræ. Irme.31.21, הַצִּיבִי לָךְ צִיֻּנִים ſtatue tibi titulos.1.Semu.13.21,וּלְהַצִּיב הַדָּרְבָן ad acuendum ſtimulum, vt ait R.Dauid, & ſtatuẽdum eum in medio ligni.Et 15.12,מַצִּיב לוֹ יָד ſtatuit ei locũ.Gene.28.12,Et ecce ſcala מֻצָּב erecta ſuper terrã.Deute.32.8,יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים ſtatuet(pro cõſtituit)terminos populorum. 2.Reg.17.10,וַיַּצִּבוּ & ſtatuerũt ſibi ſtatuas.2.Sem.18.17,וַיַּצֶּב.vtrũque ſine י formatiuo. Illud autẽ Nachũ 2.8,וְהֻצַּב גֻּלְּתָה הֹעֲלָתָה,ſecundum R.Semuél,& R.D.eſt nomẽ propriũ reginæ,vt ſit,& Huſſáb captiua ducta eſt,iuſſa eſt aſcẽdere.ſub.currũ.quod patet ex eo quod ſequitur,Et ancillæ

cillæ eius,&c. At R. Ionáh arbitratus est esse verbũ ex puhál. Tharghũ, וּמַלְכְּתָא & regina,&c. Sic nẽpe appellata, quòd staret apud regẽ,(ait R.D.in cõmen.) iuxta illud, Psal.45.10, Stetit cõiunx ad dexteram tuam. Idem ibidẽ sic explicat, Et tẽplum quod constitutũ, siue erectum fuerat in pace diebus multis in Nineuéh, nunc dissolutum & excisum est. Nineuéh, quæ fuit protecta hactenus, quia non transiuit per illá alienus, excisa est.

Et in nifhál, præteritum, Psal.45.10, נִצְּבָה stetit coniunx,&c. Gen.24.13, נִצָּב sto iuxta,&c. Et 45.1, הַנִּצָּבִים qui stabant. Et in hithpahál, Nume.11.16, וְהִתְיַצְּבוּ & stabũt ibi tecum. Iiób 1.6, לְהִתְיַצֵּב vt starẽt. Nume.23.14, הִתְיַצֵּב sta iuxta,&c. Prou.22.28, יִתְיַצֵּב stabit. Exod.2.3, וַתֵּתַצַּב & stetit soror,&c. secundum normá debuerat esse וַתִּתְיַצֵּב. Vnde notãdum est secundum R.D. in Michlól, in verbis quorum prima quiescit litera, nõ inueniri eorum quietem in pihél, nec in hithpahál, propter daghés secundæ radicalis. Nam daghés forte, nõ est in litera nisi præcedat illam literá altera mota, id est pronuntiata, seu punctata cũ vno ex punctis regalibus. Et quia voluerũt in וַתֵּתַצַּב deficere י, quia (vt dictum est) debuerat esse וַתִּתְיַצֵּב, præposuerunt hannách, quod est loco י inter duo tauim. Daghés enim ipsius צ, nõ ponitur vice י: sed est constitutiuũ ipsius coniugationis. Nach etiam non est par vt sit inter ת, & צ, propter daghés ipsius צ. Idcirco præpositum est hannách.i. serí, in cuius potentia est י,& sic vtrunque manet, hannách, & daghés ipsius coniugationis. Exo.19.17, וַיִּתְיַצְּבוּ & steterũt. Hinc fit מַצָּב, quod est Statio, Acies ferens clypeũ, Qui præcedit exercitũ,& qui stare facit populũ, antesignanus. Iehos.4.9, תַּחַת מַצַּב sub statione pedũ sacerdotũ.i. in loco

vbi ſteterunt pedes ſacerdotũ.1.Sem.13.22,וַיֵּצֵא מַצַּב & egreſſa eſt ſtatio(vel acies)Peliſtinorũ.i.egreſſi ſũt principes exercitus,vt ait R.D.in cõmen.ſic Tharghũ,& egreſſus eſt אִיסְטְרַטִיג prĩceps exercitus.Fœmineũ,1.Sem. 14.12,Et reſpõderunt viri הַמַּצָּבָה ſtationis.vel aciei.i.viri ordinantes bellũ,& ſtatuẽtes populum,vt ait R.Dauid in lib.ra. Tharghũ, Viri מַטַּרְתָּא cuſtodiæ.i.qui ſtãt in circuitu caſtrorũ cuſtodiẽtes caſtra. Hinc & מַצֵּבָה, Statua. Leuit.26.1,Et ſculptile,וּמַצֵּבָה & ſtatuã non erigetis. Gen.35.20,הִוא מַצֶּבֶת hæc ſtatua ſepulchri.Et צ cũ ſeuá,& ב cum pathách,2.Reg.3.2,אֶת־מַצְּבַת.Inuenitur & abſolutũ inſtar cõiuncti,2.Sem.18.18,Et vocauit לְמַצֶּבֶת ſtatuã(titulũ)ſecundũ,&c.Ieſah.6.13,ſemen ſanctitatis מַצַּבְתָּהּ ſtatio(vel plãtatio)eius.2.Reg.18.4,Et cõfringet אֶת־הַמַּצֵּבֹת ſtatuas. Aliud nomẽ,מֻצָּב,Turris lignea quæ fit contra vrbẽ ad capiendum eã, inquit R.D. Ieſa.29. 3,Et obſidebo te מֻצָּב turri lignea. Tharghũ,Et ædificabo cõtra te כַּרְקוֹם munitionẽ. R.Abrahám,turrim ſtantem. נְצִיב non eſt de hac radice, vt plæriſque viſum eſt.require in נָצַב,vnde poteſt eſſe prædictum מַצֵּבָה.

יָצַג Statuere,locare. In hifhíl,Irm.51.33,הִצִּיגַנִי ſtatuit me tãquam vas inane. Poteſt etiã legi,הִצִּיגָנוּ ſtatuit nos.Hoſe.2.5,וְהִצַּגְתִּיהָ & ſtatuã eã.Deut.28.56,Quæ non tentauit plantã pedis ſui הַצֵּג ſtatuere ſuper terrã. Iudic.6.37, מַצִּיג אֶת־גִּזַּת ſtatuo vellus lanæ. Hamós 5.15, וְהַצִּיגוּ & ſtatuite in porta iudicium.Gene.33.15,אַצִּיגָה־נָּא Statuã quæſo tecum de populo. 2.Semu.6.17,וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ & ſtatuerũt eam in loco ſuo. eſt ſine י coniugationis.

Et in puhál, Exod.10.24,יֻצָּג ſtatutũ eſt.vel locatum eſt,ſub.pecus.pro ſtatuetur, ſub.in loco ſuo: vt exponit R.Selomóh.Et eſt inſtar יֻלַּד.poteſt eſſe præteritum

& participium. Tharghum, שְׁבוּקוּ relinquite.

יצע Strauit, extendit inferne. In hifhil, Psalm. 139.8, וְאַצִּיעָה & strauero (scilicet stratũ meum) in inferno. Iesah. 58.5, Et saccum וָאֵפֶר יַצִּיעַ & cinerẽ sternet. Et in puhál, Iesah. 14.11, Subter te יֻצַּע stratus fuit vermis. Est præteritum si י est radicale, vt nonnulli dicunt, & ex daghessatis: sed futurũ est יֻצַּע. Estér 4.3, Saccus, & cinis יֻצַּע stratus est (vel sternetur) multis. Sunt (inquit R. D. in lib. rad.) qui dicunt esse præteritũ, & י radicale, & ex puhál. At ipse futurũ arbitratur esse, & sic י esse futuri signũ, & nõ esse ex daghessatis, sed ex hofhál, instar יֻצַּק, אֻצַּק, & hoc est rectum. Præteritũ est, הוּצַּע הוּצְּעָה, &c.

Nomen, יָצוּעַ, Stratum, lectus: sic appellatus propter pãnos qui sternũtur sub homine. Gene. 49.4, יְצוּעִי stratum meũ ascendit. Plurale, יְצוּעִים. Psal. 63.6, עַל־יְצוּעָי super lectos meos. Alia forma, Iesah. 28.20, Quia breuis est הַמַּצָּע lectus. Hinc est יָצִיעַ, Deambulatoriũ factum in medio domus à pariete ad parietẽ, instar עֲלִיָּה cœnali, vel sicut חֶדֶר cubiculum, vt ibi se abscõderent. At יָצִיעַ memoratũ in Scriptura, erat extra domũ sanctuarii instar לְשָׁכוֹת cubiculorum: & erat in circuitu parietis sanctuarii, vocatúrque יָצִיעַ & תָּא, & צֶלַע, vt habes in suis radicibus. 1. Reg. 6.5, Et ædificauit super (vel iuxta) parietẽ domus יָצִיעַ deambulatoriũ in circuitu. vel thalamum, aut cubiculum, pro thalamos, & cubicula.

יצק Fudit, Roborauit. Leuit. 8.15, וְאֶת־הַדָּם יָצַק & sanguinẽ fudit. Exod. 25.12, וְיָצַקְתָּ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת & fundes ei quatuor annulos. Iesah. 26.16, Domine in angustia visitauerunt te, צָקוּן לַחַשׁ effuderunt orationẽ. Deficit י, & נ redundat, inquit R. D. in lib. ra. & Michlól. At R. Ionáh scripsit nomine R. Ischác filii Gactila, deduci

vbi ſteterunt pedes ſacerdotũ.1.Sem.13.22,וַיֵּצֵא מַצַּב & e-
greſſa eſt ſtatio(vel acies)Peliſtinorũ.i.egreſſi ſũt prin
cipes exercitus,vt ait R.D.in cõmen.ſic Tharghũ,& e-
greſſus eſt אִיסְטַרְטִיג prĩceps exercitus.Fœmineũ,1.Sem.
14.12,Et reſpõderunt viri הַמַּצָּבָה ſtationis.vel aciei.i.vi-
ri ordinantes bellũ,& ſtatuẽtes populum,vt ait R.Da-
uid in lib.ra. Tharghũ, Viri מַטַּרְתָּא cuſtodiæ.i.qui ſtãt
in circuitu caſtrorũ cuſtodiẽtes caſtra. Hinc & מַצֵּבָה,
Statua. Leuit.26.1,Et ſculptile,וּמַצֵּבָה & ſtatuã non eri-
getis. Gen.35.20,הִוא מַצֶּבֶת hæc ſtatua ſepulchri.Et צ cũ
ſeuá,& ב cum pathách,2.Reg.3.2,אֶת־מַצְּבַת.Inuenitur &
abſolutũ inſtar cõiuncti,2.Sem.18.18,Et vocauit לַמַּצֶּבֶת
ſtatuã(titulũ)ſecundũ,&c.Ieſah.6.13,ſemen ſanctitatis
מַצַּבְתָּהּ ſtatio(vel plãtatio)eius.2.Reg.18.4,Et cõfringet
אֶת־הַמַּצֵּבֹת ſtatuas. Aliud nomẽ,מֻצָּב,Turris lignea quæ
fit contra vrbẽ ad capiendum eã, inquit R.D. Ieſa.29.
3,Et obſidebo te מֻצָּב turri lignea. Tharghũ,Et ædifica-
bo cõtra te כַּרְקוֹם munitionẽ. R.Abrahám,turrim ſtan
tem. נְצִיב non eſt de hac radice, vt plæriſque viſum
eſt.require in נָצַב,vnde poteſt eſſe prædictum מַצֵּבָה.

יצג Statuere,locare. In hifhíl,Irm.51.33,הִצִּיגָנוּ ſtatuit
me tãquam vas inane. Poteſt etiã legi,הִצִּיגָנוּ ſta-
tuit nos.Hoſe.2.5,וְהִצַּגְתִּיהָ & ſtatuã eã.Deut.28.56,Quæ
non tentauit plantã pedis ſui הַצֵּג ſtatuere ſuper terrã.
Iudic.6.37, מַצִּיג אֶת־גִּזַּת ſtatuo vellus lanæ. Hamós 5.15,
וְהַצִּיגוּ & ſtatuite in porta iudicium.Gene.33.15,אַצִּיגָה־נָּא
Statuã quæſo tecum de populo. 2.Semu.6.17,וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ
& ſtatuerũt eam in loco ſuo. eſt ſine י coniugationis.
Et in puhál, Exod.10.24,יֻצָּג ſtatutũ eſt.vel locatum
eſt,ſub.pecus.pro ſtatuetur, ſub.in loco ſuo: vt expo-
nit R.Selomóh.Et eſt inſtar יֻלַּד.poteſt eſſe præteritum

& participium. Tharghum, שְׁבוּקוּ relinquite.

יצע Strauit, extendit inferne. In hifhil, Psalm. 139.8, וְאַצִּיעָה & strauero (scilicet stratũ meum) in inferno. Iesah. 58.5, Et saccum וָאֵפֶר יַצִּיעַ & cinerẽ sternet. Et in puhál, Iesah. 14.11, Subter te יֻצַּע stratus fuit vermis. Est præteritum si י est radicale, vt nonnulli dicunt, & ex daghessatis: sed futurũ est יָצַע. Estér 4.3, Saccus, & cinis יֻצַּע stratus est (vel sternetur) multis. Sunt (inquit R. D. in lib. rad.) qui dicunt esse præteritũ, & י radicale, & ex puhál. At ipse futurũ arbitratur esse, & sic י esse futuri signũ, & nõ esse ex daghessatis, sed ex hofhál, instar יֻצַּק, אֻצַּק, & hoc est rectum. Præteritũ est, הוּצַע הוּצְעָה, &c.

Nomen, יָצוּעַ, Stratum, lectus: sic appellatus propter pãnos qui sternũtur sub homine. Gene. 49.4, יְצוּעִי stratum meũ ascendit. Plurale, יְצוּעִים. Psal. 63.6, עַל־יְצוּעָי super lectos meos. Alia forma, Iesah. 28.20, Quia breuis est הַמַּצָּע lectus. Hinc est יָצִיעַ, Deambulatoriũ factum in medio domus à pariete ad parietẽ, instar עֲלִיָּה cœnali, vel sicut חֶדֶר cubiculum, vt ibi se abscõderent. At יָצִיעַ memoratũ in Scriptura, erat extra domũ sanctuarii instar לְשָׁכוֹת cubiculorum: & erat in circuitu parietis sanctuarii, vocatúrque יָצִיעַ & תָּא, & צֶלַע, vt habes in suis radicibus. 1. Reg. 6.5, Et ædificauit super (vel iuxta) parietẽ domus יָצִיעַ deambulatoriũ in circuitu. vel thalamum, aut cubiculum, pro thalamos, & cubicula.

יצק Fudit, Roborauit. Leuit. 8.15, וְאֶת־הַדָּם יָצַק & sanguinẽ fudit. Exod. 25.12, וְיָצַקְתָּ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת & fundes ei quatuor annulos. Iesah. 26.16, Domine in angustia visitauerunt te, צָקוּן לַחַשׁ effuderunt orationẽ. Deficit י, & נ redundat, inquit R. D. in lib. ra. & Michlól. At R. Ionáh scripsit nomine R. Ischác filii Gactila, deduci

à צוק. Sed secundũ significantiã melius est vt deducatur à יָצַק, quanquã vtraque radix eiusdẽ sit significãtiæ. Iiób 38.38, בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים dũ roboraret terrã in cẽtro, & partes eius cõiungerẽtur. Vel dũ funderet terrã ad fortitudinẽ. i. vt esset fortis, secundum R. Dauid in lib. ra. vnde postea sequitur, Et partes eius coniungerẽtur. R. Mosẽh filius Nachmán, Quãdo fũdebatur terra, & fundebatur propter effusionẽ aquarũ, quæ iacent super eã. Sũt etiã (inquit) qui exponũt, In die qua fundauit Deus terrã ob fortitudinẽ terræ, ad fundamentũ mundi. Sic Tharghũ vertit. R. Abrahám iunior exponit, Num nosti quomodo fecit, & quomodo factũ est, quãdo roborauit terrã, quæ est inter partes vaporũ superne in aere, vt roboretur, congregetúrque pariter, ac descendat infrà cum vehemẽtia ad locum fusum in medio centri terræ? & quomodo pariter iungãtur partes terræ ad generãdum lapidem descendentẽ de cælo, qui aggregatus est intra terrã, vt ad centrũ terræ pertingat? Et בְּצֶקֶת, est dum roboraret, Vel dum descẽderet, & caderet terra (aut puluis) cõgregata superne vt descendat. Et מוּצָק est medium centri terræ, quod est forte, vt perseueret eius stabilitas. Et רְגָבִים sunt partes terræ, quæ sunt in vaporibus superne in aere. Ieche. 24.3, יְצֹק בּוֹ מָיִם, fũde in illã aquã. Et sine י, 2. Reg. 4.41, צַק לָעָם funde populo. i. funde coctum in scutellas. R.D. Iiób 29.6, וְצוּר יָצוּק & petra fusa mecũ in riuos olei. Est hyperbolica locutio: acsi dicat, quãdo tanta mihi erat olei copia, acsi fuisset petra in oleũ fusa. Vel, & petra. i. è petra, erant fusi (siue fundebantur) riuuli olei. Et sic 28. 2, Ferrum de terra tolletur, וְאֶבֶן יָצוּק & è lapide fuso æs. sub. tolletur, siue accipietur. Vel vtrunque est verbum intransitiuum

à צוק,inquit R.Dauid in lib.rad. & Michlól. & ſic ſunt futura inſtar יָקוּם,exponendáque,fundetur,vel erit fuſus,ſiue fundet ſe.Capitur & pro חָזָק,Forte,durum,firmum,ſtabile. Iiób 41.15,יָצוּק fortis(ſub.eſt vnaquæque earum)in eo. Et 16, Cor eius יָצוּק forte(aut durũ)ſicut lapis,וְיָצוּק & forte ſicut,&c. Futurum,אִיצַק יִיצַק,&c. vel אֶצֹּק יִצֹּק,&c.cum daghés more defectiuorum,inquit R. Dauid in Michlól.Ieſah.44.3,אֶצָּק־מַיִם fundam aquam ſuper ſitientẽ. Exod.36.36,וַיִּצֹק לָהֶם & fudit eis quatuor baſes,&c.י eſt ſignũ futuri. Et verbum intrãſitiuum, 1.Reg.22.34,וַיִּצֶק דַּם־הַמַּכָּה & fuſus eſt(vel effudit ſe)ſanguis plagæ. Et eſt ſicut illud Geneſ.9.24, וַיִּיקֶץ,à יָקַץ. 1. Reg.18.33, וְיִצְקוּ & effundite(ſub. aquã) ſuper holocauſtum. Scripſit R. Iehudáh eſſe futurũ, & י eſſe ſignum futuri : י verò radicale manere in accentu ghahiá. Et rectum eſt,inquit R.Dauid in lib.rad. & Michlól. accentus enim ghahiá oſtendit occultationem י radicalis. R.verò Ionáh ſcripſit eſſe imperatiuũ,& י eſſe radicalem literã, & eſſe cum ghahiá ſicut illud Exo. 12.20, מִשְׁכוּ.Et hoc etiã(inquit R.D.)eſt rectum. Et in hifhíl,הוֹצִיק הוֹצַקְתָּ,&c. 2.Reg.4.5,Et ipſa מוֹצֶקֶת infũdebat. Scribitur tamen מְיֹצֶקֶת cum י interne: externe verò,id eſt in margine,cũ ו. Scribitur, inquit R.D.in cõmen. cum י more illorũ quæ ſcribuntur cum י ſignificatiuo ipſius coniugationis hifhil,abſque permutatione videlicet in ו,ſicut Iudi.19.22,מֵיטִיבִים.Scribitur & cũ ו more multorum exiſtentiũ in hifhíl,quorum prima radicalis quæ eſt י,quieſcit,mutata in ו. Illud autẽ Iehoſ. 7.23,וַיַּצִּקֻם & ſtatuerunt eos corã,&c.quãuis videatur eſſe ex hac radice,inſtar וַיַּצִּיבוּם à יָצַב,melius tamẽ eſt,inquit R. D. vt ponatur ex radice צוק. & daghés ipſius צ

nn.iii.

eſt loco י quieſcentis, ſicut Nume.14.36, וַיַּלִּונוּ. Et ſic 2. Semu.15.24, וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים. 1.Reg.7.23, mare מוּצָק fuſum. Et in regimine cũ pathách, 1.Reg.7.16, מֻצַק נְחֹשֶׁת fuſum ære. pro, fuſa ex ære. vel fuſi æris, vt exponit R. D. capitella erant æris fuſi. acſi dicat fudiſſe capitella, quẽadmodum fuderant columnas. Significat & חָזָק, Fortem, robuſtum, durũ. Iiób 11.14, Et eris מוּצָק fortis. Et 37.18, Fortes כִּרְאִי מוּצָק ſicut ſpeculum forte. aut fuſum. Cæli enim ſunt fortes, puri, & ſplendidi ſicut ſpeculum fuſum. Nam fiunt ſpecula ex ære, vel calybe fuſo, quod eſt decorum, mũdum, ac ſplendidum. Poteſt etiam ſic explicari, fortes, mundi, lucidi ſecundũ aſpectum fuſi. i. rei fuſæ, quæ eſt ſplendida tẽpore quo funditur, ſed poſt aliquot dies natiuũ retinet colorẽ: at cæli ſemper ſunt lucidi, ſemper clari. Et in hofhál, Iiób 22.16, Fluuius יוּצַק יְסוֹדָם fundetur in fundamẽto eorũ. Subauditur enim ב in יְסוֹדָם, inquit R. Dauid in lib. ra.

Nomẽ, מוּצָקָה, aut מוּצֶקֶת, Fuſio, infundibulum. 2. Paralip.4.3, Duo boues erãt fuſi בְּמֻצַקְתּוֹ ſecundum fuſionem illius. Zecha.4.2, Septẽ & ſeptem מוּצָקוֹת infundibula lucernis. i. vnicuique lucernæ erat infundibulum vnũ, ſecundum R. Dauid. vel vnicuique lucernæ ſeptẽ infundibula, ſecundũ R. Selomóh. Et eſt nomen tóar (inquit R.D. in comment.) vice verbi, quia fundebant oleum de lucerna in lucernã. Tharghum, Septẽ & ſeptem דִּמְרִיקִין מִנְּהוֹן מִשְׁחָא לְבוֹצִינַיָּא quæ euacuabãt ex eis oleum lucernis. vel ad lucernas. Alia forma, יְצוּקָה, 1. Reg.7.24, Duo ordines tuberculorum fuſorum בִּיצֻקָתוֹ in fuſione eius. vel ſecundum fuſionem eius.

יָצַר Formare, Cogitare, Operari, facere, Fingere ex luto, Concupiſcere, Anguſtare, artare, Stringere.

Gene.2.8,אֲשֶׁר יָצָר quē formauit. Iesah.45.18,יְצָרָהּ creauit eá. Psal.74.16,æstatem, & hyemē tu יְצַרְתָּם formasti eas. Iesa.43.21, עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי populū hūc formaui mihi. Et 46.11,יְצַרְתִּי formaui. Itē 44.21,יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי formaui te seruum mihi. Et 45.7,יוֹצֵר אוֹר formás lucē. Et 41.25,וּכְמוֹ יוֹצֵר & sicut figulus. Illud autē Hamós 7.1,יוֹצֵר formās locustas. Alii dicūt esse nomē, v: interpretatio eius sit, יצירה formatio ex locustis. Et sic Tharghum , בְּרִית גוֹבָאי. Vel interpretatio eius erit, אסיפה congregatio. acsi dicat, congregatio locustarū. Psal.94.20,יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק fingens(formás)laborem super præceptum. Vel, fingit (aut format, & operatur) iniquitatē super præceptū. i. acsi fuisset præceptum illi vt sic faceret, ait R.D. in lib. rad. & in cōment. Zechar.12.1, וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם & formans spiritum hominis in intimo(vel medio)eius. i. formās instrumenta corporis quæ sunt susceptilia potētiæ spiritus, vt cerebrum, vt cor, vt lingua. Et secundum R. Sahadiáh, dixit in medio eius, quia creator creat illum cū perfectione formæ hominis. Illud autē Zecha.11.13, Proiice illud אֶל־הַיּוֹצֵר, est sicut אֶל־אוֹצַר, ad thesaurarium. i. custodē thesauri, inquit R.D. in li. ra. & cōmēt. Nec debet videri alienū, quia literæ אֶהֱוִי inuicē permutantur, inquit idē: & hoc pacto suos exponere doctores affirmat. Et sic habet Tharghū, אַמַרְכְּלָא thesaurariū. vel præpositū, aut gubernatorē. R. Abrahám exponit, ad figulū, vel plasmatorē: acsi dicat, in domū Domini. Et illud quod postea dicitur , Et proieci illud in domum Domini ad הַיּוֹצֵר, est acsi dixisset, in domū eius. Iesah. 27.11,וְיֹצְרוֹ & plasmator eius. Et 44.9, יֹצְרֵי פֶסֶל artifices (formatores)sculptilis. Futurū, אֶצֹּר יִצֹּר, &c. cum daghés, vel אִיצַר יִיצַר. Irme.1.5, Antequā אֶצָּרְךָ formarē te.

Genes.2.7, וַיִּיצֶר & formauit Dominus,&c.vel iam formauerat. ו enim ponitur vice כְּבָר iam, secũdum R.Abrahám. Et cum vno י, Gen.2.19, וַיִּצֶר & cógregauit: secúdum R.D.vel,& formauit Dominus,&c. י est signũ futuri: radicale verò י latet in scriptura. Prouerb.4.12, Quũ ambulaueris, לֹא־יֵצַר non arctabitur gressus tuus. Vel, non arctabit se. est enim actiuũ intransitiuũ instar יֵרַע. Gene.32.6, Et timuit Iahacób valde, וַיֵּצֶר לוֹ & angustia fuit ei. 1.Semu.30.6, וַתֵּצֶר & angustia fuit Dauid.i. animo Dauidis. verbũ quia est fœmineũ, refertur non ad ipsum Dauid, sed ad illius animã. Vel dic, ת poni vice י. Vel secundũ R.Dauid in cõment. subaudiendum est וְאֵת הָרָעָה hoc malũ. Iesah.49.19, Nunc תֵּצְרִי arcta eris (vel angusta) propter habitatorẽ.i. multitudinẽ habitatorum. Et in nif hál, Iesa.43.10, Ante me לֹא־נוֹצַר אֵל non est formatũ Dei.i. מֵאֵל à Deo. Est enim participium in regimine (inquit R.D. in lib. rad.) quia est cũ pathách. Et in Michlól sic explicat, Antequã formarẽ creaturas, non erat aliquid formatũ per manum Dei. (.i. à Deo) præter me,& post me nõ erit.i.& postquam formaui, non fuit aliquid formatum per manum Dei præter me. Non est ergo præteritum, sed participium, quia est in regimine. Hæc est expositio R.Ioséph. Et in puhál, Psal.139.16, Diebus (sub. multis) יֻצָּרוּ formata sunt. sub. membra. Et quanuis non memorauerit illa, dixerat tamẽ, Embryonẽ meũ viderunt oculi tui. Dixit, In principio formationis mei, quũ essem embryo ante formationẽ membrorũ, viderũt oculi tui. acsi dicat, Tu vidisti quòd hoc pacto, mei futura erat formatio, & in libro tuo vniuersa ipsa scribũtur mẽbra formãda in embryone meo, vniuersa sunt nota corã te: diebúsque

que multis formata ſunt, quia formata ſunt in ipſo embryone ſingulis diebus:nec vnum quidẽ ex eis fuit agnitum in ipſo embryone initio formationis eius. Et quáuis eſſent vniuerſa in ipſa gutta(ſub.ſeminis)in potentia generatiua, nõ tamen agnoſcebãtur in illa, forma(ſiue figura) oculi, auris, aut cæterorum mẽbrorũ, ſed formata ſunt per dies ſingulos. Ita etiam expoſuit R.Abrahám. Et quod ſequitur, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם & non vnũ in eis, לֹא cum ל & א eſt ſcriptum:ſed legitur & pronũtiatur cum ל & ו, לוֹ id eſt ipſi, ſub. libro tuo. acſi dicat, Quanquã multis diebus formata ſunt, libro tamẽ tuo eſt ſicut vnus, quia nota ſunt omnia corã te vniuerſaliter. Et in hof hál, Ieſa.54.17, Omne vas יוּצַר (quod) formabitur, (vel fingetur,) non proſperabitur. Hinc etiã fit יֵצֶר, Deſiderium & cogitatio cordis humani, inquit R.D. in lib.ra. ſic appellata, quòd ea formet multa, efficiátque in corde, quæ cor cõcupiſcit. Et eſt cum quinque pũctis, & maſculei generis. Gene.8.21, כִּי יֵצֶר לֵב quia cogitatio(aut cõcupiſcẽtia)cordis hominis רַע mala, &c. Ieſa.26.3, יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם illum cuius deſideriũ (aut cogitatio)eſt coniunctũ(ſub.tibi)cuſtodies in pace. Vnde R.D. in lib.rad. exponit, Deſideriũ iuſti quod eſt coniunctum & innixũ tibi, cuſtodies illud à malo, dabíſque illi pacẽ, quia ſperat in te. Idem in cõmen.1. Paral.28.9, וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת & omne deſideriũ(vel omnẽ cogitationẽ)cogitationum intelligit. Chab.2.18, Quia ſperauit יֹצֵר יִצְרוֹ fictor(vel artifex)figmenti ſui, in illo. Vel, ſperauit fingens figmẽtum ſuum, in illo. Illud autem Hamós 7.1, Et ecce יוֹצֵר fictor(effector)locuſtarũ.i. Dominus fingẽs locuſtas:Sunt qui dicunt eſſe nomẽ, inquit R.D. pro formatio(aut creatio)è locuſtis. & ſic

vertit Ionathán in Tharghum, Et ecce בִּרְיַת creatio locustarũ. Poteſt etiã (inquit) exponi אֲסִיפַת collectio (aut congregatio) locuſtarũ. Et ita etiã exponit in cóment. iuxtáq; hunc ſenſum citat illud Geneſis 2.19, ſuprà citatũ in futuro cal. Tharghũ tamen & R. Selomóh exponunt, & creauit, &c. & eſt (inquit) nomen inſtar יוֹתֵר. Vel eſt יְצִירַת formatio locuſtarum: acſi dicat ſe vidiſſe in viſione prophetiæ illum formare locuſtas ipſa hora & tẽpore quo vidit illũ. Vel eſt (inquit rurſum) participiũ, pro, & ecce Deus fingebat locuſtas. Aliud, מֵצַר, Anguſtia. Pſal. 118.5, מִן־הַמֵּצַר de anguſtia inuocaui Dominum. Poteſt tamen deduci & à צוּר, vt ait R.D, ſicut & verbum quum ſignificat arctare.

יצת Cõburere, ſuccendere, ardere, & Deſolare. Ieſah. 9.18, וַתִּצַּת & ſuccendetur (vel ardebit) in denſitatibus ſyluæ. Irme. 51.57, igni יִצַּתּוּ cõburentur. vel ardebũt. Sũt enim actiua intrãſitiua. Et in nifhál, Irm. 9. 10, נִצְּתוּ ſuccẽſa ſunt abſq; viro. Vel deſolatæ ſunt, ſecũdũ R.D. & Ionathán in Tharghũ, qui vertit צְדִיאוּ deſolata ſunt. Irm. 2.15, Ciuitates eius נִצְּתָה ſuccẽſæ ſunt. In margine ſcribitur, נִצְּתוּ. Vel deſolatæ (aut deſtructæ) ſũt vt exponit R.D. in cõment. Exponit tamẽ &, ſuccenſæ ſunt. Scribitur autẽ cum ה, & legitur cũ ו. ſicut & Deut. 21.7, שָׁפְכָה. At R. Ioſéph exponit צָמְחוּ germinauerunt. quia loca deſolata producũt germina. Tharghũ, יְצַדְיָין deſolabũtur. Et 49.2, igni תִּצַּתְנָה ſuccẽdentur. eſt cum pathách præter normã. nam propter athnách debuerat eſſe cum camés. Itẽ 9.10, נִצְּתָה exuſta eſt (ſub. terra) ſicut deſertum. Vel, deſolata eſt, ſecũdum R.D. in cõment. & Ionathán in Tharghum, צְדִיאַת deſolata eſt. Et 46.19, וְנִצְּתָה & ſuccendetur. Vel, & deſolabitur. Et ita

vertit Ionathán in Tharghum, ותצדי & desolabitur. Idé R.D. in cõment. Et 4.7, Ciuitates tuæ תִּצֶּינָה succenden tur. Vel desolabuntur, vt vertit Ionathán, יִצְדְיָ. Idem R. D. in cõmen. Sed R. Ioséph exponit germinabũt, quòd ciuitates desolatæ producãt herbã, vt dictũ est. Deducit enim verbum à נָצָה quod est florere, germinare, & desolare: & illa secũdum veritaté est eius radix. ibi require. Nã si esset יָצַת, scripsisset תִּצַּתְנָה. ת enim est radicale.

Et in hifhíl, Irme. 11.16, Oliuã viridem pulchrã fructu (&) forma (sic R.D. in cóment.) vocauit Dominus nomen tuũ: ad vocé loquelæ grãdis הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ exardescere fecit ignem super eam. pro, super te. Est enim mos Scripturæ (inquit ibidem) in eodé versu loqui in secunda & tertia persona: vt Iesah. 1.29, Quia pudore suffundẽtur ab arboribus quas concupiuistis. Et Irme. 11.18, Et Dominus scire fecit me, & sciui: tunc ostendisti mihi opera eorũ. & idgenus. Idé 51.29, הִצִּיתוּ מִשְׁכְּנֹתֶיהָ succẽdere fecerunt (subaudiẽdum, succendere facientes, si sit trãsitiuum) habitacula eius. Potest etiam exponi secundum R. Dauid in lib. rad. intransitiue, succensa sunt (aut arserunt) habitacula eius. Et ita vertit Tharghum. 2. Semu. 14.30, Venite, וְהוֹצִיתִיהָ & comburite illam igni. scriptum est secundum moré verborũ quorũ prima litera quiescit in prima persona, ad deno tãdum, ipsummet iuisse cũ eis: Lectura verò הַצִּיתוּהָ est secundum morem verborum quorum prima deficit li tera, & est imperatiuum plurale: Et vtriusque idem est sensus: sed lectura magis quadrat, inquit R. Dauid in comment. Iechez. 20.47, מַצִּית־בְּךָ אֵשׁ succendo in te ignem. Iesah. 27.4, אֲצִיתֶנָּה comburam eam. Iehos. 8.19, וַיַּצִּיתוּ & combusserunt.

יקב Torcular. Ieſah.5.2. Deuter.15.13, וּמִיִּקְבֶךָ & de torculari tuo. Iiób 24.11, יְקָבִים דָּרְכוּ torcularia calcauerunt. Zecha.14.11, Vſq; ad יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ torcularia regis.

יקד Vrere, comburere. Ieſa.10.16, יֵקַד יְקֹד כִּיקוֹד אֵשׁ vret vrendo (vel vſtione) ſecundum vſtionem ignis. Et in hofhál, Leuit.6.9, תּוּקַד בּוֹ ſuccendetur in eo. Nomẽ, יְקוֹד, Vſtio, exuſtio, cõbuſtio, vt ſuprà, Ieſa.10.16.

Alia forma, Pſal.102.4, Et oſſa mea כְּמוֹקֵד נִחָרוּ tanquã focus exuſta ſunt. Eſt enim (inquit R.D. in comment.) locus vbi accẽdunt ignẽ, qui eſt exuſtus. Tharghum, תַּפְיָא focus, à coquẽdo ſic appellatus Chaldaice.

Alia itẽ forma, Ieſah.30.14, Ad accipiendum ignem מִיָּקוֹד de foco. R.Dauid.

יקה Audire, obtẽperare, obedire, etiam in lingua Harabica, teſte R.Ionáh. Hinc fit nomẽ fœmineũ, יְקָהָה, Auditus, obedientia, inſtar דִּבְרָה, quod in regimine facit דִּבְרַת vt habes in דָּבָר. Gene.49.10, Et ipſi יִקְּהַת עַמִּים obedientia populorum. ק eſt cum daghés ob decorem, ſicut & in מִקְּדָשׁ, inquit R.Dauid in lib.ra. Tharghum, Et ei obedient populi. R.Selomóh in cõment. Et ei אֲסִיפַת aggregatio populorũ. vel congregatio, ſiue collectio. Prou.30.17, qui ſpreuerit לִיקְּהַת אֵם obedientiã matris. י quieſcit, ק dagheſſatur: punctatura י tranſiuit in ל. Nam ſecundum normam debuerat eſſe לְיִקְהַת.

יקע In hifhíl eſt Suſpẽdere in ligno, crucifigere, Recedere, Mouere ſe loco, Diſlocare. 2.Semu.21.7, וְהוֹקַעֲנוּם & ſuſpẽdemus eos Domino. Nume.25.4, וְהוֹקַע אוֹתָם & ſuſpende eos. 2.Semu.21.14, Et collegerunt oſſa הַמּוּקָעִים ſuſpenſorum. i. eorũ qui ſuſpenſi fuerant. Et non numerauit R. Iehudáh in hac radice illud Ieche.23.18, וַתֵּקַע & receſſit anima, &c. In quo hánách eſt loco

daghés(inquit R.D.in lib.ra.)ſicut in וַיָּזַר,Vide נָזַר.ק e-
nim debuerat dagheſſari ſecũdum normã.Et ſic Irm.
6.8,פֶּן־תֵּקַע ne forte recedat anima mea à te.Iechez.23.
17,וַתֵּקַע & receſſit,&c. Gen.32.25,וַתֵּקַע כַּף־יֶרֶךְ & mouit ſe
è loco ſuo(vel diſlocauit ſe) neruus femoris Iahacób.
Dicit enim ipſe R.Iehudáh ſe non inueniſſe in hac ra-
dice niſi verbũ ex hifhíl,in qua י vertitur in ו quieſcés,
הוֹקַע הוֹקַעַת,&c. quia prædicta in cal,nõ ſunt,ſecundum
illius opinionem, ex hac radice, ſed ex קָעַע, ſicut & il-
lud Iechez.23.18, נָקְעָה receſſit, &c. Et 22,נָקְעָה. Item 28,
quod eſt ſicut נָסַבָּה à סָבַב , & נָבְקָה à בָּקַק . Rectum eſt e-
tiam, inquit R.Dauid,vt prædicta in cal,ſint ex hac ra
dice:quæ verò ſunt ex coniugatione nifhál,vel cum נ,
ſint alterius radicis:& quòd נ ſit radicalis litera,quan-
quam ſint eiuſdẽ ſignificãtiæ. Rectum eſt etiã vt om-
nium radix ſit נָקַע,& hánách loco daghés. Imperatiuũ
in cal eſt קַע קְעוּ קְעִי קְעֶנָה.Futurum,אֶקַע יֵקַע תֵּקַע,&c.

יקף In hifhíl,Circuire,Circũdare.הִקִּיף הִקַּפְתָּ,&c. Iiób
19.6,Et rete ſuũ עָלַי הִקִּיף ſuper(vel aduerſum) me
circuire fecit. Aut,& rete illius me circũdedit. עָלַי pro
אֹתִי. Et 1.5,quum הִקִּיפוּ circuiſſent(feciſſent circulum,
i.in orbem tranſiſſent)dies conuiuii. Pſal.22.17,הִקִּיפוּנִי
circundederunt me. 1.Reg.7.24,מַקִּפִים אֶת־הַיָּם circũdan
tes mare.eſt ſine י.Et cum י,2.Paral.4.3,מַקִּיפִים.Pſal.48.
13,וְהַקִּיפוּהָ & circundate eã. Et 17.9,יַקִּיפוּ עָלָי circundabũt
me.Leuit.19.26,לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם nõ circundabitis(.i.
in circuitu tondebitis) angulum capitis veſtri. vel co-
mam,&c.quãquam poteſt deduci à נָקַף, inquit R.Da-
uid,vt ſignificet,non incidetis. תְּקוּפָה,Vide קוּף.

יקץ In cal,eſt Expergiſci,euigilare.Geneſ.41.21,וָאִיקַץ
& expergefactus ſum. Et cum י radicali deficiẽte

1.Reg.3.15,וַיִּקַץ & expergefactus est. Cũ duplici י,Gene. 28.16,וַיִּיקַץ. Et longum cũ seghól,Gene.9.24,וַיִּיקֶץ נֹחַ & expergefactus est Nóach. Et cũ camés in soph passúc, 538 1.Reg.18.26,Forsan dormit,וְיִקָץ & expergiscetur.est cũ יְ signo futuri tantũ.Chab.2.7,וְיִקְצוּ & expergiscẽtur.In hoc י est cum accentu ghahiá ad significandum י radicale, inquit R.D.in Michlól,& in lib.ra. Et sic in וַיִּיצְקוּ vt habes in יָצַק.Sunt qui הֵקִיץ coniugationis hiſhíl ponant in hac radice,sed est à קוּץ.

יקר Honorare, In honore & gloria & pretio esse, æstimare,Prohibere,Rarum esse,Grauare,seu graue esse. Iesah.43.4,יָקַרְתָּ pretiosus fuisti in oculis meis. Zecha.11.13,Ad magnificentiá gloriæ qua יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם appretiatus sum ab eis. R.Dauid in lib.ra.exponit acsi dicat,pretiosus(siue gloriosus)fui in meipso,& recessi ab eis, quia non eram pretiosus in oculis eorum. In comment. verò sic exponit, יָקַרְתִּי,hoc est מֻנַּעְתִּי prohibitus sum ab eis. Psalm.139.17, Et mihi מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל quàm pretiosi(aut gloriosi, vel magni)sunt amici tui Deus.Et 72.14,וְיֵיקַר & pretiosus erit sanguis,&c. Et cũ י tantum signo futuri, radicali occultato secundũ morem, vt Psal.49.9,וְיֵקַר & pretiosa erit redẽptio animæ eorum. R.Abrahám,Grauis erit(.i.difficilis) redẽptio animæ eorũ.R.Dauid,pretiosa.i.rara erit,quia non erit,nec inuenietur,&c.Tharghum,erit pretiosa.Et י cũ chiríc,1.Sem.18.30,וַיִּיקַר & gloriosum(honorabile)fuit nomen eius. 2.Reg.1.13, תִּיקַר־נָא pretiosa sit quæso. est longum propter sequens monosyllabum נָא.Et breue, vt ibidem,14,תִּיקַר. Et in hiſhíl,Prou.25.17,הֹקַר רַגְלְךָ prohibe pedem tuum à domo proximi tui,vt exponit R.D.Zecha.11.13,vbi hunc citat locum,& est sine י.Ie-

ſah.13.12, אוֹקִיר appretiabo(æſtimabo)hominem magis quàm aurũ obrizum. Tóar,1.Semu.3.1,Et verbũ Domini erat יָקָר pretioſum.vel potius,rarũ:quia nó erat, nec inueniebatur verbũ prophetiæ in diebus illis.Pſa. 36.8, מַה־יָּקָר quàm pretioſa eſt miſericordia tua.Eccleſ. 10.1, יָקָר מֵחָכְמָה pretioſum(hominẽ)ſapiẽtia.ablatiuus. Vel ſic,pretioſiorẽ quàm ſapiẽtia,& gloria.Ita exponit R.Abrahám: vbi & ſic ait, Nota autẽ quòd יָקָר cameſſatum,eſt tóar nominis.ſed quãdo ſub י eſt ſeuá, יְקָר eſt ſubſtãtiuum.& eſt cameſſatũ non ſolum abſolutũ,ſed & in regimine.Iiób 28.10, וְכָל־יְקָר & omnem gloriã vidit,&c.Eſtér 1.4, וְאֶת־יְקָר תִּפְאֶרֶת & gloriá decoris. Et cameſſatur coniunctũ ad differentiá nominis tóar quod eſt cum pathách.Vide paulo infrà ex R.D. Prouer.17. 27, יְקַר־רוּחַ pretioſus ſpiritu.quãquam ſcribatur cum ו, quia poteſt legi וִיקַר.Et abſolutum nomen,Eſtér 1.20, Et omnes mulieres dabunt יְקָר gloriã maritis ſuis.Hæc ille,paucis interpoſitis explicãdi gratia. Et tóar,Iiób 31.26,Et lunã יָקָר glorioſam, incedẽtẽ. Thren.4.2,Filii Siión הַיְקָרִים glorioſi.inclyti. Et fœmineũ, Prouer.3.15, יְקָרָה הִיא pretioſior eſt margaritis.Ieſa.28.16,lapidẽ munitionis פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד anguli pretioſi fundamẽti fundati.R.D.in lib.rad.exponit tranſpoſitis dictionibus יִקְרַת פִּנַּת pretioſi anguli.Vel vtrũque eſt in regimine ſicut illud Iiób 20.17, נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ flumina torrentium mellis.i.flumina mellis,torrẽtes mellis.Et côueniens eſt(inquit) vt יִקְרַת ſit nomen non in regimine, quanquã eſt cum pathách,ſicut illud Ieſah.15.5, vſque ad Sóhar עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה vitulam triennẽ:& Thre.2.18,Ne des פוּגַת לָךְ requiẽ tibi:& idgenus.Et ſic eſt ſenſus,pretioſi fundamẽti. 1.Reg.5.17, אֲבָנִים יְקָרוֹת lapides pretio-

ſos. Pſal.45.10, Filiæ regum בִּיקְּרוֹתֶיךָ inter honorabiles tuas. Qua in dictione abſorbetur י radicale in daghés ק, quanquã ſit ſcriptum: vel daghés eſt ob decorẽ pronuntiationis. י quieſcit,& eius punctatura trãſlata eſt in ב deſeruiẽs. Et ſecundum pronuntiationẽ filiorum Aſér, ſcribitur ב,בְּיִקְּרוֹתֶיךָ cũ ſeuá,& י cum chiríc. Et eſt nomen tóar: acſi dicat, Filiæ regum fuerunt inter mulieres honorabiles quæ ſunt tibi, ſecundum R.D. ſiue inter ancillas honorabiles quæ ſunt tibi,&c. inquit R. Abrahám. Et qui dixit ב eſſe radicale à בִּקֹּרֶת, verberata erit, Leuit. 19. 20: non recte locutus eſt, inquit R. Abrahám: quia י eſt radicale, ſiue quieſcat, ſiue legatur.

Alia forma, Irme. 31.20, הֲבֵן יַקִּיר לִי nónne filius pretioſus (vel honorabilis, inclytus,& glorioſus) mihi,&c.

Subſtantiuum, יְקָר, Pretioſitas, honor, gloria, grauitas, de quo ſuprà ex ſentẽtia R. Abrahám. At R. Dauid, in regimine dicit eſſe cum pathách. Pſal.37.20, Et inimici Domini כִּיקַר כָּרִים ſicut pretioſitas agnorum. i. erunt ſicut pretioſi agni. vel ſicut id quod eſt pretioſum & optimum in agnis, quod eſt adeps quod cõſumebatur igni in altari, inquit R.D. in lib. rad.& in cõment. Et Eſtér 1.4, ſuprà citatum à R. Abrahám, quod ſecundum ipſum,& R. Ionáh eſt cum camés. R. quoque Dauid dicit ſe illud inueniſſe in nonnullis libris correctis cum camés,& in aliis cum pathách. Et ita ſcripſit R. Iehudáh. Et quãuis ſit ſcriptum cũ camés, eſt (inquit R. Dauid in lib. rad.) in regimine, quia videlicet non mutatur in regimine, vt dixit R. Abrahám. Vel eſt (ait idẽ) abſolutum, & ו præcedens manet loco duorum, vt ſit, Et gloriã,& decorẽ. Et cum literis deſeruientibus, Pſal. 49.13, בִּיקָר in honore. Plurale forma fœminea, Zechar. 14.6,

14.6,Non erit lux יְקָרוֹת pretiositatum(.i.gloriosa)aut coagulationis. R.D. in lib. rad.exponit, Non erit lux pretiositatũ(aut honorũ)quæ est lux splendens:& coagulationis,quæ est lux coagulata, id est densa, hoc est tenebrosa: sed media. Vnde versu 7,dicit,Nō dies,neque nox. Loquitur autē metaphorice de salute,& afflictionibus quæ erunt in principio salutis.

יקש Irretire,illaquearе, laqueũ tendere, Offendere. Et in cal inuenitur secũdum tertium modum, instar יָכֹל יָכֹלְתָּ,&c.cuius futurum est אִיקַשׁ יִיקַשׁ,&c.sicut אִיקַר,&c.Irme.50.24,יָקֹשְׁתִּי לָךְ illaqueaui te,& etiã capta es.Psal.141.9,Custodi me à locis laquei(quē)יָקְשׁוּ לִי ad illaqueandũ tetēderunt mihi. vel vt ait R.D.à laqueo quē posuerunt mihi ad offendiculum. Iesa.29.21,יְקֹשׁוּן laqueos tendent. Psal.124.7, de laqueo יוֹקְשִׁים laqueos tendentium. Et in nifhál, Prou.6.2,נוֹקַשְׁתָּ illaqueatus es verbis oris tui. Deuter.7,24,Ne forte תִּוָּקֵשׁ בּוֹ illaqueeris illo. Nomen tóar laquei capiētis, est cum chólem.Hose.9.8,Prophetã פַּח יָקוֹשׁ laqueũ illaqueantem. Et cum súrec,Prouerb.6.5,מִיַּד יָקוּשׁ de manu aucupis.Irme.5.26, aspiciet vt qui ponit יְקוּשִׁים laqueos.Est (ait R.D.in cōment.)sicut מוֹקְשִׁים.In lib.ra.ponit nomē inter toarím,& dicit esse instar עָצוּם עֲצוּמִים:vnde sic potest verti,Aspiciet vt ponunt aucupes,&c. Et tóar capti,secundum R.Dauid in lib.rad. Eccles.9.12,Sicut ipsi יוּקָשִׁים capti filii hominum.i.capiuntur. R.quoque Abrahám in cōment. nomen dicit esse tóar. Dixit R. Iehudáh author grãmatices, quatuor esse dictiones in Scriptura,quibus non est quinta, quæ sunt secundum formã pohalím,& sunt pehulím. sunt autē hæ, Exo.3. 2,אֻכָּל.2.Reg.2.10,לֻקָּח.Proue.25.19,מוּעָדֶת.Et יוּקָשִׁים me-

moratum. At R. Ionáh addidit quintã, Iudic.13.8, הַיּוּלָּד. Dixit R. Semuél hannaghíd, ה in הַיּוּלָּד esse loco אֲשֶׁר, & præteritum poni vice futuri, vt sit, qui nascetur. R. verò Moséh sacerdos quatuor dixit esse tantum : sed 536 remouet מוּעֶדֶת, & loco eius ponit הַיּוּלָּד, eo quòd יוּקָשִׁים אֻכַּל לֻקַּח יוּלַּד sunt à verbis trãsitiuis, מוּעֶדֶת verò à verbo intrãsitiuo. Dixit præterea, súrec esse loco chólẽ: quódque secundum normã debuerat esse sicut illud Iehos. 2.15, יוֹשֶׁבֶת. Hæc R. Abrahám. Hinc est & nomẽ, מוֹקֵשׁ, instar מוֹעֵד à יָעַד, & מוֹקֵד à יָקַד, & significat Laqueũ, rete. Deuter.7.15, מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ, laqueus est tibi. Prouerb.18.7, Et labia eius מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ laqueus animæ eius. Psal.64.6, Vt absconderent מוֹקְשִׁים laqueos. Prouerb.13.14, ad recedendum מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת à laqueis mortis.

ירא Sicut חָפֵץ, Timuit. In cal, Genes.19.28, Quia יָרֵא timuit habitare, &c. 1.Semu.15.24, יָרֵאתִי אֶת־הָעָם timui populum. Deuter.28.10, וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ & timebunt à te. Et ר cum camés, à themate יָרָא instar פָּעַל, inquit R. D. in Michlól. vt Iehos.4.24, Vt יְרָאתֶם אֶת־יְהֹוָה timeatis Dominũ. Irme.3.8, Et non יָרְאָה timuit. Et propter athnách, ר cũ serí, Gen.18.15, יָרֵאָה. Participiũ est secũdum formã tóar, יָרֵא יְרֵאִים יְרֵאָה יְרֵאוֹת. Gen.32.11, Quia יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ timeo ego eũ. Iesah.50.10, יְרֵא יְהֹוָה timēs Domini. 1.Sem.23.3, nos hic in Iehudáh יְרֵאִים timentes.i. timemus. Ecclesi.8.12, לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים timentibus Dei. Psal.31.20, לִירֵאֶיךָ timentibus te. Passiuum non est, quia est intransitiuum. Macór, יְרֹא כִּירֹא כְּיִרְאָה לִירֹא וִירֹא. 1.Sem.18.29, Et addidit Saúl לֵרֹא timere. ל est cũ serí, in cuius potentia est י radicale, quod in scriptura non apparet. Et cũ ה in fine, Deut.4.10, לְיִרְאָה אֹתִי vt timeãt me. Imperatiuum, Prouerb.3.6, יְרָא אֶת־יְהֹוָה time Dominũ. In plurali secundum normã debuerat esse יִרְאוּ sicut פִּקְדוּ,

ſed quieſcit א ad differentiã יִרְאוּ à verbo רָאָה,inquit R. D.in Michlól,& in lib.ra.Pſa.34.10,יְראוּ אֶת־יְהוָֹה timete Dominũ. Et 27.1,מִמִּי אִירָא à quo timebo? Et cũ י ſigno futuri tantũ,1.Semu.18.12,וַיִּרָא & timuit. Et cum dupli ci,1.Para.13.11,וַיִּירָא דָוִיד אֶת־הָאֱלֹהִים & timuit Dauid Deũ. Irme.5.24,נִירָא נָא אֶת־יְהוָה timeamus quæſo(vel nunc) Dominũ. Pſal.40.4,וְיִירְאוּ & timebũt. Exo.1.16,וַתִּירֶאןָ & timuerunt obſtetrices Deũ. Et quãuis in plæriſque aliis verbis inueniatur tertia radicalis litera cum puncto,& in fine ה,vt 1.Semu.10.7,תְּבֹאֶינָה, & Micháh 2.12, תְּהִימֶנָה,& Gene.37.7,תְּסֻבֶּינָה: vtplurimũ tamen non ita inuenitur, inquit R.D.in Michlól: & idcirco nõ dicimus תִּירֶאנָה, eo quòd tertia radicalis litera cõmuniter in tertia pluralis fœminei nõ pronũtiatur aliquo puncto. Quod etiam fit ad diſcrimẽ רָאָה à תִּרְאֶינָה. Et in nifhál, Geneſ.28.17, מַה־נּוֹרָא quàm terribilis eſt(aut timendus)locus iſte. Ieſa.18.7,Et à populo נוֹרָא terribili. R.Ionáh,longinquo. At nõ eſt opus(inquit R.Dauid) recedere à ſignificatione : quanuis locus Scripturæ loqui videatur de populo lõginquo, & terra longinqua: quia longinquos homo timet,eo quòd illorum neſcit vires,& mores. Fœmineũ,Ieſah.21.1,de terra נוֹרָאָה terribili. R.Ionáh exponit,longinqua. At prior interpretatio melior eſt. Et 64.3,Quũ feceris נוֹרָאוֹת terribilia. Pſal.130.4,Quia tecũ eſt venia vt תִּוָּרֵא timearis. R.Ioſéph ſic exponit, Deus largitus eſt ſuperioribus dominium,vt illius in terra faciant voluntatem. Sed venia (aut propitiatio)non eſt cum illis,ſed cum illo,ne dicant homines in corde ſuo,Si peccauerimus,nobis angeli ferent opẽ,noſtráſque portabunt iniquitates. Idcircò non eſſe in illis veniã aſſerit, vt homines Deum

timeát,cũ quo ſolo eſt venia. Et R.Abrahám exponit, Vt timearis:quia niſi peperceris,peccatores non timebunt te,ſed ſuã facient voluntatẽ ſecundum deſideriũ animæ ſuæ. Et in pihél, Neche.6.9,מְיָרְאִים אוֹתָנוּ, terrebant nos.Et 19,לְיָרְאֵנִי ad terrendũ me.2.Semu.14.15, יֵרְאֻנִי terruerunt me populus.quod eſt ſicut illud 1.Semu.26.19,גֵּרְשׁוּנִי.Sic in cõment. R.D.exponit,הִפְחִידוּנִי terruerunt me,dicẽtes quòd nõ proderit clamor meus corã te hac in re. Nomen,יִרְאָה,Timor.Pſal.55.6,יִרְאָה וָרַעַד timor & tremor venit in me. Proue.1.7,יִרְאַת יְהוָה timor Domini. Pſal.5.8, בְּיִרְאָתֶךָ in timore tuo. Alia forma,Malachi 2.5,Et dedi eas illi מוֹרָא timorẽ.i.ob timorem.Pſal.9.21,Pone Domine מוֹרָה timorẽ eis.ה eſt loco א, inquit R.Abrahám & R.D. Pſal.76.12, Afferẽt munus לַמּוֹרָא timori.vel propter timorẽ.Aut tremẽdũ, vel timendum. poteſt enim eſſe & nomen tóar,ait R. Dauid.R.Moſéh,timendo.R.Abrahám,propter timorem. Ieſah.8.13, Et ipſe מוֹרַאֲכֶם timor veſter. R.Moſeh nomẽ dicit eſſe tóar: R.quoque Dauid illi aſſentitur: vt ſit,timendus veſter.i.à vobis.Deut.4.34,וּבְמוֹרָאִים & in terroribus magnis.

ירד Deſcendit. 2.Semu.11.9,וְלֹא יָרַד & non deſcendit in domum ſuã. 1.Semu.23.6,Quũ fugeret Ebiathár,&c. אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ cũ ephód deſcendit in manu ſua. Quũ enim accepit ſupellectilem ſuã,ignoranter cum illis accepit & ephód: quod quum veniſſet ad Dauid, agnouit.Et non eſt trãſitiuum verbũ vt nonnulli arbitrati ſunt, exponentes הוֹרִיד deſcendere fecit: quũ in cal nõ inueniatur tranſitiuũ in hac radice.Et ſine י,Iudic.19.11, Et dies רַד מְאֹד deſcẽderat valde.i.declinauerat ad veſperã.Et non eſt mos iſte in aliis verbis quorũ

prima radicalis litera quiescit, nẽpe vt prima radicali priuetur in præterito: & etiã in hoc verbo non inuenitur nisi prædictũ exemplũ. Et si esset cum camés, diceremus (inquit R.D. in Michlól) quòd esset à רוד, sicut illud Hose.11.12, quanquã in alia significantia, Et Iehudáh adhuc רָד עִם־אֵל dominatus est cũ Deo. Si inquã esset (vt dictum est) רָד cum camés, tũc רוד & יָרַד eiusdem essent significationis. 1.Sem.17.28, Vt quid יָרַדְתָּ descendisti? Iudic.11.36, וְיָרַדְתִּי & descẽdam super montes. i. vt ambulem super montes, descendã de Mispáh. Domus enim Iphtách erat in Mispáh eleuata super mõtes. Dixit ergo eius filia, Descẽdã de Mispáh, & ibo super mõtes, & separabo me ab hominibus, eróq; solitaria ibi, & flebo super virginitatẽ meã. R. Ionáh exponit, & ascendam. sed non est rationabilis expositio vt descendã sit ascẽdã. Ruth 3.3, וְיָרַדְתִּי & descẽdes. scribitur cũ י, & legitur sine י. Scriptura est, וְיָרַדְתִּי & descendã. i. meritũ meũ descendet tecũ, ait R.D. in cõmen. Iudic.9.36, populus יוֹרֵד descendens. aut descendebat. Et sine ו, 1.Semu.10.8, Et ecce ego יֹרֵד descendo. Psal.115.17, יֹרְדֵי דוּמָה qui descẽdunt in sepulchrũ. Thren.1.16, עֵינִי יֹרְדָה מַּיִם ex oculo meo descendit (præs. temp.) aqua. R. Dauid in lib. rad. exponit, Oculus meus descendit in aquã. deficit enim ב. Deinde dicit, Et rectum est vt exponatur sine ב: quia scilicet ob multitudinẽ lachrymarũ quæ descenderant ex oculis, cognominauit descensum ipsum oculos: & sic Ioél 3.18, Et colles ibunt (.i. fluent) lac. Et sic עֵינִי est fons meus, quãquam significet & oculum meũ. Et R. Abrahám in cõment. Cõparauit (inquit) oculum ægrũ fonti aquarum. Macór, יָרֹד, descẽdendo. Gene.43.19, יָרֹד יָרַדְנוּ descẽdendo descẽdimus. Alia forma, Genes.

46.3, Ne timeas מֵרְדָה deſcēdere. מ eſt litera deſeruiēs. Pſal.30.4, Viuificaſti me מִיָּורְדֵי־בוֹר, poteſt eſſe macór, pro, ne deſcenderē in ſepulchrū:& participiū, pro, à deſcendentibus. In margine ſcribitur מִיּוֹרְדִי ne deſcenderem. R.Dauid in cōment. dicit ſcribi ſicut illud Pſal. 28.1, Cum יוֹרְדֵי בוֹר deſcendentibus in ſepulchrū:& legi מִיּוֹרְדִי ne deſcenderem: & eſſe macór, protrahíque camés ſub י, ſicut Pſalm.38.20, רֹדְפִי־טוֹב. Exod.34.29, בְּרֶדֶת quum deſcenderet. Pſal.30.10, בְּרִדְתִּי quum deſcēdero. Deuter.20.20, עַד רִדְתָּהּ donec deſcendat ipſa.i.ſe humi liet. Vel, donec ſubiiciatur ipſa, ſecūdum Tharghū Onchelos, qui vertit עַד־דְּתִיכְבְּשָׁהּ. R.Selomóh, Donec incuruet ſe tibi. Et 28.50, עַד רֶדֶת חֹמֹתֶיךָ donec deiiciantur muri tui excelſi. Vel deiiciat. & ſic Tharghū, עַד־דְיִכְבּוֹשׁ donec deiiciat. Idem R.Selomóh. Imperatiuū, Exo. 19.21, רֵד deſcende. Geneſ.45.9, רְדָה deſcende. 2.Reg.1. 9, רֵדָה. Geneſ.42.2, רְדוּ־שָׁמָּה deſcendite illuc. Et 1.28, וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם & dominamini piſcibus maris. Sed huius radix poteſt eſſe רָדָה. 1.Semu.14.37, הַאֵרֵד, num deſcēdam? Et 29.4, וְלֹא־יֵרֵד, & non deſcēdet nobiſcū in prælium. R. Ionáh exponit, aſcēdet:& non eſt ratio huic expoſitioni, inquit R.Dauid, quum aſcendere & deſcendere ſint oppoſita. Mos quoque prælii eſt vt ſit in valle, & non in monte. Nec obſtat quod dicitur eodē capite, verſu 9, לֹא־יַעֲלֶה non aſcēdet nobiſcum in præliū: quia hoc dicitur reſpectu loci, contra quē aſcenderunt vt pugnarent, quēadmodum dictū eſt ibidē verſu 11, Et Peliſtim aſcēderunt, &c. Et 23.25, וַיֵּרֶד הַסֶּלַע & deſcendit in Petrā. R.Ionáh exponit, aſcēdit. At R.Dauid priori modo exponit, hoc ſenſu, Et deſcendit in vallem, vt aſcenderet in Petrā. Erat enim vallis inter deſertū vbi erat Dauid,

& Petrá.Irme.14.17,תֵּרַדְנָה descēdent ex oculis meis lachrymæ.R.D.in lib.ra.descēdent oculi mei in lachrymā. vel descēdere faciēt(.i.fluēt)oculi mei lachrymas. Iiób 17.16,in infernū תֵּרַדְנָה descendent.ר cum pathách præter normā. Nam propter athnách debuerat esse cū camés.Irme.9.18,וְתֵרַדְנָה & descendent oculi mei in lachrymā.Et rectū est(inquit R.D.in lib.rad.vt exponatur sine ב,vt dictum est suprá. In cōmen.exponit priori modo:quia est verbū intransitiuū:acsi dicat,præ multo fletu oculi ferè fluxerunt, & descenderūt in lachrymā.vel,in lachryma.i.cū lachrymis. Et in hifhíl,Descendere fecit,deposuit.Hamós 3.11,וְהוֹרִד מִמֵּךְ עֻזֵּךְ & descendere faciet(deponet)à te fortitudinē tuam.est sine י. Iechez.34.25,וְהוֹרַדְתִּי הַגֶּשֶׁם & descēdere faciam pluuiā. 1. Semu.2.6,מוֹרִיד descendere facit. Exod.33.5,הוֹרֵד עֶדְיְךָ descendere fac(.i.remoue, depone)ornamétum tuum à te. Psal.59.12, וְהוֹרִידֵמוֹ & descendere fac(depone) eos. Genes.43.10,וְהוֹרִידוּ & descendere facite(.i.afferte) viro munus. Iechez.31.16,בְּהוֹרִדִי quū descendere fecero eū, &c. Irme.49.16,Inde אוֹרִידְךָ descendere faciam te. Prouerb.21.22, וַיֹּרֶד עֹז & descendere fecit fortitudinem. vel deposuit,humiliauit.1.Sem.30.15,הֲתוֹרִדֵנִי num descendere facies me,&c.caret י. Et sine ו, 2.Reg.11.18, וַיֹּרִדוּ & descēdere fecerunt regē. Et sine ו & י, 1.Reg.1.52,וַיֹּרִדֻהוּ & descēdere fecerunt eū ab altari. Et in hofhál,Gen. 39.1,הוּרַד descendere factus est.Nume.10.17,וְהוּרַד & descendere fiet(deponetur)habitaculum. Nomē,מוֹרָד. Iehos.10.11,בְּמוֹרַד בֵּית־חוֹרוֹן in descēsu Bethchorón. Iiób 24.13,Ipsi fuerunt בְּמֹרְדֵי־אוֹר in descensibus luminis. Potest etiā deduci à מָרַד,quod est rebellare, vt sit,inter rebelles luminis,secundum R.Dauid in lib.ra. quanquā

in radice מָרַד prioré expoſitionem rectam eſſe dicat. R. Leui, rebelles luminis.i.in lumé, quod eſt Deus. R. Moſeh filius Nachmán, fuerunt rebelles(.i.in cœtu rebellantium)in lucé, ſiue contra lucé. Poteſt etiá & ſic explicari, Fuerunt rebelles lucis.i.diei, quia vt male agerent, dié odio habebant, nocté tenebráſq; præſtolabantur:iuxta illud quod poſtea dicit verſu 15, Oculus adulteri obſeruauit(pro obſeruat)crepuſculum.

ירה Iecit, proiecit, Docuit. Exo.15.4, Currus Parhóh וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם & exercitú eius proiecit in mare. 1. Semu.20.36, Et ipſe יָרָה הַחֵצִי iecit ſagittá. Gen.31.49, titulus qué יָרִיתִי ieci inter me & te. Iehoſ.18.6, וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרָל & proiiciam vobis ſortem. Prouerb.26.18, הַיֹּרֶה זִקִּים qui iacit ſcintillas. 2.Paralip.35.23, וַיֹּורוּ הַיֹּרִים & iaculauerunt iaculantes. 2.Paralip.26.15, לִירוֹא ad iaculandum ſagittis. א eſt loco ה, inquit R.D. in lib.rad. 2.Reg.13.17, יְרֵה וַיּוֹר Iace, & iecit. Et ſic reſiduú, יְרוּ יְרִי יְרֶינָה. Futurú, אִירֶה יִירֶה תִּירֶה, &c. Nume.21.29, וַנִּירָם אָבַד & iaculati ſumus in eos, periit. R. Dauid in lib. ra. exponit, וַנִּירֶה אוֹתָם & iaculati ſumus in eos, & pugnauimus cum eis, donec periit Cheſbó. At ſic R. Selomóh, מַלְכוּת שֶׁלָּהֶם regnum eorum. נִיר enim(inquit)eſt regnú, iugum, & dominiú viri: vt 1. Reg.11.36, Vt ſit נִיר regnú Dauid ſeruo meo. Tharghú, Et defecit regnú à Cheſbón. Et in nifhál, יִיָּרֶה. Exo.19.13, אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה vel iaculádo iaculabitur. Et in hifhíl. 2.Reg.12.2, Et fecit rectú, &c. omnib' diebus quibus הוֹרָהוּ docuit eum. Iiób 30.19, הֹרָנִי proiecit me. Pſal.119.102, Tu הוֹרֵתָנִי docuiſti me. Prouerb.4.10, בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵיתִיךָ viam ſapiétiæ docebo te. Vel, in via. 2.Reg. 17.28, Et erat מוֹרֶה אֹתָם docens eos. Iiób 36.22, Quis ſicut ipſe מוֹרֶה docens? R. Ioſéph exponit, מַשְׁלִיךְ proiiciens, nempe

nempe in terrã. R.Leui,docens.i.qui rectá doceat viá, per quam à venturis eripiatur malis. Tharghum, מַלִּיף תְּרִיצוּתָא docens rectitudinẽ.R.Moséh filius Nachmán, Docens peccatores viam. R.Abrahám Perusól,docens peccatores viam,quum illos, vt conuertantur, flagellat,docẽs cognoscere prouidentiam,curámque rerũ. Illud autẽ Psal.84.7,בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה, R.D.vertit,piscinas operiet pluuia.Tharghũ verò, Benedictionibus operiet illos qui cõuersi fuerint ad doctrinã legis suæ. Dicit præterea R.D. בְּרָכוֹת esse sicut בְּרֵכוֹת cũ seri,id est piscinas:& מוֹרֶה sicut יוֹרֶה pluuia.acsi dicat,Non modo fontes, verumetiam & piscinæ plenæ erũt aquis,vt ascendentibus ad solennitatẽ,nil desit. R.Iehudáh,מוֹרֶה nomen scripsit esse loci: vt Iudi.7.1,A colle הַמּוֹרֶה Moréh in valle. Dicit præterea R.D. posse esse nomen loci,& participiũ:acsi dicat,A colle docentis,siue ostendentis. Nã in colle erat speculator,qui significabat(seu ostendebat)incolẽtibus vallẽ, quum aduersus illos veniebat exercitus. & sic vertit Ionathán in Tharghum,A colle דְמִסְתַּכְּיָא speculantis. aut aspiciẽtis. Deuter.11.30,Apud Elonẽ(vel quercus) מֹרֶה Moréh. est nomen loci: & sine ו. Onchelos in Tharghum nomen dimisit Hebraicum:quia videlicet est nomen propriũ,& sic Genes.12.6,Vsque ad vallẽ מוֹרֶה Moréh. Tharghum,Vallem,siue planitiẽ Moréh. Quòd significet pluuiá,habes Ioél 2.23,Quia dedit vobis אֶת־הַמּוֹרֶה pluuiá propter iustitiam: & descẽdere fecit vobis imbrẽ,מוֹרֶה pluuiá(sub.tẽporaneam,)& serotinã in primo.sub.mẽse. Significat etiá Rebellem,& Nouaculã,sed est ex radice מָרָה secũdum R.D.ibi require. Plurale,1.Sem.31.3,הַמּוֹרִים iaculãtes. siue iaculatores. 2.Sem.11.23,וַיֹּרְאוּ הַמּוֹרִים & iaculauerũt

(iecerũt)iaculatores. Eſt cũ א loco vltimæ literæ radicalis, inquit R.D. in lib.rad. In plæriſque etiá codicibus ſcribitur הַמּוֹרָאִים cum א. Ieſah.30.20, & non elongabit vltrà מוֹרֶיךָ pluuiá tuam. vel doctoré tuum. Vtroq; modo exponit R.D. in cõment. & ſi י ſit ſignú pluralis, doctores tuos. nam idem dicit in lib.rad. quòd י poteſt eſſe ſignũ pluralis, vel eſt vltima radicalis litera vice ה. Sic in eodem verſu. Gen.46.28, Et Iehudá miſit ante ſe ad Ioſéph לְהוֹרֹת vt præpararet (oſtéderet ſe) ante illum in Ghóſen. vel, ad ſignificãdum, &c. Tharghum, לְפַנָּאָה ad præparandum. Et R.Selomóh, ad præparãdum ſibi locú, & ad docendum quoná pacto in illa habitaret. Pſal. 27.11, הוֹרֵנִי יְהֹוָה דַּרְכֶּךָ doce me Domine viá tuá. Iiób 27.11, אוֹרֶה אֶתְכֶם docebo vos. 2.Reg.19.32, וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ & nõ iaciet illuc ſagittam. Prouer.11.25, Et inebrians (vel irrigans, ſub. pauperes) etiam ipſe יוֹרֶא (ſicut) pluuia eſt. א eſt loco ה, ait R.D. in li.ra. vbi exponit, Et inebriãs pauperes, etiá ipſe vocabitur pluuia, ſicut pluuia inebriat terrá. Eſt enim יוֹרֶה hoc loco nomen ſecũdum eundé, ſicut Irm.5.24, Qui dat imbré, יוֹרֶה & pluuiá (ſub. temporaneam,) & ſerotiná. Sunt tamen nõnulli qui tertiá futuri putant eſſe perſoná. & ſic Tharghum, Et qui docet, etiam ipſe docebitur. R. Himmanuél ſic explicat, Quiſquis ſapiẽtia ſua ſitim intellectus alterius inebriauerit, docendo illum ſapientiam, non modo illi profuerit, verũetiam ſibiipſi. Vel, quiſquis alios inebriauerit, non arbitretur quòd ſua diminuatur ſapiẽtia, quia & alios poterit docere. Ieſah.28.26, Deus ſuus יוֹרֶנּוּ docebit illum. R. tamé Ioſeph exponit, compluere faciet eum. acſi dicat, Qui ſeminat ſecũdum iudicium, (ſiue normá, & conſuetudiné,) & expectat Deum vt det plu-

uiam, & germinare faciat semina. R.Dauid, docebit eum.i.dabit illi hanc sapientiam. Exod.15.25, וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ & docuit Dominus lignum. vel, & ostendit. Deute. 17.10, quæ יוֹרוּךָ docebũt te. Nomen, תּוֹרָה, Lex, secundum R.Iosépb & R.Dauid: quæ sic appellatur (inquit R.Abrahám in cõment. Psal.1.) quòd doceat nos viam rectam. Potest etiã, secũdum R.D. deduci à תּוֹר, Dispositio: quòd lex sit dispositio, & forma præceptorũ, quomodo fieri debeant. Prouerb.6.21, וְתוֹרָה אוֹר & lex lux. Leuit.14.54, וְאת הַתּוֹרָה hæc lex. Psal.1.2, וּבְתוֹרָתוֹ & in lege eius. Iesah.24.5, Trãsgressi sunt תּוֹרֹת leges. Exod.18.16, וְאֶת־תּוֹרֹתָיו & leges illius.

ירח Luna, & Mensis: sic appellatus, quòd luna singulo innouetur mense. Psal.89.38, כְּיָרֵחַ sicut luna. Deute.21.13, Et flebit, &c. יֶרַח יָמִים mensem dierũ. 1.Reg. 6.36, בְּיֶרַח in mense Ziu. Iiób 7.3, יַרְחֵי־שָׁוְא menses vanitatis. Et quanquam luna sit tantum vna, quia tamen multoties innouatur, dicitur numero multitudinis, Deute.33.14, Et delicatis fructibus maturis יְרָחִים lunarum. Luna enim decoquit, maturátque fructus.

ירט Est שָׂטָה, Diuertit, oberrauit, declinauit. Nume. 22.32, כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ לְנֶגְדִּי quia diuertit (aut declinauit) via corã me. Dixi, inquit angelus, vir iste declinauit via, & corde suo ad maledicendum, & non ambulat per viam rectã coram me, inquit R.Dauid. Tharghũ, Quia manifestũ est corã me, quòd vis ire per viã contra me. R.Selomóh exponit, Quia placuit via quæ est contra me. In pihél, Iiób 16.11, Et ad manus impiorũ יִרְטֵנִי diuertere fecit me. Et si ר esset daghessabile, daghessaretur, ait R.D. Sunt tamen, inquit idẽ, qui huius radicem putent esse רָטָה. R.Leui exponit, Declinare fe-

cit me ab illo in quo eram.& eſt à רָטָה,vel יָרַט eiuſdem ſignificantiæ,nempe נָטָה,ſiue שָׂטָה. Tharghum, מְמָרְטַט יָתִי dimittit(aut relinquit) me. R.Moſéh filius Nachmán,declinare faciet me de via, vt rapiant quod eſt in manu mea,vel vt effundant ſanguinem meum.Idem dicit R.Abrahám Peruſól.

ירך Vnde יָרֵךְ,& in regimine cum ſex pũctis, Femur & latus,Pes,Haſtile.Gene.24.9,Sub יֶרֶךְ אַבְרָהָם femore Abrahám. Leuit.1.11,iuxta יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ latus(vel pedem,aut angulũ.R.D.)altaris.Exo.37.16,Fecit cãdelabrum,יְרֵכָהּ pedẽ(vel haſtile)eius. Plurale duale, Cant. 7.1,vertebra יְרֵכַיִךְ femorũ tuorum.Et cum ת ſigno fœmineo,Gene.49.13,וְיַרְכָתוֹ & plaga(terræ)eius iuxta Sidón.ſub.erit. Exod.26.22, בְּיַרְכָתַיִם in duobus lateribus. 1.Regũ 6.16. מִיַּרְכּוֹתֵי הַבַּיִת à lateribus domus. Hîc vides iungi ſignũ maſculeum cũ fœmineo, vt inquit R.D. in lib.rad.Ionáh 1.5,Et Ionáh deſcendit אֶל־יַרְכְּתֵי ad latera nauis.i.ad vnũ è lateribus nauis. R.Dauid in comment. & ſic Iudic.12.7, Et ſepultus eſt in vrbibus(.i.in vna ex vrbibus)Ghilhád.

ירע Eſt רוּעַ,Malum eſſe,diſplicere,Vociferari, Affligere. Ieſah.15.4, Anima eius יָרְעָה לוֹ vociferata eſt ſibi.vel propter ſe,ſecundum R.D.in lib.rad. Quẽadmodũ dixit ante hæc verba, Armati Moáb יָרִיעוּ clamabunt.Et in cõment.itidẽ exponit,Vociferauit voce fletus & vlulatus propter ſeipſam. id eſt propter malũ quod ſibi euenit.Et R.Iehudáh in hac radice hunc locum tantum citauit.Quæ verò citat R.Dauid,putauit eſſe à רוּעַ,vt 2.Semu.20.6,Nunc יֵרַע לָנוּ peior erit nobis Sébah,&c. Deute.15.10,וְלֹא־יֵרַע nec malignum erit cor tuum.Geneſ.38.10,וַיֵּרַע & diſplicuit in oculis Domini.

Iiób 20.26, יֵרַע שָׂרִיד affligetur superstes. Nechem. 2.3, Cur non יֵרְעוּ tristes erunt facies meæ? Hinc fit יְרִיעָה, Cortina. Exo. 26.2, הַיְרִיעָה הָאֶחָת cortina vna. Et 1, Facies decem יְרִיעֹת cortinas. Irme. 4.19, יְרִיעֹתָי cortinæ meæ.

ירק Spuere. Núe. 12.14, Et (si) pater eius יָרֹק יָרַק spuendo spuisset in facié eius, &c. & sic Tharghú & R. Selomóh subaudiunt אִם. Et grámatici dicunt, ו habere in potentia אִם, vt habes cap. 22. lib. 1. Hebraicarum institutionum: & sic Exod. 3.13, וְאָמְרוּ־לִי Et si dixerint mihi. & idgenus alia. Macór, vt in præterito. Futurú, אִירַק יִירַק, &c. וָרֹק רֹק רוּקִי, quære in רָקַק. Hinc & יֶרֶק, Olus, omnis herba satiua quæ in vsu cibario est. R. D. in lib. ra. dicit esse herbá quæ est cibus hominis: & ita appellant doctores Hebræorú. Exod. 10.15, Et non remansit כָּל־יֶרֶק omne olus (vel viride) tam in arbore, quàm in herba. Genes. 9.3, כְּיֶרֶק עֵשֶׂב sicut olus herbæ. Alia forma, 2. Reg. 19.25, וִירַק דֶּשֶׁא & olus germinis. Tóar, Iiób 39.11, כָּל־יָרוֹק omne viride quæret. i. omnem herbá viridem. Nomen rursum alia forma, 1. Reg. 21.2, In hortum יָרָק oleris. pro olerú. Prouerb. 15.17, אֲרֻחַת יָרָק conuiuium oleris. vel viridis herbæ. Est enim nomen tóar, secundum R. D. in lib. rad. Aliud, יֵרָקוֹן, Morbus segetum grauior robigine, quum tota seges perit, nullas prorsus spicas producens. 1. Reg. 8.37, robigo (vel ariditas) יֵרָקוֹן rubigo, &c. Deuter. 28.22, Percutiat te Dominus, &c. & robigine (vel ariditate) וּבַיֵּרָקוֹן & rubigine. Irme. 30.6, Et vertentur omnes facies לְיֵרָקוֹן in auruginé. vel potius, in palloré, secundum R. Dauid in cóment. quum enim repente dolor, aut afflictio homini cótingit, fugit sanguis à facie, efficitúrque pallida. Et nomen geminatum, Leuit. 13.48, Et si fuerit plaga יְרַקְרַק

ſubuiridis,&c. Geminatio enim diminuit,ſecundũ R. Abrahám,ſed ſecundum R.D.auget. Pſal.68.14, בִּירַקְרַק חָרוּץ in pallore auri. R.D.in lib.ra.dicit quòd color au ri declinabat paululũ ad viriditatẽ. Et in cóment.dicit eſſe hypallagen,pro in auro ſubuiridi. Idẽ R.Himmanuél.Leuit.14.37,יְרַקְרַקֹּת:ſubuirides.aut ſubuiriditates.

ירש Hæreditate accipere,hæredẽ eſſe,poſſidere, Pauperem eſſe,Pauperem facere,Expellere.Nume. 27.10, וְיָרַשׁ אֹתָהּ & hæreditate accipiet (poſſidebit) eam. Pſal.44.4, Nec enim gladio ſuo יָרְשׁוּ אָרֶץ poſſederunt terrã.Illa,Ieſa.65.9,וִירֵשׁוּהָ & poſſidebunt eam:& Irme. 30.3,וִירֵשׁוּהָ: veniunt à themate יָרַשׁ,cum ſeri ſicut חָפֵץ. Deute.4.1,וִירִשְׁתֶּם & poſſidebitis terram. ר cum chiric. Irme.49.1, Si יוֹרֵשׁ hæreditate accipiens(.i.hæres) non eſt illi. Nume.36.8,יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה hæreditate accipiens hæreditatem. Leuit.20.24,לָרֶשֶׁת אֹתָהּ ad poſſidẽdum eam. Iudicũ 14.15, הֲלְיָרְשֵׁנוּ nónne vt hæreditate acciperetis nos,vocaſtis nos? י in aliquib' codicibus eſt cũ ghahiá, inquit R.D.in lib.ra. acſi dicat,& quia vocaſtis nos vt poſſideretis ſubſtantiã noſtrã:& ſi nõ,propter quod vocaſtis nos? Videmini enim nos vocaſſe vt noſtrã caperetis ſubſtantiã:quia videmus vos capere velle noſtras facultates per ænigma.Idẽ in cõmẽt.Tharghũ,הַלְמִסְכְּנוּנָא num ad depauperandum nos,&c. Deuter.1.20,Aſcẽde,רֵשׁ poſſide.Et 2.31,Incipe,רָשׁ poſſide.eſt cum pathách.Et perfectum cum י,& longum,Deut.33.23,יְרָשָׁה poſſide.Pſa.25.13,Et ſemẽ eius יִירַשׁ אָרֶץ poſſidebit terrã. Nume. 21.23, וַיִּירַשׁ אֶת־אַרְצוֹ & poſſidebit terrã eius. Et 31, ſcribitur וַיּוֹרֶשׁ, & legitur וַיִּירַשׁ. Et ſine י radicali,Geneſ. 22.17,וְיִרַשׁ & poſſidebit. Deute.2.12,Et filii Heſaú יִירָשׁוּם poſſidebunt eos.pro poſſederunt.i.acceperunt hæredi-

tatem eorum. nec eſt opus exponere, expulerunt eos, vt ſcripſit R. Ionáh, inquit R. Dauid. Notandum autem, hoc verbum in cal nō aliud ſignificare quàm hæreditate accipere, ac poſſidere. nec obſtat illud Deuter. 12.29, כִּי־יַכְרִית quum exciderit Dominus Deus tuus gentes ad quas ingrederis לָרֶשֶׁת אוֹתָם מִפָּנֶיךָ vt poſſideas eas à facie tua. Nā, à facie tua, non iungitur cum לָרֶשֶׁת, ſed cum יַכְרִית: vt ſit ordo, Quum exciderit Dominus Deus gētes à facie tua, vt poſſideas eas, ait R. D. Et in pihél, Deut. 28.42. Et fructū terræ tuæ יְיָרֵשׁ conſumet locuſta. Vel, poſſidebit. & ſic Tharghum, יַחְסְנִינֵיהּ poſſidebit illū. At R. Selomóh in cōment. dicit non poſſe exponi, poſſidebit, quia ſcriptum fuiſſet יִירַשׁ: neque expellet, quia ſcriptum fuiſſet יוֹרִשׁ: vnde exponit, depauperabit, ſiue pauperem faciet fructu locuſta. Idem R. D. in lib. rad.

Et in nifhál, Prouerb. 30.9, Ne forte אִוָּרֵשׁ depauperer. Et in hifhíl, הוֹרִישׁ. Iudicū 11.24, Et omne quod הוֹרִישׁ expulit Dominus Deus noſter à facie noſtra, illud poſſidebimus. ita R. D. in cōment. Et ſic quoties huic verbo adiungitur, à facie, ſignificat expellere, inquit idem in cōment. & lib. ra. Tharghum quoque habet תָּרֵיךְ eiecit. Deute. 9.3, וְהוֹרַשְׁתָּם & expelles eos. Ieho. 8.7, וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר & poſſidebitis ciuitatē. vel potius, expelletis ciuitatem. i. habitatores ciuitatis, vt exponit R. Dauid in comment. & ita habet Ionathán in Tharghum, וּתְתָרְכוּן יָת קַרְתָּא & expelletis ciuitatē. Nume. 33. 54, וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ & poſſidebitis terram. Tharghum quoque, וְתַחְסִינוּן & poſſidebitis. R. Selomóh, Et expelletis terram. i. habitatores terræ. 1. Semu. 2.7, Dominus מוֹרִישׁ depauperat (pauperē facit) & ditat. Iehoſ. 17.12, Et non valuerunt filii Menaſſéh לְהוֹרִישׁ אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה ex-

pellere vrbes istas.i.habitatores vrbiũ istarũ. Tharghũ quoq;,לְתָרְכָא expellere. Iudi.11.24,יוֹרִישְׁךָ possidere fecit te.Tharghum itidẽ,יְחַסְנִינָךְ.Nume.14.12,Percutiam eũ, וְאוֹרִשֶׁנּוּ & expellam eum.est sine י.Et sine ו,Iehos. 15.14, וַיֹּרֶשׁ & expulit.Sine ו & י,Ieho.13.12,וַיֹּרִשֵׁם & eiecit illos. Exo.15.9, תּוֹרִישֵׁמוֹ depauperabit eos. pro depauperauit. Vel,eiecit eos.vtroque modo exponit R.D.in lib.rad. Tharghú,תְּשֵׁיצִינּוּן perdet eos.vel exterminabit. R.Selomóh in cõment.depauperabit. Iiób 13.25,וְתוֹרִישֵׁנִי & depauperabis me propter, &c. Idem R.Leui. Tóar,secundum R.Dauid in lib.rad.Nume.24.17,Et erit Idumæa יְרֵשָׁה וְהָיָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו possessa,& erit possessa Sehir inimicis eius. Substãtiuum,יְרֻשָּׁה,Hæreditas,possessio. Psal.61.6,Dedisti יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ hæreditatem timentium nomen tuũ. i.dedisti mihi hoc donũ vt habitẽ in tabernaculo tuo, quod est hæreditas timẽtium nomen tuum: vt exponit R.Dauid in lib.ra.& in comment. Tharghũ, Dedisti hæreditatẽ timẽtibus nomen tuũ. 2.Paral.20.11,Ad expellendũ nos מִיְּרֻשָּׁתְךָ de hæreditate tua. י cũ seuá præter norma: debuerat enim esse מִירֻשָּׁתְךָ. Alia forma, מוֹרָשׁ,Iesa.14.23,לְמוֹרָשׁ in possessionẽ. Et quia cogitationes possidet cor,ipsæ cogitationes dicũtur מֹרָשִׁים.Iiób 17.11,מוֹרָשֵׁי cogitationes cordis mei. R.D.in li.ra.& R.Leui in cõmẽt.R.Moséh filius Nachmã in cõmen.Cogitationes de Deo,in quib' diu versatus est, appellat hæreditatẽ. Hobadiáh 17,אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם hæreditates eorum.Et forma fœminea,Ieche. 36.5,לְמוֹרָשָׁה in hæreditatem.Micháh 1.14,Super מוֹרֶשֶׁת גַּת hæreditatem Gath. Hinc est תִּירוֹשׁ,Vinũ nouum, instar תִּינוֹק à יָנַק.quáquã illud sit nomẽ, hoc vero tóar. Nume.18.12,תִּירוֹשׁ vinum nouũ,& frumentum.Iudic. 9.13,

9.13,אֶת־תִּירוֹשִׁי, vinum meum nouum.

וישש יָשַׁשׁ Hinc יָשֵׁשׁ, Decrepitus. 2.Parali.36.17, senẽ, וְיָשֵׁשׁ & decrepitũ. Et cum chiríc, Iiób 15.10, יְשִׁישׁ decrepitus. Et 32.7, יְשִׁישִׁים decrepiti. Rectum est (inquit R. Dauid) vt hæc sint à יֵשׁ, aut יָשָׁה, quod est esse: quòd illorum esse, multo maneat tempore.

ישב יָשַׁב Habitare, Sedere, Manere, morari, Durare, perseuerare. Gen.13.12, Abrám יָשַׁב habitauit in, &c. Psal.1.1, Et in cathedra derisorum לֹא יָשָׁב nó sedit. 1.Semu.1.22, וְיָשַׁב שָׁם & maneat ibi. Irme.15.17, לֹא־יָשַׁבְתִּי nõ sedi in secreto ludentium. Psal.69.36, וְיָשְׁבוּ שָׁם & habitabunt ibi. Deuter.11.31, וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ & habitabitis in ea. Participium, יוֹשֵׁב. Gene.24.3, Ego יוֹשֵׁב sedeo (vel habito) in medio eius. 1.Reg.1.47, dedit hodie יֹשֵׁב sedentẽ, &c. Gen.34.29, בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ cũ incolente terrã. Psal.123.1, הַיֹּשְׁבִי qui habitat in cælis. י redundat: vel est cõstitutiuum nominis tóar, pro habitator, &c. Irme.46.8, וְיֹשְׁבֵי בָהּ & habitantes in ea. 2.Reg.22.16, Et super יֹשְׁבָיו habitatores eius. 1.Reg.3.17, Ego & mulier hæc יֹשְׁבֹת habitabamus in, &c. Macór, 1.Semu.20.5, יָשֹׁב־אֵשֵׁב sedendo sedebo cum rege. Irme.42.10, Si שׁוֹב תֵּשְׁבוּ habitando habitaueritis (aut, manendo manseritis) in ciuitate hac. Dixit R. Iehudáh in שׁוֹב versum esse pe happóhal in ע.i. primã radicalem in secũdam. Et secundum normam debuerat esse יָשֹׁב. At R. Dauid, ו dicit esse ו protractiuum, & deficere י secũdum morem incipientium à י quiescente: sicut est protractiuum in שָׁמוֹר & זָכוֹר. Et sic כֹּל, vide יָכֹל. Psal.133.1, & quàm iucundum שֶׁבֶת habitare fratres, &c. 2.Sem.23.8, יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת sedens quum sederet sapiés. Vel est nomé, pro, Sedens in sede. Et 7, בְּשֶׁבֶת in habitatione. aut mãsione. i. in loco habitationis eo-

rum,vt exponit R.Dauid in lib.rad.quanquã R.Ionáh deducat à שָׁבַת,quasi dicat,in consumptione,siue extermination,donec nulla eorum relinquatur memoria. Hamós 6.4,Qui elongant diem malum,& appropinquauerunt שֶׁבֶת sedem iniquitatis.i.qui dicunt,aut putant longinquum esse diem malum, & propinquã dixerunt,aut cogitauerũt sedem iniquitatis. Iesah.30.7. Ideo vocaui hãc(sub.Ierusaláim) רַהַב הֵם שָׁבֶת fortitudo ipsorum est mãsio. vel manere,habitare. acsi dicat,inquit R.Dauid in lib.rad. fortes erunt qui mãserint in illa,& fisi fuerint Deo,& non perrexerint vt quærãt auxilium ab AEgyptiis.Potest etiã deduci à שָׁבַת,secundũ R.D.Vide רַהַב.Prouerb.20.3,Gloria est viro שֶׁבֶת sedere (.i.quiescere)à lite.vel cessare.& sic deducitur à שָׁבַת,inquit R.D. 1.Reg.10.19, Ad locũ הַשָּׁבֶת sessionis. macór pro nomine.Gen.36.7,Quia erat substantia eorũ multa מִשֶּׁבֶת vt habitare(non possent)simul.Psal.33.14,E loco שִׁבְתּוֹ habitationis suæ.Deute.17.18,כְשִׁבְתּוֹ quũ sederit ipse. Et ex hac radice,secundum R.Ioseph, est illud 2.Semu.19.31,Et ipse aluit regem בְּשִׁיבָתוֹ quum maneret ipse in Machanáim. vel in mãsione eius. Deficit prima radicalis ,nã secundum normam debuerat esse בִּישִׁיבָתוֹ: sed secũdum R.Dauid radix est שׁוּב.Ruth 2.6, זֶה שִׁבְתָּהּ hoc manere illius.i.hæc mãsio illius. Imperatiuũ,Gene.20.14,שֵׁב habita.Et cũ seghól propter maccáph, Gene.35.1,Ascẽde in Bethél,וְשֶׁב־שָׁם & habita ibi. Et 27.18.שְׁבָה sede.2.Semu.10.5,שְׁבוּ manete. Irme.29.5, וּשְׁבוּ & habitate. Et 48.18,ישְׁבִי. scribitur cũ י, & legitur cũ ו,וּשְׁבִי & sede.Scriptura verò ישְׁבִי,significat eris habitans.i.habitabis, inquit R.D. in cõment. Futurum, Psal.132.14,Hic אֵשֵׁב habitabo.Iesah.49.20,וְאֵשֵׁבָה & ha-

bitabo.Gene.47.4,יֵשְׁבוּ־נָא manneant quæso.Iechez.26.
16,יֵשֵׁבוּ sedebunt.vel,in terra habitabunt.Et 35.9,Et ciuitates tuæ non תֵּישַׁבְנָה habitabuntur.Ita scribitur,sed legitur תָּשׁוֹבְנָה reuertetur. sub.ad suam antiquitatem, inquit R.Dauid in cõment.& in lib.ra. Et in nifhál. Iechez.36.10,וְנוֹשְׁבוּ & habitabuntur ciuitates. Et 26.17, Quomodo peristi נוֹשֶׁבֶת מִיַּמִּים habitata à maribus? vel quæ habitas in maribus, vt alii exponũt, inquit R.D. & sic Tharghũ,in medio mariũ.Priorẽ interpretationẽ probat R.D.Item 12.20, Et ciuitates הַנּוֹשָׁבוֹת habitatæ.

Et in pihél,Ieche.25.4,וְיִשְּׁבוּ טִירוֹתֵיהֶם & inhabitare facient palatia sua . Et in hifhíl, Hezræ 10.14,הֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת qui duxit vxores alienigenas. vel,habitare fecit, sub. secũ.Zecha.10.6,וְהוֹשְׁבוֹתִים & habitare faciá eos.est cõpositum(inquit R.Dauid in lib.ra. & in Michlól)ex וְהֵשִׁבוֹתִים & ex וְהוֹשַׁבְתִּים à יָשַׁב,& redire faciá eos,à שׁוּב,Irme.30.3. Et quia est cõpositum è duobus, duorũ significantiam habet. Psal.68.7,מוֹשִׁיב qui habitare facit. Et 113.10, מוֹשִׁיבִי qui habitare facit sterilem.י redundat,inquit R.Abrahám,& R.D.in cõment.Vel est cõstitutiuum nominis tóar. Gene.47.6,הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ habitare fac patrem tuum.Futurum,אוֹשִׁיב יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיב,&c.Hose. 12.9,Adhuc אוֹשִׁיבְךָ habitare faciam te in tabernaculis. 2.Reg.17.26,וַתּוֹשֶׁב & habitare fecisti in vrbibus. Et in hofhál, Iesah.5.8, וְהוּשַׁבְתֶּם & efficiemini habitare soli vos in medio terræ.Et 44.26,תּוּשָׁב habitaberis. efficieris habitata. Tóar,תּוֹשָׁב,significat illum qui diu habitauit in aliquo loco,inquit R.D.Incola,aut aduena.Et in regimine est cũ pathách.Psal.39.13,תּוֹשָׁב aduena.Leuit. 22.10, תּוֹשַׁב כֹּהֵן aduena sacerdotis.Plurale,Leuit.25.45, de filiis הַתּוֹשָׁבִים aduenarum, Nomen,מוֹשָׁב,& in regi-

mine,מוֹשָׁב,Cathedra,ſedes,habitatio. Leuit.25.29,בֵּית־מוֹשַׁב domú habitationis ciuitatis muri.i.habentis murum.Eſt cú pathách, inquit R.D.2.Semu.9.12,Et omnis מוֹשַׁב habitatio domus Sibá.Vel eſt nomen tóar,ſecundú R.Ionáh,pro,& omnis habitator domus.i.omnes qui habitabant in domo Sibá. Iechez. 28.2, מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי in cathedra(ſede)Dei ſedi. R.Dauid, in ſede fortitudinis.i.in loco forti: vtpote in medio maris. Pſal.1.1,וּבְמוֹשַׁב & in cathedra deriſorú. Geneſ.27.39,de pinguedinib' terræ erit מוֹשָׁבֶךָ habitatio tua. Tharghú, de bono terræ erit habitatio tua. Plurale,מוֹשָׁבִים.Ieche. 34.12, Et in cúctis מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ habitationibus terræ. Et forma fœminea,מוֹשָׁבוֹת.Exo.10.23,Fuit lux בְּמוֹשְׁבֹתָם in habitationibus eorum.

יָשָׁה Vnde יֵשׁ,Eſt,Quod eſt.Et cú maccáph,& pronomine, & in coniunctione cum monoſyllabo, aut dictione longa habet ſeghól. Pſal.7.4, אִם־יֶשׁ־עָוֶל ſi eſt iniquitas. Et 58.12, יֵשׁ־אֱלֹהִים ſunt dii iudicantes in terra. 2.Reg. 10.15,יֵשׁ וָיֵשׁ eſt & eſt. Ecclesi .2.13, Et vidi ego שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן quòd eſt dignitas. Eſtér 3.8, יֶשְׁנוֹ eſt ipſe populus.Gen.24.42,אִם־יֶשְׁךָ־נָּא ſi es tu quæſo. Hinc & תּוּשִׁיָּה, Lex,Sapiētia,Opus bonú,ac rectú, inquit R.D. Omnia enim quæ ſunt in mundo, tráſeunt: at lex, atque ſapientia, ſemper in ſuo permanent eſſe.Iiób 5.12, תֻּשִׁיָּה ens.ré,quicquá,ſub. quod facere cogitauerunt,vt exponit R.D.in lib.rad.acſi dicat,ſecundú eundem in cóment.Diſſipabitur illorú cogitatio. Cogitant enim vt opes multiplicēt,quod haudquaquá fiet. R.Moſéh filius Nachmán exponit דָּבָר ré,quicqu..ſed vana erūt illorum opera.At R.Abrahám Periſól,legē decreti ſui, & ordinē cogitationum ſuarum in malo cui vacát, &

quod volunt,optántque.vel,legẽ iam ſuis temporibus vulgatam. Eſt enim תּוּשִׁיָּה Lex,præceptũ, ſtatutum, & quod vult homo,quódque præſtolatur. Tharghum,Et non facient manus eorũ conſilium ſapiẽtiæ ſuæ.Et 30. 22,ſcribitur cũ ו,& legitur cũ י,Et remouebis(pro remouiſti)à me תֻּשִׁיָּה ſapientiã.Vel,& diſſoluiſti me à ſapientia.deficit enim מ deſeruiens,inquit R.Abrahám Periſól. Multitudine enim afflictionũ diſſoluitur, conſumitur,corrũpitúrque ſapientia,rectitudo, & lex recta, & ordo voluntatis Domini. R.Moſéh exponit, perdidiſti à me ſapientiã,atque ſcientiã. R.Leui,remouiſti à me regiminis modũ.R.D.in li.ra.diſſoluta eſt & trãſiuit à me ſapiẽtia.Prou.2.7,reſeruabit rectis תּוּשִׁיָּה eſſentiã.ſub.ſuam,in cuius viſione noſtra cóſiſtit fœlicitas. R.Leui,id quod eſt.i.ſapientiã,& cognitionẽ Dei.Iiob 6.13, וְתֻשִׁיָּה & ſapientia expulſa eſt à me . Micháh 6.9, וְתוּשִׁיָּה & ſapiẽtia(.i.vir ſapiens)timebit nomen tuum.

ישח Humiliare,deprimere, proſternere. Micháh 6. 14,וְיֶשְׁחֲךָ & humiliatio tua in medio tui.Eſt nomen inſtar illius Pſal.85.8,וְיֶשְׁעֲךָ & ſalutem tuã. Sunt, inquit R.Dauid,qui dicunt eſſe verbũ,& non nomẽ,à שָׁחָה, quódq; ſeghól eſt loco pathách, & eſſe ſicut illud Gene.28.3,וְיַפְרְךָ & creſcere faciat te,à פָּרָה. Sed prius rectum eſt:& R.Ionáh ſcripſit illud in hac radice. Verbum in cal,ſecundum R.Ionáh & R.D. Ieſa.51.23,Dixerunt animæ tuæ,שְׁחִי humilia te,& trãſibimus.Quod etiã nonnulli deducunt à שָׁחָה. Et ſic fit imperatiuum totum,שַׁח שְׁחוּ שְׁחִי שְׁחֶנָה. Et futurum, אָשַׁח יָשַׁח,&c. vel אשח ישח תשח, &c. Vtrunque tamen R. Dauid citat etiam in radice שָׁחָה. Ex hac radice & ſignificantia eſt שַׁחַת,Fouea,ait R.Dauid.Pſalm.94.13,Donec fodiatur

impio שַׁחַת fouea.Vide שַׁחַת.

ישט Extendere,porrigere.In hifhil,Eſtér 5.2,וַיּוֹשֶׁט & extendit &c.virgã.Et ſic Tharghum pro יִשְׁלַח יָדוֹ, extendat manũ ſuã.Gen.3.22:habet יוֹשִׁיט idẽ ſignificãs.

ישם Eſt שָׁמַם,Deſolauit, & Eſt deſolatus,quando eſt intranſitiuũ in cal.Gene.47.19,Et terra לֹא תֵשָׁם non erit deſolata. Ieche.6.6,Et excelſa תִּישַׁמְנָה deſolabuntur.In margine ſcribitur cum י,intrinſecus ſine י.

Poteſt eſſe ex hac radice,inquit R.Dauid,illud Irm. 49. 20, Niſi יַשִּׁים deſolauerit cũ eis habitacula eorum. Nume.21.30, וַנַּשִּׁים & deſolauimus vſque ad Nóphach. vel deſolare fecimus.R.Ioſéph verbum eſſe ſcripſit ex hac radice. Alii deducũt à שָׁמַם quod etiã eſt deſolare. R.Dauid citat in vtraque radice hunc locũ .Tharghũ mutauit perſonã,וְצַדִּיאוּ & deſolauerũt. R.Selomóh, & deſolauimus,ſub.אֹתָם eos.Et ש eſt cum daghés. Hinc & יְשִׁימוֹן,Solitudo.Deuter.32.10.Pſal.68.8,Quum incederes בִּישִׁימוֹן per ſolitudinem.

ישן Dormire,Veteraſcere,inueteraſcere. Irme.51.38, וְיָשְׁנוּ & dormient.Ecclesi.5.11,non ſinit illũ לִישׁוֹן dormire.Gene.2.21,וַיִּישָׁן & dormiuit.Proue.4.15,Quia non יִשְׁנוּ dormiẽt. י eſt ſignum futuri: radicale deficit, quod ſignificat ghahiá ſub י, inquit R.D. in Michlól, & lib.rad. Et in pihél,Iudic.16.19,וַתְּיַשְּׁנֵהוּ & dormire fecit eum. Et tóar,יָשֵׁן,quod per participium exponemus.Hoſe.7.6,Tota nocte יָשֵׁן dormiens.Nã pro participio ponitur ſicut יָרֵא.Dani.12.2,Et multi מִיְּשֵׁנֵי è dormientibus (in)terra pulueris &c. י daghesſatur,&pronuntiatur præter normam. & ſic 2. Paral.20.11,מִיְּרֻשָּׁתְךָ, י enim ſecundũ normam debuerat quieſcere,videlicet מִישֵׁנֵי ſicut in מִיהוּדָה.Fœmineum,1.Reg.3.20,יְשֵׁנָה dor-

miebat. Nomen,שֵׁנָה,Somnus.Prouerb.20.13,Ne diligas שֵׁנָה ſomnũ.Irme.51.38,Et dormiẽt שְׁנַת־עוֹלָם ſomnũ perpetuitatis.Et ת vice ה,vt Pſal.132.4,שְׁנַת,Non eſt enim in regimine,quia נ eſſet cum pathách. R.Dauid in Michlól,& in lib.rad. Prouerb.6.9, מִשְּׁנָתֶךָ à ſomno tuo.Plurale,Prouerb.6.10,שֵׁנוֹת ſomni. Et in nifhál, Leuit. 26.10, Et comedetis יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ vetus inueteratũ, (.i.valde vetus) & vetus propter nouum educetis.Deut.4.25,וְנוֹשַׁנְתֶּם & veteraſcetis in terra. Tóar,יָשָׁן,Vetus,vt in nifhál.Cant.7.14,יְשָׁנִים vetera.Ieſah.22.11,Ad aquas piſcinæ הַיְשָׁנָה veteris.

ישע Vnde יֵשַׁע,Salus,cum ſeri:& יֶשַׁע cum ſeghól.Ieſah.45.8, Et fructificent יֶשַׁע ſalutem. Pſal.12.6, בְּיֵשַׁע in ſalute.Et 85.10,יִשְׁעוֹ ſalus eius. Et י cum ſeghól, Pſal.85.8,וְיֶשְׁעֲךָ & ſalutẽ tuam. Alia forma,Ieſah.49. 8,Et in die יְשׁוּעָה ſalutis.Exod.14.13,Et videte אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה ſalutem Domini. Et cum duobus ſignis fœmineis,ת & ה,Pſal.3.3,Non eſt יְשׁוּעָתָה ſalus ei in Deo.i.ſalus & ſalus,hoc eſt duplex ſalus, corporis nẽpe, & animæ.Hæc enim geminatio duplicis ſigni,duplicẽ indicat ſalutẽ. Semper enim(inquit R.D. in cõment.)geminatio auget.Ieſah.49.6,Vt ſis יְשׁוּעָתִי ſalus mea. Plurale,Pſal.18.51, Magnificans יְשׁוּעוֹת ſalutes regis eius.

Alia forma,deficiente י radicali, 1.Semu.11.9, תְּשׁוּעָה ſalus.Pſal.119.41,תְּשׁוּעָתְךָ ſalus tua. Alia item forma, מוֹשָׁעָה,cuius plurale Pſal.68.21,Deus לְמוֹשָׁעוֹת ſalutum. vel ad ſalutes. Alia præterea,ſecundum R.Ioſéph, & eſt defectiuum,שׁוּעַ,inſtar יְבֻל à בּוּל. Iiób 30.24,Num in contritione eius(quæ eueniet)eis,שׁוּעַ erit ſalus?Id eſt, vt ait,R.D.in contritione eius quæ eſt dies mortis,eis ſalus?i.ipſis qui ſunt feſſi robore in vita:quẽadmodum

dixit cap.3.16,Et ibi requiescent fessi robore. Vide aliã interpretationẽ in שׁוּעַ. Hinc verbũ in hifhil,Psal.20. 7,הוֹשִׁיעַ יְהוָֹה מְשִׁיחוֹ seruauit(vel seruare fecit,aut saluum fecit)Dominus Christũ suum.2.Sem.3.18,הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל seruabo (ה ponitur vice א) populum meũ Israël. Et sine י,Zechar.12.7,וְהוֹשִׁעַ & seruabit.Deuter.22.27,Et non est מוֹשִׁיעַ לָהּ qui seruet eam.Iudic.3.9,Et suscitauit Dominus מוֹשִׁיעַ seruatorẽ.Irme.30.10,מוֹשִׁיעֲךָ seruo te. Et sine ו & י,2.Semu. 22.3,מֹשִׁעִי seruator meus. Deute. 20.4,לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם vt seruet vos. Irme.31.7,הוֹשַׁע יְהוָֹה אֶת־עַמְּךָ serua Domine populum tuum.1.Sem.25.26,וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ & serua(pro seruauit)manũ tuam tibi.i.seruauit te,ne manus tua sanguinẽ effunderet innocentem. Et 33,וְהוֹשֵׁעַ & serua(pro seruauit)manũ meam mihi. Vel, & seruaret manus mea me. Vel vtrũque est macór vice præteriti:& hoc est rectũ. Psal.3.8, הוֹשִׁיעֵנִי serua me. Hose.1.7, אוֹשִׁיעֵם seruabo eos. Illa duo, 1.Semu. 17.47, יְהוֹשִׁיעַ seruabit,& Psal.116.6,וְלִי יְהוֹשִׁיעַ & me seruabit:sũt cũ ה coniugationis,quod & in cæteris secũdum normã deberet esse,vt dictũ est & in יָרָה. Iesa. 45.20, יוֹשִׁיעַ seruabit.Prouerb.20.22,Expecta Dominũ וְיֹשַׁע לָךְ & seruabit te. Et in nifhál,Deut.33.28,Populus(qui)נוֹשַׁע seruatus est.Est cum pathách,quia est præteritũ.Et sic Iesa.45.17. נוֹשַׁע saluatus est. Sed Psal.33.17,נוֹשָׁע saluatur, est participium,quod pro præsenti ponitur, & est cum camés. Iesah.45.22, Respicite ad me,וְהִוָּשְׁעוּ & seruamini.aut seruate vos. Irme.17.14,הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה serua me (saluum me fac)& saluus ero.

ישף Vnde יָשְׁפֵה,Iaspis,lapis pretiosus.Exod.28.20,Onychinus,וְיָשְׁפֵה & iaspis.Tharghú, וּבוּרְלָא & beryllus, vt nomen sonare videtur. R.Dauid in lib.rad. dicit

dicit posse esse ex שָׁפָה.& sic י non esse radicale, sed nominis constitutiuum. Legitur autem cum camés lato, quanquam secundum normam debuisset esse cum camés chathéph instar עֲלָפָה, sed euphoniæ causa mutatum est in camés latum.

ישר Rectũ esse, Placere, Dirigere. Irm.18.4, כַּאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר vt placuit (rectũ fuit) in oculis figuli. 1.Para.13.4, Quia יָשַׁר הַדָּבָר placuit sermo (aut res) in oculis omnis populi. Nũe.23.26, Si forte יִישַׁר placuerit in oculis Domini. Et sine י radicali, 1.Sem.18.20, וַיִּשַׁר & placuit sermo in oculis eius. 1.Sem.6.12, וַיִּשַּׁרְנָה & direxerũt se vaccæ. i. recta perrexerunt. ש est cũ daghés ob י radicale absorptum, inquit R.D. in lib. rad. & י loco ת signi fœminei. Et in Pihél, Psal 119.128, Propterea omnia mãdata omniũ יִשַּׁרְתִּי direxi. R. Abrahám in cõment. scripsit י poni vice א: acsi dicat אִשַּׁרְתִּי beaui. aut beatificaui, seu beata prædicaui: iuxta illud Genes.30.12, Quia אִשְּׁרוּנִי beatam me dixerunt (pro dicent) filiæ. sicut & illud Iesah.61.6, Et in gloriam eorũ תִּתְיַמָּרוּ iactabitis vos: quod est sicut תִּתְאַמָּרוּ. Et dixit mãdata, siue præcepta omniũ: quia præcepta cõmunia sunt omnibus viris cordatis. Et est sicut illud Ieche.44.30, Primitiuum omniũ, primitiarũ omniũ. R.D. in cõmẽt. direxi: quia sũt verba in quibus est sapor, & intellectus illa docet: & sũt recta, & ego dirigo illa in oculis qui illa spernunt, dicũtq; nõ esse iusta. Et dixit præcepta omniũ. i. omniũ præceptorũ quæ scripta sunt, & quæ non sunt scripta in lege, sicut Primitiarũ omniũ. i. omniũ fructuũ. R. Himma. Direxi. i. volui illa, inueníque illa recta: & direxi illa in cordibus hominũ, ostendens eis illorum rectitudinem. 1.Reg.6.34, Et teget auro מְיֻשָּׁר

directo(id quod est)sculptũ.Iesa.40.3,יַשְּׁרוּ dirigite &c. viam. Et 45.2,Et peruersa(.i. vias peruersas)אֲיַשֵּׁר diri-gam. nẽpe coram te. Scribitur cum ו, & legitur cum י אֲיַשֵּׁר inquit R.Dauid: & significantia est eadẽ,quia literæ אהוי inter sese permutatur.2.Paralip.32.31,וַיַּשְּׁרֵם & direxit eas inferne. Scribitur, inquit R.Dauid, cũ dupli ci י, prius est cũ pathách,alterũ vero quiescit. Et secũ-dũ normã debuerat vtrũque moueri hoc pacto,וַיְיַשְּׁרֵם. Et quia in וַיַּשְּׁרֵם quiescit י radicale,pũctatura ipsius trãs lata est in י quod est signũ futuri. Et in hifhil, cum י radicali,cuius vicẽ gerit ו pronuntiatũ præter normã, inquit R.D. in cõmẽt.& lib.rad.Psal.5.9,הַוְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ dirige(aut dirigere fac)corã me viã tuam.Pro.4.24,Et palpebræ tuæ יַיְשִׁירוּ dirigãt(nẽpe viam)corã te. Tóar, Psal.25.8,Bonus וְיָשָׁר & rectus. Et 119.137,וְיָשָׁר & rectũ iu dicia tua. pro,vnũquodque è iudiciis tuis.Prou.29.27, יְשַׁר־דָּרֶךְ rectus via. Psa.112.2,Generatio יְשָׁרִים rectorum. Et 7.11, Qui saluos facit יִשְׁרֵי־לֵב rectos corde. Fœmi-neũ,1.Sem.12.23,In via bona וְהַיְשָׁרָה & recta. Ieche.1.23, Et alæ eorũ יְשָׁרוֹת rectæ. Illud autẽ Psal.49.15,Et do-minabũtur eis(nẽpe diuitib')יְשָׁרִים recti mane: exponit R.D.in lib.rad. Rectis est dominiũ,atque magnitudo super diuites stultos,qui hũc diligũt mũdũ,quos & iu-mẽtis cõparauit versu 12, Cõparatus est iumẽtis,excisi sũt. Et quãquã in hoc mũdo stulti rectis dominẽtur,si-cut scriptũ est Prouerb.22.7, Diues pauperibus domi-nabitur:attamẽ in seculo vẽturo dominabũtur illis re cti, quibus erit mane,at illis erit vespera. Et figura eo-rũ &c.i.diuitum.acsi dicat, Et finis eorũ est vt vetera-scant in sepulchro,quum mortui fuerint, quũ recesse-rint ab habitatione quã habẽt:quod rectis non vsuue-

niet. nam quanuis illorum corporalis figura corrũpatur, animæ tamen illorum figura ſemper permanet.

Subſtantiuũ, יֹשֶׁר, Rectitudo. Pſa.25.22, perfectio יֹשֶׁר & rectitudo. Prouerb.14.2, Qui ambulat בְּיָשְׁרוֹ in rectitudine ſua. Et 16.13, Et loquentem יְשָׁרִים rectitudines, diliget: eſt ſubſtantiuum, ait R. Dauid in lib. rad. & poteſt eſſe ex hac ſpecie: & propter grauitatem pronuntiationis eſt cũ ſeuá tantum, & nó cũ camés chathéph, ſicut debuerat eſſe ſecundum normã, ſicut & בֹּקֶר facit בְּקָרִים alleuiãdi gratia. Vel dic quòd eſt vna ſpecies per ſe, cuius ſingulare eſt יֶשֶׁר inſtar פֶּרֶד, cuius plurale eſt פְּרָדִים & מֶלֶךְ מְלָכִים. Vel eſt tóar, & ſubauditur דְּבָרִים vt ſit, & loquentem recta verba diliget. Alia forma, Pſal. 26. 12, Pes meus ſtetit בְּמִישׁוֹר in rectitudine. Et 67. 5, Iudicabis populos מִישׁוֹר (pro בְּמִישׁוֹר) in rectitudine.

Significat & planitiẽ, Ieſa.40.4, Et erit prauũ לְמִישׁוֹר in planitiẽ. Alia itẽ forma, cũ camés, מֵישָׁר, Rectitudo, æquitas. Et plurale, Ieſa.33.15, Et loquẽs מֵישָׁרִים rectitudines. Cant.1.4, memores amorũ tuorũ מִיַּיִן magis quàm vini, מֵישָׁרִים rectitudines dilexerũt te. i. recti. R. Abrahã in cõmen. nomen dicit eſſe tóar vini prius memorati. Memorabimus (aut odorabimus) amores tuos מִיַּיִן potius quàm vinum, מֵישָׁרִים (& quàm) recta, ſub. vina, dilexerunt te, ſub. adoleſcẽtulæ. מ enim ipſius מִיַּיִן deſeruit & in מֵישָׁר hoc eſt מִמֵּישָׁרִים. & ſic Cant.7.10, Palatũ tuũ ſicut vinum optimũ, vadens ad dilectum meũ לְמֵישָׁרִים directe. quia vinum optimum, rectum eſt, & conuenit (aut dulceſcit) homini valde. R. D. & ſic Prou.23.31, Ne intuearis vinũ quando rubeſcit &c. vadet (.i. ingredietur) בְּמֵישָׁרִים directe. Hinc Ieſa.44.2, & Deu.32.15, Iſraél dictus eſt יְשֻׁרוּן, quòd fuerit rectus, licet nõnulli dedu-

cant à שור quod eſt aſpicere : ſed prius eſt rectum, inquit R. Abrahám in comment.

יתד Palus, paxillus, clauus. Deuter. 23.13, וְיָתֵד & paxillus erit tibi. Iudi. 5.25, manũ ſuam לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה ad clauũ mittet. pro miſit. תִּשְׁלַחְנָה enim, vt inquit R. Dauid in comment. eſt ſicut תִּשְׁלַח. נ enim & ה redundant ſicut redundant in פַּרְשְׁדֹנָה & מִסְדְּרוֹנָה quæ ſuis habes in locis: quanuis talis mos non ſit in verbis. R. Ioséph exponit תִּשְׁלַחְנָה, manus eius ſiniſtra, & dextera miſerũt pro clauo & malleo. Manus eius ſiniſtra indigebat clauo, & dextera illi' malleo. Et dixit quòd manus miſerũt, eo quòd manus faciũt opus. Huic ſimile eſt illud Eccleſi. 2.11, quæ poſtulauerũt oculi mei. & Prou. 7.11, In domo eius nõ habitabũt pedes eius. & Pſal. 78.71, Et intelligẽtiis manuũ ſuarũ ducet eas. תִּשְׁלַחְנָה etiã nõ eſt verbũ intrãſitiuum, ſed tranſitiuũ: quia ambæ manus miſerũt pro palo (aut clauo,) & malleo. At R. Moſéh Kimchi deficere putat כ ſimilitudinis aduerbium, hoc pacto, ſicut manus eius. & ſic Prouer. 17.21, Cor lætum benefaciet (.i. proderit tanquam) medicina. Et eſt per modum interrogationis: dixerat enim, Benedicetur præ mulieribus Iahél. Et iure optimo conuenit ei hæc benedictio ſupra alias mulieres, quia fecit opus fortitudinis, quod non faciunt aliæ mulieres. quippe fortitudinis opus, nõ mulierum, ſed virorum eſt. Idcircò interrogatiue dixit, Sicut manus eius, ad clauũ mittẽt mulieres aliæ & dexteram ſuam? &c. acſi dicat, Nequaquã. Exo. 38.18, & omnes הַיְתֵדֹת palos (aut clauos) tabernaculo. Illud autẽ Iudicũ 16.14, אֶת־הַיְתַד הָאֶרֶג cum clauo liciatorii: exponitur in ארג.

יתם Vnde יָתוֹם, Pupillus. Exod. 22.20, viduam וְיָתוֹם & pupillum. Ieſah. 10.2, וְאֶת־יְתוֹמִים & pupillos diri-

pient. Thren. 5.3, יְתוֹמִים הָיִינוּ pupilli fuimus, & non erat pater, matres noſtræ tanquã viduæ. i. quanquã pater noſter viueret, pupilli fuimus, acſi nõ eſſet nobis pater: & ſic dixit, tanquam viduæ: & non ſimpliciter viduæ.

יתר Secundũ R. Iehudáh poteſt totum coniugari in cal, יָתַר יָתַרְתָּ יָתַרְתִּי &c. Remanere, relinqui, exuperare, ſupereſſe, Excellere, excellens eſſe &c. Illud autem Prouer. 12.26, יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק excellentior (aut laudabilior) eſt proximo ſuo iuſtus: eſt nomẽ tóar, inquit R.D. Iuſtus eſt excellentior proximo ſuo qui non eſt iuſtus. Eſt enim ei merces in ſæculo venturo, & via impiorum errare faciet eos. Et ſi dixerit quiſpiã, Si excellentior eſt iuſtus proximo ſuo, cur in viis illius nõ ambulant homines? Eo quòd (ait ſapiẽs) impiorũ via proſperatur in hoc mundo: & hæc via anſam illis, vt impiorum viam ſectentur, præbet, iuſtorum via relicta.

Scripſit R. Iehudáh inter nomina toarim illud Eccle. 7.12, וְיֹתֵר & excellẽtior vidẽtibus ſolẽ. Et 12.12, וְיֹתֵר מֵהֵמָּה & plus his. Et rectũ eſt (ait R.D.) vt ſint nomina ſicut & יִתְרוֹן. Et quanuis nomina quæ ſunt ſecundum hanc formam, vtplurimum ſint longa, hæc tamẽ ſunt breuia: & ſic 1. Sem. 15.15, וְאֶת־הַיּוֹתֵר & reſiduum perdidimus. & ſic Hamós 7.1, יוֹצֵר. Primum Eccle. 7.12, R. Abrahám exponit, Si rectũ eſt vt ſit ſapienti hæreditas, bonum eſt illi: & multo melius videntibus ſolem, quia honorabũt illum homines ob diuitias illius. In Michlól tamẽ R.D. citat prædicta inter nomina toarim, ſecutus ibi R. Iehudah grãmaticum. Et nomen cum ſex pũctis, יֶתֶר. Geneſ. 49.3, Tu potentia mea, & principium fortitudinis meæ: יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז excellẽtia, dignitas, & excellentia fortis. R. tamen Abrahám dicit eſſe nomina

toarim,excellens,dignus, & excellens fortis.i.par fuerat vt cæteris præstares, robustiórque fores. Tharghũ, Tibi par erat vt acciperes tres partes, primogeniturã, sacerdotium,ac regnũ. R.Selomóh in cõmen.dignus fueras vt esses excellẽtior fratribus in sacerdotio,& excellentior in regno. Psal.31.25,& reddẽs עַל־יֶתֶר propter superbiam(vel elationẽ)facienti superbiam.i.reddens retributionem propter elationem & superbiã qua superbit aduersũ humiles quisquis assuetus est superbe agere. 1.Reg.11.41,וְיֶתֶר דִּבְרֵי, & residuũ verborũ. vel rerũ,sub.gestarũ. Significat & Chordam,Funẽ,Neruũ, & Virgá.Psal.11.2,עַל־יֶתֶר, super chordam.Iiób 30.11,יִתְרִי, funem meũ soluit,& afflixit me.i. timorem meũ quo ligabam eos,soluit eum,vt nõ timerent me,neque affligerẽtur à facie mea:me verò afflixit.Iesa.44.19,וְיִתְרוֹ, & residuũ eius in abominationẽ faciã.Iiób 4.21,הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם nónne trãslatus(amotus) est funis eorũ in eis? Putabant enim(ait R.D.)quòd in hoc mũdo essent ligati. Sũt(ait idem) qui exponũt de funibus corporis.i. neruis in quibus cõtinui erãt dolores. acsi dicat,dissoluti sunt,separati sunt,perierúntque. Et sic quod præcessit, Funem meũ.i. dolorem neruorũ meorũ soluit, & remissũ(lẽtum)fecit,quemadmodũ remittitur lentatúrque funis arcus. Iudi.16.7, Si ligauerint me septẽ יְתָרִים לַחִים virgis viridibus.Idẽ R.D.in lb.ra. Alia forma,מֵיתָר,pro Fune.Plurale, מֵיתָרִים. Et cũ pronomine, Psal.21.13,בְּמֵיתָרֶיךָ, in funibus tuis præparabis (sub.sagittas)contra faciẽ eorum.R.Abrahám auenhezra,In funibus tuis præparabis arcũ cum sagittis suis. Aliud, יוֹתֶרֶת, Reticulum animaliũ.Exod.29.22,וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד & reticulum hepatis. Inuenitur & cum quinque pun-

ctis, vt Iesah.56.12, Et erit secundum diẽ hanc cras, גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד magnus, plus valde.i.aut maior valde.vel maximus. Quod secundum R.D.est nomen: at secũdum R.Ionáh est tóar. Et in cõment. R.Dauid sic exponit, Et erit secũdum diẽ hunc cras, vel erit maior dies crastinus in cõuiuio, quàm dies hic. Et יֶתֶר est nomen, vel tóar. Aliud, יִתְרָה, Substantia, Opes, Diuitiæ. Iesah.15.7, Idcirco יִתְרָה substantiã(opes, diuitias) fecit. Vnde R.D.in lib.ra.exponit, Diuitias quas congregauit. Et cũ ת vice ה, inquit R.Dauid. Irme.48.36, Idcirco יִתְרַת עָשָׂה substantiã fecit, perierunt. ר est cum camés, sicut illud Psal.118.14, וְזִמְרָת. Alia forma, Eccles.1.3, מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם, quid amplius est homini, &c. vel, quæ excellentia. aut, quæ vtilitas est homini, &c. Est(inquit R.Abrahám in cõment.) nomẽ instar זִכְּרוֹן, hoc sensu, Quũ omnia sint vanitas, quæ vtilitas est homini de vniuerso labore suo, &c. Et 2.13, Et vidi ego quòd est יִתְרוֹן vtilitas sapientiæ præ stultitia, כִּיתְרוֹן sicut vtilior est lux quàm tenebræ. Vel sic, Et vidi ego quòd præstantior est sapiẽtia, quàm stultitia, sicut præstãtior est lux tenebris. Et secũdum R.Adonim est ex hac radice illud Iiób 39. 11, יְתוּר הָרִים מִרְעֵהוּ laudabilius mõtiũ pascuũ eius. vel, quod est melius inter mõtes, est eius pascuũ. Require & in תור. Alii, contẽplatur(aut consyderat) mõtes in pastum suum. Vel melius (si deducatur à תור) inquisitio mõtium pascuum eius, &c. Alia forma, Prouerb.14.20, In omni dolore(vel labore) erit מוֹתָר dignitas. vel excellẽtia. aut abundantia. R.Himmanuél & R.D.exponũt, In õni labore.i.in quacũque re laborauerit homo, erit ei excellentia & dignitas. Et in cõmentario nuper impresso ita exponitur, In omni labore quo laborauerit homo, siue

in negotiatione,siue in opere manuali,inueniet refrigerium,& abundantiã: & si non prima vice,altera inueniet. Vel,in omni עֶצֶב cura,aut solicitudine erit abũdantia:acsi dicat, Qui fuerit solicitus,abũdabit. Eccle. 3.19, וּמוֹתַר הָאָדָם & excellẽtia hominis præ iumẽto non est. acsi dicat,Nõ præstat homo iumẽtis. R.Abrahám in cõment. מוֹתָר est nomẽ instar מוֹשָׁב: & ו quiescẽs,est loco י. Et verbũ in hifhíl,Iesa.1.9,Nisi Dominus exercituũ הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד reliquisset nobis superstitẽ. Deut. 30.9,וְהוֹתִירְךָ & relinquet te Dominus.est cũ י. Et sine י, Deuter.28.9, וְהוֹתִרְךָ & abundare faciet te Dominus in bono,&c. הוֹתֵר,require in fine huius radicis. Ieche. 39.28,Et non אוֹתִיר relinquã ex eis. Deu.28.54,אֲשֶׁר יוֹתִיר quos relinquet. Et in nifhál, Iehos. 11.11, לֹא נוֹתַר כָּל־ נְשָׁמָה non relicta fuit(aut remãsit)omnis anima.& ponitur pro נוֹתְרָה. nã נְשָׁמָה est fœmineũ, 1.Reg.17.16,לֹא־ נוֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה non remãsit in eo anima.vel halitus. Et 18.21,Ego נוֹתַרְתִּי remansi.2.Reg.4.7,Viues בַּנּוֹתָר de relicto.residuo.Iudic.21.7,Quid faciemus illis לַנּוֹתָרִים remanentibus?1.Reg.19.10,וָאִוָּתֵר & remãsi ego solus. Iehos.18.2,וַיִּוָּתְרוּ & remãserunt de filiis Israél. Et in hofhál, Genes.49.4,Léuitas sicut aqua,אַל־תּוֹתַר nõ fies excellens. Chólem est loco súrec,inquit R.D. Potest esse & ex hifhíl,secundum eundẽ,pro,non excelles,sub.in primogenitura inter alios fratres, &c. Idem in radice פָּחַז exponit , Mobilitas , & leuitas imaginationis fuit tibi, sicut aqua leuis, quæ defluit:idcirco non excelles (aut fies excellens) .i. non erit tibi excellentia . Illud autem Psal.79.11,In magnitudine brachii tui הוֹתֵר בְּנֵי, תְמוּתָה est ex hifhíl. i.relinque filios mortis. aut morti obnoxios. Sunt tamen qui deducunt à יֶתֶר funis,chorda,

da,vt dictũ eſt,& exponunt acſi dicat, Rũpe,vel dimitte funẽ & ligaturã filiorũ mortis,&c. Prædixerat enim, Introeat coram te clamor vinctorum. Idcirco dixit vt dimitteret eos à vinculis. Tharghum, Relinque filios qui traduntur morti. R.Dauid, Relinque(ſub.in vita)filios mortis.i.eos qui ſunt prope mortem. R.Abrahám,relinque eos qui percuſſi ſunt ad mortem.

כ

Quid ſignificet,& quo modo pũctetur quũ eſt deſeruiens litera, abunde ſcriptum eſt li.1.Inſtitutionũ Hebraicarũ, cap.17. Modo dicendum eſt de radicali.

כָּאַב In cal, eſt Dolere. Pſalm.69.30, Et ego pauper וְכוֹאֵב & dolens. Prouerb.14.13, Etiã in riſu יִכְאַב־ לֵב dolebit cor. Et in hifhíl Iechez. 13.22, הִכְאַבְתִּיו dolore affeci eũ. 2.Reg.3.19, Et omnem agrũ bonũ תַּכְאִבוּ בָּאֲבָנִים dolore afficietis lapidibus. Tranſlatio ab iis qui lapidibus obruũtur. ſicut & illud Iiób 14.21, Caro eius ſuper ſeipſam יִכְאָב dolebit.acſi dicat quòd eius corpus corrumpetur: quippe mortuus nec dolet, nec ſentit.
Nomẽ, כְּאֵב & מַכְאוֹב, Dolor. Ieſa.65.14, clamabitis מִכְּאֵב לֵב præ dolore cordis. Thren.1.12, ſi eſt מַכְאוֹב כְּמַכְאוֹבִי dolor ſicut dolor meus. Pſal.32.10, רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע multi dolores impio. Ieſa.53.3, אִישׁ מַכְאֹבוֹת virum dolorum.

כָּאָה Dolere, triſtari, infirmari. Et in hifhil, Dolore afficere: vt Iechez.13.22, יַעַן הַכְאוֹת לֵב־צַדִּיק pro eo quòd dolore affeciſtis cor iuſti. Et in nifhál. Dani. 11.31, וְנִכְאָה & dolore afficietur. Alii, contereturIn comment. exponitur, debilitabitur. Pſalm.109.16, וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת & triſtẽ(vel dolore affectũ) corde, vt īterficeret.

Intrinsecus scribitur cũ séri, in margine vero cũ segól, וְנִכְאֵה. R.D. tristem corde propter multitudinem afflictionum suarum. Tharghum, וּמְכִיךְ לִבָּא humiliatum (vel cõtritum) corde. נְכָאִים, Percussi, quære in נָכָה. At חֶלְכָּאִים quære in חַיִל.

כֹּכָב Stella, hîc ponitur ab Hebræis. Vide ante כָּלַל.

כָּכָה Vide, כֹּה.

כָּבַד Graue esse, Aggrauare se, Glorificare. actiuũ intransitiuũ. Gene. 48.10, Oculi Israél כָּבְדוּ graues erãt præ senectute. Iesa. 66.5, יִכְבַּד glorificetur Domin'. R.D. in li. ra. exponit, Dixerũt fratres vestri odio habẽtes vos propter nomé meũ, Glorificetur Dominus. Vel aggrauet se, aut aggrauetur. acsi dicat, Grauitas eius sit super nos. i. aggrauétur super nos verba eius, & in pondus sint super nos, & cõspiciatur, &c. Et in cõmen. Grauis sit (vel est) nobis in præceptis suis, quæ præcepit nobis. Ipsi dixerunt hoc propter Dominũ. At Deus manifestus erit in lætitia vestra, quum in eius salute lætabimini, ipsis pudore suffusis. Tharghum, multiplicabitur (crescet) gloria Domini. R. Moséh, Grauis fuit ad custodiendũ statuta, præcepta, legésque illius. Non enim hoc verbũ (inquit) significat glorificare, nisi in nifhál. At oblitus est (inquit R. Abrahám. in comment.) illius Iiób 14.21. יִכְבְּדוּ. glorificabuntur (gloriosi erũt) filii eius, & nesciet. Ipse exponit, Glorificabitur Dominus. dicebant enim quòd Dominus non posset ostendere gloriá suá, & ecce glorificabitur Do. & conspicietur. Exod. 9.6, וַיִּכְבַּד & aggrauatũ est (aggrauauit se) cor Parhóh. 1. Semu. 5.6, וַתִּכְבַּד & aggrauata est manus Domini. 2. Semu. 13.25, & nõ נִכְבַּד עָלֶיךָ simus graues tibi. Et in pihél, Iesa. 43.24, לֹא כִבַּדְתָּנִי non glorificasti me. Iudic. 13.17, si venerit verbũ tuũ, וְכִבַּדְנוּךָ & glorificabimus te. i. si verũ

factum fuerit verbũ quod nũtiasti nobis, glorificabimus te:ideo nuntia quæso nomẽ tuum.Vel,si nouerimus nomen tuũ,quum venerit verbũ tuum,glorificabimus te.R.D.Psal.50.22,Sacrificás laudem(vel confessionẽ)יְכַבְּדָנְנִי honorabit(glorificabit)me.i.quisquis fecerit sacrificiũ confessionis factorũ malorũ,& cõuersus fuerit ab eis,ipse glorificabit me, quia timet præcepta mea.ita R.D. Et prius נ redundat, teste eodẽ in Michlól. Et in hifhíl,Thren.3.6,הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי aggrauare fecit cõpedem meũ. Zechar.7.11, & aures suas הִכְבִּידוּ aggrauauerunt,ne audirẽt.Exod.8.10,וְהַכְבֵּד & aggrauare (pro aggrauauit.est enim macór pro præterito,inquit R.Dauid in Michlól)cor suum,& non audiuit. Et in nifhál, 2.Sem.6.19,מַה־נִּכְבַּד quàm gloriosus fuit hodie rex Israél:est præteritũ,quia est cũ pathách.Iechez.28.21,וְנִכְבַּדְתִּי & glorificabor.aut gloriosus ero.Prouerb.8.24,Dũ non essent fontes,נִכְבַּדֵּי־מָיִם grauata aquis.quod R.D.in lib.rad.sic exponit,Dum non essent fontes,& dũ nõ essent grauata aquis.i.cũ adhuc nõ essent abyssi, seu voragines : adhuc non existentibus aquis multis. R.Himmanuél in cõment.נִכְבַּדֵּי dicit esse loca in quibus magna est aquarũ copia. Gene.quoq; 13.2, dicitur, Abrám grauis valde. i.ditissimus atque abundantissimus. Tharghũ, עַשּׁוּנֵי roborata(.i.multiplicata) aquis. Psal.87.3, נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר־בָּךְ gloriosa(.i.vnũquodque gloriosum) dictũ est de te. R.Dauid, proprietates(vel dignitates)gloriosæ.Deficit enim substantiuũ,&c.R.Abrahám in cõmen.Gloriosa.i.vnaquæque laus,vnumquodque gloriosum. Chag. 1.8, וְאֶכָּבְדָ & glorificabor. Scribitur sine ה,& legitur cũ ה. Et in hithpahál,Nachum 3.14, הִתְכַּבֵּד כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה multiplicari (aut

multiplicari te)ſicut bruchus, multiplicare ſicut locu ſta. Sunt tamẽ(ait R.D.in lib.ra.)qui exponũt,ſcopari vt bruchus,ſcopare vt locuſta. Bruchus enim & locu- 519 ſta frugibus agros ſcopãt ac mundãt.i.euacuant. Quo in ſenſu doctores Hebræorũ vtuntur hoc verbo,quum dicũt,מְכַבְּרִין בֵּין הַמִּטּוֹת ſcopãtes(verrentes) inter lectos. & מְכַבְּרוֹת שֶׁל תְּמָרָה de ſcopis palmæ. Et prius, ſecũdum R.Dauid in cóment. eſt macór: alterũ verò imperatiuum:acſi dicat,Quid tibi proderit,ſi multiplicata fueris in populum multum,quum non proſit, nec eruat.

Tóar,כָּבֵד,Grauis,Locuples,diues,Magnus,Iecur.Gene.12.9,כִּי־כָבֵד הָרָעָב quia grauis fames. Et 13.2,Et Abrám כָּבֵד מְאֹד diues valde. Exod.7.14, כָּבֵד לֵב graue(.i.durũ) cor Parhóh.Ieſa.32.2,Sicut vmbra סֶלַע־כָּבֵד petræ grauis .i.magnæ.Erat enim illius vmbra magna,vt in illa inuenirent requiem ambulantes per terrã aridam. R.D. Pſal.38.5,Sicut onus כָּבֵד graue.Exo.29.13,Et reticulũ ſuper הַכָּבֵד iecur.Et 4.10,Quia כְבַד־פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי grauis ore,& grauis lingua ſum.Itẽ 17.12, manus Moſéh כְּבֵדִים graues.Fœmineũ,Iudic.20.33,וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה & prælium graue. Alia forma,Ieſa.1.4,Populo כֶּבֶד graui iniquitate. Alia item,Iechez.23.41, Et ſediſti ſuper lectum כְּבוּדָּה honorabilem.eſt ſcriptũ cum ו,& ד cum daghés, inquit R.D.in Michlól,& lib.ra.Iudic.18.21,Et poſuerunt,&c. וְאֶת־הַכְּבוּדָּה & pretioſum ante ſe. i.vaſa aurea, & argentea,& alia pretioſa. Tharghum, קִנְיָנָא ſubſtantiam.nẽpe pretioſam. Subſtantiuum,Ieſa.30.26,וְכֹבֶד מַשָּׂאָה & grauitas oneris eius.Nachũ 3.3,וְכֹבֶד פָּגֶר & grauitatis(vel potius, multitudinis) cadaueris. Aliud, כָּבוֹד, Gloria, honor, anima ſuperior: ſic appellata(inquit R.D.in li.ra.)quòd ſit corporis gloria. Et eſt vbique maſculei generis, ait R.Abrahã,præterquã in vno

loco infrà citato. Psal. 30. 12, vt psallat tibi כָּבוֹד gloria. r. anima. Et 73. 24, וְאַחַר כָּבוֹד & postea (ad) gloriã suscipies me. subauditur enim אֶל vel ב. dixerat enim, Cõsilio tuo duces me, omnibus scilicet diebus vitæ meæ: & postea cũ gloria suscipies me. vel ad gloriã. Id est, quũ separata fuerit vita, & remãserit gloria, suscipies me. i. aggregabis animã meã ad te. Et וְאַחַר non est cõiunctum dictioni כָּבוֹד, vt ostendit accẽtus diuisiuus. & est sensus, & postea. i. post mortẽ meã, in nouissimo meo suscipies me. Vel, ad gloriã, scilicet tuã, suscipies me. Ita R. D. in cõmẽt. & lib. ra. R. vero Abrahám ait, Duc me, & postquã feceris mihi hanc gloriã, tunc suscipies me. i. coniunges animã meam cũ superioribus angelis qui non sunt corpus, nec moriuntur vnquam. Idcirco scriptum est de Chanoch, Gene. 5. 24, Et ambulauit Chanoch cũ diis. i. angelis, quia eius animus erat assuetus cum angelis ambulare, donec suscepit eũ Deus. Vel, & postea suscipies me: & ero gloria. i. veluti vnus ex angelis. Et sine ו, Nachum 2. 9, כָּבֹד. Gene. 31. 1, fecit omnem הַכָּבֹד הַזֶּה gloriam hanc. i. substantiam, opes, diuitias. Psal. 19. 2, כְּבוֹד־אֵל gloriam Dei. Et 102. 16, visa est בִּכְבוֹדוֹ in gloria sua. Et fœmineũ, Genes. 49. 6, Et cum cœtu eorum אַל־תֵּחַד כְּבֹדִי ne vniatur gloria mea. i. anima mea.

כבה In cal, Iesah. 43. 17, Sicut linum כָּבוּ extincti sũt. aut extinxerunt se: est enim actiuum intransitiuum. Leuit. 6. 12, לֹא תִכְבֶּה non extinguetur. aut extinguet se. Et in pihél. 2. Semu. 14. 7, וְכִבּוּ אֶת־גַּחַלְתִּי & extinguent prunam meam. Ieche. 32. 7, בְּכַבּוֹתְךָ quum extinxero te. Iesah. 42. 3, non יְכַבֶּנָּה extinguet illud.

כבל Cũ sex punctis, Cõpes ferreus aut catena ferrea. Psal. 105. 18, afflixerũt בַּכֶּבֶל in cõpede pedes eius.

tt. iii.

Et Iehoſ.19.26,& 1.Reg.9.13, vocatur terra כָּבוּל inquit R.D.in lib.ra.quòd pedes veluti compes,ob multum lutú detineret:aut quia erat arenoſa,& ita infructuoſa, ſecundum R.Nachmán filium Iſchác.

כָּבַס Lauare.Vnde nomen tóar,כּוֹבֵס,Fullo,à lauandis pannis ſic appellatus. Ieſah.7.3, Ad viam agri כּוֹבֵס fullonis. Et dixit ad viã, &c. eo quòd fullones ibi pannos ad ſolem extenderent. Et in pihél,Gene. 49.11,כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ lauit in vino veſtem ſuã.Leuit.13.6, וְכִבֶּס בְּגָדָיו & lauabit veſtimenta ſua. Eſt cum ſeghól,vt דַּבֵּר.Pſal.51.4,כַּבְּסֵנִי laua me. Leuiti.14.46,יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו lauabit veſtimenta ſua. Et in puhál,Leuit.13.57,וְכֻבַּס & lauabitur ſecundo. Et in hofhál,Leuit.13.55,Poſtquam הֻכַּבֵּס אֹתוֹ lota fuerit ipſa. ſub. plaga. ſic 54, הֻכַּבֵּס אֶת־הַנֶּגַע. Et ſecundum R.D.in lib.rad. ſunt mecoróth compoſita ex hithpahál & hofhál.

כֹּבַע Caſſis caſſidis, ſiue caſſida,vel galea. 1.Sem.17. 5,וְכוֹבַע & galea ærea. eſt longum. Et breue,Iechez.83.5,מָגֵן וְכוֹבַע ſcutum & galea.2.Paral.26.14,lanceas וְכוֹבָעִים & galeas.

כָּבַר Vnde tóar, כַּבִּיר, Fortis,Magnus,Multus,multiplex.Iiób 8.2,Et ſpiritus כַּבִּיר multiplex eloquia oris tui.Et 15.10,כַּבִּיר maior quàm patres tui diebus.Et 36.5,Ecce Deus כַּבִּיר fortis.Ieſah.16.14,מִזְעָר לוֹא כַבִּיר paululú nõ multum.Et 10.13,Et deſcendere faciã כְּאַבִּיר tãquã potens.א redundat,inquit R.D. in lib.rad.Vel eſt dictio cõpoſita ex כַּבִּיר,& אַבִּיר,& hoc augendæ fortitudinis gratia: vtrunque enim fortem ſignificat. Poteſt deduci & ab אַבִּיר,& כ erit ſimilitudinis aduerbium,ſecũdum R.D. vt habes in אָבַר. Ieſa.28.2, aquarũ כַּבִּירִים multarum.vel fortium. Subſtantiuum præpoſito מ, מַכְבִּיר,Multitudo. Iiób 36.31,dabit eſcã לְמַכְבִּיר in multi-

tudine. Hinc verbú in hifhíl, Iiób 35.16, ſermónes יַכְבִּר multiplicabit. Nomen aliud, כְּבָרָה, quod eſt נָפָה, Cribrum. Hamós 9.10, Quemadmodú cócutitur בַּכְּבָרָה in cribro. Alia forma, Exo. 27.4, מִכְבָּר cribrú opere retis.

Aliud, מַכְבֵּר, Pannus. 2. Reg. 8.15, Et tulit הַמַּכְבֵּר pánú. Tharghum, גּוּנְכָּא linteum. aut operimentú. R.D. in li. rad. dicit eſſe pannú denſum. Alia forma. 1. Sem. 19.13, וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים & pannum caprarú poſuit ad caput eius. .i. pannum è lana aut pilis caprarum, vt exponit R.D. in commen. & lib. rad. Aliud, כִּבְרָה, Miliare, Gene. 35. 16, Adhuc כִּבְרַת־הָאָרֶץ miliare terræ ad veniendum in Ephráth. Dicunt enim ſepulchrú Rachél vno miliari diſtare ab Ephráth, inquit R.D. in lib. rad. At ſecundum illum, כ deſeruit, radíxque eſt בָּרָה, ibi vide. Aliud, כְּבָר, Iam. Eccleſi. 1.10, כְּבָר הָיָה iam fuit in ſæcula. Eſt etiam fluminis nomen, Iechez. 1.1.

כָּבַשׁ Subiicere, Capere vi & violentia. Zechar. 9.15, וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי־קֶלַע & ſubiiciét lapidibus fundæ. Exponit R. Ionah, Et ſubiicient inimicos ſuos lapidibus fúdæ. acſi dicat, fundibularii capiét, quia nó eruét eos. Eſter 7.8, לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה vt ſubiiciat (ſubagitet) reginá.

Et in nifhál, 1. Paral. 22.18, וְנִכְבְּשָׁה & ſubiicietur terra. Neche. 5.5, è filiabus noſtris נִכְבָּשׁוֹת ſubiectæ. Et in pihél, 2. Semu. 8.11, quas כִּבֵּשׁ ſubiecit. Nomé, כֶּבֶשׁ, id eſt מַדְרֵגָה, Gradus. 2. Paralip. 9.18, & ſex gradus erant ſolio, וְכֶבֶשׁ & gradus ex auro erat ſolio. Sic in Miſnáh, aſcédit בַּכֶּבֶשׁ per gradú. Et nó erat factus (ait R.D. in lib. ra.) ſicut gradus lapidei, aut lignei, quorú vnus eſt ſuper alterú: ſed gradus vnus tátú erat fuſus, & ibat, aſcédebátque à pauimento vſque ad locú per quem ad illum aſcédebant. Idcirco faciebant altari כֶּבֶשׁ, & nó erat fas vt

illi gradus facerent, quéadmodum scriptú est, Et non ascédes per gradus: Exod. 20.25. Et gradus solii era ante gradus, iunctus pauimento, & ascendebant ex illo ad gradus. Et quod dicitur ibi מָאֳחָזִים adhærétes: reuertitur ad הַמַּעֲלוֹת gradus qui hærebát solio. Aliud, כִּבְשָׁן, Fornax in qua coquútur lapides, & vasa testacea, & id genus. Gene. 19.26, sicut fumus הַכִּבְשָׁן fornacis.

כֶּבֶשׂ Cú puncto in sinistro cornu ש, Agnus anniculus. Nam ab anno & vltra, vocatur אַיִל aries, ait R.D. in lib. ra. Exo. 29.38, אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד agnú vnú. Et 12.5, מִן־הַכְּבָשִׂים. Fœmineú, Leuit. 14.10, וְכַבְשָׂה אַחַת & agnam vnam filiam anni illius. כ est cum pathách. Et cum chiric, 2. Semu. 12.3, כִּבְשָׂה אַחַת agna vna parua. Genes. 21.28, כִּבְשֹׂת agnæ.

כָּדַד Vnde כִּידוֹר, Scintilla, fauilla. Plurale, כִּידוֹדִים, Iiób 41. 11, כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ scintillæ ignis egredientur. Inde כַּד, Hydria, lagena. 1. Reg. 17.15, כַּד הַקֶּמַח hydria farinæ nó deficiet. Et per translationé, Ecclesi. 12. 6, Et conteretur כַּד hydria super fontem. Indicat vétré qui findetur. Et dixit super fonté, indicans sepulchrú, quéadmodum continuò dixit, Et conteretur rota super cisterná. Vt enim הַכַּד hydriá ad fonté deferunt, qui est locus eius, sic est locus hominis sepulchrú, aut in sepulchro: & ibi scindetur véter eius. Hæc R.D. in lib. rad. Gene. 24.17, מִכַּדֵּךְ de hydria tua. est cum daghés ob defectum alterius ד. Iudic. 7.16, וְכַדִּים & hydriæ vacuæ.

כָּדַר Vnde כִּידוֹר, Pila. Iiób 15.24, circundabit eú tanquam rex paratus לַכִּידוֹר ad pilam. R. Sahadiáh exponit, de הַגַּלְגַּל rota quæ circuit, & gyrat vt pila. acsi dicat, quòd angustiæ istæ circundabunt eú, quéadmodum rota parata est iugiter ad circúeundú. Alii exponunt

517

nunt,ad pilã.i.ad prælium.acsi dicat,Ad circũeundum prælium.tunc enim suos congregat milites.sic circundabit eũ terror,aut turbatio.Et acies belli est in circuitu.Et sic vocăt aciem belli טורנייאמנטו torneamentu.castra enim sunt rotunda. vnde 1. Semu.26.5,dicitur, Et Saúl dormiebat בַּמַּעְגָּל in castris.quod nomen à rotunditate deductum est. Alia forma,Iesa.22.18,כַּדּוּר(pro כְּכַדּוּר.deficit enim כ,inquit R.D.in lib.rad.) sicut pilá ad terrã latam locis. Et sic 29.3, Et castrametabor כַדּוּר עָלָיִךְ(pro כְּכַדּוּר)sicut pila(.i.in gyro) aduersum te . Vel deficit ב deseruiens,pro,in acie aut castris.

כָּה Vide כה ante כָּוָה.

כָּהָה Est קָמַט,Rugari,in rugas contrahi:עָצַר,Prohibuit:חָלַשׁ,Debilitauit,contraxit:רָפָה,Remisit, aut remissus & negligẽs fuit. Deut.34.7,לֹא־כָהֲתָה עֵינוֹ,nõ cõtractus erat in rugas oculus eius. sub. vt mos est senibus quorũ rugantur oculi, & ingrediuntur foramina sua. crescente enim siccitate,deficit humor,debilitatúrque visus. Zechar.11.17, Et oculus dexter eius כָּהֹה תִכְהֶה rugando rugas contraxit. Iesa.42.4,לֹא יִכְהֶה, non debilitabitur.aut remissus vel negligẽs erit.sub.à faciẽdo iudiciũ,secundum R.D.in lib.rad.nam ex eo quod dixit,Calamum cõtritum, &c. videtur fuisse remissus, ac negligens in iudicio.Et sic dixit,Ad veritatẽ educet iudicium,& nõ erit remissus donec ponat in terra iudicium. Et in pihél,1.Semu.3.13,Et non כִּהָה בָּם prohibuit eos.ne videlicet irent per vias suas malas.R.D.in lib.rad. Iechez.21.7,וְכִהֲתָה & cõtrahet(siue debilitabit) se omnis spiritus. Est enim verbum intrãsitiuum , inquit R.D. Rectum est(inquit idẽ)vt illud Leuit.13.54,

Et ecce כֵּהָה הַנֶּגַע in rugas cõtraxit ſe plaga: ſit præteritum ex pihél. At non eſt ſecundum moré pihél vt in huiuſmodi verbis prima radicalis litera ſit cú ſeri, ſed cum chiric,niſi ſit litera gutturalis. Et quia hoc verbú inuenitur cum chiric(vt paulo ſuprà)rectius eſt vt כֵּהָה ſit tóar.Et quãuis הַנֶּגַע cómuniter ſit maſculeú,dici tamen poteſt interdú inueniri & fœmineú:vt ibidé,9,נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם plaga lepræ quum fuerit in homine. quãquã dici poſſit verbú fœmineú תִּהְיֶה referri ad צָרַעַת, & non ad נֶגַע,inquit R.D.Et ſic eſt tóar illud Ieſah.42.3,וּפִשְׁתָּה כֵהָה & linú propinquú ad extinguendum,non extinguet,quéadmodum dixit, Calamum conquaſſatum non conteret.acſi dicat,Prorſus erunt eius verba, & regimen regni eius erit in quiete, quia etiá debiles non tumultuabunt in eo.R.D.in lib.rad. Et 61.3,Pallium laudis pro ſpiritu כֵּהָה conſtricto.vel debili. 1.Semu.3.2,Et oculi eius cœperút(eſſe)כֵּהוֹת rugoſi.Subauditur enim לִהְיוֹת eſſe,ait R.D.Vel eſt macór,pro rugare.Et ſeri ponitur vice camés:& erit ſecundum normá inſtar רְאוֹת אֱלוֹת.Idem R.D. Subſtátiuum,Nachum 3.18,אֵין־כֵּהָה non eſt ruga(contractio)contritioni tuæ. Quú enim plaga,aut contritio propinqua fuerit ſanitati,rugatur,& conſtringitur caro.

כהן In pihél, Fungi ſacerdotio,Magnificare. Exod. 28.40,וְכִהֲנוּ־לִי & ſacerdotio fungentur mihi.Et 29.1,לְכַהֵן לִי vt ſacerdotio fungantur mihi.Ieſah.61.10, Sicut ſponſus יְכַהֵן פְּאֵר magnificabit gloriá.ſub. in indumentis decoris.R.Dauid in lib.rad. Tóar,כֹּהֵן,Sacerdos,dux,princeps. Pſal.110.4,Tu es כֹהֵן ſacerdos in ſeculum.acſi dicat,Tu es colés Dominú,& dux Iſraél, eo quòd es rex iuſtitiæ, quéadmodum ſacerdos eſt dux

capútque populi. Idem in cóment.& R.Abrahám exponunt,Tu es rex aut dux.Gen.41.44,filiã Pothiphérah כֹּהֵן sacerdotis(aut principis) On. Tharghum, רַבָּא principis.2.Semu.20.25,Et etiam Hira Iairitha erat כֹּהֵן magnus(aut cõsiliarius)ipsi Dauid. Tharghũ,רַב princeps,aut magnus.sic R.D.in cõmẽt.& li.ra.qui ait nõ posse exponi sacerdos:quòd sacerdos nõ esset ipsius dũtaxat Dauid,sed vniuersi Israël.Iesah.24.2,Et erit sicut populus כַּכֹּהֵן sicut sacerdos.i.populus sicut sacerdos,& sacerdos sicut populus,vt exponit R.Abrahám. Exod.19.6,Regnum כֹּהֲנִים sacerdotum. 2.Semu.8.18, Et filii Dauid כֹּהֲנִים principes erãt.Et sic habes 1.Paralip.18.17, Et filii Dauid principes ad manum regis. Vel dixit sacerdotes.i.cultores Domini,timẽtésq; illũ. Tharghũ, principes. & hoc rectum.2.Reg.10.11,וְכֹהֲנָיו & sacerdotes eius.vel duces eius.R.D. Nomẽ,כְּהֻנָּה,Sacerdotiũ. Nume.18.1, feretis iniquitatẽ כְּהֻנַּתְכֶם sacerdotii vestri.

כֹּה Scribitur cum ה,& legitur cum ו,& est כֵּן,Sic,ita. Gene.15.5,כֹּה יִהְיֶה sic erit semẽ tuum.Et geminato כ,Cant.5.9,שֶׁכָּכָה quia sic adiurasti nos. Ecclesi.11.5, כָּכָה לֹא תֵדַע sic nescies. Et rectum est, ait R.D. vt radix כָּכָה sit כַּךְ,& ה est nosepheth:sicut radix אָנָּה est אָן.Et ita scripsit R.Iahacób filius Elhazár. Et super illud Exod.12.10,וְכָכָה & sic comedetis illum, Nõ est,ait, simile illi breue. Et si radix כָּכָה est כַּךְ, scribendum erat prius כַּךְ, deinde כָּכַר כָּכָב.Sed nos scripsimus illud secundum ordinẽ quem scripsit R.Ionáh.Rectius tamen est secundum grãmaticam quod scripsit R.Iahacób. Apud etiã doctores in frequẽtissimo vsu est כַּךְ absque ה. כֹּה etiã est loci aduerbiũ, Hîc,huc,illuc, hinc,illinc, quò,hucusque.Gen.31.36,Pone כֹּה hîc.Exo.2.11,Et respexit כֹּה וָכֹה

huc & illuc. Gen. 22. 5, Ibimus עַד־כֹּה vsque illuc. Exo. 7. 6, Et nó audisti עַד־כֹּה hucusq;. R. Ionáh scripsit אֵיכָה & אֵיכָכָה dictiones esse compositas ex אֵי & כֹּה. Vide in אֵיךְ.

כָּוָה In nifhál, Comburi, aduri, incendi. Iesah. 43. 2, in igne לֹא תִכָּוֶה non cóbureris. Nomé, Exo. 21. 24, כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה adustioné pro adustione. Alia forma, Leuit. 13. 23, מִכְוַת־אֵשׁ cóbustio ignis. Alia item, Iesa. 3. 24, כִּי־תַחַת יֹפִי adustio pro pulchritudine. Et est instar דִּי à דָּוֶה. Vel כִּי est quia: & est sensus, Quia totú hoc quod narrauit, aut enumerauit, & excisio, erit eis pro pulchritudine. Et in cóment. quia totum hoc quod narratum est, euenit eis eo quòd decorabant se ornamentis suis. Et sunt, inquit, qui exponunt כְּוִיָּה adustioné. Et ita exponunt doctores Hebræorum. At R. Abrahám prioré improbat expositioné, eo quòd non est recta secúdum grámaticam, quia ו in כְּוִיָּה est radicale. Et secundú opinionem meam, inquit, est sensus, quia pro pulchritudine facient excisionem, caluitiúmque.

כֹּחַ Potentia, fortitudo, robur, Viror, fructus, Lacerta. Num. 14. 17, Magnificetur quæso כֹּחַ אֲדֹנָי poté tia Domini. Iehos. 17. 17, וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ & fortitudo magna tibi. Psal. 22. 16, Aruit tanquá testa כֹּחִי fortitudo mea. vel viror meus, secúdú R. Abrahám, vel humidú radicale in quo vita consistit: idcirco dixit, aruit. Iehos. 14. 11, כְּכֹחִי אָז וּכְכֹחִי עָתָּה sicut fortitudo mea túc, & sicut fortitudo mea núc. i. & fortitudo mea túc, sicut fortitudo mea nunc: & fortitudo mea núc, sicut fortitudo mea túc: vt exponit R. Abrahá. Est & genus reptilis, Leuit. 11. 30, וְהַכֹּחַ & lacerta, secúdú R. Selomóh. R. Ionáh reptile esse scripsit quod Harabice dicitur חַרְדּוֹן. & est species הַצָּב reptilis similis ranæ. Et forsá est rubeta, terrestris rana.

515

כול Est מָדַד,Metiri,mēſurare: & הֶחֱזִיק,Suſtinere,Capere,ſiue Continere:& סָבַל,Ferre.Significat & alere,proprie in menſura, ſiue ſecundū menſurā vniuſcuiuſque.Ieſah.40.12,וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ & menſus eſt in menſura puluerē terræ.Tharghū pro וַיָּמֹדּוּ,Exod.16.18,& mēſi ſunt:habet וְכָלוּ. Et in hifhil,Irme.6.11,Laboraui הָכִיל ferendo. Iechez.21.28,לְהָכִיל vt ſuſtineat, & ferat.i.gladius exacutus eſt vt ſuſtineat, ferátque occiſionē:ac ſplendens vt populos terreat.R.Ioſeph exponit,vt deuoret,atque cōſumat, vt habes in radice אָכַל. Et 23.32,Magnus לְהָכִיל vt contineat. i.magnus vt multū capiat vini.hoc eſt,calix eſt magnus vt capiat multum, quēadmodum dixit,profundus latúſque. 1.Reg.8.64,מֵהָכִיל vt nō ferat holocauſtum. acſi dicat, inquit R.D.in lib.rad.quia non erat eius mēſura ſatis magna pro omnibus holocauſtis,ac pacificis.Irme.2.13,Ciſternas fractas, quæ לֹא־יָכִלוּ non cōtinebunt(pro continēt) aquas.Eſt ſine י coniugationis.Et 10.10,Et non יָכִלוּ ferent gētes irā illius. Ioél 2.11,Et quis יְכִילֶנּוּ feret illum?

Verbū geminatū,2.Semu.19.31, Et ipſe כִּלְכַּל אֶת הַמֶּלֶךְ aluit regē.Malachi 3.2,Et quis מְכַלְכֵּל ferens(.i.ferre poterit)diem aduētus eius?1.Reg.4.7,לְכַלְכֵּל ad alendum. Et 17.9,לְכַלְכְּלֶךָ vt alat te.Pſal.112.5,יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו metietur verba ſua in iudicio. acſi dicat,inquit R.Dauid,proferet verba ſua in iudicio,& rectitudine,menſuráque, & non multiplicabit verba.Vel,metietur res ſuas in iudicio.i.impenſas ſuas,donáque ſua in ordine,ac iudicio. Proue.18.14, Spiritus viri יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ feret infirmitatē ſuā: & ſpiritum cōtritum quis feret?acſi dicat,Leuius eſt ferre corporis infirmitatem,quàm infirmitatē animi.2.Semu.20.3,וַיְכַלְכְּלֵם & aluit eas.ם eſt vice ן.2.Paral.

2.5,Et cæli cælorum לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ non capiēt(vel contine-
bunt)eum. כַּל,Mensura:require in כִּיל.

כּוּן Parare,præparare,Firmare,ſtabilire, confirmare, Firmũ & certũ eſſe,AEdificare.Semel in cal,Iiób 31.15,וַיְכֻנֶנּוּ & præparauit(diſpoſuit)nos. Et in niſhál, Gen.41.32,נָכוֹן הַדָּבָר firma(certa)eſt res à Deo. R.Selo-móh,מְזוּמָן parata.vel diſpoſita.Tharghũ,תַּקִּין recta.pa-rata,ordinata.Exo.8.26,nó eſt נָכוֹן rectũ.Et 34.2,& eſto נָכוֹן paratus mane.Deut.13.14,Et ecce veritas,נָכוֹן הַדָּבָר certa res.i. firmũ verbum in ore teſtium quũ inueſti-gaueris.R.D.Idē 17.4.Iudi.16.26,Palpare fac me colú-nas ſuper quibus domus נָכוֹן firmatur. 1.Semu.23.23,Et reuertimini ad me אֶל־נָכוֹן cũ certo.i.re certa,firmáque, ait R.D. ac vera, vt oſtendatis mihi locum eius vere. Et 26.4, Et cognouit quòd venit Saúl אֶל־נָכוֹן ad certũ. pro certo,vel vere.Neche.8.10,Et mittite partes לְאֵין נָכוֹן לוֹ ei cui(ſub.eſca.)nó eſt parata.Prouerb.4.17,Lucens עַד־נְכוֹן הַיּוֹם vſque ad paratum diei.i.diem.Tharghum, donec paratus ſit dies.In cōmen.exponitur,donec fue rit dies paratus,aut ſtabilis:Acſi dicat,in fortitudine di ei.Iechez.16.7,Vbera נָכֹנוּ intumuerũt. firma facta ſũt. Participium fœmineum differt à præterito fœmineo, quòd participiũ eſt breue ſicut in verbis perfectis, Pſal. 5.9,Non eſt in ore eorũ נְכוֹנָה rectũ.ſub.verbũ.Præteri-tum verò eſt lõgum. 1.Reg.2.46, Et regnũ נְכוֹנָה cõfir-matũ eſt in &c.Ieche.38.7,הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ præpara te,& præ-para tibi. Prouerb.29.14, Solium eius in ſæculum יִכּוֹן firmum erit.Pſa.119.5,Vtinã יִכֹּנוּ firmētur(ſtabiles ſint) viæ meæ. Et in hifhíl,2.Para.1.4,בַּהֵכִין quãdo præpara re fecit ei Dauid. ſub.מָקוֹם locũ.Et 29.35, Et lætatus eſt &c.עַל הַהֵכִין eo quòd præparaſſet Deus populo.ſub.cor

519

vt eũ coleret, faceretq; secũdũ eius volũtatẽ vt dictũ est
2.Paral.30.19,Omne cor suum הֵכִין præparauit ad quæ-
rendum Deum. 2.Semu.5.11,Et cognouit Dauid quòd
הֱכִינוֹ confirmasset eum Do. in regẽ. Iechez.4.3,וַהֲכִינֹתָה
אֶת־פָּנֶיךָ & obfirmabis faciem tuã contra eam.1.Paralip.
15.12,ad(sub.locũ quem) הֲכִינוֹתִי לוֹ præparaui ei.Irm.10.
12,מֵכִין תֵּבֵל præparans(aut firmans)orbem. Prouerb.21.
31,מוּכָן paratus.Iehos.3.17, In medio Iardén הָכֵן parati.
Est macór vice participii passiui,secũdum R.D.in cõ-
men.Vnde exponit, מוּכָנִים præparati.Et sic habet Thar
ghũ,מְתַקְנִיא parati.Gen.43.15,וְהָכֵן & præpara. Iechez.7.
14,וְהָכִין & præpara omnia.pro,præparabũt. vnde R.D.
exponit,Præparabunt omnia quæ sunt in agro in me-
diũ ciuitatis.Iesah.9.7,לְהָכִין אֹתָהּ vt cõfirmet illud.Pro-
uerb.8.27, בַּהֲכִינוֹ quãdo firmabat ipse cælos. 2.Paral.35.
4, וְהָכִונוּ & præparate.Scribitur cũ ו & legitur cũ י,Iudi.
12.6,Et nõ יָכִין præparabit(pro præparauerat)vt loque-
retur sic.i.& nõ præparauerat verbũ in ore suo vt loque
retur recte id quod dicebat ei:vt exponit R.D.in li.ra.
Tharghú, & nõ מְתַקִּין rectũ erat loqui(vel, vt loquere-
tur)sic.Et sine י,Psal.89.3,תָּכִן firmabit. Et in hofhál.
Iesah.30.32,Etiã ipsa regi הוּכָן parata.Et 16.5,וְהוּכַן & præ
parabitur(aut firmabitur)in misericordia soliũ eius.est
cum pathách(inquit R.D.in lib.rad.)quia est præteri-
tum versum in futurum propter ו.At prius est cum ca
més,quia est participium præsens. Et in cõiugatione
quadrata,Psal.9.8,כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ parauit ad iudicium
solium suum.Chaba.2.12,וְכוֹנֵן & ædificabitur.Psal.68.
10,כּוֹנַנְתָּהּ præparasti eã.aut confirmasti. Iesah.62.7,עַד־
יְכוֹנֵן donec stabiliat.confirmet Ierusaláim.sub. in mu
ris suis,suísque ædificiis. R.D.in comment. Psal.87.5,

יְכוֹנְנֶהָ præparabit eã Altiſſimus. Et 21.13, In funibus tuis תְּכוֹנֵן præparabis(ſub. ſagittas) contra faciem eorum.

Et in puhál, ſecundú R. Dauid in lib. rad. Iechez. 28. 13, כּוֹנָנוּ parata fuerũt. Pſal. 37.24, greſſus viri כּוֹנָנוּ parati (aut firmati) ſunt. Et cú hithpahál cõpoſitum, הִתְכּוֹנֵן, aut הִתְכּוֹנֵן הִתְכּוֹנַנְתְּ, &c. Participium, מִתְכּוֹנֵן, &c. Macór, הִתְכּוֹנֵן. Imperatiuũ, הִתְכּוֹנֵן הִתְכּוֹנְנוּ, &c. Futurum, אֶתְכּוֹנֵן יִתְכּוֹנֵן, &c. & in ſoph paſſúc, אֶתְכּוֹנָן cum camés, &c. Prou. 24.3, יִתְכּוֹנָן ſtabilietur. firmabitur, erit ſtabilis. Nume. 21.26, AEdificetur, וְתִכּוֹנֵן & præparetur ciuitas Sichón. Ieſa. 54.14, In iuſtitia תִּכּוֹנָנִי ſtabilis eris. Tóar, כֵּן, Rectus. 2. Reg. 7.9, לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים nõ rectum (.i. recte, benéque) nos facimus. Eccleſ. 8.10, אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ quod rectũ fecerint. i. opus rectũ quod fecerunt. R. Dauid in li. ra. in radice שָׁבַח, totum hunc verſum ſic explicat, Et tunc (vel vere) vidi impios ſepultos, &c. perinde acſi dicat, Si mortui fuerint impii, veniẽt alii loco ipſorum, quẽadmodum dixit Iiób 8.18, Et de puluere alius (pro alii) germinabunt. Et de loco ſãctitatis ambulabũt. i. qui ſunt de loco ſanctitatis. acſi dicat, Iuſti ibunt, fugabúntque illos, ne videãtur in conſpectu ſuo propter iniquitatẽ (aut rapinã) quam fecerunt illis. Et obliuioni tradẽtur in ciuitate, qui rectum fecerunt. acſi dicat, qui fecerũt veritatẽ, & rectitudinem, abſcõdent ſe à facie illorum, faciéntque ſeipſos oblitos, abſconditóſq; à facie illorũ. At R. Abrahám ſic enarrat, Quum appoſui cor meũ, tũc vidi impios, qui præſidebãt hominibus, lædebántque illos, ſepultos in ſepulchris ſuis, iuxta illud Pſal. 73.4, Quia non ſunt colligationes morti illorũ. Et venerunt in mundum ſecundò, quia veniẽt filii eorum, ſtabúntque in loco ipſorum, & manebit illorum memoria.

moria. Et qui de loco ſanctitatis ibunt. i. ſancti qui morientur, non erunt ſic, ſed obliuioni tradentur in ciuitate in qua fuerunt, & qui fecerũt rectum. Mirum eſt quomodo exciditur iuſti memoria, & obliuioni traditur omne bonũ opus: impius verò moritur in pace, & dimittit filios loco ſui. Tharghum, Et in veritate vidi impios qui ſepulti ſunt, & exciſi ſunt de mundo, de loco ſancto iuſtorum, vbi requieſcunt vt eant in incendium in Ghehinnóm, (.i. gehennã) & obliuioui tradentur inter habitatores vrbis: & ſecundũ quod fecerunt, fiet illis. 2. Semu. 18. 14, לא־כֵן non eſt rectũ. R. D. in lib. ra. 1. Reg. 7. 31, Et os eius rotũdũ מַעֲשֵׂה־כֵן opere recti. i. baſis rectæ. R. D. in li. ra. & in cõmẽt. Irm. 23. 10, fortitudo illorũ לא־כֵן non recta. Gen. 42. 11, כֵּנִים recti nos. pro ſumus. acſi dicat, Recti, veracéſque ſumus, inquit R. D. R. Selomóh, veraces. Et iuxta hanc ſignificantiã eſt omne כֵּן, quod eſt in Scriptura, inquit R. D. pro Sic, ita, Gen. 1. 7, וַיְהִי־כֵן & fuit ſic. Ieſah. 51. 6, Et habitatores eius כְּמוֹ־כֵן ſimiliter morientur. i. quẽadmodum terra conſumetur, ſic moriẽtur habitatores eius, atque cõſumentur. Geneſ. 2. 24, עַל־כֵּן idcirco, (ideo, propterea) relinquet, &c. Idem ſignificat לָכֵן, Gene. 4. 16, לָכֵן ideo omnis. Iiob 32. 11, לָכֵן ideo dixi. Et בְּכֵן eſt Tunc, & vere, in veritate. Eccle. 8. 10, וּבְכֵן & vere (aut in veritate) vidi impios. ſic R. D. at R. Abrahám, אָז tũc. Et ſic pro אָז, Tharghum habet בְּכֵן. Eſtér 4. 16, וּבְכֵן & tũc ingrediar ad regem. R. D. in lib. rad. exponit acſi dicat, Et in hoc ſi afflixeritis vos (. i. ieiunaueritis) & poſtulaueritis miſericordias, ingrediar, &c. Nomen, תְּכוּנָה, Locus paratus. & in regimine, תְּכוּנַת. Iiób 23. 3, Ingrediar עַד־תְּכוּנָתוֹ vſque ad locũ eius. id eſt, ad locũ ſedis eius (aut habitationis

eius) qui est paratus ibi. R. Dauid. Alia forma, מָכוֹן .1. Reg. 8.13, מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ loco sessionis (aut habitationis) tuæ. Psal. 89.15, מְכוֹן כִּסְאֶךָ, locus solii tui. Alia ité forma, מְכוֹנָה, Basis, sedes. 1. Regũ 7.27, Longitudo הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת basis (aut sedis) vnius. Et paulo ante, Et fecit אֶת־הַמְּכֹנוֹת bases. Et cum súrec, מְכוּנָה vel מְכֻנָה. Zechar. 5.11, עַל־מְכֻנָתָהּ super basim suã. Alia præterea, כֵּן .1. Reg. 7. 29, Et super vectes כֵּן basis. Et absorpta litera occulta in daghés, Gene. 40.13, Et redire faciet te עַל־כַּנֶּךָ super (vel ad) locum tuum. aut ad locum sessionis, vel habitationis tuæ in quo fueras prius. R. Selomóh, ad basim (vel sedẽ) tuã, & sessioné (aut sedem) tuã. Tharghú, עַל־שִׁמּוּשָׁךְ ad ministerium tuum. Et 41.12, Me restituit עַל־כַּנִּי super locum meum. aut sedem meã. Et cum ה fœmineo, Psal. 80.16, וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה & sedem quã plantauit dextera tua. i. terrã Israél, sub. visita: iuxta illud Exo. 15.17, Locum sessionis tuæ, quem operatus es Domine, sanctuarium Domine quod firmauerunt (aut parauerũt) manus tuæ. Et dixit plantauit, quéadmodum inuenimus Dan. 11.44, Et plãtauit tabernacula. & quia in hoc psalmo cõparauit eũ viti. Sunt qui dictioné נָטְעָה exponunt נְטִיעָה plantationé, quéadmodum postea dixit eodem versũ, וְעַל־בֵּן & super ramum (aut plantationem) quem roborasti tibi. R. Selomóh, & sedem. At R. Abrahám in cõment. כַּנָּה putat esse tóar ipsi גַּנָּה horto, aut גֶּפֶן viti: vt sit, & paratã aut firmã vitem quã plantauit, &c. Et sunt, inquit, qui dicunt quòd כ est loco ג. acsi dicat, וְגַנָּה & hortũ quẽ. &c. Sed nó inuenimus permutari alias literas, nisi ש in ס, & literas אֶהֱוִי. Sunt etiã qui dicunt quòd כַּנָּה debuerat esse כַּנָּה, sicut illud Iudic. 9.29, רַבֶּה. Sed R. Iehudáh Leuita scripsit נ carere daghés, si-

cut הַלְלוּ, quod est ex pihél, debuerat daghessari, & est lene. Aliud, כַּוָּנִים, Placétæ. Irm. 7. 18, Et mulieres subigunt conspersioné vt faciant כַּוָּנִים placétas. R. quoque Dauid in lib. rad. genera dicit fuisse ciborum qui parabantur, subigebantúrque reginæ cæli, & idolis suis. Et forsan (inquit) vocauit eos cibos כַּוָּנִים & כִּיּוּן, ob intentioné operis, & cor illorum super illos ad faciendum, disponédúmque illos exacte. Nam כַּוֵּן est intendere, & כַּוָּנָה intentio. At כִּיּוּן est stellæ nomen, id est Saturni, & sic vocatur in lingua Ismahelitarú, Persarúmque כֵּיוָאן. faciebant enim illius imaginem ad colendum illum. Hamós 5. 26, וְאֵת כִּיּוּן & placentá idolorú vestrorum stellæ dei vestri. Vel, & Saturnú, &c. Et in cóment. exponit vt in lib. rad. reginæ cæli, vel operi cæli. deficit enim א. acsi dicat, Stellæ magnæ cæli. Tharghum, ad faciédum כַּרְדּוּטִים לְכוֹכְבַת שְׁמַיָּא pallia stellæ cælorú. Vel baltheos, aut superhumeralia. In quibusdam tamen libris inuenitur cum p: sed prius est rectum. Nam 2. Semu. 6. 14, pro, & Dauid accinctus erat אֵפוֹד בָּד ephód lineo: Tharghum habet כַּרְדּוּט דְּבוּץ. Et 13. 18, pro, מְעִילִים palliis: Tharghum habet כַּרְדּוּטִין.

כוס Calix. Prouer. 23. 31, בַּכּוֹס in calice. Psal. 23. 5, כּוֹסִי calix meus. Irm. 35. 5, וְכֹסוֹת & calices. Nomen ité auis immundæ ignotæ apud nos, inquit R. D. in li. ra. quanquá R. Selomóh falconé interpretetur, inquit R. Dauid, quo aliæ capiuntur aues, domestica satis auis, notissimáq;. Psal. 102. 7, Fui כְּכוֹס sicut falco solitudinú. Verú quia dicit solitudinú, nó videtur esse falco: sed alia auis solitaria desertum incolés, secundum R. Abrahám in cóment. & R. D. in lib. rad. Tharghum, קִיפוֹפָא vlula aut noctua, vt alii exponunt. R. D. in cóment. di

cit illius vocē esse lamētum. atque ita videtur esse vlula. Leuit. 11. 17, וְאֶת־הַכּוֹס & bubonem. R. Selomóh (ni fallor) exponit noctuam, quæ vernacula lingua vocatur Ciuetta, quæ noctu clamat.

כּוּר Vas (inquit R. D.) in quo aurifex fundit argentum & aurum. Iechez. 22. 18, Et ferrum, ac plumbum in medio כּוּר fornacis. Prouer. 17. 2, וְכוּר לַזָּהָב & fornax auro. Iesah. 48. 10, בְּכוּר עֹנִי in fornace afflictionis.

Et cum cholém omnia sunt sine ו, & est genus mensuræ quæ Latinis corus dicitur. Et est, inquit R. Dauid in lib. ra. חֹמֶר corus, qui est triginta סְאִים satorū. 1. Reg. 4. 22, כֹּר (pro כֹּרִים) coros similæ. 2. Paral. 2. 9, Et hordeorum כֹּרִים coros. Alia forma, ac significatio, מְכוֹרָה, & cum súrec, מְכוּרָה, Peregrinatio, habitatio, secūdum R. Dauid. Iechez. 29. 14, Super terrā מְכוּרָתָם peregrinationis eorum. Et 21. 30, in terra מְכֻרוֹתַיִךְ habitationū tuarū.

כּוּשׁ Nomen propriū. Genes. 10. 6, Et filii Cham, כּוּשׁ Chus. A quo & AEthiopia dicitur Chus. Gene. 2. 13, Ipse circuit omnē terram כּוּשׁ AEthiopiæ. Hinc nomen tóar, Irme. 13. 23, כּוּשִׁי AEthiops. 2. Sem. 18. 31, Et ecce הַכּוּשִׁי Chusí (vel Chusítha) venit. Dicunt enim Hebræi, nomini proprio nō præponi ה notificatiuū. Vnde in Tharghū est sine ה. Irm. 39. 16, Dicésq; לְעֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי ad seruum regis AEthiopē. הַכּוּשִׁי reuertitur ad עֶבֶד: acsi dicat, hic erat Chusí seruus regis. Tharghū, Ad seruum regis Sidchiiáh. Hamós 9. 7, Nónne sicut filii כֻּשִׁיִּים AEthiopum estis mihi filii Israél? qui scilicet non valent suā mutare pellem. acsi dicat, Vt enim AEthiopes pellem suā non mutāt, sic vos non mutamini, nec reuertimini ab operibus vestris malis. Et hác ob causam vocatur Saúl Chus, sicut scriptum est Psal. 7, in superscri-

ptione,Super verba כּוּשׁ Chus(.i.Saúl)filii Iemini. Non enim fuit immutatum eius cor ab odio Dauid,quanquam dixerit 1.Semu. 26.21, Peccaui, reuertere fili mi Dauid.non enim male faciã tibi vltrá,&c.R.D.in cõment. Nume.12.1,propter mulierẽ(aut vxorem)הַכֻּשִׁית AEthiopissam quã accepit. i.Midianitẽ,inquit R.Dauid in lib.rad.Nam AEthiopes,Midianitæ,& Ismahelitæ,idem erant,simúlq; habitabant, quẽadmodum dictũ est Gen.37.24,Et ecce turma Ismahelitarũ.Et versu 36 dicitur,Et Medaním(.i.Midianitæ) vendiderunt eũ in AEgypto. Et sic in bello Ghidhón contra Midianitas,quia Ismahelitæ erant.Obloquebantur autem ipsi Moséh quòd accepisset vxorẽ Midianitẽ. Tharghum, Propter vxorem שַׁפִּירְתָּא pulchram. Idem R.Selomóh.

כָּזָב Mendacium. Psal. 58.4, loquuntur כָּזָב mendacium. Hose.7.13,כְּזָבִים mẽdacia. Hinc verbum in cal,כָּזַב,Mentiri. Psal.116.11,Omnis homo כֹּזֵב mentitur.vel mẽdax. Participium enim sæpe accipitur pro nomine tóar. Et in nifhál, Iiób 40.27,Ecce spes eius נִכְזָבָה mentita est. Prouerb.30.6, וְנִכְזָבְתָּ & mentiaris. i. mendax inueniaris. Et in pihél,Micháh 2.11,וְשֶׁקֶר כִּזֵּב & mẽdaciũ mẽtitus est.2. Reg.4.16,אַל־תְּכַזֵּב ne mentiaris ancillæ tuæ. Et in hifhíl,Iiób 24.24, Quis יַכְזִיבֵנִי mentiri faciet me? i.vt exponit R. D.quis ponet verba mea mẽdacium? Nomen,præposito א,Irme.15.18, eris mihi sicut אַכְזָב mẽdacium aquarum. Micháh 1. 13,domus אַכְזִיב Achzíb(nomen est loci)erunt לְאַכְזָב in mendacium.Iehos.15.43.

כָּזָר Vnde אַכְזָר,Crudelis. Deuter.32.33,venenum aspidum אַכְזָר crudele. Thren. 4.3, Filia populi mei לְאַכְזָר crudelis.vel tanquã crudelis. Vel potius,crudeli.

ſub.tradita eſt.vnde & Tharghú habet,Principes cógre gationis populi mei traditi ſunt crudelibus.In cómen. exponitur de filia populi crudelis.ná vidétes filios ſuos clamantes pro pane,non erat qui porrigeret illis,quia vitá ſuam præferebant vitæ filiorú ſuorum propter famem. Et cum י conſtitutiuo tóar,Ieſa.13.9,Ecce dies Domini venit אַכְזָרִי crudelis. Irme. 6.23, אַכְזָרִי crudelis eſt,(ſub.ſingulus eorú)& non miſerebuntur. Nomé, Prouerb.27.4,אַכְזְרִיּוּת crudelitas ira(vel,in ira)eſt.

כָּחַד Celare,occultare,abſcódere, Excidere,ſuccidere,Remouere. In nifhál,Hoſe.5.3, Et Iſraél לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי non abſconditus eſt à me. Vel,non abſcódit ſe à me. i.conſilium eius cú principibus non fuit à me abſconditum,ſed noui illud, quum duos fecit vitulos aureos. Iiób 22.20, Annon נִכְחַד ſuccíſa eſt erectio noſtra? Et 4.7,Et vbi recti נִכְחָדוּ ſuccíſi fuerút.2.Semu.18. 13,Omne verbum לֹא־יִכָּחֵד nó abſcódetur à rege. Et in pihél,1.Semu.3.17,וְלֹא כִחֵד & non celauit ab eo. Et in hifhíl,Exod.23.23,וְהִכְחַדְתִּיו & ſuccídam illum.Pſal.83.5, Venite,וְנַכְחִידֵם & excidamus eos de gente.

כָּחַל Semel in Sacris literis inuenitur, ídque in cal, Dirigere & ornare oculos ſuos ſtibio.Ieche.23. 40,כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ direxiſti ſtibio(ornaſti,decoraſti) oculos tuos.כְּחֹל enim eſt ſtibiú,à quo prædictum fit verbum.

כָּחַשׁ Attenuari, macreſcere. Pſal.109.24, Et caro mea כָּחַשׁ attenuata eſt.Et ſic in verbis doctorum Hebræorú dicitur בְּהֵמָה כְּחוּשָׁה animal macilentú.

Et in pihél,Mentiri, negare.1. Reg.13.18,כִּחֵשׁ לוֹ mẽtitus eſt ei.Chab.3.17,כִּחֵשׁ métitum eſt.Hoſe.9.2,יְכַחֶשׁ בָּהּ mentietur contra eú.vel ei. Et in nifhál.Deut.33, 28,וְיִכָּחֲשׁוּ & erunt attenuati.macilenti,humiliati.ſiue,

humiliabunt ſe inimici tui tibi, aut humiliabũtur &c. Et in hithpahál. 2 Sem. 22. 44, Filii alienigenæ יְכַחֲשׁוּ־לִי negabũt (mentiẽtur) mihi. i. negabũt nũc mihi mala quæ fecerũt. Aut, humiliabũt ſe mihi. vtroque modo exponit R. D. in lib. rad. Et Nomen, כַּחַשׁ, Mendacium, Tenuitas, macilẽtia. Pſal. 59. 13, Et de execratione וּמִכַּחַשׁ & de mendacio. Iiób 16. 8, Et ſurrexit (aut ſtetit) cõtra me כַּחֲשִׁי macies (tenuitas) mea. Hoſe. 7. 3, וּבְכַחֲשֵׁיהֶם & mendaciis ſuis principes. ſub. lætificauerũt. Et Tóar, Ieſah. 30. 9, כֶּחָשִׁים mendaces.

כִּי Quia, quoniã, Si, quũ, quòd, Quando, quãuis, quãquam. R. tamen D. in lib. rad. rationalẽ duntaxat coniunctionẽ eſſe putat pro Quia. Geneſ. 2. 3, כִּי בוֹ quia in ipſo ceſſauerat &c. Exo. 34. 9, eat quæſo Dominus in medio noſtrũ, כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף quãuis populus duræ ceruis eſt, ſecũdũ R. Moſéh & R. Abra. R. D. in lib. ra. exponit, Dixerat Domin', (ca. 23. 20.) Ecce mitto angelũ ante te: ne irrites eũ, quia nõ parcet præuaricationi tuæ. Idcirco dicit Moſéh, Eat quæſo Dominus &c. quia populus duræ ceruicis eſt, & proni ſunt ad peccãdũ. Et ſi miſeris angelũ ante nos, ipſe nõ parcet præuaricationib' noſtris, ſed mox erimus conſũpti. Opus eſt vt eas tu: nã ſi peccauerimus tibi, parces noſtris iniquitatibus, peccatíſque. Iehoſ. 17. 18, כִּי־תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ, כִּי חָזָק הוּא, Quia expelles Chenahanæũ, quanuis currus ferreus ſit ei, quãuis fortis ſit, vt exponunt R. Moſéh & R. Abrahám & R. Marinós. At R. D. ſic exponit, Idcirco opus eſt vt expellas Chenahanæum, quia fortis eſt, & currus ferreus eſt ei. Geneſ. 48. 14, Intelligere fecit manus ſuas, כִּי quanuis Menaſſéh eſſet primogenitus. ſic R. Abrahám in cõmẽt. At R. D, quia: hoc ſenſu,

intelligere fecit manus suas.i.posuit manus suas cum intellectu(siue intelligentia)quòd Menasséh esset primogenitus. Et quomodo sciuisset quòd ponéda erat illius dextera super caput eius, nisi intellexisset per Spiritum sanctum, quòd minor cresceret præ illo? Et hæc est ratio Intelligere fecit &c. Si enim posuisset dexterã suã super caput Menasséh, non intellexisset nisi secundum morem mundi. Danie.9.9, Domino Deo nostro misericordiæ & propitiationes, כִּי quãuis defecerimus ab illo. Vel secundum R.D. quia: hoc sensu, Propterea quòd defecim' ab eo, opus est vt sint illi misericordiæ, & propitiationes, vt misereatur nostri, parcátque nobis. Ponitur & pro לְפִי שֶׁ eo quòd, ait R.D. vt Dani.9.11, כִּי חָטָאנוּ לוֹ, pro לפי שחטאנו לו eo quòd peccauerim' ei.

Et pro שֶׁ, id est Vt. Iudic.8.15, Nũ manus Zébach in manu tua, כִּי נִתֵּן vt demus &c. Et loco כְּ & ש pro, quando. Deuter.4.25, כִּי־תוֹלִיד pro כשתוליד quum genueris. Genes. 26.13, עַד כִּי־ donec (est vice אֲשֶׁר) גָּדֵל magnificatus est valde. Et coniunctum cũ אִם, Sed, nisi. Psal.1.2, כִּי אִם sed in lege. Gene.32.26, Nõ dimittam te, כִּי אִם nisi benedixeris mihi. Et augẽdi gratia ponitur, vt Irme.37.9, כִּי אִם quia si percusseritis &c. Et 2.22, כִּי אִם quia si laueris te nitro. Interdũ iungitur ei ה admirantis particula, interrogantísque. Genes.29.15, הֲכִי־אָחִי, Num quia frater meus es, seruies mihi gratis? Est & confirmantis, Gene.27.36, הֲכִי Nónne vocauit nomen eius Iahacób? ac si dicat, Certe. 2. Semu.23.19, tribus הֲכִי profecto honorabilior.

כִּיד Est אִיד, Afflictio, accidens malum, euẽtus malus. Iiób 21.20, videbunt oculi eius כִּידוֹ afflictionem suam. Tharghũ, תְּבִירֵיהּ contritionem suam. Hinc est

&

& כִּידוֹן, Hasta vexilli, aut simpliciter hasta, lácea, & clypeus, siue scutum quo humeri proteguntur. Iiób 41.21, Et deridebit vibrationem כִּידוֹן hastæ. aut lanceæ. Et 39. 26, ferrũ hastæ וְכִידוֹן & lanceæ. 1. Semuél 17.6, וְכִידוֹן & clypeus æreus inter scapulas eius. Iehos. 8.18, extende בְּכִידוֹן hastam. sub. vexilli. vel tantum, hastam, láceam.

כיל Vnde כִּילַי cũ י constitutiuo nominis tóar, & chiric, Parcus, auarus. Iesa. 32.5, וּלְכִילַי & auaro nõ dicetur, Diues. aut Honoratus. Et cum seri, ibidem 7, וְכֵלַי כֵּלָיו רָעִים & auari vasa eius mala. i. vasa mensuræ illius sunt mala. Et iuxta R. D. radix est כול, Metiri, mẽsurare: quòd parcus, aut auarus, omnia faciat in mẽsura determinata. Etiam כֵּלָיו est ex eadem radice, vt sit, mensuræ ei⁹. כָּל כֵּלִים sicut גֵּר גֵּרִים. Dicit ergo quòd auari mensuræ malæ sunt in cunctis rebus. Require & in כָּלָה inter nomina iuncta pronominibus, id est כֵּלָיו.

כים Vnde כִּימָה. R. Ionáh dicit esse coniunctionẽ stellarum quæ Harabice dicitur אַלְתּוּרַיָּא, Arcturus. Hamós 5.8, facientem כִּימָה Arcturũ. R. Abrahám auẽhezra scripsit כִּימָה secundum antiquos esse septẽ stellas in fine signi Arietis, è quibus sex conspiciuntur. A Latinis Septentriones vocãtur. E septem stellis duæ pariles vno in loco videntur, quæ pro bobus accipiuntur. Reliquæ quinque, plaustri figuram designant. Itaque & proximum huius sidus, Bootes appellatur, quòd more bubulci currũ sequatur. At ipse, כִּימָה stellã magnã esse putat quæ vocatur oculus bouis, vel tauri dexter.

כים Marsupium, Sacculus, crumena. Prouerb. 1.14, כִּיס אֶחָד marsupium vnum erit omnibus nobis. Micháh 6.11, וּבְכִיס & in sacculo lapides doli. i. pondera dolosa. Iesah. 46.6, Qui abire faciunt aurum מִכִּיס de

marſupio.ſiue loculo.

כיף Vnde כֵּף, Petra. Irme.4.28, וּבַכֵּפִים & in petras aſcenderunt. Tharghum pro סֶלַע Hebraico, quod eſt petra, habet כֵּיפָא.

כיר Vnde כִּיּוֹר, Concha, vas in quo iugiter erat aqua: vas itē aliud in quo lauabatur caro. Exod.30.17, Et facies כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת conchā æneam. 1. Semu.2.13, & percutiebat בַּכִּיּוֹר in concham. Secundum R. Dauid in lib. rad. hoc loco non eſt vas in quo iugiter erat aqua, ſed in quo lauabatur caro. In priori lauabāt ſacerdotes manus ac pedes, & habebat ora(.i. foramina) è quibus egrediebatur aqua, quādo ſacerdotes lauabant manus, pedéſque. In altera (quanquá erat ſimilis) lauabatur caro, & non habebat ora, nec iugem aquá. Significat & lampadē. Zechar.12.6, כְּכִיּוֹר אֵשׁ ſicut lāpadem ignis in lignis. R. Dauid in lib. rad. exponit לַפִּיד lampadem. In cóment. verò exponit pruná, aut carbonē ignis. Plurale maſculeum, 2. Paralip.4.6, Et fecit כִּיּוֹרִים conchas. Fœmineū, 1. Reg.7.40, אֶת־הַכִּיּוֹרוֹת conchas. Duale, pro chytropodibus, ſiue ſuſtētaculis ollarū ad ignē. Leuit. 11.35, Clybanus, וְכִירַיִם & chytropodes deſtruetur. pro deſtruentur. Secundū R. Dauid, eſt locus in quo ponūtur duo lebetes aut duo caldaria: idcirco eſt forma duali. Et deducitur à כִּיּוֹר pro lāpade. Vocatur autem ſic, eo quòd accenderent in eo ignē iugiter ad coquendum.

ככב Stella, ſidus. Nū.24.16. Hamós 5.25, כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם ſidus deorum veſtrorum. Ieſah. 47.13, בַּכּוֹכָבִים in ſtellis. Gen.22.17, כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם ſicut ſtellæ cæli.

ככר Vnde כִּכָּר, Panis magnus, & fruſtum panis, Planities, Talentum. Prouerb.6.26, עַד־כִּכַּר לָחֶם vſque ad buccellā (ſiue fruſtū) panis. Tharghú, Eo quòd

aſſimilatur ſermo meretricis buccellæ panis. Irme.37.20,Et dedit illi כִּכַּר־לֶחֶם buccellam panis per dië.ſic etiã Tharghum,פִּתָא דְלַחְמָא. Exod.29.23,וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת & tortam panis vnã.vel,& buccellam panis vnã. R.Dauid in lib.rad.exponit,panẽ magnum.reliqua enim erát placentæ & lagana.Tharghum tamen habet וּפִתָּא & buccellam. Gene.13.10, Et vidit אֶת־כָּל־כִּכַּר omnem planitiem Iardén .i.Iordanis. Idem R.Selomóh & R.D. & Tharghum itidẽ,מֵישַׁר.Cum nominibus numeralibus ponitur ſingulare pro plurali: vt Exod.38.16, Cẽtũ כִּכַּר talenta.1.Paral.22.14,Auri כִּכָּרִים talẽta. Duale,2.Reg.5.23,Cape כִּכָּרַיִם duo talẽta. Fœmineũ in alia ſignificatione,1.Sem.10.3,Portãs tres כִּכְּרוֹת לֶחֶם buccellas panis.

כל Menſura,Vide כַּיִל.

כלל Vnde nomen tóar fœmineum כְּלִילָה, Perfecta. Thre.2.15,כְּלִילַת יֹפִי perfecta decore.ſub.ciuitas. ſiue quæ tota erat decora. Nomen,præpoſito מ,Pſal.50.2,Ex Siión מִכְלַל־יֹפִי perfectione(aut vniuerſitate)decoris.i. quæ eſt decor, ac pulchritudo omnium terrarũ. Et cum chólem,Iechez.23.12,indutis מִכְלוֹל perfectione. vel vniuerſitate.i.omni genere pretioſarum veſtium.Et cum ſúrec,מִכְלוּל.Iechez.27.24,Ipſi negotiatores tui בְּמַכְלֻלִים in vniuerſitatibus.i.in omnibus rerum generibus. Hinc verbum in cal,Iechez.27.11,Ipſi כָּלְלוּ יָפְיֵךְ perfecerunt(impleuerunt)decorem tuum. Alia forma ac ſignificatio,כְּלוּלָה, Deſpóſatio,ſecundum R. Dauid in cómen. Irme.2.2,Recordatus ſum,&c.amoris כְּלוּלֹתַיִךְ deſponſationũ tuarum. Alia itẽ,כַּלָּה,Sponſa,Nurus: ſic appellata,quòd in diebus deſponſationis ſuæ cóſpiciãtur omnis pulchritudo eius, ac omnia il-

lius ornamenta. Iesah.62.5, Et gaudium sponsi עַל־כַּלָּה super sponsa. Michah 7.5, כַּלָּה nurus cũ socru sua. Gen. 38.24, Fornicata est Tamar כַּלָּתְךָ nurus tua. Ruth 1.8, Duabus כַּלֹּתֶיהָ nuribus suis. Et puhal geminatum, 1. Reg.20.27, Et filii Israel numerati fuerunt, וְכָלְכְּלוּ & numerati fuerunt omnes. Acsi dicat, Fuerunt in eo omnes, quẽadmodum fuerãt in priori bello, septẽ millia: quia non defuit ex eis quisquã in prælio, vt exponit R. D. in lib. rad. Toar masculeũ, Leuit.6.22, כָּלִיל totum adolebitur. Et 15, Et omne sacrificiũ sacerdotis כָּלִיל totum incensum erit. i. erit holocaustũ, quod totum cõburebatur. Deuter.33.10, וְכָלִיל & holocaustum super altare tuum. Sic dictum, inquit R. D. in lib. rad. quod totum cõbureretur. Iesah.2.18, Et idola כָּלִיל penitus concîdet. R. D. vniuersaliter. i. idola vniuersa succîdet. Ieche.16.14, כָּלִיל הוּא, id est שָׁלֵם perfecta ipsa, pro erat. R. D. in cõmẽ. 1. Sem.7.9, Et obtulit עוֹלָה כָּלִיל holocaustũ totũ. Psal.51.21, Holocaustum וְכָלִיל & oblationẽ. R. D. in cõment. dicit idẽ geminari, quia holocaustum erat כָּלִיל: totum enim comburebatur, vt dictum est. Vel (inquit) appellat כָּלִיל sacrificiũ sacerdotis, quod erat כָּלִיל totum cõbustum. R. Abraham in cõmen. holocaustũ, i. iuge sacrificiũ: כָּלִיל sacrificiũ sacerdotis. Alia significatio, Iudi.20.39, Et ecce ascẽdit כְּלִיל־הָעִיר fumus (exustionis) ciuitatis. R. D. Hinc est & כָּל, Omne, totum, vniuersum. quod indicat daghes cum pronominibus: & præter duo quæ sunt cum cames lato, omnia sunt cũ cames chatheph, aut cholem. Sunt autem illa duo, Psal.35.9, כָּל. Prouer.19.7, כָּל. Sunt qui putant illud Iesah.40.12, וְכָל, esse ex hac radice: quibus non assentior. Require in כול. Et cum chatheph habet maccaph, aliâs

est cum chólem cōmuniter. Psal.3.8, Percussisti אֶת־כָּל־אֹיְבַי omnes inimicos meos. Exo.23.22, Et faciés כֹּל אֲשֶׁר omnia quæ,&c.2.Reg.12.5, לְכֹל omnibus. Genes.16.12, Manus eius בַּכֹּל in omnes. Et 13.11, כֻּלָּה tota ipsa. Tria sunt quæ scribuntur cum ה, & leguntur cum ו, Iesah. 15.3, כֻּלֹּה totus ipse. Idem Irme. 48.38, & Iechez. 36.10. Item sine ה cum ו, כֻּלּוֹ. Malachi 3.9, Gens כֻּלּוֹ tota ipsa.1. Reg.22.28, Audite populi כֻּלָּם vniuersi ipsi.pro vos. Est transitus à secunda persona ad tertiã. R.D.in Michlól. 2.Semu.23.6, כֻּלָּהֶם vniuersi ipsi.cum ה & ם. Gene.42.35, כֻּלָּנָה omnia ipsa.vel hæc. Et cũ ה & נ, 1.Reg.7.37, לְכֻלָּהְנָה omnibus ipsis. Ponitur hæc dictio vice מְאוּמָה, Aliquid, quicquam. 2.Semu.12.3, Et pauperi אֵין־כֹּל nõ erat quicquã. Exo.20.10, Non facies כָּל־מְלָאכָה quicquã operis.i.nullum opus. Leuit.3.16, כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם omnẽ adipem, & omnẽ sanguinẽ non comedetis.i. nil adipis, & nil sanguinis. Psal.49.17, Non capiet הַכֹּל quicquã. acsi dicat in prædictis, nec vnũ ex omnibus.i.nihil. R.D.

כָּלָא Prohibere, Claudere, recludere. Chag.1.10, Propterea super vos כָּלְאוּ שָׁמַיִם מִטָּל וְהָאָרֶץ כָּלְאָה יְבוּלָהּ clauserunt se cæli (est enim actiuũ intrãsitiuum) à rore (.i.ne darét rorẽ,) & terra prohibuit fructũ suũ. vel, clausit se à fructu suo: vt subaudiatur ם præcedés. Psal.119. 101, Ab omni via mala כָּלֵאתִי רַגְלָי prohibui pedes meos. 1.Sem.6.10, וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלוּ & filios earum recluserunt in domo. Venit more desinẽtium in ה, inquit R.Dauid in Michlól: & sic כָּלֵאתִי memoratũ, pro כָּלֵאתִי. & 1.Sem.25. 33, Quæ כְּלִתִנִי prohibuisti mihi. Psal.88.9, כָּלֻא clausum, & nõ egrediar. Est instar קָרוּא. Eccles.8.8, לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ ad prohibendum spiritum. Nume.11.28, כְּלָאֵם prohibe eos. Psal.40.10, לֹא אֶכְלָא non prohibebo. Et in nifhál,

Gene.8.2, וַיִּכָּלֵא & prohibita eſt pluuia. Nomen, כֶּלֶא cum ſex pũctis, Carcer: ſic appellatus, quòd hominem inde abire prohibeat, aut quia homo ibi claudatur. 2. Reg.17.4, בֵּית כֶּלֶא in domo carceris. 2. Reg.25.29, Et mutauit veſtes כִּלְאוֹ carceris eius. Ieſah.42.22, Et in domibus כְּלָאִים carcerum. Alia forma, Irme.37.4, in domo הַכְּלִיא carceris. Et 52.31, הַכְּלִיא. ſcribũtur cum י, & leguntur cum ו, כְּלוּא. Alia forma, præpoſito מ, Ouile, caula. à prohibẽdo ſic appellata, quia pecudes, ne inde exeant, prohibeat. Chaba.3.17, abſciſum fuit מִמִּכְלָה de ouili pecus. eſt cum ה vice א, inquit R.D. in lib. ra. Pſal. 78.69, מִמִּכְלְאוֹת de caulis ouiũ. Et forma duali, ſignificat miſtum è lana & lino, & è duobus generibus ſeminum: vel è duobus quibuſcunque generibus, vtputa è duobus animalibus, duabus arboribus. Leuit. 19. 19, Animal tuũ non coire facies כִּלְאַיִם cũ diuerſis generibus: agrum tuum nõ ſeres כִּלְאַיִם diuerſis generibus: & veſtis כִּלְאַיִם diuerſorũ generum nõ aſcẽdet ſuper te.

כלב Cum ſex punctis, Canis. Iudi.7.5, Sicut lambit הַכֶּלֶב canis. Ieſa.56.11, וְהַכְּלָבִים & canes. Hinc eſt & כְּלוּב Caniſtrum, & Cauea vbi nutriũtur aues, inquit R.D. in lib. rad. Hamós 8.1, Et ecce כְּלוּב קָיִץ caniſtrum fructus. i. plenum fructibus, ait R.D. in cõment. Irme. 5.27, כִּכְלוּב ſicut cauea plena auibus, ſic &c. A Calẽb proprio nomine, fit patronymicũ aut gentile, 1. Semu. 25.3, Et ipſe כָלִבִּי Calebita. i. de genere, vel familia Calẽb. & ita habet Tharghum.

כלה Deficere, Conſumere, Finire, perficere, Deſiderare, Prohibere, Claudere. Ieſa.32.10, כִּי כָּלָה quũ finita fuerit vindemia. Pſal.73.26, כָּלָה defecit caro mea. Ieſah.21.16, וְכָלָה & deficiet õnis gloria. Et 10.25, וְכָלָה זַעַם

& consummabitur ira. Et 29.20, וְכָלָה לֵץ & consumetur (aut deficiet) derisor. Psalm. 119.101, ab omni via mala כָּלָאתִי רַגְלָי prohibui pedes meos. Scribitur cum א, & legitur sicut desinentia in ה, vt habes & in כָּלָא. in vtraque radice citatur hic locus à R.D. in li.ra. & sic כָּלוּ pro hibuerũt, vt & in כָּלָא. Psal. 101.4, כָּלוּ defecerũt sicut fumus dies mei. Et 84.3, concupiuit, & etiam כָּלְתָה defecit. vel desiderauit. vtrunque enim significat. 1. Parali. 28.20, עַד־לִכְלוֹת donec perficias. vel finias. 1. Regũ 17.13, Hydria farinæ לֹא תִכְלָה nõ deficiet. est cum camés, & secundum normam debuerat esse cum seghól, inquit R.D. in lib.ra. & in Michlól. Iiób 33.21, יִכֶל deficiet (consumetur) caro illius. Et in pihél, 1. Reg. 6. 37, כִּלָּה הַבַּיִת perfecit (finiuit, compleuit) domũ. Alii codices habent כָּלָה perfecta est domus. Thre. 4.11, כִּלָּה יְהוָה אֶת־חֲמָתוֹ (cõ pleuit) Dominus iram suam. 2. Sem. 21.6, כִּלָּנוּ consumpsit nos. Nume. 25.11, וְלֹא־כִלִּיתִי & non consumpsi filios Israél. est cum chiric. Et cum seri, Ieche. 6.12, וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם & complebo iram meam in eis. Et 13.14, וְכִלִּיתֶם & cõ sumemini. Ita scribitur in margine, & in plærisque libris: at intrinsecus scribitur וּכְלִיתֶם, & sic est ex cal, & intrãsitiuum sicut & in Tharghum. Hose. 11.6, וְכִלְּתָה בַדָּיו & consumet villas eius. vel ramos eius, per quos metaphorice villæ intelliguntur, inquit R. Dauid in commen. Irme. 14.12, מְכַלֶּה אוֹתָם consumo (perdo) eos. Deut. 28.21, עַד כַּלֹּתוֹ אֹתְךָ donec cõsumat (perdat) ipse te. Ieche. 43.23, בְּכַלּוֹתְךָ quum compleueris tu. Exo. 32.13, וּלְכַלֹּתָם & ad perdendum eos. Alia forma, Psal. 74.11, de medio sinus tui כַּלֵּה consumendo. vel consume. aut prohibe, inquit R. Dauid in lib. rad. acsi dicat, Prohibe manum tuã ac dexteram tuam de medio sinus tui, & educ eãad

vlciſcendum vltionem de in mico.Idem in commẽt. Dani.9.24,לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע ad cóſu.mendam (finiendã) præuaricationem.א ponitur vice ה, inquit R.D. in lib.ra. Exod.5.12,כַּלּוּ perficite. Et 33.3,ne forte אֲכֶלְךָ conſumam (aut perdam) te in via. quod ponitur pro אֲכַלֶּךָ, כ cum pathách,& ל cum daghés, inquit R.Dauid in lib. rad. & in Michlól.2.Semu.13.39,וַתְּכַל & deſiderauit Dauid. i.anima Dauid,ſecundum R.D.in lib.rad.& in Michlól.Non enim poteſt referri verbũ fœmineum ad Dauid,ſed ad eius animam. Vel ſecũdum R.Abrahám auenhezra,eſt verbum trãſitiuum,quod refertur ad matrẽ Abſalóm,(quanquã nõ memoretur,vt in plærique aliis Scripturæ locis,vt Quam peperit ipſam Leui,Nume.26.58. Et ipſum peperit poſt Abſalóm,1.Reg.1.6.) & eſt ſenſus,Et deſiderauit mater Abſalóm,Dauidem, vt egrederetur è loco ſuo ad filium ſuũ. Et in puhál, Gene.2.1,וַיְכֻלּוּ & perfecti ſunt cæli. Et tóar, ſecũdum R.D.in lib.rad.Deute.28.32,& oculi tui videntes וְכָלוֹת & deficientes.ſub.erunt.i.videbunt,ac deficient. Tharghum, Et oculi tui videntes deficient. Et aliud Ieſah. 28.22,quia כָּלָה וְנֶחֱרָצָה completum & deciſum audiui.Si vero ſit nomẽ,exponatur vt in חָרַץ in nifhál. Sepha.1. 12,quia כָּלָה perfectũ(.i.rẽ perfectã.) profecto feſtinatũ. Poteſt eſſe & nomẽ ,pro conſummationẽ vel conſumptionẽ. Tharghum,גְּמִירָא conſummatũ, perfectũmq;.

Et nomen,Gene.18.21,An ſecundũ clamorẽ,&c.fecerint כָּלָה conſummationem. id eſt, an conſummauerint,compleuerintque. Alia forma,כִּלָּיוֹן,Ieſah.10.22, כִּלָּיוֹן חָרוּץ conſummatio(vel conſumptio)deciſa inundare facit iuſtitiam.Deute.28.65,וְכִלְיוֹן עֵינַיִם & deficientiã(vel defectum)oculorũ. Alia item,תִּכְלָה.Pſal.119. 96,

96,Omni תִּכְלָה cõsummationi (aut perfectioni) vidi finem, latũ mandatũ tuũ valde.i. perfectioni omniũ rerũ vidi finem: at præceptum tuũ latum est admodũ, & nõ habet finẽ. Et qui dixit (ait R.D.) quòd תִּכְלָה secundũ deriuationem est sicut illud Iesa.40.12, וְכָל בַּשָּׁלִשׁ, & mẽsus est in mensura, instar מִתְּנֶרֶת יָרֵךְ, Psal.39.10. errauit in vtroque, quia vtrunque est ex verbis quorum vltima quiescit secũdum grammaticam. Illud autem, Latum mandatum tuum valde: de præcepto cordis intelligunt, non corporis: quia præcepta quæ ad corpus attinent, habent finem. & hoc (inquit) verum est. Hæc opinio quam reprobat, est R. Moséh, vt refert R. Abrahám auẽhezra, qui exponit, omni תִּכְלָה hoc est מִדָּה mẽsuræ, citans prædictũ Iesahiáh locũ. R. Himmanuél in cõment. sic enarrat, Omni perfectioni.i. omni rei habẽti finem, vidi & agnoui finem illius: vel, vidi quòd habet finem. Alia præterea, תַּכְלִית. Psal.139.22, תַּכְלִית שִׂנְאָה, perfectione odii (.i. perfecto odio) illos odio habui. quã quam R. Dauid in comment. exponat, magno odio, immò maximo odio odi illos. R. Himmanuél exponit acsi dicat, Odium illorum, scilicet inimicorum, erat in perfectione odii, & ego illorum eram inimicus. Vel dicit, ego illos odi: quod illi videntes, me odio habuerũt.

Hinc est & כְּלָיוֹת, Renes, à כָּלָה Desiderare: quòd in renibus sit desiderium coitus, siue vis desiderii coitus, vt dicunt nonnulli, inquit R. Dauid. Et per translationẽ significat Grana frumenti, quòd renibus sint similia. Irme.11.20, probans כְּלָיוֹת renes. Leuit.3.2, & duos הַכְּלָיֹת renes. est sine ו. Deuter.32.14, עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה cum adipe granorum frumenti. aut tritici. vel cũ optimis granis tritici, secũdũ R. Dauid. Alia postremo, מִכְלָה, Vas.

Plurale,2.Paralip. 4.21, erant מִכְלוֹת זָהָב vaſa auri .i.aurea,inquit R.D.in lib.rad.מ eſt nominis conſtitutiuũ. At in cõment. ipſum ſcilicet aurum erat purificatum & conflatũ. מִכְלָה,Caula,require in כָּלָא. Hinc eſt & כְּלִי,Vas,Inſtrumentũ,Ornamẽtũ,Supellectilia,Arma, Veſtis. Nume.19.14, כְּלִי פָתוּחַ vas apertum. 1.Reg.6.7, Omne כְּלִי inſtrumẽtum ferreũ. Deuter.22.5,Non erit כְּלִי־גֶבֶר veſtis viri ſuper mulierẽ. Et 13.48, in omni כְּלִי־עוֹר inſtrumẽto pelliceo.i.veſte pellicea.1.Semu.17.48, Et miſit Dauid manum ſuã אֶל־הַכֶּלִי ad vas. i.perã, &c. Exo.22.6,אוֹ־כֵלִים vel vaſa.1.Sem.16.22,כֵּלִים arma. Gen. 24.52, Et protulit ſeruus כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב vaſa argenti & vaſa auri.1.Paralip.16.42,וּכְלֵי שִׁיר inſtrumẽta cantici.i. inſtrumẽta muſica.Ieſah.18.2,וּבִכְלֵי־גֹמֶא & in vaſis iunci.i.iunceis,hoc eſt in nauibus iunceis,ſiue ex iunco cõfectis.Gen.49.5,כְּלֵי חָמָס vaſa(.i.arma)iniquitatis. Ieſa. 22.24, כֹּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי הָאַגָּנוֹת וְעַד כָּל־כְּלֵי הַנְּבָלִים omnia vaſa parui,à vaſis craterarũ vſq; ad vaſa nebalim.i.omnia vaſa parui miniſterii,ſiue paruæ rei, hoc eſt in quibus ponũt res parui momẽti.Et dixit,à vaſis craterarũ,in regimine:eo quòd in vaſis(quæ vocãtur crateræ)erãt vaſa varia,& diſtincta,magna & parua ad varios vſus,inquit R.D.in lib.rad.& in cõmen. & ſic vſque ad vaſa nebalim.Tharghum vertit à vaſis,&c.i.à ſacerdotibus indutis ephód vſque ad filios Leui poſt nebalim. Illud autẽ Ieſah. 32.7, וְכֵלַי כֵּלָיו רָעִים & auari menſuræ eius malæ. i. deficientes:exponit R.D.in lib.rad. acſi dicat, non eſt opus vt dicas quòd ideo ſit malus quòd nõ det de ſuo, ſed quòd in vẽdendo vendat mẽſura parua, deficientíque.Require in כִּיל. Geneſ.27.3,Tolle quæſo כֵלֶיךָ arma tua,pharetrã tuam,& arcum tuum.Et 31.36, Quia pal-

paſti אֶת־כָּל־כֵּלַי omnia ſupellectilia mea . Ieſah. 61. 10, Tanquam ſponſam ornabit כֵּלֶיהָ veſtes ſuas.ſiue ornamenta ſua,ait R.Dauid.

כָּלַח Senium,ſenectus.Iiób 5.25,Ingredieris בְּכֶלַח in ſenectute ſepulchrum.

כִּלְכֵּל Require in כּוּל.

כָּלַם In niſhál,Puduit,pudeſit,erubuit.& eſt pluſquã בֹּשׁ ſiue בּוֹשׁ, vnde illi poſtponitur veluti quidpiam grauius.Irme.31.19,בֹּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי erubui,& etiã puduit me.pudore ſuffuſus fui.Irm.22.22,תֵּבֹשִׁי וְנִכְלַמְתְּ erubeſces & pudore ſuffũdêris.2.Semu.10.5,נִכְלָמִים pudore ſuffuſi.Ieſah.45.17,וְלֹא־תִכָּלְמוּ & nõ pudore ſuffũdemini.

Et in hifhíl.1.Semu.20.34,הִכְלִמוֹ cõfuderat eum.Et ה cũ ſeghól,1. Sem.25.7,לֹא הֶכְלַמְנוּם non pudere fecimus eos.Irme.6.15,הַכְלִים pudore ſuffundi.(vel,pudore ſuffũdere)neſcierũt.ſub.ſeipſos.R.D.in cõmẽ.non ſunt cõmoti in pudore quo ſuffũdebãt eos,homines,ob illorũ mala opera.Iiób 19.3,תַּכְלִימוּנִי pudore ſuffũdetis me. Et in hofhál.Irme.14.3,בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ erubuerunt & pudore ſuffuſi ſunt. Nomẽ,כְּלִמָּה,Erubeſcẽtia,pudor,verecũdia.Pſal.69.8,operuit כְלִמָּה pudor faciem meam.Pſal. 4.3, vſquequo gloria mea לִכְלִמָּה ad pudorem?ſub.erit. R.Selomóh, acſi dicat,Vſquequo ſpernitis me?vel,vſquequo ponetis gloriã(.i. animam)meã in pudorem? Irme.23.40,וּכְלִמּוֹת & pudores.

כָּלַף Vnde כֵּילַפּוֹת,כֵּילַפָּה,inſtar אֵילָמָה אֵילַמּוֹת inquit R. D.in lib.rad.& י eſt protractiuũ,Inſtrumẽtum quo lapis cõteritur, vt malleus, & idgenus.Pſal.74.6, bipenni,וְכֵילַפּוֹת & malleis cõterent.pro cõtriuerũt.R. Abra.dicit eſſe inſtrumẽtum ferreum ad perdendum.

Sunt (inquit præterea) qui dicũt esse metathesin כ in ק, acsi dicat קְלָפוֹת, sicut idẽ est כֹּבַע & קֹבַע. & sic dicitur à decorticãdo: קְלַף enim in lingua Aramæa est decorticare. 503

כַּמָּה Quot, require in מָה.

כָּמַהּ Concupiscere, desiderare, amare. R. Dauid exponit חָשַׁק, de quo dictum est. Semel tantũ inuenitur in Sacris literis. Psal. 63.2, כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי, desiderauit (concupiuit) te caro mea. est ה cum mappic euphoniæ gratia. Sunt qui exponunt, arefacta est propter te caro mea. i. amore & desiderio tui consumpta est. R. Himmanuél, Desiderauit te caro mea. i. corpus meũ.

כְּמוֹ Sicut. Iiób 19.22, כְּמוֹ־אֵל sicut Deus. Et quando, Gene. 19.14, וּכְמוֹ & quãdo aurora ascendit. vel, & quum aurora ascendisset. Idem Tharghũ. Exod. 9.17, Non fuit כָּמֹהוּ sicut ipsa. i. illi similis. & est vbique sine ו. 1. Reg. 22.3, כָּמוֹנִי כָּמוֹךָ, sicut ego, sicut tu. i. ego sicut tu, & tu sicut ego: vt exponit R. Abrahám.

כָּמַז Vnde כּוּמָז, Subligaculum, ornamentũ femorale auro gẽmísque redimitũ, vt dicunt nonnulli: alii similiter, muliebre ornamẽtum circa pudẽda. Doctores Hebræorũ exponunt דְּפוּס שֶׁל־בֵּית הָרֶחֶם typus (vel forma) loci vuluæ. Nume. 31.50, Inaurẽ וְכוּמָז & typum vuluæ. R. Selomóh, typum (seu formã) vuluæ quam fecerant ad expiandum, propitiãdúmque cogitationem cordis filiarum Midián. Tharghum, וּמָחוֹךְ & subligaculum. aut dextrale.

כַּמֹּן Cyminum vulgo dicitur. Iesa. 28.27, virga excutietur nigella, וְכַמֹּן & cyminum baculo. Hinc est & מִכְמָן, Thesaurus. Daniél 11.44, Et dominabitur בְּמִכְמַנֵּי thesauris auri. ab abscondendo, recõdendóque

ſic appellatus. Nam כְּמַן in lingua Aramæa, eſt abſcondere,& recondere.

כָּמַס Recondere, abſcondere. Semel duntaxat in Sacris literis inuenitur. Deuter.32.33, Nónne hoc כָּמֻס עִמָּדִי recõditum eſt mecum? R. Dauid exponit גָּנוּז reconditum.

כָּמַר Reuoluere, Reſonare, Incaleſcere, Denigrare. In nifhál, Gene.43.30, כִּי־נִכְמְרוּ quia reuoluerũt ſe (vel reſonuerunt, aut incaluerunt) miſerationes (vel viſcera) eius ſuper fratrẽ ſuum. R.D. exponit נִתְגַּלְגְּלוּ reuoluerunt ſe. i. reuoluebãtur. & הָמוּ reſonuerunt. i. reſonabant, ſecundum eius Tharghú, in quo ſic legitur, אִיתְגּוֹלָלוּ reuoluebãt ſe. Vel נִתְחַמְמוּ incaluerunt. Et hæc eſt expoſitio R.Selomóh. Et in Miſnáh ſcriptum eſt, עַל הַכּוֹמֶר שֶׁל זֵתִים ſuper calorẽ oliuarum. Et in lingua Aramæa, מִשּׁוּם מִכְמַר בִּשְׂרָא propter calorẽ carnis. Thre.5.10, Pellis noſtra (pro pelles noſtræ) ſicut clybanus נִכְמָרוּ denigratæ ſunt. ſecũdum R.D. in lib.ra. at R.Abrahám auẽhezra in cõmen. exuſtæ ſunt. Hinc dicitur & כֹּמֶר, Sacerdos idolorũ: quòd nigras indueret veſtes. 2.Reg. 23.5, Et ceſſare fecit אֶת־הַכְּמָרִים ſacerdotes quos poſuerunt reges Iehudáh. Sephan.1.4, Et ſuccidere faciam, &c. nomen הַכְּמָרִים ſacerdotum cũ ſacerdotibus. i. cum aliis ſacerdotibus idolorum qui nigris non ſunt induti veſtibus, inquit R.D. in lib.rad. Tharghum, pro, terram הַכֹּהֲנִים ſacerdotum, Gen.47.22: habet terrã כּוּמְרַיָּא ſacerdotum. Hinc & מִכְמָר, Rete piſcatorium, aut venatorium. Ieſah.51.20, ſicut bos ſylueſtris מִכְמָר in reti.

Alia forma, מִכְמוֹר. Pſal.141.10, Cadent בְּמַכְמֹרָיו in retia eius impii. Alia item, Ieſah.19.8, Et expandentes מִכְמֹרֶת rete in ſuperficie aquarũ. Alia præterea, מִכְמֶרֶת,

Chab.1.15,Et congregabit eum בְּמִכְמַרְתּוֹ in rete ſuum. & eſt ſicut מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמַרְתּוֹ.

כֵּן Rectus,vel baſis:& כֵּן Ita,ſic:& illorum compoſita, require in כון.

כֵּן Vnde כִּנִּים,Pediculi.cuius ſingulare non inuenitur in Scriptura,ſed apud doctores Hebræos eſt in vſu, fœmineo genere,כִּנָּה.Exod.8.17,Et erit לְכִנִּים in pediculos.i.conuertetur in pediculos.Et nomen ſpeciei cum ם,quod tamen non eſt ſignum pluralis,ſed ſpeciei,ſecundum R.Dauid.Exod.8.18,Et fuit הַכִּנָּם בָּאָדָם pediculus in homine.

כָּנָה Eſt כָּסָה עָלָם, Tegere,operire, occultare nomen alicuius,honoris gratia,inquit R.D.in li.ra.Vnde grãmatici pronomẽ vocãt כִּנּוּי,quòd ſit nomẽ occultũ:ponitur enim vice nominis proprii.Vnde ſignificat vocare quẽpiam nõ proprio nomine,ſed occulto,vt cõmuni nomine,quod aliqui dicunt cognominare,ob aliquẽ euentũ. Iiób 32.22,וְאֶל־אָדָם לֹא אֲכַנֶּה & hominẽ non cognominabo.i.nõ vocabo nomine occulto. Dixit Elihú, Non tegã nomen tuum, nec illud occultabo, ſi fueris impius , nec acceptator ero perſonæ tuæ . Et 23, Quia nõ noui,אֲכַנֶּה cognominabo(vel tegã,aut occultabo)nomen. R.Leui,acſi dicat, Vocabo hominẽ proprio nomine:non cognomine alio,eius occultabo nomen adulandi gratia. non enim noui cognominabo, vel cognominare, vt ſit futurũ pro macór, ſecundum idioma Hebraicũ: vt habes lib.3.Inſtitutionũ Hebraicarũ, cap.12.Ieſah.45.4,Et vocaui te nomine tuo,אֲכַנְּךָ cognominabo te,& non cognouiſti me.acſi dicat,Vocaui te nomine tuo,quod eſt Córes(.i.Cyrus,)& vocabo te non nomine tuo , ſed cognomine quod eſt rex,

vel Maſiach, idque antequã cognoueris me quòd ego ſum qui do tibi fortitudinem propter Iſraél, vt illos educas de captiuitate Babél.

כַּנָּה Baſis, ſedes, require in כון.

כָּנַס Eſt אָסַף, Congregare, coaceruare, colligere. Ecclеſ.2.8, כָּנַסְתִּי לִי coaceruaui mihi. Et in pihél, Iehez.22.21, וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם & congregabo vos. Pſal.147.2, expulſos Iſraél יְכַנֵּס congregabit. Et in hithpahál, Ieſah.28.20, Et operimentum anguſtum כְּהִתְכַּנֵּס in colligendo. Vel, dum colligitur. ſub. ad operiẽdum vnum, vt alterũ operire nequeat. Hinc etiam locus orationis vocatur בֵּית־הַכְּנֶסֶת Domus cõgregationis, quòd ibi cõgregẽtur ad orationẽ. Inde & duale, מִכְנָסַיִם, Feminalia, ſiue femoralia: quòd duas habeãt alas, vel oras, ait R.D. Exo.28.41, Et fac eis מִכְנְסֵי־בָד femoralia lini.

כָּנַע Eſt שָׁפֵל, Humiliare, ſiue deiicere aut abiicere ſe: אָסַף, Contrahere, ſiue retrahere: סָחַר, Negotiari. In coniugatione nifhál, 1. Reg.21.28, נִכְנַע humiliauit (ſiue deiecit) ſe Achàb à facie mea. 2. Parali.33.23, כְּהִכָּנַע quemadmodum humiliauit ſe Menaſſéh. 2. Reg.22.19, pro eo quòd emollitum eſt cor tuũ, וַתִּכָּנַע & humiliauit ſe à facie Domini. Et in hifhil, 2. Paral.28.19, quia הִכְנִיעַ יְהוָה אֶת־יְהוּדָה humiliare fecit Dominus Iehudam. Iiób 40.7, vide omnem ſuperbũ, הַכְנִיעֵהוּ humiliare fac eũ. Iudic.4.23, וַיַּכְנַע & humiliauit (ſiue afflixit) Deus in die illa Iabín. Nomẽ, Hoſe. 12.7, כְּנַעַן Mercatoris in manu eius ſtatera doli. ן non eſt radicale. Gen.38.2, filiã viri כְּנַעֲנִי mercatoris, R.D. in lib. rad. Tharghum ſimiliter, תַּגָּרָא mercatoris. Zechar.14.21, & nõ erit כְּנַעֲנִי mercator vltrà in domo Domini. R. Ioſéph, Chenahanæus. Chenahanæi enim à Iehoſúah dati fuerunt vt cæderẽt

ligna,& haurirent aquam domui sanctuarii. acsi dicat, quòd non cædent amplius ligna, nec hauriẽt aquam, quia è maioribus Gentium venient ad cultum domus sanctuarii, sicut scriptum est, Et etiam ex eis accipiã in sacerdotes,& Leuitas, Iesa.66.21. Prou.31.24, & cingulũ tradidit לַכְּנַעֲנִי mercatori. R.D. Et sic in cómẽt. exponitur לַסּוֹחֵר mercatori. Tharg. Chenahanæo. R. Himmanuél, dedit mercatori, vt ipse vẽderet. Alia forma, Iesah.23.8, כִּנְעָנֶיהָ, Mercatores eius. Nomẽ, Irme.10.17, Cógrega è terra כִּנְעָתֵךְ merces tuas. secundũ Tharghú. Potest etiam exponi secundum R. D. in lib. rad. congrega de terra humiliationem tuam. i. Retrahe à mundo humiliationẽ quã fecisti illis, quæ habitatura es in munitione. vel arce. Illud autẽ Sephan.1.11, Succisus est omnis populus כְּנַעַן Chenahá(i. terræ Chenáhã, secũdũ Tharghú) R.D. rectũ esse dicit vt exponatur diuitũ qui habent negotiationẽ. vnde subditur, Ibi succisi sũt omnes ferentes argentum. & sic, Et non erit mercator vltrá &c. quod suprà citatũ est ex Zacharia. acsi dicat, Multi sanctificabunt vasa domui sanctuarii, adeò vt non sit opus mercatore qui illis vendat.

כָּנָף Ala, ora siue pars inferior vestis, Extremitas, finis. Gen.1.21, עוֹף כָּנָף auem alæ. Et 7.14, כָּל־כָּנָף omnem alam, sub. habẽs, R.D. Tharghum, omne quod volat. 1. Sem.24.4, & abscidit אֶת־כְּנַף הַמְּעִיל oram pallii. Chag.2.15, feret vir carnem sanctitatis בִּכְנַף בִּגְדוֹ in ora vestimenti sui. Iesa.24.16, מִכְּנַף ab extremo terræ. Plurale duale, Exo.25.19, expandentes כְּנָפַיִם alas. Eccles.10.20, & dominus הַכְּנָפַיִם alarum(.i. habẽs alas) annuntiabit verbum. Scribitur cum ה, legitur sine ה. 2. Semu.22.11, עַל־כַּנְפֵי super angelos(vel extremitates) vẽti. Psa.139.9, si

9, si sumpsero כַּנְפֵי־שָׁחַר alas luciferi. aut auroræ. acsi dicat, Si iuero ab Oriente ad Occidentem momẽto vno, &c. Zecha. 5. 9, & spiritus (ventus) בְּכַנְפֵיהֶם in alis earum. sub. mulierũ. ם est loco ן. Fœmineũ, Deut. 22. 12, Super quatuor כַּנְפוֹת oras operimẽti tui. Ieche. 7. 2, super quatuor כַּנְפוֹת extremitates (siue fines) terræ. Hinc verbũ in nifhál, Iesah. 30. 20, Et non יִכָּנֵף elongabitur vltrà doctores tui. pro, doctor tuus, aut singulus è doctoribus tuis. R. Dauid in lib. ra. exponit, & non יֵאָסֵף colligetur, neq; יֵעָצֵר excludetur, aut prohibebitur. Vnde apu ddoctores, collectio populi vocatur כְּנוּפְיָא. Et sunt (inquit) qui exponunt, non יֵרָחֵק elongabitur. acsi dicat, Non erit in extremo terræ. Vide in יָרָה.

כִּנֵּר Vnde כִּנּוֹר, Cithara. Gene. 31. 27, וּבְכִנּוֹר & in cithara. Iiób 30. 31, כִּנֹּרִי cithara mea. Fœmineum, 2. Paralip. 20. 28, וּבְכִנֹּרוֹת & in citharis.

כָּסַס Est מָנָה, Supputare, numerare. Exod. 12. 3, Secundum edere suũ תָּכֹסּוּ עַל־הַשֶּׂה supputabitis super agnum. Tharghum, תִּתְמְנוּן numerabitis. Idem R. Selomóh in cóment. Nomen, מִכְסָה, Supputatio, numeratio, numerus. Exo. 12. 3, בְּמִכְסַת secundũ numerũ (aut supputationẽ) animarũ. Alia forma, מֶכֶס. Nume. 31. 28, Et tolles מֶכֶס supputationẽ Domino. Et versu 38. 39 & 40, מֶכֶס וּמִכְסָם & supputatio eorũ. Vocatur autem (ait R. D.) מֶכֶס nomine numeri, quòd mos sit accipientium הַמֶּכֶס, vt capiant secundum numerum ex trãseuntibus ad eos, quintam partem, vel sextam, aut decimam secundum statutum & consuetudinem. Qua dictione vtũtur sæpissime doctores Hebræorum.

כִּסֵּא Soliũ, thronus, sedes. 1. Reg. 10. 19, Et fecit rex כִּסֵּא־שֵׁן thronum eburneum. 1. Paralip. 29. 23, Et

ſedit Selomóh ſuper כִּסֵּא יְהוָה thronum Domini . Acſi dicat,ad iudicium:quia iudicium eſt Domini,cuius ſolium eſt cælum. Tria ſunt quæ ſcribuntur cum ה loco א,1.Reg.10.19,ſex gradus לַכִּסֵּה throno,& ſummitas rotũda לַכִּסֵּה throno.Iiob 26.9,faciẽ כִּסֵּה ſolii. Ionáh 3.6, מִכִּסְאוֹ de throno ſuo.Pſa.122.5,Illic ſederũt כִסְאוֹת ſedes ad iudiciũ,כִּסְאוֹת ſedes domui &c.Ieſa.14.9,מִכִּסְאוֹתָם de ſoliis ſuis. Alia forma cum ſex pũctis,כֶּסֶא,eſt וּזְמַן,Tẽpus conſtitutum. Pſal.81.4, בַּכֶּסֶה in tẽpore conſtituto ad diem ſolennitatis noſtræ.eſt cum ה loco א.Venit & ſine א,Exod.17.16, עַל־כֵּס ſuper thronum Domini.

כִּסָּה Tegere,operire, cooperire. Rariſſime inuenitur in cal. Prouerb.12.16,וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם & tegẽs ignominiã callidus. Pſal.32.1,כְּסוּי tectum(opertũ)peccatum.Vel eſt nomen,pro operimentum peccati. Et in nifhál, Irme.51.41, multitudine fluctuũ eius נִכְסָתָה operta eſt.Iechez.24.8,vt non הִכָּסוֹת operiatur. Et in pihél, Iechez.18.16, וְעֵרֹם כִּסָּה־בֶגֶד & nudum operuit veſtimento.Pſal.85.3,כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם operuiſti omne peccatum eorum.Et cum ſeri,Iechez.32.7,וְכִסֵּיתִי & operiã, quum extinxero te,cælos.Gene.18.17,הַמְכַסֶּה num operio(.i.operire,& celare poſſum)ego ab Abrahám?Ieſa. 11.9,aquæ mare מְכַסִּים operientes. Ieche.41.16,Et feneſtræ מְכֻסּוֹת opertæ.Malachi 2.13,כַּסּוֹת operire(vel vt operiant.i. eſtis occaſio vt operiant vxores veſtræ)lachryma altare Domini. Exod.26.13, לְכַסֹּתוֹ ad operiẽdum illud.Hoſe.10.8,כַּסּוּנוּ operite nos. Iechez.18.7,וְעֵרֹם יְכַסֶּה־בֶּגֶד & nudum operuerit veſtimẽto. pro בַּבֶּגֶד poſitũ eſt, ait R.D.in lib.rad.Exod.15.5,abyſſi יְכַסְיֻמוּ operient eos. pro operuerũt.Et eſt lene,id eſt ſine daghés, inquit R. D.in lib.ra. Pſal.140.10,Labor(vel potius mẽdacium,

R.D.in cõment.)labiorũ eorum יְכַסֻּמוֹ operiet eos. Ie-
chez.16.18,וַתְּכַסִּים & operuiſti eos. vel ſecundum R.D.
in lib.rad. exponitur וַתְּכַסִּי בָּהֶם & operuiſti te illis. acſi
dicat,induiſti te illis.Tharghum,operuiſti illos.vel il-
las,ſub.imagines.Vtroque modo exponit R.D.in lib.
rad.& in cõment. Et in puhál, Pſal.80.11, כֻּסּוּ operti
ſunt montes.Eccleſi.6.4,יְכֻסֶּה operietur. Et in hith-
pahál,1.Reg.11.29,מִתְכַּסָּה operuit ſe veſte noua. 2.Reg.
19.2, מִתְכַּסִּים operiunt ſe ſaccis. Ionáh 3.8,וְיִתְכַּסּוּ & ope-
riant ſe ſaccis. Nomen,כְּסוּי,Tegmen,operimentum.
Nume.4.14,Et expãderunt ſuper illud כְּסוּי operimen-
tum. Alia forma,Iiób 24.7,כְּסוּת operimentum in fri
gore. Alia item, Exo.26.14,Et facies מִכְסֶה operimen
tum tabernaculo.Nume.4.25,מִכְסֵהוּ operimentũ eius.

כסח Eſt כָּרַת,Succidere, excidere. Ieſah.33.12, Spinæ
כְּסוּחִים exciſæ. Nomen tóar,Ieſah.5.25,Et erit
morticinum eorum כַּסּוּחָה exciſum.eſt inſtar שְׁכוּלָה,in-
quit R. Dauid, exponens כְּרוּתָה exciſum. Tharghum
etiam pro זָמַר,Putare,excidere,Leuit.25.3:habet כְּסַח.

כסל Vnde כְּסִיל,Stultus,inſipiens. Pſal.49.11.Proue.
1.32, proſperitas כְּסִילִים ſtultorum. Hinc ver-
bum in cal,Irme.10.8,יִכְסְלוּ & ſtulti erunt. Nomen
cum ſex punctis,כֶּסֶל,Pſal.49.14,Hæc via illorũ כֶּסֶל לָמוֹ
ſtultitia ipſis.Significat etiã ſpem ac fiduciam. Proue.
3.25, Quia Dominus erit בְּכִסְלֶךָ in ſpe(aut fiducia)tua.
Tharghum,בְּסַעֲדָךְ in auxilium tui. Pſal.78.7, & ponẽt
in Deo כִּסְלָם ſpem ſuam. Alia forma,כִּסְלָה.Iiób 4.6,
כִּסְלָתֶךָ ſpes tua. Significat & ſtultitiam. Pſalm.85.9, Et
non cõuertantur לְכִסְלָה ad ſtultitiã. Alia forma,Pro-
uer.9.13,Mulier כְּסִילוּת ſtultitiæ tumultum facit. Sunt
qui dicunt poſſe eſſe tóar fœmineum,pro ſtulta. vnde

cómuniter exponitur,habens ſtultitiam.i.ſtulta. Notandum autem,ſecúdum R.Sahadiáh,כְּסִיל non modo ſtultum,verũetiam & diuitem qui ſuis fidit diuitiis,ſignificare. Prouerb.19.1,Melior eſt רָשׁ pauper ambulãs in perfectione ſua,quàm peruerſus labiis ſuis,וְהוּא כְסִיל & eſt diues fidens ſuis diuitiis. Pauperi enim oppoſuit כְּסִיל diuitẽ: & peruerſo labiis,ambulantẽ in perfectione ſua. Eſt etiam כְּסִיל Orion. Iiób 9.9,Qui facit Arcturum,כְּסִיל Oriona. Ieſa.13.10,Quia ſtellæ cælorũ וּכְסִילֵיהֶם & Oriones eorum. Scripſit R.Ionáh,כְּסִיל eſſe ſtellã magnam,quæ Harabice dicitur סוּהֵיל, & ſtellæ illi coniunctæ vocantur כְּסִילִים,Ieſa.13.10,vt ſuprá. At R.Abrahám duas ſcripſit eſſe ſtellas in duobus polis: quarum altera vocatur כְּסִיל,& eſt rubea,& occîdit camelos,ſi illam viderint. Rurſũ nomen כֶּסֶל.Iiób 15.27, Et faciet lumbricos עֲלֵי־כָסֶל in iliis.quæ ſcilicet ſunt coniuncta renibus ſub lumbis,inquit R.D. Leuit.3.4, Duos renes, & adipem qui eſt ſuper eos, אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים (&) qui eſt ſuper ilia.deficit enim ו,inquit R.Dauid.

כָּסַם Tondere. Iechez.44.20, כָּסוֹם יִכְסְמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם Tondendo tondebunt capita ſua.Idem Tharghú. Hinc dicitur etiam כֻּסֶּמֶת Zea,ſiue ſpelta,frumẽti genus,inquit R.D.Ieſah.28.25,וְכֻסֶּמֶת & ſpeltam, Iechez.4.9,וְכֻסְּמִים & ſpeltas.

כָּסַף Amare, concupiſcere,deſiderare,Iiób 14.15,Nũ opus manuum tuarũ תִכְסֹף deſiderabis? pro deſideras,ſub.prodere. R.Leui in comment. Tharghum, תְרַגְרֵג,deſiderabis. R.Moſéh,Opus manuũ tuarum deſiderabis. ſub. videre illud. R.Abrahám iunior, voles amabíſque opus &c. Et in nifhál. Gene.31.28,Quia נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה deſiderádo deſiderauiſti (ſub.ire)ad domũ

patris tui. Sephan. 2. 1, Gens לֹא נִכְסָף non desiderata: aut desiderabilis. R. Ioséph, inuerecunda, cui non est pudor: qua in significatione Talmudistæ hoc vtũtur verbo. Hinc dicitur כֶּסֶף, Argentum: quòd sit multũ desiderabile, amabiléque. Et est cũ sex punctis, & capitur pro pecunia. Gen. 17. 12, וּמִקְנַת כֶּסֶף & emptio argenti. i. emptus argẽto. sub. seruus. 1. Paralip. 29. 2, וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף & argentum pro argento. Gene. 17. 23, כַּסְפּוֹ argẽtum eius. Plurale, כְּסָפִים. Gene. 42. 25, כַּסְפֵּיהֶם pecunias nostras.

כֶּסֶת Vnde כְּסָתָה, instar בְּרָכָה, cuius plurale est בְּרָכוֹת, & sic כְּסָתוֹת, Puluill', Ceruícal quod capiti dormituri supponitur. Ieche. 13. 18, Væ suentibus כְּסָתוֹת puluillos. Et 20, ecce ego אֶל־כִּסְתוֹתֵיכֶנָה ad puluillos vestros.

כַּעַס Irasci, Irritare, prouocare ad iram. Et secundũ R. Ionáh, subsannare, spernere. Psal. 112. 10, וְכָעָס & irascetur. Est totum camessatum, inquit R. Dauid in Michlól. & in lib. rad. Sed Ecclesiastis 5. 16, וְכַעַס & irascetur, ע est cũ pathách. Ecclesiastis 7. 10, לִכְעוֹס ad irascendũ. Ieche. 16. 41, אֶכְעַס irascar. Et in pihél, 1. Sem. 1. 6, וְכִעֲסַתָּה & irasci faciebat eam. Et in hifhíl. 1. Reg. 15. 30, Qui הִכְעִיס אֶת־יְהוָֹה irasci fecit Dominum. Neche. 4. 5, הִכְעִיסוּ irasci fecerũt (. sub. nos, vel me) contra ædificãtes. vel respectu ædificantium. acsi dicat (inquit R. Dauid) vt irritarẽt cor ædificantium, ne ædificarent. Quãquam R. Ionáh exponit, subsannauerunt, spreueruntque. Sed non est opus ad hunc modũ exponere, inquit R. D. quum secũdum proprietatem verbi possit commode exponi. Iesah. 65. 3, הַמַּכְעִיסִים אוֹתִי irasci facientes (aut irritantes) me. Irme. 7. 18, לְהַכְעִיסֵנִי ad irritandũ me. Deuter. 32. 21, אַכְעִיסֵם irritabo illos. Iudic. 2. 12, וַיַּכְעִסוּ אֶת־יְהוָֹה, & irritauerunt Dominum. est sine י formatiuo.

Nomē,כַּעַס,Ira.Eccleſ.11.10,remoue כַּעַס irā.Scribitur interdú & cú ש.Iiób 5.2,כַּעַשׂ ira. Pſal.85.5,כַּעַסְךָ ira tua. 2.Re.23.26,propter כָּל־הַכְּעָסִים ōnes iras.vel irritationes.

כָּפַף Curuare,incuruare.poteſt eſſe tranſitiuū & intranſitiuú.Pſal.57.7,כָּפַף נַפְשִׁי,incuruauit ſe anima mea. ſic eſt intranſitiuum, & נֶפֶשׁ maſculeum.Vel eſt tranſitiuum,hoc ſenſu,Incuruauit vnuſquiſque ex illis animā meam. Pſal.146.7,Dominus erigit כְּפוּפִים incuruatos.Ieſa.58.5,הֲלָכֹף num incuruare,ſicut iúcus, caput ſuum? Et in nif hál.Micháh.6.6,אִכַּף לֵאלֹהֵי incuruabo me Deo.Secúdum normā debuerat eſſe אִכָּפֵף R.D. in lib.ra.Vide כִּפָּה. Nomē,כִּפָּה,eſt עָנָף,Ramus: à curuitate ſic appellatus.Ieſa.9.14,Et ſuccîdet &c.כִּפָּה ramú,& iuncum.i.fortē & imbecillē,metaphorice. Alia forma,כַּף Vola: & à parte, tota etiā manus ita vocatur.Planta,Nubes,Cochleare, Neruus, vel os cócauum,in quo vertitur femur. Ieche.21.14,Et percute כַּף אֶל־כַּף volam ad volam.palmam ad palmā.Gene. 32.25, Et tetigit בְּכַף־יְרֵכוֹ neruum, vel concauú femoris eius.Nume.7.14,כַּף אַחַת cochleare vnú. Iechez.1.7,וְכַף רַגְלֵיהֶם & planta pedum eorum.Ieſah.28.4,בְּכַפּוֹ in manu eius.vel, in ramo eius, ſecundú R.Ioſéph.Iiób 40. 26,כַּפֶּךָ manú tuam.Sunt qui dicunt deficere י ſignum pluralis.Exod.33.21,Et operiam כַּפִּי vola mea.vel nube mea.Et cú א redundante,Iiób 33.7,וְאַכְפִּי & manus mea. Require in אֶכֶף.Plurale duale,Pſal.24.4,Innocens כַּפַּיִם manibus.Thre.3.40,Leuemus cor noſtrú אֶל־כַּפַּיִם אֶל־אֵל ad nubes ad Deum.Vel,cum manibus.vtroque modo exponit R.D.Vnde dicitur Pſal.28.2,Quum leuauero manus meas ad adytum ſanctitatis tuæ.Vel, Leuemus cor noſtrum in manibus noſtris,& leuemus illud pro

munere, R. Sahadiáh. Vel, Leuemus cor noſtrũ ſuper manus(.i. acſi eſſet ſuper manus) vt videat te iugiter. R.Abrahám,Demus cor noſtrum donum in manibus noſtris. vel,ſit eleuatũ in manibus noſtris. Iiób 16.17, בְּכַפָּי in manibus meis.Fœmineum,Leui.23.40,כַּפֹּת ramos palmarũ.Iehoſ.3.13,כַּפּוֹת רַגְלֵיִם plantæ pedũ. Cant. 5.5, myrrhá tranſeũtem עַל כַּפּוֹת ſuper cardines peſſuli.

כָּפָה Sedare,mitigare,Quieſcere.Prouer.21.14,Donum in abſcódito יִכְפֶּה־אָף extinguet furorem. R.Dauid, יְשַׁכֵּךְ ſedabit, requieſcere faciet, mitigabit. Qua in ſignificatione vtuntur doctores Hebræorum hoc verbo. R.Iehudáh putauit eſſe ex hac radice illud Micháh 6.6,אִכַּף,&c. quod citatũ eſt in כָּפַף. & hoc forſan,quòd in libris eius כ eſſet cum camés.

כָּפַל Geminare,duplicare.Exo.26.9,וְכָפַלְתָּ אֶת־הַיְרִיעָה, & duplicabis cortinã. Et in nifhál imperatiuum,Iechez.21.14,Percute palmã ad palmam, וְתִכָּפֵל & duplicetur(ſit duplex)gladius. Nomen,כֶּפֶל cum ſex punctis,Geminatio,duplicitas,duplum. Iiób 41.5,בְּכֶפֶל cum duplicitate fræni ſui quis veniet?i.cũ duplici fræno quis veniet ad aperiendum os eius,vt illum impoſito circũducat fræno?Et 11.6,כִּי־כִפְלַיִם quia duplicia ſecundum legé.ſub.meruiſti. Alia forma,מַכְפֵּלָה.Gen. 23.9, Et det ſpeluncã הַמַּכְפֵּלָה duplicitatis. pro,duplicẽ.

כָּפַן Eſt אָסַף,Cógregare,colligere.Iechez.17.6,Et ecce vitis hæc כָּפְנָה שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו collegit (congregauit)radíces ſuas ad eam. Hinc dicitur כָּפָן,Fames,Collectio,congregatio. Iiób 5.22, לְכָפָן & in fame ridebis. Vnde & Tharghum pro רָעָב Hebraico,Gene.12.10:vertit כַּפְנָא. R.Ioſéph exponit,in defectu crumenæ.acſi dicat, in collectione,& congregatione númorum, tem-

pore quo ſunt nummi in pretio . quid enim opus eſt, vt bis famẽ memoret ? nónne illã memorauerat paulo ſuprà, verſu 19, quum ait, In fame redemit te à morte? Idem R. Abrahám iunior.

כָּפַס Vnde כָּפִיס, Tignum. vel ſecũdum R. Dauid in lib. rad. eſt חֲתִיכָה, Fruſtum. Chab. 2. 11, Quia lapis de pariete clamabit, וְכָפִיס & tignum (vel fruſtum) de arbore reſpondebit illi. Fuerunt nõnulli (inquit R. D.) qui lapidem expoſuerunt: ſed quũ iam lapidẽ memorauerit, de fruſto ligni intelligendum eſt. In comment. tignum aut trabem eſſe ſcribit in domibus, per quod, vel per quá de vna ad alteram curritur. R. Abrahám trabẽ eſſe dicit, quæ vulgo dicitur ligamen. Et idcirco poſtea dicit, Væ ædificãti ciuitatẽ in ſanguinibus. Tharghum, וְשִׁיפָא & putamen lignorum cæſorum.

כָּפַר Bituminare. Geneſ. 6. 14, וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ & bituminabis illã intrinſecus & extrinſecus בַּכֹּפֶר bitumine. quod (inquit R. D. in lib. rad.) in Harabico vocatur קָפָר, & eſt genus luti. Sunt qui exponunt, בְּזֶפֶת pice, vt ſit, Et picabis eã &c. pice. ° In pihél, Remoue reirã alicuius, placare, Remouere iniquitatẽ & peccatũ, expiare. Exo. 30. 10, וְכִפֶּר, & expiabit Aharón ſuper cornua &c. R. D. exponit, quum poſuerit ſanguinẽ ſuper cornua altaris, remouebit iniquitates Iſraél, quia placet coram me locus. Leuit. 4. 20, וְכִפֶּר עֲלֵהֶם & expiabit eos. Et 16. 32, וְכִפֶּר אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ & expiabit ſanctuarium ſanctificationis. Deute. 32. 43, וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ & expiabit terram ſuam (&) populum ſuum. Vnde & Tharghum, Et expiationem faciet ſuper terram ſuam, & ſuper populũ ſuum. Poteſt & hoc pacto verti, ſecũdum R. Selomóh, Et expiabit terram ſuam populum ſuum. i. terram ſuã

quæ

quæ est populus suus. Vel, & placabitur terræ suæ populo suo. Exponit enim וְכִפֶּר, per וִיפַיֵּים & placabitur: citans illud Genes. 32. 19, אֲכַפְּרָה פָנָיו placabo faciem eius munere. Propter tribulationes quæ transierunt super eos, quásve intulerunt illis inimici, placatus fuit eis. R. D. Deuter. 21. 8, כַּפֵּר לְעַמְּךָ, expia populum tuum. i. propitius esto, parce populo tuo, & illius amoue iniquitates. Nume. 8. 12, לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם ad expiandum Leuitas. Exo. 32. 29, si forte אֲכַפְּרָה בְּעַד חַטַּאתְכֶם expiauero (. i. expiationẽ facere potero) pro peccato vestro. hoc est amoueã iniquitates vestras ac peccata vestra, me precante pro peccatis vestris. Vel, amoueã iram Creatoris qui iratus est aduersum vos propter peccata vestra, vt exponit R. D. in lib. rad. Prouer. 16. 14, & vir sapiens יְכַפְּרֶנָּה amouebit illam. R. D. in lib. ra. Et in commen. exponit, quiescere faciet illã, mitigabit, placabítq;: citãs illud Gen. 32. 29, suprà memoratum. Iechez. 43. 26, יְכַפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ expiabunt altare. Alii codices habent ו redundans: & sic est imperatiuum. Intrinsecus scribitur cũ ו, extrinsecus (. i. in margine) cum י, ad denotandam duplicem lectionem. Vnde & R. D. in comment. scribi ait cum ו, & legi cũ י, eundémque esse sensum, nisi quòd in scriptura sensus coniungitur superioribus. Et in nifhál composito. Deute. 21. 8, וְנִכַּפֵּר & remouebitur ab eis sanguis. i. pœna sanguinis. Est cõpositũ ex nifhál & hithpahál, inquit R. D. in lib. rad. secundum normã debuerat esse וְנִתְכַּפֵּר. Et hithpahál, 1. Semu. 3. 13, Si יִתְכַּפֵּר expiabitur (vel remouebitur) iniquitas. Et in puhál, Iesah. 28. 18, וְכֻפַּר & remouebitur fœdus vestrum cũ morte. R. D. in lib. rad. Iesah. 6. 7, & peccatum tuum תְּכֻפָּר expiabitur. remouebitur. Nomen, כֹּפֶר, Expiatio. Le-

uiti.23.28,dies כִּפֻּרִים expiationum. Alia forma,כַּפֹּרֶת, Propitiatorium,vel tegmen:ſic appellatum,inquit R. D.quòd arcam tegeret & operiret.Exo.25.16, & facies כַּפֹּרֶת propitiatorium ex auro puro. R.Selomóh exponit tegmẽ,ſiue operimentũ ſuper arcã ſuperne patulũ, quod requieſcebat ſuper illã inſtar tabulæ. Alia item, כֹּפֶר,Exo.21.29, Remotio iniquitatis, hoc eſt redẽptio, ait R. D. Pſal.49.8, non dabit Deo כָּפְרוֹ redemptionẽ ſui. Eſt etiã כֹּפֶר genus aromatis quod nõnulli camphoram vocant, R. Dauid in Harabico dicit appellari אַלְחִינָא.Can.1.14,botrus הַכֹּפֶר camphoræ dilectus meus mihi. R. Abrahám nomẽ loci in terra Iſraël eſſe putat vbi talis erat botrus,ſicut dicitur Botrus Hẽghédi.Vel דֶּקֶל palmæ quæ gignit dactylos.Sunt enim palmæ varia nomina ſecũdum varia tempora : & eſt tempus in quo Harabicè dicitur cópher,éſtque odoris optimi. Et illud Cant.4.13,כְּפָרִים Cyperi: expoſitores dicũt,inquit R.D.eſſe aliud genus aromatis à cópher iam memorato. Eſt etiã כֹּפֶר.Villa.1.Semu.6.18,Ab vrbe munitionis,vſq; ad כֹּפֶר villã abſq; muro. Alia forma,כָּפָר, Villa. Cuius plurale,Cant.7.11,pernoctemus בַּכְּפָרִים in villis. Alia itẽ,כְּפִיר.Nechem.6.2,Veni,& cõueniamus pariter בַּכְּפִירִים in villis. Alii nomen putant eſſe loci.

Aliud, כְּפוֹר, Pruina quæ in aurora tempore frigoris deſcendit.Exo.16.14,minutum כַּכְּפֹר ſicut pruina. Eſt etiam כְּפוֹר,ſecundum R.Dauid,Cochlear.Hebræos tamẽ doctores מִזְרָק craterẽ,aut peluim exponere ſcribit. 1.Paral.28.17,וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר & pro crateribus aureis in põdere, pro cratere,& cratere. Aliud, כְּפִיר,Leunculus,maior videlicet quàm גּוּר.Iechez.19.3, Et aſcendit vnus מִגֻּרֶיהָ כְּפִיר הָיָה ex catulis eius,leuncu-

lus fuit. i.effectus est. Irme. 2.15, Super eum rugient כְּפִירִים leunculi.

כָּפַשׁ Semel dútaxat in Sacris literis inuenitur, ídq; in hifhíl, Thren. 3.16, הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר operuit (inuoluit, fœdauit, vt exponit R.D. in lib. ra.) me cinere. Simile est quod scribút doctores Hebræorú in Misnáh, Mensus est in mensura כְּפוּשָׁה cumulata. i. redundante & modum superante. acsi dicat, posuit me inuolutum tanquã vas in cinere, adeò vt operuerit me cinere. Quã quã sunt qui exponunt כְּפוּשָׁה inuersa: quasi dicat, sicut vas inuersum super os suũ. Idem in cóment. similiter exponit, כָּפָה אוֹתִי inuertit me in cineré, sicut vas inuersum super os suũ. Tharghum, כַּנְעִיתִי humiliauit me.

כַּר Est כֶּבֶשׂ, Agnus, Pascuú, siue locus pascuæ. Et per translationẽ, Dux, princeps, quẽadmodum vocatur & אַיִל aries, & עַתּוּד hircus. Iesah. 30.23, Pascet pecus tuũ in die illa כַּר נִרְחָב pascuum latum. Est enim locus pascuæ agnorũ aliorúmq; animalium, inquit R.D. in cóment. & in li. ra. R. Abrahám dicit deficere alterũ כ; sicut in בַּת pupilla, deficit ב. Est ergo sicut כִּכָּר planities. q. d. planitiẽ latã. Iesa. 16.1, Mittite כַּר agnũ dominatoré terræ, &c. i. mittite ducẽ, aut principem. R. Abrahám, camelum. R. Ionáh exponit, Mittite filiú cameli dominatoré terræ: sic appellatum ob velocitaté, leuitatémq; cursus quo tẽdit ad loca. R. verò Ioséph exponit, Mittite agnũ dominatoris terræ. Est enim in regimine, quũ sit cum patháchh: éstque sensus, O Moabitæ mittite agnũ (pro agnos) dominatoris terræ. i. Chizchiiáhu, de Petra deserti quæ erat ex vrbibus Moáb, ad montẽ filiæ Siión. Consueuerant enim mittere tributum ad regẽ Israél centũ millia agnos. At mortuo A-

cháb præuaricati ſunt,& illa non miſerunt,vt habes 2. Reg.3.4.Sed quũ roboratus eſſet rex Iſraél,inquit,Mit tite agnos quos debetis regi,&c.Et rectũ eſt,inquit R. Dauid,vt radix ſit כָּרַר. Deute.32.14,Cum adipe כָּרִים a-gnorum. Pſal.65.14,Induerunt ſe כָּרִים paſcua pecudibus. Ieche.4.2,Et pone aduerſus eã כָּרִים arietes in circuitu.intellige ferreos quibus murus deſtruatur. R.D. exponit duces,ac principes exercituũ. R.Ioſeph,agnos, ſub.ferreos:quemadmodum fiunt arietes ferrei ad im petendum murum. 2.Reg. 11.4, Et tulit centuriones, לַכָּרִי principéſque.Et ponitur pro לַכָּרִים. deeſt enim ם, inquit R.Dauid in lib.rad.

כָּרַר Vnde כַּר,quod R.D.in lib.rad. exponit מַרְדַּעַת clitellas, quæ mulis, cameliſque ſuperponuntur,quũ ſarcinas ferunt. Gene.31.33,Et poſuit ea בְּכַר in clitellis cameli. R.Abrahám,in camelo. Vtũtur doctores Hebræorum litera geminata,כָּרַר, ſignificans ſtramentum,aut ſtratorium ſuper quod dormitur. Tharghum,בַּעֲבִיטָא in clitella. Vulgo בשטיל baſto:& ita vulgo appellari ſcripſit R.Selomóh in comment.

כָּרַב Vnde כְּרוּב, quod ſecũdum R. Abrahám auenhezra eſt vniuerſale nomẽ ad omnẽ figurã:niſi quòd ea quæ ſunt in Lege , humanã habebant effigiẽ, quo modo nunc depingũtur:quæ verò ſunt in Iechezchél,quatuor animaliũ ibi deſcriptorũ habebant figuram.Exo.25.19,Et fac כְּרוּב אֶחָד cherúb vnũ. Rex quoque,ſecũdum R.D.in lib.ra. ob illius magnitudinem ac dignitatẽ,appellatur Cherúb. Iechez.28.14,אַתְּ־כְּרוּב Tu Cherúb(.i.rex)magnus. Plurale, Exod.25.17, duos כְּרֻבִים cherubím.Et pro figuris cherubimorũ,Exo.26.1, decẽ cortinas,&c.כְּרֻבִים cũ figuris cherubim.Notandũ

autē, doctores Hebræorū putasse כ in הַכְּרוּבִים deseruire, exponentes כְּרַבְיָא sicut puer, quòd sint instar puerorū.

כָּרָה Est חָפַר, Fodit: & אָכַל, Comedit: & קָנָה, Possedit, emit, acquisiuit, ait R.D. itē Apparauit. Psal. 7. 16, בּוֹר כָּרָה cisternā fodit. Gene. 50.4, in sepulchro meo quod כָּרִיתִי לִי fodi mihi. Alii exponūt, inquit R.D. acquisiui, emi. Prouerb. 16.27, Vir impietatis כֹּרֶה רָעָה fodit malum. Hose. 3.2, וָאֶכְּרֶהָ לִּי & possedi (acquisiui, emi) eam mihi. כ est cum daghés ob decorē, inquit R.D. in lib. ra. 2. Reg. 6.23, וַיִּכְרֶה לָהֶם כֵּרָה גְדוֹלָה & apparauit eis apparatum magnū. Iiób 40.25, יִכְרוּ comedēt super illum socii. Deute. 2.6, Et etiā aquas תִּכְרוּ emetis ab illis. Iiób 6.27, וְתִכְרוּ & fodietis (pro foditis, sub. mendacia) aduersus amicū vestrum. R. Mithridatus, Et insidiamini amico vestro. Vel, & apparatū facietis, pro facitis. R.D. in lib. ra. & idem R. Moséh in cōment. R. Abrahám iunior in cōment. & fodietis vt inueniatis mendacia in amicū vestrum. Tharghū, וַתַּחְשְׁלוּן & cogitatis. Et in nifhál, Psalm. 94.13, יִכָּרֶה fodiatur impio fouea. Et in hifhíl, 2. Sem. 3.35, Et venit omnis populus לְהַכְרוֹת אֶת־דָּוִד לֶחֶם vt edere facerent Dauid panē. Sic scribitur, inquit R. Dauid: sed legitur cum ב, vt scripserūt R. Menachém filius Serúc, & R. Iehudáh. At ipse R. Dauid in omnibus libris correctis, cum ב se inuenisse testatur: & ita etiam scribit R. Ionáh, quòd non inuenit scriptum cum כ, ne in Massóreth quidē. Et R. Ioséph scripsit in libro Haggalui .i. captiuitatis, quòd cū כ, est laute conuiuari, opipere comedere: cū ב verò est parce cōuiuari, aut edere. Et exponit, Dixerunt doctores Hebræorum, in principio לְהַכְרוֹתוֹ, & in fine לְהַבְרוֹתוֹ. Prius, coegerūt illum vt parū ederet: & hoc est לְהַבְרוֹתוֹ vt edere facerēt

eum.& sic 2.Sem.13.6,וְאֶבְרֶה & comedá de manu eius.i. parum comedá more ægrotantis. Et in fine,לְהַבְרוֹתוֹ vt comedere facerent eum multú. Nomen,בָּרָה,Apparatus,cibus,conuiuiú, vt in futuro cal. Alia forma, Nume.20.19, Et dabo מִכְרָם pretium earú. Absolutum est מֶכֶר,Pretiú,possessio, acquisitio, emptio. Rectú est (inquit R.D.)vt sit ex hac radice illud Hamós 2.6,Nó cóuertam eú עַל־מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק propter emptioné illorum argento iustú. i.eo quòd emerint argéto iustum: quéadmodum dicit ca.8.6 huius, vt emát argéto pauperes.Sic exponunt nónulli illud Gen.50.4,In sepulchro,&c.in cal positú.Quanquá enim Abrahám illud emerit,nihilominus perinde fuit acsi Iahacób illud emisset.Vel quia emit portioné Hesaú,lenticularú edulio. Et sic rectú est vt exponatur ex hac radice illud Sephaniáh 2.9,וּמִכְרֵה־מֶלַח,id est,& תֵּל tumulus(aut cumus)salis.Quo in sensu doctores Hebræorú cumulum appellát כְּרִי. Aliud, Sephan.2.6,habitacula כְּרֹת caularum pastorum. Est enim(inquit R.D.)locus in quo pastores fodiunt vt sint ibi pecora illorum clausa.

כָּרַךְ Inuoluere,Induere, amicire.Inde תַּכְרִיךְ, Amictus, pallium: quòd homo illo se inuoluat, sic appellatum. Estér 8.15,וְתַכְרִיךְ בּוּץ & amictu(aut pallio) byssino. Vtútur sæpius hac dictione doctores Hebræorum in cal,& sic Tharghum.

כֶּרֶם Cum sex punctis,est Vinea.Gene.9.20,Et plantauit כֶּרֶם vineam.Iesah.5.1,כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי vinea fuit dilecto meo.Iudic.15.5,וְעַד־כֶּרֶם זָיִת & vsq; ad vineá,(&)oleam.ו enim præcedés manet loco duorum. Vel, vsque ad vineam olíueti. i. vbi sunt multæ oleæ pariter, vt exponunt doctores Hebræorum, inquit R. D.

Exo.22.4,כַּרְמוֹ vinea eius. Iiób 24.18, non aſpiciet viam כְּרָמִים vinearũ. Exponit R. Sahadiáh viam habitabilẽ, quia vineæ ſunt propinquæ vrbi. Impius verò non aſpicit viam habitabilem, ſed manet in deſertis. Alii vero (inquit R. Dauid) dicunt כ deſeruire, vt ſit, ſicut רָמִים excelſi. Hoſe.2.15, אֶת־כְּרָמֶיהָ vineas eius. Vinitores vero appellãtur כּוֹרְמִים. Ioél 1. 11, Vlulate כֹּרְמִים vinitores.

כָּרַע Curuare, incuruare: & quãdo eſt intranſitiuũ, curuare ſe. Gene.49.9, כָּרַע incuruauit ſe, accubuit vt leo. Ieſa.10.4, בִּלְתִּי כָרַע vt nõ incuruet ſe (vel niſi incuruauerit ſe) ſub vincto. pro, inter vinctos. i. nõ euadet quiſpiam niſi incuruauerit ſe inter vinctos, vt inter illos ſe abſcondat, ne viuus putetur: & ſic euadat. Ita nonnullos exponere refert R. Dauid in comment. éſtque expoſitio R. Abrahám in comment. Ipſe vero ad hũc modum enarrat, Abſq; me incuruauit ſe &c. i. Quia populus iſte abſq; me nõ eſt populus meus, neq; obtẽperat mihi, propterea incuruauit ſe ſub vincto. Acſi dicat, In loco vinctorũ incuruauit ſe, vt cũ illis eſſet, & in loco occiſorũ ſimiliter cadẽt ipſi occiſi: nã quidã ex illis captiui ducẽtur, quidã occidẽtur, nõ remanebit vnus ex illis in terra ſua. R. Ioſéph, Quia nõ incuruauit ſe Deo, vincietur occidetúrque. R. Moſéh, Præter incuruationem quæ illis erit in terra ſua, Gentibus illos humiliantibus, eueniet illis maius hoc, quia partim captiui ducentur, partim occidentur. Ieſah.45.23, mihi תִּכְרַע curuabit ſe omne genu. Et in hifhil, Iudi.11.34, הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי incuruando incuruaſti me. Et pedes animalium dicuntur כְּרָעַיִם, eo quód incuruant ſe incuruatione genuũ: & eſt duale. Hamós 3.12, duo כְרָעַיִם crura. Et 8.21, וְאֶת־הַכְּרָעַיִם & pedes (vel crura) lauit.

כָּרֵשׂ Est כְּרֵס,quo vtuntur doctores Hebræi,Venter. Irme.51.33,Impleuit כְּרֵשׂוֹ ventrem suum.

כָּרַת Pangere,pacisci,pactũ facere, Incidere, succidere,excidere.Gen.15.18, כָּרַת יְהוָה אֶת־אַבְרָם בְּרִית pactus est Dominus cum Abram pactum. Deuter.20. 20, illud perdes,וְכָרַתָּ & succides.pro וְכָרַתְּתָּ.Num.13.25, propter botrum אֲשֶׁר־כָּרְתוּ quem absciderunt.Irm.46. 23,כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם־יְהוָה succiderunt(vel succidite) syluam illius,dicit Dominus.Sunt inquit R.D. in Michlól,& in lib.rad.& in comment. qui legunt hunc locum cũ camés chathéph,& sic est imperatiuum.sunt alii qui legunt cum camés lato, & ghahiá, & ita est præteritum, sicque habẽt libri correcti, & hoc est rectum:& est præteritum vice futuri,secundum more Scripturæ in multis locis,& præcipue in libris vatũ: & coniungitur נְאֻם־יְהוָה ipsi præterito, quanquam non est secundum morem in vatum libris.Veruntamẽ simile reperitur apud Irm.48.15,יָרְדוּ desceẽderũt ad victimá,נְאֻם הַמֶּלֶךְ dixit rex &c. Et hoc pacto cũ præterito in verbis increpatoriis: vt Irm.2.29,omnes vos פְּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם־יְהוָה præuaricati estis contra me,dixit Domin᾽.Leui.22.24,וְכָרוּת & incisũ. i.cuius neruus erat incisus. R.D.1.Semu.22.8,בִּכְרָת־בְּנִי quũ pepigerit.sub.pactũ.2.Sem.3.11,כָּרְתָה pange pactũ. Iehos.9.6,כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית pangite nobiscũ pactũ.Iudi.9. 48,וַיִּכְרֹת שׂוֹכַת & succîdit ramũ arboris. Et in nifhál, Ioél 1.5,נִכְרַת excisũ est ab ore vestro. Nume.15.31,הִכָּרֵת תִּכָּרֵת excidẽdo excidetur anima ipsa.Iesa.48.19,לֹא־יִכָּרֵת non excidetur. Et in puhál,Iechez.16.4, לֹא כָרַּת non est præcisus vmbilicus tuus. Et in hifhíl,Ieche.21.4, Eo quòd הִכְרַתִּי excidere feci ex te iustum. 1.Semu. 20. 15,בְּהַכְרִית quũ excidere faceret Dominus inimicos Dauid.

uid.Nachum 1.13, אַכְרִית פֶּסֶל excidere faciam ſculptile. 1.Reg.18.5, & non נַכְרִית excidemus ab animali.i.ciuitatem ab animalibus.R.Dauid in lib.rad. Et in hofhál, Ioél 1.9, הָכְרַת exciſum eſt ſacrificium. Nomen, Deutero.24.1,libellum כְּרִיתֻת repudii.Et cum ו vnum, Ieſa.50.1,כְּרִיתוּת. Et nomen gentis,ſiue magnæ familiæ(inquit R.Dauid in lib.ra.)è Peliſtæis. Ieche.25.16, & excidere faciam אֶת־כְּרֵתִים Cerethæos.Sepha.2.5, Gẽs כְּרֵתִים Cerethæorum.Tharghum,populum peccatorũ. Erat etiam כְּרֵתִי Cerethi vna è familiis Iſraél, ſic appellata,inquit R.D.in lib.ra. 2.Sem.8.18, וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי & Cerethi & Pelethi. Tharghũ tamen habet קַשְׁתַּיָא וְקַלָעַיָא ſagittarios & fundibularios.

כֶּשֶׂב Cũ ſex pũctis eſt כֶּבֶשׂ,trãſpoſitis literis, Agnus, ouis annicula. Leui.3.7,אִם־כֶּשֶׂב הוּא,Si agnũ(vel ouẽ)ipſe offert.Et 22.27,bos אוֹ־כֶשֶׂב vel agnus.aut ouis. Significat enim non ſolum agnũ anniculum,ſed & ouem anniculam quæ incipit generare.Nec obſtat maſculeum nomen:quippe nomina generũ, ac ſpecierũ, ſub quocunque genere venerint , vtrunque ſignificãt ſexum.Vnde Nume.18.17,dicitur,Veruntamẽ primogenitum bouis,אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב vel primogenitũ ouis, &c. vbi manifeſte ouem,non agnum ſignificat.Geneſ.30. 39,וְהַכְּשָׂבִים & agnos(vel oues)diuiſit. Leuit.1.10,& ſi de pecudibus fuerit oblatio eius, מִן־הַכְּשָׂבִים de agnis, (vel potius,ouibus,)vel de capris in holocauſtum,maſculũ immaculatum offeret. In hoc quod dicit maſculum, oſtendit nomẽ eſſe ſpeciei quod cõprehendit vtrũque ſexum.Et idcirco expreſſit quid deberet offerri, maſculum inquiens,quemadmodum facit quum vult quòd fœmina offeratur. Fœmineum.Leui.5.6, Fœminam

de pecudibus כִּשְׂבָּה agnam.vel ouiculam.

כָּשָׂה Est כָּסָה,Tegere,operire:& טוּחַ Linere,complanare.Deute.32.15, Incrassatus fuisti,כָּשִׂיתָ operuisti.sub. cor tuum ob multam pinguedinẽ, adeò vt nihil intelligas.sic R.D.in lib.ra.R.Abrahám in commẽt.sic scribit,Sunt qui dicũt quòd est sicut כָּסִיתָ operuisti.i. operuisti faciem tuã adipe seu pinguedine: vt Iiób 15.27,כִּי־כִסָּה quia operuit faciem suam adipe.quia inuenitur ex cal,vt habes in כָּסָה. Alii dicunt esse sicut illud Psal. 119.175, erraui כְּשֶׂה sicut pecus perditũ.i. fui vt pecus.Sed hoc in nullo binián inuenitur:& rectum est vt nullus sit huic dictioni frater (.i. nusquam alibi reperiatur) sitque sensus,בָּעַטְתָּ recalcitrasti. Tharghũ, קְנָא נִכְסִין possedit (acquisiuit) opes.R.Selomóh,operuisti, sicut homo quum intrinsecus est pinguis, eius ilia duplicantur extrinsecus.citat locum Iiób memoratũ.

כָּשַׁל Impingere,offendere,Pedibus debilitari & viribus,Cadere,ruere.Hose.5.5,כָּשַׁל impegit etiã Iehudáh.est præteritũ vice futuri,inquit R.D.pro impinget,cadet.Vnde &Tharghũ habet יִתְקְלוּן impingẽt. Hose.14.2, כָּשַׁלְתָּ corruisti propter iniquitatem tuam. Psal.109.24, genua mea כָּשְׁלוּ debilitata sunt (vel,fuerũt debilia)propter ieiunium.Irme.46.12,fortis in fortem כָּשָׁלוּ impegerunt. Iesa.35.3,& genua כֹּשְׁלוֹת debilia roborate. Et in nifhál,Dan.11.20,וְנִכְשַׁל & impinget, & cadet. Macór defectiuum, Prouerb.24.17,וּבִכָּשְׁלוֹ & dum corruerit ipse.debilitatus fuerit. secundum normam debuerat esse וּבְהִכָּשְׁלוֹ. Perfectum,Daniél 11.35, וּבְהִכָּשְׁלָם & quum debilitati fuerint ipsi. Iechez.33.12, & in impietatem impii לֹא־יִכָּשֵׁל non impinget.sub. ipse impius. Et in hifhíl, Thren.1.14, הִכְשִׁיל כֹּחִי debilita-

uit robur meum. Malachi 2.8,הִכְשַׁלְתֶּם impingere(aut offendere)fecistis multos in legẽ.Est trãsitiuũ.2.Para. 28.23,& ipsi fuerunt illi לְהַכְשִׁילוֹ ad debilitandũ illum.

Nomen,Leuit.19.14,& coram cæco non dabis מִכְשֹׁל offendiculũ. Iechez.18.30, לְמִכְשׁוֹל עָוֺן in offendiculum iniquitatis.Irme.6.21,מִכְשֹׁלִים offendicula. Fœmineũ, Iesa.3.6,וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת & offendiculum hoc. Alia forma,כִּשָּׁלוֹן.Proue.16.18. Aliud,כַּשִּׁיל,Securis.Psal.74.6, בְּכַשִּׁיל securi(bipenni)& malleis conterent.

כשף Secundũ R.Abrahám, est Præstigium,& præstigiator, qui est leuis manibus suis, qui præstringit oculos, qui scit horas quando aliquid fieri oportet,& cognitionem habet somniorum secundum dispositionẽ stellarũ.Potest etiam hoc nomine כֶּשֶׁף,appellari fascinum, & fascinator. Micháh 5. 12, & excîdã וְלְמְכַשְּׁפִים כְּשָׁפִים præstigia de manu tua.Exo.7.11,sapiẽtes & præstigiatores.R.Abrahám scribit in commen.esse מְשַׁנִּים דְּבַר הַתּוֹלֶדֶת לְמַרְאֵה הָעַיִן mutantes aliquid naturale ad aspectum oculi.Fœmineum,Exo.22.16,מְכַשֵּׁפָה præstigiatricem(maleficam) non viuificabis. Dixit maleficam ,quòd maleficia vtplurimũ in mulieribus inueniãtur. Hinc verbum in pihél,2.Parali.33.6,Et augurabatur,וְכִשֵּׁף & præstigia exercebat.

כשר Rectũ esse,cõgruum & cõueniens. Vnde à R. D. exponitur per יָשַׁר quod idẽ significat. Eccles1.11.6, nescis quod magis יִכְשַׁר rectum sit.aut congruum. Tóar,כָּשֵׁר,Rectus,congruus,conueniens.Estér 8.5,וְכָשֵׁר & recta fuit res coram rege. Vel est verbũ ex cal,inquit R.Abrahám exponens locum Eccle.10. 9,de quo postea.& est sicut חָפֵץ. In hifhíl,secundum R.Dauid,& R.Abrahám in cõment. Eccles.10.9,וְיִתְרוֹן

הַכְּשֵׁיר חָכְמָה & excellentia rectum facere sapientiā.i.excellentia est sapientiæ super alia, quòd absque dolore rectum faciat hominem, inquit R.Abrahám. Nomé, Ecclesia.4.4,& omnem כִּשְׁרוֹן rectitudinem. Et 5.10,& quæ כִּשְׁרוֹן rectitudo(cōuenientia)heris eius:i.eā possidētibus. Et 2.21,& in scientia, וּבְכִשְׁרוֹן & in rectitudine.

Aliud, Psal.68.7, Qui educit vinctos בַּכּוֹשָׁרוֹת compedibus.vel annulis compedum, secundum R.Dauid in lib.rad.& כ est sicut p, quantum ad significantiam attinet, sicut קִשּׁוּרִים vincula, ligamina.sunt enim eiusdem exitus:& sic תִּכֵּן, & תִּקֵּן eiusdem sunt significationis.

Aliud, כִּישׁוֹר, Verticulum:quod ponitur in capite fusi nentibus mulieribus, secundū R.D.in lib. rad. ad dirigendum netum.vernacula lingua וֶרְטִיל. Proue.31.19, manus suas misit בַכִּישׁוֹר ad verticulum.

כתת Cōtundere, cædere, tundere. Psal.89.23, וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו & contundam à facie eius inimicos eius. Iesa.30.14, & conteret eum secundum contritionem lagenæ figulorum כָּתוּת contundendo. Ioél 3.10, כֹּתּוּ אִתֵּיכֶם contundite bidētes vestros. Deute.9.21,& cōbussi illū igni, וָאֶכֹּת אֹתוֹ & cōtudi illum.quod debuerat esse, inquit R.D.in lib.ra. אָכוֹת instar חָנַן à אָחוֹן. Vel est secūdum aliam futuri formam instar קָבַב à אֶקֹּב. vel est à נָכַת vel יָכַת. In pihél, 2.Paralip.34.6, וְהַפְּסִילִים כִּתַּת & sculptilia contudit. Et in hofhál, Iesah.24.12, Et sonitu יֻכַּת־שָׁעַר contundetur(conteretur)porta. Irm.46.5,& potentes eorum יֻכַּתּוּ contundentur.conterentur.

Et in hifhil, Deut.1.43, וַיַּכְּתוּ אֶתְכֶם & cōtuderunt vos.

Nomen, Exod.27.19, oleum oliuæ purum כָּתִית contusionis pro luminari. Exponunt doctores Hebræorū, vt R.Selomóh in comment.& alii, quòd conterebant

oliuas in mortario,non autem molebant,ne essen t in illo feces:& eductis guttis prioribus,congregaban t ad molas,illásque molebant.& oleú non contusum q uod molendo educebatur, cõueniens erat pro sacrificiis, & prophanú pro cãdelabro.dictú est enĩ,Cótusũ pro lumi nari.Et quod dictú est de sacrificiis,Exo.29.40,oleo כָּתִית cótusionis:nõ est dictũ propter obligationẽ. Alia for ma,מְכִתָּה.Iesa.30.14, Et nõ inuenietur בִּמְכִתָּתוֹ in cõfra ctione illius testa.R.Ionáh scripsit ex hac radice esse il lud 2.Para.2.9,dedi fruméta מַכּוֹת cõtusionú. pro cõtusa, aut molita. est enim nomen instar שָׁדַד à מְשׁוֹר. sed secundum R.Ioséph deducitur à נָכַת, & est instar מְשׁוֹר à נָשַׁר.Et Tharghú,pro וַיְנַשְּׁכוּ,Num.21.7,& momorderút populú:habet וּנְכִיתוּ.Et נכתא est morsus,comestio.

כָּתַב Scribere. Exo.32.33, de libro tuo אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ qué scripsisti.Irme.36.18,& ego כֹּתֵב scribo.Exo.32. 2,כְּתֻבִים scriptæ.Deut.29.27,הַכְּתוּבָה quæ scripta est.Exo. 17.14,כְּתֹב זֹאת scribe hoc.Deut.31.24,quú consũmasset Moséh לִכְתֹּב scribere. Et 10.2, וְאֶכְתֹּב & scribam. Et in nifhál, Estér 3.12,נִכְתָּב scriptum est. Malachi 3.16, וַיִּכָּתֵב & scriptus est liber. Et in pihél significantiã habet hifhíl interdum. Iesah.10.1,וּמְכַתְּבִים עָמָל כִּתֵּבוּ & scribere facientes, mendacium scribere fecerũt.Potest enim esse transitiuum in tertium,inquit R.Dauid in lib.rad.Et in cõmentariis,Loquitur(inquit)contra iudices, & cõtra illorum tabelliones: iudices ferebant iniquas sententias,præcipientes tabellionibus vt illas scriberent. R.quoque Abrahám in commen.exponit, O statuentes,vel scribentes.acsi dicat, O iudices,& illorum scribæ.Et dicit esse transitiuú in duos pehulim.i.personas patientes. Nomen, Leui.19.28,וּכְתֹבֶת קַעֲקַע & scriptu-

ram notæ non dabitis(.i.ponetis)in vobis. Alia forma.Estér 8.8,כִּי־כְתָב quia ſcriptura. Alia item,Exod. 32.17,וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֵל & ſcriptura,ſcriptura Dei.

כֹּתֶל Eſt קִיר,Paries,murus.Canti.2.8,Ecce iſte manet poſt כָּתְלֵנוּ parietem noſtrum.

כֶּתֶם Vnde כֶּתֶם cum ſex punctis,quod eſt הַזָּהָב הַטּוֹב, Aurum optimum, inquit R.Dauid.quanquã R.Ionáh ſcripſerit ſignificare פְּנִינִים Margaritas. Et R. Selomóh Pſal.16.1,exponit עֲטָרָה Coronã,diadema. Verum quia adiũgitur illi פָּז & אוֹפִיר, videtur eſſe aurum, & non margarita. Prouer.25.12, Inauris aurea,& ornamentum כֶּתֶם auri. Cant.5.11,Caput eius כֶּתֶם פָּז aurum obrizum.vel purificatũ,& optimũ. At R.D.in lib.rad. dicit hoc loco deeſſe ו, ſicut in plæriſque aliis locis, vt Chab.3.11,Sol,luna:pro & luna.Hoſe.8.11,propter onus regis,principũ:pro & principum,& idgenus.Vel eſt in regimine ad פָּז,ob eius bonitatẽ,pro,auri optimi & purificati. Pſal.45.10,Aſtitit coniunx ad dexteram tuam בְּכֶתֶם אוֹפִיר in auro Ophir. Tharghũ,in obrizo.R.Himmanuél,cũ margaritis optimis,quæ veniũt de Ophir, vbi ſunt cæteris meliores.R.Selomóh, cũ ornamentis aureis de Ophir. Alia forma, præpoſito מ,Pſal.56.1, Dauidi מִכְתָּם aurũ.acſi dicat,pſalmũ,aut cantum fuiſſe Dauidi pretioſum veluti aurum,inquit R.D.in lib. ra. Tharghũ,Sicut Dauid humilis(vel pauper)& perfectus: & ſic eſt cõpoſitũ è מַךְ pro מָךְ pauper, à מָכַךְ, quod eſt attenuari,pauperẽ eſſe:& תָּם perfectus, immaculatus,à תָּמַם.R.Selomóh Pſal.57.1,dicit eſſe tonũ cantus. Idẽ Pſal.16.1,interpretatur עֲטָרָה coronã, vel diadema: & ſenſus Scripturæ eſt,quòd erat res quã cõſueuerat dicere Dauid. R.Abrahã exponit acſi dicat pſalmũ fuiſſe

pretiosum sicut aurũ obrizũ. Vel, fuisse tonum cãtus, cuius principium erat Michtám. R.Himmanuél, Aurum optimũ, ornamentum aureũ appellauit psalmũ, eo quòd esset desiderabilis in oculis eius vt aurũ optimum. Verbú in nifhál, Irm.2.22, נִכְתָּם, id est נִרְשָׁם descripta(signata, & impressa)est iniquitas tua corã me, ait R.Dauid in lib.ra. at in cóment. exponit מְגוּלָּה manifesta, vt illam negare nequeas.

כָּתַן Vnde כְּתֹנֶת, Tunica, Palliũ. Gene.37.3, Et fecit ei כְּתֹנֶת tunicã. Alia forma, כְּתֹנֶת Gene.37.23, Et expoliauerũt Ioséph אֶת־כֻּתָּנְתּוֹ tunica ipsius, Exo.28.39, facies כֻּתֳּנוֹת tunicas. Leuit.10.5, Et tulerunt eos בְּכֻתֳּנֹתָם cũ tunicis suis. R.D. in lib.rad. dicit ת esse cum seuá tantum, & secundum normã debuisse esse cũ camés chathéph. Et in libro altero emẽdato inueni(inquit)cum camés chathéph. Alia forma, Exod.39.27, Et fecerũt אֶת־הַכֻּתֳּנֹת tunicas byssinas.

כָּתֵף Humerus, Latus, Angulúsq;, & ora vestiũ.1.Re. 6.8, אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת ad latus domus. Alia forma, Iesah.46.7, Portabũt eũ עַל־כָּתֵף super humerũ. Et 11.14, Et volabũt בְכָתֵף in humerum Pelistinorũ. vel in latus, aut angulũ Pelistinorũ, secũdum R.D. in li.ra. vbi exponit vtroq; modo. Erũt Pelistim lassi in humero, vel latere, aut angulo suo: acsi dicat, in terra sua. Vel secundum priorem significãtiam, Erit Israél lassus humero, propter multam in Pelistæos cædem. Exod.28.7, Duo כְתֵפֹת latera hærẽtia. vel potius, duæ oræ hærẽtes: sic appellatæ, quòd essent in lateribus vel angulis, inquit R. Dauid. in lib.rad.

כָּתַר Diadema, corona. Estér 1.12, בְּכֶתֶר מַלְכוּת cũ diademate regni. Et in pihél verbũ, significat

Expectare. Iiob 36.2, כַּתַּר־לִי זְעֵיר expecta me paululum.
Significat etiã Circuire, circũdare inſtar coronæ. Iudic.20.42, כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן circundederunt Biniamín. R. Ioſéph, expectauerunt Biniamín donec egrederetur, & perſequeretur illos. Et hoc eſt quod dixit verſu 32, Et auellamus eos de vrbe. Hoc etiã eſt quod ſtatim dicit, Inſequi fecerũt illum cum requie, (.i. pedetẽtim,) calcare (vel potius, ambulare) fecerunt eum. Et non dixit, Perſecuti ſunt eum: quia ipſi fecerũt ſecũdum voluntatem ſuã, & fugerunt, vt illi inſequerẽtur, & dicerent, Fugiunt vt prius. Et hoc eſt quod dixit, Paulatim ambulare fecerũt ipſum Biniamín quũ fugeret Iſraél, & nõ feſtinauit donec reuerſus eſt ad eos. Et in hifhíl, Chabac.1.4, Quia impius מַכְתִּיר אֶת־הַצַּדִּיק circundat iuſtum. Pſal.142.7, בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים me expectabunt (pro expectant) iuſti. Vel ſecundum R. Dauid, reputãt me ſibi coronã. Prouerb.14.18, Et callidi יַכְתִּרוּ דָעַת veluti coronã imponent (capiti ſuo) ſcientiã. ſic R.D. Hinc eſt & כּוֹתֶרֶת, Capitellũ: quòd ſit veluti corona columnis. 1.Reg.7.16, altitudo הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת capitelli vnius. 2. Para.4.12, וְהַכֹּתָרוֹת & capitella ſuper caput columnarũ.

כתש Cõtundere, conterere. Prouer.27.22, אִם־תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ ſi contuderis ſtultũ in mortario. Et ſic fouea in qua dens iacet, quæ eſt inſtar mortarioli, vocatur מַכְתֵּשׁ, inquit R. Dauid. Iudi.15.19, Et rupit Deus אֶת־הַמַּכְתֵּשׁ foueã dentis quæ erat in maxilla. Tharghum, vt R. Dauid, Et rupit Deus יַת־כַּכָּא רִבְלוֹעָא dentem (aut dentis foueã) quæ erat in maxilla. Sed idem R.D. in cõment. citans Tharghum, legit יַת כֵּיפָא דִיבְלוֹעָא petrã quæ erat in maxilla. Atque ita, opinione ipſius Tharghũ, videtur ſub maxilla eſſe petra, aut

aut ſaxum. & quia erat inſtar mortarii, vocauit illam מַכְתֵּשׁ. Alter codex (ait rurſum R. D.) habet בִּבָא, aliâs כַּבָּא fouea dentis,in qua videlicet fixus eſt dens.In alio adhuc codice dicit ſe inueniſſe רוֹמְזָא·רִבְלוֹעָא , & ignorare quid ſit. Sepha.1.11, Vlulate habitatores הַמַּכְתֵּשׁ Machtés.Quidã dicũt nomẽ eſſe loci.Tharghú,Qui habitatis in torrẽte Chidrón.Et in Midrás aghudáh,habitatores Thabraiá, quæ eſt profũdior omni terra Iſraél.

DICTIONES QVADRATAE.

כַּדְכֹּד Ieſa.54.12, & ponã כַּדְכֹּד iaſpidem propugnacula tua. vel feneſtras tuas. i.lapides feneſtrarum tuarũ. Tharghú,Et ponã ſicut gemmas ligna tua. Tharghum Ieroſolymitanum,pro נֹפֶךְ,Exo,28.18, quod eſt gẽma ſubobſcura,ſubatra,aut nigra,ſecundũ R.D.& R.Abrahám:habet כַּדְכַּדִינָא. Alii putãt cadcód eſſe vnionem, ſeu margaritam, nonnulli cryſtallum.

כַּלְכֵּל Require in radice כּוּל.

כַּפְתֹּר Eſt תַּפּוּחַ, Malum : vel quod eſt inſtar mali rotũdum, vt fit in picturis & ſculpturis, in quibus fiunt mala,& malogranata, & idgenus. Exod. 25.32. Significat etiã מַשְׁקוֹף, Superliminare, quod eſt cõiunctũ duobus poſtibus. Hamós 9.1, Percute הַכַּפְתּוֹר ſuperliminare,& cõtremiſcent.Sic autẽ appellatur ſuperliminare,ait R.D. quòd ſculperẽt in illo mala,floréſq;. Eſt & nomẽ prouinciæ, Cappadocia,& Cappadox.Hamós 9.7,מִכַּפְתּוֹר à Cappadocia. Plurale,כַּפְתּוֹרִים Cappadoces,Mala,Superliminaria. Exod.25.31, כַּפְתֹּרֶיהָ mala eius,& flores eius. Sepha.2.14, בְּכַפְתֹּרֶיהָ in ſuperliminaribus eius cõmorabuntur. Tharghũ, בְּפַתּוּחַ תַּרְעָא

in ſuperliminari portæ commorabuntur.

כִּרְכֵּר In pihel eſt Subſilire, ſaltare. 2. Semuel 6.16, וּמְכַרְכֵּר & ſaltantem coram Domino. Tharghum, מְשַׁבַּח laudantem. Hinc etiam (inquit R. Dauid in côment. & in lib. ra.) dicũtur cameli, & animalia leuia ac velocia in ambulando, כִּרְכָּרוֹת. Videntur enim ſaltare propter ſuã velocitatem. Ieſah. 66.20, & in mulis, וּבַכִּרְכָּרוֹת & in camelis. aut animalibus velocibus. Tharghum, וּבְתוּשְׁבְּחָן & in laudibus.

כִּרְבֵּל Amicire, tegere, operire. 1. Paral. 15.26, Et Dauid מְכֻרְבָּל opert' pallio. Dani. 3.20, וְכַרְבְּלָתְהוֹן & operimentis (vel palliis) ſuis.

כַּרְכֹּב Ambitus, circuitus. Exo. 27.5, Ponéſque illud ſubter כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ circuitũ altaris. Tharghũ vertit סוֹבְבָא circuitũ. & R. Selomoh in côment. ſimiliter: vbi ita inquit, Omne quod circuit quidpiã in gyrũ, vocatur כַּרְכֹּב. Et ſecundum doctores Hebræos (vt ait idem ibidem, & R. Dauid in lib. rad.) erat duplex circuitus, prior qui dictus eſt: & alter in quo ambulabant ſacerdotes miniſtrantes, ne illorum pedes nutarent.

כַּרְכֹּם Crocus. Cant. 4.14, Nardus, וְכַרְכֹּם & crocus.

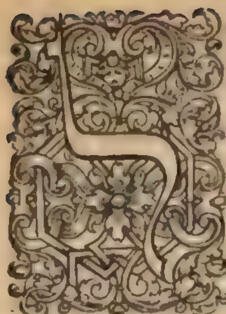
כַּרְמֶל Spica plena, viridíſque ac tenera. Leuit. 2.13, גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל תַּקְרִיב triticum côtuſum ſpicæ plenæ virentis offeres. Significat & Coccinum. Cant. 7.6, Caput tuum ſuper te כַּכַּרְמֶל ſicut coccinum. Vnde ſequitur, Et coma capitis tui vt purpura. Et cum chiric, 2. Paral. 3.13, & purpura, וְכַרְמִיל & coccino. i. colore purpureo, qui vulgo dicitur *grana*. Eſt & nomen montis, Ieſa. 32.14, Et erit deſertũ לַכַּרְמֶל וְכַרְמֶל in Carmél, & Carmél in ſyluã (.i. vt ſylua) reputabitur. Metaphorice ſi-

gnificat, vrbes quæ ſunt vt deſertũ abſq; arboribus fructiferis, futuras vt Carmél, qui eſt mons plenus arboribus fructiferis, & agris. Et 29.17, Et conuertetur Lebanón לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל in Carmél, & Carmél in ſyluam reputabitur. Metaphorice notat, quòd ii qui modo ſunt excelſi vt cedri Lebanón excelſæ, erunt ſicut arbores Carmél, quæ ſunt humiles. Et ii qui modo ſunt humiles vt arbores Carmél, erũt excelſi vt arbores ſyluæ Lebanón. Et eſt prophetia ſuper regnum Chizchiiáhu.

כִּרְסֵם In pihél, Implere ventrẽ. Pſa.80.14, יְכַרְסְמֶנָּה impleuit ventrẽ ex illa porcus de ſylua. Sic eſt dictio cõpoſita: acſi dicat, יְכָרֵס מֶנָּה implebit vẽtrem ſuũ ex ea. מֶנָּה pro מִמֶּנָּה, & יְכָרֵס à כָּרֵס vẽter, vt habes in כָּרֵשׂ. Alii exponunt acſi dicat, יְקַרְסְמֶנָּה cum כ.ק enim & ק ſunt eiuſdem exitus, & poſſunt adinuicẽ permutari, inquit R. D.i. excîdet ac conſumet illam aper de ſylua. Nam pro יַחְסְלֶנּוּ, Deut.28.38, excîdet (aut cõſumet) illud locuſta: Targhũ Ieroſolymitanum habet יְקַרְסֵם יָתֵיהּ excîdet illud. Et ſic in Miſnáh, Ager שֶׁקַּרְסְמוּהָ quẽ exciderunt (cõſumpſerunt) formicæ. Tharghũ, יְנוּבְרִינָּהּ effodit (eruit porcorum more) eã. R. Abrahám in commen. verbũ eſſe quadratum ſcripſit: acſi dicat, יְרַמְסֶנָּה. cõculcauit eam. Et ſunt qui dictionẽ dicunt eſſe compoſitam, vt ſit, impleuit ventrem ex illa: ſed hoc eſt abſurdum (inquit) in oculis meis. R. Selomóh, excîdit (euulſit) eam. Citat etiam Miſnáh vt ſuprá.

כַּרְפַּס Color viridis. Eſtér 1.6, חוּר כַּרְפַּס album (.i. aulæum album) viride.

ל

Litera deseruiés quid significet,& quomodo punctetur, dictum est lib.1.Hebraicarum institutionum,cap.19.

לא Non,quære in לו.In illa enim radice ponitur à R.D.

לאב Vnde præposito ת nominum constitutiuo, fit תַּלְאוּבָה,Sitis,ariditas,siccitas. Semel duntaxat inuenitur. Hose. 13.4, Ego noui te in deserto in terra תַּלְאֻבוֹת siccitatum.ariditatum.i.in locis siccis,aridísq;. Etiam R.Ionáh scribit,in Harabico,terram siccam, & aridam vocari לַאֲבָה.

לאה Laborare , fatigari, Moleste , siue ægre ferre. Iiób 4.2,Nónne si tentauerit quispiam loqui ad te,תִּלְאֶה ægre feres?R.D.in lib.rad.in radice נִסָּה,exponit, Si tentauerit tētans vt nostra fert opinio, ægre feres?Gene.19.11,וַיִּלְאוּ Et laborauerūt viri ad inueniendum ostium. Et in nifhál,Iesah.1.14,נִלְאֵיתִי laboraui ferendo. Et in hifhíl, Iiób 16.7,nunc הֶלְאָנִי laborare fecit(siue fatigauit)me.Micháh 6.2,Et quid הֶלְאֵתִיךָ laborare feci te?ה cum seghól,& א cum serí,inquit R.D. in lib.ra. Ieche.24.12, Mendacia(sub.faciendo aut loquendo)הֶלְאָת laborare fecit seipsam. ת est loco ה signi fœminei,deficiente ה radicali.Et quia deficit ה radicale,opus fuit vt ה mutaretur in ת,ad discrimen inter ipsum & הֶלְאָה masculeū, teste R.Dauid in Michlól. Iesah. 7.13, Num parum est vobis הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי laborare facere homines,quòd laborare facietis etiam Deum meum? Nomen,Exod.18.8,Et narrauit,&c. אֵת כָּל־הַתְּלָאָה omnē laborem, qui inuenit il-

los. Et מ & ת præpositis, Malachi 1.13, מַתְּלָאָה labor. Vel dic מ deseruire, & pathách esse loco chiric : acsi dicat, מִתְּלָאָה à labore. aut de labore. & sic Psal. 55.22, Lenierút מַחְמָאוֹת præ butyris os suum. Et sic habet Iehonathán in Tharghũ, מִלֵּיאוּתָנָא à labore. Idem R. Dauid in commen. Sed secundũ R. Abrahám deficit ה, vt sit מַהַתְּלָאָה. Et est sicut מַזֶּה בְיָדֶךָ, pro מַה־זֶּה, Exod. 4.2, acsi dicat, מַה זֹּאת תְּלָאָה Quid hoc laboris! aut, qualis labor! quum tamẽ ea oblatio sit sicut puluis, & nõ sit sufficiẽtia in ea.

לאט Est כָּסָה, Operire, tegere. 2. Sem. 19.3, Et rex לָאַט operuit faciem suã. Iiób 15.11, וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ & verbum (vel res) latuit tecũ. Exod. 7.22, Et fecerunt sic magi AEgypti בְּלָטֵיהֶם incantationibus suis. quiescit ה, in quod א versum erat, inquit R. Dauid. Potest tamen secũdum eundem, esse ex radice לָהַט, ibi vide. Et R. Iehudáh adduxit לָאַט in radice לוט, & venit perfectum cum permutatione ו in א. & hoc est rectũ, inquit. require in לוט.

לאך Vnde præposito מ, מַלְאָךְ, Angelus, nuntius. Iiób 1.14, וּמַלְאָךְ & nũtius venit. Gene. 16.7, מַלְאַךְ angelus Domini. 2. Semu. 11.24, dixítque Dauid אֶל־הַמַּלְאָךְ ad nuntium. 1. Semu. 11.4, הַמַּלְאָכִים nuntii. Psal. 104.4, qui facit מַלְאָכָיו angelos suos spiritus. Nachum 2.13, & non audietur vltrà vox מַלְאָכֵכֵה nuntiorum tuorum. Est enim sicut מַלְאָכַיִךְ inquit R. Dauid in lib. rad. Et venit serí sub כ signo pronominis loco camés, & ה sicut in אוֹתָנָה, Exod. 35.26: & אוֹתְכָה, Nume. 22.33. Sed R. Ionáh scripsit ה poni vice י, & quòd debuerat esse sicut illud Psalm. 116.7, לִמְנוּחָיְכִי, & sic מַלְאָכֵיכִי. R. verò Ionáh filius Bilhám scripsit, & exposuit, Non audietur vltrà sonitus dentium edẽtium prædam. vt dixit eodem

versu, Et succîdam de terra prædam tuam. vel cibum tuum. Et in lingua Persica vocâtur molæ מַלְאֲכָה, quatum est molere: & dentes vocantur טוֹחֲנוֹת molentes, Eccle.12.3, vt in טָחַן. Nomen, מַלְאֲכוּת, Nuntiatio, Missio tam Dei quàm hominis: vnde & מַלְאָךְ, vt dictũ est, dicitur nuntius. Et Propheta dicitur nũtius Dei, quòd sit missus Dei. vnde dicitur de Moséh, Nume.20.16. & misit מַלְאָךְ nũtiũ, & eduxit nos de AEgypto. Chag.1.13. Et dixit Chaggái מַלְאַךְ יְהוָֹה בְּמַלְאֲכוּת יְהוָֹה לָעָם nũtius Domini(.i. missus) in nũtiatione(missione) Domini populo. Et sic 2. Paral.36.16, & subsannabant nuntios Dei. i. vates. Aliud, מְלָאכָה, Opus, Substantia, opes. Leuit.16.29, Et omne מְלָאכָה opus non facietis. 1. Sem.15.9, & omnem הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה substantiã contemptibilẽ. Vel, & omne pecus &c. Ponitur enim pro מִקְנֶה, pecus, vt ait R.D. in lib. rad. Gene.33.14, ad pedem הַמְּלָאכָה pecudis. Exo.36.7, וְהַמְּלָאכָה & substantia(sub. oblata. nempe argentum & aurum) erat sufficiens pro omni הַמְּלָאכָה opere ad faciendum illud. Interdum deficit א. Irm.7.18, Vt facerent placentas לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם operi cæli. Sunt tamen(inquit R.D.) qui מ putant esse radicale à מָלַךְ Regnare: vt sit, Reginæ cæli. hoc est stellæ magnæ quæ est in cælo. Tharghum, Stellæ cæli. Exo.22.7, si non misit manum suam בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ in substãtiam proximi sui. Et sic interdum venit absolutum, 2. Parali.13.10, & Leuitæ בַּמְּלֶאכֶת in opere. Plurale, מְלָאכוֹת. & in regimine cum motu א, 1. Parali.28.18, Omnia מַלְאֲכוֹת opera simi litudinis. Psal.73.28, מַלְאֲכוֹתֶיךָ opera tua. Scripsit autem R. Dauid in lib. rad. omnia prædicta scripsisse in hac ra dice secundum opinionem R. Ionáh, qui מ putauit nõ esse radicale, sed nominis constitutiuũ. Sed tamẽ rectũ

esse vt ם sit radicale, & radicem quatuor cōstare literis.

לְאֹם Vnde לְאֹם, Populus, gens. Genes. 25.23, וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ & populus populo robustior erit. Iesah. 51. 4, וּלְאוּמִּי, & populus meus. Scribitur cum ו,& ם cum daghes. Plurale, Gene. 27.28, לְאֻמִּים populi.

לֵבָב Cor. Deuter. 28.48, Et in bonitate לֵבָב cordis. 1. Paral. 11. 38, בְּלֵבָב שָׁלֵם corde perfecto venerunt. Deuter. 20.8, & tener הַלֵּבָב corde. Ionáh 2.4, בִּלְבַב in cor de(.i. medio) marium. Iesah. 6.10, וּלְבָבוֹ & cor eius. Nachum 2.7, super(vel ad) לִבְבֵיהֶן corda earum. est plurale masculeum. Fœmineum autem, 1. Paral. 28.9, לְבָבוֹת.

Defectiuum, carens altero ב, לֵב. Psal. 12.3, בְּלֵב וָלֵב corde,& corde loquētur. Ore enim præ se ferūt cor bonū quod est malum,& sic duplici loquūtur corde. Eccles. 10.2, לֵב cor sapientis ad dexteram eius. Acsi dicat, cor sapientis est præparatum illi, quemadmodum dextera præparata est ad omne opus. Et quia cor (ait R. D.) est habitaculū intellectus, dicitur Prouer. 15.32, קוֹנֶה לֵב, possidens cor.i.scientiam. 1. Paral. 12.33,& ad disponendū בְּלֹא־לֵב וָלֵב absque corde & corde.i.non duplici corde. Non enim erat illis in bello duplex cor, sed perfecto pugnabant corde, quemadmodum dixit versu 38, Instructores aciei corde perfecto. Et quia cor est in medio corporis,& eius robur: mediū cuiuslibet rei, & robur illius, appellatur לֵב. Deut. 4.11, Et mons ardebat igni vsque ad לֵב הַשָּׁמַיִם cor cæli.i.vsque ad mediū cæli. Ieche. 11.21,& ad לֵב cor(.i. mediū vel robur) contaminationum suarum cor eorum ambulat. Tharghum, post cultum contaminationum suarum &c. R. Dauid in cōment. in hūc modum exponit, Et illis qui modo sunt in Ierusaláim, quorum cor ambulat ad cor abomina-

tionú ſuarú, viam illorú in caput illorum poná.i. red dá retributionem in caput illorum. Et dixit ad cor, acſi cótamin. cor eorú in duo corda fuiſſet diuiſum, quẽadmodum dixit Eliiáhu cultoribus Báhal, Vſquequo claudicatis in duas cogitationes? 1. Reg. 18. 20. Pſal. 14.1, בְּלִבּוֹ in corde ſuo. Ieche. 13. 18, מִלִּבְּהֶן de corde earú.

Alia forma, לַבָּה. Exo. 3. 2, בְּלַבַּת־אֵשׁ in medio ignis, ſecundum R.D. Et ſunt (inquit) qui exponunt, in flamma ignis: & ſic deducitur à לֶהָבָה, éſtque inſtar אוֹת ab אִוָּה.

Forma fœminea, לִבָּה. Iechez. 16. 29, לִבָּתֵךְ cor tuum. Pſal. 125. 4, בְּלִבּוֹתָם in cordibus ſuis. Hinc verbú in pihél, pro Auferre cor, ſiue tranſfigere cor, inquit R. Dauid. Canti. 4. 9. לִבַּבְתִּנִי abſtuliſti (vel tranſfixiſti) mihi cor, ſoror mea ſpóſa. Et in nifhál, Iiób 11. 11, Et vir vanus יִלָּבֵב efficietur cordatus. Si Latine dici poſſet, cordificabitur. quippe homo in principio, inanis ac vacuus ſcientia, ſubinde cordatus efficitur, éſtque illi cor.i. ſcientia. Hinc eſt & לְבִיבָה, Conſperſio tenuis quæ frigebatur in ſartagine, vel laganum. à quo & verbum in pihél. 2. Sem. 13. 8, Et tulit conſperſioné, וַתְּלַבֵּב לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל אֶת הַלְּבִבוֹת & fecit lagana (laganauit, ſi Latine ita loqui fas eſſet) in oculis eius, & coxit lagana. Et 6, וּתְלַבֵּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת & faciat lagana in oculis meis, duo lagana.

לָבָא Vnde לָבִיא, quod eſt אֲרִי, Leo. Ieſa. 30. 6, לָבִיא וָלַיִשׁ leo, & tigris. Ioél 1. 6, & molares (ſub. dentes) לָבִיא לוֹ leonis ei. Et vt inquit R. Dauid in cóment. אַרְיֵה eſt leo minor, לָבִיא vero maior. Nachum 2. 11, quò vadit אריה לביא leo minor (&) leo maior. Gene. 49. 9, accubuit ſicut leo (ſub. minor) וכלביא & tãquam leo (ſub. maior,) quis ſuſcitabit eum? Pſal. 57. 5, in medio לְבָאִים leonum. Quod ſecundum normam, inquit R. Dauid, debuerat

buerat esse לְבִיאִים instar נְבִיאִים. Fœmineum, Iéchez. 19.2, Quare mater tua לְבִיָּא leæna, &c. quod secundum normã debuerat esse לְבִיאָה, sed venit י loco א, & א loco ה. Nachum 2.12, & strangulauit לְלִבְאֹתָיו leænis suis.

לְבָרוֹן Vide בָּרָר.

לָבַט Secundum R.D. Peruertere, Impingere, ruere, cadere. Secundum R. Ioseph, Festinare, accelerare, Claudicare: quod probat lingua Harabica. In literis Sacris raro inuenitur, idque in nifhál. Prouer. 10.8, & stultus labiis יִלָּבֵט peruertetur. vel peruersus efficietur. aut impinget, ruet, siue cadet. Idẽ versu 10. R. verò Iosépph exponit, festinabit. i. non diu cogitabit vt intelligat, consideretque quo pacto præceptum impleat, & faciat. Aut, claudicabit in duas cogitationes in his quæ præcipientur ei. i. anceps, ac dubius erit, & non erit illi clara veritas. R. Selomóh in comment. exponit, laborabit, fatigabitur. R. Himmanuél, punietur, seu cadet in punitionem & pœnam, eo quòd nõ humiliauit se præceptis. Tharghum, labiis suis מִתְאֲחַד capietur. Hose. 4.14, & populus qui non intellexerit, יִלָּבֵט peruersus efficietur. R. Dauid in comment. exponit corruet. Et alios dicit exponere, anceps & dubius erit in sua scientia & opinione: vt homo qui ignorat quid faciendum sit, perplexus est. Tharghũ, Et cũ generatione, quæ non intellexit legẽ, aut speculata est in lege, nónne אִתְרְמַשׁ relinquetur? vel collidetur. Vtrunque significat רְמַשׁ.

לָבַן Vnde לְבֵנָה, Later. Gene. 11.3, וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה & fuit eis later pro lapide. Plurale masculeũ, Gen. 11. 3, נִלְבְּנָה לְבֵנִים laterificemus lateres. ita ad verbum. Latine, conficiamus lateres. Exod. 5.7, לִלְבֹּן הַלְּבֵנִים ad lateri-

ficandum (conficiendum) lateres. Verbum in cal, לָבַן, Cóficere lateres. cuius macór, & futurum habes supràin nomine. Et fornax in qua coquuntur lateres, appellatur מַלְבֵּן. 2. Semu. 12.31, & transire fecit eos בַּמַּלְבֵּן per fornacem laterum. Acsi dicat, Et combussit eos in loco in quo lateres coquuntur: inquit R. D. in commẽ. Et aduerte quòd dictio intrinsecus scribitur בַּמַּלְכֵּן cum כ, sed in margine scribitur cum ב, ad denotandã duplicem lectionem. Si legatur cum כ, inquit idem ibidem, sensus est, Et transire fecit eos per Malchén. i. locum idóli Mólech per ignem. Nam filii Hammón liberos suos transire faciebant per ignem, immolantes illos idólo Mólech, qui & Milcóm, & Malcam, & Malchén appellatur. nam ם & נ inuicem permutantur, vt כְּמוֹהֶם & כְּמוֹהֶן, & מוֹף & נוֹף. Tharghum, וּגְרַר יַתְהוֹן בְּשׁוּקַיָּא Et serrauit eos in plateis quæ erant tectæ lateribus (vt exponit R. Dauid ibidem & in lib. rad.) vt dura illos ac vili morte perimeret. Vel, בְּשׁוּקַיָּא, in fornacibus: sic appellatis, quòd in illis ordinate ponerentur lateres hinc & inde. Ná apud Hebræorũ doctores, מַלְבְּנוֹת appellãtur ordines, lineæ ordinatæ, vt ordines laterũ, ac frugũ. Sic etiã locus in quo fiũt lateres, potest appellari מַלְבֵּן. Irm. 43.9, בַּמַּלְבֵּן in fornace laterũ. vel in loco in quo fiũt lateres, secundũ R. D. in lib. rad. Nachum 3.14, apprehẽde (vel robora) מַלְבֵּן fornacem. Acsi dicat, inquit idem, Robora filios fornacis. i. lateres Tharghũ, robora בִּנְיָנַיִךְ ædificia tua. R. D. in cómen. fornacé laterum. R. Abrahám in comment. locum in quo fiunt lateres. Hinc & לָבָן, Albus, candidus: & Albedo, candor. Gene. 30.33, Omne in quo fuerit לָבָן albedo. Exo. 16.31, & erat sicut semen coriandri לָבָן album. Et in regimine, Gene. 49.

12,וּלְבֶן־שִׁנַּיִם & albus dẽtibus. Zecha.6.3,equi לְבָנִים albi. Fœmineũ, Leuit.13.24, rufa, אוֹ לְבָנָה vel alba. Hinc verbũ in hithpahál, Albere, albeſcere, albũ fieri. Dani.12.10, וְיִתְלַבְּנוּ & albeſcent. Et in hifhil, Albare, dealbare. quanquam capiatur & intranſitiue pro albere: vt Ioél 1.7, הִלְבִּינוּ albi fuerunt rami eius.i.ſiccati ſunt, aruerũt, & effecti ſunt albi. eſt intranſitiuum, inquit R. Abrahám & R.Dauid in comment.& lib.rad.Et ſic Pſal.51.9,& præ niue אַלְבִּין albus fiam.Et tranſitiuum, Daniél 11.34, וְלַלְבֵּן & ad albificãdum.ſiue dealbãdum.quod ſecundum normã debuerat eſſe(inquit R.D.in lib.rad.) וּלְהַלְבֵּן.& quia caret ה, mutata eſt eius punctatura, nempe pathách in ל deſeruiens. Nomen alia forma & ſignificatione, לִבְנֶה, Populus arbor: ſic appellata, quòd detracto cortice, admodum ſit alba. Hoſe.4.13, ſub quercu וְלִבְנֶה & populo. At לִבְנָה eſt genus lapidis candidi, aut rubei. Exo.24.10, tanquam opus לִבְנַת הַסַּפִּיר lapidis ſappiri. Tharghum, tãquam opus אֶבֶן טָבָא lapidis boni. id eſt pretioſi. R.Selomóh dicit hoc dixiſſe, vt memoraret afflictionem Iſraél qua afflicti fuerunt in opere לְבֵנִים laterum. R. vero Ionáh dicit nomen ſignificare candorem: vt ſit, ſicut opus candoris ſappír. Haghaón quoque ſappirum ſcripſit eſſe albi coloris, probãs hoc per hunc locum. R.verò Abrahám in comment. rubri coloris aſſerit eſſe: probans hoc per illud Thren. 4. 8, Mundiores fuerunt Neziræi eius niue, nitidiores fuerunt lacte, rubicũdiores fuerunt aſpectu (vel corpore) gẽmis, (alii, margaritis: R.Abrahám, ſappiris) è ſappiro exciſio eorum. Eſt enim eiuſdem ſententiæ repetitio in dictionibus diſtinctis, mundiores, nitidiores &c. & ſic rubicundiores &c. & hoc pacto סַפִּיר & פְּנִינִים idem

ſunt. Sed de פְּנִינִים dicitur rubicũdiores &c. Ergo & סַפִּיר rubei eſt coloris. Præterea quæ ratio eſt vt dixerit, tanquam opus? dicendum fuerat, tanquam aſpectus. Et rectum eſt (inquit) vt לִבְנַת ſit à לְבֵנָה later, ſicut חֶשְׁבַת in regimine, eſt à חֲשֵׁבָה. Dicit ergo, tanquam lapidis ſappír, quem vidit Iechezchél in viſione prophetiæ, cap. 10. 1, Sicut lapis ſappír, ſicut aſpectus ſimilitudinis ſolii. Et opinio Derás eſt, quòd viderint ſimilitudinem lateris ſub pedibus ſolii gloriæ, vt oſtenderet reducerétque in memoriã afflictũ fuiſſe Iſraélẽ ab AEgyptiis in opere laterũ. Luna quoq; à cãdore appellatur לְבָנָה. Ieſa. 30. 26, Et erit אוֹר־הַלְּבָנָה lux lunæ, ſicut lux ſolis. Thus quoque, à candore vocatur לְבוֹנָה. Ieſah. 66. 3, odorans לְבֹנָה thus. Exo. 30. 32, וּלְבֹנָה זַכָּה & thus purum. Eſt etiã לְבוֹנָה nomẽ vrbis, vt habes Iudi. 21. 19. לַבֵּן quod eſt in titulo Pſal. 9, exponitur à R. Dauid in hac radice. Sunt (ait) qui dicunt fuiſſe vnũ ex inimicis Dauid, in cuius morte hunc cecinerit Pſalmum. Alii vero per metatheſin literarum, fuiſſe נָבָל Nabál. R. Ioſéph ſcripſit ל deſeruire, & nomẽ eſſe cantoris, qui Ben appellabatur. 1. Para. 15. 18, Et cum eis frater eorum ſecundi, Zechariáh, Ben, & Iahaziél. quódque hunc Pſalmum cecinerit Dauid ſuper morte Gholiáth, & victória habita de Peliſtæis: pulſauerit autem illum Ben cãtor. Quòd ſi dixeris dicẽdum fuiſſe לְבֵן cum ſeuá, quia non venit notificatio iuxta nomen hominis, aut vrbis: reſpondetur quòd licet hæc ſit conſuetudo linguæ, tamen ad augendam notificationem, plærunque inuenitur cum ſigno notificatiuo, quemadmodũ venit iuxta nomen vrbis, 1. Semu. 15. 4, & recenſuit ẽos בַּטְּלָאִים in Telaím. Sed rectum eſt vt hoc exponatur, in agnis: vt dictum eſt in eius ra-

dice.& 19.22,בְּשֵׂכוֹ in Secho. Et sic dixit לְבֵן,ne ancipites essemus in dictione בֵּן,quia בֵּן est etiam filius.

לבש Induere,vestire. Leuit.16.23,Et exuet vestes lineas quas לָבֵשׁ induerat. Psal.93.1,גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז gloriam induit,induit Dominus fortitudinem. Est cum seri vt חָפֵץ.Iiob 29.14,צֶדֶק לָבַשְׁתִּי iustitiam indui. Psal.65.14,לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן induerunt se pascua pecudibus. Sephan.1.8,הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ נָכְרִי qui induunt se veste aliena. 1.Semu.17.5,& lorica squamarum erat לָבוּשׁ indutus.i.induerat se.hæc enim participia passiua,vim habent actiuorum,ait R.D.in lib.rad.& Michlól.Qui enim induit se veste , indutus est veste , & sic vestis est induta illi. Iechez.9.11,לְבוּשׁ הַבַּדִּים indutus lineis. Chag. 1.6, לָבוֹשׁ induere. 1.Reg.22. 30, לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ indue vestes tuas. Cant.5.4,quomodo אֲלַבָּשֶׁנָּה induam illam? Exod. 29.30,septem diebus יִלְבָּשָׁם induet illas.camés ש est vice seri,inquit R.Dauid in Mich. Et in pihél, 1.Reg. 22.9,מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים induti vestibus. Et in hifhil, Iesah. 61.10,הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־יֶשַׁע induere fecit me vestibus salutis. 2.Sem.1.24,הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי qui induere faciebat vos coccino. ם ponitur vice ן. Zechar.3.4,וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ & induere (pro induere feci) te mutatoriis vestib'. Est macór pro præterito. vnde etiam Tharghum habet,וְאַלְבִּישִׁית & induere feci. Iesah. 50.3,אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת induere faciã cælos nigrediñe. Iiob 39.22,הֲתַלְבִּישׁ nũ induere facies collũ eius tremore? Et 10.11,pelle & carne תַּלְבִּישֵׁנִי induere facies (pro fecisti) me. Nomẽ,לְבוּשׁ,Vestis, vestimẽtũ. Psa.102.27,כַּלְּבוּשׁ sicut vestimẽtũ mutabis eos. Iesa.63.1, iste gloriosus בִּלְבוּשׁוֹ in veste sua. Thre.4.14,בִּלְבֻשֵׁיהֶם in vestibus suis. Alia forma, præposito מ. Iiob 27.16,parabit מַלְבּוּשׁ vestimẽtũ. 1.Re.10.5,וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם & vestes eorũ.

לגם Vnde præpoſito א,אַלְגּוּם. & in plurali,2.Paralip. 2.7, Et mitte ad me ligna cedrina, abiegna, וְאַלְגּוּמִּים & alghummím. id eſt קרלו lingua vulgari,hoc eſt coralia,ſecundum R.D.in lib.rad. Alii(inquit)dicunt eſſe genus ligni quo aliquid tingitur, quod vulgo dicitur ברזיל. Et per metatheſin literarum, dicitur אַלְמוּגִּים,vt 1.Reg.10.11,ligna אַלְמֻגִּים almugghím. Et 12, è lignis הָאַלְמֻגִּים,&c. Et quanquã(inquit R.Dauid)ſcripſi hanc dictionem cum א redundãte,vt ſcripſit R.Ionáh, rectũ tamẽ eſt vt א ſit radicalis litera,& ex nominibus quatuor conſtantibus literis,vt אַבְנֵט.

להה Inſanire.Geneſ.47.13,וַתֵּלַהּ,id eſt וַתִּשְׁתַּגַּע & inſaniuit terra(.i.populus terræ)AEgypti.Nam propter famẽ magnã inſanit homo.Alii exponunt,& deficiebat, vel fatigabatur. R.Sahadiáh, Et laborauit, quẽadmodũ homo laborãs,fatigatúſq;, neſcit aliquid facere. Tharghũ,וְאִישְׁתַּלְהִי & laborauit populus,&c. R. quoque Selomóh,וַתֵּלֶאה & laborauit, fatigata eſt, laſſa fuit. Et geminatũ in hithpahál,Prou.26.18,כְּמִתְלַהְלֵהַּ, id eſt,ſicut מִתְעַלֵּם abſcõdit ſe qui iacit ſcintillas.ita R. Hímanuél.Vel vt R.D.ſicut inſaniẽs.R.Sahadiáh,ſicut fatigatus qui oſtẽdit ſeipſũ acſi neſciret aliquid facere.

להב Flamma, Ferrũ lanceæ & gladii flammantis.i. ſplendentis.Ioél 2.5,Sicut ſonitus לַהַב אֵשׁ flammæ ignis.Iiób 39.26,לַהַב חֲנִית ferrum lanceæ. Et quia gladius aſſimilatur flammæ, quãdo flammeſcit,vocatur לַהַב,ait R.D. Iudic.3.21,Et ingreſſum eſt quod ſtabat poſt הַלַּהַב ferrũ, (.i. capulus) & clauſit adipem בְּעַד הַלַּהַב poſt ferrum. Ieſah.13.8, Facies לְהָבִים flammarum facies eorum.Fœmineũ,Ieſah.4.5,Et ſplendorẽ ignis לֶהָבָה flammæ. Tharghum, Et ſplendorẽ in igne flam-

mæ. Alia forma, Ieche.20.47, non extinguetur לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת flamma flãma. aut flamma flãmæ. sunt synonyma. Vnde R.D. in cõment. idem geminari scribit in dictionibus distinctis. 1. Sem.17.7, וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ & ferrum lanceæ eius. Psal.105.32, ignem לֶהָבוֹת flammarum.

להג Est לִמּוּד, Doctrina. Ecclesi.12.12, וְלַהַג הַרְבֵּה & doctrina multa, labor (fatigatio) carnis. R.Abrahám in comment. & scientia. At in lingua Ismahelitica est קְרִיאָה lectio.

להט Inflãmare, ardere, cõburere. Psal.57.5, Anima mea בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים est inter leones, iaceo (inter) ardentes. R.Dauid exponit, in medio leonũ ardentiũ. Vel, inter leones ardentes. Dictio enim בְּתוֹךְ manet vice duarum, inquit idem in cõment. Et sic Iesah.42.8, Et gloriam meã alteri non dabo, & laudem (pro, neque laudẽ) meam sculptilibus. R.Abrahám similiter, in medio ardentium, aut inter ardentes. i. Ziphæos qui ardebant mala concupiscentia. Et in pihél, Malachi 4.1, וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא & inflammabit (aut comburet) eos dies veniens. Psal.83.15, תְּלַהֵט הָרִים cõburet montes. Nomen, לַהַט quod est sicut לַהַב, Ferrũ lãceæ, aut gladii. Gene.3.24, וְאֵת לַהַט & ferrũ gladii. Tharghum, וְיָת שְׁנַן חַרְבָּא & aciem gladii. Et rectũ est, inquit R.D. vt illud Exod.7.22, Et fecerunt sic magi AEgypti בְּלָטֵיהֶם incãtationibus suis: & 8.7 & 18: sit ex hac radice: quòd tales incãtationes fierẽt ferro, aut acie gladii.

להם Est חָלַק, Blandiri, lenire, Vulnerare. Et bis dũtaxat inuenitur, idq; in hithpahál. Prou.18.8, Verba susurratoris כְּמִתְלַהֲמִים tanquã blandiẽtia. aut lenientia. i. blanda, aut lenia, vt nemo sit qui illa sentiat. sic R.Dauid in lib.rad. & R.Himmanuél in cõment. Et

in lingua Harabica significat absorpta, & occulta. Potest etiam (inquit) per metathesin literarum deduci ab הָלַם, Cóterere, percutere, vulnerare. acsi dicat quòd verba susurronis sunt veluti percussiones leues ac leuia vulnera, & tamen transfigunt corda & corpora. Idem habes Prouerb. 26. 23.

להק Est Cógregare. Vnde לַהֲקָה, Cœtus, cuneus, congregatio. 1. Sem. 19. 20, Et vidit אֶת־לַהֲקַת cuneú prophetarum. aut societatem. Et dicitur per metathesin literarum à קָהַל quod est Congregare. Tharghum, סִיעַת cœtum. aut societatem.

לוֹ Cum chólem & ו, est pronomen, significás Ei, illi, sibi, &c. vt habes lib. 2. Hebraic. insti. cap. 34. Quædam scribuntur לא cum א, & leguntur cú ו, לו, vt Exo. 21. 8, Si displicuerit in oculis domini sui qui לא sibi desponsauit eam. Scriptura est לא non: lectura לו ei, aut sibi. Et Leuit. 25. 30, In ciuitate אֲשֶׁר־לֹא cui non est murus: legitur לו ei murus. i. quæ habet murum. Duo scribuntur cum ו, & leguntur cum א, לוא, vt 1. Semu. 2. 16, Et dicebat, לו pro לא non, nequaquá. Et 20. 2, Ecce לו nó faciet pater meus quicquá. לא igitur cómuniter est non. Psal. 1. 1. 2. Sem. 13. 26, וְלֹא & nó ibit quæso nobiscú Amnón? 2. Reg. 5. 17, וְלֹא & nó dabitur quæso, &c. Duo hæc duntaxat inueniútur habere ו cum camés, & sunt admirátis, ait R. D. in lib. rad. Et cum ו, Iesa. 55. 1, Emite בְּלוֹא־כֶסֶף absque argento. הֲלוֹא, Nónne, nunquid non. Iehos. 10. 13, הֲלֹא nónne est scriptum, &c. Iesah, 65. 1, לְלֹא iis qui non interrogauerunt. Hobadiáh 16, Et erunt בְּלוֹא sicut nó essent. 2. Paral. 15. 3, לְלֹא absque Deo. Et plærunque, inquit R. D. in lib. ra. iungitur ei ו & admirantis particula loco אִם, Si, an, vtrú, num. Ruth 2. 8,

2.8,הֲלוֹא nónne audisti filia mea? ne vadas ad colligendum in agrum alterum? pro אם לא, annon audisti filia mea? Nõ est autẽ principium verborũ, sed à principio hoc dixit ei Boház ne iret ad colligendum in agrum alterum : & in fine verborum dixit ei, Annon audisti filia mea? acsi dicat, Nónne audisti ea de quibus te monui, caue ne vadas ad colligẽdũ in agrũ alterũ? Venit & cum ה loco א, Deut.3.11,הֲלֹה nónne est in Rabbath? Verbũ illud quod præcessit, nẽpe stratum gigãtis fuisse ferreum, & simile ferro, quòd nõ ferret illum lectus ligneus: fuit mirabile in oculis audiẽtium: ideo dixit, Nónne est in Rabbáth,&c. acsi diceret, Quòd si nõ crediderint audiẽtes, nónne inueniẽt illũ in Rabbáth filiorum Hãmón? quippe ibi est. Et cum súrec, לו, Vtinam, Si, Forte, forsan. Gene.17.18, לוּ vtinã Ismahél viuat coram te. Et 50.14, לוּ ne forte odio habeat nos Ioséph. Iudic.8.19, לוּ si seruauissetis eos. 2.Semu.18.12, וְלֻא & forsan ego appẽdissem. Potest etiam legi לא pro לו, & ei ego,&c. Interdum scribitur cum ו & א, Iesa.64, 1, לוּא vtinam disrumperes cælos.

לוג Mensura parua sex continens oua. Leuit.14.12, וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן & sextarium olei.

לוה In cal, Mutuare, Mutuo accipere, Adhærere, copulari, coniungi. Nechem.5.3, לָוִינוּ כֶסֶף mutuauimus argentum. Prouerb.22.7, Et seruus erit לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה mutuum accipiens, viro mutuanti. Iesah.24.2, כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה sicut qui mutuat, sicut qui mutuum accipit .i. qui mutuat, sicut qui mutuũ accipit: & qui mutuũ accipit, sicut qui mutuat. Eccle.8.15, Et hoc יִלְוֶנּוּ adhærebit ei de labore suo. Et in pihél præteritũ, vt in cal. Et participiũ, מַלְוֶה, Psal.37.26, וּמַלְוֶה & mutuat. Deu.28.

42, הוּא יַלְוְךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ ipse mutuabit tibi, & tu non mutuabis illi. Et in nif hál, Psal.83.9, Etiam Assúr נִלְוָה עִמָּם sociatus (coniunctus) est eis. Iesah. 56.3, הַנִּלְוָה qui adhæret Domino. est participiũ, & cum camés præter normã, morémq;: quanquã potest esse & præteritum, & ה erit loco אֲשֶׁר, sicut Iehos.10.24, הֶהָלְכוּא qui iuerant secũ. Irme.50.5, Venite, וְנִלְווּ & adhærete Domino. Est imperatiuum pro הִלָּווּ, inquit R.D. in lib.rad. Nume. 18.2, וְיִלָּווּ & adhærebũt tibi. Nomen, לִוְיָה, Copulatio, Adhæsio, Societas, Coniunctio. Prouerb.4.8, Dabit capiti tuo לִוְיַת־חֵן copulationem (cõiunctionem) gratiæ.

Aliud, לִוְיָתָן, Serpẽs, Piscis maximus, Luctus. Psal.74.14, Tu confregisti capita לִוְיָתָן liuiathán. est trisyllabũ. Iiob 3.7, Qui parati sunt suscitare לִוְיָתָן liuiathán. R.D. in lib.ra. exponit luctũ eorum. aut suũ. Et sic in Tharghũ Ierosolymitano, Non suscitabis mulierẽ לִוְיָתָה luctus.i. quæ est in luctu. Hoc pacto exponit R.Sahadiáh. Idem R.Leui in cõment. Rursum R.D. in cõment. & R.Selomóh exponunt, Qui parati sunt suscitare societatem suã. aut cõiunctionem, siue copulationẽ suam. & citat illud Prou.1.9, quia לִוְיַת חֵן copulatio (aut coniunctio) gratiæ erũt tibi. Alia forma, 1.Reg.7.29, לֹיוֹת copulationes: siue חִבּוּרִים coniunctiones.

לוז Est סוּר נָטָה, Recedere, declinare. Prouerb.3.21, Fili mi אַל־יָלֻזוּ ne recedant (declinent) ab oculis tuis.

Et in nif hál, Prouerb.3.32, Quia abominatio Domini נָלוֹז peruersus. qui videlicet recedit, declinátque à recta via. R.Selomóh, Peruersus in viis suis. Tharghum, Abominatio Domini עֲוָתָה peruersitas. Idem R.Ionáh. Iesah.30.12, Et sperastis in calumnia, וְנָלוֹז & peruerso.i. re peruersa. aut verbo peruerso. acsi dicat, iudicio per-

uerſo declinante à via recta:iuxta illud Iechez.9.9, Et ciuitas plena declinatione. R. Ionáh, Et peruerſitate. R.Abrahám nomen ſcribit eſſe tóar, ſicut & illud Prouer.3.30, paulo ſuprà citatũ. acſi dicat, & in re peruerſa, aut verbo peruerſo. & opponitur recto. Et 2.15, וּנְלוֹזִים & peruerſi in ſemitis eorum. R.Himmanuél, & peruerſitates in viis, id eſt moribus eorũ. Et in hifhil, Prouer.4.21, אַל־יַלִּיזוּ ne recedant ab oculis tuis. daghés eſt loco hannách, ait R.D. in lib.ra. ſicut & Nume.14.36, וַיַּלִּינוּ & murmurare fecerũt. à לון. Nomen, Prouer.4.23, וּלְזוּת & peruerſitatẽ labiorum. Hinc eſt & לוז, Nux, aut Corylus, ſecundum R.D. in lib.ra. At R.Sahadiáh amygdalũ interpretatur, & ita vocari in Harabica lingua ſcripſit. Tharghũ etiam Ieroſolymitanũ pro שְׁקֵדִים amygdalis, habet לוזים. R.Selomóh arborẽ ſcribit eſſe paruas proferens nuces, quæ vulgo dicitur אווילנייר, *Auellinier, ou couldre*, corylus. Gene.30.35, Et tulit ſibi Iahacób virgá populeam viridẽ, וְלוּז & amygdali. vel coryli. aut auellanæ. Eſt etiam nomen loci Luz. Geneſ. 35.6, Et venit Iahacób לוּזָה in Luz.

לוח Tabula. Deut.9.11, dedit mihi Do. שְׁנֵי לֻחֹת הָאֲבָנִים לֻחוֹת הַבְּרִית duas tabulas lapideas, tabulas pacti. Ieche.27.4, ex abietibus de Senir ædificauerunt tibi omnes לֻחֹתָיִם tabulas. aut duas tabulas. eſt plurale duale. multæ enim ſunt geminatæ. & ſecundum R.Abrahám erant naues è duabus tabulis conſtructæ. Hinc tóar, לַח, Humidus, Viridis: quod opponitur arido & ſicco. quæ enim ſunt viridia inter arbores, ſunt humida. Iechez.17.23, Siccaui עֵץ לַח lignum viride. aut humidũ. quod eſt cum camés propter zachéph. Et 21.2, Et conſumet in te omne lignũ לַח viride, & omne lignũ ari-

dum,&c.Sunt qui putant hæc deduci à לַחַח, quòd ſint cũ pathách,quod eſt proprium nominũ geminatorũ. R.Dauid in Michlól dicit eſſe cũ pathách præter normam. Nume.6.3,,Et vuas לַחִים virides(recentéſque)& ſiccas non comedet. Subſtãtiuum,לֵחַח,Viror,humidum radicale. Deute.34.7,Non caligauit oculus eius, neque fugit לֵחֹה viror.vel humidum radicale.Et eſt ſicut illud Exod.32.18,בְּרָעֹה à רוֹעַ.

לוט Inuoluere,operire,occultare,Latêre. Ieſah.25.7, Et perdet in monte hoc facies הַלּוֹט הַלּוֹט operimenti operti ſuper omnes populos. Prius eſt nomen, alterum verò pahúl,id eſt participiũ paſſiuum, inquit R.D.in lib.rad.Michlól,& in cõment. quãuis ſit cum chólem vice ſúrec. & ו in ipſis non eſt radicalis litera, ſed protractiua, quod & in verbis perfectis interdum ſcribitur.Idẽ ſic exponit in cõment.Et perdet in monte hoc faciẽ operimenti quo operiunt, & occultant ſe gẽtes,quæ ſunt in fœlicitate.i.perdet Deus ipſũm operimentum,& manifeſtabuntur,& præparabuntur,diſponentúrque ad malum illis venturum,& non erit illis operimentum ab illo.Et dixit facies:quia hactenus fuerunt acſi facies eorũ nõ eſſent cõſpectæ:iuxta illud Iiób 3.22, Viro cuius via eſt occulta. aut occultauit ſe. Tharghũ, Faciem principis, cuius principatus eſt ſuper omnes populos. R.Abrahám in cõment.הַלּוֹט, &c. ſicut 1.Reg.19.13, וַיָּלֶט & operuit faciẽ ſuã pallio ſuo. & eſt ſenſus,operimẽti operti. Et mutato ו in א,לְאַט,vt in radice לָאַט. Et in hiſhíl,vt 1.Reg.19.13, וַיָּלֶט paulo ſuprà citatum. לְאַט,& לְאִטִּי,& לְאַט,Quiete,pedetentim, require in radice אַט. Hinc eſt & לוֹט.Gene.37.24,portantes aromata,& reſinã, וָלֹט & ſtacten.i.myrrhæ gut-

tam. R. D. in lib. rad. dicit vocari in Harabico שִׁיתַ בְּלוּט arborē castaneæ. Et in Beresíth rabba exponitur מַסְטִיכֵי mastiche. R. Selomóh in cōmen. scribit לוט in Misnáh vocari לוֹטִיתָא. Et doctores nostri (inquit) dicunt esse radicē herbæ cuius nomē est אַשְׁטוֹרוֹוִיאָה. Tharghú, וְלֹטוֹס & glandem. aut castaneam, vt alii exponunt.

לְטִיהֶם Require in radice לָאַט.

לוּל Cochlea, siue turris aut scala rotūda qua turrim aut domum per circuitū conscendimus. 1. Reg, 6.8, וּבְלוּלִים & per cochleas ascendent ad medium. Scribitur cum ו, & secundum ל cum daghés, inquit R. Dauid in lib. rad. vbi exponit, Et per gradus. At Ionathán vertit, וּבְמְסִבְּתָא & per gyrum. aut circuitum: quòd ascendebāt per gradus in gyrum. Erat enim ædificium columnæ lapideæ multos habens gradus, per quos circuibant qui ascendebant, & non erat opus alia scala. Doctores autē dixerunt quòd in gyro erant mensuræ: & circuitus ascēdebat à cornu (.i. angulo) Orientali Aquilonari, ad cornu Occidentale Meridionale. Sūt inquit R. D. qui exponūt, Et per אֲרֻבּוֹת fenestras. acsi dicat, per viam fenestrarum ascendebant ab vno ad alterum. Apud doctores enim Hebræos לול est fenestra, vt quum dicunt, לול הַפָּתוּחַ בֵּין הַבַּיִת לָעֲלִיָּה fenestra aperta inter domum & cœnaculum. Et in cōment. scribit similiter, לול esse columnā vacuam cōstructam cum gradibus per gyrum: & qui ascendit, aut descēdit per illam, ambulat per gyrum. Hinc etiam per additionē א, vt in דּוּדָאִים, dicuntur לֻלָאוֹת, Laqueoli: qui vulgo appellātur לָאצִישׁ *Lassets*; quibus videlicet retinebātur cortinæ. Exo. 26.4, & facies לֻלָאֹת laqueolos hyacinthi, i. hyacin

thinos. Hinc eſt & לוּלֵי,Niſi,ſi non.cum י redundante vtplurimum.Ieſah.1.9,לוּלֵי niſi Dominus exercituũ reliquiſſet &c.Aliquãdo cum א in fine,Gen.43.9,לוּלֵא, niſi retardati fuiſſemus.2.Semu.2.26, viuit Deus quia לוּלֵא niſi locutus fuiſſes, nunc à mane receſſiſſet populus.Poteſt dictio eſſe cõpoſita ex לוּ,quod eſt אם ſi,& לא quod interdú(vt dictũ eſt)ſcribitur לו,licet hoc loco ſit cũ ſeri. Dixit autẽ, Niſi locutus fuiſſes, & dixiſſes, Surgant núc pueri, & ludant corã nobis:nó fuiſſet bellum hoc.hodie tu incœpiſti bellũ, non ego. Ita R.D. in lib. rad. & cõment. Thargum quoque,אִילוּלָפוֹן niſi.

לון Pernoctare,hoſpitari,manere,morari,cõmorari, Conqueri. Et primum in cal,Gene.32.21,וְהוּא לָן & ipſe moratus eſt nocte ipſa &c. Ieſah.10.29,in Ghébah מָלוֹן לָנוּ diuerſorio pernoctarunt. Iudic.19.13,וְלַנּוּ & pernoctemus in Ghibhàh.נ radicale abſorbetur in daghés נ ſigni pronominis pluralis : acſi dicat וְלַנְנוּ. Zechar.5.4, וְלָנָה & morabitur(permanebit)in medio domus eius. pro וְלָנָה. eſt enim ſeghól vice camés,inquit R.D.in lib.ra.Et ſic Ieſah.59.5,וְהַזּוּרֶה.Iudi.19.10,& noluit vir לָלוּן manere. Et in hifhil, Nume.14.29, Qui הֲלִינֹתֶם murmuraſtis aduerſum me.Gen.24.23,locus nobis לָלִין ad manendum.pro לְהָלִין.R.D.in lib.rad. Iudi. 19.9,לִין mane hic.pro הָלִין.Pſal.55.8,אָלִין manebo in deſerto.2.Semu.17.8,& non יָלִין אֶת־הָעָם manebit(morabitur)cum populo.אֶת pro עִם.Exod.17.3, וַיָּלֶן & murmurauit populus. Leuit. 19. 13, לֹא־תָלִין non morabitur opus &c.Iudic.19.20, in plateáne תָּלֶן maneas. eſt ſicut תָּלִין. & in quibuſdam codicibus ל eſt cum camés,in aliis vero cum ſeghól.Iiób 17.2, & in irritationibus illorũ תָּלַן עֵינִי moraretur oculus meus.quod itidem eſt vt תָּלִין,vt

ait R.Dauid in lib.ra.& in Michlol.Vel ſic,propter irritationes eorum pernoctaret oculus meus,vt exponit idē. i.nō dormiret propter irritationes illorū, qui ſuis verbis impium me dicunt.Sūt(inquit) qui exponunt, vigilabit pro vigilauit:aſpiciet oculus meus ſuper pauperes iugiter.i.oculo meo aſpexi.acſi dicat,Iugiter cogito expendóque ac ſpeculor irritationes eorum.Et in Lingua ſancta hoc verbum non solum pernoctare,ſed & iugiter vigilare, & permanere ſignificat:vt Iiób 41.14,In collo eius יָלִין morabitur (perſeuerabit) fortitudo.Irme.4.14,vſquequo תָּלִין permanebunt(perſeuerabunt)in medio tui cogitationes iniquitatis tuæ? & ſic eſt intranſitiuum. Vel trāſitiue, Vſquequo morari facies.Pſal.49.13,& homo in honore בַּל־יָלִין non morabitur.i.& honor,ſiue gloria quæ eſt homini(.i. ſubſtantia illius,opéſque)non morabitur(aut permanebit) cū illo in morte illius,ſed illam relinquet.Et ſic dixit deinde verſu 21.Homo in honore,& non intelliget, quū adhuc eſt in vita cum ſubſtātia.R.Iehudáh Leuita hoc modo exponit, Eſt cū homine gloria, quæ nō יָלִין pernoctabit.i.nō dormiet,neq; morietur: hoc eſt animus hominis qui eſt immortalis:quod non intelligens homo,eſt veluti belua.Pſal.25.13,anima eius in bono תָּלִין permanebit. i. anima eius, quum mortuus fuerit, requieſcet in bono.Et 59.16,אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ ſi non fuerint ſaturati,& murmurabūt.vel,quū pernoctauerint. R.D.in comment.ſic exponit,Ipſi vagabūtur vt comedant: in veritate non ſaturabuntur quum pernoctauerint.i.quanuis vt panem quærant, ad domum reuerſi fuerint,non ſaturabuntur,quum pernoctauerint. acſi dicat,famelici pernoctabunt ac dormient.Et ו in וַיָּלִינוּ

eſt loco כַּאֲשֶׁר quum, quando. Et ſic Pſal. 63.5, ſicut adipe, & pinguedine ſaturabitur anima méa, וְשִׂפְתֵי quum labiis (.i. verbis) laudum laudauerit os meum. Et אִם ponitur vice בֶּאֱמֶת, in veritate, vere, profecto: vt Prouerb. 23.18, quia אִם vere eſt merces. Vel אִם ponitur vice כַּאֲשֶׁר quum, quando: vt ſit, Vagabuntur vt comedant, & pernoctabunt, quum non fuerint ſaturati. Hucuſque R. D. Tharghum, Ipſi vagabuntur vt prædentur prædam, vt comedant, & nó quieſcent, donec ſaturentur, & pernoctent. At R. Abrahám in cõment. dicit לא præcedés, ſeruire loco duorum, vt legamus, Si non fuerint ſaturati, non pernoctabunt. Et cum daghés loco hannách, inquit R. Dauid, & tranſitiuum in tertium: vt Nume. 14. 36, וַיַּלִּונוּ & murmurare fecerunt aduerſus eum &c. Exod. 16.7, quia תַלִּונוּ murmurabitis. pro murmuraſtis. Scribitur cum ו, & legitur cũ י, ob duplicem lectioné: & ſic Nume. 16.10, תַלִּונוּ. Notandum autem, hoc verbũ quando ſignificat murmurare, vtplurimum habere daghés, ad differentiam prioris ſignificantiæ, quando videlicet ſignificat pernoctare, permanere. vt, Exo. 16. 8, מַלִּינִם murmuratis. Et in nif hál, Exod. 15.24, וַיִּלֹּנוּ, & murmurauerunt. Et in hithpahál, Iiób 39.31, In petra habitabit, וְיִתְלוֹנָן & cómorabitur. Nomen, præpoſito מ, מָלוֹן, Hoſpitium, diuerſoriũ, manſio. Gen. 43.20, quũ veniſſemus ad הַמָּלוֹן diuerſoriũ. In regimine, מְלוֹן, Irm. 9.2. Et cũ ה ſigno fœmineo, & ſuréc, Ieſa. 1.8, כִּמְלוּנָה ſicut tugurium in cucumerario. Eſt enim habitaculum cuſtodis in quo noctu manet, ſiue pernoctat: vnde & à pernoctando ſic appellatum eſt. Aliud, præpoſito ת, תְלוּנָה, Querela, murmuratio. Et in regimine, תְלוּנַת. Et plurale, Exo. 16.12, Audiui אֶת־תְלוּנֹת murmurationes.

לוע Est בָּלַע, Absorbere: seu בָּלַע, Perdere, corrumpere. Iiób 6.3, Idcirco verba mea לָעוּ absorpta fuerunt. sic R. Dauid. at R. Leui, & R. Mitridatus, corrupta sunt, aut perdita. Tharghum, אִשְׁתַּלְהִין labore plena sunt. R. Moséh in comment. deleta vel absorpta sunt. Hobadiáh 16, & bibent וְלָעוּ & absorbebunt. Prouer. 20. 25, laqueus hominis יָלַע קֹדֶשׁ absorbebit (vel deglutit) sanctificationem. i. sanctificatú, & Deo dicatum. Aut sic, laqueus est homini quú absorbuerit sanctificationem. Et est futurum ex hifhíl, ait R. D. in lib. ra. Apud doctores Hebræos (inquit idem) significat loqui: & sic verti potest, Laqueus est homini (quo scilicet capitur) quum locutus fuerit sanctificationem. vel, sanctificatio est. Acsi dicat, Quú vouerit aliquid, & dixerit, Hoc erit sanctificatio, (.i. sanctificatú,) & postea illum pœnituerit promissionis. Et hoc est quod postea súbiúgit, Et post vota quærere. i. inquirere, scrutaríque an quod vouit, possit reddere. Hoc enim inquirendú fuerat antequam voueret. Hoc est præterea quod dixit Eccle. 5. 5, ne des (vel permittas) os tuum vt peccare faciat carnem tuam: & ne dicas coram angelo, Error est. Ex hac radice est illud Iiób 39. 27, & pulli eius יְעַלְעוּ־דָם absorbebunt sanguinem. Et est ex pihél, in ipsóque præcedit ל happóhal, vltima radicalis primam radicalem: quòd graue sit in lingua, duo ע pariter coniungere: & secundum normam debuerat esse יְלוֹעֲעוּ, inquit R. D. in lib. rad. & in Michlól, instar יְקוֹמְמוּ יְכוֹנְנוּ. Nomen, לוֹעָה, Guttur, gula, locus absorptionis cibi. Prouer. 23. 2, & pones cultrum בְּלֹעֶךָ in gutture tuo.

לוץ Deridere, deludere, illudere, Interpretari, dirigere sermonem, & argumentationes. Prouer. 9. 12,

וְלַצְתָּ &(ſi)illuſor fueris,ſolus tu portabis.ſub.iniquitatem tuã.Vel,ſi deriſor, nugax, aut ſuperbus fueris &c. Subauditur enim præcedens dictio אִם.acſi dicat, ſecũdum R.Himmanuél,Si manſeris in tua illuſione,deriſione,aut ſuperbia:ſolus &c.Tharghũ,Et ſi fueris מֵמִיק deriſor,aut illuſor:vel oſcitans,ſternutans.i.remiſſus, & negligens,à,מֵק. Et in hifhíl,Pſalmo 119.51,Superbi הֱלִיצֻנִי deriſerunt me.aut illuſerunt mihi.Vel,ſuperbe egerunt contra me. Et eſt perinde acſi dicat,יִתְלוֹצְצוּ בִי,inquit R.Abrahám in comment. ſicut Gene.26.29, נְגַעֲנוּךָ tetigerimus te,pro נָגַעְנוּ בָךְ.Tharghum,מְמִיקְנַן לִי illudebant mihi.R.D. in comment.exponit, Superbi locuti ſunt contra me,& illuſerunt mihi,quód iugiter in lege tua verſarer.Prouer.14.9,Stulti(id eſt,quilibet è ſtultis)יָלִיץ אָשָׁם loquetur delictũ.i.verba delicti.Alii, palliabit, ſiue teget delictũ, vt R.Himmanuél, qui in cõmẽt.exponit,Quilibet è ſtultis יָלִיץ אָשָׁם,acſi dicat,loquetur,palliabitque delictum,ac peccatum, & idcirco nõ erit inter eos dilectio.Tharghú,Stulti מוּתְלִין בְּחַטְהָא onerantur peccato.Vel,cadũt ob peccatum,aut in peccatum. Proue.19.27,teſtis impietatis יָלִיץ מִשְׁפָּט deridebit iudicium.vel vt R.Dauid in lib.rad.componet ſeu palliabit.i.cooperiet teſtimonium ſuum in iudicio bonitate aut decore verborum ſuorum,perinde acſi eſſet veritas,quanquam ſit mendacium.& ſic deinde ait, Et os impiorum operiet(abſcondet)mendacium.bonitate ſcilicet argumẽtorum ſuorum.R.Himmanuél,Peruertet iudicium ſophiſtice loquendo. Prouer.3.34, אִם־לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן nónne(vel profecto) illuſoribus,ipſe illudet:(aut illudere faciet.vel,ſuperbos ſinet in ſuperbia)humilibus autẽ dabit gratiam.R.Himma

nuél exponit acsi dicat, Quú viderit Deus illusores, sinet illos in sua illusione. Et in hithpahál geminatú, Iesa.28.22, Et nunc ne תִּתְלוֹצָצוּ deludatis vos. aut sitis illusores. Tharghú, ne תִּתְרַשִׁיעוּן impii sitis. Verbú (inquit R.Dauid in commen.) in coniugatione hithpahál significat frequentiam actus.i. frequenter aliquid fieri.

Nomen tóar, Hose.7.5, protraxit manum suam אֶת־לֹצְצִים cum illusoribus. vel nugacibus, aut superbis. Est (inquit R.D. in lib.rad.) tóar. nam si esset participium, esset ex verbis geminatis: quia participiú in quiescétibus est לֵץ לֵצִים, sicut קָם קָמִים, & שָׁב שָׁבִים, & ita in cæteris verbis quorum secunda litera quæ est ו, quiescit. Alia forma, Prou.9.7, יֹסֵר לֵץ, Qui corripit illusorem, (vel superbú,) accipit sibi ignominiam.i. accipit sibi ipsi ignominiá, vel probrum, sub. à derisore & superbo qui illú probris, contumeliísque afficit, cótempta correctione. Et 20.1, לֵץ הַיַּיִן derisor est vinum.i. derisoré & superbú efficit vinum. Vel, derisor est bibens vinum. Vnde R. Himmanuél in comment. exponit, Derisor est vinú.i. adducit hominé qui ipsum bibit, vt sit illusor, superbus, nugax. Vel vinum.i. voluptas ac delectatio mundana. Vel, vinum est acsi alloqueretur homines vt se biberent, illósque seduceret. Nugax est vinum, tumultuatur sechár.i. sicera. vnde sequitur, Et omnis qui errat in illo, nó erit sapiens: quia vinum remouet à corde sapientiam, & stultum reddit hominem. Tharghú, Ad derisionem (illusionem) est vinum. Psal.1.1, & in cathedra לֵצִים derisorum (vel illusorum, nugaciú, aut superborum) non sedit. לֵצִים opponuntur לַעֲנָוִים humilibus: vt Proue.3.34, suprà citatum. R.Dauid in cómen. dicit לֵצִים esse callidos scientia ad malum, iactantes se;

aut elatos, vel ſuperbos, oblocutores, detractoréſque, ac ſecretorũ reuelatores, quod otioſis vſuuenit. R. autem Himmanuél in comment. dicit eos eſſe qui manent in angulis, narrantes otioſa, & vana: quorum occupatio eſt vt narrent, vel audiant verba dierum, & ænigmata antiquorũ, & geſta talis, vel talis regis, quomodo fuit conſtructum tale atrium, & id genus otioſa verba quæ nõ proſunt, quæ nec aſcẽdere, nec deſcẽdere faciũt. Hinc & מֵלִיץ, Interpres, Eloquẽs, Rhetor, Orator, legatus. Geneſ. 42. 22, כִּי הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם quia interpres erat inter eos. nam ipſe manifeſtabat ſecretum ipſius Reubén ipſi Simhón, ait R. Abrahám. Iiób 33. 23, ſi fuerit pro eo angelus מֵלִיץ eloquẽs. aut rhetor. 2. Parali. 32. 31, & ſic בִּמְלִיצֵי propter legatos principũ Babél. vel rhetores, aut oratores. Ita exponit R. D. in comment. Ieſa. 43. 28, וּמְלִיצֶיךָ & oratores tui præuaricati ſunt in me.

Nomen, מְלִיצָה. Proue. 1. 6, ad intelligendum prouerbium וּמְלִיצָה & interpretationẽ. Chaba. 2. 6, וּמְלִיצָה חִידוֹת & ſermonem ænigmatum. Hinc & לָצוֹן, Deriſio, illuſio. Ieſah. 28. 14, אַנְשֵׁי לָצוֹן viri deriſionis. i. deriſores.

לוש Conſpergere, Farinam miſcere cũ aqua. Gene. 18. 6, לוּשִׁי, Conſperge, & fac ſubcineritios panes. Irm. 7. 18, mulieres לָשׁוּת בָּצֵק cõſpergere cõſperſionem. ſiue paſtam. 2. Sem. 13. 8, & tulit conſperſionem (pro farinam) וַתָּלָשׁ & cõſperſit. Vocauit enim (inquit R. D.) farinam, conſperſionem, à fine ſuo. Ideo enim molitur frumentum vt fiat farina, & è farina conſperſio.

לז Eſt זֶה, Hic, iſte, ille, Hæc, iſta, illa. eſt enim communis generis, vt dicit R. Abrahám in commen. & R. Dauid in lib. rad. Iudic. 6. 20, & pone אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז ſuper petram hanc. vel illam. 2. Reg. 4. 24, ecce Sunammith הַלָּז illa. Et cum ה. Gene. 24. 64, Quis vir הַלָּזֶה iſte qui

&c. Et cum ו. Iechez.36.35, הָאָרֶץ הַלֵּזוּ, terra hæc. Eſt ſicut הַזּאת hæc,& eſt longum, inquit R. Dauid.

לָזָה Et in regimine לְזוּת, Peruerſitas, Vide לוז.

לָחָה Vnde לְחִי, Maxilla, aut mandibula proprie in qua fixi ſunt dentes: quanuis de parte exteriore quandoque dicatur, quæ barbam emittit, quæ proprie dicitur mala, aut gena. Iudic.15.15, & inuenit לְחִי־חֲמוֹר mandibulam aſini. Et 17, & vocauit nomen loci רָמַת לְחִי, Rámath léchi. i. proiectio mandibulæ, aut maxillæ. Pſal.3.8, percuſſiſti omnes inimicos tuos לֶחִי. pro בַּלֶּחִי in maxilla. Hoc (ait R.D. in lib. rad.) dixit per contemptum. nā ob cōtemptum fit maxillæ percuſſio. R. quoque Selomóh exponit, percuſſione contemptibili. R. Abrahám in commen. percuſſione maxillæ. Nomē enim verbale tam in præterito quàm in futuro, eſt in potentia, quanuis actu nō ſcribatur, vt Nume.23.19, & benedixit (nempe benedictionem,) & non reducam illam. ſub. benedictionem. Et Proue.15.22, & in multitudine conſiliantium (ſub. cōſilium) ſtabis. Vel ſubauditur ב, vt ſit, in maxilla: & ſic 2. Para.34.29, verba libri pacti qui inuentus eſt בֵּית (pro בְּבֵית) in domo. R. Himmanuél, vt R.D. Plurale duale, Deute.18.3, וְהַלְּחָיַיִם & maxillas. Cant.1.10, pulchræ ſunt לְחָיַיִךְ genæ tuæ.

לָחַךְ Lambere, lingere. Nume.22.3, כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה quēadmodum lābit (aut lingit) bos olus (ſiue germen) agri. eſt macór. Et in pihél, Micháh 7. 17, יְלַחֲכוּ עָפָר lambent puluerē vt ſerpens. 1. Reg. 18.37, & aquam quæ erat in aquæductu לִחֵכָה linxit.

לָחַם Veſci, edere, comedere, Pugnare, impugnare. Prouerb.4.16, לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע comederūt cibum

impietatis. acsi dicat, comederunt cibum panis impietatis. Et 9.5, לַחֲמוּ בְלַחְמִי comedite pané meum. vbi ב redundat. Psal. 56.3, multi לֹחֲמִים pugnant contra me. vel impugnát me. Sunt qui exponút ex hac radice illud Iiób 30.4, Radix iuniperorum לַחְמָם panis eorum. Require in חמם. Psal. 35.1, לְחַם אֶת לֹחֲמָי impugna impugnátes me. vel, pugna cum pugnantibus mecum. Et in nifhál, 2. Paralip. 27.5, נִלְחַם עִם מֶלֶךְ pugnauit cum rege. Iudicú 11. 25, אִם נִלְחֹם נִלְחַם בָּם num pugnando pugnauit cum eis? Irme. 1.19, וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ & pugnabunt aduersum te. Participium est cum camés, Exod. 14.25, Quia Dominus נִלְחָם לָהֶם pugnat pro eis. לָהֶם enim est בַּעֲבוּרָם ait R.D. Macór perfectú, נִלְחָם, vt in præterito. defectiuú, 1. Semu. 17.9, Si potuerit לְהִלָּחֵם אִתִּי pugnare mecú. Psal. 109.3, וַיִּלָּחֲמוּנִי & pugnauerunt cótra me. est sicut וַיִּלָּחֲמוּ בִי, ait R. Abrahám & R. Dauid. Nomé, לֶחֶם, Cibus, esca, panis. Leuit. 8.32, Et quod superest de carne וּבַלֶּחֶם & de pane. Psal. 104.14, לְהוֹצִיא לֶחֶם vt educas pané de terra. Dixit id quod est finis herbæ: ná panis non producitur è terra nisi opera causæ præcedétis. Deute. 8.3, Quia non עַל הַלֶּחֶם in pane solo viuet homo. Interdum & pro carne tantum. Nume. 28.2, Oblationem meam, לַחְמִי carné meam, &c. Iiób 6.7, כִּדְוֵי לַחְמִי infirmitates carnis meæ. Leuit. 21.23, לֶחֶם pané. aut cibú (comprehendit, inquit R. Dauid, carné, & primitias) Dei sui de sanctificationibus. Irme. 11.19, Corrúpamus lignum בְּלַחְמוֹ in pane eius. R. Dauid in lib. rad. in fructu eius. Sed R. Ioséph scripsit esse hypallagen, exponens, Corrumpamus panem eius ligno, quod Harabice dicitur סַם דִּפְלָא & venenum letiferú, siue mortiferum. & de illo dictum est Exod. 15.25, & ostendit ei lignum, & pro-

iecit,&c. Gen.49.19, De Asér, שְׁמֵנָה לַחְמוֹ pinguis panis eius. Comprehendit omnem cibum: acsi dicat, Omnis cibus, quem proferet terra eius, erit pinguis. Et dictio שְׁמֵנָה cadit super אַרְצוֹ subauditũ. acsi dicat, De terra eius pingui erit panis eius. & est eclipsis, sicut illud Chab.1.16, Et esca eius pinguis. sub. agnus, aut ouis. Vel dicit, pinguis de pane, siue cibo eius, id est de עוּגָה pane subcineritio, aut חַלָּה placéta, quod est fœmineũ. & sic Leuit.23.17, De habitaculis vestris adducetis לֶחֶם placentam. pro placentas. Alia forma, Sephan.1.17, וּלְחֻמָם & caro eorum sicut stercora. Aliud, לָחֶם, Bellum, prælium. Iudic.5.8, Tũc לָחֶם bellum (sub. fuit) in portis. ita exponit R.D. in lib. rad. Est enim nomen, vt ipse ait. quanquã R. Ionáh verbũ præteritum esse putauerit ex cal, instar יָבֵשׁ, quãuis sit cum seghól. nã seghól intercal, instar dum venit vice serí. & si esset ex pi hél, ל esset cum pathách: sed quia est cum camés, est præteritum ex cal.

Alia forma præposito מ, מִלְחָמָה. Deuter.20.5, בַּמִּלְחָמָה, in bello. aut prælio. Iudic.20.34, וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה & bellũ aggrauatum est. 1.Semu.13.21, בְּיוֹם מִלְחֶמֶת in die belli. Iesah.41.12, Viri מִלְחַמְתֶּךָ belli tui. Plurale, Iesah.42.13, Sicut vir מִלְחָמוֹת bellorum. id est bellicosus. Nume.21.15, Dicitur בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת יְהוָה in libro bellorum Domini. 1.Sem.8.20, Et pugnet אֶת־מִלְחֲמֹתֵינוּ pugnas nostras.

לחץ Est רָחַק, Opprimere, vim inferre, coartare. Iudi. 4.3, Et ipse לָחַץ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל oppressit filios Israél. 2.Reg.6.32, Claudite ostiũ, וּלְחַצְתֶּם אֹתוֹ & opprimetis (pro opprimite, aut coartate) eum in ostio. Iudic.2.18, A facie לֹחֲצֵיהֶם opprimentium eos. Exod.23.9, וְגֵר לֹא תִלְחָץ & peregrinũ non opprimes. Et in nif hál, Nume.22.24, וַתִּלָּחֵץ & coartauit se ad parietem. Nomen,

לַחַץ. Iesah.30.20, וּמַיִם לַחַץ & aquá arctationis.i.arctam. Psal.42.10, בְּלַחַץ in oppressione inimici.

לחש Mussare, submissa voce loqui, & secrete, occultéque quod cælatum velis. Nechem. 3.11, Instaurauit Sallum בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ filium incantatoris. quia videlicet mussabat ad serpentes, sic appellatus, inquit R.D. in lib.rad. Vel quia erat consiliarius intelligens לַחַשׁ locutionis occultæ, & consilii, & secreti, aut exorcistæ. Nam si esset nomen proprium, & non tóar, non iungeretur illi ה notificatiuũ. Et potest formari totum verbum in cal quum habeatur participium, quod per tóar exprimitur. Idem habes Neche.10.25. Et in pihél, Psal.58.6, Quæ non obtemperabit voci מְלַחֲשִׁים incantantiũ.i.incantatorum qui mussant ad serpentes.

Et in hithpahal, 2.Sem.12.18, quòd serui eius מִתְלַחֲשִׁים mussarét. Psal.41.8, pariter aduersum me יִתְלַחֲשׁוּ mussabunt. Nomen, Iesa.3.3, Et intelligens לַחַשׁ mussitationis.i.locutionis occultæ, ænigmatis, consilii secreti. Et 26.16, צָקוּן לַחַשׁ effuderunt secretã orationẽ quum correctio tua fuit eis. Eccles.10.11, Si mordeat serpens בְּלוֹא לָחַשׁ absque incantatione. Ab hoc fit & לַחַשׁ, Ornamẽtum auris: sic dictum, quòd auris sit audire mussitationem, inquit R.D. in lib.ra. Iesah.3.21, וְהַלְּחָשִׁים & inaures. R.Abrahá in cõment. scribit fuisse scripturas in auro & argẽto, modo לְחִישָׁה incantationis, aut orationis occultæ. R.Dauid in cõment. dicit fuisse ornamenta quæ mulieres suspendebant in auribus suis: cui astipulatur Tharghum qui vertit וְחַלִּיסָתָא & inaures.

לטא Vnde לְטָאָה, Serpentis genus, inquit R.D. quidam vertunt stellionem. Leuit.11.30, וְהַלְּטָאָה & stellio. Ex ipso contextu genus est reptilis. R.Selomóh in

in cōment.ſcribit eſſe ליישרדה,Lacertam. R.tamē Dauid dicit ipſum exponere לנינרמושה.

לטש Acuere. 1.Semu.13.19, לִלְטוֹשׁ אִישׁ אֶת־מַחֲרַשְׁתּוֹ vt acueret vnuſquiſque vomerem ſuum.Iiob 16. 9,hoſtis meus יִלְטֹשׁ עֵינָיו לִי acuet oculos ſuos mihi.i.in me.Pſal.7.13,חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ gladium ſuū acuet. Et in pihél,Pſal.52.4,Sicut nouacula מְלֻטָּשׁ acuta.

ליל Nox.Ieſah.16.3,כַּלַּיִל ſicut noctē.Et in regimine, Ieſa.15.1,בְּלֵיל noctu.R.D.in cōmēt.ſic ſcribit,Dixit בְּלֵיל,acſi eſſet cōiunctū:forſan deficit הַנִּסְמָךְ.i.cōiunctū,hoc eſt בְּלֵיל פְּלוֹנִי in nocte tali.Vel cōiunctū eſt loco abſoluti, ſicut & 2.Reg.18.17,Et miſit rex,&c. ad regē Chizchiiáh בְּחֵיל כָּבֵד cum exercitu graui.i.magno,aut multo. Et cum ה in fine,& maſculeū, Gene.1.4,Et tenebras vocauit לָיְלָה noctem. Hamós 5.8,Et diē לַיְלָה in noctem tenebreſcere fecit.Vnde in margine ſcribitur לְלַיְלָה in noctē:& ita habet Tharghū. Et cū nominibus numeralibus,ſingulari etiā numero effertur.Gen.7.4, quadraginta לָיְלָה noctibus. Quòd ſit maſculeū,Gene. 19.33,בַּלַּיְלָה הַהוּא nocte ipſa. Plurale fœmineū,1.Sem.30. 12,וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת & tribus noctibus. Et nomē beſtiæ ſolitariæ,ſeu incolentis ſolitudinem,deſertúmque,quòd nocte clamet,vocatur לִילִית. Sūt qui dicunt eſſe auem quæ nutritur vento, quemadmodum ſalamādra igne quam vocant נִמְלְיוֹן.Quidam vertunt,lamia,alii ſtrix. Ieſah.34.14,ibi requieuit לִילִית ſtrix. R.Abrahám ſcripſit in comment.eſſe auem quæ noctu volat.

ליש Eſt leo maior. Ieſa.30.6,leo(ſub.minor,) וָלַיִשׁ & leo maior.

לך Et לְךָ,Pronomen,Tibi,à ל deſeruiente.1.Semu.1. 8,לְךָ tibi.Et cū zalzéph, & ל cū ſeuá,לָךְ, Ieſa.14.3.

לָכַד Capere, apprehendere, comprehendere. 2. Sem. 12.26, לָכַדְתִּי אֶת־עִיר cepi ciuitatē aquarum. Iiób 5.13, לֹכֵד חֲכָמִים capiens ſapiētes in aſtutia eorum. Irme. 18.22, Foderunt foueā לְלָכְדֵנִי ad capiendum me. Iehoſ. 7.14, Tribus אֲשֶׁר־יִלְכְּדֶנּוּ quam deprehenderit eam Dominus, &c. Proue. 5.22, Iniquitates eius יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע capiēt ipſum impium. נ eſt raphatum, & cum chólem præter normā: nam ſecundum normam, debuerat eſſe daghesſatum, & cū ſúrec, יִלְכְּדֻנּוּ. Et in nifhál. Thren. 4.20, נִלְכַּד captus fuit. Iehoſ. 7.15, הַנִּלְכָּד qui deprehēſus fuerit. Irme. 6.11, Vir cum vxore יִלָּכֵדוּ capientur. Et in hithpahál, Iiób 41.8, יִתְלַכְּדוּ capiētur. Nomen, לֶכֶד, Captio. Prouer. 3.26, cuſtodiet pedem tuum מִלָּכֶד à captione. Alia forma, מַלְכֹּדֶת inſtar מַשְׁבֹּרֶת. Iiób 18.10, וּמַלְכֻּדְתּוֹ & captio eius iuxta ſemitam.

לָכֶם Vobis, pronomē, de quo lib. 2. Heb. inſtit. cap. 34.

לָמֹג Vnde אַלְמֻגִּים, Vide לָגַם.

לָמַד Docere, erudire, Diſcere, Aſſueſcere, Bellare, pugnare. Ieſah. 26.10, בַּל־לָמַד צֶדֶק non didicit iuſtitiā. Et 1.17, לִמְדוּ diſcite. Irme. 10.2, אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל־תִּלְמָדוּ viam gentium ne diſcatis. אֶל pro אֶת ſigno caſus accuſandi, inquit R.D. in cōment. Et ſic Pſal. 2.7, Narrabo אֶל־חֹק præceptum. Et in pihél, Eccleſi. 12.9, לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם docuit ſcientiā populū. Pſal. 71.17, Deus לִמַּדְתַּנִי docuiſti me à pueritia mea. Vel, aſſuefeciſti me, ſecundum R. Abrahám in cōment. Pſalm. 94.10, הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת qui docet hominem ſciētiam. Irme. 32.33, וְלַמֵּד אֹתָם הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד & quum docerē eos mane ſurgendo, & docendo. Pſal. 25.5, וְלַמְּדֵנִי & doce me. Irme. 31.34, וְלֹא יְלַמְּדוּ & non docebunt. Et in puhál, Irme. 31.17, Sicut vitulus לֹא לֻמָּד non aſſuetus. Tóar, לִמּוּד. Irme. 2.24, Ona-

ger לְמֻּד assuetus in deserto. Et 13.23, לִמֻּדֵי הָרֵעַ docti malefacere. Alia forma, לָמוּד. 1. Paralip. 5.18, וּלְמוּדֵי מִלְחָמָה & docti (periti) bello. Alia ité, לָמֵד, instar כָּבֵד. Iechez. 27.23, Assúr כִּלְמַד sicut doctus (peritus) negotiatoris tui. i. filii Assúr fuerũt sicut docti (periti) vt venirẽt iugiter ad te in negotiatione sua. Ita scripsit R. Ioséph. Tharghum, prouinciæ Assúr, Medorúmq;, ipsæ negotiatores tui. Alia præterea, 1. Paralip. 25.8, intelligens עִם־ תַּלְמִיד cum discipulo. Hinc & מַלְמַד, Stimulus, Baculus in cuius summitate est acus: sic appellatus quòd boues doceat arare. Iudi. 3.31, Et percussit de Pelistæis sexcentos viros בְּמַלְמַד הַבָּקָר stimulo bouis.

לָמוֹ Est לָהֶם, Ipsis, illis: à ל deseruiẽte, vt habes li. 2. Hebrai. insti. ca. 34. לָמָּה Quære in מָה.

לָעַב Deridere, irridere, subsannare. In hifhíl duntaxat inuenitur, ídque semel. 2. Paralip. 36.16, Et erant מַלְעִיבִים בְּמַלְאֲכֵי irridentes (.i. irridebãt) opera Dei. Quo verbo vtitur Tharghú, Genes. 27.12. nam pro eo quod ibi dicitur, כִּמְתַעְתֵּעַ: habet כְּמִתְלָעֵב.

לָעַג Deridere, irridere, subsannare, Balbutire. 2. Regũ 19.20, לָעֲגָה לָךְ subsannauit te. Prouerb. 17.4, לֹעֵג לָרָשׁ subsannans pauperem. Et 1.25, אֶלְעַג subsannabo. Et in nifhál, Iesah. 33.19, נִלְעַג blæsus (aut balbus) est lingua. Et in hifhíl, 2. Paralip. 30.10, וַמַּלְעִגִים בָּם & subsannabãt eos. caret י coniugationis. Psal. 22.8, יַלְעִיגוּ לִי subsannabunt me. Nomen, לַעַג, Subsannatio, derisio, irrisio. Psal. 79.4, לַעַג וָקֶלֶס subsannatio, & irrisio. Et 35.16, בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג cum impiis subsannatoribus subcineritii panis. i. qui indulgent ventri. Vel subsannantibus subsannatione. aut verbis otiosis, secundum R. Dauid in lib. rad. in radice עוג. Vel secundum R. Abra-

hâm, Cũ impiis ſubſannatoribus ſubſannatione, quæ ſubſannatio eſt in oculis eorum ſicut panis ſubcineritius ad edendum: iuxta illud Pſal. 14.4, Qui comedũt populum meum acſi comederẽt panem. Idcirco dixit verſu præcedenti, Cachinnauerunt, & non ſiluerunt. Iſtud teſtatur quod poſtea dicit, Fremendo aduerſum me dentibus ſuis. R.D. in cõment. ſic, Impii, aut hypocritæ, & ſubſannatores qui vacant verbis otioſis. מָעוֹג enim eſt ſermo otioſus. Et ב in בְּחַנְפֵי eſt loco עִם, éſtque ſenſus, Si percuſſi congregauerint ſe cum impiis, & viris ſubſannationis, & irriſerint, frẽduerintque dẽtibus ſuis aduerſum me. Et ſunt qui מָעוֹג exponunt עוּגָה panis ſubcineritii: acſi dicat, Cum viris voluptuoſis qui indulgent ventri, & ſuis concupiſcẽtiis. Vel metaphorice, מָעוֹג eſt cõſilium malũ, malúmq; opus. Ieſa. 28.11, Quia בְּלַעֲגֵי שָׂפָה balbutiẽtibus labio, (pro labiis,) & lingua altera loquetur (ſub. propheta) ad populum hunc.

לָעַז Loqui lingua alia quæ non ſit Lingua ſancta. i. loqui lingua barbara. Pſal. 114.1, de populo לֹעֵז barbare loquente. i. barbaro.

לָעַט In hifhíl tantum inuenitur, ídque ſemel. Gen. 25.30, הַלְעִיטֵנִי fac me edere. i. ſine vt edam.

לָעַן Vnde לַעֲנָה, Amaritudo, abſynthium. Irme. 9.15, Ecce ego edere facio populum hũc לַעֲנָה abſynthium. vel venenum, vt alii exponunt.

לָפַד Vnde לַפִּיד, Lampas, vel potius teda, aut fax, vel facula. Eſt enim, inquit R.D. in lib. ra. lignum ardens. Iiób 12.5, לַפִּיד בּוּז fax contẽpta. aut contemptus. At ſecundum R. Leui, ל deſeruit. R. verò Moſéh, ſicut fax. Gene. 15.17, וְלַפִּיד אֵשׁ & fax ignis. Iiób 41.10, Ex ore eius לַפִּידִים faces. Iudic. 15.5, Et accendit ignem בַּלַּפִּידִים

in facibus. i. in lignis quæ á fine denominauit faces, inquit R. Dauid. Nam antequam accendatur ignis in lignis, non dicuntur לַפִּידִים fasces, sed עֵצִים ligna. Et sic Iesah. 47. 2, Et mole farinã. i. frumẽtum vt fiat farina. Exo. 20. 18, Et omnis populus videbant voces, (pro audiebant sonitus) וְאֶת־הַלַּפִּידִם & faces. Metaphorice, acsi viderent faces ardentes. Illud autẽ Iudic. 4. 4, Et Deboráh, mulier prophetes, vxor לַפִּידוֹת Lapidóth: exponunt de Barác, de quo ibidẽ versu 6 dicitur, Et misit, & vocauit Barác filium Abinóham de Chédes Napthalí. בָּרָק enim quod est fulgur, & לַפִּידוֹת faculæ, quãtum ad significãtiam attinet, sunt propinqua, inquit R. D. in cõment. & in lib. rad. Et in Midrás scribitur ipsam vocatam fuisse vxorem לַפִּידוֹת, quæ faciebat פְּתִילוֹת fila, aut funiculos pro sanctuario.

לפת In cal est נָטָה, Inclinare, declinare. Iudi. 16. 29, וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי & inclinauit Simsón ambas columnas medias. sic R. D. in cõmen. & in lib. rad. Tharghum, וַאֲחַד & cepit. siue apprehendit, & constrinxit. Et in nifhál, Ruth 3. 9, Et expauit vir, וַיִּלָּפֵת & inclinauit se. sic R. D. in cõment. Et tunc mulier posuit manum suam super caput illius, agnouitque quód mulier esset. Iiób 6. 18, יִלָּפְתוּ inclinabunt se (peruersæ erunt) semitæ viæ illorum. R. Leui, flectẽtur. sub. ad alia loca. Idem R. Moséh filius Nachmán.

לצר Vnde secundũ R. Ionáh, præposito מֶלְצַר, ם, Thesaurarius: & Præpositus ciborum, secundum R. Dauid in lib. rad. Architriclinus, archimagirus. Dani. 1. 11, Et dixit Daniél ad הַמֶּלְצַר thesaurarium. vel archimagirum. Non enim potest esse propriũ nomen, quũ præponatur ei ה notificatiuum, vt dicunt grammatici.

R.tamen D.in lib.rad. rectũ esse scripsit vt sit nomen quatuor literarum,& ם radicale.

לקק Est לָחַךְ,Lãbere,lingere.1.Reg.21.19, לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת linxerunt canes sanguinẽ Nabóth. Iudic.7.5,omnis qui יָלֹק lambuerit lingua sua de aqua, quemadmodũ יָלֹק lambet(pro lambit)canis. Et in pihél,Iudi.7.6,Et fuit numerus הַמְלַקְקִים lambentium.

לקח Accipere,Auferre,Sumere,Tollere,Emere,Dulce facere. Gene.27.35, אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח primogenituram meã tulit. Iechez.18.17, וְתַרְבִּית לֹא לָקָח & amplius non acceperit.Prædicta duo cum accẽtu zachéph sunt camessata:& sic quæ sunt cum athnách,& soph passúc: aliàs cum camés & pathách.Gen.5.23, quia לָקַח tulerat eum Deus.2.Semu.18.18,& Absalóm לָקַח accepit. sub. per seipsum consiliũ.Et sine ל,& cum camés ad differẽtiam imperatiui,Iechez.17.5, קָח tulit.Irme.27.20,non לְקָחָם accepit ea.vel tulit.Hose.11.3, קָחָם tulit(aut portauit) eos super brachia sua. Est præteritũ à קָח prædicto, inquit R.Dauid in lib.rad.Vel est macór,acsi dicat, ad ferendum illos &c.Irme.2.30,disciplinam non לָקָחוּ receperunt. Deuter.27.25, maledictus לֹקֵחַ שֹׁחַד accipiens munus.Irme.23.31, הַלֹּקְחִים qui lenificant(aut dulcant.i. dulcem faciunt) linguam suam.2.Semu.4.6, venerũt vsque ad medium domus לֹקְחֵי (tãquam)emptores frumentorum.Et sic Targhum, כְּזַבְנֵי tanquam emptores. i. ne agnoscerẽtur ostendebant se tanquam emptores frumentorum, inquit R.D. in comment.1.Semu.19.14, לָקַחַת אֶת־דָּוִד ad capiendum Dauid. Deute.31.26, לָקֹחַ אֵת סֵפֶר accipe librum legis . Sunt qui dicũt esse macór vice imperatiui. Prouer.20.16, לְקַח־בִּגְדוֹ tolle vestimentum eius.Ieche.37.16, קַח־לְךָ cape tibi. Psal.50.8,nõ אֶקַּח

accipiam de &c. 2.Reg.6.12, mittam, וְאֶקָּחֵהוּ & tollam eum. Exod.40.18, וַיִּקַּח & tulit.sub. tabulas. sic R.D. in lib.ra.R.Ionáh exposuit,& didicit,aut cognouit.Thar ghum, וּנְסֵיב & accepit. Iiób 38.20, quum תִקָּחֶנּוּ accipies illam(pro accepisti.i.duxisti)ad terminum suum.Psa. 73.23,& postea cũm gloria תִּקָּחֵנִי suscipies me. quod dicitur de morte iustorum, vt inquit R. Abrahám & R. D.Exod.27.19, וְיִקְחוּ & accipiant(.i.afferant)ad te oleũ. Iehos.9.14, וַיִּקְחוּ & acceperunt viri de cibo illorũ.sub. vt comederent,firmaréntque pactum cum illis,inquit R.D. in lib.rad. R.Ionáh exponit, Et lenes facti sunt propter escam illorum.acsi dicat,didicerunt,cognoue rúntque ex sicco pane eos esse veraces. Et in nifhál, Iechez.33.6, Ipse iniquitate sua נִלְקָח captus est. 1.Sem. 4.22, אֶל־הִלָּקַח eo quòd capta esset arca Dei. hic אֶל ponitur vice בַּעֲבוּר.2.Reg.2.9,antequam אֶלָּקַח tollar à te.Iu dic.17.2,Et centum argenteos qui לֻקַּח־לָךְ ablati fuerãt tibi.Est singulare pro plurali.2.Reg.2.10,si videris me לֻקָּח ablatum à te. Est tóar,inquit R.Dauid,quia est cũ camés. Gene.2.23,quia è viro לֻקֳחָה־זֹּאת sumpta est hæc. ק est sine daghés & cum camés,inquit R.D.in lib.rad. Gene.18.4, יֻקַּח־נָא accipiatur quæso &c. Et in hithpahál,Exod.9.23,Et fuit grando,& ignis מִתְלַקַּחַת compre hensus in medio grandinis. Nomen, מַלְקוֹחַ, Præda, spoliũ.Num.31.12, & adduxerũt ad Moséh &c. אֶת־הַשְּׁבִי captiuitatem (sub.hominũ,) וְאֶת־הַמַּלְקוֹחַ & prædã (sub. animalium,) וְאֶת־הַשָּׁלָל & spoliũ.pro spolia, sub.vestiũ, vasorum,& aliorum supellectilium.Sic exponendum est quando pariter veniunt: alioqui vnum pro altero capitur.Et 27,& dimidiabis אֶת־הַמַּלְקוֹחַ prædam.dicitur hoc tam de hominibus, quàm de aliis animalibus. Il-

lud autẽ 1.Semu.30.20,hoc שְׁלָל ſpolium Dauid:dicitur de animalibus. Alia forma,deficiente ל,& præpoſito מ cum chiríc, 2.Paralip.19.7, Et acceptio perſonarum, וּמִקַּח־שֹׁחַד & acceptio muneris. Alia item, מ cum ſeghól, 1.Reg. 7.49, וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב & forcipes ex auro. ab accipiendo nomen impoſitum. Et מ,cũ pathách,Exo. 25.38,וּמַלְקָחֶיהָ & forcipes eius.Et eſt duale,quòd cõſtent duabus partib':ſed מַלְקָחֵי cãdelabri,erãt ad capiendũ fila (aut funiculos,ſiue lychna)quæ erant in medio olei,& ad locãdum in ore lucernarum ipſius. מַלְקוֹחַ etiã eſt Faux:aut potius palatum,quod eſt oris cælum. Eſt(ait R.D.)pars ſupra linguam & infra eã.Pſal.22.16,& lingua mea coniuncta eſt מַלְקוֹחָי palatis meis.Et dicuntur מַלְקוֹחַיִם,quòd congregatæ capiunt cibum tempore mã ducationis . Secundum eundem in comment. deficit ל deſeruiens:acſi dicat,לְמַלְקוֹחָי.Et forſan vſus eſt numero multitudinis, vt vtranque partem comprehẽderet, oris faucem nimirum,& palatum. Aliud,Neche.10, 32,Et populi terræ afferebãt אֶת־הַמַּקָּחוֹת venalia.aut merces.R.tamen D.in lib.rad.מ ſcribit eſſe cum chiríc: & in cõment.exponit הַסּוֹחֵרוֹת merces. Aliud,לֶקַח quod eſt מַדָּע,Scientia,וּמֶתֶק הַמַּאֲמָר & dulcedo ſermonis,quæ dici poteſt lepor,ſiue lepos.Alii doctrinam,legémque interpretantur. Ieſah.29.24,& murmuratores diſcent לֶקַח legem. Tharghum,אוּלְפָּן, doctrinam. R.Dauid in comment.הַתּוֹרָה legem:iuxta illud Prou.4.2,quia לֶקַח טוֹב legem bonam dedi vobis,legem meam ne derelinquatis. Tharghum,דְּיוּלְפָּנָא טָבָא doctrinam bonãm.Et 1. 5,audiet ſapiens, & addet לֶקַח doctrinam. Tharghum, מַדְּעָא ſcientiam.Prouer.7.21, Inclinauit eum multitudine לִקְחָהּ dulcedinis ſermonis ſui. ſic R.Himmanuél.

Tharghum,

Tharghum, multitudine sermonum suorum.

לקט Colligere. Exo. 16.22, לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה collegerũt cibum duplicem. Et in pihél, Ruth 2.17, Et vidit socrus eius אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה illud quod collegerat. 1. Semu. 20.38, וַיְלַקֵּט & collegit &c. sagittas. Leuit. 19.9, וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט & collectionem messis tuæ non colliges.

Et in puhál, Iesa. 27.12, Et vos תְּלֻקְּטוּ colligemini. Et in hithpahál, Iudicũm 11.3, וַיִּתְלַקְּטוּ & collegerunt se ad Iphtách viri. Nomẽ, לֶקֶט, Collectio, vt in futuro pihél.

Alia forma, יַלְקוּט, Pera in qua pastor ponit escã suã, & fundibularius lapides quos collegit ad iaciendum. 1. Semu. 17.39, וּבַיַּלְקוּט & in pera.

לקש Vnde מַלְקוֹשׁ, Pluuia serotina. Prouerb. 16.15, Et beneuolentia eius sicut nubes מַלְקוֹשׁ serotina. aut serotinæ pluuiæ: quam videlicet homines magno præstolantur desiderio. Deu. 11.14, temporaneã וּמַלְקוֹשׁ & serotinam. Herba quoq; serotina appellatur לֶקֶשׁ, Hamós 7.1. Hinc fit verbum in pihél, quod est Tardare, more pluuiæ serotinæ. Iiób 24.6, וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ & vineam impius sero vindemiabunt. Recte (inquit R.D.) exposuit pater me' R. Ioséph, cũ ait, Dixit quòd tardare facient vineam ob necessitatem impii. acsi dicat, tardare facient vuas in vitibus, vindemiatis aliis vineis, bene maturatis vuis vnde faciunt vinum optimũ: & à facie terroris impii, expauescent, nec quisquam laborabit in eis, quanquam reliquas vindemiarint vineas. R. Abrahám, incídent ramos. Tharghum, Et vineam דְרַשִׁיעֵי יִכְסְחוּן impiorum putabunt. R. Moséh filius Nachmán, In agro alieno metent secundum voluntatem suam, quia tollent agrum à domino suo: & vineam satam custodient sibiipsis, & colligent ex illa

quod est serotinum post vindemiam. Et Tharghũ dixit, In agro non suo metent, & vineá impiorum יְכַסְחוּן putabunt, aut ramos incídẽt. Et R. Abrahám Perusól, Et vineam impii alterius tardare facient, & dimittent illam, nec capient ex illa quicquam, quòd sit impius, quales sunt ipsi. Lupus enim, alterius lupi carnem non edit. Et יְלַקֵּשׁוּ est tardare facient, dimittent.

לשד Vnde לְשַׁד, idẽ quod Recens, humidum, viride. Opponitur arido, & sicco. Num. 11. 8, sicut sapor לְשַׁד הַשָּׁמֶן recentis (aut viridis) olei. ל est radicalis litera, inquit R. Abrahám. Et sic Psal. 32. 4, conuersus est לְשַׁדִּי viror meus in siccitates æstatis. Tharghum, רוטבי viror meus. R. Dauid in comment. bona pinguedo mea, & viror meus. R. Abrahám in comment. humidum radicale in quo vita est hominis. In siccitatibus æstatis, in qua siccatur humiditas.

לשך Vnde לִשְׁכָּה, quod est חֶדֶר aut חדר, Cubiculum, Neche. 13. 5, לִשְׁכָּה גְדוֹלָה cubiculum magnum. Iechez. 40. 16, לְשָׁכוֹת cubicula.

לשם Genus lapidis pretiosi, quem quidam liguriũ siue lyncurium appellant à lynce, è cuius vrina dicitur esse hæc gemma. Exo. 28. 19, לֶשֶׁם ligurius.

לשן Vnde לָשׁוֹן, Lingua. Psa. 12. 4, לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת linguam loquentem magna. Prou. 25. 15, וְלָשׁוֹן רַכָּה & lingua mollis conteret os. Sic etiam vocatur Petra, aut saxum instar linguæ. Iehos. 15. 2, מִן־הַלָּשֹׁן à petra (vel saxo) &c. Tharghum, A כֵּיפָא petra. Psa. 120. 2, מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה à lingua dolosa. Iesa. 11. 15, & perdet Dominus אֵת לְשׁוֹן linguam maris AEgypti. i. scopulum. Iehos. 7. 21, וּלְשׁוֹן & linguam auri. i. virgam auream instar linguæ. Psal. 31. 22, à lite לְשֹׁנוֹת linguarum. Hinc verbum in

hif hil, pro Accusare, detrahere. Prou. 30. 10, אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד, ne accuses seruũ domino suo. Et in pohél, Psal. 101. 5, מְלָושְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ Detrahentẽ occulte amico suo hũc succîdam. י redundat. Dicitur autem מְלוֹשֵׁן sicut מְשׁוֹפֵט. & quia י fuit additum, ל est cum camés chatheph.

לתח Vnde מֶלְתָּחָה, Vestis, aut Locus in quo custodiuntur vestes, Vestiarium. 2. Reg. 10. 21, qui erat super הַמֶּלְתָּחָה vestem. i. præposito vestium, vel super vestiarium. Tharghum, קוּמַטְרַיָּא arcas. Apud doctores enim Hebræorum significat arcam in qua ponuntur libri: vel tabulam super quam etiam libri reponuntur.

לֶתֶךְ Media pars cori, aut modii. Hose. 3. 2, וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים, & dimidia parte cori hordeorum. Alibi in Sacris libris non inuenitur.

לתע Vnde מַלְתְּעוֹת, Molares dẽtes. Psal. 58. 7, מַלְתְּעוֹת molares dentes leunculorum conteret Dominus. Hinc verbum in nif hál, pro Euellere, & eradicare dentes. Iiób 4. 10, & dentes leunculorum נִתָּעוּ euulsi sunt. quod secundum normam debuerat esse נִלְתְּעוּ.

QVADRATVM.

לַהֲלָהּ Quære in לָהָה.

מ

Litera deseruiens, quid significet, quomodóque punctetur, dictum est lib. 1. Hebraicarum institut. cap. 15.

מְאֹד Valde, vehemẽter, admodum. & quum geminatur, Vehementissime, summe. Gene. 1. 31, טוֹב מְאֹד bonum valde. Psal. 119. 8, præcepta tua custodiam, ne derelinquas me עַד־מְאֹד vsque valde. R. D. in lib. rad. & in commen. sic ex-

ponit, Præcepta tua cuſtodiam vſque valde: vt dixerat ſuprà, Tu præcepiſti mandata tua, vt cuſtodiant valde. acſi dicat, Voluntas mea, deſideriúmque meum eſt vt cuſtodiã valde præcepta tua toto corde meo, totíſque viribus: Tu quoque me ne derelinquas, ſed adiuua vt cuſtodiam illa. R. Abrahám refert, R. Moſéh eodẽ modo exponere. Bilhám veró ſic, Cuſtodio præcepta tua, & tu ne derelinquas me, ne non valeam illa cuſtodire vſque valde. R. Ioſéph, tu ne derelinquas me, donec cuſtodiam vſque valde. i. perfecte, ſecundũ vires meas, inquit R. Himmanuél. Et 43, & ne remoueas ex ore meo verbum veritatis עַד־מְאֹד vſque valde. acſi dicat, Vſque in ſæculum, omnibus diebus vitæ meæ. Exo. 1. 7, multiplicati ſunt בִּמְאֹד מְאֹד copioſiſſime. Significat & vires, robur, fortitudinẽ. Deute. 6. 5, Et diliges &c. & tota מְאֹדֶךָ fortitudine tua. Tharghũ, & omni ſubſtãtia tua.

מֵאָה Centum. & ה eſt ſignum fœmineum deficiente ה radicali, ſecundum R. Ionáh, & R. Dauid in Michlól, & in lib. rad. & alios grammaticos. & ſic in omni nomine deſinente in ה radicali, quum punctatur cum camés magno: cuius probatio eſt, quòd in regimine & cum pronominibus mutatur in ת: ſi vero pũctetur cum ſeghól, tunc ה eſt radicale. idcirco in regimine, & cum pronomine non mutatur in ת. 1. Para. 21. 5, וּמֵאָה אֶלֶף & centum milia. 2. Para. 5. 12, לְמֵאָה ad (vel circiter) centum. vel ל redũdat. Gen. 5. 3, וּמְאַת שָׁנָה & centũ annos. Plurale, Gen. 5. 3, שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה octingenti anni. Et cum ו, Ibidem 5, מֵאוֹת. Duale, Geneſ. 32. 14, Capras מָאתַיִם ducentas. ה radicale interdum vertitur in י: vt 2. Reg. 11. 4, principes הַמֵּאיוֹת centum. i. centuriones. ſic ſcribitur, ſed legitur הַמֵּאוֹת inquit R. D. at ſecun-

dum R.Ionáh,& alios grãmaticos,recta est scriptura.

מְאָם Vnde מְאוּמָה cum ה redundante,quia dictio est longa: Aliquid, quicquam, Quantulumcunque.1.Reg.10.21, nõ reputabatur(sub.argẽtum)in diebus Selomóh לִמְאוּמָה quicquam.vel quantulumcunq;. Inuenitur & sine ה,א quiescẽte, & pũctatura trãseunte in מ, vt.Iiób 31.7, nũ manibus meis adhæsit מְאוּם quicquam? Tharghum,מִדַּעַם חִבּוּלָא aliqua corruptio? R.Abrahám,quicquã.Scripsit tamen R.D.in radice מום,rectũ esse vt sit ipsa ex radice מום,quod est macula:& quód est cum duabus literis quiescentibus,א & ו.& sic Dani. 1.4,pueros in quibus non sit מאום macula.Scribitur cũ א,& legitur sine א. Est enim duplex lectio, מום & מְאוּם.

מֵאֵן In pihél, Renuere, nolle. Nume.22.12, מֵאֵן renuit Dominus permittere mihi vt eã vobiscũ. Irme. 5.3, מֵאֲנוּ renuerunt accipere disciplinam. Tóar vice participii,& præsentis temporis. Exod.9.2, אִם־מָאֵן si renuis tu dimittere.Alia forma, Irme. 13.10, הַמֵּאֲנִים qui renuunt obtẽperare verbis. Exod.22.16,אִם־מָאֵן יְמָאֵן si renuendo renuerit. Iesah.1.20,Et si תְּמָאֲנוּ renueritis.

מָאַס Reprobare,abiicere,repellere, Spernere, contẽnere, floccifacere. Irme. 2.37, Quia מָאַס יְהוָה בְּמִבְטַחַיִךְ abiecit Domin'(te)propter fiducias tuas.Tharghum, רַחֵיק abominatus est . Hose.4.6, Quia tu הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְאךָ scientiã reprobasti,(floccifecisti,) reprobaui te ne sacerdotio fungaris mihi.Est cũ א redũdante inter ם & כ. Iesah.33.15,מֹאֵס בְּבֶצַע spernens (reprobãs) auaritiam.Prouer.15.32,מוֹאֵס נַפְשׁוֹ spernit animã suam. Iechez. 21.13, Et quid erit,si etiã tribum מֹאֶסֶת abiiciẽs? non erit.i. & quid erit hæc probatio, si etiã tribum filiorum meorũ reprobaueris excidẽdo illam,quẽadmo

dum reprobatur omne lignú? quæ erit probatio hæc? in vanum erit. Thren.3.44, abrasionem,וּמָאוֹס & abiicere posuisti nos,&c.pro abiectioné.macór vice nominis.Iiób 9.21,אֶמְאַס חַיָּי reprobabo(spernã)vitam meam.

Et in nifhál, Irme.6.30,Argétum נִמְאָס reprobatum (contemptibile) vocauerunt eos. Iiób 7.5, Cutis mea scidit se,וַיִּמָּאֵס & dissoluit se. pro וַיִּמַּס. א loco ס.Potest etiam exponi secundum priorem significantiã, & despecta,aut despicabilis fuit. Tharghum, וְאִיתְמְסֵי & dissoluit se. Idem R.Moséh. Et sic Psal.58.8, יִמָּאֲסוּ liquefient. vel dissoluent se pro יִמָּסְסוּ,sicut illud Iesah.18.2, בָּזְאוּ diripuerunt.pro בָּזְזוּ.

מָאַר In hifhíl duntaxat inuenitur,Dolere,aut dolore afficere, siue dolorem inferre. Iechez.28. 23,סִלּוֹן מַמְאִיר spina pungẽs.aut doloré inferens. Tharghum,Rex malefaciens.vel lædens,aut nocens.R.Dauid in comment.pungens.

מַבּוּל Quære in נָבַל.

מָגַד Vnde מֶגֶד cum sex punctis , Omne pretiosum, & optimum tam in fructibus,quàm in auro,argento,lapidibus pretiosis ac vestibus,&c.Vnde vnumquodque secundum locum suum intelligendum est. Deute.33.13,מִמֶּגֶד שָׁמַיִם de optima cæli. sub.pluuia quæ prodest,& nõ lædit.quod declarauit quú mox subiicit, de rore,&c. Tharghũ, Faciat(sub.terra Ioséph)fructus optimos de rore cæli.R.Abrahã in cõment.De frugibus cæli.i.solis:quia fruges terræ depẽdent à sole. Vnde & versu 14,dicitur,וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים & de optimo frugum solis,& de optimo fructus lunarum.i.de optimis frugibus dependentibus à sole,& de

optimis fructibus quos luna maturescere facit. Cant. 7.13, כָּל־מְגָדִים omnia optima. Plurale fœmineum addito נ, Gen. 24.53, וּמִגְדָּנֹת & optima. vel pretiosa. Et cum ו, 2. Paralip. 32.23, וּמִגְדָּנוֹת.

מַגָּל Falx. Irme. 50.16, Et tenentē מַגָּל falcem in tempore messis. Potest deduci à נָגַל, sicut נָתַן à מַתָּן, & נָפַל à מַפָּל, inquit R. Dauid, & R. Iosèph, probās illud ex Harabica lingua, in qua appellatur מַנְגָאל cum נ.

מִגֵּן In pihèl, Dare, tradere. Genes. 14.19, מִגֵּן צָרֶיךָ tradidit hostes tuos in manu tua . ita habet Tharghum, דִּמְסַר qui tradidit. Hose. 11.8, אֲמַגֶּנְךָ tradam te.

מִגֵּר In pihèl, Cadere, ruere, aut Cadere, siue ruere facere, deiicere. Psal. 89.45, וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה, & sedem eius in terrā ruere fecisti. siue deiecisti. Tharghū pro נָפַל, vertit מְגַר. Illud autem Ieche. 21.12, מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי deiecti gladio fuerunt populus meus: R. Ionáh scripsit esse ex hac radice . Et אֶת esse sicut illud 2. Reg. 6.5, וְאֶת־הַבַּרְזֶל & ferrum cecidit in aquam.

מַד Vnde מַדּוֹ cum chiríc, Vestis, Tunica. & quia ד est cum daghés, rectum est vt radix sit מָדַד. Leuit. 6. 10, Et induet se sacerdos מִדּוֹ בַד veste, (vel tunica) linea. Tharghum, לְבוּשִׁין veste sua byssina. R. Selomóh, Tunica. 2. Semu. 20.8, Et Ioáb accinctus erat מִדּוֹ לְבֻשׁוֹ tunica vestimenti sui. In his, ו redundat, & sunt in regimine. לְבוּשׁ autem est generale nomen, מִדּוֹ verò particularis vestis, cuius dispositio nota erat apud illos, inquit R. D. in cōment. Tharghum, accinctus erat מְזָרֵז לְבוּשׁוֹהִי cingulo vestimenti sui. Et מ cū pathách, & ו signum pronominis, Psal. 109.18, כְּמַדּוֹ sicut vestimēto suo. aut tunica sua. 1. Sem. 17.39, מֵעַל לְמַדָּיו super vestes suas. Plurale cum chiríc, & fœmineū, Psal. 133.2, quod descendit

in oram מִדּוֹתָיו vestimentorum eius.

מדד Metiri, mensurare. Iesa.40.12, מִי־מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם quis mésus est pugillo suo aquas? Et 65.7, וּמַדֹּתִי & mensus est opus eorum. Iechez. 45.3, Et à mensura ista תָּמוֹד metieris longitudinem. Et in nifhál, Irme. 33.22, וְלֹא יִמַּד & non mensurabitur arena. Et in pihél, Psal.60.7, Et vallem Succóth אֲמַדֵּד metiar. Et in pohél, Chab.3.6, Stetit, וַיְמֹדֶד אֶרֶץ & mésus est terram. Húc locú R.Ioséph & R.D. sic exponũt, Stetit arca in Ghilgál quatuordecim annis, donec subiicerẽt illam, ac diuiderent mensura & funiculo. Et hoc est, Et mésus est terram. Mox sequitur, Vidit, & transilire fecit gentes. acsi dicat, quòd eius gloria fuit in Ghilgál: & superatis gentibus, coram Israél illas occîdit, acsi videndo duntaxat occidisset. Et in hithpahál, 1.Reg.17.21, וַיִּתְמֹדֵד & mensus est se super puerũ. acsi dicat, Et expãdit se super eũ. Nomen, מִדָּה, Mensio, mensura. Exo.26.2, מִדָּה אַחַת mensura vna. Psal. 39.5, וּמִדַּת יָמַי mensura dierum meorum quæ est? Iiób 11.8, מִדָּהּ mensura eius. est cum mappic. secundum normã debuerat esse מִדָּתָהּ, & est sicut illud Prouerb. 7.8, פִּנָּהּ pro פִּנָּתָהּ. Nume.13.32, Viri מִדּוֹת mẽsurarum. sub. magnarum. Irme.13.25, Hæc sors tua, מְנָת־מִדַּיִךְ pars mensurarum tuarũ. Est plurale masculeũ, ait R.Iahacób filius Elhazár, cuius singulare est מַד. Alia forma, מֵמַד, instar מֵצַר à צָרַר. Iiób 38.5, Quis posuit מְמַדֶּיהָ mẽsuras eius? instar מְצָרַי. Alia itẽ, 2.Semu.21.20, Et fuit vir מָדוֹן mẽsuræ. sub. magnæ. sic Tharghú. Scribitur cũ י, & legitur cũ ו, מָדוֹן. & hánách est loco daghés. Illud Iiób 7.4, וּמִדַּד־עָרֶב & mésus est vesperã, vide in נָדַד· Illud præterea Neche.5.4, לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ ad tributum (vel pro tributo) regis: non est ex hac radice, sed

ſed ponitur pro מִנְדַּת, & מ eſt nominis cõſtitutiuũ,cuius abſolutũ eſt מִנְדָּה. Hezræ 4.13, מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ, tributũ, vectigal,& reditũ annuũ nõ dabũt. Doctores Hebræorũ exponũt מִנְדָּה donũ quod fit regi quãdo tranſit per aliquos: בְּלוֹ argẽtũ quod ſoluũt per capita: הֲלָךְ tributũ.

מְדִין Vnde מְדִינָה, Prouincia, quæ multas cõplectitur vrbes. Interdum tamẽ capitur particulatim pro aliqua vrbe. Eſtér 3.12, Et ad duces qui erãt ſuper מְדִינָה וּמְדִינָה prouinciã,& prouinciã. i.quamlibet prouinciã. Thren.1.1, בַּמְּדִינוֹת in prouinciis. Illud autẽ Iudi.5.10, Habitantes עַל־מִדִּין iuxta Middín,eſt nomen viæ notæ apud illos,vel nomen vrbis celebris. Significat & iudiciũ.Ieſa.10.1, לְהַטּוֹת מִדִּין ad peruertendum iudicium.

מַדּוּעַ Eſt לָמָּה,Vt quid,Cur,quáobrem.Sunt qui dicũt eſſe cõpoſitũ ex מָה quid,& דֵּעַ à יָדַע,cognoſce re.acſi dicat,Quæ cognitio eſt rei huius?1.Reg.1.6, מַדּוּעַ cur ita feciſti?Et ſine ו,Ieche.18.19,מַדֻּעַ cur nõ,&c.

מָה Siue מֶה,aut מַה,Interrogat,quid,aut qualis ſit res, & quomodo ſe habeat:& nõ interrogat de perſona,ſicut מִי quis. Interdũ ponitur vice מָתַי quò, vſquequo,&c.Nõnunquã eſt augẽtis,pro quàm.Et aliquãdo punctatur cũ ſeghól,interdum cũ camés,aut pathách. 1.Sem.28.14, מַה־תָּאֳרוֹ quæ forma eius?Gene.2.19,vt videret מַה־יִּקְרָא־לוֹ quomodo vocaret illud.Et 27.19, מַה־זֶּה מִהַרְתָּ quomodo feſtinaſti vt inuenires fili mi? Vel ſic, Quid hoc? feſtinaſti,&c. 2.Reg.1.5, מַה־זֶּה cur reuerſi eſtis?Iudi.18.8, מָה אַתֶּם quid vos?i.quæ(aut qualis)reſpõſio eſt in ore veſtro?acſi dicat,quid dicitis?Exo.32.2,Nõ nouimus מֶה־הָיָה לוֹ quid fuit(.i.quid acciderit)illi.Irm. 11.15, מֶה quid dilecto meo,&c. Pſal.4.3, עַד־מֶה (hoc eſt עַד־מָתַי) vſquequo gloria mea ad pudorẽ? Ieſa.1.5, עַל־

מָה super quo(vel propter quid, quáobrem)percutiemini vltra? Exod.4.2,מַזֶּה(pro מַה־זֶּה)quid est in via tua?

Et sic Iechez.8.6, מֵהֵם(pro מַה הֵם)quid isti faciũt? Iesa.3.14, מַלָּכֶם(pro מַה־לָּכֶם)quid vobis vt atteratis. Gene.15.8,בַּמָּה in quo sciá,&c.1.Semu.29.4,ובַמָּה & in quo cóplacebit iste? Est & augẽtis particula. Psal.8.2,מָה־אַדִּיר quàm grãde est nomen tuũ. Est etiã diminutiua particula,Psa.8.5,מָה־אֱנוֹשׁ quid est homo quòd,&c.Nume.16.11, & Aharõ, מַה־הוּא quid est quod murmurastis aduersus illũ? acsi dicat, Murmurastis aduersus maiorem illo,nẽpe aduersus Dominũ, cuius respectu Aharón nihil est. Psal.89.48,זְכָר־אֲנִי מֶה חָלֶד memento quid sum,quid tẽpus.Dictio enim מָה trahitur ad præcedentem,secũdum morẽ Sacrarum literarũ. Et cũ hac dictione venit aliquid occultũ.2.Semu.18.22,וִיהִי־מָה & sit quid,currã.i.& sit quicquid sit,non curo,currã.Iiób 13.14, Et transeat super me מָה quid.i.quicquid voluerit, non curo. Est etiã querelæ,& lamẽtationis particula. Iechez.16.30, מָה quomodo(heu)infirmatũ est cor tuũ.

Et apposito כ, est interrogatiua quantitatis, Quot, quoties.Gene.47.8,כַּמָּה quot sunt dies,&c. Psal.78.39, כַּמָּה quoties irritabunt eũ. Est etiã augẽdi particula, Zecha.7.3,Quẽadmodũ feci iã כַּמֶּה שָׁנִים tot annis.multis annis. Et præposito ל, לָמָּה, Propter quid, vt quid. Psal.43.2,לָמָּה קֹדֵר vtquid pullatus &c. מ est cũ daghés, & longum: præterquam in paucis, vt Psal.10.1,לָמָה vt quid Domine,&c.Vnum inuenitur longum,& sine daghés,Iiób 7.20,לָמָה.Et postposito ei זֶה,tantundẽ valet, scilicet בַּעֲבוּר מָה propter quid.Gene.18.13,לָמָּה זֶּה propter quid risit Saráh? Et מ cum seghól, 1.Semu.1.8,לָמֶה vt quid flebis(pro fles,)וְלָמֶה & vt quid non,&c. Præpo-

nitur interdū & ש: vt Cant.1.7,שַׁלָּמָה vt quid enim ero &c. Interdum aufertur & ל in eadem significatione, Iiob 7.21,וּמֶה לֹא־תִשָּׂא & cur non parces &c.

מָהַל Miscere. semel duntaxat inuenitur, idque in cal. Iesah.1.22, Vinum tuum מָהוּל בַּמָּיִם mistum est aqua. In lingua etiam Harabica, mistum vocatur מַהֲלָא, vt ait R.Ioséph.

מָהַר Accelerare, festinare, Dotare, Insanire, Stultū esse. Inuenitur vtplurimū in pihél, tá intransitiuum, quàm transitiuū. Iesah.51.14, מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ, festinauit ligatus vt solueretur. Et 49.17, מִהֲרוּ בָּנָיִךְ festinauerunt(pro festinabunt)filii tui. Tharghū, Festinabunt, cōgregabunt se in medio tui filii tui. Malachi 3.5, Et ero testis מְמַהֵר festinás.i.festinus, velox. Gene.19.22, מַהֵר festina. Estér 5.5, מַהֲרוּ אֶת־הָמָן festinate Hamán. Potest esse & intransitiuū, vt sit, festinate vocatéq; Hamán. vel festinate vocare. & sic 1.Reg.22.8, מַהֲרָה festina. vel festinare fac. Exod.12.32, לְמַהֵר vt festinaret. Nachum 2.5, יְמַהֲרוּ חוֹמָתָהּ festinabūt(accelerabunt) murū eius. Et in cal, Dotare, donare, dare. Psal.16.4, Multiplicentur dolores eorū qui מָהָרוּ אַחֵר alteri (sub. deo) donauerunt. R.D.in cōment.sic exponit, Multiplicabuntur dolores eorū, nēpe virorū qui festināt ad deum alterū. Et istud מָהָרוּ est vnicum ex cal in hac significatione. Potest etiam, inquit, exponi, donauerūt. Vel sic, Hærebo sanctis ac fortibus, & multiplicabuntur dolores festinantiū ad viros alios, vt ambulent per vias illorum, quæ non sunt viæ Domini. Et hoc est rectum. In lib. tamen rad.in אַחַר, refert expositionē R.Ionáh, qui exponit accelerauerūt, quā improbat, quòd מָהַר in cal non significet festinare, sed donare: vnde exponit,

Multiplicabuntur dolores illorum qui donant, & offerunt oblationes alteri deo. R. Abrahám, Multiplicabuntur dolores illorũ qui donant alteri populo. Tharghum, Et impii multiplicant imagines ſuas,& poſtea feſtinãt offerre ſuas oblationes. R.Himmanuél in cómen.ita exponit, Placeat tibi vt multiplicentur dolores illorum hominũ,qui deo alteri,præterquá Deo vero tantũ,feſtinarunt vt irent poſt illú.ſic R.Selomóh. Exo.22.15,& ré habuerit cũ illa, מָהֹר יִמְהָרֶנָּה dotãdo dotabit illam. Nomen,מֹהַר,Dos.Exo.22.16,כְּמֹהַר ſecundum doté virginum. Tóar,מַהֵר,Feſtinus. Sephan.1.14,propinquus,וּמַהֵר & feſtinus.ſub.dies.eſt inſtar מַאֵן. Alia forma,Pſal.45.2,ſtilus ſcribæ מָהִיר feſtini.velocis.Ieſah.16.5,וּמְהִר צֶדֶק & velox iuſtitia. Et nomen, מַהֵר,quod & pro aduerbio ponitur. Deut.7.21,Nõ poteris conſumere illos מַהֵר cito.Eſtér 6.10,מַהֵר cito cape veſtem.Poteſt eſſe & imperatiuũ,feſtina,cape. Alia forma,1.Sem.20.38,מְהֵרָה חוּשָׁה cito feſtina. Et in niſhál,Inſanire,aut ſtultũ & inſipienté & ſimplicem eſſe. deducta ſignificatione à priori:quód ſtulti cito, temere,imprudẽter,ſine intellectu facta ſua perficiãt.Chab. 1.6,gẽtem amarã,וְהַנִּמְהָר & inſanã.aut præcipité.Tharghum,וְקַלִּילָא & velocé.Ieſah.32.4,Et cor נִמְהָרִים ſtultorum. Et 35.4,Dicite לְנִמְהֲרֵי־לֵב ſtultis corde, eſtote fortes.Iiób 5.12, Et cóſilium prauorum נִמְהָרָה infatuatum eſt.R.Moſéh,נֶהֶרְסַת deſtructum eſt.

מוג Eſt מָסַס,Liqueſcere,diſſolui, quando eſt intranſitiuũ.aut liquefacere,diſſoluere, quũ eſt tranſitiuum. Iechez.21.15, לְמַעַן לָמוּג לֵב vt liqueſcat cor. vel diſſoluat ſe.& eſt geminata litera deſeruiens. ſufficiebat enim dicere לְמַעַן מוּג,vel tãtum לָמוּג. ſed hoc factũ

est ad maiorem declarationẽ. Psal.46. 7, תָּמוּג אָרֶץ dissoluet se terra. Et transitiuũ, Iesah.64.7, וַתְּמוּגֵנוּ & dissoluisti nos. Et quadratũ, siue pohél, instar כּוֹנֵן, &c. Psal.65.11, imbribus תְּמוֹגְגֶנָּה dissolues eam. pro dissoluas, aut liquefacias eã, vel dissolue, &c. Futurum enim multotiès pro imperatiuo capitur. R.D. in cõmen. exponit, pluuia magna efficies terrã liquefactã, atque humidã, quæ ante pluuiã fuerat sicca & arida. Iiób 30.22, ותמוגגני תֻּשִׁיָּה & dissolues (.i. transire facies, remouebis) à me sapientiã. Futurũ est pro præterito. Et in nifhál, 1.Semu.14.16, Et ecce multitudo נָמוֹג dissoluebat se, & ibat. Iesa.14.31, נָמוֹג dissoluit se Peleséth. aut dissolue te. Præcedũt enim duo imperatiua, Vlula porta, clama ciuitas. sequitur, liquesce, aut dissolue, &c. Præteritũ enĩ capitur pro imperatiuo in lingua Hebraica. Et capitur Peléseth pro populo Peléseth, quum sit verbũ masculeum, & Peléseth fœmineũ, inquit R.D. in cõmen. vbi sic exponit, dissoluta est, contrita est. Nachum 2.6, Et tẽplum נָמוֹג dissolutum est. aut dissoluit se. Psal. 75.3, נְמֹגִים אֶרֶץ liquefiũt terra. i. (vt Tharghũ,) liquefiũt habitatores terræ. est participiũ. Et in hithpahál, Hamós 9.13, Et omnes colles תִּתְמוֹגַגְנָה dissoluẽtur. liquescent. ג prius, cum patház præter normam. quum enim sit in soph passúc, debet habere camés.

מוֹחַ Vnde מֹחַ, Medulla. Iiób 21.24, וּמֹחַ & medulla ossium eius irrigabitur. Iesa.5.17, & pascẽtur agni iuxta morẽ suũ, וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים יֹאכֵלוּ & in desertis (sub. terræ) pingues (sub. agni) incolentes comedent. Est hypallage, pro Et deserta terræ incolẽtes pingues agni cõedẽt. Et hoc dicit super desolatione terræ: dicit enim, futurũ, vt domus sint vsqueadeo desolatæ, vt pascãt in eis

agni secundú morem suú pascédo in loco pascui: & in desertis terræ quæ inhabitabāt ab initio, quum essent domus, núc comedét in eis מֵחִים pingues agni. Vel metaphorice dixit, Et pascēt agni. i. pauperes qui sunt debiles, secundú morem suú, quia consumentur impii, & nó opprimentillos. Et deserta. i. impios qui voluptatibus, deliciisque vacāt, qui venient ad habitandú inter illos, comedent illos. acsi dicat, Quú defecerint impii, comedent portioné illorum pauperes. Tharghum, Et pascentur iusti sicut dictú est super illis, multiplicabútur, & substantias impiorú iusti possidedút. Et R.D. in commen. Metaphorice dixit de iustis, & debilibus, qui antea fuerunt expulsi è domibus suis, & ibāt à facie impiorum: sed consumptis impiis comedét pauperes illa quæ comedebāt impii. Et hoc fuit in diebus Chizchiiáhu, qui fuit rex iustus, & iudicās veritaté, cuius tépore fortes nó habebant robur ad opprimendú debiles secundum moré suum, quia nó erat qui vim illis inferret. Et deserta pinguiú habentium medullā. i. diuitum qui pauperes opprimebant, hoc est domos eorum quæ erút desertæ, peregrinantes comedent. i. pauperes qui fugerant à facie illorú, venient modo ad habitandú in illis, & ad comedédum portioné illorum. R. Abrahám in cóment. Et pascent agni iuxta moré suum, aut ducatum suú. i. acsi illuc fuissent ducti. Et מֵחִים sunt agni pingues in quibus est medulla. Et חָרְבוֹת est in regimine, & deficit dictio הָאָרֶץ terræ, sicut in aliis locis, vt habes in radice שָׁכַר inebriare: vbi dicitur, Ebria (sub. afflictionibus) & non vino. Et est sensus, Peregrini comedent. i. viri extranei, qui habitabunt. Et מֵחִים est tóar nominis. Hucusque R. Abrahám.

מוט Est נָטָה,Inclinare,diuertere,Peruertere: & מָעַד, Labi,nutare,cadere.Proue.25.26,Iustus מָט incli nans se corã impio.vel qui inclinauit se. potest enim esse præteritũ,& participiũ.Psal.94.18,מָטָה רַגְלִי,nutauit (lapsus est)pes meus. est longũ ad differẽtiã participii. Leuit.25.35,& si pauper effectus fuerit frater tuus,וּמָטָה & nutauerit (declinauerit, inclinauerit se) manus eius tecũ. מַטָּה cũ daghés,Inferne,deorsũ: require in מָטָה. Iesah.54.10, & pactũ pacis meæ לֹא תָמוּט nõ nutabit. labetur,aut cadet. Et in nif hál,Psal.17.5,בַּל־נָמֹטּוּ ne nutent(labãtur)pedes mei.quære in מָטָה. Et 16.8,בַּל־אֶמּוֹט ne nutẽ.Et 140.11,יִמּוֹטוּ cadent.Scribitur cũ י,& legitur cum ו,quia duplex est lectio,יִמּוֹטוּ quod est ex nif hál,& יָמִיטוּ quod est ex hif híl, labi aut cadere faciẽt. Et in hif híl, Psal.55.4, Quoniã יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן labi(aut cadere) faciẽt super me iniquitatẽ. Et in hithpahál,Iesah.24. 19,מוֹט הִתְמוֹטְטָה,Nutatione nutauit terra. Nomẽ,מוֹט Nutatio,Lapsus,Cõmotio.Psa.55.23,non dabit in seculũ מוֹט לַצַּדִּיק lapsum(casum,commotionẽ) iusto.Et 38. 17,בְּמוֹט in lapsu pedis mei. Vel est macór ex cal,dũ labitur(nutat)pes meus.& est rectum.& sic 46.3,וּבְמוֹט & dum labũtur mõtes in cor maris. Significat & baculum,aut vectẽ,& perticã.Nume.4.10,עַל־הַמּוֹט super vectem.Et 13.23,& portauerũt illũ בַמּוֹט in vecte. Aliud, מוֹטָה,Iugũ,Impietas,Declinatio.Iesa.58.9,si remoueris è medio tui מוֹטָה,id est עוֹל iugũ. vel lignum oblõgum quod transfigit iugum, aut quo ligatur iugũ.Exponit R.D.in cõmen.Si remoueris è medio tui opera mala. Tharghũ,אַסְטָיוּת declinationẽ.Et 6,מוֹטָה(&)iugũ,& dimittas cõfractos liberos, & omne מוֹטָה iugũ disrumpatis.R.D.in cõment.sic dixit,vt soluas fasciculos מוֹטָה,

quia מוּטָה est רֶשַׁע impietas qua declinare (aut labi) faciebāt pauperes: secundū illud Psal.55.4, Quoniā יָמִיטוּ labi faciēt super me iniquitatē. Vel מוּטָה, est nomē הָעוֹל iugi, sicut & Irme.28.10, & tulit Chananiáh propheta אֶת־הַמּוֹטָה iugū. Opprimebāt enim pauperes acsi imponerēt iugū collo eorū. Plurale, Leuit.26.13, Et cōtriui מֹטֹת עֻלְּכֶם vectes iugi vestri. Iechez.30.18, quū contriuero ibi אֶת־מֹטוֹת iuga AEgypti. Interdū absorbetur litera quiescens in daghés, & mutatur chólem in súrec. Iesah.8.8, & erit (pro erunt) מֻטּוֹת vincula. aut vectes lignei. Sed R. Ioséph deducit à נָטָה, & absorbetur נ in daghés, exponens, extensiones alarum (.i. castrorū) eius.

מוּךְ Depauperari, attenuari. Leuit.25.44, וּמָךְ אָחִיךָ, & depauperatus fuerit frater tuus. Et 25, יָמוּךְ depauperatus fuerit. Hæc R. Ionáh posuit in hac radice, quòd מָךְ sit cū camés, & יָמוּךְ cū surèc, instar יָקוּם יָשׁוּב. si enim essent à מָכַךְ, prius fuisset cum pathách, alterum vero cū chólem. Sed R. Iehudáh posuit hæc in radice מָכַךְ.

מוּל Excidere, præcidere, circūcidere. Ieho.5.7, אֹתָם מָל, eos circūcîdit. Deute.10.16, וּמַלְתֶּם אֵת עָרְלַת & circuncidetis præputiū cordis vestri. Iehos.5.2, מֹל circuncîde. Irme.9.25, & visitabo super omnē מוּל בְּעָרְלָה circūcîsum, (& super omnē qui est) in præputio. hoc est, super vniuersum Israél qui est circūcîsus, & super omnes gētes quæ sunt incircūcisæ. Ieho.5.4, מֻלִים circūcisi fuerunt. Et 3, וַיָּמָל & circūcîdit. נִמֹּל, Require in נָמַל. Et in nifhál, Gene.17.13, הִמּוֹל יִמּוֹל circuncidēdo circūcidatur. Gene.17.25, בְּהִמֹּלוֹ quum circuncisa fuit ipsa אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ caro præputii eius. Et in hifhíl, Psa.118.11 & 12, In nomine Domini quia אֲמִילַם excidā (aut excidere faciā) illos. camés est vice seri, inquit R.D. in Mich. pro אמילם.

אֲמִילַם. Et in Pohél, Psal.90.6, ad vesperã יְמוֹלֵל excidetur, & arescet. est intransitiuũ. Potest tamen esse & trãsitiuum: & sic deficit persona agẽs quæ est הָרוּחַ ventus: acsi dicat, Vẽtus excîdet, & arefaciet: iuxta illud Psa.103.16, quoniã ventus trãsiuit per illum, & nõ fuit. Et in hithpahál, Psal.58.7, Tendet (pro tendẽt) sagittas suas כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ sicut exciderẽtur. i. erunt acsi fuissent excisæ.

Potest esse ex hac radice illud Irme. 11.16. Vox הֲמוּלָּה excisionis &c. Require in הָמַל. Hinc est & מוּל, quod est נֶגֶר, Corã, ante, cõtra, eregione. Exo.18.19, מוּל הָאֱלֹהִים corã Deo. Et 34.3, אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא ante montẽ ipsum. vel, eregione mõtis ipsius. 1. Semu.17.29, & vertit se ab illo אֶל־מוּל אַחֵר cõtra alterum. sub. locũ. acsi dicat, ad locum alterũ. Exod.28.27, מִמּוּל eregione faciei illius. Et cũ chólẽ vice súrec. Deute.1.1, מוֹל סוּף cõtra (aut eregione) Suph. Et cum א quiescẽte post ו. Nechem.12.36, ambulabat לְמוֹאל eregione. Et cũ pronomine, Num. 22.4, manet מִמֻּלִי cõtra me. eregione mei. Nomen in priori significatione. Exo.4.26, Tũc dixit, Sponsus sanguinum, לַמּוּלֹת propter circuncisiones.

מום Macula. Leui.21.18, in quo fuerit in illo מוּם macula. Prou.9.7, מוּמוֹ macula eius. מְאוּם, מַאַם. Vide מַאַם.

מון Vnde תְּמוּנָה, Figura, similitudo, imago, phãtasma, idea, species intelligibilis. Dicitur enim de rebus tã corporalibus, quàm spiritualibus: tã de his quæ sensibus percipiuntur, quàm quæ intelligũtur solo intellectu, vt quũ dicitur de Deo. Exo.20.4, non facies tibi sculptile, & omnẽ תְּמוּנָה similitudinem quæ in cælo superne. Nume.12.8, & nõ per ænigmata וּתְמֻנַת יְהוָה & similitudinẽ Domini aspiciet. sub. intellectu. Tharghú, Et nõ per ænigmata, per similitudinẽ, gloriam Domi

ni aſpicit. R. Selomoh in cōmen. Hæc eſt (inquit) viſio poſteriorū, de qua dictū eſt Exod. 33.23, Et videbis poſteriora mea, & facies mea nō conſpicietur. Pſa. 17.15, ſatiabor quū euigilauero, תְמוּנָתֶךָ ſimilitudine tua. R. Selo. Satiabor quū euigilauero, viſu imaginis tuæ, quū euigilauerint mortui à ſōno ſuo. R. Abrahám, Satiabor quū euigilare feceris imaginem tuā, quum videro faciē tuā non oculari, ſed intellectuali viſione, quæ vere eſt viſio Dei. At hoc intelligere nequit, niſi qui ſcientiā de anima didicit. R. D, Satiabor in ſæculo venturo videndo faciē tuā, quū euigilauerit imago tua. nō enim dormiet, aut morietur anima mea. Facies tua, idē quod imago tua, de qua Num. 12.8, Et imaginē Domini aſpiciet. Quod nō de ſenſibili, ſed de intellectuali imagine intelligit, quæ eſt apprehēſio intellectus. Tharghú, Ego in veritate videbo aſpectū faciei tuæ, ſatiabor quū euigilauero, à gloria imaginis tuæ. R. Himmanuél, Satiabor quū euigilauerint animæ à ſomno ſuo. acſi dicat, Tempore reſurrectionis videndo imaginem tuam.

מוץ Gluma, minutum quod eſt inter paleas. Pſal. 1. 4, non ſic impii, ſed כַּמֹּץ tanquam gluma. Hoſe. 13.3, כְּמֹץ tanquam gluma turbine rapta de area.

מור Myrrha. aroma ex ſpeciebus germinū, quod colligitur. Cant. 5.1, collegi מוֹרִי myrrham meam. Canti. 3.6, ſuffita מֹר וּלְבוֹנָה myrrha, & thure. Et 5.5, מוֹר עֹבֵר myrrham tranſeuntem. Exo. 30.21, מָר־דְּרוֹר myrrhā libertatis. i. libere fluentem.

מוש Eſt סור, Recedere. Et tranſitiuū, Remouere, auferre, ſiue recedere facere; Tāgere, palpare, contrectare. Zechar. 3.9, וּמַשְׁתִּי אֶת־עֲוֹן הָאָרֶץ־הַהִיא Et remouebo iniquitatē terræ ipſius. Iudi. 6.18, ne quæſo תָמֻשׁ מִזֶּה recedas hinc. Prouer. 17.13, לֹא־תָמוּשׁ non recedet malū è

domo illius. Scribitur cum י, & est ex hifhíl: legitur autem cum ו, & sic est ex cal. Et in hifhíl, Iudic. 16.26, וַהֵימִשֵׁנִי אֶת־הָעַמֻּדִים & tãgere (palpare) fac me columnas. Iiób 23.12, à præcepto labiorũ eius, וְלֹא אָמִישׁ & non recedã. pro recessi, sub. ab eo. intrãsitiuũ: acsi dicat, Custodiui præceptũ labiorũ eius, & nõ recessi ab illo. Vel trãsitiue, & nõ remouebo, sub. illud præceptũ à corde meo. R. Leui dicit versũ istũ posse iungi præcedẽti, Viã eius seruaui, & nõ declinaui à præcepto labiorũ eius, neque recessi. Tharghũ, אַעְדִּי remoui. Illud Gene. 27.20, וַאֲמֻשְׁךָ & palpabo te fili mi: cõmuniter Hebræi deducũt à מָשַׁשׁ, cũ aliis quæ significant palpare. ibi vide. Irme. 17.8, וְלֹא יָמִישׁ & nõ recedet à faciendo fructũ. Micháh 2.4, quomodo יָמִישׁ לִי auferet (pro abstulit) mihi, sub. quos sperabamus nobis restitui: agros nostros diuidet. pro diuisit, sub. sibi hostis. Exo. 10.21, וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ & palpet (aut palpabit) tenebras. Potest & in priori significatione accipi, vt Tharghũ, Et sit (vel erit) tenebra (pro tenebræ) super terrã AEgypti, בָּתַר דְּיַעְדֵּי קְבַל לֵילְיָא postquam recesserint tenebræ noctis. R. Selomóh in commẽ. scripsit, in hac dictione deficere א, pro וַיַּאֲמֵשׁ, sicut Iesah. 13.20, יַהֵל pro יַאֲהֵל. & 2. Sem. 22.39, וַתַּזְרֵנִי pro וַתְּאַזְּרֵנִי aut וַתְּאַזְּרֵנִי.

מות Mori. & in cal est instar חָפֵץ. vt מֵת mortuus est, pro מָוֵת. Et sic מֵתָה mortua est. Sed residuũ præteriti non dicimus cum seri, sed מַתִּי cum daghés, mortuus sum. & sic מַתֶּם מַתֶּן cũ daghés in quo absorbetur ת radicale. Et participiũ מֵת מֵתִים. Macór, מוּת &c. 2. Sem. 12.19, מֵת mortuus est. Gene. 19.18, וָמַתִּי & moriar. Exod. 4.19, מֵתוּ mortui sunt. Num. 14.2, vtinã מַתְנוּ mortui essemus. Gen. 48.7, מֵתָה mortua est mihi Rachél. Vnum cũ ה, Zechar. 11.9, הַמֵּתָה quæ mortua est. Participium

LL.ii.

nõ differt in ſcriptura à nomine tóar: idcirco vtrũque pariter ſcribetur. Irme.16.7, עַל־מֵת ſuper mortuũ. Gen. 23.6, ſepeli אֶת־מֵתֶךָ mortuũ tuũ. Exod.12.33, Omnes nos מֵתִים morimur. Pſal.88.6, בַּמֵּתִים inter mortuos. Thre.3. 5, כְּמֵתֵי ſicut mortuos ſæculi. Macór. Exod. 31.15, מוֹת יוּמַת, Moriẽdo moriatur. Geneſ.27.10, vt benedicat tibi antequã מוֹתוֹ moriatur ipſe. Vel, ante mortẽ ſuam. nã poteſt eſſe & nomẽ. Et 27.7, לִפְנֵי מוֹתִי, ante mortẽ meam. Alia forma, Gen.25.32, Ego vado לָמוּת ad moriendum.

Imperatiuũ, Deute.32.50, וּמֻת & morere. pro morieris, inquit R.D. in Michlól. Futurũ, Gene.27.4, Antequã אָמוּת moriar. Et cũ camés chathéph מ, Gen.11.32, וַיָּמָת & mortuus eſt. Iudic.16.30, תָּמֹת moriatur. Et 20.5, וַתָּמֹת & mortua eſt. Iechez.13.19, animas quæ nõ תְמוּתֶנָה morietur. Et in hifhíl, Mori facere, aut iubere, interficere, interimere. Iudi.16.30, quos הֵמִית mori fecit. ſiue interemit. Ieſa.65.15, וֶהֱמִיתְךָ & interficiet te Dominus. 1.Semu.17.34, וַהֲמִתִּיו & interficiã illũ. Scribitur cum י & daghés. Et 2.6, Dominus מֵמִית mortificat. 2.Reg.11. 2, הַמְּמוֹתִים qui interficiebãtur. ſcribitur cum ו, quia poteſt eſſe ex pohél, הַמְּמוֹתִים. Iudic. 15.12, וְהָמֵת לֹא נְמִיתֶךָ & interficiẽdo nõ interficiemus te. Exo.16.3, לְהָמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה vt interficeres omnẽ congregationẽ hanc. Et 4.24, & quæſiuit הֲמִיתוֹ interficere illũ. Sũt qui exponunt illud Proue.19.18, וְאֶל־הֲמִיתוֹ & ad interficiendũ eũ &c. ex hac radice. Quære in הָמָה. 1.Sem.20.8, הֲמִיתֵנִי interfice me. Deuter.32.38, אֲמִית interficiã, & viuificabo. 1. Reg.2.26, לֹא אֲמִיתֶךָ nõ interficiã te. Gene.38.7, וַיְמִתֵהוּ & interfecit eum. Eſt ſine י. Et in hofhál, 2.Reg.11.2, Et nõ הוּמַת interfectus fuit. Deute.24.16, לֹא־יוּמְתוּ non interficiẽtur patres pro filiis. Et in quadrato, ſiue pohél,

Irm.20.17,Quia nõ מוֹתְתַנִי interfecisti me. 1.Semu.14.
13, armiger eius מְמוֹתֵת interficiebat post eum. הַמְּמוֹתִים
quære in participio hifhíl, pro הַמְּמוֹתִים. Psal. 109. 16,
לְמוֹתֵת mortificare.interficere. Iudic.9.54,וּמוֹתְתֵנִי & in-
terfice me.2.Semu.1.9,וַאֲמֹתְתֵהוּ & interfeci.ו est cũ pa-
thách præter normã:debuerat enim esse cũ camés,in-
quit R.Dauid in Michlól. Tóar,מֵת,Mortuus.quære
in participio. Sunt qui putant esse huius significan-
tiæ, & radicis illud Iesah. 5.13, Et(populus)gloriæ eius
מְתֵי רָעָב pro,mortui fame,cũ radix sit מָתָה.nã si esset ex
hac,מ haberet serí.Tharghũ,Et inclyti eius mortui sũt
fame. Nomen,מָוֶת,Mors. Psalm.6.6,בַּמָּוֶת in morte.
Alia forma cũ ה.Psal.116.15,הַמָּוְתָה. Et in plurali qui-
escit ו,Iechez.28.10,מוֹתֵי mortibus incircũcisorum mo-
rieris. Et præposito מ,Irme.16.4, מְמוֹתֵי mortibus in-
firmitatũ morientur.est instar מְבוֹאֵי, Iechez.26.10. cu-
ius singulare est מָבוֹא,& plurale מְבוֹאִים. & in regimine
מְבוֹאֵי.& sic מָמוֹת מְמוֹתִים.& in regimine מְמוֹתֵי. Alia for
ma,præposito ת,Psa.79.11,relinque filios תְמוּתָה mortis.

מָזַג Miscere.Et nomen, מֶזֶג, Mistio, tẽperamentum.
Cant.7.2,nõ carebit הַמָּזֶג tẽperamento. aut mi-
stione. Et sic doctores appellant vinũ מָזוּג mistũ,tẽpe-
ratúmque aqua. Alibi in Sacris literis non inuenitur.

מָזָה Exurere,cõburere.Deut.32.24,מְזֵי רָעָב exusti fa-
me. In lingua quoque Aramæa, siue Chaldæa,
est incẽdere.Dani.3.19,Et dixit לְמֵזֵא vt succenderẽt for
nacẽ septuplũ supra id quod cõsueuerant לְמֵזְיֵהּ succen
dere illam.quanquam מ in לְמֵזֵא non sit radicale.

מָזַח Roborare,fortificare.Inde מֵזַח,Fortitudo:& Cin
gulum, sic appellatũ , quòd lumborũ sit robur.
& est מ cũ serí,ait R.D.in li.ra. Iesa.23.10,אֵין מֵזַח עוֹד nõ

eſt fortitudo vltrá. R.D.in comment.exponit חָזָק fortitudo. R.Abrahám in cómen.cingulú roborans lumbos.Tharghum,תְּקוֹף fortitudo. Pſal.109.19,וּלְמֵזַח & in cingulú quo ſemper accingat ſe. Alia forma,Iiób 12.21,וּמְזִיחַ & fortitudinem fortiú.ſic etiã Tharghũ. R.Selomóh,Et cingulũ.Alii,inquit R.Moſéh,exponunt,& fortitudinẽ. & ſic Tharghum,& R.Abrahám Peruſól.

מזר Vnde מַמְזֵר,Spurius.Deute.23.2,non ingredietur מַמְזֵר ſpurius eccleſiam Domini.R.Ionáh poſuit hoc nomẽ in hac radice.& ſecundũ R.D.vtrũque מ poteſt eſſe nominis conſtitutiuũ, ſicut & in מַמְּגֻרוֹת à גור, Ioél 1.17.Et ſic מַמְזֵר à זור,quod eſt alienũ eſſe.acſi dicat, alienus, & extraneus . Et ea videtur eſſe opinio Ionathán,Zecha.9.6,vbi dicitur, Et habitabit מַמְזֵר ſpurius in Aſdód:pro quo Tharghú habet,Et habitabũt dom' Iſraél in Aſdód,in qua fuerunt ſicut extranei. R.D.in cõmen.Sũt(ait)qui dicũt nomen eſſe gẽtis. Vel deficit כ ſimilitudinis aduerbiũ: & מַמְזֵר eſt זר extraneus, alienus.i.& habitabit ſicut extraneus. Et ſic Deut.23.2,ſuprà citatum. & vtrunque מ deſeruit. acſi dicat, Et qui habitabat in Aſdód è Peliſtæis, habitabit in ea tanquã vir alienus,& extraneus,quia ſub manu & poteſtate Iſraél erũt.Et hoc eſt quod poſtea dixit,Et excîdã ſuperbiã Peliſtím.Et R.Abrahám in cõment.Dixit R.Iehudáh filius Bilhám,eſſe nomẽ gẽtis.At ſecundũ opinionẽ meã,eſt alienus ab vrbibus Iſrael:qui tãtũ cõiũctus eſt ipſi Ieruſaláim,habitátque ſolũ in vrbib' Paleſtinorũ.q.d.humilimus & contẽptiſſim' Iſraelis.Iiób 38.32, Núquid produces מַזָּרוֹת planetas in tẽpore ſuo?quod eſt ſicut מַזָּלוֹת.Et rectum eſt vt ſit nomẽ vnius è ſtellis.In cõmẽ.R.D.ita ait,Dixerunt ר eſſe loco ל(ſicut אַרְמְנוֹתָיו,

pro אַלְמְנוֹתָיו palatia eius, Hamós 6.8) hoc est מַזָּלוֹת: & sũt stellæ. q.d. nũquid produces potẽtia tua stellas in tẽpore suo? hoc est in tẽpore singularũ stellarũ. R. Leui vnã scripsit esse è figuris Meridionalibus, quæ nonnisi paruo tẽpore Iiób fuit cõspecta. Tharghũ, שַׁטְרֵי מַזָּלַיָּא dominãtes planetas. Sunt qui exponunt ex hac radice illud Iiób 37.9, וּמִמְּזָרִים קָרָה, Vide in זָרָה.

מָחָה Delere, eradere, Tergere, abstergere, Perdere, disperdere, Peruenire, Plaudere. 2.Reg. 21.13, וּמָחִיתִי אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם כַּאֲשֶׁר־יִמְחֶה אֶת־הַצַּלַּחַת מָחָה וְהָפַךְ עַל־פָּנֶיהָ & abstergã Ierusaláim (sub. à suis habitatoribus) quẽadmodũ absterget (quispiã) scutellã: abstersit, & vertit super faciẽ eius. Nume. 5.23, וּמָחָה אֶל־מֵי הַמָּרִים & delebit cũ aqua amaritudinum. Et 34. 10, וּמָחָה עַל־כֶּתֶף יָם־כִּנֶּרֶת & perueniet ad latus (plagam) maris Chinnéreth. Tharghum similiter, וְיִמְטֵי & pertinget. Psal. 9.6, שְׁמָם מָחִיתָ nomen eorum deleuisti. Prouerb. 31.3, Ne des mulieribus substãtiam tuam, וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין & vias tuas ad delendum reges. Si est ex cal, pathách ipsius ל est loco chiríc. Si verò sit ex hifhil, ponitur pro לְהַמְחוֹת. Et cum א loco ה, Iechez. 25.6, propter מַחְאֲךָ יָד plaudere tuũ (.i. pro eo quòd plausisti) manu. Iesah. 55.12, Et omnia ligna agri יִמְחֲאוּ־כָף plaudent manu. etiam hic, א est loco ה. Et in hifhíl, Nechem. 13.14, Et ne תֶּמַח חֲסָדַי deleas misericordias meas. Irme. 18.23, Et peccatũ eorũ à facie tua ne תֶּמְחִי deleas. י est loco ה radicalis. Et venit cũ chiríc secundũ morẽ י, inquit R.D. in lib. rad. & in Michlól. R. Iehudáh cũ multis aliis grãmaticis scripsit esse ex cal, & seghól vice seri, & sic Nechem. 13.14, suprà citatũ. Et rectũ est vt sint ex hifhíl, quod in literis futuri habet & seghól: & ita scripsit R. Iahacób filius

Elhazar. Et in nifhál, Deute.25.6, Et non יִמָּחֶה delebitur nomẽ eius. Et secundú aliam significantiá, Iesa. 25.6, Conuiuiú defecatorum, pinguiú, מְמֻחָיִם medullatorú. est enim significationis מֹחַ. & sic מֹחַ & מֹחָה eiusdem sunt significátiæ, quanquá non eiusdẽ radicis. Et in margine scribitur ח cú camés, & est participiú ex pihél haddaghús, inquit R. Abrahám in cómen. Et ex hac radice est (vt scripserunt R. Iehudáh & R. Ionáh) illud Iechez.26.9, וּמְחִי קָבָלוֹ & balistá (pro balistas) contra eá ponet cótra muros tuos. R.D. in lib. ra. scribit, Si est ex hac radice, exponitur, Et ictú turris ligneæ suæ dabit in muros tuos. Et rectum est, inquit, vt מ sit litera nosépheth, & non radicalis. ná sic inuenitur in verbis doctorú Hebræorú, Occisi בְּחִי arcu, aut balista. Dabit, inquit, in muros tuos: quia iaciebãt cú illis sagittas in muros, ne posset quispiá in muris manere. Et in comment. exponit, מְחִי hoc est מַכָּה ictum: קָבָלוֹ, hoc est נֶגְדּוֹ contra eam, eregione illius. Potest tamen, inquit, exponi vt מ sit nosépheth. Et sic est arcus, aut balista quæ sagittas in illos qui erãt in muris iaciebant, vt timore sagittarum non apparerẽt in muro, nec præliarentur. Tharghum, וּמְחַת פַּגוּוֹהִי & ictum arietis sui, &c.

מחץ Transfodere, confodere, transfigere, Intingere. Psal.110.6, מָחַץ רֹאשׁ cófodit (transfixit) caput super terrá. Deuter.33.11, מְחַץ מָתְנַיִם transfige lúbos insurgentiú contra illum. Nume.24.8, וְחִצָּיו יִמְחָץ & sagittis suis transfiget. deficit ב in וְחִצָּיו. Potest & hoc pacto intelligi, secundum R. Selomóh in cóment. Et sagittas suas Deus intinget in sanguine hostiú. Psal.68.24, לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ, Vt rubescat pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis de ipso

de ipso. Metathesis est literarum, pro תְּחְמַץ vt rubescat pes tuus in sanguine inimicorú, & rubescat lingua canum tuorú de ipso sanguine. תְּמְחַץ enim manet loco duorú. Et dictio דָּם est cũ camés, quia nõ est in regimine ad לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ, sed ad מֵאֹיְבִים: sed propter ם, מֵאֹיְבִים non potuit habere pathách more cõiunctorũ. Sic R. D. in li. ra. In cõmẽt. addit, Multa sunt huiusmodi in Sacris literis, vt 2. Semu. 11. 2, Et vidit mulieré se lauantẽ, super tectum. vel è tecto. pro, vidit è tecto mulierem se lauántem. Et מִנֵּהוּ est appositum explicãdi gratia. Iam enim dixerat, de inimicis, aut inimicorum: & dixit adhuc, ex eo, in singulari. i. de singulis eorũ. vel de eo, scilicet sanguine: aut de eo, nẽpe rege Assúr, quẽ eius filii gladio occiderunt. Est autẽ metaphorice dictum, Vt rubescat pes tuus ô Israél, vel ô Deus: secũdum illud Iesah. 63. 1, Quis est iste qui venit de Edóm, rubefactus vestibus de Bosráh? Et 3, Et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia vestiméta mea inquinaui. Nomẽ, Iesa. 30. 26, וּמַחַץ & trãsfossionẽ plagæ eius sanabit.

מָחַק Est הֵסִיר, Remouit. Semel inuenitur, Iudi. 5. 25, מָחֲקָה ראשׁוֹ remouit caput illius. i. abscîdit ab eo. Hinc & מְחֹק, instrumentum mensuræ quo remouetur id quod redundat, vt baculus rotundus quo frumentum in modio redundans (dum mensuratur) raditur, & remouetur.

מָחָר Cras. Exod. 32. 5, Solennitas Domino מָחָר cras. Interdũ significat tẽpus longinquum. Exo. 13. 14, Quũ interrogauerit te filius tuus מָחָר cras. Aliquando diẽ sequentẽ propinquum & remotũ: vt Prouer. 27. 1, ne laudes (aut iactes) te בְּיוֹם מָחָר in die crastino. Et cũ ת in fine, Nume. 11. 32, Et tota die הַמָּחֳרָת crastina. In re-

gimine, ר est cũ pathach, Leuit.23.11, מִמָּחֳרַת de crastino (pro in crastinũ, R.D.) sabbati. 1.Sem.30.17, Et percussit eos Dauid à crepusculo diei illius וְעַד־הָעֶרֶב vsque ad vesperã (sub. sequẽtis diei) לְמָחֳרָתָם in crastinũ ipsorũ.i. vsque mane quod fuit cras. Propterea dixit, in crastinũ eorũ: quia mane diei secundi, erat crastinum duorum crepusculorũ (inquit R.D. in lib. ra.) quæ trãsierant. Et in cõmen. A crepusculo.i. vespera diei huius, vsque ad vesperam diei secũdi, & tota ipsa vespera vsque mane, quod est cras. Et dictio עַד, manet loco duarũ: acsi dicat, & vsque in crastinũ ipsorum. Tharghum nõ expressit vim ipsius ם, eorũ. sic enim vertit, A crepusculo vsque ad tẽpus vesperæ diei qui est post eam.i. diei sequẽtis. Neque etiã doctores Hebræorum exprimunt. dicũt enim, Duo crepuscula fuerunt, crepusculũ diei, & venit nox: crepusculũ noctis, & venit dies. Hinc est מְחִיר, Pretium. 2.Semu.24.24, Emam à te בִּמְחִיר pretio. Psal. 44.13, בִּמְחִירֵיהֶם in pretiis eorum.

מטט Nutare, declinare. Psal.17.5, בַּל־נָמֹטּוּ non nutauerunt pedes mei. In quibusdã libris (ait R.D. in lid. ra.) inuenitur cum daghés, & sic est ex hac radice: in aliis verò est sine daghés, & sic est ex radice מוט, in qua etiam citatus est locus iste. Ex hac radice est מִטָּה, Lectus. Gene.48.2, Et sedit עַל־הַמִּטָּה super lectum. Psal.6.7, מִטָּתִי lectum meum. 2.Reg.11.2, In cubiculo הַמִּטּוֹת lectorũ. Potest esse & ex נָטָה. Ex hac radice potest etiã esse מַטָּה, Deorsũ, inferne. Exo.26.23, Et fuerũt geminatæ מִלְּמַטָּה inferne. Et ה est nosépheth, quia est dictio longa. sed rectũ est vt sit ex radice נָטָה.

מטל Vnde מְטִיל, Virga, baculus. Inuenitur semel dũtaxat, Iiób 40.13, Ossa eius כִּמְטִיל בַּרְזֶל tanquam baculus ferreus.

מָטָר Pluuia. Interdũ iũgitur ei גֶּשֶׁם, quod ſignificat etiam pluuiã. ſunt enim ſynonyma. Licet ſint qui dicant גֶּשֶׁם eſſe nimbũ & pluuiã vehementẽ. Deut. 11.17, Et nõ erit מָטָר pluuia. Zecha. 10.1, וּמְטַר־גֶּשֶׁם & pluuiam pluuiæ (aut imbris) dabit eis. Plurale forma fœminea, Iiób 37.6, וְגֶשֶׁם מִטְרוֹת & nimbus (imber) pluuiarum fortitudo eius. Ab hoc verbũ in nifhál, Hamós 4.7, Pars vna תִּמָּטֵר cõpluetur. Et in hifhíl, Gene. 2.5, Quia nõ הִמְטִיר pluerat Dominus, &c. Pſal. 78.23, וַיַּמְטֵר & pluit ſuper eos mán. Hamós 4.7, Et pars ſuper quam לֹא־תַמְטִיר non pluet, areſcet. Vel eſt tranſitiuũ, pro non pluere faciet, ſub. nubes. Dicitur enim de nubibus, Ieſa. 5.6, Et nubibus præcipiã מֵהַמְטִיר ne pluãt ſuper eam.

מִי Quis, qui, & quæ. Et nõ dicitur niſi de viuente rationali, aut intellectuali. Vt autẽ מָה quærit de ſubſtantia, ita מִי de perſona. Et ponitur tã interrogatiue, quàm infinite: nõnunquam pro quiſquis, quicunque. Gene. 27.31, מִי־אַתָּה quis tu? Iungitur etiam nominibus multitudinis: vt Gene. 33.4, מִי־אֵלֶּה qui iſti tibi? Iechez. 31.2, אֶל־מִי cui ſimilis es, &c. 1. Sem. 17.28, וְעַל־מִי & cui dimiſiſti, &c. Et 12.3, Bouem מִי cuius accepi? &c. וְאֶת־מִי & quẽ oppreſſi? Iiób 12.3, וְאֶת־מִי & cum quo non ſunt, &c. Gene. 32.17, לְמִי־אַתָּה cuius es? Pſal. 27.1, מִמִּי à quo timebo? Iudic. 13.17, Et dixit Manóach ad angelum Domini, מִי שְׁמֶךָ Quod nomẽ tuum? Nõ dixit מָה quid: vt inuenimus in omnibus aliis locis præterquam in iſto. Et nomen quod non eſt memoratum, non eſt ſubſtantiuum, ſiue propriũ, ſed nomẽ memoratũ eſt loco ſubſtantiui de quo dicitur מִי, vt Iudic. 9.28, מִי־אֲבִימֶלֶךְ quis Abimélech, וּמִי־שְׁכֶם & quæ Sechém? Et 1. Sem. 25.10, מִי quis Dauid, וּמִי & quis filius Iſái? Et ſic omnia verba cõ

iuncta nomini memorato ſicut ſubſtantiuo,& eſt impoſitú illi in ſignum. Et nó eſt recta hæc interrogatio, niſi ſuper perſona tantú,& ſuper nomine illius memo rato:eo quòd nó eſt notitia viri magni & inclyti apud multos, niſi nomine ſuo quod it procul, & nunquam aut viderũt,aut agnouerũt illũ nomine illius proprio ſubſtátiuo memorari apud ſe. Vnde eius nomen eſt apud illos vt nomen ſubſtantiuũ. Et idcirco poteſt fieri interrogatio per מִי,ſicut fieret de ſubſtantiuo. Et ſic Manóach putabat de angelo quòd eſſet propheta, magnúſque homo,& inclytus,quẽ nunquam viderat,aut agnouerat,niſi quũ illum interrogauit, Quod eſt nomen tuum?acſi dicat,Quis es tu?quia quũ audierimus deinceps nomẽ tuũ,honorabimus te. Et hoc eſt quod poſtea dixit, Quia veniet verbum tuum,& honorabimus te. Si venerit quiſpiam iuſſu tuo,& memorauerit nomẽ tuum,honorabimus te. Illud autẽ Ruth 3.9, מִי־אָתְּ,Quæ es tu?exponit R. Ionáh acſi dicat, מָה quid? Et ſic quod ſuprà citauimus, Quod eſt nomen tuum, exponit,Quid eſt nomen tuum? Et non eſt opus,quia non agnouit illam, quãdo vidit illam, quẽadmodum dicit Scriptura paulo pòſt, Et ſurrexit antequam agnoſceret quiſpiá proximum ſuũ. Illud verò Micháh 1. 4,מִי־פֶשַׁע Quod ſcelus Iahacób:nónne Sóròn? וּמִי בָּמוֹת & quæ excelſa Iehùdáh:nónne Ieruſaláim?exponendú, Quis fuit cauſa præuaricationis Iahacób? nónne viri Samariæ,quũ fecerunt vitulos?Et quis fuit cauſa excelſorũ Iehudáh? nónne ſacerdotes Ieruſaláim, qui dum non regerentur, vt par erat, ſecundum cultum ſuum ibant,& ædificabãt excelſa. Illud etiam Gene. 33.7, Et dixit (Heſau) מִי לְךָ כָּל־הַמַּחֲנֶה הַזֶּה, exponitur Quis eſt cui

misisti vniuersam turmam hác, quæ est tibi,cui occurri? vel,quis est in cogitatione tua,cui,&c. Eadē est expositio R.Abrahám in comment.

מַיִ A quo מַיִם,Aqua.Vel radix est מָיָה. Vnde מַיִם ponitur pro מָיִים,& מֵי pro מָיֵי,& semper est plurale.& venit secūdum formam dualem ob duplicem aquam, superiorē & inferiorem,quas diuidit firmamentum,Gene.1.6 & 7.Geminatur aliquādo in regimine,& in cōiunctione cū pronominibus.Rectúmq; est dicere,מ & י secundū,esse signū plurale.Et quáuis ex se sit plurale, quū ex cōtextu singulare deprehēdatur,nec tamē reperiatur singulare ab eo formatū: fecerūt מ primū táquá radicale. vt fecerunt ex dictione פָּנִים פְּנִימִים,sic fecerūt ex מַיִם מֵימֵי. Nume.19.13,quia מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו aqua expiationis nō est aspersa super illū, immūdus erit, &c. dixit singulari numero, nō est aspersa:respiciens ad rē significatá. & sic 24.7,יִזַּל־מַיִם stillabit aqua. In illo Nume.5.18, erunt מֵי הַמָּרִים aquæ amaræ: ponitur pro מַיִם. Multis enim in locis venit coniunctū pro absoluto,& absolutū pro coniuncto. Cant.8.7,מַיִם רַבִּים aquæ multæ. Gen.7.7,A facie מֵי הַמַּבּוּל aquarum diluuii.Hamós 9.6,qui vocat לְמֵי־הַיָּם aquas maris. Iesa.48.1,וּמִמֵּי & de aquis Iehudáh egressi sunt.Metaphorice, pro de vena eius,siue ex illo.Geminatū,Exo.7.19,Super מֵימֵי aquas AEgypti.Nume.20.8, Et dabit מֵימָיו aquas suas. Thre. 5.4,מֵימֵינוּ aquas nostras.

מִין Species.Gene.1.11,faciens fructum לְמִינוֹ secūdum speciem suam.

מִיץ Premere,exprimere,emungere.Prou.30.33,כִּי מִיץ quia emulsor lactis eliciet butyrū, וּמִיץ & emunctor naris sanguinē, וּמִיץ & emunctor furorum eliciet

rixã. R.Himmanuél, כִּי exponit כְּמוֹשׁ, vt ſit, queẽadmodũ emulſor lactis educit butyrũ, & emũctor naſi educit ſanguinẽ: ſic emunctor furorũ educit rixã. Ieſah.16.4, deficit הַמֵּץ emulſor. vel oppreſſor. eſt nomen tóar.

מיק Diſſoluere, liqueſacere. Pſal.73.8, יָמִיקוּ diſſoluẽt, & loquẽtur, &c. R.Abrahám in comment. verbum ſcripſit eſſe tranſitiuum, & quòd perſona patiens deficiat. acſi dicat, Diſſoluent ſermone ſuo perfectos. Et ſic R.Dauid in comment. Diſſoluent homines verbis ſuis malis. Aliud non inuenitur in hac radice, niſi hoc: quáquam inueniatur geminatum, quod eſt מָקַק, vide ſuo loco.

מיר Mutare, permutare, cómutare. In hifhíl, הֵמִיר. Irme.2.11, Et populus meus הֵמִיר כְּבוֹדוֹ mutauit gloriam ſuá. Pſal.46.3, בְּהָמִיר אָרֶץ quũ mutauerit terrã. Leuit.27.10, & ſi הָמֵר יָמִיר cómutando commutauerit animal cũ animali. Iechez.5.6, וַתָּמֶר אֶת־מִשְׁפָּטַי & mutauit iudicia mea. Nomẽ, præpoſito ת, Ruth 4.7, Et ſuper הַתְּמוּרָה commutatione.

מכך Depauperare, Pauperẽ facere, humiliare. Et intranſitiuũ, pauperem effici. Rectum eſt vt ſint ex hac radice יָמוֹךְ, וּמָךְ & memorata in radice מוּךְ, & ita ſcripſit R.Iehudáh. Et in priori quod eſt cũ camés, hanách eſt loco literæ geminãdæ: in altero, ſúrec eſt loco chólẽ, ſicut & in יָרוֹן à רָנַן. Pſal.106.43, וַיָּמֹכּוּ & depauperati (vel humiliati) ſunt. Et in nifhál, Eccleſ.10.18, Propter pigritias (ſub. manuũ) יִמַּךְ humiliabitur contignatio. aut inclinabit ſe, vt cadat ſcilicet. Et in hofhál, Iiób 24.24, וְהֻמְּכוּ & depauperabũtur. R.Ioſéph Kimchi ſcripſit radicẽ eſſe נָמַךְ. quod probat ex verbis doctorum Hebræorũ qui locũ humilem appellãt מָקוֹם נָמוֹךְ.

præterea ſi eſſet ex radice מָכַךְ, כ eſſet cum daghés. Sed hæc non obſtant,quia נָמוֹךְ prædictū,eſt ſimiliter à מָכַךְ ex nifhál;inſtar נָגוֹן à גָּוַן.

מכר Vendere,Tradere,dare. Leuit.25.27,מָכַר־לוֹ vendidit ei. Ieſah.24.2,ſicut emens כַּמּוֹכֵר ſicut vẽdens.i.emés ſicut vendens,& vendẽs ſicut emẽs,vt exponit R. Abrahám. Deuter.21.13,וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה & vendendo nõ vendes illã. Et in nifhál, Leuit.25.48,Poſtquã נִמְכַּר vendiderit ſe. Pſal.105.17,נִמְכַּר venũdatus fuit. Leui.25.50,ab anno הִמָּכְרוֹ לוֹ quo vẽdidit ſe illi. Et in hithpahál,1.Reg.21.24,הִתְמַכֶּר venũdatus eſt.2.Reg.17.17,וַיִּתְמַכְּרוּ & venundati ſunt ad faciendũ malũ &c. Erãt enim in malis operibus adeò aſſidui,vt viderentur ſeipſos vẽdidiſſe operibusmalis. Nomẽ,מֶכֶר,Venditio, res venalis. Nechem.13.16,afferentes piſcem וְכָל־מֶכֶר & omne venale. Prouerb.31.10, מִכְרָהּ pretium eius:vide כָּרָה. Alia forma, מִמְכָּר. Leuit.25.27,Et ſupputabit annos מִמְכָּרוֹ venditionis eius. Deute.18.1,partẽ ſecundum partem comedent,לְבַד מִמְכָּרָיו עַל־הָאָבוֹת præter venditiones ſuas patribus. ſub.factas. i. Præter illud quod vendiderunt patres alter alteri in diebus Dauid & Semuél,in quibus cõſtitutæ fuerũt cuſtodiæ,quas vendebant alter alteri,Cape tu ſabbatũ tuum,& ego capiam ſabbatũ meũ.Eadẽ eſt expoſitio R. Selomóh in cõmẽt. Tharghũ,Præter cuſtodiã eius in ſabbato,quã cõſtituerunt patres. R. Abrahám in cõment.ſic ſcribit, Quidã dicunt eſſe ſicut illud 2. Reg.12.7,ne capiatis argentũ מֵאֵת מַכָּרֵיכֶם à notis veſtris : quod eſt tóar à נָכַר. ſed hoc nõ vult grãmatica. Eſt ergo radix מָכַר,ſicut illud Leui.25.14,מִמְכָּר venditionẽ.eſtque ſenſus,Niſi vẽdiderit domũ ſuã quam hæreditate accepit à patribus ſuis,quẽad

dum ſcriptũ eſt Leuit.25.33, Et egredietur מִמְכַּר־בַּיִת vẽditio domus, & vrbis poſſeſſionis eius in Iobel. Et hæc eſt expoſitio illius quod dicit,ſuper patres:aut potius, patribus.Nõ dicet illi,Hoc eſt tuũ,non comedes partẽ ſicut partẽ &c. Alia forma,מְכֵרָה. Gen.49.5,Simhón & Leui fratres, inſtrumẽta iniquitatis מְכֵרֹתֵיהֶם in habitationib' ſuis.Vel,habitationes eorũ.ſicut מְכוּרֹתַיִךְ habitationes tuæ,Iechez.16.2,cũ chólem.& cũ ſúrec in כ, מְכֻרוֹתַיִךְ,Iechez.21.30.Tharghũ,Simhón & Leui fratres, viri fortes in terra habitationũ ſuarũ,operati ſunt fortitudinẽ.aut fortiter.Vel,gladii eorum.R.Selomóh in cõment.habitationes eorum,aut gladii eorũ. Et R.Abrahám in cõment.Sunt(inquit)qui deducũt dictionẽ à נָכַר agnoſcere.Sed hoc nõ eſt rectũ, ſecundum grammaticá.Alii exponunt, poſſeſſiones eorũ. aut emptiones eorũ,à כָּרָה poſſidere:citantes illud Deute.2.6,Etiã aquas תִּכְרוּ emetis ab illis.Alii exponũt,traditiones eorum,quia tradiderũt ſeipſos morti:vt Iudic.5.18, Zebulún populus expoſuit animã ſuam ad moriendum.At rectum eſt vt ſit ſicut illud Iechez.16.2,מְכוּרֹתַיִךְ Et deficit ב: acſi,dicat in habitationibus ſuis.& hæc iniquitas,fuit eo quòd doloſe contra fœdus initum,viros Sechém occiderunt.

מלל Vnde מִלֵּל in pihél,Loqui,dicere.Gen.21.7,quis מִלֵּל loqueretur(diceret)ad Abrahám(vel de Abrahám)Lactauit &c.Pſal.106.2,quis יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה loquetur fortitudines Domini? Nomen,מִלָּה, Sermo, eloquiũ,dictio.Pſal.139.4,non eſt מִלָּה ſermo in lingua mea.Iiób 30.9,& fui eis לְמִלָּה in ſermonẽ. Plurale maſculeũ,Iiób 6.26,מִלִּים ſermones.Et cũ ן,more Chaldaico vice ם.Iiób 12.11,מִלִּין. Inuenitur & in cal,Prou.6.12,

12, מוֹלֵל loquẽs pedibus ſuis. Sũt qui exponũt illud Irme. 11. 16, הֲמוּלָּה loquelæ:ex hac radice, quod & Ionathán in Tharghum ſequitur.require in חָמַל. Alia ſignificatio, מְלִילָה, Spica. Deutero.23.25, decerpes מְלִילֹת ſpicas manu tua.

מָלֵא Inſtar חָפֵץ, Implere, cõplere, perficere: Excidere, ſuccidere. nonnunquã tranſitiuũ, interdum intrãſitiuũ. Exo.40.34, & gloria Domini מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן impleuit tabernaculũ. eſt præteritũ: & ſic 1.Reg.8.10. Alia vero מָלֵא, ſunt nomina toarim, quæ & pro participio, præſentique tẽpore capiuntur. Eſtér 7.5, מְלָאוֹ repleuit eũ. Iiób 36.17, וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ, & iudiciũ impii impleuiſti. Exponit R.Moſéh, Dignus eras vt impleretur in te iudicium impii: verum vt ad illũ redires, pepercit tibi Deus. Vel, iudiciũ impii imple: ſequẽdo illorum opinionẽ qui diuinam negãt prouidentiam. Irme.6.11, וְאֶת חֲמַת יְהוָֹה מָלֵאתִי & ira Domini plenus ſum. Tharghũ, Et prophetia Domini fortiter à conſpectu Dei repletus ſum. Idcirco furore Domini plenus ſum. Micha.3.8, & vere ego מָלֵאתִי כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָֹה וּמִשְׁפָּט repletus ſum fortitudine ſpiritus Domini, (vel, ſpiritu Domini,) & iudicio. Tharghũ, Et vere ego repletus ſum fortitudine ſpiritus prophetiæ à facie Domini, & iudicio veritatis, & fortitudine. R.D. in cõmen. Et vere nõ ſum ſicut illi quibus nõ eſt reſpõſio Dei, ſed repletus ſum fortitudine ſpiritus Domini. Vnũ ſine א, more deſinentiũ in ה, Iiób 32.19, מָלֵתִי מִלִּים plenus ſũ ſermonibus. Ieſa.2.6, מָלְאוּ מִקֶּדֶם repleti ſũt (ſub. maleficiis, ac ſuperſtitionibus) præ Oriẽte.i. orientalibus. Vel tranſitiue ſecundũ R.D. repleuerunt (ſub. terrã ſuam maleficiis) præ Oriente.i. Orientalibus. vel præ Iſmahelitis, vt alii expo-

nũt:vt Gen.25.12,Et istæ sũt generationes Ismahél &c. Vnũ sine א,vt desinẽtia in ה,Ieche.28.16,מָלוֹ plena sũt. Iesa.14.21,וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל עָרִים neq; impleãt superficies orbis inimicis.vel ciuitatũ.vtrũq; significat עָרִים,& vtroque modo exponit R.D.in cõmẽ.acsi dicat, præparate filios occisioni &c.ne surgãt, neq; hæreditẽt terrã,neque impleãt faciẽ orbis inimicis, & malis hominibus. vel ciuitatibus quas illorũ patres desolauerant. Tóar quod ponitur pro participio, præcipue quũ est transitiuũ,sicut & .יָרֵא.Irme.4.12,ventus מָלֵא מֵאֵלֶּה vehemẽtior(fortiórque)his veniet mihi.i.fortior ventis qui sunt ad ventilandũ,purgãdúmque.Nachũ 1.9,sicut stipula ariditate מָלֵא plena.acsi dicat,cuius aduenit tẽpus,& cito cõburitur.Gene.23.9,בְּכֶסֶף מָלֵא, argẽto pleno(.i.perfecto,& boni põderis)det illã mihi.Deut.33.23,וּמְלֵא, & plenus(sub.erit. vel est præteritũ versum in futurũ,& replebitur)benedictione Domini.Irme.6.11,מְלֵא יָמִים, pleno dierũ.i. decrepito. Ruth 1.21,ego מְלֵאָה plena (.i.diues)abii.Hamós 2.13, quẽadmodũ angustatur plaustrũ הַמְלֵאָה plenũ manipulis.Vide עָיק.Vel est nomẽ, quãdo est plenitudo manipulorũ,vt Nũe.18.27,וְכַמְלֵאָה,& sicut plenitudo de torculari.id est,vinũ: sic dictũ quòd non calcãtur vuæ donec perficiatur earum maturitas.Et in regimine,cũ ׳ redundãte secundũ R.Abrahám & R.Dauid:vt Iesah.1.21,מְלֵאֲתִי plena iudicii.pro מְלֵאַת.Exo.22.30,מְלֵאָתְךָ plenitudinẽ tuam,& lachrymã tuam non retardabis.i. primitias semẽtis tuæ quũ fuerint maturæ, & primitias vini tui instar lachrymæ descendẽtis è torculari,nõ retardabis.Iechez.36.38,מְלֵאוֹת plenæ pecudibus. Macór,Leuit.12.4,עַד־מְלֹאת donec cõpleãtur.Est sine ו,sicut & Leuit.8.33, vsque ad diẽ מְלֹאת quo cõpleti

fuerint dies &c. Imperatiuũ,1.Reg.18.33,מִלְאוּ implete. Exo. 32.30, מִלְאוּ implete manũ veſtrã hodie Domino. pro,impleuiſtis manũ veſtrã, ſub. donis & oblationib' .i.perĩde acſi obtuliſſetis dona,& oblationes hodie Domino,reputabitur vobis.Irme.51.11,מִלְאוּ הַשְּׁלָטִים cõgregate clypeos.i.cõgregate clypeos,& præparate illos ad præliũ.vel,& perficite clypeos. Et in pihél,Deuter.1. 35,Eo quód מִלֵּא cõpleuit, poſt Dominũ. id eſt,perfecit voluntatẽ Domini vt iret poſt Dominũ. 2.Reg.9.24, & Iehú מִלֵּא יָדוֹ impleuit manũ ſuam arcu.i.traxit arcũ totis viribus ſuis.Exo.28.17,וּמִלֵּאתָ בוֹ מִלֻּאת אֶבֶן & implebis illo plenitudinẽ lapidis. Appellatur lapis plenitudinis qui implet palas.Iehoſ.14.8,& ego מִלֵּאתִי impleui poſt Dominũ. i. impleui voluntatẽ creatoris vt irẽ poſt Dominum.Nume.32.11, quia nõ מִלְאוּ impleuerũt poſt me.i.voluntatẽ meam vt irẽt poſt me.ל eſt lene. Irm.13.13,ecce ego מְמַלֵּא impleo omnes &c. Et Tóar loco pahúl,1.Paral.12.15,Et ipſe מְמַלֵּא repletus ſuper omnes ripas ſuas.Et eſt ſicut illud Ieſah.49.7,לִמְתָעֵב גּוֹי ad abominatã gentem: quod itidẽ eſt tóar vice participii paſſiui.Ieſa.65.11,וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי & qui impletis planetis libamen.i. qui impletis vaſa eorũ ad libamen numeri ſtellarũ.Vel,qui perficitis numero ſtellarũ libamẽ.Cãti.5.14,מְמֻלָּאִים repletæ tarſis.i. lapide pretioſo qui vocatur tarſis.Exo.29.33,לְמַלֵּא אֶת־יָדָם ad implendũ(ſub. oblationibus)manũ eorum(vel, ad cõſecrandum.2.Parali. 36.20,לְמַלֹּאות ad complendũ.Et ſine ו,Exo.31.5,לְמַלֹּאת ad implendũ. Gene.29.26,מַלֵּא cõple hebdomadã hanc.Irme.4.5,vocate,מַלְאוּ cõgregate.eſt lene.Exo.23.26,אֲמַלֵּא implebo. Iiób 15.2,וִימַלֵּא & replebit Euro ventrẽ ſuum: Tharghũ, Et replebit tanquã vento Orientali vẽtrem

ſuum:i.cogitationes ſuas,vt ait R.Moſéh: hoc eſt, reſpondebit ſociis ſuis verba ventoſa , & eius cogitationes erũt ventus,& vanitas. R.Abrahám Peruſól,Et repleuit vẽto Oriẽtali.i.ſciẽtia mendaci, ventrẽ ſuum,vt reſpõdeat arguentibus.Iiób 40.25,הַתְמַלֵּא nũquid ſuccides ſpinis(vel cultris)pellẽ eius? Tharghú, Poſſibiléne eſt vt impleas tabernacula pelle eius?i.tabernacula piſcatoria quæ fiunt in ripis fluminũ. R.Abrahám Peruſól,Nũ poteris cõcídere ſpinis pellẽ eius,vt capias illũ? 1.Semu.18.27,וַיְמַלְאוּם & cõpleuerunt ea. ל eſt lene. Et in nifhál,Canti.5.2,נִמְלָא־טָל plenũ eſt rore. Ieche.26.2, אִמָּלְאָה replebor.aut replebo me.ſub. negotiationibus, aut mercibus. Iiób 15.32,in nõ die ſuo תִּמָּלֵא ſuccidetur, vel implebitur.& ramus eius nõ viruit.q.d.Ante tẽpus veniet ramus eius , vt perficiat dies ſuos, & areſcat: & hoc metaphorice ſignificat moriturũ non in tempore ſuo.Aut remouebitur proſperitas eius cito.Sũt qui deducunt à מָלַל,& א eſt loco literæ geminãdæ.Tharghũ, In nõ die ſuo replebitur ſepulchrũ eius. R.Moſéh, perficietur. R.Abrahám Peruſól,In non die ſuo naturali impius cõplebit diẽ ſuũ,quia morietur in dimidio dierum ſuorum:& ramus(.i.proſperitas)eius non virebit vltrá. Vel,in non die ſuo excidetur. Et in hithpahál, Iiób 16.10,Simul aduerſum me יִתְמַלָּאוּן cõgregabuntur. pro cõgregati ſunt.ſic etiã R.Leui & R.Moſéh. Nomen,מְלֹא,Plenitudo,Congregatio.Leuit.16.12,& accipiet מְלֹא plenitudinẽ thuribuli &c.i.plenum thuribulũ.1.Semu.28.20,& cécidit מְלֹא־קוֹמָתוֹ plenitudo ſtaturæ eius.Gene.48.19,& ſemẽ illius erit מְלֹא־הַגּוֹיִם plenitudo gentiũ.Et ſine א,Iechez.41.8,מְלוֹ plenitudo calami. Ieſah.31.4, cõtra quẽ vocabitur (pro clamatur,vocatur)

מְלֵא רֹעִים cōgregatio paſtorū.ſic etiã R.Moſeh.R. Abrahám in cōment.Contra quẽ clamatur vt iungãt ſe,ſociéntque ad pugnandũ cum leone מְלֹא cōgregatio.i.vniuerſi ipſi, vt nõ deficiat paſtor qui non veniat. Pſal. 24.2, Domini eſt terra,וּמְלוֹאָהּ & plenitudo eius. eſt cũ

1. Alia forma,numero plurali. Leui.8.28,מִלֻּאִים הֵם cō ſecrationes ſunt.Secundũ R.D.in li.ra. eſt ſicut שְׁלָמִים pacifica,aut perfectiones ſunt.quia ſacrificiũ perfectionũ, aut pacificorũ erat. Et מִלֻּאִים, & שְׁלָמִים fratres ſunt in lingua. Et in radice שָׁלַם, ſcribit appellari ſacrificiũ מִלֻּאִים,quòd repleret omniũ volũtatẽ.nã omnes ex illo edebant.Tharghũ,קוּרְבָּנַיָּא oblationes ſunt.Exo.25.7,& lapides מִלֻּאִים plenitudinũ. ſic dicti quòd replerent palas. Et 29.22, aries מִלֻּאִים pacificorũ eſt. Aut,perfectionum,ait R.Selomòh in comment.ſic dictorum,quòd cōplebant, perficiebántque ſacerdotes in ſuo ſacerdotio. Fœmineum,מִלֻּאָה.Et in regimine,Exod.28.17,Et implebis in illo מִלֻּאַת אֶבֶן plenitudinẽ lapidis.i.palã.Et 20,erũt בְּמִלּוּאֹתָם in plenitudinibus ſuis.i.palis. R.Selomòh in cōment.Quia lapides implebãt foueas(.i.concauitates)palarũ,aptatas eis: idcirco vocauit eas מִלֻּאִים, Erunt בְּמִלּוּאֹתָם ſecundũ plenitudines ſuas. Secundum mẽſurã plenitudinis dẽſitatis lapidũ,erat cōcauitas palarũ,non minor, nec maior. Alia forma,Cant.5.12, manentes iuxta(vel ſuper) מִלֵּאת plenitudinẽ. R.Abrahám in cōment.in diſpoſitione perfecta. aut,ſecundũ diſpoſitionem perfectã. Omne quod eſt factũ ad implendũ foueã, aut cōcauitatem factã ſibi pro ſede, dicitur מִלֵּאת,aut מִלֻּאָה,aut מִלֻּאִים. Tóar,מָלֵא,Plenus.quære in participio cal.Interdũ eſt nomen, Irme 12.6,Clamauerũt poſt te מָלֵא,id eſt קִבּוּץ cōgregatio,ait R.D.in

cóment.acſi dicat,Congregati ſunt poſt te,vt ſi vaticinatus fueris,terreāt te.Et in lib.rad.acſi dicat, Vt congregēt poſt te. R.Haii dicit eſſe vnā è dictionibus quæ per oppoſitū exponūtur:acſi dicat, Defectus in qualibet re,quemadmodū dicunt לסמיא סגי נהור,aut לסומאם גי נהורא.R.Ioſéph ſcripſit eſſe ſicut illud Eſtér 7.5,Et quis eſt iſte, cuius מְלָאוֹ repleuit eum cor eius vt ſic faceret? Dicūt de te quòd nil times:quum enim dicūt tibi,Ne vaticineris in nomine Domini, & per manus noſtras nō morieris:tu adhuc vaticinaris,& non paues mortē.

Et מִלּוֹא,de quo dicitur 1.Reg.9.24,tūc ædificauit אֶת־הַמִּלּוֹא Milló: erat locus in Ieruſaláim cōiunctus muro intrinſecus, non ædificatus, ſed latus, quo congregabantur in congregationibus. Idcirco vocabatur מִלּוֹא. Eum locum Selomóh ædificauit.

מֶלַח Sal. Leuit. 2.13, Et omnis oblatio ſacrificii tui בַּמֶּלַח תִּמְלָח ſale ſallietur.Vel melius trāſitiue,& omnem oblationē ſacrificii tui ſale ſallies. Hinc verbum in cal,מָלַח, Sallire,ſale condire,vt ſuprà Leuiti.2.13. Et in hofhál, Iechez. 16.4; וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ & ſalliendo non ſallita fuiſti. Et in nifhál,Perdere,diſperdere,corrūpere,hoc eſt נִשְׁחַת & כָּלָה, Deficere. Ieſah.51.6,Cæli ſicut fumus נִמְלָחוּ defecerunt. conſumpti ſunt. Irme.38.12, Pone quæſo veteres pānos וְהַמְּלָחִים & deuaſtatos(cōſumptos) ſub cubitis manuū tuarum. Targhū,סַפְסָן,laceros.aut laceratos,ſub.pānos.Irme.17.6, Terra מְלֵחָה deſolata,& nō habitabitur. Targhū,Sicut terra Sedóm(.i. Sodomæ) quæ non eſt habitabilis. R.D.in cóment. מְלֵחָה eſt tóar terræ quæ non germinat, & deſolata eſt ab habitatore. Pſal.107.34,Terrá fructus לִמְלֵחָה in deſolatā.vel inhabitabilem. Illud Nume.

18.19, Pactũ מֶלַח salis: R.D. in lib. rad. exponit נִגְזַר præcîsum, determinatum, absolutum, quod non trãsibit.

Hinc est & מַלּוּחַ species herbæ duræ, & malæ, quæ nõ nisi in duro germinat loco, & simili לִמְלֵחָה memorato. Sunt qui dicunt esse vrticã. Iiób 30.4, Qui succidebant מַלּוּחַ herbam è virgulto. R. Moséh in cómen. exponit, Qui excidebãt, colligebántque herbas è terra desolata (vel salsuginis) cum virgultis quæ erãt ibi. R. Perusól, Qui excidebãt herbas amaras, & sallitas, quæ nascũtur iuxta arbores, vt vescerétur. R.D. in cómen. genus scribit esse spinarũ. Tharghũ, Qui eradicabant spinas loco herbarũ comestibilium. Et participium passiuum in pihél, Exod. 30.33, מְמֻלָּח טָהוֹר, mistũ, mundum, &c. & sic habet Tharghũ, מְעָרַב, mistum. acsi dicat, Erũt aromata cótusa, & pariter mista diligẽter. Hinc dicũtur (inquit R. Selomóh in cõment.) מַלָּחִים remiges, nautæq;: quód vertant, misceántque remis aquas. Ionáh 1.4, Et timuerunt הַמַּלָּחִים remiges.

מָלַט Euadere, Liberare, seruare, Eiicere infantẽ, aut párere. In nif hál est intransitiuum. Iudic. 3.26, נִמְלַט euasit. liberatus est. Irme. 48.19, Interroga fugiẽtem, scilicet virũ, וְנִמְלָטָה & eam quæ euadit. acsi dicat, tam virũ, quàm mulierem. Est longũ præter normã. quũ enim sit participiũ, debuerat corripi. Vel est præteritum, & hoc sequitur R.D. in cóment. Sunt qui dicunt ה redundare, quia est longum. Genes. 19.16, הִמָּלֵט erue te. Zechar. 2.7, O Siión אִמָּלְטִי eruere. aut erue te.

Et in hif híl, Iesah. 31.5, trãsiliendo, וְהִמְלִיט & seruando. vel liberando. Et 66.7, Antequam veniat dolor ei וְהִמְלִיטָה זָכָר proiecit fœtũ masculum Et in pihél, Iechez. 33.5, נַפְשׁוֹ מִלֵּט animã suam eruit. Iesa. 46.2, Et non

potuerunt מַלֵּט מַשָּׂא euadere onus. vel erui, aut eruere se ab onere. Et in hithpahál, Iiób 19.20, וָאֶתְמַלְּטָה & euasi. Et 41.10, Scintillæ ignis יִתְמַלָּטוּ proiicie̍tur. disper gentúrque. Nomen, מֶלֶט, Lutum ex calce confectũ, & arena, ait R.D. in lib. rad. vel lutum è quo fiunt lateres, vt idem ait in cõment. Irme. 43.9, & absc õdes eos בַּמֶּלֶט luto. vel cæmento. Tharghum, בִּטְפִיל in iunctura.

מָלַךְ Regnauit. Iesah. 24.23, מָלַךְ. Nonnulla sunt, inquit R.D. in Michlól, quæ sunt cũ duplici camés: vt Psal. 93.1, Dominus מָלָךְ regnauit. Et 97.1, מָלָךְ. Irme. 33.21, מֹלֵךְ regnans. 2. Reg. 11.3, Et Hathaliáh מֹלֶכֶת regnabat. 1. Semu. 24.21, מָלֹךְ תִּמְלוֹךְ regnando regnabis. Gene. 36.31, לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ antequã regnaret rex. Iudic. 9. 14, מְלָךְ, regna. Et 8, מָלְכָה, regna. Itẽ 10, מָלְכִי. 1. Reg. 1.5, Ego אֶמְלֹךְ regnabo. Irme. 22.15, הֲתִמְלֹךְ nunquid regnabis? i. num existimas te esse regẽ, & superbis, miscendo te cũ cedro, id est maiori te? acsi dicat, Non est tibi regnum vt superbias aduersus illum qui te maior est. R. Ionáh exponit, nũquid cogitabis in corde tuo, te similem, æqualémq; esse regi magno? Sed nõ est opus vt educatur à priori significatione. Et in nifhál, Neche. 5.7, וַיִּמָּלֵךְ & cogitauit (vel cepit consiliũ) cor meum in me. מְלַךְ quoque in lingua Aramæa est cõsulere. Dani. 4.23, מִלְכִּי, cõsilium meũ placeat tibi. Et in hifhíl, Regnare facere, constituere regẽ. 1. Reg. 1.44, Rex Dauid הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה regnare fecit Selomóh. Hose. 8.4, Ipsi הִמְלִיכוּ regẽ constituerũt, (sub. Iarobhám, vt exponit R. D. in commen. est enim actiuum transitiuum) & non ex me. acsi dicat, Ipsi regnare fecerunt Iarobhám, & os meũ non interrogauerunt. Et quanquã à Deo excelso fuerit eius regnum, vt prædixit illi Achiiáh Silonites; attamen

attamen tẽpore quo illum regẽ conſtituerunt, os Domini non interrogarunt. Nec vates iuſſit vt illum regẽ conſtituerent, ſed illa quæ ventura fuerãt illĩ, prædixit. Præterea quũ videbant illũ prohibere nequis in Ierusaláim offerret, & vitulos aureos facere, debebant illum mouere regno. Nã vates prædixerat illi regnum, non ſimpliciter, ſed ſi rectũ in oculis Domini faceret. Ieche.17.16, הַמַּמְלִיךְ qui regnare facit. 1. Reg.12.1, לְהַמְלִיךְ vt regnare facerẽt illum. 2. Reg.24.17, וַיַּמְלֵךְ & regnare fecit. 1. Semu.11.15, וַיַּמְלִכוּ & regnare fecerunt. eſt ſine י.

Et in hofhál, Dani.9.1, Qui הָמְלַךְ cõſtitutus fuit rex.

Toar, Pſal.95.3, וּמֶלֶךְ & rex. Ieſa.8.20, בְּמַלְכּוֹ in rege ſuo. Pſal.72.11, omnes מְלָכִים reges. Et cũ א protractiuo, 2. Semu.11.1, הַמְּלָאכִים reges. Prouerb.31.3, Et vias tuas ad delendum מְלָכִין reges. i. ad perdendum vias regum. ן ponitur vice ם. Exponitur in cõment. Ne des ſubſtantiã tuã, aut vires tuas mulieribus, & vires tuas ad delendũ reges. i. ne ſint viæ tuæ ambulãtes ad mulieres quæ diſponunt ad delendũ reges & conſiliũ eorũ, & extirpandum illorũ regnum. Deuter.7.23, מַלְכֵיהֶם reges eorum. Fœmineum, מַלְכָּה, Regina. 1. Reg.10.10, מַלְכַּת־שְׁבָא regina Sebá. Nomẽ, Eſter 1.9, In domo הַמַּלְכוּת regni. i. regia. 2. Paralip.33.13, לְמַלְכוּתוֹ ad regnum eius. Dani.8.22, Quatuor מַלְכֻיוֹת regna. In quo quia ת & ה æquãtur, venit י quod eſt loco ה, in plurali loco ת, quemadmodũ etiã ſolet venire loco ה. Alia forma, מְלוּכָה, Regnum, Ieſah.34.12. Alia itẽ, Ieche.29.14, מַמְלָכָה שְׁפָלָה, regnũ humile. Exo.19.6, מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים regnũ ſacerdotum. i. ſacerdotale. Gen.10.10, principium מַמְלַכְתּוֹ regni eius. Ieſah.14.16, מַמְלָכוֹת regna. Pſal.68.33, מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ regna terræ. Illud Irme.7.18, placentas לִמְלֶכֶת reginæ cæli.

vide in לְאַךְ. Alia præterea,1.Sem.15.28,מַמְלְכוּת regnū.
Eſt & מֹלֶךְ idoli nomen,Leuit.18.21.Vide לְבַן.

מלץ In nif hál eſt מָתַק, Dulceſcere. Pſal.119.103, מַה־נִּמְלְצוּ quàm dulcia fuerunt palato meo eloquia tua.acſi dicat,Admodum dulcia fuerunt,&c. Poteſt eſſe ex hac radice מֵלִיץ,de quo dictum eſt in לוּץ.

מלק Eſt פָּרַק,Scindere,ſecare,rumpere,diuidere.Leuit.1.15,וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ ſcindet(diuidet,vngue ſecabit)caput eius.ſub.auis. Idē 5.8.Alibi nō inuenitur. Doctores Hebræorū docēt quomodo fieret, Dabit(inquiūt)id eſt ponet alas eius inter duos digitos ſuos, & pedes eius inter duos digitos ſuos, & trahet illius collum ſuper(ſiue ad) duos digitos ſuos, & ſecabit vngue contra ceruicem, donec perueniat ad iugulum, & incîdet,(aut amputabit,)& non diuidet.

מן De, ex,à,è. Alia etiā ſignificat, vt infra videre eſt. Vide Hebraicas inſtitutiones,lib.1.cap.15,Gene.2.22, מִן־הָאָדָם de(aut ab) homine. Et 3.11, הֲמִן־הָעֵץ nónne de ligno,&c.Et cum ל redundante,Irme.10.7,לְמִן־עוֹלָם à ſæculo. Iiób 39.32, לְמֵרָחוֹק à longe.aut à longinquo.

Addūtur ל,מ,& ב pariter. vt 1.Paral.15.13, לְמַבָּרִאשׁוֹנָה לֹא אַתֶּם à principio nō vos.מ cum pathách,quod ſecundum normā debuerat eſſe cum chiríc. Et cū additione י,& נ cū ſerí:vt Ieſah.30.11,Declinate מִנֵּי־דֶרֶךְ de via, declinate מִנֵּי־אֹרַח de(aut à)ſemita.Et נ cū chiríc,Iudi.5.14,מִנִּי אֶפְרַיִם de Ephráim. Et ל redundāte, Micháh 7.12, לְמִנִּי אַשּׁוּר ab Aſſúr.י redundat.נ in prædictis eſt cum daghés,eo quòd dictio eſt breuis. Nō enim eſt rectum vt ſit ſine daghés,niſi naſcatur hannách inter מ & נ.Et propter frequentē dictionis vſum,remouetur ſæpius נ, quod tamen eſt in potentia daghés ſequētis literæ da-

gheſſabilis:& cõmuniter punctatur מ cum chiric.Vel eſt in potẽtia ſeri puncti magni,ſi dictio ſequens incipiat à literis gutturalibus,vel ר.Nam tũc מ punctatur cũ ſeri cõmuniter,& ſic cũ nomine יְהוָה.Thre.1.4,Viæ Siión lugẽt,מִבְּלִי eo quòd nõ ſint,&c.Vbi מ notat cauſam accidẽtalẽ. Illud autẽ Pſal.150.4,בְּמִנִּים in chordis, R.D.in li.ra.in radice מִן exponit, abſq; muſico inſtrumento.& ſic מ deſeruit.R.Sahadiáh,in generibus,ſub. multis abſque muſico inſtrumẽto.R.Abrahám,inſtrumentis multis. Prouer.3.24,Ne timeas מִפַּחַד à timore: Et 13, Bona eſt negotiatio eius, מִסְּחַר־כָּסֶף magis quàm negotiatio argẽti. Cant.1.1,Oſculetur me מִנְּשִׁיקוֹת ex oſculis oris ſui. i.vno aut pluribus ex oſculis ſuis. Vbi מ notat partẽ aut partes vniuerſalis. Pſal.38.9,מִנַּהֲמַת לִבִּי propter gemitũ cordis mei. Iiób 39.32,מִשָּׁם inde.מ denotat motum à loco.Pſal.107.17,Stulti מִדֶּרֶךְ pro via præuaricationis ſuæ,וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם & pro iniquitatibus ſuis humiliabuntur. Vel propter viam, &c. Et cum ſeri,Gen.49.25,מֵאֵל à Deo patris tui.ſub.venit tibi quod narraui.Et 20,מֵאָשֵׁר de Aſer(.i.terra Aſér)pingui panis eius.acſi dicat,De Aſér egredietur benedictio in ſeculum,quia pinguis erit panis eius. i.terra eius quæ producit panẽ eius,erit pinguis. Ieſah.43.13,Etiã מִיּוֹם ante diẽ egoipſe.i.ante tẽpus.Irme.48.45,In vmbra Cheſbon ſteterũt מִכֹּחַ propter potẽtiam,(ſub.inimicorũ)fugiẽtes.ita R.Ioſéph.Vel ſecundũ R.Ionáh, abſq; fortitudine. Ieſa.57.8,Et pepigiſti fœdus מֵהֶם cũ eis. Pſal.72.16,Et florebũt מֵעִיר in ciuitate. Leuit.23.11,מִמָּחֳרַת in craſtino ſabbati.מ pro ב. Et Deute.33.2,Dominus מִסִּינַי in Sinái venit.Ieche.7.8;Nunc מִקָּרוֹב in propinquo effundam irã meam.poſſunt tamẽ exponi de. Gen.24.

49, מֵיְהוָה à Domino egressum est verbũ. מ notat causam efficientẽ per se. Iiób 33.19, Et vitã illius מֵעֲבֹר ne transiret per gladiũ. Et ח existente cũ seuá, מ est cum chiríc, 1.Semu.15.26, Et reprobauit te Dominus, מִהְיוֹת ne sis rex. Et cum chiríc inuenitur sequẽte ח, Gene.14. 24, מִחוּט. Et ita sequẽte ר nõnunquã, 1.Sem.23.28, מִרְדֹף.

Irm.17.16, Et ego nõ abominatus sum (elõgaui meipsum) מֵרֹעֶה vt essem pastor post te: & diẽ contritionis (aut diẽ grauem) nõ desideraui. i. & ego non elongaui meipsum, nec curaui vt essem pastor post te. i. propheta. Et diẽ, &c. Noui enim quòd dies cõtritionis erit mihi dies prophetiæ, sed tu coegisti me. Iechez.44.22, Et viduã quæ erit vidua מִכֹּהֵן à sacerdote, capient. i. erunt è sacerdotibus (sub. plebeis ac vilibus qui remanebunt in viduitate) qui capient viduã. Et hoc sequitur Thargum. Sunt qui exponũt secundum illud quod dixerat versu 15, Et sacerdotes Leuitæ filii Sadóc, qui custodierũt custodiã sanctuarii mei, &c. Vidétur quòd erran te Israél, sacerdotes nõ errabãt. Idcirco dixit illis sacer dotibus, quòd si acciperẽt de filiabus Israél, ne caperẽt alias, quàm virgines à sacerdotibus. Quòd si caperent viduam, ne caperẽt quãlibet, sed viduã sacerdotũ: quia ipsi non errauerũt. Gene.19.8, Nũc malefaciemus tibi מֵהֶם præ illis. i. magis malefaciemus tibi quàm illis. deficit ל deseruiẽs, pro מִלָּהֶם. Est etiã diminutiua particula, pro minus. Iehos.19.47, Et egressus est terminus filiorũ Dán מֵהֶם minor illis. Idcirco sequitur, Et ascenderunt filii Dán, & pugnauerunt cũ Lésem, & ceperũt illam, &c. Illud Deuter.33.2, In Sinái: exponi potest, De Sinái venit. i. de Sinái reuelata est gloria eius, & venit ad Israél. Sic Psal.68.30, מֵהֵיכָלֶךָ in tẽplo tuo in Ie-

rusaláim. Vel de templo, quia scilicet inde veniet eis timor, queádmodum dixit eodé Psal. versu 35, Terribilis Deus à sáctuariis tuis: propter gloriã quæ habitabat in sanctuario. Idcirco tibi afferẽt reges munera. Psa. 8. 3, מִפִּי, (pro בְּפִי) ore puerorũ, &c. Vel, ex ore. i. à tẽpore quo infans incipit loqui, scit potentiã creatoris, qui mirificauit hominẽ in anima intellectiua: quod nõ cognoscit nisi postquã cœpit loqui. Psal. 31. 12, מִכָּל־צֹרְרַי inter omnes hostes meos fui opprobriũ. Vel, præ omnibus. i. præ omnibus (siue vltra omnia) quæ faciút mihi hostes mei, fui opprobriũ illis quum me viderẽt. Iesa. 41. 26, Quis nútiauit à capite, & sciemus? וּמִלְּפָנִים & ab ante, & dicemus? acsi dicat, quis dixit à capite quod dixit, id est à principio, à tẽpore quo ascẽdit in cogitationem, & decreta est res Córes?. i. Cyri. hucusq; quis annuntiauit, aut audire fecit hoc futurũ fuisse? Iesah. 65. 20, Nõ erit מִשָּׁם inde vltra paruulus dierũ. i. non egredietur inde ad sepulchrũ paruulus dierũ. Chag. 2. 18, Ponite cor vestrũ à die hac, & suprà, מִטֶּרֶם antequã ponerent, &c. i. à tẽporibus quæ trãsierunt antequam ponerent lapidẽ super lapidem vsque ad diẽ hanc. Irme. 10. 6, מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה ex eo (sub. quod videmus) quòd nõ est sicut tu Domine, (. i. tibi similis,) cognouim' quòd magnus es tu, &c. Et cũ pronominibus מ interdũ geminatur, interdũ non geminatur. Iudic. 11. 34, Non erat illi מִמֶּנּוּ (pro מִמֶּנָּה) præter eã filius, aut filia. Et sic Tharghum, & Massóreth; ex illa, sub. filia non erat, &c. quia nõ cognouerat virum; nec erat maritata. Potest tamẽ exponi, ex illo. Habuit enim forsan vxor Iphtách filios ex altero viro antequã nuberet Iphtách, quos ipse nutriebat in domo sua, & reputabantur tanquã filii eius.

Sed ex ipſo non erat filius, neq; filia præter illá. Pſal.18. 9, מִמֶּנּוּ ab eo. 1. Reg. 20.31, Et augurati ſunt הֲמִמֶּנּוּ num ab illo. ſub. eſſent audituri verbum bonű. מִמְּךָ, ex te, Gen. 17.6. Item מִמֵּךְ 1. Semu. 24.12. & מִמֵּךְ. מִמֶּנִּי, à me, Gene. 22.12. Et ſine geminato מ, Ieſa. 30.1, מִנִּי. Et מ cum ſeghol, Pſal. 139.19, מֶנִּי. Et ſic cű pronomine tertiæ perſonæ, Iiób 4.12, Paululum מֶנְהוּ de illo. Et מ cű chiric, & נ cű seghól, & daghés, Pſal. 68.24, מִנֶּהוּ de ipſo. Et cű ה, & מ in plurali, Iiób 11.20, מִנְהֶם ab eis. Et מִמֶּנּוּ à nobis, נ ſine daghés communiter, Pſal. 2.3, Et proiiciamus מִמֶּנּוּ à nobis funes eorű. Gen. 3.22, מִמֶּנּוּ ex nobis. מִכֶּם, ſiue מִכֶּם, Deut. 1.22. מִמֶּנָּה ex ea, Gen. 17.16. מִמֵּךְ ex te, Gene. 30.2. מֵהֶן & מִנְהֶן & מֵהֵנָּה ab eis: מִכֶּן & מִכֶּן à vobis, ex vobis.

מָנָה Numerare. Nume. 23.9, Quis מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב numerauit puluerem Iahacób? Ieſah. 65.12, וּמָנִיתִי אֶתְכֶם לַחֶרֶב & numerabo vos gladio. Pſal. 147.4, מוֹנֶה, numerãs. Et 90.12, לִמְנוֹת יָמֵינוּ vt numeremus dies noſtros ſcire fac. Eſt macór, ait R. D. Sed R. Ionáh ſcripſit eſſe nomé, i. numerű dierum noſtrorű ſcire fac. 2. Sem. 24. 1, מְנֵה אֶת יִשְׂרָאֵל numera Iſraél. 1. Reg. 20.23, תִּמְנֶה לְךָ חַיִל numerabis tibi exercitű. Et in nifhál, Ieſah. 53.12, Et cű præuaricatoribus נִמְנָה annumeratus eſt. Et Eccle. 1. 15, & defect' nő poteſt לְהִמָּנוֹת numerari. 2. Para. 5.7, quæ לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ non numerabantur, nec ſupputabãtur præ multitudine. Futurű pro participio. Et in pihél, Cóſtituere, parare præparare. Dani. 1.10, מִנָּה אֶת מַאֲכַלְכֶם conſtituit cibű veſtrű. vel parauit, dedit. ſub. rex. Iiób 7.3, מִנּוּ לִי, conſtituerűt mihi. vel parauerűt. 1. Para. 9.28, מְמֻנִּים cóſtituti ſuper vaſa. Pſal. 61.8, מַן præpara. Eſt imperatiuű defectiuum ſicut צַו. Secundű R. Abrahám in

cõmẽ.ſubauditur אֲשֶׁר.Ionáh 2.1,וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל & præparauit(cõſtituit)Dominus piſcẽ grandem. Nomẽ, Ieſah.65.11,Et qui impletis לַמְנִי numero(ſub. ſtellarũ) libamẽ.i.ſeptem planetis.Sũt qui dicũt nomẽ eſſe ſtellæ:vide מַלֵּא in participio pihél. R.Iehudáh ſcripſit eſſe ex hac ſpecie illud Iechez. 45. 12, הַמָּנֶה manéh erit vobis.i.numerus.quã opinionem licet repellat R.Ionáh: ſignificétque מָנֶה pondus vt exponit:erat tamẽ numerus notus.Et מָנֶה eſt põdus ſexaginta ſeclorũ.Sechél vero viginti obolorũ,quẽadmodũ dixit in principio verſus.Mox ait,Viginti ſecli,quinque:& viginti ſecli,decẽ & quinque ſecli manéh erit vobis. Et ſic manéh laicũ erat ſexaginta ſeclorũ: Sanctuarii verò duplũ.i. centũ & viginti.Et cur diuiſit ipſum in hæc põdera? Quia vnumquodque habebat pondus per ſe:& quod comprehendebat illa,erat manéh.Et ſic in vnoquoque põdere erat numerus notus,tot vnciæ erãt in eo &c.Et doctores Hebræorũ memorarunt in locis multis manéh pro pondere quod eſt libra, quũ dixerunt מָנֶה רִבָּלָה libra caricarũ.Et pro numero,quum dicũt, Virgo גובה ducẽti, & vidua מָנֶה,& eſt centum denariorũ.1.Reg.10.17,tres מָנִים minæ. Alia forma,מָנָה, Donũ,pars. 1.Semu.1.5, & ipſi Channáh dedit מָנָה אַחַת partẽ vnam.Exo.29.26, & erit tibi לְמָנָה in partem. In illud Pſal.11.6,מְנָת כּוֹסָם pars calicis eorum:& 16.5,Dominus מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי pars portionis meæ,& calicis mei: dixit R.Moſéh, (inquit R.Abrahám)quòd מְנָת eſt ſicut מְנָתִי pars mea. At ſecũdum opinionẽ meam eſt cõiunctum,éſtque ſicut illud Hamós 6.6,qui bibũt בְּמִזְרְקֵי יַיִן in phialis vinũ.Et in illud Pſal.118.14, עָזִּי וְזִמְרָת fortitudo mea & laus Dominus, idẽ R.Abrahám ſic ſcribit, Dixit R.Moſéh, ר eſſe

cũ camés, quia eſt abſolutũ. ſic Pſal.132.4, שְׁנַת לְעֵינָי, ſõnum oculis meis. Reſponſio eſt(inquit)quòd inuenimus camés in abſoluto vt מְנָת &c. At poteſt reſpõdere, Sic eſt מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי pars mea, & portio mea, & calix meus. Si ita eſt, quid faciet in dictione וּמְנָת הַמֶּלֶךְ, & portio regis &c. 2.Parali.31.3. Alii dixerũt י in עָזִּי redũdare: quod teſtatur camés chatéph. cũ pronomine enĩ eſt cũ ſúrec vt habes in radice עָזַז. Sed quid faciet in dictione Pſal.21.2, בְּעָזְּךָ in fortitudine tua. Sanè ego dico omnia eſſe cõiuncta, id eſt in regimine genitiui: & in לְעֵינָי ל redundare: ſicut & in מִימִין לַבַּיִת à dextera domus, Iechez. 10.3, de quo haudquaquã dubium eſt מִימִין eſſe coniunctũ. Et ſic מְנָת ſuprà poſitũ, & נַחֲלַת eiuſdẽ Pſal. verſu 6, ſunt cõiũcta: ſed deficit הַנִּסְמָךְ .i. id cui cõiungitur, ſicut & Ieſah.51.21, וּשְׁכֻרַת & ebria (ſub. afflictionibus) & non vino. neque curamus נַחֲלַת eſſe cum camés. Et ſic exponitur עָזִּי וְזִמְרָת fortitudo fortitudinis meæ, & laus(nẽpe fortitudinis meæ) Dominus. Vel, fortitudo mea, & laus Domini fortitudo mea. Plurale, 2.Parali.31.19, מָנוֹת partes. dona. eſt defectiuũ. Perfectum, Neche.12. 45, מְנָיוֹת partes. Et mutato י in א, vt Neche.12.42, מְנָאוֹת partes legis. Vel ſtatuta legis, quæ præcepit lex. Veniũt autẽ in regimine cũ camés, vt lenior ſit pronuntiatio: alioqui in regimine מ debuerat eſſe cũ chiric, vt צִדְקוֹת בִּרְכוֹת. Nomẽ abſq; ה. Exo.16.15, מָן הוּא, Man eſt. quia neſciebant מַה־הוּא quid eſſet. Et 31, & vocauerunt domus Iſraël nomẽ eius מָן man. Eſt inſtar צַו קָו à צִוָּה קִוָּה. Acſi dicat, Vocauerunt nomen eius donum, & partem à Deo. Nechem.9.20, וּמַנְךָ & manna tuum non &c.

מִנַּח Vnde מִנְחָה, Munus, ſacrificiũ præcipue veſpertinũ, ſiue holocauſtũ veſpertinũ: Oratio veſpertina,

tina, sic appellata quòd fieret tēpore holocausti vespertini. Dixerunt quidā מ esse radicale: at rectum est vt sit nosépheth, & radix sit נָחָה, Ducere: & sunt propinquæ significātiæ, vt אֲרוּחָה viaticū ab אָרַח ambulare. Sed non possumus veritatem dilucidare, quòd nō inueniamus pluralē in Scriptura. Et quia cōsueuerūt legere cōmuniter in Misnáh מְנָחוֹת, מ cū seuá, videtur מ esse radicale: & queādmodum dicitur ex גִּבְעָה גְּבָעוֹת, sic dicetur ex מִנְחָה מְנָחוֹת. quòd si מ nō esset radicale, diceretur מִנְחוֹת, מ cū chiric, sicut מִצְוָה מִצְוֹת. Ge.4.3, de fructu terræ מִנְחָה oblationē (sacrificium) Domino. Targhū, קוּרְבָּנָא oblationem. Et 32.13, מִנְחָה munus ad Hesáu. Leuit.2.1, קָרְבַּן מִנְחָה oblationem sacrificii Domino. Et 23.37, עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח holocaustū & oblationē, sacrificium &c. 1. Reg.18.35, quū offerrent הַמִּנְחָה holocaustum vespertinum, sic dictum à tempore quo offerebāt &c. Et sic dicitur matutinū, quòd mane offerebatur: vt 2. Reg.3.20, & fuit mane quū offerrent הַמִּנְחָה holocaustum. Hezr.9.4, עַד לְמִנְחַת הָעָרֶב vsque ad orationē vespertinam. Et 5, וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב & in oratione vespertina. i. quæ fiebat tēpore holocausti vespertini, quando occumbebat sol. Num.29.24, מִנְחָתָם oblatio eorum. Psalm. 20.4, memor sit כָּל־מִנְחֹתֶיךָ omnium oblationum tuarum.

מָנוֹחַ Requies, Quære in נוּחַ.

מָנַע Prohibere. Gene.30.2, אֲשֶׁר־מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי־בָטֶן, Qui prohibuit à te fructū ventris. Num.24.11, מְנָעֲךָ prohibuit te Dominus à gloria. i. ne esset tibi gloria. Eccles.2.10, לֹא־מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי non prohibui cor meū ab omni lætitia. Irme.5.25, & peccata vestra מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם prohibuerūt bonū à vobis. Et 48.10, מֹנֵעַ qui prohibet.

Prouer.1.15,מְנַע prohibe. Irm.42.4,לֹא־אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר nó prohibebo à vobis quicquã. Iiób 31.16,אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים ſi prohibuero (pro prohibui) à volũtate(.i.ab eo quod volebãt)pauperes. 2.Semu.13.13,לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ nó prohibebit me à te. Et in nifhál, Ioél 1.13,נִמְנַע prohibita eſt &c. Nume.22.15,אַל־נָא תִמָּנַע ne quæſo prohibearis(prohibeas te)à veniendo ad me.

מָנַר Vnde מָנוֹר, Lignum teres,& oblógum,cui tela, aut pannus circunuoluitur. 1.Semu.17.7,& haſtile lãceæ eius כִּמְנוֹר אֹרְגִים ſicut liciatorium texentiũ.

מָסַס Liqueſcere,diſſolui. Ieſah.10.18,& erit כִּמְסֹס נֹסֵס ſicut diſſoluit vexillifer.i.Et erunt caſtra eius, ſicut caſtra quæ diſſoluit vexillifer, quia cadẽt omnia caſtra,vt exponit R.Dauid in cómen. Tharghũ,Et erit cõtritus,& fugatus.i.erũt cõtriti,& fugiẽtes.acſi dicat, Pauci qui remanebunt,fugient. Et eſt Macór. Et in nifhál, Exo.16.21, Et incaleſcet ſol,וְנָמָס & diſſoluetur. diſſoluet ſe,liqueſcet. Pſal.112.10, dẽtibus ſuis frendet, וְנָמָס & diſſoluetur. Pſal.22.15,cor meum ſicut cæra נָמֵס liquefactũ eſt. 1.Semu.15.9, & omnis ſubſtãtia cõtemptibilis,וְנָמֵס & diſſoluta. Pſal. 97.5, montes ſicut cæra נָמַסּוּ liquefacti ſunt. 2.Semu.17.10,הִמֵּס יִמָּס liqueſcendo liquefiet. Ieſah.13.6,cor hominis יִמָּס liqueſcet.diſſoluetur. Et in hifhíl,Deuter.1.27, Fratres noſtri הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ diſſoluerũt cor noſtrum. Nomen,præpoſito ת, Pſal. 58.9, Sicut limax תֶּמֶס liquefactionis.vel diſſolutionis.i.qui liquefit, & diſſoluitur. Eſt inſtar תֶּבֶל à בָּלַל. Et cũ ה noſépheth, הֲמָס, Ieſah.64.2,ignis הֲמָסִים liquefactionũ. diſſolutionũ. i.liquefaciẽs, diſſoluẽſque omnia. Et ſecundũ normã,ס debuerat dagheſſari ob defectum alterius ס. Eius ſingulare eſt הֲמָס inſtar תֶּמֶס. Il-

lud autẽ Iiób 6.14, לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד viro flagellis dissoluto, ab amico suo consentaneũ est vt impẽdatur misericordia. Est tóar loco nifhál. i. liquefactus, dissolutus. Vel est tóar transitiuum. i. liquefaciens, dissoluens. Et hæc est opinio R. Ionáh qui trãsitiuum scripsit esse verbum. At rectum est vt sit intransitiuum. acsi dicat, Dicunt quòd illũ qui est dissolutus flagellis magis, quàm proxim' suus, misericordia Omnipotẽtis dereliquit, & propterea venerũt super illũ flagella. Tharghũ, Vir qui prohibuit à socio suo misericordiã (beneficentiã) timorem Dei omnipotentis derelinquet. pro derelinquit. R. Moséh filius Nachmán in cõment. ל dicit esse loco מִן, sicut 1. Semu. 9.20, וְלָאֲתֹנוֹת & de asinis quæ periereũt &c. Et Iiób 4.12, וְאֵלַי & à me &c. Et sic לַמָּס à dissoluẽte. i. prohibẽte à proximo suo misericordiã sicut vos, expulsa est sapiẽtia, aut lex: & ab eo periit auxiliũ, & timorem Dei dereliquit, quia non misertus est amico suo. Et R. Abrahám Perusól bifariã exponit: Nã מַס est tributũ. & tóar, liquefactus, dissolutus infirmitate, & afflictionibus. חֶסֶד etiã est misericordia, & probrũ, siue opprobriũ. Exponitur ergo prius sic, Profecto meo intellectu expẽdi, consideraui que cõueniens esse vt viro seruienti tributo, ab amico suo misericordia impẽdatur, & beneficẽtia ad consolandũ illum. & qui hoc nõ efficit, timorẽ Dei dereliquit. Deinde sic exponitur, Num consentaneũ est vt vir dissolutus vltione terribili, qualis est hæc quã patior, ab amico suo probris afficiatur, dicátq; de illo amicus suus, ob peccata sua merito hæc pati, quòd timorẽ Omnipotentis dereliquerit? Et sic R. Leui in cõment. Vel, Num æquũ est vt contra dissolutũ, cõtritúmque excandescat amicus eius, quia miseri-

cordiã,& timorem Omnipotẽtis dereliquit? R.Mithri datus ita vertit, Decétne contritũ,ab amico ſuo exprobrari? Hinc eſt & מַס, Tributũ.1.Reg.5.13, Et aſcẽdere fecit rex Selomóh מַס tributum de omni Iſraél, & fuit הַמַּס tributũ triginta milia virorũ.Deuter.20.11,erũt tibi לָמַס in tributũ.i.tributarii.Exod.1.10,principes מִסִּים tributorũ. Hinc eſt & מִסָּה,Sufficiẽtia.Deute.16.10,& facies ſolennitatẽ hebdomadarum Domino Deo tuo: מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ ſecundum ſufficientiam volũtatis (ſpõtis) manus tuæ erit quod dabis. i. quantũ potuerit manus tua ſpontanea . Tharghum, Deuter. 15.8,pro דַּי ſufficientia:habet מִסַּת. R.quoque Selomóh in cõment.exponit דַּי ſufficientiã. R.vero Abrahám in cõment. hoc pacto ſcribit,מִסַּת dagheſſatur ס,vt abſorbeatur נ.& deducitur à נֵס,Signum,vexillum. Ieſah.62.10,eleuate נֵס ſignum ſuper populos. לְמַסַּת Quære in נָסָה. non eſt enim ex hac radice,vt quidam putauerunt.

מָסָה Eſt מָסַס,Liqueſcere,diſſolui. Et in hifhíl,Liquefacere,diſſoluere.Iehoſ.14.8,& fratres mei qui aſcẽderũt mecũ, הִמְסִיו אֶת־לֵב הָעָם diſſoluerũt cor populi.Scripſit R.Iehudáh,הִמְסִיו cũ chólem venire more linguæ Aramææ,vt Daniél 5.4,אִשְׁתִּיו חַמְרָא biberunt vinum.Et ſic dixit more Aramæo,Pſa.116.12,תַּגְמוּלוֹהִי:ſicut שְׁקוּהִי,Dani.4.20: & קַדְמוֹהִי,Dan.6.19: & 2.33,עֲלוֹהִי. At Hebræo more dicẽdum eſt inſtar perfectorũ הִמְסִיו, vt נִטָּיו, vide נָטָה. Pſal.6.7, עַרְשִׂי אַמְסֶה lectum meũ diſſoluã.vel liqueſcere faciã, pro feci.Pſal.39.12,וַתֶּמֶס & liqueſcere feciſti ſicut tinea deſideriũ eius.Vt enim tinea celeriter veſtẽ,pãnúmque corrodit,ſic liqueſcere feciſti,& diſſoluiſti deſideriũ eius. תֶּמֶס nomen,vide מָסַס.

מָסַךְ Miſcere.Pſal.102.10, & potum meum cũ fletu מָסָכְתִּי miſcui.Proue.9.2,מָסְכָה יֵינָהּ miſcuit vinũ

suum. Iesah.5.22, לִמְסֹךְ שֵׁכָר ad miscendũ sechár. Nomen cũ sex punctis, מֶסֶךְ, Mistio. Psal.75.7, מָלֵא מֶסֶךְ plenus mistione.sub.calix. Alia forma, Prouer.23.30, ad inquirendũ מִמְסָךְ mistionẽ.i.vinũ mistum. R.Ionáh putauit esse ex hac radice illud Iechez.28.13, Omnis lapis pretiosus מְסֻכָתֶךָ mistio tua.i.mistus est tecũ. At rectum est vt sit ex שׂוּךְ, Sepire, vt sit acsi dicat, Omni lapide pretioso septus es. Vide שׂוּךְ.

מָסַר Tradere, dare. Nume.31.16, לִמְסָר־מַעַל ad dandũ præuaricationem in Dominũ. Et in nifhál. Nume.31.5, וַיִּמָּסְרוּ Et traditi sunt ex milibus Israél, mille per tribum. Est etiã dare seu tradere se toto cordẽ, & ponere seipsum in potestate alterius: & dicitur tam de rebus, quàm de corpore. Latine dicitur, dedere se. Et in hac significantia sæpius Hebræorũ magistri hoc vtuntur verbo. Et sic Tharghum pro נָתַן, sæpe habet מְסַר.

מָעַד Nutare, declinare, labi. 2.Sem.22.36, Et nõ מָעֲדוּ nutauerunt tali mei. vel lapsi sunt. Iiób 12.5, paratus (vel parata, sub. tæda) לְמוֹעֲדֵי רָגֶל nutãtibus (labẽtibus) pede. R.Mosẽh in cõment. paratus ad nutandum pede.i. vt nutét, vacilléntq; pedes eius, & cadat. Idẽ R. Abrahám. Et in hifhil, Psal.69.24, Et lũbos eorũ sem per הַמְעַד nutare (vel labi) fac. Sunt qui exponũt per metathesin literarum, ex hac radice illud Iechez.29.7, וְהַעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם & nutare facies eis omnes lũbos. At R.D. in cõment. rectũ esse scribit vt exponatur, Et statues (aut stare facies) eos super lũbos. vt scilicet tibi amplius non innitantur. Tóar fœmineum ex puhál, Prouerb.25.19, pes מוּעָדֶת lapsus.

מָעָה Vnde מְעִי, instar כְּלִי פְּרִי, Interaneũ, seu intestinum. Cõprehendit omnia mẽbra interanea, vt

cor, hepar, pulmo &c. vnde & pro corde nõnunquam capitur. Eius singulare, in Scriptura nõ inuenitur. Plurali vtũtur cõmuniter doctores secundũ formã dualis. In regimine, numero multitudinis, Ionáh 2.1, & fuit Ionáh בִּמְעֵי הַדָּג in interioribus piscis. 2.Semu.20.10, & effudit מֵעָיו intestina eius super terrã. Cant.5.14, מֵעָיו.i. בִּטְנוֹ vẽter eius vt candidũ ebur. vel, vt vas eburneũ, R. Abrahám in comment. Genes.25.23, מִמֵּעַיִךְ è vẽtre tuo.

Alia forma, מֵעָה. plurale מְעוֹת. In regimine, & cũ pronomine, Iesa.48.19, & sicut arena semẽ tuũ, וְצֶאֱצָאֵי מֵעֶיךָ & filii vẽtris tui sicut lapilli eius. Tharghũ habet, כְּפִרוּדוֹהִי sicut grana parua eius. Sunt lapilli arenæ qui sunt grana parua, inquit R.D. in lib. rad. & in cõmen. Sunt tamen (ait idẽ) qui exponũt, sicut interiora eius. sub. maris. i. sicut pisces qui sunt intra mare. & est secũdum illud Gene.48.17, & multiplicẽtur instar piscium in multitudinem. R. quoque Abrahám in cõment. ait dictionem significare interiora, aut ventres piscium.

מָעַט Minuere, diminuere, imminuere: Paruum aut minorẽ esse, quãdo est intrãsitiuum. Leuit.25.16, וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים & secũdum diminuere annorũ. i. secundũ quòd diminuti fuerint anni. Vel est nomẽ, pro secũdum diminutionem, &c. Exo.12.3, Et si יִמְעַט parua fuerit domus. i. familia. Iesah. 21. 16, Fortes filiorum Chedár יִמְעָטוּ diminuẽtur. Et in pihél, Ecclesi.12.3, Et cessabũt molares, quia מִעֲטוּ diminuerũt. Est enim verbum transitiuũ. acsi dicat, Diminuerunt molitionẽ. i. non potuerũt dentes cõtundere, & cõminuere cibum. R. quoque Abrahám in cõment. verbũ dicit esse trãsitiuum, diminuerũt. i. moluerunt. Et in hifhíl, Leuit. 26.22, וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם & diminuet (aut diminuere faciet)

vos.Irme.10.24,ne forte תְּמַעֲטֵנִי diminuas me. est sine י coniugationis. Nomen,מְעַט,Parũ,pauxillum,Paucitas:& sic tóar,Paucus.Deuter.28.62,cũ viris מְעָט paucitatis.i.paucis.2.Semu.12.8, Et si מְעָט parũ. Iechez.11.16, Et ero eis לְמִקְדָּשׁ מְעַט in sanctuariũ paruũ. est tóar, quia לְמִקְדָּשׁ est cũcamés,& sic non est in regimine.Gene.18.4,מְעַט־מַיִם parũ aquæ.Exod.23.30,מְעַט מְעַט paulatim,paulatim eiiciá eũ.Iesa.1.9,Nisi,&c.כִּמְעָט quasi parũ(.i.ferè)sicut Sedóm fuissemus. Prou.10.20,Cor impiorũ כִּמְעָט quasi parũ.sub.electũ. i.pauxillum. Plurale cum daghés, Psal.109.8,Sint dies eius מְעַטִּים pauci.

מעך Cóprimere,Frangere,Figere.Leuit.22.24,וּמָעוּךְ & cõpressus.i.cópressos habẽs testes, siue testiculos.1.Sem.26.6,Et lancea eius מְעוּכָה־בָאָרֶץ fixa in terra. Et in puhál,Iechez.23.2,Ibi מֹעֲכוּ compressa fuerũt vbera earum.

מעל Præuaricari:& כִּחֵשׁ שֶׁקֶר, Negare,mẽtiri.Iehos.22.20,מָעַל מַעַל præuaricatus est præuaricationẽ. Primũ est præteritum,& longũ propter sequentem dictionem longam:alterũ est nomen,quanquá R.Iehudáh scripserit prius esse breue:sed nó est ita in libris correctis.Tharghú,שְׁקַר שִׁקְרָא mẽtitus est mendaciũ.2.Paralip.28.19,וּמָעוֹל מַעַל & præuaricãdo præuaricationẽ in Dominũ. מָעוֹל est macór:& fieri potest vt sit præteritũ instar יָכֹל,secũdũ R.Ionáh,hoc sensu, præuaricatus est præuaricationẽ,&c.Prouer.16.10,In iudicio לֹא יִמְעַל־פִּיו non præuaricabitur os eius. Vel,nó mentietur,secundum Tharghú. Nomen,מַעַל, Præuaricatio,Mendacium.Ieche.39.26,Et omnẽ מַעֲלָם præuaricationẽ eorũ.

Hinc est & מְעִיל, Pallium ornatũ, aut gloriosum.1.Sem.2.19, וּמְעִיל קָטֹן & palliũ paruũ faciet(pro faciebat)

ei mater eius. Iiób 1.20, Et ſcidit אֶת־מְעִלוֹ palliũ ſuum. Ieche.26.16, Et remouebunt אֶת־מְעִילֵיהֶם pallia ſua.

מַעַן Præpoſito מ dicitur לְמַעַן, Vt, propter. Ieſah.62.1, לְמַעַן propter Siión nõ tacebo. Pſal.130.4, Quia tecũ eſt venia, לְמַעַן תִּוָּרֵא vt timearis. i. vt ſciant homines quòd in manu tua eſt facultas puniẽdi, & ſimul venia: vt ſi peccauerint, ad te cõuertantur, téque timeãt, ne vlterius peccãtes pœnas luãt. Vide in יָרֵא in nif hál, Prou.16.4, Omnia operatus eſt Dominus לַמַּעֲנֵהוּ propter ſeipſum.

מַעַר Vnde מְעָרָה, Spelunca. Geneſ.19.19, Et manſit בַּמְּעָרָה in ſpelũca. Et 23.9, Et det mihi אֶת־מְעָרַת ſpeluncã duplicitatis. i. duplicẽ. Ieſa.32.13, בְּעַד מְעָרוֹת in ſpeluncas. Secũdum R. Ionáh eſt ex hac radice illud 1. Reg.7.36, כְּמַעַר־אִישׁ tãquam nuditatẽ viri. i. ſimilitudinem hominis nudi. Vide עָרָה. Et ſic illud Iudi.20.33, מִמַּעֲרֵה־גָבַע à decliuo Ghábah. Vide עָרָה.

מַץ Vnde מַצָּה, Azymũ, infermentatũ, cum ה ſigno fœmineo, quanquam poteſt eſſe à מָצַץ, vel נָצָה, ſicut נֵסָה à מַסָּה, quod probat daghés. Nume.6.19, Et placentam מַצָּה אַחַת infermentatã vnam. Exod.12.17, Septem diebus מַצֹּת azyma (ſiue infermẽtata) comedetis. Et 19, Comedetis מַצּוֹת infermentata.

מָצַץ Sugere. Ieſah.66.11, Vt תָּמֹצּוּ ſugatis. הַמֵּץ, Quære in מִיץ.

מָצָא Inuenire, Euenire, contingere, Sufficere. Gen. 2.20, Et Adæ non מָצָא עֵזֶר inuenit adiutorium. 2. Reg.7.9, וּמְצָאָנוּ & inueniet nos pœna iniquitatis. Nume.11.22, nũquid pecus, & bos iugulabitur eis, וּמָצָא לָהֶם & inuenietur eis? Vel, & ſufficiet eis? R. Ioſéph exponit, Nũ pecora & boues iugulabũtur eis, etiã ſi vbique liceret

liceret ea iugulare:& sufficiet eis vere?Nã multa erant pecora,& multi boues, ex quibus tamẽ edere nó poterãt,nisi prius offerrẽt ad ostiũ tabernaculi,&c.Leuit.eis 17.3,& 8.Gen.38.21,Non מְצָאתִיהָ inueni illã. Nume.20.14, Tu nosti omnẽ laborem qui מְצָאָתְנוּ inuenit nos. 1. Reg.21.19,הַמְצָאתַנִי אֹיְבִי nũ inuenisti me inimicũ meũ? R.D.in cómen.exponit,Num inuenisti mihi locum, vt me delinquere(aut desolare)facias? Gene.4.16, מֹצְאוֹ inueniens eum.2.Semu.18.22,Et tibi non merces nuntii מֹצֵאת cótingit.euenit,datur.i.non eueniet tibi merces pro nuntio. Gene.33.7,לִמְצֹא־חֵן vt inueniã gratiam. Et 32.20,בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ quú inueneritis vos eum.protrahitur accentus eius ad dilatãdum א. Prouerb.3.3, Scribe, &c.וּמְצָא־חֵן & inueni(pro inuenies)gratiã. Gene.18.26, Si אֶמְצָא inuenero,&c.Et 44.34,Ne forte videam malum quod יִמְצָא אֶת־אָבִי inueniet patrẽ meum. vel, eueniet patri meo. Hose. 12.8, Non יִמְצְאוּ־לִי עָוֺן inuenient mihi(pro in me)iniquitatẽ.Prouerb.1.28,Et nó יִמְצָאֻנְנִי inuenient me.prius נ redundat. Et in nifhál,Gene. 44.16,נִמְצָא inuẽtus est.Irme.29.14,וְנִמְצֵאתִי & inueniar vobis. Deuter.20.11, Omnis populus הַנִּמְצָא־בָהּ inuẽtus in ea.1.Semu.13.14,הַנִּמְצְאִים qui inuenti sunt.צ cum seuá pro camés.Et cum camés,2.Paralip.5.11,הַנִּמְצָאִים.Iesah.22.3,Omnes נִמְצָאַיִךְ qui inuenti sunt in te.Exod.22.3,Si הִמָּצֵא תִמָּצֵא inueniẽdo inuẽtum fuerit.Iehos.17.16, Non יִמָּצֵא לָנוּ, id est יִסְפִּיק sufficiet nobis. Idẽ Tharghũ,

Et in hifhíl, Leuit.9.13, וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו & holocaustum parare fecerũt ei.vel tradiderũt ei. Tharghũ, אַמְטִיאוּ parauerũt,peruenire fecerũt. 2.Semu.3.8,Et nõ הִמְצִיתִיךָ peruenire feci(aut tradidi) te in manu Dauid. Venit more desinentiũ in ה,cum permutatione א in ה,

ſecundum normam, inquit R.D. in lib. ra. & in Michlól, & in cōment. Tharghú ſimiliter, מְסַרִיתָךְ tradidi te. Leuit. 9.12, וַיַּמְצִאוּ tradiderunt. eſt ſine י coniugationis. Iiób 37.13, יַמְצִאֵהוּ inuenire faciet illam. ſub. pluuiam.

מָצַר Vnde מְצוּדָה, Arx, turris alta, & petra, munitio. Idē מָצָד .1. Paralip. 11.7, Et manſit Dauid בַּמְּצָד in arce. מ, ſecundum normā dagheſſandum, eſt lene. Plurale fœmineū, Iudic. 6.2, וְאֶת־הַמְּצָדוֹת munitiones. Ieſa. 33.16, מְצָדוֹת munitiones petrarū. Alia forma, Ecclesi. 9.14, מְצוֹדִים גְּדוֹלִים munitiones magnas. Alia itē, cum ה fœmineo. Iiób 39.31, Super dentē petræ, וּמְצוּדָה & ſaxi ſublimis. aut munitionis. Ieſah. 29.7, וְכָל־צֹבֶיהָ וּמְצֹדָתָהּ & omnes militātes contra eā, & ædificantes aduerſus eā. ſub. ad capiēdum eam. & eſt cū chólem. Pſal. 31.3, in locum מְצוּדוֹת munitionū. Illud autē 2. Semu. 5.15, & deſcendit אֶל־הַמְּצוּדָה ad munitionē: oſtendit in petra ipſa fuiſſe ſpeluncā, quia inueniūtur ſpeluncæ multæ in petris: vel oſtēdit locū in quo erat Dauid, fuiſſe ſubliniorē munitione. Et ſic Iudic. 11.36, Et deſcendā ſuper montes. i. vt ambulē ſuper montes, vt habes in יָרַד. Et non eſt, Et deſcēdit, pro aſcendit, vt expoſuit R. Ionáh: quia deſcendere & aſcendere ſunt oppoſita.

מָצָה Eſt מָצַץ, Premere, exprimere. Ieſah. 51.17, Bibiſti, מָצִית expreſſiſti. Pſal. 75.7, Verūtamen fæces eius יִמְצוּ exprimēt, bibēt. Iudic. 6.38, וַיִּמֶץ טַל & expreſſit rorem de vellere. Et in nifhál, Leuit. 1.15, וְנִמְצָה & exprimetur ſanguis eius.

מֵצַח מ cum ſerí, Frons. Irm. 3.3, וּמֵצַח & frōs. Ieſa. 48. 4, וּמִצְחֵךְ נְחוּשָׁה frons tua ærea. Item מִצְחָה, id eſt טֵס, Lamina: ſic appellata quòd ſit inſtar frōtis. 1. Semu. 17.6, וּמִצְחַת & ocrea æris (pro ærea) in pedibus eius.

Tharghum,וּטְרַקְלִילִין & ocreæ.

מֵצַר Instar דָּבָר עָנָב,cuius plurale est מְצָרִים:quanquá hoc sit ex daghessatis,& illa ex raphatis:Angustia,siue locus angustus vnde non potest quispiã fugere. Thren.1.3,Omnes persecutores eius apprehenderũt eã inter הַמְּצָרִים angustias.vel loca angusta. Acsi dicat, inter duas macerias,vná hinc,alterá inde,vnde nó valeas fugere huc & illuc. Vel est à מֵצַר,cuius radix est יָצַר aut צָרַר,vt habes in יָצַר.Et sic doctores Hebræorũ dicũt, אִילָן הַסָּמוּךְ לַמֵּצַר arbor quæ coniuncta est maceriæ, aut loco angusto. מְצָרִים הִרְחִיב לוֹ macerias (aut loca angusta)dilatare fecit ei.& similia. Vidẽtur autẽ sensisse מ esse radicale,quia dixerũt מֵצַר לוֹ מְצַר רְאוּבֵן.At rectũ est vt radix sit צָרַר,& erit מְצָרֵי prædictum,instar מֶרֶד à מְמָרֵי.

מָקַק In nifhál,Liquescere,dissolui,corrũpi.& in hifhíl, Liquefacere, dissoluere, sicut מִיק suprà dictum. Iesah.34.4,וְנָמַקּוּ & liquescent(dissoluentur,corrumpentur)omnis militia cæli. Iechez.24.23,וּנְמַקֹּתֶם & dissoluemini(peribitis)propter iniquitates vestras. Et in hifhíl,Zechar.14.12,הָמֵק בְּשָׂרוֹ liquescere(aut dissolui,pro liquefiet, aut dissoluetur) caro illius. Est enim macór pro futuro.Tharghũ,יִתְמְסֵי dissoluetur.R.D.in cõment.exponit,יִמַּסּוּ dissoluentur caro eius,& mẽbra.

Nomen,מַק, Fœtor,putredo. Iesah.3.23,pro aromate מַק יִהְיֶה fœtor erit.A dissoluẽdo sic appellatus.Vt enim aroma suauissimi odoris carnẽ cõfortat & roborat, sic contrà fœtor liquefacit atque dissoluit. In cõmen.exponit,dissolutio carnis.Et 5.24,Radix eorum כַּמַּק sicut fœtor(aut putredo)erit. Vel,sicut dissolutio, quia dissoluetur radix eorum, inquit R. Abrahám. Vtranque expositionem affert R.D.in comment.

מַקֵּל Virga, baculus. ק cum daghés: quod tamen potest esse à נָקַל. & sic daghés est loco נ, & מ est nominis cōstitutiuū. Irme.1.12, מַקֵּל שָׁקֵד virgā amygdalinam ego video. Nume.22.26, Et percussit asinam בַּמַּקֵּל virga. vel baculo. Et cum patháh, Gene.30.36, מַקַּל, virgam populeam. Cum pronomine, & in plurali est sine daghés. Hose. 4.12, וּמַקְלוֹ & virga eius. Zecha.11.7, Et accepi mihi שְׁנֵי מַקְלוֹת duas virgas.

מָקוֹם Locus, Quære in קוּם.

מַר Gutta. Iesah.40.15, כְּמַר sicut gutta de situla. Rectum est vt radix מַר sit מָרַר, quod secundum vnā significātiā est גָּבַהּ eleuare. & sic appellabitur מַר, quòd gutta cadat ex alto de situla in cisternā quando ascendere faciunt situlam de ipsa cisterna.

מָרַר Amarescere, amarū esse, Mutari. & inuenitur in cal, quia est cū patháh. Ruth 1.14, כִּי־מַר־לִי מְאֹד מִכֶּם quia doleret mihi magis quàm vobis. Vel est substantiuum, non tóar, vt sit, quia amaror esset mihi valde plus quàm vobis. 1.Sem.30.6, Quia מָרָה amaruit (amaruerat, amara erat) anima omnis populi. Et in pihél, Iesah.22.4, אֲמָרֵר amarescam in fletu. Vel potius, quia est trāsitiuum, amaritudine afficiā, sub. animam meā, vel audientes, vt exponit R. Abrahám, & R.D. in lib. rad. & in cōment. Tharghū, flebo in amaritudine.

Et in hifhíl, Iiób 27.2, הֵמַר נַפְשִׁי amaritudine affecit animam meā. Zechar.12.10, וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר עַל־הַבְּכוֹר & amaritudine afficietur super eum, sicut amaritudine afficitur quispiā super primogenitū. Est vtrūque macór, pro amaritudine affici, aut afficere. Et in nifhál, Irme.48.11, Et odor eius לֹא נָמַר nō est mutatus. Vel, non

est remissus, aut debilitatus. Et sic habet Tharghũ, פַּג, quod est נֶחֱלַשׁ debilitatus. acsi dicat, non est debilitata vis vini, nec illius odor. Iesah. 24.9, יֵמַר amara erit sechár bibentibus illã. & est instar illius Gene. 16.4, וַתֵּקַל.

Et in hithpahál geminato, Eleuare, Insurgere. Dani. 8.8, וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו & eleuauit se contra illum. Nomen adiectiuũ, & substantiuũ, Iesah. 38.17, מַר־לִי מָר, amaritudo mihi amara. 1. Semu. 22.2, omnis vir מַר־נֶפֶשׁ amarus (tristis) animo. Iesa. 33.7, מַר amare flebũt. Et 38.15, Super מַר amaritudine animæ meæ. R.D. in lib. rad. & Targhum. Exod. 15.23, quia מָרִים הֵם amaræ erãt. sub. aquæ. Iudic. 18.24, מָרֵי־נֶפֶשׁ amari animo. Fœmineũ, 2. Semu. 2.25, מָרָה Amaritudo. Ieche. 27.30, Et clamabunt מָרָה amare. Iiób 21.26, Et iste morietur בְּנֶפֶשׁ מָרָה animo amaro. Et cum א vice ה, Ruth 1.20, מָרָא. Prouerb. 14.10, Cor quod cognoscit מָרַּת amaritudinẽ animi sui. ר est cum daghés. Et sic secũdum R. Iehudáh, Gene. 26.34, Et fuerunt מֹרַת רוּחַ amaritudo spiritus ipsi Ischác, & Ribcáh. debuerat daghessari, & esse cũ camés chathéph. At rectum est vt sit ex מָרָה. Alia forma, defectiuũ. Proue. 17.24, וּמֶמֶר & amaritudo. Et perfectum, מְרוֹר. Exo. 12.8, עַל־מְרֹרִים cum amaritudinibus comedẽt illum. Alia item, Iiób 9.18, Saturabit me מַמְּרוֹרִים amaritudinibus. Plurale fœmineũ, Deute. 32.32, Botri מְרֹרֹת amaritudinum eius. Sunt qui exponunt, fellis. Alia præterea, מְרִירוּת, Iechez. 21.6. Alia postremo, Irme. 31.21, Pone tibi תַּמְרוּרִים titulos excelsos. Et sic Hose. 12.14, irasci fecit (irritauit) Ephráim תַּמְרוּרִים titulis excelsis. aut statuis excelsis. acsi dicat, In statuis (aut titulis) quæ fecit, irasci fecit Deum. potest tamen exponi, irasci fecit Ephráim ira amaritudinũ. R.D. in cóm. irasci fecit Deũ

in tamrurim.i.in altaribus quæ ſunt ſicut cumuli,& tituli.Sũt autẽ qui exponũt, ira amaritudinũ.i.ira mala & amara. Tóar maſculeum,Deuter.32.24,Et morſu מְרִירִי amaro.Quidã exponunt, æſtu vehementi ſimili veneno mortifero.Iiób 3.4,Terreant eũ כִּמְרִירֵי יוֹם ſicut amaros die.i.qui diẽ habent amarũ,& durum planetã. Sunt qui dicunt כ redundare,ſicut Hoſe.5.10,Fuerunt principes Iehudáh כְּמַסִּיגֵי גְבוּל contingẽtes terminum. ſub.alienũ.Alii dicunt כ poni pro vere in hoc loco.R. Abra.Peruſól,Terreãt eũ,illique maledicãt ſicut amari die,& duri tẽpore,qui Deo maledicunt in diebus amaritudinũ propter accidentia quæ illis eueniunt,qui iugiter diei maledicunt.Vel,terreãt eum vapores qui aſcendunt propter æſtũ naturalem.Nam illis aſcẽdentibus,multiplicata quãtitate,& qualitate, tenebreſcit, & obſcuratur ſol,hominéſque terrẽtur.Et כ in כִּמְרִירֵי,erit radicalis à כָּמַר,geminato ר,& erit inſtar סַגְרִיר.Thre. 5.10,Pelles noſtræ ſicut clibanus נִכְמָרוּ exuſtæ ſunt.Vel eſt à מָרַר,& כ ſignificat ſicut. Alia forma,מְרוֹרָה, Fel. Iiób 20.14,מְרוֹרַת fel aſpidum.

מרא Vnde מְרִיא,Species bouis maioris.Vel hoc nomine, omne animal pingue appellatur vt dicunt nõnulli.2.Sem.6.13, ſacrificabat bouẽ וּמְרִיא & bubalum.Tharghũ,bouẽ וּפַטִּים & pinguẽ.Ieſah.1.11, & adipem מְרִיאִים bubalorum. Hinc verbũ in hifhíl, pro Eleuare. Iiób 39.21, in excelſum תַּמְרִיא eleuabit ſe.pro eleuatur.exaltatur.

מרג Vnde מוֹרַג,Tabulæ in quibus ſunt claui lignei, aut ferrei quibus fruges triturãtur.tribulã quidam vertũt.Ieſah.41.15,ecce poſui te לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ in tribulam,(&)traham nouã. חָרוּץ, pro וְחָרוּץ & traham.

Eſt autem חָרוּץ idē quod מוֹרַג tribula ad triturandū facta. Et parū diſcriminis eſt inter מוֹרַג & חָרוּץ, quia vel vnū eſt altero maius, vel ſunt alterius diſpoſitionis. vi de חָרוּץ. Forſan ſunt ſynonyma. nā Ieſa. 28.27, pro בֶחָרוּץ tribula: Tharghum habet בְּמוֹרִיגֵי בַרְזְלָא tribulis ferreis. Hoc tamē loco Tharghū habet, in tribulam forté nouam, plenā clauis. In plurali dagheſſatur. 2. Semu. 24. 23, וְהַמֹּרִגִּים & tribulæ. aut trahæ.

מָרַד Deficere, rebellare, Attenuare, humiliare. 2. Re. 18.20, מָרַדְתָּ בִּי, defeciſti à me. vel rebellaſti contra me. Ieche. 2.3, ad gētes הַמּוֹרְדִים אֲשֶׁר מָרְדוּ־בִי rebellātes, quæ rebellauerunt contra me. Illud autem Iiób 24.13, ipſi fuerūt בְּמֹרְדֵי־אוֹר exponitur, inter rebelles luminis. acſi dicat, rebellarunt contra lumen. At rectum eſt vt מ redūdet, à יָרַד deſcendit, & legatur, in deſcenſu luminis. acſi dicat, Veſperi & in tenebris ibant ad perfodiendū parietes. Vide יָרַד. Ieho. 22.16, לִמְרָדְכֶם vt rebelletis. 2. Reg. 18.7, וַיִּמְרֹד & rebellauit. Nomē, מֶרֶד, Defectio, rebellio. Iehoſ. 22.22, vtrum בְּמֶרֶד propter rebellionē, &c. Alia ſignificatio: Ieſah. 58. 7, Et pauperes, מְרוּדִים attenuatos (humiliatos) introduces in domum. ſic R.D. in lib. rad. at in commen. exponit vt Tharghum, מְטַלְטְלִין vagos. Aliud, מָרוּד, Tenuitas, Paupertas, Demigratio. Thren. 3.18, recordare afflictionis meæ, וּמְרוּדִי & paupertatis (aut humilitatis, vel vagationis) meæ.

מָרָה Mutare, tranſgredi rē, & præceptū, Deficere, ſiue rebellare, non parêre. 1. Reg. 13.27, מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה nō obtemperauit ori Domini. Tharghū, דְסָרֵיב qui rebellauit. Pſa. 5.11, quia מָרוּ בָךְ nō obtemperauerūt tibi. Et 105.28, & nō מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו inobediētes fuerunt verbo eius. i. ſignis quæ poſuit in eis: quemadmodū præcepit,

ſic venerunt ranæ &c.vel verbis eius.i.Moſéh & Aharón quos miſerat ſuper plagas.Irm.4.16,quia אֹתִי מָרָתָה mihi non obtẽperauit.vel,mihi inobediẽs fuit. Tharghum,עַל־מֵימְרִי סָרֵיבְתְּ cótra ſermonem meũ rebellauit. R.D.in cõment.Me,vel mihi.i.verbo meo per manu prophetarũ:quia eius ſermo,eſt ipſemet. Vel dixit אֹתִי, quia hoc verbũ conſtruitur cũ אֶת.Vel אֹתִי ponitur pro בִּי cótra me.2.Reg.14.26,quia vidit Dominus afflictionem Iſraél מֹרֶה מְאֹד mutabilem valde. aut mutãtem ſe valde.Geneſ.26.35, & erãt(.i.vnaquæque earũ erat)מֹרַת רוּחַ rebellans ſpiritu &c.Vel eſt nomen inſtar תּוֹעָה.Vide in מָרַר. Et in hifhíl,Pſal. 106.33, Quia הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ inobedire(aut rebellare)fecerũt ſpiritui eius.i.quia inobedire fecerũt Moſéh & Aharón verbo Domini,& ſpiritui eius,propterea iurauit Moſéh & Aharón non ingreſſuros terrã.Sic etiã R.Abrahám in cõment. ſimul dixit,rectũ eſſe vt ſit,ſpiritum eius.i. ſpiritũ Moſéh. & ſic R. Ioſéph, & R. Himmanuél. & propterea locutus eſt quod nõ erat conueniẽs, Audite quæſo inobedientes &c. Deuter.9.9,מַמְרִים inobediẽtes. Ieſah.3.8,לַמְרוֹת עֵנֵי כְבוֹדוֹ ad irritandum oculos gloriæ eius.ponitur pro לְהַמְרוֹת inquit R.D.in lib.ra.& in cõment. Et R.Abra. in cõment.ait ל eſſe cum pathách, quòd deficiat ה cõiugationis.idem Pſal.78.17, לַמְרוֹת. Iiób 17.2, וּבְהַמְּרוֹתָם & quum irritant ipſi, pernoctat oculus meus.i. vigilo ſemper. מ eſt cũ daghés euphoniæ gratia. Iehoſ.1. 18, omnis vir יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ qui non paruerit ori tuo. Nomen,Iechez.2.5,בֵּית מְרִי domus rebellionis.aut inobedientiæ. Tóar quoq; eſt ſecundũ eandẽ formã,Ieche. 2.8,ne ſis מְרִי כְּבֵית הַמֶּרִי rebellis ſicut domus rebellionis. Prius eſt tóar,alterũ ſubſtãtiuum. vel vtrũque eſt ſubſtantiuum,

ſtantiuum:& tũc eſt defectiua locutio,vnde ſubaudiẽdũ אִישׁ,vt ſit,ne ſis vir rebellionis,ſicut domus rebellionis.Et ſic Pſal.109.4.,& ego oratio.i.vir orationis.Iiób 23.2,etiã hodie מְרִי שִׂחִי rebellio eſt eloquiũ meũ.vel,in rebellione.eſt enim ſubſtantiuum.Tharghum,מְרִיר amarus eſt ſermo meus.R.Moſéh,Etiam hodie מְרִי,hoc eſt בִּמְרִירוּת in amaritudine eſt ſermo meus. ſcilicet vobiſcum.Etiã hodie quũ locuti eſtis multũ,non fuit mihi aliqua cõſolatio in verbis veſtris, & ſermo meus vobiſcum eſt in amaritudine.R.Abra.Peruſól dixit,Profecto etiam hodie additur mihi מְרִי שִׂחִי,hoc eſt מְרִירוּת כַּעְסִי amaritudo iræ meæ. additur enim ſuper dolorem meũ veſtra querela,&veſtra murmuratio.Neche.9.17, בְּמִרְיָם in rebellione ſua.מ cũ chiric.Secundũ hanc ſignificantiã iuxta Tharghũ eſt illud Irme.50.21,ad terram מְרָתַיִם rebellionum aſcende:quod eſt,Super terrã דְעַמָּא סָרְבָן populi rebellis.R.D.in commen.Appellauit (inquit)regnũ Babél terram מְרָתַיִם à מְרִי rebellione &c. Et eſt nomen duale. Aliud,מוֹרָה, Nouacula. Iudic.13.5, וּמוֹרָה & nouacula non aſcendet ſuper caput eius.

מָרַח Eſt חָבַשׁ,Alligare:חָתַל Ligare,circunligare,operire,faſciare.Ieſah.38.20,וְיִמְרְחוּ עַל־הַשְּׁחִין & alligabũt(faſciabunt,cooperient)vlcus.Leui.21.19,אוֹ מְרוֹחַ אָשֶׁךְ vel cõpreſſus teſticulo.i.Compreſſum & cõtuſum habẽs teſticulũ:vel is cuius teſticuli ſunt alligati.Tharghum,מְרִיס פַּחֲדִין diſſolutus(aut attritus)teſticulos.

מָרַט Depilare,decaluare,radere pilũ,Tergere,polire. Hezr.9.3,וָאֶמְרְטָה מִשְּׂעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי & euulſi pilũ capitis mei,& barbæ meæ.Ieſa. 50. 6, & genas meas לְמֹרְטִים euellẽtibus pilos.Iechez.21.9,gladius acutus,& etiã מְרוּטָה politus.terſus. Et in nifhál,Leui.13.39,quũ

יִמָּרֵט depilatũ fuerit caput eius. Et in pihél, 1. Reg. 7. 45, ære מְמֹרָט terso. polito. Est participiũ passiuum sicut מְבֹרָךְ. Et in puhál, Iechez. 21. 10, Vt sit ei fulgor מֹרָטָּה tersus est. ט est cum daghés euphoniæ gratia. Toar ex puhál, Iesa. 18. 2, Ad gentem tractam וּמוֹרָט & depilatã.

מרץ Est חָזַק תָּקַף, Roborare, fortificare. In nif hál, Micháh 2. 10, וְחֶבֶל נִמְרָץ corruptione roborata. R. D. in cómen. חָזָק מְאֹד forti valde. Iiób 6. 25, מַה־נִּמְרְצוּ, quàm fortia sunt. 1. Reg. 2. 8, maledixit mihi maledictione נִמְרֶצֶת forti. aut vehementi. Et in hif hil, Iiób 16. 2, אוֹ מַה יַּמְרִיצְךָ vel quid roborabit te? Sic etiam R. Mo séh in comment.

מרק Tergere, abstergere, polire, Fricare. Irm. 46. 4, מִרְקוּ הָרְמָחִים polite láceas. Et in puhál, Leuit. 6. 28, וּמֹרַק & tergetur (fricabitur,) & lauabitur aqua.

Nomẽ, aliud significãs. Iudi. 6. 19, וְהַמָּרָק & ius posuit in olla. Aliud, præposito ת, תַּמְרוּק quod est קִשּׁוּט הַנָּשִׁים cultus aut ornatus muliebris: sic appellatus quòd carnis remoueat sordes, illámque mũdet. Estér 2. 12, in aromatibus וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים & ornatibus mulierũ. Aliud, תַּמְרִיק. Prou. 20. 30, Liuores vulneris תַּמְרִיק בְּרָע tersio in malo. Scribitur cũ י, & legitur cũ ו, תַּמְרוּק, quia duplex est lectio, תַּמְרִיק & תַּמְרוּק. Liuores qui fiút causa vulneris, tergunt hominẽ malum: vel sunt medicinæ hominum malorũ, quia verbis nó corriguntur, sed virga disciplinæ, & flagellis. Vel liuores vulneris, & תַּמְרוּק cótritio, vt plurimũ in homine malo inueniũtur, aut homini malo eueniunt. Hæ sunt expositiones R. Himmanuél in comment. Aliud, Estér 2. 12. sic implebantur dies מְרוּקֵיהֶן purificationum earum.

משש Palpare, cõtrectare. Gene. 27. 20, וַאֲמֻשְּׁךָ & palpabo te. Est lene, quod secundũ normã debue

rat daghessari. Et 31.36, מִשַּׁשְׁתָּ אֶת־כָּל־כֵּלַי cõtrectasti omnia supellectilia mea. Iiób 5.14, & sicut in nocte יְמַשְׁשׁוּ palpabunt in meridie.

מָשָׁה Extrahere, educere. Exod. 2.10, מְשִׁיתִהוּ extraxi eú. Sunt qui exponunt iuxta hoc, illud Iesah. 63.10, & recordatus est dierũ seculi מֹשֶׁה עַמּוֹ educẽtis populum suũ. Vel est nomẽ propriũ, & deficit ו, vt sit, Moséh & populi sui. In cõment. R.D. dicit deficere ל, לְעַמּוֹ quãdo misit Moséh ad populũ suum. Tharghũ, Et recordatus est bonitatis suæ, quæ est à seculo, & fortitudinũ quas fecit per manus Moséh populo suo. Et in hifhíl, 2. Semu. 22.17, יַמְשֵׁנִי, Educet me de aquis multis.

Hinc est מֶשִׁי, pãnus sericus, aut vestis serica. Iechez. 16.12, & vestis tua byssina וָמֶשִׁי & serica.

מָשַׁח Vngere. Nume. 35.26, מָשַׁח אֹתוֹ, Vnxit eũ. Exo. 29.2, & lagana infermentatorum מְשֻׁחִים vncta oleo. Irm. 22.14, וּמָשׁוֹחַ & pictã sinopide. Est proprie tóar instar קָרוֹב רָחוֹק. Tharghum, וּמְצַיַּר & pictã. R.D. in cóment. & pictã minio. Exod. 29.29, לְמָשְׁחָה vt vngerẽt. מ cũ camés chatéph. 1. Sem. 15.1, לִמְשָׁחֲךָ vt vngeré te in regé. ש est cũ camés lato, & ח cũ camés chatéph. Iesa. 21.5, מִשְׁחוּ מָגֵן vngite clypeũ. i. regem qui est populi clypeus. nã Belsesár mortuus est. Sũt qui exponũt, Vngite clypeum atque humectate ad liniendũ illum, ne per illũ instrumenta transeant bellica. & sic exponunt illud 2. Semu. 1.21, ibi abiectus &c. clypeus Saúl בְּלִי מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן acsi non fuisset (clypeus ipse) vnctus oleo. Hamós 6.6, יִמְשָׁחוּ vngẽt se. Et in nifhál, 1. Paral. 14.7, quòd נִמְשַׁח vnctus esset. Tóar, מָשִׁיחַ, Vnctus. Leuit. 4.3, sacerdos הַמָּשִׁיחַ vnctus. Psal. 2.2, & aduersus מְשִׁיחוֹ Christũ eius.

Nomen, מִשְׁחָה, Vnctio. Leui. 7.34, מִשְׁחַת vnctio Aha-

rón. Alia forma, cum camés chathéph, מָשְׁחָה, ſicut חָכְמָה. Et cũ pronomine, Exo.40.15, מָשְׁחָתָם vnctio eorũ.

Tóar, Ieche.28.14, Tu Cherúb מִמְשַׁח vnctus. vel magnus. Tharghum, Tu rex vnctus ad regnum. R. D. in comment. Tu Cherub.i.rex: dictus Cherúb ob eius màximam dignitatem. Et ſic Pſal.105.15, ne tãgatis בִמְשִׁיחָי chriſtos meos.i. reges, & magnates.

מָשַׁךְ Trahere, protrahere.1.Reg.22.33, מָשַׁךְ traxit arcu. Iudic.4.6, nõne præcepit Dominus Deus, &c. וּמָשַׁכְתָּ & trahes in mõtem? pro, trahe populũ ad te in mõtem Tabór.q.d. educes cogens eos, & illis ſuadebis verbis vſqueadeò donec ducas illos ad præliũ. Erãt enim timidi ob exercitũ Siſerá. Irm.31.3, Idcirco מְשַׁכְתִּיךָ חָסֶד traxi te miſericordia. ablatiu'. Vel potius, Traxi ad te miſericordiã: iuxta illud, Et inclinauit ad eũ miſericordiã, Gene.39.20. Pſal.109.12, ne ſit ei מֹשֵׁךְ חָסֶד trahẽs miſericordiã. Exod.19.13, בִּמְשֹׁךְ quũ protraxerit(.i. longiorem ſonitũ dederit) cornu. Eccleſ.2.3, לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי vt traherẽ in vinum carnem meã. R. Abrahám in cõment. Quũ vidi ſapientiam ſolam generare dolorẽ, & riſum non prodeſſe, ſcrutatus ſum viam vt concordarẽ vtrunque: traxi igitur carnẽ meã(.i. corpus meũ) in vinũ, vt lætarer: & cor (.i. intellectũ & animũ meũ) aſſueſcerem in ſapientia. vel ducerẽ in ſapientiã. vel, & cor meũ duceret (regeret) res ſuas in ſapientia. In comment. vt traherẽ, & oblectarẽ in conuiuio vini carnem meã. Nomine vini appellatur omnis delectatio. Pſal. 36.10, מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ trahe miſericordiã tuam ad ſciẽtes te. Can.1.4, מָשְׁכֵנִי trahe me. מ cũ camés chathéph. Exo.12. 21, מִשְׁכוּ trahite. מ cũ ghahiá. Iechez.32.19, מָשְׁכוּ אוֹתָהּ trahite eã. מ legitur cũ camés chathéph ſecundũ normam imperatiui: quia imperatiuũ ſingulare eſt מְשׁוֹךְ cũ chó

lé, & ita recepimus eius lectioné cú camés chatéph, & ſic in libris correctis inueni. Idem dicit Maſóreth. Hoſe.11.4, funibus hominũ אַמְשְׁכֵם trahá eos. כ cũ ſeghól, ſed in margine ſcribitur cú ſerí. R.D. in cóment. exponit, Quia cóparauit Ephráim vitulæ quæ trahitur funibus, dixit, Ego traxi Iſraél funib' hominũ, & nó funib' vitulæ quæ vi trahitur. homines vero nó vi, ſed amore trahũtur: vnde ſequitur, Funib' amoris. Et in nifhál, Iechez. 12.28, תִּמָּשֵׁךְ protrahetur. ſingulare pro plurali.

Et in pihél participiũ paſſiuũ, Prou.13.11, Spes מְמֻשָּׁכָה protracta. Nomẽ, מֶשֶׁךְ, cũ ſex pũctis. Pſal.126.6, Eũdo ibit, & flebit, portás מֶשֶׁךְ הַזָּרַע pretioſum ſemẽ. R. Abrahám, vas eſſe dicit in quo eſt ſemẽ .i. caniſtrũ. Iiób 28. 18, וּמֶשֶׁךְ & protractio ſapientiæ ſupra margaritas. i. pretiũ ſapiẽtiæ. Et vocatur res pretioſa מֶשֶׁךְ protractio: quia nomẽ ſuũ in lóginquas regiones protrahit. Hæc R.D. in li. rą. & cómét. in pſal.126.6. Tharghũ, Et tractio ſapi entiæ plus quàm margaritæ. R. quoq; Leui & R. Moſéh exponũt, Et tractio ſapientiæ. i. & ſapiẽtia quæ eſt tracta, aſcẽdit ſupra margaritas. i. dignior eſt margaritis. Pſal.120.5, heu mihi quia inhabitaui מֶשֶׁךְ Méſech. Eſt nomẽ gẽtis, מושקנה. Iuxta hũc ſenſum exponit R. Moſéh filius Hezrá, מַשְׂכִּים, Irm.5.8, equi bene paſti מַשְׂכִּים Tuſci fuerunt. E Tuſcia enim veniebant equi fortes.

מָשַׁל Dominari, præeſſe, Cóparari, aſſimilari, Parabolice loqui. Dan.11.3, Et ſtabit rex fortis וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב & dominabitur dominio multo. Zechar.6.13, וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ & dominabitur ſuper ſoliũ eius. Deut.15. 6, וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים & dominaberis gẽtibus multis. 2. Semu.23.3, מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים qui dominatur homini, iuſtus, qui dominatur in timore Dei. R.D. in

cóment. Dixit Deus Iſraél mihi, locutus eſt fortis Iſraél. Idem repetit more linguæ: Dixit mihi.i.locutus eſt de me ad Semuél prophetã quòd dominabor homini,& vnxit me in regẽ,& quòd erit dominium meũ in timore Dei,& ero iuſtus. Et opinio Tharghũ, eſt, egreſſurũ ex eo Maſiach, qui dominaretur in timore Dei. Ieche.16.44,omnis הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל parabolice loquẽs, ſuper te parabolice loquetur, dicẽdo, Sicut &c. Zecha. 9.10,וּמָשְׁלוֹ & dominãs ipſe à mari. pro dominatur. vel eſt macór, & dominari illius, pro dominiũ illius. Iiób 17.6,& ſtatuet me לִמְשֹׁל עַמִּים vt parabolice loquãtur populi. Iechez.18.2,מֹשְׁלִים אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה parabolice loquere parabolam hãc. Gene.4.6,תִּמְשָׁל־בּוֹ dominaberis ei. Et in nifhál, Pſal.49.13,נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת, Cõparatus eſt animalibus. Et 28.1,וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר & aſſimilabor(comparabor)cũ deſcendentibus in ſepulchrũ. Et in pihél, Iechez.20.49, Nóne מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא parabolice loquitur parabolas iſte? Et in hifhíl, Dan.11.40,וְהִמְשִׁילָם בָּרַבִּים, Et dominari faciet eos multis. Iiób 25.2,הַמְשֵׁל dominari,& pauor eſt cũ eo. Eſt macór pro nomine. R. Abrahám Peruſól ſcripſit in cóment. eſſe ſubſtantiuũ.i.dominium. Et ita habet Tharghum, שׁוּלְטָנָא. Ieſah.46.5, וְתַמְשִׁלוּנִי & cóparabitis me. Et in hithpahál, Iiób 30.19, וָאֶתְמַשֵּׁל כֶּעָפָר & cóparatus ſum puluere. Nomen, מָשָׁל, Parabola, ſimilitudo, vt in imperatiuo. 1.Semu.24.13, quemadmodũ dicit מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי prouerbium antiqui.i. prouerbiũ antiqui prouerbiãtis, ſiue loquẽtis prouerbia. eſt in regimine. Vel eſt alterius ſpeciei,& abſolutũ. i.prouerbiũ antiquũ. Eccleſ.12.9,מְשָׁלִים parabolas. Iiób 13.12, memoriæ veſtræ מִשְׁלֵי־אֵפֶר inſtar cineris. Tóar, 1.Para.26.6,הַמִּמְשָׁלִים ſimiles domui patrũ ſuorum. ac-

si dicat, qui erãt similes in robore suo illis. nam viribus fortes fuerant. Et מ est cum chiric, vt in הַמִּבְדָּלוֹת, & in מִרְשַׁעַת. Singulare, מִמְשָׁל, vt in præterito cal. Alia forma, מֶמְשָׁלָה. Michah 4.8, Et veniet הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה dominiũ primũ. Et cũ ת in fine, Gen. 1.16, לְמֶמְשֶׁלֶת dominiũ. Psal. 136.9, lunam & stellas לְמֶמְשְׁלוֹת ad dominia in nocte. Iesah. 22.21, וּמֶמְשַׁלְתְּךָ & dominium tuum. Et מ cum patha'ch, Psal. 114.2, Israél מַמְשְׁלוֹתָיו potestates eius.

מֶשֶׁק Vnde secundũ R. Ionáh, מִמְשַׁק, quod secúdum R.D. in lib. rad. & in cõment. est מוֹצָא, Exitus. Sephan. 2.9, מִמְשַׁק חָרוּל exitus vrticæ, vel cardui. acsi dicat, ibi ob desolationẽ & ariditaté, germinabũt vrticæ, aut cardui. Sũt, inquit, qui deducũt à שָׁקַק, Incedere, pedetentim ire. Et exponunt acsi dicat, locus ille plenus erit vrticis (aut carduis) ita vt transiens illac, audiat sonitum vrticarum (aut carduorum) euntiũ alterã super alterã, aut se inuicẽ collidentiũ, flante in illas véto. R. verò Ioséph deducit à מֶשֶׁק: quod secundum ipsum est relinquere. acsi dicat, locus erit derelictus vrticis, aut carduis. Et sic habet Tharghũ, מִשְׁמַט מְלוּחִין relictio vrticarũ, vel carduorũ. i. derelicta vrticis, aut carduis. Et sic exponit R. Ioséph illud Gen. 15.2, Et filius מֶשֶׁק procuratoris domus meæ, &c. i. in cuius manu relinquam omnia quæ sunt mihi, & est Dámésec Elihézer. Tharghum, Et filius פַּרְנָסָא gubernatoris eius qui est in domo mea, ipse Damascenus Elihézer. Tota enim domus eius ad illius imperium gubernabatur, inquit R. Selomóh. דַּמֶּשֶׂק, Quære in litera ד inter quadrata.

מֶתֶג Cum sex punctis, Frænũ, vulgari lingua פְּרֵאן. Et idem est quod רֶסֶן, differens tantum dispositione. Aliis est camus, aliis lupatum. Psal. 32.9, בְּמֶתֶג וָרֶסֶן in lupato & fræno. 2. Semu. 8.1, Et tulit Dauid אֶת־

מֶתֶג frænũ aquæductus de manu Peliſtím.i.frænũ ciuitatis aquæductus. trãſibat enim per illã vrbẽ aquæductus veniẽs foris. Vel frænũ, eſt ciuitas Gath, quæ fuerat illis frænũ: vnde 1. Para. 18. 1, dicitur, Et percuſſit Dauid Peliſtím, & humiliauit eos, & accepit Gath, & oppida eius de manu Peliſtím. Tharghum, Et tulit Dauid יַת תִּיקוּן אַמְּתָא diſpoſitionẽ aquæductus. In illud Prouerb. 26. 3, Virga equo, מֶתֶג ſtimulus aſino, R.D. in lib. rad. ſcribit eſſe ſtimulum ferreum fixum in extremitate ligni, quo pungunt aſinum vt celerius eat.

מְתָה Vnde מֵתָה inſtar סְאָה, & מֵאָה, quanquã tantum pluraliter inueniatur, ſicut פָּנִים. Eſt ergo plurale מְתִים, Populi, homines, viri. & eſt cũ ſeuá ad diſcrimẽ מֵתִים cũ ſerí, à מוּת. Iiób 24. 12, De vrbe מְתִים viri clamabũt. ſub. ad Dominũ. i. viri de vrbe in qua ſunt viri multi. q.d. de ciuitate habitata. Pſa. 17. 14, מִמְתִים à viris (qui ſunt) manus (vel plaga) tua Domine, מִמְתִים à viris de tempore, (vel mũdo,) quorũ pars eſt in vita. R. Selomóh exponit, Erue me à viris qui ſũt plaga tua, quã hoc in mũdo hominibus immittis. Vel, è mortuis plaga aut percuſſione tua. q.d. eligo eſſe ex his qui mortui ſunt plaga tua in ſenectute, & è iuſtis quorũ pars eſt in vita futura. Priori modo exponit R. Abrahám, & R.D. in cõment. Tharghũ, Et iuſtorum qui tradũt animas propter te Domine in mortem, & exciduntur de terra, pars eorum in vita mũdi venturi, &c. Ieſah. 5. 13, Et (populus) gloriæ eius מְתֵי רָעָב viri famis. Vide מוּת circa finem. Gene. 34. 29, Ego מְתֵי viri (aut populus) numeri. i. viri numerabiles, ſiue paucus numero populus. Deut. 26. 5, בִּמְתֵי מְעָט cũ viris paucitatis. i. paucis. Et cum ם redundãte in fine, ſicut in שִׁלְשׁוֹם. Pſal. 38. 3, Nõ eſt מְתֹם hominis

hominis figura in carne mea.i.non remāſit in me figura humana. Vel,non eſt perfectio in carne mea. Et ſic Ieſa.1.6,nō eſt in eo מְתֹם figura humana.vel perfectio.

מתח Eſt מָשַׁךְ, Trahere,protrahere:& פָּרַשׂ,Expandere,extēdere. Ieſah.40.22, וַיִּמְתָּחֵם & extēdit eos ſicut tabernaculū. Nomē cū א nominis cōſtitutiuo, & ת fœmineo,quod quādo eſt ſine regimine, ſcribitur אֶמְתָּחָה inſtar אֲזְכָּרָה à זָכַר. Sed rectū eſt vt אַמְתַּחַת idē ſit in regimine & abſoluto: quod oſtendit cōiunctio eius cū pronominibus. Eſt autē אַמְתַּחַת,Saccus:à מָתַח,quòd quādo impletur,ſemper eſt expāſus.Gene.44.2,In ore אַמְתַּחַת ſacci iunioris. Et 42.26, in ore אַמְתַּחְתּוֹ ſacci ſui. Et 43.22,בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם in ſaccis veſtris.

מתי Quādo.Et iuncto ſibi עַד,ponitur vice אֲשֶׁר quo: & ſic quando præcedit אַחֲרֵי. Iiób 7.4,מָתַי quando ſurgam? Exod.8.9, לְמָתַי quādo deprecemur pro te. Irme.13.27,אַחֲרֵי מָתַי עֹד quouſque vltrà? ſub.eris immūda.Pſal.80.5,עַד־מָתַי vſquequo,&c.

מתן Vnde nomen duale,מָתְנַיִם,Lumbi. Exod.28.42, מִמָּתְנַיִם à lumbis.Ieſa.11.5,cingulum מָתְנָיו lumborum eius.

מתק Dulceſcere.Iiób 24.20,מְתָקוֹ רִמָּה dulcedinē ſenſit ex eo vermis.vel dulcuit ei vermis.vtroque modo exponi poteſt.Prouerb.9.17,Aquæ furatæ יִמְתָּקוּ dulceſcent. Tóar,Pſal.10.11,וּמְתוּקִים & dulciora melle.Eccle.5.11,מְתוּקָה dulcis ſomnus. Et in hifhíl,Iiób 20.12,Si תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה dulcuerit in ore eius malū.Vel, quum dulceſceret,&c. Eſt verbū intranſitiuum, & per tranſlationē dictum. Et tranſitiuū,Pſal.55.15,Qui pariter נַמְתִּיק סוֹד dulceſcere faciemus ſecretum. futurum pro præterito. Tóar,מָתוֹק,Dulcis,dulce. Iudic.14.14,

egressum est מָתוֹק dulce.i.res dulcis. Iesah.5.20, Ponentes amarũ לְמָתוֹק in dulce. Nomen, מֹתֶק, Dulcedo. Iudic.9.11, Num cessare faciam אֶת־מָתְקִי dulcedinẽ meã? Alia forma, מֶתֶק, Prouerb.16.21.

VERBVM QVADRATVM.

מַהְמַהּ Est עִכֵּב, Morari, tardare. In hithpahál. Psal. 119.60, Festinaui, & nõ הִתְמַהְמָהְתִּי tardaui. 2. Semu.15.27, Ego מִתְמַהְמֵהַּ moror in cãpestribus deserti. Tharghú, מִתְעַכֵּב tardo. Iesa.29.9, הִתְמַהְמְהוּ וּתְמָהוּ tardate, & admiramini. R.D. in cõmẽ. Tardate, sub. in cogitatione vestra. i. prolõgate cogitationes vestras, & cogitate in corde vestro cũ mora & tarditate, vt intelligatis verbũ: & postquã illud intellexeritis, admiramini in vobisipsis quomodo factũ sit in vobis malũ hoc, quòd dimiseritis verba Dei viuentis, quæ dicunt vobis veri prophetæ. Exo.12.39, Et non potuerũt לְהִתְמַהְמֵהַּ tardare. moram facere. Gene.19.15, וַיִּתְמַהְמָהּ, & moram fecit.

נ

נ Litera interdum deseruit, vt habes lib. 1. cap. 20. Hebraic. instit.

נָא Est vbique עַתָּה, Nunc, teste R. Abrahám, & R.D. in lib. rad. Sunt tamen, inquit R.D. qui deprecantis, & obsecrantis particulã esse putant. Psal. 118.25, Saluum fac נָא nunc. vel quæso. Sunt qui deducunt hinc אָנָּא, præposito א. Sed rectum est vt prius א sit radicale. Vide אָן. Dicitur etiã נָא, Non coctum, siue crudum. Exod. 12.8, Ne comedatis ex eo נָא crudum.

נֹאד Vter vtris, quære in נוֹד. א enim est loco ו.

נָאַם Dicere,loqui, eloqui. Irme. 23.31, Ecce ego ad prophetas,נְאֻם־יְהוָה dicit Dominus, (aut dictū Domini,)qui accipiũt linguã suã,וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם & dixerũt, dicit.vel dictũ,aut sermo. Postremũ נְאֻם est nomẽ,instar זְבוּל.aliâs vel est nomẽ,vel est participiũ passiuum in regimine,vt sit,dictũ Domini,&c. R.Abrahám nomen scribit esse,quãquam verti soleat dicit,vel ait,nõ modo à Latinis interpretibus,verunetiam à Ionathán in Tharghũ, & ab Onchelos similiter in Tharghum. Psal.36.2, נְאֻם־פֶּשַׁע dixit præuaricatio impio, in medio cordis mei. R.D.in cõment.Ego dico in medio cordis mei,quòd præuaricatio.i.cogitatio mala, dicit impio, Fac quicquid volueris,quia non est pauor,&c.Et R.Abrahám, Cogitaui in corde meo,quòd præuaricatio al loqueretur impiũ his verbis,Ne timeas.Idcirco,Nõ est timor Dei,&c.Iiób 12.20,Remouens labiũ לְנֶאֱמָנִים elo quentibus. oratoribus. Sic dicũtur nitidi in sermone, & scientes sapienter loqui.Vide אָמַן.

נָאַף Adulteriũ cõmittere. Prouer.6.30,נֹאֵף אִשָּׁה qui adulterium cõmittit cum muliere, deficit corde.Nume.20.10,הַנֹּאֵף וְהַנֹּאָפֶת adulter,& adultera.Irme. 7.9,וְנָאֹף & adulteria committere. Leuit.20.10, qui יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת אִישׁ adulterium cõmiserit cum vxore viri.sub. alterius. Et in pihél,Iechez.23.37,נִאֵפוּ adulteria com miserunt.Hose.3.1,וּמְנָאָפֶת & adulterã.Irme.29.23,וַיְנַאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי & adulteria cõmiserũt cum vxoribus amicorũ.

Nomẽ,נִאוּף,Adulterium. Irme.13.27, נִאֻפַיִךְ adulteria tua. Et geminatum,Hose.2.2,וְנַאֲפוּפֶיהָ & adulteria tua.

נָאַץ Est מָאַס,Abiicere,spernere,contẽnere,flocifacere,reprobare.Et quæ sunt cõiugationis grauis, sunt ferè significationis כָּעַס, Irritare, aut irasci facere.

Proue.5.12,וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי & increpationē flocifecit(reprobauit)cor meū. Et 15.5, Stultus יִנְאַץ מוּסַר אָבִיו flocifaciet correctionē patris sui. Irme.33.24, Et spreuit eos, וְאֶת־עַמִּי יִנְאָצוּן & populum meū spernent.i.& quū viderint Deū spreuisse ipsos, spernēt & ipsi inter se Israelē, ne sit vltrà gens ante eos, & non increpabūt eos, neque ducent per viā rectam, quia cogitauerunt deficere regnum & sacerdotiū. R. verò Ioséph exponit, Et cū viderit populus meus Deū spreuisse ipsos, etiā ipsi spernent eū. & אֵת est à parte agentis. Et in pihél, 2. Sem. 12.14, נִאֵץ נִאַצְתָּ אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה flocifaciendo flocifacere fecisti inimicos Domini. Et נִאֵץ est macór, licet sit cum chiric instar præteriti. Et sic Leuit.14.42, חִלֵּץ. R.D. in cōment. exponit, cognominādo cognominare fecisti Dominū. Nume.14.23, מְנַאֲצַי flocipendentes me. Psal. 74.10, יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ flocifaciet inimicus nomē tuum.

Et in hithpahál, Iesah.52.5, nomen meū מִנֹּאָץ spernitur. secundum normā debuerat esse מִתְנוֹאֵץ. Vel est cōpositum ex pohél & hithpahál. Illud autē Eccles.12.5, וְיָנֵאץ, vide in נוּץ. Nomen, נְאָצָה, Contēptus, Cōtumelia, Blasphemia. 2. Reg.19.3. Alia forma, נֶאָצָה instar לְהָבָה. Nechem.9.18, Et fecerunt נֶאָצוֹת גְּדֹלוֹת contumelias(irritationes)magnas. נ est cū seghól. Itē נ & א cum camés, Iechez.35.12, נָאָצוֹתֶיךָ cōtumelias tuas. cuius singulare est נָאָצָה, sicut פָּרָשָׁה.

נָאַק Est צָעַק, Clamare. Iechez.30.24, וְנָאַק נַאֲקוֹת & clamabit clamores. aut clamoribus. Nomen, נְאָקָה, Clamor, Vociferatio. Exod.6.5, Audiui נַאֲקַת clamorem filiorum Israél.

נֵאַר Est רִחַק, Elongauit: & הִשְׁלִיךְ מִן הַלֵּב & proiecit à corde. In pihél, Thren.2.7, נֵאַר מִקְדָּשׁוֹ elongauit

(aut proiecit) à corde sanctuarium suum. R. Iosēph in cóment. cessare fecit. R. Abrahám in cóment. עָזַב נָשָׂא dereliquit, abstulit. Et sic vterq; illud Psal. 89.39, נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ proiecisti à corde pactū serui tui. in quo נ est cum serí. Et in cal instar יָכוֹל. vel est tóar instar קָרוֹב. Psal. 76.5, נָאוֹר אַתָּה, corrúpis (aut perdis) tu. R.D. in cōmen. ita scribit, Sunt qui dicunt נ esse radicale, à נָאַר, & esse tóar instar גָּדוֹל קָרוֹב. acsi dicat, eris perdēs tu inimicos. At rectū est vt sit nif hál ab אוֹר, sicut נָכוֹן: vt sit, Cóspicuus tu. Idem R. Abrahám. Et in nif hál, Malachi 3.9, maledictione estis נֵאָרִים maledicti. Vide אָרַר.

נְאוֹת Plurale à נָוֶה. Vide נָוֶה.

נבב Et נָבוּב, Quære in בִּיב.

נבא Vnde נִבָּא in nif hál, Vaticinari, prophetare. 1. Sem. 10.11, cū נְבִאִים נִבָּא prophetis prophetabat. Irme. 26.9, Cur נִבֵּיתָ prophetasti in nomine Domini? Venit more desinētiū in ה, & י est loco א. נִבָּא prophetans, aut prophetat. Iechez. 13.2, הַנִּבָּאִים qui prophetát. ב cum camés. cætera sunt cum seuá, vt eodem cap. 16, הַנִּבְּאִים. Irme. 26.12, לְהִנָּבֵא vt prophetarem. Zechar. 13.5, בְּהִנָּבְאוֹ dum prophetaret ipse. Est macór cū additione ת, inquit R.D. in Michlól, & lib. rad. Iechez. 11.4, הִנָּבֵא propheta. Hamós 3.8, quis nō יִנָּבֵא prophetabit? Et in hithpahál, 1. Sem. 10.7, וְהִתְנַבִּיתָ & prophetabis. Iechez. 37.10, וְהִנַּבֵּאתִי & prophetabo. pro הִתְנַבֵּאתִי. Et sic Irm. 23.13, הִנַּבְּאוּ, pro הִתְנַבְּאוּ. Et 26.20, מִתְנַבֵּא prophetans. 1. Sem. 10.13, Et cópleuit מֵהִתְנַבּוֹת prophetare. est secūdum morem desinentium in ה. 1. Reg. 22.8, יִתְנַבֵּא prophetabit.

Nomē, נָבִיא, Vates, propheta. Gen. 20.7, נָבִיא הוּא propheta est. Exo. 7.1, Et Aharón frater tuus erit נְבִיאֶךָ propheta tuus. quemadmodú dixit, Erit tibi pro ore. Quia

propheta iussu Dei loquitur ad populũ: & sic loquetur ipse iussu tuo, illud quod illi dicturus es, quemadmodũ dixit, Et tu eris illi in Deũ. Irme.23.15, מֵאֵת נְבִיאֵי à prophetis. Psa.105.15, וְלִנְבִיאַי & prophetis meis. Fœmineũ, נְבִיאָה. Exo.15.20, Miriám הַנְּבִיאָה prophetes. aut prophetissa. Iesah. 8.3, Et accessi ad הַנְּבִיאָה prophetissam. quia erat vxor prophetæ, appellata est prophetissa. Neche.6.14, Et Nohadiáh הַנְּבִיאָה prophetissæ. Nohadiáh fuit fœmina prophetissa mendacii, quã mercede conduxerunt Sanbaláth & Thobiáh ad terrẽdum Nechemiáh. Et ad hunc modum cõduxerant alios prophetas mendacii vt illum terrerent. Notandũ, hoc verbũ vtplurimũ venire in nishál, quòd significet receptionem prophetiæ à Deo, & sermonẽ quem iubet Deus vt loquatur vni aut pluribus. Substantiuũ, 2. Paralip. 15.8, וְהַנְּבוּאָה & prophetia Hodéd prophetæ. Cum non sit in regimine, opus est vt exponatur וְהַנְּבוּאָה נְבוּאַת & prophetia, prophetia Hodéd prophetæ. Trahit enim se, ait R. Abrahám, & alteram secum.

נבח Latrare. Iesah.56.10, Canes muti non valebunt לִנְבֹּחַ latrare.

נבט Aspicere, prospicere. Vnum inuenitur in Pihél, inquit R.D. in lib. ra. & in comment. licet alii dicant esse ex nishál. Iesah. 5.30, וְנִבַּט & aspiciet. Et in hifhíl est eius frequens vsus. Psal.33.13, E cælis הִבִּיט aspexit. Et 34.6, הִבִּיטוּ aspexerunt ad eum. pro aspicient. vel confluent. i. current velociter. Præteritum pro futuro, ait R.D. in commen. vbi sic exponit, Quum homines fuerint in afflictione, aspicient ad Deum, & instar fluuii velociter currẽt ad eum, vt currit homo ad turrim fortissimã, & nõ cõfundentur à spe sua. Iiób 6.19, הִבִּיטוּ aspexerũt semitas. Ionáh 2.5, addã לְהַבִּיט aspicere. vel vt

aſpiciã.Gene.15.5,הַבֶּט־נָא ſuſpice quæſo. Ieſah.38.11, nõ אַבִּיט אָדָם aſpiciã hominẽ. Nomen,מַבָּט,Aſpectus,proſpectus.Ieſah.20.6, ecce talis eſt מַבָּטֵנוּ aſpectus noſter. i.ſpes & fiducia.Et מ cum ſeghól,Zechar.9.5,quia confuſus eſt מֶבָּטָהּ aſpectus eius.i.confuſa eſt ſpes eius.

נָבֵל Cadere,decidere.Ieſah.40.8,נָבֵל צִיץ cecidit flos. Eſt præteritũ vt יָבֵשׁ.Prou.30.32,אִם־נָבַלְתָּ ſi cecidiſti quũ te efferres.i.Si cecidiſti à magnitudine tua,ideò fuit quòd efferebaris.Acſi dicat,Glorificaſti animã tuã, quanquã cecideris, vt glorificabas antea. Et ſi cogitaſti:manũ ad os.ſub.שִׂים,pone.Acſi dicat,Et ſi cogitaſti petere,pone manũ ad os vt non petas,nec facias quod nó conuenit.R.Leui.varie exponit,אִם־נָבַלְתָּ acſi dicat, Si roboraſti,& deieciſti te:ne paueas,cuſtodi animum tuũ ab omni turpi, & inhoneſto: tene bonitatẽ, ac rectitudinẽ. Et ſi cogitaſti: manũ ad os.i. Si venerit aliquod ſecretũ ad manum tuã, ne reueles illud,ſed claude os tuũ ne illud dicas.Vel,אִם־נָבַלְתָּ Si veneris ad ſtultitiam cauſa elationis tuæ,vt iraſcaris propter ſuperbiã cordis tui:vel etiã ſi cogitaſti in corde tuo vt iraſcaris, & necdũ iram oſtenderis: pone manũ tuã ad os tuũ,& illud claude,ne loquaris iracũdiæ verba.Vel אִם־נָבַלְתָּ Si feciſti hãc magnã ſtultitiã vt roborares teipſũ in ſuperbia,& efferres te vltra te:& ſi cogitaſti roborare te in ſuperbia,ne educas ex ore tuo cogitationẽ cordis tui.Appellauit elationẽ,ac ſuperbiã,ſtultitiã:quòd ſit res abominabilis.Ieſah.24.4,נָבְלָה,id eſt נָפְלָה ruit(cecidit)terra.Tharghum,חֲרוּבַת deſolata eſt.Et 28.1,וְצִיץ נֹבֵל & flori decidẽti. Et 4,וְהָיְתָה צִיצַת נֹבֵל & erit flos décidens. Dixit ſuprà,וְצִיץ נֹבֵל & flori decidẽti,genere maſculeo צִיץ:nũc fœmineo וְצִיצַת, & nó eſt in regimine,ſed ת eſt loco ה.

Et quia memorauit vtroque genere, dixit וְהָיְתָה fœmi neo verbo, & נָבֹל masculeo, inquit R.D. in comment. Exo. 18.18, נָבֹל תִּבֹּל cadendo cades. Et in hifhíl, Iesah. 64.6, וַנָּבֶל & cecidimus. venit cũ camés loco daghés: sicut & Gene. 25.29, וַיָּזֶד à נָזַד. nã secundũ normã ב & ז deberent habere daghés. Vel וַנָּבֶל est ex nifhál, pro וַנִּנָּבֶל. & quia caret נ radicali, trãslata est pũctatura eius. i. camés, in נ deseruiẽs secũdũ normã aliorũ carentiũ נ radicali.

Et in pihél, Nachũ 3.6, וְנִבַּלְתִּיךְ & deturpabo (aut vituperabo) te. acsi dicat, Ponã te turpitudinẽ, & vituperiũ, aut deturpatã, vituperatámque. vel sicut cadauer proie ctũ. sic R.D. in lib. ra. & in cõment. Deut. 32.15, וַיְנַבֵּל צוּר יְשֻׁעָתוֹ Et deturpauit (flocifecit) Deũ salutis suæ. sic R. Selomóh in cõment. & R. Abra. R.D. in lib. rad. exponit, Et descendere fecit (aut deposuit) à magnitudine sua, secundum scilicet cogitationes suas, & opera sua. Irme. 14.21, ne תְּנַבֵּל vituperes (flocifacias) soliũ gloriæ tuæ. vel, ne descẽdere facias. Hinc est & נָבָל, Homo vilis, abiectus, & stultus. Iesah. 32.6, quia נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר stultus stultitiam (aut vilis vilia) loquetur. 2. Semu. 13.13, vnus הַנְּבָלִים stultorũ. Fœmineũ, Iiób 2.10, vna הַנְּבָלוֹת stultarũ. Et נְבָלָה, Stultitia: vt paulo ante. Ge. 34.7, נְבָלָה stultitiam fecit in Israél. vel fœditatẽ, vituperiũ. Tharghum, קְלָנָא ignominiã. Alia forma, נַבְלוּת, Stultitia, fœda ac turpis res. Hose. 2.10, reuelabo נַבְלֻתָהּ ignominiã eius. vel stultitiã. Et sic Cadauer, à נָבוֹל cadẽdo, appellatur נְבֵלָה. Leui. 22.8, נְבֵלָה cadauer & raptũ nõ comedet. Deut. 28.26, נִבְלָתְךָ cadauer tuũ. Iesa. 26.19, viuent mortui tui, נְבֵלָתִי (cũ) cadauere meo surgẽt. Subauditur enim עִם. Et est à נְבֵלָה. quæ verò habent נ cũ chiric, sunt alterius speciei: vel sunt eiusdem, sed interdu mutãtur.

Aliud,

Aliud,cũ ſex punctis,נֵבֶל, Vter vtris,lagena, hydria. Irme.13.12,Omnis נֵבֶל יִמָּלֵא יָיִן vter implebitur vino. In quibuſdã libris, eſt cum quinq; pũctis. Eſt autem vter pelliceus, vel lagena,aut hydria fictilis:quia ſcriptum eſt Ieſah.30.14, & cõteret eam ſecundũ contritionem נֵבֶל lagenæ (aut hydriæ)figulorũ. Eſt etiã inſtrumentum muſicũ,ſiue cum ſex, ſiue cũ quinque punctis: & dicitur ſecundum aliquos, chorus:vulgo cornamuſa, quòd ſit inſtar vtris pleni.adiũgũtur enim fiſtulæ perforatæ,aut calami perforati, è quibus egreditur dulcis ſonus.1.Semu.10.5,& ante eos נֵבֶל chorus,& tympanũ. Secundũ tamen R.D.in lib.ra.eſt cũ quinque punctis, Ieſah.5.12,וָנֵבֶל.Pſal.71.22,Confitebor tibi בִכְלִי־נֶבֶל in inſtrumẽto chori.Et 92.4,in decachordo, & ĩ נֵבֶל choro. 1.Parali.13.8,& in citharis וּבִנְבָלִים & in choris. Eſt etiã נֵבֶל,Pluuia.Iiob 38.37, וְנִבְלֵי & pluuias cæli quis deſcendere faciet?R.D.in cõment.exponit,Et vtres cæli, qui ſunt nubes,quis deſcendere faciet?Sũt etiã(inquit)qui exponũt pluuias, & aquas.Et ſic exponit R.Leui. in cõment. & R. Moſeh,Et nubes quæ ſunt plenæ aquis, vt vter vino. Hinc dicitur & מַבּוּל pro מַנְבּוּל,Diluuium, inundatio.Gene.11.10,& nõ erit vltrà הַמַּבּוּל diluuium.

נָבַע Eructare,emanare,ſcaturire. Loqui:quòd vt aqua ſcaturit è vena & fonte,ita & ſermo ex ore. Prouer.18.4,Torrẽs נֹבֵעַ ſcaturiens,vena ſapiẽtiæ. Et in hifhil,Pſa.78.2,אַבִּיעָה חִידוֹת loquar ænigmata.Et 119. 171,תַּבַּעְנָה eructabũt(loquẽtur)labia mea laudẽ. Eccleſ. 10.1,muſcæ mortis (.i.quæque muſca mortua) fœtere faciet,יַבִּיעַ emanare faciet (ſub.fœtorem) vnguentum aromatarii. i. muſca fœtere facit vnguentũ aromatarii:& nõ modo hoc,verum etiã omni tempore emana

re faciet muſca fœtorē, illúmque proferet, educétque,

Et à ſcaturiendo appellatur מַבּוּעַ, Vena, & fons, aut ſcaturigo. Ieſah. 49. 10, Et ad מַבּוּעֵי מַיִם venas (ſcaturigines) aquarum ducet. Eſt exitus aquarū è vena. Eccleſi. 12. 6, & conteretur hydria ſuper הַמַּבּוּעַ fontē. Hydria, eſt fel: & fons, ſiue vena, eſt hepár illi coniunctum. Hepar enim eſt vena ſiue fons ſanguinis.

נֶגֶב Cú ſex punctis, eſt Meridies. 1. Sem. 27. 10, עַל־נֶגֶב contra Meridiē. Eſt etiam נֶגֶב, Terra arida & ſicca, deſertum, & locus ſiccus & aridus: & Planities, quia etiá deſertum eſt planities. Meridies etiá ideo vocatur נֶגֶב, quòd in plaga Meridionali ſit ſiccitas, & ariditas, vnde nó eſt habitabilis vt aliæ plagæ propter calorē. Iudic. 1. 15, quia terram הַנֶּגֶב ſiccitatis & ariditatis (. i. ſiccā & aridā) dediſti mihi. Pſal. 126. 4, ſicut torrētes בַּנֶּגֶב in Meridie. vel in terra arida & ſicca. Ieho. 15. 3, אֶל־מִנֶּגֶב ad locū (qui erat) à Meridie. Exod. 40. 22, נֶגְבָּה ad meridiē.

נָגַד Vnde verbū in hifhil, הִגִּיד, Nuntiare, annuntiare, indicare. Iudi. 13. 6, וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי, & nomē ſuum nó indicauit (nuntiauit) mihi. Deut. 17. 9, וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט & annuntiabút tibi verbū iudicii. 2. Semu. 4. 10, הַמַּגִּיד qui nuntiauit mihi. 1. Semu. 3. 14, timebat מֵהַגִּיד indicare viſionem. 2. Semu. 18. 21, הַגֵּד nútia regi. Pſal. 9. 12, הַגִּידוּ annuntiate. Et 75. 8, אַגִּיד annútiabo in ſeculū. Eccleſ. 10. 20, יַגִּיד דָּבָר annuntiabit verbū. Eſt cū ſeri, & י protractiuo. Iudic. 14. 2, וַיַּגֵּד & nútiauit. Irm. 20. 10, הַגִּידוּ וְנַגִּידֶנּוּ annuntiate, & annūtiabimus illud. i. annuntiate illi verbū mendax, & annútiabimus illud regi. quemadmodū dixit, Venite & percutiamus eū lingua &c. Et in hofhál, 1. Semu. 23. 13, ipſi Saúl הֻגַּד nuntiatú eſt. Ieho. 9. 24, הֻגֵּד הֻגַּד nuntiando nuntiatú eſt ſer

uis tuis. Differt autē hoc verbū à סִפֵּר, quòd סִפֵּר dicatur duntaxat de præterito: hoc verò tā de præterito, quàm de futuro. Hinc est & נֶגֶד cū sex pūctis, Corā, ante, e-regione, cōtrà. Et præposito מ, significat מֵרָחוֹק à longinquo, delonge, procul. Gen.31.31, נֶגֶד אַחֵינוּ corā fratribus nostris. Exod.10.10, נֶגֶד פְּנֵיכֶם ante faciē vestrā. 2. Reg.1.13, לְנֶגֶד ante Eliiáhu. Prouе.21.30, Et nō est consiliū לְנֶגֶד contra Dominū. 2. Sem.18.13, & tu stabis מִנֶּגֶד álonge. procul. 2. Reg.2.7, & steterunt מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק eregione procul. vel procul procul. i. valde procul. Vel addidit procul, declarationis gratia. Ieho.6.4, & ascendit populus vnusquisque נֶגְדּוֹ contra se. aut eregione sui. Iesah.40.17, omnes gētes tanquā nihil sunt נֶגְדּוֹ corā eo. aut respectu illius. Gen.2.18, faciā ei adiutorium כְּנֶגְדּוֹ profecto coram eo. acsi dicat, vt sit iugiter ante illum, ministrétque illi. Et כ est expressiuū veritatis, vt Gene.25.33, iura mihi כַּיּוֹם verè tempore hoc &c. vt dictū est in יוֹם. Iehos.5.13, vnusquisque stat לְנֶגְדּוֹ eregione sui. Psal. 38. 10, נֶגְדְּךָ ante te. Hamós 4.3, vnaquæque נֶגְדָּהּ contra se. cum mappic. Et cū ה redundante sine mappic, Psal.116, 14, נֶגְדָה נָּא corā nunc omni populo eius. Hinc est & נָגִיד; Dux populi: sic appellatus, quòd populus cōuertat faciē suam & respiciat ad eū in omnibus negotiis suis. 1. Sem.9.16, & vnges eum לְנָגִיד in ducē. Iechez.28.2, dic לִנְגִיד צֹר duci Sor. i. Tyri. Illud autē Prouer.28.16, נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת dux deficiens intelligētiis, multiplicabit rapinas: & odiō habēs auaritiam multiplicabit dies: R.D. in lib. rad. sic exponit, Ex fine versus docet nos exponere principiū eius. caret enim verbo יָמוּת morietur. Sic enim est mos Scripturæ in locis multis. Vnde sic exponendus est totus versus, Dux carēs intelli

gentiis,& multiplicás rapinas,morietur:(nempe in di midio dierũ ſuorũ:)& odio habẽs auaritiã,prolongabit dies. R. Ioséph deducit נָגַר à נָגִיר Chaldæo verbo quod eſt trahere,& mori. vnde exponit,Extrahetur de mundo quiſquis multiplicauerit rapinas. Vel dicit,morietur ante tempus ſuum quiſquis &c. & hoc eſt magis rectũ. R. Leui,נָגִיר Dux,dominus,vel iudex,ſi contigerit illũ non habere intelligentiã, ob defectum intelligentiæ ad hoc perueniet vt rapiat, opprimátque illos qui ad illius venerint iudiciũ. ab illo enim peruerſum egredietur iudicium:& qui rapit,& opprimit, ſuos nõ prolongabit dies. Si cõtrà,prolõgabit &c. Hinc dicũtur נְגִידִים,Verba bona,& ſapiẽtia. Prou.8.6,audite,quoniã נְגִידִים magna loquar.aut verba bona & ſapiẽtia. R. Himma.in cõment. exponit, verba glorioſa. aut glorioſa,id eſt de rebus glorioſis,vel hominum magnorũ verba.Tharghum,רִשְׁרִירוּתָא honorabilia,dignáque.

נָגַהּ Eſt זָהַר,Splendere,ſplendeſcere,lucere.Ieſah.9.2,Lux נָגַהּ ſplenduit ſuper eos. Iiób 18.5,Et non יִגַּהּ ſplendebit ſcintilla. Et in hifhil,Ieſa.13.10,Et luna non יַגִּיהַּ אוֹרוֹ ſplendeſcere faciet lumen ſuũ. 2.Sem. 22.28, Dominus יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי illuminabit tenebras meas.

Nomẽ,Ieſa.50.10,Et non eſt נֹגַהּ לוֹ ſplendor ei.Prouerb.4.18,Et ſemita iuſtorũ כְּאוֹר נֹגַהּ ſicut lux luciferi. Eſt enim נֹגַהּ(inquit R. Himmanuél in cõment.) ſtella cuius lumen non occultatur aſcendente aurora,ſed procedit & illuminat donec oriatur ſol. Ieſa.62.1,כַנֹּגַהּ vt ſplendor. Pſal.18.13,מִנֹּגַהּ propter ſplendorem.

נָגַח Cornupetere. Exod.21.28, וְכִי־יִגַּח שׁוֹר אֶת־אִישׁ & ſi cornupetierit bos virum. Et in pihél,Dani.8.4, Vidi arietẽ מְנַגֵּחַ cornupetentẽ ad Occidentẽ. Deut.

33.17, Populos יְנַגַּח cornupetet. Et in hithpahál, Dan. 11.41, יִתְנַגַּח cornupetet cũ eo rex Austri. Et tóar, נַגָּח, Cornúpeta. Exod. 21.28, Et si bos נַגָּח cornúpeta erat.

נגל Vnde מַגָּל, Falx. & daghés est ob defectũ נ. Quære in מַגָּל.

נגן Manu pulsare musicũ instrumẽtum: sicut שִׁיר est Ore canere. Vnde Psal. 68.26, vtrunque ponitur, Præuenerunt שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים cantátes, postea pulsantes. Post illos enim qui ore canebãt, erant pulsantes musica instruméta. Et in pihél, 1. Sem. 16.16, מְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר pulsantẽ in cithara. Est participiũ, & non infinitiuũ. Et 18. 10, מְנַגֵּן pulsabat manu sua. Nomen, Psal. 61.1, in titulo, Victori עַל־נְגִינַת super neghináth: instrumentũ musicum sic appellatũ. aut super pulsationem. Et ponitur pro נְגִינָה. ת enim ponitur vice ה, inquit R.D. in lib. ra. & in cõmen. Tharghũ, Super תּוּשְׁבַּחְתָּן laudẽ. aut laudes. R. Abrahám in cómen. scribit esse in regimine, & subaudiri פִּיּוּט precationis. Thren. 3.13, נְגִינָתָם pulsatio eorũ tota die. Tharghũ, Et cantabãt super me tota die. Psal. 69.13, וּנְגִינוֹת & pulsationes (laudes, cãtationes cũ instrumento) bibentes sechár. Chabac. 3.19, Victori בִּנְגִינוֹתָי in pulsationibus meis. Alia forma, מַנְגִּינָה. Thren. 3.63, Ego מַנְגִּינָתָם pulsatio eorum.

נגע Tangere, attingere, cõtingere, pertingere, Peruenire, appropinquare, Percutere, flagellare. 1. Semu. 10.26, אֲשֶׁר־נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם quorũ tetigerat Deus cor eorũ. Irme. 4.18, Quia נָגַע עַד־לִבֵּךְ tetigit cor tuum. aut peruenit ad cor, siue appropinquauit cordi tuo. Chag. 2.15, וְנָגַע בִּכְנָפוֹ & perueniet orâ suâ ad panẽ. Tharghum, Et appropinquabit operiméto suo ad panẽ. Genes. 26.29, Quéadmodum נְגַעֲנוּךָ tetigimus te. est sicut

426

נְגַעֲנוּךְ,inquit R.Abrahám,id eſt,non læſimus te,neque nocuimus tibi.Nume.31.19,נֹגֵעַ בֶּחָלָל tangens vulneratum.Leuit.15.26,וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם & omnis tangens ea. Ieſah.53.4,נָגוּעַ plagatú(percuſſum)Dei. Gen.20.6,Nó permiſi tibi לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ vt tangeres eam. Pſal. 144.4, גַּע בֶּהָרִים tange montes.Leuit.12.4,לֹא־תִגָּע tanget. Et in nifhál, Iehoſ.8.15,וַיִּנָּגְעוּ & percuſſi ſunt Iehoſúah,& omnis Iſraél ante eos,& fugerunt. Oſtenderunt ſeipſos perinde acſi percuſſi eſſent:quia corá illis,vt abſtraherẽt eos ab vrbe,fugiebant. Et rectum eſt vt exponatur quòd vere fuerint percuſſi.Quum enim fugerint,non eſt conſentaneũ vt dicatur non fuiſſe vere percuſſos. non enim reducebãt bellatores ad inſequẽdum illos. Quòd ſi voluiſſet dicere quòd oſtendebant ſe percuſſos, dixiſſet in hithpahál, וַיִּתְנַגְּעוּ vt mos eſt Scripturæ.

Et in pihél,2.Reg.15.5, וַיְנַגַּע יְהֹוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ & percuſſit Dominus regẽ. Et in hifhíl inuenitur intranſitiuũ, & tranſitiuũ: quanquã ſi ſubtiliter expenderis, cóſideraueríſque omne hifhíl,eſt tranſitiuũ. Ieſah.25.12,הִגִּיעַ peruenit ad terram.vel peruenire fecit.2.Paralip.28.9, Vſque ad cælum הִגִּיעַ peruenit.Eccleſi.12.1,וְהִגִּיעוּ & appropinquent anni . Ieſah. 5.8, Væ מַגִּיעֵי attingere facientibus domum domum.Et 8.8, Vſque ad cælum יַגִּיעַ perueniet . Item 6. 7, וַיַּגַּע עַל־פִּי & peruenit ad os meum.aut attingere fecit os meum. ſiue,peruenire fecit (ſub.angelus carbonem)ad os meum. Irm.1.9,וַיַּגַּע עַל־פִּי & attingere fecit (ſcilicet manum ſuam) os meum. Leuit.5.7,Et ſi non תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה attingere fecerit ſufficientiam pecoris. i.ſi non fuerit ei tanta ſubſtantia vt poſſit ex ea cóparare pecus. Exod.4.25, וַתַּגַּע & tangere fecit pedeſeius.R.Selomóh exponit,Et proiecit eum

ante pedes eius, scilicet Moséh. Idé R. Abrahám. Tharghum appropinquauit. Psal.32.6, Ad eum non יַגִּיעוּ appropinquabunt. Et in puhál, Psal.73.5, non יְנֻגָּעוּ flagellabuntur. Nomé, נֶגַע, Plaga, percussio. masculeú. Exod.11.1, נֶגַע אֶחָד plagam vnam adducá. Leuit.13.8, נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם plaga lepræ quum fuerit in homine. Verbú fœmineum nó refertur ad נֶגַע, sed ad צָרַעַת.

נגף Percutere, cædere ad mortem, & interdum citra mortem, Impellere, impingere. Iesah.19.22, וְנָגַף יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא & percutiet Dominus AEgyptú percutiendo, & sanádo. Exo.21.22, וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה & percusserint mulieré prægnantem. Psal.89.24, אֶגּוֹף percutiam. Et intransitiuú, Proue.3.22, Et pes tuus לֹא תִגּוֹף nó impinget. vel offendet. Psal.91.12, Ne forte תִּגּוֹף offendas (impingas) in lapidé pedem tuú. Et in nif hál, 2. Semu.10.15, Et vidit Arám quòd נִגַּף cæsus fuisset corá Israél. Est præteritú, quia est cum pathách. Sed Iudic. 20.39, נָגוֹף נִגָּף cædendo cæditur: est participiú, quia est cum camés. Et 31, נִגָּפִים cæduntur ipsi ante nos. 1.Sem. 4.2, וַיִּנָּגֶף & cæsus est Israél. Et in hithpahál, Irme.13. 16, Et antequá יִתְנַגְּפוּ impingant pedes vestri. Nomé cum sex púctis, נֶגֶף, Percussio, plaga. Iehos.22.17. Alia forma, præposito מ, 2. Semu.17.18, מַגֵּפָה plaga in populo. Exod.9.14, omnes מַגֵּפֹתַי plagas meas.

נגר Fúdere, diffundere, Defluere, decurrere. In nifhál. Psal. 77.3, plaga mea נִגְּרָה defluxit. diffudit se. Thren.3.49, Oculus meus נִגְּרָה defluxit. aut diffudit se. sub. in lachrymas. 2.Semu. 14.14, sicut aquæ הַנִּגָּרִים quæ defluunt (decurrút, effundunt se) super terrá. Iiob 20.28, נִגָּרוֹת defluentes in die furoris eius. R.Moséh in cóment. Migrabit. i. festinabit migratio perfecta sicut

aqua defluens in deſcenſu,quæ non cõgregatur,in die qua venerit ad eũ furor Domini. Tharghũ, oleũ eius, vinúmque eius migrabunt in die furoris eius. Et in hifhíl, Micháh 1.6, וְהִגַּרְתִּי לַגַּי אֲבָנֶיהָ dispergere faciam in vallem lapides eius. Irme.18.21, וְהַגִּרֵם & dispergere fac eos. Micháh 1.3, aquæ מֻגָּרִים effuſæ in præceps. Ieche.35.5, וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל & diſperſiſti filios Iſraél. Vel effudiſti ſanguinem filiorum Iſraél.

נגשׁ Appropinquare, accedere. Nume. 8.18, בְּגֶשֶׁת quum acceſſerint. Ieſa.49.20, גְּשָׁה־לִּי accede ad me.i.propter me. Et cũ chólem, Iehoſ.3.9, גֹּשׁוּ הֵנָּה accedite huc. Pſal.91.7, ad te לֹא יִגָּשׁ non accedet.appropinquabit. Et in nifhál, Gene.33.7, נִגַּשׁ appropinquauit. Ieſah.29.13, Pro eo quod נִגַּשׁ appropinquauit populus iſte. Sic ſcribit R.Ionáh:& ita eſt in quibuſdã libris, & quadam hãmaſóreth. In aliquibus verò libris eſt cum ש punctato in ſiniſtro cornu: quod ſequitur Ionathán in Tharghũ, qui vertit, Pro eo quòd רְאִיתְרַבְרַב ſuperbiuit(vel magnificauit)ſe.i.ſunt magni in oculis ſuis,& oſtẽdunt ſe tãquam נוֹגְשִׂים exactores reſiduo populi ad honorandũ Dominũ ore ſuo,& precandũ ante illum. Etiã R.Abrahám in cõment. exponit cũ puncto in ſiniſtro cornu שׂ, quod pronũtiatur vt ס: vnde exponit, Pro eo quòd arctatus fuit.aut oppreſſus,& afflictus. Citatur etiã à R.D.in נגשׁ & in נִגַּשׂ, & vtroque modo exponit, Appropinquãt mihi apparẽter. Et, arctatus, ſiue afflictus.i.tẽpore afflictionis ſuæ glorificat me ore ſuo.

Et in hifhíl, Exod.21.6, וְהִגִּישׁוֹ & accedere faciet eum. Hamós 5.25, Sacrificia & oblationẽ הִגַּשְׁתֶּם־לִי appropinquare feciſtis (.i. obtuliſtis) mihi. Malachi 2.12, וּמַגִּישׁ מִנְחָה & offerens oblationẽ Domino. Et 1.11, מֻגָּשׁ offertur

tur nomini meo. Gene. 27.25, הַגִּשָׁה לִי affer mihi. Iesah. 45.21, Annuntiate, וְהַגִּישׁוּ & accedere facite. sub. alterū ad alterū, ante maiores suos ducite eos, inquit R.D. in cóment. Vel, & appropinquate, secundū Ionathán qui vertit, וְאִתְקְרַבוּ. Iiób 40.14, יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ applicabit (sub. ei) gladiū suum. Genes. 27.24, וַיַּגֶּשׁ־לוֹ & attulit ei. Et in hofhál, 2. Semu. 3.34, Et pedes tui nó compedibus הֻגָּשׁוּ appropinquare facti sunt. Et in hithpahál, Iesah. 45. 20, הִתְנַגְּשׁוּ accedite pariter.

נָגַשׂ Cū puncto in sinistro cornu, Exigere, repetere, Artare, coartare, affligere, opprimere. 2. Reg. 23. 35, נָגַשׂ אֶת־הַכֶּסֶף exegit argentū. Zecha. 9.8, Et non trāsibit super eos amplius נֹגֵשׂ exactor. Iesah. 9.4, Virgam הַנֹּגֵשׂ exactoris. Et 14.2, Et dominabuntur בְּנֹגְשֵׂיהֶם exactoribus suis. Item 58.3, Et omnes substantias vestras תִּנְגֹּשׂוּ exigetis. repetetis. pro exigitis. Et in nifhál, Iesah. 29.13, Vide נָגַשׂ in nifhál. Et 53.7, נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה oppressus fuit, & ipse afflictus fuit.

נֵד Vnde נֵד, Aceruus, cumulus. Iehos. 3.13, Stabunt נֵד אֶחָד aceruo vno. Psal. 33.7, Cógregans כַּנֵּד tāquam aceruum aquas maris. Potest hoc nomen deduci à נוּד.

נָדַד Est נוּעַ, Mouere, vel mouere se, & demigrare: itē רָחַק, Elongare se, siue fugere. Iesah. 22.3, Omnes principes tui נָדְדוּ יַחַד elongauerunt se (.i. fugerunt) pariter. Tharghú, demigrarunt. Iesah. 10.14, Et non erat נֹדֵד כָּנָף qui moueret alam. vel moueret se alâ. auferendi casu. Potest enim esse intransitiuū: acsi dicat, moués se alis suis, id est ex parte alarum: sicut dicitur Iesah. 1. 30, Quercus decidens foliis suis. i. cuius folia decidunt. Nachú 3.17, Sol ortus est, וְנוֹדַד & elógauit se. siue demigrauit, sub. vnaquæque locusta. intransitiuū verbū. Se-

cundú R.D.in cõment. eſt ex verbis geminatis ex cõiugatione quæ eſt ſimilis quadrato, quòd ſit cum paṫhác ſicut & עוֹלֵל: quãuis propter accentú zachéph, habeat camés. quòd ſi eſſet à נוד, eſſet cum ſerí, vt כּוֹנֵן. At R.Abrahám & R.Ioſéph ſcripſerũt eſſe ex puhál, & ex verbis quorum ſecunda quieſcit litera, id eſt נוד, ſicut חוֹלַלְתִּי à חול. Nachum 3.7, יִדּוֹד elongabit ſe à te. R.enim Abrahám exponit יִרְחַק. Tharghũ ſimiliter, יִתְרְחַק elongabitur. Pſal.68.13, Reges exercituũ (ſcilicet Gentium) יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן elongabuntur, elongabuntur. ſiue fugiẽt, fugient. ſub. à facie veſtra. ſic R.Abrahám & R.D. in cõment. Et in hofhál, Iiób 20.8, וְיֻדַּד & elongabitur ſicut viſio nocturna. Et in hifhíl, Iiób 18.18, De orbe יְנִדֻּהוּ elongabunt eũ. vel demigrare facient eũ. Hithpahál, quære in נוד, &c. Nomen, Pſal.55.8, Elongabo נְדֹד elongationẽ. vel fugam. Vel eſt macór ſecundum Tharghum, Ecce elongabo אֲתַר לְמִינְדַּד locũ ad fugiendum. vel fugiẽdo. Et cum ſúrec, נְדוּד. Iiób 7.4, Et ſaturatus fui נְדֻדִים euagationibus vſque ad crepuſculum. i. curis animũ diſtrahentibus. Tharghũ, fuga ſomni. R. Abrahám Peruſól in cómẽt. ſcribit eſſe pahúl ex cal. aut הַנְּדֻדִים eſt tóar mẽbris. Alia forma, præpoſito מ, מִדַּד, cuius perfectũ eſt מִנְדַּד inſtar מִשְׁקָל. Iiób 7.4, וּמִדַּד עָרֶב & elongatio veſperæ. Alii (vt R.Iehudáh & R.Leui) exponunt, & mẽſus eſt (ſub. cor meũ) veſperam. à מָדַד. quantum ſcilicet nox eſſet longa, ob priuationẽ ſomni, ait R.Leui in cõment. Vel vt inquit R.Moſéh in cóment. Et mẽſus eſt (ſub. homo) noctẽ, ſiue veſperam. Vel מִדַּד eſt ſicut מוֹדֵד menſurans. Sed R. Abrahám Peruſól in cóment. ſcribit eſſe macór à מָדַד, pro, & menſurãdo veſperam. i. longitudinẽ veſperæ. Ex hac radice eſt נִדָּה,

Immunditia, menſtruũ, Elongatio. licet à nõnullis ponatur in radice נָדָה, ſed prius eſt rectũ. Et ſecũdum hãc formã eſt & nomen tóar, Immũda. Leuit. 20. 21, Et vir qui acceperit vxorẽ fratris ſui נִדָּה הִוא immunda eſt: ſic appellata, quòd à viro & tẽplo elongabatur. Vel fœditas aut immũditia eſt: ſi nominaliter capiatur. i. res fœda, & immũda eſt. R. Selomóh exponit, Coitus iſte immundus eſt & prohibitus. Tharghum, מְרַחֲקָא הִיא immunda eſt. aut immundum, & abominabile. Nume. 19. 12, aqua נִדָּה ſeparationis. vel elongationis. ſic dicta, quòd erat ob neceſſitatẽ elongationis. i. immunditiæ. Tharghum habet אַדְיוּתָא aſperſionis. Leuit. 18. 19, Et ad mulierem בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ in menſtruo immunditiæ ſuæ non appropinquabis. נִדָּה quære in נָדָה.

נָדַב Sponte aliquid elargiri, donare, dare, aut offerre de ſuo vt par eſt. Exo. 35. 29, quorũ נָדַב לִבָּם אֹתָם ſponte obtulit cor illorũ ea. Et 25. 2, יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ ſponte offeret cor eius. Et in hithpahál, 1. Parali. 29. 17, הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה ſpõte obtuli vniuerſa hæc. Hezræ 1. 6, לְבַד עַל־כָּל־ הִתְנַדֵּב præter omne quod ſponte oblatũ eſt. altera redũdat dictio. Sufficiebat enim dicere לְבַד ſine עַל, vel עַל ſine לְבַד. Sed hæc additio facta eſt ad maiorẽ declarationem ſecundũ morẽ Scripturæ. 1. Parali. 29. 9, עַל־הִתְנַדְּבָם eo quòd ſponte offerrẽt. Tóar, נָדִיב, Spõtaneus, voluntarius, liberalis, Princeps, à liberalitate ſic appellatus. Ieſa. 32. 8, וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעָץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם & liberalis liberalia cõſuluit, (aut cogitauit,) & ipſe propter liberalia ſtabit. aut ſurget: ſub. ad maiorẽ dignitatem. 2. Paral. 29. 30, נְדִיב לֵב ſpontaneus corde. 1. Semu. 2. 8, vt collocet cum נְדִיבִים principibus. Fœmineum, Pſal. 51. 14, Et ſpiritu נְדִיבָה ſpontaneo (volũtario, liberali) ſtabilias

me.R.Abrahám in cõment.Et ſpiritus ſpontaneus ſtabiliat me.Vtroque modo poteſt exponi.R.D.in comment.Et ſpiritus ſpótaneus cõfirmet me.i.ſpiritus ſanctitatis (.i.ſanctus) qui eſt gaudiũ animæ,& ſalus,quo ſponte dãtur Deo verba cantici,& laudis.Vel, & ſpiritu ſpon.confir.me ô Deus.& ſic ſubauditur ב. Iiób 30.15, perſequetur ſicut ventus נְדִיבָתִי ſpontaneã meam.i.animã meã liberalẽ. vel vt R.Moſéh, principatũ meũ: quia princeps erat populorũ. Tharghũ,רַבָּנוּתִי principatũ meũ. Plurale,נְדִיבוֹת vt ſuprà in נָדִיב. Subſtantiuũ, נְדָבָה,Spóte,Voluntas,liberalitas,Principatus. Leuit.7.16,& ſi voto,vel נְדָבָה ſpõte.Hoſe.14.5,diligam eos נְדָבָה ſponte.Prædicta ſubſtãtiua expoſuimus aduerbialiter, quòd Hebræi careant aduerbio,& pro illo vtãtur nomine ſubſtãtiuo ſcripto,aut ſubintellecto.ponũtur enim pro בִּנְדָבָה in ſponte aut voluntate.Nume.15.3,ad ſeparandũ votum,vel בִּנְדָבָה ſpóte. ſub. oblatum.i.ſpontaneã oblationem.Hamós 4.5,& vocate(ſub.ad ſolennitatẽ) נְדָבוֹת הַשְׁמִיעוּ ſpóte oblata cógregare facite. quod R.D.in cõment.ſic exponit,Vos facitis מִקְרָא קֹדֶשׁ conuocationẽ ſanctitatis.i.ſanctã,hoc eſt ſolennitatẽ idólis:nam vocatis,& cõgregare facitis,vt afferat populus ſpontanea ad diẽ ſolennitatis. Pſal.68.10, pluuiã נְדָבוֹת voluntatum(.i.voluntariã.vel liberalitatum.i.liberales,largas,abũdantéſq; pluuias)eleuabis Deus.pro eleuaſti.Et 110.3,populus tuus נְדָבוֹת ſponte(ſub.veniet)in die exercitus tui.R.Abrahám in cõment.exponit,Populus tuus ſpõtaneus erit ad pugnandũ propter te.Vel (inquit)נְדָבוֹת eſt locutio abbreuiata, & ſubauditur pluuia:vt præcedẽti exẽplo Pſal.68,hoc ſenſu,Si opus fuerit vt bellum geras,populus tuus veniet ad te in die ſi-

cut pluuia נִדְבוֹת &c. Et R. Dauid, In die qua feceris exercitum ad pugnandú, veniet populus tuus ad te spóte. Et 119. 108, נִדְבוֹת פִּי voluntaria oris mei beneplacita fac quæso. Leui. 22. 18, & in omnibus נִדְבוֹתָם voluntariis suis. i. sponte oblatis.

נָדָה Est רָחַק, Elongare, fugare, inquiút R. Abrahám & R. D. Vnde verbú in pihél, Hamós 6. 3, הַמְנַדִּים לְיוֹם רָע qui elongatis (longú, distantémque putatis) dié malum. R. Abrahám, Qui elong. d. m. dicétes, In tempora longinqua iste prophetat: non venit tempus vltionis, ne timeatis peccare. Iesah. 66. 5, Dixerút fratres &c. מְנַדֵּיכֶם elongantes vos, secundú R. Abrahám in cóment. Sút tamē (inquit) qui exponút, qui existimamini מְנוּדִים elōgati, fugati in oculis eorú. Tharghú, מְרַחֲקֵיכוֹן elongantes vos. R. D. in commen. elongantes vos, eo quòd pauetis ad verbú Do. Potest (inquit idé) ex hac radice esse נִדָּה, Immunda. & daghés erit loco נ deficiētis, pro נִנְדָּה instar נִגְלָה, de quo in נָדַד. Aliud nomen, נֵדֶה, quod est מַתָּן, Donú, & merces. Iechez. 16. 32, Omnibus meretricibus dant נֵדֶה donum. mercedem. Et cú נ loco ה, vel redundante. Ibidem, אֶת־נְדָנַיִךְ dona tua.

נָדַח Impellere, expellere, siue eiicere, propellere, dispergere. Deuter. 20. 19, Non destrues arborem eius לִנְדֹּחַ vt impellas super illā securim. Potest esse & intransitiuú, pro, vt nō impellatur super illam securis. 2. Sem. 14. 14, vt nō יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח expellat à se expulsum.

Et in Nifhál, Deute. 4. 19, וְנִדַּחְתָּ, & impellaris. Tharghú, וְתִטְעֵי & erres. sicut homo (inquit R. Abrahám) qui impellitur & cadit. Iiób 6. 13, & sapientia נִדְּחָה expulsa est à me? Tharghú, Et sapiētia fugata est à me? Deute. 22. 1, nó videbis bouem fratris tui, aut pecus eius נִדָּחִים

VV. iii.

422

expulſos. aut errantes. Tharghũ, errantes in via. Et ſine daghés, Pſal. 147.2, נִדְחֵי expulſos Iſraél cógregabit. Poteſt eſſe & tóar lene inſtar יְשָׁרֵי. Vel eſt ex nifhál à דָּחָה vbi & citatus eſt locus iſte. Participiũ paſſiuum in pihél, Ieſa. 8.21, Et ad caliginé מְנֻדָּח impulſum. ſub. ſe videbit. Acſi dicat, videbit ſeipſũ ad tenebras, caliginémque impulſum. Et in hifhil, 2. Semu. 15.14, וְהִדִּיחַ עָלֵינוּ אֶת־הָרָעָה & impellat (aut impellere faciat) ſuper nos malũ. Irm. 8.3, הִדַּחְתִּים expuli eos illuc. Ieſah. 13.14, & erit כִּצְבִי מֻדָּח ſicut ceruus eiectus. i. qué expellũt, & perſequuntur vt capiãt. Deut. 13.11, quæſiuit לְהַדִּיחֲךָ expellere te à Deo tuo. Pſa. 5.11, הַדִּיחֵמוֹ expelle eos. 2. Reg. 17. 21, וַיַּדַּח & expulit Iarobhám ipſũ Iſraël. R. D. in cómen. Scribitur (inquit) וַיַּדַּא, & legitur וַיַּדַּח cũ ח. Tharghum, וְאַטְעִי errare fecit. Nomé, מַדּוּחַ. cuius plurale, Thre. 2. 14, Et viderũt tibi prophetias médacii, וּמַדּוּחִים & expulſiones. i. ea quæ te expellebant à me, vel à via recta, inquit R. Abrahám in comment.

נדן Vagina. 1. Paral. 21.27, Et conuertit gladiũ ſuum אֶל־נְדָנָהּ in vaginã ſuam. Sic appellata, quòd gladius ſit in medio eius. Vnde & corpus appellatur in lingua Aramæa נִדְנֶה, quòd ſpiritus ſit in medio eius vt gladius in vagina. Dani. 7.15, territus erat ſpiritus meus, &c. in medio נִדְנֶה vaginæ. i. corporis. Sunt qui deducunt ab hac radice illud Gen. 6.3, nó יָדוֹן רוּחִי erit detẽtus tanquam in vagina, ſpiritus meus. Vide דון. נֶדֶן, Donum, merces, quære in נָדָה.

נדף Eſt דָּחַף, Impellere, propellere, expellere, propulſare. Pſal. 68.3, כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף, Quemadmodũ expellitur fumus (vel, expellit, ſub. ventus, fumũ: ſub. ſic tu) expelles. ſub. inimicos tuos. R. D. in cómen. & in li.

rad. sic scribit, הִנְדֹף est macór ex nifhál, vt dicunt nonnulli: & ponitur pro הִנָּדֵף, נ cũ camés. At opinione mea est macór ex hifhíl, & perfectum. R. Himmanuél, Hæc dictio הִנְדֹף est cõposita ex נְדֹף instar זָכוֹר, quod est macór ex cal: & הִנָּדֵף instar הִנָּתוֹן, quod est macór ex nifhál, & ת in תִּנְדֹּף potest esse tertiæ personæ fœminei, & secũdæ masculei. i. quemadmodũ expellitur fumus, quum expellit eum vẽtus, sic expellet eos plaga tua, aut manus tua: vel expelles eos tu Domine. Et est תִּנְדֹּף secundũ morem verborum perfectorum. Psal. 1.4, Sicut gluma quam תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ proiiciet eam vẽtus. Et in nifhál, Leui. 26.36, Et persequetur eos sonitus folii נִדָּף impulsi. Prouerb. 21.6, הֶבֶל נִדָּף vanitas impulsa.

נדר Vouere. 2. Semu. 15.8, נֶדֶר נָדַר votũ vouit seruus tuus. Ionáh 2.10, נָדַרְתִּי voui. Malachi 1.14, וְנוֹדֵר & vouet. Num. 6.2, לִנְדֹּר נֶדֶר, vouẽdo votum. Psal. 76.11, נִדְרוּ vouete, & reddite. Ionáh 1.16, וַיִּדְּרוּ נְדָרִים & vouerũt vota. Nomẽ, נֶדֶר cum sex pũctis omnia, vt in macór: præter quinque, quæ sunt cũ quinque pũctis: quorum vnum habes in præterito. 2. Sem. 15.7, אֶת־נִדְרִי אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי, votum meum quod voui. נְדָרִים vt in futuro. Psalm. 22.26, נְדָרַי, vota mea.

נהה Queri, lamentari. Micháh. 2.4, וְנָהָה נְהִי נִהְיָה אָמַר, lamẽtabitur lamentũ, lamentũ dixit. Ieche. 32. 17, נְהֵה lamentare. 1. Semu. 7.2, וַיִּנָּהוּ & lamentati sunt omnis domus Israél post Dominũ. Acsi dicat, Et luxerunt super operibus suis malis, & conuersi sunt, eundo post Dominũ. Vel, & cõgregati sunt. nam Irm. 3.17, vbi dicitur, וְנִקְווּ & congregabũtur: Tharghũ habet, וְיִתְנְהוּן.

Nomen, נְהִי, Querimonia, lamentũ. Vide in principio. Hamós 5.16, & planctum ad sciẽtes נֶהִי lamentũ. i.

& ad planctũ ſcientes lamẽtũ. Alia forma, נִהְיָה vt in præterito. Et eſt inſtar שִׁפְלָה. Poteſt tamẽ eſſe ex nifhál ab הָיָה eſſe, & conterere. Vide חָיָה. Alia, Ieche.7.11, Et non erit נֹהַּ בָּהֶם lamentũ in eis. aut propter eos. i. nõ remanebit quiſpiã qui fleat lamentetúrque eos. R.D. in cõment. Non erit lamentũ, neque vlulatus in eis propter multitudinẽ afflictionum: nõ flebunt viuentes ſuper mortuos quemadmodũ dixit Irme.16.4, Nõ plangẽtur, neque ſepeliẽtur. Tharghum, Nõ de filiis eorũ, neque de filiis filiorũ eorũ. Poteſt etiã exponi, Et nõ נֹהַּ (pro מִנְּהֶ)ex cõgregatione quæ eſt in eis. ſicut dixerat, Nõ ex eis &c. נֹהַּ venit inſtar שֹׁד à שׁוּד. Nã hoc quanquã eſt ex verbis quorum vltima quieſcit, litera tamẽ quieſcens venit geminata, in ſecũda vel tertia litera, ſicut alia geminata. & נֹהַּ ſecũdum normã debuerat eſſe נֹהַהּ vt נֹגַהּ. ſed cadit alterũ ה, lenitatis gratia more geminatorũ. Alia itẽ, נִי inſtar רִי, à רָוָה. Ieche.27.32, Et aſſumẽt ſuper te בְּנִיהֶם in lamẽtatione ſua. Et eſt inſtar בְּפִיהֶם, Et י quieſcẽs in בְּנִיהֶם, eſt loco ה ſecũdæ radicalis. quanquã enim nõ ſit conſuetudo vt ה ſit occultũ, quando eſt prima radicalis, vel ſecunda, ſed quãdo eſt vltima: tamen in dictione iſta venit occultatũ propter coniunctionẽ ה & ם ſigna pronominis. quãquã & ם ſolũ ſine ה, poteſt facere pronomẽ, vt Pſal.19.4, קַוָּם linea eorũ. Sed R. Iehudáh & R. Ionáh poſuerũt נֹהַּ & נִיהֶם ex radice נָוָה. At rectũ eſt (inquit R.D.) in oculis meis illud quod ſcripſi de eis ſecundũ ſignificationem eorũ: ſed ſecundum grammaticam rectum eſt quod illi ſcripſerunt.

נָהַג Ducere. Thren.3.1, אוֹתִי נָהַג me duxit. 1. Sem.30.20, נָהֲגוּ duxerũt (ſub. pecudes & oues) ante pecus ipſum. Acſi dicat, Omnia ſicut accepit Dauid, omnia duxerunt,

duxerunt,nil dimiſerunt, quia non pauebant. Et pars eorũ iuit ante pecudes,dicẽtes,Hæc ſunt ſpolia Dauid. Ecclesi.2.3, & cor meũ נֹהֵג ducens in ſapientiã. Acsi dicat, Ipſummet ducens in ſapientiam. R.Abrahám dicit eſſe verbũ tranſitiuum,& deficere perſonam patientem: vt ſit,Et cor meũ.i.intellectus, animúſque meus ducẽs,ſub.דְּבָרָיו res ſuas in ſapientia,nec multú retinet de ſtultitia,quæ eſt deſiderium huius mũdi. Ieſah.60. 11,נְהוּגִים ducti.ſub.erunt.i.ducẽtur.2.Reg.9.20,quia furioſe יִנְהַג ducet.pro ducit, ſub.מַחֲנֵהוּ caſtra ſua.Vel ſeipſum, vt alii exponũt.i.incedit, ambulat. R.D.in cõment. ſubaudit רִכְבּוֹ currũ ſuum. Tharghú, Quia בְּנִיחַ מַדְבַּר quiete(pedetentim)ducit. Et in pihél,Exod.10. 13,Et Dominus נִהַג רוּחַ קָדִים duxit(aut ducere iuſſit) vẽtum Orientalé in terram.Deut.4.27,יְנַהֵג ducet Dominus vos. Exo.14.25,וַיְנַהֲגֵהוּ & duxit eũ in grauitatem.i. locum grauiũ,hoc eſt in profundum. Nomé,2.Reg. 9.20,וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא & ductus,ſicut ductus Iehú.

נהל Eſt נָהַג,Ducere.In pihél, Exo.15.13,נֵהַלְתָּ duxiſti. Ieſa.40.11,עָלוֹת יְנַהֵל fœtas ducet.Pſal.23.2,ad aquas requierũ יְנַהֲלֵנִי ducet me.i.quũ voluerit paſtor potú mihi præbere,ducet me ad aquas quæ vadũt quiete, nõ vt torrẽs inundans. Gene. 47.17,וַיְנַהֲלֵם & duxit eos pro pane.ita Hebræi doctores. Tharghú, וְזַבִּנִינוּן Et emit eos pane.2.Para.32.22,וַיְנַהֲלֵם & duxit eos de circuitu.miſericordiâ ſcilicet ſuâ, ne pauerẽt ab omnibus qui erãt in circuitu eorũ.Pſa.31.4, propter nomẽ tuũ duces me וּתְנַהֲלֵנִי & deduces me.R.Abra.in cõm.dixit duces me, propter difficultaté aſcenſus in monté.& deduces me, pedetẽtim.R.Himmanuél, duces me per viã planam, & deduces me pedetentim. Nomen,נַהֲלוֹל,Genus ar-

boris humilis, vilísque. Iesa. 7.19. Vide הָלַל, in qua radice ponitur secundum R. Ioséph in alia significatione.

נָהַם Est שָׁאַג, Rugire. Prouer. 5.11, וְנָהַמְתָּ & rugias in nouissimo tuo. Iesah. 5.29, וְיִנְהֹם & rugiet, & capiet prædam. Nomen, נְהָמָה, Rugitus. Iesah. 5.30, וְיִנְהֹם & rugiet super eũ in die illa כְּנַהֲמַת יָם secundum rugitũ maris. Psal. 38.9, מִנַּהֲמַת לִבִּי à gemitu cordis mei.

נָהַק Est הָמָה, Tumultũ, strepitũq; facere, Sonare, resonare: & צָעַק, Clamare. Iiób 6.5, הֲיִנְהַק nunquid tumultũ faciet (aut clamabit) onager &c. Et 30.7, & inter arbusta יִנְהָקוּ clamabũt. pro clamabãt. R. Leui, Inter arbores clamabunt præ inopia cibi, fame & nuditate.

נָהַר Currere pro voluntate, seu beneplacito, & libere. Illuminare. Iesah. 2.2, וְנָהֲרוּ & cõfluent ad eũ. R. Abrahám currẽt, à נָהָר quod est flumẽ, propter illius cursum. sic etiã R. D. in lib. ra. & in cõment. Vnde & locus cursus aquarũ multarũ, appellatur נָהָר fluuius. Psa. 34.6, aspexerũt, (pro aspiciẽt,) וְנָהָרוּ & illuminabuntur. R. Abrahám & R. D, Sũt tamẽ (inquiunt) qui exponũt, & confluent, aut current: sub. ad eũ. R. Himmanuél vtroque modo exponit. Iesah. 60.5, tũc videbis וְנָהַרְתְּ & illuminaberis. R. Abrahám, & curres. Nomen, נָהָר, Fluuius. Psal. 66.6, בַּנָּהָר in flumine. Plurale, Iesa. 18.2, נְהָרִים flumina. Duale, Gen. 24.10, & iuit in אֲרַם נַהֲרַיִם Arám duorũ fluuiorũ. i. sitam inter duo flumina, nẽpe Euphraten & Tigrim. Græce, Mesopotamiã. Iiób 20.17, nõ videat riuulos נַהֲרֵי flumina, torrẽtes mellis. i. flumina mellis, torrentésque mellis. Est enim in regimine. Forma fœminea, Iesah. 19.6, Et elongare fecerũt נְהָרוֹת flumina. Psa. 137.1, super נַהֲרוֹת בָּבֶל flumina Babél. Ieche. 32.14, וְנַהֲרוֹתָם & flumina eorũ. Aliud, נְהָרָה, Lux.

Iiób 3.3, Et ne ſplendeat ſuper eú נְהָרָה lux. Tharghum pro אור,Gen.1.3,ſit אוֹר lux: habet נְהוֹרָא. Et præpoſito מ, Iudi.6.2, Fecerunt ſibi filii Iſraël הַמִּנְהָרוֹת ſpeluncas. antra,ſic appellata propter feneſtrá per quá ingreditur lumé,quemadmodú vocatur מְאוּרַת,Ieſa.11.8.Vide אור.

נוא Vnde הֵנִיא in hifhíl,Frangere,infringere verba, cogitationéſq;, & illa facere irrita.Num.30.6,Et ſi הֵנִיא irrita fecerit (.i.nő ratú eſſe voluerit) pater eius illud.Pſal.33.10,הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים irrita fecit(infregit)cogitationes populorű.Et 141.5,& oleum(ſeu vnguentű) præcipuum ne יָנִי רֹאשִׁי frangat caput meum.Scribitur abſque א. R.Abra.etiã exponit יְשַׁבֵּר frangat. Teſtatur autem hoc,illud quod ſequitur,Et oratio mea propter mala eorű.Vel,vt à malis eorum,ſub.eripiar.Vel,vt veniat ſuper eos malű.Mos enim vnguẽti eſt,capitis remouere fracturã:propterea fuit oppoſitum.Et dixit יָנִי cőtra illud quod dixerat,Frangat (percutiat)me iuſtus in miſericordia.R.D.in cőment. Ipſa percuſſio nő frãget caput meum:ſed reputabitur vt vnguentű optimű quo vngitur plaga.At R.Ioſéph de impiis ſcriptum eſſe putat.Dixit,Percuſſio & correctio iuſti,bona eſt mihi,& mecum miſericordiá facit.Cæterű ſi impius oleo præcipuo vnxerit caput meű,clamabo,ac dicã, Ne frãgat caput meum.Num.32.9,וַיָּנִיאוּ אֶת־לֵב & fregerűt cor filiorum Iſraél. Nomé,תְּנוּאָה,Cőtritio,fractio.Num. 14.34, Et cognoſcetis אֶת־תְּנוּאָתִי fracturã (contritioné) meam.Tharghum,Et cognoſcetis quòd murmuraſtis aduerſum me. Iiób 33. 10, תְּנוּאוֹת occaſiones aduerſum me inuenit.vt ſcilicet moueat me ſtatu meo.ita R.Moſéh & R. Abrahám Peruſól. Tharghű, תַּרְעוּמְתָא querelas.murmurationes. Occaſiones, & mendacia dicűtur

תְּנוּאוֹת quia ſunt irrita,& non veritas.

נוב Germinare, fructificare, augeſcere, creſcere. Significatio eius(inquit R.D.in lib.rad.)eſt exitus fructuum herbarúmque, & incrementũ vtrorunque. Loqui item,& Lætari. In Cal,Pſal.62.11, Ne euaneſcatis ſi ſubſtãtia יָנוּב creſcat. R.Abrahám,multiplicetur. Prouer.10.31,Os iuſti יָנוּב חָכְמָה loquetur ſapientiã. Trãſlatio à fructibus.nã ſermo eſt fructus linguæ. Pſal.92.14,adhuc יְנוּבוּן creſcẽt (multiplicabuntur)in ſenectute.Et Zecha.9.17,quæ bonitas eius?& quid pulchritudo eius?frumentũ, iuuenes: & vinum nouũ יְנוֹבֵב creſcere faciens virgines.Dixit,Quid bonũ?Frumentum, & vinũ quod creſcere facit iuuenes, & virgines,tẽpore quo poſtulant à Domino pluuiã,vnicuique herbæ in agro. Idcirco auxilio Dei multiplicatur frumentũ , & vinũ nouum,& bonitate illius erũt iuuenes,virginéſque decori fortéſque. ſic exponit R.Ioséph pater R.D. Et eſt verbũ quadratum vt כּוֹנֵן,& tranſitiuũ in tertium,ſecũdũ R.Abrahám.Ipſe vero R.D.in li.ra. ſic,frumentũ, & vinum lætificabit iuuenes,ac virgines,& loqui(.i.cãtare)faciet eos cantica laudéſque:quia comedẽt ac bibent,& lætabuntur in die ſalutis. Nomẽ,Ieſah.27.6, Et implebunt ſuperficiẽ orbis תְּנוּבָה germine. Deficit ב.Vel fructu,vt R.Abra.in cõmen.Tharghũ,Filiis(vel filii) filiorũ.Secũdum R.D.deficit כ, ſicut germen aut fructus.Iudic.9.11,וְאֶת תְּנוּבָתִי & fructum meũ.Thre.4.9, tranſfixi מִתְּנוּבוֹת propter fructus agrorum. Vide זוב.

Alia forma,ניב. Ieſah.57.19, Creans נִיב fructũ labiorum. vel ſermonẽ qui eſt fructus linguæ. ſic etiã R.Abrahã.Malachi 1.12,וְנִיבוֹ & fructus eius contẽptibilis.i. ſermo eius ſacerdotis qui offert.Et in cõment. inquit, fructus autem altaris,ignis eſt:cibúſque ignis,hoſtiæ.

נוד Mouere, Migrare, demigrare, vagari, Cósolari lugenté, & narrare illi afflictiones quæ similiter cótigerút nobis, aut aliis, vt mos est cósolantium lugentes. Gen. 4.13, נָע וָנָד vagus, & mobilis. R. Abrahám dicit quosdá interpretari, & lamētabatur. Irme. 50.3, נָדוּ, moti sunt. emigrarunt. Et 8, נֻדוּ, migrate. Psa. 11.1, נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר, Scribitur cum ו, & legitur cum י, quia duplex est lectio, נוּדִי transmigra, & נוּדוּ transmigrate. In צִפּוֹר deficit כ, ait R. Abrahá, & R.D. sicut & Iesa. 21.8, Et clamabit אַרְיֵה עַל־מִצְפֶּה (sicut) leo super custodiá. Dominus enim erat qui clamabat. Et testis est מִצְפֶּה quod est cum seghól, quia nó est in regimine. Est auté sensus, Quomodo dicitis, ô inimici impii, animæ meæ, נוּדִי tráſmigra à teipsa in mótem nostrú? quia tu es sicut auis, (Lectio est נוּדִי transmigra, pro tráſmigrabis) & peribis cú corpore ob ĩpietaté. Scriptura est נוּדוּ tráſmigrate: sub. ô anima & corpus. Quomodo dicitis vt migret à móte vestro, quæ venit vt euadat in monté vestrum? הַרְכֶם enim est sicut מֵהַרְכֶם à monte vestro. Et sic 2. Semu. 23.24, Elchanán filius patrui eius (de) Bethlechém. Et Iehos. 10.13, Donec vlcisceretur se gẽs אֹיְבָיו. pro מֵאֹיְבָיו de inimicis suis. Psal. 69.21, Et expectaui לָנוּד vt consolaretur, & non fuit. Vel, vt condolerem. i. aliquem cum quo dolerem. Iesa. 51.19, מִי יָנוּד לָךְ quis condolebit tibi? vel consolabitur te? 1. Reg. 14.15, vt יָנוּד mouebitur (pro mouetur, aut mouet se) arundo in aqua. Et in hisphil, 2. Reg. 21.8, Et non addá לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל vt mouere (emigrare) faciá pedem Israél. 2. Semu. 23.6, sicut spina מֻנָד mota. Et in hithpahál, Irme. 31.18, audiui אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד Ephráim plangentem. q.d. narrantem alii quæ sibi acciderút. Iesa. 24.20, וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה & monebit se

ſicut tuguriū. Irme.48.27, כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ בּוֹ תִּתְנוֹדָד quia ex quo allocutus es eū, mouiſti te. vt ſcilicet homo moués ſe & tripudiás propter lætitiā. Nomen, Gen.4.18, Et habitauit in terra נוֹד Nod. quod ſignificat cōmotionem & demigrationé. Tharghū, in terra דְנוֹד Nod. Alii tamen codices habent גָּלֵי וּמְטַלְטַל migrans, & emigrans. R. Selomóh, in terra Nód, ad quá demigrabant profugi, quó & pater eius demigrauerat, quū è paradiſo Héden fuit eiectus. dictū eſt enim, Et collocauit ante hortū Héden, Gene.3.24. Vel, in terra Nod, inquit: quia quocunque ibat, terra ſubter illū mouebatur: dicebántque creaturæ, Recedite: hic eſt qui fratré ſuum occîdit. R. Abrahám, Appellauit eam Nod, quia fuerat vagus, migrans, ſiue exul. Pſal.56.9, נֹדִי motioné (demigrationé) meam numeraſti. Et præpoſito מ, Pſal.44.15, מְנוֹד cómotionem capitis. Alia forma, ניד. Iiób 16.5, וְנִיד & motioné labiorum, &c. Et cū ה in fine, Thre.1.8, לְנִידָה in cōmotionem. Aliud, נֵד, Aceruus, cumulus. require in נֵד. Aliud cū א loco ו, נאד, Vter vtris. Iudic.4.19, Et aperuit אֶת־נֹאוד vtrē lactis. Pſal.56.9, Pone lachrymam meam בְנֹאדֶךָ in vtre tuo. Iehoſ.9.4, וְנֹאדוֹת יַיִן & vtres vini.

נוה Eſt שָׁכַן, Habitare. Chab.2.5, Et nō יִנְוֶה habitabit. ſub. in habitaculo. ſic etiā R. Abrahā in cōment. Et in hifhíl, Exo.15.2, וְאַנְוֵהוּ & habitaculum faciā ei. Tharghú, Et ædificabo ei ſanctuariū. Hinc eſt & נָוֶה, Habitaculū hominū & animaliū. Ieſah.27.10, נָוֶה מְשֻׁלָּח habitaculū dimiſſum eſt. Ieche.34.14, Ibi cubabūt בְּנָוֶה טוֹב in tugurio bono. aut caula bona. aut paſcuo bono. Irme.31.23, נְוֵה־צֶדֶק habitaculum iuſtitiæ. Ieſa.32.17, בִּנְוֵה in habitaculo pacis. Et 35.7, בִּנְוֵה in habitaculo draco-

num. Iiób 5.23, נָוְךָ habitaculú tuú. Irme. 49.20, נְוֵיהֶם habitacula eorú. Tóar fœmineű mulieris manẽtis iugiter in domo. Irme. 6.2, הַנָּוָה mulieri iugiter habitanti domi, & delicatæ. Pſal. 68.13, וּנְוַת & inhabitatrix domus diuidet ſpoliű. pro ſpolia. Tharghú, יַאֲוַת pulchritudini. R. Abrahám in cõmen. exponit, Et cõgregatio quæ remanſit in Ieruſaláim, quæ non eſt ad bellum egreſſa, diuidet ſpolia. Et R.D. in cóment. Et congregatio domus meæ. i. cógregatio Iſraél, quæ eſt congregatio Domini, & habitaculũ eius, diuidet ſpolia inimicorũ. Iiób 8. 6, Et pacificá reddet נְוַת domũ (ſeu habitaculũ) iuſtitiæ tuæ. R. Moſéh in cóment. Et reſtituet habitaculum iuſtitiæ tuæ. i. filios, opes, & facultates in habitaculo iuſtitiæ quæ erit tibi, eo quòd periit habitaculum prius in quo fuerunt peccatores. R. Abrahám Peruſól, Et pacificũ reddet habitaculum, ſi fuerit in iuſtitia, ſanabit te, & in pace requieſces. Sephan. 2.6, נְוֹת habitacula. Et cũ א loco ו, Pſal. 65.12, Stillabunt נְאוֹת מִדְבָּר in cãpeſtribus (vel paſcuis) deſerti. R. Abrahám, in tuguriis deſerti. Paſtorú enim tabernacula ſunt in deſerto, ait R.D. in lib. rad. Et in cóment. Stillabũt (ſub. nubes) pluuiá in paſcuis deſerti, vt ſit animalibus cibus, & potus. Et 23.2, בִּנְאוֹת in paſcuis germinis accubare faciet me. i. in locis vbi ſunt germina, aut teneræ herbæ. Vel, in habitaculis, aut tuguriis accubare faciet me in meridie, quando cubare ſolent pecudes.

נוּחַ Quieſcere, requieſcere. Iiób 3.25, Et nõ נַחְתִּי quieui. 2. Semu. 17.12, וְנַחְנוּ & requieſcemus ſuper illũ ſicut cadit ros ſuper terram. Alii, caſtrametabimur aduerſus eú. Macór pro præterito, Eſtér 9.16, Et reſiduũ, &c. וְנוֹחַ & quieſcere (pro quieuerunt) ab inimicis ſuis.

Vel ו ponitur pro vt, vt ſit, vt quieſcerent. Nechem. 9. 28, וּכְנוֹחַ & quũ requiem præſtaret illi. Chabac. 3. 16, Vt אָנוּחַ requieſcã. 1. Semu. 25. 9, Et venerũt pueri (.i. ſerui,) &c. וַיָּנוּחוּ & quieuerunt. quia ſcilicet erant feſſi ex itinere. Et narrauit hoc, vt innueret nõ quieuiſſe eos donec locuti eſſent ei verba nomine Dauid. Tharghũ, & ceſſauerũt. ſub. loqui vltrà, donec eius audirẽt reſponſionem. Et in hifhı́l, Iehoſ. 22. 4, הֵנִיחַ requiẽ præſtitit. Iechez. 16. 41, וַהֲנִחֹתִי & requieſcere feci. Et cum י & ו, 1. Paral. 22. 9, וַהֲנִיחוֹתִי. Et cum י ſine ו, 2. Semu. 7. 11, וַהֲנִיחֹתִי. Deuter. 25. 19, בְּהָנִיחַ quũ requiem dederit. Prouerb. 29. 17, וִינִיחֶךָ & requieſcere faciet te. Nomẽ, præpoſito מ, מָנוֹחַ, Requies. 1. Paral. 6. 31, מִמָּנוֹחַ à requie arcæ. i. à tempore quo arca requieuit. Plurale cũ ſúrec loco chólem, Pſal. 116. 7, Conuertere anima mea לִמְנוּחָיְכִי ad requies tuas. Alia forma, Gene. 49. 15, Et vidit מְנֻחָה requiem. Irme. 51. 58, Et Seraiáh princeps מְנוּחָה requiei. Sunt qui dicunt fuiſſe amicũ regis, qui erat cum rege tempore quietis ſuæ, vt lateri eius adhæreret, ſpatiaretúrque cũ illo, & recrearetur. Tharghum verò exponit acſi dicat, מִנְחָה muneris. pro munerum. ſic enim habet, princeps תּוּקְרְבָא oblationis. aut muneris. Priorẽ expoſitionẽ ſequitur R. D. in cõment. Ieſah. 11. 10, מְנֻחָתוֹ requies eius. Et 66. 1, Et quis locus (pro) מְנוּחָתִי requie mea? aut, ad requiẽ meam? Nam מָקוֹם non eſt in regimine: ideo opus eſt ſubaudire ל deſeruiens. Pſal. 23. 2, iuxta aquas מְנוּחוֹת requierũ. Alia forma, נוֹחַ aut נֹחַ. 2. Parali. 6. 41, לְנוּחֶךָ in requiem tuã. Alia item, נַחַת. Eccleſi. 4. 6, נַחַת cum requie. Et geminato ח, נִיחוֹחַ inſtar נִיצוֹץ à נוץ. Exod. 29. 18, רֵיחַ נִיחוֹחַ in odorem quietis. quia ſcilicet ſit voluntas mea, ait R. Selomóh in cõmen. Et 25, לְרֵיחַ נִיחוֹחַ in odorem

rem quietis. Tharghum, לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא vt ſuſcipiatur cum beneplacito. vel beneuolentia. Gene. 8. 21, Et odoratus eſt Dominus odorẽ הַנִּיחוֹחַ quietis. Tharghum, Et ſuſcepit Dominus cũ beneplacito oblationem eius. R. Abrahám in cõmen. Abſit, abſit vt Deus odoretur: ſed eſt ſenſus, quòd ſuſcepit holocauſtũ, & placuit in oculis eius, ſicut homo qui odoratur odorẽ bonũ, ac ſuauem. & נִיחוֹחַ eſt מְנוּחָה quies, requies, à נוּחַ geminato ח, ſicut geminatur פ in נַאֲפוּפִים à נַאַף. Et dicitur odor quietis, quia requieſcere faciebat ab ira, aut quia quieſcere faciebat potentiã Altiſſimi. Nume. 28. 2, Odorem נִיחֹחִי quietis meæ obſeruabitis. Iechez. 20. 28, odorẽ נִיחוֹחֵיהֶם quietũ eorũ. Alia forma, הֲנָחָה. Eſtér 2. 18, וַהֲנָחָה & requiem prouinciis fecit. Prius ה, eſt nominis cõſtitutiuum. Omnia prædicta ſignificant requiem, aut quietẽ vel ab opere, vel à negotiis, vel à laboribus, & afflictionibus: ſiue cum locatur res in loco in quo eſſe debet.

נוט Eſt מוט, Nutare, labi, ruere, cadere, declinare. Pſa. 99. 1, תָּנוּט nutabit terra. Alibi non inuenitur.

נום Dormitare, ſiue paululũ dormire. Pſal. 76. 6, נָמוּ שְׁנָתָם dormitauerunt ſomnũ ſuum. Ieſah. 56. 10, Amantes לָנוּם dormitare. Pſal. 121. 3, Non יָנוּם dormitabit. Nomen, præpoſito ת, Pſal. 132. 4, Palpebris meis תְּנוּמָה dormitationẽ. Prouer. 6. 9, Parũ תְּנוּמוֹת dormitationum. Alia forma, Prouerb. 23. 21, נוּמָה dormitatio.

נוס Fugere. Deuter. 34. 7, Et non נָס fugit viror eius. Dixit per tranſlationẽ, quòd nõ fugerit, ſiue abierit viror, aut humor eius. R. Ioſéph in libro captiuitatis exponit, Non aruit: ex lingua Harabica in qua נס dicitur ſiccus. & pulchra eſt eius expoſitio. quænam eſt enim cõuentio fugæ ad viriditatẽ & humorẽ? R. Abra-

hám in cōment.exponit;non retraxit ſe.dicit enim נַס eſſe oppoſitū (quãtum ad ſenſum) verbo מָתַח quod eſt trahere,protrahere.2.Reg.9.3,וְנַסְתָּה & fugies. Zech.14 5,וְנַסְתֶּם גֵיא & fugietis ad vallē montiū,quia pertinget vallis montiū ad Aſál,וְנַסְתֶּם & fugietis,quēadmodum נַסְתֶּם fugiſtis à facie tonitrui in diebus Huzziáh regis. Et וְנַסְתֶּם(inquit R.D.in lib.ra.)legimus ſicut וְשַׁבְתֶּם & וְקַמְתֶּם. ſed Tharghū legit acſi eſſet nifhál,וְנִסְתַּם à סָתַם, claudere.i.& claudetur vallis. (& ita ſcribitur in margine.) Sic enim habet,וְיִסְתְּתִים חֵילָא quod idē ſignificat. Idem in cōment. Quando ſcindetur mons, fugietis à facie ſonitus tonitrui,fugietíſque ad vallem montiū: quia pertinget vallis montiū quæ fiet in ſciſſura ipſa, ad locū Aſál.acſi dicat,extra mōtes erit exciſio ipſa vſque ad Aſál,& fugietis illuc putátes liberari extra mōtes, & inuenietis ibi ſimiliter vallē, & fugietis quēadmodum fugiſtis. i.quēadmodum fugerunt patres veſtri à facie terræmotus.Dixerunt enim,illud quod dixit Ieſah.6.4,Et mouerunt ſe ſuperliminaria cardinū: tunc fuiſſe,ſcilicet terræmotū. Irme.48.19, Interroga נָס fugientē.Nume.35.6,לָנֻס vt fugiat. Geneſ.19.19,לָנוּס ad fugiendum.Irme.49.8,נֻסוּ fugite.Exod.14.25,אָנוּסָה fugiam.Ieſah.30.16,Et dixiſtis,non:ſed ſuper equū נָנוּס fugiemus.Ideo תְּנוּסוּן fugietis. Hunc locū R.Ionáh ſic exponit, Super equū aſcendemus, iuxta illud Zechar. 9.16,מִתְנוֹסְסוֹת eleuabant ſe(aſcendebant) ſuper terram ſuam.At non eſt opus vt educatur à propria ſignificātia,quæ eſt,ſuper equū fugiemus.acſi dicat,Iá dixi vobis quòd in medio terræ veſtræ ſeruabimini , ſaluíque eritis ab inimicis,ſi mihi obtēperaueritis.Verū obtemperare renuiſtis, dixiſtíſque, Nequaquā: ſed ſi venerit

inimicus, fugiemus ad Assúr, & AEgyptũ pro auxilio: idcirco secundũ verba vestra fugietis huc atque illuc, vt ab inimico liberemini, quũ venerit in terrã vestrã, at non seruabimini in ipsa fuga, quẽadmodum putastis: sed vos inimici vestri attingent, atque capient. Et hoc est quod dixit, Propterea leues, velocésque erunt persecutores vestri. Irme. 50.16, יָנוּסוּ fugient. Illud autẽ Nume. 35.32, Nõ accipietis redemptionẽ (vel pretium) לָנוּס ad fugiẽdum in ciuitatem refugii sui. i. ab illo cui est fugiendũ, non accipietis pretium, vt reuertatur ad habitandũ in terra, donec moriatur sacerdos magnus. acsi dicat, Non accipietis ab illo mercedem, vt fugiat, sed fugiat ad ciuitatẽ refugii sui secũdum iudicium, & morẽ errantis. Et si fugerit illuc, non accipietis ab illo mercedẽ vt reuertatur ad habitandum in terra, donec fuerit mortuus sacerdos magnus. R. Selomóh scribit esse nomen tóar. acsi dicat, Ab illo qui fugit ad ciuitatem refugii sui, non accipietis pretiũ vt reuertatur ad habitandum, &c. Et pulchra est expositio. Et in hifhíl, Exo. 9.20, הֵנִיס אֶת־עֲבָדָיו fugere fecit seruos suos. Iudic. 6.11, לְהָנִיס vt fugere faceret à facie Midián. id est, vt fugere faceret patrẽ suum senem in domũ suam, qui frumenta excutiebat, quia nõ potuisset fugere à facie Midián. Iudic. 7.21, וַיָּנִיסוּ & fugauerunt. vel fugerũt. Est enim duplex lectio, וַיָּנִיסוּ & fugauerũt, & וַיָּנוּסוּ & fugerunt. Nomẽ, præposito ם, מָנוֹס, Fuga. Irm. 46.5, וּמָנוֹס נָסוּ & fuga fugerunt. Et cũ pronomine, chólem mutatur in súrec, 2. Semu. 22.3, וּמְנוּסִי & refugiũ meum. Et cum ה fœmineo, Iesah. 52.12, וּבִמְנוּסָה & cum fuga non ibitis. Leuit. 26.36, Et fugient מְנֻסַת־חֶרֶב fugam gladii. Psal. 142.5, periit מָנוֹס fuga à me.

נוע Mouere, vagari. Iesa.29.9, נָעוּ moti sunt, (aut mo uerunt se,) & non sechár. Prouer.5.6, נָעוּ mobiles fuerunt semitæ illius, & nescies. Gen.4.13, נָע vagus, mobilis, & profugus. 1.Sem.1.13, labia eius נָעוֹת mouebãtur. Iesa.24.20, נוֹעַ תָּנוּעַ mouẽdo mouebitur (mouebit se) terra. Iudic.9.9, לָנוּעַ vt promoueat super ligna. Iesah.7.2, וַיָּנַע לְבָבוֹ & motũ est cor eius.i.& expauit. Est ex cal, & נ cũ pathách propter ע, inquit R.D. in commẽt. Et in nifhál, Hamós 9.9, vt יִנּוֹעַ mouebitur (pro mouetur, cõcutitur) in cribro. sub. triticum. Nachum 3.12, Si יִנּוֹעוּ concussæ fuerint, cadent. Et in hifhíl, 2. Reg.18.34, Vbi sunt dii Sepharuáim? הֵנַע וְעִוָּה mouit, & peruertit (aut subuertit) sub. eos omnes è terra, secundum R.D. in lib.ra.& cõment. & ita Tharghũ, in quo sic legitur, הֲלָא טַלְטִילִנּוּן וְאַגְלִיאִנּוּן nónne emigrare fecit eos, & captiuos ducere fecit eos? Ipse verò dicit nomina esse prouinciarũ, vel deorũ aliorũ. Psal.59.12, הֲנִיעֵמוֹ cõmoue eos fortitudine tua. Iiób 16.5, וְאָנִיעָה & mouerem super vos caput meũ. 2.Semu.15.19, Et hodie אֲנוֹעֲךָ mouebo (demigrare faciã) te nobiscũ. Scribitur cũ ו, & legitur cũ י, & idẽ est sensus: nisi quòd cũ ו est ex cal, & cũ י est ex hifhíl, ait R.D. in cõment. Hinc nomen instrumenti musici quod quidam sistrũ vertunt. 2.Semu.6.5, in tympanis וּבִמְנַעַנְעִים & in sistris. Hoc tamen apud AEgyptios vocẽ tubæ exhibebat. Est autem nomen geminans primã & vltimam literã radicalem: & ע est cum pathách ad dilatandum. & est appellatum à mouendo, quòd moueret corpus, & subsiliret.

נוף Effundere, aspergere, Stillare, Suffire, Leuare, eleuare, Cribrare, Concutere. Proue.7.17, נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי suffiui cubile meũ myrrha, &c. Tharghũ, רַסִּית stillare feci &c. Et in hifhíl, Exo.35.22, הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה ele

uauit eleuationẽ auri Domino.i.obtulit oblationẽ. Di cunt doctores Hebræorũ, in sacrificiis duplicem fuisse eleuationẽ. Prior sursum fiebat, ac deorsum: & dicitur תְּרוּמָה. altera, antrorsum, & retrorsum, dextrorsum, & sinistrorsum, & dicebatur תְּנוּפָה. Iesah.11.15, וְהֵנִיף & eleuabit manum suã. Leuit.7.29, לְהָנִיף ad eleuandũ. Iesah. 30.27, לַהֲנָפָה גוֹיִם בְּנָפַת שָׁוְא ad cribrãdum gẽtes cribro vanitatis. vel mendacii. Est cũ ה redundãte, quanquã possit esse & nomen, ait R.D. in lib. ra. & cõment. & לַהֲנָפָה est sicut לְהָנִיף. q.d. spiritus eius veniet ad cribrãdum gẽtes, quæ sunt in castris Assúr, cribro vanitatis. Cribrũ fit ad purgandũ frumentũ à palea: sed hoc cribrũ quo cribrabit Deus gentes, erit cribrũ vanitatis, quia nõ remanebit in illo quicquã, sed omnia ibunt in perditionẽ. R. Abrahám in cõment. Multi expositores dicũt לַהֲנָפָה esse sicut לְהָנִיף. At R. Mosch dixit esse nomen sicut & רֶסֶן, quod mox sequitur: & esse sicut קֶשֶׁר. Iesa.13.2, הָנִיפוּ יָד eleuate manũ. Leuit.23.11, יְנִיפֶנּוּ eleuabit illum sacerdos. Psal.68.10, Pluuiã liberalitatũ תָּנִיף: id est תַּזִּיל וְתַטִּיף fluere & stillare facies, pro stillare fecisti. acsi dicat, Super inimicos stillabis guttas iræ, furorísque: sed super Israél qui est hæreditas tua, stillabis pluuiã copiosam. R. Himmanuél, Nõ imbrẽ, (ait) sed pluuiã voluntatũ.i. quã tua voluntate stillare fecisti ob necessitatẽ tẽporis quando lex dabatur super Israél hæreditatẽ tuã. Et in pohél, Iesah.10.32, יְנֹפֵף יָדוֹ, Eleuabit (vel agitabit, aut mouebit) manũ suam mons filiæ Siión &c. iuxta illud 2. Reg.19.21, post te caput mouit filia Ierusaláim. Nã flocifaciẽs quippiam, eleuat, mouétque manũ suam & caput: & sic qui vocat quempiã, eleuat manũ suam vt ad se veniat. Et iuxta hoc, dictũ est Iesah.19.16, In die illa

erit AEgyptus ſicut mulieres, & pauebit formidabitque à facie תְנוּפַת eleuationis manus Domini exercituum, quã ipſe מֵנִיף eleuat ſuper eum. Acſi dicat, Quã ipſe eleuat, vt pugnet cum illo, adducátque contra illũ bellatores. Et ſic 13.2, הָנִיפוּ eleuate manũ, & ingrediantur portas duces. Quod R.D. in cómen. ſic exponit, Dixit metaphorice, ſuper montẽ excelſũ eleuate vexillũ, exaltate vocẽ ad eos, eleuate ad eos manũ vt cito veniãt ad Babél, vt perdant eã, ſub. Medi ac Perſæ. Et eleuatio manus eſt vt quũ quiſpiã vocans aliquem, qui propter diſtantiam non poteſt audire, manum eleuat, innuens vt veniat. Nomen, תְּנוּפָה, Eleuatio: vt paulo antè, Ieſa.19.16. & Leuit.14.21, לִתְנוּפָה ad eleuationem. Aliud, נֹפֶת, inſtar בֹּשֶׁת à בּוּשׁ, Stillatio & fluxus faui, quum ſtillat mel, atque fluit: & quum nõ iungitur ei צוּף fauus, aut בֶּשֶׂם aroma, eſt defectiuum, niſi intelligatur ex loco alio ſibi coniuncto. Prouerb.5.3, quia נֹפֶת ſtillationem (.ſub. mellis, aut faui, aut aromatis) ſtillabunt labia extraneæ. Pſa.19.10, dulciora mellé, וְנֹפֶת צוּפִים & ſtillatione fauorum. vel, & ſtillatione (ſcilicet faui, aut aromatis, &) placẽtis melle cõfectis. & ſic deficit i. צוּפִים enĩ ſũt placẽtæ mellis, vt Prou.16.24, צוּף־דְּבַשׁ placẽta mellis. R. verò Selomóh reſumẽdũ ſcribit, & dulciora placentis mellis. Hinc eſt & נָפָה, Cribrũ, incerniculũ. Et in regimine, נָפַת, Vide ſuprà in hifhíl, Ieſa.30.28. Hinc & נוֹף, quod eſt מָחוֹז & פֶּלֶךְ, Prouincia, regio, terminus: & ſecundum R. Ioſéph, clima. Pſal.48.2, יְפֵה־נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ pulcher termino, (aut regione, climate,) gaudiũ vniuerſæ terræ. R. Ioſéph, Creator excelſus mundũ creans, diuiſit illum in ſeptẽ partes, quæ vocantur Harabicè אַקְלִימִים, & in lingua Sãcta נוֹפוֹת. Quodlibet autẽ clima, proprium habet aerẽ. Et qui egreditur de proprio

climate,& alterum ingreditur, vtplurimũ ægrotat ob aeris proprii temperati mutationem. At Ierusaláim in pulcherrimo est climatũ: infirmus qui ingrediebatur illam ex aliis climatibus, sanus, & perfectus fiebat: quia aer ille erat tẽperatus, & optimus. Et hoc est quod dixit, Gaudiũ vniuersæ terræ. Et sic dictũ est de illa, Et nõ dicat habitator (sub. Ierusaláim,) AEgrotaui. R. Himmanuél dicit, terram Israél in vniuersali, esse habitaculum electum præ omnibus locis terræ. Et נוף est עָנָף ramus: acsi terra habitata (.i. orbis) esset instar arboris: & loca particularia essent rami arboris. Rami autem arboris, (vt notũ est,) nõ sunt æquales: & propterea dixit quòd terra Israél est ramus pulcher. acsi dicat, locus electus præ aliis locis orbis. R. Abrahám in cõment. dicit hanc opinionẽ non habere rationẽ, dicens נוף esse מָחוֹז terminũ. Alia forma. 1. Reg. 4. 9, Filius Abinadáb omnis נָפַת prouincia (aut regio, & terminus) Dor. & sic habet Tharghum. Ieho, 17. 11, Et habitatores Meghidó, & villæ eius, tres הַנָּפֶת termini. siue regiones. Vnde & Tharghum habet, tres פִּילְכִין.

נוץ Florere. In hifhíl, Canti. 6. 9, an floruerit vitis, הֵנֵצוּ floruerint malogranata. Et cũ א quiescẽte vice י, aut certe redundante, Eccles. 12. 5, וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד & florebit amygdalus. R. Abrahám in commen. dicit nonnullos scripsisse וְיָנֵאץ esse à נִצָּה flos, Gen. 40. 10, נִצָּהּ flos eius. acsi dicat, Et incanescet vt flos albus. Alios, הַשָּׁקֵד esse membrũ virile: cuius canities est post canitiẽ capitis & barbæ. atque ita וְיָנֵאץ erit sicut illud Thren. 2. 6, וַיִּנְאַץ & reprobauit (flocifecit) in ira furoris sui regẽ, & sacerdotem: hoc sensu, & reprobabit coitũ ob multam debilitatẽ. quemadmodum dixit postea, Et dissipabitur

voluptas. Doctores Hebræorũ(ait R.D.in cõmẽt.)exponũt הַשָּׁקֵר esse קְלִיבֹּסֶת partẽ coxæ, quæ vulgo dicitur *bãcba*. Et ita וְיִנָּאֵץ est וְיִתְגַּדֵּל & crescet: quia illud os quod est supra nates, crescet: & per hoc ostenditur tẽpore senectutis macrescere, & attenuari carnem, & virorẽ desiccari. הַשָּׁקֵר est arbor amygdalarum: acsi dicat, contrahetur, & festinabit senectus sicut amygdalus floret ante alias arbores. Nomen, Iesa.18.5, Et vua eius maturuerit, erit נִצָּה flos. ה non habet mappic, signũ pronominis fœmineũ. Gen.40.10, עָלְתָה נִצָּהּ ascẽdit flos eius. ה est cũ mappic, cuius singulare est נֵץ, vel נִצָּה cũ ה, & secũdum normã debuerat esse נִצָּתָהּ, sicut Prou.7.8, פִּנָּהּ pro פִּנָּתָהּ. quod rectũ est propter עָלְתָה fœmineũ. Cũ נ redundãte, Cãt.2.11, הַנִּצָּנִים flores. & daghés in omnibus prædictis est loco ו literæ quiescẽtis. Aliud geminatũ, נִיצוֹץ, instar נִיחוֹחַ à נוּחַ, Scintilla. Iesa.1.31, & opus eius לְנִיצוֹץ in scintillã. R.D. in cõment. exponit, Dixit, Et operãs illã, scilicet imaginem: in scintillã. quia faciens illã, est causa combustionis illius. Vt scintilla ignis comburit stuppã: & quum scintilla apprehẽderit stuppam, breui admodũ tempore cũ stuppa extinguitur (quia scintilla non est ignis permanens nisi paruo tẽpore: stuppa itidem ardens, breui ardet tẽpore, & extinguitur) sic erũt imaginum, sculptiliũmque factores, quia pariter cõsumentur. Nã in destructione Ierusaláim, domus cũ idólis fuerunt combustæ, & idolorum fabricatores occisi.

Nomẽ tóar, Ieche.1.7, וְנֹצְצִים scintillantes secundũ colorem æris tersi. Et est instar לְצֹצִים à לוּץ. quanquã R. Iehudáh scribat esse ex נָצַץ, sed rectum est vt sit נוּץ.

נור Vnde נִיר cum chiric, & נֵר cũ seri, Lucerna. Et præter vnum sine י, alia sunt נִיר cũ י. 1.Reg.11.36, Vt sit

ſit נִיר lucerna(.i.dux, vel regnum) Dauid ſeruo meo. Appellatur lucerna,regnú,aut rex,quia eſt tanquá lucerna populo ad illuminádú illũ. Proue.24.20,נֵר lucerna impiorũ.2.Sem.22.28,נֵירִי lucerna mea.Sine י, Pſal. 18.29,נֵרִי lucerná meã. Leu.24.4,ordinabit אֶת־הַנֵּרוֹת lucernas. Verbum in hifhil,pro Arare:& per trãſlationé,Cogitare.Vnde 1.Sem.8.12,vbi dicitur וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ & ad arandú arationẽ ſuá: Tharghũ habet לְמִינַר נִירֵיהּ. Irm.4.3,נִירוּ לָכֶם נִיר arate vobis arationem,& ne ſeratis ſuper ſpinas. R.D.in cõment.נִירוּ eſt vt הָנִירוּ,ſicut שִׂימוּ pro הָשִׂימוּ.nam ה cõiugationis cadit leniendi gratia: & ניר eſt aratio agri antequá ſeratur, in qua arationeſpinæ euelluntur,eradicãtur herbæ malæ ex agro, vt ſit aptus ſationi. Proue.13.23, רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים multus cibus in aratione(id eſt,in agro)pauperũ:& eſt perditus abſque iudicio.Vel,multitudo cibi.nam רָב־ eſt in regimine, à רָבַב,inſtar חָק־ à חָקַק.acſi dicat,Multitudo cibi inuenitur in agro pauperum:quia eſt eis cura, ac ſolicitudo vt diſponatur terra,atque colatur. Et eſt ager perditus, neque eſt in eo fructus, eo quòd non diſpoſuerunt illum vt opus erat. Vel, & eſt vir qui perit, quia neſcit ſationis conſuetudiné, vt Ieſa.28.26,וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט & erudiet illum(ſub.ſatoré)ſecúdum normá.Vel,multitudo cibi inuenitur in agris magnatum.i.diuitú,quibus eſt facultas colendi terrá,& faciendi quæcúque illi ſunt neceſſaria ob multitudiné diuitiarũ. Et eſt homo qui perit,& fame conficitur,eo quòd nõ eſt ei facultas cõducendi operarios, vt eius terrã colãt: interim terra deſolatur,& deſtruitur,& pariter illius dominus. Tharghum,Multus cibus in terra pauperũ,& eſt vir qui deficit abſque iudicio. Vide סָפָה & רוש. Illud auté Prouer.

21.4,נֵר lucerna impiorũ peccatum.i.cogitatio.acsi dicat, Extollentia oculorũ,& latitudo cordis:& hoc est נֵר impiorũ quæ est peccatum. Et dixit נר aratio metaphorice de cogitationibus cordis: sicut suprà, Arate vobis arationẽ. Aliud nomẽ,מְנֹרָה, Candelabrũ:quod sic appellatur à ניר lucerna quæ ponitur super ipsum. Exod. 25.32,קְנֵי מְנֹרָה calami candelabri. Et 31,מְנֹרַת candelabrũ.

נושׁ Ponitur radix à R. Ionáh, quia inuenit Psal.69. 21, Opprobriũ contriuit cor meum,וָאָנוּשָׁה & dolui. Sed rectum est vt radix sit אָנַשׁ,ibi require.

נָזַד In hifhil, Coquere. Gene.25.29,וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד & coxit Iahacób coctionẽ. Et hannách in וַיָּזֶד est loco daghés, inquit R.D. in Michlól & lib.rad. quia secundum normã,ז debuerat daghessari ob defectũ נ.2.Reg. 4.40,& dum comederent מֵהַנָּזִיד de coctione.

נָזָה In cal, Aspergere. Leui.6.26, Et qui יִזֶּה aspersit de sanguine. Et in hifhil, Leuit.4.6,וְהִזָּה & asperget. Nume.19.19,וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה & aspergens aquas expiationis. Doctores (inquit R.D. in lib.rad.) exponũt de illo qui fert aquam expiationis. Vel מַזֵּה est nomẽ instar מַטֶּה,vt sit,& aspersionem aquæ expiationis, sub. ferens i. aquam expiationis. éstque sensus, Quisquis fert aquã expiationis, lauabit vestiméta sua. Num.8.7,הַזֵּה asperge. Iesa.52.15, sic יַזֶּה asperget gentes multas.i. alloquetur, inquit R.D. in lib.rad.& in cõment. R. Abra. in cõment. sparget.i. effundet sanguinẽ gentium multarũ.

נָזַל In cal, Fluere, defluere. est tam intransitiuũ, quã transitiuum. Iudi.5.5, Mõtes נָזְלוּ fluxerunt. Iesa. 64.1,נָזֹלּוּ Est cũ chólem, quia est in soph passúc. & daghés est euphoniæ gratia, vt חָדֵלּוּ. Psal.78.16,נוֹזְלִים fluenta de petra. Nume.24.7,יִזַּל־מַיִם fluet aqua. Et transitiuum, Iesa.45.8, Et nubes יִזְּלוּ־צֶדֶק fluere faciãt (stillẽt)

iustitiam. Iiób 36.28, quã יִזְּלוּ stillabunt (fluere facient) nubes. Et in hifhíl, Iesa. 48.21, Aquã de petra הִזִּיל fluere fecit eis. Nomen, 2. Reg. 23.5, suffientes ipsi Bahál, soli, & lunæ וְלַמַּזָּלוֹת & planetis. sic videlicet appellatis, quòd in cursu suo influant. Vel est nomẽ vnius stellæ.

נֶזֶם Cum sex pũctis, Inauris. Genes. 24.22, Et tulit vir נֶזֶם inaurẽ auream. Hose. 2.13, & ornauit se נִזְמָהּ inaure sua. Gen. 35.4, וְאֶת־הַנְּזָמִים & inaures quæ erãt in auribus eorum. Iesah. 3.20, וְנִזְמֵי & inaures nasi.

נֶזֶק Cũ sex punctis, Læsio, damnũ, nocumẽtum. Estér 7.4, בְּנֵזֶק in damnũ regis. & sic in lingua Aramæa, Hezræ 4.13, & tributũ regum תְּהַנְזִק lædetur. aut lædet. Dan. 6.3, & regi nõ לֶהֱוֵא נָזִק futurũ esset damnũ. Hebræi vtuntur hoc verbo in nifhál, hifhíl, & hofhál sæpius.

נָזַר Est פָּרַשׁ, Diuidere, separare. Iesah. 1.4, & Iechez. 14.5: quæ sunt citata in זור in nifhál, quæ possũt esse ex ista radice, instar יִכֹּלוּ. Et in nifhál, Zechar. 7. 3, Nũquid flebo &c. הִנָּזֵר separando me (sub. à cibis) quẽadmodũ feci iã tot annis? ita R. D. in lib. ra. & cõmen. & R. Abra. in cõment. Et est macór. Tharghũ, Nũquid prohibebo animũ meũ à deliciis? Ieche. 14.7, si &c. וְיִנָּזֵר מֵאַחֲרַי & separauerit se de post me. i. ne ambulet post me. Leuit. 22.2, וְיִנָּזְרוּ & separẽt se à sanctificatis filiorũ Israél. i. ab his quæ sanctificauerũt filii Israél. Et in hifhíl, Nũe. 6.12, וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יְמֵי נִזְרוֹ & separabit se Domino dies separationis suæ. R. Selo. exponit, Redibit, numerabitque nazareatũ suũ à principio. Et 5, dies quibus יַזִּיר separauerit seipsum Domino. Tóar, נָזִיר, Naziræus, i. separatus. quia separabatur à vino. Nume. 6.13, Hæc est lex הַנָּזִיר naziræi &c. dies נִזְרוֹ separationis eius. Gene. 49.26, erunt capiti Ioséph, & vertici נְזִיר naziræi fratrũ

eius. siue separati à fratribus suis. Vel, vertici coronati fratrũ eius. à נֵזֶר corona, diadema. Est enim tóar, acsi dicat מְעֻטָּר coronati .i. super caput fratrum eius, & coronati. Tharghũ, Et viro separato fratrum suorũ.i.à fratribus suis. Leuit.25.5, Et vuas נְזִירֶךָ separationũ tuarũ. Est substantiuum secundũ formam nominis tóar, acsi dicat, Vuas à quibus separabas te, & nõ operam dabas illis vt colerẽtur. Tharghũ, vuas dimissionis tuæ.i. quas dimittis. R. Selomóh, Separationũ tuarum.i.à quibus separasti filios hominum. Et quia neziræus nõ tõdebat capillos capitis sui, Capillus longus, aut cæsaries, vocatur נֵזֶר. Irm.7.29, גָּזִּי נִזְרֵךְ tonde capillũ tuum. Est etiã נֵזֶר, Corona, diadema, cũ quinque punctis. Nume. 6.7, quia נֵזֶר separatio (vel potius corona) Dei sui super caput eius. Zechar.9.16, quia lapides נֵזֶר diadematis, siue coronæ &c. i. quia Iehudáh & Ephraím erunt sicut lapides diadematis eleuati super terrã suam. Tharghũ, lapides ephód. Tóar, Nachum 3.17, מִנְּזָרַיִךְ, Maiores tui sicut locusta. Acsi dicat, principes habẽtes coronam. נ est cũ daghés, ob decorem, sicut ק in מִקְּדָשׁ. R. Abrahám exponit, tui habentes coronam, sunt multi vt locustæ.

Alia forma, Iiób 38.32, מַזָּרוֹת planetas. Vide מַזָּר.

נָחָה Ducere. Iesah.58.11, וְנָחֲךָ & ducet te Dominus semper.i. Ducet te per viã. acsi dicat, prospiciet super te, & tui curam habebit. R. Abrahám, ducet te.i. erit tecũ in omni loco ad quem perrexeris. Exo.32.34, נְחֵה אֶת הָעָם duc populũ. Et in hifhíl, Gen.24.48, qui הִנְחַנִי duxit me. Neche.9.19, לְהַנְחֹתָם vt duceres eos per viam, Prouerb.18.16, ante magnates יַנְחֶנּוּ ducet eum.

מִנְחָה quære in מָנַח.

נָחַל Hæreditare, aut hæreditate accipere, Possidere. Exod.34.9, וּנְחַלְתָּנוּ & hæreditabis nos. vt videli-

cet ſimus hæreditas tua, vt dictú eſt Deuter.32.9, Quia pars Domini populus eius: Iahacób funiculus hæreditatis eius. Et 9.29, Et ipſi populus tuus, & hæreditas tua. Et ſic Zechar.2.12, וְנָחַל Et hæreditabit Domin' Iehudáh partem ſuã: acſi dicat, Iehudáh erit hæreditas Domini in ſeculum ſuper terrã ſanctitatis. Nume.34.18, לִנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ ad hæreditandum terrã .i. ad diuidendum illam per hæreditates. Pſal. 82.8, Quia tu תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם hæreditabis in omnibus gẽtibus. acſi dicat, Tu hæreditabis pauperes in qualibet gẽte: quia erũt pauperes, & oppreſſi ipſi populus tuus, & hæreditas tua, & tu hæreditabis eos, eruéſque illos è manu opprimẽtium. R. Abrahám in cõmẽt. exponit, tu hæreditabis omnes gẽtes. ב enim redundat in בְּכָל־, ſicut & Prouerb.9.5, Comedite בְלַחְמִי panẽ meum. & eſt verbũ tranſitiuũ. Nume.34.17, Iſta ſunt nomina hominũ qui יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ hæreditabunt pro vobis terrã. לָכֶם enim eſt בַּעֲבֻרְכֶם pro vobis, vt Deuter.3.22, pugnat לָכֶם pro vobis. R. Selomóh in comment. pro vobis, loco veſtri. Et in nifhál, Iechez.22.16, וְנִחַלְתְּ בָּךְ, Vide חָלַל in eius nifhál. Et in pihél, eſt Hæreditare facere, Iehoſ.13.32, Hæc ſunt quæ נִחַל hæreditare fecit Moſéh. נִחַל, Pollutũ eſt, Iechez.25.3, eſt nifhál ex חָלַל. Nu 34.29, לְנַחֵל vt hæreditare facerẽt filios Iſraél. Et in hifhíl, Irme.3.18, quã הִנְחַלְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם hæreditare feci patres veſtros. Deuter.32.8, בְּהַנְחֵל quando hæreditare faciebat altiſſimus gẽtes. i. quum ſingulas diuideret gentes ſecundum proprias hæreditates. Et 3.28, Et ipſe יַנְחִיל hæreditare faciet eos terrã. Et in hofhál, Iiób 7.3, Sic הָנְחַלְתִּי accipere factus fui mihi menſes vanitatis. i. vanos, mẽdacéſque. eſt verbũ paſſiuum. R. Abrahám in cõment. exponit, Datũ eſt mihi vt hære-

ditem menſes vacuos. Et in hithpahál, Leuit. 25.46, וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם & hæredes eritis de eis pro filiis veſtris poſt vos. Verbum enim in hac cõiugatione eſt intranſitiuũ ſecundum omnes grãmaticos Hebræos. R. D. in Michlól exponit אֹתָם pro מֵהֶם, ſicut Geneſ. 44.4, ipſi egreſſi ſunt אֶת־הָעִיר de ciuitate. אֶת, à quo eſt אֹתָם, pro מִן. Et eſt ſenſus, Vos eritis cauſa vt poſſeſſores ſitis eorũ, & dimittetis eos in poſſeſſionẽ filiis veſtris poſt vos, & eritis cauſa vt poſſeſſores ſitis eorũ, illóſque viuificetis, vt ſint vobis pro hæreditate. Ieſa. 14.2, וְהִתְנַחֲלוּם & erunt hæreditantes ex eis domus Iſraél. Vel, & erunt hæredes eorum domus Iſraél. Vel ſecundum R. Dauid in comment. & poſſeſſores erunt illorum domus Iſraél, vt in hæreditatem dimittãt eos filiis ſuis poſt ſe.

Nomen, נַחֲלָה, Hæreditas, poſſeſſio. Geneſ. 31.12, וְנַחֲלָה & hæreditas. Nume. 16.13, dediſti nobis נַחֲלַת hæreditatem agri. Pſalm. 16.6, Etiam נַחֲלַת hæreditas pulchruit mihi. ל cũ camés, ſicut in מְנָת, vide מָנָה: & in זִמְרָת, vide זָמַר. Deu. 18.1, וְנַחֲלָתוֹ & hæreditas eius. Aliud, נַחַל, Torrẽs, & vallis per quã defluit aqua, etiã ſi nulla in ea ſit. Nume. 13.24, Locũ ipſum vocauit נַחַל אֶשְׁכּוֹל torrẽtem Eſcól, propter eſcól. i. botrũ quẽ præciderũt inde. Pſal. 74.15, Tu rupiſti fontẽ, וְנַחַל & torrentem. Ieſah. 11.15, In ſeptem נְחָלִים torrẽtes. Et duale, Iechez. 47.9, נַחֲלַיִם duo (vel ambo) torrentes. Pſal. 18.5, וְנַחֲלֵי & torrẽtes impiorum. R. Selomóh, exercitus. Inuenitur & cũ ה redũdante, Ieche. 47.19, נַחְלָה torrẽtem. & eſt ſicut נַחַל, quanquã dictio נַחְלָה ſit breuis, inquit R. D. in cõmẽ. Pſal. 124.4, נַחְלָה עָבַר torrẽs trãſiuit ſuper animã noſtram. ה eſt cũ ſeuá, & dictio longa, quia ה redundat, inquit R. Abrahám in cõmen. Idcirco dixit עָבַר verbo maſculeo. & ſic redundat in לַיְלָה. Accẽtus eſt in נ. Idem ſcribit R. D. in

cõment. Hinc eſt נְחִילוֹת.Pſal.5.1,in titulo,Victori אֶל־הַנְּחִילוֹת ſuper Nechilóth. quod erat nomen muſici inſtrumẽti noti apud illos. R.Haaii nomẽ deducit à נְחִיל quod eſt apũ ſibilus,quòd ſonus illius inſtrumẽti muſici eſſet ſimilis ſibilo apũ.Idẽ R.Himmanuél.R.Abrahám in cõment.ſcribit eſſe principiũ פִּיּוּט: & quòd forſan deriuatur à נָחַל hæreditatem accipere. Et eſt inſtar אֲכִילָה אֲכִילוֹת. In Midras exponitur, ſuper hæreditates. At R.Selomóh dicit hoc nõ eſſe rectũ, quia nec dictio hoc ſignificat, neque pſalmus de hæreditate loquitur: ſed rectum eſſe vt exponatur,ſuper exercitus. Vnde & apum exercitus,ſeu multitudo,dicitur נְחִיל.Et ſic Pſal. 18.15,נַחֲלֵי exercitus impietatis.i.impiorũ.Dicitur ergo ſuper exercitus,quia cãtor orauit pro omni Iſraél propter exercitus qui veniebãt contra Iſraél.Huic contradicunt R.Semuél,R.Nachmani, R.Iehoſúah filius Leui,R.Iſachár,& R.Simhón,qui exponũt,ſuper hæreditates.Tharghum,ſuper חִינְגִין choros.

נָחַם Conſolationẽ accipere,Pœnitere. In nifhál,2. Sem.13.39, Quia נִחַם conſolationẽ acceperat ſuper Amnón.eſt præteritũ ex nifhál pro נִנְחַם. & ח ſi eſſet dagheſſabile,fuiſſet ſecundũ normã dagheſſatũ. Et ſic 1. Semu.15.35, Et Dominũ נִחָם pœnituit regnare feciſſe Saúl. Irme.8.6,Non eſt quiſpiã נִחָם עַל־רָעָתוֹ quem pœniteat mali ſui.Eſt cũ camés,& nifhál intranſitiuũ. Et ſic Ioél 2.13,וְנִחָם עַל־הָרָעָה & pœnitebit eũ mali. Eadẽ verba etiã in Ionáh 4.2.Secundũ R.Abrahám in commen.eſt nomen toár,& dagheſſaretur,niſi eſſet ח.Gene.6.7,נִחַמְתִּי pœnitet me feciſſe eos. R.Abrahã, Notũ eſt Dominũ non eſſe hominẽ vt pœniteat: ſed loquitur lex ſecũdum ſermonẽ hominũ.Qui enim deſtruit

quod fecit, videtur pœnitere illud fecisse. Irme.15.6, Laboraui הִנָּחֵם consolationẽ accipere. sic R.D. in lib. rad. At in cóment. exponit, Vt pœniteat me. i. toties pœnituit me mali quod locutus sum me facturũ eis, & non feci, vt fatigatus sim: propter hoc nõ possum vltrà pœnitere, sed vlciscar illos. Psal.90.13, וְהִנָּחֵם & consolationem accipe (vel pœniteat te) super seruos tuos. Tharghum, Et conuertere à malo quod locutus es te facturum seruis tuis. R. Himmanuél, Et pœniteat te mali quod locutus es te facturũ seruis tuis. Iesah.1.24, Heu אֶנָּחֵם consolationem accipiam ab hostibus meis. Et 57.6, Nunquid super his אֶנָּחֵם consolationem accipiam? Vel, num pœnitebit me mali quod facturus sum tibi? ita R. Abrahám in cõment. R.D. in cóment. Nunquid super his operibus malis potero pœnitere mali, ne inducá illud eis? Et in pihél, Iesa.49.13, נִחַם יְהוָה עַמּוֹ cõsolatus est Dominus populum suũ. Thren.1.2, Nó est ei מְנַחֵם cõsolans. vel cõsolator. Iiób 16.2, מְנַחֲמֵי עָמָל consolatores laboris. Iesah.61.2, לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים vt cósoler omnes lugétes. Et 40.1, נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי cõsolamini, consolamini popule mi. Itẽ 66.13, Sicut vir quẽ אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם mater eius consolabitur eum, sic ego consolabor vos. Et 51.19, מִי אֲנַחֲמֵךְ in quo (aut per quẽ) consolabor te? R. enim Abrahám in cõment. scripsit in מִי deficere ב, pro in, vel per. quia homo cõsolationem accipit quum illi dicitur, Illud quod tibi accidit, tali, & tali cótigit, &c. Et in puhál, Iesah.54.11, לֹא נֻחָמָה non est consolatione affecta. Et in hithpahál, Ieche.5.13, וְהִנֶּחָמְתִּי cõsolationem accipiã. secũdum normã debuerat esse וְהִתְנַחַמְתִּי. Genes. 27.4,3 Ecce Hesáu frater tuus מִתְנַחֵם לְךָ cõsolationem accipit de te. Deuter.32.36, seruorum

uorum suorũ יִתְנֶחָם pœnitebit. R. Selomóh verbum significare scribit Vertere cogitationẽ ad benefaciendũ, vel malefaciẽdum. Nomen, Hose. 13. 14, נֹחַם consolatio. Alia forma, נֶחָמָה. Psal. 119. 50, זֹאת נֶחָמָתִי hæc est cõsolatio mea in afflictione mea. Alia itẽ, Zechar. 1. 13, verba bona דְּבָרִים נִחֻמִים verba, (sub. דִּבְרֵי verba) consolationũ. & ita R. D. in lib. rad. & in cõmen. Vel est nomẽ tóar, pro, verba consolatoria. & hoc est rectũ. Tharghũ, verba דְּנִיחוּמִין consolationũ. Hose. 11. 8, Pariter reuoluerunt se נִחוּמָי pœnitudines meæ. cũ scilicet cogitarem me illos perdere, ac delere. Et præposito ת, Irm. 16. 7, Neque propinabũt illis calicẽ תַּנְחוּמִים cõsolationum. Forma fœminea, Iiób 15. 11, תַּנְחוּמוֹת consolationes Dei.

נָחַץ Est מָהַר, Festinare, Accelerare. Semel duntaxat inuenitur. 1. Semu. 21. 8, Quia erat sermo regis נָחוּץ acceleratus.

נָחַר Vnde נְחִירַיִם, Nares. Iiób 41. 11, מִנְּחִירָיו è naribus eius. Et nomine nariũ, הָעֲטִישָׁה sternutatio, fremitúsque appellatur נַחֲרָה. Irme. 8. 16, auditus est נַחֲרַת fremitus equorum eius. Alia forma, נַחַר. Iiób 39. 22, Robur נַחְרוֹ אֵימָה naris eius terror. Vel potius, robur fremitus eius, aut sternutationis eius. Est enim (inquit R. Moséh in cõment.) sonitus qui egreditur è naribus equi currentis. Alii exponũt, Robur. i. sonitus fortis qui egreditur è naribus apertis illo sternutante.

נָחַשׁ In pihél, Augurari, auguriũ facere, Diuinare, Ominari, quũ futuræ rei prænũtiatio ori hominis incidit, diuino tamẽ fauore. 2. Re. 21. 6, וְנִחֵשׁ & augurabatur. diuinabat. Ge. 30. 27. נִחַשְׁתִּי ominatus fui, & benedixit mihi Dominus propter te. acsi dicat, Vt auguratus vel ominatus sum, benedixit, &c. Tharghũ, נַסֵּיתִי

tentaui,aut expertus ſum. Idẽ R.Abrahám in cõmen. Gene.44.5, Et ipſe נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ augurãdo augurabitur pro illo.ſcilicet ſcypho. Vel,tentãdo tentabit,aut experiendo experietur per illũ.pro tentat,aut experitur,ſecundum R.Abrahám in cõment. Tharghum,rimãdo rimatur.aut inquirẽdo inquirit. R.D.in lib.rad.interrogãdo interrogabit augures pro illo. Et ſunt(inquit) qui exponunt quòd ipſemet augurabatur in illo. acſi dicat,reputabat perditionẽ ſcyphi in quo bibebat, pro malo augurio ſibiipſi.Leuit.19.26,לֹא תְנַחֲשׁוּ non augurabimini.aut experimẽta facietis per figuras,per baculos,per opera,per motus, per dies, & per horas, inquit R.Abrahám. Nomẽ,Nume.23.21,Non eſt נַחַשׁ augurium in Iahacób.Et 24.1,in occurſum נְחָשִׁים auguriorum. Hinc eſt & נָחָשׁ,Serpẽs. Deut.8.15,נָחָשׁ שָׂרָף ſerpens adurens.ſcilicet oris ſui flatu.Ieſah.27.1,Super liuiathán נָחָשׁ ſerpentẽ(.i.ſimilem ſerpẽti)vectantẽ, hoc eſt inſtar vectis tranſeuntẽ mare ab extremo ad extremum. Nume.21.9,Et fecit Moſéh נְחַשׁ ſerpẽtem æreũ. Dicunt medici,inquit R.Ioſéph,Ille quẽ momorderit ſerpens,ſi videat æs,ſtatim moritur. Idcirco dixit Dominus,Fac tibi ſerpẽtem æreum,&c. cõtra cõmunem naturæ curſum,vt magnificaret ſignũ. Et ſic Ieſah.38,20,Tollant maſſam ficuũ,& alligent ſuper vlcus,& ſanabitur.Et Exod.15.25,Et oſtendit ei Dominus lignũ, & proiecit in aquas,& dulcuerunt aquæ. dixerũt quòd illud lignũ erat amarũ.Irme.8.17, נְחָשִׁים צִפְעֹנִים ſerpentes(&)regulos quibus nõ eſt incãtatio.pro וְצִפְעֹנִים.Tharghum, Ecce ego mitto in vobis populos occidẽtes ſicut ſerpẽtes,regulos quibus nõ eſt incantatio, & occident vos. Aliud,נְחֹשֶׁת,AEs,chalybs. 2.Paralip.4.16,

פרוּק נְחֹשֶׁת מֹרָק ære terſo.vel polito. Hinc & נְחוּשׁ,quod ſecũdum R.Ioſéph eſt chalybs,vulgo אצרו *acier*. Ieſa.48.4,Et frons tua נְחוּשָׁה chalybea.i.fortis,dura.Illud autẽ Irme.6.28,Omnes ipſi סָרֵי סֹרְרִים declinantes declinantiũ,ambulantes frauduléter, נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל æs,& ferrum: exponẽdũ eſt,ſicut chalybs miſtus cũ ferro ad fundendum,ſic ipſi ſunt miſti alter cũ altero vt fraudulenter malefaciãt. Et ſic Tharghũ, vt miſcetur æs(chalybs)cũ ferro.Et dixit,סָרֵי(pro שָׂרֵי principes)סֹרְרִים declinantiũ: quia tam ipſi,quàm ſerui eorũ declinabãt.Et ſerui ambulabant fraudulenter cum dominis ſuis, vt perderẽt pauperes verbis mendacibus. Et principes,& ſerui,æri (aut chalybi)comparantur,& ferro, è quibus fit opus, quũ alterum miſcetur cũ altero. Nõ enim ferrum per ſe ſolũ funditur,ſed miſtum chalybi. Et cõpedes hoc nomine appellãtur, quòd fierẽt ex ære. Thren.3.7,Aggrauauit נְחָשְׁתִּי cõpedem meũ.i.fecit pedibus meis cõpedes graues,ne aliquò ire poſſem.ח eſt cũ camés chathéph. Irme.39.7,Et vinxit eum בַּנְחֻשְׁתַּיִם compedibus. Tharghum, catenis æreis.Et eſt duale,quia fiebãt vtrique pedi. 2. Reg.18.4,Et vocauit eum נְחֻשְׁתָּן ænulum. Additio enim literarũ,inquit R.D.in lib.rad. nomen faciũt diminutiuum, quia nullius erat vtilitatis. & ſic אֲמִינוֹן vocatus eſt Amnón, quaſi Amnonulus. & אִישׁוֹן pupilla,quaſi paruus vir. Ieche.16.35,Pro eo quòd effuſa eſt נְחָשְׁתֵּךְ turpitudo tua.Eſt enim עֶרְוָה turpitudo,podex,pars mulieris pudẽda.Et ſic Tharghũ,pro eo quòd diſcooperta eſt בַּהֲתָתֵיךְ turpitudo tua. Et תַּחְתִּיתֵךְ poſitum à R.Dauid,eſt turpitudo tua. Hũc locũ Propheta clarius exprimens, geminato ſenſu eodem,mox dicit, diſcooperta eſt turpitudo tua.quia effundere,eſt diſco-

operire. Nam quod est diffusum, est discoopertũ, & cõspectum. Metaphorice significat, Pro eo quod reuelata sunt opera tua mala in oculis omniũ gentium, &c. Est ergo נְחֻשְׁתֵּךְ idem quod תַּחְתִּיתֵךְ, quia תַּחְתִּית pars inferior mulieris, est turpitudo. Et sic Iechez. 24. 11, וְחָרָה & cõburatur נְחֻשְׁתָּהּ, id est תַּחְתִּיתָהּ pars inferior eius. hoc est fundum eius. Et sic in verbis doctorum in Misnáh, נְחֻשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר pars inferior(.i. fundus) ipsius furni.

נחת Est יָרַד, Descẽdere. & sic Tharghũ, vt Ge. 12. 10, pro וַיֵּרֶד & descẽdit, habet וּנְחַת. Psal. 38. 3, sagittæ tuæ נִחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ descẽderunt in me, & descẽdit super me manus(vel plaga) tua. Prius verbũ נִחֲתוּ, est ex nif hál, pro יִנָּחֲתוּ descẽderunt, & castrametatæ sunt aduersum me. Et in hif híl, Ioél 3. 11, Illuc הַנְחַת id est הוֹרִיד(vt ait R.D. in lib. ra. & in cómen. & R. Abrahám in cómẽt.) descẽdere fecit potẽtes tuos, & nuntios tuos pro auxilio. iuxta illud Iudic. 5. 20, E cælis pugnauerũt.

Et in pihél, Psal. 65. 10, Sulcos eius inebria, נַחֵת descẽdere fac(sub. pluuiá) גְּדוּדֶיהָ(pro בִּגְדוּדֶיהָ) in lineas eius. vt dixit, Sulcos eius inebria. Rectũ est vt sit ex hac radice illud Iiób 21. 13, Et in mométo ad infernũ יֵחָתּוּ descendent. ת cum daghés euphoniæ gratia, quia est in soph passúc. Illud autẽ 2. Semu. 22. 34, וְנִחַת & conteretur arcus, &c. Quære in חתת. Nomen, נַחַת, require in יָנַח & נוּחַ. Tóar, נְחִתִּים. 2. Reg. 6. 9, נְחִתִּים fuerunt descendentes. i. descenderunt, aut descendunt. Et daghés est loco hannách, quia secũdum normam debuerat esse נְחִיתִים instar שְׁרִידִים. acsi dicat, יוֹרְדִים descendunt, & castrametantur, aut manent.

נָטָה Tẽdere, extẽdere, expãdere, Declinare, inclinare, diuertere, Recedere. Gene. 33. 19, In quo נָטָה

וְאֲשֶׁר שָׁם אָהֳלוֹ tetẽdit ibi tabernaculum ſuũ. Num.21.15, הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה & effuſio torrentiũ ad quam (Iſraél) diuertit, (declinauit, recedẽs ſcilicet à loco ſuo) vt inhabitaret Har, & inniteretur termino Moáb. Loquitur (ait R. Abrahám) de filiis Iſraél. Et אֲשֶׁר quidã dicunt eſſe dictionem Aramæã, & nomẽ loci ad quẽ diuertit Iſraél, quia iuxta Har tranſierunt filii Iſraél, & innixus eſt Iſraél termino Moáb, & vnus erat eregione alterius. Et R. Selomóh, אֲשֶׁר vt Tharghum וּשְׁפוֹךְ & effuſio torrentium. quia ibi fuit effuſus ſanguis multus Emoræorũ, qui ibi ſe abſconderãt, quòd illic eſſent montes excelſi, & torrens profundus, anguſtúſque. 2. Sem. 2. 18, nó נָטָה declinauit ambulando ad dexterã & ſiniſtram. 1. Reg. 2. 28, Ioáb נָטָה declinauit poſt Adoniiáh, & poſt Abſalóm לֹא נָטָה nõ declinauit. Dixit hoc, quòd ambo, nẽpe Adoniiáh, & Abſalóm, rebellauerãt: at Ioáb nõ adhæſit rebellioni Abſalóm, ſed cũ Adoniiáhu in rebellione conuenit, & concordauit, declinauítque poſt eũ, vt regnum aſſequeretur. Nã Dauid erat ſenex, & timebat illum. Non eſt autẽ Abſalóm, Selomóh: vt ſcripſit R. Ionáh, quia nõ inuenitur hæc contrarietas vt vnus homo pro altero capiatur. Et ſic Irm. 33. 25, Etiã ſemen Iahacób, & Dauid ſerui mei reprobabo, vt nõ accipiam de ſemine eius qui dominentur ſemini Abrahám, Iſchác, & Iahacób. Non eſt Iahacób, Aharón, vt ſcripſit R. Ionáh, quòd memorauerit duas familias: ſed eſt idẽ Iahacób. Acſi dicat, Non reprobabo ſemen Iahacób, & Dauid. Nam quãuis Dauid ſit de ſemine Iahacób, attamen electo illo in regnũ, ſemen illius poſt eũ fuit caput familiæ ſuæ. Et dixit quòd de ſemine Dauid dominabuntur Iſraeli, & ſic de reliquo ſemine erũt magni,

& multi dominabũtur ſemini Iſraél:& in illorum vniuerſitate ſunt ſacerdotes quos memorauit, & reliqui principes Iſraél,quia nó erunt vltrà ſub dominio gentium,ſed regum, & principum ſuorum, quemadmodũ dixit Ieſah.1. 26, Et reſtituam iudices tuos ſicut in principio.Et ſic Pſal. 77.16, Redemiſti in brachio populum tuũ filios Iahacób & Ioſeph.i. alios filios Iahacób.Memorauit Ioséph,quia erat caput. R.Abrahám, Verũtamen eũ qui eſt de ſemine Iahacób,reprobabo, quòd dicat lex,nó futurũ regẽ qui dominetur Iſraeli niſi de Iahacób,& præterea de familia Dauid. Ieſa. 23.11, יָדוֹ נָטָה manũ ſuã extẽdit ſuper mare.Pſal.21.12,quia נָטוּ declĩnauerũt(extenderũt)ſuper te malũ.Eſt verbũ trãſitiuũ:acſi dicat,Si valuiſſent tibi nocere, voluiſſent. Et 73.2, fere נָטוּי declinauerũt(inclinauerũt ſe,nutarũt)pedes mei.ſub.à via recta & fide.Præteritũ perfectũ,ait R. Abrahám in cõm. ſicut חָסָיוּ, Legitur autẽ(ait R.D. in cõment.)נָטָיוּ,& ſcribitur נָטוּי,quia poteſt legi נָטוּי quod eſt participium paſſiuũ.Ieſah.66.12,ecce ego נוֹטֶה אֵלֶיהָ declino.extendo.vel iuxta R.Moséh,multiplico ſuper eã,tanquã flumẽ, pacem. Ieſa.42.5,Creãs cælos,וְנוֹטֵיהֶם & extendentes eos. numerus multitudinis, propter י, quod eſt multitudinis ſignũ. Et ſic Iiób 35.10,& vbi eſt Deus עֹשָׂי factores mei?& Pſa.149.2,lætetur Iſraél בְּעֹשָׂיו in factoribus ſuis.Ieſah.5.25,manus eius נְטוּיָה extenta. Exod.8.5,נְטֵה אֶת־יָדְךָ extende manũ tuam.Iiob 15.29,& non יִטֶּה multiplicabitur(aut creſcet, ſecũdum R.Moséh in cõment.)in terra perfectio eius.Tharghũ יִתְמְתַח protrahetur,expãdetur. Et in nifhál,Num.24.6,נִטָּיוּ extẽſa ſunt.Irm.6.4,quia יִנָּטוּ inclinabũtur(inclinabũt ſe) vmbræ veſperæ. Et in hifhíl, Pſal.116.2,הִטָּה אָזְנוֹ לִי

inclinauit (aut inclinare fecit) aurē suā mihi. Hamós 5.
12, & mēdicos (.i. mendicorū iudicium) in porta הִטּוּ de-
clinare fecerūt. peruerterūt. Psal. 125.5, וְהַמַּטִּים & declinā
tes in prauitates suas. vel, & declinare facientes praui-
tatibus suis. Tharghum, Et declinantes post prauitates
suas. Malachi 3.5, וּמַטֵּי־גֵר & peruertentes peregrinū. i.
iudiciū peregrini, secūdum R. Abrahám. Psal. 17.6, הַט־
אָזְנְךָ לִי inclina aurē tuam mihi. Iesah. 30.11, recedite de
via, הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח declinate à semita. Vel, declinare facite
vos ipsos à via Domini ad viā aliam: quemadmodū di-
xit postea, Cessare facite à facie nostra sanctū Israelis.
Est enim verbum transitiuū. Irme. 6.12, אַטֶּה אֶת־יָדִי ex-
tendam manū meam super habitatores terræ. Hos. 11.
4, וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל & declinare faciā ad eum de cibo. ita R.
D. in lib. rad. R. Abrahám, Et declinabo ad eū cibum.
R. Marinós dixit אוֹכִיל esse futurū, pro אַאֲכִיל, comedere
faciā eum אַט quiete. Vide in radice אט. Tharghū, & etiā
quum fuerunt in deserto, multiplicaui eis bonū, vt e-
derét. Psal. 27.9, ne תַּט auerseris in ira seruum tuū. Vel,
ne declinare facias (.i. sinas) in irā seruū tuum. Est enim
verbū transitiuum, inquit R. Abrahám in cōment. id-
circo postea dixit, Auxilium meum fuisti. R.D. in cō-
ment. hoc modo exponit: Ne derelinquas me, neque
perseuerare facias me in huius mūdi occupationibus,
quæ sūt furor & ira illis vacātibus. Hamós 2.8, & super
vestes in pignus acceptas יַטּוּ reclinabūt (pro reclinabāt)
se apud omne altare. R. Ionáh exponit, extendebāt (vel
expandebāt) se. R.D. rectū esse dicit vt exponatur secū-
dū priorē significantiā. R. Abra. faciebant declinare iu-
dicium. Hinc dicitur & מִטָּה pro מִנְטָה, Lectus: quòd
homo dormiens super illū, se extēdat, & expandat. Vi-

de מָטָט. Hinc & מַטֶּה, Virga,baculus: quòd homo illi innitatur,& ſuper illã aut illũ requieſcat. Nume.17.2, & cape ab eis מַטֶּה מַטֶּה virgã virgam.i. ſingulas virgas. Iechez.7.10,floruit הַמַּטֶּה virga. Vel,declinatio,ſub.iudicii.ſecundũ R.Ionáh. Et pulchra eſt expoſitio,inquit R.Dauid:cui aſtipulatur quod ſequitur, floruit ſuperbia. Exo.8.16,אֶת־מַטְּךָ virgã tuam. Plurale fœmineum, Nume.17.2,מַטּוֹת virgas. Maſculeum, Chab.3.14, Perfodiſti בְּמַטָּיו virgis(baculis) principẽ exercituum eius. Significat & שֵׁבֶט tribũ. Exo.31.6,לְמַטֵּה־דָן de tribu Dan. Iehoſ.32.28,& capita patrũ הַמַּטּוֹת tribuum. Appellatur etiã מַטֶּה Fulcimẽtum,& robur,& ſuſtẽtaculũ. Pſal. 105.16,omne מַטֵּה־לֶחֶם fulcimentum panis confregit.

נָטַל Eſt נָשָׂא,Ferre,portare,Leuare. Thre.3.28, Sedebit ſolus,& tacebit:quia נָטַל עָלָיו portauit ſuper ſe.ſub.iugũ(inquit R.Abrahám in cõmen.)quod præceſſerat, Bonum eſt viro quũ portauerit iugum Domini ab adoleſcentia. 2.Semu.24.12, tria ego נוֹטֵל עָלֶיךָ affero tibi. Ieſah.40.15,ecce inſulas quaſi puluerẽ יִטּוֹל. R.Abra.exponit יַשְׁלִיךְ proiiciet:vel יִשָּׂא feret,portabit, eleuabit. R.Ionáh(inquit)grãmaticus dixit eſſe ex nifhál ſecũdum viã remotam. R.D.in cõment. Ecce quũ voluerit,inſulas portabit,eleuabit,proiiciétque vt rem tenuem. Et ſi יִטּוֹל ſit verbũ intranſitiuũ, eſt ex nifhál, & ex radice טִיל,& ita ſcripſit ipſum R.Iehudáh chiúgh: ſed rectum eſt vt ſit ex radice נָטַל. Require in טִיל. Et in pihél,Ieſa.63.8,וַיְנַטְּלֵם & portauit eos. Alia verba huius ſignificãtiæ quære in טִיל. Nomẽ,נֵטֶל cũ quinq; pũctis,eſt מַשָּׂא,Onus,põdus. Prou.27.3,וְנֵטֶל & põdus arenæ. Alia forma,נְטִיל,Onus,Baiulus. Seph.1.11,Succiſi ſunt omnes נְטִילֵי כֶסֶף baiuli argenti. acſi dicat, Omnes diuites,

diuites, capita argenti. Vel, ſucciſa ſunt omnia onerà (aut pondera) argenti. Tharghum, Omnes diuites.

נָטַע Plantare. Deu.20.6, נָטַע כֶּרֶם plantauit vineam. Et 45.4, וְאֵת אֲשֶׁר־נָטַעְתִּי & quod plátaui, euello. Iechez.36.36, נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה plantaui quod deſolatú eſt. Pſal.94.9, הֲנֹטַע אֹזֶן num plantans auré &c. Eccleſ.3.2, & tépus euellendi נָטוּעַ plantatú. 2.Reg.19.29, וְנִטְעוּ & plátate vineas. Pſal.44.3, manu tua gentes expuliſti, וַתִּטָּעֵם & plantaſti eos. Et in nif hál, Ieſah.40.24, Etiá non נִטָּעוּ fuerunt plantati. Nomen, נֶטַע, Plantatio. Ieſa.5.7. Alia forma, נֶטַע, Iiob 14.9. Ieſa.17.11, In die נִטְעֵךְ plá tationis tuæ. Alia ité, Pſal.144.12, כִּנְטִיעִים ſicut plantationes. Alia præterea, Ieſa.61.3, מַטַּע plátatio Domini.

נָטַף Stillare, effundere, ſpargere. Et per tranſlationé Loqui, & vaticinari. Iudi.5.4, Etiá cæli נָטָפוּ ſtillauerunt, etiá nubes נָטְפוּ מָיִם ſtillauerút aquas. Cant.5.5, Et manus meæ נָטְפוּ־מוֹר ſtillauerunt myrrhá. Iiób 29.22, & ſuper eos תִּטֹּף ſtillabit eloquiú meum. Et in hifhil, Hamós 9.13, וְהִטִּיפוּ & ſtillabút montes. Micháh 2.11, & erit מַטִּיף הָעָם הַזֶּה ſtillans (.i. loquetur & prophetabit) populo huic. Iechez.21.2, וְהַטֵּף & ſtilla (.i. loquere, vaticinare) ſuper &c. Micháh 2.11, אַטִּף ſtillabo (prophetabo, loquar) tibi pro vino. Et 6, אַל־תַּטִּיפוּ יַטִּיפוּן ne ſtilletis, ſtillabút .i. Iſraelitæ ſtillabát, hoc eſt, loquebátur veris prophetis, dicétes, Ne ſtilletis .i. ne loquamini &c.

Nomé, נָטָף, Stacte, ſiue Gutta, aromatis genus. Exo.30.33, cape tibi aromata, נָטָף ſtacten &c. נָטָף (ait R.D. in li.ra.) eſt צֳרִי ſtacte, gutta: ſic appellata, quòd נוֹטֵף ſtillet de arbore inciſa, myrrhæ recétis inciſæ pinguedo. Dixerunt doctores צֳרִי nil aliud eſſe quàm שְׂרָף ſuccú è ligno inciſo, qui vulgo vocatur בַּלְשָׁמִי balſamum. ſiue ſuccus

balsami. R.Selo.in cõm. נָטָף צֳרִי est.& quia aliud nõ est quàm succ' stillãs ex ligno inciso, vocatur נָטָף, & in lingua Barbara gũmi: & הַצֳּרִי vocãt טְרִיאָקָה theriacã. Hinc dicitur & נְטִיפָה, cuius plurale est Iesah.3.18, הַנְּטִיפוֹת, quæ sunt הָעֲנָקִים, torques. Quidam dicunt esse vniones, siue margaritas. Alii vasa aurea in quibus ponebãt נָטָף prædictum: quæ ponebant mulieres in collo. R.D.in comment. dicit quosdã vocasse torques, quæ fiebant ex margaritis, vnde Harabes margaritã vocant אַלְנָטָף, & sic est in Tharghum, עִנְקַיָּא torques.

נָטַר Est שָׁמַר, Custodire, seruare, obseruare, reseruare, Retinere odiũ, reseruare vindictam aut irã. Canti.1.6, vineam meã &c. נָטַרְתִּי custodiui. Nachum 1.2, וְנוֹטֵר הוּא לְאוֹיְבָיו & reseruat (sub. iram, vltionẽ) ipse inimicis suis.i. reseruans iniquitatẽ ad tempus, donec de illa capiat vltionẽ. Canti.8.11, dedit vineam לַנֹּטְרִים custodientibus. Irme.3.5, הֲיִנְטֹר nũquid reseruabit iram, (aut vltionẽ) in seculum? Psal.103.9, & nõ in seculũ יִטּוֹר reseruabit. Nomen, מַטָּרָה, Custodia, & carcer, Signum siue scopus qui statuitur ad iaciendũ sagittas in illum. Irme.32.2, in atrio הַמַּטָּרָה custodiæ. Thre.3.12, & statuit me כַּמַּטָּרָא tanquam signum ad sagittam. א est loco ה.

נָטַשׁ Relinquere, derelinquere, Dimittere, Permittere, sinere, Euellere, Extẽdere, Diffundere, Requiescere, Manere. 1.Semu.10.2, & ecce נָטַשׁ אָבִיךָ אֶת־ דִּבְרֵי הָאֲתֹנוֹת dimisit pater tuus res asinarũ. Iudic.6.13, & nũc נְטָשָׁנוּ dereliquit nos Dominus. 1.Sem.17.28, & cui נְטַשְׁתַּנִי נָטַשְׁתָּ reliquisti paucas pecudes? Gen.31.27, & nõ נְטַשְׁתַּנִי permisisti mihi, vt &c. Irme.23.39, וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם & derelinquã vos. Vel, & euellã vos. quod rectũ est, inquit R.D.in cõment. Est enim sicut וְנָתַשְׁתִּי cum ת. nam ט, & ת

ſunt eiuſdem exitus,& ſic ſunt eiuſdem ſignificantiæ. תְּעָה & טָעָה errauit. Tharghú,Et elongabo vos. Ieſa.21. 15,à facie gladii נְטוּשָׁה extenti. Prouer.17.13,& antequã miſceatur lis,נְטוֹשׁ dimitte.ſub.eã.Pſal.94.14,quia nó יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ derelinquet Dominus populũ ſuum.Et cũ ו vnum,Hoſ.12.14,& ſanguis eius ſuper eú יִטּוֹשׁ requieſcet.manebit.acſi dicat,Et ſanguis quem effudit,ſuper eú requieſcet,manebitque.R.Abrahám,Et ſanguis innocentum qué effudit, ſuper eum diffundetur.1.Sem. 4.2,וַתִּטֹּשׁ הַמִּלְחָמָה & expandit (diffudit)ſe præliũ, & cæſus fuit Iſraél. Et in nif hál,Ieſa.16.8,Propagines eius נִטְּשׁוּ extenderunt ſe,tranſierũt mare. ſic R.D. & R.Abrahám.2.Semu.5.18,וַיִּנָּטְשׁוּ & diffuſi ſunt in valle. Et in puhál.Ieſa.32.13,Palatiũ נֻטָּשׁ dimiſſum(derelictum) eſt.i.palatiú regis derelictum eſt, inquit R.Abrahám, etiam ab ædificio,quia vocatur nomine domini ſui.

Hinc Rami oblongi, expanſíque huc & illuc,dicuntur נְטִישׁוֹת.Ieſa.18.5,וְאֶת הַנְּטִישׁוֹת & ramos remouit, abſcidit.vel abſcindere fecit.Irm.5.10,remouete נְטִישׁוֹתֶיהָ ramos eius.ita R.D.in lib.rad.In cóment. verò exponit,dentes muri.i.minas.Tharghum,palatia eius.

ניב Quære in נוב.

נין Eſt בֵּן,Iiób 18.19,Non נִין filius eſt ei, neque nepos in populo eius. R. Abrahám Peruſól exponit,acſi dicat,Excidetur generatio tertia,& quarta ſi fuerit illi. Vel נִין filii filiorũ,& נֶכֶר quarta generatio. vel filius, & nepos. Ieſah.14.22,ſuccidã &c.וְנִין & filium,& nepotem &c. Pſal.74.8,אָמְרוּ dixerunt in corde ſuo נִינָם יָחַד filius eorũ ſimul. i. ſingulus è filiis eorũ.Vide יָנָה. Tharghũ, filii eorum pariter.R.D.in cóment. exponit נִינָת אוֹתָם.

acſi dicat, Occidamus eos. Verbũ(inquit) יָנָה ſignificat vim inferre ſubſtantiæ, & corpori: diripere, occidere. R. Himmanuél, Radix נִינָם eſt יָנָה, & eſt futurũ ex cal: éſtque inſtar נִּירָם, quod eſt à יָרָה, וַנִּירָה אוֹתָם, Nume.21.29.& ſic נִינָם eſt נִינֶה אוֹתָם populemur(aut occidamus) eos, rapiamus eorũ ſubſtantiam. Et dictio יַחַד ſimul, cõiungitur cum אָמְרוּ dixerũt.i.pariter dixerũt, rapiamus eorũ ſubſtantiam. Alia forma, præpoſito מ, Prouer. 29.21, in nouiſſimo ſuo erit מָנוֹן filius.i. ſuperbus perinde ac filius. Vel vt R. Himmanuél, in nouiſſimo, cũ effectus erit magnus, erit ei loco filii, & familiarem ſe ei faciet, deliciíſque affluet vt filius cũ patre, illúmq; haudquaquam timebit. Sũt qui dicunt מָנוֹן eſſe שַׁלִּיט præſidem, dominũ: & ſic נִינָם prædictum, & omne נין quod eſt in Scriptura. Sic autẽ appellatus eſt נין filius, quòd ſurgat loco patris ſui vt præſit, dominetúrque vniuerſis bonis illius. Et verbũ in nif hál, Pſal.72.17, Ante ſolem יִנּוֹן filiabitur nomẽ eius. R. Himmanuél, יִנּוֹן eſt inſtar יִכּוֹן. & eſt ſenſus, Germinabit, & innouabitur per ſucceſſionem temporũ nomen eius, acſi generaret filios iugiter, & ſtabiliretur nomẽ eius cauſa ipſorum. Tharghũ, Et antequam eſſet ſol, præparatũ erat nomen eius. R. D. in cõmen. omni tẽpore quo ſol durabit, erit memoria nominis eius. יִנּוֹן ex נין filius. acſidicat, quẽadmodũ filius eſt memoria patris, ſic erit nominis eius memoria in ſeculum propter opera bona quæ facturus eſt.

ניק Eſt יָנַק, Lactare. ſunt enim duæ radices eiuſdem ſignificantiæ. Exod.2.8, Et accepit mulier infantem, וַתְּנִיקֵהוּ & lactauit eum.

ניר Vide נוּר.

נכד Cum ſex punctis, Nepos. Ieſa. 14.22, Et filiũ, וָנֶכֶד & nepotem.

נכה Percutere, Cædere, flagellare. Et vſus eius frequẽtiſſimus eſt in hifhil. Exo.12.28, הִכָּה כָל־בְּכוֹר, percuſſit omne primogenitũ. Pſal.135.10, שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים, qui percuſſit gentes multas. Irme.5.6, הִכָּם percuſſit eos leo. Iudic.6.16, וְהִכִּיתָ אֶת־מִדְיָן, & percuties Midián. Irme. 37.9, ſi הִכִּיתֶם occideritis. Exo.7.17, ego מַכֶּה percutio. Ieſa.14.29, virga מַכֵּךְ percutiẽtis te. Ieſa.53.4, מֻכֵּה, percuſſum Dei.i.à Deo. Deut.13.15, הַכֵּה תַכֶּה, percutiendo percuties, &c. 2. Reg.3.24, וַיַּכּוּ־בָהּ וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב, & percuſſerunt eam, & percutiẽdo Moáb. Secúdum Tharghũ eſt macór vice præteriti: ſic enim habet, וּקְטָלוּ, & occiderũt. Illud autẽ quod præcedit, וַיַּכּוּ־בָהּ, ſcribitur (inquit R.D. in cõment.) cum כ, & legitur cum ב, וַיַּכּוּ & percuſſerũt. & ſcripturæ non inueni rationẽ, niſi dicatur ו eſſe loco א, vt ſit ſenſus, וַיָּבֹא־בָהּ, & ingreſſus eſt eam. ſub. Iſraél. i. ingreſſus eſt Iſraél vrbẽ quálibet, ad quã (vt euaderent) fugiebant. Et eſt in Miſráh, Et eſt alterũ è duobus quæ legũtur בָּהּ, & putãtur eſſe בָּם eas. Alterũ eſt Hoſ.9.2, vt in radice כָּחַשׁ. & ſic habet Tharghũ, וּמָחוֹ בְּהוֹן. Micháh 6.13, הַכּוֹתֶךָ, percutiendo te. Iechez.6.11, הַכֵּה בְכַפְּךָ, percute manum tuam. aut manu tua. 1. Sem.18.11, אַכֶּה בְדָוִד, percutiã Dauid. Exod.21.20, Et quũ יַכֶּה percuſſerit. Et in hofhál, Nume.25.14, הֻכָּה, percuſſus fuit. aut percuti iuſſus eſt. Pſalm.102.5, הוּכָּה, percuſſum eſt ſicut herba. Deuter.33.3, תֻּכּוּ, percutiemini. Et in puhál, Exod.9.31, non נֻכּוּ fuerunt percuſſa. Et 30, נֻכָּתָה percuſſum fuit. Et in nifhál, 2. Sem.11.14, וְנִכָּה, & percuſſus fuerit. Et mutato ה in א, Iiób 30.8, נִכְּאוּ, abiectiores fuerunt terra. vel, humiliores habitatoribus terræ, vt ſint in contemptũ atque opprobriũ, vt exponit R. Leuí in cõment. & R. Abrahám Peruſól. Tharghú, participãt de terra. R.

D.debiliores terra. Hinc dicitur נָכֶה, Debilis, Claudus, podagricus, percussus. 2.Sem.4.4, נְכֵה רַגְלָיִם debilis pedibus. Vel vtroq; pede: vel percussus vtroq; pede, vt Thargh ũ. Iesa.66.2, Ad humilem וּנְכֵה־רוּחַ & humilem spiritu. Idẽ Tharghũ & R.D. in cõment. Psal.35.15, Cõgregati sunt aduersum me נֵכִים percussi. flagellati. vel abiecti. Est autẽ (ait R. Abrahám in cõmen.) tóarinstar מֵתִים. Et est velut וּנְכֵה־רוּחַ, habétq; seri in plurali velut גֵּאִים. Sunt qui deducunt à נְכֵה רַגְלָיִם suprà citato, vt sit, debiles, aut claudi. R.D. in cõmẽt. homines abiecti. At R. Himmanuél in cõment. deducit à כָּאָה cõterere, humiliare, dolere, tristari. i. humiles, debilésque. Vel (ait) sunt impii, qui sũt causa doloris cordis iusti, sicut אֵימִים appellati sunt, quòd homines terreãt. Idẽ R. Selomóh.

Et cũ permutatione ה in א apparẽs, Iesa.16.7, Gemetis, verũtamen נְכָאִים percussi. Vel abiecti, aut tristes, siue dolore affecti, secundũ R.D. in cõment. Nomen masculeũ, מַכֶּה, Percussio, Plaga, Vulnus. כ cum seghól, instar מַטֶּה: cuius plurale est 2.Reg.9.12, Vt sanaretur in Izrehél מִן־הַמַּכִּים à vulneribus, &c. Et sic scripsit illud R. Ioséph: sed R. Ionáh scripsit esse plurale à מַכָּה nomine fœmineo, quod idem significat. Iehos.10.10, Et percussit eos מַכָּה־גְדוֹלָה plaga magna. Nachum 3.18, מַכָּתֶךָ plaga tua. Irm.19.8, Super omnes מַכֹּתֶהָ plagas eius. Est sine י. Et cum י, Irme.49.17, מַכּוֹתֶיהָ.

נֹכַח Est נֶגֶר עֻמַּת, Coram, ante, cõtra, eregione, Pro, propter. Num.19.4, Et stillabit אֶל־נֹכַח cõtra faciem tabernaculi. Iudic.18.6, נֹכַח cõtra Dominum via vestra. Prouerb.5.21, נֹכַח ante oculos. Gene.25.21, Et orauit Ischác ad Dominũ לְנֹכַח pro vxore sua. Vel, cõtra vxorem suã, eregione vxoris suæ, secundũ R.D. acsi di

cat, pro vxore ſua. Et ſunt (inquit) qui dicũt quòd dum oraret, erat eregione vxoris ſuæ, vt dirigeret in oratione cor ſuũ pro illa. Vel ſecúdum R. Selomóh in comment. contra vxoré ſuam. ipſe enim manebat in vno angulo, & orabat pro vxore ſua: vxor verò eius in altero, & orabat. Prouerb. 4.25, Oculi tui לְנֹכַח directe aſpiciant. R. Himmanuel in cõment. Oculi tui, aſpectuſq; tui ſint ſemper, vt mediã teneas viam, & ne declinent ad vnum extremorũ, quia extrema ſunt mala. Alia forma, Exo. 14.2, נִכְחוֹ ante ipſum (aut eregione ipſius) caſtrametabuntur. Ieſah. 57.2, Ambulans נְכֹחוֹ in rectitudine ſua. Vel ſecundũ R. D. in cõment. Pax quã memorauit, veniet ante iuſtũ, quando cõgregabitur. acſi dicat, In pace mortuus eſt, & in morte ſua ad pacé veniet, eáque illi occurret. R. Abrahám in cõment. exponit, Cuicũque ambulanti in vita ſua corã Deo, in morte ſua pax erit, & requies. Abſolutũ eſt inſtar קָרוֹב. & cũ pronomine, קְרוֹבוֹ, ſic נֹכַח נִכְחוֹ. Prouer. 8.9, Vniuerſi ipſi נְכֹחִים recti. Hamós 3.10, Et neſcierunt facere נְכֹחָה rectũ. Ieſa. 26.10, In terra נְכֹחוֹת rectorum. i. rerum rectarum.

נָכַל Cogitare malum corde, ex quo prouenit & factum malũ aſtute, inquit R. D. Machinari, excogitare, doloſe agere. Malachi 1. 14, Maledictus נוֹכֵל cogitans malũ. R. Abrahám, חוֹשֵׁב cogitans. Tharghú, Qui facit fraudulenter. R. D. in cõment. Cogitans cogitationé, & faciens aſtute. Et in pihél, Nume. 25.18, בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם in calliditatib' ſuis quibus callide egerũt cõtra vos. Et in hithpahál, Pſal. 105.25, לְהִתְנַכֵּל vt machinarentur mala. Gene. 37.18, וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ & cogitauerunt contra eum, vt interficerent eũ. R. Abrahám & R. D. cogitauerunt cogitationem malam.

נְכָס Substantia quælibet hominis, etiam in animalibus. 2. Paralip. 1. 10, Et non postulasti diuitias, נְכָסִים substantias, & gloriam.

נָכַר Agnoscere, Alienare se, alienum & extraneum se ostendere, Dissimulare id quod est, Præ se ferre id quod non est, Tradere, Claudere. 1. Semu. 23. 7, נִכַּר אֹתוֹ, R. D. in lib. ra. & in cōment. exponit, מָסַר וְהִסְגִּיר tradidit, & clausit, aut dedit. Idem Tharghū, מְסַר. Et in nifhál, Iiób 34. 19, Et nō נִכַּר־שׁוֹעַ agnitus est diues ante pauperem. Proue. 26. 24, labiis suis יִנָּכֵר agnoscetur qui odio habet. Vel melius, vt R. D. alium præ se feret. R. Himmanuél, qui odio habet alterū, abscondit odium suum, & non manifestat illud. Et quanquā suo in corde posuit dolum, in verbis tamen labiorū suorum est extraneus ab eo quod est secundum veritatem. idcirco subiūgit ei, Quū dederit vocem suā, ne credas illi, &c.

Et in pihél, Deuter. 32. 26, Ne forte יְנַכְּרוּ extranee se gerant hostes eorum. R. Abrahám, Ne forte alienos se ostendant. Tharghum, Ne forte magnificet se hostis. R. Selomóh in cōmen. Ne forte agnoscāt rem hostes eorum, & meā potentiam attribuant alteri cui non est potentia. Irme. 19. 4, וַיְנַכְּרוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה & alienauerūt locum istum. Et in hifhíl, Deut. 33. 9, וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר & fratres suos non agnouit. Et cū י formatiuo, Iiób 2. 12, Et nō הִכִּירֻהוּ agnouerūt eum. Ruth 2. 18, Sit מַכִּירֵךְ agnoscens te benedictus. Prouerb. 24. 23, הַכֵּר־פָּנִים agnoscere faciem in iudicio, &c. Gene. 37. 31, הַכֶּר־נָא agnosce quæso. Irme. 24. 5, אַכִּיר agnoscā captiuitatem Iehudáh.

Et in hithpahál est cōtrariæ significātiæ, nēpe præ se ferre alium verbo aut factis. 1. Reg. 14. 5, Et ipsa מִתְנַכֵּרָה aliam se ostendebat. Prouer. 20. 11, Etiam operibus suis

יִתְנַכֶּר־נַעַר agnoſcetur puer. vel incognitus erit. Vtroq; modo exponit R.D. in lib.rad. ſed poſterior expoſitio eſt R. Ioſéph, qui exponit acſi dicat, Puer in operibus ſuis incognitus erit: quia ſi opus eius fuerit mundum ac rectú, dico, Non eſt hoc opus pueri. R. Himmanuél in cóment. Per opera quæ facit puer in pueritia, agnoſcetur vtrum mundum, rectúmque opus futurum ſit, quum adoleuerit. Vel ſecũdum alterã ſignificantiam, acſi dicat, Quanquã vtplurimũ agnoſcuntur pueri in pueritia ſua, quales ſint futuri in iuuentute, & ſenectu te: interdum tamen inuenies illos præſeferre in pueritia oppoſitũ illius quod futuri ſunt. Tóar, 2. Reg. 12. 5, מֵאֵת מַכָּרוֹ à noto ſuo. Aliud, נֵכָר, Alienus, alienigena: ſic appellatus quòd ſit ſæpiſſime incognitus. Et ſũt cum camés omnia, præter vnũ quod eſt cum pathách, Deuter. 31. 16, poſt deos נֵכַר־הָאָרֶץ alienigenæ terræ. Vel alienationis. i. alienos. nam quũ ſuperuenerit coniunctio iſtiuſmodi nominibus, efficiũtur nomina ſubſtantiua. Alia forma, Exod. 21. 8, populo נָכְרִי alieno. Ieſa. 2. 6, Et ſcientiis נָכְרִים alienigenarũ. Fœmineum, Exod. 2. 22, In terra נָכְרִיָּה aliena. Gen. 31. 14, נָכְרִיּוֹת alienæ. Nomen cum ſex punctis, נֶכֶר, Alienatio. Iiób 31. 3, וְנֶכֶר & alienatio operantibus iniquitatẽ. Illud Hobadiáh 12, In die נָכְרוֹ alienationis ſuæ: eſt alterius ſpeciei, cuius abſolutum eſt נֹכֶר. quod R. Dauid in comment. exponit, In die qua alienauit ſe à terra ſua, & fuit ſicut alienus, quia eduxerunt eũ ex illa. Sunt (inquit) qui exponunt, in die qua traditus fuit in manu inimicorũ eius: à נִכֵּר tradere, vt dictum eſt in pihél. Tharghum, in die תְּבִירֵיהּ contritionis eius. R. Abrahám in cómen. in die infortunii ſui, qui fuit extraneus in oculis eius, quia no

agnouit dié ſimilem. Alia forma præpoſito ה,הַכָּרָה, Ieſah.3.9,הַכָּרַת agnitio vultus eorum,&c.

נְכַת Vnde נְכֹאת cú א vice ו protractiui,Res deſiderabilis.Et in Bereſith rabbáh exponitur שַׁעֲוָה cæra. Geneſ.37.24, Et cameli eorũ portantes נְכֹאת res deſiderabiles.ita R.D,R.Moſéh ſacerdos,& R.Abrahám in cómen. Tharghú,Et cameli eorũ onerati שְׁעַף cæra, vel aromate. 2.Reg.20.12,Et oſtẽdit eis omnem domũ נְכֹתֹה deſiderabilium ſuorum.Tharghum,Omnem domum gazarum ſuarum.

נָכְלָה Conſummare,perficere. Ieſah.33.1,כַּנְּלֹתְךָ quum conſummaueris tu præuaricari, præuaricabuntur in te.Vel,cum perfeceris contẽnere,contẽnent te. Et ſecundũ R.Abrahám & R.D. debuerat eſſe כְּהִנָּלֹתְךָ, inſtar כְּהִנָּלוֹתְךָ,& ſic eſt ex nifhál. Nomen,מִנְלָה,Perfectio.Iiób 15.29,Non expãdet ſe ad terrã(non creſcet) מִנְלָם perfectio eorũ.ſecundũ R.D.in lib.rad.Et eſt inſtar מִכְּרָם à כָּרָה. R. Moſéh filius Nachmán exponit vt duas dictiones,מִן לָהֶם ab eis.ſic Dani.1.5,* וַיְמַן לָהֶם & cõſtituit eis rex.Simile eſt illud Ieſa.33.7,Ecce אֶרְאֶלָּם,opinione Ionathán in Tharghú, eſt ſicut אֶרְאֶה לָהֶם oſtendam eis.Dicit ergo,Et non multiplicabitur ex eis.i.ex omnibus quæ ſunt eis. R.Abrahám Peruſól,Et nó pertinget ad perfectionẽ proſperitas eius. Et מִנְלָה eſt perfectio,& voluntas hominũ qui perficiunt voluntatem ſuam in congregatione bonorũ, vt domũ ſuam ſtabiliant. Et מִנְלָם eſt complementum voluntatis eorum. Tharghum,מִנְּהוֹן ex eis.

נָמַל Excidere,circũcidere.Gene.17.11,וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר, & circũcidetis carnẽ præputii veſtri. Ex hac radice eſt illud Iiób 18.16,Et ſuperne יִמַּל excidetur ramus

eius. Et in nifhál,Gen.17.26,נִמּוֹל circuncisus fuit Abrahám. Et 27, נִמֹּלוּ(pro נִמּוֹלוּ)circuncisi sunt cum illo.

Ex hac radice est נְמָלָה,Formica.Prouer.6.6,Vade ad נְמָלָה formicá piger.Plurale forma masculea,Prouerb. 30.25, הַנְּמָלִים formicæ populus non fortis. Dicta est ab excidendo,quòd grana collecta incîdat, ne nascantur, aut germinent.

נָמֵר Pardus, aut Panthera, animal maculis respersum.Irme.5.6,נָמֵר שֹׁקֵד pardus vigilans super ciuitates corū. Et 13.23, Num mutabit AEthiops pellem suam,וְנָמֵר & pardus varietates suas? Chabac.1.8, & leuiores מִנְּמֵרִים pardis equi eius.

נָסַס Eleuare,exaltare, præcipuè vexillum,à נֵס quod est vexillum. Iesah.10.18, כִּמְסֹס נֹסֵס vt dissoluitur vexillifer.siue eleuans vexillum. Prius est macór,à מָסַס dissoluere,liquefacere.quādo enim dissoluitur vexillifer,omnes milites exercitus dissoluūtur,& fugiūt. R.Abrahám in cōment.prius dicit esse nomē,hoc est, dissolutio,liquefactio,& nō esse in regimine,& esse instar יְקוֹר.R.D.in cōmen. Et erūt castra eius quēadmodum castra quæ dissoluit vexillifer: quia cadūt omnia castra. Et in pohél, Iesa.59.19,Spiritus Domini נֹסְסָה בוֹ eleuauit eū vt redire faciat eū retrorsum.Vel intransitiue,exaltabitur cōtra eū,&c.Ita R.D.Et in cōment. bifariā exponit,Spiritus Domini fugauit(pro fugabit) hostē vt non conspiciatur.Et est verbū ex binián quadrato:nā sicut כּוֹנֵן à כון , sic etiā נוֹסֵס à נוס.Vel est à נָסַס, aut נֵס vexillum. nam vt mos est mūdi,vexillifer prius percutit in exercitu eū qui contra se est:sic spiritus Domini erit vexillifer in eo , & percutiet exercitū Gog & Maghóg. Et in hithpahál,Zechar.9.16,מִתְנוֹסְסוֹת ele-

uantur. Psal.60.6, Dedisti timẽtibus te vexillũ, לְהִתְנוֹסֵס vt exaltẽtur. scilicet in eo. Dedisti (pro dabis, secũdum morem prophetarũ) timẽtibus te vexillum, vt magnificentur, & exaltẽtur super inimicos suos, eleuãdo vexillum suũ super eos. Nomẽ, נֵס, Signũ, vexillum, Velũ nauis. Nume.21.8, Et pone illũ עַל־נֵס in signũ. Tharghum, עַל־אָת super signũ. vel in signũ, vt sit עַל loco אֶל. R. Selomóh in cõment. super columnã quam vocant פרקא furcã. Et quia erat eleuata in signũ, idcirco vocauit eã נֵס. Iesa.5.26, Et eleuabit נֵס signũ gẽtibus procul. Exo.17.15, יְהוָה נִסִּי, Dominus Nissi. i. exaltatio mea. Iesa.30.17, וְכַנֵּס & sicut velũ, &c. ita R.D. in li.ra.& cõm.

נָסַג Attingere, apprehendere, Transferre è loco suo quidpiã, Retrocedere. Iesah.59.13, וְנָסוֹג & retrocedere à Deo nostro. sicut quũ quis reuertitur retrorsum. Est macór ex cal, inquit R.D. in lib.rad.& in cõment. Vel est ex nifhál à סוג, inquit R. Abrahám in cõment. & R.D. in qua radice quære alia huiusmodi in nifhál. Micháh 2.6, Non יִסַּג כְּלִמּוֹת cõprehendet ignominias. scilicet propheta Domini. Vel est singulare pro plurali. dixerat enim, Non stillabunt, aut ne stillent prophetæ Dei istis hominibus, & non accipient ignominias. nã si illis stillauerint (.i. prophetauerint) ignominia afficiẽt eos. Et יִסַּג est יַשִּׂיג, quanquã est scriptum cũ sámec, inquit R.D. in cõmen. Idem R. Abrahám in cõment. Et in hifhíl, Deuter.27.17, Maledictus מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ qui attingit terminũ proximi sui. Tharghũ, qui mutat, siue transfert terminũ socii sui. Micháh 6.14, וְתַסֵּג & tanges, & non eiiciet. R.D. in cõmen. sic exponit, Et tanges vxorẽ ad conceptionem, & nõ eiiciet fœtũ, sed morietur in ventre eius. Et וְתַסֵּג cũ ס, est sicut וְתַשִּׂיג cum שׂ. Idem R. Abrahám in cõmen. Et in hof-

hál, Iesah.59.14, וְהֻסַּג & redire factum est retrorsum (retroactũ est) iudicium. Quære in סוג.

נסה Tentare. In pihél, Genes.22.1, Et Deus נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם tẽtauit Abrahám. Iiób 4.2, הֲנִסָּה nónne si tẽtauerit (sub. quispiã loqui) verbũ ad te, ægrè feres? R. Leui in cõmen. hunc locũ bifariã exponit: Nouimus si נִשָּׂא assumpserimus parabolã aut verbũ ad te, ad respõdendũ verbis tuis, graue erit tibi. Vel, Nónne si tẽtauerit Deus tãgere te aliquo malo, ægre feres? Sic & R.D. R. Abrahám Perusól in cõm. Si נִסָּה (pro נִשָּׂא) assumpserimus parabolã, & sermonẽ, vt respondeamus, & loquamur ad te super his, noui quòd laborabis propter illũ, grauéque tibi erit audire illud quod respondebitur tibi. Et sic הֲנִסָּה est אם נשא si assumpserimus parabolam, & respõsionẽ: iuxta illud Nume.23.7, וַיִּשָּׂא & assumpsit parabolã suam, &c. cum permutatione ס in ש, & ה in א, sicut & Psal.4.6, נְסָה eleua. Et נ est signũ primæ personæ pluralis. Sunt etiã qui deducũt à נִסָּה tentauit. i. quũ tẽtauit te Deus vt percuteret te, mox laborasti in ipsis percussionibus. Sed prius apud me magis quadrat propter colligãtiam versus. 1.Sem.17.38, Quia nõ נִסָּה periculum fecerat. siue tẽtauerat, aut expertus fuerat. Psal. 95.9, vbi נִסּוּנִי tentauerũt me patres vestri. Exod.20.19, Ne timeatis, quia לְבַעֲבוּר נַסּוֹת vt tẽtet vos venit Deus. R. Moséh, Ne timeatis, quia hæc visio magna quã vidistis, nõ fuit nisi vt perueniret ad vos veritas, & vt videretis oculo quòd tẽtat vos Deus per prophetã mendacii. R. Selomóh in cõment. exponit, ad magnificandum, exaltãdúmque vos in mũdo venit Deus, quia egredietur vobis nomẽ in gẽtes, quòd ipse in gloria sua manifestatus sit vobis. Et dicitur à נֵס, quod est exalta-

tio. Exod.17.7, וְעַל נַסֹּתָם & eo quòd tentauerunt ipſum Dominũ. Pſal.26.2, וְנַסֵּנִי & tenta me. Ieſah.7.12, Et non אֲנַסֶּה tentabo Dominũ. Nomen, מַסָּה, Tẽtatio. Iiób 9.23, לְמַסַּת נְקִיִּים יִלְעָג tẽtationem innocentũ ſubſannabit. R. Leui exponit, Si virga interfecerit impios, ecce impius ipſe ſubſannabit tentationẽ innocentũ, & flagella eorũ. Nã leuius fertur malũ quod cito venit, & breui tranſit, vt malum impii: quàm malum innocẽtum quod diu perſeuerat. Deuter.7.18, הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת tẽtationes magnas, quas viderunt oculi tui. Et dicuntur tentationes, pericula, experimenta, quia Deus probabat illos an vellent in ſua permanere impietate, an non.

נָסַח Eſt הָרַס, Deſtruere: נָתַץ, Euellere, extirpare. Prouer.15.25, בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה domũ ſuperborũ demolietur (deſtruet) Dominus. Pſa.52.6, וְיִסָּחֲךָ & euellet te de tabernaculo. Et intranſitiuũ, Prou.2.22, יִסְּחוּ euellẽtur ex illa. Et in nifhál, Deut.28.63, וְנִסַּחְתֶּם & euellemini è terra. Nomẽ, 2. Reg.11.6, Et cuſtodietis cuſtodiam domus מַסָּח deſtructionis. i. vt nõ deſtruatur aliquis ex vobis, neque ſeparetur ab ordine cuſtodiæ vt eat ad alterum locum. Et venit quantũ ad ſignificantiam, vt illud Exo.19.21, ne forte deſtruãt (ſub. ordinẽ) vt aſcendãt &c. quia ſeparans ſe ab ordine, eſt acſi deſtrueret ſtationem. Vel, vt non diuertatis cogitationes veſtras ad alia: ſed ſint oculi veſtri, & corda veſtra iugiter ad cuſtodiam domus.

נָסַךְ Eſt סָתַר, Abſcõdere: כָּסָה, Tegere, operire: יָצַק, Fũdere: נָתַךְ, Effundere, conflare: גָּדַל, Magnificare: קָצִין, Principem conſtituere. Ieſah.29.10, quia נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ תַּרְדֵּמָה operuit vos Domin' ſpiritu ſoporis. acſi dicat, Operuit vos fortitudine ſoporis, vt ruere eũ face

ret ſuper vos, adeò vt reputaremini ſoporati, quòd nõ audiretis vocantẽ vos. Tharghú, Proiecit inter vos ſpiritum erroris. Ieſa.40.19, הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ Num ſculptile fudit (conflauit) artifex? ita R. Abrahám. R.D. in li.ra. & in cõment. operuit: acſi dicat, fecit ſculptile è lapide, aut è ligno, & poſtea operuit illud auro, vel argẽto. Vel fudit aut cõflauit: ſub. auro, vel argẽto. Pſal.2.6, & ego נָסַכְתִּי מַלְכִּי regnare feci regẽ meũ. i. feci vt eſſet ex principibus meis: vt Iehoſ.13.20, & Chur, & Rébah נְסִיכֵי principes Sichón. Ita R. Abrahám & R. Dauid in cõment. Et dixit regem meum . i . quem ego regnare feci . Et Ieſah.30.1, וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה & vt tegerent tegumentum (vel operirent operimentum) & non ſpiritu meo. Loquitur metaphorice de cõſilio quod debet eſſe tectũ. Vel, & vt conſtituerẽt principẽ. Acſi dicat, (inquit R.D. in lib. rad.) Vt ponerent ſuper ſe principes, qui nõ erant ſecũdum voluntatẽ meam, quia quærebãt adhuc auxilium à Parhone, quemadmodũ dixit poſtea, verſu 2, Qui ambulant vt deſcendãt in AEgyptũ, & os meum non interrogauerũt, vt ſeipſos roborẽt robore Parhóh, & ſperent in vmbra AEgypti. In cõment. exponit, Et ad cõſulendum conſiliũ, quia conſilium fit in ſecreto, & in occulto, vel, ad tegendũ conſilium &c. Et Ieſah.25.7, וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה & operimentũ opertum ſuper omnes gẽtes. Idẽ R. Abrahám & R.D. in cõment. Hoſe.9.4. non יִסְּכוּ fundent Domino vinũ. Exod.30.9, וְנֵסֶךְ לֹא תִסְּכוּ עָלָיו & fuſionẽ non fundetis ſuper illud. Vel, & libamen nõ libabitis. Et in hifhíl, Irme.32.29, וְהִסִּכוּ נְסָכִים & libabunt libamina diis aliis. Nume.28.7, הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה libare fac libamen ſechár Domino. Gen.35.14, וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ & libauit ſuper illã libamen. Vel, & fudit ſuper eã,

fusionem, sub. aquæ & vini. Et est sensus, lauit eã, & postea effudit super eam oleũ, inquit R. Abrahám in cõment. Et in pihél, 1. Paral. 11.18, וַיְנַסֵּךְ & libauit eas Domino. Et in nifhál, Prou. 8.23, A sæculo נִסַּכְתִּי regnaui. principatũ habui. Et in hofhál, Exo. 25.29, וּקְשׂוֹתָיו & mediatos calamos eius, & cyathos eius in quibus יֻסַּךְ libabitur. קְשׂוֹת erant instar mediatorũ calamorum vacuorũ, quos ponebant in summitate vniuscuiusque panis, vt ingrederetur ventus, siue aer, inter ipsos panes, ne mucidi efficerentur. & erant veluti operimentum ipsis panibus. Nomen נֵסֶךְ, cũ quinque punctis, & נֶסֶךְ cum sex, Fusio, effusio, Cõflatio, Libamen. Sunt tamen duo duntaxat cũ quinque punctis: Exod. 30.9, וְנֵסֶךְ & libamen: Et 29.40, וְנֵסֶךְ. Cætera sunt cũ sex punctis, inquit R. Dauid in Michlól. Ioél 1.13, sacrificiũ וָנֶסֶךְ & libamen. Iesah. 48.5, וְנִסְכִּי & cõflatile meum. Leui. 23. 37, וּנְסָכִים & libamina. Alia forma, Deute. 32.37, Bibét vinum נְסִיכָם libaminũ eorum. Aliud, מַסֵּכָה, Operimentum, pannus quo operitur lectus, Cõflatile, Consilium. Deut. 9.12, fecerunt sibi מַסֵּכָה conflatile. Sic appellatũ quòd funderetur: aut quòd sculptũ, auro vel argento tegeretur quũ fiebat è lapide vel ligno: aureum autem, argẽteúmque, fundebatur. Iudic. 16.13, si texueris septẽ cincinnos capitis mei cũ הַמַּסֶּכֶת licio: vel cortina, vt R. Dauid in cõment. 2. Paral. 28.2, & etiã מַסֵּכוֹת cõflatilia fecit. Alia forma, Nume. 4.7, Et mediatos calamos הַנָּסֶךְ operimenti. i. quibus operiebãt panem.

Tóar, נְסִיךְ, Princeps, dux, rex: & נְסִיכִים, Principes. Iechez. 32. 29, Ibi נְסִיכֵי principes Aquilonis. Psalm. 83.11, נְסִיכֵמוֹ principes eorum.

נָסַע Proficisci. Gene. 33.17, Et Iahacób נָסַע profectus est. Nume. 11.30, Et ventus נָסַע profectus est à

Domino. Exo.14.10, נֹסֵעַ proficiſcebatur. Nume.10.35, בִּנְסֹעַ quũ profiſceretur arca. Deut.2.24, ſurgite, סְעוּ proficiſcamini. Ieſah.33.20, neque יִסַּע proficiſcetur palus è palis eius, ita R.D. in cõment. & R. Abrahám. Iudi.16. 14, וַיִּסַּע אֶת־הַיָּתֵד & profectus eſt cum palo. Et 3, וַיִּסְעוּ. Geneſ. 33. 12, נִסְעָה proficiſcamur. Sunt tamen qui dicunt eſſe imperatiuũ cum ה redundante. Et in nifhál, Ieſah.38.11, Generatio (vel habitatio) mea נִסַּע receſſit. Eſt (inquit R. Abrahám in cõment.) ex nifhál, & dagheſſatur ס ob defectũ נ radicalis. acſi dicat, habitatio, aut peregrinatio mea, profecta, ſiue trãſlata eſt, vel abiit: vt Pſa.84.11, elegi potius in limine eſſe in domo Dei mei, מִדּוּר quàm habitare in tabernaculis impietatis. Vel vt R.D. in cõm. habitatio mea in hoc mũdo receſſit à me. Iiób 4.21, nõne נִסַּע יִתְרָם בָּם trãſlata eſt dignitas eorum (ſub. quæ erat) in eis? Exponit R. Moſéh in cõm. Nõne vides quòd dignitas, & potẽtia quæ erat in illis, trãſlata eſt? Et in hifhíl, Eccle.10.8, מַסִּיעַ אֲבָנִים, Qui trãſfert lapides, dolore afficietur in eis. Eſt ſenſus, inquit R. Abrahám in cõm. nil eſſe in mũdo quod homo aſſequi poſſit ſine labore, & dolore, & periculo: vt etiã qui voluerit capere lapides, dũ illos trãſtulerit ad locũ optatum, dolore afficiatur in eis. 1. Reg.5.17, וַיַּסִּעוּ & proficiſci fecerunt (tranſtulerũt) lapides magnos. Nomen, מַסָּע. 1. Reg.6.7, Et lapide perfecto מַסָּע profectionis ædificata eſt. i. quẽ proficiſci faciebant ex mõte. Iiób 41.18, lancea, מַסָּע lapis manu iaculatus. Vnũ eſt è generib' armorũ bellicorũ. Et ſic ſcribitur in Miſráh. R. Ionáh, profectionis: vt ſuprà 1. Reg.6.7. acſi dicat, lãcea proficiſci facta in manũ. R. Moſéh, neque lãcea profectionis. i. quã homo proficiſci facit de manu ſua ſuper ſe. Tharghũ,

lancea,אַבְנָא lapis.Deute.10.11,ſurge,vade לְמַסַּע vt proficiſcaris ante populum.Eſt nomē vice macór.R.Abrahám in comment.ſcribit eſſe nomē verbale.i.macór. Et ſic Nume.10.2, וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת & vt proficiſci faciant caſtra.Acſi dicat וּלְהַסִּיעַ.Geneſ.13.3, & iuit לְמַסָּעָיו per profectiones ſuas.Nume.33.2,לְמַסְעֵיהֶם per profectiones ſuas.Eſt lene.i.ſine daghés.

נָסַק Eſt עָלָה,Aſcendere.Pſal.139.8,Si אֶסַּק aſcēdero in cælum.In lingua Aramæa eſt frequens: Dani. 3.22,viros illos qui הַסִּיקוּ aſcendere fecerāt Sadrách &c.

נָעַל Claudere,Serare,obſerare, Calceare. 2. Sem.13. 18,וְנָעַל הַדֶּלֶת & obſerabit oſtiū.Canti.4.12,hortus נָעוּל obſeratus. 2.Semu.13.17,וּנְעֹל הַדֶּלֶת & obſera oſtium. Iechez. 16.10; וָאֶנְעֲלֵךְ תָּחַשׁ & calceaui te hyacintho. Nomen.Cant.5.5,ad cardines הַמַּנְעוּל peſſuli.vel ſeræ. Alia ſignificatio à priori deducta , præpoſito מ cum chiric.Deut.33.25,ferrū,& æs מִנְעָלֶךָ compes tuus. vel cōpedes tui,ſi habeat י.Eſt enim compes,velut hominis clauſura,prohibēs eū ne vadat huc & illuc:vnde & alio nomine dicitur סוּגַר,à claudendo. Vide סָגַר.Vel calceus tuus,aut calcei tui.In quibuſdā enim codicib' eſt cū י ſigno multitudinis. acſi dicat,Calcatio (ſiue ambulatio)pedis tui in montibus,erit ferrū,& æs.i. erunt in parte eius montes ferri, & æris.Sunt qui exponunt, Erit terra eius fortis acſi eſſet clauſa muris ferreis & æreis. Aliud nomē,נַעַל,Calceamētū,Cōpes. Gen.14. 24, vſque ad corrigiā נַעַל calceamēti. Iehoſ.5.14,ſolue נַעַלְךָ calceū tuum. Pſal.60.9, ſuper Edóm proiiciā נַעֲלִי compedem meū,ſecundū R.D.in lib.rad.Sunt tamen (ait) qui exponunt calceum meum. Acſi dicat, inquit in comment. Erit conculcatio pedis mei.R.Himma-

nuél,cōpedem meum. Poteſt etiá exponi(inquit) chirothecam meá. Mos enim erat regum, quū aliquam obſidebāt vrbē fortem, vt chirothecá proiiceret rex intra vrbē, ſignificans nunquam ſe ab vrbe receſſurū, niſi vrbe capta. Plurale duale, Hamós 2.6, pro נַעֲלַיִם calceis. Ieſah.5.27, corrigia נְעָלָיו calceorum eius. Et forma fœminea, Iehoſ. 9.5. וּנְעָלוֹת בָּלוֹת & calcei veteres. Et verbum in hifíl, 2. Paral. 28.15, וַיַּנְעִלוּם & calceare fecerunt eos. ſub. calceos.

נעם Eſt יָפָה, Pulchreſcere, pulchrum eſſe, aut fieri. 2. Semu. 1.26, נָעַמְתָּ לִּי מְאֹד decorus fuiſti mihi valde. Tharghú, חֲבִיבַת amabilis fuiſti mihi valde. Iechez. 32.19, מִמִּי נָעָמְתָּ quo pulchrior fuiſti deſcende &c. R.D. in cōment. exponit, Tu cogitas quòd ſis pulcher, & nōne omnes populi gentiū qui putabant roborari, & permanere inter pulchros, à ſua dignitate deſcēderunt, & tu cogitas permanere? Deſcende quemadmodum ipſi deſcenderunt. Prouer. 24.25, & increpantibus יִנְעָם dulceſcet. Senſus eſt, Et increpantibus impios, dulceſcet Deus. vnde exponit R. Himmanuél in cóment. Iuſtis iudicibus qui nō agnoſcunt perſonam in iudicio, qui impios increpant ſuper impietatem ſuam, dulcis erit Deus. Tóar, נָעִים, Pulcher, Dulcis, Suauis, Iucundus. Pſal. 81.3, citharam נָעִים ſuaué cum choro. Et 135.3, Pſallite nomini eius, quoniá נָעִים ſuaue. decorum. R. Abrahám, נָעִים eſt tóar nominis glorioſi. Tharghú, בְּסִים dulce. Prouer. 22.17, quia נָעִים decor (pulchritudo, dulcedo) eſt quum cuſtodieris illa in ventre tuo. Eſt enim nomen ſubſtantiuū. Poteſt eſſe & tóar à נוּעַ mouere, demigrare, & ſic eſt numeri pluralis, cuius ſingulare eſt נָע mobilis, vagus. Acſi dicat, Niſi cuſtodieris illa in vē-

tre tuo, cito erunt נָעִים mobilia.i.mouebũtur, aut demi grabunt. 2.Sem.23.1, וּנְעִים & decorus (iucundus) cantionibus. Psal.16.6, hæreditates ceciderũt mihi בַּנְּעִמִים in pulchris.sub.locis, vel iucundis, amœnísque. est enim tóar, inquit R.Abrahám in cõment. & deficit מְקוֹמוֹת locis. Substantiuũ, נֹעַם, Pulchritudo, Decor, Iucũditas. Prouerb.22.18, suprà citatum. Iiób 36.11, & anni eorum בַּנְּעִימִים in iucunditatibus. Et fœmineo genere, Psal.16.11, נְעִמוֹת iucunditates. Alia forma. Psal.90.17, Et sit נֹעַם decor (pulchritudo) Domini Dei nostri super nos. Proue.15.26, eloquia נֹעַם pulchritudinis. Aliud, præposito מ. Psal.141.4, & non comedã בְּמַנְעַמֵּיהֶם volupta tes eorum.i.cibum voluptatum eorum. Vel sic, Et nõ comedam de voluptatibus eorũ: vt ב sit vice מ.i. non opto edere de cibis eorum delectabilibus. Acsi dicat, Non trahitur cor meum ad desideria mundi, quemad modum trahitur cor illorum, vt exponit R.D. in comment. Aliud nomen tóar, נַעֲמָן. Iesa.17.10, Plantabis plantationes נַעֲמָנִים pulchrium.sub.plantarum. Sunt qui putant esse substantiuum.i.pulchritudinum.

נָעַץ Vnde geminato צ, נַעֲצוּץ, Genus arboris vilis. R. Sahadiáh dicit esse spinã albã acutam. R.Iehudáh scripsit נַעֲצוּץ in Harabico esse סִדְרִיי. Iesah.55.13, pro הַנַּעֲצוּץ spina alba ascendet abies. R.D. in comment. genus dicit esse spinæ quæ crescit in deserto. R.Abrahám exponit, pro arbore infructuosa. Et 7.19, & in omnibus הַנַּעֲצוּצִים spinis albis. R.Abra. arboribus infructuosis.

נָעַר Excutere, Rugire. Nechem.5.13, Etiá חָצְנִי נָעַרְתִּי sinum meũ excussi. Irme.51.37, נָעֲרוּ, id est שַׁאֲגוּ חָמוּ rugierunt, sonuerunt, aut tumultuati sunt. Apud Hebræos significat & rudere, quod ad asinos pertinet:

vnde dicunt חֲמוֹר נוֹעֵר, Asinus rudit. Iesah.33.15, נֹעֵר כַּפָּיו, excutiens palmas.ne suscipiat munus. Et 9, וְנֹעֵר & excutiens Basán, & Carmel. R.D.in lib.rad.exponit, Et excutiens, sub. fructus suos, frugésque suas. Vel est verbum intransitiuum.i.excutit se: aut excussa est. Et in comment. Excutiens(aut excutit)fructus suos.acsi dicat, maturabunt arbores eorum fructus suos. Zechar. 2.13, quia נֵעוֹר rugit (sub. Dominus) de habitaculo &c. Est enim ex hac radice, secundú R. Ionáh, & est tóar instar יָכוֹל, nisi quòd punctú est permutatú propter ע. Idē scripsit R.Ioséph. Et dixit, Rugit &c.de Deo excelso, sicut Ioel 3.16, Et Dominus de Siion rugiet &c. At R.D.in cōmen.scribit esse ex nifhál ab עור, Suscitare. Et dixit metaphorice, suscitatus est de habitaculo sanctitatis suæ.i.de cælo, sicut vir qui suscitatur, & expergiscitur à somno suo. Idē scripsit ante illú R.Abrahā in cōmen. Et séri est loco camés, aut est cú séri propter literā gutturalem. Et in nifhál, Psal.109.23. נִנְעַרְתִּי excussus sum sicut locusta. Iiób 38.13, וְיִנָּעֲרוּ & excutientur impii ex ea. Et in pihél, Psalm.136.15, וְנִעֵר & excutiet (pro excussit) Parhóh, &c. Et in hithpahál, Iesah.52.2, הִתְנַעֲרִי, Excutere(excute te)de puluere. Sunt qui exponūt iuxta hác significantiá, illud 1. Sem.1.24, וְהַנַּעַר נָעַר & puer discutiebat.i.discernebat inter bonú & malú, sicut excutiēs aut cribrás, excutit & discernit vitiosa & mala à bonis. R.D.in cóm.exponit, Et puer puer.i.adhuc illo existente puero paruo, & tenero. Nó enim expectauit vt esset robustus, sed mox illo ablactato venit &c. post viginti quatuor menses quibus perficitur lactatio. Quòd verò dixit Tharghú, וְרַבְיָא הֲוָה יָנִיק & puer erat lactens: nó est intelligendú quòd adhuc lac suge-

ret, quia dictum est, Quádo ablactauit eum: sed יְנִיק est puer paru'. In lingua enim Aramæa (.i. Chaldæa) puer vocatur יְנִיק. Alii exponũt vt dictũ est, & puer discernebat sicut qui excutit linũ discernit mala à lino, vtputa stupam &c. Hinc & נְעֹרֶת, Quod discerpitur à lino, vulgò סטופא stupa, vt ait R.D. in comm. Iesa.1.31, & erit fortis לִנְעֹרֶת in stupam. i. tanquam stupa. Iudic. 16. 9, פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת filũ stupæ &c. Quisquis etiam est paruus annis, vocatur נַעַר Puer. Et quia mos puerorum est vt maioribus ministrẽt, vocatur etiam נַעַר Minister, quãuis annis sit magnus. Gene.37.2, dicitur de Ioséph qui erat decẽ & septem annorũ: Ipse נַעַר puer. Et 41.11, & ibi erat nobiscum נַעַר puer Hebræus seruus principis &c. 1.Sem.2.14, & veniebat נַעַר puer sacerdotis.i. minister. Gene.19.4, מִנַּעַר à puero. 2.Semu.18.15, decẽ נְעָרִים pueri. ministri. 1.Semu.25.5, לַנְּעָרִים pueris. Et 25.8, interroga אֶת־נְעָרֶיךָ seruos tuos. Fœmineum sæpe scribitur sine ה, & legitur cũ ה, præcipue in quinque libris Moséh, in quibus, præter vnũ, prædicto scribũtur modo. Gen.24. 14, הַנַּעֲרָ, puella. Deuter.22.19, patri הַנַּעֲרָה puellæ. Estér 2.2, נְעָרוֹת puellæ virgines. Gene.24.61, וְנַעֲרֹתֶיהָ & puellæ eius. Nomẽ, נֹעַר, Pueritia. Psal.88.16, מִנֹּעַר à pueritia. Iiób 36.14, morietur בַּנֹּעַר in pueritia anima eorum. Sunt qui exponũt, in excussione.i. morte dura, inquit R.D. in lib. rad. R. Leui, in pueritia.i. quũ fuerint pueri &c. Idem Tharghũ, & R. Moséh. Alia forma, numero duntaxat multitudinis. Iesa.54.6, Et vxor נְעוּרִים pueritiarum. siue adolescentiarũ: pro pueritiæ, aut adolescentiæ. Psal.127.4, sic filii הַנְּעוּרִים pueritiarũ. Tharghũ, iuuentutis. R. Abrahám similiter, & R.D. Gene.46.34, מִנְּעוּרֵינוּ ab adolescentia nostra. Et forma fœminea,

Irme.32.30,מִנְּעֻרֹתֵיהֶם ab adoleſcentia ſua.

נָפַח Sufflare,Dolore affici.Iechez.22.21,וְנָפַחְתִּי עֲלֵיכֶם & ſufflabo ſuper vos. Chag.1.9,וְנָפַחְתִּי בוֹ & ſufflabo in eũ. Irme.15.9,נָפְחָה dolore affecta eſt anima eius.Ieſah.54.16,נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם ſufflanté in igne prunam. Irme.1.13,Ollam נָפוּחַ ſufflatã ego video.i.feruenté,bullientem.Poteſt eſſe pahúl.Vel eſt pahúl vice tóar.i.feruenté. Et dicitur olla נָפוּחַ, quòd ſufflent in eã quando aſcẽdit feruor eius ſuperne. Iechez.37.9, וּפְחִי בַּהֲרוּגִים & ſuffla in occiſos.Eſt inſtar גְּשִׁי à נָגַשׁ. Gen.2.7, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים & ſufflauit in faciẽ eius animã vitæ. i.vitalé.

Et in puhál, Iiób 20.26,Ignis non נֻפָּח ſufflatus. Et in hifhil,Iiób 31.39,Et animam dominorum eius הִפַּחְתִּי dolore affeci.acſi efflarent animã. Malachi 1.13,וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ & dolore afficietis eũ.R.D.in lib.ra.exponit,adducetis raptũ, & dolore afficietis animã domini ei⁹ à quo rapuiſtis.vt dixit eodẽ verſu,Attuliſtis raptũ.In cómé. Et cũ contẽptu excutietis ſuper pauimétũ.Et ſic Tharghum,וְשַׁנִּיקְתּוּן & excutietis.nã pro וַיְנַעֵר & excuſſit, vel proiecit,Exo.14.27:habet וְשַׁנֵּיק.R.Ioſeph.exponit,ſufflabitis.acſi dicat,Ipſi dicũt ſe laborare & fatigari propter fatigationé oblationis quá ferũt ſuper humerum ſuũ,dicentes eã eſſe pinguẽ & carnoſam, quũ ſit macilẽta & tenuis carne,in quã ſi ſufflaret quis,in terrã caderet. Nomé,מַפָּח,Sufflatoriũ,Irm.6.29,Exuſtũ eſt מַפֻּחַ ſufflatoriũ ab igne. Aliud,Iiób 11.20,Et expectatio eorũ מַפַּח־נָפֶשׁ dolor animæ.ſic R.Moſéh,R.D,& R.Abra.

נֹפֶךְ Lapis pretioſus niger.Exod.28.18,נֹפֶךְ carbunculus.vbi Tharghum,אִיזְמַרַגְדִּין ſmaragdi.

נָפַל Cadere,ruere,mori,Proſternere ſe, Habitare.2. Semu. 19.18,נָפַל cécidit(.i.proſtrauit ſe) coram

rege.Gene.25.18,Corã omnibus fratribus ſuis נָפָל ceci-
dit.ſub.ſors eius.Vel habitauit.R.Abrahám in cõmẽt.
cecidit pars,ſiue ſors eius.Rectum eſt,inquit,vt expo-
natur cecidit.i.mortuus eſt adhuc viuẽtibus fratribus
illius.Tharghũ,coram fratribus ſuis שְׁרָא habitauit.R.
Selomóh,שְׁכַן habitauit. Micháh 7.8, נָפַלְתִּי ceciderim.
Geneſ.4.6,Et vt quid נָפְלוּ פָנֶיךָ ceciderũt facies tuæ?aut
vultus tuus. acſi dicat, Et vt quid pudore ſuffunderis?
Nume.24.4,נֹפֵל cadẽs,& diſcoopertus oculis.i.diſcoo-
pertos habens oculos.Eſt,inquit R.Abrahám,ſicut il-
lud Geneſ.15.11, Et ſopor cecidit ſuper Abrám,& quan
uis dormiret,erat tamen acſi oculis videret:iuxta illud
Cant.5.2,Ego dormio,& cor meũ vigilat.Iudic.7.12,Et
Midián,&c.נֹפְלִים habitabant in valle. ſic exponunt R.
Selomóh, R.Abrahã,& R.D.1.Sem.31.8, Et inuenerũt
Saúl,&c. נֹפְלִים iacentes in,&c. 2.Reg.25.11, וְהַנֹּפְלִים אֲשֶׁר
נָפְלוּ & tranſfugas qui tranſfugerũt ad regem Babél. E-
ſtér 6.13,Cœpiſti לִנְפֹּל cadere ante illum.1.Semu.29.3,A
die נָפְלוֹ qua trãſfugit ipſe. נ eſt cum camés chathéph.
Et cum chiric,vt 2.Semu.1.10.נִפְלוֹ. Hoſe.10.8,נִפְלוּ cadi
te ſuper nos. Ieſah.10.34,Et Lebanón forti יִפּוֹל cadet.i.
& arbores Lebanón forti ferro cadent.בַּבַּרְזֶל enim præ-
cedens , id eſt ferrum , repeti debet, inquit R. Abra-
hám. Prouer.13.17,Nuntius impii יִפֹּל corruet in malũ.
Pſal.45.6,Populi ſub te יִפְּלוּ cadent,(cadẽt)ſagittæ tuæ
in cor inimicorũ tuorũ . Idcirco venit dictio יִפְּלוּ cum
athnách,acſi eſſet coniuncta,quia deſeruit pro duabus
dictionibus,inquit R.Abrahám & R.D.in cõmẽt.Ac-
centus eius aut ſenſus eius eſt coniunctus cũ Sagittæ
tuæ.acſi dicat,Sagittæ tuæ cadẽt in cor inimicorũ, do-
nec cadãt omnes populi ſub te, & non eleuent caput
coram

corã te.Sunt etiã qui dicũt accẽtum in יִפְּלוּ esse superne & inferne.Idcirco dixit פ,יִפְּלוּ cũ seuá, licet sit cum athnách,vt ligetur accẽtus cũ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ In cor inimicorum regis.acsi dicat,Sagittæ tuæ cadent in cor inimicorum tuorũ.Nechem.6.16,Quum audissent,&c.וַיִּפְּלוּ & ceciderũt valde in oculis suis.i.fuerũt viles & abiecti valde in oculis suis corã nobis,quia viderũt murũ esse ædificatum inuitis ipsis. R.D.in lib.rad.& cõmen.depresserũt & despexerũt seipsos in oculis suis, quia cecidit timor Iehudæorũ super eos. Ieche.13.11,Et dabo lapides grãdinis,תִּפֹּלְנָה ruere faciatis. Alloquitur(inquit R.D.in cõmẽt.)lapides,& dicit eis,Ruere faciatis,sub. ædificiũ hoc.Vel,ruere faciãt:sub.lapides. Verbũ geminata vltima litera,Ieche.28.22,וְנִפְלַל & cadet vulneratus in medio ei'.Sic & Tharghũ,quũ proiiciẽtur occisi in medio eius.Vel est ex radice & significantia פְּלִילִים Iudices,vt scripsit R.Iehudáh.Vide פָּלַל. Et in hifhíl.1. Sem.3.19,& nõ הִפִּיל cadere fecit ex omnibus verbis suis super terrã.Deu.25.2,וְהִפִּילוֹ prosternere faciet eũ iudex. Irme.38.26,מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי cadere facio ego deprecationẽ meã.Psal.106.26,לְהַפִּיל vt cadere faceret eos in deserto.Iehos.13.6,הַפִּלֶהָ cadere fac eã Israeli in,&c.Ieche.32.12,Gladiis fortiũ אַפִּיל הֲמוֹנֶךָ cadere faciã multitudinem tuam. Iesah.26.19,Et terra mortuos תַּפִּיל eiiciet.proiiciet. R.D.in cõment.terra proiiciet mortuos ex se foras.Vel ת est signũ secũdæ personæ:acsi dicat,Tu Deus viuificabis mortuos tuos:sed impios qui sunt רְפָאִים gigantes,cadere facies in terrã,quia non viuificabis eos. sub.vita gloriæ.Tharghũ,Et impios quibus dedisti robur,& transgressi sunt sermonẽ tuum, gehénæ trades. Et R.Abrahám in cõment.Et terra mortuos proiiciet

ex se sicut mulier נֵפֶל abortiuũ. acsi dicat, Tu solus viuificabis mortuos tuos. Ionáh 1.6, וַיַּפִּלוּ & proiecerũt sortes. Est sine י cõiugationis. Iiób 29.24, Et lumen vultus mei nõ יַפִּילוּן cadere faciẽt. pro, nõ sinebant cadere, hoc est non flocifaciebãt, non spernebãt, sed me etiã ridente, nõ recedebat à facie illorũ timor mei. Et in hithpahál, Deuter. 9.25, הִתְנַפַּלְתִּי prostraui me. Hezræ 10.12, וּמִתְנַפֵּל & prosternẽs se ante domũ Dei, &c. Gen. 43.18, וּלְהִתְנַפֵּל & vt cadat super nos. Nomen, præposito מ, מַפָּל, Quod cadit de frumẽto dũ cribratur, sordes frumẽti. Hamós 8.6, וּמַפַּל & glumã frumenti vendamus. Iiób 41.15, מַפְּלֵי (id est חֲתִיכוֹת) frusta (partes) carnis eius cohærẽt sibi. acsi dicat, Quæ pẽdent in carne eius, frusta carnis. Vel videntur propter pinguedinẽ carnis eius cadere ex eo, quũ tamen hæreãt illi. R. Leui in cõmen. Partes carnis eius, quæ sunt separatæ aliqua separatione in aliis piscibus, cohærẽt sibi, & sunt fortes, vsqueadeò vt & caro eius sit fortis, vt non moueãtur, neque mutentur partes aliquæ carnis ab aliis partibus. R. Abrahám Perusól, מַפְּלֵי sunt partes carnis quæ hærẽt pinguedini: quæ quũ parum videãtur sibi cohærere, ita tamen fortiter cõiunguntur, vt altera ab altera separari nequeat. R. Moséh exponit, מַפְּלֵי, lumbi, vel ilia carnis eius. Tharghum, שִׁלְדֵי spinæ dorsi cum costis. Et cum ה, Iesah. 17.1, Et erit tumulus מַפָּלָה ruinæ. פ cum camés. Et cum séri, Iesah. 23.13, לְמַפֵּלָה in ruinam. Iechez. 26.15, A sonitu מַפַּלְתֵּךְ ruinæ tuæ. Significat & Cadauer, Iudi. 14.8, Vt videret אֵת מַפֶּלֶת cadauer leonis. in loco scilicet vbi cécidit. Et cum sex pũctis, נֵפֶל, Abortiuus, sic appellatus quòd cadat mortuus. Ecclesiast. 6.3, Melior est illo הַנָּפֶל abortiuus. Hinc dicuntur נְפִילִים, Gigantes, homines

proceræ ſtaturæ & altitudinis. Geneſ. 6.4, הַנְּפִלִים gigantes erant in terra. Vbi ſic ſcribit R. Abrahám, נְפִילִים dicti quòd cadat cor videntis illos, quia admiratur de altitudine ſtaturæ illorũ. Et iuxta hunc ſenſum dicitur Iiób 14.18, Mons נֹפֵל altus (eleuatus) corruet. ſecundum R.D. in lib. rad. R. Moſéh in cõment. Mons qui eſt magnus & fortis, cadens cadet.

נָפַץ Diſpergere, & quandoque cũ fractione, ſeu contritione, Frangere, Conterere. Ieſa. 33.3, נָפְצוּ גוֹיִם diſperſerunt ſe gentes. Gene. 9.19, Et ab his נָפְצָה diſperſit ſe omnis terra. Macór tranſitiuũ, Iudic. 7.19, Et clanxerunt tubis, וְנָפוֹץ & frãgere (pro fregerũt) hydrias. Irme. 22.28, נָפוּץ contritus eſt vir iſte. eſt nomen tóar. Et ſic 1. Reg. 22.17, נְפֹצִים diſperſos ſuper mõtes. 2. Semu. 18. 8, bellum נְפֹצוֹת diſperſum. dictio extranea. nã ſecundũ normam debuerat eſſe נְפוֹצָה inſtar גְּדוֹלָה: vel נְפֹצֶת inſtar קְטֹרֶת & נְחֹשֶׁת. ſed remanſit in ea camés ſecundum morẽ ſingularis, vt בְּגוֹרָה. Et in pihél, Pſal. 137.9, וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע & conteret paruulos tuos ad petram. 1. Reg. 5.9, וְנִפַּצְתִּים & proiiciã (vel diſſoluere faciã) ea ibi. R.D. in cõmen. exponit אַתִּירֵם, diſſoluã ea, אַשְׁלִיכֵם proiiciam ea: & ſic Tharghũ, וְאַרְמִינוּן & proiiciã ea. Et dixit hoc verbo נָפַץ quod eſt diſpergere cum cõtritione: quia rates dum per mare ducũtur, ſunt ligatæ in capitibus ſuis: quũ verò educũtur in aridã, diſſoluũtur ligamina, diſpergũtúrq; trabes huc & illuc. Irme. 48.12, Et vaſa ſua euacuabũt, & lagenas ſuas יְנַפֵּצוּ cõterent. R. Ioſéph, euacuabunt. nam Tharghũ pro וַתְּעַר & euacuauit hydriam ſuam, Geneſ. 24.20: habet וּנְפַצַת. quemadmodum dixit, Et vaſa ſua euacuabunt: & eſt geminatio rei.

Nomen cũ ſex punctis, נֶפֶץ. Ieſah. 30.29, נֶפֶץ (in) cõtri-

tione & turbine. ſic R. Abrahám. & ב quod præceſſit, ſubauditur. Alia forma, præpoſito מ, מַפֵּץ, Inſtrumentum quo aliquid cõteritur, vt malleus. Irme.51.20, מַפֵּץ־אַתָּה לִי malleus tu mihi. eſt cũ ſerí. Et cũ camés, מַפָּץ, vt Iechez.9.2, Et vniuſcuiuſque inſtrumentũ מַפָּצוֹ mallei ſui in manu eius. Series eſt, Et in manu vniuſcuiuſque erat inſtrumentum mallei ſui.

נֶפֶשׁ Cũ ſex punctis, Anima, animus. Et à nobiliore parte, dicitur & Homo, è corpore & anima cõpoſitus. Interdũ & pro Corpore, & pro Volũtate capitur. Et quãquam fœmineũ ſit, inuenitur tamẽ & maſculeũ. Gen.1.20, reptile נֶפֶשׁ חַיָּה animæ viuẽtis. Eſt generale nomẽ omniũ quæ gignũt terra, aqua, & homo, ait R. Abrahám in comment. Et 12.5, וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ & animã (pro animas) quas fecerũt in Charán. R. Abrahám exponit, ſeruos natos domi. i. vernaculos. Vel animã, pro animas, quas עָשׂוּ, id eſt קָנוּ acquiſierunt, emerunt. quo in ſenſu inuenies & alia in radice עָשָׂה. Sunt etiã qui dicũt, Et animas quas docuit veritatem, vt colerẽt Deũ. Leuit.2.1, וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב & anima quum obtulerit oblationẽ. i. homo, à parte totũ. Vnde & Tharghũ, וֶאֱנָשׁ & homo. Maſculeũ, Nume.31.28, אֶחָד נֶפֶשׁ vna anima. Pſa.27.12, Ne des me בְּנֶפֶשׁ in animã hoſtium meorũ. i. voluntatẽ, vel deſideriũ. Leuit.19.27, Et inciſionẽ לְנֶפֶשׁ pro anima nõ dabitis in carne veſtra. i. pro anima mortui, ait R. Abrahám in cõment. Vnde Tharghũ habet, עַל־מִית ſuper mortuũ. aut pro mortuo. Et eſt veritas, & נ non eſt dagheſſatũ, leniendi gratia, ait idẽ R. Abrahã. Nume.5.2. Et omnis immũdus לְנֶפֶשׁ ſuper animã. Et pro anhelitu, aut halitu, Iiób 41.13, נַפְשׁוֹ halitus eius carbones inflãmabit. Pſal.105.18, Ferrũ ingreſſum eſt נַפְשׁוֹ

animã eius, quia ſcilicet anima affligitur afflicto corpore. Vel, corpus eius: & ſic Ieche.16.5, בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ in ſanguine partus animæ tuæ.i.corporis tui. R.D.in lib.ra. & cõmẽt. Et גֹעַל eſt ſanguis partus qui effunditur dum proles naſcitur. Pſal.24.4, Qui non accepit in vanum נַפְשׁוֹ animã meam.i.nomen meũ. & eſt ſermo Dei. Si legatur נַפְשׁוֹ, exponendũ eſt nomẽ eius. Irm.51.14, Iurauit Dominus exercituũ בְּנַפְשׁוֹ per animã ſuam. i.per ſeipſum. Deuter.23.24, כְּנַפְשְׁךָ ſecũdum volũtatem tuã. aut deſideriũ tuum. Irme.31.12, נַפְשָׁם anima eorũ. Ieſah. 5.14, Dilatauit infernus נַפְשָׁהּ animã ſuam. vel halitũ ſuũ, ſecundum R.Abrahám. Plurale maſculeũ ſemel inuenitur, Iechez.13.20, אֶת־נְפָשִׁים animas vt volẽt. Fœmineũ, Exod.12.4, Secundum numerũ נְפָשֹׁת animarũ. Gene. 36.6, נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ animas domus ſuæ. Iehoſ. 23.11, לְנַפְשֹׁתֵיכֶם animabus veſtris. Illud autem Ieſah.3.19, וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ & pectoralia: R.D.in cõmen. dicit eſſe ornamẽta quæ ſuſpendunt mulieres inter vbera ſuper cor ſuum. Tharghum, קְרִישַׁיָּא. R. Abrahám, ornamẽtum pectoris, quod eſt domus animæ, quia in eo eſt cor. Hinc verbum in nif hál, pro Quieſcere animo. Exo.23.12, וְיִנָּפֵשׁ & quieſcat animo filius ancillæ tuæ. Et 31.17, Et die ſeptima ceſſauit, וַיִּנָּפַשׁ & animo quieuit. More loquitur humano. homo enim perfecto opere ſuo quieſcit animo.

נֵץ Accipiter qui vulgo dicitur אשפרויר *eſperuier*. In Haruch exponitur אצטור Aſtur. Leuit.11.16, וְאֶת־הַנֵּץ & accipitrem. Vide נִצָּה. נוֹצְצִים & נִיצוֹץ, quære in נוץ.

נצב Vnde נְצִיב, quod eſt תֵּל, Tumulus, cumulus. Gene.19.25, Et fuit נְצִיב tumulus ſalis. Tharghum, קָמָא ſtatua. Eſt etiã נְצִיב Caput, dux, princeps, præfectus, præpoſitus. 1.Semu.13.3, Et percuſſit Ionathán אֶת

וּנְצִיב נְצִיב præfectum(aut ducẽ)Peliſtinorũ. 1.Reg.4.18.אֶחָד & præfectus vnus. Illud autem 1. Reg.22.48, Et rex nõ erat in Edóm, נִצָּב מֶלֶךְ præfectus(aut dux)erat rex.i. vicerex.eſt acſi dicat, In dieb' Iehoſapháth, nõ erat rex in Edóm, ſed הַנִּצָּב erat eis rex, id eſt הַנִּצָּבִים præfecti quos cõſtituerãt eis reges domus Dauid : quia ſub poteſtate eorũ erãt. Sicut ſcriptũ eſt 2.Semu.8.6, Et poſuit Dauid נְצִיבִים præfectos in Arám Daméſec.i. Syria Damaſci. Et fuit Arám Dauidi in ſeruos ferẽtes munera. Memorauit autẽ hoc, eo quòd ambulauit Iehoſaphath in via Domini, & reſiduũ cynædorũ quod remanſerat in diebus Aſá patris ſui, remouit è terra. Idcirco nõ defecit Edóm ab illo: & adhuc in diebus eius nõ erat rex in Edóm, ſed præfectus quẽ ipſe conſtituerat, erat eis rex. at in diebus Iehorám filii eius, qui fecit malum in oculis Domini, mox defecit ab illo Edóm, quẽadmodum ſcriptũ eſt 2.Reg.8.22, Et præuaricatus eſt Edóm, ne eſſet ſub manu Iehudáh, &c. 2.Semu. 8.14, Et poſuit in Edóm נְצִבִים præfectos. 1. Reg. 5.16, Præter מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים principes præfectorũ. quia erãt ibi principes ſuper præfectos, & præfecti ſuper reſiduũ populi. Vel in מִשָּׂרֵי deficit ם, pro מִשָּׂרִים principes præfectos. Hinc dici poteſt & מַצֵּבָה Statua, aut lapis qui ſtatuitur ad colẽdum, de quo in יָצַב. Et נִצָּב, Capulus. Iudic.3.2, Et ingreſſus eſt etiam הַנִּצָּב capulus poſt ferrum. וְלְהַצִּיב, quære in יָצַב.

נָצָה Velociter ire, & quaſi volare, acſi quis habeat נוֹצָה pẽnas. Thren.4.15, Quia נָצוּ velociter iuerunt. volauerũt. R. Abrahám, fuit eis penna ſicut aui. R. Menachém, Inquinati ſunt, à נוֹצָתָה, de quo infrá. Tharghũ, אִתְקוֹטְטוּ irati ſunt. Irm.48.9, Date alam Moáb: quia נָצֹא תֵּצֵא volando volabit. ſic R. Abrahám & R.

D. Et א est loco ה: nam secũdum normã debuerat תֵּצָא esse תֵּצָה instar תַּשֶּׁ... & hánách est loco daghés, secundũ moré. Nomẽ, נוֹצָה, Ieche.17.2, plena הַנּוֹצָה pluma. pro plumis siue pénis. Rectũ est (ait R.D.) vt נֵץ accipiter, sic vocetur, quòd sit ei robur in pénis, & alis ad multũ volandũ. Vide in נֵץ. Et in nifhál, est Litigare, cõtẽdere, rixari, Desolare. 2.Reg.19.25, Et erit ad desolandũ in aceruos נִצִּים desolatos ciuitates munitas. acsi dicat, ait R.D. in li.ra. Et erit ad desolandũ ciuitates munitas, quæ erũt destructæ & desolatæ in aceruos. Idem Iesa.37.26, Et in cõment. itidem exponit, ad desolãdum ciuitates munitas, vt sint aceruí desolati. Exod.21.21, Et quũ יִנָּצוּ rixati fuerint viri. Et in hifhil, Nume.26.9, Qui הִצּוּ rixati sunt contra Moséh & Aháron in congregatione Córach בְּהַצֹּתָם quũ rixarẽtur contra Dominũ. sic R.Abrahám in cõmen. & R.D. in lib.rad. Tharghum, Qui congregauerũt se, &c. quãdo congregauerũt se, &c. Sed quia verbũ est transitiuũ, interdum melius est vt exponatur secũdum R.Selomóh in cõmen. Qui eleuare se cerunt Israelem, vt litigarẽt contra Moséh, &c. quia eleuare fecerũt populum, vt litigarẽt cõtra Dominum. Psal.60.2, בְּהַצּוֹתוֹ quũ rixatus est ipse cũ Mesopotamia. Vel, quãdo desolauit ipse Mesopotamiã. Vtroque modo exponit R.Abrahám in cõmen. At R.D. in cõmẽt. quãdo pugnauit ipse, &c. Nomen, מַצָּה, Lis, contẽtio, iurgium, rixa. Iesah.58.4, Ad litẽ וּמַצָּה & contentionem ieiunabitis. Et 41.12, Viri מַצֻּתֶךָ contentionum tuarum (.i. qui contendunt tecum) erunt tanquam nihil. Deficit נ, idcirco צ est cum daghés, inquit R.Abrahám in comment. & est alterius speciei.

נצח In pihél est חִזֵּק Roborare, fortificare. Psal.4.1, לַמְנַצֵּחַ vincenti. Author cantici, & pulsationis

vocatur מְנַצֵּחַ, acsi dicat, fortis in opere suo, & princeps, & dux super illud. ita R.D. in lib. rad. At in comment. מְנַצֵּחַ, vt videtur, erat præpositus cantorũ, ad cuius imperium dicebãtur psalmi, & tradebantur pulsatoribus, atque cantoribus. Tharghũ, לְשַׁבָּחָא ad laudandum. vel laudẽ. R. Abrahám, Dixit Haghaón quòd iste psalmus fuit Dauidi, & dedit illũ vni cãtori ad psallendũ illum iugiter, acsi dicat, לָנֶצַח in seculũ, aut perpetuum. Alii vero dixerunt fuisse præpositũ cantorum, sicut 2. Para. 2.1, וּמְנַצְּחִים & præpositi super eos tria millia, & sexcenti. Et ל cum pathach, quia erat notus. Et 17, & tria millia, & sexcenti מְנַצְּחִים præpositi, vt operari facerent populum. Hezræ 3.8, & cõstituerunt Leuitas à filio viginti annorum, & suprà, לְנַצֵּחַ ad sollicitandũ opus domus Domini. vel, vt præessent operi. Nomen, נֵצַח cum seri, id est חֹזֶק Fortitudo, כֹּחַ Potẽtia. Seculũ, Sãguis. 1. Semu. 15.29, & etiã נֵצַח fortitudo Israél nõ mẽtietur. Psal. 49.20, עַד־נֵצַח vsque in seculũ nõ videbũt lumẽ. Thre. 3.17, periit נִצְחִי fortitudo mea. R. Abrahám in cõment. statio mea in fortitudine quæ erat mihi. Tharghum, תוקפי fortitudo mea. Iesah. 63.3, & stillabit נִצְחָם sanguis eorũ super vestimenta vestra. Sic appellatus, quòd sit fortitudo & vita hominis. Idẽ R. Abrahám in cõment. Et 5, & descendere faciã in terram נִצְחָם fortitudinẽ eorum. R. Abrahám exponit, & effudi in terram sanguinem eorũ. Toár, נֶצַח, Fortis, Perpetuus. Irme. 15.18, vt quid fuit dolor meus נֶצַח fortis? inquit R.D. in lib. ra. at in comment. exponit עולמי ותמידי perpetuus. Et in nifhál, Irme. 8.5, Cur auertitur populus iste auersione נִצַּחַת forti? aut perpetua. pro נִנְצַחַת. Vel est nomen. Et quia res fortis, est perpetua, & iugis, נֶצַח dicitur עוֹלָם, Seculum.

Seculũ.Pſal.16.12,Iucunditates in dextera tua נֶצַח in ſeculum.Vnde & Tharghũ habet לְעַלְמִין in ſecula.Ieſah.34.10,לְנֵצַח נְצָחִים in ſeculum ſeculorum.

נָצַל Eruere,eripere,liberare, Euadere.Diripere, expoliare.In nifhál,Irm.7.10,Et dixiſtis,נִצַּלְנוּ euaſimus.erepti ſumus.Pſal.69.15,אִנָּצְלָה eruar ab odio habẽtibus me: Eſt prima futuri perſona.Tharghũ,אִתְפְּצֵי eruar.Michah 4.10,ibi תִּנָּצֵלִי euades. Et in pihél,Exo.3.22,וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרָיִם & expoliabitis AEgyptũ.2.Par.20.25,וַיְנַצְּלוּ & diripuerunt ſibi. Et in hifhil, Exod.12.26,וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל & domos noſtras expoliauit.aut expoliare fecit. 2.Semu.20.6, וְהִצִּיל עֵינֵנוּ & euadat (effugiat) ex oculis noſtris.i. euadat aſpectũ oculorum noſtrorum, quũ ingreſſus fuerit in vnã ex vrbibus munitis.Exo.5.23,וְהַצֵּל לֹא־הִצַּלְתָּ אֶת־עַמֶּךָ & eruẽdo nõ eruiſti populũ tuũ.1.Sem.30.22,quod הִצַּלְנוּ ſpoliauim᾽.diripuimus.Eſt pathách præter normã.Pſal.7.3,& nõ eſt מַצִּיל eruens.Hamós 4.11, ſicut torris מֻצָּל erutus de incendio.2.Reg.18.29,non poterit לְהַצִּיל אֶתְכֶם eruere vos. Pſal.31.17, הַצִּילֵנִי erue me de &c.Zechar.11.6,nõ אַצִּיל eruam de&c.Pſal.119.43,וְאַל־תַּצֵּל & ne remoueas ex ore meo verbũ veritatis. Et in hithpahál, Exo.33.6, וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶדְיָם & expoliauerunt ſe filii Iſraél ornamento ſuo.אֶת pro מֵ. Eſt enim hithpahál intranſitiuum. Nomen, הַצָּלָה,Liberatio.Eſtér 4.14, Refrigerium וְהַצָּלָה & liberatio manebit Iehudæis.

נָצַר Seruare,obſeruare, cuſtodire, Deſtruere, deſolare.Pſal.119.22,עֵדֹתֶיךָ נָצָרְתִּי teſtimonia tua cuſtodiui. Prouer.22.12,oculi Domini נָצְרוּ דָעַת cuſtodierunt ſcientiam. Ieſah. 65.4, וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ & in deſertis (ſiue deſolatis,ſub.locis) morabuntur.pro morantur.

Et ſic 49.6,וּנְצִירֵי & deſolata Iſraël ad conuertendū.vel reducendū.ſub.ad ſuā antiquitatē. Et in margine ſcribitur cum ו,interne cū י & ſu'rec. Prouer.7.10, וּנְצֻרַת לֵב & anxia corde.vel potius, cauta corde. Acſi dicat quod non poteſt homo capere illā,nec ſeducere,ſed ipſa homines ſeducit.ſic etiā R.Himmanuél. R.Ioſéph exponit,deſolata (deſtructa) corde.i. intellectu,& ſcientia. Et נ nō eſt cōſtitutiuū nifhál à צור,ſed eſt radicalis litera. Tharghū,quæ diuidit cor iuuenum. Nachū 2.1,נָצוֹר מְצוּרָה cuſtodiēdo munitionē. Iechez.6.12,& qui cuſtoditur,וְהַנָּצוּר & obſeſſus.aut cuſtoditus,ſiue,qui cuſtoditur,ne quis vadat ad eū. Pſal.34.14,נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע cuſtodi linguā tuā à malo. Et ſine נ,inquit R.D.in li.ra. Ieſa.8.15,צוֹר תְּעוּדָה cuſtodi teſtimoniū. Et ita Tharghum, טַר cuſtodi. R.D. in li.rad. At in cōment. צוֹר ligare vel ligandū,à צָרַר inſtar סוֹב à סָבַב,& eſt macór. Sunt autem verba prophetæ. Dixit, Tantum eſt mihi liganda,& ſigillanda (claudēdáque)lex in(.i.cū)diſcipulis meis,ne illam alii (præter illos,) videant: quia alii nec videre, nec audire illā volunt. Sunt qui dicunt eſſe verba Dei, & imperatiua : exponentes צוֹר hoc eſt נְצֹר cuſtodi &c. R.Abrahám in cōment. Sunt qui dicūt in צור deficere נ,pro cuſtodi:at rectum eſt vt ſignificet liga,à צָרַר,hoc ſenſu , Liga, & claude verba hæc prophetiæ, & ſint teſtimoniū,& lex &c. Pſal.141.3, pone Domine שָׁמְרָה לְפִי נִצְּרָה דַּל cuſtodiam ori meo, cuſtodi oſtium &c. Imperatiuum cum additione ה, & daghеſſatur צ euphoniæ gratia , ſicut daghеſſatur ק in מִקְּדָשׁ. & ſic daghеſſatur Prou.4.13,נִצְּרֶהָ. R.Abrahám in cōmen. Pone Domine שָׁמְרָה:dixit R.Moſeh ſacerdos eſſe nomē inſtar עֶצְמָה. At Opinione mea,perſona patiens deficit:& eſt ſenſus,Po-

ne Domine מַחְסוֹם clausuram: & שָׁמְרָה est imperatiuũ, custodi os meũ: vt Psal.25.20, שָׁמְרָה custodi animã meã. Et נִצְּרָה est imperatiuũ, & צ daghessatur ornatus gratia, sicut in memoratis dictionibus, & 1.Sem. 28.10, si יִקְּרֵךְ euenerit tibi punitio propter hoc. Et דַּל est vt דֶּלֶת. Idẽ ferè scripsit R.D. in cõmẽt. Iesa.27.3, nocte & die אֶצֳּרֶנָּה custodiã illam. צ cum camés chathéph. Psal.61.8, quæ יִנְצְּרֻהוּ custodient eũ. Nomen, נֵצֶר, cum quinque punctis, est יוֹנֶקֶה planta nouella, teneráque, & עָנָף ramus. Iesah.60.21, נֵצֶר planta tenera(ramus) plantationũ mearum. Et 11.1, וְנֵצֶר & ramus è radicibus eius crescet. Tharghũ, Et egredietur rex de filiis Isái, & Christus de filiis filiorum eius crescet.

נקק Vnde נָקִיק, Foramen, vel dens petræ. Irme.13.4, & absconde illud ibi בִּנְקִיק הַסָּלַע in foramine(vel dente)petræ. Iesah.7. 19, וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים & in foraminibus petrarum.

נקב Perforare, Exponere, Nominare, Maledicere. Chab.3.14, נָקַבְתָּ perforasti baculis eius caput(ducem) exercituũ eius. R. Abrahám, & R.D. in lib.rad. & cóment. Leuit.24.16, וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה & maledicens nomini Do. Acsi dicat, exponẽs, & maledicens: quia nõ erat reus nisi exponeret, & malediceret. Hamós 6.1, væ &c. נְקֻבֵי nominatis à principio gentiũ. i. montibus Siión, & Somrón nominatis à principio septẽ gentium quæ in eis habitauerũt. Gen.30.28, נָקְבָה שְׂכָרְךָ nomina(expone) mercedẽ tuã. Leui.24.16, בְּנָקְבוֹ quũ maledixerit ipse nomini. su. Domini. Et 11, וַיִּקֹּב & exposuit(sub. literis suis) filius mulieris Israelitidis אֶת־הַשֵּׁם nomẽ, & maledixit. Prou.24.24, יִקְּבֻהוּ maledicent illi po. Ex nisphál, Núe. 1.17, Et accepit Mosẽh & Aharón viros istos qui נִקְּבוּ ex-

positi erant per nomina. ita R. Abra. & R. Selomóh in cóm. Nomẽ, מַקֶּבֶת, Perforatio, Malleus. Iesa. 51. 1, aspi cite ad petrã &c. וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם & ad perforationẽ cisternæ vnde perforati estis. R. D. in cóment. ad perforationem cisternæ, id est vuluæ, quã comparauit cisternæ. Acsi dicat, ad cisternã perforatam ex qua perforati estis. i. ad Saráh. R. Moséh, & ad malleum. acsi dicat, Aspicite ad petrã. i. Saráh vnde excisi estis, quæ est patiẽs: & ad malleum, actiuum instrumentũ. i. ad Abrahám.

Et malleus hoc appellatur nomine à dolãdo, & perforando lapides. Iudic. 4. 21, & posuit אֶת־הַמַּקֶּבֶת malleũ in manu sua. 1. Reg. 6. 7, וּמַקָּבוֹת & mallei. Hinc etiam dicitur נְקֵבָה, Fœmina: eo quòd sit perforata. Genes. 1. 27, masculum וּנְקֵבָה & fœminam creauit eos.

נָקַד Vnde נְקֻדָּה, Punctũ. Canti. 1. 11, Cũ נְקֻדּוֹת punctis argẽti. Sic vocãtur נְקֻדִּים animalia alba in quib' sũt maculæ nigræ: vel nigra in quib' sũt maculæ albæ instar pũctorũ. Gene. 30. 30, separa inde omne pecus נָקֹד variũ. vel respersũ maculis. Et 31. 38, נְקֻדִּים varias. maculis respersas. Itẽ 34, & omnes capras הַנְּקֻדּוֹת varias. Et panis siccus, & mucidus, appellatur נִקֻּד, quòd mucor in pane sit albus, viridisq; ac niger. Ieho. 9. 5, panes cibi eorũ sicci, erãt נִקֻּדִים mucidi. 1. Re. 14. 3, וְנִקֻּדִים & crustulas. Tharghũ, כְּסָנִין quæ sũt fercula è diuersis leguminib', & legumina tosta, & panes sicci, siue cibarii, aut nautici.

נָקָה Mundum, aut innocentẽ esse, & immunẽ, Mundare, euacuare, Succidere, desolare. Et in cal inuenitur tantũ, idque in macór, iunctum cũ nifhál. Irme. 49. 12, & tuipse נָקֹה תִנָּקֶה immunis existendo, immunis eris? Et in nifhál, Zechar. 5. 3, omnis furans hinc כָּמוֹהָ נִקָּה similiter succisus est, & omnis iurãs inde כָּמוֹהָ

נִקָּה similiter ſucciſus eſt. i. omnis fur ſicut ſcriptum eſt ex vna parte ipſius voluminis,ſucciſus eſt:& omnis iurans, ſicut ſcriptũ eſt ex altera parte ipſius, ſimiliter ſucciſus eſt. Volumẽ enim erat ſcriptũ ante & retro, ſiue intra & extra. Et ex vna parte ſcripta erat maledictio furantis:& ex altera parte, maledictio iurantis mendaciter. Et de vtroque dicitur נִקָּה, quia ſuccidetur è mundo,& erit mũdus(.i.vacuus)omni bono. Et כָּמוֹהָ eſt ſicut facies voluminis vnius , ſic facies eius altera: ſcriptum erat in ipſis eodẽ modo. Et eſt ſicut illud 1. Reg. 22.4, ſicut ego, ſicut tu.i.ego ſicut tu,& tu ſicut ego. R. D.in lib. rad. & in cõment. Nume.5.30, וְנִקָּה innocens erit vir ab iniquitate.i.à pœna iniquitatis. Pſalm.19.13, וְנִקֵּיתִי & mũdabor(mũdus ero)à præuaricatione magna. Ieſa.3.26, וְנִקָּתָה & mũdata(.i.euacuata hominibus & habitatoribus)in terra ſedebit.ita exponit R.D.in lib.ra. & cõm. Irm.25.29,& vos הִנָּקֵה תִנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ mũdãdo mũdi eritis?nõ eritis mũdi.ſub.ab afflictionib'. Vel,& vos immunes exiſtẽdo, immunes eritis?nõ &c. Prou.6.29, qui ingreditur ad vxorẽ proximi ſui, לֹא יִנָּקֶה nõ erit immunis. Et 11.21, יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע mox mox nõ erit immunis malus.vel impunis. Exponit R. Himmanuél in cõment. Dicit quòd vir malus qui malefacit animæ ſuæ, & alteri, nõ erit mundus, ſiue impunis, vt nõ veniat ſuper illũ punitio propter malũ ſuum. profectò veniet. יָד לְיָד, acſi dicat, in propinquo. Vel ad iudiciũ pertinet, vt vir malus non ſit immunis, ſed vt mox retribuatur ei ſecundũ eius impietatem. Tharghum, Qui extendit manũ contra ſociũ ſuũ, non erit mundus à malo. Et in pihél, Ioél 3.21, וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא־נִקֵּיתִי & mũdabo, ſanguinẽ eorũ nõ mũdabo. R.D.in cõm. mũdabo.i.ab argẽto

& auro ſuo quod tulerunt euacuabo gẽtes, quia etiã filii Iſraél tollẽt ab eis, & erũt ipſis in ſpolia, & prædã: ſed à ſanguine eorũ quẽ effuderũt, nõ mũdabo, ſed anima erit pro anima, anima effundétiũ, vel filiorũ eorũ poſt eos: nã ſi totũ aurũ mũdi darẽt pro redẽptione animarũ ſuarũ, nõ eſſent immunes à ſanguine eorũ. R. item Abra. in cõment. De malo quod fecerunt gẽtes Iſraéli, non vltionẽ faciet Deus, quia miſerationes eius magnæ ſuper omnia opera eius: ſed ſanguinẽ quem effuderunt nõ mundabit, quia non eſt eis redẽptio. Exod. 34.7, וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, & mundãdo nõ mundabit. Acſi dicat, Mundãdo nõ mundabit hominẽ ab iniquitate, quanuis parcat iniquitati: ſed paululum puniet hominẽ vt eum corrigat, & ad bonã viam reducat. Et doctores exponunt, Mũdat reſipiſcentes: at illos qui nolunt reſipiſcere, non mundat. Et hoc etiã modo exponit R. Abrahám in cõment. Tharghum, Parcẽs eis qui conuertuntur ad legem tuã: & eos qui non conuertũtur, non iuſtificans. aut mundans. Irme. 30.11, וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ, & ſuccidendo nõ ſuccîdam te. ſub. de mundo, vt remaneat mũdus mũdus, id eſt vacu' te. Pſal. 19.12, נַקֵּנִי, mũda me. Toar, Ioél 3.19, Effuderũt ſanguinẽ נָקִיא innocentem. Et ſine א, Gene. 24.40, & נָקִי innocẽs. In plurali omnia ſunt defectiua. i. cũ vnico י, præter vnũ, Irme. 2.34, ſanguis animarũ pauperum נְקִיִּים innocentũ. Nume. 32.22, & eritis נְקִיִּם innoxii. Nomen, Hoſe. 8.5, vſquequo nõ poterunt (ſub. cuſtodire) נִקָּיֹן innocentiam? i. Vſquequo non poterũt eſſe innocentes, & mũdi ab hac iniquitate? acſi dicat, Vſquequo prolongabit tẽpus vt non poſſint eſſe innocentes? Hamos 4.6, Dabo vobis נִקְיוֹן mũditiã dentium. i. defectũ panis. Cibo enim dẽtes replen

tur. Acsi dicat, inter dentes: vt Num. 11. 33, Carne adhuc existente inter dentes eorũ. Et cum deficit cibus, dẽtes sunt mundi. Targhũ, אַקְהָיוּת hebetationem (obtusionémque) dentiũ. Dentes enim quum nõ continuatur cibus, obtundũtur. Aliud, Num. 4. 7, Et ponẽt super eã scutellas, & cochlearia, וְאֵת־הַמְּנַקִּית & opercula. vel cyathos. Inter Hebræos varia est opinio. quidã enim dixerũt fuisse הַסְּנִיפִּין furculas instar palorũ aureas, quæ stabant in terra, & eleuabantur supra mensam ad cõiungendũ calamos, ne frangerẽtur pondere panis. Alii dicunt קְשׂוֹת fuisse furculas prædictas, & מְנַקִּיּוֹת fuisse calamos: qui sic vocabantur, quòd mundarent panem, ne fieret mucidus. Irme. 52. 19, הַמְּנַקִּיּוֹת cyathos.

נקם Vlcisci, vindicare. 1. Sem. 24. 12, וּנְקָמַנִי & vlciscatur me Dominus de te. Psal. 99. 8, וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם & vlciscẽs super opera eorũ. vel, de operibus eorũ, aut propter opera eorũ. Exod. 21. 20, נָקֹם יִנָּקֵם vindicãdo vindicabitur. Deuter. 32. 42, יִקּוֹם vlciscetur. Et in nifhál, 1. Semu. 14. 24, וְנִקַּמְתִּי מֵאֹיְבַי & vindicabor de inimicis meis. Irme. 15. 15, וְהִנָּקֶם לִי מֵרֹדְפַי & vltionem fac mihi de inimicis meis. vel, & vltio fiat mihi, &c. 1. Semu. 18. 25, לְהִנָּקֵם vt fiat vltio, &c. Iudi. 16. 28, וְאִנָּקְמָה & vlciscar me.

Et in pihél, Iudicũ 15. 7, נִקַּמְתִּי בָּכֶם vlciscar de vobis.

Et in hofhál, Genes. 4. 25, septuplũ יֻקַּם־קָיִן vindicabitur Cáin. i. vltio capietur de interficiẽtibus eum. Et in hithpahál, Psal. 8. 3, Vt cessare faceres inimicũ, וּמִתְנַקֵּם & vlciscẽtem se. Irme. 5. 9, Non תִּתְנַקֵּם vlciscetur se anima mea. Nomen, נָקָם, Vltio, vindicta. Deut. 32. 42, וְנָקָם & vindictã reddet. Iudic. 16. 28, Et vlciscar me נְקַם־אַחַת vltionẽ vnius duorũ oculorum meorũ. Masculeũ est נָקָם, & אַחַת fœmineum: vnde אַחַת non ad נָקָם vltionem, sed

ad עֵינַי oculorum refertur. R. D. in comment. נְקַם est coniunctum. acsi dicat, De vno è duobus oculis meis. Et in Deras scribitur in persona Simsón orantis, Domine mūdi da mihi mercedē oculorū meorum, vnius in mūdo hoc, alterius verò reseruetur mihi, & præparetur vt veniat. Et cū ה fœmineo, נְקָמָה. Psa.149.7, Ad faciēdū נְקָמָה vindictā. Nume.31.3, נִקְמַת־יְהוָה vltionē Domini. Irme.11.20, נִקְמָתְךָ vltionē tuam. 2.Semu. 22.46, נְקָמוֹת vltiones. Est sine ו. cætera cū ו, Psal.18.48, נְקָמוֹת.

נָקַף Est כָּרַת שָׁבַר, Excidere, cōfringere, frangere, conterere. Iesah.29.1, חַגִּים יִנְקֹפוּ agnos excident. aut excidāt. i. iugulent. acsi dicat, inquit R.D. in lib. ra. excidant caput eorū. Et in cōmen. Agni quos iugulabūt, reputabuntur eis acsi excidissent eos. R. Abrahám in cōmen. verbū dicit esse intrāsitiuum, & חַגִּים sunt עוֹלוֹת. i. holocausta excidētur. Vel est, inquit, trāsitiuū, & deficit dictio הַנּוֹקְפִים excidētes: vt Gen.48.1, Et dixit (sub. dicēs, vel quispiā) ad Ioséph. Et in pihél, Iesa.10.34, וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר & excîdet arbores perplexas syluæ ferro. ita R. Abrahā in cōmen. R.D. in cōm. Et excîdet perplexa. i. ramos perplexos arborū. Iiób 19.26, Et post pellē meā, נִקְּפוּ־זֹאת contriuerūt hanc. i. & post pellem meā contritam, vermes cōtriuerunt hāc, sub. carnē. R. Moséh in cōment. Et post pellē meam. i. illud quod est sub pelle mea. nēpe frustum carnis aut ossis, quod manu apprehendens ostēdebat eis. Et est sensus, præter Deū, qui illius nouerat plagā, non erat ei redēptor, Quia post pellē meā (inquit) quā cernitis in vlcere malo, succiderūt succidētes (. i. dolores mei) carnē & ossa, & nō est ex vobis qui videat. R. Abrahā Perusól, Post pellē meā. i. putredinē pellis meæ, succiderūt, & contriuerūt hoc. i. hoc

os,ſiue hæc oſſa. Nomẽ,Ieſah.17.6,Et remanebunt in eo racemi כְּנֹקֶף זַיִת ſicut excuſſio oleæ. i.Et remanebunt habitatores Ieruſaláim pauci ſicut racemi,reſpectu aliorũ Iſraelitarũ qui ſunt multi: & ſicut excuſſio oleæ. Vt enim excuſſa olea remanent pauca grana in vertice ramorũ ſuperiorum,quæ nõ potuerunt excuti, ita pauci remanebũt in Ieruſaláim, quũ illã excuſſerit rex Aſſúr. Alia forma,Ieſah.3.24,Et pro cingulo נִקְפָּה excisio.aut cõtritio. ita R.Abrahã & R.D.in cõment.

נָקַר Perforare,Effodere,eruere.1.Sem. 11.2,בִּנְקוֹר לָכֶם כָּל־עֵין יְמִין quũ effodero vobis omnẽ oculũ dextri. ſub.lateris. Et in pihél,Iiób30.17,עֲצָמַי נִקַּר,oſſa mea perforauit.ſub.dolor. Et in puhál,Ieſa.51.1,Et ad perforationẽ ciſternæ vnde נֻקַּרְתֶּם effoſſi eſtis. Nomẽ,נִקְרָה, Locus effoſſus in petra,id eſt cauerna vel ſpelúca,ait R. D.in lib.ra.& cõmen.& R.Abrahám in cõment. Exo. 33.22,בְּנִקְרַת in foramine(vel cauerna)petræ. Ieſah.2.21, בְּנִקְרוֹת in foramina(vel cauernas)petrarum. Tharghũ, בִּמְעָרַת in ſpeluncas.

נָקַשׁ Eſt יָקַשׁ,Illaqueare,irretire,laqueũ tendere,Offendere. Pſal.9.17, propter opus manuũ ſuarũ נוֹקֵשׁ רָשָׁע illaqueauit impiũ.vel illaqueatus eſt impius. R.Abrahám, נוֹקֵשׁ eſt cóiugationis pohél: & radix eius eſt cũ נ,נָקַשׁ.Et rectũ eſt vt ſerí ſit loco pathách.nã omnes motus(ſiue omnia puncta) inter ſeſe permutãtur. neque eſt rationabile vt ſit ex Tharghũ : quia multa inueniuntur cũ נ. ſuntq; duæ radices eiuſdẽ ſignificantiæ,נָקַשׁ & יָקַשׁ.R.verò D.in cõment. Serí in נוֹקֵשׁ eſt ſicut pathách, & eſt ex nifhál, illaqueatus eſt impius.i. Gholiáth: quia gladio ſuo fuit occîſus . & ſic radix eſt יָקַשׁ. Vel נ eſt radicalis litera ex pohél,& eſt intranſiti-

uũ.i.illaqueatus eſt,aut illaqueauit ſe. Perdit Deus im piũ in opere manuũ ſuarũ,illaqueat eũ iuxta illud Pſa. 7.16,Et cecidit in foueã quã operatus eſt.Secũdũ R.Ionáh,eſt participiũ ex cal,à נָקַשׁ,vt ſit,in opere manuũ eius perdit impiũ è mũdo,reddẽs ei ſecũdũ opus manuũ eius. Et in nif hál,Deut.12.30,Caue tibi ne forte תִּנָּקֵשׁ illaqueeris(vel pereas,ſecundum R.Himmanuél)poſt eos.Tharghũ,תִּתְּקַל illaqueeris. R.Selomóh,Tharghũ non curauit de grãmatica, quia nõ inuenimus נ in ſignificatiõe יָקַשׁ,ſed quãdo ſignificat טָרַף,Ne forte rapiaris poſt eos,vt ĩuoluas te in operib' eorũ. Et in pihél, Pſal.109.11,יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ, illaqueet fœnerator omne quod ei.acſi dicat,Ponat laqueũ,capiat,perdátque fœnerator vniuerſa quæ ſũt illi.Tharghũ,יְגַנֵּב furetur. R.Selomóh,rapiat. R.Hĩmanuél,יְאַבֵּר perdat fœnerator,qui fœneratus eſt ſubſtãtiã ſuã patri pupillorũ ipſorũ,omnia quæ ſunt ei. i.quicquid de eius ſubſtãtia inuenitur tã in morte quàm in vita.Et ל in לְכָל־ eſt ſicut illud 2.Semu.3.30, הָרְגוּ לְאַבְנֵר occiderunt Abnér. quod eſt ſicut אֶת. Pſal.38.13,וַיְנַקְשׁוּ & poſuerunt laqueũ quærentes animã meã.R.Selomóh,& rapuerũt.R.D.in cõment. Poſuerunt laqueũ animæ meæ in verbis ſuis vt perdant eã.vnde hoc loco ſupplendũ eſt hoc modo,Et poſuerunt l[illegible]ũ quærentes animã meam ad perdendum illa. Et ſic dicitur 1.Semu.22.23,Qui quæſierit animam meã,quæret animã tuam:ſub.ad perdendũ eam. R.Abrahám,Dictio Animã meã,ſeruit pro altera:éſtq; ſic ſubaudiẽda, Et illaqueauerũt animã meã quærẽtes animam meã. i.laqueus ſunt animæ meæ verba eorũ. R.Himmanuél in cõmen.Et perdiderũt(ſub.me)quærẽtes animã meã. Et ק eſt lene, quanquã ſecundũ normã debuerat dagheſſari.Et ſic eſt lene 1.Reg.1.2,יְבַקְשׁוּ.

Et in hithpahál,1.Sem.28.9,Vt quid tu מִתְנַקֵּשׁ בְּנַפְשִׁי illaqueas te in anima mea? Vel,vt quid ponis laqueum animæ meæ vt interficias me? R.D.in lib.rad.& in cóment. ſic hunc locum explicat,Vt quid operam das vt ponas laqueum animæ meæ (.i. mihiipſi) ad interficiendum me? Et quanuis verbum ſit ſignificatione actiuum, poſitum tamen eſt in cóiugatione paſſiua ad frequentiam actus ſignificandam.

נֵרְדְּ Vnde נֵרְדְּ,Nérde.i.nardus. Cant.4.14, נֵרְדְּ nardus,& crocus. נ eſt cum ſerí. R.Ionáh ait,Quidam dixerũt eſſe roſam,alii muſcũ. R.Abrahám,Cant. 1.12, נִרְדִּי nardus mea dedit odorẽ ſuum: dicit eſſe genus aromatis ſimile croco. נ eſt cum chiríc. Plurale,Cant. 4.13,Cum נְרָדִים nardis.

נָשָׁשׁ Obliuiſci.Gen.41.51, נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת־כָּל־עֲמָלִי obliuiſci fecit me Deus omnis laboris mei. Sunt tamen qui dicũt(ait R.D. in radice נָשָׁה)eſſe ex ipſa radice נָשָׁה & ex pihél, quódque pathách eſt loco chiríc. Dixit R.Iehudáh grãmaticus primus(inquit R.Abrahám)quòd eſt ſicut illud Gene.33.11, חַנַּנִי.idem R.D.in Michlól. R.verò Moſéh Hiſpanus,pathách ſcripſit eſſe loco chiríc.

נָשָׂא Ferre,ſuſtinere,Portare,Leuare,eleuare,exaltare,attollere,Accipere,capere,ſumere, Proferre,Parcere,remittere,dimittere,Donare,Iurare,Vaticinari,Comburere.2.Sem.20.21, נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ leuauit manum ſuã in regem. 2.Reg.9.25, Dominus נָשָׂא עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה leuauit(ſiue locutus eſt)cõtra eũ prophetiam hanc. 2.Reg.25.27, נָשָׂא eleuauit,&c. אֶת־רֹאשׁ caput Iehoiachín. Ieſah.53.4,Vere חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא infirmitates noſtras ipſe tulit.ſuſtinuit,portauit. Ioél 2.22,Quia arbor

נָשָׂא פִּרְיוֹ attulit fructũ ſuum. Pſal.15.4,Et opprobrium nõ נָשָׂא eleuauit.i.aliquid probroſum. Ieſa.10.26,וּנְשָׂאוֹ & eleuabit eũ.Leuit.5.1,Niſi indicauerit,וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ portabit iniquitatẽ ſuã.Ieche.17.22,וְנָשָׂא עָנָף & proferet ramum,(pro ramos,)& faciet fructum. Nume.14.19,vt נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה pepercisti populo huic.1.Reg.2.26,Quia נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנָי portaſti arcam Domini. 2.Reg.19.4. וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה & eleuabis orationẽ.ſub.ad Deũ.Vel,eleuabis vocẽ,aut manus in oratione.Gen.19.20,Ecce נָשָׂאתִי פָנֶיךָ ſuſcepi(honoraui)faciẽ tuam in re hac.Thre.4.16, פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ facies(.i.perſonas) ſenũ non honorauerunt.Nume.16.14,Non aſinum vnũ ex eis(.i.eorũ) נָשָׂאתִי oneraui.i.impoſui onus illi.Et ſine א,Iechez.39. 26,וְנָשׂוּ & portabũt.pro וְנָשְׂאוּ.R.D.in cõmen. Pſal.139. 20,נָשׂוּא aſſumpſerunt in vanũ.ſub.nomen tuũ.Quod eſt ſicut נָשְׂאוּ. R.Abraham dicit eſſe præteritũ, & א redundare, & eſſe ſicut וְנָשׂוּ paulo ſuprà memoratũ. Sed R.Moſeh ſcripſit eſſe participiũ paſſiuũ, pro, Nomen tuũ aſſumptũ eſt in ore eorũ in vanum. R.D.in comment.Aſſumpſerũt in ore ſuo te,aut nomen tuum,in vanũ.Et eſt ſicut נָשְׂאוּ.caret enim litera vltima radicali ſicut וְנָשׂוּ.& א eſt ſcriptũ ad protrahẽdum hãnach:ſicut Iehoſ.10.24,הֶהָלְכוּא.& Ieſa.28.12,אָבוּא.Eſter 5.2,נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו portauit gratiã in oculis eius. Et ſic Thargũ, אַטְעִינַת portauit.Deut.24.15,Et cũ illa(ſub.mercede)ipſe נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ ſuſtẽtat animã(.i.vitam)ſuã. Thargũ, Et propter illã tradidit animã ſuam.2.Sem.23.37, נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב ferens arma Ioab.ſcribitur cũ י,quia poteſt etiã legi portantes,hoc eſt נֹשְׂאֵי.Michah 7.18,נֹשֵׂא עָוֹן parcẽs iniquitati.Malachi 2.9,וְנֹשְׂאִים פָּנִים & accipitis(pro accepiſtis) faciẽ in lege.i.perſonã magnorũ in verbo legis,

quæ dicit Leui.22.22,Nó offeretis hæc Domino,& obla
tioné ignitam nó ponetis ex eis super altare Domino.
Quũ auté ipsi maculosa offerũt,timetis ĩcrepare illos,&
dicere illis,Oblatio hæc prophana est.Sút etiá qui dicũt
quòd dictio אֵינְכֶם nó vos,paulo antè posita,manet loco
duarũ.i.nó estis accipiẽtes personas ĩ lege,sed polluitis
illá.Estér 2.15,& fuit Estér נֹשֵׂאת חֵן portás gratiá in ocu-
lis omniũ videntiũ illam.א quiescit. Iesa.3.3,וּנְשׂוּא פָנִים
& honoratum(honorabilẽ)vultu.siue facie,aut perso-
na.Psal.32.1, beatus cui נְשׂוּי־פֶּשַׁע remissa est præuarica-
tio.Venit secundú formá desinentiũ in ה: (idẽ dicit R.
Abrahám.)vel vtrunque inuenitur,nẽpe נָשָׂא & נָשָׂה,vt
וְנָשׂוּ in præterito citatum. Iesah.46.1, נְשֻׂאֹתֵיכֶם quæ vos
ferebant. aut gestatoria vestra. Secundũ R.Abrahám
in cóment. est nomen tóar animalium gestantiú aut
portantiú.R.quoque Dauid, nomé dicit esse tóar, acsi
dicat,O simulachra,animalia quæ vos gestant,sunt ni
mis onerata.Hoc, irridendo, ac subsannando simula-
chra dixit.Iesah.1.14,laboraui, נְשֹׂא ferendo. sustinen-
do.Illud auté Hose.1.6,כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם sed obliuiscen-
do obliuiscar illorum:est à נָשָׂה,& א est loco ה, vt dicút
nonnulli.Tharghũ,Sed si conuersi fuerint,remittẽdo
remittam eis. R. D. in cóment. sed eleuando eleuabo
super eos.nempe אֶת־אוֹיֵב inimicũ,qui illos ducat capti
uos,& illorũ destruat terrá.Vel לָהֶם est אֹתָם portádo por
tabo eos ad terrá inimicorú suorũ.sicut 2.Sem.3.30,oc-
ciderunt לְאַבְנֵר,pro אֶת־אַבְנֵר.Potest etiá exponi,quia ha
ctenus illorũ misertus,peperci illis,sed non addá vltrá.
Et R.Abrahám in cóment.Sunt qui exponunt,hacte-
nus peperci eis iniquitaté ipsorú.sed nó fit mentio ini
quitatis.vnde rectũ est vt לָהֶם sit sicut אוֹתָם,vt sit sensus,

comburendo comburet eos: ſicut Iiób 32.23, יִשָּׂאֵנִי comburat me factor meus. Gen. 4.7, nónne ſi bene egeris, שְׂאֵת parcere?. i. nónne ſi bene egeris, erit tibi venia? R. D. in lib. rad. Nónne ſi bene egeris, opera tua erũt tibi propitiatio? R. Abrahám in cóment. שְׂאֵת ſecũdum expoſitores multos eſt שְׂאֵת עֵינֶיךָ eleuare oculos tuos, pro eleuabis oculos. At rectũ eſt in oculis meis שְׂאֵת פָּנִים eleuabis facies. pro faciem. Dictum eſt enim præcedéti verſu, Et ceciderũt facies eius: præ pudore ſcilicet, & erubeſcẽtia. Eſtque ſenſus, Si feceris bonum, eleuabis faciem tuã. Et ſic Iiób 11.15, Quia tunc תִּשָּׂא פָּנֶיךָ eleuabis faciem tuã à macula. Tharghũ, Nónne ſi benefeceris, remittetur tibi? & ſi nõ benefeceris, ad diẽ iudicii peccatũ tuũ cõſeruatur, in qua fiet vltio de te, niſi reſipueris? & ſi reſipueris, remittetur tibi. Et rurſum Gen. 6.13, Maior eſt iniquitas (vel punitio) mea מִנְּשֹׂא quàm parcere. eleuare. R. Abrahám, Opinione (inquit) omniũ expoſitorum, confitetur peccatũ ſuum, & נְשֹׂא eſt סְלוֹחַ parcere. At opinione mea iniquitas ponitur pro punitione, & mercede mali quæ vẽtura eſt propter iniquitatem & peccatũ, vt Geneſ. 15.15, quia non eſt cópleta iniquitas (.i. punitio) Emoræi. Et 1. Semu. 28.10, Si euenerit tibi iniquitas. i. punitio propter rem hanc. Et eſt ſenſus, Maior eſt punitio mea quàm ferre illã poſſim. Et veritaté huius expoſitionis indicat ſequens verſus, Ecce eiecisti me &c. Tharghũ, Maior eſt iniquitas mea quàm parcere. R. Selomóh cũ admiratione, Tu ſuſtines ſuperiora, & inferiora, & iniquitaté meam nõ poteris ferre? Iechez. 20.31, וּבִשְׂאֵת & quum eleuaretis dona veſtra. ſecundũ R. D. in cóment. & ſic Tharghũ, וּבְמִיטַּל à נְטַל quod Hebræis & Chaldæis eſt eleuaré. Geneſ. 50.

15, שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ parce quæſo præuaricationi fratrum tuorũ. Pſal.10.12, נְשָׂא יָדֶךָ eleua manum tuã. Et cũ ס loco ש, Pſal.4.6, נְסָה, Eleua &c. quære in נָסָה. Irme.13.20, שְׂאוּ עֵינֵיכֶם leuate oculos veſtros. Ionáh 1.11, שָׂאוּנִי capite me. Deuter.1.11, אֶשָּׂא portabo. Pſal.25.1, ad te Domine animam meã אֶשָּׂא leuabo. Ad te (inquit R. Abrahám) & non ad alterũ, animã meam leuabo. Tharghũ, Corã te Domine animã meam leuabo in oratione. R. Moſéh, Tibi Domine animã meã donabo. R. D. in cõmẽt. dicit Animam meã leuabo pertinere ad precationẽ. vt Thre.3.4. Leuemus cor noſtrũ cũ manibus ad Deũ cæli. Alii exponũt אֶשָּׂא donabo. Ieſa.3.7, יִשָּׂא iurabit in die illa &c. ita R. Abrahám. R. D. in lib. rad. exponit, Aſſumet nomen Dei in iuramẽto. Iechez.18.20, filius non יִשָּׂא בַּעֲוֺן הָאָב portabit iniquitatẽ patris. i. non punietur propter iniquitatẽ patris. Deuter.33.3, יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ accipiet de eloquiis tuis. i. vt iuſſiſti ei, accipiet iugiter in ore ſuo, & dicet, Legem præcepit nobis Moſéh. Iiób 7.13, יִשָּׂא ardebit eloquio meo cubile meũ. Et 32.23, יִשָּׂאֵנִי comburat me factor meus. R. Abrahám & R. D. 2. Semu.5. 21, וַיִּשָּׂאֵם & combuſſit ea Dauid, ita R. Dauid. Nachum 1.5, וַתִּשָּׂא & arſit. Nume.1.50, יִשְׂאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן portabunt tabernaculum. Iiób 21. 12, יִשְׂאוּ eleuabunt (ſub. vocem ſuam) vt tympanum. i. vt ſonitus tympani. vel ſicut eleuant tripudiantes cum tympano. Pſal. 91.11, ſuper manus יִשָּׂאוּנְךָ portabunt te. נ redũdat, ſicut & Prouer.1.27, יִמְצָאֻנְנִי inuenient me. Neche.13.25, & ſi תִּשְׂאוּ acceperitis de filiabus eorũ filiis veſtris & vobis. Acſi dicat, ſi acceperitis, & non fuerint ei filii, ſed filiæ. Ieche.23.49, & peccata idolorũ veſtrorum תִּשֶּׂאינָה portabitis, א cũ ſeghól, & י eſt ad producendum, inquit R. D. in cõment. Defectiuum, Irme.9.18, וְתִשֶּׂנָה & leuabũt

ſuper nos planctũ.vnde R.D.in cóment. ſcribit א eſſe occultatum:& ſic Zechar.5.9,וַתִּשֶּׂנָה אֶת־הָאֵיפָה & eleuauerunt epháh. Et in pihél,2.Sem.19.42,אִם־נִשֵּׂאת נִשָּׂא לָנוּ num donatiuum donauit nobis? Venit cum camés more deſinentiũ in ה. 1.Reg.9.11, Chirám rex Sor נִשָּׂא אֶת־שְׁלֹמֹה donauerat regi Selomóh ligna cedrina.R.D. in lib.ra.exponit,ſupportauit & ſuſtẽtauit eũ in lignis &c.Eſtér 9.3,מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְּהוּדִים exaltabãt Iehudæos.Pſa. 28.9,וְנַשְּׂאֵם & extolle illos.Ieſah.63.9,וַיְנַשְּׂאֵם & exaltauit eos. Et in nifhál,Exo.25.28,וְנִשָּׂא־בָם אֶת־הַשֻּׁלְחָן & portabitur cũ illis mẽſa.ita R.Selomóh in cóment.& R.D. in lib.rad. Tharghum, Et erũt portantes cũ illis menſam.Ieſah.57.7,ſuper montẽ excelſum וְנִשָּׂא & eleuatũ. 2.Semu.19.42,num נִשֵּׂאת donatiuũ donauit nobis? Eſt tóar muneris aut doni.i.donatiuum. Poteſt eſſe & nomen inſtar מְלֵאת. Iechez.1.19,וּבְהִנָּשֵׂא & quũ eleuabantur animalia. Pſal. 24. 7, וְהִנָּשְׂאוּ & eleuamini (eleuate vos)portæ perpetuæ.Irm.10.5,נָשׂוֹא יִנָּשׂוּא portando portabuntur.pro יִנָּשְׂאוּ. Ieſah.49.22, תִּנָּשֶׂאנָה portabuntur.

Et in hifhíl,Leuit.22.16,וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אַשְׁמָה,Et portare facient eos iniquitatẽ delicti.Eſt tranſitiuũ in tertium. Et in hithpahál,Ieche.17.13,Vt nó הִתְנַשֵּׂא eleuetur.eleuet ſe,ſiue ſuperbiat.1.Reg.1.5,& Adoniiáh &c. מִתְנַשֵּׂא eleuabatur. Prouer.30.32, בְהִתְנַשֵּׂא quũ eleuaris. vel ſuperbis,aut iactas te.Ieſah.33.10,nunc אֶנָּשֵׂא exaltabor.eleuabo me.2.Para.32.24,וַיִּנַּשֵּׂא & eleuatus eſt,pro וַיִּתְנַשֵּׂא.Et ſic Dani.11.14,יִנַּשְּׂאוּ eleuabuntur,pro יִתְנַשְּׂאוּ. Poſſunt hæc duo eſſe & ex nifhál. Nume.16.3, Et cur תִּתְנַשְּׂאוּ erigemini contra congregationem Domini?

Tóar,נָשִׂיא,Dux, princeps: quód ſit eleuatus ſuper alios,ſic appellatus.Iechez.44.3,אֶת־הַנָּשִׂיא נָשִׂיא הוּא principis

cipis principis erit : ipſe ſedebit in ea . Vel ſecundum Tharghum, principi(.i. principis) erit, princeps ipſe ſedebit in ea. Idē R.D. in cōment. אֶת enim ponitur vice אֶל, vel ל, vt & aliis locis. Et 45.17, וְעַל־הַנָּשִׂיא & ſuper principem (aut principis) erit. Gen.23.6, נְשִׂיא אֱלֹהִים princeps Dei es in medio noſtri.i. princeps magnus. Tharghū, princeps corā Deo. Iehoſ.22.31, וְהַנְּשִׂיאִים & principes. Ieche.32.28, נְשִׂיאֶיהָ principes eius. Nomē, מַשָּׂא, Onus, pōdus, Prophetia, Exuſtio, Donū. Ieſa.46.1, onuſta מַשָּׂא onere. Iech.24.24, deſideriū oculorū eorū וְאֶת־מַשָּׂא & eleuationē animæ eorū, filiorū eorū, & filiarum eorū &c. ad ipſos enim eleuat homo animam ſuā. Ieſa.13.1, מַשָּׂא prophetia Babél. Nume.4.27, omni מַשָּׂאָם oneri eorū. Et cum ה fœmineo, Ieſah.30.26, & grauitas מַשָּׂאָה oneris. Non eſt enim cū mappíc, inquit R.D. in cōment. R. Abrahám in cōment. exponit, & grauitas incendii, vel combuſtionis, vt Iudic.20.39, וְהַמַּשְׂאֵת & combuſtio cœpit aſcēdere de ciuitate. Irme.6.1, eleuate מַשְׂאֵת cōbuſtionem, ſecundū R.D. in lib. rad. Sed in comment. exponit turrim quæ in vineis ad illarū cuſtodiam ædificatur: ſic appellatā, quòd in altū ſit eleuata. & ſic exuſtio hoc nomine vocatur, quòd in exuſtione flāma ſuperne eleuetur. Eſtér 2.18, & dedit מַשְׂאֵת donum. pro dona. 2. Semu.11.8, & egreſſum eſt poſt eū מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ donum regiū. eſt cum pathách. Pſal.141.2, מַשְׂאַת munus manuum mearū ſit vt ſacrificium veſpertinum. R.D. in comment. Munus quod fero manibus meis ad te. Thre.2.14, & viderūt tibi מַשְׂאוֹת prophetias mendaces.

Nomen vice macór, Iechez.17.9, לְמַשְׂאוֹת אוֹתָהּ vt tolleret eā à radicibus eius.i. euelleret. Alia forma, שִׂיא. Iiob 20.6, שִׂיאוֹ, magnitudo (ſublimitas) eius. Alia itē,

שְׂאֵת,Gen.49.3, Excellẽtia,dignitas.vide יֶתֶר.Iiób 13.12, שְׂאֵתוֹ excellẽtia(aut magnitudo)eius.Psal.62.5, Verũtamen מִשְּׂאֵתוֹ à magnitudine eius. Et in alia significatione,Leui.13.2,Quũ fuerit in cute carnis eius שְׂאֵת tumor.Sunt qui nomen à comburẽdo deductum putẽt. נָשָׂא enim est comburere,vt dictũ est.R.vero D,ab eleuádo.propterea vertimus tumor.Et 9,& ecce שְׂאֵת־לְבָנָה tumor alb'.Et 27, שְׂאֵת הַמִּכְוָה הוּא tumor cõbustionis est.

נָשָׁא Cum puncto in dextro cornu שׁ,est Seducere, decipere,Destruere,desolare. In nifhál,Iesa. 19.13,נִשְּׁאוּ שָׂרֵי נֹף,seducti sunt principes Nóph.R.Abrahám in comment.exponit,decepti sunt:citans locum Gene.3.13,vt in hifhíl.Idem R.D.in li.rad.& cõment. Tharghum,טְעוֹ errauerũt. Et in hifhíl,Gene.3.13,Serpens הִשִּׁיאַנִי decepit me.Hobadiáh 3,superbia cordis tui הִשִּׁיאֶךָ decepit te.Irme.4.10,הַשֵּׁא הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה seducendo seduxisti populũ hunc. 2.Reg.18.29, אַל־יַשִּׁיא לָכֶם ne seducat vos Chizchiiáhu.Psa.89.23,non יַשִּׁיא אוֹיֵב בּוֹ seducat(aut seducet)inimicus illum.Require in נָשָׁה aliã expositionem. Et in alia significãtia,Iesa.37.26,& erit לְהַשְׁאוֹת ad desolandum in aceruos destructos,ciuitates munitas.Vide נָצָה.ה cũ pathách,& ש daghessatum.Sũt & nonnulli codices correcti in quibus ל est cũ pathách, & ה cum seuá instar לַעֲשׂוֹת:secundũ quam lectionẽ est ex שָׁאָה,& secũdum normã debuerat esse לְהַשְׁאוֹת,vt est in Iesahiáh. Nomẽ,Thre.3.46, Formido & laqueus fuit nobis הַשֵּׁאת desolatio.destructio & cõtritio. Alia forma,מַשּׁוּאָה.Psal.73.18, Deiecisti eos לְמַשּׁוּאוֹת ad desolationes.siue destructiones.R.Abra.in cõm. deducit à שָׁאָה.Et 74.3,exalta pedes tuos לְמַשֻּׁאוֹת ad desolationes in seculũ.sub. duraturas. R.Mosẽh sacerdos dixit esse

nomen vice macór, acsi esset scriptũ לְהַשְּׁאוֹת ad desolandum. Et secundũ R. Abrahám, ל est loco בַּעֲבוּר propter: hoc sensu, Exalta pedes tuos propter hæreditatẽ tuam: quæ memorata est suprà, quæ est desolationes in seculum. R.D. in cõment. Eleua malleos tuos (vt exponũt nõnulli, vel pedes tuos) לְמַשְּׁאוֹת ad desolandum. Nomẽ est loco macór pro לְהַשְּׁאוֹת. Et sic Ieche. 17.8, לְמַשְּׁאוֹת vt tolleret eam (.i. euelleret) à radicibus suis: sicut לְהַשִּׂיא. i. Exalta, hoc est venire fac cõtritiones tuas super inimicos tuos de excelso propter desolationes eius &c.

Alia forma, Prouer. 26.26, Operiet odium בְּמַשָּׁאוֹן in desolatione, secundum R.D. in li. rad. Vel, in deceptionem, secundum priorem verbi significantiam. R. Leui in comment. Operiet &c. acsi dicat, Eius qui operit odium suum, & insidiatur socio suo vt adducat destructionem, & desolationem super illum, reuelabit Deus malum eius in congregatione. Tharghum, Qui operit odium, בְּמוּרְסָתָא in destructionem.

נָשַׁב Sufflare, Impellere, Abigere, expellere. Iesah. 40.7, decidit flos, quia spiritus Domini נָשְׁבָה בּוֹ sufflauit in eo. aut impulit, abegit. Et in hifhíl, Psal. 147.18, יַשֵּׁב רוּחוֹ sufflare faciet spiritũ (ventum) suum. Gen. 15.10, וַיַּשֵּׁב אֹתָם & abigebat (expellebat) eas Abrám.

נָשַׂג In hifhíl, Attingere, comprehendere, apprehẽdere, assequi. Leuit. 26.5, וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע & apprehendet tritura vindemiam, & vindemia apprehendet sementẽ. vel sationem. Acsi dicat, Erit tritura multa, & occupabimini in ea vsque ad vindemiã, & in vindemia occupabimini vsque ad tempus sementis, vt exponit R. Selomóh. Tharghú, & occurret vobis tritura vindemiæ, & vindemia occurret

pullulationi frumenti ſementis. Dictio לָכֶם, redundat. Gen.47.9,& nó הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי attigerunt dies annorum vitæ patrú meorum. Pſa.40.13, הִשִּׂיגוּנִי appre henderunt me iniquitates meæ. Leuit.25.26, וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ & attigerit(ſub.pretium)manus eius. Iiób 41.16, מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב attingens(vel,qui attigerit)eú gladio, non ſtabit. ſub.ſuper eum.1.Semu.30.8, הַשֵּׂג תַּשִּׂיג apprehendendo apprehendes. Leuit.5.11,& ſi non תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים attigerit manus eius duos turtures. Irme.42.16,ibi תַּשִּׂיג אֶתְכֶם apprehendet vos. Ieſah.51.11,gaudiú, & lætitiam יַשִּׂיגוּן apprehēdent. Nomen,1.Reg.18.27,Et quia שִׂיג לוֹ inſecutio(aut apprehēſio)eſt ei.i.inſecutio inimicorum ſuorum in bello.Et eſt inſtar נָשָׂא à שִׂיא.Interdum ſcribitur hoc verbum cum ס,vt habes in נָסַג.

נָשָׁה Obliuiſci, Fœnerari, mutuare, mutuú accipere, debitorem eſſe, obligari, Deficere, aut recedere. 2.Parali.6.22,Si peccauerit vir in ſociú ſuum, וְנָשָׁא־בוֹ אָלָה & exegerit ab eo iuramentú. eſt cú א loco ה. Irme.15.10,Non נָשִׁיתִי וְלֹא־נָשׁוּ־בִי mutuum accepi(ab eis,) & non mutuú acceperút à me. Eſt verbú geminatum, & ſignificatio geminata: quia non quæſiui ab eis,& ipſi non dederút illud mihi ex ſeipſis. Vel,nó fœneratus ſum eis,& ipſi non ſunt fœnerati mihi.Quùm auté ſignificat hoc verbú Mutuare, aut fœnerari, ligatur cú ב:quú verò mutuú accipere,ſine ב,paucis exceptis quæ carét ב,& ſubaudiendú eſt. Irme.23.39, וְנָשִׁיתִי אֶתְכֶם נָשֹׁא & oblitus ſum veſtri obliuiſcendo . א loco ה. Et 51. 29, נָשְׁתָה גְבוּרָתָם, id eſt פָּסְקָה defecit(aut ceſſauit) fortitudo eorum.ita R.D.in lib.ra.& cómen.vel eſt à נָשַׁת,vt ait idem. Tharghú,אִתְבָּרַת fracta.contrita. 1.Semu.22.2,Et omnis vir אֲשֶׁר־לוֹ נֹשֶׁא cui erat mutuás.Scriptú eſt cum

א loco ה,& cum seghol. Iesa.24.2,כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁה בוֹ, sicut accipiẽs mutuũ,quemadmodum mutuás.Dixerat prius,Sicut mutuans,sic qui mutuũ accipit.Sunt enim qui mutuant argentũ:& sunt qui mutuãt escas,inquit R.D.in cóment.& lib.rad.R.Abrahám in cómen.scribit מַלְוֶה esse qui dat de suo gratis,כַּנּוֹשֶׁה verò qui habet substantiam,נֹשֶׁה בוֹ qui accipit substãtiam ad vsurá.R.D.in cõmẽt.כַּנֹּשֶׁה est הַלֹּוֶה qui mutuũ accipit: נֹשֶׁה בוֹ est הַמַּלְוֶה qui mutuum dat. 2.Reg.4.1, וְהַנֹּשֶׁה & fœnerator (creditor)venit vt accipiat,&c. Nechem. 5.7, Vsuram vnusquisque à fratre suo vos נֹשְׁאִים accipitis. vel exigitis.Aut vt R.D.in cõm.exponit,מַלְוִים mutuatis. Et sine א,versu 10,נֹשִׁים בָּהֶם mutuamus eis argẽtũ ac frumẽtum.Iesah.50.1,Quis מִנּוֹשַׁי,id est מִנֹּשִׁים בִּי è fœnerantibus mihi.Et nõ est absurdum vocari נֹשֶׁה & qui mutuũ accipit,& qui dat: quia ligatura(.i.constructio)discrimen inter illa facit,vt dictũ est suprá. & si desit ב,sensus ipse discrimen facit. Et sic שׁוֹכֵר vocatur & emẽs,& vẽdens:constructio autẽ & sensus inter illa discrimẽ facit. Deuter.32.18,Dei qui te genuit תֶּשִׁי oblitus es. י est loco ה radicalis, secundũ normã est תֶּשֶׁה, & perfectum תִּנְשֶׁה. Et in nifhál, Iesah.44.21,Israél לֹא תִנָּשֵׁנִי,id est לֹא־תִנָּשֶׁה מִמֶּנִּי ne obliuiscaris mei. Et in hifhíl,Deut. 15.2,vt remittat כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ omnis dominus mutui(.i. qui dederit mutuũ) manum suã: qui mutuabit amico suo,non exiget,&c.Fuerũt qui putarunt מַשֶּׁה esse participiũ: sed rectũ est vt sit nomen instar מַטֶּה.Iiób 11.6, Et scito quòd יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ oblitus est tui Deus propter iniquitatẽ tuam . Potest etiã exponi (inquit R.D.)exiget à te Deus. Et ita exponit R. Moséh in cómẽt.R.Abrahã Perusól,vtroque modo. Thar-

ghum,obliuiscetur. Psal.89.23,Non יַשִּׁא exiget.i.non erit sicut exactor & fœnerator vt capiat eius substantiá. Scribitur sicut desinétia in א.Vide נָשָׁא in hifhíl.Et sic Psal.55.16,יַשִּׁי מָוֶת עָלֵימוֹ exiget debitú mors ab eis.Et est cum defectu א.Vel sic,erit eis mors vt exactor,quia capiet eos. Et opinione Tharghú,nomen tóar,נֹשֶׁה נֹשִׁים, vt Iesah.3.12,וְנֹשִׁים & fœneratores dominati sunt ei.R. tamen D.in cōment.vertit, Et mulieres.i.debiles,aut effœminati vt mulieres. Nomen,מַשָּׁא,Mutuú,debitum.Nechem.5.7,מַשָּׁא(ad)vsuram vnusquisque fratri suo vos mutuatis.Vel,vsurá,&c.exigitis.vt 5.10,Relinquamus quæso אֶת־הַמַּשָּׁא הַזֶּה vsurá hanc. In his duobus locis,bona pars codicú legit cú puncto in sinistro cornu ipsius ש, vt sit, Vos imponitis onus quisque super fratrem suú. &,Remittamus quæso hæc onera . Et est secúdum moré fœmineú. Proue.22.25,Ne sis,&c. inter fideiubētes מַשָּׁאוֹת pro debitis. Alia forma,2.Reg.4.7, Et redde נְשִׁיכִי, sic scribitur, & legitur נִשְׁיֵךְ debitú tuú, aut debita tua. Aliud,Psal.88.13,In terra נְשִׁיָּה obliuionis.i.in loco mortuorú,qui traditi sunt obliuioni. Aliud,Genes.32.32,Idcirco nō comedút filii Israél אֶת־גִּיד הַנָּשֶׁה neruú cōtractionis.i.qui se cōtraxit, & dimouit è loco suo.נָשֶׁה enim est סָר,Recedere,remouere,& obliuisci , acsi obliuisceretur loci sui , & ab illo recederet. Vel à deficiendo. נָשִׁים,Mulieres,quære in אֱנָשׁ.

נשך Mordere, Fœnerari. Nume. 21.9, Si נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת־אִישׁ mordeat serpens quépiam. Gen.49.17, הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי־סוּס mordens plantas equi. Prouerb.23.32,יִשָּׁךְ mordebit.Deuter.23.19,vsura omnis rei quá יִשָּׁךְ fœnerabit. Et in pihél, Nume.21.6,וַיְנַשְּׁכוּ אֶת־הָעָם & momorderút populum. Et in hifhíl,Deuter.23.19,Non

תַּשִּׁיךְ fœnerabis fratri tuo ad vſurá argentum. verbum eſt tráſitiuúm in tertiú,quia mutuás eſt מַשִּׁיךְ:& argentum,vel eſca eſt נוּשָׁךְ mutuatú, quemadmodú dixit ſupra Deuter.23.19,in cal. Et qui accipit mutuú,eſt נָשׁוּךְ, quaſi tu dicas de homine,mutuatus,pro eo cui res aliqua mutuo data eſt.acſi dicat,Et fratri tuo nó fœnerari facies argentú,&c. Nomé cum ſex púctis,נֶשֶׁךְ,Fœnus,vſura.Leuit.25.37,Argentú tuum nó dabis ei בְּנֶשֶׁךְ cú vſura. Hinc eſt & נִשְׁכָּה quod eſt לִשְׁכָּה,Cubiculum. Nechem. 13.7, Vt faceret ei נִשְׁכָּה cubiculum. Et 12.42, Super הַנְּשָׁכוֹת cubicula.

נָשַׁל Remouere, Abſcondere, Euellere, extirpare. Deuter.7.1,וְנָשַׁל גּוֹיִם־רַבִּים מִפָּנֶיךָ & euulſerit(extirpauerit)gentes multas à facie tua. Et 19.5, וְנָשַׁל & euulſum fuerit ferrú è ligno. eſt intráſitiuum. Exo.3.5, שַׁל־נְעָלֶיךָ ſolue (remoue) calceos tuos de pedibus tuis. Eſt ad ſimilitudiné נָגַשׁ à נָגַשׁ.Deu.28.40,כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ quia euellet ſe oliua tua. eſt intranſitiuum. Iiób 27.8, כִּי יֵשֶׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ quia ſi euellat Deus animam eius. Secúdum normá debuerat eſſe cum daghés, ſed hánách eſt loco daghés. Poteſt eſſe & ex radice שָׁלָה, pro,ſi requieſcere fecerit Deus animam eius. Tharghum, יִנְתַּר euulſerit. R.Moſéh,Si proiecerit Deus animá eius ab eo. Et in pihél, 2.Reg.16.6, וַיְנַשֵּׁל אֶת־הַיְהוּדִים & remouit(extirpauit)Iehudæos de Elóth.

נָשַׁם Vnde נְשָׁמָה,Halitus,flatus,ſpiritus,quicquid habet ſpiritú vitalem,Anima. Deute.20.16,Non viuificabis vllam נְשָׁמָה animá.Ieſa.2.2,Quieſcite vobis ab homine cuius נְשָׁמָה ſpiritus(halitus,flatus)eſt in naſo eius. E foraminib' enim naſi prodit naturalis calor, qui iugiter eſt in corde, & per eadé foramina ingredi-

turfrigiditas aeris,& in hoc hominis vita cõſiſtit. Pſa. 150.6, Omnis הַנְּשָׁמָה ſpiritus laudet Dominũ. R. Selomóh Hiſpanus ſcripſit per hoc indicare prophetã animam ſuperiorẽ quæ eſt in cælis. Geneſ. 2.7, Et ſufflauit in faciẽ eius נִשְׁמַת חַיִּים ſpiritũ(animam, flatũ) vitæ. Et 7. 22, Et omne in cuius facie erat נִשְׁמַת־רוּחַ flatus ſpiritus vitæ. Ex hoc videtur quòd omnis ſpiritus habens vitã, vocatur נְשָׁמָה,& idcirco eſt iũctũ רוּחַ ſpiritui. acſi dicat, Omne cui eſt ſpiratio ſpiritus. i. motus. Et ſic 1. Reg. 16. 17, Et fuit infirmitas eius fortis valde, adeò vt non remãſerit in eo נְשָׁמָה halitus. vel ſpiratio: quia videlicet ceſſauerat motus eius, & reſtricta erat eius ſpiratio. Et ſic Dani. 10.17, וּנְשָׁמָה & halitus non remãſit in me. Nõ quòd penitus halitus & ſpiratio ceſſaſſent, nam loquebatur: ſed quòd admodum parum remanſiſſet halitus. R. Abrahám ſcripſit illud Gen. 2.7, reuerti ad hominẽ, quia non inuenimus נְשָׁמָה extra hominẽ. Et multi dixerũt appellari נְשָׁמָה, quòd ſit è cælis. Nec obſtare quòd diuerſæ ſint radices, quia multa ſunt iſtiuſmodi in Scriptura. Iiób 37.10, מִנִּשְׁמַת־אֵל à flatu Dei dabit gelu. eſt ſicut illud Pſal. 33.6, Et ſpiritu oris eius omnis exercitus eorũ. Iiób 26.4, וְנִשְׁמַת־מִי יָצְאָה מִמֶּךָּ & ſpiritus(animus) cuius egreſſus eſt ex te? R. D. in lib. ra. exponit דִּבֵּר verbum, ſermo : quia ſermo eſt in halitu & reſpiratione. acſi dicat, A quo homine ſuſcepiſti hæc verba quæ loqueris? Et 34.14, וְנִשְׁמָתוֹ & flatus eius. Ieſa. 57.16, וּנְשָׁמוֹת & flatus (ſpiritus, animas) ego feci. Hinc & תִּנְשֶׁמֶת, Species auis: ſic appellata quòd qui illam videt, obſtupeſcat, & admiretur. R. Selomóh dicit materna lingua vocari קלבא שוריץ, *Chauueſouris*. Latinè veſpertilio. Leu. 11.18. Eſt & genus reptilis, id eſt talpa, ſecundũ R. Selomóh.

móh. Leuit. 11.30, וְהַתִּנְשָׁמֶת & talpa.

נשף Est דָּחַף, Impellere, propellere: נָפַח, Sufflare. Iesah. 40.24, Et etiam נָשַׁף בָּהֶם sufflauit in eos, & aruerunt. Hinc נֶשֶׁף, Crepusculum, initiũ noctis quũ tenebræ incipiũt, & principium diei quũ desinũt tenebræ. Vnde & mane vocatur נֶשֶׁף. sic etiã nox, & tenebræ. Iesa. 21.4, אֵת נֶשֶׁף חִשְׁקִי noctẽ amabilem posuit mihi in pauorẽ. R. Abrahã exponit הַלַּיְלָה noctẽ. R.D. in cõmẽ. Loquitur (ait) propheta in persona Belsasar, qui noctu magnũ fecit conuiuiũ: & fuit ipsa נֶשֶׁף חִשְׁקוֹ nox amoris eius. i. amabilis: & desiderii eius, quia cõfirmatus erat rex, & erat lætus cũ seruis suis: posuit autẽ illi Dominus noctẽ illam in pauorem. cũ enim scripsit angelus in pariete palatii, tunc admodum expauit, vt est in Daniele, cap. 5.5, Tũc regis facies mutata est, &c. Irme. 13.16, עַל־הָרֵי נָשֶׁף super mõtes חֹשֶׁךְ tenebrarũ. Nam Deus vocauit tenebras noctẽ, Gen. 1.5. 2. Reg. 7.5, Et surrexerunt בַּנֶּשֶׁף in crepusculo. Prouer. 7.9, בְּנֶשֶׁף in crepusculo, in vespera diei. Hinc & יַנְשׁוּף, Auis quæ noctu volat. Leuit. 11.17. Et cum chólem, Iesah. 34.11, וְיַנְשׁוֹף.

נשק Osculor. 1. Reg. 19.18, non נָשַׁק לוֹ osculatus est eum. est breue præter normã. nam quũ monosyllabũ sequatur, debuerat esse longũ, sicut illud 2. Semu. 15.5, וְנָשַׁק־לוֹ & osculabitur (pro osculatur) eũ. Psal. 78.9, Filii Ephráim נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי קֶשֶׁת armati, iaciẽtes arcu. Vtrũque est in regimine, & dictio קֶשֶׁת seruit vtrique, secũdũ R. Abrahã, vt sit, armati arcu, iaciẽtes arcu, sub. sagittas. R.D. in lib. rad. exponit, ferẽtes instrumenta armorũ. Et in cõment. Armati & iaciẽtes sagittas arcu. & est coniunctũ iuxta coniunctum, sicut & Iesah. 19.11, חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה sapientes (sub. Parhóh,) consiliarii Pa-

rhoh.2.Semu.20.9,לִנְשָׁק־לוֹ vt oſcularetur eũ. Gene.27.
25,וּשְׁקָה־לִּי & oſculare me. Et 41.40, Et ad os tuũ יִשַּׁק ar-
mabitur omnis populus meus: ſecundũ Tharghũ, qui
vertit, יִתְזַן armabitur. R. Selomoh, armabitur, & guber
nabitur: & omnia quæ erunt opus populo meo, per te
fient. R.D. in lib. rad. Et os tuũ oſculabitur omnis po-
pulus, vt ſcilicet oſtẽdant te eſſe dominũ. Idẽ R. Him-
manuél. Cant. 1.2, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ oſculetur me ex o-
ſculis oris ſui. i. vno aut pluribus oſculis oris ſui. מ enim
(vt grãmatici ſcribunt) ſignificat partẽ, aut partes ali-
cuius totius, aut vniuerſalis. In hũc locũ ſcribit R. A-
brahã, נָשַׁק conſtructũ ſine ל, ſignificare oſculari os: cũ ל
verò, oſculari manũ, aut humerũ, aut genã ſeu maxillã,
ſecundum conſuetudinẽ prouinciarũ, vt Geneſ. 48.10,
וַיִּשַּׁק לָהֶם oſculatus eſt eos. Iiób 31.27, וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי & oſcu
lata eſt manus mea os meũ. Hoſe. 13.2, Vitulos יִשָּׁקוּן o-
ſculentur. Et in pihél, Geneſ. 31.26, Et non permiſiſti
mihi לְנַשֵּׁק לְבָנַי vt oſcularer filios meos. Pſal. 2.12, נַשְּׁקוּ־
בַר oſculamini filium. R. Abrahám, Ecce, Seruite Do-
mino, contra illud, Aduerſus Dominum. Oſculamini
filiũ: contra illud, Aduerſus Maſiach eius. opponũtur.
& בַר eſt filius, & ſic ſcriptũ eſt, Filius meus tu. Et con-
ſuetudo gentiũ mundi eſt vt ponãt manum ſuam ſub
manu regis, ſicut fratres Selomóh (mos autẽ ſerui eſt
vt ponat manũ ſuã ſub femore domini ſui) vel vt oſcu
lentur regẽ. Et hæc cõſuetudo eſt vſque ad hanc diẽ in
AEthiopia. R.D. in cõment. Oſculamini filiũ. i. oſcula
mini hũc filiũ, cui Deus dixit, Filius meus es tu, quem-
admodũ ſeruus oſculatur manũ domini ſui. Vel, oſcu-
lamini purũ. i. me mundũ corde, in quo nõ eſt iniqui-
tas, vt oſtendatis quòd ſum rex iuſſu Dei. Vel, oſcula-
mini בַר electũ. Et in hifhíl, Iechez. 3.13, Et ſonitus a-

larum animaliũ מַשִּׁיקוֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ pertingentiũ altera ad alterã.perinde ac ſeſe oſcularentur. Nomen, Prouerb.27.6,נְשִׁיקוֹת oſcula. Aliud cũ quinque punctis, Ieſah.22.8,Et reſpexiſti in die illa אֶל־נֵשֶׁק ad arma domus ſyluæ.Inueni tamen(inquit R.Dauid)alteram Maſſóreth quæ dicit omne נֶשֶׁק eſſe cũ ſex punctis, exceptis tribus, Iiób 20.24,מִנֵּשֶׁק: 1.Reg.10.25,וְנֵשֶׁק: idẽ 2. Paral.9.23.Iechez.39.10,כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ־אֵשׁ quia arma ſuccendent igni. & ſic eſt hypallage. Vel ſic,in arma ſuccendent ignem.

נָשַׂק Cũ puncto in ſiniſtro cornu, In hifhíl, Succẽdere,accendere.Ieſah.44.15,אַף־יַשִּׂיק etiã ſuccendet & coquet panẽ. Et in nifhál,Pſal.78.21, Et ignis נִשְּׂקָה ſuccenſus eſt in Iahacób.

נֶשֶׁר Cum ſex pũctis, Aquila. Iechez.17.6, נֶשֶׁר־אֶחָד גָּדוֹל aquila vna grandis. Exod.19.4,Et portaui vos ſuper alas נְשָׁרִים aquilarum.vt ſcilicet ſeruaremini ab omni læſione.Aquila enim cæteris auibus altius volat, ſuóſq; pullos portat ſuper alas ſuas vt illos ſeruet, quemadmodũ dicitur Deu.32.11,Expãdet alas ſuas,&c.

נָשַׂר Cũ puncto in ſiniſtro cornu.Vnde מַשּׂוֹר,Serra. Ieſah.10.15,הַמַּשּׂוֹר ſerra contra eleuantẽ illam. eſt inſtar מַבּל à נָבַל.quanquã vnum eſt cũ chólem,& alterum cũ ſùrec,aut Kibbús ſephatháim.Vnde & doctores Hebræorũ tabulas ſerratas dicunt לְחוֹת הַנְּסוּרִים.& in Harabica lingua מַשּׂוֹר appellatur מִנְשָׁאַר. Hinc fit verbum,1.Paralip.20.3,וַיָּשַׂר בַּמְּגֵרָה & ſerrauit ſerra. Secundum normam, ש debuerat dagheſſari ob defectum נ, ſed loco daghés eſt hannách:vt dictum eſt in נָזַר

נָשַׁת Deficere,perire. Irm.51.30,נָשְׁתָה defecit robur eorum.Vide נָשָׁה. Ieſa.41.17,lingua eorum ſiti

נִשְׁתָּה defecit. Est cum daghés euphoniæ gratia, quia est cũ athnách. In nifhál, Iesa. 19.5, וְנִשְּׁתוּ־מַיִם & deficient aquæ de mari.

נתב Vnde נָתִיב, Semita. Iiób 18.10, Iuxta נָתִיב semitã. Et cũ ה fœmineo, Iesa. 43.16, נְתִיבָה semita. Prouer. 12.28, Et via נְתִיבָה semitæ eius. ה est lene, quod tamẽ par erat habere mappic, ait R.D. in Michlól, & lib. ra. Psal. 142.4, Tu cognouisti נְתִיבָתִי semitam meam. Prouerb. 8.20, In medio נְתִיבוֹת semitarum iudicii. Et 7.25, בִּנְתִיבוֹתֶיהָ in semitis eius.

נתח Membratim, frustatímque diuidere, aut cõcidere. In pihél, Leuit. 8.20, וְאֶת־הָאַיִל נִתַּח לִנְתָחָיו & arietem diuisit in frusta eius. Iudic. 20.6, וָאֲנַתְּחֶהָ & frustatim diuisi eam. 1. Reg. 18.23, וִינַתְּחֻהוּ & frustatim diuident illum. Nomẽ, נֵתַח, Frustũ, mẽbrum, pars. Ieche. 24.4, Cõgere נְתָחֶיהָ frusta eius. vel membra, aut partes.

נתך Est יָצַק, Fundere, effundere, Stillare. Irme. 42. 18, Sic תִּתַּךְ stillabit (effundetur) ira mea super vos. Dani. 9.11, וַתִּתַּךְ & stillauit (effusa est, vel peruenit, secundum R. Selomóh) super nos maledictio. Iiób 3.22, וַיִּתְּכוּ, pro quo Tharghum וְנַתְּכִין & effuderunt se, (siue stillauerunt) sicut aquæ, rugitus mei. Est instar וַיִּתְּנוּ à נָתַן. Et in nifhál, Exod. 9.33, Et pluuia לֹא־נִתַּךְ non stillauit (effusa est) super terram. Ita exponit R. Menachém & R.D. in lib. rad. At R. Selomóh in comment. exponit, הִגִּיעַ peruenit ad terram. acsi dicat, Et etiã ipsæ aquæ quæ erant in aere, non peruenerũt ad terram. Et sic Dani. 9. 11, suprà citatum. Tharghũ, Et pluuia quæ descendebat, nõ מְטָא peruenit super terram. Irme. 42. 18, vt נִתַּךְ effusus est furor meus. Tharghũ, חַל stillauit, effusus est: aut mansit, siue peruenit. Nachum 1.6, ira

eius נִתְּכָה effusa est sicut ignis.i.ira eius fusa est super inimicos eius sicut res quæ effunditur(aut funditur & dissoluitur)à facie ignis. ita exponit R.D.in lib.ra.& cóment.Ignis enim non funditur,sed metallum.Tharghum,Ira eius sicut ignis liquefaciens.Vel,ira eius fusa est sicut ignis fulgurũ qui funditur & currit repente à supernis in inferna. Et sic dictũ est Nachum 2.4, Sicut fulgura discurrent. Et dixit metaphorice de ira Dei quæ funditur super inimicos eius,Psa.18.15,Et misit sagittas suas,& dispersit eos:& fulgura iecit,& perdidit eos.Vel est sicut oppositũ,(figura hypallage)ira eius sicut ignis fusa est.acsi dicat,ira eius quæ est tanquam ignis,fusa est super inimicos ei'.2.Para.34.21, quia magna est ira Domini, quæ נִתְּכָה effusa est(peruenit)super nos.Iechez.22.22,כְּהִתּוּךְ כֶּסֶף sicut funditur argentú. vel secundum fusioné argenti. Est enim nomen,secundũ R.D.in lib.rad.& comment.cuius perfectum est הִנָּתוֹךְ sicut הִנָּדוֹף, licet hoc sit cum chólem. Alii putant esse macór.Vide נָדַף. Et in hifhíl, Iechez.22.20,וְהִתַּכְתִּי אֶתְכֶם & fundã vos. Macór perfectum, Iechez.22. 20, לְהַנְתִּיךְ ad fundendũ. Iiób 10.10, nónne sicut lac תַּתִּיכֵנִי fundes me?pro fudisti. in principio scilicet generationis,vt ait R.Moséh. Tharghum, סְנֵינְתָּא יָתִי fudisti me.

Et in puhál, Iechez.22.22, Sic תֻּתְּכוּ fundemini(conflabimini)in medio eius.

נָתַן Dare,largiri,donare,Sinere,permittere, Ponere.Gene.25.6,נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת dedit(largitus est) Abrahám dona.Psa.46.7,נָתַן בְּקוֹלוֹ dedit vocem suam. vel,dedit in voce sua,vocẽ scilicet vehementem,secundum R.Himmanuél in cõment.Exo.21.22, וְנָתַן בִּפְלִלִים & dabit secundũ iudices.i.vt decreuerint, & statuerint

iudices. Tharghū, & R.Selomóh, secundum verbū iudicum. Gen.31.7, & nō נְתָנוֹ siuit (permisit) ei Deus vt &c. 1.Semu. 24.11, נְתָנְךָ dedit te. Thren.1.13, נְתָנַנִי posuit me desolatam. Gen.3.12, quā נָתַתָּה dedisti (vt esset) mecum. Et sine נ, præter morē in præterito. 2.Semu.22.41, תַּתָּה לִּי עֹרֶף dedisti mihi ceruicem. Gene.40.13, וְנָתַתָּ כּוֹס־פַּרְעֹה & dabis calicem Parhóh. Exod.25.12, וְנָתַתָּה & pones. Irme.27.2, וּנְתַתָּם & pones ea in collo eius. Gene.1.29, נָתַתִּי לָכֶם dedi vobis. Iechez.14.8, וְנָתַתִּי פָּנַי & dabo iram meā in virū ipsum. ita R.D. in lib. rad. Leuit.17.11, נְתַתִּיו dedi eum. Ieho.19.50, נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר dederunt ei ciuitatem. Iudic.21.22, non נְתַתֶּם dedistis eis. 1. Paral.29.14, נָתַנּוּ לָךְ dedimus tibi. Est defectiuum: perfectū est נָתַנְנוּ. Ieche. 16.33, נָתַתְּ אֶת־נְדָנַיִךְ dedisti dona tua. Versu 36, נָתַתְּי: Et 18, נָתַתְּי: duo hæc scribūtur cū י, & leguntur sine י. est enim duplex lectio. Scriptura est נָתַתִּי dedi. i. acsi dedissem corā eis, ego occasionem præbui tibi, quū dedi tibi. Ieche. 16.19, וּנְתַתִּיהוּ posuisti illud corā eis. ת signum fœmineū secundæ personæ est cū chiric, quando iungitur pronominibus, & י est ad protrahēdū: & sic Irm.2.34, מְצָאתִים, inquit R.D. in cōmen. & Michlól. Vide מָצָא. Benoni. Iesa.37.7, ecce ego נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ do (pono) in eo spiritum. est cum ו. Et sine ו, Deuter.4.8, נֹתֵן. Plurale est sine ו, Irme.26.15, נֹתְנִים datis. Estér 3.11, argentum נָתוּן לָךְ datum tibi. Deuter.28.31, pecora tua נְתֻנוֹת data. Macór, Nume. 21.2, Num נָתֹן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה dando dabis populum hunc &c. Et cum ו, Deut.15.10, נָתוֹן. Iechez.23. 46, וְנָתֹן אֶתְהֶן & dabo eas. Est præteritū instar יָכֹל: vel macor vice præteriti: Et sic Iesah.37.19, וְנָתֹן אֶת־אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ & ponet deos eorum in ignem. Nume.20.21, Et renuit Edóm נְתֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל dare (sinere) Israelem transire &c.

Gene.38.9, vt nō נְתָן־זֶרַע daret semen. Et 4.12, nō addet תֵּת־כֹּחָהּ dare fructū suum. 1.Reg.17. 14, vsq; ad diē תֵּתֶן־יְהוָה quo dederit &c. Scribitur cum ן, & legitur sine ן. Gene.29.26, לָתֵת הַצְּעִירָה vt demus minorē. Deut.2.31, vt תִּתּוֹ dem illū. Gene.29.19, melius est תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ מִתִּתִּי dare me illam tibi, quàm vt dem &c. Nume.22.13, renuit Dominus לְתִתִּי dare mihi(.i.permittere mihi) vt eam vobiscum. Imperatiuū est cum seri.& si habeat maccáph, cum seghól, si cōiungatur monosyllabo, aut dictioni longæ: Gene.14.20, תֶּן־לִי הַנֶּפֶשׁ da mihi animā. Et 47.19, וְתֶן־זֶרַע & da semē. Alioqui sunt cum seri, Hose. 9.13, תֵּן־לָהֶם, Da eis Domine. Quid dabis? תֵּן־לָהֶם da eis vuluam &c. Duobus exceptis, nēpe Psal.28.4, תֶּן־לָהֶם da illis. Num.16.46, וְתֶן־עָלֶיהָ & pone in illo ignē. Et cum additione ה, Gene.30.26, תְּנָה אֶת־נָשַׁי da vxores meas. Illud Psal.8.2, qui(vel, eo quód) תְּנָה הוֹדְךָ posuisti decorē tuum(potentiam tuā) super cælos: est macór, secundū R. Abra.in cōment.instar רְדָה, vt habes in יָרַד. R.quoque D.in cōmen.scripsit esse macór loco præteriti נָתַתָּ posuisti. Et sic Irm.14.5, peperit וְעָזוֹב & relinquere. pro reliquit. 1. Paral.21.22, תְּנֵהוּ da eum mihi. In futuro, ת est cū seri: sed cum maccáph, coniunctū monosyllabo, aut dictioni longæ, est cum seghól. Exo.25.16, אֶתֶּן אֵלֶיךָ dabo tibi. Gene.30.31, quid אֶתֶּן־לָךְ dabo tibi? Nume.16. 14, וַתִּתֶּן־לָנוּ & dabis nobis. Et cū pathách, Iudic.16.5, & nos נִתַּן־לָךְ dabimus tibi. Iiób 6.8, מִי־יִתֵּן quis det &c. Leuit.25.37, לֹא־תִתֵּן לוֹ nō dabis ei. Exod.22.30, תִּתְּנוֹ־לִי dabis illum mihi. Gene.24.41, & si non יִתְּנוּ לָךְ dederint tibi. 2.Reg.12.14, יִתְּנֻהוּ dabunt illud. Et 22.3, וְיִתְּנֻהוּ. scribitur sine 1. Exo.5.18, תִּתֵּנוּ dabitis. Thre.2.18, אַל־תִּתְּנִי ne des.

Et in nifhál, Leui.19.20, & Iesa.9 6, filius נִתַּן־לָנוּ datus

est nobis. Et cũ camés, Exod.5.16, נִתָּן datur. Irme.32.4, הִנָּתֹן יִנָּתֵן tradendo tradetur. Exo.5.18, יִנָּתֵן dabitur. 1. Parali.5.20, וַיִּנָּתְנוּ & traditi fuerunt. Et in hofhál, Leui. 11.37, Et quũ יֻתַּן־מַיִם dabitur aqua. Nomen, præposito מ. Prou.18.16, מַתָּן אָדָם, Donum hominis dilatabit ei. sub. locũ. aut dilatare faciet ei locum. Est cũ camés præter normam. nã quum sit in regimine, debuerat esse cũ pathách. Alia forma, Eccles.3.13, מַתַּת אֱלֹהִים הִיא donum Dei est. Et cum ה, Nume.18.6, מַתָּנָה. Et 29, ex omnibus מַתְּנֹתֵיכֶם donis vestris. Est etiam nomen loci, vt habes Nume.21.18 & 20. Hinc dicũtur & נְתִינִים, qui cædebant ligna, hauriebántque aquam filiis Israél. Hezræ 2.43, הַנְּתִינִים nathinæi.

נָתַע Vide נָתַץ. נָתַם Semel dútaxat legitur in Literis sacris, idque in cal. Iiób 30.13, נָתְסוּ נְתִיבָתִי, destruxerunt semitam meam.

נָתַץ Est שָׁבַר, Frangere, confringere, conterere: הָרַס, Demoliri, destruere. Iud.6.30, נָתַץ אֶת מִזְבַּח הַבַּעַל destruxit altare Báhal. Irme.1.10, וְלִנְתוֹץ & ad destruendum. Psal.58.7, molas leunculorũ נְתֹץ contere. Iudic. 8.9, אֶתֹּץ אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה destruam turrim hanc. Iesah.22. 10, וַתִּתְצוּ הַבָּתִּים & destruxistis domos. Est lene. i. sine daghés, præter normam. Et in nifhál, Irme.4.26, vrbes eius נִתְּצוּ destructæ sunt. Et in pihél, 2. Paral.33.3, excelsa quæ נִתַּץ destruxit. Ita legendũ est, nõ נָתַץ. 2. Paral. 34.7, וַיְנַתֵּץ & destruxit aras. Et in puhál, Iud.6.28, & ecce נֻתַּץ destructũ est altare Báhal. Et in hofhál, Leu.11. 35, וְכִירַיִם יֻתָּץ & chitropodes destruetur. pro destruẽtur.

נָתַק Eradicare, extirpare, euellere, auellere, Tráfferre, Rũpere, disrũpere, Soluere, dissoluere. Iudi. 20.32, וּנְתַקְּנֻהוּ & auellamus eũ de vrbe. p est cũ daghés

ob

ob decorem, ficut in מְקֻרָשׁ. Leui. 22.24, וְנָתוּק & euulfus. i. euulfos habens tefticulos manu. Irm. 22.24, inde אֶתְּקֶנְךָּ euellã te. נ redũdat, & ת eft cũ daghés loco נ deficiẽtis.

Et in nifhál, Iefa. 5.27, Et nõ נִתַּק rupta (euulfa) eft cor rigia calceamentorũ eius. R. quoque Abra. in cõmen. fcribit effe ex nifhál. Ieho. 4.18, נִתְּקוּ trãflatæ funt plãtæ pedum facerdotũ. Iiób 17.11, cogitationes meæ נִתְּקוּ e-uulfæ (eradicatæ) funt. aut ruptæ & diffolutæ. ponitur pro נִתְּקוּ. Eccle. 4.12, יִנָּתֵק rumpetur. Et in pihél, Irm. 2.20, נִתַּקְתִּי מוֹסְרוֹתַיִךְ rupi vincula tua. Et 30.8, אֲנַתֵּק rum-pam. Ieche. 17.8, nónne אֶת־שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק radices eius euel let? extirpabit. Et 23.34, & vbera tua תְּנַתֵּקִי franges. Et in hifhil, Ieho. 8.6, עַד הַתִּיקֵנוּ אוֹתָם donec euellamus eos. Irme. 12.3, הַתִּקֵם euelle eos. Et in hofhál, Iudic. 20.31, הָנְתְּקוּ auulfi fũt de vrbe. Hinc נֶתֶק cũ fex pũctis. Plaga in loco pilorũ, quæ eft כֶּתֶם שָׁחוֹר macula nigra. Quidã dicũt id effe quod materna lingua vocatur *Tigne*. Leui. 13.30, נֶתֶק הוּא macula nigra eft. Poteft effe ex hac radi ce אַתִּיק, Angul': & ת daghesfatur ob defectũ נ. Ieche. 42. 3, אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק angul' ante angulũ. Idẽ Tharghũ. A-lii cubiculũ fignificare putarũt: & fic exponit R. D. in cõment. cubiculum ante cubiculũ. Et 5, אַתִּיקִים angu-li. vel cubicula. Tharghum, זָוְיָא anguli. R. D. cubicula. Et 41. 15, וְאַתּוּקֶיהָא & cubicula (thalamos) hinc & inde. Tharghum. Et angulos. R. D. in comment. cubicula. Scribitur autẽ cum ו, & legitur cum י. literæ enim אֶהֱוִי inuicẽ permutantur. Scribitur præterea cum א protra-ctiuo poft ה: & אַתִּיקֶיהָא comprehendit thalamos & cubi cula, & vnumquodque vocatur אַתִּיק.

נָתַר Remouere, & transferre è loco fuo, Soluere, Subfilire, faltare, trãfilire. Iiób 37.1, Expauefcet lzlzlz.i.

cor meũ וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ & motum eſt (tranſlalatũ eſt: aut mouit, vel trãſtulit ſe:eſt enim actiuum intranſitiuũ) loco ſuo. Tharghum, וְיִשְׁפֵּי & ſubſiliet. transferet ſe.

Et in pihél, Leui.11.20, לְנַתֵּר ad ſaltandũ cum illis. vel transferendũ ſe è loco ſuo. Et in hifhíl, Pſal.146.7, Dominus מַתִּיר אֲסוּרִים ſoluit vinctos. Ieſah. 58.6, הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה ſolue faſciculos(&)iugũ. Vel eſt macór, ſoluere, pro vt ſoluas. 2.Sem.22.33, וַיַּתֵּר תָּמִים דַּרְכּוֹ ſoluit perfectã viã meã. Qui locus, Pſal.18.33, ſcribitur וַיִּתֵּן & poſuit &c. quẽ ſic exponit R.D. in cõmen. Soluit viã meã in prælio, & poſuit eã perfectam, vt non defuerit vnus ex viris meis in prælio. Legitur דַּרְכִּי viam meã: & ſcribitur דַּרְכּוֹ viam ſuam: quia via mea, erat via eius: nam in eius nomine prælium ingreſſus ſum. Tharghum, וּמְתַקֵּן שְׁלִים אוֹרְחִי & dirigens perfectá viam meã. Chab. 3.6, וַיַּתֵּר גּוֹיִם & ſoluit gentes. Vel, tranſtulit: aut migrare fecit, ſub. è loco ſuo. Pſal.105.20, miſit rex, וַיַּתִּירֵהוּ & ſoluit eũ. Hinc נֶתֶר ſex punctorũ, Alumen quo lana dealbatur. Sunt qui dicunt eſſe ſaponẽ: qui appellatur ſic, quòd remoueat & trãſire faciat maculas è loco ſuo. Prouer.25.20, acetum ſuper נָתֶר alumen. vel ſaponem.

נָתַשׁ Euellere, eradicare, extirpare, Deſtruere, Relinquere. 1.Reg.14.15, וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל & euellet (eradicabit) Iſraél è terra bona. Irm.12.17, וְנָתַשְׁתִּי אֶת־הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאַבֵּד & euellam gentẽ hanc, euellẽdo, & perdendo. Et 45.4, & quod plantaui ego נֹתֵשׁ euello. Et 24.6, & non אֶתּוֹשׁ euellã. Et in nifhál, Irm.31.40, nõ יִנָּתֵשׁ euelletur. Et 18.14, ſi יִנָּתְשׁוּ eradicabuntur aquæ. Vel relinquẽtur, ſecũdũ R.D: pro יִנָּטְשׁוּ cũ ט. ט enim & ת ſunt eiuſdem exitus, & eiuſdẽ ſignificãtiæ, ſicut תָּעָה & טָעָה errare. Et in puhál, Ieche.19.12, וַתֻּתַּשׁ & euulſa eſt in ira.

נִשְׁתְּוָן Aramæum, nō Hebræum nomē, & est Scriptura exposita, seu epistola. Hezr. 4. 7, & scriptura הַנִּשְׁתְּוָן epistolæ scripta erat Syriace.

ס

Litera, quanquā non est litera deseruiens, in nonnullis tamen verbis ponitur vice ש: & contrà, ש vice ס, vt annotatum est cap. 26. li. 1. Hebraicarū institutionū.

סָס Tinea quæ pānos corrodit laneos. Iesah. 51. 8, sicut lanam comedet eos סָס tinea.

סְאָה Genus mensuræ: satum, vel modius. 2. Reg. 7. 1, cras סְאָה־סֹלֶת satū similæ seclo. sub. vendetur. ס cum seuá. Et cum camés chathéph, 2. Reg. 7. 18, וּסְאָה־סֹלֶת & satū similæ seclo. sub. vno. ה est signum fœmineum: deficit autē ה radicale. Et in duali ה vertitur in ת, sicut סָאתַיִם מְאָה. 1. Reg. 18. 32, secundū locū סָאתַיִם duorum satorum seminis. Plurale, Gen. 18. 6, tria סְאִים sata farinæ. In quo occultatur ה sicut in שָׁנָה à שָׁנִים annus. Et rectum est vt ה in סְאָה sit radicale, sicut ה in שָׁנָה, & non signum fœmineum, licet dictio sit fœminea. Rectum præterea, ה in שָׁנָה esse signū fœmineū, & cadere ה radicale, vt ait R. D. in Michlól. Et geminatum, Iesah. 27. 8, בְּסַאסְּאָה in mensura. Scribit R. D. in lib. rad. possibile esse vt sit nomen loci סְאָה, & gemineturס & א: ה vero sit radicalis litera. Potest etiā dici quòd est macór ex pihél, in mensurando: & geminatur ס tantum, sicut geminatur in זַרְזִיף à זָרַף. Et א prius, est secūda radicalis litera: posterius verò est vice ה tertiæ radicalis.

סאן Eſt צָעַר, Affligere: & צַר, Anguſtiis afficere: & נִלְחַם, Pugnare. Ieſah. 9.5, omnis סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ bellator bellat cũ tremore. Vel, omne bellum bellantis eſt cum tremore. סְאוֹן enim poteſt eſſe & nomẽ tóar, i. bellator: & nomen, i. bellum, ſecundum R.D. in lib. rad. & in cõment. inſtar טְחוֹן. סֹאֵן verò eſt participium inſtar טוֹחֵן. R. Abrahám hoc modo ſcribit, Sunt qui dicunt סְאוֹן dici à סְאָה menſura: quia Deus metitur vnicuique ſecundũ eius opera. Alii dicunt per metatheſin literarum dici ab אָסוֹן mors, ſicut כֶּבֶשׂ & כֶּשֶׂב agnus. At rectũ eſt vt huic dictioni nõ ſit ſimile. teſtis eſt סֹאֵן quod eſt participium, & ן eſt radicale, hoc ſenſu, נְאָקָה clamor. i. Omnis clamor clamantis eſt cũ tremore. R. Ioſéph exponit: Omne calceamentũ calceãtis. ſiue calceolarii. ex Tharghũ. nã Exo. 3.5, pro שַׁל־נְעָלֶיךָ ſolue calceamẽta tua: Tharghum habet, ſolue סֵינָךְ calceos tuos.

סָבַב Circuire, circundare, vallare, Cauſam præbere. 1. Semu. 7.16, וְסָבַב בֵּית־אֵל & circuibat Bethél. 2. Para. 33.14, וְסָבַב לָעֹפֶל & circũdabit (pro circũdabat, aut circũdedit) arcẽ. ſub. muro. i. fecit murũ in circuitu arcis. 1. Sem. 22.22, ego סַבֹּתִי בְּכָל־נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ cauſam præbui in omnẽ animam domus patri tui. i. occaſionem præbui vt interficeretur omnis homo familiæ patris tui. Eccleſ. 7.26, סַבֹּתִי circuiui. eſt ſine ו. Et 1.6, סוֹבֵב סֹבֵב circuiens, circuiens vadit ſpiritus. 2. Paralip. 4.3, סֹבְבִים אֹתוֹ circundantes illud. Deut. 2.3, ſufficit vobis סֹב אֶת־הָהָר הַזֶּה circuire montem hunc. 2. Reg. 9.18, סֹב אֶל־אַחֲרָי gyra poſt me. Canti. 2.17, סֹב circui (conuertere, reuertere,) ſimilis eſto &c. Ieſah. 23.16, סֹבִּי עִיר circui ciuitatem. Zechar. 14.10, יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ circuibit omnem ter-

raיָם. 2.Semu.14.24, יִסֹּב אֶל־בֵּיתוֹ reuertatur in domum suã. Iudic.11.18, וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם & circuiuit terram Edóm.ס est cũ camés chatéph. Psal.49.6,יְסוּבֵּנִי circundabit me. est cum ו,& ב cũ daghés,inquit R. D. in cõment. Chabb.2.16, תִּסּוֹב vertet se. Et sine ו, Psal. 71.21, וְתִסֹּב & vertes te. Et in nifhál,Nume.34.4,וְנָסַב,Et gyrabit(vertet se,circuibit)vobis terminus à Meridie &c. Iudic.19.22,נָסַבּוּ אֶת־הַבַּיִת verterunt se ad domũ. est verbum intransitiuũ: quãquam Tharghũ habeat אַקִּיפוּ יַת־בֵּיתָא circundederunt domũ. Irme.6.12, וְנָסַבּוּ & vertent se(conuertentur)domus eorũ ad alienos. Iechez.26.2, נָסַבָּה אֵלָי cõuersa est(vertit se)ad me.Est ex nifhál instar פָּעַל inquit R.D.in cõmẽt.& lene,vt Iechez.41.7,וְנָסְבָה pro נָסַבָּה. Et in pihél,2.Sem.14.20,Vt סַבֵּב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר verteret faciẽ sermonis. Et in hifhíl,2.Reg:16.18,הֵסֵב בֵּית יְהוָה circuire fecit domũ Domini.1.Para.12.23, לְהָסֵב vt cõuerterẽt.2.Sem.5.23,הָסֵב gyra. Cant.6.4,הָסֵבִּי עֵינַיִךְ auerte oculos tuos.Irm.21.4,מֵסֵב reuerti facio. Iechez. 41.7,מוּסַב־הַבַּיִת cochleata erat domus.i.instar cochleæ. Vel versatilis.Et 24,duo מוּסַבּוֹת versatilia ostia.Iechez. 47.2,וַיְסִבֵּנִי & vertere fecit me ad viã &c.1.Sem.5.8,וַיַּסֵּבּוּ אֶת־אֲרוֹן & circuire fecerũt arcã Dei.ס & ב cum daghés.

Et in hofhál,Iesa.28.27,יוּסַב circundabitur.est scriptũ cũ ו & daghés. Et in pohél,Cãt.3.2,וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר circuibo ciuitatem.Ionáh 2.4,יְסֹבְבֵנִי circundabit me. Nomen,quod & pro aduerbio capitur,סָבִיב, Circuitus,Circum,in circuitu,vndiquaque.Ieche.8.10,depicta in pariete סָבִיב סָבִיב circũcirca. Psal.12.9,סָבִיב in circuitu impii ambulabunt.Nume.1.50,וְסָבִיב & in circuitu tabernaculi. Et 16.24,מִסָּבִיב de circuitu tabernaculi. Plurale,סְבִיבִים.& in regimine Irm.32.44,וּבִסְבִיבֵי & in circui-

lzlzlz.iii.

tibus. Et 48.17, omnes סְבִיבָיו circuitus eius. Et forma fœminea, Nume.11.24, & statuet eos סְבִיבֹת in circuitibus tabernaculi. Alia forma, סִבָּה, Causa.1.Reg.12.15, quia fuit סִבָּה causa à Domino. Alia itē, addito נ.2.Paral.10.15, quia fuit נְסִבָּה causa à Deo. Vel est ex nifhál, causatū.i.causa data à Deo. & est rectū. Nomē, præposito מ,1.Reg.6.29, parietes domus מֵסַב קָלַע per circuitū texit fūda.i.picturis instar fūdarū. Cant.1.12, dū esset rex בִּמְסִבּוֹ in circuitu (vel cōuiuio) suo. quod appellatur hoc nomine, eo quòd discumbentes sedebāt in circuitu. Psal.140.10, caput מְסִבָּי circuituum meorum. Plurale fœmineum. Iiob 37.12, מְסִבּוֹת in circuitibus.

סָבָא Inebriari. Vnde סוֹבֵא, Ebrius, Bibax, Vinū. Prouerb.23.21, סוֹבֵא bibax & vorax depauperabitur. Et 20, Ne sis בְּסֹבְאֵי־יָיִן inter bibaces vini. Nachum 1.10, וּכְסָבְאָם סְבוּאִים & quū inebriati fuerint ebrii. bibaces. Iesah.1.22, סָבְאֵךְ vinū tuum mistū est aqua. Nomē tóar, Iechez.23.42, סֻובָאִים, R.D. in lib.rad. exponit acsi dicat, שְׁתוּיִים וּשְׁכוּרִים bibaces & ebrii. Sed in commen. nomen scribit esse gentis, Sabæi scilicet AEthiopici, à סְבָא filio Chus, Gene.10.7, Et filii Chus, Seba, &c. à quo AEthiopia, Chus appellata est. & sic Iesah.45.14, וּסְבָאִים & Sebaim viri mēsuræ. sub. magnæ. quanquā ס in hoc est cū seuá, in altero cū camés. In lib. etiā ra. scribit posse exponi Sabæi. Caupo, qui vinum vēdit, vocatur סוֹבֵא apud doctores Hebræos. Vnde author Cantici sic scribit, Veritas omnis hominis inuenitur in mūdo לְבַד מִסַּבְּאִים præter cauponū. Et sic vinū apud illos vocatur מְסוּבִיתָא.

סָבַךְ Implecti, implicari, perplecti. i. perfecte ligari, innecti, inuolui, colligari: quo pacto rami dicūtur implexi, implicati, perplexi, cōplicati, vt & spinæ.

Nachum 1.10, Quia(ſub. veniét) vſque ad ſpinas סְבֻכִים implexas. Et in puhál, Iiób 8.17, radices eius יְסֻבָּכוּ cõplicabuntur. Nomen, Gene. 22.13, aries poſt ſe detentus בַּסְּבַךְ in perplexitate(.i. inter ſpinas aut ramos ſe inuicem cõplectentes) cornibus ſuis. Pſal. 74.5, בִּסְבָךְ־עֵץ in perplexitate arboris. ב eſt cũ camés chathéph. Ieſah. 10. 34, וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בַּבַּרְזֶל, & ſuccîdet perplexitates ſyluæ ferro. i. arbores perplexas, & ſeſe cõplectẽtes. Irm. 4.7, Aſcendit leo מִסֻּבְּכוֹ de vmbraculo ſuo. ב eſt cũ ſeuá & pathách, & in aliquibus libris eſt cũ ſeuá tantũ: & ponitur pro סֻבְּכוֹ, vt inquit R.D. in Michlól à סְבָךְ. vel eſt à סְבַךְ, ſicut גֹּדֶל facit גָּדְלוֹ. R.D. in cõment. ſic exponit, Aſcendit leo ante quẽ nullus ſtat, id eſt rex Babél, מִסֻּבְּכוֹ hoc eſt מִסֻּכָּתוֹ de vmbraculo, aut tabernaculo ſuo, in quo iugiter dormit. Et quia fit ex perplexis arboribus, aut lignis, vocatur ſic. Et dagheſſatur ב ob decorem ſiue euphoniæ gratia. Huius abſolutũ eſt סוֹבֶךְ quod interdum ſcribitur cũ ש vice ס, vt habes in שֹׂבֶךְ, 2. Semu. 18.9, ſubter שׂוֹבֶךְ perplexitatẽ(denſitatẽ) quercus. Hinc etiam deduci poteſt שְׂבָכָה, de quo in שָׂבַךְ. & quanuis ſcribatur cum ש, idem tamen ſignificat.

סבל Onerare, Ferre, portare, ſuſtinere. Threno. 5.7, עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ iniquitates eorũ portauimus. Gene. 49.15, לִסְבֹּל ad portandũ. Ieſah. 46.4, אֶסְבֹּל portabo.

Et in pihél participiũ paſſiuum, Pſal. 144.14, Boues noſtri מְסֻבָּלִים fortes. & potẽtes, ſub. ad ferẽdũ onus ſuũ, & culturam. Vel onerati, ob multitudinẽ carnis, & pinguedinis: quia erant admodũ pingues, & habẽtes multã carnẽ: perinde ac caro, pinguedóq; illis oneri foret.

Et in hithpahál, Eccle. 12.5, וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב, & onerabitur dorſum. aut, oneri erit(illi) locuſta. Vide חָגַב. Nomẽ,

סֵבֶל,Onus,Pondus. 1. Reg.5.15, portans סַבָּל onus. Nechem.4.10,Debilitata est virtus הַסַּבָּל baiuli. Alia forma,סֵבֶל cũ quinque punctis, Psal.81.7,remoui מִסֵּבֶל ab onere humerũ eius. Alia item, סֹבֶל. Et cum pronomine,Iesah.9.4,iugum סֻבֳּלוֹ oneris eius. ב est cum cames chatheph. Et sic סֻבֳּךָ סֻבֳּכוֹ,inquit R.D.in Michlol.

Alia præterea cũ ה,סִבְלָה,instar אִמְרָה. Exod.6.6, sub סִבְלֹת oneribus. Et 5.5, Et cessare fecistis eos מִסִּבְלֹתָם ab oneribus suis. סִבֹּלֶת,Spica,aut Alueus,quære in שִׁבֹּל. Tẽtauerũt enim illos an sciret proferre ש: & illi proferebãt ס. cuius rei causa erat aer:sicut Germani nesciẽtes proferre ש,proferũt illud vt ת raphatum, vt inquit R.Dauid in comment.Iudic.12.6.

סָגַד Adorare,aut incuruare se. Iesa.44.19, אֶסְגּוֹד incuruabo me. Et 15,וַיִּסְגָּד־לָמוֹ & incuruauit se eis.

סָגַל Inde סְגֻלָּה, Peculiũ,peculiare,& propriũ, Præcipuũ,singulare,Thesaurus.Exo.19.5,Et eritis mihi סְגֻלָּה peculiũ(.i.peculiares, singulares,&c.) præ omnibus populis.Tharghũ,Et eritis mihi חֲבִיבִין dilecti.R. Selomoh,Thesaurus dilectus. R.Abrahám in cõmen. res gloriosa & desiderabilis.Deut.7.6,Vt sis ei לְעַם סְגֻלָּה in populum peculii. R. Abrahám, rei desiderabilis. i. desiderabilẽ. Malachi 3.17,Et erũt mihi,&c.סְגֻלָּה peculium. R.D.exponit,In die iudicii in quo impios iudicaturus sum;erunt mihi סְגֻלָּה peculiũ. i.res gratissima tanquã peculium. 1.Paralip.29.3,In domo Dei mei est mihi סְגֻלָּה peculiũ(vel thesaurus)aurũ & argẽtum. Ecclesi.2.8,Coaceruaui mihi etiã argentum & aurũ וּסְגֻלַּת & peculiare regũ,ac prouinciarũ.R.Selomoh,thesaurũ dilectũ,vel desiderabilem.R.Abrahám scribit esse rem desideratam,reseruatam ad iactandum se in illa,vt lapides

pides

pides pretiosi qui inueniuntur apud reges, & desiderabilia quæ in vna duntaxat inueniũtur prouincia. Psal. 135.4, Israel לִסְגֻלָּתוֹ in peculiũ suum. Targhũ, לְחִבּוּבֵיהּ in dilectum suum.

סָגָן Princeps magnus. In Misnáh, Sacerdos magnus dicitur סָגָן. Iesah. 41.25, Et veniet (sub. עַל super) סְגָנִים principes magnos sicut lutũ. i. sicut figulus super lutũ qui calcat illud pedibus suis. ita R.D. in lib. ra. & cóm. at R. Abrahám, Et ingredietur (sub. vir quẽ suscitabo, &c.) terras, vel castra magnorũ principum. Tharghum, Et veniet, & calcabit potestates (aut dominos, vel præfectos) gentiũ, sicut qui calcat lutum, & sicut figulus qui præparat lutum.

סָגַר Claudere, Includere, Dare, tradere. Gene. 19.6, וְהַדֶּלֶת סָגַר אַחֲרָיו & ostiũ clausit post se. Exo. 14.3, סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר clausit (cõclusit) eos desertũ. Vel, clausit se illis desertũ. Est enim intrãsitiuũ, vt dicũt nõnulli. i. desertũ clausit eis viã ne transirẽt. Psal. 17.10, חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ adipem suũ clauserũt. Vel, adipe suo clauserũt. sub. corpus suũ. aut vt R. Abrahã, faciẽ suã. deficit ב, iuxta illud Iiób 15.27, כִּי כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ quia operuit faciẽ suam adipe suo. R. Selomóh, Adipe suo, ac pinguedine sua clauserunt cor suũ. Tharghum, Adeps eorũ clausit os eorũ. ita & R.D. R. Himmanuél in cõment. Adipem suum clauserũt intra corpus suum, & idcirco ore suo locuti sunt superba. Vel, adipe suo clauserũt corpus suũ, quia totum eorũ corpus effectũ est ex adipe. Et ob multum adipẽ non potuerũt loqui nisi parũ: & illud parum, superbe loquebãtur. Iesah. 22.22, סֹגֵר claudens. Iehos. 6.1, Ierichó סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת includebat, & claudebatur à facie &c. R.D. in cõmen. includebat viros suos intra se, ne

quiſpiã egrederetur ciuitatẽ:& claudebatur, ne quis illam ingrederetur. Vnde exponẽs quod dixerat, ait, Nõ erat egrediens, neque ingrediẽs. Vel idem geminat, vt indicet penitus fuiſſe clauſam. Ieſa.26.20, וּסְגֹר דְּלָתְיךָ & claude oſtiũ tuũ. vel oſtia tua. Eſt enim duplex lectio: ideo ſcribitur cum י, & legitur ſine י. Iiób 12.14, יִסְגֹּר עַל־אִישׁ includet virũ, & nõ aperietur. ſub. illi. i. includet in carcere quẽpiam, & nõ aperietur ei, ſed in carcere perpetuo manebit. Gene.7.16, וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ & clauſit Dominus pro eo. aut ſuper eũ. Tharghú, עֲלוֹהִי ſuper eum. R.Selomóh, עָלָיו pro eo. ſuper eũ. Et ſecũdũ literã ſimplicẽ כְּנֶגְדּוֹ eſt בַּעֲדוֹ. Et ſic omne בְּעַד quod eſt in Scriptura, eſt כְּנֶגֶד. Quære in עַד. Et in pihél, 1.Semu.26.8, סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם אֶת־אֹיִבְךָ tradidit Deus hodie inimicos tuos. vel inimicũ tuũ. Poteſt enĩ legi אוֹיְבֶיךָ & אוֹיִבְךָ. 1.Sem. 17.46, יְסַגֶּרְךָ tradet te. Et in nifhál, 1.Semu.23.7, נִסְגַּר cõcluſus eſt. Iech.3.24, הִסָּגֵר include te. Et 46.2, יִסָּגֵר claudetur. Et in puhál, Ieſah.24.10, סֻגַּר clauſa eſt omnis domus. Eccleſ.12.4, וְסֻגְּרוּ & claudentur. Et in hifhíl, Leuit.14.46, הִסְגִּיר אֹתוֹ incluſit (aut includere fecit) eã. Pſal.78.50, וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר & vitam eorũ peſti (morti) tradidit. ita R.Abrahám. Et hoc fuit in morte primogenitorũ. Leui.13.5, וְהִסְגִּירוֹ & includet eum ſacerdos ſeptẽ diebus. i. ſtare faciet eũ incluſum, vt non videat eũ homo; neque inter homines egrediatur. Hamós 1.6, לְהַסְגִּיר לֶאֱדוֹם vt traderet ipſi Edóm. Leuit.13.11, Nõ יַסְגִּרֶנּוּ claudet (aut claudere faciet) eam. ſub. plagam. R. Abrahám in cõmẽt. ſcripſit eſſe trãſitiuũ in duo pehulím. i. claudere iubebit eã. Nomen, מַסְגֵּר, Clauſura, ſiue carcer. Ieſa.24.22, Et includentur עַל־מַסְגֵּר in carcere. עַל ponitur vice ב. Plurale forma fœminea, 1.Reg.7.28, Et

hoc opus basis, מִסְגְּרֹת לָהֶם וּמִסְגְּרֹת בֵּין הַשְׁלַבִּים clausuræ erant eis(.i.vnicuique earũ basium vt clauderetur concha in medio eius;)& clausuræ inter vectes. qui scilicet erant vt scalarũ gradus. R.D. in cõmen. 2. Semu. 22. 46, Et cõtremiscent מִמִּסְגְּרוֹתָם à clausuris suis. vel propter clausuras suas. Idem Psal. 18. 46. R. Abrahám in commen. à palatiis suis in quibus se includent ob timoré. R.D. in cõm. in locis in quibus erunt inclusi, pauebũt. Tharghũ, Et demigrabũt à palatiis suis. Micháh 7. 17, Sicut reptilia terræ mouebunt se מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם à clausuris suis. R. Abrahám in cõment. à palatiis suis. Idem Tharghum. R.D. ab iis qui inclusi erunt intra vrbes suas timore Israél. Alia forma, מִסְגֶּרֶת, Clausura. Exod. 25. 25, Et facies ei מִסְגֶּרֶת clausuram quatuor digitorum in circuitu. sic dicebatur, inquit R.D. quòd clauderet medium mensæ. Alia item, סוּגַר, Cõpes, aut catena ferrea. Iechez. 19. 9, Et posuerunt eũ בַּסּוּגַר in cõpede. Tharghum, בְּקוֹלָרִין collari ferreo. Alia præterea, Hose. 13. 8, Et scindã סְגוֹר לִבָּם clausurã cordis. i. pinguedinem claudentem cor eorũ, ne intelligãt: quemadmodũ dixit Iesah. 6. 10, Impingua cor populi huius, &c. R.D. in lib. rad. & in cõment. Et scindam cor illorũ quod est clausum, & nõ intelligit. Et est metaphorica locutio. Mos enim leonis est, vt raptæ prædæ scindat corpus vsque ad cor. Tharghũ, Et cõteram impietatẽ cordis eorum.

Significat & Aurũ mundum. Iiób 28. 15, Nõ dabitur סְגוֹר aurũ purũ pro ea. Sic forsan appellatũ quòd includatur, & custodiatur exactissime. Sunt qui dicũt significare quoddam armorũ genus maximæ æstimationis, vt Psal. 35. 3, Effunde lanceã וּסְגֹר & arma in occursum, &c. Potest esse & imperatiuũ iuxta primã verbi signi-

lll.ii.

ficantiam,inquit R.D.i.& claude in occursum,&c. ne transeant, & me persequantur. In cóment,etiam scripsit fuisse instrumétum bellicũ. Sunt & alii qui exponunt,Et claude viã in occursum eorũ,quũ persequuntur me,ne attingant me. Et est expositio R.Abrahám & R.Himmanuél in cõmen. Sunt etiã qui exponũt,& instrumentum bellicũ.acsi dicat,Et cape instrumenta bellica,& egredere in occursum persequentiũ me. Et aurum סָגוּר,est aurũ מְטוֹהָר וּמְזֻקָּק purificatũ & fusum.1. Reg.6.20, Et texit Selomóh domum intrinsecus auro סָגוּר purificato. Dicitur & homo magnæ existimationis מַסְגֵּר.2.Reg.24.14,Et omnis artifex,וְהַמַּסְגֵּר & homo reputatus.Tharghũ,וְתַרְעַיָא & ianitores.vel æstimati, reputati: vtrunque significat dictio Aramæa. R.D. in cóment.consiliarii,sapientésque. Hinc geminata litera ר,סַגְרִיר,Pluuia,imber,nimbus, pluuia vehemés. sic appellata,quòd tempore pluuiæ homines in domibus se claudant.Prou.27.15,Stillatio iugis in die סַגְרִיר, id est הַמָּטָר pluuiæ.

סַד Vide in סוד.

סָדִין Inde סָדִין , Linteũ tam nocturnũ, quàm diurnũ, quo operiũt se nocte,vel die.Prouerb.31.24,סָדִין linteũ fecit,& vendidit. Iesah.3.23,וְהַסְּדִינִים & linteos.

סֵדֶר Ordo.Iiób 10.22,Et nõ סְדָרִים ordines. R.Ionáh exponit,Et non ordines stellarũ.Vel,& non ordines,quia in loco tenebrarũ omnia sunt cõfusa,& nullus est ibi ordo. Alia forma & significatio.Iudic.3.23, Et egressus est Ehúd הַמִּסְדְּרוֹנָה per vestibulũ.vel per gradus ordinatos ad introitũ domus. Tharghú, לְאַכְסַדְרָא. Est(inquit R.D.in cóment.) locus in quo sedebat populus,qui veniebãt ad regé. Et in li.ra. scripsit אַכְסַדְרָא

esse ordinatá scabellorũ sediúmque dispositioné, vt sedeant homines. Et iuxta hanc significantiá scribitur & cũ ש, שְׂדֵרוֹת. 1. Reg. 6.9, Et texit domũ, &c. וּשְׂדֵרֹת & tabulata (vel ordines tabularũ aut trabiũ) cedris. R.D. in li. rad. Et ordines contignationis (aut trabiũ) cedris. Et in cómen. Dixit שְׂדֵרוֹת, quia cedri erát positæ ordinate. Et cótignatio inferior quæ vocatur גֵּבִים, erat ex abietibus, superior veró é cedris, & sic scriptũ est 2. Paralip. 3.5, Et domũ maioré texit ligno abietũ. Quo loco memorauit contignationé inferiorem, non superiorem quæ erat cedrina. 2. Reg. 11.8, Et qui ingressus fuerit ad הַשְּׂדֵרוֹת septa, interficiatur. Targhũ, לְגוֹ מִן סִדְרָא in mediũ ordinis custodiæ vestræ. 2. Paral. 23.7, scriptũ est, Et qui ingressus fuerit domũ (.i. téplum) interficiatur: quia totũ téplum ad illorũ pertinebat custodiá. 2. Reg. 11.15, Educite eam אֶל־מִבֵּית לַשְּׂדֵרוֹת extra septa. vel ordines.

סהר Vnde סַהַר, Rotúdus, Carcer rotúdus. Cant. 7., 2 crater הַסַּהַר rotúdus. Forsan nomé deductũ est á luna quũ est rotũda. ná Targhũ pro יָרֵחַ luna, Gene. 37.9: habet סִיהֲרָא. Inde & mulierũ specula, quód sint rotunda, vocátur שַׂהֲרוֹנִים cũ ש vice ס. Iesa. 3.18, וְהַשַּׂהֲרֹנִים & specula. vel lunulas, ornaméti genus. Iudic. 8.21, Et tulit אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִים lunulas quæ erát in collis camelorũ eorum. i. ornamenta instar lunæ, vt ait R. Abrahám & R. D. in cóm. Targhũ, Iesah. 3.18, וְסִיבְכַיָּא ornaméta instar retis. Alia forma pro carcere rotundo, & circulari loco. Gen. 39.20, Et posuit eũ in domo הַסֹּהַר carceris.

סוג Retrocedere, Redire, reuerti, Alienari, aut alienũ fieri. Psa. 53.4, Totus ipse סָג retrocessit. Targhũ, omnes ipsi זָרוּ alieni fuerũt. Et sic Psal. 14.3, הַכֹּל סָר omnis recessit. sub. á via bona. quod nónulli (inquit R.D.)

exponũt סָג retroceſſit,eodẽ ſenſu. quãquã ſunt qui exponũt,omnis fœtuit. Prou.14.14,סוּג לֵב auerſus corde. Cat.7.3,סוּגָה ſeptus(ſiue terminatus)liliis.Et ſic in Miſnáh,Et fecerũt סְיָג ſepẽ legi. acſi dicat,ſepẽ & terminũ. IdemR.Abrahã in cõm. · Et in nifhál,2.Sem.1.22,Arcus(.i.ſagitta arcus)Iehonathán nõ נָשׂוֹג אָחוֹר rediit retrorſum.Scribitur cũ ש vice ס.Pſa.80.19,Et nõ נָסוֹג מִמֶּךָּ retrocedemus(auertemur)à te.quod ſecũdum R.Abrahám eſt ſicut נָסוֹג inſtar נָשׁוּב, chólẽ pro ſúrec. Chólem enim & ſúrec inter ſeſe permutantur. Et ſic eſt ex cal. Vel eſt præteritum ſingulare.i.auertetur,ſub.filius hominis memoratus à te.& ſic eſt ex nifhál.Targhum, Nõ erimus alieni à timore tui. Idem R. Himmanuél. Ieſah.59.13,וְנָסוֹג,&c.Vide נָסַג. Et in hofhál,Ieſah.59.14,וְהֻסַּג אָחוֹר.Vide נָסַג.

סוד Vnde סוֹד,Secretũ,Conſilium:ſic appellatũ,quòd ſecretum eſſe debeat,Cõgregatio. Pſal.25.14,סוֹד יְהֹוָה ſecretũ Domini timẽtibus illum. Irme.6.11,Et ſuper סוֹד בַּחוּרִים יַחְדָּו congregationem iuuenũ pariter.vel conſiliũ.Targhũ,סִיעַת cõgregationem. Idem R.D.in cõment.quia iunguntur pariter in vno ſecreto, & vno cõſilio. Prouerb.15.21,Diſſipare(pro diſſipabuntur)cogitationes בְּאֵין סוֹד quum non fuerit cõſilium. Et 25.9, וְסוֹד & ſecretũ alterius ne reueles. Irme.15.17,Non ſedi בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים in cœtu(ſocietate)ludentiũ. Proue.3.32,Et cũ rectis סוֹדוֹ ſecretũ eius. Ex hac radice & ſignificantia eſt illud 2.Paral.3.3, הוּסַד vt in יִסַּד,in fine. acſi dicat, ſecundum R.D.in lib.ra.cõſilio inſtructus eſt,& ſtetit in conſilio cũ Dauid patre ſuo, quẽadmodum ſcriptũ eſt, Et dedit Dauid ipſi Selomóh exẽplar,&c. Aliud nomen,סַד,quod eſt כֶּבֶל,Compes,vel lignũ in quo po-

nuntur pedes vinctorũ. Vulgo סיפש. Iiób 13.6, Et pones בַּסַּר in compede pedes meos.

סוּה Vnde מַסְוֶה, quod est צָעִיף, Velamen. Exo.34.33, & posuit super faciem suam מַסְוֶה velamen.

סוּךְ Vngere, Purgare ventrem. Dan.10.3, וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי, & vngendo nó sum vnctus. vel, nó vnxi me. Est enim actiuũ verbum. Deuter.28.40, וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ & oleo (deficit enim ב) non vnges te. 1. Sem.24.4, לְהָסֵךְ אֶת־רַגְלָיו vt purgaret pedes suos. i. vẽtrem suũ. Tharghum, vt faceret necessitates suas. 2. Sem.12.20, וַיָּסֶךְ & vnxit se.

R. Ionáh adduxit nomẽ in hac radice, סוֹכֵךְ, quod est Vnguentũ optimum quo reges se vngere cõsueuerãt. & geminatur כ, sicut in שׁוֹטֵט quod est à שׁוּט, geminatur ט. Iechez.28.14, tu Cherúb מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ vnctus vnguẽto optimo. מִמְשַׁח enim est cum pathach, quia est in regimine genitiui. Et pulchra est expositio, inquit R.D. Vide מָשַׁח. Et vas in quo ponitur vnguentum, אָסוּךְ. & א est nominis constitutiuum. 2. Reg.4.2, nisi אָסוּךְ שָׁמֶן lecythus olei. aut vnguenti.

סוּס Equus. 1. Re.20.25, וְסוּס כַּסּוּס & equus sicut equus. 2. Sem.15.1, וְסוּסִים & equos. 1. Reg.22.4, כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ, sicut equi mei, sic equi tui. Et fœmineũ, סוּסָה, Equa. Cant.1.9, לְסֻסָתִי equæ meæ. Et nomen auis. Iesa.38.13, כְּסוּס עָגוּר sicut grus (&) hirũdo. R. Selomóh, גרואה grus.

סוּף Finire, Desinere, Deficere. Psal.73.19, סָפוּ תַמּוּ, Defecerunt, consumpti sunt. Hamós 3.15, וְסָפוּ, & deficient domus multæ. Estér 9.28, & memoria eorũ non יָסוּף deficiet. Iesah.66.17, pariter יָסֻפוּ deficient. In hifhil, Irme.8.13, Cõsumendo אֲסִיפֵם consumá eos. Sepha. 1.2, אָסֵף כֹּל consumá omnia. Hinc סוֹף, Finis. Ecclesi.3. 11, à principio וְעַד־סוֹף vsque ad finem. 2. Para.20.16, בְּסוֹף

in fine torrẽtis. Hinc & סוף, Iuncus, iunceus, iuncetū. Exod.2.3. & posuit בַּסּוּף in iunceto, iuxta ripam fluminis. ita R. Abrahám & R.D.R. Selomóh in cóment. in stagno. aut palude. Iesah.19.6, calamus וָסוּף & iuncus. Ionáh 2.6, vorago operuit me, סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי alga alligata est capiti meo. R.D. in cōment. exponit, iuncus alligatus est capiti meo. Est enim quoddá genus iunci quod crescit iuxta ripam fluminis vel litus maris. Idcirco vocatur mare Suph, quia crescit iuxta litus eius iuncus multus. Et est quod crescit in profundo maris, in radicibus montium, quā vocant אַלְגָּא algam, quæ tenuis est, & oblōga, & piscium capitibus sese inuoluit. Et hoc est quod dixit, Alga alligata est capiti meo. i. piscis in quo sum, qui me absorbuit, cuius caput est velut caput meum omni tempore quo in illius ventre sum. Sunt qui exponūt Suph, esse mare Suph: dicētes mare Suph ingredi mare Iappó, siue Ioppe. Et iuxta hoc vertit Ionathán in Tharghum, Mare Suph &c. Hucusque R. D. qui in lib. rad. sic ait, Appellatur alga illa suph, eo quòd cito deficiat. Exod.10.19, & fixit eā in mari סוף algoso. Hinc & סוּפָה, Turbo, turbinis, ventus cum frigore maximo, obiecta quæque deturbās, prosternénsque ex depressæ nubis specu. Vnde & Hebraice à סוף dictus est. i. à consumendo. cito enim consumit obiecta. Iesah.17.13, & sicut stipula ante סוּפָה turbinē. Hose.8.7, וְסוּפָתָה & turbinem metent. Est cum duplici signo fœmineo sicut & יְשׁוּעָתָה, ad indicandam vehementiá. R. Abrahám in cōment. dicit ת redundare sicut in אֵימָתָה.

סור Recedere, declinare, diuertere, Fœtere, putrescere, Deficere, rebellare, Remouere. Exo.3.4, Et vidit Dominus quòd סָר recederet (sub. à loco suo vt veniret)

niret)ad videndum.1.Semu.15.32,vere סָר venit amaritudo mortis. R.D.in cõment.exponit הִגִּיעַ attigit,peruenit.2.Reg.22.2,nõ סָר declinauit ad dexteram. Hose. 4.18,סָר fœtuit(putruit)vinũ eorum, vt exponit R.D. in lib.rad.& in cõment. Psal.14.3,omnis סָר fœtuit, vt exponit R.D.in lib.ra. Vel declinauit,aut recessit,sub. à via bona,vt idẽ exponit in cõmen. Alii(ait) exponũt סָר pro סָג retrocessit,aut rediit retrorsum. R.Abrahám, recessit, nempe à via recta. Hamós 6.7,וְסָר & prope est vt veniat luctus residuorum , vt exponit R. D. in lib. rad. Vel secundũ R.Abrahám,& remouebitur canticũ à residuis. Prouer.14.16,וְסָר & recedit à malo. Iesah.7. 17,à die סוּר qua recessit.2.Semu.2.21,& noluit Hasahél לָסוּר declinare ab eo. Hose.9.12,Væ eis בְּשׂוּרִי quũ recessero ab eis.ש est loco ס,inquiunt R.Abrahám & R.D. in cõment. Psal.34.15,סוּר declina à malo. Iudicũ 4.18, סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי declina(diuerte:vel accede, appropinqua,secũdũ R.D.)domine mi, declina(accede)ad me. Vtrunque est breue præter normã,inquit R.D. in cõment. Exod.3.3,אָסֻרָה־נָּא diuertam(vel accedã,appropinquabo, secundum R.D.) nunc. Iudic.16.19, וַיָּסַר & recessit fortitudo eius ab illo. Hos.7.14,יָסוּרוּ בִי defecerũt (futurũ vice præteriti) à me. Et ita habet Tharghum, מְרָדוּ בְּמֵימְרִי rebellauerũt contra verbum(aut sermonẽ) meum. Idem R.D.in cõment. & lib. rad. Et in hifhíl,Sepha.3.14,הֵסִיר יְהוָֹה מִשְׁפָּטַיִךְ remouit Dominus iudicia tua.2.Reg.17.23,הֵסִיר יְהוָֹה אֶת יִשְׂרָאֵל remouit Deus Israelem à facie sua. Psal.66.20,לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי non amouit orationẽ meam.1.Reg.2.31, וַהֲסִירֹתָ דְּמֵי חִנָּם & remouebis sanguines gratis, quos effudit Ioáb, à me.i. sanguines innocentũ quos sine causa effudit Ioáb. Proue.

28.9, מֵסִיר אָזְנוֹ qui remouet aurem ſuam. Ieſa.17.1,ecce Damméſec מוּסָר מֵעִיר remouetur à ciuitate.i. ne ſit ciuitas. Et.27.9, הָסִר remouere peccatum ſuũ. Gene.35.2, הָסִרוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר remouete deos alienigenæ.i.alienarũ gentiũ. Pſal.39.11, הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ amoue à me plagã tuã. Et cũ י coniugationis, Iehoſ.24.14, וְהָסִירוּ & remouete. Sephan.3.10, אָסִיר remouebo.1.Sem.18.13, וַיְסִרֵהוּ & amouit eum. Et in hofhál.Dan.12.11,Et à tẽpore הוּסַר quo remotum eſt &c.Leuit.4.31,quemadmodũ הוּסַר remouetur adeps. Et in pohél, Threno.3.11, דְּרָכַי סוֹרֵר vias meas peruertit.i.mutauit à conſuetudine.R.Iſchác filius Ghiath exponit,ſepiuit ſpinis. à סִיר, Spina. R. Abrahám in cõment.Sunt(inquit)qui deducunt à סִירִים, Spinis. & ſic Hoſe.2.7,ecce ego שָׂךְ אֶת־דַּרְכֵּךְ בַּסִּירִים ſepio viam tuã ſpinis.Et rectum eſt in oculis meis vt ſit præteritum à סור vel סָרַר, ſicut illud Hoſe.4.16,ſicut iuuẽca סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל peruerſa,peruerſus fuit Iſraél.Vel,ſicut vacca declinãs declinauit Iſraél.ſub.à via quã præcepit ei Deus. Et סֹרֵרָה eſt nomen tóar,inquit R.D.in lib.rad.à סור vel סָרַר.in vtraque enim radice citat hunc locũ.& ſic Nechem.9.29,& dederunt humerum סוֹרֶרֶת peruerſum.indomitũ.Eadem & Zecha.7.11.Tharghũ, מָרוֹד rebellem.Proue.7.11,tumultuans eſt וְסֹרָרֶת & peruerſa.Vel declinans,aut recedẽs: quia nõ ambulat per vias rectas: ſed declinat, receditque à via bona. Tharghũ, וּפְרִידְתָּא & vagabunda,tumultuatrix,vociferatrix, loquax. Et maſculeũ,Deuter.21.18,Quum fuerit viro filius סוֹרֵר peruerſus.indomitus.aut recedẽs,ſub. à via recta,ſecundum R.Selomóh. Ieſah.1.23, principes tui סוֹרְרִים peruerſi. quia quod rectũ eſt peruertunt. Targhum, מָרְדִין rebelles.Irme.6.28,vniuerſi ipſi principes

סֹרְרִים peruerſorũ.acſi dicat, vniuerſi tam principes, quã ſerui, erãt peruerſi. Pſal.78.19, & etiam סוֹרְרִים peruerſi (aut rebelles) vt inhabitarent Dominũ Deum. quod exponit R.D.in cõmen. Etiã peruerſi cogitauerunt habitare in loco ſancto, in loco Domini Dei.i.in Ieruſaláim, quæ eſt habitaculũ Dei. Et R. Abrahám, Et etiam peruerſi pepigerũt pactum tecũ vt inhabitarẽt locum diuinitatis. Alia forma.1. Reg.20.42, סַר וְזָעֵף triſtis, & furibundus. Eſt cũ pathách præter morem verborum quorũ ſecunda radicalis quieſcit, inquit R.D. in comment. Scripſit R. Ionáh, סַר eſſe à סָרַר verbo geminato, quia eſt cũ pathách. Nam ſi eſſet à סור, eſſet cũ camés. Sed nos inuenimus in libris correctis multa nomina toarim geminatorũ cum camés, ſicut toarim verborum quieſcentiũ: quanquã nonnulla ſunt cũ pathách. Et ſic pauca toarim quieſcentium ſunt cũ pathách. Et ſic poteſt eſſe & ex quieſcentibus, & ex geminatis. Et author Hammaſóreth duo ſcripſit eſſe cum pathách.

Alia forma tóar cũ ſúrec, סור סוּרִים סוּרֵי. Irm.2.21, quomodo verſa es mihi סוּרֵי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה in ſarmenta vitis alienæ. vel ramos.i.in ramos declinantes à vite. acſi dicat, Sic verſi eſtis mihi ſicut rami declinantes à vite, & ſicut vitis aliena. Ita R.D.in lib.rad. In cõment.verò ſic, סוּרֵי ſunt ſarmenta mala quæ remouentur à vite, quia nõ ſunt ei neceſſaria. Dicit ergo, quomodo verſa i. effectá es mihi tanquã ſarmenta vitis, aut ſicut vitis aliena, cuius fructus ſunt labruſcæ, nõ vuæ? Et Irm.17.13, יְסוּרַי (pro וְסוּרִים) & recedẽtes.ſu.à te Scribitur cũ י: acſi dicat, ii qui יְסוּרוּ receſſerũt à te. & legitur וְסוּרַי. Et eſt nomen tóar à סור. Vel וְסוּרַי & recedentes à me, inquit propheta.i.à via mea bona, quia ego adhæreo Deo. Et eſt

iuxta illud Ieho.1.7, Vt facias secundum omnẽ legem, quá præcepit tibi Moséh seruus meus, ne recedas, aut declines ab eo.sub. Moséh.i.à via eius bona. Vel defi-cit ם, pro וְסוּרִים, sicut חַלּוֹנֵי pro חַלּוֹנִים, vt habes in חָלָל. Fœmineũ tóar, Iesa.49.21, Captiua וְסוּרָה & recedens.scilicet à loco suo. Alia rursum forma tóar, Deut.13.5, locutus est סָרָה peruersum.sub.verbũ.1.Reg.21.5, vt quid spiritus tuus est סָרָה tristis? Iesah.14.6, percussione בִּלְתִּי סָרָה indeclinabili. Et etiam סוּר Sur, nomen portæ in templo.2.Reg.11.6, & tertia pars in porta סוּר Sur. Tharghum, custodũ. Doctores Hebræorum dicũt fuisse portam Orientalẽ, quæ septem appellabatur nominibus. Vocabatur enim porta סוּר, porta יְסוֹד fundamenti, porta חַרְסִית Oriẽtalis, porta אִיתוֹן ingressus: porta תָּוֶךְ media, quia erat inter duas portas: porta חָדָשׁ noua, porta עֶלְיוֹן alta, vel superior.

סוּת Operimentũ. Gen.49.11, Et in sanguine vuarũ סוּתֹה operimentum suum. ה ponitur vice ו.

סָחַב Trahere.2.Sem.17.13, Feret omnis Israél funes וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ & trahemus eam(.i.eius muros) vsq; ad torrentem. Dixit אֹתוֹ eũ, de הַחוֹמָה muro, quanquam est fœmineũ: quia vocatur & שׁוּר quod est masculeũ. Irme.22.19, Sepultura asini sepelietur, סָחוֹב וְהַשְׁלֵךְ trahẽdo(aut distrahendo) & proiiciẽdo.i. Quemadmodum asinus nõ sepelitur, sic nõ sepelietur ipse. Quæ est autẽ asini sepultura? Sterquilinium ad quod illũ trahunt, in quod & proiiciũt. Sic & cadauer Iehoiachin extra portas Ierusaláim proiicietur. Nam extra Ierusaláim mortuus est, quũ secũdò in captiuitatem duceretur, neque permiserunt Chaldæi vt sepeliretur. Et 38.11, & tulit inde pannos veteres הַסְּחָבוֹת eorũ qui trahũtur. aut distra

hūtur & ſparguntur per pauimentum & ſterquiliniū.

סָחָה Verrere, ſcopare, Abradere lutum à pauimento. Iechez.26.4, וְסִחֵיתִי עֲפָרָהּ מִמֶּנָּה & abradā(verram) puluerē eius ex ea. Nomen, סְחִי, Abraſio. Thre. 3.45, סְחִי Abraſionem &c. poſuiſti nos. Eſt inſtar שְׁבִי & צְבִי ceruus. Alibi non inuenitur. יְפַח יִפְחוּ quære in נָפַח.

סָחַף Ducere, verrere, ſcopare, Trahere. Prouer.28.3. Vir pauper, & opprimens pauperes, (eſt vt) pluuia סֹחֵף verrens (vel trahens,) & nō eſt panis. Exponitur in cōment. Hebraicis, Vir qui eſt pauper, & opprimit, diripitque alios pauperes ſibi ſimiles, vt ditetur, & ſuā augeat ſubſtantiā, non lucrabitur quicquam: quia ſubſtantia quæ per rapinā acquiritur, non proficit. Eſt enim ſicut pluuia inundans, & trahens. Nam quanquā pluuia panē è terra educat, ipſa tamē pluuia quæ cadit cū vehementia, & inundat, trahitque ſemina, & è loco ſuo eradicat, nullū adfert terræ emolumentū. Sic pauper aliorū pauperum bona rapiens, licet videatur opes ad remouendā paupertatē acquirere, nō tamen ditabitur. Et in nifhál, Irme.46.15, cur נִסְחַף אַבִּירֶיךָ propulſatus eſt (vnuſquiſq;) fortiū tuorū? Tharghū, Cur contriti ſunt fortes tui? Exponit R.D. in cōment. vt illud Prouer.28.3, ſuprà citatum, acſi traheret eum pluuia, & ſtare non poſſet in ſeipſo vnuſquiſque è fortibus tuis.

סָחַר Circuire, Negotiari, mercari. Irme.14.18, סָחֲרוּ אֶל־אֶרֶץ circuierūt terrā, & nō cognouerūt. R.D. in cōment. exponit סָבְבוּ circuierūt eūdo in captiuitatē in terrā alienā, & nō cognouerūt in ſeipſis donec in captiuitatē ducti fuerunt, quanquā fuerit eis dictū à prophetis, quòd partim gladio, partim fame morerentur, partim demigrarent, & captiui ducerētur. Circuierūt,

inquit, eo quòd ad partes iuere longinquas: aut quòd non omnis via esset recta. Gene.34.10, וּסְחָרוּהָ & negotiamini in ea. Et 21, וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ & negotiabuntur in ea. Iesah. 23.2, סֹחֵר negotiator Sidon. sic appellatus quòd vrbes, regionésque circumeat, pergátque huc, atque il luc. Prou.31.14, fuit sicut naues סוֹחֵר mercatoris. Gen. 23.16, argenti transeútis לַסֹּחֵר ad mercatoré. aut per mer catores. Et 37.28, סֹחֲרִים mercatores. 2. Paralip.1.16, סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ negotiatores regis. Iesah.47.15, סֹחֲרַיִךְ negotiatores tui. Fœmineú, Iechez.27.12, Tharsis סֹחַרְתֵּךְ negotiatrix tua. i. afferens ad te merces. Nomen, Iesah.23. 18, וְהָיָה סַחְרָהּ & erit negotiatio eius. Alia forma, סַחַר, Iesah.45.14, וּסְחַר־כּוּשׁ & negotiatio Chus. Et cú additione מ, 1. Reg.10.15, Præter viros negotiatores minores, וּמִסְחַר & negotiationem aromatariorú. Scutum etiá rotundum in circuitu, quod vulgo רודלא *rondelle* dicitur, inquit R.D. in lib. rad. vocatur סוֹחֵרָה. Psal.91.4, Clypeus, וְסֹחֵרָה & scutum. Aliud, סוֹחֶרֶת, Genus lapidis pretiosi, sic appellati quòd iugiter sit in manu mer catorum. Ester 1.6, super pauimentú &c. marmoreum וָדַר וְסֹחָרֶת & parium, & hyacinthinum. Et verbum geminatum, Psal.38.11, cor meum סְחַרְחַר circuit.

סחש Vnde סָחִישׁ, Quod germinat, & pullulat è radicibus seminis. 2. Reg.19.29, comede hoc anno sponte nascens, & anno secundo סָחִישׁ quod pullulat è radicibus seminis. Idem Iesah.37.30, quanquá ibi scribatur שָׁחִיס, sensu eodem, sicut כֶּבֶשׂ & כֶּשֶׂב agnus, & שַׂלְמָה & שִׂמְלָה, vestis, inquit R.D. in comment. Tharghum, כַּתְבָּקִין aut כַּתְבָּתִין. acsi dicat, quod prouenit post sponte nascentia.

סיג Scoria argenti, & cuiuslibet metalli fusi. Iechez. 22.18, Fuerút mihi domus Israél לְסוּג in scoriam.

Prou.25.4, Aufer סִיגִים ſcorias ab argẽto. Et ſine ו radicali Iech.22.18, סִגִים ſcoriæ argenti fuerũt. Pſal.119.119, סִגִים (tanquã) ſcorias ceſſare feciſti o. i.t. deficit כ.q.d. Quũ recordor iudiciorũ tuorũ quæ iãdudũ feciſti in impios terræ, paueo, & diligo teſtimonia tua. ita R. Abrahã. R. verò D. acſi dicat, Toties vidi vltionẽ quã feciſti in impios terræ, qui ſunt veluti ſcoriæ, &c. Tharghũ, בַּטֵּילְתָּ ceſſare feciſti. R. Himmanuel, Quẽadmodũ homo argẽti & auri ſcorias ceſſare facit, & proiicit à facie ſua, ſic & tu ceſſare feciſti de mũdo omnes impios terræ, qui ſũt tãquam ſcoriæ. Quod propterea illis vſu venit, quia teſtimonia tua odio habuerũt: idcirco hoc videns, dilexi teſtimonia tua. Vel, ſcorias ceſſare feciſti, hoc eſt omnes impios terræ. Ieſah.1.25, Et purgabo vt purificatiuum סִיגָיִךְ ſcorias tuas.

סִיר Olla, lebes, ahenum, Cacabus, Caldaria, Spina. Exod.16.3, Quando ſedebamus עַל־סִיר הַבָּשָׂר iuxta ollam carnis. 2. Reg.4.38, Pone הַסִּיר הַגְּדֹלָה ollam grandem. Eccleſi.7.7, Sicut ſonitus הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר ſpinarũ ſub olla. Ieſa.34.13, סִירִים ſpinæ. Forma fœminea, Zechar.14.20, הַסִּירוֹת ollæ. Hamós 4.2, בְּסִירוֹת דּוּגָה hamis piſcis. i. quibus capiũtur piſces. R.D. in cõment. ſpinis, ſiue hamis. Dicit, Et eleuabit vos ſpinis, & poſteritatẽ veſtrã. i. filios veſtros hamis piſcatoriis. Metaphorice, ſic eleuabit eos, extrahẽtq;, vt piſcatores eleuant, extrahũntque piſces ſpinis (.i. hamis), iuxta illud Iiób 40.21, Et ſpina (vel hamo) perforabis maxillam eius. Tharghũ, בִּרְגוֹנִית צַיָּדִין (aliâs בִּירְנוּגְיַית) id eſt nauicula piſcatoria, vt exponit R.D. in cõmen. & ita exponitur in Miſnáh. Pſal.58.10, Priuſquã intelligerẽt ollæ veſtræ rhamnum. ſiue calorẽ rhãni ardentis ſub ſe. Dixit per tranſ-

lationem de ollis,priusquã intelligerent.i.sentirẽt carduum, hoc est, antequam incalescerẽt rhamno sub se ardente,sicut viués.i.caro cruda,hoc est,sicut caro quæ in ipsa olla adhuc est cruda , quia nullo modo est cocta:sic veniet ira,& perditio illis subito.iuxta illud Nume.11.33,Carne adhuc existẽte inter dentes eorũ, antequam concideretur,furor Domini iratus est in populum,&c.Ita R.D.in lib.rad.In cõmen.verò,Metaphorice dixit de celeritate perditionis eorũ, priusquã sentirent lebetes vestri ignem rhãni, qui est sub ipsis, qui non est ignis stabilis:sicut caro cruda.i.quẽadmodum caro quæ est in ipsis ollis adhuc cruda, quia nõ senserũt lebetes calorẽ rhãni: sic veniet illis repẽte ira,dum adhuc erũt in trãquillitate sua,& perdet quẽlibet eorũ.

סית Incitare,suadere, Remouere. In hifhíl,Iiób 36.16, וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי־צָר & etiã si remouit te ab ore angustiæ ad latitudinẽ non angustã. R.Moséh in comment . Et etiã Deus remouit te ab ore angustiæ ad locum latũ. Dicet quòd dolor eius eruit eũ ab angustia, & demũ reduxit illũ ad locũ latũ, vt quiescat. R.Abrahám,Et etiã si Deus remouit te olim ab ore angustiæ. .i.afflictionũ quæ dolore affecerũt te, vt statuat te in loco lato,vbi nõ sit quidpiã quod te torqueat & affligat. Idem R.Leui.1.Sem.26.19,Si Dominus הֱסִיתְךָ בִי incitauit te cõtra me.Irme.38.22,Et ipsæ dicũt,הִסִּיתוּךָ incitauerunt te (suaserũt tibi,) & præualebunt tibi viri pacis tuæ.ס est cũ daghés loco hánách,inquit R.D.in lib.ra. Et in cõmen.exponit,Et ipsæ mulieres dicũt,Suaserũt tibi ne pacẽ faceres cũ rege Babél: & præualuerũt tibi, quia illorũ sequutus es opinionẽ,ac consiliũ.Viri pacis tuæ.i.prophetæ mẽdaces,& principes qui illis credunt.

1.Reg.

1. Re. 21. 25, הֵסַתָּה אֹתוֹ incitauit eũ Izébel. daghés est loco
י literæ radicalis quiescentis, quod est in הֵסִיתָה. Thar-
ghum, Errare fecit eũ. Iiób 36. 18, Quia ira est, ne forte
יְסִיתְךָ בְשָׂפֶק incitet te (suadeat tibi) flagello. Vel potius,
Ne forte remoueat te (scilicet è mundo) flagello. R. A-
bĕrahám, Cõsulo tibi vt in hac mendaci opinione am-
plius ne pecces: quia ira Dei est: ne forte remoueat te
ex hoc mũdo percussione. Multitudo pretii, &c. Si dede
ris ei multitudinẽ diuitiarũ, non declinare faciet te à
manu sua vt eruaris. Sic etiã exponit R. Leui. At R. Mo
séh hoc pacto, Ne forte proiiciat te cũ sufficientia sub-
stãtiæ tuæ magnæ, quæ tibi non proderit: & multitudo
pretii quod est tibi, non declinare faciet te ab hoc, nec
eruet te in die furoris Domini. Dixit, Ira est Deo cõtra
te, ne forte proiiciat te à timore suo, cũ sufficientia ma
gna quã dedit tibi: & multitudo diuitiarũ quam dedit
tibi, ne declinare (aut recedere) faciat cor tuum ab illo.
Hîc R. Moséh videtur legisse בְסֶפֶק per ס, quod significat
sufficientiam. Et ita etiã Tharghum, quũ ait, Irascetur,
ne forte errare faciat te cũ מוֹלָא opibus & fortunis. Sic
etiã se scriptum vidisse testatur R. D. in lib. ra. & signi-
ficare sufficientiã, hoc sensu, ne forte proiiciat, siue eii-
ciat te cũ sufficiẽtia opum quas habes. acsi dicat, Non
proderunt tibi opes. Et hoc est quod dicit, Multitudo
pretii non declinare faciet te. 2. Paral. 18. 31, Et clamauit
Iehosapháth, & Dominus auxiliatus est ei, וַיְסִיתֵם & re-
cedere fecit eos Deus ab illo. acsi dicat, Suscitauit spiri
tum eorũ, & incitauit cor eorum vt recederent ab illo,
quẽadmodum dixit, Et Dominus auxiliatus est ei. Ie-
hos. 15. 18, Quũ veniret ipsa, וַתְּסִיתֵהוּ incitauit eũ vt pete
ret à patre suo agrũ. R. D. in cõmen. exponit, Quũ ve-

niret ipſa ad domũ viri ſui, incitauit ipſa virũ ſuum vt à patre ſuo peteret agrũ, ſed ipſe noluit. Quo viſo deiecit ſe de aſino ſuper quem ſedebat,&c.

סָכַךְ Tegere,operire,Protegere,Diuidere. Thren.3. 43,סַכֹּתָה בָאַף, oppoſuiſti furorẽ, & perſecutus es nos.vel,operuiſti furore.Tharghum,טְלַלְתָּא Operuiſti nos ira. Pſal.140.8,סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי, operuiſti caput meũ in die armorũ.R.Abrahám,Operuiſti caput meum galea ſalutis,ne me ſagittæ læderẽt. R.D.in cõment.acſi dicat,Eris galea ſalutis capiti meo. eſt enim præteritũ vice futuri. Exod.40.3,וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן אֶת־הַפָּרֹכֶת, & teges arcam velo. Vel potius,Et diuides arcã velo. Non enim velũ(ait R.D.in lib.rad.)erat ſuper arcã,ſed iuxta arcã diuidens inter arcã & tabernaculũ. Idem R. Selomóh in cõmen.Et 33.22,וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ, & operiã vola mea te. ש vice ס. 1.Paral.28.17,וְסֹכְכִים, & tegentes arcã. Iiób 40. 17, יְסֻכֻּהוּ צֶאֱלִים צִלְלוֹ, tegent eũ arbores vmbriferæ vt ſint vmbra eius.Et 3.24,וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ, & texit Deus illã.aut circa illam, viã ſcilicet. R.Moſéh,& ſepiuit,&c.iuxta illud eiuſdem 19.8,Semitã meam ſepiuit,& nõ tranſibo. R.D.in cõment. operuit ſpinis,ne egrederetur. Et 38. 8,וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם, & diuiſit oſtiis mare. R.Moſéh,Et ſepiuit.i.clauſit oſtiis mare, ne aquæ egrediãtur. R.Abrahám,Et quis eſt qui clauſit oſtiis mare magnũ,ne terram operiat,quũ tamen aquæ maris ſint maiores, celſioréſque arida? Pſal.5.12,וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ, & proteges eos. Et eſt,inquit R.Abrahám,ex verbis geminatis, quãquam סּ eſt lene, ſicut & illud Exod.18.22,וְהָקֵל. R.D.in commen. & eris illis operimentum,& protectio,ne eis noceãt inimici. Et in hofhál,Exo.25.29,quibus יֻסַּךְ operietur.ſecundũ R.Selomóh & R.D.in lib.ra.Quære &

in נָסַךְ. Et in pohél, Iiób 10.11, תְּשֹׂכְכֵנִי operuisti me. scribitur cũ ש. Psal.139.13, תְּסֻכֵּנִי sepies me. pro sepiuisti me. Est cũ ס loco ש, inquit R. Abrahám. Nachum 2.5, Et præparabitur הַסֹּכֵךְ operimentũ. Est operimentũ è tabulis, & pellibus, quo tecti veniũt qui præliãtur cõtra ciuitatẽ, & sub illo accedũt vsque ad murũ, vt illũ effodiant, destruántque: éstque scutum illis à lapidibus quos è muro proiiciũt: & vulgo (inquit) appellãt illud טלפא, à suffodiendis scilicet vrbiũ muris, vt talpa effodit terram. Nomen, סוך, instar חק à חקק. Psal.27.5, בְּסֻכֹּה in tabernaculo (aut tegmine) suo. ה est loco ו. Thren.2.6, Et transtulit (vel discooperuit, secundũ R. Abrahám in cómen.) veluti hortũ שֻׂכּוֹ tabernaculum suũ. Et est scriptum cũ ש. Et cũ ה signo fœmineo, Iesah.4.6, וְסֻכָּה & tabernaculum. Psal.18.12, סֻכָּתוֹ tabernaculum eius. Genes.33.17, סֻכּוֹת tabernacula. Alia forma, præposito מ, מָסָךְ pro מִסְכָּךְ, instar מִכְלָל. Exod.26.36, Et facies מָסָךְ aulæum ad ostiũ tabernaculi. Et 39.34, Et velum הַמָּסָךְ tentorii. vel aulæi. Alia itẽ, מוּסָךְ instar מוּרָד à רָדַד. nec refert quòd hoc sit cum chólem. Erat (inquit R. Ionáh) tegmen, siue cooperimentũ custodiæ. i. locus tectus in quo custodes manebant. 2. Reg.16.18, וְאֶת־מוּסַךְ & tectũ sabbati, quod ædificauerunt in tẽplo. Scribitur autem (inquit R.D. in cõmẽ.) cũ י, & legitur cũ ו súrec, מוּסַךְ, & idem est. Radix est יָסַךְ, significatio verò סָכַךְ. sunt enim duæ radices eiusdem significãtiæ. Erat autẽ ædificium quod fecerãt custodibus, vt sub illo tegerẽtur. Et quia additur sabbati, videtur eos fecisse illud pro custodia quæ egrediebatur: quia egrediebatur in sabbatho. Erat enim exépta ab obsequio ipsius diei, & manebant ibi, donec declinaret dies vt possent abire. Alia præterea,

סַךְ,Summa,numerus,vniuersitas. Psal.42.5, Transibo בַּסָּךְ, id est במנין הקהל ובכללו in numerũ congregationis, & vniuersitatẽ eius. vt exponit R.D.in lib.ra.R.Abrahám, בַּסָּךְ per Musách prædictum quod erat in monte templi. Sunt etiã qui exponunt,cum vniuersitate tripudiãtium. R.Himmanuél,in cœtũ,in vniuersitatem populi,& plenitudinẽ eorum.Et sic dicũt doctores Hebræorum, סַךְ זְבִינְתָּא summa emptionis, סַךְ הַכֹּל summa omnium.Et est in frequẽti vsu apud illos.Addunt interdum & ם in fine,סְכוּם summa,&c.

סָכַל Infatuare,insanire, Insanũ,fatuum, stultúmq; esse. 2.Sem. 15.30, סַכֶּל־נָא אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל infatua quæso cõsilium Achithóphel.Iesah.44.25,וְדַעְתָּם יְסַכֵּל & scientiã eorum infatuabit. Et in nifhál,1.Semu.13.13, Et dixit Semuél ad Saúl,נִסְכָּלְתָּ infatuatus es. Vel,stulte egisti. Et in hifhil, Genes.31.28, הִסְכַּלְתָּ stulte egisti.
Tóar,Ecclesi.2.19,סָכָל stultus.Irme.44.22,Filii סְכָלִים stulti sunt. Nomen cũ sex punctis,Ecclesi.10.6,Data (.i.posita)הַסֶּכֶל stultitia in excelsis multis.Sunt qui dicũt esse vt שֶׂכֶל cũ ש: quod est rectũ.i.intelligentia,hoc est intelligens. Alia forma,סִכְלוּת,Stultitia,Eccle.10.1,Sic hominẽ pretiosum sapientia,& gloria(ablatiuus, sub.fœtere facit)סִכְלוּת מְעָט stultitia parua. i.peccatum paruũ,ait R.Abrahã.Et 1.17,& insanias,וְשִׂכְלוּת & stultitiã.Scribitur cũ ש. Et dixit Hámisráh,omnia huiusmodi nomina significãtia stultitiã, esse cũ ס,hoc excepto.

סָכַן Prodesse,vtile esse,Increpare,arguere,Assuescere,Thesaurizare,recondere, Nocere,lædere, depauperare.Iesah.22.15,Ingredere אֶל־הַסֹּכֵן הַזֶּה ad thesaurariũ hunc.i.ad præpositũ thesauri templi.idem R.Abrahám in cõment.Erat enim thesaurarius domus re-

gis. Et ſic Tharghũ,לְוַת פַּרְנְסָא ad theſaurariũ. 1.Reg.1.2,Et ſit ei סֹכֶנֶת theſauraria,ſecundũ R.Ionáh. At rectũ eſt vt exponatur מוֹעִילָה proficiens: aut vtilitatẽ afferẽs. cõtra frigus ſcilicet. vnde protinus ſubiũgitur,Et dormiat in ſinu tuo, & calor ſit domino meo regi. Poteſt & exponi,Et ſit eũ fouens,aut calefaciẽs,& cubás iuxta illũ.Iiób 15.3,הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכּוֹן(num ſapiẽtis eſt)diſputare verbo quod nõ proderit?pro prodeſt.ſic R.Moſéh & R.Abrahám: qui tamẽ dicit poſſe exponi יֻרְגַּל quod non eſt ſolitũ,ſiue conſuetũ.Et 22.2,Num Deo יִסְכָּן גָּבֶר proderit vir?ſed proderit ſibi intelligens.i.num Deo proderit vir iuſtitia ſua, & rectitudine operũ ſuorũ?(non,)ſed ſibi ſoli proderit,& nõ Deo. R.Abrahám exponit,יוֹכִיחַ increpabit. R.Moſéh in cõment.Num Deo poterit prodeſſe vir in vniuerſis quæ vel dicit,vel facit? certe poterit ſecundũ verba tua homo intelligẽs ſibi. Tharghú,Num Deum docebit vir?

Et in nifhál,Eccle.10.9,Qui ſcindit ligna,יִסָּכֶן בָּם calefiet in eis. Et ſic in Harabica lingua res calida vocatur אֶלְסַכּוּן. At R.Abrahã in cóm.reiecta quorũdã expoſitione,ait,Exponẽdum eſt periclitabitur,à סַכָּנָה, quod eſt periculũ. Et ſic quadrat verſui præcedẽti,& ſequẽti.

Et in hifhíl,Pſal.139.3,וְכָל־דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה & omnes vias meas vtiles feciſti. R.D.in lib.rad.exponit,הוֹעַלְתָּ proficere feciſti. acſi dicat,dediſti in eis vtilitatẽ. In comment.verò,הִרְגַּלְתָּ aſſueſcere feciſti, iuxta illud Nume. 22.30,Num cõſueſcendo conſueui facere ſic?acſi dicat, Noſti omnes vias meas,quẽadmodum homo aſſuetus in aliquo quod ſcit.Sic & R.Abrahám,ſcribẽs eſſe verbum trãſitiuũ. R.Himmanuél,Et omnes vias meas.i. facta mea noſti, quẽadmodum nouit homo rem quá

aſſuetus eſt videre, aut in qua aſſuetus eſt operari. Nume. 22.30, הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה num conſueſcendo cõſueui facere ſic? Iiób 22.21, הַסְכֶּן־נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם proficere facias (ſub. דְּרָכֶיךָ vias tuas) cũ eo, & eris in pace. eſt verbum tranſitiuum. Poteſt etiã, inquit, exponi, Aſſueſce cum illo. i. vt ſis cũ illo iugiter. R. Moſéh, profice (vtilitatem affer tibi ipſi cũ Deo memorato,) & pacẽ facies cum illo. Tharghũ, אֱלִיף aſſueſce nunc cũ illo. R. Abrahám Peruſól, Idcirco Iiób conuenit tibi vt aſſuefacias teipſum cũ illo, vt ambules in viis eius, & pacẽ facias cũ illo, depoſita falſa opinione tua, & veris credẽs opinionibus ac prouidẽtiæ. Tóar, Ieſa. 40.20, הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה nónne theſaurarius (præpoſitus) ſuper oblationem, lignum quod non putreſcat, eliget? R. Abrahám, Sunt qui dicunt quòd ſicut סוֹכֵן eſt theſaurarius, ita מְסֻכָּן eſt poſit' ſuper תְּרוּמָה, & eſt rectũ, quia eſt tóar illius quod erat repoſitũ in theſauro. quod eſt תְּרוּמָה, ad faciẽdũ ex eo ſculptile. Ita etiã exponit R. Ionáh. R.D. in lib. rad. explicat, depauperatus, aut pauper. Dixerat enim ſuprà, Sculptile, &c. & illud erat opus diuitũ qui ex argẽto & auro faciebant ſculptilia. At populus pauper qui nõ poterat illa facere ex argẽto & auro, pro תְּרוּמָה oblatione, faciebat illa è ligno quod nõ putrefiebat. Et hoc eſt lignũ, &c. acſi dicat, Quũ non poſſit illa cõficere ex argento & auro, quæſiuit, elegítque lignũ electum & imputribile. Alia forma, מִסְכֵּן, Pauper. Eccleſi. 4.13.

Subſtantiuũ, Deut. 8.9, בְּמִסְכֵּנֻת in paupertate comedes. Aliud, מִסְכְּנוֹת, Theſauri. Exod. 1.11, Et ædificauit vrbes מִסְכְּנוֹת theſaurorum Parhóni. Idem Tharghum, אוֹצְרַיָּא theſaurorũ. Idẽ R. Selomóh, R. Abrahã, & R.D. 1. Reg. 9.19, Et omnes ciuitates הַמִּסְכְּנוֹת theſaurorum.

סָכַר Obſtruere,obthurare,claudere. In niſhál, Pſal. 63.11, יִסָּכֵר obſtruetur os. Gen.8.2, וַיִּסָּכְרוּ & clauſi (obſtructi) ſũt fontes. Et in pihél, Ieſa.19.4, וְסִכַּרְתִּי אֶת־ מִצְרַיִם & tradam AEgyptũ in &c. Nomen cum ſex pũ ctis, & ſcriptum cũ ש, Ieſah.19.10, Omnes facientes שֶׂכֶר clauſurã ſtagnorum animæ. i. vbi ſunt animæ piſciũ, inquit R. Abrahám in cõment. Omnes facientes clauſuram, erunt אַגְמֵי־נָפֶשׁ (pro עַגְמֵי) anxii animo. i. omnes qui claudunt aquas vt congregent eas, & piſcentur in eis. Sũt tamen qui exponũt, ſtagna animæ. i. piſcium.

סָכַת Auſcultare. In hifhíl, Deuter.27.9, הַסְכֵּת, Auſculta, & audi. R. Ionáh exponit, Suſcipe &c. Sed hoc non eſt rectũ, quia ſequitur, & audi. Prius enim ali quid auditur, quàm ſuſcipiatur. Nec obſtat illud Exo. 24.7, Omnia quæ locutus eſt Dominus faciemus, & au diemus: quia ſic eſt intelligendũ, faciemus id quod au diuimus, & amplius audiemus id quod loquetur Dominus. Vel faciemus præcepta affirmatiua: & audiem' negatiua, quæ ſunt in auditu tantum, & receptione. Et סִכּוּת, eſt nomen idóli. Hamós 5. 26, & portaſtis אֵת סִכּוּת Siccúth regem veſtrũ. R. Ionáh exponit, receptionem cultus regis veſtri. R. verò Abrahám in cõment. סִבְלוּת רָצוֹן onus voluntarium.

סַל Caniſtrum. quanquã eius radix proprie ſit סָלַל, vt oſtendit daghés in plurali, & cũ pronomine. Exo. 29.3, עַל־סַל אֶחָד in caniſtro vno. Ge.40.18, הַסַּלִּים caniſtra.

סָלַל Exaltare, eleuare. Prouer.15.19, Et ſemita rectorum סְלֻלָה exaltata. eleuata. Ieſah.57.14, & dicet (ſub. præco) סֹלּוּ־סֹלּוּ eleuate, eleuate. Et 62. 10, סֹלּוּ סֹלּוּ הַמְסִלָּה eleuate, eleuate ſemitã. i. eleuate vias lapidibus qui ponuntur in viis, quæ ſunt lubricæ propter lutum.

R.D.in lib.rad.& cōment.exponit,tollite.i.remouete lapides de viis, nequis in eos offendat vir, aut iumentum aliquod.Psal.68.5,סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת elevate(sub.viā ait R. Moséh: aut tollite offendicula de via) equitanti in cælos.Vel,exaltate ascendentē in cælos. ita R.D. in lib.rad.& cōment. R.Abrahám in comment. exponit הַלְלוּ laudate,vt Prouer.4.8,סַלְסְלֶהָ lauda eam. עֲרָבוֹת est nomen cæli,quod vocatur sic, inquit R.Moséh, quòd sit latum.Irme.50.26, סָלּוּהָ כְמוֹ עֲרֵמִים calcate eā sicut aceruos.sub.manipulorum.R.D. in cōment. exponit, Calcate illam in via.quemadmodum calcant aceruos quū illos triturant. R.Ioseph, Facite cumulos cumulos.i.multos cumulos sicut aceruos de spoliis eius.i.ac cumulate spolia eius.Iiób 19.12,וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם & eleuaverunt super me viam suā. secundum R. Iehudáh, & R. Ionáh. Sed R. Abrahám auenhezra, R. Iehudáh filius Bilhám,& R.Iosépli,teste R.D.in lib.rad. deducūt verbum à סִלּוֹן quod est spina. R.Moséh exponit, Et fecerunt semitā viæ suæ super me, quemadmodum faciūt bellatores,qui vadunt ad obsidendū ciuitatem. Vel,& fecerunt viā super me,ponentes me sub plātis pedum suorum,& manserunt in circuitu tabernaculi mei, ne possem fugere,donec cōculcarent me.Et verbū deducitur à מְסִלָּה via.Et sic dixit Tharghū,וּכְבָשׁוּ עֲלַי אָרְחָתְהוֹן & calcauerunt super me viam suā. R.Abrahám Perusól, Et calcauerunt corpus meum, quemadmodum calcat quispiā viam. R.Leui,Via eorū est trita,& calcata,vt veniant ad me ob illorum frequentiam.Et sic Iiób 30.12, וַיָּסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם & eleuauerunt super me semitas cōtritionis suæ. Vel, & fecerunt tritas super me semitas cōtritionis suæ. Et in hithpahál,Exo.9.17, Adhuc tu

מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי exaltas te contra populũ meum vt non dimittas eum. Tharghũ & R. Selomóh, tu calcas populũ meum. aut subiicis. Et geminatum in pihél, סַלְסֵל Prou. 4.8, סַלְסְלֶהָ, Exalta eã, & exaltabit te. Hinc סוֹלְלָה Lignum super quod eleuãt lapides, & proiiciunt intra vrbẽ: ballistam maiorem esse putant nonnulli. Irme. 6.6, succidite lignũ, & effundite cõtra Ierusaláim סֹלְלָה ballistam. Ex Tharghũ tamen, & aliis locis, videtur significare & cumulum terræ, siue aggerẽ. Vnde Tharghum in prædicto loco, hoc modo habet, Præcidite lignum, וּצְבַרוּ עַל־יְרוּשְׁלֵם מְלֵיתָא & coaceruate contra Ierusaláim cumulum. sub. terræ. aut aggerẽ. R.D. in cõment. sic scribit, Dixit, præcidite ligna ad faciendũ ex illis דָיֵק turrim ligneã: & ad effundẽdũ סֹלְלָה ballistã, siue ligna quibus proiiciũt lapides בְּדָיֵק de turri, aut ei simili cõtra ciuitatẽ ad destruendũ muros, turrẽsque illius. 2. Reg. 19.31, & non effundet aduersus eam סֹלְלָה ballistã. aut aggerẽ. Hinc & מְסִלָּה, Via eleuata lapidibus quos ponunt in ea, secundum R. Ioséph. Vel via sine lapidibus, & aliis offendiculis, secundum R.D. in lib. rad. Vel media viæ eminentia, exaggeratis lapidibus strata, quæ dicitur & agger. Iesah. 11.16, & erit מְסִלָּה via residuo populi eius. acsi dicat, inquit R.D, Et erit in flumine hoc via eleuata (aut trita) perinde ac diu fuisset ibi via. Vnde Tharghum habet, & erit via כְּבִישָׁא trita. calcata, &c. Et 40.3, dirigite in solitudine מְסִלָּה viã (tritam) Deo nostro. Tharghum & R. Dauid. 1. Semu. 6.12, בִּמְסִלָּה per viã vnam &c. ב cũ chiríc. Iesah. 33.8, desolatæ sunt מְסִלּוֹת viæ. 2. Paral. 9.11, מְסִלּוֹת trabes (vel gradus, secundũ R. D. in lib. rad.) pro domo Domini. Appellantur trabes vel tigna sic, quòd sint altæ: & gradus, quòd sint velut

viæ, per quos ambulant homines. Psal.84.6, מְסִלּוֹת exaltationes in corde suo. Iesa.49.11, וּמְסִלֹּתַי & viæ meæ exaltabuntur. Iudic.5.20, Stellæ מִמְּסִלּוֹתָם è viis suis pugnauerunt cū Siserá. R.D. in cōmen. Stellæ &c. iuxta illud Ioél 3.11, Illuc descendere fac, ô Domine, fortes tuos. Et secundum expositionē Derás, stellæ æstuare fecerūt illos: & quum essent loricati, præ nimio æstu ingressi sunt pro refrigerio torrentē Chisón, & inundante torrēte submersi sunt. idcirco in sequēti versu dicitur, Torrens Chisón. Alia forma, Iesa.35.8, וְהָיָה־שָׁם מַסְלוּל וָדֶרֶךְ & erit ibi semita, & via. Alia rursum, Irme.6.9, Sicut vindemiator ad סַלְסִלּוֹת canistros. סֶלָה ab hac radice est, & ה redundat, quia dictio est longa semper: & est סַל instar צֵל à צָלַל, & קֵן à קָנַן. Et quia additur illi ה, deberet habere daghés: sed est lene. Significatio autem eius est הֲרָמָה וְהַגְבָּהָה exaltatio, & eleuatio: quia eo loco vbi ponitur, erat eleuatio vocis in נִגּוּן. neque significat per se aliquid: vnde in Psalmis tantum inuenitur, & Cantico Chabacúc. R. Abrahám, Psal.3.3, vbi dicitur, Non est salus ei in Deo, סֶלָה: sic scribit, Multi exposuerunt סֶלָה sicut לָנֶצַח in seculū: quod non est rectum. Et interpres libri Psalmorū dicit huic dictioni non esse significantiam, sed poni ad dirigendum טַעַם הַנִּגּוּן concentū musices. cuius rei testis est quòd hæc dictio non inuenitur in tota Scriptura nisi in oratione Chabacúc, quia est tāquam psalmus. Rectū est (ait R. Abrahā) vt סֶלָה sit sicut כֵּן הוּא ita est, sic est, vel Sic est veritas rei. R. Himmanuél. exponit לְעוֹלָם in seculum, sicut & Tharghum.

סָלוֹן Quære in סַלָּן, Licet ponat R.D. in hac radice.

סָלָא AEstimare, AEquiparare. Thren.4.2, הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז, id est הַנֶּעֱרָכִים æquiparati (æstimati) auro o-

ptimo.א est loco ה,vt in סָלָה.Vel א est radicalis litera,& erunt duæ radices eiusdem significantiæ. R. Abrahám in comment. scribit א esse loco ה radicalis, quod ה,occultum non inueniatur in medio dictionis.

סלד Calefacere,Vrere. Iiób 6.10, וַאֲסַלְּדָה בְחִילָה & calefaciam me in dolore:non parcat. R.Moséh in cōment.Dicit,succidat(aut perdat) me cum omni afflictione hac:si perdiderit me Deus,erit mihi adhuc cō solatio,roborabo me in infirmitate mea,vt feram illā propter lætitiam meā,quia moriar in illa.Non parcat mihi, quin me pardat. Et וַאֲסַלְּדָה non habet simile in Scriptura.Sed apud doctores nostros est vrere:vnde di cunt יד סוֹלֶדֶת manus vsta:& albumen oui סלד exustum ab igne, & idgenus multa.R.Abrahám Perusól, Et calefaciam me in afflictione,& infirmitate, si interfecerit me Deus,& nō pepercerit:vel,& subsiliā præ lætitia.

סלה AEstimare, æquiparare, Calcare, conculcare. Psal.119.118, סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ calcasti omnes errantes ab institutis tuis. & ita Tharghum. Secundū R.D.in comment.est præteritū vice futuri,pro calcabis. Et in pihél, Thren.1.15, סִלָּה כָל־אַבִּירַי calcauit omnes fortes meos. Altera significatio in puhál,Iiób 28.16,לֹא תְסֻלֶּה בְּכֶתֶם non æquiparabitur auro Ophír.Participium quære in סָלָא. סֶלָה Vide סָלַל.

סלח Parcere,remittere peccatum. Thren.3.42, Tu nō סָלָחְתָּ pepercisti.Psal.103.3, הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֹנֵכִי qui parcit omnibus iniquitatibus tuis.Deu.29.20,סְלֹחַ parcere.Nume.14.19,סְלַח־נָא parce quæso.Irme.31.34,אֶסְלַח parcam. Et in nifhál,Nume.15.28, וְנִסְלַח לוֹ & remittetur illi. Tóar,Psal.86.5, bonus,וְסַלָּח & parcens. aut veniæ largitor. Nomen,Psal.130.4,tecū est הַסְּלִיחָה ve

nia, remissio peccati.

סלם Vnde סֻלָּם, Scala. Gene. 28.12, Et ecce סֻלָּם scala.

סלן Vnde סִלּוֹן, Spina. Iechez. 28.24, Et non erit vltra domui Israel סִלּוֹן מַמְאִיר spina pungens. Et 2.6, rebelles וְסַלּוֹנִים & spinæ tecũ sunt. R. Ionáh hanc radicem seorsum ponit. R. verò D. deducit à סָלַל.

סלסל Vide סָלַל.

סלע ס cum seghól, Petra, saxum, Arx, munitio: sic appellata quòd construatur frequentius super petram, aut saxũ. Psal. 40.3, & statuit עַל־סֶלַע super petram pedes meos. Iesa. 32.2, sicut vmbra סֶלַע־כָּבֵד petræ grauis. Et 31.9, וְסַלְעוֹ מִמָּגוֹר יַעֲבוֹר & ab arce sua præ timore transibit. Vel deficit ל, secundũ R. D. in lib. rad. i. ad arcem suã. acsi dicat, & fugiet ad arcem suã, & ad turres suas fortes præ timore. Et R. Ioséph, Quum fugerit quispiã à facie inimicorum suorũ, & venerit ad munitionem fortẽ, non pauet. at à facie eleuationis manus Domini etiã arx, & munitio eius præ pauore transibit, & vitæ non fidet. Thargum, Et regnum eius, potestásque præ pauore transibunt. Recta est prior expositio. Iesah. 2.21, Et in dentes (qui sunt vt rami arborum) הַסְּלָעִים petrarum.

סלף Peruertere, Subuertere. In pihél, Prouerb. 21.12, מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע peruertit (sub. Dominus. i. cognoscit quòd Domin' peruertit) impios ad malũ. sub. ipsorũ. In cõmẽ. Hebræorũ sic exponitur, Intelligit iustus domũ impii &c. i. homo iustus cõsiderat oculo intellectus sui vt sciat quis finis futurus sit domus impii: & videt quòd Dominus impiorum vias peruertit, ne bonã deligant viam: vt sit finis illorũ ad malũ. Et hoc illis vsu venit, quòd illorum impietas prohibeat illis

conuersionẽ, propter multitudinẽ peccatorũ. Vel, Quũ iustus considerat impii domũ, & illi adulatur, & laudat illú, peruertit illum ad malum, & roborat illum in sua impietate. Prior expositio, est R. Himman. Iiób 12.19, וְאֵיתָנִים יְסַלֵּף & fortes peruertet. aut subuertet. sic R. Moséh & Tharghú. Prou. 13.6, & impietas תְּסַלֵּף חַטָּאת peruertet peccatum. i. viã viri habentis peccatum, hoc est peccatoris. Vel, peruertet viá viri, & adducet illum ad peccandú magis ac magis. Et sic in חַטָּאת deficit הַמְּתָאֵר quod est אִישׁ, virum peccati, sicut Irme. 9.6, Habitatio tua in medio doli. i. virorũ doli, hoc est dolosorum, aut inter dolosos. ita R. Himmanuél in comment. Nomen cũ sex punctis, סֶלֶף, Peruersio, Peruersitas. Prouer. 11.3, וְסֶלֶף & peruersitas præuaricatorum perdet illos.

סֹלֶת Est (inquit R. D.) Farina subtiliter molita. R. verò Selomóh & R. Abrahám, farina tritici munda, simila. i. farina alba, & flos, seu deliciæ farinæ triticeæ. Exod. 29.2, סֹלֶת חִטִּים è simila triticorum. i. triticea. Leuit. 2.2, מִסָּלְתָּהּ de simila eius.

סַם Aroma. Exo. 30.34, Cape tibi סַמִּים aromata, stactẽ, & onycham, &c. Est nomen vniuersale ad omnia aromata. Et radix סַם, potest esse סָמַם: quod probat daghés in plurali.

סַמְדַר Vide quadrata.

סָמַךְ Inniti, Iungere, coniungere, Imponere, Appropinquare, Circuire, circundare, Fulcire, stabilire, sustẽtare, confirmare, Auxiliari. Deuter. 34.9, quia סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו coniunxit (imposuit) Moséh manus suas super eum. Ieche. 24.2, סָמַךְ accessit (appropinquauit, sub. cú exercitu suo: vel circundedit) rex Babel ad Ierusaláim. Gen. 27.37, & frumento, & vino סְמַכְתִּיו stabiliui (vel

circundedi)eũ.R.D.in.lib.rad.exponit,Erunt coniuncta & propinqua illi.Psa.88.8,mihi סָמְכָה appropinquauit ira tua.Vel,me circundedit ira tua. vtroque modo exponit R.D.in cõment.Iesa.59.16,& iustitia eius ipsa סְמָכָתְהוּ stabiliuit eum.aut auxiliata est ei.Iesa.63.5,סוֹמֵךְ. fulciens.qui auxiliatur.Psal.145.14,סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים, sustentat Dominus omnes cadentes. Iesa.26.3,יֵצֶר סָמוּךְ, תִּצֹּר שָׁלוֹם שָׁלוֹם(eum cuius)desideriũ est coniunctum(tibi)custodies in pace in pace. Vide in יֵצֶר. Psal.119. 116, סָמְכֵנִי firma me.Et 51.14, & spiritus voluntarius תִּסְמְכֵנִי. firmabit me.sustentabit me. Vel,& spiritu voluntario firmabis(vel sustentabis)me. Priori modo exponit R. Abrahám in cõment. vtroque verò R. D. in cõment.

Et in nifhál, Psal.71.6, עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן tibi innixus (coniúctus)sum ab vtero.Iesa.48.2,& Deo Israel נִסְמָכוּ innixi sunt.Iudic. 16.29,וַיִּסָּמֵךְ & innixus est eis. Et in pihél, Cant.2.5,סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, fulcite me (vel circundate me)phialis vitreis, secundum R.Abrahám in cõment.aut lagœnis,sub.vini.

סֶמֶל Cum quinque púctis,Sculptile,idolum. Deut. 4.16,imaginem cuiuscunque סָמֶל idoli.

סָמַן Vnde verbũ in nifhál, Iesa.28.25,& hordeũ נִסְמָן signatum. R.D.in lib.rad.& cõment. exponit, in signum & in terminú tritico.Alibi nõ inuenitur in Sacris literis.סִימָן Signum,frequentissimũ est Hebræis.

סָמַר Horrere,horroré habere.Psal.119.120,סָמַר horruit pauore tui caro mea.Verbum significat se excutere,& tremere, sicut quũ capilli erigútur. vulgo, הריצייר. Et in pihél,Iiób 4.15,תְּסַמֵּר horrebit(pro horruit)pilus carnis meæ.Vel melius,horrere faciet(pro fecit,sub.spiritus)pilú.est enimverbú transitiuú. No-

men,מַסְמֵר,Clauus,Horror pilorũ.Ieſah.41.7,Et roborauit illud בְּמַסְמְרִים clauis.ם eſt cum pathach.Et cũ chiríc,1.Paralip.22.3,לַמִּסְמְרִים. Et fœmineum,Irme.10.4, בְּמַסְמְרוֹת clauis,& malleis roborabunt.Et cũ ש vice ס,& מ cũ pathách,Eccleſ.12.11,וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים & ſicut claui fixi.& cum chiríc,2.Paral.2.9,לְמִסְמְרוֹת.

סְנֶה Rubus. Deuter.33.16, Et voluntas(beneuolentia)inhabitantis סְנֶה rubum,veniat ſuper caput Ioſeph. Sunt qui exponunt de Deo benedicto.i. & beneuolentia Dei qui habitauit in rubo.Vel volũtas hominis inhabitãtis ſenéh. i.deſertũ, locúmque aridum. quia ſenéh.i.rubus,creſcit in terra arida & ſicca.Et quæ eſt voluntas eius?eſt pluuia quã iugiter poſtulat.Vocatur autem mons סִינַי Sinái nomine סְנֶה, oſtenſa in prolatione vltima radicali.י enim in סִינַי eſt loco ה.

סָעַד Fulcire, firmare, ſtabilire, roborare, Prandere. Prouer.20.28,וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ & firmum erit miſericordiâ ſoliũ eius. Iudi.19.5,סְעָד לִבְּךָ fulci(robora.eſt cum camés præter normã)cor tuum buccella panis.1. Reg.13.7,Veni mecũ domum,וּסְעָדָה & prãde. ו eſt cum maarích, & ס cum ſeuá, & in aliquibus libris eſt cum chathéph camés. Ieſah.9.7,וּלְסַעֲדָהּ & vt corroboret illud. Et à prandendo,doctores Cibũ vocant סְעוּדָה. Et à fulciendo,& ſuſtentando, מִסְעָד dicitur Fulcrũ, fulcimentum.1.Reg.10.12,Et fecit rex è lignis almugghím מִסְעָד fulcrũ domui Domini. Secũdum R.D.in li.rad. in radice סלל,מִסְעָד eſt cõtignatio,aut trabs,vel columna lignea,à roborãdo ſic appellata.In cõm.quoque exponit colũnas ad ſuſtinendũ cõtignationes,aut trabes.

סָעָה Suſcitare,Proficiſci. Pſal.55.9, A vento סֹעָה,id eſt מִתְעוֹרֶרֶת ſuſcitato.Sunt qui exponũt profecto,à נָסַע proficiſci,iuxta illud Num.11.31,Et vétus נָסַע

profectus eſt à Domino. R.Abrahám in cõment.exponit,נוֹסְעָה profectus: iuxta illud Iiób 20.6, Si aſcenderit in cælú magnitudo eius. R.Himmanuél in cóm.exponit vt R.Dauid:& quòd radix eſt סָעָה,& inſtar כּוֹנָה פּוֹנָה זוֹנָה. R.Selomóh in cómẽ.profecto. Tharghũ,נְטַל profecto,aut eleuato. Alibi in literis Sacris nõ inuenitur.

סעף Vnde סְעִיף, Ramus. & per tranſlationẽ,Cogitatio: quæ ſic ſe habet ad cor, ſicut ramus ad arborem. Et ſic dens petræ,i.ſcopulus acutus & eminẽs, vocatur סְעִיף,quòd ſit ſimilis ramo arboris. Iudic.15.8, mãſitque בִּסְעִיף סֶלַע עֵיטָם in dente petræ Hethám. Tharghum,in שְׁקִיף ſummitate. שְׁקַף enim eſt eleuare,exaltare. Pſal.119.113,סֵעֲפִים cogitationes odio habui,& legem tuã dilexi.i.omnes alias cogitationes odio habui,ſed legem tuã dilexi,& omnes cogitationes meæ ſunt ad illam: vt exponit R.D.in lib.rad.& cõment. Singulare eſt סֵעֵף inſtar שָׁלֵם. R. verò Ionáh ſcripſit eſſe nomen toár,pro habẽtes cogitationes malas: ſed prius, inquit R.D,eſt rectũ. R.Abrahám in cóment.dicit eſſe trãſitiuum, id eſt cogitabũdos, aut corruptores. Tharghũ, דְחָשְׁבִין מַחְשְׁבִין סְרִיקָן סְנֵיתִי illos qui cogitant cogitationes inanes(infructuoſas) odio habui. R. Himmanuél ſic exponit, Notũ eſt quòd lex noſtra eſt lex veritatis, & omnes gentes in illa gloriantur: & vnaquæque ex illis accepit סְעִיף ramũ à lege noſtra, & in illo gloriátur. Leges enim quæ ſũt inter gẽtes,ſunt veluti rami præciſi à lege noſtra ſancta. Et hoc eſt quod dixit,סֵעֲפִים ramos.i.leges gentiũ quæ ſunt vt rami præciſi à lege noſtra,odio habui. R.Selomóh in cóment.Cogitãtes cogitationes iniquas odio habui. Quũ legis סֵעֲפִים,ſignificat cogitãtes:quũ verò legis סְעִיפִים,cogitationes. Interdum

terdũ ſcribitur cũ ש vice ס, Iiób 4.13, בְּשְׂעִפִּים in cogitationibus de viſionibus nocturnis.i. viſionum nocturnarũ. daghés פ, eſt loco י.ita R.Selomóh, R.Abrahám, R.Dauid, Tharghũ, & alii expoſitores. Et 20.2, Idcirco שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי cogitationes meæ reſpondere facient (pro faciunt) me. Tharghũ, reſpõdent mihi. R.Moſéh, Idcirco cogitationes meæ, quæ ſunt cordi ſicut rami arbori. 1.Reg.18.21, Vſquequo claudicatis in duas הַסְּעִפִּים cogitationes? ſecũdũ R.Selomóh, R.Abrahã, R.Dauid, & alios Hebræos. Ieſa.2.21, וּבִסְעִפֵי & in dentibus petrarũ. R.Abrahã, in prominẽtiis quæ ſũt velut rami qui egrediuntur è petris. Et 17.6, בִּסְעִפֶיהָ in ramis eius fructus.

Et genere fœmineo, Ieche.31.6, בִּסְעַפֹּתָיו in ramis eius.

Verbũ in pihél, Ieſa.10.33, מְסָעֵף פֻּארָה excîdit ramũ in robore. פֻּארָה eſt Ramus: & ſingulare ponitur pro plurali. R.D. in cõmẽt. exponit כּוֹרֵת הַפָּארוֹת excîdit ramos. & R. Abrahám in cõment. יַכְרִית הַסְּעִפִּים excîdit ramos.

סַעַר Turbo, tẽpeſtas. Ionáh 1.4, Et fuit סַעַר־גָּדוֹל tempeſtas magna in mari. Pſal.83.16, בְּסַעֲרֶךָ in turbine tuo. Quatuor ſunt cũ ש vice ס, Ieſa.28.2, שַׂעַר קָטֶב (ſicut) turbo excisionis. Ieche.32.10, Et reges eorũ יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר formidabũt ſuper te formidine. aut horrebũt horrore. In radice שַׂעַר hic locus citatur à R.D. Et 27.35, & Iiób 18.20. Alia forma, cũ ה, Nachum 1.3, In tẽpeſtate, וּבִשְׂעָרָה & in turbine. eſt ſcriptũ cum ש. 2.Reg. 2.11, בַּסְעָרָה in turbine. Idem verſu 1, ſed ס eſt cũ camés chathéph, & ב cũ gahaia, ſcilicet בְּסְעָרָה. Zechar.9.14, Et ibit בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן in turbinibus (vel ſicut turbines, ſi legatur כ) vẽti Auſtralis. R.D. in cõmen. Et ibit cõtra Græcos ſicut ventus turbinis: ſicut ſcriptũ eſt Nachum 1.3. Et memorauit תֵּימָן plagam Meridionalem, quòd inde

veniat vētus turbinis, sicut scriptū est Iiób 37.9, A Meridie veniet turbo. Et est ventus Meridionalis, vt scriptū est Iiób 9.9, Et interiora תֵּימָן Meridiei. Ab hoc verbum in cal, Ionáh 1.11, Mare ibat, וְסֹעֵר & cōmouebatur vt turbo. aut turbinē concitabat. Iesah. 54.11, סֹעֲרָה manens in turbine, secūdum R. Abrahám. Chabac. 3.14, יִסְעֲרוּ veniēt vt turbo ad dispergēdum me. R.D. Vel cōmouebuntur, secundū R. Abrahám in cōmen. Psal. 58. 10, Sic ira יִשְׂעָרֶנּוּ vt turbo perdet eum. i. vnúquenque ipsorū. Et in pihél, Iiób 27.21, וִישָׂעֲרֵהוּ & turbine commouebit eum de loco suo. Vel, vt turbo commouebit eum. Est cum ש, & ex pihél, inquit R. Dauid. R. verò Ionáh scripsit esse ex nifhál: sed vt mea fert opinio, non est rectum, quia in nifhál non est verbū aliquod trāsitiuum, sed omnia intrāsitiua. Et in nifhál, Psal. 50.3, וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד & in circuitibus eius (.i. vndiquaque) defecit valde. vel cōsumpta est, sub. terra. Vel, mota est vt turbo. Zecha. 7.14, וְאֵסָעֲרֵם & affligar cū eis in omnibus gentibus. Hæc dictio in margine scribitur וְאֵסָעֲרֵם. Et est ex nifhál, inquit R.D. in lib. rad. & intransitiuū, non transitiuum, vt scripsit R. Ionáh. Vnde exponitur וְאֵסָעֵר עִמָּם. Et in cōmē. hoc modo scribit, Dictio וְאֵסָעֲרֵם est difficilis in grāmatica. Et dixerūt (sub. grammatici) quòd est cōposita ex cal & nifhál. At pater meus R. Ioséph scripsit esse ex cal, quáuis sit intransitiua: & esse sicut illud Iesah. 35.1, יְשֻׂשׂוּם. Et punctatur וְאֵסָעֲרֵם, & non וְאֶסְעָרֵם, secūdum normā ad dilatādum ע, & ad alleuiandum illud. & punctarūt א cum séri, & ס cum camés, ad amplius prolongādam, dilatādámq; dictionē. Est autē sensus, Ego affligor cū eis in captiuitate, iuxta illud Iesah. 63.8, In omni afflictione eorū afflictio ei. Et loqui-

tur lex ſecũdum ſermonẽ hominum. Rectũ verò eſt vt ſit verbũ tranſitiuum, quia inuenimus idem verbũ eſſe intranſitiuum, & tranſitiuũ, vt patet in חָלַם. Et in puhál, Hoſe.13.3, Sicut gluma יְסֹעַר מִגֹּרֶן turbine propelletur(.i. quæ turbine propellitur) ab area. Secũdũ normã debuerat eſſe יְסֹעַר cũ pathách. acſi dicat, Erunt ſicut palea minuta quæ cito mouetur de area vento turbinis. R. quoque Abrahám in cómen. dictionem ſcripſit eſſe extraneã, & quòd debuerat eſſe cũ pathách magno. Et in hithpahál, Dani.11.40, וְיִשְׂתָּעֵר עָלָיו & inſtar turbinis veniet contra eum rex Aquilonis. Scribitur cum שׂ.

סַף Vide סָפַף. **סָפַף** Vnde סַף, Nomen vniuerſale omnibus vaſis vinariis, vt ait R. Dauid in lib. rad. & aliis vaſis domeſticis tam magnis quàm paruis: & quũ annumeratur aliis vaſis, eſt vas ſecũdum diſpoſitionẽ hydriæ. Eſt etiã & מְזוּזַת הַשַּׁעַר poſtis portæ: ſed מַשְׁקוֹף eſt ſuperliminare quod vnũ eſt, poſtes verò ſunt duo. Eſt & סַף, limen infernũ. Zecha.12.2, Ecce ego pono Ieruſaláim סַף־רַעַל vas ſoporis(.i. ſoporiferũ) omnib' populis. R. Abrahám, craterẽ, aut calicem. Et ſic R.D. כּוֹס, calicem ſoporis. Iechez.40.6, Et menſus eſt אֶת־סַף poſtem portæ, &c. וְאֵת סַף אֶחָד & poſtem alterũ, &c. ſic R.D. in cóm. Et הַסִּפִּים ſũt מְזוּזוֹת poſtes hinc & inde. 1. Reg.14.17, Ipſa ingreſſa eſt בְּסַף־הַבַּיִת poſtẽ domus. i. poſtem portæ domus. Non fecit mentionẽ portæ, cauſa breuitatis: & ſic dixit Ieche.45.19, Et ponet אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת in poſte domus. Et quẽadmodum vocãtur maxillæ(.i. poſtes) portarum סִפִּים: ſic vocatur limen infernum סַף, vt eſt illud Iudic.19.27, Et manus eius ſuper הַסַּף limẽ. Et ſic quod dictũ eſt, Ipſa ingreſſa eſt־ בְּסַף limẽ domus. Et ſic Ieche.

43.8, Quũ posuerint ipsi סִפָּם אֶת־סִפִּי limen suũ cũ limine meo. Exo.12.22, in sanguine qui est בַּסַּף in calice. vel cratêre. 2. Reg. 12.9, Et ponent ibi sacerdotes custodes הַסַּף vasis, (pro vasorum,) omne argentum. Tharghũ, sacerdotes אַמַרְכְּלַיָּא præpositi (gubernatores, aut thesaurarii) omnẽ, &c. Sunt enim (ait R.D. in cõm. הַגִּזְבָּרִים præpositi (aut thesaurarii) magni, sub quibus sunt cõstituti alii. Vnde Onchelos in Tharghú, pro וּנְשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי אֶלְעָזָר & princeps principũ Leui Elhazár, Nume.3.32: sic habet, וְאַמַרְכְּלָא & prĩceps qui cõstitutus est super principes Leuitarũ, &c. Iesa.6.4, Et mouerunt se אַמּוֹת הַסִּפִּים testudines (vel liminaria) postiú. R.D. in cõmẽt. הַסִּפִּים sunt מְזוּזוֹת הַשַּׁעַר postes portæ: sed אַמּוֹת sunt הָאֵילָם testudines quæ sunt super postes intrinsecus & extrinsecus, quæ sunt factæ instar כִּפָּה testudinis. Et quia sunt coniunctæ postibus, motis illis mouẽtur & postes. Sũt qui exponũt אַמּוֹת cubitis, sub. duob', aut tribus. Tharghũ, Et mouerũt se אִילָוַת סִפֵּי הֵיכְלָא testudines postiũ templi. Irme.52.19, וְאֶת־הַסִּפִּים & calices, (crateres, vel hydrias) & thuribula. Hamós 9.1, percute הַכַּפְתּוֹר superliminare, & cõtremiscẽt הַסִּפִּים postes. R.D. in cõm. percute הַכַּפְתּוֹר, id est הַמַּשְׁקוֹף superliminare templi (quod est super postes: sic appellatũ quód in illo essent picta כַּפְתֹּרִים poma, ac flores) & cõmouebunt se duo postes portæ. Et forma fœminea, 2. Reg.12.13, סִפּוֹת כֶּסֶף crateræ argenti. Et cum pathách, 2. Sem.17.28, וְסַפּוֹת & crateres. In nonnullis codicibus est cũ ש vice ס. Hinc verbú in hithpahál, Psal.84.11, Elegi הִסְתּוֹפֵף hospitari in domo Domini, &c. Vulgo, ait R. Dauid, אַבֵּירְגַּר *Abergare*. At rectũ est vt exponatur, in limine esse. Nam per viã liminis ingreditur quis domum, quæ est locus hospitandi.

ספא Vnde מִסְפּוֹא,Omnis cibus iumentorum præter paleã,vt hordeũ,vt ſpica,vt auena. Geneſ. 24. 25, Etiã palea, etiam מִסְפּוֹא רַב cibus multus nobiſcum.

ספד Plangere.1.Reg.14.13,וְסָפְדוּ לוֹ & plangent eum omnis Iſraél.Ieſah.32.12, סֹפְדִים plangentes. Eccleſ.3.4,Tempus סְפוֹד plangendi.Zechar.7.5,quũ ieiunaueritis וְסָפוֹד & plangere. pro planxeritis. Eſt(inquit R.Abrahám in cõmen.)macór.Et ſic eſt וּסְפַדְתֶּם סָפוֹד & plangetis plangendo.Cauſa enim breuitatis ſic loquitur Scriptura. Quidam tamen codices habent וּסְפַרְתֶּם cũ ר.i.Et narrabitis plangendo. Irme.4.8,סִפְדוּ plangite.Micháh 1.7, אֶסְפְּדָה plangã. Et in nifhál, Irme. 16. 4,Non יִסָּפְדוּ plangentur. Nomen,מִסְפֵּד,Planctus.Irme.6.26. Alia forma, Zechar.12.10,כְּמִסְפֵּד ſecundum luctum ſuper vnicum.

ספה Eſt כָּלָה, Deficere, Conſumere, perdere: & יָסַף, Addere:& יָתַר,Abundare. Irme.12.4, סָפְתָה defecit(vnũquodque ex)animalibus.eſt verbum intranſitiuum.Deut.29.19,vt סְפוֹת הָרָוָה אֶת־הַצְּמֵאָה addat ebriã cum ſitiente.Vel intranſitiue,vt addatur(vel addat ſe, i.adhæreat)ebria cum ſitiente.Exponit R.D.in lib.ra. Impius cogitat in corde ſuo vt ambulet in temeritate cordis ſui,vt abũdare faciat,vt addat animæ הָרָוָה quod eſt deſiderium edendi,& affluendi deliciis,etiã in rebus prohibitis,illicitíſque.Et ſunt qui exponũt הָרָוָה animã intellectiuã:& indicat iuſtos. Et הַצְּמֵאָה eſt anima concupiſcens: & indicat impium. ipſa enim ſitit deſideria mundana ſemper,nec vnquã ſatiatur: anima verò intellectiua eſt רָוָה, quia acquieſcit in his quæ habet de mundo,iuxta illud Prouer.13.25, Iuſtus comedit ad ſaturitatem animæ ſuæ,& venter impiorũ deficiet.At R.

Ionáh exponit ſecundum prioré ſignificantiam : acſi dicat, Quia videt impius deficientiã iuſti cum impio, & quòd nó eſt amplius iuſto quàm impio in morte:dicit non eſſe retributionem, neque pœnã:dicit etiã, Pax erit mihi. Et hæc eſt antiquorũ opinio qui non credebant retributionem, neque pœnã, contra quam ſcriptũ eſt, Deuter.29.20, Non volet Dominus parcere illi. R. Selomóh in cóment. exponit, Vt addã illi vltiones ſuper illud quod fecit hactenus per erroré,& trãſire faciã ſuper eos. Et ita Tharghum, Vt addam ei pec cata erroris ſuper temeritates. Et רָוָה ebria, eſt שׁוֹגֵג errans, ignorans, qui facit vt homo ebrius ignoranter facere ſolet. & צְמֵאָה ſitiens, eſt qui facit ſcienter, ac voluntarie. R. Ionáh Hiſpanus, סְפוֹת eſt ſicut illud Ieſah.30.1, vt סְפוֹת addat peccatũ peccato. Et eſt ſenſus, Pax erit mihi, quãuis ambulem in temeritate cordis mei:quia in iuſtitia iuſtorum viuã, quia ſunt multi , & ego vnicus pecco. Idcirco ſcriptum eſt poſtea, Non volet Dominus parcere illi, &c. Ieſah.29.1, סְפוּ addite annum ſuper annũ. Gene.18.23, num etiã תִּסְפֶּה צַדִּיק conſumes(perdes)iuſtũ &c. Et in nifhál, Proue.13.22, Et eſt נִסְפֶּה conſumptus (vel, qui perit) abſque iudicio.i. quia non eſt ei facultas. In cóment. ſcribitur quòd eſt tóar ex nifhál.i. conſumptus, perditus: acſi dicat, Et eſt ager conſumptus, & non eſt in illo fructus, abſque iudicio.i. eo quòd nó eſt diſpoſitus,& præparatus quantum ad illa quæ ſunt neceſſaria illi. Vel,& eſt vir conſumptus,& moritur fame, quòd ignoret ſationis moré, eo quòd non eſt ei facultas conducẽdi operarios, qui colant terram,& terra deſolatur, eiúſq; dominus moritur. Ieſa.13.15, & omnis הַנִּסְפֶּה cóſumptus cadet gladio. quia ille cuius tempus

venit vt moriatur, non morietur in lecto suo, sed gladio cadet. Vel, Et omnis additus (adiunctus, sub. filiis populi sui,) vt congregetur cum eis in munitione, cadet gladio, quũ capta fuerit ciuitas. Et sic Iehonathán interpretatus est, Et omnes qui ingressi fuerint munitiones occidentur. Et in hifh'il, Deuter. 32. 23, אַסְפֶּה עָלֵימוֹ רָעוֹת addam eis mala. Vel consumã (perficiam) super eos mala. Acsi dicat, Omnia mala quæ sunt in mũdo consumam in illis, nec permittam aliquid mali in mundo, quod super illos non adducam.

סָפַח Est קָבַץ, Congregare: דָּבַק, Hærere, adhærere, Cõiungere, & aggregare rem ad rem, recolligere. 1. Semu. 2. 36, סְפָחֵנִי iunge me vni (sub. parti) sacerdotiorum. R. D. in cõment. Coniunge me vni sacerdotiorũ. i. vni è custodiis sacerdotum. Et sic Tharghũ, Constitue me in vna è custodiis sacerdotalibus. Et in pihél, Chab. 2. 15, Væ danti potũ amico suo, מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ iũgẽti vtrẽ tuũ. vel, irã tuã. Acsi dicat, Væ illi qui propinat amico suo, & væ tibi qui iungis vtrẽ tuũ &c. R. Abrahám. Væ propinanti socio suo calicem soporis, & inebriabis eos vtre tuo. Sed magis rectum est vt exponatur, iram tuã, à יָחַם, secundum illud Iesah. 63. 5, & inebriabo eos בַּחֲמָתִי ira mea. Tharghũ, וְהָלִיף בְּיִחְמָא & effundenti in ira.

Et in nifhál, Iesah. 14. 1, וְנִסְפְּחוּ & adhærebunt domui Iahacób. Et in puhál, Iiób 30. 7, Subter vrticam יְסֻפָּחוּ congregabuntur. pro cõgregabantur subter vrticas in locis nempe desertis. Et in hithpáhal. 1. Semu. 26. 19, Expulerũt me מֵהִסְתַּפֵּחַ ne adhæreã (aut coniũctus sim) hæreditati Domini. Hinc nomẽ, סַפַּחַת, Plaga quædã lepræ cuti adhærens. i. Scabies. Leuit. 13. 2, si fuerit in cute carnis hominis tumor, vel סַפַּחַת scabies. R. Dauid,

ſcabiem ſcribit eſſe collectam, & pariter cógregatam.
Alia forma, præpoſito מ, Leuit. 13.6, מִסְפַּחַת הִוא ſcabies eſt. Ieſah. 5.7, & expectauit (ſub. Deus) iudicium, & ecce מִשְׂפָּח plaga lepræ, &c. Acſi dicat, Expectaui vt facerent pauperũ & oppreſſorum iudiciũ, & ecce ſunt eis plaga lepræ: & expectaui vt facerent eis iuſtitiam, & ecce clamor quo clamant propter oppreſſionẽ opprimentiũ.
Verbum in pihél, ſcriptum cum ש vice ס. Ieſah. 3.17, וְשִׂפַּח אֲדֹנָי קָדְקֹד & lepra (aut ſcabie) afficiet Dominus verticem filiarũ Siión. Hinc & מִסְפָּחוֹת, Velamina quibus mulieres ſuas facies velabant: quæ ſic appellabantur, quòd capiti ſemper hærerent. Ieche. 13.18, væ ſuentibus (ſcilicet mulieribus) &c. & facientibus הַמְסַפְּחוֹת velamina ſuper caput omnis ſtaturæ. Et 21, & diſrumpam אֶת־ מִסְפְּחֹתֵיכֶם velamina veſtra. Hinc & סָפִיחַ, Germẽ quod per ſe egreditur atque oritur ſine ſatione, & abſque ſemente. Leuit. 25.11, & non metes אֶת־סְפִיחֶיהָ per ſe naſcẽtia eius. Illud autẽ Iiób 14.19, Lapides contuderunt מַיִם תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ aquæ, diluet (pro diluent) germina (aut per ſe orientia) eius vſque ad puluerẽ terræ. Poteſt etiã exponi per metatheſin literarũ, à סָחַף, trahere, verrere: vt ſit ſenſus, סְפִיחַ הַמָּטָר תִּשְׁטֹף עֲפַר־אָרֶץ trahẽs (ſeu verrens) pluuia, diluet puluerẽ terræ. Et memorauit מַיִם genere fœmineo, acſi dicat, תְּעָלַת הַמַּיִם aquæductus aquarnm, vt dixit Iiób 38.25, Quis diuiſit ad inundationem תְּעָלָה aquæductũ? R. Moſéh in cõmen. Aquæ cõtundẽt lapides in puluerẽ terræ, ibíque per ſe naſcẽtia germinabũt, & diluet, inũdabítq; illa alueus fluminis. Vel מַיִם eſt fœmineũ ſingulare: & magis rectũ videtur vt dicat quòd terra inũdabitur inundatione aquarum memoratarũ, id eſt, omne quod germinat in terra: & ecce

ecce vniuersa eradicabuntur, diluentúrque.

סֵפֶל Phiala, lagœna, hydria. Iudic. 5.25, בְּסֵפֶל in phiala fortium obtulit butyrũ. i. in phiala magna in quibus bibunt fortes ac magni. R. Ionáh exponit, In phiala pastorum maiorũ, sicut Irme. 25.34, inuoluite vos אַדִּירֵי pastores magni pecudum. In lingua Græca כּוֹס calicẽ vocãt פיילי φιάλην phialã. Iudi. 6.38, Et expressit rorem de vellere plenã הַסֵּפֶל phialam aquæ. R.D. in lib. rad. exponit לַקְנָא vtrẽ pelliceum quẽ faciunt pro aqua, vt exponit R. Serirá ghaón.

סָפַן Est כָּסָה, Tegere, operire. & dicitur de domibus. 1. Reg. 6.9, וַיִּסְפֹּן אֶת־הַבַּיִת & texit domum. Deu. 33. 21, pars מְחֹקֵק סָפוּן legislatoris tecti. operti. R. Selo. in cõmẽ. quia nouit quòd ibi. i. in hæreditate sua, est pars agri sepulchri legislatoris Moséh. חֶלְקָה סְפוּנָה pars abscõdita est ab omni creatura: quia dictum est Deut. 34.6, Et nõ nouit quispiã sepulchrũ eius vsque ad diẽ hãc. R. Abrahám, מְחֹקֵק id est magni, & dominantis. Et סָפוּן est sicut illud 1. Reg. 7.3, וְסָפֻן & tecta est cedro. Et est sẽsus, vidit palatia tecta, quæ erant pars magnatum Emoræi. Vide חָקַק. Deute. 33.19, וּשְׂפֻנֵי & tectos thesauros. Scriptũ est cum ש vice ס. Nomen, 1. Reg. 6.15, vsque ad parietes הַסִּפֻּן cõtignationis. Aliud, Ionáh 1.5, vsque ad latera הַסְּפִינָה nauis. i. vsque ad vnum è lateribus nauis.

סָפַק Percutere, Complodere manibus, Applaudere, Inuoluere, Sufficere. Irme. 48.26, וְסָפַק & cõplodet Moáb in vomitu suo. Vel est verbum intransitiuum, pro inuoluet se (vertet se) in vomitu suo. Quia cõparauit Moáb ebrio, dixit וְסָפַק, acsi dicat, quemadmodum ebrius inuoluit (aut reuoluit) se, & vertit de latere in latus, dum euomit vinũ quod bibit, & reuoluit se

corpore ſuo per terrã : ſic faciet Moáb propter multiplices afflictiones ſuas.Et 31.19,סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ percuſſi femur. Iiób 34. 26, loco impiorum סְפָקָם percuſſit eos in loco videntiũ. Vel ſic, loco ipſorum,impios percuſſit in loco videntiũ.R.Abrahám Peruſól:Quia cauſa impietatis eorũ percutiet eos Deus, & perdet eos pro impiis aliis.Vel, percutiet eos vltionibus,quæ cõueniunt impiis qui ſimiles ſunt illis.R.Moſéh,Dixit quòd impios percuſſit in oculis omnis vidẽtis,vt capiãt omnes eruditionẽ.R.Leui,Percuſſit eos ſecundum gradũ quo percutiuntur impii,in loco videntiũ, vt timeant malum quod illis vſuuenit, & videant quòd ipſi ſunt ſibi cauſa malorũ.Iiób 27.23,יִשְׂפֹּק עָלֵימוֹ כַפֵּימוֹ percutiet ſuper eum manus ſuas.Aut,complodet ſuper eum manibus ſuis.Et 34.37,inter nos יִסְפּוֹק cõplodet, & multiplicabit ſermones ſuos contra Deum.R.Abrahám Peruſól,Inter nos percutiet palmas ſuas,flebítque, quum dixerit quòd dolores qui ſibi cõtigerunt,non conueniebãt ſibi.Et multiplicabit verba ſua in Deũ,aſſerens illum nõ habere prouidentiam,nec videre. R.D. in lib.rad. Inter nos multiplicabit verba ſua,ne pudore ſuffundatur à nobis.1.Reg.20.10,ſi יִשְׂפֹּק ſuffecerit puluis &c. Ieſah. 2.6,וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ & cogitationib'(cõſiliis)alienorũ applaudet.pro applauſerũt.Vide יֶלֶד in fine.eſt cum שׂ.

Nomen Iiób 36.18,Quia ira eſt,פֶּן־יְסִיתְךָ בְשָׂפֶק ne forte remoueat te flagello.vel,cum ſufficientia.שׂ vice ס.Vide סִית.Et 20.22,בִּמְלֹאת סִפְקוֹ יֵצֶר לוֹ quũ repletus fuerit ad ſufficientiã ſuã, anguſtia illi.R.Moſéh,Quum repletũ fuerit eius deſiderium,perueneritque ad id quod ſufficit ſibi:tunc veniet ſuper illum anguſtia & afflictio.

סָפַר Recenſere,Numerare, Narrare, Referre,nunciare.2.Semu.24.10,poſtquam סָפַר אֶת הָעָם nu-

merauit populum. Psal.56.9, נֹדִי סָפַרְתָּה motũ meum numerasti. vel scripsisti, secũdũ R.D. Iesa.33.18, vbi est סֹפֵר scriba, vbi est ponderator, vbi est סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים qui numerat turres? Acsi dicat, quãquã venit rex Christus, adhuc meditabitur cor tuũ timorẽ à regibus gẽtiũ qui numerãt, & põderãt argẽtũ, quia capiebãt tributũ ab Israél. Irm.8.8, frustra (sũt) סוֹפְרִים scribæ. Psal.48.13, סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ numerate turres eius. Et 87.6, Dominus יִסְפֹּר quũ scripserit populos. Alii autem, narrabit: Vel numerabit, secundum R. Abrahám in cõment. Et in nifhál, Irm. 33.22, non יִסָּפֵר numerabitur exercitus cæli. Et in pihél, Psal.119.13, Labiis meis סִפַּרְתִּי narraui. Exod.9.16, & vt סַפֵּר שְׁמִי narrent nomẽ meum. Iesah.43.26, סַפֵּר narra tu. Et in puhál, Chab.1.5, Non credetis, quũ יְסֻפָּר narrabitur. narratũ fuerit. Iiób 37.20, הַיְסֻפַּר־לוֹ nũ narrabitur illi, quũ loquar? Nomẽ cũ quinque pũctis, סֵפֶר, Liber, Literæ. Ge.5.1, זֶה סֵפֶר hic liber generationũ Adám. Vel, hæc enarratio. vtroq; modo exponit R.D. 2. Reg. 5.5, & mittã סֵפֶר literas ad regẽ. 1. Re.21.8, scripsit & סְפָרִים literas. Alia forma, סְפָר, 2. Para.2.17, Post הַסְּפָר numerationẽ qua סְפָרָם numerauit eos Dauid. Nomẽ vice macór, Num.23.10, Quis numerauit puluerẽ Iahacób, וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל & numerare (su. poterit) quartã partẽ Israél? quia est cũ camés, & non est in regimine. hoc etiã ostendit sequens dictio אֶת. Nomen tóar, Psal.71.15, quoniam non cognoui סְפֹרוֹת enumerata. sub. iustitiam tuã, & salutem tuã. Acsi dicat, inquit R.D. in lib. rad. Non noui quòd possint esse numeratæ. Vel est nomen, cuius singulare est סְפוֹרָה instar בְּשׂוֹרָה. Acsi dicat, Non noui illis numeros. Tharghũ, מִנְיָנֵיהוֹן numeros eorum. Idem R. Abrahám in cõment. sed scribit cho-

lem poni vice súrec.i.נְבוּרֹות instar סְפוּרֹות. Fœmineũ, סִפְרָה, Psal.56.9, בְּסִפְרָתֶךָ in libro tuo. Et præposito מ, מִסְפָּר, Numerus. Leuit.25.15, בְּמִסְפַּר in numero annorũ. 1. Paral.12.23, & isti מִסְפְּרֵי numeri principum. Hinc nomen lapidis pretiosi סַפִּיר, Græce σάπφειρος. Exod.28. 18, carbunculus, סַפִּיר sappir. Cant.5.14, obductus סַפִּירִים sapphiris. Haghaón scripsit esse lapidem album.i. crystallum. Alii veró rubeum. Vide לָבָן.

סָקַל Lapidare. Deuter.13.10, וּסְקַלְתּוֹ & lapidabis eum lapidibus. Exo.19.13, סָקוֹל יִסָּקֵל lapidando lapidabitur. 1. Semu.30.6, לְסָקְלוֹ lapidare eum. Exo.8.26, & nõ יִסְקְלֻנוּ lapidabunt nos? Et in nifhál, יִסָּקֵל vt in macór ipsius cal. Et in pihél, Iesah.62.10, סַקְּלוּ מֵאֶבֶן sternite. (sub.eam viã) lapide. Idem R. Abrahám & R.D. in cõmen. Potest etiã (ait idem R.D.) exponi, Remouete ex ea lapides. Doctores autem Hebræorũ exponunt, Facite viam altam è lapidibus magnis. 2 .Semu.16.6, וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת דָּוִד & lapidabat lapidibus Dauid. Iesah. 5. 2, וַיְסַקְּלֵהוּ & remouit lapides ex illa. Idem R. Abrahám & R.D. At R. Ioséph exponit, ædificauit ei maceriam lapideam, facta in circuitu fouea. Et in puhál, 1. Reg. 21.14 & 15, סֻקַּל lapidatus est.

סָרַר Quære in סוּר in pohél. Ibi enim citantur quæ hac in radice citari solent.

סָרַב Inde סָרָבִים, Rebelles. Iechez.2.6, Quoniã סָרָבִים rebelles, & spinæ. Alibi nõ inuenitur: frequens autem est in Tharghum.

סָרַה Vnde סִרְיוֹן, Lorica. Irme.51.3, וְאַל יִתְעַל בְּסִרְיֹנוֹ & ne extollat se in lorica sua. In quibusdam codicibus est cũ ש vice ס, & sic אַל ponitur pro אַל ne, aut non. Vel, ad eum qui extollat se in lorica sua, secúdum

R.Dauid.Vide אֱלֹהַ in dictione אֵל.

סָרַח Est יָתַר, Supereſſe, ſuperfluere, redundare: פָּשַׁט, Extẽdere, Diffundere ſe, luxuriari, & ſuperabũdare. Ieche.17.5, fuit in vitem סֹרַחַת luxurientem.i. ramis ſe extendentem. Exo.26.13, Erit סָרוּחַ ſuperfluum in lateribus, &c. Hamós 6.7, וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים & prope eſt vt veniat luctus extenſorum. vel reſiduorum. ſecundum R.D. Vel, & remouebitur canticũ à reſiduis, ſecundum R.Abrahám. R.D. in cõment. exponit, Appropinquabit, & veniet luctus eorum qui ſe extenderunt in lectis ſuis, & fuerunt pingues & delicati. Et סָר eſt appropinquauit, vt Ruth 4.1, סוּרָה, accede, ſede hîc. At Ionathán ſic vertit, וְיֶעְדֵי מִנְּהוֹן מַרְזְחִין וּסְכְבִין & remouebit ab eis lætitias, (aut laudes) & ornamẽta capitis. aut ſindones. Et ſic non dixit quòd luctus remouebitur ab eis, ſed lætitia. In aliquibus tamen codicibus eſt מַכְּבִין cum duplici כ, id eſt lectos. Vnde Tharghum, pro Et ſedebis עַל־מִטָּה ſuper lectum glorioſum, Iechez.23.41: habet ſuper מַכְּבִין lectos. Et מִרְזַח eſt אֵבֶל luctus. Et ita exponunt doctores Hebræorum. Et סְרוּחִים ſunt נִשְׁאָרִים reſidui, relicti. acſi diceret, relicto populo, ſiue reſiduo. Hamós 6.4, Qui dormiũt in lectis eburneis, וּסְרֻחִים & ſuperfluis. ſiue redundãtibus: i. qui ponũt ſuper lectos ſuos pãnos longos, & latos, redundãtes in longitudine & latitudine in lateribus lecti ob delicias. Tharghum, וְעוּמְקִיִּין & profundis. Iechez.23.14, סְרוּחֵי טְבוּלִים tiaras tinctas (colorum varietate) in capitibus ſuis. R.D. in cõment. dixit quòd filii Babél ponebant in capitibus ſuis צְנִיפִים tiaras tinctas diuerſis colorũ ſpeciebus. Et ipſæ tiaræ redundabant, & pendebãt illis à tergo, quod non erat ſecundum morem filiorũ terræ Iſraél. Et סְרוּחֵי eſt עוֹדְפֵי וְיוֹתְרֵי

pro סְרוּחֵי עוֹדְפִים וְיוֹתְרִים, redundátes & nimii. Ipsúmque סְרוּחֵי cadit super ipsos. id est refertur ad Chaldæos. Vel quia erãt סְרוּחִים nimii ex parte tiararum tinctarũ quæ erant סְרוּחִים excedentes & superfluæ. sicut illud Iesah. 1.30, Et eritis sicut quercus defluens. i. cuius folia defluunt, cadúntque. Irme. 41.5, Rasi barba, & scissi vestibus: id est rasas habẽtes barbas, scissásque vestes. Et sic redundantes, siue nimii, sub. tiaris. i. redundantes habẽtes tiaras. Et in טְבוּלִים deficit substãtiuũ colore, sicut Cha. 1.16, Et esca eius pinguis. scilicet agnus. vel pingue pecus. Cãt. 4.2, Dẽtes tui sicut grex tõsarũ. scilicet ouiũ. Exo. 26.12, וְסֶרַח & quod residuũ est (aut redũdat) in cortinis tabernaculi, dimidiũ cortinæ quæ superest, תִּסְרַח redũdabit in posterioribus (partibus) tabernaculi. Et in nifhál, in alia significatione, Irme. 49.7, נִסְרְחָה corrupta est sapiẽtia eorum. In margine scribitur ר cum camés chathéph נִסְרָחָה. Et sic scriptũ esse asserit R.D. in lib. rad. & cõment. vbi exponit נִפְסְרָה corrupta est, נִבְאֲשָׁה putruit, fœtuit. Nomen, סֶרַח, vt paulo suprà Exod. 26.12.

סֶרֶן Vnde סְרָנִים, id est שָׂרִים, Principes. Ieho. 13.3, Quinque סַרְנֵי principes Pelistinorum. Altera significatio, 1. Reg. 7.30, וְסַרְנֵי נְחֹשֶׁת & tabulæ æris. Vnde per metathesin literarum in Misnáh, & Tharghum, tabulæ dicuntur נִסְרִים.

סָרִס Vnde סָרִיס, Eunuchus, Princeps. Genes. 37.36, Et Medanim (.i. Midianitæ) vendiderant eum Pothiphár סְרִיס eunucho (vel principi) Parhonis. Sed quomodo hic appellatur eunuchus, siue castratus, quũ haberet vxorẽ? Respondet R.D. in lib. ra. quòd testes erãt castrati: sed non neruus. idcirco habebat vxorẽ. Tharghum, רַבָּא principi. 2. Reg. 20.18, Et erũt סָרִיסִים princi-

pes in palatio regis Babél. Et ſic Tharghú, רַבְרְבִין principes. Geneſ. 40.2, Et iratus eſt Parhóh aduerſum duos סָרִיסָיו eunuchos (vel principes) ſuos.

סרף Vnde מְסָרֵף, Auunculus, frater matris: דוד verò eſt patruus, frater patris. Hamós 6.10, Et tollet eũ דּוֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ patruus eius, & auunculus eius. Sunt qui exponunt, & cõburens eum, à שָׂרַף. & ſic ס eſt loco ש. Vtranque expoſitionẽ refert R.D. in cõment. Et R. Ioſeph Kimchi, Qui diligit eũ, veniens ad comburẽdum carnẽ mortui propinqui ſui propter fœtorem, ad efferendum oſſa de domo, dicet ſocio ſuo, Num ſunt adhuc apud te mortui vt efferas? quia opem feram tibi. Tharghũ, Et tollet eũ propinquus eius de incendio ad efferendum, &c. R. Abrahám in cõment. Huic dictioni non eſt ſocius. Senſus eſt, ingrediebãtur homines domum ad educendum mortuos è domo, vt ſepelirent eos. quúmque viuens egrederetur, & agnoſceret propinquum ſuũ, portabat eum, dicebátque ad illum qui erat in lateribus domus, Num ſunt adhuc ibi oſſa?

סתו Eſt זְמַן הַחֹרֶף, Tempus hyemis. Cãt. 2.11, Ecce הַסְּתָו hyems tranſiit. Alibi non inuenitur. Tharghũ, pro, & æſtas, וָחֹרֶף & hyems, Gene. 8.22: habet וְסִיתְוָא.

סתם Obſtruere, obthurare, claudere, Abſcõdere. 2. Paralip. 32.30, סָתַם אֶת־מוֹצָא obthurauit exitum aquarum. Threno. 3.8, שָׂתַם תְּפִלָּתִי incluſit orationem meã. ne videlicet ingrederetur ante illum. Ieche. 28.3, Omnia סָתוּם לֹא עֲמָמוּךָ clauſa nõ abſconderunt à te. vel nõ abſconderũt ſe à te. eſt enim (ait R.D. in cõm.) verbum intrãſitiuum. Tharghũ, Et omne ſecretũ non eſt abſconditum à te. Pſal. 51.8, וּבְסָתֻם & in clauſo (abſcõdito) ſapientiam ſcire facies me. i. in rebus clauſis, & abſ-

conditis: quia intelligã abſcondita,& ſecreta ſecũdum viam veritatis.סְתוּם enim non eſt in regimine. R. Abrahám, Et in occulto.i.in re mihi occulta.2.Paralip.32.3, לִסְתּוֹם אֶת־מֵימֵי vt obthuraret aquas fontiũ. 2.Reg.3.25, יִסְתְּמוּ claudent. Et in nifhál,Nechem.4.7,Cœperunt rupta לְהִסָּתֵם obthurari. Et in pihél,Gen.26.15,Et omnes puteos,&c.סִתְּמוּם obſtruxerunt eos.

סָתַר Celare,abſcondere,occultare, Latêre. Prouer. 27.12,Callidus vidit רָעָה נִסְתָּר malum,occultauit ſe. 1.Semu.20.19, נִסְתַּרְתָּ latuiſti. vel abſcondiſti te. Deuter.29.29,הַנִּסְתָּרֹת quæ abſcondita ſunt. Iiób 34.22, לְהִסָּתֶר שָׁם vt lateant(occultentur)ibi. Geneſ.4.15,אֶסָּתֵר abſcondar.abſcõdam me.Hamós 9.3,Et ſi יִסָּתְרוּ abſconderint ſe. Et cũ ש vice ס,1.Semu.5.9,וַיִּשָּׂתְרוּ לָהֶם עֳפָלִים & latuerunt eis mariſcæ.i.incognitæ fuerunt illis antea.

Et in pihél,Prouerb.27.5,amor מְסֻתָּרֶת abſconditus. Vide in יָכַח.Ieſa.16.3,סַתְּרִי abſconde. Et in hifhíl,Pſal. 10.11,הִסְתִּיר פָּנָיו abſcondit faciem ſuã.Ieſah.29.15,לַסְתִּיר עֵצָה vt abſcondant cõſilium. ל eſt cum pathách ob defectum ה conſtitutiui coniugationis hifhíl, inquit R. Abraham in comment.pro לְהַסְתִּיר.Pſal.51.11,הַסְתֵּר פָּנֶיךָ abſconde faciẽ tuam.Et 17.8,תַּסְתִּירֵנִי abſcõdes me. Et in hithpahál,1.Semu.23.19,nónne Dauid מִסְתַּתֵּר latitat nobiſcum? Ieſa.29.14, Et intelligentia,&c.תִּסְתַּתָּר latitabit.abſcondetur. Nomen quinque punctorũ,סֵתֶר, Abſconſio.Iudic.3.19,Verbũ סֵתֶר occultationis.i.occultum.Ieſah.28.17,וְסֵתֶר & in abſconſione aquarũ.i.multiplicatione.vel,in abſcondito aquæ inundabũt.Vtroque modo exponit R.D.in lib.rad. Et cũ ה,Deut.32, 38,Sit vobis סִתְרָה abſconſio. Et præpoſito ם,Chab.3. 14,בַּמִּסְתָּר in abſconſione.i.abſcondite,latenter. Ieſah. 45.3,

45.3. thesauros מִסְתָּרִים absconsionū.i.absconditos. Alia forma, Iesah. 53.3, וּכְמַסְתֵּר & veluti absconsio faciei ab illo. Alia item, Iesah.4.6, וּלְמִסְתּוֹר & in abscōsionem ab inundatione.

QVADRATA.

סִכְסֵךְ Est בִּלְבֵּל, inquit R.D.& R.Abrahám, Cōfundere, miscere. Iesa.19.2, וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם & cōsundam (miscebo) AEgyptū cum AEgypto. Sic 9. 11. Alibi non inuenitur.

סִלְסֵל Exaltare. Vide סָלַל.

סַלְסַל Vnde סַלְסִלּוֹת, Canistra, quibus homo vtitur in vindemia. Irm.6.9, Sicut vindemiator עַל־סַלְסִלּוֹת ad canistra. R. Ionáh, זַלְזַלִּים ramos. R.D. in cōmēt. Radix est סָלַל, cuius signū est daghés in סַלִּים סַלֵּי. & geminatur ס.

סָלְעָם Species locustæ. Leuit.11.22, וְאֶת־הַסָּלְעָם & attacum. Appellatur autē hæc species locustæ apud doctores Hebræos רַשּׁוֹן, & est alta, & sine cauda, & caput eius oblongum.

סְמָדַר Vua minuta, quū scilicet cecidit flos eius, & agnoscitur vua. Acerba verò vua dicitur בֹּסֶר, & matura עֵנָב. Cant.2.13, Et vites סְמָדַר vuā minutā (habentes) dederūt odorem. Vel, vites vuæ minutæ dederunt odorem. i. vites dederūt odorem vuæ minutæ. R. quoque Abrahám in cōmēt. dicit appellari סְמָדַר quando egreditur flos vitis. Et 15, Et vineæ nostræ סְמָדַר vuā minutam. sub. habent.

סַנְוֵר Obscuritas oculi. Gene.19.10, Et homines, &c. percusserūt בַּסַּנְוֵרִים obscuritatibus oculorūm. Targhum, בְּשַׁבְרִירַיָּא cæcitatibus.

סַנְסַן Vnde סַנְסִין, quod est סָעִיף, Ramus. Cant.7.8, Ascendam in palmam, apprehendam בְּסַנְסִנָּיו rami.

mos eius. Sic etiam R. Selomóh in cōment. Alibi non inuenitur.

סנפר Vnde סְנַפִּיר, Pinnula. Leuit. 11.9, Omne cui est סְנַפִּיר pinnula, & squama.

ספרד Hispania. Hobadiáh 20, Et transmigratio in Ierusaláim quæ est בִּסְפָרַד in Hispania. Idem Tharghum. Et ita hodie Hebræi omnes appellant Hispaniam.

סרעף Vnde סַרְעַפָּה, quod est סָעִיף, Ramus. Iechez. 31. 5, Et multiplicati sunt סַרְעַפֹּתָיו rami eius.

סרפד Vrtica. Iesah. 55.13, Et pro הַסִּרְפָּד vrtica ascendet myrtus. R. Dauid in comment. genus scribit esse spinarū. In libro verò radicum. scribit genus esse germinis parui & minuti. R. Abrahám, genus germinis spinarum.

ע

Nunquā est litera deseruiens, sed semper est radicalis.

עב Nubes, Vide עָבָה.

עב Densum, spissum, crassum, Trabs. 1. Reg. 7.6, Et columnæ וְעָב עַל־פְּנֵיהֶם & trabs ante eas. Dicūt enim Hebræi עָב esse קוֹרָה trabē. Vnde R.D. in cōment. scribit esse lignū densum & magnum, quod doctores vocant מָרִישׁ trabem magnā. Vnde dicunt, הָעָבִים sunt מְרִישִׁים, siue מְרִישׁוֹת trabes magnæ. Ieche. 41.25, וְעָב עֵץ & trabs lignea ante, &c. Et 26, Et cubicula domus, וְהָעֻבִּים & trabes magnæ. Quia ב est cum daghés, videtur radix eius esse עבב. Vel est ex quiescentibus, & radix עיב, & daghés est loco hánách. Pro cubicula, Hebræorū doctores exponunt (inquit R.

D. in cōment. & lib.rad.) הַמַּלְטְסִין foramina in quibus collocantur trabes,aut trabiū capita. Vel ligna,ſiue lapides qui exeunt è pariete, ſuper quæ requieſcunt trabium capita,ne apprehendant parietes domus.

עָבַד Seruire,obſequi,miniſtrare, Colere,operari,Facere. Iechez.29.18,Propter ſeruitutem אֲשֶׁר־עָבַד עָלֶיהָ quam ſeruiuit eam.Vel,propter opus quod operatus eſt aduerſus eam. 2.Reg. 21.21, Et coluit idola quæ עָבַד coluit pater ſuus.Deute.28.47,nō עָבַדְתָּ אֶת־יְהוָה coluiſti Dominum.aut ſeruiuiſti Domino.Exod.1.14,In quibus עָבְדוּ בָהֶם operati ſunt in eis.In eis redūdat.Notandum autem ſecundū R.Abrahám in cōmen.& R. D.in lib.rad.quòd hoc verbū quum poſt ſe non habet ב,ſignificat ſeruire, & interdū facere: ſed quū habet ב, eſt operari & facere. Et ב ponitur vel pro in , vel loco pro, aut propter. Irme. 25.14, Quia עָבְדוּ בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים fecerūt(operati ſunt,pro operabūtur)in eis etiā ipſæ gentes multæ, & reges magni. R.D. in cōment. ſic exponit,עָבְדוּ eſt præteritum loco futuri. Dixit, faciēt in Chaldæis ipſæ gētes multæ,& reges magni(.i.reges Medorum atque Perſarum,) quemadmodum fecerūt ipſi in gentibus multis.Iudic.10.6,Et nō עֲבָדוּהוּ ſeruierunt ei.Gen.49.15,Et erit tributo עֹבֵד ſeruiēs.Et 4.2,Et Cain erat עֹבֵד אֲדָמָה colens terrā.i. agricola. Nume.18. 21,Ipſi עֹבְדִים ſeruiunt. Ieſah.19.9, עֹבְדֵי פִשְׁתִּים operantes lina.operatores linorū. Malachi 3.14,עֲבֹד אֱלֹהִים ſeruire Deo.1.Semu.26.19,Vade,עֲבֹד ſerui diis,&c. 2.Semu.16. 19,Cui ego אֶעֱבֹד ſeruiā.Gene.29.18,אֶעֱבָדְךָ ſeruiam tibi. ſecūdum R.D.in Michlòl,ע eſt cum camés chatéph. Exod.20.5,וְלֹא־תָעָבְדֵם & non ſeruies eis: ת punctatur cū camés propter ע, quod eſt cū camés chatéph, ait R.

D. in Michlól. Iiób 36.11, Si audierint, וְיַעַבְדוּ & ſeruierint.ſub.ei.Vel,& fecerint.i.ſi voci Domini obtẽperauerint,fecerintq; quod rectũ eſt. Et in nifhál,Eccleſ. 5.8, Rex לְשָׂדֶה נֶעֱבָד propter agrũ (.i.agrorum vtilitatẽ) factus eſt.ל enim eſt loco בַּעֲבוּר propter,inquit R.D.in lib.rad.& R.Abrahám.id eſt,Etiã rex nõ eſt factus niſi propter agrum,vt ex illo educat quæ ſunt ſibi,ſuiſque militibus neceſſaria. Deut.21.4,Et deſcẽdere faciẽt ſeniores ciuitatis ipſius אֶת־הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ vitulam ad vallem aſperã, in qua nõ coletur, neque ſeretur.ſub.vallis. acſi dicat,ad vallem aſperã & incultam. Nõ enim poteſt referri verbũ maſculeũ ad הָעֶגְלָה fœmineũ,ſed ad נַחַל maſculeũ. R.Selomóh,ad vallem aſperam,quæ non colitur. Et in puhál,Deut.21.3,vitulam cum qua nõ עֻבַּד cultũ eſt.i.qua ager nõ eſt cultus.Ieſah.14.3,Et à ſeruitute dura qua עֻבַּד־בָּךְ ſeruitum eſt in te. Et in hifhíl,Ieſah.43.24,הֶעֱבַדְתַּנִי ſeruire feciſti me propter peccata tua . Loquitur Scriptura more hominũ: & eſt ſenſus, inquit R.Abrahám in cõment. Propter peccata tua factus ſum in oculis gentium tan quam ſeruus cui nõ eſt potentia. R.verò D,Quemadmodum ſeruus ſuũ portat onus, ſic portare feciſti me graue onus propter peccata tua quæ ſunt onus graue. Et 23, Non הֶעֱבַדְתִּיךָ ſeruire feci te in oblatione. i.non coegi te vt ſeruires corã me in munere.Exo.6.5,מַעֲבִדִים אֹתָם ſeruire faciũt illos. 2.Paralip.2.18, לְהַעֲבִיד אֶת־הָעָם vt operari facerent populum. Et 34.32,וַיַּעֲבֵד & ſeruire fecit. Tóar,עֶבֶד.Gen.9.25,עֶבֶד עֲבָדִים ſeruus ſeruorum erit.Et 44.10,Erit mihi עָבֶד ſeruus. cum zachéph,& camés.Pſal.19.14,parce עַבְדֶּךָ ſeruo tuo.Gene.27.37,לַעֲבָדִים ſeruis. Nomen,Exod.1.14,בַּעֲבֹדָה קָשָׁה in opere duro,

in luto, &c. Nume. 4.47, Omnis qui venit לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא ad operandũ opus operis (.i. ministeriũ quod est ministerium oblationis,) & opus oneris in tabernaculo ecclesiæ. ingredientes scilicet ad ministeriũ tabernaculi, & onera portãda. Exod. 35.21, Et pro omni עֲבֹדָתוֹ ministerio eius. Et 6.6, מֵעֲבֹדָתָם à seruitute eorũ.

Alia forma, Hezræ 9.8, בְּעַבְדֻתֵנוּ in seruitute nostra. Singulare absolutũ est עַבְדוּת instar יַלְדוּת & אַלְמְנוּת. Alia itẽ instar שַׂעַר שְׂעָרִים שַׂעֲרֵי. Eccles. 9.1, וַעֲבָדֵיהֶם & opera eorũ in manu Dei. i. discipuli eorum qui ministrãt ipsis sapientibus, & vias illorũ sequuntur, vt exponitur in cõment. Alia præterea, præposito מ, Iiób 34.25, Idcirco agnoscet מַעְבָּדֵיהֶם opera eorũ. Prouẽtus quoque terræ appellatur עֲבֻדָּה, nomine scilicet cultus quo colitur terra. Gene. 26.14, וַעֲבֻדָּה רַבָּה & prouẽtus multus. R. Dauid in cõment. hoc nomen comprehendere scribit agros, vineas, hortos, pomeriáque.

עָבָה Densare, aut Dẽsum, crassúmque esse, Crassescere. Deut. 32.15, עָבִיתָ incrassatus fuisti. 1. Reg. 12.10, Minimus meus (sub. digitus) עָבָה crassior est lumbis patris mei. Potest esse præteritum instar עָשָׂה, & nomen tóar digiti minimi, inquit R. D. in cõmẽt. 1. Reg. 7.46, In planitie Iardén fudit ea rex בְּמַעֲבֵה in densitate terræ. acsi dicat, præ multitudine, ac vasorum æneorum magnitudine, nõ sufficiebant ei fornaces, vt metallum eorũ aptaretur in illis: ideo fudit ea in dẽsitate terræ. acsi dicat, foderunt in terra instar fornacium. R. Ionáh (inquit R. D.) exponit eũ fecisse fornaces ex optimo & dẽso luto. Et hæc est opinio interpretis Chaldaici, qui sic habet, Fundere fecit in densitate גַּרְגִּישְׁתָּא argillæ. Ex argilla enim fecerunt fornaces ad funden-

dum in eis metalla. עַבְטִיט, Dēsum lutum, quære in טִיט, & in עָבַט. Exod.19.9, בְּעַב in dēsitate nubis. est cū pathach instar צִוָּה קִוָּה à, צַו קַו. Et si esset ex nominibus quorum secunda radicalis quiescit, id est ab עִיב, esset cū cames, quod nō mutatur etiā in cōiunctione, vt habes in עִיב, in qua radice ponitur עָב, quia est cū camés. Iiob 15.26, בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו in dēsitate corporis scutorū eius. Est nomen instar שְׁבִי & צְבִי à צָבָה שָׁבָה. Sunt qui exponunt ex hac radice illud Irme.4.29, Ingressi sunt בֶּעָבִים densitates. i. syluas densas, & perplexas vt ibi laterent.

עָבַט Capere pignus, Pignerari. Deuter.24.10, Non ingredieris domum illius לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ vt pignereris pignus eius. Et 15.6, & tu non תַעֲבֹט mutuū capies.

Hinc verbum in pihél, pro Morari, tardare, & Peruertere. Ioél 2.7, sicut potentes current &c. וְלֹא יְעַבְּטוּן אָרְחוֹתָם & non tardabunt in semitis suis. R.D. in lib. rad. & cōment. exponit וְלֹא יְעַכְּבוּן & non tardabūt. quia cito current. Thaghum, Et non מְעַכְּבִין tardant. Sunt qui exponunt, Non interrogabunt vias suas iste ab illo. ex loco Deu.15.8, וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ & interrogādo interrogabis eū. quia sequitur, Vnusquisque in viis suis ambulabūt. Alii exponūt, nō peruertēt. Et sic est in lingua Harabica, seu Ismiahelitica. Et hoc modo exponit R. Abraham in cōment. Et in hifhil, Deuter.15.6, וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים & mutuabis gentibus multis. Nomen, Deut.24.13, reddes ei אֶת הָעֲבוֹט pignus. Potest esse ex hac radice עַבְטִיט instar סַגְרִיר. Chab.2.6, aggrauans super se עַבְטִיט Densum lutum. acsi dicat, substantiam multā. vide & טִיט.

עָבַר Transire, Transgredi, Præterire. Genes.33.3, Et ipse עָבַר transiuit ante eos. Iehos.7.15, quia עָבַר אֶת בְּרִית יְהוָה transgressus est pactum Domini. Irme.23.9, & sicut vir עֲבָרוֹ יַיִן super quem transiuit vinum.

enim eſt ſicut אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו ſuper quē tranſiuit, ait R.D. in cōment. Irm. 5.28, etiā עָבְרוּ דִבְרֵי רָע ſuperauerunt res mali.i.malas. hoc eſt plus fecerūt mali, quàm fecerint alii. aut ſuperauerunt in malis alios viros malos. Gen. 18.5, עֲבַרְתֶּם tranſiuiſtis ad ſeruū veſtrum. Pſal.103.16, ſpiritus עָבְרָה בּוֹ tranſiuit per illū. Ieſah.23.2, עֹבֵר יָם tranſiens mare. Prouer.9.14, vt vocet לְעֹבְרֵי דֶרֶךְ tranſeuntes per viam. Hamôs 7.8, non addā vltrà עֲבוֹר לוֹ vt pertrāſeam eum. Tharghū, vt parcam illis. R.D. in cōment. Non addam vltrà vt pertranſeā illius præuaricationes, quin illas puniam. Deut.29.12, לְעָבְרְךָ vt tranſeas tu ſecundum pactū Domini. Quia mos pacti erat, inquit R.D, vt tranſirent inter diuiſiones animalis vel volatilis. Idcirco enim diuidebant illud vel illā, & tranſibant qui pactum inibant, inter diuiſiones. Et ſic dictū eſt in pacto Abrahám, Gene.15.17, & Irm.34.17, Et tranſierūt inter diuiſiones. Exod.17.5, עֲבֹר tranſi. Irme.2.20, non אֶעֱבוֹר tranſibo. ſub. in pactū tuum. Pſal.17.3, cogitaui, non יַעֲבָר פִּי tranſgredietur os meū. ſub. cogitatio mea: ſed ſicut os, ſic cogitatio mea, quia non erit vnum in ore, & aliud in corde. Irme.5.22, & nō יַעַבְרֶנְהוּ tranſibit illud. נ redundat, inquit R.D. in cōment. Prouer.8.19, & aquæ non יַעַבְרוּ פִיו tranſgredientur os eius.i. ſermonem aut præceptū eius. Irme.8.13, & folium decidit, & dedi eis (ſub. fructus) יַעַבְרוּם qui tranſibunt ab eis. R.D. in lib. rad. exponit, Et dedi eis ſtatuta, ac præcepta, & ipſi tranſire fecerunt à ſe, dimiſerúntque illa. At in cōment. ſic, Et dedi eis.i. illud quod dedi eis, nempe multitudinem frugū, benedictioniſque meæ, fructus terræ illorum tranſibunt ab illis, quia comedent illos inimici. Et ם in יַעַבְרוּם מן ם eſt loco מֵהֶם ab eis. Et ſic Irme. 20.7,

תִּמְלָאֵמוֹ implebitur מֵהֶם ex eis. Irme.10.20, filii mei יְצָאוּנִי egressi sunt מִמֶּנִּי ex me. Et expositores (inquit) exponunt, Quia dedi eis legem, ac præcepta, & transgressi sũt ea, in pœnam congregabo eos, & puniam. Et hæc est opinio Ionathán in Tharghũ, qui ita vertit, Eo quòd dedi eis legem meã in Sinái, & transgressi sunt illam. Ruth 2.8, & etiã non תַּעֲבוּרִי transibis hinc. Est breue, & cum súrec loco chólem, inquit R.D. in Michlól. Et in hifhíl, 2.Semu.12.13, Etiã Dominus הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ transire fecit peccatum tuũ. Ieho.7.7, vt quid הַעֲבַרְתָּ הַעֲבִיר אֶת הָעָם הַזֶּה transire fecisti transire faciendo populum hunc: ה cũ seri, & ע cum chathéph pathách præter normã, inquit R.D. in lib.rad. & in Michlól. Irme.15.14, וְהַעֲבַרְתִּי אֶת־אוֹיְבֶיךָ & transire faciam inimicos tuos. pro, & transire faciam te ad inímicos tuos. 1.Sem.2.24, מַעֲבִרִים trãsgredi facitis populum Domini vt non veniat. sub. ad domũ sanctuarii ad sacrificandum. Vel vt alii exponũt, Audio quòd populus Domini transire facit vocem super vos quòd vos peccatis, & clamant contra vos. Psal. 119.39, הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי transire fac à me probrũ meũ. Ieche. 48.14, & non יַעֲבִיר transire faciet primitiuum terræ. legitur cũ chiríc, & sic est transitiuum, & ex hifhíl: & scribitur cũ ו, quia altera lectio est יַעֲבוֹר transibit, & sic est ex cal. i. non transibit pars hæc ad alterum. Secundum priorẽ lectionem exponitur, Sacerdos, aut leuita non transire faciet primitiuũ. i. primitias terræ. Et in pihél, Imprægnare, Claudere. Iiob 21.10, Bos eius עִבַּר grauidam reddidit, & non proiecit semen, peperit vacca eius. 1.Reg.6.20, וַיְעַבֵּר & clausit pessulis aureis (parientẽ qui erat) ante oraculũ. R.D. in li.rad. & in comment. exponit

exponit וַיַּבְרִיחַ & poſuit vectes catenis aureis.i.peſſulis. Idem Tharghū. Erat autē paries ante oraculū, diuidēs inter oraculū & templū exterius, in loco in quo locabatur velum: cuius latitudo erat cubiti vnius,& in ipſo pariete poſuit vectes aureos. Et in hithpahal, eſt Iraſci. Pſal.78. 62, Et in hæreditatem ſuā הִתְעַבָּר iratus eſt. Et 89.39, הִתְעַבַּרְתָּ iratus es cū Chriſto tuo. Proue.14. 16, & ſtultus מִתְעַבֵּר iraſcitur. Et 20. 2, מִתְעַבְּרוֹ eſt ſicut מִתְעַבֵּר בּוֹ qui iraſcitur cum eo. Pſal.78.59, וַיִּתְעַבָּר & iratus eſt. Nomen, Sephan.1.15, Dies עֶבְרָה iræ, dies hæc. Prouer.11.4, non proderunt diuitiæ in die עֶבְרָה iræ. Et 22.8,& virga עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה iræ eius conſumet (ſub.eū.) R. D.in lib.rad.exponit, Et virga frugum eius(.i.qua excutiuntur fruges) deficiet. ſiue conſumetur, antequam educat de meſſe illius fruges. Vel dicit quòd Deus cōſummabit virgā furoris ſui ſuper illū, iuxta illud Deu. 32.23, ſagittas meas complebo in eis. Iiób 21.30, ad diem עֲבָרוֹת irarū ducentur. Et 40.6, diſperge עֶבְרוֹת iras furoris tui. Eſt cum ſeghól ſecundū filios Naphtali: at filii Aſér legunt cum pathách, inquit R.D. 2.Semu.15.28, ego moror בְּעַבְרוֹת in campeſtribus deſerti. R.D.in cōmēt. ait, Scribitur בְּעַבְרוֹת, legitur בְּעַרְבוֹת. Ambo ſunt recta quantū ad ſignificantiam attinet, ſed lectio eſt magis vicina,& propria. Alia forma, עֵבֶר vel עֵבֶר, Latus. Exo.25.37,& lucere fac עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ contra faciē eius. aut ad latus faciei eius. Exponit R.Selomóh,& R.D.in li. rad. quòd fecerit os ſex lucernarum quæ erant in capite calamorū egredientium ex lateribus eius verſum è regione medii, vt eſſet lumen lucernarū ad latus faciei calami medii, qui eſt corpus candelabri. Tharghū, Et lucebunt contra faciē eius. Et 28.26, אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד cōtra

ephód. vel è regione, aut è latere superhumeralis. Deuter. 4. 49, עֵבֶר הַיַּרְדֵּן trans Iardén. Et 30. 13, אֶל־עֵבֶר הַיָּם trãs mare. 1. Sem. 14. 4, & dens petræ מֵהָעֵבֶר ex aduerso hinc, & dens petræ מֵהָעֵבֶר ex aduerso inde. Et 40, vos eritis לְעֵבֶר אֶחָד ad latus vnum. aut in latere vno. Iesah. 7. 20, בְּעֶבְרֵי נָהָר in trans flumen. vel in lateribus fluminis. i. in iis qui sunt in regionibus quæ sunt trans flumen. Exo. 32. 15, tabulæ scriptæ à duobus עֶבְרֵיהֶם lateribus eius. i. in vtroque latere. Aliud, עֲבָרָה, Nauicula, Scapha. 2. Semu. 19. 18, & transiuit הָעֲבָרָה nauicula. Potest etiã exponi, societas hominum: & sic Tharghú, Et transierunt מִבְנְתָא societas. Et fieri potest vt vocauerit scaphã מִבְנְתָא.

Alia forma, Gene. 32. 21, Et transiuit אֵת מַעֲבַר vadum Iabbóc. Iesah. 30. 32, omnis מַעֲבַר transitus virgæ fundamenti. Et cũ ה, Iesah. 10. 29, transierunt מַעְבָּרָה vadũ. Iudicũ 3. 28, & ceperunt אֶת־מַעְבְּרוֹת vada. Alia item, עָבוּר, Frumentũ. Vnde & Tharghum, pro דָּגָן frumentũ, Ioél 2. 19, habet עִבוּרָא. Ieho. 5. 11, & comederũt מֵעֲבוּר de frumento terræ. Proprie (ait R. D. in li. rad.) עָבוּר est frumentũ præteriti anni, ab עָבַר transire. quod verò est futuri anni, vocatur תְּבוּאָה. Et secundũ R. Ioséph עֲבָרָה est etiam frumentũ. Hinc est בַּעֲבוּר, Propter, propterea, Vt. Gene. 27. 4, בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי vt benedicat tibi anima mea. Additur & ל ad maiorẽ declarationem. Exo. 20. 20, לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם vt tẽtet vos. Gen. 3. 18, maledicta terra בַּעֲבוּרֶךָ propter te. 1. Sem. 23. 10, בַּעֲבוּרִי propter me.

עָבַשׁ Putrescere. Ioél 1. 17, עָבְשׁוּ cõputruerunt grana. sic R. D. in lib. ra. & cõmẽ. Alibi nõ inuenitur.

עָבַת Vnde tóar עָבוֹת, Funis perplexus, & complicatus, Folia, ramique complexi, & cõplicati. de quo infrá. Inde verbum daghessatum, siue in pihél, pro Perplecti, cõplicare aut cõplicari, colligare aut colliga

ri. Micháh 7.3, & magnus loquens prauitatẽ cordis ſui ipſe, וַיְעַבְּתוּהָ & multiplicant illa. Acſi dicat, Tres memorati, princeps, iudex, & magnus, fecerunt prauitatẽ, & mendaciũ, ſicut funes complicati. quaſi dicat, roborabũt eam donec educant rapinã ſibimet. R. Ioſéph ſcripſit עֲבוֹת eſſe funem triplicatũ è funibus, aut alutis. Idcirco dixit וַיְעַבְּתוּהָ & triplicauerunt eam, quia ſunt tres, (vt dictum eſt) princeps, iudex, & magnus. Tóar, עָבוֹת inſtar עָקוֹב. Leui. 23.40, & accipietis &c. & ramum arboris עָבֹת habentis folia, ramóſque cõplicatos, aut triplicatos. Exo. 28.14, & duas catenas &c. opere עֲבֹת funis intricati. Et 24, & pones duos עֲבֹתֹת funes intricatos aureos in annulis. Hoſe. 11.4, traham vos בַּעֲבֹתוֹת funibus amoris. Et forma maſculea, Iudi. 15.13, ligauerunt eum duobus עֲבֹתִים funibus intricatis nouis. Pſal. 2.3, & proiiciamus à nobis עֲבֹתֵימוֹ funes intricatos eorũ. Aliud, Iechez. 6.13, & ſub omni quercu עֲבֻתָּה frondoſa. aut folia, ramóſque complicatos habente. ת eſt cum daghés, ſicut ab אָרֹם אֲרֻמָּה, & ab עָקֹב עֲקֻבָּה.

עָגַב Eſt אָהַב חָשַׁק, Amare, adamare, & loqui amatoria. Scripſit R. Ioſéph, hoc verbum ſignificare amare laſciue, more meretricio. Iechez. 23.9, in manu filiorũ Aſſúr אֲשֶׁר עָגְבָה עֲלֵיהֶם quos adamauit. Irm. 4.30, מָאֲסוּ־בָךְ עֹגְבִים contempſerunt te amatores. Tharghum, ſimiliter, רַחֲמָךְ amatores tui. R. Dauid, חוֹשְׁקִים adamantes. Iechez. 33.32, ecce tu es illis ſicut canticum עֲגָבִים amorũ. i. amatorium. aut verborũ luſus, inquit R. D. in cõment. Tharghum, ſicut canticũ אַבּוּבִין organorum. Nã pro עוּגָב organum, Tharghũ habet אַבּוּבָא. Eodem modo exponit R. D. in lib. rad. Et 31, quia עֲגָבִים ſubſannationes ore ſuo ipſi faciunt. Idem Tharghũ & R. D.

in cōment. In lib. verò rad. Quia verba amoris ipsi faciunt. i. vidētur ore suo, & verbis suis quòd verba amoris sint eis verba tua, & non sic est cor illorum. Et 23. 11, & vidit soror eius Aholibáh וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ מִמֶּנָּה & corrupit se amore suo præ illa. Est nomen, cuius absolutū est עֲגָבָה instar אַהֲבָה עַלְוָה. Et cum pronomine עַגְבָתָהּ sicut אַהֲבָתָהּ. Et nomen instrumenti musici, עוּגָב. Gene. 4. 21, ipse fuit pater omnis apprehendentis cytharā, וְעוּגָב & organum. Idem Psal. 150. 4, sed est sine ו, וְעֻגָב.

עָגַה Retardare. In nifhál. Ruth 1. 13, Num propter eos תֵּעָגֵנָה retardabimini, vt non sitis viro? Rectum est autē vt huius dictionis radix sit עָגַן qua sæpius vtuntur doctores Hebræorum: & in Tharghú, est claudere. Acsi dicat, Nū propter eos clausæ eritis &c. Vnde & Anchorā, quòd remoretur, & retardet nauem, vocāt עִיגּוּן. Sublatū est autem נ radicale: quia si fuisset ibi נ radicale cum נ signo pluralis, geminatio נ fuisset grauis. Et quia sublatum est נ radicale, debuerat dictio daghessari, sed hannách est loco daghés. Et idcirco ג est cū séri, vt si esset perfectum תֵּעָגֵנָּה. Quòd si radix esset עָגָה, fuisset cū seghól, sicut ש in תַּעֲשֶׂינָה, & sic in aliis.

עָגַל Vnde nomen toár, עָגוֹל, Teres, aut rotundū. instar עָקוֹב & אָרוֹם. 1. Reg. 7. 23, עָגֹל rotundum in circuitu. Et fœmineum, 1. Reg. 7. 31, Quadrata, non עֲגֻלּוֹת rotūda. Alia forma, עָגִיל, Inauris. Num. 31. 50, annulū, עָגִיל inaurē. Iech. 16. 12, וַעֲגִילִים & inaures in auribus tuis.

Et præposito ם, מַעְגָּל, Locus castrorū, Semita, aut via. Iesah. 26. 7, יָשָׁר מַעְגַּל rectū callem (rectā viam) iusti librabis. 1. Sem. 26. 5, & Saúl dormientē בַּמַּעְגָּל in loco castrorum. aut in castris. Psal. 65. 12, וּמַעְגָּלֶיךָ & viæ tuæ (aut cæli tui) stillabunt pinguedinem. i. pluuiā ex qua proue-

nit pinguedo, ait R.D.R.Abrahám in cómen. scripsit esse loca quæ fiunt vt congregétur illuc aquæ pluuiales hortorum. R.Selomóh, cæli tui. R.Himmanuél, & viæ tuæ &c. Et quia descensio pluuiæ cælis tribuitur, iuxta illud Iesah.45.8, stillate cæli desuper: potest exponi, & cæli tui: sic appellati quòd sint rotundi. Et fœmineum. Psal.17.5, בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ in semitis tuis. Et cú quinque púctis, עֵגֶל, Vitulus, Plaustrú. Leui.9.2, cape tibi עֵגֶל vitulú filiú bouis. 2.Reg.17.16, duos עֲגָלִים vitulos. 2.Paral.13.8, עֶגְלֵי זָהָב vituli auri. Fœmineum, Gene.15.9, Cape mihi עֶגְלָה vitulam triplicatá. i. tres vitulas: & non triennė, quia filia trium annorú vocatur פָּרָה, ait R.D. in lib.rad. & R.Selomóh in cóment. At R.Abrahám exponit triennem. Iesah. 28.28, nec conteret rota עֶגְלָתוֹ plaustri eius. Hose.10.5, לְעֶגְלוֹת vitulis. Alia forma, 1. Semu.6.6, Et facite עֲגָלָה חֲדָשָׁה plaustrum nouum. Genes.45.19, עֲגָלוֹת plaustra.

עָגַם Est רָאַב, Dolere, Sollicitú esse, discruciari. Iiób 30.25, עָגְמָה doluit anima mea &c. Alibi in Sacris non legitur: sed apud Hebræos doctores, vt cú dicunt, Non lacerabitur propter עַגְמַת נֶפֶשׁ dolorem animi.

עָגַן Vide עָגָה.

עָגַר Vnde עָגוּר, Hirundo, aut Pica. Iesah.38.13, sicut grus עָגוּר (&) hirundo. Vel pica, quæ vulgo dicitur גאצה *agasse*. Irme.8.7, & grus וְעָגוּר & hirundo. Tharghum, Et grus וְסִנוּנִיתָא & hirundines, vt exponit R.Haii.

עַד Vsque, vsque ad, vsque quo, Adhuc, Dum, Donec, Ad, Per, Pro, Super, De, Præda, Sæculum. Et quando est iuxta præteritum vel futurú, subaudiendum est אֲשֶׁר: quia dictio ista proprie non venit nisi cum nominibus. Genes.3.19, עַד שׁוּבְךָ donec reuertaris in terram.

338

Exod.15.16, עַד־יַעֲבֹר donec transeat. Et postposito כִּי pro אֲשֶׁר, tantundem valet. Gene.49.10, עַד כִּי־יָבֹא donec veniat Silóh. Et cum אֲשֶׁר, Nume.20.17, עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר donec transeamus. Exod.10.7, עַד הַיּוֹם vsque ad diem hanc. Gene.7.23, ab homine עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף vsque ad animal, vsque ad reptile, & vsque ad auē. Ponitur & loco אֶל, Ad. Hose.14.2, Reuertere Israél עַד יְהוָה ad Dominū. Et sequente מָתַי pro אֲשֶׁר est Vsquequo. Psal.80.5, עַד־מָתַי vsquequo fumasti (.i. iratus es) in oratione, &c. Et sic cū מָה vel מֶה. Psal.89.46, עַד־מָה vsquequo Domine, &c. Et 4.3, עַד־מֶה vsquequo gloria mea, &c. Et cum כֹּה, quod est Huc, & illuc. Genes.22.5, Et ego, & puer ibimus עַד־כֹּה illucusque. Exo.7.16, Et non audiuisti עַד־כֹּה hucusque. Et sic cū הֵנָּה. 1. Semuél 7.12, עַד־הֵנָּה hucusque auxiliatus est nobis. Et cū עַתָּה, est Hactenus, Gen.32.3, Cū Labán peregrinatus sum, וָאֵחַר עַד־עָתָּה & moratus sum hactenus. Et cū ו, quo ad sensum plærunque redundante, Deut.4.32, Et ab extremo cæli, וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמָיִם vsque ad extremū cæli. Ponitur & pro עוֹד, Adhuc, dum. Ionáh 4.2, עַד־הֱיוֹתִי adhuc existente me in, &c. Est enim sicut בְּעוֹד. Iudicū 3.26, Et euasit Ehúd עַד הִתְמַהְמְהָם adhuc moram faciētibus illis. Ponitur & pro עַל, Super, vel iuxta. Num.21.31, quæ est עַד־מֵידְבָא super (vel iuxta) Médba. Tharghum, quæ est coniuncta ipsi Médba. Et præposito ב, Ioél 2.8, וּבְעַד & super gladium proiicient se. Irme.11.14, בְּעַד רָעָתָם super malo suo, vt exponit R.D. in cóment. 1. Sem.1.6, Quia clausit Dominus בְּעַד רַחְמָהּ super vuluam eius. 2. Paral. 30.18, Dominus bonus expiabit בְּעַד pro. vel super. Hic est finis versus: postea sequitur, כָּל־לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרוֹשׁ, &c. secundum R.D, בְּעַד præcedens, est coniūctum cum ver-

ſu ſequenti, vt ſit, pro omni qui cor ſuum præparauit ad quærẽdum Deum Dominũ. At R. Abrahám ſcripſit nõ eſſe cõiunctũ ſequẽti, & eſſe ſenſũ, Expiabit בְּעַד אֵלֶּה ſuper eos. i. expiabit eos qui comederũt péſach cũ immũditia ſua. Gene. 7. 16, Et clauſit Domin' בַּעֲדוֹ pro eo. vel ſuper eũ. R. Selomoh, עָלָיו ſuper eum. Threno. 2. 7, ſepem poſuit בַּעֲדִי ante me. Eſt etiã בְּעַד, De, à, ab. Gene. 26. 8, Et reſpexit, &c. בְּעַד הַחַלּוֹן de feneſtra. Præponitur ei & מ, & eſt Præter. Canti. 4. 3, מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ præter cæſariem tuam. Sunt qui exponũt, מִבִּפְנִים intra cæſariẽ tuam. Interdũ eſt ſicut ל deſeruiens. Ieſa. 32. 14, Arx, & munitio fuit בְּעַד מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם in ſpelũcas vſque in ſæculum. i. effectæ ſunt ſpeluncæ, aut conuerſæ ſunt in ſpeluncas. Interdũ eſt vt דָּבָר, Verbum: aut פֶּה, Os: vel מִלָּה, Sermo. Nume. 23. 18, Aurib' percipe עָדַי verba mea. Iiob 32. 13, וְעֲדֵיכֶם & verba veſtra. At rectum eſt vt ſint ab עָדָה. Vide עָדִי pro ore in עָדָה. ab ore enim deducũtur verba. Poſſunt etiam eſſe radix per ſe. At R. Ionáh exponit acſi dicat, אֵלַי ad me. i. obtempera mihi. Et ſic Micháh 4. 8, עָדֶיךָ ad te veniet. Eſt & cũ additione י, עֲדֵי. Ieſa. 26. 4, Sperate in Domino עֲדֵי־עַד in ſæculũ. Num. 24. 23, Et etiam ipſe עֲדֵי אֹבֵד vſque in ſæculum perit. Vel, vſque ad perditionem. י enim redũdat: & אֹבֵד eſt nomen. Ieſah. 22. 14, Si expiabitur (remouebitur) iniquitas hæc vobis עַד־תְּמֻתוּן donec moriamini. acſi dicat, mors qua moriemini gladio, ipſa expiabit vos. Tharghũ, Si remittetur vobis iniquitas hæc donec moriamini morte ſecunda. Hobadiáh 7, עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ vſque ad terminũ miſerunt te viri fœderis tui. i. vſque ad terminũ vbi erant inimici, acſi tradidiſſent te in manus eorum, & tu fidebas eis. At R. Ionáh exponit acſi dicat, Emiſerũt te

à termino tuo,& cõfinio tuo. Ioél 2.12,Conuertimini עָדַי ad me. Venit & cum ן in fine,interdum cũ נ & ה.ע Ecclef.4.2,qui funt viui עֲדֶנָּה adhuc.vel vfque adhuc.Et 3,qui עֲדֶן hucufque non fuit. Secũdum normã debuerant effe עַד הֵנָּה, & עַד־הֵן inquit R.D. R.quoque Abrahám fcribit deficere ה,pro עַד הֵנָּה:& עֲדֶן effe dictionem cõpofitam,& deficere ה ante נ,& poft נ. Alia fignificatio,עַד,quod eft עוֹלָם,Sæculum. Iefah.57.15,habitans עַד æternitatẽ. Pfa.19.9,permanet לָעַד in fæculum. Iiób 20.4,מִנִּי־עַד à fæculo. Iefah.30.8,Et erit ad diẽ nouiffimũ לָעַד עַד־עוֹלָם in fæculum(vel teftimoniũ) vfque in fæculum. Tharghũ,Et erit ad diem iudicii in teftimonium corã me vfque in fæculũ. Et R.Dauid in cõment. Vt timeát ipfi,pofterique. non enim gratis, fed propter illorũ iniquitatem vltiones fuper illos adduxi. Nã populus rebellis eft, vt teftificari feci illis per prophetas,quibus tamen nõ obtẽperarunt.Idcirco fcripta eft increpatio,fcriptũ eft malũ illis venturũ,vt fint teftes. Pfal.48.15,Deus nofter in fæculũ וָעֶד & fæculũ. Eft cum feghól. Alia fignificatio,Gene.49.27,Mane comedet עַד prædã.Vnde & Tharghum pro שָׁלָל fpoliũ, frequenter vtitur עֲדָאָה.fed huius radix proprie eft אֵיד. illic quære. Alia itẽ,Iefah.64.6,Et fuimus ficut immundus omnes nos,& ficut pãnus עִדִּים,id eft סְמַרְטוּטִים fruftorum panni veteris.aut cõfumpti. ita exponit R. D.in lib.rad.qui ibidem ait,סְמַרְטוּט effe fruftum panni quo mulier feipfam tergit. Alii exponunt עִדִּים,fruftorum panni qui ponuntur fuper plagam. Nam Tharghum pro סַפַּחַת,Leuit.13.2:habet עֲדִיָּא. Rectũ eft etiam (inquit)vt eius radix fit עוּד,& eft inftar צִיצִים. Vel radix eft עָדַד. R.Abrahám exponit:ficut veftis prædæ: vt Genef.

nes.49,paulo suprà citatũ:quia vestis prædæ est inquinata sanguine. Tharghum, Et sicut vestimẽtum מְרַחַק abominabile. Sunt & qui exponunt, sicut pãni mulieris pariẽtis, qui sanguine sunt inquinati: ex Tharghũ, nam pro הָרָה, quod est concipere, habet עֲדָא.

עוד Erigere, Exaltare. In pohél, Psal. 147.6, מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה exaltans humiles Dominus. Vnde sequitur, humiliãs impios vsque ad terram. Et 146.9, viduam יְעוֹדֵד exaltabit. Et in hithpahál, Psal.20.9, Et nos surreximus, וַנִּתְעוֹדָד & erecti sumus. Et quanquam hoc verbum positum sit in hac radice, potest tamen esse & ab עוּד, sicut כּוֹנֵן à כון.

עדה Transire, Remouere, Ornare, decorare. Iiób 28. 8, Non עָדָה transiuit iuxta eum leo. sub. maior. Tharghum quoque pro עָבַר, habet עֲדָא. Iechez.23.40, וְעָדִית עֶדִי & ornasti te ornamento. Iiób 40.5, עֲדֵה־נָא גָאוֹן orna te quæso celsitudine. vel gloria. Ieche.16.11, וָאֶעְדֵּךְ עֶדִי & ornaui te ornamento. Vel est ex verbo graui, & pathách cathán est loco pathách ghadól. Et in hifhíl, Prouerb.25.20, מַעֲדֶה בֶּגֶד (sicut) remouens vestimentum in die frigoris. Sunt qui exponunt iuxta hanc significantiã illud Iiób 25.5, Ecce עַד־יָרֵחַ remouet lunã. i. lumẽ lunæ. Alii, vt R. Moséh & R. Abrahám, vsque ad lunam. Nomẽ, עֶדִי, Ornamentũ. Ieche.16.7, בַּעֲדִי עֲדָיִים ornamentũ ornamẽtorũ. Et עֲדִי, vt in verbo. Significat & os oris. Psal.32.9, In camo & fræno עֶדְיוֹ. i. פִּיו. os eius claudere. Idem R. Moséh, R. D. in cõm. & lib. ra. & R. Abrahám. Psal.103.5, Qui satiat in bono עֶדְיֵךְ os tuũ. R. D. in cõment. & lib. rad. Idem R. Abrahám. Alia forma, 2. Reg.11.12, Et posuit super eum diadema וְאֶת־הָעֵדוּת & ornamentũ. Psal.80.1, עֵדוּת ornamentum ipsi

Asaph psalmus. Acsi dicat (inquit R.D. in lib. ra.) Gloriosus, & desiderabilis erat ipsi Asaph psalmus iste. Et in cóment. Sunt (inquit) qui exponunt ornamentum, &c. sed hoc non est rectum. Tharghum, Ad laudãdum super habitatores Sanhedrín, qui vocát testimonia legis per manus Asáph, laus. R. Abrahám in cóment. dixit R. Iehudáh עֲדוֹת esse sicut עֲדִי ornamẽtum, res gloriosa. Et sic Psal. 81.6, vt nónulli exponunt, עֵדוּת ornamentum in Iehoséph posuit illud. & indicat torquem aureum qué posuit Parhóh in collo eius. עֵדָה, Congregatio. Vide in יָעַד.

עדן In hithpahál, est Delectari, deliciari. Nechem. 9. 25, וַיִּתְעַדְּנוּ & delectati sunt in bono tuo Domine. Nomen, Gene. 18. 12, erit mihi עֶדְנָה voluptas? delectatio. Tóar fœmineum, Iesah. 47.8, עֲדִינָה delicata quæ habitas confidenter. Et sine ה cú quinque punctis, Genes. 2.15, in horto עֵדֶן Héden. i. deliciarum. 2. Sem. 1.24, Qui vestiebat vos coccino cum עֲדָנִים deliciis. Psal. 36. 9, Et torrẽtem עֲדָנֶיךָ deliciarũ tuarum. Alia forma, præposito מ, מַעֲדָן. Prouer. 29.17, Et dabit מַעֲדַנִּים delicias (delectationes) animæ tuæ. Thren. 4.5, Qui comedebãt לְמַעֲדַנִּים ad delicias. i. qui vescebantur delicatis cibis. Et forma fœminea, 1. Sem. 15.32, Et iuit ad eũ Agág מַעֲדַנֹּת cum deliciis. acsi dicat, ait R.D. cum lætitia, & delectatione, quia elegerat potius mori quàm viuere. Et sunt (inquit) qui exponunt בִּקְשׁוּרִים in vinculis & catenis in quibus erat. Et recta est expositio. Iiób 38.31, Nunquid ligare poteris מַעֲדַנּוֹת fructus delicatos Vergiliarum? ita R. Moséh in cómen. Et מַעֲדַנּוֹת sunt קְשׁוּרִים vincula, colligationes, iuxta illud doctorũ Hebræorum, Solues capita מַעֲדַנִּים שֶׁלָּהֶם vinculorũ eorum. quod & R.D. citat

in lib.rad. Et R.Abrahám Perusól, Num poteris ligare manibus tuis fructus, & bona stellæ כִּימָה, quæ est è stellis Aquilonaribus? Tóar masculeú, 2.Semu.23.8, Ipse עֲדִינוֹ Hadinó Hesnita. R.Dauid in comment. nomen sc ribitesse proprium, vt vertimus.

עדף Redundare, superesse, superabũdare, superfluere, remanere. Exod.26.13, בָּעֹדֵף in superfluẽte (.i. in eo quod superfluit & superabundat) in longitudine cortinarum. Et 16.23, Et omne הָעֹדֵף quod superest, reponite vobis. Et in hifhíl, Exod.16.18, Et non הֶעְדִּיף superabundauit qui multiplicauit.

עדר Deesse, deficere, Priuare, Disponere, ordinare. 1. Paralip.12.38, עֹדְרֵי מַעֲרָכָה disponẽtes aciem. acsi dicat, Isti erãt ad disponẽdum bellum cõtra inimicos, nõ duplici corde, sed corde perfecto erga Dauid. Et sic 2.Paralip. 32.28, וַעֲדָרִים, id est וּמַעֲרָכִים לָאֲבוּסִים & ordines præsepibus. Et in nifhál, 1.Sem.30.19, & nõ נֶעְדַּר־לָהֶם defuit eis à paruo vsque ad magnũ. Et cum zachéph, 2. Semu.17.22, Vsque ad vnum non נֶעְדָּר defuit. Alia significatio, Iesah.5.6, Et non putabitur, neque יֵעָדֵר fodietur. Et in pihél, 1.Reg.4.26, Non יְעַדְּרוּ deficiebãt in aliquo. Hinc & עֵדֶר cum quinque pũctis, Grex. Irme.13.20, Vbi est הָעֵדֶר grex datus tibi? Iesa.40.11, Sicut pastor עֶדְרוֹ gregem suũ pascet. Et 32.14, Pascuum עֲדָרִים gregũ. Genes.29.2, עֶדְרֵי־צֹאן greges pecorũ. Nomen, præposito ם, מַעְדֵּר, Sarculum, aut ligo ligonis. Iesa.7.25, Et omnes montes qui בַּמַּעְדֵּר יֵעָדֵרוּן sarculo sarrientur, non, &c.i. mõtes qui fodientur & colentur, non veniet illuc timor vepris & spinæ, quia in vineam cultam nõ ascendunt spinæ. Et dixit, Montes: ne timerent ibi ab inimico, & possent colere vineas, quæ sunt in monti-

bus:quibus cultis non aſcendent ſpinæ,ſed erũt in paſcuum bouis,& in cõculcationem pecoris,quia paſcentur ibi. Non enim poterunt egredi,& paſcere in agris ob metum inimici.

עָדָשׁ Lens lentis.Gene.25.34,& coctionẽ עֲדָשִׁים lentium.ſic 2.Semu.23.11.

עוּג Coquere panes ſubter prunas.Iechez.4.12,Et ipſum ſtercoribus excremẽti humani תְּעֻגֶנָּה coques illum.ſub.panem ſubcineritium.נ (ait R.D.in li.ra.) debuerat daghesſari,quia eſt ſicut תְּעוּג אוֹתָהּ.& hánách eſt loco daghés. Eſt qui dicit ad hunc modũ eſſe illud Exod.1.10, Et erit,quũ תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה euenerit illi(ſub. vrbi)bellum,addetur,&c.quia נ debuerat daghesſari:& pronomen fœmineũ refertur ad vrbẽ.Et eſt exponendum,תְּעֻגֶנָּה coquent,ſcilicet mulieres,eo modo quo coquitur panis ſubcineritius,non vt coquitur cõſperſio. Siccant enim bouis fimum, & incendunt, & cum illo coquunt. Et in comment.exponit,coquent mulieres. Sunt qui exponunt, coques illum tuipſe . & ſic habet Ionathán in Tharghum , תְּחַרְרִינַהּ coques illum ſuper prunas . quia idcirco vocatur הָעוּגָה panis ſubcineritius חֲרָרָה. Hinc eſt עוּגָה,Panis ſubcineritius,aut torta ſubcineritia,1.Reg.17.13. Plurale,Gene.18.6,Et fac עֻגוֹת ſubcineritios panes. Alia forma, 1.Reg.17.12,ſi eſt mihi מָעוֹג panis ſubcineritius.

עוּד In pihél,Expoliare,prædari,diripere.Pſal.119.61, Cateruæ impiorum עִוְּדֻנִי expoliauerunt me. vel prædatæ ſunt me. R.Abrahã,Nõ eſt illi ſocius.eſt qui exponit,prædatæ ſunt,ab עַד præda,vt Gene.49.27,Mane comedet עַד prædam.ſed non eſt illi ratio:at ſenſus eſt,Si apprehenderint(tenuerintque)me dolores ſicut dolores impiorum.i.qui congruũt, & cõueniunt illis.

Tharghú, Cœtus impiorum cógregati ſunt aduerſum me. R.Selomóh, Eſt exponendú acſi dicat,congregati ſunt,multiplicatíque ſunt aduerſum me. R.Himmanuél in cóment. Dolores impiorú(id eſt quibus me afficiunt impii)expoliauerunt me bonis mundi.Vel dolores qui iure cógruunt impiis. Vel,ſocietates(turmæ) impiorú expoliauerút me. Nomen,עַד,Præda,ſpoliú. quære in עד:quod rectú eſt vt ſit ex hac radice. Significat etiã in hifhíl Teſtari,proteſtari,Monere,admonere, Gene.43.3,הָעֵד הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ proteſtando proteſtatus eſt nobis vir.Aut,monendo monuit nos.2.Reg.17.15, וְאֵת עֵדְוֹתָיו אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם & teſtimonia eius quæ teſtatus eſt eos. Deuter. 4.26, הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם teſtatus ſum cótra vos hodie cælos. Et 32.46,Ponite cor veſtrú ad omnia verba quæ ego מֵעִיד בָּכֶם teſtor vos . vel moneo vos.Irm.32.44,Et ſigna,וְהָעֵד עֵדִים & teſtare teſtes.i. in teſtimonium adduc. Thren.2.13,מָה־אֲעִידֵךְ quid(cur) teſtabor te?.i.adducã tibi teſtes. Vel, quid teſtari faciã tibi?.i.quid dabo ad teſtificãdum tibi quòd eueniet eis malum propter malum tuú? Iiób 29.11, Et oculus qui vidit,וַתְּעִידֵנִי teſtimonium reddidit mihi. Et in puhál, Exod 21.29, וְהוּעַד בִּבְעָלָיו & proteſtatú fuerit domino illius. Aut,& monitus fuerit dominus eius. Tóar,עֵד, Teſtis.Gene.31.48,ſit עֵד teſtis inter me & te.Pſa.89.38, וְעֵד & teſtis in cælo perpetuus.æternus. ab עַד. Et 27.12, עֵדֵי שֶׁקֶר teſtes mendacii.Iiób 10.17,Innouabis עֵדֶיךָ teſtes tuos cótra me.i.plagas tuas quæ teſtimonium dicunt contra me quòd abs te ſunt. עֵדָה,Congregatio, cœtus,eccleſia,&c.quære in יָעַד.Quú teſtimonium aut teſtem ſignificat,eſt ex hac radice.Gene.21.31, Sit mihi לְעֵדָה in teſtimonium. Alia forma,Pſal.19.8,עֵדוּת יְהוָה

נֶאֱמָנָה testimoniū Domini fidele.stabile,firmú. Deut. 4. 45, הָעֵדֹת testimonia. plurale à singulari עֵדָה prædicto. Nā plurale עֵדוֹת est עֵדְוֹת.Deut.6.17,וְעֵדֹתָיו & testimonia eius.Interdum vertitur secunda litera radicalis in tertiā,1.Reg.2.3,וְעֵדְוֹתָיו.Inuenitur & עֵדְוֹת cum chólem loco súrec,ait R.Abrahám,& R.D. in comment. Psal.132.12,וְעֵדֹתִי זוֹ & testimoniū meum hoc. Alia forma, præposito ת, Iesah.8.16, liga תְּעוּדָה testimonium.

Hinc & עוֹד,Adhuc,Vltra,Finis,Dum. Genes.8.12,Et expectauit עוֹד adhuc(vltrà)septem dies. Ieche.32.13,Et non calcabit eas(scilicet aquas)pes hominis עוֹד vltrá.i. tempore multo,inquit R.D.& sic 2.Reg.6.23,Et nó apposuerunt עוֹד vltrá.i.longo tépore.Vel,illo tépore.R. D.Et cū ב,duo sunt sine ו.Psal.39.2,בְּעֹד רָשָׁע existēte adhuc impio corā me. Irme. 15.9, Occubuit sol eius בְּעֹד יוֹמָם existente adhuc die. Cætera sunt cum ו,Iehos.1.11, בְּעוֹד in fine triū dierum vos transitis. Hamós 4.7, בְּעוֹד adhuc existentibus tribus mensibus vsque ad messem. Vel,in fine trium mensium. Thren.4.17,עוֹדֵינָה תִּכְלֶינָה adhuc nobis(sub.expectantibus)deficient oculi nostri. Nume.22.30,מֵעוֹדְךָ à tēpore tuo præcedēti vsque ad diē hanc.Psal.146.2,Psallā Deo meo בְּעוֹדִי dum sum. Gen. 48.15, Qui pascit me מֵעוֹדִי à tēpore meo præterito,vsq; ad diem hác.1.Semu.20.14,Et non si עוֹדֶנִּי חָי adhuc me viuente,& nó faceres mecum misericordiā.i.& nó postulaui à te,si adhuc viuerem tēpore quo regnabis,non postulaui inquā à te vt faceres mecū misericordiā Domini,vt non moriar,quia hoc spero te facturú:sed postulaui à te,si non viuā quando regnaturus es, vt non succídas misericordiá tuam à domo mea, & nó quum succiderit Dominus inimicos Dauid , succidat domū

meam à facie tua. עַד, Sæculum, quære in עַד. Est etiá עוֹד Sæculum. Genes.8.21, Non addam vt maledicá עוֹד vltra(.i.in sæculum) terræ propter hominé. Significat & breue tépus. Prouer.31.7, Et laboris sui nó recordetur עוֹד breui tépore. Nó enim significat לְעוֹלָם, sed toto tempore quo vinũ est in illo. Iiób 27.3, כָל־עוֹד omni tempore quo anima mea fuerit in me.i. tépore breui hoc. Et interdũ significat יוֹתֵר, Magis, amplius. Gene. 46.29, Et fleuit super collum eius עוֹד magis. amplius.

עוה Inique, aut peruerse agere, Incuruare. Dani.9.5, Peccauimus, וְעָוִינוּ & peruerse egimus. Estér 1.16, עָוְתָה inique egit. Multorũ opinione(inquit R.D.) hoc verbũ עָוְתָה est ex hac radice: at opinione mea est ex radice עָוַת, & in ea posuit illud R. Ioséph. Et in nif hál, Iesah. 21. 3, נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ incuruatus sum (aut incuruaui me) quũ audirem. Vel, ne audiré. Psal.38.7, נַעֲוֵיתִי, incuruaui me. Prouer.12.8, וְנַעֲוֵה־לֵב, & peruersus corde. 1.Semu.20.30, בֶּן־נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת, fili(sub. matris) peruersæ rebel lionis. est fœmineũ, cuius ה versum est in ת ob coniun ctioné. Et cogimur ad hoc, quòd dictio בֶּן, sit cũ seghól, & sic est in regimine. At R. Ioséph scripsit esse ex radice עָוַת, & ex nif hál, & masculeum.i. fili peruerse, vocandi casu. Et hoc quia forsan inuenit בֶּן punctatũ cum seri.

Et in pihél, Thre.3.9, נְתִיבֹתַי עִוָּה, semitas meas peruertit. Illud Ecclés.1.15, מְעֻוָּת peruersum non poterit dirigi: ponitur in hac radice à R.D. & est participium. Ego tamé puto esse ex radice עָוַת in eadem significatione. Est enim quandoque perfectũ, nonnunquam imperfectum, inquit R. Abrahám. Et in hif híl, 2.Semu. 24. 18, הֶעֱוֵיתִי, inique egi. Et 7.14, בְּהַעֲוֹתוֹ quum inique egerit.

Nomen, עָוֹן, Iniquitas, Peruersitas, instar גָּאוֹן à גָּאָה, &

שאה à שאון. Psal.51.7, בְּעָוֹן in iniquitate conceptus sum. est perfectum.i.cũ duplici ו.Et cum vnico, Psal.69.28, עָוֹן עַל־עֲוֹנָם iniquitatem super iniquitatem eorũ. Vel, da pœnam iniquitati eorũ.aut, propter iniquitatem eorũ. Gene.15.16, quia non est perfecta עֲוֹן iniquitas(.i.pœna & punitio) Emoræi. Psal.25.11, & parces לַעֲוֹנִי iniquitati meæ. Plurale, עֲוֹנִים. Et cum pronomine, Ieche.28.18, Præ multitudine עֲוֹנֶיךָ iniquitatũ tuarum. Et defectiuum.i.sine י, Irme.14.7, si עֲוֹנֵנוּ iniquitates nostræ. Fœmineum, Leui.16.21, עֲוֹנֹת iniquitates. Irme.33.8, עֲוֹנֹתֵיהֶם iniquitatibus eorũ. Alia forma, Iechez.21.27, עַוָּה עַוָּה עַוָּה iniquitatem, iniquitatẽ, iniquitatem ponam eam.

Geminatum, Iesa.19.14, spiritum עִוְעִים peruersitatũ.

עול Lactare. Vnde animalia lactantia dicuntur עָלוֹת. Gene.33.13, vaccæ עָלוֹת lactantes. & ita Tharghũ, מֵנִיקָתָא lactãtes. R.Selomóh, nutrientes paruulos suos. R.Abrahám, vaccæ fœtæ, grauidæ: sic appellatæ, quòd super illas עָלוּ ascenderint tauri. Hinc fit עול, Puer. Iesah.65.20, Non erit inde vltrà עוּל יָמִים puer dierum. Et cũ ostensione & motu ו, Iiób 16.11, tradidit me Deus אֶל־עֲוִיל iniquo.peruerso. R. Abrahám, iniquo & mendaci. R Leui, mendaci. Et 19.18, etiam עֲוִילִים paruuli spreuerunt me. sic Tharghum. R.Moseh, & R. Abrahám.

Alia forma, Iiób 18.21, tabernacula עַוָּל iniqui. Hinc verbũ in pihél, Psal.71.4, De manu מְעַוֵּל peruertentis. i.peruersi, aut fraudulentis. Iesah.26.10, in terra rectorum יְעַוֵּל inique aget. Exponit R. Abrahám, In loco in quo est rectitudo, facie tiniquitatẽ. Quidam exponũt iuxta hanc significantiam illud Iesa.3.12, populũ meũ exactores eius.i.quilibet exactorum eius מְעוֹלֵל peruertet. fraudabit. Nomen, עָוֶל, Iniquitas, Peruersitas, Leuit.

Leuit.19.15.Iechez.18.8,מֵעָוֶל ab iniquitate. Et in regi mine cum ſex punctis,Iechez.28.18,בְּעָוֶל in iniquitate. vel fraude. Et 18.26,בְּעַוְלוֹ in iniquitate ſua. Et cũ ה fœmineo,2.Sem.3.34,coram filiis עַוְלָה iniquitatis. Interdum ל & ו ponuntur altera loco alterius, ו loco ל, & ל loco ו, ſicut שַׂלְמָה & שִׂמְלָה. vt Hoſe. 10. 10, ſuper filios עַלְוָה iniquitatis. Et cũ duobus ſignis fœmineis,Iechez. 28.15,עוֹלָתָה iniquitas in te. Pſa.92.16,& nõ eſt עֹלָתָה iniquitas in eo. Scribitur ſine ו,& legitur cũ ו, eodem ſenſu:niſi quòd ſcriptura eſt ſecundũ morem nominum quorum ſecunda radicalis quieſcit. Et cum ו quieſcẽte, Iiób 5.16,וְעֹלָתָה & iniquitas eius. Pſal.64.6,עוֹלֹת iniquitates. Tóar ex coniugatione quadrata cum ſeri, vel cum camés,עוֹלֵל, aut עוֹלָל, Paruulus, quære in עָלַל. quanquam poſſit eſſe & ex hac radice.

עון Vnde מָעוֹן,Habitaculum,habitatio,locus.1.Sem. 2.29,quam præcepi מָעוֹן in habitaculo.i.quã præcepi vt faceretis in tabernaculo atque ſanctuario meo. Et 32, & aſpicies hoſtem מָעוֹן habitaculi.i. aſpicies hoſtem qui erit ſuper ſacerdotem, qui erit in tabernaculo.Quia duo ſacerdotes in ſanctuario,ſunt inimici alter alteri, ſicut duæ vxores viri vnius appellantur צָרוֹת vt ibidem cap.1.6, & irritabat eam צָרָתָהּ inimica eius. Et ſic ſacerdotes. Dixit Deus ad Heli, Aſpicies ſacerdotem qui erit ſuper te in domo ſanctuarii, & erit ipſe princeps,& tu adiunctus ei. Loquitur autẽ non de ipſo, ſed de eius ſemine,quia ipſe omnibus diebus vitæ ſuæ fuit maior,ac princeps in domo Domini. Pſa.90.1,Domine מָעוֹן habitaculũ (aut locus,iuxta R.D.in li.ra. & cõm.)tu fuiſti nobis.nẽpe ferens,ſuſtinẽnſque nos. R. Ioſeph deducit ab עַיִן oculus,pro aſpectus oculi. Acſi di

cat, omnes oculos filiorum hominũ suspensos esse in illum: quemadmodũ dixit Zechar. 9. 1, Quia ad Dominum oculus hominis. Psa. 26. 8, מְעוֹן habitaculũ. Et 91. 9, מְעוֹנֶךָ habitaculum tuũ. Plurale cum sûrech, 1. Paral. 4. 41, וְאֶת־הַמְּעוּנִים & habitacula. Scribitur cum י, & legitur cũ ו. Et cum ה fœmineo. Deuter. 33. 27, מְעֹנָה habitaculũ Deus æternitatis: vt vult R. Abrahám & R. D. At R. Selomóh, ה putat literam esse deseruiẽtem, sicut in מִצְרַיְמָה, & sic מְעוֹנָה pro לְמָעוֹן ad habitaculum. Sed fallitur, quia dictio est breuis. Si enim ה vltimum poneretur pro ל in principio, dictio esset longa. Iiób 39. 2, בִּמְעוֹנוֹת in habitaculis. Aliud, עוֹנָה, Tempus statutum & determinatũ. Exod. 21. 10, operimentum eius, וְעֹנָתָהּ & tempus eius determinatum non diminuet. R. D. tempus determinatũ coitus. R. quoque Selomóh exponit תַּשְׁמִישׁ coitum. Hinc & עוֹנֵן, Qui tenet oculos, vt vulgò exponunt rabbini. i. præstigiator. Vel secundũ R. Hachibáh, qui cõputat tempora, & horas. Et verbũ in pohél, Præstringere. 2. Reg. 21. 6, וְעוֹנֵן & præstigiis vacauit, & auguratus est. Vel, & computauit tempora, & horas, dicens, Hodie pulchrum est exire, cras pulchrũ erit accipere: secundum R. Hachibáh. Iesah. 2. 6, וְעֹנְנִים & præstigiis vacant vt Pelistæi. Vel est tóar, secundũ R. D. i. & præstigiatores. Fœmineum tóar, Iesa. 57. 3, accedite huc filii עֹנְנָה præstigiatricis. Deu. 18. 14, אֶל־מְעֹנְנִים præstigiatoribus, diuinatoribúsque. Leuit. 19. 26, non augurabimini, & non תְעוֹנֵנוּ vacabitis præstigiis.

עוּף Volare. Iesah. 11. 14, וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים & volabunt in humerũ Pelistinorum. Vel, & volabunt (. i. cito mouebuntur acsi volarent) ad locũ Pelistinorum vt percutiãt, vt prædentur illos. Vide כָּתֵף. Sũt etiã qui exponunt (inquit R. Dauid in cõmen.) & erunt lassi pro-

pter percussionē in humero Pelistinorū. & בְּכָתֵף est absolutum vice coniuncti. Nā in regimine est cum sex punctis: & scripsit filius Asér venire sic, quòd sit breue ad dirigendam pronuntiationem פ in פְּלִשְׁתִּים. Zechar. 5.1, volumen עָפָה volans. Alii exponunt, volumen duplicatum. Proue. 26.2, לָעוּף ad volandū. Psal. 55.6, אָעוּפָה volabo. Prouer. 23.5, sicut aquila וְעִיף volabit. Scribitur cū ו & י, & legitur י & súrec יָעוּף. Sunt (vt est scriptū in cōment.) qui exponunt, geminabit oculos. Iesa. 6.6, וַיָּעָף אֵלַי & volauit ad me. Est cum camés chatheph. Alia significatio, Iiób 11.16, תָּעֻפָה illustraberis, sicut mane eris. Hoc pacto exposuerunt multi doctores, inquit R. D. in lib. rad. ipse contrà, exponit tenebresces. acsi dicat, si tenebrosus es modo, sicut mane eris. R. Abrahám Illustraberis sicut mane, cuius lux proficit crescítque: acsi dicat תָּאִיר. Idem R. Moséh in cōment. Iesah. 60.8, quæ sunt istæ (sub. congregationes) quæ vt nubes (singulare) תְּעוּפֶינָה volabunt: pro volant. R. D. in commē. Loquitur de congregationibus Israél, quæ ascendunt de captiuitate hinc & inde, & veniunt leuiter, citóque vt nubes. Et in pohél, Iesa. 14.29, מְעוֹפֵף volans. Et 6.2, & duabus יְעוֹפֵף volabit. Alia significatio, Ieche. 32.10, בְּעוֹפְפִי חַרְבִּי, id est בְּהַבְרִיקִי quum fulgurare fecero, וְלְהָטִי & flammas emittere fecero gladium meū: quū eduxero illum de vagina sua. Potest etiá exponi בַּהֲנִיעִי quū mouere fecero, aut vibrauero gladiū meum. Eodē modo exponit in cōmen. Et in hithpahál, Hoseh. 9.11, sicut auis יִתְעוֹפֵף auolabit. Et in hifhíl, Prouerb. 23.5, הֲתָעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ nū splendescere facies (illustrabis) oculos tuos, vt diuitias aspicias: sed non erunt. Ita R. D. in lib. rad. At R. Iehudáh contrà, exponit tenebrescere facies. Sūt

qui exponunt, Nũ geminabis(duplicabis) oculos tuos &c. Acsi dicat, Quũ geminaueris(id est, clauseris) oculos tuos, non inuenies illas. Et appellauit clausionem oculi hoc verbo, ab עַפְעַפִּים palpabris, quæ, dum clauditur oculus, sunt geminatæ. R. Himmanuél in cõment. acsi dicat, Si clauseris paululum oculos tuos, non inuenies illas &c. Tharghú quoque Exod. 26. 9, pro וְכָפַלְתָּ & duplicabis cortinam: habet וְתַעִיף. sed hoc loco sic habet, אִין תְּצַר si coartaueris(aut scideris) oculos tuos &c.

Potest esse ex hac radice illud Dani. 9. 21, מֻעָף בִּיעָף volare iussus est volatu tangens me &c. Et י in בִּיעָף, redũdat, sicut & in קוּם à יָקוּם. Vide יָעַף. Alia significatio, Iesah. 9. 1, Quia non מוּעָף לַאֲשֶׁר מוּצָק (erit ei) obscuratio secundum angustiã &c. Licet sint qui putẽt esse participium passiuũ. i. obscuratus, obtenebratus: rectũ tamen est vt sit nomen: acsi dicat, Nõ erunt tenebræ ipsi terræ Israél, neque erit ei afflictio prior. q. d. nõ fuit angustia prior, quũ captiuos duxit eos Pul rex Assúr, sicut angustia hæc: quia prior fuit leuis, nec captiuos duxit nisi Zebulún, & Naphtali: at hanc vltimã aggrauauit Sancheríb. & sic rectũ est vt מוּעָף & מוּצָק sint nomina. Et 8. 22, & ad terrã aspiciet, & ecce angustia, & tenebrositas, מְעוּף צוּקָה וַאֲפֵלָה מְנֻדָּח tenebræ angustiæ, & ad caliginẽ impulsum. sub. videbit se. R. quoque Abrahám, מְעוּף exponit tenebras, & מְנֻדָּח est מְפוּזָּר dispersum: & in מְעוּף deficit ו. i. & tenebræ angustiæ, & caliginis, impulsæ, hoc est & tenebræ impulsæ, aut dispersæ: quia participium refertur ad מְעוּף masculeum. R. D. in cõment. Et ad caliginẽ: acsi dicat, Videbit seipsum impulsum ad tenebras, & caliginem. Quia non מוּעָף &c. non putauit Israél seipsum esse in tenebris, & angustia quæ venit terræ in principio. acsi dicat, hucusque non sensit in seipso quũ

captiuos duxerũt Zebulún & Naphtalí. Et מוּעָף,& מוּצָק
sunt participia passiua ex hifhil, ex verbis quorum secunda litera, quæ est ו, quiescit. Nomẽ aliud, Hamós 4. 13, Faciens auroram עֵיפָה tenebras. pro & tenebras. vel simpliciter, tenebras. R.D. in cóment. faciens auroram quæ est נֹגַהּ lucifer. i. faciens quũ voluerit luciferum tenebras: & est eclipsis, & obscuratio solis. Ecce facit in creaturis secundũ voluntatem suam, & sic faciet in vobis. Si malefeceritis, malefaciet: & si benefeceritis, benefaciet vobis. ipse enim vestra nouit opera. Et cum duobus signis fœmineis instar יְשׁוּעָתָה. vt Iiób 10. 22, terrá עֵיפָתָה tenebrarum. R. tamẽ Ioséph sicut אֹפֶל scripsit locũ esse vbi sol non oritur sex mensibus, quia non est sub linea terræ, neque attingit eũ lux solis.. Nomen geminatum, עַפְעַף, Fulgor, claritas, Palpebra aut pupilla oculi. Iiób 3. 9, & ne videat בְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר fulgores auroræ. Psal. 11. 4, עַפְעַפָּיו palpebræ eius. Irme. 9. 18, וְעַפְעַפֵּינוּ & palpebræ nostræ stillabunt aquam. Hinc & עוֹף, Volatile, auis. Gen. 1. 21, & omne עוֹף כָּנָף volatile alatũ. Significat etiam Deficere, Lassum fieri. Irm. 4. 31, עָיְפָה lassa est (defecit) anima mea. 2. Semu. 21. 15, וַיָּעַף & defecit (lassus factus est) Dauid. ע est cum pathách ad differentiam וַיָּעַף volauit. Cætera quære in יָעַף. Tóar, עָיֵף, Lassus. Gene. 25. 29, & ipse (erat) עָיֵף lassus. Et quia lassus sitit aquam, vocarunt per translationẽ, Sitientem עָיֵף. Prouer. 25. 25, (sicut) aquæ frigidæ animæ עֲיֵפָה sitienti. Sic appellatur terra sitiés super quá nó descẽdit pluuia. Psal. 143. 6, anima mea sicut terra עֲיֵפָה sitibunda tibi.

עור Suscitare, excitare, euigilare, Nudare, Manifestare, Excæcare, Destruere. Iesah. 32. 11, exuere וְעֹרָה & nudare. Est macór, Psal. 44. 24, עוּרָה euigila. suscita te.

Et 7.7, וְעוּרָה אֵלַי & euigila ad me.i. Euigila vt adducas ad me iudicium, hoc est regnum quod præcepisti. Vnum transitiuũ, Iiób 41.1, non crudelis, quia יְעוּרֶנּוּ suscitabit eũ. Et in nifhál, Zechar. 2.13, נֵעוֹר suscitatus est. aut euigilauit. Irme. 6.22, & gens magna יֵעוֹר suscitabitur. Et 25.32, turbo magnus יֵעוֹר suscitabitur. Illud Chab. 3.9, manifestatione תֵעוֹר manifestabitur arcus tuus: est ex hac radice. R. Abrahám scribit esse ex nifhál, & ת referri ad arcũ: acsi dicat, manifestabitur arcus tuus ille de quo dictũ est, Arcũ meũ ponam in nubibus cæli &c. Idem R.D. in cõmen. Et in pihél, est Excæcare. Irm. 52. 11, וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר Et oculos Sidchiiáhu cæcauit. Exod. 23.8, munus יְעַוֵּר פִּקְחִים excæcabit (pro excæcat) videntes. Et in hifhíl, est Suscitare, aut suscitare fecit. Iesah. 41.2, Quis הֵעִיר suscitauit ab Oriente &c. Et 13.17, ecce ego מֵעִיר עֲלֵיהֶם אֶת־מָדָי suscito super eos Persas. Psa. 35.23, הָעִירָה suscita te. euigila. Et 57.9, אָעִירָה suscitabo me (euigilabo) diluculo, secundũ R. D. & R. Abrahám est verbũ intransitiuũ: sed secundũ R. Moséh sacerdotẽ est trãsitiuũ.i. suscitabo te diluculo. Deut. 32.11, sicut aquila יָעִיר קִנּוֹ suscitabit nidum suum. Illud Micháh 6.9, vox Domini לָעִיר ad ciuitatẽ clamabit: R. Ioséph exponit pro לְהָעִיר ad suscitãdũ eos ad pœnitẽtiã. R. Abrahám, ad ciuitatem, sub. Somrón, vel Ierusaláim. Tharghum, Vox prophetarũ Domini super ciuitatem. R.D. in cõment. ad ciuitatem.i. filios ciuitatis Somrón, vel Ierusaláim clamat, vt ad pœnitentiam redeant. Psal. 73.20, Domine בָּעִיר in ciuitate imaginem eorũ flocci-facies. R. Ioséph, בָּעִיר pro בְּהָעִיר, Quũ suscitaueris, sub. mortuos, imaginẽ eorũ (sub. impiorũ) spernes: sicut scriptũ est, Dani. 12.2, Multi &c. hi in vitã æternã, & hi ad opprobria &c. Et sic interpretantur nonnulli, inquit

R.D.in lib.ra.illud Hoſe.7.4,ceſſabit (coquens) מֵעִיר à
ciuitate:ſic exponentes,ceſſabit מֵעִיר pro מֵהָעִיר ſuſcita-
re.à ſuſcitando. Et ita exponit ipſe R.D.in cóment.R.
Abrahám,Ceſſabit(ſub.coquens) à ciuitate: quia opus
eſt vt ſuccédat illum(ſcilicet furnú)multú. Et in po-
hél,2.Semu.23.18,Et ipſe עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ ſuſcitauit lanceá
ſuam. Zechar.9.13, וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ & ſuſcitabo filios tuos.
Ieſah.23.13, עֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ deſtruxerunt palatia eius. Et
15.5,Clamorem contritionis יְעֹעֵרוּ ſuſcitabunt. R.D.in
lib. rad. Interpretatio eius eſt per metatheſin literarú
יְרוֹעֲעוּ conterent,à רוֹעַ geminato ע,iuxta illud Pſal.2.9,
תְּרֹעֵם conteres eos.Vel eſt ſicut יְעִירוּ ſuſcitabunt: & du
plicatur ע. At opinione mea eſt Conterere.quo in ſen-
ſu vtuntur hoc verbo doctores Hebræorum. R. Abra-
hám in cóment. ע ſecundú eſt geminatum, & ſignifi-
cat ſicut יְעוֹרְרוּ conterent,Ieſah.23.13.& eſt dictio extra-
nea. R.D.in cóment.exponit יְעִירוּ ſuſcitabunt.Et ſunt
qui exponunt(inquit) clamabunt,à תְּרוּעָה. Et ſecundú
opinionem meã,eſt conterent,ſub.ſeipſos in clamore
ſuo propter contritionem eorũ,& percutient palmá ad
palmã,& palmam ſuper femur more vociferantiú, ac
flentium. Et in hithpahál, Iiób 31.29, וְהִתְעֹרַרְתִּי & ſu
ſcitabor.aut excitabo me.Ieſah.64.7, מִתְעוֹרֵר qui ſuſci-
tet te.Et 51.17, הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי ſuſcitare,ſuſcitare. Et
geminatú,Irme.51.58, Murus Babél latus עַרְעֵר תִּתְעַרְעָר
confringendo confringetur. aut deſtruendo deſtrue-
tur.Vtroque modo exponit R.D.in cóment.Sed R.Io
náh ſecundum priorem exponit ſignificantiá,ſuſcitan
do ſuſcitabuntur.acſi dicat,quòd gentes mouebunt ſe
huc & illuc. Hinc & עֵר,Vigilans. Malachi.2.12, Suc-
cîdet Dominus virum qui faciet(pro fecit)illud, עֵר vi-

gilantem & reſpondentẽ. acſi dicat, Non remanebit ei excitans verba, & reſpondens ſuper ea. Et ita doctores exponunt Hebræorum, Si diſcipulus ſapiens fuerit, nõ erit ei עֵר excitans inter ſapientes, & reſpondens inter diſcipulos. Si fuerit ſacerdos, non erit ei filius offerens oblationem Domino exercituũ: quia etiam à ſacerdotibus auferent vxores alienigenas, ſicut ſcriptũ eſt in libro Hezra. Et in cõment. Acſi dicat, Non remanebit in domo eius viuens, quia non erit in domo eius quiſpiam qui reſpondeat, qui inuocet Dominum. Et עֵר eſt euigilans, oppoſitũ mortui qui dormit, quemadmodũ dixit Pſal. 13.4, Ne forte dormiã in morte. R. Abrahã, filiũ, & nepotẽ. Tharghũ, filium, & filiũ filii. i. nepotẽ. Cant. 5.2, Ego ſum dormiens, & cor meũ עֵר vigilans.

Et עֵר eſt אוֹיֵב, Inimicus. Ieſah. 14.22, (neque) implebunt faciẽ orbis עָרִים inimicis. Subauditur enim præcedens negatio אַל. Et ſic habet Tharghum, בַּעֲלֵי דְבָב, inimicis. Poteſt etiam exponi ciuitatibus: quia ipſe deſtruxit ciuitates, quẽadmodum dixit eodem capite, verſu 17, Et ciuitates eius deſtruxit. Et quum mortui fuerint ipſe & filii eius, implebũtur facies (ſuperficies) orbis ciuitatibus. Et in cõment. exponit, inimicis. Et ſic 1. Semu. 28.16, Dominus receſſit à te, & fuit עָרֶךָ cũ inimico tuo. vel inimicis tuis. deficit enim י plurale, ſecundũ Hammiſrah. Et ſic in lingua Aramæa, Dani. 4.16, Somnium inimicis tuis, & interpretatio eius לְעָרָךְ inimicis tuis. Poteſt exponi ciuitatibus, ſic, Si ipſi non ſurrexerint, neque hæreditate acceperint, implebuntur facies orbis ciuitatibus, & multiplicabuntur qui habitant vrbes: quia ipſi ciuitates ſubiiciebãt, deſtruebãtq; orbẽ. i. terrã habitatam. Illud Irme. 15.8, cadere feci ſuper eam repente

repente עִיר וּבֶהָלוֹת ciuitatē, & terrores: R. Ioſeph exponit hoſtem vel inimicū. R. verò Ionáh exponit tumultū & commotionē. Et pulchra eſt expoſitio, inquit R. Dauid, qui in cōmē. exponit עִיר ciuitatē. i. deſolationē ciuitatū, וּבֶהָלוֹת & terrores: vel repēte, vt idem geminetur corroborationis gratia. Micháh 5.14, & perdā עָרֶיךָ hoſtes tuos. Idem Tharghū, & R. Marinós, & Miſráh. R. Abrahám, ciuitates in quibus erant luci. Tharghū, hoſtes tuos. Idem R.D. in lib. rad. & in cōment. Poteſt etiam (inquit) exponi, ciuitates tuas. Et hoc dicit eſſe rectum. Aliud nomen, præpoſito מ. Chab. 2.15, vt aſpicias ad מְעוֹרֵיהֶם nuditates eorum. Vel, vt aſpicere facias nuditates eorū. i. vt oſtendas omnibus nuditates eorum, inquit R.D. Ex hac radice eſt עוֹר, Cutis, pellis. Leui. 13.2, בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ in cute carnis eius. Et 27, בָּעוֹר in cute. Et 8.17, וְאֶת־עֹרוֹ & pellem eius. Thre. 5.10, עוֹרֵנוּ pellis noſtra. vel pelles noſtræ. deficit enim י. nam ſecundū R.D. in lib. ra. eſt plurale. Leuit. 16.27, אֶת־עֹרֹתָם pelles eorū. Tóar, עִוֵּר, Cæcus. Exod. 4.11, vel videns, אוֹ עִוֵּר vel cæcus. 2. Semu. 5.6, niſi remoueris הַעִוְרִים cæcos & claudos. Iſtum locum exponunt doctores Hebræorū, de imaginibus æreis. Dixerunt Iebuſæi ad Abrahám, Pange nobiſcum pactū, vt non poſſideat ſemen tuum ciuitatem Iebuſæi, & nos vendemus tibi ſpeluncam duplicem. Quo peracto, Iebuſæi æreas fecerūt imagines, & ſtatuerunt illas in platea ciuitatis, ſcripſerúntque in illis pactum iuramenti Abrahám. Quando autem venerunt filii Iſraél ad terrā, non valuerunt illam ingredi propter iuramētum, ne illud facerent irritū. Dauid ſimiliter nō potuit ingredi niſi ablatis ipſis imaginib', id eſt pacto iuramenti rupto. R. verò Abrahám auen-

hezra ſic explicat, Si declinauerimus ad te ad bellum tuũ, cæci, & claudi qui ſunt inter nos, prohibebunt te ne huc ingrediaris: quia noſtrum ædificium eſt fortiſſimum. Et fœmineum, Ieſah. 42.7, Vt aperiat oculos עִוְרוֹת cæcos. Subſtantiuũ, עִוָּרוֹן, Cæcitas. Zechar. 12.4, percutiã בַּעִוָּרוֹן cæcitate. A ſuſcitando R. Ionáh deducit nomen tóar geminatum, Pſa. 102.18, reſpexit ad orationem הָעַרְעָר excitantis ſe ad orationem iugiter. Vel, excitantis orationem iugiter.

עוש Eſt אָסַף, Cógregare. Ioél 3.11, עוּשׁוּ cõgregamini. vel cógregate vos. Eſt enim actiuũ ex cal. Hinc עָשׁ, Stellarũ congregatio, & eſt cauda Arietis. Iiób 9.9, Qui facit עָשׁ Arcturũ. Et 4.19, Cõterent eos לִפְנֵי־עָשׁ donec fuerit Arcturus. i. Omni tẽpore quo Arcturus manet, hoc eſt ſemper, vt dictum eſt ſequẽti verſu, In ſæculum peribunt. Et cum י vice ו, punctato cum chiríc, Iiób 38.32, וְעַיִשׁ & Arcturum cum filiis eius. i. minoribus ſtellis. עָשׁ, Tinea, Vide in עָשֵׁשׁ.

עות Peruertere. עִוְּתָה, & נַעֲוֵת quære in עָוָה. Et in pihél, Ecclesi. 7.14, Quis poterit dirigere אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ quẽ peruerterit ipſe? Pſal. 119.78, gratis הוּתוּנִי peruerterũt me. R. Abrahám in cóm. voluerũt peruertere me à via recta. Eccleſ. 1.15, מְעֻוָּת peruerſum nõ poterit לִתְקֹן dirigi. R. Abrahám in cõmẽ. מְעֻוָּת eſt participium paſſiuũ perfectũ, ſicut מְדֻבָּר. & לִתְקֹן, eſt verbũ intranſitiuum. & eſt ſenſus, peruerſum non poteſt eſſe rectũ. Thren. 3.36, לְעַוֵּת אָדָם vt peruerteret hominẽ. Hamós 8. 5, וּלְעַוֵּת & vt peruertamus ſtateras doli. i. & ad peruertẽdum ſtateras quæ ſunt ſtateræ doloſæ poſtquá peruerſæ ſunt. Iiób 8.3, Num Deus יְעַוֵּת מִשְׁפָּט peruertet iudicium? Et in hifhíl, 2. Semu. 7.14, בְּהַעֲוֺתוֹ quũ peruerſe

egerit. Et in hithpahál, Ecclef.12.3, וְהִתְעַוְּתוּ & peruertentur. Nomen, עַוָּתָה inftar בַּלָּהָה. Threno.3.59, Vidifti Domine עַוָּתָתִי peruerſitatē meam. Et ſecundū alteram ſignificationē in cal, Ieſa.50.4, Vt ſcirē לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר dicere tēpore ſuo ſitibūdo verbum. ſic R.D. in lib.rad.& cōment. Vel, præparare(ſub.tēpore ſuo) ſitibundo.i.cupido audiendi verbum Dei. עֵת, Tempus. Gene.18.10, כָּעֵת חַיָּה ſecūdum tēpus vitæ. Irme.15.11, בְּעֵת רָעָה וּבְעֵת צָרָה in tempore mali,& in tempore anguſtiæ. Deut.28.12, בְּעִתּוֹ in tempore ſuo. Leuit.16.21, Et emittet per manum viri עִתִּי temporanei in deſertum.i.qui à multo tēpore cōſueuit ire in deſertū. Eſt cū י cōſtituti uo tóar: éſtque tóar viri qui paratus eſt ad eūdū,& qui tempore multo iuit ad aliquē locum. Iiób 24.1, עִתִּים tēpora. Et forma fœminea, Pſal.9.10, לְעִתּוֹת tēporibus.

Hinc & עַתָּה, Nunc. Pſal.12.6, עַתָּה nunc exurgam. Eſt cum pathách,& breue cōmuniter: ſed cū accentu athnách,& ſoph paſſúc,&c. eſt cum camés,& longum. Iehoſ.14.11, עָתָּה nunc. Pſal.113.2, מֵעַתָּה ex nunc.

עז Capra. Leuit.3.12, Et ſi עֵז capra fuerit oblatio eius. Gen.27.9, duos hœdos עִזִּים caprarū. Et 31.38, וְעִזֶּיךָ & capræ tuæ. Et rectū eſt vt radix עֵז ſit עָזַז, quod oſtendit daghés in plurali,& cū pronomine. Et dictio cōpoſita, עֲזָאזֵל. Leuit.16.8,& ſortē alterā לַעֲזָאזֵל pro Azazél. R. D, Dictio eſt cōpoſita ex עֵז Capra, & אָזַל Abiit: & vocatur mōs ſic, quód capra iret illuc. R.Selomóh, עֲזָאזֵל eſt mōs, עַז fortis,& difficilis, anguſtus, altus. R.veró Abrahám ſic ſcribit, Dixit Haghaón עֲזָאזֵל eſſe montem, & vocari ſic, quód ſit fortis: propterea memorauit אֵל, quod eſt Deus, fortis. Et ſic Mōtes אֵל Dei.i.fortes, Pſa. 36.7. At Haghaón Leui reprehēdit eum, quia א in עֲזָאזֵל

est in medio vtriusque ז. Et sunt qui dicunt esse montem iunctum monti Sinai:& Dominũ iussisse vt ducerent hircum,& offerrẽt eum illic. Tharghum,Hebraicam dimisit dictionem.

עזז Roborare,fortificare,Indurare. Iesa.30.2, לָעוֹז בְּמָעוֹז פַּרְעֹה vt roborent(sub.seipsos)in fortitudine Parhóh. Est macór defectiuũ:perfectum verò est Prouerb. 8.28, בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם quando roborabat fontes voraginis. Psal. 68.29, עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ fortifica (robora) Deus quod operatus es nobis. Est cũ ו,& ז cum daghés, & imperatiuũ,id est robora Deus nos contra inimicũ, quemadmodum operatus es multoties. זו ponitur pro אֲשֶׁר quod. Vel est pro זֶה hoc. ita R.D.in lib.rad. R.verò Abrahám עוּזָּה exponit הַגְּבוּרָה fortitudinem, quam tu Deus operatus es nobis.& est sicut חֻקָּה. R.Himmanuél etiã nomen esse putat,& ה cũ mappíc. vnde in hũc modum scribit, Pronomen in dictione עוּזָּהּ, refert אוּמָּה gentem, vel Ierusaláim.i.hanc fortitudinẽ quæ est ipsi Ierusaláim tu Deus operatus es nobis propter te. Tharghum, אִתְעַשַּׁן roboretur,&c. Et 52.9, יָעֹז בְּהַוָּתוֹ roborabitur in prauitate sua. Ecclesi.7.20, Nónne sapientia תָּעֹז robur erit sapiẽti? Est enim intransitiuũ,secundum R. Iehudáh. Vel,roborabit sapiẽtem,secundum R. Ionáh.

Et in hifhil, Proue.21.29, הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע roborauit(sub. contra eum) vir impius faciẽ suam. Et 7.13, הֵעֵזָה פָנֶיהָ roborauit(indurauit)faciẽ suam. ז secũdum normam daghessandum, est lene, vt ait R.D.in Michlól,& in lib. rad. Nomen toár, Gen.49.3, Et excellentia עָז fortis. Et 7, Maledictus furor eorum,quia עָז fortis.durus,pertinax. Iesah.43.16, Et in aquis עַזִּים fortibus. Et 56.11, Et canes עַזֵּי־נֶפֶשׁ robusti(fortes)animo. Et fœmineũ,Prou.

21.14,חֵמָה עַזָּה iram fortem. Cant.8.6,עַזָּה fortis vt mors dilectio. Et nomen cū chólem, quod cum maccáph vertitur in camés chathéph, vel súrec. Prouerb. 18.10, Turris עֹז fortitudinis. Psal.59.10, עֻזּוֹ fortitudinē eius. Et cum ה vice ו, Chabac.3.4, absconsio עֻזֹּה fortitudinis eius. Psa.21.2,בְּעָזְּךָ in fortitudine tua. Alia forma, præposito מ, Psal.27.1, Dominus מָעוֹז fortitudo vitæ meæ. Iudic.6.26, super verticē הַמָּעוֹז הַזֶּה petræ huius. Petram appellat, quod sit fortis, aut locus fortis. Iesah.17.9, ciuitates מָעֻזּוֹ fortitudinis eius. Et cum ה vice ו, Dani.11.10,עַד־מָעֻזֹּה vsque ad arcem eius. Et nomen idoli, Dani.11.38, Et Deū מָעֻזִּים Mahuzzím.i.fortitudinū. In cōment. exponitur, Et Deum fortitudinū.i.qui dedit sibi fortitudines. Tóar perfectū, Psal.24.8,עִזּוּז fortis, & potens. Nomen perfectū, Iesah.42.25,וֶעֱזוּז & fortitudinem. Inuenitur cū מ & נ redundāte, Iesa.23.11,מָעֻזְנֶיהָ fortitudines eius. Vel נ est loco ו, & ו est lene, inquit R. D. Et à forti volatu, vocatur עָזְנִיָּה, Auis immunda. Leuit.11.13, & gryphū,וְאֵת הָעָזְנִיָּה & aquilam marinam.

עָזַב Relinquere, derelinquere, dimittere, Roborare, Instaurare. Gene.24.27, Non עָזַב חַסְדּוֹ dereliquit misericordiā suam. Psal.22.2, Vt quid עֲזַבְתָּנִי dereliquisti me? Prouerb.15.10,לְעֹזֵב אֹרַח relinquenti semitā. Zecha.11.17,עֹזְבִי הַצֹּאן derelinquenti oues. Est sicut עֹזֵב. redūdat enim י. Irme.17.13,עֹזְבֶיךָ derelinquētes te. Deut.32.36, Et nō erat עָצוּר וְעָזוּב clausus neq; derelictus. R. Ioséph exponit, Non erant opes quæ domi claudūtur, neque pecudes quæ in agro relinquuntur. Potest & sic verti, secundum R. Selomóh in cōment. Et non erat seruatus, neque roboratus. quod sic exponit, Et non erat in eis עָצוּר seruatus (saluus factus) per manus dominātis eis,

וְעֹזֵב neq; roborat' per manus robusti. עוֹצֵר est הַמּוֹשֵׁל qui dominatur populo, prohibétque ne dispersi ad præliũ eant aduersum inimicos. עָצוּר est seruatus imperio, & auxilio dominantis. עָזוּב est מְחוּזָּק roboratus. Exod.23.5, desines מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ auxiliari illi: auxiliando auxiliaberis(sub.asino)cum illo:qui scilicet ducit secum illũ asinũ.i.cũ odio habente te.Irme.14.5,Peperit וְעָזוֹב & derelinquere.pro dereliquit.Est macór vice præteriti,ait R.D.in comment.2. Reg.8.6,A die עָזְבָה אֶת־הָאָרֶץ qua reliquit terrã.Est macór,& ה signũ fœmineum,licet sit sine mappic,ait R.D.in lib.ra.& Michlól.Irme. 49.11, עָזְבָה יְתֹמֶיךָ relinque pupillos tuos. ע cum camés chathéph. Et 2.17,Nónne hoc תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה fecit tibi,dereliquisse te Dominum,&c.R.D.in cómen. Dixit תַּעֲשֶׂה genere fœmineo propter עָזְבֵךְ macór, quia macór est ad similitudinẽ nominis, tam masculeum, quàm fœmineũ.Dixit masculeo genere ibidẽ,19, רַע וָמָר עָזְבֵךְ malum & amarũ relinquere te Dominũ.Et quum dicit,Nónne&c.est acsi dicat, עֲזִיבָתֵךְ derelictio tua.quia venit instar nominis. Psal.37.8, וַעֲזֹב חֵמָה & derelinque furorẽ.1.Reg.6.13,Et non אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי derelinquam populum meũ.Iiób 9.27, אֶעֶזְבָה פָנַי derelinquã iram meã. Genes.2.24, יַעֲזָב־אִישׁ relinquet vir. Iesah.55.7, יַעֲזֹב derelinquat. Nechem.10.29,Et nó נַעֲזֹב derelinquemus. Et 5.10, נַעַזְבָה־נָּא relinquamus quæso. Altera significatio, Nechem.3.8, וַיַּעַזְבוּ & instaurauerunt(roborauerút, aut ædificauerunt) Ierusaláim vsque ad murũ latum. Et in nifhál,Psal.37.25,Et non vidi iustum נֶעֱזָב derelictũ. Iechez.36.4,Et ciuitatibus הַנֶּעֱזָבוֹת derelictis. Leuit.26. 43,Et terra תֵּעָזֵב relinquetur. Et in puhál,Irme.49.25, Quomodo non עֻזְּבָה derelicta est ciuitas laudis? Dere-

licta, nēpe vt nō pugnarēt aduersus eā. Nomen, עִזְבוֹן, Mercatus, nundinæ. Iechez.27.12 & 14, עִזְבוֹנַיִךְ in nundinis tuis. ז daghessatur, & deficit ב. Et 19, cum ב, בְּעִזְבוֹנַיִךְ.

עזק Fodere. Sunt qui exponunt, גָּדַר, Sepire. In pihél, Iesa.5.2, וַיְעַזְּקֵהוּ & fodit eam. Vel, & sepiuit eam in circuitu, sub. eius, instar annuli qui est rotūdus. Nam Tharghum pro טַבַּעַת annulus, Exo.35.22: habet עִזְקָן.

עזר Opem ferre, auxiliari, adiuuare. 2. Paralip. 18.31, Et Dominus עֲזָרוֹ auxiliatus est illi. Iiób 26.2, מֶה־עָזַרְתָּ cui auxiliatus es? Iesah.31.3, עוֹזֵר auxilians. auxiliator. 1. Paralip.15.25, בֶּעְזֹר quū auxiliaretur. 2. Semu.18.3, לַעְזוֹר ad auxiliādum. Scribitur cū י, & legitur cū ו, לַעְזוֹר. Scriptura est ex hifhíl, acsi esset scriptū לְהַעֲזִיר vt auxiliari facias. i. vt ores ad Dominum vt nobis auxilietur, inquit R.D. in cōment. 1. Paralip.12.17, לְעָזְרֵנִי vt adiuuetis me. Psal.79.9, עָזְרֵנוּ adiuua nos. Iesa.50.7, יַעֲזָר־לִי auxiliabitur mihi. Et in nifhál, Psal.28.7, וְנֶעֱזָרְתִּי & adiutus sum. 2. Paral.26.15, לְהֵעָזֵר vt iuuaretur. Et in hifhíl, 2. Paralip.28.23, ipsi מַעְזְרִים אֹתָם adiuuant eos. est instar מַחְלִימִים. perfectum est מַעֲזִירִים & מַחְלִימִים. Nomen cum quinque pūctis, עֵזֶר, Auxilium, Adiutoriū. Genes. 2.18, Faciā ei עֵזֶר adiutorium. Iechez.12.14, עֶזְרֹה auxiliū eius. ה loco ו. Alia forma, Iesa.10.3, לְעֶזְרָה pro auxilio. Psal.44.26, Surge עֶזְרָתָה in adiutorium nobis. Hinc & עֲזָרָה, Atrium, in quo congregabatur Israél in domo Domini ad orādum, vbi Dominus exaudiebat, adiuuabátque illos. Idcirco vocabatur עֲזָרָה, quoniā quicūque illuc ad orādum ingrediebatur corde perfecto, à Deo suo iuuabatur. 2. Paralip.4.9, Et fecit atrium sacerdotum, וְהָעֲזָרָה & atrium magnum, & ostia לָעֲזָרָה atrio.

עט Stylus, aut קוּלְמוּס, Calamus. Psa.45.2, lingua mea עֵט calamus scribæ. Iiób 19.24, Vtinā בְּעֶט־בַּרְזֶל sty-

lo(calamo)ferreo, & plumbo in perpetuũ(.i.vt ſint in perpetuũ, ſiue perpetuo durent)in petra ſculperentur. Notandum dictionẽ plumbo,nõ referri ad ſtylum, vt ſit ſenſus,ſtylo ferri,& plumbi,ſiue ferreo & plumbeo: quia ſtylo plumbeo nõ ſcribitur in petra: ſed eſt ſenſus,ſtylo ferreo,& in plũbo.Qui enim ſcribit ſuper lapides,ſignat prius lapidẽ ſtylo,& cauat:ſubinde plumbo replet vacua,vt perpetuo duret.Scripſit R.Ionáh radicem עֵט,videri eſſe עָטָה, quia inuenitur in verbis doctorum עֵטָיו ſtyli eius.Alii verò עֵט radicalẽ putant eſſe dictionem:nonnulli ab עִיט dictam eſſe ſcribunt.

עָטָה Eſt עָטַף, Tegere, operire. Irme.43.12, וְעָטָה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת־בִּגְדוֹ & operiet terrá AEgypti,vt operiet ſe(pro operit ſe) paſtor veſtimẽto ſuo.Vel,& induet &c. Acſi dicat, (ait R.D.in comment.)deprædabitur omnia ſpolia:vt operit,& inuoluit ſe veſtimẽto ſuo paſtor : ſic inuoluet ſe ipſe omnibus ſpoliis terræ AEgypti.Et memorauit paſtorẽ,quòd paſtor die ac nocte in deſerto cum pecudibus manés, ob frigus noctis ſe diligenter operit veſtimento ſuo.1. Semu.28.14, & ipſe עֹטֶה מְעִיל opertus pallio. Eſt actiuũ participium pro paſſiuo.Pſal.104.2,עֹטֶה אוֹר opertus lumine ſicut veſtimẽto.Secundum R.D.in cõment.poteſt eſſe intranſitiuum, vt expoſitũ eſt: & tranſitiuum. i.operire(aut induere) faciens mundum lumine, quẽadmodum induit homo veſtem ſuá. Ieſah.22.17, וְעֹטְךָ עָטֹה & amicit te(induit te,aut operit)amiciendo.Tharghum,וְתַחְפִּינָךְ בַּהֲתָא & operiet te pudore,quemadmodũ homo pudore ſuffuſus,ſuam faciẽ operit. Significat & Declinare,diuertere,Recedere.Cant.1.8,Vt quid ero כְּעֹטְיָה ſicut declinans ad greges ſociorum tuorũ?In cõment.

cómment.hoc modo exponitur, Vt quid ero ſicut operiēs ſe.i.ſicut lugēs quæ operit labiú ſuú flens ſuper (vel iuxta) gregē ſuú, iuxta greges ſociorú tuorum.i.iuxta greges aliorum paſtorú, qui paſcūt pecora ſicut tu? Acſi dicat, inter milites, exercitúſque gentiū, quæ diis ſuis hærent, quibus ſunt reges, ac principes, qui illas regunt. R.Abrahám, Vt quid ero ſicut declinans. Sunt qui exponunt, operiens : ſed hoc eſt abſurdú. Alii expe nunt נִגְרַעַת imminuta, diminuta, deficiens. Pſal.84.7, Etiam piſcinas יַעְטֶה operiet pluuia.1.Semu.14.32, וַיַּעַט & diuertit populus ad ſpoliū.pro ſpolia.Scribitur וַיַּעַשׂ, & legitur וַיַּעַט, & ita eſt in margine. וַיַּעַשׂ vero eſt cōgregauit, collegit, inquit R.D. in cōment. וַיַּעַט autē exponit vt eſt verſum. Et ſic Tharghum, וְאִיתְפְּנִי & vertit ſe.aut declinauit. Et eſt totum cú pathách: quia eſt ab עָטָה, ait R.D.in cōment. Illud וַיַּעַט בָּהֶם, 1.Sem.25.14, quia eſt cum camés, eſt ab עִיט, ibi quære. Et in pihél, Iechez. 21.15, מְעֻטָּה opertus ad iugulationē. Et in hifhíl, Pſal. 89.46, הֶעֱטִיתָ עָלָיו operire feciſti eum pudore. Nomē, מַעֲטֶה, Ieſah.61.3, מַעֲטֵה תְהִלָּה pallium laudis.

עָטַן Vnde עָטִין, Mulctrale. Iiób 21.24, עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב mulctralia eius plena ſunt lacte. Alibi non inuenitur. עֲטִינִים ſunt qui exponunt vaſa in quibus mulgent:ſed videtur quòd voluerit dicere vaſa magna. At R. Ionáh ſcripſit in Harabico עֲטִינִים appellari loca in quibus congregantur aquæ.ſed Tharghú, R.Moſéh, & R.Abra.Peruſol exponunt, vbera eius plena ſunt lacte.

עָטַף Eſt כָּסָה, Tegere, operire, cooperire, Anguſtiis, & afflictionibus affici: & Multiplicare (vt mos eſt in affictionibus) preces, orationéſque, Serotinum eſſe. Gen.30.42, & fuerunt הָעֲטֻפִים ſerotina ipſi Labán. Pſal.

61.3,ad te clamabo בַּעֲטֹף לִבִּי quãdo affligetur cor meũ. Iesa.57.16,quia spiritus à facie mea יַעֲטוֹף induet corpus. i.spiritus egredietur à facie mea, qui operiet hominé, induétque illum. Et indicat hoc resurrectionem mortuorum:quia spiritus quanquã est intrinsecus,tegit tamen, operítque illũ: quippe absque illo instar lapidis est.Psal.73.7,יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ Operiet se(Occultabit se latebit)vt tollat prædam sibi.Exponit R.D.in lib.rad. Operietur, & occultabitur ad rapiendum transeuntes per viã:vt ponat,& accipiat prædam sibi.Et in cõmen. Idcirco coronauit eum superbia.Vel,è superbia ponét (pro posuerunt) torquem collo suo ac gutturi suo, & vesté ex iniquitate.Hoc est quod dixit, operient ac induent se ornamentum iniquitatis iugiter:quemadmodũ induit se homo vestem iugiter,sic ponent ipsi iniquitatem omni die. R. Abraham, Operiet femur iniquitas eorũ.Alii(ínquit,)angustiis afficiet שִׁית angulo. i.in omni angulo iniquitas(quæ est)eis.i.eorum:vt sit series,Iniquitas eorũ angustiis afficiet eos in omni angulo,perinde acsi esset in illius potestate. R.Himmanuél in cõment. Idcirco posuerunt superbiam veluti torquem collo suo. יַעֲטָף est יַפְנֶה diuertet, vt Iiób 23. 9, יַעְטֹף declinabit ad dexteram.Acsi dicat, In quécunque locum declinauerint, facient iniquitatem operũ suorum לָמוֹ ipsis,sub.impiis.Vel, latebit, & abscondet se. quanquã R.D.in lib.rad.exponat,Abscondetur ad latus Meridionale,& non videbo eum.Psal.102.1,Oratio pauperi כִּי־יַעֲטֹף quũ deficeret.aut angustiis afficeretur, Vel secundum R.D.in lib.rad.quũ multiplicaret preces toto corde suo: vt fieri solet tempore angustiæ, in quo homo conteritur, incuruat seipsũ acsi esset מִתְעַטֵּף

.i.iuncta extremitas cũ extremitate. Et 65.14, & valles יַעַטְפוּ־בָר operientur fruméto.i. multitudine frugum. Et in nifhál, Thren.2.11, בֵּעָטֵף (pro בְּהֵעָטֵף) quum deficeret paruulus. Vide הָרַג. Et in hifhíl, Genes. 30.42, וּבְהַעֲטִיף & dũ serotinarent pecora. ita loqui liceat, pro serotina párerent. Et in hithpahál, Ionáh 2.8, בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי quum deficeret in me anima mea. Psal.107.5, תִּתְעַטָּף deficiet. Et nomen, Iesah.3.22, וְהַמַּעֲטָפוֹת & operimenta.quibus scilicet se operiebant. Sunt(inquit R. Abrahám,)vt nonnulli exponunt, vestimenta quibus se operiunt mulieres. Alii, feminalia putarunt esse.

עָטַר Vnde עֲטָרָה, Corona, diadema. 2. Semu.12.30, & tulit אֶת־עֲטֶרֶת־מַלְכָּם diadema regis eorũ. Iesah. 28.1, væ עֲטֶרֶת coronæ superbiæ. Zechar. 6.11, & facies עֲטָרוֹת coronas. Hinc verbũ, 1.Sem.23.26, עֹטְרִים אֶל־דָּוִד coronauerũt Dauid.i.in modũ coronæ circundederũt eum, & insidiati sunt illi vt caperent. Psal.5.13, תַּעְטְרֶנּוּ coronabis eũ. Potest esse ex cal, vel ex hifhíl pro תַּעֲטִירֶנּוּ circundabit eum beneuolentia in circuitu eius sicut scutum, quod est rotundũ vt corona, inquit R.D. in lib.rad. At in cõment. sic, Sicut scutum quod coronat (circundat) hominẽ in circuitu, sic coronabis iustũ voluntate tua. Et verbum est ex cal. R. Abrahám, Sũt qui dicunt תַּעְטְרֶנּוּ esse ex cal : at rectum est vt sit ex hifhíl transitiuo in tertiũ.i. Domine sicut scutum, voluntatem (scilicet iusti) coronare facies eã. Vel, sicut scutum, voluntate coronare facies eũ, scilicet iustum. R. Himmanuél, Tu Domine protegis eũ, coronásque voluntate, & circundas eum, vt custodias eũ ab omni malo, sicut scutum protegit, custodítque hominem. Et in pihél, Psal.65.12, עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ coronasti annũ bonita-

tis tuæ. R. Abrahám, Coronaſti &c. vt ſit iſte annus in medio annorum, vt regina quæ habet coroná in medio filiarum. R. D. in cóment. Coronaſti annum vt ſaties coronam anni qui eſt bonitatis tuæ, coronaſti inquam illũ omni bono. Canti.3.11, In corona שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ qua coronauit eum mater ſua. Pſal.103.4, הַמְעַטְּרֵכִי qui coronat te. Et in hifhil, Ieſa.23.8, Quis conſulit hoc ſuper Sor הַמַּעֲטִירָה coronantem. ſub. viros ſuos? i. dantem coronam & gloriam viris ſuis, ait R. D. in lib. rad. In comment. verò, Dantem coronam regno, & populo eius ob multitudinem diuitiarum.

עָטַשׁ Sternutare. Iiób 41. 9, עֲטִישֹׁתָיו ſternutationibus eius accendetur ignis. Alibi nõ inuenitur.

עִיב Obſcurare, obtenebrare, obnubilare. In hifhil, Thren.2.1, Quomodo יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן obſcurauit in furore ſuo Dominus filiam Siión? Dixit יָעִיב pro יַחְשִׁיךְ obſcurauit, obtenebrauit: quia diem obnubilant tenebræ. Poteſt etiã exponi, extulit (exaltauit prius) vſque ad nubes, & in furore ſuo proiecit in terram? Et hoc eſt quod ſequitur, Proiecit è cælis in terrá gloriam Iſraél. Sed prius dictũ eſt rectum. R. Abrahám contrà, prioré expoſitionem citans, alteram ſcribit eſſe rectã, id eſt, eleuauit vſque ad nubem. Non enim eleuauit eã, niſi vt proiiceret eam è loco alto. Nomé, עָב, Nubes. 1. Reg.18.44, ecce עָב קְטַנָּה nubes parua. Ieſah. 18.4, כְּעָב טַל ſicut nubes roris. Iiób 22.14, עָבִים nubes. Pſa. 18.13, עָבָיו nubes eius. Irm.4.29, ingreſſi ſunt בֶּעָבִים loca alta ſicut nubes: vt exponit R. D. in hac radice. Vel, ſyluas denſas, vt in radice עָבָה. Et forma fœminea, 2. Semu.23.4, mane abſque עָבוֹת nubibus.

עָיָה Vnde עִי, Deſolatio, Cumulus. Eſt inſtar רִי à רָוָה, & נִי à נָהָה. Iiób 30.24, Veruntamen non בְּעִי in de-

ſolationem mittet manum. Vel, in tumulum mittet (Deus) manũ. Exponit R. Moſéh in cõment. Veruntamen (aut profectò) in tumulum ſepulchri non mittet Deus manũ, vt illi auxilietur, vt illi vitã præbeat. Et eſt עִי ſicut illud Micháh 1.5, Et ponã Somrón (.i. Samariã) לְעִי in tumulũ agri. quod R.D. exponit, in deſolationẽ, vel in tumulũ.i. in ſepulchrũ non mittet manũ Deus, vt flagellet filios hominũ: quia ibi requieſcent à flagellis. At R. Leui, & R. Abrahám Peruſól in cõment. deducunt à בָּעָה, Quærere, poſtulare, orare. Vnde exponit R. Leui, Veruntamen non extendet manum (vt adiuuet eũ à morte,) ad precationem vt homo poſtulet à Deo. Et R. Abrahám, Quũ peruenerint ad hominem accidentia flagellorum, & ægritudines, ad petitionẽ, & orationem non extendet manũ vt decebat eũ. Irm. 26.18, & Ieruſaláim עִיִּים in tumulos (aut deſolationes) erit. Micháh 3.12, עִיִּין in deſolationes. נ ponitur vice ם. Nume. 21.11, & caſtrametati ſunt בְּעִיֵּי in ſolitudinibus Habarím. Tharghũ, בְּמַגְוָת in vadis Habarim. Et præpoſito מ, Ieſah. 17.1, & erit מְעִי deſolatio ruinæ.

עוז Confugere, & congregare ſe ad vrbem. In hifhíl. Exo. 9.19, הָעֵז אֶת־מִקְנְךָ congrega pecus tuum. Vel, confugere fac. Irme. 6.1, הָעִזוּ congregamini filii Biniamin. aut confugite.

עיט Inuehi. 1. Semu. 25.14, וַיָּעַט בָּהֶם & inuectus eſt in eos. Quia י eſt cum camés, eſt ex hac radice. Vel, increpauit eos, ſub. verbis ſuis malis, ait R.D. in comment. at in lib. rad. exponit, expulit eos, & volare fecit, i. cito recedere à facie ſua. Hinc עַיִט, Auis, volucris. Ieſah. 46.11, vocans ab oriente עַיִט auem (.i. Córes, hoc eſt Cyrũ) qui inſtar auis leuiter, celeritérque contra Babél

venit.Iesa.18.6, relinquentur pariter לְעַיִט aui montiũ. Illud autem Irme.12.9,הַעַיִט צָבוּעַ nũ auis tincta hæreditas mea mihi? הַעַיִט num auis in circuitu super eã? hoc modo exponit R.Ioséph, Nũ auis tincta sanguine occisorum,num auis tincta erit in circuitu super hæreditatem meã quam elegi mihi? Et quũ saturatæ fuerint aues,venient bestiæ agri ad comedendũ,sicut dixit,Venite &c.Dixit auibus,Quum fueritis saturatæ vos,venite &c.Sic enim mos est,vt aues primum veniant super cadauera:& bestiæ videntes aues tinctas,locum explorent occisorum.

עְיָם Robur,fortitudo. Semel dũtaxat inuenitur. Iesah.11.15, Et eleuauit manum suã super flumen בַּעְיָם רוּחוֹ in fortitudine spiritus sui.Vide בָּעָה.R.Moséh deducit ab עִיָּה,& exponit,in cumulo eorum.acsi dicat, in cumulo.i.in fluctu maris, & fluminis eleuabit manum suam,& spiritum suum. R.Abrahám in cõmen. exponit,in fortitudine sua.ם enim(inquit)est radicalis litera: & qui deducunt à בָּעָה,ignorant grammaticam.

עַיִן Oculus,Fons,Color,Superficies.Sæpius est fœmineũ: interdum & masculeũ, in plurali præcipue. Leuit.24.20,עַיִן תַּחַת עַיִן oculum pro oculo.Gene.49.21, Vt ramus crescens iuxta עָיִן fontem. Prouer.23.6,רַע עָיִן malo oculo.Iiób 29.11,וְעַיִן רָאֲתָה & oculus vidit. Gene. 16.7,Iuxta עֵין הַמַּיִם fontem aquarũ.Zechar.9.1,Quia ad Dominũ עֵין oculus hominis.i. spes & expectatio eorũ ad Deum,& ad illum eleuauerũt oculos suos.Exod.10. 15,Et operuit אֶת־עֵין superficiem terræ. Nume.11.7,וְעֵינוֹ כְּעֵין & color eius sicut color bdelii.2.Semu.16.12,forsan videbit Dominus בְּעֵוֹנִי afflictionem meam.sub.in qua sum. Lectio est בְּעֵוֹנִי pro בְּעֵינָי. Scriptura est בְּעֵינִי ocu-

lum meum,id est lachrymas oculi mei,vt habet Thar
ghum.Expositores(inquit R.D.)dicunt י præcedens נ,
debuisse subsequi, vt est expositum. Iechez.9.5, עֵינְכֶם
oculus vester.Scribitur cũ י signo plurali,& legitur si-
ne י. Duale,Genes.20.16,Operimentũ עֵינַיִם oculorũ.
Et 38.21,בָעֵינַיִם in biuio. Vel est nomẽ loci,inquit R.A-
brahám in cóment.Vel,inter duos fontes. Idem versu
14. R.D,in manifesto & publico.Et in regimine vnum
est defectiuũ.i.sine י.Iesah.3.8,Ad irritandum עֵנֵי ocu-
los gloriæ eius. acsi dicat,Etiam publice irritát. & hoc
est quod dixit, Peccatum suũ sicut Sedóm annũtiaue-
runt,non abscóderunt,quia erant absque pudore & ve
recundia.Nume.10.31,Eris nobis לְעֵינַיִם pro oculis.i.vi-
ce oculorum,vt doceás nos viam bonã sicut oculi qui
docẽt homines viam suam. Vel,eris nobis præ oculis,
quia videbimus te iugiter, & poterimus bonũ tibi re-
tribuere. Zech.4.10,עֵינֵי oculi Domini ipsi מְשׁוֹטְטִים cir
cumeunt. est masculeum. 1.Sem.3.2,וְעֵינוֹ & oculi eius.
scribitur sine י,& legitur cũ י. Plurale fœmineũ,Deu-
ter.8.7,aquarũ עֲיָנֹת fontium. 2.Paral.32.3, aquas הָעֲיָנוֹת
fontiũ.Illud autem Hose.10.11,Propter duas עֵינוֹתָם ini-
quitates eorũ:est ab עָוֹן. Alia forma,præposito מ,Le-
uit.11.30, מַעְיָן fons & cisterna. Psal. 114.8, לְמַעְיְנוֹ־מָיִם in
fontem aquarũ.ע est cum seuá,& ו redundat,inquit R.
D.in lib.rad.& commẽt.& R.Abrahám. Item 104.10,
qui emittit מַעְיָנִים fontes.1.Reg.18.5,מַעְיְנֵי fontes aqua-
rum. ע cum seuá. Et cum pathách, Iesah.12.3,מִמַּעַיְנֵי de
fontibus salutis. Psal.87.7,Omnes מַעְיָנַי fontes mei in
te.vel prouidentiæ meæ,secũdum R.Ionáh: quasi aspe
ctus mei,ab עַיִן oculo. Et fœmineum,Iesa.41.18,מַעְיְנוֹת
fontes.Prouerb.5.16,מַעְיְנֹתֶיךָ fontes tui. Ab עַיִן ocu-

lus,fit verbũ in cal,עָיַן,Ponere oculum,& aſpicere aſpectu odii,aut aſpectu expectationis & ſpei.1.Semu.18.9, Et erat Saúl עָיֵן אֶת־דָּוִד torue aſpiciens Dauid. R.D. in cóment.aſpiciebat oculo malo. Scribitur cũ ו, & legitur cum י,& idem eſt.Et ſecũdum opinionem meã,inquit R.D. ab hoc fit illud Pſal. 87, paulo ſuprà citati, Omnes aſpectus mei, & ſpes meæ in te. Doctores Hebræorum frequenter vtuntur hoc verbo in pihél.

עיף Vide עוּף, ſiue עוֹף.

עיק Eſt צור, Arctare,coartare,anguſtare. In hifhíl, & eſt trãſitiuũ, & quandoque intranſitiuũ etiam in eodé verſu, vt Hamós 2.13,Ecce ego מֵעִיק arcto(affligo)vos in loco veſtro, quẽadmodum תָּעִיק arctatur plauſtrum הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר plenũ manipulo.pro manipulis.eſt intranſitiuũ.Dixit de plauſtro תָּעִיק anguſtiabitur(pro anguſtiatur)metaphorice:quia nõ eſt viuẽs aut animatũ vt affligatur.Et dixit עָמִיר manipulo,& nõ pódere alio:quia propter ſufflationẽ(.i.ventũ)magis affligitur qui fert manipulos, quàm qui fert onus aliud. Et in cõm. Ecce ego anguſtiis afficio in loco veſtro,vt nõ poſſitis effugere,& euadere,magis quàm affligitur plauſtrũ,&c.vt in lib.rad. Tharghũ,Ecce ego adduco ſuper vos anguſtiã,& anguſtiis afficiet vos in loco veſtro,quẽadmodum anguſtiis afficitur plauſtrũ quod eſt onuſtum manipulis. Et R. Abrahám in cõment.ſic ſcribit, Haghaón dixit מֵעִיק eſſe ex verbis intrãſitiuis,& hoc metaphorice, quia non eſt robur ad ferendũ. At ſapientes Hiſpaniæ dicũt eſſe tranſitiuũ, hoc eſt,anguſtiis afficio vos in loco veſtro, vt non poſſitis fugere.Idcirco dixit poſtea,Periit fuga &c.Vide מָלָא. Nomẽ,עָקָה,ſiue מוּעָקָה,Anguſtia, Afflictio. Pſal.55.4,propter עָקַת anguſtiam impii. Et 66.11, Poſuiſti

Posuisti מוּעָקָה angustiam in lumbis nostris.

עִיר Ciuitas. Gen.4.18, Et fuit ædificans עִיר ciuitatẽ. Irme.48.8, omnẽ עִיר וְעִיר ciuitatẽ & ciuitatem.i. quãlibet ciuitatem. Gen.10.12, הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה est ciuitas magna. Hose.11.9, Et non ingrediar בְּעִיר ciuitatẽ. sub. alteram, nisi Ierusaláim tãtum: inquit Haghaón & R. D. in lib. rad. & in cõment. R. Abrahám in cõment. exponit sicut illud 1. Reg.8.27, Num vere Deus habitabit super terrã? Nume.35.2, עָרִים ciuitates. Iudic.12.7, Et sepultus est בְּעָרֵי in ciuitatibus Ghilhád.i. in vna è ciuitatibus Ghilhád, secundũ R.D. in cõmen. & in Michlól. Irme.31.23, וּבְעָרָיו & in vrbibus eius. Alia forma, & significatio, עַיִר, Pullus, aut asellus. & dicitur tam de asino domestico, quàm syluestri. Gene.49.11, Ligás ad vitem עִירֹה pullum suũ. ה ponitur vice ו. Iudi.10.4, Super triginta עֲיָרִים pullos. עָרִים, Hostes. Vide עור.

עִישׁ Vide עוּשׁ.

עֶכֶס Compes. Prouer.7.22, וּכְעֶכֶס & sicut cõpes ad castigationem stulti. Est cũ sex punctis: & appellatur sic, quòd sit squamatũ. Est & ornamentũ squamatum quod suis in pedibus ferunt mulieres. Iesa.3.18, Remouebit Dominus gloriã הָעֲכָסִים ornamẽtorum pedum squamatorũ. Et versu 16, verbum in pihél, Et pedibus suis תְּעַכַּסְנָה ornabantur ornamentis (instar) squamarum.

עָכַר Turbare, corrũpere, perdere. 1. Semu.14.29, עָכַר אָבִי אֶת־הָאָרֶץ turbauit pater meus terrã. Iehos.7.25, יַעְכָּרְךָ turbet te. Prouer.11.29, עֹכֵר בֵּיתוֹ turbans domũ suã. Et in nif hál, Psal.39.3, Et dolor meus נֶעְכָּר turbatus est. R.D. exponit, נִשְׁחַת corruptus est. Prou.15.6, Et in fructu (prouẽtu) impii נֶעְכָּרֶת turbatio: secundũ R. Ionah, qui scripsit esse nomen. R. verò D. in lib. ra. verbũ

esse putauit ex nifhal.i. & in fructu impii cõturbatur. sub.domus. Tharghũ, Et fructus impiorũ turbabitur.

על Vide עָלָה.

עלל Vnde verbum in puhál, Thre. 1.12, Sicut dolor meus qui עוֹלַל לִי factus est mihi. R. Abrahám in cõmen. exponit נַעֲשָׂה factus est. Et est ex binián selo nicra sem pohaló, quod non sit cum serí, vt כּוֹנֵן, sed cũ pathách. Eodem modo exponit R.D. in lib.rad. & in cõment. Tharghũ, qui factus est mihi. Et in pohél, Thren.1.22, וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי & fac eis quẽadmodum fecisti mihi. R. Abrahám, Rectũ est, ait, vt sit, Et causa sis (sub. ruinæ) eis, sicut causa fuisti mihi. R.D. in lib.rad. Et fac illis retributionem super præuaricationes eorum, quemadmodum fecisti mihi. Et 2.20, Et aspice ad eum cui עוֹלַלְתָּ כֹּה fecisti sic. Iiób 16.15, וְעֹלַלְתִּי בֶעָפָר קַרְנִי & inuolui in puluere cornu meum.i. caput. sic R. Abrahám Perusól. Vel secundum R.D. in lib.rad. & R. Leui in cõment. & ascendere feci puluerẽ super caput meũ. R. Moséh in cõment. Et contẽpsi (spreui) cornu gloriæ meæ in puluere. vt in hithpahál. Sed quod magis est cõsentaneũ, hoc verbũ significat facere aliquid in contemptum, & derisionẽ. Tharghũ, וּפַלְפֵּלִית Et eieci (aut proieci) in puluerem gloriã meam. R.D. in radice קֶרֶן, exponit splendorem meũ, & gloriam meã. Thren.3.51, Oculus meus עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי dolore affecit animã meam (præ fletu scilicet) propter cunctas filias vrbis meæ. In cõment. exponitur, deturpauit. Tharghũ, fletus oculi mei ascẽdit, vt noceat animæ meæ, propter desolatiõnẽ regionis populi mei, & deturpationem filiarum Ierusaláim vrbis meæ. Alia significatio, Leuit.19.10, וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל & vineam tuam non racemabis. i. vineæ tuæ nõ colliges racemos post vindemiã. Irme.6.9, עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ raceman-

do racemabunt,ſicut vitem, reſiduum Iſraél. Tóar, præpoſito מ,inquit R.Abrahám in cōment.& R.D.in lib.ra. Ieſah.3.12,populi mei exactores eius (.i.quiſque exactorũ eius)מְעוֹלֵל puerulus.ſiue paruulus.ſic R.D.in lib.rad.& R.Abrahám. Aliud,præpoſito ת,Ieſah.3.4, וְתַעֲלוּלִים & pueruli dominabuntur eis.Et 66.4, eligam בְּתַעֲלוּלֵיהֶם pueros eorũ.R.Abrahám in cōmen.occaſiones eorũ.i.quæ veniāt ſuper illos.R.Dauid,corruptionem operũ eorum.Tharghũ,contritiones eorũ. Et in hithpahál,1.Sem.6.6,Nóne quãdo הִתְעַלֵּל בָּהֶם operatus eſt in eos,dimiſerunt eos?Exo.10.2,Et vt narres,&c.אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי quod feci in AEgypto.i.AEgyptiis in quibus oſtendi opera mea terribilia,& magna.Nume.22. 29,הִתְעַלַּלְתְּ בִּי illuſiſti mihi.i.feciſti in me opus irriſionum,& contēptus,& deriſiſti me.Et ſic 1.Sem.31.4,Ne forte veniāt incircũciſi iſti,& transfigāt me, וְהִתְעַלְּלוּ־בִי & illudant mihi. i.ne faciāt in me,quũ occiderin tme, transfixiones vltionis & contēptus.Pſal.141.4, לְהִתְעוֹלֵל עֲלִילוֹת ad faciendum opus impietatis. Tharghũ,ad cogitandũ cogitationes cũ impietate. Iudic.19.25,Et cognouerunt eá, וַיִּתְעַלְּלוּ־בָהּ & illuſerunt ei.i. fecerunt in ea opus abominabile in coitu.Et venit hithpahál in ſignificatione פָּעַל Operari,aut עָשָׂה Facere,ad ſignificandam frequentiã operationis. Et ita cõſuetudo eſt Linguæ vti hithpahál,& niſhál:quanquã in ſeipſis ſint paſſiua. Hinc nomen,עֲלִילָה,Opus,factum,Occaſio,cauſa. Pſal.66.5,Terribilis עֲלִילָה opere. acſi dicat eius opera eſſe terribilia. Deuter.22.14, Et impoſuerit ei עֲלִילֹת occaſiones verborũ.1.Sem.2.3,וְלֹא נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת & ipſi directa ſunt opera.Hîc לא ſcribitur cum א,& legitur cũ ו, Ieſah. 12. 4, Nota facite in populis עֲלִילֹתָיו opera eius.

Iechez.24.14, וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ & ſecundũ opera tua. Aliud, Nechem.8.6, בְּמֹעַל in exaltatione(aut eleuatione)manuum veſtrarum.1.Semu.25.3,malus מַעֲלָלִים operibus. Pſal.77.14,Memor ero מַעַלְלֵי־יָהּ operũ Domini. Ieche. 36.31,וּמַעַלְלֵיכֶם & opera veſtra. Tóar, Irme.6.11,ſuper עוֹלָל paruulum. Et cũ ſéri,1.Semu.15.3,מֵעוֹלֵל à paruulo vſque ad lactẽtem.Ioél 2.16,Congregate עוֹלָלִים paruulos.Iiób 3.15,כְּעֹלְלִים ſicut paruuli.Poſſunt tamen prædicta deduci ab עול. Alia forma.Irme.49.9,Non remanebunt עוֹלֵלוֹת racemi. Hinc & עול,Iugũ.1.Reg.12.11, עֹל כָּבֵד iugum graue. Ieſa.47.6, Aggrauaſti עֻלֵּךְ iugum tuum. Poteſt eſſe ex hac radice & בַּעֲלִיל,Dominus,de quo in בַּעַל in fine.Pſa.12.7,Argentũ cõflatũ בַּעֲלִיל לָאָרֶץ domino terræ.quanquã ל poteſt eſſe & ſignũ generandi caſus. R.Abrahám in cómen.ſic ſcribit,בַּעֲלִיל eſt dictio geminans vltimã literam, ſicut & סַגְרִיר, & eſt בַּעַל הָאָרֶץ dominus terræ: hoc ſenſu,argẽtum conflatũ, argentum domini terræ. R.D.in cõment.argẽtum conflatum domini terræ.& ב eſt radicalis litera, & cætera vt R.Abrahám.acſi dicat,Eloquia Domini ſunt argentum cóflatum,purgatúmque à Domino vniuerſæ terræ.Et ל redundat in לָאָרֶץ,ſicut & 2.Semu.3.30,Occiderunt לְאַבְנֵר Abnér.Vel eſt loco ה haiedihàh.Sũt qui dicunt ב deſeruire, & עֲלִיל eſſe עֶלְיוֹן excelſus, & מְשֻׁבָּח laudatus.acſi dicat,Sicut argentũ conflatum in excellentiori,& laudabiliori quod ſit in terra ex qua faciũt הַכּוּר vas in quo cóflatur, & purgatur argentũ. Idem in lib. rad.Et doctores Hebræorũ exponunt,in euidenti & apparenti loco. Tharghũ,בְּכוּרָא עַל אַרְעָא in vaſe ſuper terram. R.Ioſeph Kimchi exponit,in mortario.i. in vaſe ſimili mortario, quod dicitur עֲלִיל, & עֱלִי,ab עָלָה, ſicut

שְׁבִי à שְׁבָה, aut הָנִיג à הַנָה, & חָיוּ à חָוָה. Sed apud nos עֱלִי non est mortarium in quo aliquid cõtunditur, sed pistillum quo aliquid comminuitur.

עָלַג Balbutire. Iesa.32.4, Et lingua עִלְּגִים balborum festinabit loqui nitida. Alibi nõ inuenitur. Secundum R. Abrahám & R. Dauid dicitur per metathesin literarum à לָעַג, illic require.

עָלָה Ascẽdere, Excidere, Curare, Aptare, disponere. Genes. 19.27, עָלָה ascendit fumus terræ. Irme. 48.15, וְעָרֶיהָ עָלָה & ciuitates eius excîdit. Gen.49.4, tũc polluisti stratũ meũ, עָלָה excisũ fuit. i. à die qua polluisti stratũ meũ, excisum est. Idẽ R. Abrahám, excisũ est, defecit. Iesa.34.13, וְעָלְתָה & ascendet (pro ascendent) in palatia eius spinæ. Zechar.14.13, וְעָלְתָה & excidetur manus eius. R. Abrahám, ascendet, vel excidetur. 1. Sem.17.23, עוֹלֶה ascendebat. Et 28. 14, vir senex עֹלֶה ascendit. præsens. Genes.28.12, עֹלִים ascendebant. Et 41.3, vaccæ aliæ עֹלוֹת ascendebant. Macór, Gene.46.4, עָלֹה ascendendo. Et 32.24, עַד עֲלוֹת donec ascendit aurora. Iesah.11.16, in die עֲלֹתוֹ ascendendi ipsum è terra AEgypti. Nume. 27.12, עֲלֵה ascende in montem. Et 21.17, עֲלִי ascende. Gene.46.31, אֶעֱלֶה ascendam. 1. Semu.29.9, non יַעֲלֶה ascendet nobiscum. Et in nifhál, Nume.9.21, וְנַעֲלָה & ascẽdebat nubes. aut eleuabat se. Psal.97.9, valde נַעֲלֵיתָ eleuatus es (aut eleuasti te) super omnes deos. Irme. 37. 10, בְּהֵעָלוֹת quũ ascendisset (recessisset) exercitus. Nume. 16.24, הֵעָלוּ ascendite (discedite) de circuitu. Exo.40:37, & si non יֵעָלֶה eleuabat se. Et in hifhíl, Num.8.3, הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ disposuit (aptauit, aut aptare fecit) lucernas eius. 2. Reg.17.4, & non הֶעֱלָה מִנְחָה ascendere fecit (.i. obtulit, attulit) munus ad regem. Et 36, הֶעֱלָה אֶתְכֶם ascendere

fecit vos. Exo. 25. 37, וְהֶעֱלָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ & diſponet (aptabit, aut aptare faciet) lucernas. Et 32. 1, הֶעֱלָנוּ aſcendere fecit nos. Irme. 38. 10, וְהַעֲלִיתָ & aſcendere facies. Iiób 42. 8, וְהַעֲלִיתֶם & offeretis holocauſtū pro vobis. 1. Semu. 2. 19, וְהַעַלְתָה לוֹ & afferet (pro afferebat) illi. eſt cum pathách propter ע. Et Chab. 1. 15, הֶעֱלָה aſcendere fecit. ה eſt cum ſéri, & ע cū ſeuá & pathách. 1. Semu. 7. 10, מַעֲלֶה הָעוֹלָה offerens holocauſtum. Ieſah. 63. 10, הַמַּעֲלֵם qui aſcendere facit eos è mari. eſt cū ſeri loco camés. 2. Reg. 2. 1, בְּהַעֲלוֹת quū aſcēdere faceret. Exo. 30. 8, וּבְהַעֲלֹת & quū diſpoſuerit lucernas. Iechez. 23. 46, הַעֲלֵה aſcendere facere ſuper eas, & dare eas. pro, aſcendere faciá ſuper eas, & dabo. Sunt enim (ait R. D.) infinitiua vice futuri. Nume. 20. 25, וְהַעַל & aſcendere fac. Exod. 3. 17, אַעֲלֶה אֶתְכֶם aſcendere faciam vos. Geneſ. 46. 4, & ego אַעַלְךָ aſcendere faciá. Reliquæ perſonæ coincidunt cum binián cal in punctatura: at in ſignificatione diſcrimen habent. Quin & prima perſona coíncidit in futuro defectiuo. Quū ſunt intranſitiua, vulgò ſunt ex cal: quádo verò tráſitiua in tertiū, ex hifhíl. Iudic. 16. 3, וַיַּעֲלֵם & aſcēdere fecit eas (.i. detulit) in verticē montis. Pſa. 102. 25, ne תַּעֲלֵנִי ſuccîdas me in dimidio &c. Et 71. 20, תַּעֲלֵנוּ aſcendere facies me. vel nos. Eſt enim duplex lectio. ideo ſcribitur cū ו, & legitur cū י. Et in hofhál, Nachum 2. 7, Et Huſſáb (ſub. regina) גֻּלְּתָה הֹעֲלָתָה captiua ducta eſt, conſcendere iuſſa eſt. R. D. in lib. rad. exponit, aſcendere facta eſt ſuper currú vt ducerent eam in captiuitaté. At in comment. ſic enarrat, Templú quod conſtitutum fuit in pace (aut quiete) diebus multis in Nineuéh, núc diſſolutū eſt: & manifeſtata eſt Nineuéh, quæ hactenus fuit operta & occulta, ita vt nō tráſiret per eā extraneus. Et הֹעֲלָתָה eſt

נִכְרְתָה excisum est. Tharghũ, Et regina &c. R. Abra. autẽ hezra in cómẽt. Dux (inquit) R. Semuél, Hussáb nomẽ scripsit esse reginæ. גֻּלְּתָה reuelata & ideò dicitur, quòd erat abscondita in cubiculo more reginæ, & mulierũ nobilium, vt Psal. 45. 13, Tota inclyta filia regis intrinsecus. At modo manifestata est, & egressa de cubiculo, & ascendere iussa est super currũ, vt ducant eam in captiuitatem. Quá expositionem & cõmendat, & sequitur ipse R. Abra. in cõment. Tóar, עֶלְיוֹן, Excelsus, superior. Gen. 14. 18, Deo עֶלְיוֹן excelso. 2. Para. 8. 5, & ædificauit Bethchorón הָעֶלְיוֹן superiorẽ. Iechez. 42. 5, & cubicula הָעֶלְיוֹנֹת superiora. Hinc est & מַעַל & מִמַּעַל, Super, supra, superne, desuper. Gen. 22. 9, מִמַּעַל לָעֵצִים super ligna. 1. Reg. 8. 23, nõ est sicut tu Deus in cælis מִמַּעַל superne. desuper. Et cum ה fœmineo. Deuter. 28. 43, peregrinus qui est in medio tui, ascendet super te מַעְלָה מָּעְלָה superne, superne. i. quámaxime. Exod. 30. 14, à filio viginti annorum וָמָעְלָה & supra. Hezræ 7. 9, fundamentum (. i. initiũ) הַמַּעֲלָה ascensionis è Babél. 1. Para. 17. 17, & vidisti me secundũ dispositionem hominis הַמַּעֲלָה ascẽsionis. aut gradus, & dignitatis, id est excellentis. Gen. 6. 16, & in cubito consummabis eam מִלְמַעְלָה superne.

Alia forma, מַעֲלֶה, Ascẽsio, gradus. & in regimine est cum séri, Iesah. 15. 5, מַעֲלֵה in ascensu Luchíth. 1. Semu. 9. 11, בְּמַעֲלֵה per ascensũ ciuitatis. Iudic. 8. 13, מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס desuper existente sole. 1. Reg. 10. 19, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת sex gradus solio. Psal. 121. 1, canticum לַמַּעֲלוֹת graduũ. ל vice ה notificatiui, ait R. D. in cõm. Et hic duntaxat psalmus est cũ ל. Alia forma, עוֹלָה, cum segól. i. Gradus: instar יוֹרֶה. Ieche. 40. 40, & ad latus extra לָעוֹלֶה gradũ. Hinc est & עֲלִיָּה, Cœnaculũ: aut Cubiculũ, siue thalam' vt alii

exponunt.Iudic.3.23, & clausit ostia הָעֲלִיָּה cœnaculi.2. Reg.4.10, עֲלִית־קִיר cœnaculũ parietis.i. habẽs parietes. 2.Para.9.4, וַעֲלִיָּתוֹ & cœnaculũ eius. ita R.D.in cõmẽt. Irme.22.14, וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָּחִים & cœnacula spatiosa. Psalm. 104.3,qui contignat aquis עֲלִיּוֹתָיו superiora eius. R.Abrahám,superiora eius.i.nubes.Et sunt qui exponunt, (ait R.D. in cõment.)per hoc illũ innuere aquas quæ supra firmamentum sunt : & est exponendũ de nubibus superioribus.Et 104.13,qui irrigat montes מֵעֲלִיּוֹתָיו de superioribus suis.R.Abrahám:pluuia quá pluũt nubes. R.D.in cõment. nubibus quibus montes magis indigẽt propter aquá,quàm valles,& cãpestria. Hinc & עוֹלָה,Holocaustũ, aut holocautoma: sacrificiũ quod totum comburebatur.Num.28.27,& offeretis עוֹלָה holocaustum.Leui.1.13,עֹלָה holocaustũ est. Nume.28.10, עֹלַת שַׁבַּת holocaustum sabbati. Iechez. 46.12, & faciet אֶת־עוֹלָתוֹ holocaustũ suum.Gen.8.20,& obtulit עֹלֹת holocausta.Psal.66.13,בְעוֹלוֹת in holocaustis. Inuenitur nonnunquá & pro gradibus. Iechez. 40.26, & gradus septẽ עֹלוֹתָו gradus eius.pro מַעֲלֹתָיו. Hinc & עָלֶה,Foliũ. Iesah.34.4,quemadmodũ cadit עָלֶה foliũ.Plurale עָלִים, Folia.Iesah.1.30,defluens עָלֶהָ foliis suis. deficit י plurale. Hinc & תְּעָלָה,Sanitas,curatio,Aquæductus.Irme. 30.13,medicinæ תְּעָלָה sanitatis nõ sunt tibi.1.Reg.18.32, & fecit תְּעָלָה aquæductum.Iechez.31.4,וְאֶת־תְּעָלֹתֶיהָ & aquæductus suos. Hinc & עֱלִי,Pistillũ. Prouer.27.22,in mortario &c.בַּעֱלִי pistillo.Ab ascendendo,& descendẽdo,dum aliquid contunditur,sic appellatũ. Sunt qui exponunt iuxta hanc significantiam illud 2.Paral.24. 14,וְהֶעָלוֹת & mortaria.vel pistilla. Sed R.Dauid in libra.vasa parua significare scribit, quibus vinũ hauritur.

Sunt

Sũt & duo toarim עָל cũ camés.2.Sem.23.1,& dixit vir qui constitutus est עָל excelsus. vel rex. Sic R.Abra.& R.D.Hose.7.16,reuertentur nõ עָל ad Excelsum.R.D. in cõment. עָל est tóar cum camés,sicut עֶלְיוֹן excelsus. & est sensus, Quũ venerit eis afflictio,reuertentur vt clament ad idóla sua,non ad me qui sum excelsus super omnia.R.Abrahám in comment.Reuertentur ad AEgyptũ,non ob necessitatem, sed vt detrahant suis principibus.Et hoc est quod sequitur, Fuerũt vt arcus dolosus.idẽ D.R.in lib.ra.locutionẽ dicit esse defectiuam.i.reuertentur non עַל־צֹרֶךְ ob necessitatem,neque עַל־דָּבָר propter aliquid.Et sic tóar cũ pathách, Hose.11. 7,וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ & ad excelsum vocabũt pro vocabant. R.D.in cõmẽt.Vocabãt eũ prophetæ iugiter vt reuerteretur ad Deum excelsum.Et R.Abrahám in cõmen. vocabant eũ vocantes.i. prophetæ Domini. Hinc est & עַל,quod est Super,Ad, Iuxta, Apud, In, Cum, Propter,Corã,A,Ab,Vsque ad,Contra,Aduersus.Genes.1. 2,Et tenebræ erant עַל־פְּנֵי super faciem abyssi. Et 14. 6, quæ est עַל־הַמִּדְבָּר iuxta desertũ. Exod.14.9,עַל־הַיָּם iuxta mare.Nume.14.2, Et murmurauerũt עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן contra Moséh & contra Aharón. Psal.2. 2, עַל־יְהֹוָה וְעַל־מְשִׁיחוֹ aduersus Dominũ,& aduersus Christũ eius. Ponitur & vice אֶל ad. Psal.18.42,עַל־יְהֹוָה ad Dominum.1. Semu.1.10, & orauit עַל־יְהֹוָה ad Dominum. Ponitur & pro עִם cũ. Exo. 35.22, Et venerunt viri עַל־הַנָּשִׁים cum mulieribus.Iesah.7.2,requieuit Arám עַל־אֶפְרָיִם cum Ephraím. Et vice בּ, Genes.27.40,וְעַל־חַרְבְּךָ & in gladio tuo viues.Iesa.38.19,עַל־בֵּית יְהֹוָה in domo Domini.Nechem.3.2,וְעַל־יָדוֹ & manu (.i.præcepto,&imperio)eius ædificauerunt.Potest tamen etiã exponi, & iuxta locũ

eius.i.iuxta eius ſtructuram,aut ædificium,vt exponit idem R.D. & hæc eſt recta expoſitio. Ponitur & vice עַד,Vſque ad. Pſal.48.15, ipſe reget nos עַלְמוּת vſque ad mortẽ.Acſi dicat,Vſque ad mortẽ noſtrã.R.Abrahám exponit עוֹלָמִית, Quia ipſe manet in ſæculũ, & in æternum,ipſe erit ductor noſter in ſæculũ.Et autor Hammaſóreth dixit eſſe duas dictiones.i.vſque ad mortẽ noſtram.R.Moſéh deducit ab עֶלֶם quod eſt Puer: acſi dicat,quemadmodũ.duxit, rexítque nos in diebus pueritiæ noſtræ.Alii deducunt ab עָלַם,Abſcondere, occultare. Ponitur & vice תַּחַת,Pro:& בַּעֲבוּר,Propter,propterea,eo quòd. Leuit. 4.3, & offeret עַל חַטָּאתוֹ pro peccato ſuo.Pſalm.45.5,עַל־דְּבַר־אֱמֶת propter verbum veritatis.

Quandoque ſcribitur עַל,& legitur אַל,nõ,ne.Ieche. 9.5,& percutite,עַל (in margine ſcribitur אַל) ne parcat oculus veſter. Et vice נֶגֶד,Coram.Zechar.6.5, vt ſtét עַל־אֲדוֹן coram Domino. ſic etiã Targhũ, קֳדָם coram.

Interdũ ponitur & vice ל.Pſal.9.20,Iudicentur gentes עַל־פָּנֶיךָ,pro לְפָנֶיךָ corã te. Item pro מִן,A, Ab, De, Ex.Zechar.4.3,& vna עַל־שְׂמֹאלָהּ à ſiniſtra illius. עַל־כֵּן require in כון. Et cũ litera deſeruiẽte.2.Reg.18.27,הַעַל אֲדֹנֶיךָ num ad Dominũ tuum,&c.Ieſa.59.18,כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם,Eſt locutio defectiua,quæ ſic exponitur,Sicut (vir zelat) ſuper retributiones: ſic (zelat) vt reddat irã hoſtibus ſuis:vt exponit R.Abrahám & R.D.in comment. Quemadmodũ induit zelum propter retributiones vt retribueret Parhoni & Sancheríb,& aliis hoſtibus Iſraél:itidem induet ſe zelo, quũ ex illorum captiuitate educet illos. Et ad rem corroborandã, idem geminat, dicẽs ſtatim,(Sicut reddidit illis retributiones,ſic reddet)retributionẽ hoſtibus ſuis.Et 63.6,כְּעַל כֹּל

ſicut ſuper omnia quæ retribuit nobis Dominus.i. Cō memorabo (inquam) miſericordias Domini , vt fuerunt in omnibus quæ retribuit nobis. Iudic.7.12, ſicut arena שֶׁעַל־שְׂפַת הַיָּם quæ eſt iuxta litus maris. Et cum י in fine, Gen.49.17, Sit Dan ſerpens עֲלֵי־דֶרֶךְ iuxta viā, ceraſtes עֲלֵי־אֹרַח iuxta ſemitam. Et quando iungitur pronomini, ע eſt cum camés, Iechez.18.20, עָלָיו ſuper eum erit. Et ſine י,1.Semu.2.10,עָלָו.

עלז Exultare. Ieſa.23.12, Non addes vltra לַעֲלוֹז vt exultes. Pſal.68.5, וְעִלְזוּ & exultate ante illum. Sephan.3.13, וְעָלְזִי & exulta toto corde filia Ieruſaláim. ע cū camés chathéph. Chab.3.18, in Domino אֶעֱלוֹזָה exultabo. Irm.51.38, vt יַעֲלֹזוּ exultent. R. Ionáh, vt tremant. Sed non eſt opus, inquit R. Dauid: quia ebrius multū lætatur, & exultat, luditque. Tóar, Ieſah.5.14, וְעָלֵז בָּהּ & exultabūdus (lætus) in ea.i. Et omnis lætus qui eſt in ea, deſcendet in infernū. Tharghū, Et fortis in eis. Sunt qui exponunt, inquit R. Dauid, & inimicus. R. Abrahám, Et lætus.i.& omnis lætus qui in ea. Vel, & omnis qui eſt lætus de ruina eius. Alii vertunt, tremēs. Alia forma, עַלִּיז, Lætus. Ieſah. 24.8, ſonitus עַלִּיזִים exultantium. Ieſah.22.2, ciuitas עַלִּיזָה exultans. ita R. Abrahám & R. Dauid. quanquam ſunt qui exponunt tremens: at prior eſt recta, & germana interpretatio.

עלט Vnde עֲלָטָה, Tenebræ, caligo. Geneſ.15.17, וַעֲלָטָה & caligo fuit.

עלם Latêre, Abſcōdere, occultare. In nifhál, 1. Reg. 10.3, Nō fuit aliquid נֶעְלָם occultū (aut occultatum) à rege. Leuit.4.13, וְנֶעְלַם & latuerit res ab oculis cō gregationis. Pſal.26.4, Et cū נַעֲלָמִים occultis (abſconditis, latentibus) non introibo. R.D. in lib.rad. exponit,

cum viris peccantibus in occulto. Et in cõment. cum facientibus peccatũ in occulto, & abſcondentibus ſe à filiis hominũ. R. Abrahám, ſe occultãtibus. Sũt tamen (ait) qui deducũt ab עֶלֶם, quod eſt puer qui diligit ludũ & ſubſannationẽ. acſi dicat, cũ ludẽtibus, aut deludentibus, vel deluſoribus, & ſubſannatoribus. R.D. in lib. rad. Sunt (inquit) qui exponunt, cũ faciente opus puerorum. R. Himmanuél exponit, cum iis in quibus nulla eſt ſecúdum veritatem ſapientia, ſed verbis ſuis præ ſe ferunt ſapientiã. Vel ſunt ſtulti quos latet omnis ſapientia. Vel ſunt viri qui ſunt profundi ad occultandum conſiliũ, quorum opera ſunt in tenebris. Iiób 28. 21, וְנֶעֶלְמָה & abſcõdita eſt ab oculis omniũ viuentium.

Et in hifhíl, 2. Reg. 4. 27, Et Dominus הֶעְלִים מִמֶּנִּי celauit (occultauit) à me. Iiób 42. 3, מַעְלִים עֵצָה occultans conſilium. Leuit. 20. 4, ſi הַעְלֵם יַעְלִימוּ abſcondendo abſconderint. 1. Semu. 12. 3, וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ abſcondã oculos meos ab eo. בּוֹ enim ponitur pro מִמֶּנּוּ. Et in hithpahal, Deuter. 22. 1, וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם & abſcondes te ab eis. Et 3, non poteris לְהִתְעַלֵּם abſcondere te. Iiób 6. 16, יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג abſcondetur (aut abſcondet ſe) nix. Ieſa. 58. 7, לֹא־תִתְעַלָּם nõ abſcõdes te. Hinc עַלְמָה, Adoleſcẽtula, puella, ſed virgo: ſic appellata quòd eſſet occulta viro. Gen. 24. 43, Et erit, הָעַלְמָה adoleſcentula quæ egredietur, &c. Et quòd eſſet virgo, ſcribitur ibidem verſu 16, Et vir nõ cognouit eam. Cant. 1. 3, Ideo עֲלָמוֹת puellæ (aut virgines) dilexerũt te. In cóm. Hebraico exponitur בְּתוּלוֹת virgines. Pſa. 46. 1, in titulo, victori filiis Córach עַל־עֲלָמוֹת ſuper virgines (vel ſuper occulta) canticũ. Sũt tamen qui putãt hoc loco muſicũ eſſe inſtrumentũ, & ita vulgò ſentiũt Hebræi. Hinc & עֲלֻמוֹת, Pueritia, adoleſcẽtia. Pſal. 48.

15,Ipse ducet nos עַלְמוּת(sicut)in pueritia. Deficit enim כ.q.d.sicut in diebus adolescẽtiæ,quũ eduxit nos ex AEgypto.Et quãuis sint duæ dictiones,significatio tamen vnius est dictionis. R.Abrahã,in sæculũ:quia ipse manet in sæculum,& in perpetuũ, ipse erit ductor noster in sæculum. Author Hãmasóreth dixit esse duas dictiones, & ita inueniri in libris correctis, ait R.D.i. vsque ad mortem nostrã. R.Moséh,vt R.D.in lib.ra.nempe quẽadmodum duxit nos in diebus adolescẽtiæ nostræ. Quidam(ait idẽ R.D.)exponunt, ducet nos in abscondito,iuxta illud Psal.27.5,Quoniã abscondet me in tabernaculo suo. Et עֶלֶם cum sex pũctis, est נַעַר,Puer.1. Semu.17.56,Interroga tu בֶּן־מִי־זֶה הָעָלֶם filius qualis viri sit puer iste.Non interrogat filius cuius esset,quia iam miserat ad illum vt eum ad se mitteret psallendi gratia ante se.Sed quũ reuersus esset à cæde Pelistæi,& vidisset illius fortitudinẽ, interrogauit, Filius qualis est iste?acsi diceret,an esset filius fortis.Et idcirco respõdit Abnér,Viuit anima tua rex,si noui.quia erat vir senex in diebus Saúl.Et quũ interrogauit Saúl ipsum Dauid, Filius qualis es tu?intellexit Dauid illum interrogasse an esset filius viri fortis. propterea respõdit,Filius serui tui Isái Beth hallachmí. acsi dicat, De Bethlechém est,& vir præliator,& notus in fortitudine.Idcirco vocabant eũ בֵּית הַלַּחְמִי Beth hallachmitã:quia in dictione est significatio duarũ rerum.Et in cõmen.citat hãc expositionem, quæ fuit patris sui R.Ioseph. 1.Semu.20.22,Et si sic dixero לָעֶלֶם puero. Nomen,עֲלוּמִים, Pueritiæ,adolescentiæ,pro pueritia. nó enim inuenitur singulare,vt dicũt nõnulli. Psa.89.45,Breuiasti dies עֲלוּמָיו pueritiarum eius. Iiób 20.11,Ossa eius plena sunt עֲלוּמָו

adoleſcentiis eius. i. peccatis adoleſcẽtiæ eius. Pſal.90.8, Poſuiſti iniquitates noſtras corã te, עֲלֻמֵנוּ peccata adoleſcentiæ noſtræ ad luminare vultus tui. ita R. Moſeh. R. Abrahám, occultũ noſtrum. aut occulta noſtra. R. D. in cõmen. Deficit (inquit) י ſignum pluralis: vel eſt ſingulare, hoc eſt, iniquitatẽ noſtram occultã, aut iniquitates noſtras occultas. Et in lib. ra. errores noſtros: quia errores ſunt occultati ab hominibus. Et nomẽ, præpoſito ת, & cũ ה fœmineo, Iiób 28.11, וְתַעֲלֻמָה & abſcõditum producet in lucẽ. Pſal.44.22, תַּעֲלֻמוֹת abſcondita cordis. Hinc & עוֹלָם, Sæculum, perpetuũ, æternũ, ſempiternum. Interdum ſignificat tẽpus longum, Nõnunquam tẽpus vitæ alicuius, aliquãdo vſque ad Iobél. Geneſ.9.12, In generationes עוֹלָם ſæculi. Pſal.89.3, Quoniã dixi, עוֹלָם in ſæculũ miſericordia ædificabitur. i. dixi in corde meo quòd miſericordia tua cũ Dauid, ædificabitur in ſæculum, & ſtabit veritas tua cũ eo, quemadmodum ſtant cæli. Et עוֹלָם ponitur pro לְעוֹלָם. Et ſic verſu 1, Miſericordias Domini עוֹלָם in ſæculum cantabo. i. omnibus diebus vitæ meæ. Deute.15.17, Et erit tibi ſeruus עוֹלָם in ſæculum. i. vſque ad Iobél. Exod.21.6, Et ſeruiet ei לְעֹלָם in ſæculum. i. omnibus diebus vſque ad Iobél. ſignificat enim tẽpus præciſum & determinatũ, inquit R. Abrahám. Pſal.119.93, לְעוֹלָם in ſæculum non obliuiſcar præceptorũ tuorũ. i. omnibus diebus vitæ meæ. Irme.2.20, מֵעוֹלָם à ſæculo (. i. à tẽpore multo) confregi iugum tuum. Pſal.145.13, Regnũ tuum regnũ omnium עֹלָמִים ſæculorũ. Ieſa.45.17, Et non erubeſcetis עַד־עוֹלְמֵי עַד vſque in ſæcula ſæculi. aut perpetuitatis. i. in ſæcula perpetua. Alia forma, 2. Paralip.33.7, Ponam nomen meũ לְעֵילוֹם in ſæculum. Eſt ſicut לְעוֹלָם in ſæculum, in-

quit R.Dauid in comment.

עלם Lætari, exultare. Iiób 20.18, Et nõ יַעֲלֹס lætabitur. sic Tharghũ, R.Moséh, & R.Abrahám. Et in nifhál, Iiób 39.16, כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה Ala pauonũ exultauit. aut exultans. Poteſt enim eſſe & participiũ: & ſic vulgò exponitur ab Hebræis שְׂמֵחָה læta. Et eſt pauo (inquit R. Abrahã) auis nota quæ pennarũ pulchritudine exultat. כְּנַף ala, eſt in regimine genitiui: & exponitur, Ala (pro alis) pauones exultant. R.D. in cõmen. ait referri ad id quod ſuperius dixerat, Num noſti, &c. acſi dicat, Num noſti alã huius auis, cuius nomen eſt רְנָנִים, quæ eſt exultans & læta? & hoc dicit, quòd ſit magna valde, & in altũ volat, vt ſcriptũ eſt ibidem, verſu 15, In excelſum eleuabit ſe. Et ſunt qui dicunt נֶעֱלָסָה eſſe פְּרוּשָׂה expanſa, extẽſa. At rectum eſt in oculis meis vt ſit ſenſus, Ala auium lætantiũ. i. quæ lætantur in frugibus areæ quas comedunt. Vide רָנַן. Et in hithpahál, Prouerb. 7.18, נִתְעַלְּסָה lætemur amoribus.

עלע Lambere. Iiób 39.33, Et pulli eius יְעַלְעוּ־דָם lambent ſanguinem.

עלף Deficere, & laſſari præ labore, vt nõ poſſit pedibus quis cõſiſtere, ſed animũ quaſi exhalare, Tegere, operire. In pihél, Cant. 5.14, מְעֻלֶּפֶת tectus ſappiris. Et in puhál, Ieſa. 51.20, Filii tui עֻלְּפוּ laſſati ſunt. i. defecerunt. Tóar in hac cõiugatione cum ה in fine. Iechez. 31.15, Et vnũquodque lignorum agri עֻלְפֶּה laſſum erat. Et in hithpahál, Ionáh 4.8, Et percuſſit ſol ſuper caput Ionáh, וַיִּתְעַלָּף & defecit. Hamós 8.13, In die illa תִּתְעַלַּפְנָה deficient virgines pulchræ.

עלץ Lætari, & exultare. 1.Semu. 2.1, עָלַץ לִבִּי lætatũ eſt cor meũ. Proue. 28.12, בַּעֲלֹץ quum exultauerint

iusti. Psal.9.3, Lætabor, וְאֶעֶלְצָה בָךְ & exultabo in te. Et 68.4, יַעַלְצוּ, exultabunt. Nomen, Chabac.3.14, עֲלִיצֻתָם exultatio eorum.

עלק Vnde עֲלוּקָה, Sanguisuga. Prouerb.30.15, לַעֲלוּקָה sanguisugæ duæ filiæ.

עם Cum, præpositio. Psal.18.26, עִם־חָסִיד cũ misericorde. Ponitur & vice ב In, Gene.35.4, quæ erat עִם־שְׁכֶם in Sechém. Ponitur & pro iuxta, apud, prope, secus, Iudic.18.22, qui erant עִם־בֵּית iuxta domũ Micháh.

Ponitur & vice ו, 1.Sem.16.12, Et erat rufus, עִם־יְפֵה & pulcher oculis. Nachum 3.12, Omnes munitiones eius (tanquã) ficus, עִם־בִּכּוּרִים & primitiua. Illud autẽ Psal. 72.5, Timebunt te עִם־שָׁמֶשׁ, exponunt R.Abrahám, & R.D. cum sole.i. dum fuerit, aut quandiu fuerit, & durauerit sol. Ponitur & pro אֶת articulo accusandi casus, aut personæ patientis, 2.Semu.6.4, Et tulerũt eam è domo Abinadáb, quæ erat in Ghibháh, עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים arcam Dei. pro אֶת־אֲרוֹן. geminatur persona patiens in hoc versu, quia series est, Et tulerunt eam arcam Dei è domo, &c. sicut & Exod.2.6, וַתִּרְאֵהוּ אֶת־הַיֶּלֶד & vidit eũ puerum. Et 35.5, יְבִיאֶהָ אֵת תְּרוּמַת יְהוָה adducet eam oblationem Domini. R.tamen Ioséph exponit, cum arca Dei: quia Huzzá ibat cũ arca Dei, & Achio ante arcam. Idcirco misit manũ suam Huzzá, & mortuus est, & peccauit, quoniã tenuit arcam: quia ferentes arcam, illam non tangebãt, sed vectibus, suis humeris eam ferre debebant. Venit & cũ מ, & tunc quantũ ad sensum attinet, aut redũdat, aut est iuxta. Gene.48.12, מֵעִם בִּרְכָּיו è genib' eius. aut è loco qui erat iuxta genua eius: quod quidã verterũt, de iuxta (aut de prope) genua eius. 1.Semu.20.34, Et surrexit Iehonathán מֵעִם הַשֻּׁלְחָן à mensa.

Et 1.

Et 1.27,Quam poſtulaui מֵעִמּוֹ ab eo. Geneſ.26.3,Et ero עִמְּךָ tecũ. Illud autem Hoſe. 12.4, Et ibi loquetur עִמָּנוּ nobiſcũ:ſecũdum R.Adonı́m,& R.Ionáh ponitur pro עִמּוֹ cũ eo.Sed R.Dauid verba ſcripſit eſſe prophetæ.Dixit,Deus in Bethél loquitur mecũ, & cum Hamós, vt increpem Iſraél ob cultũ vituli in Bethél,quemadmodum dixit Hamós 5.6,Quærite Dominũ,& viuite:(pro viuetis:)& ne quæratis Bethél. R.verò Ioſéph verba dicit eſſe angeli.dixit ei quòd Deus excelſus inueniet eũ in Bethél, & ibi loquetur nobiſcũ, mecum ac tecũ, vt meá benedictionẽ tibi ſtabiliá,& appellẽ nomẽ tuũ Iſraél,dicẽdo,Quoniá prı̃cipatũ habuiſti cũ Deo,hominibus præualebis,Gen.32.28.Haghaón R.Sahadiáh exponit,עִמָּנוּ pro בַּעֲבוּרֵנוּ propter nos,aut pro nobis:vel עָלֵינוּ ſuper nos:vt propter ſemẽ Iſraél dictũ eſt Iahacób,Gen. 35.11,Creſce,& multiplica te. Illud etiá Zecha.14.5,& omnes ſancti עִמָּךְ tecum.R.Adonı́m,& R.Ionáh exponunt pro עִמּוֹ cum eo.At non inuenitur hæc mutatio: ſed rectum eſt vt loquatur de Ieruſaláim, quia angeli erunt cũ ea ad auxiliũ eius. Illud etiam Iehoſ.13.7 & 8, Et nunc diuide terrã hanc in hæreditatem noué tribubus,& dimidiæ tribui Menaſſéh.עִמּוֹ Cum ea Rubenitæ & Ghaditæ,&c.cũ ea,nempe media tribu Menaſſéh altera.Et dixit cũ ea,acſi illam memoraſſet. Sũt qui deducũt verbum ex hac radice,Ieche.31.8,Cedri לֹא non עֲמָמֻהוּ fuerunt cum eo.Sed huius radix eſt עָמַם.

עָמַם Abſcondere,tegere,operire. Ieche.28.3,Omne clauſum non עֲמָמוּךָ abſcõderunt ſe à te.i. non eſt abſconditũ à te.Eſt ex cal verbũ intranſitiuũ.i.non fuerunt abſcõdita,& occultata à te omnia clauſa & ſecreta, vt non cognoueris illa. R.Ioſéph deducit ab עם

cum.acsi dicat, Aliqua non fuerũt tecum clausa. Et 31.8, Cedri non עֲמָמֻהוּ abscõderunt illum, quia ipse cedris omnibus altior erat. Et est verbũ transitiuum. Et in puhál, siue hoshál, Thren.4.1, Quomodo יוּעַם זָהָב tegetur aurũ? pro tectum est. Tharghú, עֲמָא obscuratum est. R. Abrahám in cõmen. Sunt qui exponunt, obscuratũ est: & ita exponitur in cõment. nam Tharghũ pro כֵּהָה obscura est plaga, Leuit.13.56: habet עֲמְיָא. Et rectum est (inquit) vt sit tegetur. Et est sicut illud Iesah.28.28, יוּדָק à דָּקַק. Hinc עַם, Populus, congregatio, vulgus hominum. Dicitur tamen & de aliis rebus, vt de locustis, de formicis, & de cuniculis. Nume.23.9, Ecce עָם populus solus habitabit. Gene.50.20, Vt viuificaret עַם רָב populum multum. Psal.35.18, בְּעָם עָצוּם in populo forti. Iesa. 9.19, Et fuit הָעָם populus. De locustis, vt Ioél 2.2, עַם רַב populus multus, & fortis. Et de formicis, Prouer.30.25, Formicæ עַם populus non fortis. Et de cuniculis, Ibidẽ 26, cuniculi עַם populus non fortis. Et de bestiis, secundum R. Ioséph. nã Iesah.43.20, dicitur, Glorificabit me bestia agri, serpẽtes &c. Deinde versu 21, de illis ipsis ait, עַם זוּ populũ hunc formaui mihi, &c. R. tamẽ D. exponit de populo è captiuitate educendo. Et sæpius est masculeum: interdum tamẽ est & fœmineũ, vt Irme.8.5, Cur שׁוֹבְבָה הָעָם הַזֶּה rebellis est populus iste Ierusaláim? Et hinc fit (inquit R.D. in cõmen.) quòd dicatur de cõgregatione Israél. Exod.32.11, בְּעַמֶּךָ in populo tuo. Et 8.11, וּמֵעַמֶּךָ & à populo tuo. Iudic.12.2, וְעַמִּי & populus meus. Interdum ponitur pro עַמִּים, 2. Sem.22.44, Et eripies me à contradictionibus עַמִּי populorum. Idem Psal. 144.2, Qui subdit עַמִּי populos sub me. Iesa.10.14, Exercitum הָעַמִּים populorũ. Genes.25.8, Et appositus est ad

עַמָּיו patres ſuos. Plurale perfectũ, Nechem.9.22, Et dediſti eis regna, וַעֲמָמִים & populos. Iudic.5.14, בַּעֲמָמֶיךָ.

עמד Stare. In cal. Ieho.10.13, Et luna עָמַד ſtetit. 2. Semu.20.11, Et vir עָמַד ſtetit iuxta eũ. Iiób 30.20, עָמַדְתִּי ſteti. vel ſilui, ſecundum R. Leui. Tharghũ, & R. Moſch, ſteti vt orarẽ. Et 32.17, עָמְדוּ ſteterunt, (vel ſiluerunt,) non reſponderunt vltrá .1. Sem.30.9, עָמְדוּ ſteterunt. Gene.30.9, עָמְדָה ſtetit à pariendo. i. ceſſauit párere. Exo.3.5, עוֹמֵד ſtas. Et ſine ו, Gene.18.8, עֹמֵד ſtabat. Pſa. 122.2, עֹמְדוֹת ſtantes. Hobadiáh 11, In die עֲמָדְךָ quo ſteteris tu. מ eſt cũ ghahiá. Dani.10.11, Et ſta עַל־עָמְדֶךָ ſtare tuum. i. in loco tuo vbi ſtare cõſueuiſti. Et 8.18, Et ſtatuit me ſuper עָמְדִי ſtare meũ. i. ſicut in principio manebam. Nume.16.9, וְלַעֲמֹד & ad ſtandum. Iudic.4.20, עֲמֹד ſta. Vel eſt macór, ſecundum R.D. in lib. rad. & ſic Exod.18.23, Et poteris עֲמֹד ſtare. Dani.10.11, וַעֲמֹד & ſta. Chabac.2.1, Super cuſtodiã meam אֶעֱמֹדָה ſtabo. 2. Reg. 4.6, וַיַּעֲמֹד & ſtetit oleũ. i. ceſſauit, quia nõ fluebat oleũ amplius. Iechez.22.14, הֲיַעֲמֹד num ſtabit (.i. firmũ & ſtabile erit) cor tuũ? 1. Paral.20.4, וַתַּעֲמֹד & ſtetit prælıũ. i. firmatũ, aut roboratum eſt. Et in hifhíl, 1. Paral.19. 8, הֶעֱמִיד conſtituit Iehoſapháth de Leuitis, &c. Num.5. 30, וְהֶעֱמִיד אֶת־הָאִשָּׁה & ſtatuet mulierẽ coram Domino. Pſal.31.9, הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי ſtatuiſti (ſtare feciſti) in latitudine pedes meos. Iechez.29.7, Et quũ innixi fuerint tibi, contererîs, וְהַעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם & ſtatues (ſtare facies) eis omnes lumbos. i. vtrunque lumbũ. Quũ enim quiſpiam innititur rei alieni, incuruatur: at remoto ſuſtentaculo, ſtat ſine curuitate. Et ſic Tharghũ, & non eris eis לְבֵית סוֹמְכָוּן. acſi dicat, Stare facies eos ſuper lumbos, vt non innitantur vltrà tibi. Vide מָעַד. 2. Parali.18.

34, Et rex Iſraél erat מַעֲמִיד tenens ſeipſum (vel roborans)in curru cõtra Arám vſque ad veſperá. ne ſcilicet Syri percuſſum illũ viderent : ſed oſtendebat ſe perinde acſi non fuiſſet percuſſus, ne Syri cõfortarentur, & roborarentur in prælio contra Iſraél. Et participiũ paſſiuũ, 1. Reg.22.35, Et rex Iſraél erat מָעֳמָד ſtatutus(roboratus,ſtare factus)in curru. quia(inquit R.D.in comment.)ob vulnus non inclinauit ſeipſum, ſed roborauit, & ſeipſum tenuit firmũ acſi in curru equitaret: ne Iſraél agnoſceret eũ eſſe percuſſum,& cor eius in prælio molleſceret contra Arám,vt expugnatis vſu venire ſolet. Tharghũ,erat roborans ſe. Pſal.69.3,Et non erat מָעֳמָד ſtatutus.firmatus,roboratus. Eſt(inquit R.D.in cõment.)pahúl ex hifhíl:éſtquę ſenſus,Et non eſt vnũ è membris meis ſtatutũ,(firmatum,roboratũ,)quia in aqua ſubmerſus ſum. At R.Abrahám hoc modo ſcribit, In מָעֳמָד, ע eſt cũ camés chathéph, & debuerat eſſe cũ pathach,quia eſt nomen. At R.Moſéh dixit eſſe nomen,inſtar מֻקְטָר מֻגָּשׁ,ſed eſt mutatũ ob literã gutturalem. R.Himmanuél in cõment. Eſt participiũ paſſiuum ex hifhíl,hoc ſenſu, fui inſtar merſi in aqua, qui non ſtat vi ſuper aquã,quæ eſt ſtatuta(firmata)per ſtatuentes aut firmãtes: ſed eſt proſtratus in ſuperficie aquarũ, & aquæ detrahũt eum vi ac violentia. Dani.11. 14,לְהַעֲמִיד חָזוֹן ad ſtatuendam(confirmandam) viſionẽ. Ieſah.21.6,הַעֲמֵד ſtatue ſpeculatorẽ. Proue.29.4, Rex in iudicio יַעֲמִיד אָרֶץ ſtare faciet terrã. Et in hofhál, Leuit.16.10, Et hircus,&c. יָעֳמַד־חַי ſtatuetur viuus coram Domino. Nomẽ,præpoſito מ,1. Reg.10.5,וּמַעֲמַד & ſtatũ(conſtitutionẽ) miniſtrorũ eius. R.D.in cõm.exponit,Et ſtatũ,&c. quia vnuſquiſque tenebat ſtatũ ſuũ.i.

locũ in quo debebat ſtare. Ieſah. 22. 19, וּמִמַּעֲמָדְךָ & de ſtatione tua (.i. loco vbi ſtas) deſtruet te. i. de officio tuo, aut præfectura tua in qua es. 1. Paral. 23. 28, Quia מַעֲמָדָם ſtatus eorũ (vel miniſteriũ, aut officium) ad manum filiorũ Aharón. Alia forma, עֶמְדָּה, inſtar חֶמְדָּה, Statio. Micháh 1. 10, יִקַּח Accipiet (tollet) à vobis עֶמְדָּתוֹ ſtationẽ eius. i. diſcet à vobis ſtationẽ eius. acſi dicat, Non egredietur habitatrix Saanán ad planctũ Bethhaéſel, quia diſcet à vobis ſtationẽ eius: quẽadmodum vos non egreſſi eſtis ad plangendũ in captiuitate fratres veſtros, ſic non egredientur ipſi in captiuitate veſtra. Hæc R. D. in lib. rad. In cõment. verò, Dixit quòd non ſunt egreſſi habitatores Saanán ad planctũ Bethhaéſel, quando ducti fuerũt captiui. Videtur enim, habitatores Haéſel primũ ductos fuiſſe captiuos: & flentibus, plangentibúſque illis dũ egrederentur in captiuitatẽ, non fuiſſe egreſſos habitatores Saanán, qui erant vicini illorũ, ad cõſolandum eos: quia nouerant quòd & ipſi poſtea eſſent ducendi captiui, & ſibi ſat eſſe ſuã anguſtiam & afflictionẽ. R. Ioſéph, Accipiet, &c. i. inimicus qui ſtabit ac morabitur in munitione cõtra vos, accipiet à vobis mercedẽ ſtationis ſuæ, quia capiet quicquid eſt vobis, & captiuos ducet vos. עֶמְדָּה autẽ eſt nomen, inſtar חֶמְדָּה. R. Abrahám in cõm. Accipiet, &c. Senſus eſt, Nõ egreſſa eſt habitatrix Saanán ad plangendũ Bethhaéſel, neque ad auxiliandũ vicinis ſuis: ſed in loco ſuo ſtetit, & accepit eruditionẽ ab omnibus his vrbibus quæ ibant in captiuitatẽ. nã יִקַּח, eſt accipiet eruditionẽ & doctrinam: vnde לֶקַח doctrina, Vide לָקַח. Hinc & עַמּוּד, Columna: ſic appellata, quòd fulciat, ſuſtentétque domum, & ſtet ſub illa. Exod. 13. 22, עַמּוּד הֶעָנָן columna nu

bis. Irme. 52. 21, Altitudo הָעַמּוּד הָאֶחָד columnæ vnius. Plurale, עַמּוּדִים. Exod. 27. 10, Capita הָעַמֻּדִים columnarũ. Nume. 3. 37, וְעַמֻּדֵי & columnæ atrii. Exod. 35. 11, אֶת־עַמֻּדָיו columnas eius. Hinc & עִמָּדִי, Mecum. Psal. 23. 4, Quoniã tu עִמָּדִי mecum. Est enim sicut עִמִּי. Et potest deduci significatio ab עָמַד, quasi in loco vbi ego sto. Et non inuenitur nisi cum pronomine primæ personæ.

עמל Laborare, fatigari, Peruertere, inique agere. Eccles. 2. 21, & homini שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ qui non laborauit in eo. Et 11, וּבֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי & in labore in quo laboraui. Prou. 16. 26, anima עָמֵל עָמְלָה לּוֹ laborantis laborauit sibi. Ecclesi. 8. 17, יַעֲמֹל laborabit. Tóar, עָמֵל, Laborans, Fatigatus. Iiób 20. 22, omnis manus עָמֵל laborãtis. fatigati. Iudi. 5. 26, ad malleũ עֲמֵלִים laborãtiũ. Nomẽ, עָמָל, Labor, Fatigatio, Peruersitas, iniquitas. vbique masculeum, præter vnũ, Eccles. 10. 15, עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ labor stultorum laborare faciet eũ. i. vnunquenque eorum. hic est fœmineũ. Nume. 23. 21, & non vidit עָמָל peruersitatem in Israél. sic R. Himmanuél. R. Selomoh, trãsgressionem, præuaricationẽ. Tharghum, idóla. Iesah. 10. 1, עָמָל peruersitatem scribere fecerunt. Alii, mendaciũ. Psal. 10. 7, sub lingua eius עָמָל peruersitas. R. Selomóh, transgressio. Et 94. 20, formans עָמָל laborem super præceptũ. vel peruersitatem, iniquitatẽ. R. D. in cõment. acsi dicat, Operans, & faciens peruersitatem, & iniquitatem super præceptum. i. sicut præceptum eius quod facit peruersitatem, & iniquitatem: sed non sic præceptũ tuum quod facit iudicium veritatis. Eccle. 2. 11, וּבֶעָמָל & in labore quo laboraui. Iiób 5. 7, homo לְעָמָל ad laborem natus est. Eccles. 2. 24. בַּעֲמָלוֹ in labore suo.

עמס Onerare, Portare, Afferre, Apportare. Interdũ scribitur cum ש vice ס, vt Nechem. 4. 17, & qui

ferebant onus, עֹמְשִׂים onerantes.i.& qui onerabant.Zechar.12.3,omnes עֹמְסֶיהָ onerantes se illo.sub.lapide. Iesa.46.3,הָעֲמֻסִים qui portamini ab vtero. Et 1, quæ ferũt vos עֲמֻסוֹת onusta.alloquitur idóla. Psal.68.20,יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ portabit nos Deus salutis nostræ.Vel sic,apportabit nobis Deus salutem nostrã.R.D.in cõment. יַעֲמֹס est יִשָּׂא portabit,apportabit,afferet:& sic Gen.44, vt paulò infrà,iuxta illud Nume.16,15, non asinũ vnũ ex eis נָשָׂאתִי tuli.i.imposui illi onus ad ferendũ.Et subauditur,afferet(benedictiones suas)nobis Deus salutis nostræ.Vel apportabit nobis Deus salutem nostrã per singulos dies.Hucusque R.D.& hoc pacto nó est opus aliquid subaudire.Et R.Abra. in cõmẽt.Afferet nobis, sub.benedictiones suas.Et sunt qui dicũt quòd accusatiuus personæ patiẽtis est יְשׁוּעָתֵנוּ salutẽ nostram.Et R. Himmanuél,onerabit.Genes.44.13,וַיַּעֲמֹס & tulit. Et in hifhíl, 1.Reg.12. 11, Et nunc pater meus הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד onerare fecit vos iugo graui. Nomen,Zechar. 12.3,ponam Ierusaláim אֶבֶן מַעֲמָסָה lapidem oneris(.i.onerosum,ac ponderosum)omnibus populis.

עָמַק Profundum esse.Psal.92.6, Valde עָמְקוּ profundæ sunt cogitationes tuæ. Tóar,Leuit.13.3, & aspectus plagæ עָמֹק מֵעוֹר profundior cute. Eccles. 7.25, וְעָמֹק עָמֹק & profundum profundũ,quis inueniet illud? ק in plurali daghessatur,& sic in fœmineo, Prouer.18. 4, aquæ עֲמֻקִּים profundæ verba oris viri. Et 22. 14, fouea עֲמֻקָּה profunda. Iiób 12. 22, qui detegit עֲמֻקוֹת profunda. R. Ionáh scripsit esse lene: R.verò D. cum daghés. In hifhíl,Iesa.30.33,הֶעְמִיק profundam esse fecit. vel multiplicauit. Irm.49.8,הֶעְמִיקוּ נָסוּ הָפְנוּ fugite,vertite vos,in profundũ ite ad habitãdũ. Præteritũ, ait R.

D.in Michlól vice imperatiui. Poteſt & hoc modo exponi, ſecundũ eundem in cõment. fugite habitatores Dedán, quia inimici veſtri verſi ſunt, profunde egerũt: vel multiplicauerunt vt habitent in terra veſtra, expellántque vos, & captiuos ducant. R. Ioséph ſic exponit, Quando dixerũt, Fugite: ipſi verſi ſunt, & profunde egerunt vt fugerent: & roborauerunt locum habitationis ſuæ, ne attingeret eos inimicus. Et opus eſt hoc modo exponere, quia non poſſumus exponere הֻפְנוּ imperatiue, ſicut נֻסוּ: quia non eſt imperatiuũ in hoſhál. Et ſic הֶעְמִיקוּ eſt præteritum, quia ה eſt cum Seghól. nam ſi eſſet imperatiuũ, haberet pathách. Et 30, fugite, elongate vos valde, הַעְמִיקוּ in profundũ ite ad haditandũ. Ieſah. 31. 6, conuertimini לַאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה ad eum contra quẽ multiplicauerunt peruerſum verbũ (vel opus) filii Iſraél. R. D. in cóment. Dicit, quemadmodũ multiplicauerunt vt facerent peruerſum opus, & ſunt filii Iſraél qui impie egerunt, Conuertimini à viis veſtris malis, conuertimini antequã veniat dies vt conuertamini in cõſpectu omnium quãdo videbitis opus magnum, quod facturus eſt Deus in caſtris Aſſúr: & maior erit vobis retributio bona ſi conuerſi fueritis antea. Idcirco credite verbis prophetæ. R. Abrahám in comment. Verba ſunt prophetæ, Conuertimini ad Dominũ vos filii Iſraél: cur profunde abſcondiſtis ei peruerſum opus? Hoſe. 9. 9, הֶעְמִיקוּ multiplicauerunt (ſub. סָרָה auerſionem,) corruperunt (ſub. vias ſuas) ſecundum dies Ghibháh. i. vt corruperũt filii Beniamin in Ghibháh. ita R. D. in cóment. Vel ſic, profundi fuerunt (ad male faciendum) &c. ſecundũ dies Ghibháh quando defecit (rebellauit) Biniamín, inquit R. Abrahám. Ieſah. 29. 15, væ

væ הַמַּעֲמִיקִים iis qui profundi ſunt(aut qui multiplicát) à Domino vt abſcondant conſiliũ. R.D. in comment. qui profundi ſunt in cogitationibus ſuis vt abſcondát à Domino cõſiliũ. R. Abrahám, iis quorũ cor eſt profũdũ &c. Ieſa.7.11, Pete tibi ſignũ &c. הַעְמֵק שְׁאָלָה multiplica petẽdo. ſic R.D. in lib. rad. Secundũ R. Abra. in cõment. vtrũque eſt imperatiuũ, Multiplica(&) pete. deficit enim coniunctio. Et שְׁאָלָה eſt imperatiuũ vt illud Dani.9.19, Domine שְׁמָעָה audi, Domine סְלָחָה parce. R. D. in cõm. Multiplica vt petas, an tale ſignum velis vt det tibi. Et שְׁאָלָה eſt macór inſtar imperatiui, vt Dani. 9, (quod ſuprà citatum eſt) Et eſt ſenſus, Multiplica(vel profunda) eleua(aut eleuare fac) ſi volueris ſignũ in cælo, vel in terra. Et ſic interpretatus eſt Ionathán, Pete tibi ſignũ à Domino Deo tuo, Pete vt fiat tibi נֵס ſignũ ſuper terrã, vel oſtẽdatur tibi in cælo. Nomẽ, Pſa.130.1, מִמַּעֲמַקִּים de profunditatibus inuocaui te. Iechez.27.37, בְּמַעֲמַקֵּי־מָיִם in profundis aquarũ. Alia forma, Prouerb.25.3, cælum ad altitudinem, & terra לָעֹמֶק ad profunditatem. Tóar, עָמֹק, Profundus. inſtar שָׁמֵן דָּשֵׁן. Ieſah.33.19, populum עִמְקֵי profundos labio. i. profundi labii. Et quia vallis eſt profunda, appellatur עֵמֶק, cum quinque punctis. Gene.14.17, הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ ipſa eſt vallis regis. 1. Reg.20.28, dii עֲמָקִים vallium.

עמר In hithpahál eſt Vti re aliqua, & eam negotiari, Proſtituere venalem. Deute.24.7, וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ & vſus fuerit illo, & vendiderit eũ. Exponunt doctores Hebræorum(inquit R.D.) Qui furatur animam de Iſraél, non eſt reus niſi introduxerit eã in domũ ſuam, & negotiatus fuerit eam, & vendiderit illam. Sũt qui exponũt, & oppreſſerit eã, vel in ſeruitutem redegerit.

Tharghum, וְיִתַּגַּר בַּהּ & negotiatus fuerit illa. siue illã, aut, mercaturá exercuerit illa. Et 21.14, & vendendo nõ vendes eam argento, לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ nõ negotiaberis illã vel ex ea. non prostitues venalem. Hinc עֹמֶר, Mensuræ genus continens decimã partem epháh. Exo.16.36, וְהָעֹמֶר & hómer decima pars epháh. Significat & manipulum. Deuter.24.19, & oblitus fueris עֹמֶר manipuli in agro. Ruth.2.15, הָעֳמָרִים manipulos colligat. Alia forma, Hamós 2.13, plaustrum plenũ עָמִיר manipulo. Irme. 9. 22, וּכְעָמִיר & sicut manipulus post messorem.

Hinc verbum in pihél, pro Manipulos colligere. Psal. 129.7, nec brachiũ suum מְעַמֵּר qui manipulos colligit.

עֻמַּת Vnde עָמִית quod est חָבֵר, Socius. Leuit.6.2, Vel oppresserit אֶת־עֲמִיתוֹ socium suum. Hinc est עֻמַּת, quod ligatur cum כָּל, sicut in lingua Aramea כָּל־קֳבֵל, Dani.2.12. Ecclesi.5.15, כָּל־עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ quemadmodũ venit, sic ibit. Rectũ est illud quod scripsit de hac dictione Hagghaón auéghiáth, quòd לְעֻמַּת nunquã est sine ל, sicut nec לְמַעַן, nec בַּעֲבוּר sine ב. Et in כָּל־עֻמַּת est similitudinis aduerbiũ, Et ל est ipsius לְעֻמַּת. & debebat esse dictio vna כִּלְעֻמַּת, sed est separata, & duæ dictiones, & vna significatio, vt Iesa.61.1, פְּקַח־קוֹחַ. Exo.25.27, לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת eregione clausuræ. 1. Reg.7.20, מִלְּעֻמַּת הַבֶּטֶן eregione ventris. i. loci medii. 2. Semu.16.13, לְעֻמָּתוֹ contra ipsum. Ieche.1.20, & rotæ eleuabantur לְעֻמָּתָם cõtra ea.

עָנָן Nubes. Iechez.1.4, עָנָן גָּדוֹל nubes magna. Hose. 6.5, כַּעֲנַן־בֹּקֶר sicut nubes matutina. Et verbum in pihél, pro Obnubilo. Gene.9.14, Et erit, בְּעַנְנִי עָנָן quũ obnubilauero nube super terram.

עוֹנֵן Vide עָנַן.

עֵנָב Vua. Deute.32.14, Et sanguinem עֵנָב vuæ. Nume.6.3, וַעֲנָבִים & vuas

recentes. Deuter.32. 32, עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי רוֹשׁ vua eorum, vuæ veneni.i.venenosæ.cum daghés ob decorem.

עָנַג Delectari,oblectari. In pihél.Irme.6.2, וְהַמְּעֻנָּגָה & delicatæ (sub.mulieri) assimilaui filiã Siión. Et in hithpahál, Psal.37.11, וְהִתְעַנְּגוּ & oblectabuntur multitudine pacis.Iiób 22.26, tũc עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג Omnipotente oblectaberis. Tóar,Deute.28.53,Vir tener in te,וְהֶעָנֹג & delicatus. Nomẽ,Iesah.13.22, Et serpentes in ædibus עֹנֶג deliciarũ.Et 58.13, sabbatum עֹנֶג deliciarum. Alia forma,præposito ת.Prouer.19.10,Non decẽt stulto תַּעֲנוּג deliciæ.Micháh 1.15,super filios תַּעֲנוּגָיִךְ deliciarum tuarum.Et 2.9,vxores populi mei expellebatis è domo תַּעֲנוּגֶיהָ deliciarum suarũ.i.Vxores populi mei pauperis eiicere faciebatis è domo maritorũ, in qua erant deliciæ illarum. Fœmineum,Eccle.2.8,Feci mihi &c.וְתַעֲנוּגֹת & delicias filiorum hominum.

עָנַד Ligare.In cal.Prouer.6.21,עָנְדֵם liga ea in gutture tuo.Iiób 31.36,אֶעֶנְדֶנּוּ ligabo eum.

עָנָה Respondere,Loqui,Testificari,Clamare, Canere,cantare,eleuare vocem,Humiliare,Rem habere,Affligere,ieiunare,Depauperare. Irm.23.35,Quid עָנָה respondit(vel locutus est)Dominus?Deuter.19.18, שֶׁקֶר עָנָה בְאָחִיו mendacium locutus est in fratrẽ suũ.aut testificatus est.Hose.5.5,וְעָנָה & humiliabitur.vel humiliabit se.Vel,& testificabitur,secundũ R.D. in lib.rad. & R.Abrahám.Iesah.13.22.וְעָנָה & cantabit (pro cantabũt,eleuabunt vocẽ)vlulæ.Et 30.19,Quũ audierit, ipse עָנָךְ respondebit tibi . præteritũ pro futuro. i. exaudiet te.Deut.26.5,וְעָנִיתָ & loquêris,dicésque &c. Psal.116.10, ego עָנִיתִי humiliatus sũ valde.vel humiliaui me: aut afflictus sũ,siue afflixi me,vt alii exponũt. Iesa.3.9,Agni-

tio vultus eorũ עָנְתָה בָּם respondebit eis. vel loquetur, aut testificabitur contra eos. Et sic quãdo construitur cum ב, sæpius significat loqui, aut testificari. Gene.30.33, וְעָנְתָה־בִּי & testificabitur mihi iustitia mea. Hose.2.15, וְעָנְתָה שָׁמָּה & cantabitur ibi. Iiób 32.13, עוֹנֶה אֲמָרָיו מִכֶּם respondens sermonibus eius ex vobis. Exo.32.18, non est vox עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ clamandi fortiter, neque vox clamandi debiliter, vocem cantandi ego audio. i. non est clamor vincentium in prælio, neque clamor debiliũ qui vincũtur. Eadem est expositio Onchelós in Tharghum. R. Selomóh in cõment. Vox hæc non videtur vox virorũ clamantiũ, Victoria: neque vox debilium clamantium Væ, vel fuga: vocem ego audio עַנּוֹת, hoc est חֵרוּפִין probris affectorũ, quæ affligit animũ audientiũ, quum dicitur eis. Deut. 19. 16, לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה ad testificandum contra eũ peruersum verbũ. Eccles.1.13, hanc occupationem malã dedit Deus filiis hominum לַעֲנוֹת בּוֹ vt occupent se in ea. Idẽ R. Abrahám in commen. Et sunt (inquit) qui exponũt, Hanc afflictionem &c. vt affligant se in illa. & sic exponunt illud Psal.116.10, ego עָנִיתִי afflictus sum valde. 1. Reg. 18. 36, עֲנֵנִי יְהוָֹה עֲנֵנִי exaudi me Domine, exaudi me. Psal.147.7, עֱנוּ לַיהוָֹה canite Domino in confessione. Prouerb.1.27, inuocabunt me, & non אֶעֱנֶה exaudiã. Iiób 14.15, vocabis, & ego אֶעֱנֶךָּ respondebo tibi. Iesah. 25.5, excisio fortes יַעֲנֶה humiliabit. Secundũ R. Abrahám, est verbum intransitiuũ: & exponit, Cántus fortium humiliabitur, &c. Vide זָמַר, in nomine זָמִיר. Iiób 20.3, & spiritus intelligentiæ meæ יַעֲנֵנִי respondebit mihi. vel potius, respondere faciet me. i. coget me respondere, secundum R.D. in lib. ra. est enim (inquit) trans-

itiuum in duo pehulím. Psalm.55.20, exaudiet Deus, וְיַעֲנֵם & alloquetur eos. aut testificabitur eis. Est enim sicut יַעֲנֶה בָּם, ait R.Abrahám & R.D. Iiób 3.2, וַיַּעַן & locutus est Iiób,& dixit. Vel,& clamauit, secundum R.Leuí & R.D. Chab.2. 11, Quia lapis de pariete clamabit, & tignum de ligno (vel arbore) יַעֲנֶנָּה respondebit illi. Vel, clamabit cum illo, secundú R.D. in lib.rad. & est sicut יַעֲנֶה עִמָּהּ. Priori modo exponit in cómen. pro יַעֲנֶה אוֹתָהּ respondebit illi: acsi dicat, Prorsus omnibus notú est, ac manifestum, quòd ædificia tua sunt de rapina, adeò vt lapis clamet de pariete in quo est ædificatus, Sú de rapina. & tignum de arbore respondet illi lapidi, Ego quoque sum de rapina. Iudic.5.29, תַּעֲנֶינָּה respondebunt. 1.Sem.18.7, וַתַּעֲנֶינָה & responderũt mulieres. Sunt cũ daghés ob defectum alterius נ, inquit R.D. in Mich lól. Hos.2.21, in die illa אֶעֱנֶה exaudiam, dicit Dominus, אֶעֱנֶה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־הָאָרֶץ exaudiã cælos,& ipsi exaudient terram. Acsi dicat, (inquit R.D. in lib.rad.) Quũ cæli, quibus prohibitum est ne dent pluuiam, postulauerint pluuiã, exaudiet eos,& dabit illis pluuiã. Et ipsi exaudient terram, dãdo illi pluuiam, acsi cæli terráque pluuiam postularent. Et 22, & terra תַּעֲנֶה אֶת־הַדָּגָן &c. exaudiet frumentũ,& vinum (sub. nouum) & oleum:& ipsa יַעֲנוּ אֶת־יִזְרְעֶאל exaudient Izrehél. Acsi frumentum &c. postularẽt vt terra produceret ipsa. Multum enim temporis manet antequã producat fructus: & ipsa, exaudient vellem Izrehél, acsi vallis ipsa postularet illa. multo enim tẽpore manet arida,& postea multiplicat frumentũ,& vinum,& oleũ, quæ multiplicant orbem. i. terrã habitatam. Et sic Eccles.10.19, & argentum יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל exaudiet omnia. Acsi omnia quæ sunt necessa-

ria homini, postularẽt argẽtũ, & argẽtũ impleret omnia: Vel argẽtũ iuuabit omnia. Alii, argẽtú respõdet (.i. correspondet) omnibus. R. Abrahám in loco Hoseah 2, suprà citato, hunc locum exponit יַמְצִיא inuenire faciet omnia. Et sic in comment. inuenire faciet omnia quæ quis voluerit. Et illud Hoseah sic explicat, Exaudiã cælos, contra illud, Leuit. 26.19, Et dabo cælos vestros sicut ferrũ, & terram vestrã sicut æs. Et ipsi exaudient terram, quia dabunt rorẽ suum, pluuiámque in tempore suo, & ipsa exaudient Izrehél, vt sit ibi hominũ multitudo. Et in cõment. R.D. eodem ferè modo exponit, Exaudiã cælos &c. quemadmodum dixit suprà eodem capite, versu 10, Et accipiã frumẽtum meũ. Dixit quòd tempore salutis cæli dabunt rorem suũ, & terra fructũ suum. Exaudiá cælos qui prohibiti erant ne darẽt pluuiam, sicut tempore Acháb: exaudiam illos, quia tempore illo nõ prohibebuntur amplius. Et dixit Exaudiã: acsi cæli postularent, vt secundũ morem suum darent pluuiã: & ego exaudiam eos, & terrã eorum, vt dẽt pluuiam secundũ morem suum, pluuias benedictionis. & hoc est exaudiam: quia erit voluntas mea in eis. Et ipsi exaudiẽt terrã, Acsi terra postularet, desiderarétq; pluuiã. Et terra exaudiet, quia dabit prouẽtũ suũ: & arbor agri dabit fructũ suũ. Et ipsi exaudiẽt Izrehél, Quia in bonorũ multiplicatione, qui illa comedũt, multiplicãtur: quia erũt desolata plena pecudib' Israél, qui in vindictã vocat' est Izrehél, quòd essẽt inter gẽtes dissemina ti. At tẽpore salutis vocabitur Izrehél, quia erũt in terra sua sati. Idcirco dixit postea, Et serã eã mihi in terra.

Et in pihél, Psal. 102.24, עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחוֹ afflixit in via fortitudinem meam. Thren. 3.33, Quia non עִנָּה afflixit de

corde ſuo.i.volútate ſua. R.Abrahám. Pſal.88.7,Et omnibus fluctibus tuis עִנִּיתָ humiliaſti.ſub.me.Idem R. D.in commen. Et 119.75,Et in veritate עִנִּיתָנִי afflixiſti me.Idem Tharghú & R.D. Sephan.3.18,omnes מְעַנַּיִךְ affligentes te. Ieſah.53.4,reputauimus,&c.וּמְעֻנֶּה & humiliatú.aut afflictum. Exo.1.11,vt עַנֹּתוֹ affligeret eum. Iudic.19.24,וְעַנּוּ אוֹתָם & affligite eas.i.rem habete cum illis.Nachum 1.12,Nõ אֲעַנֵּךְ affligam te vltrá.2.Reg.17.20,וַיְעַנֵּם & afflixit eos.Leuit.16.29,Decima menſis תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם affligetis animas veſtras.i.ieiunabitis. Et in nif hál,Ieſah.53.7,Et ipſe נַעֲנֶה afflictus eſt,(pro affligetur,)& non aperiet os ſuum.Ieche.14.7,Ego Dominus נַעֲנֶה־לוֹ בִּי reſpondeo(pro reſpondebo, ſecũdum R. D.)ei propter me.i. propter nomẽ meum, vt reuelem ſecretũ cordis eius mali. At non requirã illum vt dem illi petitionẽ eius, ſed oppoſitũ petitionis eius dabo illi,quia dabo faciẽ(.i.iram)meam in virum,&c. vt exponit R.D.in cõment. Et 4,Ego Dominus נַעֲנֵיתִי לוֹ בָהּ בְּרֹב גִּלּוּלָיו reſpondi ei venienti in multitudine idolorũ ſuorum.Vbi R.D.in cõmẽ.hoc modo ſcribit,Opus eſt exponere נַעֲנֶה & נַעֲנֵיתִי ſecundũ binián nif hál, & illorũ ſignificantiã. Sunt igitur ex binián nif hál: & Deus eſt agens,quando reſpõdet,aut exaudit clamantẽ ad ſe,vt dicitur 1.Reg.18.37,Exaudi me Domine,exaudi me.Et 24,deus qui יַעֲנֶה exaudiet per ignem, ipſe eſt Deus. Et homo qui clamat,eſt נַעֲנֶה exauditus.quẽadmodum dixit Iiób 19.7, Ecce clamabo propter iniquitatẽ, & non אֵעָנֶה exaudiar. Ecce,Deus eſt qui exaudit,& homo qui exauditur. Et quomodo dixit de Deo benedicto נַעֲנֶה,& נַעֲנֵיתִי? Dicẽdum, verbũ עָנָה,duobus modis accipi: prior eſt quum eſt principium ſermonis, & tũc eſt loqui: vt

Iiób 3.2, וַיַּעַן & locutus est(aut clamauit) Iiób, & dixit, &c. Alter est quũ cessationẽ significat sermonis:& hoc frequẽter inuenitur. Quũ dicit Deũ ipsum respondere, aut exaudire, sic est inuocãti, aut clamãti. Et quãdo dicit de illo נַעֲנָה, aut נַעֲנֵיתִי, ipse est נַעֲנֶה, ipsi הָעוֹנֶה, id est vocanti, & clamãti ad illũ. Idem scribit in lib. ra. in radice עָתַר. Et dictio בָּה est cum ה vice א. nam literæ אֶהֱוִי inter sese permutantur. Exod. 10.3, Vsquequo renuisti לֵעָנֹת humiliari à facie mea? Et ponitur pro לְהֵעָנוֹת. & est sicut illud Deut. 31.11, לֵרָאוֹת. Et in puhál, Psal. 119.71, Bonũ mihi quòd עֻנֵּיתִי humiliatus fui. Et 132.1, Memento Domine Dauid, אֵת כָּל־עֻנּוֹתוֹ omnis humiliari eius. aut humilitatis, vel afflictionis eius. Est enim macór huius binián: vel est nomen instar זֻלּוּת. R. quoque Abrahám in cóment. nomen esse scribit ex eadẽ coniugatione. Et in hifhil, Psal. 55.20, Audiet Deus, וְיַעֲנֵם & humiliabit eos. Et in hithpahál, 1. Reg. 2.26, Et quia הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי afflictus fuisti in cunctis in quibus afflictus fuit pater meus. Hezræ 8.21, לְהִתְעַנּוֹת vt affligerẽt se coram Deo nostro. Gen. 16.9, וְהִתְעַנִּי & humilia te. Nomen, עֳנִי, Afflictio. Deut. 16.3, panem עֹנִי afflictionis. Appellatur sic, quòd in AEgypto afflicti fuerint. Iiób 36. 21, Caue ne vertas te ad iniquitatem: quia hoc elegisti מֵעֹנִי potius quám afflictioné. aut paupertatem. acsi dicat, (ait R. D. in li. rad.) Erat tibi cauédum ne respiceres ad iniquitatem, & ad iustificandum teipsum, & impium faciendum iudicium Dei. Quia hoc elegisti, potius quàm humilitatem, est acsi dicat, nam hoc, respicere ad iniquitatem, & iustificare teipsum, èlegisti potius quàm humiliari corã Deo, & dicere, Dominus iustus, & ego & populus meus impii. Et sic

ſic ad húc modum eodẽ capite, verſu 14, Eripiet paupe rem בְּעָנְיוֹ in humilitate eius. acſi dicat, Eũ qui ſe humi liat propter Deum, quũ humiliauerit ſe, eripiet eum de anguſtia in qua eſt, ſecũdum illud quod dixerat ver ſu 13, Et impii corde ponent furorẽ, (ſub. ſuper ſe) non clamabunt, quũ vincti fuerint. aut quũ ligauerit eos. R. Moſéh in cóment. Ad iniquitatem. i. ad verba virorum iniquorum, qui putãt caſu hæc euenire: quia hoc quod dixi, eliges propter afflictionẽ tuam. i. quia ex eo quòd afflixit te Deus, eliges verba mea, & cognoſces, intelligéſq; quòd Deus afflixit te, & reuelauit aurẽ tuã ad eruditionẽ, & dixit tibi vt cõuertaris ab iniquitate. R. Abra. Peruſól, Quia hoc elegiſti propter paupertatẽ, ſcilicet ſciẽtiæ tuæ, & defectu cognitionis tuæ attribuiſti Deo iniquitatẽ. Vel, quia elegiſti cogitationẽ mendacẽ hãc, propter afflictionẽ. i. propter multitudinẽ dolorũ qui attigerũt te, quũ cogitares illos non cõuenire tibi: & idcirco reſpexiſti ad iniquitatẽ, attribuẽs iniquitatẽ Deo. R. Leui in cómen. Ne cõſyderes hæc quæ adduxerunt te vt cogitares quòd Deus facit iniquitatem in his malis quæ particularibus eueniunt hominibus: ne forte cõſumat te plaga crudeli à qua tu non valebis erui nec auro tuo, nec potentia tua. R. D. in cóment. Ad iniquitatẽ. i. ad viros iniquos, dicens quòd ipſi proſperè agunt. Vel, ad iniquitatẽ. i. verba iniqua: quia hãc elegiſti ab afflictione. i. à tẽpore quo venit ſuper te afflictio. vel præ multitudine afflictionis. Caue ne loquaris mendacium: quia hoc cõueniebat tibi vt eligeres à tempore afflictionis. In regimine eſt cũ camés chathéph, Exod. 3. 7, vidi עֳנִי afflictionẽ. Et cũ pronomine, Gene. 29. 32, vidit Dominus בְּעָנְיִי afflictionẽ meã. A-

DDD. i.

lia forma, עֱנוּת ,instar שְׁבוּת. & in regimine, Psal.22.25, Neque abominatus est עֱנוּת עָנִי humilitatem pauperis. Tharghũ, deprecationem pauperũ. R.Abrahám, & R. D.in cõment. paupertaté pauperis. Alios referũt exponere, id quod respódet ore suo.i.responsioné pauperis.

Alia itẽ forma, עֲנָוָה, Humilitas spiritus, mãsuetudo. Prouerb.15.32, Et ante gloriã עֲנָוָה humilitas. Psal.18.36, וְעַנְוַתְךָ & mansuetudo tua multiplicabit me. R.Abrahám, mansuetudo tua quã posuisti in me, magnificabit me, & roborabit. R.Ionah, prouidẽtia tua. R.D.in cóment. Et mãsuetudine tua magnificasti me. aut crescere fecisti me. Et sic Tharghũ, Et verbo tuo magnificasti me. Est enim futurũ pro præterito. Potest etiã (inquit) exponi, auxiliũ tuum, & voluntas tua. Alia præterea, præposito ת, Hezræ 9.5, Surrexi מִתַּעֲנִיתִי ab afflictione mea. Alia postremo, præposito מ, Prouerb.15.1, מַעֲנֶה רַּךְ respósio mollis auertet irã. Illud autẽ Eccles. 5.19, Quia Deus מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ exaudit propter lætitiã cordis eius: R.Ionah vertit, prouidentiã habet. R.D.in lib.rad. verbũ esse ait transitiuũ in tertium, quia Deus correspõdere facit: & frumentũ, vinum, argentũ, & aurum correspõdent illi, vt illius impleant voluntatem. Potest (ait idem) exponi, testificatur. vel vult, aut complacet, & paret illi. Et illud Prouer.16.4, Omnia operatus est Dominus לַמַּעֲנֵהוּ propter seipsum. R. Ionáh exponit, secũdum voluntaté suam, & beneplacitũ suũ. sed prior expositio est recta, propter seipsum.i. propter gloriam suã creauit omnia, vt laudent eũ, vt exaltent eũ. Etiam quũ adduxerit impiũ ad diem malũ, erit gloria eius, quia timebunt eum omnes habitatores orbis, quũ eius viderint iudicia. R.Himmanuél dicit pronomen referri ad opus siue effectũ, vt sit sensus, Omne il-

lud quod operatus eſt, operatus eſt propter ipſammet rem: quia cuilibet rei eſt cauſa ſuæ neceſſitatis vt ſit.

Aliud,מַעֲנָה,Iugerũ.1.Semu.14.14,Quaſi in dimidio מַעֲנָה iugeris paris(ſub.boum)in agro. Aliud,מַעֲנִית, Sulcus. Pſal.129.3,prolongauerũt לְמַעֲנוֹתָם ſulcũ ſuum. R.D.in lib.ra.& in cõmen. Eſt(inquit)מַעֲנִית linea quã arat qui arat bobus in agro ſecundum menſurã quam vult:& poſtea reuertitur,& facit aliã ſimilem,donec aret totũ agrum . Et tota illa linea longa, eſt labor boũ multus,quia non quieſcunt niſi in capite lineæ:vulgò dicitur שׁוֹלְבֵי ſulcus. Metaphorice ſignificat,quum ait, Prolongauerunt ſulcũ ſuũ, quòd non dederunt eis requiem à ſeruitute,& oneribus eorũ,&c.Idem Targhũ & R.Abrahám,& R.Himmanuél,& R.Selomóh in cõment. Alia forma,עוֹנָה inſtar שׁוֹאָה.Hoſe.10.11,Et cõgregabuntur aduerſum eos populi quũ ligati fuerint duobus עֹינֹתָם iugeribus.aut ſulcis.ſic R.Abrahã,& R. D.Indicat autem duo regna,Ephráim & Iehudáh.Legitur cũ ו, & ſcribitur cũ י. Vnde in margine ſcribitur עוֹנוֹתָם,& hoc(ait R.D.in cõm.)quia literæ אֶהֱוִי inter ſeſe permutãtur. Tóar,עָנִי cũ camés,Pauper.Deut.24.12, Et ſi vir עָנִי הוּא pauper eſt. Iiób 34.28, Et clamorẽ עֲנִיִּים pauperũ audiet.Pſal.72.2,וַעֲנִיֶּיךָ & pauperes tuos.Fœmineum,Ieſah.10.30,עֲנִיָּה paupercula Hanathóth. Tóar aliud,עָנָו, Mitis,mãſuetus,humilis,modeſtus. Nume. 12.3,עָנָו מְאֹד humilis(aut mitis)valde.i.mitiſſimus.Pſal. 9.13,Nõ eſt oblitus clamoris עֲנָיִים manſuetorũ.Vel pauperũ.Eſt enim duplex lectio,עֲנָוִים humiliũ,& עֲנִיִּים pauperum. Nomen,עִנְיָן,quod eſt עֵסֶק,Occupatio.Eccleſ. 1.13, הוּא עִנְיַן רָע hanc occupationẽ malam dedit Deus filiis hominũ,לַעֲנוֹת בּוֹ vt occupent ſe in ea.Idem R.A-

brahám. Sunt tamen qui exponűt, (ait idem,) hanc afflictionē malam, &c. vt affligāt se in illa. Et appellauit occupationē malam .i. inutilem. Et 2.26, Et peccāti dedit עִנְיָן occupationē, vt congreget ad dandum bono .i. dedit occupationē, vt occupet se ad congregandū diuitias, quæ demum dabūtur homini bono coram Deo. ita R. Abrahám in comment.

עָנָף Ramus. Iechez. 17.8, Ad faciendū עָנָף ramū. Plurale, עֲנָפִים. Psal. 80.11, וַעֲנָפֶיהָ & ramos eius. Alia forma, Iechez. 36.8, עַנְפְּכֶם ramū vestrū dabitis. Est enim ab עָנָף sicut אַרְצְכֶם ab אֶרֶץ. Tóar, Iechez. 19.10, Mater tua sicut vitis, &c. fructificans, וַעֲנֵפָה & ramos proferēs. vel ramosa .i. plena ramis.

עָנָק Torquis, seu torques. Cant. 4.9, בְּאַחַד עֲנָק in vno torque de collo tuo. Prouerb. 1.9, וַעֲנָקִים & torques gutturi tuo. Plurale fœmineū, Iudic. 8.26, Et præter מִן־הָעֲנָקוֹת torques qui erāt in collis camelorū. Hinc verbum in cal, Coronare, aut vt torques circundare, & ornare. Psal. 73.6, Ideo עֲנָקָתְמוֹ vt torques coronauit (aut circundedit) eos superbia. acsi dicat, Posuerunt superbiam torquē gutturi suo. Et in hifhíl, Deuter. 15.14, הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ onerando onerabis eū. sub. muneribus. vt scilicet ponas ea super collum eius tāquam torquē. R. Abrahám, Faciendo facies ei torquem.

עָנַשׁ Mulctare, Punire, Condemnare. Deuter. 22.19, וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף & mulctabunt eum centū argenteis. Hamós 2.8, Et vinū עֲנוּשִׁים mulctatorū (aut dānatorū) bibent. Prouerb. 21.11, בַּעֲנָשׁ־לֵץ quū mulctauerit (condēnauerit, sub. iudex: vel occiderit) derisorē, sapiēs efficietur simplex. 2. Paralip. 36.3, וַיַּעֲנֹשׁ אֶת־הָאָרֶץ & mulctauit terram centum talentis argenti. Et in nifhál,

Prouer.22.3, Et ſimplices trāſgreſſi ſunt, וְנֶעֱנָשׁוּ & mulctabuntur. aut condénati ſunt. vel interfecti ſunt. quo in ſenſu vtútur ſæpius Hebræorū doctores hoc verbo. Exod.21.22, עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ mulctādo mulctabitur. Prius tamen עָנוֹשׁ, eſt macór ex cal. Nomen, עֹנֶשׁ, Mulcta.2. Reg.23.33, Et dedit(.i.impoſuit) עֹנֶשׁ mulctā ſuper terrā.

עָסַס Calcare, contūdere, Premere, cōprimere. Malachi 4.3, וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים & calcabitis impios. Secūdū R. Abrahám in cóm. deducitur hæc ſignificatio ab עָסִיס muſto, quod fit, pedibus calcatis vuis. R.D. in cóment. calcabitis, contūdetis. A quo deductū putat nomen עָסִיס muſtū, quòd calcando, & contūdendo educatur. Hamós 9.13, Et ſtillabunt montes עָסִיס muſtum.

עָפָא Ramus, frons frondis, Foliū. Pſal.104.12, מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל è medio ramorū dabunt vocē. Et ſic in lingua Aramæa. Dani.4.18, וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר & folium eius pulchrum.

עָפַל Vnde עֹפֶל, Locus altus & munitus, Arx. Ieſa.32.14, עֹפֶל וָבַחַן הָיָה בְעַד מְעָרוֹת arx & munitio fuit in ſpeluncas in ſæculum. R. Abrahám & R. Dauid, Locus altus, & turris.i.turres altæ, fortéſque, erunt in ſpeluncas. בְּעַד enim ponitur pro ל deſeruiente.2. Reg.5.24, Et venit ad הָעֹפֶל arcem. vel vt R.D. in lib. rad. ad locū excelſum, montē, vel collem extra vrbem: & depoſuit in domo.i.in depoſitū locauit in domo argentū & veſtes ibi, quæ voluit abſcondere ab Eliſáh. Tharghū, in locū כַּסִּי occultū. deducens forſan ab עֲפוֹלִים, quæ ſunt partes inferiores, & loca occulta, ait R.D. in cómen. acſi eſſet ſcriptū אֹפֶל. Micháh 4.8, Et tu turris gregis עֹפֶל arx filiæ Siión vſq; ad te veniet. ita R. Abrahám & R.D. Hinc verbū in hifhíl, pro Eleuare cor, & roborare illud, ſiue

vim facere illi, Conari. Nume.14.44, וַיַּעְפִּלוּ & roborauerũt se(.i.cor suũ: vel, conati sunt) vt ascẽderẽt in verticẽ montis. Chab.2.4, Ecce עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ eleuatur (elata est) nõ recta anima eius in eo: iustus autẽ fide sua viuet. R. Moséh deducens ab עֹפֶל arce & turri excelsa, sic exponit, Anima impii quæ nõ est recta in semetipsa, cui non est fiducia, nec fides in Deo excelso, עֻפְּלָה posuit semetipsam in arce & munitione, à facie inimici: nec cõuersa est ad Deũ, quærendo ab illo vt eriperet ipsam. At iustus qui fidit Domino, & credit, viuet, & non erit opus vt ponat seipsum in arce, & munitione. R.D. in cóment. Is cuius anima nõ est recta in semetipsa, cui non est fides in Deo, eleuabit animã suam, & efferet se, & non pauebit euenturũ sibi malum, vt Nebuchadnesár, & Belsasár filius eius, qui extulerũt se contra Deũ excelsum. At iustus non est talis, quia anima eius est humilis, & timet iugiter Deũ. Idcirco viuet in fide sua in Deo, & à malo eripietur, quod venturũ est impio. R. quoque Abrahám exponit, elata est: sed partem sequentem exponit negatiue, resumendo negationem præpositam: vt sit, Iustus in fide sua non viuet de manu eius. Et sensus est cum admiratione, Ecce ipse videt quòd iustus propter fidem suã nõ euadet de manu eius: & quomodo existimabit de seipso, cuius anima est elata, & nõ recta, quòd victurus sit & euasurus?

עָפָר Puluis, terra. Gene.2.7, Et formauit &c. עָפָר מִן־הָאֲדָמָה (pro מֵעָפָר) è puluere de terra. i. terræ. Et 3.16, quia עָפָר אַתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב puluis es, & in puluerẽ reuertêris. Et 13. 16, ponam semen tuũ כַּעֲפַר הָאָרֶץ sicut puluerem terræ. Deuter.9.21, & proieci אֶת־עֲפָרוֹ puluerem eius. i. aurum contusum, comminutúmque. Illud

Micháh 1.10, propter dōmum (pro domos) לְעַפְרָה עָפָר הִתְפַּלָּשְׁתִּי ipsi Haphráh, puluere inuolue te. Sensus est, propter domos villarū quæ sunt extra vrbem, quæ fuerunt ipsi Hophráh, quæ hodie sunt desolatæ, puluere inuolue te. בֵּית enim est nomen generale positum pro בָּתֵּי domos. Vnde & R. Abrahám exponit, propter quālibet domum. Prouerb. 8.26, עַפְרוֹת תֵּבֵל terras orbis. Iiób 28.6, וְעַפְרֹת & terræ auri ei. Sunt autem quatuor synonyma, עָפָר אֲדָמָה אֶרֶץ תֵּבֵל: & interdū vnum venit in coniunctione alterius: vt Proue. 8, suprà citatum. Exo. 8.16, & percussit עֲפַר הָאָרֶץ puluerē terræ. Dan. 12.2, אַדְמַת־עָפָר in terra pulueris. Et paruū discrimen est inter illa: אֶרֶץ est nomē vniuersale, תֵּבֵל terra habitata, עָפָר tenuis puluis: & sic interdum אֲדָמָה. Verbum in pihél, 2. Semu. 16.13, וְעִפַּר בֶּעָפָר & puluerisabat puluerē. ita loqui liceat, pro puluerē spargebat. Hinc עוֹפֶרֶת, Plumbū. Zecha. 5.7, talentū עֹפֶרֶת plumbi. Hinc & עֹפֶר, Hinnulus, filius cerui & capreæ. Canti. 2.9, לְעֹפֶר hinnulo ceruorū. Et 4.5, sicut duo עֳפָרִים hinnuli gemelli capreæ.

עֵץ Lignum, Arbor. Gene. 1.11, עֵץ פְּרִי lignum fructus. i. fructiferum. 1. Paral. 20.5, וְעֵץ & lignū (.i. manubrium) lanceæ eius. Psal. 1.3, & erit כְּעֵץ שָׁתוּל sicut arbor plantata. Hos. 4.12, populus meus בְּעֵצוֹ per lignū suum interrogabat, וּמַקְלוֹ & virga eius annuntiabat ei. R.D. in li. ra. בְּעֵצוֹ id est per imagines ligneas. Vel dicit cōtra augures, vt dicunt Rabbini nostri. Qui auguratur, hoc dicit, Cibus eius cecidit de ore eius. Virga cecidit de manu eius. Filius eius clamat ad eum à tergo. Et hoc est quod dicit וּמַקְלוֹ. Geminat autē rem ipsam secundum modū Linguæ sanctæ. Et in cōmen. וּמַקְלוֹ & virga eius, sunt prophetæ mendaces. sic enim interpretatur pater

meus R. Ioséph. Leuit.1.7, & disponent עֵצִים ligna. Gene.22.3, & scidit עֲצֵי ligna. Deuter.29.11, עֵצֶיךָ ligna tua.

Alia forma cum ה fœmineo, Irme.6.6, Excidite עֵצָה lignum. vel arborem. ה non habet mappic.

עָצַב Turbare, conturbare, Tristitia, aut dolore afficere. 1. Reg.1.6, & non עֲצָבוֹ, id est הִרְגִּיזוֹ הִרְאִיגוֹ cõturbauit eũ, aut contristauit eũ pater suus. Iesah.54.6, quia sicut mulierem derelictã וַעֲצוּבַת רוּחַ & mœrentem spiritu. 1. Para.4.10, לְבִלְתִּי עָצְבִּי vt non dolore afficiar. vt non doleam. Est verbũ intrãsitiuum hoc loco. Et in pihél, Iesah.63.9, וְעִצְּבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ & dolore affecerunt spiritũ sanctitatis eius. Iiób 10.8, manus tuæ עִצְּבוּנִי formauerunt me Vel, elaborauerũt me. metaphorice. Vel vt R. Mosép filius Ezræ, creauerunt neruos & carnẽ. Psal.56.6, דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ propter verba mea dolore afficient. sub. me. sic R. Abrahám & R. D. Et in hifhíl, Psal.78.40, יַעֲצִיבוּהוּ dolore affecerunt eum. Irme.44.19, לְהַעֲצִיבָה ad lætificandũ eam: secundũ R. D. in commen. Et ה est lene, quod tamen secundũ normam debuerat esse cũ mappic. Vel, ad faciendum ei simulachra, secundũ eundem in lib. rad. Et in hithpahál, Gene.6.6. וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לִבּוֹ & doluit in corde suo. Loquitur Scriptura (ait R. Abrahám,) de Deo more humano. Et 34.7, וַיִּתְעַצְּבוּ & dolore affecti sunt viri. Et in nifhál, 1. Semu.20.34, נֶעְצַב, Dolore affectus fuerat propter Dauid. Et 2. Semu.19.1, נֶעְצַב dolore affectus est. Vtrunque est præteritum, quia est cũ pathach. 1. Semu. 20.3, ne forte יֵעָצֵב doleat. Nechem.8.10, ne תֵּעָצֵבוּ contristemini. Nomen, עֹצֶב, Dolor, Tristitia, Idôlum. Psa.139.24, & vide si via עֹצֶב־בִּי doloris est in me. i. an dolore afficiar propter mala quæ eueniunt mihi: non enim doleo, sed ex amore illa suscipio.

ſcipio. Vel, ſi via iræ eſt in me. i. an ambulem per víam malã conturbans, & irritans te. Vtroque modo exponit R. D. priori modo, R. Abrahám. Et recta eſt expoſitio, inquit R. Dauid, an ego aſpiciam & vertã me ad idóla? Ieſah. 48. 5, ne forte dicat, עָצְבִּי idolum meũ fecit ea. עֶצֶב, ſiue עֹצֶב, Dolor, Triſtitia, Idolũ, ſimulachrũ, Subſtantia. Prouerb. 10. 22, benedictio Domini ipſa ditabit, & non addet עֶצֶב dolorem ſecũ. Et 14. 23, in omni עֶצֶב labore & fatigatione, erit abundantia. vel amplitudo, gradus, dignitas. i. In omni labore quo laborat homo, erit ei amplitudo, & dignitas ex eo, propter ſcilicet diuitias quas acquiret. Idem R. D. in cõment. In omni labore, & fatigatione quo laborat homo tam in negotiatione quàm in opere manuũ ſuarum, erit ei lucrum, & abundantia. quòd ſi non lucretur vice vna, lucrabitur altera. At in labore oris quo loquitur verba vana, non inueniet niſi defectũ: quòd ſi auxerit verba, augebit & præuaricationes. Vel, in omni cura, & ſolicitudine erit amplitudo, & dignitas, & augmentum. Eadem R. Himmanuél in cõment. Irme. 22. 18, הַעֶצֶב נִבְזֶה num idólũ contemptum diſperſum eſt vir iſte Coniáhu? ſic R. D. in lib. rad. & cõmen. ה eſt interrogatiuum, & idcirco eſt cũ pathách. Dixit, Num iſte Coniáhu eſt tanquã idólum, aut ſimuláchrum cõtemptibile, quod proiicit, conteritque homo qui agnoſcit eius vanitatẽ, & nihil in illo eſſe vtilitatis, & diſperſum, ſicut frangítur & diſpergitur vas inutile? Pſal. 127. 2, qui manducatis panem הָעֲצָבִים laborũ. Alia forma, עָצָב inſtar קָטָן, cuius plurale eſt קְטַנִּים. Et quum צ habet camés, eſt ab עֶצֶב, inſtar עֶצֶם עֲצָמִים. Hoſe. 4. 17, particeps עֲצַבִּים idolorum Ephráim. Pſal. 135. 15, עֲצַבֵּי ſimulachra Gentiũ. Ieſa.

58.3,& omnes,עַצְּבֵיכֶם substantias vestras exigitis.i. habentes substantias vestras: vt ait R.Abrahám. Secundum R.D.in lib.rad. & cõment. צ est cum daghés euphoniæ causa, sicut ק in מִקְּדָשׁ.Et appellatur substantia hominis hoc nomine, eo quòd est labor hominis, secundum R.Abrahám & R.D.Et sic Prouer.5.10,וַעֲצָבֶיךָ & substantiæ tuæ sint in domo aliena: secundũ R.Abrahám & R.D. Alia item forma, Iesah.50.11,לְמַעֲצֵבָה in dolore moriemini: vt exponit R.Abra.in cõmẽ.R.D, decumbetis, aut moriemini. Alia præterea,עִצָּבוֹן,Dolor, labor, fatigatio.Gen.3.17,בְּעִצָּבוֹן in labore comedes illum. Alia postremo,עַצֶּבֶת.Proue.10.10,Qui annuit oculo, dabit עַצָּבֶת dolorem.Et 15.13, וּבְעַצְּבַת־לֵב & in dolore cordis spiritus contritus.Psal.16.4,multiplicabũtur עַצְּבוֹתָם dolores (vel labores) eorũ.sic R.D.in lib.ra. & cõment.& R.Abrahám. R.Selomóh, idóla eorum. Psal.147.3,& alligat לְעַצְּבוֹתָם dolores eorum. Dixit per translationem dolores eorum, quia dixerat, Qui sanat contritos corde.

עָצַר Vnde מַעֲצָר,Securis, vel Ascia, Dolabra.R.D.in cõment.scribit esse instrumentũ ferreũ quo faber ferrarius incîdit ligna, quod vulgo dicitur רולורוירא dolabra, vel איישא ascia. In lib.ra.addit, vel est קַרְדֹּם securis.Irme.10.3,opus manuum artificis בַּמַּעֲצָר securi.

עָצָה Claudere, obthurare. Prou.16.30,עֹצֶה עֵינָיו claudens oculos suos ad cogitandum peruersa. R. Dauid, סוֹתֵם claudit. Qui enim clausos habet oculos, magis cogitat de re qua cogitat: quia mens eius huc & illuc non distrahitur. Tharghum, Innuens (demonstrans) oculis suis, cogitat peruersa. Et sic exponitur in comment. Citat tamen & supradictã expositionem: Claudens &c. Nomen alterius significationis, id est

שִׁדְרָה,Spina dorſi. Leuit.3.9, contra הֶעָצֶה ſpinam dorſi remouebit eam. Doctores Hebræorum deducunt à יָעַץ conſulere: quòd renes conſulant.

עצל Pigreſcere. Vnde עָצֵל, Piger. Prouer.6.9, vſquequo עָצֵל piger dormies? Nomen, עַצְלָה, Pigredo, Pigritia. Prouer.10.15, עַצְלָה pigredo iniiciet ſoporem. Eccleſiaſ.10.18, בַּעֲצַלְתַּיִם in pigritiis humiliabitur contignatio. Eſt duale, quòd ſignificet pigritiam manuũ. Alia forma, Prou.31.27, Et panẽ עַצְלוּת pigritiæ.

עצם Roborare, fortificare, Augere, Multiplicare, Claudere, Exoſſare. Dani.8.24, וְעָצַם כֹּחוֹ & roborabitur (creſcet) fortitudo eius. Geneſ.26.16, עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד fortior es nobis valde. Pſal.40.6, עָצְמוּ מִסַּפֵּר plura ſunt, quàm poſſint narrari. Ieſa.31.1, & fidunt curribus & equitibus, quia עָצְמוּ מְאֹד fortes (aut multiplicati) ſunt valde. Et 33.15, וְעֹצֵם עֵינָיו & claudens oculos ne videant malum. Dani.8.8, וּכְעָצְמוֹ & quũ roboratus fuiſſet. aut magnificatus. Et in pihél, Ieſah.29.10, וַיְעַצֵּם אֶת־עֵינֵיכֶם & clauſit oculos veſtros. Irme.50.17, & iſte nouiſſimus עִצְּמוֹ exoſſauit eum. ſiue contriuit oſſa eius. Et in hifhíl, Pſal.105.24, וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו & roborauit eũ præ inimicis ſuis. Nomen, Deuter.8.17, וְעֹצֶם יָדִי & robur manus meæ. Pſal.139.15, non eſt occultata עָצְמִי fortitudo mea à te. Rectũ tamen eſt vt exponatur גּוּפִי corpus meũ, quũ factũ fuit in occulto, in ventre matris. Ita R. D. in li. ra. & cõmẽt. y (ait) legitur cũ camés chatéph, & ſic eſt ab עֹצֶם. Sunt tamen qui exponunt ſicut עַצְמִי, y cũ pathách, ab עֶצֶם corpus. Tharghum, גַּרְמִי os meum. R. Abrahám, Vis mea generatiua quæ non videtur, neque egreditur in actum, ſicut vis ſeneſcendi in puero, & vis loquendi. Alia forma, Ieſah.40.29, עָצְמָה יַרְבֶּה

robur augebit. Alia item forma, præpoſito ת, תַּעֲצוּמָה. Pſal. 68. 36, Dominus dat robur וְתַעֲצֻמוֹת & fortitudines populo. Et cum ſex punctis, עֶצֶם, Fortitudo, Os oſſis, Corpus. Gene. 2. 23, עֶצֶם מֵעֲצָמַי os ex oſſibus meis. Thre. 4. 7, Rubuerunt עֶצֶם corpore præ gemmis. Leuit. 23. 14, nõ comedetis עַד־עֶצֶם vſque ad corpus diei huius. i. vſq; ad hũc ipſum diem. Corpus enim vniuſcuiuſque rei dicitur עֶצֶם. Iiób 21. 23, iſte morietur בְּעֶצֶם in fortitudine perfectionis ſuæ. Gen. 7. 13, בְּעֶצֶם in corpore diei huius. i. ipſomet die ingreſſus eſt Nóach &c. Exo. 24. 10, וּכְעֶצֶם & ſicut corpus cæli in puritate. Alii, Et ſicut ipſummet cælum in munditia. Vel, & ſicut ſubſtantia cæli. Tharghum & R. Selomóh, Et ſicut aſpectus cæli in puritate. aut ſerenitate. 1. Para. 11. 1, ecce עַצְמְךָ os tuum, & caro tua ſumus. Quanquã memorauit (ait R. D.) carnem cũ oſſe, עֶצֶם tamen memoratum, nõ tantũ oſſi conuenit, ſed corpori, id eſt corpus tuum & caro tua: & caro memorata capitur etiã pro corpore. Idem autẽ geminatur ſecundum morem Scripturæ in dictionibus diſtinctis. nam & caro tantũ dicitur de corpore, vt Ieſah. 58. 7, וּמִבְּשָׂרְךָ & à carne tua non abſcondes te. id eſt, Et à propinquo qui eſt ſicut corpus hominis. Et iuxta hãc ſignificantiam eſt frequens vſus huius dictionis apud doctores Hebræorũ: vt quum dicunt, Abiit ipſe בְּעַצְמוֹ cũ corpore ſuo. Et ſic Gen. 29. 14, & dixit ei Labán, Profecto עַצְמִי os meũ, & caro mea es. Iechez. 24. 4, electione עֲצָמִים oſſium (. i. electis oſſibus) imple. Pſal. 6. 3, עֲצָמָי oſſa mea. Forma fœminea, Prouer. 14. 30, Et putredo עֲצָמוֹת oſſium, inuidia. Pſalm. 109. 18, בְּעַצְמוֹתָיו in oſſibus eius. Hinc & עָצוּם, Fortis, robuſtus. Num. 32. 1, עָצוּם מְאֹד fortis valde. Prouer. 18. 18, & inter עֲצוּמִים litigantes (ro-

borantes se in contentione & lite, R.D.) diuidet. scilicet sors. Psal. 10.10, & cadét בַּעֲצוּמָיו inter fortes eius pauperes. Est nomen tóar litigantium, & certantiú in prælio. Et עֲצֻמָה, Iesah. 41.21, afferte עֲצֻמוֹתֵיכֶם lites vestras. aut causas vestras.

עָצַר Prohibere, Retardare, Demorari, immorari, Claudere, Dominari, Cógregare, aut colligere. Gene. 20.18, עָצֹר עָצַר claudendo clausit &c. 2. Para. 13. 20, & non עָצַר retinuit fortitudinem Iarobhám vltra. Deuter. 11.17, וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם & prohibebit (aut claudet) cælos, & non erit pluuia. Dani. 10.8, & non עָצַרְתִּי כֹּחַ retinui vires. 2. Paralip. 20.35, & confractæ sunt naues, & non עָצְרוּ retinuerunt vires ad eundú in Tarsis. i. non valuerunt ire. Iiób 4.2, וַעְצֹר בְּמִלִּין & tardus esse in sermonibus quis poterit? Deut. 32.36, & non erat עָצוּר clausus, & derelictus. Vide עָזַב. R. Abrahám. in cóm. Quádo reuertentur, multi capientur ex eis, & multi relinquentur: at modo omnes ferè peribút. 1. Reg. 14.10, & succîdam de Iarobhám mingenté ad parieté, עָצוּר וְעָזוּב clausum, & derelictú in Israél. R.D. in cóment. Etiã quod erat derelictum, & clausum in loco ne excideretur in principio vltionis, quæ venit super ipsú, excidetur in fine: vt ex eo non remaneat quicquam. 1. Sem. 21.5, mulier עֲצֻרָה־לָנוּ prohibita à nobis: &c. acsi dicat, prohibita propter nos, ne esset nobiscú sicut heri & nudiustertius quando egressus sum: & fuerút vasa puerorú sanctitas. i. sancta. si ita est, licet nobis illú edere. Et est via prophani, id est, & in ipso pane non est prohibitio, quú sit remotus à facie Domini: quia non est prohibitio in pane facierum post suffitum in iis qui sunt puri & mundi: & quanto magis hodie sanctificabitur in vase? Non est

opus vt dicamus, nos posse illum edere, quū etiam húc edere nobis licitū sit qui est super mensam, sanctificatus in vase. nā mensa sanctificat illum: & toto tempore quo est super mensam, est prohibitus. & quanuis ita sit, tamen possumus illum edere, quum non sit tibi alius panis, & nos simus famelici: nam non est tibi aliquid quod suspendat, & impediat curam animæ nisi idolorum cultus, & reuelatio turpitudinis (.i. coitus,) & effusio sanguinis. Et hæc videtur expositio doctorū. Require & in חָלַל in nomine חול. 2. Paralip. 2. 6, & quis יַעְצָר־כֹּחַ retinebit vires ad ædificandum illi domum? i. quis poterit ædificare illi domum? Et 14. 11, Dominus Deus noster es tu, אַל־יַעְצֹר עִמְּךָ אֱנוֹשׁ ne dominetur (regnet) tecū homo. A priori significatione deducitur. rex enim & dominus ne egrediatur populus, néve quippiā agat sine eius facultate, & licentia prohibet: iuxta illud Gen. 41. 44, & absque te nō leuabit quispiā manū suā. 1. Paralip. 29. 14, vt נַעְצָר כֹּחַ retineamus vires ad sponte offerendum. i. vt valeamus sponte offerre. 2. Reg. 4. 24, vade אַל־תַּעֲצָר־לִי ne detineas mihi (retardes, sub. iumentum) equitando. Et in nifhál, 2. Sem. 21. 7, Et ibi erat vir &c. נֶעְצָר retardatus (vt scilicet oraret) corā Domino. Nume. 16. 48, & plaga נֶעֱצָרָה prohibita. 1. Reg. 8. 35, בְּהֵעָצֵר quū clausum fuerit cælū. Nume. 16. 48, וַתֵּעָצַר & prohibita est plaga. Nomen, עֶצֶר, Regnū, Dominiū. Iudi. 18. 7, nō possidentem עֶצֶר regnum. sic R. D. in cōment. negatio enim præcedens subauditur. Tharghū, יָרוּתִין וַעֲירִין hæreditátes pauci. Acsi dicat, (inquit R. D.) Hæredes regni erant pauci, & parum robusti. Sed prior interpretatio est germana: acsi dicat, Non erat eis rex, neque regni hæres. Alia forma, עֹצֶר, Claustrum. i. lo-

cus in quo quis, quídve clauditur. Iesah. 53.8, מֵעֹצֶר de claustro, & de iudicio sublatus est. Vel, à dominio & potestate, vt alii exponunt. Psal. 107.38, מֵעֹצֶר à claustro mali, & doloris. Prouer. 30.16, Sepulchrum, וְעֹצֶר & claustrum vuluæ. R. Himmanuél, Sepulchrũ nunquam satiatur cadaueribus: Mulier quoque cuius Dominus clausit vuluã, quæ non suscipit conceptum, nunquã satiatur cõmistione viri, ob desideriũ virilis seminis. i. filii masculi. Hinc & עֲצָרָה, Cógregatio, & collectio hominũ in vnũ: sic appellata, quòd ibi detineátur, & retardetur, prohibeátúrque: quia tũc cessabatur ab omnibus occupationibus mundi. Iesa. 1.13, nõ potero iniquitatẽ וַעֲצָרָה & congregationẽ. Est (inquit R. Abrahám,) sermo defectiuus, subaudiendũ נְשֹׂא ferre, Non potero ferre iniquitatem & cœtũ, id est cum cœtu. quã enim vtilitatem affert cœtus cũ iniquitate? Irme. 9. 2, vniuersi ipsi adulteriũ cõmittẽtes, עֲצֶרֶת בֹּגְדִים cœtus præuaricatorũ. Vel iuxta R. Ioséph, regnũ præuaricatorum. Vocatur etiã solennitas, & festum עֲצֶרֶת: quia prohibebatur populo ne in illa fieret opus. Octauus maxime dies festi tabernaculorũ appellabatur hoc nomine, quòd non esset in illo quippiam ad cognominandũ eum, sicut erat in solennitatibus infermentatorũ, hebdomadarum, ac tabernaculorũ. Leuit. 23.36, Die octauo conuocatio sanctitatis erit vobis, & offeretis sacrificiũ Domino, עֲצֶרֶת הִוא festum prohibitionis est: Omne opus seruitutis non facietis. Scriptum est de Pésach, & septima die, Deuter. 16.8, sex diebus comedes infermentata, & die septima עֲצֶרֶת Domino Deo tuo, non facies opus. Hamós 5. 21, & non odorabo בְּעַצְּרֹתֵיכֶם cœtus vestros. i. oblationes cœtuũ vestrorum. vel potius, solen-

nitatū vestrarū. R. Abra. in cōment. Non odorabo odorem in die עֲצֶרֶת solennitatis vestræ. Et R. D. in cōm. nō odorabo oblationes solennitatum vestrarū: quia עֲצֶרֶת est solennitas, vt Nume. 29. 35, die octaua עֲצֶרֶת solennitas erit vobis. עֲצֶרֶת in plurali facit עֲצָרוֹת, sicut עֲטֶרֶת עֲטָרוֹת: & in regimine עַצְּרוֹת sicut & עַטְרוֹת. Et euphoniæ gratia צ in עַצְּרוֹתֵיכֶם est cum daghés, sicut ק in מִקְּדָשׁ: & sic צ in עַצְּבֵיכֶם. Alia forma, præposito ם, vt 1. Sem. 14. 6, Quia non est Domino מַעְצוֹר prohibitio vt saluet in multo, aut in pauco. Alia item, Prouerb. 25. 28, Non est מַעְצָר prohibitio spiritui eius.

עָקַב Seducere, decipere, supplantare, Tenere, Retardare. Hose. 12. 3, In vētre עָקַב אֶת־אָחִיו tenuit plantam fratris sui, secundum R. D. in lib. rad. & R. Abrahám. & hoc nō naturali, sed diuina virtute. Irme. 9. 4, Quia omnis frater עָקוֹב יַעְקֹב decipiendo decipiet. ע est cū seuá tātum, in cæteris יַעְקֹב est cū chathéph pathách. Gene. 27. 35, וַיַּעְקְבֵנִי & supplantauit me, &c. Et in pihél, Iiób 37. 4, Tonabit voce potentiæ suæ, & non יְעַקְּבֵם retardabit ea. sub. fulgur & tonitruū, sed mox veniet fulgur tonitrui. Tharghū, nō retardabit eos. R. Abrahám Perusól, Et non retardabit, neque prohibebit tonitrua quin mox audiátur post fulgura. Sic etiā interpretatur R. Moséh. R. quoq; Abrahā auĕhezra exponit, & nō retardabit eas, scilicet pluuias. Tóar masculeū, Irme. 17. 9, עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל fraudulētius (dolosius) est cor præ omnibus. vel, omni re. sic R. D. in cōment. Potest enim homo verbis, factísque bonū præ se ferre corde prauo: & quis præter Deú, hoc scire potest? Idcirco dixit, Et quis cognoscet illud? Iesa. 40. 4, Et erit הֶעָקֹב peruersum (aut peruersitas, asperitas) in rectitudinē. id est via peruersa, montosa,

montosa,aspera,& difficilis ascensu. Tóar fœmineũ, Hose.6.9,עֲקֻבָּה מִדָּם fœdata sanguine.Vel,fraudulenta, callida sanguine qui effusus est, vt exponunt R.Abrahám & R.D.in cóment.Et sic(ait idem R.D.in lib.ra. & cóment.)exposuerunt doctores nostri,quia videlicet erat callida ad occidendum animas. Alio verò in loco exponunt,מְלוּכְלֶכֶת fœdata(inquinata)sanguine,quem in illa effuderunt. Nomen,עָקְבָּה, Calliditas,astutia, fraudulẽtia.2.Reg.10.19,fecit בְעָקְבָּה callide.astute,dolose. Alia forma,עֵקֶב,Eo quòd,quia,Merces. Gen.22. 18,עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ eo quòd obtemperasti. Psal.19.12, In custodiendo illa עֵקֶב רָב merces multa. Et 40.16,desolabuntur עַל־עֵקֶב propter mercedé confusionis suæ.Hamós 4.12, עֵקֶב כִּי־זֹאת אֶעֱשֶׂה־לָּךְ propterea quod hoc faciã tibi.Prouer.22.4,עֵקֶב עֲנָוָה propter humilitatẽ(sub.eueniũt homini)timor Domini,diuitiæ,&c. Aliud,עָקֵב, Calcaneus,posterior pars pedis.Gene.3.15,Et tu conteres eũ עָקֵב calcaneo.vel conteres ei calcaneũ.Psa.41.10, Magnificauit super me עָקֵב calcaneum.acsi scilicet essem sub pede illius.Iehos.8.13,Et posuerũt,&c.וְאֶת־עֲקֵבוֹ & finem(aut extremũ)eius ab Occidente ciuitati.Plurale masculeum, Cant.1.8,Egredere tibi בְּעִקְבֵי in vestigia. R.D.in lib.rad.exponit, הֲלִיכוֹת itinera pecudum. Genes. 49.17, Mordens עִקְּבֵי־סוּס calcaneos equi. p cum daghés euphoniæ gratia,inquit R.D.in Michlól.Hæc duo,sũt ab עָקֵב.Et ab עֵקֶב est plurale עֲקֵבִים.& in regimine עִקְּבֵי.& cũ pronomine,Psal.49.6,Iniquitas עֲקֵבַי calcaneorum meorũ circũdabit me. Et 56.6,ipsi עֲקֵבַי vestigia(aut itinera)mea obseruabũt. Et fœmineũ,Psa. 89.52,Probris affecerũt עִקְּבוֹת vestigia(aut itinera)christi tui.R.D.& R.Abrahám.Et 77.20,וְעִקְּבוֹתֶיךָ & vestigia

tua(.i.loca itinerum tuorum)non cognoſcentur. ק in prædictis duobus eſt cum daghés euphoniæ gratia,inquit R.Dauid in Michlól,& lib.rad.

עקד Vincire,Ligare,alligare.Gen.22.9,וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ & ligauit Iſchác filium ſuum. Et 30.40, Et poſuit facies pecudum אֶל־עָקֹד ad alligatú.i.pecus quod erat diuerſarú macularum,& colorú in loco vbi alligari ſolet.i.in pedibus.Et 39,Et pepererũt pecora עֲקֻדִּים alligata.עֲקֻדִּים(ait R.D.in lib.rad.)ſunt quæ habent maculas in loco in quo ligant ea,hoc eſt in pedibus,quorum vnú ponunt ſuper alterú quũ ligantur. Nomen cum quinque punctis,2.Reg.10.12,Erat בֵּית־עֵקֶד domus alligationis(tonſionis)paſtorú in via.i.in qua paſtores tondebant oues ſuas.Et appellatur ſic,ſecũdum R.Ioſeph, quód tempore tonſionis pedes alligãtur ouium. Tharghum,Domus congregationis paſtorum in via.

עקה Vnde מַעֲקֶה, AEdificiú, quod fiebat in circuitu tecti.i.partis ſuperioris domus quæ erat plana: nequis inde caderet: quod erat altitudinis decẽ טְפָחִים, quæ eſt mẽſura quatuor digitorú ſuper ſe poſitorum, vel amplius ſi opus fuiſſet. Deute.22.8,Quando ædificabis domú nouam, facies מַעֲקֶה parietẽ in circuitu tecto tuo.Alibi non inuenitur in Sacris literis.Vide גַּג.

עקל Peruertere. In pihél,Chabac.1.4, Idcirco egredietur iudiciú מְעֻקָּל peruerſum. Tóar,Ieſa.27.1,ſerpentem עֲקַלָּתוֹן tortuoſum.i.ambulantem in mari tortuoſe,quód non poſſit ſe extendere ob ſuã & magnitudinẽ & longitudinem. Et geminatú, Iudic.5.6, Semitas עֲקַלְקַלּוֹת tortuoſas. Pſal. 125. 5, Et declinantes עֲקַלְקַלּוֹתָם in peruerſitatibus ſuis.

עקר Euellere,eradicare. Eccleſi.3.2,Tẽpus plantandi,& tẽpus לַעֲקוֹר נָטוּעַ euellendi(eradicãdi)quod

plátatũ est. Et in pihél, Iehos.11.9, אֶת־סוּסֵיהֶם עִקֵּר equos eorũ subneruauit. i. neruos pedum incîdit. Pedes enim animaliũ sunt velut fundamentũ: & עָקָר radix ipsis animalibus. Idcircò incidere calcaneos, aut plãtas ipsorum, dicitur עִקֵּר, inquit R. Dauid, quasi eradicauit, siue à radicibus incîdit. Genes.49.6, Et voluntate sua עִקְּרוּ־שׁוֹר eradicauerũt murum. Vel, subneruauerũt bouem, secundum R. Iahacób filiũ Elhazár. Vide שׁור. Idem R. Selomóh in cóm. id est Ioséph qui vocatur bos. Deut. 33.17, Primogenitus שׁוֹרוֹ bouis eius decor illi. R. Abra. murũ, sub. ciuitatis Sechem. in quo notatur, magnam fuisse ciuitaté, quum esset muro circundata. Iehos.11.6, equos eorũ תְּעַקֵּר subneruabis. Et in nifhál, Sepha.2.4, וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר & Hecrón eradicabitur. Nomen, עֵקֶר, Radix, stirps, progenies. Leuit.25.47, Vel לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר radici (.i. stirpi, progeniei) familiæ peregrini. sub. védiderit se. Tóar masculeũ, & fœmineũ, Deut.7.14, non erit in te עָקָר וַעֲקָרָה vir sterilis, & mulier sterilis. Et appellãtur sic quòd in viro sit aliquid eradicatũ, vnde nó potest educere semen secũdum morem: & mulier similiter, quia est aliquid eradicatũ in illa, vt non possit semen recipere. Genes.11.30, Et erat Sarái עֲקָרָה sterilis.

עקשׁ In cal, est Peruertere. Iióh 9.20, וַיַּעְקְשֵׁנִי & peruertit me. Et in pihél, Iesa.59.8, נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ לָהֶם semitas eorũ peruerterunt illis. Prouer.10.9, וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו & peruertens vias suas agnoscetur. aut conteretur. Micháh 3.9, Et omne rectũ יְעַקֵּשׁוּ peruertent. Et in nifhál, Prouer.28.18, וְנֶעְקַשׁ & peruersus viis. Tóar, Psal.18.27, Et cum עִקֵּשׁ peruerso peruersus eris. Prouer.17.20, עִקֶּשׁ־לֵב peruersus corde. Et 2.15, Semitæ illorum עִקְּשִׁים peruersæ. Item 11.20, עִקְּשֵׁי־לֵב peruersi corde. Sub-

ſtantiuū, Prouerb.4.24, Remoue à te עִקְּשׁוּת פֶּה peruerſitatem oris. Alia forma, præpoſito מ, Ieſah. 42.16, וּמַעֲקַשִּׁים & peruerſitates.

ערר Inde עֲרִירִי, Vnicus, abſque filiis. Gene.15.2, vado (ad mortem) עֲרִירִי vnicus.i.abſque filiis. Leuit. 20.20, Peccatum ſuum portabunt, עֲרִירִים vnici, (abſque liberis) morientur.

ערב Multa ſignificat. In cal, Gen.44.32, Seruus tuus עָרַב אֶת הַנַּעַר fideiuſſit pro puero. Irm.30.21, quis eſt hic qui עָרַב אֶת לִבּוֹ direxit cor ſuū: vnde R.D.in lib. rad.& in cōment. exponit, הֵטִיב וְהִכְשִׁיר decorauit, & direxit (aptauit) cor ſuum. Irme.6.20, Et ſacrificia veſtra non עָרְבוּ לִי dulcuerūt mihi.i. nō placuerunt mihi. Ieſah.24.11, עָרְבָה, id eſt חָשְׁכָה obtenebrata (obſcurata) eſt omnis lætitia. ſic R.Abrahā, ab עֶרֶב veſpera & tenebræ. Irme. 31.26, Et ſomnus meus עָרְבָה לִי dulcis fuit mihi. R.D.in cōment. placuit, vel profuit mihi. Nechem.5. 3, Agros noſtros, &c. nos עֹרְבִים in pignus tradimus. Iechez.27.27, וְעֹרְבֵי מַעֲרָבֵךְ & negotiantes negotiationem tuam. aut negotiatores negotiationis tuæ. Et 9, לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ ad negotiādum negotiationē tuam. Et vocatur negotiatio (inquit R.D.in lib.rad.& cōment.) מַעֲרָב, & negotiatores עֹרְבִים, quòd negotiatores ſpōdeant (fideiubeāt) alter alteri in ſuis negotiationibus, dum emūt ac vendunt. Iudic.19.9, Ecce nūc remiſſa eſt (vel debilis.i.declinauit) dies לַעֲרוֹב ad occidēdum. Pſal.119.122, עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב congruere fac (apta) ſeruū tuū bono. R. Abrahā, fideiube, aut ſpōde pro ſeruo tuo in bonū. aut ad iucunditatē, vt iucūdetur cor eius: & eſt metaphorica locutio. R.D.in cōm. עֲרֹב iucūda, & dirige ſeruū tuū in bono. aut ad bonū. Tharghū, oblecta ſeruū tuum bo

no. Iiób 17.3, Pone(ſub.pignus)quæſo, עָרְבֵנִי עִמָּךְ fideiuſ ſorem da mihi tecũ:quis eſt, ad manũ meam qui polli ceatur? R. Abrahám Peruſól, Pone quæſo attentionem tuam, & voluntatẽ tuam, & certa mecũ depoſito pigno re, quód veris argumentis velis mecũ diſputare, & rationibus demõſtratiuis oſtendere cur euenerint mihi afflictiones iſtæ: & quis eſt qui certet pro te, vt diſputet mecũ? Vel, pone quæſo vt ſit qui diſputet mecũ verbis dulcibus. Ieſa. 38. 13, Domine עָשְׁקָה־לִּי vim fecit mihi (ſub.infirmitas. eſt enim præteritũ fœmineum tertiæ perſonæ) עָרְבֵנִי quieſcere fac me. vel iucũda me. Gen. 43.9, Ego אֶעֶרְבֶנּוּ fideiubebo pro illo. Pſal. 104.34, יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי dulceſcat iucũdũ ſit, placeat)illi eloquiũ meũ. Prou.13.18, תֶּעֱרַב לְנֶפֶשׁ iucũdũ erit animo. Hoſe.9.4, neque יֶעֶרְבוּ־לוֹ placebũt ei ſacrificia illorũ. Et in hifhil, 1.Sem.17.16, Et acceſſit Peliſtæus mane ſurgẽdo, וְהַעֲרֵב & adueſperaſcendo. Et in hithpahál, 2.Reg.18.23, Et nunc הִתְעָרֶב נָא fideiuſſorẽ da. Prouerb.14.10, Et in gaudio ipſius non יִתְעָרַב זָר miſcebitur extraneus. Et 24.21, Et cũ iterantibus(ſub.ſuas iniquitates) אַל־תִּתְעָרָב ne cõmerciũ habeas. Nomen cũ quinque punctis, Exod. 12.38, Et etiã עֵרֶב רַב miſtio multa(.i.cõgregatio ẽ multis populis)aſcendit cũ eis. Leuit.13.52, Et comburet veſtem, vel ſtamẽ, vel אֶת־הָעֵרֶב ſubtegmen. Et cum ſex pũctis, eſt Veſpera, tenebræ. Gene.1.5, Et fuit עֶרֶב veſpera. Exod.12.6, Inter הָעַרְבָּיִם duas veſperas. Irme.5.6, Lupus עֲרָבוֹת veſperarũ.i.veſpertinus. Sunt(inquit R.D.) qui exponunt, ſolitudinũ, aut deſertorũ. Aliud, עָרֹב, Miſtio diuerſorũ animalium, aut beſtiarũ. Exod.8.24, Et venit עָרֹב כָּבֵד miſtio beſtiarum grauis. vel multa.

Aliud, Gen.38.17, Si dederis עֵרָבוֹן vadimonium. aut

pignus. Alia forma,עֲרֻבָּה.1.Semu.17.18,וְאֶת־עֲרֻבָּתָם & pignus eorũ(quod ſcilicet habent apud creditores)tolles.Mos enim militũ eſt,vt deficiente pecunia,mutuo illam capiãt,dato pignore. Alia forma,præpoſito ת, 2. Reg.14.14,Et tulit omne aurũ,&c.וְאֵת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת & filios obſidũ.i.principũ, qui dabant eos in domo regis obſides,ne rebellarent. Alia item,præpoſito מ,מַעֲרָב, Occidens. 1.Paralip.26.18,לַמַּעֲרָב ad Occidentem. Et cum ה in fine,1.Paralip.26.30,Trans Iardén מַעֲרָבָה(pro לְמַעֲרָבָה)ad Occidentem. Et cũ ה fœmineo ſcribit R. D.eſſe illud Ieſa.45.6, Vt ſciant ab ortu ſolis,וּמִמַּעֲרָבָה & ab Occidente. Eſt etiã עֵרֶב cum quinque punctis, Negotiatio. Irme.50.37, Gladius,&c. & ad omnẽ הָעֶרֶב negotiationẽ quæ eſt in medio eius.i. ad omnes viros negotiationis.acſi dicat,ad omnes negotiatores,vt exponit R.D.in cõment. vbi tamen ponit & aliã expoſitionem, Et ad omnem miſtionẽ.i.vulgus promiſcuũ, ſiue ad omnes viros extraneos , qui erant in Babél ex multis terris, ac regionibus. Et hæc magis quadrat.

Et præpoſito מ,מַעֲרָב,Negotiatio. Ezec.27.19,בְּמַעֲרָבֵךְ in negotiatione tua fuit. Aliud,עֹרֵב,Coruus.Gene.8. 7,Et emiſit אֶת־הָעֹרֵב coruum. 1.Reg.17.4,וְאֶת־הָעֹרְבִים & coruis præcepi vt alant te. Ita ſolẽt exponere Hebræi: ſed R.Ioſéph exponit,mercatores. A pulchritudine quoque,& gloria,cælum appellatur עֲרָב,vel עֲרָבָה. Pſa. 68.5,Exaltate equitantẽ בָּעֲרָבוֹת in cælos.ita R.Abrahã. Idem R.Moſéh,qui ſcripſit cælos appellari hoc nomine ob latitudinẽ,& exponit,Iter facite aſcẽdenti in cælos.Secundũ R.D.in cõment.eſt ſphæra ſuperior,quæ circuit omnia , & ſuo motu omnes alias ſphæras mouet. Aliud,עֲרָבָה,Solitudo,deſertũ. Deuter.2.8, A via

הָעֲרָבָה solitudinis. Iehos.11.2,In monte וּבָעֲרָבָה & in planitie.vnde & Tharghum habet,וּבְמֵישְׁרָא & in planitie. Ieho.4.13,Ad עַרְבוֹת solitudines Ierichó.Vel potius,planities,aut campestria. Deut.34.8,בְּעַרְבֹת in solitudinibus. ערב quoque,siue עֲרָב est Salix.Psal.137.2,עַל־עֲרָבִים in salicibus in medio eius. Iiób 40.17, עַרְבֵי־נָחַל salices torrentis. Hinc est & עֲרָב,Harabia. 2.Paralip.9.14,Et omnes reges עֲרָב Harabiæ. Harabes incolunt deserta,à quibus & cognominati sunt. Tóar,Iesa.13.20,Et non tendet tabernaculum ibi עֲרָבִי Harabs.

ערג Proprium est ceruorũ. R.D.in lib.rad.& in cõment.exponit,per verba צָעַק הָמָה clamauit,tumultũ fecit,aut sonuit. Psal.42.2,Quẽadmodum cerua תַּעֲרֹג clamabit ad torrẽtes aquarum,ita anima mea תַּעֲרֹג clamabit ad te Deus. Tharghum,מְרַגֵּג desiderat,à רְגַג. Ioél 1.20,Etiam bestiæ(.i.quæque bestiarũ,R.Abrahám)agri תַּעֲרוֹג clamabit ad te. Inde est & עֲרוּגָה,quod est secũdum Hebræos תֶּלֶם sulcus: שׁוּרָה linea quã faciũt qui hortũ serunt. Cãt.5.13,malæ tuæ כַּעֲרוּגַת sicut linea aromatis. vel sicut sulcus. R.Abrahám partem loci in horto esse scripsit.Ieche.17.9,עַל־עֲרֻגֹת in lineis(vel sulcis)germinis sui arescet.

ערד Vnde עָרוֹד,Onager.Iiób 39.8,& vincula עָרוֹד onagri quis soluit? & sic in lingua Aramæa : vt Dani.5.21,& cum עֲרָדַיָּא onagris.

ערה Effũdere,fundere,euacuare,Nudare, discooperire,Adhærere,coniungere.Iesah.32.11, Exuere וְעֹרָה & nudare.sunt infinitiua pro imperatiuis,exuite vos, & nudate. Et in Pihél,Iesah.22.6,וְקִיר עֵרָה מָגֵן & parieti adhæsit clypeus. vel, & parieti adhærere fecit clypeum,sub.ad pugnãdum contra ciuitatem, siue ad

perfodiẽdum murũ ſub illis. Tharghum, Et muro adhæſerunt clypei. & ſic doctores Hebræorum dixerunt, מְעוֹרָה בְּטַרְפַּשִׁין coniuncta reticulo iecoris. Poteſt & ſic exponi, ſecundũ R.Abra.& R.D.in cõm. Et Chír(quæ erat ciuitas regis Aſſúr.i. Cyrene) manifeſtauit clypeũ (pro clypeos) vt venirent ad prælium cõtra Ieruſaláim. Pſal. 137.7, עָרוּ עָרוּ diſcooperite, diſcooperite vſque ad fundamẽtũ in ea. Eſt ex hoc binián: acſi dicat, Deſtruite deſtruite ædificiũ Ieruſaláim, donec diſcooperiatis fundamẽtũ quod eſt in ea. R.Abrahám in cõmẽt. Qui dicunt Babyloniis, diſcooperite, &c. Et debuerat eſſe ſicut illud Exo.5.13, כַּלּוּ, ſed ר non recipit daghés. Et quia in poſteriori עָרוּ eſt athnách, prius eſt longum. Ieſah. 3.17, nates earũ יְעָרֶה nudabit. Gene.24.20, & feſtinauit וַתְּעַר כַּדָּהּ & effudit hydriam ſuã. Pſa.141.8, in te ſperaui, אַל־תְּעַר נַפְשִׁי ne effundas (vel proiicias) animam meã. quia (inquit R.Abrahám,) ſpiritus replet corpus, dixit effundas. R.D.in comment. Ne effundas. quũ enim egreditur ſpiritus à corpore, eſt acſi effunderetur ex illo. Tharghum, Ne euacues animã meam. Et in hiſhíl, Ieſah. 53. 12, Pro eo quòd הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ effudit in mortem animã ſuam. Leu.20.18, אֶת־מְקֹרָהּ הֶעֱרָה venam ſuam effuderit. Et in niſhál, Ieſa.32.15, עַד־יֵעָרֶה donec effundatur ſuper nos (vel reueletur nobis) ſpiritus de excelſo. Vel ſecundũ R.Iehudáh, Donec coniungatur nobis. Et in hithpahál, Pſal.37.35, Vidi impiũ fortem וּמִתְעָרֶה, id eſt & כְּתַלְחֵלָה vireſcentem ſicut laurus viridis. Thren. 4. 21, inebriaberis וְתִתְעָרִי & diſcooperieris. aut diſcooperies te: ſicut & de Nóach dicitur Geneſ.9. 20, Et bibit de vino, & inebriatus eſt, & diſcoopertus fuit in medio tabernaculi ſui. Hinc עֶרְיָה, quod poteſt eſſe

esse sustantiuũ & tóar.Ieche.16.7,& tu eras nuda,וְעֶרְיָה & discooperta. Nomen,עֶרְוָה. Exo.28.42,ad operiendum carnem עֶרְוָה turpitudinis. Leuit. 18.9,non discooperies עֶרְוָתָן turpitudinem earũ. Alia forma,1.Reg. 7.36,Et cælauit &c.& palmas כְּמַעַר־אִישׁ secundum latus (.i.ex latere,secundũ R.Ionáh) vniuscuiusque, & lora per circuitũ.Acsi dicat secúdũ eũdẽ,quòd figuræ circũdabãt omne latus è lateribus vniuscuiusque tabulæ.Et est vt dixit eodẽ capite,Ex latere vniuscuiusque lororũ. At R.D.in cómen.exponit, secundum coniunctionẽ, aut in coniunctione vniuscuiusque lororum memoratorũ.quo modo exponunt doctores Hebræorum. Dixit Rabbáh filius Silóh, secundũ coniunctionem viri. i. quemadmodũ vir suæ coniungitur vxori ore ad os, Nachũ 3.5,מַעְרֵךְ nuditatẽ tuã. Tóar,עָרָה,Graminetũ, עָרוֹת graminета.Iesah.19.7,עָרוֹת,Gramineta(germina, & olera virentia)iuxta flumen.Est enim(inquit R. D. in lib.rad.)tóar olerum,& herbarum virentiũ.& venit instar בָּלוֹת.Acsi dicat, Herbæ virides adhærentes riuis, fluminibusque siccabuntur. Alia item forma,Iudic. 20. 33, Insidiæ autem Israél egrediebantur è loco suo מִמַּעֲרֵה־גָבַע è gramineto Ghébah.Vel,è loco coniuncto ipsi Ghébah. quod est nomen loci germinum, atque herbarum, quem cognominauit sic ob herbarum viriditatem.Ita R.D.in lib.rad.& comment.R.verò Ionáh exponit,è latere Ghébah.

עָרַךְ: AEstimare;AEquiparare,& סָדַר,Ordinare.Iiób 32. 15, Et non עָרַךְ אֵלַי מִלִּין ordinauit (sub. Iiób) aduersum me sermones.Leui.6.12,וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה,& ordinabit super illud holocaustum.Iiób 13.18, ecce nunc עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט ordinaui iudiciũ.Iudi.20.22,לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה or

dinare prælium. Irme. 50.9, וְעָרְכוּ לָהּ & ordinauerunt (sub. seipsos) contra eã. Vel ordinabunt, sub. bellum, secundum R.D. in cõment. 1. Paral. 12.8, עֹרְכֵי צִנָּה ordinantes clypeum, & lanceã &c. Vel, ordinatores clypei, & lanceæ. Vel, ordinati ad clypeum &c. vt sit participiũ actiuum pro passiuo, vt habes & in חָגַר. Psal. 40.6, & cogitationes tuas אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ nobis (vel super nos) nõ est ordinare tibi. Exponit R.D. in cõment. Cogitationes sunt ante opus. Dixit de Creatore, Et cogitationes tuas: acsi ipse cogitaret ante opus: quia loquitur Scriptura secundum morẽ filiorum hominũ. Et sic Irme. 29.11, noui cogitationes quas ego cogito super vos. Et dixit אֵלֵינוּ nobis, aut super nos: acsi dicat, אֵלָיו ei, & omnibus qui fidunt misericordiæ eius non est עֲרֹךְ id est לַעֲרֹךְ ordinare tibi omnia mirabilia tua quæ facturus es nobiscũ: quia plura sunt quàm ordinari, & narrari, aut numerari possint. vnde subiũgitur, Annũtiabo &c. Vel, nõ est æquare tibi: iuxta illud Psal. 86.8, Nõ est sicut tu in diis Domine, & nõ est secundũ opera tua. Et 89. 6, Quis in cælo æquabitur Domino? R. Abrahám in cóm. Et cogitationes tuas. i. sententias tuas (aut decreta tua) nobis. i. propter nos. Vel, & cogitationes tuas nobis nõ est ordinare tibi, nõ est facultas in homine vt ordinet illas tibi. Et sunt qui exponunt, non est æquare tibi, vt Psal. 89, &c. R. Himmanuél, Et cogitationes tuas quas cogitasti super nos in bonum, non est opus ordinare illas coram te: quia corã te sunt manifestæ & notæ. Dictio quoque nobis, referri potest ad Fecisti mirabilia. Vel nobis. i. respectu nostri, vocantur mirabilia, & cogitationes. nam respectu tui, non est aliquid mirabile: quia ita magna vt parua facere potes. Et hoc modo non sunt respectu tui cogitationes, sed respectu

nostri. Vel non est æquare tibi &c. Iesah. 21. 5, עֲרֹךְ הַשֻּׁלְחָן, ordina mẽsam. Et cũ seghól, עֶרְכָּה, Iiob 33. 5. Psal. 5. 4, mane אֶעֱרָךְ לְךָ ordinabo tibi. subaudi ex R. Abrahám & R. D, תְּפִלָּתִי orationem meã. Et 50. 21, וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ, & ordinabo oculis tuis. sub. quicquid fecisti: vt noueris me cuncta scire. Vel secundũ R. Himmanuél, ordinabo iudiciũ oculis tuis, vt puniam te secundũ opera tua. Psa. 89. 7, quis in cælo יַעֲרֹךְ æquabitur (vel, æquiparabitur) Domino? Iiób 36. 19, הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ nunquid æstimabit diuitias tuas? Tharghũ, Nũ possibile est vt ordinetur petitio (vel oratio) tua? R. Moséh, Nũ ordinabit, vt Psa. 5. 4. & שׁוּעֲךָ est שַׁוְעָתְךָ clamor tuus. q. d: Nũ suscipiet Deus ordinẽ clamoris tui? Nõ, quũ venerit super te afflictio, & angustia &c. R. Abra. Perusól, Nũ æstimabit. i. num putas Dominũ quicquã æstimaturũ cõparatione peccati tui magni, existimationẽ tuam, familiã tuam, ac dignitatem tuam? Non aurum &c. R. Leuí, & R. Abrahám auenhezra, Num æstimabit diuitias tuas? Iesah. 40. 18, & quã similitudinem תַּעַרְכוּ לוֹ æquabitis ei? Aut comparabitis ei? Sed secundum R. D. in lib. rad. hoc est ex hifhíl, & ponitur pro תַּעֲרִיכוּ, sicut dictũ est de יַרְבִּקוּ in radice דָּבַק. & hoc quia est transitiuũ in tertium. Et in hifhíl, 2. Reg. 23. 35, אַךְ הֶעֱרִיךְ אֶת־הָאָרֶץ veruntamen æstimare fecit terram. i. mulctã imposuit terræ. Leui. 27. 8, וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן & æstimare faciet eum sacerdos. Nomen, præposito מ, מַעֲרָכָה, Locus prælii. i. acies, ordo, ordinatio. Exo. 39. 37, lucernas הַמַּעֲרָכָה ordinis. aut ordinationis. 1. Semuél 4. 2, & percusserunt בַּמַּעֲרָכָה aciem. Leuit. 24. 6, & pones eas duobus מַעֲרָכוֹת ordinibus, sex הַמַּעֲרָכֶת ordines super &c. 1. Semu. 17. 26, מַעַרְכוֹת acies Dei viuẽtis. Alia forma, עֵרֶךְ, Ordo, AEstimatio. Exo.

40. 23, & ordinauit super eam עֵרֶךְ לֶחֶם ordinem panis. Iudic.17.10, וְעֵרֶךְ בְּגָדִים & ordinem vestiũ. Alii, æstimationem. sed prima interpretatio est germana. Tharghum, וְזוּג לְבוּשִׁין & par vestium. Leui.27.16, & erit עֶרְכְּךָ æstimatio tua. Alloquitur sacerdotem, Erit æstimatio tua quã impones ei. Et vltimũ כ est signum pronominis secundæ personæ, & non redundat vt putauerunt multi. Et 23, & supputabit ei sacerdos numerum הָעֶרְכְּךָ æstimationis tuæ vsque ad annũ Iobél, & dabit הָעֶרְכְּךָ æstimationẽ tuã. Aggregatur ה præter normã in priori הָעֶרְכְּךָ, quia prior dictio est in regimine genitiui, & sic ה videtur redundare. Et est sicut illud Iudicũ 7. 21, הָאֹהֱלִי. Psal.55.14, & tu homo כְּעֶרְכִּי secundum æstimationẽ meam. Acsi dicat, Putabã te alterum me in magnitudine, ita te honorabam. sic R. D. in comment. R. Abrahám, æstimatus in oculis meis sicut ego.

ערל Auferre præputium. Leuit. 19. 23, וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ auferetis præputium eius fructum eius. Tóar, Exodi 12.48, & omnis עָרֵל præputiatus. Leuit. 26.41, humiliabitur cor vestrum הֶעָרֵל incircuncisum. i. graue. R.D. Exod.6.12, & ego עֲרַל שְׂפָתָיִם incircuncisus (vel balbus, secundum R.D. in lib. rad.) labiis. Alia forma cum sex punctis, Ieche.44.9, עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בָּשָׂר incircuncisus corde, & incircuncisus carne. Leuit. 19.23, עֲרֵלִים præputiati. Iechez.44.7, עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר incircuncisos (.i. graues) corde, & incircũcisos (.i. superfluos R.D.) carne. Nomen, עָרְלָה, Præputium. & secundũ R. D. omnis res superflua, & grauis, quam par est proiicere, & amouere, dicitur עָרְלָה. Exod. 4.25, & circuncidit עָרְלַת præputiũ. Alia forma, Iehos.5.3, in colle הָעֲרָלוֹת præputiorum. Illud autem Chab.2.16, Bibe etiam tu,

וְהֵעָרֵל & ſis diſcoopertus, vt diſcooperias turpitudinem tuã, exponitur iuxta illud Gene.9.21, Et inebriatus eſt, & diſcooperuit ſe. Vel dicitur per metatheſin literarũ, à רָעַל ſopire pro וְהֵרָעֵל & conſopire. Et hoc eſt rectum, inquit R.D. in lib.rad. In cóment. autem hoc modo exponit, Et videatur præputiũ tuum. Vel, & conſopire. Targhũ, וְאִתְעַרְטַל & nudare. ſiue nuda te. Et eſt ſecundum R. Abrahám in cóment. ex nifhál: exponitque, Et apparebit (vel appareat) præputium tuum. acſi eſſet ſcriptum וְתֵעָרֵל. eſt enim imperatiuum vice futuri: ſicut Deuter.32.50, וּמֻת & morere. pro morieris.

עָרַם Vnde verbum in cal & hifhíl, pro Callidum, & aſtutum eſſe, callide & aſtute agere, Coaceruare. 1.Sem.23.22, dixit enim mihi (ſub. dicens, aut quiſpiã) עָרֹם יַעְרִם הוּא callide agendo callide aget ipſe. Prius eſt macór ex cal, alterũ eſt futurũ ex hifhíl. Pſal.83.4, ſuper populum tuũ יַעֲרִימוּ סוֹד callide agent ſecretum. vel conſiliũ. Et in nifhál, Exo.15.8, Et in ſpiritu furoris tui נֶעֶרְמוּ מַיִם coaceruatæ ſunt aquæ. Acſi dicat, Steterunt aceruatim, quemadmodũ dixit eodem verſu, Steterunt ſicut aceruus fluenta. Tóar, Gene.3.1, Et ſerpens erat עָרוּם callidior. Prou. 14. 8, עָרוּם aſtutus intelliget viam ſuã. Iiób 5.11, cogitationes עֲרוּמִים callidorum. Aliud, עֵירֹם, Nudus. Geneſ.3.10, עֵירֹם nudus erã. Et 2.25, ambo ipſi עֲרוּמִּים nudi. Iiób 22.6, & veſtes עֲרוּמִּים nudorũ (.i. illorũ quos nudãdo nudos feciſti) ſpoliabis. pro expoliaſti. ſunt cũ ו, & מ cũ daghés, inquit R.D. in lib.rad. & in Michlól. Alia forma, מַעֲרוּם inſtar מַנְעוּל: vel cum chólem, inquit R.D. in Michlól, מַעֲרֹם. 2.Paral.28.15, & omnes מַעֲרֻמֵּיהֶם nudos eorum. Nomen, עָרְמָה, Calliditas, aſtutia. Prouer.1.4, ad dandum ſimpli

cibus בְּעָרְמָה עָרְמָה astutiam. Exo.21.14, vt occidat eum בְעָרְמָה callide. Iiob 5.13, Capiens sapientes בְּעָרְמָם (pro בְּעָרְמָתָם) in astutia eorum: sicut Hose.13.2, כִּתְבוּנָם pro כִּתְבוּנָתָם.

Alia forma, Deuter.28.48, Et in siti וּבְעֵירֹם & in nuditate. Alia item, עֲרֵמָה, Aceruus. Ruth 3.7, in extremo הָעֲרֵמָה acerui. Chagg.2.17, veniebat (sub. quispiam) אֶל־עֲרֵמַת עֶשְׂרִים ad aceruum viginti. sub. modiorũ. i. ad aceruum frumenti, ex quo putabatur quòd deberent exire modii viginti. 2. Para.31.6, & posuerunt עֲרֵמוֹת עֲרֵמוֹת aceruos aceruos. i. aceruatim. Et forma masculea, Irm. 50.26, עֲרֵמִים aceruos. Alia forma, עַרְמוֹן, Castanea arbor. Gene.30.37, & tulit Iahacób virgam &c. וְעַרְמוֹן & castaneam. Iechez.31.8, וְעַרְמֹנִים & castaneæ arbores non fuerunt sicut rami eius.

ערם Vnde עֲרִיסָה, Conspersio, hoc est farina cũ aqua, Vulgò *pasta*. Nume.15.20, De primitiis עֲרִסֹתֵיכֶם conspersionum vestrarum.

ערף Vnde עֹרֶף, Posterior pars faciei, siue colli. Exod. 32.9, populus durus עֹרֶף ceruice est. Leui.5.8, E regione עָרְפּוֹ ceruicis eius. Deuter.31.27, וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה & ceruicem tuã duram. Verbũ, עָרַף, Deceruicare (ita mihi loqui liceat exprimendi gratia). i. torquere collũ, siue torquendo ceruicẽ frangere. Stillare. Deuter.21.4, וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה deceruicabũt ibi vitulam in torrente. Et 32. 2, יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי stillet sicut pluuia doctrina mea. Item 33.28, etiã cæli eius יַעַרְפוּ־טָל stillabũt rorem.

Et quia cæli stillant, & influũt pluuiam & rorem in hæc inferiora, vocantur עֲרִיפִים, secundum R.D. in lib. rad. & in comment. Iesah.5.30, Et lux obtenebrata est בַּעֲרִיפֶיהָ in cælis eius. R. Abrahám auenhezra, in destructionibus eius. Et sic Hose.10.2, Ipse יַעֲרֹף מִזְבְּחוֹתָם diruet

(destruet)aras eorum.quam expositionem refert & R. Dauid in comment.& lib.rad.

ערץ Conterere,Frangere,& frangi animo,.Consternari, Pauere,formidare, Roborare, fortificare. Psal.10.18,Non addet vltrà לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ conterere hominem de terra.Vel secũdum R.Abrahám,timere hominem de terra. vel, vt timeat homo à terra. Aut iuxta R. Dauid in comment. vt terreat hominem è terra. Est enim(inquit)verbum trãsitiuum. R.Himmanuél, vt cõterat,& expellat impius hominẽ è terra.i.è mundo.& sic Iesa.2.19,Quũ surrexerit לַעֲרֹץ הָאָרֶץ conterere terram.Idem R.D.in lib.rad.& in cõment. Tharghũ, conterere impios terræ. Iiób 31.34,si אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה expauescam multitudinẽ magnam. Deut.1.29,לֹא־תַעַרְצוּן ne formidetis.Iesa.47.12,Si forte תַּעֲרוֹצִי robores te.siue sis fortis, vt ait R.D.in commẽt.& R.Abraham:& est intransitiuũ.At in lib.rad.exponit cõfringas, vel conteras inimicos tuos. Et in hifhíl, Iesa.29.23, וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ & Deum Israél formidabunt. R.D.in lib. rad. roborabunt.i. dabunt illi fortitudinem & potentiam,dicentes illũ esse fortem. Et in cõment.Dabunt illi in hymnis suis potentiã & fortitudinem,quia percussit castra Assúr.Tharghum,Et de Deo Israél dicent quòd fortis est. R.Abrahám,timère facient alios. Vel intransitiue,pauebunt. Et in nifhál,Psal.89.8,Deus נַעֲרָץ timendus.Deus dicitur נַעֲרָץ,quòd homines ab illo timeant. Tóar,עָרִיץ,Fortis,robustus,timẽdus.Psa. 37.35,Vidi impiũ עָרִיץ fortẽ. Iiób 6.23, Et è manu עָרִיצִים fortium redimatis me. Nomẽ,עֲרֻץ,Fractura.Iiób 30. 6,בַּעֲרֻץ in fractura torrentiũ. Alia forma,Iesah.10.33, excîdit(præsens)ramum בְּמַעֲרָצָה in fortitudine. Alia

item,מְעָרִץ. Iesa.8.13,Et ipse מַעֲרִיצְכֶם pauor vester,quia scilicet timebitis ab illo.

ערק Fugere. vnde & Tharghú pro וַיָּנָס & fugit: habet וַעֲרַק. Iiób 30.3, הָעֹרְקִים qui fugiunt in desertum vt quærant cibũ suum.sic R.D.in cóment.& lib. rad. Alia significatio,Iiób 30.17,וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן & nerui mei(aut pulsus mei venæ)non quiescét.pro quiescebant. vnde & Tharghú pro Dederút בַּרְזֶל עָשׁוֹת ferrum purum,Ieche.27.19: habet בְּעַרְקִין דְּבַרְזֶל neruos ferreos, iuxta illud Iesah.48.4,Et neruus ferreus ceruix tua.Et in lingua Harabica(siue Ismahelitica) nerui vocantur אֵל ערוק,inquit R.D.in lib.rad. & in cóment.Et R.Moséh,posita superiori expositione, exponi posse dicit secundum prioré significantiam,& fugãtes me:hoc sensu, Noctu flagella fero, & persecutores mei impii non dormiũt super lectũ suũ:sed eũt noctu, vt stent aduersum me mane surgẽdo.Et verbũ עָרַק non solũ festinare fugiẽdo, verũetiam festinare persequẽdo significat. R.Abra.Perusól,nerui mei motus.i.venæ pulsatiles.

ערש Cum sex punctis,Lectus.Deute.3.11,Ecce עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל lectus eius lectus ferreus. Plurale fœmineũ,Hamós 6.4,Super עַרְשׂוֹתָם lectis suis.

עשש Vnde עָשׁ,Tinea. Iiób 13.28,Sicut vestimẽtum comedet eum עָשׁ tinea. Iesah. 50.9, עָשׁ tinea comedet eos. Hinc verbũ,Psal.31.11,Et ossa mea עָשֵׁשׁוּ computruerunt.ita R.D.in cóm.aut corrosa sunt veluti vestis à tinea.siue cõsumpta sunt acsi tinea comedisset ipsa. Et 10, עָשְׁשָׁה cõputruit in ira oculus meus. acsi dicat, Quoniã in mea infirmitate lætos meos videbam inimicos,propter iram computruit, & veluti à tinea corrosus est oculus meus.

עשב

עֵשֶׂב Cum quinque punctis, Herba. Exo.10.15, וּבְעֵשֶׂב & in herba agri. Prou.27.25, עִשְּׂבוֹת herbæ montium. ש est cum daghés euphoniæ gratia, inquit R.D. in Michlól, & lib.rad. acsi dicat, Præpara gregibus tuis escam in domo, quia non inuenitur omni tépore pascuum in agro, sed interdum siccatur herba. Et quanuis germen interdum videatur, nonnunquam tamen deficiunt herbæ montium.

עָשָׂה Facere, Aptare, Parare, præparare, Cógregare, Frágere, cófringere. Ge.1.31, Et vidit Deus אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה omne quod fecit. Iesa.41.4, Quis operatus est, וְעָשָׂה & præparauit, &c. secundú R. Abra. 1. Semu.12. 6, Dominus qui עָשָׂה אֶת־מֹשֶׁה magnificauit Moséh: secundum R.D. Tharghū, qui fecit fortitudiné per manum Moséh. 2.Semu. 19.24, & non עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה שְׂפָמוֹ aptauerat(.i. lauerat) pedes suos, neque aptauerat labrum suū. Genes.18.8, Et filiú bouis quem עָשָׂה parauerat. Leuit.16.9, וְעָשָׂהוּ & faciet illum peccatú .i. offeret illum pro peccato. Iesa.43.7, Formaui eú, etiam עֲשִׂיתִיו feci eum. vel aptaui eū, secundū R. Abrahám. Gene.12. 5, animas quas עָשׂוּ fecerunt. vel acquisierunt, secundú R. Dauid. Et 1.11, עֹשֶׂה פְּרִי facientem fructum. Psal.95. 6, Coram Domino עֹשֵׂנוּ factore nostro. Genes.24.49, עֹשִׂים חֶסֶד facientes misericordiá. 1.Semu.25.18, Et quinque oues עֲשׂוּוֹת paratas. Genes.18.7, Et festinauit לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ ad præparandum illum. Ieche.23.21, בַּעֲשׂוֹת quando fregerunt (cópresserunt) vbera tua. Gene.6.14, עֲשֵׂה fac. 2.Semu.13.7, וַעֲשִׂי־לוֹ & fac illi cibum. Gen.2.18, אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר faciam ei adiutoriú. 1.Semu.14.48, וַיַּעַשׂ חָיִל & congregauit exercitum, secundum R.D. Ieche.28.4, וַתַּעַשׂ זָהָב & congregasti aurú, & argentú in thesauris. Iudic.

13.15, וְנַעֲשֶׂה & præparabimus. Et in pihél, Iechez.23.3, עִשּׂוּ דַּדֵּי fregerunt(compresserũt) vbera virginitatis earum. Et in nifhál, Ecclesi.2.17, Opus שֶׁנַּעֲשָׂה quod factum est sub sole. Deuter.17.4, נֶעֶשְׂתָה, facta est abominatio hæc. Estér 9.28, וְנַעֲשִׂים, & facti. Et 1, לְהֵעָשׂוֹת, vt fiat. Gene.29.26, Non יֵעָשֶׂה fiet. Nomen, præposito מ, Ecclesi.8.17, מַעֲשֵׂה, opus Dei. 2.Reg.16.10, Omni מַעֲשֵׂהוּ operi eius. 1.Semu.25.2, וּמַעֲשֵׂהוּ, & opus eius in Carmél. i. pecudes, & boues. quæ appellãtur nomine operis, quòd homo seipsum occupet in illorum acquisitione, secũdum R.D. Nume. 16.28, vt facerem omnia הַמַּעֲשִׂים opera hæc. Psal.66.3, מַעֲשֶׂיךָ, opera tua.

עָשָׁן Fumus. Genes.15.17, Et ecce clibanus עָשָׁן fumi. Psal.18.9, Ascendit עָשָׁן fumus. Hose.13.4, וּכְעָשָׁן, & sicut fumus. Iesah.34.10, Ascendet עֲשָׁנָהּ fumus eius.

Alia forma, Exod.19.18, כְּעֶשֶׁן sicut fumus. Et tóar, Exod.20.18, Et monté עָשֵׁן fumantem. Iesa.7.4, A duabus caudis titionum הָעֲשֵׁנִים fumigantiũ istorum. Et verbum in cal, Exo.19.18, Et mons Sinái עָשַׁן fumauit. Psal.74.1, יֶעְשַׁן, fumabit. Et 144.5, Tange montes וְיֶעֱשָׁנוּ & fumabunt.

עָשַׁק Vsurpare, Bona aliena occupare. עָשַׁק & גָּזַל differũt: quòd עָשַׁק est nolle reddere, aut restituere ré proximi sui, quæ peruenit ad manus suas per depositum, per mutuũ, aut per obligationem: vt est merces mercennarii quam quis tenetur illi reddere. sed גָּזַל est rapere, vi auferre. R. Abrahám in cõm. in Leuit.6.1, גָּזַל, est vi rapere, aut capere: עָשַׁק verò occulte. R. Selomóh, negare, aut nó restituere mercedem mercẽnarii. Iechez.18.18, Pater eius, quia עָשַׁק עֹשֶׁק גָּזַל גֵּזֶל אָח occupauit occupationem, (.i. bona aliena,) rapuit rapinã fra-

tris.i.bona fraterna,hoc est sociorũ, aut proximorum suorum. Iesa.52.4, Et Assúr pro nihilo עֲשָׁקוֹ occupauit eum.i.eius bona. Vel,oppressit eum,vt Tharghú. Micháh 2.2,וְעָשְׁקוּ גֶּבֶר וּבֵיתוֹ & occupabũt virum,& domum illius. R.Abrahám in cóment. Et occupabũt seductione,oppressione,aut violentia & dolo.Iesa.38.13,Domine עָשְׁקָה־לִּי vim fecit mihi.aut oppressit me. R.Abrahám subaudit ex verbo præcedẽti דַּלָּה ægritudo,aut infirmitas.Est enim verbũ tertiæ personæ fœminei generis. R.quoque D.in lib.rad. subaudit מַחֲלָתִי infirmitas mea.Et sunt(inquit)nonnulli qui putant esse imperatiuum,quanquá ע non sit cũ camés chathéph,sed scribitur cum maarich,sicut Psal.86.2,שָׁמְרָה נַפְשִׁי:& exponunt, Adde mihi, sub.super dies meos. Quo in sensu vtuntur doctores Hebræorũ hoc verbo:vt quũ scribũt, עשיק לגביך. Et hanc expositionem sequitur R.D.in lib. rad.& rectã esse arbitratur. Malachi 3.5,וּבְעֹשְׁקֵי & in occupantes mercedem mercẽnarii. Psal.119.121,Ne derelinquas me לְעֹשְׁקָי opprimentibus me. Eccles.4.1,Et de manu עֹשְׁקֵיהֶם opprimẽtiũ eos. Vel,eorũ bona occupantium,vt sunt reges,vt iudices qui pro muneribus iudicãt,vt fures,inquit R.Abrahám.Iiób 35.9,Propter multitudinem עֲשׁוּקִים eorũ quorum occupãt bona.Psal.103. 6, & iudicia omnibus עֲשׁוּקִים quorũ bona occupantur. vel oppressis. Illud autẽ Prouerb.28.17,Homo עָשֻׁק oppressor(aut alienorũ bonorum occupator)in sanguine animæ:secundũ R.D.in lib.rad.est tóar,acsi esset עָשׁוּק: quanquam est cũ súrec, sicut est illud Irme.9.8, שָׁחוּט, quod est sicut שׁוֹחֵט.Et sic exponitur,Homo qui opprimit alios(aut aliorum bona occupat)in sanguine animæ.i.qui occîdit homines. R.Ioséph sic exponit, Ho-

mo oppreſſus.i. quę opprimit cogitatio (aut concupiſcentia) mala,& occidit animã donec deſcendat in gehennam: vſque ad ſepulchrũ fugiet,non fulcient eũ.i, non iuuabũt eum homines. Et dixit fugiet,quòd omnibus diebus vitæ ſuæ ſit in pauore. R.Himmanuél in cóment.Homo carceri mácipatus,quòd occiderit animam,& recepturus eſt pœná, non erit è numero illorum de quibus dictú eſt Prouerb.24.11,Erue eos qui capti ſunt ad morté: ſed dimittent eú vt currat ad occiſionem,& ad ſepulchrú:neque erit ei qui miſereatur illius, neque illius amici iuuabũt eũ vt eruatur à pœna. Et dixit fugit, quia ob pauorem omnibus diebus vitæ ſuæ fugiet de loco ad locú, ne inueniat illum propinquus ſanguinis. Vel עָשֻׁק eſt participium paſſiuũ loco participii actiui, vt eſt שָׁחוּט iam memoratũ. Hoſe.12.7, לַעֲשֹׁק opprimere(vel occupare bona aliena)dilexit. Et per tranſlationem dicitur Iiób 40.18, Ecce יַעֲשֹׁק נָהָר rapiet fluuiũ,& nõ feſtinabit. acſi dicat,Ecce trahet ad os ſuum fluuiũ totum,acſi raperet eũ. R.Moſéh in commen. Ecce trahet ad os ſuũ totum fluuiú,ſicut qui extrahit à ſocio ſuo illud quod eſt in manu eius, & non feſtinabit.i. & non facit hoc feſtinanter, quia non timet nec beſtiam,neque hominé. Leuit.19.13, לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל nõ occupabis amicú tuum,(.i.bona amici,)& nõ rapies. Non eſt geminatio rei, id eſt ſenſus, in duobus verbis prædictis: ſed hoc vult, Si venerit ſubſtantia proximi tui ad manũ tuam per depoſitum, aut mutuũ, vel debita fuerit illi ob illius mercedem: quũ petierit illá à te,non vſurpabis ſubſtantiã,neque dices illi, Nõ reſtituam eá tibi: neque rapies, aut tolles ab illo vi. Et ſic exponunt doctores Hebræorũ, adducentes

probationem ex eo quod ſcriptú eſt 2.Semu.23.21,וַיִּגְזֹל & rapuit lanceá è manu AEgyptii. Iiób 10.3, Nú bonũ eſt tibi(aut,Nũ placet tibi)quòd תַעֲשֹׁק vim inferas? R. Moſéh,acſi dicat,quòd opprimas me,diripias,rapiẽdo à me opera bona? R.Abra.Peruſól,quòd perdas hominẽ?

Tóar,Irme.21.12,Et eripite raptú de manu עָשׁוֹק occu pantis aliena.Eſt tóar,inquit R.D.in lib.ra. inſtar גָּדוֹל קָרוֹב.In eius verò cõment. & R.Selomóh,libríſque im preſſis legitur עוֹשֵׁק,eodem ſenſu,vt Pſa.72.4,עוֹשֵׁק occupantẽ aliena.ſub.dolo. Nomen,עֹשֶׁק,Occupatio, aut detẽtio rei alienæ,Oppreſſio.Pſal.73.8,Et loquẽtur malitioſe עֹשֶׁק detentionem alienorum bonorũ.R.D. in cõment. Non ſunt veriti loqui de occupatione bonorum alienorũ(aut oppreſſione)quã fecerunt,nec operuerũt,ſed locũti ſunt malitioſe, adeo vt locuti ſint in Excelſum,dicentes,nó eſſe Excelſum ſuper eos, qui propter hoc illos puniat.Pſa.119.134, Redime me מֵעֹשֶׁק ab oppreſſione hominum. Alia forma,præpoſito מ, Prouerb.28.16,וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת multiplicabit rapinas. Et in pihél, participium,Ieſah.23.12,הַמְעֻשָּׁקָה oppreſſa virgo filia Sidón.

עָשַׂק Cum puncto in ſiniſtro cornu שׂ,eſt ſicut עָסַק. Et ſemel inuenitur nomen cum quinque punctis,& verbum in hithpahál,Gen.26.20,Et vocauit nomen putei עֵשֶׂק Héſec(.i.litigium:)quia הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ litigauerunt cum illo.

עָשַׁר Locúpleto,dito.Hoſe.12.8,עָשַׁרְתִּי locupletatus ſum. Iiób 15.29,non יֶעְשַׁר locupletabitur. Et in hifhil, Gen.14.23,Ego הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת־אַבְרָם ditaui Abrã. 1.Semu.2.7,Dominus depauperat וּמַעֲשִׁיר & ditat.Prouer.23.4,ne labores לְהַעֲשִׁיר vt diteris.Zecha.11.5,bene-

dictus Dominus, וָאֶעְשִׁיר locupletatus sum (diues effectus sum.) א quiescit, inquit R.D. Et R. Abrahám in cóment. א (inquit) reuertitur ad ו, idcirco occultatur, vt occultatur א in וְאַעַנֶּה & afflixi semen Dauid, 1. Reg. 11. 39. 1. Semu. 17.25, יַעְשְׁרֶנּוּ ditabit eum. Psalm. 65. 10, multum תַּעְשְׁרֶנָּה locupletabis eã. pro תַּעֲשִׁירֶנָּה. Et in hithpahál, Prouer. 13.7, Est מִתְעַשֵּׁר diuitem seipsum præ se ferens. Tóar, 2. Sem. 12.1, vnus עָשִׁיר diues. Eccles. 10.6, וַעֲשִׁירִים & diuites. Psal. 45.13, עֲשִׁירֵי עָם diuites populi.

Nomen, 1. Sem. 17.25, Ditabit eum rex עֹשֶׁר גָּדוֹל diuitiis magnis. Prouer. 22.1, מֵעֹשֶׁר רָב quàm diuitiæ multæ. Et 11.28, בְּעָשְׁרוֹ in diuitiis suis.

עשר Cum puncto in sinistro cornu, Dare decimã, & accipere decimã. 1. Sem. 8.15, וְכַרְמֵיכֶם יַעְשֹׂר & vineas vestras decimabit. i. & vinearũ vestrarum capiet decimã. Et in Pihél, Nech. 10.37, Et ipsi leuitæ הַמְעַשְּׂרִים erunt decimantes. i. decimas capient. Deut. 14.22, עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ decimas dãdo, decimas dabis de omnibus frugibus seminis tui. Et in hifhíl, Deu. 26. 12, Quũ perfeceris לַעְשֵׂר אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ dare decimã omnis decimæ fructus tui. Secũdũ normã debuerat esse לְהַעֲשֵׂר. Et ה est in potentia pathách quod est sub ל, vt habes in Michlól. Et sic Neche. 10.38, בַּעְשֵׂר quando decimas accipiẽt Leuitæ. Nomen, præposito מ, Gen. 14.20, Et dedit ei מַעֲשֵׂר decimam. Leui. 27.31, מִמַּעַשְׂרוֹ de decima sua. Alia forma nomen numerale, Genes. 8. 5, vsque ad mensem הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי decimũ, in decima. Alia forma, עֲשִׂירִית, Decima pars. Exo. 16.36, עֲשִׂרִית decima pars modii est. Alia item forma, Iesah, 6.13, Et adhuc in ea עֲשִׂירִיָּה decimatio. aut decima. Est enim nomen tóar cóprehendens omnem numerũ, id est, Quia

erunt adhuc in ea decem reges ante captiuitatem: quia in diebus Huzziiáhu dicta fuit hæc prophetia, & ab illo vsque ad captiuitatem fuerunt decé reges. Et R. Abrahám in cómen. Sunt qui dicunt quòd decem reges ſtabunt adhuc ſuper Iehudáh ante captiuitatem, & ita fuit ſecundú veritatem. Alii dicunt, decima pars remanebit in ea. Sed ſecúdum grammaticá eſt nomen tóar & non ſubſtantiuum. Alia forma, Geneſ. 24. 55, dies, vel עָשׂוֹר decem. i. per annú, vel decem menſes. Vide יוֹם in plurali. Alia item, Nume. 15. 4, Similæ עִשָּׂרוֹן decimam parté. Leuit. 14. 10, & tres עֶשְׂרֹנִים decimas ſimilæ.

Alia præterea; Gene. 18. 32, ſi inuenti fuerint ibi עֲשָׂרָה decem. Et quia numerus denarius eſt limes, & terminus, & finis omnis ſupputationis, (ná à decé, & ſuprà, ſunt denarii numeri repetitiones) idcirco capitur indifferenter pro quolibet numero, & non pro ipſo determinato numero. Iiób 19. 3, iam עֶשֶׂר פְּעָמִים decé vicibus pudore afficitis me. i. multoties. Et Leuit. 26. 26, & coquent עֶשֶׂר נָשִׁים decem mulieres. i. multæ. 2. Semu. 18. 3, עֲשָׂרָה אֲלָפִים decem milia. i. multa. Exo. 26. 7, עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת vndecim cortinas facies. Gene. 5. 7, שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה duodecim anni &c. Vide Grammaticas inſtitutiones.

Et cú ſex punctis, Exo. 36. 21, עֶשֶׂר אַמּוֹת decem cubitorum. Ieho ſ. 3. 12, שְׁנֵי עָשָׂר duodecim viros.

עָשַׁת Eſt נָא, Niteſcere, candeſcere. Irm. 5. 28, impinguati ſunt, עָשְׁתוּ, id eſt צַחוּ וְזַכּוּ nitidi, & mundi fuerunt. ita R. D. in lib. rad. Et in cóment. Metaphorice (inquit) Impinguati ſunt, ſicut Deuter. 32. 15, & impinguatus eſt rectus (. i. Iſraél,) & calcitrauit. Acſi dicat, Multiplicauerunt opes: diuites quoque communiter ſunt pingues. Et quia pinguedo nitorem, & munditiá

cutis carnis efficit, idcirco dixit עֶשְׁתּוֹ candidi ſunt vt ebur. Tharghum, Ditati ſunt, etiam acquiſierunt opes.

Et in hithpahál, Velle, complacere, Cogitare. Ionáh 1.6, ſi forte יִתְעַשֵּׁת הָאֱלֹהִים לָנוּ cogitet Deus de nobis. aut cóplaceat Deus nobis. & ſic in lingua Aramæa. Tóar, בַּרְזֶל עָשׁוֹת instar קָרוֹב רָחוֹק. Iechez. 27.19, dederunt עָשׁוֹת, id eſt זַךְ וְקָלָל purum, & terſum. Et eſt ferrũ quod dicitur chalybs. Tharghum, in virgis ferreis. Nomen cũ ſex punctis, עֶשֶׁת quod eſt וְכֹתוֹ, Puritas. Cant. 5.14, Venter eius עֶשֶׁת שֵׁן puritas (candor) eboris. R. Abrahám in cõment. Venter tuus vas eburneum candidũ: ſic appellatũ quòd ſit צַח nitidũ. Alia forma, עַשְׁתּוּת instar עַבְדוּת. Iiób 12.5, lampas (aut tæda) cõtempta לְעַשְׁתּוּת שַׁאֲנָן (aliàs לְעַשְׁתּוּת) id eſt לִזְכוּת וְנֹעַם ad puritatem, & decorẽ. Dixit Iiób de ſeipſo quòd ſit vt lampas contempta, qui antea fuerat ad puritatẽ, & decorẽ trãquilli, nũc autẽ paratus ad nutationes pedis. R. quoq; Moſéh in cõment. cogitationi quieti, aut opulentis. Idem Tharghũ, & R. Abrahám Peruſól. Alia item, עֶשְׁתּוֹנָה, Cogitatio. Pſal. 146.4, perierunt עֶשְׁתֹּנֹתָיו cogitationes eius. Vnde Irm. 18.12, pro, poſt מַחְשְׁבוֹתֵינוּ cogitationes noſtras: Tharghũ habet עַשְׁתּוֹנַנָא. Hinc עַשְׁתֵּי, quod cõpoſitum cũ עֶשְׂרֵה, aut עָשָׂר, facit vndecim: ſic nomen appellatũ ob cogitationem finis, & principii illius quod poſt decem volumus numerare. Nã עֶשְׂרֵה (vt dictũ eſt ſuo loco) eſt finis numeri. Exo. 26.7, עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת vndecim cortinæ.

עֵת Tempus. require in עָוַת. ſecundum tamen R. Abrahám radix eſt עָנַת: vt radix חִטָּה eſt חִנְטָה Vnde & in lingua Aramæa vtrunque ſcribitur cum נ.

עָתַד In pihél, Parare, præparare. Proue. 24.27, וְעַתְּדָהּ & præpara illud in agro tibi. ה eſt cum mappic, inquit

inquit R.D. Et in hithpahál, Iiób 15.28, Quæ הִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים paratæ ſunt ad cumulos. Tóar, Iiób 15.24, Sicut rex עָתִיד paratus ad prælium. Deuter.32.35, & feſtinabit (pro feſtinabunt, aut feſtinant) עֲתִדֹת לָמוֹ quæ parata ſunt eis.i. vltiones, & punitiones illis paratæ. Ieſah.10.13, & remoui terminos populorum, וַעֲתוּדֹתֵיהֶם & præparata ipſorũ deprædatus ſũ.i. theſauros ipſorũ quos ſibi parauerant. aut, quæ parata erãt eis de peculiaribus, ac deſiderabilibus. Vel, limites eorũ: quia dixit, Et remouere feci terminos populorũ. nã limitatio ſiue terminatio, & præparatio, idem prope ſignificãt. Hinc עַתּוּדִים, Hirci maiores qui præcedũt capras: & per tranſlationẽ Maiores ac magnates, qui populũ præcedunt. Minores hirci dicũtur תְּיָשִׁים. Num.7.17, quinque עַתּוּדִים hircos. Zechar.10.3, & ſuper הָעַתּוּדִים hircos viſitabo. Ieſah.14.9, omnes עַתּוּדֵי אָרֶץ hircos terræ.i. reges, & principes.

עתם Semel duntaxat inuenitur, ídque in nifhál. Ieſah.9.19, נֶעְתַּם אֶרֶץ, id eſt חָשְׁכָה obtenebrata eſt terra. Tharghũ, Deſolata eſt. Vnde lingua Harabica, tenebræ dicuntur עַתְאַמָּה. R. Abra. auéhezra ait R. Moſéh dicere eſſe ſicut יוּעַם זָהָב obſcuratũ eſt aurũ, Thre.4.1. Et אֶרֶץ hoc loco eſt maſculeũ, vt oſtendit verbũ maſculeũ.

עתק Veteraſcere, ſeneſcere, Craſſeſcere, Transferre, Amouere, Eradicare. Iiób 21.7, עָתְקוּ, id eſt עָבוּ incraſſati ſunt, & חָזְקוּ cõfortati, fortificati ſunt. Idem R. Himmanuél. Tharghũ, אִתְקְפוּ roborati ſunt. R. Abrahám Peruſól, fortificati ſunt, vel ſenuerunt. Pſal.6.8, עָתְקָה veterauit (ſcilicet oculus) inter omnes inimicos meos. vel, Inueterauit propter omnes inimicos meos, quia iraſci faciunt me, & propter nimium fletũ veterauit oculus meus. Et ſic in lingua Aramæa, Dani.7.9,

וְעַתִּיק & antiquus dierum ſedit. Tharghũ quoque pro יָשֵׁן Veteraſcere, habet עֲתַק: Sic R. Abrahám in commẽ. Inueterauit, ſcilicet oculus meus. R. Himmanuél in cō ment. Oculus meus (id eſt, viſio oculorum meorũ quæ erat pura, & mũda) turbatus eſt, acſi intumuiſſet aqua, i. humor qui eſt in medio eius, propter hoſtes meos, qui de malo meo ſunt læti. Et עָתְקָה eſt נִתְעַבָּה intumuit, & חָשְׁכָה obtenebratus, vel obſcuratus eſt: aut trãſlatus, ſiue amotus eſt: id eſt, lumẽ oculorũ meorũ amotum eſt (.i. perdidi viſũ) propter inimicos meos, qui de mea ægritudine ſunt læti. Vel, incraſſatus eſt. i. tumuit oculus meus: vt Iiób 21, ſuprà citatum. Alia ſignificatio, Iiób 18.4, וְיֶעְתַּק צוּר מִמְּקוֹמוֹ, id eſt יָסוּר וְיֵעָקֵר & remouebitur ſeu eradicabitur ſaxũ è loco ſuo. Et in hifhíl, Prou. 25.1, Etiã iſtæ ſunt parabolæ, quas הֶעְתִּיקוּ trãſtulerũt viri Chizchiiáh. i. tranſcripſerunt ſcribæ Chizchiiáh. Qui enim aliquid deſcribit è libro, vt in alium librũ transferat, dicitur מַעְתִּיק, quòd remoueat, & eradicet verba è libro ad librum, licet verba libri prioris non ſint ex illo amota & eradicata. Vnde ſcriba eſt tanquam tranſlator. Iiób 32.16, הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים remota ſunt ab eis verba. vt ſcilicet non ſint eis vltra verba ad reſpondendum. Et 9.5, הַמַּעְתִּיק הָרִים qui eradicat è loco ſuo mõtes. Gen. 12.8, וַיַּעְתֵּק & amouit. ſub. tabernaculũ ſuũ. Tóar, 1. Semu. 2.3, Egrediatur עָתָק vetus (ſcilicet verbum) de ore veſtro. Vel, craſſum. i. tumidum verbũ. Vel, דָּבָר חָזָק verbum forte, aut durũ. & ſubauditur negatio præpoſita אַל ne, hoc eſt, nec egrediatur durum verbũ ex ore veſtro. ita R. D. in cõment. Pſal. 31.19, quæ loquuntur aduerſus iuſtum עָתָק durum. Deficit דָּבָר verbũ. Et ſic Gene. 42.7, & locutus eſt cum eis dura. ſcilicet verba.

Et Psal. 75.6, ne loquamini collo עָתָק pingui.i. verbis duris contra Deum in collo. Acsi dicat, ore vestro cũ collo vestro quod est densum, crassum & pingue. Potest referri ad collũ, & ad verbum subauditum, id est collo pingui: vel collo pingue.i. durum verbũ. Hæc R. D. & R. Abrahám in cóment. Prouerb. 8.18, diuitiæ, & gloria sunt mecũ, הוֹן עָתֵק.i. substantia רַב וְגָדוֹל multa & magna. Acsi dicat, opes pingues. R. Himmanuél, substantia multiplex, aut opes multiplices. 1. Paral. 4.22, & verba עַתִּיקִים vetera. vel fortia. Vtroque modo exponit R.D. in lib. ra. sed priorem interpretationem probat. Iesah. 28.9, עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם amotos ab vberibus.

עתר Est רָצָה, Placere, cóplacere: & הִתְפַּלֵּל, Orare, rogare, precari: דִּבֵּר loqui, & multiplicare preces, secũdum R.D. in lib. ra. & R. Selomóh. Et cóstruuntur verba huius radicis cum אֶל, aut ל, duobus exceptis. Iiób 33.26, יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ orabit ad Dominum, & placabit eũ. Gen. 25.21, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה & orauit Ischác ad Dominum. Et in nifhál, Iesah. 19.22, וְנֶעְתַּר לָהֶם & placabitur eis. est cũ pathách. Et cum chólem, 1. Paral. 5.20, וְנַעְתּוֹר לָהֶם & placabitur eis. 2. Sem. 24.25, וַיֵּעָתֵר יְהוָה לָאָרֶץ & placatus est Dominus terræ. 2. Paral. 33.13, וַיֵּעָתֶר לוֹ & placatus est ei. Et in hifhíl, Exo. 8.29, וְהַעְתַּרְתִּי אֶל־יְהוָה & orabo ad Dominum. Iechez. 35.13, וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם & locuti estis aduersum me verbis vestris, secundũ R. D. in lib. rad. Vel, & multiplicastis aduersum me verba vestra, vt Tharghũ. Idem quoq; R.D. in cómen. scribit verbum hoc significare, verborũ durorum multiplicationem, & multiplicare verba in oratione. Exod. 8.28, הַעְתִּירוּ בַּעֲדִי orate pro me. Et 8.9, quãdo אַעְתִּיר לְךָ orem pro te. Nomẽ, עָתָר, Multiplicatio, densitas. Iechez. 8.

12, וְעָתַר & densitas nubis. Alia forma nomen. Irme. 33.6, Et reuelabo eis עֲתֶרֶת orationem (vel multiplicationem) pacis, & veritatis. R.D. in cõment. exponit רוב multitudinem. Et hoc pacto quæ significant orare, significant multiplicare orationem, aut preces. Illud autem Sepha.3.10, עֲתָרַי Hatharái filia Pusái: est nomen gentis, secundum R.D. in lib. rad. & in comment. vel familiæ, quæ est trans flumen AEthiopiæ. Sed Tharghú, Israelem vocat Hatharái: quia placabilis, & exorabilis erit illi Deus. Et appellauit eos Pusái, quòd sint dispersi in captiuitate. Hoc enim modo habét, De trans flumina AEthiopiæ reuertetur captiuitas populi mei, qui captiuus ductus est, & adducent eos illuc tanquam oblationes.

QVADRATA NOMINA.

עֲטַלֵּף Vespertilio. Leuit.11.19, וְאֶת־הָעֲטַלֵּף & vespertilionẽ. Iesa.2.20, וְלָעֲטַלֵּפִים & vespertilionibus.

עַכְבָּר Mus. Leuit.11.29, Mustella, וְהָעַכְבָּר & mus. 1. Semu.6.4, & quinque עַכְבְּרֵי זָהָב mures auri. pro aurei.

עַכָּבִישׁ Araneus. Iiób 8.14, Et domus (.i. tela) עַכָּבִישׁ aranei fiducia eius.

עַכְשׁוּב Aspis: vel species aspidis. Psal.140.4, Venenum עַכְשׁוּב aspidis.

עַפְעַף Vide עוף.

עַקְרָב Scorpio. Deuter. 8. 15, וְעַקְרָב & scorpio. Num. 34.4, per ascensum עַקְרַבִּים scorpionum. Ipse ascensus, (inquit R.D.) erat locus serpentũ, atque scorpionum. 1. Reg.12.11, & ego corripiam vos בָּעַקְרַבִּים scorpionibus vel spinis, quæ vulgo vocãtur אישגלנטיר. Sic Iechez.2.6,

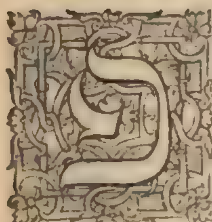
וְאֶל־עַקְרַבִּים & cũ ſpinis tu habitas.vel,cũ ſcorpionibus.
ערער Myrica,aut iuniperus.Irm.17.6,& erit כְּעַרְעַר ſicut myrica in deſerto. הָעֲרֹעֵר Quære in עור. Et ſic cũ cholem , Irme. 48. 6, עֲרוֹעֵר ſicut myrica. Prius,Tharghum vertit, ſicut עַכּוּבִיתָא quod eſt genus ſpinæ,inquit R.Haii,cuius fructus tam exterior,quàm interior eſt comeſtibilis.Poſterius vero vertit,ſicut tur ris Harohér. Illud autẽ Ieſah.17.2, derelictæ ciuitates עֲרֹעֵר Harohér pro gregibus erũt, ſecundũ R.Ionáh eſt prophetia ſuper Dãméſec.i.Damaſcũ.nã Harohér erat è ciuitatibus Moáb.Appellatur autem Damméſec Harohér,quia futura erat ſicut עַרְעָר myrica in deſerto.At non eſt opus tali expoſitione,licet illã fulciat Midrás, quia potuit eſſe ciuitas magna in Damméſec, cui nomen fuerit Harohér,quæ vicina illi eſſet. & quanuis è ciuitatibus Moáb eſſet Harohér,potuit eſſe eiuſdẽ nominis vrbs in Damméſec: quemadmodũ inter ciuitates filiorum Hammón,erat vna quæ vocabatur Harohér,ſicut ſcriptum eſt,Vſque ad Harohér,quæ eſt ante Rabbáh.Et ſic Harohér de qua ſcriptũ eſt,Ab Harohér vſque ad ripam fluminis Arnón:altera videtur eſſe Harohér.Eſt igitur exponendum,Derelictæ ciuitates Harohér. i. Iſraél : quia ipſius Iſraél fuerat ipſa Harohér, quam accepit è manu Emoræi, & fuerat filiorũ Ghad. Et quia pariter conuenerant Rex Arám (.i. Syriæ,) & Péchach filius Remaliáhu , vt pugnarent contra Iehudáh,memorauit in prophetia Damméſec,quòd eius ruina foret vt ruina vrbiũ Iſraél: quia eodem tempore fuit earũ ruina per regem Aſſúr, & deſolatio terræ filiorũ Ghad,& filiorum Reubén, in qua erat Harohér. Fuit ante hanc,quæ fuit per Pul regẽ Aſſúr: & ſic dixit

in hac prophetia, eodem capite, verſu 3, Et reſiduum Aram(.i.Syriæ)ſicut gloria filiorum Iſraél,erit.

עֲרָפֶל Caligo,ſiue denſæ tenebræ.Iiób 22.13, Num per עֲרָפֶל caliginem iudicabit? Deuter.5.22,è medio ignis,nubis,וְהָעֲרָפֶל & caliginis.

עַשְׁתָּר Vnde עַשְׁתְּרָה,Grex.Deut.7.13,וְעַשְׁתְּרֹת & caulas ouiũ tuarum. Et nomen vrbis,Gene. 14.5, Et percuſſerunt Repha'im בְּעַשְׁתְּרֹת in Haſtheróth carnáim. Nomen idóli,1.Reg.11.5,Et ambulauit Selomóh pc ł עַשְׁתֹּרֶת Haſthóreth deũ Sidoniorũ.ſic verſu 33,Et incuruauit ſe ה̄ לְעַשְׁתֹּרֶת Haſthóreth deo Sidoniorum.Iudicum 2.13,Et ſeruierunt ipſi Báhal,וְלָעַשְׁתָּרוֹת & Haſtharóth.

פ

Non eſt litera deſeruiens,ſed radicalis.

פֵּאָה Extremitas,finíſque cuiuſlibet rei, Angulus,Plaga,Latus, Coma,Dux,princeps. Irme.9.26,Et viſitabo,&c.& ſuper omnes קְצוּצֵי פֵאָה.i.diſperſos לְפֵאָה in angulum(in extremũ,ait R.D.in lib.rad.) qui habitant in deſerto. Et in cõment.hoc modo ſcribit, Diſperſos in angulum, habitantes in extremitate anguli,aut plagæ.i.regionis. acſi dicat,longinquos in deſerto. Res enim lóginqua vocatur קָצֶה, Extremitas, finis,& פֵּאָה: quia קָצֶה,& פֵּאָה ſunt lóginqua termino in qualibet re.Et in radice קָצַץ exponit ſimiliter,habitantes in fine orbis,in extremo mũdi.Nume.34.3,פְּאַת־נֶגֶב latus Meridiei. Leuit.19.9,non perficies פְּאַת angulum (extremitaté)agri tui.Et 21.5,וּפְאַת & extremitaté barbæ ſuæ non radent. Item 19.27, Non in circuitu tódebitis

פְּאַת comā capitis. Hamós 3.12, בִּפְאַת in angulo (vel extremitate) lecti. Exod.25.26, in quatuor הַפֵּאֹת angulis. Nume.24.18, Et tráſfiget פַּאֲתֵי duces Moáb. Et ſic Tharghum, רַבְרְבֵי duces. principes. Hinc verbū in hifhíl, pro Diſpergere in angulum, aut extremitatē. Deuter. 32.26, Dixi, אַפְאֵיהֶם diſpergam eos in extremitatem. ſub. terræ. R. Selomóh in cómēt. Dixi in corde meo, diſpergam, vel ponā eos angulum, proiiciendo illos à me. & ſic exponit Menachém. Sunt qui exponūt ſicut Tharghum, Manebit furor meus ſuper eos. Et hoc non eſt rectum: quia ſcriptum fuiſſet iuxta hūc ſenſum cum duplici א, priori deſeruiente, altero radicali, nempe אֶאֱפְאֵיהֶם, inſtar אֲאַזֶּרְךָ, Ieſah. 45. 5. & אֲאַמִּצְכֶם, Iiob 16. 5. Et א medium non conuenit ei. Onchelos vertit ſecundum aliam ſignificantiam: Sunt qui dictionem hanc diuidūt in tres dictiones, אַף אֵי הֶם, Dixi in furore meo, dabo eos acſi non eſſent: vt dicant qui illos viderint, Vbi ſunt? Poteſt exponi (ait R.D.) ex hac radice illud Ieſah.3.17, Et Dominus פָּתְהֵן comā earū nudabit.

פֵּאֵר Glorificare, decorare. In pihél, Ieſah.55.5, quia פֵּאֲרָךְ glorificauit (decorauit) te. Hoc verbū, inquit R. Abrahám in cóment. non habet ſimile in verbis perfectis, ſed in quieſcētibus habet עֶנְךָ, Irme.23.37. Ieſah.60.13, לְפָאֵר מְקוֹם מִקְדָּשִׁי ad glorificādum (decorandúmque) locū ſanctificationis meæ. i. ſanctuarii mei. Et 7, וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר & domum gloriæ meæ glorificabo. Deut. 24.20, Quū excuſſeris oliuā tuam לֹא תְפַאֵר אַחֲרֶיךָ nō deiicies poſt te. i. id quod remanet in ramis poſt te: à פֻּארָה ramus. Et eſt פ cū pathách, ait R.D. in Michlól, & lib. ra. diſcernēdæ ſignificationis gratia. i. vt differat à תְּפָאֵר glorificabis. Doctores tamen Hebræorū (inquit

idem)exponunt in priori ſignificatione,non glorifica bis.i.non deiicies gloriá eius ab illo.Et ita exponit R. Selomóh. Tharghũ,Non auferes(aut tolles)poſt te.i. quæ remanent poſt te. Et in hithpahál,Exod.8.9,Et dixit Moſéh ad Parhóh, הִתְפָּאֵר עָלַי Glorifica te ſuper me quando orem pro te. quod nõnulli hoc modo exponunt,Gloriare contra me quando deprecer pro te.i. tu habeas iſtam gloriã,vt eligas tibi tẽpus,quanquam mea potius interſit. Et R.Selomóh in cõmen.Gloriare,&c.vt Ieſah.10.15,הֲיִתְפָּאֵר nunquid gloriabitur ſecuris contra ſecantẽ in illa?dicens,Ego ſum maior te. Et ſic,gloriare ſuper me,poſtulando aliquid magni,dicẽs me illud non poſſe facere. Ieſah.49.3,In te אֶתְפָּאָר gloriabor. Nomẽ,פְּאֵר,Gloria,Decor,Pulchritudo,Tiara. Ieſa.61.3,Vt darem eis פְּאֵר gloriã(aut decorem)pro cinere.Et 10,פְּאֵר gloriam.Ieche.24.17,פְּאֵרְךָ tiarã tuam liga ſuper te.Et 23,וּפְאֵרֵכֶם & tiara veſtra. Deficit enim י ſignũ plurale.Ieſah.3.20,הַפְּאֵרִים mitræ.Et appellantur ſic, quòd ſint homini gloria & decor, quum ſunt in illorum capitibus. Alia forma,Ieſah.28.5,Et in ſertũ תִפְאָרָה gloriæ.aut decoris.Iudi.4.9,תִּפְאַרְתְּךָ gloria tua.

Et nomẽ geminans vltimã literam,Ioél 2.6,Omnes vultus קִבְּצוּ פָארוּר contraxerũt(pro contrahent)gloriã: vt eodem capite,10, Et ſtellæ אָסְפוּ retraxerũt ſplendorem ſuum.Sic exponit Menachém. Et Donés exponit ollam aut lebetẽ:acſi dicat,cõgregabunt omnẽ nigredinem ollæ. At R. Ioſéph ſcribit hoc non eſſe rectum ſecundum verba Menachém, quia diſcrimen eſt inter קִבֵּץ & אָסַף. nam קִבֵּץ eſt congregare res diſperſas in locum vnũ:אָסַף verò dicitur de re etiam nõ diſperſa. Idcirco non eſt rectũ vt dicatur,Omnes vultus cõgregauerunt

uerunt gloriã suam.i.retraxerunt,& collegerunt,sicut dicitur de stellis אָסְפוּ. Et Gene.49.33,וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו & collegit pedes suos. Deut.32.50,וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו & collectus est ad populos suos.1.Sem.14.19,אֱסֹף יָדֶךָ contrahe(retrahe)manus tuas.Quibus in locis nõ esset rectũ vti verbo קָבַץ.Et secundũ illos qui exponunt,congregauerũt nigredinẽ sicut olla:א nõ est radicalis litera, sed redundat:vnde & sine א scribitur,vt habes in radice פָּרַר. Alia forma,פֹּארָה, Ramus. Iesah.10.33,Abscindet פֹּארָה ramũ in terrore. R.Abrahám in cóment.Excîdet ramũ, pro ramos.Idem R.Dauid.Et cũ chólem, Iechez.17.5, Et extendit פּראֹות ramos.Scribitur ר ante א,& in margine scribitur פארות.Appellãtur sic rami,quòd sint gloria & decor arboris. Possunt tamẽ prædicta quæ ramũ significant,deduci à פָּרָה, secũdum R.Iehudáh: & sic א est loco ו protractiui,& est instar תוּעָה. nec obstat פֻּארָה scribi cũ súrec: quia súrec & chólẽ inter sese permutantur,& sunt eiusdem formæ: alia tamen sunt cũ chólẽ.

פַּג Siue פָּגַג,à quo פַּג,Ficus immatura,aut non matura quantum opus est. Canti. 2.13, Ficus חָנְטָה פַגֶּיהָ dulcescere fecit(.i.maturauit)grossos suos.Et quia daghessatur, rectum est vt sit à פָּגַג. R.quoque Abrahám fructũ significare scribit antequam maturescat: & sic esse in lingua Ismahelitica.

פִּגֵּל Vnde פִּגֻּל, Caro,cuius odor aspectúsque mutati sunt,& idcirco abominabilis.vnde & omne abominabile dici potest פִּגֻּל.Iechez.4.14, Et non ingressa est os meũ caro פגול rei abominabilis.Iesah.65.4, Et ius פִּגֻּלִים abominabilium(scilicet carniũ)in vasis eorũ.

פָּגַע Occurrere,obuiare,siue obuiam ire,Incurrere, Aggredi,Rogare,precari.Ieho.19.34,וּבְאָשֵׁר פָּגַע

מַיִם & ipſi Aſer occurrit ab Occidēte. Hamós 5.19, Quū fugerit quiſpiam à facie leonis, וּפְגָעוֹ הַדֹּב occurret ei vrſus. Ieſah. 64.5, פָּגַעְתָּ אֶת־שָׂשׂ occurriſti lætanti. i. quia à principio occurriſti, & inueniſti eū qui gaudebat, lætabatúrque in præceptis tuis, & faciēti iuſtitiā, qui ſimilis erat Abrahám patri noſtro, & aliis iuſtis qui fuerūt poſt illum, qui recordabātur tui tempore iræ in moribus tuis, qui ſunt, miſericors, & miſerator, & longanimis. Vel ſecundum alteram ſignificantiam, Suſcepiſti precatione̅, poſtulationémque lætantis, &c. i. iuſtorū, inquit R.D. in lib. rad. R. Ionáh exponit, Incurriſti in gaudentē occurſū mortis. i. abſtuliſti iuſtos è mundo, qui lætabantur in præceptis tuis, & faciebāt iuſtitiam. Alii (inquit R.D. in cōment.) exponūt, Suſcepiſti precationes iuſtorū. Et iſtæ duæ expoſitiones ſunt ſecundum illud Micháh 7.2, Periit miſericors (aut probus) è terra. Dixit, Ipſi iuſti qui cū lætitia faciebant, obſeruabántque præcepta tua, non ſunt modo in mundo, vt ſtent pro nobis in fractura, quemadmodum faciebant priſci. R. Abrahám in cōm. Occurriſti, &c. Sēſus eſt, Si iratus eras, occurrebas iuſtis, qui ſtāt in fractura: vt Pſa. 106. 23, Et dixit vt diſperderet eos, niſi Moſéh electus eius ſtetiſſet in fractura corā illo. Vel, ſuſcepiſti precationem iuſtorū. 1. Semu. 22.17, Et noluerunt ſerui regis mittere manū ſuam לִפְגֹּעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה vt incurrerent in ſacerdotes Domini. i. vt occiderent eos. Iudic. 8.21, וּפְגַע־בָּנוּ & incurre in nos. Geneſ. 23.8, וּפִגְעוּ־לִי בְּעֶפְרוֹן & intercedite pro me apud Hephrón. Vel, rogate pro me Hephrón. Ieſah. 47.3, Vltionem capiā, & non אֶפְגַּע אָדָם ſuſcipiam preces hominū. ſub. pro eis, ſecundū R. Abra. & R.D. Siue, & non ſuſcipiā occurſum hominum, ſi-

cut Ruth 1.16, vt infrà citabitur. Sunt qui exponũt, vltionem capiã de te, & nõ suscipiam preces hominum. R.D.in cõment. Vltionẽ accipiam de malo quod fecerunt Israeli, non occurram(sub.eis)sicut homo.i.sicut cæteri hominũ,(deficit enim כ similitudinis)sed vltionem perfectã de illis capiã. Et in hunc sensum vertit Iehonathán in Tharghum. Irme.27.18, יִפְגְּעוּ־נָא בַיהוָה, rogent nunc Dominum,&c. Ruth 1.16, אַל־תִּפְגְּעִי־בִי ne roges me. Et in hifhíl, Iesah.53.6, Et Dominus הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ occurrere fecit ei pœnam omniũ nostrũ. Vel,& Dominus rogare fecit pro iniquitate omniũ nostrum. Irm.15.11, Si non הִפְגַּעְתִּי בְךָ rogare feci eum pro te. R.Dauid, Si nõ posui eũ vt rogaret pro te. Et 36.25, הִפְגִּעוּ occurrerunt regi.i. restiterunt. Vel, rogarunt regem. Et est sine י coniugationis. Iesah.59.16, quia non erat מַפְגִּיעַ qui rogaret. vel deprecaretur, secundum R. D.in lib.rad.& cõmen.& R.Abrahám. Et 53.12, וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ & pro præuaricatoribus rogabit. Nomẽ, 1.Reg. 5.4, Et non erat פֶּגַע רָע occursus malus. Alia forma, præposito מ, Iiób 7.20, vt quid posuisti me לְמִפְגָּע לָךְ in occursum tibi?

פִּגֵּר In pihél, vel puhál, Lassari, fatigari, debilitari, secundum R.D.in lib.rad. & secũdum alios, Pigrescere, aut pigrum esse. 1.Semu. 30.10, Et steterunt ducenti viri qui פִּגְּרוּ lassi(aut fatigati)erant, ne transirent torrentẽ Besór. est ex puhál, & chiríc est loco súrec: sicut & Iesah.60.11, וּפִתְּחוּ. vel est ex pihél intrãsitiuo, vel est transitiuũ.i.præ se ferebant lassos, fatigatósque, ac debiles(quãquam non essent)ne irent: quia timebant, & potius volebant remanere apud sarcinas, quàm pergere. Et in hac significantia vtuntur hoc ver

bo Hebræorũ doctores. Hinc eſt & פֶּגֶר,cum ſex punctis,Cadauer. Ieſah.14.19,כְּפֶגֶר מוּבָס ſicut cadauer contemptibile.2. Reg.19.34,פְּגָרִים cadauera. Nume.14.29, Cadent פִּגְרֵיכֶם cadauera veſtra. Et 32, וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם & cadauera veſtra vos,cadent in deſerto hoc.Dixit vos,declarationis gratia:quia ſi dixiſſet tantum,cadauera veſtra,potuiſſet intelligi de filiis.

פָּגַשׁ Occurrere,obuiare, aut Obuiã ire,obuiam habere.Gen.33.8,turma hæc אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי quam obuiam habui.vel,cui occurri. Prouerb.17.11, פָּגוֹשׁ דֹּב occurrere vrſo,&c. Exod.4.24, וַיִּפְגְּשֵׁהוּ & occurrit ei Dominus. Gene.32.16,quum יִפְגָּשְׁךָ occurrerit tibi Heſau. ג eſt cum camés,inquit R.D. 1.Semu.25.20,וַתִּפְגֹּשׁ אֹתָם & occurrit eis.2.Sem.2.13,וַיִּפְגְּשׁוּם & occurrerũt eis. Et in pihél, Iiób 5.13,In die יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ occurrent tenebris. Et in nif hál, Pſal.85.11, Miſericordia & veritas נִפְגָּשׁוּ obuiauerunt ſibi.

פָּדָה Redimere.2.Semu.4.9,פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי redemit animam meam.Iiób 5.20,In fame פָּדְךָ redemit te.Micháh 6.4,Et è domo ſeruorum פְּדִיתִיךָ redemi te. Pſa.34.23,פֹּדֶה יְהֹוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו redimit Domin⁹ animã(pro animas)ſeruorũ ſuorum.Nume.18.15,פָּדֹה תִפְדֶּה אֵת בְּכוֹר הָאָדָם redimendo redimes primogenitũ hominis. Pſal. 25.21,פְּדֵה redime.Hoſe.7.13,Et ego אֶפְדֵּם redimam eos.
Et in nif hál,Leuit.19.20,וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה & redimendo non fuit redempta.הָפְדֵּה, eſt macór ex hof hál, inquit R.Dauid. Et 27.29, Non יִפָּדֶה redimetur. Et in hif híl, Exod.21.8, Non deſpõſauit eam,וְהֶפְדָּהּ redimere faciet eã.i.iuuabit illam in ſua redemptione.acſi dicat, Diminuet redemptionẽ eius ſecũdum numerum annorum quibus fuit apud illum,acſi mercede fuiſſet conducta ab illo,vt exponit R.D.in lib.ra. Nomen,

פְּדוּת, Redemptio.Psal.111.9. Alia forma,פִּדְיוֹם instar שִׁלְשׁוֹם.Nume.3.49,Et tulit Moséh argentum הַפִּדְיוֹם redemptionis. Alia itē forma,Exod.21.30,Et dabit פִּדְיֹן redemptionem. Et cū ו,Psal.49.9, Et pretium פִּדְיוֹן redemptionis. Alia præterea,פְּדוּי instar כְּסוּי. Nume.3.46,וְאֵת פְּדוּיֵי & redemptiones.

פדן Vnde illud Dani. 11.45, Et plantabit (aut figet) tabernacula אַפַּדְנוֹ, id est אַרְמוֹנוֹ palatii sui. Et sic אַרְמוֹן palatiū,vocatur in verbis doctorum Hebræorum אַפַּדְנָא.& א redūdat. Secundū R.Ioséph,א est radicale,& נ redūdat.Vide אפד in fine. פַּדָּן quoque apud doctores Hebræorū significat Duo,Par. Vnde scribitur apud illos,Ipse vir qui rapuit פַּדְנָה דְתוֹרָא מֵחַבְרֵיהּ par boū à socio suo. Et 1. Reg. 19.21,pro, Et tulit אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר par boū, Tharghū habet פַּדַּן תּוֹרַיָּא. Hinc פַּדַּן אֲרָם dicitur Græce μεσοποταμία συρίας,Mesopotamia Syriæ:quòd sit sita inter duo flumina,Tigrim videlicet & Euphratē.Genes. 28.2,Surge,vade פַּדֶּנָה אֲרָם in Mesopotamiā Syriæ.Et vocatur sic,inquit R.D.in lib.ra.quòd sint duo loca quæ vocantur אֲרָם: nempe Arám naharáim.i. duorum fluuiorum,inter quos est sita:& Arám Sobáh.Est & Arám Damméſec(.i.Syria Damasci)& Arám Rechobóth,altera propinqua alteri:& ob hoc sociantur. Arám verò quæ est trás flumē,appellatur Arám naharáim.Et sunt qui exponunt Paddán Arám,agrum.i. regionē Syriæ: quia in lingua Ismahelitica הַשָּׂדֶה ager,aut regio,vocatur Paddán,quemadmodum scripsit R.Ioséph.

פדע Redimere.Semel duntaxat inuenitur in Sacris literis.Iiób 33.24,פְּדָעֵהוּ redime eum.

פדר Est חֵלֶב,Adeps. Leuit.1.8,caput וְאֶת־הַפָּדֶר & adipem.Et 12,וְאֶת־פִּדְרוֹ & adipem eius.

פה Os oris. Pſa.115.5, פֶּה לָהֶם os eis. 2.Reg.10.21, פֶּה לָפֶה, ore ad os. Ieho.9.2, פֶּה אֶחָד ore vno. i. vno cõſenſu, vno conſilio, vt exponit R.D. in cõm. Et ſic Tharghũ פּוּמָא חֲדָא. Et in regimine, ה mutatur in י. Exo.28.31, & erit פִּי־רֹאשׁוֹ os capitis eius. Os hoc loco, ait R.D. vocatur labiũ veſtis, ſuperior locus vbi ponitur caput. 2.Reg.2.9, & ſit quæſo פִּי־שְׁנַיִם menſura duorum (.i. duarũ partiũ) de ſpiritu tuo mihi: vt exponit R.D. in lib. rad. i. menſura duplex ſpiritus tui. Et ſic Deut.21.17, quia primogenitum filium exoſæ agnoſcet vt det illi פִּי שְׁנַיִם menſuram duarũ partiũ. i. menſurã duplicem omnis quod inuenietur illi. Nume.3.16, & viſitabit eos Moſéh עַל־פִּי iuxta ſermonẽ Domini. Proue.10.6, וּפִי רְשָׁעִים & os impiorum. Gen.42.27, בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ in ore ſacci ſui. Exo.16.21, vnuſquiſque כְּפִי אָכְלוֹ ſecundum comedere ſuum. i. quemadmodũ comederit. Ieho.6.20, לְפִי־חָרֶב in ore (.i. acie) gladii. Gene.43.7, עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ſecundũ verba hæc. Et 47.12, & aluit Ioſeph &c. לְפִי הַטָּף ſecũdũ paruulũ. i. ſecũdum mẽſurã paruuli, hoc eſt vt paruulus alitur. Et 45.12, פִּי os meum loquitur ad vos. Eſt cũ י ſigno primæ perſonæ pronominis. י vero radicalis litera deficit, quia non eſt rectum aggregare ſimul duo iodim, vt dicamus פִּיִי cũ motu י primi ob grauitatem. Iiób 5.15, מִפִּיהֶם ex ore ipſorum. Iudic.3.16, & fecit ſibi Ehúd gladium, & ei erant duæ פֵּיוֹת acies. i. duo acumina. Et פ cũ chiríc, Proue.5.4, gladius פִּיּוֹת duarum acierũ. i. biceps. Et geminato פ, Pſal.149.6, Et gladius פִּיפִיּוֹת duarum acierum. Et forma maſculea, 1.Sem.13.21, & erat הַפְּצִירָה פִים. i. lima שֶׁיֵּשׁ לָהּ פִּים רַבִּים cui erãt ora multa. Tharghũ, שׁוֹפִינָא lima. R.Ioséph, Et erat multitudo orium vomeribus. Hinc eſt & פֹּה cũ chólem, Hic, loci aduerbiũ,

Huc. Deuter. 5.31, & tu פֹּה hic sta. 1. Sem. 16.11, donec veniat ipse פֹּה huc. Ieche. 40.39, & duæ mensæ מִפֹּה inde. Scribitur & cũ א loco ה. Iiob 38. 11, & dixi עַד־פֹּה hucusque venies, & non addes, וּפֹא & hic ponet in elatione fluctus suos. R. Ioséph, Postquam dixit, Hucusque venies, וּפֹא &c. vocat litus maris פא siue פה: acsi dicat, & litus maris pugnabit cum elatione fluctuũ tuorum. Et pulchra est (inquit R.D.) expositio. Scribuntur multa cũ ו loco ה, Iechez. 40.21, Et thalami tres מִפּוֹ hinc, & tres מִפּוֹ inde. Et 34, מִפּוֹ וּמִפּוֹ hinc & inde. אֵיפֹא Vide אֵיךְ.

פוג Remissum, aut debilem esse, aut debilitari, Lassescere. Chab. 1. 4, Idcirco תָּפוּג תּוֹרָה debilitata est lex, secundũ R.D. in lib. ra. & cõm. R. Abrahám, quieuit. i. ablata est acsi nõ esset in mundo. Psal. 77.3, plaga mea nocte defluxit, & nõ תָפוּג debilitata est. siue quieuit Gen. 45.26, וַיָּפָג לִבּוֹ & debilitatũ est (vel quieuit à motu) cor eius. ita R.D. R. Selomóh, abiit cor eius, & non respiciebat ad verba. R. Abrahám in cóment. in Chab. 1. 4, vbi citat hunc locũ, ita scribit, Omni tempore quo homo viuit, pulsat cor eius in medio eius: sed quando dixerunt ei, Ioséph viuit: tacuit cor eius, & non pulsabat, quia territus, cõturbatúsque erat, sicut Thre. 2.18, ne des פוּגַת requiẽ tibi. Et id testatur quod ibi dicitur, Et reuixit spiritus Iahacób. Et in nifhál, Psal. 38. 9, נְפוּגוֹתִי, debilitatus sum. Nomen, פוּגָה, Requies. & in regimine, פוּגַת, vt paulo suprà, Thren. 2. Alia forma, præposito ה. Thren. 3.49, מֵאֵין הֲפֻגוֹת eo quòd non essent requies. aut remissiones, sub. à fletu.

פוח Est נָפַח, Flare, spirare, sufflare, Illaqueare, Loqui. Canti. 2.16, עַד־שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם donec aspiret dies. Et in hifhíl, Iesah. 42.22, הָפֵחַ illaqueare (aut illaquea, pro

illaqueabant, aut laqueos tendebant) in foraminibus (.i.in ſpeluncis)in quibus abſcondebantur. acſi dicat, Capiebant eos laqueo. Vel ſecundũ R.D.capient iuuenes in ſpeluncis in quibus latitabunt. Canti.4.16, הָפִיחִי גַנִּי perfla hortum meum. Iechez. 21.31, in igne furoris mei אָפִיחַ עָלָיִךְ ſufflabo ſuper te. vt ſcilicet coqui vel alii ſufflant in igne folle paruo.ita R. D.in lib.rad.Et in cõment.ſimiliter exponit,ſufflare faciam.i. tranſire faciam ignem furoris mei ſuper vos, quemadmodum ſufflant in igne,vt accendant illum.Et ſic Tharghũ,In igne vltionis meæ iraſcar ſuper te.Pſal.10.5,in omnes inimicos ſuos יָפִיחַ בָּהֶם ſufflabit(aut ſufflare faciet)in eos.Acſi dicat,ait R.D.in lib.rad.Non æſtimabit eos quicquã.Vel ſecundũ eundem,illaqueabit eos: aut illaqueare faciet eos. Vtroque modo exponit idẽ in cõment.R.Selomóh,priori modo. R.Abrahám,illaqueabit.Tharghum, In omnes inimicos ſuos iraſcetur.Et 12.6,ponam in ſalute,יָפִיחַ לוֹ illaqueabit eũ.ſub. pauperem. i.circundabit eũ impius vt capiat eum, ſed ego eripiã eum è manu eius,& ponam eũ in ſalute,inquit R.D.in lib.rad.& in cõment.Ponam pauperes in ſalute. i. ſeruabo eos ab illo,qui ſtatuit eis laqueos ad capiendum eos. R.Selomóh & R.Thobiáh & R.Abrahám,loquetur ei.pro eis. Alii(inquit R.Selomóh,)exponunt,dolore afficiet eum. Prouer.12.17,יָפִיחַ אֱמוּנָה loquetur veritatem. ſub.iuſtus. Et 14.25, וְיָפִחַ כְּזָבִים & loquetur mendacia dolus. i. vir doloſus. Et 29.8, & viri deriſionis(.i.deriſores)יָפִיחוּ קִרְיָה illaqueabunt ciuitatẽ. aut ponẽt laqueos ciuitati,vt R.D.& R.Himma. וִיפֵחַ, Pſal.27.12,vide in יָפֵחַ:quanquam poteſt eſſe & ex hac radice. Hinc פִּיחַ, Fauilla, aut cinis qui ſufflantibus follibus

follibus eleuatur in aere. Exod. 9.8, Capite vobis pleni tudinẽ volarum veſtrarũ (.i. plenas volas veſtras) פִּיחַ כִּבְשָׁן è cinere fornacis. Et 10, & tulerunt אֶת־פִּיחַ cinerẽ fornacis. R.D. in lib. rad. exponit נְפִיחַת ſufflationem: quæ eſt quam vocant doctores Hebræorũ רֶמֶץ fauillá, aut cinerem calidum. Et R. Selomóh in cõm. dicit eſſe id quod exſufflatur è carbonibus combuſtis. Hinc & פַּח, Laqueus. Hoſe. 5.1, Quia פַּח laqueus fuiſtis ipſi Miſpáh. Miſpáh & Tabór (ait R.D. in cõment.) ſunt montes excelſi in terra Iſraél, ſuper quos venatores retia ſua extendunt, vt feras, auéſque capiant. acſi dicat, Eſtis laqueus, & offendiculum populo: qui vidẽs opera veſtra mala, diſcit à vobis: & ſic inſtar feræ, aut auis, veſtris malis operibus capitur. Proue. 22.5, פַּחִים laquei in via perverſi. Exo. 39.3, & extenderunt אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב laminas auri. Et vocantur ſic, quòd expandantur vt laquei.

פוּךְ: Eſt הַכָּחוֹל הַשָּׁחוֹר, Stibium nigrum, aut fucus niger. Eſt & lapis pretioſus, quem vocant carbunculum. 2. Reg. 9.29, & poſuit בַּפּוּךְ in ſtibio oculos ſuos. i. ſtibium in oculis ſuis. Eſt enim hypallage, ſiue ſubmutatio, ſecundum R.D. in cõmen. ſicut & illud Pſa. 74.7, miſerunt in ignem ſanctuaria tua, pro ignem in ſanctuaria tua. 1. Para. 29.2, lapides פוּךְ carbunculi. Ieſa. 54.11, ecce ego iacere facio (ſub. fũdamẽta,) בַּפּוּךְ è carbũculo erũt lapides tui. Acſi dicat, ait R.D. in cõm. Erunt lapides fundamẽti, lapides carbunculi, qui eſt coloris ſtibii, & ſunt gemmæ ſuper quas iacere faciã lapides parietis. R. Abrahám dicit eſſe lapidẽ pretioſum nigrú: & ſic nó eſt carbúculus qui eſt coloris carbonis igniti.

פוֹל Faba. 2. Sem. 17.28, וּפוֹל & fabã. Idem Iechez. 4.9.

פון Vnde פֶּן, Ne forte. quanquam potest esse radicalis dictio. in vtraque radice ponitur à R.D. Gen. 3.3, פֶּן־תְּמֻתוּן ne forte moriamini. Hæc dictio iungitur tātum futuris verborū. Semel inuenitur cum præterito vice futuri. 2.Semu.20.6, פֶּן־מָצָא לוֹ עָרִים ne forte inueniat sibi vrbes. Vnde & Tharghū habet futurum, ne forte יִשְׁכַּח inueniat. Hinc verbum, Psal.88.16, tuli terrores tuos, אָפוּנָה hæsitabo. addubitabo. Quod R.D. in lib. rad. hoc modo exponit, Aggrauaui super me terrores tuos, quia iugiter timeo à te, ne forte vsuueniat mihi sic & sic, propter iniquitates. qui enim timet, dicit in corde suo, Ne forte sit hoc & hoc, Ne forte sit sic & sic. Et est instar אָקוּמָה. Vide אָפֵּן. Illud autem Prou. 5.6, Semitam vitæ פֶּן־תְּפַלֵּס ne forte ponderes, mobiles sunt viæ eius, nescies: R.D. in lib. rad. admiratiue legēdum censet hoc pacto, Semitam vitæ num forte ponderabit? acsi dicat, Putas forte ponderabit semitam vitæ? nō faciet, sed mobiles erunt gressus illius: non sciet. i. reipsa non sentiet, donec moueantur gressus eius ad mortem. R. verò Ionáh exposuit pro לֹא: & sic illud Iesah.27.3, פֶּן יִפְקֹד non visitabit.

פוץ Dispergere, Conterere, confringere cum dispersione. 1.Semu.14.34, Et dixit Saúl, פֻּצוּ בָעָם dispergimini (aut dispergite vos) in populum. Gene.11.4. ne forte נָפוּץ dispergamur super faciem vniuersæ terræ. Proue.5.16, יָפוּצוּ dispergantur fontes tui foras. Iechez. 34.5, וַתְּפוּצֶינָה & dispersæ sunt absque pastore. Et in nifhál, Gene.10.18, נָפֹצוּ dispersæ sunt. Irme.10.21, & omnis grex eorū נְפוֹצָה dispersus est. Et in hifhíl, Deu. 4.27, וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם & disperget vos Dominus. Et 28. 64, וֶהֱפִיצְךָ & dispergere faciet te. Iiób 18.11, וֶהֱפִיצֻהוּ לְרַגְלָיו & dispergent eū pedibus suis. sub. fugientem huc & il-

luc. R. Moſeh hoc modo exponit, Ponent eum diſperſum, & contritú in loco in quo eius pedes ſtant. Verbú enim ſignificat diſpergere rem contritam in diuerſas partes. Et R. Abrahám Peruſól, Diſpergent illum, & elongabunt illú à domo ſua, vt eat huc & illuc pedibus ſuis, vt cibum (ſi poſſit) inueniat. R. Leuí, Et diſpergent illum è loco ſuo, vt huc atque illuc fugiat pedibus ſuis. Nachum 2. 1, Aſcendit מֵפִיץ qui diſpergit. aut conterit diſpergendo. Prouer. 25. 18, מֵפִיץ conterens (.i. malleus) & gladius &c. Eſt participiú, ait R. D. vel eſt nomen .i. malleus quo petræ conteruntur. Vel ſecundú R. Leuí, inſtrumentum quod perdit & conterit, aut diſpergit vt malleus ſiue maſſa inſtrumentú bellicum : ſic forſan appellatú quòd diſpergantur homines à facie eius. Ieche. 20. 23, לְהָפִיץ אֹתָם vt diſpergam eos. Iiób 40. 6, הָפֵץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ diſperge iras furoris tui. Et 37. 11, יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ ſpargere faciet (diſperget) nubem pluuiæ ſuæ. עֲנַן enim eſt in regimine genitiui. ita R. D. in cóment. Et 38. 24, יָפֵץ קָדִים עֲלֵי־אָרֶץ ſparget Subſolanum ſuper terrá. Exod. 5. 12, וַיָּפֶץ הָעָם & diſpergere fecit populú in omnem terram AEgypti. Eſt enim tranſitiuum. Poteſt eſſe & intranſitiuum, pro Et diſperſus eſt populus. & ſic habet Tharghú, וְאִתְבַּדַּר & diſperſus eſt. Et verbú quadratú, aut Pohél, Irm. 23. 29, Et ſicut malleus יְפֹוצֵץ סָלַע cóteret petram. diſpergendo ſcilicet particulas eius huc & illuc. Et in hithpahál, Chab. 3. 6, וַיִּתְפֹּצְצוּ, Et cótriti ſunt montes ſeculi. Et verbum geminatú in pohél, Iiób 16. 12, Et apprehendit ceruicem meá, וַיְפַצְפְּצֵנִי & cótriuit me. Nomé, מֵפִיץ, Malleus, vt in participio. Aliud, תְּפוּצָה, Diſperſio, præpoſito ת, inſtar תְּקוּמָה. Plura. תְּפוּצוֹת. Et cú chólé, Irm. 25. 34, וּתְפוֹצוֹתִיכֶם & diſperſiones veſtræ

LLL.ii.

ſub.completæ ſunt. R.D.in comment.Hæc dictio(inquit)venit præter morem,quia פ eſt cũ chólem,& ת ſecundum cũ chiríc:& ſecundum normã פ debuerat eſſe cum ſúrec , & ת cũ ſeri , quia eſt à תְּפוּצָה inſtar תְּבוּנָה & תְּמוּנָה.plurale תְּפוּצוֹת ſicut תְּבוּנוֹת . & cum pronomine, תְּפוּצוֹתֵיכֶם ſicut תְּבוּנוֹתֵיכֶם & תְּשׁוּבוֹתֵיכֶם. Et dicimus quòd venit פ cũ chólem propter ſimilitudinẽ pũctorũ, ſicut תְּחוֹמוֹת.Et venit ת cum chiríc,ſicut & Irme.15.11,שֵׁרוֹתִךָ.

פוק Impígere,offẽdere,Ruere,cadere, Educere, producere.Ieſah.28.7,פָּקוּ פְּלִילִיָּה, impegerunt (offenderunt)in iudicio.Deficit enim ב in פְּלִילִיָּה.Vnde R.D. in lib.rad.& cõment.exponit כָּשְׁלוּ בְּמִשְׁפָּט offenderunt in iudicio, & non iudicauerunt iudicium veritatis ſacerdos,& propheta,quibus incumbebat vt docerent legem,vt iudicarẽt iudiciũ veritatis. R.Abrahám,פָּקוּ(inquit)eſt verbũ tranſitiuũ:vel deficit dictio דִּבְרֵי,vt ſit,in verbis iudicii.Et hoc eſt rectum: & eſt verbũ intranſitiuum. Et in hifhíl,Irme.10.4, Et malleis roboraue runt eos, וְלוֹא יָפִיק & non cadet.i. non egredietur à ſua diſpoſitione,neque cadet.vel,& non egredietur è loco ſuo.vtroque modo exponit R.D. in comment. Et eſt intranſitiuũ.Prouer.3.12,& homo qui יָפִיק תְּבוּנָה eduxerit(protulerit,ſub.in lucem)intelligentiã. Prouerb.8.35,qui enim ínuenit me, inuênit vitam, וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה & eduxit beneuolentiã à Domino. Vel voluntatem.i. quod voluit.Pſal.140.9, cogitauit ipſe אַל תָּפֵק ne educat.nempe ad opus,illud quod cogitauit.i.ne perficiat.

Nomen,פִּיק,Offendiculum.Nachũ 2.10,וּפִק & offendiculum genuum. ita R. D. in lib. rad. & comment. Nam genua timentium valde, ſe inuicem offendunt, ita vt homo ferè ruat.

פור Irritare, ſeu irritum facere, Frangere, confringere, conterere. Ex cal habes macór in hithpahál. Et in hif híl eſt eius frequens vſus. Geneſ. 17. 14, אֶת־בְּרִיתִי הֵפַר pactum meũ irritum fecit. Iechez. 17. 15, וְהֵפַר אֶת־בְּרִיתוֹ irritauit pactũ eius. 2. Semu. 15. 33, וְהֵפַרְתָּה לִי אֵת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל & irritabis mihi conſiliũ Achithóphel. Ieſah. 44. 25, מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים irritat ſigna mendacium. Num. 30. 13, & ſi הָפֵר יָפֵר אֹתָם irritando irritauerit illa vir ſuus. 1. Reg. 15. 19, הָפֵרָה אֶת־בְּרִיתְךָ irrita pactum tuũ. Iudic. 2. 1, non אָפֵר בְּרִיתִי irritabo pactũ meum. Et in hof hál, Irme. 33. 21, Etiá pactum meũ תֻּפַר irritabitur cum Dauid. Zechar. 11. 11, וַתֻּפַר & irritatũ eſt in die illa. Et in pohél, Pſa. 74. 13, Tu פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם fregiſti (diuiſiſti) in fortitudine tua mare. Et in hithpahál, Ieſah. 24. 19, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ confringendo cõfringetur terra. Et geminatum, Iiob 16. 12, Pacificus (quietus, fœlix) fui, וַיְפַרְפְּרֵנִי & cõfregit me. Sunt autẽ qui exponunt ex hoc illud Ieſah. 2. 20, לַחְפֹּר פֵּרוֹת fodienti foueas. Vide expoſitionem in חָפַר. Hinc פּוּרָה, Torcular: quòd calcant, & confringunt vuas in medio eius. Ieſah. 63. 3, פּוּרָה torcular calcaui ſolus. Hinc & פּוּר, Sors. quod exponitur Eſtér 3. 7, proiecit פּוּר הוּא הַגּוֹרָל pur, hoc eſt ſortem. Et 9. 26, Idcirco vocauerunt dies iſtos פוּרִים ſortes, propter nomen הַפּוּר ſortis.

פוש Multiplicare. Chabac. 1. 8, וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו & multiplicabũtur equites eius. Malachi 4. 2, וּפִשְׁתֶּם & multiplicabimini. Irme. 50. 11, תָפוּשׁוּ multiplicabimini. Et in nif hál, Nachum 3. 18, נָפֹשׁוּ multiplicati ſunt (vel diſperſi ſunt, vt Tharghum) populus tuus ſuper mõtes.

Nomen, פַּשׁ, Multitudo. Iiob 35. 15, Et non cognouit בַּפַּשׁ in multitudine valde. Vel, multũ valde. aut, non

cognouit multitudinẽ(ſcilicet peccatorũ ſuorum) valde:eſt ex hac radice, licet ſit cum pathách. Sunt enim plæraque cũ pathách in nominibus quorũ ſecunda litera radicalis quieſcit. Et eſt ſenſus,Nõ cognouit Iiób multum valde vias Domini,atque iudicia eius:idcirco iraſcitur,& multiplicat verba. Fluuius quoque פִּישׁוֹן qui habetur Geneſis 2.11, poteſt deduci ab hac radice, quòd aquæ eius ſint multæ, aut quia multiplicãtur, & creſcunt præ aliis fluminibus.

פות Cardo oſtii.Plurale,1.Reg.7.50,וְהַפֹּתוֹת & cardines oſtiis.Significat etiã turpitudinem.Ieſah.3.17,פָּתְהֵן turpitudinẽ earum nudabit. Poteſt etiã deduci à פֵּאָה,vt ſignificet cæſariem.R.Abrahám in cõmen. Sunt(inquit) qui dicũt deficere א, exponẽtes cæſariem capitis earum.At rectũ eſt in oculis meis vt ſit à פות,& ſignificet podicem earum,ſeu partes poſteriores.

פוז Eſt חָזַק,Roborare,fortificare.Gen.49.24,וַיָּפֹזּוּ זְרֹעֵי יָדָיו & roborata ſunt brachia manuũ eius.R.Selomóh, Et deaurata.i. auro ornata brachia. Idem R.D.

Et in pihél, 2.Semu.6.16,Et vidit regem Dauid מְפַזֵּז viriliter agentem,& ſaltantem,&c. Mos enim ſaltantium eſt vt roborẽt cingulum lumborũ ſuorũ, quum ſaltare volunt. Et à fortitudine dicitur פָּז,Aurũ optimum,& purificatum,quod eſt fortius.Pſal.21.4,coronam פָּז auri.i.auream.Et 19.11,Deſiderabilia præ auro, וּמִפַּז רָב & præ auro multo. Et participiũ paſſiuũ ex pihél,1.Reg.10.18,& texit illud auro מוּפָז depurato.aut roborato. Et cũ א redundante,inquit R.D. Dani.10.5,accincti auro אוּפָז puro. vel forti & roborato. Nomẽ loci eſſe arbitror, quia ſcriptũ eſt Irme.10.9,Argẽtum extenſum de Tharſis adducetur,& aurũ מֵאוּפָז de Vpáz.

Tharghum,de Ophir.Vbi & R.Dauid in cóment.nomen loci eſſe ſcribit, ita forſan appellati, quòd auro abundet optimo.

פזר Diſpergere. Vnde participiú fœmineum ex cal, Irme.50.17,שֶׂה פְזוּרָה pecus diſperſum Iſraél. Et in nifhál,Pſa.141.7,נִפְזְרוּ diſperſa ſunt oſſa noſtra. Et in pihél,Pſal.53.6,פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ diſperſit oſſa caſtrametantis contra te.Ioél 3.2,פִּזְּרוּ diſperſerunt. Prouerb.11.24,eſt מְפַזֵּר diſpergens.Eſtér 3.8,Eſt populus vnus מְפֻזָּר diſperſus.Pſal.147.16,ſicut cinerem יְפַזֵּר ſparget.

פחד Pauere,formidare,timere. Pſal.119.161,וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי & à verbo tuo (vel verbis tuis: eſt enim duplex lectio)formidauit cor meú.Ieſa.60.5,וּפָחַד & pauebit,& dilatabitur cor tuum.i.erit pauor miſtus lætitia.Hoſe.3.5,וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה & timebunt Dominú.i.& timuerunt à Domino. Prouerb.3.24,Non תִּפְחַד timebis.

Et in pihél,Prouerb.28.14,Beatus homo מְפַחֵד qui timet ſemper. Ieſah.51.13,וַתְּפַחֵד & timuiſti iugiter. Et in hifhíl, Iiób 4.14,וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד & multitudiné oſſium meorú terruit. Nomen,פַּחַד, Pauor,Formido, Timor. Gene.31.53,Et iurauit Iahacób בְּפַחַד per pauoré patris ſui.i. per Deú quem timebat Iſchác pater ſuus. Pſal.119.120,מִפַּחְדְּךָ præ timore tui. Irme.2.19,Et nó eſt פַּחְדָּתִי pauor mei in te. Iſtud eſt fœmineum à פַּחְדָּה. Et plurale maſculeú, Iiób 15.21,vox פְּחָדִים pauorú. Alia ſignificatio,Iiób 40.12,Nerui פַּחֲדָו teſticulorum eius.

פחה Vnde פֶּחָה,Dux.פ eſt cú ſeghól,& eſt ex daghes ſatis,licet nó daghesſetur, quia ח non ſuſcipit daghés: & ה eſt ſignum fœmineú, (cuius radicale deficit)licet ſit maſculeú,vt numeralibus vſuuenit שְׁלֹשָׁה & חֲמִשָּׁה. quod & propriis nominibus ſæpe euenit, vt

תוֹגַרְמָה Togharmáh,& רַעְמָה Rahamáh,אֱלִישָׁה Elisáh, & idgenus multa: & ה in his nominibus non est signum fœmineum,sed redundat. Nechem.5.14,Panem הַפֶּחָה ducis non comedi. Et in regimine est totum cum pathách,& breue,Chag.1.1,פַּחַת ducē Iehudáh.præter vnũ longum,secundum R.D, Chag.2.3,פַּחַת ducem Iehudáh. Venit etiã cum ת,licet non sit in regimine,vt 2. Reg.18.24,Et quomodo respódebis faciei פַּחַת אַחַד ducis vnius,&c. Malachi 1.8,לְפֶחָתֶךָ duci tuo. Nechem.2. 7,פַּחֲוֹת duces.1.Reg.20.24,Et pone פַּחוֹת duces pro eis. pro פַּחֲוֹת.Vnum enim ו est loco ה literæ radicalis,quæ deficit in פַּחוֹת. Illud autē Nechem.5.14, vt essem פֶּחָם dux eorum:ponitur pro פֶּחָתָם,sicut צוּרָם pro צוּרָתָם.

פחז Festinare, accelerare, leuem, mobilemque esse. Sephan.3.4,Prophetæ eius פּוֹחֲזִים festinantes,leues,velocésque. R.D.in cōment. & lib.rad. קַלִּים leues scientia.aut cognitione.R.Abrahám in cōmen.vacui. .i.non est eis ad comedendum.Iudic.9.4,viros vacuos וּפֹחֲזִים & leues.sub.cognitione,secundũ R.D.in lib.ra. Vel leues,mobilesque ad rapiendũ: quia non erat illis vnde viuerent:secundũ eundē in cóm. Tharghũ,viros vacuos וּבַקְרִין & temerarios, audacésque atque liberos. Vel,abiectos,atque cōtemptibiles. vnde & alii codices habent וּבִיסְרִין & contemptibiles,inquit R.D.in comment. Nomē,פַּחַז,Festinatio,Leuitas,Velocitas,Motus.Gene.49.4,פַּחַז velocitas sicut aquæ.acsi dicat,Motus,& leuitas(aut velocitas imaginationis fuit tibi, sicut aquæ leues, velocésque)quæ defluunt. Idcirco non excelles,aut non erit tibi excellentia,aut dignitas. R. Selomóh in cōmēt.פַּחַז est nomen substantiuũ:idcirco habet longũ accentũ: & est totũ cum pathách punctatum

tum. Si esset præteritũ, partim esset cum camés, & partim cum pathách, essétque breue. acsi dicat, Festinatio qua festinasti vt ostenderes irã tuam, sicut aquæ quæ festinant ad cursum suũ. Idcirco non multiplicaberis, vt accipias omnes has dignitates quæ cõueniebant tibi, primogeniturã scilicet, sacerdotium, ac regnũ. Sic etiam R. Abrahám, quia festinasti sicut aqua, non erit tibi dignitas. Alia forma, פַּחֲזוּת. Irme. 23.32, Et errare fecerũt populũ meũ mendaciis suis וּבְפַחֲזוּתָם & leuitate sua. i. blãditiis suis. Vel leuitate sua. i. leuitate cognitionis suæ, secundum R.D. in cõment. Vel festinatione.

פֶּחָם Carbo. Iesa. 54.16, Creaui fabrum sufflantem in igne פֶּחָם carbonem. פֶּחָם Dux eorũ: quære in פֶּחָה in fine.

פַּחַת Fouea, cũ pathách propter ח: alioqui esset instar אֶרֶץ. Irme. 48.28, in lateribus oris פַּחַת foueæ. Et 44, cadet in הַפַּחַת foueam. 2. Semu. 18.17, הַפַּחַת הַגָּדוֹל in foueam grãdem. Et 17.9, latet בְּאַחַת הַפְּחָתִים in vna fouearũ. Alia forma, Leuit. 13.55, פְּחֶתֶת defectus est. Et in hac significãtia frequenter vtũtur hac dictione doctores Hebræorum: vt cum dicũt לֹא פָּחוֹת וְלֹא יָתֵר neque plus, neque minus, & idgenus multa.

פִּטְדָה Vnde פִּטְדָה, Lapis pretiosus viridis. & secũdum R. Ionáh, in lingua Harabica vocatur זְמֵירָד smaragdus. Exod. 28.17, & 39.10.

פָּטַר Est שָׁלַח, Mittere, emittere, dimittere. Vnde & pro שָׁלַח, Tharghũ sæpe vertit פְּטַר. Significat & פָּתַח Aperire. 2. Paralip. 23.8, Quia non פָּטַר dimiserat Iehoiadáh sacerdos אֶת־הַמַּחְלְקוֹת diuisiones. sub. vt abirẽt, sed retinuit. Prouerb. 17.14, פּוֹטֵר מַיִם emittens (aut aperiens) aquas, principiũ est contentionis. quia scilicet a-

quas quas dimisit, & defluxerunt, nó potest quispiam restituere:& sic est principiũ contentionis.1.Paralip.9.33, Et isti cantores capita patrũ leuitarum in cubiculis פְּטוּרִים dimissi: quia die ac nocte erãt super eos in opere.i.Dimissi ab aliis operibus,quia operi cãtici(.i.cantandi) die, noctúque operam dabant, & manebant in cubiculis.1.Sem.19.10,וַיִּפְטַר & dimisit se(.i.declinauit) à facie Saúl. Est intransitiuũ. Et in hifhíl, Psal.22.8, יַפְטִירוּ בְשָׂפָה dimittẽt(aut emittẽt)labio.sub.verba. Vel potius,Aperient labiũ. ב enim est ad ornatũ, ait R.Abrahám.Vel deest(vt dicit idem)dictio מִלָּה sermonẽ.i. aperient labiũ in sermone.Et hoc(inquit)est rectũ. R. D.in comment.Emittent verba(sub.subsannatoria,& derisoria)per labium. Nomen,פֶּטֶר,Emissio,Apertio. Et quia primogenitus quum emittitur è vulua, illam aperit,& diuidit primus:vocatur פֶּטֶר.Exod.13.2,Sanctifica mihi omnẽ primogenitum,פֶּטֶר apertionẽ omnis vuluæ.i.primogenitum qui aperit vuluam. Et cum ה fœmineo,פִּטְרָה. Et in regimine,Num.8.16,pro פִּטְרַת apertione omnis vuluæ. Sunt etiam פְּטוּרִים Emissiones,apertionésque florum, vt 1.Reg.6.18,וּפְטוּרֵי צִצִּים & apertiones florum.Vel apertionibus.

פטש Vnde פַּטִּישׁ,Malleus magnus. Iesah.41.7,Mollificãtem(leniorẽ reddentem) פַּטִּישׁ malleum. secundum R.Abrahám,& R.Dauid.Irme.50.23,Et cõfringetur פַּטִּישׁ malleus.

פיד Est אֵיד,Contritio,afflictio,euentus malus.Prou. 24.22,וּפִיד & cõtritionẽ amborũ quis scit?Iiób 31. 29, Si lætatus sum בְּפִיד in cõtritione odio habẽtis me.

Secũdum R.Leui,illud Iiób 12.5,לַפִּיד בּוּז lampas(aut tæda)contempta:est ex hac radice,& ל est litera deser-

uiens:pro,ad contritionem.Vide in לְפֵר. Vtroque modo exponit R.Abrahám Perusól.

פים Vnde פִּימָה, Lúbricus in vẽtre viri pinguis. Iiób 15. 27,& fecit פִּימָה lumbricũ in iliis. Sed R. Moséh, & R.Abrahám, & R.Leui exponũt פֶּה os, aut פִּיּוֹת ora: hoc est & fecit ora in iliis præ multitudine pinguedinis.Quum enim pinguedo(inquit R.Moséh)est geminata,facit instar os. Et R.Abrahám, Præ multitudine pinguedinis fecit ora,& rugas in iliis,& lumbis. R.Dauid in lib.rad. קְמָטִים rugas:alii lumbricos. R.Abrahám auenhezra, Et fecit ora, &c. acsi opus esset vt faceret ora in iliis ad educendum adipem. Tharghum, רוּטְבָא viride.i.vlcus viride:vel virorem.

פָּכָה Egredi,exire.In pihél, Iechez.47.2, Et ecce aquæ מְפַכִּים egrediebátur è latere dextro. Hinc פַּךְ, Lenticula,vas oleariũ:quòd ex illo educant,& euacuent oleum,sic appellatum. 1.Semu.10.1,Et tulit Semuél אֶת־פַּךְ lenticulam olei.

פָּכַר Vnde פֹּכֶרֶת, Pochéreth, nomẽ proprium vnius è seruis Selomóh , vt habes Hezræ 2. 57. Vnde ignoro cur R.Ionáh posuerit פָּכַר radicem, citans duntaxat prædictum propriũ nomen. Nomina enim propria imponuntur ab aliquo proprio euẽtu noto apud illos qui nomina ipsa imponunt.

פָּלַל Iudicare,& Orare.In pihél,Iudicare.1.Semu.2. 25,וּפִלְלוֹ iudicabit illum Deus.vel iudex,vt vult R.D.in cõment.Tharghũ,Si peccauerit vir in virum, nónne adducẽt coram iudice, & audiet verba illorũ,& diudetinter illos?.i.dirim et litẽ quæ est inter illos.R. D.in lib.ra.iudicabit illum iudex, & eripiet illum qui est innocens,è manu socii sui,quũ illi quod rectum est

vt faciat, iusserit. vel, faciet declaratione inter eos. Et si in Dominu peccauerit vir, quis יְתְפַּלֶּל־לוֹ iudicabit (vel disceptabit) pro illo? acsi dicat, Quis erit purus vt iudicet, (siue vt iudex costituatur cu illo,) & dicat, faciemus inter nos iudiciu sic & sic? Et dixit de iudicate יִתְפַּלֶּל־לוֹ in hithpahál passiuo: queadmodum dixit in nifhál passiuo Ieche. 20.35, וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתְּכֶם & iudicabo vobiscum, &c. eo quòd iudex referens argumeta, atque probationes vnius alteri, perinde est acsi ipse iudicaret, quum iudicandorum dicit verba. Et in comment. Quis iudicabit (siue disceptabit) pro illo? acsi dicat, Quis ingredietur iudiciu pro illo cu Domino? Vel, quis precabitur, aut rogabit pro illo? Et sic Tharghum, Et si coram Domino peccauerit vir, à quo rogabit, & remittetur illi? Genes. 48.11, Et dixit Israél ad Ioséph, Videre faciem tuam non פִלָּלְתִּי iudicaui. i. non feci iudiciu in meipso, quòd amplius faciem tuā videre possem. R. Selomóh, nó cogitaui, id est putaui amplius videre facie tuā. R. Abrahám auenhezra, Nó iudicaui in corde meo. Tharghum, סְבָרִית putaui. Ieche. 16.52, Etiá tu porta ignominiam tuā quæ פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ iudicasti sorore tuā in peccatis tuis. i. quæ prius iudicasti sorore tuā super peccatis suis, quādo cœpit male agere: & nunc ad male agendum peior es illa, & iustificasti sorore tuam in peccatis tuis, quæ multiplicasti plus quàm illa. Psal. 106.30, Et stetit Pinechás, וַיְפַלֵּל & iudicauit. i. iudiciu fecit, quia transfixit Zimri, & Cozbi filiā Sur, vt exponit R. D. in lib. rad. & in coment. & R. Abrahám. Tharghu, וְצַלִּי & orauit. aut precatus est. R. Himmanuel, Et fecit opus iudicum. quu enim essent iudices, nó expectauit vt iudices viderent iudiciu suum, sed ex seipso fecit iudiciu

transfossis adulteris. Et in nifhál,opinione R.Iehudáh,Ieche.28.22,וְנִפְלַל & iudicabitur vulneratus in medio eius. Vel est verbũ geminatũ à נָפַל, pro,& corruet. Vide נָפַל. Et in hithpahál,2.Paral..30.18,Quia הִתְפַּלֵּל orauit.2.Reg.20.19,pro quib' הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי orasti ad me. 1.Reg.8.28, מִתְפַּלֵּל orat. Iiób 42.10, בְּהִתְפַּלְלוֹ quum orauit ipse.1.Sem.12.19,הִתְפַּלֵּל ora.Psal.5.3,ad te אֶתְפַּלָּל orabo.Irme.7.16,Et tu אַל־תִּתְפַּלֵּל ne ores pro populo hoc.

Nomen,præposito ת,Iesah.1.15, Quũ multiplicaueritis תְּפִלָּה orationem.1.Reg.8.28,ad תְּפִלַּת oratione͂ serui tui.Iesah.38.5,Audiui תְּפִלָּתֶךָ orationem tuam. Psal.72.20,Perfectæ sunt תְּפִלּוֹת orationes. Tóar,Iiób 31.28, Et est iniquitas פְּלִילִי iudicata.aut iudicanda,vel iudice digna. Deuter.32.32,Et inimici nostri פְּלִילִים iudices.

Nomen,פְּלִילָה,Iudicium. Iesah.16.3, facite פְּלִילָה iudicium. Alia forma, Iesah.28.7, Impegerunt פְּלִילִיָּה in iudicio.deficit ב.

פָּלָא Mirabile esse,difficile & absconditum esse.Segregare,separare.In nifhál, Prouer.30.18,Tria sunt(quæ) נִפְלְאוּ abscõdita sunt à me.Subauditur enim אֲשֶׁר.Exod.33. 16, וְנִפְלִינוּ & separabimur ego & populus tuus ab omni populo &c.2.Semu.1.26, נִפְלְאַתָה mirabilis fuit amor tuus mihi præ amore mulierum . Est cũ duobus signis fœmineis,ת & ה,teste R.D. in Michlól, & lib.rad.Deuter.30.11, mandatũ &c. לֹא־נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ non est absconditum à te.Psal.118.23, est נִפְלָאת absconditum in oculis nostris.R.Abrahám in cõment.A Domino fuit iste lapis,& est mirabilis:à פֶּלֶא mirabile. Et in נִפְלָאת ת,est loco ה,sicut & Iechez.46.17,וְשָׁבַת,Iesah.51.21,וּשְׁכֻרַת.R.Dauid refert ad תְּשׁוּעָה salutem, id est A Domino fuit hæc salus &c. Idem quoque in Michlól

dicit poni pro נִפְלְאָה,& mutatum esse ה in ת quiescens. Psa.139.14,נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, terribilia(sub.sunt opera tua) mirabilis sui,mirabilia opera tua,& anima mea scit valde.In quē locū R.Abra.sic scribit,נוֹרָאוֹת est tóar לַעֲלִילוֹת operū:pro,terribilia opera,sicut Gen.42.7, & locutus est cum eis dura,id est verba dura.R.Moséh dixit dictionem Valde,coniungi cum Mirabilia opera tua.Psal.119.8,præcepta tua custodiam,ne derelinquas me vsque valde,id est, custodiam vsque valde,ne derelinquas me.Et est rectum.R.Dauid in cōment. Opera tua terribilia sunt in formatione mei:super quibus cō fitebor tibi quòd mirificatus sum in formatione, quia mirabilia sunt opera tua in me.Et anima mea cognoscit valde. i. operá tua sunt mirabilia valde, & anima mea intellectiua cognoscit opera tua miranda , & super his confitebitur tibi,quod haudquaquam aliis ani mantibus vsuuenit. Exod.34. 10, coram omni populo tuo faciā נִפְלָאוֹת mirabilia. Psal.72.18,faciens נִפְלָאוֹת mi rabilia solus.Psal.111.4,לְנִפְלְאֹתָיו mirabilibus eius.Et 9. 2,נִפְלְאוֹתֶיךָ mirabilia tua. Deuter. 17. 8, כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר quum abscondita fuerit à te res. Irme.32.27, הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר nū à me abscondetur aliquid? Et in hifhíl,Iesa.28.29,הִפְלִא עֵצָה mirificauit consilium.pro הִפְלִיא. deficit enim י coniugationis.Psal.31.22,הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי miri ficauit misericordiā suam mihi.Exo.9.4,וְהִפְלָה,& separabit Dominus inter pecudes Israél &c. scribitur cū ה, inquit R.D.Deute.28.59,וְהִפְלָא יְהוָה מַכֹּתְךָ, separabit Do minus plagam tuā.à plagis aliis scilicet,quia erunt ma iores,& perseuerātes.scribitur cum א, & legitur more desinentiū in ה,ait R.D.in Michlól.Sic scribitur cū א, secundum eundem in lib.rad.illud Psal.4.4,& scitote quòd הִפְלָא segregauit Dominus misericordē sibi.i.Se-

gregauit Dauid misericordem ab omni Israél vt esset rex &c. Exod. 8.22, וְהִפְלֵיתִי & separabo. Iudic. 13.19, וּמַפְלִא & mirificabat facere. Est sine י coniugationis. R.D. in cóment. Et angelus mirificabat quando eduxit ignem de petra, & consumpsit hœdum & sacrificiú. Psal. 17.7, הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ mirifica (segrega) misericordias tuas. Iesah. 29.14, idcirco ego addo לְהַפְלִיא אֶת־הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא vt mirari faciam populú hunc, vt mirari faciam, & mirabile. R. Abrahám in cómen. vt abscodam, siue occulté à populo hoo &c. quia non intelligent. Et idcirco dixit postea, Et peribit sapientia &c. Et sunt (inquit) qui exponunt, vt mirabilia faciam populo huic, iuxta illud Exo. 15.11, עֹשֵׂה־פֶלֶא faciens mirabile. Et secundú opinionem meã hoc est sicut illud. R.D. in comment. Idcirco ego addo malú grande super illud quod adduxi vobis, vt mirari faciam, id est vt adducá malum super populum hunc, adeò vt mirabile futurum sit in oculis videntis: iuxta illud Thre. 1.9, וַתֵּרֶד פְּלָאִים & descendit mirabiliter. Idcirco geminauit, vt mirari faciam. Tharghum, Idcirco ego addo vt deleã populum hunc deletionibus mirabilibus. Ioél 2.26, qui fecit vobiscú לְהַפְלִיא ad mirificandum. i. miris beneficiis, & ad miraculum vsque vos affecit. Vno enim anno reddidit eis fructus quatuor annorum. Exod. 11.7, vt sciat quòd Dominus יַפְלֶה diuisit inter AEgyptú & Israél. Leuit. 27.2, vir quú יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ separauerit votú in æstimatione tua animarum Domino. Exponit R. Selomóh & R.D. Vir qui declarauerit ore suo votú in æstimatione animæ. i. vt det æstimationẽ animæ suæ. Et בְּעֶרְכְּךָ est sicut בְּעֵרֶךְ in æstimatione. R. Abra. in cóm. Vir qui se exposuerit, & declarauerit votú in &c. Et est sẽsus, Qui vouerit vo

tum,dicens,Si Dominus fecerit mihi ſic, redimã animam meã ſecũdum æſtimationem mei, aut filiorum meorũ ſuper me,vel æſtimationem animalis. & כ vltimum in בְּעֶרְכְּךָ,ſecundũ opinionem grammaticorum redundat: & ſenſus eſt בְּעֶרֶךְ. Sunt qui dicunt כ eſſe ſignum pronominis.i.ſecundũ æſtimationem tuã, ô ſacerdos.Animarum(inquit) tam hominũ quàm aliorũ animantiũ. Et in pihél,Leuit.22.21, & vir quũ obtulerit ſacrificium Domino לְפַלֵּא־נֶדֶר vt ſeparet votũ. vel declaret,ſecũdum R.D,&c. Et in hithpahál,Iiób 10. 16,תִּתְפַּלָּא בִי, mirificaberis(mirificabis te:vel mirificum, mirabilémque facies te) in me. Nomen tóar, פֶּלְאִי, Mirabilis. Iudicũ 13. 18, vt quid interrogas de nomine meo,& eſt פֶלְאִי mirabile?Eſt cũ א quieſcente,& cum ſeghól,quia eſt longũ, inquit R.D. in Michlól:alioqui debuerat eſſe vt עִבְרִי.Eſt tóar(inquit idem in lib.rad.) nominis Dei mirabilis.Acſi dicat,Nomen meũ eſt mirabile,& excelſum,vt non poſſim oſtendere tibi.Et ſic ad Iahacób patrem noſtrũ,cui nolebat angelus indicare nomen ſuum,ait,(Geneſ.33.29,) Vt quid interrogas de nomine meo?Et hoc fuit, quòd angeli cõſpiciebãtur illis in hominum ſimilitudine,& non manifeſtabant illis ſe eſſe angelos. Idcirco ſuũ nomen non memorabant.Et ſic,vir cuius nomen ignorat qui memorat:aut ſi ſcit, non vult illum nominare nomine proprio,dicitur פְּלֹנִי talis.Ruth 4.1,ſede hic פְּלֹנִי אַלְמֹנִי talis, talis. Nomen,פֶּלֶא,Mirabile,mirũ,miraculum. Exo. 15.11,faciẽs פֶלֶא mirabile.Pſal.77.12,פִלְאֶךָ mirabile tuũ. pro mirabilia tua. Plurale maſculeũ,Thre.1.9,Et deſcendit פְּלָאִים mirabiliter. Fœmineũ,Pſal.119.129,פְּלָאוֹת mirabilia (vel occulta) teſtimonia tua. Alia forma, præpoſito

præposito מ. Iiób 37.16, מִפְלְאוֹת. Tóar cũ quinque pun ctis secundum R.D. quanquã pleraque exemplaria im pressa habeant sex. Iesah.9. 6, & vocauit nomen eius, פֶּלֶא admirabilem. Et fœmineũ instar שְׁרִידָה פְּלִיטָה à שָׂרִיד פָּלִיט masculeis. Psal.139.6, פְּלִאָיה דַעַת מִמֶּנִּי, occulta scientia à me. Vel mirabilior est scientia quàm ego. Scribitur (inquit R.D.) פְּלִאָיה, & legitur פְּלִיאָה: & idem est sensus, quanquam sint duæ species. Nam פְּלִאָיה est fœmineum à פֶּלְאִי supra memorato: פְּלִיאָה verò est fœmineũ à פָּלִיא, instar נָבִיא, cuius fœmineum est נְבִיאָה. Dixit Dauid, Hæc scientia est mirabilior, & altior me, ita vt illam non possim attingere.

פלג Diuidere, separare. In pihél, Iiób 38.25, Quis פִּלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה diuisit inundationi aquæductum? Psal.55.10, פַּלַּג לְשׁוֹנָם diuide linguã eorum. Et in nifhál, in diebus illius נִפְלְגָה diuisa fuit terra. Nomen, פְּלַגָּה, Diuisio. Iudic.5.15, בִּפְלַגּוֹת in diuisionibus Reubén (quibus diuisit se à fratribus suis, & non est egressus ad præliũ hoc) magnæ cogitationes cordis. Vide expositionẽ loci in חֵקֶר. Alia forma, 2. Para.35.5, לִפְלֻגּוֹת in diuisionibus (portionib⁹, fúctionibus diuisis) domus patrũ.

Alia item, præposito מ, 2. Paral.35.12, לְמִפְלַגּוֹת secundũ diuisiones (aut partes, functiones) domus patrũ. Alia præterea, cum sex punctis, פֶּלֶג, Riuus: sic appellatus, quòd à suo fonte diuidatur. Psal.65. 10, פֶּלֶג riuus Dei. Iesah.30.25, פְּלָגִים riui. Psal.1.3, arbor plantata עַל־פַּלְגֵי מָיִם iuxta riuos aquarum. Et 46.5, פְּלָגָיו riui eius lætificabũt ciuitatẽ Dei. Vel sic, fluuius riuuli eius &c. acsi dicat: Egredietur fluuius de Ierusaláim quæ est ciuitas Dei, & eius riui lætificabunt illam. Alia forma, פְּלַגָּה. Iiób 20.17, non videbit בִּפְלַגּוֹת riuos.

פַּלָּד Lampas, aut Tæda. Dicitur per metathesin literarum à לַפִּיד. Nachú 2.3, in igne פְּלָדֹת tædarú currus. R. Abrahám, Currus, acsi ignis tædarum egrederetur in cursu eius. Et dictioni פְּלָדֹת non est socius: forsan conuersa est ex לַפִּידוֹת. R.D. in commen. Currus est acsi iret in igne (aut cum igne) tædarú: quia rotæ currus erant ferreæ, & in cursu illarum in viis super lapides, ignis egrediebatur è medio illarum, vi ac violentia cursus, ita vt videretur currus esse in igne, aut cum igne tædarum.

פָּלָה Diuidere, segregare. & quæ solent citari in hac radice, habes in פָּלָא. Sed in hac potissimum ponuntur הִפְלָה & הִפְלֵיתִי & הִפְלָה, יַפְלֶה & ,וְנִפְלִינוּ &, quæ in prædicta radice sunt adducta & exposita: quæ R.D. in Michlól adducit in ipsa prædicta radice: fatetur tamen posse esse & ex hac, & ipsius formam sequi.

פָּלַח Est בָּקַע, Scindere, diuidere, findere. Et in cal solum participiú, & in pihél futurum duntaxat in Sacris literis inuenitur. Psalm. 141.7, sicut פֹּלֵחַ וּבֹקֵעַ scindens, & findens (scilicet ligna) in terra. R.D. in cóment. scribit duo prædicta verba idem significare in dictionibus diuersis, & sensum esse, Sicut qui scindit ligna, dispergit scissiones huc, atque illuc, sic dispersa sunt ossa nostra. Et in pihél, Prouer. 7.23, Donec יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ scindat sagitta iecur eius. 2. Reg. 4.39, וַיְפַלַּח & scidit in ollam pulmenti. Iiób 39. 6, fœtus suos, תְּפַלַּחְנָה scindent. ל est cum pathách præter normam. R. Abrahám Perusól, Incuruant se: & hoc quia ibices, & ceruæ tempore sui partus, quia earum vulua est stricta, doloribus debilitantur, & incuruant se in terra, & ad fœtus suos scindentur. pro, scindunt se. Lædunt enim membranas quæ sunt in ventre earú, scindendo, & có-

tundendo illas: & tempore quo emittunt, dolore afficiuntur. Nomen, פֶּלַח. Iudic. 9.53, Et proiecit mulier vna פֶּלַח רֶכֶב fragmen molæ. sub. superioris, quæ latinis dicitur catillus, & inferior meta. 1. Semu. 30. 11, & dederunt ei פֶּלַח דְּבֵלָה fragmẽ caricæ. Iiob 41. 15, & forte כְּפֶלַח תַּחְתִּית sicut mola inferior. Sic appellata, quòd sit diuisa, & quasi scissa à superiori, aut scissura superioris. Cãt. 4. 3, כְּפֶלַח sicut fragmen mali punici.

פלט Euadere, Eruere, eripere, proiicere, Parere, Elongare. Iechez. 7. 16, וּפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם & euadent euasores earum. scilicet Gentium. Et in pihél, Psal. 18. 3, וּמְפַלְטִי & erutor meus. Est lene. Et 32. 7, clamoribus פַּלֵּט eripiendi. pro ereptionis. i. laude & confessione liberationis. acsi dicat, Quum eripiar ab inimicis, laudabo te, & confitebor tibi. Vel est imperatiuũ: acsi dicat, Clamoribus dicentium, Libera, vel erue: sicut quum quispiam eripitur à morte, maiorum autoritate, clamatur, Libera libera. In cõment. exponit, liberationis. Et 56. 8, num propter iniquitatem פַּלֶּט־לָמוֹ euadere (pro euasio, & liberatio) eis? R. D. in lib. rad. proiectio, & elongatio eis? Sed priorem, rectã esse scribit, & legendum admiratiue. Et 17. 13, פַּלְּטָה נַפְשִׁי erue animã meam. Et 82. 4, פַּלְּטוּ־דַל eripite pauperem. Iiob 21. 10, תְּפַלֵּט proiiciet fœtũ vacca eius. Micháh 6. 14, & quem תְּפַלֵּט eiecerit (vel proiecerit) gladio dabo. R. Abrahám, pepererit. Et in hifhil, Iesah. 5. 29, Et rugiet, & capiet prædã, וְיַפְלִיט & prædabitur. R. Abrahám in cõment. Et ostendet se eruere, vt videat si est qui eripiat. R. D. in comment. Et capiet erutam, quia omnes vrbes Iehudáh accepit præter Ierusaláim. Tharghũ, וִישֵׁיזֵיב & eruet. i. finget se eruere. Micháh 6. 14, & attinges (scilicet vxorem tuã,) וְלֹא תַפְלִיט &

non eiiciet fœtum.vel,& non pariet,secũdum R.Abrahám. Toar,פָּלִיט,Euaſor,qui euadit,& effugit, fugitiuus,Abiectus.Irm.44.14,& nõ erit פָּלִיט euaſor.Num. 21.29,dedit filios eius פְּלִיטִם fugitiuos.Deeſt י ſignũ plurale,Ieſah.66.19,& mittam ex eis פְּלֵיטִים euaſores ad gẽtes.i. illos qui euaſerint. Et ſine י formatiuo nominis tóar,Irme.51.50,פְּלֵטִים euaſores à gladio: Iudic.12.4, & percuſſerunt viri Ghilhád ipſũ Ephráim: quia dixerũt פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם abiecti Ephráim,Vos Ghilhád.i.Abiecti qui erãt in Ephráim,dicebant,Vos Ghilhád,quid reputamini in medio Ephráim,& Menaſſéh? Et appellabãtur abiecti פְּלִיטִים, quòd eſſent veluti fugitiui maiorũ, & exiſtimatorũ. Et ita ſecundũ opinionẽ meã, (ait idẽ R.D.)illud Ieſa.45.20,accedite pariter פְּלִיטֵי abiecti gẽtium.ל cũ chiric. At in comment.ſic ſcribit, פְּלִיטֵי &c. acſi dicat, Abiecti(viles)Ephráim vos, quia eſtis diuiſi in medio Ephráim,& Menaſſéh,& nõ eſtis alicuius exiſtimationis.Et quia viri Ephratæi probris illos afficiebans,viri Ghilhaditæ quum illos ſolos inueniebãt per terrã ſuã tranſeuntes,percutiebãt illos.Tamẽ ſecundũ opinionẽ interpretis Chaldaici,dictio אַתֶּם vos,cõiũgitur cũ Ghilhád,& nõ cũ Ephráim.ſic enim habet,Quia dixerũt euaſores fugitiui domus Ephráim, Quid eſtis exiſtimati domus Ghilhád in medio domus Ephráim, in medio domus Menaſſéh?Hobadiáh 14,אֶת־פְּלִיטָיו euaſores eius. Nomẽ,פְּלֵיטָה,Euaſio,Liberatio.Iech.14.22, & ecce remanſit in ea פְּלֵטָה euaſio.Ioél 2.3,etiam פְּלֵיטָה euaſio non erit illi. Exo.10.5, reſiduũ הַפְּלֵטָה euaſionis. 2.Paral.30.6,& reuertetur ad הַפְּלֵיטָה euaſionem.Gene. 32.8,turma remanens לִפְלֵיטָה in euaſionem.i.euadet.

Alia forma, Pſal. 55.9, feſtinare faciam מִפְלָט לִי eua-

ſionem(liberationem)mihi.

פֶּלֶךְ Cum ſex pūctis, Scipio, baculus cui quis innititur:& Fuſus. 2.Sem.3.29, tenens בַּפֶּלֶךְ ſcipioné. Proue.31.19,& manus eius ſuſtentauerunt פֶּלֶךְ fuſum.

Significat & מָחוֹז, Prouinciam, regionem, terminū, cōfiniū. Nech.3.9, princeps dimidii פֶּלֶךְ vici Ieruſaláim.

פָּלַם Librare, ponderare, Dirigere, rectū facere. Prouerb.5.21,& omnes ſemitas eius מְפַלֵּס dirigit. librat, aut ponderat. In cōmen. exponitur, Omnia leuia, ſtatera rectitudinis librat. Et R. Himmanuel, acſi dicat, Omnes viæ, omnia opera viri manifeſta ſunt corá Domino,& omnes ſemitas, & vias eius ſtatera ſuæ ſapientiæ ponderat. Et 4.26, פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ pondera ſemitam pedi tuo. acſi dicat, Pone in bilácibus intelligētiæ tuæ, & pondera ſtatera ſapiētiæ tuæ mores tuos, vt reiectis malis, bonos eligas. Virtus mediū tenet gradū, deuitás extremitates, quæ ſunt veluti duæ lances bilanciū. Et hoc eſt non declinare ad dexterá, neque ad ſiniſtram. Ieſah.26.7, Rectū callem iuſti תְּפַלֵּס librabis. Pſal.58.3, Iniquitatem manuum veſtrarum תְּפַלֵּסוּן ponderabitis.

Nomen, Prouerb.16.11, פֶּלֶס, bilances,& ſtateræ iudicii Domino. פֶּלֶס, Rectitudo ſtaterarum: eſt illud quod ponderans, ſua capit manu, in cuius medio eſt lingula ſtaterarum. Sunt tamē qui dicunt פֶּלֶס vocari virgā ferream ſignatá ſignis ad ſciēdum pondera, ſuper quæ ſigna ponitur lapis, vel aliud pondus, vt notum eſt.

פָּלַץ Terreri, formidare, tremere. In hithpahál, Iiób 9.6, Et colūnæ illius יִתְפַּלָּצוּן cótremiſcét. Nomen, פַּלָּצוּת, Terror, Tremor, Pauor. Ieſa.21.4, פַּלָּצוּת tremor terruit me. Et quia idolū ſuis cultoribus eſt terrori, ac tremori, idcirco vocatur מִפְלֶצֶת: aut per ſubſána

tioné sic appellatur idólum, præposito מ. 1. Reg. 15.13, quia fecit מִפְלֶצֶת idólú luco. Alia forma, præposito ת, Irme. 49.16, תִּפְלַצְתְּךָ idólum tuú decepit te. vel superbia tua. Vtroque modo exponit R.D. in lib. rad. Et appellauit superbiã per modum subsannationis terrorem, & tremorem, quia sunt opposita superbiæ. Et in commẽ. exponit idólum tuú. aut idololatria tua. Vel terror tuus, qui iniectus fuerat vicinis tuis, quum omnia tibi ex sententia succederent, ipse decepit te. Tharghum, Stultitia tua errare fecit te.

פָּלַשׁ Inuoluere se cinere, aut puluere. Solum inuenitur in hithpahál. Irme. 25.34, Et clamate, וְהִתְפַּלְּשׁוּ & inuoluite vos puluere. Et 6.26, הִתְפַּלְּשִׁי בָאֵפֶר inuolue te cinere. Iechez. 27.30, בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ cinere inuoluent se.

פָּלַשׂ Cum púcto in sinistro cornu, Vnde מִפְלָשׂ, Extensio, expãsio: aut Differẽtia, vel Pódus, vt alii exponunt, per mutationé literarum à פֶּלֶס pondus. Iiób 37.16, Num cognosces מִפְלְשֵׂי־עָב expansiones (aut differentias, vel pondera) nubis? pro nubium. R. Abrahám auéhezra, pódera: velut פֶּלֶס, vt dictú est. acsi dicat, Nunquid nosti opera nubiũ, quomodo sint libratæ, & ponderatæ statera, & bilancibus? Et hanc sequitur R. Moséh. R. Abrahám Perusól, differentias, mutationésque, & expansiones nubium.

פֵּן Quære in פּוּן.

פִּנָּה Angulus, Vide פָּנַן. Nam quanquam vulgò ponatur in radice פָּנָה, quia tamen habet daghés, rectum est vt sit à פָּנַן.

פָּנַן Vnde פִּנָּה, Angulus. Psal. 118.22, in caput פִּנָּה anguli. Prouerb. 7.12, Et apud omné פִּנָּה angulum insidiabitur. Iiób 38.6, Vel quis iecit lapidem פִּנָּתָהּ an-

guli eius? Prouer.7.8, apud פִּנָּהּ angulum eius. Ponitur pro פִּנָּתָהּ, inquit R.D. in Michlól, & in lib.rad. Vel est alterius speciei absque ה, scilicet פֵּן instar קֵן à קִנֵּן, cuius plurale est Zechar.14.10, Vsque ad portam הַפִּנִּים angulorum. Plurale fœmineũ, Iiób 1.19, Et tetigit quatuor פִּנּוֹת angulos domus. Et quia anguli sunt fortitudo domus, ideo turres fortes appellãtur פִּנּוֹת. Sepha.1.16, & super הַפִּנּוֹת turres excelsas. Et quia anguli domus fiũt è lapidibus maioribus, Maiores populi, duces, ac principes vocantur פִּנּוֹת. 1.Semu.14.38, omnes פִּנּוֹת anguli populi. Sepha.3.6, desolati sunt פִּנּוֹתָם anguli earum. Inde פְּנִינִים, Lapides pretiosi, gēmæ rubeæ. Thren.4.7, Rubicundiores corpore מִפְּנִינִים gemmis rubeis.

פַּנַּג Nomen loci. Secundum Tharghũ est genus oleris: secundum Iosephũ est balsamum. Iechez. 27.17, Iehudáh, & terra Israél ipsi negotiatores tui in frumentis (aut triticis) Minníth, וּפַנַּג & Pannágh, &c.

פָּנָה Aspicere, respicere, Vertere se, declinare, Verrere, scopare, mundare. Aptare, præparare. Deut. 31.18, Quia פָּנָה respexit (vertit se, declinauit) ad deos alienos. Irme.6.4, פָּנָה declinauit dies. Cãt.6.1, Quo פָּנָה declinauit dilectus tuus? Leuit.26.9, וּפָנִיתִי & respiciam ad vos. Irme.2.27, Quia פָּנוּ verterunt ad me ceruicem, & non faciem. Iehos. 15.7, & ad Aquilonem פֹּנֶה respicit. Iechez.8.3, הַפּוֹנֶה quæ respicit ad Aquilonem. Iehos. 15.2, הַפֹּנֶה quæ respicit ad Meridiem. Chag.1.9, פָּנֹה respicere (pro respiciebatis) ad multũ. Vel respicere (scilicet vestrũ) erat ad multũ. Ieche.17.5, לִפְנוֹת vt respiciat. Genes.24.63, לִפְנוֹת עָרֶב quũ declinaret vespera. Et sic Iudi. 19.26, לִפְנוֹת הַבֹּקֶר dum mane aspiceret. i. veniente die. Psal.25.16, פְּנֵה אֵלַי respice ad me. Num.14.25, cras פְּנוּ re-

uertimini. Gene.24.49, וְאֶפְנֶה, & declinabo ad dexterã, vel ſiniſtram. Exod.2.12, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה & reſpexit huc & illuc. Deut.2.1, וַנֵּפֶן, & conuerſi ſumus. aut vertimus nos.

Et in hifhíl, Irme.48.39, Quomodo הִפְנָה־עֹרֶף vertit (aut vertere fecit) ceruicem Moáb? Et 49.24, הִפְנְתָה, vertit ſe vt fugeret. 1.Semu.10.9, כְּהַפְנֹתוֹ quũ verteret ipſe humerum ſuum. Nachum 2.8, & non erat מַפְנֶה vertẽs ſe. Participium paſſiuũ inſtar מַרְאֶה, ſecundum R.D. in cõment. Iechez.9.2, Veniebant de via portæ ſuperioris מָפְנֶה verſæ ad Aquilonem. Iudic.15.4, וַיֶּפֶן, & vertit caudam ad caudam. Et in hofhál, Irme.49.8, Fugite, הָפְנוּ verſi ſunt. aut iuſſi ſunt verti. Non eſt imperatiuũ vt putant multi: quia in hac coniugatione non eſt imperatiuũ. Eſt autem ſenſus, Fugite habitatores Dedán, quia iam verſi ſunt inimici veſtri, vt veniãt aduerſum vos. Eodẽ modo exponit R.D. in cõm. Et in pihél, Aptare, præparare, Euacuare, expurgare, Scopare. Sephan.3.14, פִּנָּה אֹיְבֵךְ, euacuauit inimicum tuum. aut expurgauit. i. abſtulit eum è terra, vt vltrà non eſſet ibi. Tharghũ ſimiliter, פַּלִּי abſtulit, remouit. Malachi 3.1, וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי & præparabit viam ante me. Gene. 24.31, Et ego פִּנִּיתִי הַבַּיִת præparaui domũ. Pſal.80.10, פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ, euacuaſti ante illam. aut expurgaſti, & præparationem feciſti ante illam. i. abſtuliſti lapides, hoc eſt impios, ſecundum R. Abrahám, quia non ſtetit quiſpiã ante illam. Ieſah.40.3, פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה parate (expurgate) viã Domini. Hinc פָּנִים, numero tãtum plurali, vt apud nos diuitiæ, eſt Facies: ſic appellata, quòd aſpiciat huc atq; illuc. Et quia ira apparet in facie, nomine פָּנִים appellatur ira, vt infrà. Gene.32.30, Vidi Deum פָּנִים אֶל־פָּנִים facie ad faciem. Et cũ ל, Ante, antea, Prius. Ieho.14.15, Et nomen

men Chebrón, לְפָנִים antea(prius) erat Chiriáth arbáh. Iesa.41.26, וּמִלְּפָנִים & ab ante.i.ab initio. Et sic,id quod est ante homine:Ieche.2.10,& erat scriptum פָּנִים וְאָחוֹר ante,& retro.Iiób 2.7,& egressus est Satham מֵאֵת פְּנֵי à facie Domini.Genes.25.9, עַל־פְּנֵי ante faciem(vel coram, eregione)Mamré. Et 18, עַל־פְּנֵי coram omnibus fratribus suis cécidit.i. cécidit sors eius in sorte fratrū suorum.Item 6.11, לִפְנֵי הָאֱלֹהִים coram Deo. Et 10.9,Et ipse erat potens venator לִפְנֵי יְהוָה coram Domino.i. offerés de venatione sua corā Domino. Vel dixit corā Domino,ad magnificādam eius potentiam : acsi dicat, Maximus venator. sicut dicūtur montes Dei,id est maximi,& altissimi.Item 27.7, לִפְנֵי מוֹתִי antequam moriar. Et cum מ,Gene.3.8, מִפְּנֵי יְהוָה à facie Domini. Exod.9.11, Et non potuerunt magi stare coram Moseh מִפְּנֵי הַשְּׁחִין à facie vlceris.vel propter vlcus. Et 19.18, Et mons Sinái fumabat totus, מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד propterea quòd descendit super illú Dominus. Et cum מ & ל simul, Ionáh 1.3, vt fugeret Tharsis מִלִּפְנֵי יְהוָה à facie Domini.& idgenus multa, quum tamen מ & ל contrariæ videantur significantiæ: מ enim distantiā, ל propinquitatem cōnotat: sed sensus est, A facie Domini.i. à loco qui est coram Domino:& est locus receptionis prophetiæ.Et sic, A facie Dei Iahacób. Gene.4.5,ceciderūt פָּנָיו facies eius. pro cécidit facies eius. acsi dicat,pudore suffusus est, & erubuit.Et 32.20,Placabo פָּנָיו iram eius munere.Deut. 4.37,Et eduxit te בְּפָנָיו in facie sua. aut,per faciem suā. R.D.in lib.ra.per vitam suā: acsi dicat,iuramēto suo. Et sic Iiób 21.31,Quis annuntiabit עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ in vita eius(aut per vitā eius)viam eius? Tharghú, קֳדָמוֹי coram illo. R.Abrahám auenhezra,Sensus est,Quis annútia-

bit illi viá eius, quòd ſit ita? ipſe facit quicquid vult, & non eſt qui reddat ei. Poteſt etiam exponi, inquit R. Dauid, Et eduxit te in ira ſua qua iratus eſt contra AEgyptios. Gene. 43.33, & ſederunt לְפָנָיו coram eo. 2. Reg. 6.32, Et dimiſit (emiſit) virũ מִלְּפָנָיו à facie ſua. i. à loco in quo erat coram ipſo. Et ſic alia huiuſmodi exponenda propter מ & ל, vt ſuprà dictum eſt. Iiób 1.11, Niſi עַל־פָּנֶיךָ in faciem tuã maledixerit tibi. Vel ſecundum R.D. in lib. rad. Niſi per vitã tuam. Eſt enim iurantis, ſecũdum eius opinionẽ. Exo. 20.3, Non erũt tibi dii alieni עַל־פָּנָי coram me. Vel ſecundũ R.D. in lib. ra. ad irã meam. i. ad irritandum me, ſicut dictũ eſt Deute. 32.21, Et irritauerunt me in vanitatibus ſuis. 1. Reg. 6.17, Ipſa eſt templum לִפְנָי (pro הַפְּנִימִי) intrinſecus. Et vocat illud intrinſecus, quãuis eſſet extra oraculum, quia erat intra porticum. Vel ponitur pro לִפְנֵי Ante: quia erat ante oraculum. Vel eſt ſicut לְפָנִים antea, vt dictum eſt de חַלּוֹנֵי & חֲשֻׁפֵי & חוֹרֵי in locis ſuis. Nomen cũ ה redundante, quia eſt dictio lõga: vt Pſa. 45.14, Tota inclyta filia regis, פְּנִימָה intrinſecus. ſub. manet. Eſt ſicut בִּפְנִים. 1. Reg. 6.18, Et cedrus pro domo פְּנִימָה intrinſecus, depicta, &c. .i. & tabulæ cedrinæ quibus tegebatur domus intrinſecus, depictæ erant, &c. Tóar, Iechez. 41.15, Et tẽplum הַפְּנִימִי interius. Et 17, vſque ad domũ הַפְּנִימִי interiorem.

פָּנַק Delicate nutrire. Semel inuenitur in Sacris, idque in pihél. Prouer. 29.21, מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ qui delicate nutrit à pueritia ſeruũ ſuum, &c. Vnde Tharghum pro, dabit מַעֲדַנֵּי־מֶלֶךְ delicias regis, Geneſis 49.20: habet תַּפְנוּקֵי מַלְכִּין. Et idem, pro וְהֶעָנֹג & delicatus, Deuter. 28.54: habet מְפַנַּק.

פַּס Multicolor. Gene. 37.3, Et fecit ei tunicã פַּסִּים multorũ colorũ. Hinc פִּסָּה, Pars, particula, Vola, aut

palma manus. Pſal.72.16, Erit פִּסַּת־בַּר particula frumēti in terra, in ſummitate montium, tremet ſicut Lebanón fructus eius. Vel vola (aut palma) frumenti, ſecundum R. Ioſéph. acſi dicat, Serét volam plenā frugibus. Quam expoſitionem R.D. in cōment. ſic explicat, In diebus regis huius erit benedictio in mundo, adeò vt ſeminaturus ſit homo plenam volam frugum, etiam in vertice montiū, & futuræ ſint ſpicæ bonæ, ac plenæ vſqueadeo vt tremant, vento in eas flante, (ſicut arbores Lebanón) fructus eius. ſub. volæ. Tharghum, erít סְעִיד לַחְמָא confortans (fulciens) panis in terra. Probat per Danielem R. Ioſéph ſuam expoſitionem, vbi capite 5.5, ſcriptū eſt, Et rex aſpiciebat פַּס יְדָא דִּי כָתְבָא palmā manus quæ ſcribebat. Et Tharghū pro, Ecce nubes parua כְּכַף־אִישׁ עוֹלָה ſicut vola viri, 1. Reg. 18. 43: habet כְּפִסַּת יַד. R. Selomóh in cōm. Erit abūdantia, additio, & multiplicatio frumenti: Et doctores (inquit) exponūt, de tēpore Maſíach. i. Chriſti. Alii exponunt, Erit frumentum pro voluntate: quia creaturarum animus explebitur à Deo qui dat abundantiam mundo.

פָּסַס Finire. Pſal. 12.2, Quoniā פַּסּוּ finitæ ſunt veritates. Vel, finiti ſunt fideles. R. Abrahám auéhezra in cōment. excisi ſunt fideles. R.D. in cōment. defecerunt, conſumpti, finitíque ſunt viri veraces, fideléſque. Eſt enim nomen tóar, ſecundum R. Abrahám & R.D. R. verò Himmanuél in cóm. dicit, Sunt qui exponunt פַּסּוּ ſicut אָפְסוּ finiti ſunt: & dicunt deficere א. At rectum eſt vt ſit verbū geminatum: vt ſit ſenſus, נִכְרְתוּ excisi ſunt è mundo.

פָּסַג Vnde פִּסְגָּה, quod eſt גִּבְעָה, Collis. Nume. 23.14, ad verticē הַפִּסְגָּה collis. Hinc verbū, pro Ro-

borare,munire,in pihél.Pſa.48.14,פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ robo-
rate(munite)palatia eius. R.Selomóh,exaltate palatia eius. R.Abrahám auenhezra,Aſpicite palatia eius,quæ ſunt veluti colles. R.Himmanuél, Videte palatia eius quæ ſunt fortia ſicut collis.

פָּסַח Trāſire,Claudicare. Exo.12.27,qui פָּסַח trāſiuit. Et 13,וּפָסַחְתִּי & trāſibo iuxta vos.Ieſah.31.5,פָּסֹחַ trāſeundo,& eripiendo.vel trāſiliendo,ſaltādo:quia ſal tauit angelus ſuper Ieruſaláim,quando venit vt perde ret caſtra AEgyptiorum. 1. Reg. 18.20, Vſquequo vos פֹּסְחִים claudicatis in duas(aut inter duas)cogitationes? quia ſcilicet nō permanetis,neque eſtis ſtabiles in vna ex illis,ſed ſaltatis ſuper vtrāque,ait R.D.in li.ra. Et in nifhál, 2.Sem.4.4,cecidit,וַיִּפָּסֵחַ & claudus effectus eſt. Et in pihél,1.Reg.18.26,וַיְפַסְּחוּ & trāſiliebāt(ſaltabant)ſuper altare. Tóar,Leui.21.17,Vir cæcus,vel פִּסֵּחַ claudus. Nomen,פֶּסַח,Péſach,quod nos paſcha dicimus.Exo.12.43,hoc eſt ſtatutum הַפָּסַח ipſius péſach. 2. Paral.30.17,ſuper immolatione הַפְּסָחִים paſchatum. Et 35.8, Et ſacerdotibus dederunt לַפְּסָחִים pro paſchatibus.

פָּסַל Dolare, Sculpere. & dicitur tam de lapidibus, quàm de lignis.Chab.2.18,Quid prodeſt פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ יֹצְרוֹ ſculptile, quia ſculpſit illud plaſmator illius? Exo.34.1,פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים dola tibi duas tabulas lapideas.Deuter.10.3,וָאֶפְסֹל & dolaui,&c. Nomen,פֶּסֶל, Sculptile.Exod.20.4,Non facies tibi פֶסֶל ſculptile. Ieſah.42.17,qui confidunt בַּפָּסֶל in ſculptili.2.Paralip.33. 22, & omnibus הַפְּסִילִים ſculptilibus. Irme. 50.38, terra פְּסִלִים ſculptiliū eſt. Et nomē loci vbi dolabantur lapides,Lapicidina. Iudi.3.19,Et ipſe reuerſus eſt מִן־הַפְּסִילִים à lapicidinis.Sic verſu 26.

פעה Clamare. Iesah. 42. 14, Tanquam parturiens אֶפְעֶה clamabo. אֶפְעֶה serpentis genus, require in אפע, licet ponatur & in hac radice à R. Dauid.

פעל Operari. Deuter. 32. 27, פָּעַל כָּל־זֹאת operatus est omne hoc. Iesa. 26. 12, omnia opera nostra פָּעַלְתָּ לָּנוּ operatus es nobis. Psal. 119. 3, אַף לֹא־פָעֲלוּ etiam non operati sunt iniquitatem, in viis eius ambulauerunt. quod R. Abrahám exponit, Etiã iis qui non sunt operati iniquitatem, reputabitur quòd ambulauerint in viis eius. R. D. nonnullos exponere ait, quanto magis. acsi dicat, Si seruauerint testimonia tua. i. præcepta tua affirmatiua: quanto magis obseruabũt vt nõ operẽtur iniquitatẽ quæ sunt præcepta negatiua, sed ambulabũt in viis eius? Deinde refert expositionem R. Abrahám, quam scribit non esse rectã, iuxta id quod scriptum est Psal. 34. 14, Recede à malo, & fac bonum: quia non erit perfectus homo, si auertatur à malo, nisi etiam faciat bonum. Sic etiã interpretatur R. Himmanuél, dicens, Etiam si non sunt operati iniquitatẽ transgrediendo præcepta negatiua, non tamen sat est hoc, sed oportet vt in viis eius ambulent faciendo bonum. Potest adhuc & hoc modo exponi, inquit R. Dauid in cõment. Quũ Dominum toto corde requisierint, fidunt, quia nõ sunt operati iniquitatem, quia nunquam contigit eis aliqua præuaricatio, sed omnibus diebus vitæ suæ in viis eius ambulauerunt. Psal. 15. 2, וּפֹעֵל צֶדֶק & operans iustitiã. Iiób 7. 20, quid אֶפְעַל לָךְ operabor tibi? Nomẽ, פֹּעַל, Opus. Psal. 9. 17, בְּפֹעַל in opere manuum suarum. Iiób 7. 2, פָּעֳלוֹ opus suũ. Et cum chólem præter normã, Irme. 22. 13, וּפָעֳלוֹ & opus suum (. i. mercedẽ operis sui) non dabit illi. Sed R. Ioseph scripsit non esse nomen,

ſed verbũ,id eſt,Et quod operatus eſt cum illo non dedit ei.i.mercedem illius.Et hæc expoſitio eſt recta,inquit R.D.1. Paral.11.22,magnus פְּעָלִים operibus.Eſt inſtar בְּקָר à בְּקָרִים,& רֹמַח à רְמָחִים. Fœmineũ,פְּעֻלָּה,Opus. Et in regimine, Leui.19.13, non morabitur פְּעֻלַּת opus mercennarii tecũ. Irme.31.16, eſt merces לִפְעֻלָּתֵךְ operi tuo.Pſal.17.4,לִפְעֻלּוֹת propter opera hominum. Alia forma,מִפְעָל. Prouer.8.22,ante מִפְעָלָיו opera ſua.Et fœmineum,Pſal.46.9,מִפְעָלוֹת.

פָּעַם In nif hál,& hithpahál eſt Conterere, ſiue contundi,aut conteri, aut contritum & cõtuſum eſſe.Pſal.77.5,נִפְעַמְתִּי cõtritus fui,& non loquar. R.D. in comment. Vigilo in nocte, & cogito de meis afflictionibus:& mane ſum cõtritus,ita vt loqui nõ valeã. Idem R.Abrahám. Tharghum ſimiliter, אִיטְרְפִית contritus ſum.Dani.2.3,וַתִּפָּעֶם רוּחִי & contritus eſt ſpiritus meus. In hithpahál, Dani.2.1, וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ & contritus eſt ſpiritus eius. Et macór in cal,Iudi.13.25,Et incœpit ſpiritus Domini לְפַעֲמוֹ conterere eum. Exponit R.Dauid.incœpit prophetia venire illi vice prima:vel cõterere,& cõtundere illum.Prior expoſitio,à פַּעַם vice: altera à פָּעַם conterere. Doctores Hebræorum deducũt (vt inquit R.D.) à פַּעֲמוֹן tintinnabulũ.i. pulſare eum, & quaſi tinnitũ facere illi.Vnde ſic exponunt,Et ſpiritus prophetiæ pulſabat(aut tinniebat)ante illum ſicut tintinnabulũ. Et פַּעַם,Vicem ſignificat. Iehoſ.6.3,circundando vrbem פַּעַם אֶחָת vice vna. Geneſ.18.32,& loquar,verum tantũ הַפַּעַם ſemel.Nume.24.1,& non ambulauit כְּפַעַם־בְּפַעַם ſicut ſemel & iterum.Gen.33.3,& incuruauit ſe ſuper terram שֶׁבַע פְּעָמִים ſeptẽ vicibus.Duale,Num.20.11, & percuſſit petram virga ſua פַּעֲמָיִם bis.

פַּעַם quoque eſt Pes. Ieche.41.6, Triũ & triginta פְּעָמִים pedum. Pſalm.74.3, eleua (aut eleuare fac) פְּעָמֶיךָ pedes tuos ad contritiones in ſæculũ. i. in ſæculũ duraturas. Vel ad conterendũ &c. Vel, eleua contritiones tuas: aut malleos tuos, vt nonnulli exponunt, inquit R.D. in lib. rad. Et in comment. exponit רַגְלֶיךָ pedes tuos: referens alios exponere, malleos tuos. R. Menachém, R. Selomóh, & R. Himmanuél, contritiones tuas, terroréſque tuos. Pſalm.58.11, פְּעָמָיו pedes ſuos. 2. Reg.19.23, planta פְּעָמַי pedum meorũ. Plurale fœmineum, pro Angulis, 1. Reg.7.30, Et quatuor פַּעֲמֹתָיו anguli eius.

Eſt & פַּעַם, Contritio: vel Malleus quo aliquid conteritur. Ieſah.41.7, אֶת־הוֹלֶם פָּעַם cum percuſſione contritionis. R.D. in lib. ra. cũ cõtritione percuſſionis, aut cũ percuſſione contritionis: vel mallei, & ita habet Tharghũ, בְּקוּרְנָסָא malleo. ſcilicet paruo. Et in cõm. mollificã tem malleum ad percuſſionẽ incúdis, id eſt ad percutiendum cum illo bracteas ſuper incûdem. & אֶת eſt loco ל. Tharghum, aurificem percutientem malleo, ſub. grandi, cum percuſſione mallei. ſub. parui. Et ita mos eſt artificis vt à principio percutiat grandi malleo, & poſtea paruo. Et à percuſſione vocatur פַּעֲמוֹן, Tintinnabulum. Exo.28.34, פַּעֲמֹן זָהָב tintinnabulum auri.

פָּעַר Eſt פָּתַח, Aperire. Pſal.119.131, פִּי פָעַרְתִּי os meum aperui. Iiób 16.10, פָּעֲרוּ עָלַי בְּפִיהֶם aperuerunt ſuper me os ſuũ. Et ſic ב redundat. Vnde & Tharghũ ſine ב, פּוּמְהוֹן os ſuũ. Et 29.23, וּפִיהֶם פָּעֲרוּ & os ſuũ aperuerũt.

פָּצָה Aperire. Iudic. 11.36, פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ aperuiſti os tuũ. Pſal.66.14, quæ פָּצוּ aperuerunt labia mea. Idem Tharghum, & Hebræi omnes. Ieſah.10.14, וּפֹצֶה פֶה & aperiens os. Iechez.2.8, פְּצֵה פִיךָ aperi os tuum. Iiób 35.16, וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה־פִּיהוּ aperiet os ſuum.

פצח Eleuare vocem:& Frangere,confringere.Ieſa. 14.7,פָּצְחוּ רִנָּה cecinerunt laudem.Et 44.23,פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה cantate montes laudem.Et 54.1,פִּצְחִי רִנָּה canta laudem. Et in pihél, Micháh 3.3,וְאֶת־עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ & oſſa eorum contriuerunt.vel confregerunt.

פצל Decorticare.In pihél.Gene.30.38,Et ſtatuit virgas quas פִּצֵּל decorticauit. Et 37, וַיְפַצֵּל בָּהֵן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת & decorticauit in eis cortices albos.

פצם Rumpere,ſcindere, diſrumpere,Aperire. Pſal. 60.4,Tremere feciſti terram,פְּצַמְתָּהּ ſcidiſti(diſrupiſti)eam.vel aperuiſti &c.quod idem eſt.Alibi non inuenitur in Sacris literis pro בָּקַע ſcindere, aperire. Tharghum habet פְּצַם.

פצע Vulnerare,percutere vſque ad ſanguinis effuſionem.Canti.5.7,percuſſerunt me,פְּצָעוּנִי vulnerauerũt me.Deut.23.1, non ingredietur פְּצוּעַ־דַּכָּא fractus attritione.R.D. exponit, cuius vn' aut duo teſtes ſciſſi ſunt.1.Reg.20.37, & percuſſit eum vir percutiendo וּפָצֹעַ & vulnerando. Nomen,פֶּצַע,Vulnus.Exo.21.25,פֶּצַע תַּחַת פָּצַע vulnus pro vulnere.Gene.4.23,quia virum occidi לְפִצְעִי in vulnere meo . ל vice ב, ſecundum R.Abrahã & R.D.Prou.23.29,cui פְּצָעִים vulnera gratis?

פצר Cogere, Vim facere, Tranſgredi. Geneſ. 19.3, וַיִּפְצַר־בָּם מְאֹד & coegit eos valde.Et 8,וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ & vim fecerunt in virum. Et macór in hifhíl, 1.Semu.15. 23, & Teraphim הַפְצַר tranſgredi. ſub. voluntatem Dei,ſecundum R.Dauid.

פקד Viſitare,Recordari,Reſpicere,Deficere, deeſſe, Numerare,Præcipere,Conſtituere, Deponere, Præficere.Gene.21.1,Et Dominus פָּקַד אֶת־שָׂרָה viſitauit Saráh.Vel,Recordatus eſt,ſecundum R. D. in lib.rad. aut

aut respexit. Tharghum, דְּכִיר recordatus est. Zechar. 10.3, quia פָּקַד visitauit (recordatus est, respexit) Dominus exercituum gregẽ suum. Tharghum, דְּכִיר, recordatus est. Idem R.D. in cõment. Iiób 35.15, & nunc quia אַיִן פָּקַד אַפּוֹ paululum visitauit (sub. eũ) furor eius, non cognouit eũ in multitudine (sub. peccatorum suorũ) valde. R.D. in lib. rad. exponit acsi dicat, Gratis ipse irascitur, & excitat furorem suum: quia non cognouit vias Domini, atque eius iudicia. Et in cõment. Nunc postquam noluisti iustificare iudicẽ, idcirco iratus est tecum, & visitauit furor eius, & prolongauit morbum tuũ, & ægritudinem tuá: quia nó nouit multitudinem iustitiarũ tuarum, quia non fecisti illas. Vel, visitauit furor eius Iiób, eo quòd non sciuit, neque agnouit Iiób multitudinẽ bonorũ quæ olim elargitus est ei Deus. Vel, quia non nouit multitudinẽ iniquitatum suarũ, ideo iratus est furor eius. Vel, Et nunc, quia hominẽ qui est nihil, & vanitas, visitauit furor eius. i. iudicium Dei, acsi non nouisset Deus, eius iniquitates: Iiób frustra aperit os suum dum iustificat se &c. Et R. Moséh in comment. Et nunc quia nihil, aut paululum visitauit furor Dei ipsum Iiób, & non cognouit Iiób multitudinem. i. quòd multiplicabit adhuc Deus valde furorem, atque irá, secundum illius peccata: idcirco timeat ab vltionibus. Tharghũ, Et nunc acsi non esset visitatio iræ eius, non cognouit multitudinem valde. Iiób 36.23, מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ quis memorauit ei viá suam &c. tanquam scilicet Dominus sit oblitus, vt exponit R.D. in cõment. Vel, quis memorauit ei viam suam, vt dicat ei, Operatus es iniquitatem: vt idẽ ait in ipsis cõment. R. Mosẽh in cõment. Quis visitabit viam Dei

Dei vt videat an ſit bona,& quis dicet,Operatus es ini quitatem?At rectũ eſt vt exponatur,Et quem præfecit ſibi(Deus?)ſub.vt ſit ipſe præſes ac dominus:& Deus ſit ei ſubditus, & dicat ei,Operatus es iniquitatẽ,& nõ iuſſi vt ita faceres: nónne ipſe Dominus eſt præſes? R. Abra. Peruſól,Quis inuenietur qui ſit cõſtitutus,& ordinatus ſuper Deũ,vt illũ doceat viã regiminis,& gubernationis, & qui dicat Deo in regimine rerũ, Operatus es iniquitatem,quia in illarũ regimine non ſeruaſti iuſtitiam?Et eſt verſus iſte ſicut ille Ieſah.40.13, Quis direxit ſpiritũ Domini,& vir conſilii eius qui ſcire faciet illũ?Cũ quo iniit conſiliũ vt ipſum erudiret,& doceret &c.2 .Paralip.36. 23, & ipſe פָּקַד עָלַי præcepit mihi vt ædificarem ei domũ.1.Paralip.21.6,& Leuí, & Biniamin non פָּקַד numerauit inter eos. Iiób 34.13, quem פָּקַד עָלָיו præfecit ſibi ſuper terram? R.D.in cóment. Quis memorabit ei opera atque iudicia eius in terra? Vel quis eſt in terra qui præcipiat ei,vt faciat aliquid paruũ,vel magnũ, quum mũdum ipſe creauerit? Sũt qui dicunt reſpõſionẽ eſſe ad Iiób ſuper illo quod dixit, Terra data eſt in manu impii. Ad quod reſpõdet Elihú,Quis cõſtituit(aut præfecit)impiũ in terra? & quis poſuit eum ſuper orbem vniuerſum?At rectũ eſt in oculis meis vt ſit ſenſus,quòd omnia creauit propter hominis neceſſitatẽ, tam inhabitabilẽ quàm habitabilem terrá, quæ orbis appellatur. Et hoc eſt, Et quẽ præfecit ſibi in terra? ſcilicet inhabitabili. Et R. Moſéh in cóm. Quis præpoſitus(aut conſtitutus) eſt ſuper iudiciũ vniuerſæ terræ? quis præpoſitus eſt ſuper orbẽ vniuerſũ? nónne Dominus? Et quomodo peruertet iudiciũ? R. Selomóh, Quis eſt præfectus ipſi Deo, cui Deus ipſe ſit ſubditus, vt di-

cat Deo, Cur ita fecisti, vt malefaceres huic homini: quia non præcepi tibi vt sic faceres. Et idcirco adinuenit occasiones aduersus illum, dicens, Fecit hæc. Nónne ipse est Dominus iudex qui faciet secundú voluntatem suam? & quis dicet ei, Cur ita facis? Exod. 3.16, פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם visitando visitaui vos. Vel, Recordando recordatus sum vestri. Hoc verbum construitur cú אֶת, & עַל, & אֶל &c. Irm. 50.18, ecce ego פֹּקֵד אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־אַרְצוֹ visito regẽ Babél, & terrã eius, כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר quemadmodú visitaui regem Assúr. Et frequentissime cũ עַל, vel אֶל capitur in malum. Nume. 26. 63, qui פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל numerauerunt filios Israél. Iesah. 34. 16, vnusquisque cú socio suo non פָּקָדוּ defuerunt. Deute. 20. 9, וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת constituent principes exercituũ. Nume. 4.27, וּפְקַדְתֶּם עֲלֵיהֶם & deponetis apud eos in custodiam omne onus eorum. 1 Semu. 25.15, & non נִפְקַדְנוּ מְאוּמָה defuit nobis quicquã. Exo. 20.5, פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת visitans iniquitatem patrum. Et 30.13, omnis transiens עַל־הַפְּקֻדִים ad numeratos. 2. Reg. 11.15, & præcepit &c. פְּקֻדֵי הַחַיִל præfectis exercitus. Gene. 50.24, פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם visitando visitabit vos. Vel, recordando recordabitur vestri. 2. Semu. 24.4, לִפְקֹד אֶת־הָעָם vt numeraret populũ.

Venit instar imperatiui Nomen, vt Irm. 50.21, aduersus terram rebellionũ ascende super eam (sub. Dari,) & super habitatores פְּקוֹד Pecód. i. Babél, quæ sic appellatur quòd venisset tempus visitandi illã. Sed secundum Ionathán erat vna ex vrbibus Babél. Et sic Iechez. 23. 23, filii Babél, & omnes Casdim, פְּקוֹד Pecód, & Sóah, & Cóah, omnes filii Assúr &c. secũdũ Tharghũ, nomina sũt prouinciarũ. Imperatiuũ, Num. 3.15, פְּקֹד אֶת־בְּנֵי לֵוִי numera filios Leui. Psal. 80.14, וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת & visita vineã istã.

aut, Recordare vineæ istius. Iesah. 10.12, אֶפְקֹד עַל־פְּרִי־גֹדֶל לְבַב visitabo fructum magnitudinis cordis regis Assur, Et 27.3, ne forte יִפְקֹד visitet super eã. sub. inimicus. Vel, ne forte recordetur illius inimicus. Psa. 8.5, & filius hominis quòd תִפְקְדֶנּוּ visites eum. Vel, recorderis illius. vnde R.D. in li. rad. idẽ esse geminatũ scribit. Et in nifhál frequentius est Deficere, deesse. Num. 31.49, Et nõ נִפְקַד defuit è nobis quisquã. 1. Semu. 20.18, וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפָּקֵד מוֹשָׁבֶךָ & deficies (vel memoraberis:) deficiet enim sessio tua. R.D. in cõm. Et memoraberis: deficiet enim sessio tua. recordabitur enim tui, quia deficiet è sede sessor. Irme. 23.4, & nõ יִפָּקֵדוּ visitabuntur. vel erũt in memoria.

Et in pihél, Iesah. 13.4, Dominus exercituũ מְפַקֵּד צְבָא numerat (constituit) exercitũ belli. R.D. in comment. etiã exponit numerat, more scilicet ducũ qui ituri ad bellũ numerãt milites. R. Abrahám exponit præsides.

Et in hifhil, Gen. 39.5, הִפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ præposuit eum domui suæ: 1. Semu. 29.4, & reuertatur ad locum vbi הִפְקַדְתּוֹ constituisti eum. Irme. 36.20, וְאֶת־הַמְּגִלָּה הִפְקִדוּ & volumen deposuerunt (.i. in depositũ dederunt) in cubiculo Elisamáah. 2. Paral. 34.12, & super eos מֻפְקָדִים præpositi Iáchath. Nume. 1.50, & tu הַפְקֵד אֶת־הַלְוִיִּם cõstitue leuitas. Psal. 31.6, In manu tua אַפְקִיד רוּחִי commendabo (in depositum ponã) spiritum meum. Gene. 41.33, וְיַפְקֵד פְּקִדִים & præficiat præfectos super terram. Et in hofhál, Leuit. 6.4, Vel אֶת־הַפִּקָּדוֹן אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ & depositum quod depositũ est apud eum. Irme. 6.6, est ciuitas הָפְקַד quæ visitata est tota ipsa. Et in puhál, Exod. 38.21, qui פֻּקַּד numeratus est iussu Moséh. Iesah. 38.10, פֻּקַּדְתִּי יֶתֶר שְׁנוֹתָי carere (deficere) factus sum dimidio annorũ meorum. Verbum passiuũ, omniũ Hebræorum cõsensu. R.

D.in cómen. Defeci residuo annorũ meorum.i.carui. Tharghũ, propterea meméto mei in bonum, adde annis meis. R.Abrahám, defeci. Et est sermo ornatus: & sic in lingua Chedár. Et sunt (inquit R.Abrahám) qui exponũt, פָּקַד מִמֶּנִּי defecit à me residuũ annorum meorum, sicut illud Irme.10.20, Filii mei יְצָאֻנִי egressi sunt ex me: quod est sicut יָצְאוּ מִמֶּנִּי. Et in hithpahál, Iudi. 20.15, הִתְפָּקְדוּ numerati sunt. Et 21.9, וַיִּתְפָּקֵד & respectus est populus. Est lene præter normam, & פ cum camés, inquit R.D.in lib.rad.& in cóment. vbi exponit, memoratus est, respectus est. Tharghum, numerati sunt.

Tóar, פָּקִיד, Præpositus, præfectus. 2.Reg.25.19, פָּקִיד præfectus super viros belli. Nomẽ, Iesa.10.2, Et quid facietis in die פְּקֻדָּה visitationis? recordationis, respectus. 1.Paral.23.11, & fuerunt domui patris לִפְקֻדָּה אֶחָת in numerationẽ vnã. vel potius, præfecturã vnã. Nume.3. 32, פְּקֻדַּת præfectura custodũ. Psal.109.8, פְּקֻדָּתוֹ præfecturam eius accipiat alter. R.D.in lib.ra.exponit, vxorem eius, vel substãtiam eius: sic appellatã, quòd illi homo sit præfectus. R.Iehosúah, vxorem eius. R.Abrahám, præfecturam eius. Sunt autem (inquit) qui exponunt, animã eius, quæ est sicut פִּקָּדוֹן depositum. R.Himmanuél, Substantiã eius, peculiaria eius. Iiób 10.12, וּפְקֻדָּתְךָ & visitatio (vel prouidẽtia) tua custodiuit spiritũ meũ. Iesah.15.7, וּפְקֻדָּתָם & opes eorũ ad torrentẽ salicum deferent. acsi dicat, Ad locũ alium diuitias eorũ deferẽt. Ita R.Abrahám, & sic R.D.in cóment. acsi dicat, Et diuitias eorum hostes ad torrẽtem salicum (qui erat prope vrbem Moáb) deferent, vt illas inter sese diuidant. Iesah. 60. 17, & ponam פְּקֻדָּתֵךְ tributum tuum pacem. .i.pro tributo quod præfectis impẽdis, ponam tibi pa-

cem, quia non ſolues illis amplius tributũ. Vel ſecundum R. Abrahám in cõment. Et ponam præfecturam tuã.i. homines præfecturæ tuæ, hoc eſt præfectos tuos, pacem: quia pacifice capient tributum. Iechc.9.1, Appropinquauerũt פְּקֻדּוֹת viſitationes ciuitatis. Poteſt etiã exponi (inquit R.D. in lib. rad.) præfecturæ. Et in comment. Præfecturæ ciuitatis.i. homines qui ſunt præfecti viris exercitus. Et dixit ciuitatis: quia prius ipſi ad ciuitatem venerũt: & poſt illos, exercitus. Tharghum, Conſtituti ſuper ciuitatẽ. aut præfecti ciuitatis. Nomen, פִּקּוּד, Præceptum. Pſal.19.9, פִּקּוּדֵי præcepta Domini recta. R.D. in comment. פקודי ſunt præcepta intellectus quæ Deus conſtituit, & poſuit in corde, & intellectus docet illa. Pſal.119.128, Ideo כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי omnia præcepta omniũ (ſcilicet præceptorũ legis) direxi. Eſt ſicut illud Iechez.44.30, Et primitiuum omnium primitiarũ omnium. ſub. fructuũ. Et omnia præcepta omniũ, ſub. tam eorum quæ ſunt ſcripta in lege, quàm eorum quæ non ſunt ſcripta: ſicut Ruth 4.7, Et hoc erat teſtimonium in Iſraél, &c. & idgenus alia, quæ iam erant in præceptũ & iudicium ob generalem conſuetudinem in Iſraél. Direxi.i. recta eſſe docui illos qui ea contẽnebant. R. Himmanuél in cõm. Senſus horũ verſuum eſt, Idcirco dilexi præcepta tua ſuper aurũ &c. eo quòd omnia præcepta omniũ.i. vniuerſæ legis, direxi, hoc eſt, ſcrutatus ſũ, & inueni illa recta in corde meo, & in corde hominũ, & oſtẽdi illis fructũ eorũ. Et quia dilexi præcepta tua ſuper aurũ, odio habui omnẽ viam mẽdacii. Sũt etiã qui exponũt יִשָּׁרְתִּי pro אִשָּׁרְתִּי cũ permutatione י in א, vt ſit, beata eſſe prædicaui, & beatos qui illã cuſtodiũt, &c. Alia forma, פִּקָּדוֹן, Depoſitũ. Le-

uit.6.4, Vel אֶת־הַפִּקָּדוֹן depoſitū. Gene.41.35, Et ſit eſca לְפִקָּדוֹן in depoſitū. Alia rurſum, præpoſito מ, 2. Paral. 31.13, בְּמִפְקַד præcepto Chizchiiáhu regis. Ieche.43.22, Et comburet eum בְּמִפְקַד הַבַּיִת præcepto domus extra ſanctuarium.i. quēadmodum præceptū erat domui vt facerēt ſacerdotes. Siue, in loco domus (aut tēpli) in quo iuſſum erat ſacerdotibus vt cōburerent illum, ſecundum R.D. in cōment. Altera ſignificatio, 2. Sem.24.9, & dedit Ioáb numerū מִפְקַד־הָעָם numeri populi regi. Nechem.3.31, ante portam הַמִּפְקָד Miphcád.

פָּקַח Aperire. Iiób 27.19, עֵינָיו פָּקַח oculos ſuos aperuit. Pſal. 146.8, Dominus פֹּקֵחַ עִוְרִים aperit cæcos.i. oculos cæcorum. R.D. Dominus aperit cæcos.i. ſanat eos qui ſūt cæci ex ægritudine oculi. Et dixit hoc, quòd cæcus eſt quaſi ligatus, vt è loco ſuo non recedat. Vel cæcos, ob multitudinē afflictionū: quia afflictio tenebris, & ſal' luci aſſimilatur. Ieſa.42.20, רָאוֹת videre multa, & nō ſeruabis: פָּקוֹחַ אָזְנַיִם aperire aures, & nō audiet.i. non prodeſt videre multa, niſi cuſtodias: nec aperire aures, niſi ſit qui audiat. Vel ſunt infinitiua vice futurorū: pro, Videbis multa &c. Vnde R.D. ſic exponit in cōment. Videbitis multa, id eſt multas afflictiones, & non obſeruabitis oculo cordis veſtri vtquid vobis euenerint afflictiones iſtæ. & ecce oculi veſtri vidēt, & cæci eſtis. Quid enim prodeſt videre, niſi cuſtodiatis vias veſtras? Et aures veſtræ apertæ ſunt, & non audiet quiſpiam ex vobis increpationē, & ſic eſtis vt ſurdi. Et רָאוֹת & פָּקוֹחַ ſunt infinitiua. Et dixit ſingulari numero, cuſtodies, audiet: perinde acſi nō vnus quidem ex illis cuſtodiret, & audiret bonā viam. Dixit præterea in ſecunda perſona, cuſtodies: & in tertia audiet, in eodē verſu, ſi-

cut & 1.Reg.22.28,Audite populi vniuersi ipsi:& idgenus plæraque. Iesa.42.7,לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת vt aperias oculos cæcos.2.Reg.19.16,פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ aperi Domine oculos tuos. Zechar.12.4, Et super domum Iehudáh אֶפְקַח אֶת־עֵינַי aperiam oculos meos. Gene.3.5,וְנִפְקְחוּ & aperientur(aperient se)oculi vestri. Est verbum in nifhál intransitiuũ, & sic Iesah. 35.5, Tunc תִּפָּקַחְנָה aperientur oculi cæcorũ. Tóar,Exod.4.11,Vel פִּקֵּחַ videns,vel cæcus.Et 23.8,quia munus excæcat פִּקְחִים videntes. p est lene. Nomen geminatũ,Iesah.61.1,Et vinctis פְּקַח־קוֹחַ apertioné carceris.Quãuis enim scribatur sicut duæ dictiones:vna tamen est significatio. Potest & vt duæ dictiones exponi,& קוֹחַ erit macór à לָקַח accipere.i.ad aperiendũ,& accipiẽdum eos è carcere,vel captiuitate. R. Ioséph scripsit קוֹחַ esse carcerẽ, sic appellatum quòd capti,& clausi ibi sint:& sic est sensus,ad aperiendum eis carcerem. R.Abrahám in cóment.nomen esse scribit, & dictionem vnam geminantem secũdam & tertiam literam radicalem,vt in סְחַרְחַר,& יְרַקְרַק,& אֲדַמְדָּם.

פָּקַע Vnde פַּקֻּעוֹת, Colocyntæ, siue Cucurbitæ agrestes minores satiuis. 2.Reg.4.39,Et collegit ex ea פַּקֻּעֹת שָׂדֶה cucurbitas agrestes. R.D.in lib.ra.dicit esse speciem peponũ paruorum. 1.Reg.6.17,מִקְלַעַת פְּקָעִים instar fundæ,cucurbitarũ agrestium. Et 7.24,וּפְקָעִים & cucurbitæ agrestes.i.figuræ cucurbitarum agrestiũ sub labio eius,ait R.D.in lib.ra. Tharghú,pro & cucurbitæ &c.habet, Et figuræ בֵּיעִין ouorum: quia scilicet erãt rotundæ vt oua.

פַּר Bos iuuenis:imò & senex vocatur פַּר.sed ex cótextu Sacrarũ literarũ videtur non esse magnus annis.Paru' vocatur עֵגֶל,Vitulus. Exo.29.1,Accipe פַּר אֶחָד

בֶּן־בָּקָר iuuencum vnũ filium bouis. Hinc videtur non eſſe grandis annis. Vel hoc dixit ad diſcrimen ſenioris. Tharghũ, תּוֹר bouem filiũ תּוֹרֵי boum. R. tamen Selomóh exponit vitulum, ita ſcribens, Accipe פַּר ad expiandum opus הָעֵגֶל vituli, qui eſt פַּר. Et R. Abrahám in cõm. Quia dixit פַּר, &c. ſignificat non fuiſſe grandem annis. Et ſic dicuntur filii columbæ, & hircus caprarũ. & Nume. 7, idem ſæpius repetitur. Geneſ. 32. 15, וּפָרִים & iuuencos decem. Fœmineũ, פָּרָה, Iuuẽca, vacca. Nume. 19. 2, & accipient ad te פָּרָה אֲדֻמָּה vaccam rufam. Geneſ. 32, 15, פָּרוֹת vaccas. פָּרָה eſt etiã nomen vrbis, Iehoſ. 18. 23.

פרר Vnde פָּרוּר, Olla, lebes, cacabus. Nume. 11. 8, & coquite בַּפָּרוּר in lebete. Vide פָּאר.

פרא Multiplicare, augere, Fructificare. In hifhíl, Hoſe. 13. 15, inter fratres יַפְרִיא multiplicabitur. aut multiplicabit ſe, vel creſcet. i. ipſe Ephraím, quoniam non fecit vitulos, inter fratres ſuos multiplicabitur, & creſcet, vt dixit Iahacób de illo, Gene. 48. 19, & profecto frater eius minor, maior erit illo, & ſemen eius erit, &c. R. Ionáh deducit à פֶּרֶא onager. i. erit vt onager. פֶּרֶא cum ſex punctis, Onager, ſiue aſinus ſylueſtris. Et per translationem, Homo ſylueſtris hoc nomine appellatur. Geneſ. 16. 12, & ipſe erit פֶּרֶא אָדָם ſylueſtris homo. Iiób 6. 5, Nunquid rudet פֶּרֶא onager iuxta germen? Et cum ה vice א, Irme. 2. 24, פֶּרֶה onager aſſuetus in deſerto. Iiob 24. 5, ecce פְּרָאִים onagri.

פרד Diuidere, Separare. In nifhál, Iudi. 4. 11, Et Chéber Chenita נִפְרָד diuiſus à Cáin. Prouerb. 18. 1, deſiderium quæret נִפְרָד diuiſus, in omni ſapientia miſcebitur. aut miſcebit ſe. R. Abrahám in cõmẽt. ita exponit, Propter diſcẽdi deſiderium quod habet, quæret

ſapientiam qui ſeparatus eſt à loco ſuo, & in omni ſapientia,id eſt & cum omnibus viris ſapientiæ miſcebit ſe. R.D.in lib.ra.qui eſt diuiſus in opinione ſua,& cõſilio ſuo,nec credit conſilio alterius, quæret deſideria, omni ſapientia oſtendet ſeipſum miſtum, quũ nõ ſit, ſed vadit poſt deſiderium cordis ſui. Geneſ.10.5,ab his נִפְרְדוּ diuiſæ ſunt inſulæ. Et 13.9, הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי diuide te quæſo à me. Itẽ 14,poſtquã הִפָּרֶד־לוֹט diuiſus eſt(aut diuiſit ſe)Lot.eſt macór prædicto more reſolutũ.Et 25.23, E viſcerib' tuis יִפָּרֵדוּ diuidẽtur. Et in pihél,Eſtér 3.8, populus quidam diſperſus,וּמְפֹרָד & diuiſus.Hoſe.4.14, quia ipſi cum meretricibus יְפָרֵדוּ diuident. ſub.vxores à maritis ſuis,fornicando cum illis. ita R.D.in lib.ra. & cõment. R.Abrahám, diuident maritos. R.Ioſéph deducit à פֶּרֶד mulus.i.ſcortabantur,& adulteriũ committebant vt muli: quia nõ eſt inter animalia,quæ adulteria,vt muli,cõmittant. Sunt etiam qui exponũt, Facient cum meretricibus opus muli qui nõ generat: nã ipſi coibant eo pacto,vt non generarent, ſicut Her & Onán,Gene.38.9. Et in hifhíl,Gene.30.40,וְהַכְּבָשִׂים הִפְרִיד & agnos diuiſit Iahacób. Deut.32.8,בְּהַפְרִידוֹ quando diuidebat ipſe filios hominũ. Ruth 1.17,mors יַפְרִיד diuidet inter me & te. Et in hithpahál, Pſal. 22.15, וְהִתְפָּרְדוּ & diuiſa ſunt omnia oſſa mea. Iiób 4.11,& filii leænæ יִתְפָּרָדוּ diuidentur. Nomen,פֶּרֶד,Mulus.1.Reg. 18.5,equum וָפֶרֶד & mulum.2.Semu.13.29,vnuſquiſque ſuper פִּרְדּוֹ mulum ſuum. 2.Reg.5.17, onus paris פְּרָדִים mulorum. Fœmineũ,1.Reg.1.33,ſuper הַפִּרְדָּה mulam.

Et in coniugatione cal,eſt Expandere,extendere.Ieche.1.11,& alæ eorum פְּרֻדוֹת expanſæ. Nomen,פְּרֻדוֹת, Grana.Ioél 1.17,& computruerunt פְרֻדוֹת grana. ſic R.

Abrahám,& R.D. Sunt enim grana diuisa & dispersa sub terra cuiuscunque seminis.

פרה Crescere, Fructificare. Irme.3.16, quũ multiplicati fueritis, ופְרִיתֶם atque creueritis. Deute.29.18, radix פֹּרֶה רֹאשׁ fructificans venenũ. Psal. 128.3, vitis פֹּרִיָּה fructificans. Gene.35.11, פְּרֵה cresce. Exod.23.30, donec תִּפְרֶה crescas. Et in hifhíl, Gen.41.52, הִפְרַנִי crescere fecit me Deus. Psal.105.24, וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ & crescere fecit populum suum. Nomen, פְּרִי, Fructus. Irme.12.2, fecerunt פְּרִי fructum. Psal.1.3, פִּרְיוֹ fructũ suum dabit.

Aliud, præposito א, אַפִּרְיוֹן, Lectus quo deferũtur sponsæ, Cant.3.9, אַפִּרְיוֹן lectũ fecit sibi rex Selomóh. Et rectũ est vt sint ex hac radice פֹּארָה פֹּארוֹת, de quibus in פָּאַר.

פרז Vnde פְּרָזוֹת, Vrbes absque munitione, & muro in planitie constitutæ. Iechez.38.11, Ascendam super terram פְּרָזוֹת vrbiũ absque muro. Zechar.2.4, פְּרָזוֹת absque muro habitabitur Ierusaláim. Ester 9.18, qui habitabãt בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת in vrbibus absque muro. Plurale masculeum, Chab.3.14, caput פְּרָזָיו vrbiũ eius absque muro. Vel, exercituũ eius, vt exponit R.D. in cõmen. scribens, Percussisti baculis eius .i. Ghog, perfodisti caput חיילותיו exercituũ eius. Et vocauit eos פְּרָזָיו, quia veniẽt in multitudine, & habitabunt in circuitu Ierusaláim in vrbibus absque muro. Vnde & ipse dixit, Ascendam super terrã vrbiũ absque muro. suprà citatũ. Et Zecha. 2,&c. vt supra. Vel, perfodisti baculis eius caput super vrbes absque muro, secũdum R.Abra. Nomen vniuersale vrbibus absq; muro, פְּרָזוֹן. Iudi.5.7, desierũt (cessauerunt) פְּרָזוֹן ciuitates absque muro. Et qui inhabitant ciuitates absque muro, dicũtur פְּרָזִים. Estér 9.19, Iehudæi הַפְּרָזִים qui habitabant in vrbibus absque muro.

פרח Florere, Oriri, germinare, Volare. Nume.17.8, פָּרַח floruit virga Aharón. Iesah.27.6, וּפָרַח & florebit Israél. Cant.6.10, vt viderẽ הֲפָרְחָה an floruerit vitis. Leuit.13.42, lepra פֹּרַחַת florens est. Iechez.13.20, quibus venamini animas לְפֹרְחוֹת vt volent. scilicet extra corpora. Siue, vt sint volantes, secũdum R.D. in comment. Est enim proprie participiũ fœmineum. Tharghum, vt pereãt. Hose.14.6, יִפְרַח florebit sicut lilium.

Et in hifhíl, Iechez.17.25, וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ & florere faciam lignum aridum. Prouerb.14.11, & tabernaculum rectorum יַפְרִיחַ florebit. Nomẽ, פֶּרַח, Flos. Nume.17.8, & protulit פֶּרַח florem. Iesah.5.24, וּפִרְחָם & flos eorũ. Plurale, פְּרָחִים: & cum pronomine וּפְרָחֶיהָ & flores eius, Exod.25.30. Tóar geminatũ, Iiób 30.12, ad dexteram פִּרְחַח paruus (pro paruuli) surgent, ad subsannandum scilicet. Sunt tamẽ qui nomen putant esse cõpositum, acsi dicat, פֶּרַח חַח flos spinæ, per quem indicat filios hominum leues atque contemptibiles, qui assimilantur flori spinæ. Ita R.D. & R.Moséh in cõment. Expositores (inquit R.D.) dicunt nomen geminare ח à פָּרַח florere, quòd puer sit vt flos. Et sic paruuli auiũ appellantur אֶפְרוֹחִים pulli. Et sic in verbis doctorũ Hebræorum, filii paruuli sacerdotum vocantur פִּרְחֵי כְהוּנָּה flores sacerdotii. Dicit ergo, Ad dexteram puer, id est quisque è pueris surgent. pro surgebãt &c. R. Abrahám Perusól, Ad dexterã &c. Et adhuc ecce video ad dexteram meã פִּרְחַח pueros qui floruerunt, & germinauerunt, & nati sunt vt contemnant me. R. Abrahám in cõmen. Pueri, quẽadmodum sunt flores. Idem R. Leui in cõment.

Alia forma, אֶפְרוֹחַ, Pullus. Deut.22.6, & matrẽ cubantẽ super הָאֶפְרֹחִים pullos. Iiób 39.27, וְאֶפְרוֹחָו & pulli eius.

פֶּרֶט Cum ſex punctis, Grana ſingula quæ remanēt tempore vindemiæ. Leuit. 19. 10, וּפֶרֶט & granū (pro grana) vineæ tuæ nō colliges. Et participiū in cal, Hamós 6. 5, הַפֹּרְטִים עַל־פִּי הַנָּבֶל, id eſt qui מִתְאַחֲרִים vniūt ſe ſecundum chorū. ita R.D. in lib. rad. exponit etiam Qui aperiunt cantica, & cantiones. Cui videtur ſimile quod dicunt doctores Hebræorū הוו פריטין שפותיה aperiunt labia ſua. Quidam deducunt à פְּרוּטָה obolus, aut nummus. Acſi dicat, Qui dant ſinguli obolū (aut nummum) cantori. Et in comment. ſic exponit, Qui dicūt cantica ſua ſecundum chorū, ſingulos gradus in cantico ſecūdum pulſationē chori aut pſalterii. Vel פּוֹרְטִים ſunt fides aut chordæ chori aut pſalterii, ſingulæ ſecūdum pulſationem ſuā. Alii exponunt, dantes ſinguli nummum pulſanti. Per hoc innuens totū illorum ſtudium fuiſſe in diuerſis ſpeciebus voluptatis, & Dei nō recordatos fuiſſe. Tharghū, Qui pulſant aut canunt. R. Abrahám in cōment. exponit, qui ſciebāt facere cātica præciſa (aut determinata) in pulſationibus abſq; חָרוּז.

פָּרַךְ Vnde פֶּרֶךְ cum ſex punctis, eſt קֹשִׁי, Duritia: & רִצּוּץ, Confractio, & contritio. Exo. 1. 13, & ſeruire faciebant AEgyptii filios Iſráel בְּפָרֶךְ in duritia. i. dure. R. Selomoh, ſeruitute dura cōterente corpus. Aliud, פָּרֹכֶת, Velū, cortina quæ diuidebat arcā à tabernaculo eccleſiæ. Exo. 26. 30, & facies פָּרֹכֶת velum ex hyacintho.

פָּרַם Scindere, & proprie in loco ſuturæ, ſecundum doctores Hebræos. Leui. 13. 45, veſtimenta eius erunt פְּרֻמִים ſciſſa. Et 10. 6, & veſtimenta veſtra non תִפְרֹמוּ ſcindetis.

פָּרַס Frangere, In fruſta concidere, Scindere, diuidere. Ieſah. 58. 7, Nónne פָּרֹס frangere (aut, vt fran

gas:est enim macór)esurienti panem tuum?Thren.4.
4,פֹּרֵשׂ frangens. Micháh 3.3,וּפָרָשׂוּ & fregerunt.quanquam sunt scripta cũ ש.Irme.16.7, non יִפְרְסוּ extendẽt se eis super luctũ ad consolandũ eum (.i.vnúquenque eorum)super mortuo. Exponit R.D. in lib.rad. Non venient ad consolandú eum super mortuo.Acsi dicat, Non plangent super mortuis,neque viuentes consolabuntur.Sunt(inquit) qui exponunt, Et non frangent eis.sub.panem. Mos enim consolantiũ est vt lugenti panem frangant,inquit R.Ioseph.Scribit R.D.in cóment.significare expandere manus in luctu, & percutere manú ad manum.i. & non lamentabuntur super mortuis,neque consolabuntur viuẽtes. Et in hifhíl, Deuter. 14. 7, וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ & vngulam non diuiserunt.Leuit.11.6,& vngulã non הִפְרִיסָה diuisit.Et 7,quia מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא findens (diuidens) vngulam est . Et 4, וּמִמַּפְרִיסֵי & ex diuidentibus vngulã. Nomen,פַּרְסָה,Vngula:vt paulo supra.Leui.11.3,פְּרָסֹת vngulas.Et in regimine Iesah.5.28, פַּרְסוֹת. Masculeum, Zechar. 11. 16, וּפַרְסֵיהֶן & vngulas eorũ diuidet. Et פֶּרֶס cum sex punctis,nomen est auis magnæ quæ deserta incolit. Secũdum R. Ionáh hæc auis Harabice dicitur עַקָאב. Leuit. 11.13,וְאֶת־הַפֶּרֶס & gryphum.

פָּרַע Deficere,rebellare,Elongare,Cessare,desinere, Denudare,discooperire,Vlcisci,vindicare,Occultare,Retrocedere.Num.5.18,וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה denudabit caput mulieris.i.capillos capitis mulieris absconditos sub velamine.Exo.32.25,& vidit Moséh populum quòd פָּרֻעַ הוּא כִּי־פְרָעֹה discoopertus esset,quia discooperuerat eum Aharón ad infamiã inter hostes eorũ. R. D. in lib.rad. quòd manifestatus esset ex operibus

ſuis malis.Prouerb.13.18,paupertas,& ignominia פּוֹרֵעַ מוּסָר deſerenti correctionem.ſub.euenient.R.D.in cōmen. dicit quòd paupertas, & ignominia euenient homini ſpernenti,& nolēti recipere correctionem.Iudic. 5.2,בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת quū vlciſceretur vltiones in Iſraél. Vel, eo quòd vltus eſt vltiones &c.ſecundum R.D. in lib. rad.Sunt tamen qui exponunt, in manifeſtando manifeſtationes &c. Priorē expoſitionem ſequitur in cōment.Et Tharghum,pro נְקַם vlciſci,habet פְּרַע. Proue. 4.15,פְּרָעֵהוּ deſere illam.Iechez.24.14,non אֶפְרַע retrocedam,& non parcā.Acſi dicat,Non redibo retrorſum ab illo quod locutus ſum.Leuit.21.10, אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע caput ſuum non nudabit. Mos enim lugentis erat, vt diſcooperiret caput,tiarámque,aut pileum amoueret. Prouerb.8.33,& ſapientes eſtote,& ne תִּפְרָעוּ poſtponatis.In comment.Ne ceſſare faciatis à cordibus veſtris. Vel dicit,Par eſt vt præcedat correctio doctrinā,& non facere cōtrariū.Vel dicit quòd ſapiētia clamat,vt diſcatis eā,& ſuſcipiatis ab illa increpationes ſine aliqua retributione, ſed gratis. Tharghum, Et ne conculcetis. Vel ſecundū R.Leui in comment.Ne ceſſetis à vigilātia & ſtudio.Vel,ne deſeratis has vias quas præcepi vobis:quia ſunt viæ ad apprehēdendā ſapientiam. Et in nifhál,Prouer.29.18,בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם quū non fuerit viſio,deficiet(rebellis erit) populus. In cōment. exponitur,nudabitur.aut manifeſtabitur. Et in hifhil,2.Paral.28.19, quia הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה vltionem fecit in Iehudáh. Alii(inquit R.D.)exponunt,manifeſtationem fecit.

Illud autem Irme. 44.30, Ecce ego do Parhoh חָפְרַע Chofráh regē AEgypti in manu inimicorum eius:ſcribitur cū ח,& eſt cognomen ipſius Parhóh,qui erat illo

tempore.Sunt qui dicunt (inquit R.D. in comment.) ח esse loco ה, & per metathesin literarũ esse ipsũ פַּרְעֹה, sic vocatum quòd esset פָּרוּעַ nudatus aut nudandus, & manifestandus. Tharghũ, תְּבִירָא confractionis, aut confractum. Nomen, פֶּרַע, Nudatio, Vltio, Vindicta. Nume.6.5, גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, crescere faciat nudationẽ capilli capitis sui. Aliud, פַּרְעֹה, Vltio, vindicta. Vnde פַּרְעוֹת, vt in macór cal. Deuter.32.42, à capite (.i. ab initio) פַּרְעוֹת אוֹיֵב vltionum inimici.

פָּרַץ Diuidere, rumpere, Diruere, Destruere, Cogere, Multiplicare, augere, crescere, Transire terminum. 2.Semu.5.20, פָּרַץ יְהוָה אֶת־אֹיְבַי לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים diuisit Dominus inimicos meos secundum diuisionẽ aquæ. idcirco vocauit nomen loci ipsius Báhal perasim. 2.Paralip.20.37, פָּרַץ יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ diruit (destruxit) Dominus opera tua. Iiób 28.4, פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר, creuit torrens (acsi rumperetur) apud peregrinantẽ. aut habitãtem: sub. iuxta illũ. R.Leui in cõm. Creuit torrens à peregrinante.i. à loco in quo peregrinatur homo. R.Abrahám auenhezra in cõment. Crescet locus torrentis qui est גָּר, hoc est מֻגָּר effusus, sicut aquæ הַמֻּגָּרִים effusæ, adeò vt obliuioni tradatur præ multitudine, quem calcauerunt filii hominum. & sic גָּר non est à גור peregrinari, habitare: sed à נָגַר, Effundere, defluere. R.Moséh in cõmẽ. Dixit quòd Deus crescere facit torrentem à loco ex quo defluit: (& est locus absconditus sub terra) & loca torrẽtis obliuioni traduntur à pede, & non transibunt illum, quia aquæ excreuerunt, & roboratæ sunt super homines, & mouentur, & eleuãt fluctus. Et R.Abrahám Perusól in comment. Aliquando Deus crescere fecit torrentem qui

qui est apud homines iuxta illú commorantes:& siccare fecit illum vt esset aridus. Et sic, Loca obliuioni tradita à pede: nunc quia iam transeunt illac per aridá ab aquis pristinis: nnuc Eleuantur ibi aquæ altiores homine:& Mouentur pedes hominis illac transeundo. Acsi dicat: nunc torrentes vertuntur in aridam, nunc arida in torrentes aquarú. מֵעִם־גָּר ab homine qui peregrinatur,& manet illic. Gene.38.29, מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ cur diuisa est(diuisit, vel rupit se)propter te diuisio?& vocauit nomen eius פָּרֶץ Páres. Vel sic, Cur diuisisti? super te sit diuisio. Vel, quare diuisisti super te diuisioné? R.Selomóh in comment. exponit, Cur roborasti tibi robur? Tharghú, quàm magna fortitudo fuit tibi, vt præuales? Psal. 80.13, vt quid פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ diruisti (destruxisti) macerias eius? Micháh 2.13, ascédit הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ destructor ante eos, destruxerunt & transierunt portam. 1.Paralip.4.38,& domum patrum suorum פָּרְצוּ לָרוֹב auxerút multum. Vel, multiplicati, aut dispersi sunt valde, siue multum, secundú R.D. Hose.4.2, & furari & adulterium committere, פָּרָצוּ destruxerunt. aut ruperunt, subaudi maceriam & custodiá legis, & multiplicauerunt præuaricationes, secundú R.D. in commen. Eccle.10.8, וּפֹרֵץ גָּדֵר & diruenté sepem mordebit serpés. Iesah.5.5, פָּרֹץ גְּדֵרוֹ diruere(pro diruá)maceriam eius, & erit in conculcationé. Est macór vice futuri. Vnde & Tharghum habet futurú אֶתְרַע. 2.Paral.31.5, וְכִפְרוֹץ הַדָּבָר & quum multiplicata esset res. Eccles.3.3, tempus לִפְרוֹץ destruendi,& tempus ædificandi. Exo.1.12, יִפְרֹץ crescet. 2.Paralip.11.23, וַיִּפְרֹץ & dispersit de omnibus filiis suis in vniuersas terras Iehudáh &c. R.D. in cóment. Hose.4.10,& non יִפְרֹצוּ crescent. multiplicabuntur. 1.Paral.13.

2,& à Domino Deo nostro נִפְרְצָה dispergamus.sub.huc & illuc.acsi dicat, Mittamus huc & illuc ad fratres nostros. Et in nifhál,1.Semu.3.1,נִפְרָץ aperta. Et in pohél, Nechem.1.3, Et murus Ierusaláim מְפֹרָצֶת dirutus. destructus. Nomen,פֶּרֶץ,Diuisio, Ruptio,ruptura,Apertura,Percussio,Multiplicatio.Iesa.58.12,sepiens פֶּרֶץ aperturá.Psal.144.14,non est פֶּרֶץ ruptura.aut apertura,sub.in muro,secundũ R.Abrahám.R.vero D. in cõment.exponit,Non est in nobis,neque in animalibus nostris sterilitas: quia sterilitas est פֶּרֶץ diuisio, percussio.Iechez.13.5,non ascendistis בַּפְּרָצוֹת in diuisionibus. aut rupturis, sub.murorum:aut aperturis. Alia forma,præposito מ.Iudic.5.17, וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן & in fracturis(aperturis)eius habitabit.Exponit R.D, in loco vbi diffunduntur flumina.Sunt qui exponunt,in locis fractis vrbium ad custodiendũ ea à facie inimicorum:idcirco non venit ad bellũ. Tóar,פָּרִיץ,Fur,latro:à diruendis,destruendísque domibus sic appellatus. Psal.17.4, ego custodiui vias פָּרִיץ latronis. i. prohibui nequis ambularet per semitas (aut vias) latronis, & impii. Et sic Gene.3.24,ad custodiendum viam arboris vitæ.i.ad prohibendũ nequis iret per illam. R.Abrahám,Custodiui.i.posui custodes iuxta semitas eius,ne verbũ labiorũ tuorũ transgrederetur,quòd esset latro.Ieche.18.10, & genuerit filiũ פָּרִיץ latronẽ. R.D.in cõmẽt. destruẽtem.sub.sepẽ veritatis.Iesah.35.9,non erit ibi leo,וּפְרִיץ חַיּוֹת & latro bestiarũ(.i.& alia bestia rapax)non ascendet per eam.Plurale,פְּרִיצִים,instar נְרִיבִים. Alia forma, Irme.7.11,spelunca פָּרִיצִים latronum.Dani.11.14,& filii פָּרִיצֵי latronum.Hæc tamen possunt dici esse eiusdem speciei,& præter normam esse cum camés,vt scribit R. Dauid in Michlól de סָרִיסִים.

פרק Conterere, Frangere, confringere, Diuidere, separare, Seruare, autſaluũ facere. Geneſ.27.40, וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ & franges iugum eius à collo tuo. Pſal.7.3, ne forte rapiat vt leo animam meã, פֹּרֵק laceret &c. R. Abrahám in comment. Ne forte rapiat quilibet ex inimicis, vt leo animã meam: laceret, membratim diuidens, & frangens. R. Dauid, frangat &c. Thre. 5.8, פֹּרֵק qui ſeruet (aut ſaluum faciat) non eſt, de manu eorũ. Pſal.136.24, וַיִּפְרְקֵנוּ & ſeruauit nos ab inimicis noſtris. Et in pihél, Exod.32.2, פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב ſeparate inaures aureas. פ eſt cum camés propter ר literã ſequentem, vt פָּרְכוּ. 1. Reg.19.11, מְפָרֵק הָרִים conterens montes. Zechar.11.16, יְפָרֵק conteret. Et in hithpahál, Iechez. 19.12, הִתְפָּרְקוּ fracti ſũt.ſub.rami eius. Exo.32.24, הִתְפָּרָקוּ ſeparate vos.ſub.ab inauribus quæ ſunt in auribus veſtris. Et idcirco eſt in hithpahál, quia magno, & prompto animo fecerunt, & lubẽtiſſimo animo ſeparauerũt ſe ab inauribus ſuis, vt illas non haberent amplius. Et 3, וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל־הָעָם אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב & ſeparauerunt ſe omnis populus ab inauribus aureis. Hoc loco אֶת ponitur vice מִן, inquit R.D. in Michlól, & lib.rad. Nomen cũ ſex punctis, פֶּרֶק, Fractio, Contritio, Laceratio. Nachum 3.1, פֶּרֶק contritione (laceratione) plena. Hobadiáh 14, & ne ſtes ſuper הַפֶּרֶק contritione.i.non erat tibi ſtandum ſuper contritione quæ venit Iſraeli, ſed liberare eos debebas, ſi poteras. Et eſt ſicut illud Leuit.19.16, non ſtabis contra ſanguinem proximi tui. Sunt qui exponũt, in capitibus viarũ, in loco vbi viæ ſeparantur abinuicem, vbi dicebas Babyloniis, Hæc eſt via. Et מ præpoſito, Os colli, ſiue poſt collum. 1. Semu.4.18, & confractum eſt מַפְרַקְתּוֹ os colli eius.

פרש Exponere, Explanare, declarare, Diuidere, separare, Pungere. Leui. 24. 12, לְפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה, vt exponeret eis iuxta sermonem Domini. Et in nifhál, Iechez. 34. 12, in medio ouium suarũ נִפְרָשׁוֹת diuisarum. i. dispersarum. Et in pohél, Neche. 8. 9, Et legerunt in libro, in lege Dei מְפֹרָשׁ exposito. vel declarato. i. verbo exposito, secúdum R. Abrahám auenhezra in cóment. Et in puhal, Nume. 15. 33, non פֹּרַשׁ expositũ (vel declaratum) erat quid esset faciendum illi. Et in hifhil, Prouerb. 23. 32, & sicut regulus יַפְרִשׁ punget. Verbum caret י coniugationis. R. Abrahám in commentariis exponit, mordebit, sub. te. Et ex hoc vocatur פָּרָשׁ, Eques, propter הַפְּרִישִׁין calcaria quæ sunt in pedibus eius. Idem R. Leuí. Et R. Himmanuél, Et sicut regulus יַפְרִשׁ hoc est יַכְאִיב dolore afficiet. Et dixit, dolore afficiet, in verbo hoc quod est diuidere, separare: quòd dolor separet coniuncta, sicut accidit in incisionibus, (siue in incisis) & vulneratis, in quibus propter separationem partiũ coniunctarum carnis contingit dolor. Et etiam in loco vbi fit diuisio, cóspicitur virus ex quo generatur dolor: & idcirco dixit יַפְרִישׁ loco יַכְאִיב. Vel dixit יַפְרִישׁ faciet liuores. vt enim magnũ liuorem infert morsus serpentis, & reguli, sic faciet & vinum. Dicit ergo metaphorice, vinum dolore afficere stomachum, & caput ebriorũ, perinde acsi momordisset eos regulus. Nomen, פָּרָשָׁה, Declaratio, expositio. Estér 4. 7, וְאֵת פָּרָשַׁת expositionem argenti. Et 10. 2, וּפָרָשַׁת & expositio magnitudinis Mordochái. Tóar, פָּרָשׁ, Eques. Nachum 3. 3, פָּרָשׁ מַעֲלֶה וְלַהַב חֶרֶב equitis, ascendere facientis (lanceá,) & ferrum gladii. R. D. in li. rad. scribit ו in וְלַהַב redundare, sicut Genes. 22. 4, die tertia וַיִּשָּׂא

leuauit Abrahám oculos ſuos. Vel eſt locutio defectiua,& ſubauditur lanceā, vel clypeū,aut idgenus armorū:vt legas,aſcendere facientis ferrū &c.vel,aſcendere facientis lanceam,& ferrū &c.Et dictio פָּרָשׁ non eſt in regimine.1.Reg.1.5,currum וּפָרָשִׁים & equites.Exo.14.26,& ſuper פָּרָשָׁיו equites eius. Illud autem Iechez.27.14,De domo Togarmáh equos וּפָרָשִׁים & quites : ſunt qui exponunt פָּרָשִׁים ſpecies equorum generoſorū: ſed non eſt opus tali expoſitione,quia præcedenti verſu dictum eſt,Græcia,Tubál, & Méſec ipſi negotiatores tui in animabus hominum. Hinc & פֶּרֶשׁ cū ſex punctis, i.Stercus,fimus. Malachi 2.3, & ſpargam פֶּרֶשׁ ſtercus. Exo.29.14,& pellem eius,וְאֶת־פִּרְשׁוֹ & fimum eius.

פָּרַשׂ Cum puncto in ſiniſtro cornu,Expandere,extēdere,diſpergere. Pſal.105.39,פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ expandit nubem in tentoriū.pro tentorio.Irme.48.40, וּפָרַשׂ כְּנָפָיו & expādet alas ſuas. Iiób 11.13,וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ & extendes ad eum palmas tuas. Exod.25.19,פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם expandentes alas. Ioél 2.2,ſicut mane פָּרֻשׂ expāſum ſuper montes. Exod.9.29,אֶפְרֹשׂ אֶת־כַּפַּי expandam manus meas ad Dominum. Et in nifhál, Ieche.17.20,יִפָּרֵשׂוּ diſpergentur. Et in pihél,Zecha.2.6,in quatuor ventos cæli פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם diſperſi vos. Thren.1.17,פֵּרְשָׂה percuſſit Siión manus ſuas.more ſcilicet lugētiū. Pſal.68.15,בְּפָרֵשׂ quū extenderit Omnipotēs reges in ea,ningere faciet in Salmon. R.D.in cōm.quū extēderit,vt Pſal.143.6, expandi manus meas ad te.i.quū percuſſerit eos Deus omnipotens,ſicut dictū eſt Ieſah.37.36,Et egreſſus eſt angelus Domini &c. & ecce vniuerſi ipſi cadauera mortuorum,expanſi ſuper faciem terræ,reges, & principes,ſicut ſcriptū eſt 2.Paralip.32.21,& elegit om-

nem virum robuſtum,principẽ & ducem in caſtris regis Aſſúr.Sunt etiam qui exponunt,quum contereret (confringeret) vt Irme.4.31, vt infrá. In ea.i.in Ieruſaláim,tunc quũ extenderit Omnipotens reges,congregatio quæ erat in tenebris, efficietur alba vt nix. תַּשְׁלֵג eſt verbũ intranſitiuũ. Poteſt eſſe & tranſitiuũ,& ת referetur ad Deum.i.dealbabis,in Salmón,hoc eſt in tenebris,hoc ſenſu,Quum extẽderis,Omnipotens,reges in ea, dealbabis tenebras. Et R.Abrahám auenhezra, Quũ extenderit Omnipotens(.i.victor) reges terræ in ea(ſub.congregatione)תַּשְׁלֵג conſpicietur alba tanquã nix quæ iugiter inuenitur in monte Salmón.R.Himmanuél, Quũ contriuerit,& ſucciderit Deus omnipotens reges, qui venturi ſunt cum exercitu Gog & Magóg in ea &c. quẽadmodum deſcendit pluuia, & nix è cælo, ſic deſcendere faciet Deus plagas vmbræ mortis.i.lapides grandinis,& ignem atque ſulphur.Et hoc eſt quod memoratũ eſt in libro Iechez. 38.21, & vocabo aduerſum eum in cũctis montibus meis gladium, dixit Dominus Deus &c. imbrem inundantem, & lapides grandinis,ignem & ſulphur pluere faciam ſuper eum &c.In ea,ait,id eſt in cõgregatione quæ congregata eſt aduerſus Iſraél. תַּשְׁלֵג, acſi dicat, Pluere faciet inſtar niuis plagas vmbræ mortis.Vel ſecũdum aliam ſignificationẽ,Quũ expanderit ſe, vel expãſi fuerint.i. quũ exercitus Gog & Magóg fuerit inſtar auroræ expanſæ ſuper montes, iuxta illud Iechez.38.9,Et aſcendes veluti multitudo aquarũ,venies tãquam nubes ad operiendũ terrã &c.In ea.i.in terra Iſraél,orietur lux ſalutis vice tenebrarũ vmbræ mortis quæ fuerũt illi propter pauorẽ exercitus Gog & Magóg. Et vocat ortũ lu

cis ſalutis ſuper eã, cãdorem niuis, metaphorice: & tenebras afflictionis, vocat Salmón.i.tenebras. Et macór cum pronomine, Ieſah.1.15, וּבְפָרִשְׂכֶם & quũ extenderitis manus veſtras. ר eſt cum chiric loco ſeghól, inquit R. Abrahám auenhezra, & R.D.in cõment. & in Michlól. Irme.4.31, Vox filiæ Siión lamentabitur(pro quæ lamentatur) תְּפָרֵשׂ כַּפֶּיהָ expandet manus ſuas. Vel, cõteret(aut percutiet) manus ſuas alteram ad alteram more lugentiũ, ſecundum R. Himmanuel. R.D, extendet.i.coniunget manus ſuas alteram ad alteram.

פְּרָת Euphrates. Gen.2.14, Et fluuius quartus eſt פְּרָת Euphrates. Secundum R. Ioſéph, duces habitantes iuxta flumen Peráth, dicuntur פַּרְתְּמִים quaſi Perathæi.i.Euphratæi. Eſtér 1.3, Fecit conuiuiũ omnibus principibus ſuis, & ſeruis ſuis, fortitudini Perſarum, & Medorũ, הַפַּרְתְּמִים ducibus Euphratæis. Alii dicũt, maiores ſignificare principes: & ita exponit R.D.in פַּרְתָּם.

פָּשָׂה Creſcere, Expandi, diffundi. Leuit.13,5, Nõ פָּשָׂה creuit (diffudit ſe) plaga. Et 35, Et ſi פָּשֹׂה יִפְשֶׂה creſcendo creuerit.

פָּשַׁח Scindere. Semel tantum inuenitur, ídque in pihél. Threno.3.11, Vias meas peruertit, וַיְפַשְּׁחֵנִי & ſcidit me. Tharghum, pro וַיְשַׁסֵּף & ſcidit Semuél Agág, 1.Semu.15.33: habet וּפַשַּׁח. Et in Miſnáh, אִילָן שֶׁנִּפְשַׁח arbor quæ ſciſſa eſt.

פָּשַׁט Exuere, Expoliare, Excoriare, Irruere, irrũpere, Graſſari, prædari, ire ad expoliandum, prædandúmque. Hoſe.7.1, פָּשַׁט expoliauit(prædatus eſt) latro foris. Nachum 3.16, Bruchus פָּשַׁט graſſatus eſt, (expoliauit,)& auolauit. R. Abrahám in cõm. Et vniuerſi ipſi erũt ſicut locuſta quæ graſſatur ſuper terram, & auolat, & non apparet. R.D.in cõment. ſicut locuſta

249

quæ graſſatur in terra,& cito auolat,ſicipſi volauerũt, & cito perierunt,& opes illorum non profuerunt illis. Leuit.6.11,וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו & exuet veſtes ſuas.Iudic.9.33, וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר & irrues ſuper ciuitatẽ.vel,ibis ad expoliandum,& prædandum ciuitatẽ. 1.Sem.27.10,& dixit Achís,אַל־פְּשַׁטְתֶּם הַיּוֹם quò irruiſtis(iuiſtis ad prædandũ, graſſati eſtis)hodie? אַל ponitur pro אָן quó, ſecundum R.D.in cõment. & ita habet Tharghum,לְאָן quó. Sed R.Ionáh ſcripſit א poni pro ע, hoc eſt אַל pro עַל ſuper: & ſubaudiendum מִי, vt ſit עַל־מִי ſuper quem. R. verò Abrahám exponit אַל iuxta propriã ſignificationem,& legendum interrogatiue, Non graſſati eſtis hodie? Et ipſi reſponderunt, Sic,graſſati ſumus in tali,& tali loco. Nechem. 4.23, פֹּשְׁטִים בְּגָדֵינוּ expoliantes nos veſtes noſtras.Ieſa.32.11,פְּשֹׁטָה exuere,& nudare.pro exuite vos & nudate vos:macór pro imperatiuo.Hannaghíd ſcripſit eſſe imperatiua:R.Moſéh,infinitiua.R.D.in comment.dicit eſſe imperatiua fœminea pluralis numeri, quanquam ſint qui dicant eſſe mecoróth: & quòd huiuſmodi imperatiua quandoque veniũt cum נ & ה, interdum cum נ tantum,vt קְרֶאןָ Ruth 1.20.interdum cũ ה tantũ, vt hoc loco Ieſahiáh. Iechez.44.19, יִפְשְׁטוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם exuent ſe veſtibus ſuis. Et in pihél,1.Semu.31.8,לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים ad expoliandum occiſos. Et in hifhíl,Iiob 19.9,כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט gloriã meam à me expoliare fecit.Vel,opes ſiue diuitias meas. Leui.1.6,וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה & excoriare faciet holocauſtum.2.Paral.35.11, Et leuitæ מַפְשִׁיטִים excoriabãt. 2.Paral.29.33, Et non poterãt לְהַפְשִׁיט אֶת־כָּל־הָעֹלוֹת excoriare omnia holocauſta. Nume.20.26,וְהַפְשֵׁט & exuere fac. Hoſe.2.3, פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה ne forte expoliare faciam illam nudam. Et in hithpahál,

hithpahál,1.Semu.18.4.וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן אֶת־הַמְּעִיל & exuit se Iehonathán pallio. Dictio אֶת ponitur vice מִן, secundum R.Dauid in Michlól & lib.rad.

פָּשַׁע Deficere, מָרַד, Rebellare, & exire à voluntate domini, vel præcepto per superbiã. 2. Reg.3.7, Rex Moáb פָּשַׁע בִּי rebellauit contra me. Iesa.1.2, & ipsi פָּשְׁעוּ בִי rebellauerunt contra me. præuaricati sunt in me. Et 48.8, וּפֹשֵׁעַ & præuaricans. Item 59.13, פָּשֹׁעַ præuaricari. Prouerb.28.21, יִפְשַׁע־גָּבֶר præuaricabitur vir. Et in nifhál, Prouerb.18.19, frater נִפְשָׁע durior est ciuitate forti: & lites sicut vectis fortis. R.Abrahám auĕhezra, Frater qui præuaricatur.i. à quo egreditur præuaricatio, magis præuaricatur, quàm ciuitas quæ præuaricatur contra regem suum: & lites fratris erunt sicut fortitudo vectis palatii.cum ostiis scilicet. Et dixit Frater: quia multitudo litiũ est propter hæreditatẽ fratrum.

Nomen, פֶּשַׁע, Defectio, rebellio, præuaricatio. Exod. 22.9, super omnẽ rem פֶּשַׁע præuaricationis. in deposito scilicet: quia non custodiuit illam secundum morem custodum. Et quanuis non sit hîc rebellio, quia tamen debitam non adhibuit diligẽtiam, perinde est acsi rebellasset contra deponentem, & fecisset cõtra mandatum illius. Micháh 1.5, מִי־פֶּשַׁע quæ præuaricatio Iahacób? Vel potius, Quis(sub.fuit) causa præuaricationis Iahacób? nónne Somrón? Dictio enim מִי, non dicitur nisi de viuente. Psa.36.2, dixit פֶּשַׁע præuaricatio impio. R. Abrahám, Hoc cogito in medio cordis mei: perinde acsi præuaricatio impiũ alloquatur, Ne paueas. Idcirco nõ est pauor Dei ante oculos eius. R.D.in cóm. Dico in medio cordis mei, quòd præuaricatio.i. cogitatio mala, dicit ad impiũ, Fac quicquid vis. Quia non

est pauor &c. Et dixit פֶּשַׁע præuaricatio &c. sicut dictũ est Gene.4.7, Ad ostium peccatum cubat. Tharghum, Dixit rebellio ad impiũ &c. R. Selomóh, Hæc scriptura versatur in medio cordis mei, quód præuaricatio .i. cogitatio mala dicit impio, vt non sit timor Domini ante oculos eius. Prouer.17.9, qui operit פֶּשַׁע præuaricationem, quærit amorem. R. Abrahám in cómen. Qui quærit amorẽ socii sui, (.i. alterius,) operiet præuaricationem eius qua præuaricatus est in eum, & non manifestabit illam. Et iterans rem præuaricando vice altera, diuidit ducem qui ipsum magis dilexisset quàm se. Eodem ferè modo exponit R. Leui. Et 10.12, & omnes פְּשָׁעִים præuaricationes operiet charitas.

פשע Cũ puncto in sinistro cornu, Incedere, deambulare, gradi. Iesah. 27.4, אֶפְשְׂעָה בָהּ incedam cótra illam. In quibusdam libris, inquit R.D. est cum camés chathéph. 1.Sem.20.3, quia כְפֶשַׂע sicut passus inter me & mortẽ. acsi dicat, Parum. Nomen, præposito מ, 1.Paralip.19.4, & præcidit vestimẽta eorum per medium עַד־הַמִּפְשָׂעָה vsque ad nates.

פשק Aperire. Proue.13.3, פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו aperiẽti labia sua contritio (terror) ei. Et in pihél, Ieche.16.25, וַתְּפַשְּׂקִי אֶת־רַגְלַיִךְ & aperuisti pedes tuos omni trãseunti.

פשר Interpretari. vnde פֵּשֶׁר cum quinque punctis, quanquã nonnulli codices habeãt sex. Eccles. 8.1, & quis cognoscit פֵּשֶׁר דָּבָר interpretationem verbi? Et in lingua Aramæa, Dani.2.4, Dic somnium seruis tuis, וּפִשְׁרָא & interpretationem indicabimus.

פשת Vnde פִּשְׁתָּה, Linum. Iesa.42.3, וּפִשְׁתָּה & linum ferè extinctum non extinguet. Plurale masculeum, Iesah.19.9, operantes פִּשְׁתִּים lina. Iehos.2.6,

בִּפִשְׁתֵּי הָעֵץ in linis ligni. In linis.i.culmis linorum, quia adhuc linú erat in culmo, qui vocatur lignum, seu arbor, aut arbustú. Et in lingua Sancta inueniuntur huiusmodi cóiunctiones, vt idem sit coniunctú, & id cui coniungitur, vt וְתוֹלַעַת שָׁנִי & vermiculo cocci, Exo.25.3. Et cótra, vt Leuit.14.4, וּשְׁנִי תוֹלַעַת & coccú vermiculi.

פָּתַת In frusta concidere, Frangere. Leuit.2.6, פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים fráges illud in frusta. Est macór, vel imperatiuú vice futuri: sicut Deut.32.50, וּמֻת & morere (pro morieris) in monte. sic, frange (pro franges) illam) vel illud) in frusta. Inde פַּת, Frustum, buccella, Genes.18.5, & capiam פַּת־לֶחֶם buccellam panis. Ruth 2.14, & intinges פִּתֵּךְ buccellam tuam in aceto. Psal.147.17, כְּפִתִּים sicut buccellas. Et perfectú nomen, Iechez.13.19, וּבִפְתוֹתֵי לֶחֶם & in buccellis panis. Secundum R. Iehudah inuenitur verbú in hifhil in hac radice, Prouerb.24.28, וַהֲפִתִּית בִּשְׂפָתֶיךָ & cófringes (pro vt confringas eum) labiis tuis. acsi dicat, Ne sis testis &c. quia si fueris testis sine causa, confringes, & cóminues illum labiis tuis. Et secúdum normam debuerat esse וַהֲפִיתוֹתָ, cum chólem, inquit R.D. Require & in פָּתָה, licet ipse R.David prædictam expositionem approbet.

פָּתָה Est נָטָה, Inclinare, declinare cor ad ea quæ sút præter rationé & veritatem. Suadere, persuadere, Dilatare. Iiób 5.2, quia stultum occídet ira, וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה & declinantem interficiet inuidia.i. eum qui declinauerit ad omnia quæ viderit, & concupiuerit sibi, interficiet eum inuidia, quia inuidebit omnibus quæ videbit. R. quoque Leui in cóment. scribit esse virum multi desiderii, cuius cor inclinatur ad omnes prosperitates, & semper remanet cum inuidia, & dolore ip-

ſo.Et cõparauit פֹּתֶה ſtulto, quia vtplurimum eſt ſtultus. R.Moſéh in cõm.Eũ qui affligit ſeipſum,quia viæ ſuæ non proſperè cedunt, omni tẽpore interficiet ira. קִנְאָה enim & כַּעַס ira, vnũ ſunt vbiq;. Prou.26.19,וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו & declinanti (ſub. ad te) labiis ſuis (deficit ב) ne miſceas te.i.& cum declinante ad te labiis ſuis, & verbis ſuis blandis,cuius cor non eſt tecũ, ne habeas commercium.Sunt tamen(inquit R.D.)qui exponunt ſecundum alteram huius verbi ſignificantiam, nempe, Et cum dilatante os ſuũ ad loquendum verba vana, & opprobria aduerſum homines,ne miſceas te. Vel quia dixit,Qui reuelat ſecretum,ambulat fraudulẽter: ſubiungit, Et cum dilatãte labia ſua, & reuelante ſecretũ, ne miſceas te cum illo.Tharghũ,Et cum blandiẽte labiis ſuis,ne miſceas te.R.Abrahám auẽhezra,Et blandiẽti ne miſceas te: quia reuelabit ſecretũ tuum, & eſt fraudulẽtus. Hoſe.7.11, & fuit Ephráim ſicut columba פּוֹתָה אֵין לֵב declinás abſq; corde.i.quæ declinat ad eſcã, & non eſt ei cor, vt intelligat & cõſyderet quòd ad capiendam illam rete expanſum ſit, quum declinauerit ad cibum:ſic Ephráim declinauit ad illos ad quos trahebat eius deſiderium, ad AEgyptũ, ad Aſſúr, vt quæreret auxilium : & non erat ei cor ad intelligendum, ſciendúmque quòd omniũ creator ruere faceret eos,ſi ab altero auxilium quærerẽt.Et hoc eſt quod dixit ſequenti verſu, Quum iuerit,expandam rete meũ ſuper eos &c.Eodem modo exponit R.D.in cõment. Iiób 31. 27, וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי & declinauit in occulto cor meũ. ב in בַּסֵּתֶר eſt dagheſſatum, vt habent libri emendati & correcti,inquit R.D.in Michlól:& ſic nõ eſt maccáph inter ipſam & præcedentem dictionẽ: & פ & ת ſunt cum

ſeuá quieſcēte: quòd ſi eſſet ibi maccáph, tūc ב eſſet cū rapheh, & moueretur. Et in nifhál, Iiób 31.9, ſi נִפְתָּה declinauit (aut inclinatū eſt, vel inclinauit ſe) cor meū ſuper mulierē. Irme.20.7, וָאֶפָּת & declinaui. pro וָאֶפָּתֶה. R.D. in cōmen. Et inclinatus ſum ad verba tua. Et eſt inſtar אֵגַל. & perfectum אִפְתָּה inſtar אִבְנָה. Et in pihél, Irme.20.7, פִּתִּיתַנִי inclinare feciſti me. Et ſecundum R. Moſch Kimchi, ex hac radice eſt illud Prouerb.24.28, וְהִפְתִּיתָ &c. quod eſt citatum in פָּתַת, in fine. Et ה eſt vice אִם, hoc ſenſu, Ne ſis teſtis gratis in amicum tuum. וְאִם פִּתִּיתָ & ſi declinare feciſti eū, & teſtificatus eſt pro te teſtimoniū falſum, ne teſtificeris propter hoc pro illo falſum teſtimoniū. Et hoc eſt quod dixit poſtea, Ne dicas, Quēadmodum fecit mihi, ſic faciā ei. Iechez.14.9, Ego Dominus פִּתֵּיתִי אֵת הַנָּבִיא הַהוּא declinare feci prophetam illum. ה prius, eſt cum ſeri. Hoſe.2.14, ecce ego מְפַתֶּיהָ declinare facio eam. vel perſuadeo illi. Scribitur cum י loco ה vltimæ radicalis, inquit R.D. in lib. rad. Et in cōment. ſic exponit, Dabo in corde eius vt cōuertatur ad pœnitentiā, adhuc illa in captiuitate exiſtēte. Qui enim perſuadet ſocio ſuo, trāſire facit illum à ſua opinione ad opinionem alterius: & ſic Dominus trāſire facit Iſraél ab opinione ſua in qua eſt in captiuitate vt ſequatur deſiderium, & cogitationem malam, & dat in corde eorum vt relicto malo, accipiant bonum. Ob id ait Iechez.11.19, Remouebo cor lapideū de carne veſtra, & dabo vobis cor carneū. 2.Semu.3.25, quia לְפַתֹּתְךָ ad perſuadendū tibi venit. Iudic.14.15, פַּתִּי אֶת אִישֵׁךְ perſuade viro tuo. 1.Reg.22.21, אֲפַתֶּנּוּ perſuadebo illi. Pſal.78.35, וַיְפַתּוּהוּ & blanditi ſunt (ſuaſerūt) illi ore ſuo. Et in puhál, Leche.14.9, quum יְפֻתֶּה perſuaſus fuerit. Pro-

uer.25.15, longanimitate יְפֻתֶּה persuadebitur princeps.

Et in hifhil, Genes.9.27, יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת dilatet Deus Iépheth. perfectũ est יַפְתֶּה. Et in hac significãtia Tharghũ frequenter vtitur hoc verbo. Toár, פֶּתִי, Simplex, qui credens omnibus, perfacile suadetur, qui declinat & flectitur ad omne verbum. Psal.19.8, sapientem efficiens פֶּתִי simplicem. Prouerb.1.22, vsquequo פְּתָיִם simplices diligetis פֶּתִי simplicitatẽ? Idem versu 32, est absque א cum י, quod est vice radicalis tantum. Interdum tamen est cum duplici י, priori, radicali: altero, signo multitudinis. Et cum א, Prouerb.8.5, פְּתָאִים simplices. Et cum א quiescente, & י moto, vt Psal.116.6, פְּתָאיִם, vbi א quiescens non est radicale, aut vice literæ radicalis, quia י motum est vice radicalis, & י signum multitudinis deficit. Nomen secundum formã toár, פֶּתִי, instar פְּרִי. Prouerb.1.22, vsquequo simplices diligetis פֶּתִי simplicitatem? Alia forma, Prouerb.9.13, Mulier stultitiæ, tumultuatur: פְּתַיּוּת simplicitatis (sub. mulier,) & nõ nouit quicquam. Et quia simplex celeriter omnia operatur, quia nihil habet pensi: à פֶּתִי deducitur dictio פִּתְאֹם quæ celeritatem notat, Mox, repente, statim. instar שִׁלְשֹׁם. Et א est loco ה vltimæ radicalis: ם verò redũdat. & omnia sunt sine ו, præter vnum quod est Psal. 64.8, Et sagittauit eos sagitta פִּתְאוֹם subito. Interdum & cum alia dictione idem significante iungitur, vt habes Iesah.30.13, פִּתְאֹם לְפֶתַע statim repente.

פתח Aperire, Soluere, Euaginare, Sculpere, Pingere. Iesah.50.5, Dominus פָּתַח לִי אֹזֶן aperuit mihi aurem. Psal.37.14, חֶרֶב פָּתְחוּ Gladium euaginauerũt impii. Ierme.13.19. פֹּתֵחַ aperiens. Nume.19.15, פָּתוּחַ apertum. Deuter.15.8, פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ aperiendo aperies

manum tuam illi. 2. Reg. 13. 17, פְּתַח הַחַלּוֹן aperi fenestrã. Iesah. 41. 18, אֶפְתַּח עַל־שְׁפָיִים נְהָרוֹת aperiam in excelsis flumina. Hamós 8. 5, וְנִפְתְּחָה־בָר & aperiemus frumentum. i. horrea frumenti. Et in nifhál, Iesa. 5. 27, & nó נִפְתַּח soluetur cingulum. Iechez. 1. 1, נִפְתְּחוּ aperti sunt cæli. Iesah. 51. 14, festinauit ligatus לְהִפָּתֵחַ vt solueretur. Iiób 12. 14, claudet virũ, & non יִפָּתֵחַ aperietur ei. Vel, incarcerabit virum, & non soluetur. sub. à vinculis suis, secúdum R. Dauid & R. Moséh. Et in pihél, Iiób 30. 11, Quia יִתְרוֹ פִּתַּח funem meũ (vel suum. est enim duplex lectio) soluit. Cant. 7. 12, si floruit vitis, פִּתַּח הַסְּמָדַר aperuit (soluit) se vua minuta. Est intransitiuũ: quãquam sunt qui putant (inquit R. D.) chiric esse loco súrec, & esse ex puhál passiuo. i. aperta est. 2. Para. 3. 7, וּפִתַּח כְּרוּבִים & pinxit cherubim in parietibus. Psal. 30. 12, פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי soluisti saccũ meũ. Et 116. 16, פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי soluisti vincula mea. ל redundat, inquit R. Abrahám. Exod. 28. 9, וּפִתַּחְתָּ & sculpes in eis nomina filiorũ Israél. Iesah. 60. 11, וּפִתְּחוּ & apertæ erunt portæ tuæ iugiter. Est intransitiuum, inquit R. D. Vel est ex puhál, & chiric est loco surec, vt dicunt nonnulli, inquit R. Abrahám & R. D. Et sic Iesah. 48. 8, non פִּתְּחָה fuit aperta auris tua. Et sic est communis grammaticorũ opinio: sed prius est magis rectum, inquit R. D. Zecha. 3. 9, ecce ego מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ cælo cælaturã eius: aut sculpo sculpturam eius. Vel secundũ R. D. in lib. rad. soluo: acsi lapis fuisset in vinculis omnibus diebus quibus cessauerũt ab opere, & modo soluissent eum ac posuissent in ædificio. Sed prioré expositionem rectã esse scribit. Et quia perfectio dispositionis lapidis pulchri, sunt picturæ, flores, poma quæ sculpuntur, & pinguntur in illo, ideo metaphorice di-

xit:Ecce &c.acſi dicat, Perficio ædificium ſecundũ omnem diſpoſitionẽ eius. Idẽ ſcribit in cõment. Exo.39.6, מְפֻתָּחֹת ſculptos ſculpturis ſigilli. Ieſah.58.6, פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע ſolue colligationes impietatis. Vel eſt macor, ſoluere, vel vt ſoluãt. Pſal.105.20, וַיְפַתְּחֵהוּ & ſoluit eũ. Et in hithpahál, Ieſah.52.2, הִתְפַּתְּחִי ſolue te à vinculis colli tui. intranſitiuum ſecundũ omnes grãmaticos. Et ab aperiendo dicitur nomen מַפְתֵּחַ, Clauis. Ieſah.22.22, & dabo מַפְתֵּחַ clauem domus Dauid. 1. Paral.9.26, & ipſi ſuper הַמַּפְתֵּחַ clauem. Vel aperturã, aut apertionem. i. conſtituti ad aperiendũ portas ſingulo manè. Et in regimine, cum chiric, ſecundũ R.D. in lib. rad. Prouerb. 8.6, וּמִפְתַּח & apertio. Alia forma, Iechez.29.21, & tibi dabo פִּתְחוֹן־פֶּה aperturam (aut apertionẽ) oris in medio eorũ. i. in medio Iſraél, quia videbunt prophetias tuas veras factas. Alia forma, פֵּתַח cũ ſéri, Apertio. Pſa.119.130, פֵּתַח דְּבָרֶיךָ apertio verborum tuorũ illuminabit. Et iuxta hoc exponunt nonnulli illud Prouerb.17.18, qui exaltat (eleuat) פִּתְחוֹ apertionem ſuã, quærit contritionẽ. Acſi dicat, Qui loquitur magna cõtra homines. Et ſic eſt expoſitũ à doctoribus Hebræorũ. Ita etiã exponit R.D. in lib. rad. deducens à פֵּתַח cum ſeri. Ibidẽ deriuãs à פֶּתַח cum ſeghól, exponit, Qui exaltat פִּתְחוֹ oſtiũ ſuũ, quærit contritionem. Acſi dicat, Qui rebus magnis vacat, iuxta illud quod dicunt doctores, Omnis qui vacat ædificiis, depauperatur. Michah 7.5, ab ea quæ dormit in ſinu tuo cuſtodi פִּתְחֵי־פִיךָ aperturas (apertiones) oris tui. Exponit R.D. in cõment. Ab vxore tua opus eſt vt cuſtodias apertiones oris tui: quia ſi locutus fueris malum contra ſocium tuum ante illam, reuelabit illud.

Aliud, פֶּתַח, cum ſeghól. Iechez.40.13, פֶּתַח נֶגֶד פָּתַח oſtium

ſtium contra oſtium.Gene.38.14,& ſedit בְּפֶתַח in oſtio Henáim quod erat iuxta viá Timnáth. Vide עַיִן in duali. Et 19.6,& egreſſus eſt ad eos Loth הַפֶּתְחָה ad oſtium. Eſt enim ſicut לַפֶּתַח. Proue.8.3.in introitu פְּתָחִים oſtiorum.Ieſah.13.2, & ingrediantur פִּתְחֵי oſtia principum. R.Ionáh,gladii.Micháh 5.6,& terram Nimród בִּפְתָחֶיהָ in gladiis eius. Ab euaginando ita gladius appellatur.

Alia forma,פְּתִיחָה,Gladius.Pſal.55.22,& ipſa(ſub.verba ſunt) פְתִיחוֹת gladii. Alia item, פִּתּוּחַ, Sculptura, פִּתּוּחִים ſculpturæ. Exo.28.11,פִּתּוּחֵי ſculpturis ſigilli ſculpes duos lapides.

פָּתַל Peruertere,Luctari,Conari.In nifhál, Geneſ. 30.8,נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי luctationibus (aut conatibus) maximis luctata ſum cũ ſorore mea. vt ſcilicet ſuperarem illã. Nomen enim אֱלֹהִים eſt additũ augendi gratia. R.D.in lib.rad.exponit,נִתְהַפַּכְתִּי וְנִשְׁתַּדַּלְתִּי verti me,(more ſcilicet luctantis)& conatum feci cum ſorore mea vt illã vincerem,& etiam inualui. Sunt qui deducunt à פָּתִיל quod eſt filũ retortum , quod eſt fortius.acſi dicat,נִתְחַזַּקְתִּי roboraui me. Tharghũ, Suſcepit Dominus poſtulationem meam. R.Menachém filius Serúc (vt ſcribit R.Selomóh) exponit, Coniunctionibus Dei (.i.quæ ſunt à Deo) coniuncta ſum cũ ſorore mea merendo filios. Et hæc etiã interpretatio deducitur à פָּתִיל filo torto,& duplicato. Ipſe veró R.Selomóh exponit,conatibus multis conata ſum cũ ſorore mea, vt eſſem æqualis illi. Hæc autẽ interpretatio deducitur à פָּתַל peruertere,ſubuertere:quód qui cũ altero luctatur,(vt inquit R.Abrahám)vt vincat,quærit ſubuertere illũ alterũ vt ruere faciat ipſũ . Et נַפְתּוּלֵי eſt nomen ex nifhál. Et dixit Dei,(ſecundum eundẽ R.Abrahám)

acſi dicat, Quia ad honorem Dei dedi ancillam meã. Vel, quia Dominus adiuuit me in luctatione mea.

Proue.8.8,Non eſt in eis נִפְתָּל prauũ.aut peruerſum. Iiob 5.13,& conſilium נִפְתָּלִים peruerſorum. Nomen, נַפְתּוּל,Peruerſitas,Lucta,Conatus,vt dictum eſt. Et in hithpahál, Pſal.18. 27, Et cũ peruerſo תִּתְפַּתָּל peruerſus eris.Et 2. Semu.22.27, & cum peruerſo תִּתַּפָּל peruerſus eris.pro תִּתְפַּתָּל inquit R.Dauid. tranſlata eſt enim ſecunda radicalis in primam.i.ת poſitũ eſt ante פ.Venit autẽ hoc modo vt eſſet ſimilis præcedentibus verbis תִּתַּמָּם תִּתַּבָּר. Et exponit in cõment. adduces ſuper eum ſecundũ viam ſuã peruerſam.Et ſic Prouer.3.34, Deriſores ipſe deludet .i. adducet ſuper eos vt cadant ſecundum deluſionẽ ſuã. Tóar geminatum, Deuter.32. 5,Generatio praua וּפְתַלְתֹּל & peruerſa. Hinc פָּתִיל,Fruſtum panni paruũ.Nume.19.15, & omne vas apertum ſuper quo nõ eſt צָמִיד פָּתִיל עָלָיו coniunctũ fruſtum panni ſuper eo . Et ſimile eſt illi in verbis Hammiſnáh, פְּתִילַת הַבֶּגֶד fruſtũ paruum panni.Et ſic ſecundũ opinionem meam(inquit R.D.)illud Gene.38.18,& dixit,Annulum tuũ וּפְתִילְךָ & pallium tuũ.vel tegmen quod eſt ſuper caput tuum.Et ſic habet Tharghũ,וְשׁוֹשִׁיפָךְ & pallium tuũ.aut veſtem tuã. Significat etiam Filũ duplicatum,& tortũ: & ſic dicunt Hebræorum doctores, quód פָּתִיל eſt filũ netum,ac tortũ.Exod.28.37,& pones eam עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת in filo retorto hyacinthino. Iudi.16. 9,quemadmodum rumpitur פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת filum ſtuppæ. Exo.39.3,& abſcidit פְּתִלִם fila.Gene.38.25,וְהַפְּתִילִים & pallia.vel veſtes,aut fila.

פֶּתֶן Aſpis. Pſal.58.5. Ieſah. 11.8, ſuper foramen פֶּתֶן aſpidis.Deute.32.32,& venenum פְּתָנִים aſpidum

crudele. Hinc מִפְתָּן, Limen infernum quod calcatur. Sepha.1.9, & super omné ſaltantem ſuper הַמִּפְתָּן limé.

פֶּתַע Mox, ſtatim, protinus, repente. Prouerb.6.14, פֶּתַע mox conteretur. Num.6.9, בְּפֶתַע repente. Ieſah.29.5, לְפֶתַע.

פָּתַר Interpretari, exponere, declarare ſomnia. Gene.41.12, Vnicuique ſecundum ſomniũ ſuum פָּתָר interpretatus eſt. Nomen, Gene.41.11, כְּפִתְרוֹן ſecundum interpretationem ſomnii ſui. Et 40.12, Hæc eſt פִּתְרוֹנוֹ interpretatio eius. Et 8, nónne Dei ſũt פִּתְרֹנִים interpretationes?

DICTIONES QVADRATAE.

פִּלֶגֶשׁ Ancilla vnita viro abſque ſcriptura (.i. contractu) & ſponſalibus, vera tamẽ vxor in Sacris literis, vt palàm eſt de Cheturáh quæ appellatur vxor Geneſ.25.1, & addidit Abrahám, & accepit vxoré, & nomen eius Cheturáh: & peperit ei Zimrán &c. & tamẽ verſu 5, dicitur, Et dedit Abrahám omnia quæ erãt ſibi, ipſi Iſchác: & filiis הַפִּילַגְשִׁים concubinarũ quæ erant Abrahám, &c. munera. Et 1. Paral.1.32, & filii Cheturáh פִּילֶגֶשׁ cócubinæ Abrahã. 1. Reg.11.3, וּפִילַגְשִׁים & cócubinæ trecentæ. Iechez.23.20, & adamauit עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם ſeruos eorũ quorũ membrũ (virile) vt membrũ aſinorũ eſt, vt exponit R.D. in lib. rad. Sed poſtea ſic ſcribit, Et rectũ eſt in oculis meis vt exponatur concubinas (aut pellices) eorum. Vel, cũ pellicibus eorum. עַל enim ſecundũ ipſum, eſt ſicut עִם. Acſi dicat, Adeò eos adamaſti vt facta ſis eis vt illorum pellices. Et in cóment. Expoſitores, inquit, exponunt, ſeruos eorum: quia פִּלַגְשִׁים hoc loco ſunt viri, non mulieres: & hoc oſtendit quod ait,

Quorum membrũ &c.Sed hoc non obſtat, quia caro. i.membrum,dicitur etiam de muliere, vt habes Leui. 15. 18, erit fluxus eius בִּבְשָׂרָהּ in carne eius. Vnde exponit vt in lib.rad.cum pellicibus eorum.

פַּעְנֵחַ Nomen tóar,מְגַלֶּה,Reuelator. Gene.41.44, Et vocauit Parhóh nomen Ioséph צָפְנַת פַּעְנֵחַ occulti reuelatorem . Et eſt inſtar פַּרְשֵׁז. Alii dixerunt eſſe præteritum ex pihél , & פ debuiſſe ſcribi cũ chiríc ſecundũ normam.Et poetæ flectunt ipſum per omnes modos , & tempora. Alii nomen dixerunt eſſe AEgyptium. Hæc R.D.in lib. rad. R.Abrahám in cõment. Si ſit dictio AEgyptia , neſcimus eius ſignificantiam. Tharghum,Et vocauit eum,virum cui abſcõdita,ſunt reuelata. R.Selomóh,expoſitorem abſconditorum.& non habet ſimile in Scriptura.

פַּרְבָּר Nomen domus.1.Paralip.26.18,לַפַּרְבָּר ad domum inſtrumentorum &c . duo לַפַּרְבָּר pro domo(.i.per ſingulas domos)inſtrumentorum.

פַּרְדֵּס Hortus domeſticis arboribus conſitus , pomariũ.Cant.4.13,פַּרְדֵּס paradiſus malorũ punicorũ.Eccle.2.5,feci mihi hortos וּפַרְדֵּסִים & paradiſos.

פַּרְוָר Eſt מִגְרָשׁ, Suburbium , Suburbanus locus. 2. Reg.23.11, ad cubiculũ Nethanmélech eunuchi qui erat בַּפַּרְוָרִים in ſuburbanis.i. qui erat præpoſitus ac præfectus ſuburbanis vrbium atque villarum, Et ſic doctores Hebræorum, ſuburbanũ vocant פַּרְוָרָה. Et Iechez.27.28,pro,Et contremiſcent מִגְרָשׁוֹת ſuburbana:Tharghum Ieroſolymitanum habet פַּרְוָרַיָּא.

פַּרְעֹשׁ Pulex. 1. Semu. 24. 15, poſt פַּרְעֹשׁ אֶחָד pulicem vnum. Idem 26.20.

פַּרְשְׁדֹן Vnde illud Iúd.3.22,Et egreſſum eſt הַפַּרְשְׁדֹנָה ſtercus.Sed ſecundũ R.Dauid in lib.rad.eſt

nomen loci:acsi dicat, Et egressus est (sub. Ehúd) in Par sedón. Vel, egressus est ad locum mansionis equitum, vt dicitur in cōment. Et נ & ה redundant, sicut נ & ה, in מִסְדְּרֹנָה. Vel vtrunque, נ scilicet & ה, sunt formatiua nominis tóar fœminei, sicut in רִאשׁוֹנָה אַחֲרוֹנָה: quanquam secundū normam sit breue, si ה sit signū fœmineum. Sed secundū Tharghum est sicut פֶּרֶשׁ, stercus. & ד redundat. acsi dicat, Infixo gladio in eius ventre, stercus egressum est de vētre ipsius. Et secundum eius verba videtur dictio composita ex פֶּרֶשׁ stercus, & שְׁרוֹנָה à שְׁרָה effundere. Sic enim habet, Et egressum est אוּכְלֵיהּ שְׁפִיךְ stercus eius effusum.

פַּרְשֵׁז Est sicut פָּרַשׂ, Expandit, ז redundante. Iiob 26. 9, פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ expandit super eum nubem suam. Et sunt qui dicunt dictionem compositā ex tribus, scilicet פָּרַשׂ שַׁדַּי זִיו expandit Omnipotens splendorem suum. R. Abrahám dicit, Non habet socium, & est פָּרַשׂ expandit. Tharghum, Expandit sicut cortinam super eum nubem gloriæ suæ. R. Leuí, Expandit &c.

פַּרְתַּם Vnde פַּרְתְּמִים, Principes magni, vel duces qui sūt trās flumē פְּרָת Euphratis. Vide פְּרָת.

פְּתִגִּל Vnde פְּתִיגִיל, Fascia pectoralis. Iesah. 3. 24, Et pro פְּתִיגִיל fascia pectorali cingulū sacci. R. D. in lib. rad. scribit genus esse vestis, quam induebant ad gloriā & decorem, quæ vocatur אלגלאלא. Sunt qui exponunt cingulum quo se accingebant mulieres, quod vocant יצילא. Idem in comment. pro cingulo sericeo lato. R. Abrahám; pro veste tenui, ac subtili quæ ponebatur super omnes vestes.

פַּתְשֶׁגֶן Exēplar alicuius scripturæ. Nō est Hebræa dictio, sed Aramæa: vnde nō inuenitur nisi

in libris captiuitatis. Ester 3.14, פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב exẽplar scripturæ, vt ponatur lex &c. Et Deuter. 17. 18, pro, scribet sibi אֶת־מִשְׁנֵה exemplar (ad verbum, duplũ) legis: Targhum habet, פַּתְשֶׁגֶן exemplar, siue descriptionem legis.

צ

Est litera radicalis: sed hoc habet peculiare, quòd in hithpahál, pro ת habet ט.

צאל Arbor, virgultũ, siue germẽ magnũ iuxta aquam aut lutũ, magnã reddẽs vmbrã. Iiób 40.16, sub צאלים arboribus vmbriferis cubabit? Et 17, circũdabũt eũ צאלים arbores vmbriferæ vmbra sua? Hic idẽ geminatur, Circundabunt eum arbores vmbriferæ: &, arbores vmbriferæ sunt vmbra eius. Et versus ipsi exponuntur admiratiue, sic, Num sub arboribus &c. Num circundabunt &c. Acsi dicat, Nequaquam. quia præ multitudine magnitudinis eius non dormit sub arboribus vmbriferis, neque vnquam arbores vmbriferæ circundant illum.

צאן Pecus, Vide צון. nam א redũdat.

צב Operimentum lecticæ, aut currus quo deferuntur homines supra dorsum animalium, aut iumentorum. Nume. 7.3, & attulerunt sex צָב עֶגְלוֹת plaustra operimenti. i. operta. & dictio עֶגְלוֹת est in regimine. Targhum Ierosolymitanum habet, sex plaustra מְזוּגָן sociata, siue biiuga. Acsi dicat, vnicuique plaustro fuisse par boum trahens illud. Et rectum est vt exponatur, species animalium. Iesah. 66.20, & in curru וּבַצַּבִּים plaustris opertis. Sic etiam R. Abrahám. Est & species reptilis. Leuit. 11.29, וְהַצָּב & crocodilum. ita quidã vertũt.

צבא Exercitus, Finis, Tempus determinatum. Psal. 68.12, צָבָא רָב exercitus magnus. Iiób 7.1, nónne

צָבָא tempus determinatum eſt homini ſuper terram?
Danie.10.1,וְצָבָא גָּדוֹל & exercitus magnus. ſcilicet appa
ruit ei,vt R.Abrahám. Vel,tempus magnū,vt R.Da-
uid.Alii(inquit idem)exponūt,voluntas: ex Tharghū,
in quo צְבָא eſt velle. Et cum ה vice א, Zechar.9.8,מִצָּבָה
ab exercitu.Iiób 14.14,cunctis diebus צְבָאִי tēporis mei
expectabo.ſperabo.Ieſah.40.2,impletu[m] eſt צְבָאָהּ tem
pus eius. Plurale maſculeū,צְבָאִים.& cum pronomine,
Pſal.103.21 omnes צְבָאָיו exercitus eius. Fœmineū, Pſal.
24.10,Dominus צְבָאוֹת exercituū. צְבָאוֹת,Capreæ,quæ-
re in צְבָה. Et in regimine,Exod.12.41,omnes צִבְאוֹת ex-
ercitus Domini. Hinc verbum in cal, pro Militare,
dimicare,pugnare,Congregare exercitum. Exod.38.8,
& fecit conchā de ſpeculis הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ congregan-
tium ſe,quæ congregabant ſe(ſcilicet inſtar exercitus)
ad oſtium tabernaculi.Congregabant enim ſe filiæ Iſ-
raél ad oſtiū tabernaculi, & afferebant(aut offerebant)
manibus ſuis ſpecula pro oblatione ſpontanea taber-
naculi. Tharghū,de ſpeculis mulierum quæ veniebāt
vt orarent in oſtio &c. R.Abra.in cōm.Mos erat om-
niū mulierū,vt ſe decorarent, reſpicere facies ſuas ſin-
gulo mane in ſpeculis æneis,aut vitreis;vt ſuā aptarēt
tiarā quæ erat ſuper caput ſuū.Erant autē in Iſraél mu
lieres Deum colentes;quæ ſpreta mundi vanitate, ſua
ſpecula Domino offerebant,quia non erant illis opus,
quæ per ſingulos dies veniebant ad oſtium tabernacu
li vt orarēt, & Dei audirēt præcepta. Et dixit צָבְאוּ,quia
erant multæ. Nume.31.42,à viris הַצֹּבְאִים qui pugnaue
rant. Ieſah.29.7,& omnes צֹבֶיהָ pugnantes contra illā.
deficit א è ſcriptura,pro צֹבְאֶיהָ. Num.4.23,omnem qui
veniebat לִצְבֹא צָבָא ad militādum militiā. Et 31.7, וַיִּצְבְּאוּ

& pugnauerunt contra Midián. Et in hifhil, 2. Reg. 25.19, & ſcribam principem הַצָּבָא הַמַּצְבִּא אֶת־עַם militiæ qui congregabat populum terræ.

צָבָה Tumeſcere, intumeſcere, Inflari. Nume. 5.27, וְצָבְתָה & tumeſcet venter eius. Et in hifhil, Nume. 5.22, לַצְבּוֹת (pro לְהַצְבּוֹת) vt tumeſcere faciát ventrem. Tóar fœmineũ, Nume. 5.21, & vterum tuú צָבָה tumeſcentem. Hinc eſt & צְבִי, Caprea, aut capreolus, Gloria, decor, Terra Iſraél, Voluntas, deſideriũ, Amor. Ieſah. 13.19, & erit Babél צְבִי gloria (amor) regnorum. Et 24.16, צְבִי לַצַּדִּיק gloriam iuſto. vel iuſti, ſi ל capiatur pro ה. Irme. 3.19, hæreditatem צְבִי gloriæ. Deuter. 14.5, ceruum וּצְבִי & capreolum. vel capream. Nomina ſpecierum vtrunque genus comprehendunt, quacũque forma efferantur. 2. Semu. 1.19, הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל ô terra Iſraél in excelſis tuis occiſus eſt. Appellatur ſic terra Iſraél, quòd vt ceruus cæteris animantibus pedibus eſt velocior, ita terra Iſraél eſt leuis, ac facilis ad maturandũ (ſiue concoquendum) fructus ſuos præ aliis terris, ſecũdum doctores Hebræorum. Vel quia cæteris eſt deſiderabilior. Dani. 11.16, & ſtabit in terra הַצְּבִי Iſraél. vel deſiderii. i. deſiderabili. Et 8.9, וְאֶל־הַצֶּבִי & ad terrã Iſraél. deſiderabilé ſcilicet. Cãt. 2.9, ſimilis eſt dilectus meus לִצְבִי capreæ. 2. Semu. 2.18, & Haſaél leuis erat pedibus ſuis ſicut vnus הַצְּבִים capreolorum. deficit י ſignũ pluralis. Scribitur & cum א quieſcéte, & א moto. 1. Paral. 12.8, וְכִצְבָאִים & ſicut capreoli. aut capreæ. י ſignũ pluralis deficit. Et in plurali fœmineo mutatur י in א, vt Cant. 2.7, בִּצְבָאוֹת per capreas. Et ſic poteſt exponi illud Irm. 3.19, hæreditatem צְבִי צִבְאוֹת gloriæ caprearum gẽtium &c. Vel exercituũ. Vtroque modo exponit R. Dauid in lib. rad.

צָבַט Dare, porrigere. Ruth 2.14, וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי, & dedit (aut porrexit) ei polentam. Alibi in Sacris non inuenitur.

צָבַע Tingere, aut colorare. Irme. 12.9, nunquid auis צָבוּעַ tincta hæreditas mea mihi? Dicũt (inquit R.D. in lib. rad.) esse auẽ quandam variis coloribus respersam, ad quã congregantur aliæ aues vt illam edãt, ac deuorent, quòd eam odio habeant. Vide עַיִט. Nomen, צֶבַע, Color. Iudic. 5.30, שְׁלַל צְבָעִים לְסִיסְרָא שְׁלַל צְבָעִים רִקְמָה צֶבַע רִקְמָתַיִם spolium colorũ (sub. diuersorũ) ipsi Siserá, spolium colorũ, polymitum, color, duo polymita. Ex hac radice est & אֶצְבַּע, Digitus. Exod. 8.19, אֶצְבַּע digitus Dei est. Irm. 52.21, & crassitudo eius quatuor אֶצְבָּעוֹת digitorum. Prouerb. 6.12, בְּאֶצְבְּעֹתָיו digitis suis.

צָבַר Congregare, Coaceruare, Fundere aggerẽ. Iiób 27.16, אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כָּסֶף si coaceruauerit tãquam puluerem (aut terrá) argentum. Gene. 41.49, וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר & coaceruauit Iosẽph frumentũ. Chabac. 1.10, וַיִּצְבֹּר עָפָר & coaceruauit terram. i. fudit aggerem, & cœpit illam. sub. vrbẽ. Vel coaceruauit puluerẽ. i. populũ sicut puluerem. Nomen, צִבּוּר, Congregatio, coaceruatio, Cumulus. 2. Reg. 10.8, ponite ea duos צִבֻּרִים cumulos.

צָבַת Manipulus. Ruth 2.16, & etiã proiiciendo proiicietis ei de הַצְּבָתִים manipulis.

צָדַד Vnde defectiuum nomen צַד, Latus. Iesah. 60.4, & filiæ tuæ עַל־צַד iuxta latus nutrientur. Ieche. 4.8, & non vertes te מִצִּדְּךָ אֶל־צִדֶּךָ de latere tuo in latus tuum. 1. Semu. 20.20, & ego tres sagittas צִדָּה ad latus eius iaciã. ה est lene, præter normã, inquit R.D. in Michlól, & lib. rad. Gene. 6.16, ostium arcæ בְּצִדָּהּ in latere eius pones. Iudicũ 2.3, & erunt vobis לְצִדִּים ad latera. i. e-

runt in ſpinas ad latera. vel in lateribus. Eſt enim locutio defectiua. R. Ionáh ſcripſit daghés eſſe loco hannách, id eſt י vel ו quieſcentis, deducens à צִיר vel צוּר, in retia in quæ cadetis. Vide in צוּר.

צָדָה Inſidiari. Exo.21.13, & qui nō צָדָה inſidiatus eſt. 1.Sem.24.12, & tu צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי inſidiaris animæ meæ. Et in nifhál, Deſolare. Sephan.3.6, נִצְדּוּ deſolatæ ſunt vrbes eorum. Nomen, צְדִיָּה, Inſidiæ. Nume. 35.20, בִּצְדִיָּה per inſidias.

צָדַק Iuſtificare. Iiób 33.12, ecce זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ hoc non iuſtificaſti. Et 35.7, ſi צָדַקְתָּ iuſtus fueris. Item 34. 5, צָדַקְתִּי iuſtus ſum. Et 9.20, ſi אֶצְדָּק iuſtificauero me, os meum condemnabit me. Et in nifhál, Dani.8.14, וְנִצְדַּק & iuſtificabitur (iuſta erit) ſanctificatio. i. ſanctuarium. Et in pihél, Irme.3.11, צִדְּקָה נַפְשָׁהּ iuſtificauit animam ſuam auerſatrix Iſraél. Iiób 32.2, עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ eo quòd iuſtificabat ipſe animā ſuam. Ieche.16.52, בְּצַדֶּקְתֵּךְ אַחְיוֹתֵךְ quum iuſtificaueris ſororem tuam. ת eſt additū ſecundum normā qua additur ת in fine macór. Et in hifhil, 2.Semu.15.4, quis ponat me iudicē &c. וְהִצְדַּקְתִּיו & iuſtificem eum? aut, & reddam illi ius? Dixit hoc de illo cuius cauſa eſt iuſta. Iudex enim vno iuſtificato, alterum condemnat. Prouerb.17.15, מַצְדִּיק רָשָׁע iuſtificas impiū. 1.Reg.8.32, וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק & iuſtifices iuſtum. Exo. 23.7, non אַצְדִּיק רָשָׁע iuſtificabo impium. Et in hithpahál, Gen.44.16, וּמַה־נִּצְטַדָּק & in quo iuſtificabimur? aut iuſtificabimus nos? acſi dicat, Quid poſſimus arguere, vt ſimus iuſti? Tóar, Gen.6.9, Nóach vir צַדִּיק iuſtus. Pſal.1.5, in congregatione צַדִּיקִים iuſtorum. Gen.18.24, propter quinque הַצַּדִּקִם iuſtos. eſt ſine י ſigno pluralis.

Nomen, Deut.16.20, צֶדֶק צֶדֶק iuſtitiam, iuſtitiam ſe-

quêris, vt viuas. Psal. 50.6, & annuntiabunt cæli צִדְקוֹ iustitiam eius. Alia forma, Iesah. 56.1, & facite צְדָקָה iustitiam. Psal. 22.32, & annũtiabunt צִדְקָתוֹ iustitiam eius. Et 31.2, בְּצִדְקָתְךָ in iustitia tua. Item 103.6, faciens צְדָקוֹת iustitias Dominus. Iechez. 18.24, צִדְקָתוֹ iustitiæ eius.

צָהֹב Vnde צָהוֹב, Flauus, aut aureus color, color propinquus colori auri. Leui. 13.30, capillus צָהֹב flauus. Et participium in hiphil, Hezræ 8.27, & vasa æris מֻצְהָב deaurati. aut colorati instar fului, & aurei coloris.

צָהַל Est עָלַז, Exultare. Iesa. 24.14, צָהֲלוּ מִיָּם exultauerunt ab Occidente. R.D. in cõment. exultauerunt. pro exultabunt. est enim præteritum vice futuri. מִיָּם, hoc est מִמַּעֲרָב ab Occidente. Acsi dicat, Ii qui sunt longinqui ab Ierusaláim in terra Occidẽtali, laudabũt, & exultabunt in gloria Domini. aut propter gloriam Domini. R. Abrahám, à mari. i. qui perambulant mare. Ester 8.15, Et ciuitas Susán צָהֲלָה exultauit. Irme. 31.7, וְצַהֲלוּ, & exultate in capite gentiũ. Tharghũ, Et exultate in capite manifestato in oculis omniũ gẽtiũ. Iesa. 10.30, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים, exalta (sub. præ exultatione) filia Ghallím vocẽ tuam. Est enim trãsitiuũ verbũ. Vbi R. Abra. verbũ significare scribit exaltare, aut eleuare vocem. Ghallím verò nomẽ est prouinciæ. R.D. in comment. Exalta (eleua) vocem tuam tãquam tuba, vt audiant viri Láis, & fugiant. Castra enim Assúr occurrebant ciuitati cui nomen erat Filia Ghállim prius, sed postea dicta est Laís. Irme. 5.8, vnusquisque ad vxorem socii sui יִצְהָלוּ hinnient. pro hinnierunt, aut hinniebãt. Vide זוּן. Et 50.11, וְתִצְהֲלִי & mugietis sicut tauri. legitur cum ו, & sic est numeri pluralis: & scribitur cũ י, וְתִצְהֲלִי, quia potest legi וְתִצְהֲלִי & mugies. futurum fœmineũ.

Et in hifhíl, Psal. 104. 15. לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן vt mundet (aut illustret) faciem præ oleo. R. Abrahám, vt splendere (lucere) faciat. Idem R. Dauid. Nomen, Irme. 8. 16, à voce מִצְהֲלוֹת hinnituum fortium (sub. equorum) eius contremuit omnis terra. Et 13. 27, adulteria tua, וּמִצְהֲלוֹתַיִךְ & hinnitus tui.

צהר Vnde צֹהַר, Fenestra: sic appellata, quòd lux per illam ingrediatur. Genes. 6. 16, צֹהַר fenestram facies arcæ. Et צָהֳרַיִם, Meridies: & est tempus quo lux diei est fortis. Venit autẽ secũdum formã dualis: quòd dies diuidatur à luce sua in duo: à mane vsque ad dimidium diei pergit & lucet: & à dimidio diei pergit, & tenebrescit. & צָהֳרַיִם est tempus in quo lux est fortis ex vtroque latere. Iesa. 16. 3, in medio צהרים meridiei. Alia forma, præposito י, 2. Reg. 18. 32, Terram oliuæ, יִצְהָר olei, & mellis. Et verbũ in hifhíl, Iiób 24. 11, בֵּין שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ inter (vel intra) muros suos facient (pro fecerũt) oleum. acsi dicat, Calcabunt oliuas, & facient oleum. Alii sic exponunt, inter trapeta facient oleum.

צוא Vnde צוֹאָה, Sordes, stercus. Quære in יָצָא. In vtraque radice ponitur à R. Dauid.

צוד Siue צוּר, Venari. Thre. 4. 18, צָדוּ צְעָדֵינוּ venati sunt gressus nostros, ne ambularemus in plateis nostris. Exponit R. Abrahám, Acsi venati essent. i. nónisi ad venandum nos in plateis nostris venerunt. Et 3. 52, צוֹד צָדוּנִי venando venati sunt me sicut auem. Irm. 16. 16, & postea mittam ad multos צַיָּדִים וְצָדוּם venatores, & venabuntur eos. Genes. 27. 33, הַצָּד־צַיִד qui venatus est venationem. Et 3, וְצוּדָה לִּי צָיִדָה & venare mihi venationem. Et 5, לָצוּד צַיִד ad venandũ venationem. Leui. 17. 13, qui יָצוּד צַיִד venatus fuerit venationem bestiæ. Psa. 140.

12, יְצוּדֶנּוּ venabitur illũ ad impulsiones. R.D. in comment. Malũ quod ipse facit, venabitur illum, adeo vt illũ proiiciat ad impulsiones, quia impelletur à malo in malũ. Et verbum quadratũ, siue pohél. Iechez. 13. 20, vos מְצֹדְדוֹת שָׁם אֶת־הַנְּפָשׁוֹת venamini ibi animas. Et 18, לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת ad venandum animas. Et in hithpahál, in altera significatione. Iehos. 9. 12, iste panis noster calidus הִצְטַיַּדְנוּ אֹתוֹ in escã paratus fuit à nobis. Est verbũ intransitiuum sicut & omne aliud verbũ in hithpahál. Exponit R.D. in comment. Accepimus hunc panem è domibus nostris לְהִצְטַיֵּד בּוֹ vt vesceremur illo in via.

Nomen, צַיִד, Venatio. vt in verbo. Gen. 10. 9, ipse fuit potens צַיִד venatione. Est enim substantiuũ, inquit R. Dauid, quod & alia sui generis ostendunt. Et 27. 25, & comedam מִצֵּיד de venatione. Prouer. 12. 27, non aduret dolosus צֵידוֹ venationem suã. i. alas auis quam venatus est, ne possit aufugere. Vide חָרַךְ. Tóar, צַיָּד, Venator: cuius plurale habes in præterito cal. Est etiã צֵיד, Esca, cibus. Iehos. 9. 5, & omnis panis צֵידָם escæ illorum. Psal. 132. 15, צֵידָהּ escã eius benedicẽdo benedicam. ה est cum mappíc, inquit R.D. in lib. rad. & in cõment. vbi exponit, Escam eius, scilicet Siión. Acsi dicat, Mittã maiorẽ benedictionem in frugibus, ac fructibus eius, quàm in aliis terris Israél, ad gloriã domus meæ, quæ est in medio eius. Et forsan idcirco vocatur terra Israél, terra הַמּוֹרִיָּה, quia fuit terra רְוָיָה irrigua vbi illa habitauit gloria. Et cum ה. Gen. 42. 25, vt daret eis צֵדָה escã. Et à venando vocatur Rete מָצוֹד. Iiób 19. 6, וּמְצוּדוֹ & rete suum me circundare fecit. Vel, & reti suo me circundedit. R. Abrahám auenhezra exponit וּמְצוּדָתוֹ & rete suum. vel munitionem suã, vt alii exponunt. R. Leuí, rete suum.

Tharghú,וְסְרִיגְיֵהּ & rete suum. Et cũ ה,מְצוּדָה. Iechez. 13.21,לִמְצֻדָה in rete. Et cum chólé,מְצוֹדָה, Eccles.9.12. Et sine ה cũ chólem, Eccles.7.27,מְצוֹדִים retia. Sed illud Eccle.9.14,& ædificauit aduersus eam מְצוֹדִים munitiones magnas: est ex radice מָצַד. Illud Ieche.19.9, adducẽt eũ בַּמְּצֹדוֹת retibus: rectum est vt sit huius & radicis & significantiæ. Et illud Iudic.2.3,& erunt vobis לְצִדִּים in la teribus: require in צָדַד, quod tamen R. Dauid, etiam in hac citat radice, dicens daghés esse loco literæ raphandæ sicut צִיץ à צִיִּן.

צוה In pihél, Præcipere. Genes.7.9, vt צִוָּה אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ præcepit Deus ipsi Nóach. 1.Semu.20.29, צִוָּה־לִי אָחִי præcepit mihi frater meus. Gene.7.5, צִוָּהוּ præcepit ei Deus. Psal.119.4,צִוִּיתָה præcepisti. Et sine ה, Psal.7.7, צִוִּיתָ. Deuter.3.21,וְאֶת־יְהוֹשׁוּעַ צִוֵּיתִי & Iehosúah præcepi. Et cum chiric, Deute.31.5,צִוִּיתִי אֶתְכֶם præcepi vobis. Et 24. 8,צִוִּיתִם præcepi illis. caret י. Et cum י,2.Reg.21.8,צִוִּיתִים. Deuter.4.2, quod ego מְצַוֶּה אֶתְכֶם præcipio vobis. Et 6. 6, מְצַוְּךָ præcipio tibi. Et כ cum daghés, Deuter.12. 14, מְצַוֶּךָּ. 2.Semu.18.5, בְּצַוֹּת הַמֶּלֶךְ quando præcepit rex. Iehos.4.16, צַוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים præcipe sacerdotibus. Et defectiuum, Nume.5.2,צַו præcipe. Iehos.1.11,וְצַוּוּ אֶת־הָעָם & præcipite populo. Irme.7.23, אֲצַוֶּה אֶתְכֶם præcipiam vobis. Psal.42.9,יְצַוֶּה præcipiet. Et defectiuũ, Deuter.28.8, יְצַו. Irme.36.5,וַיְצַוֶּה & præcepit. Et defectiuum, Irme.39. 11,וַיְצַו. Iesa.45.11, super filiis meis,& super opus manuũ mearum תְּצַוֻּנִי præcipietis mihi. i. præcipietis prophetis pro me, vt dicant vobis verba,& annuntient vobis quæ facturus sum propter filios meos. i. propter Israél, qui sunt filii mei, & opus manuũ mearũ, vt exponit R.D. in cómen. Et in puhál, Nume.3.16, vt צֻוָּה iussus fuit.

Exo.34.34, loquetur ad filios Israél quæ יְצֻוֶּה iubebitur.

Nomé, מִצְוָה, Præceptú, Iussum, Iussio. Deut.11.8, omne הַמִּצְוָה præceptú. 2. Paral.24.21, & lapidauerunt eum lapide בְּמִצְוַת iussu regis. Deuter.26.13, secundú omne מִצְוָתְךָ præceptum tuú. Prouer.10.8, מִצְוֹת præcepta. Genes.26.5, מִצְוֹתַי præcepta mea. Nomé alterius formæ, Iesah.28.10, Quia צַו לָצָו צַו לָצָו præceptum ad (.i. post) præceptú, præceptum ad præceptú. sub. datur eis more puerorum. Exponit R. Abrahám, Opus est cú illis loqui quemadmodum pater loquitur ad filiú suum paruum, qui nescit adhuc præceptú post præceptum, vel præceptú coniunctum præcepto. R.D. in cóment. Dicit quòd erant velut pueri, quibus homo dat præcepta, & docet eos paulatim paulatim, vt possint recipere. non enim possunt capere nisi pauca. Et sic opus est vt propheta doceat hunc populum, quia parum habent intelligentiæ, quia laborant ad audiendú verbú Dei, eo quòd non cóplacent sibi in illo, siue delectátur illo.

צָוַח Est צָעַק, Clamare vociferari. Iesah.42.11, De vertice montium יִצְוָחוּ clamabunt. Nomen, צְוָחָה, Clamor, Vociferatio. Iesah.24.11, צְוָחָה clamor super vinum in plateis. Irme.46.12, וְצִוְחָתֵךְ & clamor tuus.

צוּל Vnde צוּלָה, Multitudo, atque profunditas aquarum. Iesah.44.27, Qui dico לַצּוּלָה profundo (aut voragini) Desolare. Loquitur de Babél quæ erat locus aquarú multarum. Alia forma, præposito מ, Ionáh 2, 4, & proiecisti me מְצוּלָה in profundum. Psalm. 68.23, מִמְּצֻלוֹת יָם de profundis (voraginibus) maris. Et cú chólé Exo.15.5, descenderút בִמְצוֹלֹת in profunda táquá lapis.

צוּם Ieiunare. 2. Semu.12.21. צַמְתָּ ieiunasti. Zecha.7.5, הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי nunquid ieiunando ieiunastis mi

hi,ego?vel propter me,ſecundum R.D.Eſt enim ſicut Nũ צַמְתֶּם בַּעֲבוּרִי ieiunaſtis propter me? R.Abrahám in cõment.exponit, ieiunaſtis propter me, aut ad gloriã meã.& eſt verbũ intrãſitiuũ.Et dixit ego,acſidicat,Nũ ego præcepi vobis vt ieiunaretis?Nechem.1.4,צָם ieiunans.Ieſah.58.4,ad litem,& contentionem תָּצוּמוּ ieiunabitis.pro ieiunatis. Nomen,צוֹם,Ieiuniũ. Ieſah.58. 6,nunquid זֶה צוֹם hoc eſt ieiunium &c. Illud autem 1. Reg.21.9,prædicate צוֹם ieiuniũ:R.Ioſéph Kimchi expo nit,Vocate cœtũ.aut congregationem. Et ſic verſu 12, prædicauerunt צוֹם ieiunium: ipſe exponit, congregationem. Et in hac ſignificatione capiunt Talmudiſtæ appellantes contritionem neruorum צוּמַת הַגִּידִין. Et ſic hoc nomen,vbi non agitur de pœnitentia,capitur pro congregatione.

צון Scribitur cum א quieſcente frequentius hæc dictio צאן, & legitur cũ ו. Significat autem minuta animalia,vt oues,vt capras.Capitur interdum pro particulari aliqua ſpecie,vt puta pro oue tantũ, aut pro capra ſolum:quãdoque cõplectitur vtrunque. interdum eſt commune nomen omnium minutorũ animaliũ: quandoque & de grandioribus, vt puta de bobus dicitur.& caret numero multitudinis.Interdum(quanquã rariſſime)mouetur א,aliquoties ſcribitur ſine א,cum ה redundante in fine. Pro ouibus tantũ,vt 1.Semu.25.2, & ei erant צֹאן ouiũ tria millia,& mille capræ.Et ſic cõmuniter quando hæc duo ſimul iunguntur.Et pro capris,vt Gene.31.12, Vide omnes hircos aſcendentes ſuper הַצֹּאן capras. Interdum complectitur boues cũ minutis etiã animalibus, vt 1.Sem.8.17, צֹאנְכֶם pecora veſtra addecimabit. Et pro ouibus & capris: vt Leui.1.10, & ſi

& ſi de הַצֹּאן pecoribus fuerit oblatio eius, de ouibus, vel de capris in holocauſtum &c.Geneſ.47.4,quia nó eſt paſcuú לַצֹּאן pecudibus. Et cum א moto, Nume.32. 24, לְצֹנַאֲכֶם pecudibus veſtris. & א eſt tranſpoſitum. Et cũ ה redundante in fine:vt Pſal.8.7, צֹנֶה oues,& boues. Vertitur autem in א apparens in præcedenti exemplo.

צוף Natare,enatare.Thren.3.54,צָפוּ־מַיִם enatauerunt aquæ ſuper caput meũ. R.Abrahám in cõment. שָׁטוּ natauerunt. Ieche.32.6, & irrigare faciã terrá צָפָתְךָ natanté tuã ſanguine tuo ſuper montes.Eſt participiũ fœmineũ: id eſt terrá tuã ſuper quã natabãt aquæ,núc irrigare faciam ſanguine occiſorum tuorũ, & natabit ſanguis ſuper eam ſicut aqua,ita vt pertingat vſque ad montes.Et eſt hyperbole. Et in hifhíl, Deuter. 11.4, הֵצִיף אֶת־מֵי יַם־סוּף natare fecit aquas maris Suph.2. Reg. 6.6,וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל & natare fecit(ſub.propheta) ferrũ. Ex hac radice eſt צוף,Fauus mellis. Prouerb.16.24,צוּף־דְּבַשׁ fauus (vel placenta, ſecundum R. Dauid in lib. rad.) mellis eloquia pulchra.

צוק Eſt צור,Anguſtiis afficere,Affligere,Opprimere, Coartare,Adhærere. Pſal.41.9,verbũ impietatis יָצוּק בּוֹ adhærebit illi.Eſt inſtar קוּם יָקוּם à קוּם.R.D. in cõm. Infirmitas grauis,ac difficilis,& peſſima adhæſit illi,& nõ ſurget vltra de lecto ſuo, quia morietur ex illa ſua infirmitate.Vel ſic,Iniquitas magna adhæſit illi: vnde par eſt vt & pœna ſit magna. Idcirco nõ ſurget vltra è cubili ſuo. Et in hifhil,Ieſa.29.2,וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל & co artabo (affligam) ariél.i. altare. Iudic.16.16, & fuit כִּי־הֵ יקה לוֹ בִּדְבָרֶיהָ quum anguſtiis afficeret eũ verbis ſuis. Et 14.17,quia הֱצִיקַתְהוּ anguſtiis affecit eum.Ieſah.51.13, à facieiræ הַמֵּצִיק opprimentis.Et 29.7,וְהַמְּצִיקִים לָהּ & co-

artantes eam. Iiób 36.16, in latitudinem non מוּצָק coar tatam. Iesah.8.22, לַאֲשֶׁר מוּצָק לָהּ secundū quod coartata fuit. Vel est nomen, inquit R.D.i. secundū quod angustia fuit ei. Tóar, 1.Semu.22.2, omnis vir מָצוֹק oppressus. angustiis affectus. Nomen secundum eandē formam cū futuro, Deute.28.53, & 55, וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ & angustia (afflictione) qua angustiis afficiet te inimicus tuus. Significat & Statuere. Iehos.7.23, וַיַּצִּקֻם & statuerunt ea coram Domino. daghés est loco literæ quiescētis. 2.Semu.15.24, וַיַּצִּקוּ אֶת־אֲרוֹן & statuerunt arcam Dei.

Nomen, צוֹק, Angustia, Afflictio. Dan.9.25, וּבְצוֹק & in angustia temporum. Alia forma, מָצוֹק, vt in hifhíl.

Alia itē, מָצוּק, id est מַעֲמָד, Status, statio, Columna. 1.Semu.14.5, dentis vnius מָצוּק מִצָּפוֹן statio ab Aquilone. Et 2.8, quia Domini מְצֻקֵי אֶרֶץ stationes (.i. columnæ, secūdum R. D.) terræ. Alia præterea, pro Angustia. Sephan.1.15, dies afflictionis וּמְצוּקָה & angustiæ. Psal. 25. 17, מִמְּצוּקוֹתַי ex angustiis meis. Alia postremo, Iesah. 8.22, Obscuratio צוּקָה angustiæ.

צור Obsidere, Coartare, Angustiis, & afflictionibus afficere, Ligare, Formare, figurare, Roborare, fortificare. Deuter.14.25, וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ & ligabis argentum (pecuniā) in manu tua. Et 20.12, וְצַרְתָּ עָלֶיהָ & obsidebis illam. Psal.139.5, retro & ante צַרְתָּנִי formasti (figurasti) me. R.D. in comment. Retro & ante formasti me in vtero matris meæ, & posuisti super me manum tuā, quēadmodū faciūt caseo, iuxta illud Iiób 10.10, Et sicut caseū coagulabis (pro coagulasti) me. R. Himma. in cōmen. formasti me. Vel (quod rectum est in oculis meis,) obsedisti me.i. circūdedisti me vndique scientia tua instar exercitus, qui manet in obsidione contra ci

uitatem,& circundat illam,ne fugiant homines,néve ex illis quiſpiam euadat. Et hoc eſt quod poſtea dixit, Mirabilior &c. Dixit metaphorice, Tu obſediſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuã,& manu tua apprehendiſti me,& non eſt mihi fuga à te. R. Abrahám, Obſediſti me:vt Deuter. 20, ſuprà citatum. Et non mireris quòd non dixerit צַרְתָּ עָלַי:quia ſimile habes Deuter. 2. 20,תְּצֻרֵם. Eſt ergo ſenſus, obſediſti me retro,& ante. R. Dauid in lib. rad. vtroque modo exponit. Exod.23.22, וְצַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ & anguſtiis afficiam hoſtes tuos . aut, anguſtiis afficientes te. Et ita habet Tharghum, & R. Selomóh. Ieſah.28.20,& operimentum צָרָה anguſtum eſt. Eſt præteritum: quia eſt longũ, inquit R. Dauid in lib.rad.& cõment. 2. Reg.6.25, & ecce צָרִים עָלֶיהָ obſidebant eã. 1. Sem.23.8, לָצוּר אֶל־דָּוִד ad obſidendum Dauid. Ieſah. 8.16, צוֹר תְּעוּדָה liga teſtimonium. Poteſt tamen huius radix eſſe צרר & נָצַר. quære in נצ. Et 21.2, צוּרִי מָדַי obſide Mede. vel Media, regio ſcilicet Aſiæ. Eſt enim fœmineum verbũ. Et eſt breue, inquit R.D. in lib.rad. & comment.& R. Abrahám in cõmen. ſicut & illud Pſal. 116.7,שׁוּבִי. 1. Reg.7.15, וַיָּצַר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים & finxit (formauit) duas columnas æreas. Et dixit formauit, quòd illarum figuras fecerit in pauimento in quo fuſæ ſunt. 2. Reg.17.5, וַיָּצַר עָלֶיהָ & obſedit eam. צ cũ pathách, ſecundum R.D. in Michlól. 2. Paralip.28.20, וַיָּצַר לוֹ & obſedit eũ. vel, oppreſſit. Aut eſt ex hifhil, inquit R.D. Deuter. 2. 10, אַל־תָּצַר אֶת־מוֹאָב ne obſideas Moáb. Poteſt tamen eſſe & ex hifhil. Cant.8.9,& ſi oſtium eſt, נָצוּר עָלֶיהָ obſideamus(.i.circundemus) illud tabula cedrina. Alii exponũt, muniamus. 2. Reg.12.10, וַיָּצֻרוּ & ligabant (vel figurabant, ſiue cudebant. Et in nifhál, Ieſah.1.8, Si-

cut ciuitas נְצוּרָה obſeſſa. ſúrec eſt loco chólem . Et ſic Tharghum,Sicut ciuitas דְצַיְּרִין עֲלַהּ quam obſidét. Vel eſt participium paſſiuú à נָצַר deſolata & deſtructa , ſecundum R. Abrahám & R. Dauid in comment. Et in hifhíl, Deuter. 28.52, וְהֵצַר לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ & obſidebit in te(aut obſidere faciet te) in omnibus portis tuis.i. intra omnes vrbes tuas. Irme.10.18,וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם & obſidere(aut opprimere , & anguſtiis, doloribuſque afficere) faciam illos, vt inueniant.ſub. ea quæ dixi ſuper illis, ſecundum R.Dauid.R.Abrahám auenhezra,Quia Dominus adducet ſuper illos fundibularios , ſagittarióſque,& obſidere faciet eos, vt vno in loco ſint coniuncti, vt inueniant eos fundibularii, & aſſiſtentes. Et eſt longum,inquit R.Dauid in lib. rad.Sepha.1.17,וַהֲצֵרֹתִי לָאָדָם & obſidere(aut opprimere)faciam hominem. eſt breue,ſecundum R.D.in lib.rad. & in cóment. & ל in לָאָדָם eſt cú camés. Quod idem in cóm.exponit,Et obſidere faciam homines, vt ſint intra vrbes in obſidione,vt viuát in illa pane atro, & aqua oppreſſionis. aut arctationis.i.arcta. Nechem.9.27,וַיָּצֵרוּ לָהֶם & oppreſſerunt eos. Et in hithpahál,Iehoſ.9.4,& iuerút,וַיִּצְטַיָּרוּ & oſtenderunt ſe legatos. Nomen, מָצוֹר,Obſidio,& munitio,aut ciuitas munita: ſic appellata, quòd vi nõ capiatur,ſed obſidione,fame,& ſiti.Et cum pronomine,& in plurali,mutatur chólem in ſúrec. Deuter.20.20,& ædificabis מָצוֹר munitionem. ſcilicet ad obſidendú.2.Reg.19.24,omnes riuos(vel omnia flumina)מָצוֹר AEgypti, ſecundum R.D. à munitione ſic appellatæ. Idem Ieſah.37.25.& 19.6,& ſiccabuntur riui מָצוֹר AEgypti.Ieche.4.8,dies מְצוּרֵךְ obſidíonis tuæ. Ieſa.29.3,מְצֻרֹת obſidiones.Et cú ה fœmineo,eſt cú ſúrec,2.Paral.14.6,

ciuitates מִבְצָרָה munitionis. Hinc est צַר, Arctus, angustus, Hostis, inimicus: & interdũ Angustia, afflictio. 1. Semu.2.32, & aspicies צַר inimicũ habitaculi. vel æmulum. Et est in regimine, inquit R.D. in comment. Vel æmulum (ait) in habitaculo. i. in domo Domini. & sic deficit ב. 2.Sem.1.26, צַר־לִי angustia est mihi. Iesa.5.30, tenebræ צַר angustia & lux. Sunt qui exponũt, ait R.D, sol & luna: sed prior interpretatio est recta. Potest etiã verti, hostis, vt sit, & tenebræ hostis, aut inimici. Et 63.8 in omni angustia eorũ לֹא צָר ei angustia. R.D. in comment. Scriptura est cum א, vt sit, Nó multiplicabit eis angustiam, sed ab illa seruabit eos. Lectura est cum ו, לו ei, scilicet Deo, est angustia in angustia eorum: iuxta illud Iudic.10.16, & coluerunt Dominum, & angustiis affecta est anima eius propter laborem Israël. Et totũ metaphorice est intelligendum: nam Scriptura loquitur secũdum morem filiorũ hominum. R. autẽ Ionáh scribit esse verbum transitiuũ, & exponit, in omni fortitudine eorum, eum (scilicet Israelem) roborauit. R. Abrahám auenhezra idem sentit quod R.D. Psal.107. 2, redemit eos de manu צַר angustiæ. sic R. Abrahám, & R.D, qui dicit esse nomen sicut צָרָה. Tharghum, hostis. Et 4.2, בַּצָּר in angusto (sub. loco) dilatasti mihi. Vel secundum R. Abrahám, in angustia dilatasti mihi, pro dilatabis. est enim præteritũ vice futuri, inquit R.D. Item 66.14, & loquetur os meum בַּצַּר־לִי in tribulatione mihi. i. in tribulatione, aut angustia mea, siue quæ erit mihi. Threno.1.7, צָרִים hostes. Psal.112.8, donec videat (sub. quod optat) בְּצָרָיו in hostibus suis. ⁝ Nomen fœmineũ, צָרָה, Angustia, oppressio, afflictio. Est breue ad differentiam præteriti fœminei. Psal.20.2, in die צָרָה

tribulationis. Et 9.10, in temporibus, בַּצָּרָה in angustia. Tharghū, in temporibus angustiæ. R.D, in tēporibus quæ sunt in angustia & afflictione. Iesa. 46,7, מִצָּרָתוֹ ab angustia eius. Et 63.8, in omni צָרָתָם tribulatione eorū tribulatio ei. R. verò Ionáh exponit, in omni fortitudine eorum roborauit eū. sub. Israelem. Et cū duplici signo fœmineo, Psal. 120.1, ad Dominū בַּצָּרָתָה לִּי in tribulatione mihi (.i. mea, aut quæ erat mihi) clamaui. Additio ה (inquit R.D. in comment.) auget. acsi dicat, In multitudine angustiæ, aut multiplici afflictione. Psa. 25.17, צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ tribulationes (angustiæ) cordis mei dilatatæ sunt, secundum R. Abrahám, id est multiplicatæ. Est enim הִרְחִיבוּ verbum intransitiuū: quanquam sint qui exponant, tribulationes cor meū dilatauerūt. Sed hoc est absurdum, inquit: quoniā sequitur, Ab angustiis meis educ me. R.D. in cōment. Tribulationes dilatauerūt sedem suā in corde meo. acsi dicat, multiplicatæ sunt. Et quod ait, Angustiæ dilatauerūt: est sermo rhetoricus. sic R. Himmanuél. Alia forma, צִיר, Dolor, Legatus, Cardo ostii, Idolum, simulachrū. Prouerb. 25.13, sicut frigus niuis in die messis, sic צִיר legatus fidelis iis qui mittunt illum. Et 26.14, sicut ostiū vertit se super צִירָהּ cardinē suū, sic &c. Iesah. 13.8, & terrebūtur, צִירִים וַחֲבָלִים יֹאחֵזוּן angustias, & dolores tenebūt. Vel, angustiæ & dolores tenebunt. aut apprehendent, scilicet eos. Secundum enim R.D. in cōment. duplex est sensus, quia videlicet dolores tenent hominē territum, ac turbatū: & quū præualent dolores homini iugiter, perinde est acsi homo teneret dolores ne ab illo separarentur. Et secūdum Iehonathán, ו in יֹאחֵזוּן ponitur vice ה, vt sit, tenebunt eos. Et recta est (inquit) eius

expoſitio. Ieſah.45.16, fabricatores צִירִים idolorũ. Aliud, צור, Saxum, petra. & per tranſlationẽ, Fortis, fortitudo, Deus, Acies. Deute.32.15, & vituperauit צוּר Deum ſalutem ſuã. Et 13, & oleo de ſilice צוּר petræ. ſaxi. Ieſah. 26.4, צוּר Deo ſæculorum. Pſal.73.26, צוּר־לְבָבִי fortitudo cordis mei, & portio mea Deus. ſic R. Abrahám, & R. D. Iiób 18.4, Nũ propter te derelinquetur terra, & trãſferetur צוּר ſaxum (petra) è loco ſuo? Poteſt & ſic exponi, ſecundum R.D. in lib. rad. Num propter te (.i. propter iram & indignationẽ tuam) derelinquetur terra, (.i. iudiciũ terræ,) & transferetur Deus è loco ſuo. i. è loco iudicii ſui? Pſal.89.43, etiã redire feciſti (.i. retudiſti) צוּר aciem gladii eius. Vel eſt tóar, acutum gladium eius. i. gladiũ eius acutum. Pſal.78.15, dirũpit צֻרִים petras in deſerto. Iehoſ.5.2, fac tibi gladios צֻרִים acierum, vel acutos, ſecundum R.D. Fœmineũ, Iiób 28.10, בַּצּוּרוֹת in petris riuos diſrupit. Et cum chólem, Exo.4.25, & tulit Sipporáh צֹר petrã. Aliud, צוּרָה, Figura, exẽplar. Iechez.43.11, צוּרַת הַבַּיִת exẽplar domus. Pſal.49.15, וְצִירָם, & imaginem (aut figuram) eorũ. Ponitur pro צוּרָתָם, ſicut כְּתְבוּנָם pro כְּתְבוּנָתָם. Aliud, cũ א protractiuo, צַוָּאר, Collum. Ieſah.8.8, עַד־צַוָּאר vſque ad collum pertinget. Irme.28.14, עַל־צַוַּאר super collũ. Geneſ.33.4, & iactauit ſe ſuper צַוָּארָו colla eius. i. ſuper vtrunque latus colli eius, ſiniſtrũ nempe, ac dextrũ. legitur צַוָּארָיו. Et 45.14, ſuper צַוְּארֵי colla. Thren.1.14, ſuper צַוָּארִי collum meum. Nechem.3.5, צַוְּרָם collum ſuũ. eſt ſine א protractiuo. Et cum נ redundante, Cant.4.9, In vno torque מִצַּוְּרֹנָיִךְ de collis tuis. i. collorum tuorum.

צחח Vnde צְחִיחַ, Locus eleuatus, & altus in petra. ſic appellatus, quòd ſit aridus, atque ſiccus, inquit

R.D.in lib.rad.& comment. Iechez.24.7, עַל־צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ super locũ eminentem petræ posuit illum. acsi dicat,super dentem petræ in loco alto & eminenti, vt non possit cælari. Sic 26.4,vbi Tharghũ, Et dabo eam לִשְׁעִיעוּת כֵּיף גְּלֵי in lenitate(aut super lenitatẽ)petræ nudæ. acsi dicat,quòd erit petra lenis,& nó erit super illã puluis.Sic etiam 14,& dabo in locum eminentem petræ.Vbique sensus est,Quemadmodum publice peccauit effundendo sanguinẽ innocentem,acsi poneret illum in summitate petræ,vt ab omnibus cõspiceretur, ita publice punietur.Ex R.D.in lib.rad.& cómen.Psa. 68.7, veruntamen rebelles(declinantes)habitauerunt צְחִיחָה in loco arido. vel sicco,secundũ R.D.in cõmen. Idem R.Abrahám.Et geminatũ,Iesah.58.11,Et saturare faciet בְּצַחְצָחוֹת in siccitatibus animã tuam.hoc est tẽpore quo erit siccitas,& penuria in mundo,ipse saturabit animã tuam.sic R.D.& R.Abra. Tóar,צִחֶה,instar אִשֶּׁה ab אִשֵּׁשׁ:& in regimine,צְחֵה. Iesah.5.13,& multitudo eius צְחֵה צָמָא arida siti. Hinc verbum pro Mundum esse, Candescere,splendescere, clarescere. Thren. 4.7,צַחוּ מֵחָלָב nitidiores(candidiores)fuerunt lacte. Esset cum daghés,si ח esset daghessabile,verum camés eius vicem supplet. Tóar,צַח, Mundus,purus,nitidus, clarus,serenus,Candidus. Cant.5.10, dilectus meus צַח candidus. Iesah.18.4,כְּחֹם צַח עֲלֵי אוֹר sicut aer clarus(serenus)propter lucẽ aut solem.Vel secundum R.Abrahám in cóment. Sicut aer serenus post pluuiam. אוֹר enim est lux,sol,luna,pluuia. R.Dauid in commen.Sicut sol clarus super terram post pluuiam, est optimus germinibus:sic nubes rorida in æstu messis est optima. Nam messis tẽpore,est magnus calor:& quum transit nubes

nubes rorida aerē refrigerans, bonū est filiis hominū. Et dixit rorida,& non pluuiæ:quia pluuia in messe nocet. Tharghū,Sicut aer serenus propter solem. Irme.4. 11,vētus צַח serenus erit in excelsis locis in deserto. Potest etiam (inquit R.D.) exponi secūdum priorem significantiam,Ventus siccus & aridus.acsi dicat,in quo nulla est vtilitas hominibus, sed est vehemēs & fortis eis: neque ad ventilandū,neque ad purgādū est ei vtilitas,quia flat in deserto vbi non est sementis. Et illi similis est filia populi mei. Vel metaphorice dixit de castris Nebuchadnesár quæ veniebant per viam filiæ populi sui.acsi dicat,venient contra Ierusalaim,sicut ventus vehemens,qui non est bonus ad ventilandum,neque ad purgandum, quia est nimis vehemens. Et hoc est quod dicit sequenti versu,Ventus vehementior his (sub. ventis qui sunt ad ventilandum, aut purgádum) veniet mihi. Tóar fœmineum,Iesah.32.4,loqui צַחוֹת nitida.sub.eloquia,siue verba.

צָחַן Vnde צַחֲנָה,Fœtor. Ioél 2.20,& ascendet צַחֲנָתוֹ fœtor eius. Alibi non inuenitur. R.quoque Abrahám in cóment. exponit בָּאְשׁוֹ fœtor eius. Et idem esse geminatū dicit in dictionibus distinctis.prius enim dixit, & ascendit בָּאְשׁוֹ fœtor eius. Tharghum, וְיֵהָךְ רוּחֵיהּ & ibit spiritus(vel ventus)eius.

צָחַק Ridere,irridere,deridere,subsannare. Gene.18. 15, non צָחַקְתִּי risi. Et 21.6, צְחֹק risum fecit mihi Deus. Et in pihél,Genes.21.9,& vidit Saráh filiū &c. מְצַחֵק,id est מַלְעִיג subsannantem.sic R.D.in lib.rad. R. Abrahám,ludentem:quia sic mos est puerorū:& inuidit illi quód maior esset filio suo. R.Selomoh, adorantem idóla: sicut dictum est Exod.32.6,Et sedit populus

ad manducandű & bibendum, & surrexerunt לְצַחֵק ludere.i.adorare idólum. Vel, discooperientem turpitudinem, sicut dictum est Gene.39.17, venit ad me seruus Hebræus, quẽ introduxisti nobis לְצַחֶק בִּי vt illudat mihi.i.vt discooperiret turpitudinẽ meam. Vel, occidentem.i.occidere volentem Ischác: vt 2.Semu.2.14, & dixit Abnér ad Ioáb, Surgant quæso pueri, וִישַׂחֲקוּ & ludãt (.i.digladientur, pugnent) ante nos. Litigabat enim cű Ischác de hæreditate, & dicebat, Ego sum primogenitus, & duæ partes ad me pertinent. Et illis in agrum egressis, tetendit arcű, & in illű iecit sagittas, sicut dictű est Prouerb.26.18, Sicut abscõdit se qui iacit scintillas, sagittas &c. & dicebat, Nónne ludo? Gen.26.8, & vidit, & ecce Ischác מְצַחֵק ludebat cű Ribcáh vxore sua. Et 19.13, & fuit כִּמְצַחֵק quasi ludens. Macór, לְצַחֵק. Gene.39.14, לְצַחֶק בָּנוּ vt illuderet nobis. Iudic.16.25, Vocate Simson וִישַׂחֶק־לָנוּ & ludat nobis. Itẽ eodem versu, וַיְצַחֵק לִפְנֵיהֶם & lusit ante illos. Nomen, צְחֹק. Iechez.23.32, erit לִצְחֹק in derisum, & subsannationem.

צחר Vnde צְחֹרָה, Album. Iudic.5.10, equitãtes asinas צְחֹרוֹת albas. Iechez.27.18, & lana צַחַר alba.

ציה Vnde צִי, Nauis. Iesah.33.21, וְצִי אַדִּיר & nauis fortis. est instar רִי à רָוָה, & עִי ab עִיָּה. Nume. 24.24, וְצִים מִיַּד כִּתִּים & naues de littore Chittim. י est signű plurale, י radicali deficiente, inquit R.D. in lib.rad. R.Selomóh, Et adhuc venient צִים naues magnæ (vt Iesa.33, suprà citatum) è loco Chittim. Et transibunt Chittiim .i. Románi, qui sunt in nauibus magnis, contra Assúr. Et affligent Assúr, & affligẽt eos qui sunt trans flumẽ: & etiã ipse vsque ad perditionẽ erit. Et sic exposuit Daniél 7.11, Videbam donec interfecta est bestia, & perdi-

tum est corpus eius,& traditum est ad combustionem ignis. R. Abrahã, וְצִים, sunt qui exponunt,& naues, numero multitudinis, à singulari צִי. Alii exponunt sicut illud Iesah.13, infrà citatum: quia erũt similes illis bestiis, quæ suo aspectu obstupescere faciũt homines. Et rex Assúr superauit omnes gentes. Chittim fuit è filiis Iauán, vt scriptum est Gene.10.4, Et filii Iauán, Elisáh, & Tharsis, Chittim, & Dodanim. Et rectũ est vt indicet regnũ Græciæ. Et iam scripsi in librum Danielis, quòd regnum Græciæ & Romanũ idem est, & est bestia tertia. Et מִיַּד est è loco. Nume.13.30,& iuxta יַד locum Iardén.& Deuter.23.12, וְיָד & locus. Et Chittim est numeri singularis, quãquam formã habeat pluralẽ, vt ex loco prædicto Genesis manifestũ est. Tharghú, Et cœtus venient è Romanis,& affligẽt &c. Et cũ duplici י, quorum alterum mouetur, vt Dani.11.30, צִיִּים naues Chittim. R. Abrahám in cõment. naues,& Chittim .i. Romani. R. Sahadiáh, Longobardi & Romani, qui iunxerunt se vt irent in Ierusaláim. Et sic Nume.24, suprà citatum. Iesah. 23.13, Assúr fundauit eam לְצִיִּים nauibus. aut pro nauibus .i. vt esset nauiũ portus, secundum R. D. in lib. rad.& cõmen. R. Abrahám in cõmen. pro bestiis posuit eam,& fuit habitaculum bestiarũ. Significat & bestias desertum incolentes, atque habitantes. Iesah.13.21, & cubabunt ibi צִיִּים bestiæ. Irme.50.39, צִיִּים אֶת־אִיִּים bestiæ syluestres cum vlulis. Psal.72.9, ante illum incuruabunt se צִיִּים gentes deserta incolentes. ita R. D. in lib. ra.& cõm. R. Abrahám, habitantes in terra deserta. Vel potiꝰ, nautæ. vnde postea dicit, Reges Tarsis (.i. maris) & insularũ. Priorẽ interpretationẽ sequitur R. Himmanuel. Et 74.14, dedisti eum escã populo

לְצִיִּים deserta incolentibus. acsi dicat, quanquam sit in mari,& magnam habeat potẽtiam, dedisti tamẽ eum escam inhabitantibus deserta. R. Abrahám, Tu confregisti capita liuiathán,dedisti eũ escam populo לְצִיִּים. Dixit R. Moséh, quòd quicquid natat in mari, cuius corpus est grãde,vocatur liuiathán: cuius signum est, quòd dixerit capita, & non caput numero singulari. Et secundum opinionẽ meam, liuiathán est piscis magnus,& deest dictio כָּל־,vt sit, capita omnis liuiathán, est enim nomen speciei, sicut Genes. 32.5, & fuit mihi bos & asinus:pro,Et fuerũt mihi boues & asini.Et memorauit hoc propter potentiã liuiathán.Et ecce Deus dedit eum escam populo incolentibus deserta. Et notum est esse loca in quibus de tempore in tempus(siue omni tempore) illum comedunt. R.Moséh dixit, Populo incolentibus deserta,esse sicut illud Gene.24.14, לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק seruo tuo ipsi Ischác. Et 32.18,לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב seruo tuo ipsi Iahacób. Et sensus est,populo viris nauiũ.i. nautis. Aliud,צִיָּה,Ariditas,siccitas,Desertũ. Iesa.41. 18, ponam &c. terram צִיָּה deserti(.i.aridam & siccam) in exitus aquarum. Et 53.2,& sicut radix de terra צִיָּה ariditatis.i.arida,vel deserti. Item 35.1, lætabuntur desertum וְצִיָּה & ariditas. siue locus aridus. Psal.105.41,iuerunt בַּצִּיּוֹת נָהָר in desertis tãquam flumen. Vnde R. D. in lib.rad.& cõment.exponit, Abierunt, scilicet aquæ in loca arida tanquam flumen. Vel secũdum R.Abrahám,Abierunt in desertis aquæ fluminis.Tharghum, Abierunt(scilicet aquæ) in desertis tanquã flumen. In Deras exponitur,Abierunt per naues fluminis,acsi dicat, Tanta erat aquarum copia,vt illas nauibus trãsire esset opus. Alia forma,צָיוֹן,instar רָצוֹן.Iesah.32.2,sicut

ſiue panni,illud quod remanet de textura,quod eſt appenſum in ea,ſiue in eo panno.Et ideo fila quæ præcipit Scriptura vt ſuſpendantur in ala veſtis,vocãtur etiã צִיצִת.Nume.15.37,& faciant ſibi צִיצִת עַל־כַּנְפֵי fimbriam in alis(.i.extremitatibus) veſtimentorũ ſuorum. Et ſic cincinni capitis.i.capilli pendentes ſicut ala veſtis, vocantur צִיצִת. Iechez.8.3, & accepit me בְּצִיצִת in cincinno capitis mei. Aliud,צִיצַת,Flos. Ieſa.28.4,& erit צִיצַת נֹבֵל flos cadens decor gloriæ eius. Eſt nomen fœmineum cum ת:ponitúrque maſculeum, ſcilicet נֹבֵל, cum fœmineo צִיצַת: coniunctúmque eſt ſubſtantiuum cum adiectiuo, ſicut Gene.50.21, בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים. Vel eſt con iunctum pro abſoluto, ſicut Ieſah.15. 5, עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה, & Thren.2.18,פּוּגַת לָךְ.

ציר Vide צור. **צית** & יָצַת, eiuſdem ſignificantiæ, Ieſa.27.4,Vide יָצַת in fine.

צלל Vnde צֵל,Vmbra.Iudic.9.36,אֵת צֵל vmbram mótium tu vides. Cant.2.3, בְּצִלּוֹ in vmbra eius. Et perfectum,Iiób 40.17,צִלְלוֹ vmbra ſua. Hinc verbum in cal,Nechem.13.19, quũ צָלֲלוּ inumbraſſent portæ Ieruſaláim ante ſabbatum, dixi vt clauderentur oſtia.i. Quũ ſol ad veſperã occubuiſſet, & portæ feciſſent vmbram.R.Selomóh,Quum inclinatæ eſſent vmbræ veſpertinæ in portis Ieruſaláim,iuſſi vt &c.R.Abrahám, Quũ attigiſſent vmbræ portas:aut, Quum perueniſſent vmbræ ad portas &c. Significat & Mergere,ſubmergere,demergere.Exo.15.10, operuit eos mare, צָלֲלוּ demerſi ſunt tanquã plumbũ. Item,Tremere.Chab. 3.16,Ad vocẽ rumoris huius צָלֲלוּ tremuerũt labia mea. Iſte tremor eſt quum ob pauorem nimiũ, contingũt & percutiunt ſeſe labia.R.Abrahám in commen.pro-

pter vocem hanc intremuerũt labia mea , quia alterũ percutiebat alterũ. Et in hifhil, Ieche.31.3, Ecce Aſſúr cedrus &c. וְחֹרֶשׁ מֵצַל & ramo (pro ramis) inumbrans. Vel eſt nomẽ tóar, inquit R.D. in lib.ra.& Michlól. Idẽ in cõm. מֵצַל à צָלַל eſt ex hifhil , quod eſt & cũ pathách & cũ ſeri, vt habes in מֵסַב,מֵסֵב inter nomina in fine : & מֵסֵב in hifhil, 1.Sem. 3.11, quã qui audierint, תְּצִלֶּינָה tinnient (mouebunt ſe pauore) ambæ aures eius. Vel, contremiſcent. Et in nifhál, Irme.19.3, תְּצִלֶּנָה tinnient aures eius. Tóar geminatum. Ieſah.18.1, Væ terræ צִלְצַל כְּנָפָיִם inumbranti alis. i. vmbrã facienti mundo ob magnitudinem, aut multitudinẽ alarũ ſuarũ. Metaphorice indicat multitudinẽ negotiationũ, & ſpecies varias rerum, quæ ad alias terras ex illa egrediebantur, inquit R.D. in lib.rad. Et in cõment. O terra inumbrans alis. Ob multitudinem enim nauiũ, in quibus vela obumbrantia tenduntur, quum ambulant, ſimilis erat auibus volantibus ſuis alis. Et Tharghú, Væ terræ ad quã veniunt cum nauibus è terra longinqua , & vela ſua extendunt vt aquila volans alis ſuis. R. Abrahám in cõmen. O terra inumbrans, quia eſt terra lata. Et eſt geminatũ à צֵל Vmbra. Nomen, Iudic.7.13, Et ecce צְלוֹל auditus tremoris panis ordeacei voluentis ſe in caſtra Midián, vt exponit R.D. in hac radice. Alteram expoſitionem ponit in צָלָה. Aliud, præpoſito מ, מְצִלָּה: cuius plurale eſt Zechar. 14. 20, in die illa erit עַל־מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה ſuper tintinnabula equi, (pro equorum,) Sanctitas Domino. R.D. in lib.rad.& cóm. ſuper tintinnabula, quæ ſcilicet ſuſpẽdũtur in collis equorũ, quæ erãt ſquamata. Sanctitas Domino: quia ex illis fient ollæ ad coquendũ in domo ſanctitatis. i. ſanctuarii. Idem R.

Abrahám in cóment. Et in verbis doctorũ dicit R. Elihézer, מְצִלּוֹת dicũtur ea quæ ſuſpédũtur equo inter eius oculos. Aliud, geminatum, 2. Sem. 6. 5, ludebant corã Domino &c. in tympanis, & ſiſtris, וּבְצֶלְצְלִים & cymbalis. ita quidam. R. D. in lib. rad. ſcribit fuiſſe duo inſtrumenta ærea, quæ ſe inuicem percutientia, ſonum reddebant. Et Pſal. 150. 5, cum chiríc, laudate eũ בְּצִלְצְלֵי־ שֵׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה in cymbalis auditus, (.i. ſonoris,) laudate eum in cymbalis iubilationis. Vltimũ R. D. dictũ putat de tubis claſſicis, id eſt in tubis taratantaræ. Eiuſdem ſignificantiæ inuenitur ſine geminatione ſecundũ formam dualis, quia duo ſunt (vt dictũ eſt) inſtrumenta. 1. Paralip. 15. 19, בִּמְצִלְתַּיִם in cymbalis.

Eſt & צִלְצַל, Hamus, Naſſa, Culter piſcatorius. Iiób 40. 25, nũ ſuccîdes cultris pellẽ eius, וּבְצִלְצַל דָּגִים & cultro piſcatorio caput eius? Quo loco R. Abrahám, וּבְצִלְצַל nó eſt ei ſocius: & ſignificatio eius eſt, & ſpina in oſſibus piſcis, qua capiũtur piſces perforato capite. R. Leuí ſcribit eſſe cultrum, ſeu gladiũ quo inciduntur capita piſcium magnorũ. Tharghum verò, Nunquid implebis tabernacula (aut vmbracula) pelle eius, & vmbracula piſcatoria capite eius? Vnde R. Moſéh in cómen. exponit, Num implebis tabernacula quæ faciunt piſcatores in ripis fluminũ, pelle eius? & idem repetit. צִלְצַל eſt vmbraculum quod faciũt ad capiendũ piſces, idcirco appellatur צלצל דגים. Vel, vmbraculũ in quo captos ponunt piſces: ne orto ſuper illos ſole, putreſcant. R. Abrahám Peruſól, Num poteris implere tabernacula pelle eius, & צִלְצַל piſcium ad ponẽdum ibi totũ caput eius? Et ſunt vaſa in quibus ponunt piſces ſalitos, quæ vocantur שֻׂכּוֹת & צִלְצְלִים. Oſtende, inquit, mihi an poſſis

ſis capere,occidere,& ſalire illum in vaſis iſtis. Vel,Nú poteris implere pellem eius ſpinis in circuitu eius ad capiendum illum? & num poteris introducere caput eius in naſſam piſcium?

צַלְצַל Vide quadrata nomina.

צָלָה Aſſare.in cal. 1.Sem. 2.15,Da carnem לִצְלוֹת vt aſſem ſacerdoti.Ieſah.44.19,אֶצְלֶה בָשָׂר aſſabo carné. Et 16,יִצְלֶה צָלִי aſſabit aſſaturam. Toár, Exod.12.9,neque coquendo coctũ aqua,ſed צְלִי־אֵשׁ aſſum igni. Nomẽ,צְלִיל,inſtar הֲנִיג ab הָגָה,& ſic צְלִיל à צָלָה, Panis ſubcineritius,aut torta ſubcineritia cocta ſuper prunas. nã ab aſſando nomẽ accepit.Iudi.7.13,צְלוֹל ſubcineritius (aut aſſatus)panis ordeaceus &c.Scribitur cũ ו,& legitur cũ י. & idem eſt, quia literæ אֶהֱוִי inuicẽ permutantur. Vel eſt à צָלַל,illic vide interpretationem aliã. Hæc ex R.D. in commen.Tharghú, חָרִר tortam aſſatam. חָרַר enim eſt comburere.Et metaphorice ſignabat Iſraél qui erat debilis reſpectu Midianitarum,qui tamen vicit illos.

צָלַח Proſpere euenire,Proſpere agere,Proficere, Secundare,Scindere,Tranſire.2.Sem.19.17, וְצָלְחוּ הַיַּרְדֵּן & ſciderunt(irruperunt.i. tranſierunt acſi ſcidiſſent)Iardén ante regem.1.Sem.10.6, וְצָלְחָה עָלֶיךָ & trãſibit ſuper te ſpiritus Domini. Irme,12.1,cur via impiorum צָלֵחָה proſperè cedit?vel potius,proſpere ceſſit?Eſt enim præteritũ fœmineum ſecundi modi præteriti cal inſtar פָּעֵל,ſicut & illud Prouer.2.17,pacti Dei ſui שָׁכֵחָה oblita eſt.Pſal.45.5,צְלַח proſpere cedat.fœlix eſto.Irm. 13.7, & ecce corruptũ erat cingulum, לֹא יִצְלַח לַכֹּל non proficiet omnibus. i. nulli proficiet.acſi dicat, nullius erit vtilitatis.R.D.in cómen.Non proficiet omnibus. i.alicui rei.Et ſic Leui.23.3,omne(.i.aliquod)opus non

facietis. Irme. 22.30, vir nõ יִצְלַח prospere aget in diebus suis. vel, viro nõ prospere cedet. Iesa. 53.10, & via Domini in manu eius יִצְלָח prospere cedat. Hamós 5.6, ne forte יִצְלַח id est יְבַקַּע scindat sicut ignis domum Ioseph. sic R.D. in lib. ra. & cõment. Idem R. Abrahám. Vnde Genes. 22.3, pro וַיְבַקַּע & scidit ligna holocausti: Tharghum habet וּצְלַח. Tharghũ, Ne forte accendatur sicut ignis furor eius in domo Ioséph. Et in hifhíl, Genes. 24.56, Et Dominus הִצְלִיחַ דַּרְכִּי secundauit viam meã. Iesa. 48.15, וְהִצְלִיחַ דַּרְכּוֹ & secundabit viam suã. Vel Et prospere cedet via eius. Et hæc magis conuenit, licet coniugatio hifhíl, vt plurimũ sit transitiua. Et 55.11, וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו & secũdat illud ad quod misi illud. Vel, Et prospere aget in his ad quæ misi illud. Scribitur cũ ·. at in margine cum אֶת articulo accusandi. Psa. 37.7, ne misceas te בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ cum secundante viã suam. Vel, cũ eo cuius via est secunda, & prospera, secundum R. D. in lib. rad. 2. Paralip. 18.14, ascendite וְהַצְלִיחוּ & prospere agite. Deuter. 28.29, וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶיךָ & non secundabis vias tuas. Hinc צְלֹחִית, Scutella. 2. Reg. 2.20, capite mihi (id est, afferte) צְלֹחִית חֲדָשָׁה scutellam nouã, & ponite ibi sal. Aliud nomen, Prouer. 19.24, Abscondit piger manũ suam בַּצַּלַּחַת in sinu. Alii exponunt, in scutella, aut lebete. Sed prius est rectum, inquit R. Dauid, quantũ ad sensum versus attinet. Et est trãslatio à lebete, vel olla: nam quemadmodũ absconditur quippiam in lebete, aut olla: ita manus absconditur in sinu. Ex proprietate igitur significat lebetem, aut ollã, vel scutellam: & per translationem, sinũ. 2. Paral. 35.13, & cacabis, וּבַצֵּלָחוֹת & lebetibus. Hannách est loco daghés: nam iuxta normam debuerat esse צַלָּחוֹת: sicut טַבַּעַת טַבָּעוֹת.

צֶלֶם Cum ſex punctis, Imago, ſimilitudo tam corporea quã incorporea. Gene.9.6, בְּצֶלֶם in imaginem Dei. Pſal.39.7, Veruntamen בְּצֶלֶם in imagine trãſibit vir. R.Ionáh & R.Ioſéph exponunt בְּחֹשֶׁךְ in tenebris. Homo enim ambulat in tenebris, quia neſcit diẽ mortis ſuæ. Et ſic exponit R.D. in comment. Hoc etiã ſignificat in lingua Harabica. Sũt etiã qui exponũt, in imagine: quia homo mutatur ſingulis diebus & temporibus in ſua imagine, ſicut flumen quod mutatur, & ambulat ſtante eius imagine. R. Abrahám in comment. ambulat vir ſecundũ diſpoſitionem ſtellarũ erraticarum quæ ne vno quidem momento in eadẽ manent diſpoſitione: ſic etiã homo ſemper mutatur. Geneſ.5.3, בְּצַלְמוֹ ſecundum imaginẽ ſuam. Hamós 5.26, & placentã צַלְמֵיכֶם imaginum veſtrarũ. 2.Reg.11.18, וְאֶת־צְלָמָיו & imagines eius contriuerunt. Hinc צַלְמוֹן, Tenebræ. Pſal.68.15, תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן. Vide פֵּרֵשׂ in pihél. Sunt qui ex hac radice exponunt צַלְמָוֶת, quod non eſt rectũ: quia ו mouetur, & pronuntiatur. Si enim eſſet ex hac radice, dicendum erat צַלְמוּת inſtar מַרְדוּת & עַבְדוּת. Eſt ergo dictio compoſita è duabus dictionibus, צַל, hoc eſt צַל vmbra, & מָוֶת mors, hoc eſt vmbra mortis. Pſal. 23. 4, in medio צַלְמָוֶת vmbræ mortis.

צֶלַע Breue, eſt Coſta. Geneſ.2. 22, Et ædificauit Dominus Deus אֶת־הַצֵּלָע coſtam quam &c. Plurale fœmineũ צְלָעוֹת. & cum pronomine, Gene.2.21, & tulit אַחַת מִצַּלְעֹתָיו vnam è coſtis eius. Et quia coſtæ ſunt in vtroque latere animalis, dextero videlicet & ſiniſtro, Latus cuiuſlibet rei appellatur hoc nomine. & interdũ eſt longum, nonnunquã breue: & interdum cum ſéri, plærũque cũ ſeghól, & longũ. Plurale eſt fœmineũ, in-

terdú maſcul eũ. Et quia trabes domus ſunt veluti co ſtæ corporis, tranſfertur hoc nomen ad ſignificandum Trabes. Et quia claudus ambulat ſuper alterũ è lateribus ſuis, vocatur צוֹלֵעַ. & claudicatio, צֶלַע. Exempla, Iechez.41.6, וְהַצְּלָעוֹת צֵלָע אֶל-צֵלָע, & trabes, trabs ſuper trabem triũ & triginta pedũm, & ingredientes parietem qui eſt domui לַצְּלָעוֹת ad latera in circuitu. R.D. in lib. rad. הַצְּלָעוֹת exponit הַקּוֹרוֹת trabes. Et אֶל ponitur pro עַל vt ipſe ait in cõm.2.Sem.16.12, ambulabat בְּצֵלַע הָהָר in latere montis. Et 21.15, & ſepelierũt oſſa Saúl, & Iehonathán &c. בְּצֵלַע in Seláah. Eſt breue (inquit R.D. in lib. rad. & cõment.) éſtque nomen loci, ſicut & Ieho.18.27, vbi enumerantur vrbes Biniamin, dicitur, וְצֵלַע & Seláah. Iechez.41.11, & oſtiũ הַצֵּלָע thalami. Pſal.38.18, quia ego לְצֶלַע ad claudicationem paratus. i. vt vadam claudus propter dolores meos, vt exponit R.D. & R. Abrabám in cõment. Tharghum, לִתְבָרָא ad contritionẽ. R. Selomóh vt Tharghũ. R. Himmanuél, acſi diceret, ad הַנְּפִילָה ad caſum. i. vt cadam. Iiób 18.12, parata לְצַלְעוֹ lateri eius. ſic R. Abrahám. R. Leuí, Et percuſſio (plaga, aut flagellum) parata eſt vt veniat lateri eius. Irm.20. 10, obſeruantes צַלְעִי claudicationem meam. id eſt, obſeruantes & ſpeculantes quando claudicẽ, & cadam in aliquo. R. Selomóh, ſpeculantes contritionem meã. Tharghum, inſidiantes vt malefaciant mihi. Pſa.35.15, וּבְצַלְעִי & in claudicatione mea lætati ſunt. ita R. Abrahám, & R.D. in cõmen. & lib. ra. indicat autẽ ſuam infirmitatem, quòd laboraret tum ſtando, tum eundo. 1. Reg.6.34, duo צְלָעִים latera oſtii. Et 5, & fecit צְלָעוֹת thalamos. Iechez.41.9, & interſtitium derelictum domus צְלָעוֹת thalamorũ, quod erat intrinſecus. R.D. in com-

ment. Dixit quòd paries thalamorũ qui erat ex parte templi, qui erat paries interior thalami, non erat æqualis, sed secundũ quod erat derelictus locus contignationi thalamorũ, vt exposuimus parietem esse ex latere ambulatorii. Idcirco non dixit eius mensurã. Ideóque dixit, Et quod derelictũ &c. Acsi dicat, Fuit sicut erat vnicuique thalamo secundum locũ dimissum, aut relictũ illi. 1. Reg. 7. 3, & tecta est cedro מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעֹת desuper supra trabes quæ erant super columnas. R.D. in cõment. הַצְּלָעוֹת sunt כְּרֻתוֹת trabes quas memorauit præcedenti versu, וּכְרֻתוֹת & trabes cedrinæ erant super columnas. Idem R. Leui ben Ghersón in cõment. Iechez. 41. 26, וְצַלְעוֹת & thalami domus. Vel secundum doctores Hebræorũ (inquit R.D.) sunt מַלְטְשִׁים ligna quæ egrediuntur de pariete, super quæ ponuntur capita trabiũ. Idem scribit R. Selomóh in comment. 1. Reg. 6. 15, & ædificauit parietes domus intrinsecus בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים trabibus cedrinis.

צמם Vnde צַמָּה, instar כַּלָּה גַּנָּה, Cæsaries capillorum, cincinnus, crines. Vulgò קרין crines, qui trahũtur à mulieribus ante faciem. R. Ionáh scribit esse מַסְוֶה Velamen. Cant. 4. 1, oculi tui columbarum מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ præter crines tuos. vel intra crines, aut cincinnos tuos. R. Abrahám in cõmen. scribit esse capillum multum, aut capillaturam grandem. R. Selomóh, intra ligamina, aut retiacula tua, quæ scilicet fiũt ne capilli (siue crines) effluant. Est (inquit) res quæ cogit, & constringit capillos ne volent exeundo: & est retiaculum, & ligamen. Et ת non est radicalis litera, vt quidam arbitrati sunt: quia si ita esset, haberet daghés, quũ iungitur sibi vel ה vel ו signa pronominis, vt in שַׁבָּת, quũ dicis שַׁבַּתָּה

aut שִׁפְחוֹ ת. verò in צַמָּתֵךְ est lene,& loco ה. Nam in huiusmodi nominibus quum sunt in regimine, vel cum pronomine, ה mutatur in ת, sicut שִׁפְחָה שִׁפְחַת שִׁפְחָתוֹ שִׁפְחָתָהּ & אָמָה אֲמַת אֲמָתוֹ &c. Et sic צַמָּה צַמָּתוֹ צַמָּתָהּ צַמָּתֵךְ. Iesah.47.2, denuda צַמָּתֵךְ comam tuã. R. Ionáh, velamen tuũ. R. Abrahám, crines tuos(.i.capitis tui)anteriores. Tóar, instar כַּבִּיר אַדִּיר, est צַמִּים, Fur, latro: sic appellatus quòd comam(aut capillos)nutriat, & crescere sinat, vt mos est in terra Ismahél. Sunt qui exponũt, latrones deserta incolentes, nudi incedentes, capillis oblongis, quos nutriũt, verenda tegẽtes. Iiób 5.5, absorbebit צַמִּים prædo(latro)diuitias eorum. Sic etiã R. Leui. R. Abrahám auenhezra in cóment. Sunt qui dicunt esse sicut צְמֵאִים sitibundi. Et tunc idem geminat: quia memorauit famelicos, ac sitibundos. Alii dicũt esse lapidem fortem & durũ in lingua Ismahelitica. Tharghũ, וְיִבְזוּן לִיסְטִיסִין נִכְסֵיהוֹן & diripient fures substantias eorũ. Vtitur Tharghum Græco vocabulo, לִיסְטִיסִין. Græcis enim λῃστὴς est latro. Hac enim dictione frequenter vtuntur expositores: vt in hac radice R.D. prædictam exponens dictionem, & R. Leui. R. Moséh filius Nachmán in cóment. exponit, Absorbebit sitientes(.i.omnis sitiens) substãtiam(aut opes)illorum, scilicet impiorũ. R. Abrahám Perusól, sitientes, vel habentes capillos.i.latrones.

צָמֵא Sitire. Iudic.4.19, צָמֵאתִי sitiui. Psal.42.3, צָמְאָה sitiuit anima mea. Iesah.65.13, & vos תִּצְמָאוּ sitietis. Tóar, quod & pro participio deseruit, Iesah.21.13, in occursum צָמֵא sitibũdi(sitientis)venite aquæ. Et 44.3, effundam aquã super צָמֵא sitientem. sub. locum. Psal. 107.5, famelici etiam צְמֵאִים sitibundi. Nomen, צָמָא, Sitis, Iesah.5.13. arida צָמָא siti. Iechez.19.13, In terra sicci

tatis וְצָמָא & sitis.i.sicca & sitibunda. Psal.104.11,frangent onagri צְמָאָם sitim suam. R.Ionáh exponit, accipient irrigationem sitis suæ. Alia forma,Deuter.8.15,וְצִמָּאוֹן & sitis. Iesa.35.7,וְצִמָּאוֹן & sitis.i.locus sitis,hoc est aridus & siccus. sic R.D.in commen. Psal.107.33,& exitus(plurale)aquarũ לְצִמָּאוֹן in sitim Forma fœminea,Irme.2.25,prohibe,&c.& guttur tuũ מִצִּמְאָה à siti.

צָמַד Coniungere,sociare,adhærere, Conglutinare. In nifhál,Nume.25.5,הַנִּצְמָדִים qui adhærẽt(pro adhæserũt)ipsi Báhal pehór. Et 3,וַיִּצָּמֶד & adhæsit(coniũctus est)Israél ipsi Báhal pehór. Et in pihél,2.Sem.20.8, cingulum gladii מְצֻמֶּדֶת coniuncti super lumbos eius. Et in hifhíl,Psal.50.19,& lingua tua תַּצְמִיד מִרְמָה coniunget(pro coniungebat,aut coniungere & cõglutinare faciebat)dolum. Tóar,צָמִיד,Cõiunctus,Sociatus.Num.19.15,& omne vas apertũ super quo(aut cui) non est צָמִיד פָּתִיל coniunctum frustum panni parui.ad illud scilicet claudendum. פָּתִיל enim,vt suprà dictum est in פָּתַל,est frustum panni. Vas enim testaceum,intrinsecus efficitur immundum,nõ forinsecus: idcirco opus est vt habeat operculum. Est etiam צָמִיד,Genus ornamenti:quòd manibus,aut brachiis sit coniunctũ, sic appellatum,Armilla,quam viri, mulieresque in sinistris brachiis gerere consueuerant. Nume.31.50,vas aureũ אֶצְעָדָה וְצָמִיד brachiale,& armillam,siue ornamentum manus. Gene.24.22, & duas צְמִידִים armillas super manus eius. Et צֶמֶד cum sex punctis,Par.1.Semu.11.7,& tulit צֶמֶד בָּקָר par boum. Iiob 1.3, & quingenta צֶמֶד־בָּקָר iuga(paria)boum. Item significat Iugerũ,quantum arare potest par boum in die.1.Semu.14.14,in dimidio מַעֲנָה צֶמֶד שָׂדֶה iugeris,iugeris agri.Secundum e-

nim R.D.duo prædicta nomina idem significant.vel, in medio sulci iugeris agri. 1.Reg.19.19, cũ duodecim צְמָדִים iugis(paribus)ante se.

צָמַח Germinare,pullulare,Oriri,Crescere.Leuit.13. 37,& pilus niger צָמַח־בּוֹ germinauerit in eo.vel ortus fuerit,aut creuerit. Iesa.44.4,וְצָמְחוּ & germinabunt quasi inter herbam.Eccles.2.6,vt irrigaret ex eis syluam צוֹמֵחַ עֵצִים germinare(crescere)facientem arbores.Est transitiuum.Gene.41.6,צֹמְחוֹת germinantes.Et 2.5,& omnẽ herbam agri antequam יִצְמָח germinaret. Iiób 5.6,& de terra nõ יִצְמַח germinabit peruersitas.Zecha.6.12,ecce vir,צֶמַח germẽ nomẽ eius: & sub eo יִצְמָח germinabit. acsi dicat, Ecce vir populi tui qui erit caput Israél.i.Zerubabél,qui vocatur germen,siue incrementũ: quia dignitas eius erit sicut germẽ terræ quod paulatim crescit, sic eius dignitas paulatim ascendet, donec admodum crescat. & sub eodem germinabit.i. è loco eius vbi est,hoc est ex Ierusaláim, proueniet illi dignitas. Idẽ ferè R.Abrahám. Psal.85.12,veritas è terra תִּצְמָח germinabit. pullulabit,crescet,orietur. Iesah. 42.9, & noua ego annuntio antequã תִּצְמַחְנָה oriantur.

Et in pihél, Iechez.16.7,& pilus tuus צִמֵּחַ germinauit.creuit.2.Sem.10.5,donec יְצַמַּח crescat barba vestra.

Et in hifhíl, Iesah.55.10, וְהִצְמִיחָהּ & germinare facit eã.Psal.104.14,מַצְמִיחַ חָצִיר germinare(crescere)faciens herbam animalibus. Iiób 38.17, וּלְהַצְמִיחַ מֹצָא דֶשֶׁא & vt germinare faciat exitũ germinis. Irme.33.15,אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה germinare faciam Dauidi germen iustitiæ.2. Semu.23.5, quia non יַצְמִיחַ germinare faciet.vel germinabit. R.D.in cõmen.Quia omnis voluntas,& omnis salus mea est,vt non sit sicut germẽ agri,quod arescit: sed

sed salus mea nunquam deficiet. R.Selomóh, Hæc scriptura est abbreuiata: quia non germinabit vltra in regem post regnum meũ. Vel, quia pactum perpetuum posuit domui meæ, vt regnũ meũ sit stabile &c. Deut. 29.23, non seretur, neque תִּצְמַח germinabit. Iesa. 45.8, & iustitia תַּצְמִיחַ germinet (pullulet, crescat) simul. Nomen, צֶמַח, Germen. Iesah. 4.2, erit צֶמַח germen Domini. Et 61.11, sicut terra producet צִמְחָהּ germen suum.

צמק Arere, arescere, Siccare. Hoseáh 9.14, & vbera צֹמְקִים arentia. Vnde & vuæ siccæ dicũtur צמוקים. 1 Semu. 25.18, & centum צִמֻּקִים ligaturas vuæ passæ. R. Selomoh, vuas siccas. R. Leui in commen. subaudit vt Tharghũ, & exponit, cẽtum botros vuarum siccarum.

צמר Cum sex pũctis, Lana. Leuit. 13.47, in veste צֶמֶר lanæ. i. lanea. Psal. 147.16, qui dat niuem כַּצָּמֶר sicut lanam. Inde צַמֶּרֶת, quod est הַסָּעִיף הַגְּבוֹהַּ Ramus altus. Iechez. 17.3, & tulit אֶת־צַמֶּרֶת summitatẽ (vel summum ramũ) cedri. Secundum R.D. in lib. rad. & commẽt. est ramus celsior in arbore qui vulgò dicitur צימא *sima*. i. summitas. Idem R. Selomóh in comment. Et 31. 10, & dedit (.i. posuit) צַמַּרְתּוֹ summitatem suam inter condensa.

צמת Est כָּרַת, Excidere, succidere. Threno. 3.53, צָמְתוּ בַבּוֹר חַיָּי succiderunt in carcere vitam meam. Vel intrãsitiue, Excisa est in carcere anima mea. R. Selomóh, constrinxerũt, iuxta illud doctorũ Hebræorũ, צומת הגידין contractio neruorum. quod & R.D. citat. Et secundum R. Abrahám sensus est, Posuerũt me in carcere. Et in nifhál, Iiób 23.17, quia non נִצְמַתִּי succisus sum à facie tenebrarum. Et 6.17, tempore quo effluxerint נִצְמָתוּ excidentur. Sunt, inquit R.D. qui exponũt,

coniungentur. congelabuntur, cõtrahentur. Vide זָרַב. R. Abrahám auĕhezra, Tempore quo incaluerint (aut calefacti fuerint) excidentur. Et in pihél, Psal. 88.17, terrores tui צִמְּתוּתֻנִי succiderunt me. Est verbum compositum, secundum R.D. in Michlól, ex tertia persona plurali, & secunda plurali: nam si esset tertiæ duntaxat personæ, dicendum erat צִמְּתוּנִי. si tantum secundæ, dicendum erat צִמַּתְּתוּנִי. Et fieri potest, talem geminationem factam fuisse roborandæ rei gratia, & non esse dictionem cõpositam, sed geminatam. Sic enim est mos Hebræorũ, vt liquet in יְרַקְרַק אֲדַמְדָּם, & huiusmodi, quæ geminantur ad corroborandam rem. Et hoc est rectũ, inquit: quia non inuenitur ratio talis cõpositionis. R. Abrahám dictionem scripsit esse cõpositam, vt מַבְלִיגִיתִי de qua in בָּלַג, & מְקַנֶּנֶת, vt in radice קָנַן. Et in hifhíl, Psal. 73.27, הִצְמַתָּה succidisti omnem fornicãtem abs te. Et 54.7, הַצְמִיתֵם succide illos. Itẽ 69.5, מַצְמִיתַי succidentes me. vel qui disperdere, & succidere me optant. Et 101.5, ipsum אַצְמִית succîdam. vel disperdam. Et 18.41, & odio habẽtes me, אַצְמִיתֵם succîdam eos. aut disperdam. Et sic Tharghũ, אֲשֵׁיצִיתִינוּן perdam eos. Nomen, Leui. 25.23, & terra non vendetur לִצְמִתֻת ad excisionem. i. absolute, & simpliciter, sed ad tẽpus. R. Abrahám, לִכְרִיתוּת præcise. R. Selomóh, לִפְסִיקָה vẽditione præcisionis perpetuæ. Tharghum, לַחֲלוּטִין absolute.

צָנַן Frigescere. Vnde צִנָּה, Frigus. Prouerb. 25.13, כְּצִנַּת־שֶׁלֶג sicut frigus niuis in die messis. Est etiam צִנָּה, Scutum, aut clypeus. R.D. vulgo appellari scribit טרגון *thargon.* Significat & genus nauiculæ piscatoriæ instar scuti, aut clypei factæ. 1. Reg. 10.16, & fecit rex Selomóh ducenta צִנָּה זָהָב scuta aurea. Est singulare pro

plurali. Psal.35.2,apprehende clypeum,וְצִנָּה & scutum. Et 5.13,כַּצִּנָּה sicut scutũ voluntas coronabit illum.Vide עָטַר.Plurale,2.Paralip.11.12,& in qualibet ciuitate(posuit)צִנּוֹת scuta & lanceas. Alia significatione,Hamós 4.2,& tollet vos(inimicus)בְּצִנּוֹת in spinis, & posteritatem vestram in hamis piscatoriis. vel in nauiculis,instar scutorum scilicet.Vtroque modo exponit R.D.in lib.rad. Tharghũ, Et eleuabunt vos populi in clypeis, & filias vestras in nauiculis piscatorũ. In cõm.quoque vtroque modo suos doctores exponere fatetur.Et secũdũ priorẽ expositionẽ,dixit metaphorice, in spinis seu hamis.acsi dicat,Trahẽt eos quẽadmodũ piscatores trahunt pisces spina, aut hamo: iuxta illud Iiób 40.21, & hamo perforabis maxillã eius.Et posteritatẽ vestram.i. filios vestros,ac filias.R.Selomóh in cõm.vt Tharghũ. R.Abrahã,Et tollet vos hamis.Et posteritatẽ vestrã.i. filiũ qui stabit post vos: vt Dani.11.4,וְלֹא לְאַחֲרִיתוֹ & nõ posteritati(.i.filio)eius. acsi dicat,Nõ relinquet regnũ suum filio suo, vt exponit Dones filius Labráth, teste R.Selomóh. Masculeum,Prouerb.22.5,צִנִּים spinæ,& laquei בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ in via peruersi. secũdum R.Abrahám & R.D. in lib.rad. Potest etiam exponi, inquit idem R.D. frigora, & laquei. R.Abrahám in cõment. Spinæ(&)laquei in via peruersi,vt capiatur illis.Et est sensus,Qui custodit animã suam,& non facit malũ, longinquus est à spinis,& laqueis. R.Leui, In via viri peruersi.i.ambulantis per viã peruersam,non cõsyderantis,vt par est, per quã viam ambulet, inueniuntur frigora,aut frigiditates,vt lædatur frigore aeris:& laquei quib' eius capiãtur pedes.Et R.Himmanuél,Spinæ(&) laquei &c.i.via viri peruersi plena est offendiculis.Vel

ſpinæ(&)laquei in via peruerſa.poteſt enĩ עִקֵּשׁ eſſe tóar ipſius viæ, & non hominis. Poteſt eſſe & nomen ſubſtantiuum,inſtar דַּבֵּר, vt Hoſe.1.2,principium דְּבַר־יְהוָה ſermonis Domini. & קִטֵּר, vide קָטַר. Et perfectum geminatum, Nume.33.55,וְלִצְנִינִם & in ſpinas,in lateribus veſtris. Iehoſ.23.13,וְלִצְנִנִים & in ſpinas in oculis veſtris. R.Abrahám,& R. Dauid,& R.Selomóh.

צָנַח Figere,& Iactare, aut proiicere ſe. Iudicũ 4.21, וַתִּצְנַח & fixit ſe in terra. ſic Tharghũ,וּנְעַצַת & fixit ſe.i.clauus pertranſiuit tẽpus eius, & fixit ſe in terra,inquit R.D.in cóment.R.Selomóh vt Tharghú.Et 1.14,וַתִּצְנַח & iactauit ſe de aſino:à priori ſignificãtia deducitur:vnde exponit R.D.in lib.rad.Et iactauit ſeipſam adeo fortiter de aſino in terram acſi fuiſſet in terra fixa.Tharghũ,וְאִתְרְכִינַת & iactauit ſe &c.Idem R.Selomóh,vt ſcilicet proiiceret ſe ad pedes patris ſui. Idẽ Iehoſ.15.17. (alibi in Sacris literis non inuenitur.) vbi R.Selomóh exponit,הִטִּיתָה inclinauit ſeipſam vt proiiceret ſe ad pedes eius. R.Dauid in commẽt,הִפִּילָה עַצְמָהּ proiecit ſeipſam de aſino ſuper quo equitabat.Et Tharghum,pro וַתִּפֹּל & iactauit ſe de camelo, Geneſ.24.64: habet וְאִתְרְכִינַת.

צָנַם Vnde צְנוּמָה,Parua,minuta,ſicca.Semel inuenitur,ídque in plurali,Gene.41.23,& ecce ſeptem ſpicæ צְנֻמוֹת paruæ,(&)tenues. R.D.in cómen.exponit, קְטַנִּים paruæ. Et ſic doctores Hebræorũ dicunt פַּת־צְנוּמָה buccella parua in ſcutella. Sũt qui exponũt, ſpinæ ſiccæ. Et ſic exponunt illud quod memorauimus,buccella ſicca.Et à ſiccitate doctores Hebræorũ,petram vocãt צְנַמָּה.R.Selomóh in cóment.צְנוּמָא in lingua Aramæa, eſt סֶלַע petra.acſi dicat,abſq; humore,& ſiccæ inſtar pe

træ. Tharghum, hoc loco habet נִצָן inanes. vel habentes tantum flores, vt alii exponunt. Alii dicunt צְנוּמוֹת idem esse quod רַקּוֹת tenues. Alii צְלָמִים, quòd eo nomine appellentur צְלָמִים in lingua Ismahelitica, teste R. Abrahám auenhezra in comment.

צָנַע Est שָׁפֵל כָּתַר, Humiliare, Abscondere. Prouer. 11. 2, וְאֶת־צְנוּעִים & cum humilibus sapientia. Siue, & cum iis qui se abscondunt ob nimiã humilitatem. Dictio אֶת ponitur pro עִם, inquit R. Himmanuél, vt sit, Et cum humilibus est (aut veniet, vel inuenietur) sapientia. Et in hifhíl inuenitur macór, Micháh 6.8, וְהַצְנֵעַ & humilies te ambulando cum Deo? Tharghum, Et vt sis humilis ambulando in timore Dei tui?

צָנַף Est הָפַךְ סָבַב, Vertere, Voluere, Circuire, circundare. Iesa. 22. 18, צָנוֹף יִצְנָפְךָ צְנֵפָה circundando circundabit te circuitu. Aut, vertendo vertet te versione sicut pila. R. D. in cõment. Voluendo voluet te volutione. i. quẽadmodum inuoluit homo הַמִּצְנֶפֶת cidarim, & proiicit in locum longinquũ, & quẽadmodum proiicit homo pilam in terram latam locis, vbi non est sepes, vel quidpiã illam retinens, quæ vertit se, & vadit donec inueniat obicẽ. Leuit. 16. 4, וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף & cidari linea inuoluet se. Nomen, צָנִיף, Cidaris. Zechar. 3. 5, ponant צָנִיף טָהוֹר cidarim mundam super caput eius. Iesah. 62. 3, וּצְנוֹף מְלוּכָה & cidaris regni in manu Dei tui. Tharghũ, & corona laudis. Et R. D. idem scribit esse geminatũ. prius dixerat, Et eris corona gloriæ in manu Domini. Et quia dicit In manu: videtur intelligere de coronulis. i. circulis aureis quos nobiles in plærisque locis deferre solent. Quod & R. Abrahám innuit. Et scribitur dictio cũ ו, & legitur cũ י. Iesah. 3. 23, & sindones וְהַצְּנִיפוֹת

& cidares.sic R.Abrahám & R.D. Alia forma.Exod. 28.4, & tunicam strictam, מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט cidarim & baltheum. aut cingulū. Et 39, & facies מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ cidarim byssinam.

צנק Vnde צִינֹק,Carcer.Irme.29.26,Et pones eum in neruo וְאֶל־הַצִּינֹק & in carcere. Alii exponunt, in manicis ferreis.

צנר Vnde צִנּוֹר,Canalis, Fistula per quam aqua è tecto eiicitur. Psal.42.8, ad sonitum צִנּוֹרֶיךָ fistularum tuarū.i.nubium,inquit R.D.in commēt.Comparauit enim nubes fistulis, quòd effundant aquas vt fistulæ.acsi dicat,ad sonitū afflictionum,& angustiarū, quæ veniunt super me sicut aquæ tectorū è canalibus.

צעד Incedere,deambulare,prætergredi.2.Sem.6.13, quū צָעֲדוּ prætergressi essent qui portabāt arcā Domini sex צְעָדִים passus.Gene.49.21,filiæ(vnaquæque filiarum,secundū R.Abrahám & R.D.)צָעֲדָה deambulauit(incessit)super murū. Iudi.5.4,בְּצַעְדְּךָ quū recederes de agro Edóm.Prou.7.8,& per viā domus eius יִצְעָד deambulabit. Chab.3.12, in ira תִּצְעַד אָרֶץ incedes super terrā.R.D.in comment. In ira tua deambulasti terrā. i.super(aut contra)septem gentes in terra ipsarū. Et in hifhil,Iiób 18.14,וְתַצְעִדֵהוּ & incedere faciet eum(.i. eius consilium)ad regem terrorum.Vel, & ducet eum (sub.hominē,eius animus)ad regem terrorū: secundū R.Moséh.R.Abrahám auenhezra,Et cōsilium, ac spes eius ducet eum ad regem terrorū. i. ad maximum inter terrores. Nomen,צַעַד,Incessus,Gressus. Prouerb. 30.29,tria sunt boni צַעַד incessus.Et 16. 9, & Dominus præparabit צַעֲדוֹ gressum eius.Iiób 18.7,artabuntur צַעֲדֵי gressus potentiæ eius.Prouer.5.5,infernum צְעָדֶיהָ gres-

ſus eius tenebunt.i. adiuuant acſi manibus tenerent, vt ducant ad infernũ. Fœmineum cũ ה.2.Semu.5.24, Quum audieris ſonitum צְעָדָה inceſſus (deambulationis) in cacumine pirorum. Alia forma, præpoſito מ, Pſa.37.23, A Domino מִצְעֲדֵי־גֶבֶר greſſus viri firmati(aut parati) ſunt.in margine ſcribitur גָּבֶר cum camés. Et præpoſito א, eſt ornamentũ brachii.Nume.31.50, אֶצְעָדָה, וְצָמִיד armillam,& ornamentũ manus.Sunt tamen qui dicunt eſſe ornamentũ pedis, inquit R.D.à צָעַד incedere.2. Semu. 1.10, & accepi &c. וְאֶצְעָדָה & armillam quæ erat ſuper brachium eius. Alia forma, ſine א.Ieſah.3.20, וְהַצְּעָדוֹת & armillas.

צָעָה Migrare, Ire de loco ad locum.intranſitiuum, & tranſitiuũ.Ieſah.51.14, feſtinauit צֹעֶה captiuus vt ſolueretur.R.D.in lib.rad. captiuus, & vadens de loco ad locũ.Acſi dicat, captiuus,& vinctus, vt ſolueretur à vinculis ſuis. Et in comment. Non lædet te ira affligentis, quia nũc feſtinabit captiuus.i.Iſraél qui eſt captiuus inter populos, vt ſoluatur à loco captiuitatis. Et verbum ſignificat migrare, & ire de loco ad locum,& interdũ migrare captiuitatis migratione, nonnunquam alia migratione, ſicut & verbũ גָּלָה.Et eſt hoc loco verbum intranſitiuũ.Et ſic Irm.2.20,& ſub omni ligno viridi tu צֹעָה demigrabas meretrix. R.Abrahám in cõment.Ligatus.i. manens in anguſtia,& afflictione, vt ſolueretur in perpetuum.Ieſah.63.1, iſte formoſus in veſte ſua צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ demigrare faciens in multitudine fortitudinis ſuæ.Acſi dicat, Demigrare & proficiſci faciens Iſraél ex omnibus locis captiuitatis ſuæ in quæ diſperſus eſt:inquit R.D.in lib.ra.Sed in comment. exponit, Demigrare faciens gentes ab extremo ad extremum.R.Abrahám, demigrare faciens alios.Ir

me.48.12, & mittã ei צֹעִים וְצֵעֻהוּ demigrare facientes ,& demigrare facient eum.i.demigrare facientes illũ è loco ſuo,& demigrare faciẽt eũ,& captiuũ ducent è loco ſuo in quo hactenus fuerat quietus. Sed וְצֵעֻהוּ eſt verbum ex pihél. R.D.in lib.rad.& cõment. Tharghum, Et mittam ſuper eos prædatores, & prædabuntur eos.

צָעַן Transferre. Ieſah. 33. 20, Tabernaculum בַּל יִצְעָן non transferetur. R.Ioſéph radicem ſcripſit eſſe יָצַע , & נ redundare ſicut in אַלְמוֹן aut אַלְמָן & בִּנְיָן:& eſſe ſubſtantiuum, ſtratum ſtrati:aut adiectiuũ.i.tabernaculum quod non deponetur,quod nunquam erit ſtratũ,ſed ſemper erit extenſum.R.Abrahám in cõm. (Sicut)tabernaculũ(deficit enim כ)יִצְעָן,id eſt יִפֹּל cadet.Et non habet ſocium.i.alibi in Sacris literis non inuenitur.Tharghum, Sicut tabernaculum quod non מִתְפָּרַק deponitur.Sic R.Dauid in comment.

צָעַף Vnde צָעִיף, Operimentũ,velũ quo mulieres faciẽ operiũt. Gen.38.14,& operuit ſe בַּצָּעִיף velo.

צָעַק Eſt זָעַק,Clamare,vociferari. Thren.2.18,צָעַק clamauit cor eorum ad Dominũ.Gene.4.11,צֹעֲקִים clamant ad me.Exo.22.23,ſi צָעֹק יִצְעַק אֵלַי clamando clamauerit ad me.Irme.22.20,וּצְעָקִי & clama.צ cum camés chathéph.Iiób 19.7,ecce אֶצְעַק clamabo. Et in nifhál, Iudic.7.23,וַיִּצָּעֵק & congregatus eſt vir Iſraél.Tharghũ, וְאִתְכְּנִישׁ & congregatus eſt. Et 24, וַיִּצָּעֵק & congregatus eſt omnis Ephráim. Et in pihél, 2. Reg. 2. 12, & ipſe מְצַעֵק clamans. Nomen,צְעָקָה, Clamor. Iiób 34.28, vt adducat ſuper illum צַעֲקַת דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים clamorem pauperis,& clamorem pauperum audiet.

צָעַר Minui,diminui,minus eſſe; paruum eſſe.Irm. 30. 19, Et non יִצְעָרוּ diminuentur . Eſt verbum actiuum

actiuum intransitiuũ,& pro impersonali positum. Iiób 14.21, וְיִצְעֲרוּ & diminuẽtur. Tóar, צָעִיר, Paruus, Minor. Genes.25.23, maior seruiet צָעִיר minori. Et 43.32, וְהַצָּעִיר כִּצְעִירָתוֹ & minor, secũdum ætatẽ suã minorẽ. Iiób.30.1, צְעִירִים minores me.i.iuniores. Irm.14.3, miserũt צְעוֹרֵיהֶם minores suos ad aquas.i. maiores miserũt minores extra vrbẽ, vt viderent an aquæ inueniretur. Scriptura est cũ ו, lectio cũ י. Lectura est clarior, quia inuenitur צָעִיר. at scriptura צָעוֹר non inuenitur: eadẽ tamen est significatio. Et sic Irme.48.4, צְעוֹרֶיהָ minores eius. Alia forma, Zechar.13.7, super הַצֹּעֲרִים minores. Fœmineũ, Gen. 19.30, Et dixit primogenita ad הַצְּעִירָה minorẽ. Substantiuũ, צְעִירָה, Minor ætas, vt in צָעִיר. Tóar masculeum ac fœmineum, præposito מ. Genes.19.20, & ipsa מִצְעָר parua. Iiób 8.7, & erit principium tuum מִצְעָר paruum. Dani.8.9, egressum est cornu vnum מִצְּעִירָה paruum. צ est cum daghés euphoniæ gratia.

צָפַר Adhærere. Thren.4.8, צָפַד adhæsit cutis eorum ossi eorum. Alibi non inuenitur.

צָפָה Speculari, prospicere, Expectare, Operire, Tegere. Iechez.3.17, צֹפֶה speculatorem dedi te. i. prophetã. Psal.37.32, צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק speculatur impius iustum. 1.Sem.1.1, & fuit vir vnus de Ramatháim צוֹפִים Sophím.i.speculatorum. Duæ (inquit R. Selomóh in cõment.) erant Ramóth quæ צוֹפוֹת speculabantur, & respiciebant sese. Tharghum, De Ramathá, de discipulis prophetarũ. R.D. in comment. de Ramatháim. nomen est duale.i. de vna è duabus Ramóth, sicut 1.Sem. 18.21, In duabus(.i.in altera è duabus) gener meus eris. & Iudic. 12. 7, Et sepultus est in vrbibus Ghilhád.i. in vna ex vrbibus. Sophím.i.de Ramóth quæ dicitur So-

phím:vt differat ab altera Ramóth. Vel repetenda præ cedens præpositio מִן, vt sit, de familia Sophím.i. prophetarum, qui dicuntur speculatores. vt Iechez. 3, vide supra. Et hæc est recta expositio, quia fuit è filiis Córach, de quibus dictũ est, Et filii Corách, prophetæ erãt, 1. Para. 6.22. Idem fere scribit R. Leuí in cõment. Irme. 6.17, & statuã super vos צֹפִים speculatores. Iiób 15.22, וְצָפוּי (ita legit R.D. in li. rad. nõ וְצָפוּ) & speculatur ipse gladiũ. Vel, & cõspicitur ipse à gladio. Est enim participiũ passiuũ. Vnde R. Leuí exponit, Et conspicitur &c.i. quia iam videt eum gladius, hoc est trãsit super eũ gladius, & cadẽt super eũ terrores mortis. R. Abrahám Perusol, Et expectatur, aut conspicitur à gladio. Iesah. 21.5, צָפֹה הַצָּפִית speculare speculã. vel speculãdũ. aut candelabrũ, secũdũ R. Selo. R.D. in lib. rad. הַצָּפִית est adiectiuũ speculãtis, & ת est loco ה radicalis: vel redũdat instar דַּלִּית à דָּלָה, & זָוִית à זָוָה: acsi dicat, O speculator speculare quod est speculandũ. formidabãt enim Medos, atque Persas. Et in Beresíth rabbáh, Ordina מְנַרְתָּא candelabrũ. Est locus quem vocabant מְנַרְתָּא צְפִיתָא, candelabrũ speculationis. Tharghũ, Statuite speculatores. Psal. 66.7, oculi eius gentes תִּצְפֶּינָה speculabuntur. Et in pihél, Exod. 36.34, וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב, & tabulas texit auro. Thren. 4.17, בְּצִפִּיָּתֵנוּ צִפִּינוּ אֶל־גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ, in expectatione nostra: quia expectauimus gentem quæ non erat seruatura. 1. Semu. 4.13, Helí sedebat &c. מְצַפֶּה speculans. aspiciens. R.D. in comment. expectans, scilicet quempiã qui rediret è prælio. Micháh 7.4, vox מְצַפֶּיךָ speculatorũ tuorum. Prouerb. 26.23, (Sicut) argentum plenum scoriis, מְצֻפֶּה tectũ super testam, sic labia succendentia, (sub. lites) & cor malũ. Nachum 2.1, צַפֵּה דֶרֶךְ speculare viã. Mi

cháh 7.7, & ego בַּיהוָה אֲצַפֶּה Dominũ expectabo. aut,in Domino ſperabo. Pſal. 5. 4, mane præparabo לְךָ tibi, (ſub.orationem)וַאֲצַפֶּה & ſpeculabor.Vel, & expectabo te. aut ſperabo in te, aut fidã tibi. Dictio enim לְךָ quæ præceſſit, ſubaudienda eſt, inquit R. Abrahám auenhezra:vt ſit וַאֲצַפֶּה לְךָ.R.D.in cõmen. Mane antequam negotiis mundanis ſim occupatus,præparabo tibi orationem meã,& expectabo te vt largiaris mihi petitionem meã.Idem R.Himmanuél. Exo.26.29, & tabulas תְּצַפֶּה teges auro. Nomen,מִצְפֶּה,Specula.Ieſah.21.8,& clamauit leo,Super מִצְפֶּה ſpeculam Domini ego ſto.Et appellatur locus altus ſic , quòd ex illo ſpeculetur homo à longe. Nomen,צִפּוּי,Operimentũ. Ieſah.30.22, צִפּוּי operimentũ ſculptilium. Alia forma,צִפִּיה,vt in præterito pihél. Alia item cũ ת vice ה,vel redundante,צֶפֶת,Caput,ſiue capitellum columnæ: ſic vocatum, quòd ſit operimentum ipſi columnæ. 2.Paralip. 3. 14, וְהַצֶּפֶת & capitellum quod erat ſuper caput eius. Et eſt inſtar שֶׁקֶת à שָׁקָה. Vel redundat (vt dictũ eſt) ת ſicut in דְּבֶלֶת & גְּבֶרֶת. R.Ionáh poſuit hoc nomen radicem per ſe, & nomine R. Sahadiáh , ſignificare ſcripſit צִנְצֶנֶת phialã , aut vrnam. Sed hoc loco manifeſte ſignificat capitellum,vt nominatim habetur 1. Reg.7.16,vbi ſcribitur כֹּתֶרֶת capitellum. Illud autem Iechez.32.6,& irrigare faciam terram צָפָתְךָ &c. expoſitum eſt in צוּף,licet citetur & in hac radice à R.D.& exponat terrã ſpeculationis tuæ.i. loca alta irrigare faciã ſanguine tuo.

צפח Vnde צַפַּחַת,Scyphus, Lecythus. 1.Semu.26.10, וְאֶת צַפַּחַת הַמַּיִם & ſcyphum aquæ. 1.Reg.17. 14, וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן & lecythus olei nõ deficiet. Inde צַפִּיחִית,Laganum frixum cũ oleo, & melle. Exod.16.31, & guſtus

eius(ſcilicet mannæ)כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ ſicut lagani cũ melle. Tharghũ,כְּאִיסְקְרִיטָוָן. Et Haghaón nomẽ deducit à צַפַּחַת prædicto,quòd laganum fieret ad illius ſimilitudinẽ.

צָפַן Abſcondere,occultare, recondere. Prouerb.27. 16 , צֹפְנֶיהָ צָפַן רוּחַ abſcondentes eam (.i .quiſque abſcondentium eã)abſcondit ventum. R.Himmanuél,Quiſquis voluerit abſcondere eam.i. mulierem litigioſam,ne faciat ſtultitiam,néve foris audiantur eius mala opera, perinde eſt acſi vellet abſcondere ventũ, qui abſcondi non valet.Pſal.31.20,צָפַנְתָּ abſcondiſti. Et 17.14,וּצְפִינְךָ & abſcondito tuo implebis ventrẽ eorum. i.bono abſcõdito quod habes, implebis ventrẽ eorũ in hoc mũdo,ait R.Abra.Ieche.7.22, & violabũt אֶת־צְפוּנִי locũ abſconditũ meũ.qui ſcilicet eſt in tẽplo,id eſt דְּבִיר adytũ ſiue oraculum. Pſal.83.4,contra צְפוּנֶיךָ abſconditos tuos.ſub alis tuis ſcilicet. Et 27.5,quia יִצְפְּנֵנִי abſcõdet me in tabernaculo ſuo.Et 10.8,oculi eius in pauperẽ יִצְפֹּנוּ abſcondent ſe.Et 56.7,יִצְפִּינוּ latebũt.pro latent, abſcondunt ſe,ponunt ſe in loco occulto.Scribitur cũ י,& legitur cum ו.Vel ſecundũ R.D. in comment. inſidiabuntur in loco occulto.& ſcribitur cum י,acſi dicat,Illi ipſi inſidiantur,& alios ſecum capiunt vt mihi inſidiẽtur. Cũ ו eſt ex cal:cum י,יַצְפִּינוּ eſt ex hifhíl.Prouerb.1.11,נִצְפְּנָה לְנָקִי inſidiemur.ה redundat, & eſt ſicut נִצְפֹּן,Inſidiemur,& retia abſcondamus vt capiamus virum innocentẽ qui contra nos non peccauit. Et in nifhál,Irme.16.17, non נִצְפַּן abſcondetur iniquitas eorum. Et in hifhíl,Exo.2.3,Et non potuit vltra הַצְּפִינוֹ abſcõdere illũ.Iiób 14.13,vtinam in inferno תַּצְפְּנֵנִי abſcõderes me. Nomẽ, præpoſito מ,Hobadiáh 6,Inquiſita ſunt מַצְפֻּנָיו abſcondita (latibula)eius. Et צָפוֹן,eſt

Aquilo(.i.pars Aquilonaris)ſic appellatus, quod ſit locus occultus, & hominibus nō appareat. aut quod iter ſolis nō eſt ad plagam eius, ſed ad plagam Meridianā, acſi eius plaga ſoli eſſet abſcondita, inquit R. Dauid in lib. rad. Iechez. 47. 17, terminus Damméſec וְצָפוֹן צָפוֹנָה & Aquilonis ad Aquilonem. i. terminus Aquilonaris reſpectu terræ Iſraél, ad Aquilonē mundi. Iehoſ. 8. 11, & caſtrametati ſunt מִצְּפוֹן לָעַי ab Aquilone ipſi Hái. vel ipſius Hái: vt ſit ל loco ה, & ſic eſt in regimine ſequente litera deſeruiente. Et ſic Iehoſ. 11. 2, & ad reges qui ſunt מִצְּפוֹן בָּהָר ab Aquilone in monte. Et 8. 13, מִצְּפוֹן לָעִיר ab Aquilone ciuitati. aut ciuitatis.

צֶפַע Vnde צֶפַע cum ſeghól, Regulus, aut baſiliſcus. Ieſah. 14. 29, Quia de radice ſerpentis egredietur צֶפַע regulus. Alia forma, Ieſah. 59. 5, oua צִפְעוֹנִי reguli eruperunt. Irme. 8. 17, ſerpentes צִפְעֹנִים regulos.

Inde eſt צְפִיעַ, Stercus, excrementum. Iechez. 4. 15, dedi tibi אֶת־צְפוּעֵי ſtercora boū. Scribitur cum ו, & legitur cum י, צְפִיעֵי, & idē eſt, quia literæ אֶהֱוִי inuicem permutantur. Et צְפִיעָה, cuius plurale eſt Ieſah. 22. 24, filios וְהַצְּפִעוֹת & filias. ſecundum R. D. in lib. ra. & comment. & R. Abrahā. Tharghū verò, & filios filiorū. i. nepotes.

צָפַר Mane ſurgere, aut diſcedere. Iudic. 7. 3, reuertatur, וְיִצְפֹּר & mane ſurgat. aut abeat. Tharghū, pro, & fuit בֹקֶר mane, Gene. 1. 5: habet צְפַר. Sunt tamen qui exponūt, inquit R. Dauid, Reuertatur, & gyret, vertat ſe, aut circumeat. Vtroque modo exponit in comment. Surgat mane: vel, יִסְבֹּב gyret à mōte Ghilhád, & redeat Et ſic vocatur הַמִּצְנֶפֶת, Cidaris, corona צְפִירָה, quod circuire faciant illam ſuper caput ſuum. i. reuoluant, aut circunuoluant. Ieſa. 28. 5, in diadema gloriæ,

וְלִצְפִירַת & in cidarim gloriæ. Iechc.7.7, venit הַצְּפִירָה ſen tentia matutina tibi.i.contra te.ſecúdum R.D.in lib. rad.& cóment. Et ſic verſu 10, egreſſa eſt הַצְּפִרָה ſententia matutina. R.D.in cóment. exponit, ſententia matutina, vel סִבָּה cauſa. acſi dicat, In cauſa eſt Deus vt veniat cótra te inimicus. Tharghú ſic habet in vtroque, צְפִירָה אִיתְגְלִיאַת מַלְכוּתָא reuelatú eſt regnú. Deducit enĩ à cidari, vel corona ſuprà memorata, quæ eſt ſignú regni. Hinc & צִפֹּר, Auis, cómune nomē omnibus auibus. Interdú tamē capitur pro ſpecie, id eſt pro paſſere. Eſt ſæpius fœmineú. Geneſ.7.14, omnis צִפּוֹר auis. Pſal. 84.4, etiá צִפּוֹר מָצְאָה paſſer inuenit nidum. Et 148.10, וְצִפֹּר כָּנָף & auis alata. Itē 102.8, כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד ſicut paſſer ſolitarius. Leuit.14.4, שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת duos paſſeres viuos. Et maſculeú, Pſal. 104.17, ibi צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ paſſeres (vel aues) nidificabút. Inde & צָפִיר, Hircus. Dani.8.5, וְהַצָּפִיר & hirco erat cornu. Hezræ 8.35, צְפִירֵי hirci pro peccato.

Inde & צִפּוֹרֶן, Vnguis. Irm.17.1, ſcriptum eſt ſtylo ferreo, בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר vngue adamátino. Deut.21.12, & aptabit צִפָּרְנֶיהָ vngues ſuos.

צפת Vnde צֶפֶת, quære in צָפָה.

צקל Vnde צִקְלוֹן, Veſtis. 2. Reg.4.42, בְּצִקְלֹנוֹ, veſte ſua. Vnde & Tharghum habet בִּלְבוּשֵׁיהּ in veſte ſua.

צרר Ligare, Anguſtiis, afflictionibúſque afficere. Hoſeah 4.19, צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ, ligauit ventus eam (ſub. Ephráim) in alis ſuis. Nume.33.56, וְצָרְרוּ אֶתְכֶם & anguſtiis afficient vos. Pſal.129.1, ſæpius צְרָרוּנִי anguſtiis affecerunt me à pueritia mea. Et participiú quod pro toar capitur, צֹרֵר, Anguſtiis afficiens, Hoſtis, inimicus. Eſtér 9.23, Hamán &c. צֹרֵר hoſtis omnium Iehudæorú. Iiób 26.8, צֹרֵר־מַיִם ligans aquas in nubibus ſuis. Nume.10.9,

עַל־הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם cótra hostem qui obsidet (aut angustiis afficit) vos. Psa.143.12,& perdes omnes צֹרְרֵי נַפְשִׁי hostes animæ meæ. Et 6.8, inter omnes צוֹרְרָי inimicos meos. Hose.13.12, צָרוּר ligata iniquitas Ephraim. צוֹר, liga, quære in צור. Nume.25.18, צָרוֹר אֶת־הַמִּדְיָנִים angustiis affice Midianitas. Et in pohél, Iehos.9.4,& vtres vini veteres,& scissos, וּמְצֹרָרִים & ligatos. Nonnulla etiá hîc citantur à plærisque in hif hil, quæ sunt in radice צור.

Nomé, צְרוֹר, Ligamé, Lapis. Gen.42.35, צְרוֹר־כַּסְפּוֹ ligamen argéti sui in sacco suo. Et viderút אֶת־צְרֹרוֹת ligamina pecuniarú suarú. Prou.7.20, צְרוֹר ligamé(.i.crumenã) argéti tulit in manu sua. Cát.1.13, צְרוֹר ligamé myrrhæ. Chag.1.6, Et qui locat se mercede, locat se mercede אֶל־צְרוֹר נָקוּב in ligamé pertusum.i. quæ erit acsi illá poneret in crumena pertusa. Hamós 9.9, nó cadet צְרוֹר lapis super terram. מֵצַר & מְצָרִים &c. quære in מֵצַר.

צָרַב Incendere, accendere, vrere, cóburere, Ardere. In nif hal, Iechez.20.47, וְנִצְרְבוּ־בָהּ & comburentur in ea omnes facies. Tóar, Proue.16.27, sicut ignis צָרָבֶת ardés. est cú camés, quia est in fine versus, aliàs est צָרֶבֶת instar קַשֶּׁבֶת, Neche.1.6, sit auris tua quæso קַשֶּׁבֶת intéta. Nomen, Leuit.13.23, צָרֶבֶת cóbustio vlceris est.

צָרָה Vnde צֳרִי, siue צֹרִי, cú chólem,& interdum cum seuá. Quidam Hebræi exponunt balsamú, alii theriacam. Gene.43.10, paululum צֳרִי balsami. aut theriacæ. Tharghum, קְטַף. Irme.51.8, capite צֳרִי resiná(vel, theriacam) ad dolorem eius, si forte sanetur.

צָרַח Eleuare vocem cú clamore, Vociferari. Sepha. 1.14, צֹרֵחַ vociferatur ibi fortis. Et in hif hil, Iesah.42.3, etiá יַצְרִיחַ vociferabitur. exclamabit. Hinc AEdificium eleuatú, aut altum dicitur צְרִיחַ, vt turris,

vt arx: quòd ſpeculator manens in turri, vociferetur & exclamet, ſic appellata. Iudic.9.46, & ingreſſi ſunt אֶל־ צְרִיחַ turrim domus(.i.templi) dei Berith. 1.Semu.13.6, in petris, וּבַצְּרִחִים & in turribus.

צָרַךְ Neceſſarium eſſe, oportere, opus eſſe, Indigere. Eſt frequens apud Hebræos in cal, in hifhíl, in nifhál, & hithpahál. At in Sacris literis ſemel dũtaxat inuenitur nomen צֹרֶךְ, Neceſſitas. 2. Paralip. 2.12, & nos excidemus ligna de Lebanón, ſecũdum omnem צָרְכֶּךָ neceſſitatem tuá. vel, quotquot fuerint tibi neceſſaria.

צָרַע Vnde צָרוּעַ, Leproſus. Leuit.13.43, vir צָרוּעַ lepro ſus eſt. Et præpoſito מ, omnia ſunt defectiua, vno excepto, quod eſt 2. Paral. 26. 23, quia dixerũt, מְצוֹרָע leproſus eſt. 2. Reg. 5.1, vir fortis viribus מְצֹרָע leproſus. Fœmineũ, Exod. 4.6, מְצֹרַעַת leproſa ſicut nix. 2. Reg. 7. 3, מְצֹרָעִים leproſi. Nomen, Leuit.13.3, plaga צָרַעַת lepræ eſt. Nomen reptilis alati percutientis oculos, & venenum infundentis, & occidentis, ſecundum R.D. in lib. rad. & cõment, & R. Selomóh in cõment. Exod. 23. 28, & mittã אֶת־הַצִּרְעָה crabroné ante te. Tharghũ, עִרְעִיתָא veſpam, vt exponunt nonnulli.

צָרַף Fundere ad purificãdum, Purificare. Irme. 6.29, in vanum צָרַף צָרוֹף fudit fuſor. purificauit purificator. צָרוֹף eſt macór, vel tóar, inquit R.D. in lib. rad. In cóment. ſcribit eſſe tóar inſtar גָּדוֹל. Ieſah. 48.10, ecce צְרַפְתִּיךָ fudi te, & non in argento. i. non eo modo quo argentum funditur, vt remoueantur ex illo ſcoriæ, & purum remaneat argentũ. non ita feci, quia pauci remanſiſſent. Non ſuccídi te, ſed afflixi ſcorias. i. impios qui erant inter vos, ægrotationibus, captiuitate, filiorũ orbitate, carentia fructus animaliũ, atque terræ. Et hoc eſt

est quod dixit, Elegi te in camino afflictionis. Psal.66.10, צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף־כָּסֶף fudisti (purificasti) nos sicut fundit (purificat, sub. artifex) argētum. Vel, quēadmodū funditur argentum. & sic est verbū intransitiuum. Iesah.40.19, וְצֹרֵף & aurifex. fusor, purificator. Psal.12.7, argentum צָרוּף fusum. purificatum. Et 26.2, צָרְופָה כִלְיוֹתַי funde (purifica) renes meos. Iesah.1.25, וְאֶצְרֹף & fundam. purificabo. Iudic.7.4, וְאֶצְרְפֶנּוּ & fundam eum tibi illic. R. Dauid, fundam (aut purificabo) illum, quēadmodum aurifices argentū à scoriis: vt nó sint ibi nisi iusti: quia dum incuruant se ad bibendum, signū est ipsos incuruasse se ipsi Báhal. Tharghum, וְאֶבְחֲרִינּוּן & eligam eos.

Et in nif hál, Dani.10.10, וְיִצָּרְפוּ & fundentur (purificabuntur) multi. Et nomen vasis in quo fundūt, aut purificant aurum, vel argentū. Prouerb.17.3, מַצְרֵף conflatorium argento, & caminus auro.

QVADRATA.

צְלָצַל Et צִלְצְלִים, Vide צָלַל.

צְלָצַל Species locustæ. Deuter. 28.42, fructū terræ depauperabit הַצְּלָצַל locusta. Tharghum similiter, סַקְאָה. R. quoque Selomóh, speciem scribit esse locustæ.

צִנְצֶנֶת Vnde צִנְצֶנֶת, quod est צְלֹחִית, Scutella. Exod.16.33, cape צִנְצֶנֶת scutellam vnam.

צַנְתַּר Vnde צַנְתְּרָה, Virga, secūdum R. Ionáh. R.D. in lib. rad. vasa scribit esse ad similitudinem fistularum. Zecha.4.12, Quid sunt duæ spicæ oliuarum quæ sunt inter duas צַנְתְּרוֹת fistulas aureas euacuantes à se aurum? Tharghum, אִסְקְרִיטָוָן rostra, vt nonnulli exponunt. R. Abrahám vasa scribit esse, in quibus calcantur oliuæ.

צִעְצַע Vnde צַעֲצוּעִים, quod eſt ſicut צֶאֱצָאִים, hoc eſt נְעָרִים pueri.2.Paralip.3.10,Cherubim duos,opere צַעֲצֻעִים puerorum.quia ſcilicet eorum facies erant vt facies puerorum . Et ſunt qui exponunt (inquit R. Dauid,)opere כִּרְכּוּב circuitus.rotunditatis.

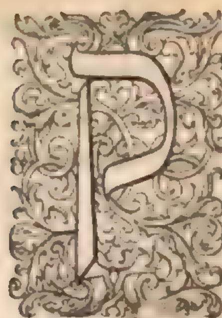
צִפְצֵף Garrire more auiũ. Sicut enim דִּבֵּר eſt hominum,ſic צִפְצֵף auiũ. In pihél,Ieſah.10.14,& aperiens os,וּמְצַפְצֵף & garriẽs. Et 8.19,הַמְצַפְצְפִים qui garriunt,& loquuntur. Et צַפְצָפָה eſt ſpecies Salicis vilis, inquit R.D.in lib.rad. vt exponunt doctores. Iechez. 17.4, צַפְצָפָה שָׂמוֹ ſalicem poſuit illud.i.vt ſalix vilis ponitur,poſuit illud.Sunt qui exponunt,Ego feci eos vt ſalicem magnã iuxta aquas multas,& ipſi poſuerũt ſeipſos vt ſalicem magnã inter montes. Et ſecundũ verba doctorũ,שָׂמוֹ exponitur,Poſuit Iſraél ſeipſum. Tharghum,vitem plantatã poſuit illud.acſi dicat,quanquã accepit ſemen,tamen ſemen eius poſuit ſicut vitẽ plantatam,quia cito creuit. granũ enim ſatũ non cito germinat vt vitis plantata, inquit R.D.in cõm.& lib.ra.

צָרְפַת Gallia. Hobadiáh 20,עַד־צָרְפַת vſque ad Galliam.Eſt & nomen vrbis in Sidón,1.Reg.17. 9,ſurge,vade צָרְפַתָה in Sarpháth.

Nomen quinque literarum.

צְפַרְדֵּעַ Rana. Pſal.78.44,וּצְפַרְדֵּעַ & ranam. Exod. 8.3,& producet fluuius צְפַרְדְּעִים ranas.

ק

Est radicalis litera, nunquã deseruiens.

קא Vnde קָאַת, Onocrotalus. auis cygno similis: sic dicta, quòd collum in aqua mergens, spiránsque, veluti ruditum asini edat. R. Ionáh in hac radice hoc nomen citauit: & adduxit הַקָּאָה cum ה, & dixit, Et iam mutarunt ה in ת, & dixerunt קָאַת. Sed quum non inueniatur קָאָה cum ה, cur arbitratus est radicem קאת esse קָאָה? At rectum est vt ת sit radicale, & sit ad similitudinem דָּבָר, & in regimine קְאַת sicut דְּבַר. Iesah. 34. 11, & hæreditabunt eam קָאַת onocrotalus, & ericius. Est auis quæ in Misnáh dicitur קִיק auis solitaria, quæ inuenitur in maritimis locis. Psa. 102. 7, similis sum לִקְאַת onocrotalo solitudinis.

קאה Euomere. Leuit. 18. 28, quẽadmodum קָאָה אֶת־הַגּוֹי euomuit gẽtem. Irme. 25. 27, inebriamini, וּקְיוּ & vomite. Scribitur cum ו, וּקְוּוּ: & legitur cum י, וּקְיוּ. Radix est קָאָה, & י est vice א, inquit R. D. in cõment. & lib. rad. Et in hifhil, Prouerb. 25. 16, וַהֲקֵאתוֹ & euomas illud. Leuit. 20. 22, וְלֹא־תָקִיא אֶתְכֶם הָאָרֶץ & nõ euomet vos terra. קִיא, quære in קוא.

קב Cabus: mẽsura continẽs sextã partem sati. 2. Reg. 6. 25, & quarta pars הַקַּב stercoris &c. Rectũ videtur vt radix eius sit קָבַב, quia in plurali daghessatur קַבִּים.

קבב Maledicere. Num. 23. 31, וְקַבֹּתוֹ & maledices ei mihi inde. Et 24. 10, לָקֹב אֹיְבַי ad maledicendum inimicis meis vocaui te. Item 22. 11, קָבָה־לִּי אֹתוֹ maledic mihi illũ. ב secũdum normã debuerat daghessari: & quia abstulerunt daghẽs, camẽs chathẽph trãsiuit in camẽs

latum,ait R.D.in Michlól.Et 23.13,וְקָבְנוֹ־לִי מִשָּׁם & maledic ei mihi(propter me)inde. Eſt dictio extranea, ait R.D.in Michlól.Scripſit R.Ionáh radicem eſſe קָבַן:ſed non eſt rectum , quum non inueniamus talem radicem: ſed rectius eſt vt נ redūdet,aut quòd ſit loco literæ geminandæ , vt dictum eſt in מָעֻזְּנֶיהָ in עָזַז. Rectum quoque eſt vt נ & ו ſint ſigna pronominis paſſiui, vt ſolet eſſe in futuro,vt יִשְׁמְרֶנּוּ קָבְנוֹ.Et ſecundum normam erat dagheſſandū,ſed eſt lene. Et cecidit daghés ex geminato,& ex נ, & venit cū chólem,ſicut יְעַרְרוּנִי,de quo in לָכַר. Nume.23.8,cur אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל maledicā cui non maledixit ei Deus? Nomen,Nume.25.8,& ingreſſus poſt virū Iſraél אֶל־הַקֻּבָּה tabernaculum ſecundū.Et ſine daghés, Nūe.25.8,& perfodit ambos,virū Iſraél,& mulierē אֶל־קֳבָתָהּ in tabernaculo eius.ſub.mulieris.Vel,in ventre eius,ſicut Tharghū בִּמְעָהָא.Et doctores Hebræorum exponunt,in loco turpitudinis eius.R.Ionáh ſcripſit radicem eſſe קָבָה inſtar חָמָה.ſed iam ſcripſimus radicē חָמָה eſſe יָחַם. Et quia in Miſnáh legitur קֵיבַת in regimine genitiui,p cum ſeri, videtur quòd radix ſit קוּב: & ſic קֳבָתָהּ erit ex quieſcentibus , & eius ſingulare erit קוֹבָה. & cū pronomine mutatum eſt chólem in camés chathéph. Vel eſt ex deſinētibus in ה, & eius ſingulare eſt קֹבֶת ad ſimilitudinem שֹׁקֶת à שָׁקָה.

קֵבָה Ventriculus, Vide קוּב.

קִבֵּל Suſcipere,recipere,Acceptare,acquieſcere. In pihél,Eſtér 4.4,& non קִבֵּל acquieuit.Et 9.23,וְקִבֵּל & suſcepit quiſque Iehudæorum illud quod cœperunt facere.1.Paralip.21.11,קַבֶּל־לָךְ accipe tibi.Prouerb.19.20,וְקַבֵּל מוּסָר & ſuſcipe eruditionem.1.Paralip.12.18,וַיְקַבְּלֵם & suſcepit eos Dauid. Iiób 2.10,Etiā אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל bonū recipiemus à Deo,& malum nō נְקַבֵּל recipiemus? Et in

hifhil, Exo.26.5, מַקְבִּלֹת oppositi(ſub.erunt)laqueoli alter alteri. Et קֳבַל eſt Corá,contra,eregione.2.Reg.15.10,& percuſſit eũ קָבָל־עָם coram populo.i.percuſſit eum palàm.Et ſunt duæ dictiones. Vnde Tharghum habet קֳדָם עַמָּא coram populo.Idem R.D.in cõment.Iechez.26.9,& baliſtam קָבָלּוֹ contra eam ponet &c.Vide מָחָה.

קָבַע Eſt גָּזַל, Rapere,& vi capere. Prouerb.22.23, וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ & rapiet à rapientibus eos animam. R.Abrahám in cõment. Et corrũpet,aut perdet, vel rapiet.R.Leuí in cómen. Et rapiet animam rapientis eos: quia rapiens pauperis bona,rapit eius vitã. R. Himmanuél, Et rapiet rapientes eos rapina animæ. & ſenſus eſt,capiet animã eorum. Vel dictio אֶת hoc loco eſt vice מִן:vt ſit, rapiet à rapiẽtibus eos animã eorum. Malachi 3.8, הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ nunquid rapiet homo Deũ,quia vos rapitis me? Et dixiſtis,In quo rapuimus te? In decima, &c.i. Nunquid rapiet homo quæ Dei ſunt,quòd vos rapitis mea? Et dixiſtis,In quo rapuimus tua? Quia rapitis decimas meas,& oblationes meas. Sic R.Abrahám & R.D. in lib.rad.& commen. Nomen, קוֹבַע, Galea.1.Semu.17.38,& poſuit קוֹבַע galeam æneá. Eſt longum. Breue vero, Ieche.23.24, וְקוֹבַע. Et iuxta Maſóreth, non eſt illi ſimile. Aliud, Ieſa h.51.17, אֶת־קֻבַּעַת fæcem calicis ſoporis bibiſti. Vulgò פונדרליאש *fondrilles.*

קָבַץ Congregare.1.Reg.20.1, קָבַץ אֶת־כָּל־חֵילוֹ congregauit omnem exercitũ ſuum. Iechez.22.19, קֹבֵץ אֶתְכֶם congrego vos. Sephan. 3.8, לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת vt congregem regna.1.Semu.7.5, קִבְצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל congregate vniuerſum Iſraél. Proue.28.8, יִקְבְּצֶנּוּ congregabit eá. Et in nifhál, Iehoſ.10.6, נִקְבְּצוּ congregati ſunt. Irm.

40.15, הַנִּקְבָּצִים qui congregantur ad te. Pſa.102.23, בְּהִקָּבֵץ quum congregati fuerint populi. Gene.49.2, הִקָּבְצוּ cõgregamini. congregate vos. Ieſah.60.7, יִקָּבְצוּ לָךְ congregabũtur tibi. Et in pihél, Deute.30.3, וְקִבֶּצְךָ & congregabitur. Ioél 2. 6, omnes facies קִבְּצוּ contraxerunt nigredinem. Ieſah.13.14, & non eſt מְקַבֵּץ congregans. Micháh 2.12, קַבֵּץ אֲקַבֵּץ congregando cógregabo. Pſal.106. 47, וְקַבְּצֵנוּ & congrega nos. Iechez.29.13, אֲקַבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם congregabo AEgyptum. Et in puhál, Micháh 1. 7, quia de mercede meretricis קֻבָּצָה (pro קִבְּצָה) congregata eſt. Eſt enim chirí́c loco ſurék, vt ſcripſit R. Ionáh. Sed rectum eſt vt ſit ex pihél. i. congregauit Somrón quæ ſunt ſibi. Et ita exponit R. Abrahám auenhezra in comment. R. Hannaghid exponit vt R. Ionáh. Et in hithpahál, Iudi.9.47, & nuntiatum eſt ipſi Abimélech quòd הִתְקַבְּצוּ congregati eſſent. Ieſah.44.11, יִתְקַבְּצוּ congregabuntur. Nomen, Ieſah.57.13, Quum clamaueris, liberent te קִבּוּצַיִךְ congregationes tuæ.

קָבַר Sepelire. Gen.23.19, קָבַר אַבְרָהָם אֶת־שָׂרָה Sepeliuit Abrahám Saráh vxorem ſuam. 2. Reg. 9.10, & non erit קֹבֵר ſepeliens. Et cum ו, Pſal.79.3, קוֹבֵר. Deute. 21. 23, קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ ſepeliendo ſepelies eum. Irme.19.11, לִקְבּוֹר ad ſepeliendum. Gen.23.6, קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ ſepeli mortuum tuũ. Deuter.34.6, וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ & ſepeliuit eum. Geneſ.47.29, אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי ne quæſo ſepelias me in AEgypto. Et in nifhál, Ruth 1.17, & ibi אֶקָּבֵר ſepeliar. Et in pihél, Irme. 14. 16, & non erit מְקַבֵּר לָהֵמָּה ſepeliens eos. Hoſe.9.5, Moph תְּקַבְּרֵם ſepeliet eos. Et in puhál, Gene.25.10, illic קֻבַּר ſepultus eſt Abrahám. Nomen, Pſal.5.10. קֶבֶר פָּתוּחַ ſepulchrum patens guttur eorũ. Geneſ.23.6, אֶת־קִבְרוֹ ſepulchrum ſuũ. Exo.14.11, קְבָרִים ſepul

chra.Irm.8.1,educét ossa &c.מִקִּבְרֵיהֶם de sepulchris eorum.Et cum ה fœmineo. Iesah.14.20, בִּקְבוּרָה in sepultura.Gene.35.20,קְבֻרַת־רָחֵל sepulchrũ Rachel.Iiob 21.32, & ipse לִקְבָרוֹת ad sepulchra(.i.ad vnum è sepulchris)ducetur.Iechez.37.12,קִבְרוֹתֵיכֶם sepulchra vestra.

קָדַד Adorare,incuruare se,humiliare verticẽ.Gene. 24.48,וָאֶקֹּד וָאֶשְׁתַּחֲוֶה & incuruaui me,& adoraui. Exo.4.31,וַיִּקְּדוּ & incuruauerũt se,& adorauerũt. Nomen geminatum,קָדְקֹד,Vertex capitis, Summa pars capitis in qua capilli diuiduntur,parte vna ad dexteram, altera ad sinistrã tendente.Psal.68.22,Transfiget caput inimicorum suorũ קָדְקֹד שֵׂעָר verticem capilli.i.diuidẽtem capillos ad dexterã, & ad sinistram. Deuter.28.35, vsque ad קָדְקֳדֶךָ verticem tuũ. Alia forma,קִדָּה,Casia. Vnde Hebræi exponunt קְצִיעָה casiam,quam Græci etiã κασίας appellant. Iechez. 27. 19,קִדָּה casiam, & calamũ. Exod.30.24,וְקִדָּה & casiæ quingentos seclos.Vbi Tharghum habet וּקְצִיעְתָא & casiæ.

קָדַח Ardere.Et intransitiuum & transitiuũ.Deute. 32.22,Ignis קָדְחָה succensus est(exarsit)in furore meo.Iesa.50.11, קֹדְחֵי אֵשׁ succendentes ignem.Et 64.2, כִּקְדֹחַ אֵשׁ sicut ardet ignis. Nomen,præposito א,אֶקְדָּח, Genus lapidis pretiosi, sic forsan appellati quòd illius aspectus sit vt ignis. Iesah. 54. 12, & portas tuas לְאַבְנֵי אֶקְדָּח è lapidibus carbunculi. R. Abrahám in cõment. lapidem scribit esse pretiosum. R.D.in comment. scribit ל significare ipsos.i.ponã ipsos lapides.vel est vt אֵת accusandi casus signum,sicut Exo.27.3,לְכָל־כֵּלָיו omnia vasa facies ænea. Et אֶקְדָּח est lapis pretiosus splendens vt ignis, sicut Iechez.28.14,in medio lapidum ignis.i. splendentiũ vt ignis.Tharghum,לְאַבְנֵי גְּמַר lapides car-

bunculi. Nā pro גַּחֶלֶת carbo, prunæ, habet גּוּמְרָא. Aliud, קַדַּחַת, AEgritudo exurens præ nimia caliditate, quam appellāt אֵשׁ שֶׁל־עֲצָמוֹת ignem ossium. Leui.26.16, וְאֶת־הַקַּדַּחַת & ardorem. seu febrem ardentem.

קֶדֶם Vnde קֶדֶם cum sex punctis, Ante, antequam, Priusquam, Antiquitas, Initiū, principium, Oriens siue pars Orientalis. Gene.29.1, ad terram filiorū קֶדֶם Orientis. & sic Tharghum, מַדִּנְחָא Orientis. Deute. 33.15, & de vertice montiū קֶדֶם antiquitatis. i. antiquorum. Et 27, habitaculum Deus קֶדֶם principii. i. Deus qui est ab initio, hoc est ab æterno. Tharghum, habitaculū Dei דְּמִלְּקַדְמִין qui est ab initio. 2. Reg. 19.24, nónne audisti à longinquo, illud quod feci לְמִימֵי קֶדֶם à diebus antiquitatis. i. prioribus, & antiquis? Irme. 46.26, secundū dies קֶדֶם antiquitatis. i. antiquos. Psa. 55.20, manens קֶדֶם ab initio. R.D, Deus qui prior est omnidus creaturis suis. R. Abrahám, habitās קֶדֶם, hoc est עַד in seculū. Psal. 119.152, קֶדֶם antea (aut ab initio) cognoui &c. Et 139.5, retro וָקֶדֶם & ante formasti me. Vide צור. Irme.30.20, & erunt filii eius כְּקֶדֶם sicut antea. Tharghum, כְּדְמִלְּקַדְמִין sicut ab initio. Genes.2.8, & plantauit (.i. & iam plantauerat) Dominus Deus hortum in Héden מִקֶּדֶם ab Oriente, vel ab initio: & ita habet Tharghum, מִלְּקַדְמִין ab initio. Et 3.24, collocauit מִקֶּדֶם ab oriente horti. Tharghum similiter מִלְּקַדְמִין ante hortū. Ieho.7.2, מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל ante Bethel. Plurale, קְדָמִים. & in regimine קַדְמֵי. Prouerb.8.23, מִקַּדְמֵי־אֶרֶץ ab initiis terræ. Et cū ה in fine loco ל, vel אֶל in principio. Gene.25.6, קֵדְמָה ad Orientem. Et 13.14, & ad Meridiē וָקֵדְמָה & ad Orientem. Interdū iunguntur duo synonyma, quorum posterius est magis notum: vt Exo.27.13, & latitudo atrii ad plagam קֵדְמָה

מורחה

מִזְרָחָה ad Orientem, ad Orientē. aut ortum. sub. solis. Vel, ad angulum Orientis &c. Nomen fœmineum, קֵדְמָה, Antiquitas, initium, ante: instar שַׂלְמָה. & קִדְמָה instar שִׂמְלָה. Gene. 2.14, ipse vadit קִדְמַת ante Assur. Psal. 129.6, sint sicut herba tectorū שֶׁקַּדְמַת quæ antequā egrediatur, aruit. Iesa. 23.7, à diebus קֶדֶם קַדְמָתָהּ antiquitatis (antiquis) antiquitas eius. ה habet mappic. Iech. 36.11, & redire faciā vos כְּקַדְמוֹתֵיכֶם secūdū antiquitates vestras.

Alia forma, Iud. 5.21, Torrēs Chisón traxit eos, torrēs קְדוּמִים antiquitatū. Tharghū, torrēs Chisón traxit eos, torrēs in quo facta sunt signa, & fortitudines ab initio Israeli, est torrens Chisón. Et in comment. exponitur, torrens antiquitatū. i. torrens qui fuit ibi ab initio, acsi creatus fuisset ibi ab initio ad capiēdā vltionē de inimicis eorū, iuxta illud Prouer. 16. 4, Omnia operatus est Dominus propter seipsum. Toar קַדְמוֹנִי, Antiquus, priscus, Orientalis. 1. Semu. 24.14, quemadmodū dicit prouerbium הַקַּדְמֹנִי antiqui. casu generandi, non antiquum. R. D. in cōment. Prouerbio antiquo. i. hominis antiqui, quia est סָמוּךְ, id est in regimine genitiui, acsi dicat, primi qui dixit prouerbiū hoc, quod fuit postea in ore omnium hominū. Tharghum, Quemadmodū dicit prouerbium דְמִלְּקַדְמִין quod est ab initio. Zechar. 14.8, ad mare הַקַּדְמוֹנִי Orientale. Iiob 18.20, וְקַדְמֹנִים & antiqui apprehenderūt pauorem. vel turbinē, secundum Tharghum, & R. Leui in cōmen. Ieche. 47.7, aquæ istæ quæ egrediuntur ad Ghelilāh הַקַּדְמוֹנָה Orientalem. R. D. in comment. Ghelilāh est nomen prouinciæ, siue regionis, vel termini: sicut Ioél 3. 4, Et omnes Ghelilóth Peléseth. & קַדְמוֹנָה significat מִזְרָחִית Orientalem.

Ventus quoque qui flat ab Oriēte, vocatur קָדִים, Sub-

Dd.i.

ſolanus, Eurus, Vulturnus. Subſolanus eſt ab Oriente æquinoctiali, ad Septentrionem Vulturnus, ad Meridié Eurus. In Sacris literis plærunque additur רוּחַ ventus: vt Exo.10.13, duxit רוּחַ קָדִים ventum Orientalé. Irme.18.17, בְּרוּחַ־קָדִים vento Orientali diſpergá eos. Plæraque exemplaria habent כּ. vnde R.D. in cómen. hoc modo ſcribit, Sicut ventus Orientalis qui eſt vehemés, & diſpergit quiſquilias, & alia minuta, ſic diſpergã eos coram inimico, quia ante illũ fugient huc & illuc. Et Tharghum, Sicut diſpergit ventus Orientalis, diſpergam eos &c. Geneſ.41.6, ſpicæ tenues, & arefactæ קָדִים Subſolano. Hoſe.12.1, Ephráim paſcitur vétum, & perſequitur קָדִים Subſolanú. R.D. in comment. Ephráim colens vitulos ſimilis eſt aperienti os ſuú vento, & paſcenti illum, ex quo non viuit, & ſequenti Subſolanũ. Idem repetit in dictionibus diſtinctis. Et memorauit Subſolanũ, ſiue Eurú, qui vt eſt vehementiſſimus inter ventos, & homines lædit: ſic & illi non modo ſibi, verú etiam & aliis erãt nocuméto in vitulorú cultu. Chab. 1.9, קָדִימָה ad Orienté. Fit autem à קָדַם, verbú in pihél, pro Præuenire, præoccupare. Ionáh 4.2, ideo קִדַּמְתִּי præoccupaui (præueni) vt fugerem in Tharſis. Pſa.119.147, קִדַּמְתִּי præueni in crepuſculo. i. adhuc exiſtente nocte, præueni omnem hominé qui ſurgebat ad orandú. Pſa. 17.13, קַדְּמָה פָנָיו præueni faciem eius. ſub. cũ ira tua. Mi cháh 6.6, in quo אֲקַדֵּם יְהוָה præoccupabo (præueniam) Dominũ, &c. הַאֲקַדְּמֶנּוּ num præueniã eũ &c. Pſal.59.11, אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי Deus miſericordiæ meæ præueniet me. Nomen אֱלֹהֵי Hebræis eſt in regimine. Aduerte autem quòd חַסְדּוֹ ſcribitur cum ו, & legitur cum י, quia duplex eſt lectio: חַסְדּוֹ miſericordiæ eius, & legitur חַסְדִּי miſeri-

cordiæ meæ: & ſenſus eſt idem, inquit R. D. in commen. Scriptura eſt de Deo faciente miſericordiam: lectio eſt de Dauid recipiente miſericordiã. Literæ enim deſeruientes, tam actiue quàm paſſiue deſeruiunt, vt Pſa. 2.6, & ego regnare feci מַלְכִּי regem meum. i. regem quẽ ego regnare feci. Et 74.12, Et Deus מַלְכִּי rex meus ab initio. R. Abrahám in comment. Deus miſericordiæ meæ. i. qui eſt cauſa miſericordiæ meæ, nouit enim quòd in illos non ſum præuaricatus, ideo ipſe præueniet me reddendo illis ſecundum opus illorum. R. Himmanuél in comment. Deus qui conſueuit facere miſericordiam mecum, præueniet me ſalus eius, quanquam illã non merear. Et idcirco dixit, præueniet me: vt ſcilicet mecũ faciat bonũ. Vel, ibit ante me vt ſaluũ me faciat, iuxta illud Micháh 2.13, & tranſiuit rex eorũ ante eos, & Dominus in capite illorum. Et in hifhíl, Iiób 41.2, מִי הִקְדִּימַנִי quis præueniet me, & perficiam? R. D. in cõm. Dixit Deus ad Iiób, Vt quid aduerſum me murmuras? num quippiã tibi debeo, quod non reddiderim? Quis eſt qui præuenerit me in miſericordia (.i. qui aliquid miſericordiæ impartitus ſit mihi,) & reddã illi? Hoc dixit, quòd Deus & in vtero matris facit miſericordiã, idcirco non eſt qui illum præueniat. Hamós 9.10, nõ accedet וְתַקְדִּים nec præueniet propter nos malum.

קדר Tenebreſcere, nigreſcere, Pullatis indui veſtibus. Micháh 3.6, וְקָדַר & tenebreſcet ſuper eos dies. Irme. 8.21, ſuper contritione filiæ populi mei contritus ſum, קָדַרְתִּי pullatis veſtibus indui me. Pſal. 35.14, tanquam lugens matrem, קֹדֵר pullatus humiliaui me. R. Abrahám in cõment. Dixit pullatus: quoniam mos lugentis eſt vt nigro ſeipſum induat. R. Dauid, Sicut

filius lugens matrem mortuam,obſcuratus humiliaui me. facies enim lugentis, dolore, & luctu obſcuratur. Vel dixit de veſte,pullatus. R. Ioſéph Kimchi,Sicut lactens lugens mortua matre , quia non eſt qui lactet illum,obſcuratus &c. Iiób 6.16,הַקֹּדְרִים qui(ſub. torrentes) denigrantur à glacie. Glacie enim reſoluta multiplicantur aquæ,& inundāt terram,& aquæ nigræ efficiuntur:nix etiā quæ in illas ceciderit, latet vt plurimum,ob illarum obſcuritatem. Et in hifhil,Iechez.32.7,וְהִקְדַּרְתִּי אֶת־כֹּכְבֵיהֶם & tenebreſcere(obſcurari)faciā ſtellas eorū. Et 32.8, omnia luminaria lucis in cælis אַקְדִּירֵם nigreſcere(obſcurari) faciam ſuper te. Et in hithpahál, 1.Reg.18. 45, הִתְקַדְּרוּ obtenebrati ſunt nubibus.

Nomen, Ieſah.50.3, Induam cælos קַדְרוּת nigredine.

Alia forma,Malachi 3.14, Et quod ambulauerimus קְדֹרַנִּית obſcure.i.humiliter. Hebræi etiā vas in quo aliquid coquitur,vocant קְדֵירָה caldariam,lebetem,ob nigredinem propter ignem qui fit ſub illa.

קָדַשׁ Sanctificare, Præparare, Immundum eſſe. inuenitur enim in laudem & vituperium,inquit R. Abrahám. Exod.29.21,וְקָדַשׁ & ſanctificabitur ipſe. Ieſa. 65.5,ne appropinques ad me,quia קְדַשְׁתִּיךָ ſanctior ſum te. R.D.in lib.rad.& commen.& R.Abrahám ſcribūt eſſe intranſitiuum, vnde exponunt, אֲנִי קָדַשְׁתִּי מִמֶּךָּ,aut קָדוֹשׁ מִמֶּךָּ ſanctior ſum te. Exod.29.37,omne quod tetigerit altare,יִקְדָּשׁ ſanctificabitur. Chag.2.13.ſi acceperit quiſpiam carnem ſanctitatis &c.הֲיִקְדָּשׁ nónne ſanctificabitur? R.Abrahám, & R.D.in lib.rad.& in cōment. exponunt,nónne immundus erit?ſub.cibus, ſecūdum R.D.Et reſpóderunt ſacerdotes,& dixerunt,Non. Interrogat propheta ſacerdotes, dicens, Si acceperit &c.

quia ſcriptum eſt Leuit.6.26,Omne quod tetigerit carnem eius,ſanctificabitur: an tangens vas, vel oram in quo,vel in qua fuit caro ſanctitatis, vel panis,vel aliud ex his quæ memorata ſunt, ſit immundus. Et reſponderunt &c. Et rectum eſt verbum: quia nó tetigit carnem &c.ſed tantum oram,& ſic non fuit immundus. Et quod dixit, Omne quod tetigerit carnem eius, ſanctificabitur: eſt ſenſus,Omne comeſtibile quod tetigerit carnem oblationis pro peccato, & occultatum fuerit ab illo, ſanctificabitur.i. erit ſanctitas ſicut ipſum, &c. Deuter.22.9,Non ſeminabis vineam tuam diuerſo ſeminum genere,ne forte תִּקְדַּשׁ ſanctificetur plenitudo,ſemē quod ſeminaueris,& fructus vineæ.i.ne forte prohibeatur tibi ſicut ſanctitas. Et in nifhál,Exo. 29.43,וְנִקְדַּשׁ & ſanctificabitur in gloria mea.Iechez.36. 23,& ſcient gentes &c. בְּהִקָּדְשִׁי quum ſanctificatus fuero in vobis. Nume.20.13, וַיִּקָּדֵשׁ בָּם & ſanctificabitur in eis. Et in pihél,1.Reg.8.64,קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת תּוֹךְ הֶחָצֵר ſanctificauit rex medium atrii.Michah 3.5,וְקִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה & præparabút aduerſus illum bellum. Nechem.3.1,& ædificauerunt portã ouium, & ipſi קִדְּשׁוּהוּ ſanctificauerunt illam.vel inſtaurauerunt illam.Iechez.37.28,ego Dominus מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל ſanctifico Iſraél. Et 48.11, ſacerdotibus הַמְקֻדָּשׁ ſanctificato (pro ſanctificatis) de filiis Sadóc.Tharghú,Sacerdotibus qui ſanctificati ſunt. Idem R.D.in cōment. qui ſcribit eſſe tanquã vniuerſale,pro הַמְקֻדָּשִׁים qui ſanctificati ſűt. Ieche.46.20,לְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם ad ſanctificandum populum. Exod.13.2, קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר ſanctifica mihi omne primogenitum.Et 19.14, וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם & præparauit populum. Idem Tharghú, חַמִּין & præparauit.1.Semu.16.5,וַיְקַדֵּשׁ אֶת־יִשַׁי & præpara-

uit Iſái,& filios eius. Tharghú,& R.D.in cómen.præparauit.Iiob 1.5,וַיְקַדְּשֵׁם & ſanctificabat illos.vel & præparabat eos,ſecundum Tharghum. Idem R.Moſéh,& R.Abrahám Peruſól in cóment. præparabat enim eos ad cultum Dei, & ad offerendum holocauſta lotis veſtibus. Iechez.44.19,& non יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם ſanctificabút (vel præparabunt)populum in veſtibus ſuis.Tharghú, יִתְעָרְבוּן miſcebunt ſe cú populo. R.D.in cóment.ſanctificabunt: quia ſi tetigiſſent populum veſtibus ſacer dotalibus, quæ erant ſanctitas (.i. ſanctificatæ) viſum fuiſſet,populum eſſe ſanctum ſicut & ipſi. Et ad hunc modum vertit Ionathán in Tharghú, 2.Paralip.29.17, וַיְקַדְּשׁוּ & ſanctificauerunt domú Domini. Et in hifhíl,2.Semu.8.11,etiam אֹתָם הִקְדִּישׁ illa ſanctificare fecit rex Dauid.Sephan.1.7,הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו præparare fecit inui tatos ſuos.Idem R.Abrahám in cómen.& R.D.Irme. 1.5, & antequá exires de vulua הִקְדַּשְׁתִּיךָ ſanctificaui te. vel præparaui,ſecundum Tharghú.Idem R.D.qui exponit, præparaui te(ſiue diſpoſui)vt eſſes. Leuit. 27.15, הַמַּקְדִּישׁ qui ſanctificat.Irme.12.3,וְהַקְדִּישֵׁם & præpara eos ad dié occiſionis.Idem R.Selomóh, R.Dauid,& Tharghum. Et in hithpahál,Ieſah.30.29,canticú erit vobis כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ־חָג ſicut in nocte qua ſanctificatur (vel ſanctificata fuit)ſolennitas.i.péſach. vnde dicunt anti qui(inquit R. Abrahám) quòd in nocte péſach exciſa (exterminata)fuerunt caſtra Aſſúr.Tharghú,Laus erit vobis ſicut in nocte in qua ſanctificata fuit ſolennitas. R.D.in cóment. Ipſo die in quo erit plaga Aſſúr, erit vobis inhabitantibus Ieruſaláim canticum, atque læti tia ſicut in nocte qua ſanctificatur ſolennitas.Leuit.11. 44,וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם & ſanctificabimini &c.ד cum chiric,quia

est ab הִתְקַדֵּשׁ cum ſeri. Si enim eſſet ab הִתְקַדֵּשׁ cum pathách, ד eſſet cum pathách, teſte R.D. in Michlól. R. Selomóh in cõment. exponit, Et ſanctificate voſipſos inferne, & eritis ſancti: quia ego ſãctificabo vos ſuperne, & in ſæculo venturo. Nume. 11.18, הִתְקַדְּשׁוּ præparate vos ad craſtinũ. ſic etiam Tharghú, אִזְדַּמְּנוּ. R. quoque Selomóh exponit, Præparate voſipſos ad vltiones: ſicut Irme. 12.3, Præpara eos ad diem occiſionis. R. quoque Abrahám in cõment. verbum ſcribit inueniri in laudem & vituperiũ. 1. Semu. 16.5, הִתְקַדְּשׁוּ præparate vos. ſic Tharghũ, & R.D. in cõment. Ieſah. 66.17, הַמִּתְקַדְּשִׁים qui ſanctificant ſe, & mundant ſe in hortis. Vel ſecundum Tharghú, Qui præparant, & mundant ſe in hortis. Significat enim hithpahál actionẽ immanentem, ſecundum cõmunem doctorũ Hebræorum opinionẽ. Et ſic Deut. 29.19, וְהִתְבָּרֵךְ & benedicet ſeipſum in corde ſuo. quia non erit benedictus, ſed in corde ſuo putabit ſe eſſe benedictũ. Et Prouer. 12.9, melior eſt ignobilis cui eſt ſeruus, מִּמִּתְכַּבֵּר quàm qui ſe oſtendit glorioſum ac diuitem, & indiget pane. Ita hoc loco, Qui ſe oſtendunt ſanctificatos & mundos, & tamen ſunt immundi in hortis. i. in piſcinis aquarũ quæ ſunt in hortis, inquit R.D. 2. Semu. 11.4, & ipſa מִתְקַדֶּשֶׁת ſanctificauerat ſe ab immunditia ſua. i. à menſtruo ſuo. R. Leui in cõment. Et ipſa erat tunc lota, vt eſſet mũda ab immunditia ſua. R. D. in cõment. Hoc dixit, vt oſtẽderet ſe rem non habiturũ fuiſſe cũ illa, ſi fuiſſet immunda: ſed iam erat purificata ab immunditia ſua. Erat enim peculiaris lotio ad talem ſanctificationẽ faciẽdam. vnde dixit quòd viderat illam ſe lauantẽ. 2. Paralip. 29.33, quia leuitæ erant recti corde, לְהִתְקַדֵּשׁ vt ſanctificarẽtur

magis ſacerdotes. Dixit paulò ſuprà, quòd iuuerũt eos (ſub. ſacerdotes) leuitæ, donec cõplerent opus, & donec ſanctificarentur ſacerdotes: quia leuitæ erãt recti corde ad ſanctificandum ſe magis quàm ſacerdotes. Exponit, cur ſanctificaſſent ſe leuitæ, & nõ ſacerdotes: quia videlicet leuitæ erant puri & recti corde ad ſanctificandum ſe magis quàm ſacerdotes, vt exponitur in comment. Et eodem verſu, donec יִתְקַדְּשׁוּ ſanctificarent ſe.

Tóar, קָדוֹשׁ, Sanctus. Exo. 29. 31, in loco קָדֹשׁ ſancto. Ieſah. 6. 3, dicebant, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ſanctus, ſanctus, ſanctus. Pſal. 46. 5, lætificabunt ciuitatẽ Dei קְדֹשׁ ſanctam habitaculorum Altiſſimi. i. lætificabunt habitatores ciuitatis, quæ eſt ſancta inter habitacula Altiſſimi, vt exponit R. Abrahám. Et R. Dauid, lætificabũt ciuitatem Dei. i. Ieruſaláim, quæ eſt locus ſãctior inter habitacula Altiſſimi. Omnis enim terra Iſraél eſt habitaculũ, & locus Altiſſimi: ſed Ieruſaláim eſt ſanctior locus. Et 65. 5, ſaturabimur בְּטוּב bono domus tuæ קְדֹשׁ ſanctioris loci tabernaculi tui. R. Abrahã exponit, Saturabimur delectatione animæ in cultu Dei, in domo ſanctuarii, in bonitate ſancti tabernaculi tui. Repetẽda enim eſt dictio בְּטוּב. Sunt qui exponũt, in bonitate domus tuæ, tu ſanctus in tabernaculo tuo. R. D. in cõmen. Loquitur in perſona illorum qui futuri ſunt tẽpore ſalutis, Saturabimur in bonitate domus tuæ. acſi dicat, In gloria quæ habitabit ibi in loco ſanctiori tabernaculi tui. .i. in adyto vbi eſt arca manens cum gloria. Zecha. 14. 5, omnes קְדֹשִׁים ſancti tecum. Leuit. 19. 2, קְדֹשִׁים ſancti eritis. Subſtantiuũ, קֹדֶשׁ, Sanctitas, Sanctificatio. Exod. 3. 5, terra קֹדֶשׁ הוּא ſanctitatis eſt. i. locus ſanctus eſt. Et ita habet Tharghũ. Pſal. 20. 3, mittat auxilium tuum מִקֹּדֶשׁ de

de sanctitate.i.de loco arcæ,inquit R.Abrahám.Tharghum,de domo sanctuarii sui.R.Dauid,de domo(aut templo)in qua erat arca, quia ibi erat gloria. Et 3.5, & exaudiuit me de mõte קָדְשׁוֹ sanctitatis suæ.i. de Siión qui appellatur mons sanctitatis eius,propter arcã quæ ibi erat. Vel,de mõte sanctitatis eius.i.de cælo.Et 11.4, Dominus in tẽplo קָדְשׁוֹ sanctitatis suæ.i.in cælo.R.Abrahám & R.D. Vnde idem repetẽs,Dominus,inquit, in cælo sedes eius. Itẽ 114.2,Fuit Iehudáh לְקָדְשׁוֹ in sanctificationem eius. Ieche.36.38,sicut oues קָדָשִׁים sanctificationũ. 1.Reg.15.15, & introduxit אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדָשָׁיו בֵּית יְהוָה sanctificationes(.i.sanctificata)patris sui,& sanctificationes domus Domini.Iechez.22.8,קָדָשַׁי sanctificationes meas diripuisti.ק cum camẽs lato,inquit R. D. Alia forma, præposito מ: & ק daghessato interdũ euphoniæ gratia,secũdum R.D.in Michlól:est Sanctificatio,Sanctuarium, domus sanctitatis, Palatiũ regium:sic dictũ,quòd sit vt sanctuariũ in quod non ingreditur nisi notus. Locus itẽ ad quem homini est refugium.Exod.15.17,loco &c.quẽ operatus es Domine, מִקְּדָשׁ sanctuariũ Domine quod firmauerũt(aut parauerunt.i.operatæ sunt.R.Abra.)manus tuæ.Secundũ R. D.in Michlól,ק est cũ daghẽs euphoniæ gratia:vel redundat,secũdum R.Abrahám in cõmen. Et quia ק est cum seuá moto, ד est lene, quia in tota Scriptura non est daghẽs post seuá motum,nisi in שְׁתַּיִם.Ieche.48.10, Et erit מִקְדַּשׁ־יְהוָה sanctuarium Domini in medio eius. Exod.25.7,& faciẽt mihi מִקְדָּשׁ sanctuariũ. Hamós 7.13, quia מִקְדַּשׁ־מֶלֶךְ הוּא palatium regis est , & domus regni est.R.Abrahám in cõment.idem repeti scribit. Iesah. 8.14,& erit לְמִקְדָּשׁ in palatiũ.Et sunt qui exponunt(n-

quit R.D.in lib.ra.& est expositio R.Abrahã in cõm.) acsi dicat, locus vt confugiat ad ipsum homo. Secundũ hoc, sensus est, Et erit &c. duabus domibus Israél, vni ad bonũ, alteri ad malum: quia Sebná, & coniurati eius, fecerũt pacem cũ rege Assúr: sed Chizchiiáh cum sibi adhærẽtibus noluit facere pacem. Et hoc est quod dixit suprà, versu 12, Ne dicatis, Coniuratio &c. Ex quo apparet partem populi cõiurasse vt vrbem traderet in manu regis Assúr, qui dicebat regi Chizchiiáh, & illi adhærentibus, Erit nomen Domini in palatiũ ad confugiẽdum in illud, & in domũ coniurationum erit in lapidem percussionis. Potest etiam exponi, in præparationem, scilicet vltionum. acsi dicat, In offendiculum coram illis erit, quẽadmodum dixit Ieche.3.20, Et dabo offendiculum corá eo. Tunc erit sensus, duabus domibus Israél.i. Pécach filii Remaliáhu, & Sebná & coniuratis eius. vterque enim optabat ruinã regni domus Dauid. Inhabitanti Ierusaláim.i. Chizchiiáh, & illi adhærentibus, ero illis in palatiũ paruum: secundum illud Prouerb.18.10, Turris fortitudinis nomen Domini. Iesa.16.12, & ingredietur אֶל־מִקְדָּשׁוֹ sanctuariũ suum vt oret.i. domũ sanctuarii sui, hoc est deorum suorum. Et sic habet Tharghum. Psal.74.7, miserũt in ignem מִקְדָּשֶׁיךָ sanctuarium tuum. scribitur tamẽ cum י signo multitudinis. Et est hypallage, secũdum R. Bilhám, & R.D. & R. Himmanuél in cõmen. pro, miserũt ignem in sanctuariũ tuum. Sed secũdum R. Abrahám sensus est, ignem fuisse in circuitu, acsi fuisset sanctuariũ missum in ignẽ. Iechez.21.7. & stilla ad מִקְדָּשִׁים sanctuaria. Psal.73.17, donec ingrediar אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל sãctuaria Dei.i. mũdum angelorũ animarũmq; vbi finis est mercedis,

& retributio permanens, inquit R.D.in cóment. Hamós 7.9, וּמִקְדְּשֵׁי & palatia Israél destruentur, secúdum R.D.in cóment.Iechez.28.18,polluisti מִקְדָּשֶׁיךָ sanctuaria tua.vel sanctuarium tuum.Duplex enim est lectio, cum י,& sine י.Vel palatium tuum,vt exponit R.D.in cómen.& est rectū. Psal.68.36,terribilis Deus מִמִּקְדָּשֶׁיךָ à sanctuariis tuis. Scribitur cum י signo multitudinis: quia sanctuariū infernum est dispositū secundum sanctuarium supernum,quod est solium gloriæ. Vel dixit numerc ..ultitudinis,quia in sanctuario erāt tres domus,אוּלָם porticus,הֵיכָל templum externú, דְּבִיר oraculum,adytú,pars tēpli interior. Iechez.7.26,& polluentur מְקַדְשֵׁיהֶם sanctuaria illorū, quod est sicut מִקְדָּשֵׁיהֶם, inquit R.D.in lib.ra.sed est alterius speciei:cuius singulare est מְקַדֵּשׁ instar מְתַעֵב. Tóar in vituperiū,קָדֵשׁ, Scortum masculum: sic dictú,quòd sit paratū ad concubitum,Cinædus. Deuter.23.17,tam fœmineū,quàm masculeum, non erit קְדֵשָׁה scortum(meretrix)de filiabus Israél,neq; erit קָדֵשׁ cinædus de filiis Israél. 1.Reg. 14.24, & etiam קָדֵשׁ cinædus fuit in terra. Iiób 36.14,& vita eorum sit בַּקְּדֵשִׁים inter cinædos.Hose.4.14,& cum הַקְּדֵשׁוֹת meretricibus sacrificabant.

קָהָה Obstupescere,obtusum fieri.Irme.31.29,patres comederunt vuā acerbam, & dentes filiorum תִּקְהֶינָה obstupescent. Et in pihél,Ecclesi.10.10,si קֵהָה obtusum(aut hebetatum)fuerit ferrum.

קָהַל In nifhál,Congregari,aut congregare se.Estér 9.2, נִקְהֲלוּ congregati sunt. Iechez.38.8,הַנִּקְהָלִים quæ congregantur. Nume.16.42, בְּהִקָּהֵל dum congregaretur.Exod.32.1,וַיִּקָּהֵל & congregatus est. Et in hifhil, Iechez.38.13,הִקְהַלְתְּ קְהָלֶךָ congregasti congregatio-

nem tuam. Leuit.8.3,וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל, & omnem congregationem congrega. Deute.31.28,הַקְהִילוּ congregate. Tóar fœmineũ,קֹהֶלֶת, Concionatrix, cógregatrix, Eccles.12.8. & est epithetõ animæ ecclesiastis, quæ multam congregauerat sapientiã. Nomen, Psal.22.23, In medio קָהָל congregationis. Et cũ ה vocandi aduerbio, Nume.15.15,הַקָּהָל ô congregatio. Deuter.23.2, בִּקְהַל in congregatione. Ieche.27.34,קְהָלֵךְ cógregatio tua. Alia forma, Deuter.33.4, legem præcepit לָנוּ nobis Moséh,מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב hæreditatem congregatióni Iahacób. ל enim præcedens deseruit dictioni קְהִלַּת. Vnde R. Abrahám in cóment. scribit quòd ל in לָנוּ, trahit se, & alteram secum: & sic vertendum, hæreditatẽ, hæreditatem congregationi Iahacób. Et sic Tharghum habet, לִכְנִשְׁתָּ congregationi. Alia item, præposito מ,מַקְהֵל. Psal.26.12,בְּמַקְהֵלִים in cógregationibus. Forma fœminea, Psal.68.27,בְּמַקְהֵלוֹת in ecclesiis benedicite Deo.

קוא Vomere. Vnde קָאָה fœmineũ, vomuit, instar בָּאָה à בוֹא: vel est à קָאָה, vide קָאָה: & sic est instar עָשָׂה. Et in hifhíl, vide in prædicta radice. Nomen, Iesa. 28.8, omnes mensæ repletæ sunt קִיא vomitu. Et 19.14, בְּקִיאוֹ in vomitu suo.

קוב Vnde קֵבָה, Ventriculus, stomachus. Deuter.18.3, & maxillas,וְהַקֵּבָה & stomachum. Reliqua quæ solent à nonnullis citari in hac radice, quære in קָבַב.

קוה Præstolari, expectare, Sperare, Congregare. Iesa. 40.31,וְקוֵֹי יְהוָה & expectantes Dominũ. aut, sperantes in Domino. ponitur pro וְקוֹיֵי. mutatũ est enim ו in י, inquit R.D. Et י quod deficit in scriptura, remansit in pronuntiatione. scribitur enim cũ vno י tantum, quod est loco ו radicali: י verò signum plurale latet, &

eſt in pronuntiatione. R.D.in cõmen.& lib.rad.Pſal. 25.3, קֹוֶיךָ expectantes te.ſperãtes in te. Et in pihél, Ieſah.8.17, וְקִוֵּיתִי לוֹ & expectabo eum. ſperabo in eo, fidã illi.Pſal.56.7, קִוּוּ נַפְשִׁי expectauerunt animã meam.pro לְנַפְשִׁי. Et 40. 2, קַוֹּה קִוִּיתִי Expectando expectaui Dominũ. Item 27.14, קַוֵּה אֶל־יְהוָה expecta Dominũ. Iiób 17.13, אִם־אֲקַוֶּה ſi expectauero.vel ædificauero.Et eſt tranſlatio à קַו linea, aut filo quod in ædificãdo extenditur, vt exponit R.D.in lib.rad.Iiób 3.9, יְקַו־לְאוֹר expectet lucem. Ieſah.51.5, אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ me inſulæ expectabunt. Et in nifhál, Congregare. Irme.3.17, וְנִקְווּ & congregabũtur ad eam omnes gentes. Nomen, קַו, Linea, Filum, Perpendiculum.Ieſah.18.2, gentem קַו־קַו lineatim operantem,& conculcatã. R.Dauid, paulatim, paulatim.metaphora à cæmentario. vt enim cæmentarius extenſa linea facit ordinem vnũ, & ſupra illum iterũ extendit vt faciat ordinẽ alium,& ita paulatim paulatim, donec perficiat parietem: ſic qui facit modo paululum, ſubinde aliud paululum, dicitur illud facere קַו־קַו lineatim. Et 28.10, קַו לָקָו קַו לָקָו linea ad lineam, linea ad lineam. R.D.vt paulo ſuprà.Sunt tamen (inquit) qui exponũt, ædificiũ poſt ædificium.acſi dicat, Præcipiebãt eis prophetæ præceptũ poſt præceptũ,& ædificabãt ædificium poſt ædificium. Idem verſu 13.Et 17,& ponã iudicium לְקַו lineæ. filo . Et 44.13, faber lignarius extendit קַו lineam. Scribitur interdum & cum ה in fine, Irme.31.39, & egredietur adhuc קָוֶה linea mẽſuræ coram illo.Pſal. 19.5, In omnem terrã exiuit קַוָּם linea eorum. vel, ædificium eorum.ſic R.Abrahám in cõmen.i.cælorum. Et linea eſt הַמִּכְתָּב ſcriptura: quia ſcriptura eorum legitur vbique: & intelligunt quæ ſit eius ratio omnes intelli

gentes in cúctis locis terræ. Et R.Selomóh, linea eorum.i. cælorũ: quia sunt extẽsi super faciem vniuersæ terræ.& sic R.Himmanuél. R.D.in cómen.ædificium eorum.i.opus(aut effectus)sphærarũ,stellarúmque exiuit in orbem terrarum. Alia forma,præposito ת,Iiób 5.16,& fuit pauperi תִּקְוָה spes. Irme.29.11, vt dem vobis nouissimũ, וְתִקְוָה & expectationẽ.i. quod expectatis, & speratis. Iehos.2.18,nobis ingrediẽtibus terrá, אֶת־תִּקְוַת חוּט filũ fili(sunt duo synonyma)coccinei ligabis in fenestra.& est sicut illud Dani.12.2,& multi è dormiẽtibus אַדְמַת־עָפָר in terra terræ expergiscentur. Alia itẽ, præposito מ,מִקְוֶה,Expectatio,Spes,Congregatio. & interdum scribitur cum א vice ה,Exod.7.19,& super omnem מִקְוֵה congregationẽ aquarum eorũ. 1.Reg.10.28, & exitũ equorum qui erat ipsi Selomóh ex AEgypto, וּמִקְוֵה & netum: negotiatores regis capiebát מִקְוֵה netũ pretio. Vel,accipiebát netum in pretiũ: acsi dicat,(inquit R.D.in lib.rad.) negotiatores regis educebant equos ex AEgypto,& accipiebát in Ierusaláim in pretiũ eorum מִקְוֵה netũ(à תִּקְוָה prædicto,quod est filum)quod deferebát in AEgyptum. Et 2.Paralip.1.16,scribitur cũ א,וּמִקְוֵא & netum:negotiatores regis מִקְוֵא netum accipiebant in pretiũ. At rectũ est,מִקְוֵא netum eos eduxisse ex AEgypto sicut equos.Inuenimus enim quòd opus & ars lini erat ex AEgypto præ aliis terris. Et sic Iesah. 19.9,loquens de AEgypto, Et pudore suffundẽtur operantes lina pectinata,& texẽtes retia.Et Ieche.27.7,Byssus cum veste phrygionica ex AEgypto. Et dixit, accipiebát netum pretio:quia equos non educebát pretio, sed netum.nam Parhóh dedit ipsi Selomóh exitum equorum,vt posset ipse educere equos pro sua volunta

te: & quisquis regũ terræ educebat equos ex AEgypto, per mercatores regis Selomóh educebat, & illi dabát illud quod dabant regi AEgypti propter eductionem equorũ. R. Ioséph, Parhóh dedit Selomoni exitũ equorum: & quia nõ educebátur ex AEgypto equi nisi permissu regis, dabát educentes regi pecuniá pro eductione equorũ. Et ipsum exitum, siue prouétum dedit Parhóh Selomóni: ipse verò Selomóh vẽdebat illum mercatoribus annuatim pretio certo: qui capiebant à rege מִקְוֵה congregationem prouétus: ipsíque erát in AEgypto, & accipiebát pretium exitus, quãdo educebant reges terræ equos ex AEgypto. Et hoc est quod dixit, per manum eorũ. i. ipsorum permissu & voluntate educebant &c. Tharghũ, Et exitũ equorum (.i. prouétum exitus) qui erat Selomoni &c. & congregationẽ (sub. talis prouentus) mercatores regis emebát cógregationẽ (dictam) pecuniis. Sic R. Selomóh: addens, Idcirco supra dictionẽ וּמִקְוֵה est accentus zachéph, vt doceat dictionẽ stare per seipsam, nec esse cõiunctam dictioni sequenti. Sic etiam fere R. Leui in comment. Fœmineum, Iesah. 22.11, וּמִקְוָה & congregationem fecistis.

קוט Secundum R. Abrahám, est גָּעַל, Abiicere, repellere, abominari: & secundũ R. Dauid, כָּרַת, Excidere, רוּב Litigare, contendere. Psal. 95.10, quadraginta annis אָקוּט litigaui cum generatione. Est enim futurũ vice præteriti. Et loquitur de generatione deserti cum qua fuit in contentione, quòd irritabant illum. R. Abrahám, אֶגְעַל fui contemptui: vel litigaui, vt exponit Psal. 139.21. Tharghum similiter, מָאֲסִית. R. Himmanuél vt R. Dauid, litigaui, cõtendi, fui & steti in contentione cum generatione patrũ vestrorum. Et cũ chólem,

Iiób 8.14, cuius יָקוֹט כִּסְלוֹ succidetur ſpes eius. Tharghú, תְּוֹחַ remota (ablata, abſciſa) eſt. R. Leui, יִכָּרֵות exciſa erit Idem R. Abrahám auenhezra. R. Moſéh, diminuetur, excidetur. Vel tranſitiue, cuius (Deus) abſcidit ſpem, ac fiduciam, ſecundú R. Abra. Peruſól. Et in nifhál, illud Iechez. 6.9, וְנָקֹטּוּ & ſuccidentur à facie eorũ: ſecundum R. Iehudáh eſt ex hac radice, quia forte inuenit illud ſine daghés. At R. Ionáh, & R. Dauid, ſcribunt illud ſe inueniſſe in libris correctis cũ daghés, & ſic eſt ex קָטַט quod ſimiliter eſt excidere. R. Menachém, (vt refert R. Selomóh in comment.) & litigabunt (contendent) cũ ſeipſis, eo quòd non obtemperauerunt mihi. vt Pſal. 119, vt in hithpahál. Et ſic Iiób 10.1, נָקְטָה נַפְשִׁי exciſa eſt anima mea. quod eſt ſicut נָסַבָּה de quo in סָבַב, in nifhál. Tharghú, אִתְכְּזָרִית crudelis effecta eſt. R. Leuí, נִכְרְתָה exciſa eſt. ſic R. Abrahám Peruſól. R. Moſéh, Litigauit, ſiue contendit. acſi dicat, Litigarem, & cõtenderem in meipſo ſi relinquerem ſermonẽ meum intra cor meũ. ſiue, contendo in meipſo, quum relinquo ſermonem meum in medio cordis mei. Ieche. 20.43, וּנְקֹטֹתֶם & ſuc cidemini intra vos. Acſi dicat, inquit R.D. in cóment. Quum malorũ veſtrorũ recordabimini, in oculis veſtris dignos vos reputabitis vt è mũdo excidamini. Idẽ R. Abrahám. R. Moſéh, contendetis. Et ſic R. Selomóh in comment. Et in hithpahál, Pſal. 139.21, & cum ini micis tuis אֶתְקוֹטָט litigabo. Idem R.D. in lib. rad. & cõment. & R. Abrahám, & R. Menachém. Et 119.158, vidi præuaricantes, וָאֶתְקוֹטָטָה & litigaui. Acſi dicat, (inquit R.D. in commen.) plus contentionis cum illis habeo, quòd tuum eloquiũ non cuſtodiant, quàm quòd ſint mihi nocumento. R. Ioſéph, Vidi præuaricantes, & tædio

dio affectus ſum. R. Abrahám auenhezra exponit vt Iiób 10.1, ſuprà citatum. Iechez.16.47, כִּמְעַט קָט veluti paululum pauxillúmque foret. R.D.in comment. קָט ſcribit eſſe idem quod מְעַט: idémque geminari augendæ diminutionis gratia. acſi dicat, Breuiſſimo tempore ſtetiſti poſt captiuitatẽ Somrón, (.i.Samariæ,) & corrupta fuiſti præ illis.i.plus quàm Sedóm & Somrón.

קול Vox, ſonitus, Tonitrus, Clamor. Gene.3.8, Et audierunt אֶת־קוֹל vocem Domini Dei מִתְהַלֵּךְ ambulantem per hortum. Vbi ambulatio voci tribuitur, inquit R.D.in lib.rad. & R.Abrahám auenhezra. Et ſic Irme.46.22, קוֹלָהּ vox eius ſicut ſerpens יֵלֵךְ ambulabit. Exod.19.19, & fuit קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ vox (aut ſonitus) buccinæ ambulás. R.Ionáh, ſenſum ſcripſit eſſe quòd Adám etiam ipſe ambulabat per hortum. Et R.Selomóh, Audierunt vocem Domini Dei, qui Dominus ambulabat per hortum. Iiób 29.10, קוֹל־נְגִידִים (pro לְקוֹלִי) ad vocem meam duces abſcondebantur. aut abſcondebát ſe. Poteſt tamen & ſic exponi, Voce duces abſcondebant ſe, ſicut Ieſah.26.9, נַפְשִׁי animo meo deſideraui te. 2.Reg. 6.32, קוֹל ſonitus pedum. 1.Semu.24.18, & eleuauit Saúl קֹלוֹ vocem ſuam. Exo.9.23, & Dominus dedit קֹלֹת tonitrua. Et 29, הַקֹּלוֹת tonitrua ceſſabunt. Pſal.93.4, מִקּוֹלוֹת à ſonitibus aquarum multarum.

קום Surgere, Stare, Suſcitare, erigere, Statuere, Firmare, confirmare. 1.Semu.17.48, Quando קָם ſurrexit. Et cum א in medio vice ו radicalis. Hoſ.10.14, וְקָאם & ſurget tumultus. Iudic.5.7, עַד שַׁקַּמְתִּי donec ſurrexi. 1.Reg.14.4, quia קָמוּ caligauerant (aut rugauerant) oculi eius. In ſenectute enim cum rugant oculi, ſtat, & ingreditur oculus partem ſuperiorem. Alii exponunt,

defecerunt.1.Semu.4.15,& oculi eius קָמָה caligauit.R. D.in comment. exponit acsi dicat, Et vnusquisque ex oculis eius כָּהֲתָה caligauerat, aut rugauerat. Quando enim rugant oculi in senectute, desiccatur humor, & stant(eriguntur)nerui oculi,& ingreditur oculus fora men suum.Et sunt qui exponunt,defecit.Iehos.2.11,& non קָמָה stetit vltrà spiritus in viro. R.Dauid,non stetit:quia dum pauet homo,est acsi caderet spiritus eius, iuxta illud 1. Semu.17.32, ne cadat cor hominis in eo. Participium קָם,Stans,surgens.Psal.3.2, multi קָמִים sur gunt aduersum me. Exo.15.7, destruxisti קָמֶיךָ surgentes contra te.i.inimicos tuos.Irme.51.1,Ecce ego susci to super Babél וְאֶל־יֹשְׁבֵי לֵב קָמָי רוּחַ מַשְׁחִית & super habita tores cordis inimicorum meorũ(.i.Casdim, vel Chaldæa,siue terræ Chaldæorum.Vnde pro לֵב קָמָי, in margine scribitur כַּשְׂדִּים pro אֶרֶץ כַּשְׂדִּים terræ Chaldæorum) ventũ corrumpentem.siue perdentẽ. Vnde & R.D.exponit acsi dicat,Et super habitatores terræ Chaldæorũ. & series est,Et super cor inimicorum meorum qui ha bitant terrã Chaldæorũ. Versum istũ sic vertit Iehona thán in Tharghum, Ecce ego adduco super Babél, & super habitatores terræ Chaldæorum occidentes eos quorũ cor est elatum,& pulchros in statura sua,ventũ corrumpentem.Psal.76.10, בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט quum surgeret ad iudicium Deus. Genes.13.17, קוּם Surge. Nume. 10. 35, קוּמָה י',Surge Domine.est breue.Psal.35.2,וְקוּמָה & sur ge in adiutorium mẹum.est longum.Irm.6.5,קוּמוּ sur gite.Psal.12.6,nunc אָקוּם surgam. Iesah.8.10, loquimini verbũ,& non יָקוּם stabit.stabilietur.erit stabile,& fir mũ.Et 46.10,consiliũ meũ תָקוּם stabit.Hobadiáh 1,קוּמוּ וְנָקוּמָה Surgite,& surgamus aduersus eam.Psal.1.5,ideo

non יָקֻמוּ ſurgent(vel potius,ſtabunt)impii in iudicio. R.Abrahám in comment.ſtabunt.R.Dauid,non ſurgent.i.non erit eis reſurrectio in congregatione iuſto rum in iudicio.i.in die iudicii.R.Himmanuel,non erunt ſtabiles in iudicio.Deuter.33.11, odio habentes illú מִן־יְקוּמוּן ne ſurgant.Vel,qui ſunt ex iis qui inſurgũt cõtra illos.Deficit enim אֲשֶׁר in hac locutione,quã ita ſupplet R.Abrahám,מִן אֲשֶׁר יְקוּמוּן עֲלֵיהֶם:ſicut Ieſa.11.9, Sicut aquæ mare operientes.Tharghũ,Et eos qui odio habent illum,vt non reſurgant.Et R.Selomóh,Tranſfige lumborum percuſſione inimicos eius, & odio habentes eum,vt non ſit eis ſurrectio. Et in pihél,Eſtér 9.32,קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים confirmauit verba ſortiú.Et 21, לְקַיֵּם vt ſtatuerent. Pſal.119.28,קַיְּמֵנִי cõfirma me. Et in hifhíl, Iehoſ.4.9, Et duodecim lapides הֵקִים ſtatuit Iehoſúah in medio Iardén.1.Sem.22.8, quia הֵקִים בְּנִי אֶת־עַבְדִּי ſuſcitauit filius meus ſeruú meum aduerſum me.Pſal.89.44,& non הֲקֵמֹתוֹ erexiſti(ſubleuaſti)eum in prælio. Geneſ.9.17, pactum meum quod הֲקִמֹתִי ſtatui. Ieſah.29.3,וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת & ſtatuam cõtra te munitiones. Iudic. 7.19, הָקֵם הֵקִימוּ אֶת־הַשֹּׁמְרִים ſuſcitando ſuſcitauerunt cuſtodes.1.Semu.2.8. מֵקִים מֵעָפָר דָּל ſuſcitans è puluere pauperem.Nume.9.15,& in die הָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן erigendi(.i. qua erexerunt) tabernaculum.2.Sem.24.18, aſcende,הָקֵם לַיהוָה מִזְבֵּחַ ſtatue (erige) Domino altare. Deuter.27.26,maledictus qui non יָקִים ſtatuerit(.i.ſeruauerit) verba legis huius. Eccleſ.4.10, quia ſi ceciderint, vnus יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ eriget ſocium ſuum. Pſal.40.3, וַיָּקֶם עַל־סֶלַע רַגְלַי & ſtatuit ſuper petrã pedes meos.Deuter.16.22,& non תָקִים לְךָ מַצֵּבָה ſtatues (eriges, aut erigere facies)ſtatuam. Iiob 4.4, debilem יְקִימוּן firmauerũt

ſermones tui. Verbũ quadratũ, Ieſah.44.26, וְחָרְבוֹתֶיהָ אֲקוֹמֵם & deſolationes eius ſtatuam. aut arigam. vel erigere faciam. Micháh 2.8, Et heri populus meus in inimicum יְקוֹמֵם ſtabit. pro ſtabat. i. vt inimicus alter contra alterum ſtabat. Eſt enim hoc loco verbum intrãſitiuum, inquit R.D. in lib.rad. & comment. R. Selomóh, Populus meus ſtatuit me ſibi inimicum. R. Abrahám auenhezra in comment. Surget (aut ſtabit) tanquam inimicus quilibet contra alterum. R.D. in comment. Populus hic heri fuit tanquam inimicus fratribus ſuis debilibus, & ſtetit vt inimicus pauperum, & expoliauit eos: iudicium (aut æquũ) eſt vt inimicus veniat ſuper eos. Et in hofhál, 2.Semu. 23.1, Dixit vir הֻקַם qui cõſtitutus eſt excelſus. Et in Hithpahál, Iiób 20.27, & terra מִתְקוֹמְמָה לוֹ ſtat (ſurgit, pro ſtabit, aut ſurget) contra eum. Pſal.17.7, מִמִּתְקוֹמְמִים à ſurgentibus in dexteram tuam. Tóar, קוֹם קוֹמִים, ſicut טוֹב טוֹבִים ſignificat Inſurgentem, hoſtem, inimicum. 2. Reg.16.7, ſerua &c. & è manu regis Iſraél הַקּוֹמִים ſurgentiũ aduerſũ me. Nomen, præpoſito י, יְקוּם, Subſtantia, Viuens, Vitale. Eſt nomen vniuerſale ad omnia quæ ſunt ſuper terrá, ſecundũ R. Abrahám in cóm. & R.D. in lib.rad. Gene.7.4, & delebo אֶת־כָּל־הַיְקוּם omne viuens. i. omnẽ ſubſtantiam viuentem. Alia forma, præpoſito ת, Leui.26.37, Et non erit vobis תְקוּמָה ſurrectio (aut erectio) coram inimicis veſtris. Alia item, קִימָה. Thren.3.63, ſeſſionem eorum, וְקִימָתָם & ſurrectionem eorũ aſpice.

Alia præterea, קִים. Iiób 22.20, nónne ſucciſa eſt קִימָנוּ erectio noſtra? quod eſt ſicut קִימָנוּ cum ſéri, ſicut דְּבָרֵנוּ hoc eſt יְקוּמֵנוּ, ſubſtantia noſtra. q.d. vere nõ eſt ſucciſa ſubſtantia noſtra penitus in diluuio, quia remanſerũt

Nóach,ac eius filii:& residuum eorum,scilicet impiorum, consumpsit ignis. i. impios qui fuerunt in Sedóm,& Hamoráh.Hoc pacto exponit R.D.in lib.rad. R.verò Abrahám sic,Multi expositores dixerunt quòd קִימָנוּ est sicut קִימָּנוּ cum séri sub מ. At rectum est vt deficiat daghés, & sit sicut קִימָּנוּ.& sic deficit Irme. 16.16, וְדִיגוּם.Est enim ex pihél haddaghús: & י secũdũ normã debuerat daghessari. acsi dicat,annó est succisus innocẽs qui memoratus est suprà: קִימָנוּ statuimus, cõfirmauimus in mũdo.i.& nos testificamur quòd nõ est mortuus innocens.R.Leui in cõm.In veritate quãdo mortuus est vir quẽ statuimus.i.Nóach:&c.R.Moséh in cõmen.nos credimus.Et R.Abrahám Perusól,An nõ succisus est(pro succidetur)negãdo illum qui statuit nos, & viuificauit nos.i.Deum excelsum,& illius prouidentiam spernendo:quia vidimus,& scimus multorum cõsumptionem impiorũ.Vel קִימָנוּ,id est Nóach iustus,ex quo egressa est substantia nostra. Aliud,קוֹמְמִיּוּת,Stabilitas, firmitas. Leuit. 26. 13, & ambulare faciam vos קוֹמְמִיּוּת firmiter.aut erecte.R.Selomóh, בְּקוֹמָה זְקוּפָה statura eleuata,aut erecta. Idem R.Abrahám auenhezra in comment. Aliud,קוֹמָה,Altitudo,statura.Exod.38, 18,וְקוֹמָה & altitudo.Iesah.10.33,& excelsi הַקּוֹמָה statura. 1.Reg.6.20,קוֹמָתוֹ altitudo eius. Aliud,קָמָה,Seges antequam metatur.Exo.22.6,& consumptus fuerit aceruus,vel הַקָּמָה seges.Iudic.15.5,& misit בְּקָמוֹת in segetes.

Aliud,מָקוֹם,Locus.Sæpius masculeum,interdum fœmineum, vt Iiob 20.9,& non vltra תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ agnoscet eum locus eius.Gene.1.9,אֶל־מָקוֹם אֶחָד in locum vnum.Ieche.39.11,dabo ipsi Gog מְקוֹם־שָׁם קֶבֶר locum ibi sepulchri.i.locum sepulchri ibi.R.D.in lib.rad. & cõ-

ment.Exod.18.24, ad מְקֹמוֹ locum ſuum.Pſal.103.22,in omnibus מְקֹמוֹת locis dominationis eius.Hamos 4.6, in omnibus מְקוֹמֹתֵיכֶם locis veſtris.Notandum,ſequente dictione אֲשֶׁר aut שֶׁ deſeruiente,מְקוֹם ſcribi in regimine.Gen.39.20,in domo carceris,מְקוֹם אֲשֶׁר־אֲסוּרֵי loco in quo vincti regis vinciebantur. Et doctores Hebræorum cognominant nomen Domini,ſiue Dominum, מָקוֹם, quòd locus ſit mũdi,nec tamen locus eius ſit mũdus.i.quòd capiat totum mundum,nec tamen à mundo capiatur.quemadmodum vocatur & מָעוֹן habitaculum, Deuter.33. 27, מְעֹנָה habitaculum Deus ab initio. Et ſunt qui illud Eſtér 4.14, reſpiratio, & euaſio ſtabit Iehudæis מִמָּקוֹם אַחֵר ex loco alio: putant indicare Dominum:quod factũ fuit,ne nomen Domini eſſet ſcriptum in libris Medorum,ac Perſarum.

קון In pohél,eſt Queri,lamentari.Iechez.27.32,Et aſſument ſuper te in lamentatione ſua קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלַיִךְ lamentum, & lamentabuntur ſuper te. Et 32. 16, קִינָה הִיא וְקוֹנְנוּהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ lamentum eſt,& lamentabuntur eam , filiæ gentium lamentabuntur eã. daghés eſt loco נ deficiẽtis.Irme.9.17,& vocate לַמְקוֹנְנוֹת lamentatrices. Nomen,קִינָה,vt in verbo. Ieche.2.10, קִינִים.Et fœmineum,2.Paral.35.25,ſcripta ſunt in הַקִּינוֹת lamentationibus. קֵן, Nidus: quære in קָנַן. Et קַיִן eſt lancea, aut haſta:aut ferrum lanceæ. 2.Semu.21.16, & pondus קֵינוֹ lanceæ eius.i. ferri lanceæ eius, vt exponit R.Ionáh.Scribit tamen R.Ioséph quòd קַיִן eſt haſta:& quũ dicit קֵינוֹ,deficit לַהֶבֶת ferrum, vt ſit,לַהֶבֶת קֵינוֹ ferrũ lanceæ eius.Et ſic in Harabico,haſta,aut lancea appellatur אַלְקַנָה.Et rectum eſt,inquit R.Dauid,vt exponatur,Et pondus galeæ eius,aut loricæ eius. Tharghum, סוּפִינֵיהּ.Et in commen.ſcribit R.Dauid,קֵינוֹ eſt lignum

lanceæ.quod ſic vocatur in Harabico,אַלְקַנָה.Et non dixit pondus,de ligno lanceæ, ſed de לַהֶבֶת ferro lanceæ. Et vocauit illud קֵינוֹ comprehendendo ferrũ & haſtile. Et ſic dictũ eſt de Gholiáth,Et ferrum lanceæ eius &c. 1.Semu.17.7. R.Leui, Pondus ferri lanceæ.Et vocauit illud קֵן, propter foramina quæ ſunt in eo, quæ ingrediuntur lanceæ lignum,quia eſt ſicut קֵן nidus. Vel põdus galeæ eius æneæ,quæ erat ſuper caput eius,quæ eſt ſicut קֵן nidus. Vel eſt lignum , & deficit לַהֶבֶת ferrum: vt ſit,ferri lanceæ eius.

קוף Vnde קוֹף, Simia. 1.Reg.10.22, Portantes aurum &c. וְקֹפִים & ſimias. קוף etiam eſt סָבַב Circuire. נָקַף enim & קוף eiuſdem ſunt ſignificantiæ.Indepræpoſito ת,תְּקוּפָה,Circulus,circuitus, reuolutio. 2.Paral.24. 23,& fuit לִתְקוּפַת in circulo,aut reuolutione anni,aſcẽdit &c.quando ſcilicet ſol reuertitur ad circulum ſuũ. 1.Semu.1.20, & fuit לִתְקֻפוֹת in circuitibus dierum, וַתַּהַר cõcepit Channáh,& peperit.i.iam perfecit,ac compleuit dies conceptionis , & peperit. ו enim in וַתַּהַר,ponitur vice כְּבָר iam.Nam quando reuerſi ſunt de Silóh, cognouit eam Elcanáh vir eius, & concepit, vt dicitur præcedenti verſu.Hæc R.Dauid in comment.

קוץ Eſt צוּק צוּר,Anguſtiis affici,affligi,Expergiſci,cuigilare,AEſtiuare.Ieſah.7.16,derelinquetur terra quam tu קָץ anguſtiis afficis, propter duos reges eius. ſic Tharghum habet, מְעִיק anguſtiis afficis. Et 18.6,וְקָץ & æſtiuabit ſuper eam volucris. Gene.27.46, קַצְתִּי בְחַיַּי anguſtiis afficior propter filias Cheth.Nume.21.5,& anima noſtra קָצָה anguſtiis affecta eſt &c. Eſt longũ ad differẽtiam participii.1.Reg.11.25,& malum quod fecit Hadád, וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל & anguſtiis affecit Iſraelem. Tharghum,Et malum quod fecit Hadád,וּמְרִיד & rebellauit

201

cõtra Iſrael. R.D.in cõment. וַיָּקָץ eſt verbũ tranſitiuũ. Poteſt eſſe & intrãſitiuũ, ſecundum eũdem & R.Leui, vt ſit, & anguſtiis afficiebatur propter Iſrael: quia de il lo non poterat facere quod volebat. Volebat enim (ſi valuiſſet) illum perdere, & eius oculi ſemper erant eleuati, vt (nacta opportunitate) quicquid mali poſſet, illi inferret. Et ob aſſiduũ ſtudium lædẽdi illum, regnauit ſuper Arám quam deficere fecerat à rege Selomóh. nam antea tributũ dabat regi Selomóh. Vel eſt tranſitiuum, pro deteſtabatur, abominabatur, ac ſpernebat Iſraél. Leuit.20.23, וָאָקֻץ בָּם & anguſtiis affeci illas. ſub. gentes. Vel intranſitiue, ſecundũ R.Abrahám in commen.i.& anguſtiis affectus ſum propter eas. Metapho rice, ſicut & Iudic.10.16, Et anguſtiis affecta eſt anima eius propter laborẽ Iſraél. R.Selomóh exponit, וָאֶמְאָס & reprobaui (abieci) eas. Tharghũ, וְרָחִיק מֵמְרִי בְּהוֹן & abominatus eſt (reprobauit) ſermo meus (aut verbũ meũ) illas. Prouerb.3.11, Et ne תָּקֹץ anguſtiis afficiaris (vel affi cias te, aut ne affligas te) in increpatione eius. Exod.1. 12, וַיָּקֻצוּ & anguſtiis affecti ſunt propter filios Iſraél. R. Selomóh, Erát afflicti in vita ſua. Et doctores noſtri exponunt à קוֹץ Spina: id eſt ſicut ſpinæ, erát in oculis eorum. Tharghum, Et anguſtia (afflictio) erat AEgyptiis à facie filiorum Iſraél. Et in hifhíl, eſt Expergiſci, euigilare, Anguſtiis afficere. Iechez.7.6, finis venit, venit הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלָיִךְ finis, experrectus eſt aduerſum te. הֵקִיץ eſt ſignificationis קוּץ, quanuis קֵץ ſit à verbo geminato קָצַץ, quod daghés oſtẽdit in pronominibus קִצּוֹ קִצֵּךְ קִצִּי &c. Eſt etiã rectum vt ſit ex hac radice, & ita daghés eſt loco literæ quieſcentis, ſicut dictum eſt in צִצִּים in radice צִיץ, quod ponitur pro צִיצִים. Pſal.3.6, הֱקִיצוֹתִי experrectus

ctus sum. Psal, 73.20, sicut somnium מֵהָקִיץ experrecto (scilicet homine) Domine, quum suscitaueris imaginem eorũ, spernes. R. Abra. Sicut somniũ in quo nõ est veritas quũ expergefactus fuerit somniás, sic imago eorũ erit contẽptibilis in ciuitate. Et est sensus, quòd obliuioni tradũtur, quia obliuioni traditur illorũ memoria. R. Selo. sicut somniũ. i. sicut sónus cui nõ est finis, qui est somnus perpetuus: sic erit eis. Et egressus est angelus Domini, & percussit castra Assúr. Domine in citate, scilicet Ierusaláim, cui nocuerũt, imaginẽ ipsorũ contemnes. aut imago ipsorũ erit cõtemptui: fuerunt enim combusti vniuersi. Vide עור in macór hifhíl. Iesah. 26.19, הָקִיצוּ expergiscimini. Prouerb. 23.35, quando אָקִיץ expergiscar? Tóar aliud, Exod. 26.4, & sic facies in ora cortinæ הַקִּיצוֹנָה extremæ. i. quæ est in extremo, aut fine coniunctionis. Et est tóar, sicut הָעֶלְיוֹנָה, inquit R. Abrahám. Inde est קַיִץ, AEstas, & fructus qui est maturus in æstate. Iesah. 28.4, כְּבִכּוּרָהּ בְּטֶרֶם קַיִץ sicut primitiuum eius ante æstatẽ. id est sicut præcox ficus quæ venit ante fructũ æstatis, vt exponit R. Abrahám in cóment. Et R. Selomóh, sicut maturitas ficus ante maturitatem aliarũ ficuum. 2. Semu. 16.1, וּמְאָה קַיִץ & cẽtum (libras) ficuũ æstiuarum. R. Leui, & fructus sicci in æstate. R.D. & R. Selomóh vt Tharghum, Et centum מְנַן דְּבֵילְתָא libræ caricarũ. i. ficuum siccarũ. Calcabãt enim multas ficus siccas pariter, & ex illis conficiebant veluti tortã panis, quæ appellabatur דְּבֵלֶת תְּאֵנִים, inquit R. D. in cóment. Hamós 8.1, & ecce canistrum קַיִץ fructus æstiui. i. plenum fructibus æstatis, secundum R.D. in lib. rad. & cóment. At R. Abrahám & R. Selomóh, Canistrum plenũ fructibus ficuum nõ bonarũ. Tharghũ,

Vas plenũ fructibus æstatis. Micháh 7.1, væ mihi, quia fui כְּאָסְפֵּי־קַיִץ sicut fruct⁹ æstatis. i. sicut fructus qui colligũtur à pauperib⁹ in æstate. אָסְפֵּי enim numeri pluralis est nomen, & significat fructus qui à pauperibus colligũtur: אָסַף enim est colligere. R. Dauid, sicut reliquiæ fructuũ æstatis collectis fructibus: sicut racemi qui remanent in vite peracta vindemia, qui scilicet colligun tur à pauperibus. Psal. 74.17, קַיִץ æstatem & hyemẽ tu formasti. Irme. 40.10, colligite vinum, וְקַיִץ & æstiuum fructum. R. Selomóh, & caricam. ו est cũ seuá, sed versu 12, est cum camés, Et collegerunt vinũ, וָקַיִץ & fructũ æstiuum multum valde. R. Abrahám exponit, fructus æstatis quos siccant: vt ficus, & idgenus. Tharghum, וּדְבֵילְתָא & caricas. Aliud, קוֹץ, Spina. Iesa. 32.13, קוֹץ spina(&) vepris ascendet. Deficit enim ו, inquit R. Abrahám in cõment. Gene. 3.18, וְקוֹץ וְדַרְדַּר & spiná, & tribulum germinabit tibi. secũdum R. Abrahám, קוֹץ est spina maior: דַּרְדַּר verò minor: & nascuntur intra segetes. Irme. 4.3, & ne seratis super קֹצִים spinas. Iesah. 33.12, קוֹצִים spinæ excisæ. Aliud, Cant. 5.11, קְוֻצּוֹתָיו cincinni eius crispi. צ est cum daghés.

קור Fodere venam, propriè aquæ. 2. Reg. 19.24, ego קַרְתִּי fodi & bibi aquas extraneas. Idẽ Tharghũ & R. Leui. At R. D. in li. ra. exponit, Ego veni vsq; ad venã, & bibi. acsi dicat, Bibi omnes aquas fluminũ, atque riuorum propter multitudinẽ exercitus, adeò vt venerim ad venas illorũ, & illorum aquas biberim. Et sic in cõmen. Veni vsque ad venas. acsi dicat, Scrutatus sum venam aquarum, quia non sufficiebant mihi aquæ ob multitudinem exercitus mei, quæ super terram inueniebantur. Et hoc est quod dixit, Et siccabo planta pe-

dum meorum omnes riuos AEgypti. Et dixit aquas alienas: quia non erant notæ, nec viſæ hominibus. Et iuxta hanc viam vertit Iehonathán in Tharghū, Ego fui fodiens foueas. Et in hifhíl, Irme.6.7, כְּהָקִיר בּוֹר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ quēadmodum ſcaturire facit puteus aquam ſuam, ita ſcaturire fecit malitiam ſuam. בּוֹר eſt ſicut בְּאֵר puteus. acſi dicat, Quēadmodum aquæ putei ſcaturiunt, & emanāt iugiter abſque defectu, ſic ſcaturiuit malitia eius. Idem R. Selomóh. Nomen, præpoſito מ, מָקוֹר, Vena, fons. Prouer.25.27, (ſicut) fons cōculcatus, וּמָקוֹר מָשְׁחָת & vena corrupta: ſic iuſtus inclinans ſe coram impio. Irme.2.13, me dereliquerunt מְקוֹר venam aquarū viuētium. Leui.12.7, & mundabitur מִמְּקֹר à vena ſanguinum ſuorum. Aliud, קוּר, Tela. Ieſa.59.5, וְקוּרֵי & telas aranei texēt. Et 6, קוּרֵיהֶם telæ eorum non erunt pro veſte. Idem R. Abrahám. R.D. in cōmen. Et telas araneæ. i. quas texit aranea, quibus nō eſt vtilitas, nec firmitas, ac ſtabilitas, ſic illorū opera ſunt inutilia. R. Menachém, & R. Ioſéph Kimchi exponunt, Et trabes araneæ. i. quibus telas ſuas inuoluunt araneæ. operiunt enim trabes ſuis telis.

קוּשׁ Ponitur radix à R. Ionáh. Sed quæ ipſe citat in hac radice, R. Dauid ſcribit eſſe à verbo geminato קָשַׁשׁ. illic require.

קָטַט Excidere &c. vt in קוּט.

קָטַב Eſt כָּרַת, Excidere. Inde קֶטֶב, Exciſio. Ieſah.28.2, tanquam turbo קֶטֶב exciſionis. ſic R. Abrahám. R.D. in cōment. ſicut vētus turbinis omnia excidētis. Deut.32.24, וְקֶטֶב מְרִירִי & exciſione aeris peſtiferi. i. peſte prouenientе ex aere corrupto, ſecundum R. Abrahám. R. Selomóh, Et exciſione Meriri. i. dæmonis cuius nomen

199

est Meriri. Tharghú, וּכְתִישֵׁי־רוּחִין בִּישִׁין & contusionibus (aut plagis) spirituũ malorũ. Psal. 91.6, à peste quæ in caligine ambulat, מִקֶּטֶב ab excisione(.i. peste aeris corrupti) quæ vastat meridie. R. Selomóh, à Déber .i. dæmone sic appellato qui in caligine ambulabit, quia noctu nocet : & à Chétheb dæmone ita vocato, qui vastabit meridie, quia meridie lædit. Et ita exponitur in Déras. R. Abrahám in cõm. A peste quæ in caligine ambulabit, quæ causatur à frigiditate. ab excisione .i. peste quæ prouenit ex caliditate. Idem fere R.D. in cõmen. Tharghú, A morte quæ in caligine ambulat, à cœtu dæmonũ qui vastant meridie. Alia forma, Hose. 13.14, ero קָטָבְךָ excisio tua inferne. ita R.D. in cõment. ק est cum camés præter normã suæ speciei. Est enim à קֹטֶב instar שָׁלוֹם, כָּבוֹד. debuerat esse קָטְבְךָ, sed remansit camés sicut & in קְטַנִּי, vide in קָטַן. Tharghum Ierosolymitanũ pro לַחְטֹב ad cædendum ligna, Deute. 19.5: habet לְמִקְטַב. Et est genus infirmitatis (inquit R. Dauid in lib. ra.) quæ repente hominem interimit.

קָטַל Occidere. Iiób 13.15, Si יִקְטְלֵנִי occiderit me, לֹא nõ sperabo? aut, in eo sperabo. Est enim duplex lectio, לא & לו. Psal. 139.19, אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע si occideris Deus impiũ. Nomen, קֶטֶל, Occisio. Hobadiáh 9, מִקֶּטֶל, propter occisionem. scilicet magnam. ק cum camés, quia est in soph passúc.

קָטֹן Vnde verbum in cal קָטֹן, instar יָכֹל, Paruum, vel minorẽ esse, Vilẽ aut esse aut se reputare. Gene. 32.9, קָטֹנְתִּי minor sum (aut vilior sum) omnibus misericordiis tuis. Et est instar יָכֹלְתִּי. R. Abrahám, Vilis sum, & paruus, vt mecũ facias omnes misericordias. R. Selomóh, Minora sũt merita mea quã omnes misericordiæ tuæ, & veritas, quas fecisti mecũ. idcirco timeo ne sim

inquinatus peccato,ob quod tradas me in manus Heſau.2.Semu.7.19, וַתִּקְטַן & parum fuit adhuc hoc in oculis tuis. Et in hifhil,Hamos 8.5, לְהַקְטִין אֵיפָה vt imminuamus modiú. Inde eſt & קָטֹן cum chólem,Paruus, Minor.1.Sem.2.19, & palliú קָטֹן paruú faciebat ei mater eius.Et 22.15,quia non nouit ſeruus tuus de omni hoc דָּבָר קָטֹן אוֹ גָדוֹל rem paruam,aut magná.2.Reg.23.2,& omnis populus לְמִקָּטֹן à paruo vſque ad magnú. ל redundat.Et ſine ל, Irme. 8.10, מִקָּטֹן à paruo vſque ad magnum.2.Paralip.21.17,קְטֹן בָּנָיו minor filiorum eius. 1.Reg.12.10,קָטָנִּי minimus meus. ſub. digitus. ק eſt cú camés , vt eſt in abſoluto. abſorptum eſt autem ו in daghés,& verſum eſt chólem in camés chathéph,& remanſit ק cum camés , & ſic in קָטָנְּךָ, teſte R. Dauid in Michlól.ſecundum enim normam aliorum ſui generis debuerant eſſe קְטוֹנִי,& קְטוֹנְךָ. Et quia abſorptum eſt hannách.i. ו quieſcens litera,נ eſt cum daghés.plurale eſt קְטוֹנִים קְטוֹנֵי &c. Alia forma, cum camés, 2.Semu. 9.12,Et ipſi Miphibóſeth erat filius קָטָן paruus. Plurale eſt cum daghés,2.Reg.2.23, Et pueri קְטַנִּים parui egreſſi ſunt. Prouer.30.24, quatuor ſunt קְטַנֵּי־אָרֶץ minima terræ. Fœmineú,Cant.8.8, Soror nobis קְטַנָּה parua. Zechar.4.10,quis enim contempſit diem קְטַנּוֹת paruarú: ſubaudi cóſolationum,aut ſalutum:ſecundú R.Abrahám in comment.eſt enim tóar, & deficit id cuius eſt tóar,quod dicunt hammetóar.i .ſubſtantiuum. Et ſic Gene.42.7,Et locutus eſt cum eis dura.ſubauditur,verba. R.veró Selomóh, & R. Dauid ſubaudiunt תְּשׁוּאוֹת clamorum,aut vociferationum.

קטף Eſt כָּרַת,Excidere,ſuccidere,Decerpere. Iechez. 17.3, אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף ſummitatem ramuſcu-

lorū eius abſcidit. Deute.23.25, וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ decerpéſque ſpicas manu tua. Iiób 30.4, הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ qui ſuccidebant hærbam. Et in nif hál, Iiób 8.12, Adhuc illo exiſtente in virore ſuo non יִקָּטֵף excidetur.

קטר Suffire, ſuffumigare, adolére. In pihél, Ieſa.65.7, qui קִטְּרוּ ſuffierūt ſuper mōtes. Irm.44.21, nónne הַקִּטֵּר אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם ſuffimentū quod ſuffiuiſtis in &c. 2.Reg.18.4, fuerunt filii Iſraél מְקַטְּרִים לוֹ ſuffientes illi. Canti.3.6, מְקֻטֶּרֶת מוֹר ſuffita myrrha, & thure. 1.Semu.2.16, קַטֵּר יַקְטִירוּן כַּיּוֹם הַחֵלֶב ſuffiendo ſuffiant ſecundum dié adipem. Hoſe.4.13, & ſuper colles יְקַטֵּרוּ ſuffient. Et in hif híl, Exod.30.7, וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת & ſuffiet (adolebit) ſuper illud Aharón ſuffitum. 1.Paralip.6.49, & Aharón & filii eius מַקְטִירִים ſuffiebant. Et י coniugationis deficiente, 2.Paral.13.11, וּמַקְטִרִים & ſuffientes. Malachi 1.11, & in omni loco מֻקְטָר ſuffitur, offertur nomini meo. Vel eſt nomen ſecundum R.D. in lib.ra.i. ſuffitus (ſuffimentum) offertur &c. Dicit tamen poſtea, poſſe eſſe pahúl.i. participium paſſiuum, ſuffitur, ſub. ſuffimentū: offertur, ſub. oblatio. Et in commét. exponit, Si iuſſero eis vt præcepi vobis, ſuffient, atque adolebunt nomini meo. R.quoq; Abra. in cómét. vtroque modo exponit.

Macór pro præterito, 1.Re.9.25, Et obtulit &c. וְהַקְטֵיר אִתּוֹ & ſuffiuit (adoleuit) ſuper illud. אִתּוֹ inquit R.D. in cōment. eſt עָלָיו. Et ſic habet Tharghū, וּמְקַטַּר עֲלוֹהִי & ſuffiebat ſuper illud. i. ſuper altare aureum quod erat in הֵיכָל templo exteriori coram Domino, quod erat altare ſuffimenti. Vel, & adolebat cum illo, ſecundum propriam ſignificantiam. Dixit, Et obtulit &c. ſuper altare æneum quod ædificauit Domino. & adolebat cum eo: i. ſuper altare alterū aureum quod erat cum eo. Et quã-

uis non esset cum illo in templo(quia vnú erat in הֵיכָל templo exteriori , alterum in עֲזָרָה atrio orationis) erat tamen vtrúque in templo Domini: vnde exposuit, Quod erat, inquit,coram Domino. Et sic R.Selomóh & R.Dauid exponunt de altari aureo super quod suffiebant suffitú aromatum.Leuit.4.26,וְאֶת־כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְטִיר & totum adipem eius suffiet. Et in hofhál, Leuit. 6, 23,Domino כָּלִיל תָּקְטָר totum suffietur. Nomen,מֻקְטָר, Suffimentú.vt in participio hifhíl. Alia forma,קִטֵּר, vt in præterito pihél. Alia ité,קְטֹרֶת,Suffitus,suffimentú.Num.4.16,וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים & suffimentum aromatú.Iechez.16.18,וּקְטָרְתִּי & suffimentum meum. Est cum camés chathéph secundum normam,vt legunt filii Asér: at filii Naphtali legunt cum pathách. Et sic 23.41, וּקְטָרְתִּי. Alia præterea, Deuter.33.10,Ponent קְטוֹרָה suffimentum. Aliud, Genes.19.27, Et ecce ascendit קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן fumus(vapor) terræ sicut fumus fornacis.קִיטֹר est quicquid ascendit è terra instar fumi, vt vapor,nebula.R. Abrahám in comment. exponit עָשָׁן fumus, & R.Selomóh, תִּימוֹר שֶׁל־עָשָׁן vapor fumi.Tharghum,תְּנָנָא nebula.Psal.148.8,nix וְקִיטוֹר & nebula. R. Abrahám,& vapor ascendens instar fumi,qui est calidus & siccus.Idem R.D.in comment.Psal.119.83,quia fuit sicut vter בְּקִיטוֹר in fumo.sic R.Abrahám & R.Dauid. Comparauit cutem carnis suæ vtri in fumo, quia erat sicca.Vter enim pellis siccatur in fumo,inquit R. Selomóh. Aliud, מִקְטַר , Altare super quo suffiunt. Exo.30.1,& facies altare מִקְטַר suffiméti. Alia forma, מְקַטְּרָה instar מְזַמְּרָה inquit R.D.in Michlól.2.Paral.30.14, Et omnia הַמְקַטְּרוֹת altaria suffimenti. Significat & Ligare.Vnde קְטוּרָה ligata.Iechez.46.22, in quatuor angulis atrii,atria קְטֻרוֹת ligata.vel colligata.vnde Ge-

nes.38.28, pro וַתִּקְשֹׁר & ligauit in manu eius coccinum: Tharghum habet וּקְטַרַת. Et Deuter.6.8, וּקְשַׁרְתָּם & ligabis ea in manu tua: Tharghum, וְתִקְטְרִינּוּן. Est ergo sensus, Coniuncta, & ligata in angulis atrii alterum cum altero. Et venit sicut illud Nechem.4.6, & ligatus est omnis murus vsque ad medium eius.

קִיק Vnde קִיקָיוֹן, Hæderam quidam vertunt. Ionáh 4.6, Et præparauit Dominus Deus קִיקָיוֹן hæderam. R. Selomóh, genus esse herbæ magnæ scribit, superne habens ramos multos quibus obumbrat. Et R. Abrahám in cõm. Sapientes (inquit) Hispaniæ dicunt quòd est דְּלַעַת cucurbita, vel קָרָה cucumis. Et non est via ad sciendum quid sit. Tharghum non mutauit Hebraicã dictioné. Harabice vocatur אל כרוע inquit R. Semuél.

קִיר Paries, Murus. 2. Reg.4.10, Faciamus quæso cœnaculum קִיר קְטַנָּה parietis parui. Iesa.16.11, & interiora mea לְקִיר חָרֶשׂ ad Chir cháres. vrbs est Moáb, quæ eodem cap. versu 7, dicta est Chir charéseth. 1. Reg.6.5, אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת parietes domus. Irm.4.19, ventrem meũ, vẽtrẽ meũ dolebo, (pro doleo) קִירוֹת לִבִּי parietes cordis mei. sub. doleo. i. præcordia quæ sunt tanquam parietes cordis, quia sunt ferè cordi coniuncta. Hinc verbum geminatum in pihél, pro Diruere, ac destruere parietẽ, Nume.24.17, וְקַרְקַר & destruet omnes filios Seth. Et ponitur pro קִרְקַר cum chiríc. Multis enim in locis puncta permutantur. Iesa.22.5, מְקַרְקַר קִר diruens parietem. pro מְקַרְקֵר cum seri. Addidit קִר parietem, explicandi gratia. satis enim fuerat dixisse מְקַרְקַר, quòd in verbo includatur paries.

קָלַל Spernere, contemnere, Leuem, ac velocem esse, Vilescere, Maledicere, Alleuiare. Nachum 1.14,

quia

quia קַלּוֹתָ despectus fuisti. viluisti. aut contemptibilis fuisti. Gene. 8.11, & cognouit Nóach quòd קַלּוּ alleuiatæ essent aquæ. Iiob 7.6, dies mei קַלּוּ velociores fuerũt radio textoris. Participium est קָל cum camés, ad differentiam præteriti quod est קַל cũ pathách, sicut & tóar est cum pathách. 2. Semu. 2.18, Et Hasechél קַל leuis (velox) pedibus suis. Iesah. 5.26, קַל velox veniet. Eccles. 9. 11, quia non לַקַּלִּים velocibus (aut velocium) est cursus. 1. Semu. 2.30, וּבֹזַי יֵקָלּוּ & contemnentes me, erunt contemptibiles. Est ex nishál secundum R.D. in lib. rad. & comment. Gene. 16.5, וָאֵקַל & contẽptibilis sum in oculis eius. Est cal, & lene secundum R. Ionáh. & sic versu 4, וַתֵּקַל & cõtẽptibilis fuit domina eius in oculis eius. At secundum R. Dauid, vtrunque est ex nishál. Vnde R. Abrahám in comment. hoc modo scribit, וַתֵּקַל, hannách occultum quod est inter literam deseruientem & literã radicalem, est loco daghés, quod ponitur vt absorbeatur litera geminanda, & est ex binián nishál. Et sic 2. Semu. 6.22, וּנְקַלֹּתִי & contemptibilior fiam hoc. Iesah. 49.6, נָקֵל leue est (pro, num leue est, secũdum R. D. in cõment.) vt sis mihi seruus? Est cũ seri, & est præteritum, aut tóar, secundũ R.D. Irme. 6.14, עַל־נְקַלָּה leui sermone, dicẽdo pax, pax. Exponit enim R.D. in lib. ra. & comment. עַל־אֲמִרָה נְקַלָּה sermone leui. Et in hifhíl, Iesa. 9.1, הֵקַל אַרְצָה alleuiare fecit terram Zebulún. i. demigrare fecit Tiglathpiléser qui demigrare fecit Reubenitas, & dimidiam tribum Menasséh, & Zebulún, & Naphthalí. Ionáh 1.5, & proiecerũt vasa in mare לְהָקֵל vt alleuiarẽt. 1. Reg. 12.4, & tu nũc הָקֵל alleuia de seruitute patris tui dura. Et in pihél, est Blasphemare, siue maledicere. Leuit. 20.9, אָבִיו וְאִמּוֹ קִלֵּל patrẽ suũ, & matrẽ

blaſphemauit. 2.Semu.19.21,quia קִלֵּל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה blaſphemauit chriſtum Domini. Irme.15.10,quia vniuerſus ipſe מְקַלְלַוְנִי maledicit mihi. Eſt verbum compoſitum,inquit R.D.in cõment. ex duabus radicibus, קָלַל maledicere,& קָלָה ignominia afficere: acſi dicat, blaſphemat,& ignominia afficit me.Ob duas igitur ſignificantias, è duabus radicibus compoſita eſt dictio,breuiandi gratia.Et mutatum eſt ה ipſius קָלָה,in ו, ſecundum morẽ permutationis huius in locis multis. Pſal. 37.22,וּמְקֻלָּלָיו & maledicti eius(.i.ab eo)ſuccidentur.Leuit.19.14,לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ non maledices ſurdo. Et in puhál,Ieſah.65.20,Et peccans filius centum annorũ יְקֻלָּל, maledicetur. Iiób 24.18, תְּקֻלַּל maledicetur. Nomẽ, Gen.27.12,inducam ſuper me קְלָלָה maledictionem, & non benedictionem.Deute.21.23, quia קִלְלַת ob maledictionem Dei ſuſpenſus.R.D.in li.rad.exponit acſi dicat,Eo quòd maledixit Deo ſuſpenſus eſt.Poteſt etiam (inquit)exponi ſecundum priorem ſignificantiam,ob cõtemptum Dei ſuſpenſus. qui enim vident quempiã ſuſpenſum,dicunt,Quia Deum cõtempſit,aut probris affecit,ſuſpenſus eſt.Prouer.26.2,ſicut paſſeris eſt vagari,ſicut hirũdinis eſt volare, ſic קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא maledictio ſine cauſa,nõ veniet.Vel,ei veniet.eſt enim duplex lectio,לֹא & לוֹ.R.Abrahám, Sicut paſſeris eſt vagari de loco ad locũ cũ facilitate,& ſicut hirũdinis eſt volare ad domũ è qua egreſſa eſt:ſic maledictio ſine cauſa,nõ veniet ad eum cui maledicitur: ſed ſicut hirũdo reuertitur ad domum vnde exiuit, itidem maledictio ad illũ ex cuius ore egreſſa eſt.R.Leui in comment.Sicut paſſeris &c.Memorauit paſſerem & hirundinem,quia habitant in domibus cum hominibus, quæ cito vagãtur

de loco ad locũ ob trãſeuntes,& redeũt:ſic cito maledictio ſine cauſa,illi ſcilicet ſtulto qui maledicit,veniet. Et teſtis eſt quod poſtea dicit, Ne reſpondeas ſtulto &c.Et ſcribitur לֹא cum א,ad denotandum quòd ad maledicentem veniet, & nõ ad illum cui maledicitur. R. Himmanuél in comment.Sicut paſſer & hirundo quũ creuerint euolãt è nido ſuo in quo nati ſunt, & ad illũ nõ redeũt: ſic maledictio qua homines maledicũt alteri,nõ requieſcet(aut manebit)in eo cui maledicitur.Et ignoramus cur dixerit חִנָּם,id eſt ſine cauſa, niſi dicamus quòd maledictio ſi fuerit ſine cauſa,nõ manebit. Poteſt & ad maledicẽtem hoc referri,hoc pacto, Quẽadmodũ paſſer vagatur huc & illuc, & demum ad ſuũ reuertitur nidum,itidem & maledictio, quũ fuerit ſine cauſa,ad locũ vnde profecta eſt,reuertetur,id eſt ad maledicentem.Gene.27.13,ſuper me ſit קִלְלָתְךָ maledictio tua.Deuter.28.15, הַקְּלָלוֹת maledictiones iſtæ. Aliud,קָלָל,Terſum,mundum,politum. Iechez.1.7, ſicut color æris קָלָל terſi.politi. Idem Dani.10.6. Verbum geminatum,קִלְקֵל,Diruere,deſtruere, perdere. Iechez. 21.21, קִלְקַל בַּחִצִּים terſit ſagittas, interrogauit imagines. ſiue idóla. Omnia hæc erãt ad diuinandum:קִלְקַל terſit ſagittas.i. ferrũ ſagittarũ,aut illius ſuperficiem, vt admodũ ſplenderet,& cernerẽt in illo diuinatores: quẽadmodum aſpiciebãt in pollice manus,in vngue, quũ ipſe ſplendebat,ſic etiã aſpiciebant in gladio, ſpeculo, hepate &c. Has diuinationes fecit Nebuchadneſár an deberet ire contra Ieruſaláim, vel contra Rabbáth filiorum Hammón.R.Ioſéph,Iecit ſagittas,ac volare fecit in aere,vt videret in quam partem caderẽt:vt ſi caderent ad latus filiorum Hammón,iret illuc &c. Et ſic

Tharghum, קָשַׁת iecit ſagittas. R. Menachém, terſit, po liuit: & ſic Eccle. 10. 10, & ipſe non faciem (.i. ſuperficiē) קִלְקַל terſit. Et in hithpahál, Irme. 4. 24, Et omnes col les הִתְקַלְקָלוּ deſtructi ſűt. R. Ioſéph deducit à leuitate .i. tremuerűt propter leuitatem ſuam. Targhű, אִתְפַּרְקָא diuiſi ſunt. aut diuiſerunt ſe.

קָלָה Torrere, aſſare, comburere. Irme. 29. 22, קָלָם cō-buſſit eos rex Babél igni. Leuit. 2. 14, אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ ſpicam toſtam igni. Iehoſ. 5. 11, infermentatum, וְקָלוּי & ſpicā toſtam. Tóar, Leuit. 23. 14, Et panem, וְקָלִי & toſtum (frixum) &c. non comedetis. R. Selomóh in comment. exponit farinam factam è ſpicis plenis (aut teneris) virentibus, quam ſiccant in furno. Et cum א in fine, 1. Sem. 17. 17, modium הַקָּלִיא הַזֶּה toſti huius. Venit more deſinentium in א, vt נָשִׂיא נָבִיא, & eſt א loco ה radi calis. ita R. D. in cōment. Illud Pſal. 38. 8, ilia mea ple-na fuerűt נִקְלֶה, R. Ioſéph exponit ardore, vel pruritu: R. verò Dauid, plaga contēptibili. & eſt ex niſhál. R. autē Abra. in cōm. ſic, Interiora mea plena ſunt re abomi-nabili & contēptibili, nō eſt fas ore illam memorare. R. Leui, In cogitationibus meis ſum vilis in meis ipſis. oculis Tharghum, Ilia mea plena ſunt קְרִיחְתָא ardore. Prouerb. 12. 9, melior eſt נִקְלֶה contemptibilis, & ſeruus eſt ei, quàm qui ſe &c. Et in hifhíl, Deute. 27. 16, Ma ledictus מַקְלֶה אָבִיו וְאִמּוֹ qui contemnit patrem ſuum, & matrem ſuam. Nomen, Pſal. 83. 17, Imple facies eorű קָלוֹן ignominia. R. Ioſéph, ardore. Chab. 2. 16, ſaturatus es קָלוֹן ignominia. Nomen compoſitum, Chab. 2. 16, וְקִיקָלוֹן & vomitus ignominiæ. Eſt enim compoſitű ex קִי vomitus, vt habes in קוא: & קָלוֹן ignominia.

קַלַּחַת Vnde קַלַּחַת, Ahenum, olla. Micháh 3. 3, Et ſicut caro in medio קַלַּחַת aheni. Et ſic Tharghum,

קִדְרָא. R. Abrahám, ollæ.

קלט Vnde קָלוּט, Is cuius pes eſt contractus. Leuit. 22. 23, Et bouem, & pecus auctum, וְקָלוּט & contractum. i. habens coxam, aut pedem nimis protractum, & excreſcentẽ: & contractum habens pedem. Inde & מִקְלָט, Refugium, aut locus refugii: ſic appellatus quòd illic contrahantur, & colligantur, & congregentur fugitiui. Nume. 35. 6, ſex ciuitates הַמִּקְלָט refugii, quas dabitis, vt fugiat illuc homicîda. Tharghum, שֵׁיזָבוּתָא ereptionis. vel liberationis.

קלס Subſannare, ſpernere. Ieche. 16. 31, & nõ fuiſti ſicut meretrix לְקַלֵּס אֶתְנַן ſpernẽdo mercedẽ. ſub. à fornicãte tibi datã. R. D. in lib. ra. biſariã exponit, primo, Vt laudares pretium quod accipiebas. Secundo, Vt ſubſannares, & ſperneres mercedẽ. Meretrix enim accepta mercede, ſubſannat, ſpernítque fornicantẽ, in corde ſuo, quòd ſuis verbis dulcibus illum ſeduxit, perſuaſítque. Vel ſubſannat, ac ſpernit mercedem ipſam coram fornicante, vt illã augeat. Et in hithpahál. Chabac. 1. 10, & ipſe בַּמְּלָכִים יִתְקַלָּס de regibus iactabit ſe. Sed quia mox ſubditur, Principes ſunt riſus illi: rectum eſt (inquit R. Dauid) vt exponatur ſecundum alteram ſignificantiam, nempe, de regibus ridebit, hoc eſt reges ſubſannabit ac deridebit. & ita habet Tharghú, Et ipſe reges ſubſannat. Idem R. Selomóh, & R. Abrahám. Iechez. 22. 5, quæ propinquæ, & quæ longinquæ ſunt à te, יִתְקַלְּסוּ־בָךְ ridebunt de te. ſic R. Selomóh, & R. D. Nomen, קֶלֶס, Illuſio, Deriſio, ſubſannatio. Pſal. 44. 14, ſubſannatio, וָקֶלֶס & illuſio. Alia forma, Ieche. 22. 4, dedi te opprobrium gentibus, וְקַלָּסָה & deriſionem.

קָלַע Funda torquere lapidem , vel aliud quidpiam instar lapidis proiicere:& Ad similitudinem aliquid sculpere,aut pingere. 1.Reg. 6.35, וְקָלַע כְּרוּבִים & sculpet Cherubim, & palmas,&c. Iudic.20.16, omnes isti קֹלֵעַ בָּאֶבֶן funda proiiciebat (singulare pro plurali) lapidem ad capillũ, & nõ peccare faciebat. sub.lapidẽ, quin capillum tangeret. Tharghũ,Omnes isti iaciebãt lapidem funda,& proiiciebãt ad mediũ capilli, & non iterabant. acsi dicat,primo ictu percutiebãt capillum. Irme. 10.18, Ecce ego קוֹלֵעַ אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ funda proiicio omnes habitatores terræ.i.proiicio eos quo pacto proiicit lapidem fundibularius. Et in pihél, 1.Semu.17. 49,& tulit inde lapidem, וַיְקַלַּע & funda iecit. Et 25.29, & animã inimicorum tuorum יְקַלְּעֶנָּה proiiciet eam in medio כַּף sedis fundæ . כַּף sedem vocat, quòd sit instar palmæ manus,inquit R.D.in cõment.Tharghũ,Et animã inimicorum tuorũ volare faciet, quẽadmodum volare faciunt lapidem funda. Nomen,קֶלַע,Funda. Iiób 41. 19, in stipulam versi sunt lapides קָלַע fundæ. Est cum camés,quia est in soph passúc. 1.Semu. 17.50, בַּקֶּלַע in funda. 2.Parali.26.14,& lapides קְלָעִים fundarũ.
Tóar,קַלָּע,Funditor,Fundibularius.2.Reg.3.24,& circundederunt הַקַּלָּעִים fundibularii. קֶלַע est etiam יְרִיעָה, Cortina : sic forsan appellata, quòd esset picta figuris fundarum.Significat & Latus,Exod.27.9,& facies &c. קְלָעִים cortinas atrio è bysso retorta. 1.Reg.6.34, & duo קְלָעִים latera ostii secundi rotunda. Et appellauit ea sic, quòd essent opere fundarum facta,ait R.Dauid. Aliud, מִקְלַעַת, Sculptura in modum fundæ . 1.Reg.6.32, & sculpsit in eis מִקְלְעוֹת sculpturas Cherubim.

קָלַשׁ Vnde קִלְשׁוֹן,Tridens,aut furca tres habens dentes.Vnde & nomen significans tria,ei adiungi

tur: acsi dicat, furca tres habens dentes. 1.Semu.13.21, וְלִשְׁלֹשׁ קִלְּשׁוֹן & tridenti furcæ.siue tres dentes habenti.

קמח Farina.Gen.18.6,tria sata קֶמַח farinæ.Illud autẽ Iesah.47.2, tolle molas,& mole קָמַח farinã: exponitur,mole frumentum vt fiat farina.Non enim molitur farina,sed frumentum vt fiat farina: à fine sic denominatum. Et sic 44.19, Et coxi super prunas panem.i.cõspersionem vt fieret panis.Non enim appellatur panis,nisi sit coctus.

קמט Rugas contrahere. Iiób 16.8, וַתִּקְמְטֵנִי & rugas contrahere fecisti me,in testẽ fuit,& stetit contra me. Et in puhál, Iiób 22.16,qui קֻמְּטוּ succisi sunt, & non erat tempus.Ad verbũ sonat,qui rugati sunt.& per trãslationem significat(inquit R.D.in lib.ra.)succisi sunt in tempore suo, acsi venisset tempus senectutis illorum vt morerentur.Et tẽpus senectutis,est tempus rugationis. Vel per metathesin literarũ,est succisi sunt:à קָטַם, quod apud doctores Hebræorum,est succidere. R.Abrahám in cõment.Qui succisi sunt in tempore non suo.Idem R.Leui,& R.Moséh.Tharghú,qui cessauerunt de terra in tempore non suo.

קמל Excidere,succidere.Iesa.33.9,Erubuit Lebanon, קָמַל succisus est. מ cum pathách præter normã. Nam propter accẽtum athnách,debuerat esse cum camés,inquit R.D.in Michlól & lib.ra. Scripsit tamẽ R. Iahacób filius Elhazár in libro Salém (.i.perfecto) quẽ composuit,quòd venit cum pathách, quòd absque accentu diuisiuo sit קָמֵל cũ seri, sicut Iesah.19.6,calamus & iuncus קָמֵלוּ succisi sunt. propter athnách autẽ versum est seri in pathách.Si verò esset à קָמַל pathachato, cum athnáchesset camessatũ. Et ita scripsit R.Ionáh: & quòd hæc est ratio in omnibus locis in quibus cum

athnách & ſoph paſſúc inuenitur pathách tam in nominibus quàm in verbis. Et hæc eſt opinio multorum grāmaticorum, licet R. Ionáh hoc ſibi vſurpet, atque attribuat perinde ac primus huius rationis inuentor. Hucuſque R. Dauid in Michlól.

קָמַץ Eſt קָבַץ, Congregare: אָסַף, Colligere. Et ſecundū doctores, eſt capere plènum pugnum de re aliqua. Leuit. 2.2, וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ & cógregabit inde plenum pugillum ſuum. Nomen, קֹמֶץ inſtar גֹּדֶל: & cum pronomine, קֻמְצוֹ ſicut גָּדְלוֹ, eſt Pugnus, pugillus. Leuit. 6.15, & eleuabit ex eo בְּקֻמְצוֹ pugno ſuo. Gene. 41.47, & fecit terra in ſeptem annis abundantiæ לִקְמָצִים ad congregationes. Tharghú, Et congregauerūt habitatores terræ in ſeptem annis abūdantiæ frumentū in theſauros .i. horrea. R. Selomóh exponit, קוֹמֶץ עַל־קוֹמֶץ pugno ad pugnū, יָד עַל־יָד הָיוּ אוֹצָרִים manu ad manū (aut mox, mox) fuerunt theſauri.

קָמַשׁ Vnde קִמּוֹשׁ, Vrtica: inſtar צִפּוֹר cum daghés. Ieſah. 34.13, & aſcēdit in palatia eius ſpinæ, קִמּוֹשׁ vrtica. Alia forma, קִמְּשׁוֹן vt צִקְלוֹן. & in plurali, Proue. 24.31, & ecce aſcenderūt per totum ipſum (ſub. agrum) קִמְּשֹׁנִים vrticæ.

קָנַן Nidificare. In pihél, Ieche. 31.6, in ramis eius קִנְנוּ nidificauerūt omnes aues. Eſt lene, inquit R. D. in Michlól & lib. rad. præter normá. Irme. 22.23, מְקֻנַּנְתִּי nidificas in cedris. Eſt cōpoſitum è duobus binianim, ex קֻנַּנְתְּ præterito puhál, & מְקַנֶּנֶת participio pihél. Et י (inquit R. D. in cōment.) redūdat in ſcriptura, non in pronuntiatione. Ratio autem cōpoſitionis eſt vt indicet illam olim nidificaſſe, & nūc nidificare in cedris .i. nidum ſuū, ſiue habitationem ſuá poſuiſſe, & ponere in

in domibus excelsis tectis cedro. Psal.104.17, illic passeres יְקַנֵּנוּ nidificabunt. Nomen, קֵן, Nidus. Psal.84.4, & hirūdo קֵן לָהּ nidum sibi. Et in regimine cū pathach, Deute.22.6, קַן־צִפּוֹר nidus auis. Nume.24.21, קִנֶּךָ nidum tuum. Gen.6.14, קִנִּים nidos facies in arca. R.Selomóh, מְדוֹרִים mansiones, aut habitationes.

קָנָא Inuidere, æmulari, zelare. Nume.25.13, pro eo quòd קִנֵּא לֵאלֹהָיו zelatus est pro Deo suo. ita R. Dauid. ל enim est loco בַּעֲבוּר pro. Psal.73.3, quia קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים zelatus sum propter insanos. aut æmulat' sum insanos. Deuter.32.21, ipsi קִנְאוּנִי zelare fecerunt me in re quæ non erat Deus. R.Selomóh, Irasci fecerunt me pro re quæ non est Deus. Tharghum, Irasci fecerūt me propter idôla sua. Et נ est lene, leniēdi gratia, inquit R. Abrahám in cōment. & R.D. in lib. rad. Psal.37.1, אַל־תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי עַוְלָה ne æmuleris faciētes iniquitatem. Gen. 26.14, וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ & inuiderunt illi Pelistím. Et in hifhil, Iechez.8.3, vbi erat habitatio (sedes) idóli zeli הַמַּקְנֶה zelare facientis. Venit more desinentiū in ה, & ponitur pro הַמַּקְנִיא instar מַשְׂגִּיא, ait R.D. in lib. rad. Tharghū, vbi erat imago zeli דְּמַרְגְּזִין irasci facientis. Idē R. Selomóh. Et R.D. in cōmen. irasci facientis Deū, quia erat in templo ipsius, in loco habitaculi gloriæ eius, quemadmodum dixit Deuter. 32 21, Irasci fecerunt me in re quæ non erat Deus. Psal.78.58, & sculptilia eorū יַקְנִיאוּהוּ æmulari facient (pro fecerunt) eum. Tóar, קַנָּא, & קַנּוֹא cum chólem, Zelotes, AEmulator, Inuidus. Exod.34.14, quia Dominus קַנָּא zelotes nomen eius. Iehos.24.19, Deus קַנּוֹא zelotes est. Nomē, קִנְאָה, Zelus, Inuidia, zelotypia, siue æmulatio. Nume.5.14, & trāsierit super eum spiritus קִנְאָה zelotypiæ. Zechar. 8.2, zelatus sum

pro Siión קִנְאָה גְדוֹלָה zelo magno. Prou.14.30, putredo ossium קִנְאָה inuidia. Iechez.35.11, & faciam secundum iram tuá, וּכְקִנְאָתְךָ & secundum zelum tuum. Nume.5.25, sacrificium הַקְּנָאֹת zelotypiarum.

קנה Acquirere, possidere, Emere. Genes.25.10, quem קָנָה emit. Deuter.32.6, nónne ipse est pater tuus קָנֶךָ qui possedit te? Prouer.8.22, Dominus קָנָנִי possedit me initiũ viæ suæ. Tharghum, Dominus creauit me in principio creaturarum suarũ. R. Abrahám, Principium intentionis eius in creatione, iuxta illud Iiób 40.14, Quia ipse est principium viarũ Dei. Exod.15.16, donec transiret populus iste קָנִיתָ quem possedisti. vel acquisiuisti. R. Abrahám, Erant serui AEgyptiorũ, & tu acquisiuisti eos vt essent serui tui. R. Selomóh, Quem dilexisti præ aliis gentibus, quẽadmodum diligit homo id quod númis acquisiuit & emit. Gene.4.1, קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה acquisiui virum à Domino. אֶת enim ponitur vice מִן, & sic habet Tharghum. Vel vice עִם, secundum R. Selomóh. Et 14.19, à Deo excelso קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ possidente cælos & terram. R. Selomóh, qui fecit cælum & terram. Et secũdum Hámisráh, omne קֹנֵה est cum seri: sed R. D. in Michlól dicit se inuenisse illud Prouer.15.32, קוֹנֶה לֵּב cum seghól. Et hoc accidit, quia sequẽs ל est cum daghés. Zechar.11.5, quæ (scilicet pecora) קֹנֵיהֶן ementes ea, occident. Iesa.11.11, לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ vt possideat residuũ populi sui. Gen.47.19, קְנֵה אֹתָנוּ eme nos. Irme.13.2, וָאֶקְנֶה אֶת־הָאֵזוֹר & emi cingulum. Et in hifhíl, Zechar.13.5, quia Adam הִקְנַנִי possidere fecit me ab adolescentia mea, acsi dicat, Docuit me vt possiderem pecus, & colerem terram .i. vt essem pastor, & agricola. ita R. D. in lib. rad. & cõment. R. Abrahám in cõmen. possidere (aut hæreditare) fecit me terrã, & ego colo eã.

Et in nif hál, Irme. 32. 43, וְנִקְנָה & emetur ager in terra hac. Nomen, מִקְנָה, Emptio, possessio. Irme. 32. 11, & tuli libellú הַמִּקְנָה emptionis. Alia forma, מִקְנֶה, Possessio, Emptio, pecus minutú. Gene. 46. 34, homines מִקְנֶה pecoris (.i. pastores pecorum) fuerunt serui tui. Exo. 12. 38, & ouis, & bos מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד pecus minutú graue (.i. multú) valde. Nume. 32. 1, וּמִקְנֶה רַב & pecus multú erat filiis Reubén. Genes. 26. 14, & fuit ei מִקְנֵה־צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר possessio pecorum, & possessio boum. Et 30. 29, מִקְנְךָ pecus tuú. Iesah. 30. 23, pascet מִקְנֶיךָ pecora tua. pro pascét, inquit R.D. vel est singulare, & י vice literæ radicalis.

Alia item, קִנְיָן. Ieche. 38. 12, facientem מִקְנֶה וְקִנְיָן pecus & substátiam .i. pecora, & opes. Prius enim nomé dicitur de animalibus, alterú de aliis opibus. Genes. 31. 18, מִקְנֵה קִנְיָנוֹ pecus possessionis suæ. aut acquisitionis. Psal. 104. 24, plena est terra קִנְיָנֶךָ substátiis (siue opib⁹) tuis. Gen. 34. 23, pecora eorú, וְקִנְיָנָם & substantia eorum. Aliud, קָנֶה, Calamus tam mésuræ, quàm aromaticus, qui vulgo dicitur קנילה *canella*. Iesah. 19. 6, קָנֶה calamus, & iuncus succisi sunt. Et 43. 24, non emisti mihi argento קָנֶה calamum, scilicet aromaticum. Iechez. 27. 19, casia, וְקָנֶה & calamus in mercatu tuo. Item 42. 16, mensus est plagam Orientalem בִּקְנֵה calamo mensuræ. Exod. 25. 33, tres scyphi amygdalati בַּקָּנֶה in calamo vno. Iechez. 42. 17, mésus est partem Aquilonarem quingentis קָנִים calamis. Et cú ה fœmineo, Iiób 31. 22, & brachiú meum מִקָּנָה à canna sua confringatur. ה est lene, quod secundum normá debuerat daghessari. Est autem os brachii oblongum instar calami.

קנם Vnde קִנָּמוֹן, Cinnamomú. Proue. 7. 17, suffiui cubile meum myrrha, aloe, וְקִנָּמוֹן & cinnamomo.

Exo.30.23,וְקִנְּמָן־בֶּשֶׂם & cinnamomũ aromatis.Vulgo appellatur ליני אלואי lignum aloe.

קנץ Finis. Iiób 18. 2, Quando ponetis קִנְצֵי fines sermonibus?Et sic קֵץ Finis,quia daghessatur cum pronominibus,potest esse ex hac radice, & daghés erit loco נ deficientis.Quære in קָצַץ.Alii dicunt,נ in קִנְצֵי esse loco literæ geminãdæ צ,& sic radicẽ esse קָצַץ.sicut & נ loco מ in תַּמְנוּ,vt habes in תָּמַם.Et sic est opinio aliquorum grãmaticorum, inquit R.Dauid. R.Abrahám in cõmen.נ scribit redundare,& sic redundat in עִנְיָן.Tharghum,הַרְפַּתְקֵי tempus.

קסם Est קָצַץ,Excidere,succidere.Semel inuenitur in Literis sacris, idq; in pohél. Ieche.17.8, וְאֶת־פִּרְיָהּ יְקוֹסֵס & fructum eius succîdet.

קסם Diuinare. Deuter.18.10,קֹסֵם קְסָמִים diuinans diuinationes. Iechez.22.28, וְקֹסְמִים לָהֶם כָּזָב & diuinant eis mendacium.Et 21.21,לִקְסָם־קָסֶם vt diuinaret diuinationem.1.Semu.28.8,קָסֳמִי־נָא לִי בָּאוֹב diuina quæso mihi in pythone. ק est cum camés lato, & ס cũ camés chathéph.2.Reg.17.17,וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים & diuinauerunt diuinationes. Nomen,קֶסֶם,Diuinatio. Nume.23.23,& non est קֶסֶם diuinatio in Israél. Alia forma,מִקְסָם,Diuinatio.Iechez.12.24,וּמִקְסַם חָלָק & diuinatio blanda.Est cum pathách præter normã,inquit R.D.in Michlól,& lib.rad.quia non est in regimine.Potest tamen esse in regimine: & tunc est sensus,Et diuinatio viri blandi.i. loquẽtis blanda,vt propheta mendax.Et comprehendit sermo iste quicquid fit ad sciendum futura.

קסת Atramentarium. Iechez.9.2,וְקֶסֶת & atramentarium scribæ in lumbis eius.

קעע Require in יָקַע. Et rectũ est vt sit ex hac radice קוֹעַ nomen tóar viri honorabilis. Iechez. 23.23,

וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ & principẽ,& ducem. vel & diuitem,& honorabilem. R. Dauid prius dicit eſſe nomen tóar ducis magni: alterũ, קוֹעַ, eſſe tóar principis magni: quãquam illi ſimile in Scriptura nõ inueniatur. Secũdum Tharghum ſunt nomina gentilia, Sohitas, & Cohitas: vnde habet וְשׁוֹעָאֵי וְקוֹעָאֵי.

קְעָר Vnde קְעָרָה, Scutella. Nume. 7.85, הַקְּעָרָה הָאַחַת ſcutella vna. Et 84, קַעֲרֹת ſcutellas argẽti duas. Exod. 25.28, & facies קְעָרֹתָיו ſcutellas eius. ק eſt cum ſeuá præter normam, quia debuerat eſſe cum pathách.

קָפָא Coagulare, congelare. vulgo גילר *Geler*. Exod. 15. 8, קָפְאוּ coagulatæ (aut congelatæ) ſunt voragines. R. Abrahám, נִקְרְשׁוּ condenſatæ, aut cõgelatæ ſunt. Sephan. 1.12, הַקֹּפְאִים congelatos in fæcibus ſuis. Et in hifhíl, Iiób 10.10, & ſicut caſeũ תַּקְפִּיאֵנִי coagulabis me.

Nomen, Zechar. 14.6, in die illa nõ erit אוֹר יְקָרוֹת lux gloriarum, (aut pretioſitatũ,) וְקִפָּאוֹן & congelationis. Scribitur cum י intrinſecus, ſed extrinſecus cũ ו. Et ſecundũ R. D. in li. ra. eſt הַשֶּׁלֶג הַקּוֹפֵא nix congelata. Et in cõm. ſic exponit, Metaphorice ſignificat quód non erit lux diei illius ſplendida, quæ eſt אוֹר יְקָרוֹת lux pretioſa, aut glorioſa, vt Iiób 31.26, Et luná glorioſá ambulantẽ: neque lux קִפָּאוֹן coagulata &c. i. nõ erit dies illa tota neque ſicut lux, neq; ſicut tenebræ. acſi dicat, nõ erit nec in refrigerio, nec in anguſtia: quia vtrunque erit in illa. Et ſic dixit verſu ſequenti, Neque dies, neque nox. Et R. Selomóh, Lux pretioſitatum, ſicut Pſa. 37.20, ſicut pretioſitas agnorum: quæ eſt lux ſubnigra qualis appa ret in montibus, deficiens, & proficiſcẽs. Et קִפָּאוֹן coagu lata, tenebroſa, denſa, ſicut glacies quæ eſt coagulata & & cógelata, vt ſuprà Iiób 10.10. R. Abrahá, יְקָרוֹת eſt tóar,

& substantiuū est עֲבוֹת.id est nō erit lux,neque erūt nu bes gloriosæ.i.splendentes.Et קִפָּאוֹן est res densa,secun dum quod dixit,Non erit dies,neque nox.

קָפַר Excidere,succidere,incidere. In pihél,Iesah.38. 11,קִפַּדְתִּי כָאֹרֵג חַיַּי præcídi sicut texēs vitam meā. i. quemadmodum textor perfecta tela, celeriter eam præcîdit,itidem & ego meam præcídi vitam. Nomē, Ieche.7.25,קְפָדָה בָא præcisio venit.Est dictio longa(inquiunt R.Abrahám & R.Dauid,)quoniā dictioni monosyllabæ בָא est coniuncta.Vel ה redundat,idcirco est lōga,quòd dixerit masculeo genere בָא.& est כְּרִיתָה præcisio. Inde est קִפֹּד,Hericius,vel potius herinaceus.Iesah.14.23,& ponā eam in possessionem קִפֹּד hericii. R. D. in comment. secutus R.Ioséph,scribit esse animal quod vulgo dicitur טארטוגא,*vne tortue*, quæ inuenitur in loco aquarum. At in lib.rad. putat esse genus auis deserta incolentis.R.Selomóh,hericium exponit Iesah. 14: sed capite 34, auem esse scribit quæ noctu volat, quæ vulgò dicitur ציויטא,*siuetta*.latine noctua.In lingua Ismahelitica (inquit R. Abrahám) dicitur קֻפִּיר. Quidam vertunt onocrotalum.

קָפַז Vnde קִפּוֹז.Iesa.34.15,Ibi nidificauit קִפּוֹז hericius. R.D.in lib.rad.& comment.& R.Selomóh etiā in cōment.scribūt esse idem quod קִפּוֹד. Vnde & Tharghum habet קוּפְּדָא.Sed contrà R.Abrahám in cōmen. Non est(inquit)sicut קִפּוֹד,sed auis altera.

קָפַץ Est סָתַם מָנַע, Obthurare, claudere, Prohibere. Psa.77.10,אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו nū clausit(aut prohibuit)in furore misericordias suas? R.Selomóh,סָגַר clausit. R.Himmanuél,Nū obthurauit,& clausit, atq; prohibuit à nobis misericordias suas propter iram suam?

Vel ſecundum alteram ſignificantiam , Num ſaltau.. &c.metaphorice.i.Num ſubſiliit propter iram quã habet cótra me,ſuper miſericordias ſuas,vt mecum non habeat commercium vti conſueuerat? Tharghũ , סְלֵיק abſtulit.amouit. Deuter.15.7,& non תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ claudes manum tuam &c.ſed aperiendo aperies &c. Ieſah. 52.15,ſuper illum יִקְפְּצוּ claudent reges os ſuum. Et in pihél,eſt רַלֵּג,Saltare.Can.2.8,מְקַפֵּץ ſubſiliés ſuper colles. R.Dauid, ſubſiliés & feſtinans vt eat ſuper colles.

Et in niſhál,Iiób 24.24,ſicut omnes יִקָּפְצוּן claudẽtur, erũt clauſi.Vel ſecundũ alteram ſignificantiã, feſtinãter deficient, & non cognoſcetur locus eorũ ſicut ſubſiliẽtis,ſecundum R.D.in lib.ra.R. Leui in commen. Et paupertate conficientur ſicut omnes.i.ſicut omnes homines qui non pepigerunt pactum cum illis. יִקָּפְצוּן claudentur.i.claudent impii os eorum,ne clament,& occident illos. R.Moſéh, Et omnes filii hominum ſub ſilient à loco ſuo. acſi dicat , Excidentur ſicut omnes qui exciduntur. Vel, ſicut omnes יִקָּפְצוּן : vniuerſi illi, quemadmodum hi יִקָּפְצוּן.R.Abrahám Peruſól,Et humiliabuntur,& excidentur in omni loco in quo inuenerit eos impius, & claudet os eorum, vt occîdat illos repente,ne forte voce ſua clament.

קָצַץ Eſt חָתַךְ כָּרַת,Incidere,præcidere, ſuccidere, Attondêre. Deuter.25.12,וְקַצֹּתָה אֶת־כַּפָּהּ & præcídes manú eius.Irme.9.26,& ſuper omnes קְצוּצֵי פֵאָה attóſos comam.Vel dicitur à קֵץ finis,& פֵּאָה angulus, plaga.i. ſuper habitantes in fine terræ habitatæ in angulo mũdi,inquit R.D.Vide in פֵּאָה. Et in pihél, 2.Reg.18.16, קִצֵּץ חִזְקִיָּה אֶת־דַּלְתוֹת הֵיכַל præcîdit Chizchiiáh ianuas téli.Pſal.129.4,Dominus iuſtus קִצֵּץ עֲבוֹת præcîdit funes

impiorum.Iud.1.7,& pedes eorum מְקֻצָּצִים abſciſſi erát. 2.Reg.24.13, וַיְקַצֵּץ אֶת־כָּל־כְּלֵי & abſcidit omnia vaſa aurea. Et rectú eſt vt קֵץ ſit ex hac radice, quod daghés oſtendit cum pronomine : & eſt finis temporis præciſus & determinatus. Geneſ.6.13, קֵץ finis vniuerſæ carnis venit coram me. Dani.11.6, וּלְקֵץ & in fine annorú. Gen.4.3,& fuit,מִקֵּץ à fine dierú. ſiue poſt finem dieru. Deuter.15.1, מִקֵּץ à fine ſeptem annorum facies remiſſionem. & ſic Tharghum, מִסּוֹף à fine. Sed ſecundú R. D.in lib.rad.& R.Abrahám in comment. exponitur,à principio.nam quum dictio ſignificet finem,aut extremum temporis,& extremum dicatur tam de principio quàm de fine, pro vtroque ponitur. Dicit ergo,à principio ſeptem annorum facies remiſſionem.& R.Abrahám, in principio. & ſic Irme.34.14, מִקֵּץ in principio ſeptimi anni. Illud etiam Ieſah.2.7,& non eſt קֵצֶה finis theſauris eius,&c. poteſt eſſe ex hac radice, & ה redundat, inquit R.D.in lib. rad. in קֵצֶה, & R.Abrahám in comment.ſicut in לַיְלָה.Idcirco eſt dictio longa. 2.Reg.19.23, & ingrediar habitaculum קִצֹּה finis eius.i. tẽpli quod eſt finis graduú, inquit R.Leui.קִנְצֵי vide קֶנֶץ.

קָצַב Excidere,incidere,Tondere. Cant.4.2, Dentes tui ſicut grex הַקְּצוּבוֹת tonſarum.ſub.ouium.Deficit enim ſubſtantiuum.R.D.in lib. rad. exponit, æqualium in altitudine ſua, & mẽſura ſua, acſi fuiſſent exciſæ æqualiter. R. Abrahám, ſicut grex æquatarum ouiú.i.quibus eſt menſura vna, acſi eſſent inciſæ alteræ ſicut alteræ.Et ſic 2. Reg.6.6,וַיִּקְצָב־עֵץ & præcîdit lignum æqualiter.Acſi dicat,& præcîdit lignum in mẽſura,vt eſſet manubrium ferro. Nomen, קֶצֶב, Præciſio æqualis,& eiuſdem menſuræ, Inciſura.1.Reg.6.25, Menſura

Menſura vna וְקֶצֶב אֶחָד & inciſio(aut inciſura)vna ambobus Cherubim. Ionáh 2.7, לְקִצְבֵי ad ſciſſuras(aut inciſiones)montium deſcendi. R.D. in commen. exponit, ad finem montium qui eſt in mari: acſi dicat, ad radices eorũ quæ ſunt pauimentũ maris. Et קֶצֶב,& קֵץ idem ſunt. Et ſic Tharghú, לְעִיקָרֵי ad radices. R. Abrahám, ad loca vbi exciſi ſunt mõtes. R.Selomóh, ad finẽ menſuræ montiũ qui fixi ſunt iuxta abyſſum, ſiue voraginẽ.

קָצָה Incidere, ſuccidere, præcidere, Decorticare. hæc enim tria, כָּרַת חָתַךְ קָצָה idem ſignificant. Chab. 2.10, conſuluiſti בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת עַמִּים רַבִּים pudorem domui tuæ, eo quòd ſucciderіs populos multos. Eſt enim macór ex cal, inquit R.D. in lib.rad. & R. Abrahám in comment. à קָצָה. Poteſt eſſe & nomen. i. fines. Et rectũ eſt(inquit) vt coniúgatur cum dictione בֹּשֶׁת pudorem: vt ſit, cõſuluiſti pudorem ex omnibus finibus populorum. Tharghũ, בְּזַתָּא diripuiſti populos multos. R.Selomóh, decorticaſti. Et in pihél, Proue. 26.6, מְקַצֶּה רַגְלַיִם (ſicut)ſuccíſus pedes,(ſic)iniquitatẽ bibit qui mittit verba per manũ ſtulti. R. Abrahám in commẽt. Quiſquis mittit verba per manum ſtulti, abſcidit pedes volenti ire, & non remanet illi inſtrumentum quo ambulet: ſic non eſt inſtrumentum ſtulto, vt verba quæ poſuiſti in ore illius, deferat ad locũ ad quem illum mittis: quia neſcit cõſeruare verborum ipſorũ formã, quæ poſuiſti in ore illius: & bibit iniquitatẽ in eo quod illi reſpõdet ſtultus ex verbis: tũ quia ſtultus nõ dicet verba eo modo quo iuſſiſti, neq; vt iuſſit illi reſpondẽs. Et R. D. in lib. rad. Qui mittit ſtultum, perinde eſt acſi eius pedes eſſent abſciſſi, & non poſſet ambulare, adeo vt opus ſit mittere ſtultum in quo nulla eſt vtilitas. 2. Reg.

10.31, cœpit Dominus לְקַצּוֹת excidere (siue excisionem facere) in Israël. sic R.D. in lib. rad. & comment. Et in hifhil, Leui. 14.41, & proiicient puluerem, quē הִקְצוּ abraserunt. R.D. in lib. rad. exponit acsi dicat, Quem proficisci fecerunt ad extremum domus, vt scopent illum, & educant extra vrbem. Et sic deducit à קָצֶה quod est finis, extremitas. R. Abrahám, quem remouerunt de extremitate eius, à קָצֶה: quia tantum extremitatem superiorem remouerūt. sic & R. Selomóh. Nomen, קָצֶה, Finis, extremitas. Exo. 26.28, מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה ab extremo ad extremum. Iechez. 33. 2, מִקְצֵיהֶם de extremis suis. ק secundum normam debuerat daghessari: vel deficit מ deseruiens, pro מִמִּקְצֵיהֶם. Fœmineum, קָצָה. Exo. 37. 8, Cherúb vnus מִקָּצָה ab extremo hinc. Et 28. 23, in duabus קְצוֹת extremitatibus. Iudic. 18.2, מִקְצוֹתָם de extremitatibus (aut extremis) eorum. Alia forma, præposito מ, מִקְצָה. & in regimine, Dan. 1.2, Et dedit &c. וּמִקְצָת & partem vasorum. Et 1.18, וּלְמִקְצָת & in fine dierum.

קֶצַח Species leguminis cuius granum est nigrum, Gith, Nigella. Iesa. 28.25, & spargetur קֶצַח gith.

קָצִין Vnde קָצִין quod est הָרֹאשׁ וְהַמַּנְהִיג, Dux & Rector, gubernator. Iesa. 3.6, קָצִין princeps (dux) eris nobis. Et 1.10, audite verbū Domini קְצִינֵי prīcipes Sedóm.

קָצַע In hifhil, Radere. i. remouere lituram, & complanationemmuri. Leuit. 14.41, וְאֶת־הַבַּיִת יַקְצִעַ מִבַּיִת & domum radere faciet intrinsecus. Hinc instrumentū quo faber lignarius dolat, & cōplanat, leuigátque lignum, id est Dolabra. Iesa. 44.13, faber lignarius extendit lineam &c. faciet (.i. disponet, aptabit. R. D. in comment.) illud בַּמַּקְצֻעוֹת dolabris. vel securibus. Dixit numero multitudinis, quia sūt ad hoc opus duo

instrumenta, dolabra vel securis maior & minor. primũ(inquit R.D.in lib.ra.& cõm.)vulgo dicitur סִימָנֵט, alterum vero פַּלְנָא. Tharghũ, בְּאִזְמֵילְיָא: quia huiusmodi instrumẽta sunt similia לְאִזְמֵילִין nouaculis, inquit R.D. in cõment. R.Selomóh in commẽt. leuigabit illud dolabris. R. Ionáh scripsit per hoc indicari לְשַׁרְטוּט regulam, vt est ea qua lineare solemus chartam: ita fabri lignarii non solum filum phœnicium, sed & regulas habent ad signandum. Et hoc sequi videtur R.Ionáh.

Aliud, מִקְצֹעַ, Angulus. Nechem.3.20, מִן־הַמִּקְצֹעַ ab angulo vsque ad ostium. Plurale masculeũ, מִקְצֹעִים. & in regimine, Iechez.46.21, ad quatuor מִקְצוֹעֵי הֶחָצֵר angulos atrii. Fœmineum, Iechez.41.22, וּמִקְצְעוֹתָיו & anguli eius illi. Alia forma, Exo.26.23. Et duas tabulas facies לִמְקֻצְעֹת angulis tabernaculi. Et participiũ in hifhíl, Ieche.46.22, Mensura vna quatuor ipsis מְהֻקְצָעוֹת habentibus angulos. Ad verbum sonat angulatis. R.D. in commen. participium est passiuum ex hifhíl הִקְצִיעַ, & exponitur angulatis. i. habentibus angulos suos. Et dictio ista est punctata superne, & est vna è quindecim punctatis quæ sunt in Scriptura. Nomen aromatis, קְצִיעָה, Casia. Psal.45.9, Mirrha, aloes, קְצִיעוֹת casiæ. Vnde & Tharghũ pro קִדָּה casia, habet קְצִיעֲתָא. Et iam(inquit R.David,) scripsimus quòd est קוֹשְׁטְ costus fœmineum, aut costum, quod est radix magni odoris, & arbuscula aromatica. & ita exponit R.Selomóh קִדָּה.

קָצַף Feruere, aut bullire ira. Gene.41.10, Parhóh קָצַף ferbuit ira contra seruos suos. Vel iratus est, excanduit. Iesah.47.6, קָצַפְתִּי iratus sum contra populum meum. sic 57.17. Zechar.1.15, וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קֹצֵף & ira magna ego irascor contra gentes. Iesa.54.9, sic iuraui

מִקְּצֹף vt non iraſcar. Iehoſ. 22.18, יִקְצֹף iraſcetur. Et in hifhil, Deute.9.7, הִקְצַפְתָּ אֶת־יְהוָה iraſci feciſti Dominũ. Et 22, מַקְצִפִים iraſci facientes. Zechar.8.14, בְּהַקְצִיף quum iraſci fecerunt patres veſtri me. Et in hithpahál, Ieſah.8.21, Quum eſurierit וְהִתְקַצַּף iraſcetur. Nomen, קֶצֶף, Ira, Spuma. Nume.16.46, egreſſa eſt הַקֶּצֶף ira. Hoſe. 10.7, כְּקֶצֶף ſicut ſpuma ſuper faciem aquarum. Irm.10. 10, מִקִּצְפּוֹ propter iram eius. Pſal.38.2, בְּקֶצְפְּךָ in ira tua. p cum ſeghól. Aliud, קְצָפָה, Decorticatio. Ioél 1. 7, Poſuit vitem meã in deſolationem, & ficũ meam לִקְצָפָה in decorticationem. acſi dicat, decorticata eſt ob multam ſiccitatem. Poteſt etiam exponi, in iram, aut maledictionem, inquit R.D. in lib. ra. R. Abrahám, in ſpumam: quia nihil habebat intra ſe. R. Selomóh vt Tharghum, לְמַפַּחַת נְפַשׁ in laqueum animæ.

קָצַר Anguſtare, arctare, Abbreuiare, Metere. Ieſah. 28.20, quia קָצַר arctum eſt ſtratum. Micháh 2. 7, הֲקָצַר nunquid abbreuiatus eſt ſpiritus Domini? Irme. 12. 13, Seuerunt tritica, וְקֹצִים קָצָרוּ & ſpinas meſſuerunt. Hoſe.10.14, עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם iniquitatem meſſuiſtis. Leui.23.10, וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ & meſſueritis meſſem eius. 1. Sem.6.12, קֹצְרִים קְצִיר־חִטִּים metebant meſſem triticorum. Iechez.42.5, & cubicula ſuperiora קְצֻרוֹת arcta. Eſt tóar. Nume.21.4, וַתִּקְצַר & abbreuiata (vel arctata) eſt anima populi in via. R. Selomóh, Et afflicta eſt anima populi in itinere. i. propter laborem viæ, quia difficilis effecta erat illis. Et nó eſt rectum vt dicamus, & arctata eſt anima populi in via, id eſt dum eſſet in via: quũ non expoſuerit quo loco eſſet arctata. omnis enim locus in quo legeris arctationem animæ in Scriptura, exponitur qua re ſit arctata, atque afflicta, vt Iudic.10.16,

וַתִּקְצַר & afflicta est anima eius propter laborem Israél. Item 16.16, quum angustiis afficeret eum verbis suis, &c. Et quicquid difficile ac durũ euenit homini quod ferre aut non cogitabat, aut nolebat, hoc verbo significatur, quum additur anima. Nomen, קֹצֶר, Abbreuiatio, Afflictio, angustia. Exo.6.9, מִקֹּצֶר רוּחַ propter angustiam spiritus. Tóar, Proue.14.17, קְצַר־אַפַּיִם breuis iris (.i. cito irascẽs) faciet stultitiã. R. Abrahám, irascens omni tẽpore. R. Leui, Breuis.i. velox. acsi dicat, Qui non cõsiderat quæ facit, sed breuiter, & sine mora operatur, faciet stultitiã. Iiób 14.1, קְצַר breuis diebus.i. breues habẽs dies, & tempus. Alia forma, קְצוּרָה & קְצוּרוֹת, vt in participio passiuo. Et est instar בְּרוּכָה בְּרוּכוֹת à masculeo בָּרוּךְ בְּרוּכִים quæ sunt toarim. Et in pihél, Psal.102.24, קִצַּר יָמָי abbreuiauit dies meos. Et in hifhíl, Psal. 89. 46, הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו breuiare fecisti dies iuuentutũ eius.

Nomen, קָצִיר, Ramus, Messis. Iehos. 3.15, Omnibus diebus קָצִיר messis. Iiób 14.9, & faciet קָצִיר ramum sicut plantatio. sic R. Abrahám, & R. Leui, & R.D. Hose.6. 12, etiam Iehudáh posuit קָצִיר plãtarium (vel ramum) tibi . cultui scilicet Behalim. Quum enim cogitarem reducere captiuitatẽ populi mei, tunc Iehudáh posuit ramum tibi, reuersus ad colẽdum Behalim. Iiób 18.16, excidetur קְצִירוֹ ramus eius. Et 29.18, & ros morabitur בִּקְצִירִי in ramo meo, secundum R.D. in lib. rad. & R. Leui, & R. Moseh in cõment. Targhum, בְּחַצְדִי in messe mea. Psal.80.12, misit קְצִירֶיהָ ramos suos vsque ad mare. Tóar forma nominis prædicti, קָצִיר, instar שָׂרִיד. Iesah.17.5, Quum collegerit קָצִיר messor segetem. Illud autem Iesah. 17.11, in die plantationis tuæ &c. נֵד קָצִיר commotio rami in die percussionis infirmantis, &c.

Klz.iii.

R.D.in li.ra.ſic exponit,In die plátationis tuæ creſces .i.multiplicaſti filios, & magnificaſti, & proſpere ceſſit in operibus tuis.At modo Dei ſalutis tuæ oblita es, & Dei fortitudinis tuæ non es recordata. Idcirco mouebitur ramus tuús in die &c.acſi dicat,quòd celeriter peribunt.Et dixit, commotio rami aut plantationis.i. plantationis fidelis,qua ab initio fuiſti plátata, & admodum proſperum ſucceſſum habuiſti:ſed proſperitas illa deficiet,quia oblita es &c.

קָרַר Frigeſcere.Vnde קֹר & קָר & קָרָה,Frigus. Geneſ. 8.22,וְקֹר & frigus,& calor &c. Irme.18.14,aquæ alienæ קָרִים frigidæ. Nachum 3.16, in die קָרָה frigoris. Pſal.147.17, ante קָרָתוֹ frigus eius quis ſtabit? Aliud, Iudi.3.20, Et ipſe ſedebat in cœnaculo הַמְּקֵרָה refrigerii .i. æſtiuo in quod flabat ventus: quod factum erat pro tẽpore æſtiuo refrigerandi gratia. Vnde & Tharghum habet,in cœnaculo domus æſtiuæ.

קָרָא Vocare, appellare, inuocare,Clamare, Legere, Occurrere,obuiam ire, Euenire,accidere, contingere. Gene.1.5, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה & tenebram vocauit noctẽ. Pſal.34.7,iſte pauper קָרָא clamauit.Deut.17.19, וְקָרָא בוֹ & leget in eo. Geneſ.42.38, וּקְרָאָהוּ & accidet illi mors. Iiób 4.14, pauor(.i.id quod timui) קְרָאַנִי euenit mihi. Ieſah.43.22, & non אֹתִי קָרָאתָ me inuocaſti Iahacób. Irme.36.14, volumen אֲשֶׁר קָרָאתָ בָּהּ in quo legiſti. Hoſe.11.1,ex AEgypto קָרָאתִי לִבְנִי reuocaui filiú meum. Ieſah.41.9,קְרָאתִיךָ vocaui te.Irme.6.30, קָרְאוּ לָהֶם vocauerunt eos. Deuter.25.8,וְקָרְאוּ־לוֹ & vocabunt eum. Iudic.14.15,קְרָאתֶם לָנוּ vocaſtis nos. Geneſ.29.35, קָרְאָה שְׁמוֹ vocauit nomen eius Iehudáh.Et 16.11,& paries filium, וְקָרָאת & vocabis &c. Deute.31.29,וְקָרָאת אֶתְכֶם & eueniet

vobis malum.ת est loco ה. Et ſunt qui ita exponunt il lud Ieſa.60.18, וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ &eueniet ſalus muris tuis.At rectum eſt vt ſit ſecundæ perſonæ,& ſecúdum priorem ſignificantiam,hoc eſt,& vocabis(ô Siión)ſalutem muros tuos,& portas tuas laudem.R.Abrahám in cómen. Sút qui exponút,Et eueniet ſalus,vt Deut. 31,&c.paulo ſuprà citatum.Alii exponunt,Et clamabit ſalus ad muros tuos.At rectú eſt vt exponatur,Et vocabis, ô Siión, ſaluté muros tuos,& portas tuas laudé. Tharghum,Et eueniét redemptiones muro tuo,& ſuper portis erunt laudantes.Ieſah.7.14,& pariet filium, וְקָרָאת שְׁמוֹ & vocabit nomé eius Himmanuél.ſic Tharghú,וְתִקְרֵי.R.Selomóh,Spirit' ſanctus requieſcet ſuper eú,& vocabit &c.R.Abrahám & R.D.in cómen.& vo cabit ipſa puella. Ioél 2.32, quos Dominus קֹרֵא vocat. Chabac.2.2,קוֹרֵא בוֹ legens in ea. Pſal.99.6,קֹרְאִים clama bant ad Dominum. א quieſcit. Et ſic חֹטְאִים, vide חָטָא. Et 86.5,omnibus קֹרְאֶיךָ inuocantibus te.Ieſa.51.19,duo hæc קֹרְאֹתַיִךְ eueniút tibi. Eſt cum motu א,inquit R.D. in lib.rad.& cóment. Eſtér 5.12, ego קְרוּאָ לָהּ inuitatus ab ea cú rege. Ieche.23.23,principes וּקְרוּאִים,id eſt גְּדוֹלִים magni,magnates,maiores. 1.Semu.9.13, poſtea comedent הַקְּרֻאִים maiores. Tharghum, זְמִינַיָּא parati, ſcilicet ad edendum. Et ſic R.D.in cóment.qui inuitati ſunt, & parati ſunt ad comedendum ibi.R.Selomóh,in loco accubitus magnatum. Ex accubitu enim, qui eſſet magnus agnoſcebatur. Nume. 26.9, קְרוּאֵי maiores congregationis.Scribitur cum ו,& legitur cum י.Eſt enim duplex lectio קְרוּאֵי,& קְרִיאֵי, quod eſt nomen tóar, & idem ſignificant.Et ſic 1.16,iſti קְרִיאֵי maiores congre gationis.1.Sem.3.8,& addidit Dominus קְרֹא־שְׁמוּאֵל vocare Semuel.Ieſa.1.13,קְרֹא מִקְרָא vocare vocationé.Irm.

11.14, in tempore קְרָאָם clamandi eos(.i.quo clamauerint)ad me.Deuter.4.7,in omni קָרְאֵנוּ clamare noſtro ad eum. 2.Reg.5.7,כִּקְרֹא quũ legiſſet rex Iſraél אֶת־הַסֵּפֶר literas,ſcidit veſtimenta ſua. Pſal.141.1,בְּקָרְאִי־לָךְ quum clamauero ad te.1.Semu.22.11,לִקְרֹא ad vocandum. Iudic.8.1,cur hoc feciſti nobis,לְבִלְתִּי קְרֹאות לָנוּ vt non vocares nos? Venit more deſinentium in ה,inquit R.D. in Michlól. Ieſah.29.11,קְרָא־נָא זֶה lege quæſo hunc. Et 58.1,קְרָא בְגָרוֹן clama in gutture.Pſal.50.15,וּקְרָאֵנִי & inuoca me. 1.Reg.1.32,קִרְאוּ־לִי לְצָדוֹק vocate ad me Sadóc. Ioél 3.9,קִרְאוּ־זֹאת prædicate hoc in gentibus. 1.Reg.21. 9,קִרְאוּ־צוֹם prædicate ieiunium. Exod.2.20,קִרְאֶן לוֹ voca te eũ. Ruth 1.20,קְרֶאןָ לִי מָרָא vocate me Mará. In priori, א eſt cum ſeghól,& eſt cum vno duntaxat ſigno fœmineo,quod eſt נ. In altero,cũ duob',נ & ה,quod eſt in potentia pronuntiationis, inquit R.D.in Michlól. Pſal. 18.4, אֶקְרָא יְהוָה inuocabo Dominum. Irme.7.13, וָאֶקְרָא אֶתְכֶם & vocaui vos.Pſal.86.7,אֶקְרָאֶךָּ inuocabo te.Prou. 20.6, multitudo hominum יִקְרָא prædicabit vnuſquiſque miſericordiam eius:(.i.prædicabit,& dicet miſericordiam eius,& opus bonum quod facit,) & virum fidelitatum quis inueniet? acſi dicat,virũ qui faciat miſericordiam fideliter & veraciter propter Deum, non vt ſe magnificet & iactet in oculis creaturarum, quis inueniet?q.d.difficilis eſt inuẽtu.Et 27.16,&(ſicut)vnguentũ dexteræ ſuæ יִקְרָא prædicabit.quod eſt vnguentum aromatarii,& quod factum eſt dextera ipſius.Dani.10.14, vt faciam te intelligere quod יִקְרָה continget populo tuo.eſt cum ה. Gene.42.4,פֶּן־יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן ne forte accidat illi mors. Et 24.57,נִקְרָא לַנַּעֲרָ vocemus puellam. Ieſah.65.24, antequam יִקְרָאוּ clament,ego exaudiam.

diam. Hose.11.7,וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ & excelsum inuocabunt eum. redundat(eum.) Prouer.1.27, tunc יִקְרָאֻנְנִי inuocabunt me. Prius נ redundat. Irme.3.19,אָבִי תִּקְרָאוּ־לִי pater mi vocabis me. vel, vocabitis me. Est enim duplex lectio, תִּקְרְאִי, & תִּקְרָאוּ. idcirco scribitur cum ו, & legitur cũ י. Exod.1.10,כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה quũ contigerint bellũ. pro, bella & bella, vt exponit R.D. in lib.rad. Iesa.41.22, quæ תִּקְרֶינָה cõtingẽt. deficit א. Ruth 1.20, ne תִּקְרֶאנָה לִי vocetis me Nahomí. Et in hifhíl, Irme.32.23,וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת & euenire fecisti eis omne malum hoc. Et in nifhál, Deut.28.10, quia nomen Domini נִקְרָא inuocatum est super te. Exo.5.3,נִקְרָא occurrit nobis. Estér 4.11, non נִקְרֵאתִי fui vocata. 2.Semu.1.6, נִקְרֹא נִקְרֵיתִי forte fortuna veniendo, casu veni in montẽ Ghilbóah. Prius est macór perfectum, cui simile habes in שָׁאֹל in nifhál: alterum verò præteritum, secundum morem desinẽtium in ה, sicut נִגְלֵיתִי à גָּלָה, inquit R.D. in Michlól & lib.rad. & commen. vbi exponit, fortuito veni, quia nesciebam me illum inuenturum illic. Iesah.48.2,נִקְרָאוּ vocati sunt. Estér 6.1, & fuerũt נִקְרָאִים lecta coram rege. Iesah.48.1,הַנִּקְרָאִים qui vocamini nomine Israél. Gene.2.23,לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה propter hoc vocabitur virissa. Iesah.1.26, posthac יִקָּרֵא לָךְ nomen erit tibi Ciuitas iusti. Deuter.22.6, quum יִקָּרֵא occurrerit nidus auis. Gene.48.6,יִקָּרְאוּ vocabũtur. Et in pihél, Iesah.48.12, Israél מְקֹרָאִי vocatus meus. i. appellatus à me Israél. est participiũ passiuum. Et in puhál, Iesah.48.8, & præuaricans ab vtero קֹרָא לָךְ vocatur nomen tibi.

Tóar, קָרִיא, & plurale קְרִיאֵי quære in participio passiuo cal, Nume.26.9. Nomen, מִקְרָא, Conuocatio, Locus in quo congregantur homines qui conuocantur.

Scriptura etiam ſancta hoc nomine appellatur, quòd legi debeat. Exod. 12. 16, & in die prima מִקְרָא־קֹדֶשׁ cõuocatio ſanctitatis. Eſt enim nomen ſubſtãtiuum, inquit R. Selomóh & R. D. Nechem. 8. 8, & legerũt in libro legis Dei &c. & intellexerũt בַּמִּקְרָא in ſcriptura. Leuit. 23. 2, ſolennitates quas vocabitis מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ cõuocationes ſanctitatis. Ieſah. 4. 5, & creabit &c. & ſuper מִקְרָאֶהָ loca cõgregationis eius nubẽ per diem. i. ſuper loca in quibus congregantur, inquit R. D. in lib. rad. In cóment. verò exponit, Ab initio manſit nubes gloriæ in tabernaculo, & in domo ſanctuarii: ſed quando reuertetur captiuitas, cõſpicietur nubes gloriæ ſuper domibus ſapientũ, magnatũ, & miſericordiũ, ſiue proborũ. Et hoc eſt quod dixit, Super omnẽ locũ montis Siión, & ſuper מִקְרָאֶהָ loca cõgregationis eius, nempe Siión: ſic dicta, quòd vocetur illuc cógregatio corã ſapientibus. Alia forma, קְרִיאָה, Vocatio, lectio, prædicatio. Ionáh 3. 2, וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה & prædica in ea prædicationẽ quã ego loquor tibi. Tharghum, Et propheta in ea prophetiã. Aliud, קְרָאָה, Occurſus. nõ niſi in regimine inuenitur. Hamós 4. 12, præpara te לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ in occurſum Dei tui. Num. 22. 34, לִקְרָאתִי, in occurſum mei. Et קוֹרֵא eſt Perdix. Irm. 17. 11, קֹרֵא perdix collegit, & nõ peperit, faciens diuitias, & non in iudicio. i. ſicut perdix colligit alterius auis oua, & cubat ſuper ea acſi eſſent ſua, & non parit: ſic qui facit diuitias, & non in iudicio. Sunt qui exponũt de perdice maſculeo, qui cubat ſuper oua quæ peperit perdix fœmina: & hoc eſt, Et non peperit: quia ipſe non parit oua. Et verum eſt quòd maſculus ſicut & fœmina cubat ſuper oua: & quia eſt nomẽ ſpeciei, vtrunque comprehendit ſexum.

קרב Appropinquare, accedere, Offerre, Bellare. Genes.20.4, nō קָרַב אֵלֶיהָ appropinquauit illi. Deuter.25.11, וְקָרְבָה & appropinquauerit vxor vnius. vice participii ponitur tóar. Psal.27.2, בִּקְרֹב dum appropinquāt mihi. Vel, quum bellant aduersum me. Sunt (inquit R. D.) qui exponunt, Quum pugnāt &c. Exod.36.2, לְקָרְבָה vt accederet ad opus. ק cum camés chathéph. Et 40.32, וּבְקָרְבָתָם & quum accedēt ad altare. est vt וּבְקָרְבָם, inquit R. Selomóh in cōmen. i. quādo appropinquabunt. Iesah.65.5, qui dicunt, קְרַב אֵלֶיךָ sta apud te, ne appropinques mihi. Ita exponit R. Selomóh & R. Abrahám & R. D. in cōment. Et trāsitíuum secundum R. D. in lib. rad. 2. Reg.16.12, וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּזְבֵּחַ offerre fecit (sub. oblationem suam) rex super altare. Vel est intransitiuū, pro, & accessit ad altare. עַל pro אֶל. Idem scribit in comment. Et quia omnia alia in binián cal sunt intransitiua, posterior expositio recta est. Iehos.3.4, ne תִּקְרְבוּ appropinquetis illi. Et in nifhál, Exod.22.7, וְנִקְרַב & accedet. Et in pihél, Ieche.36.8, קֵרְבוּ לָבוֹא appropinquauerunt vt veniant. Est verbū intransitiuū hoc loco, inquit R. D. in lib. rad. & comment. Hose.7.6, quia קֵרְבוּ כַתַּנּוּר לִבָּם accedere fecerūt sicut clibanum cor suum. i. accedere fecerunt cor suū accensum vt clibanus ad opus malum. acsi dicat, Ad male cogitandum posuerūt cor suum, vt malum quod cogitauerunt, perficerent. R. Selomóh, quia præparauerūt cor suum in opere insidiarum, quod erat vt clibanus quem succendunt ad coquendum. Tharghum intransitiue vertit, Accesserunt ad consiliū peccatorum. Imperatiuum instar פַּלֵּג, quanquā ק est cum cames, propter ר literam quæ non recipit daghés: vt Iechez. 37.17, וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ

Ll.ii.

& appropinquare fac illa vnum ad vnum tibi. Iiób 31. 37, tanquam ducem אֲקָרְבֶנּוּ appropinquare faciã illum.

Et in hifhil, Exod. 14. 10, & Parhoh הִקְרִיב appropinquare fecit, sub. מַחֲנֵיהוּ castra sua. Eſt enim transitiuum, inquit R.D. in lib. rad. & R. Abrahám in cómen. vbi ſcribit, הִקְרִיב in tota Scriptura eſſe verbum tranſitiuum. R. Selomóh, Erat ſcribédum קָרַב. Quid eſt הִקְרִיב? eſt appropinquare fecit ſeipſum. Scribit tamen R. Dauid poſſe eſſe intranſitiuum. Et Gene. 12. 11, quum הִקְרִיב appropinquaſſet vt ingrederetur AEgyptum: R. Abrahám ſcribit, Quũ appropinquare feciſſet turmam ſuá. Vel eſt (inquit) ex verbis intranſitiuis, quia inueniuntur verba tranſitiua & intranſitiua. Leuit. 23. 16, וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה & offeretis oblationem nouam. Et 3. 7, ipſe מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ offert oblationem ſuá. Num. 3. 4, בְּהַקְרִבָם quum offerrent ipſi ignem alienum. Et cum י, Nume. 26. 61, בְּהַקְרִיבָם. Exod. 28. 1, הַקְרֵב accedere fac. Malachi 1. 8, הַקְרִיבֵהוּ offer illud. Leuit. 7. 3, & omnem adipem eius יַקְרִיב offeret. Et 8. 6, וַיַּקְרֵב & accedere fecit Moſéh. Tóar, 1. Semu. 17. 41, ambulans, וְקָרֵב & appropinquás. Nume. 1. 51, & extraneus הַקָּרֵב qui acceſſerit. Deuter. 20. 3, vos קְרֵבִים propinqui eſtis (appropinquatis) hodie prælio.

Alia forma, Gene. 45. 10, & eris קָרוֹב propinquus mihi. Exod. 13. 17, quia קָרוֹב הוּא propinqua eſt. Ieſah. 57. 19, longinquo וְלַקָּרוֹב & propinquo. Et 33. 13, קְרוֹבִים propinqui. Deuter. 4. 7, cui ſint dii קְרֹבִים propinqui. Et 21. 6, הַקְּרֹבִים qui propinqui ſunt occiſo. Geneſ. 19. 19, ciuitas hæc קְרֹבָה propinqua. Iechez. 22. 5, הַקְּרֹבוֹת quæ propinquæ, & quæ longinquæ. Nomen, קִרְבָה, Propinquitas, Appropinquatio. vt בִּרְכָה. Ieſa. 58. 2, קִרְבַת appropinquationem Dei. Pſa. 73. 28, קִרְבַת appropinquatio Dei, mihi

bonum. Aliud,קָרְבָּן,Oblatio. Et ſunt quinque cum camés, & ב cum rapheh, vt eſt annotatum in Miſráh. Leuit.1.2,homo quum obtulerit ex vobis קָרְבָּן oblationem.Et 7.14.Idem 17.4,Et 27.9 & 11.Et cum ה,Iechez. 40.43,caro הַקָּרְבָּן oblationis.Reliqua ſunt cũ pathách, & ב cú daghés, Nume.31.50,& obtulimus אֶת קָרְבַּן oblationem Domini. Et ק cum ſúrec, Nechem.13.31,וּלְקֻרְבַּן & ad oblationẽ. Leuit.1.2,offeretis קָרְבַּנְכֶם oblationem veſtram. Aliud,קְרָב,Bellum,prælium. Iiób 38.23, ad diem קְרָב belli.Pſal.55.22,וּקְרָב לִבּוֹ & ad præliũ cor eius. ſubauditur enim ל, ſecundum R.Selomoh & R.D. in cõmen.Et ר litera eſt cum camés chatheph vice camés lati,euphoniæ gratia. Vel eſt altera ſpecies, inquit R. Dauid,nempe קְרוֹב cũ chólem:quod propter maccáph mutatum eſt verſu 19, in camés chathéph , מִקֲּרָב־לִי à bello(quod eſt)mihi. Pſal. 68.31,קְרָבוֹת prælia. Aliud, קֶרֶב,Medium,Venter, ſic appellatus,quòd ſit in medio corporis.& metaphorice nonnunquã Cogitatio. Pſal. 64.7,וְקֶרֶב אִישׁ & intimũ vniuſcuiuſque, & cor profundum. R.D.in cõment.acſi dicat,Quicquid poteſt homo ſcrutari,& inueſtigare corde ſuo,& omnis profunditas cogitationum , quicquid poteſt excogitari בְּקֶרֶב אִישׁ intimo viri,totum eſt in conſiliis,aut cogitationibus eorũ:quia nõ poteſt eſſe aliquid cuipiã profundius his quæ ſunt in conſiliis ac cogitationibus cordis. R. Selomóh, Et cogitatio vniuſcuiuſque. Gen.45.6,בְּקֶרֶב in medio terræ.Leui.3.3,adipem operientẽ אֶת־הַקֶּרֶב inteſtinum.aut ventrem. Exod.12.9, וְעַל־קִרְבּוֹ & cum inteſtino(vel vẽtre)eius. עַל enim ponitur vice עִם, inquit R.Abrahám in cõment.1.Reg.17.21,reuertatur quæſo anima pueri huius עַל־קִרְבּוֹ in viſceribus eius.Gene.24.

3,habito בְּקִרְבּוֹ in medio ei'. Et 18.12,& risit Saráh בְּקִרְבָּהּ intra sese.i.in medio cordis sui.

קָרָה Contignare,Tignis,tecta coniungere, & operire,Contingere,euenire, vsuuenire, Occurrere. Estér 4. 7, & narrauit ei Mordochái quicquid קָרָהוּ contigerat sibi.Quæ sunt cũ א, quære in קָרָא.Gen.44. 29,וְקָרָהוּ & cõtinget(eueniet) illi mors.Deut.25.18,קָרְךָ occurrit tibi.Futurũ quære in nomine מִקְרֶה,& in קָרָא.

Et in pihél, Nechem.3. 3, Ipsi קֵרוּהוּ contignauerunt eam.i.posuerunt trabes, & ordinauerũt super portam, vt exponunt R.Selomóh & R.Abrahám in commen. Et p quod secundum normam debuerat esse cum chiríc,habet seri propter ר quod non suscipit daghés.Psa. 104.3,הַמְקָרֶה qui contignat aquis cœnacula eius.vel superiora eius.i.nubes superiores quæ sunt veluti contignatio super terram,ait R.D. in comment.2.Para.34. 11,וּלְקָרוֹת אֶת־הַבָּתִּים & ad contignandum domos. Et in hifhíl, Gene.27.20, Quia הִקְרָה occurrere fecit Dominus &c. R.Selomóh, præparauit. Nume.35.11, וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים & constituetis vobis ciuitates.Est enim verbũ deductum à קִרְיָה ciuitas,inquit R.D.in lib.ra. & R.Abrahám in comment.R.Selomóh,& præparabitis.Genes. 24. 12, הַקְרֵה־נָא לְפָנַי occurre quæso ante me. Vel, obuiam venire fac. Tharghum זַמֵּין־ præpara nũc. Et in nifhál,נִקְרֵיתִי,& יִקָּרֶה quære in קָרָא in nifhál. Futurum defectiuum,Nume.23.4,וַיִּקָּר & occurrit Deus ipsi Bilhám.R.Selomóh scribit esse verbum vituperii:acsi dicat,Cum duritia,& contemptu apparuit illi. Illud autẽ 1.Sem.28.10,si יִקְּרֵךְ cõtinget tibi punitio &c.secũdũ normã debuerat esse cum camés יִקָּרֵךְ,ex nifhál: acsi dicat יִקָּרֶה לָךְ.Et rectum est(inquit R.D.in li.rad.)vt sit

ex cal, & est cum daghés euphoniæ gratia, sicut dictum est de מִקְדָּשׁ in קָדַשׁ. Idem scribit in commen. Nomẽ vniuersale, præposito מ. Eccles.10.18, Propter pigritias inclinabit se (vt cadat) הַמְּקָרֶה contignatio. Acsi dicat, Inclinabuntur tigna vt cadant, propter iugem stillationem quæ est super illis. Aliud, קוֹרָה, Tignum. 2. Reg.6.5, vno cadere faciente הַקּוֹרָה tignum. vel trabẽ. Gene.19.7, venerunt in vmbra קֹרָתִי tigni mei. Cant.1. 17, קֹרוֹת tigna domorum nostrarum cedrina. Aliud, קִרְיָה, Ciuitas. Deuter.2.37, non fuit קִרְיָה ciuitas. Psalm. 48.3, קִרְיַת ciuitas regis. Iesah.29.1, קִרְיַת חָנָה דָוִד ciuitas in qua mansit Dauid. ת est loco ה, vel est in regimine, & deficit הַנִּסְמָךְ, inquit R.D. in lib. rad. Et in comment. קִרְיַת (inquit) non est coniunctum, sed ת est loco ה absoluti, sicut Leuit.8.26, חַלַּת מַצָּה אַחַת, pro חַלָּה. & Psal.58. 5, חֲמַת־לָמוֹ, pro חֵמָה. At R. Abrahám in comment. scribit esse in regimine, & deficere dictionem אֱמֶת veritatis, aut fidei. i. fidelis, aut quippiã simile: vt sit, ciuitas fidelis &c. Vel sic est cõsuetudo linguæ, vt dictionem in regimine existentem iungat præterito, vt Hose.1.2, תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה. R. Selomóh, Ciuitas quæ fuit ædificata in ciuitate in qua mansit Dauid. Duale, Irme.48.1, Capta est קִרְיָתָיִם Chiriatháim. sed rectum est vt sit nomen vrbis ex vrbibus Moáb: & sic meminit illius in narratione vrbium Moáb eodem capite, versu 22, Et super Chiriatháim, & super Beth ghamúl, & super Bethmehón, & super קְרִיּוֹת Cherióth. Et 41, Capta est הַקְּרִיּוֹת Cherióth. (ר cũ chiríc, & י cũ daghés). i. vnaquæque ex vrbib⁹. est enim plurale. Sed vt inquit R. Dauid, est nomen vrbis Moáb, licet scriptum sit cum ה notificatiuo, quod propriis nominibus iungi non solet, nisi forsan rarissi

me:vt Iud.8.10,בַּקַּרְקֹר in Carcór,quod est sicut בְּהַקַּרְקֹר, quia ב est cum pathách,quod habet in potentia ה notificatiuum.Et venit cum ת loco ה signi fœminei,aut radicalis literæ ה,inquit R.D.in lib.rad. Prouerb.8.3,לְפִי־קָרֶת in ostio ciuitatis.Appellat ostium פִּי os,metaphorice.Vt enim verbum ex ore,itidem & homines è ciuitate egrediũtur. Alia forma & significatio,מ præposito,מִקְרֶה,Accidens,euentus, contingentia.1.Semu.6. 9,מִקְרֶה הוּא accidẽs est. Eccle.3.19,כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם(tria hæc,sunt cum seghól,& absoluta) Quia euentus filiorum hominum, & euentus animalis,& euentus vnus eis.R.Selomóh in commen. Dedit Deus euentũ filiis hominum, & euentũ animali,& euẽtum eundem dedit vtrisque.R.Abrahám,Hic versus est secundũ cogitationes filiorũ hominũ qui nõ habẽt sapientiã,nec intelligentiam, qui videntes accidens vnum esse homini, & animali, putarunt illa habere eundem spiritum,nec præstare hominem animãtibus cæteris.Ruth 2.3,וַיִּקֶר מִקְרֶהָ & accidit accidẽs eius.

Alia forma,Leuit.26.21, Et si ambulaueritis mecum קֶרִי per accidens.fortuitu. Et 24, ambulabo etiam ego vobiscum בְּקֶרִי per accidens.forte fortuna, siue fortuitu.acsi dicat, Si dixeritis quòd flagella quæ adduco super vos,forte fortuna eueniunt &c. Tharghum, בְּקַשְׁיוּ dure.R.Abrahám in comment. dictio קֶרִי,vt nonnulli dicunt, significat robur & victoriam:vt quum quispiam roborat cor suum,& non pauet superari, aut vinci.Et non est illi similis dictio in Sacris literis.& secũdum istos verti potest,pertinaciter.Alii exponũt,accidentaliter,siue forte fortuna. Et secundum vtranque expositionẽ,in קֶרִי deficit ב: & sic est בְּקֶרִי in secũdo exemplo.

emplo.Vel ſubaudiendum eſt הֲלִיכַת ambulatione pertinaci,aut continenti.R.Menachém(vt refert R.Selomóh)deducit à יָקַר prohibere:vt Prouer.25.17, הֹקַר רַגְלְךָ prohibe pedem tuum.Cui aſtipulatur & Tharghú,habens(vt dictum eſt)dure.Et eſt ſenſus, Et indurant cor ſuum prohibendo ne mihi appropinquent.

קרח Decaluare,depilare caput.Micháh 1.16,קָרְחִי וָגֹזִּי decalua te,& tonde te.Sunt ex cal actiuo intrãſit.uo. Leuit.21.5,non יִקְרְחֻה קָרְחָה decaluabunt(ſub. ſuper mortuo,more Chaldæorũ)caluitium in capite ſuo. In margine ſcribitur ſine ה,יִקְרְחוּ. Et in niſhál,Irme. 16.6,Et nõ יִקָּרֵחַ לָהֶם caluitiũ erit(vel fiet)pro eis. Vel,& nõ decaluabit ſe quiſpiã propter eos. Et in hifhíl,Ieche.27.31,וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָא & decaluabũt ſuper te caluitiũ.Erat indiciũ luctus decaluatio. In קָרְחָא, א eſt loco ה.Ieche.29.18,caput מֻקְרָח decaluatum. Tóar.Leui.13.40, Et vir quum depilatum fuerit caput eius, קֵרֵחַ הוּא caluus eſt. Nomen,קָרְחָה,Caluitium.Deute.14.1,nõ incidetis vos, neq; ponetis קָרְחָה caluitiũ inter oculos veſtros. Alia forma. Leuit.13.42, Et ſi fuerit בְקָרַחַת אוֹ בְגַבַּחַת in loco decaluato,vel caluitio.ſiue in loco in quo non ſunt pili.nam iuxta R.D.in lib.rad.in radice גָּבַח, hoc pacto differũt:quia גַּבַּחַת eſt locus in quo non ſunt capilli ſiue pili:ſed קָרַחַת eſt locus in quo fuerunt capilli,ſed decaluatus & depilatus eſt.quæ differẽtia liquido cõſtat ex paulo præcedenti contextu.At iuxta R.Abrahám,קֵרֵחַ eſt cuius vertex capitis eſt depilatus, גִּבֵּחַ is cuius frõs eſt depilata.R.Selomóh, depilatio verticis verſus faciem,eſt גַּבַּחַת:depilatio vero quæ eſt hinc & inde (.i.ante & retro)eſt קָרַחַת.Micháh 1.16,dilata קָרְחָתֵךְ caluitium tuum ſicut aquila. Aliud, קֶרַח, Glacies, κρύ-

σταλλος, Cryſtallus. Iiób 6.16, qui (torrentes) denigrantur מִפְּנֵי־קָרַח à glacie, vel, propter glaciem. Et 37.10, à flatu Dei dabit קָרַח glaciem. Vel ſic, A voluntate Dei dabitur glacies. Tharghum, A verbo (.i. iuſſu) Dei dabitur glacies. R. Leui, à voluntate Dei. R. Abrahám Peruſól, A volũtate, & ordine voluntatis Dei datur glacies ſuper terrã tempore quo cõgelantur aquæ, vel ros, & ſtillæ nocturnæ, tẽpore quo deſcendunt paulatim paulatim, efficitque vt ſit glacies, quæ poſtea liquefacta, defluit, ac decurrit. Pſal. 147.17, mittit קַרְחוֹ glaciem ſuã.

קָרַם Tegere carnem pelle. Iechez. 37.6, וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר & operiam vos pelle. Et 8, וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר & operta eſt ſuper eos cutis. Eſt enim intranſitiuum, ſuprà vero tranſitiuum, vt ait R.D. in lib. rad. & cõment.

קֶרֶן Cum ſex punctis, eſt Cornu. & per tranſlationẽ, Fortitudo, poteſtas, regnum. 1. Semu. 2.10, & exaltabit קֶרֶן cornu chriſti ſui. Irme. 48.25, נִגְדְּעָה קֶרֶן מוֹאָב fractum eſt cornu Moáb. Iehoſ. 6.5, בְּקֶרֶן cum cornu arietis. Dani. 8.8, fractum eſt הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה cornu magnũ. 1. Semu. 2.1, רָמָה קַרְנִי exaltatum eſt cornu meum in Domino. R. Dauid, fortitudo appellatur cornu, quòd ſit locus altior qui ſit in animali: & etiã fortitudo eius, quemadmodum dictum eſt Deuter. 33.17, His populos cornu petet. Et de homine metaphorice dictũ eſt, acſi dicat, exaltauit caput meũ: iuxta illud Pſal. 27.6, Et nũc exaltabit caput meũ ſuper inimicos meos. Duale, Hamós 6.13, Accepim' nobis קַרְנָיִם cornua. Chab. 3.4, קַרְנַיִם cornua à manu eius ei. Vel potius, ſplendores. ſic R.D. in lib. ra. & R. Abrahám, & R. Selomóh in cõm. Dixit enim in principio, Et ſplẽdor ſicut lux erit: & idem repetens aliis verbis, ait, ſplendores &c. Item ꝑ cum ſe-

ua, quanquam eſt duale. Dani. 8. 3, & ei קְרָנַיִם וְהַקְּרָנַיִם
גְּבֹהוֹת cornua,& cornua excelſa. Plurale,Deuter.33.17,
וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו & cornua vnicornis cornua eius.Plurale
fœmineum,Exo.29.12,ſuper קַרְנֹת cornua altaris.Irme.
17.1,וּלְקַרְנוֹת & in cornibus altaris. Abſolutum,Ieche.
43.15,הַקְּרָנוֹת cornua quatuor. Verbum in cal,Exo.34.
29,Et Moſeh neſciebat quod קָרַן ſplenderet cutis vultus
ſui.Inſtar enim cornuum,è facie illius egrediebantur
ſplendores, aut radii ſplendentes. Vnde R. Abrahám
in comment.hoc modo ſcribit,Neſciebat &c. eo quòd
apparuit gloria ante faciem illius:idcirco ſplendere
fecit eum ſecundum ſplendorem firmamenti. Et ſic
ſuprà Chab.3.4,קַרְנַיִם. R.Selomóh ſcribit quòd lucem
emittebat inſtar cornu.Et Tharghũ,Et neſciebat quòd
creuiſſet ſplẽdor gloriæ faciei ſuæ. Altera ſignificatio
in hifhíl, Pſa.69.32,iuuencus מַקְרִן cornificans.

קָרַס Eſt כָּרַע כָּפַף,Incuruare.Ieſah.46.2,קָרְסוּ כָּרְעוּ curuauerũt ſe,incuruauerũt ſe pariter.Vtrunq; verbum idem ſignificat.Tharghũ,אִתְקְצִיצוּ וְאִתְקְטִיפוּ ſucciſi ſunt,exciſi ſunt. Et 1,כָּרַע בֵּל קֹרֵס נְבוֹ curuauit ſe Bél,incuruauit ſe Nebó. Hinc dicitur קֶרֶס,aut קֶרֶס,Vncinus curuus.Exo.26.33,& pones velũ ſubter הַקְּרָסִים vncinos.

קָרַע Scindere,rumpere, Aperire. 1.Semu.15.28, קָרַע יְהוָֹה אֶת־מַמְלְכוּת ſcidit Dominus regnum Iſraél. Irm.22.14,וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי & aperiet ei feneſtras. Vbi חַלּוֹנָי ponitur pro חַלּוֹנִים, inquit R. Dauid in comment. & Michlól,& lib.rad.2.Reg.5.8, vt quid קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ ſcidiſti veſtimenta tua? Dicitur & de loquacibus,qui ob nimiam loquendi continuationẽ videntur carnem ſcindere,ait R.D.vt Pſal.35.15,קָרְעוּ aperuerunt(ſub.os ſuũ, præ multitudine riſus)וְלֹא־דָמּוּ & nõ ſiluerũt. ſub.à ſuo

risu, siue derisione sua. Vel, oblocuti sunt contra me, acsi carnem meam scinderent. R. Ioséph, Sciderunt, sub. illud quod nequibát suere. R. Abrahám, Dixit metaphorice, Sciderunt carnem meam: quia loquebantur mala de illo. R. Selomóh, Si scidissent carnē meā, sanguis meus non fluxisset in terram, quum cæderent faciem meam. R. Himmanuél, Sciderunt cor meum, quanquā ex illo nō eduxerūt sanguinem. Et sic est scissio cordis absque sanguine: & erit דָּמוּ verbū à דָּם quod est sanguis, significans sanguinem fundere. Vel, sciderunt cor meum, & non siluerunt, id est nō cessauerunt illud scindere. à דָּמַם. 1. Reg. 11.31, קָרַע scindo. 2. Semu. 15.32, קָרוּעַ כֻּתָּנְתּוֹ scissus tunica sua. 1. Reg. 11.11, קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה scindendo scindam regnum. 2. Semu. 3.31, קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם scindite vestes vestras. Irme. 4.30, quū תִּקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינַיִךְ scideris stibio oculos tuos. Et in nifhál, 1. Reg. 13.3, ecce altare נִקְרָע scissum est. Nomen, קֶרַע, Scissio. 1. Reg. 11. 30, & scidit illam in duodecim קְרָעִים scissiones. i. partes. Prouerb. 23.21, וּקְרָעִים & scissiones (.i. vestes scissas) induere faciet dormitatio.

קָרַץ Excidere, succidere, Annuere, siue innuere. Prouerb. 10.10, קֹרֵץ עַיִן Innuens oculo. Et 16.30, קֹרֵץ שְׂפָתָיו innuens labiis suū perfecit malū. Et in puhál, Iiób 33.6, E luto קֹרַצְתִּי excisus sum. i. formatus. Nomen, Irme. 46.20, קֶרֶץ מִצָּפוֹן excisio ab Aquilone venit. sic R. Selomóh & R. Dauid, Significat etiam iugulationem, & occisionem, apud doctores Hebræorum, vt in Misnáh &c.

קֶרֶשׁ Est לוּחַ, Tabula. Exo. 26.18, Et facies אֶת־הַקְּרָשִׁים tabulas. Et 16, Duo cardines לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד tabulæ vni &c. Sic facies omnibus קַרְשֵׁי tabulis. Iechez. 27.6,

קַרְשֵׁךְ tabulam tuam fecerũt eburneam.i. tranſtra tua, hoc eſt tabulas ſuper quas ſedent remiges.

קשש Colligere,congregare.In pohél, Exo.5.7,Ipſi ibunt,וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן & colligent ſibi paleam. 1.Reg.17.10,מְקֹשֶׁשֶׁת עֵצִים colligẽs ligna. Exo.5.12,לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ ad colligendam ſtipulam . aut paleam minutam, ſeu lignum minutum:vt R.D. in lib.rad.Ieſah.29.21, Et increpantem in porta יְקֹשׁוּן increpabũt . ita R.D.in li.ra.Huius verbi(ait) radicẽ putauit R.Ionáh eſſe קוש. In cõm. vero Et increpanti in porta laqueos tendent. Eſt ex verbis quorum ſecunda quieſcit קוש,ſignificans illaqueare.יָקֹשׁ enim & קוש eiuſdẽ ſunt ſignificantiæ.Et ita habet Tharghũ.Sunt qui deducũt à קָשַׁשׁ, vertẽtes, probris afficient.Sicut enim colligens ligna, aut ſtipulas,colligit hinc inde,& pariter congregat:itidem qui probris afficit hominẽ,colligit maculas eius hinc inde,& illa dicit ipſi.Sic itaque ait, Et increpantẽ in porta probris afficient. pro afficiebant . quia probra hinc inde colligentes,dicebant illi, Nónne tu ſic & ſic feciſti in tali,& tali loco,in tali tempore?R. Selomóh, laqueos tendent. Idem R.Abrahám auenhezra. R.verò Moſéh ſacerdos exponit increpabũt: & quòd ש debuerat habere daghés.Et ſic deducit à קָשַׁשׁ. Et in hithpahál,Sephan.2.1, הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשׁוּ ſcrutamini vos ipſos, & ſcrutamini,gens nõ deſiderabilis.acſi dicat,(ait R.D.) Scrutamini vos à maculis veſtris malis,deinde ſcrutamini alios.Trãſlatio eſt à קַשׁ minutis paleis, atque reb' quæ exactiſſima egent perſcrutatione.Et ſic dicunt doctores noſtri,Scrutare teipſum,deinde alios: aut iuſtifica teipſum,poſtea alios.Idem ſcribit & in comment. Et ש in וָקוֹשׁוּ eſt cum daghés ob defectum literæ defi-

ciétis.i.alterius ש,ſicut & in סֹבּוּ. R.Selomoh,Cōgregate vos,& colligite vos pariter,vt ſuprà Exo.5.12. ſic R. Moſéh.R.Abrahám,increpate vos,& increpate. Nomē,קַשׁ.Ieſa.3.24,ſicut cōſumit קַשׁ ſtipulā lingua ignis.

קָשָׁא Vnde קִשֻּׁא,Cucumis. Nume.11.5, recordamur piſcium &c. אֶת הַקִּשֻּׁאִים cucumerum &c. Idem R.Selomóh in cōmen.R.Abrahám in cóment.ſcribit א eſſe loco ה,ſicut & in תְּלוּאִים , & ita radicem eſſe קָשָׁה.

Alia forma,מִקְשָׁה,Cucumerarium,Ieſah.1.8. Secundum R.D.in lib.rad.ה eſt loco א,ſicut in מִכְלָה: ſecundum R.Abrahám eſt radicale.

קָשַׁב Attendere,Intendere. In hifhil,Irme.23.18,מִי־הִקְשִׁיב דְּבָרוֹ quis attendit verbo eius,& audiuit? Vel,quis attēdere fecit aurem ſuā &c.Ieſah.21.7,וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב רַב־קָשֶׁב & attēdet (aut attendere faciet aurem ſuā) attentione,multa attentione.Prouerb.1.23,& non erat מַקְשִׁיב attendens. 1.Sem.15.22,לְהַקְשִׁיב attēdere(ſub.melius eſt,)quàm adeps arietum.Pſal.17.1,הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי attende clamori meo. Ieſah.42.23, יַקְשִׁב attendet,& audiet. Pſal.10.17,præparare facies cor eorum,תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ attendere facies aurem tuam. R.Dauid,iuuabis eos vt præparent cor ſuum tibi cū attentione: & tunc attendere facies aurem tuā precationi illorum. R.Himmanuél, Præparaſti cor eorum vt ſit paratū ad precādum te,vt os cordi,& cor ori cōueniant: & auris tua erit intenta,vt illorum precationes exaudiat.& ſic ת in תַּקְשִׁיב eſt ſignum fœmineum. Si verò ſit ſignū maſculeum, ſenſus eſt, Pones aurem tuā attentam illorū precationibus. Secūdum R.Abrahám eſt ſignum fœmineum.

Et in cal,Ieſah.32.3,& aures audientium תִּקְשַׁבְנָה audient.ש cum pathách præter normā. Tóar,Nechem.

1.6,auris tua קַשֻּׁבֶת intenta.2.Paralip.6.40,& aures tuæ קַשֻּׁבוֹת intentæ. Alia forma nomen happohál, secundum R. Ionáh, quia est longum. 1.Reg. 18.29, & non erat qui responderet, neque קָשֶׁב attendere.i. attentio. Sed 2.Reg.4.31,& nō erat vox,neque קָשֶׁב :est tóar,quia est breue. Sed nos(inquit R.D.)inuenimus ipsum longum in omnibus libris correctis, præterquam in libro Ierosolimitano,cui ille innitebatur,in quo est breue.

קָשָׁה Durum, asperū, graue ac difficile esse , Indurare,obdurare,Grauare,aggrauare. 1.Semu.5. 7,קָשְׁתָה grauis est manus eius super nos. Deuter.1.17, & rem quæ יִקְשֶׁה difficilior fuerit vobis,accedere facietis ad me. Et 15.18, nō יִקְשֶׁה graue(durum,aut difficile) sit in oculis tuis. Et in nifhál, Iesah.8.21,& transibit per eá נִקְשֶׁה induratus & famelicus. Et in pihél,trāsitiuum,Gene.35.16,וַתְּקַשׁ & indurauit dum páreret.Vel, aggrauauit (scilicet partus) animam eius,secūdum R. Abrahám & R.Dauid.& est vt וַתְּכַל,quod est ex pihél à כָּלָה. Et in hifhíl, Exod.13.15, quum הִקְשָׁה indurasset Parhóh.sub.cor suum.1.Reg.12.4,pater tuus הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ aggrauauit iugū nostrum. Iiob 9.4,quis הִקְשָׁה אֵלָיו indurauit,(sub.cor suū,) & pacem habuit? ita R.D. & R.Abrahám.i.stetit cū illo in pace, ait R.Leui. 2.Reg. 2.10, הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל difficilis fuisti postulando.i.rem difficilem postulasti:vt exponit R.D.in cōment.Prouerb. 29.1,vir increpationum מַקְשֶׁה־עֹרֶף qui indurat ceruicē, subito conteretur. R.Himmanuél, Vir qui increpatus indurat ceruicem suam,& increpáti non obtemperat, subito conteretur &c. Vel vir increpationum.i.qui alios vt à via sua mala cóuertantur,increpat, & ipse indurat ceruicem suá in his de quibus alios increpat,su-

bito conteretur &c. Vel, vir increpationum. i. qui indiget increpationibus multis, quòd admodum suam indurauit ceruicem, & nõ eruditur increpatione vna, neque se corrigit, subito &c. Tharghũ, Vir qui non suscipit increpationes, & indurat ceruicem, subito conteretur. sic R. Leui in cõment. Genes. 35.17, בְּהַקְשֹׁתָהּ quũ aggrauasset eã (sub. partus ad mortẽ) dum pareret. Deut. 10.16, וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ עוֹד & ceruicem vestram non indurabitis amplius. Tóar, 1. Sem. 25.3, & vir קָשֶׁה durus. Iesah. 19.4, & tradam AEgyptum in manũ אֲדֹנִים קָשֶׁה dominorum duri. R. Dauid, in manu domini duri. Est enim אֲדֹנִים plurale pro singulari. Exod. 18.26, rem הַקָּשֶׁה difficilem afferent. Et 32.9, populus קְשֵׁה־עֹרֶף durus ceruice est. 2. Semu. 3.39, & filii Seruiáh קָשִׁים מִמֶּנִּי fortiores sunt me. Nomen, Deuter. 9.28, ne aspicias ad קְשִׁי duritiam populi huius. Est cum seuá tantum. Tóar fœmineum, Exod. 1.14, seruitute קָשָׁה dura. 1. Sem. 1.15, mulier קְשַׁת־רוּחַ dura (grauis) spiritu sum. Gen. 42.7, & locutus est cum eis קָשׁוֹת verba. scilicet dura. Aliud tóar, מִקְשָׁה, quod est שָׁוֶה, AEqualis, planus. Exod. 25.31, מִקְשָׁה æquale (vel planũ) fiet cãdelabrũ. i. opere æquali, & plano. ita R. D. & R. Abra. & sic Iesa. 3.24, & pro מַעֲשֶׂה מִקְשָׁה קָרְחָה dispositione æquali (sub. criniũ) caluitiũ. acsi dicat, pro dispositione, & æqualitate. non est enim מַעֲשֶׂה in regimine, quum sit cum seghól. q. d. pro dispositione & æqualitate crinium, aut capillorum, vt essent pulchri & æquales. Et rectũ est vt מִקְשָׁה sit tóar ipsius מַעֲשֶׂה, vt sit, dispositione æquali capillorũ. R. Selomóh, מִקְשָׁה facies cãdelabrum. i. nõ facies illud vacuũ, neque fient lucernæ eius, atque calami mẽbratim & seorsum, quæ postea coniungant more aurificum: sed totum fiat fusura

ſura vna,& percutiatur malleo,& fundatur in vaſe aurificis, & diuidantur calami hinc & inde. Tharghum, נְגִיד tractum(aut protractum)fiet &c. quia percuſſione mallei protrahebāt partes hac & illac. Et מִקְשָׁה eſt percuſſio mallei,vulgo כטריץ,*baterie.* Sicut Dani.5.6,genua eius דָּא לְדָא נָקְשָׁן alterum ad alterum colliſa ſunt.

קְשָׂה Vnde קְשׂוֹת,Mediati calami.Exod.25.29,וּקְשׂוֹתָיו & mediatos calamos eius. R. Selomóh ſcribit quòd קְשׂוֹת erant veluti mediati calami vacui ſciſſi in longitudinem, in quorum ſimilitudinē fiebant & aurei:qui manebant ſuper dorſum vnius panis, & diuidebant inter panem & panē, vt inter illos ingreſſus aer, ne mucidi efficerentur,prohiberet.Et in lingua Harabica omnis res vacua dicitur קשוא.

קָשַׁח Crudele & durum eſſe, crudeliter relinquere, elongare à corde. Iiób 39.13,הִקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ reliquit crudeliter filios ſuos.R.Moſéh,Indurauit cor ſuum ad filios ſuos,& aliis illos reliquit. Vel indurare fecit,aut crudeliter relinquere fecit(ſub.eam) Deus filios ſuos: quia Deus ordinauit vt naturâ eſſet crudelis, & filios ſuos relinqueret. R.Leui, Remouit à ſimilitudine ſua appoſitionē cordis ſui. Ieſa.63.16, vt quid errare facies nos Domine de viis tuis, תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ indurabis(pro induraſti)cor noſtrū à timore tuo? Viſa impiorū proſperitate,& longitudine captiuitatis noſtræ, atque contēptu noſtri,induratum eſt cor noſtrū,acſi errare feciſſes nos de viis tuis, & indurare feciſſes cor noſtrū à timore tuo. R.Abrahám in cōment.exponit,תָּסִיר remouebis:& ſic Iiób 39,ſuprà citatum.R.Selomoh,roboraſti.

קָשַׁט Vnde קֹשֶׁט,Veritas,Perfectio. Pſal.60.6, vt fugiant à facie קֹשֶׁט veritatis. aut propter verita-

tem. Vide נָסַס. R.D. in cómen. propter veritatem tuam qua dixisti &c. Et Tharghum pro אֲמִת habet קוּשְׁטָא. & pro בְּתֹם in perfectione, habet בְּקְשִׁיטוּת. Et cũ seuá, Prouerb. 22.21, vt scire facerem te קֹשְׁטְ veritatem eloquiorum veritatis.

קשט ש cum puncto in sinistro cornu. Vnde קְשִׂיטָה, quod est מָעָה, Nummus, inquit R.D. in lib. ra. R. quoque Hachibáh, Quum (inquit) irem in Harabiã, audiui quòd nummum vocabant קְשִׂיטָה. Gene. 33.19, & emit partem agri &c. centũ קְשִׂיטָה nummis. Tharghũ, centum חוּרְפָן agnis. Iiób 42.11, & dederunt ei vnusquisque קְשִׂיטָה אֶחָת nummum vnum. vel agnam vnam, secundum Tharghum & R. Abrahám auenhezra.

קשר Ligare, colligare, cóiungere, Cóiurare. 1. Reg. 16.16, קָשַׁר coniurauit Zimri. Deut. 6.8, וּקְשַׁרְתָּם & ligabis ea. 2. Semu. 15.31, בַּקֹּשְׁרִים inter coniuratores. Gene. 44.30, & anima eius קְשׁוּרָה ligata est cum anima illius. quia scilicet præ amoris magnitudine anima eius erat acsi fuisset ligata & coniuncta cũ anima illius. Et 30.42, וְהַקְּשֻׁרִים & primitiua erant Iahacób. Sic appellata ob fortitudinem. ligamen enim est fortitudo. Et erant quæ nascebantur in mense Nisan. i. Martii, quæ erant robustiores, cæterísque pinguiores. Iehos. 2.21, וַתִּקְשֹׁר אֶת־תִּקְוַת הַשָּׁנִי & ligauit filum coccineum. Et in pihél, Iiób 38.31, הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה num ligabis (.i. maturescere facies) fructus delicatos Vergiliarum? Gene. 30.41, in omni coitu pecudum הַמְקֻשָּׁרוֹת ligatarum. hoc est primitiuarum. Et in nifhál, 1. Semu. 18.1, & anima Iehonathán נִקְשְׁרָה ligata est cum anima Dauid. Et in hithpahál, 2. Paralip. 24.25, הִתְקַשְּׁרוּ coniurauerũt aduersus eum serui eius. Et 26, הַמִּתְקַשְּׁרִים coniurati. No

men,קֶשֶׁר,& קֶשֶׁר. 2.Sem.15.12, & fuit הַקֶּשֶׁר אַמִּיץ cõiuratio valida.2.Reg.12.20,קֶשֶׁר. Hinc dicũtur ornamenta capitis & colli,vt torques,קִשֻּׁרִים:quòd capiti aut collo vel gutturi alligentur.Iesa.3.20,וְהַקִּשֻּׁרִים & murenulas.

קֶשֶׁת Arcus.1.Semu.31.3,בַּקֶּשֶׁת cum arcu.Psal.44.7, בְקַשְׁתִּי in arcu meo. Iesah.13.18,וּקְשָׁתוֹת & arcubus pueros allident.Psal.37.15,וְקַשְּׁתוֹתָם & arcus eorum.

QVADRATA.

קָדְקֹד Vertex,Vide קָדַד.

קַעֲקַע Nota,signũ, stigma. Leuit.19.28,& scripturam קַעֲקַע stigmatis non ponetis in vobis. R.D.in lib. rad.exponit,חָרוּת exaratam,descriptam,scilicet in carne.qua dictione vtuntur Hebræi sæpius in pihél. Et rectum est vt sit ex radice קָעַע.

קַרְקַר Destruere. Vide קִיר.

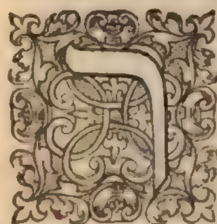
קַרְדֹּם Securis.1.Semu.13.20, וְאֶת־קַרְדֻּמּוֹ & securim suam. Et 21,וְלַקַּרְדֻּמִּים & securibus. Fœmineũ, Irme. 46.22,וּבְקַרְדֻּמּוֹת & cum securibus venerunt.

קַרְסֹל Vnde קַרְסוֹל,Talus pedis,aut crus. 2.Semu.22. 37,& non nutauerunt קַרְסֻלָּי tali mei. R.D.in lib. rad. exponit, אַרְכּוּבוֹתַי genua mea, vel crura mea. Tharghum,& nõ nutauit רְכוּבָתִי genu meum. R.D.in cõment.crura mea.Nam Tharghum pro כְּרָעַיִם crura, Leuit.11.21:habet קַרְסוּלִין. Idem etiam pro,& absciderũt אֶת־בְּהֹנוֹת pollices manuum eius &c. Iudicũ 1.6: habet קַרְסוּלֵי. R.Abrahám, crura mea. R.Selomóh, tali mei. vulgo קבילייא,*Chemille du pied.*

קַרְקַע Pauimentum.2.Reg.6.15,& operuit אֶת־קַרְקַע pauimẽtum domus. Est & nomen loci,Iehos.15.3,& circuit הַקַּרְקָעָה in Carcáah.

קַשְׂקֶשׂ Vnde קַשְׂקֶשֶׂת,Squama.Leuit.11.9,omne cui est pinnula וְקַשְׂקֶשֶׂת & squama in aquis. Iechez.29.4,בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ squamis tuis. 1.Semu.17.5.& lorica קַשְׂקַשִּׂים squamarum erat indutus.id est lorica quæ erat facta opere squamarum,hoc est squamis ferreis ad claudendum foramina annulorum loricæ, ne sagitta ingrederetur per annulum.

ר

Est radicale,nunquã deseruiens,nec recipiẽs daghés,nisi in locis paucissimis.

רָאָה Cernere,intueri,videre. Gene. 29.32, quia רָאָה יְהוָֹה בְּעָנְיִי vidit Dominus afflictionem meam. Nume. 27.13,וְרָאִיתָה אֹתָהּ & videbis eam.Psal.31.8,רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי vidisti afflictionem meam.1.Paralip.17.17,וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר & vidisti me secundum dispositionem hominis dignitatis. R.Selomóh in cóment. AEquasti me, & adduxisti me ad æqualitatem magnorũ.acsi dicat,Paruus eram, & adduxisti me ad æqualitatem principũ populi tui: quia dixisti mihi,Et faciam tibi nomen magnũ secundum nomen magnorum. כְּתוֹר secundum mensuram, & similitudinem. Psal.37.35, רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ vidi impiũ robustũ.Exod.34.35,וְרָאוּ & viderunt. Et 19.4,vos רְאִיתֶם vidistis. Gene.42.21,רָאִינוּ צָרַת vidimus angustiam animæ eius.Psal.54.9,וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה & in inimicis meis vidit oculus meus.sub.id quod volebam.1.Semu.28.13,quid enim רָאִית vidisti? Exod.1.16, וּרְאִיתֶן & videritis. 1.Reg. 22.25,ecce tu רֹאֶה vides. Gene.16.13,nónne etiã hic vidi אַחֲרֵי רֹאִי post videntem me? .i.illa quæ sunt post videntem me.Vel,postquam conspectus est mihi,& vidit afflictionem meã.sic R.D.in lib.ra.R.Abrahám in com

ment.Nónne etiã hîc vidi angelum Domini poſtquã vidit Dominus afflictionem meam?quia ipſe me iugiter videt. R.Selomóh,Nónne &c. eſt ſermo admirantis,Nónne etiam hîc in deſertis vidi nuntiú Dei,poſtquam vidi eos in domo Abrahám,vbi eram aſſueta videre angelos?Scito autem quòd erat aſſueta videre angelos . nam Manóach vidit angelum ſemel, & dixit, Moriendo moriemur, Iudic.13.22. hæc autẽ vidit quatuor vicibus,altera poſt alteram,& nõ expauit. Vel eſt nomen,vt ſit,poſt viſionem meã, hoc eſt prophetiam meam:ſicut ſcripſit R.Iahacób filius Elhazár. Et eſt rectum, inquit R.Dauid. & ſic ſcripſit eſſe nomen illud Ieſah.28.15,Et cum inferno(vel ſepulchro)fecimus חֹזֶה viſionem. ad ſimilitudinẽ שׁוֹאֶה & יוֹרֶה.Ieſa.47.10,non eſt רֹאָנִי vidẽs me.א eſt cú camés vice ſeri, inquit R. D. in Michlól & lib.ra. Exo.20.18,& omnis populus רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת videbant tonitrua.pro audiebãt.Senſus enim viſus eſt cæteris ſenſibus dignior: & idcirco omnes alii ſenſus per trãſlationem dicuntur viſus : & quæ ſunt aliorum ſenſuú propria,illi tribuuntur.Eſtér 1.14,principes &c.רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ videntes faciem regis.Fœmineú, Prouerb.20.12, וְעַיִן רֹאָה & oculus videns. Deuter.28.32, & oculi tui רֹאוֹת videntes . Eſtér 2.9, & ſeptem puellas הָרְאֻיוֹת dignas(conuenientes) vt daret ei è domo regis. acſi dicat , honorabiles quæ eſſent dignæ vt miniſtrarent illi.1.Sem.1.11,ſi רָאֹה תִרְאֶה בָּעֳנִי videndo videris afflictionẽ ancillæ tuæ. Gene.26.28,רָאוֹ רָאִינוּ videndo vidimus. Eccleſ.9.11,cõuerſus ſum,וְרָאֹה & videre.pro vidi. Vnde Tharghũ habet,וַחֲזֵית & vidi. Ieſah.42.20,רָאִית רַבּוֹת videre multa, & non cuſtodies.i.nõ prodeſt videre multa niſi cuſtodias. Vide פָּקַח.Exod.10.5,& non po-

terit לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ videre terram. Iechez. 28. 17, ante reges ponam te, לְרַאֲוָה־בָךְ vt videant te. Vel, vt contẽnant te, vt nonnulli exponút, inquit R. Dauid: ſed prior expoſitio eſt recta. & ita habet Tharghum. 2. Reg. 23. 29, & interemit eum in Meghiddó, כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ quũ pugnaret ipſe cum illo. vt exponit R. D. in lib. rad. Et in comment. quũ vidit quòd opinio eius erat vt pugnaret cũ illo. Prohibuerat enim illum: & tamen vidit illũ indutum armis bellicis, ideo pugnauit cum illo. Vide 2. Paral. 35. 22, Et nõ auertit Ioſiiáhu faciem ſuam ab eo: ſed vt pugnaret cum illo, mutauit ſe &c. Gene. 27. 27, רְאֵה רֵיחַ בְּנִי vide odorẽ filii mei. eſt imperatiuũ. Et dixit, Vide, de odore, ratione dicta ſuprà de tonitruis. ſic Tharghú, חֲזִי vide. R. Selomóh, vide odorẽ filii mei quẽ dedit ei Deus. R. Abra. Sermo cum corde eſt, Et erat odor optimus in veſtibus ſuis, quòd putaret in corde ſuo eſſe Heſáu. Pſal. 84. 10, Clypee noſter רְאֵה vide Deus. i. O tu Deus qui es clypeus noſter, vide. R. Abrahám in cõm. Clypeum noſtrum. i. regem noſtrum qui protegit populum, vide Deus. Et ſic, Quia Domino (aut Domini) clypeus noſter. ſic & R. Himmanuel. R. Selomóh, Clypeum noſtrú. i. domũ ſanctuarii quæ nos protegit, vide Deus. R. Dauid, Clypee noſter. i. tu Deus qui es clypeus noſter. i. qui protegis nos, vide, & aſpice faciem Chriſti tui, hoc eſt Venire facias Chriſtum cito in diebus noſtris. Exo. 10. 10, רְאוּ videte. Irme. 2. 31, רְאוּ דְבַר־יְהוָה videte verbum Domini. i. date ſcientiam veſtram verbo Domini, ſecundum R. D. in lib. ra. Tharghum, Suſcipite verbum Domini. R. D. in comment. Intelligite illud quod dicit vobis: quia viſio, eſt in corde: vt & Ecceſ. 1. 16, Et cor meum רָאָה vidit multam ſapientiã.

Et ſic 2.Sem.15.3,רְאֵה vide verba tua bona,& recta,& id genus multa. Ideo dixit eis, Videte,& nõ, audite. Cant. 3.11, Egredimini וּרְאֶינָה & videte filiæ Siión. Gen.32.20, אֶרְאֶה פָנָיו videbo faciem eius. Pſal.118.7,אֶרְאֶה, videbo in hoſtibus meis.ſub.quod volo. Gene.22.8, Deus יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה prouidebit ſibi pecus.1.Semu.16.7, Quia non אֲשֶׁר (pro כַּאֲשֶׁר) יִרְאֶה quemadmodum videbit (pro videt) homo: quia homo יִרְאֶה videbit pro oculis,& Dominus יִרְאֶה videbit pro corde.i.homo videt quæ ſunt ante oculos, Deus autem videt quæ ſunt in corde. Tharghũ, Quia nõ quemadmodum vident filii hominum: nam filii hominum vident in oculis ſuis, & coram Domino manifeſtæ ſunt cogitationes cordis. Exo.33.20, non יִרְאַנִי videbit me homo, & viuet. pathách ponitur vice ſeri, inquit R.D. in Michlól. Irm.17.8,& non יִרְאֶ videbit, cum venerit æſtus. R.D. in comment. per tranſlationem, acſi dicat, Etiam cum venerit æſtus in mundo, non ſentiet illum, quia iuxta aquas eſt plantata, & nõ poterit æſtus ſiccare illam. Iiób 20.17, אַל־יֵרֶא בִפְלַגּוֹת ne videat riuos. Geneſ.42.1, וַיַּרְא & vidit Iahacób quòd eſſet frumentum in AEgypto. i. vidit quòd homines terræ ibát ad emẽdũ frumẽtũ. Vel vidit corde ſuo.i.intellexit ex his quæ audiebat, videbátq; &c. Et 48.8, וַיַּרְא & vidit Iſraél &c. Vidit Iſraél filios Ioſéph, ſed nó agnouit eos. Exod.6.1, núc תִרְאֶה videbis quid faciá. Zechar. 9.5, תֵּרֶא videbit. Exod.2.6, וַתִּרְאֵהוּ אֶת־הַיֶּלֶד & vidit eum puerum. R. Selomóh ſic exponit, Et vidit eum. Quem vidit? Puerum. R. Abrahám, Vbi dixit,& vidit eum: addidit declarandi gratia, puerum. Et ſic Zechar.12.8, Et domus Dauid ſicut Elohím, ſicut angelus Domini ante illos. Declarauit enim dictionem Elohím, quæ Deũ

significat, & angelum, dicens כְּמַלְאַךְ sicut angelus. Iesah.5.19, vt נִרְאֶה videamus. Psalm.22.18, Ipsi aspicient, יִרְאוּ־בִי videbunt(vel considerabũt)me. Sunt qui exponunt, inquit R. Dauid, cõtemnent me, vel aspicient in me, scilicet quod volunt, & optant. Micháh 7.10, oculi mei תִּרְאֶינָּה בָּהּ videbunt (aspicient) eam. vel videbunt quod voluerint in ea, secundum R.D. in cóment. נ est cum daghés præter normá, inquit idem in lib.ra. Et in nifhál, Gene.48.3, Deus omnipotens נִרְאָה־אֵלַי apparuit(conspectus est)mihi in Luz. Leuit.13.7, וְנִרְאָה ostẽdetur secundo sacerdoti. 1.Semu.1.22, וְנִרְאָה אֶת־פְּנֵי יְהוָה & ostensus (conspectus) fuerit coram Domino. אֶת־פְּנֵי ponitur pro לִפְנֵי coram. Vnde & Tharghum habet קֳדָם יְהוָה coram Domino. Iudic.19.30, neque נִרְאֲתָה conspectum est sicut hoc.i.simile. 1.Semu.3.21, & addidit Dominus לְהֵרָאֹה apparere in Silóh. Et sine ה, quod est in potentia seri quod est sub ל, vt Iesah.1.12, Quum veniretis לֵרָאוֹת פָּנָי vt appareretis coram me. Et פָּנָי ponitur pro לְפָנָי. Malachi 3.2, בְּהֵרָאוֹתוֹ quando apparebit ipse. 1. Reg.18.1, הֵרָאֵה ostende te ipsi Acháb. Et 15, אֵרָאֶה ostendam me illi. Gen.12.7, וַיֵּרָא & apparuit. 1.Reg.8.8, & nó יֵרָאוּ apparebunt (conspicientur) foris. Et in hifhíl, Gene.41.28, הֶרְאָה אֶת־פַּרְעֹה videre fecit Parhonẽ. Irme. 38.21, verbũ quod הִרְאַנִי ostendit mihi. Psal.60.5, הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה ostendisti populo tuo durũ. Irm.11.18, הִרְאִיתַנִי מַעַלְלֵיהֶם ostendisti mihi opera eorum. Nachum 3.5, וְהַרְאֵיתִי גוֹיִם & ostendam gentibus nuditatem tuam. ה est cum pathách præter morem. Exod.25.8, מַרְאֶה אוֹתְךָ ostendo tibi. Et 40, secundum exemplar eorum quod tu מָרְאֶה videre fis. Participium passiuum. Deuter.3.24, Domine Deus tu cœpisti לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ ostẽdere

dere seruo tuo magnitudinem tuam. Exod.9.16, בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ אֶת־כֹּחִי vt ostenderem tibi potentiam meam. Et sine ה, quod tamẽ est in potẽtia pathách quod habet ל, Deuter.1.33, לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ vt ostenderem vobis viam. Iudic.1.24, הַרְאֵנוּ ostende nobis quæso. Micháh 7.15, אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת ostendam illi mirabilia. Psa.91.15, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי & ostendam illi salutem meam. 2.Reg. 11. 4, וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ & ostendit eis filium regis. Hoc solum est ex hifhíl, cætera וַיַּרְא sunt ex cal. Nume. 23.3, וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי & verbum quod ostenderit mihi, nuntiabo tibi. Nomen וּדְבַר est in regimine, vt annotauit & R. Abrahám. in comment. Tharghum tamen habet, Et verbũ quod ostenderit mihi. Psal. 59.11, Deus יַרְאֵנִי ostendet mihi in hostibus meis. R.D. ostendet mihi illud quod cor meum vult inimicis meis. R. Selomóh similiter. R. Abrahám, ostendet mihi desiderium meum. Et in hofhál, Leuit.13.49, וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן & ostendetur sacerdoti. Et sic Tharghum, וְיִתְחֲזֵי לְכַהֲנָא & ostendetur sacerdoti. אֶת ponitur vice ל. Exod.26.30, quam הָרְאֵיתָ videre factus es. Et sine י, Deuter.4.35, Tu הָרְאֵתָ videre factus es. Et participium passiuum ex pihél graui, Sephan.3.1, Væ מֹרְאָה fœdatæ, & inquinatæ ciuitati. sic R. Selomóh, R. Abrahám, & R. Dauid. R. verò Moseh, fœdatæ, & redemptæ. Et in puhál, Iiób 33.21, Non רֻאּוּ visa sunt. Et in hithpahál, 2. Reg.14.8, Veni, נִתְרָאֶה פָנִים videamus nos facie. i. ineamus prælium. sic R. D. R. vero Abrahám, litigemus. Genes.42.1, & dixit Iahacób filiis suis, Vt quid תִּתְרָאוּ aspicietis? pro aspicitis. Sunt (inquit R.D.) qui exponunt secundum priorem significantiam, quid pugnatis? cur litigatis? Vel est (inquit) sensus, Quid aspicitis vosipsos tanquã saturi, & sit vo-

biſcum eſca? omnes alii vadunt ad emendum frumentum, & vos hic remanetis? R.Abrahám, Ne aſpiciatis quòd ſint vobis opes: vel, ne litigetis alter cum altero. R.Selomóh, Vt quid aſpicitis voſipſos ante filios Iſmahél & Heſáu, acſi eſſetis ſaturi hac hora? adhuc ſunt vobis fruges? Nomen, præpoſito מ. Geneſ.12.11, mulier pulchra מַרְאֶה aſpectus es. Nume.9.16, וּמַרְאֵה־אֵשׁ & aſpectus ignis. Iechez.41.21, הַמַּרְאֶה כַּמַּרְאֶה viſio ſicut viſio. Dani.8.16, intelligere fac hunc הַמַּרְאֶה viſionem. Plurale, מַרְאִים, Viſiones, aſpectus. Iiób 40.28, Nóne etiã ad מַרְאָיו ad aſpectus eius proiicietur? R.Abrahám, nónne &c. propter aſpectus eius tãtum, cadet homo? R.Leui, Quũ viderit homo huius piſcis geſta, proiicietur ad terram ob multum pauorem. Fœmineũ, Dani.10.7, non viderunt אֶת־הַמַּרְאָה viſionem. Iechez.1.1, vidi מַרְאוֹת viſiones Dei. Alia forma, Iiób 7.8, non aſpiciet me oculus רֹאִי viſus. aut viſionis. Tharghum, Non aſpiciet me oculus דְּחַמְיָא יָתִי videntis me. Iiób 33.21, Conſumetur caro eius מֵרֹאִי à viſu. ſiue viſione. i. ne videat. ita Tharghum, & R.Leui, R.Dauid, & R. Abrahám Peruſól. Et eſt longum, quia eſt ſubſtantiuum. Nachum 3.6, & ponam te כְּרֹאִי tanquam inquinamẽtum. Et cum camés chathéph, Gene.16.13, tu Deus רֳאִי viſionis. Acſi dicat, inquit R.Dauid, Deus רְאוֹת viſionis es, quia poteſt homo videre te. Alia item, רוֹאֶה, Viſio, prophetia: inſtar שׁוֹאָה. Ieſah.28.7, errauerũt בָּרֹאֶה in viſione. i. prophetia, ait R.D. R.Ioséph exponit, in verbo, ſiue in re quæ videtur & apparet omni homini. Et רֹאֶה eſt nomẽ הָרְאָיָה viſionis ſeu demonſtrationis. Et cũ pronomine, Gen.16.13, Nónne etiam hic vidi poſt רֹאִי prophetiam meam? Alia præterea, 2.Para.26.5, In diebus Zechar-

iáhu intelligentis בְּרְאֹות in viſionibus Dei.aut in viſione.i.prophetia. Alia poſtremo,Eccle.5.10,Et quid rectum Domino eius,niſi רְאִית viſio oculorum eius?Scribitur cum י,& legitur cum ו, & idem ſignificat, tantũ eſt duplex lectio,רְאוּת,& רְאִית. Aliud nomen,רְאִי,Speculum.Iiób 37.18,fortes כִּרְאִי מוּצָק ſicut ſpeculum forte. Exo.38.8,בְּמַרְאֹת è ſpeculis.ב vice מ inquit R. Dauid,& alii grãmatici. Aliud,præpoſito מ,מֻרְאָה,eſt זֶפֶק,Veſicula gutturis auium vbi manent ſordes.Leui.1.16, Et remouebit מֻרְאָתוֹ veſiculam eius cum pluma eius. Auis item immunda, Deuter.14.13,וְהָרָאָה, id eſt רָאָה vulturem.Dixerunt doctores Hebræorum ab acumine viſus ſic appellatam fuiſſe.

רְאֵם Vnicornis,ſiue rhinoceros. Nume.23.26, ſicut fortitudines רְאֵם rhinocerotis ei. Quieſcit interdum א mutatum in י.Iiób 39.12, Nunquid volet רֵים rhinoceros ſeruire tibi?Ieſah.34.7,& deſcendent רְאֵמִים rhinocerotes cum eis.

ראש Caput,Dux,princeps, Principiũ,initium,Cacumen,vertex,Summa.Gene.3.15,Ipſum cõteret tibi רֹאשׁ caput.Exo.19.20,ſuper רֹאשׁ verticem mõtis.Nume.6.9,& polluerit רֹאשׁ caput nazareatus ſui.i. capillos capitis.Illud autem Thren.3.5,Et circundedit רֹאשׁ וּתְלָאָה,exponit R.D.in lib.rad.circundedit caput, ſub. meum,& labore circundedit.Et ſunt(inquit) qui exponunt,felle,(aut veneno,toxico)& labore. Et ſic א eſt loco ו.i.רוֹשׁ de quo ſuo loco. ita R.Selo. Exo.30.23, cape tibi aroma, רֹאשׁ præcipuum.i. & præcipuum inter aromata capies.R.Selomóh,aromata præcipua. Et 11, Quum acceperis אֶת־רֹאשׁ ſummam filiorum Iſraél. Pſal.119.160, רֹאשׁ־דְּבָרְךָ, id eſt תְּחִלַּת principiũ verbi tui

veritas.Deute.29.18, ne forte ſit in vobis radix germinans רְאשׁ toxicum.Irm.8.14, Et propinauerunt nobis aquas רֹאשׁ toxici.i.toxicatas.Iechez.40.1,בְּרֹאשׁ in capite(aut principio)anni(.i.menſe ſeptimo qui eſt principium anni)decima menſis.i. decima die mēſis quæ eſt dies expiationum,vt exponit R.D.in lib.ra.Scribit tamen, doctores Hebræorum decimam diem appellare caput anni Iobél.1.Paral.5.7,הָרֹאשׁ dux Iehiél.2.Paral. 31.10,ſacerdos הָרֹאשׁ ſummus.Ieſah.41.26,quis annuntiauit מֵרֹאשׁ ab initio?2.Reg.2.3,מֵעַל רֹאשֶׁךָ à capite tuo. Gene.2.10, & fuit in quatuor רָאשִׁים capita. Res enim quæ ab vno diuiduntur,appellantur capita:(.i.principia,)quia vnūquodque eſt caput ſibiipſi poſtquam diuiſum eſt. Et hæc ſignificatio eſt & in aliis linguis, vt notum eſt.R.Ionáh expoſuit, in quatuor flumina magna.ſed non eſt opus vt ſic exponatur. Tharghum, in quatuor capita fluminum. 2.Semu.5.24,בְּרָאשֵׁי in cacuminibus pyrorū.1.Para.7.11,Filii Iedihél,לְרָאשֵׁי in principes patrum.Et cum pronominibus,chólem mutatur in camés,paucis exceptis.Ieſah.15.2,in cunctis רָאשָׁיו capitibus eius caluitium.Exo.38.26, & texit רָאשֵׁיהֶם capita earum. Iehoſ.2. 19, ſanguis eius בְּרֹאשֵׁנוּ in capitibus noſtris.Caret י plurali,vt annotauit Hámaſóreth.& cū camés,1.Para.12.19;בְּרָאשֵׁנוּ. Tóar,רִאשׁוֹן,Primus.Ieſa. 41.4,Ego Dominus רִאשׁוֹן primus.Et cum י tantū vice א, Iiób 8.8, interroga quæſo generationem רִישׁוֹן priorem. Geneſis 8.13,בָּרִאשׁוֹן in primo, in vna menſis. In primo,ſcilicet menſe qui erat תִּשְׁרֵי, September,ſecundum R.Elihézer.Vel נִיסָן,Martius,ſecundum R.Iehoſúah . Et eſt ſermo abbreuiatus. Et 25. 25, & egreſſus eſt הָרִאשׁוֹן prior,ruſus totus.Exod.12.15,die הָרִאשׁוֹן prima ceſſare facietis fermentum in domibus veſtris. i.

die præcedēti, hoc eſt quartadecima die quæ eſt ante ſeptē dies infermētatorū. Et ſic Iiób 15.7, הֲרִאישׁוֹן nú primus homo naſcéris? pro, natus es. i. Num ante hominē natus es? Et eſt ſcriptū cum א & י. Poteſt etiá exponi vt ſonat, nempe quòd erit ceſſatio die prima. & ſic Gene. 2.2, Et perfecit Deus die ſeptima opus ſuum. Sic R. D. in lib. rad. R. Abrahám, Die prima &c. i. ingrediente die primo. & ſic Gene. 2.2, Et perfecit Deus &c. ingrediēte die ſeptima iam perfecerat opus ſuū. ita etiá, Die prima &c. dū ingrederetur dies prima, iam ceſſauerat omne fermētum è domibus. Et ſic principium diei primæ eſt finis diei quartædecimæ, ſicut ſcriptū eſt eodē verſu, A die prima vſque ad diem ſeptimam. Et ecce expoſitio, quia ſeptem dies perfecti ſunt à die quartadecima menſis in veſpera, vſque ad diem vigeſimamprimam menſis in veſpera. Irme. 17.12, ſolium gloriæ, ſublimitas מֵרִאשׁוֹן à principio: vt exponunt nonnulli. Exo. 34. 1, dola tibi duas tabulas lapideas כָּרִאשֹׁנִים ſicut priores. Ibidē, in tabulis הָרִאשֹׁנִים prioribus. Fœmineū, Leui. 5.8, & offeret eū &c. רִאשׁוֹנָה priorem. vel prius. Geneſ. 38.28, iſte egredietur רִאשֹׁנָה prius. Num. 2.8, רִאשֹׁנָה prius proficiſcétur. 2. Paral. 29.3, anno הָרִאשׁוֹנָה primo. Deuter. 9.18, כָּרִאשֹׁנָה ſicut prius. Et 13.9, בָּרִאשׁוֹנָה in primis. primum, aut prius. Vnum cum ל redundante, & מ cū pathách, 1. Paral. 15.13, quia לְמַבָּרִאשׁוֹנָה à principio nō vos. Iudi. 20.32, כְּבָרִאשֹׁנָה ſicut in principio. ſicut prius. Ieſa. 43.18, ne recordemini רִאשֹׁנוֹת priorum. Alia forma, רֵאשִׁית, Principium, initium, Primitiuū, primitiæ. Geneſ. 10.10, רֵאשִׁית principium regni eius. Leuit. 2.12, oblationem רֵאשִׁית primitiarum. Pſa. 105.36, רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם principium omnis laboris eorum. 1. Semu. 15.21, &

tulit &c.רֵאשִׁית præcipuum(pro præcipua,electa,ſecun dum R.D.in lib.rad.)anathematis.Irme.26.1,בְּרֵאשִׁית in principio regni.Gen.1.1,בְּרֵאשִׁית,id eſt בִּתְחִלָּה in prin cipio creauit &c.Non eſt in regimine.Et ſic Ieſah.46. 10,annuntians מֵרֵאשִׁית à principio nouiſſimum. R.A-braham in comment.Sapientes dixerunt ב redundare, ſicut redundat in בְּרִאשֹׁנָה,quia inuenitur ſine ב,Num. 2.9,רִאשֹׁנָה. quòd ſi ita eſſet, ב fuiſſet cũ camés magno. Alii רֵאשִׁית ſemper eſſe cõiunctũ,ſiue in regimine geni tiui,hoc ſenſu,in principio veſperæ,vel noctis,aut tene brarũ.Et iſti obliti ſunt illius Deut.33.21,Et vidit רֵאשִׁית לוֹ principiũ illi.Alii dicũt idcirco dixiſſe In principio, ne aſcendat in cor quòd cælo ac terræ nõ ſit principiũ. At opinio mea eſt eſſe coniunctum,ſicut Irm.26.1,ſu-prà citatum.Et ne mireris coniunctum eſſe iuxta ver-bum præteritum:nam ſimile habes Hoſ.1.2,תְּחִלַּת דִּבֶּר־ יְהוָה principium loquendi Dominum. i. quo locutus eſt Dominus. Et Ieſah. 29. 1, Ariél קִרְיַת חָנָה דָוִד ciuitas manendi Dauid.i.in qua manſit Dauid. Et ſic eſt ſen-ſus,In principio creandi Deum &c.i.In principio quo creauit Deus cælum & terram, terra erat &c. R. Selo-moh in cóment. In hoc quod dicit Scriptura בְּרֵאשִׁית, non ſignificat ordinem creationis, dicendo quòd hæc præceſſerint: quia ſi hoc voluiſſet ſignificare, dixiſſet בָּרִאשֹׁנָה prius,aut in primis.Et nõ eſt רֵאשִׁית in Scriptu-ra quod non ſit coniunctũ vt Irme.26.1. & ſic,In prin cipio בָּרָא pro בְּרוֹא creandi &c. Et ſimile eſt illi illud Hoſe.1.2,ſuprà citatum. Et ſi dixeris ſignificare ordinẽ quo hæc creata ſunt:& exponendum eſſe,In principio הַכֹּל omniũ creauit &c. & quòd modo ſcriptura eſt ab-breuiata , ſicut & aliæ ſcripturæ , in quibus dictio vna

deest,(vt Iiób 3.10,Quia nõ clausit ostia ventris mei.i. ventris matris meæ: & non exposuit quis clauserit. Et sic Iesah.8.4,Accipiet opes Damméšec. & nõ exposuit quis acceperit. Et Hamós 6. 12, Num arabit in bobus? & non exposuit an homo araret in bobus. Iesa.46.10, Annuntians à principio nouissimum. & non exposuit quod nouissimum:)Si ita est,mirandum est de te,quia Scriptura dicit , Et spiritus Dei sufflabat super faciem aquarum: & adhuc non manifestauit Scriptura creationem aquarum. Et sine א, vt Deuter. 11.12, מֵרֵשִׁית à principio. Alia forma,רַאֲשָׁה.& plurale, 1.Sem. 26.11, מְרַאֲשֹׁתָיו à capitibus(pro à capite)Saúl.מ enim quum sit cum seri,est litera deseruiens pro מִן,& non est constitutiua nominis.Et cum מ nominis constitutiuo,Gen. 28. 18, quem posuit מְרַאֲשֹׁתָיו sub capitibus suis. pro sub capite suo. Alia forma, Iechez.36.11, & benefaciam, (sub.nouissimo vestro) מֵרִאשֹׁתֵיכֶם magis quàm principiis vestris.Et est instar אֲמָרָה. Et cum ostensione א.i. punctato,Irme.13.18,מַרְאֲשֹׁתֵיכֶם magnitudines vestræ.

רַב Aut רֹב,רַב vel רֹב, quære in רָבַב.

רָבַב Multiplicare, Augere, Crescere, magnificare. Iesah.54.13,וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ & multiplicabit pacem filiorũ tuorum. Aut intransitiue,multiplicabit se,vel multiplicabitur & crescet pax.Est præteritum quod ו cõuertit in futurum,inquit R.Abrahám in cõment.& R.D. in lib.ra. Psal.18.15,וּבְרָקִים רָב & fulgura multiplicauit. vel iaculatus est, secundum R.D.in lib.rad. Sunt cum pathách,inquit R.D.in Michlól,sicut & in aliis huiusmodi geminatis,quia caret secunda radicali,(est enim radix רָבַב,) cuius punctatura remansit in prima radicali ר.Sed hoc posterius,secundum aliquos grãmaticos,

& Hámasóreth, est cũ camés: & sic est toar. R. Abrahã in commen. scribit esse præteritum instar תַּמּוּ à תַּם, vt suo loco dictur. e Psal. 4.8, frumentũ eorum, & vinum eorum רָבּוּ multiplicata sunt. Præteritum fœmineum, רַבָּה est longum ad differentiam participii. Gene. 18.20, quia רָבָּה multiplicatus est. Sed illud Exod. 23.29, ne forte &c. וְרַבָּה & multiplicetur: est breue propter ו, inquit R.D. in Michlól. & sic Iesah. 6.12, וְרַבָּה & multiplicabitur derelicta. Et secundum formã פָּעוֹל, instar יָכֹל, inquit R.D. in lib. rad. & in Michlól, in alia significatione. Genes. 49.23, & amaritudine affecerunt eum, וָרֹבּוּ & iaculauerũt. aut iaculati sunt. Et in pihél participiũ, Psal. 144.13, oues nostræ mille pariẽtes, מְרֻבָּבוֹת decẽ millia parientes in plateis nostris. à רְבָבָה quod est decem millia, deductum verbũ, secundum R.D. in lib. rad. Et in commen. parientes millenos, & decem millia, (siue myriades,) adeò vt ex illis repletæ sint plateæ nostræ. Tharghum, parientes mille, multiplicãtes decem millia &c. R. Selomóh, ad millenos, & vsque ad decẽ millia facientes fructum. R. Abrahám, facientes mille, decem millia pariẽtes. Et est sensus, Oues nostræ quæ faciebant mille, decem millia pepererunt. Tóar, Gene. 13.6, substantia eorum רָב multa. Ecclesi. 1.18, In multitudine sapientiæ רָב־כָּעַס magna ira. aut multa. Estér 1. 8, sic disposuerat rex omni רַב magistro domus suæ. Significat hominem honorabilem (inclytũ) existimatũ, aut reputatum: ob multiplices quibus pollet, dignitates sic appellatum. Iesah. 19.20, & mittet eis saluatorẽ, וָרָב & inclytum, & eripiet eos. Exod. 9.28, orate ad Dominum, וְרַב & sufficiet vt non sint tonitrua Dei. Psal. 22.13, circundederunt me vituli רַבִּים multi. aut magni, secundum

ſecũdum R.D.Hamós 3.15,& deficiét domus רַבִּים multæ.vel magnæ,reputatæ, ſecundum R.D. Irme.50.29, congregate cõtra Babél רַבִּים ſagittarios.Iiób 16.13,circundederunt me רַבָּיו ſagittarii eius. Fœmineũ,Gen. 6.5,רַבָּה multa malitia. Et cum י redundante, Threno. 1.1,Quomodo ſedit ſola ciuitas רַבָּתִי עָם multa(magna) populo. Et ſine regimine, Pſal.123.4, רַבַּת multum ſaturata eſt.Et 129.1,רַבַּת ſæpe impugnauerunt me. Sunt qui dicunt ת eſſe loco ה.Iudic.8.30,vxores רַבּוֹת multæ.

Nomẽ,רוֹב,Multitudo. Prouerb.10.19,בְּרֹב in multitudine verborum. Ieſa.24.22, וּמֵרֹב & à multitudine(.i. poſt multitudinem)dierum viſitabũtur. erunt in memoria. Tóar,prædicta forma,Iiób 11.2,הֲרֹב num multo verbis(.i.verboſo)non reſpondebitur? Et cum maccáph, tam in nomine, quàm in tóar, chólem mutatur in camés chathéph. Prouer.13.23,רָב־אֹכֶל multus cibus. Ecceleſi. 1.18, quia בְּרֹב in magno ſapientia, magna ira. Tharghũ, Quia vir qui multiplicat ſapiẽtiam,quũ peccauerit,& non reſipuerit per intelligentiã,multiplicat iram coram Domino.R.Selomóh in cõment. Homini qui ſuæ ſapiẽtiæ innititur,& ab illicitis non ſe elongat,veniet ira magna à Domino.R.Abrahám in comment. Vbi ſcientiam quæſiuit ſtultitiæ,vidit quòd intelligenti,agnoſcenti mundana,multitudine ſapiẽtiæ ſuæ,iugiter erit ira,atque dolor. Proue.20.15,Eſt aurũ, וְרָב־פְּנִינִים & multitudo gẽmarum.Hoſe.8.12,ſcribam ei רֻבּוֹ honorabilia(magna,ſub.verba)legis meæ. Nomen numerale,רְבָבָה,Decem millia. Pſal.91.7,וּרְבָבָה & decem millia à dextera tua. Iudic.20.10,& mille לְרְבָבָה è decem millibus. Et in plurali idem ſignificat,vt מֵאָה מֵאוֹת ſignificant centum.1.Semu.18.8,dederũt ipſi Da-

uid רְבָבוֹת decem millia. Nume.10.36, reuertere Domine רִבְבוֹת ad decem millia millium Iſraël. Tharghum, Reuertere Domine, habita in gloria tua in medio decem millium milliũ Iſraël. Deute.33.2, & veniet מֵרִבְבֹת à decem millibus ſanctitatis. Vel, cum decem millibus &c. מ pro עִם. Vel ſecundum R. Selomóh, Et venient ad Iſraël è decẽ millibus ſanctitatis. i. & cũ eo pars decem milliũ angelorũ ſanctitatis, & non vniuerſi ipſi, neque multitudo eorũ, neque ſecũdum morẽ carnis & ſanguinis (.i. hominis) qui in die thalami ſui (.i. nuptiarũ ſuarum) omnem oſtendit gloriã. Interdum cadit alterũ ב, & abſorbetur in daghés. Nechem.7.71, שְׁתֵּי רִבּוֹת, bis decem millia. i. viginti millia. Alia forma, cum א in fine. Neche.7.66, omnis cœtus tãquam vnus אַרְבַּע רִבּוֹא quater decem millia. Et ſine א, Ionáh 4.11, pluſquam מִשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה רִבּוֹ duodecies decẽ millia hominũ. Duale ſine א, ſignificãs bis decem millia. Pſal.68.18, currus Dei רִבֹּתַיִם bis decem millia. Et plurale cum א, Dani.11.12, & deiiciet רִבּאוֹת decem millia. Et 7.10, וְרִבּוֹ רִבְבָן & decem millia decem milliũ coram illo ſtabũt. רִבְבָן idem eſt quod Hebraice dicitur רְבָבוֹת. Alia forma, רְבִיב, Imber, ſiue pluuia vehemens. Irme.3.3, & prohibiti ſunt רְבִבִים imbres. R.D. in cõment. exponit, pluuiæ temporaneæ quæ deſcẽdunt in Octobri: quæ pluuia, alio nomine vocatur יוֹרֶה, & מוֹרֶה pluuia temporanea: & ſic dicũt doctores Hebræorũ, יוֹרֶה in Octobri (ſub. deſcẽdit,) & מַלְקוֹשׁ pluuia ſerotina in Martio. Quia hæc duo tempora, ſunt tẽpora pluuiarum ob frugum neceſſitatem: ſed in Octobri maior eſt pluuiæ inundatio. Et idcirco vocatur menſis מַבּוּל à בּוּל inundatione: & vocatur pluuia ipſa רְבִיבִים, & יוֹרֶה. & eſt ſenſus, quòd ob illorum ma

la opera prohibitæ erant pluuiæ, quemadmodum dictum est Deuter. 11.17, & prohibebit cælos,& non erit pluuia. Tharghum, רְסִיסַיָא guttæ. Psal.65.11, בִּרְבִיבִים imbribus liquefac eam.

רָבַד Vnde רְבִיד quod est עֲנָק, Ornamentũ colli & gutturis, Torques. Gen.41.43,& posuit רְבִד torqué auri super collum eius. Et præposito ם, מַרְבַד, est Ornamẽtum quo decoratur lectus: à quo verbum in cal, pro Ornare & decorare lectũ. Proue.7.16, מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי ornamentis ornaui lectum meum. R.Leui, Ornamenta pulchra posui super lectum meum. Secundum R.Himmanuél, sunt panni, siue cortinæ quæ ponũtur ante lectum.

רָבָה Multiplicare, Augere, Crescere, Maiorem esse, Iaculari, sagittare. Deute.30.16,& viues, וְרָבִיתָ & multiplicaberis. Zecha.10.8, וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ & multiplicabuntur sicut multiplicati sunt. Gen.21.21,& fuit רֹבֶה iaculans.i.iaculator, sagittarius. Sunt enim duæ radices eiusdem significãtiæ, רָבַב & רָבָה, inquit R.Abrahám in cõment. Eccle.5.10, בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה quum multiplicatum fuerit bonum. Gene.35.11, cresce, וּרְבֵה & multiplicare. Exod.1.10, פֶּן יִרְבֶּה ne forte multiplicetur. Iiób 33.12, quia יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ maior est Deus homine. Genes. 43.34, וַתֵּרֶב & creuit(maior fuit)pars Biniamín. Et in pihél, Psal.44.13, & nõ רִבִּיתָ multiplicasti pretiis(aut propter pretia)eorũ. Thre.2.22, quos educaui, וְרִבִּיתִי & auxi. vel enutriui. Iudic.9.29, רַבֵּה צְבָאֲךָ multiplica exercitũ tuũ.

Et in hifhíl, Deut.1.10, הִרְבָּה אֶתְכֶם multiplicauit vos. Et 7.13,& benedicet tibi, וְהִרְבְּךָ & multiplicabit te. Iesa. 9.3, הִרְבִּיתָ הַגּוֹי multiplicasti gentem. Irme.46.11, in vanum הִרְבֵּיתִי רְפֻאוֹת multiplicasti medicinas. Scribitur cũ

י,quod eſt multiplicaui:quia ipſi ſic dicebāt tẽpore ruinæ ſuæ, Multiplicaui,&c. Et legitur ſine י, id eſt multiplicaſti tu virgo filia AEgypti &c.Hæc R.D.in cóm. Leuit.11.41,מַרְבֵּה רַגְלַיִם multiplicās pedes.1.Paral.8.40, וּמַרְבִּים בָּנִים & multiplicātes filios.Geneſ.3.16,הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ multiplicādo multiplicabo dolorem tuũ. 2.Semu.14.11,memento quæſo rex Domini Dei tui מֵהַרְבַּית ne multiplicetur propinquus ſanguinis ad perdendum. acſi dicat, Sunt multi propinqui ſanguinis: & ſi vni iuſſeris,alter veniens occîdet illum.At ſi iurauerit rex,audient propinqui iuramentum, & illum contingere formidabunt. Iechez.24.10,הַרְבֵּה הָעֵצִים multiplica ligna.Et totum cũ ſeghól, inquit R.D.in Michlól, Pſal.51.4, הֶרֶבה כַּבְּסֵנִי multiplica, laua me.i.multiplica miſericordias tuas,& laua me ab iniquitate mea.ita R. Himmanuél.Scribitur cum ה,& legitur ſine ה,quia duplex eſt lectio,הַרְבֵּה & הֶרֶב,ſicut הַרְפֵּה & הֶרֶף.Et idem eſt, ſed ſunt duo modi imperatiui hifhil,ſecundum R.D. in Michlól & in cómen.Poteſt eſſe & nomen quocunque modo legatur, ſiue הֶרֶב, ſiue הַרְבֵּה, inquit R.D.in cóment.vt ſit,multum laua me. R.Abrahám in comment. הֶרֶב eſt imperatiuũ,ſicut הֶרֶף.& כַּבְּסֵנִי eſt macór, acſi eſſet לְכַבְּסֵנִי multiplica lauare me. Vel הֶרֶב eſt nomen,& כַּבְּסֵנִי imperatiuũ,vt ſit,multũ laua me. Iudic. 20.38,& tẽpus conſtitutũ erat viro Iſraél cũ inſidiis,הֶרֶב multum vt aſcendere facerẽt combuſtionem (vel columnam) fumi de ciuitate. Series eſt, vt aſcendere facerent multũ,vel valde &c.Hamós 4.4,הַרְבּוּ multiplicate. Deuter.17.16, non יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים multiplicabit ſibi equos. Hinc הַרְבֵּה,Multum,Multitudo.Chag.1.5,Seminaſtis הַרְבֵּה multum.2.Semu.1.4,& etiã הַרְבֵּה multitudo cecidit.Eccleſ.9.17,perdet טוֹבָה הַרְבֵּה bonum mul

tum. Alia forma, מַרְבֶּה cum seghól:& in regimine cũ
seri. Iesah.33.23, tunc diuisa est præda שָׁלָל מַרְבֵּה (&)spo-
lium multũ.deficit enim ו. R.Dauid in cóment. Idem
repetit in dictionibus distinctis. Et est nomen instar
מַרְאֶה. Et 9.7, לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה, ad multiplicationem impe-
rii. secundum R.D.in Michlól, & lib.rad.& cóment.
Et scribitur cum ם finali. Potest esse & participiũ ex hif
híl: vnde scribit R.Abrahã in cóm. ם clausum in me-
dio, quod solet scribi in fine, indicat signũ solis, cuius
vmbra reuersa est retrorsum.& est nomen sicut מַעֲשֶׂה.
Vel est verbum ex hif híl secundum normam, vt sit, ad
multiplicantem principatum. R.Selomóh in cómen.
Cui erit nomen hoc? Regi multiplicãti imperium Do-
mini super seipsum, vt timeát à facie eius. Alia for-
ma, 2.Paralip.30.18, מַרְבִּית multitudo populi. 1.Semu.
2.33, Et omnis מַרְבִּית multitudo (vel educatio, R.D. in
lib.rad.)domus tuæ morientur viri. Leuit.25.37, Argen
tum tuum non dabis ei cum vsura, וּבְמַרְבִּית & cũ mul-
tiplicatione(augmento, seu vsura)non dabis ei cibum
tuũ. Tóar, Iechez.23.32, מִרְבָּה לְהָכִיל magnus ad capien
dum.i.magnus calix vt capiat multũ vini. Nomen,
תַּרְבִּית, Incrementum, vsura. Leuit.25.36, ne accipias ab
eo vsuram, וְתַרְבִּית & incrementum. Aliud, Nume.32.
14, תַּרְבּוּת educatio hominũ peccatorum. Rectum est
autem vt sit ex hac radice אַרְבֶּה, Locusta: sic appellata,
quód sit species multa. Iudic. 7.12, כָּאַרְבֶּה sicut locusta
in multitudine.

רָבַךְ: Torrere, Frigere. Leuit.7.12, & similam מֻרְבֶּכֶת
tostam. frictam.

רָבַע Vnde רָבוּעַ, Quadratum. participium ex cal, in-
quit R.D.in Michlól. Exod.27.1, רָבוּעַ quadratũ

erit altare.1.Reg.7.5,& postes רְבֻעִים quadrati.Ieche.41.21,templi(scilicet exterioris)מְזוּזַת רְבוּעָה postis quadratus.Postem pro vtroque poste dixit. R.D. in comment. scribit ת in מְזוּזַת poni vice ה, sicut & Thren. 2.18, פוּגַת.

Et in pihél, Ieche.45.2,מְרֻבָּע quadratum in circuitu. 1.Reg.7.31,מְרֻבָּעוֹת quadrata,non rotunda.Leuit.20.16, & mulieré quæ accesserit ad quodlibet animal לְרִבְעָה אֹתָהּ vt coeat cum illo,occides. Et in hifhíl,Leuit.19.19,animal tuū non תַרְבִּיעַ coire facies cum altero genere.Vel,non accumbere facies.Rectum est vt sint,quantum ad significantiã,vt illud Psal.139.3,Semitam meã, וְרִבְעִי & accubitū meū ventilasti. Vnde & Tharghū pro וַתִּרְבַּץ iacuit sub Bilhám, Nume. 22.27: habet וּרְבַעַת.

Tóar,רְבִיעִית,רְבִיעִת,Quartum,quarta pars.Num.15.5, quartã partem hin.Et sine י priori,versu 4,בְּרְבִעִית quarta parte hin olei. Alia forma, Genes. 1.19, dies רְבִיעִי quartus.Plurale,רְבִיעִים. Fœmineum,Leui.19.24,& anno הָרְבִיעִת quarto. Alia itē,רֶבַע,Quarta pars.1.Semu.9.8, רֶבַע quarta pars secli. Iechez.43.16, quadratum in quatuor רְבָעָיו quadrãgulis eius. vel laterib'. Tharghū, in quatuor סִטְרוֹהִי lateribus eius. Sic 1. 8, in quatuor רִבְעֵיהֶם partibus(lateribus)eorū. Tharghū, in quatuor סִטְרֵיהוֹן lateribus eorum. Alia præterea,Nume.23.10, אֶת־רֹבַע quartã partem Israél. Alia insuper,רִבֵּעַ.Exod.20.5,& super רִבֵּעִים quartos.i.super filios quartæ generationis. Alia postremo,אַרְבַּע,fœmineo genere,Quatuor,Quartus. Zechar.1.18,אַרְבַּע quatuor cornua. Genes.11.7,וְאַרְבַּע מֵאוֹת & quadringentis annis. Capitur & pro nomine tóar,vt Gen.14.5,וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה & quartodecimo anno venit &c. & idgenus plæraque tam in masculeo,quàm in fœmineo genere. Zecha.2.6,בְּאַרְבַּע

in quatuor ventos. Masculeum, Gene.14.9, אַרְבָּעָה quatuor reges. 1.Semu.4.2, כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ circiter mille viros. Iechez.1.8, לְאַרְבַּעְתָּם quatuor ipsis. Et duale significans Bis quatuor. i. octo. 2.Semu.12.6, & agnã reddet אַרְבַּעְתָּיִם quadruplam. i. agnas octo. Lex iubebat vt qui vnam fuisset furatus, redderet quatuor: sed quia diues abstulerat à paupere, iussit vt redderet duplum .i. octo. Plurale significat quadraginta, & est cõmunis generis. Deuter.29.5, אַרְבָּעִים שָׁנָה quadraginta annis.

רָבַץ Cubare, Accubare, iacêre. Gene.49.9, curuauit se, רָבַץ accubuit tanquã leo. Iesah.13.21, וְרָבְצוּ שָׁם & cubabunt ibi bestiæ syluestres. Deute.29.20, וְרָבְצָה בּוֹ & cubabit in illo omnis maledictio. Exod.23.5, asinum רֹבֵץ cubantem sub onere suo. Deutero. 22.6, & mater רֹבֶצֶת cubãs sit super pullos. Iesa.11.7, pariter יִרְבְּצוּ cubabunt filii earũ. Et in hifhíl, Iesa.54.11, ecce ego מַרְבִּיץ iacere facio (sub. fundamẽta,) è carbũculo erũt lapides tui. acsi dicat, Ecce ego iacere facio lapidibus carbunculi lapides ædificii. i. fundo te lapidibus carbunculi. Et hoc est quod dixit, Et fundabo te sappiris. Psalm.23. 2, in habitaculis germinis יַרְבִּיצֵנִי accubare faciet me.

Nomẽ, רֵבֶץ, cũ quinque pũctis. Iesa.65.10, & vallis Hachór לְרֵבֶץ pro cubili (aut accubitu) boũ. Alia forma, præposito מ, Sephan.2.15. מַרְבֵּץ cubile pro bestia.

רָבַק Saginare. Vnde מַרְבֵּק, Locus vbi vituli impinguantur & saginantur. 1.Semu.28.24, & mulieri erat vitulus מַרְבֵּק saginarii. i. saginatus, aut quẽ nutriebat in saginario.

רֶגֶב Secundum R.Ionáh, est locus in valle coniunctus torrẽti vbi manet aqua. Alii dicũt esse glebam terræ: vulgo מוטש, *Motes*. Nonnulli partẽ torrentis,

quæ vulgo vocatur, קורליש *Le torrent.* Iiób 38.38, ורגבים ידבקו, & glebæ coniungerentur? R. Abrahám scribit esse scissiones terræ quæ fiũt ab æstu & pluuia. R. Leui scribit esse גושי העפר glebas terræ, quæ vsqueadeo coniungun tur vt non sit inter eas vacuum. Tharghum, ונרגישתא & argilla. i. terra tenax è qua fiunt vasa figlina. Et 21.33, Dulcuerunt ei רגבי נחל glebæ torrentis. vel loca prædicta. R. Abrahám in comment. scribit, in lingua Ismahelitica esse locũ fouearum torrentis: R. Leui, esse scissiones planitiei, in quibus sepultus est. Idem R. Moséh.

רגז Est רעד, Tremere, contremiscere, & commoueri pauore, aut ira, Pauere, Irasci. Prouer. 29.9, ורגז, & irascetur. Iesah. 14.9, infernus inferne רגזה לך expauit propter te in occursum aduentus tui. acsi dicat, viuẽtes lætati sunt, mortui expauerũt. Hoc metaphorice dixit, quòd orbis vniuersus, illo viuente, pauebat. Dixit, Mortui pauebunt: quia non terrebit viuẽtes quũ mortuus fuerit. Et ob magnũ pauorem totius orbis, dixit exaggerendi gratia, quòd mortui expauerunt, dum ad illos pergeret. Iesah. 32.11, Pauete opulentæ, רגזה contremisci te quæ fiditis. Est (inquit R. D. in comment.) imperatiuum fœmineum plurale, quod aliás est cum נ & ה, aut cum נ tantũ. Sunt qui dicunt (inquit) esse macór, vt R. Moséh, & R. Selomóh qui scribit esse vt לרגזו. R. Abrahám scribit deficere נ. Hannaghid dixit esse imperatiuum, quanquam sit forma masculea. Psal. 4.5, רגזו, id est פחדו pauete, & ne peccetis. ita R. D. in comment. vt Deuter. 2.26, ורגזו & paueant. q. d. pauete, & timete à Deo, & ne peccetis, me adhuc persequẽdo. R. Selomóh, Pauete, scilicet à Deo. Idem R. Abrahám in cóm. & R. Himmanuél. Chab. 3.16, Et in loco meo ארגז expauescam.

ſcam. R. Abrahám in comment. In loco meo.i.in terra Iſraél expaueſcam, vbi cogitaueram requieſcere. R. Selomóh, expaueſcam, pro expaui &c. 2. Sem. 22. 8, fundamenta cælorum יִרְגָּזוּ commouebuntur. Chab. 3. 7, יִרְגְּזוּן commouebuntur (pro cómotæ ſunt) cortinæ terræ Midián. R. Dauid in comment. cortinæ.i. tabernacula cortinarum, hoc eſt quæ fiunt expanſis cortinis. Et hoc accidit quando Ghidhón iuit contra Midián: vt ſcriptum eſt Iudi. 7. 13, Venítque Ghidhón, Et ecce vir, &c. Tharghú totum verſum hoc modo interpretatus eſt, Quando coluerunt domus Iſraél idóla, tradidi eos in manu Chuſán peccatoris. At cum reſipuerunt vt facerent legem, feci eis ſigna, & fortitudines, ac eripui è manu Midianitarum per manú Ghidhón filii Ioás. Gene. 45. 25, ne תִּרְגְּזוּ iraſcamini. ſic R. Abrahám. Tharghú, ne litigetis, aut contendatis. Et verbum tranſitiuú, Ieche. 16. 43, וַתִּרְגְּזִי־לִי & iraſci feciſti me in omnibus his.

Et in hifhil, Ieſah. 23. 11, הִרְגִּיז מַמְלָכוֹת tremere fecit regna. 1. Semu. 28. 15, vt quid הִרְגַּזְתַּנִי commouere feciſti me, vt aſcendere faceres me? Ieſa. 14. 16, Nónne hic eſt vir מַרְגִּיז הָאָרֶץ qui commouebat terram? Et in hithpahál, 2. Reg. 19. 28, הִתְרַגֶּזְךָ אֵלָי iratus es aduerſus me.

Nomen, רֹגֶז, Ira. Iiób 3. 16, Ibi (.i.in ſepulchro) impii ceſſauerunt רֹגֶז ab ira. ita R. Moſéh, vnde ſubiungit, Et ibi requieſcent feſſi robore: quod idem ſignificat ſub aliis verbis. ſic etiam R. Abrahám auenhezra. R. verò Leui, à timore, vt Deuter. 28. 65, Et dabit Dominus tibi illic cor רַגָּז timidum. Et ſenſus eſt quòd poſt mortem ceſſat timor impiorum ab hominibus. Chab. 3. 2, בְּרֹגֶז in ira, miſericordiæ recordaberis. Ieſah. 14. 3, Requiem dabit &c. וּמֵרָגְזְךָ & à pauore tuo. מ deſeruiens, eſt cum

chiric, inquit R.D.in Michlól, & lib. rad. Et cum ה fœmineo, Iechez.2.18, בִּרְגָזָה cum tremore.

רגל Detrahere, obloqui, Accusare, deductum verbú à רֶגֶל pes: quòd detractores iugiter eant, & narrent verba huius alteri. Psal.15.3, non רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ non detraxit lingua sua. R.Selomóh, accusauit. R. Abrahám, Non detraxit.i.reuelauit secreta more exploratorum. Nam hoc verbum significat etiam explorare, in pihel, Gene.42.9, מְרַגְּלִים exploratores estis. Iehos.14.7, לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ ad explorandam terram. Deut.1.24, וַיְרַגְּלוּ & explorauerunt eam. 2.Sem.19.27, וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי & accusauit seruum tuum domino meo. Et in hifhíl, semel inuenitur, mutato ה in ת. Hose.11. 3, Et ego תִרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם ambulare feci super pedes Ephráim. vbi sic R.D.scribit, ת est loco ה, secundú opinioné grámaticorum. Et frater meus R.Moséh scribit quòd est nomen instar תִּפְאַרְתִּי. & quanuis sit פ dictio longa, est tamē eiusdē speciei. Et quia cōparauit ipsum puero, vsus est hoc verbo: acsi dicat, Sicut puerú assuefaciunt ad ambulādú paulatim paulatim absq; labore: sic quādo proficisci feci eos de profectione in profectioné, quú eduxi illos ex AEgypto, proficisci feci eos absque labore, nube præcedéte in die, & colúna ignis in nocte. Idē in Michlól, Multi grāmatici dixerunt esse sicut הִרְגַּלְתִּי cú permutatione ת in ה, quemadmodum soliti sunt Hebræi in multis desinentibus in ה, in locis multis. sed quia in principio dictionis talis permutatio non inuenitur, rectum est vt sit nomen, quod tamen secúdum normam debuerat esse breue, sicut תִּפְאֶרֶת תִּפְאַרְתִּי, & sic תִּרְגֶּלֶת תִּרְגַּלְתִּי. Et sic exponit frater meus R. Moséh in libro תַּחְבּוֹשֶׁת, & est rectum. R.Selomóh, ת est loco ה: &

est sensus, Assuetus sum ire iuxta pedes eius, quemadmodũ assuesit puer qui tollitur per brachia sua. Tharghum, Et ego per angelum missum à facie mea, duxi per viam rectam Israél, & portaui eos tanquam super brachia. Nomen, רֶגֶל, Pes, Foramen ani, siue Podex, Causa, vices. Exo.21.24, רֶגֶל תַּחַת רָגֶל pedem pro pede. Genes.41.43, וְאֶת־רַגְלוֹ & pedem suum. Deuter. 33. 3, & ipsi qui coniuncti sunt לְרַגְלֶךָ pedi tuo. pro, pedibus tuis. deficit י plurale. Genes.30.30, & benedixit Dominus tibi לְרַגְלִי ad pedem meum. i. ad introitum pedis mei. Quo pacto dicitur de aliquo, Pes bonus est tali. sic R. D. in lib. rad. Sed in cõmentariis Chab.3, exponit, causa mei, siue propter me. R. Abrahám in comment. propter pedem meũ. Mos enim hominum est vt dicãt, Pes bonus est tali. & sensus est quòd fuit benedictus ex ipsa hora qua ingressus est domum ipsius. Tharghum, בְּדִילִי propter me. Et hæc interpretatio placet: nam & paulo suprà dixit Labán, Et benedixit mihi Dominus propter te. Secundum hanc formam significat Peditem. Et cum nominibus numeralibus, singulare ponitur pro plurali, secundum morem linguæ: vt Nume.11.21, sexcenta milia רַגְלִי peditum. Duale, Iiób 29.14, וְרַגְלַיִם & pedes claudo fui. Iesah.7.20, & pilum (pro pilos) הָרַגְלָיִם pedum. vel pudendorum, secundum R.D. in lib. rad. & commen. Exo.23.14, Tribus רְגָלִים vicibus festum ages mihi. Genes. 24.32, וְרַגְלֵי & pedes virorum. Iudic.3.24, profecto purgat ipse אֶת־רַגְלָיו membrum suum. i. mingit. Vel vt alii exponunt, ventrem suum. Et præposito מ cum pathách. Ruth 3.8, מַרְגְּלֹתָיו iuxta pedes eius.

Alia forma, רגל, id est כּוֹבֵס, Fullo. 2. Semu.17.17, Stabant in fonte רגל fullonis. Vnde & Tharghum habet,

קַצְּרָא fullonis. Sic appellatur à רֶגֶל, quòd ſuis pedibus pannos lauet.

רגם Lapidare, lapidibus obruere. Leuit. 24. 14, וְרָגְמוּ אֹתוֹ & lapidabunt eum. Iechez. 23. 47, וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֶבֶן & lapidabunt eas lapidibus. Leuit. 24. 16, רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ lapidando lapidabunt eum. Nomen, Pſal. 68. 28, Principes Iehudáh רִגְמָתָם congregatio eorum. Sũt (ait R.D. in lib. rad.) qui exponunt, principes eorum. Et in comment. ſimiliter exponit, congregatio eorum. acſi dicat, quòd in Ieruſaláim cõgregabũtur vniuerſi ipſi. R. Abrahám, principes eorum. R. Iépheth, maiores eorum. R. Leui, Prouerb. 26. 8, vbi citat hunc locum, exponit, gloria eorum. à purpura quæ eſt hominum gloria. R. Selomóh, ſpargentes in eos lapides. Vel eſt רִקְמָתָם purpura ſua. i. induti veſtibus ſuis purpureis. Sic exponit R. Menachém, & R. Himmanuél. Zecha. 7. 2, Et miſit (ſub. captiuitas) in Bethél, Saréſer, וְרֶגֶם מֶלֶךְ & principem regis, & viros eius. R. Abrahám in comment. Saréſer & Réghem mélech, ſunt nomina principum. Et pronomẽ eius, refert ipſum Réghem mélech. Iépheth, autem dicit quòd eſt ſicut שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם, Pſal. 68. 28, paulo ſuprà expoſitum. Tharghũ nõ eſt interpretatus, ſed dimiſit Hebraicũ, quia putauit eſſe duo nomina propria, Réghẽ, Mélech, ait R.D. Et ſic ſcribit R. Selomóh in comment. quòd fuerunt viri iuſti miſſi ex Babél in Bethél, vt precarentur faciem Domini. Hinc eſt מַרְגֵּמָה, Congregatio lapidum pariter. Prouerb. 26. 8, Sicut qui ligat lapidem (ſcilicet pretioſum) בְּמַרְגֵּמָה in aceruo lapidum. ſic & R. Abrahrám. R. Ioſéph, ſicut qui ligat lapidem quempiam platearũ in purpura, id eſt veſte purpurea. Tharghum, בְּקִילְעָא in funda. R.A-

brahám, in aceruo. R. Leui in cõm. scribit esse rẽ laudabilem & gloriosam: & eius sociũ esse אַרְגָּמָן purpura: & sic רִגְמָתָם quod est תִּפְאַרְתָּם gloria eorum, decor eorum, Psal. 68. 28. R. Himmanuél, Quemadmodũ homo qui ligat lapidem pretiosum, & proiicit in aceruum lapidum ædificii, qui non est locus illi conueniens ob suá pretiositaté: sic est qui dat stulto gloriá, quia gloria nõ est in loco suo. locus enim eius est inter viros sapiẽtes.

רָגַן Murmurare, Susurrare. Iesah. 29.24, Et cognoscent errantes spiritu intelligentiam, וְרוֹגְנִים & murmuratores discent legem. R. D. in comment. scribit idem esse geminatum, quia רוֹגְנִים sunt errantes spiritu. Et in lib. rad. quòd sunt ii quorum cognitio, & cogitatio est ad maledicendum, & occupatio in murmurationibus. R. Selomóh, Et murmurantes contra verba prophetarum, discent legem. Idem R. Abrahám. Tharghum, Et qui dicebánt non esse omnia hæc, suscipient doctrinam. Et in nifhál, Prouerb. 18. 8, Verba נִרְגָּן susurronis sunt sicut vulnera. Psal. 106.25, וַיֵּרָגְנוּ & murmurauerunt in tabernaculis suis.

רָגַע Est בָּקַע, Findere, scindere: מָחַץ, Transfigere: נוּחַ, Quiescere. Iiób 7.5, pellis mea רָגַע scissa est. siue scidit se. Est enim actiuũ intransitiuum. ita R. Dauid, R. Moséh, & R. Abrahám. R. Ionáh, remissa est, aut debilitata est. R. Selomóh, contrita est. & sic exponit Donés. Iesa. 51.15, רֹגַע הַיָּם scindens (diuidens) mare. Et in hifhíl, Irme. 50.34, לְמַעַן הִרְגִּיעַ אֶת־הָאָרֶץ vt quiescere faciat terram. R. D. in lib. rad. & cõment. Quũ enim ceciderit Babél, erit requies omnibus, ait R. Selomóh. R. D. in comment. scribit הִרְגִּיעַ esse macór, quanuis ה sit cum chiric sicut præteritum, vt etiã Iesah. 31.5, prote-

gendo,וְהִצִּיל & eruendo. Poteſt eſſe & præteritum vice futuri,ait idem in lib.rad. Tharghum,vt conterat im pios terræ. Irme.31.2,הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ, eundo vt requieſcere faceret ipſum Iſraél.i.iuit ante illum Deus&c.Et poſt pronomen(ipſum,)addidit(Iſraél,)explicãdi declarandique gratia,inquit R.D.in cõment.vbi dicit הָלוֹךְ eſſe macór vice præteriti. Ieſah.51.4,& iudicium meum in lucem populorum אַרְגִּיעַ requieſcere faciam.i.quieſcere faciam eos ab ira.vel à bello,inquit R.D.in cõmen. Vel,& iudicium meũ in lucem populorũ, id eſt in oculis omniũ populorum erit eis: vobis verò requiẽ præſtabo,vt exponit R.Selomoh.R.Abrahã,אַנִּיחַ quieſcere faciam.Et ſunt qui exponunt,faciam in momento, aut repente,abſque mora:à רֶגַע.ſed prior interpretatio eſt recta.R.Ionáh,poſteriorem expoſitionem ſequens, exponit, Iudiciũ meum oſtendá omni momento temporis ad illuminandum populos. Irme. 49.19, אַרְגִּיעָה quieſcere faciam,currere faciã eum ab ea. ſic R.D. in cõment. acſi dicat,quãdo quieſcere faciam Iſraél, currere faciam eum è terra Edóm in qua ſunt in captiuitate.Inl ib.rad.exponit,ſuccidere faciã:ſecundum primam huius verbi ſignificãtiam. R.Ionáh, quia ſubito currere faciam &c.acſi dicat,Intra breue tempus expellam eum ab illa.& א,ſecundum ipſum redundat,ſicut & in אַכְזָב & אַכְזָבָה,quæ ſunt ſicut כְּזָב.Et ſic Tharghũ, בִּזְמַן in tempore.Prouer.12.19,וְעַד־אַרְגִּיעָה & in ſæculum quieſcere faciam linguã mendacii. ne ſcilicet amplius loquatur.Vel,ſuccîdã:& ſic Irm.50.44,אַרְגִּיעָה ſuccidere faciã,currere &c. acſi dicat,excîdã eos,& migrare faciã eos de terra eorũ.Tharghũ,Et teſtimoniũ acceleratum eſt in lingua mendacii.R.Abrahám in cõment. Labiũ quod loquitur teſtimoniũ verum,firmum erit in ſæcu

lum: & in sæculum quieſcere faciã linguam mẽdacii. וְעַד enim eſt ſicut וּלְעַד. & אַרְגִּיעָ eſt אַשְׁקִיט quieſcere faciam. R.Himmanuël in cõment.acſi dicat, Homo cuius verba ſunt vera, firmus erit in ſæculum: quia bonus nonniſi veritati hæret. & ad momentũ (.i. breue tẽpus) eſt homo qui loquitur mendaciũ: quia mendaciũ non eſt firmum: & quia paulo ſuprà dixit, Et teſtis mendaciorum dolus. Poteſt & hoc pacto exponi, Qui teſtificatur teſtimoniũ verum, firmus erit in ſæculum: quia & ſi centies fuerit interrogatus, ſemper eodem modo reſpondebit. At contrà, qui teſtificatur mendacium, non erit firmus ac ſtabilis, ſed mutabitur, nec permanebit, niſi ad momẽtum: & interrogatus, ſemper aliquid aut addet, aut diminuet. Et in nifhál, Irme.47.6, הֵרָגְעִי וָדֹמִּי quieſce, & ſile. Nomen, præpoſito מ, Irme.6.16, & inuenite מַרְגּוֹעַ requiẽ animæ veſtræ. Alia forma, Ieſah.28.12, & hæc הַמַּרְגֵּעָה requies. Alia item, opinione aliquorũ, Iiób 21.13, וּבְרֶגַע & cum requie ad ſepulchrũ deſcendẽt. ſic Tharghú alterũ, & R.Moſéh. i. abſque dolore, & longa ægritudine, tẽpore quo moriẽtur, deſcendent ad ſepulchrũ. ſic & R.Abrahám, cũ requie. i. abſque afflictione. R.Leui, Et in momento. i. breui admodum tẽpore ad ſepulchrum deſcendent. i. morientur. Et hoc eſt ad illorũ fœlicitatem, quòd non apprehendat illos magna afflictio, quũ venerit illorũ mors. Alterum Tharghũ, & in hora. i. breui tempore. Aliud רֶגַע, Sciſſio. Pſalm.35.20, וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ & in ſciſſionibus (aut ſciſſuris) terræ verba fraudum cogitabunt. i. in locis occultis fraudulenta & doloſa cogitabũt. ita R. D. in lib.rad. & R.Abrahám. R.Ionáh, cõtra humiles (vel manſuetos, ac debiles) terræ. i. qui ſunt in terra. Thar-

ghum, Et contra iustos terræ qui quiescũt in mundo isto, verba fraudum cogitãt. R.D. in cõment. Sunt qui exponunt, in scissuris, id est in locis occultis &c. & non est rectũ: quia cogitatio non indiget loco occulto, sed sermo, & opus. Sunt etiã qui exponunt, contra quietos .i. humiles, ac mansuetos. Vel cũ quietis .i. pinguibus & opulentis qui sunt in quiete. Et עַל est עִם, vt Exo.35.22, & venerũt viri עַל־הַנָּשִׁים cum mulieribus. R. Selomóh, super (vel contra) cõtritos. Et רֶגַע, Momentum, breuissimũ tempus, Repente. Exod.33.5, רֶגַע אֶחָד momento vno ascendam. Idem Iesa.26.20, כִּמְעַט רֶגַע paululum ad momentũ. Irme.18.9, וְרֶגַע & repente loquar. Iesah. 54.7, בְּרֶגַע קָטֹן momento paruo dereliqui te. Thren.4.6, quæ subuersa est כְּמוֹ־רָגַע quasi in momento. Iesa.27.3, לִרְגָעִים ad momenta irrigare faciam illam.

רָגַשׁ Congregare, Tumultuare, aut tumultum facere. Psal.2.1, vt quid רָגְשׁוּ congregatæ sunt (vel congregauerunt se) gentes. sic & R. Selomóh. R. Abrahám, sociauerunt se, & coniunxerunt. Nomen, רֶגֶשׁ, Congregatio, Societas, Coniunctio. Psa.55.15, in domo Dei ambulauimus בְּרָגֶשׁ coniunctim. aut in societate. acsi dicat, Etiam quãdo ambulauimus ad domũ Dei, vt oraremus, ambulabamus pariter in vna societate. sic R. Abrahám. R. Selomóh, in multitudine populi.

Alia forma, Psal.64.3, abscõdes me à societate malignorum, מֵרִגְשַׁת à societate operantiũ iniquitatem. R. Selomóh, à congregatione. Idem R. Abrahám.

רָדַד Extẽdere, expãdere. Psal.144.2, הָרוֹדֵד עַמִּי qui expandit populos sub me. & עַמִּי ponitur pro עַמִּים, secundum R.D. in cõment. deficit enim ם. Potest etiã exponi, populũ meum .i. Saúl, & illi adhærentes. R. Selomóh

lomóh similiter; qui extendit populos sub me vt cubent in loco suo. R.Himm. Qui expandis populos sub me in pauimento,& ego illos conculco. Et Macór defectiuum ex cal, Iesah.45.1, לְרַד־לְפָנָיו גּוֹיִם vt expandam ante illú gentes. Et in hifhil,1.Reg.6.32, וַיָּרֶד & extendit(extendere fecit)super Cherubim & palmas אֶת־הַזָּהָב aurum. Nomen,præposito ם,1.Reg.7.29,copulationes opere מוֹרָד extésionis.i.extenso. Alia forma,רְדִיד, Velamen,operimẽtum. Vel vt alii exponunt, cortina, aut velum sericum. Cant.5.7,tulerunt אֶת־רְדִידִי velum meum à me. Iesah.3.23,וְהָרְדִידִים & vela. R.Abrahám in cõmẽt.scribit רְדִיד in lingua Ismahelitica esse sicut צָעִיף velum,siue operimentum.

רָדָה Est לָקַח,Accipere: & מָשַׁל,Dominari. Et quãdo significat dominari,ferè semper construitur cũ ב,paucis exceptis. Iudic.14.9,& non indicauit eis quòd de corpore leonis רָדָה הַדְּבַשׁ accepisset mel. Iesah. 14.3, וְרָדוּ בְּנֹגְשֵׂיהֶם & dominabuntur exactoribus suis. 1.Reg. 4. 24, quia ipse רֹדֶה בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר dominatur omnibus qui sunt trás flumen. Ieche.29.15,לְבִלְתִּי רְדוֹת בַּגּוֹיִם vt nõ domineris gẽtibus. Psal.110.2,רְדֵה dominare. Leuit.25, 53,non יִרְדֶּנּוּ dominabitur illi. Iudic.14.9,וַיִּרְדֵּהוּ & accepit illud ad volas suas. Thren.1.13,de excelso misit ignẽ בְּעַצְמֹתַי וַיִּרְדֶּנָּה in ossib⁹ meis,& dominatus est ipsi. scilicet ossi. R.D.in li.ra.exponit,וַיִּרְדֶּה בָּהּ בָּעֶצֶם & dominatus est ipsi,nẽpe ossi. R.Abra.in cóm. scribit pronomẽ referre ignem, vt sit, & dominatus est ipse ignis, quia אֵשׁ inuenitur & masculeum:vt Iiób 20.26,אֵשׁ לֹא־נֻפָּח ignis nó sufflatus. R.Selomóh exponit,וַיִּרְדֶּה אוֹתָהּ & cõtriuit ipsum.i.vnúquodque ex ipsis: & נ est cũ daghés, ad denotandum esse singulare fœmineũ,quia הָעֶצֶם est

fœmineū, vt Iechez.37.4, הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת. Vel est secundum alteram significantiā, nēpe, & assumpsit illud: vt Iudic.14.9, suprà citatum. Tharghū, E cælis misit ignē in munitionibus meis fortibus, וּכְבַשׁ יַתְהוֹן & subiecit eas. Irme.5.31, & sacerdotes יִרְדּוּ עַל־יְדֵיהֶם accipient (pro accipiebāt, sub. munera) ad manus suas. Potest etiā (inquit R.D.) exponi secundum alterā significantiam, Et sacerdotes dominabūtur (pro dominabātur, sub. populo) per manus eorum. scilicet prophetarum Et in hifhíl, Iesah.41.2, וּמְלָכִים יַרְדְּ & regibus dominari faciet. ita R.Dauid in commen.& deficit ב, pro וּבִמְלָכִים. Et in pihél, Iudicum 5.13, tunc יְרַד שָׂרִיד לְאַדִּירִים עָם יְהוָה יְרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים dominabitur (pro dominatus est) superstes potentibus in populo, Dominus dominabitur (pro dominatur) mihi fortibus. R.Dauid, Tūc dominatus est Dominus. i. dominari fecit Dominus Israelem qui est superstes, fortibus qui sunt in populo Iabín regis Chenáhan. Et ל in לְאַדִּירִים est loco ב, sicut & Iiób 2.13, לָאָרֶץ in terra. Et Gene.4.23, quia virum occídi לְפִצְעִי in vulnere meo. Tharghum, Tūc descendit (aut descendere fecit) vnus è castris Israél, & contriuit robur fortiū populorum. Ecce non ex fortitudine, quæ esset illis, fuit hoc: sed Dominus contriuit coram populo suo robur fortium odio habentiū illos. R.Leui in cōment. Tunc dominari fecit Dominus superstitē de Israél fortibus qui erant in populo Iabín regis Chenáhan, sicut scriptū est Iudic.4.23, Et humiliauit Deus in die illa Iabín regem Chenáhan, coram filiis Israél. Dominus dominari fecit me fortibus populi Iabín.

רָדַם Soporare, siue sopire. Inuenitur tantum in nifhál, Dani.8.18, & illo loquente mecū, נִרְדַּמְתִּי so

pitus fui super faciem meā in terra. Iudic. 4.21, & ipse נִרְדָּם sopitus. Vel נִרְדַּם cū pathách, secúdú R.D. in li.ra. & sic est præteritū, & non participiū.i. sopitus fuit. Ionáh 1.6, quid tibi נִרְדָּם sopite? Psal. 76.7, נִרְדָּם sopitus est & currus & equus. Ionáh 1.5, & dormiuit, וַיֵּרָדַם & sopitus est. Nomen, תַּרְדֵּמָה, Sopor, somnus fortis. Gene. 15.12, וְתַרְדֵּמָה & sopor cecidit super Abrám.

רָדַף Sequi, Insequi, persequi. pro Insequi, aut persequi, ferè semper construitur cum אַחֲרֵי, quod in interpretatione omittitur. Iudi. 4.16, & Barác רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב persecutus est currū & castra. Psal. 143.3, quia רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי persecutus est inimicus animam meam. Exo. 14.4, וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם & persequetur eos. Leuiti. 26.36, וְרָדַף אֹתָם קוֹל & persequetur eos sonitus folii impulsi. Deut. 30.7, qui רְדָפוּךָ persecuti sunt te. Leuit. 26.7, וּרְדַפְתֶּם אֶת־ אוֹיְבֵיכֶם & persequemini inimicos vestros. Iudi. 8.5, & ego רֹדֵף persequor Zebách. Prouc. 21.21, רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד sequens iustitiam, & misericordiam, inueniet vitā. Iesah. 1.23, וְרֹדֵף שַׁלְמֹנִים & sequitur retributiones. Iehos. 8.16, לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם ad persequendum eos. Et præcedente מ cū chiric, præter moré, vt 1. Semu. 23.28, מִרְדֹף à persequendo. Hamós 1.11, עַל־רָדְפוֹ eo quòd persecutus est ipse gladio fratrem suum. Psal. 38.21, תַּחַת רָדְופִי־טוֹב eo quòd sequebar bonum. Protrahitur camés cum accentu. Scribitur cum ו, & legitur sine ו, quia duplex potest esse lectio: רוֹדְפִי, hoc sensu, quia bonū sequitur me, quòd sequar illud. & רָדְפִי macór. i. eo quòd sequor bonū. 2. Semu. 20.6, וּרְדֹף אַחֲרָיו & persequere eū. Exo. 15.9, אֶרְדֹּף persequar. Psal. 18.38, אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי persequar inimicos meos. Iechez. 35.6, & sanguis יִרְדֲּפֶךָ persequetur te. Est cum cames chatéph, secundum filios Aser: sed secundum fi-

lios Naphthali cum chathéph pathách. Threno. 3.43, וַתִּרְדְּפֵנוּ & persecutus es nos. Iiób 19.28, מַה־נִּרְדָּף־לוֹ cur persequemur eum?sub.absque causa,ait R.Moséh. R. Dauid in cõment. נִרְדַּף est cũ pathách, & est sicut נִרְדֹּף cum chólem: sicut inuenimus יִשְׁבֹּת & יִשְׁבַּת, & יַחְפֹּץ & יַחְפָּץ. Et est sermo deprecatiuus: acsi dicat, Conueniens erat vobis vt diceretis, Cur persequemur (pro persequimur) eum verbis nostris? quum sciatis quòd radix verbi sit in me.i. nomẽ meum bonum, quod antehac in mundum exiuit. Et rectũ est vt נִרְדַּף sit præteritum ex nifhál: & est sensus, Quoties passus est persecutionẽ ob suas iniquitates? Et non est res ita: quia radix verbi inuenta est in me: acsi dicat, Radix magna, quòd sim iustus. R. Abrahám Perusól scribit esse participiũ instar tóar: acsi dicat, Si Deus habet prouidentiã, cur est persecutor ipsius Iiób? Et quæ radix rei iniquæ inuenta est in me, vt his afficiar pœnis? R. Abrahám auenhezra, Num est inter vos qui dicat, Cur persequimur eũ? & radix rei, mala. Et in nifhál, Ecclesi. 3.15, & Deus requiret אֶת־נִרְדָּף tempus præsens. R. Abrahám in cómen. נִרְדָּף est instans.i. tempus præsens quod est mediũ inter præteritũ & futurum: quod appellauit & הוּא, dicens, Illud quod fuit, iam הוּא est. Et est sensus, Deus quæret (pro quæsiuit, aut quærit) de tempore, vt sit נִרְדָּף instãs tempus sequens aliud tẽpus: & non deficiet: quia tempus quod præteriit, efficitur præsens: & quod futurum est, efficitur vt præteritũ: & efficitur tempus vnũ, quanquam diuidatur in tẽpus præteritum & futurũ. Thren. 5.5, super ceruices nostras נִרְדָּפְנוּ persecutionẽ passi sumus. Et in pihél, Hose. 2.7, וְרִדְּפָה אֶת־מְאַהֲבֶיהָ, & sequetur amatores suos. Prou. 11.18, וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ & qui se-

quitur malum ad mortẽ ſuam. Nachum 1.8,& inimicos eius יִרְדָּף־חֹשֶׁךְ ſequetur tenebra. Vel, inimicos eius perſequi faciet tenebrã. eſt enim trãſitiuum in tertiũ, inquit R.D.in lib.ra.i.Deus iubebit tenebris vt perſequãtur inimicos eius.Idem in cõment. Illud Pſal. 7.5, יִרַדֹּף perſequatur inimicus animã meam:opinione grãmaticorũ eſt ex hithpahál: & ſecundum normam debuerat eſſe יִתְרַדֵּף ſecundum tertium modum, qui eſt à פָּעוֹל. Et ſecundũ opinionẽ meam(inquit R.D.in Michlól)non eſt ita:quia in hithpahál non inuenitur verbũ niſi intranſitiuũ:hoc autem loco eſt tranſitiuũ.eſt igitur compoſitum ex cal &´pihél. nam ſi eſſet totum ex cal, eſſet יִרְדֹּף: & ſi ex pihél, eſſet יְרַדֵּף. Ratio compoſitionis eſt, quia dixit propheta quòd ille ipſe inimicus perſequatur eum,& alios etiã perſequi faciat eum.nam in cal actio tranſit ab agente.i. ab inimico in paſſum, hoc eſt in prophetam qui perſecutionẽ patitur. Sed in יְרַדֵּף ex pihél,ſunt tria,inimicus,auxiliatores eius,& anima perſecutionem patiens,quia eſt tranſitiuũ in tertiũ,vt ſit, perſequi faciat inimicus alios animã meã. Et ſic ille ipſe perſecutus eſt Dauid, & aliis.i. Iſraeli iuſſit vt eum perſequerentur.Idem ſcribit in cõm. R.Abrahám in cõmen.Sunt qui dicũt eſſe ſicut יִתְרַדּוֹף.Et non eſt opus,quia non eſt ibi daghés in quo ת ſit abſorptũ. Præterea fuiſſet dicendum יִתְרַדֵּף. Et in hifhíl,Iudic. 20. 43, in modum coronæ circundederunt Biniamín, הִרְדִּיפֻהוּ inſequi fecerunt eũ.Ieſa.14.6,מֻרְדָּף perſecutionẽ paſſum non prohibuit,ſub.ne perſecutionẽ pateretur. Et in puhál,Ieſa.7.13,וְרֻדַּף & perſecutionẽ patietur.

רהה Pauere,formidare.Ieſah.44.8,ne paueatis,neque תִּרְהוּ formidetis.Alibi non inuenitur.

רָהַב Roborare,Extolli,eleuari, ſuperbire. Prouerb. 6.3, וּרְהַב רֵעֶיךָ & robora amicum tuum. acſi dicat,Humilia te coram illo,& conforta eum verbis benignis.Et י in רֵעֶיךָ redundat: vel eſt loco vltimæ radicalis ה.Vel eſt numeri pluralis,& ſicdeficit ב præpoſitio .i.cum amicis tuis.acſi dicat,Multiplica illi amicos.Ieſah.3.5, יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן inualeſcent(roborabunt ſe,ſuperbient:R.D.in lib.rad.& cõment.)puer contra ſenem. Tharghum,Dominabuntur pueri ſeni. R. Abrahám, Dominabuntur,ſuperabunt,vincent.R.Selomóh,Extollet ſe. Et in hifhil,Canti.6.4,Quia ipſi(ſub.oculi) הִרְהִיבֻנִי fortiores fuerũt me.vicerunt me, præualuerunt mihi.R.Abrahám,præualuerũt mihi:vel abſtulerũt robur meum,& dominium meũ. Pſal.138.3, תַּרְהִבֵנִי, roborabis me, (&) in anima mea fortitudinem. i.Roborabis me,quia dabis fortitudinem in anima mea,vt ſit fortis in cultu & ſeruitute tua. ita R.D. in lib.rad. Et in cõment. acſi dicat, Dediſti fortitudinem magnã in anima mea in fide(aut veritate)tua:quia noui quòd non eſt Deus præter te , & tu vides , & prouides rebus humanis. R.Abrahám, Roborare feciſti me,in anima mea fortitudinẽ. eſt enim tranſitiuũ in duo pehulím. R.Selomóh,magnificaſti me.Tharghũ,multiplicabis (multiplicare facies)me.R. Himmanuél,Dediſti mihi magnitudinem,& principatũ,& dediſti in anima mea fortitudinẽ. Dediſti mihi magnitudinẽ in oculis omniũ,& etiã animo meo addidiſti robur. Nomen, רַהַב, Robur,Superbia,Magnitudo,Victoria, AEgypt⁹. Ieſa. 30.7, רַהַב הֵם שָׁבֶת fortitudo eorũ mãſio.vel manere.Vide יָשַׁב in macór cal.Vel שָׁבֶת dicitur à שָׁבַת ceſſare. acſi dicat,fortitudo eorũ ceſſabit.dico hoc propter AEgyptũ,

quia erat fortitudo eorum. Et in comment. idem R. D.exponit, fortitudo eorum est mansio eorum in ciuitate Ierusaláim,& non vt quærant auxilium ab AEgypto:quia non proderit illis. R. Selomóh, Superbia sunt.i.superbi spiritu.שָׁבֶת cum cessatione(aut populus cessationis).i.otiosus,& superbiens sine causa. vel par est vt illorum superbia cesset.R.Abrahám,Victoria illorum manere:quia vincet quisquis máserit in illa,Ierusaláim scilicet, & nō descéderit in AEgyptum.Et 51. 9,Nónne tu es ipsa quæ excidere fecisti רָהַב AEgyptū? à fortitudine,& superbia sic appellata est.R. Abrahám in cōmen.Victoriam.i.homines victoriæ,hoc est victores:vel AEgyptum.Psal.87.4,memorare faciā רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי AEgyptum,& Babél scientibus me. R.Selomóh, Memorare faciam AEgyptum & Babél scientium me, vt adducant eos munus:sicut scriptū est Iesa.66.20,Et adducent omnes fratres vestros ex omnibus gentibus munus Domino.R.Abrahám, AEgyptū, vt suprà Iesa. 51. Vel רָהַב superbiæ,sub.omnis gétis.Et est in regimine,sicut Iesah.51.21,וּשְׁכֻרַת & ebria (sub. afflictionibus) & nō vino.Tharghum, Memorare faciam laudes tuas AEgyptios,& Babylonios.R. Dauid in comment.quū memorare fecero scientes prouincias magnas in gentibus,non videbo inter illas similem Siión.Et לְיֹדְעָי est sicut לְיֹדְעִים,vt Irm.22.14, Et aperuit illi חַלּוֹנָי fenestras. Vel,scientes me,inquit Siión,vel cantor.i.sciétibus dignitatem,& excellentiam meam.Aut,sciétibus Siión, sicut ego. Psal.89.11,Tu contriuisti sicut vulneratum רָהַב AEgyptum.ita R.Abrahám,& R.D.Iióḃ 9.13, sub eo incuruati sunt, freti רָהַב superbia. aut fortitudine. ita R.Moséh,R.Abrahám,& R.Leui.Iióḃ.26.12,Et in-

telligentia sua transfixit רַהַב fortitudinem.vel tumorē,eius.sub.maris. R.Moséh,cetū.i.maiores pisces qui sunt in mari. R.Leui, quicquid eleuat se de mari super terrā.i. quia ipse est causa ne eleuet se mare super partem terræ discoopertam,& terram submergat.Psa.90.10,Et si in fortitudinibus,octoginta anni:וְרָהְבָּם & fortitudo eorum peruersitas. R.Abrahám,& fortitudo eorum.i.dies fortitudinis eorum,qui sunt dies iuuentutis, vniuersi ipsi sunt labor & dolor : quoniam recessit cito. R.Selomóh,Et omnis magnitudo,& principatus qui est homini in his diebus, non est nisi labor, & dolor,quia transit cito. R.D. in comment. Et fortitudo eorum dierum.est macór,vel nomen.acsi dicat,Etiam dies eius qui sunt in pace,(aut prosperitate)sunt labor &c. Tóar, Psal. 40.5, Et non respexit ad רְהָבִים ad superbos.aut fortes.Vnde exponit R.D.in comment. & lib.rad.ad viros fortitudinis & superbiæ.i.fortes atque superbos,vt sint sibi auxilio. R.Selomóh,superbos.R. Abrahám,fortes.

רהט Currere,apud Tharghū.Inde ædificium quod fit in domibus altis ad currendum de vna domo ad alteram, vocatur רְהִיט, & communiter fiunt è trabibus.Vulgo קורדור,*Galerie*.Canti.1.17, רַהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים la quearia nostra abiegna. Vel,trabes nostræ abiegnæ.R. Selomóh in comment.רַהִיטֵנוּ non noui tabulæ sint,an vectes: noui tamen quód in Misnáh significet trabes tenues.R.Dauid in lib.ra.scribit,secundum verba doctorum esse trabes tenues:vnde dicūt, Lapides domus hominis,וְרְהִיטֵי בֵיתוֹ & trabes tenues domus eius testificantur de illo:quia dictum est Chabbac.2.11,Quia lapis de pariete clamabit , & tignum de arbore respondebit

debit illi. R. Ionáh exponit fiſtulæ, ſiue canales noſtræ. Cant.7.5, Rex ligatus בָּרְהָטִים in tignis. Acſi dicat, Rex vellet eſſe ligatus in ipſis tignis: hoc eſt eſſe in domo eius præ nimio illius amore. R. Ionáh, ligatus in fiſtulis, aut canalibus. Similitudo eſt à criſpis capillis ſimilibus fiſtulis. Et dixit quòd rex erat ligatus amore ipſorũ capillorũ criſporũ. R. Abrahã in cõm. in canalibus, aut lacunis .i. in locis vbi aquæ congregantur: ad quarũ ſimilitudinem dicuntur comæ capillorum, quòd vt aquæ in canalibus, itidem capilli in comis aggregẽtur. Geneſ.30.38, Et ſtatuit virgas quas decorticauit בָּרְהָטִים in canalibus .i. in loco curſus aquarum, in piſcinis factis in terra vt ibi bibant animalia.

רוב Litigare, diſceptare, contendere, iurgare, ſeu iurgari, Iudicare. Thren.3.58, רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי iudicaſti Domine iudicia animæ meæ. Gene.26.22, & non רָבוּ litigauerunt propter illùm. Num.20.13, aquæ מְרִיבָה contentionis quibus רָבוּ contenderunt. Ieſah.45.9, væ רָב contendenti cum plaſmatore ſuo. Iudic.11.25, הֲרוֹב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל nunquid litigando litigauit cum Iſraél? Semu.25.39, Dominus qui רָב אֶת־רִיב iudicauit iudiciũ. Iiób 33.19, וְרִיב עֲצָמָיו אֵיתָן & contendet cum oſſibus eius dolore vehementi. Vel, quæ ſunt fortia. vtroque modo exponit R.D. in lib. rad. & רִיב (inquit) eſt macór, vel præteritum inſtar יָכֹל. R. Leui, Et in multitudine oſſiũ eius (.i. mẽbrorũ) dolor fortis. Subauditur enim מַכְאוֹב dolor, qui eſt in principio verſus, inquit R. Abrahám, & R.D. in lib. ra. ſecundum priorem expoſitionem. Et ſcribitur וְרִיב, quia duplex eſt lectio, וְרֹב & וְרִיב. Et רב poteſt deduci à רָבַב, & tunc ſignificat multitudinem, & magnitudinem: vel à רוֹב, in qua radice R. Dauid citat

156

hunc locum. Sed in comment. bifariam exponit, וְרֹב & magnitudinem: ſicut Eſtér 5.11, Et narrauit &c. וְרֹב & magnitudinem filiorum ſuorum. Non enim narrauit eis numerum filiorum ſuorum quot eſſent, ſed illorum magnitudinem. Et אֵיתָן eſt חָזָק. & eſt ſenſus, Et magnitudo oſſium eius fortis: quia Dominus nonniſi propter bonum illius fecit eum ægrotare. Et idcirco oſſa, quæ ſunt fundamenta corporis, erant fortia: nam ſi fuiſſent nimium debilitata, mortuus fuiſſet. Et expoſitores dixerunt eſſe defectiuũ ſermonẽ, exponentes, Et multitudo oſſium eius, & non vniuerſa, erat in dolore forti, aut vehementi. Vel עַצְמָיו eſt ſicut עֲצוּמָיו bella (ſub. infirmitatum) eius. ſicut Prouer. 18.18, Inter עֲצוּמִים litigantes diuidet. ſub. ſors. Et dictio אֵיתָן, eſt tóar ipſius רֹב, à רוּב. acſi dicat, lis (aut contentio) bellorum eius fortis. Et in hifhíl, Iiób 33.13, Cur aduerſus illum רִיבוֹתָ litigaſti? contendiſti? eſt ſicut הֲרִיבוֹתָ. Hoſe. 4.4, Et populus tuus כִּמְרִיבֵי כֹהֵן vere iudicant (aut increpant) ſacerdotem. כ ſignificat rei veritatem, inquit R. D. in comment. acſi dicat, Sacerdotis eſt docere, iudicare, & increpare populum: vt dicitur Deute. 33.10, Docebunt iudicia tua Iahacób &c. ſed hac tempeſtate non ſolum nolunt recipere ſacerdotis increpationem, verum etiã illum iudicant, atque increpãt. Vel quia ſacerdos erat malus ſicut populus: & ſi increpaſſet populum, populus itidem illũ increpaſſet. Quidã exponunt, ſicut litigantes cum ſacerdote pro ſacerdotio: vt congregatio Córah, quæ ſurrexit, & litigauit pro ſacerdotio. 1. Sem. 2.10, conterantur מְרִיבָו עָלָו בַּשָּׁמַיִם litigantes cum eo, ſuper ipſum è cælis tonabit. R. Leui, Modo Channáh precatur pro filio ſuo: & tanquam orans, ait, Domine con

terátur litigâtes cum illo(nēpe Semuele filio)Peliſtím qui venerũt vt pugnarent cũ illo Semuele filio meo,& cum Iſraél propter illum. Super vnunquenque ipſorum,è cælis(בּ pro מִן)tonabit. & ſic fuit in primo prælio quo pugnauit Semuél cum Peliſtím.dictum enim eſt 1.Semu.7.10, Et intonuit Dominus ſonitu magno in die ipſa ſuper Peliſtím &c.Vel,Dominũ formidabũt litigâtes cũ ipſo.i.cũ iuſtis.Qui enim litigát & pugnát cũ iuſtis,litigant & pugnant cũ Deo,ait R.D.in cóm. Ieſa.3.13,ſtat לָרִיב ad iudicandum Dominus.pro לְהָרִיב, ait R.D.in lib.rad.& Michlól,quia eſt macór.Pſa.35.1, רִיבָה יְהוָֹה אֶת־יְרִיבַי iudica Domine iudicantes me.Vel,litiga(contende)cum litigantibus mecum.Et רִיבָה poni tur pro הָרִיבָה.Et י in יְרִיבַי redundat,ſicut & in יְקוּם quod eſt ſubſtantia,inquit R.D. Ieſa.1.17, רִיבוּ אַלְמָנָה iudicate viduæ.Et 49.25, וְאֶת־יְרִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב & iudicem tuum ego iudicabo.Vel, cum litigante tecum ego litigabo. Irme.12.1,iuſtus es tu Domine, כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ ſi diſceptẽ tecum.aut contra te.R.Selomóh,Quando diſputabo tecũ,noui quòd iuſtus eris in verbis tuis: veruntamen volo loqui iudicia tecum, vt ſcire facias me viam tuã. Ieſa.51.22, Et Deus tuus יָרִיב עַמּוֹ iudicabit populũ ſuũ. i.capiet iudiciũ & cauſam populi ſui de gẽtibus R.D. in cóm.Deut.33.8,תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה contendere facies (pro feciſti)eum iuxta aquas contentionis. Ieſah.27.8, in plantatione eius תְּרִיבֶנָּה iudicabis eam. ſic R. Abrahám. Nomen,רִיב,Lis,Contentio,Diſceptatio,Iudicium,Cauſa.Deut.21.5,Et iuxta ſermonem eorum erit omnis רִיב lis.Et ſine י, Exod.23.2, Et non teſtificaberis עַל־רִב ſuper litem.Irme.25.31,Quia רִיב iudicium Domino.Deuter.19.17,quibus eſt הָרִיב lis.Irme.11.20,tibi re-

uelaui אֶת־רִיבִי causam meam. Deuter. 17.8, verba רִיבֹת contentionum. Tóar, יָרִיב יְרִיבִי vt in imperatiuo & futuro hifhíl. Alia forma, מְרִיבָה, Lis, Contentio, disceptatio, vt in præterito cal, & futuro hifhíl.

רוד Est מָשַׁל, Dominari: & נוד, Conqueri, plangere, Migrare. Hose. 11.12, Et Iehudáh adhuc רָד dominatus est cum Deo. sic R.D. in lib. ra. & comment. iuxta illud Gene. 32.27, Quia שָׂרִיתָ princeps fuisti cũ Deo &c. Vel memorauit dominium, quia quãdo rex Deum colebat, & populũ hortabatur ad colẽdum Excelsum: sic contrà, rex alienos colens Deos, vt illos colerẽt hortabatur populum. Irm. 2.31, Cur dixerũt populus meus, רַדְנוּ dominati sumus? i. est nobis dominiũ, sunt nobis principes, & reges &c. Et in hifhíl, Psal. 55.3, אָרִיד בְּשִׂיחִי, plãgam in sermone meo. אָרִיד significat plrãgere super infirmitate & angustia, aut afflictione. sic R.D. in lib. rad. & cõmẽt. & R. Selomóh. R. Menachẽ, Dominabor eloquio meo. R. Abrahám, Clamabo. vociferabor. Gene. 27.40, Et erit, quãdo תָּרִיד dominaberis, frãges iugũ eius à collo tuo. i. Quando veniet tempus dominii tibi, transgredieris legem, & frãges iugum præceptorũ à collo tuo. Et sunt qui exponũt, planges, vociferaberis, lamentaberis. ita R. Abrahám in Psal. 55, vbi citat hunc locum. Tharghum, Et erit, quum trãsgressi fuerint filii eius legem, remouebis iugum eius à collo tuo. R. Selomóh, acsi dicat, Quum trãsgressus fuerit Israél legem, erit tibi apertio oris ad lamentandũ super benedictionibus quas proiecit. Thren. 3.19, Recordare afflictionis meæ, וּמְרוּדִי & plãctus mei. vel lamentationis meæ, clamoris & vlulatus mei. sic R. Selomóh: vide in מָרַר in fine. Et sic 1.7, dierum afflictionis suæ, וּמְרוּדֶיהָ & clamo-

rum ſuorum. vel lamentationum ſuarũ. Alii vtrunque exponũt, demigrationis meæ, demigrationum ſuarũ.

רוה Rigare, irrigare, Inebriare, ſaturare. Irm. 46.10, וְרָוְתָה & inebriabitur ſanguine illorum. Prouer. 7.18, נִרְוֶה דֹדִים inebriemur amoribus. Et in pihél, Irme. 31.14, וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן ſaturabo animam ſacerdotum adipe. Et verbũ intranſitiuum, Ieſah. 34.5, quia רִוְּתָה inebriatus eſt in cælo gladius meus. Et 7, וְרִוְּתָה אַרְצָם מִדָּם & inebriabitur terra eorum ſanguine. Pſal. 65.11, Sulcos eius רַוֵּה inebria. Ieſah. 16.9, אֲרַיָּוֶךְ inebriabo te lachryma mea. Eſt longum cũ duobus paſethím: idcirco ו eſt cum ſeri, & י eſt ſecunda radicalis, & ו tertia: & eſt perfectum. Et ſecundum normam, י debuerat eſſe cum ſeua, inquit R. D. in lib. rad. Prouerb. 5.19, vbera eius יְרַוֻּךָ inebrient te. Et in hifhíl, Ieſah. 55.10, ſed הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ inebriat terram. Thre. 3. 15, הִרְוַנִי לַעֲנָה inebriauit (ſaturauit) me abſinthio. Irme. 31.25, Quia הִרְוֵיתִי נֶפֶשׁ עֲיֵפָה inebriaui animam laſſam. Prouer. 11.25, וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא & inebrians (ſub. animam pauperum) etiam ipſe pluuia. ſub. vocabitur. quia ſicut pluuia inebriat terram, ac ſatiat eam, itidem ipſe animam pauperum & inebriat atque ſatiat, vt exponit R. D. R. Abrahám in comment. Animam quæ dat de benedictionibus ſuis, Deus impinguat, & multiplicat. Deus qui inebriat eam, ipſe יוֹרֶא docet vt inebriet virum deficientẽ. Vel, & vir inebrians deficientem, etiam ipſe יוֹרֶא impinguabitur. Vel, ſapienti qui alios inebriat, dabit Deus principatum. R. Leui in comment. Quiſquis inebriat alios ex eo quod apprehendit de ſapientia, etiam ipſe docet ſeipſum: quia in actu docendi diſcipulos, augetur ſpeculatio, & inquiſitio. Toár, רָוֶה, Irriguus, Ine-

briatus.Iesa.58.11,Et eris sicut hortus רָוֶה irrigatus.inebriatus. Fœmineum,Deuter.29.19, vt addat הָרָוָה irriguam. Vide סָפָה. Et perfectum, Psal.23.5,Calix meus רְוָיָה ebrius.i.plenus & redundans. Et 66.12, & eduxisti nos לָרְוָיָה ad irriguam.sub.terram.

רוח Dilatare, Respirare. 1.Semu.16.23, וְרָוַח לְשָׁאוּל & erat dilatatio(respiratio,refrigerium) ipsi Saúl. Iiób 32.21,Loquar,וְיִרְוַח־לִי & dilatatio (respiratio, refrigerium)erit mihi. Nomen,רֶוַח cum seghól, Dilatatio,Respiratio,Spatium.Estér 4.14,רֶוַח respiratio,& liberatio stabit Iehudæis ex loco altero. Gene.32.16,וְרֶוַח & spatium ponetis inter gregem & gregem. Alia forma,Exod.8.15,Et vidit Parhóh quòd esset הָרְוָחָה respiratio. Thren.3.55, Ne abscondas aurem tuã לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי propter respirationem meam ad clamorem meum.i. Ne abscondas aurem tuam ad clamorem meum, quo clamo ad te propter respirationem meam. R.Ioséph, ad sermonem meum.Tharghum,Ne tegas aurem tuã à receptione orationis meæ, ad respirationem meam propter petitionem meam.R.Abrahám, Propter respirationem meam. i. vt facias mihi respirationem, vel tempus respirationis meæ. Et in pihél participium passiuum.Irm.22.14,& cœnacula מְרֻוָּחִים dilatata. i.ampla,& magna. Gene.3.8,לְרוּחַ הַיּוֹם ad respirationẽ diei. Acsi dicat, Tẽpore quo est respiratio,& refrigeriũ diei. i.refrigeriũ aeris.ita R.Ionáh.Potest etiam exponi(ait R.Dauid,)ad ventum flãtem.i. tempore quo declinat dies,quo flat ventus. R.Selomóh refert ad ipsum ventum:quia sol occubuerat.i.hora vespertina. Nomẽ, רוּחַ, Ventus,Spiritus,Voluntas, Angulus,Pars,Plaga. Exod.10.19, Et vertit Dominus רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד ventum

occidentalem fortem valde. Nume.14. 24, Quia fuit רוּחַ אַחֶרֶת ſpiritus alter (vel alia voluntas) cum illo. Ieſah.32.15,donec effundatur ſuper nos רוּחַ ſpiritus de excelſo. i. voluntas Creatoris. Malachi 2. 15, וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ & excellentia ſpiritus (vel excellens ſpiritus. i. voluntas, R.Dauid) fuit illi.ſcilicet Abrahám patri noſtro. Ieſah.31.3,Et equi eorum caro,& non רוּחַ ſpiritus.i.angelus,ſic appellatus quòd ſit ſpiritualis.Iiób 41.7, וְרוּחַ & vétus(.i.aer,R.D.)nõ ingredietur inter eas.1.Paral. 12.18,וְרוּחַ & ſpirit⁹(.i.volũtas)induit Hamaſám.Ieche. 5. 10, Et diſpergam omnes reliquias tuas in omnẽ רוּחַ angulum.plagam,partem.Et 42.16,menſus eſt רוּחַ plagam Meridionalẽ.Et in eodem verſu in vtroque genere,1. Reg.19.11, וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק & ventus grandis, & fortis.Gene.1.2,וְרוּחַ & ſpiritus (aut ventus) Dei ſufflabat ſuper faciem aquarum.i.ventus miſſus à Deo ad ſiccã dum aquas,inquit R.Abrahám.Ieſah.11.4,וּבְרוּחַ & ſpiritu labiorum ſuorum interficiet impiũ.i. verbo:quia verbum egreditur ex ore cum ſpiritu, inquit R.D. in lib. rad. Eccleſ.1.6, Circuiens circuiens pergit הָרוּחַ ad plagam,& in circulos ſuos reuertitur הָרוּחַ ad plagam. Sunt qui aiunt hoc dici de ſole,quòd circuit, & vadit. At R.Abrahám in cõment. ſcribit non eſſe rectum vt exponatur פֵּאָה angulus:ſed ſpiritus. i.aer, quia aer interdum mouetur ad Aquilonem,ſiue ad plagam Aquilonarem,nonnunquam ad plagam Meridionalem, & circuit à Meridie ad Aquilonem per plagam Orientalem,& ab Aquilone ad Meridiem per plagam Occidẽtalem.Idcirco dixit,circuit,circuit,ambulat ſpiritus(ſiue aer,)& in fine reuertitur ad circulos (ſiue circuitus) ſuos quũ reuertitur ſol:quia ipſe eſt cauſa multitudinis

motuum aeris. Vocatur & anima ſuperior (.i.intellectiua)ſpiritus: vt Eccleſ.12.7, Et reuertetur puluis in terram, quemadmodum fuit: וְהָרוּחַ & ſpiritus reuertetur ad Deum qui dedit illũ. Et ſic illa cuius ſedes eſt in corde.i.cõcupiſcibilis,& iraſcibilis. Eccleſ.7.10, ne feſtines בְּרוּחֲךָ ſpiritu tuo(.i.iraſcibili anima tua)ad iraſcendum. Zecha.6.8, requieſcere fecerunt רוּחִי ſpiritũ meũ (.i.iram meam) in terra Aquilonis. Prouerb.29.11, כָּל־רוּחוֹ totum ſpiritum ſuum proferet ſtultus.i.totam voluntatem ſuam, totum deſiderium ſuum, inquit R.Leui. Ieſah.48.16, Dominus Deus miſit me וְרוּחוֹ & ſpiritus eius.i.& angelus eius, inquit R.D.in lib.rad.& cõment. Acſi dicat, Et angelus eius venit ad me cum mãdatis Dei, aut miſſione Dei in prophetia,& oſtẽdit mihi hanc ſententiam futurã. Tharghum,& ſermo eius. aut verbum eius. R.Abrahám, angelus eius. Haghaón dixit quòd ו eſt loco ב, pro, ſpiritu ſuo. Et dixit quòd ſic exponitur illud Pſal.105.4, Quærite Dominum וְעֻזּוֹ virtute eius. Sed non eſt opus tali expoſitione. At nos exponimus de Spiritu ſancto. Iiób 19.17, רוּחִי halitus meus extraneus fuit vxori meæ. Prouerb.1.23, Ecce loquar vobis רוּחִי ſpiritum meum. R.Ioſéph, verbum vel ſermonem meum. R.Leui, voluntatem meam. Irme.49.36, Et diſperſi eos in omnes הָרֻחוֹת הָאֵלֶּה ventos iſtos. Alia forma, רַחַת, Pala. Ieſa.30.24, quod ventilatum eſt בָרַחַת pala,& ventilabro. Sic appellatur pala, quòd ea eleuentur fruges ad ventum. Alia forma, ſecundum R. Iahacób, appellantur naues, quæ vento impellente ambulant. Ieſah.43.14, Et deſcendere faciam בָּרִיחִים in nauibus omnes ipſos. R.tamen D.in comment. exponit, fugitiuos. ſcilicet Babél. ita etiam R.Abrahám. Tharghum,

ghum,בְּמִשּׁוֹטִין in remis. Idem R. Selomoh in cōment. Illud autem Iesa.11.3, וַהֲרִיחוֹ, R. Ioséph exponit,& verbũ eius erit in timore Domini.

רום Leuare,eleuare,exaltare. Deut.8.14, וְרָם & eleuetur cor tuum. Psal.131.1, רָמוּ eleuati sunt. Iesah.6.1, super solium רָם excelsum. 2.Semu. 22.26, super רָמִים excelsos. Iesah.10.33, וְרָמֵי & excelsi statura. Deute.32.27, manus nostra רָמָה excelsa est. 1.Sem.2.1, רָמָה exaltatum est cornu meum. Et cum ostensione secundæ radicalis cum א apparente, Zecha.14.10, וְרָאֲמָה & exaltabitur. Alia quæ sunt breuia, sunt participia, vel toarím. Psa.18.28,& oculos רָמוֹת excelsos humiliabis. Et cum א, Prou.24.7, רָאמוֹת excelsæ stulto sapiẽtiæ. Psal.12.9, כְּרֻם quum exaltati fuerint. Iechez.10.16, לָרוּם vt eleuarent se. Psal.57.5,& 12, רוּמָה exaltare. exalta te. Et 46.11, אָרוּם exaltabor. 2.Semu.22.45, וְיָרֻם & exaltetur Deus. Et cum ו, Psa.18.47, וְיָרוּם & exaltetur Deus salutis meæ. Et 66.7, declinantes אַל־יָרִימוּ לָמוֹ ne exaltentur in seipsis. Scribitur cum י, & legitur cum ו, quia duplex est lectio, יָרוּמוּ ex cal,& יָרִימוּ ex hifhil. Et in hifhil, 1.Reg.11.27, הֵרִים יָד בַּמֶּלֶךְ eleuauit manum suam in regem. Leui.6.10, וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן & auferet cinerẽ. Doctores Hebræorum exponunt, quòd auferebat plenũ thuribulum cineris quotidie,& ponebat ad Oriẽtẽ gradus. Sed eductio cineris de qua dicitur, Et educet cinerẽ: non erat quotidiana, sed quũ erat multũ cineris super altare. Psal.89.20, הֲרִימוֹתִי exaltaui electum de populo. 2.Paralip.30.24, principes הֵרִימוּ obtulerũt multitudini. Psal.3.4, וּמֵרִים רֹאשִׁי & exaltans caput meum. Iesah.10.15, sicut exaltauit virgam וְאֶת־מְרִימָיו & exaltantes eam. pro, exaltantem eam. dixit numero multitudinis, sicut dictũ est, Dii sancti (pro

Deus sanctus)sum.1.Paralip.25.5,להָרִים קָרֶן ad eleuandum cornu.2.Reg.6.7,הָרֶם לָךְ tolle tibi.Iesah.14.13,super astra Dei אָרִים כִּסְאִי exaltabo soliū meū.1.Sem.2.10, וְיָרֵם קֶרֶן & exaltabit cornu christi sui. Nume.20.11,וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ & eleuauit Moséh manū suá. Nume.15.20, תָּרִימוּ תְרוּמָה offeretis oblationem. Et in hosháł,Exo. 29.27,& quæ הוּרָם eleuata(ablata)est de ariete. Et in verbo quadrato,seu pohél,Iesah.23.4,רוֹמַמְתִּי בְתוּלוֹת exaltaui virgines. Et 1.2,filios enutriui,וְרוֹמַמְתִּי & exaltaui.Iechez.31.4,רֹמְמָתְהוּ exaltauit eum. Psal.9.14,מְרוֹמְמִי qui exaltas me.Nechem.9.5,וּמְרוֹמָם & exaltatum.Hezræ 9.9,לְרוֹמֵם אֶת בֵּית ad exaltandum domum.Psal.99.5, רוֹמְמוּ exaltate. Iesa.25.1,אֲרוֹמִמְךָ exaltabo te. Hose.11.7, simul non יְרוֹמֵם exaltabit.pro exaltauit,sub.caput.Vel secundū R.D.in cōm. Et in omnibus ipsis nō erat qui cōuerteretur ad Deū,& exaltaret,& magnificaret eum corde suo atque ore.R.(inquit)Abrahám dicit יְרוֹמֵם cū seri, esse sicut יְרוֹמַם cum pathách.i.non ascendet vnus ex eis ad gradum,vt cogitet ascēdere ad eum.Et in radice רָמַם vbi citat hunc locum,exponit similiter,Non exaltabit Deū,neque magnificabit eum, quia prophetæ hortabantur,& vocabant eos,vt conuerterentur ad Deum excelsum,& magnificarēt eum, atque exaltarēt in orationibus suis:& nō erat vnus ex eis qui exaltaret eum.Et sic inutilia erant vatum hortaméta.Prou.4.8, וּתְרוֹמְמֶךָּ & exaltabit te. Psal.75.11, תְּרוֹמַמְנָה exaltabuntur. Et in hithpahál,Iesa.33.10,nunc אֵרוֹמָם exaltabor. quod & R.Iehudáh posuit in hac radice.quod si ר esset daghessabile,habuisset daghés.Et ponitur pro אֶתְרוֹמָם, instar אֶתְבּוֹנָן. Sed R.Ionáh scripsit esse à רָמַם verbo geminato,& ex nifhál perfecto:& vtraque opinio est re-

cta. Rectum est quoque esse geminatú ex hithpahál. Et sic scripsit R. Iehudáh ex hac radice & illud Nume.16. 45, הֵרֹמּוּ tollite vos è medio &c. & Iechez. 10. 17, יֵרוֹמּוּ אוֹתָם eleuabuntur (pro eleuabãtur) ipsæ. Et 15, וַיֵּרֹמּוּ & eleuabãtur. Et rectum est, inquit R.D. in Michlól, vt sint ex verbis geminatis, vel ex nifhál, vel ex hithpahál, & non ex quadrato: quia non est consuetú vt litera quadrati in verbis quorú secúda quiescit, cadat, nisi sit נ cú ן signo multitudinis: quia graue esset legere tria nunim pariter. Tóar, רָם רָמִים רָמָה רָמוֹת Excelsus, excelsi, excelsa, excelsæ: quære in participio quod est eiusdẽ formæ. Alia forma cum surec, רוּם, Excelsus, elatus. Prouerb.21.4, רוּם עֵינַיִם elatum oculis. Vel est nomé, inquit R.Dauid, vt sit, elatio oculorum. Iesa.2.11, & humiliabitur רוּם altitudo virorum. Et cum chólem instar אוֹר, Chabac.3.10, רוֹם altitudo manus suas leuauit. Et cum ה instar שׁוֹאָה, Micháh 2.3, & non ibitis רוֹמָה superbe. Alia forma, præposito מ, מָרוֹם instar מָקוֹם, Celsitudo, eleuatio, altitudo. Et interdum (inquit R. Abrahám) venit loco tóar, Excelsus, altus &c. Iesah.22.16, excidens מָרוֹם in excelso sepulchrum suum. Et 57.15, מָרוֹם cum excelso & sãcto habitabo. i. vt exponit R.D. & R. Abrahám, cum angelis & sanctis. Psal.10.5, מָרוֹם excelsum iudicia tua. i. quodlibet iudiciorú tuorum. Vel, in excelso sunt iudicia tua. i. remota & longinqua sunt, vt illa non possit homo attingere. Iesa.33.16, ipse מְרוֹמִים in excelsis habitabit. Ecclesi.10.6, positus stultus בַּמְּרוֹמִים in excellentiis multis. Alia forma, Iechez.16.24, & fecisti tibi רָמָה excelsum. Et 39, & diruent רָמֹתַיִךְ excelsa tua. Alia item cú surec, Iechez.32.5, & implebo valles רָמוּתֶךָ excelsis tuis. Scribitur autem רָמוּתֶךָ, vt indicetur duplex

lectio,numero ſingulari & plurali. Secundum R.Dauid,radix eſt רום. At R.Selomoh deducit à רְמֵה proiicere,& exponit,proiectionibus tuis.i.cadaueribus proiectis. Alii(inquit)exponũt,vermibus tuis:à רִמָּה vermis. R.D.in cõm. Implebo valles cadaueribus, & præterea eleuabuntur ſuper illas ob occiſorum multitudinem. Tharghũ, Et implebũtur valles cadaueribus exercituũ tuorum.Sunt qui exponunt,elationibus tuis.i.exercitibus tuis propter quos eras elata & ſuperba corde. Et geminatũ, Ieſa.33.3,מֵרֹמְמֻתֶךָ, propter exaltationẽ tuam.

Alia præterea,תְּרוּמָה, Oblatio: ſic appellata,(vt quibuſdam placet,) quòd ſurſum ac deorſum moueretur, aut eleuaretur,vt dictũ eſt in נוף in principio.Exod.25.3, וְזֹאת הַתְּרוּמָה & hæc oblatio. Tharghũ, אַפְרָשׁוּתָא oblationes. ſic appellatæ quòd eſſent ſeparatæ à communi vſu.פְּרַשׁ enim eſt ſeparare. Et 29.27,& ſanctificabis pectus eleuationis, & armũ הַתְּרוּמָה oblationis, quod eleuatum eſt, & quod ablatum eſt de ariete. Tharghum, Et ſanctificabis pectus eleuationis, & armũ ſeparationis:quod(pectus)eleuatum eſt,& qui(armus)ſeparatus eſt ab ariete.Item 30.14,dabit תְּרוּמַת oblationẽ Domini. Tharghũ,ſeparationẽ Domini. Leuit.22.12,בִּתְרוּמַת de oblatione ſanctificationum nó comedet. ב vice מִן. Exo.25.2,accipietis אֶת־תְּרוּמָתִי oblationem meã.Nume. 18.19, omnes תְּרוּמֹת oblationes. Et 8, dedi tibi cuſtodiã תְּרוּמֹתָי oblationũ mearum. Alia inſuper,interpoſito א quieſcẽte,רָאמוֹת,Genus lapidis pretioſi, Coralium,vt quidam exponunt.Iiób 28.18, רָאמוֹת coralia,& ghabis. vulgo קורל *Coral.* Hebræi omnes, lapides dicunt eſſe pretioſos. Sunt etiam qui אַרְמוֹן Palatium, putant eſſe ex hac radice: & ſic appellatũ,quòd ſit eleuatum,excel

ſum atque altũ, de quo ſcripſimus in אֲרָם. Ab hoc etiam fit tóar geminatum, Pſal.118.16, dextera Domini רֹמֵמָה excelſa. Subſtantiuũ ſecundum eius formam, Pſal.149.6, רוֹמְמוֹת exaltationes Dei in gutture eorum.

Alia forma, cum י haiáchas, Iechez. 48.12, & erit eis תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת oblatio de oblatione terræ.

רוע Malum eſſe, malũ videri, Diſplicere, Taratantarizare, vociferari, Cõterere. Nume.11.10, & in oculis Moſéh רַע diſplicuit. malum fuit, malũ viſum eſt. 2.Semu.19.7, וְרָעָה לְךָ זאת & malum erit (diſplicebit) tibi hoc &c. Eſt breue præter normã, inquit R.D. in Michlól. & ſic Deuter.15.9, וְרָעָה & malignus ſit oculus tuus in fratrem tuum. Futurum, אֵרַע יֵרַע &c. cum ſeri & pathách. Gen.21.12, ne יֵרַע diſpliceat in oculis tuis. Deut. 15.10, & non יֵרַע malignũ ſit cor tuum. ſed prædicta futura ſunt à יָרַע, ſecundum R. Dauid, quanquã R. Iehudáh ponat hæc & his ſimilia in hac radice. vide in יָרַע, quæ ſecũdum veritatem eſt illorũ radix, & ſunt inſtar יֵרַע תֵּרַע à יָרַע. Macór aliud ſignificans, רוֹעָה (de quo & in hithpahál) eſt longum, quia ה redundat, vt ait R.D. in Michlól & lib.ra. Irme.15.12, הֲיָרֹעַ בַּרְזֶל בַּרְזֶל nunquid confringet ferrum, ferrum ab Aquilone, & æs? .i. nunquid conteret ferrũ, & æs ab Aquilone ferrum? acſi dicat, Ferrũ & æs eſt Nebuchadneſár, nunquid conteret ferrum eorum? Nónne ſi ipſi ſint fortes, veniet ad eos fortior ipſis ad conterendum, & contũdendum? R.D. in cõmentariis, Num ferrum vnũ, conteret ferrum alterum? Num ferrũ ipſum miſcetur cũ ære, ſiue chalybe? vulgo אצייר, *Acier.* acſi dicat, Ipſi putant poſſe ſtare ante Nebuchadneſar, qui ſi ipſi fuerint ferrum, Nebuchadneſar erit ferrum & æs (aut chalybs) ab Aquilone: quia

Babél eſt ad Aquilonem terræ Iſraél, quéadmodum dictum eſt Irme.1.14, Ab Aquilone ſoluetur malum ſuper omnes habitatores terræ. R.Selomóh, núquid conteret Parhóh qui venit ad auxiliũ veſtrum, qui eſt durus ſicut ferrũ, ipſum Nebuchadneſar qui eſt ferrum & æs, qui venit ab Aquilone? Et eſt expoſitio Tharghum, ita habens, Rex qui eſt fortis ſicut ferrum, aſcendet vt auxilietur regi, qui eſt fortis ſicut ferrũ & ſicut æs, (aut chalybs,) veniet ab Aquilone aduerſus eã ad conterendam eam. Prouerb.25.19, dens רֹעָה fractus. Et ſic Ieſah. 8.9, רֹעוּ confringite vos populi. R.Selomóh, Coniungite vos. vel ſociate, (& ita habet Tharghũ, אִתְחַבְּרוּ) à רֵעַ ſocius.i.ſociate vos pariter exercitus Sancherib, & conteremini. R.Abrahám in cõment. Confringite vos, & contundite vos. Vtrũque eſt imperatiuum. R.Dauid, Cõfringite vos &c.i.cõgregate vos populi cũ rege Aſſúr, & confringite vos, & poſtea eritis cõtriti. Pſal.2.9, תְּרֹעֵם Conteres eos virga:&c. cõfringes eos.i.confringendo diſperges eos. ſic R.Selomóh, R.Abrahám, R. Dauid, & R.Himmanuél. Et in hifhíl, Exod.5.23, הֵרַע לָעָם הַזֶּה malefecit populo huic. Pſalm.74.3, כָּל־הֵרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ (ſuper) omnem qui malefecit, inimicũ, in ſanctitate: Series eſt, Super omnem inimicũ &c. ſecundum R. Abrahám & R.D. in cõmen. Et ſubauditur אֲשֶׁר, vt ſit, qui in ſanctitate.i.in domo ſanctitatis, aut ſanctuarii. 1.Paral.21.17, וְהָרֵעַ הֲרֵעוֹתִי & malefaciendo malefeci. Geneſ.43.6, vtquid הֲרֵעֹתֶם לִי malefeciſtis mihi? Ieſah.9.17, וּמֵרַע & malefacies. malefactor, malign'. Pſa.37.9, מְרֵעִים malefacientes. Ieſah.1.4, ſemini מְרֵעִים malefaciẽtium. non hoc dicit (ait R.D. in lib.rad.) de patribus, ſed de filiis ipſis.i. ſemini, quod eſt filii malefactores, & filii

corrūpentes opera ſua, aut vias ſuas, aut animā ſuam. Idem in cōment. & R. Selomóh. At cōtrà R. Abrahám, Semini malefactorū: quia tam ipſi, quàm illorum patres, erāt mali. Vel eſt ſicut illud Ieche.16.3, Pater tuus Emoræus, & mater tua Chittæa. 1. Semu.12.25, & ſi הָרֵעַ תָּרֵעוּ malefaciendo malefeceritis. Leui.5.4, לְהָרַע malefacere. Pſa.15.4, iurauit לְהָרַע ſe affligere, (vt ſe affligat,) & non mutabit. R.D. in cōmen. Iurauit affligere corpus ſuū ieiunio, & fletu, & non mutabit illud quod iurauit. Tharghū, qui iurat vt malefaciat corpori ſuo, & non mutat. ita R. Selomóh. R. Abrahám, Malefacere ieiunando, vt caro fiat macilenta. Irme.25.6, & nō אָרַע לָכֶם malefaciam tibi. Pſal.41.12, non יָרִיעַ iubilabit inimicus meus ſuper me. vel clamabit. Iehoſ.6.19, וַיָּרַע & vociferatus eſt populus. Pſa.95.1, נָרִיעָה iubilemus Deo. Nume.10.7, clāgetis, & nó תָרִיעוּ taratātarizabitis. Micháh 4.9, vtquid תָּרִיעִי רֵעַ vociferabis vociferationem? Et hoc loco, inquit R. Dauid, ſignificat vociferationē luctus, ſicut & Irme.20.16, & audiet clamorem mane, ותְּרוּעָה & vociferationem tēpore meridiano. Et in niſhál, Prouer.11.15, רַע־יֵרוֹעַ malus confringetur, quia fideiuſſit pro extraneo. ita R.D. R. Abrahám, contritione conteretur quiſquis fideiuſſerit pro extraneo quē non agnoſcebat. רַע enim eſt ſubſtantiuū, hoc eſt שֶׁבֶר, Contritio. ita R. Himmanuél. Prouerb.13.20, & faciens amicitiā cum ſtultis, יֵרוֹעַ conteretur. ſic R. Abrahám & R. Himmanuél. Et in hithpahál, Ieſa.24.19, רֹעָה הִתְרֹעֲעָה cōfringendo cōfracta eſt terra. רוֹעָה vt dictū eſt ſuprà, eſt macór ex cal, & longū, quia ה redundat. Pſal.65.14, יִתְרוֹעֲעוּ clamabunt, etiam canent. Dixit hoc de ſpicis, quæ vento flante ſe percutientes, reddunt ſonū perin-

de acsi clamarent,atque canerent. Et 60.10,ad me Peléseth.i.Palestina הִתְרוֹעֲעִי clama.Vel,super me Peléseth iubila.aut clama præ lætitia.R.Selomóh,Mihi cōiungere. seu coniunge te.i. dominio meo. Gath enim, & Hazzah terras Pelistim subiecit Dauid. Tharghum,super Pelistæos iubila cógregatio Israél.R.Himmanuél, Super me, vel mihi.i. animæ meæ, aut congregationi meæ dicebam, Clama(vocifera)clamore bellico, quia coniurauit aduersum me Peléseth.Et 108.10,super Peléseth אֶתְרוֹעָע clamabo. scilicet clamore bellico. ita R. Himmanuél. R.Selomóh,Vociferabor vt timeat à me.

Alia significatio,Prouerb.18.24,אִישׁ רֵעִים לְהִתְרוֹעֵעַ vir amicorum ad contrahendum amicitias, & est amicus coniunctior fratre.R.Abrahám,רֵעִים est sicut זֵרִים à זוּר: cui astipulatur לְהִתְרוֹעֵעַ. vel est à רָעָה instar נֵאִים à נָאָה. acsi dicat,Vir(vel vnusquisque)diliget amicos,vt amicitias contrahant(aut concilient) secū qui coniungantur sibi,quia est amicus cōiunctior fratre.R.Leui,Iam inuenitur amicus coniunctior homini tempore necessitatis quàm frater.Quocirca consentaneum est vt homo sibi conciliet amicos,sed non multos: quia amicorum multitudo, quum non est perfecta amicitia, corrumpit amicitiam. R. Himmanuél, Vir amicorum.i. qui se vertit ad conciliandum amicos multos,finis est לְהִתְרוֹעֵעַ vt conteratur. Qui enim dispergit opes ad voluntatem hominū, vt illos sibi conciliet, consumptis tandem opibus,à suis conteritur amicis.Interdum tamen inuenitur amicus coniunctior fratre . Est igitur sensus,quòd qui multos conciliat amicos,conteretur.

Et verbum in puhál,Iesa.16.10,Et in vineis non cantabitur,neque יְרֹעָע iubilabitur.clamabitur. Vtrunque tamen

tamen verbú est passiuum. Tóar & substantiuũ,secũ dum eandem formam,רַע,Malus,& Malum. Cum zachéph, duo sunt cum camés: & in soph passúc,& cum athnách est cum camés.Gen.31.24,à bono עַד־רָע vsque ad malum.Et 29, vt faciam vobiscum רָע malú. Et 41. 20,& aspectus earum רַע malus.i.tenuis, macilentus.2. Paral.33.9,vt faceret רָע malú.& Gen.2.17, וָרָע.Gen.40. 7,cur facies vestræ רָעִים malæ hodie? .i. præ se ferentes tristitiam.Vel mutatæ,tenues,secundum R.D. in lib. rad.Deuter.6.22,& portenta magna,וְרָעִים & mala.Fœmineum nomen,רָעָה,Malum,malitia.Iechez.7.5, רָעָה אַחַר רָעָה malum post malum ecce venit.Psal.52.3,quid iactas te בְּרָעָה in malitia? Gene.6.5, multa רָעַת malitia hominum. Eccles.7.16,בְּרָעָתוֹ in malitia sua. Psal. 94. 23,וּבְרָעָתָם & propter malitiam eorum.Gene.41.3,רָעוֹת malæ aspectu.id est,macilentæ,turpes vaccæ. Exod.23. 2,Non eris post multos לְרָעֹת ad mala.Psal.141.5,Quia adhuc & oratio mea בְּרָעוֹתֵיהֶם propter mala eorũ. acsi dicat, dũ vixero, oratio mea erit propter malũ impiorũ vt ab illorũ operibus malis me Deus eripiat. R.Selomóh,propter mala eorum, id est operantium iniquitatem,ne offendá in illa. R.Abrahám, vt veniat super eos malum. Alia forma, 1.Semu.17.28,וְאֵת רֹעַ לְבָבֶךָ & malum(aut malitiam)cordis tui.Eccles.7.4,Quia בְּרֹעַ per malum faciei, bonum fiet cor. R.Selomóh, Conuertitur cor hominis vt bonas faciat vias suas. R.Abrahám,Propter tristitiá faciei,bonũ fiet cor.i.intellectus.

Alia item,רֵעַ,Vociferatio, clamor tam lætitiæ quàm luctus:vt in futuro. Iiób 36.33, Annuntiabit עָלָיו רֵעוֹ eá vociferatio eius.i.tonitruus eius: quia tonitruus annũtiat, & indicat pluuiá,ait R.D.in li.rad.& cóm.à תְּרוּעָה

141

clamor, vociferatio. sic etiam R. Abrahám, & R. Leui. R. verò Mośéh, Annuntiabit pluuiam vnusquisque amico (aut socio) suo. Qui enim fruges congregauit, & recondidit in horrea: veniente pluuia, iis qui non congregauerunt ait, Deus fruges eripuit è manu vestra: iuxta illud Iiób 5.11, Vt ponat humiles in excelso. Et rectum est vt עָלָיו sit loco אֵלָיו ei. רֵעַ, Amicus, ponitur in hac radice à R.D. & in radice רָעָה: sed ne eadem repetamus, posuimus in רָעָה, illic quære.

רוף Est שָׁבַר, Conterere, confringere. Inde nomen, præposito ת, תְּרוּפָה, Contritio. Iechc. 47.12, & folium eius לִתְרוּפָה pro contritione. i. ad contritionẽ sanandam, seu ad sanitatem contritionis. Et sic etiã Tharghum, לְאָסוּתָא ad medicinam, vel sanitatem. Acsi dicat, Et folium eius erit ad medicinam omnis contritionis: quia scilicet ponent folia huius arboris super omni contritione, seu fractura, & sanabitur. sic & R. Menachém & R. Selomóh, ad medicinam, aut sanitatem, iuxta illud Irme. 8.11, Et sanabant contritionem filiæ populi mei. Inde etiam רִיפָה, Triticum contusum, cõtritúmque in mortario. 2. Semu. 17.19, Et extendit super eum הָרִפוֹת tritica contusa. Prouer. 27.22, in medio הָרִיפוֹת triticorum contusorum pistillo. Ita etiam R. Abrahám, R. Leui, & R. Himmanuél. Metaphorice significat, etiamsi multoties erudieris, increpaueris, correxeris, ac monueris virum stultum, non recedet tamẽ ab eo stultitia eius. Hinc & verbum geminatum in pohél, Iiób 26.11, Columnæ cæli יְרוֹפָפוּ conterentur. ita R. Himmanuél, & R.D. in lib. rad. Postea tamen ait, Et rectum est vt exponatur, commouebuntur. Qua in significatione vtuntur Hebræorum doctores hoc verbo

etiam geminato רִפְרֵף. R. Abrahám in comment. debilitabuntur. Et sunt, inquit, qui exponunt, commouebuntur: vt R. Leui & R. Moséh, Colúnæ cæli quæ sunt fortes, commouebuntur & stupebút, erúntque veluti homo qui est stupidus, & qui quò eat ignorat. indicat autem tépus terræmotus. R. Abrahám Perusól, Interdú Dei volútate colúnæ cæli, id est terra, ac illius partes, aut quatuor elementa, quibus inniti videntur cæli, cómouebútur, & cótremiscét, quú venerint terræmotus.

רוץ Currere. Gene. 18. 7, Et ad armentum רָץ cucurrit Abrahám. 2. Reg. 5. 20, si non רַצְתִּי cucurri post eum. 1. Semu. 8. 12, וְרָצוּ & current. 2. Sem. 18. 23, tu רָץ curris. Iiób 9. 25, velociores fuerunt מִנִּי־רָץ currente. cursore. est tóar, secundum formam participii. 2. Reg. 11. 6, post הָרָצִים cursores. Iechez. 1. 14, & animalia רָצוֹא currendo. pro, currebant. Sed hoc est à רָצָה in eadem significatione: & א est loco ה, ait R. D. in Michlól. quanquá à plærisque citetur in hac radice, ratione (vt arbitror) significantiæ. 1. Semu. 20. 6, לָרוּץ vt curreret in Bethléchem. Et 36, רֻץ curre. 2. Semu. 22. 29, In te אָרוּץ curram contra exercitum. R. Ionáh, conteram exercitum. Sed prior interpretatio magis quadrat, ait R. D. R. Abrahám, conteram. Et sunt (inquit) qui exponunt, curram post exercitum, eum persequens. Eccles. 12. 6, וְתָרֻץ & cóteretur lenticula aurea. Est intransitiuum. Et transitiuum, vt 2. Reg. 23. 12, וַיָּרָץ & confregit inde. Tharghum, וְאַרְחֵיק & elongauit inde. i. currere fecit ea inde. Alii codices habent וּפַלֵּינוּן remouit ea. Et ita exponit R. Selomoh. R. D. in comment, currere fecit ea. vel contriuit ea. & potest radix esse, inquit, רָצַץ. Et in hifhíl, 1. Semu. 17. 17, וְהָרֵץ & curre ad castra. Irm. 49. 19, Quoniam

quiescere faciam, אֲרִיצֶנּוּ currere faciam eum ab ea. i. quum requiẽ dedero Israeli, currere faciam eum à terra Edóm vbi sunt captiui. secundum R.D. in commẽ. Vide רָגַע in hifh'il. R.Selomóh, Currere faciam eũ super eam: quia roborabitur super eam, eritque superior illi. Psal.68.32, Chus תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים currere faciet manus suas Deo. Tharghum, filii AEthiopiæ current ad expandendum manus suas in oratione coram Deo. R. Dauid, AEthiopia, id est congregatio AEthiopiæ, currere faciet manus suas cum muneribus Deo. Et dixit de manibus, currere faciet manus suas: quanquã pedes sint qui currãt, eo quòd manus munera ferãt. R.Abrahám, Currere faciet manus suas cum auro. Iudic.9.53, וַתָּרִץ אֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ & confregit caput eius. ר est cum chiric, quod secundum morem debuerat esse cum seghól: & est ex hifh'il à verbo geminato רָצַץ: vel à רוץ verbo quiescente, inquit R.D. in comment. in eadem significatione. Et in pohél, Nachum 2.4, Sicut fulgura יְרוֹצֵצוּ discurrent. Iudi.10.8, וַיְרֹצְצוּ & confregerũt filios Israél.

Et in nifhál, Eccles.12.6, וְנָרֹץ & conteratur rota ad cisternam. vel currat, inquit R.D. Vel, super cisternam, אֶל pro עַל. Est autem præteritũ ex nifhál instar נָכוֹן inquit R.Abrahám. Et in hithpahál, Gen.25.22, וַיִּתְרֹצְצוּ & cõfringebant se filii in ventre eius. Tóar, secundũ formã participii, רָץ, Cursor, Currens: vt in participio.

Nomen, præposito מ, מֵרוֹץ, Cursus. Eccles.9.11, Quia nõ est velociũ הַמֵּרוֹץ cursus. Alia forma, מְרוּצָה, Cursus, Contritio, confractio. Irme.22.17, Et super oppressionem (siue occupationem bonorum) & super הַמְּרוּצָה contritionem ad faciendum. Priori modo exponit R. D. in lib. rad. & in comment. & prius (inquit) ad opes,

alterum ad corpus refertur. Irme.23.10, Et fuit מְרוּצָתָם cursus eorum malus. Et 8.6, Totus ipse reuersus est בִּמְרֻצוֹתָם in cursum suum. vel ad cursus suos. Est enim duplex lectio, singularis, & pluralis: idcirco scribitur cũ ו, & legitur sine ו: cum ו, plurale מְרוּצוֹתָם: sine ו singulare. quod & R.D. in cóm. annotauit post Hãmasóreth.

רוּשׁ Depauperari, pauperẽ esse, aut effici, Egêre, indigere. Psal.34.11, Leunculi רָשׁוּ eguerunt, & esurierunt. R.D. in comment. Leunculi quibus est fortitudo in quærendo prædam suam, interdum egent, & esuriũt, & fortitudo nihil eis prodest, iuxta illud Iiób 4.11, Leo (scilicet magnus) perit, eo quòd non est præda, & filii leonis diuident se. nempe huc atque illuc, vt prædam quærant. R. Abrahám, Leunculi, id est homines raptores instar leunculorum. R. Himmanuél, Leunculi, id est principes, reges, qui rapiunt, & vim inferũt ad similitudinem leunculorum, qui rapiunt quicquid inuenerint, effecti sunt pauperes. Et in pohél, Irme. 5.17, יְרֹשֵׁשׁ עָרֵי מִבְצָרֶיךָ depauperabit ciuitates munitionũ tuarum. R.D. in lib. rad. & in commen. Et in puhál, Malachi 1.4, si dixerit Edóm רֻשַּׁשְׁנוּ pauperes facti sumus: secundum R.D. in comment. & R. Selomóh, & R. Abrahám. Et in hithpahál, Prouerb. 13.7, מִתְרוֹשֵׁשׁ qui præ se fert pauperem, & substãtia multa. nempe est illi. Possunt tamen prædicta esse geminata à רָשַׁשׁ, inquit R.D. in lib. rad. Tóar רָשׁ, Pauper. 1.Semu.18.23, Et ego vir רָשׁ pauper. Et interposito א quiescente vice ו radicali. Prouer.10.4, רָאשׁ pauperem facit manus fraudis. i. fraudulenta. Et 22, diues וָרָשׁ & pauper. Et 7, diues בְּרָשִׁים pauperibus dominabitur. Et vnum cum א, Prouer. 13.23, multus cibus in aratione רָאשִׁים pauperũ.

.i.pauperes qui dát operá vt terrá colant,peruenient ad multitudiné cibi. Et eſt qui perit abſq; iudicio.i. & eſt diues qui perit abſq; iudicio ſemẽtis.acſi dicat; Niſi va cauerit culturæ terræ peribit,& eius diuitiæ peribút. Vi de נור. Subſtantiuum m,רֵישׁ,Paupertas, egeſtas,mendicitas. eſt interdú cum א. Proue.13.18,רֵישׁ paupertas &c. Et 28.19,Et qui ſequitur vacuos,ſaturabitur רִישׁ paupertate. eſt cum chiric. Prouer. 30. 8, רֵאשׁ paupertatem. Et 6.10,רֵאשֶׁךָ paupertas tua. Et 10.15,רֵישָׁם paupertas eorum.Vel רִישָׁם cum chiric, ait R.D. in lib. rad. Hinc רוֹשׁ,Toxicum. Deute.32.32, Vua eorum vuæ רֹושׁ toxici. Sunt qui dicút in capite aſpidis eſſe venenum, & propterea appellari רְאשׁ.Et eſt ראֹשׁ herba,cuius ſuccus toxicatus immiſcetur aquæ , quæ accepta interimit : de quo Irme.8.14,potauit nos מֵי־רֹאשׁ ſucco fellis.

רָזָה Macêre,maciare,Macrêre,ſeu macreſcere,Attenuare.Sepha.2.11,terribilis Dominus ſuper eos, quia רָזָה אֵת כָּל־אֱלֹהֵי הָאָרֶץ attenuauit (macreſcere fecit) omnes deos terræ. Et in nifhál,Ieſah.17.4,& pinguedo carnis eius יֵרָזֶה macreſcet. Tóar fœmineum,Nume.13.21, & qualis terra, vtrum pinguis ſit,an רָזָה macra. Subſtantiuum,cum additione ן,רָזוֹן,Macror,aut macies.Ieſa.10.16,mittet &c. in pinguibus eius רָזוֹן macrorem.maciem.Pſal.106.15,& miſit רָזוֹן maciem in animam eorum. R.Abrahám, mortem in animam eorum.i.concupiſcentiú.R.D.in cómen. Et dixit רָזוֹן tenuitaté,quòd cogitabant ſuam animá ſaturare,& impinguare, cuius oppoſitú illis vſuuenit. Michah 6.10, & modius רָזוֹן זְעוּמָה tenuitatis(.i.tenuis)deteſtatus. R. Abrahám, Nónne in domo impii ſunt theſauri impietatis.i. quos congregauit impietate,& modio tenuita-

tis,hoc eſt deficiente,qui eſt deteſtabilis Domino? R. Selomóh,Mẽſura tenuitatis.i.parua,qua diuites veſtri fraudant pauperes,& deducunt eos ad tenuitatẽ.Et eſt וְעוּמָה in furore Domini. R.D.in cõm.רָזוֹן eſt nomẽ in ſtar קָלוֹן חָרוֹן.Modius רָזוֹן tenuitatis.i.tenuis,paru',qui eſt deteſtabilis Deo,inuenitur in domo impii. Alia forma,רָזִי inſtar נָקִי.Ieſa.24.16,רָזִי־לִי רָזִי־לִי macies mihi, macies mihi:væ mihi. Eſt longũ propter ſequens monoſyllabum לִי. acſi dicat, Quando venturã vidi vltionem in Iſraél tẽpore redemptionis,quãdo conſtabuntur, & nonniſi iuſti remanebũt, pinguedo carnis meæ macruit: propterea væ mihi, quia multi ſunt inter illos præuaricatores qui conſumendi ſunt vniuerſi. Et, in רָזִי eſt tertia radicalis(.i.vice tertiæ radicalis,quæ eſt ה)ſicut in נָקִי à נָקָה. ſed Tharghũ deducit à רָז, quod eſt סוֹד ſecretum . Sic enim vertit totum verſum,A domo ſanctuarii,vnde egreſſura eſt lætitia omnibus habitatoribus terræ,laudes audiuimus iuſtis.Dixit propheta,Secretum mercedis iuſtis conſpectum eſt mihi:ſecretum vltionũ impiorum reuelatum eſt mihi.Væ &c.R.quoque Ioſeph exponit,Secretum eſt mihi,ſecretũ eſt mihi.R.Selomóh,Secretum &c.quia duo ſecreta reuelata ſunt mihi,vltionum nempe,atque ſalutis. R.Abrahám,macies mihi, macies mihi, vt ſuprà Pſal.106. Et dixit bis,acſi dicat, omni momẽto. In lingua Aramæa ſignificat ſecretum: vt Dani.2.18, vt quærerent à conſpectu Dei cæli ſuper רָזָא דְנָא ſecreto hoc.

רָזַח Lugere.Vnde מַזְרֵחַ,Luctus. Irme.16.5,ne ingrediaris domũ מַרְזֵחַ, hoc eſt אֵבֶל luctus, ſecundum R.D.in lib.rad.R.Selomóh,מִשְׁתֶּה cóuiuii. Sed doctores noſtri(inquit)exponunt אֵבֶל luctus.Idem ſcribit R.

D.in cōment. R.Ioséph ſcribit dictionem etiã in lingua Harabica ſignificare tam in luctu, quàm in lætitia, vocis eleuationẽ. Altera forma, Hamós 6.7, & appro pinquabit מִזְרַח סְרוּחִים luctus ſe extẽdentium in lectis. acſi dicat, Et appropinquabit, & veniẽt luctus ſe exten dentium in lectis ſuis, & deliciis affluẽtium. Vide סָרַח.

רָזַם Per metatheſin literarũ dicitur à רָמַז, quod apud doctores Hebræorũ eſt Annuere, innuere, indicare, oſtendere, inquit R.Abrahám & R.Dauid. Vnde & Tharghũ, pro קֹרֵץ annuit oculis, Prouer.6.13: habet רָמִיז annuit &c. Iiób 15.12, וּמַה־יִּרְזְמוּן & quid innuẽt (pro innuunt) oculi tui? Tharghum, Et quid מְרַזְּמִין innuũt oculi tui? Alibi non inuenitur in Sacris literis.

רָזַן Vnde רָזַן, quod eſt שַׂר, Princeps, & מֶלֶךְ, Rex. Ieſah. 40.23, qui dat רוֹזְנִים principes in nihilum. Alia forma. Prouerb.14.28, terror רָזוֹן principis.

רָחַב Dilatare. 1.Semu. 2.1, רָחַב פִּי dilatauit os meũ. Ieſah. 60.5, & pauebit, וְרָחַב & dilatabitur cor tuum. Et pauebit, inquit: veluti homo terretur, quum repente ſibi euenit magnum aliquod bonũ: & dilatabitur ob multitudinẽ & boni & populi, quum venerint tibi. Vt enim malum, afflictio, luctúſque cor artant & conſtringunt: ita bonũ & lætitia dilatant. Hæc R.Dauid in cōment. Iechez.41.7, וְרָחֲבָה & dilatabitur & circuibit. pro, dilatabatur interſtitiũ muri ſuper quod erant capita trabiũ, & circuibat deſuper thalamos. Et in nifhál, Ieſa.30.23, paſcet pecus tuũ in die illa כַּר נִרְחָב paſcuum latum. R.Selomóh in cōment. agnus dilatatus .i. adeo vt agni ſint pingues & dilatati. Vel מִישׁוֹר נִרְחָב planitiem latam. Idem R.Abrahám. Et in hifhil, Geneſ.26.22, nunc הִרְחִיב יְהוָֹה לָנוּ dilatationem fecit Dominus

Dominus nobis. Chabac. 2. 5, הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ dilatauit sicut sepulchrum animã suam. quia sepulchrũ & mors multos recipiẽtes mortuos, non saturantur, inquit R. D. Psal. 4. 2, in angustia (vel angusto, sub. loco) הִרְחַבְתָּ לִּי dilatasti mihi. pro, dilatabis mihi. est enim præteritum loco futuri, quia res erat acsi fuisset facta: & sic Spiritus sanctus illustrabat eius linguã vt diceret, dilatasti mihi. R. Himmanuél, Contra hostem, aut inimicum &c. acsi dicat, Quãdo veniebat hostis, aut inimicus contra me, statuisti in latitudine pedes meos. Vel, in angustia &c. Vel, in angusto loco. i. quando eram in loco arcto & angusto, & non erat locus declinandi ad dexterã vel ad sinistrã, tu dilatasti mihi locum, aut stare fecisti in latitudine pedes meos. Et 25. 17, צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ angustiæ cordis mei dilatatæ sunt. Vel transitiue, angustiæ cordis mei dilatauerunt locũ atque terminũ suum in corde meo præ illarũ multitudine. sic R. D. in li. ra. Et in cõm. tãtũ trãsitiue exponit, dilatauerũt sedẽ suã in corde meo: acsi dicat, Multæ sunt. Intransitiue exponit Tharghú. R. Himmanuél exponit intrãsitiue & transitiue. Iesa. 5. 14, הִרְחִיבָה שְּׁאוֹל נַפְשָׁהּ dilatauit sepulchrum animã suã. ad recipiẽdum, scilicet mortuos: metaphorice significãs multitudinem illorũ qui morituri erãt. R. Abrahám, Dilatauit halitũ suum, vt Iiób 41. 12, נַפְשׁוֹ halitus (siue flatus) eius carbones inflammabit. Deute. 33. 20, מַרְחִיב גָּד dilatans Gad. Psal. 81. 11, הַרְחֶב־פִּיךָ dilata os tuum. Micháh 1. 16, הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ dilata caluitium tuũ. Prouerb. 18. 16, donum hominis יַרְחִיב לוֹ dilatationem faciet illi. Vel, dilatare faciet ei, sub. locũ. R. Abrahám, Donum hominis. i. munus quod dat homo, educet eũ in latitudinem ab angustia sua. R. Leui, Homo qui pro

144

ſuis negotiis opus habet vt eat ante magnates, ſi de ſuis opibus illis dederit, dilatabũt illi viam, & donũ ipſum ducet illum antę magnates, vt illius faciant voluntatem. Nomen, רֹחַב, Latitudo. Exod. 26.16, רֹחַב latitudo tabulæ vnius. Gen. 6.15, רָחְבָּהּ latitudo eius. Illud autem 1. Reg. 4.29, וְרֹחַב & latitudo cordis ſicut arena quæ eſt iuxta litus maris : R.D. in lib. rad. exponit, In cunctis rebus quibus opus erat intelligẽtia, erat illi cor latum: quæ quidem res ſunt ſicut arena quæ eſt iuxta litus maris. Et ſic Pſal. 147.5, & intelligentiæ eius nõ eſt numerus. acſi dicat, Rebus, de quibus eſt illi intelligẽtia, non eſt numerus. Et Ieſah. 40.28, non eſt inueſtigatio intelligẽtiæ eius. i. rebus quas ipſe intelligit. Quod ergo dicit, Et latitudo cordis &c. non refertur ad ſubiectum latitudinis cordis, ſed ad res quas ipſe intelligebat, quæ erant ſicut arena &c. Et in cõmen. Non eſt arena, ſubiectũ menſuræ, ſed ſubiectũ numeri. Et quanuis ſit ſcriptum Hoſe. 1.10, ſicut arena maris quæ non mẽſurabitur, neque numerabitur: dixit tamen in principio verſus, Et erit numerus filiorũ Iſraél ſicut arena: & latitudo dicitur de re mẽſurabili, non de re numerabili. eſt igitur ſenſus quòd erat ei latitudo in omnibus rebus ſapientiæ (.i. intelligibilibus) quæ ſunt ſicut arena. Et doctores exponunt, Sicut arena eſt ſepes mari, itidẽ ſapientia erat ſepes Selomoni. Alia forma, רַחַב, inſtar שַׁעַר. Iiób 36.16, & etiã remouit te ab ore anguſto רַחַב in latitudinẽ. Alia item, רָחָב, & in regimine רְחַב, ſicut דָּבָר דְּבַר. Prouer. 21.4, extollentia oculorũ, וּרְחַב־לֵב & latitudo cordis. Poteſt tamen vtrunque eſſe tóar, elatus oculis, & latus corde. R. Abrahám, elatus oculis. i. qui eleuat oculos ſuos ſuperbe: & latus corde. i. qui di-

latat cor ſuũ ad ferendum aduerſa,& timet Deum. R. Leui, Elatus oculis,& latus corde.i. qui eleuat oculos ſuos vt apprehendat ea quæ ſunt ſupra humanã facultatem, quanquam eſt latus corde, & ſua latitudine eſt diſpoſitus ad inueſtigãdum profunda,attamen eſt veluti lucerna impiorum in opinionibus ac ſuis cogitationibus, quia non ſpeculatur principiũ aliquod quod adducat eum ad rem quæſitam : & ſiue apprehendat, ſiue non apprehendat eius veritatem, eſt peccatũ defectus,non excellentia,neque additio in gradu,& dignitate intellectus, quemadmodum dictũ eſt Eccleſiaſtis 7.17,Ne ſis ſapiens multum. Alia præterea,Pſal.119. 45,& ambulabo בָרְחָבָה in latitudine.i.in loco lato. Te enim iuuante in doctrina legis,non artabitur in via illius paſſus meus,ſed ambulabo in via lata. Alia poſtremo,præpoſito מ,Hoſe.4.16,paſcet eos Dominus ſicut agnum בַּמֶּרְחָב in latitudine.i. in loco lato. Plurale,מֶרְחָבִים.& in regimine,Chab.1.6,qui ambulat לְמֶרְחֲבֵי in latitudines terræ. Tóar,Iiób 30.14,ſicut diuiſio(aquarum)רָחָב lata,venient. pro venerũt,ſub.aduerſum me.Prouer.28.25,רְחַב־נֶפֶשׁ latus animo miſcebit litem. R.Abrahám, latus animo.i. is cuius animus eſt latus, nec timet Deum.R.Leui,Is cuius animus eſt latus,cuique concupiſcentia, vt proſequatur concupita, robur præſtat,miſcebit litẽ ex parte ſui. Pſal.101.5,elatũ oculis,וּרְחַב לֵבָב & latũ corde,hũc non potero.ſub.ferre.R. Selomóh,Elatũ &c.nõ potero ferre vt ſit ſocius meus, ne illius opera diſcã.At R.Abrahám hoc pacto exponit, latum corde.i.valde ſapiẽtem, non potero excidere illum:(aut,non præualebo vt excidã illũ:) quia ſapiẽtia ſua,& ſeſe,& ſua cuſtodiet.Et ſunt qui exponũt,nó po

tero videre illum. vel nō potero ferre illum: quod magis conuenit. Tharghum, Cum illo qui ambulat in superbia oculorum, nō habitabo in sæculum.i. nunquā. R. Dauid, elatum &c. Dixit Selomóh Prouer.21.4, Elatus oculis, & latus corde &c. vt suprà.i. gétem cuius oculi sunt elati, & eleuati, vt concupiscibilia huius mundi aspiciant, cuius cor est latum.i. quæ cor suum in illis dilatat, illáque sequitur (cōtra illud quod scriptū est Num.15.39, Et nō explorabitis siue inquiretis post cor vestrum, & post oculos vestros, post quos vos fornicamini. Dicunt enim doctores, Oculus & cor explorans, sunt licitatores (proxenetæ) peccati.) hanc non potero, scilicet videre, vel ferre. Fœmineum, Psal.119.96, רְחָבָה latum præceptū tuum valde. Genes.34.21, & terra ecce רַחֲבַת־יָדַיִם lata locis. Nomen, רְחוֹב, Platea: à latitudine sic appellata. Gen.19.2, בָּרְחוֹב in platea manebimus. Hamós 5.16, in omnibus רְחֹבוֹת plateis.

רָחֵל Ouis. Iesah.53.7, וּכְרָחֵל & sicut ouis coram tondente se. Cant.6.5, grex הָרְחֵלִים ouium. Genes. 31.38, רְחֵלֶיךָ oues tuæ.

רָחַם Misereri, Amare, diligere. In pihél, Psal.103.13, כְּרַחֵם sicut miseretur pater super filios, רִחַם misertus est Dominus super timentes eum. Irme.42.12, & dabo vobis רַחֲמִים misericordias, וְרִחַם אֶתְכֶם & miserebitur vestri. Deuter.13.17, & dabit tibi רַחֲמִים וְרִחַמְךָ misericordias, & miserebitur tui. Exod.33.19, וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם & miserebor cui miserebor. Psal.116.5, מְרַחֵם miseretur. Iesah.49.10, מְרַחֲמָם miserās illorum. Irme.31.20, רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ miserando miserebor eius. Chab.3.2, in ira, רַחֵם misereri recordaberis.i. misericordiæ, vel amoris, hoc est tempore iræ recordaberis amoris patrū, vt non-

nulli exponunt.& est macór. At magis rectum est vt sit nomen. R.Selomóh, Quum iratus fueris aduersus impios, recordaberis vt miserearis. Est sicut לְרַחֵם. R.Abrahám, tẽpore iræ, misericordiæ tuæ recordaberis. Plurale est רַחֲמִים. Et sunt qui dicũt esse nomen substantiuũ, vt sit, אַהֲבָה amoris recordaberis. R.D.in cõm. tempore iræ & furoris, quod est tempus captiuitatis, recordaberis amoris patrũ illorũ. vel, misericordiæ, vt Psal. 103. 13, Sicut miseretur &c. Vide præteritum. אֲרַחֵם, Miserebor, vt in præterito. Psal.18.2, אֶרְחָמְךָ diligam te Domine. ח est cum camés chathéph, inquit R.D.in lib.rad. & Michlól. Sed hoc tantum est ex cal, inquit idem & R.Abrahám: sicut & illud Psal.42.7, אֶזְכָּרְךָ memor ero tui. Idem R.Abrahã exponit secũdum priorẽ significãtiam, & dicit non esse verbum transitiuũ, sed intransitiuum, hoc sensu, quæram misericordiã à te. sicut & Irme.10.20, יְצָאֻנִי egressi sunt ex me. Et 20.7, חֲזַקְתַּנִי fortior fuisti me. Et sunt qui exponunt, diligã te. Nam Tharghum pro אָהַב, habet רְחֵם. Et hoc modo exponit R.Selomóh. Psal.102.14. תְּרַחֵם צִיּוֹן misereberis Siión. Et in puhál, Hose.1.6, voca nomen eius לֹא רֻחָמָה non misericordiam consecuta. Et 14.4, quia in te יְרֻחַם misericordiam consequetur pupillus. Tóar, Deuter.4.31, quia Deus רַחוּם misericors. Alia forma, cum י haiachás, רַחֲמָנִי, Misericors. Fœmineũ, רַחֲמָנִית. & plurale, Threno. 4.10, manus mulierum רַחֲמָנִיּוֹת misericordium. Nomen, רַחַם, Misericordia, Amor, vt in macór. Et plurale, רַחֲמִים. Irme.16.5, וְאֶת־הָרַחֲמִים & miserationes. Prouerb. 12.10, וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי & misericordiæ impiorũ crudelis. R.Abrahám, Et misericordiæ impiorũ sicut misericordiæ crudelis. acsi dicat, quòd non miserentur. Idem

R.Leui,Miserentur enim impii corpori,quia non prohibent illi suas concupiscentias, & istæ misericordiæ sunt misericordiæ crudelis: quia corrumpút, perdúntque seipsos. R.Himmanuél,acsi dicat,Misericordiæ impiorum sunt cor crudele.Vel in אַכְזָרִי deficit ם plurale: & tūc est sensus,Misericordiæ impiorum crudeles.Vel, dicit quòd qui miseretur impiorū,est crudelis. Vel,misericordiæ impiorum,quibus miserentur viri peccantis,sunt crudelitates.Vel,misericordiæ impiorum quibus miserentur suiipsius plusquam fas est, sunt crudeles:quia animum suum laborare faciunt.Gene.43.30, רַחֲמָיו miserationes eius. Aliud cum sex pūctis,Hose. 9.13, da eis רֶחֶם מַשְׁכִּיל vuluam orbantem.i. consumentem filios vt moriantur in vtero:vel dum sunt paruuli, vt non consumantur per manum inimici. Et dixit orbantem,acsi vulua illos orbaret,quia in vtero orbātur.ita R.D.in cóm.R.Selomóh item in cōmēt. Orat propheta vt moriātur paruuli: quia non est tantus luctus paruulorum,quātus magnorum.Da illis vuluam orbantem.i.quum egrediuntur ad lucem mundi,moriantur,vel arescant vbera,vt non sit illis lac ad lactandum. R.Abrahám,vt moriantur paruuli in vtero.Genes.49.25, benedictionibus vberū, וָרָחַם & vuluæ. Psal. 110.3, in pulchritudinibus sanctitatis, מֵרֶחֶם è vulua, ab aurora fuit tibi ros natiuitatis tuæ. Dixit R. Iehudáh, A vulua.i. à vulua matris tuæ fuisti dispositus vt esses rex. R.Abrahám in cōment.Si opus fuerit vt facias bellum, populus tuus veniet ad te,sicut pluuia spōtanea, & videbis eum in pulchritudinibus sanctitatis à vulua ab aurora.i.à tēpore quo ascendit aurora,venient sicut ros,quem cōsueueras videre in pueritia tua,quum pa-

ſceres oues. R.Selomóh, Quum exercitum colliges ad perſequendum inimicos tuos, ſpõtaneus erit populus tuus vt tecum egrediatur, quemadmodum inuenimus Geneſ.14.14, Et audiuit Abrám quòd captus eſſet frater ſuus, & armauit &c. Et ſic Hanér, & Eſcól, & Mamré fuerũt ſpontanei ad egrediendum poſt eũ, vt illi eſſent auxilio. In pulchritudinibus ſanctitatis, Hoc erit tibi merito pulchritudinũ ſanctarum, quæ fuerũt in te ab vtero matris tuæ: quia agnouiſti Creatorem tuum, quũ triũ eſſes annorũ. A vulua, ab aurora.i. quãdo cecidiſti è vulua, quemadmodum cadunt fructus quũ ſunt maturi. Tibi ros pueritiæ tuæ: tibi reputabitur pueritia tua, viæ rectitudinis in quibus à puero aſſueſeciſti te, erũt tibi ad decorẽ, ſicut ros iſte, qui eſt decorus & pulcher. Inuenitur & cũ pathách: & quãdo habet accentus ſoph paſſúc & athnách, ר eſt cũ camés, vt ſuprá. Iudic.5.30, diuident ſpolium, רַחַם רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גֶּבֶר puella, duæ puellæ capiti (aut pro capite) viri. R.Selomóh, Mulier pulchra, duæ mulieres pulchræ de Iſraél erũt vnicuique ex illis in lecto. R.D. in cõm. Puellæ, duæ puellæ. acſi dicat, erũt vnicuique ex eis puella, aut duæ puellæ de ſpoliis quæ inter ſeſe diuidũt. Et vocauit (inquit ipſe in lib. rad.) puellam רַחַם vuluã, tanquam per contemptũ. Irme.20.17, וְרַחְמָה & vulua eius conceptus perpetuitatis. ה quieſcit, quod ſecundum normã debuerat eſſe cum mappic, inquit R.D. in Michlól & lib. rad.

רחף Eſt נוּעַ, Moueri, aut mouere. Irm.23.9, quia רָחֲפוּ cõmota ſunt oſſa mea. ita R.D. in comment. & Tharghũ. R.Selomóh, Mouerunt ſe, quemadmodũ mouentur alæ auis mouentis, ſe aut incubantis ſupra nidũ ſuũ. Tharghũ, זָעוּ cõmota ſunt. Et ſic in pihél,

Genes.1.2, Et spiritus Dei מְרַחֶפֶת mouebat se super faciem aquarum. Tharghũ, Et spiritus (vel ventus) à conspectu Dei מְנַשְּׁבָא sufflabat super faciem aquarum. R. Selomoh, Soliũ gloriæ manebat in aere, & incubabat super faciẽ aquarũ spiritu oris Domini, & eius sermone, (.i. iussu,) sicut columba incubat super nidũ. vulgo אקובֿטיר, *Accouueter*. R. Abrahám, Et spiritus siue vẽtus Dei .i. missus voluntate Dei ad siccandũ aquas, מְרַחֶפֶת hoc est נוֹשֶׁבֶת sufflabat super faciem aquarum. Et sic Deut. 32.11, sicut aquila suscitabit (pro suscitat) nidũ suũ, super pullos suos יְרַחֵף incubabit. pro incubat. non aggrauat seipsam super illos, sed operit tãgens, & non percutiẽs.

רָחַץ Lauare. cõstruitur cum dictione אֶת, & sine אֶת. Leuit.22.6, nisi רָחַץ בְּשָׂרוֹ lauerit carnem suam. Et 8.21, וְאֶת־הַכְּרָעַיִם רָחַץ & crura lauit. Et 15.13, וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ & lauabit carnẽ suam. 2. Sem.11.2, Et vidit mulierẽ רֹחֶצֶת se lauantem. Can.5.12, רֹחֲצוֹת loti lacte. Gen.24.32, לִרְחֹץ רַגְלָיו ad lauandũ pedes suos. 2. Reg.5.13, רְחַץ laua te. Gene.18.4, וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם & lauate pedes vestros. Psal.26.6, אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי lauabo in innocentia manus meas. Gene.43.31, וַיִּרְחַץ פָּנָיו & lauit faciem suam. Et in puhál, Prouer.30.12, non est רֻחָץ lota. Et in hithpahál, Iiób 9.30, Si הִתְרָחַצְתִּי lotus fuero. Nomen, רַחַץ, Lotiũ. instar נַעַר. Psal.60.10, Moáb olla רַחְצִי lotionis meæ. Alia forma, רַחְצָה, Lauacrum. Cant.4.2, qúæ ascenderunt מִן־הָרַחְצָה de lauacro.

רָחַק Elongare, Longe esse. Iesa.59.9, Ideo רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ elongatum est (elongauit se) iudicium ab illo. Irme.2.5, רָחֲקוּ elongati sunt à me. Psal.103.12, כִּרְחֹק sicut distat Oriens &c. Iechez.11.15, רַחֲקוּ elongate vos à Domino. Iesah.54.14, רַחֲקִי elonga teipsam à calumnia.

nia. vel oppreſſione, aut violẽtia. Eſt imperatiuum vice futuri, elongabis, inquit R.D. in lib. rad. i. eris longinqua ab oppreſſione, quia nemo opprimet te. Et in cõm. Et eris longinqua ab oppreſſione filiorũ hominũ. ſic & R. Selomóh. Deut. 12. 20, Quũ יִרְחַק lõginquus fuerit locus. Et in pihél, Ieſah. 29. 13, וְלִבּוֹ רִחַק & cor ſuum elongauit à me. Iechez. 43. 9, יְרַחֲקוּ אֶת־זְנוּתָם elongent fornicationem ſuam. Et in hifhíl, Pſal. 103. 12, הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פְּשָׁעֵינוּ elongare fecit à nobis præuaricationes noſtras. Ieche. 11. 16, הִרְחַקְתִּים elongare feci eos in gẽtes. Exod. 8. 28, הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ elongando non elongabitis vos. Proue. 4. 24, וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ & peruerſitatem labiorum elonga (elongare fac) à te. Et ſecũdum hanc formam ſignificat etiam Procul. Iehoſ. 3. 16, הַרְחֵק מְאֹד procul valde. Et imperatiuum cum pathách propter athnách, Iiób 13. 21, Manum tuam à me הַרְחַק elõga. aut elõgare fac. Ioél 2. 20, וְאֶת־הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק & Aquilonarem (ſub. exercitum locuſtarum) elongare faciam à vobis. Tharghũ, Et populum qui venit ab Aquilone, elongare faciã. R.D. in cõment. Locuſtas quæ veniunt vobis ab Aquilone, elongare faciam. R. Abrahám, Exercitũ locuſtarum qui venit ab Aquilone &c. Idem R. Selomóh. Vel populum (inquit) qui venit ab Aquilone cũ rege Aſſúr. Pſal. 55. 8, Ecce אַרְחִיק נְדֹד elongabo me elongatione. aut procul. Toár, רָחוֹק, Longinquus. Iehoſ. 3. 4, Veruntamen רָחוֹק longinquum (ſub. ſpatium, aut longa via) erit inter vos & illam. Proue. 31. 10, וְרָחֹק & longinquum à gemmis pretium (aut emptio) eius. ſic R. Abrahám, & R. Leui, & R. Himmanuél. Tharghum, Pretioſior eſt lapidibus pretioſis. Pſal. 10. 1, Vt quid Domine ſtabis בְּרָחוֹק in longinquo? loco ſcilicet.

Quum Deus pauperi auxiliatur clamanti, dicitur esse propinquus illi: at quum inimicus illi præualet, perinde est acsi foret lõginquus. R. Abrahám, Quum Deus, citra dubitationem, sit vbique: attamen quum illius nó cõspicitur fortitudo, videtur homini longinquus. Iesah. 33. 13, audite רְחוֹקִים longinqui. Fœmineum, Deuter. 29. 22, De terra רְחוֹקָה longinqua. Et longum propter sequens monosyllabum, Iudic. 18. 28, רְחוֹקָה הִיא. Ieche. 22. 5, Propinquæ, וְהָרְחֹקוֹת & longinquæ à te. Alia forma, Psa. 73. 27, רְחֵקֶיךָ longinqui tui (.i. à te) peribunt.

Nomen, מֶרְחָק, Longinquitas, distantia. 2. Sem. 15. 16, Et steterũt בֵּית הַמֶּרְחָק in loco lógiquitatis. i. lõginquo ab Ierusaláim, ait R. D. in cõm. Idem R. Selomóh. R. Leui, in domo quæ magis distabat à Ierusaláim. Iesah. 30. 27, Ecce nomen Domini venit מִמֶּרְחָק à longinquitate. i. Ecce nomen Domini, quod rex Assúr probris affecit, venit vt vltionem capiat de illo. Et dixit, à lõginquitate. i. lõginquo, quòd rex Assúr putaret Deum esse longinquũ, & non posse ei nocere: ait R. D. Tharghũ, Ecce nomẽ Domini reuelatũ, quemadmodũ prophetauerunt prophetæ qui fuerunt ab initio. R. Abrahám, è longinquo. i. è cælis, vnde descendit angelus. R. Selomóh, vt credant quæ iste pollicitus est diebus multis. Irme. 8. 19, de terra מַרְחַקִּים longinqua. מ cum pathách. Et cum seghól, Zecha. 10. 9, וּבַמֶּרְחַקִּים & in distantiis. Iesah. 8. 9, Et auribus percipite omnes מֶרְחַקֵּי־אָרֶץ distantiæ terræ. i. auribus percipite prophetiam hanc omnes populi qui venitis in Ierusaláim.

רחש Eructare, educere, Mouere. Psal. 45. 2, רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב id est הֵנִיעַ mouit, (aut mouere fecit) cor meum verbum bonũ. Acsi dicat, quòd mouebat la

bia ſua,& nõ audiebatur ſermo. Idcirco dixit Cor meũ: quia ſermo cordis non auditur, niſi egrediatur per labia,& cor eſt vena verborum,atque ſermonum. Et cãtor laudat pulchritudinem verborũ ſuorum quæ ſunt de Maſiach.i.Chriſto,de quo dictus eſt pſalmus. R.Selomóh,mouit. R.Abrahám,locutum eſt. Inde מַרְחֶשֶׁת, Sartago. Leui.2.7, & ſi fuerit oblatio מַרְחֶשֶׁת ſartaginis oblatio tua. Hebraice dicitur à motu eorũ quæ ibi frigebantur. erat enim profundum vas. Et 7.9, Et omne quod fit בַּמַּרְחֶשֶׁת in ſartagine,& ſuper craticulam.

רָטַט Tremere. Inde רֶטֶט cum ſex punctis, Tremor. Irme.49.24, וְרֶטֶט & tremor apprehendit eã. Alibi nó inuenitur in arcanis literis:in Tharghũ ſæpius.

רָטַב Eſt לוּחַ,Vireſcere, viride eſſe, Humeſcere. Iiób 24. 8, Ab inundatione montium יִרְטָבוּ humeſcent,ſiue humidi fient. Et 8.16,רָטֹב הוּא viridis eſt ante ſolem. Alibi non inuenitur in Sacris literis, ſæpius in Tharghum & apud doctores Hebræos.

רָטַשׁ Allidere. In pihél,2.Reg.8.12, וְעֹלְלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ & paruulos eorum allides. Ieſah.13.18, Et arcus pueros תְּרַטַּשְׁנָה allident. R.D.in cõment. Arcubus eorum allidentur paruuli : quia arcus allident paruulos. Ponebant enim pueros in arcubus loco ſagittarum,& iaciebant eos ſuper pauimentum,& in parietes. Tharghum,Et arcubus ſuis paruulos ſcindent. R.Selomóh, Et arcus Medorum pueros Babél ſcindẽt ſagittis ſuis, quas ſuis arcubus iaculabuntur. R.Abrahám, ſcindẽt.

Et in puhál,Hoſe.10.14, Mater ſuper filios רֻטָּשָׁה alliſa eſt. Tharghum,Occiſa eſt. R.Dauid,alliſa eſt.i.proiecta,vt ſcinderetur. Et doctores(inquit)exponunt, derelicta eſt:quia viri vxores ſuas,ac filios relinquebant,

139

& abibant à facie gladii, & famis &c. Et ſic alia prædiҫta. Et dixit, ſuper filios &c. quia mater, quum volebāt filios occidere, iactabat ſe ſuper illos. R. Selomóh, ſciſſa eſt. Nachum 3.10, Etiam pueri eius יְרֻטְּשׁוּ allidentur (ſcindentur) in capite omnium platearum.

רִיחַ Odorari, Olfacere. In hifhíl, Exod. 30.38, Vir qui fecerit ſimile (thymiama) לְהָרִיחַ בָּהּ ad odorādum illud. Ieſah. 11.3, וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת & odorabitur ipſe timorem Domini. i. paruo indicio agnoſcet illū qui eſt iuſtus, ait R. D. in lib. ra. & hoc eſt quod ſequitur, Et nō ſecundū aſpectum, ſeu viſionem oculorum ſuorū iudicabit. Odor enim leuiter, ac faciliter ſentitur, & ideo trāſfertur ad illa quæ faciliter, ac leuiter agnoſcuntur. Idem ſcribit in commēt. vbi exponit, Parua cognitione ſentiet (.i. agnoſcet) bonos, ac malos: & non erit opus vt oculis videat, auribus audiat, vt iudicet, & increpet eos: quia ſcientia & intelligentia ſua intelliget illorum opera. R. Ioſéph exponit, & ſermo eius (qui eſt ſpiritus oris eius) ſemper erit in timore Domini. deducens nomen à רוּחַ. vide רוּחַ in fine. R. Selomóh, Et replebit eū ſpiritus timoris Domini. R. Abrahám, Senſus auditus, atque viſus interdum errat, ſed ſenſus olfactus non errat: idcirco dixit, Et olfaciet ipſe rem in timore Domini qui erit illi. Leui. 26.31, Et non אָרִיחַ בְּרֵיחַ olfaciam odorem quietis veſtræ. Iiób 39. 28, & à longinquo יָרִיחַ מִלְחָמָה olfaciet bellum. Gene. 8.21, וַיָּרַח יְהוָה אֶת־רֵיחַ & olfecit Dominus odorē quietis &c. Vbi ſcribit R. Abrahám, Pathachatur ר propter ח literam gutturalem, ſecundum morem Linguæ ſanctæ. Abſit autem, abſit vt Dominus olfaciat: ſed ſenſus eſt, Et olfecit. i. ſuſcepit holocauſtum, & placuit coram illo, quemadmodum

olfacit homo odorem bonum, & complacet in illo.

Inde רֵיחַ, Odor. Cant.4.10, וְרֵיחַ & odor vestimentorum tuorū.Irm.48.11, וְרֵיחוֹ & odor eius. Ex hac radice potest esse רֵחַיִם, Molæ pistrini:& est duale, quod sint duæ, superior quæ רֶכֶב catillus,& inferior quæ רֵחַיִם meta. de quibus Deuter.24.6, Non capies in pignus רֵחַיִם וָרָכֶב metam & catillum. Rectum est etiam vt dicatur רֵחַיִם dici de vtraque, & non de inferiori tantum: quia inferior, tantum dicitur שֶׁכֶב, vt superior רֶכֶב. Et sic est sensus, Non accipies in pignus neque vtranque molam, neque etiā superiorem solā, sine qua non fit opus. Memorauit autem superiorem,& nō inferiorem, quia superior est leuior ad capiendum illam : inferior vero est fixa. Iesah.47.2, Cape רֵחַיִם molas,& mole farinam.

ריק In hifhil, est Euacuare, Euaginare. Leuit. 26.33, וַהֲרִיקֹתִי & euaginabo post vos חָרֶב gladium. Ab euacuādo deductum est verbum:euaginato enim gladio vacuatur vagina. nam verbū hoc præcipue significat euacuare. R.Selomoh, armabo me. Malachi 3.10, וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה & euacuauero vobis benedictionem. sic etiam R. Abrahām:& metaphorice dixit ob benedictionum multitudinem. Ieche.28.7, וְהֵרִיקוּ & euaginabunt gladios suos. Gene.42.35, הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם ipsis euacuantibus saccos suos. Zechar.4.12, הַמְרִיקִים quæ euacuabant ex seipsis aurum. i. oleum purum vt aurum. & sic Irme.51.7, calix aureus Babél.i. vini puri vt aurū. Sic R. Abrahām, effundentia oleum optimum purum vt aurum pro lucernis quæ erant in summitate candelabri. Tharghū, oleum pro lucernis aureis. Iesah. 32.6, לְהָרִיק נֶפֶשׁ רָעֵב vt euacuet animam famelicam. Psa.35.3, וְהָרֵק חֲנִית & euacua(expedi)lanceam. R.D.incōmen t.

Accinge te lancea ad bellũ. Vel euagina. forsan enim, (ait) erat tunc genus lanceæ, cui erat vagina. Ita refert R. Abrahám Gene. 14. nonnullos exponere, & educ lánceam è vagina. Tharghũ, Et euagina lanceam. R. Selomóh, & arma te lancea. Exo. 15. 9, אָרִיק חַרְבִּי, euaginabo gladium meũ. Psal. 18. 43, Vt lutum plateatũ אֲרִיקֵם euacuabo eos. Et secundũ opinionem meam, hannách est loco daghés, quia debebat habere daghés à רָקַק, quod apud doctores Hebræos est טִיט lutum. Vnde dicunt, Auis quæ creata est מִן־הָרְקָק è luto. i. ponam eos vt lutum. Vel est à רָקַק attenuare. Hæc R. D. in li. rad. idem scribit & in cõment. Vide רָקַק. Tharghum, conculcabo eos. R. Abrahám, attenuabo eos: & conueniens erat vt esset cum daghés. R. Selomóh, sicut lutum גָּרוֹק tenue (fluxibile) quod non est densum, euacuabo eos, vt Genes. 31. 42, nunc vacuum dimisisses me. Gen. 14. 14, וַיָּרֶק אֶת־חֲנִיכָיו & accinxit ad bellum pueros suos. Ita etiam Tharghũ. R. Selomóh, armauit pueros suos. i. edoctos à se. R. Abrahám, Et dedit eis arma bellica. Et sunt (inquit) qui exponunt, & educere fecit eos gladios è vagina. Irme. 48. 12, וְכֵלָיו יָרִיקוּ & vasa eius euacuabunt. Et in hofhál, Irme. 48. 11, Et non הוּרַק מִכְּלִי אֶל־כֶּלִי euacuatum (effusum) est de vase in vas. Canti. 1. 3, Oleum (vel vnguentum) תּוּרַק שְׁמֶךָ effusum nomen tuũ. Potest (inquit R. D. in lib. rad.) esse nomen tóar, quanquam sit scriptum cum pathách, vt habes in יִסַּר in hifhíl. Et verbum hoc dicitur de vase & his quæ egrediuntur ex eo: & non significat idem quod יָצַק, quia verbum יָצַק dicitur tãtum de his quæ egrediũtur de vase. R. Abrahám in cõment. Sunt qui dicunt quòd תּוּרַק est nomen loci. At rectũ est vt sit, Vnguentum, hoc est, sicut vnguentũ

quod euacuatur, cuius odor expanditur, & augetur, & crescit. Ne mireris autem esse cum ת signo fœmineo, quia sunt in Scriptura nõnulla nomina, vt עָמָל vt בַּיִת, vt מָקוֹם, quæ inueniuntur in masculeo & fœmineo genere, vt suis habes locis. R. Selomóh, Nomen bonũ appellatur nomine vnguenti optimi, Vnguentũ (inquit) vocatum est nomen tuum: vt dicatur de te, Tu es vnguentum quod euacuabitur (effundetur, pro euacuatur, & effunditur) iugiter: eo quòd est odor suauis tibi, egrediens procul. Ea enim est natura vnguenti suauis, (aut redolẽtis,) toto tempore quo est in vase reclusum, nõ redolet, sed quum fuerit vas apertum, & vnguentũ euacuatum, & effusum, tunc admodũ redolet. Tóar, רֵק, Inanis, vacuus. Gene. 37. 24, cisterna erat רֵק vacua, non erat in ea aqua. 2. Reg. 4. 3, vasa רֵקִים vacua. 2. Para. 13. 7, viri רֵקִים vacui. i. pauperes. 2. Sem. 6. 20, Vnus הָרֵקִים vacuorũ. i. è pauperibus, aut stultis qui sunt vacui intel lectu. Prædicta tria sunt sine י radicali. Iudic. 7. 16, & hydrias רֵיקִים vacuas. Fœmineum. Iesah. 29. 8, וְרֵקָה & vacua est anima eius. Gene. 41. 27, spicæ הָרֵקוֹת vacuæ. Sed רַקּוֹת cum pathách vide in רָקַק. Nomen, רִיק, Inanitas, vacuitas. Irme. 51. 34, vas רִיק inanitatis. vacuitatis. i. inane, vacuum. Et 58, Et laborabunt populi בְּדֵי־רִיק inaniter. in vanum. Dictio דֵי est syllabica adiectio. Psal. 2. 1, Et populi loquentur רִיק inaniter. vel in vanũ inanitatem, vanitatem. quia vanitas erant omnia illorum verba. R. Selomóh, meditati sunt in corde suo vanitatem. R. Abrahám, loquentur inaniter. Et cum additione ם, in fine, רֵיקָם, dicitur tam de masculo, quàm de fœmina. Gene. 31. 42, רֵיקָם vacuum dimisisses me. Vbi scribit R. Abrahám, ם est additum, & est nomen quod inuenitur

cum singulari masculeo, ac fœmineo, & cum plurali. Et sic ם, in אָמְנָם & חִנָּם. Exo.3.21, Non ibitis רֵיקָם vacui. Et sic Tharghum, רֵיקָנִין vacui. Deuter.15.13, Non dimittes eum רֵיקָם vacuum. Ruth 3.17, non ibis רֵיקָם vacua.

ריר Saliua. vulgo בבא, *Báue*. & Albumen oui, quod est simile saliuæ. Iiób 6.6, Num est sapor בְּרִיר in albumine vitelli? Vide חַלָּם. 1. Semu.21.13, Et descendebat רִירוֹ saliua eius in barbam eius. Et verbum in cal, Leuit.15.3, רָר בְּשָׂרוֹ fluit caro (.i. mentula) eius. inquit R. D. & R. Abrahám, qui exponit, turpitudo masculi.

רכך Mollire, Mollificare, Mollescere, Tenerascere. 2. Reg.22.19, רַךְ לְבָבְךָ emollitum est cor tuum. Psal.55.22, רַכּוּ mollita sunt verba eius. Tóar, Genes. 18.7, filium bouis רַךְ tenerum. Prouerb.4.3, רַךְ tener, & vnicus. Et 15.1, respósio רַךְ mollis. Deute.28.54, Vir הָרַךְ tener in te. Gene.33.13, pueri רַכִּים teneri. Fœmineum, Prouer.25.15, Et lingua רַכָּה mollis. Gene.29.17, & oculi Lea רַכּוֹת teneri. Et in nif hál, Deuter.20.3, ne יֵרַךְ mollescat (tenerascat) cor vestrum. Et in puhál, Iesah.1.6, Et non רֻכְּכָה mollificata est oleo. Et in hif hil, Iiób 23.16, Et Deus הֵרַךְ לִבִּי emolliuit cor meum. Nomen, præposito ם, מֹרֶךְ. Leuit.26.36, & inducam מֹרֶךְ teneritudinem (mollitiem) in cor eorum.

רכב Equitare. Estér 6.8, Et equus אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו super quem equitauit super eum. 1. Semu.30.17, רָכְבוּ equitauerũt super camelos. Deut.33.26, רֹכֵב שָׁמַיִם equitans super cælos. Exod.15.1, Equum וְרֹכְבוֹ & equitátem super illum. Leuit.15.9, sella super quã יִרְכַּב sederit fluens. Et in hif hil, Psal.66.12, הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ equitare fecisti hominem super caput nostrũ. Et 2. Reg.13.16, הַרְכֵּב יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת וַיַּרְכֵּב יָדוֹ equitare fac manum tuam super arcum,

arcum:& equitare fecit manum suam. Iiob 30.22, super ventum תַּרְכִּיבֵנִי equitare facies me. Exod. 4.20, וַיַּרְכִּבֵם & equitare fecit eos &c. caret י coniugationis. Nomen, Gene. 50.9, Et ascendit cum eo etiam רֶכֶב currus, etiam equites. Singulare pro plurali, ascenderunt currus &c. Et sæpius capitur singulare pro plurali cum nominibus numeralibus, vt Exo. 14. 7, Et accepit sexcétos רֶכֶב בָּחוּר currus electos. Deuter. 24.6, molas וָרָכֶב & catillú. Vide רֵיחַ. 1. Reg. 22.35, Et effundebatur sanguis plagæ in sinum הָרֶכֶב currus. super quem scilicet equitabat, ait R.D. in comment. Sed in lib. rad. exponit strati, siue ephippii, quam sellam vocant. Tharghum, ad medium currus. 2. Reg. 5.9, cũ equis suis וּבְרִכְבּוֹ & curru suo. pro curribus suis, aliorũ scilicet animaliũ, nó equorũ. Plurale, רְכָבִים. Can. 1.9, Equæ meæ בְּרִכְבֵי in curribus Parhonis. Alia forma, Ieche. 27.20, Dedán institores tui in pannis pretiosis לְרִכְבָּה pro curru. i. curribus. Potest esse macór. i. ad ornandum currus. Tóar, רַכָּב, Armiger, aut auriga qui equitat cum equite, & illius fert arma. 2. Reg. 9.17, Cape רַכָּב aurigã, & mitte in &c. Vel armigerũ &c. 1. Reg. 22.34, Et dixit לְרַכָּבוֹ aurigæ suo. aut armigero. Aliud nomen, רְכוּב, Currus. Psal. 104.3, Qui ponit nubes רְכוּבוֹ currũ suũ. Alia forma, מֶרְכָּבָה, Currus. Nachum 3.2, וּמֶרְכָּבָה & currus saltantis. In plærisque libris emẽdatis (inquit R.D. in lib. ra.) inuenitur מ cũ pathách. sed in Hámisráh scribitur, hoc nomẽ in singulari semper esse cũ seghól, & in plurali cũ pathách. Gen. 41.43, Et equitare fecit eum בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה in curru secundi. sub. viri qui erat Parhoni. Est enim in regimine. Et הַמִּשְׁנֶה est masculeú: vnde nó potest referri ad מִרְכֶּבֶת fœmineum: & sic oportet subaudire הָאִישׁ viri. Vnde &

R.Abra.exponit חַשֵּׁנִי לוֹ ſecũdi illi: nã rex erat primus, pòſt ſecundus à rege, poſtea tertius à rege &c. מ eſt cu chiric. Zechar.6.1, quatuor מַרְכָּבוֹת currus. Iudic.5. 28, pedes מַרְכְּבוֹתָיו curruum eius. Aliud, מֶרְכָּב. R.D.in li. rad. vulgo appellari שִׁילָא ſellam ſcribit, ſiue equo, ſiue cuilibet alteri animali impoſitã ad equitandũ. Sũt autẽ ſtrata omnia quæ mulis, equis, aſiniſve inſternũtur. Leui.15.9, Et omne הַמֶּרְכָּב ſtratũ ſuper quod equitauerit fluens. Canti.3.10, מֶרְכָּבוֹ ephippium eius purpureũ. R.Abrahám ſcribit in cõm. fuiſſe illud quod abſcõdebat trabes intrinſecus: quia ſic erat mos ædiũ regaliũ.

רכל Negotiari, mercari. Cant. 3. 6, omni puluere רוֹכֵל negotiatoris. R.Abrahám, סוֹחֵר mercatoris. R.Selomóh, vendentis omnes ſpecies aromatum quas contundunt, & in puluerem redigunt. Iechez.27. 13, Ipſi רֹכְלַיִךְ negotiatores tui. Fœmineum, Iechez. 27. 3, Et dices ad Sor רֹכֶלֶת negotiatricem populorũ. Et 23, Aſſúr, כִּלְמַד רֹכַלְתֵּךְ Chilmád negotiatrix tua. Vide לָמַד. Tharghum, Prouinciæ Aſſúr, & Madái, ipſæ negotiatrices tuæ. R.Ioſéph, Aſſúr ſicut peritus. i. ſicut periti, vt veniãt ad te in negotiatione tua iugiter. Et ſic לְמַד eſt tóar in regimine, inſtar כְּבַד quod in regimine facit כְּבַד.

Nomen, רְכֻלָּה, inſtar סְגֻלָּה. Et cum pronomine, Ieche. 28.16, In multitudine רְכֻלָּתְךָ negotiationis tuæ. Alia forma, מַרְכֹּלֶת, Negotiatio. & eſt inſtar מַשְׂכֹּרֶת. & cũ pronomine, מַרְכֻּלְתֵּךְ vt etiã מַשְׂכֻּרְתֵּךְ. Iechez.27.24, funibus iũctarũ וַאֲרֻזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ & torquib' in negotiatione tua.

Hinc & רָכִיל, Detractor; quòd ſit veluti סוֹחֵר negotiator, & aromatarius. Vt enim aromatarius multas habet aromatũ ſpecies, & negotiator multas ſpecies merciũ, quas ab aliquibus emit, & aliis vẽdit: itidẽ detractor ver

ba hinc inde collecta aut audita, aliis refert. Et in Scriptura interdũ iungitur ei verbũ ambulandi: quòd detractor ad aliorũ vadat domos, vt quæ ibi audierit, suis postea narret sociis, detrahendi causa. Hactenus R.D. in lib.rad. Idẽ R.Selomóh, & R.Abrahám in commẽ. Leuit.19.16, Non ambulabis רָכִיל vt detractor (in detractione) in populis tuis. R.Abrahám, Sicut mercator illud quod emit ab vno, alteri vẽdit: ita detractor quod ab aliquo audiuit, alteri reuelat & manifestat. R.Selomóh, qui ambulát per domos vt videát, vel audiát aliquid mali, vt illud in platea narrẽt, dicũtur ambulãtes רָכִיל .i. רְגִילָה cum exploratione, vulgo אשפ״מנט *Espiement*. Et hoc ostendit verbũ ambulandi quod sæpissime iungitur dictioni רָכִיל, quod est sicut רָגִיל explorator, mutato כ est ג. Omnes enim literæ quæ sunt eiusdẽ exitus, inter sese permutantur, sicut ב in פ, ג in כ, כ in ק, נ in ל, ז in צ. Tharghum, Non תֵיכוֹל קוּרְצִין accusabis (aut detrahes, ab אֲכַל) nutibus. Sũt enim qui nutibus oculorum, ne alii audiant detrahunt. Irme.6.28, Ambulantes רָכִיל in detractione (.i. detractores) sunt sicut æs & sicut ferrum .i. sicut æs mistum ferro. Vide נָחָשׁ in nomine נְחֹשֶׁת Prouerb.11.13, Ambulans רָכִיל in delatione, reuelat secretum. Et 20.19, Qui reuelat secretum, ambulat רָכִיל in delatione. Iechez.22.9, Viri רָכִיל detractionis fuerũt in te. R.D. in comment. ambulãtes cum detractione à debilibus ad fortes, vt effundant sanguinẽ innocentẽ.

רכם Est גָּבַהּ, Eleuare. Exod.28.28, וְיִרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן & eleuabunt pectorale ab annulis suis ad annulos ephód filo hyacinthino .i. ad coniũgendum ipsum cũ ephód quod est supra illud. R.Selomóh, Et coniũgent pectorale. ¶ Nomen, רֹכֶס, Elatio, superbia, Psal.31.21,

abſcondes eos in abſcódito faciei tuæ מֵרֻכְסֵי à ſuperbiis viri.i.hominũ. R.Selomóh, à coniúctionibus (aut ſocietatibus) impiorum, qui conſpirarũt vt illis malefaciãt. R.Himmanuél, à duritiis, & fortitudinibus hominũ. R.Abrahám, à peruerſitatibus. Ieſa.40.4, וְהָרְכָסִים & excelſa in planitiem. aut campeſtria.

רָכַשׁ Vnde רֶכֶשׁ cũ ſex pũctis, Dromedarius, aut Mulus. Eſtér 8.10, equitantes הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים mulum, (pro mulos, aut dromedarios) mulos filios equarum. R.Ionáh (ait R.D. in lib.ra.) ſcribit fuiſſe equos optimos. At rectum eſt vt ſint alia animalia, quæ ignoramus. Dictum eſt, in equis equitãtes &c. ex quo videtur quòd non erat ſpecies equi. R. Abrahám, equitantes הָרֶכֶשׁ, hoc eſt מֵרְכוּשׁ de ſubſtãtia regis, quia non erant ſimiles illis. אֲחַשְׁתְּרָנִים ſunt qui dicunt fuiſſe mulos filios הָרַמָּכִים equarum. & ſic in lingua Iſmahelitica, quia filii equarum ſunt robuſtiores aſinis. R.Selomóh, equitantes equas. אֲחַשְׁתְּרָנִים ſunt cameli veloces ad currendum. Hinc רְכוּשׁ, Facultas, Subſtãtia, opes, & quicquid homo acquirit. Vnde verbum in cal, רָכַשׁ, Acquirere facultates, ſubſtantiam, opes, diuitias, &c. 1.Paralip. 28.1, & principes omnis רְכוּשׁ־וּמִקְנֶה ſubſtantiæ & pecoris. Gene.14.11, & acceperunt omnẽ רְכֻשׁ ſubſtantiam Sedóm. 2.Paralip.32.29, dedit ei Deus רְכוּשׁ רַב ſubſtantiam multam. Geneſ.31.18, וְאֶת־כָּל רְכֻשׁוֹ אֲשֶׁר רָכָשׁ & omnem ſubſtantiam quam acquiſierat.

רָמַם Exaltare, eleuare. Iiób 22.12, & vide ſummitatẽ ſtellarũ, quia רָמּוּ excelſæ ſunt. Et ſecundũ modum tertium cal, qui eſt inſtar פָּעוֹל vt יָכוֹל, Iiób 24.24, רוֹמּוּ מְּעַט eleuati ſunt paululum: & non erunt. quia ſcilicet repente peribunt. R. Abrahám, Si eleuati fuerint

paululum,peribunt vniuersi. R.Leui in cõment. Verbum est præteritum: & est sensus,Quũ recesserint ipsi homines,& elongauerint se paululum,nõ inuenietur tũc impius in ciuitate,sed erunt oculi eius ad vias illorũ,vt occidat eos. Cætera quæ sunt in hifhíl, pohél,& nifhál,quæ à nõnullis ponuntur in hac radice,require in רום. Nomen,רִמָּה,Vermis. Exod.16.24,וְרִמָּה & vermis non fuit in eo. Hinc verbum, Exod. 16.20,וַיָּרֻם תּוֹלָעִים & vermiculauit vermes. vel,& scatere cœpit vermibus.Est cum surec,inquit R.D.in Michlól,ad differentiam וַיֵּרֶם & exaltata est gloria, Iechez.10.4.Secundum ergo normá debuerat esse cum camés chathéph.

רָמָה Proiicere,Fraudare,dolose agere. Exo.15.21,סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם equum, & equitẽ eius proiecit in mare.Irme.4.29,à sonitu equitis וְרֹמֵה קֶשֶׁת & proiicientis(sub.sagittas)arcu,fugit omnis ciuitas. R.D.in comment.A sonitu equitum,& proiicientiũ sagittas arcu. est singulare tanquam vniuersale,siue collectiuum,sicut Gene.32.4,& fuit mihi bos,& asinus. Fugit omnis ciuitas, id est fugerunt omnes viri cuiuslibet ciuitatis. Psal.78.9,רוֹמֵי קֶשֶׁת proiicientes(sub.sagittas)arcu. Et in pihél, Prouerb.26.19,sic vir qui רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ fraudauit(fraude ac dolo decepit) amicum suum. Gen.29.25, & vtquid רִמִּיתָנִי decepisti me? Thren.1.19,ipsi רִמּוּנִי deceperunt me.1.Paralip.12.17,& si לְרַמּוֹתֵנִי ad decipiendũ me.ת est cum pathách loco seri. Nomen,רְמִיָּה,Proiectio,Iaculatio,Fraus,Dolus. Hose.7.16,fuerunt sicut arcus רְמִיָּה proiectionis.i. iaculantis sagittas. ita R.D. in lib.rad.postea tamem scribit,Et rectum est vt sit,sicut arcus fraudis.i.proiicientis fraudulenter & dolose, ne sentiat homo. In commen.scribit esse tóar,vel no-

men, vt ſit, doloſus, aut doli. acſi dicat, Arcus doloſus, quia videtur tendens arcum iaculaturus ad latus vnũ, & mox ad latus alterum manũ ſuam vertit. Dicitur autem arcus doloſus, quanquã tendens ſit ille qui faciat dolum: quia per ipſum exercet actũ. R. Selomóh, ſicut arcus doloſus. Pſal. 32.2, & non eſt in ſpiritu eius רְמִיָּה dolus. Prouerb. 10.4, pauperem facit manus רְמִיָּה fraudulenta. Tharghum, Paupertas humiliat virum doloſum. R. Himmanuél, quiſquis habet manũ fraudulentam, & vacat fraudibus, vt ditetur, non adipiſcetur illud quod optat, ſed erit pauper: tum quia Deus illum ſic puniet: tum quia homines ab illo cauebũt ob fraudes illius. Vel כַּף hoc loco indicat lancem bilãcis: & eſt ſenſus, Quiſquis tum emendo, tum vendendo in pondere fraudem faciet, non ditabitur, vt quærit, ſed erit pauper. ſic vtroque modo exponit R. Abrahám. Illud autem Prouerb. 12.27, non aduret רְמִיָּה doloſus (vel dolus pro doloſus) aucupium ſuum: exponitur in חָרַךְ. R. Abrahám, Non aſſabit vir &c. & nõ coquet illud, quia auferetur ab illo. Idem ferè R. Leui in cõment. R. Himmanuél, Dixit metaphorice, quòd auceps qui aucupatur aues fraudibus, nõ dirigetur in venatione ſua, quia veniet ad manũ aſſantis, & comedet illam, aut è manu eius fugiet. Qua re indicatur, quòd qui facit ſua negotia cũ fraudibus, non ditabitur, nec perſeuerabit illius ſubſtantia: quia non modo Deus illum puniet; veruntetiam homines illius perpẽdentes fraudes, non faciẽt cum illo miſericordiam, ſed vt luat pœnas enitentur. Et Prouerb. 19.15, & anima רְמִיָּה fraudulenta eſuriet. R. Abrahám, Et anima fraudulenta .i. cogitãs fraudare alios, eſuriet. R. Himmanuél, Et anima &c. i. homo qui

non est sollicitus,& velox in opere suo, sed vacat fraudibus,esuriet,hoc est nó ditabitur suis fraudibus. Alia forma,præposito מ, Iesah.53.9,& non fuit מִרְמָה dolus in ore eius. Psal.35.20,verba מִרְמוֹת fraudum cogitabunt. Alia itē,præposito ת,Sephan.3.12,lingua תַּרְמִית doli. Et sine י,Irm.23.26,& prophetæ תַּרְמִת doli cor eorum.Et 14.14,וְתַרְמוּת & dolus.Scribitur cum ו,quia potest esse secundú aliam formam וְתַרְמוּת. Alia præterea,תָּרְמָה, Iudicum 9.31,& misit nuntios ad Abimélech בְּתָרְמָה in dolo. R.Ioséph scripsit nomen esse loci,quòd talis forma non inueniatur in desinētibus in ה. Tharghum,בְּרָז secreto.R.Da.in cóment.in dolo.Et hoc est quod dixit Tharghum,in secreto,ne sentirent viri Sechém.Vel est nomen loci,qui alio nomine dicitur Aromáh.Dictú est enim,Et habitauit Abimélech in Aromáh.Et sic exponit R.Ioseph pater meus. Ita etiam R.Leui.R.Selomóh,in dolo:acsi dicat,latenter.

רֹמַח Hasta,aut lancea. & vt alii scribūt, Pugio,gladius.Nume.25.7,& accepit רֹמַח lanceam in manu sua. 2.Paralip.11.12, & in qualibet ciuitate clypeos, וּרְמָחִים & lanceas.Est sicut בֹּקֶר à בְּקָרִים,aut est altera species.Nechem.4.13,cú gladiis suis רָמְחֵיהֶם lanceis suis.In quibusdam libris emendatioribus,inquit R.D.ר est cú camés instar חָרְשֵׁיכֶם. & ita scripsit R.Ionáh.In Michlól etiam idem R.Dauid scribit, ר cum pronominibus esse cum camés.

רַמָּךְ Equa,inquit R.Abrahā. Estér 8.10,mulos magnos filios הָרַמָּכִים equarum.Vide רֶכֶשׁ.

רִמֵּן Vnde רִמּוֹן, Malum punicú, malum granatum. Cant.4.3,sicut fragmē הָרִמּוֹן mali punici. Irme. 52.22,וְרִמֹּנִים & mala punica.Cāt.8.2,מֵעֲסִיס רִמֹּנִי & de mu

ſto mali punici mei. י eſt ſignũ pronominis primæ per ſonæ. Vel eſt י haiáchas, tanquam diceres, muſto Rimmonico. Et ſecundum hoc מֵעֲסִים non eſt in regimine, ſed eſt vna ſpecies, cuius abſolutum eſt ſicut coniunctum, inſtar גְּבִיר. Rectum eſt etiam vt ם ſignũ plurale, deficiat: & ſic eſt ſenſus, muſto malorum punicorum. Et multa ſunt huiuſcemodi in Sacris literis, vt habes lib. 2. Hebraicarum inſtitutionum, cap. 14.

רָמַס Calcare, cóculcare, Repere, reptare, ambulare. Micháh 5.8, ſi tranſierit, וְרָמַס & conculcabit. Ieſa. 16.4, conſumpta ſunt, רֹמֵס reptans (pro reptantia) è terra. R. Selomóh, Animalia tua quæ reptant in terra tua. R. Abrahám, Conſumpta ſunt, ſcilicet caſtra: calcantis ſeu ambulantis, id eſt regis Aſſúr. Tharghũ, Defecerunt omnes qui conculcabant, è terra. Sũt nonnulla cum ש in ſiniſtro cornu, quod æquiualet ס. Geneſ. 7. 8, & omne quod רֹמֵשׂ reptat ſuper terram. Ieſah. 63.3, וְאֶרְמְסֵם & calcabo eos in furore meo. Ieche. 26.11, vngulis equorum ſuorum יִרְמֹס אֶת־כָּל־חוּצוֹתַיִךְ conculcabit omnes plateas tuas. Ieſah. 41.25, & ſicut figulus יִרְמָס־טִיט calcabit lutum. Pſal. 104. 20, in ipſa תִּרְמֹשׂ ambulabit omnis beſtia ſyluæ. ita R.D. in cómen. Et in nifhál, Ieſah. 28.3, pedibus תֵּרָמַסְנָה conculcabuntur corona ſuperbiæ. R. Dauid in cóment. Dixit numero multitudinis, conculcabũtur: & numero ſingulari corona, tanquam vniuerſali, ſiue collectiuo, id eſt omnes coronæ, hoc eſt omnia de quibus ſe iactant, & gloriantur, atque ſuperbiunt. Et ſic Exo. 1.10, ſi תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה euenerint bellum. pro bella. R. Abrahám ſcribit eſſe ſingulare pro plurali. Nomen, Ieſah. 10.6, & ad ponendum illum מִרְמָס conculcationem. מ eſt cum pathách, præter

ter normam: est enim absolutú,& nõ in regimine:idcirco debuerat esse cum camés, inquit R.D. in Michlól & lib.rad.vt annotatum est lib.2.Hebraicarum institut.cap.22. Alia forma, cum ש in sinistro cornu, & sex punctis, רֶמֶשׂ, Reptile, quod ambulat. Gene.1.25, & omne רֶמֶשׂ reptile terræ.

רָנַן Clamare fortiter, siue cantando, siue ob lætitiá, siue ob luctum, siue ob præconium, & laudem, siue in oratione, & precationibus. Est igitur Clamare, canere, Lætari, aut exultare, Lugere, Prædicare, præconizare, laudare, Orare. Iiób 38.7, בְּרָן־יַחַד quú laudarent pariter. Iesah.44.23, רָנּוּ laudate.vt Tharghum. Thren. 2.19, surge רֹנִּי clama. Iesa.54.1, רָנִּי lauda(aut exulta)sterilis. Prouerb.29.6, יָרוּן exultabit. Est cú surec loco chólem, inquit R.D.in Michlól. Iesa.35.6, וְתָרֹן & laudabit (prædicabit)lingua muti. Psal.35.27, יָרֹנּוּ exultabunt, & lætabuntur. Prouerb.1.19, sapientiæ(.i.quælibet sapientiarum)foris תָּרֹנָּה prædicabit.aut clamabit, secundum R.Abrahám in cóment. R.Leui in cóment. Leuabunt vocem suam. sed verbum est singularis numeri, & ponitur pro תָּרֹן. nam ה redundat, inquit R.D.in Michlól. Idem habes Prouerb.8.3. Et in pihél, Irme.31.12, & venient, וְרִנְּנוּ & laudabunt in excelso. Psal.132.16, רַנֵּן יְרַנֵּנוּ exultando exultabũt.laudando laudabunt.prædicando prædicabunt. Iesah.35.2, & exultabit etiam exultatione, וְרַנֵּן & laudando: est macór, inquit R.D.in cóment. Et 52.9, רַנְּנוּ laudate. Psal.63.8, אֲרַנֵּן exultabo. Et 90.14, וּנְרַנְּנָה & exultabimus. Et in hifhíl. Deuter.32.43, הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ laudate gentes populum eius. Iiób 29.13, & cor viduæ אַרְנִן exultare faciam. pro faciebá. Psal. 65.9, exitus(accus.plura.)matutini & vesperæ תַּרְנִין ex-

ultare facies. R.D.in commen.per exitus matutini,& vesperæ.i.lunæ,ac stellarũ in nocte,& solis in die, exultare facies corda hominum. Vel,exitus &c.laudare facies,vt Iiób 38.7,Quũ laudarent pariter stellæ &c. Vel, in exitibus matutini &c.laudaberis. Tharghum,ordinabis in ore illorũ laudem. R.Selomóh,laudare facies te creaturas,mane dicentes,Benedictus qui creauit luminaria:& vesperi,Benedictus qui aduesperare facit vesperas. R.Abrahám, propter exitus.i. signa quæ egrediuntur,& conspiciuntur mane & vesperi, laudare facies filios hominum te. R.Moséh,Exitus.i.principium diei ac noctis laudare facies &c. R.Himmanuél, Exitus &c.i. homines Orientales apud quos mane egreditur sol, & Occidentales apud quos occumbit sol, laudare (aut exultare) facies , quia propter bona quæ illis elargiris, illos exultare facies. Et dixit, Exitus mane & vesperi: quia climata ab Oriente ad Occidentem sunt habitabilia: quod non vsuuenit extremitatibus Meridiei & Aquilonis. Et in puhál,Iesa.16.10,& in vineis non יְרֻנָּן cãtabitur. Et in hithpahál,Psal.78.65,& experrectus est sicut dormiẽs Dominus, sicut potẽs, מִתְרוֹנֵן clamãs(exultans)propter vinum.i.sicut homo qui soporatus est multitudine vini quod bibit,& nũc experrectus à vino suo,clamat.Et dixit,sicut potens:quia nõ deest illi potẽtia, nisi propter vinum. Sic Deus similis fuit dormiẽti,vel soporato à vino,quia videbat iniquitates Israél & peccata eorum,erat inqam sicut dormiẽs & soporatus,quia silebat. At vbi multiplicatæ sunt iniquitates illorum , & illum irritauerunt per sua mala opera,vltus est de illis,& fuit velut potens clamãs propter vinum,& percussit eos. Sunt qui exponunt de eo

quod fecit in Pelistim: quia fuit vt dormiens, quando capta fuit arca, & experrectus est quando percussit Pelistim, qui illam acceperant. Nomen, רֹן, Iiób 38.7, בְּרָן־יַחַד, quod potest esse & macór, secúdum R.D. in Michlól & lib. rad. & ita habes in macór cal. Tharghú, Tempore quo laudant pariter &c. Plurale, Psal. 32.7, רָנֵּי laudibus (aut exultationibus) ereptionis circundabis me.

Nomen perfectú, Iiób 3.7, ne ingrediatur רְנָנָה exultatio (laus) in illam. Psal. 63.6, & labiis רְנָנוֹת laudú (exultationum) laudabit os meum. Alia forma, רִנָּה, Clamor, Laus, Præconium, exultatio, Oratio, precatio. Psal. 42.6, In voce רִנָּה exultationis. 1. Reg. 22.36, וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה & transiuit præconium per castra. i. & præco trásire fecit vocem, aut præconium in castris, vt R.D. in cóment. nam quú verbum וַיַּעֲבֹר sit masculeum, non potest dici de רִנָּה fœmineo, sed de ipso præcone qui transire faciebat vocem. R. Leui, Et transiuit vox præconii. 1. Reg. 8. 28, vt exaudias אֶל־הָרִנָּה precationem & oratione͂. Psal. 17.1, attende רִנָּתִי clamori meo, inquit R.D. nam qui precatur, interdum clamat, nonnunquá silet. Et nomen auis רְנָנִים, á clamore sic appellatæ, & pulchritudine vocis: aut quæ clamat, & exultat in pulchritudine alarum suarum vt pauo, & forsan est ipse pauo, inquit R. Dauid in lib. rad. Iiób 39.16, כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה ala (pro alis) pauonis læta. aut qua exultat. R. Abrahám, extensa. Tharghum, Ala galli syluestris qua se iactat & exultat. R. Abrahám, Auis est sic forsan appellata, quòd sua voce delectet propter vocem eius amœnam, atque suauem. Vide עָלַס.

רנב Vnde secundum R. Ionáh deducitur, præposito א, אַרְנֶבֶת, Lepus. Leuit. 11.6, וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת & leporé.

At R.Dauid in lib.rad.א ſcribit eſſe radicale.

רָנָה Eſt רָנַן, Clamare, Sonare. Iiob 39.26, ſuper eum תִּרְנֶה ſonabit pharetra.

רָסַס Miſcere, Effundere, Stillare, Cōterere. In cal inuenitur tantum macór. Iechez.46.14, לָרֹס אֶת־ הַסֹּלֶת ad miſcendum ſimilam. vel cū ſimila. אֶת pro עִם. R.D. in comment. ad miſcendam ſimilam cum oleo.

Inde רְסִיס, Stilla, gutta: & רְסִיסִים, Guttæ, ſtillæ, Contritiones. Hamós 6.11, & percutiet domū maiorem רְסִיסִים contritionibus. Qua in ſignificatione in Miſnáh inuenitur verbum in pohel, vbi dicitur, Et ſi fuerit craſſus (ſcilicet calamus) מְרוֹסֵס ſcindat, (aut conterat,) vt coquat ouum. Ita R.D. in lib.rad. Et in cōmen. ſciſſionibus, cōtritionibus, fractionibus. Tharghū, Et percutiet regnum magnū percutione forti. Cant.5.2, caput meū plenum eſt rore, cincinni mei רְסִיסֵי לָיְלָה guttis noctis.

רֶסֶן Frænum. Vide מֶתֶג. Iiób 41.4, רִסְנוֹ frænum eius.

רָעֵב Siue רָעֵב, Eſurire. Prouerb. 25.21, ſi רָעֵב eſurierit. eſt præteritum, vt ait R.Abrahám in cōment. Pſal.34.11, וְרָעֵבוּ & eſurierunt. Prouerb.6.30, quum יִרְעָב eſurierit. Et in hifhíl, Prouerb.10.3, non יַרְעִיב יְהוָֹה נֶפֶשׁ צַדִּיק eſurire faciet Dominus animam iuſti. Tóar, 2.Sem.17.29, populus רָעֵב famelicus. 2.Reg. 7.12, רְעֵבִים famelici ſumus. Fœmineum, Prouerb.27.7, & animæ רְעֵבָה famelicæ. Nomen, Gene.12.10, & fuit רָעָב fames in terra. Alia forma, Pſa.37.19, & in diebus רְעָבוֹן famis. Et in regimine, Gene.42.19, adducite frumentum רַעֲבוֹן famis domorū veſtrarum. Tharghum, frumentum quod deficit in domibus veſtris. R.Selomóh, id quod emiſtis propter famem virorum domus veſtræ. R.Abrahám, Adducite ad domos veſtras quod

est opus propter famem.

רָעַד Tremere. Psal.104.32,qui respicit terram,וַתִּרְעָד & tremuit. Et in hifhil,Dani.10.11,מַרְעִיד tremens. Nomen,רַעַד,Tremor.Exod.15.15,apprehendet eos רַעַד tremor.Fœmineum,Psal.48.7,רְעָדָה tremor apprehendit eos.

רָעָה Pascere , pasci deponens, Affligere, Cogitare, Frangere,confringere, Placere,Velle,Amare, Sociare.Irme.50.19,וְרָעָה הַכַּרְמֶל & pascet Carmelum.Iche.34.13,וּרְעִיתִים & pascam eas in montibus Israël.Micháh 5.6, וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר & conterent terram Assúr. siue confringent.sic R.Selomóh & R.D.R.Abrahám, Et pascent:aut regẽt more pastoris.metaphorice,quia regnabunt super illos violenter.Irme.11.16,וְרָעוּ דָּלִיּוֹתָיו & confringentur rami eius . Participium vertitur pascens,& pastor.Gene.4.2, Et fuit Hébel רֹעֵה צֹאן pastor ouium.Et 47.3,רֹעֵה צֹאן pastor(pro pastores,& ita habet Tharghum)ouium serui tui.Vel,pastor ouiũ serui tui. i.singulus ẽ seruis tuis.Psal.80.2,רֹעֵה יִשְׂרָאֵל qui pascis. aut pastor Israël. Dicunt nonnulli grammatici, (inquit R.D.in Michlól,)quòd illa quæ habent seri,sunt in regimine:quæ vero sunt cum seghól,absoluta. Gene.37.2, erat רֹעֶה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן pascẽs cum fratribus suis oues. אֶת pro עִם. & ב redundat, vnde & Targhũ illud nõ habet.Et sic 1.Sem.16.11, Ecce רֹעֶה בַּצֹּאן pascit oues. Iiób 24.21,רֹעֶה עֲקָרָה cõfringens sterilẽ. sic R.Abrahã, R.Leui, R.Dauid, & R.Moséh. Iesah.40.11, כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה sicut pastor gregem suum pascet. Irme. 17. 16, Et ego non elongaui meipsum מֵרֹעֶה ne essem pastor (.i. propheta) post te. Hoc modo exponit R. D. in commen. Tharghum;Et ego non tardaui propter verbum

tuũ,ne vaticinarer illis. R.Selomóh,Et ego non festinaui, vt sollicitarem te vt adduceres ea, ne essem pastor bonus post te,vt quærerem pro eis misericordias. Sunt aliqua quæ veniunt cum י vice ה,inquit R.D. in Michlól.& in lib.rad.& in comment.vt Iesah.38.11,Sicut tabernaculum רֹעִי pastoris,pro רֹעֶה,Zecha.11.17, O רֹעִי pastor,idólũ.1.Sem.25.16, רֹעִים הַצֹּאן pascentes oues. Ieche.34.2,super רוֹעֵי pastores Israél.Est cum ו. Irm.22.22,כָּל־רֹעַיִךְ תִּרְעֶה־רוּחַ omnes pastores tuos conteret ventus.i.vẽtus quẽ ipsi persequuntur,conteret eos.hãc esse rectam expositionem asserit R. D. in lib.rad. Prius enim exposuerat secundum priorem significantiam, Pastores tuos pascet & comedet, ac consumet ventus. Tharghum,Omnes gubernatores tui dispergentur in omnem ventum.i.reges Assúr,& AEgypti(qui erãt eis tanquam gubernatores,& pastores) conterentur leuiter & cito,perinde acsi ventus expulisset illos.ita R.D. in comment. R.Selomóh,Omnes pastores.i.reges,cõteret ventus. Psal.78.71,לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ, vt pasceret Iahacób populum suum.Vel,in Iahacób. Micháh 7.14,רְעֵה עַמְּךָ pasce populum tuum. Psal.37.3,וּרְעֵה אֱמוּנָה, & pasce veritatem.fidem.Tharghum,Fide verbo Domini.aut spera in verbo (& sermone) Domini &c. וְחַסֵּין בְּהֵימְנוּתָא & roborare fide. R.Selomóh,Et pasceris (comedes,nutriésque te,& reges ac gubernabis te)fide.i.mercede fidei qua Domino credidisti innitendo illi, & faciendo bonum. R.Abrahám, Custodi fide. nam pastor est custos.Et sunt qui exponũt,Et pascet.i.comedet fideliter: quia nõ comedet raptũ, nec vsurpatũ vt iniqui. R.D. in cõm.Et pasce,pro pasces.i.docebis fidẽ:hoc est docebis multos vt colant Dominũ,quemadmodũ fecit A-

brahám. Dictum est enim Gene.13.4, Et inuocauit ibi Abrám nomen Domini. i. Et docuit ibi multos viam Domini. Qui enim homines docet, pascit eos: vt Irm. 3.15, Et pascent vos scientia & intelligentia. Et hoc est radix, ac initium cultus Dei, in ore. Et ו in וּרְעֵה est sicut illud Gene.22.4, Die tertia וַיִּשָּׂא leuauit &c. Non enim copulat, sed futurum dũtaxat vertit in præteritum. R. Himmanuél in comment. Et pasce veritatem. i. pone escam tuam (cibum tuum) veritatem; vt sis in sermone tuo & in opere tuo verax, & stabilis, vt confirmes, ac perficias ea ad quæ teneris, ea quæ vouisti. Pasce fidẽ, vt Deo vero credas, & legi veritatis, vt apprehendas veritatẽ, & ab erroribus elonges te. Gene.30.31, אֶרְעֶה צֹאנְךָ, pascam oues tuas. Hose.4.16, יִרְעֵם pascet eos. Ieche.34.2, Nónne הַצֹּאן יִרְעוּ הָרֹעִים oues pascunt pastores? i. Nónne pastorum est vt pascant oues scientia, & intelligentia? Sic scriptum est de Dauid quòd erat pastor fidelis, & faciebat iudiciũ, & iustitiam vniuerso populo suo. Irme.2.16, יִרְעוּךְ קָדְקֹד fregerunt tibi verticem. ita R.D. in cõm. & lib. rad. R. Selomóh, confringent verticem, sub. vestrũ. Tharghũ, occidẽt fortes tuos, diripiéntque substantiã tuã. Et in hithpahál, Prou.22.24, Ne תִּתְרַע amicitiam habeas cũ homine iræ? i. iracundo. Nomen, רְעִי, Pascuum optimum, & pingue. 1. Reg.4.23, Et viginti boues רְעִי pascui boni. i. pingues, aut impinguati in optimo pascuo, secundum R.D. in lib. rad. & cõment. Alia forma, præposito מ, Gene.47.4, non est מִרְעֶה pascuũ ouibus. Iechez.34.14, מִרְעֶה שָׁמֵן pascuũ pingue. Alia item, מַרְעִית. Psa.95.7, Populus מַרְעִיתוֹ pascui eius. Et in pihél, Iudic. 14. 20, Fuit autem vxor Simson sodali suo qui רֵעָה לוֹ socius fuerat ei. ita R.D.

in lib.ra.Et in cōment.Et fuit vxor Simſon ſocio ſuo, quē Simſon in ſociū acceperat ſibi. Sūt qui dicūt quòd poteſt exponi,qui pauit eū.ſub.in diebus cōuiuii.& eſt expoſitio R.Leui in comment. Et in hithpahál,Prouerb.22.23,אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף ne ſis amicus furibundo.

Nomen,2.Semu.15.37,רֵעֶה amicus Dauid. Alia forma,רֵעַ,Amicus,Socius,Voluntas,Cogitatio. Prouerb. 27.10,רֵעֲךָ וְרֵעֵה אָבִיךָ amicum tuum,& amicū patris tui ne derelinquas.Et ſcribitur cum · quia eſt altera lectio ſine ה,רֵעַ.Irme.6.21,Vicinus וְרֵעוֹ & amicus eius.1.Reg. 16.11,וְרֵעֵהוּ & amicum eius.pro amicos eius,ait R.Selomóh.R.D.in cōmen.ſcribit eſſe ſicut רֵעָיו amicos eius. & ſic Chab.2.4, Væ propinanti רֵעֵהוּ amicis ſuis. Cant. 5.16,Et iſte רֵעִי amicus meus.Pſa.139.2,Intellexiſti לְרֵעִי voluntatem meā.aut cogitationem meam. vtrunque enim ſignificat,inquit R.D. in lib.rad. & cōment. ita & R.Abrahám.R.Selomóh,Intellexiſti coniunctionē meam ad te, intellexiſti à lōginquo trahentem me ad amicitiā tuam,& ad ſocietatē tuam, coniungentē me tibi.R.Himmanuél, Intellexiſti cogitationem meam a longinquo.i.etiam quum eſſet longinqua ab opere, quia manifeſta eſt corā te , dum eſt in potentia antequam in actū exeat. Irm.3.20,Profecto(ſicut)בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ præuaricata eſt mulier ab amico ſuo.i. contra amicum & virū ſuum,recedens ſcilicet ab illo.Et verbū בָּגְדָה conſtruitur hoc loco cum מ præter morem: quia ſubauditur(vt dictū eſt) recedens ab illo, inquit R.D. in cōmen.Tharghum,Profecto(vel propterea) quēadmodum mentitur mulier marito ſuo,ſic mentiti ſunt &c. R.Selomóh, Vere non feciſtis cogitationem meā: ſed quemadmodum mulier præuaricatur in maritum ſuum,

ſuum,quia non poteſt recedere à fornicatione ſua, ſic &c.Irme.3.1,Et tu fornicata es רֵעִים רַבִּים cú amicis multis.2.Semu.12.11, Et dabo לְרֵעֶיךָ ſociis tuis. Pſal.139. 17. quàm pretioſæ ſunt רֵעֶיךָ cogitationes tuæ.aut voluntates tuæ.quēadmodū dixit in principio,Intellexiſti לְרֵעִי cogitationē meā .Acſi dicat,Volútates tuæ & cogitationes tuæ ſunt pretioſæ mihi, quia nó valeo cognoſcere illas. Et in cóm. Et mihi quàm raræ fuerút cogitationes tuæ,(ſicut 1.Semu.3.1,Et verbum Domini erat יָקָר rarū:)quia ſcilicet nō valeo attingere illas, & intentiones tuas in creatione.R.Selomóh,Congregatio Iſraél dicit,Quàm glorificati ſunt in oculis iuſtorū qui ſunt in omni generatione & generatione, amici tui Deus. R. Abrahám,Quàm raræ ſunt cogitationes tuæ. & eſt ſenſus,Tu noſti cogitationes meas: at ego tuas ignoro,quia eleuatæ ſunt ſupra me, & raræ ſunt ad cognoſcēdum illas. R.Himmanuél,Quàm prohibitæ ſunt(vt Prouerb.25.17, הֹקַר prohibe pedem tuum à domo &c.) cogitationes tuæ,& ſcientiæ tuæ ad ſciendū eas. Fœmineum,רֵעָה,Amica.& plurale רֵעוֹת. Iudic. 11.37,וְרֵעוֹתָי, & amicæ meæ.vel ſociæ meæ. Alia forma,רַעְיָה.Can. 1.9,רַעְיָתִי amica mea. Alia itē,רְעוּת.Exo.11.2,ab רְעוּתָהּ amica ſua.Eccleſ.1.14,Et ecce omnia vanitas,וּרְעוּת רוּחַ & cogitatio(vel contritio) ſpiritus. R.Abrahám,Sunt qui exponunt,& paſtus ſpiritus.i.vanitatis,hoc eſt vana:vt Hoſe.12.1,Ephráim paſcit ventū,qui ſcilicet non prodeſt,nec ſatiat. א eſt inſtar דָּמָה à דְּמוּת.Et rectum eſt vt exponatur, Et cogitatio ſpiritus. R.Selomóh, contritio ſpiritus. Tóar maſculeum,præpoſito מ cú ſeri, Gene.26.26,מֵרֵעֵהוּ amicus eius. Alia forma,præpoſito מ,cum ſeua,Prouerb.19.7,מְרֵעֵהוּ amici eius elonga-

uerunt ſe ab illo. Verbum eſt plurale, & nomen ſingulare: vnde exponit R. Abrahám, vnuſquiſque ex amicis eius, & ſic vniuerſi elongauerunt. R. Leui, Omnes fratres pauperis oderunt eum, quia non capiunt ex illo aliquid emolumenti: quanto magis qui antea fuerunt illi amici, elongabũt ſe ab illo? Alia forma, רַעְיוֹן, Cogitatio, aut Contritio. Eccleſ. 1.17, Noui quòd etiã hoc eſt רַעְיוֹן cogitatio ſpiritus. ita R. Abrahám, & R. D. Vel contritio, R. Selomóh. Sic 2.22. Alia poſtremo, vt quibuſdã placet, רַע, Voluntas, vt Eccleſ. 4.16, Quia neſciunt facere רַע voluntatem. ſcilicet creatoris. Alii, malum: à רוּעַ. Tharghú, Quia neſciunt diſtinguere inter bonum & malú. R. Selomóh, Quia neſciunt quòd faciunt ſibiipſis malú. R. Abrahám, Quia neſciunt niſi facere malũ, ſic Eccleſ. 2.24, Nõ eſt bonũ in homine niſi quòd comedat & bibat. Et eſt ſenſus, quòd nõ erat illis ſcientia recta ad faciendũ bonũ. Sũt qui dicũt quòd ſtulti neſciunt etiam facere malú quod eſt propinquũ cogitationi cordis humani. Alii exponũt רַע volũtaté.

רַעַל Secundum R. Ionáh eſt מְבוּכָה, Cõfuſio: מְהוּמָה, Cótritio: & R. Ioſéph, רְעָדָה, Tremor. Et ſic præcedente ח &c. Nos (inquit R. Dauid,) conſueuimus exponere סַם הַמָּוֶת venenum mortiferũ. Zechar. 12.2, Ecce ego pono Ieruſaláim סַף־רַעַל calicem veneni. Vide סָפַף. R. D. in cóm. Calicem veneni è quo qui biberit, morietur. Et ſic qui pugnauerint cótra Ieruſaláim deficient, atque conſumentur. R. Himmanuél, calicem veneni. R. Selomóh, craterem, aut vas תַּרְעֵלָה ſtuporis claudentis cor, & membra, vt non ſit robur, ſicut homo qui operit ſe pallio: vt infrà Nachũ 2, & Ieſa. 3. R. Abrahám, craterem &c. Tharghum, Ecce ego pono Ieruſaláim

vas plenum מַרְוֶי amaritudine.vel mero,vt aliis placet. Et præpoſito ת,alii exponunt ſoporis, aut ſoporifero: Pſal.60.5, Propinare feciſti nobis יַיִן תַּרְעֵלָה vinum ſoporiferum.aut vinũ vini ſoporis.eſt enim proprie ſubſtantiuum. Tharghum, Propinare feciſti nobis vinũ דִילוּט maledictionis. R.D.in comment.ſcribit deficere hanniſmách. nã יַיִן eſt abſolutum,& non in regimine: & idcirco repetendũ eſt nomen יַיִן יֵין vinum vini ſoporis,aut veneni. R.Selomóh, vinũ vini claudentis cor, & operientis illud.רַעַל enim eſt operimentũ. R.Abrahám,Secundum morẽ dicendũ erat יֵין תַּרְעֵלָה in regimine. R.Himmanuél,vinũ veneni,vt ſuprà Zechar.12. Alii exponunt,fletus,& contritionis. Ieſa.51.17, Fæcem calicis הַתַּרְעֵלָה tremoris.vel veneni mortiferi,vt R.D. in cõment.& R.Abrahám,quia(inquit) tremit homo quãdo videt illũ. R.Selomóh, Potus claudentis cor, & operientis,auferentis robur homini,acſi eſſet clauſus, ac ligatus. Inde verbũ in hofhál,Nachũ 2.3, Abietes הָרְעָלוּ tremere factæ ſũt. ſecundum R. Abrahám in cõment. R.Selomóh,opertæ ſunt. R.Ioſéph,tremuerũt. R.Dauid,veneno affectæ ſunt. Eſt & ornamenti genus,Ieſah.3.19,Et armillas, וְהָרְעָלוֹת & mitras. R.D. in lib.rad. & etiam in comment.ſcribit quoſdam dicere eſſe ornamenta quæ vulgo dicuntur טנבורש. Alii dicunt eſſe mulierum velamina quibus (præter oculos) totã faciem operiebant, & inferne erant ligata. R.Abrahám ſcribit eſſe ornamentũ maxillarum. R. Selomóh dicit ſpeciem fuiſſe chlamydũ (aut velaminum) quibus ſe operiebant.

רָעַם Tonare,intonare, Indignari,iraſci. Iechez.27.35, רָעֲמוּ פָּנִים indignati ſunt vultu. R,D.in com

mēt.& R.Selomóh,רָעֲמוּ id est כָּעֲסוּ indignati ſunt:hoc eſt præ ſe tulerūt ĩdignationē,& irā.Tharghū,אִיתְרְשִׁימוּ אַפֵּיהוֹן ſignatæ fuerunt facies eorū.Pſal.96.11,יִרְעַם tona bit mare. Et in hifhíl, Pſal.29.3, הִרְעִים tonare fecit.1. Semu.1.6, בַּעֲבוּר הַרְּעִמָהּ eo quód iraſci faciebat eam. ר eſt cū daghés euphoniæ cauſa,inquit R.D.in cōment. & li.rad. Nomen,Pſal.81.7, in abſcondito רַעַם toni-trui.Et 77.19,vox רַעַמְךָ tonitrui tui. Alia forma,Iiób 39.16,Num induere facies collū eius רַעְמָה tremorem? R.Leui,Robur,& fortitudinem vocis,& eleuationē, & hinnitū qui egredietur ex illo. R.Abrahám, indigna-tionem,aut hinnitum inſtar tonitrui.Tharghū, תּוּקְפָּא fortitudinē. R.Moſéh, clamorē quē eleuat.i.hinnitū.

רען Vnde geminato נ, fit רַעֲנַן, Vireſcere. Iiób 15.32, וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה & ramus eius non viruit.Eſt præ-teritum,quia eſt longum. Tóar, Deuter.12.2, Et ſub omni ligno רַעֲנָן viridi.Pſal.37.35,Sicut laurum רַעֲנָן vi-ridem.R.D. in cōment. Arbor viridis appellatur אֶזְרָח ciuis.ſicut enim ciuis notus eſt omnibus quis ſit, & cu ius familiæ, ita arbor viridis nota eſt ob illius & pul-chritudinem, & viriditatē. Et 92. 11, Conſperſus ſum בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן oleo viridi.i.nouo.Require in בלל.Plurale eſt cum daghés, Pſal.92.15, Adhuc fructificabunt in ſene-cta,pingues,וְרַעֲנַנִּים & virides erunt.

רעף Stillare.Iiob 36.28,יִרְעֲפוּ ſtillabunt ſuper homi-nes multos. Pſal.65.13,יִרְעֲפוּ ſtillabunt in cam-peſtribus deſerti . vt ſcilicet inueniant animalia cibū, ac potum.Vide נוה.Et 12,Et cæli tui יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן ſtillabūt pinguedinem.Vide עגל. Et in hifhíl,Ieſa.45.8,הַרְעִיפוּ ſtillate cæli deſuper.

רעץ Eſt שָׁבַר,Conterere,frangere.Exod.15.6,Dexte-ra tua Domine תִּרְעַץ אוֹיֵב confregit inimicum.

Iudic.10.8,וַיִּרְעֲצוּ & contriuerunt.

רָעַשׁ Mouere,commouere,Tremere. Ioél 2.10,רָעֲשׁוּ moti sunt cæli. Irme.8.16, רָעֲשָׁה mota est(tremuit)vniuersa terra. Et 4.24,& ecce רֹעֲשִׁים tremebant. Psal.72.16, יִרְעַשׁ tremet(commouebit se) sicut Lebanõ fructus eius. R.Ionáh exponit,crescet,& multiplicabitur,fructificabit.i. multiplicabũtur filii eius sicut multiplicantur arbores Libani. R.Abrahám,Tremet sicut Lebanon.i.arbores Lebanon,fructus eius, hoc est frumentum eius, quia erit magnũ: & spicæ (inquit R.D. in cõment.)magnæ & pingues, quæ vento flante commouebuntur. Iechez. 26.10,תִּרְעַשְׁנָה trement muri tui.

Et in hifhil,Psal.60.4,הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ commouisti(aut tremere fecisti)terrã. Iiób 39.23,הֲתַרְעִישֶׁנּוּ nunquid tremere facies eum sicut locustã? Nomen,רַעַשׁ,Cõmotio,Tremor,Vibratio. Iechez.3.13,& vox רַעַשׁ גָּדוֹל commotionis magnæ. Et 12.18,panem tuũ בְּרַעַשׁ in tremore comedes.Iiób 41.19,& irridebit לְרַעַשׁ vibrationem.

רָפָא Mederi, curare, sanare. Et per translationem, Instaurare, reædificare, Parcere, remittere. Et nonnunquam more desinẽtium in ה, habet ה in fine. Iesah.19.22,וּרְפָאָם & sanabit eos. Hose.11.3,רְפָאתִים sanaui eos. 2.Reg.20.5,ecce ego רֹפֵא לָךְ sano te. Irme.8.22, num רֹפֵא medicus nõ est ibi? 2.Paral.16.12, nõ quæsiuit Dominum,sed בָּרֹפְאִים medicos. Iesah.19.22,וְרָפוֹא & sanando. Nume.12.13,רְפָא נָא לָהּ sana quæso illã. Et cum ה vice א,Psal.60.4,רְפָה שְׁבָרֶיהָ sana contritiones eius.Irme.3.22,אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם sanabo auersiones(rebelliones) vestras. Threno. 2.13, quis יִרְפָּא־לָךְ sanabit te? Iiób 5.18, & manus eius תִּרְפֶּינָה sanabunt. Est more desinentiũ in ה,י vice א. Secundum enim normam scribendum erat

cum א,תִּרְפֶּאנָה. Et in nifhál, Leuit.14.3, נִרְפָּא ſanata eſt plaga. Et forma deſinentium in ה, Irme.51.9, וְלֹא נִרְפָּתָה & non eſt curata. Deuter. 28.27, à quibus non poteris לְהֵרָפֵא curari. Irme.17.14, וְאֵרָפֵא & ſanabor. 2. Reg.2.22, וַיֵּרָפוּ & ſanatæ ſunt aquæ. Eſt ſecundum morem deſinentium in ה. Et in pihél, 2. Reg.2.21, רִפֵּאתִי ſanaui. Irme.51.19, רִפֵּאנוּ curauimus. Scribitur cũ א vice י. Exo. 21.19, וְרַפֹּא יְרַפֵּא & ſanando ſanabit. vel ſanare faciet. eſt enim tranſitiuũ in tertium. 1. Reg.18.30, וַיְרַפֵּא & curauit(.i. reædificauit) altare. Irme.6.14, וַיְרַפְּאוּ אֶת־שֶׁבֶר & ſanauerunt contritionem. Et more deſinentium in ה, Irme.8.11, וַיְרַפּוּ. Et in hithpahál, 2. Reg.8.28, לְהִתְרַפֵּא vt curaretur. Nomẽ, præpoſito ם, Prou.4.22, מַרְפֵּא ſanitas. Alia forma, Prou.3.8, רִפְאוּת תְּהִי ſanitas erit. Alia præterea, רְפוּאָה: & plurale, Irme.30.13, רְפֻאוֹת medicinæ curationis. Ex hac radice eſt רְפָאִים, cuius ſingulare eſt רָפָא. Et cum ה notificatiuo, הָרָפָא, Gigas, Potens, Fortis, Mortuus. 1. Paral.20.8, iſti nati ſunt לְהָרָפָא gigã ti (aut potẽti) in Gath. idẽ verſu 6. & ſcribitur cũ ל deſeruiẽte, ſicut &. 2. Par.10.7, לְהָעָם הַזֶּה. Prædicta duo ſcribũtur cũ א: ſed in libro Semuél ſcribũtur cum ה loco א, vt eſt 2. Semu.21.20. Significat autem גִּבּוֹר potentem, gigantem. Hæc R.D. in lib. rad. & cõment. Vnde & Tharghum, pro, iſte natus eſt לְהָרָפָה, habet לְגִבָּרָא potenti. Gene.14.5, & percuſſerunt אֶת־רְפָאִים gigãtes. Tharghũ, יַת־גִּבָּרַיָּא potentes, fortes. Appellantur ſic Hebraice, inquit R. Abrahám auenhezra in cõment. quòd illis qui videbant eos, emoriebatur cor, & reputabát ſe.è הָרְפָאִים mortuis. R. Selomóh, Deuter.2, ſcribit ſic appellatos, quòd hominum manus qui illos videbant, erãt מְרֻפּוֹת debiles, hoc eſt debilitabátur. Et ſic deducitur nomen

à רָפָה cum ה in fine. Tharghum vbique גִּבָּרִין, aut גִּבָּרַיָּא habet, potentes, & fortes. Psal. 88.11, num רְפָאִים mortui surgent? Tharghum, Num corpora quæ dissoluta sunt in terra, surgent? R. Selomóh, Num gentes, quorũ manus רָפוּ debilitatæ sunt à cultu tuo, & lege tua, surgẽt? Et sic deducit à רָפָה. R. Abrahã & R. Dauid, Num mortui surgent è sepulchris suis, & confitebũtur tibi? Prouer. 2.18, & ad רְפָאִים mortuos semitæ eius. R. Abrahám, ad mortuos, à רָפָה debilitando sic appellatos, quòd illorum debilitetur robur, iuxta illud Iiób 14.10, Et vir morietur, & debilitabitur. R. Leui, & ad mortuos adducent semitæ eius. R. Himmanuél, acsi dicat, Semitæ illius ad mortem ducunt homines. Et 9.18, & nescit quòd רְפָאִים mortui sunt ibi. Item 21.16, & in congregatione רְפָאִים mortuorum requiescet. Iiób 26.5, הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ semina mortua formabuntur sub aquis. R. D. in lib. ra. mortui &c. Vel, grana (inquit) seminis, quæ sunt sub terra tanquam mortui, & postea formabuntur. Et dixit, sub aquis .i. sub terra: quia sunt causa humoris terræ, ex quo germinant semina. R. Abrahám, Mortui .i. grana seminis, manebunt sub aquis. R. Leui, Grana seminis quæ sunt vt mortui, antequam serantur, & inuenitur in illis, quum sata fuerint, virtus (seu potẽtia) animæ. R. Moséh, ה est admirantis, pro, Num mortui qui sunt sub aquis, verbis tuis formabũtur? Et coniungitur cum eo quod dixit, Spiritus cuius egressus est à te? acsi dicat, Nec in vita, nec in morte verba tua alicui proderunt. Tharghum, Possibiléne est quòd potentes qui sunt formidini, conterantur, ipsis existentibus sub aquis? R. Abrahám Perusól, רְפָאִים sunt metalla auri, & argenti, coraliorũ, & gẽmarum quæ sunt vt רְפָאִים mortui. & יְחוֹלָלוּ est fient, generabuntur, creabuntur. Dicit

ergo, Ecce agnoui Dei opera, res mirabiles in mediis corporibus, magis quàm tu, quia vidi quód הָרְפָאִים res quæ ſunt veluti mortui(.i.inanimata) quarum eſſe eſt occultum in terra,& ſunt aliqua quæ inueniuntur ſub aquis,quæ homines inuenientes,ex illis capiunt emolumentū,vt ſunt mineralia,& metalla,quæ inueniuntur in viſceribus terræ. Nam quāuis ſint occulta ab aſpectu ſtellarum,tranſit tamen illuc influxus cæleſtis, & format,& generat illa,tametſi ſint ſub aquis:vt coralia,quæ generantur in profundo maris, & margaritæ. Ieſah.26.19, וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל & terra mortuos proiiciet. R.D.in cōment. Et terra ex ſeſe mortuos proiiciet extra.Vel,& terram mortuos proiicere facies Deus. Vel, mortuos.i.impios &c.R.Selomóh,Et terram illorum quorum manus remiſſæ ſunt,ac debiles à lege tua,cadere facies.Di: erat enim ſuprà,Et non cadent habitatores orbis. Rurſus ait, Tu cadere facies eos: quia non eſt iuſtitiæ noſtræ vt cadere facias eos. R.Abrahám,ו in וָאָרֶץ eſt cū camés,vt indicet ה haiedihah:ponitur enim pro וְהָאָרֶץ,& ipſa terra cadere faciet הָרְפָאִים mortuos ex ſe:ſicut cadit abortiuus mulieris.Et ſunt qui exponūt, Tu ſolus viuificabis mortuos tuos, quia natura terræ eſt vt cadere faciat mortuos ſuos in medio ſui. Tharghū totū hunc verſum hoc modo vertit, Tu es qui viuificas mortuos:corpora cadauerū illorum tu ſuſcitas: viuent,& laudes canent coram te,qui fuerunt proiecti in puluerem : quia ros lucis ros tuus ſeruis legis tuæ. At impios quibus dediſti robur, & tranſgreſſi ſunt ſermonem tuum,gehennæ trades.

רָפַד Sternere.Iiob 41.20,יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי־טִיט ſternet aurum ſuper lutum.R.Abrahám,Sternet,ſiue expandet,

pandet, extendet חָרוּץ rem ſcindentem(vt Iiób 14.5, ſi חֲרוּצִים præciſi ſunt dies eius)ſuper lutum,quod eſt infra abyſſum. R.Leui,Sternet חָרוּץ,& dormiet ſuper illud.חָרוּץ eſt res acuta ſcindens. R.Moſéh,Sternet חָרוּץ tribulam(traham)qua fruges teruntur. vt Ieſah.41.15, Vide חָרוּץ.Et dormiet ſuper illam,quemadmodum dormit quiſpiam ſuper ſtratum ſuum : quia ob duritiam carnis, ac cutis eius non ſentit acuta. R.Abrahám Peruſól,Sternet vi corporis ſui חָרוּץ rem acutam ſcindentem. Et in pihél,Iiób 17.13,in tenebris רִפַּדְתִּי יְצוּעָי ſtraui ſtratus meos. Cát.2.5, רַפְּדוּנִי roborate me malis quæ ſternatis coram me.R.Abrahám in cómen.In lingua Iſmahelitica eſt, roborate me . Et ſunt qui exponunt, Ponite ſtratum mala(.i.è malis facite mihi ſtratum)vt ſuprà Iiób 41,&c.Et eſt remotum in oculis meis.R.Selomóh, Sternite ſtratum meum in circuitu meo malis, ob odorem bonũ, ſecundum morem ægrotãtium: quia ſum ægrota illius amore. Et 3.10,רְפִידָתוֹ ſtratus(lectus)eius aureus.

רָפָה Lenẽ eſſe,Remiſſũ,negligentẽ,otioſũmq; eſſe, Deſinere,Declinare,recedere,Ceſſare.Iudi.19.9,ecce nunc רָפָה declinat dies.ita & Tharghum. R.D. in cómen.Remiſſus eſt dies.i.calor,& lux,atque robur ſolis, quæ ſunt in Meridie. R. Selomóh, Remiſſus eſt ſol,& declinat vt veſperaſcat.Et 8.3,tunc רָפְתָה remiſſus fuit ſpiritus(ſub.iræ)ipſorũ.i.furor & ira illorũ. vt Eccleſi.7.10,Ne ſis velox ſpiritu tuo ad iraſcẽdum. Irme. 49.24,רָפְתָה debilitata eſt Damméſec. R.Dauid,acſi dicat,Remiſſæ(laxatæ,debilitatæ)ſunt manus eius ad ſtãdum contra inimicos ſuos.Idem ferè R.Selomóh,Debilitatæ ſunt manus eius, vt pugnare nõ poſſint. Ieſa.

5.24, וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה & quisquilias flamma debilitabit. Vel intrāsitiue, Et gluma debilitabitur flammâ. Vtroque modo exponit R.D. in lib. rad. priori modo in cōment. Intrāsitiue R. Abrahám: quo modo deficit ב, pro בְּלֶהָבָה, vt 2. Paralip. 34.30, omnia verba libri pacti, qui inuentus est בֵּית pro בְּבֵית in domo Domini. Exo. 4.26, וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ & recessit ab eo. sub. angelus, inquit R. Selomóh. Est verbum masculeum, vnde non potest referri ad vxorem Moséh, sed ad angelum, de quo dictum est, Et occurrit ei Dominus, (.i. angelus,) & voluit occidere eum. Ab eo, id est à Moséh: quia recessit infirmitas & tremor. Iesa. 13.7, omnes manus תִּרְפֶּינָה debilitabuntur. Et in nifhál, Exod. 5.8, quia נִרְפִּים vacantes sunt. i. vacant, otiosi sunt, & negligentes. Et in pihél, Iiób 12. 21, וּמְזִיחַ אֲפִיקִים רִפָּה & cingulum fortiū debilitauit. pro, debilitat. R. Leui in cōment. Et fortitudinem fortium debilitauit. Vel, & cingulum fortium dissoluit. Irme. 38.4, מְרַפֵּא אֶת־יְדֵי אַנְשֵׁי debilitat (dissoluit) manus virorū belli. Est cum א vice ה. Et in hifhíl, Hezræ 4.4, מְרַפִּים יְדֵי debilitabant (dissoluebant) manus populi Iehudáh. Iudi. 11.37, הַרְפֵּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים dimitte me duobus mē sibus. Vel, desine (cessa) à me (ne scilicet immoles me) duobus mensibus. Vel vt Tharghú, Dimitte (aut relinque) mihi duos menses. 1. Semu. 15.16, הֶרֶף sine, & indicabo tibi. Cant. 3.4, tenui eum, & non אַרְפֶּנּוּ dimittam eum. Et in hithpahál, Prouer. 24.10, si הִתְרַפִּיתָ remissus (negligens) fueris in die angustiæ, angusta erit fortitudo tua. vel substantia tua. R. Leui in cōment. Si remissus & negligens fueris vt non des operá vt par est, in acquisitione sapiētiæ: quum venerit dies angustiæ, tūc fortitudo tua erit angusta, (arcta,) ita vt nō stes in angustia ipsa. R. Abra. Si remissus fueris in die āgustiæ

quæ venit ſocio tuo,& nõ eripueris eũ,anguſta erit for titudo tua tẽpore anguſtiæ tuæ.R.Himmanuél,Si cõtingat vt homo ſit remiſſus in acquiſitione ſubſtãtiæ neceſſariæ,cõſentaneũ eſt vt ſit remiſſus in acquiſitione ſapiẽtiæ. Et ſi remiſſus fueris in acquiſitione ſubſtãtiæ,anguſta erit ſubſtantia tua.Et ſi remiſſus fueris in acquiſitione ſapiẽtiæ,anguſta erit fortitudo tua & perfectio animi, quum mundo euenerit anguſtia &c. Et 18.9,etiam מִתְרַפֶּה qui remiſſus(negligens)eſt in opere ſuo,frater eſt viro diſſipanti.vel corrumpenti, ſub.bona ſua. R.Leui,Etiam qui remiſſus eſt in quocũque opere ſe occupet,frater eſt &c. Tóar,רָפֶה,Nume.13.19, vtrũ fortis,הֲרָפֶה an debilis ſit. Nomen cum א loco ה, Eccleſ.10.4,quia מַרְפֵּא lenitas ceſſare faciet peccata magna.Vel ſecundum R.Abrahám in commen.Quia remiſſio(negligẽtia,otium) quieſcere faciet te cum peccatoribus magnis.At magis rectũ eſt(inquit)vt ſit participium ex hifhíl,& א ſit loco ה,vt ſuprà Irme.38.4.& eſt ſenſus, quòd qui dominium dimittit, peccata magna dimittet. Et ſunt qui dicũt quòd vir מַרְפֵּא medicinæ,relinquet peccata magna:ſicut medicus nõ comedit nociua,ſed ab illis cauet:& exponũt verſum,Si ſpiritus dominans aſcenderit .i. ſi aſcenderit ſuper te ira dominantis,ne omittas quærere ſapientiam,& ſapiens non irritabit dominantem.Et ſenſus eſt,quòd ſapiens relinquit omnia quæ ducunt illum ad peccatũ,quemadmodum cauet medicus ab eſcis grauibus. Prouerb. 14.30,vita carniũ לֵב מַרְפֵּא cor lenitatis.hoc eſt lene.acſi dicat,Habẽti cor lene eſt vita carnium. Tharghũ,Qui ſeparat iram cordis ſui,medicus eſt carnis ſuæ. R.Leui, Cor quod eſt lene, & mitigat iram ſuam, eſt vita car-

nium. R. Abrahám, ſenſus eſt, Cor quod nō iraſcitur, neque inuidet, eſt ſicut medicina corporibus. Et dictio לֵב alterā trahit ſecum: acſi dicat, Vita corporū ad ſanitatē eorum, quū fuerit eis cor מַרְפֵּא, quod eſt cor iucundum, ac lætum, quod ſanat corpus lætitia ſua. R. Himmanuel dicit quòd cauſa vitæ hominis, eſt cor lene, quod mundana dimittit, nec illis inuidet.

רָפַס Siue רָפַשׂ, cum puncto in ſiniſtro cornu ש, eſt Calcare, cōculcare. Dani. 7.7, pedibus ſuis רָפְסָה conculcabit. Ieche. 32.2, וַתִּרְפֹּשׂ נַהֲרֹתָם & conculcabas flumina eorum. Et in nifhál, Prouerb. 25.26, fons נִרְפָּשׂ conculcatus. Et in hithpahál, Pſal. 68.31, מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי כָסֶף gloriantem ſe (vt nonnulli exponunt) in inciſionibus argenteis. R. Abrahám in cōment. Increpa eos donec ſit vnuſquiſque eorum מִתְרַפֵּס calcatus (conculcatus. i. calcandum ſe præbeat) coram te, in inciſionibus (aut fruſtis) argenti, vt det tributū aliud. R. Selomóh, Non conculcat ſe omni homini, ſed his quibus vult. Prouerb. 6.3, vade, הִתְרַפֵּס concul ca te. i. cōculcandum te præbe. acſi dicat, Proiice te ad pedes eius. ita ferè R. Abrahám. R. D. in lib. rad. acſi dicat, Pone teipſum in pauimento coram illo. i. humilia te coram illo, & mollibus verbis robora, ac conforta amicum tuum. Nomen, Iechez. 34.19, וּמִרְפַּשׂ & conculcationem pedum veſtrorum bibent.

רָפַק Inniti, adhærere, coniungi. Semel duntaxat in Arcanis literis inuenitur, ídque in hithpahál. Canti. 8.5, Quæ eſt iſta, quæ aſcendit è deſerto מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ innixa (coniuncta) dilecto ſuo? R. Ioſeph, & R. Abrahám, coniūcta. Et idem ſignificat in lingua Iſmahelitica. Idem R. Selomóh.

רֶפֶשׁ Cum ſex punctis, Cœnum, lutum. Ieſa.57.20, & impellant ſe aquæ eius רֶפֶשׁ cœno.

רֶפֶת Bubîle. Chabac.3.17, & non erat bos בָּרְפָתִים in bubilibus.

רָצַץ Frangere, confringere, conterere. 2.Semu.12.4, & non רַצּוֹתָנוּ cõtriuiſti nos. Hamós 4.1, הָרֹצְצוֹת אֶבְיוֹנִים quæ conteritis pauperes. Ieſah. 42.3, calamum רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר fractũ non conteret. Hinc elicitur diſcrimen inter רָצַץ & שָׁבַר, quòd רָצַץ non eſt penitus frangere & conterere. Et in pihél, Iiób 20.19, quia רִצַּץ contriuit, dereliquit pauperes. Pſal.74.14, tu רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי con triuiſti (confregiſti) capita Liuiathán. Vide לִוְיָה. 2.Paral. 16.10, וַיְרַצֵּץ & contriuit. Alia quæ hîc citari ſolent quære in רוץ. Nomen, רַץ, Inciſio, fruſtũ, Pſal.68.31: quære in רָפַס in participio hithpahál.

רָצַד Subſilire, ſaltare, humiliare ſe. Semel inuenitur, idque in pihél. Pſal.68.17, vt quid תְּרַצְּדוּן ſal tabitis (aut humiliabitis vos) montes excelſi? R. Haii, Quid expectabitis? pro, expectatis. Et hoc ſignificare ſcribit in lingua Harabica. R. Menachém, ſaltabitis. R. Selomóh, Vt quid inſidiabimini vos, mótes excelſi, vt perdatis mõtem, de quo dixit Deus quòd habitaret in eo? &c. Et ita exponit R. Moſéh Hadarſán qui idem ſignificare ſcribit in lingua Harabica. R. Abrahám, humiliabitis vos. Tharghum, ſaltatis.

רָצָה Velle, placere, complacere, Perficere, Ambulare. 1.Paralip. 28. 4, Et inter filios patris mei בִּי רָצָה in me complacuit (me voluit) vt regnare faceret ſuper &c. Irme.14.10, Et Dominus nõ רָצָם voluit eos. Aut, non complacuit in eis. Iechez.43.27, וְרָצֵאתִי אֶתְכֶם & complacebo in vobis. Scribitur cũ א vice י, inquit R.

D.in cóm.quod י,est vice ה,ait idé in Michlól. Et sic Irme.51.9, רִפִּאנוּ curauimus Babél. 2.Paral.10.7, וּרְצִיתָם & cóplacueris eis. Vel, & iueris cú eis secundú voluntaté corú. R.D.in cómen.vtroque modo exponit.Psa.102.15, Quoniam רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ placuerunt seruis tuis lapides eius.Psal.147.11, רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו cóplacet Dominus in timentibus eum.Prouer.16.7, בִּרְצוֹת יְהֹוָה דַּרְכֵי־אִישׁ quum placuerint Domino viæ viri &c. Iiób 34.9, בִּרְצֹתוֹ quú ambulauerit ipse (scilicet per viam rectam) cum Deo, secundum R.Ionáh & R.Himmanuél.Et sic Iechez.1.14, Et animalia רָצוֹא eundo,& redeundo. pro ibant,& reuertebátur.א loco ה. Vel secundum R.Dauid, Quum placuerit ipse Deo.Tharghú, quum cucurrerit ipse cú Deo. R.Abrahám, quum fecerit ipse volútatem Dei. R.Leui, cum cucurrerit ipse viam quæ est cum Deo.i.viam rectá. R. Moséh, Et non proderit illi, quum fecerit voluntaté Dei.Psal.40.14, רְצֵה complace Domine vt eruas me.Et 119.108, In voluntariis oris mei רְצֵה־נָא complace quæso Domine.Iechez.20.41, In odore quietis אֶרְצֶה אֶתְכֶם complacebo vobis. Malachi 1.13, הַאֶרְצֶה num volá illud è manu vestra? Iiób 14.6, עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ donec perficiat, (cópleat) sicut mercennarius, diem suú, secundum R.Abrahám. Leuit.26.34. Tunc תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ perficiet (complebit) terra sabbata sua.sic etiam R. Abrahám. Deuter. 33.11, & in opere manuum eius תִּרְצֶה complace. Tharghú,& oblationem manuum eius suscipe voluntarie.aut cum beneplacito. Psal.50.18, Si videbas furem וַתִּרֶץ עִמּוֹ currebas cum eo.pro וַתִּרְצֶה. Potest etiá exponi, volebas esse cú eo.& ita etiá ipse R.D.in cóm.volebas vt esset manus tua cum illo. R.Selomóh, volebas ire cum illo. R. Abrahám, currebas, vel volebas sociari cú illo.Leui.26.

41, Et tunc יִרְצוּ אֶת־עֲוֺנָם perficient iniquitatem suã. R. Abrahã,& R.D.R.Selomóh,expiabuntur super iniquitates suas propter flagella sua.Psa.49.14,וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ & posteri eorũ sicut ipsi ibũt.acsi dicat, ipsi ambulãt post eos ad mortem itinere illorũ.Et בְּפִיהֶם est sicut כְּפִיהֶם. Vel vt alii,posteri eorum (.i.filii impiorum) secundũ os eorũ volent. i.volent illud quod iusserũt eis patres eorũ.Et hoc est secundum os eorũ.i.sicut ipsi dixerunt,ac iusserunt.Idem R.D. in cóment. Et posteri eorum.i. filii eorũ,post eos current secundum sermonem eorũ.i.quemadmodum audierunt à patribus suis, qui gloriabátur in diuitiis suis,& totis viribus suis adhærebant, sic current ipsi per eandem viã. Sunt etiam qui exponunt, בְּפִיהֶם sicut ipsi , & secundũ mensuram cogitationis illorum. R.Selomóh,Et qui venturi sunt post eos,loquentur de illis , & narrabunt ore suo quæ acciderunt priscis. Et doctores nostri exponunt, Hæc via illorũ ilia illis &c.i.hæc via impiorum, quorũ finis est perditio,כֶּסֶל ilia, hoc est adeps est eis super ilia eorum , & operit renes eorũ,& non consulunt eis vt resipiscãt à malitia sua.At forsan dices,Obliuio est illis, quia obliti sunt finis sui, qui est mors. Dices, וְאַחֲרֵיהֶם &c.acsi dicat,Dies nouissimi sui est iugiter in ore ipsorum,& non timent ab illo. R.Abrahám, & filii eorum volent ire per viam hanc,secundum os eorum.i. quia ipsi ita iusserunt. Et sunt qui exponunt, perficient, vt suprà Leuit.26.43. R.Himmanuél in comment. Et ipsi ambulant post illa.sub. iumenta (aut animalia) suprà memorata,Comparatus est iumentis &c. ad mortem. בְּפִיהֶם pro כְּפִיהֶם cũ כ.i.sicut ipsa iumenta:hoc est quéad modum ipsa vadunt ad mortẽ,itidem & ipsi ad mortẽ

ambulāt.& יִרְצוּ est יִתְהַלְּכוּ ambulabūt, vt suprà Iiób 34.
9,& Psal.50.18. Et in nifhál,Iesah.40.2,Quia נִרְצָה cō
pleta est iniquitas eius.i.pœna iniquitatis,vt Ge.15.16,
(vide עָוֹה,) secundū R.Abrahám, & R.D.in li.ra.& in
cóm.Tharghū,quoniā remissa sunt ei peccata eius. Le
uit.1.4,וְנִרְצָה לוֹ & placabitur ei. Vel, & beneuolus erit
ei,aut & placebit ei.R.Abrahám,Et educet beneplaci-
tum,(aut beneuolentiā) à Deo. Et in pihél. Iiób 20.
10,Filii eius יְרַצּוּ דַלִּים placabunt pauperes.R.Moséh,&
R.Abrahám,Filii cogentur placare pauperes super his
quæ rapuerūt patres eorum.R.Abrahám Perusól,Filii
eius.i.impii,ob ipsorū humilitatē,quærēt modo placa-
re pauperes,& sociare se illis.R.Leui,Filii faciēt volūta
tem pauperū,quòd patres eorū occuparint,rapuerint-
que pauperum bona. Et in hifhil, Leuit.26.34,וְהִרְצָת
אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ & perficiet(cōplebit)sabbata sua.ita R.Abra
hám,& R.D.& secūdum normā erat dicendum וְהִרְצָתָה
aut וְהִרְצִיתָה. Et in hithpahál,1.Semu.29.4,Et in quo
יִתְרַצֶּה placebit domino suo? Nomen,רָצוֹן,Voluntas,
Beneplacitum, Beneuolentia, Placabilitas. Deuter.33.
23,Naphtali שְׂבַע רָצוֹן saturus voluntate. aut beneplaci
to, beneuolentia. Est enim שְׂבַע tóar, inquit R. Abra-
hám.i.erit saturus voluntate,& repletus &c.Iesah.49.
8,In tempore רָצוֹן voluntatis(beneuolentiæ, benepla-
citi)exaudiui te.acsi dicat,In tempore quo faciebas vo
luntatem meā,ego exaudiui te, dum clamabas ad me
propter afflictionem quæ superuenerat tibi. Iesah.60.
7,Offerent עַל־רָצוֹן מִזְבְּחִי.inuersus ordo,pro offerent עַל־
מִזְבְּחִי לְרָצוֹן super altare meum ad voluntatē. seu bene-
placitum.i. Adducent oblationē ex illis, quia offerent
ex eis oblationem Domino super altare. Vel,Israél of-
ferent

ferent ex eis. Simile habes Ieche.39.11, locum ibi sepulchri, pro locũ sepulchri ibi. R. Abrahám, scribit dictionem על trahere alteram secum: & sic est עַל־רָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי ad voluntatem super altare meum. Iesah.61.2, Vt prædicaret annũ רָצוֹן volũtatis (beneplaciti) Domino. i. redemptionis, qui est annus voluntatis, siue beneplaciti, sicut scriptum est Iesah.60.10, Et in voluntate mea misertus sum tui. Malachi 2.13, Vt non vltra aspiciam ad oblationem, neque accipiã רָצוֹן voluntatem de manu vestra. i. Neque accipiam oblationem de manu vestra, quæ sit ad voluntatẽ, vel beneplacitũ vobis. Psal. 145. 16, Et saturare facis omne viuens רָצוֹן ad voluntatem. i. secundũ voluntatem suã. R. Abrahám, quantum sufficit eis. Et si dicat quispiã, Cur iste triticum, alter ordeum edit? dicendum est quòd Deus creauit ea, & scit quæ illis sunt bona: vti medicus qui iubet vnicuique vt edat quod bonum est sibi. Præterea quicquid Deus elargitur, ex misericordia est, quia nulli debet: idcirco & misericors dicitur. R. Selomóh, ad placitũ, quantum sufficit ad eius gubernationẽ satiat illud bono suo, voluntate sua, benedictione sua. Prou.8.35, Et eduxit רָצוֹן voluntatem à Domino. R. Leui, Et eduxit volũtatem suã à Domino, quia est adiutus ab illo in omnibus quæ vult. Vide פוק. Psal.30.6, vita בִּרְצוֹנוֹ in voluntate eius.

רָצַח Occidere. Nume.35.27, וְרָצַח & occiderit. 1. Reg. 21.19, הֲרָצַחְתָּ nónne occidisti. Deuter. 4.42, vt fugiat illuc רוֹצֵחַ homicida, qui יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ occiderit socium suũ ignoranter. Irme.7.9, רָצֹחַ occidendo. Et in nifhál, Iudic.20.4, Maritus mulieris הַנִּרְצָחָה occisæ. Et in pihél, 2. Reg.6.32, filius הַמְרַצֵּחַ homicidæ huius. Hose.6.10, יְרַצְּחוּ occident. Psal.62.4, תְּרַצְּחוּ occidetis v-

niuersi vos. filii Naphtali legunt ח literam cũ pathach, & est ex pihél. At filii Asér legunt ר cum camés, & sic est ex puhál, éstque deprecatiuũ. i. occidamini vniuersi vos, & sitis sicut paries inclinatus &c. Nomen, רֶצַח cũ seghól, Homicidium, occisio. Iechez. 21.22, vt aperiat os בְּרֶצַח in occisione. homicidio. Psa. 42.12, בְּרֶצַח in occisione in ossibus meis &c. Alii legunt cum כ, vt occisio &c. Sed in cõm. R. D. scribit רֶצַח esse toar gladii quo fit occisio. i. gladius occisorius: hoc est, Sicut occisorius gladius in ossibus meis, quæ sũt fundamẽta corporis, sic est in oculis meis, dum dicũt mihi, Vbi est Deus tuus? & hoc probrum est mihi perinde acsi me gladio trãsfoderet, & occideret. Ita etiã R. Abrahã & R. Selo.

רָצַע Perforare. Exod. 21.6, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־אָזְנוֹ & perforabit domini (pro dominus) eius aurẽ eius. Inde מַרְצֵעַ, Subula qua quid perforatur, vulgo אלשנא, *Alesne*. Deuter. 15.17, Et accipies אֶת־הַמַּרְצֵעַ subulam.

רָצַף Inde רֶצֶף, Pruna, carbo ignitus. 1. Re. 19.6, placẽta רְצָפִים prunarũ. i. cocta sub prunis. Alia forma, רִצְפָּה, Pruna, Pauimentũ. Iesa. 6.6, Et in manu eius רִצְפָּה pruna. carbo ignitus. Iechez. 42.3, Et contra רִצְפָּה pauimentũ quod &c. Estér 1.6, Super רִצְפַּת pauimentũ porphyreticũ, &c. Alia item, 2. Reg. 16.17, super מַרְצֶפֶת pauimentum lapideum. Participiũ passiuum, Cant. 3.10, Medium eius רָצוּף stratũ, (siue pauimentatum) amore. R. Abrahám in cõmen. Sũt qui deducunt à רִצְפָּה pauimentum, vt suprà Estér 1.6. i. mediũ eius stratum lapidibus in pauimento. Alii exponunt שָׂרוּף exustum, combustum, accensum, à רִצְפָּה pruna: & est rectum in oculis meis: acsi dicat, combustus amore propter vnam è filiabus Ierusaláim.

רק Tantum, tantummodo, solummodo, Veruntamen, Profecto, vere. Gene.20.11, רַק profecto non est timor Dei in loco isto. Et 14.24, Præter רַק tantum ea quæ comederunt pueri. Deuter.3.11, רַק־עוֹג tantummodo Hogh rex Basán remansit. Psal.32.6, רַק tantummodo (vel veruntamen) in diluuio &c. Iehos.1.7, רַק tátummodo roborare. vel robora te.

רקק Attenuare, Tenue esse, Macrescere. Gene.41.3, וְרַקּוֹת בָּשָׂר & tenues carne. Et verbum in hifhil, Psal.18.43, אֲרִיקֵם attenuabo eos. vide רִיק. Omnia exẽplaria quæ vidimus, legunt per ר, & R.D. eadẽ exempla citat in רקק quæ hic affert ex Genesi. Inde nomen רַקָּה, Tempus, pars faciei: vulgo טמפּא, *Tempe*. Iudic.5.26, Et incîdit רַקָּתוֹ tempus eius. Can.4.3, Sicut fragmen mali punici רַקָּתֵךְ tempus tuũ. Et appellatur sic ob tenuitatem carnis. Inde רָקִיק, Laganum, crustula, placentula: quòd sit tenuis sic appellata. Exod.29.23, וּרְקִיק אֶחָד & laganũ vnum. Nomen, רֹק, Sputũ, saliua. Iesa.50.6, Faciẽ meã non abscódi ab ignominiis וָרֹק & sputo. Iiób 7.19, Donec glutiã רֻקִּי saliuam meam. Verbũ, pro Spuere. Leui.15.8, Et si יָרֹק spuerit fluẽs, in mundũ. sub. virũ.

רקב Putrescere. Iesa.40.20, Lignum quod non יִרְקַב putrescat, eliget. Nomen, Chab.3.16, Ingrediatur רָקָב putredo ossa mea. Alia forma, Iiób 41.17, tanquam lignum רִקָּבוֹן putredinis.

רקד Subsilire, saltare. Psal.114.4, Montes רָקְדוּ subsilierunt sicut arietes. Eccle.3.4, Tempus רְקוֹד saltandi. Et in pihél, 1. Para.15.28, Et vidit regem Dauid מְרַקֵּד saltantem. Iesah.13.21, Et pilosi יְרַקְּדוּ־שָׁם saltabunt ibi. Et in hifhil, Psal.29.6, וַיַּרְקִידֵם & saltare fecit eas sicut vitulus.

רקח Vnguenta conficere, aut coquere è diuersis speciebus aromatum. Exod. 30. 25, רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ vnguentũ vnguenti opere vnguentarii. Et 33, Vir qui יִרְקַח vnguentum confecerit. Et in pihél, 2. Paral. 16. 14, impleuerãt aromatibus, & diuersis speciebus aromatum, מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת מַעֲשֶׂה vnguentis confectis vnguentario opere. Et in hifhil, Iechez. 24. 10, וְהַרְקַח הַמֶּרְקָחָה & conficere fac vnguentum, & ossa comburantur. הַרְקַח est macór, vel imperatiuum ex hifhíl. R. Ionáh se inuenisse scribit in libro Ierosolymitano ה cũ camés, & sic est macór ex hofhál. & in libro Babylonico inuenisse illud cum pathách: & ita nos inuenimus in libris correctis. Nomen, רֶקַח, Vnguentú, vt in cal.

Alia forma, מֶרְקָחָה, Vnguentũ, aroma. Iiób 41. 21, mare ponet כַּמֶּרְקָחָה sicut vnguentũ. vel vt alii exponũt, vt vas vnguẽtarii, in quo scilicet decoquũtur vnguẽta. sic R. Abra. Perusol. Tharghũ, tãquã מְתִיכְלָא vnguentũ. R. Abrahám, sicut vnguentũ quod fortiter bullit. R. Leui, sicut olla in qua faciunt vnguentum, quæ bullit. Can. 5. 13, מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים vt flores aromatum. i. qui crescũt inter aromata. ita R. D. in radice גָּדַל. In hac verò exponit, vt aromata è quibus fiunt vnguenta. R. Abrahám, vt circuli vnguentorũ, aut aromatum. Et מ cũ chiric, מִרְקַחַת vt in cal, & in pihél. Tóar, 1. Semu. 8. 13, Et filias vestras capiet לְרַקָּחוֹת in vnguentarias. Alia forma, Cant. 8. 2, Propinabo tibi de vino הָרֶקַח aromatico, aut vnguentato. est tóar vini.

רקם Acu pingere, seu intexere varia fila, diuersorũque colorũ. Exò. 26. 36, Et facies aulæũ &c. opere רֹקֵם phrygionis. Nomen, רִקְמָה, Vestis diuersorũ colorum, phrygiata, plumaria, polymitaria. Iudic. 5. 30,

רִקְמָתַיִם duæ vestes phrygionicæ. Est enim duale. Ieche. 16.10, Et indui te רִקְמָה veste phrygionica. Et 27.7, è byssso, בְּרִקְמָה opere phrygionico texta. Et 16.18, Et accepisti vestes רִקְמָתֵךְ polymiti tui. i. phrygionicas, & multorũ colorũ. Psal. 45.15, לִרְקָמוֹת in vestibus phrygionicis adducetur. Et verbũ in puhál, Psa. 139.15, רֻקַּמְתִּי variis mẽbris formatus sum in inferioribus terræ. R. D. in li. ra. & cõm. Assimilauit opus creationis in neruis, ossibus, carne & cute, operi phrygionico: & vuluã matris suæ cõparauit inferioribus terræ, quia est locus abscõditus, & caliginosus. Tharghũ, formatus sũ in vẽtre matris.

רָקַע Expandere, extendere. Iesah. 42.5, רֹקַע הָאָרֶץ extendens terram. Ieche. 6.11, Percute manu tua, וּרְקַע & percute pede tuo. quia percutere terrã pede, est acsi extenderetur illud quod est sub illo, nempe terra. Idem scribit in cõment. R. Selomóh, percute pede tuo super terram. Tharghũ, conculca. 2. Semu. 22.41, Sicut lutum platearũ comminuam eos, אֶרְקָעֵם percutiã eos. ita R. D. in lib. rad. & comment. Tharghũ, Conculcaui eos. Et in pihél, Irme. 10.9, Argentum מְרֻקָּע extẽsum de Tarsis adducetur. i. extensum in laminas ad operiendum sculptile, vt mox Exod. 39. sic etiã R. Selomóh, מְרֻדָּד extensum. Exo. 39.3, וַיְרַקְּעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב & extenderunt bracteas auri. Nume. 16. 39, וַיְרַקְּעוּם & extendẽt eas. i. faciẽt ex ipsis acerris, aut thuribulis laminas. Et in hifhíl, Iiób 37. 18, תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים (num) extendisti cũ illo cælos? ל est sicut אֶת, aut redundat, vt 2. Semu. 3. 30, Occiderunt לְאַבְנֵר Abnér. Est enim futurũ vice præteriti, ait R. D. Nomen רָקִיעַ, Cælum siue firmamentum: sic dictum quòd sit expansum, & extensum super terram. Gene. 1.6, Sit רָקִיעַ firmamentũ in medio aqua-

rum. Alia forma, רִקּוּעַ, Extensio. Num.16.38, רִקֻּעֵי extensiones bractearum.

רָשַׁשׁ Depauperare. Et in puhál, Depauperari. Malachi 1.4, si dixerit Edóm, רֻשַּׁשְׁנוּ depauperati sumus. sic R. Abrahám & R. Dauid. Et in pohél, Irme.5.17, יְרֹשֵׁשׁ עָרֵי מִבְצָרֶיךָ depauperabit vrbes munitionum tuarum. R.D. in cóment. depauperabit, & conteret, & destruet. dicitur enim hoc verbum & de vrbium destructione, vt suprà Malachi 1. Tharghū, יְפַגֵּר demolietur, destruet. Et in hithpahál, Prouer.13.7, מִתְרוֹשֵׁשׁ pauperē se esse præ se ferēs, & substantia multa. sub. est illi. Hinc תַּרְשִׁישׁ, Lapis pretiosus, cuius color declinat ad colorem hyacinthi, præposito ת. Exo.28.20, & ordo quartus, תַּרְשִׁישׁ tarsis, onychinus &c. Iechez.1.16, & opera eorum sicut color תַּרְשִׁישׁ tarsis. R.D. in cóment. & opus eorū erat ad similitudinē lapidis pretiosi, vt suprà Exod.28. Est & nomen gentis, & loci. Psal.48.8, vento Orientali conteres naues תַּרְשִׁישׁ Tharsis. Iechez.27.12, תַּרְשִׁישׁ Tharsis negotiator tuus. i. Tharsis quæ erat iuxta mare, merces ad illam afferebat.

רָשָׁה Vnde רִשְׁיוֹן, Facultas, potestas, Præceptū, iussio. Hezræ 3.7, & dederunt argentum &c. כְּרִשְׁיוֹן secundum præceptum Córes. Et apud doctores Hebræorum, רְשׁוּת, pro facultate & licentia est frequentissimū.

רָשַׁם Signare, notare, imprimere. Vnde רֶשֶׁם, signū, nota, impressio. Dani.10.21, indicabo tibi אֶת־הָרָשׁוּם quod signatū est in scriptura veritatis. Et in lingua Aramæa, Dani.5.24, רְשִׁים, signata. exarata.

רָשַׁע Impium esse, impie agere, Condemnare, Pauere, Inquietum esse. Psal.18.22, & non רָשַׁעְתִּי impie egi à Deo meo. R. Dauid in cóment. non feci im-

pie & ſuperbe vt exirem de viis Domini. Tharghum, Et non ambulaui in impietate coram Deo meo . Iiób 9.29, ego אֶרְשָׁע impius ero. Ecclesi. 7.18, אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה ne occupes te multũ. acſi dicat, Ne vaces multum negotiis huius mũdi, ſed tene mediũ. R. Selomóh, Ne &c. Paululũ impie egiſti, ne addas vt impie agas. R. Abrahám, Ne occupes te in negotiis mũdi multum, ſed ſolum quantum ſufficit tibi. Et in hifhíl, 2. Paralip. 20. 35, ipſe הִרְשִׁיעַ impie egit faciẽdo. aut vt faceret. Deute. 25.1, & iuſtificabũt iuſtum, וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע & impium facient impium. i. & ſecundum impietatem ſuam reddent impio. Dani. 9.5, וְהִרְשַׁעְנוּ impie egimus. Prouerb. 17.15, וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק & impium faciẽs iuſtum. 1. Reg. 8.32, לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע impium faciendo impiũ. aut, condemnando impium. 1. Sem. 14.47, & in omnibus ad quæ ſe vertebat, יַרְשִׁיעַ, hoc eſt יַחֲרִיד וִיבַלְבֵּל terrebat, (commouebat, inquietabat, ſtupeſcere faciebat,) & confundebat. Tharghum, מְחַיֵּב impie agebat, aut errare faciebat: ſub. eos: quia res non ſuccedebant inimicis ad votum. R. Abrahám in Iiób 34.29, vbi citat hunc locum, exponit, vincebat. R. Leui, Peccare. i. errare faciebat inimicos ſuos, & perdebat illos, iuxta illud Iiób 10.2, dico Deo meo, ne תַּרְשִׁיעֵנִי perdas me. Vel eſt ſenſus, cõtra omnes quos videbat ſibi facere iniuriã, pugnabat. Et hoc eſt quod poſtea dixit ſequenti verſu, Et eripuit Iſraél è manu diripientis eum: quia non pugnabat cũ illis, niſi eo quòd diriperent Iſraél & impios dicerẽt reſpectu ſui. Iiób 34. 29, & ipſe quieſcere faciet, & quis יַרְשִׁעַ terrebit? aut diuagari faciet, confundet. R. Abrahám, יָנִיעַ commouebit. i. vincet, inquietabit, vt ſuprà 1. Semu. 14.47. Significat enim oppoſitum יַשְׁקִיט quieſcere faciet . tempore

enim victoriæ cõmouentur homines. Vnde dicitur Iesah.57.20, & impii tanquã mare impulsum quod quiescere nõ potest. acsi dicat, Ipse quiescere faciet, & quis inquietabit suscitando bella &c. Prouer.12.2, & virum cogitationum יַרְשִׁיעַ condemnabit. aut perdet. R.Him manuél, qui cogitat multa ad malefaciendum, perdet illum Dominus. Vel, & vir cogitationum impie aget, aut operabitur impietatẽ, vel impia faciet opera sua. Iesah. 50.9, quis est qui יַרְשִׁיעֵנִי condemnet me? perdat me, impium faciat me. Psal.94.21, & sanguinem innocentem יַרְשִׁיעוּ condemnabunt. perdent. Tóar, Psal. 11.5, Dominus iustum probabit, וְרָשָׁע & impium. Et 1.1, in consilio רְשָׁעִים impiorum. R.Abrahám, רְשָׁעִים sunt instabiles qui non manẽt in eadem dispositione, iuxta illud Iesah.57.20, Et impii sicut mare impulsum quod quiescere non potest. Et idcirco memorauit, Cum impiis ambulauit. Nomen, רֶשַׁע, Impietas. Psal.141.4, ad faciendum opera בְּרֶשַׁע cum impietate. R.D. in comment. Ad faciendum opera impietatis. Tharghum, ad cogitandum cogitationes cum impietate. Ieche.31.11, כְּרִשְׁעוֹ in impietate sua. Et cum ה fœmineo, Prouerb. 13.6, וְרִשְׁעָה & impietas peruertet peccatum. Vide סָלַף. R. Abrahám, peruertet peccatum. i. virum peccati, hoc est peccantem. Prouer.11.5, וּבְרִשְׁעָתוֹ & propter impietatem suam. Tóar fœmineum, 2.Paralip.24.7, הַמִּרְשַׁעַת impia. Alia forma, Ieche.3.18, à via sua הָרְשָׁעָה impia.

רֶשֶׁף Pruna, carbo accensus. Et per translationẽ, ferrum sagittæ, & ægritudo calida instar prunæ, quæ cito interficit vt pestis. Deuter.32.24, וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף & consumpti ægritudine calida vt pruna. Tharghum, Et comesti aue. sic R.Selomóh. R.Abrahám, Et comesti aue,

aue, vt infrà Iiób 5.7. At rectũ est in oculis meis vt sit, Et comesti (aut consumpti) aere calido, vt רֶשֶׁף pruna: sed in Chab. 3, exponit peste. R. Selomóh, שֵׁדִים dæmonibus qui pugnauerunt cũ eis. Iiób 5.7, & filii רֶשֶׁף prunæ (.i. scintillæ) eleuabunt volatum. ita R.D. in lib. ra. R. Abrahám in cõment. Sunt qui dicunt quòd quemadmodum generantur aues ad volandum, sic homo generatur ad laborem. & sic suprà Deuter. 32. Alii dicunt quòd filii רֶשֶׁף, sunt illi qui sunt digni gehéna, qui exaltantur in mundo isto. At hæc expositio est absque רֶשֶׁף pruna, sed est frigida. Quidam dicunt quòd filii רֶשֶׁף, sunt scintillæ ignis. & hoc est magis propinquũ. Ita R. Leui in cõmen. R. Moséh, Et filii auium, vt suprà Deuter. 32. & sic Tharghum. Et sunt qui exponunt, Et scintillæ prunarũ, vt infra Cant. 8. i. Homo nascitur ad laborem, & vt sint scintillæ volantes super eum iugiter. Tharghum, Quia filius hominis ad laborem natus est, & finis eius tãquam scintillæ quæ saltant è prunis, & eleuãt se acsi volarent. Chabbac. 3.5, ante faciem eius ibit pestis, & egredietur רֶשֶׁף pestis propter eum. ita R.D. in cõment. scribens idem esse repetitum. Tharghum, A facie eius mittitur angelus mortis, & egredietur in flamma ignis verbum eius. R. Abrahám, pestis. R. Selomóh, Angeli רֶשֶׁף venerunt cum illo in Sinái. Psa. 78.48, & possessiones (aut pecudes) eorũ לָרְשָׁפִים prunis. Tharghum, Et pecudes eorum prunis ignis. R. Selomóh, auibus, vt suprà Iiób 5. Et hoc est secundum Midrás. At secũdum literam exponendum est, prunis ignis, vt Exod. 9.24, Et ignis comprehensus in medio grandinis. Idem R.D. in cõmen. & R. Abrahám, citans illud Exod. 9.23, Et ibat ignis super terram. Psal. 76.4,

ibi confregit רִשְׁפֵי־קָשֶׁת ferra sagittarum. ea comparauit prunis, quòd splendeant: sicut aliis in locis comparauit flammæ & fulguri. פ est cum raphéh. Tharghú, Ibi confregit sagittas, & arcus populorum ineuntium prælium. R.Selomóh, sagittas arcus, quæ volant tanquam aues. רִשְׁפֵי enim sunt aues, vt suprà Deut.32, Psa. 78, & Iiób 5. Et sagittæ dicũtur volare, Psal.91.5, Et à sagitta quæ volat in die. R.Moséh & R.Abrahám, sagittas quæ volant vt scintillæ. Cãt.8.6, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ prunæ eius, prunæ ignis, flammæ magnæ. פ in רִשְׁפֵּי est cú daghés, inquit R.Selomóh & R.Dauid. R.Abrahám, prunæ eius, vt suprà Iiob 5. Idem R.Selomóh.

רֶשֶׁת Rete. Hose.5.1, וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה & rete expansum. Ieche.12.13, & expandam אֶת־רִשְׁתִּי rete meum.

רָתַת Tremere. Vnde Tharghum, pro, apprehendit eos רַעַד tremor, Exod. 15.15: habet רְתִיתָא tremor. Hose.13.1, quando locutus est Ephráim, רְתֵת tremor eleuatus est in Israél. i. quando locutus est Iarobhám (qui erat Ephraimita) de vitulis, pauor magnus eleuatus est in Israel.

רָתַח Feruere, bullire. In pihél, Ieche.24.5, רַתַּח רְתָחֶיהָ, bullire fac bullitiones eius. Et in hifhil, Iiób 41.21, יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה bullire faciet sicut (sub. bullit) olla, profundum. Et in puhál, Iiób 30.27, viscera mea רֻתְּחוּ bullita sunt.

רָתַם Ligare, Sternere. In cal, Mich.1.13, רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה liga (sterne) currũ. Nomẽ, רֹתֶם, vulgo ייננשׁתא, Genista, vel Iuniperus. 1. Reg.19.5, & dormiuit subter רֹתֶם אֶחָד iuniperum vnã. Et versu 4, genere fœmineo, & sedit subter רֹתֶם אֶחָת genistam vnam. In margine tamen scribitur אֶחָד masculeum. Vnde R. D. in lib. rad.

Scribitur(inquit)אַחַת,& legitur אֶחָר. at masculeum est magis rectum. Et est arbor humilis, cuius pruna est admodum calida. Et sunt qui exponunt(inquit) genistá, alii iuniperũ, vt R. Selomóh in cómen. Iiób 30.4, & radix רְתָמִים genistarum(aut iuniperorum) cibus eorum. est sicut בְּקָרִים à בָּקָר.

רתק Vnde רַתֹּק, Catena. Iechez.7.23, fac הָרַתּוֹק catenam. ita etiam R. Selomóh, catenam, quæ significabat quòd captiui in catenis ducendi erát. Et R. D. in cóment. Fac catenam, sub. ferreã, in signũ quòd Chaldæi viros Ierusaláim ducent captiuos in catenis ferreis, vt captiuis fieri solet. Et sic Tharghú, fac שַׁלְשְׁלָן catenas. Et plurale cũ súrec, 1. Reg.6.21, Et trãsire fecit vectes(aut vectare fecit, si latine ita loqui liceret, à vecte, secúdũ R. Selomóh & R. D. in cómen.) בְּרַתּוּקוֹת per catenas aureas. R. Selomóh, & R. Dauid, & Tharghũ, catenis: & est sensus, inquit R. Dauid, quòd in pariete qui erat ante oraculũ, posuit vectes aureos. Ego vt clarius intelligatur, sic vertendum censeo, Et fecit vectes è catenis aureis. Alia forma, Iesah.40.19, וּרְתֻקוֹת & catenas argẽteas aurifex. sub. ponet in illo. Et in puhál, Nachũ 3.10, & omnes maiores eius רֻתְּקוּ catenati sunt compedibus. Et in nif hál, Eccles.12.6, donec nõ יֵרָתֵק elongetur funis argenteus. vel alligetur. Est enim duplex lectio, prior cum ח, altera cũ ת. Et citatur à R. Dauid in hac radice, & indicat, inquit, filum spinæ dorsi, quod est album. R. Abrahám, יֵרָתֵק à רַתּוֹק catena, quando ligatur funis, non peruenit ad fontem. Et in eadem significantia est vt scribitur, יֵרָחֵק elongabitur. Et funis argenteus est filum spinæ dorsi, dictum argenteum, quòd sit album.

רָטְפַשׁ Mollem aut tenerũ esse. Semel inuenitur. Iiób 33.25, רֻטֲפַשׁ tenerior(mollior) facta est, (pro fiet,)quàm fuerit in pueritia. Sunt(inquit R.Dauid & R.Moséh) qui putant dictioné esse compositam ex רָטַב virescere,& פַּשׁ à פּוּשׁ crescere.i.viridior facta est & magis aucta quàm in pueritia. R.quoque Abrahám exponit vt versum est. R.Leui,viridior facta est. Tharghum,אִיתְחַלִּישׁ debilitata est, aut debilior facta est &c. Alii codices habẽt,אִתְקַלִּישׁ attenuata est. R.Moséh, in cóm.Germinauit,& aucta est caro eius super ossa eius, quemadmodum faciebat in vtero matris suæ à puero. R.Abrahám Perusól, Et posthac quũ resipuerit peccator ab impietate sua, & expertus fuerit vltiones, sanabit illum Deus,& virescere faciet, augebitque carnem illius, magis quàm in diebus pueritiæ. & est præteritũ quadratum ex puhál.

רָעֲנַן Quære in רַעֲן.

רָפְסַד Vnde רַפְסֹדָה, Ratis.& plurale,2.Paralip.2.16, afferemus ea tibi רַפְסֹדוֹת in ratibus.

ש

Interdum deseruit:& ad quid deseruiat, quidve significet, & de illius pũctatura, vide Hebraicarum institut.lib.1.cap.15.

שֵׁשׁ Byssus. Prouer.31.22,שֵׁשׁ byssus,& purpura.

שִׁשָּׁה Vnde שֵׁשׁ,Sex,& sextus.Fœmineum,Exod.21.2,שֵׁשׁ שָׁנִים sex annis seruiet.Et cum maccáph, & iunctum monosyllabo,aut dictioni longæ, est cum seghól.R.D.in Michlól.Prou.6.16,שֶׁשׁ־הֵנָּה.Masculeũ,

שִׁשָּׁה, Gene.30.20, quia peperi ei שִׁשָּׁה בָנִים sex filios. 1. Paralip.25.23, לְשִׁשָּׁה עָשָׂר sextodecimo. Et in regimine cũ seri & seghól, Exod.16.26, שֵׁשֶׁת יָמִים sex diebus. Plurale cõmunis generis, Gene.5.15, וְשִׁשִּׁים שָׁנָה & sexaginta annorum. Tóar, Genes.1.31, dies הַשִּׁשִּׁי sextus. Fœmineũ, Exod.26.9, cortinam הַשִּׁשִּׁית sextam. Leuit.25.21, anno הַשִּׁשִּׁית sexto. Verbũ in pihél, pro In sex partes diuidere, aut sextam partem capere, aut offerre, Iechez.45.13, וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה & sextam partem offeretis modii. Et declinatur שִׁשָּׁה sicut פִּנָּה à פִּנָּה. Altera significatio, Ieche.39.2, & cõteram te, וְשִׁשֵּׁאתִיךָ & succidam (vel desolare faciam) te. Aut, & relinquam sextam partem ex te. Vtroque modo exponit R.D. in lib.rad. & comment. & sic quosdam exponere dicit. R. Ioseph, Et iudicabo te sex iudiciis, quæ memorauit cap.38.22, Et iudicabor cũ eo peste, & sanguine, &c. R. Selomóh, Et seducam (aut seducere faciam) te. Et ita habet Tharghum, וְאַטְעִינָךְ & errare faciam te. Et hoc est quod postea dixit eodem versu, Et venire faciam te super montes.

שֵׁשַׁן Vnde שׁוֹשַׁנָּה, Lilium: sic appellatum, quòd שִׁשָּׁה sex habeat folia. Hos.14.6, Germinabit כַּשּׁוֹשַׁנָּה sicut lilium. Alia forma, cũ surec & pathách, 1. Reg.7.19, opere שׁוּשַׁן lilii. Et cum chólé & camés, 1. Reg.7.22, Opere שׁוֹשָׁן lilii. Et 26, flos שׁוֹשָׁן lilii. i. factus ad similitudinem lilii. Cant.7.2, vallatus בַּשּׁוֹשַׁנִּים liliis.

שָׁשַׁר Species coloris qui vulgo dicitur מיני, Miniũ. Irme.22.14, Et pictam בַּשָּׁשַׁר rubrica. minio. Idem Iechez.23.14. Et vtrunque habet ש posteriorem cum pathách, quanquam est in soph passuc.

שָׁאַב Haurire. Iesah.12.3, וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם & haurietis aquas. Deuter.29.11, עַד שֹׁאֵב vsque ad haurien-

tem aquas tuas. Gen. 24.11, הַשֹּׁאֲבֹת quæ hauriunt. Et 13, לִשְׁאֹב מָיִם ad hauriendum aquā. Nachum 3.14, שַׁאֲבִי־לָךְ hauri tibi. Genes. 24.19, Etiam camelis tuis אֶשְׁאָב hauriam. Ruth 2.8, Et bibe ex his quæ יִשְׁאֲבוּן hauserint serui. Et nomen loci in quo hauritur. Iudic. 5.11, inter מַשְׁאַבִּים loca vbi hauriuntur aquæ.

שאג Rugire. Hamós 3.8, Leo שָׁאָג rugiit. Psal. 38.9, שָׁאַגְתִּי rugii. Iudic. 14.5, catulus leonum שֹׁאֵג rugiens. Sephan. 3.3, שֹׁאֲגִים rugientes. Irme. 25.30, שָׁאֹג יִשְׁאַג rugiēdo rugiet. Iesa. 5.29, וְשָׁאַג scribitur, & legitur יִשְׁאַג inquit R.D. in commen. & idem est sensus. i. & rugiet vt leunculi. Irme. 2.15, Super eum יִשְׁאֲגוּ rugient leunculi. Nomen, Iesah. 5. 29, שְׁאָגָה rugitus ei vt leonis. Psal. 22.2, verba שַׁאֲגָתִי rugitus mei.

שאה Desolare, vastare, Sonare, resonare, Tumultū facere. Iesah. 6.11, donec שָׁאוּ desolentur ciuitates. Et in nifhál. Iesah. 6.11, Et terra תִּשָּׁאֶה desoletur desolatione. Et 17.12, Et sicut sonitus aquarū multarum יִשָּׁאוּן sonabunt. Et in hifhil, Iesa. 37.26, לְהַשְׁאוֹת גַּלִּים ad desolandum in aceruos. Et in hithpahál, Gene. 24.21, Et vir מִשְׁתָּאֵה לָהּ obstupescebat de illa. Nomen, Iesah. 24.12, וּשְׁאִיָּה & desolatione contereturporta. Ponitur enim pro וּבִשְׁאִיָּה. Alia forma, שׁוֹאָה instar יוֹרֶה. Plurale, Psal. 35.17, Eripe animam meam מִשֹּׁאֵיהֶם à desolationibus eorū. à tumultibus eorum, ita R.D. in cōm. Et cum ה fœmineo, שׁוֹאָה, Desolatio. Iiób 30.3, Qui fugiebant in solitudinē, אֶמֶשׁ שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה in tenebras, desolationem, & desertū. R. Abrahám, Qui fugiebant in solitudinem, in locum desolationis, & solitudinis. R. Leui, Qui sequebantur terram solitudinis, & veniebant ad illā, qui sequebantur אֶמֶשׁ locum tenebrosum,

& ſequebantur loca deſolata(.i.locum deſerti)quæ appellat שׁוֹאָה וּמְשׁוֹאָה. Ieſa.47.11, Et veniẽt ſuper te repẽte שׁוֹאָה deſolatio. Iiób 30.14, תַּחַת שֹׁאָה pro deſolatione voluerunt ſe.ſub.cõtra me. Prou.1.27, quũ venerit כְשַׁאֲוָה ſicut deſolatio pauor tuus. Poteſt etiã exponi(ait R.D. in lib.rad.)quũ venerit tanquam inundatio aquarum quæ veniunt cum vehementia. Et ſcribitur כְּשַׁאֲוָה,& legitur כְּשׁוֹאָה: eſt enim duplex lectio, ſed eadem ſignificatio. Iechez. 38.9, Et aſcendes, כַּשֹּׁאָה ſicut inundatio aquarum venies. R.D. in comment. tanquam multitudo aquarũ, quæ repente veniunt, & audire faciunt ſonitum,& inundationẽ. Ieſah.10.3, וּלְשׁוֹאָה & in deſolatione. ſic etiam R.Selomóh. Alia forma, מְשׁוֹאָה, Deſolatio, Deſtructio. Iiób 30.3, vt in שׁוֹאָה. Et תְּשׁוּאוֹת require in שָׁוְא. Alia forma, שָׁאוֹן, Sonitus, tumultus, Inundatio, aut multitudo aquarum venientiũ cum impetu. Ieſah. 66.6, Vox שָׁאוֹן tumultus de ciuitate. Tharghú, אִתְרְגוּשְׁא tumultus. Idem R.D. in comment. In diebus CHRISTI egredietur vox tumultus de ciuitate Ieruſaláim contra Gog & Magog. Irm.46.16, Vocauerunt illic Parhóh מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁאוֹן regẽ AEgypti, (regẽ) multitudinis.ſub.magnæ. Dictio enim מֶלֶךְ manet vice duarum.i.regẽ AEgypti, regem multitudinis. Idem R.D. in comment. Vocauerunt ibi(.i.dixerunt ibi in AEgypto, tanquã vocarent Parhóh regem AEgypti, qui erat rex multitudinis magnæ: Trãſire fecit ob metũ, tempus quod dederat regi Babél vt egrederetur ad pugnãdũ cũ illo. R.Selomóh, Vocauerũt per præconẽ illic in præliũ Parhóh regẽ AEgypti, qui ſe iactabat de multitudine exercitus ſui. trãſire fecit tempus quod conſtituerat, diem determinatũ vt egrederetur ad pugnam.

Psal.40.3,Et aſcendere fecit me è ciſterna שָׁאוֹן ſonitus vel deſolationis. R.D.in cóment.de ciſterna multitudinis aquarum.i. in qua erat multitudo aquarum: per quã metaphoricè ſignificauit multitudinem infirmitatũ,aut afflictionum. R.Abrahám, Sunt qui exponũt deſolationis. At rectũ eſt vt exponatur, multitudinis aquarum. Irm.51.55,Datus eſt שְׁאוֹן ſonitus vocis eorũ. R.Selomóh, audita eſt vox clamoris eorum. Et Ieſah. 5.14,Et multitudo eius וּשְׁאוֹנָהּ & turba eius.vel, & populus eius,& multitudo eius. Et geminato נ,& ex hac ſignificantia, ſecũdum R. Ionáh eſt illud 2.Reg.19.28, וְשַׁאֲנַנְךָ & ſonitus tuus aſcẽdit in aures meas.pro שְׁאוֹנְךָ. Sed R.Abrahám & R.Ioſéph,deducũt à שַׁאֲן quieſcere. & eſt ſermo defectiuus,qui ſic exponitur, pro eo quòd iratus es àduerſum me, & iratus es propter quietem tuã &c.i.quòd erat tibi requies. Tharghũ,Pro eo quod iratus es aduerſum me, & tumultus tuus aſcendit coram me. R.Selomóh ſimiliter,& R.D.in commen. Et geminatur נ,exaggerandi ſonitus,aut tumultus cauſa, inquit R.D.in lib.rad.& comment.Scribit tamen poſ ſe exponi vt exponit R.Abrahám.

שְׁאָט Eſt בָּזָה,Spernere,deſpicere,contemnere, Diripere,ſpoliare. Iechez.25.15,Et vlti ſunt vltionem בִּשְׁאָט בְּנֶפֶשׁ cum contemptu in animo.aut,quum cõtemnerent animo.Eſt enim nomen, vel macór. Cũ contemptu,quia floccifaciebant eos animis,vt malefacerent illis tanquã contẽnentes,& eos ignominia afficientes. Idẽ 36.5.Rurſum 25.6,Et gauiſa es omni שְׁאָטֵךְ contemptu tuo in animo. Et ſecundũ normam ש debuerat eſſe cum camés chathéph : ſed quia א quieſcit, venit cũ camés lato. Et 28.25, הַשָּׁאטִים אֹתָם qui diripiũt eos.

eos. ſic Tharghum, R. Selomóh in commen. & R. Dauid in comment. & lib. ra. vbi ait, Rectum eſt vt ſit ex hac radice illud Iechez. 27.26, הַשָּׁטִים אֹתָךְ diripientes te. quanquam deficiat א. Vide שוט. Et 16.57, Filiarũ Peliſtinorum הַשָּׁאטוֹת quæ contemnunt te. ſic Tharghũ, R. Selomóh, & R. D. in cõm. Sũt tamẽ participia inſtar קָמִים קָמוֹת. א enim quieſcit inquiunt, R. Selomóh, & R. D.

שָׁאַל Poſtulare, Petere, Rogare, Interrogare, Conſulere aliquem, Mutuo accipere, Commodare, Accõmodare, Mendicare, Salutare. Iehoſ. 19.50, quã שָׁאָל poſtulauit. Eſt cũ camés. Gene. 43.7, שָׁאוֹל שָׁאַל־הָאִישׁ interrogando interrogauit vir. Eſt longum præteritũ præter normam, cum non ſequatur monoſyllabum, aut dictio longa. R. D. in Michlól. 1. Semu. 2.20, Pro הַשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר שָׁאַל commodato quod commodauit (dono quod donauit) Domino. Prouerb. 20.4, וְשָׁאַל mendicabit in meſſe. Deuter. 18.16, quæ שָׁאַלְתָּ poſtulaſti. Iudic. 13.6, שְׁאִלְתִּיהוּ interrogaui eum. Ieſah. 65.1, Quæſitus ſum ab his qui non שָׁאָלוּ interrogauerũt. R. Selomóh, Dominus reſpõdet illi, Impoſſibile eſt quin vlciſcar de illis, quoniam quærere feci me ab illis increpãdo illos per prophetas, & ipſi nõ interrogabant. R. Abra. Ecce Domini reſponſio, Patres veſtri irritarunt me, & ego נִדְרַשְׁתִּי quæſitus ſũ. i. inueniri feci meipſũ in afflictionibus populo. Nõ interrogauerũt (aut poſtulauerunt) vt inuenirer illis. R. D. Paraui me patribus veſtris ſi me cõſulerẽt, & me nõ interrogarũt. 1. Sem. 10.4, וְשָׁאֲלוּ לְךָ לְשָׁלוֹם & ſalutabunt te pacifice. Et 12.13, אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם quẽ petiuiſtis. א cum ſeghól. 1. Reg. 2.16, שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל petitionem vnã ego peto à te. Irme. 38.14, שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר peto ego à te verbum. Vel interrogo. 1. Semu. 8.11,

לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם vt הַשְׁאֲלִים qui postulabant. 2.Semu.8.10, salutaret eum pacifice. Deuter.32.7, שְׁאַל אָבִיךָ interroga patrem tuum. Iesah.7.12, Non אֶשְׁאַל petam. Et 41.27, וְאֶשְׁאָלֵם & interrogabo eos. Exo.22.14, Et quũ יִשְׁאַל mutuo acceperit quispiam. 1.Sem.22.10, וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה & cõsuluit pro illo Dominum. Exod. 11.2, וְיִשְׁאֲלוּ & mutuo accipient. Et in pihél, Psal. 109. 10, וְשִׁאֲלוּ & mendicent. 2.Semu. 20.18, שָׁאוֹל יְשָׁאֲלוּ interrogando interrogent. Et in hifhíl, 1.Semu.1.28, הִשְׁאִלְתִּיהוּ commodaui eum Domino. Exo.12.36, וַיַּשְׁאִלוּם & mutuauerunt illa.

Et in nifhál, 1.Sem.20.28, נִשְׁאֹל נִשְׁאַל postulando postulauit Dauid à me (sub. vt iret) vsque Bethléchem. Et dixit in nifhál, quia ipsemet postulauit. sic Tharghum & R.D. in cóment. acsi dicat, Facultatẽ eundi in Bethléchẽ habuit à me. Et sic Nechem.13.6, Et in fine dierũ נִשְׁאַלְתִּי postulaui (ego ipse scilicet) à rege. acsi dicat, facultatẽ accepi à rege. Nomen, שְׁאֵלָה, Postulatio, petitio, vt in participio: & שְׁאֵלָה vt in præterito: & שְׁאֵלָה, Iiób 6.8, Quis det vt veniat שְׁאֵלָתִי petitio mea? Psal. 106.15, שְׁאֵלָתָם petitionem eorũ. Et sine א, 1.Semu.1.17, Det אֶת־שֵׁלָתֵךְ petitionẽ tuã. Alia forma, מִשְׁאָלָה, Petitio. Psal. 20.6, omnes מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ petitiones tuas. Aliud, שְׁאוֹל, Sepulchrũ, Infernus, gehenna. masculeũ & fœmineũ. 1. Reg.2.6, Et non descendere sines canitiem eius in pace שְׁאֹל ad sepulchrũ. deficit ל. Iiób 17.16, בַּדֵּי שְׁאֹל תֵּרַדְנָה in sepulchrum descendent. Iesáh.5.14, Dilatauit שְׁאוֹל sepulchrũ animam suã. Et 14.9, שְׁאוֹל מִתַּחַת רָגְזָה לְךָ infernus inferne commotus est &c. עוֹרֵר לְךָ suscitauit tibi mortuos. hic in eodem versu vsus est fœmineo & masculeo. Psa.49.16, redimet animã meam de manu שְׁאוֹל sepulchri. quia scilicet non consumetur consumpto

corpore, ſed iungetur ſuperioribus. Et 9.18, Conuertentur impii לִשְׁאוֹלָה in infernú. vel gehennam. addidit ל in principio, quanquã ה vltimum ſit pro ל in principio, ad denotandú (inquit R.D. in comment.) quòd cõuertentur in gradum inferioré inferni, aut gehennæ. Cum ה omnia ſunt ſine ו, præter illud ſuprà Pſal. 9.18. Gene. 37.35, Deſcendam &c. שְׁאֹלָה ad ſepulchrum.

שַׁאֲנַן Geminato נ, eſt Quieſcere, pacatú eſſe. Et præteritum eſt cum pathách. Irme. 48.11, שַׁאֲנַן requieuit (pacatus fuit) Moáb à pueritia ſua. Tharghúm, Quieti fuerunt Moabitæ. Et 30.10, Et requieſcet וְשַׁאֲנַן & pacatus erit, & non erit qui terreat. Proue. 1.33, וְשַׁאֲנַן & requieſcet (pacatus erit) à timore mali. ſiue malæ rei. Alia quæ ſunt cum camés, ſunt toarím, & in plurali habent daghés. Ieſa. 33.20, habitaculú שַׁאֲנָן quietum. pacatú. Iiób 21.23, Totus ipſe שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵיו quietus, & pacificus. ל redúdat. vel (quod eſt magis rectú) eſt dictio cópoſita ex שָׁלֵו, & שַׁאֲנָן. R. Abrahám, ל ſcribit redundare. Hamós 6.1, Væ הַשַּׁאֲנַנִּים quietis. R. D. in commen. Væ diuitibus qui ſunt quieti, qui fidunt quòd nihil eis mali contingent. Ieſah. 32.9, Mulieres שַׁאֲנַנּוֹת quietæ ſurgite.

שָׁאַף Reſpirare, attrahere aerem, anhelare, Abſorbere, deglutire, Reſpicere, Expectare. Iiób 5.5, וְשָׁאַף & abſorbebit latro diuitias eorú. Vide in צַמִּים. ſcribitur cú י, & legitur cú ו, quia duplex eſt lectio, ſcilicet יִשְׁאַף & וְשָׁאַף, eodem ſenſu. Pſal. 56.2, שְׁאָפַנִי abſorbuit me homo. R. Selomóh, deglutiuit me. i. expectauit vt deglutiret me. R.D. in comment. Aſpexit me homo. i. Achis cú ſeruis ſuis, quádo inſanum eſſe præ me ferebã in manibus illorú. R. Himmanuél, Deſiderauit me interficere homo. i. Saúl &c. Pſal. 56.3, שָׁאֲפוּ, abſorbuerunt

me hostes mei. R. Dauid, aspexerunt. R. Himmanuél, Desiderauerunt me interficere. Irme.2.24, Onager assuetus in deserto, in desiderio animæ suæ שָׁאֲפָה רוּחַ attraxit ventum.i.aerē. Eccles.1.5, וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף & ad locū suum transit. R. Himmanuél, Et locum suū desiderat. Vel, ad locum suū anhelat, aut respicit. Tharghum, Et orietur sol in die è latere Orientali, & óccidet sol ad latus Occidentale, & ad locū suum שָׁחֵיף vadit, & ibit viā abyssi &c. R. Selomóh, & ad locum suū anhelat, optátque redire. R. Abrahám, anhelat, vt suprà Irme.2.24, Acsi ipse attraheret ventum, ob magnū desiderium redeundi ad locū suum. Psal.57.4, Et seruabit me à probro שֹׁאֲפִי absorbentis me. aut expectantis me vt perimat. R. Himmanuél, desiderantis perdere me. Hamós 2.7, הַשֹּׁאֲפִים qui absorbent super puluerem terræ in capite pauperū. R. D. in cōment. Iudices sunt qui deglutiunt, aut aspiciunt & aduertunt vt sit puluis terræ in capite pauperum: quia constituunt præfectos loco sui, qui pauperes, nisi dent iuxta præceptū suū, capient per capillos capitis eorū, & deiicient eos in terrā, conculcabúntque. & sic est terra in capite pauperū: & est sensus iuxta illud Micháh 3.5, Et qui non dederit in ore ipsorum, præparauerunt aduersus illū prælium. Et Hamós 8.4, Audite hoc הַשֹּׁאֲפִים absorbentes pauperem. sic etiā R. Selomóh. Tharghum, qui contemnitis sicut puluerē terræ, caput pauperū. Ieche.36.3, וְשָׁאֹף & absorbuerūt vos. est macór vice præteriti. Iesah.42.14, וְאֶשְׁאַף יָחַד & absorbebo simul. Iiób 36.20, אַל־תִּשְׁאַף ne desideres noctu excidere populos. sic etiam R. Himmanuél. R. Leui, Ne aspicias noctē, vt excidas populos è (vel in) loco ipsorum. R. Abrahám Perusól, Ne cogites in corde tuo

in nocte,quum es otiosus in cubili tuo,excidere popu los in loco ipsorum,& velis scrutari, ac scire in cogita tionibus tuis cur succisi sint. Et sic est sensus,Ne cogites cur excidantur populi in loco suo,cur ascendat excisor ad excidendum populos.

שָׁאַר Remanere,relinquere,superesse,reliquum esse. 1.Semu. 16.11, adhuc שָׁאַר remansit minor. Et in nifhál,Gene.42.38,& ipse solus נִשְׁאַר remansit. Iehos.8.16,& non נִשְׁאַר relictus est vir in Hái. Ieche.9. 8,quũ percuterent eos,וְנֵאשֲׁאַר, id est נִשְׁאַרְתִּי אֲנִי relictus sum ego. Et dictio hæc est cõposita ex וְנִשְׁאַר præterito nifhál, & אֶשְׁאַר futuro cal. Et ratio compositionis est: dixit,Quũ percuterent,posui oculos meos vt viderem quis נִשְׁאַר relinqueretur in atriis quẽ non percuterent, & vidi non remansisse quenquam præter me. Hæc R. D,in cõment. 2.Reg.25.22, & populus הַנִּשְׁאָר qui relictus est.Iesah.11.11,qui יִשָּׁאֵר relinquetur ab Assúr. Et in hifhíl,1.Reg.15.29,nõ הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה reliquit vllam animam. Deuter.2.35,non הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד reliquimus superstitem.Hezræ 9.8,לְהַשְׁאִיר vt relinqueret. 1.Sem.25. 22,si אַשְׁאִיר reliquero. Nomen,שְׁאָר, Residuum,reliquiæ:& non mutatur in regimine.Iesah.10.21,שְׁאָר residuum(reliquiæ)conuertetur.Malachi 2.15,וּשְׁאָר & excellẽtia(dignitas)spiritus illi. Alia forma,שְׁאֵרִית.Zechar.8.6,in oculis שְׁאֵרִית residui(reliquiarũ)populi huius.Inuenitur & defectiuum sine א,1.Paral.12.38,omne שֵׁרִית residuũ Israél.Iesah.44.17,וּשְׁאֵרִיתוֹ & residuum eius.Irme.15.11,si non שֵׁרִיתִךָ reliquiæ tuæ in bonum.Secundum normam debuerat esse שְׁאֵרִיתְךָ,& ת est cũ chiric præter morẽ. At R.Dones, R.Iehudáh, & R.Ionáh deducunt nomen à שָׁרָה, & exponunt, Si non solutio-

nes tuæ in bonum.i.si non soluero te à vinculis tuis,& occurrere fecero tibi in tẽpore afflictionis eorum, hoc est Israél,inimicũ:quia ipse occurret tibi,vt habitet in terra,vel vt ambulet cũ illo,& sit ibi in gloria &c. Aliud,מִשְׁאֶרֶת,Cõspersio, farina mista cũ aqua.Exod.8.3, & in furnos tuos,וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ & in cõspersiones tuas. Et sic Tharghũ.Vel in pistrina tua.i.in loca vbi pinsitur,& fit panis,à שְׁאֵרָה esca.Deuter.28.5,benedictum canistrũ tuum,וּמִשְׁאַרְתֶּךָ & consperso tua. R.Selomóh,hoc loco scribit esse rem siccam quæ remanet in vase,& non fluit. R.Abrahã,locus vbi ponitur farina. Capitur pro ipsa conspersione,aut farina subacta.Exod.12.34,& tulit &c.מִשְׁאֲרֹתָם conspersiones suas.R.Abrahám in comment.scribit fuisse כְּלֵי עֵץ vasa lignea.& sic suprà Deuter.28.5. quia asini eorum erant onusti vestibus, quas mutuo acceperãt ab AEgyptiis. Aliud,שְׁאֵר,quod est בָּשָׂר,Caro:& קָרוֹב,Propinquus secundum carnẽ. Leuit. 18.5, ad omnem שְׁאֵר propinquum carnis suæ non accedetis.Et 11,שְׁאֵר propinqua patris tui est. Leuit.21.2,sed לִשְׁאֵרוֹ super propinquo suo &c. Prouer.5.11,quum consumpseris carnem tuam, וּשְׁאֵרֶךָ & corpus tuũ. Psal.73. 26,defecit שְׁאֵרִי caro mea. Irm.51.34,rapina mea,וּשְׁאֵרִי & caro mea super Babél. i. quæ mihi rapuit, & carnes eorum qui vulnerati sunt in me, sunt super Babél. R. D.in cõmen. Aliud,שְׁאֵרָה,quod est מָזוֹן,Esca,alimentum,cibus. Exod.21.10, si alteram acceperit sibi, שְׁאֵרָהּ escã(alimentum)eius,&c.non diminuet.sic Tharghũ, R.Selomóh,R.Abrahám,& R.Dauid. Aliud,שַׁאֲרָה, Caro,Propinqua.Leuit.18.17,שַׁאֲרָה caro(sub.tua)sunt. Vel,propinqua. Alia forma,שְׁאָר cũ camés.Iesah.14. 22, & succidã(perdã)in Babél,nomẽ וּשְׁאָר & propinquũ,

& filium,& nepotem. R.Selomóh exponit שְׁאֵרִית reliquias. R.Abrahám,propinquum.i.patrem. Et placet, quia ſequitur,& filium,& nepotem. R.Dauid biſariam exponit,Et filium qui remanet,vel & propinquum.Et ſunt(inquit idem) qui exponunt iuxta hanc ſignificátiam illud Iiób 21.34, & reſpõſiones veſtræ(.i.vnaquæque reſponſionum veſtrarum נִשְׁאַר־מָעַל propinqua eſt præuaricationi.R.Abrahám,In reſponſionibus veſtris remanſit præuaricatio. R.Leui,Et reſponſiones veſtræ remanſerunt mendaces & vanæ.

שְׂאֹר Fermentum.Exo.12.19,ſeptem diebus שְׂאֹר fermentum non inuenietur &c.

שְׂאֵת Vide in נָשָׂא, quanuis R. Ionáh putauerit eſſe per ſe radicem inſtar זְאֵב.

שְׁבַב Vnde שְׁבִיב,Scintilla,Cótritio. Iiób 18.5,& non ſplendebit שְׁבִיב ſcintilla ignis eius. Hoſe. 8.6, quoniam שְׁבָבִים in contritiones erit vitulus Somrón. R.Abrahám,in ſcintillas.acſi dicat,שְׁבִיבִים.R.Iépheth, in auerſiones,aut rebelliones.quia vitulus Samariæ fecit vt Iſraél eſſet auerſus,ac rebellis.ſed hoc non eſt rectum, inquit R.Abrahám. R.D.in lib.rad.exponit vt R.Abrahám.at in cóm.exponit,in contritiones,& fruſta.acſi dicat,Erit contritus,& in fruſta cõminutus.R. Ionáh exponit,in expulſiones:quia expelletur,& tranſferetur è loco ſuo. Et rectum eſt vt ſit ex hac radice illud Ieche.38.4,וְשׁוֹבַבְתִּיךָ,& conteram te,& dabo hamos in maxillis tuis.Et 38.8,ingredieris terram מְשׁוֹבֶבֶת contritam gladio.Et ſic rectum eſt vt ſit à שׁוּב.illic vide.Et R.Ionáh exponit illud Irme.50.6,הָרִים שׁוֹבְבוּם ad montes expulerunt eas. Vel ſecundum R.Dauid, In montibus vagari fecerunt eas. Illud etiã Micháh 2.4, quod

R.Ionáh & R. Iehudáh adducunt in hac radice, לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ יְחַלֵּק restitui agros nostros diuidet. i. quos sperabamus restitui nobis, agros nostros hostis diuidet. pro diuisit sibi: est ex radice שׁוּב, inquit R.D. in cóment. Et in lib. rad. in ipsa radice שׁוּב exponit, vt reddant agros nostros nobis, quos diuiserant sibi. Et secundum R. Ioséph est ex hac radice illud Iesa. 66.15, & sicut turbo currus eius, לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ vt succendat in ira furorē suum. Et est sicut illud 1. Paralip. 12.23, הָסֵב à לְהָסֵב: quia seri & chiric sunt propinqua.

שׁבה Captiuum ducere. Irme. 41.14, quem שָׁבָה captiuum duxerat. 2. Reg. 6.22, quos שָׁבִיתָ captiuos duxisti. Iesa. 14.2, שֹׁבִים לְשֹׁבֵיהֶם capientes eos qui ceperant eos. Vel, captiuos ducentes eos qui captiuos duxerant eos. Psal. 137.3, שׁוֹבֵינוּ qui captiuos duxerunt nos. Hobadiáh 11, In die שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ qua captiuum ducebant alieni exercitum eius. Iudic. 5.12, וּשֲׁבֵה שֶׁבְיְךָ & captiuam duc captiuitatem tuam. Nume. 21.1, וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי & captiuam duxit ex eo captiuitatem. Et in nifhál, Gen. 14.14, quòd נִשְׁבָּה captiuus ductus esset. Nomen, שִׁבְיָה, Captiuitas. 2. Paralip. 28.5, שִׁבְיָה גְדוֹלָה captiuitatem magnā. Deut. 21.11, בַּשִּׁבְיָה in captiuitate. Toar fœmineum, Iesah. 52.2, שְׁבִיָּה captiua filia Siión. Masculeum eius שָׁבִי, Captiuus, instar עָנִי, cuius fœmineū est עֲנִיָּה. Nomen, שְׁבִי, Captiuitas. Iesah. 49.24, שְׁבִי captiuitas iusti. Iesah. 52.2, surge שְׁבִי captiuitas Ierusaláim. ita R. Dauid in lib. rad. & in comment. Tharghum habet, תִּיבִי sede, deducens à יָשַׁב sedere, Et sic R. Selomóh. R. Abrahám, Dixit, sede: quia iacebat in puluere. Irme. 15.2, לַשְּׁבִי לַשֶּׁבִי in captiuitatem, in captiuitatem. Alia forma, שְׁבוּת, Captiuitas. Irme. 30.3, & conuertam

uertam אֶת־שְׁבוּת captiuitatem populi mei. Deuter.30.
3, & conuertet Dominus Deus אֶת־שְׁבוּתְךָ captiuitatem
tuam. Irme.29.14, אֶת־שְׁבִיתְכֶם captiuitatem vestrā. Scri-
bitur cum י, & legitur cum ו, & sic Thren.2.14, שְׁבִיתֵךְ.

Et nomen lapidis pretiosi, Exod.28.19, שְׁבוֹ achates.
Tharghum, טַרְקְיָא, Harabice אל סבג.

שָׁבַח Laudare, Compescere, mitigare. In pihél, Ecclesi.8.15, וְשִׁבַּחְתִּי & laudabo. Psal.147.12, שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם אֶת־יְהוָה lauda Ierusaláim Dominum. Et 145.4, יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ laudabit opera tua. Prouer.29.11, sapiens in posterum יְשַׁבְּחֶנָּה compescet (quiescere faciet, mitigabit) illum. Psal. 63.4, labia mea יְשַׁבְּחוּנְךָ laudabunt te.

Et in hifhíl, Psal.65.8, מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים qui compescit sonitū mariū. Et in hithpahál, Psa.106.47 לְהִשְׁתַּבֵּחַ vt lauderis. Tóar, quod pro præsenti capitur, aut præterito, Eccle.4.2, וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים laudaui ego mortuos.

שֵׁבֶט Cū quinque pūctis, Virga, baculus, sceptrū, Regnū, dominiū, Telum, Calamus, Tribus. Gen. 49.10, non remouebitur שֵׁבֶט sceptrum de Iehudáh .i. dux, dominator, rex: sic appellatus, quòd manu sceptrū aut virgā gestare soleat. Tharghū, שׁוּלְטָן dominiū. potestas. Nūe.24.17, & surget שֵׁבֶט virga de Israél. Tharghū, Et dominabitur CHRISTVS de Israél. R. Selomóh, Et surget virga .i. rex qui dominetur. Iesah.10.4, væ Assúr שֵׁבֶט virga furoris mei. Tharghū, Assúr שׁוּלְטָן potestas. R.D. in cōment. O Assúr virga furoris mei. Vocat ipsum vt veniat ad terram Israél vt prædetur: & vocat ipsum virgam, quia per ipsum corrigebat Israél. Deut. 18.1, omni שֵׁבֶט tribui (aut familiæ) Leui. Iudic.5.14, trahentes בְּשֵׁבֶט calamo scribæ. aut calamum scribæ. 2.Semu.18.14, & tulit tria שְׁבָטִים tela in manu sua, & fixit il

108

la in corde Absalóm. Erant enim veluti lanceæ, sed tenuiores, cum ferro in summitate, inquit R.D. in comment. Iehos. 12.7, לְשִׁבְטֵי tribubus Israël. Psalm. 105.37, בִּשְׁבָטָיו in tribubus eius.

שׂבך Densare, Plectere. Vnde שְׂבָךְ, Densitas. 2. Sem. 18.9, subter שׂוֹבֶךְ dẽsitatẽ quercus. Et שְׂבָכָה, Retiaculũ. 1. Reg. 7.17, שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה retiacula opere retis. Et 41, וְהַשְּׂבָכוֹת & retiacula duo. Vide סְבַךְ.

שבל Vnde שְׁבִיל, Semita. Psal. 77.20, וּשְׁבִילְךָ & semita tua (vel semitæ tuæ) in aquis multis. Scribitur cum י, & legitur sine י. Irme. 18.15, שְׁבִילֵי semitæ seculi. Inde שֹׁבֶל, quod est הָרֶגֶל Pes: aut הַשּׁוֹק Crus, aut coxa. Iesah. 47.2, discooperi שֹׁבֶל pedem. aut coxam. R. Selomóh, viam, aut coxam. R. Moséh, pilum descendentem super maxillas, sic denominatũ à שִׁבֹּלֶת alueo fluminis. Alibi non inuenitur, idcirco exponitur secundũ locum suum, inquit R. Abrahám. In Midrás exponitur alueum fluminis. Et שִׁבֹּלֶת, Spica, Alueus fluminis, aut Inundatio aquarũ, & locus per quem cum impetu defluũt aquæ. Idcirco scriptum est Iudic. 12.6, Dic quæso שִׁבֹּלֶת. Et dixit, סִבֹּלֶת. eo quòd locus ipse inundabat aquis: quia destuebant illic aquæ cũ impetu, & probabant illum ex re præsenti. Psal. 69.15, ne inundet me שִׁבֹּלֶת alueus aquarum. Iiób 24.24, & sicut summitas שִׁבֹּלֶת spicæ succidentur. Gene. 41.5, שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת septem spicæ ascendebant. Et geminato ל, שַׁבְּלוּל, Limax. Psal. 58.9, sicut שַׁבְּלוּל limax quæ liquefit ibunt.

שבץ Vnde שְׁבָצִים, Vestis facta opere תַּשְׁבֵּץ phrygionico, seu acu picto, plena oculis. vel est genus ornamenti. Iesa. 3.18, וְהַשְּׁבִיסִים & vestes phrygionicas oculatas. Sunt qui exponunt vittas instar retis.

שֶׁבַע Fœmineũ,Septem,ſepties,Multi,plures, Multoties.Gene.5.7,שֶׁבַע שָׁנִים ſeptem annos.Ieſah.4.1, & apprehēdent שֶׁבַע ſeptem mulieres virum vnú.i. multæ,ſecũdum R.Abrahám & R.D.in cóment. Pſal. 119.164, שֶׁבַע ſepties(.i.multoties) in die láudaui te. R. Abrahám & R.D. Et ſic Prouer.24.16, שֶׁבַע ſepties(.i. multoties)cadet iuſtus. Maſculeũ,שִׁבְעָה, Septem,ſeptimus,Septenus,Septies. Geneſ.7.2, capies tibi שִׁבְעָה שִׁבְעָה ſeptena,ſeptena. 1.Sem.2.5, ſterilis peperit שִׁבְעָה ſeptem.i.multos, inquit R.D.in cóment. Geneſ.7.11, בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם ſeptimodecimo die menſis. Zechar.3.9, ſuper lapidem vnum שִׁבְעָה עֵינָיִם ſeptem oculi.i. multi oculi, hoc eſt cuſtodiæ multæ . Et cum נ redundante, Iiób 42.13, שִׁבְעָנָה בָנִים ſeptem filii. Eſt & שִׁבְעַת,Vnde illud 2.Semu.21.9, & ceciderunt שְׁבַעְתָּים ſeptem ipſi pariter.Non enim poteſt eſſe à שִׁבְעָה,quia eſſet שִׁבְעָתָם,ſicut à שִׁפְחָה fit שִׁפְחָתָם,inquit R.D.in Michlól. Et ſcribitur cum י,& legitur ſine י,שִׁבְעָתָם. Tóar,שְׁבִיעִי,Septimus. Geneſ.2.2,die הַשְּׁבִיעִי ſeptima, Iudic.14.15, & fuit, die הַשְּׁבִיעִי ſeptima,dixerunt ad vxorē Simſón &c.Non dicit , die ſeptima conuiuii , ſed die ſabbati , quæ erat quarta dierum conuiuii. Et dixit verſu 17,Et fleuit ſuper eum ſeptem diebus.i. vſque ad finem ſeptem dierum.1.Paralip.2.15,Dauid הַשְּׁבִיעִי ſeptimus. Non eſt ſicut הַשְּׁמִינִי octauus,vt ſcripſit R.Ionáh:quanuis in enumerando,Semuél dixerit(1.Semu.16.10,) Et tranſire fecit Iſái ſeptem filios ſuos ante Semuél.Et dixit Semuél ad Iſai,Non elegit Dominus iſtos &c. ex quibus videtur quòd Iſái ſeptem habebat filios præter Dauid. Potuit enim habere alium filium ex altera vxore,ſed fratres Dauid ex matre eius, non erāt niſi ſepté ipſo com

putato. Fœmineũ,Exod.21.2,וּבַשְּׁבִעִת & septimo.sub. anno.Caret י.Et 23.11,וְהַשְּׁבִיעִת & septimo. Duale,Prou. 6.29, & inuentus reddet שִׁבְעָתַיִם septuplum. Si furatus fuerit bouem & pecus, reddet septem præter capitale. acsi dicat,Reddet duplum: & si fuerit pauper,omnem substantiam domus suæ dabit,& liberabitur:Sed adulter perdit animá suam, & non eruet se substantia sua. R.Abrahám in cóment.exponit,septies tantum.Et sic 2.Sem.12.6, & agnam reddet אַרְבַּעְתָּיִם quadruplam,secundum illud,Et quatuor pecudes pro pecude.R.Leui in cóment.Et septuplum.i.pro vno septem. Et est sensus, Si inuentus fuerit fur in domo patroni rei furatæ, vt dimittat eum componet,& conueniet cũ illo quòd dabit pro vno septem,& totam substantiã domus suæ. Gen.4.15,omnis qui occiderit Cáin,שִׁבְעָתַיִם septuplum vindicabitur.i.vltiones multas capient de illo qui occiderit eum,& non præcise tantũ septuplum. sic enim mos est Scripturæ vt numerus determinatus capiatur pro indeterminato. R.Selomóh exponit,Nolo vlcisci de Cáin,nisi in fine septem generationũ:ego vlciscẽdo vlciscar de illo : quia stabit Lémech de filiis filiorũ ei⁹, & occîdet eũ.Et finis Scripturæ est vt dicat, שִׁבְעָתַיִם vindicabitur.Et est vltio Hébel de Cáin:in quo docet nos, principium Scripturæ esse sermonem increpatorium, ne esset creatura quæ illum læderet.Et est sicut illud 2. Semu.5.8,Omnis qui percusserit Iebusæum, & tetigerit fistulam &c. vbi non exposuit quid faceret illi, sed Scriptura innuit quòd faceret illum ducem , quanuis Scriptura sit abbreuiata: vt in lib.Paralip.exposuit,dicendo,Erit dux,& princeps.Tharghum,Omnis qui occiderit Cáin, septima generatione vindicabitur(fiet vl

tio)de illo.Idem R.Abrahám,Vſque ad ſeptimã generatione:quia hæc dictio nõ ſignificat quatuordecim.Et teſtis eſt illud Ieſa.30.26,Et erit lux lunæ ſicut lux ſolis, & lux ſolis erit שִׁבְעָתַיִם ſepties(clarior.)quod mox exponit dicẽs,ſicut lux ſeptẽ dierũ. Vindicabitur.i.capietur vltio eius.Dominus enim prolongauit irã ſuam cõtra Cáin vſque ad ſeptẽ generationes.Et ne mireriſ eũ vixiſſe vſque ad hos annos.nam Seth eius frater vixit cũ Nóach annos multos. Eſt etiam rectum quòd vocauerit ſemen Cáin nomine patris ſui,ſicut Iſraél. Plurale,שִׁבְעִים,Septuaginta,eſt cõmunis generis. Gene.5.12, Et vixit Chenán שִׁבְעִים שָׁנָה ſeptuaginta annos. Alia forma,שָׁבוּעַ,Hebdomada. Dani.9.27,שָׁבוּעַ אֶחָד hebdomada vna. Gene.29.27,comple שְׁבֻעַ זֹאת hebdomadam huius.Dani.9.24,שָׁבֻעִים hebdomadæ ſeptuaginta. Fœmineum, Deut.16.9,ſeptem שָׁבֻעוֹת hebdomadas.Et 16, & in ſolẽnitate הַשָּׁבֻעוֹת hebdomadarũ. Et ש cum ſeuá, Irme. 5.24, שְׁבֻעוֹת hebdomadas præceptorũ meſſis cuſtodiet nobis . ne ſcilicet pluat : quia in diebus meſſis non eſt tempus pluuiæ. Sunt qui exponunt, iuramẽta meſſis,id eſt illud quod dixit Gene.8.22,Adhuc omnibus diebus terræ, ſementis & meſſis, & frigus & æſtus, & æſtas & hyems,& dies & nox non ceſſabunt.Iechez. 45.21,ſolennitas שָׁבֻעוֹת יָמִים hebdomadæ dierum,infermentata comedentur . quod eſt ſicut ſolennitas שִׁבְעַת יָמִים ſeptem dierũ:quia non eſt ſolennitas infermẽtatorum niſi ſeptem dierũ: non fuerũt, neque futuri ſunt, inquit R.D.in lib.rad.& cõment. Eſt enim chólem ſicut pathách:& ſic habet Tharghum,ſeptem dierum.& ſic eodẽ capite,7,לְעֻמּוֹת pro לְעֻמַּת. Num.28.26,בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם in hebdomadis veſtris. Inde verbum in nifhál,Ge-

nes.24.7,& qui נִשְׁבַּע־לִי iurauit mihi. Irme.4.2, וְנִשְׁבַּעְתָּ & iurabis. Zechar.5.3,הַנִּשְׁבָּע iurans. Irme.7.9, וְהִשָּׁבֵעַ & iurando mendaciter.Gene.21.23,הִשָּׁבְעָה לִּי iura mihi. Iesah.65.16,יִשָּׁבַע iurabit per Deum. Et in hifhil,Exod. 13.19, הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי adiurádo adiurauit filios Israél &c.Cát.5.9,quia sic הִשְׁבַּעְתָּנוּ adiurasti nos.ponitur pro הִשְׁבַּעְתָּנוּ,inquit R.D.in Michlól. Prima enim & secunda persona præteriti cum pronomine æquátur. 1.Reg. 22.16,מַשְׁבִּיעֶךָ adiuro te.1.Semu.14.27,בְּהַשְׁבִּיעַ quum adiurauit.Gene.24.3,וְאַשְׁבִּיעֲךָ & adiurabo te. Tóar,שָׁבוּעַ. quanquam sunt qui putant esse participium ex cal:sed prius est rectum,quia nõ inuenitur verbũ istud in cal. Iechez.21.23,שִׁבְעֵי שְׁבֻעוֹת iurati iuramentorũ. aut,iurantes iuramenta. Et est simile illi שְׁכוּנֵי, de quo in שָׁכַן.

Nomen,שְׁבוּעָה,Iuramentum,iusiurandum. Nume. 5.21,וְלִשְׁבֻעָה & in iusiurandum.Zecha.8.17,וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר & iuramentum mẽdacii.Chabbac.3.9, שְׁבֻעוֹת iuramenta tribuum.i. quæ iurasti tribubus. Idem R.Selomóh in cóment. Et sunt qui exponunt, iuramenta fulgurum, quòd fulgura sint veluti sagittæ, & virgæ, aut baculi: acsi dicat,Iurauerunt stabilire sermonem tuum.Et est expositio R.Abrahám in comment. Iuramenta fulgurum,acsi fulgura(quæ sunt vt sagittæ) iurassent stabilire sermonem tuum.

שָׂבַע Cum puncto in sinistro cornu,Saturare,satiare,explere.Deut.31.20,Et comedet,וְשָׂבַע & saturabitur.saturabit se. Chab.2.16,שָׂבַעְתָּ קָלוֹן saturus fuisti ignominia.Iesah.9.20, Et non שָׂבֵעוּ saturi fuerunt. Exod.16.8,לִשְׂבֹּעַ vt saturi sitis.Prouer.20.13,שְׂבַע־לָחֶם satia te pane.Psal.17.15,אֶשְׂבְּעָה satiabor &c.Eccles.5.9,nõ יִשְׂבַּע כֶּסֶף saturabitur argento.Est breue præter normã.

Prou.25.17,Ne forte יִשְׂבָּעֲךָ satur sit tui, & odio habeat te. Et 1.31,suísque consiliis יִשְׂבָּעוּ saturabuntur. Et 27.20, non תִשְׂבַּעְנָה saturabuntur. ב cum pathách præter normam. Et in pihél, Psa.90.14, שַׂבְּעֵנוּ satura nos. Ieche. 7.19, נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבֵּעוּ animã suam non saturabunt. Et in hifhil, Psal.107.9, הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה satiauit animam inanem. Thren.3.14, הִשְׂבִּיעַנִי saturauit me amaritudinibus. Psal.145.16, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן & saturas omnem bestiã beneplacito. Iiób 38.27, לְהַשְׂבִּיעַ שֹׁאָה vt satiet solitudinem. Psal.91.15, Longitudine dierũ אַשְׂבִּיעֵהוּ saturabo eum. Tóar, שָׂבֵעַ, Saturus. Gene.25.8, Senex, וְשָׂבֵעַ & saturus. scilicet diebus. Iiób 10.15, שְׂבַע קָלוֹן saturus ignominia. 1.Semu.2.5, שְׂבֵעִים saturi. Prouerb.27.7, Anima שְׂבֵעָה saturata. Nomen, שִׂבְעָה, Saturitas. Ieche.16.49, שִׂבְעַת־לֶחֶם saturitas panis. Alia forma, שָׂבָע, Saturitas, Abundantia, Copia. Gene.41.29, septem anni veniunt שָׂבָע גָּדוֹל saturitatis (aut abundantiæ) magnæ. Prouerb. 3.10, Et implebuntur horrea tua שָׂבָע saturitate. Alia forma, Psal.16.11. שֹׂבַע saturitas lætitiarum. Deuter.23. 24, שָׂבְעֲךָ ad saturitatem tuam. Alia item, Iesa.56.11, Ignorauerunt שָׂבְעָה saturitatem. Iechez.16. 28, absque שָׂבְעָתֵךְ saturitate tua.

שִׁבֵּץ In pihél, Facere opere phrygionico aliquid, intertextis velut ocellis, secundũ R.Sahadiáh. R. Selo. deducit verbũ à מִשְׁבְּצוֹת sedibus, siue palis annuli. Exo.28.39, וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ & ocellabis tunicã byssi. R. Selomóh in cõment. exponit, Et facies (pro fac) tunicã מִשְׁבְּצוֹת מִשְׁבְּצוֹת palas palas. i. plenam palis, aut sedibus prædictis annuli. R.Sahadiáh, תְּעַיֵּן ocellabis. Secundũ R.Abrahám in cõment. erat instar figuræ monetæ quadratæ factæ in medio circuli. Et 20, מְשֻׁבָּצִים intertexti

auro erunt in plenitudinibus ſuis. Tharghum, מְרַמְּצָן בִּדְהַב inclusi auro &c. Exponit R.Selomóh, Erunt ordines in plenitudinibus ſuis circundati palis aureis ſecundū profunditatem menſuræ, vt impleantur ſecundum craſſitiē lapidis. Et hoc eſt, in plenitudinibus ſuis .i. ſecundum menſurā plenitudinis craſſitiei lapidum, erit profunditas palarū, neque plus, neque minus. Et 11, circūdatos מִשְׁבְּצוֹת palis aureis facies eos. quia faciebat artifex ſedem lapidis in auro (inquit R. Selomóh in cōment.) inſtar foueæ ad menſurā lapidis. Et à profunditate in ſedibus, inueniebantur ſedes circundantes lapidē in circuitu: & coniungebat ſedes in ephód. Pſa.45.14, מִמִּשְׁבְּצוֹת palis aureis induta.i.lapidibus pretioſis, vt ſit continens pro contento, per metonymiā. Poteſt etiā exponi, veſtibus ocellatis. Exo.28.4, & palliū וּכְתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ & tunicā ocellatā. Nomē, שָׁבָץ, Anguſtia, Tremor, Tunica phrygionica. 2.Semu.1.9, tenuit me הַשָּׁבָץ anguſtia. R. Ionáh, conſideratio: quòd circundarent eū prœliatores, & ab illis nó poſſet euadere. Sūt qui exponūt, iniquitas (.i. pœna iniquitatis) הַשָּׁבָץ, id eſt ſacerdotum Domini, quos interfecerat, qui vtebantur הַשָּׁבָץ tunica ocellata. Et ita exponitur in Midrás. R.D. in cōm. eſt genus infirmitatis quæ forte accidit homini ob venenum percuſſionis gladii. Quidā exponūt equitem indutū תַּשְׁבֵּץ tunica ocellata: pro, tenent me equites induti tunica ocellata. Dictū eſt enim paulo ſuprà, Et ecce currus, & equites appropinquabant illi. R. Leui in comment. quia retinet me veſtis qua indutus ſum, ne gladius ſuper quē incúbo, poſſit me trāſuerberare.

שׁבר Frangere, Confringere, Cōterere, Emere, Statuere. Ieſah.14.5, שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה, contriuit Dominus

nus virgam impiorũ.Irme.28.13,שִׁבַּרְתָּ, confregisti.ב cũ pathách præter normam.Irme.49.35,שֹׁבֵר אֶת־קֶשֶׁת con-tero arcum.Gene.47.14,pro alimento quod ipsi שֹׁבְרִים emebant.Psal.147.3, qui sanat לִשְׁבוּרֵי לֵב contritos corde.Genes.19.8,לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת vt frangerent ostium. Et 41. 57, לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף vt emerent à Ioséph. Et sic אֶל est loco מִן.Vel series est, Et omnis terra venerunt in AEgyptũ vt emerent, ad Ioséph. i. venerunt ad Ioseph, vt emerent.Vtroque modo exponit R.D. in lib.ra.Priori, R. Selomóh:altero R.Abrahám in comment.& sic est hy pallage.Psal.10.15,שְׁבֹר contere. Iesah.55.1,שִׁבְרוּ emite. Irm.28.4,אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל conteram iugũ.Iiób 38.10, וָאֶשְׁבֹּר & statui illi decretum meũ vt non trãsgrediatur illud. Acsi dicat,Et pepigi cum illo pactũ,& statui &c. & dicitur שָׁבַר in hac significatione pacti,vt כָּרַת in significa tione בְּרִית fœderis. R.Abrahám,Cõtriui vim eius præcepto meo.R.Leui vt R.D. Psal.104.11,יִשְׁבְּרוּ, conterẽt (frangent) onagri sitim suam. Exod.12.46, Et os non תִשְׁבְּרוּ־בוֹ confringetis in eo.aut,ex eo,ב pro מִן. Et in nifhál, Iesah.14.29, נִשְׁבַּר fracta est virga. Iechez. 6.9, נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם cõtritus sum propter cor eorũ fornicãs. Non est verbũ actiuum transitiuũ,sed intransitiuũ,aut passiuum,secundũ R.D.Vnde in cõmen.exponit,Con tritus sum à corde illorum fornicãte, iuxta illud Genes.6.6,Et doluit in corde suo.1.Reg.22.49,נִשְׁבְּרָה con tritæ sunt naues.Scribitur cũ ה,& legitur sine ה.Potest enim legi נִשְׁבְּרָה fracta est naues.i.vnaquæque è nauibus.forsan enim nõ fuerũt fractæ vno itinere,sed fracta est vnaquæque seorsum.Tharghũ,fractæ sunt.Psa. 34.21,Vnum ex his non נִשְׁבָּרָה fractum est.Est præteritum,quia est longũ:sed Psal.51.19, Spiritus נִשְׁבָּרָה con-

tritus:eſt participiũ,quia eſt breue.Zecha.11.16,וְהַנִּשְׁבֶּרֶת & confractam non ſanabit. Ieſah. 61. 1, Vt alligarem לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב contritos corde.Ionáh 1.4, Et nauis putabat לְהִשָּׁבֵר frangi .i. nautæ putabant nauem frangi. ſicut Gene.41.56,Et omnis terra venit in AEgyptum.i. homines terræ,vt habes in Macór cal. Leuit. 6.28, Et vas &c. יִשָּׁבֵר conteretur. Pſal.34.15,Et arcus eorum תִּשָּׁבַרְנָה conterentur. ב cũ pathách præter normam:& ſic verſu 17,תִּשָּׁבַרְנָה confringentur. Et in pihél, Exo.9.25,וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבֵּר & omnem arboré agri cõtriuit. 1.Reg. 19.11,וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים & conterens petras. Exod.23.24, וְשַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר & confrigendo confringes. Et in hifhíl,Prouer. 11.26,Et benedictio capiti מַשְׁבִּיר vendentis. Ieſah.66.9, Nónne ego אַשְׁבִּיר adducam(ſub.mulierem) ad matricem,& parere faciã? fit verbum à מַשְׁבֵּר Vulua. Hamós 8.6, Et quiſquilias frumenti נַשְׁבִּיר vendemus. Et in hofhál, Irme.8.21, הָשְׁבָּרְתִּי contritus ſum. aut conteri iuſſus ſum. Nomen,שֵׁבֶר cum quinque punctis. Hamós 6.6,Super שֵׁבֶר contritione Ioſéph. Prouer. 17.19, quærit שֶׁבֶר contritionem. Et cũ ſex punctis,Gene.42, 1,quòd eſſet שֶׁבֶר eſca in AEgypto. Thren.4.10,בְּשֶׁבֶר in contritione.Et 3.47,וְהַשָּׁבֶר & contritio. Gene.44.2, Et argentum שִׁבְרוֹ eſcæ ſuæ. Iudic.7.15,Quũ audiſſet narrationem ſomnii וְאֶת־שִׁבְרוֹ & interpretationem eius. Iehoſ.7.5,vſque ad הַשְּׁבָרִים Sebarim.i.contritiones.Nomen eſt loci,ſic appellati,quòd ibi fuerint cõtriti. Iiób 41.16,מִשְּׁבָרִים cõtritionibus purgabuntur.i.p[illegible] cõtritionũ eius remouebitur peccatũ illorum. Alia forma, Irm.17.18,Et duplici שִׁבָּרוֹן contritione cõtere eos.

Et Vulua ſeu Matrix appellatur מַשְׁבֵּר,propter fractu ram mulieris,& dolores eius. 2. Reg.19.3, Quia vene-

runt filii vſque ad מַשְׁבֵּר vuluam. Et per tranſlationem dicuntur Fluctus maris מִשְׁבָּרִים, eo quod ſeſe conterant, quibus & dolores comparantur. Ionáh 2.4, Omnes מִשְׁבָּרֶיךָ contritiones tuæ, (quod exponens ait,) & fluctus tui ſuper me tranſierunt. Dum confringuntur fluctus maris illo æſtuante, & irato, dicũtur מִשְׁבָּרִים, inquit R.D. in lib. rad. & comment. Et per tranſlationẽ, 2.Semu.22.5, Quoniam circundederunt me מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת fluctus mortis. i. dolores: & ita eſt Pſal.18.5, Circundederunt me חֶבְלֵי־מָוֶת dolores mortis.

שָׂבַר Cum puncto in ſiniſtro cornu, Expectare, ſperare, Putare, opinari, arbitrari, Cogitare, conſiderare. Nechem.2.15, Et eram שֹׂבֵר בַּחוֹמָה conſiderans murũ. Vnde & apud Hebræos, Conſideratio, & opinio dicitur סְבָרָא aut שְׂבָרָא. Et in pihél, Pſal.119.166, שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ expectaui ſalutem tuã Domine. Eſtér 9.1, in die qua שִׂבְּרוּ arbitrabantur. putabant, opinabantur. R.Abrahám, expectabant, ſperabant. Ieſa.38.17, Non יְשַׂבְּרוּ expectabunt. Pſal.145.15, Oculi omnium אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ te expectant. in te ſperant. Nomẽ, שֶׂבֶר, Expectatio, ſpes. Pſal.146.5, שִׂבְרוֹ ſpes eius.

שָׁבַת Ceſſare, deſinere, quieſcere. Gene.2.3, Quia in ipſo שָׁבַת ceſſauit ab omni opere ſuo. Vel requieuit. & ita habet Tharghum, נָח. Ieſah.14.5, שָׁבַת ceſſauit exactor. Hoſe.7.4, יִשְׁבּוֹת ceſſabit à ciuitate. i. eſſe ciuitas. Gene.8.22, Et dies, & nox non יִשְׁבֹּתוּ ceſſabunt.

Et in nifhál, Ieſah.17.3, וְנִשְׁבַּת & ceſſabit munitio ab Ephráim. Et in hifhíl, Pſal.119.119, סִיגִים הִשְׁבַּתָּ (vt) ſcorias ceſſare feciſti omnes impios terræ. In סִיגִים deficit כ ſimilitudinis, inquit R.Abrahám. Ieſah.13.11, וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן זֵדִים & ceſſare faciam ſuperbiam ſuperborũ. Irme.

16.9,מַשְׁבִּית ceſſare facio.Pſal.8.3, לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב vt ceſſare facias inimicū.Ieſah.30.11,הַשְׁבִּיתוּ ceſſare facite.2.Reg. 23.11,וַיַּשְׁבֵּת & ceſſare faciet equos. Nomen,שַׁבָּת, Sabbatum, Requies,ceſſatio,hebdomada.inuenitur vtroque genere.Leu.25.6,וְהָיְתָה שַׁבַּת & erit ſabbatum(.i.requies)terræ. Ieſah.56.2, Cuſtodiens שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ ſabbatū ne polluat illud.Leu.23.15,שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת ſeptem ſabbata.i. hebdomadas dierū. Alia forma,Exo.16.23,שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ requies ſabbati ſancti. Alia item, cū ſex punctis, Prouerb.20.3, שֶׁבֶת quies à lite.Exo.21.19,Tantum שִׁבְתּוֹ ceſſationem eius dabit. Alia præterea. Ieſa.30.7,fortitudo eorū שֶׁבֶת ceſſatio. Alia poſtremo,מִשְׁבָּת.Thre. 1.7,Deriſerunt מִשְׁבַּתֶּהָ ceſſationes(requies)eius.

שָׁגַג Ignorare,aut ignoranter errare.Leuit.5.18,Super שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג errore eius quo errauit. aut pro ignorantia ſua qua ignorauit, hoc eſt pro peccato ſuæ ignorãtiæ. Pſal.119.67, Antequã humilier ego שֹׁגֵג erro. aut ignoranter pecco. Nume. 15. 24, factum eſt לִשְׁגָגָה per errorē. Alia forma,Iiób 19.4,Mecum morabitur מְשׁוּגָתִי error meus.aut ignorantia mea.Et hanách eſt loco literæ geminandæ.

שָׂגָא In hifhíl, Multiplicare, augere,magnificare. Iiób 12.23,מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם multiplicat gentes.Et 36. 26,Deus שַׂגִּיא magnus. habet pūctū in ſiniſtro cornu.

שָׂגַב Eſt רָמַם, Exaltare, eleuare, Effugere. Iiób 5.11, שָׂגְבוּ יֶשַׁע exaltati ſunt ad ſalutem.Deuter.2.37, adeo vt non fuerit ciuitas quæ שָׂגְבָה effugerit à nobis.

Et in nifhál, Ieſah.12.4, נִשְׂגָּב exaltatum eſt nomen eius.Et 26.5,Ciuitatē נִשְׂגָּבָה exaltatam humiliauit. Et in pihél,Pſal.91.13,אֲשַׂגְּבֵהוּ exaltabo illū. Ieſa.9.11, וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־צָרֵי רְצִין & exaltabit Dominus hoſtes Reſin. Et in hifhíl,Iiób 36.22,Ecce Deus יַשְׂגִּיב exaltabit.aut exal

tare faciet.i.eruet.R.Abra.exaltabit,ſub.te. Et in puhál, Prou.29.25,יְשֻׂגָּב exaltabitur. Nomé,מִשְׂגָּב, Exaltatio,eleuatio,Refugium.i.locus eleuatus.Ieſah.25.12, מִשְׂגַּב eleuationem murorū.Pſal.9.10,Et erit Dominus מִשְׂגָּב exaltatio.Et 46.8,מִשְׂגָּב לָנוּ exaltatio nobis Deus. Irme.48.1, Pudore ſuffuſa eſt quæ eſt in הַמִּשְׂגָּב exaltatione.i.quæ ſita eſt in excelſo.locutio abbreuiata:nam verbū eſt fœmineum,& nomen maſculeū:idcirco non bene cohærent niſi aliquid ſubaudiatur. Vel dic quòd eſt nomen vrbis ſecundum R.D. in cōment.i. ciuitas Miſgáb.Pſal.94.22,Et fuit mihi Dominus לְמִשְׂגָּב in refugium.aut exaltationem.

שָׁגָה Errare,Ignorare, & per ignorantiam peccare. Iiób 6.24,וּמַה־שָּׁגִיתִי & in quo errauerim intelligere facite me.Ieche.45.20,A viro שֹׁגֶה errante.Pſal. 119.118,Calcaſti omnes שׁוֹגִים errantes ab inſtitutis tuis. Prouerb.19.27,לִשְׁגּוֹת vt erres ab eloquiis ſcientiæ.Et 5. 19,Et in amore eius תִּשְׁגֶּה errabis(aut erres)iugiter. Alii,delectes te.R.Himmanuél in Pſal.7,delecteris,iocūderis,complaceas.Et 20,& vt quid תִשְׁגֶּה errabis (pro erras)in aliena? R.Moſéh,(& ante illum R. Abrahám in cóm.)exponit,In amore eius errabis iugiter.acſi dicat, Reputes te tanquā errantē,ſi iugiter in illius amore te occupaueris. Nimia enim occupatio in illius amore, remouet hominem à Diuino cultu:& quanto magis in amore alienæ?R.Ionáh exponit, Et in amore illius delecteris,aut occupes te.Iechez.34.6,יִשְׁגּוּ errabunt oues meæ. Et in hif híl,Deuter.27.18,Maledictus מַשְׁגֶּה עִוֵּר qui errare facit cæcū in via.Iiób 12.16,errans,וּמַשְׁגֶּה & errare faciens. Nomen,cum א vice ה, Pſalm.19.13, שְׁגִיאוֹת errores(ignorantias)quis intelliget? Alia for-

ma,Gene.43.12,Si forte מִשְׁגֶּה הוּא error esset. Alia itē, Psal.7.1,שִׁגָּיוֹן Sighaión Dauidi, quod cecinit Domino &c.R.D.in commen.שִׁגָּיוֹן est species הַנִּגּוּן psalmodiæ. Tharghū, Interpretatio legis Dauidi &c. Menachém (inquit R.Selomóh)dixit esse nomen cantus,sic appel lati ab instrumēto quo canebatur.Doctores Hebræorū deducūt à שָׁגָה errare:quia scilicet errauit,dicēs canticū super ruina Saúl,Locutus est autē Dauid &c.2.Sem.22. 2.Sed quantū attinet ad sensum Psalmi,loquitur de oc cupationibus gentiū,dicēs,Dominus iudicat populos. Vnde שִׁגָּיוֹן est occupatio,aut studiū:& loquitur de studio Isbibenób qui venit aduersus illū. Vel, super errore:quia dixit Domino quòd traderet eum Saúl in manu inimici : aut quia abscidit pallii illius extremitatē. R.Abrahám in cōmen.Sunt qui exponunt delectatio, vt suprà Prou.5.19.Alii exponunt,error.Et rectū est in oculis meis vt sit, super genus carminis, cuius principiū est שִׁגָּיוֹן. R.Himma.in cōm.Radix שִׁגָּיוֹן est à שָׁגָה sicut הִגָּיוֹן à הָגָה,& כִּלָּיוֹן à כָּלָה:& est lætitia,iucunditas,cōplacentia,vt suprà Prouer.5.19,Dicitur ergo שִׁגָּיוֹן,quia psalmus iste erat illi delectabilis, & iucundus, & plenus lætitia.Eodem modo exponit R.Ionáh.Sic etiam exponunt illud Chab.3. 1, Oratio Chabbacúc prophetæ super שִׁגְיֹנוֹת,quāquam hoc est plurale,& fœmineū.

שָׂגָה Cum puncto in sinistro cornu,est שָׂגָא,Multiplicare,augere, crescere. Iiób 8.7, יִשְׂגֶּה crescet (multiplicabitur)valde.Et cum א vice ה,Iiób 8.11, יִשְׂגֶּא crescet pratum absque aqua? Et in hifhíl, Psal.73.12, הִשְׂגּוּ־חָיִל multiplicauerūt diuitias. Et verbū geminatū in pihél, Iesa.17.11,In die plātationis tuæ תְּשַׂגְשֵׂגִי cre sces.multiplicaberis.sic R.D.in cōm.& lib.rad.Vel se-

cūdū R. Abrahám, trāsitiue, crescere facies eā. sub. cito. R. Selo. Iucūdaberis in abominationibus AEgyptiorū.

שגח Aspicere, respicere cum consideratione. Inuenitur solum in hifhíl, Psal. 33.14, הִשְׁגִּיחַ respexit super omnes &c. Cant. 2.9, מַשְׁגִּיחַ respiciens è fenestris.

שגל Coire, rem habere. Vnde ab actu coniugii, vocatur שֵׁגָל, Coniunx. Psal. 45.10, Stetit שֵׁגָל coniunx ad dexteram tuā. Et verbum in cal. Deuter. 28. 30, Vxorem desponsabis, & vir alius יִשְׁגָּלֶנָּה rem habebit cum illa. In margine scribitur יִשְׁכָּבֶנָּה dormiet. Et in nifhál, Iesa. 13.16, Et vxores eorum תִּשָּׁגַלְנָה subigentur. Et in puhál, Irm. 3.2, Vbi non שֻׁגַּלְתְּ subagitata fuisti?

שגע In pihél, Insanire, aut insanū esse præ se ferre. Deuter. 28.34, Et eris מְשֻׁגָּע stupefactus à visione oculorū tuorum. Irme. 29.26, omni viro מְשֻׁגָּע furioso. insano effecto, stupefacto. Et in hithpahál, 1. Sem. 21.14, virum מִשְׁתַּגֵּעַ insanientē. Et 15, לְהִשְׁתַּגֵּעַ vt insaniat coram me. Nomen, שִׁגָּעוֹן, Insania, dementia, amentia, furor. Deuter. 28.28, percutiat te Dominus בְּשִׁגָּעוֹן insania. 2. Reg. 9.20, Quia בְשִׁגָּעוֹן insane graditur.

שגר Vnde שֶׁגֶר. Et in regimine, שְׁגַר. vel absolutum est שְׁגַר vt דְּבַר, Primitiuū, Primogenitū, Emissio, Abortiuus fœtus. Deuter. 7.13, שְׁגַר אֲלָפֶיךָ primitiuum boum tuorum. vel emissio. i. quod primo emittitur, & eiicitur. i. primogenitum. Exo. 13.12, וְכָל־פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה & omnem apertionē, emissionem animalis. i. Et quicquid primo aperit vuluā. R. Selomóh שֶׁגֶב exponit נֵפֶל abortiuū quod emittit mater sua non in suo tempore. Nam de primogenito quod suo tempore emittitur, iam dixerat, Et omnē פֶּטֶר רֶחֶם apertionem vuluæ. i. primogenitū. Sed suprà Deute. 7, accipitur pro primo-

geni to quod ſuo tempore emittitur. Secundum R. Abrahám, שֶׁגֶר eſt inſtar אֶרֶץ, quod non mutatur in regimine: שְׁגַר vero ſuprà citatum, eſt dictio extranea.

שַׁד Mamma, Vber. Thren. 4.3, Etiam ſerpentes eduxerunt שַׁד mammã. Duale, Gene. 49.25, Benedictionibus שָׁדַיִם vberum, & vuluæ. Hoſe. 9. 13, וְשָׁדַיִם צֹמְקִים & vbera arentia. Canti. 1.13, Inter שָׁדַי vbera mea. Ieche. 23.3, Ibi fracta ſunt שְׁדֵיהֶן vbera illarum. rectũ eſt vt prædictorum radix ſit שָׁדָה, ſicut אָב eſt אָבָה, & צַו eſt צָוָה, & תַו eſt תָּוָה. Altera ſignificatio, שֵׁד, Dæmon, ſpiritus malus. Deute. 32.17, לַשֵּׁדִים dæmoniis.

שָׁדַד Eſt גָּזַל, Rapere, ſpoliare, diripere, populari, prædari: & אִבַּד, Perdere, deſtruere, vaſtare. Iechez. 32.12, וְשָׁדְדוּ אֶת־גְּאוֹן מִצְרַיִם & perdent (vaſtabunt) ſuperbiã AEgypti. Irm. 49.28, וְשָׁדְדוּ & vaſtate (diripite) filios Orientis. Eſt imperatiuum perfectũ ex cal. Simile habes in חֲרַב, & מְשַׁךְ. & ita ש legendum eſt cum camés chathéph ad differentiã præteriti. Pſal. 17.9, שַׁדּוּנִי vaſtauerunt me. Ieſah. 16.4, A facie שׁוֹדֵד vaſtantis. aut diripiẽtis. Et 33.1, Væ שׁוֹדֵד diripienti, & tu non שָׁדוּד direptus ſub. eris. Hobadiáh 5, Si שֹׁדְדֵי לַיְלָה prædones noctis. i. nocturni. Micháh 2.4, שָׁדוֹד נְשַׁדֻּנוּ vaſtando vaſtati ſumus. Pſal. 91. 6, A morſu qui יָשׁוּד vaſtabit meridie. Suréc eſt loco chólem, inquit R.D. in lib. rad. & Michlól, ſicut in יֵרוֹן. Idem R. Abrahám in cóment. Et ſubauditur אֲשֶׁר. Tharghum, ab vlcere angeli mortis qui vaſtat in die. Et in pihél, Prouerb. 19.26, מְשַׁדֶּד־אָב qui diripit patrem, fugabit matrem. Et in pohél, Hoſe. 10.2, יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם vaſtabit ſtatuas eorũ. Irme. 5.6, Lupus veſperarum (.i. veſpertinus) יְשָׁדְדֵם vaſtabit eos. Proue. 11.3, וְשָׁדֵּם perdet eos. Scribitur cũ ו, & legitur cum י, יְשָׁדֵּם, & ſic eſt futurum.

futurũ. Et in puhál, Iesah.15.1, Nocte שֻׁדַּד vastatus est Har. Irm.4.20, שֻׁדְּדָה vastata est omnis terra. Et ש cũ camés chatéph, ait R.D. in li.ra. & cõm. Nachũ 3.7, שָׁדְּדָה vastata est. Et in hofhál, Hos.10.15, Et omnes munitiones tuæ יוּשַּׁד vastabitur, pro vastabũtur. Vel, omnes munitiones, pro quælibet munitionũ. Et est cũ ו, & daghés. Substantiuũ, & tóar eadem forma, cum cholé instar חֹם à חָמַם, & sic שֹׁד, Vastatio, perditio, direptio, præda, & Vastator. Iesa.16.4, Consumptus est שֹׁד vastator. Hose.7.13, שֹׁד vastitas eis. Iiób 5.21, מִשּׁוֹד à vastitate. Significat & Mammillam, Mammã, Vber. Iesa.60.16, וְשֹׁד & mammillam regum suges. Aut intransitiue, Et mammilla regũ lactaberis.i. deliciis. Idẽ R. Abrahám exponẽs שֹׁד vbere. species enim nominũ variantur. Idẽ R. Selomóh. Iiób 24.9, rapient מִשֹּׁד ab vbere pupillũ.i. ab vbere matris suæ. aut ab vbere.i. à sua delectatione. Potest exponi secundũ priorẽ significantiam, à præda. i. propter multitudinem prædæ quã faciunt, etiam pupillũ rapient, inquit R.D. in lib.rad. & R. Leui. Vel secundum R. Ioséph, Rapient à præda.i. vt nullus possit eũ amplius prædari, quum ipsi rapuerint illi omnia. Tharghũ, à præda. לְשַׁד, & לְשַׁדִּי vide in לָשַׁד. quanquam R. Iehudáh adduxerit illa in hac radice. Et bonũ est vt sint ex hac radice secundũ significantiam שד vber &c.

Aliud, שַׁדַּי, Omnipotens, Fortis, Victor. Et י est loco literæ geminandæ, hoc est alterius ד. Et est tóar, & dicitur tam de Deo quàm de aliis, secundũ Hannaghíd. Gene.17.1, Ego Deus שַׁדַּי omnipotens. Iiób 22.25, Eritque שַׁדַּי Omnipotens munitio (vel fortitudo) tua. aut aurum tuũ. Hannaghíd exponit, Eritque forte aurum tuũ, sicut dixit, Et argẽtum fortitudines tibi. R. Ionáh,

Eritque multa, ac fortis ſubſtantia tua. Ex hac radice eſt שָׂרָה, Honorabilis, ſecundum R. Dauid. Alii dicũt eſſe muſicum inſtrumentũ. Alii exponunt pulchram mulierẽ captam in prælio, quaſi שְׁדוּדָה prædata, rapta. Et rectũ eſt (inquit) vt fuerit inſtrumentum muſicũ, & ita exponunt doctores noſtri. Eccleſi. 2. 8, Et feci mihi cantores, &c. שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת muſica inſtrumenta. R. Abrahám, mulierẽ, & mulieres captas &c. R. Selomóh, currum & currus: aut quadrigã & quadrigas. ſub. opertas.

שָׂדַד Eſt arato agro, eundo per agrum contundere glebas, ſiue offringere. In pihél tãtum legitur. Hoſe. 10. 12, Arabit Iehudáh, יְשַׂדֶּד לוֹ offringet glebas ſibi Iahacób. Iiób 39. 13, Si יְשַׂדֵּד עֲמָקִים contundet (offringet) glebas vallium poſt te. R. D. in lib. rad. arabit agros vallium. Ieſah. 28. 24, וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ & cõtũdet terrã ſuam. i. glebas terræ ſuæ. Hinc dicuntur & שִׂדִּים, Agri quorum glebæ contuſæ ſunt. Gene. 14. 3, in valle הַשִּׂדִּים agrorum proſciſſorum. Tharghum, חַקְלַיָּא agrorũ. Secundum R. Selomóh, eſt nomen proprium illius vallis, à multitudine agrorum ſic appellatæ. Vide שׂוּר.

שָׂדֶה Ager, terra, regio. Geneſ. 25. 27, Vir שָׂדֶה agri. i. agricola. Leuit. 27. 22, מִשְּׂדֵה de agro. Gene. 23. 9, in extremitate שָׂדֵהוּ agri ſui. Plurale, שָׂדִים. & in regimine, Ieſah. 32. 12, Super שְׂדֵי־חֶמֶר agros deſiderii. i. deſiderabiles. Fœmineum, Exod. 8. 13, וּמִן־הַשָּׂדֹת & de agris. 1. Semu. 8. 14, וְאֶת־שְׂדוֹתֵיכֶם & agros veſtros.

שָׂדַם Vnde שְׁדֵמָה, Aruũ, ager ſatiuus: גֶּפֶן, Vitis, Hærba arida. Ieſa. 37. 27, וּשְׁדֵמָה & hærba percuſſa ariditate antequam ſit ſeges. eſt ſicut וּשְׁדֵפָה. מ enim & פ ſunt eiuſdem exitus: & ſic eſt ſcriptum 2. Reg. 19. 26, וּשְׁדֵפָה & hærba percuſſa ariditate, antequam ſit ſeges,

vt exponit R.D.in cōment. Chab.3.17, וּשְׁדֵמוֹת & arua non fecit(pro fecerunt)cibum. Irme.31.40, Et omnes הַשְּׁדֵמוֹת regiones.Vel, & omnia campeſtria,vt R.Selomóh: aut omnes planities. Et ſcribitur cū ר, & legitur cum ד,inquit R.D. in cōment. Ieſah.16.8, שַׁדְמוֹת vites Cheſbón deſolata eſt.pro deſolatæ ſunt. Vel,vnaquæque vitis:aut vnūquodque aruum.vtroque modo exponit R.D.in lib.rad.Et in cōmen.vites. R.Selomóh, agri frugum. 2.Reg.23.4,בְּשַׁדְמוֹת in campeſtribus Chidrón. Deuter.32.32, וּמִשַּׁדְמֹת & de vitibus Hamoráh.ſic etiam R.Abrahám. R.Selomóh,de aruis frugiferis.

שדף Vnde שִׁדָּפוֹן, Percuſſio ſementis vento Orientali ingrediente ſpicas adeo vt non perficiat ſuá maturitatem.1.Reg.8.37,Peſtis cū fuerit,שִׁדָּפוֹן percuſſio ſegetum.aut ariditas. וּשְׁדֵפָה habes in שָׁדַם. Et Gene.41.27,Et ſeptē ſpicæ inanes שְׁדֻפוֹת arefactæ.Et ſic 6.

שׂרר Eſt vt סָרַר. Inde שָׂרְרוֹת,Vide סָרַר.

שֶׂה Cum ſex punctis,& in regimine cum ſeri,in vtroque genere,eſt Paruus tam ouiū quàm caprarum, Agnus,& etiā hœdus.pro quo Tharghum frequentius habet אִימַּר,aut אִימְּרָא.Geneſ.30.32, remouendo inde omnem שֶׂה agnū, hœdúmque pūctis reſperſum paruis. Exo.12.5,שֶׂה תָמִים agnus immaculatus anniculus. Deuter.14.4,שֵׂה agnus ouium,וְשֵׂה & hœdus caprarū.Irm. 50.17,שֶׂה פְזוּרָה pecus diſperſum Iſraél.Iechez.34.20, Et iudicabo inter שֶׂה בִרְיָה וּבֵין שֶׂה רָזָה pecus pingue , & inter pecus macilentum.Deute.22.1,אֶת־שֵׂיוֹ agnum eius. 1.Semu.14.34,שֵׂיֵהוּ agnum ſuum.

שָׂהֵד Teſtis.Iiob 16.19, וְשָׂהֲדִי & teſtis meus in excelſis.ש eſt cum camés lato,quod ſecundum normam debuerat eſſe cū camés chathéph:& quia verſum

est in camés latum, ה est cum chathéph pathách.

שֹׁהַם Onyx, lapis pretiosus candorem habens vnguis humani. Exo.25.7, Lapides שֹׁהַם onychis. Iiób 28.16, בְּשֹׁהַם יָקָר, cum onyche pretioso.

שָׂהַר Vnde שַׂהֲרֹון, Lunula. Nam Tharghum, pro יָרֵחַ luna, habet שַׂהֲרָא. Iudic.8.21, Et tulit הַשַּׂהֲרֹנִים lunulas. Sic Iesah.3.18.

שׁוֹא Clamare, eleuare vocem, Tumultum facere. Vnde תְּשׁוּאָה, Desolatio, tumultus. Iiób 36.29, תְּשֻׁאוֹת tumultus vmbraculi eius. Et 39.10, תְּשֻׁאוֹת tumultus (sonitus) exactoris nō audiet. Zecha.4.7, תְּשֻׁאוֹת cum clamoribus, Gratia gratia illi. Vel cum turbis, & multitudine populi: & dicet populus, Gratia gratia illi. lapidi scilicet primo. R. Abrahám, clamoribus. R. Selomóh, sonitu magno. שָׁוְא Vide in שָׁוָה.

שׁוֹאָה Vide שֹׁאָה.

שׁוּב Reuerti, redire, cóuerti, Auerti, Rebellare, Resipiscere, pœnitentiam agere, Reddere, retribuere, Respondere, Reducere, Quiescere, Habitare, Eruere, liberare. 1.Semu. 26.25, שָׁב reuersus est in locum suum. Nachum 2.2, quia שָׁב יְהוָה אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב conuertit (vel quiescere fecit) Dominus superbiam Iahacób. est enim (ait R. Ionáh) verbum transitiuū. R. Iehudáh exponit, quiescere fecit gloriam Iahacób. i. Israél, cuius gloria est Ierusaláim. Tempore enim Chizchiiáhu, mortuo Sancheríb, rediit gloria Iahacób sicuti fuerat. R. Abrahám, redire fecit. Tharghum, redire fecit fortitudinem suam ad Iahacób. Iiób 42.10, & Dominus שָׁב אֶת־שְׁבִית אִיּוֹב auertit captiuitatē Iiob. R. Abrahám, Dominus conuertit (aut auertit) captiuitatem Iiób. fuerat enim captiuus in manu Sathán, & eduxit illum de potestate illius. R. Mo-

ſéh, Redire fecit captiuitatem Iiób .i. ea quæ Sabæi & Chaldæi abſtulerant, boues, aſinos, camelos, pueróſque cuſtodes. Deus enim, orante Iiób pro amicis, miſit illis in cor vt omnia ad illum reducerent. R. Abrahám Peruſól, Dominus reduxit captiuitatem Iiób, tum ob illius iuſtitiá, tum quia pro amicis precatus eſt, qui probris & contumeliis illum affecerant. Sephan. 2.7, וְשָׁב שְׁבוּתָם & conuertet (redire faciet) captiuitatem eorum. Vel, quieſcere faciet, ſecundum R. Iehudáh. quod improbat R. Ionáh: quia non eſt rectű quòd propheta dixerit, Et tranquillam reddet captiuitatẽ, & quieſcere faciet ab afflictionibus ſuis: niſi etiá redire faciat captiuitatem ad locum ſuű: quia captiuitas nõ quieſcet extra terrá ſuá, quanuis ſit in magnis deliciis. Et quod ſcripſit R. Iehudáh eſt rectű, videlicet quòd omne verbű in cal ſignificans redire, cõuerti &c. eſt verbű intranſitiuum, & ne vnum quidem eſt trãſitiuum. Nec obſtat illud Ieche. 47.7, בְּשׁוּבֵנִי dum vertiſſem me &c. vt ſcripſit R. Ionáh: quia etiam hoc eſt verbum intranſitiuum, quanquam pronomen ſit adſcriptum cum נ & י, quia cum macór iungitur non modo pronomen paſſiuum, verűetiam actiuum, vt Cant. 5.6, בְּדַבְּרוֹ dum loqueretur ipſe. Exod. 19.9, בְּדַבְּרִי dű loquerer ego tecű, & idgenus multa. Hactenus R.D. in lib. ra. Pſal. 85.2, שַׁבְתָּ שְׁבוּת auertiſti (aut reduxiſti) captiuitatem Iahacób. Eſt verbum tranſitiuum, inquit R.D. in cõment. vt ſit, redire feciſti. Et ſunt qui dicunt quòd non eſt verbum tranſitiuum in cal in hac radice & ſignificantia: vnde exponunt, requieſcere feciſti (cuius opinionis fuit R. Iehudáh Chiúg) éſtque ſenſus, requieſcere feciſti ab afflictionibus captiuitatis. Tharghum, Redire feciſti ca-

ptiuitatem domus Iahacób. Psal.23.6, וְשַׁבְתִּי &(pro vt)
requiescam in domo Domini .i. vt iugiter ambulem
&c.vel,& reuertar.vtroque modo exponit R.D.in lib.
rad. Et in cóment.requiescam, aut habitabo. & sic R.
Abrahám.Et longũ,Eccles.4.1,וְשַׁבְתִּי, & cõuersus sum.
Irme.11.10, שָׁבוּ reuersi sunt. Nume.14.43, שַׁבְתֶּם auersi
estis.Estér 2.14,שָׁבָה reuersa est. Et cum ת loco ה,secun
dum R.Abrahám & R.Dauid. Ieche.46.17,וְשָׁבַת & re-
uertetur.2.Reg.9.18,& non שָׁב reuertitur. Iesah.59.20,
וּלְשָׁבֵי & cõuersis à præuaricatione . Gen.18.10, שׁוֹב אָשׁוּב
reuertendo reuertar ad vos. Iesah.52.8.בְּשׁוּב dum con-
uerterit Dominus Siión. Vel,dum requiescere fecerit.
R.D.in commen. quum reuersus fuerit Dominus ad
Siión.2.Paralip.36.13.מִשּׁוּב ne reuerteretur. Irme.31.19,
postquam שׁוּבִי conuersus sum . Exod.4.19,vade,שֻׁב re-
uertere. Psal.85.5,שׁוּבֵנוּ cõuerte nos. Nume.10.36,שׁוּבָה
reuertere Domine.Irme.3.12,שֻׁבָה reuertere rebellis Is
raél. Gene.43.13,שׁוּבוּ redite. Psal.116.7,שׁוּבִי, conuertere
anima mea . Ruth 1. 8, שֹׁבְנָה reuertimini vnaquæque.
Zechar.6.1,וָאָשֻׁב & conuersus sum.Et 5.1,וָאָשׁוּב.Genes.
30.31,אָשׁוּבָה reuertar.2.Semu.15.8,si יָשׁוֹב יְשִׁיבֵנִי reducen-
do reduxerit me Dominus.Scribitur יָשִׁיב ad denotan-
dum duplicem esse lectionem:priorem ex cal,alteram
ex hifhíl,eodem tamen sensu. Iesa.12.1, יָשֹׁב conuerte-
tur.1.Sem.20.5,& ego יָשֹׁב־אֵשֵׁב reuertar,sedebo cum re-
ge: vt citatur à nonnullis. potest esse & à יָשַׁב, sedendo
sedebo. Irme.8.4, num יָשׁוּב וְלֹא־יָשׁוּב auertetur, & non
conuertetur? Vel,Si reuersus fuerit(ipse ad benefacien
dum)non auertetur? sub. Deus ab ira furoris sui con-
tra eos.Et hæc placet. 2.Reg. 20.10, sed יָשׁוּב reuertatur
vmbra.Genes.42.24, וַיָּשָׁב & reuersus est. Et 15.16,יָשׁוּבוּ

reuertentur huc. Iudic.2.19,mortuo iudice יָשֻׁבוּ reuertentur. Iesah.35.10,יְשֻׁבוּן reuertentur.2.Paralip.7.18,& si תְּשׁוּבוּן reuersi fueritis vos. Iechez.35.9, & ciuitates tuæ non תָשֹׁבְנָה,id est תָּשֹׁבְנָה reuertētur,scilicet ad antiquitatem suam,inquit R.D.in lib.rad.& cōment.Scribitur cum י,quia potest etiam deduci à יָשַׁב,quod est habitare, ait idem in cōment. vt sit, non habitabuntur.

Et in hifhíl, Genes.14.16,וַיָּשֶׁב הֵשִׁיב & substantiam eius reduxit. 2.Semu.16.8,הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְהוָה כֹּל דְּמֵי reddidit tibi Dominus omnes sanguines domus Saúl.Malachi 2.6, וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֺן & multos auertit ab iniquitate. 1. Reg. 13.20, qui הֱשִׁיבוֹ reduxerat eum. Thren.1.13, הֱשִׁיבַנִי redire fecit me retrorsum . pathách ponitur vice seri, inquit R.D. in Michlól. Et sic Ruth 1.21, הֱשִׁיבַנִי. Psal. 85.4, הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ retraxisti, ne irasceretur, furorē tuum.i.retraxisti furorem tuum ne irasceretur.חֲרוֹן est macór,inquit R.Dauid & R.Abrahám.Vel secundum R.Selomóh,Retraxisti teipsum ab ira furoris tui. Nume.22.8, וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם דָּבָר & respondebo vobis verbum. Zechar.13.7,וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי, & reducam manum meā.1.Sem. 6.17,quos הֵשִׁיבוּ reddiderunt.Et 21,הֵשִׁבוּ reduxerunt.Itē 8, & vasa aurea quæ הֲשֵׁבֹתֶם reddidistis ei pro delicto.i. elargiti estis. Munus enim est retributio bona. Iesah. 38.8, ecce ego מֵשִׁיב אֶת־צֵל redire facio vmbram. Genes. 38.29,& fuit כְּמֵשִׁיב יָדוֹ sicut retrahens manū suam. participium pro macór,id est quū retraxisset manum suā. & ita habet Tharghū. Ruth 4.14,& erit tibi לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ pro quiescere faciente animā. Vel ponitur pro macór, vt sit,vt quiescere faciat animā.Tharghum,ad confirmandam(aut viuificandam)animam. Iesah.28.6, & in fortitudinē, מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעְרָה retrahere facientes præ-

lium ad portam.i. & erit Deus populo ſuo in fortitudinem,& eius fortitudine ſuperatis hoſtibus redire facient ad eos prælium vſque ad portam ciuitatum illorum munitas. Pſal.19.8,מְשִׁיבַת נָפֶשׁ conuertens animã. Iiób 9.18,non ſinet me הָשֵׁב requieſcere ſpiritus meus. 2.Semu. 3.11, & non potuit vltra לְהָשִׁיב אֶת־אַבְנֵר דָּבָר reſpondere ipſi Abnér verbum.Iudic.19.3,לַהֲשִׁיבוֹ vt redire faceret illam.Scribitur ſine ה,quia duplex eſt lectio, לַהֲשִׁיבָהּ vt redire faceret illam:altera,לַהֲשִׁיבוֹ vt redderet ſeipſum illi.i. vt reconciliaret ſe cum illa. Geneſ.20.7, הָשֵׁב אֵשֶׁת־הָאִישׁ redde vxorem viri. Exo.4.7, הָשֵׁב יָדְךָ reduc(retrahe)manum tuam. Pſal.35.17,הָשִׁיבָה נַפְשִׁי, erue animam meam. 1.Reg. 22. 26, וַהֲשִׁיבֵהוּ & reduc illum. Gene.37.14,וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר & reſponde mihi verbum.Caret י coniugationis. Deute.32.41,אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי, reddam vltioné hoſtibus meis.Iehoſ.14.7,וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר, & reſpódi illi verbũ.Gene.14.16,וַיָּשֶׁב & reduxit. Ieche.47.1,וַיְשִׁבֵנִי, & redire fecit me. Geneſ.24.8,ne תָּשֵׁב reducas illuc.Et 43.21, וַנָּשֶׁב & reduximus(retulimus)illud in manu noſtra.1.Semu.17.30,וַיְשִׁבֻהוּ, & retulerũt ei populus ré.Iiób 20.10,תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ, reddent rapinam eius. Et in hofhál, Gene.42.28,הוּשַׁב redditum eſt argẽtum meũ. Et in pohél,require nonnulla præterita,participia,& macór, in שֹׁבֵב,quæ poſſũt eſſe ex hac radice. Irm.50.19,וְשֹׁבַבְתִּי, & redire faciam.Et 8.5,מַדּוּעַ שׁוֹבְבָה, cur rebellauit populus iſte Ieruſaláim? Et tranſitiuũ in tertium,Ieſah.47.10,& ſcientia tua ipſa שׁוֹבְבָתֶךְ rebellare fecit te. Et 58.12, מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת reuerti(redire) faciens ſemitas ad habitandum. Iechez.38.8,ad terram מְשׁוֹבֶבֶת ereptam à gladio. ſub.gentium,inquit R.D.in lib.rad.Vel,contritã gladio,vt idem in cóm. Pſal.23.3, נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב animã meam conuertet.

conuertet.i.redire faciet ad viam bonam. R.D.in lib. rad.Vel requieſcere faciet: vt exponit idem in cōmen. R.Abrahā & R.Selomóh, redire faciet ad antiquitatē ſuam.Pſal.60.3,תְּשׁוֹבֵב לָנוּ, reuerteris ad nos. Tóar,Ieſah.57.17,שׁוֹבָב rebellis. Irme.3.14, filii שׁוֹבָבִים rebelles. Et 31.22,filia הַשּׁוֹבֵבָה rebellis. Alia forma,præpoſito מ, Irme.3.12,מְשֻׁבָה rebellis Iſraél. Nomen eadē forma, מְשׁוּבָה,Auerſio,rebellio,Requies.Irme.8.5,cur rebellauit populus iſte Ieruſaláim מְשֻׁבָה נִצַּחַת rebellione forti? dura. Proue.1.32,quia מְשׁוּבַת פְּתָיִם auerſio(rebellio)ſimplicium occîdet eos. R.Dauid,rebellio,aut requies. R. Abrahám, Requies ſimplicium occîdet eos: quia dum ſunt in quiete,faciunt impietatem.ſic R.Leui.R.Himmanuél,quia rebellio.i.via mala quam tenent,eſt cauſa occiſionis eorum. Hoſe. 14.5, ſanabo מְשׁוּבָתָם rebellionem eorum. R.Abrahám,Hæc dictio dicitur in vituperium in tota Scriptura . Et eſt in anima, ſicut infirmitas in corpore: propterea dixit ſanabo. Et 11.7, & populus meus ſuſpenſi ſunt לִמְשׁוּבָתִי propter rebellionem contra me. aut in me.i.propter rebellionē quam faciunt populus meus,in me ſuſpēſi ſunt in anguſtiis, aut afflictionibus:neſciunt quò ſe vertant pro auxilio. Et י non eſt ſignum pronominis actiui.& ſic Ieſah.56, 7, & lætificaui eos in domo תְּפִלָּתִי orationis meæ.i. vbi mihi ſit oratio.Idem in cōment.Suſpenſi ſunt inter afflictionem & reſpirationē:quia interdum affliguntur, nonnunquam reſpirāt,propter rebellionem quam faciunt in me: qui, niſi eſſent rebelles, iugiter eſſent in reſpiratione. R.Selomóh,ad conuerſionem.i.quando prophetæ docent illos vt ad me cōuertantur,ac redeāt, ipſi ſunt ſuſpenſi vtrum debeant conuerti, nécne. Sed

nos non inuenimus מְשׁוּבָה nisi in vituperiũ. R. Ioseph, Et populi mei suspensi. i. dubii sunt in præceptis meis, quanquam sunt eis nota : sed vt rebellent contra me, hoc faciunt. Alia forma, שׁוּבָה, Requies. Iesah. 30. 15, בְּשׁוּבָה וָנַחַת in requie, & quiete seruabimini. Alia præterea præposito ת, תְּשׁוּבָה, Conuersio, pœnitentia, Reuersio, Responsio. 2. Semu. 11. 1, & fuit, לִתְשׁוּבַת in reuersione anni. i. in fine anni, quádo sol reuertitur ad punctum à quo incœperat. Iiób 21. 34, וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם & in respõsionibus vestris remansit præuaricatio. Alia postremo, Psal. 126. 1, quum reduxit Dominus שִׁיבַת reuersionem Siión. i. illos qui reuersi sunt ad Siión, quod est vt תְּשׁוּבָה. R. D. in cõment. Idem R. Abrahám. & est sicut קִימָה à קום. Tharghum & R. Selomoh, captiuitatem.

שׂוּב Canescere. 1. Semu. 12. 2, senui, וְשַׂבְתִּי & canui. Tóar, Iiób 15. 10, etiam שָׂב canus, etiam decrepitus est inter nos. Nomen, שֵׂב, Canities. 1. Reg. 14. 4, quia oculi eius caligauerant מִשֵּׂיבוֹ propter canitiem eius. Et cũ ה fœmineo, Deut. 32. 25, cũ viro שֵׂיבָה canitiei. i. cano. Gen. 15. 15, sepelieris בְּשֵׂיבָה טוֹבָה in senectute bona. Ruth 4. 14, & ad alẽdum אֶת־שֵׂיבָתֵךְ canitiẽ tuam.

שׂוּד Linire, Incrustare calce. Deuter. 27. 4, וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד & linies eos calce. Iesa. 33. 12, & erunt populi (táquã) incẽdia שִׂיד calcis. i. repéte delebũtur per manũ angeli. R. Abra. Hamós 2. 1, eo quód cõbussit ossa regis Edõ לַשִּׂיד in calcẽ. i. vt cóburunt calcẽ. vel in calcẽ, hoc est posuit Ephráim loco calcis quo liniútur parietes, in vindictam & contemptum. Et ita exponit Tharghum. Et sunt qui exponunt illud Genes. 14. 3, in valle הַשִּׂדִּים calcium: à calce prædicta. & daghés est loco hannách, sicut in צִיִּים pro צִיצִים, vt suo loco dictum est. Et sic nõ-

nulli putãt esse ex hac radice illud Iiób 13.27, בַּסֵּר, quod habes in סוּר.

שָׁוָה AEquare, adæquare, æquale esse, Prodesse, Ponere, proponere. Iiób 33.27, & non שָׁוָה לִי profuit mihi. sub. illud quod feci: quia nullũ ex malis operibus emolumentũ cõsecutus sum: modo agnosco quòd illa quæ feci vana sunt. Vel, & non æquale fuit mihi. i. non recepi pro meis peccatis æqualia. Thargũ, Et nõ fuit æquum mihi. R. Moséh, Et nõ profuit mihi peccatum meũ, quia per illud non euasi. R. Abrahám, Et non feci vt æquum erat, vt publice coram hominibus confiterer. Estér 3.8, & regi non est שֹׁוֶה conducens (vel vtile) vt dimittat eos. Prouer. 26.4, ne respondeas stulto iuxta stultitiam eius, פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ ne forte æqueris (æqualis sis) illi. Et in pihél, Iesah. 28.24, si שִׁוָּה פָנֶיהָ adæquauerit superficiem eius. Et 38.12, שִׁוִּיתִי posui (sub. tempus meũ) vsque mane. 2. Sem. 22.34, מְשַׁוֶּה רַגְלַיו ponẽs pedes meos. Hose. 10.1, vitis vacua Israél, פְּרִי יְשַׁוֶּה־לּוֹ fructum ponet illi. Et secundum R. Dauid, sunt qui exponunt, fructus mentietur illi. R. Abrahám, fructus æquabit illam. scilicet vitem: quia vitis & fructus æquantur. Et in hifhíl. Iesah. 46.5, cui assimilabitis me, וְתַשְׁווּ & æquabitis?

Et nifhál cum hithpahál, Prouerb. 27.15, cum stillatione iugi in die pluuiæ, & mulier contentionũ נִשְׁתָּוָה æquatur. Est enim participium fœmineum, quãuis sit longum, inquit R. D. in Michlól. Vnde non ad stillationem, sed ad mulierem refertur. Et secundum normam, ו debuerat esse cum daghés. Vel est præteritũ masculeum, inquit R. D. in Michlól, & sic refertur ad stillationem, aut stillicidium, vel guttã. R. Abrahám, Guttæ expellenti (sub. è domo) in die pluuiæ, mulier cõten

tionum æquatur. Ex hac radice,& iuxta prædictam significátiã exponũt & illud Iiób 15.31, אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁו נִתְעָה כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתוֹ non credet verbo æquo(& recto)qui errat,ſed mendacium erit loco eius. acſi dicat,Qui errat,nõ credet verbo æquo ac recto,ſed ponet הַשָּׁוְא mẽdacium loco illius,& hoc pacto credet. Et quanquã in nonnullis codicibus in margine adſcribatur א .i. שָׁוְא, ſignificatio tamen eſt שָׁוֶה. Ex hac radice eſt & שָׁוְא, Mẽdacium,Fruſtra,Vanũ,Nihil. & א eſt loco ה radicali. R.Ionáh ſcripſit eſſe ſimile צַוָּה קַוָּה à צַו קַו,& א redundare ſicut in הוּא הִיא.Significatio eſt שֶׁקֶר, Mendacium, חִנָּם, Fruſtra, ſicut & שֶׁקֶר interdum eſt חִנָּם. Exo.23.1,nõ aſſumes auditionem שָׁוְא mendacii. vbi Tharghum habet דִּשְׁקַר. Hoſe.12.11, veruntamen שָׁוְא fruſtra fuerunt in Ghilgál. Exod. 20.7, non aſſumes nomen Domini Dei tui לַשָּׁוְא fruſtra . ne ſcilicet iures in eius nomine, niſi ob neceſſitatem . etiam ob rem veram non eſt iurandum,niſi neceſſitate cogente.

שׁוּח Inclinare,declinare. Ex hac radice eſt ſecũdum R.Ionáh illud Proue.2.18, שָׁחָה inclinata eſt ad mortẽ domus eius. Poſſet eſſe(ait R. Dauid) & à שָׁחַח: idcirco non meminit illius R. Iehudáh : niſi quòd in multis libris inuenitur cũ camés : & ſi eſſet à שָׁחַח,eſſet cũ pathách more ח. R.Ioſéph deducit à שָׁחָה inſtar עָשָׂה, quanquam eſt longum. R.Abrahám in cõment. hoc modo exponit,Mulier ipſa inclinata eſt ad mortẽ,quæ eſt domus eius.& eſt verbum intranſitiuũ,& non trãſitiuum,vt putauerũt multi. R.Leui exponit,הִשְׁפִּילָה humiliauit ad mortẽ domum ſuam. Nomen,שׁוּחָה,Fouea,Deſolatio. Prouerb.22.14,שׁוּחָה עֲמֻקָּה fouea profunda. Irme.2.6,in terra ſolitudinis,וְשׁוּחָה & deſolationis.

Et 18.22,foderunt שׁיחה foueam.ſcribitur cum י,& legi tur cum ו. poteſt enim legi שִׁיחָה, & שׁוּחָה in eadem ſignificatione. Pſal.119.85, foderunt mihi ſuperbi שִׁיחוֹת foueas.Et 107.20,& eripiet מִשְּׁחִיתוֹתָם à foueis eorũ.quibus ſcilicet erant propinqui. R.Abrahám,à perditionibus eorum, vel à foueis eorum, à שְׁחָה aut שַׁחַת. Poteſt deduci (inquit R.Dauid) à שַׁחַת, vt ſit, à retibus eorũ. Et poſſibile eſt vt prædicta ſint à שְׁחָה . Et ſi ח eſſet dagheſſabile, habuiſſet daghés,ſicut גְּלֵה. Alia forma, שַׁחַת,Fouea,Sepulchrum: quanquã poteſt eſſe & à יָשַׁח, vt dictũ eſt in ipſa radice יָשַׁח, ſicut & דַּעַת à יָדַע. Iiób 33.18, prohibebit animam eius מִנִּי־שָׁחַת à fouea. Pſal. 49.10,non videbit הַשָּׁחַת foueam.

שׂוּחַ Loqui ore,& corde,Meditari,Orare, Narrare afflictiones & labores ſuos.Geneſ.24.63,& egreſſus eſt Iſchác לָשׂוּחַ ad meditandum(aut orandum)in agro.R.Selomóh,ad orandum.ſic Tharghum & R.Dauid.R.Abrahám,ad deambulãdum inter arbuſta. Et in hifhíl, Iiób 12.8,vel שִׂיחַ לָאָרֶץ loquere terræ,& docebit te.eſt imperatiuũ ex hifhíl,pro הָשִׂיחַ. ſic etiã R.Leui. R.Moſéh,arborẽ terræ,à שִׂיחַ. R.Abrahám Peruſól, herbam,aut arborem:vel loquere.acſi dicat,Si terræ eſſet ſermo,doceret te magnitudinẽ Dei.Pſal.105.2,שִׂיחוּ loquimini in omnibus mirabilibus eius.i. loquimini alter alteri de omnibus mirabilibus eius. Sic etiam R. Abra.& Tharghum. Et 55.18,& meridie אָשִׂיחָה loquar. R.Dauid,precabor. tribus enim temporibus orãdum, veſperi,mane,& meridie.Tharghũ ſimiliter,& R.Selomóh. Prouer.6.22,ipſa תְשִׂיחֶךָ alloquatur te.acſi dicat, Sit tibi tanquam ſocius loquens tecum. Et in pohél, Pſalm.143.5,de opere manuum tuarum אֲשׂוֹחֵחַ loquar.

Nomen, שִׂיחַ, Sermo, locutio, Meditatio, oratio, Negotiũ, occupatio, opus. 1. Reg. 18. 27, quia שִׂיחַ negotiũ. ſub. eſt illi. i. occupatus eſt in aliquo negotio. שִׂיחַ, Herba, aut arbor, quære in שִׂיחַ. Pſal. 102. 1, & coram Domino effundet (pro effudit) שִׂיחוֹ eloquium ſuum. vel orationem ſuam, ſecundum R. Selomóh. Tharghum, dicet orationẽ ſuam. Alia forma, Pſal. 119. 99, teſtimonia tua שִׂיחָה לִי meditatio (ſermo) mihi.

שׁוּט Eſt תּוּר, Explorare, inueſtigare. & ſecundum R. Abrahám, Circuire: & בּזָה Diripere, prædari, ſpoliare. Nume. 11. 8, שָׁטוּ inueſtigauerunt (pro inueſtigabant) & colligebant. Tharghum, שָׁיְטִין. Alii exponunt, diſcurrebant, deambulabant. R. Abrahám, circuierũt. Iiób 1. 7, & dixit, מִשּׁוּט à circũeundo terrã. 2. Semu. 24. 2, שׁוּט־נָא Circui quæſo. Et 8, וַיָּשֻׁטוּ & circuierunt omnem terrã. Et in pohél, Zechar. 4. 10, Oculi Domini ipſi מְשׁוֹטְטִים luſtrant (explorant) vniuerſam terram. Irm. 5. 1, שׁוֹטְטוּ, Circuite. Hamós 8. 12, יְשׁוֹטְטוּ circuibũt, vt quærant &c. Et in hithpahál, Irme. 49. 3, וְהִתְשׁוֹטַטְנָה & circuite per macerias. Acſi dicat, ite huc, & illuc. Et huius ſignificantiæ eſt ſecundũ R. Ionáh, illud Ieſa. 28. 15, שׁוֹט שׁוֹטֵף circuitus inundãs &c. Quod R. D. & alii ferè omnes exponũt, Flagellũ inundans, quũ tranſierit. R. Selomóh, percuſſio (aut plaga) quæ vadit per terrã. R. Abrahám, flagellum. i. fames &c. Nachũ 3. 2, Sonitus שׁוֹט flagelli, (ſcuticæ,) & ſonitus cõmotionis rotæ. R. Selomóh, Sonitus flagelli percutientis equos, & ſonitus cõmotionis rotæ curruum &c. Idem R. Abrahám. 1. Reg. 12. 11, Pater meus corripuit vos בְּשׁוֹטִים flagellis. Et geminatũ, שֹׁטֵף. Iehoſ. 23. 13, וּלְשֹׁטֵף & in flagellũ. Aliud, Iechez. 27. 8, שָׁטִים remiges tibi. aut remigantes. Et 26,

In aquas multas adduxerunt te חַשָּׁטִים אֹתָךְ remigantes tibi. אֹתָךְ enim ponitur pro לָךְ, inquit R. D. i. remiges tui. At rectũ est vt exponatur, prædantes te. Et ita ipse exponit in comment. & sic habet Tharghũ. Aliud, שַׁיִט, Remus. Iesah. 33.21, Non ibit per eum nauis שַׁיִט re mi. i. quã ducunt remis. Alia forma, præposito מ. Iechez. 27.29, apprehendentes מָשׁוֹט remum. Et 6, è pinis Basán fecerunt מְשׁוֹטַיִךְ remos tuos. In daghés est absorptum hannách, & מ est cũ chiric, quod secundum normam debuerat esse cum seuá, sicut מָעוֹן facit מְעוֹנֹתֶיךָ, & מְעוֹנֶיךָ. Et possibile est vt sit ex hac specie שִׁטִּים, & daghés est loco ו literæ quiescentis, sicut dictum est & in צִיִּים pro צִיצִים. Et est optima inter species cedri. Exo. 25. 4, Et ligna שִׁטִּים sittim. i. cedrorum optimarũ. R. Selomóh, Et vnde erant eis in deserto ligna sittim? Respõdet R. Tanchumá, Iahacób pater noster cognoscens per Spiritum sanctũ quòd filii Israél essent ædificaturi tabernaculum in deserto, attulit cedros in AEgyptũ, ac plantauit, iussítque filiis suis vt ferrent eas secũ, quando egrederentur ex AEgypto. R. Abrahám in cõmen. Dicimus quòd monti Sinái coniuncta erat sylua arborum sittim. Et quum peruenissent illuc filii Israél, & dictũ fuisset eis quòd illic diu demorarétur, fecit vnusquisque tabernaculum suũ, & principes fecerunt veluti atria, vnusquisque secũdum dignitatem suã: & quia multus erat populus, totam fermè syluã succiderunt, vt facerent tabernacula. Tunc Moséh de tabernaculo non fecerat verbum, sed de illo locutus est post expiationẽ. Et hæc est ratio quare dixerit, Et omnis cũ quo inuenta sunt ligna sittim &c. Iesah. 41.19, Dabo in solitudine cedrum שִׁטָּה sittá. i. cedrum optimam.

שוט Vnde tóar שָׂט,Declinans,diuertens. Psal.40.5, וְשָׂטֵי & declinantes ad mendacium. Et non est ex שָׂטָה,vt quidam putauerunt,quanquam sit eiusdem significantiæ,quia(vt inquit R.D.in radice שָׂטָה & cóment.) si esset ex radice שָׂטָה , ש esset cum seuá secundum moré desinentiumin ה : vt בָּנִים à בָּנָה , in regimine facit בְּנֵי,& שָׁנִים שְׁנֵי & כֵּלִים כְּלֵי. Tharghum, ad rebelles,loquentésque mendacia. R.D.in cóment. ad viros potentes,superbósque, vt illi opem ferrent, neque ad homines qui declinant ad viam mendacii.Et שָׂטֵי est à שוט,instar גָּרֵי & שָׁבֵי à גור & שוב.sic R.Abrahám. R.Selomóh , Declinantes à via recta post mendacium. i. idololatriam.

שוך Sepire.Hose.2.6, Ecce ego שָׂךְ אֶת־דַּרְכֵּךְ sepio viá tuam spinis.Iiób 1.10,שַׂכְתָּ sepiuisti. Nomen, מְסוּכָה,Sepes, maceria, quanquam est scriptum cum ס, est ex hac radice. Micháh 7. 4, Bonus eorum est sicut paliurus: rectus,מִמְּסוּכָה(sub.asperior, durior)quàm sepes.scilicet spinarũ.Prouerb.15.19,Via pigri כִּמְשֻׂכַת חָדֶק sicut sepes spinæ.i.videtur ei acsi septa esset spinis.כ est cum raphéh,inquit R.D.in comment.Iesah.5.5, Auferre faciam(macór vice futuri) מְשׂוּכָּתוֹ sepem eius spineam,ו quanquá est scriptum,est tamen absorptũ in daghés. Et מְשׂוּכָה est sepes quam faciũt vineæ è spinis extra maceriam lapideá,ad maiorem vineæ custodiã.Nisi enim esset sepes spinea,perfacile ingrederetur homo vineam,manibus impulsa maceria lapidea. R.quoque Selomóh scribit in cómen.גָּדֵר maceriam esse lapideá, מְשׂוּכָה vero spineam. Iechez.28.13, omnis lapis pretiosus מְסֻכָתֶךָ sepes tua.acsi dicat,Septus eras omni lapide pretioso,inquit R.D.in lib.rad.& comment. Exaggerandi

randi gratia dixit,ſepes tua. acſi ſepes domus eius, aut horti vel vineæ illius fuiſſet è lapidibus pretioſis. Alia forma,Nume.33.55,Et erunt qui remanſerint ex illis לְשִׂכִּים in cultros in oculis veſtris. R.Abrahám in cõment.in ſpinas acutas,vt ſuprà Ieſah.5.5.R. Selomóh, in clauos perforantes oculos veſtros. Nam Tharghũ Exod.38.20,pro,& omnes הַיְתֵדֹת clauos tabernaculi:habet סִכַּיָּא.R.Ioſéph exponit ſicut hoc,illud Prouerb.23.2, Et pones שַׂכִּין cultros in gutture tuo. Pathách loco chiric, & נ vice ם. R. Leui, Et pones ſpinas in gutture tuo loco abſorptionis. Alia item,Iiób 40.26,Nũ ſuccides בְשֻׂכּוֹת cultris pellem eius?R.Leui in cõment.Cultris quibus inciduntur pelles magnorum piſciũ. R.Abrahám,ſpinis acutis. Et ſecundũ R.D. in lib.rad. daghés eſt loco hannách,id eſt ו literæ quieſcẽtis,ſicut in צִצִּים pro צִיצִים. Aliud שׂוֹכָה, quod eſt סָעִיף,Ramus. Iudic.9.49,Et ſucciderunt &c.vnuſquiſque שׂוֹכֹה ramum ſuum.ponitur pro שׂוֹכָתוֹ,inquit R.D.& R.Leui in comment.ſicut & צוּרִם pro צוּרָתָם vt in צוּר.vel eſt à שׂוֹךְ ſicut כּוּר, ait R.Dauid.

שׁוּל Fimbria,pars inferior veſtis. Exod.28.34, ſuper שׁוּלֵי fimbrias pallii. Ieſah. 6.1, וְשׁוּלָיו & fimbriæ eius replebant templum. Et dictũ eſt שׁוּלָיו,vt dictũ eſt Ieſah. 66.1, Cælũ ſolium meũ, & terra ſcabellum pedũ meorum.Et ſunt qui exponunt, fimbriæ eius,id eſt ſolii.Tharghũ,Et ſplendore gloriæ eius repletũ eſt templum.R.Abrahám, & fimbriæ eius.i. ſolii. Mos enim regum eſt vt fimbriæ veſtimentorũ ſint ſuper ſolium eorũ.Nachum 3.5,Et diſcooperiam שׁוּלַיִךְ fimbrias tuas. R.Selomóh, fimbrias veſtimentorum tuorum. Targhum,verecunda peccatorum tuorum.

שׁוּם Allium. Num. 11. 5, Recordamur &c. וְאֶת הַשּׁוּמִים & alliorum.

שׂוּם Cum puncto in sinistro cornu שׂ, Ponere. Gen. 21. 14, שָׂם posuit super &c. Psal. 50. 23, וְשָׂם דֶּרֶךְ & ponenti viam ostendã illi salutem Dei. R. Abrahám, Et ponenti. i. eligenti viam rectã, ostendam &c. R. Selomóh, Qui est conuersus ad me, docet, & ponit viam peccantibus, vt conuertantur ad me. Tharghũ, & qui amouerit viam malã, ostendam &c. R. D. in cõment. Et ponet. i. Et quãtomagis ei qui posuerit viam, id est disposuerit, & direxerit viam suã, & cor suum ad bonũ, non est opus vt sacrificet? 1. Semu. 15. 2, שָׂם לוֹ posuit ei. sub. exercitus & acies suas, vt pugnaret cum Israél. Idẽ in comment. qui posuit illi insidias, & exercitũ suum. Genes. 45. 9, שָׂמַנִי posuit me dominũ. Irme. 32. 20, שַׂמְתָּ אֹתוֹת posuisti signa. Psal. 104. 3, הַשָּׂם עָבִים qui ponit nubes currum suũ. Deute. 17. 15, שׂוֹם תָּשִׂים ponendo pones super te regem. Exo. 4. 11, Quis יָשׂוּם ponet (pro posuit, disposuit) mutũ? Et in hifhíl, Iiób 17. 3, שִׂימָה נָא pone quæso, (sub. pignus) fideiussorem da tecũ. Et 4. 20, Eo quòd non est מֵשִׂים qui apponat (sub. cor.) Genes. 43. 31, שִׂימוּ לָחֶם ponite panem. 2. Reg. 21. 4, In Ierusaláim אָשִׂים אֶת־שְׁמִי ponã nomen meum. 1. Sem. 10. 19, Regem תָּשִׂים pones (constitues) super nos. Et in hofhál, Gene. 24. 33, וַיּוּשַׂם & positum est ante illũ. Gene. 50. 25, וַיִּישֶׂם & positus est in arca in AEgypto. pro וַיּוּשַׂם. chiric enim ponitur vice surec, & seghol loco pathách. Et sunt qui dicunt radicem esse יָשַׂם, & sermonẽ defectiuum, sic, Et posuit (subaudi eum ponens) in arca, sicut Gen. 48. 1, Et dixit ad Ioséph, subauditur dicens, aut quispiã. ○ Nomen, præposito ת, תְּשׂוּמֶת, Positio, Societas. Leu. 6. 2, Vel

בִּתְשׂוּמֶת יָד in positione (.i.societate) manus. Est מ cum seghól præter morem, quod ponitur pro pathách: & in aliquibus codicibus inuenitur cú pathách. Sensus est secundum R. Selomóh, & R. Dauid, in societate manus.i. in societate in qua vnusquisque ponit de substãtia sua in negotiatione. Et sic R. Abrahám, in societate & cõmunione in qua hic ponit manũ suam cũ illo.

שׁוע Est שִׁוַּע, Clamare. In pihél. Ionáh 2.3, De ventre inferi שִׁוַּעְתִּי clamaui. Psal. 72.12, מְשַׁוֵּעַ clamantẽ. Et 22.25, וּבְשַׁוְּעוֹ & quum clamauit. Et 18.7, אֲשַׁוֵּעַ clamabo. Iiób 39.3, יְשַׁוֵּעוּ clamabunt. Significat & Claudere, in hifhíl. Iesáh. 6.10, וְעֵינָיו הָשַׁע & oculos eius claude. Tharghũ similiter, עַמְּעֵם claude. R. Selomóh & R. Abrahám, lini, aut complana, à שָׁעָה, vel שׁוּעַ. Et Tharghum, pro וְטַח & liniet (incrustabit) domũ, Leuit. 14.42, habet וִישׁוּעַ. Et sic exponit R. Ionáh illud Psal. 39.14, הָשַׁע מִמֶּנִּי, claude (sub. oculos tuos) à me: quod R. D. exponit cessa aut desine à me. Vide eãdẽ significãtiã & in שָׁעָה. Tharghũ, אַשְׁלֵי, desine à me. R. Selo. cessare fac manus tuas à me. Idẽ R. Abra. à שָׁעָה: & debuerat esse sicut רַפֵּה הֶרֶף à רָפָה, sed mutata est punctatura propter gutturalem. Et in hithpahál, Iesa. 29.9, הִשְׁתַּעַשְׁעוּ וָשֹׁעוּ clamauerunt, & vociferati sunt. R. Ioséph exponit, excæcati sũt, (sub. prophetæ falsi) & excæcauerunt. sub. alios. Vnde dixit in sequenti versu, Et clausit oculos vestros. Et שֹׁעוּ est instar טֹבוּ à טוֹב ex cal. Et sic R. Selomóh, Cæci erant, vt non viderent. Nomen, שַׁוְעָה, Clamor. 1. Semu. 5.12, Et ascendit שַׁוְעַת clamor ciuitatis in cælum. Thren. 3.55, לְשַׁוְעָתִי ad clamorem meũ. Alia forma, vt exponunt nonnulli, inquit R. D. vt Iiób 30.24, Si in contritione eius (quæ eueniet) eis שׁוּעַ clamor. Idem R. Iehudáh, &

R.Ionáh.R.Abrahám, Et in tempore contritionis nó proderunt illis opes.Vnde & diues appellatur שֹׁעַ cum chólē.R.Leui,clamor, vel diuitiæ. R.Moséh, clamor. R.Abrahā Perusól,clamor,& oratio.Vide יֶשַׁע.Iiób 36. 19,nú æstimabit שׁוּעֲךָ opes tuas?nō aurū &c.Alii exponūt,clamorē tuū.R.Abrahám,diuitias tuas,non aurū &c.Idem R.Leui. R.Moséh, Num ordinabit clamorē tuum?i. nū suscipiet Deus ordinem clamoris tui, quū venerit super te angustia? R. Abrahám Perusól, Num æstimabit.i. Putas quòd æstimabit reputationē tuam, ac familiam,vel opes?Non aurū &c.acsi dicat,Non æstimabit aurum,argentū, nec aliud quicquā Deus,respectu magnitudinis peccati tui. Et cum chólem, Iesah.22.5, וְשׁוֹעַ & clamor ad montem. Exponit R.D. in lib.rad.& in cōment.qui egrediuntur vrbem, eunt, & clamant de monte ad montē,& de colle ad collem.R. Selomóh,& vox clamoris,vt fugiant ad montes,vt euadant.R.Abrahám,Sunt qui dicunt,Et respectus(aut conuersio)ad montem.i.vt respiciant,& vertant se ad montē. Alii, & clamor peruenit ad montem. Iiób 34. 19,Non est agnitus שׁוֹעַ diues corā paupere.R.Leui, liberalis,& diues.Idem R.Moséh. Ex hac radice secūdū R.Ioséph potest esse תְּשׁוּעָה,Salus, sicut תְּקוּמָה à קוּם, & תְּשׁוּבָה à שׁוּב.Require in יֶשַׁע. Et ex hac radice,secūdum R. Ioséph est illud Iechez. 16.4, Et aqua non esses lota לְמִשְׁעִי ad linimen. & י est loco ה,instar מִקְנָה,& מִרְעָה. Et sic radix שָׁעָה idem significat. Et rectū est (inquit R.D.in lib.rad.& in comment.)vt exponatur,ad lenitatem,à שָׁעַע lenire.Vnde Tharghum Gene.27.16, pro, Et super חֶלְקַת lenitatē colli eius: habet שְׁעִיעוּת. Et 11,pro,ego vir חָלָק lenis,mollis:habet שְׁעִיעַ.Et sic י est lo

co literæ geminandæ, id eſt alterius ע. Et eſt ſenſus, Et aqua non es lota ad lenificandam carnē tuam. Quippe lotio carnē lenit ac mollificat, delicatámque efficit. R. Selomóh, ad lenitatem, ſeu mollitiem. R. Menachém, ad delicias. Exponit quoque R. Ioſéph, ad munditiem, & hoc ſignificare ſcribit in lingua Harabica.

שוף Eſt הִכָּה, Percutere: & כָּתַת, Contundere, frangere. Gen. 3. 15, הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב ipſum conteret tibi caput, & tu conteres illi calcaneū. R. Abrahā in cóm. ipſum (ſub. ſemē) percutiet te in capite, & tu percuties ipſum in calcaneo. Deficit ב, ſicut & 2. Para. 34. 30, qui inuentus eſt בֵּית in domo. R. Selomóh, contundet te in capite, & tu &c. Non erit tibi ſtatio, & mordebis illū in calcaneo eius, & etiam inde interimes eū. Et תְּשׁוּפֶנּוּ eſt ſicut illud Ieſah. 40. 24, נָשַׁף בָּהֶם ſufflauit in eos. Serpens enim morſurus, ſufflat, id eſt ſibilat. Pſal. 139. 11, Et dixi, Veruntamē tenebra יְשׁוּפֵנִי obſcurabit (occultabit) me. à נֶשֶׁף, Crepuſculū, nox. quanquā enim duæ ſint radices, eadem tamen eſt ſignificatio.

שוק Concupiſcere, deſiderare. Inde nomen præpoſito ת, תְּשׁוּקָה, Concupiſcentia, appetitus, deſiderium. Gen. 3. 16, Et ad virū tuum תְּשׁוּקָתֵךְ appetitus tuus. deſiderium tuū. Tharghum, & ad virū tuum erit conuerſio tua. Alii tamen codices melius habent תְּאוּבְתִּיךְ deſiderium tuū. Idem R. Selomóh & R. D. Sed R. Abrahám exponit, Et viro tuo מִשְׁמַעְתֵּךְ obedientia tua. Et ſenſus eſt, Et tu obedies omnibus quæ præceperit tibi, quia tu es in poteſtate illius, vt eius facias voluntatē. Et 4. 7, Et tibi erit תְּשׁוּקָתוֹ appetitus eius. R. Selomóh, appetitus eius, nempe peccati, hoc eſt concupiſcentia mala quæ iugiter concupiſcit deiicere te. R. Abrahám,

obedientia eius:quia concupiſcentia reuertitur ad obedientiam tuā voluntate tua:eſt etiam in te facultas vt illi domineris. Cant.7.11, Ego dilecto meo,& ſuper me תְּשׁוּקָתוֹ deſiderium eius. R. Abrahám, obedientia eius. i.meū eſt obtemperare illi, vt faciat voluntatē ſuam.

Et verbū in pohél, שׁקק Vide שָׁקַק. Ieſah.29.8, Et anima eius שׁוֹקֵקָה concupiſcēs. i. concupiſcit cibum, ac potū. Eſt nomen tóar ex pohél inſtar סוֹרֵרָה inquit R. D. in comment. Idem R. Selomóh. R. Abrahám, quærens potū. & ſic videtur deducere à שָׁקָה. Pſal.65.10, viſitaſti terram, וַתְּשֹׁקְקֶהָ & deſideriū dediſti illi. vt ſaturaretur. vel, & iam deſiderare feciſti eam. i. decreuiſti vt deſideraret pluuiā,& poſtea illam viſitaſti. Et in cōm. ſcribit ו eſſe loco כְּבָר, iam, vel poſtquam deſiderare feciſti, viſitaſti eā pluuia. Acſi dicat, Prohibuiſti pluuiā quoad illā admodū deſideraret: illa deſiderata, viſitaſti eam tua miſericordia. R. Selomóh, Viſitaſti terrā,& irrigaſti eam: deducens à שָׁקָה. R. Abrahám ſunt qui exponunt,& irrigaſti eam. Et hoc non eſt rectū: teſtis eſt illud ſuprà Ieſah.29:& ſenſus eſt,& iam deſiderare feciſti eam, ſicut Exod.16.22, Et vermiculauit vermes, & putruit. i. & iam putruit. Et in hifhíl, Redundare. Ioél 2. 24, וְהֵשִׁיקוּ id eſt הֵצִיפוּ (ait R. D. in li. ra.& cōm.) natare facient torcularia vino, iuxta illud Deute. 11.4, הֵצִיף natare fecit aquas maris &c. à צוּף. Hinc eſt שׁוּק, Platea, Prou. 7.8, Tranſiens בַּשּׁוּק per plateam. Canti. 3.2, בַּשְּׁוָקִים per plateas. Itē שׁוֹק, Coxa, armus. Exo.29.22, וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין & armum dextrū. Iudic.15.8, Et percuſſit eos שׁוֹק עַל־יָרֵךְ coxa ſuper femur percuſſione magna. Exponendum, inquit R. D. in cōment. de iis qui cadebant dum fugerent à facie eius. acſi dicat, non vertit vnus ex eis faciē

ſuam ad illú, nec ſtetit quiſpiam ex eis ante illum, ſed vniuerſi fugerunt à facie illius: & dum fugerent, percuſſit illos, & cadebant cum coxa ſuper femur. qui enim fugit, & cadit ſuper faciem ſuá, vertit coxam ſuá ſuper femur ſuum. Sic in lib. rad. quia cadere fecit illos percuſſione ſua. Cadens vero ante perſequentem, incuruat ſe ſuper genua ſua, & cadit in faciem ſuá, & hoc modo coxa eius eſt ſuper femur eius. Tharghú, Et percuſſit eos equites cum peditibus. Et ſic שׁוֹק ſignificat peditem, & יָרֵךְ equitem. R. Leui, coxam apud femur. Et comparauit pedites coxæ, & equites femori: quia coxa eſt infra femur. R. Selomóh in comment. Equites cum peditibus. Eques enim non innititur femori ſuo, ſed coxæ ſuæ, pede altero poſito in ferro currus. R. Ioſéph exponit pedites cú equitibus. 1. Semu. 9. 24, Et eleuauit coquus אֶת־הַשּׁוֹק וְהֶעָלֶיהָ coxam, & quod erat ſuper illá. i. & femur quod erat ſuper coxam, inquit R. D. in lib. rad. & R. Selomóh in cóment. Et ſic habet Tharghum, coxá, & femur eius. Et in verbis doctorum quæritur, Quid eſt coxa, & quod ſuper illá? Dixit R. Iochanán, coxam, & caudá. R. Eli hézer, coxá & pectus. R. Semuél filius Nachmani, coxá & pulpam. Deuter. 28. 35, ſuper genua, & ſuper הַשֹּׁקַיִם armos. aut coxas. Et verbum in hithpahál, Nachú 2. 4, יִשְׁתַּקְשְׁקוּן feſtinanter ambulabunt per plateas. Vide in שָׁקַק. à coxa deductú eſt verbum, quòd in ambulando feſtinanter, coxæ moueantur, aut ſeſe percutiant, inquit R. D. in commen. R. Ionáh, percutient coxam ad coxam. quod ſequitur R. Abrahám. Tharghum, Sonitus caſus armorú illorum auditur in plateis ciuitatú. Idé R. Selomóh: Et eſt ex ſignificatione, inquit, illius וְהִשִּׁיקוּ & audire faciét ſonitú,

aut resonare facient torcularia vinũ, Ioël 2.24. Quãdo enim effusio descendit de torculari in mediũ הַיֶּקֶב laci, qui est ante torcular, auditur sonit'. Et ita hoc loco audiẽtur sonitus armorũ in plateis &c. & sic exponit illud Iesa. 33.4, כְּמַשַּׁק sicut sonitus locustarum &c. vide שָׁקַק.

שׁוּר Canere, cãtare, Intueri, aspicere, prospicere. Psa. 7.1, שָׁר cecinit Domino. Proue. 25.20, וְשָׁר בַּשִּׁרִים & cantans in canticis. 2. Semu. 19.35, vocem שָׁרִים וְשָׁרוֹת cantorum & cantatricum. Psal. 87.7, וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים & cãtores sicut tibicines. R.D. in cõment. secundum expositionem Midrás ita scribit, Et cantores, sic mulieres. i. quemadmodum viri, itidem & mulieres cantica dicẽt. חֹלְלִים sunt mulieres saltantes, sicut Iudic. 21.23, & acceperunt vxores secundum numerum suum, de הַמְּחֹלְלוֹת mulieribus tripudiantibus quas rapuerunt. 1. Semu. 18. 6, Et egressæ sunt mulieres ex omnibus vrbibus Israël ad cantandum &c. mos enim mulierum est vt tripudient in choris. Et nõ est absurda expositio Midrás de mulieribus. nam & Irme. 44.19, de mulieribus dicitur, nos מְקַטְּרִים adolemus reginæ cæli &c. Ipse verò exponit, Et cãtores, & tibicines, vniuersi tuas laudes canẽt. Vide חָלַל. Hose. 13.7, sicut pardus iuxta viam אָשׁוּר aspiciam. secundum R.D. in lib. ra. quanquam in cõmen. scribit esse pahúl ex cal, ab אָשַׁר. R. Selomóh, Omne אָשׁוּר quod est in Scriptura, est cum daghés, hoc duntaxat excepto: quia non est nomen loci, sed verbũ futurum primæ personæ. At R. Abrahám scribit esse tóar instar עָצוּם: & sic est ex hac radice, id est grassator. Tharghum, כָּמִין insidiator, aut insidians. Irme. 5.26, inuenti sunt in populo meo impii, יָשׁוּר כְּשַׁךְ יְקוּשִׁים aspiciet (pro aspicient, aut aspiciet singulus eorum, ad vias scilicet,

vel

vel ad aues)vt ponens laqueos. id est aspiciet,vt facere solet qui ponit laqueum,& aspicit aues quádo requiescunt:sic ipsi aspiciűt,ac insidiantur hominibus. Idem in comment. Potest etiam exponi(inquit idem in lib. ra.)acsi dicat, Ibit(pro ibűt)quietissime aucupes,& expandent retia vt quiescant: & non statuent laqueum in nocte:ita ipsi ibant tota nocte,statuebant laqueum, homines capiebant.R.Selomóh,insidiabitur. R.Abrahám,circundabit. Et cum chólem, Iiob 33.27, יָשֹׁר aspiciet super homines. Exponit etiã R.D.in lib.rad. Ibit ad homines, & confitebitur coram illis. R.Abrahám in cómen. exponit יָסֹב circundabit,sicut suprà Irme.5. Idcirco vocatur murus שׁוּר,quòd circundet ciuitatem. R.Leui,aspiciet.Tharghum,יְתָרֵיץ diriget.Et 33.14,quia semel loquetur Deus, & bis non יְשׁוּרֶנָּה videbit illum. Vel sic,Quia vno modo loquetur(pro loquitur)Deus, & duobus ei qui non videbit(pro videt) illum. R.Moséh, Qui dicunt ei quòd via vna(id est modo vno)loquetur Deus,& scire faciet omnem veritatem: & duabus viis nó videbit illã. sub. viam qua loquitur Deus. Et est sicut illud Thren.3.35, Vt peruerteret hominé in iudicio suo Dominus nó vidit.R.Abrahám Perusól,Illud quod loquitur Deus homini,vt indicet ei,est secűdű alterã è duabus viis. Prior est cű loquitur in somnis cuipiam,vt illi indicet peccatű suum,quemadmodum fecit ipsi Abimélech,& Laban,& prophetis qui populű increpabant. Altera est quum flagellis corripit hominé, vt prohibeat eű à malo perpetrato, ne perpetuò eius anima pereat.Et hãc viã nó videt,non cósiderat,nó sentit,qui doloribus est affectus,flagellis percussus:Sed tantű iustus,qui est propinquus Deo,qui amanter fla-

gella suscipit, hunc gradum conscendit. Et est sensus, Et in duabus.i.in vna è duabus. Vel,& in secunda,sub. via. Et 35.13 & 14, Verùtamen mendacium non audiet Deus,& Omnipotēs non יְשׁוּרֶנָּה intuebitur illud. Quāto magis si dixeris,(Deo)Non תְּשׁוּרֶנּוּ videbis illud? sub. mēdaciū. Sic enim exponit R.Mosèh, dicēs, Quia mēda cium &c. Quia clamor eorum mendaciū est,& frustra clamabunt: quia secundū viam eorum faciet eis,& secundū opera eorū retribuet eis. Quāto magis si dixeris Deo, nō aspicies mēdaciū, neque cognosces illud? Cāt. 4.8, תָּשׁוּרִי aspicies è vertice. Vel, venies, siue ibis. R.Abrahám, aspicies. sic & R.Selomóh. Iesah.57.9, וַתָּשֻׁרִי & munera detulisti regi cum oleo. à תְּשׁוּרָה munus deductum verbum. Vnde exponit R.Ionáh acsi dicat, Obtulisti regi munus. Et ita exponit Haghaón R.Sahadiáh. at R.D. in lib.rad. & iuisti ad regem. Et in hifhíl, 1. Semu.18.6, לָשׁוּר ad cantandum. Scribitur cum ו, quia potest esse macór ex cal לָשׁוּר, & legitur cū י pro לְהָשִׁיר, quod est macór ex hifhíl. Psal.33.3, שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ cantate ei canticum nouum. pro הָשִׁירוּ. deficit enim ה con iugationis. Et 59.17,& ego אָשִׁיר עֻזֶּךָ cantabo fortitudinem tuā. Exod.15.1, אָז יָשִׁיר Tunc cecinit(dictio enim אז futurum vertit in præteritū, inquit R. Dauid) Mosèh & filii Israél אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת canticū hoc. Iudic.5.1, וַתָּשַׁר & cecinit Deboráh. Est enim ex hoc binián, ait R.D. in lib.rad.& Michlól. Et in pohél, Iiób 36.24, quod שֹׁרְרוּ intuiti sunt homines. 2.Paral.29.27, וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר & canticum cantantis. aut cantoris. est intransitiuum. Vel est transitiuū, vt sit, Et canticum(.i.habētem canticum) cātare faciebat. Nomen, שִׁיר, Canticū. Cant. 1.1, שִׁיר הַשִּׁירִים canticum canticorum. Fœmineū, שִׁירָה,

Canticũ. Iesa.5.1,cãtabo nũc dilecto meo שִׁירַת canticũ patrui mei.Hamós 8.3,שִׁירוֹת cantica. Tóar,שור instar סור,Hostis,Inimicus. Psa.92.11,aspexit oculus me' בְּשׁוּרָי inimicos meos.Appellatur inimic' שׁוּר,aut שׁוֹרֵר,quòd aspiciat suũ inimicum ad malefaciẽdum. Tóar quadratum,שׁוֹרֵר. Psal.5.9,propter שׁוֹרְרָי inimicos meos.Et 54.7,vertat malum לְשֹׁרְרָי ad inimicos meos.Possunt tamen esse ex radice שָׁרַר. Nomen,præposito ת,תְּשׁוּרָה, quod est מִנְחָה,Munus,donũ. 1.Semu.9.7,וּתְשׁוּרָה & munus non est ad afferendum viro Dei. A deferendo nomen illi est inditum. Aliud,שׁוֹר,Bos. Deuter.22.10, non arabis בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר in boue & asino.In plurali mouetur ו,Hose.12.11,שְׁוָרִים boues sacrificauerũt.Illud autem Gene.49.6,subneruauerunt שׁוֹר:quidã bouẽ,nonnulli murũ exponũt,vt habes in עָקַר. Aliud,שׁוּר,Murus. Gen.49.22,super שׁוּר murũ. Iiób 24.11,inter שׁוּרֹתָם muros suos facient oleum.(vide in צָהַר).i.propter impiorum pauorem,collectis oliuis,intra muros suos facient oleum. & est plurale à שׁוּר cum surẽc: & plurale à שׁוֹר cũ chólem, est שָׁרִים, sicut à יוֹם fit יָמִים, & à רֹאשׁ fit רָאשִׁים. Et lingua fœminea, Irme.5.10,ascẽdite בְשָׁרוֹתֶיהָ muros eius. Vel est à singulari שָׁרָה instar קָמָה. R.Selomóh,campestria eius.R.Menachém,& R.Dauid,muros eius. Inde & tóar fœmineum,שָׁרָה,Pariter ambulans.à verbo שׁוּר ambulare. Ieche.27.25, naues Tharsis שָׁרוֹתַיִךְ pariter ad te ambulãtes in negotiatione tua.Et appellantur sic, quòd naues multæ pariter ambulent. Et Tharghum,pro אֹרְחַת turba(congregatio)Ismahelitarum,&c.Gene.37.25:habet שְׁיָרַת: quòd pariter ambularet sic appellata, inquit R. Selomóh & R.Dauid. Et est rectũ(ait R.D.)vt exponatur,castrametãtes(aut ma

nẽtes)iuxta te. Nam in Tharghũ חֲנָה est שְׁרָא. In commẽtariis, priorem ſequitur expoſitionẽ, exponẽs, naues שְׁיָירוֹת multæ pariter ambulantes. ſicut שְׁיָירָא dicitur ſocietas, turma pariter ambulans.

שׂוּר Cum puncto in ſiniſtro cornu, Principem eſſe, aut principatum habere, Dominari, Imperare. Iudi.9.22, וַיָּשַׂר & imperauit Abimélech &c. Hoſe.12.4, וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ וַיֻּכָל & princeps fuit (aut principatum habuit) cũ angelo, & præualuit. Repetit id quod dixerat, Et in fortitudine ſua princeps fuit cũ angelo: ad corroborãdum miraculũ. Magnũ enim miraculũ fuit hominem luctari cũ angelo, & præualere illi. Et vnũ cũ ס, 1. Paral.15.22, יָסֹר principatũ habebit in prophetia. Prou. 8.16, per me principes יָשֹׂרוּ principatũ habebũt. dominabũtur. Poſſũt eſſe prædicta & ex שָׂרַר. Et in Hifhíl, Hoſe.8.4, ipſi regnare fecerunt, (ſub. Iarobhám,) & nõ ex me, הֵשִׂירוּ principatũ habere fecerũt, & nõ cognoui. R. Abrahám in cõmen. Non ex me: quia me nõ interrogauerunt, quũ tamen ſcriptũ ſit Deut. 17.15, ponẽdo pones ſuper te regẽ, quẽ elegerit Dominus Deus tuus. Eſt autem repetitio, principatũ habere fecerunt. Et eſt ex verbis quorũ ſecunda quieſcit litera, vt שָׁב קָם, & ſic שׂוּר à שָׂר. Iépheth dixit quòd eſt ſicut הֵסִירוּ cũ ס, amouerunt. acſi dicat, quòd ſua voluntate & reges conſtituũt, & amouẽt. R. Selomóh vtroque modo exponit.

Tóar, שַׂר, Princeps. & cum athnách, & ſoph paſſúc eſt cum camés, & ſic interdum cum zachéph. Hoſe.3.4, & non eſt שַׂר princeps. Iudi.4.2, וְשַׂר־צְבָאוֹ & princeps exercitus eius. 2. Reg.9.5, verbũ mihi ad te הַשָּׂר ô princeps. Ieſah.32.1, וּלְשָׂרִים & principes. ל redundat. Inuenitur & cũ ס, Irme.6.28, סָרֵי סוֹרְרִים principes declinãtium.

Et 44.17,וְשָׂרֵינוּ & principes nostri. Fœmineũ,Thren. 1.1,שָׂרָתִי princeps in prouinciis fuit in tributũ.Est longum(inquit R.Abrahám in cóment.) ad differentiam inter ipsum י redundans, & י signum pronominis primæ personæ.Iesah.49.23,וְשָׂרוֹתֵיהֶם & principes eorũ nutrices tuæ. Sunt qui exponunt iuxta hanc significantiam illud Iesah.28.25,& ponet חִטָּה שׂוֹרָה triticum pulchrum,aut laudabile,quasi principe dignum. R.Ionáh exponit,mensuratũ. sic R.D.in cóment.& est tóar rei mensuratæ,fœmineũ. R.Abrahám, Sunt qui exponũt triticum הַטּוֹבָה bonum,vel optimum. Alii,in mensura:& hoc est rectum. Alia forma,præposito מ,מְשׂוּרָה, Mésura admodum parua. 1.Paral.23.29,& omni מְשׂוּרָה וּמִדָּה mensuræ paruæ,& mensuræ magnæ.

שׂוּשׂ Cũ puncto in sinistro cornu ש,Gaudere. Deut. 28.63,שָׂשׂ gauisus est. Psal.119.14,שַׂשְׂתִּי gauisus sum.Thren.1.21,שָׂשׂוּ gauisi sunt. Iesah.64.5,occurristi אֶת־שָׂשׂ gaudenti.Vide פָּגַע.Iesa.61.10,שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ gaudendo gaudebo in Domino. Et 35.1, יְשֻׂשׂוּם gaudebũt in eis (vel cum eis)desertum & solitudo. Alii dicunt(inquit R.D.in lib.rad.)quòd ם est loco ן, vt sit, יְשׂוּשׂוּן gaudebunt. R.Abrahám,Sunt qui exponunt,Gaudebunt in eis: & hoc nõ est rectum. quænam est ratio vt dicat,in eis:sed rectum est vt ם sit loco ן. Et in hif hil, Iesah. 65.18,שִׂישׂוּ gaudete & exultate.pro הָשִׂישׂוּ.deest enim ה coniugationis.Thren.4.21,שִׂישִׂי gaude. אָשִׂישׂ gaudebo,vt in macór cal.Psal.35.9,תָּשִׂישׂ gaudebit. Nomé, שָׂשׂוֹן,Gaudium.Et omnia(vno dempto)sunt cum ו. Ester 8.16,lætitia,וְשָׂשֹׂן & gaudiũ. Psal.51.14,שְׂשׂוֹן gaudiũ salutis tuæ. Alia forma,præposito מ,Iesa.32.13,domos מָשׂוֹשׂ gaudii.Et 24.8,cessauit מְשׂוֹשׂ gaudium citharæ.

שוּת Ponere. Exod.7.23,& non שָׁת לִבּוֹ posuit cor suũ &c.Psa.8.7,כֹּל שַׁתָּה omnia posuisti.Et 88.7,שַׁתַּנִי posuisti me. Item 73.27, שַׁתִּי posui. Iesah. 22.7, שֹׁת שָׁתוּ הַשַּׁעְרָה ponendo posuerunt(sub.prælium)in porta.Vel bellando bellauerunt in porta,secũdum R.Abrahám. R.D.in li.ra.& R.Himmanuél priori modo,subaudiẽdo מִלְחָמָה bellũ. Et in cõm.ipse R.D.exponit,posuerũt facies suas ad portas Ierusaláim vt pugnarent. alii pugnauerunt. R.Selomóh,posuerunt aggerẽ contra portam. Psal.3.8,in circuitu שָׁתוּ עָלָי posuerunt(sub.bellũ) aduersum me:alii pugnauerunt. R.Abrahám,pugnauerunt:vt suprà Iesah.22.Et sunt(inquit)qui exponũt, retenderunt, aut posuerunt רֶשֶׁת retia: idcirco dixit, in circuitu. Psal.49.15,sicut pecudes in inferno שַׁתּוּ posuerunt se .i. posuerunt seipsos in suis cogitationibus quòd essent sicut pecudes,inquit R.Abrahám.Daghés est loco hannách literæ quiescentis,quæ est ו,inquit R. D.in lib.rad.& in Michlól.Vel sunt ex verbis geminatis,id est שָׁתַת,vt alii dicunt,inquit idem in Michlól.

Et in hif hil, Iiób 30.1, quorũ renuissem patres לָשִׁית ponere cum &c.pro לְהָשִׁית.deficit enim ה coniugationis.& sic in imperatiuo.Psal.73.6,operiet se,שִׁית vt tollat prædam sibi.Prouerb.27.23,שִׁית לִבְּךָ pone cor tuum. Iiób 22.24, וְשִׁית & pone(pro pones) super terrã munitionem. vel potius,aurum. R.Abrahám Perusól, Et si hoc modo feceris,vt ad Omnipotentẽ conuertaris, scito quòd tuas facultates multiplicabit, & adeo crescere faciet te,quòd pones super terram munitionẽ.i.fortitudinem magnã in congregatione substãtiæ tuæ. vel, ob magnam auri copiam,pones super terram aurum. Psal.12.6, אָשִׁית ponam(sub.eum) in salute. Irme.22.6,

nisi יָשֵׁת חשֶׁךְ סִתְרוֹ ,Psal.18.12 אֲשִׁיתְךָ ponam te desertum. ponet tenebras latibulum suum. Duo scribũtur cum י,& leguntur cum ו, Irme.13.16, יָשִׁית & ponet in caliginem: Iiób 10.20, יָשִׁית & desine à me. sic R.D. in lib.ra. הֶרֶף desine.& R.Leui in commen.& R.Abrahám.Psal. 21.4, תָּשִׁית impones capiti. Exod.23.1, ne תָּשֶׁת יָדְךָ ponas manum tuam. Et in hofhál, Exo.21.30, si redemptio יוּשַׁת imposita fuerit ei. Nomen, שִׁית, Ornatus, ornamentum. Prouerb.7.10, שִׁית זוֹנָה, id est תִּקּוּן ornatu meretricio. sic & R.Leui in cóm. Alia forma, שֵׁת, Nates. Iesah.20.4,& discoopertos שֵׁת natibus. 2.Semu. 10.4, עַד שְׁתוֹתֵיהֶם vsque ad nates suas. sicut à שֵׁם fit שְׁמוֹתֵיהֶם.

Aliud, שָׁתוֹת, Retia, Fũdamẽta. Psal.11.3, quoniã הַשָּׁתוֹת retia destruentur. Et in commen. Fundamenta.i.iusti qui mundum tuum fundarunt. Vel retia.i. cogitationes & consilia. R.Selomóh, Quoniam per manus vestras occisi sunt sacerdotes Domini, iusti qui sunt fundamenta mundi. R.Abrahám, retia. Et sunt qui exponunt, fundamẽta: cui astipulatur verbum destruẽtur: & indicant cõsilia quæ sunt veluti fundamẽta. R.Himmanuél, Retia, & offendicula quæ extenderunt ad capiendum me. Iesah.19.10,& erunt שָׁתֹתֶיהָ retia eius contrita. Alii, fundamẽta. Et est à שׁוּת,& non à שָׁתָה, vt nõnulli putarunt. Si enim esset à שָׁתָה, ש esset cum seuá, vt שְׁכוֹתֶיהָ,& בְּנוֹתֶיהָ. R.Selomóh, Fundamenta eius.i.fossarum eius. R.Abrahám, retia eius. sic R.Himmanuél.

שׁוּף Videre, aspicere. Iiób 20.9, oculus שְׁזָפַתּוּ qui vidit eum. Cant.1.6, שֶׁשְּׁזָפַתְנִי quia aspexit me sol.

שׁוּר Vnde participiũ passiuũ, Exo.26.1, שֵׁשׁ מָשְׁזָר è filo (vel bysso) duplicato. Vulgo טורטו, *Tors*. Doctores Hebræorũ exponũt, sextuplicatum.i.sexies plicatũ.

שָׁחַח Curuare, incuruare, humiliare. Iesah. 2.11. וְשַׁח & humiliabit se. incuruabit. Est enim actiuũ intransitiuum, quanquam in voce passiua interpretes sæpius vertant. Tóar secundum eádem formam, Iiób 22.29, וְשַׁח & humilẽ oculis seruabit. sub. Deus. Psal. 35.14, pullatus שַׁחוֹתִי humiliat' sum. aut humiliaui me. Chab. 3.6, שַׁחוּ incuruati sunt colles. aut incuruauerũt se. Et perfectũ, Iiób 9.13, שָׁחֲחוּ humiliati sunt. שָׁחָה, quære in שׁוּחַ. Iesah. 51.23, שְׁחִי incurua te. Vide שָׁחָה quæ proprie est illius radix. Psal. 10.10, וְדָכָה יָשֹׁחַ contritum, humilémque se ostendet. Thren. 3.20, וְתָשִׁיחַ & humiliabitur in me anima. Scribitur cum י, & legitur cum chólem: quia duplex est lectio, cum chólem ex cal, & cum chiric ex hifhíl. Iiób 39.2, יָשֹׁחוּ incuruabunt se. Et in nifhál, Iesah. 2.9, וַיִּשַּׁח & incuruatus est homo. Et 29.4, תִּשַּׁח humile erit. Ecclesi. 12.4, וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת & humiliabuntur omnes filiæ cantici. R. Selomóh in cõmen. humiles (vel submissæ) erunt omnes voces instrumentorum musicorum. Vel, humiliabũtur omnes cantores, & cantatrices erunt humiles in oculis suis. & sic 2. Semu. 19.35, dixit Barzillái, Num audiam vltra vocẽ cantorum, & cãtatricum? R. Abrahám in cõm. Venit וְיִשַּׁחוּ masculeum cum בְּנוֹת fœmineo, sicut & Estér 1. 20, & omnes mulieres יִתְּנוּ dabunt gloriam maritis suis. Et rectum est vt vtriusque verbum referatur ad dictionẽ כָּל. Humiliabũtur &c. i. vox gutturis in qua prius cantabat, erit humilis (aut submissa) adeo vt nõ audiatur. Secundum R. Dauid, & humiles (aut submissæ) erunt vniuersæ arteriæ è quibus egreditur vox. Nam tẽpore senectutis, propter debilitatem suã, non possunt canere, aut eleuare vocem. Et in hifhíl, Iesah. 25.12, וּמִבְצַר

מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח & munitionē eleuationis (altitudinis) murorum tuorum incuruare fecit. Prouerb. 12.25, pauor in corde viri יַשְׁחֶנָּה humiliabit illud. Et in hithpahál, Psa. 42.7, Deus mi, in me anima mea תִשְׁתּוֹחָח humiliabit se. Et versu 12, תִּשְׁתּוֹחֲחִי humiliabis te.

שׁחד Munus, donum. Deute. 10.17, Et non accipiet שֹׁחַד. Ab hoc verbum in cal, Iiób 6. 22, שִׁחֲדוּ donate mihi. Iechez. 16.33, וַתִּשְׁחֳדִי אוֹתָם & donasti illis.

שׁחה Humiliari, Incuruari, aut Seipsum humiliare, & incuruare: vt שְׁחִי in שְׁחַה, quod tamen R.D. in Michlól. & lib. rad. citat in hac radice: & est sicut עֲשִׂי ab עֲשֵׂה. & sic שָׁחָה vt in שׁוּחַ, & יַשְׁחֶנָּה instar יְגַלֶּנָּה à גַּלֵּה. Micháh 6.14, וֶישְׁחֲךָ & humiliabit te. seghól est vice pathách, pro וַיְשְׁחֲךָ, vt illud Gen. 28.3, וִיבָרֶכְךָ. Et in hithpahál, Iechez. 46.2, וְהִשְׁתַּחֲוָה & incuruabit se. In quo geminatur tertia radicalis litera: prior, cuius vicem gerit ו, apparet: altera quiescit. Deuter. 4.19, וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם & incurues te illis. 2. Semu. 16.4, הִשְׁתַּחֲוֵיתִי incuruaui me. Exo. 24.1, וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם & incuruabitis vos. Et 11.8, וְהִשְׁתַּחֲווּ־לִי & incuruabūt se mihi. 2. Re. 19.37, ipso מִשְׁתַּחֲוֶה incuruāte se in tēplo. Gen. 37.9, מִשְׁתַּחֲוִים לִי incuruantes se mihi. Nechem. 9.3, וּמִשְׁתַּחֲוִים & incuruantes se Domino. Sephan. 1.5, וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים & incuruantes se, qui iurant Domino. Et compositū, Iechez. 8. 16, Et ipsi מִשְׁתַּחֲוִיתֶם incuruant se ad ortum solis. Est dictio composita ex מִשְׁתַּחֲוִים participio, & הִשְׁתַּחֲוִיתֶם præterito. Et ratio compositionis est (inquit R.D. in Michlól) dixit propheta quòd inuenit illos homines incuruantes se ad ortū solis, & dicentes ingressis, Incuruastis vos? tanquam interrogantes. Et cōpositio è duabus dictionibus, est breuitatis gratia. Idem in cōment. Gene. 37.10, לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ

vt incuruemus nos tibi.Psal.99.5,וְהִשְׁתַּחֲווּ & incuruate vos.Et 45.12,וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ & incurua te illi.Et 5.8,אֶשְׁתַּחֲוֶה incuruabo me templo &c.1.Reg.22.53,וַיִּשְׁתַּחֲוֶה & incuruauit se illi.Interdum cadit litera geminata, & remanet ו quiescens radicale, tam in tertia quàm in secūda persona.Iehos.5.14,וַיִּשְׁתָּחוּ & incuruauit se.2.Reg.4.37, וַתִּשְׁתַּחוּ & incuruauit se. Psal.132. 7, נִשְׁתַּחֲוֶה incuruabimus nos.Gen.49.8,יִשְׁתַּחֲווּ incuruēt se.Et 27.29, וְיִשְׁתַּחֲוֻ & incuruent se tibi.Est defectiuum.Gene.33.6,וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ & incuruauerunt se. Nomen, 2.Reg.5.18, בְּהִשְׁתַּחֲוָיָתִי propter incuruationē meā.Absolutū הִשְׁתַּחֲוָיָה הִשְׁתַּחֲוָיוֹת.

שָׂחָה Cum puncto in sinistro cornu,Natare.Iesah. 25.11,Vt extendit(sub.manus suas)הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת qui natat ad natandum.Iechez.47.5, eleuatæ erant aquæ,מֵי שָׂחוּ aquæ natationis.i.aquæ adeo eleuatæ erāt, vt pede pertransiri non possent, sed opus esset natare. Et est nomen ait R.D.in lib. rad. & comment. instar אָחוּ.Et ita habet Tharghum,סַחֲוָא. Et in hifhil,Psa.6. 7,אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי omni nocte lectum meum.

שָׁחַט Iugulare, Mactare, Occidere. Irme.39.6, וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה שָׁחַט & omnes optimates Iehudáh occîdit rex Babél. Leuit.1.5, וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר & mactabit filium bouis.2.Reg.25.7,שָׁחֲטוּ occiderunt. Iesa.66. 3, שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר mactans bouem. Irme.9. 8, Sagitta שׁוֹחֵט tracta.Sed R.Ioséph scripsit esse tóar.i. שׁוֹחֵט occidens, lingua eorū.Scribitur cū ו post ש,inquit R. D.in cóm. & legitur cum surée post ח,quia duplex est lectio,שׁוֹחֵט occidens , & שָׁחֻט tracta , sub . super cotem ad acuendum.acsi dicat,tersam.Vide שׁשׁק.R.Selomóh,מָשׁוּךְ tracta.i.incídēs.Vel acuta, vt Tharghú, & R.Menachém. 2.Paral.9.15,ex auro שָׁחוּט tracto.Et sic R. Ioséph, aurū

tractum ſicut cæra.Ieſah.22.13, וְשָׁחֹט צֹאן & mactare pecudes.Gene.22.10, לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ vt occideret filium ſuũ. Hoſe.5.2, וְשַׁחֲטָה שֵׂטִים & ad iugulandum declinãtes.ſub. à via recta. Eſt macór, inquit R.D.in lib.rad. & cóm. quia ש eſt cum pathách,& eſt inſtar לְאַהֲבָה.Exod.12.21, וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח & mactate péſach. 2.Paral.35.6, וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח & occidite péſach.ש cũ pathách,inquit R.D.in Michlol. Leuiti.4.33, וְשָׁחַט אֶת־הָעֹלָה mactabit holocauſtum.

Et in nifhál,Nume.11.22,& bos יִשָּׁחֵט occidetur.

שׁחט Exprimere. Gene.40.11, וָאֶשְׂחַט אֹתָם & expreſſi eas in calicem.

שׁחל Eſt אַרְיֵה,Leo, inquit R.D. & R.Leui. Iiób 10.16, כַּשַּׁחַל ſicut leo. Alia forma,& ſignificatio, Exo.30.34, וּשְׁחֵלֶת & onycham.Eſt aroma, inquit R.D. quod in Miſnáh vocatur צִפּוֹרֶן onycha.& eſt lenis & lucens vt צִפּוֹרֶן vnguis.

שׁחן Vnde שְׁחִין , Vlcus proueniens ex caliditate. Deuter. 28.27, Percutiet te Dominus בִּשְׁחִין vlcere AEgyptio.

שׁחס Vnde שָׁחִיס,quod pullulat & germinat è radicibus ſeminis:idem quod סָחִישׁ. vide ſuo loco. Ieſah.37.30,Comede hoc anno cadiuum,& anno ſecũdo שָׁחִיס ſponte naſcens.

שׁחף Vnde שַׁחֶפֶת,Infirmitas qua corpus efficitur macilentum, debile, deficiens, & in deterius vadens.Leuiti.26.16, Viſitare faciã vos terrorẽ אֶת־הַשַּׁחֶפֶת infirmitaté corpus attenuantem. Et nomen auis cui prædicta accidit infirmitas.Leu.11.16, וְאֶת־הַשַּׁחַף & larus.

שׁחף Vnde שְׂחִיף. Iechez. 41. 16, Contra limen שְׂחִיף opertum ligno.i. tabulis ligneis vndiquaque. ſic etiam Tharghum,& R.Selomóh.

שַׁחַץ Superbia. Iiób 28.8, filii שָׁחַץ superbiæ. sic etiā R. Selomóh. Et sic dicunt doctores Hebræorum, viri Ierusaláim viri שָׁחַץ superbiæ fuerunt. Idem R. Leui, non calcabunt eam filii superbiæ, & fortitudinis, & sunt abactores bestiarum. Et 41.24, Ipse est rex super omnes filios שָׁחַץ superbiæ. sic etiam R. Selomóh. R. Leui, superbiæ, & fortitudinis. R. Abrahám, super omnia quæ gignuntur in aquis. Tharghum, Super omnes filios בְּוּרֵי piscium magnorū, vt exponitur in Harúch. R. Abrahám Perusól, superbiæ & roboris. i. super omnes creaturas magnas, & fortes, & pisces magnos qui sunt in mari.

שָׁחַק Contundere. Exod. 30.36, וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק & cō tundes ex eo comminuendo. Iiób 14.19, אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם lapides cōtuderunt aquæ. 2. Sem. 22.43, וְאֶשְׁחָקֵם & contundā eos sicut puluerem terræ. Nomen, שַׁחַק Puluis contusus, minutissimus. Iesa. 40.15, וּכְשַׁחַק & sicut puluis tenuissimus stateræ reputatæ sunt. est (inquit R. D. in lib. rad.) puluis tenuis qui exsufflatus ob suā tenuitatē, mox è statera exit. Significat & cælū, siue æther, aut nubem. Psal. 89.37, Et testis בַּשַּׁחַק in cælo fidelis. Et 7, Quoniā quis בַשַּׁחַק in cælo æquabitur Domino? R. D. R. Abrahám, & alii, in cælo. i. quis angelus, quæ stella &c. Deuter. 33. 26, Et in magnificentia sua שְׁחָקִים cælos. Tharghum, Et fortitudo eius in cælis cælorum. R. Abrahám, & magnificentia eius cæli, sub. stant. R. Selomóh, cælos, sub. equitat. 2. Sem. 22.12, Colligantiam aquarum עָבֵי שְׁחָקִים nubes cælorum.

שָׂחַק Ridere, Ludere, Lætari, Deridere, Irridere, Subsannare. Prouerb. 29.9, Et irascetur וְשָׂחַק & ridebit. Psal. 2.4, Qui habitat in cælis יִשְׂחָק irridebit. sub.

eos.Iiób 5.22,Et in fame תִּשְׂחָק ridebis.Vel potius,Et famem deridebis. Et in pihél,2.Sem.6.21,וְשִׂחַקְתִּי & ludã (lætabor)coram Domino. Prouer.26.19,Nónne מְשַׂחֵק אָנִי ludo ego?1.Paral.15.28,Et vidit regem Dauid saltãtem מְשַׂחֵק & ludentem.1.Sem.18.7,mulieres הַמְשַׂחֲקוֹת ludentes.Psal.104.26,לְשַׂחֶק־בּוֹ ad ludendũ cum eo. Eccles.3.4,Tempus לִשְׂחוֹק ridendi.Iudic.16.25,וִישַׂחֶק־לָנוּ & ludat nobis.i.ante nos.Iiób 40.15,Et omnis bestia agri יְשַׂחֲקוּ־שָׁם ludent ibi. Nomen,שְׂחֹק, Lusus,Risus,Lætitia,Irrisio,Derisio,Subsannatio. Thren.3.14,fui שְׂחֹק risus omni populo meo.Psal.126.2,Tunc repletũ est שְׂחוֹק risu(lætitia)os nostrum. Irme.20.7, Fui לִשְׂחוֹק in derisum tota die. Alia forma, præposito מ,Chab.1.10,Et principes מִשְׂחָק לוֹ risus illi.

שָׁחַר Nigrescere,nigrũ esse,denigrare, Mane quærere,aut suscitare. Iiób 30. 30, Cutis mea שָׁחַר denigrata est. Tóar,שָׁחוֹר.Leu.13.31,Et pilus שָׁחֹר niger Zecha.6.2,שְׁחֹרִים nigri.Et geminatũ, Cã.1.6,quòd sim שְׁחַרְחֹרֶת nigra. Nomen,שְׁחוֹר,Nigredo,Carbo. Thre. 4.8,Obscurata est מִשְּׁחוֹר præ nigredine forma eorum. i.præ carbone. R.Ioséph מ scribit esse nominis constitutiuum,& ש esse cũ daghés euphoniæ gratia,& instar מִזְמוֹר. שִׁיחוֹר verò est Nilus fluuius AEgypti.Irme. 2. 18,vt bibas aquas שִׁחֹר Nili.Sic appellatus quòd illius aquæ sint nigræ.i.turbidæ. Aliud,שַׁחַר,Aurora,Lucifer,mane.Iesah.8.20, Si non dixerint iuxta verbũ hoc cui non est שַׁחַר aurora.i.lux.R.D.in comment.Si nó, (iurãtis est sermo) dixerint isti ad vos iuxta verbũ hoc quod dixi, cui verbo non est aurora. i.lux, hoc est cui non est ratio aliqua,sed est verbũ obscurum & caliginosum.R.Abrahám,Iuxta verbũ hoc nó est auditum,

quia est sicut nox, cui non est aurora: & sensus est, non producet occultũ in lucẽ. Psal. 57. 9, Suscitabor (aut suscitabo) שַׁחַר mane. diluculo, aut in aurora. i. Suscitabo vos vel meipsum in qualibet aurora ad laudandũ nomen tuum. Hose. 10. 16, בַּשַּׁחַר in aurora (mane) succidẽdo succisus est rex Israél. Alii codices habẽt כ. i. sicut aurora. Vulgata lectio est cum ב. R. Ioséph, In aurora. i. in principio regni. Psal. 110. 3, E vulua מִשְׁחָר ab aurora tibi &c. i. Dies in quo egressus es è vulua & natus es, ipse aurora tibi fuit: acsi dicat, Ad bonum tuũ & ipse ros qui descendit quãdo natus es, tibi fuit. hoc est, Ros benedictionis tibi fuit in ipsa aurora. R. Abrahám, Ab aurora. i. à tẽpore quo ascẽdit aurora, veniet sicut ros quẽ cõsueueras videre in pueritia tua quãdo pascebas oues. Iesa. 47. 11, Et veniet super te malum, nõ scies שַׁחְרָהּ lucẽ eius. i. nescies tẽpus aduẽtus eius, quia repente veniet, vt illud quod in aurora venit, quod nemo sentit donec videat illud. R. Ionáh, Acsi dicat, Non declarabitur tibi medicina eius, & modus euadendi ab illa. Alia forma, Eccles. 11. 10, Quia adolescentia וְהַשַּׁחֲרוּת & iuuentus vanitas. Iuuentus comparatur auroræ, sicut senectus comparatur vesperæ. Et sic dixit Eccles. 11. 6, Mane semina semẽ tuum, & vesperi ne quiescat manus tua.

Ab aurora, siue mane fit verbum in pihél, pro Mane quærere. Prouerb. 13. 24, Et qui diligit illum, שִׁחֲרוֹ מוּסָר quærit illi castigationẽ. R. Abrahám, corriget (aut erudiet) eum quolibet mane. R. Leui, Et qui diligit illum in pueritia sua, imbuit illũ eruditione. R. Himmanuél, Suscitat illum mane, vt illum doceat eruditionẽ. Iiób 7. 21, וְשִׁחֲרְתַּנִי & quæres me, & non ero. Psal. 78. 34, Et cõuertebantur וְשִׁחֲרוּ־אֵל & quærent (pro quærebant) Deũ.

Iiób 24.5, מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף quærentes prædam. Prouer.7.15, לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ vt quærerem faciem tuam. Iesa.26.9, אֲשַׁחֲרֶךָּ quærã te. Hose.6.1, In tribulatione (quæ erit) eis יְשַׁחֲרֻנְנִי quærent me. pro יְשַׁחֲרוּנִי. Prius enim נ redundat. Et sic Prouerb.1.28, יְשַׁחֲרֻנְנִי.

שָׁחַת Corrúpere, Perdere, Delere, disperdere. In nifhál, Irme.13.7, נִשְׁחַת corruptú erat cingulum. Gene.6.12, נִשְׁחָתָה corrupta erat. Et in pihél, Exod.32.7, quia שִׁחֵת corrupit populus tuus. sub. viam suã & opera sua. Est enim verbum transitiuũ. Deuter.32.5, שִׁחֵת לוֹ, corrupit se. Vel, corrupit. sub. generatio peruersa, quæ sunt non filii eius, ei. scilicet Domino. i. vias Domini plantatas, & præcepta quæ præcepit, secũdum R. Abrahám. Irme.48.18, שִׁחֵת מִבְצָרָיִךְ dissipauit (perdidit) muniтiones tuas. Gene.38.9, quando ingrediebatur ad vxorem fratris sui, וְשִׁחֵת corrumpebat se in terra. Tharghú, corrumpebat viam suam super terrã. R. Abrahám, corrumpebat semẽ virile, & fundebat extra in terra. R. Selomóh, calcabat intra, & proiiciebat extra. Hamós 1.11, eo quód &c. וְשִׁחֵת רַחֲמָיו & corruperit misericordias suas. Hose.13.9, שִׁחֶתְךָ corrupit te (sub. vitulus) Israél. quia nisi hic fuisset, in me fuisset auxiliũ tuum. R. Selomóh, Corrupisti teipsum Israel. Tharghum, Quãdo corrumpebatis, vos domus Israél, opera vestra, dominatæ sunt vobis gentes: & quando reuertebamini ad legem sermonis mei, fui in auxilio vestri. Malachi 2.8, שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי corrupistis pactum Leui. Genes.19.28, בְּשַׁחֵת quum disperderet. Et in hifhíl, Gene.6.12, הִשְׁחִית corruperat. Sephan.3.7, הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם corruperunt omnia opera sua. Gen.19.13, quia מַשְׁחִית perdidit Dominus אֶת־הָעִיר ciuitatem. Irme.2.30, leo מַשְׁחִית corruptor. vastator. aut

corrumpens, perdens. Prouer.25.26, & vena מָשְׁחָת corrupta. Et cum chiric loco camés chathéph, Iesa.52.14, מִשְׁחַת corruptus. Deut.31.29, הַשְׁחֵת תַּשְׁחִיתוּן corrumpēdo corrumpetis. sub.vias vestras. Irme.15.3, וּלְהַשְׁחִית & ad perdendum. Et 13.14, מֵהַשְׁחִיתָם ne perdam eos. Malachi 3.11, non יַשְׁחִית disperdet. Caret י. Psal.78.38, & non יַשְׁחִית disperdet. Et 45, raná, וַתַּשְׁחִיתֵם & disperdidit eos.

Nomen, forma participii, præposito מ. 2. Reg.23.13, quæ erāt à dextera mōti הַמַּשְׁחִית corruptionis. aut perditionis.i. montis Oliueti, sic appellati in vituperium ob ædificiú quod illic ædificauerunt ad colendum idola, inquit R.D. in lib.ra. & cōmen. & R.Selomóh. Vnde & Tharghum habet, mōtis זֵיתַיָּא oliuarum. At illud Irme.51.25, ecce ego ad te mons הַמַּשְׁחִית corruptionis, &c. loquitur de Babél, quam appellat montem, quanquam erat in planitie, quòd esset ciuitas munita, acsi habitaret in monte, inquit R.D. in lib.rad. & cōmen. & sic Hamós 1.13, Eo quòd sciderūt montes Ghilhad.i. vrbes munitas. Vnde & Tharghú habet, Ecce ego mitto iram meá super te כְּרַכָּא מְחַבְּלָא ciuitas corruptionis. Et sic postea metaphorice dixit de petris.i. turribus excelsis quæ erant in Babél. Ieche.9.1, & vnusquisque vasa מַשְׁחֵתוֹ perditionis eius in manu eius: est cum seri.

Alia forma, Leui.22.25, מָשְׁחָתָם corruptio eorú in eis.

שַׁחַת, Fouea, quære in שַׁח & שׁוּחַ. Et שְׁחִית, Rete. Psal. 107.20, & eripiet animam eorum מִשְּׁחִיתוֹתָם de retibus eorū. aut foueis, siuè sepulchris.i. mortibus eorú quibus erant vicini. Dictum est enim, Et appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Thren.4.20, CHRISTVS Dominus captus est בִּשְׁחִיתוֹתָם retibus eorum. sic etiam R. Abrahám. R. Selomóh, in foueis quas foderunt.

שָׂטָה Declinare,diuertere.Nume.5.19,& ſi nõ שָׂטִית declinaſti ad immunditiam. Proue.4.15,שְׂטֵה declina ab ea. Et 7.25,ne יֵשְׂטְ declinet. Nume.5.12,quũ תִשְׂטֶה declinauerit vxor eius. Tóar, שֵׂט שֵׂטִים, inſtar כֵּלִים גֵּבִים.Hoſe.5.2,& ad iugulandum שֵׂטִים declinantes, (ſub.à via recta)הֶעְמִיקוּ in profundo poſuerunt laqueũ. vel,multiplicauerunt declinationem.R.D.in cómen. Declinãtes.i.qui colunt idôla, qui declinãt à viis Dei, & cultu eius, quemadmodum declinat vxor ſub viro ſuo,multiplicauerunt declinationem iugulando,& ſacrificãdo idolis. R.Abrahám,ad iugulandum in itinere,declinantes,id eſt colentes Báhal: הֶעְמִיקוּ in profundum poſuerunt laqueum, ne viderent illum tranſeuntes. At ego qui hoc malum noui, moneo eos vniuerſos de hoc. R.D.in lib.rad. qui declinãt,profundauerunt laqueum(.i.in profundo poſuerunt) ad iugulandum,capiendúmque innocentes. Scribitur & cum ס, vt Pſal.101.3,facere סֵטִים declinantiũ opera.Vel eſt nomen,inquit R.Dauid,vt ſit,facere declinationes.Idem R.Selomóh,& R.Abrahám. וְשָׂטֵי,quære in שׂוט.

שָׁטַח Expandere,extendere. Irme.8.2, וּשְׁטָחוּם & expanderunt ea ad ſolem.Iiób 12.23,שֹׁטֵחַ expandens(ſub.locum)gentibus.i.dilatãs locum, & hæreditatem gentibus.Nume.11.32,וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ & expanderunt ſibi expandendo per circuitus caſtrorum. Et in pihél,Pſal.88.10,שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי expandi ad te manus meas. Nomen,præpoſito מ,Iechez.26.5,מִשְׁטַח extenſio ſagenarũ erit. Et cum chólem,Ieche.47.10,מִשְׁטוֹחַ.

שָׂטַם Odio habere,Inimicũ eſſe,aut habere. Geneſ. 27.40, וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת־יַעֲקֹב & odio habuit Heſáu ipſum Iahacób. Et 50.15, ne forte יִשְׂטְמֵנוּ odio habeat

nos Ioséph. Et nomen, præposito מ, Hose.9.7, & multum מַשְׂטֵמָה odium.

שָׂטַן Odio habere. Psa.109.20, hoc opus שֹׂטְנַי odio habentium me, à Domino. Macór, vt in tóar, Psa. 38.21, יִשְׂטְנוּנִי odio habebunt me. Tóar, שָׂטָן, Osor, Inimicus. 1. Reg.5.4, nõ est שָׂטָן osor. aut inimicus. Zecha. 3.1, וְהַשָּׂטָן & inimicus &c. לְשִׂטְנוֹ vt odio haberet eũ. vel, eo quòd erat inimicus eius. Nomen, Genes.26.21, & vocauit nomẽ eius, שִׂטְנָה odium. inimicitias. Hezræ 4. 6, scripserunt שִׂטְנָה inimicitias.

שָׁטַף Lauare, Inundare. Leuit.15.11, וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף & manus suas non lauit. Iesah.8.8, שָׁטַף inundauit, & transibit. Psal. 124.4, aquæ שְׁטָפוּנוּ inundauerunt nos. Iechez.13.13, pluuia שֹׁטֵף inundans erit. 2. Paralip.32.4, & torrẽtem הַשּׁוֹטֵף inundantem. Iesa.28.17, aquæ יִשְׁטֹפוּ inundabunt. Et in nifhál, Leuit.15.12, יִשָּׁטֵף lauabitur aqua. Et in puhál, Leuit.6.28, fricabitur, וְשֻׁטַּף & lauabitur aqua. Nomen, Prouer.27.4, וְשֶׁטֶף & inundatio.

Et cum quinque punctis, Psal.32.6, לְשֵׁטֶף in inundatione aquarum multarum.

שָׁטַר Præesse, Dominari. Vnde & שׁוֹטֵר, Præfectus, Dominus, prætor. Prouer.6.6, non est ei princeps, שֹׁטֵר præfectus. Deute.1.15, וְשֹׁטְרִים & præfectos tribubus vestris. Tharghum, וְסַרְכִין & præfectos. Et 16.18, iudices, וְשֹׁטְרִים & præfectos pones tibi. R. Selomóh, הָרוֹדִים præfectos. sic & R. Abrahã. Iudex iudicabat, præfectus exequebatur quod iudicatũ erat, & cogebat peruersum. Exod.5.6, וְאֶת־שֹׁטְרָיו & præfectis eius. Nomẽ, Iiób 38.33, num pones מִשְׁטָרוֹ præfecturam (dominium) eius in terra? Et sunt qui exponunt, descriptionem (aut scripturam) eius. Acsi dicat, decreta eius, sententias, ac

ſtatuta,ſeu præcepta. R.Leui,dominium eius.i.cæli. Idem R.Abrahám.

שַׁי Munus,donum. Pſal. 76.12, שַׁי munus timendo. Pſal.68.30,adducent reges שַׁי munus. Rectũ eſt vt radix ſit שָׁיָה,aut שָׁוָה. Et cũ pronomine שַׁיוֹ שַׁיְךָ &c. Plurale,שַׁיִּים,& cum pronomine,שַׁיָּיו שַׁיֶּיךָ שַׁיַּי שַׁיֵּיהֶם שַׁיֵּיכֶם.

שִׁיג Occupatio,Quære in נָשַׂג in fine.שִׂגְשֵׂג. R.Ionáh poſuit in hac radice:quære in שָׂגָה.

שִׂיחַ Herba,arbuſtũ,arbor. Gen.2.5,& omnẽ שִׂיחַ herbam (arborem) agri. R.Abra.& Tharghú, omnem arborem. Et 21.15, ſubter vnam הַשִּׂיחִים arborum.

שִׁיל Eſt בֵּן,Filius. Gene.49.10, donec veniat שִׁילֹה filius eius.ה vice ו. Et eſt prophetia de Dauid,aut Maſiách.i.CHRISTO.quanquã R.Ioſéph exponat Silóh nomẽloci.i.donec occumbat Silóh,hoc eſt donec veniat finis Silóh: quia tunc veniet rex Dauid. Tharghum,Donec veniat מְשִׁיחָא CHRISTVS. R.Selomóh, rex CHRISTVS. R.Abra.prædictas citat expoſitiones.

שִׁיר Vnde שֵׁירוֹת, Torques. Ieſah. 3.19, וְהַשֵּׁרוֹת & torques.Tharghú,וְשֵׁירֵי יְדַיָּא & armillæ manuum.

שַׁיִשׁ Marmor.1.Paralip.29.2,& lapides שַׁיִשׁ marmoris. Alia forma,Eſtér 1.6, & colũnæ שֵׁשׁ marmoris.i.marmoreæ.

שַׁיִת Vepris,genus ſpinæ. Ieſah.5.6, & aſcendet ſpina,וָשַׁיִת & vepris.Et 10.17,& conſumet שִׁיתוֹ veprem eius.

שָׁכַךְ Quieſcere.Eſtér 7.10,& ira regis שָׁכָכָה quieuit. Gene.8.1, וַיָּשֹׁכּוּ & quieuerunt aquæ. Nomé, שַׁךְ.Irme.5.26,aſpiciet(ſingulus eorum)כְּשַׁךְ ſecundum diſpoſitionem laqueorum.Vel eſt macór,id eſt quẽadmodum ponuntur laquei. Et eſt inſtar לְרַד, vt in רְדַד.

Vel est tóar, id est sicut qui ponit laqueos. Vide שור,in futuro cal. Et in hifhíl,Nume.17.5, וַהֲשִׁכֹּתִי מֵעָלַי אֶת־ תְּלֻנּוֹת & quiescere faciã à me querimonias filiorũ Israél.

שכב Cubare,accubare,iacêre,Requiescere,Dormire,Mori,Coire.Gene.26.10,ferè שָׁכַב concubuit vnus populi cum vxore tua.Nume.24.9,שָׁכַב accubuit vt leo.Deut.24.13,וְשָׁכַב & dormiet in vestimento suo. 2.Sem.12.16,וְשָׁכַב & iacuit in terra.Iesa.14.18,שָׁכְבוּ dormierũt in gloria.Ieche.4.9,diebus quibus tu שׁוֹכֵב dormis. Exod. 22. 19, omnis שֹׁכֵב qui coierit. Micháh 7.5, מִשֹּׁכֶבֶת à dormiẽte in sinu tuo. 1.Reg.1.21, כִּשְׁכַב quum dormierit.Prouerb.6.22,בְּשָׁכְבְּךָ quum dormieris,custodiet te. 2.Semu.13.5,שְׁכַב accuba super lectum tuũ. Genes.19.33, שִׁכְבִי dormi cũ illo. Iiób 7.21,in puluere אֶשְׁכָּב dormiam. Deuter.28.30, & vir alius יִשְׁגָּלֶנָּה coibit cum illa.Sic scribitur,& legitur יִשְׁכָּבֶנָּה. Psal.68.14,si תִּשְׁכְּבוּן dormieritis inter duos limites. Et in nifhál,Zechar. 14.2,& mulieres תִּשָּׁגַלְנָה(ita scribitur,sed honestatis gratia legitur תִּשָּׁכַבְנָה)violabuntur.subagitabuntur. Et sic in puhál, Irme.3.2,scribitur,Vbi nõ שֻׁגַּלְתְּ subagitata es?& legitur שֻׁכַּבְתְּ. Et in hifhíl, Hose.2.18,וְהִשְׁכַּבְתִּים & dormire faciã eos. 2.Reg.4.32,& ecce puer mortuus מֻשְׁכָּב accubare factus super lectũ suũ.2.Sem.8.2,& mẽsus est eos funiculo,הַשְׁכֵּב אוֹתָם iacêre faciendo eos super terram.Tharghum,Et mensus est eos sorte,proiiciendo eos in terram.Et hoc factum fuit in vltionẽ & contemptũ. Et in Derás scribitur hoc illũ fecisse,quòd patrem suum,matrem,ac fratres,quos dimiserat in terra Moáb,interfecisset rex Moáb,vno excepto qui aufugerat. Iiób 38.37,& pluuias cæli quis יַשְׁכִּיב descendere faciet?2.Paralip.16.14,וַיַּשְׁכִּיבֻהוּ & accumbere fecerunt cũ

in lecto. Et in hofhál, Iechez.32.32,וְהֻשְׁכַּב & proiicietur inter incircuncisos. Et 19,וְהָשְׁכְּבָה & proiiciêris cum incircúcisis. Est macór vice futuri. non enim potest esse imperatiuum: quia hæc coniugatio caret imperatiuo. Idem scribit ipse R.D. in cómen. & est cú ה redundante. Nomen, præposito מ,מִשְׁכָּב, Accubitus, Cubile, lectus, stratum, Gutturnium, siue vas ex quo effunditur guttatim aqua ad manus abluendas. 2.Semu.17. 28,מִשְׁכָּב gutturniú,& crateres &c. R.D. in cóme. gutturnium ab effundēdo sic appellatur, quia ex illo aquá ad manus lauādas effundút. Sunt qui exponút (inquit) מִטָּה lectú: qui vocatur sic, quòd quiescat homo super illum. Et Tharghum vertit מַכְבִּין sindones, ait R.D. in cómen. R. Selomóh, strata, lectos. Nume.31.18, quæ nō cognouerunt מִשְׁכַּב coitum. 2.Semu. 4.7, in cubiculo מִשְׁכָּבוֹ cubilis sui. Gene.49.4, ascendisti מִשְׁכְּבֵי cubilia patris tui. Aliud,שִׁכְבָה, Descensio. Exod.16.14,& mane fuit שִׁכְבַת descensio roris. aut, effusio roris. Vtroque modo exponit R.D. in lib. rad. Tharghum,נַחֲתַת, descēsio. Idem R. Selomóh,& R. Abrahám, & R. Moséh. Et Nume.11.9, scriptum est, Et quum descenderet ros super castra noctu, descēdebat man super illum. Ros (inquit R. Selomóh) descendebat super terram,& super illú man : & rursus orto sole super man descēdebat ros, vt occurreret soli. Leuit.15.17,שִׁכְבַת־זֶרַע descēsio (aut effusio) seminis. Alii, concubitus: sed prior interpretatio est recta. Alia forma, Leuit.20.15,שְׁכָבְתּוֹ coitú suum.

שָׂכָה Aspicere,& Pingere: quòd rem pictam homines aspiciát dictum verbú. Inde שְׂכִיָּה, Pictura. Iesa.2.16,& super omnes שְׂכִיּוֹת הַחֶמְדָּה, id est צִיּוּרִין picturas desiderii. ita R.D. in lib. rad.& cóment. R. Selo-

moh, palatia depicta, seu strata picturis. Tharghum, in palatiis pulchritudinis. i. pulchris. Alia forma, מַשְׂכִּית Leui. 26. 1, & lapidē מַשְׂכִּית picturæ non ponetis in terra vestra. R. Selomoh, nomen deductū putat à tegendo, seu operiendo, vt Exod. 33. 22, וְשַׂכֹּתִי & operiam manu mea. quia operiebant fundum (pauimētum) pauimento lapideo, vt super illud se incuruarent, etiam cælo: eo quòd incuruatio (seu adoratio) cū extēsione manuum & pedū est. Et prohibuit lex hoc modo facere extra sanctuarium. R. Abrahám, lapidem picturæ. Ieche. 8. 12, in cubiculis מַשְׂכִּיתוֹ picturæ suæ. i. in cubiculis suis pictis. R. Selomoh in commen. מְשׂוּכָתוֹ operimenti sui. i. stratis lapidibus marmoreis, vt suprà Exod. 33. Prouerb. 18. 11, & sicut murus eleuatus בְּמַשְׂכִּתוֹ in pictura eius. acsi dicat, Quando est in cubiculo picturæ suæ, substantia & opes eius protegunt eum, acsi esset in circuitu eius murus eleuatus. R. Abrahám, Et tāquam murum eleuatū reputabit opes suas quæ sunt in domo מַשְׂכִּיתוֹ picturæ eius R. Leui, in cogitatione eius. Psal. 73. 7, trāsierunt מַשְׂכִּיּוֹת cogitationes cordis. quas scilicet cor speculatur, & aspicit. i. peruenerunt, & transierunt supra illud quod erat in corde suo. R. Selomoh, Transierunt dum assecuta est manus illorum desiderium cordis sui plus quàm expectabat. R. Abrahám, מַשְׂכִּיּוֹת secundum opinionem R. Moseh, sunt cogitationes: à vidēdo, aut aspiciendo, acsi cogitationes essent visiones, vt Eccles. 1. 16, Cor meum vidit multam sapientiam. i. transierūt cogitationes desiderii. Vel est vt suprà Leui. 26: quia picturæ sunt cogitationes. Et dixit, transierunt: quia non est hominum cogitare. Tharghum, Transierunt excellentiæ earum inuestigationem cordis. Prouerb. 25. 11,

ſicut mala aurea בְּמַשְׂכִּיּוֹת cũ picturis argenteis eſt verbum dictum cum modis ſuis. R. Abrahám, Mala. i. tanquam figura malorum aureorum in abſconditis. i. theſauris argenti: acſi dicat, Quæ ſunt repoſita ad tempus conueniens illis: ſic eſt verbũ dictum vt par eſt. Tharghum, בְּגִנּוּנֵי cũ imaginibus (aut ſculpturis) argenteis. Nume. 33. 52, & perdetis omnes מַשְׂכִּיֹּתָם picturas eorum. Tharghum, Domum adorationis eorum. (Idem R. Selomóh,) ſic appellatam, quòd tegerent pauimẽtum eius lapidibus marmoreis, &c. vt ſuprà dictum eſt. Alia forma, שֶׂכְוִי, Cor: à videndo, & aſpiciendo ſic appellatum. Iiób 38. 36, quis dedit לַשֶּׂכְוִי cordi intelligentiam? Doctores Hebræorũ, inquit R. Dauid, exponunt, etiam gallo. Tharghum, Quis dedit cordi intelligẽtiam? Alterum Tharghũ, Quis dedit gallo ſylueſtri intelligentiam, vt laudet Dominũ ſuum? R. Abrahám, cordi, vt ſuprà Pſal. 73. ſic R. Abrahám Peruſól. R. Leui, intellectui. R. Moſéh, Quis dedit gallo intelligentiã, vt media nocte ſurgere doceret hominẽ ad laudãdum Deũ?

שָׁכַח Obliuiſci. Pſal. 9. 13, Non שָׁכַח צַעֲקַת eſt oblitus clamoris. Pſal. 77. 10, הֲשָׁכַח nunquid oblitus eſt. Ieſah. 49. 14, שְׁכֵחָנִי oblitus eſt mei. Irme. 2. 32, שְׁכֵחוּנִי obliti ſunt mei. Pſal. 50. 22, שֹׁכְחֵי qui obliuiſcimini Dei. Deuter. 8. 19, Si שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח obliuiſcendo oblitus fueris Domini. Pſal. 45. 11, וְשִׁכְחִי & obliuiſcere populi tui. Et 119. 16, Non אֶשְׁכַּח דְּבָרֶךָ obliuiſcar ſermonis tui. Et in nifhál, Eccleſ. 2. 16, הַכֹּל נִשְׁכָּח omnium obliuio eſt. vel omne obliuioni traditur: ſi ſit participium. poteſt eſſe & præteritũ, Omnium obliuio fuit. Et 9. 5, נִשְׁכַּח obliuioni tradita eſt memoria illorũ. Pſal. 9. 19, non in ſæculum יִשָּׁכַח obliuioni tradetur pauper. Et in pihél,

Thren.2.6,שָׁכַּח oblitus est Dominus. Et in hifhil,Irme.23.27, לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי vt obliuisci faciant populum meũ nominis mei. Et in hithpahál,Eccles.8.10, וְיִשְׁתַּכְּחוּ & obliuioni tradentur in ciuitate. Vide כּון in toar. Tóar, Iesah.65.11,הַשְּׁכֵחִים אֶת־הַר קָדְשִׁי obliti (siue qui obliuiscimini)montis sanctitatis meæ.

שָׁכַל Orbare, Priuare, siue Orbari,& priuari, Abortire.Genes.43.14, Et ego quemadmodũ שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי orbatus sum, orbatus sum. R. Selomóh, Et ego quemadmodum orbatus sum Ioséph & Simhón,orbatus sum Biniamín. R.Abrahám, Quũ mortuus sit Ioséph,arbitror me omnibus orbatũ.Iesah.49.21, Et ego שְׁכוּלָה orbata.Gene.27.45,אֶשְׁכַּל, orbabor. Et in pihél, Irme.15.7,שִׁכַּלְתִּי, orbaui, perdidi populum meũ. Hose. 9.11, וְשִׁכַּלְתִּים orbabo eos ab homine.i. vt non sint homines. Gene.31.38,capræ tuæ nõ שִׁכֵּלוּ abortiuerunt.R. Selomóh in cõment.Non proiecerunt fœtus(vel conceptus)suos.Exod.23.26, Non erit מְשַׁכֵּלָה abortiens. 2. Reg.2.19,& terra מְשַׁכָּלֶת orbans. sub.habitatores suos. Malachi 3.11, neque תְשַׁכֵּל orbabit vobis vitis (sub.fructum suũ)in agro.similiter R.D.in commen. vitis nõ orbauit(aut abortiuit)fructũ suum.Iechez.36.14,Et gẽtes tuas non תְּכַשְּׁלִי־עוֹד orbabis vltra. Scribitur (inquit R.D.in commen.) תְּכַשְּׁלִי cadere facies,& legitur תְּשַׁכְּלִי orbabis.& sunt eiusdem ferè significantiæ.Tharghum similiter תתכלין orbabis.Sed versu 15, vbi dicitur,Non תְּכַשְּׁלִי cadere facies(.i.mori)vltra: est à כָּשַׁל,& sicut scribitur,ita legitur:quanquã Tharghum habeat vt versu 14,תתכלין. Et in hifhil,Hose.9.14,Da eis vuluã מַשְׁכִּיל facientem abortiuum.R.D.in cõment. deficere faciẽtem filios in vtero,vel paruulis adhuc existentibus,ne ab

ab hoste consumantur. Et dixit vuluam מַשְׁכִּיל, acsi vulua abortire faceret eos, quia in vulua abortiuntur. Irme.50.9, Sagittæ eius sicut potentis מַשְׁכִּיל orbantis(.i. occidentis,)non reuertetur vacua. sub. vnaquæque illarum. Exponit R.D.in cōment. Sagittæ eius.i.congregationis ipsius quæ ascendet contra Babél, erunt sicut sagittæ fortis, orbantis, quæ non reuertuntur vacuæ, quum iaculatus fuerit ipsas, sed occident: sic erunt sagittæ omniū bellantium cōtra Babél. Et מַשְׁכִּיל est verbum transitiuū. Tóar, שַׁכּוּל, Orbatus. 2.Semu.17.8, Sicut vrsus שַׁכּוּל orbatus. sub. filiis. Canti.4.2, וְשַׁכֻּלָה, & abortiens non est inter eas. Irme.18.21, Et erunt vxores eorum שַׁכֻּלוֹת abortientes. Nomen, Iesa.47.8, Et nesciam שְׁכוֹל orbitatē. Iesah.49.20, filii שִׁכֻּלָיִךְ orbitatum tuarū. ש est cum chiric. Inde est & אֶשְׁכּוֹל, Botrus. Nume.13.24, Et venerunt vsque ad torrentem אֶשְׁכֹּל Escól, (.i. botri,) & absciderunt inde palmitem, וְאֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד & botrum vuarum vnū. In plurali est cū pathách, & interdum cū seghól. Cant.7.7, Et vbera tua לְאַשְׁכֹּלוֹת botris. Et 8, כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן sicut botri vitis.

שָׂכַל Intelligere, Aspicere, prospicere, Visitare, Circunspectum esse, considerare, Prouidere, Prosperitatem habere. 1.Semu.18.30, à tempore quo egressi sunt, שָׂכַל, hoc est הִצְלִיחַ prosperitatem habuit Dauid præ omnibus seruis Saúl. ita R.D. in lib. ra. & cōment. sic & R.Leui, & Tharghú, אַצְלַח. Hæc verbi significatio, prosperitatem habere, à potiori significatione deducta est. viro enim prosperitatē habēti eueniūt omnia perinde ac facta fuissent eius intelligentia & scientia, etiā quæ illi præter ipsius intelligentiam accidunt. Et in pihél haddaghús, Genes.48.14, שִׂכֵּל אֶת־יָדָיו intelligere

fecit manus suas, quòd Menasséh esset primogenitus. R. Ionáh transitiuum putans esse verbũ, exponit, Intellexit Iahacób ex manibus eius, nẽpe Ioséph, quòd Menasséh esset primogenitus: quia ex eo quòd sensit illũ adduxisse ad se Menasséh à dextera sua, intellexit & cognouit Menasséh esse primogenitum. At rectũ est vt sit trãsitiuũ, Intelligere fecit manus suas. acsi dicat, Dedit intelligentiã manibus suis, acsi facerẽt cũ intelligẽtia & sapiẽtia illud quod faciebant: quia Menasséh erat primogenitus: & vidit per prophetiã illum esse minorẽ in benedictione. & hoc est, Intelligere fecit. nã si posuisset manũ suã super caput Menasséh, secundũ morẽ mundi, quid per hoc intelligere fecisset? Et sic Tharghum, Sapientiã dedit manibus suis &c. Et ita exponunt R. Selomóh, & R. Abrahám. Et in hifhíl, 1. Paralip. 28.19, הִשְׂכִּיל (&) intelligere fecit omnia opera similitudinis. Est verbũ transitiuũ in tertium. Psal. 119.99, הִשְׂכַּלְתִּי intellexi. Psal. 64.10, וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ & opus eius intellexerunt. 1. Semu. 18.14, מַשְׂכִּיל prosperitatem habens. Dani. 11.33, וּמַשְׂכִּילֵי & intelligentes populi. Gene. 3.6, Et desiderabile lignum לְהַשְׂכִּיל ad intelligendũ. vel visu, aut aspectu, vt exponunt nõnulli. Psa. 2.10, הַשְׂכִּילוּ intelligite. Et 101.2, אַשְׂכִּילָה intelligam in via immaculata. Nomen, forma participii, Intelligentia, Doctrina. instar מַשְׂכִּים. Psal. 32.1, Dauidi מַשְׂכִּיל intelligentia, doctrina. Alia forma, שֶׂכֶל, siue שֵׂכֶל. 1. Semu. 25.3, mulier bona שֶׂכֶל intellectu. Prouer. 13.15, שֵׂכֶל טוֹב intelligẽtia bona. Inuenitur & cũ ס, Eccles. 10.6, vt habes in סֶכֶל. Prouerb. 12.8, secundũ שִׂכְלוֹ intelligentiã suã laudabitur vir. Alia item, Prouerb. 1.3, eruditionẽ הַשְׂכֵּל intelligentiæ. vel est macór. i. intelligendi. Et sic cætera eius

generis possunt esse nomina, & mecoróth. Et 21.16, à via הַשְׂכֵּל intelligentiæ.vel intelligendi.Irme.9.24,sed in hoc glorietur qui gloriatur הַשְׂכֵּל scire & nosse me.

שָׁכַם Vnde verbum in hifhíl,הִשְׁכִּים, Mane surgere, aut venire. 2. Sem.15.2,וְהִשְׁכִּים & mane surget (pro surgebat)Absalóm. Plærunque cóiungitur ei בֹּקֶר mane.vt Iiób 1.5,וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר & surget(surgebat)mane. Additũ arbitror mane,ad denotãdũ summo mane sur rexisse.Iesa.5.11,Væ מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר surgẽtibus mane.Psal. 127.2,Vanum est vobis מַשְׁכִּימֵי קוּם maturantibus surge re. Exod.8.20, הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר surge mane. Irme.7.13, הַשְׁכֵּם mane surgendo. Et cum א vice ה,Irme.25.3,אַשְׁכִּים.Genes.19.26,וַיַּשְׁכֵּם & surrexit.Canti.7.13,נַשְׁכִּימָה mane surgamus. Nomen,Hose.6.5,Et sicut ros מַשְׁכִּים matutinus ambulans.i. qui ambulat in matutino. Irme.5. 9, Vt equi saturati, מַשְׁכִּים mane (.i. singulo mane) erunt. Aliud,שֶׁכֶם,vel שְׁכֶם, Humerus, Latus,angulus, pars.Gen.9.23,Et posuerunt super שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם humerum amborũ. Et 48. 22, Et ego dedi tibi שְׁכֶם אַחַד partem vnam. Sephan.3.9, Vt seruiant ei שְׁכֶם אֶחָד látere vno.i. corde vno,& opinione vna,vt exponit R.D.in li.ra.Et in cóment.parte vna.i.corde vno, & opinione vna.ita & R.Abrahám in Gene.48,vbi citat hũc locum.Tharghum,vt Hebræum,כְּתַף חַד humero vno.Psal.21.13,Pones eos שֶׁכֶם ad latus vnũ.vel angulum vnũ.Idem in cóment.in partem vnã,vt non sit illis vis ad retardãdum populum tuum. sic R.Selomóh. R.Himmanuél, Ipsi nó poterũt nocere illis,quia pones eos ad angulũ vnũ, & partem vnã.Gen.49.15, Et inclinauit שִׁכְמוֹ humerũ suũ ad portãdũ.potest esse & à שְׁכֶם & à שֶׁכֶם ait R.D. in Michlól.Iiób 31.22,מִשִּׁכְמָה ab humero suo cadat.ה quie-

ſcit,quod ſecundum normã debuerat eſſe cum mappic,inquit R.D.in Michlól.Hoſe.6.10, Collegiũ ſacerdotum in via interficiebant שְׁכְמָה conſenſu vno.via vna.& laterę vno.i.vno conſenſu. Tharghũ, in via vna interficiebant animam eorum humero vno.R. Abrahám exponit vt ſuprà Sephan.3.

שָׁכַן Habitare,Manere.Exod.40.35, Quia שָׁכַן habitauit(manſit)ſuper illud nubes.Et cũ ſeri,Deuter.33.12,Et inter humeros eius שָׁכֵן habitauit.Pſal.120.5,שָׁכַנְתִּי habitaui. Pſal.120.6, Multum שָׁכְנָה־לָּהּ habitauit ſibi anima mea.Irme.51.13,שֹׁכַנְתְּי quæ habitas iuxta aquas multas.Scribitur(inquit R.D.in cõm.)cum י redundante,quod nõ legitur,quia ת eſt cum ſeua.Eteſt dictio compoſita ex שֹׁכֶנֶת participio fœmineo,& שָׁכַנְתְּי præterito.Et ratio compoſitionis eſt,quia ab initio habitaſti,& etiam adhuc veniẽte ſuper te malo, habitas. Num.5.4,Ego שֹׁכֵן habito.Deut.33.16,Et volũtatė שֹׁכְנִי inhabitantis rubum. pro שֹׁכֵן,י enim redundat. Iudic. 8.11,Et aſcendit Ghidhón per viam הַשְּׁכוּנֵי בָאֳהָלִים habitantium in tabernaculis.Eſt in regimine ſequente ב litera deſeruiẽte. R.Selómóh,Per viam terræ Chedár,& Harabiæ qui habitant in deſerto in tabernaculis,& nõ in domibus.Sunt qui putant eſſe tóar.Pſal.85.10, לִשְׁכֹּן vt habitet.Et 37.3,שְׁכָן־אֶרֶץ inhabita terram.Iechez.43.7,אֶשְׁכָּן־שָׁם habitabo ibi.Pſa.37.29,וְיִשְׁכְּנוּ & habitabunt.

Et in pihél,Pſal.78.60,in quo שִׁכֵּן habitauit inter homines. Tharghum,in quo habitauit diuinitas eius in medio filiorũ hominum.Irme.7.12,in quo שִׁכַּנְתִּי habitare feci. Nume.14.30, לְשַׁכֵּן vt habitare facerem. Et in hifhíl,Irme.7.3,וַאֲשַׁכְּנָה & habitare faciam.Iehoſ.18.1, וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל & habitare fecerunt ibi tabernacu-

lú. Tóar,שָׁכֵן,Habitator,Vicinus, ſic appellatus quòd propè habitet. Prouerb.27. 10, Melior eſt שָׁכֵן vicinus propinquus,&c.Deuter.1.7,Et ad omnes שְׁכֵנָיו vicinos eius.Exod.3.22,מִשְּׁכֶנְתָּהּ à vicina ſua. Ruth 4.17, הַשְּׁכֵנוֹת vicinæ. Nomen,מִשְׁכָּן,Habitaculum,habitatio. Nume.1.50,Et in circuitu לַמִּשְׁכָּן habitaculi.Ieho.22.29,Coram מִשְׁכָּנוֹ habitaculo eius. Iechez.25.4, מִשְׁכְּנֵיהֶם habitacula ſua.Et plurale fœmineú,Chab.1.6,מִשְׁכָּנוֹת.Pſal. 43.3,מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ habitacula tua. שָׁכִין quære in שׁוך.

שׁכר Inebriare,ebrium eſſe.Ieſah.51.21,paupercula, וּשְׁכֻרַת & ebria,(ſub.afflictionibus: ſubauditur enim צָרוֹת anguſtiis,aut afflictionibus,quum ſit in regimine) & non vino.Chag.1.6, bibiſtis, & non לְשָׁכְרָה ad inebriandum. aut ebrietaté. Poteſt eſſe & macór & nomen.Gene.9.21,Et bibit de vino,וַיִּשְׁכָּר & inebriatus eſt. Ieſah.49.26, דָּמָם יִשְׁכָּרוּן ſanguine ſuo inebriabunt ſe. Et in pihél,Irme.51.7,Calix &c.מְשַׁכֶּרֶת כָּל־הָאָרֶץ inebrians omnem terram.Chab.2.15,שַׁכֵּר inebriando. Ieſa.63.5,וַאֲשַׁכְּרֵם & inebriabo eos ira mea. Et in hifhíl, Irme.51.39,וְהִשְׁכַּרְתִּים inebriare faciam eos.Deut.32.42, אַשְׁכִּיר חִצַּי inebriare faciam ſagittas meas ſanguine.

Et in hithpahál, 1.Semu.1. 14, Vſquequo תִּשְׁתַּכָּרִין ebria eris?.i. Vſquequo præ te feres eſſe ebriam? moues enim labia oris tui,at verba non audiuntur. Tóar,1. Semu.25.36,שִׁכֹּר ebrius.Ieſah.24.20,כַּשִּׁכּוֹר ſicut ebrius. Nomen,Iechez.23.33,שִׁכָּרוֹן ebrietate,& dolore repleberis.Et ab inebriando, Vinum vocatur שֵׁכָר. Ieſa.5.11, vt שֵׁכָר vinú ſequantur.Tharghum,vt bibant חֲמַר עַתִּיק vinum vetus.Eſt & potus qui fit è fructibus,inebriatiuus,qui iſto nomine appellatur:& eſt quidá adeò inebriatiuus,vt & ſenſum auferat,& intelligentiá. Leuit.

10.8, וְשֵׁכָר & sechár ne bibas. Hic שֵׁכָר comprehendit quicquid inebriat præter vinũ.Num.28.7,libare fac libamen שֵׁכָר sechár Domino.i.libamen vini inebriatiui,hoc eſt puri,inquit R.Selomóh & R.D. Inde eſt & אֶשְׁכָּר,Munus,donũ. Pſal.72.10,אֶשְׁכָּר munus offerent.

שָׂכַר Mercari, Mercede conducere, Locare. 2.Reg. 7.6, שָׂכַר־עָלֵינוּ mercede códuxit aduerſum nos rex Iſraél reges Chitthæos &c. Prou.26.10,וְשֹׂכֵר כְּסִיל & mercedem reddit ſtulto.Vide חול in pohél.2.Paral.24. 12,Et fuerunt שֹׂכְרִים mercede conducentes.Scribitur & cum ס,Hezræ 4.5,וְסֹכְרִים & mercede conducebant. Gene.30.16,Quia שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ mercede conducendo mercede conduxi te.Ieſa. 46.6,יִשְׂכְּרוּ צוֹרֵף mercede conducent aurifice. Et in nifhál,1.Semu.2.5,pro pane נִשְׂכָּרוּ ſe locauerunt.vel mercede conducti ſunt. Et in hithpahál, Chag.1.6,וְהַמִּשְׂתַּכֵּר מִשְׂתַּכֵּר & qui locat ſe mercede,locat ſe mercede poneda in ſacculo pertuſo.Vel,Et qui mercede cõducitur, mercede cõducitur ad ſacculũ pertuſum.R.D.in cõm.Et qui mercede códucitur &c. Vel, qui locat ſeipſum vel iumẽtum ſuũ mercede, erit in dolore, acſi poſuiſſet eam in ſacculo veſtimẽti, qui inferne pertuſus eſt:quia quemadmodũ ingreditur,ſic & egreditur. Tóar, Exo.22.15, Si שָׂכִיר mercennarius. Irme.46.21, Etiam שְׂכִרֶיהָ mercennarii eius in medio eius. Ieſah.7.20, Radet Dominus in nouacula הַשְּׂכִירָה conducta,ſub.mercede,quæ eſt bona,& acuta.Alii exponunt magna. Nomen,Nume.18.31,שָׂכָר merces erit vobis pro opere veſtro. Gene.30.18,שְׂכָרִי mercedem meã. Alia forma,מַשְׂכֹּרֶת.Gen.31.7,Et mutauit מַשְׂכֻּרְתִּי mercedem meam. Alia item, Prou.11.18,שֶׂכֶר merces fidelis. Aliud,Ieſah.19.10,Omnes facientes שֶׂכֶר rete.

שָׁלַל Expoliare, prædari, Dimittere, Remittere. Ieche. 29. 17, וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ & ſpoliabit ſpolium eius. Zechar. 2. 8, הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם quæ ſpoliant vos. Chab. 2. 8, יְשָׁלּוּךְ ſpoliabunt te. Ruth 2. 16, Et etiam שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ לָהּ dimittendo dimittetis ei de manipulis. i. de ſpicis manipulorum. Idem & R. Abrahám. Sed R. Selomóh deducit à שָׁלָה, quod aliquando eſt שָׁגַג errare, obliuiſci: vnde exponit, obliuiſcendo obliuiſcemini. i. facite vos ipſos acſi eſſetis obliti. Et ſic 2. Semu. 6. 7, Et percuſſit eum ibi Deus עַל־הַשַּׁל propter errorem. quem ſcilicet fecit. Vide in שָׁלָה. & Tharghú, pro שְׁגָגָה error, habet שָׁלוּתָא. Exponit & aliter, euellendo euelletis: vt Deuter. 28. 40, quia יִשַּׁל euellet ſe oliua tua. Et ſic radix eſt נָשַׁל. Sic etiã exponunt nonnulli illud 2. Paral. 29. 10, Filii mei nunc ne תִּשָּׁלוּ remiſſi ſitis. & eſt ex nif hal, quod R. D. in lib. rad. exponit, Ne ſit vobis obliuio, & error in verbo ad mundandam domũ Domini. R. Ionáh, ne quieſcatis donec mũdetis. Alii, ne erretis, vt R. Selo. in cõm. Et in hithpahál, Pſa. 76. 6, אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב ſpoliati ſunt fortes, corde. א ponitur vice ה conſtitutiui hithpahál, ait R. D. in lib. ra. & Michlól, & comment. & R. Selomóh & R. Abrahám. Sed R. Selomóh exponit, errauerunt. Alii, inſani facti ſunt, vt refert R. Abrahám, aut ſtupefacti ſunt. Ieſah. 59. 15, Et fuit veritas deficiens, & receſſit à malo, מִשְׁתּוֹלֵל direpta. i. acſi diripuiſſent illam, ne inueniretur. Idem R. D. in comment. Non inuenitur perinde acſi prædati fuiſſent illam è mundo. R. Abrahám in comment. Sunt qui exponunt מְשֻׁגָּע inſano effecto. Et ſic ſuprà Pſal. 76. & infrà Michàh 1. 8, Et rectum eſt, inquit, vt omnia ſint à שָׁלַל diripere, ſpoliare, prædari. & eſt participium ex hithpahál. i. ſpoliato

cognitione, hoc eſt inſano. R. Selomóh exponit errãte. Tóar, Micháh 1.8, Ibo שׁוֹלָל ſpoliatus & nudus. Sũt (inquit R.D.) qui exponunt מִתְעֶה errans, ſub. huc & illuc. R. Abrahám in comment. ibo ſpoliatus. i. ſicut homo qui expoliat veſtes ſuas, & remanet nudus. Vel שׁוֹלָל infatuatus, aut inſanus, qui eſt expoliatus cognitione ſua, cuius mos eſt vt ſpoliatus, ac nudus incedat. & ſic Iiób 12.17, Ambulare facit cõſiliarios שׁוֹלָל ſpoliatũ. pro ſpoliatos, aut inſanos. i. tanquã inſanos. R. Selomóh, inſanus, ſicut errãs ob ſtuporẽ cordis, vt ſuprà Pſal. 76. 6, & Ieſa. 59.15. R. Abrahám in cõment. Qui ambulare facit vnunquenque è conſiliariis, ſpoliatum cognitione ſua. ſicut ſuprà Ieſah. 59.15. Idem R. Leui & R. Moſéh. R. Abrahám Peruſól, in ſpolium & captiuitatẽ. Et 19, Qui ambulare facit vnũquenque è principibus שׁוֹלָל ſpoliatum. aut inſanũ. R. Moſéh, Magnates ſpoliatũ. i. ſpoliatos diuitiis, facultatibus, ac gloria. R. Abrahám Peruſól, magnates, ac principes ſpoliatos, ac nudos.

Nomen, שָׁלָל, Spoliũ. Gene. 49.27, diuidet שָׁלָל ſpoliũ. Iehoſ. 7.21, בַּשָּׁלָל in ſpolio. Ieſah. 10.2, שְׁלָלָם ſpoliũ eorũ.

שָׁלַב Vnde participium in pihél, Exo. 26.17, Duæ incaſtraturæ erunt tabulæ vni מְשֻׁלָּבֹת diſpoſitæ vt gradus ſcalæ altera contra alteram. R. Selomóh, Factæ ſecundũ ſpeciem שְׁלִיבַת gradus ſcalæ, & diſtinctæ altera ab altera. Nomen, 1. Reg. 7.28, Et clauſuræ inter הַשְׁלַבִּים hoc eſt מַדְרֵגוֹת gradus, ait R.D. in li. ra. In cõm. ſcribit eſſe vectes inſtar gradus ſcalæ. Et ſic dixerũt doctores, Per ſcalã ambulauit poſt שְׁלִיבוֹתָיו gradus eius. R. etiam Selomóh ſcribit quòd erant ad ſimilitudinem graduum ſcalæ inſtar baculorum æneorum rectorum ad clauſuram inferiorem. Idem R. Leui.

שָׁלַג Cum sex punctis, Nix. Psal. 148.8, Et grādo שֶׁלֶג nix. 2. Semu, 23.20, In die הַשָּׁלֶג niuis. Inde verbum in hifhil, Psal. 68.15, תַּשְׁלֵג ninget in Salmón. vel ningere faciet: aut, albescet in tenebris. i. Quum extenderit Omnipotens reges in ea, albescet tanquā nix cōgregatio quæ fuit in tenebris. Et תַּשְׁלֵג est verbum intransitiuum: potest esse & transitiuum, & tunc ת est signum secundæ personæ. i. dealbabis tu Deus tanquam niuem &c. R. Abrahám, apparebit (conspicietur) alba tāquam nix quæ inuenitur iugiter in monte Salmón.

שָׁלָה Pacificare, In pace esse, Quiescere, Errare, Obliuisci. Iiób 3.27, Non שָׁלַוְתִּי habui pacem. Thre. 1.5, Inimici eius שָׁלוּ in pace erant. R. Selomóh, habitauerunt in pace. Irme. 12.1, שָׁלוּ sunt in pace. Psal. 30.7, בְּשַׁלְוִי dum essem quietus. Et in hifhíl, 2. Reg. 4. 28, ne תַשְׁלֶה אֹתִי errare facias me. inquit R. D. in lib. ra. & cōment. & R. Selomóh. Tóar, Iiób 16.12, שָׁלֵו הָיִיתִי quietus fui. Et 20.20, Quia nō nouit שָׁלֵו quietus in ventre suo. i. eum qui egressus est de ventre suo. R. Moséh, Dixit de viro quieto & pacifico quòd ipse reddet rapinas, & non exultabit in facultatibus suis: quia in dimidio dierum suorū morietur, & nō cognoscet filios suos qui egressi sunt de ventre suo. Filii qui egrediuntur ex ventre, vocantur venter. Psal. 73.12, וְשַׁלְוֵי עוֹלָם & pacifici (quieti) sæculi. Alia forma, שְׁלֵיו instar שְׁאָר. Irme. 49. 31, ad gentem שְׁלֵיו habitantē in pace. in quiete. scribitur cum י protractiuo. Fœmineū, Zechar. 7.7, וּשְׁלֵוָה & quieta esset. Nomen, שַׁלְוָה, Pax, Quies. Psal. 122.7, שַׁלְוָה pax (quies) in ædibus tuis. Ieche. 16.49, וְשַׁלְוַת & quies otii fuit ei. Vel abundantia otii, vt aliis placet. Prouerb. 1.32, וְשַׁלְוַת & quies stultorum perdet eos. R. Abrahám,

Et quies ſtultorũ &c. Dum enim ſunt in quiete, impie agunt. Vel, & error ſtultorum &c. Et ita nonnullos exponere ſcripſit R.D. in lib.ra. Alia forma, 2.Semu.6.7, Et percuſſit eum ibi Deus עַל־הַשַּׁל propter errorem. quẽ ſcilicet fecit dum tenuit arcã calcitrantibus bobus. Et 3.27, vt loqueretur cum illo בַּשֶּׁלִי pacifice. eſt inſtar מְרִי à מָרָה. R.D. in lib.rad. & cõment. ſcribit poſſe exponi, repẽte. R.Selomóh, in errore: quia Abnér igno rabat cor illius, quòd ſcilicet vellet occidere eum. R. Leui, pacifice. Ex hac radice eſt שִׁלְיָה, Secundinæ, i. mẽbrana illa qua partus obuolutus vtero prodit. Deuter.28.57, וּבְשִׁלְיָתָהּ & in ſecundinas ſuas. Poſſibile eſt vt per ſecundinas, filios paruos, acſi eſſent in ſecundinis, Scriptura intellexerit. Vnde & Tharghum habet, & in paruulum filium ſuum.

שְׂלָו Coturnix, vulgo קוֹלִיא, *Caille*. Pſal.105.40, Et venit שְׂלָו coturnix.

שָׁלַח Mittere, dimittere, Extendere. Pſal.105.20. שָׁלַח מֶלֶךְ miſit rex. Gene.45.5, שְׁלָחַנִי miſit me. Exo. 9.15, שָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי extendi manũ meam. Irme.14.3, שָׁלְחוּ miſerunt minores. Iehoſ.6.17, nuntios quos שָׁלָחְנוּ miſimus. Ieche.2.3, שׁוֹלֵחַ mitto ego te. Iiób 5.10, וְשֹׁלֵחַ & emittens aquas. Prouerb.10.26, לְשֹׁלְחָיו mittentibus illũ. 1.Reg.14.6, & ego שָׁלוּחַ miſſus (nuntius) tibi durus. Nume.22.37, שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי mittendo miſi. Exod.4.4, שְׁלַח יָדְךָ mitte manum tuam. 1.Semu.9.16, אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ אִישׁ mittã ad te virũ. Iudi.5.26, manũ ſuam ad clauũ תִּשְׁלַחְנָה mittet. pro miſit. Vide יָתֵר. Hobadiáh 13, וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה בְחֵילוֹ neque extendendæ erant (ſub. manus tuæ, ſecũdum R. Dauid, & Tharghum) in ſubſtantiam eorum. Et macór perfectum in nifhál, Eſtér 3.13, וְנִשְׁלוֹחַ & vt mitteren tur literæ. Et in pihél, Exod. 9.7, & non שִׁלַּח אֶת־הָעָם

dimiſit populum. Iiób 30.12, רִגְלַי שִׁלֵּחוּ pedes meos impulerunt.ſecundum R.Leui. R.Abrahám auenhezra, Pedibus meis poſuerunt ſpinas in via. R.D.in lib.rad. Poſuerũt ſpinas & carduos in loco itineris pedũ meorum,vt illos exciderent. R.Abrahám Peruſól,impegerunt. Ieſa.32.20,מְשַׁלְּחֵי mittẽtes pedem bouis &c.i. præ frugum copia dimittent boues & aſinos, vt paſcantur in agris frugiferis,& eant quocúque voluerint. 1.Reg. 11.22,שַׁלֵּחַ תְּשַׁלְּחֵנִי dimittendo dimittes me. Gene.30.25, שַׁלְּחֵנִי dimitte me. Ieche.44.20, & cæſariem non יְשַׁלֵּחוּ demittent.Gene.37.32,וַיְשַׁלְּחוּ & miſerunt tunicam. vel gladio ſciderunt, vt crederet quòd beſtia rapuiſſet eũ. à שֶׁלַח,gladius, vt nonnulli exponunt. Et in puhál, Iiób 18. 8, quia שֻׁלַּח בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו miſſum eſt rete in pedibus eius. vel,miſſus eſt in reti vterq; pes eius. vtroq; modo exponit R.D.in lib.rad. & ſic alterum ב redundat.Gene.44.3,שֻׁלְּחוּ dimiſſi ſunt. Et in hifhíl,Leuit. 26.21,וְהִשְׁלַחְתִּי & mittam in vos.Exod.8.21, מַשְׁלִיחַ mitto in te.2. Reg.15.37,cœpit Domin' לְהַשְׁלִיחַ mittere. Nomen inſtar macór,Ieſah.11.14,& Edóm,& Moáb מִשְׁלוֹחַ extenſio manus eorum.quia ſcilicet Iſraél extendet in eos manus.Eſtér 9.18,וּמִשְׁלֹחַ & miſſio munerum. Alia forma,Pſal.78.49,מִשְׁלַחַת immiſſionẽ(vel gladiũ)angelorũ(nuntiorũ)malorum. Eccleſ.8.8,& non eſt מִשְׁלַחַת dimiſſio(vel gladius: R.Abrahám,arma bellica)in bello. Alia item,שִׁלּוּחַ,hoc eſt מִנְחָה,Donum,munus,ſecundum R.D.in lib.rad.& in cõmen. ſic appellatum, quòd alicui mittatur.Micháh 1.14,idcirco dabis שִׁלּוּחִים dona.munera. Idem Tharghũ,& R.Abrahám in comment. Et ſic 1.Reg. 9.16, & dedit illam שִׁלֻּחִים munera filiæ ſuæ vxori Selomóh.i.pro muneribus.ſic R.Abra-

hám.Exod.18.2,& tulit Ithró socer Moséh Sipporáh vxoré Moséh post שִׁלּוּחֶיהָ dona(aut dotes)eius. Vel,post dimissionem eius.i.postquam dimiserat eam,& reuersa fuerat in domum patris sui.Vtroque modo exponit R.D.in lib.ra.Tharghum,postquam dimisit illam.R. Abrahám,postquam &c. Sunt qui exponút,postquam dederat illi facultatem vt rediret in domú patris sui. Alii verò, postquá misit(scilicet eius vxor) dona ad illum.sub.virum suum,vt suprà 1.Reg.9. Alia præterea,מִשְׁלַח,Missio,extensio. Deute.12.7,& lætabimini in omni מִשְׁלַח missione(extensione)manus vestræ. Aliud,שְׁלוּחָה. Iesah.16.8. שְׁלֻחוֹתֶיהָ propagines eius extenderunt se. Inde dicitur שֶׁלַח,Pomarium,Viridarium, id est locus arboribus pomiferis consitus: sic appellatus quòd arborum rami huc & illuc protendantur, & extendantur.Significat & gladiú.Nechem.3.15,& murum piscinæ הַשֶּׁלַח pomarii in hortum regis.Et 4.17,& altera tenebat הַשֶּׁלַח gladium. Iesah.27.8, in mensura, בְּשַׁלְחָהּ in plátatione(vel gladio) eius iudicabis eam. R. Ioséph,in gladio eius.acsi dicat,In gladio eius voluisti iudicare illam.i.in mensura qua mésa est, quemadmodum dixit,In mésura &c. R.Selomóh,In mésura,vt dimisit AEgyptus Israelem. R.Abrahám,in mésura &c. Sunt qui exponút,gladio suo iudicabit eam: quia perdidit seipsam armis bellicis. Et rectú est vt exponatur, in plantatione(aut pomario)eius: vt Canti.4.13, שְׁלָחַיִךְ plantationes tuæ. aut pomaria tua. Et testis est quod mox sequitur,In die venti Orientalis. & est sensus,In mensura qua mensa est animæ suæ.i.sibiipsi. quia litigauit cum viris villarum suarum quæ sunt pomaria eius.R.D. in cóment.בְּשַׁלְחָה est nomen cómune hortis

& agris frugiferis, vt suprà Nechem.3,& Cant.4. Dixit, Non fecit Deus cum Israél quemadmodum fecit cum inimicis eius, quos subuertit ira eius, & è mundo perdidit: sed peccante Israél coram ipso, vlciscebatur de illo non vltra mensuram, sed in mensura, & paulatim paulatim iudicabat congregationem Israél, in pomaria eius, hortos, agrósque immittẽs robiginem, siccitatem, locustas, bruchos, & idgenus alia quæ fruges, fructúsque consumebant. Ioél 2.8,& super הַשֶּׁלַח gladium proiiciẽt se, non vulnerabũtur. R. Abrahám, arma bellica, vt suprà Ecclesi.8.& Iiób 33.18,& vitã eius, ne transeat בַּשָּׁלַח per arma. vel gladiũ. Idem R. Selomóh. Nechem. 4.23, vnusquisque(habebat) שִׁלְחוֹ gladiũ suum, (sub. in manu sua, quum pergeret) ad aquas. R. Abrahám in cõment. Vnusquisque gladium suum, &c. quia vestes non exuebant, nec deponebant arma quũ pergerent ad cœnam in nocte. Et sunt qui deducũt à שָׁלַח exuere, expoliare. nam Tharghum, pro וְהִפְשִׁיט & exuet, aut exuere faciet(.i. excoriabit) holocaustum, Leui.1.6: habet וְיַשְׁלַח,& est sensus, nõ exuebamus vestes nostras, nisi quum opus erat illas lauare,& mundare. Et est rectissima expositio, quam ponit & R.D. in lib. ra. Et sic est series, Vnusquisque exuebat illam lauandi gratia. & est expositio R. Selomóh in cõmẽt. Hinc est & שֻׁלְחָן, Mensa. Iechez.23.41, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ & mẽsa parata. Psal.69. 23, שֻׁלְחָנָם mensa eorum. Iesah.28.8, שֻׁלְחָנוֹת mensæ.

שָׁלַט Præesse, dominari, Potestatem habere, vel exercere. Ecclesi.8.9, tempus quo שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם dominatus est homo homini. Nechem. 5.15, שָׁלְטוּ עַל־הָעָם dominati sunt(præfuerunt) populo. Estér 9.1, לִשְׁלֹט בָּהֶם vt dominarẽtur eis. Eccle.2.19, וְיִשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי & do-

minabitur vniuerſo labori meo. Et in hif híl, Eccleſ. 5.18, וְהִשְׁלִיטוֹ & poteſtatẽ dedit ei vt comedat. Pſal. 119. 133, & ne תַּשְׁלֶט־בִּי כָל־אָוֶן dominetur mihi omnis iniquitas. Tóar, Eccleſ. 8.8, non eſt homo שַׁלִּיט potẽs in ſpiritu (aut præſes ſpiritui) vt prohibeat ſpiritum. Et 7.20, שַׁלִּיטִים præſides. domini. Fœmineum, Ieche. 16.30, opus mulieris meretricis שַׁלָּטֶת dominantis. Nomen, Eccleſ. 8.4, ſecundum verbum regis eſt שִׁלְטוֹן poteſtas. dominium. Aliud, שְׁלָטִים, Scuta, clypei. 2. Reg. 11.10, וְאֶת־הַשְּׁלָטִים & ſcuta. Cant. 4.4, שִׁלְטֵי, ſcuta fortium.

שָׁלַךְ In hif híl, Proiicere. Nume. 35.20, אוֹ־הִשְׁלִיךְ vel proiecerit ſuper eum. Irme. 38.9, quem הִשְׁלִיכוּ proiecerũt in carcerem. Pſal. 147.17, מַשְׁלִיךְ proiicit glaciem ſuam. 1. Reg. 13.25, & fuit cadauer eius מֻשְׁלֶכֶת proiectum. Irme. 36.23, וְהַשְׁלֵךְ & proiiciendo in ignem. Iudic. 9.17, וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נַפְשׁוֹ & proiecit animam ſuam. Pſal. 50.17, וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי & proieciſti verba mea poſt te. Iiób 18, 7, וְתַשְׁלִיכֵהוּ & proiiciet eum conſilium ſuum. Nechem. 9.26, וַיַּשְׁלִכוּ & proiecerunt legem tuam. Iechez. 23.35, וַתַּשְׁלִיכִי אוֹתִי & proieciſti me. Et in hof hál, Dani. 8.11, וְהֻשְׁלַךְ & proiicietur locus ſanctificationis eius. Irme. 22.28, וְהֻשְׁלְכוּ & proiicientur ſuper terram. Nomen auis, שָׁלָךְ, Mergulus: ſic appellatus, quòd ad capiẽdum piſces, in mare vel aquam ſe proiiciat. Leuit. 11.17, וְאֶת־הַשָּׁלָךְ & mergulum. Hinc שַׁלֶּכֶת, nomen portæ, quòd per illam proiicerentur ſordes, ſic appellatæ. Ieſa. 6.13.

שָׁלַם In pace eſſe, pacem habere cum altero, Perficere, complere, finire, Reſtituere, reddere, Salutare. Ieſa. 60.20, וְשָׁלְמוּ & perficientur (cõplebuntur) dies luctus tui. Pſal. 7.5, ſi retribui שׁוֹלְמִי רָע exiſtenti in pace mecum, malum. i. ſi illi qui fuit mecum in pace, reddi-

di malum. R. Selomóh, & R. Abrahám, retribuenti (aut reddenti) mihi malum. i. si retribui illi secúdum retributioné eius. Est ex cal, inquit R. Abrahám, quáquam in cal non inueniatur participium passiuum. Et sunt (inquit) qui exponunt, existenti mecum in pace. Idem Tharghum. R. Himmanuél vtroque modo exponit. 2. Sem. 20. 19, ego (sub. Abél) sum inter שְׁלֻמֵי perfectos, fideles Israél. i. inter perfectos Israél, & fideles Israél. vtrunque enim est in regimine, & masculeum. & secundum R. Dauid, est toár. R. Selomóh, Ego sum è filiis ciuitatis qui sunt perfecti, & fideles Israeli, & regi. R. Leui, Ego &c. i. nónne in me habitant perfecti ad seruandam fidem, quæ est in Israél? Et propterea non cósensérunt filii Abél vt comiurarét cum filio Bichrí: quia fidem seruant. Et quum ita sit, vt quid perdis ciuitatem nó paruam, sed matrem, in cuius circuitu sunt filiæ. i. villæ? & vt quid Domini perdis hæreditaté? Tharghú, Nos sumus perfecti in fide cum Israél. Iiób 22. 21, וּשְׁלָם & pacé habeto. Et in pihél, Iudic. 1. 7, sic שִׁלַּם־לִי reddidit mihi Deus. Leuit. 6. 5, וְשִׁלַּם אֹתוֹ & reddet illud. Iiób 8. 6, וְשִׁלַּם נְוַת צִדְקֶךָ & pacificú reddet habitaculum iustitiæ tuæ. R. Leui, statuet in pace. Idem R. Abrahá: quanquam exponat & secundum alteram significátiam. Irme. 16. 18, וְשִׁלַּמְתִּי & reddam in primis duplum iniquitatis eorum. Et 32. 18, וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן & reddens iniquitatem patrum. Exod. 21. 36, שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם reddédo reddet bouem pro boue. Ecclesi. 5. 3, quod voueris שַׁלֵּם redde. 2. Reg. 4. 7, וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכְי & redde creditoribus tuis. Psalm. 35. 12, יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה reddent mihi malum pro bono. Et in hisfhiíl, Iehos. 10. 1, & quòd הִשְׁלִימוּ pacem fecissent habitatores Ghibhón cum Israél. Iiób 23. 14, quia יַשְׁלִים חֻקִּי red-

det quod opus est mihi. vide חָקַק. Deuter. 20.12, & si non תַשְׁלִים pacem fecerit tecum. Et in puhál, Psa.65.2, & tibi יְשֻׁלַּם־נֶדֶר reddetur votum. Prouer.11.31, ecce (vel si) iusto in terra יְשֻׁלָּם reddetur. R. Abrahám, Si iusto in terra adhuc viuenti redditur à Deo merces boni operis. R. Leui, Iusto nó sufficit acquisitio æternæ vitæ, sed ipso viuente in terra manet in pace, timore malorum sublato. Et in hofhál, Iiób 5.23, & bestia agri הָשְׁלְמָה־לָךְ pacifica facta est tibi. Hose.9.7, venerunt dies הַשִּׁלֻּם retributionis. Iesah.34.8, annus שִׁלּוּמִים retributionum.

Fœmineũ, שִׁלּוּמָה. Psal.91.8, וְשִׁלֻּמַת & retributionem impiorũ videbis. Alia forma, שַׁלְמֹן. Iesah.1.23, שַׁלְמֹנִים retributiones. Alia item, Deuter.32.35, mihi vindicta, וְשִׁלֵּם & retributio. Et nomen loci, שָׁלֵם, Salém. Gene.14.18, & Malchisédec rex שָׁלֵם Salém. Tóar eadem forma, Genes.15.16, quia non est שָׁלֵם perfecta (completa) iniquitas. 1. Reg.11.4, & non fuit cor eius שָׁלֵם perfectũ cum Domino. Gene.34.21, viri isti שְׁלֵמִים fuerunt in pace nobiscum. Et cum sex punctis, שֶׁלֶם, Pacificus, Perfectus. Hamós 5.22, וְשֶׁלֶם & pacificum (pro pacifica) pinguium vestrorum non respiciam. Exod.24.5, sacrificia שְׁלָמִים pacificorum. Nume.29.39, וּלְשַׁלְמֵיכֶם & ad pacifica vestra. Fœmineũ à שָׁלֵם est שְׁלֵמָה, Perfecta, completa, finita. Deute.25.15, lapis (.i. pondus) שְׁלֵמָה perfectus. Et 27.6, lapidibus שְׁלֵמוֹת perfectis ædificabis altare. Nomẽ, שָׁלוֹם, Pax. Gene.43.23, שָׁלוֹם לָכֶם pax vobis. Irme.20.10, omnis homo שְׁלֹמִי pacis meæ. Iesah.48.18, שְׁלוֹמֶךָ pax tua. Psal.69.23, וְלִשְׁלוֹמִים & pacibus in rete. R. Abrahám, pro pacibus. ל (inquit) ponitur vice תַּחַת, vt Gene.11.3, & fuit eis later לְאָבֶן pro lapide. R. Selomoh, Quum expectauerint pacem, vertantur paces in offendiculum. Et

55.21,

55.21, misit manus suas בִּשְׁלֹמָיו in paces eius. R. Selomóh, in eum qui fuerat quietus & pacificus secum. R. Abrahám, in paces eius. i. in viros pacium eius: sicut & illud Psalm. 109. 4, & ego oratio. i. vir orationis. Vel est tóar, secundū R. Ioseph, id est in pacificos eius. Et forma prædicta inuenitur tóar, שָׁלוֹם, Pacificus, instar קָרוֹב. Iesah. 41. 3, transibit שָׁלוֹם pacificus. Et sic secundum R. Iosėph, Gen. 43. 27, הֲשָׁלוֹם num pacificus est pater vester senex? R. Abrahám scribit esse substātiuum vice tóar. & sic 1. Semu. 25. 6, & tu שָׁלוֹם pacificus, & domus tua שָׁלוֹם pacifica. i. sana, & salua.

שַׁלְם Vnde שַׂלְמָה, quod est שִׂמְלָה, Vestis, indumentū. Exod. 22. 9, super שַׂלְמָה vestem. 1. Reg. 11. 29, opertus בְּשַׂלְמָה חֲדָשָׁה veste noua. pallio nouo. Iehos. 9. 5, וּשְׂלָמוֹת & vestes veteres.

שָׁלַף Euaginare. Iudic. 8. 20, & nō שָׁלַף הַנַּעַר חַרְבּוֹ euaginauit puer gladiū suum. Iiób 20. 25, שָׁלַף educta est, & egressa est de vagina (corpore) eius. sub. sagitta. Vel transitiue, Eduxit, scilicet iaculator sagittam. R. Abrahám, educta est sagitta è pharetra, & egressa est è medio eius. R. Leui, Eduxit sagittā iaculator, & egressa est è vagina. i. è corpore huius impii. acsi dicat, quòd eius corpus pertransiuit. Psal. 129. 6, sint sicut herba tectorum, quæ antequā שָׁלַף educta sit, aruit. i. antequam egrediatur & appareat, aruit. Iudi. 20. 25, שֹׁלְפֵי חָרֶב euaginantes gladium. Nume. 22. 23, & gladius eius שְׁלוּפָה euaginatus. 1. Sem. 31. 4, שְׁלֹף חַרְבְּךָ educ gladium tuum. Et 17. 51, וַיִּשְׁלְפָהּ & eduxit illum è vagina sua.

שָׁלֹשׁ Tres, fœmineo genere. Deuter. 19. 2, שָׁלוֹשׁ עָרִים tres ciuitates. Gene. 5. 22, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה trecentos annos. Et forma masculea, Gen. 7. 13, וּשְׁלֹשֶׁת & tres

vxores. Et maſculeũ cum ה,2.Semu.14.27,שְׁלוֹשָׁה בָנִים tres filii.Gene.30.36,viam שְׁלֹשֶׁת יָמִים trium dierũ.Nume. 12.4, egredimini שְׁלָשְׁתְּכֶם vos tres, & egreſſi ſunt שְׁלָשְׁתָּם tres ipſi. Et שְׁלשִׁים, Triginta,cõmunis generis.1.Semu.9.22,בִּשְׁלשִׁים אִישׁ circiter triginta viri. Alia forma,præpoſito מ, Gene.38.24,כְּמִשְׁלשׁ חֳדָשִׁים circiter tres menſes. Tóar,Gene.1.13,dies שְׁלִישִׁי tertius.Et cum ל redundante,1.Paralip.3.2,הַשְּׁלִישִׁי לְאַבְשָׁלוֹם tertius Abſalóm. Et שְׁלִישִׁים tertii,pro שְׁלִישִׁיִּים,Geneſ.6.16,inferiora,& ſecunda,וּשְׁלִשִׁים & tertia facies eam. Erát enim tres mãſiones,inferior,media,&ſuprema.Nume.2.24, וּשְׁלִשִׁים & tertii proficiſcentur.1.Reg.6.8,& à medio ad הַשְּׁלִשִׁים tertium.pro הַשְּׁלִישִׁית.Et dixit numero multitudinis,quòd erát thalami multi. Et fœmineũ,שְׁלִישִׁית, Tertia,& Tertia pars.Nume.28.14,וּשְׁלִשִׁת & tertia pars hin.Et 15.7,שְׁלִשִׁית tertia pars.1.Semu.3.8,& addidit Dominus vocare Semuél בַּשְּׁלִישִׁת tertio. Et 20.5, vſque ad veſperam הַשְּׁלִשִׁית tertii.i.vſque ad tempus veſperæ diei tertiæ. Et dixit fœmineo genere,de tempore. Vnde & Tharghum habet , vſque ad tẽpus veſperæ diei tertiæ. Et ſic verſu 12,ſecũdum tempus cras הַשְּׁלִשִׁית tertiæ diei .i. ſecundum tempus hoc tertii craſtini .i. ad tertium diem in veſpera ſecũdum tempus hoc.Et dixit cras,de die tertio : quia inuenitur dictum tam de propinquo, quàm de diſtanti.Vide מָחָר. ſed Tharghum hoc modo habet,In tẽpore hoc cras die tertia. Alia forma,Ieſa. 19.24,in die illa יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם erit Iſraél tertius AEgypto,& ipſi Aſſúr.Vel,congregatio Iſraél tertia.Verbum eſt maſculeum,nomẽ autem fœmineum: verbum ad populum,nomen ad congregationem refertur, aut regnum. Iechez. 21. 14, & iteretur gladius

שְׁלִישִׁיתָה tertio. ה redũdat,quia eſt dictio lõga cum duobus paſethin : Et eſt ſicut שְׁלִישִׁית,acſi dicat, tribus vicibus iteretur. R.Selo.Quid ſibi vult,Iteretur tertio? ego dico,gladi',gladius,gladius eius,nẽpe Nebuchadneſár ad deſolãdũ Ieruſaláim,& gladius filiorũ Hammón, & adhuc eſt gladius occiſorũ magnorũ &c.R.D.in cõm. vt in li.ra. id eſt iteretur gladius tribus vicibus : quia ſcilicet erunt afflictiones duplicatæ,ac triplicatæ ſuper illos.Et ſunt(inquit idem)qui exponũt גְּדוֹלָה magnus, à שָׁלִישׁ.Ieche.5.12,שְׁלִשִׁתַיִךְ tertia pars tui peſte morientur.Ieſah.15.5,vſque ad Sóhar עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה vitulam triẽnem.R.D.in cõmen.vitulam magnã filiam trium annorum,quæ eſt bona. Et ſic Moáb plena fuit omni bono, quando venit ſuper illam malum. Dixit quòd illi qui euaſerunt de Moáb, fugiẽt ad Sóhar. & עֶגְלַת eſt ſicut עֶגְלָה cum ה. R.Selomóh,Vitulam fortem,ſicut vitula trima.aut vitulam principẽ.i.magnam. R.Abrahám,vitulam triennem: & eſt tóar ipſius Sóhar. Idem Irme.48.34,vſque Coronáim עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה vitulã triennem. R.D.in cõmen.magnam,vel triẽnem,vt ſuprá. Sunt qui exponunt,Vitulam tertiam vtero: ſicut dicimus filium ſecundum & tertium &c. Tóar alia forma,שִׁלֵּשׁ,Tertius.Gene.50.23,בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים filios tertiorũ.i. tertiæ generationis.R.Abrahã,Quia dictio בְּנֵי eſt in regimine,ſignificat filios quartæ generationis,aut quartos. Inde eſt שִׁלְשׁוֹם,Nudiuſtertius.Gen.31.2,ſicut heri שִׁלְשׁוֹם nudiuſtertius.Et ſine ו,Deute.19.4,שִׁלְשֹׁם. Inde & שָׁלִישׁ, Magnus, Dux,princeps, Menſura magna. Pſalm.80.6,& propinaſti nobis בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ in lachrymis menſuram magnam.Vel,lachrymas in menſura magna.& ſic eſt hypallage.2.Reg.7.2,& reſpõdit הַשָּׁלִישׁ

dux. Et 9.25, & dixit ad Bidcár שָׁלִשֹׁה ducē ſuū. ה ponitur vice ו. Iechez. 23.23, שָׁלִשִׁים duces, & maiores. Prou. 22, 20, nónne ſcripſi tibi שָׁלִשׁוֹם magna? vel mirabilia, ſub. carmina. R. Abra. verba ducalia. i. magna. Et ſcribitur cū ו: quia eſt altera lectio שָׁלִשׁוֹם. R. Leui, verba glorioſa ad dirigendum te. 1. Semu. 18.6, In tympanis, in lætitia, וּבְשָׁלִשִׁים & in canticis. aut inſtrumētis muſicis quibus erant tres diuiſiones. Exod. 15.4, & electio שָׁלִשָׁיו principum eius. i. electi principes eius. Et verbum in pihél, וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת־גְּבוּל אַרְצְךָ & in tres partes diuides terminum terræ tuæ, vt habes Deut. 19.3. Gene. 15.9, cape mihi vitulam מְשֻׁלֶּשֶׁת tertiatam. i. triennem, & capram מְשֻׁלֶּשֶׁת tertiatam. i. triennē, &c. R. Selomóh, vitulas tres, & capras tres, & arietes tres. At rectum eſt (inquit R. Abrahám) vt ſit, vitulam triēnem. Tharghum, vitulas tres, & capras tres, & arietes tres. 1. Reg. 18.33, & dixit, שַׁלֵּשׁוּ וַיְשַׁלֵּשׁוּ tertio facite, & tertio fecerunt.

שם Nomen. Gene. 2.11, שֵׁם nomen vnius. Et cū maccáph eſt cum ſeghól, Gene. 21.3, אֶת־שֶׁם־בְּנוֹ nomen filii ſui. Et 24.29, וּשְׁמוֹ & nomen eius Labán. Pſal. 5.12, שְׁמֶךָ nomen tuum. Et 8.2, שִׁמְךָ. Gene. 2.20, שֵׁמוֹת nomina. Exod. 1.1, שְׁמוֹת nomina filiorum Iſraél. Geneſ. 25.13, בִּשְׁמֹתָם in nominib' ſuis. Aliud, שָׁם, Ibi, illic, hic, huc, illuc, iſtuc. Pſal. 122.4, שֶׁשָּׁם quia illuc aſcenderunt. Geneſ. 2.12, שָׁם ibi bedólach. Pſal. 139.10, etiam שָׁם illuc manus tua ducet me. Gene. 2.10, וּמִשָּׁם & inde diuidetur. 2. Reg. 7.2, וּמִשָּׁם & inde non comedes. Geneſ. 49.24, מִשָּׁם inde (.i. ex illo, ſub. Ioſeph) paſtor lapis Iſraél. Dicitur enim hæc dictio (inquit R. Dauid) de loco, inſtrumēto, tempore, & homine, & re memorata iam, & non memorata. Gene. 10.14, è quibus egreſſi ſunt מִשָּׁם inde Pe

listæi. Ecclesi.3.17,& super omne opus שָׁם ibi.quod notat t , ,s,nẽpe diẽ iudicii.Iesa.34.15,שָׁמָּה ibi(illic)nidificauit hericius. Iiób 1.21, nudus egressus sũ ex vtero matris meæ,nudus reuertar שָׁמָּה illuc. Nõ dicitur de re memorata, sed indicat sepulchrum. Et quia meminit matris suæ,& terra erat tanquam mater illius, dixit illuc,acsi memorasset terram.Idem R.Abrahám in comment.Illuc,indicat sepulchrum,vt suprà Eccle.3.17.Et sunt qui exponunt,matris meæ.i.terræ, hoc est hominis primi. Vel quia ossa quæ sunt fundamenta corporis,sunt è terra. Ex hac radice est שָׁמַיִם,Cæli.& nõ inuenitur in singulari.Sed quia cælum apud Latinos habet singulare,interpretes vertunt tam cælũ, quàm cælos,vt loco quadrare melius putant. R.Ioséph dictionem exponit,acsi dicat, שָׁם מַיִם ibi aquæ. Et est expositio R.Iosi filii Chaniná. Gene.1.1,In principio creauit Deus אֵת הַשָּׁמַיִם cælum & terram. Vbi scribit R. Abrahám הַשָּׁמַיִם cũ ה notificatiuo,vt indicet se loqui de istis creatis,& semper est numeri pluralis.Psal.115.16,הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם cæli cæli Domino.Et 148.4,שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם cæli cælorum.Deuter.28.21,שָׁמֶיךָ cæli tui.

שָׁמֵם Desolare,perdere,disperdere,Admirari, stupescere,obstupescere. Thre.5.18,שֶׁשָּׁמֵם quia desolatus est.Est præteritũ secundũ modũ secũdũ instar חָפֵץ & אָהֵב,inquit R.Abrahám in cõm.& R.D.in Michlól & lib.ra.Iesah.52.14,שָׁמְמוּ obstupuerunt. Irm.2.12,שֹׁמּוּ obstupescite. Iechez.36.3, Pro eo quòd שַׁמּוֹת desolauerunt. Est macór inquit R.Dauid, instar חַנּוֹת ab חָנַן, & est transitiuum. Iesah.42.14.אַשִּׁם desolabo. Et in nifhál, Leui.26.22,וְנָשַׁמּוּ & desolabũtur viæ vestræ.Irm.33.10, הַנְשַׁמּוֹת quæ desolatæ sunt. Et in hifhíl, Iiób 16.7,

הֲשִׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי desolasti(aut desolare fecisti)omnem cõgregationem meam. Ieche.14.8, וַהֲשִׁמֹתִיהוּ & ponã eum in signum. Et ita habet Tharghũ, וַאֲשַׁוִּינֵהּ & ponam eũ. & sic videtur esse à שׂום, quanquam communiter ponatur in hac radice. Ieche.3.15, מַשְׁמִים stupens. Est intransitiuum. Irme.49.20, Nisi יַשִּׁים desolare fecerit cum eis habitacula eorum. R.Ioséph putauit radicem esse יָשַׁם.

Et in hof hál, 2. Paral.36.21, הָשַּׁמָּה desolata fuit ipsa. sub.terra. ש & ם cum daghés, inquit R.D. in lib.rad. & Michlól, & est macór. Et antequam coniungatur cum pronomine, dicitur הֻשַּׁם sicut הֻגַּר in verbis defectiuis. Et cũ pronomine, daghés transit in ם ob defectum literæ geminãdæ secundũ normam, & remanet daghés in ש sicuti fuerat ante coniunctioné. Leu.26.43, בָּהְשַׁמָּה מֵהֶם quum desolata fuit ipsa ab eis. Et in hoc est camés chathéph ipsius ה, in ב deseruiente, euphoniæ causa. Et in vtroque, ה est lene, quod secundũ normam debuerat habere mappic. Iiób 21.5, וְהָשַׁמּוּ & obstupescite. Inuenitur inquit R.D. in Michlól, in aliquibus libris ש cum daghés, & sic ה legitur cũ camés chathéph. & si ita est, oportet esse præteritum versum in futurũ propter ו, quia non est imperatiuũ in binián selonizcár pohalo, (vt est in Instit. Hebraicis) sed in aliis codicibus ש non est cũ daghés, & sic ה legitur cũ camés lato, & est pronũtiatio recta: & est imperatiuũ ex hif híl, sicut הָשֵׁמּוּ, ש cũ séri. & ita inueniri scribit R.D. in lib. rad. in libris castigatis, & pathách ש ponitur vice séri. Priori modo legit R.Ionáh, & scribit esse imperatiuum, & quòd secũdum normam debuerat esse sicut illud Cant.6.4, הָסֵבִּי.

Et in pohél, Hezræ 9.3, Et sedi מְשׁוֹמֵם stupens. admirans. Et transitiuũ, Dani.9.27, מְשֹׁמֵם obstupescere faci-

ens,ſcilicet videntes.Poteſt eſſe & intranſitiuum, erit homo ſtupens,& admirans.i.obſtupeſcet,& admirabitur. Et in hithpahál,Ieſa.63.5,וָאֶשְׁתּוֹמֵם & ſtupefactus ſum,admiratus ſum. R.Selomóh, & tacui.ſcilicet more ſtupentis. R.Abrahám,Et deſolatus erã. aut ſtupefactus. Pſal.143.4,יִשְׁתּוֹמֵם ſtupeſcet(admirabitur,pro obſtupuit)cor meũ.Ieſah.59.16,וַיִּשְׁתּוֹמֵם & obſtupuit,quia non erat qui occurreret. R.Selo. exponit, Et tacuit vt videret an eſſet qui occurreret pro eis.ſicut homo qui ſtat,& ſtupet, (aut admiratur,) & tacet in admiratione ſua. Eccle.7.17,Vt quid תִּשּׁוֹמֵם deſolaberis?Eſt ex iſto binián,ſecundum R.D.in lib.rad.dicit tamen poſſe eſſe ex nifhál. Et in Michlól hoc modo ſcribit, Scripſit R.Iehudáh eſſe ex hithpahál, & ש eſſe cum daghés ob defectũ ת formatiui hithpahál:quod rectum eſt,quanuis ת hithpahál cũ literis זסשץ,non præcedat, ſed ponatur in medio radicaliũ,& daghés ש indicat illud. Eſt etiam rectũ dicere quòd ſit ex nifhál, & ne mireris eſſe cum chólem,& non תִּשָּׁמֵם, quia idem eſt in defectiuis, vt habes in יִדֹּם & יִשֹּׁם & תִּתֹּם: quære in דָּמַם,& תָּמַם quorum perfecta ſunt יִדַּמֵּם יִשַּׁמֵּם תִּתַּמֵּם.Et ſic præterita nifhál in huiuſmodi verbis interdũ ſunt cum chólẽ,plærunque cum pathách, quandoque cũ ſéri: & idem eſt. Et ſi dixerit quiſpiã,futura perfecta prædictorum verborum eſſe יִשַּׁמֵּם יִדַּמֵּם,quia in cal(quod eſt fundamentum verborũ)inuenimus verba ſecundum formã פָּעוֹל vt יָכֹל,& non ſecundum formã פּוֹעֵל:dicimus accepiſſe hanc formam ex pohél graui, vt fecerunt in hithpahál in verbis geminatis. (vt patet in futuris prædictis hithpahál.)Vnde & R.Ionáh ſcripſit הֵרֹמּוּ אֵרוֹמֵם eſſe ex nifhál,à רָמַם. R.quoque Abrahám,תִּשּׁוֹמֵם ſcribit eſſe ex

nifhál. Sic enim ſcribit in comment. Dictio תִּשּׁוֹמָם eſt ex nifhál. Et ſunt qui dicunt quòd daghés ש, non eſt ob defectum נ nifhál, ſed ob defectum ת hithpahál, & erat conueniens vt eſſet תִּשְׁתּוֹמָם, quia non inuenitur ex nifhál in verbis geminatis vtrunque illorum, ſed inuenitur in hithpahál in verbis quieſcétibus, vt תְּבוֹנֵן, & תְּבוֹנֵן. Tóar, שׁוֹמֵם. Dani. 8. 13, Et præuaricatio שֹׁמֵם deſolans. aut ſtupenda, admiranda. Et 9.27, ſuper שֹׁמֵם ſtupidum. Et 12.11, abominationē שֹׁמֵם ſtupendā. Thre. 1.16, שׁוֹמֵמִים deſolati. Fœmineum, Ieſah. 54.1, filii שׁוֹמֵמָה deſolatæ. i. nō habētis virū. Et 49.8, hæreditates שֹׁמֵמוֹת deſolatas. Et 61.4, שֹׁמְמוֹת deſolata primorū erigent. vel eſt nomē. i. deſolationes antiquorū, hoc eſt generationum antiquarū. Ibidem, שֹׁמְמוֹת deſolata generationis, vel deſolationes. Eſt enim nomē ſimile nomini tóar: & ſic Dani. 9.18, Et vide שֹׁמְמֹתֵינוּ deſolationes noſtras.

Alia forma, Irm. 4.27, שְׁמָמָה deſolatio erit. Alia itē, Iechez. 35.7, לְשִׁמְמָה in deſolationem. Alia præterea, שִׁמָּמוֹן. Iechez. 12.19, Et aquas ſuas בְּשִׁמָּמוֹן in deſolatione bibent. Alia etiam, Irme. 5. 30, שַׁמָּה admiratio, & turpitudo facta eſt in terra. i. res admiratione digna, & turpis, vt exponit R.D. in cōment. Et ſic Tharghum, תִּימְהָא admiratio. quanquā alia exemplaria habent תַּיְמְהָא defectus, inquit R.D. R. Selomóh, admiratio. Alia poſtremo, מְשַׁמָּה. Iechez. 6.14, וּמְשַׁמָּה & deſolationem. Ieſah. 15.6, Aquæ Nimrim מְשַׁמּוֹת deſolationes erunt.

שמם Vnde שְׂמָמִית. Prouer. 30.28, שְׂמָמִית ſimia manibus capiet. Vulgo dicitur בוגיאה, *ſingz.* figura hominis quæ manibus quicquid illi datur, apprehēdit, & in ædibus regū manet ad ludēdū cū illa. Ideo ſequitur, Et eſt in ædibus regis. Alii (inquit idē R.D.) exponunt vulgo

vulgo

vulgo ארנׄיא, *Araigne*, araneam quæ ſuam domum ædificat in domibus, & etiam in ædibus regum. R. Ionáh hirundinem, vulgo אורונדולא, *Harondelle*. ſed prima interpretatio magis quadrat. R. Abrahám in cóment. exponit ſimiam. idem R. Himma. R. Leui in cóm. araneá.

שָׁמַד Perdere. Et in nifhál, perdi, aut perire, diſperdi, deficere. Irm. 48.8, וְנִשְׁמַד & diſſipabitur planities. Hoſe. 10.8, וְנִשְׁמְדוּ & perdentur excelſa Auen. 2. Sem. 21.5, Et qui cogitauit de nobis quòd נִשְׁמַדְנוּ diſperderemur, ne eſſemus in omni termino Iſraél. Eſt ex nifhál: & ita exponit R. Selomóh. vnde ſeries textus ſic ordinanda eſt, Viri qui conſumpſit nos, & qui cogitauit de nobis quòd diſperderemur (ſub. per manum ſuá) ita vt non ſtaremus in vllo termino Iſraél, Dentur &c. Pſal. 92.8, לְהִשָּׁמְדָם vt diſperdantur. Ieſah. 48.19, Et non יִשָּׁמֵד diſperdetur. Et in hifhíl, Deuter. 2.23, Qui הִשְׁמִיד אֶת־הַחֹרִי diſperdidit (conſumpſit) Choræum. Ieſah. 23.11, לַשְׁמִד (pro לְהַשְׁמִיד) ad diſperdédú. Deu. 33.27, הַשְׁמֵד perde.

שָׂמַח Lætari. Pſal. 16.9, שָׂמַח lætatum eſt cor meum. Alia forma, Prouer. 29.6, וְשָׂמֵחַ & lætabitur. Tóar vice participii, Deuter. 27.7, וְשָׂמַחְתָּ & lætaberis. Pro participio cal vtuntur nomine tóar, vt in יָרֵא. Prouerb. 15.13. Cor שָׂמֵחַ lætum. Ieſah. 24.7, שִׂמְחֵי־לֵב læti corde. Alia forma, Pſal. 35.26, שְׂמֵחֵי læti malo meo. Eccle. 3.12, niſi לִשְׂמוֹחַ lætari. Et 11.9, שְׂמַח lætare iuuenis in iuuentute tua. Sermo comminatorius, ac dicat, lætare, & videbis quid eueniet in nouiſſimo tuo. Et ſic Hamós 4.4, Venite in Bethél, & præuaricamini. & Ieche. 20.39, Vnuſquiſq; idóla ſua venite, colite. Pſal. 104.34, אֶשְׂמַח lætabor. Et 9.3, אֶשְׂמְחָה lætabor. Et in pihél, Deut. 24.5, וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ & lætificabit vxorem ſuam. Irme. 31.13,

וְשִׂמַּחְתִּים & lætificaui eos à dolore eorũ. Pſal.86.4, שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ lætifica animam. Eccleſ.10.19, Et vinũ יְשַׂמַּח חַיִּים lætificat vitam. Et in hifhil, Pſal.89.43, הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו lætari feciſti omnes inimicos eius. Nomen, Pſa.4.8, dediſti שִׂמְחָה lætitiã in corde meo. Prou.14.10, וּבְשִׂמְחָתוֹ & in lætitia eius. Pſa.16.11, Saturitas שְׂמָחוֹת lætitiarum.

שָׁמַט Relinquere, dimittere, remittere. Irme.17.4, וְשָׁמַטְתָּה & dimittetur (remittetur, remiſſio erit) in te ab hæreditate tua. R.D. in lib.ra. & in comment. Et dimiſſio erit in te, quia dimittes de hæreditate tua, eo quòd non dimiſiſti eam quũ eſſes in illa. 2.Semu.6.6, שָׁמְטוּ declinabant boues. R.Selomóh exponit tranſitiue, quia impellebant, & mouebant eã (ſub. arcã) boues. & ſic habet Tharghũ, Quia מְרַגּוּהִי impellebant eã boues. Nã & Deut.19.5, pro וְנִדְּחָה & impulſa fuerit manus eius: Tharghum habet וְתִתְמְרֵיג. Sed ſecundũ R.D. in lib.rad. & commen. eſt verbũ intranſitiuum, acſi dicat נִשְׁמְטוּ diuidebantur membra eorũ propter ſanctitatem arcæ: quia non erat conſentaneũ vt portaretur in plauſtro, neque vt traherẽt illã boues, ſed humeris Leuitarũ par erat vt portaretur. Tharghú trãſitiue. 2.Re.9.32, שִׁמְטוּהָ וַיִּשְׁמְטוּהָ demittite eã, & demiſerunt eã. Et in nifhál, Pſal.141.6, נִשְׁמְטוּ demiſſi ſunt in loca petræ (.i. petroſa, ſaxoſa) iudices eorũ. quia cadere facient eos de petra. R.Abrahám, in loca petroſa demiſſi ſunt vt ſuam, & iudicũ ſuorum voluntatem ſequantur. R.Selomóh, quia iudices eorũ, & rectores eorũ relicti ſunt à via bona in manibus cogitationis malæ, & cordis lapidei, ac duri tanquam lapis. Et in hifhíl, Deut.15.3, & quod fuerit tuũ cum fratre tuo, תַּשְׁמֵט remittet manus tua. Nomen, שְׁמִטָּה, Dimiſſio. Deut.15.1, In prin-

cipio ſeptem annorum facies שְׁמִטָּה dimiſſionem.

שׁמך Cum puncto in ſiniſtro cornu שׂ, Vnde שְׂמִיכָה, Velum, operimentum. Iudic.4.18, Et operuit eum בַּשְּׂמִיכָה velo. vel operimento, aut panno craſſo. Vnde & doctores Hebræorum rem craſſam appellant סְמִיכָה. Tharghum בְּגוּנְכָא veſte quæ vulgo dicitur קוטא, Cotte, inquit R.Selomóh in comment.

שׂמל Vnde שְׂמֹאל pro שְׂמוֹל, Siniſtra. א ponitur vice ו protractiui. Gene.24.49, vel ad שְׂמֹאל ſiniſtrã. Nume.20.17, ad dexteram וּשְׂמֹאול & ſiniſtrã. 2.Semu.2.19, Et ad הַשְּׂמֹאל ſiniſtrã. Exod.14.22, וּמִשְּׂמֹאלָם & à ſiniſtra ipſorũ. Tóar, 1.Reg.7.21, columnam הַשְּׂמָאלִי ſiniſtram. Fœmineum, Leuit.14.15, Et ſuper manum ſacer dotis הַשְּׂמָאלִית ſiniſtrã. Inde verbum, pro Ad ſiniſtrã ire, aut declinare, aut tendere. 2.Semu.14.19, Si eſt ire ad dexteram וּלְהַשְׂמִיל & ire ad ſiniſtram. 1.Paralîp.12.2, וּמַשְׂמִאלִים & ſiniſtra iacientes lapides. Gen.13.9, Et ſi ad dexterã, (ſub. ieris) וְאַשְׂמְאִילָה ibo ad ſiniſtram. hic mouetur א, quanuis non ſit radicale. Et ſic Ieſah.30.21, Et quũ תַשְׂמְאִילוּ iueritis ad ſiniſtram. Et rectũ eſt vt ſit dictio quatuor literarum: quia literæ quæ non ſunt radi cales, non mouentur in medio radicalium. Nec obſtat illud Hezr.10.16, לִדְרְיוֹשׁ: quia forſan eſt dictio cópoſita. Ex hac radice eſt שִׂמְלָה. Ieſa.3.7, Et nó eſt שִׂמְלָה veſtimẽ tum. Et 4.1, וְשִׂמְלָתֵנוּ & veſtimento noſtro operiemur.

שמן Vnde שֶׁמֶן, Oleum, Vnguentum, Pinguedo. Gene.28.18, Et fudit שֶׁמֶן oleum. Canti.1.3, שֶׁמֶן vn guentũ effuſum. Ieſah.41.19, Et lignum שֶׁמֶן pinus. Eſt arbor quæ vulgo dicitur פִּין, Pinus, à pinguedine ſic ap pellata. Targhũ, דִּמְשַׁח oliuæ. Nechem.8.15, Et folia arboris שֶׁמֶן pinus. Hoſe. 2.5, שַׁמְנִי oleum meũ. Tóar,

Iudic.3. 29, Et omnem שָׁמֵן pinguem &c.i. robuſtum. Iechez.34.14, paſcuum שָׁמֵן pingue. Et ſecundũ R.Ionáh, illud Prouerb.21.20, Theſaurus deſiderabilis וְשָׁמֶן & pinguis: eſt tóar inſtar מֶלֶךְ עֵבֶר. Geneſ.49. 20, מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ de Aſér pinguis panis eius. R.D.in comm. Terra eius producit panẽ eius:& terra pinguis.eſt enim tóar fœmineum:& ideo refertur non ad Aſér, ſed ad illius terram. Vide לֶחֶם in לָחַם. R.Abrahám in commen. Sunt qui dicunt מ in מֵאָשֵׁר redundare. Et rectum eſt in oculis meis vt ſit, de terra Aſér veniet panis pinguis. Et לֶחֶם hoc loco eſt fœmineũ nomen, ſicut & בַּיִת מָקוֹם וְיָד וְאֵשׁ וְעַיִן וְרוּחַ וְאֶרֶץ וְאָרוֹן וְעָם, quæ inueniuntur vtroque in genere. Alia forma, מִשְׁמַן, מ primũ cũ chiric. Ieſah. 10.16, Mittet Dominus Deus exercituũ בְּמִשְׁמַנָּיו in pinguibus eius maciẽ. Pſa.78.31, Et occidit בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם pingues eorum.i.fortes, ac robuſtos. Subſtantiuum, Ieſah.17.4, וּמִשְׁמַן & pinguedo carnis eius. Geneſ.27.39, מִשְׁמַנֵּי pinguedines terræ. מ eſt nominis conſtitutiuũ ſecundum R.D.in lib.rad.& Michlól. Et מ prius cum pathách, Nechem.8.10, comedite מַשְׁמַנִּים pinguedines.

Alia item, Pſal.109.24, Et caro mea macruit מִשָּׁמֶן à pinguedine. i. à pinguedine quæ prius erat in carne mea:ſed modo macruit à pinguedine ipſa propter ieiuniũ & itinera. Ieſa.5.1, in cornu filio שָׁמֶן pinguedinis. i.in loco eminẽti, ac pingui. Vocauit enim locũ ipſum cornu, ob illius altitudinem. Sed R.Ioséph ſcripſit Ieruſaláim hoc modo cognominatam ob regẽ & ſacerdotem qui erát in ea, qui oleo vnctionis vngebantur. Tharghum, in monte excelſo, & in terra pingui. Et 10, 27, Et corrumpetur iugũ מִפְּנֵי־שָׁמֶן propter pinguedinẽ. acſi dicat, Propter pinguedinem, ac fortitudinẽ Chiz-

chiiáhu corrũpetur iugum Sácherib.Idẽ R.D.in cóm. Pinguedo colli bouis corrúpitur à iugo quod est super illud iugiter secundũ morẽ múdi. Et hoc modo cósentaneum erat vt pinguedo Israél,ob iugũ Sãcherib,corrumperetur,qui effecti fuerãt pauci,& cum Sancheríb multus erat populus.At Deus sua misericordia rem in oppositũ mutauit, quia pinguedo fuit iugo durior, ac fortior, & corruptum est iugum Sancherib à pinguedine Israél.Sed hoc intelligi de CHRISTO, manifeste ostendit Tharghũ,ita habens,Et conterentur populi à facie CHRISTI.Plurale, Iesah.25.6, conuiuium שְׁמָנִים pinguedinũ.Cant.1.3,Odori שְׁמָנֶיךָ vnguentorum tuorum.Hoc tamen plurale potest esse significantiæ שֶׁמֶן.

Inde verbũ in cal,pro Impinguare. Deut.32.15,שָׁמַנְתָּ, impinguatus fuisti. Irm.5.28,שָׁמְנוּ impinguati fuerũt.

Et in hifh'il, Iesah. 6.10, הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה impingua cor populi huius.Targhum,טְפִישׁ,Incrassatú,aut impinguatum. Idem R.Selomóh. R. Abrahám, Impinguare,aut ad impinguandum. Nomen,præposito א, אַשְׁמַנִּים,Sepulchra.Iesah.59.10,בָּאַשְׁמַנִּים in sepulchris tã quam mortui.Et sunt qui dicunt esse nomen quatuor literarum.R.Ioséph scripsit א literá esse radicalem,& נ redundanté,& sic radix est אָשַׁם,quod secundum vnam significantiam est desolare:vnde exponit,in desolatis. i.locis inhabitabilibus,hoc est sepulchris.R.Selomóh in cóm.sic ait,R.Menachém exposuit,in tenebris:(aut tenebrosis:)cui & multi consentiunt expositores. Sed R.Donés deducit à שָׁמַן,א redundante,sicut in אַכְזָב.R. Abrahám, Sunt qui exponũt, in sepulchris.Et rectum est vt sit sicut בַּצָּהֳרַיִם,in meridie:vel sicut בַּחַיִּים,inter viuétes:& א redũdat,& sensus est,inter gentes. Nomen

numerale,שְׁמוֹנָה,Octo,masculeum:& fœmineũ שְׁמוֹנָה.
Plurale communis generis,שְׁמוֹנִים,Octoginta.Nume.
29.29,פָּרִים שְׁמֹנָה iuuẽcos octo.Gene.17.12,Et filius שְׁמֹנַת
octo dierum.Et pro nomine tóar,2.Paral.29.16,Et die
שְׁמוֹנָה octaua mensis.Iechez.40.9, שְׁמֹנֶה אַמּוֹת quatuor
cubitorum.Exo.7.7,שְׁמֹנִים שָׁנָה octoginta annorũ.Et vi
ce tóar,1.Re.6.1, Et fuit בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה octogesimo anno.
2.Paral.11.1, Centum וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר & octoginta mi-
lia electorum. Adiectiuũ masculeum,שְׁמִינִי,Octauus.
Leuiti.9.1, בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי die octauo. Fœmineum, שְׁמִינִית,
Octaua. Psal.6.1, in neghinoth עַל־הַשְּׁמִינִית super octa-
uam.R.Abrahám,שְׁמִינִית est instrumentú musicũ, cui
sunt octo chordæ.Vel est carmen cui sunt octo species
cantus. Idcirco scriptum est, in neghinoth, & hoc est
super speciem cãtus octauam. R.Selomóh,Seminith,
est cithara octo chordarum.& sic 1.Para.15.21, & Haza-
ziáhu in citharis super hasheminith lenaseach.

שָׁמַע Audire, Exaudire, Parêre, obaudire, obedire,
obtemperare,Cógregare,Cogitare. Genes.16.
11,שָׁמַע יְהוָה אֶל־עָנְיֵךְ audiuit Dominus afflictionem tuã.
Et cum seri,Psal.34.7,שָׁמֵעַ audiuit.Gene.26.5,eo quòd
שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי paruit Abrahám voci meæ. Deuter. 4.
36,וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ & verba eius audiuisti.2.Reg.17.39,שָׁמֵעוּ
audierunt.Irme.4.19,vocem buccinæ שָׁמַעְתִּי audisti a-
nima mea. Scribitur cum י, & legitur sine י, sensu eo-
dem,id est vocem buccinæ audiuisti ô anima mea. vel
vocem buccinæ audiui animo meo.2.Sem.15.3,וְשֹׁמֵעַ &
audiens.Irme.19.3,omnis שֹׁמְעָהּ audientis illud. Deut.
11.13,si שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ obtemperando obtẽperaueritis præ-
ceptis meis.Irme.11.10,renuerunt לִשְׁמוֹעַ obtemperare.
Iesah.30 .19,כְּשָׁמְעָתוֹ quũ audierit ipse. Ieche.40.4,שְׁמַע

audi.Iesah.37.17,וּשְׁמָע & audi. Exod.23.21,וּשְׁמַע & obtẽpera.2.Sem.20.16,שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ audite,audite. Irme.11.11, & non אֶשְׁמַע exaudiam eos. Et in nifhál,Iesah.15.4, נִשְׁמַע audita est vox eorum.Iesa.60.18,non יִשָּׁמַע audietur.Psal.18.45,יִשָּׁמְעוּ לִי, obtemperabũt mihi. Et in pihél,1.Semu.15.4,וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־הָעָם & cõgregauit Saúl populum.i.congregauit populum,vt parérent sibi.sic 23.8. Et in hifhíl, Iesah.45.21, quis הִשְׁמִיעַ זֹאת audire fecit hoc? Et 44.8,הִשְׁמַעְתִּיךָ audire feci te? 2. Paralip.5. 13, לְהַשְׁמִיעַ קוֹל־אֶחָד ad audire faciendum vocem vnam. Psal.26.7,לַשְׁמִעַ vt audire faciam.pro לְהַשְׁמִיעַ.desunt enim ה & י coniugationis, inquiunt R. Abrahám & R. Dauid.Psalm.143.8,הַשְׁמִיעֵנִי audire fac me. Iesah.42.9, אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם audire faciam vos. Nomẽ,שֵׁמַע,Auditus, auditio,Fama,rumor.interdum est cum seri,שֶׁמַע.Genes. 29.13, quũ audisset Labán אֶת־שֵׁמַע auditum(famã) Iahacób. Iesah. 23.5, quando שֵׁמַע auditus(rumor) erit AEgyptiis. Psal.18.45,לְשֵׁמַע ad auditum auris. Iesa.66. 19, non audierunt שִׁמְעִי auditum meum. famã meam.

Alia forma, 1.Sem.2.24,quia non est bona הַשְּׁמֻעָה fama. Alia item,מִשְׁמָע.Iesah.11.3,& non לְמִשְׁמַע secundum auditum auriũ suarum arguet.Et 14,filii Hãmon מִשְׁמַעְתָּם auditus eorum.i.erunt obedientes eis. Alia postremo,שְׁמֻעוֹת.Ieche.24.26,לְהַשְׁמָעוּת ad auditũ auriũ.

שֶׁמֶץ Cum quinque punctis,est Pars, aut particula, pusillum,minimũ alicuius rei.Iiób 4.12, & suscepit auris mea שֶׁמֶץ partem de illo. sub. verbo. Significat & רִבָּה,Detractionem,infamiam.Exo.32.25,לְשִׁמְצָה, in detractionem(aut infamiam)inter hostes eorum.

שָׁמַר Seruare,siue cõseruare, Obseruare,custodire. Gene.37.11, & pater eius שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר cõseruauit rem.1.Reg.11.34,qui שָׁמַר מִצְוֹתַי custodiuit præcepta

mea. Hamós 1.11, שְׁמָרָה custodiuit illũ. ה quiescit, quod secundum normam debuerat esse cum mappic. Psal. 121.4, שׁוֹמֵר qui custodit. Nume.31.30, שֹׁמְרֵי custodibus custodiæ habitaculi. 1. Semu.9.24, quia ad tẽpus שָׁמוּר־לְךָ seruatũ (custoditum) est tibi. Deut.6.17, שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן custodiẽdo custodietis præcepta Domini. Et 5.12, שָׁמוֹר custodi diem sabbati. Sunt qui dicunt esse macór vice imperatiui, teste R.D. in Michlól. Psal.141.3, pone Domine, (sub. verbum rectum in ore meo) שָׁמְרָה לְפִי custodi (sub. illud verbũ) ori meo, ne peccet: iuxta illud Prouerb.16.1, & à Domino responsio linguæ. Est imperatiuum, inquit R.D. in lib. rad. Deinde ait, Et rectum est vt sit nomẽ, id est custodiam ori meo, instar חָכְמָה, & עָרְמָה. R. quoque Moséh scripsit esse nomen. Sed R. Abrahám scripsit esse imperatiuum. Psal.89.29, in sæculum אֶשְׁמוֹר־לוֹ חַסְדִּי seruabo (custodiam) illi misericordiam meam. Et in pihél, Ionáh 2.9, מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא obseruantes vanitates mendacii. i. mẽdaces. Et in nifhál, 2. Sem.20.10, & Hamasá nõ נִשְׁמַר cauit sibi (custodiuit se) à gladio. Hose.12.13, & per prophetã נִשְׁמָר seruatus est. Vel seruauit se, vt alii exponunt. Priori modo exponit R. Dauid, qui putat נִשְׁמָר verbum esse passiuum. Deuter.23.9, וְנִשְׁמַרְתָּ custodies teipsum (cauebis) ab omni re mala. Iesah.7.4, הִשָּׁמֵר caue, & quiesce. Est breue. R. Sahadiáh exponit, Caue ne facias bellum, & quiesce tibi, ne paueas. R. verò D. in lib. rad. & cõm. R. Selomóh & R. Abra. deducũt à שְׁמָרִים fæcib': acsi dicat, reuertere ad fæces tuas in quiete. Sicut Iesa.48.11, & requieuit ipse in שְׁמָרָיו fæcibus suis. Exod.19.12, הִשָּׁמְרוּ לָכֶם cauete vobis ne ascẽdatis in montem. Et 23.13, ab omnibus quæ dixi vobis תִּשָּׁמֵרוּ cauebitis. vel custodietis vos.

vos. Et in hithpahál, Pſa. 18.24, וָאֶשְׁתַּמֵּר & obſeruabo me (cauebo mihi) ab iniquitate mea. Micháh 6.16, וְיִשְׁתַּמֵּר & cuſtodietur (pro cuſtodientur) præcepta Homrí. Vel cuſtodietur præceptum & præceptū.i. quodlibet præceptorum, ſecundum R.D. in cōmen. Nomen, præpoſito מ, Prouerb. 4.23, מִכָּל־מִשְׁמָר omni cūſtodia ſerua (cuſtodi) cor tuum. Leuiti. 24.12, & poſuerunt eum בַּמִּשְׁמָר in cuſtodia.i. carcere. Plurale, מִשְׁמָרִים. Nechem. 13.14, וּבְמִשְׁמָרָיו & in cuſtodiis ſuis. Alia forma, מִשְׁמֶרֶת. Nume. 3.28, cuſtodientes מִשְׁמֶרֶת cuſtodiá ſanctitatis.i. ſanctuarii. Neché. 13.30, & ſtatui מִשְׁמָרוֹת cuſtodias. Nume. 8.26, ſic facies leuitis בְּמִשְׁמְרֹתָם in cuſtodiis ſuis. Alia item, Pſal. 90.5, וְאַשְׁמוּרָה & cuſtodia in nocte. Et cum chólem & ſeghól, Iudic. 7.19, in extremo caſtrorū primorum הָאַשְׁמֹרֶת cuſtodiæ (vigiliæ) mediæ. Thren. 2.19, in principio אַשְׁמֻרוֹת vigiliarum. Alia præterea, Pſal. 77.5, tenuiſti שְׁמֻרוֹת vigilias oculorum meorum.i. acſi tenuiſſes vigilias oculorū meorum, vt iugiter vigilarent, & non dormirem. ſic etiá R. Selomóh. R. Moſéh ſacerdos ſcripſit eſſe tóar, id eſt cuſtodes oculorū meorum, hoc eſt palpebras, quæ ſunt cuſtodes oculorum meorum, vt non clauderentur, neque dormirent. ſic & R. Abrahám. Alia poſtremo, Exod. 12.42, nox שִׁמֻּרִים cuſtodiarum eſt Domino &c. nox iſta Domino שִׁמֻּרִים cuſtodiæ omnibus filiis &c. R. Selomóh, Nox cuſtodiarum dicitur quia Dominus cuſtodiebat, & expectabat illam, vt quod pollicitus fuerat, confirmaret, educendo illos è terra AEgypti. R. Abrahám, Nox cuſtodiarū appellatur eo quòd Dominus cuſtodiuit illos, & non permiſit vt vaſtator domos illorū ingrederetur ad cædendum: & idcirco iuſſit vt eſſet nox cuſtodiarū, & vi-

giliarum omnibus filiis Iſraél, vt ſcilicet noctu ederēt péſach & infermentata. Et ſunt qui exponunt, Nox vi giliarum, ne ſcilicet dormirent nocte illa, ſed laudarēt ac narrarent fortitudines Domini, quas fecit quum il los eduxit ex AEgypto. Et ita expoſuerunt ſapiētes no ſtri. Inde etiam dicuntur שְׁמָרִים, Defæcata, à fæcibus purgata. Ieſah. 25. 6, conuiuium שְׁמָרִים defæcatorū. ſub. vinorum. Eſt enim proprie שֶׁמֶר, Fæx. Sephan. 1. 12, & vi ſitabo ſuper viros congelatos ſuper שִׁמְרֵיהֶם fæces ſuas. Pſal. 75. 9, שְׁמָרֶיהָ fæces eius exprimēt. Ex hac radice eſt שָׁמִיר, Vepris, genus ſpinæ: & Adamas lapis. Ieſah. 5. 6, & aſcendet שָׁמִיר וָשַׁיִת vepris & ſpina. Zechar. 7. 12, & cor ſuum poſuerunt שָׁמִיר adamant͂. Secundum Thar ghum Ieroſolymitanum eſt טִינְרָא ſilex. Alii dicunt eſ ſe ferrum forte, inquit R. D. in lib. rad. Et in cōment. Eſt enim (inquit) lapis duriſſimus qui ferro dolari ne quit. Idem R. Abrahám. Iechez. 3. 9, כְּשָׁמִיר ſicut adamā tem fortiorem petra, poſui frontem tuam.

שֶׁמֶשׁ Cum ſex punctis, Sol. Ioél 2. 10, שֶׁמֶשׁ ſol & lu na. Pſal. 89. 37, & ſolium eius כַּשֶּׁמֶשׁ ſicut ſol. Ieſah. 60. 20, non occumbet vltrà שִׁמְשֵׁךְ ſol tuus. Et 54. 12, & ponam è margaritis שִׁמְשֹׁתַיִךְ feneſtras tuas. ſic ap pellatas (inquit R. D. in lib. rad. & cōment.) quòd per illas ſol ingrediatur. Idem in cōment. Ponam è gēmis nigris feneſtras tuas. Tharghum Ieroſolymitanū pro נֹפֶךְ gemma nigra, habet כַּרְכְּרִינָא. Dicit ergo, quòd fene ſtræ. i. anguli feneſtrarum, erant ex lapide cadcód. vel dicit de aere, quòd feneſtræ vitreæ (quæ fiunt in fene ſtris) erant è diuerſis coloribus, quas quum radii ſola res penetrarent, intrinſecus magnam pulchritudinem oſtendebant. R. Abrahám, Feneſtras tuas vitreas.

שן Dens, Ebur, Scopulus proprie dicitur à שָׁנַן, quod ostendit daghés in coniunctione pronominum, & in plurali. Exod.21.24, שֵׁן תַּחַת שֵׁן dentem pro dente. Et per trãslationem dicitur de petra.1.Semu.14.4, erat שֵׁן־הַסֶּלַע dens petræ. Et 5, הַשֵּׁן הָאֶחָד dens vnus stabat ab Aquilone. 1.Reg.10.18, solium שֵׁן eboris. Iechez.27.15, cornua שֵׁן eboris.i. dentes eburneos similes cornibus, inquit R.D.in lib.rad.& cõment.Secũdum Tharghũ, deficit ו, hoc est cornua & ebur: sicut Chab.3.11, Sol, luna stetit.i.& luna.Exod.21.27, pro שִׁנּוֹ dente eius.Gene. 49.12, & albus שִׁנַּיִם dentes præ lacte. 1.Semu.2.13, & fuscinula שְׁלֹשׁ הַשִּׁנַּיִם trium dentiũ.Iiób 16.9, בְּשִׁנָּיו in dentibus eius.Et 19.20, & euasi cum pelle שִׁנָּי dentiũ meorum. R.Abrahám exponit, Non euasi nisi vt dentes in pelle. R.Leui, Non remansit mihi pellis perfecta, nisi ea quæ hæret radici dentiũ meorum.i.gingiuæ. Ex hac radice est שָׁנִי, Color rubeus. Et י est לְיַחֵשׂ, inquit R.D.in lib.ra. scribit tamen in hac radice rectũ esse vt radix sit שָׁנָה. Gene.38.28, & ligauit manũ eius שָׁנִי coccino. 2.Semu.1.24, qui inducere faciebat vos שָׁנִי coccino.i.vestibus coccineis. Iesa.1.18, si fuerint peccata vestra כַּשָּׁנִים sicut coccina.i.rubra tanquam coccina.Prouerb.31.21, induta שָׁנִים coccino.i.vestibus coccineis. Et rectum est vt ם redundet, & י in שָׁנִי sit vice ה radicalis literæ. Et si legatur י, erit שָׁנִים sicut חִנָּם, cuius perfectũ est חִנְנָם. sed quia י quiescit, transtulerunt in נ punctaturam י, quæ est chiric. Et hoc est rectum in dictione ista: quia significatio, aut res per nomẽ significata, non habet plurale: rectúmq; est vt radix eius sit שָׁנָה. R.Ioséph deducit etiam à שָׁנָה, & exponit duplicibus, nẽpe vestibus. R.Abrahám in cõment. vestibus coccineis. Idem

R.Leui.Tharghū similiter,וְהוֹרִיתָא cocco.i.veste coccinea.Idem R.Himmanuél.

שנן Acuere.Deute.32.41,si שַׁנּוֹתִי בְּרַק חַרְבִּי acuero aciē gladii mei. Perfectum, Psal.64.4,שָׁנְנוּ acuerūt. Prouerb.25.18,& sagitta שָׁנוּן acuta. Et in hithpahál, Psal.73.21,וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן & renibus meis acuar.aut acuā me.ita R.D.in cōm.Vel secundū eundem in lib.ra.ponitur א vice ה,vt sit,& renes mei.i.vnusquisq; è renibus meis הִשְׁתּוֹנָן acutus est.aut acuit se. Et(vt ait in cōm.) in וְכִלְיוֹתַי deficit ב, id est in renibus meis qui cōsulunt, acuar super hac re. acsi dicat, Vt sagitta acuta fui cum illis. R.Selomóh,Et in renibus meis fui acutus. Idem R.Abrahám. Tharghum,& renes mei ardent tāquam ignis. R.Himmanuél, Vterque è renibus acutus est. א loco ה.Vel,& cū renibus meis acuar. Inde est & שְׁנִינָה, Prouerbiū,Fabula,Verbum iuge,siue continuū. Deut. 28.37, & eris in stuporem,& in parabolam,וְלִשְׁנִינָה & in prouerbium.vel fabulam. Deute.6.7,וְשִׁנַּנְתָּם & repetes ea(iugiter loquêris ea)filiis tuis.Vel,& confabulaberis de eis &c.Tharghum,Et repetes(iterabis)ea filiis tuis.

שנא Siue שָׂנֵא instar חָפֵץ,Odio habere. Deut.12.31, quā שָׂנֵא odio habuit. Prou.6.16,sex sunt quæ שָׂנֵא odio habuit Domin᷾.vel,odio habet.Possūt enim esse toarím vice participiorū,vt יָרֵא.Iechez.35.6,nisi דָּם שָׂנֵאתָ sanguinem odio habueris. Prouerb.1.29,eo quòd שָׂנְאוּ דָעַת oderunt scientiam.Iehos.20.5,& non שֹׂנֵא הוּא לוֹ odio habet ipse illum. Prouer.25.21, si esurierit שֹׂנַאֲךָ odio habens te.נ cum pathách propter sequentem literam gutturalem,inquit R.Abrahám in cōment.Et sic Exod.23.5,asinum שֹׂנַאֲךָ odio habentis te. Psalm.9.14, מִשֹּׂנְאָי ab odio habentibus me. 2.Sem.5.8,& cæcos שְׂנֻאֵי

exoſos animæ Dauid.i.odio habitos ab anima Dauid. Scribitur cum ו,& legitur cum י. Pſal.36.3,לִשְׂנֹא ad odio habendum.vt odio habeat.Et 97.10,שִׂנְאוּ רָע odio habete malum.Prouerb.13.5,יִשְׂנָא odio habebit. Et in nifhál, Prouer.14.17, & vir cogitationum(ſub.malarum) יִשָּׂנֵא odioſus erit. Et in pihél,Pſal.55.13,מְשַׂנְאִי odio habens me.Et 139.21,מְשַׂנְאֶיךָ odio habẽtes te. Tóar,Deuter.21.15,primogenitus לַשְּׂנִיאָה exoſæ. Nomen,Pſal. 139.22,perfecto שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים odio odi illos. Deute.9.28, וּמִשִּׂנְאָתוֹ & propter odium ipſius. Iechez. 35.11, מִשִּׂנְאָתֶיךָ propter odia tua in eos.

שנב Vnde nomen,אֶשְׁנָב,Feneſtra,cancelli. Iudic.5. 28, & vlulauit mater Siſera בְּעַד הָאֶשְׁנָב per cancellos.aut feneſtram.

שנה Mutare,cõmutare,Iterare. 2.Sem.20.10,& nõ שָׁנָה לוֹ iterauit ei. Malachí 3.6, ego Dominus non שָׁנִיתִי mutaui.ſub.me.vel,non mutaui illud quod dixi. Prou.26.11, ſtultus שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ iterat ſtultitiã ſuã. .i.ſemel atque iterũ,hoc eſt multis vicibus.Et 24.21,cũ שׁוֹנִים iterantibus (ſub. ſuas iniquitates) ne miſceas te. Quidã exponunt,mutãtibus,ſiue iterátibus Deũ ſemper. Vel,redeuntibus ad ſuas impietates, aut ſuas vxores. Thren.4.1,יִשְׁנֶא mutabitur(pro mutatum eſt, ſiue mutauit ſe)aurum optimũ.Eſt cum א vice ה,& cum ſeghól.Iiób.29.22,poſt verbũ meum non יִשְׁנוּ iterabunt. pro iterabant. Et macór ex nifhál, Geneſ. 41.32, וְעַל הִשָּׁנוֹת & propter iterari(.i.& propterea iteratũ eſt)ſomnium Parhoni duabus vicibus. Additũ eſt,duabus vicibus,declarandi gratia.Vel quia ſæpius poteſt aliquid iterari,& non tantum ſecundo,propterea addidit,duabus vicibus. Tharghum ſimiliter, Et propterea iteratũ

est somniú &c. Et in pihél, 2. Reg. 25.29, וְשִׁנָּא אֵת־בִּגְדֵי כִלְאוֹ & mutauit vestes carceris eius. א est vice ה, & sic scribitur Irme. 52.33, וְשִׁנָּה. Et 2.36, quid vadis valde לְשַׁנּוֹת אֶת־דַּרְכֵּךְ mutando (vel iterãdo) viam tuam? .i. cur vadis huc & illuc, vt quæras auxiliú, & mutas (aut iteras) viã tuam, modo ad Assúr, nunc ad AEgyptum? Prou. 31.5, וִישַׁנֶּה דִּין & mutabit iudicium. 1. Sem. 21.13, וַיְשַׁנּוֹ אֶת־טַעְמוֹ & mutauit ipse eloquiú suum. vel ipsum eloquiú suú, sicut illud Exo. 2.6, & vidit ipsum infantem. Estér 2.9, וַיְשַׁנֶּהָ & mutauit ipsã, & puellas eius in bonú, in domo mulierũ. i. mutauit partes eius, & partes puellarũ eius quæ ministrabant illi, vt faceret illi bonum. & hoc est In bonú in domo mulierum. R. Abrahám in cõmẽ. Et mutauit. i. & mutauit dona, vt faceret illi bonũ. Et In domo mulierũ, est coniunctum cũ Mutauit: quia mutauit partes eius, & puellarum eius, & ipsa erat in domo mulierum cum puellis suis. Et in puhál, Ecclesi. 8.1, יְשֻׁנֶּא mutabitur. Est cũ א vice ה, & cum segól. Et in hithpahál, 1. Regũ 14.2, וְהִשְׁתַּנִּית & muta te. i. vestes tuas. Ex hac radice est שְׁנַיִם, Duo, genere masculeo. Genes. 6.20, שְׁנַיִם duo ex omnibus ingredi\u0113tur ad te. Et in regimine, cum ם, Gene. 17.20, שְׁנֵים־עָשָׂר נְשִׂיאִם duodecim principes generabit. Et sine ם, Exod. 28.22, לִשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֶט duodecim tribubus. Gene. 21.31, שְׁנֵיהֶם ambo ipsi. 1. Regũ 17.12, ecce ego colligo שְׁנַיִם עֵצִים duo ligna. Fœmineum, שְׁתַּיִם, Duæ: quod secundum normam debuerat esse שְׁנְתַּיִם, sed euphoniæ gratia remotum est נ, & daghes lene שְׁנְתַּיִם remansit in שְׁתַּיִם, inquit R.D. in lib. rad. & in Michlól: præterquam in illo Iudic. 16.28, מִשְׁתֵּי עֵינַי de duobus oculis meis. Et hoc factum est in signũ quòd ita esse debuerat secundum normã suam. 1. Reg.

3.16,venerunt שְׁתַּיִם duæ mulieres.Iesah.6.2,sex alæ vni בִּשְׁתַּיִם duabus operiet(pro operiebat)faciem suam. Et in regimine cum ם, Gene.14.4,שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה duodecim annis seruierũt.Et sine ם,Zechar.4.12,מַה־שְּׁתֵּי quid sunt duæ spicæ:1.Semu.25.43,שְׁתֵּיהֶן ambæ ipsæ. Tóar ordinale,שֵׁנִי, Secundus, pro שִׁנְיִי: & שְׁנִים,Secundi, pro שְׁנִיִּים.Gene.1.8, dies שֵׁנִי secũdus.Nume.2.16,וּשְׁנִיִּם & secundi proficiscentur. Fœmineum,שֵׁנִית,& שְׁנִיָּה,Secunda.Gene.4.19,& nomen הַשֵּׁנִית secũdæ,Silláh. 2.Semu. 14.29,& misit adhuc שֵׁנִית secundo. Alia forma tóar, מִשְׁנֶה,Duplex,duplus. Deuter.17.18,& scribet sibi מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה duplum legis huius &c. Idem Iehos.8.32, duplicem legem:vnam quam secum ferret,alterã quam haberet in archiuis,inquit R.D.in lib.ra.Alii(inquit)exponunt secũdam legem,aut iteratã. Irme.17.18, וּמִשְׁנֶה שִׁבָּרוֹן & duplici cõtritione cõtere eos.Gen.43.15,וּמִשְׁנֶה־כֶּסֶף & duplex argentum.Hezræ 1.10,cochlearia(vel crateræ)argenti מִשְׁנִים duplicia quadraginta & decem.R. Abrahám in cõment.exponit,Crateres argentei ad suscipiendum sanguinẽ duplices crateribus aureis. Idem R.Sahadiáh. 1.Sem.15.9,& pepercit &c.optimo pecorum,& boum, וְהַמִּשְׁנִים & pinguium.i. optimis pecoribus &c. Tharghum enim per metathesin literarũ exponit,perinde acsi dixisset וְהַשְּׁמֵנִים & pinguium. Vnde vertit,שְׁמִינַיָּא pinguium. Potest exponi(inquit R.D.in lib.rad.& cõment.)& agnorum anniculorum. Et sunt qui exponunt, & secũdorum vtero.i.illorum qui sunt secundi vtero,hoc est secundo genitorũ. R.Selomóh, pinguium qui sunt duplici in carne & pinguedine: & sic Iudic. 6.25, cape iuuencum bouis qui est patri tuo, & iuuencum הַשֵּׁנִי pinguem septem annorum.De quo

& R.D.in lib.ra.hoc modo ſcribit,Sunt qui exponũt, ſecundum vtero.i.ſecundo genitum.Et rectũ eſt vt ſit, Et bouem ſecundum boui quem in principio memorauit,Cape &c.Septem annorum,Tharghum exponit, qui eſt impinguatus ſeptem annis. Ex hac radice eſt & שָׁנָה,שָׁנָה, Annus. Deut.14.22,qui egredietur de agro שָׁנָה שָׁנָה per ſingulos annos. 2.Paralip.22.2,וְשָׁנָה אַחַת & anno vno regnauit. Leuit.12.6, agnum filium שְׁנָתוֹ anni illius.i.anniculum.Prou.3.10,שְׁנוֹת anni vitæ. Et duale,Hamós 1.1,שְׁנָתַיִם duobus annis. Pſa.102.28,וּשְׁנוֹתֶיךָ & anni tui. Et forma maſculea,Leui.25.3,ſex שָׁנִים annis ſeres.Ieſa.21.16,כִּשְׁנֵי ſicut anni. שָׁנִי,Coccinũ,vide שָׁנַן.

שָׁנַס Accingere. In pihél,1.Reg.18.46,וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו & accinxit lumbos ſuos.Alibi non inuenitur.

שָׁסַס Diripere,prædari,deprædari. Pſal.89.41, שַׁסֻּהוּ diripuerunt eum. Iudic.2.14,וַיָּשֹׁסּוּ & diripuerunt eos. Et in nifhál,Zechar.14.2,וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים & diripientur domus. Ieſah.13.16,יִשַּׁסּוּ בָּתֵּיהֶם diripientur domus eorũ. Nomen,Ieſa.42.22,מְשִׁסָּה præda.direptio.

שָׁסָה Diripere, prædari, deprædari. Pſal.44. 11, שָׁסוּ לָמוֹ diripuerunt ſibi. Irme.50.11,שֹׁסֵי נַחֲלָתִי diripientes hæreditatem meá.Scribitur & cum א vice ו, Irme.30. 16, Et erunt שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה diripientes te in direptionem.Ieſah.42.22,direptus וְשָׁסוּי & deprædatus. Et in pohél,Ieſa.10.13,שׁוֹשֵׂתִי diripui. ſcribitur cum ש vice ס. Nomen,מְשִׁסָּה,vt in participio. Chab.2.7, Et eris לִמְשִׁסּוֹת in direptiones eis.

שָׁסַע Findere,diuidere,ſcindere.Leui.11.7,וְשֹׁסַע שֶׁסַע & findens fiſſuram vngulæ. Deuter.14.7, vngulam הַשְּׁסוּעָה fiſſam. Et in pihél, Leui.1.16,וְשִׁסַּע אֹתוֹ & findet illum.1.Semu.24.8, וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו & confregit

fregit Dauid viros ſuos verbis. acſi dicat, Ceſſare fecit eos verbis ſuis,& confregit furorem eorum, & prohibuit eis ne inſurgerent contra Saúl. Nomen, שֶׁסַע, Fiſſura,vt in participio.

שׁסף Scindere gladio.1.Sem.15.33, וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגָג, & ſcindere fecit Semuél Agág corã Domino.

שׁעה Eſt פָּנָה, Aſpicere,reſpicere: & cõſtruitur cum אֶל. Et בָּטַח,Sperare, fidere: & בָּהַל פָּחַד,Terrere, formidare,timere:& רָפָה,Deſinere:& סִפֵּר, Narrare.Gene.4.5,non שָׁעָה reſpexit.Ieſah.31.1,Et non שָׁעוּ עַל־קְדוֹשׁ reſpexerunt ad ſanctum Iſraelis. Vel, & non ſperauerunt in ſancto &c. aut,non ſiſi ſunt. Priorem tamen interpretationem rectam eſſe ſcribit R. D. in lib.rad. Tharghũ,& non innixi ſunt verbo ſancti Iſraélis. Iiób 14.6,שְׁעֵה deſine ab illo. Ieſah. 22.4,שְׁעוּ deſinite à me. Pſal.119.117,וְאֶשְׁעָה & delectabor ſtatutis(præceptis)tuis ſemper.Vel,& narrabo præcepta &c. Vtroq; modo exponit R.D.in lib.rad.R.Abrahám, narrabo. vel delectabor:& hanc dicit eſſe rectam in oculis ſuis. Et ע debuerat eſſe cum ſeghól, ſed propter gutturalem eſt cũ camés,inquit R.Abrahám & R.D. R.Selomóh exponit,& vacabo: (dabo operã:) vel narrabo,& fabulabor. Nam Tharghũ, Deuter.28.37, pro וְלִשְׁנִינָה & in fabulã: habet וּלְשׁוֹעֵי.Tharghum hoc loco habet וְאֶנְעַנַע & delectabor in præceptis tuis. Ieſah.17.7, יִשְׁעֶה reſpiciet homo ad factorem ſuũ.Vel ſperabit.prius eſt rectũ. Tharghum,יִסְתְּמִיךְ innitetur. R. Abrahám, ſperabit, aut fidet. R.Selomóh, reſpiciet. Iiób 7. 19, Quouſque non תִשְׁעֶה recedes à me? Tharghũ, תִשְׁבּוֹק dimittes. R.Abrahám, deſines à me. Exod.5. 9, Et ne יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר reſpiciant in verba mendacii.Vel,ne fidant.Tharghum,

Et ne יִתְעַסְּקוּן vacent verbis otiosis.aut, ne occupent se. R.Selomóh, ne loquantur, vt suprà Psal.119.i. Ne loquantur,ne vacent loquēdo &c. Dixit Haghaōn quòd deficit נ: vnde exponit,Et ne יִשְׁעֲנוּ.sicut deficit Deute. 2.26,Incipiam תֵּת dare.Sed ne audias,(inquit R.Abrahám in comment.)nec acquiescas verbis eius,quia putauit quòd radix תֵּת תת esset תֵּת, quia inuenit præteritum sine נ, 2.Semu.22.41,תַּתָּה dedisti. Vnde existimauit esse vt illud Psal.90.8,שַׁתָּ posuisti. Et nó potest negare quin ת secúdú in תַּתָּה sit signũ secundæ personæ:& ת radicale, esse absorptú in daghés, sicut in וְהִשְׁבַּתִּי, Iechez.34.25. Sic igitur נ est absorptum sicut absorbetur נ in ת in dictione אֲמִתּוֹ, Psal. 91. 4, pro אֲמִנְתּוֹ: & בַּת pro בִּנְת: & תֵּת pro תֵּנֶת.sed in dictione תַּתָּה deficit נ prius,sicut deficit י in רַד,Iudic.19.11,pro יָרַד. & sic deficit נ Psal. 144.5, גַּע à נָגַע.Et secundum opinioné meã dicit, Ne יִשְׁעוּ vacent, dent operam,occupent se.2.Semu.22.42,יִשְׁעוּ respiciét. sub.ad dexteram,& ad sinistrã. Vel est (inquit R.D.in lib.rad.) sicut יְשַׁוְּעוּ clamabunt: & ita scribitur Psal.18. 42.Et sic שָׁוַע,& שָׁעָה eiusdem erunt significantiæ,In cõment.exponit,יַבִּיטוּ respicient.Idem R.Selomóh.Et dicitur hoc verbum de orante qui est ante Deum,quem Deus respicit quũ exaudit.Iesa.32.3, Et non תִשְׁעֶינָה terrebuntur.formidabunt,vel caligabunt.Iesah.6.10, Et oculos eius הָשַׁע claude.vt in radice שׁוּע,& sunt duæ radices. Et in hithpahál, Iesah.41.10, Ne תִּשְׁתָּע paueas, secundum R.D.in lib.rad. & cõment. Tharghum, ne frangaris. Doctores Hebræorũ exponunt, Ne sis sicut שַׁעֲוָה cæra.i.ne liquefias,ne dissoluaris. R.Ioséph exponit,ne debiliteris. R.Selomóh,Ne liquefiat(aut dissoluatur)cor tuum sicut cæra. R.Abrahám,ne desinas:aut

cesses,aut declines,vt suprà Iesa.22.4.Iesa.41.23,וְנִשְׁתָּעָה & narrabimus.confabulabimur. ע cum camés vice seghól.Tharghú,וְנִסְתַּכַּל & aspiciemus.aut intelligemus. R.Selomóh,Et narrabimus verba vestra. Idẽ R.Abra.

שׁעט Vnde שְׁעָטָה,Sonitus,Strepitus.Irm.47.3,A sonitu שַׁעֲטַת strepitus vngularũ fortium eius.i. equorũ:quorũ fortis est pedum percussio dum currũt.

שׁעל Vnde שֹׁעַל instar תְּאַר פֹּעַל, & cum pronomine תָּאֳרוֹ.Et sic Iesa. 40.12, Quis mensus est בְּשָׁעֳלוֹ pugno suo aquas?1.Reg.20.10,si suffecerit puluis Somrón לִשְׁעָלִים pugnis.vel semitis &c. Aliud,מִשְׁעוֹל,quod est שְׁבִיל,Semita.Nume.22.24,בְּמִשְׁעוֹל in semita vinearum. Aliud,Nechem.4.3,Si ascenderit שׁוּעָל vulpes. Thren.5.18,שׁוּעָלִים vulpes ambulauerunt in eo.

שׁען Inniti, hærere. In nifhál. 2.Semu.1.6, נִשְׁעָן עַל־חֲנִיתוֹ innitebatur lanceæ suæ. 2. Reg.7.2, אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ super cuius manum rex innitebatur. ל in לַמֶּלֶךְ redundat,quo caret & Tharghũ. Ad verbũ sonat,Super cuius rex innitebatur super manũ eius. Nume.21.15,וְנִשְׁעַן לִגְבוּל & hærebit termino Moáb.2.Paral. 14.11,Quia tibi נִשְׁעַנּוּ innixi sunt.Et 16.7,בְּהִשָּׁעֶנְךָ quum innixus sis regi Arám.Gene.18.4,וְהִשָּׁעֲנוּ & innitimini sub arbore.Iudi.16.26,וְאֶשָּׁעֵן & innitar illis. Nomen, מִשְׁעָן,Baculus:sic appellatus quód illi homo innitatur, Sustentaculum,fulcimentũ.Psal.18.19, Et fuit Dominus לְמִשְׁעָן לִי in baculum mihi.Iesah.3.1,Aufert &c. כָּל־מִשְׁעַן־לֶחֶם וְכֹל מִשְׁעַן־מָיִם omnem baculũ panis,& omnem baculũ aquæ.Et eodem versu,alia forma,Aufert à Ierusaláim & Iehudáh מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה baculum & baculũ. & exponit per verba prædicta omnem baculũ panis,& omnem baculum aquæ.R.Abrahám,virũ fortem,& bel

latorem. Tharghũ, sustentamentum, & fulcimentum, (aut auxiliũ) omne sustentamentum cibi, & fulcimentum potus. Et iuxta R.D. in cóment. idem repetit verbis distinctis. Alia forma, 2. Reg. 18. 21, super מִשְׁעֶנֶת baculo arundinis. Exo. 21. 19, super מִשְׁעַנְתּוֹ baculũ suũ.

שָׂעַף Vnde שְׂעִיף, Ramus, Vide סָעַף.

שָׁעַר Cogitare, AEstimare. Prouer. 23. 7, sicut שָׁעַר cogitauit animo suo. Inde שַׁעַר, Mensura, AEstimatio. Gen. 26. 12, centum שְׁעָרִים æstimationes. R. Abrahám, centũ mensuras seminis. Tharghú, pro vno centũ quando mensurauit illud. R. Selomóh, centuplum. Et sunt qui exponũt iuxta hãc significantiã illud Hose. 6. 11, In domo Israél vidi שַׁעֲרוּרִיָּה æstimationẽ. acsi dicat, illud quod æstimaui. Et י est הַיַּחַשׂ. ita R.D. in lib. ra. In cóm. vero, turpitudinẽ. Irm. 5. 30, Stupor וְשַׁעֲרוּרָה & turpitudo facta fuit in terra. Et 18. 13, שַׁעֲרֻרִת turpiter egit valde virgo Israél. Tóar, Irme. 29. 17, Et dabo eos tanquam ficus הַשֹּׁעָרִים turpes. fœdas, sordidas. Et שַׁעַר, Porta. Iesah. 24. 12, Contundetur שַׁעַר porta. Duale, 1. Semu. 17. 52, In via שַׁעֲרַיִם duarum portarum. Plurale, Psal. 24. 9, Attollite שְׁעָרִים portæ capita. Et 100. 4, Introite שְׁעָרָיו portas eius. Inde verbum, seu participium quod pro nomine tóar ponitur, id est Ianitore. 2. Reg. 7. 10, Et clamauerunt ad שֹׁעֵר ianitorem ciuitatis. Nechem. 12. 25, שׁוֹעֲרִים ianitores.

שָׂעַר Cum puncto in sinistro cornu, Timere, formidare. Deuter. 32. 17, Non שְׂעָרוּם timuerunt ab eis patres vestri. Ieche. 27. 35, שָׂעֲרוּ שַׂעַר timuerunt timorem. Nomẽ, שַׂעַר, Turbo, formido. Vide סַעַר. Aliud, שֵׂעָר, Pilus, capillus. Leui. 13. 10, שֵׂעָר לָבָן pilus albus. Alia forma, Iesah. 7. 20, וְשַׂעַר & pilum pedũ. Leuiti. 13. 4, וּשְׂעָרָה & pilus eius. est sine mappic præter normam: sed

versu 20, est cũ mappic וּשְׂעָרָהּ. Et cum ה fœmineo, Iudi. 20.16, ad הַשַּׂעֲרָה capillum. Psal. 40.13, Multiplicati sunt מִשַּׂעֲרוֹת præ capillis capitis mei. Nomen, Pilosus, Dæmon, Hircus. Gene. 27.11, vir שָׂעִיר pilosus. Iesah. 34.14, וְשָׂעִיר & dæmon ad socium suũ clamabit. Vocatur sic, quòd appareat pilosus credenti illi. Possibile tamen est (inquit idem R.D. in cõmen.) vt sit genus animalis in deserto commorantis. Tharghum, וְשֵׁידִין & dæmones. Leuit. 4.24, super caput הַשָּׂעִיר hirci. Iesah. 13.21, וּשְׂעִירִים & dæmones saltabunt ibi. 2. Para. 11.15, Et statuit sibi sacerdotes excelsis, וְלַשְּׂעִירִים & dæmonibus. Fœmineum, שְׂעִירָה, Capra. Leuit. 4.28, Et adducet oblationem suam שְׂעִירַת capellã caprarum immaculatã, fœminã. Addidit fœminã, discernendi causa: quia nomina generum & specierũ sub quocunque genere venerint, sunt communis generis, vt annotatum est lib. secundo Hebraicarum institut. cap. 2. Aliud, Ioël 1.11, Super triticũ, & super שְׂעוֹרָה hordeũ. Leu. 27.16, Corus שְׂעֹרִים hordeorũ.

שפף Vnde שְׁפִיפוֹן. R. Selomóh, exponit נָחָשׁ, Serpẽs. Gene. 49.17, שְׁפִיפֹן serpens iuxta semitam, mordens calcaneos equi. A mordendo sic appellatus, iuxta illud Gene. 3.15, Et tu תְּשׁוּפֶנּוּ mordebis eũ in calcaneo. Sic est consuetudo serpentis: vnde hic dicitur, mordẽs calcaneos equi. Et sic est à שׁוּף, secundum R. Selomóh & R. Abrahám. Et hoc pacto idem est geminatum, inquit idem R. Abrahám. Tharghũ, וּכְפִיתְנָא & sicut aspis insidiabitur iuxta semitã. Potest (inquit R.D. in שָׁפָה) esse & ex radice שָׁפָה, secundum priorem significantiã: & geminatur פ, sicut in חֲגִיגִי.

שפה Est כָּתַת, Cõtundere: שָׁבַר conterere, frangere: גָּבַהּ, Eleuare. Iiób 33.21, וְשֻׁפּוּ & contundentur

(vel conterentur)oſſa eius. Vnde Tharghum,Deut.9.21,pro וָאֶכֹּת & cõtudi illum:habet וְשַׁפִּית. Scribitur cum י,& legitur cũ ו.R.Abrahám, & cõtundentur. R.Leui, & eleuabuntur.idẽ R.Abrahám Peruſól & R.Iehudáh.

Et in nifhál,Ieſah.13.2,Super montem נִשְׁפֶּה eleuatũ (excelſum)eleuate vexillum. R.Abrahám in cõment. Sunt qui exponunt,ſuper montem denigratũ,aut nigrum.At rectum eſt vt נ ſit נ nifhál.i.eleuatum. Tharghum, Super munitionẽ (aut ciuitatem munitã)quæ habitat pacifice.R.Selomóh,Super montem quietũ & fidentem in שׁוּפִי altitudine.Nume.23.3, Et iuit שֶׁפִי ſolus,vt habet Tharghum,יְחִידִי.Idem R.Selomóh.R.Abrahám citatTharghũ.Deinde alios deducere ſcribit à שֶׁפִי prædicto.At rectum eſt(inquit) vt deficiat אֶל,& eſt ſenſus,Et iuit אֶל־שֶׁפִי in altitudinẽ,aut in altum: & dũ iret augurabatur.Scriptum eſt enim Num.24.1,Et nõ pergeret ſicut ſemel & iterum in occurſum auguriorum.Et ſic Irme.3.2,Leua oculos tuos ſuper שְׁפָיִם excelſa.ſub.loca.R.D.in cõment.ſuper loca excelſa,vt ſunt montes excelſi,& colles eleuati.Sic enim mos erat illo tempore colentibus idóla.Et 21,Vox ſuper שְׁפָיִים excelſa audita eſt. Aliud,2.Semu.17.29,וּשְׁפוֹת בָּקָר & caſeos vaccinos obtulerunt Dauidi. Tharghum , וְגוּבְנִין דַּחֲלַב תּוֹרִין & caſeos lactis vaccarum. Idem R.Selomóh & R.D.in comment.& appellantur ſic, quòd contundantur,& comprimãtur,ſecundũ priorem ſignificantiã.Et ex hac radice poteſt eſſe יְשֻׁפֶּה,de quo dictum eſt in יָשַׁף.

שָׂפָה Labium,Lingua,Sermo, Ora, litus.Gen.11.1, Et erat omnis terra שָׂפָה אֶחָת labii vnius.i. linguæ vnius,vt exponit R.Abrahám in comment.& putat fuiſſe linguã ſanctam.Idem R.Selomóh.Pſal.22.8,

Emittent(sub.verba)בְּשָׂפָה per labium. Vel, aperient labium. Gene.11.7, vt non audiant vnusquisque שְׂפַת labium(.i.linguã)socii sui. Et 41.3, super שְׂפַת ripam fluminis. Exod.26.4, super שְׂפַת orã(vel in ora)cortinæ vnius. Psal.81.6, שְׂפַת labium quod non noui, audiã. pro audiebam. R. Abrahám scribit deficere אֲשֶׁר. Vel sic, labium, scilicet populi, quod non noui. 1. Reg.7.26, וּשְׂפָתוֹ & labiũ eius. Exod.6.12, incircuncisus שְׂפָתָיִם labiis. Prouerb.14.3, וְשִׂפְתֵי & labia sapientum. Iesah.11.4, Et spiritu שְׂפָתָיו labiorũ suorum interficiet impiũ. Psal.51.17, שְׂפָתַי labia mea. Plurale fœmineum, Can.5.13, שִׂפְתוֹתָיו labia eius(vt)lilia. Psal.45.3, בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ in labiis tuis.

שפח Vnde שִׁפְחָה, Ancilla. Iesa.24.2, כַּשִּׁפְחָה sicut ancilla, sic domina eius. 1. Sem.1.18, שִׁפְחָתְךָ ancilla tua. Gen.12.16, וּשְׁפָחֹת & ancillæ. Estér 7.4, & si in seruos וְלִשְׁפָחוֹת & ancillas venderemur. 1. Semu.8.16, וְאֶת־שִׁפְחוֹתֵיכֶם & ãcillas vestras. Alia forma, מִשְׁפָּחָה, Familia, gens. Estér 9.28, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה familia & familia. Vel, gens & gens, id est singulæ familiæ, aut gentes. Iudic. 1.25, & omnẽ מִשְׁפַּחְתּוֹ familiã eius. Zechar.12.12, מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת familiæ familiæ (.i. singulæ familiæ) seorsum. Nume.4.40, לְמִשְׁפְּחֹתָם per familias suas.

שפח Quære in ספח.

שפט Iudicare. Iudic.16.31, & ipse שָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל iudicauit Israél. Iesah.3.2, שׁוֹפֵט iudicem, & prophetam. Irme.11.20, שֹׁפֵט צֶדֶק iudex iustitiæ. aut iudicat iustitiam. & sic de aliis. Deuter.21.2, וְשֹׁפְטֶיךָ & iudices tui. Gene.19.9, & iudicabit שָׁפוֹט iudicando? Psal.51.6, בְּשָׁפְטֶךָ cum iudicaueris. Prouerb.31.9, שְׁפָט־צֶדֶק iudica iustitiam. Psalm.82.8, שָׁפְטָה הָאָרֶץ iudica terram. Iechez.11.10, אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם iudicabo vos. Exod.18.22, וְשָׁפְטוּ iudicabunt ipsi. surec vice

chólem,& eſt breue, inquit R.D.in lib.ra.& Michlól.
Et in nifhál, Ieſah.59.4,& non eſt נִשְׁפָּט qui ſe iudicet in veritate. Vel eſt tóar, ſecundum R.Abrahám in cõmen.id eſt nõ eſt iudex,aut iudicatus. Et 66.16,quia in igne Dominus נִשְׁפָּט iudex erit.i.veniet ad iudicandum, ſecundum Tharghum. Irme.2.35, ecce ego נִשְׁפָּט אוֹתָךְ diiudicor(aut diiudico me)tecum.Non eſt verbũ actiuum tranſitiuũ,ſed intranſitiuum. Proue.29.9,vir ſapiens נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ diiudicat ſe cum viro (aut iudicatur cum viro)ſtulto.אֶת ponitur vice עִם,inquit R.Abrahám in cóment. acſi dicat,Sapiens qui egreditur ad iudicium cũ viro ſtulto,iraſcetur &c.Ieche.20.36,נִשְׁפַּטְתִּי אֶת־אֲבֹתֵיכֶם iudicatus ſum(aut iudicaui me) cũ patribus veſtris.i.egreſſus ſum,vel ſteti ad iudicium,vt nonnulli exponunt.Tharghum,vltus ſum.Et 35,וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתְּכֶם & iudicabor(iudicabo me, aut egrediar ad iudiciũ) vobiſcum.Tharghũ,vlciſcar de vobis. Iechez.20.36,אִשָּׁפֵט אִתְּכֶם iudicabor vobiſcum.i. ſtabo ad iudicium. Tharghũ,vlciſcar de vobis. Et in pohél,Iudic.4.4,& ipſa שֹׁפְטָה iudicauit Iſraél. Nomen,מִשְׁפָּט,Iudicium,Mẽſura,norma,regula,Præceptum, Lex,Diſpoſitio. Gen. 18.25, non faciet מִשְׁפָּט iudicium. 2.Reg.1.7, quæ מִשְׁפַּט diſpoſitio viri? Deuter.18.3, & hæc erit מִשְׁפַּט lex(ſtatutum,præceptum)ſacerdotum à populo. Pſal.112.5,metietur verba ſua(vel res ſuas)בְּמִשְׁפָּט in menſura.ſecundum legem & normam.Vel,in iudicio. R.D.in commen.Metietur res ſuas.i.dona ſua,& impenſas ſuas faciet in menſura æquali ſecũdum iuſtitiam & iudiciũ. R. Selomóh, Reget in menſura res ſuas.i. voluntates ſuas.Vel res ſuas quæ ſũt ei neceſſariæ in cibo ac potu, indumentiſque.In menſura, ſecũdum facultates ſuas. R.Abrahám,

R.Abrahám,in iudicio,vt par & conueniens est.Iehos. 6.14,& circundederunt ciuitatem כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה secũdum modum hunc septem vicibus. Irme 10.24, Corripe me Domine,veruntamen בְּמִשְׁפָּט in iudicio.i.in mensura, vt possim sustinere.Et 30.18,palatium עַל־מִשְׁפָּטוֹ secundum dispositionẽ eius habitabitur. Psa.119.175,וּמִשְׁפָּטֶךָ & iudicium tuum(.i.quodlibet iudiciorũ tuorum)adiuuabunt me.Annotatũ est in Misráh inter defectiua, id est carẽtia י signo multitudinis, & sic exponendum pluraliter.Irme.4.12,loquar מִשְׁפָּטִים iudicia. Deuter.8. 11,וּמִשְׁפָּטָיו & iudicia eius. Alia forma,2.Paralip.20.9, שְׁפוֹט iudiciũ.est cum chólem.& plurale cum surec,Iechez.23.10,וּשְׁפוּטִים & iudicia fecerũt in eis. Alia item, Exod.12.12,faciam שְׁפָטִים iudicia.

שָׁפַךְ Fundere, effundere.Leuit.17.4,דָּם שָׁפָךְ sanguinem fudit.Gene.9.6,שֹׁפֵךְ דָּם qui effuderit sanguinem hominis. Iechez.9.8,בְּשָׁפְכְּךָ אֶת חֲמָתְךָ quum effuderis iram tuam. Et 7.8, אֶשְׁפּוֹךְ חֲמָתִי effundam iram meam. Psal.42.5, וְאֶשְׁפְּכָה & effundam super me animá meam.2.Reg.19.32,& non יִשְׁפֹּךְ effundet iuxta eam aggerem.2.Semu.20.15,וַיִּשְׁפְּכוּ & effuderũt aggerẽ. Et in nifhál,Thren.2.11,נִשְׁפַּךְ effusum est in terra iecur meũ. Ieche.16.36,pro eo quòd הִשָּׁפֵךְ effusa(.i.discooperta)est turpitudo tua. Et in puhál,Numę.35.33,nó propitiabitur sanguini qui שֻׁפַּךְ־בָּהּ effusus est in ea. Et in hithpahál,Thren.2.12,בְּהִשְׁתַּפֵּךְ quũ effunderetur anima eorum. Nomen cum sex punctis,Leuit.4.12,ad שֶׁפֶךְ effusionem cineris.i.locũ vbi effunditur cinis. Aliud, Deut.23.1,neque abscissus שָׁפְכָה testiculum.Vel,abscissus membrum virile.R.Dauid,חָגִיר neruum:sic appellatum, quòd vrinam effundat. R.Selomóh similiter,

abſciſſus neruum. Et R.Abrahám, abſciſſus mẽbrum, è quo effunditur vrina & ſemen.

שָׁפֵל Siue שָׁפַל, Humiliare. Ieſah.2.11, oculi ſublimitatis hominis שָׁפֵל humiliatus eſt. Eſt præteritũ (ait R.D.in li.ra.& cõm.) vice futuri, humiliabũtur. & eſt ſicut חָפֵץ. Prouerb.16.19, melius eſt שְׁפַל־רוּחַ humiliari ſpiritu cum pauperibus, &c. Ieſa.10.33, & ſublimes יִשְׁפָּלוּ humiliabuntur. humiliabũt ſe. Et in hifhíl, Ieſah.25.11, וְהִשְׁפִּיל גַּאֲוָתוֹ & humiliare faciet ſuperbiã eius. Iechez.17.23, הִשְׁפַּלְתִּי עֵץ גָּבֹהַּ humiliare feci lignũ ſublime. Pſal.113.6, הַמַּשְׁפִּילִי qui humiliat ſe vt videat. י redũdat, inquit R.D.in commen. & Michlól, & R.Moſéh, & R.Selomóh & R.Himmanuél. Alii dicunt eſſe tóar: & י, tóar conſtitutiuum: acſi dicat, humiliator. R.Moſéh hoc pacto exponit, Qui eleuare facit, ſub. gloriam ſuã ad habitandum in cælis: & humiliat ſe vt videat in terra. Alii dicunt eſſe intranſitiuũ, id eſt qui humiliatur. R.Abra. Qui eleuat locũ ſeſſionis (habitatiõis) ſuæ ad habitandũ: & in cælo & in terra omnia humiliantur coram illo. Et dixit, vt videat: quia omnia nouit tanquam rẽ quæ videtur & cõſpicitur. Iechez.21.26, & elatũ הַשְׁפִּיל humilia. pro humiliabo, ſecundũ Tharghũ & R. Dauid. Pſal.18.28, & oculos excelſos תַּשְׁפִּיל humiliabis. Ieſah.57.9, וַתַּשְׁפִּילִי & humiliata es vſque ad infernu. Eſt intranſitiuũ. Tóar, 2.Sem.6.22, & ero שָׁפָל humilis in oculis meis. Leuit.13.20, & ecce aſpectus eius שָׁפָל humilior cute. Et cum ה redundante, quia dictio eſt longa, inquit R.D.in lib.rad.& cõment. Iechez.21.26, הַשְׁפָּלָה (pro הַשְׁפֵּל) humile eleua. pro eleuabo. Et cum ſeri, Iechez.17.23, lignum שָׁפֵל humile. In quibuſdam tamen libris correctis inuenitur cũ camés. Iiób 5.11, ad ponen

dum שְׁפָלִים humiles in sublimi. Fœmineũ,Ieche.17,13,vt sit regnum שְׁפָלָה humile. Nomẽ,שִׁפְלוּת,Humilitas. Eccles.10.18,וּבְשִׁפְלוּת & propter humilitatem manuum stillabit domus.R.Abrahám,Propter paupertatem. Alia forma,Iesa.32.19,וּבַשִּׁפְלָה & humilitate humiliabitur ciuitas. Alia item,שֵׁפֶל,cum quinque punctis,Ecclesi.10.6,בַּשֵּׁפֶל in humilitate. Alia præterea, Eccle.12.4,בִּשְׁפַל in humilitate vocis.Vel est macór,inquit R.Dauid. Alia postremo,שְׁפֵלָה.Deu.1.7,וּבַשְּׁפֵלָה & in campestri.Iehos.11.16,& montem Israél,וּשְׁפֵלָתֹה & campestre illius.Scribitur cum ה loco ו.

שָׂפָם Pilus qui est supra labiũ. Idem R. Abrahám. R.veró Selomóh, pilus labiorũ.Leuit.13.45,& supra שָׂפָם pilũ qui est supra labiũ operiet se. sub.veste.

שָׁפָן Cuniculus. Leuit. 11.5, וְאֶת־הַשָּׁפָן & cuniculum. In plurali habet daghés. Prouer.30.26,שְׁפַנִּים cuniculi populus non fortis. Psal.104.19,operimentum לַשְׁפַנִּים cuniculis.

שָׁפַע Vnde שֶׁפַע,quod est רִבּוּי,Multitudo.Deute.33.19, שֶׁפַע multitudinẽ marium sugent. Alia forma,2.Reg.9.17,& vidit אֶת־שִׁפְעַת globum(multitudinem)Iehú, quum veniret: Et dixit,שִׁפְעַת globũ ego video. ת est loco ה. Iesah.60.6,שִׁפְעַת multitudo camelorum.Iiób 22.11,וְשִׁפְעַת־מַיִם & multitudo aquarum.

שָׂפַק Sufficere,Plaudere. 1.Reg.20.10, si יִשְׂפֹּק sufficerit puluis Somrón.Quære alia in סָפַק.

שָׁפַר Pulchrum,aut decorum esse. Psal.16.6, etiam hæreditas mea(vide נַחַל) שָׁפְרָה pulchra est mihi. Et in pihél,Iiób 26.13, בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה spiritu suo cælos ornauit.ב in בְּרוּחוֹ redundat.Vel ה in שִׁפְרָה redundat.Vel est quatuor literarum instar תַּחְרָה. Et sic dice-

tur participium מְשַׁפְּרָה, futurum אֲשַׁפְּרָה &c. Et sunt qui exponunt, cælos tetendit sicut tabernaculum: sicut illud Irme. 43.10, & tēdet שַׁפְרִירוֹ tabernaculum suum super eos. Et sic ה est loco literæ geminādæ, id est ר, sicut בִּזְאוּ, de quo in בזז. R. Abrahā, ה redūdat, id est decorauit, vel tetendit. Vel ב redundat in בְּרוּחוֹ, & in שִׁפְרָה deficit daghés. R. Leui, Spiritu suo. i. volūtate sua. Nomē, Gene. 49.21, eloquia שֶׁפֶר pulchritudinis. Aliud, שׁוֹפָר, Buccina, tuba cornea. Exo. 19.16, & sonitum שֹׁפָר buccinæ. Iehos. 6.4, capient septem שׁוֹפְרוֹת tubas arietum. Aliud, præposito א, אֶשְׁפָּר, Frustum carnis, scilicet pulchrum, à שֶׁפֶר prædicto. 2. Semu. 6.19, וְאֶשְׁפָּר אֶחָד & frustum carnis vnum.

שפת Est עָרַךְ, Ordinare, disponere. 2. Reg. 4.38, שְׁפֹת הַסִּיר dispone ollam. Iesa. 26.12, Domine תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם dispones pacem. Psal. 22.16, & in puluerem mortis תִּשְׁפְּתֵנִי dispones me. Nomen, Iechez. 40.43, וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד & vncini tópach vnius. Tharghum, וְעֻנְקְלִין & vncini egrediebantur mensuræ vnius quatuor digitorum, fixi in columnis in domo immolantiū infra porticum. Et R. D. in cōment. exponens Tharghum, hoc modo scribit, עוּנְקְלִין cum ע, siue אוּנְקְלִין cum א, sunt vncini ferrei fixi in columnis & parietibus ad suspendendum in illis oblationes, vt excoriarent illas. Et ita didicimus ex codice מִדּוֹת mensurarum. Domus iugulantium (mactātium) erat ad Aquilonem altaris, & iuxta illam octo columnæ, in quibus fixi erant vncini ferrei, & tres ordines erant vnicuique. Idem scripsit ante illū R. Selomóh in cōment. qui sequitur Tharghum. Rursum R. D. in lib. rad. & cómen. exponit כִּירַיִם chytropodes, siue sustentacula ollarum ad ignem in foco. Vide

כִּיר. Psal.68.14, si dormieritis inter שְׁפַתָּיִם chytropodes, eritis adhuc sicut pennæ columbæ tectæ argẽto. R.D. in cõment. שְׁפַתַּיִם sunt כִּירַיִם chytropodes, loca vbi ponuntur ollæ, aut caldariæ.i.in loco humili & nigro, vt est ille locus. acsi dicat, Si ambulastis hactenus nigris induti vestibus ob inimicorum afflictionẽ, adhuc eritis albi sicut alæ columbæ quæ tecta est argento.i.quæ habet pennas albas vt argentum. Idem ferè R. Abrahám: acsi dicat, inquit, Ne timeatis ab inimico: quia si iacuistis inter chytropodes, eritis albi sicut columba quæ tecta est argento. Alia forma, Genes.49.14, Isachár asinus osseus accubans (iacẽs) inter הַמִּשְׁפְּתָיִם duos terminos. Tharghum, inter תְּחוּמַיָּא terminos. R. Abrahám, inter הַמַּעֲרָכוֹת acies. R. Selomóh, inter terminos vrbium. R.D. in lib. rad. inter duas sarcinas, quæ vulgo dicuntur בלש, *Balles*, quæ imponuntur asino ad ferẽdum, vna hinc, altera inde. acsi dicat, Asinus adeo fortis vt etiá si iaceat inter duas sarcinas, resurgat tamẽ cũ illis.

שׁצק Cum sex punctis, est מְעַט, Modicum, parum, momentũ. Iesah.54.8, בְּשֶׁצֶף קֶצֶף in momento iræ abscondi faciem meã. sicut versu 7 dixerat, In momento paruo dereliqui te. Tharghum, In hora parua. R. Abrahám exponit מְעַט. Idem R. Donés. R. Menachém, In ira furoris. R. Selomóh, In parua ira. Alibi in Arcanis literis non inuenitur.

שׂק Saccus. Gene.37.34, Et posuit שַׂק saccum in lumbis suis. Et 42.25, in שַׂקּוֹ sacco suo. Ieho.9.4, Et tulerũt שַׂקִּים בָּלִים saccos veteres. Gen.42.35, ipsis euacuantibus שַׂקֵּיהֶם saccos suos.

שׁקק Iugiter ambulare, Discurrere. Ioel 2.9, Per ciuitatem יָשֹׁקּוּ ambulabunt. aut discurrent. R. Selo

móh, In ciuitate tumultum facient. R. Abrahám, discurrent. festinanter ambulabunt. Iesa. 33.4, Et congregabitur spoliũ vestrum congregatione bruchi, כְּמַשַּׁק גֵּבִים שֹׁקֵק בּוֹ secundũ discursum locustarum discurrens per eũ. Acsi dicat, Quemadmodum ambulant locustæ per segetes, illas vastando: itidẽ angelus per castra Assúr illa consumendo. R. Selomóh, Sicut sonitus rugitus aquarum congregatarũ, quæ descendunt in foueas cum rugitu: sic rugient venientes ad spoliandũ & prædandum. מַשַּׁק est נַהַם rugitus. Et sic Proue. 28.15, Et vrsus שׁוֹקֵק rugiens. R. Abrahám, Secundum congregationem locustarũ congregans in eo. Vnde scribit quòd שׁוֹקֵק est sicut אוֹסֵף cógregás. Et sic Nachũ 2.4, יִשְׁתַּקְשְׁקוּן, congregabuntur in plateis. In comment. hoc postremum à nonnullis scribit exponi festinanter ambulabunt, discurrẽt. Idem R. D. R. vero Selomóh, personabunt. tumultum facient. Vide שׁוּק.

שָׁקַד Vigilare, Durare, Perdurare, Cõtinuare, Persistere, Perseuerare, Festinare. Psal. 127.1, frustra שָׁקַד vigilauit custos. Tharghum similiter, אִתְעַר. R. D. frustra se occupat, frustra persistit. Irm. 31.28, שָׁקַדְתִּי vigilaui. Et 1.12, שֹׁקֵד festino, sollicitus sum, secundum R. D. in lib. rad. Et sic Tharghũ, מוֹחֵי festino. Idem R. Selomóh. Et 44.27, Ecce ego שֹׁקֵד festino super eos ad malum. Iesah. 29.20, שֹׁקְדֵי אָוֶן qui festinant ad iniquitatẽ. Idem R. D. in commen. exponit, qui vacant iniquitati, qui festinant ad iniquitatẽ. Hezr. 8.29, שִׁקְדוּ vigilate. Iiób 21.32, Et ad tumulũ יִשְׁקוֹד festinabit. Aut, in tumulo persistet. prior est melior. Vide גָּדִישׁ. R. Abrahã, Et ad puluerẽ festinabit. Et in pihél in altera significatione, Exo. 25.33, Et in cãdelabro scyphi מְשֻׁקָּדִים sculpti in-

ſtar amygdalarum. Et per trāſlationem dicitur שָׁקֵד, Membrū generationis, vel os femoris. Eccleſ.12.5, וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד & florebit (.i. albeſcet vt flos) membrū. Vide נוץ.

Nomen, Num.17.8, Et reddiderat שְׁקֵדִים amygdalas.

שׂקד Eſt קָשַׁר, Ligare: חִבֵּר, Coniungere. Thren.1.14, נִשְׂקַד ligatum iugū præuaricationum mearū. Non eſt huic ſimile in Sacris, inquit R. Selomóh, ſed in lingua Aramæa, & in Vaicra rabbáh. R. Abrahā, protractū eſt, acceleratum eſt. R. Selomóh, pūctatum eſt.

שׁקה Propinare, Potú dare, Irrigare. In hifhíl, Gen. 2.6, וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה & irrigabit (pro irrigabat) omnē ſuperficiē terræ. Núe.5.24, וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי & propinabit mulieri aquas amaritudinū. Deut. 11.10, וְהִשְׁקִיתָ & irrigabis. & eſt longū. Et breue, Nume. 20.9, וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה & potū dabis congregationi. Gene.29.3, וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן & potū dabunt (pro dabant) ouibus. Prouer.25.21, הַשְׁקֵהוּ מָיִם propina illi aquam. Geneſ. 24.14, Et etiam גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה camelis tuis potú dabo. Participium quod plerunque ſeruit pro tóar, מַשְׁקֶה, Pincerna. Pſal.104.13, מַשְׁקֶה הָרִים rigans montes. Nechem.1. 11, Et ego erā מַשְׁקֶה propinans regi. i. eram pincerna. Gene. 40.1, Peccauerunt מַשְׁקֵה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם pincerna regis AEgypti, & piſtor. Nomen ſecundū eandem formā, Potus, poculum. Leui.11.34, Et omne מַשְׁקֶה poculū in quo bibet. Ieſah.32.6, וּמַשְׁקֵה & potum ſitientis deficere faciet. Gene.40.21, Et reſtituit principem pincernarū ad מַשְׁקֵהוּ pocillationem ſuā. Illud autem Ieche. 45.15, Et agnā vnam ex ouibus, è ducentis, מִמַּשְׁקֵה è pingui Iſraél in ſacrificium: R.D. ſcribit eſſe nomen. Tharghum exponit מִפַּטְמָא è pingui. Acſi dicat, ex optimis, ac pinguioribus quæ ſit inter oues. Et iuxta hunc ſen-

ſum eſt verbum in puhál, Iiób 21. 24, Et medulla oſſa (.i. vnunquodque ex oſſibus) eius יְשֻׁקֶּה impinguabitur. Sunt qui exponunt, irrigabitur: verũ prius magis quadrat. Inde Canale, locus in quo propinatur pecudibus & iumentis, vocatur שֹׁקֶת. Gene.24.20, Et euacuauit hydriam in הַשֹּׁקֶת canale. ת eſt loco ה radicalis literæ. Et ſecundum normã debuerat eſſe שׁוֹקָה inſtar שׁוֹאָה, & תּוֹעָה. Et quia ה verſum eſt in ת, effecta eſt dictio longa, ſicut ex עֲטָרָה fit עֲטֶרֶת, & ex גְּבִירָה fit גְּבֶרֶת. Alia forma numero multitudinis, Gene.30.38, בְּשִׁקֲתוֹת in canalibus aquarum. Aliud, Prouerb.3.8, וְשִׁקּוּי & irrigatio (aut pinguedo) oſſibus tuis. Hoſe.2.5, Oleum meum, וְשִׁקּוּיָי & potum meum. י eſt loco ה radicalis. Et cum ו loco ה, Pſal.102.10, וְשִׁקֻּוַי & potus meos.

שָׁקַט Quieſcere. Irme.30.10, וְשָׁקַט & requieſcet. Iiób 3.27, שָׁקַטְתִּי quieui. Ieſah.62.1, non אֶשְׁקוֹט quieſcam. Et in hifhíl ſunt verba intranſitiua & tranſitiua. Ieſah.32.17, Et opus iuſtitiæ הַשְׁקֵט quieſcere. aut requies. Poteſt eſſe macór & nomen. Et 30.15, בְּהַשְׁקֵט in quieſcendo (vel in quiete: poteſt eſſe macór & nomẽ) & in ſpe erit fortitudo veſtra. Prouerb. 15.18, יַשְׁקִיט רִיב quieſcere faciet litem. Nomen, שֶׁקֶט cum ſex punctis, 1.Paral.22.9, וָשֶׁקֶט & requiem.

שָׁקַל Librare, Ponderare. 2.Sem.14.26, וְשָׁקַל אֶת־שְׂעַר רֹאשׁוֹ & ponderabit capillum. Futurũ pro præterito imperfecto. Iiób 6.2, Vtinam שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל ponderãdo ponderaretur. Irme.32.10, וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף & appendi argentum. Et in nifhál, Hezræ 8.33, נִשְׁקַל appenſum eſt argentú. Hinc שֶׁקֶל, Nomen monetæ aut nummi argentei, vel aurei. Gene.23.15, Terra quadringentorum שֶׁקֶל־כֶּסֶף ſeclorũ argẽti eſt. Singulare pro plurali, quod frequentiſſimum

frequẽtiſſimum eſt cũ nominibus numeralibus. Quãti valeat ſcribitur Iechez.45.12, וְהַשֶּׁקֶל & ſeclus viginti obolorum eſt. Sed ſeclus ſanctuarii erat quadraginta obolorũ. Exo.30.13, Dimidia pars הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ ſecli ſecũdum ſeclũ ſanctuarii. Et 2.32, triginta שְׁקָלִים ſeclos. 1. Paralip.21.25, שִׁקְלֵי זָהָב ſeclos auri. Aliud, מִשְׁקָל, Pondus. 1. Reg.10.14, מִשְׁקַל pondus auri. Gene.24.22, מִשְׁקָלָם pondus eorum. Aliud, 2. Reg.21.13, Et extendam &c. וְאֵת מִשְׁקֹלֶת & menſuram domus.

שקם Vnde שִׁקְמָה, Sycomorus. Pſal.78.47, וְשִׁקְמוֹתָם & ſycomoros eorum. Maſculeũ, Ieſa.9.10, שִׁקְמִים ſycomori exciſæ ſunt. Hamós 7.14, Et colligens שִׁקְמִים ſycomora. Eſt enim nomen arboris & fructus.

שקע Eſt עָמַק, Profundum eſſe, in profundum mittere, Mergere, demergere, ſubmergere. Irme. 51.64, Sic תִּשְׁקַע demergetur Babél. Hamós 8.8, Et eiicietur, וְנִשְׁקְהָ & profundum erit (demergetur) ſicut fluuius AEgypti. In margine ſcribitur וְנִשְׁקְעָה. R.D. in cõmen. Et erit profundata (vel demerſa) in medio aquarum, ſicut fluuius AEgypti, qui operit aridã dum egreditur. Mota enim terra motu magno, locus apertus impletur aqua, & creſcit aqua adeo vt locũ ipſum tegat, operiátque. Legitur cum ע: & prædicto modo exponitur. ſcribitur cũ ה, & ſignificat, & irrigabitur. i. efficietur tota aqua. Sed lectio וְנִשְׁקְעָה eſt clarior: & ſic habet Tharghum, וְתִשְׁתְּקַע. Idem R. Selomóh & R. Abrahám. Et in hifhíl, Iechez.32.14, Tunc אַשְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם in profundũ deſcendere faciam aquas eorũ. i. Quia terra erit deſolata abſque hominibus, iumentíſque, & non tranſibunt per aquas, erunt aquæ puræ, quemadmodum dixit eodem cap. verſu 13, Et non turbabit eas pes hominis vl-

tra, & vngulæ animalium non turbabunt eas. Et hoc est quod sequitur, Et flumina eorũ sicut oleum (sub. purum & clarũ) ire faciam. Iiób 40.20, Et fune תַּשְׁקִיעַ לְשׁוֹנוֹ demerges linguam eius. Vel est hypallage. i. Et funem demerges in lingua eius. Nomẽ, Ieche. 34.18, וּמִשְׁקַע־מַיִם & profunditatẽ aquarũ bibetis. i. Et quũ erãt aquæ multæ, bibebatis. In aquis enim multis est profũditas.

שׁקף Aspicere, Prospicere. In nifhál. Psal. 85.12, Et iustitia è cælis נִשְׁקָף prospexit. Nume. 23.28, הַנִּשְׁקָף qui respicit cõtra desertũ. Et in hifhil, Psa. 14.2, è cælis הִשְׁקִיף prospexit. Deu. 26.15, הַשְׁקִיפָה aspice. Thre. 3.50, עַד־יַשְׁקִיף donec aspiciat. Hinc שְׁקוּפִים. 1. Reg. 6.4, Et fecit domui (.i. templo) חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים fenestras intrinsecus apertas, & extrinsecus clausas, vt habet Tharghũ. i. angustas. Vide אטם. Non enim erant secundum morẽ aliarum fenestrarũ ad videndum, quia non egebant lumine, quanquã ab aspiciendo nomen acceperint. Et 7.4, וּשְׁקֻפִים & fenestrarum tres ordines. Vel, & fenestris tres ordines. sub. erant. R.D. in cõmen. Et fenestrarum &c. Dixit tres ordines. i. tres ordines tabularũ cedrinarum inter fenestram & fenestrã. Tharghum, Et vectiũ tres ordines. Et erant vectes oblongi instar lancearũ. R. Leui, Et tabularũ, sub. cedrinarũ: quas appellauit & צְלָעוֹת, quæ erãt super capita columnarũ instar מַשְׁקוֹף superliminaris. Et erant tres ordines harum. Inde & מַשְׁקוֹף, Superliminare. Limen superum quod est super duos postes, appellatur מַשְׁקוֹף superliminare, eo quòd iugiter נִשְׁקָף aspicitur: vel quòd ostiũ, iugiter illud percutiat. Nam שְׁקַף in lingua Aramæa est percutere. Vnde Gen. 41.6, pro וּשְׁדוּפֹת & percussæ Euro: Tharghum habet וּשְׁקִיפָן. At R. Abrahám in Exo. 12.7, scripsit מַשְׁקוֹף

esse fenestram supra ostiū domus per quam aspiciunt, vt videāt illū qui vocat, aut pulsat ad ostium. qui mos seruatur & hodie apud Ismahelitas. Exo.12.7, Et ponēt super ambos postes, & super הַמַּשְׁקוֹף superliminari. Vel, in vtroque poste, & in superliminari. R. Selomóh, הַמַּשְׁקוֹף est superior pars contra quā porta respicit quādo illam claudunt. Vulgo לינטיל, *Linteau*. Alia forma, 1. Reg.7.5, Et omnia ostia, & postes quadrati (sub. erant &) שֶׁקֶף superliminare. erat scilicet quadratū. vel, & fenestra supra ostium posita modo prædicto, erat quadrata, inquit R.D. in comment. Tharghum. Et operti erant vectes. R. Selomóh, fenestella.

שקץ Est תָּעַב, Abominari. In pihél. Psal.22.24, neque שִׁקַּץ עֱנוּת abominatus est humilitatem pauperum. Leuit.11.13, Et hæc תְּשַׁקְּצוּ abominabimini de volatilibus. Nomen cū sex punctis, Leui.11.10, שֶׁקֶץ abominatio sūt vobis. Alia forma. 1. Reg.11.5, שִׁקֻּץ abominatio Hāmonitarū. Nachū 3.6, שִׁקֻּצִים abominationes.

שקר Mentiri, & Præuaricari. Genes.21.23, Si תִּשְׁקֹר לִי mentitus fueris mihi. Et in pihél, Psal. 44. 18, Et non שִׁקַּרְנוּ mentiti sumus in pacto tuo. 1. Semu. 15.29, Et etiam fortitudo Israél non יְשַׁקֵּר mentietur.

Nomen, שֶׁקֶר, Mēdacium, Falsitas, Sine causa, Falsò. Exo.5.9, verba שָׁקֶר mendacii. Psal.38.19, odio habētes me שָׁקֶר sine causa. Leui.19.12, Et nō iurabitis in nomine meo לַשָּׁקֶר falsò. Psal.101.7, Loquēs שְׁקָרִים mēdacia.

שקר Innuere, annuere. In pihél. Iesa.3.16, Et ambulauerunt extentæ gutture, וּמְשַׂקְּרוֹת & innuentes oculis.

שרר Vnde שֹׁר, Vmbilicus. Prouerb.3.7. Sanitas erit לְשָׁרֶּךָ vmbilico tuo. Iechez.16.4, præcisus שָׁרֵּךְ

vmbilicus tuus. ר est cum daghés ob defectũ alterius ר. Alia forma, Iiób 40.11, Et fortitudo eius בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ in vmbilico ventris eius. Aliud, שְׁרִירוּת, Aspectus, Cogitatio, Fortitudo, duritia. Irme.3.17, Et non ibunt vltra post שְׁרִירוּת cogitationem (aut duritiã) cordis sui mali. Psal.81.13, Et dimisi eum (pro eos) בִּשְׁרִירוּת in duritia (obstinatione) cordis eorum. R.D. in comment. in duritia. Idem R. Abrahám. Et ita doctores Hebræorũ, durum, & obstinatum appellant שָׁרִיר.

שָׂרַר Quæ significant Principatũ habere, aut Principem esse, quære in שׂור. rectũ est enim vt sint ex hac radice. Et sic Estér 1.22, vir שֹׂרֵר dominans. Et in hithpahál, Nume.16.13, Nisi (vel vt) תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר domineris nobis, etiam dominando. i. vt non modo tu, verum etiam & frater tuus nobis dominetur. Quæ vero significãt Serrare, quære in נָשַׂר, quod est propria ipsorum radix.

שָׁרָב Calor, æstus. Iesah.49.10, Et non percutiet eos שָׁרָב æstus, & sol. Significat & locũ deserti, ab æstu sic nominatũ. Iesah.35.7, Et erit הַשָּׁרָב locus deserti in stagnum. Vnde Gene.31.40, pro, consumebat me חֹרֶב æstus: Tharghum, habet שָׁרְבָא æstus. R. Abrahám similiter, locus æstus.

שָׂרַג Vnde שָׂרִיג, quod est סְעִיף, Ramus. Gene.40.10, Et in vite tres שָׂרִיגִם rami. Caret י signo multitudinis. Ioél 1.7, albi facti sunt שָׂרִיגֶיהָ rami eius. Inde verbum in hithpahál, Thre.1.14, יִשְׂתָּרְגוּ, id est יִסְתַּבְּכוּ circundabuntur. inuoluentur. Vel, perplexæ erunt, & intricatæ instar retis. Vnde 1. Reg.7.17, pro שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה retiacula opere retis: Tharghum habet סְרִיגָן עוֹבַד סְרִיגָא. Et ita exponit R. Selomóh. Et in puhál, Iiób

40.12, Nerui testiculorum eius יְשֹׂרָגוּ perplexi (aut connexi) erunt. pro sunt. Tharghum, מְשַׁבְּשִׁין perplexi. R. Leui, perplexi sunt vt rami arboris. R. Abrahám, circũdabuntur aut inuoluentur.

שׂרד Superstitem esse, remanere, Relinquere. in cal. Et שָׂרִיד, Superstes. Iehos. 10. 20, וְהַשְּׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם & reliqui qui relicti sunt ex eis. Vel, & superstites. Num. 21.35, vt non remaneat ei שָׂרִיד superstes. Iiób 27. 15, שְׂרִידָו superstites eius. Nomen cũ sex punctis, שֶׂרֶד, Filum phœniciũ quo signant fabri lignarii ligna incidenda, Iesa. 44. 13, signabit illud בַּשֶּׂרֶד filo phœnicio. sic etiã R. Abrahám. Aliud, שְׂרָד, Ministerium, opus. Exo. 31.10, Et vestes הַשְּׂרָד ministerii. Non erant vestes sacerdotales, sed panni ad operiendũ altare, mensam, & candelabrum. Tharghum, שִׁימוּשָׁא ministerii. Et scribit R. Selomóh, quòd vocantur vestes (aut panni) שְׂרָד, quòd essent instar קְלָעִים cortinarum, aut velaminum. nam Exo. 27. 9, pro קְלָעִים, Tharghum habet סְרָדִין.

שׂרה Ex hac radice est secundum R. Iehudáh & R. Ionáh, illud Irme. 15. 11, nisi שֵׁרִוּתִךָ reliquiæ tuæ in bonum. quod habes in שְׁאָר. Et R. Ioséph citat in hac radice illud Iiób 37. 3, sub omni cælo יִשְׁרֵהוּ, acsi dicat, יַתִּיר remanere faciet colligantiam nubium, & pluet super extrema terræ. Et secundum R. Leui ponitur pro יֹשֶׁר à יָשְׁרוֹ, directio eius: hoc sensu, dirigitur vt descendat sub omni cælo, vt audiatur in omnibus locis. Tonitrus enim est motus perueniẽs ad sensum auditus, mediante aere qui recipit formã motus ipsius. Vel, humefaciet eam, scilicet nubem, & descendet ex illa pluuia. Et ita exponere nonnullos scribit R. D. in lib. rad. Sed R. Abrahám in cõment. absurdum esse scribit vt sit à

יִשַׁר:sed est(inquit)à שָׁרָה,id est madefaciet, aut humectabit:sicut illud Num.6.3,& omnē מִשְׁרַת madefactionem vuarum non bibet.i.madefactū vuis, siue humefactum.In quem locū sic idem R.Abrahám in cómét. Non est ei socius:& ת est signum fœmineū,hoc sensu, omne quod dissoluitur(& liquefit)cū vuis.Et sunt qui dicunt esse potū coctum. R.Selomóh,Et omne intinctum in aqua,& omnis potus, scilicet cum vuis. Et in Misnáh sunt multa, Non שׁוֹרִין דְיוֹ humectabant atramētum. Et,שָׁרָה humectauit buccellam suam in vino. Tharghum , & omnes מְתָרוּת reliquias vuarum : à יְתַר.

Nomen,1.Semu.17.38,& induere fecit illum שִׁרְיוֹן loricam.sub.squamatam. Alia forma,1.Reg.22.34, & inter הַשִּׁרְיָן loricam. Iesah.59.17,& induit iustitiā כַּשִּׁרְיָן sicut loricā.Et cum ה,Iiób 41.17,lancea, (vel gladius,) lapis manu profectus, וְשִׁרְיָה & lorica. sub.non stabūt. R. Abrahā,שִׁרְיָה est genus armorū.Et opinione multorū est שִׁרְיוֹן lorica.quod est absurdū in oculis meis:quia lorica non manet,aut firmatur in illo.R.Moseh,Opinio multorum est esse loricam. Et sensus est,quód indutus lorica nō stabit super aut iuxta illum.Nechem. 4.16, וְהַשִּׁרְיֹנִים & loricæ. Et cum ס, Irme.46.4, induite vos הַסִּרְיֹנֹת loricas.

שָׂרָה Principatū habere,dominari.Vide שׂוּר. Iesah. 9.7, ad multiplicandum הַמִּשְׂרָה principatum.

שָׂרַט Incidere. Leuit.21.5,& in carne sua non יִשְׂרְטוּ שָׂרֶטֶת incident incisionem.Zechar.12.3,omnes ferentes illum שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ incidendo incidentur. Prius est macór ex cal,posterius ex nifhál. Nomen cū sex punctis,שֶׂרֶט,Incisio,incisura.Leuit.19.28,וְשֶׂרֶט & incisionem animæ(datiuus)non dabitis in carne vestra.

שָׂרַךְ Vnde שְׂרוֹךְ,Corrigia. Gene.14.23,vsq; ad שְׂרוֹךְ נַעַל corrigiam calcei. Et participiū in pihel, Irme.2.23,dromedaria leuis מְשָׂרֶכֶת capiens vias suas.vt calceus corrigiam. Vel,circuiēs,quemadmodum ligatur corrigia in circuitu calcei. R. Selomoh, Camelus tenet vias suas.

שָׂרַע Excrescere, Superfluere. Vnde habens membrum aliquod nimis monstrosum, aut excrescens,vocatur שָׂרוּעַ. Leuit.21.18, vel שָׂרוּעַ monstrosus.

Et in hithpahál, Iesah.28.20, angustum est stratum מֵהִשְׂתָּרֵעַ ita vt non superfluat.aut supersit.i.vt non possint se extendere in illo:quia nihil superest.

שָׂרַף Vrere,comburere,Incendere,succēdere.Leuit.4.12,וְשָׂרַף אֹתוֹ & cōburet illum. Iehos.11.13,non שְׂרָפָם combussit ea Israél. 2.Semu.23.7,שָׂרוֹף יִשָּׂרְפוּ comburendo comburentur. Iudic.9.52, לְשָׂרְפוֹ vt cōbureret illud igni. Deuter.7.5,& sculptilia eorum תִּשְׂרְפוּן comburetis igni. Et in nifhál,Leuit.4.12,יִשָּׂרֵף comburetur.Prouerb.6.27,תִּשָּׂרַפְנָה comburentur. Et in puhál, Leuit.10.16,& ecce שֹׂרָף erat cōbustus.Vel est tóar.Et 6, flebunt אֶת־הַשְּׂרֵפָה exustionem. Iesah.33.12,מִשְׂרְפוֹת cōbustiones calcis. Iehos.11.8,vsque ad מִשְׂרְפוֹת Misrephóth aquarū.Appellatur sic locus,quòd aquæ illic ebullientes,essent calidæ. Hinc שָׂרָף,Serpens ignitus.Nume.21.8,fac tibi שָׂרָף serpentem ignitū.Et 6,& misit Dominus in populū הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים serpētes ignitos.adurebāt enim flatu oris sui.Iesa.6.2,שְׂרָפִים Seraphim stabant.

שָׁרַץ Gignere, & producere in multitudine, Repere,mouere se,secundum Tharghum.Psal.105.30,שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים produxit terra eorum ranas.Leui.11.29, & hoc vobis immundum בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ inter reptile quod reptat(mouet se)super terram. Exod.1.7,& fi-

lii Israël creuerunt, וַיִּשְׁרְצוּ & nati sunt in multitudine. Est verbum intransitiuum. Tharghum, & creuerunt, וְאִיתִילְדוּ & geniti sunt. R. Abrahám, forsan hoc indicat quòd illorum vxores geminos, aut amplius pariebant filios. Nomen שֶׁרֶץ, habes in verbo.

שָׁרַק Sibilare. 1. Reg. 9. 8, obstupescet, וְשָׁרַק & sibilabit. Thren. 2. 15, שָׁרְקוּ sibilauerunt. Nomen, Irme. 51. 37, stupor, וּשְׁרֵקָה & sibilus. Iudi. 5. 16, vt audires שְׁרִקוֹת sibilos gregum.

שָׂרַק Vnde שׂוֹרֵק, Vitis laudata, siue optima, cui' vuæ nõ habet acinos. Iesa. 5. 2, & plãtauit eã שֹׂרֵק vitẽ optimã. R. Abrahám subaudit מַטַּע plantationẽ שֹׂרֵק: quia verbale est in potentia verbi tam præteriti quàm futuri. R. Selomóh in cõmen. scribit esse palmitem vitis optimæ. Tharghum, sicut plantam vitis electæ. Et forma fœminea, Genes. 49. 11, ligans לַגֶּפֶן ad vitẽ pullũ suum, וְלַשֹּׂרֵקָה & ad vitem optimam &c. R. Abrahám in cõmen. idem scribit geminari: quia שׂוֹרֵקָה est גֶּפֶן vitis.

Aliud, Iesah. 19. 9, operãtes lina שְׂרִיקוֹת optima. R. Selomóh, lina pectinata è quibus texũt retia piscatoria. R. Abrahám, Sunt qui exponunt pectinata: at rectum est vt exponatur optima, secundum priorẽ significantiam. Zechar. 1. 8, & post illum equi rufi שְׂרֻקִּים multicolores. vtpote habentes colorẽ rufum, album, ac nigrũ. Alii exponunt, pectinati: sed prior interpretatio magis quadrat. Tharghum, קוֹחָתִין varii. R. Selomóh scribit se ignorare cuius essent coloris. R. Abrahám, varii. aut electi. Iesa. 16. 8, quassauerunt שְׂרוּקֶּיהָ vites optimas eius. Scribitur cum ו & daghés.

שָׁרַשׁ Vnde שֹׁרֶשׁ, Radix. Prouerb. 12. 3, וְשֹׁרֶשׁ & radix iustorũ. Iesah. 53. 2, וְכַשֹּׁרֶשׁ & sicut radix de ter-

ra

ra deserti. Iiób 14.8, in terra שָׁרְשׁוֹ radix eius. Et 13.27, שָׁרְשֵׁי radices pedum meorum. Item 18.16, שָׁרָשָׁיו radices eius. Inde verbum, pro Radicare, & eius oppositum Eradicare. Iesah 40.24, etiam בַּל־שֹׁרֵשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם non radicauit in terra trúcus eorũ. Irme. 12.2, plantationẽ suã etiam שֹׁרָשׁוּ radicauerunt. ר est cum camés propter zachéph. Et in pihél, Psal. 52.7, וְשֵׁרֶשְׁךָ & eradicabit te è terra. Et in hifhíl, Iiób 5.3, vidi stultum מַשְׁרִישׁ radicantem. i. ponentem radicem, & roborátem se in opere. Iesah. 27.6, יַשְׁרֵשׁ radicabit Iahacób. i. ponet radices. Et in hofhál, Iiób 31.8, & filii mei יְשֹׁרָשׁוּ eradicabũtur.

שֵׁרֵת In pihél, Ministrare. Nume. 8.26, וְשֵׁרֵת אֶת־אֶחָיו & ministrabit cũ fratribus suis. Et 3.6, וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ & ministrabunt illi. Exod. 24.13, & Iehosúah מְשָׁרְתוֹ minister eius. 2. Paralip. 17.18, isti הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ qui ministrãt regi. Exod. 28.35, לְשָׁרֵת ad ministrãdum. Gen. 39.4, וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ & ministrauit illi. Iesa. 60.7, in arietibus Nebaióth יְשָׁרְתוּנֶךָ ministrabũt tibi. deficit נ: & propter athnachta, נ est cũ seghól. Et sic versu 10, יְשָׁרְתוּנֶךָ. Nomen, Nume. 4.12, omnia vasa הַשָּׁרֵת ministerii.

שֶׁרֶת Vnde מַשְׂרֵת, Sartago. Vnde Tharghum, pro מַחֲבַת, quod est sartago, habet מַשְׂרֵיתָא. Vulgo vocatur שׂרטן, *Paelle a frire*. 2. Semu. 13.9, & tulit אֶת־הַמַּשְׂרֵת sartaginem, & effudit ante illum. Targhũ, יַת מַסְרֵתָא sartaginem. Idem R. Selomóh.

שֵׁת Nates. Vide שׁוּת.

שָׁתַת Vnde שַׁתּוּ, Posuerunt. Quære in שׁוּת.

שָׁתָה Bibere. Exod. 34.28, וּמַיִם לֹא שָׁתָה & aquam non bibit. Irme. 35.14, & non שָׁתוּ biberunt. Deut. 29.6, non שְׁתִיתֶם bibistis. Iesah. 51.17, שָׁתִית bibisti. Iiób 15.16, שֹׁתֶה bibit. Iesah. 22.13, וְשָׁתוֹת & bibere vinum. Ge-

nes.24.14,שְׁתֵה bibe.1.Reg.13.8,& non אֶשְׁתֶּה מַּיִם bibam aquam. Leuit.10.8,& sechár אַל־תֵּשְׁתְּ ne bibas. Et in nifhál, Leuit.11.34,& omnis potus qui יִשָּׁתֶה bibetur.

Nomen,Genes.19.3,מִשְׁתֶּה conuiuium. Hezræ 3.7, & cib',וּמִשְׁתֶּה & potus. Estér 5.6, בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן in cõuiuio vini. Alia forma,Ecclesi.10.17,& non בַּשְּׁתִי propter potationem. Et cum ה, Estér 1.8,וְהַשְּׁתִיָּה & potus. Item שְׁתִי,Stamen.Leuit.13.48,vel בִשְׁתִי in stamine.

שְׁתִיָּה Quære in שות.

שָׁתַל Plantare. Ieche.17.21, וְשָׁתַלְתִּי & plátabo ego. Et 22,אֶשְׁתֳּלֶנּוּ plantabo illum. ת cum camés chathéph. Psal.1.3,arbor שָׁתוּל plantata. Nomen, Psal.128.3, filii tui כִּשְׁתִלֵי sicut plantationes oliuarum.

שָׁתַם Quære in סָתַם.

שָׁתַן Mingere. In hifhíl,1.Sem. 25.22, si dimisero &c.מַשְׁתִּין mingentem in parietem.

שָׁתַק Silere,tacere. Prouerb.26.20, יִשְׁתֹּק silebit contentio. Ionáh 1.11,וְיִשְׁתֹּק & silebit mare.

שָׁתַר Quære in סָתַר.

QVADRATA.

שַׁגְשַׁג Vide in שָׁגָה.

שַׁלְהֶבֶת Flamma. Ieché.20. 47,nõ extinguetur לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת flamma flamma. Idem geminatur ad rem corroborandam. Cant.8.6,prunæ ignis שַׁלְהֶבֶתְיָה flammæ vehementissimæ. Est dictio composita cum nomine diuino augendæ rei gratia.

שִׁנְאָן Angelus:& eius radix (vt dicunt nõnulli) est שָׁנָה, vt radix בִּנְיָן est בָּנָה,& קִנְיָן est קָנָה. Psal.68. 18,millia שִׁנְאָן angelorum.vel millia duplicata, vt alii exponunt.

שֶׁנְהַבִּים Dentes elephantorũ. 1.Reg.10.22, שֶׁנְהַבִּים dentes elephantorum, & ſimias.

שַׁעֲשַׁע In pihél, Ludere, lætari. Ieſah.11.8, וְשִׁעֲשַׁע & ludet (lætabitur) lactens. ſic & R.Selomóh. Pſa.119.70, ego תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי (in) lege tua lætatus ſum. vel delectatus ſum. Deficit ב בְּתוֹרָתְךָ. Et 94.19, יְשַׁעַשְׁעוּ lætificabunt animã meã. ש & ע ſunt cum pathách. Et in puhál, Ieſah.66.12, תְּשָׁעֳשָׁעוּ lætificabimini. ע eſt cum camés chathéph, quia eſt in ſoph paſſúc, inquit R. Abrahám in comment. Et in hithpahál, Pſal. 119.16, אֶשְׁתַּעֲשָׁע lætabor. Nomen plurale, Prouer.8.30, & fui שַׁעֲשׁוּעִים lætitiæ per ſingulos dies. Pſal.119.24, etiam teſtimonia tua שַׁעֲשֻׁעָי lætitiæ meæ.

שְׁקַעֲרוּר Eſt à שָׁקַע, geminata vltima litera, & eſt שָׁחוֹר Niger. Leuiti. 14. 37, שְׁקַעֲרוּרֹת nigræ, virides. Et dictio videtur eſſe compoſita ex שָׁקַע, & שַׁעַר, quaſi profundæ nigredines.

שַׁרְבִיט Virga. Eſtér 5.2, & extendit rex ad Eſtér אֶת־ שַׁרְבִיט virgam auream.

שַׂרְעַף Cogitatio. Pſal.94.19, in multitudine שַׂרְעַפַּי cogitationum mearum in medio mei.

שַׁרְשַׁר Vnde שַׁרְשְׁרָה, Catena. Exod. 28.14, & duas שַׁרְשְׁרֹת catenas aureas.

QVINQVE LITERARVM.

שַׁעַטְנֵז Nomen quinque literarũ, Veſtis contexta ex lana & lino. Et dicunt nomen eſſe compoſitum è tribus dictionibus, שׁוּעַ lene, & טָוֶה nere, & נז torquere filum. Leuit.19.19, & veſtis miſtionũ שַׁעַטְנֵז contexta è lana & lino non aſcendet ſuper te.

Litera, quomodo deſeruiat, Vide lib. 1. Hebraicarum inſtitut.cap.18.

תא Thalamus,cubiculum.1.Reg.14.28, reduxerunt ea ad תָּא thalamũ (cubiculum)curſorum. Iechez.40.7, & inter הַתָּאִים thalamos.Et 21,וְתָאָו & thalami eius tres.Et forma fœminea,Ieche.40.12,ante הַתָּאוֹת thalamos.

תאב Deſiderare. Pſal.119.40,תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ deſideraui præcepta tua. Et 20,לְתַאֲבָה deſiderádo. Et in pihél, ſignificat Abominari . Hamós 6.8, מְתָאֵב אָנֹכִי אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב abominor ego ſuperbiam Iahacób.

תאה Limitare, ſeu limitari, Terminũ conſtituere. Nume.34.7,à mari magno תְּתָאוּ לָכֶם הֹר הָהָר limitabitis(terminabitis)vobis Hor montẽ. Poſſibile eſt vt א ſit loco ו,vt ſit radix תָּוָה quẽadmodum ſcripſit R. Iehudáh. Hinc תְּאוֹ,Bos ſylueſtris.Deute.14.5,וּתְאוֹ & bos ſylueſtris. Et inuerſis literis, Ieſah.51.20,כְּתוֹא ſicut bos ſylueſtris in reti. R.Abrahám in cõment.genus auis eſſe ſcribit,ſed ex Deuteronomio cõſtat genus eſſe animalis,quũ inter munda animalia annumeretur, & idem ſit תְּאוֹ & תוֹא ſecundum R.Selomóh & R.Dauid. Tharghum וְתוֹרְבָּלָא habet Deuter.14.5.

תאם Geminare. Exo.26.24,& erunt תֹאֲמִם geminatæ inferne. Et in hifhíl,Cãt.6.5,מַתְאִימוֹת geminos pariũt. Nomen,Gene.38.27,& ecce תְאוֹמִים gemini in vtero eius.& eſt ſicut קְרוֹבִים.Et א quieſcente,& punctatura tranſlata in ת,vt Gene.25.24,תוֹמִם gemini. Cãt.4.5,duo hinnuli תְּאוֹמֵי gemini. Alia forma,Cãt. 7.4,duo hinnuli תָּאֳמֵי gemini.א cum camés chathéph,

ſicut אֹהָלָי.

תאן Vnde תְּאֵנָה, Ficus arbor, & fructus. Geneſ.3.7, & conſuerunt folia תְאֵנָה ficus. Irme. 8.13, & non ſunt תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה fici in ficu. 1. Reg.4.25, & ſub תְּאֵנָתוֹ ficu ſua. Irme.24.5, כַּתְּאֵנִים הַטּוֹבוֹת ſicut ficus bonas. Hamós 4.9, וּתְאֵנֵיכֶם & ficeta veſtra.

תאר Formare, diſponere, aptare, Signare, deſignare, deſcribere, Figurare. Iehoſ.15.9, וְתָאַר הַגְּבוּל & deſcribetur terminus à vertice montis &c. Tharghum vbique habet וְיִסְחַר & circuibit.i. deſcribetur more circini qui circulum facit rotundum, & deſcribit, ſignátque. Et in pihél, Ieſa.44.13, artifex lignorú &c. יְתָאֲרֵהוּ formabit illud filo phœnicio, faciet illud dolabris, & circino יְתָאֳרֵהוּ deſcribet illud. א eſt cú camés chathéph. Iehoſ.19.13, הַמְּתֹאָר deſcribens. Nomen, Gene.29.17, & Rachél erat pulchra תֹאַר forma. 1. Sem.28.14, quæ תָּאֳרוֹ forma illius? Et cum chólem præter normam, Ieſa.52. 14, וְתֹאֲרוֹ & forma eius.

תבה Arca. inſtar פֵּאָה. Ponitur in hac radice à R. Ionáh, quanquam poteſt eſſe & תִּיב ſicut צֵירָה. Gene.6.14, Facies הַתֵּבָה arcam.

תבל Orbis.i. Terra habitata. Pſal.9.9, Et ipſe iudicabit תֵּבֵל orbem. תֶּבֶל, Confuſio, Vide בָּלַל.

תבן Cum ſex punctis, Palea. Gene.24.25, Etiam תֶּבֶן palea. Iiób 21. 18, Erunt כְּתֶבֶן ſicut palea coram vento. Alia forma, Ieſah. 25.10, ſicut trituratur מַתְבֵּן palea in ſterquilinio.

תהה Vnde תֹּהוּ quod eſt שְׁמָמָה deſolatio. Gene.1.2, Et terra erat תֹהוּ deſolatio. Tharghum, צַדְיָא deſolatio. R. Abrahám in comment. Dixit Haghaón quod תֹּהוּ eſt à תְּהוֹם vorago. quod non eſt rectú, quia ם

in תהום est radicale, sicut ם in חרם. Et recta est interpretatio Tharghum, quia non erat quicquã in illa. R. Selomóh exponit admiratio, stupor: sed non quadrat. Capitur & pro אלילים idólis. 1. Semu. 12. 21, Et non declinabitis post התהו idôla, quæ non proderunt. i. non declinabitis de post Dominum: quia si recesseritis, ne eatis post Dominum, & declinaueritis post התהו idòla, quæ non proderunt &c. Vel, & ne declinetis post idôla, quia ipsa sunt quæ non proderunt &c. Iesah. 24. 10, Cõtrita est ciuitas תהו desolationis. R. D. in cõm. desolationis. i. quæ postquã contrita fuit, fuit desolatio. Et sic Iesa. 44. 19, Et coxi super prunas eius panẽ. i. cõspersionẽ, quæ cocta, fuit panis. Deute. 32. 10, ובתהו & in solitudine Ielél deserti. Iesa. 49. 4, laboraui לתהו in vanũ.

תהם Vnde תהום, Vorago, Abyssus, Locus aquarum multarum, & ipsa aqua multa. Gene. 1. 2, super faciem תהום abyssi. aut voraginis. Iesah. 51. 10, Nónne tu es quæ siccare fecisti mare, aquas תהום רבה abyssi magnæ? Deuter. 33. 13, ומתהום רבצת תחת, & de abysso cubante inferne. Exod. 15. 5, תהמת abyssi operient eos. Psal. 78. 15, Et propinauit בתהומות רבה in abyssis multa. pro multis. Id est, propinare fecit è silicibus, sicut ex abyssis רבה ורבה magnæ & magnæ. i. ex vnaquaque abysso. Vel est tóar המשקה potus, ait R. D. Idẽ scribit in cõm. רבה est tóar abyssi. Et cõiunxit plurale cũ singulari, sicut Gen. 49. 22, Filiæ (. i. vnaquæque filiarũ) incedebat super murũ. Psal. 106. 9, Et ambulare fecit eos בתהומות in abyssis (aut per abyssos) sicut in deserto. i. ambulare fecit eos per locum in quo fuerant abyssi, per siccum, acsi ambularent per desertum in quo non sunt aquæ. Et sic dixit Iesa. 63. 12, ambulare faciens eos בתהמות per abyssos,

ſicut equus in deſerto non impingent: & Pſal. 71. 20, ומתהומות & de abyſſis terræ.

תוה Signare, Scribere, Deſcribere. In hifhíl, Iechez. 9.4, והתוית תו, & ſignabis (pro ſigna) ſignum ſuper frontes virorũ gementium. Pſa. 78.41, Et ſanctum Iſraelis התוו ſignauerũt. i. poſuerũt illi in corde ſuo terminum ac ſignum, vt non poſſet tranſire ipſũ, dicentes, Hoc poteſt facere, illud non poteſt facere: & hoc quia tentabant illum, & putabant non poſſe illud efficere, vt exponit R. Abrahám in cõment. & R. D. in lib. rad. & comment. Sed R. Selomóh exponit, poſtulauerunt portentũ an eſſet in medio eius, nécne. Et in pihél, 1. Sem. 21.13, ויתו & ſignabat ſuper oſtia portæ. Nomen, תו, Signum, vt in præterito hifhíl. Iiób 31.35, Ecce תוי ſignũ meum Omnipotens reſpondebit mihi. exaudiat me. R. Abrahám in comment. Sunt qui dicunt deficere א, pro תאוי deſiderium meum: quia deſiderabat vt illum exaudiret Omnipotens. At rectum eſt vt ſit, ſignum meum: vt ſuprà Iechez. 9.4. R. Leui vtroque modo exponit, ſignum meum, & deſideriũ meum .i. Reſpondebit ſignum meum, quũ diſputauero cum illo ſuper argumentis meis. Ecce ſignũ meum ſuper iuſtitia mea, ipſe qui eſt Omnipotens, erit teſtis meus quòd non peccauerim, quemadmodũ dixit Iiób 16. 19, Ecce in cælis teſtis meus. Tharghum, ריגוני deſiderium meũ. R. Moſéh, Ecce ſcriptura mea per quam volo iudicari, eſt illud quod reſpondebit mihi Deus, & alia nolo arguméta. R. Abrahám Peruſól, Ecce ſignũ meũ eſt Omnipotens, qui erit teſtis meus in hoc, & reſpondebit mihi ac teſtificabitur ſuper iuſtitia mea: quia ſi ipſe habet de particularibus prouidentiam, ipſe qui eſt in cælis teſtis meus, nouit veritatem.

תּוֹךְ Medium, Inter, Intra. Gen. 1.6, בְּתוֹךְ הַמָּיִם in medio aquarum. Absolutū est תָּוֶךְ, Iudic. 16.29, Et complexus est Simsón ambas columnas הַתָּוֶךְ medii. i. medias. Gene. 15.10, Et diuisit eas בַּתָּוֶךְ per medium. Significat & מִרְמָה, Dolum: sic appellatū, quód homo qui fraudat alterum, odio in corde abscondito, præ se fert cū illo amicitiam. Psal. 10.7, & fraudibus וָתֹךְ & dolo. Et 72.14, מִתּוֹךְ à dolo. Leuit 11.33, אֶל־תּוֹכוֹ in medium eius. Psal. 116.18, בְּתוֹכֵכִי in medio tui. sic 135.9, בְּתוֹכֵכִי. In his duobus, י redundat, inquit R.D. in li. rad. & comment. ornatus gratia. Gene. 23.6, בְּתוֹכֵנוּ in medio nostri. Ieche. 16.53, בְּתוֹכְהֶנָה in medio earum. Est dictio composita (inquit R.D. in cōment.) è singulari & plurali. Singulare est בְּתוֹכָהּ, plurale בְּתוֹכֶן: & cum additione ה, בְּתוֹכְהֶנָה. Et sensus compositionis est, In medio eius. i. captiuitatis Somrón, quia ipsi populus vnus erant. Tóar, Iechez. 47.16, atrium הַתִּיכוֹן medium. Et 42.5, וּמֵהַתִּיכוֹנוֹת & à mediis.

תּוּר Explorare, Scrutari, Inuestigare, Inquirere. Eccles. 2.3, תַּרְתִּי scrutatus sum corde meo. R. Selomóh, Verti me ad scrutandum. Iechez. 20.6, Ad terrā quam תַּרְתִּי exploraui illis. Nume. 14.34, תַּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ explorastis terrā. Et 6, de הַתָּרִים exploratoribus. Et cum א redundante, Nume. 21.1, per viam הָאֲתָרִים exploratorum. Sunt (inquit R. Abrahám in cōment.) qui dicunt א redundare. R. Selomóh exponit, per viā Australē per quam ambulauerunt exploratores. Dictum est enim Num. 13.23, Et ascenderunt per Austrum. Vel, per viam exploratoris magni, qui profectus est ante illos. Dictum est enim Num. 10.33, Et arca pacti Domini proficisceb atur ante illos via trium dierm לָתוּר ad explorandum

randum eis requiem. Hoc nomine vocantur & Mercatores minores: quòd multum scrutentur quæ emunt, & quæ vendũt. 1. Reg. 10. 15, præter aurum virorũ הַתָּרִים mercatorum minorũ. Nume. 13. 26, מִתּוּר הָאָרֶץ ab explorando terram. Et 15. 39, Et nõ תָתוּרוּ explorabitis (scrutabimini) post cor vestrũ. Tharghum, Errabitis post cogitationem cordis vestri. R. Selomóh, Et non explorabitis, vt suprà Nume. 13. 26. Cor & oculi sunt exploratores corporis, licitantes illi transgressiones. Oculus videt, & cor concupiscit, & corpus transgressionem exercet. Et in hifhíl, Iudic. 1. 23, וַיָּתִירוּ בֵית־יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל explorauerunt domus Ioséph Bethél. i. miserunt exploratores in Bethél. Nomen, יְתוּר, Exploratio, inuestigatio. instar יָקוּם à קוּם, & יְבוּל à בוּל. Iiób 39. 11, יְתוּר exploratio montium, pascuũ illius. Aliud, תוֹר, Dispositio, forma. 1. Para. 17. 17, Et vidisti me כְּתוֹר secundũ dispositionem (conditionem) hominis gradus. vel dignitatis. Vide רָאָה. Forma fœminea, תּוֹרָה. Et in regimine, 2. Semu. 7. 19, Et hæc תּוֹרַת dispositio (conditio) hominis. Ex hac radice potest esse תּוֹרָה, Lex: de quo in יָרָה. Est & genus ornamenti. i. torques, vt dicũt nõnulli ex Hebræis. R.D. in lib. rad. scribit esse gemmas, aut margaritas, coniunctas, & ordinatas secundũ ordinẽ dispositionis. Sunt qui dicunt esse lineamenta. Cant. 1. 10, quàm pulchræ sunt genæ tuæ בַּתֹּרִים in gemmis. vel lineamentis. Et 11, תּוֹרֵי זָהָב murenulas aureas faciemus tibi. Vel torques, vt alii exponunt. R. Abrahám scribit esse figuras depictas instar turturis, qui etiam dicitur תּוֹר. Gene. 15. 9, וְתֹר & turturem. Psal. 74. 18, Ne des congregationi (sub. inimicorũ) animam תּוֹרֶךָ turturis tui. i. congregationis tuæ Israél, quæ est velut turtur. Idẽ R.

Abrahám & R.D. Leuit.14.22, Et duos תֹּרִים turtures.

Significat & tempus. Estér 2.12, Et quum perueniſſet תֹּר tempus puellæ & puellæ.i. ſingularum puellarum.

תָּזַז Eſt כָּרַת, Abſcindere, Excidere. Semel inuenitur in Sacris literis, ídque in hifhíl. Ieſah.18.5, Et ramos remouit, הֵתַז abſcidit. Eſt cum patháchc, quia eſt in ſoph paſſúc. Et in Miſnáh, הֵתִיז אֶת־רֹאשׁ (vt הֵחַל) abſcidit caput. R. Iehudáh poſuit hoc verbum ex geminatis, quanquã poteſt eſſe & ex quieſcentibus, à תוז, ſicut הֵפֵר à פּור. Doctores tamen vtuntur verbo geminato.

תּוֹתָח Generale nomen omnium quæ iaciuntur, Miſſile, Iaculũ. Iiób 41.19, ſicut ſtipula reputabuntur תוֹתָח iaculũ. pro iacula, miſſilia, ſagittæ. Tharghum, נַרְגְיָא ſecures, vt exponit R. Moſéh in commen. R. Abrahám Peruſól, machinæ quas bombardas vocãt. & ita ſcribit R. Leui. Et eſt (inquit) inſtrumentum magnum quo proiiciuntur lapides magni ad deiiciendos muros. acſi dicat, lapides magni quos emittunt machinæ prædictæ. R. Abrahám auenhezra, Non eſt illi (inquit) ſocius: & ſenſus eſt, נֶשֶׁק arma.

תַּחְרָא Quære inter quadrata.

תַּחַשׁ Taxus, & Pellis taxea. Tharghum appellat hoc animal סַסְגּוֹנָא, quòd שָׂשׂ.i. gaudeat in גְּוָנִים coloribus multis quos habet in pelle. Núe.4.6, operimentũ pellis תָּחַשׁ taxi. Iechez.16.10, Et calciaui te תָּחַשׁ taxo.i. pelle taxea. Exo.25.4, Et pelles תְּחָשִׁים taxorum. R. Selomóh ſcribit genus fuiſſe animalis noti in illis diebus, vt patet ex Iechez.16.10, ſuprà citato.

תַּחַת Pro, Loco, Vice, Propter quid? Quãobrem? Inferne, Sub, In. Exo.21.24, Oculum תַּחַת עַיִן pro oculo. Gen.49.25, cubantis תָּחַת inferne. Pſal.10.7, תַּחַת

ſub lingua eius (.i. in lingua eius, ſecundum R.D. in cõmen.)peruerſitas.Ieſah.43.4, Et populos תַּחַת pro anima tua.i.loco animæ tuæ.Irme.5.19,תַּחַת מֶה propter quid fecit Dominus &c. Iechez.31.6,וְתַחַת & ſub ramis eius.2.Semu.10.1,Et regnauit Chanun filius eius תַּחְתָּיו pro eo.vel loco eius.Exo.10.23, Et non ſurrexerunt vnuſquiſq; מִתַּחְתָּיו de loco ſuo,vt R.D.vel de domo ſua, vt R.Abrahám. Pſal.18.40,תַּחְתָּי ſub me.vel,loco mei, vt R.Selomóh.Iehoſ.2.14,anima noſtra תַּחְתֵּיהֶם pro illis.aut loco ipſorũ. Gene.2.21,Et clauſit carnem תַּחְתֶּנָּה pro ea. aut loco eius.pro תַּחְתֶּיהָ. Et תַּחְתִּי, Inferius: & plurale,Ge.6.16,pones תַּחְתִּיִּם infima.inferiora. Tóar, Iehoſ.18.13, à Meridie ipſi Bethchorón תַּחְתּוֹן inferiori. Iechez.40.18,ante portã הַתַּחְתּוֹנָה inferiorem. ה redundat,& non eſt ſignum fœmineũ,quia dictio eſt longa.

Alia forma,Iechez.31.14, ad terram תַּחְתִּית inferiorẽ. Pſal,139.15,בְּתַחְתִּיּוֹת in inferioribus terræ. Alia item, Pſal.86.13,ex inferno תַּחְתִּיָּה inferiori.

תַּיִשׁ Hircus minor. Prouerb.30.31, Lelaps lumborũ (.i.accinctus lũbos)אוֹ־תַיִשׁ vel hircus. dictio אוֹ, poteſt exponi &:aut vel,& hæc eſt germana interpretatio.quũ enim vel diſiungat,cõiungat autẽ &,nõ videtur conſentaneũ vt diſiũctio exponatur per cõiunctionẽ.Gene.30.35,Et remouit in die illa אֶת־הַתְּיָשִׁים hircos.

תֹּכֶךְ Dolus,Fraus. Prouerb.29.13, & vir תְּכָכִים fraudum.Et ſecundũ R.Iehudáh,תּוֹךְ fraus(de quo in תּוֹךְ,)eſt ex hac radice.Sed haghaón R.Sahadiáh deducit à תּוֹךְ medium, & exponit בֵּינוֹנִים mediatores, qui abſcondũt pauperes, & ſeruant gradum & dignitatem illorum , vt viuant in gloria. Et propterea dixit quòd pauper & vir תְּכָכִים mediationũ in gradu vno ſunt:&

idcirco par eſt vt miſericordia eis impendatur. R. D. in lib. rad. Et vir contritionum .i. qui conterit hominẽ fidentem illi, & non cauentem ab illo, & fraudat illum ore ſuo. Et ſic תְּכַךְ eſt conterere. R. verò Abrahám, & vir contritionũ .i. quem tenuitas, ac paupertas conterunt. & ſic Pſal. 72. 14, מִתּוֹךְ à contritione & iniquitate, redimet animam meã. Et ſic in תְּכָה, quod eſt eiuſdem ſignificantiæ. Tharghũ, Et vir מַצְעִיָא fraudum. R. Himmanuél ſimiliter, vir fraudú .i. fraudulẽtus, & doloſus, occurrerunt ſibi: illuminans oculos vtriuſque Dominus. Dicit, Quum contigerit vt fraudulentus, doloſúſque cõiungatur cum paupere, Dominus erit cauſa vt illuminentur oculí intellectus eius : & hoc, quia fraudulentus non poteſt rapere bona pauperis quæ non habet, & fraudulentus conſpecta paupertate pauperis, vt non peccet, excitabitur, ne ob ſuam impietatem depauperet illum Deus.

תָּכָה Coniungere, Adhærere, Ambulare. Deute. 33. 3, Et ipſi qui תֻּכּוּ cõiuncti fuerint pedi tuo, accipiet (pro accipiẽt) מִדַּבְּרֹתֶיךָ de eloquiis tuis. eſt ſicut וְשָׁפוּ. R. Dauid, qui coniuncti ſunt, & ambulauerũt ad pedes tuos. R. Abrahám in cõm. תֻּכּוּ eſt abſque ſocio. Quidã deducunt à תּוֹךְ mediũ: acſi dicat, qui ambulauerint in medio pedũ tuorum. Alii deducunt à נָכָה percutere, & quòd ת eſt loco ה, ſicut in תִּרְגַּלְתִּי pro הִרְגַּלְתִּי. acſi dicat, Etiã quòd fuerint percuſſi propter te, verba tua nó derelinquent. & hoc eſt abſurdum. At rectũ eſt vt ſit ſicut נִמְשְׁכוּ qui ambulauerint (iuerint) ad locum arcæ, quæ eſt ſcabellũ pedum Domini, vbi leuitæ legem iugiter docent. Et ipſi igitur ambulabunt ad pedẽ tuum .i. iuxta viã tuam, aut per viã tuam: accipiet (aut feret

quiſque eorum) de ſermonibus tuis quos locutus es. R.Selomóh, Et ipſi ſunt digni, eo quòd וְתֻכּוּ poſuerint ſeipſos ad medium inferioris partis montis ad pedes tuos in Sinái. Et תֻכּוּ eſt præteritũ.i. הוּתְיְנוּ poſiti ſunt in medio pedum tuorũ. Feret verba tua.i.ferent ſuper ſeipſos iugum legis tuæ. Et מ in מִדַּבְּרֹתֶיךָ eſt propinqua fundamẽto(.i.eſt nominis conſtitutiua) ſicut Nume. 7.89,& audiui vocem מִדַּבֵּר (pro מִתְדַּבֵּר)quæ loquebatur ad eũ. aut,quæ dicebatur ad eum. Et ita hoc.i.id quod loquebaris, vt audire faceres me vt dicerem illis. Sed ſecundũ Tharghum, מ eſt loco מִן. Ita enim habet, Et ipſi qui ducebantur ſub nube tua, proficiſcebantur ad verbũ tuum. Ex hac radice eſt illud 1. Reg.10.22,Et ſimias וְתֻכִּיִּים & pauones.ita Tharghum. Alii dicunt genus eſſe ſimiæ quæ vulgo dicitur מײמון. Idem habes 2. Paralip.9.21, Vbi Tharghum, R.Selomóh, R.Leui, & R.Dauid exponunt pauones.

תכל Vnde תְּכֵלֶת,Hyacinthus. Exo.26.31,Et facies velum ex תְּכֵלֶת hyacintho.

תכן Ponderare, Numerare. Prouer.16.2,omnes viæ viri munda in oculis eius, וְתֹכֵן רוּחוֹת & ponderans(vel numerans) ſpiritus Dominus. acſi dicat, (inquit R.Himmanuél)quælibet è viis viri múda in oculis ipſius. Sút enim viri qui ſunt ſapiẽtes in oculis ſuis, & omnes viæ eorum ſunt mundæ ac rectæ in oculis ipſorum : ſed eſt via recta in oculis viri, cuius extremũ & finis eſt via mortis. Idcirco dixit,Et numerans ſpiritus Dominus.acſi dicat,Qui ſcit numerum ſpirituum bonorum,eſt Dominus. Et ipſe ſcit virum cuius via eſt munda in oculis eius,múda ſit,an non. Vel,omnes viæ viri mundi,ſunt in oculis eius, id eſt in oculis Domi-

ni.Et 21.2, וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה & ponderans corda Dominus. Vel, & diſponens corda ad faciendum eius voluntatẽ. Vel,& numerans corda.i.cogitationes cordis, Dominus. Et in nifhál,1.Semu.2.3,וְלֹא נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת & ipſi(לֹא pro לוֹ) ponderata ſunt opera. R.Selomóh, numerata. R.D.in cõment. לֹא ſcribitur cũ א,& legitur cum ו.Cũ א ſenſus eſt,Non ſunt numerata(aut ponderata)opera hominũ,niſi ipſe voluerit.Cum ו,Ei tantum numerata ſunt opera hominũ,non hominibus: quia ipſe facit vt vult,& non homo. R.Leuí in cõment. Et non ſunt numerata viro qui cogitat illa facere: quia non eſt hominis via eius. Et legitur לוֹ cum ו,ipſi,id eſt & ipſiſoli numerata ſunt opera : quia ſolus ipſe poteſt quicquid vult.Iechez.18.29,non יִתָּכֵן erit recta via Domini. Et in pihél. Ieſa.40.12,quis menſus eſt pugno ſuo aquas: וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן & cælos palmo ponderauit? Vel direxit, vt alii exponunt.R.D.in commen.Dixit palmo,quia quod extenditur,palmo,aut calamo menſuratur. Addidit direxit: propter extenſionẽ quæ indiget directione.R.Abrahám,Põderauit,mẽſus eſt.Et cælorum(qui extẽduntur ſicut cortina)nouit,inquit, menſurã: quia ſua potentia illos creauit ſecũdum ſapientiã,acſi menſus fuiſſet illos palmo. Et 13,מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה, quis direxit ſpiritũ Domini?ita R.Dauid:acſi dicat,Quãdo creauit mundum, quis ſuo conſilio direxit eum,docens illum,& dicens,Sic & ſic facies? R.Abrahám, Dixit Haghaón,quòd non memorauit Spiritum cũ tribus fundamẽtis.Dictio Dominus,eſt reſpõſio:acſi dicat,Quis direxit ſpiritum?Reſpondet,Dominus.At vt mea fert opinio,hoc non eſt rectum, eo quòd ſcriptũ eſt אֶת־רוּחַ ſpiritum.Eſt ergo ſenſus,Quis direxit ſpiritum Domi

ni, ſicut dixit Gen.1.2, Et ſpiritus Dei &c. R.Selomóh, Quis direxit ſpiritum Domini(.i. Spiritũ ſanctum) in ore prophetarũ? Dominus direxit illum. 2. Reg. 12. 11, & dabant argẽtum הַמְתֻכָּן ponderatum. vel numeratum: vtrúque ſignificat. vel ſignatum. Et hoc eſt quod prius verſu 10, ſcriptum eſt, וַיָּצֻרוּ & figurabant, & numerabãt pecuniam. acſi dicat, Capiebant argentum quod non erat ſignatum (ſiue figuratũ,) & faciebant illi imprimere figurã percuſſione mallei: vt educerent ad artifices, vt emerent ligna, ac lapides. וַיָּצֻרוּ enim eſt à צוּרָה figura. Nomen, תָּכְנִית. Iechez. 28. 12, tu חוֹתֵם תָּכְנִית ſigillas ſummam. Vide חָתַם. R.D. in cóment. תָּכְנִית eſt nomen inſtar גָּפְרִית, quia ת eſt radicale: & eſt תוֹכֶן ſumma, aut numerus.i. numerũ omnium ſapientiarum, gloriæ, ac diuitiarũ. Vnde exponens ait, plenus ſapiẽtia &c. Tharghum, Tu ſimilis monetæ figuræ, quæ directa eſt in ſapientia, & perfecta in pulchritudine ſua. Alia forma, תֹּכֶן, Summa, Numerus. Iechez. 45. 11, modius, & batus תֹּכֶן אֶחָד ponderis vnius. aut menſuræ, vel diſpoſitionis vnius. Exod. 5. 18, וְתֹכֶן & ſummam (numerum) laterum dabitis. Alia item, Exod. 5. 8, וְאֶת־מַתְכֹּנֶת & ſummam (numerum) laterum. 2. Paralip. 24. 13, & ſtatuerunt domum Dei עַל־מַתְכֻּנְתּוֹ ſecundum diſpoſitionem ſuã. vel rectitudinem ſuam.i. vt rectum erat. R.Selomóh, Super מְכוֹנוֹ locum ſuum. Iechez. 45. 11, ſecũdum chómer erit מַתְכֻּנְתּוֹ pondus (ſumma) eius. Alii, æqualitas eius. R.D. in cómen. ſumma eius.i. vniuſcuiuſque: quia continet quodlibet eorum decimã partem cori. Exo. 30. 32, וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ & ſecundum ſummã (numerum) eius non facietis. Tharghum, & in ſimilitudinem eius.i. ſimile illi. R.Abrahám, in pondere eius. aut ſecũdum pondus.

R.Selomóh,ſecundum numerum eius. Et 37,& ſuffitũ quod facies,בְּמַתְכֻּנְתָּהּ ſecundum ſummã(ſub.aromatũ) eius non facietis vobis. Tharghum, ſecundum ſimilitudinem eius. R. Abrahám, in pondere eius. R. Selomóh,in numero,aut ſecundum numerum eius.

תלל Eleuare inſtar tumuli. Iechez.17.21,excelſum, וְתָלוּל & eleuatum. Inde תֵּל,Tumulus. Deut. 13.16, & erit תֵּל tumulus perpetuus. Irme. 49.2, & erit לְתֵל in tumulum deſolationis. Iehoſ.11.13,vrbes quæ ſtabát iuxta תִּלָּם tumulum eorum, non combuſſit Iſraél. Vel ſecundum R.D.in lib.rad.& cóment.quæ ſtabant in robore ſuo,quarũ muros,quum caperentur,non diruerunt,non combuſſit Iſraél,ſed dimiſit in ſuis ædificiis,vt eſſent munitæ & fortes.Tharghum ſimiliter,in robore ſuo.Irme.30.18,& ædificabitur ciuitas עַל־תִּלָּהּ ſuper tumulum ſuũ. Tharghum, Et ædificabitur ciuitas Ieruſaláim in loco ſuo.R.Dauid vt Tharghũ.Et dixit, inquit,ſuper tumulo: quia eſt altior vniuerſa terra Iſraél. Nomen compoſitũ,Cant.4.4,ſicut turris Dauid collum tuũ, ædificata לְתַלְפִּיּוֹת ad docendum tranſeuntes.R.D.in lib.rad.dictionem compoſitam ſcribit ex תֵּל forte & eleuatum,vt ſuprà Iehoſ.11.13:& פִּיּוֹת lapides turris exciſi ad ſimilitudinem oris. R.Abrahám in cómen.Sunt qui exponunt לִתְלוֹת פִּיּוֹת ad ſuſpendendũ acies.ſub. gladiorũ.i.gladios. Quidã dicũt ת redũdare, & א deeſſe.Vide אָלַף in fine.Et grãmatici dicũt non eſſe illi ſimile. R.Selomóh,ת in תַּלְפִּיּוֹת eſt ſicut ת in תַּרְמִית, & תַּבְנִית. Et deriuatur ab אָלַף, vt Iiob 35.10, vt ſit,ad doctrinas.i.ad docendum figuras eius,& habitacula operis diſpoſitionis illius. Et geminata prima & tertia litera,Cant.5.11,cincinni eius תַּלְתַּלִּים criſpi. R.Abrahã, extremitates

extremitates capillorũ eius eleuatæ vt tumulus.i. criſpæ.R.D.in li.ra.eſt ex ſignificatione תֵּל tumuli: ſignificátque collectionem capillorum in extremitate ſua.

Hinc verbũ pro Suſpendere. Pſal.137.3,quia illic poſtulauerunt à nobis &c. verba cantici, וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה & ſuſpenſiones noſtras ob lætitiam.vel & citharis ſuſpẽſis lætitiam.Dixerat enim,Super ſalices in medio eius ſuſpendimus citharas noſtras. Et eſt ſenſus, inquit R. D.in lib.rad.& cómen. Poſtulabant à nobis verba cantici,& in citharis noſtris quas ſuſpenderamus in ſalicibus,poſtulabãt vt lætaremur in eis. Sunt qui deducũt à יָלַל vlulare,& ſic ת redundat.acſi dicat,Pro vlulatibus noſtris,dicebant nobis vt cãtaremus,& lætaremur. R. Menachém,muſica ſcribit fuiſſe inſtruméta,ſic appellata quòd illa ſuſpenderent.Et ſic eſt ſenſus, Et inſtrumenta muſica noſtræ lætitiæ. R. Selomóh deducit ab הוֹלֵל inſanire,(vt Pſal.102.9,quod habes in הָלַל,)acſi dicat,Et inimici noſtri qui inſaniũt contra nos.R.Abrahám in cóment.Dictio תּוֹלָלֵינוּ eſt difficilis. R.Iehudáh grãmaticus dixit quòd deducitur à תָּלוּל(de quo in principio huius radicis)per viã remotã.R.verò Moſéh ſacerdos dixit quòd eſt à יָלַל inſtar תּוֹשָׁבֵינוּ à יָשַׁב, vt ſit,& vlulatus noſtri, id eſt,& pro vlulatibus noſtris fuit lætitia illis.At non eſt recte locutus,quia non eſt in Scriptura וְתַחַת,vt legatur,& pro vlulatibus noſtris fuit illis lætitia.Si ita eſt,cur quærunt vt cantent? Et error magnus eſt, quia תּוֹשָׁבֵינוּ eſt nomen tóar hominis, תּוֹלָלֵינוּ verò eſt nomen ſubſtantiuũ.At ſecundum opinionem meã ſignificat,& ſuſpenſiones noſtras. תָּלָה enim ſuſpendere, & תָּלַל ſunt duæ radices, & eadem ſignificatio, ſicut שָׂמַח & שָׂמַם,& שָׂרָה & שָׂרַר. Et ſic תּוֹלָלֵינוּ eſt ſicut תְּלִיתֵינוּ,

& ſunt inſtrumenta lætitiæ.

תלה Suſpendere, Appendere. Geneſ.40.21, וְאֵת שַׂר־הָאֹפִים תָּלָה & principem coquorum ſuſpendit. Eſtér 9.25, וְתָלוּ אֹתוֹ & ſuſpendent eum. 2.Semu.21.12, in qua תְּלוּם ſuſpẽderunt eos. In quibuſdam codicibus ſcribitur cũ א redundante תְּלָאוּם, & ita ſcribitur cõmuniter in margine, eodem ſenſu, inquit R.D. in cõm. Iiób 26.7, תֹּלֶה אֶרֶץ ſuſpendens terram. Iehoſ.10.26, תְּלוּיִם ſuſpenſi in lignis. Deut.28.66, תְּלֻאִים ſuſpenſæ eregione. א eſt loco ה. Eſtér 6.4, לִתְלוֹת vt ſuſpenderet. Et 7.9, תְּלֻהוּ ſuſpẽdite eũ. 2.Semu.4.12, וַיִּתְלוּ & ſuſpẽderũt. Et in nifhál, Thren.5.12, נִתְלוּ ſuſpenſi ſunt. Et in pihél, Ieche. 27.11, שִׁלְטֵיהֶם תִּלּוּ ſcuta ſua ſuſpẽderũt ſuper muros tuos.

Nomen, תְּלִי, Pharetra. Geneſ.27.3, תֶּלְיְךָ pharetrã tuã. Appellatur pharetra תְּלִי, quòd ſuſpenſæ ſint ſagittæ in illa. Vel eſt הַסַּיִף gladius, qui ad latus ſuſpenditur. & ita habet Tharghum, סַיְפָךְ gladium tuum. Vtroque modo exponit R. Abrahám.

תלם Cum ſex punctis, Sulcus. Iiób 39.13, בְּתֶלֶם in ſulco. Hoſe.10.4, ſuper תַּלְמֵי ſulcos agri.

תלע Vnde תּוֹלֵעָה, Vermis. Exod.16.20, & vermiculauit תּוֹלָעִים vermes. Alia forma, תּוֹלַעַת, Vermis, & Vermiculus, color qui vulgo כרמז *Cramoiſi* dicitur. Pſa. 22.7, & ego תּוֹלַעַת vermis, & non vir. Leuit.14.4, & coccum תּוֹלַעַת vermiculi. Exod.25.3, וְתוֹלַעַת & vermiculus cocci. Alia item, Thren.4.5, qui alebãtur ſuper תּוֹלָע vermiculum. aut coccinum. vel in vermiculo. i. in veſtibus vermiculatis, aut coccineis. Ieſah.1.18, ſi fuerint rubra כַתּוֹלָע tãquã vermiculus. Et participiũ in pihél, Nachũ 2.3, מְתֻלָּעִים induti vermiculatis (aut coccineis) veſtibus. Aliud, præpoſito מ, מְתַלְּעוֹת, Molares dẽtes.

Iiób 29.17, & conterebam מְתַלְּעוֹת molares iniqui. Prouerb.30.14, מְתַלְּעֹתָיו molares dentes eius.

תמם Perficere, cóplere, Consumere, Immaculatum esse. Genes.47.18, אִם־תַּם si cõsumptũ est argentum. Deuter.2.17, quú תַּמּוּ consumpti fuerint viri. Psa. 64.7, תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ perfecerunt scrutinium scrutatũ. נ, inquit R.D. in lib.ra. & comment. est loco מ. acsi dicat, תַּמְמוּ. & est sensus, scrutabuntur iniquitates, donec perficiant eas: ita vt nó possit homo cogitare & scrutari amplius quàm ipsi scrutati fuerint. Et est verbú intransitiuum. Et sic Thren.3. 22, misericordiæ Domini quòd non תָמְנוּ sint consumptæ, quòd non defecerint miserationes eius. Vel, quòd non consumpti simus. Et est ex cal, & secundum normam debuerat esse cum daghés. Vtroque modo exponit R. Selomóh & R. Abrahám. Nume.14.33, עַד־תֹּם donec consumantur. Iesah.18. 5, כְּתָם־פֶּרַח quum fuerit consumptus flos. Et transitiuú, Irme.27.8, עַד־תֻּמִּי אֹתָם donec consumam eas. Et in nifhál, Psal.19.14, tunc אֵיתָם immaculatus (perfectus) ero. scribitur cú י quiescente post א (inquit R.D. in lib.rad. & in Michlól) præter normam & morem aliorum. Vnde & R. Abrahám dictionem scribit esse extraneam. Iechez.47.12, neque יִתֹּם consumetur. 1.Reg.7.22, וַתִּתֹּם & perfectum (completum) est opus columnarú. Et cum surec loco chólem, Iechez.24.11, תִּתֻּם consumetur spuma eius. Nume.14.35, יִתַּמּוּ consumentur. Et in hifhíl, Iechez. 22.15, וַהֲתִמֹּתִי & consumam immũditiam tuam à te. 2.Semu.20.18, & sic הֵתַמּוּ perfecerunt. Est cum patháh, quanquam sit in soph passúc. Daniél.8.23, כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים quum consumpti fuerint præuaricatores. Et 9. 24, וּלְהָתֵם חַטָּאוֹת & ad consummandum peccata. Iesah.

33.1,כַּהֲתִימְךָ quum finieris diripere. ם debuerat esse cum daghés.Iechez.24.10,הָתֵם הַבָּשָׂר consume carnem. Iiób 22.3,quū תַתֵּם דְּרָכֶיךָ perfeceris vias tuas.2.Reg.22.4,וְיַתֵּם אֶת־הַכֶּסֶף &(pro vt)perficiat argentum. Et in hithpahál, Psal.18.26,Cū viro תְּמִים תִּתַּמָּם immaculato immaculatus eris. Tóar,תָּם,Immaculatus,Perfectus,integer,consummatus. Genes.25.27,vir תָּם immaculatus. Tharghum,שְׁלִים perfectus. Exod.26.24,תַּמִּים perfectæ. Fœmineum,תַּמָּה. Cant.5.2,columba mea תַּמָּתִי immaculata(perfecta)mea. Alia forma,Genes.6.9,iustus, תָּמִים perfectus.Exod.12.5,agnus תָּמִים immaculatus.Iehos.10.13, & non festinauit occūbere כְּיוֹם תָּמִים die perfecta.כ est expressiuum veritatis. Psal.84.12,ambulantibus בְּתָמִים perfecté. integrè,immaculaté. Est nomen instar tóar. Et sic Hamós 5.10, & loquentem תָּמִים perfectè.Et Iudic.9.16,si in veritate,וּבְתָמִים & in perfectione(integritate)fecistis. Plurale ipsius tóar masculei, Leuit.9.2, תְּמִימִם immaculatos. Deficit י signum multitudinis.Psa.119.1,תְּמִימֵי־דָרֶךְ immaculati(perfecti)via. Fœmineum, Leuit.3.9,caudam תְּמִימָה integram. Et 23. 15,septem sabbata תְּמִימֹת integra(perfecta)erūt. Nomen,תֹּם,Perfectio,integritas. Psal.25.21,תֹּם־וָיֹשֶׁר perfectio & rectitudo custodient me.Prouerb.2.7,ambulantibus תֹם perfecté.integré. Eadē forma tóar,תֹּם,quod cum maccáph mutatur in camés chathéph.Prouer.13. 6,iustitia seruabit תָּם־דָּרֶךְ perfectum via. Et 10.29,fortitudo לַתֹּם perfecto est via Domini. Nomen vt suprà, Psal.101.2,בְּתָם־לְבָבִי in perfectione cordis mei. Iiób 21.23, in fortitudine תֻּמּוֹ perfectionis suæ. Psalm.26.11, בְּתֻמִּי in perfectione mea.Et cum ה fœmineo,תֻּמָּה.Prouerb.11.3,תֻּמַּת perfectio rectorum. Alia forma,præpo

sito ם,כְּתֹם, Perfectio. Vide כָּתָה, in fine. Ex hac radice est תֻּמִּים. Exod. 28.30, & pones in pectorali iudicii Vrím, וְאֶת־הַתֻּמִּים & Tummím. Deuter. 33.8, תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ perfectiones tuæ, & doctrinæ tuæ viro misericordi tuo. Vide in אוּר quid scribat de his R. Selomóh & R. Dauid. Præter illa quæ scripsimus in אוּר, notandum est, vt inquit R. Selomóh Exod. 28.30, quòd in sanctuario secundo fuit pectorale, quia nó poterat carere vestibus: sed nomen Domini nó erat in medio illius. Et super nomen ipsum erat scriptura, quæ vocabatur מִשְׁפָּט iudicium. Dictum est enim Nume. 27. 20, & interrogauit eum de iudicio הָאוּרִים Vrim filiorũ Israél: quia per illud diiudicabãtur & monebãtur de his quæ facere, aut non facere debebant. R. Abra. Pectorale iudicii. i. iudiciorũ Dei, & sentẽtiarum diuinarũ, futurorum ac futurarũ. Idcirco enim interrogabant per Vrím & Tummím.

תָּמַד Vnde תָּמִיד, Sẽper, iugiter. Psal. 25.15, oculi mei תָּמִיד semper ad Dominum. Nume. 4.7, Et panis הַתָּמִיד quotidianus super illam erit. Et pro iugi sacrificio, Daniél 8.11, & ab eo ablatum est הַתָּמִיד iuge sacrificium.

תָּמַהּ Admirari. Psal. 48.6, sic תָּמָהוּ admirati sunt. Iesah. 29.9, Tardate, וּתְמָהוּ & admiramini. Et 13.8, יִתְמָהוּ admirabuntur. Et in hithpahál, Chabbac. 1.5, וְהִתַּמְּהוּ תְּמָהוּ & admiramini, admiramini. pro וְהִתְתַּמְּהוּ cum ת coniugationis. Nomen, Deute. 28.28, וּבְתִמְהוֹן & admiratione cordis.

תָּמַז Vnde תַּמּוּז. Iechez. 8.14, ecce ibi mulieres flentes אֶת־הַתַּמּוּז Tammúz. faciebant enim imaginem cuius oculos plumbo replebãt, & accẽso infernè igne, plumbũ liquefiebat, sicq; flere videbatur. R. Moséh fi-

lius Maimon ſcribit in libro More ſe inueniſſe in libro de cultu antiquorum fuiſſe prophetã quendam idololatram, cuius nomen erat Tammúz. Hic vocato quodam rege, iũſſit vt faceret ſeptem ſtellas, & duodecim ſigna: quem rex interfecit. ob cuius mortem congregatæ ſunt omnes imagines ab extremis terræ in templo Babél ad imaginem aureã, quæ erat ſolis imago, quæ pendebat inter cælum & terrã, & cecidit in medio templi, & omnes imagines erant in circuitu eius flentes ſuper hoc quod contigerat ipſi Tammúz: fleuerúntque tota nocte. Mane facto, euolauerunt imagines ad ſua templa in extrema terræ. Et fuit hoc illis ſtatutũ perpetuum, vt in principio diei mẽſis Tammúz quotannis plangerent ac flerent Tammúz. Sunt & qui dicunt Tammúz nomen fuiſſe animalis quod colebãt. Nam Tharghum, pro Et occurrẽt צִיִּים beſtiæ ſylueſtres cum vlulis, &c. Ieſah. 34. 14: habet תְּמַוִּין. quanquam in plæriſque codicibus eſt תְּמַוְּוִין cum duplici ו.

תָּמַךְ Suſtentare, Tenere, Apprehendere. Pſal. 41. 13, & ego in perfectione mea (ſub. ambulaui) תָּמַכְתָּ בִּי ſuſtentaſti me. i. quia purus, mundus, rectúſque fui coram te, ſuſtentaſti me, ne caderem. Alii exponunt, Et me propter perfectionem meam ſuſtentaſti. Nonnulli ſic, Et me in perfectione mea. i. in bona corporis valetudine ſuſtentaſti. Ieſa. 41. 10, etiam תְּמַכְתִּיךָ ſuſtentaui te dextera iuſtitiæ meæ. Prouerb. 31. 19, & manus eius תָּמְכוּ פָלֶךְ apprehenderunt colum. Hamos 1. 8, וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט & tenentem ſceptrum. Ieſa. 33. 15, מִתְּמֹךְ בַּשֹּׁחַד ne capiat munus. Pſal. 17. 5, תְּמֹךְ אֲשׁוּרַי ſuſtenta pedes meos. Prouerb. 29. 23, & humilis ſpiritu יִתְמֹךְ כָּבוֹד capiet (tenebit, ſuſtentabit) gloriam. R. Abrahám, ſuſtentabit glo-

riam, ne cadat ab illo gloria eius. Vel, & humilem spiritu sustentabit gloria.i. Deus gloriosus. R. Leui, & humilis spiritu apprehendet gloriam: quia glorificabunt eum homines valde. Et 5.5, Infernum passus eius יִתְמֹכוּ tenebunt. R. Leui, Et passus eius tenent, & apprehendunt infernum.i. mortem: quia iuuant vt adducant ad mortẽ modo mirabili. Et in hoc sunt perinde acsi tenerent aut sustentarent manus mortis, & tenerent eã super vitam. R. Abrahám, Et ad infernum descendunt passus eius qui tenebunt eam. Iiob 36.17, causam & iudicium יִתְמֹכוּ sustentabunt. aut apprehendent. sub. impii. Et in nifhál, Prouerb. 5.22, & funibus peccati sui יִתָּמֵךְ apprehendetur.

תמל Vnde תְּמוֹל, Heri. & dicitur de die præterita tam propinqua quàm longinqua. Ruth 2.11, quem non nouisti תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם heri nudiustertius. Gene. 31.3, כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם sicut heri nudiustertius. Exo. 4.10, Etiam מִתְּמוֹל ab heri. aut à die præterita. Alia forma, præposito א cum chólé, vel cum súrec. 1. Sem. 10.11, מֵאֶתְמוֹל ab heri. aut à die præterita. Et cũ súrec, Micháh 2.8, וְאֶתְמוּל & heri populus meus &c. R. tamen Ionáh hanc dictionem putauit esse compositam ex אֶת pro מִן è, & מוּל cõtra, eregione. acsi dicat, וּמִמּוּל & econtrà populus meus in inimicũ surget. aut suscitabit, sub. me sibi in inimicum, secundum R. Selomóh. Sed secundum R. D. est verbum intransitiuum. Tharghum, מִקֳּבֵיל econtrà. R. Abrahám vnam scribit esse dictionem.i. & heri. Idem R. D. in lib. rad. & comment.

תימן Vide יָמַן.

תמר Palma. Psa. 92.13, Iustus כַּתָּמָר sicut palma florebit. Exo. 15.27, Et septuaginta תְּמָרִים palmas. Et cum chólem, Iudi.

4.5, sub תָּמָר palma. Alia forma, Ieche.41.18, וְתִמֹרָה & palma.i. figura palmæ. 1. Reg.6.29, וְתִמֹּרֹת & palmæ. Et forma masculea, Iechez.41.18, וְתִמֹרִים & palmæ.

תַּנְן Vnde תַּנִּין, Serpens, aut draco, & Piscis magnus vt draco, vt sunt ceti, balænæ. Et interdum vice ן ponitur ם. Iesah.27.1, Et occidet אֶת־הַתַּנִּין cetú qui est in mari. Iechez.29.3, הַתַּנִּים הַגָּדוֹל draco magne, qui cubas &c. ם loco ן. Vel potius, cete magne, secundum R. D. Deuter.32.33, Toxicum תַּנִּינִם serpentũ vinum eorũ. Caret י signo multitudinis. Psal.74.13, capita תַנִּינִים cetorum. Interdũ deest litera geminanda: vt Thren.4.3, Etiã תַּנִּין (pro תַּנִּינִים) dracones eduxerunt mammã. Plurale forma fœminea, Malachi 1.3, Et hæreditatem eius לְתַנּוֹת serpẽtibus (draconibus) deserti. vel in fabulas, aut narrationes. Quære in תַּנָּה. R. Selomóh, & R. Dauid, & R. Abrahám, draconibus.

תָּנָה Donare, Donis, aut Mercede conducere. Hose, 8. 10, Etiam quòd יִתְנוּ בַגּוֹיִם mercede conduxerint gentes. sub. non proderit illis. Doctores Hebræorum exponunt secundũ alteram verbi significantiam, cũ narrata fuerint in gentibus. Priori modo exponit R.D. in comment. & lib. rad. R. Selomóh, & R. Abrahám. Et in hifhíl, Hose.8.9, Ephráim הִתְנוּ אֲהָבִים mercede conduxerunt amatores. Nomen, præposito א, Ieche.16.31, spernendo אֶתְנָן mercedem. Alia forma, Hose.2.12, אֶתְנָה merces (pro mercedes) sunt mihi. Michah 1.7, Et omnes אֶתְנַנֶּיהָ mercedes eius comburentur.

Aliud, Iudic.11.40. Fuitque lex (statutum) in Israél, De anno in annũ ibant filiæ Israél לְתַנּוֹת ad alloquendum filiã Iphtách Ghilhaditæ quatuor diebus in anno. Non enim occîdit illam (inquit R.D.) Iphtách, sed fecit

cit illi domum extra vrbem, in qua erat solitaria: & nõ cognouit virũ, nutriebátque illã ibi omnibus diebus vitæ illius. Et hoc est quod dixit versu 39, Et fecit illi votũ suũ quod vouerat. Et quod dixit versu 31, Et offeram illum holocaustũ: est acsi dicat, Si qui egressus fuerit in occursum meum de domo mea, fuerit homo, erit Domino. i. sanctitas Domino. & si fuerit res quæ possit offerri, offeram holocaustũ. Et in comment. Et fecit illi votũ suum, fecit ei domũ, & reclusit illã ibi, & fuit ibi separata à filiis hominum & moribus mundi, & de anno in annum ibant ad illã filiæ Israél לְתַנּוֹת ad lamentandum, & flendũ super illius virginitate cum illa, secundum Tharghũ, לְאַלָּאָה ad lamentandũ. Vel לְתַנּוֹת ad loquendũ cum illa, & consolandũ eã quatuor diebus: quia per totum annũ erat solitaria, sicut homines separati, & clausi in domibus. Idem ferè scribit R. Leui. Iudic. 5. 11, Ibi יְתַנּוּ narrent iustitias Domini. est enim ex pihél verbo transitiuo. i. Loquantur, & confiteantur iustitias Domini quas fecit Israeli.

תָּנַךְ Vnde תְּנוּךְ, Tenerum quod est in extremo auris. Exod. 29. 20, Et pones עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן super extremum auris.

תָּנַר Vnde תַּנּוּר, Clibanus, furnus. Leui. 26. 26, & coquẽt decẽ mulieres panem vestrũ בְּתַנּוּר אֶחָד in clibano vno. Neche. 12. 37, supra turrẽ הַתַּנּוּרִים furnorũ.

תָּעַב Abominari. In nifhál præteritum cũ pathách, 1. Paral. 21. 6, נִתְעַב abominabile fuit. Et participium cum camés, Iiób 15. 16, נִתְעָב abominabilis. Et in hifhíl, Psal. 14. 1, הִתְעִיבוּ עֲלִילָה abominabile fecerunt opus. Et in pihél, Iesah. 49. 7, לִמְתָעֵב גּוֹי ad abominabilẽ gentẽ. Est tóar forma participii. Micháh 3. 9, הַמְתַעֲבִים

מְשַׁפֵּט qui abominātur iudiciū.Psal.5.7,יְתָעֵב abominabitur. Nōmen,תּוֹעֵבָה.Gene.43.32,quia תּוֹעֵבָה הִיא abominatio est AEgyptiis.Leuit.18.26,Ex omnibus הַתּוֹעֵבֹת abominationibus istis. 2. Paralip.36.8, וְתֹעֲבֹתָיו & abominationes eius.

תָּעָה Errare. Iesa.21.4, תָּעָה errauit cor meum.Psal. 119.110,תָּעִיתִי erraui.Iechez.44.15,בִּתְעוֹת quum errarent. Prouer.7.25, אַל־תֵּתַע ne erres in semitis eius.

Et in hifhil, Hose.4.12,הִתְעָה errare fecit. Prouer.10.17,Et qui relinquit increpationem,מַתְעֶה errat.Est verbum intransitiuum,inquit R.D.Vel transitiue, errare facit animam suam:vel alios,secundum R.Abrahám. R.Leui,Errat in seipso,& errare facit alios.Iesah.63.16, Vt quid תַּתְעֵנוּ errare facies nos Domine de viis tuis?

Et in nifhál,Iiób 15.31,Non credet(verbo)æquo נִתְעָה qui errat.R.Leui,Non credet vir qui errat in vanitate. i.in vanitatibus mundi,sequens illas.Iiób 4.10,Et dentes leunculorum נִתָּעוּ euulsi sunt.secundum R.Ionáh, est verbum compositum ex præterito & futuro huius binián:sed secundum R. Moséh est verbum compositum ex nifhál & hithpahál,sicut & illud Iechez.23.48, וְנִוַּסְּרוּ, vt habes in יָסַר in nifhál. Vide & in לָתַע, à quo deducitur secundū R.Abrahám.R.Moséh exponit errabunt(à תָּעָה)absque cibo.Et verbū נִתָּעוּ,reuertitur ad leunculos,sicut & illud Cant. 2.8, Vox dilecti mei ecce iste venit. R.Moséh filius Nachmán, euulsi sunt,& eradicati,& ceciderūt ab illis. תַּעְתֻּע, Vide quadrata.

תַּעַר Nouacula.Nume.6.5,תַּעַר nouacula nō transibit super caput eius.Significat & vaginam.1. Sem.17.51,Et eduxit illum מִתַּעְרָהּ de vagina sua.

תָּפַף Vnde תּוֹף, Tympanũ. Psal.81.3, & date תֹּף tympanum. Iesa.24.8, Cessauit gaudium תֻּפִּים tympanorum. Et verbum in pihél, Nachum 2.7, מְתֹפְפוֹת tympanizãtes super cor earũ. Tóar instar שׁוֹמְמוֹת. Psa. 68.26, In medio iuuencularũ תּוֹפֵפוֹת tympanistriarum.

תָּפַח Vnde תַּפּוּחַ, Malus, arbor, & malũ, fructus. Cãt. 8.5, Sub הַתַּפּוּחַ malo suscitaui te. Ioél 1.12, Palma וְתַפּוּחַ & malus. Cant.2.5, Stipate me בַּתַּפּוּחִים malis.

תָּפַל Vnde תָּפֵל, Insulsum, insipidũ. Iiób 6.6, Núquid comedetur תָּפֵל insulsũ absq; sale? i. caro viua, vel piscis viuus, quæ nõ comedútur viua nisi sint multũ salita. Thre.2.14, Prophetæ tui viderunt tibi vanitatẽ וְתָפֵל & insulsũ. i. irrationabilia, secundũ R. Selomóh, & R. D. Ieche.13.10, Et ipse ædificabat parietem: & ecce ipsi liniebant illum תָּפֵל luto absque firmitate. Acsi dicat, ædificabat ædificium cui non erat firmitas. Tharghum, Absque palea. Aliud, Iiób 24.12, Et Deus non ponet תִּפְלָה prohibitionem. sub. operibus eorum. R. Abrahám, Deus non faciet hoc sine causa, & frustrá. תִּפְלָה est sicut תָּפֵל. R. Leui, rem absque ratione. Irme.23.13, Et in prophetis Somrón vidi תִּפְלָה insulsum. i. insulsa, hoc est irrationabilia. R. Selomóh, turpia.

תָּפַר Suere. Iiób 16.15, שַׂק תָּפַרְתִּי saccum sui super cutem meam. Gene.3.7, וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה, & suerunt folium (pro folia) ficus. Et in pihél, Iechez. 13. 18, Væ לִמְתַפְּרוֹת suentibus puluillos.

תָּפַשׂ Apprehendere, Comprehendere, Tenere, Capere, Tegere, cooperire. 2. Reg.14.13, תָּפַשׂ יְהוֹאָשׁ apprehendit Iehoás regem. 2. Reg. 14.7, וְתָפַשׂ אֶת־הַסֶּלַע & apprehendet petram in bello. Prouerb.30.9, וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי & assumam nomen Dei mei. Irme.40.10, in vr

bibus veſtris quas תְּפַשְׂתֶּם cepiſtis. Gene. 4.21, Pater omnis תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר apprehendentis citharam. Chab. 2. 19, תָּפוּשׂ opertus auro. Iechez.21.11, לִתְפֹּשׂ ad capiendú manu. 1.Reg.13.4, תִּפְשֻׂהוּ capite illum. Ieſah.3.6, יִתְפֹּשׂ apprehendet vnuſquiſque fratrem ſuum. Et in nif hál, Iechez.19.4, Reti eorum נִתְפָּשׂ captus eſt. Iechez.21.23, לְהִתָּפֵשׂ vt capiatur. Pſal.10.2, יִתָּפְשׂוּ capientur in cogitationibus. Et in pihél, Prouerb.30.28, Simia manibus תְּתַפֵּשׂ capiet.

תפת Ignis Ghehinnóm.i.gehennæ. Iiób 17.6, וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה & in igne gehennæ antea ero. pro ſum.i.igni gehennæ ante mortem meam adiudicatus ſum: quod aliis non contingit hominibus qui poſt mortem, & non antea, gehennæ adiudicantur. Alii deducunt à תֹּף tympanum. acſi dicat, Fuerunt læti de me antea, quemadmodum qui lætantur ad tympanum. Et eſt expoſitio R. Moſéh. R. Abrahám in comment. Et Tópheth.i.in loco Tópheth ero coram filiis hominum, & in oculis eorum. Sunt qui dicunt vltimum ת redundare, exponentes תֹּף tympanum. R. Leui exponit אָדוֹן dominus, vt Dani. 3. 2, תִּפְתָּיֵא domini, & præfecti prouinciarum. Tharghú, וּגְהִינָּם & in gehenna intrinſecus ero.i. ero adiudicatus gehennæ in vita mea, quia flagella mea ſunt grauia ſecundum morem impiorú in gehenna, vt exponit R. Moſéh. Et deficit ב in תֹּפֶת, & לְפָנִים eſt intrinſecus, vt in radice פָּנָה. 2. Reg. 23. 10, Et polluit אֶת־הַתֹּפֶת Tópheth quod erat in valle filii Hinnóm. Tópheth erat locus coniunctus Ieruſaláim in valle filii Hinnóm: & quia pollutus erat locus ipſe, eo quód tranſire faciebant filios ſuos per illú ipſi Mólech, polluit ipſum Ioſiiáhu.i. iuſſit vt eſſet locus pol-

lutus ad proiiciendum cadauera, & omnia immunda: propterea & impiorum iudicium, Ghehinnóm & Tópheth appellatur, quòd esset locus vilissimus: sicut cótrà, iustorum merces vocatur Ganhéden.i.hortus deliciarum, quia est locus electus, ac dignissimus. Dicitur & alia forma, Iesah.30.33, תָּפְתֶּה Tophtéh.

תקן Dirigere. Ecclesi.1.15, מְעֻוָּת peruersum (tortuosum) non poterit לִתְקֹן dirigi. מְעֻוָּת est participiū passiuum, לִתְקֹן est verbum intransitiuum, inquit R.Abrahám. Et quum peruersum opponatur recto, peruersum quatenus peruersum, rectum esse non potest. Et in pihél, Eccles. 12.9, תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה direxit parabolas multas. Et 7.14, Quis enim poterit לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ dirigere (rectum facere) quem peruertit ipse?

תקע Figere, Clágere, Fideiubere, manū tágēdo, Percutere. Gen.31.25, Et Iahacób תָּקַע אֶת־אָהֳלוֹ fixit tabernaculū suū. Ieche.33.6, Et non תָּקַע clanxit buccina. Prou.6.1, Fili mi si fideiussisti pro amico tuo, תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּךָ percussisti (sub. pollicendo soluere debitum, secundum R.Abrahám & R.Leui,) pro alieno manum tuam. Iesah.22.23, וּתְקַעְתִּיו & fixi eum (vt) palum in loco fideli. vel stabili. Nachum 3.19, תָּקְעוּ כַף percusserunt manum super te.i. plauserunt. Proue.17.17, Homo deficiens corde תֹּקֵעַ כָּף percutit manum. sub. pollicendo pro ære alieno. Et 22.26, Ne sis בְתֹקְעֵי־כָף eum percutiétibus manum. i. cum iis qui promittunt pro aliis. Iesah.22.25, palus הַתְּקוּעָה fixus. Irm.6.1, תִּקְעוּ clangite buccina. Nume.10.4, Et si semel יִתְקָעוּ clanxerint. Et in nifhál, Iesah.27.13, In die illa יִתָּקַע clangetur buccina.

תקף Est חָזַק, Roborare, Fortioreésse, Fortificare. Vnde & Tharghū, pro חָזַק habet תְּקַף. Iiób 14.20, תִּתְקְפֵהוּ

 30

fortior eris eo in sæculum. Eccleſ.4.12, Et ſi יִתְקְפוֹ fortior fuerit illo. Tóar, Eccleſ.6.10, Et non poteſt contendere cum שֶׁהַתַּקִּיף illo qui eſt fortior ſe. Nomen, Eſtér 9.29, תֹּקֶף fortitudinem. Eſtér 10.2, opus תָּקְפּוֹ fortitudinis eius.

תרז Vnde תִּרְזָה, Genus arboris, id eſt Ilex: vel pinus, vt alii exponunt. Ieſa.44.14, Et tulit תִּרְזָה ilicé.

תרן Malus nauis. Iechez. 27.5, vt facerent תֹּרֶן malum. Ieſah. 33.23, Sic תָּרְנָם in malo ſuo non extenderunt velum.

תרע Vnde תִּרְעָתִים, Ianitores. 1. Paralip. 2.55, Habitatores Iahabbés, תִּרְעָתִים ianitores. Nam Tharghum, pro שַׁעַר ianua, porta, habet תַּרְעָא. At rectum eſt vt ſit nomen familiæ. i. Tirhatæi. Idem R. Selomóh.

תרף Imago in qua videntur futura. Geneſ.31.19, Et furata eſt Rachél אֶת־הַתְּרָפִים teraphim (.i. imagines) quæ erant patri ſuo. Tharghú, צַלְמָנַיָּא imagines. R. Abrahám in comment. Sunt qui dicunt fuiſſe inſtrumenta ærea ad cognoſcendũ partes horarum. Alii dicunt fuiſſe imagines quas faciebant aſtrologi, quæ loquebantur. At hæc expoſitio non quadrat textui: magis autem conſentaneum videtur, fuiſſe hominum imagines factas ad ſuſcipiendam virtutem ſuperiorũ: cuius rei teſtes ſunt Teraphim quas fecit Michál filia Saúl quas cuſtodes domus putabát eſſe Dauid. 1. Sem. 19.13, Et tulit Michál הַתְּרָפִים teraphim, & poſuit in lecto. Iechez. 21.21, Conſuluit בַּתְּרָפִים teraphim.

תרש Vnde תַּרְשִׁישׁ. Vide רָשַׁשׁ.

תשע Nouem, fœmineũ. Geneſ. 5.5, תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה nongenti anni. Maſculeum, Nume. 1.23, תִּשְׁעָה nouem. Et pro nomine tóar, 2. Reg. 25.3, בְּתִשְׁעָה nona mé-

ſis. Iehoſ. 13. 7, לְתִשְׁעַת nouem tribubus. Gene. 5. 9, Et vixit Enós תִּשְׁעִים שָׁנָה nonaginta annos. Tóar, Nume. 7. 60, Die הַתְּשִׁיעִי nono. Fœmineum, Leuit. 25. 22, Vſque ad annum הַתְּשִׁיעִת nonum.

QVADRATA.

תִּלְתִּלִּים Quære in תָּלַל.

תַּעְתַּע Eſt geminatum à תָּעָה. Et in pihél, Geneſ. 27. 12, & ero in oculis eius כִּמְתַעְתֵּעַ tanquam errare faciens. i. tanquam deceptor. Tharghum, כְּמִתְלָעֵב tanquam ſubſannator. R. Abrahám, tanquam vir qui errare facit alios. Et in hithpahál, 2. Paralip. 36. 16, וּמִתַּעְתְּעִים & errabant in prophetis eius. Vel, & ſubſannabát prophetas eius, vt alii exponunt: quod non placet, quia hithpahal non eſt coniugatio tranſitiua. Irme. 10. 15, opus תַּעְתֻּעִים errorum. vel ſubſannationum, vt Tharghú, id eſt dignum ſubſannatione & irriſione.

תַּחְרָא Eſt שִׁרְיוֹן, Lorica. Exo. 28. 32, ſicut os תַּחְרָא loricæ erit illi.

תַּחֲרָה Vnde תִּתְחַר. quære in חָרָה in hithpahál, quod ponitur pro תִּתְחָרֶה. Et in pihél, Irme. 22. 15, quia tu מְתַחֲרֶה miſces te cum cedro. Et 12. 5, & quomodo תְּתַחֲרֶה miſcebis te cum equis?

שֶׁבַח לַיהוָה וְלִמְשִׁיחוֹ

Latinarum dictionum & locutionum quibus Hebræa exponuntur, Index.

G

P

QVAE AD PRIOREM GRAMmatices partem pertinere videbantur, hæc paucula ordine alphabetico adnotauimus.

INDEX DICTIONVM QVA-rum radix inuentu paulo difficilior videbatur: earum radice poſtpoſita.

KKKlz.i.

בריא בריאה בריה
ברא
בריה ברה
ברית ברת
בת בבת או בנה
בתה בת
גא גאון גאה
גאה גיא
גב גוב
גבן גבננים גב
גוה גאה
גויה גוה
גז גזית גזז
גי גיא גיא גאיות גיא
גיחון גוח
גילה גול
גל גלגל גלגלת
גליל גלל
גלות גליון גלה
גנה גן
גר גור
גרה גרגרה גרון גרר
גרות גור
גתית גת
דאג דוג
דבה דבב
דבורה דבר
דג דגה
דודאים דוד
דוי דוה
דומיה דמה

דומם דום
דופי דפה
דחי דחה
דיגים דוג
דיו דיה
דין דין דון
דיש דוש
דך דוך
דכי דכה
דל דלה דלל
דלי דלית דלה
דמות דמי דמי
דמיון דמה
דעה ידע
דק דקק
דשא דשת דוש
האח אח
הגות הגיון הגיון הגיג
הגה
הגינה הגן
הוסד יסד או סוד
הוות הוה
הכרה נכר
הלוא הלה לו
המה הם
המולה המל
המון המה או המן
המיה המה
המס מסס
הנה הנה הן
הנחה נוח

הפכה הפכפך הפך
הצלה נצל
הר הרר
הרבה רבה
הרית הרון הריון
הרה
הרמונה ארם
השאת נשא
השתחויה שחה
התיו אתה
זאת זה
זד זיד זדון זדון זוד
זו זו זה
זויה זוה
זולתי זולת זלת
זונה זון
זך זכוכית זכך
זלות זלל
זמה זמם
זן זון
זנות זנה
זעה יזע
זקים זקק
זר זור
זר זרא זרה
חב חבב
חביון חבה
חג חגג
חד אחד
חרות חרה
חוף חפה חף חפף

חָזוֹן חִזָּיוֹן חָזוּת .חָזָה
חִטָּה חָנַט
חִירָה חוּר
חַיּוּת חָיָי
חִיל חוּל
חִיצוֹן חִיצוֹנָה חוּץ
חִישׁ חוּשׁ
חַכָּה חֵךְ
חַלָּה חָל אוֹ חָלַל
חַלּוֹן חָלַל
חֳלִי חֹלִי חָלָה
חֲלְכָּאִים חַיִל
חַמָּנִים חָמַם
חֵמָת חַמָּה חֶמֶת יָחַם
חֵן חִין חָנַן
חֲנִית חָנָה
חִנָּם חָנַן
חֲצִי חָצָה
חֹק חָקַק
חָרוֹן חָרָה
חַרְחוּר חָרַר
חֲרֵי חֹרֵי חָרָה
חִתִּית הִתְחַתִּים חָתַת
יְגוֹן יָגָה
יַהֲלוֹם הָלַם
יוּבַל אָבַל
יוֹפִי יָפָה
יְרַקְרַק יָרַק
יֵשׁ יָשָׁה
יְשֻׁרוּן יָשַׁר
יָאת יָתָא אָתָה

כַּאֲבִיר כָּבַר
כְּוִיָּה כִּי כָּוָה
כִּידוֹן כִּיר
כִּילַי כִּיל
כָּכָה כֹּה
כַּלָּה כָּלַל
כֹּל יָכֹל
כֹּל כָּל־ כָּלַל
כַּל כִּיל
כְּלִי כִּלָּיוֹן כְּלָיוֹת כָּלָה
כְּלָם כְּלָנָה כָּלַל
כְּמוֹהוּ כְּמוֹ
כֵּן כַּנָּה כּוּן
כִּסּוּי כְּסוּת כָּסָה
כַּף כִּפָּה כָּפַף
לֹא לוֹ
לֵב לַבָּה לִבָּה לָבַב
לְבַד בָּדַד
לֵדָה יָלַד
לִוְיָה לִוְיָתָן לָוָה
לוּלֵי לוּל
לַח לוּחַ
לְחִי לָחָה
לִילִית לַיִל
לֻלָּאוֹת לוּל
לָמָּה מָה
לְמוּאֵל מוּל
לְמִנֵּי מִן
לֵץ לָצוֹן לֵצִים לוּץ
לֵת יָלַל
מַאֲוַיִּים אָוָה

מְאֵרָה אָרַר
מָבוֹא מֵבִיא בּוֹא
מַבּוּעַ נָבַע
מַבָּט נָבַט
מַבְלִיגִית בָּלַג
מָגוֹר מְגוּרָה גּוּר
מַגָּל נָגַל
מָגֵן מְגִנָּה גָּנַן
מְגַמָּה גָּמָא
מַגֵּפָה נָגַף
מַר מָרָה מָרַר
מִדָּר נָדַר
מַדּוּחַ נָדַח
מָדוֹן דּוּן אוֹ מָדַד
מִדְיָן מְדִינָה מָדַן
מְדֻשָׁה דוּשׁ
מִדּוֹ מַד
מִדְוָנִים מִדְיָנִים מְדָנִים
דּוּן
מַדָּע יָדַע
מְהוּמָה הָמַם
מוֹדָע יָדַע
מוֹלֶדֶת יָלַד
מוּסָד מוּסָדָה מוֹסָדָה
יָסַד
מוּסַךְ סָכַךְ
מוּסָר מוֹסֵר יָסַר
מוֹעֵד מוֹעָדָה יָעַד
מוּעָף עוּף
מוֹעֵצָה יָעַץ
מוּעָקָה עוּק

מופת יפת
מוצא יצא
מוצקת יצק
מוקד יקד
מוקש יקש
מורד ירד
מורה מרה
מורא מורה ירא
מורה ירה
מורש ירש
מושב ישב
מושעת ישע
מותר יתר
מזוים זוה
מזון זון
מזלות נזל
מזמה זמם
מזמרה מזמרה זמר
מזרות מזר או נזר
מחול מחולה חלל
מחי מחה
מחליים חלה
מחצית חצה
מחתה חתת
מטה נטה
מטה מטט
מטה מטט או נטה
מטע נטע
מטרה נטר
מיציא יצא
מישור מישר ישר

מכה נכה
מכלה כלא או כלה
מכלת אכל
מכסה מכס כסס
מכר מכרה כרה
מכתה כתת
מלו מלאת מלא
מלה מלילה מלל
מליץ לוץ
ממר מרד
ממות ממותים מות
מן מנאות מניות מנה
מנגינה נגן
מנון נין
מנח ינח
מנענעים נוע
מנקיות נקה
מס מסס
מסב סבב
מסד יסד
מסה נסה
מסה מסס
מסח נסח
מסכה נסך
מסלה סלל
מסע נסע
מעזים עזז
מעי עיה או מעה
מעל עלל
מעל עלה
מענית ענה

מער ערה
מפיץ פוץ
מפח מפח נפח
מפל נפל
מץ מיץ
מצב מצבה מצב יצב
מצה מץ או מצץ
מצה נצה
מצורה צוד
מצלה צלל
מצע יצע
מצר יצר
מק מקק
מקבה נקב
מקור קור
מקח מקחות לקח
מקרה קרר
מר מרה מרר
מרום רום
מרוץ רוץ
מרי מרה
מריבת רוב
מרירות מרירי מרר
מרך רכך
משא נשה
משא נשא
משאון משואה נשא
משור נשר
משורה שור
משי משה
משסה שסס או שסה

מַת מוּת
מַתְלָאָה לָאָה
מַתָּן מַתָּנָה נָתַן
מְתֹם מָתָה
מַתַּת נָתַן
·נֹאר נוּר
נְאוֹת נָוָה
נֶאֱמָן אָמַן
נַאֲרִים אָרַר
נָבוּב בִּיב
נְגִינָה נָגַן
נִדָּה נָדַד
נֹהַּ נְהִי נָהָה
נַהֲלֹלִים הָלַל
נוֹעָז יָעַז
נַחְנוּ אָנַח
נַחַת יָנַח אוֹ נוּחַ
נִי נָהָה
נִיב נוּב
נִיד נוּד
נִיחוֹחַ נוּחַ
נִיצוֹץ נוּץ
נִיר נוּר
נְכָאִים נָכָה
נְכֹאת נָכַת
נֵס נָסַס
נָפָה נָפַת נֹפֶת נֶפֶת
נוּף
נִצָּנִים נִצָּה נוּץ
נָקִי נִקָּיוֹן נָקָה
נֵר נוּר

נָשִׁים אֱנַשׁ
סֻכָּה סָבַב
סַר סוּר
סְחִי סָחָה
סִינַי סָנָה
סַךְ סוּךְ סֻכָּה סָכַךְ
סֶלָה סַלְסִלּוֹת סָלַל
סַף סָפַף
סַר סוּר
סִרְיוֹן סָרָה
עָב עָיַב אוֹ עָבָה
עֲבוֹת עָבַת
עַבְטִיט טִיט
עֳבִי עָבָה
עַד עָוַד
עַד עָוַד
עֵדָה עָוַד אוֹ יָעַד
עֵדוּת עָוַד אוֹ עָדָה
עֲדִי עָדָה
עוֹל עָלַל
עִוְעִים עָוָה
עִוֵּר עִוָּרוֹן עוּר
עַז עָזַז
עֲזָאזֵל עַז
עִזְבוֹן עָזַב
עֻזְנִיָּה עָזַז
עִי עָיָה
עַיִף עֵיפָה עֵיפָתָה עוּף
עִיר עוּר
עַל עַל עָלָה
עָלוֹת עָוַל

עֱלִי עֶלְיוֹן עָלָה
עַם עָמַם
עָמְרִי עָמַר
עָנָו עֲנָוָה עֳנִי עֲנִיָּה
עִנְיָן עָנָה
עַפְעַף עוּף
עֵצָה יָעַץ אוֹ עוּץ
עָקָה עָיַק
עַר עָר עַרְעָר עוּר
עֵת עַתָּה עָוַת
פְּרוּי פִּרְיוֹם פִּדְיוֹן פָּדָה
פַּת פִּיחַ פּוּחַ
פִּיק פּוּק
פִּישׁוֹן פּוּשׁ
פְּלֹנִי פָּלָא
פְּלִילִיָּה פְּלִילָה פָּלַל
פַּךְ פָּכָה
פַּלְמוֹנִי אָלַם
פֶּן פּוּן
פִּנָּה פָּנַן
פִּסָּה פַּס
פְּקַח־קוֹחַ פָּקַח
פָּרָה פַּר
פְּרִי פָּרָה
פַּשׁ פּוּשׁ
פַּת פָּתַת
פִּתְאוֹם פִּתְאֹם פְּתִי
פְּתָיוּת פָּתָה
צֵא צֵאָה צֶאֱצָאִים יָצָא
צֹאן צוּן
צְבִי צָבָה

KKKlz.iii.

צַד צָדַד
צְדִיָּה צָדָה
צַו צִוָּה
צוֹאָה יָצָא
צַוָּאר צוּר
צַח צַחָה צְחִיחַ צַחוֹת
צָחַח
צִי צִיָּה
צַיָּד צַיִד צָוַד
צִיּוֹן צָיָה
צִיּוּן צִיֵּן
צִיץ צִיצָה צִיצִית צִיֵּץ
צִיר צוּר
צֵל צָלַל
צְלִי צָלָה
צָלִיל צָלַל אוֹ צָלַח
צַלְמָוֶת צֶלֶם
צִלְצֵל צִלֵּל
צַמָּה צַמִּים צָמַם
צִנָּה צִנִּים צָנַן
צֹר צַר צָרָה צוּר
צֳרִי צְרִי צָרָה
קֵאת קָא
קֻבָּה קָבַב
קְדֵרָה קָדְקֹד קָדַד
קַו קָוָה
קוֹמְמִיּוּת קוּם
קְוֻצּוֹת קוּץ
קִיא קוֹא
קִים קִימָה קוּם
קַיִן קִין

קַיִץ קִיצוֹנָה קוּץ
קִיקָיוֹן קִיק
קִיקָלוֹן קָלָה
קַל קָלַל
קָלוֹן קָלִי קָלָה
קֵן קָנַן
קִנְיָן קָנָה
קֵץ קָצַץ
קְרִי קָרָה
קַר קֹר קָרָה קָרַר
קַרְקַר קִיר
קַשׁ קָשַׁשׁ
קְשִׁי קָשָׁה
רְאִי רֳאִי רְאִי רְאוּת
רָאָה
רֹאשׁ רֵאשׁ רוּשׁ
רֵאשִׁית רֵשִׁית רֹאשׁ
רַב רֹב רִבּוֹא רִבּוֹ
רָבִיב רָבַב
רְוָיָה רָוָה
רָוֶה רָזוֹן רָזָה
רֵחַיִם רֵיחַ
רִי רָוָה
רִיב רוּב
רִיפָה רוּף
רֵישׁ רִישׁ רוּשׁ
רָם רָמָה רוּם
רִמָּה רְמִיָּה רָמָה
רִמּוֹן רָמַן
רֹן רִנָּה רָנַן
רֵעַ רַע רוֹעַ אוֹ רָעָה

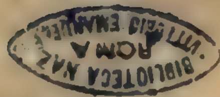
רְעוּת רַעְיוֹן רָעָה
רָץ רוּץ
רָצוֹן רָצָה
רֹק רַקָּה רָקִיק רָקַק
רֵק רִיק רַקָּה רָיַק
רָשׁ רוּשׁ
רִשְׁיוֹן רָשָׁה
שֵׁשׁ שָׁשָׁה
שָׁאוֹן שָׁאָה
שְׂאֵת נָשָׂא
שָׁב שׁוּב
שְׁבוּ שְׁבוּת שְׁבִי
שִׁבְיָה שָׁבָה
שְׁגִיאוֹת שִׁגָּיוֹן שָׁגָה
שֹׁד שָׁדַי שָׁדַד
שִׁדִּים שָׁדַד
שָׁוְא שָׁוָה
שׁוּחָה שׁוּחַ
שׂוֹכָה שׂוּךְ
שַׁח שָׁחַח
שַׁחַת שׁוּחַ
שֵׁט שָׁטָה
שֹׁט שׁוּט
שִׁטִּים שׁוּט
שִׂיא נָשָׂא
שִׂיג נָשַׂג
שִׁיר שׁוּר
שִׂיחַ שׂוּחַ
שַׁיִט שׁוּט
שִׁיר שׁוּר
שִׁית שׁוּת

שַׁךְ שָׂכַךְ
שְׂכִים שְׂכוֹת שׂוּךְ
שְׂכְוִי שְׂכִיָּה שָׂכָה
שַׁל שָׁלֵו שַׁלְוָה שְׁלִי
שִׁלְיָה שְׁלָיו שָׁלָה
שַׁלְמָה מַה
שַׁמָּה שִׁמָּמוֹן שָׁמַם
שֵׁנָה יָשֵׁן
שֵׁנִי שֵׁן
שְׁנֵי שְׁנִיָּה שֵׁנִית שְׁנַיִם
שָׁנָה
שְׁנִינָה שָׁנַן
שִׁקּוּי שֶׁקֶת שְׁקַתוֹת
שָׁקָה
שִׁרְיָה שִׁרְיוֹן שִׁרְיָן
שָׁרָה
שֹׁר שׁוּר
שָׁרַת שׁוּר
שָׂשׂוֹן שׂוּשׂ
שֵׁת שׁוּת
שְׁתַּיִם שָׁנָה
שְׁתִי שְׁתִיָּה שָׁתָה
שָׁתוֹת שׁוּת
תְּאוֹ תָּאָה
תְּאֵנָה תַּאֲנָה אָנָה

תְּאוּנָה אָוֶן
תְּאַשּׁוּר אָשַׁר
תֵּבֵל תֶּבֶל תְּבַלֵּל בָּלַל
תַּכְלִית כָּלָה
תַּבְנִית בָּנָה
תְּהִלָּה הָלַל
תְּהִלָּה הָלַל אוֹ הָלָה
תָּו תָּוָה
תּוֹא תָּאָה
תּוּגָה יָגָה
תּוֹרָה יָרָה
תֹּהוּ תָּהָה
תּוֹחֶלֶת יָחַל
תּוֹכֵחָה תּוֹכַחַת יָכַח
תּוֹלְדָה יָלַד
תּוֹעָפָה יָעַף
תּוֹצָאָה יָצָא
תּוּרַק רָיַק
תּוֹרָה יָרָה
תּוֹשָׁב יָשַׁב
תּוּשִׁיָּה יָשַׁת
תַּזְנוּת זָנָה
תַּחֲנוּת חָנָה
תַּחֲלֻאִים חָלָה
תַּחֲנוּנִים חָנַן

תִּירוֹשׁ יָרַשׁ
תַּכְלִית כָּלָה
תֻּכִּיִּים תָּכָה
תֵּל תָּלַל
תְּלוּנָּה לוּן
תְּלִי תָּלָה
תַּלְפִּיּוֹת אָלַף אוֹ תָּלַל
תַּלְתַּלִּים תָּלַל
תָּם תֹּם תֻּמָּה תֻּמַּת
תָּמִים תְּמִים תָּמַם
תִּמָּהוֹן תָּמַהּ
תֶּמֶס מָסַס
תְּנוּאָה נָוָא
תְּנוּבָה נוּב
תְּנוּמָה נוּם
תְּנוּפָה נוּף
תַּנִּין תַּנִּים תָּנַן
תְּפִלָּה פָּלַל
תְּפוּצָה פּוּץ
תַּרְבּוּת תַּרְבִּית רָבַת
תְּרוּמָה רוּם
תַּרְשִׁישׁ רָשַׁשׁ
תְּשׁוּעָה יָשַׁע
תְּתָאוּ אָוָה

EXCVDEBAT ROB. STEPHANVS TY-
POGRAPHVS REGIVS ANN. M. D.
XLVIII. XII. CAL. FEB.

Doppio

Questo ha più margine, ma è
un poco macchiato, l'altro è al contrario.